BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
L
H
13
NAPOLI

Digitized by Google

L
H
13

Bibliotheca [illegible]

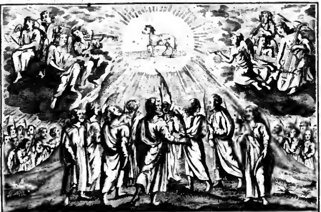
MARTYROLOGIUM USUARDI MONACHI,

HAC NOVA EDITIONE

Ad excuſa exemplaria quatuordecim ; ad codices Mss. integros decem & ſeptem, atque ad alios ferme quinquaginta collatum, ab additamentis expurgatum, caſtigatum & quotidianis obſervationibus illuſtratum.

OPERA ET STUDIO

JOANNIS BAPTISTÆ SOLLERII
Societatis Jeſu Theologi.

Dealbaverunt stolas suas in sanguine Agni Apoc. 7 · J. B. Jongeling sculp

ANTVERPIÆ;
Ex Typographia Joannis Pauli Robyns.
MDCCXIV.

Bibliothecæ Domus professæ neapoli. Soc. ...

Digitized by Google

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS

SOCIETATIS JESU FLANDROBELGICÆ;

ET SUMMA PRIVILEGII CÆSAREI.

CUm *Edictis Philippi II Hiſpaniarum Regis, deinde Sereniſſimorum Archiducum Alberti & Iſabellæ, Belgii Principum, rurſumque Philippi III, ac noviſſime Caroli II, Regum, confirmatis die* II *Decembris* MDCXCII, *&* XIX *Junii* MDCXCIV; *Provincialibus Societatis Jeſu, per Flandrobelgicam protempore futuris, poteſtas facta ſit eligendi Typographos & Bibliopolas, qui, ad quorumcumque aliorum excluſionem, ſoli imprimere ac reimprimere poſſint libros & opera quælibet, rite approbata, curantibuſque ejuſdem Societatis Patribus edita aut porro edenda, ſub conſueto ſuæ Majeſtatis Privilegio, non aliter impetrando, quam in ſcriptis obtentâ & præexhibitâ licentiâ prædicti Provincialis; idque ſub gravibus pœnis, in contraventores aut aliter impreſſa importantes ſtatutis, ut latius in ipſis patentibus litteris apparet. Quod ipſum cum etiam ſua Cæſarea Majeſtas valere voluerit in ditionibus, S. R. Imperio ſubjectis;*

Ego infraſcriptus, Societatis Jeſu per Flandrobelgicam Provincialis, poteſtate ad hoc mihi facta ab Adm. R. P. N. Præpoſito Generali MICHAELE ANGELO TAMBURINO, *Concedo* Joanni Paulo Robyns, *Typographo Antverpienſi, facultatem imprimendi & per ſe alioſque vendendi,* MARTYROLOGIUM USUARDI MONACHI, *recenſitum, expurgatum & illuſtratum per* Joannem Baptiſtam Sollerium *Societatis noſtræ Presbyterum Theologum. In quorum fidem haſce manu noſtra ſubſcriptas, conſuetoque officii ſigillo munitas dedi Antverpiæ* XXIV *Auguſti* MDCCXIV.

JOANNES BRAZE.

SUMMA

PRIVILEGII REGII.

REgiæ Majeſtatis diplomate ſancitum eſt, ne quis, præter voluntatem DANIELIS PAPEBROCHII è Societate Jeſu, ejuſve ad illuſtranda SANCTORUM ACTA Adjutorum & Succeſſorum, ullo modo imprimat vel recudi faciat, ex parte vel in totum, Tomos eorumdem, de argumento illo, vel jam editos vel porro edendos, aut alibi excuſos excudendoſve invehat, venaleſve habeat: qui ſecus faxit, confiſcatione exemplarium & aliis gravibus pœnis mulctabitur; ut latius patet ex litteris Bruxellæ datis.

Signat. LOYENS.

Et ego CONRADUS JANNINGUS Societatis Jeſu, *Joanni Paulo Robyns*, Typographo Antverpienſi, permitto, ut MARTYROLOGIUM USUARDI, partem Tomi VI de ACTIS SANCTORUM JUNII, etiam ſeorſim impreſſum, publicet. Datum Antverpiæ VIII Kalend. Septembris MDCCXIV.

APPROBATIO
ORDINARII.

MARTYROLOGIUM USUARDI MONACHI *ex octoginta ferme exemplaribus, tum excuſis, tum manuſcriptis à* Joanne Baptiſta du Sollier *Societatis Jeſu ſacerdote Theologo ſtudioſe recenſitum, expurgatum & illuſtratum, dignum cenſeo, quod etiam ſeorſim à Tomo* VI *de* ACTIS SANCTORUM JUNII, *in publicam lucem edatur. Datum Antverpiæ 25 Auguſti* 1714.

F. G. ULLENS Can. Schol.
Off. & Librorum Cenſor.

PROTESTATIO
AUCTORIS.

QUod ante Tomos ſingulos de ACTIS SANCTORUM identidem proteſtati ſunt Magiſtri & Collegæ mei, ſe in toto de ACTIS SANCTORUM opere ſervatas velle Urbani Papæ VIII Conſtitutiones, neque ſuis, aliorumve eo referendis Commentariis aliud pondus, quam eſt Hiſtoriæ, ab hominibus errori obnoxiis ſcriptæ; idem ego ante hoc USUARDI MARTYROLOGIUM à me recenſitum & illuſtratum etiam proteſtor.

AD NOVAM

AD NOVAM MARTYROLOGII USUARDINI EDITIONEM

PRÆFATIO.

Brevis totius operis conſpectus.

INter Martyrologos antiquos nullus Uſuardo celebrior, nullus in Eccleſia uſitatior, nullus toties deſcriptus, nullus pluribus editionibus, Germanicis, Gallicis, Italicis, Belgicis per totam Europam Catholicam diſperſus, utpote qui centum circiter annorum decurſu, ferme vigeſies excuſus fuerit, ut tertio hujus præfationis capite fuſius deducemus. Deſiit ſubinde Martyrologii illius excudendi ardor, poſtquam Eccleſia Romano-Catholica Uſuardum, non qualemcumque, ſed uſibus ſuis aptatum, auctum, reformatum, in officio Canonico uſurpandum præſcripſit, quodque proinde, mutato Uſuardi nomine, vere Romanum Martyrologium cœpit appellari. Sic quidem in Choris, Capitulis, aliiſque Religioſis ſocietatibus Uſuardini Martyrologii prælegendi ceſſavit uſus, at perſeveravit interim, & perſeverat hactenus inter Hagiophilos & Eccleſiaſticorum monumentorum veterum ſtudioſos ingens deſiderium videndi aliquando ipſum illud Martyrologium, nativæ ſuæ ſimplicitati, poſt tot alias needum defæcatas editiones reſtitutum, omnibuſque acceſſionibus plane repurgatum. Id à RR. PP. Benedictinis Pariſienſibus, qui auctoris ipſius, ſymmyſtæ olim ſui, autographo gloriantur, diu poſtulatum, diu fruſtra exſpectatum fuit: an quod ipſi provinciam illam, quaſi à nobis pridem occupatam ultro ceſſerint, exploratum non habeo: certe, quod orbis litterarius ſæpe mirari debuit, tot inter analecta à viris illis eruditiſſimis in publicum emiſſa, locus Uſuardo iſti, ſeu vere, ſeu prætenſe autographo, hactenus conceſſus non eſt. *Uſuardus ſæpe editus.*

2 Quod hic occupatam à nobis evulgandi aliquando Uſuardini Martyrologii provinciam inſinuem, id velim intelligi de pollicita olim à Bollando editione, ut mox ex Præfatione ejus generali cap. 4, § 7 manifeſte oſtendam. Nec id ſolùm meditabatur vaſtiſſimi noſtri de Actis Sanctorum operis conditor, verum & alia cujuſvis generis Martyrologia publici juris facere, ne quid in Actis occurreret, quod eruditos lectores remorari poſſet. Juverit Bollandum ipſum loquentem audire citati capitis § 3, ubi enumeratis ſuppetiis, fulcimentis, adminiculis, undecumque collectis & acceptis, ad alia monumenta progreſſus, recenſet Kalendaria, & Faſtos variarum eccleſiarum, Breviaria & id genus inſtrumenta, ex quibus indicatur præbeturque occaſio in Sanctorum Acta inquirendi. Pergit deinde in hunc modum: *Sed præ his quoque magno mihi ſubſidio Martyrologia fuere. Cogito, quæ habeo non pauca, ſaltem quæ maxime probata erunt, illa olim edere, accuratè recenſita, collataque cum iis, quæ interea ſuggerent amici. Quia tamen hic nonnulla cito, quæ adhuc publici juris non ſunt, ne quis eam ob cauſam forte hæſitet, pauculà hic de iis à me pertractari, cenſui oportere.* Hæc anteſignanus noſter, non Uſuardi ſolum, ſed & aliorum Martyrologiorum editionem animo deſignans, rectiſſime & ſapientiſſime ipſo magni operis principio cenſuit, & ante ipſum, primus delineator ac monumentorum collector, Roſweydus cenſuerat; quippe qui antequam opus, jam mente conceptum, aggrederetur, prælo paraverat Martyrologiorum antiquorum, eatenus notorum, *à nobis pridem*

nempe Bedæ à Plantino vulgati, Uſuardi, Rabani, Adonis & Notkeri, cum Romano moderno, Græcorumque Menologio collectionem, providè prudenterque advertens, ad tanti operis, quale eſt de Actis Sanctorum intelligentiam, præviam Martyrologiorum, ex quibus Sanctorum cultus eruitur, claramque notitiam præmitti omnino neceſſarium eſſe.

iterum edendus; 3 Manſit quidem inedita, duobus magnis voluminibus deſcripta, jam dicta Roſweydi collectio, quoniam Martyrologia illa tunc temporis ſatis vulgata exiſtimarunt Majores noſtri; at aliorum ſubinde erutorum manuſcriptorum edendorum conſilium numquam dimiſerunt, quamquam promovendo operi alacrius incumbentes, rem totam in plures annos diſtulerint. Prodiit nihilominus interea genuinus Beda, ab additamentis Flori, qua tunc licuit probabilitate diſtinctus, eo caſu inventus, ea ratione editus, ut fuſe & clare explicatur in Prologo ante tomum II Martii, quæ hic deſcribere ſuperfluum judico. Hieronymiana exemplaria collegit, notis & exercitationibus illuſtravit ac edidit V. C. Franciſcus Maria Florentinius, nobilis Lucenſis, anno MDCLXVIII, eodem illo, quo lucem vidit genuinus Beda. Supererat Uſuardus, cujus laudatus Bollandus jam dicti cap. 4 § 7 pridem monuerat, *complura* in Muſeo noſtro extare *exemplaria, ſed in quibus & amplificata Sanctorum elogia, & plurium nomina adſcripta, qualia eccleſiarum Pragenſis, & Bruxellenſis, multorumque monaſteriorum, quæ non attinet hic percenſere: faciam id alias, cum Uſuardum edam, ſed nativa ſimplicitate, variorum Auctaria ſeorſim.* En clariſſimis verbis depictam, quam ſupra dicebam meditatam a Bollando, idque ab annis pluſquam ſeptuaginta, Uſuardini Martyrologii editionem, ad quam tamen nec ipſe, nec ſubſequentium ſociorum ullus animum poſtea umquam adjecit.

quo modo, 4 Neque vero nudam, ut diximus, Uſuardi impreſſionem procurare, id animo volvebat Bollandus, ſed qui terendis excutiendiſque iſtius Martyrologii, ſæpe aucti, ſæpe luxati, ſæpe interpolati, manuſcriptis codicibus aſſueverat, qui prædictorum codicum, cum aliorum Martyrologiis confuſionem perſpexerat, qui nomina Hieronymi & Bedæ ſæpe perperam Uſuardinis codicibus præfixa obſervaverat, id, niſi fallor, moliebatur, ut phraſim ſtylumque Uſuardi aſſecutus, à reliquis omnibus eum diſcerneret, nativam textûs puritatem erueret, variorum auctariis in claſſes ſuas redactis, unâ operâ codicum manuſcriptorum notitiam, qualem tunc poterat, Actorum noſtrorum lectoribus ſuggereret. Fuiſſet tunc editio hic delineata, Henſchenii ſtudio, exercitatione, ſummaque in verſandis Martyrologiis peritiâ digniſſimum opus, verum ipſe privatâ ſuâ ſcientiâ in promovendo opere uti maluit, quam poſterorum commodo conſulere. Nec Papebrochius ei negotio magnopere intendit, cum enim tetricam excutiendorum Martyrologiorum ſpartam, ad uſque finem Junii perduxiſſet Henſchenius, recte proſpexit ipſe, metam laborum ſuorum illic procul dubio figendam. Socii alii, urgentioribus & ipſi diſtenti, rem totam hactenus intactam reliquerant.

quibuſque de cauſis. 5 Interea ſuperiorum nutu, cælo ſeu Sanctis cæli incolis portandis (ut facetè olim luſit Bollandus) humeros ſupponere juſſus, inde rei exordium ſumendum putavi, quo operis totius cardinum, elementorum, fulcrorumque cognitionem acquirerem. Atque eccum tibi diebus prope ſingulis longas ſeries Martyrologiorum præſertim Uſuardinorum, quorum vel ſolorum nominum & characterum magna diverſitate, a proſequendo tam vaſto opere abſterreri quis poſſet, dum ſecum attente perpendit, quam multa, quam varia prærequiſita prænoſcendaque neceſſaria ſint, priuſquam ad intima penetrare queat. Fateri non erubeſco, per annos mihi laborandum fuiſſe, priuſquam vel ſolorum codicum proprios characteres ſatis dignoſcerem. Et fuit profecto non modica ea difficultas; cum enim codices ipſi varia præferrent nomina, præſertim Hieronymi, Bedæ & Adonis, nec curaſſet Henſchenius ad claſſes ſuas ſingulos diſtincte revocare, cui nempe ſua ſufficiebat notitia; ad hæc cum nomina, codicibus tum aliis, tum Uſuardinis tributa, à monaſteriis, eccleſiis, bibliothecis, vel urbibus deſumpta, confuſionem parerent, conferenda erant ſingula prope manuſcripta, antequam certò ſtatuere poſſem, utrum ad Hieronymianorum, Bedæ, Adonis, vel Uſuardi proprias claſſes eſſent reducenda. Dum hiſce evolvendis, excutiendis, perſcrutandiſque operoſius inſudo, ad finem perducitur Junii noſtri tomus V, cujus cum grandior moles, totius iſtius menſis Supplemento ſubjungendo ſufficiens ſpatium non relinqueret, opportune renovata eſt cogitatio, de edendo tandem aliquando Uſuardi Martyrologio, quod cum præfato Supplemento, ſextum Junii, & ultimum ſacri Semeſtris tomum conficeret, ut tantiſper ad calcem prædicti voluminis quinti indicatum eſt.

Duæ ſunt præcipuæ. 6 Pandunt ſe ſenſim ſuſceptæ novæ hujus Martyrologii Uſuardini editionis inſtitutum, totaque ejus œconomia ſeu propria ratio, quâ nimirum præter Uſuardini textûs *nativam ſimplicitatem*, per dies ſingulos ex fontibus ſuis probatam, ſtabilitam & explicatam; id potiſſimum, qua poſſumus diligentia, nobis exequendum præfigimus, ut cum Martyrologii noſtri textûs integritate, ſimul noſcantur codicum Uſuardinorum tam variorum, totque nominibus inſignitorum ætas, character, fides, auctoritas, ceteraque omnia ad perfectam monumentorum noſtrorum cognitionem pertinentia. Accedet, quæ ad Actorum vel ſaltem commentariorum noſtrorum filum percipiendum faciet vel maxime, Martyrologiorum aliorum, quocumque nomine vel titulo deſcriptorum, aut typis excuſorum, cum Uſuardino perpetua comparatio, ac præterea manuſcriptorum prope omnium tam accommodata pictura, ut lector quilibet non imperitus, uno quaſi intuitu doceatur, ad quam Martyrologiorum ſeriem citati illic quotidie magno numero codices, redu-

Digitized by Google

reducendi ſint; unde mihi equidem perſuadeo, non ſolum tædium ea ratione lectoribus ſublevatum, ſed & clariori rerum, de cetero obſcuriſſimarum exhibitione, non parvam voluptatem allatum iri.

ad nos & alios ſpectantes.

7 Atque hinc etiam perſpicis, duas potiſſimum eaſque urgentiſſimas cauſas, quæ me ad tetricum hunc laborem ſuſcipiendum impulere; alteram quæ noſipſos poſteroſque noſtros; alteram, quæ Hagiophilos alios, Actorum noſtrorum lectores, præcipue ſpectant. Noſtra intererat præcavere incommoda, ne venturi impoſterum operis adjutores, iiſdem ipſis difficillimarum inquiſitionum labyrinthis irretiti, menſes etiam plures imo & annos magno tædio, fructu exiguo conſumerent, ut vel ſolorum Martyrologiorum noſtrorum ſufficientem ideam adipiſcerentur. Ad externos pertinebat hujuſmodi diſquiſitio, ut ne operis noſtri momentis fulcimentiſque non ſatis cognitis, *ob eam cauſam*, quemadmodum Bollandus ſolerter obſervaverat, perpetuo *haſitarent*, quod mihi ſexcenties eveniſſe memineram. Quid enim lectori faſtidioſius excogitari poteſt, quam ſingulis prope commentariorum noſtrorum præviorum paginis, longo Martyrologiorum agmine obrui, de quibus ipſe dubitare poſſit, an umquam exſtiterint in rerum natura? aut ſi bona noſtra fide, ea admittenda putet, ſaltem de codicum ipſorum genere, patria, ætate, ſtylo, auctoritate merito edoceri poſtulet, quo perpenſis, pro ſua eruditione rerumque iſtarum peritia, rationum argumentorumque noſtrorum momentis, per ſe ipſe de aſſertorum omnium veritate ſtatuere ac decernere prudenter valeat. Hæc mihi ad devoranda ingentia tædia incitamento fuere, ſummam unà ſpem ingerentia, fore ut Hagiophilis omnibus, non ingratiis obtruderetur labor noſter, partemque in Actis ipſis Sanctorum habere paterentur Uſuardum, qui Sanctis, imo Actis ipſorum plurimis, non exiguam intelligentiæ lucem præferret.

Quis modus operis,

8 Habes hîc paucis, erudite lector, veram, candidam & ſinceram totius editionis noſtræ Uſuardinæ cauſam, habes conſilium, propoſitum, rationem. Repeto, teſtorque id me præcipue ſtuduiſſe, ut codices omnes, quorum in Muſeo noſtro numeroſa, ſi uſquam, ſupellex, ut codices, inquam, omnes, ex Uſuardi progenie, ab aliis omnibus ſeponerem, ſeu eos integros habeamus, ſeu ſolum extracta aut variantes, ex collatione ab Henſchenio & Papebrochio, cum ipſis codicibus & Uſuardo Greveni facta, ſuperſtites; ut poſtea ex profeſſo demonſtrabitur, dum ad Uſuardum ipſum ejuſque proles, præfationis hujus capite tertio deventum fuerit. Jam dicta breviſſime contraho. Uſuardum damus additamentis omnibus, quantum humanitus fieri potuit, expurgatum. Hoc primum. Deinde in Obſervationibus quôque die ſubjunctis, exactam tradimus occurrentis textûs geneſim, eum ad primas radices revocando, oſtendendoque, utrum ex Hieronymianis, ex Beda, an ex Romano parvo per Adonem, commemoratio de qua agitur, deſumpta ſit; an Adonis ſolius propria; demum an ab Uſuardo àliunde quam ex Adone, aut antiquioribus mutuata. Rurſus, an idem Sanctus aut Sanctorum turma à Rabano, Hieronymi aut Bedæ verbis conſignata non ſit. Nec locus Notkero deeſt, paucis nonnumquam aſſignando, quænam ex Hieronymianis, quænam ex Rabano, quænam denique ex Adone ab eo tranſlata fuerint; ut proinde diebus ſingulis ſcenam aperiam, qua uno quaſi intuitu probe inſtituatur lector de tota Martyrologiorum omnium inter ſe relatione, ſeu, ut ita dicam, ſanguinis aut affinitatis propinquitate; ne excluſo quidem Wandelberto, cujus metrica elogia Obſervationibus noſtris, ſiquidem de illius diei Sancto vel Sanctis meminerint, inſeruntur vel ſubjunguntur.

& quæ præfationis

9 Hæc eſt totius operis latiſſime expanſi in brevem tabellam contracta imago, ubi ad citatum caput tertium pertigerim, accuratius explicanda. Jam quid hac noſtra præfatione præſtitum ſit, paucis accipe. In tria capita totam diſpeſcimus. Primo Martyrologia omnia recenſentur & Uſuardo antiquiora & ſynchrona, cum quibus ipſi nonnulla quidem affinitas, ſed non tanta ſanguinis, ſi ita loqui licet, conjunctio, ut parentum ſeu primigeniorum fontium titulo proprie gaudere queant; qualia ſunt, quæ ad Hieronymiana, aut Bedam à Floro auctum referuntur, aut quæ cum illis propinquitatem habent, ut ſunt Wandelberti, Rabani & Notkeri Martyrologia, vulgo nota, quibus omnibus proprias characteriſticas ita conabor appingere, ut à quolibet facile dignoſcantur. Intercurret nova de genuino Bedæ & Flori Martyrologio diſceptatio, eruditis Hagiophilis ad ulteriores diſquiſitiones materiam præbitura. Porro in Martyrologiorum ſerie, debito antiquitatis jure, agmen ducent apographa Hieronymiana, tum majora, uti vocamus, à Florentinio edita; tum minora, quæ apud nos Mss., aut ab aliis vulgata ſunt. De his vero aliiſque talem Martyrologiophilis delineationem ob oculos ponam, ut citata magno numero in Actis noſtris exemplaria per ſe ipſi ad claſſem propriam poſſint reducere, deque codicis cujuſque probitate ac fide judicium ferre.

diverſa capita.

10 His ſubjungetur caput alterum, quo ad ipſum Uſuardum accedemus propius, primum familiæ ejus ſtipitem, ſeu in recta linea protoparentem demonſtrando, nimirum vetus illud Romanum ab Heriberto Roſweydo primùm editum atque Adoni præfixum. Hîc vero exſurgent litigia: cum enim tot habuerit, totque etiamnum impugnatores habeat prædictum Martyrologium, eo capite polemicè agendum erit, ut contra quoſcumque adverſarios vera appellatio, ſinceritas, vetuſtas, ejuſdemque facta Ravennæ per Adonem deſcriptio vindicetur: unde fiat conſequens, idem ipſum eſſe, quo Viennenſis Martyrologus adjutus eſt, imo ex quo pleroſque Sanctos ſuos diebus ſingulis extraxit. Cum autem deinceps probaturi ſimus, Uſuardum toto ſuo opere Ado-

nis compendiatorem contractoremque fuiſſe, perſpicue concludi poterit, Romanum vetus ſeu parvum, Uſuardi avum eſſe, Adonem ejus patrem; id quod capite tertio erit pertractandum. Quo deinde, longo ordine ſequetur tota Uſuardi progenies, ſeu codices illi Uſuardini omnes, ex quibus genuinum ejus Martyrologii textum, ſimulque Auctaria ſeorſim collecta deſumpſimus. Hæc prima fronte, ex ipſa rerum pleriſque ignoratarum nimia varietate, nonnihil obſcura, toto præfationis decurſu, clare, ut confido, atque dilucide evolventur.

CAPUT PRIMUM.

Martyrologiorum antiquorum inter ſe ac cum Uſuardo propinquitas & connexio.

Deſuit hactenus

MUlta pridem à Molano, Baronio, Bollando, Henſchenio, Papebrochio, Florentinio aliiſque doctiſſimis viris præclare diſputata ſunt de Martyrologiorum origine, primordiis, & incrementis, deque eorum diverſitate, prout a variis ſcriptoribus primùm conflata fuerant. Crevit earum rerum penitius inveſtigandarum ſtudium, accreſcente paulatim majori luce, poſtquam antiquiora Martyrologia è bibliothecarum ſcriniis educta, typorum beneficio omnium manibus teri cœperunt. Nihil hic ad nos attinet ea repetere, quæ à clariſſimis illis notiſſimiſque ſcriptoribus, præſertim à noſtro Bollando clare, diſtincte & erudite explicata ſunt. Unum eſt, in quo defeciſſe omnes, ſit verbo venia, in quo, inquam, defeciſſe ipſos animadverto, nimirum, quod ſingulorum Martyrologiorum auctores, ætatem & characteres aliquos ſolum deſcribendo, eò penetrare neglexerint, unde eoſdem inter ſe componendo, unà exploraſſent, quæ primigenia Martyrologiorum capita, quæ qualiſve ceterorum ex prioribus derivatio aut geneſis, quæque proinde inter Martyrologos omnes conjunctio, connexio, propinquitas, affinitas, vel conſanguinitas. Liceat mihi hiſce uti vocabulis, ad rem hactenus implexam & involutam, quanta potero perſpicuitate illuſtrandam. Jam Martyrologia omnia claſſica, ſeu quæ antiquorum prærogativa & auctoritate gaudent, ſuis nominibus appellavi; Hieronymiana nempe, Bedam, Florum, Romanum parvum, Rabanum, Wandelbertum, Adonem, Uſuardum & Notkerum. Quæritur hic, quinam inter illos ordo, dicam an ſubordinatio, qui proavi, qui patres, qui filii, qui cognati; verbo dicam, quo ſe invicem propinquitatis gradu contingant?

12 Ego ſic exiſtimo; ad tria potiſſimum capita, radices, ſtipites, ſeu fontes reduci omnino

Martyrologorum genealogia,

poſſe Martyrologos omnes, ſeu potius eorum Martyrologia, quorum ſurculi, rami vel rivuli dici debeant, quotquot huc uſque, ſaltem aliçujus nominis vulgata ſunt, vel manuſcripta exſtant in variis bibliothecis, ex quibus apographa, ad Muſeum noſtrum ab amicis tranſmiſſa, aut à Majoribus noſtris magno labore & ſumptu procurata fuerunt. Capita hic nomino Martyrologia illa, quæ prima ſeu autographa cenſeri debent, utpote quæ ex nullo altero, ſaltem quod modo ſuperſit, tranſcripta, fontes ipſa fuerint, unde ſcriptores Martyrologi alii ſuas aquas derivarunt. Ex his primum, præcipuum & vetuſtiſſimum agnoſcimus, quod ſub Euſebii vel potius Hieronymi, vel utriuſque nomine circumfertur, ſive illud vere ab ipſis conditum fuerit, ſive à poſteris falſo ipſis adſcriptum, de quo paulo poſt copioſius tractandum erit. Locum ab hoc proximum tenet celebre aliud à Venerabili Beda compoſitum, non jam ſuppoſititium illud à Plantino editum, ſed genuinum ipſum, quod a Floro nominatiſſimo Lugdunenſis eccleſiæ ſubdiacono auctum fuiſſe, clare & diſerte ab Adone teſtatum, poſtea oſtendemus. Tertium porro dicimus, ipſum illud, quod præfatus Ado Ravennæ repertum, & a religioſo fratre, ſibi præſtitum, ibidem tranſcriptum, in capite Martyrologii ſui ponendum putavit, quod Roſweydi noſtri cura primùm cum Adone in lucem prodiit anno MDCXIII, quodque à multis ſubinde laudatum, ſed à pluribus acerrimè oppugnatum; toto ſequenti capite vindicandum ſuſcepimus.

13 Hos ego primarios ſtipites ſeu ſtirpes voco, unde in tres potiſſimum claſſes, tribus ſeu fami-

qua ad primos ſtipites

lias primigenias tota Martyrologiorum proſapia diſtribuatur. Ex his vero primaria, ut iterum dicam, & magis late patens radix prædicanda eſt Hieronymianum, ut omnium antiquiſſimum, ita feraciſſimus fundus, in quo natæ arbores in omnem partem ramos extenderint; puta Martyrologos alios prope omnes ex ipſo illo primario, in opus ſuum aliquid transfudiſſe. Viſum à Beda Hieronymi Martyrologium, ex ipſiuſmet verbis infra citandis deduci poſſe videtur, imo negare vix auſim, aliqua Sanctorum nomina veroſimillime ex uno in alterum tranſiiſſe. An idem de Romano veteri ſeu parvo æque affirmari poſſit, fateor mihi necdum undequaque conſtare, tametſi longa & ſedula diſquiſitione id aſſequi ſtudioſiſſime conatus fuerim. Nihilominus & Bedam Martyrologorum caput ſtatuimus, idque adeo maxime, quoniam ſingulari ordine & ſtylo Martyrologium proprium, utut incompletum adornavit, quod primum a Floro; inde ab aliis auctum, pene dicerem deformatum, veſtigia tamen aliqua ſemper ſervat, ex quibus ab aliis diſtingui poſſit, ut ante me accurate obſervarunt Henſchenius & Papebrochius, dum illud aut purum, aut puro proximum edidere ante tomum II Martii de Actis Sanctorum anno MDCLXVIII. Atque hæc iterum obiter dicta ſunt, propriis locis in hujus capitis decurſu uberius explananda.

hic ordine reducitur.

14 Eſt igitur noſtra fundamentalis aſſertio, ab his tribus Martyrologorum quodammodo patriarchis, reliquos omnes legitima ſucceſſione deſcendere; quales ſunt Rabanus, Ado, Uſuardus, Notkerus, & quicumque alii ab hiſce, tamquam ſtipitibus ſubalternis, ſua deſumpſiſſe deprehenduntur. Ex qua propriæ radice profluxerit metricus ille Martyrologus Wandelbertus, certo exploratum non habeo. Ex Beda acceptum nonnulli voluêre: ipſe ſe ſubſidii plurimum à Floro habuiſſe fatetur. Ego florilegum puto, qui hinc inde varia Sanctorum nomina, forte verſibus aptiora decerpſerit, de quo pluribus ſuo loco dicam. At certum eſt, Rabanum ex Beda deſcriptum, ex Hieronymo auctum, & nonnullis additis aut fuſius deductis, ab auctore completum eſſe. Ado genitorem ſuum digito commonſtravit, dum Romanum parvum operi præfixit, & diebus prope ſingulis ex eo Sanctos ſuos evidentiſſime deſumpſit. Nec minus certum eſt, totum Uſuardi Martyrologium ex Adone contractum eſſe, ſanctis Martyribus Cordubenſibus, nonnullis Hieronymianis, nonnullis popularibus, ac paucis aliunde mutuatis coagmentatum. Bedam etiam ſecutum ſe fuiſſe teſtatur Uſuardus, idque in Obſervationibus noſtris, dum locus eſt, ſedulo annotamus. Veruntamen Adonem patrem ejus, ſeu verum fontem declaramus, ex quo totum ferme Martyrologium ejus dimanaſſe indubitatum arbitramur. Notkerus denique præcipua quæque ex laudato Adone tranſtulit, non pauca ex Rabano ſua fecit, multis ex Hieronymo ad complendos ſingulorum dierum indiculos corraſis. Atque hæ totidem propoſitiones ſunt, noſtra hac præfatione, quoad res exigit, aut à deceſſoribus noſtris jam præſtitum non fuit, diſtincte & ex ordine demonſtrandæ.

ARTICULUS I.

De Martyrologii Hieronymiani exemplaribus.

§. I.

De Majóribus ab Acherio & Florentinio editis.

Martyrologium Hieronymianum,

IN laudata nuperrime præfatione generali cap. 4, totum quartum paragraphum inſumit Bollandus elucidando, quod ſub Euſebii & Hieronymi nomine venit, Martyrologio; ubi primum fatetur, non ſatis probari, quod tale, Martyrologium ab Euſebio umquam ſcriptum fuerit, nec id ex epiſtola Gregorii ad Eulogium aperte deduci. Rurſus, nec certum eſſe, Euſebianum ſeu Martyrologium, ſeu de Martyribus commentarium, ab Hieronymo verſum, aut aliud ab ſancto Doctore ſcriptum fuiſſe, quidquid id aliqui confici poſſe exiſtiment ex famoſa Chromatii ac Heliodori epiſcoporum ad Hieronymum epiſtola, & altera ad ipſos Hieronymi reſponſoria; utpote cum utramque Baronius ſolidis argumentis commentitiam demonſtraverit; unde ſi vera umquam iſtiuſmodi epiſtola à Caſſiodoro citata fuerit, eam intercidiſſe fatendum eſt, Et hæc quidem communior hodie doctorum virorum ſententia, cui tamen contradici poſſe, dictaſque epiſtolas à ſuppoſitione utcumque ſalvari, operoſis annotationibus oſtendere conatur Florentinius à pag. 57. Ceterum pendente adhuedum ea lite, ex Caſſiodori teſtimonio id conſequi omnino videtur, indiculum aliquem ſeu Faſtos ab Hieronymo concinnatos, ſive ſub epiſtolæ, ſive ſub alio quovis titulo, deſcriptis fortaſſe eorum Sanctorum nominibus, quorum in Euſebii collectione, cujus Euſebius ipſe lib. 4 cap. 14 & lib. 5 cap. 20, & ad Gregorium Eulogius meminere; quorum, inquam, ibi Acta exſtabant, aliis de ſuo ſuperadditis, ex quo pridem firmiter invaluerit, inveteraveritque opinio, Martyrologium aliquod ab ſancto Hieronymo compoſitum fuiſſe.

quiſquis ejus auctor fuerit;

16 Pro opinionis jam dictæ vetuſtate abuſque ſeculo ſexto ſtat Caſſiodori auctoritas, ex libro de inſtitutione Divinarum lectionum cap. 32 à Bollando recitata; pro ſeculo ſeptimo ſtat notiſſimum Bedæ teſtimonium, Retractatione in Actus Apoſtolorum cap. 1: *Quibus adſtipulatur*, inquit, *& liber Martyrologii, qui beati Hieronymi nomine ac præfatione attitulatur, quamvis idem Hieronymus illius libri non auctor, ſed interpres, Euſebius autem auctor exſtitiſſe narretur.* Manavit deinde in poſteros præfata opinio, à Walefrido Strabone & pleriſque ſeculi noni Martyrologis, diſertiſſimis verbis confirmata, duravitque hactenus, tametſi per multa ſecula nullus deinceps de Martyrologio iſto meminerit, nec Baronius, adhibita quantavis diligentia, integrum uſquam reperire potuerit; donec ipſum è Cartuſia Trevirenſi feliciter tandem eruit Roſweydus noſter, vetuſtiſſimo charactere exaratum, quale media fere parte æneis laminis expreſſum habemus, autographo ipſo ad Epternacenſes, qui codicem ſuum repetierant, anno demum MDCLXVIII remiſſo. Hiſce addi poſſunt, quæ in prologo ad Bedam diſſeruit Papebrochius; nos hîc Bollandum ſequimur, cujus hæc verba deſcribi merentur.

antiquiſſimum eſt;

17 *Folia aliquot excuſa ut vidit ad ſe à Moreto* (cujus expenſis codex ille in æs incidi cœperat) *miſſa Bartholomæus Gavantus, Provincialis præpoſitus Congregationis Clericorum regularium S. Pauli, & ſacræ Romanæ Rituum Congregationis Conſultor, mirifice probavit, ſcripſitque de illo ad eumdem Moretum plures*

epiſtolas

epiſtolas, quas legi; aliàs opinari ſe, reliquis collegii illius ſive Congregationis ſapientiſſimis viris Martyrologium illud VALDE PLACITURUM; *aliàs* SENTIRE PERITIORES, UTILE FORE CHRISTIANÆ REIPUBLICÆ. *Alii quoque viri eruditi vehementer id laudarunt, ut præclarum ſacræ antiquitatis monumentum.* Tu vide ibi reliqua, quæ in præfati codicis commendationem pluribus nitide Bollandus proſequitur. In Gavanti Bollandique ſententiam ivere deinceps eruditi omnes, ſaltem orthodoxi, ſi paucos excipias, qui contradicendi genio ducti, licet rem ipſam improbare omnino non auderent, titulum arrodere aggreſſi ſunt; forte quia ibi agnoſcit Bollandus, nullum certum argumentum ſuppetere, quo Martyrologium ab ſancto Hieronymo vere eſſe compoſitum ſatis ſuaderi queat, & quia fatetur (ut veriſſimum eſt) multa recentius adjecta, quæ Hieronymo adſcribi prorſus nequeant, quemadmodum ex ſpeciminibus ibi appoſitis clariſſime eluceſceſcit. Verum enim vero quid demum rempublicam litterariam aut fidem Catholicam detrimenti accepturam credidere viri illi doctiſſimi, ex eo quod Hieronymi nomen ei Martyrologio adſcriptum paterentur, cum impedituri numquam ſint, quo minus poſt Caſſiodorum, Bedam, Walefridum, Adonem, Uſuardum, Notkerum & alios, Hieronymianum perpetuo nuncupetur. Hæc pauciſſimis & curſim delibo; qui de his longiorem ſermonem deſiderat, adeat Florentinium in Admonitionibus præviis, præſertim 3, 5 & 6, quas hîc deſcribere, aut in compendium contrahere nec vacat; nec omnino lubet de voce contentioſius diſceptare.

Fruſtra impugnatum,

18 Unum novi ſcriptorem Catholicum, qui dedita opera Martyrologium, quo de agimus, impetere auſus fuerit, Henricum Valeſium, ſingulari diſſertatione ſuis in Euſebium obſervationibus adnexa pag. 315, ubi *ſubdititium librum* vocat, *qui falſo Hieronymo adſcribatur.* Hoc autem duce fretus, in omnem, ut fit, orthodoxos ſcriptores ſugillandi occaſionem intentus Matthias aliquis Fredericus Beckius, in ſuo ad, neſcio quod Kalendarium Germanicum (quod ei placet Martyrologium appellare) commentario à pag. 11 multa congerit, quò Majores noſtros temere carpendo, laudatum Martyrologium Hieronymo nequaquam adſcribendum oſtendat; idque ex cavillis nonnullis, quos hinc inde ex Florentinii aliorumque dubitationibus ſincere propoſitis, acriori ipſe & mordaciori ſale inſpergit. At tanti hic non eſt, ut argutatiunculas ejus omnes aut excutiamus aut convellamus; ſatis nobis erit, ſi ex communi Catholicorum conſenſu Hieronymi nomen præferre poſſit, atque adeo Hieronymianum tuto nuncupari, tametſi monumenta deſint, quibus ipſum ſanctiſſimo Doctori certo vindicemus. Ita cenſuere Majores noſtri, ita hodie paſſim loquuntur eruditi univerſim omnes, & nos toto opere noſtro Hieronymi, vel Hieronymianorum appellatione ſemper utendum exiſtimavimus.

à Florentinio bene defenſum.

19 Rem totam, ut dixi, profundius examinat laudatus, laudandusque nobis ſæpius clariſſimus & deceſſoribus noſtris, dum viveret, amiciſſimus Franciſcus Maria Florentinius, nobilis Lucenſis, qui vindicatis Euſebii collectionibus, libris ſeu libellis Martyrum, non ſolum Palæſtinæ, ſed & aliorum; pag. 13, ſub finem recte notat, *ſufficere nunc de Martyrologii proprie dicti auctore affirmare...... vetuſtius illud eſſe in ſcriptorum memoria Martyrologium, quod Euſebio adſcribitur, vel divo potius Hieronymo ex collectionibus Euſebii.* Sequenti deinde pag. 14 erudite probat, Hieronymi Martyrologium à ſe datum, notis, a ſancto Papa Gregorio codici ſuo attributis, ad amuſſim convenire. Cum igitur Martyrologium toties appellatum, collectis pluribus ejus apographis anno MDCLXVIII publici juris fecerit, atque eruditiſſimis notis, obſervationibus & exercitationibus illuſtraverit idem ipſe Florentinius, ad pleniorem totius rei notitiam, & de ejus codicibus, & de aliis ad Hieronymianum pertinentibus, nonnulla explicanda ſunt. Nec verbo indicare neglexerim, cur & hîc & in toto decurſu operis maluerim adhibere Hieronymianorum, quam Hieronymi ipſius vocabulum. Nempe cum ſancti Hieronymi qualecumque opus ignoretur, apographa autem & multa & diverſiſſime aucta & contracta ſint, putavi communiori voce cavillationibus anſam præciſum iri, codicibus ipſis tribuendo, quæ à primo auctore certiſſime removenda ſunt. En modo Florentinianæ lucubrationis aliqualem effigiem.

Præcipui ejus codd.

20 Inter varias admonitiones prævias, ſexta ordine tota fere inſumitur depingendis duobus codicibus Hieronymianis, Lucæ aut in vicinia repertis, qui vel ex Gallia eò allati, vel ex aliquo cœnobii Fontanellenſis apographo deſcripti fuerant, certe ita erant ſimiles, ut vel ex eodem exemplari acceptos, vel alterum ex altero deſcriptum eſſe oporteret. Hos ipſe nactus, ut erat vir rerum eccleſiaſticarum antiquarum ſtudioſiſſimus, communicato cum V. C. Luca Holſtenio aliiſque eruditis conſilio, accepto ſubinde à Majoribus noſtris, aliquando apud ipſum hoſpitatis, vetuſtiſſimi illius Antverpienſis ſeu Epternacenſis, ſub initium ſeculi octavi ſcripti ecgrapho, inſtructus præterea Corbeienſis codicis, ab Acherio Spicilegii tomo 4, anno MDCLXI vulgati, manuſcriptis fragmentis, animum adjecit ad procurandam tam pretioſorum cimeliorum editionem, eamque pro ſua eruditione, qua poſſet cura & ſtudio illuſtrandam. Cumque jam opus ferme prælo paratum haberet, contigit, ut illuſtriſſimus Baro de Blum codicem alium Weiſſenburgenſem cum Henſchenio & Papebrochio communicaret, quod illi continuo Lucam deſtinari curarunt, ſatis tempeſtive, ut cum aliis codicibus conferretur, ejuſque variantes à reliquis lectiones, ad calcem Florentiniani operis ſubjungerentur. Hæc ad brevem hiſtoriæ ſynopſim, quam ſiquis integram & fuſius deſcriptam requirat, adeat Florentinium ipſum, totius ſui conſilii & vulgandi operis propoſiti rationem reddentem, admonitione prima, cui Holſtenii epiſtola

atte-

attexitur, ex potiori parte reproducta à Papebrochio in Reſponſionibus, appendice ad art. 18 à num. 49. De codice ſuo, ſive unico, ſive bino, tractat ille ex profeſſo citata admonitione 6 à pag. 30: de Antverpienſi & Corbeienſibus fragmentis admonitione 7; quæ omnia ibi legi malo, quam hîc tædioſe referre, cum ad inſtitutum noſtrum eatenus ſolum ſpectent, quatenus rudem ſaltem ideam Martyrologiorum plerorumque archetypi ſeu protoparentis adumbrare volumus.

21 Hîc verbulo inſerenda eſt non otioſa obſervatio receptiſſimæ a Majoribus noſtris opinionis, per Actorum noſtrorum commentarios late vagantis, qua ſibi perſuaſum habuere, codicem Epternacenſem, inter Hieronymianos præcipuum, Anglicanum fuiſſe, atque ab ipſo S. Willibrordo ex Anglia in Belgium ſeu Franciam allatum. Pronum certe erat talem conjecturam facere, at mihi quidem non ſatis fundata videtur, mecumque ſentient Martyrologiophili omnes, ſi advertant, x Kalendas Julii, ſeu xxii Junii in laudato Epternacenſi prætermitti inclytiſſimum Angliæ protomartyrem *Albanum* cum ſociis pluſquam DCCC, qui tamen in aliis codicibus a Florentinio editis clariſſime exprimitur. Quis credat talem Sanctum in codice Anglicano prætermiſſum iri? Addunt laudati Majores, præfatum codicem in Gallia auctum; hoc vere: ſed idem de omnibus aliis plane admittendum eſt, niſi velimus, à S. Hieronymo obitum S. Paulini xxii Junii conſignari potuiſſe. Hæc obiter de codice Epternacenſi. Plura ad hunc & alios in Obſervationibus dicuntur. Redeo unde digreſſus ſum.

22 Atque ut iterum repetam, ad diſceptationem illam prorſus non regredior, qua de vero Hieronymiani Martyrologii auctore inquiritur, ſive is demum alius ab S. Hieronymo, ſive ipſe Hieronymus, primus indiculi architectus fuerit; nam quiſquis is eſt, aut ſeculo ſexto antiquior, aut eo ſaltem ſeculo vixiſſe dicendus eſt. Id nobis indubitatiſſimum videtur, tale Martyrologium à ſancto Gregorio Magno deſignatum, cum ad Eulogium Alexandrinum lib. 7 ep. 29 ita reſcripſit: *Nos autem pene omnium Martyrum, diſtinctis per ſingulos dies paſſionibus, collecta in uno codice nomina habemus; atque quotidianis diebus in eorum veneratione Miſſarum ſolennia agimus. Non tamen in eodem volumine, quis qualiter ſit paſſus indicatur, ſed tantummodo nomen, locus & dies paſſionis ponitur. Unde fit, ut multi ex diverſis terris atque provinciis per dies, ut prædixi, ſingulos cognoſcantur martyrio coronati. Sed hæc habere vos beatiſſimos credimus.* Non magno ſtudio, ſolertia aut labore opus eſt, ut characteres hi omnes à S. Gregorio tam clare expreſſi, in codicibus Hieronymianis, à Florentinio editis, aliiſque ejus generis aperte deprehendantur, eoque pacto frequentes interpolationes a veteri textu ſejungantur. Neque enim nudos, ſimplices & integros Hieronymianos aut Gregorianos codices nos habere profitemur, cum multi ſæpe Sancti occurrant, quos poſt S. Gregorii tempora vixiſſe, aut ſaltem ejus tempore Sanctorum veneratione donatos non fuiſſe evidenter conſtet. De quibus iterum videri poſſunt Bollandus, & citatæ Florentinii admonitiones. Ut ſemel dicam, id quærimus, id volumus, id aſſerimus, Martyrologium illud, quod Hieronymianum appellamus, omnium primum, omnium vetuſtiſſimum eſſe, imo Gregorii Magni temporibus vetuſtius, quandoquidem in citata epiſtola, non de novo quodam Martyrum indiculo aut catalogo, ſed de antiquo mentionem inferat, quem nempe toto orbe Catholico receptum & tritum exiſtimaret, dum concludit: *Sed hæc habere vos beatiſſimos credimus.* *Laudatur à S. Gregorio,*

23 In tam vetuſtis codicibus, toties ab oſcitantibus & indoctis librariis deſcriptis, fruſtra diſtinctas Sanctorum ſeries, diſcretos ſtudioſe laterculos, expreſſa recte nomina, ſervatas ad artem bonæ locutionis regulas, aut exactos rerum apices quis requirat: omnino fatendum eſt, magnam locorum & nominum per conjunctas aut male divulſas ſyllabas, eaſque ſæpius truncatas & diſtortas, confuſionem, barbariem & fruſtraneas repetitiones diebus prope ſingulis recurrere, quibus quoquo modo reſtituendis, explicandis, combinandis, diſtinguendis, mirum quantum paſſim laboret Florentinius: quantum vero operæ, ſtudiique in hiſce eruderandis Majores noſtri poſuerint, oſtendunt quotidiani commentarii, qui in eo toti ſunt, ut ex dubiis certa, ex confuſis clara, ex male compoſitis ſimplicia, ex luxatis integra, tum palæſtrarum, tum ipſorum Martyrum nomina efformentur. Ceterum antiquorum omnium codicum præſertim uſualium, ut ſunt Martyrologia, communis eſt ſors, ut deſcribentium vel temeritate vel imperitia, ita ſenſim deturpentur, ut ſæpe difficillimum ſit primi autographi veſtigia in tranſumptis deprehendere; adeout cum Caſtellano vehementer miratus ſim, in Romano parvo ſeu vetere Roſweydi omnia tam concinna, tam nitida, tam ordinata per tot ſecula ſervari potuiſſe, in quo certe hoc Martyrologium, tantum ſuperat Hieronymiana, quantum hæc vetuſtate antecedunt, quod ſequenti, ut jam non ſemel diximus, capite fuſius erit demonſtrandum. *à nobis emendatur:*

24 Reliquum eſt, ut de codicibus noſtris Hieronymianis, necdum editis & ferme abbreviatis, pauca in ſingulorum ſpecimen ſubjiciam, ſi forte aliquando operæ pretium ſit ipſa etiam publici juris facere, ad quod me frequenter impenſiſſime atque urgentiſſime adhortatus eſt ſæpe mihi hic nominandus, numquam pro merito laudandus, tum operis hujus, tum grandioris noſtri indefeſſus adjutor, V. C. Claudius Caſtellanus, Pariſienſis ad B. Mariæ Canonicus, ſummo noſtro dolore & ingenti Martyrologiorum jactura è vivis ereptus ſub initium anni MDCCXI. Ea erat perilluſtris viri ſententia, ut non ſolum Uſuardinam recenſionem orbi litterario gratiſſimam fore cenſeret, ſed eruditos omnes id jure quodam à nobis poſtulare ajebat, ut reliqua noſtra Hieronymiana apographa, ſeu integra, ſeu contracta & compendiata, in publicam lucem emitteremus, *Longa ejus progenies.*

teremus. Spem feci viro amiciſſimo, id aliquando futurum, præſertim ſi conatus noſtros in expurgando illuſtrandoque Uſuardo, quod tunc meditabar, iidem ipſi Martyrologiophili ſuis ſuffragiis probaſſent, eo pacto animos addituri, ut manuſcriptorum noſtrorum codicum omnium generalis ratio redderetur, quæ in ordine ad commentarios noſtros, ut ſupra de Uſuardinis dicebam, deſideratiſſimam lectoribus lucem afferret. Nec ſane à promiſſis reſilio, atque adeo ut rerum hujuſmodi amantium palatum nonnihil titillem, brevem hîc aliquam Hieronymianorum noſtrorum codicum delineationem lubens adnecto, plura, ſi licuerit, olim præſtiturus, ubi varios Hagiophilorum guſtus exploravero.

§ 2.

De Hieronymianis minoribus, tum manuſcriptis, tum typis excuſis.

Tamlacten-ſe. SUb finem citati nuper § 4 capitis 4 præfationis generalis, agit Bollandus de exemplari aliquo Hieronymiano Hibernico, cujus lacinias aliquot ſeu extracta à celebri P. Colgano ſubmiſſa, poſterioribus Januarii noſtri de Actis Sanctorum diebus inſeruerat, ſub nomine Martyrologii Hieronymiani *Tamlactenſis*. An autographum ipſum membraneum umquam viderit Bollandus, dubium facit, quod Tamlactenſe iſtud ſimile Epternacenſi exiſtimet, cum vere ſolum Martyrologii alicujus Hieronymiani fragmentum dici poſſit. Id mihi plane conſtitit, dum autographum ipſum R. P. Livini de Meyer, viri de republica litteraria præclariſſime meriti, tunc Collegii noſtri Lovanienſis Rectoris benevolentia, à RR. PP. Franciſcanis Hibernis impetratum, otioſius & diligentius evolvere & excutere licuit. Eò præ ceteris me impulerat Caſtellani curioſitas, qui Tamlactenſe Martyrologium aliquoties in Actis citatum, imo laudatum inveniens, theſaurum ingentem Lovanii latere ſibi plane perſuaſerat. Ego vero, poſt accuratum examen, facile animadverti, codicem illum longe ſupra meritum à Majoribus noſtris, quibus ſola extracta, ut mihi ſæpe teſtatus eſt Papebrochius, à PP. illis Minoritis Hibernis, ſeu à Colgano miſſa fuerant, elatum & commendatum eſſe. Etenim præter admixta Hibernicâ propria, pluribus recentioribus additamentis non caret, qualia ſunt feſtum ſancti Joſeph, Revelationis Michaëlis archangeli, Omnium Sanctorum, & plura hujuſmodi. Aliunde vero ex duodecim anni menſibus ſolum Aprilem habet integrum. En paucis totam ejus analyſim.

26 Præfatus codex decem folia membranea continet grandioris formæ, ſimili alio folio cooperta, ubi in fronte recentiori manu apponitur: *Martyrologium Tamlactenſe, & opuſcula. S. Ænguſſii Keledei.* In ora infima primæ paginæ legitur: *Ad uſum conventûs Dungallenſis*, & rurſus ad calcem paginæ tertiæ: *Ex libris conventûs Dungallenſis.* Martyrologium ipſum nec bene depictum, nec ſatis ordinate digeſtum, decem dumtaxat paginas cum fere dimidia complectitur, multis ubique nominibus vix legibilibus impletum. Deficit à IV Kal. Februarii ad IV Idus Martii, adeoque nec Januarius nec Martius integri ſunt; deeſtque totus Februarius. Jam dixi, ſolum Aprilem plenum eſſe. Maius uſque ad XX diem, ſeu XIII Kal. Junii decurrit. Abſunt Junius & Julius. Auguſtus incipit à IV Nonas, cujus reliqui dies habentur. In Septembri deſunt XII, XI & X Kal. Octobris. October decurrit uſque ad III Kal. Novembris. Abeſt totus November, December vero inchoatur a XV Kalend. Januarii. Patet igitur, manuſcriptum plane imperfectum eſſe, neque adeo dignum, quod inter Hieronymianos codices connumeretur. Poſt qualecumque Martyrologium, ſequitur neſcio quæ tabula nominum, ni fallor, Hibernicorum per tria folia, ac demum opuſcula, ſive opuſculorum fragmenta, eo ſermone, quem me fateor prorſus non intelligere. Atque hæc de Tamlactenſi ſatis dicta ſunto.

27 Subjicit Bollandus ſpecimen contractioris Hieronymiani, quod olim *Rhinowienſis* vel *Rhi-*
Rhinovien-ſe. *novienſis*, juxta Baſileam cœnobii, fuit, repertum in Roſweydi ſchedis, qui illud anno MDCXXIII acceperat à noſtro Stephano Vito, hîc ab ipſo cœnobii Rhenovienſis Abbate, ut teſtantur ſuperſtites litteræ, Martyrologium iſtud recte vocantes fragmentum, cum deſint folia ab VIII Kal. Februarii, ad XIV Kal. Aprilis, & à XXVII die Septembris, uſque ad Decembris XXIV. Incipit à die Natali Jeſu Chriſti in terris. Folia ſunt tredecim membranæ; in forma octava majore, boni priſcique characteris, ipſas diphthongos clare exprimentis. Non male cenſuit Vitus, *fragmentum hoc* ſuum *exaratum fuiſſe poſt dies ſancti Gregorii Magni, & poſt Caroli Magni: nam in illo*, inquit, *ſuis recte locis lego feſta Nativitatis beatæ Virginis & Exaltationis ſanctæ Crucis.* De cetero vere Hieronymianum eſſe, ſeu ex Hieronymiano extractum, clare evincunt exhibita à Bollando ſpecimina, ac quotidiana alia diebus ſequentibus. Unum ſuperaddam ex I Julii exemplum, quod deinceps per omnia ſecutura apographa noſtra Hieronymiana Mss. vagabitur. Puta, me textus omnes, I Julii in codicibus illis notatos, cum textu Hieronymiano integro ejuſdem diei collaturum.

28 Præmitto hîc itaque ex prima Julii totum textum ex Hieronymianorum omnium vetuſtiſſimo, Antverpienſi ſeu Epternacenſi. Erit lectoris, citandos infra aliorum codicum indiculos breviores cum hoc componere. Sic habet: *Kal. Julii. In Nicomedia, Zotli. Romæ, depoſitio*

Gai

Gai epiſcopi. Natalis Luciæ virginis & Auceiæ regis, cum aliis VIII. *Item Romæ, Iſici, Proceſſi, Marinæ, Antonini, Sereni, Victoris; Zoli cum aliis octo. Orionis, & aliorum* CCLXII. *In Antiochia, Severiani, Zoëli, Paſi. Depoſitio Idonei cum filiis. Auguſtoduno, depoſitio Leontii epiſcopi. In Perſida, SS. Apoſtolorum Simonis Cananæi & Judæ, fratris Jacobi.* Paululo auctiora ſunt Lucenſia & Corbeienſia; priora enim interſerunt *depoſitionem Aaron*, adduntque, *Egoliſma, Eparci.* Poſteriora vero inſuper adjiciunt *depoſitionem Karileſi.* Sed nos, cum Bollando, codicem illum noſtrum, ceteris vetuſtiorem præſtantioremque, ut archetypum ſequemur. Nunc Rhinovienſis fragmenti verba attende: *Kal. Julii. In Nicomedia, Zoëli. Romæ, Gagi Papæ. Luciæ virginis. Proceſſi & Marini.* Forte pro *Marina.* Collatis utriuſque tabulæ verbis, vix ſyllaba reperietur, quæ ex majori laterculo accepta & deſcripta non ſit. Jam ad alios codices noſtros, plerumque liberaliores, deſcendamus.

Richenovienſe collatum cum Gellonenſi.

29 Eos inter in Actis noſtris nominatiſſimus eſt *Richenovienſis* ſive *Augiæ divitis* prope Conſtantiam in Germania, cujus ecgraphum habemus nitide deſcriptum in forma quarta minore, illudque invento, nos primum accepiſſe anno MDCLI. De codicis autographi forma aut ætate nihil notatum: videor recordari, Henſchenium de iis alicubi fuſius egiſſe; verum quærere ſuperſedeo, cum aliunde ſatis pateat, optimæ notæ eſſe, &, niſi multum fallar, Gellonenſi, ab Acherio Spicilegii tomo 13 edito, longe purius & præſtantius, tametſi careat Breviario Apoſtolorum, quod in Gellonenſi, Martyrologio præmittitur. Educamus hîc utriuſque textum 1 Julii cum majori Hieronymiano jam deſcripto, conferendum. Sic habet Richenovienſe: *Kalend. In Nicomedia, Zoëli. Romæ, Gagi Papæ, Luciæ virginis, Proceſſi, Marini. In Antiochia, Severiani. In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis. Auguſtiduno, Leontii epiſcopi.* Ad oculum rurſus patet, Hieronymiana eſſe omnia, atque ex majori codice excerpta, cui Aaronis depoſitio, de qua ſupra diximus, immixta jam erat. Audi modo Gellonenſe ex editione Acherii. *Kalendis Julii. Romæ, Gaii, Luciæ, Iſici. Alibi Orionis, Crilefi confeſſoris, Zoeli, Severiani. In monte Or, depoſitio Aaron ſacerdotis. In Perſida, Simonis & Judæ Apoſtoli. Auguſtoduno, Leonti. Ingoliſma, Eparci epiſcopi.* Vides hîc Caium Papam confuſe poſitum, Carileſum vero aliis, iiſque martyribus, inepte immixtum; additumque in fine Eparchum, de quo & Carileſo codex Richenovienſis non meminit; ut proinde hic, altero luce dignior ſit, quod pluribus & continuatis exemplis forte aliàs demonſtrabitur. Ceterum utrumque Martyrologium, tum Richenovienſe, tum Gellonenſe, annum ordiuntur a Natali Domini, contra quam faciant plerique alii infra citandi, qui a Kalendis Januarii principium deſumunt.

Auguſtanum & Labbeanum cum Gellonen.

30 Bina alia Hieronymiana apographa habemus, quæ cum citato Gellonenſi magis conveniunt, ut facta diligentiori collatione didici. Alterum Papebrochii manu in minori forma ex potiori parte deſcriptum; vocatur *Martyrologium Auguſtanum ſancti Udalrici*, poſtrema parte mutilum, nempe à VI Novembris ad finem anni. Alterum integrum eſt, Labbei noſtri donum, Belgico charactere in folio exaratum. Utrumque incipit à Kalendis Januarii. Ne tædio ſim, ſolum rurſus diem 1 Julii in exemplum adducam. Sic habet Auguſtanum: *Kal. Julii. Romæ, Gagi, Luciæ, Iſici. Al.* [Alibi] *Urion, Arileſſi conf. Zeli, Severiani. In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis. In Perſide, Simonis Chananei & Judæ Zelotæ. Aug. Leonti, Eparci epiſcopi.* Fallor, ſi ulla major inter Gellonenſem & hunc Auguſtanum conformitas reperiri poſſit, quæ aliis diebus paſſim & ubique elucet, voculâ hinc inde intermixtâ, corruptâ, tranſpoſitâ, aut abbreviatâ. Nec major eſt in codice Labbeano diſcrepantia. Sic item *Kalendis Julii* legit, turbato nonnihil ſcriptoris oſcitantia nominum ordine: *Romæ, Zeli, Severiani, Uſicii, Arileſa. In monte Or, depoſitio Anton ſacerdotis. In Perſide, Simonis, Judæ Apl. Auguſtod. Leonti. In Ecliſma, Eparcii epiſcopi. Gaia, Unon, Luciæ.* Corrige luxata nomina, & tria ultima loco proprio, poſt *Romæ*, repone, exurget idem textus, quem ex Gellonenſi & Auguſtano jam dedimus, neglectis minutiis, quas in antiquis manuſcriptis non ſæpiſſime recurrere, adynaton eſſe norunt, qui in iis perſcrutandis vel tantillam operam poſuere. Poſſent hujuſmodi codices iis annumerari, quos Acherius cum Gellonenſi contulit, lectiones ex iis variantes ſubjiciens.

Corbeienſe brevius.

31 Jam dictos duos codices, in noſtra Hieronymianorum collectione, præcedit apographum aliud multo brevius, eleganti charactere Gallico, in folio deſcriptum, cui has notas appoſitas lego: *Martyrologium perantiquum, abhinc ſaltem annis octingentis exaratum, deſcriptum ex vetuſtiſſimo abbatiæ Corbeienſis, menſe Decembri* MDCLXI. In fine autem adjecit Papebrochius: *Dono adm. R. D. Lucæ Dacerii, ex Ms. Corbeienſi antiquiſſimo, quod in bibliotheca S. Germani de Pratis ipſi vidimus.* Locum in Spicilegio merebatur tam antiquum monumentum, at forte credidit vir eruditiſſimus, à nobis ex antigrapho cum aliis olim edendum, quod tam ardentibus votis Clar. Caſtellanum deſideraſſe, ſupra monuimus. In eo hic codex à proxime prægreſſis differt, quod Martyrologii ordinem inchoet ab VIII Kal. Januarii, ſeu à *Domini Salvatoris Nativitate:* Textus habet ſemper breviſſimos, & plerumque unica annuntiatione, ſæpe unico Sancto circumſcriptos, ſic tamen, ut appareat ex aliquo Hieronymiano codice omnia fuiſſe deſumpta. Demus iterum diem in exemplum ſelectum, hîc paulo longiori textu præditum: *Kal. Julii. Romæ, Gaii Papæ, & natalis ſanctorum Luciæ virginis & Auceiæ regis. In Perſida, paſſio ſanctorum Apoſtolorum Simonis Cananæi & Judæ Zelonis*, pro *Zelotis.* In ſequentibus eadem eſt codicis ratio. Ceterum magna ejus

brevitas non impedit, quo minus quandoque propria Corbeienſium interſerantur, ut patet ex v Kal. Aug. ſeu XXVIII Julii, ubi ponitur; *Corbeia monaſterio, dedicatio baſilicæ ſancti Petri Apoſtoli.*

32 Sequuntur Caſinenſia duo apographa, manu Italica deſcripta, de quibus in Prologo ad

Caſinenſe primum.

Bedam meminit Papebrochius num. 3. Utinam diſtinctiorem aliquam explicationem aut ipſe aut Henſchenius, qui ea tranſcribi curarunt, adjeciſſent. Primum altero brevius eſt, nec purum Hieronymianum dici poteſt, cum Sanctos inſerat aliunde acceptos. Brevitate cum aliis Hieronymianis contractis ſatis convenit; atque item quod ſola Sanctorum & palæſtrarum nomina conſignet. In exemplo rem totam exhibeo. Sic habet: *Kalend. Julii. Octava S. Joannis Baptiſtæ. Et natale ſancti Damiani abbatis.* Prima annuntiatio ex aliquo Hieronymiano interpolato procedit, quale eſt illud San Gallenſe; ab Acherio ſubjunctum Gellonenſi: altera manifeſte Adoniana eſt, ut vide in noſtra ad Uſuardum illo die Obſervatione. Ad Hieronymiana propius

Caſinenſe 2 collatum cum Altempſiano.

accedit Caſinenſe alterum paulo majus, de quo recte Papebrochius citato proxime num. 3. *Fuerunt etiam eccleſiæ*, inquit, *quibus ſatis fuit nudus Hieronymiani Martyrologii contextus, ad pauciores Sanctos contractus; & tale Martyrologium alterum Caſini reperimus, uti etiam pervetuſtum, & huic ſimillimum Romæ in ducis Altempſii celeberrima bibliotheca.* Factam utriuſque collationem indicant notatæ ſedulo vel minimæ variationes manu ipſa Papebrochii. Quantum vero majus hoc Caſinenſe alteri minori præferendum ſit, ex ſolito exemplo licebit ſtatuere. *Kal. Julii. Romæ, Caii Papæ. Et ſanctorum Luceiæ virginis & Acceiæ regis, cum aliis octo. Et in monte Hor, depoſitio Aaron, primi ſacerdotis.* Vides ubique ſphalmata ſcriptoria, librariorum imperitiâ commiſſa; textus autem pro vario amanuenſium arbitrio aut magis aut minus extenſos. Utrumque incipit a Kalendis Januarii.

33 Ex codice membranaceo Em. Cardinalis Barberini in forma 4, ſignato num. 1852, educta

Barberinianum parvum.

ſunt apographa bina alia, ſed incompleta, quorum alterum deſcripſit Papebrochius, ſecundum inchoavit, ſed complevit manus eadem, à qua ſunt duo laudata Caſinenſia. Primum a Kalend. Januarii ſumpto initio, deficit in II Nonas ſeu VI Maii. Uniforme non eſt, nam elogia hinc inde exhibet clauſulis ſibi propriis, ut V. G. de Genovefa III Jan. *Cujus reliquiis honorem debitum impendimus, miſſales & orationes perſolvimus.* Januarii X, de Paulo eremita: *Nam & apud nos ita habetur, & reliquiæ venerantur.* Jan. XVI, de Priſcilla: *Cujus glorioſum pro Chriſto agonem, cum patrociniis digne veneramur, officiumque diurnum, ut SS. PP. ſanxerunt, perſolvimus.* Rurſus ibi de Furſeo: *Cujus vita plena virtutibus refulget, & corpus venerabile monaſterium per Romana retinet.* Die ſequenti XVII Januarii, de Sulpitio Bituricenſi epiſcopo: *Cujus vitam tenemus, & patrociniis fulcimur.* Tales ego elogiorum formulas in nullis hactenus Martyrologiis reperire memini, ut ſatis pateat, compilatorem hunc proprio genio indulſiſſe. In reliquis tamen brevior eſt, magiſque ſtylo Hieronymiano ſeſe accommodat.

34 Barberinianum ſecundum longe majus & diffuſius eſt, primis tamen duobus menſibus

Barberinianum 2. Vaticanum 1. S. Cyriaci.

cum dimidio mutilum, cum primum diem integrum ſignet Idibus Martii. *Illuſtre Martyrologium* identidem appellavit Henſchenius; quamvis ſingularem illam prærogativam non magno titulo ei debitam deprehendere potuerim, ſaltem quo præferatur duobus aliis mox ſecuturis, nempe codici Hieronymiano Vaticano, & alteri codici S. Cyriaci, quo uſus eſt Cardinalis Baronius; non, inquam, video cur his præferatur, niſi quia hinc inde liberius & prolixius, tum Sanctos tum elogia inſerit, ut numero ſequenti ex Prologo ad Bedam intelligemus. Certe hæc duo poſteriora præcellunt, quod ſtylo Hieronymiano proximiores ſint; in hoc autem cum Barberiniano concordant, quod & ipſa ex eodem Hieronymiano contracta fuerint, ſubinde vero aucta elogiis nonnullis ex Beda acceptis. Atque his tribus applicanda eſt, non infundata Papebrochii opinio, num. 11 ſui ad Bedam Prologi expreſſa, qua ſe perſuaſum fatetur, *in pleriſque Romanis baſilicis, abrogato Hieronymiani* (nempe majoris) *Martyrologii uſu, & illo, quod Aquileienſi epiſcopo à Pontifice miſſum ſupra monuimus, fortaſſis non niſi in Laterano, aliiſque paucis eccleſiis recepto, ita probatum aliis Bedam fuiſſe, ut eo convenienter aucto, utendum plures ſibi putaverint, uſque dum Uſuardus viſus eſt eccleſiaſticis uſibus accommodatior.* Nempe hæc apographa ad Bedam retulere Henſchenius & Papebrochius, quoniam elogia ejus Hieronymianis annuntiationibus immixta repererunt. Nec prætermittenda ſunt, quæ in rem noſtram, nempe ad trium præfatorum codicum diſtinctionem ſequenti proxime numero 12 ſuggerit laudatus Papebrochius. Ita pergit:

35 *Sunt autem tria hæc*, Hieronymiana apographa Bedæ elogiis farta; *primum eccleſiæ ſancti Petri in Vaticano, quod hactenus in archivio ibidem ſervatum, inde ſibi tranſcribi fecimus. Alterum monaſterii S. Cyriaci in Thermis, quod unice commendavit adhibuitque Baronius in recenſendo digerendoque Romano Martyrologio, quodque ex Vallicellana Patrum Oratorii bibliotheca acceptum, pridem ad nos miſit, ſtudiorum noſtrorum æſtimator fautorque ſinceriſſimus S. R. E. Cardinalis Petrus Aloyſius Caraffa. Tertium ex Eminentiſſimi Franciſci Cardinalis Barberini inſtructiſſima è codicibus manuſcriptis bibliotheca accepimus, acephalum illud quidem uſque ad Idus Martias; & quantum ex tranſlatione ſancti Benedicti, IV Idus Septembris inſcripta, aliiſque indiciis colligere licuit, ex aliquo Benedictino in Gallia monaſterio Romam advectum: ſed optimæ fidei, neque ita temere mendoſeque aut parce, ut priora duo, ſed fidelius, prolixiuſque ſuppletum, partim ex Hieronymiano Martyrologio, partim ex propriis diœceſeon Gallicanarum Faſtis.* Ita Papebrochius in ordine ad Bedam, codicem hunc effert, in quo tamen advertere potuit

tuit, recentiora alia adjectitia eſſe, ut eſt *Aſſumptio B. M. V*, ejuſdem *vigilia*, *octava*, atque hinc inde alia, quæ nec Hieronymum nec Bedam ſapiunt. Demus jam præfatorum trium codicum ex præſignato die ſpecimina.

36 Ut à poſtremo, Barberiniano illo, incipiam, ſic legit; *Kal. Julias. Romæ, natale ſanctarum Luciæ virginis, & Anceæ reginæ cum aliis* XXI. *Antſolæ monaſterio, depoſitio ſancti Carilephi presbyteri. In monte Or, depoſitio Aaron ſacerdotis. In Meſopotamia, Zeli cum aliis ſex. Orientis cum aliis* IX, *& aliorum ducentorum ſeptuaginta quatuor. Auguſloduno, depoſitio Leontii epiſcopi, & ſancti Quintiani.* Satis patet indiculi hujus corruptela, aliquorum nonnulla mutatio, nec non ſatis liberalis interpolatio, quibus caret, purius Hieronymianum referens codex Vaticanus, dum ſic laterculum ſuum format: *Kal. Julii. Roma, Gai Papa. Sanctorum Luci virginis & Accega regis, cum aliis octo. Et in monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis primi.* Ejuſdem plane tenoris, imo nonnihil caſtigatior eſt codex S. Cyriaci, ſic legens: *Kal. Julii. Romæ, Gagi Papa, & ſanctorum Luceiæ virg. & Acceiæ regis, cum aliis octo. Et in monte Hor, depoſitio Aaron, ſacerdotis primi.* Non magna perſpicacia opus, ut clare deprehendatur major duorum poſtremorum codicum inter ſe & cum Hieronymiano, quam cum Barberiniano uniformitas, quamvis ad Henſchenii & Papebrochii intentum ſatis eſſet, quod poſtremum, Bedæ elogia fortaſſe purius referret.

37 Cum tribus ſuperioribus Barberiniano, Vaticano & S. Cyriaci, citato Prologi num. 12, laudat Papebrochius *vetuſtiſſimum præclarumque reginæ Sueciæ manuſcriptum, quod quanti fecerit vir eruditiſſimus Lucas Holſtenius, declarant ipſius ad Romanum Martyrologium Animadverſa, hinc fere accepta, & poſt illius mortem typis vulgata. In hoc..... etiam Bedam agnovimus*; inquit Papebrochius, *ſed elogiis ſæpe contractioribus.* Quidquid ſit de Bedæ elogiis, omnino fatendum eſt, Martyrologium hoc, quod olim fuit *S. Columbæ* apud Senones; fatendum, inquam, inter illuſtriora Hieronymiani Martyrologii contracta apographa merito recenſeri poſſe. Habe hic ejus textum. *Kal. Julii. In Nicomedia, natale ſancti Zotli. Romæ, depoſitio Gagi Papæ. In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis. Auguſtiduno, depoſitio Leontii epiſcopi.* Confer cum præcedentibus, & per te ſtatues, nihil propius ad Hieronymiana accedere. Hoc dolemus, nonniſi mutilum repertum fuiſſe, utpote in quo deſint omnia poſt VII Idus, ſeu VII diem Septembris. Nonnulla de hoc, & de S. Cyriaci Martyrologio, valde confuſe lectorem edocuit Caſtellanus, ad primum Bimeſtre, Januarium nempe & Februarium Martyrologii ſui, cum eruditiſſimis notis editi, pagg. 26, 27 & 28, de quibus a me amice monitus, correctionem ſinceram pollicitus eſt, prolixiſſimis litteris gratiarumque pleniſſimis, datis IX Januarii MDCCIX. Cum vero hæc omnia, proximo ejus Bimeſtri, forte brevi edendo, corrigenda ſperem, iis ſigillatim enumerandis hic ſuperſedeo. *Reg. Sueciæ olim S. Columbæ apud Senones.*

38 At non ita prætermittere licet nonnullas alias clariſſimi viri hallucinationes, quibus codices aliquos Hieronymianorum claſſi perperam inſerit. Has eo animo hic expono, quo ipſe, humaniſſimas & cordatiſſimas gratias referens, eaſdem ſibi exhibitas accepit. Itaque citatæ præmonitionis ad primum ſuum Bimeſtre pag. 17, Hieronymianis brevioribus annumerat 1° *Marchianenſe* in Flandria; 2° *Lætienſe* in Hannonia; 3° *S. Lamberti* & *S. Laurentii* Leodienſia; 4° *S. Martini* Tornacenſe; 5° *S. Gudilæ* Bruxellenſe; quorum nullum ad Hieronymianorum ordinem pertinet. Ut a poſtremo incipiam, eſt illud ab Hieronymianis tam remotum, quam ſint Ado ipſe & Uſuardus, ut cap. 3 ex Uſuardinorum ſerie manifeſte conſtabit. Tornacenſe ſancti Martini ſatis convenit cum Lætienſi, ut olim obſervavit Bollandus Præfationis generalis pag. XLIX; utrumque conferens cum Mss. Antverpienſi & Leodienſi S. Lamberti, ex quibus conjici poteſt, quantum ab Hieronymianis deflectant. Priora duo, nempe Lætienſe & Tornacenſe, ad Bedam relata ſunt: Lambertinum Adonianis ferme adſcriptum: Antverpienſe, quod nos infra *majus* vocabimus, ad Uſuardina plane trahendum eſt. Laurentianum Leodienſe abeſt ab Hieronymianis longiſſime, eſt enim codex craſſus & amplus, Adonem ipſum ferme ſuperans. Quid demum velit per Hieronymianum Marchianenſe, plane me latet; de fragmentis Uſuardinis, ex eo cœnobio acceptis, agemus ſuo loco, ubi etiam *Centulenſem* codicem, Bedæ nomine falſo prætitulatum, & à Bollando pag. XLVIII inter Bedæ Martyrologia computatum, veræ ſuæ claſſi reſtituemus. Sed codices alios Hieronymianos, aut eis ſaltem alicunde affines percurramus. *Codd. à Caſtellano male Hier. adſcripti.*

39 Apographum habemus valde contractum, cui pars Breviculi Apoſtolorum præfigitur, manu R. P. Alexandri Wiltheim, operis olim noſtri ſtudioſiſſimi, ex Ms. Trevirenſi S. Maximini deſcriptum, & ab eodem Patre Luxemburgo ad Bollandum tranſmiſſum, in quo præ reliquis diebus, copioſus eſt I Julii, ubi ſic legit: *Kal. Julii. In monte Or, depoſitio Aaron. Paſſio ſanctorum Apoſtolorum Simonis Cananei & Judas Zelotis. Remis civitate, depoſitio ſancti Tenderici presbyteri.* Hoc ultimum Remos plane redolet, & Remenſem provinciam late olim diffuſam: & ſimilia exempla, vel levi oculo, ibidem, locis non longe remotis, occurrere obſervo; ut Idibus Junii: *Remis civitate, ſuper fluvio Vetula, dedicat. ſcæ Genufeſa virg.* Et XI Kal. Septembris: *Remis civitate, nat. SS. Thimotei & Apolinaris.* Jungo hic Martyrologium manu Italica tranſumptum ex tomo 21 bibliothecæ Vallicellanæ PP. Oratorii Romæ, de cujus ætate nil licet ſtatuere. Auctor ſtylum Hieronymianum brevitate ſua ſequitur, ſed aliunde plures Sanctos contulit, ut ſunt Prophetæ veteris Teſtamenti, quos ex Romano parvo, aut ex Adone, aut forte ex Uſuardo deſumpſit. Ex Gallia Romam advectum cenſuit Papebrochius, opinor quia in eo reperit. V *Idus* *Sancti Maximini parvum.* *Vallicellanum.*

ſeu XI *Julii*, *tranſlationem S. Benedicti*, & XI *Kal. Auguſti*, ſeu XXII Julii: *Manaſterio Fantinella*, *depoſitio S Guandreſili* [pro *Wandregiſili*] *confeſſoris.* Adjiciamus hic inſolitum ſpecimen, primum ſæpe nominati menſis diem. *Kal. Julii. In monte Hor, depoſitio Aaran, ſacerdatis primi. In territorio Lugdunenſi, depoſitio Damitiani abbatis.*

Treverenſe S. Martini.

40 Poſt hoc ſequitur Martyrologium, quod noſtri vocant *Treverenſe ſancti Martini*, ſcriptum manu Belgica, immixtis rubricis, quæ modo oculorum aciem ferme effugiunt. De hoc recte obſervavit Papebrochius, ex variis collectum eſſe, ejuſque compilatorem præ oculis Bedam habuiſſe; nec invenio cui melius quadrent verba in Prologo num. 14 relata: *Ita Beda quoque Martyrologio uſus eſt pro Treverenſi eccleſia, quiſquis illi Sanctorum Faſtos, quorum habemus exemplar Ms. compoſuit.* Facillime equidem credidero, plane ad uſum eccleſiæ alicujus aut Trevirenſis aut etiam Belgicæ primitus concinnatum fuiſſe, cum in ipſo principio IV Januarii occurrat: *Gandavi, Pharahildis virginis.* Ut ex uno menſe veroſimillimam facias conjecturam; habes X *Julii. Amelberga virginis.* XIV, *Marchelmi, conſocii ſancti Liebuini.* XVI, *Minulphi & Gundulfi.* XXII, *In Blandinia, Wandregiſili abbatis.* Ut alios taceam, non multum remotos; eſt VII Julii, *Willibaldi.* VIII, *Kyliani.* XIII, *Mildrada.* XIV *Plechelmi.* XXIII *Liborii in Paderbarn.* XXV, *Clodeſindæ* &c. De cetero brevitatem Hieronymianam paſſim ſectatur, eoque potiſſimum titulo, ad eorum claſſem reductum eſt. Siqua elogia ex Beda aut aliunde intercurrant, ea paucis circumſcripta ſunt. Cum Vallicellano convenit in referendis Prophetis veteris Teſtamenti. Ex I Julii, nullum ſatis certum indicium eruitur. Sic habet: *Kal. Julii. Rama, Gaii Papa & martyris, & Luciæ, Fidei, Karitatis virginis, & Saphia, matris earum*

Colonienſe S. Mariæ ad Gradus.

41 Nullum fere in tota noſtra Hieronymianorum collectione characteriſticis ſuis magis diſtinctum eſt, quam illud quod vocamus *Colonienſe S. Mariæ ad Gradus*, à P. Joanne Gamanſio, in Actis noſtris percelebri, ad Bollandum miſſum anno MDCXXXVIII ex apographo P. Marci Carthuſiani Colonienſis, qui propria manu hanc notationem appoſuit: *Martyrologium perquam antiquum, quod ad Gradus Mariæ Coloniæ reſervatur, incerto auctore, in quo plurima habentur, quæ in Uſuardo deſiderantur.* Recte obſervat P. Marcus, ſed addere potuit, plurima in hoc Martyrologio deſiderari, quæ apud Uſuardum & alios leguntur. Annuntiationum norma plane eſt Hieronymiana, ſolis locorum & Sanctorum nominibus expreſſis, niſi quod rariſſime, aut de tormentis perpeſſis, aut de ſepultura curſim fiat mentio. Sic loquitur *Kal. Julii. Romæ, nat. S. Gaii Papæ, & S. Carileſi preſbyteri, & S. Manegundis virginis. Vienna, ſancti Martini epiſcopi. Damitiani abb.* Liquet Sanctos aliquos Hieronymianis ſuperadditos. Nonnullos vero populares aut vicinos adjectos, collige ex IV Julii, ubi ponit: *Wolfharici epiſcopi*, à titulo *ſancti* aut *beati* abſtinens. VII Julii habetur: *In Bingia, natale ſancti Gaaris confeſſoris.* VIII, *Kiliani* &c. XVIII, *Tranſlatio ſancti Arnulfi Metenſis.* XXIII, *Liborii epiſcopi.* Apographum imperfectum eſt, deficiens IX Octobris, quo die Dionyſium cum ſociis apud Pariſios conſignat. Martyrologii hujus compilator Romanum parvum nec conſuluiſſe, nec deſcripſiſſe ullo pacto videtur.

Romano-Gallicum.

42 Ultimum locum in noſtro codice occupat apographum, manu Belgica ſcriptum, *antiquiſſimi Eccleſiæ Romano-Gallicæ Martyrologii*, quod ſupra laudatus Acherius cum Majoribus noſtris communicavit MDCLXIII. De hoc & proxime ſuperiori Martyrologio, ſic in Prologo ad Bedam num. 3 Papebrochius ſcriptum reliquit: *Quod idem* (loquitur de Romano parvo Roſweydi) *modice auctum, cum nobis ex antiquiſſimis membranis tranſcriptum communicaret Lucas Dacherius, Romano-Gallicum intitulaverat: olim autem etiam Coloniæ in eccleſia ſanctæ Mariæ ad Gradus legi ſolitum, probari poteſt, per illius ecgraphum, inde tranſmiſſum à Joanne Gamanſio noſtro, ex alicujus Carthuſiani ſchedis; niſi potius nova hæc dici compilatio debeat, ex priori illo & alia poſteriori.* Ita Papebrochius nondum ſatis examinata Martyrologiorum ſtirpe, progenie, natura & ſingulorum proprietatibus. Admitto cum venerando Magiſtro meo, utrumque illud Martyrologium & S. Mariæ ad Gradus, & Romano-Gallicum meras compilationes eſſe, at falli mihi videtur, dum ipſa cum Romano parvo componit, aut hæc ex illo conflata exiſtimat. Habet profecto Romanum parvum characteres ſuos proprios, quibus & à proxime citato, & ab hoc Acheriano planiſſime diſcernatur.

43 Unum eſt, in quo tenuem aliquam ſimilitudinem inter Romano-Gallicum & Romanum parvum advertas; quod in illo etiam inveniantur Prophetæ veteris Teſtamenti, nempe ex Adone vel Uſuardo, cum reliquis plerumque accepti. At quam procul in ceteris diſtet, inde collige, quod Acherianum diebus ferme ſingulis auctius ſit. Rurſus, Romani parvi phraſis, quandoque uberior; Romano-Gallici ſemper ad Hieronymianorum normam contracta. En exemplum in I Julii. Romanum parvum eo die, unico articulo textum concludit: *In monte Hor, Aaron ſacerdotis primi in Lege.* Confer modo Romano-Gallicum: *Kal. Julii. Romæ, in monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis primi. Item ſancta Manegundis virginis. Lugduni, Damitiani abbatis.* Supplendum videtur poſt *Roma*, *Gaii Papa*. Quæ hic obſecro inter utrumque affinitas? In hoc multiplex, in altero eſt annuntiatio unica. Si, quid ſentiam, aperire liceat; non multum verebor aſſerere, tum hoc Romano-Gallicum, tum ſuperius S. Mariæ ad Gradus, Adonis vel Uſuardi ex magna parte compendia eſſe, pro vario compilatorum brevitati ſtudentium guſtu concinnata. Proinde rogatos hic velim Romani parvi impugnatores, quos ſequenti capite conveniam, ut qui tam confidenter ex inſigni illo & vetuſtiſſimo Martyrologio Adonis Kalendarium faciunt; hiſce aut ſimi-

ſimilibus potius occupentur, ad quæ compendiorum aut extractorum Adonianorum characteriſticas convenientius transferri poſſe exiſtimamus.

Aquiſgranenſe & alia

44 His omnibus, ſaltem pro aliqua parte annumerari etiam poſſent codices alii, quibus in edendo Beda uſi ſunt Henſchenius & Papebrochius; ex quorum recenſione obſervo, ad Hieronymianorum ſtylum ſatis accedere Martyrologium Aquiſgranenſe, ad uſum illius eccleſiæ collectum, quemadmodum ſupra de Trevirenſi ſancti Martini diximus. Profero rurſus diem primum Julii: *Romæ, depoſitio Gai epiſcopi, & ſanctarum virginum Fidei, Spei & Charitatis.* Nova hinc inde inſeruntur, ut IV Julii: *Nativitas ſancti Hodelrici epiſcopi & confeſſoris.* Idem forte eſt, quem Colonienſe ſupra, vocavit *Wolthurici.* VII Julii eſt *Willebaldi.* VIII *Kiliani & ſociorum.* XIII *Henrici imperatoris.* XV *Gondulfi & Monulfi.* XVI *Dedicatio S. Mariæ Aquiſgrani.* XXVII *Tranſlatio ſancti Caroli.* Et hujuſmodi alia quæ prætereo. Demum annumerari etiam poterit alter codex baſilicæ ſancti Petri Romæ, inter Bedæ apographa itidem repoſitus, quamvis videatur arbitrarie collectus, & contractus, ut patebit ex I die Julii, quo textum ſic format: *In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis primi. In territorio Lugdunenſi, depoſitio Domitiani abbatis. Et ſancti Quinciani martyris.* Idem forte dici poterit de reliquis codicibus inter Bedæ Auctaria citatis. Sed de omnibus his manuſcriptis noſtris ad Hieronymiana ſeu integre, ſeu ex parte ſpectantibus ſatis dictum ſit, eo ſolo intuitu, ut qui Sanctorum Actis & commentariis noſtris legendis delectantur, facilius perſpiciant, quæ & qualia ſint Martyrologia, ex quibus Sanctorum ipſorum nomina extracta fuerint.

S. Petri, ſeu alterum Vaticanum.

ARTICULUS II.

De Beda & Flori Martyrologiis nova conjectura.

Martyrologium Bedæ non eſt,

DE his Martyrologis, ſeu eorum duobus, ſeu potius uno utriuſque Martyrologio, eatenus hic agendum eſt, quatenus Beda cum Adone atque adeo cum Uſuardo, non minima generis conjunctione connectitur; ut pateat ordo, ſeries & quodammodo genealogia, quam ſupra dicebamus ex Hieronymianis, Beda & Romano parvo, ad alios magis vel minus propinque deſcendere. Præmittenda ſunt Bedæ ipſius verba in fine Epitomes, quibus teſtatur, ſe ſcripſiſſe *Martyrologium de natalitiis Sanctorum diebus, in quo omnes, quos invenire potuit, non ſolum, qua die; verum etiam, quo genere certaminis, vel ſub quo judice mundum vicerint, diligenter adnotare ſtuduit.* Hoc Bedæ Martyrologium Præfatio Bollandi & Prologus Papebrochii ita depinxere, ita de Floro ab utroque diſputatum, ita poſt ipſos alii varia ad ipſos ſpectantia expedivere, ut in eadem hac tela retexenda operam perdere videri poſſem, niſi aſſidua & horum & aliorum Martyrologiorum collatione, nonnulla occurriſſent, quæ ipſo aſſentiente & probante vivo adhuc Magiſtro meo Papebrochio, eruditorum judicia non defugiant. Bedæ ætas hodie receptiſſima eſt; lucem ſortitus anno DCLXXIII, ad uſque annum DCCXXXV vitam protraxit. Flori item characteres adeo veroſimiliter ſtabilitos exiſtimo, ut nihil magnopere dubii videam, quin floruerit Lugduni, & Martyrologium ſuum, magis nominatum, quam notum; ſcripſerit circa annum DCCCXXX.

quod Plantinus edidit.

46 Non erit abs re, lectorem eruditum, tametſi forte jam probe inſtructum, hic denuo præmonere, Martyrologium, præfixo Bedæ nomine à Chriſtophoro Plantino vulgatum anno MDLXIV, nullo pacto à Beda, ſed à neſcio quo, ex Adone aliiſque compilatum fuiſſe, tam eſſe evidens, quam quod evidentiſſimum, atque hoc tempore indubitatum, cum jam paſſim non alio nomine veniat, quam Bedæ ſpurii aut ſuppoſititii. Ego, vitandæ odioſæ vocis gratia, *Plantinianum Bedam* ſimplicius appellare malui. Illuſtrior eſt & ab orbe univerſo, præſertim à litteratis cum plauſu accepta, recentior & longe accuratior editio altera, anno MDCLXVIII ante tomum II Martii ab Henſchenio & Papebrochio procurata, qua genuinum Bedæ textum ab Flori auctariis diligentiſſime expurgatum atque diſtinctum, ſe tradidiſſe non dubitarunt. Fuitque id adeo ab annis jam ferme quinquaginta tam incunctanter, tam univerſaliter ab omnibus admiſſum, ut qui ſolide contradicere aut vellet aut poſſet, hactenus, quod ſciam, nemo repertus ſit. Solam Sanctorum omnium feſtivitatem, ut additiam, expungendam aliqui cenſuere.

Melior editio Papebrochii

47 Non potui non Magiſtrorum meorum conſummatæ in his rebus experientiæ & doctiſſimorum aliorum virorum ſuffragiis meum adjicere, atque adeo in tota hac Uſuardi recenſione, ita Bedam & Florum appellare, quemadmodum ab ipſis editi, diviſi & diſcreti ſunt. Nihilominus jam in terendis Martyrologiis ſatis diu verſatus, ſymbolam & ego aliquam huc affero, quæ licet Papebrochiani operis fundamenta quadamtenus ſuffodiat, ut eſt veritatis amator candidiſſimus, voluit ipſe argumenta proponerem, quæ ad rem, necdum plane elucidatam, ulterius diſcutiendam explanandamque conferrent. Ad Florum ſpectat tota diſquiſitio, cujus Martyrologium quantumcumque & qualecumque, vere negotium in tenebris mihi ſemper viſum eſt, & quamquam Majorum placitis, auctoritate ductus acquieſcerem, ex quo illuſtrandorum Actorum ſuſcepi provinciam, numquam induci potui, ut verum ipſum & genuinum Flori opus ab Henſchenio repertum, à Papebrochio vulgatum certò crederem.

48 Binæ

ſed Bedam & Florum

48 Binæ ſunt circa Flori Martyrologium capitales difficultates, quas nec Papebrochius, nec quiſquam alius, aut ſatis hactenus vidit, aut ſicut oportebat diſſolvit, quaſque nos hìc ad duas quæſtiones reducimus. Prima: Quænam ea demum aut ſint aut vere dici poſſint, quibus *Martyrologium in labore Domni Bedæ* compoſitum, *Flori ſtudio*, ut loquitur Ado, *accreverit*, quæque ſanctus ille Viennenſis epiſcopus, in Martyrologio adornando, ſe habuiſſe profitetur. Quod eſt quærere, quid ſint latiora illa & toties decantata *latiora Flori* ad Bedam *veſtigia*. Altera: Quid ſit ejuſdem *Flori liber ſecundus*, quo, præter latiora veſtigia, ſe uſum eſſe tam diſerte aſſerit Uſuardus. Hanc poſtremam alicubi, ſi recte memini, attigit Caſtellanus, feliciter divinans, *ſecundum Flori librum*, nihil aliud eſſe poſſe, quam ipſum putum putum Adonis Martyrologium, ut præfationis hujus tertio capite copioſius demonſtrare conabimur; unde corrigendum erit inveteratum præjudicium, toties a Majoribus noſtris, toties ab aliis poſt ipſos inculcatum, needum ſcilicet reperta eſſe ſecunda Flori auctaria, vel alio nomine, ſecundum Flori ad Bedam librum, ſeu additamentum. Huc igitur proprie & unicè ſpectat ſola prior difficultas, de primo eoque vero opere, quod Flori ſtudio in Bedæ labore accreviſſe novimus.

non ſatis feliciter

49 Sed erit, qui eam à Papebrochio abunde diſſolutam continuò exiſtimet, diſtinctis illis Flori elogiis, quæ a Bedæ textibus tam accurate remota & ſejuncta ſunt. Iterum ſineere repeto, me Majorum opus vehementer ſuſpicere, ac ſæpe admiratum eſſe tam fortunatum eorum inventum, dum, ut ſupra dicebam, ex tam variis codicibus, tum Bedam ipſum tamquam genuinum, tum Flori additiones tam ſolerter à Bedæ verbis & ſtylo diſcreverint. Verum perſtat moleſtia mihi ſuborta ex perpetua collatione Bedæ, ab Henſchenio & Papebrochio editi, cum Rabano, Adone ac Uſuardo. In hoc ſitus eſt cardo rei, quod Ado in præfatione ſua affirmet, eo ſe Bedæ Martyrologio uſum, quod Flori venerabilis ſtudio in labore Domni Bedæ accreverat, unde certiſſime dicendum eſt, Adonem ipſius Flori, quem de facie noviſſe potuit, completum & integrum opus habuiſſe, quod ex Romano parvo & aliunde ſupplere aggrediebatur, adeo ut non ſolum primum illud & valde imperfectum Bedæ Martyrologium habuerit, ſed ſimul omnia, quæ tum à Floro, tum à Beda compoſita, in unum quodammodo corpus coaluerant, quorum proinde Sanctos, verba & elogia in novum ſuum Martyrologium indiſtincte retulerit, aut ſaltem referre potuerit.

inter ſe diſtinxit;

50 Clariſſima in rem noſtram ſunt ipſiuſmet Adonis verba, quibus in præfatione teſtatur, ſe *imperio ac juſſione ſanctorum virorum* Martyrologium compilaſſe, *ut ſupplerentur dies, qui abſque nominibus Martyrum in Martyrologio (quod venerabilis Flori ſtudio in labore Domni Bedæ accreverat) tantum notati erant.* Cæcus ſit oportet, qui hìc non videat, ſic Bedæ Martyrologium ab Adone depingi, ut in eo ſimul conjuncta, ſimul conſerta fuerint, quæcumque Flori ſtudio in Martyrologio Bedæ aucta & amplificata fuerant. Jam vero nihil eſt manifeſtius, quam quod Ado Bedæ veſtigia conſtantiſſime premat, ejus Sanctos paſſim adſciſcat, elogia ferme omnia, quoad rei ſubſtantiam, nonnumquam verbatim deſcribat, idque tam clare, tam expreſſe, ut Bedam in Adone perſpicue agnoſcas. Si ergo Viennenſis epiſcopus illum Bedæ laborem præ oculis habuit, qui ſtudio Flori accreverat, evidenter conſequitur, elogia etiam illa deſcripſiſſe, quæ ſtudio Flori, labori Bedæ adjecta fuerant. Atqui tamen toto illo Adonis, quantumvis diffuſo Martyrologio, nullum prorſus elogium reperitur ex iis, quæ in editione noſtra Floro adſcribuntur: hinc igitur concludi poteſt, Florum a Majoribus noſtris vulgatum, non eſſe genuinum Florum, non eſſe, inquam, opus illud, quod ſtudio Flori in labore Bedæ accreverat, adeoque aut nihil ſcripſiſſe Florum, aut ſiquid ſcripſit, alibi inveſtigandum.

cum utriuſque

51 Argumentum non minus urgens deſumitur ex Martyrologio Uſuardi, quod ex Adone quidem contractum ſcimus, ſed ita ut variis locis nonnulla elogia ex Beda deſcripſerit, unde pateat Bedæ Martyrologium habuiſſe, non ut primum à Beda compoſitum, ſed ut à Floro auctum fuerat, cujus rei luculentiſſimum teſtimonium præbet Uſuardus ipſe, ſic in præfatione ſua diſſerens de vetuſtioribus Martyrologiis, quæ ad ſuum concinnandum viam præmonſtraverant. *Venerabilium Hieronymi ſcilicet ac Bedæ presbyterorum piis, quamvis ſuccinctis, ſuper hoc provocabar deſcriptis. Quorum prior brevitati ſtudens, alter vero quamplures Kalendarum dies intactos relinquens, multa inveniuntur hujus operis præteriſſe neceſſaria; quos tamen ſecutus, cenſui & Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipſo negotio ſequi veſtigia, præſertim in ſecundo ejuſdem libro.* De hoc ſecundo libro dixi, in hac præfatione agendum capite tertio. Ad præſens argumentum ſatis eſt, ex hoc loco luce meridiana clarius pateſcere, *Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipſo negotio veſtigia*, ſeu *Domni Bedæ laborem, qui ſtudio Flori accreverat*, verbo, ipſiſſimum Bedæ Martyrologium, à Floro in latiorem formam deductum, certiſſimè ſecutum eſſe Uſuardum.

idem videatur Martyrologium.

52 Age vero, totum Uſuardi Martyrologium à capite ad calcem evolve & excute, viceris, ſi vel unicum elogium reperens ex iis omnibus quæ in editione Papebrochiana Floro tribuuntur, aut ſaltem vere illi quomodocumque tribui poſſunt. Scio equidem, unum aut alterum non abſimile eſſe, ſed illud probavimus, à Flori iſtius artifice ex Uſuardo deſcriptum, ac ipſius Uſuardi ſtylo, verbiſque conceptum eſſe. En nodum, cui ſolvendo viam hactenus rectam & ſecuram non reperi, niſi elogia omnia, à Majoribus noſtris Floro adſcripta, ei omnino abjudicentur. Rurſus, ut certum ſuppono, Rabanum, perpetuum Bedæ deſcriptorem, tali Martyrologii Bedæ

exem-

exemplari uſum, quod & ipſum per Flori manus tranſierit; atqui nec toto illo Rabaniani Martyrologii decurſu, talis Florus uſquam occurrit, qualem Henſchenius & Papebrochius edidere; eſt igitur aut nullus Florus, aut aliunde eruenda ſunt ea, quibus Bedæ opus amplificavit. Hanc difficultatem à nullo hactenus obſervatam memini; nequidem à Bollando aut Henſchenio, ſedulis Martyrologiorum evolutoribus, nec à Papebrochio, præcipuo Bedanæ editionis concinnatore. Nodum ſcrutando & ruminando pridem deprehenderam, ſed cuneus deerat, per avia & devia, diu multumque quæſitus: an repertus ſit, ex ſequentibus poterit conjectari.

53 Ex citatis ſupra ipſius Bedæ verbis, à Bollando, Papebrochio & aliis paſſim referri ſolitis, *Flori* indubitatum eſt, Martyrologium aliquod à venerabili & ſancto ſcriptore compoſitum, nec minus *ſtudio* certum, valde incompletum fuiſſe: Certum præterea, à nullo hactenus primigenia phraſi, de qua omnino conſtet, editum fuiſſe. Noſtra editio ad veritatem proxime quidem accedit; ſed cum feſtum Sanctorum omnium annuntiet, pro univerſali Eccleſia tempore Bedæ needum inſtitutum, ex unico eo indicio, ut cetera taceam, colligimus, purum plane & integrum dici non poſſe. Jam vero, aliunde ex Adone patentiſſime docemur, ipſiſſimum Bedæ Martyrologium Flori ſtudio accreviſſe, nuſquam autem traditum eſt, peculiare opus (ſecundum librum alio remiſimus) à Floro fuiſſe compoſitum, quod Bedæ ſuperaddiderit; vel ſingulari modo, ſtylo & ordine ab eo ſejunxerit aut diſcreverit. Subiit itaque cogitare, non infundatam conjecturam fore, ſiquis opinaretur, totum Bedæ Martyrologium, vel potius Martyrologii ejus elementa ita in Flori opus transfuſa, ita utriuſque conamina, in unum idemque opus conflata, ut fruſtra laboraverint Henſchenius & Papebrochius, quo Flori ſtylum à phraſi Bedæ, quo Flori, inquam auctaria à propriis Bedæ textibus ſegregarent.

54 Mihi certe longe probabilius, imo pluſquam veriſimile eſt, Florum ita locutionem ſuam *in labore* Bedæ ſermoni attemperaſſe, ut nulla ſatis aut induſtria aut ſolertia diſtingui poſſint. Quod qui *Bedæ ſup-* acciderit, hac una ratione tibi facillime perſuaſeris. Qui Bedæ Martyrologium norunt, utique ig- *pletum.* norare prorſus nequeunt, aut modo ſimpliciſſimo Sanctos illic commemorari, aut longuiſcula quandoque eorumdem Sanctorum elogia referri. Quid Floro fuit facilius, quam hujuſmodi rationem ſcribendi imitari? Beda in Anglia ex Actis vel paſſionibus Martyrum partem hinc inde aliquam decerpſerat, quam nos brevem panegyrim, elogium, laudationem aut encomium appellare conſuevimus. Eamdem methodum ſecutus in Gallia Florus, ut erat antiquis monumentis, teſte Wandelberto, ſatis inſtructus, alias paſſiones, alia Acta conſuluit, alios proinde Sanctos reperit, quos & ipſe paribus omnino elogiis exornaret; ſervatis item præfatarum paſſionum veris vel dubiis narrationibus, earumque compendiis adoptatis. Ut paucis rem totam complectar, ſic Bedæ laborem & Flori ſtudium inter ſe coaluiſſe exiſtimo, ut nec modo, nec ordine, nec ſtylo unius commemorationes ab alterius commemorationibus, vel ab ipſo Adone dignoſci aut disjungi potuerint, unicumque proinde nuncupaverit Bedæ Martyrologium, quod Flori ſtudio accreverat.

55 Hoc pede recte fixo, alia via ſternenda fuit ad indagandum, quantum operæ Beda, quan- *Quæ Bedæ* tum Florus in colligendo Martyrologio poſuerint: cumque aliunde notiſſimum ſcirem, Bedæ *propria ſunt* nomine inſcriptum eſſe Martyrologium aliquod metricum, ſeu carmine hexametro conſcriptum; non Wandelbertinum illud, ut aliqui falſo ſibi induxerunt in animum, quod totius anni Kalendas decurrit: ſed longe brevius, multos etiam Kalendarum dies intactos relinquens; putavi ex ipſius cum proſaico a nobis edito, collatione, forte aliquid luminis acceſſurum, unde non inveroſimiliter, Bedæ Sanctorum compilatio à Flori accretionibus commode dividi & ſeparari poſſet. Atque eccum, metricum illud opportune mihi ſuppeditavit Acherii Spicilegium tomo 10 à pag. 126, quod in præfatione pag. 14, editor indicat, exſcriptum eſſe a Mabilione *ex cœnobii ſancti Remigii. Remenſis apographo, exarato manu Bertigarii monachi, Ebbone archiepiſcopo, præfereque Bedæ nomen ac titulum, uti nos*, inquit, *in textu exhibemus.* Pergit pluribus oſtendere, nihil eſſe, quo minus Bedæ vere adſcribatur metricum hoc Martyrologium, tametſi in citato ſupra teſtimonio, de ſolo proſaico ſermonem inſtituere videatur, neque in indice operum ſuorum, metricum illud Martyrologium recenſeat. Id enim mirum videri non debet, cum ex ipſo opere conſtet, ſub finem vitæ compoſitum fuiſſe, utpote cum in eo, menſe Aprili, etiam *Wilfridus junior* commemoretur, cui anno DCCXXXII vita functo, tribus ſolum annis Beda ſupervixerit. Hæc ferme Acherii ſententia: quæ ſi vera eſt, ac vere Beda poſtremis vitæ annis Martyrologum ſuum qualecumque ex ſoluta oratione ad ligatam tranſtulerit, ac forte Sanctis recentioribus modice auxerit; inveni ubi pedem alterum figam, & niſi vehementer fallor, ea, qua in hiſce fieri poteſt veriſimilitudine, laborem Flori à primis Bedæ lineamentis diſtinguere valeam. Jam nunc fortaſſe mentem meam perceperis.

56 Ea eſt, ut compoſito inter ſe utroque Bedæ Martyrologio, proſaico, nempe, ut ab Hen- *ex ejus* ſchenio & Papebrochio editum eſt, cum metrico Acheriano; illos omnes Sanctos & Sanctorum *Martyrol.* elogia Bedæ tribuam, quorum in metrico ipſe meminerit; cetera omnia Floro relinquam. Ut *metrico* exemplo res pateat, primum menſem accipio, qui mihi Bedam noſtrum aperienti occurrit, nempe Auguſtum, & cum eodem confero verſus ex metrico ejuſdem menſis, qui ita apud Acherium repræſentantur:

MACHA-

Machabei Auguſti coronantur menſis in ortu:
Sanctumque & Xystum octavis tenet Idibus almum.
Bis binis victor ſuperat Laurentius hoſtes.
Sancta Dei Genitrix ſenas ter conſtat adire
Angelicos vecta inter cœtus Virgo Kalendas.
Inde Timotheus undecimam tenet ordine digno;
Atque ſimul martyr ſortitur Symphorianus.
Octonas ſanctus ſortitur Bartholomæus.
Bis binis paſſus colitur Baptista Johannes.

Hìc Sanctos octo numeras, quos in noſtra hypotheſi vere à Beda ſignatos dicendum erit. Sunt autem in Beda noſtro notati eo menſe Sancti, ſeu potius annuntiationes octo & viginti; erit ergo neceſſe hinc conſequi, ut commemorationes circiter viginti, menſe Auguſto, Bedæ à Floro ſuperadditas fuiſſe fateamur.

quantumvis brevis, 57 In alia hìc verſamur hypotheſi; videlicet, vere ad Bedæ Martyrologium, quod Flori ſtudio accrevit, pertinere omnia, quæ Henſchenius & Papebrochius tamquam ad genuinos Bedæ textus ſpectantia, retulerunt. Alia prorſus eaque ſcrupuloſior quæſtio moveretur, utrum Bedæ & Flori opus ſubinde interpolatum aut decurtatum non fuerit? Verum hæc ad argumentum, quod hìc tractamus, peregrina ſunt. Aut purum, aut puro proximum eſſe noſtrum Bedæ Martyrologium, idemque prorſus quo ſe uſum fatetur Ado, præter Prologi Papebrochiani rationes, ſatis manifeſte probat Ado ipſe, dum totum illud Martyrologium, in ſuum tranſtulit. Totum dico à potiſſima & præcipua parte; nam ſiquis Bedam noſtrum cum Rabano & Adone conferat, nonnulla hinc inde recurrent, quibus ad exactiorem formam Beda noſter redigi facile queat. At enim non video tam ſcrupuloſe excutiendum Bedam, licet fortaſſe minutiis nonnullis auctum, dum tam confidenter Hieronymiana dicimus, quæ ad Hieronymum nullatenus ſpectare poſſe, apud omnes in confeſſo eſt.

educi poſſe videntur. 58 Fruſtra etiam opponès, futurum eo pacto, ut potior pars celeberrimi Martyrologii, à Majoribus noſtris cum tanta laude Bedæ vindicati, menſibus ſingulis Bedæ abjudicetur. Etenim cum hactenus non minus fere dubium fuerit, quid ex Bedæ Martyrologio Bedæ proprium ſit, quam ex Hieronymianis Hieronymi, ſeu illius qui primo Hieronymianum Martyrologium deſignavit, non exiguum certe operæ pretium fecero, ſi purum ipſum Bedæ opus, quantulumcumque demum, auctori ſuo non infundatis argumentis reſtituam, ceteris Floro aut aliis interpolatoribus derelictis. Equidem poſt longam & diligentiſſimam operam, quanta potui cura & ſtudio adhibitam, nihil huc uſque reperi, quod ad omnimodam veriſimilitudinem propius accedat. Atque has noſtras rationes, ſeu mavis conjecturas, eruditorum cenſuris & judiciis tantiſper proponere non formidamus, ſi forte clarioris lucis aliquid aliunde affulgeat, quo tandem tutius, ſecurius & certius, ipſius Bedæ purus & genuinus fons ab influentibus & adſcititiis rivulis expurgetur.

Quis Florus editus? 59 Interim vero monendus hìc iterum lector, me tota ferme Uſuardini Martyrologii recenſione, ſic ſemper Bedam & Florum citaſſe, prout ab Henſchenio & Papebrochio diſtinctis typis vulgati ſunt, quemadmodum Hieronymiana apographa ſeu codices Hieronymianos appello, quos Florentinius & Acherius edidere, aut apud nos manuſcripti exſtant, tametſi alii aliis auctiores ſint, vel magis aut minus interpolati. Si quæras, cui adſcribenda ſint elogia, in noſtra editione Floro attributa? ſincere fatebor, id me prorſus ignorare. Ceterum, cum hic in conjecturali ſcientia verſemur, quid vetat, probabiliſſime aſſerere, ſingulos codicum, ex quibus accepta ſunt, compilatores, Bedam & Florum imitatos, pro ſuo quemque ingenio addidiſſe, quæ ex paſſionalibus aut aliunde decerpta, textibus ſuis apte convenire cenſebant. Id certe admittendum in codicibus Uſuardinis, in quos tanta interpolatorum libertas graſſata eſt, ut auctaria & additamenta, ſi omnia conjungantur, ſingulis prope diebus, textum ipſum Uſuardinum duplo, triplo, ſæpe quadruplo, imo quintuplo & amplius exſuperent. Hæc de Beda & Floro. Nunc ad tres alios antiquos ſeu claſſicos Martyrologos properemus.

ARTICULUS III.

De tribus aliis Martyrologiis, Uſuardi cognatis.

§ I.

De Wandelberti metrico.

Wandelbertus à Floro adjutus HIeronymiana, Bedam & Florum, inter Gallos Martyrologos ætate proximus ſequitur Wandelbertus, monachus Prumienſis in diœceſi Trevirenſi, qui Martyrologium ſuum, ut oſtendit Bollandus pag. LII, ſcripſit anno DCCCXLII, male ab operum Bedæ editoribus tomo I inſertum, ſub titulo *Ephemeridum Bedæ*, cum metricum hujus Martyrologium, de quo articulo præcedenti egimus, breviſſimum ſit, certe Bedæ adſcribi nefas ſit, niſi

quam-

quamplures Kalendarum dies intactos relinquat, ubi interim noſtrum hoc Wandelbertinum, per totum anni circulum, unum ſaltem Sanctum refert diebus ſingulis. Sed de vero auctore, nemo jam eſt qui dubitet, tu vide apud Bollandum præfationem ipſius Wandelberti, ex qua ad rem noſtram faciunt ſequentia verba: *In quo opere, quia ſolemnium dierum certiſſima comprehenſio, non leviter nec facile pro librorum varietate obſtabat, ope & ſubſidio præcipue uſus ſum ſancti & nominatiſſimi Flori, Lugdunenſis eccleſiæ ſubdiaconi, qui ut noſtro tempore, revera ſingulari ſtudio & aſſiduitate, in Divina ſcriptura ſcientia pollere, ita librorum authenticorum, non mediocri copia & veritate cognoſcitur abundare. Ab hoc ego ſumptis veteribus emendatiſque codicibus, Martyrologium librum à Kalendis Januarii uſque ad finem anni, per dierum ſingulorum occurrentes feſtivitates metro edidi.* Oratoriè hîc loqui videtur Wandelbertus, nam ſi rem ipſam diligentius inſpiciamus, quæcumque ipſe ex *libris* illis *authenticis*, *veteribus & emendatis codicibus* ſcitur deſumpſiſſe, ad unam Kalendariorum, Hieronymi, Bedæ & Flori Martyrologiorum & forte paſſionalium aliquot ſupellectilem facillime contrahentur. Nec vero, etiam *ope & ſubſidio Flori Lugdunenſis*, tam certa ipſi fuit *ſolemnium dierum comprehenſio*, ut non ſæpe, contra apertiſſimam antiquiorum Martyrologorum ſententiam, pro ſuo arbitrio, dies aliquot tranſpoſuerit.

61 Quæ hîc Bollandi præfationi, aliorumque de Wandelberto narrationibus ſuperaddimus, *Certum du-*
eò ſpectant maximè, ut ſpecimina exhibeamus, ex quibus appareat, multa pro ſuo libitu *cem non ha-*
Wandelbertum digeſſiſſe. Quærant alii, quinam ii fuerint *libri authentici* ac *veteres emendati co-* *bent*,
dices, unde Sanctos ſuos metris illigandos Wandelbertus acceperit; ego certe dubito, an hæc omnia non magis ornate quam vere prædicentur. Bedam, ut à *ſancto & nominatiſſimo Floro* auctus fuerat, præ oculis habuiſſe ultro concedimus, tametſi in eo ſcrupuloſior fuiſſe non appareat. Ex codicibus Hieronymianis Sanctos aliquot decerpſiſſe, æque certum eſt: at præterea alios, aliunde accerſitos, pro ſuamet auctoritate eis adjeciſſe, luculenter demonſtrari poteſt. En pauca de multis exempla. Sic habet:

XVIII Februarii.	*Biſſenumque diem Martialis ſanctus honorat.*
XXI Februarii.	*Victorine, tuo nonus de nomine fulget.*
XXV Februarii.	*Quinta dies Creſcenti augetur laude beati.*
II Martii.	*Senis mox Nonis Heraclus Pauluſque coluntur.*
XX Aprilis.	*Feſtaque Syneſis celebrantur martyris almi,* *Pontificis tumulo, doctrina & morte beati.*
XIII Julii.	*Tertius Ægyptum præſentat Serapioni;* *Attalus & martyr cæleſti flore niteſcit.*
XX Julii.	*Et ternam denam Philibertus ſanctus adornat.*
XXIV Julii.	*Mox nonam.... Aquila & Niceta ſacrarunt.*
XXVIII Julii.	Quatuor habet verſus de conſecratione altaris à S. Stephano Papa, aliiſque eò ſpectantibus, de quibus alibi nihil.
VI Auguſti.	*Idibus octavis, mortem paſſura crucemque* *Chriſti ſancta cara, ætheream dedit ante figuram.*
XXIII Auguſti.	*Lucius & Ptolomæus denam virtute coronant.*
XXVIII Auguſti.	*Hac quoque Pelagium fuſo pro ſanguine clarum.*
I Septembris.	*Hac & Verena rutilant ſolennia ſancta.*
XI Septembris.	*Has ſimul & Felix felici morte dicavit,* *Martyrio Regula ſancto pariterque beato.*
XI Novembris.	*..... votis feſtoque vocatur eodem,* *Exilium, flagella, minas, tormenta, necemque* *Pro Chriſto perpeſſa ſimul Domicilla triumphat.*

Plures hujuſmodi Sancti in Wandelberto recurrunt, quos apud alios Martyrologos, ſaltem ſic poſitos fruſtra quæſieris. Quemadmodum autem libere Sanctos multos ſignavit, aliis incognitos, ſic non minori libertate aut Kalendarum dies tranſpoſuit, aut aliquâ inſeruit, quæ apud antiquiores Martyrologos non repererat. Lubet iterum exemplis pauculis rem elucidare. Sic habet XXI Aprilis:

Undecima Gaius pariter Simeonque coluntur.

Non poteſt eſſe alius hic Cajus quam Papa, qui ad diem ſequentem pertinet. A proprio die remotior eſt, quem ex Januario ſic canit XVI Maii:

Septima Timotheus cum dena nomine lucet,
Veridico Paulus docuit quem voce beatus.

Sic VI Junii illum poſuit, qui ad VII ſpectat:

Octavas Idus Ceratus epiſcopus ornat,
Urbem qui fulſit Gratiano à principe dictam.

Rurſus XX Junii Vitalem collocat, quaſi hic poſt filios Gervaſium & Protaſium die ſequenti paſſus ſit, de quo alii agunt XXVIII Aprilis. En ejus verſiculum:

Vitaliſque pater natos ſequitur duodeno.

Prima Julii loquitur de Ephrem, qui ab aliis refertur I Februarii: ſed in hoc Bedam aut Florum ſecutus eſt. At XIV Septembris ſolus ipſe de Eparcho agit, alii I Julii:

Præſulis hic etiam meritum celebratur Eparci.

Alii Martyrologi Martinum Papam non agnoſcunt XVI Septembris. Sic ipſe:

Hinc ſexto deno Martinus Papa beatur,

Ad XXIV Octobris anticipat feſtivitatem XLVI militum, ab aliis die ſequenti diſerte ſignatorum:

Nono quadrageni effulgent ſexque triumpho
Romæ militia & ſancto certamine clari.

Jam vero præter Sanctorum nomina, alia etiam inſerta eſſe, quorum ipſe inter Martyrologos primus ſit auctor, liquet ex VIII Junii, ubi Medardi & Gildardi famoſum ſynchroniſmum adoptare videtur,

Progenies meritumque pium, quos jungit & ara,
Gildardus ſenas, pariterque Medardus honorant.

Vide etiam IX & XXI Octobris ac plurimis aliis diebus in noſtris ad Uſuardum Obſervationi-
ut oſtendant bus proprio loco indicatis, ex quibus omnibus colligas, ſatis libero calamo Wandelbertum ver-
exempla: ſus ſuos adornaſſe, niſi ſuſpicemur, interpolatores ſubinde acceſſiſſe, quos mirum eſſet, magis ab hoc Martyrologio, quam ab omnibus aliis manum abſtinuiſſe. Utcumque factum ſit, hæc eò notavimus, ut pateat, metricum Martyrologum, Hieronymi quidem & Bedæ, à Floro aucti, progeniem eſſe, non ita tamen, ut eorum placitis ſe adſtringendum putaverit, auctor ipſe per ſe & novi Martyrologii conditor. Vulgo notum eſt, Adonem in cœnobio Prumienſi veroſimiliter cum ipſo Wandelberto aliquamdiu commoratum; attamen certum putamus, metricum Martyrologium aut non noviſſe, aut certe eo uſum non fuiſſe. Dubitavi aliquando, nec in meis ad Uſuardum Obſervationibus ſatis certò determinare auſus ſum, utrum in Uſuardi cognitionem non venerit: neque vero hactenus id mihi certo exploratum auſim aſſerere. Partem affirmativam ſuadebant Sancti iidem, pluribus diebus in utroque recurrentes; at mox reponi poterat, id mirum non eſſe, cum utrique iidem fontes, aut ſaltem ſimiles patuerint. Magis urgebar, dum Sanctos reperirem apud nullum Martyrologum Uſuardo antiquiorem, præterquam apud ſolum Wandelbertum ſignatos, quod plane accidit XIV Martii, ubi hic verſiculus: *Euphroſius pridie Petro cum martyre fulget.*

62 Hoc certe impellere videbatur, ut ſaltem notitiam aliquam inter eos Martyrologos fuiſſe
neque ullus admitterem. Rurſus, dum ex aliqua Hieronymianorum claſſe unus aut alter Sanctus; iidemque prorſus & ab Uſuardo poſiti, & a Wandelberto verſibus innexi inveniebantur; ſatis probabile videri poterat, Uſuardum, non Hieronymianorum fontem, ſed Wandelberti rivulum conſuluiſſe: idque patebat clarius die ſecunda Decembris in Vero & Securo, à ſociis aliis XVIII aut XIX avulſis: *Vero & Securo quartis litat Africa Nonis.* Verum his omnibus præponderavit Uſuardi ſilentium, qui duces ſuos aperte enumerans, Wandelberti nomen reticuit. Ad hæc, in allato exemplo Veri & Securi, ambos Uſuardus fratres appellat, quod utique apud Wandelbertum non reperit. Petrum & Euphroſium aliunde Uſuardo innotuiſſe, neceſſe eſt. Ut vero certius intelligas, inter Uſuardi protoparentes locum Wandelberto tribuendum non eſſe, faciet dies IV Decembris, quo Uſuardus nullos apud Adonem Sanctos illic ſignandos reperiens; non ad Wandelbertum, qui de Victoria agit & Heracleo, ſed ad Rufinum confugit, ex quo binas ſuas annuntiationes conflavit. Idem convincitur ex XIX Decembris, ubi Wandelbertus: *Quartum cum deno Zoſimus Dariuſque coronant:* in Uſuardo autem ſolum legitur: *Civitate Nicea, ſancti Darii martyris*; nulla prorſus eo die Zoſimi facta mentione. Tota igitur Wandelbertum inter & Uſuardum cognatio in hoc conſiſtit potiſſimum, quod uterque de Hieronymianis, Beda & Floro participent.

63 Poſſet & hîc à curioſis inquiri, utrum Wandelbertus, inter progenitores ſuos numerare
ipſum non debeat auctorem Romani parvi? Dubitandi ratio eſt, quod Obſervationes noſtræ nonnum-
ſecutus quam doceant, eoſdem Sanctos à Wandelberto celebrari, quos ſolum Romanum parvum inter
videtur. antiquiores notaſſe comperitur. Exemplo ſint Maii XV, quo *Pontifices ſeptem Heſperiam ſimul Idibus ornant*, & VII Junii, *Paulus ſeptenas, præſul tuus alta Bizanti:* & ſimilia plura, ex quibus confici poſſe videatur, Wandelbertum non ignoraſſe Martyrologium illud, quod Romanum parvum vocamus. Hîc ego me hærere, & in Obſervationibus non ſemel hæſiſſe confiteor. Nihil quidem piaculi video, ſi ultro concedamus, Romanum parvum Wandelberto præluxiſſe, quidquid Ado gloriari videatur, ſe omnium primum, abſconditum prius in Italia theſaurum effodiſſe, quem in Galliam deportaret. Ceterum, cum teſte Uſuardo, *diverſa ſanctorum Patrum Martyrologia* exſtiterint, facile contingere potuit, ut ex antiquiori aliquo, auctor Romani parvi Romæ, Wandelbertus in Gallia, ſua deſumpſerint. Qui plura conferre aut diſquirere voluerit, in prima Molani, & in hac noſtra Uſuardi editione, metra diebus ſingulis cum textu Uſuardino ferme conjuncta inveniet. Apud Acherium tomo 5 Spicilegii, totum Wandelbertinum uno ductu editum eſt.

§ 2.

De Martyrologio Rabani.

Rabanus Florum & Bedam auxit 1

ORdine & ætate ſequitur præclarum Bedæ germen, Martyrologium à B. Rabano Mauro, ex monacho Fuldenſi archiepiſcopo Moguntino compoſitum, quod fortaſſe non immerito appellaretur, Bedæ Martyrologium ſtudio Flori & Rabani ſuppletum; ita Rabanus fideliter & paſſim omnia elogia, in Papebrochii editione Bedæ adſcripta, ſuæ compilationi inſeruit, ut vel ex ſolo hoc Martyrologio recenſeri illa & forte hinc inde emendari poſſet. Credidit Papebrochius in Prologo ſuo num. 11, eodem tempore Rabanum in Germania Bedam ſuppleviſſe, quo id in Francia præſtabat Florus, adeoque circa annum DCCCXXX: at nobis longe veriſimilior videtur Caſtellani conjectura, præfationis ſuæ ad 1 Bimeſtre pag. 20, ubi Rabanum exiſtimat Martyrologium ſcripſiſſe, circa annum DCCCXLV, tum nempe, cum demiſſa anno DCCCXLII abbatiæ Fuldenſis præfectura, privatus ibi degeret, anno DCCCXLVII ad archiepiſcopatum Moguntinum aſſumptus. Sic apte diviſis temporibus, commode intelligitur, Flori laborem in augendo Beda, perveniſſe in manus Rabani, quem is ex codice aliquo Hieronymiano aliiſque (ut erat vir doctiſſimus) aliunde acquiſitis, per totum anni circulum impleverit, iis ſuperadjectis, quæ ad Fuldenſes ſeorſim pertinerent, ut eſſet Martyrologium cœnobii illius celeberrimi uſibus accommodatum, quidquid Papebrochius num. 14 autumet, non eo Martyrologio uſos Fuldenſes, ſed alio in codicibus reginæ Sueciæ reperto, quod ex Adone contractum fuerat. Sed forte monachis etiam illis placuerit magis Uſuardina methodus, longe aptior Officio eccleſiaſtico.

inæqualis ut Ado,

65 Prævênit itaque Rabanus noſter Adonem, qui per id tempus Martyrologium aliud meditabatur, de quo fuſius ſequentibus duobus capitibus agendum erit. Uterque eodem laborat vitio, nempe enormi illa inæqualitate, qua diebus nonnullis unus aut alter Sanctus valde jejune annuntiatur: alii vero longis elogiis referti, ad nauſeam ferme prolixi ſunt. Præiverat ambobus Beda, præiverat Florus, at Uſuardus ſingulorum dierum laterculos compendioſius complexus, priores omnes Martyrologos ita antecelluit, ut ubique receptus, aliorum memoriam obliteraverit. Ut ad Rabanum redeamus; nihil in eo peculiare occurrit, quod in Obſervationibus noſtris ſatis accuratè notatum non ſit. Hoc nempe ſingulari cura ſtuduimus, ut per continuam illam Martyrologiorum omnium inter ſe aut convenientiam, aut differentiam, aut oppoſitionem, ſub unum aſpectum poſitam, ſingulorum ſimul proprietates Hagiophili dignoſcerent. Inter cetera inſinuandum fuit, Rabani Martyrologium Germaniæ limites non eſſe tranſgreſſum, utpote quod Ado & Uſuardus plane non noverint; Notkerus autem, de quo mox loquemur, totum deſcripſerit, auxerit aut contraxerit,

ejuſque ex parte frater

66 Ut autem aſſumptæ ſuperius generationis metaphoræ inhærentes, Martyrologiorum genealogiam pertexamus, eo conſanguinitatis gradu Adonem tangit Rabanus, ſeu potius eorum Martyrologia, ut quodammodo germani fratres dici poſſint, ea videlicet cauſa, quod ambo ex Hieronymianis, Beda & Floro, pro majori vel minori parte progeniti ſint, cum hac notabiliſſima diverſitate, quod Ado fœcundiſſimus fuerit aliorum Martyrologiorum parens, Rabanus vero prope ἄπαις obierit, ſolum ferme Notkerum ſequacem habens, ex quo fortaſſe magis quam ex ipſo Rabani fonte, paucula in codices Uſuardinos auctiores derivata ſunt, ut nonnumquam in Auctariis noſtris indicandum fuit. Qui pluſculum temporis, Martyrologiis his omnibus accuratiùs inter ſe componendis, impendere voluerit, faciliime mecum advertet, quod ſi ea quæ ex Hieronymianis, Beda & Floro Rabanus deſumpſit, à reliquis ſejungantur, pauca ſuperfutura ſint, quæ Rabani propria dici debeant. Sic item, ſi Notkerum Hieronymianis, Rabanianis, & Adonianis exſpolies, ad nihilum prope redibunt, quæ ex ejus Martyrologio erunt reliqua; præterquam quod locis nonnullis mutilum eſt, ut ſtatim paulo copioſius explicabimus.

§ 3.

De Martyrologio Notkeri.

Notkerus ex variis conflatus,

HOc Martyrologium native delineavit Papebrochius in Prologo ad Bedam num. 14 his verbis: *Prædicti Adonis ſynchronus fuit B. Notkerus, monaſterii ſancti Galli monachus anno Christi* DCCCLXX, *quando Ado eidem monaſterio communicavit reliquias ſancti Deſiderii epiſcopi & martyris Viennenſis, x Kal. Junii recolendi, quemadmodum ipſe ad dictum diem teſtatur in ſuo Martyrologio, quod videtur Adonis exemplo ſcripſiſſe, integra ſæpe elogia ex eo verbotenus accipiens; mortuus anno* DCCCCXII, *uti clare demonſtrabimus menſe Aprili ad ejus diem natalem. Præter Adonis Martyrologium (cujus exemplar credibile eſt ipſummet Sangallenſibus miſiſſe) habuit etiam Notkerus præ oculis Martyrologium Rabani, de quo ſupra egimus, & eo etiam plurimùm uſus eſt, adeo ut videri poſſit, unum è duobus conficere voluiſſe.* Veriſſima hæc eſſe, plane perſpiciet, quiſquis tres illos Martyro-

 logos

logos inſpicere & attentius conſiderare dignabitur, quod in Obſervationibus noſtris Uſuardinis annotare non prætermiſimus, quotidianam ferme Martyrologiorum claſſicorum genealogiam repræſentantes, quorum poſtremus eſt hic, quo de loquimur, Notkerus Balbulus: quem ſi pernoſcere cupiat curioſus lector, adeat Papebrochii commentarium VI Aprilis à pag. 576, ubi hunc à variis aliis Notkeris accurate diſtinguit. Caſtellanus compendio omnia collegit in laudata ſæpius præfatione pag. 25.

Incompletus eſt. 68 Porro jam dictum Notkeri Martyrologium primus ex Sangallenſi bibliotheca eruit, & typis vulgavit inter antiquas lectiones Henricus Caniſius, locis aliquibus mutilum, ut à XII Junii ad XIX; à II Julii, ad VII; à XVIII Auguſti, ad XXVII; imperfectum vero à XXVI Octobris, uſque ad anni finem. In Caniſiana illa editione hunc præfert titulum: *In nomine Domini, incipit Martyrologium per anni circulum S. P. N. Notkeri, cognomento Balbuli, monachi S. Galli.* Non fuiſſe adeo receptum ejus tempore, annum Eccleſiaſticum à Nativitate Domini, aut ab ejus vigilia incipere, & hoc & Rabani Martyrologium probant, cum ambo à Kalendis Januarii exordiantur. Nihil Florentinio in notationibus ad Hieronymiana familiarius, quam Notkerum identidem appellare; non conſulto fonte, unde ipſe ſua omnia clariſſime derivavit, quod ſatis ſero animadvertiſſe videtur, dum nempe XV Octobris pag. 920 tandem fatetur *Notkerum, plurimum ex Adone accipere.*

69 Sed de his, Obſervationum noſtrarum pluribus locis locuti ſumus. Ceterum ex dictis *Quæ ejus cognatio.* manifeſtum eſt, quam arcto conſanguinitatis Martyrologicæ vinculo, Notkerus cum Rabano & Adone conjunctus ſit. Atque hæc quidem hactenus de Martyrologis, quæ in linea directa vel immediata Uſuardo tam propinqui non ſunt, quamquam & ipſe nonnumquam Hieronymiana & Bedam à Floro ſuppletum conſuluiſſe deprehendatur. Nunc ad præcipuum ejus familiæ, ſeu genealogicæ arboris ſtipitem deſcendimus. Illum vero ſtatuimus Romanum illud vetus, à Roſweydo noſtro pridem editum, ab Adone Ravennæ repertum, ibi ab ipſo deſcriptum, in capite Martyrologii ſui poſitum, & in iſtud plane tranſfuſum. Ex quo videas, Romanum iſtud vetus, quod nos *Romanum parvum* dicimus, cum Beda à Floro aucto, Adonis patrem poſſe nuncupari, cujus avum Hieronymiana non inepte appellaveris. Tum vero, ex Adone immediatiſſime procedere Uſuardum, capite 3 demonſtrabitur. Hic præmittenda eſt, gravis de Romano iſto parvo inter eruditos controverſia; paucis id hactenus ut genuinum & antiquum Romanum tuentibus, pluribus aliis obnixe contra certantibus, nec vetus, nec Romanum, nec vere Martyrologium eſſe, ſed potius Kalendarium, aut contractum ex Adone compendium: aliis demum, tamquam ſcenæ ſpectatoribus, nullam in utramvis partem ſententiam ferentibus. Hæc proximo capite ab ovo repetenda, & diligentius excutienda ſuſcipimus.

CAPUT SECUNDUM.

De Martyrologio, quod vetus Romanum appellavit, primuſque edidit Heribertus Roſweydus, nos tantiſper ROMANUM PARVUM *vocari poſſe cenſemus.*

Quæſitum à Baronio EMinentiſſimus Annalium eccleſiaſticorum conditor Cardinalis Baronius, in Prolegomenis ad ſuam Martyrologii Romani cum Notationibus editionem, præſertim capite octavo, totus eſt in quærendo antiquo Martyrologio Romano, cujus veſtigia haud obſcura repererat in celebri Gregorii Magni ad Eulogium Alexandrinum epiſcopum epiſtola, ſuperius à nobis laudata. Cumque relatorum à nobis præcedenti capite majorum Hieronymianorum apographa in ejus aut cujuſquam alterius, ad Romani Martyrologii reformationem deputati, notitiam non perveniſſent, neque adeo Martyrologium ullum vidiſſet, cui deſcripta à Gregorio elementa omnimode convenire poſſent; lectâ Adonis præfatione, in qua Sanctus ille Viennenſis epiſcopus, ad concinnandum Martyrologium ſuum, ſe *adjutum* fatetur *venerabili & perantiquo Martyrologio, ab urbe Roma Aquileiam, cuidam ſancto Epiſcopo à Pontifice Romano directo*; hinc idem Eminentiſſimus citato capite 8 inferre non dubitavit: *Hoc ipſum ſimplex abſque alio additamento Romanum Martyrologium, idemque perbreve, in quo tantum nomina Martyrum, locus ac dies paſſionis poſiti haberentur, eſſe illud ipſum, cujus meminit Ado.* Ita Baronius.

71 Sed pace ipſius dixero, non ſatis conveniunt ea quæ Gregorius in epiſtola ad Eulogium *Martyrologium S. Gregorii* de ſuo Martyrum libello prædicat, cum characteriſticis Martyrologii Ravennæ reperti ab Adone delineatis, ut utriuſque verba conferenti ad oculum patebit: neque enim Ado uſquam inſinuavit, Martyrologium à Romano Pontifice Aquileiam cuidam ſancto Epiſcopo directum, aut *perbreve eſſe*, aut ſola duntaxat *nomina Martyrum* continere, aut ſolum *locum ac diem paſſionis* ponere; quæ omnia Gregorius de ſuo tam clare & tam diſtinctis terminis aſſeruit. Ceterum quidquid ejus ſit, præconceptæ opinioni inſiſtens Baronius, ſatis ibidem patefacit ingens ejuſdem iſtius Martyrologii, quo tenebatur deſiderium, dum ita loquitur: *Porro in omnibus, quæ viderim Martyrologiis Adonis impreſſis* (non ſcio alias editiones tunc extitiſſe præter imperfectam Lipo-

Lipomani & aliam Moſandri) *illud ipſum Romæ acceptum deſideratur. Egregiam certe, ac viris eruditis dignam optatamque novaſſet operam Moſander, ſi hujuſmodi illuſtre vetuſtatis monumentum, quod in ſuo manuſcripto Adone haberi teſtatur, unà cum ipſo Martyrologio Adonis, quod poſt Surium ad ſeptimum tomum vitarum Sanctorum adjecit, edidiſſet.*

72 Tam præclaro purpurati Patris deſiderio facturus ſatis Heribertus noſter Roſweydus, *male putavit Roſweydus*
cum novam Adoniani Martyrologii, exactioremque prioribus editionem meditaretur, curas mox omnes intendit, ut codicem ipſum manuſcriptum S. Pantaleonis, ex quo ſuam Adonis editionem Moſander expreſſerat, nanciſci poſſet; eoque *è Cartuſia Colonienſi perbenigne ſubmiſſo*, idem illud *vetus Romanum Martyrologium*, ut ipſe vocat, quod ſuo Ado præfixerat, magno virorum eruditorum applauſu, una cum Adone vulgavit anno MDCXIII, nihil dubitans, quin ipſum illud Martyrologium reperiſſet, quod olim Gregorius Magnus ad Eulogium ſcribens laudaverat. Juvat Roſweydum ipſum loquentem audire, in ſua ad Paulum V Pontificem Maximum dedicatoria epiſtola. *Fero nunc*, inquit, *ad Sanctitatem veſtram, vetus hoc Romanum Martyrologium quod Gregorius Pontifex Maximus ad Eulogium Alexandrinum epiſcopum ſcribens, per Orbem univerſum diſperſum & optavit & credidit. Fero, quod Ado annis abhinc octingentis, tanti fecit, ut venerabile & perantiquum duxerit, ſibique, velut prima operis ſui lineamenta adumbrata propoſuerit, quod ſuis rurſus coloribus pingeret, lucis ſplendore illuſtraret. Fero, quod ad hunc uſque diem latuit: cujus deſiderio tantopere flagrabat Cardinalis Baronius, ut animi ſui teſtes tabulas exſtare voluerit, quibus editorem excitaret, & gratiam ante beneficium reponeret. Hoc igitur Martyrologium tanto fidentius ad Sanctitatem veſtram defero, quanto plurium graviſſimorum virorum patrocinio comitatum venit.*

73 Ita Roſweydus ſplendide ac eleganter munus, vel partum, ut ita dicam, ſuum communi *ſe reperiſſe:*
fidelium Patri verbis ornare ac religioſe, non Thraſonice, ut garrit Beckius, modeſte, inquam, oſtentare non dubitavit, neque tunc cum illo dubitabant eruditi, graviſſimique viri, quorum patrocinio comitatus veniebat, quin vere Martyrologium ab ſancto Gregorio commendatum, Romano Pontifici porrigeret. Verum hæc præmature dicta, crediderim agnoviſſe ſubinde Roſweydum ipſum. Nimirum, dum hæc ſcriberet, nondum illuſtre iſtud Hieronymianum Epternacenſe, de quo priori capite cum Bollando egimus, è Cartuſia Trevirenſi feliciter eruerat. Etenim, ex utriuſque, puta Hieronymiani & Romani parvi comparatione, facile agnoviſſet vir perſpicaciſſimus, non huic tam proprie, quam alteri aptari poſſe Magni Gregorii deſcriptionem, qua utique indicatur Martyrologium Hieronymianum, *in quo tantum nomina Martyrum, locus & dies paſſionis poſiti haberentur.* Quod *perbreve* velit eſſe Baronius, non eſt ex mente Gregorii, cum in ipſius libello, *multi ex diverſis terris atque provinciis, per dies ſingulos cognoſcantur martyrio coronati*: qui character Hieronymianis proprius eſt, Romano parvo, non item, ut brevi clarius eluceſcet. Hæc omnia ſi obſervare potuiſſet Roſweydus, haud dubium quin vetus ſuum, cum Gregoriano minime confundendum putaſſet. Nec vero inde ſplendor Martyrologio iſti gratis quodammodo accerſendus erat, cum aliunde veris ſuis propriiſque non careat laudibus, quas ipſi ut meritas, ut debitas toto hoc capite vindicabimus.

74 Ceterum quod modo aiebat Roſweydus, *plurium graviſſimorum virorum patrocinio comitatum venire* Romam, ſuum illud vetus Martyrologium, veriſſimum exiſtimo, tametſi modo *ſed quod edidit;*
promptum mihi non ſit virorum illorum ſuffragia colligere. Sit nobis hìc unus omnium inſtar Andreas Sauſſayus, in hac ſaltem parte minime ſuſpectus Roſweydi encomiaſtes. Laudaverat ipſe non uno loco apparatus ſui ad Martyrologium Gallicanum, procuratam veteris illius Martyrologii editionem, ſed cap. 19 diſperſos radios colligens, hæc inter alia de Roſweydo prædicat: *Martyrologium vetus Romanum, tot ſeculis abditum, tanto æſtu à Baronio deſideratum, multoque ſudore à ſe perquiſitum; tandem divino munere reperit, et repertum, primùm in lucem produxit, notatiunculis ſua eruditione dignis inſtructum, quod Paulo V Pontifici Maximo, pereleganti epiſtola dedicavit; ut ad ſolem, quemadmodum ait, radius, ad fontem rivulus, ad ſtipitem ramus, ad cælum ſidus rediret* &c. *Ita præfatur ad Pontificem ſummum, lætus de invento à ſe theſauro, redditoque cui competebat, Domino, Heribertus, certe eximius ipſe ſolis ſapientiæ radius, vivi fidei fontis rivulus, virentis juſtitiæ ſtipitis ramus, jamque cæli pulchrum ac æternum ſidus.*

75 Ecquid diceres Roſweydum hìc à Sauſſayo ferme apotheoſi donatum? Sed faxo brevi *laudatiſſimum eſt.*
verſam cytharam intelligas. Qui hìc tam magnifice Roſweydum ejuſque oblatum Pontifici munus ad ſidera uſque extollit, idem ipſe alibi præfatum Martyrologium, præconceptis ſuis de Areopagita ex Hilduino opinionibus adverſari obſervans, quaſi œſtro percitus, diras quodammodo in ipſum editoremque evomit, turpiter recantans, quæ in utriuſque laudem tam glorioſe cecinerat, ut pluribus memorat Florentinius in admonitionibus ſuis præviis pag. 17, noſque paulo infra uberius oſtendemus. Ne vero pluribus aliis Roſweydi, ejuſque procuratæ veteris Romani Martyrologii editionis laudatoribus conquirendis tempus teram, aut lectori creem faſtidium, unum producam egregie doctum, magnique inter eruditos nominis virum Henricum Valeſium, in diſſertatione brevi diſcutienda, hoc de ſui temporis ſcriptoribus teſtimonium ferentem: *perſuaſiſſe*, nimirum, *doctis hominibus Roſweydum, ut ob omnibus, diverſæ etiam communionis viris, hoc Martyrologium pro vetere Romano accipiatur, ejuſque auctoritate ac teſtimonio omnes paſſim in libris ſuis utantur.*

76 Non eſt inſolita Valeſio grandior auxeſis; neque enim ita poſt Roſweydum abierunt *docti homines*, ut nullus ante Valeſium Martyrologii illius oppugnator fuerit. Noviſſe poterat cenſorem, plane liberalem, V. C. Joannem Frontonem, Kalendarii Romani editorem, quo nemo brevius, nemo forte acrius contra inſurrexit. Sed hunc infra ſuo loco conveniam. Neque ignorabat, opinor, Valeſius Bollandi prudentiſſimum de eodem Martyrologio judicium, quod priuſquam ultra progredimur, hîc ex Præfatione generali cap. 4 § 5 compendioſe ſubjiciemus. Plura equidem ibi offendo, in hoc noſtro opere aut reſtituta, aut clarius expoſita; verum quod ad toties jam nominatum Martyrologium attinet, clare ibi Bollandus ediſſerit, *non eſſe à Roſweydo editum illud, quod erat S. Gregorii ætate Martyrologium.* Rurſuſque poſt nonnulla alia, oculatiſſimo cetera Bollando non ſatis tunc perſpecta, ita pronuntiat: *Illud tamen liquido conſtare exiſtimo, non eſſe quod deſcribit ſanctus Gregorius, illud quod eſt à Roſweydo vulgatum. Neque tamen*, ſubdit, *hoc cujuſmodi ſit, reſpuimus. Utinam plures ſimilia antiquitatis monumenta, quod poſſunt, eruerent.* Mitto ſcrupulum, quo ibi Bollandus laborat, ne ſcilicet Martyrologium, a Roſweydo editum, *Romanum minus* nuncupet, *quia eo titulo* (Romani veteris) *editum à viro doctiſſimo, eaque apud eruditos invaluit nomenclatio.* Nemo ægre feret, vocem *vetus* non ita convenientem, à me in *parvum* mutatam, ut contradiſtinguam ab Hieronymiano majore, quod facturum fuiſſe Roſweydum ipſum, plane exiſtimo, ſi tum codicem Hieronymianum longe vetuſtiorem vidiſſet, cum minus illud ſuum Romanum, non tam vetus, prælo commune reddidit.

77 Eſt itaque vera Bollandi & noſtra ſententia, characteres à S. Gregorio in celebri ad Eu-
Bollandus melius de eo ſtatuerat, logium & ſæpe jam laudata epiſtola exhibitos, in Martyrologium à Roſweydo editum quadrare nequaquam poſſe; cum ille indiculum indicet, in quo *pene omnium Martyrum, diſtinctis per ſingulos dies paſſionibus, collecta nomina* habebantur, quod Roſweydino Martyrologio tam eſt certum non convenire, quam certum ſit, dies ibi aliquot vacuos reperiri, plurimos autem, ubi unicus uno die conſignatur Sanctus. Accedit, quod ex eodem Gregorii teſtimonio conſtet, in eodem volumine non indicari, *quis qualiter ſit paſſus, ſed tantummodo nomen, locum & diem paſſionis poni*: at Romani parvi auctor plura & diſtinctiora addidit, per quæ Gregorianum longe ſuperat, non quidem ætate, ſed nitore, claritate & exacto rerum ordine. Demum Romanum noſtrum, pluribus locis talia ſignat, quæ Gregorio poſteriora ſunt, utputa XIII Maii feſtum *S. Mariæ ad Martyres*; XIV Septembris, *lignum ſalutiferum Crucis à Sergio Papa inventum,* &c. 1 Novembris feſtum *omnium Sanctorum* Romæ inſtitutum, aliaque ab erudito lectore facile obſervanda, quæ codicem Roſweydinum ad ſeculum octavum rejiciunt. Hæc in Bollandi ſententiæ omnimodam confirmationem ſufficiant.

78 Unum eſt, quod non ſatis perſpexit venerandus Magiſter noſter, dum nempe *in ambiguo*
quamquam in paucis poſuit, *utrum ex his ſanctus Ado habuerit, minus illud Roſweydinum, an hoc majus*, ſcilicet Hieronymianum; mihi enim certiſſimum videtur, Adonem ſic loqui, ut tota ejus oratio Romanum parvum aperte deſignet, nec ullum aliud Martyrologium deſignare poſſit. At inquit Bollandus; *plures multo Sanctos habet Ado in ſuo Martyrologio, quam qui in minori Romano continentur: imo parum admodum ex illo haurire ſubſidii potuiſſet, cum præſertim Uſuardi haberet Martyrologium, quod & natales indicabat ſingulorum atque etiam plurium....* Recte fatetur Bollandus *hic* ſibi *aquam hærere*: opus enim fuiſſet plurimorum annorum labore, plurium Martyrologiorum diligentiſſima inter ſe collatione, ad hujuſmodi nodum diſſolvendum, cujus pars poſterior vix demum poſt quinquaginta & amplius ab opere de Actis Sanctorum inchoato annos à Papebrochio obſervata eſt tomo V Junii pag. 250 col. 1 in fine. Nimirum præpoſtere à Majoribus noſtris ſemper citari ſolitos Uſuardum & Adonem, ſemperque in ea ſuppoſitione, quod ille hoc eſſet antiquior, atque adeo Adonem ſua ex Uſuardo accepiſſe, aut ſaltem accipere potuiſſe: vel ut in Prologo ad Bedam num. 11, vel tomo 4 Junii pag. 482 infra B, arguebat laudatus Papebrochius, *nihil alterum ſciviſſe de altero.* Quibus ſimilia per viginti tres tomos de Actis Sanctorum, innumeris locis recurrunt. Hæc autem omnia cum veritate non cohærere, Obſervationes noſtræ diebus ſingulis textui Uſuardino adjectæ ſole meridiano clarius manifeſtabunt.

79 Prior autem difficultatis pars, *quod plures multo Sanctos habeat Ado in ſuo Martyrologio, quam*
hæſitaverit. *qui in minori Romano continentur*; quodque proinde *parum admodum ex illo ſubſidii haurire potuiſſet*, pace Bollandi dixero, facillime diſſolvitur, nam Ado nuſquam inſinuat, ſe omnes Sanctos ſuos ex *venerabili & perantiquo Martyrologio* deſumpſiſſe, ſed *adjutum* ſe eo fatetur, *ut dies Martyrum, qui confuſi in Kalendis ſatis inveniri ſolerent, veriſſime notarentur.* Id nempe, niſi vehementer fallor, ſanctus Martyrologus innuit, reperiſſe ſe in eo Martyrologio, diſtinctam dierum ſeu Kalendarum ſeriem, quæ in Hieronymiano, quo etiam certiſſime uſus eſt, turbato, luxato & confuſo ordine, adhuc hodie, poſt multorum eruditorum diligentiſſimam operam, repræſentatur. Atque huc refero τὸ *veriſſime notarentur*, hoc eſt *diſtincte*, nam Martyrologii iſtius auctor, quiſquis fuerit, nihil minus curaſſe videtur, quam ut ad veros obitûs aut martyrii dies Sancti reducerentur; ſatis ſe feciſſe exiſtimans, ſi quos hinc inde ex veteri Teſtamento, æque ac ex novo, ſed maxime ex Rufino colligebat Sanctos, certis diebus, pro ſuo fere arbitrio, innecteret. Atque hæc altera noſtra Obſervatio eſt, per ſingulos ferme dies diſcurrens, quæ Majores noſtros hactenus latuerat, quæque non niſi indefeſſa & continuata Martyrologiorum noſtrorum perſcrutatione

erui,

erui, digeri & confirmari potuit. Ad duas propoſitiones rem totam contraho; quarum hæc prima: Ado in adornando Martyrologio ſuo, uſus eſt Romano parvo Roſweydi, tamquam flamine, ſi ita loqui licet, totumque ferme ad verbum deſcripſit. Hæc altera: Uſuardus Adonem, quem Flori librum ſecundum appellavit, ita in omnibus ſecutus eſt, ut verum dici poſſit Adonis compendium. Sed de hac propoſitione, ut jam ſupra monuimus, cap. 3 fuſius tractandum.

Roſweydi vindicia.

80 His ad ſequentem diſſertationem quodammodo prærequiſitis & præcognitis, Romani parvi, ejuſque editoris Roſweydi patrocinium hîc ita ſuſcipimus, ut licet cum Bollando, in eo plane erraſſe cenſeamus, quod Martyrologium ſuum illud eſſe putaverit, de quo Gregorius ad Eulogium Alexandrinum meminit, ſic, inquam, ejus patrocinium ſuſcipimus, ut contra multos obtrectatores aſſeramus, verum, *venerabile, & perantiquum Martyrologium* eſſe, *ab urbe Roma Aquileiam, cuidam ſancto Epiſcopo a Pontifice Romano directum*, & Adoni poſtmodum *à quodam religioſo fratre aliquot diebus præſtitum: quod*, Ado, *diligenti cura tranſcriptum, poſitum apud Ravennam, in capite* ſui *operis ponendum putavit*: quamquam non diffiteamur, interpolationes aliquas adjectas fuiſſe, quibus nullum hactenus Martyrologium vacuum reperire potuimus. Hæc adverſus Sauſſayum, Frontonem, Florentinium, & quoſcumque alios Romani parvi adverſarios propugnanda ſunt. Alterum nobis cum Henrico Valeſio negotium, qui titulum potius, quam Martyrologii ipſius ſubſtantiam aggreſſurus, citatam diſſertationem deproperavit, Euſebianæ editioni ad calcem pag. 315 ſubnexam, quam hîc primùm excutiendam arripimus, ut ſalvo capite, reliquum corpus facilius tueamur.

ARTICULUS I.

Parvum Roſweydi Martyrologium non incongrue vocari poſſe ROMANUM, *contra Valeſium & Florentinium ſtatuitur.*

Valeſius convincitur

HEnricus Valeſius ſupra laudatus, ſingulari illa ſua diſſertatione, qua Roſweydi Martyrologium atque una Hieronymianum aggreditur, primum pugnat, ante Sixtum V, nullum in Eccleſia Romana fuiſſe peculiare Martyrologium. Ipſum audiamus: *Ego vero contra affirmo*, inquit, *nullum umquam fuiſſe proprium ac peculiare Martyrologium Eccleſiæ Romanæ, ante illud, quod juſſu Xyſti V Pontificis Maximi editum eſt hoc titulo, ac Baronii notationibus illuſtratum.* Affert deinde cauſas, quæ ipſum ad ita ſentiendum impulerint, ſed quarum pleræque ad meram de nomine quæſtionem recidunt, ut bene oſtendit Florentinius, admonitione 5 totam illam Valeſii machinam feliciter evertens. Omnium manibus teruntur ea opera, ut proinde hîc telam retexere opus non ſit. Probat, & recte, Florentinius, Hieronymianum à ſe vulgatum, quod *vetuſtius Occidentalis Eccleſiæ Martyrologium* intitulavit, omnino nuncupari poſſe *Romanum*, ſeu *Romanæ Eccleſiæ Martyrologium*, tametſi eo nomine, nec à S. Gregorio, nec à Beda, Adone aut Uſuardo deſignatum fuerit. Id certe mirum videtur, Valeſium nempe agnoſcere, characteres omnes, à S. Gregorio diſtinctos, Martyrologio Hieronymiano apprime convenire, imo, *dicere Gregorium Magnum, habere ſe Martyrologium, in quo multorum ſimul Martyrum nomina* &c. conſtanter tamen abnuere, *Romanum Martyrologium à Gregorio Magno eſſe nominatum, aut Martyrologium illud proprium ac peculiare fuiſſe Eccleſiæ Romanæ.* Quaſi aliud hodie ſit Martyrologium Romanum, quam quod *commune eſt cum reliquis* eccleſiis *Occidentalibus*.

fuiſſe olim Martyrol. Romanum.

82 Tale autem Martyrologium, annis abhinc mille exſtare debuiſſe, ut etiam terminis ipſis cedat Valeſius, luculentiſſimo teſtimonio evincitur ex concilio Cloveshovienſi, anno DCCXLVII ſub Cuthberto Dorobernienſi archiepiſcopo, capitulo XIII, apud Spelmannum tomo 1 pag. 249, apud Labbeum tomo 6 col. 1577, ubi hæc formaliſſima verba diſerte exprimuntur: *Itemque ut per gyrum totius anni, natalitia Sanctorum, uno eodemque die, juxta Martyrologium ejuſdem* ROMANÆ ECCLESIÆ, *cum ſibi convenienti pſalmodia, ſeu cantilena venerentur.* Nec aliud eſſe potuit Martyrologium, quod Abbates Franciæ, in conventu Aquiſgranenſi anno DCCCXVII, in choro recitandum præſcripſerunt capitulo LXIX apud Labbeum tomo 7 col. 1511, his verbis: *Ut ad capitulum primitus Martyrologium legatur.* Quæ cum de imperfecto Bedæ opere accipi prorſus nequeant, multo minus ad juniores Martyrologos referri, haud dubium, quin de Romano, ſive magno, aut Hieronymiano, ſive de vetere Roſweydi & parvo intelligantur. Refer quò volueris, convincitur Valeſius, ante Sixti V tempora MARTYROLOGIUM ROMANUM vere exſtitiſſe. Conveniat ipſe modo cum Florentinio, de ea appellatione, Hieronymianis adſcribenda, ego ad parvum noſtrum accedo, contendoque & ipſi concedendam eſſe *Romani Martyrologii*, ſed *minoris* ſeu *parvi* nomenclaturam.

Non magis feliciter

83 Hîc cum utroque viro clariſſimo certandum eſt. Negant ambo, Roſweydi Martyrologium *Romanum* dici poſſe, ſed argumentis plane diverſis. Florentinius enim, ut infra clarius patebit, putat Martyrologium à Roſweydo editum, non eſſe illud, quod Ado operi ſuo præfixit, ſed potius contractum ex Adone compendium, ſeculo undecimo non vetuſtius; *Romani* appellationem haud quaquam negaturus, ſi vere illud eſſe crederet, quod *à Romano Pontifice, cuidam*

ſancto

ſancto Epiſcopo Aquileiam directum, atque ab Adone Ravennæ repertum & deſcriptum eſt. Nimirum male ſupponit vir doctiſſimus, non aliud Martyrologium Ravennæ reperiſſe & deſcripſiſſe Adonem, quam Hieronymianum ipſum, quale ſe Adoni conjunctum, in uno aut altero codice, deprehendiſſe teſtatur. Florentinio deſtinatur proxime ſequens articulus, ſic ut modo, cum ſolo Valeſio ſuperſit controverſia; qui poſtquam *Romani Martyrologii* vocabulum, majori illi & vetuſtiori, à S. Gregorio memorato, eripere fruſtra tentavit, ſic demum ad Roſweydinum deſcendit: *Et hæc quidem ad locum Gregorii Magni ſatis ſint dicta. Quod Spectat ad teſtimonium Adonis Viennenſis, non difficilis eſt reſponſio. Nam præterquam quod recentior eſt Ado, nec ad tantæ vetuſtatis monumentum confirmandum ſatis idoneus, ex ejus verbis nihil elici poteſt, quo probetur fuiſſe ullum Martyrologium Romanum. Ait enim Ado, vetuſtiſſimum Martyrologium ſibi traditum fuiſſe à quodam, quod olim à Pontifice Romano miſſum eſſet Aquileiam. Non dicit Ado, Martyrologium fuiſſe Romanum, ſed tantum miſſum à Pontifice Romano Aquileiam. Verum monachus ille, qui hoc Adoni affirmabat, ei impoſuit procul dubio, ut majorem codici ſuo auctoritatem compararet, & munus ſuum, ac deſcribendi copiam, quam Adoni fecerat, venditaret. Non enim Romæ, ſed Aquileiæ compoſitum eſt illud Martyrologium, quod Ado Martyrologio ſuo præfixit, ac Roſweydus, pro vetere Romano, nobis poſtea edidit.*

84 Multa hic paucis pro auctoritate, ſatis rotunde & confidenter definit Valeſius, quorum, *oppugnat* ut à fine incipiam, poſtrema duo illi aperte inficior, nempe monachum Adoni impoſuiſſe, quod valde temere, & Martyrologium Aquileiæ compoſitum eſſe, quod non minori levitate adſtruitur; nec enim veſtigium apparet uſpiam, quo magis Aquileiæ, quam Hieroſolymis compoſitum dicatur Roſweydi Martyrologium, nec id juris Valeſio tributum credimus, ut ſine cauſa, virum religioſum audacter mendacii arguat. Vidit hæc ante me, niſi fallor, eruditiſſimus Mabilio, in præfatione ad ſec. 4 Benedictin. partem ſecundam pag. LXXXVIII & ſequenti, illa ipſa Valeſii verba referens: ſed neſcio quo religionis obſtrictus vinculo, ita ſubjecit: *Hanc viri eruditiſſimi, & mihi maxime ſuſpiciendi ſententiam penitus refutare nolim, ſed tamen diſſimulare non poſſum auctoritatem Concilii Cloveshovienſis* &c. cujus & Aquiſgranenſis verba proxime retulimus. Equidem Valeſium & doctos quoſlibet viros demiſſè ſuſpicio & veneror, ſed uſque ad aras, non ita inquam, ut prodita veritate quidquam ab eis ſuſcipiam, quod ſine vade, ſine teſte comminiſcuntur. Non tanta mihi Valeſii auctoritas, ut non contra, & religioſi fratris, ſive is monachus, ſive alius fuerit, & Adonis teſtimonium ſincerum & verum exiſtimem; nec id mihi eripi patiar, niſi contrariis argumentis apertius evincatur.

85 Ex utriuſque teſtimoniis habeo Martyrologium & quidem *venerabile* ac *perantiquum*; ha- *vetus hoc Roſweydi;* beo *ab urbe Roma Aquileiam cuidam ſancto Epiſcopo, à Pontifice Romano directum.* Quid, quæſo, ſponte ſua inde profluat? niſi Martyrologium illud Romæ conſcriptum, Romæ uſitatum fuiſſe, demum, æque *Romanum* nominari poſſe, ac aliud vetuſtius vulgo Hieronymianum à S. Gregorio commendatum, quod paſſim eruditi alii cum Bollando & Florentinio vere & proprie Romanum dici poſſe aſſentiuntur, quidquid Valeſius contra tricetur, in hac parte à Florentinio abundantiſſime confutatus. Neque opponas, hinc fore conſequens, quod duo fuerint Romana Martyrologia, nam in eo nihil magis piaculi, quam quod plura ſibi invicem Sacramentaria ſucceſſerint, ut Gregorianum Gelaſiano, illud hoc ornatius & exactius: ſic enim minus Romanum, nitidius & clarius, alteri majori & confuſiori facile ſubſtitui potuit, licet ſeptem aut octo dies nunc vacui appareant, qui forte amanuenſium ſocordia ſic fuerint relicti. At Romæ nullum hujuſmodi exemplum repertum eſt. Quid tum poſtea? Quis Romæ Hieronymianum invenit? Quis neſcit, Romana illa vetuſta, ſeu magnum, ſeu parvum plane intercidiſſe, poſtquam Uſuardinum, commodius & elegantius in omnes fere Occidentis eccleſias introductum eſt? Pluſculum lucis ex dicendis accedet.

86 Pergit Valeſius: *Totum fere iſtud Martyrologium, quod à Roſweydo publicatum eſt, deſcriptum* *recte tamen* *eſt ex Eccleſiaſtica hiſtoria Rufini presbyteri Aquileienſis, cum ipſis etiam mendis, quæ in Rufino habentur.* *obſervans,* Idque probat pro toto anni decurſu, ex diebus quinque; ex pridie Nonas Februarii; Idibus Aprilis; item XIX Octobris; ſecundo Novembris, & IV ejuſdem menſis, ubi non male animadvertit, *Theodotum Laodicenum* perperam à Romani parvi compilatore inter Sanctos relatum, ut pluribus ad diem 11 Novembris diſſeruimus. Quamquam non diſſimulavero, magna hîc denuo ſuperjectione Valeſium uti, cum neque totum, neque media pars, imo nec quinta pars Romani parvi ex Rufino conflata ſit. Fateor nihilominus hæc ſola eſſe, quæ tanto viro digna, in ea diſſertatione dici poſſint, quæque in Obſervationibus noſtris ad plurimos Uſuardinos textus, toto opere inculcavimus. At vero tota concidit Valeſii concluſio, videlicet, *Martyrologium illud, quod Ado Viennenſis ſuo præfixit Martyrologio, nullo modo dici poſſe Romanum.* Quod autem nova auxeſi intorquet, *graviſſimis erroribus ſcatêre*, ad unum reſtringitur Theodotum Laodicenum.

87 At hic error Martyrologii iſtius auctori facile condonabitur, ſi meminerimus, bona fide *ex Rufino* ex Rufino acceptum, ab homine nec ſatis docto, nec ſatis critico, ut aliunde deprehenderet, *deſumpta* Theodotum in Ariana hæreſi perſeveraſſe, quod tot alios viros eruditos poſt ipſum latuit, *aliqua.* quemadmodum novimus Euſebium Cæſarienſem per tot ſecula in Uſuardi Martyrologio locum inter Sanctos obtinuiſſe, quo eum tandem deturbavere Martyrologii Romani reformatores. Si tam carus Valeſio fuiſſet Theodotus, forte pro ejus orthodoxia aſſerenda, æque ac pro Euſebiana

Digitized by Google

na decertaſſet. Sic pridem in litteris ad me Caſtellanus ingenue faſſus eſt, iniquam agnoſcens Valeſii agendi rationem. *Videtur enim*, inquiebat, *ad vindicandum Euſebium, vel eò potiſſimum inductus, quod è Romano Martyralogio eraſum ægrius ferret, Theodotum, eo acrius perſtringere, quod in eo ſuperſtes ſit: æqua ratio poſtulabat, ut vel ambos damnaret, vel tueretur ambos.* Utut eſt, affirmat quidem, pene dixeram divinat Valeſius, ſed nullo modo probat, *aut Adonem fucum nobis feciſſe, qui hoc Martyrologium, tamquam à Romano Pontifice tranſmiſſum ediderit, aut monachum, qui hoc Adoni affirmaverit, illi impoſuiſſe.* Nos ab utroque vera relata credimus, & Martyrologium à Roſweydo editum, *Romani* titulo neutiquam privandum.

Melius de Roſweydi Romano parvo

88 Sane non multis argumentis opus eſt, ut refellatur, quod gratis adſtruitur; nec vero Adonis ſanctitatem, nec religioſi fratris fidem, tota illa ſua diſſertatione, ſaltem apud cordatos labefactavit Valeſius. Eſt autem qui ſententiam noſtram egregie confirmet, laudatus modo Claudius Caſtellanus, mihi, ut ſupra dicebam, ad edendum Uſuardum adhortator incitatorque præcipuus, in ſua ad primi Bimeſtris Martyrologii Romani, notis longioribus illuſtrati, præmonitione, prudens, doctum, verum, ſenſatum, exactumque judicium ferens pag. 17, quod hîc ex Gallico Latinum facio. Ita habet: *Parvum Martyrologium, Roma Aquileiam directum, editum eſt à Roſweydo, ſub nomine* VETERIS ROMANI; *ſive titulum iſtum in Ms. S. Pantaleonis Coloniæ apud Cartuſianos ſervato repererit, ſive ipſe de ſuo adſcripſerit: quod certe non niſi meritiſſime feciſſet, quandoquidem in eo Ms. inveniatur Martyrologium longiori Adonis præfixum, pateatque, ſanctum illum Viennenſem archiepiſcopum, in Martyrologii ſui præfatione aſſerere, ſe in capite operis poſuiſſe venerabile & perantiquum Martyrologium, Roma Aquileiam, cuidam ſancto Epiſcopo à Romano Pontifice directum, quod religioſus frater*, inquit, *mihi aliquot diebus præſtitit, quodque apud Ravennam poſitus tranſcripſi. Quis credibile faciat, Romanum Pontificem aliud Martyrologium Romanum Aquileiam direxiſſe, quam quod Romæ tunc temporis eſſet uſitatum?*

cenſuit Caſtellanus,

89 *At vero* (Caſtellani ſemper verba ſunt) *quod probat manifeſtius, Martyrologium in capite Adoniani operis, apud S. Pantaleonis Coloniæ repertum, certiſſime eſſe antiquum Romanum, ad uſum Eccleſiæ Romanæ, verumque apographum illius, quod Romanus Pontifex Aquileiam direxerat; non ſolum inde ſumitur, quod Sancti ibi reperiantur Romanæ urbi proprii & Hieronymianis plane incogniti, ut Martina, Dafroſa, Papias & Maurus, ſolo menſe Januario; neque ex eo quod Cathedra S. Petri proprio die ſignetur, ab Antiochena rectiſſime diſtincta; verum etiam, quod inter varias eccleſiarum Romanarum dedicationes, illa quoque occurrat, quæ eſt ſacelli alti, caſtri S. Angeli, expreſſa per terminos* INTER NUBES, *quodque feſto S. Sebaſtiani, legatur ejus ſepultura* IN VESTIGIIS APOSTOLORUM, *deſignando per hæc verba Catacumbas, in quibus SS. Petri & Pauli corpora aliquamdiu quieverunt. Et quomodo*, inquit, *poſt hæc moderni aliqui ſcriptores, mutua terentes veſtigia, auſi ſunt aſſerere, Martyrologium à Roſweydo editum, non eſſe vetus Romanum, ſed potius Hieronymiani Martyrologii apographum? Ecquid inde liquet, viros illos, ſiquidem Martyrologium illud inſpexerint, non niſi levi oculo lectitaſſe? Etenim præter ea, quæ de ſanctis Romanis, & Romanarum eccleſiarum ſingularibus dedicationibus jam diximus, minima quævis attentio aut applicatio patenter oſtendit, totum Roſweydini Martyrologii contextum, ab omnibus Hieronymiani Martyrologii cognitis apographis diverſiſſimum eſſe.*

probans eſſe Romanum

90 Hæc omnia a Caſtellano rectiſſime obſervata ſunt, plura haud dubie dicturo, ſi adhuc paulo profundius Romani parvi arcana rimaſſet, quæ toto hoc opere clarius ob oculos poſita ſunt. Audiamus tamen factam ab eo Parvi noſtri cum Hieronymianis comparationem: *In Roſweydino dies vacui inveniuntur, in Hieronymianis quantumcumque abbreviatis, omnes dies pleni ſunt. Rurſus in illa compoſita omnia & ordinata, in hiſce confuſio ingens ob varia ecgrapha ſæpius tranſumpta. In Roſweydino plures veteris Teſtamenti Prophetæ conſignati ſunt, in Hieronymiani vetuſtioribus apographis nullus. In illo Martyres & Sancti alii ex Rufino accepti, at non Lugdunenſes; in iſtis Lugdunenſes ſunt & pauci alii; adeo ut fatendum ſit, Roſweydinum vetus autographum eſſe, magno ſtudio elaboratum, nullo autem modo ex alio deſumptum. Hinc prudenter conjicitur, Romanos Hieronymiani, in quo ſola Martyrum nomina & palæſtra notabantur, pertæſos, aliud præoptaſſe, in quo ſelecti & noti Sancti, tum Martyres, tum alii, minori numero annuntiarentur, adſcriptis Imperatoribus judicibuſve, ſub quibus paſſi erant aliiſque circumſtantiis; quæ omnia perappoſite in veteri Roſweydina exprimuntur. Quid, quod credibile ſit, illud ipſum eſſe Martyrologium Romanæ Eccleſiæ, toto Occidente cognitum ab anno* DCCXLVII, *quo in Anglia habitum eſt concilium Cloveshovienſe, cujus canon* XIII *hæc verba definitiva ſubminiſtrat*... Habes ſupra num. 81.

& vetus;

91 Pergit Caſtellanus oſtendere, Adonem, dum circa annum DCCCLVIII Martyrologium ſcriberet, merito ductorem ſuum Aquileiæ repertum, *perantiquum* æque ac *venerabile* appellare potuiſſe. Nec ſibi objectari patitur, paucula Romani parvi additamenta, ut *Erminonem*, ſeu *Erminum Lobienſem* XXV Aprilis; *inventionem reliquiarum in Stabeleto*, ejuſdem menſis XX; aut *dedicationem Malmundarienſem* XVII Novembris; cum ſatis pateat, ſimilia à cœnobiis, quorum id aut ſimile manuſcriptum olim fuerit, facillime adjici potuiſſe, quemadmodum *Quirinus* XXX Aprilis, addo *vigiliam Apoſtolorum* eodem die, aut hujuſmodi minutias alias, quas Romanis fatemur non convenire: ex aliis enim plurimis apertiſſimum eſt, ſingulas quaſque Romæ proprias ſolemnitates ita ab Adone deſcriptas, ut anteſignanum ſuum ſemper quaſi digito præmonſtret. De cetero, mirum videtur Caſtellano, & mirum cuique videri debet, tam antiquum

codicem, tam integrum ad noſtra tempora perveniſſe. Porro an feſtum omnium Sanctorum inter acceſſiones cenſeri debeat, ſuo loco dicemus. Fatetur autem per errorem, à Martyrologii illius auctore, Rufinum nimis cæcè ſecuto, Theodotum Laodicenum adjectum fuiſſe, de quo nos plura alibi. Alia Caſtellani, pro authentia, vetuſtate & auctoritate Romani parvi argumenta ſparſim reperiuntur toto primo Bimeſtri, ab ipſo cum egregiis notis vulgato, cujus operis complementum utinam aliquando videre liceat! Sed jam dicta, ultra menſuram, ni fallor, ſufficiunt, ut Valeſii aliorumque objecta penitus convellantur.

in paucis mutatum.

92 Hic verbo monendus lector, inter adverſarios mihi nequaquam objiciendum venerandum Magiſtrum meum Danielem Papebrochium, dum hæc ſcribo, ad laborum coronam, ſenio & meritis gravem, à Domino, uti plane confidimus, evocatum. Non, inquam, ille inter adverſarios hic mihi objiciatur, tametſi variis locis, in magno noſtro de Actis Sanctorum opere, ſed præcipuè tomo V Junii pag. 550 litt. C. oppoſitam ſententiam ex incidenti propugnet. Pridem & ſæpe faſſus eſt, ſe in eorum hic numero eſſe, quos proxime aiebat Caſtellanus, viros cetera eruditiſſimos, re non ſatis examinatâ, alios tranſcripſiſſe, atque adeo de Romano noſtro parvo non ſenſiſſe pro merito. Ibi certe Papebrochius Florentinii opinionem paucis verbis totam complexus eſt; ſed auditis ſubinde ſolidioribus rationum noſtrarum momentis, iniquiorem illam cenſuram, & eo loco & quocumque alio in Actis adoptatam, induci prorſus & eradi voluit. Porro tum citati Florentinii, tum ceterorum Romani parvi impugnatorum argumenta, non minus quam Valeſiana, longè à ſcopo aberrare, nec ullo pacto *venerabilis & perantiqui* Roſweydini Martyrologii auctoritatem infringere, jam etiam demonſtratum eo.

ARTICULUS II.

Fruſtra nituntur adverſarii oſtendere, Romanum parvum illud ipſum non eſſe Martyrologium, quo ſe adjutum fatetur Ado, quodque Martyrologio ſuo ſe præfixiſſe aſſeverat.

§ I.

Refelluntur Andreas Sauſſayus & Joannes Fronto.

Joannes Fronto

JAm ex Caſtellano audivimus, neotericos nonnullos, re minimè perpenſâ, deſcriptores mutuos, auſos nihilominus aſſerere, Romanum noſtrum parvum, a Roſweydo vulgatum, ex majori & vetuſtiori Romano, vulgo Hieronymiano, contractum eſſe compendium. Tales ego paucos reperire memini; verum quicumque ii ſint, næ illos in hujuſmodi rebus imperitiſſimos eſſe oportet, qui ex unius ſolius menſis, imo paucorum dierum facta inter codices collatione, apertiſſime convinci poſſunt, Martyrologii illius auctorem, tam eſſe ab Hieronymianis remotum, ut pleriſque diebus ne unum quidem nomen referat, quod in Hieronymianis inveniatur. Cenſeo itaque, tales adverſarios, nec refutatione dignos eſſe. Majus faceſſunt negotium, qui exteriori quadam fallacique ſimilitudinis imagine deluſi, ſibi induxerunt in animum, Martyrologium noſtrum parvum, non aliud eſſe, quam puram putam Adonis epitomen, duobus minimum ſeculis ipſo Adone poſteriorem. Inter hos præcipui ſunt laudati jam ſupra Andreas Sauſſayus, in opere de ſcriptoribus myſticis à Florentinio citatus: Joannes Fronto, prænotatorum ad Kalendarium, anno MDCLII editum § 8, & Franciſcus Maria Florentinius, ad Martyrologium Hieronymianum admonitione prævia 4 & 5. A Frontone incipiam, cujus paragraphus eo facilius evertitur, quod rotunda ejus & nulla ratione ſubnixa affirmatio, per oppoſitam negationem æque rotunde, plane & prorſus elidatur. Paragraphi ipſius titulus eſt: *Quid cenſendum de Martyrologio Romano vetere, quod edidit Roſweydus?* Decretoria eſt reſponſio: attende.

multa leviter aſſerens,

94 *Martyrologium illud non eſt niſi epitome Martyrologii Adonis, ut facile agnoſcet, qui conferet ipſum: habet eadem errata, habet eadem ſæpe verba; nonnulla fuere addita: denique nullo modo Romanum eſt, nec vetus. Et quod non ſit vetus, demonſtratur ex eo, quod ſolennitatem omnium Sanctorum inſcribit, quam certum eſt non antecedere tempora Gregorii III, qui ſedit anno* DCCXXXI*, aut Caroli Magni, qui deceſſit anno* DCCCXIII*, ut demonſtravi ad 1 diem Novembris. Romanum non eſt, nam cum de S. Felice loquitur* XIV *Januarii, ſeu* XIX *Kal. Februarii, ſic ſcribit: Nolæ, Felicis presbyteri, in Pincis ſepulti. Et quis neſcit* PINCIS *eſſe locum, qui Romæ eſt, non vero Nolæ, ut demonſtravi ad illum diem? Hoc autem erratum non cadit in Romanum ſcriptorem, ſed venit ex Adone. Nemo dicat, me hic conjecturis indulgere, res certa eſt. Alioquin mea non refert, Martyrologium illud eſſe vel non eſſe Romanum, ſed tenemur, quæ vera ſunt proferre.* Hujuſmodi ratiocinio argutari quis facile poſſet, Menologium Græcum à Cardinali Sirleto Latine redditum, non eſſe à Baronio in Martyrologium Romanum tranſlatum, ſed ipſum illud Menologium, ex Romano moderno extractum fuiſſe.

95 Certe

facile refutatur.

95 Certe paucis hîc multa tranſigit vir doctiſſimus, rem unà confecturus, ſi ſolidis momentis cenſuram fulciviſſet. Si ego flatu unico totam illam periocham, non ſolum incertam, ſed levem, ſed falſam pronuntiavero, *nemo* merito *dixerit, me conjecturis indulgere*, cum dicta ſigillatim probaturus ſim. *Non* magis *mea refert* quam Frontonis, *illud Martyrologium eſſe vel non eſſe Romanum*; ſed ſi *tenemur, quæ vera ſunt proferre*, eâdem plane religione tenemur, quæ falſa, aut ſunt aut ſaltem plane videntur coarguere. Amabo, quid ex his ſequitur, *habet eadem errata, habet eadem ſæpe verba?* An quod Romanum parvum ex Adone? an non evidentius, quod Ado ex Romano parvo acceperit, ipſo præſertim tam luculenter teſtante, *ſibi apud Ravennam poſito, à quodam religioſo fratre aliquot diebus præſtitum, à ſe diligenti cura tranſcriptum, & in capite operis ſui poſitum?* Sint ibi errata eadem, ſint eadem verba omnia, ſint iidem apices; quis, obſecro, aliud inde educat, quam illum tranſcripſiſſe, qui ſe diſertiſſime tranſcripſiſſe profitetur? At nec *vetus eſt*, nec *Romanum*. Poſtremum abunde demonſtratum eſt, & porro demonſtrabitur, nec miſerum IN PINCIS eum nobis titulum eripiet, de quo videnda Obſervatio ad citatum diem XIV Januarii. De vetuſtate ita brevi ſtatuemus, ut ex feſtivitate Sanctorum omnium, nihil Frontoni ſubſidii ſit acceſſurum: hîc modo ad rem noſtram ſatis eſt, tam vetus eſſe, ut Adoni in adornando Martyrologio ſuo vere prælucere potuerit.

Andreas Sauſſayus

96 Superſunt bini adverſarii Sauſſayus & Florentinius, quorum non definitionibus, ſed rationibus reſpondendum eſt. Retulimus non ita pridem magnifica Sauſſayi in Roſweydum, ob veteris illius Romani Martyrologii publicationem, profuſa elogia. Verum congeſtas laudes, alibi in vituperia vertit, quæ cum apud Florentinium inveniam, in foote quærere ſuperſedeo. Hunc igitur audiemus, & preſſo pede ſequemur ad ſingula. Errat primo Sauſſayus, in eo quod Roſweydi codicem cum Bedæ Martyrologio componens, ridicule aſſerat, eſſe *merum Martyrologii Bedæ indicem*; forte qui alium Bedam non noverat præter Plantinianum, ex Adone male conſutum, facile induci potuit, ut alterum alterius epitomeo faceret, quemadmodum Florentinius Adonis epitomen cenſuit, dum ipſum cum Adone conferret. At pupillam oculi Sauſſayo læſerat Roſweydus, Hilduini de Dionyſio placita ex ſuo codice impugnando. Hinc acriores illæ in Roſweydum invectivæ, hinc illa plurium argumentorum ſeries, qua ipſum impetens, pleroſque graves & eruditos viros negare affirmat, Martyrologium illud Roſweydi, eſſe vetus Romanum, ab Adone laudatum & à S. Gregorio depictum &c. Verbo *ſpurium* decernit, *diverſum à vero & repudiandum eſſe*, imo *corruptum*, *fucatum*, *& ex corruptiſſimo codice depromptum*. Sic in extrema oppoſita fœde prolabuntur, qui de rebus non ſatis diſcuſſis & perpenſis, nunc amore, nunc odio diſtracti, temere pronuntiant. Ultro admiſi, Roſweydi Martyrologium non eſſe Gregorianum; at non eſſe ipſiſſimum illud, quod ab Adone laudatum eſt, id vero pernego, nec id umquam extundent Sauſſayi aut Florentinii ratiocinia, quorum ut medullam contraham, ſic ordine proſequor.

minutias fruſtra congerit;

97 Arguebat, ut video, Sauſſayus à vocabulo *natalis*, ſed quam imbelli telo, tam non digno quod repellatur. *At urgent fortius*, inquit Florentinius, *quæ deinde cenſor opponit; Martyrologium nempe illud nequaquam eſſe poſſe, quod Ado laudavit, & à quo ſe plurimum adjutum fatetur. Primum, quod ex tribus antiquis codicibus, quibus Roſweydus uſus eſt, in uno tantum invenerit Adoni præfixum, cui potius tamquam Kalendarium præfigi potuerit, & cujus ſpecimen revero non incongruum exhibet. Inde Roſweydum exagitat, quod putaverit Adonem ubique veſtigiis Romani veteris inſiſtere, cum ex locis adnotatis certum oſtendat, Romanum illud putatitium in multis cum Adone non convenire, in aliquibus exuberare.* Si nihil ibi habeat Sauſſayus, quod fortius urgeat, vere oſtendit ſe ea ſolum cauſa Roſweydum aggredi, ut Hilduinum ſuum tueatur. Quid ſi decem, quid ſi viginti codices Adonianos reperiſſet Roſweydus, Romano parvo vacuos, atque in ſolo aliquo, ordine quinto & vigeſimo, feliciter præfixum, an inde, obſecro, minoris faciendus eſſet tam diu expetitus, tamdiu deſideratus theſaurus? An minori eruditorum omnium applauſu ubique acceptus eſt Beda, à Majoribus noſtris editus, tametſi contextus ille à centenis codicibus abfuerit, in uno ſolum aut altero, imo in duabus laciniis Romana altera, altera Divionenſi repertus?

98 Edat nobis modo aliquis tot latentia antiquorum opera, vel ſi à millenis aliis codicibus abfuerint, ſaxo & gratanter & benevole ab eruditis omnibus admittantur, ſi nullo alio præterquam raritatis vitio laborent. Scimus ab Aloyſio, poſt longam moleſtamque perquiſitionem repertum eſſe Adonis exemplar aliquod, *in cujus comparatione, omne aurum nihil eſſe duxit.* Cedo cui homini in mentem venerit, editionem ejus redarguere, quod ſola & prima eſſet? Alia exempla magis vel minus integra vidit Mabilio, viderunt alii, à quibus etiam forte aberat Romanum parvum, imo ipſa Adonis præfatio; nec tamen inter eruditos ullus ex eo capite ſuſpectum habuit, quod tam feliciter orbi litterario porrexerat Roſweydus. Quid, quod teſtetur laudatus Mabilio ſeculo 4 Benedictino parte 2 pag. 272, *in pluribus, quæ vidit iſtius Martyrologii* (Adonis) *exemplaribus manu exaratis, non comparere Adonis nomen*; an inde fortaſſe etiam arguet Sauſſayus, Martyrologium, quod Adonis nomine venit, perperam ei attribui, quia in multis exemplaribus *Adonis nomen non comparet?*

conatus ſuadere

99 Aliud æque inſipidum eſt. Roſweydi Martyrologium Adoni *tamquam Kalendarium præfigi potius potuit.* Jamne excidit, quod paulo ante Sauſſayus dixerat, *merum Martyrologii Bedæ indi-*

cem eſſe? Profecto longe inter ſe differunt Beda, etiam ſuppoſititius, & Ado; ſaltem tantum, ut utrique idem index aut Kalendarium non conveniat. Sed neque illud ſatis capio, qua demum veriſimilitudine Romanum parvum, tamquam *Adonis Kalendarium* venditetur, *ſi certum oſtenditur, in multis cum Adone non convenire, in aliquibus exuberare?* Si index aut Kalendarium cum opere non convenit, operis illius index aut Kalendarium dici omnino nequit, non magis quam Kalendarium Miſſali Romano præfixum, aptari poſſit Liturgiæ Græcanicæ aut Copticæ. Nimiam hic video minutias quaſque excutiendi indeque argutandi pruriginem, ubi moderatiori & accommodata rebus ipſis cenſura eſt opus. Demus aliquid antiquis codibus, fateamurque cum Florentinio, ſacras ipſas Tabulas, ut Sacramentaria, Diptycha, Martyrologia, non potuiſſe ad nos tam integra pervenire, ut per ſummam notariorum aut amanuenſium eccleſiaſticorum incuriam, aut truncata, aut interpolata non ſint; adeo ut ad rigidiorem criticen id genus codices revocare, idem ſit ac eos prope convellere, quemadmodum in codicibus ſuis Hieronymianis ſatis expertus eſt Florentinius, & nimis quam frequenter experiuntur, qui codices antiquos, præſertim uſuales, ut ſunt Martyrologia, ſæpius verſant.

100 Multa Moſander in ſua Adonis editione aſteriſco notaverat, tamquam auctori abjudicanda; plura in appendicem rejecerat Roſweydus: ſed ecce Mabilio, citato jam loco, pleraque
Kalendarum eſſe. reſtituenda putat; alia vero, quæ alii genuina cenſuerant, ab interpolatore inſerta. Quæ eò ſolum huc adducimus, ut pateat vix humanitus fieri poſſe, ut tales codices ad nos integri perveniant; quod in hac noſtra Uſuardi editione, diebus prope ſingulis uſuvenit. Nihil proinde miri erit, ſi in Romano parvo addita aliqua, alia hinc inde detracta fuerint, quamvis id raro accidiſſe deprehenderimus. Quomodo igitur *adhuc magis oppugnant Roſweydi Kalendarium dies frequentes à Martyribus vacui?* Vere obtundit Sauſſayus. Numeremus primum, quot dies in Romano parvo vacui ſint, & ſubducta ratione, univerſum reperiemus ſeptem; nimirum XXVII Februarii, XXIV Aprilis, XXIII Maii, VIII Junii, XV Octobris, XX Octobris, & XVI Novembris. Atque hi ſunt *frequentes* illi *dies a Martyribus vacui*. Ecquid terminis abuti oportet, ut inter trecentos ſexaginta quinque dies, deficientibus ſolis ſeptem, FREQUENTES dicantur deficere? At enim, ſi recte hoc argumentum expenditur, quo frequentiores fuerint in Romano parvo dies vacui, eo minus ſpeciem referet *Adoniani Kalendarii*, ut vocat Sauſſayus, aut *Adonianæ epitomes*, qualem fingit Florentinius.

101 Inſtat Sauſſayus: *Si Ado in præfigendis diebus feſtis, male alioquin per ſingulos dies ac Kalendas*
Sed eos ſcrupulos *diſpoſitis, hoc* (Romano parvo) *uſus eſſet, cum & in eo aliqui dies deficerent, non utique Bedam & Florum ſupplere potuiſſet.* Novus hic ſcrupulus eſt; nuſquam ſcripſit Ado, ſe ex Romano parvo ſuppleviſſe dies omnes, qui in Beda, à Floro aucto, deſiderabantur, ſed adjutum ſe fatetur, *ut dies Martyrum veriſſime*, hoc eſt, diſtincte, *notarentur, qui confuſi in Kalendis inveniri* ſolebant, non utique in Beda & Floro confuſi; ſed in antiquiori Hieronymiano, ex quo necdum confuſionem omnem ſuſtulit Florentinius. Fuerint igitur dies ſeptem vacui, an de cetero non recte adjutum ſe profiteri poteſt Ado, dum CCCLVIII dies plenos reperit? An ei defuerunt Sancti alii, quibus pauculos illos dies ſuppleret? Diſſolvamus omnia: XXVIII Februarii ex vicinia accerſivit *Romanum* abbatem Jurenſem. XXIV Aprilis, non vacabat Beda, & tamen eo ipſo die, ſanctum *Alexandrum* Lugdunenſem, *Mellito*, à Beda ſignato, adjecit. XXIII Maii, non procul excurrendum fuit, ut *Deſiderius* Lingonenſis, imo vel Viennenſis ſynonymus commemoraretur: vide ibi Obſervationem noſtram Uſuardinam. VIII Junii, habuit in Beda *Medardum*, quo tamen contentus non fuit. XV Octobris, Lugdunum *Antiochum*, Colonia *Mauros*, ſuggeſſit. XX Octobris, popularis *S. Capraſius*, haud longe quærendus erat. Denique XVI Novembris, adfuit Lugdunenſis *Eucherius*. Vides non magna adjumenta Adoni aliunde acceſſiſſe, ut proinde veriſſimum maneat, maxime & præcipue ex *venerabili* illo & *perantiquo Martyrologio adjutum* fuiſſe.

102 Sequitur argumentum, quod neſcio unde a Sauſſayo deſumi aut exſculpi, qua autem vel
turpiter anges veri umbra à Florentinio referri potuerit. Aures arrige: *Inſuper negari nequit* (ſemper Florentinii verba recito) *quin ad recentiora tempora Martyrologium illud* (Romanum parvum) *ablegent, qua ſubdit Sauſſayus, ad annum ſcilicet* MXLIX. *Etenim cum in eo ad diem* XX *Octobris, Remis ſolemnitas S. Remigii adnotetur, quæ antea die migrationis* XIII *Januarii peragi conſueverat, & hæc in eamdem diem accommodata fuerit in concilio Remenſi, Leone IX adſtante Pontifice, nemo poteſt concedere, Martyrologium illud eſſe, quod autographo ſuo præfixerit Ado, epiſcopus Viennenſis, circa annum* DCCCLXXV (melius ſcriberet circa annum DCCCLVIII) *ſed compoſitum vel ſcriptum undecimo ſeculo excurrente.* Nec OEdipus ipſe hìc nobis ediſſerat, quid tota hac ſpecioſa rerum farragine ſibi demum velint Sauſſayus & Florentinius, niſi aperte fateantur, ſe vetus Roſweydi Martyrologium numquam inſpexiſſe, ſaltem eo, qui citatur, die XX Octobris.

103 Iterum repeto, me prorſus non capere, quomodo hæc in virorum cetera eruditorum
falſa ſuppoſitione, mentem incidere ullo pacto potuerint. Etenim ſi vere in exemplum adducitur dies XX Octobris, monſtra ſibi fingunt, quæ tuto profligent, cum is præciſè dies ex ſeptem unus ſit, quos in eo codice vacare diximus. Neque vero, toto eo menſe, alia Remigii ſolennitas refertur, quam quæ ipſis Kalendis conſignata eſt, his verbis: *Et Remis civitate, ſancti Remigii epiſcopi.* Imo hæc unica & ſola ſolennitas, quæ de Remigio, in hoc noſtro Romano parvo poſita ſit. Quod ſi hæc

Digitized by Google

hæc primum inſtituta fuerit anno MXLIX *Leone IX adſtante Pontifice*, vide, obſecro, quanta abſurda inde conſequantur; jam enim Martyrologia noſtra omnia Bedæ, Wandelberti, Rabani, Adonis, Uſuardi, Notkeri, imo & Hieronymiana ipſa, *compoſita vel ſcripta fuerint, undecimo ſeculo excurrente*, cum in iis omnibus, eadem ipſa ſolennitas diſertiſſime annuntietur. Si hoc ſatis non eſt; ipſis omnibus antiquior Gregorius Turonenſis ſeculis quinque junior fiet, cum in Hiſt. Francorum cap. 21 aſſeruerit: *Factum eſt autem, ut poſt dies paucos adeſſet feſtivitas ſancti Remigii, quæ initio menſis Octobris celebratur.* Diem ſelegit Leo IX, quem antea Remigii feſtivitati deſtinatum probe noverat.

104 Stupore potius, quam admiratione percellor, dum hujuſmodi cavillos, nænias, imo puræ puta figmenta protrudi video, & quaſi per manus etiam doctorum virorum derivari, quæ ab acatholicis avide arrepta, in noſtrum vituperium venditantur, ac ſimilia comminiſcendi anſam ipſis præbent viamque oſtendunt. Certe citatus ſupra Beckius, iſtiuſmodi floſculis ex Sauſſayo, Valeſio & Florentinio collectis, ſuum illud prætenſum Germaniæ Martyrologium egregie exornavit, & ne palmam eis cederet, ineptiſſimo commento locupletavit. Poſtquam enim Roſweydum Thraſoni ſimilem ex Valeſio depinxit, qui nempe ſeſquipedalibus verbis Pontificem allocutus ſit, puerilia alia admiſcens, tandem & ipſe capto è pera lapillo, Goliathum ſe proſtraturum deſtinato ictu exiſtimat. Audi porro quam belle argutetur pag. 22: *Recentioris etiam ævi Martyrologium Roſweydianum arguunt, quæ IV Nonas Julii leguntur*: EODEM DIE AUGUSTÆ, SANCTI UDALRICI EPISCOPI ET CONFESSORIS; *qui vero ſeculo X vixit, & ſine dubio non ſtatim eſt canonizatus. Ado ſane ex hoc fonte aquas ſuas derivare non potuit, quippe ſeculo IX vivens, niſi dicere velimus, à recentiori ſcriptore addita hæc fuiſſe; atque ita ſtatuunt Moſander & Roſweydus in appendice, quibus ſuſpecta hæc eſſe videntur, atque à poſteriori manu, fortaſſis monachi Benedictini, in cujus ſolius codice ſunt reperta, & in tribus reliquis Mss. aberant adjecta.* *quæ uſus Beckius,*

105 Ignoſce, Lector, ſi bilem mihi moveat inepta, fatua, & mendaciſſimis gerris contexta ratiocinatio, ut ovum ovo, ita Sauſſayanæ perſimilis, & pari prorſus fundamento ſubnixa; nam patentiſſime falſum eſt, citata hic à Beckio de ſancto Udalrico Auguſtano verba, in toto Romano veteri Roſweydino uſquam reperiri, nedum IV Nonas Julii, ut homo iſte intrepide fingit, qui forte citata verba in appendice Adoniana Roſweydi reperiens, multa commentitia ſuperſtruxit, quæ manifeſte oſtendunt, ruere hominem Andabatarum more, nec argumentum noſcens, de quo tractandum erat, nec libros, quos manu verſabat. Moſandrum Roſweydo jungit, quaſi & ille Romanum parvum ediderit, quæ altera falſitas eſt. Tertio: Moſandri appendicem appellat, qui de condenda appendice ne ſomniavit quidem, in ipſo Adonis textu, aſteriſco notare ſolitus, quæ ipſi ſuſpecta videbantur. Quarto: Fingit, neſcio quem codicem monachi Benedictini, qui cum tribus aliis editioni Romani parvi ſervierit, cum diſerte fateatur Roſweydus, ſe tribus ſolum codicibus uſum in edendo Adone, à quorum duobus aberat Romanum ſuum vetus Adoni præfixum. Ut verbo abſolvam: Tota ea Beckiana machina, ficta, futilis & inanis eſt, cui comminiſcendæ, utinam viri alias eruditiſſimi, mihique venerandi, falſis præjudiciis abrepti, viam non præmonſtraſſent! *multa inepta corraſit.*

106 Redeo ad Florentinium, ita telam Sauſſayanam pertexentem. *Poſtremo*, inquit, *Roſweydi, ſive Martyrologium ſive Kalendarium, illud non eſſe à Baronio deſideratum probat Sauſſayus.* An ſatis recte, non examino, cum noſtra hîc nihil interſit, ſive magnum, ſive parvum Romanum, magnus Annalium eccleſiaſticorum ſcriptor expetiverit, modo verum perſtet, illud edidiſſe Roſweydum, quo ſe adjutum fatetur Martyrologus Viennenſis. *Ne vero Sauſſayus aliquid prætereat, quod omnem adimat auctoritatem Roſweydi Kalendario, idemque nullæ certitudinis, aut ponderis codicillum eſſe, futile craſſiſque erratis reſperſum prorſus concludat, addit pro coronide, ridicula etiam quædam continere; idque ex adnotatis ad* VI *Idus Novembris probare nititur: Eo ipſo* (legendum, *Et ipſo*) *die, quatuor Coronatorum* &c. ſed ridicula illa clare, ni fallor, ſolvimus, ad dictum VI Idus Novembris, ſolvitque hîc etiam Florentinius, recte aliquando obſervans, *durum nimis exactorem eſſe* Sauſſayum, *ut Dionyſium Pariſinum, eumdem eſſe ac Areopagitam mordicus defenderet, quod à Roſweydi tam Martyrologio, quam adnotationibus, nonnihil infringi conjiciebat.* *Sauſſayana alia*

107 Hæc nempe tota mali labes; hac ira incenſus Sauſſayus, dum oculis emiſſitiis omnia rimatur, ridicula, inepta, parachroniſmos, &c. neſcio quæ alia in Romano parvo ſe reperiſſe exiſtimavit, in quo prius ſelecta & aurea omnia invenerat, imo talia, ut propter revelatum hujuſmodi theſaurum, aſtris ipſis Roſweydum inſeruerit: *Heribertus certe, eximius ipſe ſolis ſapientiæ radius, veræ fidei fontis rivulus, virentis juſtitiæ ſtipitis ramus, jamque cœli pulcrum & æternum ſidus.* Amabo, quî tam cito mutatus eſt color optimus? Sincere & ingenue ediſſeret Clar. Caſtellanus, à quo cum notitiam libri illius Sauſſayani *de Scriptoribus myſticis* à Florentinio citati poſtulaſſem: repoſuit ille, ſe quidem opus illud non noſſe, at hoc probe ſcire, opera Sauſſayi omnia Pariſiis in ſummo eſſe vilipendio (profonde méſeſtime.) Ait præterea, grande illud Martyrologii Gallicani opus, duobus voluminibus diſtinctum, contemptim appellari *plauſtrum mendaciorum.* Demum, Hilduiniſtam fuiſſe pertinaciſſimum, unde religioni ſibi duxerit non acerrime inſurgere in opuſculum, quo Dionyſium utrumque tam accurate, alterum ab altero diſcretum advertebat. Nimirum, nulla ipſius intererat, quidquid veritas pateretur, dum præjudi- *æque levia ſunt.*

judiciis ſuis (à ſes enteſtemens) contrariam offenderet. Atque hiſce Sauſſayum ex arena jubemus excedere.

§ 2.

Diluuntur ea, quæ ſpecioſius objicit Florentinius.

Nihil probat Florentinius

SUpereſt nobis cum ipſo Florentinio controverſia, in qua diſcutienda veniunt, quæ Joannes Fronto, non ita ; ridem decretoria potius ſententia determinaverat, quam ſolidis argumentis probarat ; Florentinius vero, adductis rationibus, ſpecioſius, ſed pro viri doctiſſimi more, ſumma cum modeſtia, ex Romani parvi & Adonis ad invicem collatione, oſtendere conatur. Juvat ex ordine ſingula ejus argumenta expendere. Ita proſequitur : *Verum ſicuti Sauſſayo facile concederem, Roſweydi nuncupatum Martyrologium, non eſſe vetus Romanum à D. Gregorio indicatum, & a Baronio expetitum : ita ex Beda Hagiologio contractum nequaquam conſentirem, cum potius ex Adone, conferenti cuique excerptum videri compendioſius Kalendarium omnino poſſit. Contuli equidem cujuſcumque menſis plurimos dies, & ex iiſdem ab Adone excerptis, ac in proprium uſum, vel obſcuriori, vel mutilo, vel recentiori ſtylo deductis facile agnovi, non Adonem ex hoc Kalendario, tamquam ex antiqua Aquileienſi codice, in ſuum Martyrologium tranſtuliſſe, ſed è contra recentiorem ſcriptorem, inde ſuum indiculum compegiſſe.* Sedulo obſerves velim, Florentinium ex Sauſſayo hauſiſſe, & paſſim ſupponere, Romanum parvum ſcriptum eſſe ſeculo XI excurrente, quo præjudicio munitus, facile alia colligit, quæ ipſi recentioris ſtyli veſtigia præferre videantur. *Evagemus*, inquit, *compendioſe, ſi libet, per unum aut alterum menſem :* imo vero, & libenter, per totos duodecim ; *& aliquot ſignatos dies*, ego volo omnes & ſingulos, *cum Adone & noſtro ſimul conferamus, ut aſſertionis non minus veritas, quam noſtri vetuſtioris ætas appareat.*

ex eo quod Romanum parvum

109. Vitandæ confuſionis gratia, hæc ad rem noſtram ſejungi cupio, ultroque conceſſa quantavis ætate Hieronymianis apographis, pro quibus ipſe unice pugnat, ſoli Adonis & Romani parvi collationi inſiſto, ut, uter ex altero ceperit, perſpicue eluceſcat. Florentinius ab ipſo limine ſic auſpicatur : *Roſweydi Martyrologium, recentiori ritu, quam noſtrum, à Kalendis Januarii annum orditur.* Sic plane, *à Kalendis Januarii annum orditur*, ſed inde nihil minus conſequitur, quam quod recentioris ritus ſit. Multum laborat, ſed ferme in vanum, Florentinius, exercitatione ſua ſecunda, ut rituum iſtorum annum inchoandi antiquitatem, ſeu, ut clarius loquar, prioritatem alicunde eruat, nequedum fixos cardines nobis producere potuit, ad quos figendos, nec facilis ſane nec expedita ſententia eſt. Utcumque fuerit, argumento ad hominem plane exarmatur, qui hic Roſweydum adoritur, Florentinius, nam quod inter Hieronymiana ejus apographa vetuſtiſſimum eſt, ſcriptum, ut conſtat, ſub initium ſeculi octavi, anni ſui ſacri ſeriem etiam incipit a Kalendis Januarii, idemque facit Beda, Willibrordi plane ſynchronus. De ætatis prærogativa cum Hieronymianis, nullatenus diſcepto, ſufficit mihi, ſi parem Epternacenſi & Bedæ, Romano parvo conceſſerit Florentinius.

incipiat à Kalend. Januarii,

110 Nec pluribus opus eſſet, ut tota hæc prima Florentinii argumentatio plane enervaretur. Lubet tamen in curioſorum gratiam, ulterius inquirere, ſitne uſus in Eccleſia magis recentis, annos à Kalendis Januarii, quam a natali, aut à vigilia nativitatis, aut aliunde exordiri ; quæ res apud eruditos adhuc ſatis incerta & ambigua eſt. Percurramus antiquos Rituales libros & Martyrologia. Certum eſt, Allatii & Frontonis Kalendaria pro antiquis haberi, ſimilia eſſe, nec ætate multum differre. Allatianum, quadriennio ante Frontonem, nempe anno MDCXLVIII, operi de Conſenſione Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ, ſub finem inſertum eſt. Confer utrumque ; ſtatim animadvertes, Allatianum incipere, à Dominica prima adventus, dieſque notare, veterum Romanorum & Martyrologiorum noſtrorum more per Kalendas, Nonas & Idus. Contra vero Frontonis editio initium facit a die natali Domini, ſicque more hodierno, per ordinales numeros totius anni dies decurrit. In Sacramentariis à Menardo & Thomaſio editis initium ſumitur à Vigilia nativitatis Domini ; ex tribus vero Gallicanis, ab eodem Thomaſio, & poſt à Mabilione vulgatis, nullum eſt, de quo judicare poſſis, conſimile alteri habuiſſe principium. Nec diſſimulat Mabilio de Liturgia Gallicana pag. 98 num. 3, pag. 176 num. 5. & alibi, dubias & incertas eſſe de hiſce rebus conjecturas.

cum Epternacense &c.

111 Parem puto fuiſſe, hoc eſt, non ſtabilitam, ſed arbitrariam Martyrologiorum inchoandorum rationem, de qua nihil ſatis compertum ſit. Jam de Hieronymiano Epternacenſi & Beda locutus ſum : addi his debet Blumianum. Lucenſe autem & Corbeienſe non à vigilia nativitatis, ut Ado Roſweydi, ſed cum Frontoniano Kalendario, ab VIII Kal. Januarii, ſeu ab ipſo natali Domini, annum auſpicantur. Porro Aloyſius & Moſander ſic Adonem ediderant, ut à Kalendis Januarii principium facerent, Roſweydus vero ſic ultimo præfatiunculæ ſuæ paragrapho loquitur : *Quod hic in Martyrologio Adonis initium ſumatur, non à Kalendis Januarii, ut hactenus editum, ſed à vigilia nativitatis Domini, ſcias hoc ex Romana Eccleſia ritu factum, qua anni epocham olim habuit Nativitatem Chriſti, & à Veſperis vigiliæ ipſius Nativitatis annum auſpicabatur. Conſtanter ita exhibebant tria Mss. exemplaria, quibus uſus ſum.* An forte tunc immemor erat vir accuratiſ-

curatiſſimus, Romanum ſuum vetus, Adone multo antiquius, à Kalendis Januarii exordiri? Si omnia Adonis manuſcripta exemplaria, inter ſe conferrentur, plura credo repertum iri, quæ in hac parte Romano parvo eſſent conformia.

112 Fuit Wandelbertus Adonis æqualis, imo ipſo ſenior & ante ipſum Martyrologus, utpote qui anno DCCCXLII ſcripſerit; ipſe nihilominus ſic præfatur: *A Kalendis Januariis, uſque ad finem anni per dierum ſingulorum occurentes feſtivitates*, (Martyrologium) *metro edidi*; idem factitavit is, *cujus ope & ſubſidio* Wandelbertus *præcipue uſus eſt, ſanctus & nominatiſſimus Florus, Lugdunenſis eccleſiæ ſubdiaconus*, auctioris Bedæ Martyrologii compilator. Adde his Rabanum, & ipſum Adone vetuſtiorem, adde Notkerum ei ferme æqualem, patebitque evidenter, quod ſupra dicebam, modum iſtum annos inchoandi, per id tempus valde arbitrarium in libris eccleſiaſticis, ſed præcipue in Martyrologiis fuiſſe. Quin imo, a majori antiquiorique Martyrologorum noſtrorum numero ita nobilitur Romani parvi auctoritas, ut potius conſequatur, ſeculo ipſo octavo inchoandorum annorum rationem a Kalendis Januarii cœpiſſe, quam ex Florentinii conjecturis ullo pacto veriſimile ſit, recentioris uſus eſſe ſic annos exordiri. Hæc concludo præfatiuncula Bollandi, I die Januarii, ita opus ſuum auſpicantis: *Præcipua ſemper religione celebratæ à Chriſtianis Kalendæ Januariæ ſunt, propter Dominici natalis octavam, ſacroſanctæ circumciſionis Chriſti memoriam, & auguſtiſſimum nomen Jeſu, in quo nimirum oportet omnes homines ſalvos fieri. Merito igitur veteres Romanos, in auſpicando ab hoc die anno, ſequi Eccleſia maluit, quam ceteras gentes, quæ aliud quodpiam ſtatuerent exordium, ut ipſe dies ſacrum noſtræ ſymbolum ſalutis præferret.* Sed de his pluſquam ſatis.

ſic etiam ordiantur.

113 Pergamus cum Florentinio compendioſe evagari: *In ipſa autem Kalendarum die*, inquit, *præter octavam natalis & circumciſionem, non alios quam tres Martyres exhibet, unicumque confeſſorem, relictis apud Adonem, triginta Martyrum Romanorum corona, Euphroſyna virgine ac Eugendo abbate.* Hic hæreamus tantiſper, quæramuſque ex Florentinio, rectene Martyrologii compilator prætenſam ſuam epitomen, vel indicem vel Kalendarium contexat, dum tres omnino annuntiationes apud Adonem intactas relinquit? Ego talem indicem vel Kalendarium, vel ex hoc ſolo capite, ut infidum & ſpurium rejecerem. Quæramus denuo, an ipſe collationem ſuam ſatis opportune inde incipiat, ubi tanta inter Adonem & Romanum parvum diſcrepantia eſt? Cur ad ſecundum Januarii diem progreſſus non eſt? ibi certe longe majorem inveniſſet conformitatem. Verum ne *nimis tædeat* (Florentinii verba ſunt) *omnia ſigillatim* hic *perpendere*, verbo unico rem abſolvam; ſive Romanum parvum cum annuntiationibus Adonianis conveniat, ſive in numero diſcrepet, ſive deficiat, ſive exuberet, nihil inde contra Romanum parvum conficitur, cum adductus a Florentinio Kalendarum textus, apud omnes cordatos probare debeat, Adonem poſteriorem, à priori accepiſſe quidquid in eo continebatur; addidiſſe, quæ alibi repererat, aut Lugduno, ubi Martyrologium ſcribebat, viciniora erant.

Tantumdem præmuni

114 Meminiſſe poterat debebatque vir doctiſſimus, paulo ante à ſe dictum, non ita Adonem *Romani parvi veſtigiis ſe accommodare voluiſſe, ut ne latum quidem unguem* tranſgreſſus ſit. Quin imo tranſgredi omnino debuit, dum aliunde ſubſidia adfuere, quod Kalendis Januarii plane oſtendit: alibi, dum Sanctos alios non reperit, ut ſecunda die Januarii & ſæpe alias, nullos exornavit Sanctos præter eos, quos ei Romanum parvum ſuggeſſerat. Quod ſi contra factum eſſet; puta, ſi Romanum parvum ex Adone accepiſſet, quænam, obſecro, cogitabilis cauſa dari poſſet, cur indiculi auctor, ex octo Adonianis annuntiationibus, ſolas quinque ſelegiſſet, iis Sanctis prætermiſſis, qui erant notiſſimi? Rurſus, quæ cauſa, cur vel ipſam primam celebrioremque Adonis annuntiationem immutaſſet, addendo *& circumciſio*, quæ verba a Viennenſi aberant? Diceme Florentinius, ipſam circumciſionis nomenclaturam *uſus* etiam *eſſe recentioris*? ſed vere inutiles ſermones cædimus, nimis clare ſeſe explicuit Ado ipſe, nimis diſtincte & aperte ductorem & anteſignanum ſuum præmonſtravit, ut articulo ſequenti liquido manifeſtabitur.

ea quæ adducit,

115 Ceterum argumenta Florentinii ſingula percurrenda, ſingulis ſua reponenda ſolutio: omnia expendamus. Sic procedit: *Conferat in eodem primo menſe curioſus lector diem* XIII; *quam Corona & nominibus quadraginta militum mutilat;* XIX, *ubi Pontianum ad beſtias damnatum ex multis colligit.* Nihil hic novi adducitur, quod in ſuperiori ratiocinatione adductum & ſolutum non ſit. Sequitur falſa Florentinii, ſed perpetua ejus ſuppoſitio ex Sauſſayo hauſta, quod Romanum parvum ſeculo XI non ſit antiquius. Adverte hic, qua id ratione confirmare conetur. Sic inſit: *Sed præcipue* XX *diem* (Januarii) *advertat, & agnoſcet Fabianum ab Adone Romæ* EPISCOPUM *dici, à Breviatore vero, recentiori more* PAPAM *appellari, quem titulum cum ubique & conſtantiſſime Romano Pontifici tribuat, & rariſſime apud Adonem inveniatur, non obſcure videtur arguere, Kalendarii auctorem poſt Gregorium* VII *advixiſſe, quod anno Chriſti* MLXXIII *Pontifex ille ſtatuerit, nomen* PAPÆ, *aliis hactenus epiſcopis & clarioribus presbyteris commune, proprium deinceps & ſingulare Romani Pontificis cognomentum eſſe debere.*

ut ex Romano parvo

116 Hæc eſt illa, quam non ſemel digito monſtravi, Florentinii hypotheſis, qua Romanum noſtrum parvum ad ſeculum XI excurrens retrahitur, plauſibiliori, ut verum fatear, quam ſuperius, ratione; ſed tamen nulla, cum ex ſcholæ placitis argumentum nihil probet, dum probat nimium, ſuoque ſibi gladio adverſarium ipſum jugulat. Si vere ſubſiſtit Florentinii ratiocinium, jam eodem argumento conficitur, Hieronymianum Lucenſe, imo & Corbeienſe ad ſeculum XI

faciat Adonis compendium.

eſſe

eſſe revocanda, cum ipſi illi codices I Julii GAGI PAPÆ; II Julii MELCIADÆ PP, vel MILTIADIS PAPÆ, & X Septembris HYLARI PAPÆ, diſtinctiſſime annuntient, & forte alibi eadem appellatio recurrat, quod ulterius ſcrutari opus non eſt. Quid plura? Beda ipſe nomine *Papæ* paſſim utitur, & omnes ſeculi noni Martyrologi, quos tali ex cauſa inepte quis & ridicule ad undecimum ſeculum excurrens amandare præſumeret. Quod vero ait Florentinius, *rariſſime apud Adonem inveniri* nomen *Papa*; mirum profecto, & plane falſum, nam ſola pag. 47 bis recurrit, proxima inde pag. 52, iterum; item pag. 54, & tot aliis, quas ſigillatim enumerare ſupervacaneum eſt. Aliis armis opus, ut Romani parvi antiquitas concutiatur.

Papæ nomen contra ipſum pugnat.

117 Jam vero, quod Martyrologii iſtius auctor *conſtantiſſime Romano Pontifici* tribuat appellationem *Papæ*, hoc ipſum, inter alia, argumento nobis eſſe debet, prædictum Martyrologium Romæ ſcriptum, Romæ uſitatum fuiſſe, & veroſimiliter perſeveraſſe, uſquedum Uſuardinum Romæ, uti in omnibus aliis Occidentalibus eccleſiis, admiſſum eſt. Vis & robur aſſerto noſtro adjungitur ex vetuſto Kalendario Romano, tum ut ab Allatio, tum ut à Frontone editum eſt, nam ibi nomen *Papæ* ſæpius recurrit, unde nihilominus quis peſſime argueret, ſeculo octavo eſſe poſterius, turpius vero ad undecimum ablegare contenderet. Quod autem Florentinius *cordatum lectorem* mittat ad XX, XXI, XXIX & XXX Januarii; tum ad XI Martii, ad Kal. Aprilis, ad VII Septembris, ad Kal. Novembris, ad X, XXVI & XXVIII ejuſdem menſis; denique ad XVIII & XIX Decembris, ut ex illis arguat, *omnia purum putum Adonem ſapere*: ego lectorem eumdem libentiſſime arbitrum eligo, an ex citatis illis, uno ex omnibus fere totius anni diebus, omnino contrarium non pateat, nempe Adonem, purum putum Romanum parvum ſapere, ubicumque Sanctos alios, aliunde conquiſitos ei non ſuperinducit, ut proinde nihil minus veriſimile ſit, quam ex Florentinii dictis *conſtare, vetus Romanum, ſive cum Bollando minus Romanum, ex Adone contractum potius eſſe...., quam uti perantiquum Adoni facem prætuliſſe*; nam plane oppoſitum, refutatis jam adverſariorum argumentis, ex profeſſo demonſtrare aggredimur.

Ceteru non ſunt

118 Verbum unum cum Florentinio ſupereſt, quo curſim oſtendam virum clariſſimum, nimio laudandi exornandique Hieronymiani ſui Martyrologii æſtu abreptum, illud ipſum in Romani parvi locum intrudere voluiſſe, eique characteres aptare ab Adone ſignatos, nempe, *venerabile & perantiquum ab urbe Roma Aquileiam, cuidam ſancto Epiſcopo, à Pontifice Romano directum. Ita ſuadent*, inquit, *bini noſtri codices, in quibus, D. Hieronymo adſcriptum, & a nobis exhibitum Martyrologium, Adoni prorſus ſociatur; quod antiqui characteres, qui Gregorianum omnino demonſtrant, vix dubitandi locum relinquunt, quin illud ipſum ſit apud Adonem, venerabile & perantiquum*, &c. Credimus an qui amant? Profecto ſi codicum ſociatio aliquid probat, tot ſociatos reperere Majores noſtri, tot in Muſeo noſtro collecti & ſociati ſunt, ut ex iis probari poſſit quidlibet; puta & Uſuardum ex Rabano, & Bedam ex ſolis Hieronymianis conflatum, quo nihil eſt ineptius. Si tantillum operæ poſuiſſet Florentinius in conferendis cum Adone Hieronymianis apographis, luce meridiana clarius deprehendiſſet, vix majorem Adoni cum Hieronymianis, quam cum Kalendariis Bucherii, Carthaginenſi, Allatii & Frontonis affinitatem intercedere, atque adeo gratis omnino & perperam dici, illa Adoni facem præferre potuiſſe.

majoris momenti.

119 Hæc ad ſpecioſiora Florentinii objecta, ſatis dicta ſint; cui ne nihil prorſus largiri videamur, hoc ei non recuſabimus, quo admonitionem ſuam 4 concludit; videlicet Martyrologium Hieronymianum, *ſupra omnia quæ hactenus edita ſunt, ex ſola ipſius nomenclaturæ inſpectione, additionum ætate, & loquendi ſtylo, vetuſtius exſtimandum eſſe; tantum vero illud à Roſweydo editum antecedere, quantum omnia in vetuſtatis characteribus antecedit, & quantum in ſimpliciſſima Martyrum meſſe largo proventu ſupra illud redundat.* Hoc, inquam, Florentinio, ſive liberaliter, ſive ut debitum, ultro tribuimus; Hieronymianum ætate, vetuſtate, & Martyrum numero, Romanum noſtrum parvum præcellere; at in mutuam vicem nobis concedi poſtulamus, Romanum parvum, nitore, ordine, exacta Kalendarum diſtinctione, tota denique operis ſui ſymmetria, Hieronymianis codicibus omnibus tam longe anteferendum, ut ipſa ad hoc ne ullo quidem pacto comparanda ſint. Sed jam tempus eſt, ipſummet controverſiæ caput, vetus Roſweydi Martyrologium, nobis Romanum parvum, penitius introſpiciendi.

ARTICULUS III.

Romanum parvum ſic delineavit Ado, ut ex ejus præfatione oſtendatur, ipſiſſimum eſſe, quod ſuo Martyrologio præfixit.

Ne fallat ſpecies

JAm variorum, variiſque modis Romanum parvum impugnantium argumentis, ex ordine & ſigillatim refutatis, ſupereſt, ut de ipſius Martyrologii vero genere, auctoritate, ſtylo, ætate ceteriſque propriis characteribus ea depromamus, quæ longa exercitatione, ac multiplici, jam annis aliquot, Martyrologiorum omnium, præſertim Romani ipſius parvi & Adonis, facta ad invicem collatione, nobis tandem perſuaſerunt, non aliud Martyrologium in Adonis præfatione deſignari potuiſſe, quam ipſiſſimum illud vetus

ſeu

Digitized by Google

ſeu parvum Romanum à Roſweydo editum; quod tamquam textori catena, ſic ut exemplar, ut argumentum, ut ſubſtructio Adoni primùm, ex hoc Uſuardo & Notkero præluxiſſe, aperte, niſi vehementiſſime fallor, me compeniſſe exiſtimo. Non diſſimulaverim tamen, labore magno, continua attentione, & perenni ſtudio opus fuiſſe, ut præconceptam opinionem, ex Frontone, Valeſio, Florentinio aliiſque prius hauſtam, quæ tot ſpecioſis illuſionibus compta, facile à pluribus eruditis viris, quos hîc appellare ſuperſedeo, imbibita eſt; ut eam, inquam, opinionem, pridem animo inſidentem expellerem. Nimirum luctandum erat quotidie, cum diebus ſingulis in meis ad Uſuardum Obſervationibus, idem faſcinus, ut ita dicam, oculis obverſaretur; videri nempe Romani parvi terminos, Adonianis tam ſimiles, ut non poſſem non Adonianum aliquid in Romano parvo agnoſcere.

121 Dicamus quod verum eſt, tenuit hæc lucta diu multumque, nec acquieſcere primùm potui urgentiſſimis Caſtellani momentis, quibus me non ſemel pulſaverat; verum diuturna tandem meditatione, perpetuo examine, animique volutatione, utriuſque Martyrologii annuntiationes approximans, ſeveroque ſcrutinio conferens; inde Adonis ipſius inſigne teſtimonium expendens; ex ipſis autem rei viſceribus plura quotidie offendens, quæ vere Romanum parvum Adone vetuſtius oſtenderent: omnibus accurate mecum libratis, victas dedi manus, certumque agnovi Caſtellani effatum, ſupra à num. 87 relatum, ſcilicet, viros illos omnes, quantumvis eruditos, re nequaquam ſatis attente perpenſa, ſola illa fallaci conformitate captos & deluſos, ſe mutuo tranſcripſiſſe. Id quibus argumentis confecerim, ſic cum lectore communico, ut paratus ſim ad priorem redire ſententiam, ſiquis majori rationum pondere mecum certet. Neque enim, ut Frontonis verba repetam, *meâ* ullatenus *refert*, *Martyrologium illud*, *eſſe vel non eſſe Romanum*, vetus vel novum, Adoni præluxiſſe vel non præluxiſſe (cum hinc Uſuardi puritas aut integritas nequaquam pendeat) *ſed tenemur, quæ vera ſunt proferre*, & quod poſſumus, præcavere, ne quæ nobis diu illuſit fucata imago, alios in errorem inducat. *cuiquam illudat;*

122 Ut de tota hac diſputatione recte, & ſecluſo partium ſtudio, judicium feratur, numquam abeſſe, nec ab animô nec ab oculis poſſunt, ea quæ ſanctus Viennenſis epiſcopus in ſua præfatione diſertiſſime pronuntiat, quæque ad ſex capita revocari debere exiſtimo. Primum eſt, Adonem opus ſuum *executum fuiſſe.... imperio & juſſione ſanctorum virorum*, *ut ſupplerentur dies*, *qui abſque nominibus Martyrum in Martyrologio*, *quod venerabilis Flori ſtudio*, *in labore Domni Bedæ accreverat*, *tantum notati erant*. Alterum, quæſiviſſe Adonem, *dies Martyrum veriſſime notatos*, *qui confuſi in Kalendis ſuis inveniri ſolent*. Ubi facile obſervas, *verum* opponi *confuſo*, ut proinde, pro *veriſſime*, abſque ullo ſcrupulo ſupponi poſſit *diſtinctiſſime*. Tertium eſt, quod ad id præſtandum *adjutus ſit venerabili* aliquo *& perantiquo Martyrologio*. Quartum, quod ipſum illud Martyrologium, *ab urbe Roma Aquiletam cuidam ſancto Epiſcopo, à Pontifice Romano directum ſit*. Quintum, quod idem Martyrologium, poſtmodum *à quôdam religioſo fratre aliquot diebus* Adoni *præſtitum*, ab ipſo, *apud Ravennam poſito, diligenti cura tranſcriptum ſit*. Demum, quod iſtud idem *in capite* ſui *operis ponendum putaverit*. Ex his liquet evidentiſſime, illud vere & unice eſſe Martyrologium, ex quo Ado ſuum, poſt Bedam & Florum ſupplevit & locupletavit, in quod ſine controverſia conveniant prædicata omnia & ſingula, ſex illis noſtris capitibus proxime enumeratis comprehenſa. *faciel*

123 Alterum decidendæ litis principium eſt, quod nullus adverſariorum merito queat abnuere, nempe; nulla hactenus Martyrologia Adone antiquiora, ſaltem quibus adjutus ſit, aſſignari poſſe, præter illud quod ſub Euſebii & Hieronymi nominibus circumfertur, item Romanum parvum, & illud quod Flori ſtudio in labore Bedæ accrevit, quodque ab Adone ex altero illo vetuſtiori ſuppletum eſt. Si igitur demonſtravero in Martyrologium Hieronymianum nullo pacto quadrare poſſe ſex jam ſtatuta ex Adonis præfatione capita; ſi contra evicero, in Martyrologium Roſweydi aptiſſime & apertiſſime cadere; puto neminem fore impoſterum, qui debitæ Romano parvo antiquitati, & meritis Roſweydi laudibus auſit detrahere. Age vero, ſingulos Adonis apices expendamus. Et ad primum quidem caput quod attinet, non diffiteor, ex Hieronymiano adjuvari aliquatenus potuiſſe Adonem, ut dies vacuos ſuppleret; quin & adverſariis dabo, quod forte ignorarunt; nam ex Adone oſtenditur, ipſum Hieronymiano uſum fuiſſe, utpote quod diſerte citat XXIV Februarii his verbis: *Et in Martyrologio, quod Euſebii & Hieronymi vocabulis inſignitum eſt*. Probant hæc, uti potuiſſe, ut ſupplerentur dies vacui; aſt uſum fuiſſe, hoc eſt quod nec ſuadere tentarunt adverſarii, nec perſuadebunt umquam. Sola Obſervationum noſtrarum ad Uſuardum lectio, quemlibet non obſtinatum de contraria veritate, diebus ferme ſingulis convincet. *Adonis præfatio;*

124 Rem ipſam aggrediamur, atque ad primum Adonianæ præfationis caput, liquido demonſtremus, Adonem in ſupplendo Beda, Hieronymiano Martyrologio uſum non fuiſſe. Huc faciet Florentinii methodus, quâ ſpeciminis gratia evagabimur per menſem unum aut alterum, utrumque Martyrologium & Hieronymi & Adonis conferendo; neque enim pluribus opus erit, ut manifeſtiſſime percipiamus, nihil minus cogitaſſe Adonem, quam ut ex Hieronymiano dies in Beda vacuos reſtitueret. Vis paucis & palpabiliter veritatem tangere, percurre ſolos primos duos menſes Januarium & Februarium, atque in illis ſolis duobus dies ferme quadraginta invenies, in quibus nec una quidem Adonis annuntiatio cum ulla Hieronymianarum concordet: Si *cujus ſex capita*

Google

ex ceteris aliquæ hinc inde, ſaltem nomine tenus, convenire in aliquo videantur, ſemper etiam diverſitate aliqua, & ſatis notabili diſcrepant. Sancte profiteor, in Uſuardinis Obſervationibus (quibus potiſſimum ſtudui ad antiquiſſimam radicem Sanctorum memorias revocare) ſæpe mihi laborandum fuiſſe, ut nunc ex illo nunc ex altero Hieronymiano apographo affinitatem aliquam, obtorto quaſi collo, inter ipſa & Adonem extunderem.

recte expenſa,

125 Quod hic de duobus menſibus dico, id lector in omnibus ſequentibus non minus clare & perſpicue deprehendet, ſæpe demiraturus, tam multa, tam audacter, tam temere de hiſce Martyrologiis & Romano parvo, ex perfunctoria unius fortaſſe aut alterius loci collatione, determinata & definita fuiſſe. Clamabant ſupra, inde *Roſweydi Kalendarium magis oppugnari*, quod *dies frequentes* haberet *Martyribus vacuos*, cum frequentes illi dies vix totum ſeptenarium conſtituerent; hic vero, ſi ſuperis placet, ex Hieronymiano dies in Beda vacuos ſuppleri potuiſſe contendent, ubi toto menſe Februario vix quatuor aut quinque annuntiationes aſſignabiles ſunt, quæ ad Hieronymianas utcumque reduci queant. Singulos dies percurrere nec vacat, nec opus eſt: res ipſa loquitur, eademque toto Uſuardino opere ferme ad nauſeam inculcanda fuit & repetenda, uti è contra ibidem, ad dies prope ſingulos, quam fieri potuit exactiſſima, ex Romano parvo, Adonis, Uſuardi & Notkeri, geneſis, tanta luce in oculos perpetuo incurret, ut quis ſciens ac volens cæcutire debeat, qui hæc omnia evidenter demonſtrata inficietur.

nulli alteri

126 Non minus perſpicuum eſt, ſecundum Adonis pronuntiatum, ab Hieronymianis longiſſime diſſitum. Non deerat Adoni Martyrologii Hieronymiani exemplar, ſed cum in eo ingentem rerum confuſionem adverteret, tum in nudis Martyrum & ſæpiſſime truncatis luxatiſque nominibus, tum in Kalendis ſeu laterculis ipſis, plane deordinatis; id ſibi ſubſidii quærendum vidit, ex quo *dies Martyrum veriſſime* notaret, quos in Hieronymianis *confuſos inveniebat*. Id vero quam opportune, tam feliciter invenit in reperto Ravennæ Martyrologio, cujus veſtigia omnia clariſſime & diſtinctiſſime præfert vetus illud Roſweydi, nobis Romanum parvum, quo de hic agimus: atque illud dicimus *venerabile & perantiquum*, forma quidem, ordine & tota ſua eleganti œconomia *venerabile*, ætate *perantiquum*, cum centum & amplius annis Adone vetuſtius eſſe, omnino cenſeamus. Poterunt quidem & hæc duo epitheta Hieronymianis propter vetuſtatem tribui, ſed cum in aliis plane deficiant, ſatis patet, alium Ravennæ repertum ab Adone theſaurum, quo in concinnando Martyrologio ſuo *adjutus* fuerit; id quod Romano parvo planiſſime & pleniſſime competit, utpote quo diebus ſingulis ita ſe adjutum oſtendit Ado, ut raro prætermittat Sanctos, raro ipſa verba negligat, quibus Sancti in Romano parvo annuntiantur, eamque nuper diximus eſſe totam & continuam operis noſtri demonſtrationem.

Martyrologio

127 Quarto loco teſtatur Ado, Martyrologium Ravennæ ſibi præſtitum, *ab urbe Roma Aquileiam, cuidam ſancto Epiſcopo à Pontifice Romano directum.* Sine te ſubmoneam, ex dictis ſupra num. 122, notum Adoni fuiſſe *Martyrologium, quod Euſebii & Hieronymi vocabulis inſignitum eſt*. Quis igitur vel veriſimile faciat, iis verbis, ea phraſi uſurum Adonem, ſi libellus, Ravennæ *à religioſo fratre* communicatus, eadem Euſebii & Hieronymi vocabula prætuliſſet? Nemo (ut in proverbio eſt) è duobus tria videat, aut pulverem oculis offundat: hic tam diverſis characteribus utrumque Martyrologium deſignatur, ut ſaltem Hieronymianum nullo prorſus pacto eſſe poſſit, illud quo ſe Ado adjutum fatetur. At noſtro Romano parvo aptiſſime convenit, ut Romæ ſcriptum & compoſitum, tamquam vere Romanum, tunc Romæ uſitatum, *à Romano Pontifice cuidam ſancto Epiſcopo Aquileiam directum ſit*; nempe ut is Epiſcopus ritui Romano ſe conformaret; idque ab Aquileienſi aliiſque eccleſiis factitatum exiſtimamus, donec methodus Uſuardina magis placuit, tantumque paulatim invaluit, ut Romæ etiam adoptata, diu ante Belini Patavini tempora dici meruerit, *Martyrologium ſecundum morem Romanæ curiæ.*

præterquam

128 Sicui fortaſſe magis placeat Henſchenii & Papebrochii opinio, expreſſa in Prologo ad Bedam ante ſecundum tomum Martii, num. 11, nihil magnopere obluctabor, cum nihil ibi afferant, quod cum hac noſtra ſententia non apprime conveniat. Sic habent: *Ac primùm invenimus, tria nos habere* (manuſcripta Bedæ Martyrologia,) *quæ ſingula integrum Bedam, ſed modice auctum, & quoad vacuos dies ſuppletum, tam fideliter exhibuerunt, ut omnino perſuaderemur, in pleriſque Romanis baſilicis, abrogato Hieronymiani Martyrologii uſu, & illo, quod Aquileienſi Epiſcopo, à Pontifice miſſum ſupra monuimus, fortaſſe non niſi in Laterano, aliiſque paucis eccleſiis recepto, ita probatum aliis Bedam fuiſſe, ut eo convenienter aucto, utendum plures ſibi putaverint, uſquedum Uſuardus viſus eccleſiaſticis uſibus accommodatior.* Hæc quidem alibi paulo aliter explicat Papebrochius, ut in appendice ad articulum 18 Reſponſionum, ſed dicta ſua & ſcripta omnia, quæ Martyrologiorum materiam ſpectant, ad hanc noſtram ſententiam revocari & reformari ante obitum ſuum poſtulavit. Verum ſic ferme à propoſito argumento dilaberemur.

Romano parvo,

129 Jam ad quintum caput quod attinet; præfatum ſæpe Martyrologium *à religioſo fratre aliquot diebus præſtitum, diligenti cura* per Adonem *tranſcriptum eſſe*, aliud nobis etiam patentiſſime denotat, quam Martyrologium Hieronymianum. Fuerat ſanctus Ado monachus cœnobii Ferrarienſis in Vaſtinio, deinde ad Prumienſe migraverat, aliaque haud dubie, ut erat diligens rerum ſcrutator, alia, inquam, Ordinis ſui cœnobia luſtraverat, alia Martyrologia certo viderat

rat, & certiſſime exemplar vel forte exemplaria Hieronymiana, quæ Ravennæ quærenda non fuerunt, nec ibi tranſcribenda: aperte eloquamur; non ita ſcriberet Ado de præſtito ſibi codice, ſi *Martyrologium, quod Euſebii & Hieronymi vocabulis inſignitum eſt*, tranſcribendum accepiſſet. Enimvero, novi aliquid ibi detexit Ado, ſibi ſuiſque prius incognitum, idque ob exactam Kalendarum ſeriem, ob Martyrum nomina tam clare diſtincta, tanti fecit, ut ferme Crœſi opes, quod de Pauli tunica prædicabat Hieronymus, ſe effodiſſe exiſtimans, illud unum tamquam regulam ſibi propoſuerit, ut notatis accurate Kalendis, ex *collectis undecumque paſſionum codicibus*, Sanctorum encomia *paulo latius & apertius deſcriberet*, ſicque *infirmiores fratres* .... *in memoriis Martyrum haberent compendioſam lectionem, atque in parvo codicello, quod multo labore alii per plures codices exquirunt.*

130 Supereſt ſextum idque ultimum Adonianæ præfationis caput, haud quaquam contemnendum. In eo declarat Viennenſis Martyrologus, quod illud ipſum Ravennæ *tranſcriptum* Martyrologium, *in capite* ſui *operis ponendum putaverit*. Non dixit operi ſuo ſociandum, aut una cum opere ſuo compingendum, ſed diſerte, *in capite operis ponendum putaverit*, ſic ut cum opere ſuo, unum quodammodo idemque opus conſtituat, & ita quidem, ut ipſa ſua præfatio, utrique operi præmittatur, utrumque opus manifeſte afficiat, verbo, utrumque opus tamquam unum idemque complectatur. Ubi Florentinius aut adverſariorum quiſpiam alius, exemplar aliquod Hieronymianum, in capite Adoniani Martyrologii ea ratione poſitum alicunde eruerit, per me licet, tunc diſputando inquiratur, an poſtremum hoc ex ſex Adonianis capitibus, Martyrologio Hieronymiano aliquatenus aptari poſſit. Nobis interim certum videtur, tam apte, tam clare, tam manifeſte omnes eos articulos cum Romano parvo congruere, quam liquidum, patens & evidens ſit, prædicata illa omnia ab Hieronymiano eſſe alieniſſima; ſi forte excipias, quod venerabile & perantiquum appellari poſſe non diffiteamur, ſi tota veneratio à ſola antiquitate proficiſcatur. *eique ſoli*

131 Ex his rectiſſime concludi poſſe exiſtimo, iis coloribus, ab ipſomet Adone nobis depictum eſſe vetus ſeu parvum Romanum, ut magis ad vivum vix à quoquam delineari potuerit. Viderat, & ſcrupuloſe obſervaverat lineamenta hæc omnia oculatiſſimus Roſweydus, priuſquam lectori auderet aſſerere, *Adonem veteris hujus Martyrologii veſtigiis ſemper inſiſtere*; priuſquam lectorem, veritatis ſecurus, ita confidenter alloqueretur: *Enimvera vetus hoc Romanum Martyrologium, fontem eſſe omnium aliorum Martyrologiorum* (Hieronymianum & genuinum Bedam necdum noverat) *qui vel leviter inſpexerit, non dubitabit aſſerere. Ado certe ex hoc fonte ſuas aquas derivavit. Et ut fontis latex ab origine ſua recedens, ſenſim augeſcit, & in rivum aquis undique confluentibus abit; idem factum huic Martyrologio, quod nunc à Beda* (Plantinianum indigitat ex Adone ſumptum) *nunc ab Uſuardo* (hunc Adone ſeniorem putabat) *nunc ab Adone, nunc ab aliis paulatim increvit. Licebit nunc ad fontem digitum ſemper intendere; eo enim fine, caput fontis, quod hactenus latebat, in apertum produxi* Hæc Roſweydus ſagaci, maturo, verè que judicio, quo uſque ferebat adepta tunc temporis Martyrologiorum notitia. Rivuli vero & rivulorum eum primo illo ſeriei noſtræ fonte connexio, per totum Uſuardini Martyrologii curriculum diebus ſingulis, tam ſenſibili & palpabili modo ex Obſervationibus noſtris eluceſcit, ut pluribus hoc ſaxum hic volvere ſupervacaneum videatur. Verum cum & alia argumenta ſuppetant, quæ Romani parvi authentiam mirifice illuſtrent, lubet & illa ſequenti articulo ordinate deducere. *convenire poſſunt.*

ARTICULUS IV.

Romani parvi auctoritas, ex characteribus propriis, ſtylo, genere, ætate, demonſtratur.

EAm modo Romani parvi effigiem ex Adonis præfatione * expreſſam dedimus, ut facillime a quovis agnoſci poſſit & debeat; eâque agnitâ promptiſſimum ſit omnes adverſariorum cavillationes infringere. Demus Frontoni, Florentinio, Cointio ad annum DXVIII pag. 316, & quibuſcumque aliis in eadem navi hærentibus; demus, inquam, omnia inter Romanum parvum & Adonis Martyrologium ita inter ſe congruere, ut utrobique idem ſit ſtylus, idem ordo, eadem verba, iidem ſolœciſmi, iidem errores, prorſus ut in nullo diſcrepent, ſintque ſimilia omnia; nequedum conſequens ullo pacto inde fuerit, parvum illud Romanum ex altero contractum, niſi tota Adonis præfatio evidentis falſitatis & apertiſſimæ ſuppoſitionis convincatur; quod in ullius cerebrum hactenus vel per ſomnium incidiſſe, non novimus. Atqui ſanctiſſimus Viennenſis præſul candide & ſincere profitetur, ſe ad ſupplendos Bedæ dies vacuos, *adjutum fuiſſe venerabili & perantiquo Martyrologio, Ravennæ* ſibi *præſtita*, à ſe *tranſcripta*, à ſe *in capite operis* ſui *poſito*: invenitur illud ipſum Martyrologium in capite Adoniani poſitum, apparent ubique veſtigia, tam clare ab Adone præſignata, eaque & ſingula & omnia ſic Romano parvo propria ſunt, ut in nullum aliud Martyrologium convenire ullo pacto poſſint. Et erunt poſt hæc, qui ſanctum ipſum Adonem, tantum non mendacii ** Romani parvi*

 arguentes,

arguentes, tamquam ex tripode nobis definiant, Martyrologium noſtrum parvum, ſeu vetus à Roſweydo editum, *non eſſe niſi epitomen Martyrologii Adonis*, in quo *omnia purum putum Adonem ſapiant.* Ego me fateor capere non poſſe, qui id ſaltem Florentinio, penitus omnia ſcrutari ſolito, perſuaſum fuerit. Sed fidem liberemus, ipſumque Romanum parvum vivis ſuis propriis, nativiſque coloribus depingamus.

antiquitatis nota

133 Prima antiquitatis nota propria, & ab Adoniana methodo diverſa, inde in Romano parvo deſumitur, quod ubi Ado & ceteri noni ſeculi Martyrologi, religioſe ſemper *Sancti* aut *Beati* nomen Martyribus & Confeſſoribus præfigunt, auctor iſtius Martyrologii, licet apponat aliquando, attamen ſæpius omittere ſoleat; nam ex duabus & ſexaginta annuntiationibus menſis Januarii, quibus *Sancti*, *Beati*, aut *Sanctorum* & *Beatarum* titulus præfigi potuit, in triginta tantum & una reperitur; menſe Februario, ex quadraginta quinque annuntiationibus, ſeptem & viginti appoſito carent. Rurſus, Menſe Martio ex quadraginta quatuor, ſolæ ſignatæ ſunt ſedecim. Si menſes alios percurras, pauciores commemorationes occurrent, in quibus de adſcribenda *ſancti* aut *beati* appellatione Martyrologii illius auctor ſolicitus fuerit, adeo ut toto menſe Novembri vix quater, Decembri ſolum bis inveniatur. Hanc vero certam eſſe antiquitatis notam, ex eo confice, quod codices Hieronymiani, tum majores à Florentinio editi, tum minores, quos priori capite percenſuimus, raro id genus titulos præmittant, atque adeo tanto rarius, quanto antiquiores fuerint, quod mirifice elucet in apographo Epternacenſi, in quo vix nota eſt *ſancti* aut *beati* nomenclatio, & ubicumque apponitur, forte tamquam adjectitia expungi meretur.

clariſſime elucent;

134 Alter, iſque indubitatus vetuſtatis character in Romano parvo cenſeri debet, quod toto anni circulo, ut Martyrologi loquuntur, rariſſime *Vigilias* Sanctorum ſignaverit; imo certiſſime non niſi unam, Romæ fortaſſe propriam, Sancti Laurentii, Natalis Domini alteram: cum tamen Beda præter illas duas, etiam *ſancti Joannis Baptiſtæ*, & *ſanctorum Petri & Pauli* vigilias poſuiſſe reperiatur: ut inde non improbabili conjectura colligere quis poſſit, Martyrologium illud noſtrum ante Bedæ tempora fuiſſe compoſitum, quamvis nos epocham ejus putemus paulo poſt Bedæ obitum inchoandam. At vero vigiliarum omiſſionem inter vetuſtatis certa indicia plane computandam eſſe, probant rurſus Hieronymiana apographa, ad quæ ſic notat Florentinius XXIV Decembris: *Cum neque in codicibus noſtris, neque in Martyrologio vetuſtiſſimo* (nempe Antverpienſi vel Epternacenſi) *Vigilia Nativitatis Domini, in hodiernis faſtis indicetur; anſam præbuit dubitandi, non eſſe hoc in Eccleſia vetuſtiſſimi uſûs, vel ſaltem certum eſſe*, IN VETUSTIORIBUS MARTYROLOGIIS VIGILIAS NON INDICARI. Si paulo accuratius Romanum parvum evolviſſet vir clariſſimus advertiſſetque, non niſi unam Laurentii, alteramque Natalis Domini vigiliam in eo ſignari, tametſi plures aliæ in Adone reperiantur, non tam facile pronuntiaſſet, *agnoviſſe ſe, non Adonem ex hoc Kalendario, tamquam ex antiquo Aquileienſi codice, in ſuum Martyrologium tranſtuliſſe; ſed è contra recentiorem ſcriptorem, inde ſuum indiculum compegiſſe.* Neque dicas ſignari vigiliam Apoſtolorum XXX Aprilis, nam ſatis liquet, eam inepte ibi intruſam eſſe, uti eodem die *Quirinus* ponitur, in gratiam Noveſianorum ibi adſcriptus, & male ex XXX Martii repetitus.

& æque evidenter probatur;

135 Ut hîc ſemel compendio epitomatores omnes examinem, rogo ad ſequentia quæſita ſolidas mihi reſponſiones ſubjiciant. Quæro I. Si Martyrologii Romani veteris ſeu parvi compilator, Adonis Martyrologium præ oculis habuit, cedo, cur dies ſeptem vacuos reliquit, cum ſeptem illos, non minus ac ceteros omnes ex Adone commodiſſime implere potuerit? II. Quæ ratio ſatis excogitari poteſt, cur vigilias, tam clare in Adone ſignatas, prætermiſerit, ut de vigilia Aſſumptionis Deiparæ ſeorſim diſputavimus ad XIV Auguſti? III. Cur toties debitum Sancti titulum, in Adone diſtinctiſſime poſitum, ſuppreſſit? IV. Cur plures paſſim in Adone annuntiationes; cur in Romano parvo pauciores? ſic XIV Aprilis, in illo quatuor integræ, in hoc ſola una & unica; cur IV Maii, ex commemorationibus quinque; XXVI Maii, ex ſex; XII Junii & alibi ſæpius, ex quatuor non niſi rurſus unica redditur? Plurima & ferme quotidiana ſunt hujuſmodi exempla, quæ in Obſervationibus nonnumquam expenduntur. Fateor equidem, tantum apud me fuiſſe hujus argumenti pondus, ut inde rimari incipiens, totam illam Roſweydi adverſariorum machinam, plane ruinoſam adverterim.

Adonis compendium

136 Quid enim (ita inquiebam) quid prætenſum illum epitomatorem abſterrere potuit, quo minus Sanctorum ſaltem nomina ex Adone excerperet, cum ipſi inſolitum non ſit, quatuor aut quinque Sanctos, imo totidem annuntiationes uno die repræſentare? Inde ad alia ſcrutanda progreſſo, lux ſemper nova, ſemper major oborta eſt, qua Martyrologii iſtius pretium & æſtimatio mirum in modum apud me accrevit. Inde tamen, ut dicebam, diſquiſitionis meæ ferme principium. Ne longius evagemur, conferat lector ſolum menſem Januarium. Quæro, cur primo die apponatur *Circumciſio*, Adoni prætérita? Cur omittuntur *milites* XXX, cur *Euphroſyna*, cur *Eugendus*? Cur III Januarii ſolus *Antherus*, à Romano parvo extractus eſt, omiſſis *Genovefa* & *Florentio*? Cur XVII Januarii nihil habet de *Linganenſibus Tergeminis*? Vide ibi Obſervationem noſtram. Tu perge ad dies alios non minus inæquales, & cauſam, ſodes, vel ineptam excogita, cur hi aut illi præ aliis Sanctis ex Adone ſeligi potuerint. Eſt ad manum catalogus

bene

Digitized by Google

bene longus, per omnes anni menſes dieſque decurrens, quem tædii vitandi gratia non produco, cum ex allatis ſpeciminibus, in re clariſſima nos verſari exiſtimem.

137 Sed & alio argumento ora obtrectantium occludamus. Contendunt, eadem in Romano *eſſe non* parvo, eadem in Adone errata reperiri, in quo etiam egregie falluntur, ut exempla multa in *poſſe.* Obſervationibus noſtris oſtendunt. Demus hic non unum ſpecimen. Die XI Januarii de *Argeo* & fratribus recte ſcripſerat Romanum parvum, ſed Adonis elogium exerrat. Maii VII, Romanum parvum, *Nicomediæ, Auguſti & Auguſtini*: Ado, de ſuo aliquid addens, in errorem denuo labitur; ſic enim habet: *Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum*: videſis quæ in eam rem eo die notavimus. Junii XIX, in Romano parvo legitur: *Commemoratio Nazarii & Celſi*, recte, opinor, ut Roſweydus in notationibus cenſuit, interim Ado, illam commemorationem eo die præteriit. Junii XXIX, ſimpliciſſima eſt Romani parvi annuntiatio; quæ in Adone corrigenda ſint, ex Obſervatione noſtra eo die intelliges. Auguſti VII, ſcribit Romanum parvum, *Fauſti*, Ado, *Juſtini*: errat alteruter, ſed non uterque. Auguſti XXXI, bene à Romano parvo refertur *Ariſtides* ex Rufini libro 4 cap. 3; dum ibi multa ductori ſuperaddit Viennenſis, a recto tramite deviat. Obtundam, ſi hæc ſigillatim hîc proſequar, cum hujuſmodi diverſitates, in Uſuardo noſtro frequentius recurrant; ubi aliud quoque ridiculum Frontonis effatum facile convelles, dum aſſerit, iiſdem verbis uti utrumque Martyrologum. Paratum habeo diſcrepantiarum ſyllabum, ſed ſatis eſt paucas hîc deſignaſſe, ex quibus curioſus lector de aliis ſtatuere valeat. Præter citatos dies, videri poſſunt XI, XII & XXVIII Januarii; XX Martii, XI Julii, XXVII Auguſti..... Pergimus ad alias notas Romano parvo proprias.

138 Jam dicta oſtendunt, *vetus* eſſe, ſaltem Adone & forte Beda antiquius, unde prima præ- *Quod ſit* rogativa ei a Roſweydo data, plane vindicatur. *Romanum* eſſe, faxo & ii agnoſcant, qui alterum *Romanum* illum titulum fruſtra arrodunt. Adonis teſtimonium ex viri religioſi ore acceptum, nemo, quod ſciam, excepto ſolo Valeſio detrectare hactenus auſus eſt; nec adverſarii alii id directe impetunt; nam admiſſa veritate ſuperius probata, quod nempe vetus illud ſeu parvum Romanum Ravennæ ab Adone repertum ſit, eique certo præluxerit, non negabit Florentinius, nec qui cum ipſo ſentiunt, prædictum Martyrologium vere & proprie *Romanum* eſſe, quandoquidem diſertiſſime teſtetur Martyrologus Viennenſis, *ab urbe Roma Aquileiam cuidam ſancto Epiſcopo à Pontifice Romano directum.* Romanorum Pontificum agendi rationem neſcire oportet, rerumque Romanarum prorſus eſſe ignarum, qui inde conſequi non perſpiciat, indicatum verbis illis Martyrologium, Romæ contextum, Romæ ſcriptum, Romæ per id tempus uſitatum fuiſſe, nec alia cauſa Aquileiam directum, quam ut ea eccleſia, Romanæ ceterarum matri, ſeſe purius conformaret. Et hæc quidem ex viri religioſi & Adonis fide, apud omnes ſenſatos cordatoſque lectores in aperto eſſe, perſuaſiſſimum habeo. Jam ne quis porro dubitet, ex ipſomet Martyrologio, Romana veſtigia tam clare expreſſa exhibeamus.

139 Repetenda hîc ſunt, quæ ſupra ex Clar. Caſtellano adduximus, ubi credibile non exiſti- *exempla* mans, aliud Martyrologium, præter vere & proprie Romanum, à Romano Pontifice aliò di- *plurima* rectum, ſic deinde ſermonem proſequitur: *At vero, quod probas manifeſtius, Martyrologium in capite Adoniani operis, apud S. Pantaleonis Coloniæ repertum, certiſſime eſſe antiquum Romanum, ad uſum Eccleſiæ Romanæ, verumque apographum illius, quod Romanus Pontifex Aquileiam direxerat, non ſolum inde ſumitur, quod Sancti ibi reperiantur Romanæ urbi proprii, & Hieronymianis prorſus incogniti, ut Martina, Dafroſa, Papias & Maurus, ſolo menſe Januario; neque ex eo, quod Cathedra ſancti Petri proprio die ſignetur, ab Antiochena rectiſſime diſtincta; verum etiam quod inter varias eccleſiarum Romanarum dedicationes, illa quoque occurrat, quæ eſt ſacelli alti, caſtri S. Angeli, expreſſa per terminos* INTER NUBES, *quodque feſto ſancti Sebaſtiani, legatur ejus ſepulcrum in* VESTIGIIS APOSTOLORUM, *deſignando per hæc verba Catacumbas, in quibus ſanctorum Petri & Pauli corpora aliquamdiu requieverunt.* Hæc tam ſolerter quam vere à magno Martyrologiorum ſcrutatore obſervata ſunt; nec pluribus opus eſſe cenſuit, ut quemlibet non mordicus pervicacem, de tali veritate convinceret, cujus radii, ſolis inſtar, ad ſingulas libelli paginas in oculos non lippos incurrunt. Superſunt nihilominus, quæ ad ejuſdem rei elucidationem & confirmationem hîc ſubnectam.

140 Ex ſolo menſe Januario, ne longius excurram, ex ſolo, inquam, iſto menſe addere *ad oculum* potuit Caſtellanus Sanctos Romæ proprios atque Hieronymianis omnino prætermiſſos, III, *Antherum Papam*; IV, *Priſcum* & ſocios; V. *Teleſphorum Papam*; XXII, *Anaſtaſium ad aquas Salvias*; XXIII, *Emerentianam*; denique XXVIII, *Agnetem ſecundo*, proprie & præciſe Romano modo expreſſam. Inter dedicationes Romanas, præter jam dictam, quæ habetur XXIX Septembris, de *eccleſia Archangeli, à beato Bonifacio Papa conſtructa in Circo, qui locus* INTER NUBES *dicitur*; notabiliſſima, & ſi ita loqui licet, Romaniſſima ſunt, quæ refert idem Martyrologium pridie Non. Maii: *Et ſancti Joannis Apoſtoli, quando ante portam Latinam in ferventis olei dolium miſſus eſt*: & rurſus III Idus ſeu XIII Maii; *S. Mariæ ad Martyres dedicationis dies agitur, à Bonifacio Papa ſtatutus*, nempe à Bonifacio IV, qui ſedit ab anno DCVI ad DCXIV. Quid autem magis Romanum dici poteſt, quam quod ponitur VI Julii: *Primus ingreſſus Apoſtoli Pauli in urbem Romam?* Item quod ſignat idem Martyrologium XIV Septembris, his verbis: *Exaltatio ſanctæ Crucis, ab Heraclio imperatore à Perſis Jeroſolymam reportata, quando & Romæ lignum ſalutiferum Crucis à Sergio Papa inventum, ab omni populo veneratur.* Nota ſunt Sergii tempora, ab anno DCLXXXVII ad DCCI.

141 Nec

141 Nec verebor hîc addere feſtivitatem, à Gregorio III Romæ inſtitutam inter annum *demonſtram:* DCCXXXI & DCCXLI, in honorem beatæ Mariæ Virginis & Sanctorum omnium, tamquam ampliativam, ut ita loquar, prioris dedicationis à Bonifacio IV celebratæ. Hæc talibus terminis a Romano parvo conſignata eſt, ut auctor tantum non indicet, eam ſe vivente & quodammodo vidente, primum fuiſſe inchoatam. Attende locutionem: *Feſtivitas Sanctorum, quæ celebris & generalis agitur Romæ.* Quaſi dicere velit, recentem eam feſtivitatem eſſe, & Romæ dumtaxat celebrari, necdum ad alia regna aut eccleſias propagatam. Hujus rei luculentior teſtis eſſe nequit, quam Ado ipſe, ex cujus verbis, temporum diſtinctio aperte commonſtrari videtur, dum ſuperaddit: *Sed in Galliis, monente ſanctæ recordationis Gregorio* (IV) *Pontifice, piiſſimus Ludovicus imperator, omnibus regni & imperii ſui epiſcopis conſentientibus, ſtatuit, ut ſolemniter feſtivitas omnium Sanctorum, in prædicta die* (1 Novembris) *annuatim perpetuo ageretur.* Quid Romani parvi impugnatores ad rei evidentiam deſiderare ultra poſſint, equidem non intelligo.

142 De hac omnium Sanctorum feſtivitate, non male diſſerit Fronto ad ſupra citatum Romanum Kalendarium à pag. 142 ad pag. 145, quo loco recte cenſet, ejus Romæ inſtitutio- *ergo vetus Romanum.* nem 1 die Novembris, ad Gregorii III tempora omnino revocandam. De feſti ejuſdem extenſione videantur Ado & Uſuardus. Si vera eſt Menardi, pro ſui Sacramentorum libri ætate conjectura, feſtivitatem eamdem ante Caroli Magni tempora in Galliis receptam oportet, cum in eo libro clare exprimatur. Sed hæc ad nos nihil, cum de ſola Romana feſtivitate agamus, cujus inſtitutionem Gregorio III cum Frontone adſcribimus. Atque hic, decurſo jam toto Uſuardo, figendam credimus Martyrologii hujus noſtri parvi Romani epocham, ut nempe compoſitum ſtatuatur circa annum DCCXL. Ex quo aliiſque argumentis jam deductis, ejus vetuſtatem; ex Sanctis vero & feſtivitatibus Romæ propriis ac peculiaribus, ejus genus, patriam & natalem; verbo, quod VETUS & ROMANUM ſit, in confeſſo poſitum arbitramur: quod etiam ſupra ex nomine *Papa*, ibi identidem repetito, & quaſi ſtudioſe appoſito, educi poſſe, contra Florentinium oſtendimus.

143 Reliquum eſt, ut Romani parvi characteres ceteros, in ipſo ſingulariter conſpicuos, pau- *Propriis aliis* cis colligamus. An illius auctor Hieronymianum viderit, aut ſaltem in adornando ſuo contulerit, toto noſtro opere apertius declarare auſi non fuimus, nec modo audemus; & licet quandoque iidem Sancti in utriſque notati occurrant, ut vide XXVI Februarii; probabilius cenſemus, ex Romanis, aliarumque eccleſiarum Kalendariis, Sanctos illos à Romani parvi auctore acceptos eſſe, qui ferme vulgo magis innotuerant. Tria obſervo Romano parvo propria. Primum, ex hiſtoria Euſebii, interpretationis Rufini, magnam partem coaluiſſe, ut ſæpiſſime in hoc opere intento quaſi digito commonſtravimus. Atque hoc unum eſt, quod Henricus Valeſius, noviſſimus Euſebii interpres & illuſtrator, commode advertere potuit, & diligenter præſtitit, melius nomini ſuo conſulturus, ſi reliquis, ejus eruditione parum dignis, imo ad ejus forum minime pertinentibus, ſuperſediſſet. Solus menſis Februarius, ut alios fœcundiores non adducam, IV, VIII, IX, XVIII & XXVII, aſſertum Valeſii abunde comprobat. Plures Sanctos ſuggeret menſis December, ut XIX ejuſdem menſis te noſtra docebit Obſervatio.

144 Alterum Romani parvi germanum indicium dabit Obſervatio, X Januarii in *Nicanore*, *ejus characteres,* eademque alibi frequentius inculcabitur; nimirum ſingularem operam à Romani parvi auctore poſitam, ut Chriſti Domini & Apoſtolorum Diſcipulos, quos in ſacris Litteris nominatos reperit, certis diebus aſſignaret, id quidem pro ſuo arbitrio, ſed, ne debito cultu tam inclyti fidei noſtræ propagatores privarentur. Exempla obvia ſunt, en paucula. XXI Januarii agitur de *Publio*; XXIII de *Parmena*, XXV de *Anania*: II Februarii de *Cornelio*, III de *Agabo*, XVI de *Oneſimo* &c. Hi vero & tot alii, cum in antiquioribus Martyrologiis noti non ſint, quis audeat inficiari ab hujus Martyrologii auctore primùm collectos fuiſſe? Tertium jam notavit ſuperius Caſtellanus, oſtendens Prophetas veteris Teſtamenti, ab Hieronymiano prætermiſſos, à Martyrologii noſtri compilatore, pro ſuo rurſus libitu, ſignatos eſſe. Ut taceam *Abbacum* & *Micheam* XV Januarii, *Jeremiam* I Maii, *Eliſæum* XIV Junii; unus menſis Julius quinque prophetarum commemorationes ſuppeditat, quarum ſola prima de *Aaron* in Hieronymianis innoteſcit, in Beda ſolus *Iſaias*, qui de cetero paucorum aliorum meminit, ea ratione & modo quem explicat Papebrochius tomo I Aprilis pag. 857.

145 Hiſce ſuperaddi poteſt quartum caput, idque in hac re poſtremum, ſed ſoli etiam Ro- *ex quibus concluſio.* mano parvo, præ Hieronymianis & Beda, omnino proprium. In illis vix ullam invenias Martyrum Africanorum, in Wandalica perſecutione paſſorum, memoriam; in hoc ſatis frequens eſt, ut palam facient Obſervationes Uſuardinæ. Ne diu quærendum ſit; inſpice XXIX Martii, XIII Julii, VI Septembris, XIII & XXVIII Novembris, VI & XV Decembris, quorum modo aliqua mihi inhæret recordatio. Colligat, obſecro, æquus lector characteres omnes, toto hoc articulo enumeratos, Romano parvo tam peculiariter debitos, ut nulli alteri conveniant; repetat animo delineationem, ab Adone tam native repræſentatam; conferat, quæ toto capite diſputata ſunt, meritamque Roſweydo laudem, aliquando reſtituendam mecum decernat: reddatur, inquam, Roſweydo honos, redintegretur fama nominis, perſtetque eruditiſſimi viri gloria, qui tam vetus, tam illuſtre, tam authenticum monumentum primus eruerit, primus vulga-

vulgaverit, primus fontem monſtraverit, ex quo Adonianum, atque ex hoc Uſuardinum noſtrum Martyrologium promanaverint. Supereſt horum duorum genealogia ſequenti capite pertexenda.

CAPUT TERTIUM.

De Adonis & Uſuardi propagine.

EXhibitis, enumeratis, probatiſque Adonis progenitoribus, huc Martyrologiorum prolapiam deduximus, ut jam de Adone ipſo, cujuſque legitima prole Uſuardo, quem unice illuſtrandum ſuſcepimus, agendum ſuperſit. Et quidem toto præcedenti capite ſatis demonſtrata eſt prima illa, quam num. 78 expreſſeram, propoſitio; nempe quod *Ado in adornando Martyrologio ſuo uſus ſit Romano parvo Roſweydi, tamquam ſtamine, ſi ita loqui licet, totumque ferme ad verbum deſcripſerit*; id quod præterea toto noſtro opere, ſeu perpetuis ad ſingulos Uſuardinos textus Obſervationibus, tam perſpicue oſtenſum eſt, ut talpam eſſe oporteat, qui de tam evidenti veritate auſit dubitare. Sequitur modo propoſitio altera æque evidenter in prædictis Obſervationibus comprobara, & citato num. 78 his verbis concepta: *Uſuardus Adonem, quem Flori librum ſecundum appellavit, ita in omnibus ſecutus eſt, ut verum dici poſſit Adonis compendium.* Meminerit lector, Majores noſtros poſt Molanum, alioſque eruditiſſimos viros in eo paſſim errore verſatos, quod Uſuardum crediderint Adone antiquiorem, vel ſaltem ita ſynchronum, ut alter alterius Martyrologium non viderit, quod innumeris locis toto priori de Actis Sanctorum ſemeſtri decantatum eſt, donec Papebrochius tomo V Junii pag. 250 col. 1 in fine, oppoſitum cœpit obſervare. Hic jam tractanda ſunt, quæ ad vivam Adonis & Uſuardi delineationem, præter jam a nobis & Majoribus noſtris dicta, deſiderari poſſent.

ARTICULUS II.

De Martyrologio ſancti Adonis Viennenſis epiſcopi.

NOn ſatis pro merito de Adone locutus videtur Bollandus, dum in Præf. gen. cap. 4 § *Laudatum*
8 pag. LII ſic curſim de eo diſſeruit: *Sanctus Ado eodem ſeculo* [IX] *Viennenſis in Gallia epi- ab Aloyſio,*
ſcopus, de quo agemus XVI Decembris, luculentius ſcripſit Martyrologium. Edidit illud Jacobus Moſander; dein Roſweydus, cum tribus Mss. collatum, Everbodienſi, S. Pantaleonis, Petri Scriverii, hunc præcipue ſecutus. Habemus cum tribus aliis collatum Mss. exemplaribus, videlicet monaſterii S. Laurentii Leodii, cui tamen Uſuardi ad Carolum regem præfixa eſt epiſtola; eccleſiæ Taroanenſis, cœnobii Lobienſis. Ita Bollandus, nihil memorans de prima & omnium antiquiſſima editione, ab Aloyſio Lipomano procurata, quæ exſtat operum ejus tomo 4. à pag. 150. Nonnulla ibi præfatur Aloyſius, ex communi tunc opinione recepta, quæ modo falſa agnoſcimus: ſed obſervatu digniſſima ſunt verba illa, quibus ob repertum Adonis exemplar, incredibile gaudium teſtatur. *Quanta,* inquit, *tunc exultaverim lætitia, Deus ſcit, omne aurum nihil eſſe duxi in comparatione illius..... ac ingentes Deo noſtro & filio ejus Domino Jeſu Chriſto gratias egi, nec non amico fideli, qui tanto me munere decoraverant.*

148 Id autem in hac Aloyſii editione notandum eſt, diſtinxiſſe illuſtriſſimum Veronenſem *non recte ab*
antiſtitem, inter vitas, ut ipſe vocat, ſeu longiora illa Adonis elogia, ex paſſionalibus exor- *ipſo*
nata; diſtinxiſſe, inquam, inter ea quæ brevius, & alia quæ diffuſiori ſtylo deſcribuntur; nam *breviores* inquit, *pleraque ſunt, quæ vulgo in D. Hieronymi Martyrologio habentur. In edendo ergo Adone hunc modum tenui, ut quæ à D. Hieronymo ſunt poſita, omnino prætereantur, cum in promptu ſint omnibus, niſi eis additum quid reperiatur. Quæ autem ab illo non ſunt poſita, hic omnes ſunt inſerta.* Vult dicere, breviores omnes commemorationes à ſe præteritas eſſe, ſola longiora elogia impreſſa. Sed quis harum rerum peritus intelligat, *breviores* vitas, *in D. Hieronymi Martyrologio haberi*? Profecto idea hujuſmodi ab Hieronymianorum ſtylo immenſum diſtat; in quibus ſcilicet *tantum nomina Martyrum, locus & dies paſſionis poſiti habentur*; qui plura in Martyrologio aliquo reperit, certo ſtatuat, non eſſe ſibi præ manibus purum Martyrologium Hieronymianum.

149 Huic difficultati explanandæ opportune ſuccurrit ſagax in hac parte Molani obſervatio, *deſcribitur.*
præfationis ſuæ cap. 2; *citari* nempe *à permultis Martyrologium D. Hieronymi, quod vulgo habetur: verum illi* inquit *non citant ipſum Martyrologium Euſebii & Hieronymi, ſed Uſuardi, qui ex Euſebio, Hieronymo, Beda, Floro & aliunde ſuum Martyrologium, cura & juſſu Caroli Magni collegit.* Plura quidem hic peccat Molanus, ſed illud vere aſſerit, *citari à permultis*, ut à Petro Equilino, & eo tempore paſſim ab omnibus, Uſuardinum, pro Hieronymiano, quale ipſi numquam viderant, ſaltem quod eo nomine recte veniat, cujuſque exempla à Florentinio edita ſunt. Erat tunc ea Martyrologiorum confuſio, ut in cujuſcumque fronte famoſa epiſtola Chromatii & Heliodori legeretur (legebatur autem prope in omnibus Uſuardinis exemplaribus) Martyrologium illud Hierony-

ronymianum appellaretur; atque inde per aliquot ſecula, Hieronymi nomen Uſuardino Martyrologio adhæſit. Ut res pateat, confer Uſuardum cum Aloyſii editione, & continuo perſpicies, breviores annuntiationes omnes prætermiſſas eſſe, ubi vero longiora elogia ex Adone contraxit Uſuardus, illa integre & Adoniane ab Aloyſio reſtituuntur. Atque hîc rurſus ſemina vides, ex quibus creſcat poſita ſuperius propoſitio; puta, Uſuardum, totum ferme Martyrologium ſuum, ex Adone aut deſcripſiſſe aut contraxiſſe.

150 Porro, ſanctum Adonem Martyrologum, non Trevirenſem, ut Aloyſius, Moſander *Damus hic vitæ Adonis* & alii plurimi perperam cenſuere, ſed Viennenſem fuiſſe archiepiſcopum, ſatis evicit Roſweydus, atque hoc tempore apud eruditos omnes in confeſſo eſt. Vitam ejus, vel potius vitæ compendium ex Breviariis Viennenſi & Romanenſi acceptum, aliis documentis erudite illuſtravit Mabilio, ſeculi 4 Benedictini parte 2 à pag. 262, ex quo ea quæ ſanctiſſimi & doctiſſimi viri ætatem ac Martyrologium ſpectant, paucis decurram. *Nobili proſapia exortus* dicitur in pago Waſtinenſi aut Senonico, *circiter annum octingenteſimum* in lucem editus: *quippe annos natus ſeptuaginta ſex, deceſſit anno Chriſti octingenteſimo ſeptuageſimo quinto.* Monachis Ferrarienſibus in diſciplinam traditus, illic à Sigulfo abbate adhuc infantulus aut puer ſuſceptus fuiſſe videtur; *ubi bene converſatus, teſte Lupo, omnes ſibi coævos in ſtudiis litterarum prævit.* Inde ad Prumienſe cænobium, rogatu Marcwardi abbatis directus, ibi aliquamdiu commoratus eſt, donec *quorumdam invidiorum inſidiis* impetitus, Romam ſe contulit, *ut domum B. Petri Principis Apoſtolorum orationis gratia viſitaret*; unde poſt quinquennium patriam repetens, Ravennæ Martyrologium illud repent & deſcripſit, de quo toto capite proxime præcedenti abunde litigatum eſt.

151 Ravenna cum effoſſo theſauro digreſſus, *inde Lugdunum pervenit, ubi tunc præerat dignæ* *breve compendium* *memoriæ Remigius, præſul eximius, qui Dei famulum Adonem pie ſuſcepit, & quæque neceſſaria illi perbenigne exhibuit.* Ab hoc igitur ob ſcientiæ & probitatis laudem detentus, Lugduni aliquamdiu commoratus eſt, &, ſi vera narrat Breviarium Romanenſe, Remigius Adoni *eccleſiam beati Romani, cum ſibi adjacentibus rebus in obſequium delegavit, ubi ſecretius orationi vacaret*: imo & litterarum ſtudiis, ac potiſſimum adornando Martyrologio ſuo, haud dubie Remigii & aliorum præſulum hortatu, quos per *imperium ac juſſionem ſanctorum virorum*, in præfatione ſua fortaſſe intelligi voluit. Hîc nos cum Mabilione, Caſtellano aliiſque Martyrologii ejus epocham figendam cenſemus, nempe priuſquam ad cathedram Viennenſem eveheretur, quam anno DCCCLX certo conſcendit, ut proinde veroſimillimum ſit, præfatum Martyrologium circa annum DCCCLVIII, aut forte paulo citius, exaratum fuiſſe: *nam ceteras lucubrationes*, inquit Mabilio, *condidit jam epiſcopus*, hanc vero ante epiſcopatum aggreſſus eſt; utique dum Ravenna redux, totus erat in colligendis Sanctis, eorumque paſſionibus latius deſcribendis, *ferviens infirmioribus fratribus ad laudem omnipotentis Dei* &c. cui operi exornando non aliud magis opportunum tempus aſſignari poteſt, quam quo Lugduni apto ad id otio fruebatur. Atque in hac Martyrologii Adoniani epocha facile cum Mabilione conveniunt hodie eruditi omnes.

152 Non ita mihi placent argumenta aliqua à laudato Mabilione in eum finem adducta, ex *ex Mabilione, qui ei multa* caro ſibi, neſcio quo, Adoniano codice ante annos ſexcentos, ut ait, manu deſcripto, ex quo ſatis intrepide contendit pag. 273 circa medium, *reſtituendam eſſe* Adoni *commemorationem ſancti Mauri abbatis, ſanctæ Scholaſticæ, & aliorum fere omnium ſanctorum, quos Moſander & Roſweydus eliminaverunt.* Et ſub paginæ initium dixerat: *Idem judicium eſto de omnibus fere nominibus, quæ Moſander & Roſweydus in ſeceſſum rejecerunt.* Hæc eruditiſſimo viro, noſtrique operis, dum viveret, amantiſſimo, utut velim, concedere omnino non poſſum, cum non ſemel obſervaverim, præfatum codicem, quem ſolum in Actis Benedictinis paſſim appellat, ab omnibus tum editis tum Mss. noſtris longiſſime diſcrepare. Exemplum non unum recurrit in Obſervationibus Uſuardinis VI Julii, XIII Septembris, XII Novembris & alibi. Ut autem evidentius pateat, codicem Mabilonianum vere & pure Adonianum non eſſe, eruditos lectores ſolum rogare velim, ut ipſi per ſe Adonem conferant cum Uſuardo & Notkero: cum enim hi duo priorem paſſim aut contrahant aut deſcribant, certiori indicio explorari nequit, quid proprie Adoni, quid multiplicibus ejus interpolatoribus ſit adſcribendum: nec ad id pluribus ferme opus eſt, quam ut prædictas Obſervationes noſtras conſulant, in quibus cum fonte rivuli quotidie comparantur.

153 Juverit hæc patentiſſimo exemplo ob oculos ponere. Mabilio pag. 272 paulo infra me- *perperam adſcribit.* dium, ſic habet: *Ad hæc in Ms. codice noſtro dedicatio eccleſiæ monaſterii Cellenſis anno* DCCCL *facta, accurate deſcribitur* XVII *Kal. Novembris, eum ad modum quo ſuperius relata eſt ad annum* DCCCLXXIII, *ubi de ſancti Frodoberti abbatis tranſlatione egimus. Hæc quo minus ab interpolatore addita putem, ea me cauſa movet, quod ſingulas, quas vocant circumſtantias, non ita accurate noſſet homo poſterioris temporis.* Hinc nempe Adonis ætatem detegere voluit Mabilio, quæ aliunde melius & certius eruitur: fallunt enim ea omnia, ſi ad propoſitam regulam exigantur. Uſuardus & Notkerus de accurata illa deſcriptione dedicationis eccleſiæ Cellenſis, nec verbum proferunt. Præterea, nec in Adone Aloyſii, qui longiores hiſtorias nuſquam negligit, nec in Moſandri aut Roſweydi editionibus, nec demum in Mss. Leodienſi, reginæ Sueciæ, Taroanenſi, aut Lobienſi, nec demum in Adonianis codicibus à Papebrochio in Prologo ad Bedam enumeratis, aut aliis Mss. noſtris, ulla præfatæ dedicationis reperitur memoria; eſtque adeo apertiſſime conſequens, à puri-

puritate Adoniana longiſſime recedere Mabilionis codicem, ab eo tantopere laudatum. Non neceſſe eſt, tantum operæ in Martyrologiis examinandis, quantum hiſce aliquot annis à me collocatum eſt, quemquam poſuiſſe, ut plane convincatur, nullum Adonem manuſcriptum quantumvis antiquum, ad Roſweydi editionem ullo pacto comparandum.

154 Nemo mihi ſuccenſeat, ſi meritam palmam Roſweydo vindicem, quamquam non adeo integram omnibusque numeris abſolutam arbitrer ejus editionem, ut non aliquando ab ejus placitis libere recedam; tum prætertim, cum juxta propoſitam regulam, Uſuardi & Notkeri conſenſum habeo: videlicet, dum annuntiatio, à Roſweydo in appendicem rejecta, in duobus ejus filiis reperitur: tum ego magnopere ambigendum non puto, quin eadem illa Adoni quoque adſcribenda ſit. Ut uno ſpecimine rem in aperto ponam, videat lector Obſervationem noſtram ad Uſuardum die xx Martii, ubi *Archippum*, Pauli Apoſtoli commilitonem, Adoni reſtituendum putamus, quidquid a Moſandro aſteriſco notatus, a Roſweydo in appendicem rejectus ſit; ea ducti ratione, quod in utroque Adonis filio, Uſuardo & Notkero diſerte ſignetur, præterquam quod etiam ab Adonis genitore Romano parvo referatur. Si ad hanc normam codices Adoniani, tum Mss tum typis excuſi, ſcrupuloſius diſcutiantur, puto viam facillime ſterni poſſe, ut ſimplex, integra, genuina & germana Adonis editio procuretur. *Ex norma noſtra*

155 Quid quod & aliam explorandi ſemitam aliquando ingreſſus ſim, quamvis ipſam tam ſecuram non exiſtimem. Ea eſt, ut ſiquando in Uſuardo & Notkero commemorationem reperiam eadem ſententiâ eademque phraſi conceptam, quæ ex Beda accepta non ſit, tum non difficulter inducar ut credam, Adoni illam tribuendam eſſe. Siquis diſcernicula certiora proferre in medium poſſit, ultro & gratanter acceptabimus. Interim nec Mabilionis, nec cujuſcumque alterius auctoritate movebimur, ut quæ Adoniana non ſunt, ſub Adonis nomine venditari patiamur. Exemplo iterum ſint *Florentinus* & *Hilarius*, quos xxvii Septembris Martyrologo Viennenſi obtrudere conatur laudatus Mabilio ex Petro de Natalibus lib. 8 cap. 124. Non eſt me hercule ſatis idoneus auctor Eſquilinus epiſcopus, ut ferat teſtimonium pro Adonis germana ſimplicitate, quam nos ex tam variis exemplaribus ſtabiliendam ſuſcipimus, à quibus omnibus abſunt citati duo Martyres, quos aliunde acceptos in ſuum Martyrologium retulit Uſuardus, ut eſt in noſtra Obſervatione, jam dicta die xxvii Septembris. Jam me longa experientia docuit, non à ſolo Petro aliiſque pluribus, ſed & ab Eminentiſſimo Cardinali Baronio nonnumquam perperam citari Adonis Martyrologium. *faciliùs dignoſci poſſunt*

156 De reliquis quæ ad Adonem attinent, cum Mabilione non diſputo, iſtis locus erit in Actis xvi Decembris. Rejicienda omnino non ſunt, quæ de Adoniani Martyrologii acceſſionibus conjicit in hæc verba: *Quod enim alia atque alia deſint in diverſis membranis codicibus, id provenit ex duplici capite. Primum, quod cum iſtud Martyrologium in divinis officiis, per varias eccleſias legeretur, alii ipſum contrahebant, alii quoſdam Sanctos, provincia aut eccleſia ſua ignotos reſecabant. Alterum, quod auctor ipſe multis viribus Martyrologium ſuum auxit, alios atque alios addendo Sanctos, qui in eo primò non exſtabant. Unde contigit, ut qui primarium exemplar tranſcripſere, non tot habeant, quam qui ſecundariis exemplaribus uſi ſunt.* Prudentem conjecturam hic non reſpuo, quippe qui eam nonnumquam admittere debuerim, præcipue circa Epiſcopos Viennenſes, quibus cum Uſuardus ſæpe careat, veriſimile exiſtimo, Adonem ipſos Martyrologio ſuo Lugduni perfecto, Viennæ poſtea ſuperaddidiſſe. At vero, ubi primigenia ſimplicitas quæritur, non conjecturaliter, ſed certo decernimus, eam non ex unius aut alterius codicis, ſed ex plurium æque probatorum collatione educendam; quemadmodum in expurgando ab additionibus Uſuardo, toto hoc opere præſtitimus: quo ſolo argumento, vel ſi deeſſent cetera, Mabilionis exempla omnia, multis locis adducta, Adoni penitus abjudicanda ſunt. *quæ verè Adonis ſunt.*

157 Pluribus hic ſuperſedeo, cetera docebunt Obſervationes noſtræ Uſuardinæ, quibus ſatis probatum eſt, non ſolum Bedam a Floro auctum, & Romanum parvum, ſed Hieronymianum etiam, Adoni aliquando præluxiſſe; quod non video cur a Caſtellano negatum ſit, in prævia admonitione ad primum Bimeſtre pag. 22; quamvis omnino fatear, rariſſime in Adone occurrere veſtigia Hieronymianorum ſtylo conformia. Si hactenus dicta cum iis junxeris, quæ ſuperioribus capitibus, de ſancto Martyrologo diſputanda fuere, ad Martyrologii Adoniani ætatem & genealogiam nihil ultra deſiderari perſpicies. Audi hic modo, quam ipſe de toto ſuo opere rationem reddit, in præfatione ſua ſic lectorem alloquens: *Ado peccator lectori ſalutem. Ne me putes in hoc opere in vanum laboraſſe, & rem non neceſſariam executum fuiſſe; breviter tibi cauſam facti aperiam. Primum fuit imperium ac juſſio ſanctorum virorum, ut ſupplerentur dies, qui abſque nominibus Martyrum in Martyrologio (quod venerabilis Flori ſtudia in labore Domni Bedæ accreverat) tantum notati erant. Deinde collecti undecumque paſſionum codices, animum in tantum ſuſcitaverunt, ut non ſolum præteritas dierum feſtivitates, verum & aliorum, qui per totum annum ibi notatim poſiti erant, latius & paulo apertius deſcriberem, infirmioribus fratribus & minus legere valentibus ſerviens, ad laudem omnipotentis Dei, ut in memoriis Martyrum haberent compendioſam lectionem, atque in parvo codicello, quod multo labore alii per plures codices exquirunt.* *Uſuardo ignotus Ado*

158 Atque hinc longæ illæ, in Adonis Martyrologio deſumptæ ex Martyrum paſſionibus hiſtoriæ, hinc magna illa dierum inæqualitas, dum nempe Actorum defectu, Sanctorum nuda *pro ſecundo Flori libro acceptus eſt*

ferme nomina referuntur, quo haud dubie, qui in divinis officiis Adonis Martyrologio forte uti cœperant, impulſi fuerint, ut nuper aiebat Mabilio, ad reſecanda incognitorum Sanctorum nomina; vel potius, ut ego veroſimilius exiſtimo, ad contrahendas hiſtorias, ut ad uniformitatem aliquam dies ſinguli reducerentur. In eo feliciſſime verſatus eſt Uſuardus, Adonis Martyrologium abbrevians & expoliens, ſed quod mirere, ignorato vero auctoris nomine. Cum enim Uſuardus alios Martyrologos, præter Hieronymum, Bedam & Florum non noſſet; ſtylum autem Adoniani operis, ab Hieronymiano longiſſime recedere; contra vero Bedæ à Floro aucto perſimile, credidit Flori *ſecundum librum* eſſe, quo vacui omnes Kalendarum dies ſupplebantur. Fruſtra argues, latiſſimum inter utrumque Martyrologium diſcrimen in Uſuardi oculos incurrere veroſimiliter debuiſſe; id ſcio & fateor: at mihi tam certum tamque evidens eſt, Adonis opus fuiſſe, quod *librum Flori ſecundum* appellat Uſuardus, ut vel paradoxum admittere oporteat, nempe Martyrologium, quod Adonis nomine venit, non eſſe Adonis, ſed Flori; vel fingere miraculum, quo videlicet fateamur, Florum & Adonem ſic ſcripſiſſe, ut Menæchmos diverſo partu effuderint. Aſt hæc comminiſci ſupervacaneum eſt, Uſuardum ipſum dramatis noſtri, ut ita dicam, heroem, hîc demum cominus intueamur.

ARTICULUS III.

De Martyrologio Uſuardi monachi.

Uſuardi vera ætas

HUc reducenda fuit tota noſtra de Martyrologis & Martyrologiis diſceptatio, ut præmiſſis Uſuardi proavis, parentela, cognatione & affinitate, ipſe tandem, ſeu fœtus ejus, omnium oculis clarius exponeretur. Non vacat, nec opus eſt, hic deſcribere, quæ de eo multi eruditiſſimi viri, præter Majores noſtros, pridem tradiderunt, Hadrianus Valeſius, Joannes Mabilio, Gerardus du Bois, & recentiſſime Claudius Caſtellanus, omnes in eo jam conſpirantes, contra Sigeberti, Trithemii aliorumque antiquiorum opiniones; I, Uſuardum noſtrum fuiſſe monachum presbyterum Ordinis S. Benedicti, in cœnobio Pratenſi, ſeu ſancti Vincentii Lutetiæ Pariſiorum. II, Floruiſſe, non ſub Carolo Magno, ſed ſub cognomine nepote Calvo, atque huic, non illi opus ſuum dedicaſſe. III, Martyrologium ſuum compoſuiſſe circiter annum DCCCLXXV. Quæ omnia ſatis ſolide probata invenies apud Mabilionem in Prolegomenis ad ſec. 4 Benedictinum, parte 2 pag. LXXXVII, atque in Hiſtoria eccleſiæ Pariſienſis laudati Du bois, parte 1 pag. 467, quibus in ſtabilienda Uſuardi ætate & profeſſione omnino ſubſcribimus; in hoc plane diſſentimus, quod cum Bollando, Henſchenio, Papebrochio aliiſque omnibus, ſolo excepto Caſtellano, Uſuardum Adoni præponant, aut quamvis ſuppares videant, ſic tamen ſcripſiſſe Martyrologia ſua exiſtiment, ut *neuter alteri notus fuerit, & uterque eodem fere tempore manum ad opus ſuum admoverit*: quæ eccleſiaſtici hiſtorici jam citati verba ſunt; quibus adde ſubtimidum Mabilionis aſſertum, num. 174: *Ad Uſuardi auctoritatem prope accedere Adonis Martyrologium*: ubi dicendum erat, non plus Uſuardo auctoritatis ineſſe, quam ex Adone tranſumpſerit; non plus rivulo quam fonti, non plus nato quam genitori.

reſtituitur;

160 Jam ſæpius monui, agnoviſſe demum Papebrochium tomo V Junii pag. 250 col. 1 in fine, præpoſterum illum ordinem, idque ex Caſtellani ſuggeſtione, à quo primum tranſpoſitus eſt, & prioritatis loco reſtitutus Viennenſis Martyrologus, quem annis fere octodecim, in ſcribendo Martyrologio Uſuardum anteceſſiſſe, brevi hac ſupputatione oſtenditur. Uſuardi Martyrologium dedicatur Carolo Calvo jam Imperatori, atqui Calvus imperator non fuit ante annum DCCCLXXV, ergo vel illo anno compoſitum, ſaltem completum eſt, vel anno ſequenti: atqui Ado, ex num. 151, ſuum ſcripſit circiter annum DCCCLVIII: ſtat igitur noſtri calculi exacta ratio. Hoc ſolum argumentum hîc ex profeſſo nobis verſandum eſt, Uſuardum pleraque ſua omnia ex Adone accepiſſe, cujus continuam probationem exhibent quotidianæ ad Martyrologium Uſuardi Obſervationes à prima die Januarii ad ultimam Decembris, quibus utriuſque Martyrologi textus expendo, annuntiationes, ut hic loquimur, annuntiationibus, phraſes

probaturque

phraſibus, verba ipſa verbis comparo; factaque collatione, Uſuardi laterculos, ex Adonianis deſcriptos, abbreviatos, contractos, modice quandoque ex Beda immutatos, ea perſpicuitate, ni fallor, oſtendo, qua majorem in hiſce rebus deſiderare nemo queat. At eo pacto, ut plagiarium, me dices Uſuardum traducere. Apage plagii crimen, audi ipſum Uſuardum totius operis ſui rationem reddentem, tumque intelliges, quid de ſuo ipſe ſe præſtitiſſe, quid ex aliis Sanctorum Patrum Martyrologiis ſeſe accepiſſe ultro fateatur; id fere unum molitus, ut ad commodam æqualitatem Sanctorum commemorationes, ſingulis Kalendarum diebus, concinna methodo reduceret.

ex ejus præfatione

161 Expendamus ipſam Uſuardi præfationem ex illuſtri codice noſtro Herinienſi, unde illam edidit Bollandus cap. 4 § 7, quæque in aliis etiam vetuſtis codicibus reperitur, & vel in ipſo Adone Leodienſi S. Laurentii &c. *Domino venerabiliter recolendo, Karolo regum piiſſimo* (al. *Auguſto*) *Huſuardus, quamquam indignus ſacerdos & monachus, præſentis ævi proſperitatem & æternæ beatitudinis gloriam. Veſtram minime latet celſitudinem, ô reverende Princeps, qualiter imitandis antiquorum*

ſtudiis

Google

ſtudiis monemur, quidquid in libris, maxime eccleſiaſticæ doctrinæ congruis, minus debito perfectum habetur, vel pro poſſe ſupplere, vel ſuppleri optare. Quæ res, pia quidem ſollicitudine, addito etiam veſtræ dignitatis juſſu, me compulit, ut videlicet Sanctorum recurrentes feſtivitates, ex diverſis Sanctorum PP. Martyrologiis in quamdam exciperem unitatem. Recolebam ſiquidem in ſacris Sanctorum ſolenniis multimodos propriæ negligentiæ exceſſus; quod me plurimùm, ad hoc eis in Dei amore perſolvendum, cogebat officium; etſi non ſatis idoneum, utpote inſcium, ſed tamen divino, ut confidebam, ac indigno eorum ſublevandum auxilio. Nam & venerabilium, Hieronymi videlicet ac Bedæ, presbyterorum in hoc provocabar deſcriptis; quorum unus brevitati admodum ſtudens, alter vero quamplures Kalendarum dies intactos relinquens, multa probantur hujus opuſculi præteriiſſe neceſſaria. Adhibui igitur Flori memorabilis viri, COLLECTA E PLURIBUS IN EODEM NEGOTIO SECUNDI LIBRI COMMENTA; *quem maxime imitandum, in his quæ viſa ſunt congrua ac memoria digna, cenſui, quia plura ſummo ſtudio, quæ breviter perſtrinxi & correxit & addidit.*

accuratius expenſo,

162 Poſtrema hæc Adonem vivaciſſimis coloribus adumbrant; & licet in vulgari Uſuardi præfatione à Greveno, Molano aliiſque edita, paulo aliter exprimantur, recte perpenſa, eodem prorſus recidunt. Sic ibi legitur: *Quorum prior brevitati ſtudens, alter vero quamplures Kalendarum dies intactos relinquens, multa inveniuntur hujus operis præteriiſſe neceſſaria: quos tamen ſequutus, cenſui & Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipſo negotio ſequi veſtigia, præſertim in ſecundo ejuſdem libro; ibi enim multa, quæ in priori omiſerat & correxit & addidit.* Attende, Bedam hic deſcribi ab Adone, non ex aliqua parte, ut Florus fecerat, ſed integre completum. Porro ex his plane conficitur, tria Uſuardum præ oculis Martyrologia habuiſſe, ex quibus *opuſculum* ſuum coagmentaret, in prædicta vulgata præfatione monens: *At ſiquid, præter quod ab illis accepi, in hoc tempore auctum vel mutatum eſt, ſagaci à me indagine id perquiſitum agnoſci poterit.* Atque eccum plane evaneſcit plagii crimen, de quo nuperrime memini, dum ad unum illud SIQUID revocantur, quæcumque pure Uſuardina nuncupari poſſunt, accepta ex tabulis Martyrum Cordubenſium, unde Uſuardus ſanctorum Georgii & Aurelii reliquias conquiſierat; ex viciniotibus Galliarum eccleſiis, aut ex paſſionalibus, paucisque aliis documentis, quæ ſuis locis indicare atque enumerare non prætermiſimus.

ſecundum, quem vocat,

163 Verumtamen ſincere agnoſcit Uſuardus, ſe ex tribus potiſſimum Martyrologiis ſumpſiſſe prope omnia; ex Hieronymianis ſcilicet, ex Beda, pro ut à Floro auctus fuerat, quæ ſunt *Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipſo negotio veſtigia*, & ex *ejuſdem* Flori *libro ſecundo*, ubi *multa quæ in priori omiſerat, & correxit & addidit*: vel ut clarius habet præfatio Herinienſis: *Adhibui igitur Flori, memorabilis viri, collecta è pluribus in eodem negotio ſecundi libri commenta*, QUEM MAXIME IMITANDUM IN HIS, QUÆ VISA SUNT CONGRUA ET MEMORIÆ DIGNA, CENSUI, QUIA PLURA SUMMO STUDIO, QUÆ BREVITER PERSTRINXI, CORREXIT ET ADDIDIT. Quemnam, obſecro, manifeſtius imitari potuit Uſuardus quam Adonem, *breviter perſtringendo*, quæ hic longis ſuis elogiis *ſummo ſtudio addiderat*, ſeligendoque, *quæ viſa ſunt congrua & memoria digna?* De cetero Hieronymianum, & Bedam Flori conſuluiſſe Uſuardum, Obſervationes noſtræ ſæpiſſime oſtendunt, nec minus clare evincunt, Florum illum, ab Henſchenio & Papebrochio editum, numquam vidiſſe. Torquet eruditorum ingenia & Majores noſtros mirum in modum vexavit *ſecundus* ille *Flori liber*, quem tot ſeculis, & præſertim proxime præterito, fruſtra quæſitum novimus, & porro fruſtra quærendum, niſi, ut ſupra dicebam, vel paradoxum nobis, vel miraculum ſobrii & vigiles fingamus.

Flori librum,

164 Negotium faceſſit ſolum *Flori* nomen, quod ſi non appellaſſet Uſuardus, opus ipſum citatum, tam clare, tam aperte, tam perſpicue Adonem referret, ut ex ſolis depictis characteriſticis, legentium & conferentium oculos veritatis luce perfunderet. Deſcribuntur ſiquidem *commenta collecta è pluribus in negotio* Martyrologii, quæ in *priori opere* Bedæ à Floro aucto *omiſſa* fuerant, in hoc autem *addita*, ut *quamplures* illi *Kalendarum dies intacti* ex omni parte implerentur, ſicque adeſſent omnia talis *opuſculi neceſſaria*. At ſuppletio illa Adonis non ſemper *congrua* eſt, nec *memoria* in Martyrologiis referendæ *digna*, cum hiſtoriæ longiores ſint, quas idcirco Uſuardus *breviter perſtringere* coactus fuerit. Atqui hæc ipſiſſima & genuina Adonis lucubratio eſt, ſic in ejus præfatione, quam habes num. 157 delineata: *Ne putes me in hoc opere in vacuum laboraſſe ..... Primum fuit imperium ac juſſio ſanctorum virorum, ut supplerentur dies, qui abſque nominibus Martyrum, in Martyrologio (quod venerabilis Flori ſtudio in labore Domni Bedæ accreverat) tantum notati erant. Deinde collecti undecumque paſſionum codices animum in tantum ſuſcitaverunt, ut non ſolum præteritas dierum feſtivitates.... latius & paulo apertius deſcriberem* &c. Hæc toto opere Adoniano ubique ſe produnt, & diebus ſingulis cum Uſuardina contractione à nobis comparata, ſic parentem commonſtrant, ſic genus indigitant, ut filius nullus genitorem melius referat, hoc eſt, ut nulla epitome magis *congrua*, *memoria digna*, & in Martyrologico *opuſculo neceſſaria*, eatenus inventa ſit. Quis igitur ultra dubitet, quin ſub *Flori* nomine, vel pro *Flori libro ſecundo*, Adonis Martyrologium Uſuardus deſcripſerit.

non alium fuiſſe.

165 Nova hæc eſſe dicas, mira clamites; nihilominus certum erit & indubitatum quod ſcribimus, idque manifeſtiſſime reteges, ſi prolem cum patre, ſi Uſuardum cum Adone contuleris, vel ut labori parcas, ſi quotidianas Obſervationes noſtras expenderis. At quæſo, inquies,

qui

qui Uſuardo in mentem venire potuit, Florum nominare, cum forte adhuc ſuperſtes eſſet Ado ipſe, verus Martyrologii auctor, nomen ſuum in fronte operis tam clare exprimens, *Ado peccator lectori ſalutem.* Id qua ratione factum fuerit, equidem miror & ignoro, ſed ita rem habere, hoc me apertiſſime, perpetua hiſce aliquot annis collatione, comperiſſe exiſtimo. Effugio utitur Caſtellanus, præfationis ad I Bimeſtre pag. 23, dum difficultatem declinans, ait, Uſuardum non aſſerere, ſe Florum deſcripſiſſe. At melius idem ipſe in opere ſuo pag. 764 fatetur, Uſuardum Adonis manuſcriptum, Lugduno ad ſe deſtinatum, pro Floro deſcripſiſſe & abbreviaſſe. Quid enim aliud ſonant verba illa, *adhibui Flori memorabilis viri collecta è pluribus in eodem negotio ſecundi libri commenta?* vel iſta: *Cenſui & Flori memorabilis latiora jam in eo ipſo negotio ſequi veſtigia, præſertim in ſecundo ejuſdem libro?* Ego in toto iſto *libro ſecundo* non alium quam Adonem video, Adonem ſentio, Adonem loquentem audio.

quam Adonis Martyrologium.

166 Jam ſi propoſitæ quæſtioni inſiſtens, rogitando obtundas & eneces, qui Uſuardo in mentem venire potuerit Florum nominare, cum adhuc probabiliter ſuperſtes eſſet Ado ipſe, nomen ſuum in fronte operis tam clare exprimens, *Ado peccator lectori ſalutem?* Ad eam quæſtionem non habeo quod reponam, præter hanc unam veriſimillimam, me quidem arbitro, conjecturam; videlicet, miſſum Lugduno ad Uſuardum Viennenſis antiſtitis opus acephalum fuiſſe; puta, caruiſſe præfatione & Romano parvo, cui ipſa præfigitur. Ne vero gratis id me fingere exiſtimes; quæro, an ſatis credibile videatur, nullum uſquam de Romano illo parvo, ab Adone Ravennæ reperto, verbum facturum fuiſſe Uſuardum, ſi illud in fronte operis ad ſe tranſmiſſi vidiſſet? Aberat igitur Romanum parvum; aberat proinde & tota Adonis præfatio: atqui nomen ſuum ibi expreſſerat Ado, quod in totius operis decurſu, procul dubio, omiſerat; nihil itaque adeo mirandum, ſi Uſuardus verum nomen auctoris Martyrologii ad ſe miſſi ignoraverit. Hoc poſito, videntur cetera ſponte profluere, etiam ratio ipſa, cur Uſuardus opus illud Floro tribuendum putaverit.

Qui id factum conjicitur.

167 Hanc equidem ſic cum animo concipio: cum jam pridem Lugduno abeſſet Ado, ad Viennenſes infulas, ut minimum anno DCCCLX evectus, relictum Lugduni opus abſque auctoris nomine, ſymmyſta aliquis Benedictinus monachus, ad Uſuardum Lutetiam direxerit; hic vero Bedæ Martyrologium, a Floro recenſitum, cum eo componens, ac miram utriuſque ſimilitudinem paſſim agnoſcens, continuò ſecum ipſe ſtatuerit, fœtum utrumque aut gemellum eſſe, aut ſaltem ab eodem parente progenitum. Aliunde, non minus ipſe, quam Wandelbertus, noviſſe poterat Florum illum *nominatiſſimum eccleſiæ Lugdunenſis ſubdiaconum*, plures habuiſſe *veteres & emendatos codices*, quid magis proclive, quam inde collegiſſe, ſecundum aliquem & pleniorem Martyrologii librum a Floro eſſe compoſitum, cum in primo tot Kalendarum dies intacti remanſiſſent. Non eò id dico, quod credam, *veteres* illos qualeſcumque Flori *emendatos codices* Martyrologia fuiſſe, multo minus Martyrologium integrum & completum à Floro conditum; ſed quod nominis ejus celebritas, Uſuardo acephali Martyrologii auctorem quærenti, facile ſuggerere potuerit, Florum illud adornaſſe, cujus eo tempore inſignis doctrinæ fama adhuc ſupererat. Si hæ conjecturæ non placeant, quid plauſibilius in hac re opinari fas ſit, à peritioribus lubens addiſcam, dum interim indubitatiſſimum perſtet, purum putum Adonis opus fuiſſe, ipſum illud quod Uſuardus *ſecundum Flori librum*, aut proprio aut alieno errore ſeductus, nuncupavit.

Quid Uſuardus præſtiterit,

168 Fuit, mihi tuto crede, fuit ſub male impoſito Flori nomine, Ado ipſe ſanctus Viennenſis præſul, ſeu potius ejus Martyrologium, perpetua & perennis Uſuardi ſcaturigo, ex qua totum noſtrum Uſuardinum, pro maxima ſui parte coaluit. Adde huic Hieronymianum & Bedam, Flori ſtudio ampliatum, ex quibus, ſi textrina metaphora rurſus uti licitum eſt, ſtamen ſeu catellam conficies, cui ſubtemen innexuerit Uſuardus, præſertim ex notioribus ipſi Sanctis Gallicis, & recens acquiſita Martyrum Cordubenſium notitia. In decurſu operis ſæpe à nobis dubitatum invenies, utrum Sanctos alios & aliunde conquiſitos enumeratis hic ductoribus ſuis adjunxiſſet Uſuardus. Et quidem raros hujuſmodi Sanctos novimus; novimus tamen: nam *Aſclas* XXIII Januarii, ab antiquioribus notatus non eſt, uti nec *Philemon* & *Apollonius* VIII Martii. Nonnullos alios alibi indicavimus. Jam memoriæ occurrit *Gregorius Elibertanus Bæticus* XXIV Aprilis, qui forte melius prætermiſſus fuiſſet. Septembris XXI eſt *Pamphilus martyr Romanus*, à me alibi fruſtra quæſitus. Quid quod XXVIII Septembris, XII Novembris & IV Decembris, textus totus proprie & privative, ut vulgo loquimur, Uſuardinus ſit. Menſe Octobri Sancti aliqui ab Uſuardo aliunde adſciti commemorantur, ut vide ibi, I, III, XI, XIV, XX & XXV. Hæc in ſpecimen ſufficiant.

unde opus inceperit.

169 Supereſt quærere, unde Martyrologii ſui initium fecerit Uſuardus? De ea controverſia ſatis copioſe dictum eſt præfationis hujus cap. 2. a num. 109. Beda, Florus, Wandelbertus, Rabanus, Notkerus à Kalendis Januarii cum Romano parvo & Hieronymiano Epternacenſi annum eccleſiaſticum exorſi ſunt; credimus tamen, Roſweydum recte ſenſiſſe, quod Ado à IX Kalendas Januarii, ſeu à vigilia Nativitatis inchoaverit: idque ſecutum fuiſſe Uſuardum exiſtimamus, ex præſtantiſſimis vetuſtiſſimiſque duobus codicibus noſtris Pratenſi & Herinienſi, à quibus plerique alii diſſentiunt. Nos interim primos, & accuratiores Uſuardi editores, Muneratum, Beli-

num

Digitized by Google

num, Grevenum & Molanum, atque adeo receptiſſimum jam morem imitati, ab octava Nativitatis & Circumciſione Domini, ſeu à Kalendis Januarii exordium ſumere maluimus. Atque hìc totius noſtræ Martyrologicæ genealogiæ terminum figimus, deducta arbore ad Uſuardum, qui operis noſtri materia, finis & ſcopus eſt. Cum vero Martyrologorum nullus, tam numeroſam prolem, nullus tot filios poſt ſe reliquerit; hi vero à parentis nativa imagine paulatim deflexerint, in eo nobis maxime laborandum, ut collectis hinc inde lineamentis, veram perfectamque parentis effigiem adumbrare conemur. Luſtremus jam itaque totam Uſuardi ſobolem.

ARTICULUS III.

Antiquiores Uſuardini Martyrologii editiones ordine recenſentur.

IPſo præfationis hujus principio ſatis præoccupata eſt, quæ mihi hìc fieri poſſet maxime obvia objectatio, cur ſcilicet poſt tam multas Uſuardini Martyrologii editiones, quæ in omnium manibus ſunt, hæc noſtra nova & tam operoſe elaborata prodeat. Brevi reſponſo rem conficiam, ſi dixero nullam hactenus editionem repertam, quæ non alterius deſiderium poſt ſe reliquerit; quippe cum nulla talis ſit, quin rerum Martyrologicarum periti, graves in ea defectus & plures exceſſus deprehenderint, adeo ut multi eruditi viri, etiam recentiſſime, doctiſſimos Patres Benedictinos cœnobii ſancti Germani à Pratis excitaverint, & tantum non vellicando compellere conati ſint, ut autographum ſuum, ſeu verum ſeu putatitium, publici aliquando juris facerent, quod ab ipſis hactenus impetrari non potuit, ut ſupra ſatis inſinuavimus. Cauſas ibi memoratas non repeto, omnium inſtar ſit, Bollandi noſtri meditatum à tot annis conſilium, de edendo olim Uſuardo *nativa ſimplicitate*, ad quam eruendam, plura nobis adjumenta acceſſere, quam in operis de Actis Sanctorum exordio, aut Roſweydus aut Bollandus colligere potuerint. Ut autem de hac noſtra editione rectum feratur judicium, præmittenda eſt aliarum omnium cenſura; ſubjiciendi deinceps ſingulorum codicum Mſs. characteres, ex quibus omnibus decerni queat, non ſuperfluam, nec inutilem diligentiam in hoc opere à nobis collocatam. En pollicitam recenſionem.

171 Prima omnium eaque antiquiſſima, quam ſaltem noverimus, Uſuardi editio, ea eſt, quam frequentiſſime citatam habes ſub nomine MAXIMÆ LUBECANÆ. Lubecanam eſſe, & anno MCCCCLXXV typis primùm vulgatam, tradunt Majores noſtri in Actis, atque in multis eorum ſchedis reperio. In ipſo opere annus notatus non apparet, cum ſit pars aliqua à grandiori volumine avulſa, *quo*, ut in epilogo dicitur, *ſacra faſciculariter totius mundi hiſtoria ambitus continetur.* Patet id ex paginarum numero ſuperne in medio primæ faciei calamo adſcripto; qui incipit à CCCCIX pergitque ad CCCCXXXV, unicam ſemper folii faciem notans. Forma in lato ſpiſſoque folio expanſa eſt, unde à nobis merito *Maxima* appellatur, diſtinguiturque ab alia etiam Lubecana anni MCCCCXC, de qua inferius agemus. Nihil habet hæc editio, quo magnopere commendetur; nam typi ipſi Teutonici ſeu Gothici valde imperfecti ſunt, ſcatetque totum opus innumeris mendis: ipſum vero Martyrologium longe recedit ab Uſuardina puritate, ſæpe auctius & interpolatum, ſimileque codici manuſcripto, quem cum proprio nomine appellare non potuerim, *Antverpienſem* ſimpliciter nuncupo, ut à duobus aliis *majori* & *maximo* diſcernam. Advertet lector cum Lubecana & Antverpienſi plerumque conjungi codicem *Ughellianum*, ut alibi dicam. Non eſt itaque, qua de agimus, editio primæ & optimæ notæ, claſſem ferme peculiarem cum duobus aliis conſtituens inter primos & medios, tametſi ſæpius inter primarios locum obtineat.

Omnium prima

172 Volumen ipſum ingentis molis, à quo hoc Martyrologium diſtractum diximus, ad Muſeum noſtrum ſubinde acceſſit, ſub titulo *Rudimenti novitiorum.* Annus editionis rectiſſime obſervatus eſt, nam ita ad calcem copioſiſſimi indicis totiuſque operis legitur: *Anno ſecundum carnem filii Dei à Nativitate* MCCCCLXXV, *ipſo die ſanctiſſimi regis & martyris Oſwaldi, qui eſt* V *Auguſti, ſanctiſſimo in Chriſto Patre ac Domino noſtro Sixto Papa* IV, *Illuſtriſſimo præclariſſima domus Auſtriæ Frederico tertio, Romanorum imperatore invictiſſimo, ſemper Auguſto, ac pro nunc Coloniæ exiſtente; imperiali nobili in urbe Lubecana, arte impreſſoria, ſpeciali gratia divina, animarum ob ſalutem fidelium inventa: epithoma iſtud, partes in ſex, juxta mundi ſex ætates diviſum, prius alibi non repertum, quod placuit Rudimentum novitiorum intitulari; Dei adjutorio, qui ſupernas res ac ſubternas fortiter, ſuaviter, tranquilleque diſpenſat, per magiſtrum Lucam Brandis de Schaſſ, feliciter eſt excuſum atque finitum.* Nihil hìc ad me attinet de tota illa rerum farragine judicium ferre; non aliunde pretium, quam ab impreſſionis ætate habere videtur, quod & in Martyrologium derivari facile patimur, quamvis de cetero, ut puriſſimum Uſuardinum non admittamus.

Lubecana maxima an. 1475.

173 Ætatis ordine priorem excipit editio ſeu verſio Uſuardi Belgica, cujus ſex ſoli priores menſes apud nos exſtant, immixti Legendæ aureæ Jacobi de Voragine, itidem Belgicæ, in parvo folio Ultrajecti vulgatæ anno MCCCCLXXX. Verum neque huic æſtimationem vetuſtas addidit, cum raro pura ſit, extracta ex codice aliquo ſimili *Leydenſi* aliiſque, quos mediæ notæ appellare conſuevimus

Ultrajectina Belgica an. 1480.

Digitized by Google

ſuevimus, & infra latius deſcribemus. Huic jungi poteſt editio Florentiæ procurata per Franciſcum de Bonaccurſiis anno MCCCCLXXXVI, quam Henſchenius reperit in bibliotheca Strozziaoa, eamque cum editione Greveni, aliiſque duobus codicibus Uſuardinis Mss. contulit, altero ejuſdem bibliothecæ Strozzianæ, altero Mediceæ. Quid de ea cenſendum ſit, non eſt mihi integrum hìc depromere, cum ſola extracta Henſchenius propria manu deſcripta reliquerit, quæ paſſim inter Auctaria citamus ſub nomine codicum FLORENTINORUM. Frequentiſſimi exceſſus oſtendunt, quam parum pura ſit præfata editio, cujus exemplar Neapoli ad SS. Apoſtolos aſſervari, emendatum à Georgio Antonio Veſpuccio, Præpoſito cathedralis eccleſiæ Florentinæ, notavit alicubi Papebrochius. Atque hæc ex aliorum relatu.

Florentina an. 1486.

Colonienſis & Lubecana 1490.

174 Præter Lubecanam maximam citari ſæpius in Actis ſolet *Lubecana* alia anni MCCCCXC, cum altera *Colonienſi*, priori omnino ſimili, ipſoque eodem anno vulgatâ. Habet poſterior formam parvi folii cum hac in fine epigraphe: *Explicit Martyrologium Uſuardi monachi, ſicut habetur augmentatum, ut patet; impreſſum diligenter per me Johannem Roelhoff de Lubeck, civem ſanctæ feliciſque Coloniæ Agrippinæ, & conſummatum feliciter anno ſalutis ac gratiæ* MCCCCXC, *in vigilia ſanctiſſimorum trium Regum, præfatæ civitatis patronorum ac protectorum jugiter.* Notavit Roſweydus, *adjunctum* olim fuiſſe *legendæ aureæ, & valde ab Uſuardo variare*: quod poſtremum veriſſimum eſſe, probant quotidiana auctaria, ex hac & altera editione Lubecana Uſuardino textui immixta aut adjecta, quorum plurima ad Colonienſes proprie pertinent. Porro Lubecana illa alia, ex priori Colonienſi, aut ſaltem ex conſimillimo manuſcripto certo certius deſumpta, immixta eſt Doctrinali Clericorum forma quarta minori; in eo à priori diſcrepans, quod incipiat à vigilia Nativitatis Domini. In fine apponitur: *Solus iſte libellus directive quemque dirigit ad cælum. Explicit Doctrinale Clericorum, una cum Martyrologio Sanctorum, diligenter in Lubeck impreſſum anno à Nativitate Domini* MCCCCXC. Poſſent ex iſto Doctrinali nonnulla curioſe obſervari, ſed ea ad inſtitutum præſens nullatenus pertinent.

earum auctor

175 De hujus Martyrologii, bis uno anno excuſi, auctore vel augmentatore, diſputare multis non vacat. Rogatus olim à Bollando P. Jacobus Kritſradt, Societatis noſtræ, ut de Hermanni Greven, Cartuſiani Colonienſis ætate & ſcriptis certa aliqua diſquirere conaretur, reſpondit V Martii MDCL, ſe Cartuſiæ illius P. Vicarium adiiſſe, ex quo didicerit, præfatum Martyrologium anni MCCCCXC, *deſumptum* eſſe *ex ſcripto quodam* V 38 (qui eſt numerus bibliothecæ Cartuſianæ) *per omnia*. Porro *ad marginem* citati Martyrologii excuſi, *in columna dextra ultima vacua ſcriptum manu P. Garnevelt p. m. Cartuſiani*: *Auctor eſt V. P. Hermannus Greven (ſive Greſgen) ſacerdos profeſſus Cartuſiæ Colonienſis, qui obiit anno* MCCCCLXXX, V *die Novembris.* At non ſatis explorata hæc eſſe, patet ex alia notatione, quam refert idem Kritſradt, nempe, *in prima* ejuſdem codicis *pagina ſcriptum* eſſe *antiquo charactere ante centum annos*: *Alibi ſic ſcribitur; Joannes Greſgen, noſtræ domus Coloniæ, auxit Martyrologium Uſuardi.* Et infra: *Joannes Greſgen obiit Kalendis Aprilis.* Infra denuo, GRIFGIN *Carthuſianus.* Audi modo ſchedulam manu ipſius Vicarii Cartuſiæ Colonienſis, F. Joannis Lotley, exaratam, quæ ita habet: *De patria & familia P. Hermanni Greffgen, nihil mihi conſtat. Alter, de quo mentionem feci, fuit Joannes Scherfgen, patritius Colon. ob affinitatem nominis à me relatus, qui num aliquid ſcripſerit, ignoro. In nulla editione exſtat nomen auctoris, quod aliunde conjecturare oportebat.*

fruſtra quæſitus.

176 Cetera in hanc rem perquiſita, ſed æque incerta, prætereo, cum ſatis pateat, fruſtra laboratum in eruendo nomine auctoris, qui editionem illam Uſuardinam Colonienſem anni MCCCCXC auxerit aut excudi curaverit: idcirco à Majoribus noſtris ſimpliciter ſemper editio Colonienſis iſtius anni, à me vero in Auctariis Uſuardinis ſic cum Lubecenſi conjuncta, ut uno ſemper nomine utramque deſignem ſub titulo EDITIONIS LUBECO-COLONIENSIS, ſive à Cartuſianis, uno aut pluribus, ſive ab alio procurata fuerit. Alteram ab altera divellere nolui, quod eadem plane referat, videaturque Lubecana ex Colonienſi eodem anno accepta; quod nemo tantopere mirabitur, ſi attendat, priorem *conſummatam* fuiſſe *in vigilia ſanctiſſimorum trium Regum.* De auctore duarum aliarum editionum Colonienſium anni MDXV & MDXXI, quas brevi recenſebimus, aliter ſentiendum eſt; eas enim Bollandus, Henſchenius & Papebrochius conſtanter citant ſub nomine *Uſuardi Cartuſiæ Colonienſis*, vel ſub *Additionum Cartuſiæ Colonienſis ad Uſuardum*, vel ſub æquivaleoti deſcriptione, quæ idem deſignet; frequentiſſime autem ſub appellatione GREVENI non Joannis, ſed *Hermanni*, quamvis, ſi hic obierit MCCCCLXXX, earum editionum auctor eſſe non potuerit. Sed quidquid de rei veritate demum ſtatuatur, utraque illa poſterior editio *Greveniana* à nobis dicitur, toto opere ſic ſemper nuncupata.

Muneratus an. 1490 & 1536.

177 Anno illo eodem MCCCCXC alia Uſuardi editio prodiit Pariſiis in folio, ſub ſolo titulo Martyrologii, ut teſtatur Roſweydus, qui editionem alteram anni MDXXXVI apud Ambroſium Gerault in quarto majori, quæ apud nos exſtat, contulit cum priori, ſervata Lovanii in domo Standonica. Ejus auctor vel editor fuit *Joannes le Munerat, Cantor & Scholaſticus, Theologus Pariſienſis*, ut alicubi notavit Colvenerius: Caſtellanus proprium nomen admittit, ſed titulum alium non tribuit quam *Bourſier du college de Navarre*, 1 Bim. p. 668, ubi, niſi fallor, in duobus errat; 1, quod pro anno MDXXXVI ſignet MDXXXV 1 2, quod ita loquatur, ac ſi eo primùm anno editio facta fuiſſet, cum conſtet priorem alteram annis XLV vetuſtiorem eſſe, ſitque veroſimillimum, Muneratum ad ſecundam

uſque

uſque editionem non ſupervixiſſe. Obſervatione dignus eſt titulus, qui in poſteriori editione adſcribitur his verbis: *Martyrologium, hoc eſt Martyrum recenſio, ſive catalogus, in quo, quid pro Chriſti Eccleſia & fide, ſancti Martyres Dei paſſi, geſſerint, ſuccincte & vere recenſetur; eorumdemque feſtivitates, in quemque menſis diem incurrent, indicantur; ad Euſebii & Hieronymi aliorumque ſacrorum authorum exemplum, cura & juſſu Caroli Magni imperatoris digeſtum, inſertis lectionibus moralibus, diſciplina eccleſiaſtica regulam continentibus, de mandato Ludovici Chriſtianiſſimi & glorioſiſſimi, ſemperque Auguſti, conſcriptis, anno à Chriſto nato* DCCCXVI. Hæc facile corrigi poſſunt; utinam tota editio erroribus aliis & præſertim typographicis, non redundaret! Ceterum inter puriores Uſuardos hic connumerata eſt, tunc excluſa, cum aliò deflectit.

178 Deſcriptas hactenus Uſuardi editiones, celebritate ſua antecellit ea, cui hic titulus præfigitur: *Martyrologium ſecundum morem Romanæ curiæ.* In fine autem ita habetur: *Finit Martyrologium accuratiſſime emendatum per magiſtrum Belnum de Padua, Ordinis fratrum Heremitarum ſancti Auguſtini; nec non additionibus Patrum aliorum religionum copioſus* (in alia editione *copioſum*) *effectum. Impreſſum Venetiis juſſu & impenſis nobilis viri Lucæ Antonii de Giunta Florentini, arte autem Joannis Emerici de Spira, anno* MCCCCXCVIII, *Idibus Octobris.* Facile obſervas, male impreſſum auctoris nomen *Belnum* pro *Belinum*, quod in altera editione emendatum eſt, vel *Bellinum.* Poſtremo hoc modo ſcripſere paſſim Majores noſtri in Actis, nec male, cum ita exprimatur in præfatiuncula ante Kalendas Januarii. Ego aliam formationem ſecutus ſum, quod eam veriorem exiſtimaverim, cum in editione Pariſienſi clare ad calcem poneretur, ſatiſque appareret, in prima Veneta litteram I abſorptam fuiſſe. Utramvis inflexionem elegeris, perinde nobis erit. Monendus hîc lector, nonnumquam in Actis, memoriæ lapſu, præfatam editionem Venetam citatam eſſe ſub anno MCCCCLXXXVIII, pro vero anno MCCCCXCVIII, ſic habetur tomo II Maii pag. 657 &c.

Belinus an. 1498, 1521 &c.

179 Liceat mihi hîc verbo quærere, fueritne typographus ille *Joannes Emericus de Spira*, filius aut nepos *Joannis Spiræ* vel *de Spira*, an idem ipſe, qui typis longe elegantiſſimis, rotundis ſeu Romanis anno MCCCCLXIX Venetiis excuderat Caii Plinii hiſtoriam naturalem in ampliſſima forma & quidem membranea; quam dono, æterna memoria digno, Muſeo noſtro hagiographico traditam voluit vir illuſtriſſimus noſtrique operis ſtudioſiſſimus Guilielmus Albertus Baro de Griſperre, Goyck & Liberſaert, Brabantiæ Concellarius, de qua verbo memini in dedicatione Tractatus mei de Patriarchis Alexandrinis, ante tomum V Junii, eidem patrono noſtro & Mæcenati inſcripti. Dubium movet adjecta præfato volumini metrica hujuſmodi epigraphe:

De prima editione,

Quem modo tam rarum cupiens vix lector haberet;
Quique etiam fractus pene legendus eram,
Reſtituit Venetis me nuper SPIRA JOANNES
Exſcripſitque libros ære notante meos &c.

Cur autem filio potius, nepoti vel alteri conſanguineo, Belini editionem tribuendam cenſeam, facit immenſa typorum diverſitas, excudendique ratio tam parum accurata, ut Belini Uſuardus ad Plinium nec per umbram comparandus ſit. Sed ad Belinum redeamus.

180 Præmittit ipſe ſolitis præfationibus aliam, fortaſſe ſuam particularem, à Molano etiam editam, qua fatetur ſe ſolos duos Martyrologos, nempe Hieronymum & Bedam, Uſuardo antiquiores agnoſcere. *Tertius*, inquit, *fuit Uſuardus monachus, cujus opus magis habetur in uſu apud multas eccleſias, quæ etiam creduntur aliqua ejus operi in locis variis addidiſſe, præcipue de Sanctis & feſtis pertinentibus ad eoſdem. Et hujus eſt Martyrologium ſcriptum, quod nos pro majori parte duximus eligendum & præ aliis tenendum.* Candide & vere ait, *pro majori parte*, nam & ipſe Sanctos & feſta pro arbitrio ſuo addidit, ut ex Auctariis Uſuardinis ſæpe patebit. Nihilominus à Scardeonio, de antiquitate urbis Patavinæ lib. 2, claſſe 7, pag. 154, laudatur Belinus non ſolum ut editor, ſed ut corrector *Martyrologii, quod olim cum pro ſua raritate in choris tantum & in conventibus publice legeretur, nunc hujus opera factum, ut ab omnibus legatur* &c. Adde his Caſtellani verba, Bimeſtri I pag 134, quibus hanc laudem Belino tribuit, quod quemadmodum Notkerus inter antiquos claſſicos Martyrologos poſtremus eſt, ita Belinus inter recentiores ſit primus. Sciebat utique vir eruditiſſimus, alias editiones Belinianam præceſſiſſe, ſed huic primas deferre voluit, quod communior eſſet, magiſque pervulgata.

quâ & ſecundâ,

181 Præter primam illam Venetam editionem anni MCCCCXCVIII, eſt penes nos poſterior Pariſienſis anni MDXXI, atque hæ ſolæ ſunt, quas toto opere citavi, cum poſteriores ſeu Venetas ſeu alias impreſſiones in Muſeo noſtro non repererim. De aliquibus loquitur Molanus in editione anni MDLXXIII præfatione ad lectorem pag. 7: *Venetiis ad ſignum Spei excuſum* (Belini Martyrologium) *anno 49 & Pariſiis anno 21* (& hac potiſſimum editione utitur Molanus.) *Videtur etiam id nonnihil auxiſſe Sanctis Paduæ, & Venetæ eccleſiæ, & diverſarum religionum. Exſtant & alia Romanæ eccleſiæ Martyrologia, quæ non vidi. Eccleſia enim ſancti Petri, utitur Martyrologio Venetiis impreſſo anno 60, quod Alexander Peregrinus Brixienſis, Julii tertii ſacellanus, opera ſua emendatum edidit. Eccleſia autem Lateranenſis utitur Martyrologio apud Hieronymum Cavalcalupum anno 1564 impreſſo.* Videor recordari, nominatas alicubi editiones annorum MDXLVIII & MDLXVI, niſi fortaſſe in numeris erra-

non aliis uſi ſumus.

erratum ſit, & annus LXVI, pro LXIV; & XLVIII, pro XLIX, male redditus. Sed quidquid de his ſit, ſolæ duæ ſuperius laudatæ à nobis appellantur, quarum poſterior à puritate Uſuardina magis deflectit. Exceſſus & defectus ſuis quique locis in Auctariis deſcribuntur.

Grevenus an. 1515 & 1521,

182 Belinianis longe caſtigatior & accuratior gemina Colonienſis editio anni MDXV, & MDXXI, quam utramque Hermanno *Grefgen* ſeu *Grefgen* (molliori inflexione *Greven*) à Majoribus noſtris adſcriptam nuperrime dixi, & porro adſcribere perrexi, non alio quam *Grevens* nomine, ambas appellans. Scio, citari aliquando ſub generaliori appellatione *Cartuſiæ*, vel *Cartuſianorum Colonienſium*; ſed fruſtra pluribus tribuitur, quod ab uno ſolo procuratum eſt, ut ex ejus verbis paulo inferius conſtabit. Non magna, in re inter utrumque diverſitas; paulo major in ſtylo; ſed ultima correctior eſt, & cum priori ita collata, ut ex una, utriuſque ſententia perſpiciatur. Utraque apud nos eſt, utramque conſului, ſiquando commemorationum varietas id mereri videbatur. Optime profecto de Uſuardo meritus eſt; aut Hermannus ipſe Grevenus, aut quiſcumque alius editiones illas adornavit & correxit, dum textum ipſum Uſuardinum, appoſito ſigno, ab additionibus variarum eccleſiarum ſolicite diſcrevit, non ſic tamen, ut textus ejus ſemper omnino expurgatus ſit. Non lubet hic dies omnes percurrere, quibus ab omnimoda puritate recedit; faciet id lector, ſi ſubjunctos Uſuardinis textibus codices vel ſolum numerare voluerit. Notanda hic ſunt, quæ Grevenianæ editioni propria animadvertimus.

ex codice Carnotenſi,

183 Satis certum eſt, Grevenum (ſic auctorem imposterum nominare liceat) priorem editionem Colonienſem habuiſſe præ oculis, at ut textum genuinum ab acceſſionibus ſecerneret, adjutus fuit codice aliquo Uſuardino ex Gallia accepto, quem Carnotenſem fuiſſe, probant additamenta ei eccleſiæ propria, a me hinc inde detecta, ut XIV Martii: *Eodem die Carnoti, ſancti Leontii epiſcopi & confeſſoris.* Item XVI Maii: *In pago Carnotino, paſſio ſancti Emani, Mauritii atque Almari.* Solus menſis October exempla quatuor ſuppeditat, ut VII Oct. *Civitate Carnotis, inventio corporis ſancti Caletrici, ipſius civitatis epiſcopi.* Tum. XVI: *Carnotis, natalis ſancti Priſci martyris, ſuper Fluvium Andure.* Rurſus XVII: *Carnoti, ſancta Solina virginis. Apud eamdem urbem, dedicatio baſilica in memoria beatiſſima Maria matris Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Denique XXV: *Apud Carnotum, dedicatio eccleſia ſancti Johannis Baptiſta, & ſancti Vincentii levita & martyris.* Quæ, aliaque in decurſu operis nonnumquam obſervata, clare, ni fallor, oſtendunt, non potuiſſe illa Uſuardo tribui, niſi quia in proprio Carnotenſi codice reperta, quem ſolum habuerit, & tamquam purum Uſuardum Grevenus ſibi ſequendum præfixerit.

textu ab Auctariis diſtincto.

184 Utitur alio ſigno Grevenus, ſic ferme formato, L, de quo ita loquitur in præfatione ſua fol. 5: *Interdum autem*, inquit, *parvus* L *ponitur, ad inſinuandum, Sanctum illum, cui præponitur, ſuperadditum eſſe Uſuardo, quamvis ante* (aliud ſignum) *ponatur. Quod tamen in feſtis Conceptionis, Præſentationis, & Viſitationis beata Maria, ſancti Thome epiſcopi & martyris, & ſancta Catharina virginis & martyris minime obſervatum eſt.* At quocumque ſigno affecta vel non affecta fuerint ea quæ textui Uſuardino adjiciuntur, ea nobis ſufficiens ratio eſt, quemadmodum alibi non ſemel diximus, ut Grevenus è purorum codicum numero excludatur. Sic habes citatis jam diebus, item I Aprilis, V & XX Auguſti, XIII Septembris & alibi. In fine totius operis rationem reddit, cur Sanctos aliquos Martyrologio non putaverit inſerendos: ubi inter alia ſic loquitur, ut vere colligi poſſit, non plures, ſed unicum totius collectionis auctorem eſſe. En ejus verba: *Finis Martyrologii Uſuardi monachi, cum additionibus ex diverſis Martyrologiis multo ſudore collectis, ſeparatimque jam ſecundo, anno* D. MDXXI *apud Coloniam Agrippinam adjectis. In quibus additionibus,* QUI IPSAS COLLEGIT, *juxta ſententiam D. Hieronymi vel Beda, ſimpliciter fidem ſive hiſtoria, quam legebat, ſive diverſorum in hac re ſtudioſiſſimorum ſcriptis accommodavit; deprecans charitatem Spiritus ſancti, ut labor ſuus fructum in devotorum profectu, ad Dei & Sanctorum ejus gloriam, invenire valeat.* Quæ hic addi poſſent, ex proxime ſequentibus facile intelligentur.

Molanus an. 1568, 1573 &c.

185 Uſuardi editionibus hactenus enumeratis, nitore, elegantia & puritate palmam omnino eripit, poſtrema ordine, quam peculiari ſtudio adornavit Joannes Molanus, Lovanienſis Theologus, vero cognomine Belgico *Vermeulen*, quod Gallicè vertit Caſtellanus in præfatione ad Martyrologium univerſale, *de la Meule*. Malim ego vertere *du Moulin*. Teſtatur Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica, Inſulis Flandrorum natum eſſe MDXXXIII, *quo pater*, inquit, *diſcendi idiomatis Gallici gratia, cum uxore pragnante, conceſſerat.* Mirum eſt, quod addit, *nonniſi materni ac vernaculi, hoc eſt Brabantici ſermonis, gnarum fuiſſe, malluiſſeque Lovanienſem audire*, à matris patria; cum pater eſſet Schoonhovianus. Ego ex Molani lectione mihi plane perſuaſeram, Gallici ſermonis peritum, imo in ſervanda Gallica ſcribendi ratione paulo ſcrupuloſiorem, utpote qui ubique ab efformando W ſtudioſe abſtineat, quod ipſum in auctariis ejus plerumque ſervavimus. Nimis religioſe fortaſſe, ſed eadem ſcribendi ratione, quæ in aliis Uſuardinis codicicibus paſſim ſervata eſt, ut vel hinc haberent curioſi, quo de ſingulorum pretio facerent conjecturam.

Elogium ex Valerio

186 Quid ſi autem in lingua Molani vernacula tantillum aberrarit Valerius, qui nec Martyrologii ejus editiones ſatis accurate conſuluit. Etenim Molani ſcripta enumerans, ſic habet primo loco: *Uſuardi Martyrologium, annotationibus auctum, Lovanii* MDLXXIII *&* MDLXXVII, *typis Hieron. Wellai.* Dormitavit hic Valerius, nam prima editio Wellæana annum præfert MDLXVIII, altera MDLXXIII: tertia eſt Antverpienſis apud Nutium anni MDLXXXIII, quæ etiam Pariſiis

magno

magno volumini Hiſtoriæ veterum Patrum per La Barre inſerta eſt, eodem ipſo anno MDLXXXIII, nec alias ſcio hactenus prodiiſſe. Huc ſpectat hallucinatio altera, niſi fallor, V. C. Du Pin, qui in ſua ſcriptorum Bibliotheca editionis Amſtelodamenſis, ſec. IX pag. 200, col 2, impreſſionem, neſcio quam, Antverpienſem citat, pro anno MDXXXVIII, priorem ſcilicet Lovanienſi anni MDLXVIII. Verum conjicio, male legiſſe eruditiſſimum virum, aut forte cifras tranſpoſitas reperiſſe, ſic ut pro ultimæ editionis anno 1583, viderit 1538: qui certe facilis lapſus eſt; at turpius errat idem Bibliographus, dum in citata ipſa columna, Bollandum in Moſandri locum ſubſtituit, Surianique ſupplementi auctorem facit.

187 Quidquid interim ſit de Molani natalibus, aut vernaculo ſermone; conſtat, eruditione *& Cardinali Baronio.* & ſcriptis, quæ ibi Valerius explicat, celebrem fuiſſe, ſed prima Uſuardini Martyrologii editione celebratiſſimum. Hæc una eſt, quam ſupra dicebam, antiquioribus omnibus palmam præripuiſſe, eò potiſſimum, quod Uſuardi textum, quanta fieri potuit diligentia, nativæ puritati & ſimplicitati reſtituerit. Hanc extollunt, hanc celebrant, hanc merito ſuſpiciunt Hagiophili omnes, tantoque in pretiò fuit Cardinali Baronio, ut hoc æſtimationis ſuæ perenne monumentum, præfat. ad Martyrologium Romanum cap. 9 exſtare voluerit: *Tanti viri, de Eccleſia Dei & veritate Catholica optime meriti, nec brevem ſcedulam deperire æquanimiter patior: cui (dicam ingenue) iſtæc omnia, hoc ex parte accepta fero, quod in denſiſſimam ſilvam primus ipſe ingreſſus, mihi aliiſquè aditum patefecit, quo etiam nomine, cum ego, tum eruditi omnes plurimùm ei debere, lubenter agnoſcimus & confitemur.* Laudat illic etiam Baronius editionem poſteriorem, ſeu mavis poſteriores, nam qui earum unam novit, omnes novit; mihi vero omnibuſque puræ & nanvæ Uſuardinæ ſimplicitatis adoratoribus, unicè cara ſummoque in pretio eſt prima illa, in qua ſola Uſuardus agnoſcitur, altera vel alteris, neſcio quorum ductu & conſilio, mutationibus, tranſpoſitionibus, atque interpolationibus ita deformatis, ut Uſuardus prope ex oculis fugiſſe videatur. Priori itaque ad eruendum Uſuardi textum uſi ſumus, aliæ augendis ferme Auctariis plerumque ſubſerviunt. Audiamus modo Molanum ipſum de prima illa ſua editione, præfationis cap. 4 diſſerentem.

188. Mitto illa, in quibus cum Sigeberto aut cum aliis à vero aberravit; ſic ibi proſequitur: *Ejus præfatio* *In primo autem prologo, inter eos, qui Uſuardo communiter præmitti ſolent, notatur, Uſuardi opus magis quam Hieronymi aut Bedæ in uſu haberi apud multas eccleſias; qua etiam ejus operi creduntur aliqua in locis variis addidiſſe, præcipue de Sanctis & feſtis pertinentibus ſpecialiter ad eaſdem. Propter iſtas autem additiones ad Uſuardum, non facile eſt, ipſum Uſuardum ſolum & abſque additionibus ei indiſtincte permixtis prælo dare: quod tamen nos feciſſe ſpero, quamvis ſubdubitem, num pauca noſtros conatus ſubterfugerint. Interpoſui quidem nonnulla in ipſo Uſuardo ex Beda, Adone, diverſis eccleſiarum Martyrologiis & aliunde, ſed alio charactere & præmiſſo littera, per quæ lector facillime advertat, ea Uſuardi non eſſe. Contuli autem Uſuardi Martyrologium Coloniæ in 8 excuſum anno* MDXXI, *cum Romanæ Eccleſiæ Martyrologio; ea enim Uſuardo aucto utitur: item cum diverſis Martyrologiis in Francia excuſis, quæ omnino ſunt Uſuardi, ſed aucta: & poſtremo cum Mst. aliquot; & ex horum collatione animadverti, Uſuardum Coloniæ prædicto anno impreſſum, paucos tantum habuiſſe additiones ab Uſuardo indiſtinctas: plurimas enim habet, ſed ab Uſuardi verbis notula aliqua diſtinctas. Indiſtinctis itaque illis additamentis ex Uſuardo expunctis, eſt in hoc Martyrologio ipſe Uſuardus majori charactere ſolus, & diverſorum exemplarium ſubſidio caſtigatus. In quibus omnibus* USUARDUS *ſcriptum invenio, ſemel atque iterum* HUSUARDUS; *Trithemius tamen & plures Germani eum* ISUARDUM *nominant.*

189 Ex his paucula nobis expendenda ſunt & illuſtranda. Veriſſimum cenſeo, quod ait Molanus, *expenditur* *propter additiones ad Uſuardum, non facile eſſe Uſuardum ſolum, & abſque additionibus ei indiſtincte permixtis prælo dare*; nam adhibita omni ſua diligentia, locis pluſquam triginta ab Uſuardina puritate receſſiſſe, in Obſervationibus noſtris lector inveniet. Nec quiſquam exiſtimet, me ita mihi abblandiri, ut ſimplicitatem omnem aſſecutum putem, quod quî fieri ſatis commode poſſit non video, cum inter tot editiones jam recenſitas, & tot Mss. codices, quos porro recenſebimus, nullus ſit, qui non pluribus exceſſibus aut defectibus laborare comperiatur. Id præ Molano, ſubſidii habuimus, quod plures omnis generis codices ad manum fuerint, quod ejus aliorumque ſolertia adjuti, apertis, conſultis, collatiſque Uſuardi fontibus, facilius longe nobis fuerit falſa à veris, genuina à ſpuriis, ſcoriam ab argento ſecernere. Siquid conatus noſtros ſubterfugerit, & cognoſcendi & ignoſcendi errati locum nobis datum iri, plane confidimus. Argumenta ultro citroque ad eruendam probandamque Uſuardi puritatem ventilata, hîc repetere ſuperfluum judico, cum hæc ſit totius noſtri operis per ſingulos dies deducta materies.

190 Pergit Molanus: *Contuli autem Uſuardi Martyrologium Coloniæ in* 8 (minori forma) *excu-* *& paucis* *ſum* MDXXI (Grevenum indicat, de quo proxime egimus) *cum Romanæ eccleſiæ Martyrologio; ea enim* *illuſtratur.* *Uſuardo aucto utitur.* Ea eſt Belini editio, quam pro Romano Martyrologio accepit Molanus, ex hoc capite à Baronio reprehenſus, ſed *tolerabili*, inquit vir eminentiſſimus, *& venia digno errore, cum ipſe tam longe poſitus, ea neſcierit, quæ illi, qui Romæ agunt, vix magno labore, pervigili diligentia, & ſumma ſunt induſtria conſecuti.* Siquidem id conſecuti ſint, aut conſequi potuerint, rebus illis adhuc in obſcuro latentibus. Quamquam enim Baronius præclare doceat, Romanum aliquod antiquum fuiſſe Martyrologium à ſancto Gregorio deſcriptum, fateri tamen cogitur, ſe

iſtiuſmodi Martyrologium numquam vidiſſe: nos vero ſub principium ſuperioris capitis evicimus, Gregorii characteres in Martyrologium, ab Adone Ravennæ repertum, nullatenus convenire; in quo Romanis nihil damni datum eſt, cum pro uno bina Martyrologia vera, genuina, vetuſta & pridem publici juris facta ipſis vindicaverimus. Hæc cum Molanus ignoraverit, Belinus autem editioni ſuæ glorioſum titulum *Martyrologii ſecundum morem Romanæ curiæ* præfixiſſet, venia certe digniſſimus fuit error ille perexiguus, quo Belini Uſuardum *Eccleſiæ Romanæ Martyrologium* appellavit.

191 Ceterum utroque iſto Greveni & Belini Martyrologio uſum fuiſſe Molanum, ex ſola *Quibus codicibus* collatione certiſſimum eſt, adeo ut ſæpe etiam errores adoptaverit, aut ſaltem in Auctaria rejecerit, præſertim ex altera illa Belini editione Pariſienſi, cum prima ipſa & purior Veneta anni MCCCCXCVIII ei nota fuiſſe non videatur. Contulit *item* Molanus Uſuardum *cum diverſis Martyrologiis in Francia excuſis, quæ omnia ſunt Uſuardi, ſed aucta.* Quæ fuerint diverſa illa Martyrologia, explicat ipſe præfationis cap. 12, eaque potiſſimum revocantur ad binas editiones Munerati & Belinianam anni MDXXI, de quibus ſupra diximus. Vellem diſtinctius codices ſuos Mss. enumeraſſet Molanus, illum præſertim, quem citat ſub littera Q, quemque eumdem plane exiſtimo, cum præclariſſimo noſtro Herinienſi, qui in Molani manus facile venire potuit, cum ipſum habuerit Auguſtinus Hunnæus, Theologus & Canonicus Lovanienſis, Molani æqualis. Paulo clarius laudatum codicem deſignat in ſecundæ editionis epiſtola ad lectorem pag. 6 verſa, eum vocans *Uſuardum MS. qui vix ullas habebat additiones, præterquam de ſanctis Remenſibus*, quæ eſt ipſa nativiſſima Herinienſis noſtri effigies. Interim ex perpetua Molanianæ editionis codiciſque noſtri collatione, non video adhibita eſſe omnia, quæ adjumento eſſe poterant, ut clarius docebunt Obſervationes noſtræ Uſuardinæ.

192 Unum eſt, quod hactenus haud ſatis explorare potui; unde nimirum Caſtellano, Bimeſtri 1 pag. 196, innotuerit, uſum fuiſſe Molanum in additionibus, Martyrologio Ms. eccleſiæ Pa- *ſe uſum aſſerat.* riſienſis, deſcripto ex antiquiori anno MCCCXVI, & rurſus tranſumpto anno MDXXIX. Certe inter omnia, quæ in præfationibus tum prioris tum poſterioris editionis fuſe commemorat Molanus, de tali Pariſienſi Ms. nuſquam, quod ſciam, meminit. Videat lector cap. 12 & 13 præfationis primæ, & § 10 epiſtolæ ad edionem ſecundam. Si dixiſſet Caſtellanus, præluxiſſe editiones Munerati, & Belini, id recte attigiſſet, quod ipſemet Molanus aſſerit, contuliſſe ſe Uſuardum *cum diverſis Martyrologiis in Francia excuſis.* Videor etiam poſſe colligere, non vidiſſe Molanum, verum vel prætenſum autographum, quod in S. Germani à Pratis Pariſiis aſſervatur, neque ejuſdem ecgraphum ad ipſum fuiſſe tranſmiſſum, quod lectoribus ſignificare nequaquam prætermiſiſſet. De cetero, cum ex tot codicibus, tum Mss. tum typis editis, ea Molani editio adornata ſit, eos omnes meis annumerari cupio, quo poſtremæ huic noſtræ editioni non exiguum auctoritatis momentum accedere oportet, utpote cum ex tot exemplaribus eruta ſit, recenſita, caſtigata, emaculata.

193 Inveniet præterea lector citatum aliquoties menſe Januario Uſuardum aliquem ſatis pu- *In Agonib. Martyrum.* rum, editum cum *Agonibus Martyrum*, ſive cum libro, qui hunc titulum præfert, quem utinam integrum habuiſſemus! verum cum ſolus ille menſis exſtet, de eo pluribus dicere ſuperſedeo. Eſt etiam penes nos Martyrologium ſeu *Viola Sanctorum* editionis Argentinenſis anni MDVIII, *Quibus uſi non ſimus.* cujus non ſemel in Actis meminerunt Majores noſtri. Aſt eo uſi non ſumus, quod frequentiſſimis magniſque interpolationibus, nimium ab Uſuardi ſtylo deflectat. Ferme in oppoſitum peccat *Martyrologium Ordinis ſancti Benedicti*, quod habemus & manuſcriptum & editum, non magis ad Benedictinos, quam ad alios quoslibet religioſos ſpectans, nullâ loci aut anni notâ appoſitâ. Non deerat nobis codicum aliorum opima & abundantiſſima meſſis. *Hagiologion Franco-Galliæ*, à noſtro Labbeo editum, non merebatur nomen Martyrologii authentici (*tres-authentique*) ut ipſum vocat Caſtellanus pag. 654; nam plane incompletum eſt, & quidquid boni habet, præter Bituricenſia propria, ex Uſuardo fere decerptum eſt. Sic nec Maurolycum aut recentiores alios Uſuardi non editores ſed interpolatores, ad genuinum ejus textum inquirendum conſulendos putavi; quemadmodum neglecta eſt editio Germanica Walaſſeri citata quandoque ſub nomine venerabilis noſtri Petri Caniſii, licet plerumque Uſuardum referat, ſed locupletiſſime auctum. Rurſus, nulla eſt habita ratio additionum manuſcriptarum Papebrochii ad editionem Colonienſem anni MCCCCXC, ex codice abbatiæ S. Michaelis Antverpiæ, quod eæ plerumque à noſtro Uſuardo longiſſime recederent. Ut paucis rem concludam; tot aliunde ſuppetebant codices, ut plures quærere eſſet ſuperfluum: aliunde vero, ita Auctaria quandoque excreſcere animadvertebam, ut de reſcindendis potius nonnullis, quam de novis accerſendis non ſemel cogitaverim. Hæc de vulgatis Uſuardi libris, nunc ad manuſcriptos procedimus.

ARTICULUS IV.

De Codicibus Uſuardinis manuſcriptis.

§ I.

De Codicibus purioribus, ac primùm, De Uſuardo Pratenſi.

Apographum contulit Sirmondus,

INter codices Uſuardinos Mſs. quos habemus decem & ſeptem numero integros; & collatos cum Greveno aut aliis, ſupra triginta; præter Chiffletianos octodecim & plures alios; inter illos, inquam, omnes principatum apud nos ſemper tenuit, ſi non omnimodæ puritatis, ſaltem vetuſtatis titulo, codex ille, qui in cœnobio S. Germani à Pratis, tamquam auctoris ipſius manu ſcriptus ſive autographus, ſummo in pretio habetur; adeo ut nullis conatibus impetrare potuerim, ad breve ſaltem tempus, quo ſecurius in hac editione procederem, mihi commodaretur. De eo in præfatione ſua meminit Bollandus pag. LI, ita ſcribens: *Eum codicem Uſuardi ævo, aut non multo poſt ſcriptum cenſet Sirmondus noſter, qui pro ſua humanitate meum illud apographum cum alio quadringentorum facile annorum, aut etiam vetuſtiore, qui in eodem ſancti Germani cœnobio Pariſiis aſſervatur, accurate contulit.* Ita fert *notabile* codici noſtro præfixum, ubi indicatur per litteram A, prius illud deſignari; per B, poſterius. Pergit ibidem Sirmondus: *Hoc noſtrum antigraphum ex priore deſcriptum eſt; in quo quæ lineolis ſubnotata ſunt, ea ex autographo A vel ad marginem appoſita, vel in textum ipſum, ſub finem cujuſque diei inſerta fuerunt, alia manu, ferme tamen antiqua. Ex quo apparet, ea non pertinere ad Uſuardi Martyrologium, ſed adjecta poſt fuiſſe à monachis, præſertim ſancti Germani, ad quos magna ex parte ſpectant.*

Caſtellanus magis explevit,

195 Quam accuratam moniti hujus rationem habuerimus, ex noſtris Obſervationibus abunde liquet. In fine paginæ alia manu legitur: *Hoc Uſuardi Martyrologium cum citatis hic codicibus, unà cum R.P. Jacobo Sirmondo contuli Pariſiis anno* MDCXXXI. *Joannes Baptiſta de Cortas, Societatis Jeſu ſacerdos.* Vulgo nota eſt celeberrimi Sirmondi in conferendis dignoſcendiſque antiquis codicibus peritia: nihilominus cum hinc & inde ex Caſtellani citationibus nonnullam ab antigrapho noſtro diverſitatem obſervaſſem, ad eum ipſum confugi, ut de prædicto codice diſtincte, minutim, & exacte inſtruerer; quod & præſtitit, ſemel, iterum ac tertio ad fontem recurrendo, ea diligentia & ſcrupuloſa ferme religione, ut nec apicem prætermiſiſſe videri poſſit. Quamquam qui non minori benevolentia Caſtellani vices ſupplevit eruditiſſimus noſter Stephanus Chamillart, poſtrema collatione, nonnullos nævos obſervaverit. Ceterum Caſtellanus novam ex integro cum prima editione Molani collationem exorſus, in epiſtola data XXXI Maii MDCCIX, per dies ſingulos variationes quantumvis exiles ſolertiſſime adnotavit. Atque eo ſubſidio vehementer impulſus ſum, ut opus, faſtidioſiſſimis diſquiſitionibus plenum, audentius aggrederer. Fatebor hic ingenue in viri Hagiophili laudem, non minori conſtantia in porrigenda, quoad vixit, auxiliatrice manu perſeveraſſe, quam principio ſe facturum ſpoponderat, poſtquam per ſubſequentes litteras XXXI Julii ejuſdem anni datas, non ſine mœrore ſignificaſſet, ſuperiores cœnobii ſancti Germani, ad tranſmittendum huc codicem, per eruditiſſimum Theodoricum Ruinartium induci omnino non potuiſſe.

codicem Pratenſem propugnans

196 Inter hæc amicam diſceptationem agitabamus de antiquitate non ſolum, ſed maxime de ſinceritate, puritate & ſimplicitate jam dicti ſæpe codicis, quem tot lituris, eraſionibus, ſuperinductionibus, adjectionibus, detractionibus, mutationibus reſperſum diffiteri non poterat; cui cum ego opponerem codices noſtros, præſertim Hernienſem, ubique integrum, nitidum, plenum, vetuſtate & ſplendore venerandum; ivit ad illud denique, quo ſe tutatur Mabilio, nempe ex Necrologio, illi codici adjecto, conſtare, ſcriptum illum Uſuardi tempore, ac proinde ab ipſomet auctore: interpolationes vero, lituras, eraſiones, inductiones, ſuprascriptiones & hujuſmodi alia, ſigna ſibi videri, ex quibus vere autographum cenſeri debeat, ab Uſuardo ipſo diverſis temporibus, pro notitiarum accedentium diverſitate, ſic truncatum, auctum, imminutum, variatum, quemadmodum in autographis, prima manu ſcriptis, paſſim uſu venire eruditi noverint. Hinc ad probandam vetuſtatem, huc ad me tranſmiſit Monitum, à Mabilione codici illi propria manu præfixum, quod cum in citata ſæpius præfatione ad ſec. 4 Benedictinum, parte 2 pag. LXXXVII editum reperiam, malo ipſum inde tranſſumere. Sic ibi ſcribit vir eruditiſſimus nobiſque ſemper æſtimatiſſimus Mabilio.

argumento Mabillonii,

197 *Et ſane antiquiſſimum ejus Martyrologii exemplar habemus, eo tempore* (nempe ſeculo nono; quo Uſuardus vivebat) *exaratum, cum ſubjecto Necrologio, in quo primaria manu mors Irmintrudis reginæ, uxoris Caroli Calvi, ſignata eſt Nonis Octobris; obitus vero Caroli* II *imperatoris, pridie Nonas Octobris manu recentiori. Itaque hic codex ſcriptus eſt eo temporis intervallo, quod effluxit inter annum* DCCCLXIX, *Irmintrudis ſupremum; & annum* DCCCLXXVII, *quo Carolus Calvus defunctus eſt. Idem etiam confirmatur ex Ebroini epiſcopi & abbatis ſancti Germani obitu, qui anno* DCCCLVIII *contigit,*

prima manu XIV *Kal. Maii conſignato : cum ſucceſſorum ejus Hilduini & Gozlini*, XVI *Kal. Maii* ; *atque Eboli*, VI *Nonas Octobris obitus ſecundâ manu conſcripti ſint.* Nimis mihi probata eſt Mabilionis ſincera fides, nimis perſpecta ejus in diſtinguendis vetuſtis characteribus ſolertia, ut adductas obituales notas, earumve exploratam diverſitatem in dubium yelim revocare, quamvis ſi codicem ipſum licuiſſet inſpicere ac ſeveriori criticè Necrologium iſtud excutere, omnia inter ſe componendo conferendoque, forte nonnulla occurriſſent, quæ vim argumenti infringerent, aut ſaltem exceptionibus anſam præberent.

non plane peremptorio. 198 Neque vero ex ſignatis Necrologii annis ea *convictio* exoritur, quam mihi ingerebat Caſtellanus. Quid ſi enim totus ille codex, centum &, ſi vis, ducentis annis poſt Uſuardi obitum ſcriptus ſit, ecquid eadem prima manus Necrologium aliquo uſque proſequi potuit, ſecundaria autem, neſcio quæ, reliqua ſuperaddere ? Ut valde probabile admitti debet Mabilionis argumentum, ut convincens, nequaquam : magis convinceret, niſi adeſſent, quæ in codicis commendationem non magnopere faciunt. Certe ex aliis mox deducendis, alterutrum forte probabilius confici poſſe videbitur ; vel diverſa Uſuardum ſcripſiſſe Martyrologia, ſeu ejuſdem Martyrologii variata exempla, ex quorum uno Herinienſis noſter atque alii proceſſerint, quemadmodum ex aliquo alio Pratenſi ſimili, ſumpti apparent Antverpienſis major, Roſweydinus & Aquicinctinus ; vel ad Uſuardi ætatem prædictum Pratenſe manuſcriptum pertingere non poſſe, atque adeo recentius exaratum dici oportere, idemque à poſteris ejuſdem inſtituti monachis, eo quo jam exſtat modo interpolatum & reformatum, aut potius deformatum fuiſſe, quod ex tota codicis ſtructura, ex vario charactere, aut ex ſcripturæ ejuſdem, diverſis temporibus & diverſo atramento, appoſitione, nævisque aliis magno numero occurrentibus, ſibi continuo objici poſſe, facile advertit Mabilio.

Plurima ejuſdem codicis, 199 Audiamus vero, quo pacto ad hæc ſeſe præmuniat citato nuperrime loco Sic ibi pergit : *In illo Uſuardi (ſic enim appellare licet) autographo nonnulla paſſim additamenta reperiuntur, quædam etiam litura & ſcriptura, eodem, ut videtur, tempore ſuperinducta, fortaſſe ipſius auctoris manu, qui opus ſuum identidem recognoverit.* Haud equidem diffiteor id ita fieri potuiſſe, ut mihi non ſemel à Caſtellano dictum regeſtumque eſt. Vellem ita veriſimile reddi poſſet, atque codicis illius patronis effugium placet : aliunde enim infra arguemus, ſi verus eſt Mabilionis Achilles, non tantum vitæ Uſuardo ſuperfuiſſe, ut tot variationes in autographum ſuum induceret. Ego mihi videor, rem omnem diutius, maturius, accuratius & ex profeſſo expendiſſe, dum diebus ſingulis textus ſingulos, imo ſingulorum textuum commemorationes, cum aliis codicibus, itidem Uſuardinis, purioribus & integrioribus contuli; ex qua collatione difficultates offendi, quæ prædictum, ſeu vere ſeu prætenſe autographum in pluribus, ut minimum ſuſpectum reddant, quamquam de cetero primum ei inter alios locum ſemper tribuerim. Liceat mihi hæſitationes meas atque occurrentia ſæpenumero dubia proponere, quæ ab eruditiſſimis viris, codicis jam toties laudati poſſeſſoribus, diſſolvi velim.

200 Non repetam, quæ toto ſparſim opere in Obſervationibus meis Pratenſi illi autographo *variis diebus aberrationes,* ſingillatim opponere coactus ſum: ſufficiet dies hic aliquot indicare, ubi ea reperiri poſſint. Videat lector menſe Januario, die I, IX, XII, XIII, XIV, XVI, XXII, XXVI, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI. Menſe Februario, die III, VIII, XVII. Menſe Martio, die X, XVII, XVIII, XXVI, XXVII XXIX, XXX. Menſe Aprili, die II, XII, XVII, XIX, XXII, XXIII, XXVI. Menſe Maio, die X, XI, XXVII. Menſe Junio, die I, IV, V, IX, X, XV, XVII, XXI, XXV, XXVI, XXX. Menſe Julio, die I, VII, XI, XVIII, XX, XXII, XXVIII. Menſe Auguſto, die XII, XXIII, XXVI, XXIX, XXX. Menſe Septembri, die I, III, V, XXIII, XXV. Menſe Octobri, die XIII, XVI, XVII, XIX, XXIV, XXX. Menſe Novembri, die I, II, XIII, XIX, XXI, XXIII. Menſe Decembri, die IV, XXII, XXV, XXIX, XXXI. En locis ferme octoginta, atque aliis non tam ſcrupuloſe hic annotatis, à ſimplicioribus codicibus aliis, tum excuſis tum Mss. diſſentit Uſuardus Pratenſis (quamquam non ſemper ea cauſa è purorum numero excluſus ſit,) tot, inquam, locis aut mutatus, aut auctus, aut contractus, aut interpolatus eſt, quid igitur aliud inde conſequens videri poſſit, quam aut autographum non eſſe codicem illum, aut ſaltem aliud fuiſſe autographum unum vel plura, ex quo vel ex quibus Herinienſis & alii, Pratenſi puriores, de quibus infra agemus, deſcripti ſint.

201 Scio cum Mabilione & Caſtellano mihi reponendum, non paucas ex recitatis variationibus tales eſſe, ut licet lituris inſcriptæ, aut ad finem additæ, aut tranſlatæ, tranſpoſitæ & *non ſatis facile* intortæ ſint, potuerint tamen ab ipſomet Uſuardo, *opus ſuum identidem recognoſcente*, adſcribi vel ſuperaddi. Novi Poëtæ verbum, *jus ſummum, ſummam ſæpe eſſe malitiam*, vel ut alii legunt, *injuriam*: Nolo eſſe exactor nimis rigidus, nolo contendere, nolo vetuſtiſſimum, primariumque Uſuardi exemplar concutere, nedum convellere ; imo id pervelim, ut venerandus codex ab omni prorſus ſuppoſitionis vel minima ſuſpicione liberetur. At enim, ubi nuda veritas inquiritur, nefas eſt quidquam diſſimulare ; aperte omnia eloquor. Id ſcrupuli remanet, quod mihi hactenus eximere haudquaquam potui. Demus, additiones plures, mutationes, interpolationes, ſuperinductiones, tranſpoſitiones, ab ipſo auctore factas ; needum perſpexi, qua ſatis ratione ſolvantur variationes illæ, prima ipſa manu in ipſo textu codicis Pratenſis expreſſæ,

quæ

Google

quæ in nullis aut ſolum perpaucis codicibus, tum ſcriptis tum impreſſis, reperiuntur. Hinc enim fit veriſimile, quod ſupra innuebam argumentum, aut Pratenſem codicem plane autographum non eſſe, nec proinde Uſuardi ipſius manu ſcriptum; aut Uſuardum ipſum plura autographa ſcripſiſſe, quorum alia ab aliis deſcripta fuerint. Id jam paulo clarius & diſtinctius exponendum ſupereſt.

202 Toties appellatus & impoſterum appellandus Pratenſis codex, ad XII Januarii, ſic ſecun- diſſolvi
dam annuntiationem exprimit: *In Cæſarea Mauritaniæ, ſancti Archadii* &c. nulla uſquam litura, poſſe
nulla ſuperinductione apparente. Atqui ea poſitio, ſeu martyrii locus *in Cæſarea Mauritaniæ*, in nullis aliis noſtris codicibus, tum excuſis tum manuſcriptis, præterquam in extracto Aquicinctino occurrit; ergo codices alii ex autographo Pratenſi deſcripti non ſunt, ergo vel autographum non eſt, vel neceſſe eſt admittere, pluſquam unum autographum extitiſſe, alioſque codices ex uno, alios ex alio deſcriptos. Quid ad hoc argumentum Caſtellanus repoſuerit, eo die explicatum, &, ni fallor, abunde refutatum invenies. Mihi certe ea ratio urgentiſſima ſemper viſa eſt, taliſque, ut nulla exceptione, nullo effugio enervari facile valeat, quidquid variis modis tentaverim, aut vim elidere, aut ſaltem aliquo pacto emollire, ut paulo infra latius explicabo. Ne vero ex unica illa commemoratione id me credas conficere, vide quæ aliis locis in eamdem rem dicta ſunt, XVI & XXXI Januarii, XII & XVII Aprilis, XV & XVII Junii, XII & XXIII Auguſti. Unum præterea aut alterum exemplum adducamus: XVII Aprilis ſic penultimo loco, ante annuntiationem Cordubenſium legitur: *In Oriente, beati Nicefori* &c. Abeſt Nicephorus à probatiſſimis quibuſque codicibus, in ſolis Roſweydino, Aquicinctino & Bruxellenſi repertus, adeoque nec fuit in eo autographo, ex quo alii notæ optimæ deſumpti fuere.

203 Notavit Caſtellanus, in textu Uſuardino Pratenſi diem V Junii fuiſſe tranſcriptum (*redé- nobis vi-*
crit) in adjecto foliolo, incipiendo à Bonifacio, prætermiſſis Martyribus Ægyptiis. Quæro, an primaria *dentur,*
manu, an ſecundaria? Si primum, militat argumentum. Si ſecundum, non minus premit. Nam hic etiam cum Pratenſi conveniunt perpetui ferme ejus ſocii. Antverpienſis major, Roſweydinus & Aquicinctinus, aliis omnibus plane diſcrepantibus. Rurſus, codices omnes, excepto Pratenſi & ſociis illis tribus, legunt XVII Junii in medio textu: *Eodem die, ſancti Vulmari confeſſoris, admirandæ* &c. alii iſti tres cum Pratenſi, ipſo illo die & loco agunt de *Gundulfo Biturienſi.* Recurrit major confuſio ad diem XX Julii, ad quem interpolator aliquis Vulmarum tranſtulit, expuncto illic *Paulo, martyre Cordubenſi*, quem alii codices prope omnes conſtanter ſignant. Hæc & id genus alia, ab ipſomet Uſuardo mutata fuiſſe, mihi quidem non ſatis fit credibile, ut diebus illis, pluribus oſtendo. Sequitur denuo, primarios noſtros & puriores codices, ex quibus Uſuardi textus deſumi debuit, aliunde, quam ex Pratenſi codice fuiſſe deſcriptos. Qui dies ceteros hic aſſignatos, alioſque plures conſuluerit, eamdem ipſam concluſionem facile eliciet.

204 Hiſce aut componendis, aut utcumque ſalvandis, modos potiſſimum duos excogitari *niſi modis*
poſſe video. Primum, ſi concedatur, auctorem Martyrologii Uſuardum, opus ſuum ſemel atque iterum & forte tertio tranſcripſiſſe, aut tranſcribi curaſſe, ſic ut ecgrapha illa ſucceſſive deſcripta, prout forte Imperatori aut aliis offerri debebant; hinc inde poſtea in nonnullis ab auctore ipſo correcta, limata aut mutata fuerint, accedentibus, ut fit, novis notitiis, ſeu veris ſeu falſis. Porro ex diverſis illis tranſumptis accepta fuerint apographa illa, quæ cum autographo in ſancti Germani relicto, non uſquequaque concordant. Hoc vero ibi ſervatum, toties ſubinde deletum, eraſum, ſuperinductum, interpolatum & deturpatum ſit, ut Mabilio ipſe de vera ejus authentia dubitaverit. Certe aliquid, mea quidem ſententia, defuiſſe fatendum eſt, cum eruditi illi viri, tot antiquorum manuſcriptorum editores, ab hoc promulgando, quantumvis ſæpe provocati, tamdiu abſtinuerint; procul dubio, liturarum & mutationum intercurrentium multitudine deterriti. Sed quidquid a vulgando Uſuardo ſuo ipſos remorari potuerit, via hic aſſignata, ad elidendas & aliquouſque explanandas objectas difficultates, mihi ſemper veroſimillima, aliiſque omnibus expeditior viſa eſt.

205 Aliam nihilominus, ſeu modum alium ſuggero, præfatis objectionibus ſeſe extricandi, *qui hic ſug-*
quamquam non tanta probabilitate ſubſiſtat: ſi nempe tantiſper ſupponatur, primos ipſos U- *geruntur.*
ſuardini autographi deſcriptores, aut per oſcitantiam omiſiſſe aliqua, aut proprio arbitrio decerpſiſſe quæ arriderent, eademque auctoritate, quæ non placerent, præteriiſſe. Id equidem ſatis plauſibiliter excogitari poſſe, non inficior: verum an harum rerum periti, id ſibi perſuaderi patientur? An credent, id tam facile contingere aut potuiſſe, aut ſaltem licuiſſe, in eo potiſſimum Martyrologio, quod Cæſerea, ut ita dicam, auctoritate, ad communem Gallicanarum eccleſiarum uſum deſtinabatur? quibus id quidem conceſſum, fateri poſſumus, ut propria eccleſiæ ſuæ feſta adjicerent; Sanctos autem extrudere, aut commemorationes mutare, id vero eſt, quod ſub ipſis principiis toleratum, haudquaquam exiſtimamus. Hæc fere ſunt, quæ pro ſuſpectanda vel propugnanda mendaque Pratenſis codicis vetuſtate, candide cenſuimus, hoc unice quærentes, ut ei ſarta tecta maneat vel ipſa Uſuardi ætas, admittaturque, correctiones omnes, interpolationes &c. in quibus eadem manus apparet, ab ipſo Uſuardo factas fuiſſe: quamquam id creditu difficillimum, propter aliud quoque argumentum, quod hic ſubjicio.

Alia contra eumd. codicem

206 Qui Uſuardum pridem ad Caroli Magni tempora rejecerunt, ea ducti ſunt ratione, quod ejus Martyrologium Carolo Auguſto dedicatum eſſet; aſt alii nobiſcum recte repoſuerunt, probationem nullam eſſe, cum & Carolus Calvus Auguſtus, ſeu imperator fuerit, atque huic ut imperatori oblatum. Supra autem ex Mabilionis conjectura admiſimus, ſcriptum fuiſſe Martyrologium inter annum DCCCLXIX & DCCCLXXVII; imo admittendum erit, ſcriptum, vel ſaltem completum fuiſſe poſt annum DCCCLXXV, quo primum Calvus imperator creatus eſt, adeoque probabiliſſime anno proxime ſequenti DCCCLXXVI. Inſiſtendo Mabilionis conjecturæ, conſequens etiam erit, obiiſſe Uſuardum, ante Calvum, cum hic alia manu Necrologio inſcriptus ſit, proindeque, ut ſummùm, ad initium anni DCCCLXXVII ſupervixiſſe, uno circiter poſt abſolutum & oblatum Carolo imperatori Martyrologium ſuum. Quis jam credat, unius aut paulo amplius anni intervallo, tam multa Uſuardo occurriſſe, quæ in Martyrologio vixdum Imperatori, atque adeo eccleſiis Gallicanis communicato, eradenda, mutanda, obliteranda, tranſponenda, interpolanda fuerint? Imo quis ſuſpicari auſit, id Uſuardo aut fas aut integrum fuiſſe, poſtquam Martyrologium ab Imperatore & eccleſiis eſſet admiſſum? Rurſus, quis ſuadeat, toties recurſuram eamdem manum, addentem, detrahentem &c. & tamen tam ſæpe apparere atramentum aliud, vel indicia alia, quæ ſatis convincant, multos annos faciendis correctionibus certo intercurriſſe.

argumenta;

207 Aliud eſt, quod codicis Pratenſis authentiam ſeu autographiam incertam reddit, inde deductum, quod prima ipſa ſcriptoris manus conſtare omnino nequeat. Si enim ſola iſta, quæ ipſum textum exprimit, autographa & Uſuardina manus eſt, quæcumque manu alia & recentiori ad marginem ſive ad calcem adjiciuntur, Uſuardo abjudicanda ſunt. Atqui non raro occurrit, ut ſimilia adjectamenta, in omnibus aliis codicibus proprio loco reperta, certo demonſtrent, illa ipſa veriſſime Uſuardina eſſe; hinc itaque conſequitur, omnia, quæ in eo codice continentur, prima ipſa Uſuardi manu ſcripta non eſſe, vel ipſum diverſo charactere uſum fuiſſe, quorum alterutrum non facile digerent autographi illius, ſeu veri ſeu prætenſi propugnatores. Inter varia exempla, illud in argumentum aſſumo, quod nobis offert menſis Novembris dies VII in elogio Herculani Peruſini epiſcopi: *Cujus corpus poſt abſciſionem capitis* &c. deſumptum ex Magni Gregorii Dialogorum lib. 3 cap. 13. Hoc autem reperitur in exemplaribus omnibus, ſeu primæ, ſeu ſecundæ, ſeu cujuſcumque notæ, ſive manuſcriptis ſive typis editis, ſi Tornacenſem & Pulſánenſem excipias, quibus familiariſſimum eſt, ſimilia elogia aut decurtare aut prorſus reſcindere: At vero hoc ipſum elogium codici Pratenſi ad marginem adjectum eſt, ac teſte Caſtellano (*à la marge & en lettres moins anciennes que le texte*) hoc eſt, recentiori manu: ergo in præfato codice aliqua vere Uſuardina ſunt, quæ nihilominus recentiori manu adſcribuntur: ergo non conſtat, primam manum eſſe Uſuardinam. Quæro, utra ſit? Falli & doceri cupio, at tot defectus, augmenta, inductiones, mutilationes &c. plane natæ ſunt ſuſpicionem injicere, codicem illum qualemcumque, non magis quam ceteros autographiæ prærogativa donatum.

omnia ad eruendam veritatem.

208 Hæc & quæcumque alia in Obſervationibus Uſuardinis de illuſtriſſimo codice, ultro citroque dicta, ſic velim accipiant eruditiſſimi nobiſque æſtimatiſſimi RR. PP. Benedictini ſancti Germani, ut veritatis indagandæ gratia, unice diſcuſſa & diſputata. Solam illam, ſolam Uſuardinam ſimplicitatem, jam tot annis atque ex tam variis exemplaribus quæſivimus; quæ ſi ex ſolo Pratenſi manuſcripto hauriri potuiſſet, non exiſtimo, codicis illius poſſeſſores, tot ſeculis eruditos omnes, ejus avidiſſimos, tanto theſauro privaturos fuiſſe. Solet paſſim longe pluris fieri Molani editio, quam laudatus toties codex, ſive vere, ſive prætenſe autographus, nec me in ita ſentientium numero eſſe, diffiteri auſim. Si fallor, errorem & mihi & ceteris eximat ex ea celeberrima congregatione doctus aliquis, harumque rerum peritus; dubia mea, imo errata, in quæ, codice ipſo privatus, incidi, explanet & diluat, primus ego promptiſſime retractabo, quidquid forte de autographo illo iniquius ſenſiſſe dici poſſum. Satis equidem de republica litteraria meritus videbor, ſi id ab ipſis importunius extorſero, quod nemo hactenus precibus & exhortationibus impetrare valuit: puta, ſi id dubitationibus meis efficiam, ut Uſuardum ipſi ſuum, nativa ſimplicitate, iiſque, quibus voluerint, annotationibus vindicatum, publici juris aliquando faciant, imo ſi eodem impetu Uſuardum noſtrum ſuccutere conentur; ſic cecidiſſe, triumphus erit: eumdem omnes ſcopum præfixum habemus, ut diſſipatis tenebris, errores depellantur, eruatur veritas, antiquitas eccleſiaſtica vel æmulis ſtudiis illuſtretur, ad majorem Dei Sanctorumque gloriam.

§ 2.

De noſtro primario Herinienſi codice.

Simplicitate Pratenſem ſuperat

BOllandus dicto ſuperius præfationis loco pag. LI, poſtquam Pratenſem, & alium Miræi codicem laudaſſet, ſic pergit: *Sed quod ſupra citavi exemplar noſtrum, utrique illi longe præfero, & purius ac ſincerius reor, nam antiquiſſimum illud Pariſienſe, Idibus Januarii hæc habet: In monte Verziaco, S. Viventii confeſſoris, cum conſtet, poſt Uſuardi ætatem tranſlatas eſſe Vergiacum S. Viventii reli-*

reliquias, niſi extremis fortaſſe Calvi temporibus ſcripſit, & diu poſteo illi ſuperſtes vixit, iſtaque tunc adſcripſit. Sed à noſtro illa, quod ideo magis genuinum cenſeo, abſunt exemplari. Fuit hoc quondam monaſterii Carthuſianorum, quod B. Mariæ Virginis Capella dicitur, ſive de Hernes (hinc nos HERINIENSIS appellationem derivavimus) *juxta Edingam, aut ut nunc appellatur Enghianum, Belgii oppidum: deinde Auguſtini Hunnæi, viri celebris fuit, poſteo donatum collegio noſtro Lovanienſi.* Quod hic Bollandus præclariſſimum codicem noſtrum Herinienſem Pratenſi præfetat, minime miror; magis etiam fortaſſe prætuliſſet, ſi labes noviſſet & maculas, quibus reſperſum eſſe à Caſtellano edocti ſumus: præferet quilibet, niſi vehementer fallor, qui utrumque inſpexerit contuleritque. Verum illud, quo Bollandus utitur, argumentum, elidit idem Caſtellanus, ſincere teſtando, annuntiationem iſtam, *In monte Verzsoco* &c. ſecundaria aliqua manu codici Pratenſi adjectam, ut XIII Januarii agnoſcimus; id quod à Sirmondo & Cortaſio obſervatum non fuerat.

210 Si de utriuſque manuſcripti vetuſtate quæritur, ultro & lubens fateor, Herinienſem noſtrum membraneum Pratenſi palmam omnino cedere, ſi vel ſola characteris forma attendatur, quæ, teſte Caſtellano, in Pratenſi modum ſcribendi antiquiſſimum refert, quem ipſe vocat Carlovingiacum: Herinienſis vero, paulo elegantiorem ac nitidiorem, duobus minimum ſeculis poſteriorem. At ſi puritatem ſpectemus, ſinceritatem, integritatem, ſimplicitatem, non dubium eſt, quin codex noſter alteri longe anteecellat. Scriptura vetuſtatem ſatis probat, tametſi à peritiſſimo librario depicta ſit, habetque præ ceteris ferme codicibus, quod diphthongum æ clare ſemper efformet per ę, recepto more ſeculo XI, ad quod codicem illum revocandum Majores noſtri merito cenſuerunt, cum nulli Sancti eo ſeculo recentiores adjiciantur. Sic XIX Aprilis textui Uſuardino attexitur: *Depoſitio Domni Leonis Papæ, qui eccleſiam beati Remigii dedicavit*: ſed, ut vides, abſque *ſancti* titulo; obiit nimirum MLIV. Item I Junii legit: *Treveris civitate, depoſitio beati Simeonis monachi* &c. quem mortuum conſtat MXXXV. Titulo *beati* inſignitur, communi nomine, etiam poſt canonizationem (MXLII factam) à Martyrologis tribui ſolito. Cum autem IX Maii referatur *tranſlatio ſancti Nicolai*, ſic hæc vere contigit an. MLXXXVII, conſequi debet, codicem noſtrum ſub ſeculi finem exaratum fuiſſe.

ætate poſterior.

211 Scio, Majores noſtros, pro occurrentium circumſtantiarum varietate, nonnumquam circa hujus codicis ætatem, opinionem tantillum mutaſſe, uti de Henſchenio invenies tomo I Junii pag. 88 litt. D: at de ſinceritate & puritate dubitari haudquaquam potuit. Non negaverim, additiones aliquas ab Uſuardo diverſas hinc inde occurrere, verum ſi Remenſes, aut Provinciæ Remenſis, quæ ferme Treverim uſque extendebatur, Sancti removeantur, luce meridiana clarius pateſcet, inter omnes Uſuardinos codices, tum excuſos tum manuſcriptos, principem locum meritiſſime tenere, adeoque ex aliquo Uſuardino autographo, vel ſaltem puriſſimo apographo olim fuiſſe deſcriptum. Difficultas Henſchenio viſa eſt, quod XV Octobris, in textu, ſecundo loco inſeratur: *Eodem die: ſancti Oſuuoldi epiſcopi & confeſſoris*, ut habetur tomo III Februarii pag. 750. Sed tunc in ea erat opinione Henſchenius, quod codex noſter ſeculo X eſſet antiquior, cum alia loca, quæ juniorem oſtendunt, necdum expendiſſet. Si quæras, cur eo die potius quam XXVIII aut XXIX Februarii Oſwaldum retulerit codicis deſcriptor, fatebor me veram cauſam ignorare, ſi conjecturas quis cupiat, apud Henſchenium citato loco requirendæ ſunt. Fatemur, annuntiationem Oſwaldi, additamentum eſſe, ex cultu, quem in Gallia, præſertim in provincia Remenſi, peculiari aliquo titulo obtinuerit.

Spectat ad ſeculum XI;

212 Tales acceſſiones Remenſes in hoc noſtro codice frequentius offeruntur, quæ ſi abeſſent, pauciſſimæ aliæ reperirentur, ut recte Molanus ſupra numero 191 ipſum vocaverit, *Uſuardum manuſcriptum, qui vix ullas habet additiones, præterquam de ſanctis Remenſibus.* Hanc codicis patriam eſſe, prorſus non dubito: inde tranſlatum oportet ad Cartuſiam Herinienſem, olim *S. Mariæ heremi*; ſeu *montis Dei*, quæ è primis totius Belgii Cartuſiis fuit. Conjecturam hanc meam, atque unà codicis ætatem confirmat addita recentiori manu ad marginem II Nonas, ſeu die VI Octobris, hæc commemoratio: *In Calabria, depoſitio beati Brunonis confeſſoris, primi inſtitutoris Ordinis Cartuſienſis*, quam appoſitam reor, ex ſola ſingulari hujus Cartuſiæ erga parentem veneratione, cum aliunde notum ſit, quàm tarde Brunoni publicum cultum Eccleſia decreverit. Ex his abunde declarantur Uſuardi hujus Herinienſis ætas, patria, natales & migrationes: nequid deſit, & formam addo, quæ recepto uſu, in quarto nuncupari ſolet; eſtque compactus cum tractatu manuſcripto ſancti Hieronymi in epiſtolas Pauli & alias Canonicas; cui in fine attexitur Kalendarium cum anniverſariis cœnobii Herinienſis. Dixi ſupra num. 169, annum in hoc codice, uti & in Pratenſi, inchoari à vigilia Nativitatis Domini.

ſi non haberet

213 Jam vero, ut de ejuſdem ſimplicitate & puritate ſtatuas, percurre menſes ſingulos, augmenta Remenſia ſecerne, continuo perſpicies, pauca additamenta immiſceri, raras interpolationes, lituras vix unam aut alteram. Ad IV Januarii, refertur *Rigobertus* Remenſis archiepiſcopus; XV, de Mauro adjectum, *diſcipuli B. Benedicti abbatis.* Demum XXIII, neſcio unde acceſſitus ſit *beatiſſimus Hildephonſus*, niſi hic aut in provincia Remenſi, aut in cœnobio, cujus olim codex fuit, peculiarem cultum habuerit. Menſe Februario, *Blaſius* ad III retractus eſt; VIII additur *Paulus Virodunenſis*, forte ibi etiam proprius. Menſe Martio, ſola prima die defectus aliquis reperitur. Menſe Aprili, præter Remenſia, XVIII de *Materno*, XIX, de *Leone* IX,

additiones Remenſes,

xxiv de *Bova & Doda*; xxx, de *Maderniano*; ſola occurrit *Maria Ægyptiaca*, quæ ad ix ſignata eſt. Menſe Maio, quinque dies ſunt ab Uſuardo diverſi, ut i, de *Marculfo*; viii, de *Gibriano*; ix, de *tranſlatione Nicolai*; xx, *Romani monachi*; xxix, de *tranſlatione Remigii*: ſed multum fallor, niſi hæc omnia Remenſi provinciæ propria ſint. Menſe Junio, viii, in *Medardo*, aliquid deeſt, xxi, omiſſus *Leutfredus*; xxiii, deeſt *Felix Sutrinus*, quemadmodum & iii Julii, ſocii ejus *Irenæus* & *Muſtiola*, de quibus vide noſtras Obſervationes.

pauca alia reperiuntur. 214 Præterea, menſe Julio una occurrit litura in principio, quam puto eſſe de tranſlatione S, Benedicti; xviii, adjectus eſt *Arnulfus*; deinde xx & xxiii tranſlationes Remenſibus celebres de *Theodoſia* & *Nicaſio*. Menſe Auguſto, xix, ſuperadditur textui *Bertulfus abbas*, ex propria, opinor, cœnobii inſtitutione. Tum xxv: *In pago Viromandenſi*, *S. Hunegundis.* Menſe Septembri, i, agit de *Ægidio*, *Sinicio*, & *Nivardo*, tamquam Remenſibus; iii, additur *Remaclus*; vii, xxv & xxvii, item de Remenſibus: at x, nonnihil mutilus eſt; xx, interpolatus, ut Obſervationes noſtræ fuſius explicant. Menſe Octobri, i, purus non eſt; xxvii, ponitur *Vigilia Sanctorum Simonis & Judæ*; de qua dubitari poteſt, an Uſuardina non ſit; xi, xv, xvi, xx, xxi & xxv, non excedit niſi in ſolis Remenſibus. Menſe Novembri, i, ii, vi, ix, xv, xviii, xxiii, xxvi. Demum menſe Decembri, iv, xvi & xxix, pleraque additamenta, pure Remenſia ſunt. Ineat modo rationem curioſus aliquis, conferat Herinienſem, cum famoſo Pratenſi autographo, utriuſque exceſſus aut defectus ad æquam lancem, ad juſtam trutinam excutiat, ſi nullo ducatur partium ſtudio, ſpondere auſim, ratione rite ſubducta, pedibus & manibus in noſtram iturum ſententiam.

§ 3.

De Tornacenſi, aliiſque vetuſtioribus, maxime probatis.

Tornacenſis ſeculi xiii SEcundum ab Herinienſi codicem cenſemus, eum, qui apud nos *Tornacenſis* vocatur, quem aliquando Cathedrali illi perantiquæ in uſu fuiſſe, ſi aliunde nobis non conſtaret, ex additionibus, ei eccleſiæ propriis, ſatis demonſtraretur. Credimus autem ex Altovillarienſi prope Remos cœnobio, Tornacum delatum, aut forte ex monaſterii illius codice aliquo olim tranſumptum, ut dixi in Obſervationibus meis præſertim iv Julii. At quæcumque demum codicis origo fuerit, ſpeciem & antiquam & elegantem refert, majori forma in membrana ſcriptus, atque elegantibus, quamvis nonnihil extritis, cancellis diſtinctus, quibus quandoque textus magis aptari videtur, quam cancelli ipſi textui accommodentur. Ætatem ejus ex ſubjuncto Necrologio, eâdem, ut apparet, ſed preſſiori manu ſcripto, ſic probabiliter erues, ſi attendas, Anſelmum & Geraudum vel Geraldum Tornacenſes ſeculi xii epiſcopos, atque item Stephanum & Goſuinum, aliàs Goſcelinum, qui anno mcciii & mccxviii vita functi ſunt, prima manu ſignari; at vero *Walterum, oriundum de Tornaco, hujus eccleſiæ epiſcopum*, cui Sammarthani cognomentum *Marvis*, apponunt, quique ſedem tenuit ab anno mccxix ad mcclii, in præfato Necrologio referri xiv Kal. Martii, manu ſecundaria, quemadmodum & ſucceſſores, Walterum de Mandra, defunctum mcclxii, & Joannem de Buchel vel Buchiaul, mortuum mcclxvi; unde veroſimiliter conficitur, ſcriptum fuiſſe Martyrologium inter annos mccxix, & mcclii. Hæc pro codicis ætate.

216 De ſinceritate & ſimplicitate ex Obſervationibus noſtris ſtatuent æqui lectores. Certum *hinc inde contractus eſt.* eſt, à prioribus duobus multum recedere, non quidem ſæpius in Sanctorum numero, ſed in nonnulla annuntiationum correptione, quaſi revera paratis cancellis, ut jam dicebam, Uſuardini indiculi aptari debuerint; vel quod librarius minori ſcrupulo, graſſari nonnumquam, & longiores orationes contrahere, ſibi licitum putaverit: quod ſi cavuiſſet ſcriptor ille, quicumque primus codicem temeravit, de nativa ſimplicitate codex hic cum Herinienſi ferme certaret. Singulas contractiones enumerare, nimis tædioſum foret; generatim loquendo, aut purus paſſim, aut puro proximus eſt: aliquantulum deviat xvi, xvii, xviii & xx Julii, atque item xix Octobris, ubi excuſari poteſt, quod propria aliqua, aut Altovillarienſia, aut alia perperam Uſuardo, vel ſaltem Martyrologio ſub Uſuardi nomine adſcripſerit. Dolendum profecto, amanuenſium, vel incuria, vel audacia tam inſigni codici debitum decorem ſplendoremque ademptum fuiſſe. Titulus & præfationes avulſæ ſunt, habetque hiatum plane notabilem à ix Auguſti ad xxvi Septembris, avulſis imperitorum culpa, pretioſis foliis. De adjuncto Necrologio, ſatis diffuſo, dicere cœpimus, ex eo Tornacenſis eccleſiæ benefactores plurimi, facile dignoſci enumerarique poſſent.

217 Tornacenſi ætate ſuppar, qui multo antiquior Majoribus noſtris viſus eſt, codex Domus *Antverpienſis major* profeſſæ ſocietatis JESU Antverpiæ, quem Henſchenius, non uno loco, tomo ii Aprilis pag. 415 infra E, tomo ii Maii pag. 131 infra B, in prætermiſſis de S. Letardo; rurſus xviii Maii, in prætermiſſis de S. Mildreda virgine; tomo iv pag. 136, infra A & alibi, ante annos ſexcentos ſcriptum putavit. Specimina ex eo inter Bedæ exemplaria protulit Bollandus præf. gen. pag. xlix, ubi recte advertit, *Bedæ nomine, ſed ab recentiore manu prætitulatum* eſſe. Notat item, & vere, *Anglicanum* eſſe, nam pluribus diebus, ut alibi ſæpe ſuis locis oſtendimus, augmenta Angli-

Digitized by Google

Anglicana adjecta exhibet. Hoc vero codici huic peculiare, quod uniformis non ſit, aliquando enim, ut menſe Januario, auctior eſt, alibi paſſim purus Uſuardus; menſe Octobri & Novembri manu paulo recentiori ſuppletus. Quod de Heriniensi diximus, ſecluſis Remenſibus, puriſſimum eſſe, id ferme de hoc codice dici poſſet, ſi Anglicana, nonnullaque in principio liberiora augmenta abeſſent. De Auctariis Anglicanis, vide menſibus ſingulis dies plerumque aliquos; notavi ex Julio, II, VI, VII, VIII, XV, XVII, XXXI. Ex Auguſto, XXIV. Ex Septembri, IV, XVI, XXX. Ex Octobri, VI, VIII, XI, XII, XIII & XV &c.

non eſt ſeculo XIII antiquior.

218. Hæc codicis patriam abundantiſſime probant. Ad ætatem quod attinet, puto extritas rubricas, exeſas litteras, & lacera hinc inde folia Henſchenii oculos fefelliſſe, nam ex ſexcentis annis, meo quidem judicio, bina ſecula ſubduci poſſunt, ſic ut ad ſeculum XIII pertineat. Forma litterarum cum Tornacenſi ſatis aperte convenit; at decretorium argumentum præbet adnexa VII Julii, *S. Thomæ martyris tranſlatio*, ubi certiſſime Cantuarienſem epiſcopum indicari exiſtimo, cujus tranſlatio eo die, ſaltem eo menſe facta cognoſcitur anno VIII Honorii III Pontificis, qui eſt MCCXXIII, unde patet me recte principio dixiſſe, codicem hunc cum Tornacenſi ætate ſupparem eſſe; quod etiam oſtendit appoſita utrique XXV Novembris ſanctæ Catharinæ commemoratio, in antiquioribus, Pratenſi, Herinienſi, ſequenti Roſweydino aliiſque ignota. Porro codex iſte, ut inter Uſuardinos proprio aliquo nomine deſignaretur, breviori appellatione à nobis vocatus eſt *Antverpienſis major*, ut contradiſtinctus a minimo in forma octava, quem ſimpliciter *Antverpienſem* dicimus, & alium grandem tomum qui *Antverpienſis maximus* nominatur, cum hic noſter ſit in forma quarta membraneus, compactus cum Beda eccleſiæ Atrebatenſis, ex quo Florus ille à noſtris editus potiſſimum eductus eſt. Notavi ſuperius, non pauca hinc inde reperiri, in quibus cum Pratenſi concordat, tum maxime, cum hic à ceterorum turba recedit.

Roſweydinus codex

219 Poſtremis duobus Uſuardis hic deſcriptis, ætate paulo ſuperior eſt præclarus omnino codex, manu elegantiſſima in membrana, majori forma ſeu folio exaratus, qui fuit eccleſiæ B. Mariæ Ultrajecti, tanti olim à Roſweydo æſtimatus, ut ex eo genuinum Uſuardum reddere cogitaverit in magna illa Martyrologiorum, duobus voluminibus, collectione manuſcripta, quæ apud nos exſtat, hujus præfationis exordio atque alibi non ſemel citata. Hinc codici ipſi nomen inditum: ne enim ſæpius recurreret longa illa paraphraſis *eccleſiæ B. Mariæ Ultrajecti*, breviori nomenclatura, *Roſweydi* vel *Roſweydinum* ſemper appellavimus. Habet ſane noſtrum hoc manuſcriptum quo, nitore, ornatu & elegantia legentium oculos rapiat; at enim licet his titulis imo & vetuſtate ſua priores duos Tornacenſem & Antverpienſem majorem antecellat, locum dumtaxat quartum inter Uſuardinos Muſei noſtri obtinet, cum puritate & ſinceritate tantum illis inferior ſit, quantum ſuperat antiquitate. Non multa contrahit hic ſcriptor, ſed pro ſua licentia amplificat: frequentiora ex Hieronymianis codicibus additamenta, nonnumquam mihi ſuſpicionem injecere, Grevenum in augendo Uſuardo, vel ipſum hunc codicem, vel ſaltem ejus ecgraphum adhibuiſſe.

ſpectat ad ſeculum XII,

220 Ceterum de codicis hujus ætate notavit Henſchenius tomo II Aprilis pag. 7 infra litt, A, hoc Martyrologium citans, *quod ante quingentos annos ex Martyrologio aliquo Anglicano videtur tranſcriptum.* Hic & ætas & patria vere ab Henſchenio deſignantur. De annis quingentis iterum agit tomo IV Junii pag. 374 col. 1. circa finem. At die V Junii pag. 456 litt. D. in Bonifacio epiſcopo Moguntino, prædictam ætatem diſtinctius determinat, aſſerens, exaratum fuiſſe circa annum MCXXXVIII: Recte, opinor, & accurate, idque Henſchenius colligere potuit ex breviſſimo Chronico, Martyrologio iſti præfixo, quod ad annum MCXXXVIII pertingit, in quo clariſſime eadem apparet manus, qua totum Martyrologium ſcriptum eſt. Non puto, veroſimiliori argumento veteris cujuſquam codicis ætatem definiri poſſe: atque hoc eſt, quod dicebam, Tornacenſi & Antverpienſi majore antiquiorem eſſe. Accedit & alia valde probabilis ratio, quod careat annuntiatione ſanctæ Catharinæ virginis XXV Novembris. Imo clariſſime, ni fallor, confici poteſt, ex eo quod de ſancto Thoma epiſcopo Cantuarienſi, celeberrimo ſeculi XII martyre altum ſileat, cum is in utroque priore diſerte exprimatur, ut vide in Auctariis XXIX Decembris.

ſed prioribus puritate cedit.

221 Quod vero aliis iſtis ſimplicitatis atque adeo auctoritatis ordine poſtponatur, facit jam inſinuata deſcriptoris libertas, qui Martyrologium Uſuardinum nimis frequenter ex codicibus Hieronymianis & ex Adone interpolavit, aut aliunde auxit, aut modice corripuit, ut Obſervationes quotidianæ Auctariaque noſtra manifeſte oſtendunt. His adde acceſſiones Anglicanas (unde patriam ſuperius obſervabat Henſchenius) quarum hic pauculas attigiſſe ſatis eſt, ceteras lector ſuis locis facile animadvertet. Ad diem XII Martii adjicitur *Elfragus Wintonienſis epiſcopus.* Ad VI Julii, *depoſitio Sexburgæ.* Ne ſingula proſequar, videantur XIII, XV & XXXI Auguſti; IV Septembris & alibi ſæpe. Prope exciderat annotare, quod in aliis codicibus rarum eſt, id in hoc reperiri, ex quo de ejus vetuſtate liceat facere conjecturam, nempe, quod æque ac Herinienſis diphthongum æ adſcribat per ę ſubvirgulatum, quemadmodum ſupra de primario illo codice noſtro Herinienſi ſtudioſe monuimus. Hoc denique repetendum, quod de Antverpienſi majore obſervatum eſt, Roſweydinum, quo de loquimur, manuſcriptum, cum præfato codice & Aquicinctino, Pratenſis veſtigiis plerumque inſiſtere, dum hic à reliquis omnibus diſſentit.

De Pulſanenſi.

222 Illuſtrem vocavit Henſchenius tomo I Aprilis pag. 14 infra litt. E, codicem alium, à præcipua ejus annuntiatione XX Junii poſita, *Pulſanenſem* dictum, quoniam ibi de Joanne abbate Pulſanenſi ita agit, ut plane det intelligere, olim in cœnobio illo, ex antiquiori Uſuardino exemplari deſcriptum fuiſſe, ſed ſæpiſſime contractum & decurtatum. Ex anno obitûs Joannis, incarnati Verbi MCXXXIX, ferme collegit Papebrochius tomo IV Junii pag. 39 num. 8, *tam vetuſtum* eſſe hoc Martyrologium, *ut ſub immediato ſancti ſucceſſore Jordano ſcriptum videatur, quippe aliorum Pulſanenſium Sanctorum nomina nulla habens.* Facile aſſentior; cum ea ſigna præferat, quæ vetuſtatem omnino commendent. Indicium vero haud obſcurum exhibet, dum de Thoma Cantuarienſi ad marginem & recentiori charactere meminit, ut eſt in Auctariis citata ſuperius die XXIX Decembris. Quo pacto ad nos pervenerit, explicat ibidem laudatus Papebrochius, ex notula à Bollando, codici præfixa. Scriptus eſt in membrana, formâ octavâ, principio diebus quatuor mutilus. Jam dixi, & ex toto opere noſtro liquet, multoties Uſuardum abbreviari, & nonnulla quandoque nimis libere omitti; addo, menſe Junio Uſuardum nonnumquam deſeri, & ex Hieronymianis ſuppleri, forte quod in apographo Uſuardino, ex quo deſcriptus eſt codex, aliqua defuerint, quæ oportuit aliunde accipere.

Codex Antverpienſis.

223 Vetus item, membranceus, in minori forma ſcriptus eſt codex ille, quem quia alio remittere non poſſumus, ſimpliciter vocamus *Antverpienſem*. Nulla certa ætatis ſigna præfert, præter characterem, qui ſeculum XIII ſapere omnino videtur, mihique id adeo facilius perſuadeo, quod nullos Sanctos ſignet eo ſeculo poſteriores. Sunt in præfixo Kalendario *S. Thomas confeſſor*, VII Martii: XXIX Aprilis *Robertus abbas*, is haud dubie, qui Ordinem Ciſtercienſem primus inchoavit. Tum XX Auguſti litteris miniatis, *Bernardus abbas*, unde non inepte conjicitur, codicem olim ad Ciſtercienſe aliquod monaſterium ſpectaſſe. Ad XV Octobris, ponitur *Franciſcus*, ad XIX Novembris, *Eliſabeth*. At vero notandum, Kalendarium à manu longe recentiori eſſe, quam ſit Martyrologium cui præmittitur, certe nulli in hoc Sancti reperiuntur Franciſco aut Eliſabeth recentiores. Puriſſimum Uſuardum non eſſe, docebunt Auctaria. De cetero notavi ſuperius num. 171, ex hujuſmodi manuſcripto, factam eſſe primam illam & omnium vetuſtiſſimam editionem Lubecanam anni MCCCCLXXV, unde in opere noſtro ſemper conjunguntur hæc duo Martyrologia citando *Antverp. & Max-Lubec*; quibus plerumque accedit codex alius, cujus ſolum extractum, ſeu collationem habemus, ex bibliotheca celeberrimi abbatis Ughelli, unde nomen inditum, *Ughellianus*, de quo cum aliis extractis, infra agemus.

De Marchianenſi,

224 Uſuardinis manuſcriptis melioris notæ, etiam annumerandus venit codex *Marchianenſis*, quem putamus in ipſa abbatia integrum non exſtare, quandoquidem ſolum menſem Februarium inde accepcrimus, cum lacinia aliqua menſis Martii. Ex eo ſpecimine cetera facile cognoſces; utinam, ſi adhuc ſuperſint, ad nos aliquando tranſmittantur: id per aliquos è noſtris Patribus ſæpe jam fruſtra impetrare tentavimus. Viciniæ gratia, Marchianenſi ſubjungo *Aquicinctinum* exemplar,

& Aquicinctino.

quod licet totum quoque & plenum non habeamus, defectum illum abunde ſupplet accuratiſſima ejuſdem collatio, cum ſecunda Molani editione anni MDLXXIII, ubi ea, qua fieri potuit, diligentia, variantes lectiones omnes appoſitæ ſunt, ex quibus de totius codicis puritate & ſimplicitate judicium feratur. Ex præfatis extractis videor poſſe conjicere, codicem illum ſeculo tertio decimo haud poſteriorem eſſe, eadem pro Marchianenſi ſententia. Hoc autem Aquicinctino noſtro cum Antverpienſi majore & Roſweydino commune eſt, quod ubi Pratenſis à reliquis deviat, hic cum duobus ſolitis ſociis claſſem illam peculiarem conſtituat, de qua jam ſæpe ſuperius, atque in Obſervationibus noſtris Uſuardinis frequenter ſermo recurrit.

Centulenſis.

225 His omnibus ſubjungi debet, ſi non puritatis aut ſimplicitatis, ſaltem antiquitatis jure, vetus codex ſancti Richarii, quem à priori cœnobii illius nomine *Centulenſem* indigitamus, & merito, cum ex IV Junii, XXVI Auguſti, II Decembris & aliis diebus clarum ſit, ibi olim ſcriptum atque uſurpatum fuiſſe. Manu ſua adſcripſit Roſweydus, ſe Martyrologium illud *habuiſſe ex abbatia S. Vedaſti*, unde prius ecgraphum ſibi deſcribi curaverat, quod inter collecta manuſcripta, ad Bedam pertinentia, repoſitum inveni. Fefellit titulus, hoc modo expreſſus: *Incipit Martyrologium ſecundum Bedam, per anni circulum.* Hinc factum, ut à Bollando præf. gen. pag. XLVIII, primo loco inter Bedæ exemplaria repoſitum ſit, extractis ſex primis anni diebus, licet à vigilia Nativitatis ſcriptor Martyrologium exordiatur. Evincunt ſoli iſti dies, nihil in toto illo Martyrologio haberi, quod ad Bedam ullo modo pertineat. Mihi evidens eſt, ſcriptorem, quiſquis fuerit, Uſuardum habuiſſe præ oculis, quem pro ſuo libitu aut commodo, mutavit, corripuit, interpolavit, in id maxime intentus, ut quotidie pleraque abbreviaret. Jam dixi, Martyrologium incipere à vigilia Nativitatis; addo hìc, principium tale eſſe, ut ſi librarius reliqua eo modo proſecutus fuiſſet, merito codex ille inter Uſuardinos primæ & optimæ notæ computaretur.

226 Ad quod ſeculum reducendus ſit, ex ſcripturæ modo non facile ſtatues, hic enim vetuſtatem, niſi vehementer fallor, juſto antiquiorem præfert. Preſſus character, ſatis elegans & paulo grandior, in membrana, formâ quartâ, in principio multum exeſus, ſeculum XII ferme ſapere videretur, niſi ibi legerem ad IV Kal. Maii, ſeu XXVIII Aprilis: *Eodem die Mediolani, ſancti Petri martyris ab hæreticis occiſi.* Item XXV Auguſti: *In Francia, ſancti Ludovici regis Francorum, ac glorioſiſſimi confeſſoris*, XII *lc. in cap.* Hæc enim plane innuunt, ſcriptum dumtaxat fuiſſe

Digitized by Google

fuiſſe ſub initium ſeculi XIV. Atqui hæc tamen qualiſcumque ætas, præcipuus eſt titulus, quo ſibi æſtimationem aliquam codex ille conciliat, cum de cetero rariſſime, præterquam in principio, puritatem attingat, ſemper ad Auctaria rejiciendus; ſic ut plurimum, ſingularem claſſem conſtituens, quemadmodum facit codex alter, qui inter extracta collocatus eſt, olim cœnobii Cartuſianorum Ultrajectenſium, ſub nomine *Matriculæ*, unde quotidie inter acceſſiones citatur ſub titulo *Matricula Cartuſiæ Ultrajectenſis*, quæ eſt etiam purum putum Uſuardi compendium, ſæpe vel in ſolo Sanctorum numero deficiens. Utrique id quodammodo privilegii conceſſum, ut amborum textus integri diebus ſingulis deſcribendi fuerint.

§ 4.

De codicibus, quos mediæ notæ appellamus.

Sequentibus codicibus, pleriſque Belgicis, mediæ ſeu ſaltem inferioris notæ appellationem indidimus, quod tum ætatis, tum Uſuardinæ ſimplicitatis ratione, cum ſuperioribus plane conferri non poſſint. Videntur ex eodem, aut ſaltem non multum diſſimili fonte promanare, longioribus hinc inde elogiis reſperſi; ſed, quod mirere, non multis Sanctis Belgicis, aut aliis popularibus aucti. Inter hos, a voluminis magnitudine nomen ſortitus, præcipuus & ſpecioſiſſimus eſt codex maximus, eleganti charactere in membrana deſcriptus, corio ſuillo veſtitus, cujus cum verum domicilium hactenus non detexerim, *Antverpienſem maximum*, à diuturna commoratione nominandum cenſui. Belgicum eſſe conſtat, ex feſtis propriis in Kalendario ſignatis, ubi X Julii notanter ponitur, ſingulari rubricæ prærogativa, *S. Amelberga*, quæ cum in monte Blandinio feſtivius colatur, ſuſpicionem ingerit, aut in ea abbatia, aut ſaltem Gandavi codicem olim uſurpatum fuiſſe. Ætatem ſcrutando reperi, nam inter parva opuſcula Martyrologio ſubjuncta, ante, *Provinciale omnium partium mundi*, in explicatione verſiculorum Paſchalium, indicatur annus MCCCCXXV, eadem manu, quâ cetera omnia adſcripta. Codicis ſplendorem & magnificentiam ex eo intelligas, quod ſingulæ facies, dierum ſingulorum Uſuardinis textibus reſpondeant; ſinceritatem, ex toto operis noſtri decurſu. *Maximus Antverpienſis.*

228 Antverpienſi illi maximo, aut compar aut proximus eſt, *Uſuardus Ultrajectinus*, forma quarta & ipſe Membraneus ac nitide ſcriptus, ad cujus calcem, ante variarum benedictionum collectionem, & patriam ſuam & domum deſignat, his verbis: *Pertinet ad domum Clericorum S. Jheronymi in Trajecto.* Hæc cognomenti ratio fuit, atque ut à duobus aliis Uſuardinis Ultrajectinis diſtingueretur, majorem illum inſignem, qui fuit eccleſiæ B. Mariæ, quemque tanti fecit Roſweydus, ab ipſo ſupra vocavimus *Roſweydinum*; alterum vero typis excuſum, cujus ſolum ſemeſtre primum ad nos pervenit, de quo meminimus num. 173, *Editionem Ultrajectinam Belgicam*; hunc ſimpliciter *Ultrajectinum* placuit nuncupare. Nuſquam occurrunt certa ætatis indicia, at ſi recte conjicio, Antverpienſi maximo non multo antiquior eſſe poteſt. Quodnam proprie tempus deſignet *feſtivitas ſacrorum Stigmatum* XVI Septembris, primo loco poſita, non auſim temere determinare. Utut fuerit, nihil codici illi detractum volumus, tametſi in ſerie Uſuardorum manuſcriptorum mediæ notæ, Antverpienſi maximo poſtponatur. *Codex Ultrajectinus.*

229 Sequuntur bini codices, ſimul compacti in forma quarta, quorum alter Belgice in membrana, alter Latine in charta craſſiori exaratus. Fuit ille, qui vernacula lingua ſcriptus eſt, ad uſum *Sororum regularium lacus ſanctæ Mariæ juxta Leydam*, ut notavit Bollandus tomo 1 Januarii pag. 165; alter in Actis vocatur Uſuardus *Leydenſis ſanctæ Ceciliæ*. Nos eam nomenclaturam in utroque ſervavimus, ne alias longiori paraphraſi *Lugdunenſes Batavorum* dicendi eſſent, aut ſi ſimplicius Lugdunenſes vocarentur, facile imperitior aliquis Lugdunum Galliæ, cum Lugduno Batavorum confunderet. Ambos codices Uſuardinos eſſe, dubitari omnino nequit, ſed auctos atque prioribus duobus Antverpienſi maximo & Ultrajectino perquam ſimiles. Fateor, Belgicum, quamquam male depictum, nonnumquam purius aliqua referre, in quibus cum Antverpienſi maximo aliquando conſentit, ut ſuis locis indicatum eſt: verum ea paſſim tam exigui momenti ſunt, ut hac cauſa Belgicus Latino præferri non magnopere debeat. Ubi autem concordes invenio, quemadmodum plerumque concordant, ſub uno eodem *Leydenſis* nomine utrumque complector. Neuter antiquitate ſeculum XV ſuperare videtur. *Leydenſis Latinus & Belgic.*

230 Duobus proxime adumbratis elegantior eſt, ſed ejuſdem, niſi, multum fallor, ætatis, codex alius ejuſdem formæ, in membrana deſcriptus, quem à collegio noſtro Lovanienſi, cujus olim fuit, *Lovanienſem* indigitamus. Ipſum ex Antverpienſi maximo, vel Antverpienſem maximum ex ipſo tranſumptum crederes, niſi ſæpius Sanctorum elogia decurtata aut mutilata repræſentaret. Submonuit Bollandus alicubi, Martyrologium hoc Lovanienſe, eccleſiæ alicujus Belgicæ olim fuiſſe; cum Sanctos ſignet diœceſis Cameracenſis, ut *Gudilam, Rumoldum, Gangericum, Nicaſium* & alios. At poſtremi duo Uſuardini ſunt, ut proinde à ſolis Gudila & Rumoldo firmanda ſit conjectura. Aliunde ſatis colligitur, fuiſſe cœnobii alicujus Ordinis ſancti Auguſtini, quandoquidem ſanctiſſimo Doctori ſemper adjectum exhibeat titulum *Patris Noſtri*; idque non ſolum in ipſius Martyrologii contextu, verum etiam in ſubjectis opuſculis, quæ cum Martyrologio olim compacta, *Lovanienſis.*

ac

ac Religioſis illis Auguſtinianis in uſu fuiſſe exiſtimo. Canonicis autem regularibus, potius quam Eremitis ſerviviſſe, inde conficio, quod de ſancto Nicolao Tolentinate non meminerit.

Codex Albergenſis.

231 Sextus mediæ notæ codex nomen habet ab eo cœnobio, cujus notam præfert, his verbis appoſitam, *Liber monaſterii beati Anthonii in Alberghen, Canonicorum regularium, datus a venerabili Domino Henrico Mathie, vicario in Werſloe.* Ex Miræo, in Originibus Canonicorum regularium didici, prædictum cœnobium ſitum fuiſſe *in Tuenta, diœceſis olim Ultrajectenſis*, ex qua codex hic Sanctos pleroſque conſignat. Forma & ſcriptura cum Leydenſi Latino ſatis convenit, ſed illo nonnumquam auctior eſt. Scriptus videtur ad uſum Patrum Ordinis S. Franciſci, quod patet ex IV & XI Octobris, ex XIII ac XX Junii aliiſque locis. Nec mirum videri id debet, cum monaſterium iſtud Albergenſe exſtrui primum cœperit anno MCCCCVI, ut habet antiquus aliquis codex noſter Ms. ſub nota ✠ Ms. 34, fundationem ipſius deſcribens, narranſque evocatos illuc fratres ex congregatione Zwollenſi, quæ per id tempus cum Daventrienſi, regularis diſciplinæ obſervantia & ſanctitatis fama maxime inclareſcebat, teſte præfato noſtro codice manuſcripto aliiſque hiſtoriis Tranſiſalanis ſeculi XV. Atque hæc pro codicis notitia ſatis dicta ſint.

Danicus.

232 Ordine, uti & ſinceritate, poſterior eſt, licet fortaſſe ætate paulo prior, codex noſter *Danicus*, qui ab *Henrico* quodam *equite, cognomine Ranzon, emptus Lubecæ* MDLXXXIV, ad Domum profeſſam Societatis noſtræ Pragenſem devenerat, dono datus Baertio & Janningo anno MDCLXXXVIII ibi exiſtentibus. In prima pagina adſcripta ſunt hæc verba: *Liber conventus Niſtadenſis provinciæ Daniæ.* Ad Franciſcanam familiam ſpectaſſe conventum illum, probat in inferiore ora folii, XVII Septembris recentius adſcripta, *in monte Alverno, impreſſio ſacrorum ſtigmatum beati Franciſci, feſtum majus duplex.* Item XIX Auguſti, charactere etiam novo: *Civitate Maſſilienſi, beati Ludovici epiſcopi & confeſſoris, de Ordine fratrum Minorum, feſtum majus duplex.* Rurſus XI Octobris: *Tranſlatio ſanctæ Claræ virginis, feſtum minus duplex.* Et VIII Novembris: *Item tranſlatio S. Ludovici confeſſoris.* Sic ad marginem appoſiti ſunt *Bernardinus*, XX Maii; *Bonaventura*, XIV Julii &c. *Franciſcus* primum locum in textu occupat, IV Octobris: & XXV Maii: *Apud Aſſiſium, tranſlatio beatiſſimi patris noſtri Franciſci.* Cum autem tranſlatio *Antonii Patavini* facta MCCXLIX aut MCCCL, & quæ primo citavimus, ab alia manu ſint, videtur conjici poſſe, codicem illum ſeculo XIV recentiorem non eſſe. Patriam manifeſtant X & XI Julii, *Kanutus* & *Ketillus*, aliique locis aliis. Quantum porro ab Uſuardina ſimplicitate diſtet, ex quotidianis auctariis intelligi dabitur.

Bruxellenſis.

233 Superſunt codices duo integri, non ignobiles, forma quarta, membranei & ſatis antiqui, *Bruxellenſis* & *Hagenoyenſis*, quibus inter manuſcriptos mediæ notæ poſtremus locus dandus fuit, quoniam præter ceteros liberius ac liberalius aucti & interpolati ſunt: præterquam quod ſtylo, ordine & ineptiori ſcribendi modo reliquis cedere debeant. Bruxellenſis tomos duos complectitur, præfixo Kalendario & tractatu *de decem perſecutionibus, per gentiles Romanorum Imperatores Eccleſiæ illatis* &c. quibus ſubnectitur Canonici Bruxellenſis præfatio, ubi, laudatis antiquorum Martyrologorum, præſertim Uſuardi conatibus, ſic inter alia diſſerit: *Sed negligentiæ vitio huc uſque non caruit, quod hujuſmodi Sanctorum* (quos eccleſia Bruxellenſis recolebat) *in lectione Martyrologii memoria non fieret, pro iis diebus, quibus nos eorum feſta celebramus. Quæ res pia quadam ſollicitudine, venerabiles Dominos, præceptores meos, Decanum & Capitulum hujus eccleſiæ collegiatæ & Plebanæ, ſanctorum Michaelis archangeli & Gudilæ virginis, matricis aliarum eccleſiarum totius hujus inſignis oppidi Bruxellenſis, Cameracenſis diœceſis, ad jubendum, meque ipſorum inutilem Canonicum ad obediendum compulit, quatenus ex præfatorum Patrum Martyrologiis, Sanctorum ſolempnitates* &c. Hinc licentius evagatus, multa collegit, ſed male, pro ſuo arbitrio diſpoſuit, uti auctaria legenti ultro occurret, ex quibus etiam intelliget, quantum abſit ab Hieronymianorum brevitate, de qua re diximus num. 38. Ætatem nemo facile eruet: niſi fallor, ad finem ſeculi XIV, vel ad initium ſeculi XV pertinet.

Hagenoyenſis.

234 *Hagenoyenſem* vocamus ab incolatu, ſive à poſſeſſore *Mag. Nicolao Scheickio, Hagenoio*, nam de cetero, non video, magis ad Hagenoyam, quam ad aliam quamlibet Alſatiæ vel Palatinatûs civitatem revocari debere. Scriptor nomen indicat verſibus quatuor pinguioris Minervæ ad calcem adjectis, ex quibus habemus, ſcriptum fuiſſe Martyrologium *anno milleno quater C & duodeno, Junii die decima ſexta. Penna facit litteras Wydo Krentzelin has glutinatas.* Poterat ſcriptionis tempus, non improbabiliter colligi ex XXVII Septembris, ubi Elzearius Ariani comes *per Urbanum V noviter canonizatus* dicitur: cum enim ea canonizatio facta fuerit MCCCLXIX, non poterat codex à fine ſeculi XIV, vel initio XV, longe recedere. Porro ſi Krentzelinus iſte, alicubi a Caſtellano citatus, hujus Martyrologii collector fuerit, non magnam retulit laudem, neſcio quas hiſtorias paſſim commiſcens, quæ ab Uſuardi aliorumque codicum Uſuardinorum ſtylo remotiſſimæ ſunt, quaſque ſæpe referre piguit. Non poterat tamen codex ab Uſuardina claſſe excludi, cum plerumque eoſdem Sanctos, imo paſſim Uſuardi ipſius phraſi, quamquam corruptâ, & luxatâ, conſignet. Hactenus de codicibus plenis & integris, quibus in hac editione & recenſione uſi ſumus.

Google

ARTICULUS V.

De Codicibus, quorum ſola habemus extracta, ſeu lectiones variantes.

Sunt hi codices

HOs codices merito diſtinguimus ab iis, quos plenos & integros, ſeu typis editos ſeu manuſcriptos hactenus retulimus. Per extracta autem ſeu variantes lectiones, ea hîc intelligo, in quibus ab Uſuardi textu aut excedunt aut deficiunt. Ut rem clarius percipias, paucis explico quæ mihi ſæpius narravit, bonæ memoriæ, Magiſter meus Papebrochius, extractorum præſertim poſteriorum hanc rationem reddens. Dum cum Henſchenio annis MDCLX, MDCLXI & MDCLXII per Germaniam, Italiam & Galliam peregrinatus, ea de Sanctis monumenta, tum Græca tum Latina collegit, quibus Muſeum noſtrum egregie locupletatum eſt; ne in deſcribendis Martyrologiis Uſuardinis, quorum tanta apud nos erat copia, nimium detinerentur, hac uſi ſunt methodo. Greveni editione, ut fàcile portatili, magiſque commoda in exemplum aſſumpta, ubicumque manuſcriptum aliquem Uſuardum nacti ſunt, totum cum Greveni editione anni MDXXI contulere, variantibus ſeu auctariis in adverſaria relatis, unde percommode accidit, ut facto temporis compendio, ea omnia compararint, quæ aliàs longiorem moram, ſumptuſque majores poſtulaſſent; puta, ſi ſinguli illi codices per ipſos, aut per amanuenſes ad verbum deſcribendi fuiſſent. Hæc itaque omnia, quæ ſic annotata & extracta ſunt, lectiones variantes, ſeu acceſſiones Uſuardinas vocamus, quas inter noſtra auctaria collocanda putavimus.

236 Præfata extracta ſeu variantium elenchi ferme triginta ſunt numero, ſuntque adeo totidem codices, quos ſi ſuperius enumeratis editionibus, quibus uſi ſumus quatuordecim, codicibus Mss. decem & ſeptem, denique octodecim aliis à Chiffletio collectis, adjunxeris; patebit, poſtremam hanc noſtram editionem ex codicibus prope octoginta adornatam, illuſtratam, repurgatam. Nolim tamen diſſimulare, eſſe aliquid, quod in collationibus & recenſionibus ab Henſchenio & Papebrochio factis, mihi diſpliceat, cum ex indiculorum noſtrorum modo perſpexerim, non omnes interpolationes appoſitas eſſe, ut manifeſte comperi in codice Ughelliano, paſſim ſimili editioni Lubecanæ maximæ & Antverpienſi manuſcripto; prioris enim additamenta omnia exactiſſime notata ſunt, non item ea, quæ haud dubie in medio textu inſerta fuerant. Quod cum Papebrochio pridem objicerem, candide faſſus eſt, ita ab ipſis inſtitutas fuiſſe collationes manuſcriptorum cum Greveno, ut nonniſi de prima & ultima annuntiatione ſoliciti fuerint. Hæc præmonere oportuit, ut advertat lector, quam ſincere juxta ac rigide expenſa & diſcuſſa ſint documenta omnia, ex quibus hæc noſtra Uſuardina editio concinnata eſt. Jam extracta, atque una codices, unde accepta ſunt, ſic breviter repræſentabo, ut nihil prætermiſſurus ſim, quod ad ſufficientem omnium notitiam deſiderari queat. *cum Uſuardo aliquo collati.*

237 In noſtra collectione primum locum occupat codex *Aquicinctinus*, non ab Henſchenio & Papebrochio, ſed ab aliquo, fortaſſe cœnobii illius monacho, accuratiſſime & diſtinctiſſime collatus, ne neglectis quidem intercurrentibus minutiis. De hoc ſupra dicere cœpimus num. 224, ubi ipſi & Marchianenſi fragmento, inter antiquiores purioreſque manuſcriptos codices datus eſt locus, notatumque, in multis convenire cum Pratenſi, Antverpienſi majore & Roſweydino, tum vel maxime, cum hi à ceterorum turma ſegregati ſunt. Hic præterea curſim obſervabo, quæ codicis Aquicinctini ætatem, non obſcure definire queant. Qui manuſcriptum cum ſecunda Molani editione anni MDLXXIII contulit, ad XXV Auguſti, deſcripta ultima commemoratione: *Ipſo die Pariſius, elevatio beati Ludovici confeſſoris*, ſedulo notavit, hæc *calamo longe recentiore* adjecta eſſe. Sic XXI Octobris, ad hanc ultimam etiam annuntiationem: *Colonia SS. undecim millium Virginum*, additur: *Hæc ſunt à manu recentiore.* Hujuſmodi indicia ſatis probare videntur, codicem ipſum autographum, ſeculo XIII, aut forte citius exaratum fuiſſe. De hoc paulo fuſius, reliquos omnes multo brevius enumerabimus, ea ſola deſcribendo, quæ à collatoribus obſervata fuerint. *Aquicinctinus.*

238. Antiquitatis & ſimplicitatis ordine, ſequi hîc deberet manuſcriptus Uſuardus *Marchianenſis* citato num. 224 etiam laudatus, ſed cum ſola fragmenta duo, nempe menſis Februarius & pars Martii penes nos ſint, plura dicere ſuperſedeo. *Marchianenſis.*

239. *Victorinus* citari poterat ſub duplici nomine, quippe cum altero collatus, ſed ſatis eſt id verbo hîc indicaſſe. Variantes ſeu extracta, ſcripta ſunt manu Henſchenii, præmiſſo hoc titulo: *Uſuardus Pariſienſis Ms. ſancti Victoris, & excuſus Molani, collatus cum Ms. ſereniſſimæ reginæ Sueciæ, quod pertinuit anno* MDXXI *ad Bernardum Hannetreau, presbyterum curatum B. Mariæ in eccleſia Silvanectenſi. Videtur fuiſſe alicujus monaſterii in diœceſi Nivernenſi.* Sæpiſſime convenit, adeoque in Auctariis ſæpe citatur, cum alio codice Reginæ Sueciæ ſignato num. 130, de quo infra. *Victorinus, cum alio collatus.*

240 Sequuntur fragmenta aliqua codicis eccleſiæ *Pulſanenſis* ac *Meſſanenſis*, tum Martyrologii *Pleſchionenſis*, quorum primum non magni momenti eſt; alterum paulo majus, deſumptum eſt ex manuſcripto Longobardico, quod veroſimiliter aut plenum non fuit, aut ſaltem integre legi nequivit. *Meſſanenſis & Pleſchionenſis.*

Urſini à Roſemberg.

241 Proximo extracto, etiam ab Henſchenio deſcripto, hæc in fronte præmittuntur: *Uſuardus manuſcriptus Reginæ Sueciæ, qui fuit illuſtriſſimi principis Domini, D. Petri Vok Urſini, Domini domus à Roſemberg, ultimi & ſenioris, & è primatibus Bohemiæ, celſiſſimi & antiquiſſimi, an.* MDCIX, *collatus cum Ms. Ultrajectenſi in quarto, & excuſo Molani.* Codicem antiquum non eſſe, oſtendit commemoratio *S. Bernardini* poſita XX Maii, cum hic Sanctus obierit MCCCCXLIV.

Daveronenſis.

242 Ex chartis PP. Fullienſium Pariſiis hîc interjicitur Sanctorum elenchus, qui an plane Uſuardinus ſit, non audeo ſtatuere. Sic incipit; *Ex antiquiſſimo Martyrologio Ms. Prioratus de Daverone, Ordinis ſancti Benedicti, diœceſis Carnotenſis.* Citatur in Auctariis ſub nomine codicis *Daveronenſis.* Admiſcetur *ſeries antiqua Regum Franciæ.* Tum: *Index & catalogus Sanctorum, quorum paſſiones & vitæ continentur in Legendario Ms. RR. PP. Carmelitarum Diſcalceatorum ſuburbii S. Germani Pariſiis.*

Ambianenſis.

243 Ultima totius ſcripti pars, eſt *Martyrologium manuſcriptum eccleſiæ Ambianenſis.* Cum ipſum in ſerie Uſuardinorum repererim, ut tale in Auctariis citavi.

Matricula Cartuſiæ Ultraject.

244 Superius num. 116 locuti ſumus de codice aliquo integro, inter extracta repoſito, ſub hoc titulo: *Compendioſum Martyrologium excerptum ex Matricula Cartuſiæ Ultrajectinæ, conſcripta in pergameno, ſaltem primo digeſta, jam facile à ducentis aut amplius annis.* Poterat hujus codicis deſcriptor, qui ipſum cum Martyrologio Romano contulit, paulo certius ætatem determinare, ſi advertiſſet, XXX Julii ſic legi: *Brigitta Sanctimonialis, à qua habent ortum illius Ordinis obſervatrices, quæ modernis temporibus in diœceſi Trajectenſi oriri cœperunt.* Non ponitur Bruno VI Octobris. Eſt merum Uſuardi compendium, ſemper integre, ut citato numero diximus, in Auctariis deſcriptum.

Bigotianus 1, 2 & 3.

245 Tres Uſuardi Bigotiani ſatis puri eſſe debent, cum pauca additamenta invenerint Henſchenius & Papebrochius; hic, ſingulis notas appoſuit. De primo ſic habet: *Uſuardus collatus cum Martyrologio Ms. Bibliothecæ Bigotianæ, ſub nomine Euſebii, Hieronymi & Bedæ, quod olim fuit alicujus conventus Patrum Cæleſtinorum, ſign. P. 5.* De ſecundo ſcribit: *Ex ejuſdem bibliotheca codice antiquo ſignato E 4*, vel *E 40, qui fuit eccleſiæ S. Stephani, ut putatur, Cadomenſis, in quo fere ſimplex textus Uſuardi & pauciſſima Bellini.* Vix ulla in iſto additamenta reperta ſunt; nec multa in tertio: *Uſuardus collatus cum tertio vetuſtiori, ſign. D. 9.* Omnes incipiunt *à vigilia Nativitatis Domini*, quo modo Uſuardum ipſum Martyrologium ſuum inchoaſſe, diximus num. 169.

Divionenſis.

246 Sequitur foliolum, P. Chiffletii manu ſcriptum, ſub hoc titulo, *Excerpta ex Martyrologio S. Benigni Divionenſis, quod ipſum eſt Uſuardi Martyrologium, paucis vel textui inſertis, vel ad marginem adſcriptis, quæ hic pleraque collegimus.* Pauca certe Uſuardo adjecta invenio: quæ ad marginem appoſita dicuntur, ſpectant ad dedicationes altarium vel cappellarum, ut plures habentur in famoſo Pratenſi codice, ſed eas prope omnes prætermiſimus, niſi cum in aliis exprimuntur. Altera collatio à manu Papebrochii ſic depingitur: *Martyrologium Uſuardi, collatum cum Ms S. Benigni Divionenſis, quod eſt apud Ciſtercium.* Primum vocavimus *Divionenſe*, hoc *Ciſtercienſe.* Alia ſunt inter Chiffletinos extracta, de quibus ſuo loco.

Ciſtercienſis.

Cluniacenſis.

246 Eſt deinde *Martyrologium Uſuardi, collatum cum manuſcripto Cluniacenſi.* Exiguus acceſſionum numerus ſatis oſtendit, codicem iſtum purioribus annumerandum.

Augenſis.

247 *Martyrologium Uſuardi, collatum cum Ms. monaſterii ſancti Laurentii, Canonicorum Regularium civitatis Augenſis.* Et in hoc pauca auctaria reperit Papebrochius, atque adeo ſi collatio recte inſtituta eſt, hic etiam puris noſtris Uſuardis accedit.

Camberienſis.

248 Paulo auctior eſt is, quem Papebrochius ita deſignat: *Martyrologium Uſuardi, collatum cum Ms. Fratrum Conventualium, monaſterii ſanctæ Mariæ Chamberii, cui ſubjunctum Calendarium, continens obligationes & mortes memorabiles illius conventus.*

Reginæ Sueciæ numero 130 & 428.

249 Sequens collatio facta eſt cum duobus Uſuardis manuſcriptis Reginæ Sueciæ, quorum alter notam præfert numeri 130, eſtque is idem, quem ſupra diximus ſæpe convenire cum codice Victorino. Secundus diſtinguitur per numerum 428. Utrumque auctiorem, ac proinde à ſimplicitate Uſuardina multum recedere, docebunt Auctaria.

Cod. A. D. Le Mare.

B & C. D. Du Cheval.

250 Ut tres proximi ſatis dignoſcantur, deſcribendus eſt totus Papebrochii titulus: *Martyrologium Uſuardi, collatum cum Ms. A, Domini Le Mare, quod fuit collegii Canonicorum S. Lazari Auguſtoduni, habetque in margine notatos obitus & obligationes iſtius collegii ex vi legatorum &c, quæ accuratiſſime exprimuntur. Item cum Ms. B, in quo ſcribitur S. P. N. Auguſtini. Et Ms. C, quod fuit alicujus conventus Franciſcani, ut patet ex feſtis et Ordini propriis: utrumque poſt ſeculum* XIV *ſcriptum; pertinenſque ad D. Du Cheval Divione; cum primum ante ſexcentos annos ſcriptum eſſe, conſtet.* Extracta omnia ita inter ſe commixta ſunt, ut vix ſecurus ſim de recta ſingulorum citatione. Hic vere locum habet Poetæ dictum; dum brevis eſſe laboro, obſcurus fio. Eadem confuſio proxime recurret in codicibus Florentinis, ab Henſchenio collatis.

Vaticanus n. 5949.

251 Copioſe auctus, & contra copioſe contractus, codex Uſuardinus Vaticanus, ſignatus num. 5949, ſcriptus charactere Longobardico, quem vocat Papebrochius, *novam collectionem ex Uſuardo, Adone & aliis factam pro eccleſia Beneventana.* Pro ea eccleſia collectum aut compoſitum eſſe, ſatis innuit titulus *S. Sophiæ*, toties in contextu relatus. Ex Adone vix quidquam habet, potius ex aliquo Hieronymiano interpolatus eſt. Ætatem quodammodo conjicere voluit Papebrochius, dum

dum ait, *meminiſſe S. Romualdi & Thomæ Cantuarienſis*, ſed de ea pluribus diſputare operæ pretium non eſt.

252 Hic ſequitur codex ille, de quo ſupra non ſemel memini, nempe Uſuardus *abbatis Ughelli* ſive *Ughellianus*, quem in omnibus puto convenire cum noſtro Antverpienſi & antiquiſſima editione Lubecana maxima. Qui ſi accuratius collatus fuiſſet, haud dubie a duobus aliis numquam divelleretur. Nolim tamen id tam certo affirmare, cum facile etiam in aliquibus diſſentire potuerit. *Ughellianus.*

253 *Altempſianum* recte advertit Papebrochius, in Anglia auctum eſſe, cum hujuſmodi additamenta ſæpe recurrant. Qua occaſione Romam pervenerit, explicatum non eſt, nec de ejus ætate ſcrupuloſius inquirenda multum fui ſolicitus: id vero obſervavi, codicem olim fuiſſe eccleſiæ Wintonienſis, cum XXX Octobris ita legat: *Ipſo die ordinatio ſanctiſſimi antiſtitis atque patroni noſtri Swithini*, alii ſcribunt *Swithunum*. Collatio noſtra incipit a menſe Martio, rejectis in finem Januario & Februario. Suſpicor autographum ipſum ita olim ſcriptum, vel forte male compactum fuiſſe. *Altempſianus.*

254 En modo confuſionem Florentinorum codicum, de qua dicebam num. 250. Sic in fronte ſcripſit Henſchenius: *Martyrologium Uſuardi collatum 1° cum Ms. D. Caroli Strozzæ, ſenatoris Florentini, in quarto. Collatum 2° cum Martyrologio Florentino, edito Florentiæ anno* MCCCCLXXXVI (alibi notatur MCCCCLXXXIV, ſed primum numerum ſervavimus) *per Franciſcum de Bonaccurſiis presbyterum, & ſpectat ad eumdem Strozzium, in quo dum deſunt additur* (✠ deeſt.) *Collatum 3° cum manuſcripto Mediceæ bibliothecæ, in pergameno, in quarto. Quæ ſi conveniunt, inferius ſubditur, ſi alio ibi ſola ſint, ſuperne linea trahitur.* Quam hæc errori obnoxia ſint, nemo non videt. Conatus ſum, qua potui diligentia, ad proprios codices referre ſingula, ſicubi deflexerim, prudens lector facile ignoſcet. Non videntur hi codices ſeculum XV ſuperare, certe perpetuis ferme redundant auctariis. *Codd. Florentini.*

255 Sequuntur extracta ſeu collationes aliæ, Florentiæ & alibi factæ, cum aliis Martyrologiis, ex Adone & ex aliis multum interpolatis, quæ pro Uſuardinis non agnovit Henſchenius, neque nos eorum acceſſionibus Auctaria noſtra creſcere volumus, aliunde ſatis ampla & numeroſa. At cum Chiffletiana pleraque ex codicibus Uſuardinis accepta videantur, eorum potior habita eſt ratio, unde hic ſingulorum nomina percurremus, nequid in toto opere recurrat, quod non undequaque explicatum ſit. Hic titulus à Papebrochio omnibus præfigitur:

Extracta ex variis Martyrologiis à R. P. Petro Franciſco Chiffletio.

256 *Ex veteri manuſcripto Uſuardi S. Rigaud* hoc eſt *S. Rigaldi* in territorio Matiſconenſi. Si ex additionibus de codicis puritate judicare liceat, probum eſſe oportet, cum illæ paucæ ſint numero. *S. Rigaldi.*

257 *Ex Martyrologio monaſterii Jurenſis S. Ragnoberti, ex Adone & Uſuardo contexto*, inquit Papebrochius; at ſi ſingula recte expenderis, à ſtylo Adonis permodice participat. Magis crediderim, Uſuardum eſſe ad aliorum morem, ſed non multum interpolatum. *Jurenſis.*

258 *Ex Martyrologio eccleſiæ Lugdunenſis ſancti Stephani: ſub nomine Bedæ*, ſic iterum loquitur Papebrochius, *ſed Adonis ſimiliori.* Non ſatis capio unde hæc rurſus ſimilitudo accepta ſit, nam Auctaria pleraque, ſi non Uſuardum, ſaltem ejus enuntiandi modum ferme ſapiunt. *Lugdunenſis S. Stephani.*

259 *Ex Martyrologio Uſuardi eccleſiæ Burdigalenſis.* Nihil additum eſt, ex quo de ejus ætate ſtatuatur. Quantum à primigenia ſimplicitate abſit, intellige ex Auctariis. *Burdigalenſis.*

260 *Ex veteri Martyrologio Caſtri-Karoli*. ſeu, mavis, ex cœnobio ſanctæ Mariæ de Caſtro Karoli. Locum mihi hactenus ignotum fateor. Si codex Uſuardinus eſt, non videtur contemnendus. *Caſtri-Caroli.*

261 *Ex Martyrologio Bizuntiecenſi S. Pauli.* Non multa habet ex quibus magis ad eam, quam ad aliam quamlibet urbem pertinere dicendus ſit. Huic addi poſſunt extracta alia non magni momenti deſumpta *ex Martyrologio Luxovienſi.* De hoc etiam peculiare quidquam notatum non invenio nec obſervare ipſe potui. *Bizuntiecenſis. Luxovienſis.*

262 *Ex Martyrologio ſancti Anatolii Salinenſis.* His extractis ſubjunguntur alia etiam perpauca, *ex Martyrologio Franciſcanorum Salinenſium.* Sola nomina indico, cum dubiis conjecturis indulgere nolim. *Salinenſes duo.*

263 Æque obſcura ſunt ea, quæ Chiffletius ſumpſit *ex Martyrologio abbatiæ Gellianæ.* *Gellian.*

264 Item *ex Martyrologio Montis ſancti*, niſi quod in eo magis exornentur *Romaricus* (à quo nomen ſortitur locus, ut ſit *mons ſancti Romarici*) aliique Sancti cum eo conjuncti aut ad idem cœnobium ſpectantes. *Montis-Sancti.*

265 *Ex Martyrologio Uſuardi, Caudiocenſis Prioratus.* Memini me alicubi in Actis hunc codicem reperire ſub nomine *Condracenſis*, ſed ſervanda eſt nomenclatio, qua etiam in Auctariis uſus ſum potiſſimum. Tot ſolus hic codex additiones habet, quot in ſequentibus quatuor reperiuntur. *Caudiocenſis.*

266 *Ex Martyrologio Balernenſi.* Duæ ſolæ annuntiationes extractæ ſunt, quæ aliunde in Auctariis ſatis notæ, ex hoc codice citari non merebantur. *Balernenſis.*

267 *Ex Martyrologio ſancti Vincentii Cabillonenſis.* Patriam ſuam clariſſime indicat, nam quæcumque habet, loci ipſius propria ſunt. *Cabillonenſis.*

268

Divionen. S. Benigni.

268 *Ex Martyrologio Uſuardi, monaſterii ſancti Benigni Divionenſis.* Idem nomen ex ipſiuſmet Chiffletii manuſcripto ſupra citavimus num. 245: verum extracta non plane conveniunt, nam in priori non niſi ſex, in hoc annuntiationes undecim reperiuntur. Sed tanti non eſt ea diſcrepantia, ut hic ei explanandæ diutius immoremur.

Divionen. S. Stephani.

269 *Ex Martyrologio Divionenſi eccleſiæ ſancti Stephani.* Et hic codex pauca ſuppeditat. Inter additiones undecim, duæ dumtaxat Divionenſibus propriæ reperiuntur.

Remenſis SS. Timoth. & Apollin.

270 *Ex Martyrologio pervetuſto Remenſis eccleſiæ ſanctorum Timothei & Apollinaris.* Codex hic valde copioſus eſt, pluribus abundans auctariis, quam ullus ex præcedentibus. Utrum vere Uſuardinus ſit, non explicavit Chiffletius.

Belnenſis.

271 *Ex Martyrologio ſanctæ Mariæ Belnenſis.* Et hoc vere nomen ſuum præfert, cum non habeat niſi Belnenſia. Vide egregium ſpecimen XXVI Aprilis.

Accinctinus.

272 *Ex Martyrologio Accincti.* Unicam habet commemorationem: *In territorio Biſuntino, monaſterio Bellevallis, tranſlatio S. Petri epiſcopi & confeſſoris:* de qua vide VIII Maii.

Abdinghoffenſis.

273 Chiffletianis poſtremo hoc loco ſuperadditur extractum non maximi momenti *ex Martyrologio Uſuardi Abdinghoffenſis* in Weſtphalia, quod vix pagellam implet. Alia ex eodem codice adjunguntur quæ huc non pertinent.

Codices alii in hoc opere non adhibiti.

274 Præter longam codicum Uſuardinorum ſeriem, ſatis fuſe hucuſque deſcriptam, alia penes nos manuſcripta ſunt, quæ numerum augere poterant, niſi tanta aliorum copia fuiſſet. Habemus codicem alterum Ultrajectinum *eccleſiæ ſanctæ Mariæ Canonicorum*, manu Belgica, in folio, cui adſcripſit olim Roſweydus, *non eſſe Uſuardum*; recte, ſi de puro intellexit, at ex Uſuardo & aliis compilatum fuiſſe ſtatim perſpiciet, qui Uſuardum noverit. Citat Molanus præfationis cap. 13, *Uſuardum Guilielmitarum Brugenſium*, quo in ſua editione uſus ſit. Invenio deſcriptos inde menſes duos, ex quibus colligo, multum convenire cum Uſuardis noſtris Leydenſibus, præſertim cum Belgico, unde & cum ipſis codicibus, prædicti duo menſes compacti ſunt. Eſt item codex alius parvus, manu recentiori ſcriptus, quem ſimpliciter *Brugenſem* vocamus, ſemel aut iterum, ni fallor, à nobis citatus, ſed ſubinde rejectus, quod ab Uſuardo nimis ſæpe deflecteret. Adjungo his codicem alium minimum, corio nigro coopertum, qui fere Uſuardinus dici poſſet, niſi nimium & quaſi ſtudio contractus eſſet. Citantur in Actis non raro *Additiones manuſcriptæ Cartuſiæ Bruxellenſis*, ſed hæ nihil ad Uſuardum, cum mera augmenta ſint, editioni Grevenianæ ſuperaddita. Contulit Papebrochius editionem Lubeco-Colonienſem, cum codice aliquo abbatiæ Præmonſtratenſis *S. Michaelis Antverpiæ*, verum & in eo additiones ſunt additionibus ſuperadjectæ. Demum in Actis frequenter recurrit *Florarium Sanctorum*, in quo Uſuardina multis aliis immixta ſunt. Sufficiebant mihi codices jam enumerati, quotidie evolvendi, ut facile reliquos omnes intactos relinquerem.

275 Erit fortaſſe, qui ex citatis præfationis hujus initio Bollandi verbis, quærat, cur inter tot Uſuardos, hic jam ordine recenſitos, locum non habeat *Pragenſis* ille, quem cum Bruxellenſi ibidem nominat? Dicam candide, nullum me peculiarem codicem Pragenſem noſſe. Non diffitebor tamen in noſtra Martyrologiorum collectione, Martyrologium aliquod Pragenſe reperiri, quod *proprium Pragenſe* vocavit Henſchenius; idque merito, cum ſolos eos dies ſignet, quibus Pragæ feſtivitas aliqua celebratur, propter Sanctorum reliquias à Carolo IV Cæſare, magno numero procuratas eóque collatas. In manuſcripto noſtro, manu Papebrochii notatur, P. Gamanſium, codicem ipſum Pragenſem ad Bollandum olim miſiſſe, ſed ad dictum Patrem remiſſum anno MDCLXXXI. Ceterum ſatis mihi certum eſt, de tali Martyrologio Bollandum in præfatione generali locutum non eſſe. Malim credere, Pragenſes Patres noſtros Uſuardi Danici olim poſſeſſores, extracta aliqua & ſpecimina ad Bollandum miſiſſe, ex quibus ipſe faciliime judicare potuerit, *amplificata Sanctorum elogia, & plurima nomina adſcripta*: Si præter hoc, aliud Pragenſe Martyrologium, aut vidit aut ſibi commodatum habuit, certum eſt in Muſeo noſtro hodie non exſtare. Quod ſi fortaſſe lector codices alios ſub Uſuardi nomine in Actis citatos reperiat, meminerit incompletos eſſe, aut extracta aliqua ad Majores noſtros fuiſſe tranſmiſſa, ſicuti de Hieronymiano Tamlactenſi diximus præfationis hujus num. 25.

ARTICULUS VI.

Editionis hujus fides, ratio, ordo.

Quod præfationis hujus principio teſtatus ſum, id ſecure denuo ſub finem audeo aſſerere, me in tota hac nova recenſione, id maxime habuiſſe præ oculis, ut præter Martyrologiorum Genealogiam, Uſuardum puriſſimum & ſinceriſſimum proferrem; in quo, confidenter dicam, nihil operæ, nihil laboris, nihil diligentiæ à me prætermiſſum fuiſſe. Fontes aſſignavi ita repur-

repurgatos & mundatos, ut limpidam veritatem ex iis hauſtam exiſtimem, atque adeo tuto & abſque ullius invidia Uſuardo huic applicare poſſim, quod Pontifici Paulo V de ſuo Adone aſſeverabat Roſweydus, *ea fide curaque recenſitum, ut affirmare non verear, parum à calamo menteque auctoris abeſſe. Interesat profecto reipublica Chriſtiana, ne quid magni viri titulo legeretur, quod ipſius non eſſet, ne quid corruptum ejus nomine circumferretur, aliena adſutum manu; ne viri auctoritatem ſecuta poſteritas, erroris funiculos necteret; ne quoque* Uſuardo *quidquam abjudicaretur, cui certiſſimum ab unanimi codicum ſuffragio teſtimonium eſſet.* Ne vero plura in hanc rem argumenta coacervando, præfationem jam latis, forte nimis diffuſam, ulterius protraham, aſſerti mei ſinceritatem, per ſingulos dies perſpiciet, qui Obſervationes noſtras conſulere dignabitur.

Citantur codices

277 De operis item ratione & ordine pauciſſima dicenda ſuperſunt. In fronte cujuſquè diei ponitur textus ipſe Uſuardinus, ex præcipuorum; imo omnium codicum collatione eductus; quorum, qui eo die puri reperti ſunt, nomina minori charactere Italico ſubjiciuntur, tamquam præmiſſi textus Uſuardini probatio. Si quando nullus codex integrè purus & ſimplex fuerit, attexitur diſſertatiuncula, qua de textus ſimplicitate lector abunde edoceatur. Eo autem ex probatioribus codicibus expurgato, cetera omnia, quæ Uſuardo abjudicanda cenſemus, in eum elenchum rejecta ſunt, quem Auctaria appellavimus. Porro, operis ordine, ſequitur manipulus lectionum Variantium, in codicibus Uſuardinis, pro eo textu citatis occurrentium, ubi ſi forte minutiæ obſerventur momenti perexigui, meminerit lector, me hìc omnium guſtibus deſervire debuiſſe, adeoque & moroſis antiquariis non nihil tribuere. Hos vero qui noverit, ſcit cum iis ſe ingeniis conflictari, quibus religioni eſt, vel minimum apicem in hiſce rebus negligere. Qui ſimilibus non delectantur, auctor iis ſum, ut de Variantibus nihil ſoliciti, ad Obſervationes tranſeant, ibi reperturi, quæcumque ad auctoris noſtri illuſtrationem conducere poſſe cenſuimus.

& Kalendaria,

278 Prima cura fuit, textus Uſuardini geneſim eruere & explanare, ut lectores quotidie habeant, quam ſupra dicebam Uſuardi cum patre, avo, vel avis & abavis, cognatis & affinibus conjunctionem, eo plane modo, quem ſupra præfationis principio repræſentare conatus ſum. Præter Martyrologos, ad demonſtrandam cultûs Sanctorum diuturnitatem, non ſemel adduxi antiqua Kalendaria, eaque præcipuæ hoc tempore inter eruditos auctoritatis, ut eſt celeberrimum illud & vetuſtiſſimum, primum à Bucherio vulgatum, in commentario ad Victorii Aquitani Canonem Paſchalem à pag. 267, & denuo editum à Rûinartio inter ſincera & ſelecta Martyrum Acta, in editione Pariſienſi (qua ſola uſus ſum) a pag. 692, in recentiori Amſtelodamenſi a pag. 617, cui in utraque hac editione ſubjungitur Kalendarium aliud Carthaginenſe, etiam antiquiſſimum, quod primus reperit, publici juris fecit, notiſque illuſtravit laudatus ſæpe à nobis Mabilio, Analect. tomo 3 à pag. 398.

ubi & non pauca de Actis.

279 Alia duo ſunt, vel forte Editorum duorum Kalendarium idem, quod primum Leo Allatius operi de Eccleſiæ Occidentalis atque Orientalis perpetua conſenſione, edito MDCXLVIII inſeruit a col. 1487: Fronto autem, de quo ſupra egimus, ſub alio ferme titulo vulgàvit MDCLII, ut vide ſupra num. 110, ac ſæpius in operis noſtri contextu. His adde Sacramentaria à Menardo, Thomaſio & Mabilione edita recenſitaque, quæ omnia ſtabiliendo Sanctorum vetuſto cultui ſuis locis adducta ſunt. Altera ferme quotidie mota eſt quæſtio de Martyrologiorum noſtrorum encomiis, ſeu Actis ipſis, unde illa a Beda & Adone accepta & contexta ſunt, in quibus gravior plerumque difficultas, ſed hìc pro operis hujus inſtituto, ſic paucis expedita, ut ſemeſtri primo ex Actorum, commentariorumque noſtrorum fide, res deciſa plerumque ſit, ſemeſtri autem altero, monumentis, ſeu excuſis, ſeu apud nos manuſcriptis breviter diſcuſſis, intricatiora controverſiarum capita ad majus opus remiſerimus. Hic nonnumquam auctores citavi, necdum ſatis diligenter à me examinatos, atque inter eos præcipuum Sebaſtianum Lenain de Tillemont, in laborioſiſſimo opere Gallico ſub titulo commentariorum ad hiſtoriam eccleſiaſticam, in ſexdecim volumina diſtributo, quem & alios quoſcumque in eamdem rem ita appellatos volo, ut eorum auctoritati nec hilum tribuam, ſi cum Romanæ Eccleſiæ conſenſu & approbatione non omni ex parte conveniat.

De orthographia.

280 Hæc lectorem eruditum præmonuiſſe, pluſquam ſatis eſt; quod unicè quærimus: nam harum rerum imperitis talis numquam monumentorum noſtrorum explicatio dabitur, quæ ad omnium intelligentiam ſufficiat. Idem ferme dictum ſit de tota orthographiæ ratione, quæ in ipſo Uſuardi textu ex codicibus ferme ſervata eſt, eademque paſſim in Auctariis adhibita, ſic ut nemo offendi debeat aut poſſit, ſi plurima perperam ſcripta inveniat, tum in rebus ipſis tum in nominibus propriis. Sic paſſim ſcribitur in textu *presbiteri* &c. *Dioniſii*, *Hieronimi*, *Hieroſolimis* &c. quorum omnium ratio redditur, in eo quem diſtinguimus articulo, ſub nomine *Varia lectionis*. In Auctariis multa recurrunt longe abſurdiora, ubi tamen viſum eſt reſtituere diphthongum *æ*, quæ in nullis codicibus, præterquam in Pratenſi, Herinienſi, Roſweydino, atque Molani editione reperta eſt. Barbariei a nobis ſervatæ vindicias dabit Auguſtinus, relatus à Molano in annotatione ix Januarii. Hic præfationis metas figo, nam id genus minutiarum exponendarum, ſi ſingulas vellem percurrere, numquam eſſet finis; ſatis fortaſſe alibi tædii adferent, ut hìc iis percenſendis tempus denuo terere, operæ pretium non ſit. Et mihi & omnibus faciam ſatis, ſi

Uſuardi Martyrologium, purum, germanum, ſincerum & ſimplex exhibuero, qui eſt præcipuus operis noſtri finis, ad unam, ut jam non ſemel diximus, eamque majorem Dei Sanctorumque gloriam.

NOTANDA PRO INDICIBUS.

AD evitandam, quæ in Molani indice eſt, Sanctorum Uſuardinorum, aliorumque, qui ſolum in additionibus referuntur, confuſionem; duplicem toti operi indicem ſubjunximus: alterum, qui Sanctos pure Uſuardinos, aut feſta alia ad Uſuardum vere pertinentia complectitur; alterum, in quo Auctariorum omnium Sancti continentur, ſed ita diſpoſiti, ut pleraque, codicum ipſorum, ex quibus deſumpti ſunt, errata, atque in transformandis, multiplicandis, commutandiſque Sanctorum nominibus, item in iiſdem ſæpe repetendis perturbatio ablata non ſit, in quo etiam fidelitatem noſtram lectori probatam volumus. Neque vero hujus loci erat, Sanctos illos aut ad proprios dies natales revocare, aut controverſa alia diſſolvere, cum hæc propria ſit commentariorum noſtrorum ad ipſa Acta inſtitutio, quo hæc omnia reducenda & remittenda putavimus.

MARTY-

MARTYROLOGIUM USUARDINUM.

INCIPIT MARTYROLOGIUM PER ANNI CIRCULUM.

MENSIS JANUARIUS

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* 1.

CIRCUMCISIO Domini noſtri JESU Chriſti. Romæ, *Circumciſionis.*
natalis ſancti Almachii martyris; qui jubente Urbis
præfecto, cùm diceret: Hodie Octavæ Dominici diei *Almachii.*
ſunt, ceſſate à ſuperſtitionibus idolorum, à gladiatori-
bus occiſus eſt. Via Appia, coronæ militum triginta,
ſub Diocletiano imperatore. Item Romę, ſanctæ Mar- *Martinæ.*
tinæ virginis, quæ ſub Alexandro imperatore diverſis tormentorum
generibus cruciata, tandem gladio martyrii palmam adepta eſt. Apud *Concordii.*
Spoletum, ſancti Concordii presbiteri & martyris temporibus Antonini
imperatoris; qui primo fuſtibus cæſus, dehinc equuleo ſuſpenſus, ac
ferro poſt in carcere maceratus, ibique angelica viſitatione conſolatus,
demum gladio vitam finivit. In Cæſarea Cappadociæ, depoſitio ſan- *Baſilii.*
cti Baſilii epiſcopi, cujus celebritas XVIII Kalend. Julij potiſſimum re-
colitur. In Africa, beati Fulgentii eccleſiæ Ruſpenſis epiſcopi, qui ob *Fulgentii.*
catholicam fidem & eximiam doctrinam exilio relegatus; tandem ad

 pro-

propriam eccleſiam redire permiſſus, vita & verbo clarus, ſancto fine
Eugendi. quievit. In territorio Lugdunenſi, ſancti Eugendi abbatis, cujus vita
Euphroſyna. virtutibus & miraculis plena refulſit. Alexandriæ, ſanctæ Eufroſinæ virginis.

Uſuardum in primæva ſua ſimplicitate hic repræſentari, probant plerique codices quibus me potiſſimum inniti in præfatione indicavi: *Pratenſis* nempe codex, aut prætenſe aut vere autographus, cum quo ſemper fere convenit *exemplar B* & alii ibidem fortaſſe ſimiles. Item *Herinienſis*, *Tornacenſis*, *Antverpienſis*, *Editio maxima Lubecana*, *Muneratus*, *Grevenus*, *Molanus*: in quibus nulla, ſaltem momenti gravioris, diſcrepantia reperitur; ut mox patebit.

VARIA LECTIO. De *Preſbiteri* & hujuſmodi multis aliis minutiis orthographicis ſuperius in præfatione actum eſt, & erit ſæpius alibi dicendi locus. Lego *Circumciſio* cum Herinien. Tornacen. Antverpien. & MSS. impreſſiſque pluribus, quemadmodum prælucent Beda & Romanum parvum. Ex prioris annuntiatione ſuam procul dubio formavit Uſuardus. Praten. ſcribit *Circuncíſio*. Greven. & Molan. addunt, *ſecundum carnem*, quibus vocibus utuntur apographa Hieronymiana & Beda: ſed eas ab Uſuardo expunctas, ut plerumque multa decurtat, probant puriora exempla omnia tum edita tum MSS. Omiſi etiam *Alippio*, licet in Adone habeatur, & rectius, opinor, apud Bedam *Alypio*, ipsâ eâdem causâ, quod in codicibus noſtris id nomen non habeatur, forte conſultò ab Uſuardo prætermiſſum, tametſi ſatis veroſimile ſit, *Faltonium Probum Alipium* Honorii tempore, dum *Almachius* vel *Telemachus* trucidatus eſt, præfecturam Urbis adminiſtraſſe. Legitur hîc, & recte ni fallor, *Eugendi* non *Augendi*, contra quam habeatur in Praten. Herinien. Tornacen. & Munerat. ubi pro Eugendo poſitus eſt *Augendus*. Mihi *Eugendus* præplacet, ut Majores noſtri in Actis hoc die legerunt, & legere debuit Uſuardus Adonem deſcribens. Atque ita etiam in antiquis lectum fuiſſe oſtendunt codices alii, pro textu citati. A qua parte ſtet derivatio gallica *Oyend*, judicent alii. In *Eufroſina* ſervavi modum ſcribendi codicum MSS. & impreſſorum, quidquid Ado rectius poſuerit *Euphroſyna*, orthographiâ fortaſſe ab editore correctâ. Notavit Clar. Caſtellanus in prætenſo Pratenſi autographo lituram apparere poſt *Augendi abb.* cui deinde in eadem membrana inſcriptum, *atis. Alexandriæ, ſanctæ Eufroſinæ virginis, cujus vita virtutibus & miraculis plena refulſit.* Manifeſta hæc, ut mitiſſimè dicam, tranſpoſitio, auctoritatem illius codicis certo imminuit, nihilominus primo hoc die inter puriores locum obtinet, ſæpe alibi ob defectus graviores excludendus. Demum obſervo, in ecgrapho Tornacen. voces pauculas immutatas, quæ tamen totius rei ſubſtantiam illæſam & intactam relinquunt.

Circumciſionis. OBSERVATIO. Non facile dixerim cur Ado *Circumciſionem* à Romano parvo expreſſam reticuerit, nec cur Uſuardus *octavam Domini*, ab utroque illo & Beda diſerte poſitam. Reliqua quæ ad hanc primam annuntiationem ſpectant, in Variantibus dicta ſunt. *Almachius*
Almachii. à Beda primum ſignatus eſt, nulla gentis aut inſtituti facta mentione; ut dubitari poſſit an Theodoretum à Bollando alibique citatum præ oculis habuerit. Veruntamen vel ea vel ſimili alia cauſa *Telemachum* Theodoreti ab *Almachio* hoc noſtro diſtinguere velle, ſcrupulos magis ſapit quam ſolidam rationem. Brevius de eo agit Romanum parvum, ſed *decollatum* pronuntiat, quod Ado non eſt auſus aſſerere, ſecutus ſimpliciter contextum Bedæ. Utrum è duobus deſcripſerint Uſuardus & Notkerus, libera datur ſentiendi optio. Erit qui opponat vetuſtiſſimum Hieronymianum ecgraphum Epternacenſe, quod Florentinius Antverpienſe appellat; in cujus ſpecimine, in Præfatione Bollandiana pag. XLVI impreſſo, & rurſus in Propylæo antiquario ante tomum 2. Aprilis ex æneis laminis recuſo, legitur: *Natalis Coronæ, qui jubente Aſclepio* &c. Unde nimirum ſequeretur primam Almachiani elogii originem ad Hieronymiana referendam. At enim facile occurritur; nam manifeſtiſſime patet codicis illius in laterculo hujus diei confuſio ex omnibus aliis apographis Hieronymianis, tum à Florentinio editis tum apud nos MSS. omnino corrigenda. Ut paucis dicam, huic Martyrologio prorſus inſolitum eſt hujuſmodi encomia uſpiam referre. Rurſus non Coronæ Sanctæ, quæ hîc nulla eſt, nec Stephani, quem forte ſupponere volueris, ſed unius Almachii ea propria ſunt. Statuendum proinde Laurentium deſcriptorem codicis ex Anglia veroſimiliter à S. Willibrordo allati, aut à Sancto ipſo aut ex Bedæ coævi ſcriptis elogium accepiſſe, atque illuc non ſatis apte inſeruiſſe; ut plane intelligunt harum rerum periti, & fuſius demonſtrari poterit, ſiquando uſus fuerit alia noſtra Hieronymiana apographa genuinis proxima typis edere, in quorum nullo ſimilem uſquam phraſim deprehendimus. Explodenda porro ſtultiſſima imperiti cujuſdam Angli argutatiuncula de *Almachio* ab *Almanacho* progenito, quam hîc vel notaſſe

pluſquam

pluſquam ſatis eſt, utpote nec appellari nedum confutari dignam, quod tamen ultro præſtitit laudatus nobis & ſæpe impoſterum laudandus Clar. Caſtellanus.

Sequitur in textu noſtro: *Corona militum xxx*, quæ in Adone poſt Concordii annuntiatio- *Milit. xxx.* nem poſita eſt, ex Hieronymianis immediate deſumpta, in quibus Corona a militibus perperam diſtingui videtur, quod Viennenſi nequaquam placuit, nec item Noſtro; à Notkero tamen reſtitutum eſt. Actum non ago, ſi plura requiris vide ſis Bollandum & Florentinium. *Romæ, Martinæ virginis* meminit Romanum parvum; Ado longam ex Actis lau- *Martinæ.* dationem concinnavit, breviorem ex ipſo Notkerus, ſolam medullam Uſuardus contractam exhibet, ut conferenti luce clarius patebit. Rabanus licet ex eodem fonte hauriat, diverſam plerumque ſemitam ingreditur. Rurſus: *Et apud Spoletum, ſancti Concordii* *Concordii.* *martyris*, Romani parvi verba ſunt. Elogium ex Actis Adonianum eſt, compendium hîc Uſuardinum, apud Notkerum paulo auctius. Alia denuo habet Rabanus, *Concordium Romæ* tribuens. *Baſilius* apud antiquiores Martyrologos notus non eſt. Notkerus pluſcula de eo *Baſilii.* memorat; Wandelbertus vero canit: *Baſiliuſque ſacer meritorum ſplendet honore*, iſque præterea nativitatem Domini, Euphroſynam & Almachium celebrat, reliquos omnes omittens. Equidem exiſtimo ſanctiſſimum epiſcopum pure Uſuardinum eſſe. Quod vero ſubditur: *Celebritatem ejus potiſſimum recoli xviii Kal. Julii*, id qua ratione a viris ceterà eruditis de *ordinatione* in epiſcopum intelligatur, mihi ſtudioſe quærenti hactenus reperire non contigit. Ultimo loco habet Romanum parvum: *Et in Ruſpenſi eccleſia, ſancti* *Fulgentii.* *Fulgentii epiſcopi*. Hinc ab Adone acceptus pluribus laudatur, quæ a Notkero deſcripta ſunt, a Noſtro modice decurtata & polita. Penultimo loco in Adone eſt *Euphroſyna* cum *Euphroſynæ.* vitæ epitome, à Notkero paululum aucta, atque in recentioribus codicibus Uſuardinis deſcripta, ut mox videbitur. Uſuardus ſolum ferme nomen ab Adone tranſumpſit & ultimo loco retulit, Bollandus vero in gratiam PP. Carmelitanorum ad diem xi Februarii remiſit. De quo vide Reſp. Papebrochii art. 10. num. 41. *Eugendus* Adoni debetur hoc die non *Eugendi.* ſequenti, ut Notkerus poſuit. Ex illius verbis compoſita ſunt quæ ab Uſuardo dicuntur. Ex his perſpicere lector incipiat quàm vere nuper a nobis pronuntiatum ſit; Adonis Martyrologium fontem eſſe ex quo ferme totum Uſuardinum noſtrum profluxit.

AUCTARIA.

Textus auctior. ANTVERPIEN-MAJOR. Inſerit, *ſecundum carnem*. Poſt, *gladiatoribus*, cum Beda, addit, *hac de cauſa*. De Martina, deeſt, *ſub Alexandro* &c. ſcribit; *Apud Spoletum civitate Tuſciæ*. Poſt *triginta*; *hæs pro confeſſione veræ fidei ſub* &c. De Baſilio: *Epiſcopi, admirandæ fidei atque doctrinæ viri*. Euphroſynæ vita ſic ex Adone deſcribitur: *Quæ orationibus patris ſui Paphnutii, de ſterili matre progenita, in puerili ætate conſtituta, clam ſe tonderi fecit & monaſticam vitam expetiit, Smaragdi ſibi nomen imponens. Poſt etiam in recluſione viginti octo annos in omni ſanctitate perdurans, tacta ægrotationis incommodo & mortem ſibi adeſſe cognoſcens, manifeſtante* [manifeſtavit] *ſe religioſo & cum lacrymis multotiens quærenti eam patri*. Hactenus ex Adone. Additur porro: *Cum quieviſſet, ſepulta eſt a fidelibus in eccleſia*. In fine adjicit: *Ravennæ, Severi* *Severi.* *epiſcopi & martyris*.

Textus contractior. ROSWEYD. Secundo loco habet: *Baſilii epiſcopi*, expuncto elogio. Tertio loco: *Romæ, ſancta Martina, uxoris Adriani. Et Corona virginis*. Tum: *Et natale ſancti Almachii, ſub Olympio* &c. Legit etiam: *Apud Spoletum civitatem Tuſciæ*. In Fulgentio, abeſt totum elogium. Denique Euphroſyna Eugendo præponitur.

PULSANEN. Acephalus eſt caretque diebus fere quatuor primis.

ANTVERP-MAXIM., ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Ordinem non nihil immutant, cetera Uſuardinæ puritati ſatis propinqui. Diem itaque ſic uniformiter ordiuntur: *Octava nativitatis Domini* *Octavæ nativitatis.* *noſtri Jeſu Chriſti & Circumciſio ejuſdem*. Sic deinde ſecundo loco pergunt: *In Cæſarea Cappadociæ, depoſitio ſancti Baſilii epiſcopi, qui tempore Valentis, doctrinâ & ſapientiâ inſignis, omnibus virtutibus fundatus, mirabiliter effulſit*. Cur omiſerint Uſuardi verba de feſti ejus celebratione xviii kal. Julii, non habeo unde ſtatuam. Prædicti codices de ſancta Martina hæc textui ſubjungunt: *Factus eſt autem in paſſione ejus, terræ motus magnus, & crediderunt ea die millia & trecenta animæ*. Terræ motus ex Adone acceptus eſt, unde vero & a quo mirabilis ea converſio huc traducta ſit, neſcio.

LOVANIEN. Eodem modo incipit, eumdemque ſervat ordinem, ſed Baſilii, Martinæ, Almachii, Concordii & Fulgentii elogia plane reſcindit.

CENTULEN. *Octava nativitatis Jeſu Chri-* *Textus contractior.* *ſti Domini noſtri, atque Circumciſio ejus. Romæ, ſancti Almachii martyris. Item Romæ, ſanctæ Maximæ virginis*. Quæ hæc Maxima ſit etiamnum quæro: forte jungenda erit Magno & *Maximæ.* Maximo, de quibus infra ad Belinum. Sequitur in codice: *Item via Appia, ſanctorum* xx *militum*, (cur non coronæ xxx?) *ſub Diocletiano paſſorum. Cæſarea Capadociæ, ſancti Baſilii archiepiſcopi & confeſſoris. In Africa, civitate Ruſpenſi, ſancti Fulgentii epiſcopi, vitâ & doctrinâ præclari. Apud Spoletum, ſancti Concordii martyris. In territorio Jurenſi, ſancti Eugendi abbatis. Alexandriæ, Eufroſinæ virginis*.

BRUXELLEN. Incipit. *Circumciſio Domini ſecundum carnem, & octava dies Dominicæ nativitatis*. In Almachio & Concordio ſatis purus eſt. De Martina habet ſicut ANTVERP. MAX &c. ſed nomen corrumpit, ſcribens *Marmena*. In militibus ſatis purus, in Fulgentio ex Adone modicè interpolatus eſt. De Ba-

ſilio inſerit, *ammiranda fidei vita & doctrina viri; cujus potiſſimum elevationis feſtum* &c. Euphroſynæ elogium ex Adone non nihil mutilat. *Severii.* Tum: *Raveana, ſancti Severi confeſſoris.* De eo etiam aguot Hieronymiana, ſed in Actis diſ- *Paracodæ.* fertur ad I Februarii. *Eodem die, ſancti Pagoda* [vult dicere *Paracoda*, vel ut Moſander *Paragoda*] *ſeptimi Viennenſis epiſcopi.* Sequitur: *In territorio Lugdunenſi, monaſterio Virenſium, ſancti Eugendi abbatis* &c. Denique: *Silvimaco,* *Odilonis.* *ſancti Odilonis, quarti abbatis Cluniacenſis, qui per annos quinquaginta ſex, miro religionis fervore rexit atque provexit.* Vide infra auctarium Greveni.

De Circumciſione. HAGENOYEN. *Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti, quando ipſe præſentatus eſt ſacerdoti ad circumcidendum octavo die, ubi ille pro nobis peccatoribus primum ſanguinem fudit, oſtendens ſe verum corpus aſſumpſiſſe humanum.* In Almachio deinde, Martina & Concordio ſatis purus eſt. Tum: *De Baſilio.* *In Cæſarea Capadociæ, depoſitio ſancti Blaſii* [pro Baſilii] *epiſcopi. Qui primus monachorum regulas ſcripſit, & ab imperatore in exilium eſt miſſus, & tandem ad ſuam eccleſiam eſt reverſus. Et a beato Effrem heremita in columpna ignis viſus eſt, cujus caput erat in cælo & pedes in terra. Qui ſpiritu prophetiæ claruit, & in tempore Valentis imperatoris, ſapientiâ & doctrinâ inſignis, omnibuſque virtutibus ornatus, mirabiliter effulſit. Cujus feſtivitas* &c. In Fulgentio & Eugendo ſatis purus; in Euphroſyna non plane convenit cum ſupradictis. In fine, de corona xxx militum, pure.

Maximi. AQUICINCT. In fine: *Ipſo die, ſancti Maximi martyris.* Vide infra de *Magno.*

Odilonis. *Severi M.* VICTORIN. In fine: *Ipſo die, ſancti Odilonis abbatis.* Deinde manu recentiori: *Ravenna, Severi epiſcopi & martyris.*

MATRIC. CARTUS. ULTRAJ. *Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Almacii martyris, Romæ. Corona militum XXX. Fulgentii epiſcopi & confeſſoris. Martinæ virginis & martyris. Eufroſynæ virginis.*

Odilonis. REGINÆ SUECIÆ ſub num. 130. *Ipſo die, ſancti Odilonis.*

Magni. STROZZIAN. *Eodem die, ſancti Magni martyris.* Vide, ut dixi, in Belino.

Severi M. MEDICÆUS. *Ravenna, ſancti Severi epiſcopi & martyris.* Editio Florentina anni MCCCCLXXXVI, cum hoc ex parte convenit.

Venerii. SALINENS. PP. Franciſcanorum. Adſcriptum recentiori manu: *Sancti Venerii martyris.* An non *Severi*?

EDITIO LUBECO-COL. De Circumciſione, fere ut BRUXELL. Tum: *In Oriente ſancti* *Jaſpar.* *Jaſpar regis, quem beatus Thomas Apoſtolus plena fidem docuit, & poſtmodum epiſcopum patriæ ipſius, ſicut & alios duos ordinavit. Qui hac die obdormivit in Domino, divino ſacrificio in eccleſia prius celebrato & ſumpto.* De Baſilio, ferme ut ANTVERP-MAX. &c. Deinde: *Romæ, ſanctæ Martinæ virginis & martyris, quæ cum eſſet ſublimis genere, patre conſule nata, dives nimis rerum, quas indigentibus miſericorditer erogabat, tenta ab Alexandro imperatore, juſſa eſt ſacrificare Apollini, quæ cum nollet, diverſis tormentorum* &c. ut ſupra. In Almachio & militibus xxx ſatis pura eſt. De Concordio, inſerit; *Qui natione Romanus ex patre Gordiano, tentus* &c. In Fulgentio pura eſt. De Eugendo addit, *monaſterio Virenſium.* De Euphroſyna quod ſupradictis addit, deſcribi non meretur. In fine: *Ravenna, ſancti Severi epiſcopi:* Vide dicta. *Severi ep.*

BELIN. Inſerit, *monaſterio Jurenſium.* Scripſit etiam *Olympio* pro *Alypio.* Sed præcipuum auctarium in fine eſt: *Eodem die, ſancti Magni* *Magni.* *martyris.* Deſcriptum forte ex codice ſimili STROZZIANO. Ex BELINO accepit MOLANUS, nec ullus alius codex de eo meminit. Vide conjecturam Clar. Caſtellani in notis pag. 15 & in Martyrologio univerſali pag. 665. Ut ut eſt; nihil Baronius, nihil Bollandus, nihil alii de *Magno, Maxino,* aut *Maximo* reperêre, ſaltem quod huic martyri aptari queat.

GREVEN. Incipit ab Euphroſyna, fere ut ſupra Tum: *Eodem die, beati Odilonis abbatis, cujus* *Odilonis.* *vitam virtutibus & miraculis claram Petrus Damianus eleganti ſtylo deſcribit. Hic primus in monaſteriis ſuis generalem commemorationem animarum, poſt feſtum omnium Sanctorum inſtituit, quod in Eccleſia utiliter inſtitutum cernimus. Super aquas etiam cum ſociis fide plenus ambulavit. In Oriente, dormitio ſancti Jaſpar, qui fuit unus ex* *Jaſpar.* *tribus Magis. Hic à beato Thoma Apoſtolo fidem edoctus, & epiſcopus ordinatus, quievit in pace. In Apulia, Potiti martyris.* Aliis etiam diebus co- *Potiti.* litur. Vide XIII Jan. in Actis. *Stephani & Martini martyrum. Secundi martyris. Trophimi* *Stephani.* *martyris. Severi epiſcopi & confeſſoris. Hic etiam* *Martini.* *memoria recolitur beati Fulgentii epiſcopi Utrico-* *Secundi.* *lenſis; de quo Gregorius 3 Dialogorum refert,* *Trophimi.* *quod a Gothis intra circuli deſignationem incluſus,* *Severi conf.* *in maxima pluvia pluviam non ſenſerit. Corona* *Fulg. Utric.* *Virginis.* Hanc probabiliſſimè ex Hieronymiano aliquo accepit Grevenus, ſed ut dixi, nulla eſt *Corona* iſta virgo, amanuenſium vitio perperam avulſa a xxx militibus in textu relatis. Præter Florentinium, videri etiam poteſt Clar. Caſtellanus, in notis pagg. 8. & 12.

MOLAN In ipſo textu litteris Italicis minoribus inſeruit de Fulgentio: *Hujus vita virtutibus plena habetur.* Et poſt Lugdunenſi, *monaſterio Jurenſium.* De *Magno* habet in fine eodem charactere quod ex Belino deſcripſit, ſed de eo jam ibi diximus. Sequitur typis Romanis minoribus, elogium *Fulgentii Utricolenſis* ex Greveno deſumptum. Sed in præfatione cap. 13. recte monuit idem Molanus, Fulgentium hunc, pro Cartuſianorum Colonienſium arbitrio hac die collocatum. In Actis refertur XXII Maii. Caſtellanus in Martyrologio univerſali eum recolit III Decembris. Sequitur eodem charactere: *Clari abbatis monaſterii ſancti Mar-* *Clari.* *celli in Vienna & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Caſtro Meledano, depoſitio ſancti Aſ-* *Aſpaſii.* *paſii confeſſoris, cujus ibidem nomini principalis eccleſia titulatur, licet vita penitus ignoretur. In Corbeia, depoſitio beati Adelardi, ab-* *Adelardi.* *batis & confeſſoris. Hujus vitam ſcripſit Ratbertus abbas.* Editiones poſteriores, de Claro Viennenſi addunt, *cujus vita habetur.* Et in Actis exſtat. De Aſpaſio, ut in priori. Non eſt opus, ſeu hoc ſeu aliis ſequentibus diebus, adjicere formulam (de cujus antiquitate hîc non diſputo) ET ALIORUM PLURIMORUM SANCTORUM, MARTYRUM, CONFESSORUM ATQUE VIRGINUM. RESPONDETUR, DEO GRATIAS.

IV. *Nonas*

IV *Nonas.* *Die* 2.

APud Antiochiam, paſſio beati Iſidori epiſcopi. Et in Ponto civitate Thomis, trium fratrum Argei, Marcelli & Marcellini pueri, qui ſub Licinio principe inter tyrones comprehenſus, cum nollet militare, cæſus ad mortem & diu in carcere maceratus, martyrium conſummavit. In Thebaide, ſancti Macharii abbatis. *Iſidori.* *Argei & ſoc.* *Macarii.*

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Munerati prima editio*, *Greven. & Molan.* Ut proinde de lectionis ſimplicitate dubitari nequeat.

VARIA LECTIO. Scribunt aliqui cum Herinien. *Yſidori*: puto ego Uſuardum poſuiſſe ut eſt in textu. *Thomis, Argei*, *tyrones*, *Macharii* legunt omnes, & ita Noſtrum legiſſe procul dubio cenſendum eſt.

OBSERVATIO. Prima noſtra annuntiatio non ex ſolito fonte, ſed ex Hieronymianis ab Uſuardo accepta eſt, quam ſi integram ſervaſſet, forte tot diverſa nomina, ut ſunt *Iſidori, Iſiridoni*, *Siridoni*, *Spiridonis*, *Stridonis* & neſcio quæ alia, ex uno ſolo procuſa non eſſent. *Iſidori.* Legunt apographa illa pleraque apud Florentinium: *In Antiochia*, *Syridoni*, *epiſcopi ejuſdem loci.* Atque inde veram nominis faciem exſculpendam mox oſtendetur. Ceterum mirabilis hæc nominum variatio, quocumque demum modo enuntietur, virorum eruditorum ingenia non parum exercuit, anſamque Baronio dedit, ut præter *Iſidorum Nitrienſem*, potius *Hermopolitanum*, qui neſcio qua ratione ſignatus ſit, alterum noſtrum *Iſidorum Antiochenum*, & alterum *Siridonem*, item epiſcopum, Martyrologio inſcriberet. Fatetur quidem ingenuè divinare ſe non poſſe, cujus demum civitatis *Siridon* ille epiſcopus fuerit: Bollandus autem non parum laborat quò Iſidorum Uſuardi & Syrodonum Hieronymianorum aut confundat aut diſtinguat, quod certe non ſatis obvium eſt. Ego hoc loco eruditorum duorum judicia proferam, de quibus ſtatuet lector quod videbitur. Heribertus Roſweydus in epiſtola data XII Maii MDCXXVIII, vitæ ſuæ penultimo, ad unum è noſtris, ſi bene conjicio, Romam deſtinata, quæque inter ejus chartas a Majoribus noſtris primùm reperta, ſaltem accuratuis inſpecta fuit, anno MDCLXVIII, ita de hiſce Iſidoris vel Siridonis epiſcopis judicium vel dubitationem exponit: *Baronius*, inquit, *neutrum hic epiſcopum ad ſedem ſuam reducere poteſt. Si mihi ſenſum meum aperire liceat, valde vereor, ex uno nomine varie lecto, duos epiſcopos nobis productos. Nam, ſi recte colligo, in nullo veteri Martyrologio invenientur duo hi epiſcopi* II *Januarii*, ISIDORUS *&* SIRIDON; *quod vel Siridonem vel Iſidorum repræſentabunt, pro ut quiſque veteris codicis litteras leget. Id quod dico, videor ex ſolo Hieronymi Martyrologio colligere. Habes ibi* (nempe in Epternacenſi) II *Januarii*: ISIRIDONI EPISCOPI ANTIOCHIÆ. *Cum tres epiſcopi Doni vel Domni Antiochiæ fuerint* (addere poterat, Iſidorus aut Siridon nullus) *vix dubito aliquem horum deſignari.* Hæc Roſweydus, ad cujus fere mentem, aliam conjecturam Bollandus produxit. Verum, niſi vehementer fallor, rem paulo penitiùs introſpexit Holſtenius & Roſweydi ſenſum haud ſatis clare expreſſum evolvit & excluſit in epiſtola ad Cl.V. Florentinium data IV Kalend. Februarii M DC LVIII, ubi ſic loquitur: *Qui die ſecunda Januarii tamquam diverſi ponuntur* (a Baronio) *beatus* ISIDORUS *epiſcopus*, *& paulo poſt ſanctus* SIRIDON *epiſcopus*, *pro uno vero, duo falſi ſubſtituuntur, vitio ambo creati ex veræ lectionis ignorantia, ut ex vetuſtiſſimis Mss. deprehendi, in quibus ſemel ſimpliciterque legitur*: *Antiochiæ*, *Syrodoni epiſcopi ejuſdem loci*, *unde & veram lectionem & erroris originem facile perſpexi. Quis enim non videt legendum*: ANTIOCHIÆ SYRIÆ, DOMNI EPISCOPI EJUSDEM LOCI; *atque ita*, *vero illius loci poſſeſſore in integrum reſtituto, duos hypobolimæos expungendos?* Quæ ſi vera ſunt, ut plane confirmari poſſunt ex Martyrologio reginæ Sueciæ, olim monaſterii ſanctæ Columbæ apud Senones, quod Caſſiodorus, teſte Caſtellano, tribuit Hieronymo, & Holſtenius in Animadverſis ferme totum edidit, noſque inter Hieronymiana MSS. habemus ordine XIII, ubi legitur *Domi*; ſi, inquam, hæc vera ſunt, falſa etiam erit Uſuardi lectio, quam tamen ſervavimus, ut auctoris puram & genuinam. Vide de his plura apud laudatos non ſemel, Florentinium & Caſtellanum.

Annuntiatio altera de tribus *Tomitanis* fratribus, ex Romano parvo per Adonem ſolito ordine profluit, utrobique ſecundo loco poſita. *Argei &c.* In illo, ſic habetur: *Et Tomis*, *martyrum Argei*, *Narciſſi & Marcellini.* Quæ ſic ab Adone melius relicta fuiſſent; nam elogium quod ſoli Marcellino tribuit, quodque Noſter ex eo deſcripſit, pridem obſervavit Notkerus alteri tribuendum eſſe, licet in nomine ipſemet erraverit, ſcribens *Philii epiſcopi* & Rabanus die ſequenti *Titi epiſcopi*; ubi veroſimiliter legendum, *filii epiſcopi*, qui fuerit *Theogenes*, in cujus Actis apud Bollandum ea narrantur, quæ nec Marcellino

Digitized by Google

ſoli in Adone; nec ipſi & fratribus, in codicibus recentioribus Uſuardinis recte adſcribuntur, ut videre eſt in Actis III Januarii, quo die tres illi fratres in Hieronymianis apographis, aliis pluribus immixti referuntur, ad quem locum conſuli poteſt Florentinir notatio. Primo loco in Romano parvo ſignatur; *Beati Macarii*: in Adone: *Natalis beati Macarii abbatis.* Hactenus recte, nec quidquam ultra indicant Hieronymiana hoc die. At dum ſupra ductores ſapit Uſuardus præfigens; *In Thebaide*; rem implicuit, quam nec Rabanus nec ex eo Notkerus explicant, dum legunt: *Antiochia, Macarii abbatis.* Neque proſunt hodierna noſtra Auctaria dum hunc Macarium *Alexandrinum* volunt, alium vero qui XV Januarii colitur, *Ægyptium.* Intricata hæc & confuſa, a Bollando elucidata invenies hoc die & citato XV hujus, nec minus erudite contracta a Caſtellano in notis a pag. 40. Ex quibus intelliges quantum valeant cognomenta illa *Alexandrini* & *Ægyptii*, cum uterque Libyæ incola fuerit, hodiernus in *Cellis*, alter in *Scithi*. Vide Januarium pag. 1005. num. 5. & eos qui poſt Bollandum Macariorum Acta accuratius diſtinguere conati ſunt. Audiatur poſtremo Wandelbertus qui hunc ſolum ita recolit:

Macarii.

*Macharius quartum Nonarum dedicat aſtum**
Qui tenuit docuitque eremi pius accola morem.

* forte *aſtrum*

AUCTARIA.

Macharii. *Argei &c.*

ANTVERP-MAJ. Textum habet deformiorem: *In Thebayda, depoſitio beati Macharii abbatis, magnarum virtutum viri. Et in Ponto civitate Tomis, trium fratrum Narciſſi, Argei, & Marcellini pueri. Qui ſub Licinio inter tyrones comprehenſi, cum nollent militare, cæſi ad mortem, martyrium conſummaverunt, & diu in carcere macerati, in mare merſi ſunt. Corpora eorum ad litus delata, & [a] religioſis viris depoſita, magnis coruſcant virtutibus.* De Iſidoro, tacet.

ROSWEYD. *Antiochiæ, Yſidori epiſcopi & beati Macharii abbatis.* De tribus Tomitanis, textum ponit in plurali numero. In fine addit: *Ieroſolimis, ſanctorum Stephani & Vitalis.* Nomina in Hieronymianis diſparata, hic conjuncta ſunt.

Stephani. Vitalis.

PULSANEN. Adhuc vacuus eſt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. De cetero puri Uſuardi, addunt in fine: *Ipſo die, octava ſancti Stephani.*

Octava S. Stephani.

MUNERAT. Communior editio altera textui aſſuit: *Eodem die Silviniaco monaſterio, depoſitio Domini Odelonis abbatis.* Hic iterum recurret, quamquam Caſtellanus XXXI Decembris collocandum exiſtimet.

Odilonis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJECT. BELGIC. Primo loco: *Octava ſancti Stephani Protomartyris.* De Iſidoro ſcribunt omnes: *Epiſcopi & martyris.* De Tomitanis autem, quaſi Uſuardi conſtructionem vellent clariorem reddere, poſt illa verba, *& Marcellini pueri*, ſic repetunt: *Qui Marcellinus* &c. ut prope dubites utrum ſic Ado & Uſuardus ipſe non ſcripſerint. De hinc Macario elogium texunt in hunc modum: *Hic Alexandrinus, Macharius autem, de quo habetur infra* XVIII. *Kalend. Februarii, fuit Ægyptius genere, & ambo florentes in Ægypto, & ambo Antonii diſcipuli.* Vide quæ in obſervatione noſtra dicta ſunt.

Textus auctior.

CENTULEN. *In Thebaida, depoſitio beati Macharii abbatis magnarum virtutum viri. In Ponto civitate Thomis, trium fratrum Narciſſi, Argei & Marcellini pueri. Antiochia, paſſio ſancti Iſidori epiſcopi. Eodem die, octava ſancti Stephani.*

Textus contractus.

BRUXELLEN. Incipit etiam ab *octava ſancti Stephani Protomartyris.* In Tomitanis, ſatis purus eſt. Tum: *Yſidori epiſcopi & martyris. In Thebaide, natalis ſancti Macharii Alexandrini, abbatis, diſcipuli beati Antonii, magnarum virtutum viri. Et ſancti Sindani epiſcopi.* Hæc eſt, ni fallor, alia nominis Syrodoni inflexio, niſi agatur de *Silano.*

Sindani.

HAGENOYEN. In octava ſancti Stephani, in Yſidoro & Tomitanis, ſuperioribus ſimilis eſt; ſed de ſuo ſuperaddit: *Item in eadem civitate, Marcellini pueri in mare merſi.* Notabis in priori annuntiatione Marcellinum *puerum* non dici, & elogium totum in numero multitudinis poſitum. Sequitur: *In Thebayda, ſancti Macharii abbatis. Hic Alexandrinus erat, Macharius autem, de quo habetur infra* XVIII *Kal. Februarii, & fuit Ægyptius genere: Ambo florentes in Ægypto, ambo beati Anthonii magni diſcipuli, ambo magnarum virtutum viri, & magnorum miraculorum perpetratores.*

AQUICINCT. In fine: *Ipſo die, ſancti Siridonis epiſcopi. Item, ſancti Barbatiani confeſſoris. Apud Silviniacum, ſancti ac beatiſſimi Odilonis abbatis. Octavæ ſancti Stephani Protomartyris.*

Siridonis. Barbatiani. Odilonis.

MATRIC. CARTUS. ULTRAJ. *Octava ſancti Stephani Protomartyris. Iſidori epiſcopi & martyris. Argei, Narciſſi & Marcellini fratrum.* Altera manu ſubditur: *Frontaſii martyris cum ſociis ſuis.* Vide Acta.

Frontaſii cum ſoc.

CLUNIACEN. *Item ſancti Barbatiani confeſſoris.* Remittitur a Bollando ad XXXI Decembris.

Barbatiani.

CAMBERIEN. ſanctæ Mariæ. *Sancti Baldulfi confeſſoris.*

Baldulphi.

ALTEMPS. *Sancti Barbatiani confeſſoris. Civitate Petragorica, ſancti Silani martyris*, ſocii, opinor, ſancti Frontaſii.

Silani.

FLORENTIN. *Ipſo die, ſancti Spiridionis epiſcopi. Sancti Barbiani confeſſoris. Hic geſta martyrum a notariis diligenter exquiſivit & in eccleſia recondidit.* Sed hæc tranſcribentium oſcitantia illuc tranſlata ſunt ex elogio Adoniano de Anthero Papa, die ſequenti.

Spiridionis. Barbiani.

EDITIO LUBECO-COL. Convenit omnino cum ANTVERP-MAX. &c. præterquam quod in fine ſubjiciat: *Eodem die, ſancti Baldulphi confeſſoris. Ipſo die, ſancti Odilonis abbatis Cluniacenſis.*

Baldulphi. Odilonis.

BELIN. *Octava ſancti Stephani.* In reliquis textus ſatis purus eſt, cui ſubjicitur: *Apud Silviniachum (tranſitus) ſancti Odilonis abbatis,*

cujus

cujus feſtivitas cum in Kalendis habeatur, hic tamen plenius recolitur. Ipſo die, ſancti Spiri-
Syridonis. *dionis epiſcopi*: editio poſterior habet *Syridonis* At de his ſatis dictum eſt.

Tubia &c. GREVEN. *Octava Sancti Stephani. Jeroſolymis, Stephani & Vitalis. Item Tubia, Ru-*
Stridonis. *tilia, Vitalis.* Hæc nomina ex Hieronymianis repetenda ſunt. Sequitur: *Stridonis epiſcopi & confeſſoris. Frontaſii martyris ac ſociorum ejus. Baldulphi confeſſoris.*

MOLAN. *Octava ſancti Stephani. Apud Silviniachum, ſancti Odilonis* &c. plane ut BELINUS.

Tum: *Ipſo die, ſancti Siridonis epiſcopi.* Vide Siridonis. ſupra. Editiones poſteriores litteris Italicis textui præfigunt: *Octava ſancti Stephani.* In fine: *Apud Silviniacum, ſancti Odilonis* &c. *Apud Corbeiam, depoſitio ſancti Adalardi abba-* Adelardi. *tis. Ipſo die, ſancti Siridonis epiſcopi.*

Mirum eſt in nullum codicem Uſuardinum irrepſiſſe memoriam ſancti Teleſphori Papæ, qui hodie a Floro, Rabano & ex hoc a Notkero, celebratur cum elogio. Nos de eo v hujus.

III *Nonas.* *Die* 3.

ROmæ via Appia, natalis beati Antheros Papæ, qui cum duo- *Antheros.* decim annis rexiſſer Eccleſiam, paſſus eſt ſub Maximiano & in cimiterio Calixti ſepultus. Eodem die, Sancti Petri, qui apud *Petri.* civiratem Aulanam crucis ſupplicio eſt interemptus In Helleſponto, *Cyrici & ſoc.* ſanctorum Martyrum Cyrici, Primi & Theogenis. Civitate Pariſius, ſanctæ Genovefæ virginis, quæ à beato Germano Autiſiodorenſi *Genovefa.* epiſcopo, Chriſto dicata, admirandis virtutibus & miraculis late claruit.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Greven.* & *Molan.* Hic in poſterioribus editionibus mutavit, quæ in prima hac ſecundùm Uſuardum recte poſuerat, ejuſque proinde textum, ut in iis editionibus ſæpe ſolet, depravavit.

VARIA LECTIO. Scripſi *Antheros* cum probatiſſimis codicibus. Eadem eſt terminatio in Beda, Romano parvo & Adone, qui melius habent *Anteros.* Praten. omittit vocem *Papæ*, quam codices alii cum citatis jam Martyrologis conſtanter retinent. Mirum autem, deeſſe in omnibus titulum *martyris*, qui tamen in antiquioribus illis clare exprimitur, forte ab Uſuardo ſtudioſe expunctus. Poſui *cimiterio*, licet diverſimode in codicibus ſcribatur, plerumque eo modo. Item *Calixti* cum quatuor poſtremis; Pratenſi legente, *cymiteria Caliſti*, ut me monuit Caſtellanus, qui fontem conſuluit. Male in Herinienſi eſt *Elleſponto*, pejus in Greven. *Helleſponta*; melius ex aliis in textu. In *Cyrici* & *Theogenis*, ſervo lectionem quam ex noſtris puriorem exiſtimo. Lego *Pariſius* more antiquitus receptiſſimo, non *Pariſiis*, ut Molan. paſſim correxit. Scribendum eſſet *Autiſſiodorenſi*, non *Altiſſiodorenſi* ut Molanus, ſed codicum ordinaria lectio, quæ ſæpius recurrit, eſt *Autiſiodorenſi*, aliqui male *Antiſiod.*

OBSERVATIO. De ſolo Antero meminit Romanum parvum. Bedæ de ipſo elogium *Anteri.* auxit Ado, Noſter errore interpolavit, tyrannum deſignans *Maximianum*, ubi cum Adone *Maximinum* ſcribere debuiſſet. Certe Anterum ad Maximiani tempora nullatenus ſpectare, ex ejus ætate conſtat. Neque vero illum hîc Maximinum intelligas, qui ſub initium ſeculi IV Orientalem Eccleſiam fœdè cruentavit; de illo agitur qui anno CCXXXV Alexandro prope Moguntiam trucidato, ſucceſſit, ſpemque fidelium de felici & diuturno Anteri pontificatu, brevi intercepit. Atque hic alius eſt Uſuardi error, à Beda & Adone acceptus, de annis pontificatus XII; qui à Labbeo, Papebrochio aliiſque Chronologis merito corrigitur. Quid de ejus martyrio ſentiendum ſit, recte exponit Tillemontius, Commentariorum ſuorum eccleſiaſticorum tomo 3. pag. 278. Siquid aut inde aut aliunde uſui eſſe poſſit, in Supplemento adhibebimus. Florentinius ad XXIV Novembris pag. 997 de *Anterote*, memorat aliqua, neſcio an ſatis apte excogitata. Minus diſplicent quæ de ordinatione ejus eo fortaſſe die facta, alii eliciunt. Ceterum ex Adoniano Anteri elogio aliqua dempſit Uſuardus, quæ inter Auctaria ex aliis codicibus reſtituta oſtendemus. *Petri* *Petri.* *Balſami, gladio interfecti* meminit Rabanus, die ſequenti, ex quo ſua deſcripſit Notkerus. Apud Florum, civitate *Auclara* Petrus hodie crucifixus eſt. Unum hunc eſſe cum *Abſelamo*, qui in Romano moderno recolitur XI Januarii, docet ibi Bollandus in Prætermiſſis, & hodie, ejus Acta illuſtrans. Eum ſequitur Caſtellanus in notis pag. 50 & 170. Item Theodoricus Ruinart in ſinceris & ſelectis a pag. 554; ubi Acta a Surio & Bollando edita reproducit, alibi, ſi operæ pretium fuerit, cum noſtris conferenda. Ab his diſſentit Tillemontius tomo 5. pag. 417; Petros duos ex Euſebio de Martt. Palæſtinæ cap. 10. & ex Actis conatus eruere; de cujus argumentis ſtatuendum erit in Supplemento. Jam vero

unde

unde Uſuardus Petrum acceperit compertum non eſt, neque inducor hactenus ut credam Florum genuinum ei umquam viſum fuiſſe. Supereſt veroſimiliter conjicere, aut Acta habuiſſe quæ ab Anaſtaſio Bibliothecario ſynchrono, è Græco verſa ſunt, aut ſaltem inde notitiam aliquam ad eum perveniſſe. *Cyrici & ſoc.* *Cyricus*, aliàs *Cyrinus*, *Primus* & *Theogenes* ex Hieronymiano Epternacenſi aut ei ſimili a Noſtro deſumpti ſunt, non magis apud conſuetos duces hac die noti, quam Petrus de quo jam diximus. In iis Martyrologiis *Paretiæ* tribuuntur, de quo vide Florentinium & Caſtellanum pag. 51. De Theogene, qui ab aliis *Diogenes* dicitur, ſeorſim locuti ſumus die præcedenti. *Genovefa* *Genovefam* Hieronymianis adjectam cenſet Florentinius; at certo eam memorat Beda & ex eo Rabanus. Elogium Adonianum eſt, à Notkero deſcriptum, à Noſtro decurtatum, ſed in Auctariis plenè recitatum. Ad ea jam procedimus, puritate Uſuardinâ abunde demonſtratâ. Cur autem *Florentius* Viennenſis ab Adone poſitus, hìc prætéritus ſit, haud equidem aſſequor, id ſæpius factum in Viennenſibus Sanctis, mecum lector in decurſu obſervare poterit. Adjicio Wandelberti in Genovefæ honorem verſiculum, hodie unicum: *Tertia Nonarumque dies celebrat Genovefam.*

AUCTARIA.

Textus non purus. ANTVERP-MAJ. In prima anountiatione poſt *Papæ* addit cum Adone &c. *& martyris, qui viceſimus poſt beatum Petrum, cum duodecim annis, menſe uno, diebus duodecim rexiſſet Eccleſiam, paſſus eſt ſub Maximiano, & [in] cimiterio Calixti ſepultus via Appia. In civitate Aulana, paſſio ſancti Petri* &c. Deeſt annuntiatio tertia. Tum: *Apud Pariſium, natale ſanctæ Genovephæ* &c. ſed, poſt *clarus*, ex Adone reſtituit; *& uſque ad annos octoginta in Chriſti ſervitute conſenuit.*

ROSWEYD. In Antero, ſuperiori ſimilis eſt. Sequitur de Genovefa etiam ut ibi. Caret annuntiatione ſecunda & tertia. In fine autem *Florentii.* ex Adone adjicit: *Eodem die ſancti Florentii Viennenſis epiſcopi & martyris, octavi ejuſdem urbis epiſcopi.*

PULSANEN. Hac etiam die vacat.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Decurtant Genovefæ elogium, his verbis: *Quæ a beato Germano Autiſſiodorenſi epiſcopo, Chriſto dicata.* At *Octavæ S. Joannis.* in fine addunt: *Et octava ſancti Joannis Evangeliſtæ.*

MUNERATI editio major & prima ex Adone etiam addit: *Et uſque ad octogeſimum annum* &c. Quibus altera editio minor ſuperadjecit: *Cujus corpus requieſcit in conventu Apoſtolorum Petri & Pauli, monte Pariſius.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & EDITIO ULTRAJ. BELG. Primo loco habent: *Octava ſancti Johannis Evangeliſtæ.* De Antero inſerunt: *Qui decimus octavus poſt beatum Petrum, cum duodecim* &c. pure uſque ad finem, niſi quod aliqui ſcribant *Dyogenis*, & in fine de Genovefa addant; *& uſque ad octoginta annos in Chriſti* &c.

LOVANIEN. Convenit cum prioribus, niſi quod io fine totum Genovefæ elogium expunxerit.

ALBERGEN. & DANIC. In hoc differunt, quod de Antero ita legant poſt *Papa*: *Hic conſtituit ut, [puto eſſe ne] epiſcopi de ſede in ſedem poſſint transferri; & etiam geſta martyrum diligenter in notariis exquiſivit & in eccleſia recondidit, propter quod martyrio coronatus eſt. Qui decimus octavus .... paſſus eſt ſub Maximino* &c.

CENTULEN. *Roma, ſancti Anteros Papa & martyris. Civitate Aulana, ſancti Petri martyris.* Deeſt *Cyrici* &c. *Pariſius, ſanctæ Genovefæ virginis. Ipſo die, octava beatiſſimi Johannis Evangeliſtæ.*

BRUXELLEN. Incipit ab, *octava S. Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ. Apud Pariſium* &c. de Genovefa, ut ſupra. *Romæ, natale ſancti Antheros Papæ & martyris. Qui geſta martyrum à notariis diligenter exquiſivit & in eccleſia recondidit. Propter quod ſub Maximino imperatore martyrio coronatus eſt.* Nihil præterea. In Petro Aulanenſi & Helleſpontanis ſatis purus, in fine ſubdit: *Et ſancti Florentii epiſcopi.* *Florentii.*

HAGENOYEN. Præfixa octava, de Antero poſt *Papæ*, hæc comminiſcitur: *Qui conſtitutus* *De Antero* *fuit ſummus pontifex contra voluntatem cleri à Cyriaco Papa, qui paſſus eſt in Colonia cum XI milibus virginibus. Hic Antheros præfuit Eccleſiæ annis tribus, menſibus duobus & diebus quindecim; martyrio coronatus eſt ſub Maximino imperatore & ſepultus in cimiterio Calixti. Hic conſtituit ut epiſcopi de ſede in ſedem non poſſint tranſferri ſine conſenſu Romani pontificis. Et geſta ipſe martyrum diligenter a notariis quæſivit, & excommunicationis ſententiam fulminari juſſit in rebelles. Hic natione erat Græcus & XVIII poſt beatum Petrum Apoſtolum.* In duabus ſequentibus annuntiationibus, utcumque purus eſt. Tum de Genovefa poſt *Chriſto dicata*, ſub- *& Genovefæ auctius.* texit; *& ſacro velamine eſt conſecrata.* Rurſus poſt *ſenuit*: *De hac virgine legitur, quod totiens flevit ex devotione, quotiens cælum inſpexit. Et ſicut Stephanus Protomartyr, ſæpe Ieſum in dextera Patris vidit. Hujus etiam orationibus Symeon qui ſtetit in columpna, ſe committere ſolebat. Item* *Marini.* *Marini martyris.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130. *Item Romæ, ſancti Marini martyris.* An is eſt qui colitur XXVI Decembris?

MATRIC. CARTUS. ULTRAJ. *Octava ſancti Ioannis Apoſtoli. Genovefæ virginis. Antheros Papæ & martyris. Petri martyris qui paſſus eſt crucifigi. Theogenis martyris.* *Theogenis.*

ALTEMPS. *Civitate Petragorica, ſancti Eumaſii confeſſoris.* Caſtellan. *Eumachus*, de quo *Eumaſii.* hodie nihil in Actis.

FLORENTIN. *In Padua civitate, ſancti Danielis martyris.* Vide Acta. *Danielis.*

EDITIO LUBECO-COL. *Octava ſancti Iohannis Evangeliſtæ & Apoſtoli.* De Antero omnia ferme colligit quæ ſuperius dicta ſunt. In Petro pura eſt. Tum: *In Helleſpontano, ſanctorum martyrum Cyrici & Primi. Item in Cyzico Helleſponti, paſſio Diogenis martyris ſub Licinio rege, qui poſt multas paſſiones tandem in mare projectus a fidelibus hone-*

Diogenis. *honorificè ſepelitur.* Vide quæ die præcedenti diximus de Theogene. Sequitur de Genovefa & Floreotio Viennęnſi, ut ſuprà.

Belin. Præfigitur textui *Octava* &c. & attexitur: *In Padua civitate, Sancti Danielis mart.*

Greven. *Octava ſancti Johannis.* De Florentio, ex Adone ut ſupra. *In Africa, Marcialis, Cirici, Claudionis.* Hæc nomina bene vel male ex aliquo Hieronymiano, ut hic paſſim uſuvenit, diſcripta ſunt. *Marcialis. Cirici. Claudionis. Danielis.* *Paduæ, beati Danielis levita & martyris. Qui cæco a ſe illuminato, locum, in quo corpus ſuum a paganis, clavis per caput & omnia membra transfixum, jacebat, revelavit anno* DCCLXVII. *Angela virginis de Fulgineo.* *Angelæ.* Melius die ſequenti cum Bollando, notante non virginem, ſed viduam fuiſſe.

Molan. In fine addit quæ habentur in utraque Munerati editione. De octava, Daniele Patavino & Florentio, ut ſupra. Tum: *Item relatio capitis ſancti Jacobi Apoſtoli,* *Relat. cap. S. Jacobi.* additque typis minoribus, *Fratris ſancti Joannis, Atrebatum ad monaſterium ſancti Vedaſti. Angela de Fulgineo. Inventio beati Quintini martyris per beatum Eligium.* *Inventio Quintini.* Vide auctarium ad Bedam & Acta. Editiones aliæ præmittunt litteris Italicis: *Octava ſancti Joannis Evangeliſtæ.* Mutant Anteri textum, expunctis annis ſubſtitutoque *Maximino* pro *Maximiano*, recte quidem, ſed contra mentem auctoris. In fine de Genovefa, ut in priori. Tum: *Die tertia, ſancti propheta Malachiæ & ſancti martyris Gordii.* *Malachiæ. Gordii.* De Florentio ut ſupra. *In pago Viromandenſi, inventio corporis beati Quintini martyris ab Eligio epiſcopo, & tranſlatio ipſius.* De relatione capitis S. Jacobi, ferme ut ſupra. Et aliis litteris: *Ipſo die obitus Angelæ.* *Angela de Fulgineo.*

APPENDIX

Ex citata die præcedenti Roſweydi epiſtola.

Appendicem voco, quod ad Uſuardum aut ejus Auctaria non pertineat; gratam tamen lectori futuram, puto, viri eruditiſſimi obſervationem ad Martyrologium Romanum, in quo hoc ipſo die celebrantur *Zoſimus, Athanaſius, Theopemptus* & *Theonas.* Itaque citato textu & Baronii notatione, ſic infit: *Videndum num quatuor hic errores commiſſi ſint.* 1 *Quod quatuor hi Sancti ponantur paſſi* III *Januarii, cum Zoſimus & Athanaſius paſſi ſint* IV *Jan. Theopemptus autem & Theonas* V *Jan. ut patet ex Menæis. Depravatum eſt Menologium cum ponat,* TERTIA VEL QUARTA DIE. 2 *Quod quatuor hi martyres dicantur paſſi in Cilicia, cum Menologium & Menæa tantum Zoſimum & Athanaſium in Cilicia ponant.* 3 *Quod hi quatuor ponantur paſſi ſub Diocletiano, cum Theopemptus & Theonas tantum ſub eo paſſi ſint, Zoſimus autem & Athanaſius ſub Domitiano præfecto, ut habet Menologium & Menæa.* 4 *Quod in notis dicatur, Zoſimum & Athanaſium paſſos ſub Domitiano imperatore; imo ſub Domitiano præfecto paſſi ſunt: ubi Cardinalis Sirletus non rite vertit* PRÆSIDE, *cum in Græco ſit ἄρχοντι.* Vide præterea Bollandum in Actis & Caſtellanum in notis pag. 51 & 73, ubi aliqua adducuntur in Supplemento diſcutienda. Quibus adde quæ dicuntur in appendice ad ad tomum I Januarii pag. 1087.

II *Nonas.* *Die* 4.

Natalis beati Titi, qui ordinatus ab Apoſtolo Paulo Cretenſium *Titi.* epiſcopus ac prædicationis officium fideliſſime complens, beatum finem adeptus eſt, ibique ſepultus apud eccleſiam, ubi fuerat dignus miniſter conſtitutus. Apud Africam, præclariſſimorum martyrum, Aquilini, Gemini, Eugenti, Martiani, Quinti, Theodoti, *Aquilini & ſoc.* Triphonis, quorum geſta habentur. Romæ, ſanctorum Priſci presbiteri & Priſcilliani clerici ac Benedictæ religioſæ; qui ſub tempore Juliani imperatoris gladio martyrium compleverunt. Item Romæ, ſanctæ Dafroſę, uxoris Fabiani martyris, quæ poſt interfectionem *Dafroſæ.* ipſius, primùm relegata exilio, dein à præfato principe, capite juſſa eſt *Hermetis & ſoc.* puniri. Civitate Bononia, Hermetis, Aggei & Gai.

Ita fere codices omnes, ſed pura ſimplicitas eruitur ex *Praten. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. Greven. & Molan. pro *Eugenti* ponunt *Eugenii*; pro *Martiani*, *Marciani*: item poſt *Theodoti* addunt cum pluribus aliis Mss. particulam *et.* Aliæ in codicibus nominum variationes occurrunt, ut *Theodori* pro *Theodoti* &c. nos ex antiquiſſimis noſtris præferimus lectionem textûs, nec minutias omnes ſcrupuloſius enumerandas cenſemus. *Triphonis* ſcribunt paſſim omnes. Pro *religioſæ*, habent aliqui *glorioſæ*; codices vero multi ſubjungunt *femina*, quæ vox neceſſario addenda videtur,

ut poſuit Ado, ne ſenſus imperfectus maneat, cum nec *glorioſæ*, nec *religioſæ* ibi quidquam ſignificent ſi ſubſtantivo deſtituantur. Ceterum non recta ſyntaxis a nobis ſed Uſuardina puritas quæritur, eaque, niſi vehementer fallor, ex probatiſſimis codicibus exhibita eſt. Diſſentiunt Greven. & Molan. qui reclamantibus iterum codicibus Mss. legunt *conſummaverunt* pro *compleverunt*. *Deinde* pro *dein*, vix animadverſione indiget. Molan. bene ſcribit *Aggæi*, ſed rectius cum aliis ad Uſuardi mentem, *Aggei*: item *Gai* licet impreſſa communius habeant *Gaii*, *Gagii*, vel *Gagi*. Muncrati editio nec hic nec alibi ſatis correcta & accurata. En ſpecimina: *Affroſæ*, pro *Dafroſæ*, *præfecto*, pro *præſato*, & pauca alia vix notatu digna.

OBSERVATIO. Præluxit denuo Romanum parvum Adoni, hic Uſuardo & Notkero, qui hodie ex Adonis & Rabani textibus ſuum ferme totum conflavit. Quod de primo fonte noſtro dixi, id in tribus commemorationibus hoc die evidentiſſime patet. Ut à Tito incipiam, ſic prima ejus in Faſtis ſacris memoria ſoli Romano parvo accepta
Titi. refertur: *Apud Cretam, Titi Apoſtolorum diſcipuli.* Quibus fere verbis ab Adone in Martyrologio & inde à Notkero celebratur. At elogium ex feſtivitatibus Apoſtolorum ab Uſuardo acceptum & modice contractum eſt. De Titi vita & geſtis nonnulla ex variis collegit Bollandus, ſed non ita pridem accuratior ſylloge ex Scriptura & Patribus concinnata eſt à Tillemontio tomo 2 à pag. 139, fortaſſe in Supplemento uſui futura. Claſſis martyrum ſeptem Africanorum Romano parvo nota non eſt, ex Hieronymianis ab
Aquilini & ſoc. Adone tranſlata, addito epitheto *præclariſſimorum martyrum*. Item, *quorum geſta habentur*: ſed quæ nec ipſe procul dubio vidit, alias aliquod ſaltem eorum extractum daturus; nec quiſquam alius in lucem hactenus efferre potuit. Tertia annuntiatio martyrum
Priſci & ſoc. Romanorum, *Priſci presbyteri & Priſcilliani & Benedictæ*, rurſus ex Romano parvo primum profluit. Quæ ab Adone adjiciuntur & à Noſtro contracta ſunt, ea ex Actis S. Pigmenii (de quo cum Uſuardo agemus XXIV Martii) educta cenſet Bollandus; Caſtellanus tantum non plane rejicit, ut proinde appoſitæ temporis notæ, novo & accuratiori examine diſcutiendæ ſint. Conſule interim præfatum Caſtellanum pag. 66 & 808.
Dafroſæ. *Et Dafroſæ*, ſimpliciter ponit jam tertiò laudatum Romanum parvum. Breve elogium quod ab Adone mutuavit Noſter ex præcedenti fonte rivulus eſt non ſatis purus. Diſplicent iterum ſignata Juliani tempora, pro quibus ſubſtituenda Diocletianæa, ex Til-
Hermotis & ſoc. lemontio contendit Caſtellanus. Dafroſæ maritus non Fabianus, ſed *Flavianus* appellabatur, de quo & filiabus vide Bollandum hoc die. Ultima claſſis Hieronymiana eſt, ex his a ſolo Uſuardo huc traducta; non integrè & fideliter, dum principium omittitur, nempe: *In Oriente*, quæ particulæ debitè appoſitæ innumeris conjecturis aditum præcluſiſſent. Baronius contra veteres omnes textus, tyrannum appoſuit *Maximianum*, ut obſervavit Roſweydus in laudata ſuperius manuſcripta epiſtola. Atque ibi etiam ſolerter notat, *diſcere nos ex Martyrologio Hieronymi* (Epternacenſi videlicet quod ſolum vidit) *non intelligi hic Bononiam Italiæ, ſed Bononiam Orientis ſive Illyrici. Duplex enim Bononia*, inquit, *una in Oriente, altera in Occidente; patet id ex auctoribus.* Ita Roſweydus, qui tamen in eo Martyrologio legere debuit clariſſime expreſſum *Bonania*. Putat Caſtellanus *Bonaniam* illam ſeu *Bononiam* reperiſſe ſe in Mœſia, Gallice ſcribens, *à Bodon*, vide ejus notas ad hunc diem pag. 66 & 67, & Baudrand in Diction. Geographico. Monuit autem Bollandus in noſtro codice Uſuardino Leydenſi vernaculo legi *Baloniam* (*Baloen*) in Thracia, quod veriſſimum eſt, & ita etiam habetur in edito vernaculo Ultrajectino. Sed codicem Leydenſem Belgicum impoſterum citare ſupervacaneum cenſeo, dum cum altero Leydenſi latino omnino convenit. Wandelberti verſiculus hodie ſingularis eſt; ita ſonat: *Tum pridie Nonas Augenti feſta recurrunt.* Recentiores paſſim ſentiunt hic *Eugendum* abbatem recoli, de quo actum eſt 1 Januarii. Bollandus ferme tribuit *Eugenio*, in Africana turma tertio: ego amplius deliberandum cenſeo.

AUCTARIA.

HERINIEN. In toto textu puriſſime Uſuardinus, in fine habet additamentum, provinciæ Rhemenſi proprium, nempe: *Ipſo die, natalis ſancti*
Rigoberti. *Rigoberti, Rhemenſis archiepiſcopi.*
Textus mutilus. ANTVERP-MAJ. Mutilus eſt. Incipit: *Natale ſancti Titi Apoſtolorum diſcipuli.* In ſecunda & tertia Adoni quam Uſuardo ſimilior. Tum: *Item Romæ, beatæ Dafroſæ, uxoris Fabiani martyris.* Deſunt reliqua.

ROSWEYD. *In Creta, natale ſancti Titi, Apoſtolorum diſcipuli.* In ſecunda, tertia, & quarta Adonem etiam potius quam Uſuardum deſcripſit. Ultima deeſt, cujus loco hæc ſubſtituuntur:
Eadem die, Celſi confeſſoris. Apud Gandavum, Pharaildis virginis. Nempe & viduæ. *Celſi Conf. Pharaildis.*

PULSANEN. Deſunt forte duæ lineæ: reliqua ſatis oſtendunt, textum eſſe puro proximum. Caret annuntiatione ultima.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui, ſatis puro, ſubdunt: *Octava ſanctorum Innocentium.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. *Octavæ SS. Innoc.*
ALBERG. & DANIC. Incipiunt: *Octava ſanctorum Innocentium.* In reliquo textu ſatis puri ſunt.

ſunt. In fine tranſponunt nomina *Hermetis Gaii & Aggei.*

Lovanien. Prioribus plane ſimilis, reſecat elogium Daſroſæ.

Centulen. *Apud Cretam, ſancti Titi Apoſtolorum diſcipuli. Civitate Bononiæ, ſanctorum Hermetis & Aggei. Apud Africam, ſanctorum Aquilini .... præclariſſimorum martyrum, quorum &c. Romæ, paſſio ſanctorum Priſci ... religioſiſſima feminæ, qui ſub impio Juliano martyrium paſſi ſunt. Item Romæ, ſanctæ Daſroſæ, uxoris Fabiani martyris, ſub Juliano. Et octava ſanctorum Innocentum.*

Bruxellen. Poſt octavam Innocentium, *Pharaildis.* ſecundo loco habet: *Et ſanctæ Pharahildis virginis, ſororis beatæ Gudilæ, quæ Gandavi quieſcit.* De hac aliqua obſervat Caſtellanus, quæ ex ſermonis Belgici ignorantia non potuit diſtinguere. Sequitur de Tito non plene. In Priſco & ſociis, item in Daſroſa & Bononienſibus utcumque purus eſt. De martyribus Africanis addit: *Qui multos agones, ſupplicia magna, & paſſiones horridas pro ſide Chriſti paſſi ſunt, ut narrant ipſorum geſta quæ habemur.* Vide ſupra.

Hagenoyen. Habet etiam de octava. In Tito purus eſt. Tum: *Ipſo die Lingonis, ſancti* *Gregorii* *Gregorii epiſcopi & confeſſoris.* Sequuntur Africani, deinde Daſroſa, tum Priſcus & ſocii, de quibus ſatis pure. In fine: *Civitate Bononiæ, ſanctorum martyrum Hermetis* &c. quod habet etiam præcedens.

Matric. Cartus. Ultraject. *Octava ſanctorum Innocentum. Titi epiſcopi Cretenſis, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli. Daſroſæ martyris.* *Rigoberti.* *Rigoberti archiepiſcopi Rhemorum.*

Altemps. *In territorio Uzechiæ civitatis, ſancti* *Freteoli pro Ferreoli.* *Freteoli epiſcopi.* De Ferrutio martyre meminit Molanus hic, & Bollandus in Prætermiſſis, Ferrutium, Ferrutionem &c. adducit. Hic Ferreolus eſt Uzeticenſis, de quo vide Prætermiſſos 1 Aprilis.

Theopempi & Sineſii. Florentin. *Apud Nicomediam, ſanctorum martyrum Theopempi epiſcopi & ſancti Sineſii.* De his plura dicentur die ſequenti.

Editio Lubeco-Col. Poſt octavam ſequitur textus ſolito purior. In fine poſt *Aggei*, nam hic ultimo loco ponitur, ſubjungit, *martyrum*, & pro *Bononia*, corruptè ſcribit *Banomin.* Deinde: *Treveris, ſancti Celſi epiſcopi &* *Celſi.* *confeſſoris Chriſti, qui in cimiterio ſancti Eucharii requieſcit. Bituricas, ſanctæ Fauſtæ virgi-* *Fauſtæ.* *nis.* De qua vide Prætermiſſos. *Eodem die, ſanctæ Pharahildis virginis.*

Belin. Præmittit etiam octavam. In Tito, pro *dignus miniſter conſtitutus*, habet *divinitus miniſter &c.* Sequitur: *Lingonis, ſancti Gregorii* *Gregorii* *epiſcopi & confeſſoris.* In reliquo textu ſatis purus eſt; in fine autem, *Aggei & Gaii martyrum.*

Greven. *Octava ſanctorum Innocentum. Treveris, Celſi epiſcopi & confeſſoris. Bituricas,* *Celſi.* *ſanctæ Fauſtæ virginis. In Flandria apud Gandavum,* *Fauſtæ.* *Pharahildis virginis. Lingonis, Gregorii* *Pharahildis.* *epiſcopi & confeſſoris, cujus vitam Vincentius* *Gregorii.* *Belnacenſis in Speculo hiſtoriali lib. 22 cap. 52 ſummatim perſtringit. Apud Nichomediam ſub Dyocle* [Diocletiano] *Theopompi epiſcopi &* *Theopompi.* *Syneſii martyrum. Item Neophiſtæ virginis &* *Syneſii.* *Neopiſtæ.* *martyris.*

Molan. Poſt Gaii etiam in fine attexit *martyrum.* Deinde: *Octava ſanctorum Innocentum. Lingonis, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris,* *Gregorii.* *cujus geſta habentur. Ipſo die, natalis ſancti Rigoberti Remenſis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Rigoberti.* *Gandavi, natale ſanctæ Pharaildis virginis. Et* *Pharaildis.* *ſancti Ferrutii martyris.* *Ferrutii.* Vide quæ diximus ad codicem Altempſianum. In aliis editionibus ultima illic annuntiatio expuncta eſt. Incipiunt autem iſtæ litteris Italicis: *Octava ſanctorum Innocentum.* In fine, de Gregorio, Rigoberto, & Pharailde, ut ſupra. Subjungitur: *Die quarta, ſancti Theoctiſti, ducis in Cucumo.* *Theoctiſti.* *Et congregatio ſanctorum ſeptuaginta Apoſtolorum.* *Congreg. App. 70.* Denique, typis minoribus: *Tuderti Tuſciæ, ſancti Rogerii confeſſoris, Ordinis Minorum. Cujus memoria ibidem celebratur conſenſu Gregorii IX.* *Rogerii.*

Nonis. *Die* 5.

ROmæ, natalis beati Theleſphori Papæ, qui ſeptimus poſt Petrum Apoſtolum pontifex ordinatus, illuſtre martyrium duxit. *Teleſphori.* Apud Antiochiam, ſancti Simeonis monachi, cujus vita ac *Symeonis.* converſatio ſatis extitit admirabilis.

Ita codices multi, ſed omnino puri ſunt ſoli *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Natale* pro *natalis* vel vice verſa, promiſcue ferme ab Adone, Uſuardo & aliis, ac proinde à codicibus noſtris accipiuntur, ut id impoſterum obſervare, operæ pretium non ſit. Scribo *Theleſphori* cum pleriſque editis & Mss. quod in Molan. correctum eſt. Sic etiam *Simeonis*, in quo maxime codices variant; hodie multi præferunt *Symeonis. Extitit*, antiquus etiam ſcribendi modus eſt, quo & hoc tempore aliqui utuntur.

OBSERVATIO. Ad 11 Januarii ſupra ad calcem indicavimus ſanctum *Teleſphorum* Papam à Floro, Rabano & Notkero eo die celebrari. *Teleſphori.* Primus ad hunc diem eum retulit auctor Romani parvi his verbis: *Romæ, ſancti Teleſphori Papæ & martyris.* Hinc in Adonem tranſiit, à quo brevi elogio exornatus fuit, cujus pars exigua ab Uſuardo adoptata eſt, reliqua in Auctariis ſupplebitur. Hîc à lectore obſervari velim, quod in præfatione diximus; Florum, Rabanum & Adonem, licet eadem ſanctorum

Acta præ oculis habuiſſe videantur, ita tamen paſſim in modo ſeu phraſi diſcrepare, ut manifeſte appareat alterum ab altero viſum non eſſe. De Adone relato ad Bedam, de Notkero ad Rabanum & Adonem, alia ibidem ſententia. Jam vero quid in Hieronymianis ſit *Caliſturia*, *Caleſphori* & *Caliſphori*, neſcio an Bollandus & Florentinius ſatis recte divinaverint. Nec placet Caſtellanus, nimis rotunde aſſerens, in pleriſque Hieronymianis Teleſphorum Papam reperiri. Tametſi enim concederemus ex citatis nominibus Teleſphorum à Notkero extuſum, necdum mihi exinde conſequens, Teleſphorum Papam illic memorari. Plura vide in Caſtellani notis pag. 79. Quid de, Teleſphori vita, à Zegero Pauli Bollando obtruſa & ab hoc Actis inſerta, cenſendum ſit, docebit Papebrochius in Reſponſionibus ad articulum XI à num. 38. Breviorem ſed & veriorem Teleſphorianæ vitæ ſeriem dedit Tillemontius tomo 2 pag. 251. De celeberrimo olim toto orbe, etiam dum viveret, *Symeone* monacho Stylita, meminerunt apographa Hieronymiana, nec video, cur inter adjectitios a Florentinio reputetur, præſertim cum præcipui codices in eo referendo conveniant. Signatur in iiſdem antiquior ille Symeon, qui reſponſum acceperat à Spiritu Sancto &c. Cujus occaſione, exercitationem inſeruit Florentinius a lectore conſulendam. Utrumque Symeonem hoc ipſo etiam die commemorat Florus, utrumque Rabanus & ex hoc Notkerus. De ſolo Stylita ſic agit Romanum parvum: *Apud Antiochiam, Sancti Simeonis monachi.* Vitæ compendium exhibet Ado, quod ferme deſcripſit Notkerus, Uſuardus vero in pauciſſima contraxit. Vitam non unam edidit & diligentiſſime eruderavit Bollandus, ſervata de more primigenia auctorum phraſi. Ex his potiſſimum Gallicam ſuam digeſſit atque ex Allatii Symeonibus aliiſque exornavit Tillemontius per articulos novemdecim, tomo 14 à pag. 347 ad 392. Ambos, textus noſtri Sanctos, geminis verſiculis innexuit Wandelbertus:

Symeonis.

Hinc Nonas Simeon confeſſor poſſidet almus:
Papa Teleſphòrus iiſdem pariterque coruſcat.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Hic præter morem totum Adonianum elogium Uſuardo attexuit. Teleſphoro [ſcribit ipſe *Thelesforis*] ſolum addidit, *ſedit annos XI, menſes III, dies XXI.* At de Symeone, omnia hoc modo: *Apud Antiochiam, depoſitio ſancti Symeonis monachi. Qui tertio decimo ætatis ſuæ anno, huic ſeculo abrenuncians, monaſterii clauſtra expetiit; ubi mira abſtinentia, vix ſeptimo die cybum ſibi indulgens, pſalterium inſra quatuor menſes didicit. Deinde nimia domandi corporis intentione, fune palmitio renes ſibi conſtringens, duriter laniatus eſt. Inde in quodam puteo ſe recludens, & ex eo à fratribus violenter ad monaſterium reductus, clam fugiens heremum petiit, ubi multo commoratus tempore, in columpna editiori, ſanctiſſime fervens, ſe concluſit, unde non modo extraneæ mulieri, ſed nec propriæ matri ſe videre permiſit. Et uſque hodie baſilicam columpnæ illius nulla feminarum ingreditur, nam quædam mulier veſte induta virili ingredi voluit, ſed mox ut limen attigit, retrorſum mortua cecidit.* Poſtrema hæc deſumpta ſunt ab Adone ex Greg. Turon. de Gloria confeſſorum cap. 26.

Symeonis elogium ex Adone.

RÓSWEYO. Hic ex eodem Adone totum ferme Teleſphori elogium ſupplet, præter dicta adjiciens: *Hic conſtituit ut ſeptem* [Ado *ſex*] *ebdomadibus ante Paſca jejunium celebraretur & in natale Domini noſtri Jeſu Chriſti nocte Miſſæ celebrarentur, & ymnus angelicus, id eſt Gloria in excelſis Deo, hora ſacrificii Miſſa diceretur.* Tum: *Item depoſitio Simeonis, qui Dominum obtulit. Antiochiæ, ſancti Simeonis monachi & confeſſoris, admirandæ virtutis viri, qui in columna ſtetit.* Denique. *Et ſanctorum Felicis & Amandi.*

Simeonis Evang.

Felicis. Amandi.

PULSANEN. Incipit: *Relatio pueri Jeſu ex Egypto.* De ea vide infra VII Idus ſeu VII Januarii. Tum: *Et Vigilia Epiphaniæ.* De reliquo totus textus purus eſt.

Vigilia.

MONERAT. Solum inſerit, poſt *illuſtre martyrium*, hæc verba; *ſub Adriano principe duxit.*

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ. BELG. Incipiunt: *Vigilia Ephiphaniæ Domini.* De cetero puri ſunt, niſi quod de Teleſphoro inſerant, ut ſupra *ſub Adriano* &c.

ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Habent etiam primo loco de Vigilia. De Teleſphoro autem: *Conſtituit ſeptem hebdomadibus ante Paſcam jejunium ab omnibus clericis agi: tres Miſſas in natali Domini celebrari, hymnumque angelicum, id eſt Gloria in excelſis, decantari ad Miſſam, inſtituit. Ad extremum autem illuſtre martyrium ſub Adriano &c.*

CENTULEN. *Romæ, ſancti Thelesphori Papæ & martyris, qui illuſtre martyrium duxit. Antiochiæ, ſancti Symeonis monachi, qui in columna ſtetit, cui vita virtutibus & miraculis effulſit glorioſa.*

BRUXELLEN. Primo loco de Vigilia. Deinde: *Romæ, ſancti Thelosfori Papæ. Qui ymnum angelicum, Gloria in excelſis Deo, hora ſacrificii Miſſæ, & in feſto nativitatis Domini tres Miſſas cantari inſtituit. Et tandem ſub Adriano imperatore, pro Chriſto illuſtre martyrium duxit, & in Vaticano apud ſanctum Petrum ſepultus eſt.* In Symeone magnam partem elogii Adoniani deſcribit & contrahit.

HAGENOYEN. De Vigilia, ut ſupra. Item de Teleſphoro, cum elogio ferme Adoniano. Tum: *Apud Antiochiam, natale ſancti Symeonis, qui primo erat paſtor ovium patris ſui, & mirabiliter converſus per hoc quod ſcire voluit, quæ eſſet ſubſtantia animæ. Qui juſſus eſt intrare monaſterium, & ibi expediri de hac re. Quod & fecit, & in tantum profecit, quod in tribus menſibus omne pſalterium, tantum* [*totum*, ni fallor] *legendum & monachorum regulas diſceret.* Reliqua non magnoperè differunt ab iis quæ ex

Adone

Digitized by Google

Severini. Adone retulimus, Ultimo loco addit: *Batavia, Severini confeſſoris.* Severinos duodecim invenio, utrum ex illis hîc unus ſit, necdum ſatis certo diſtinguere potui.

Acquicinct. De Teleſphoro, poſt *duxit*, additur: *Hic conſtituit ut omnes clerici in ſorte Dei electi, ſeptem hebdomadas plenas ante ſanctum Paſcha a carne jejunent, & in nocte natalis Domini Miſſas celebrari, & Gloria in excelſis Deo ad Miſſas cantari.*

Victorin. Habet eadem omnia, ſed phraſi non nihil immutata.

Matric. Cartus. Ultraject. *Vigilia. Simeonis monachi qui ſtetit ſuper columnam. Teleſphori Papæ & martyris. Hic inſtituit jejunium quadrageſimale.* *Eduardi.* *Eduardi regis Anglorum.*

Vatican. ſignatus numero 5949. Nihil habet de Symeone Stylita, at de antiquiori *Symeonis Evangel.* Evangelico ita adjicit: *Hieroſolymis, ſancti Simeonis prophetæ.*

Editio Lubec-Col. *Vigilia Epiphaniæ Domini.* De Teleſphoro colliguntur quæ ſuperius dicta ſunt. *Apud Antiochiam, ſancti Simeonis monachi, qui decimotertio ætatis ſuæ anno, hoc ſeculo abrenuntians monaſterium petiit, ubi mira abſtinentia, vix ſeptimo die cibum ſibi indulgens, pſalterium infra quatuor menſes didicit.* *Eduardi. Gerlaci.* *Eodem die, ſancti Edwardi regis & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Verlaci heremitæ & confeſſoris.* Vult dicere *Gerlaci*; ſed quam ſæpe uſuveniat ut G mutetur in V & vice verſa, alibi forte accuratius explicabo.

Belin. Editio prima ſolam textui præfigit Vigiliam. Aſt altera de Teleſphoro poſt *martyrium duxit*, inſerit. *Hic conſtituit ut in natali Domini per noctem Miſſæ celebrarentur.* In fine autem: *Gandavi, ſanctæ Faraildis virginis.* Vide *Pharaildis* de Pharailde die præcedenti in Auctariis.

Greven. *Vigilia Epiphaniæ Domini. Eodem* *Eduardi. Tillonis. Felicis & ſoc. Gerlaci. Honoberti.* *die, Edwardi regis Angliæ & confeſſoris. Tillonis confeſſoris. In Africa, Felicis, Secundi, Honoris, Luciani, Candidi, Januarii. Gerlaci heremitæ & confeſſoris. Senonis, Honoberti & Henulphi epiſcoporum & confeſſorum.* *Henulphi. Æmilianæ.* *Romæ, beatæ Emilianæ virginis, amitæ beati Gregorii Papæ. Qui de ipſa & ſorore ejus Tarſilla ita dicit Homelia 38. Uno ardore converſæ, ſub diſtrictione regulæ viventes in domo propria ſocialem vitam ducebant, & quotidianis incrementis cœperunt in amorem conditoris ſuccreſcere. Et cum hîc eſſent ſolo corpore, quotidie ad æterna tranſire.* *Amatæ.* *In Thebaide, beatæ Amatæ virginis, abbatiſſæ, de qua Vincentius ſpeculo hiſtorial. lib.* 18 *cap.* 92. In Actis vocatur etiam *Talida.* De Tillone agitur ibi VII Januarii.

Molan. In prima editione ſolum adjicit litteris Italicis: *Vigilia Epiphaniæ Domini.* Deinde typis minoribus ex Greven. deſcribit omnia quæ de Æmiliana nuperrime retulimus. Item de Eduardo & Gerlaco, de reliquis nihil. Ac in editionibus poſterioribus *Vigiliam Epiphaniæ Domini*, litteris Italicis primo loco poſuit. In fine de Eduardo rege Anglorum. *Theopempti & Theonæ.* Tum: *Die quinta, ſanctorum Martyrum Theopempti & Theonæ.* Atque huc reduci poſſunt quæ hic in appendice III Januarii ex epiſtola Rolweydi notata ſunt, ubi ſimul de Zoſimo & Athanaſio, quos illis Baronius eo die conjunxit. Fatetur Molanus, ſe ſanctos ſuos Græcos, quos in poſterioribus editionibus refert, accepiſſe ex Græcorum Horologio, in quo & Theopemptus & Theonas hoc die celebrantur. Hos autem Martyrologiis Occidentalibus antiquioribus antea ignotos fuiſſe, certiſſimum eſt, ex Martyrologio Galeſinii vel veroſimilius ex Menologio Sirleti à Baronio tranſlatos, licet non ab omnibus eodem die recolantur. Putat Caſtellanus Theopemptum illum & Theonam, cum Theopompo & Syneſio, de quibus heri ex Florentinis codicibus egimus, identificandos; ut videſis in ejus nota ad IV Januarii pag. 73. Sequitur in noſtris Auctariis minutiori *Gerlaci. Apollinaris virginis.* charactere: *Apud Trajectum, Gerlaci eremitæ, ex milite confeſſoris. Item, ut notat Metaphraſtes, beatæ Apollinaris Virginis.*

VIII *Idus.* *Die* 6.

EPiphania Domini. In territorio Remenſi, paſſio ſanctæ Macræ *Epiphania. Macræ.* virginis; quæ jubente Rictiovaro præſide cum in ignem eſſet præcipitata & permanſiſſet illæſa, dein mammillis abſciſis & ſqualore carceris afflicta, ſuper teſtas etiam acutiſſimas volutata, orans migravit ad Dominum. Redonis, ſancti Melanii epiſcopi & confeſſoris, qui poſt ſigna virtutum, jugiter intentus cælo, migravit à ſeculo. *Melanii.*

Ita concorditer *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Belin. Greven.* & *Molan.* Item codices mediæ notæ, *Antverp-Max. Editio Ultraj-Belg. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. *Rhemenſi* & *Remenſi* ſcribunt codices, ſervo plerumque modum poſtremum. Max-Lubec. ut plane incorrecta editio eſt, ita ſæpe, ut dixi, diſſentit non tam re quam modo ſcribendi, nec ſemper vacat ſingulas minutias diſcutere. Ita hîc legit *Rictionario*, Belin. *Rictovaro* Antv-Max. *Rictionaro.* Legendum eſſet *abſciſſis*, ſed codices paſſim habent *Abſciſis*, quibus ſubſcribendum. Aliqui pejus *abciſis*; Greven. *excisis.* Lectio Uſuardina eſt *migravit ad Dominum*, Antverp. & Max-Lubec. *migravit ad Christum.* Sunt qui ſcribunt *Melani* cum Antverp-max. melius in textu. In ultima annuntiatione recurrunt varii nævi. In Praten. & Tornacen. eſt, *emigravit à ſeculo.*

Antverp.

Antverp. ponit, *jugiter intentus in cælo.* Max-Lubec. *jugiter intentus migravit:* Antverp-max. & alii, *jugiter cælo intentus.* Demum Belin. phraſim auget, *jugiter cælo intentus, glorioſus migravit* &c. atque ea lectio a Baronio ſervata eſt.

Epiphania. OBSERVATIO. *Epiphania; Epiphania Domini; Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti;* modi diverſi ſunt, quibus apographa Hieronymiana antiquiſſimam & celebratiſſimam tota catholica Eccleſia feſtivitatem exprimunt. Bedæ placuit modus ſecundus, quem Florus auctiorem reddidit: tertius Rabano. Notkerus longiori oratione, varia complexus eſt. Romanum parvum ſecundo loco, ſic poſuit: *Epiphania Domini, id eſt manifeſtatia vel apparitia Domini.* An hîc, obſecro, perſpicere potuit Valeſius, Romanum parvum ex Adone contractum eſſe, ubi Ado ſolum ſcripſit, *Epiphania Domini?* Ut ut eſt, Noſter Adonis vel Bedæ, aut, ſi ita vis, alicujus Hieronymiani verba tranſumpſit. De pluribus myſteriis, Epiphaniæ feſto recoli ſolitis, agunt breviter Baronius & Florentinius in notis, Bollandus vero in Actis, ſed nemo accuratius rem totam ab ovo excuſſiſſe videtur quam Caſtellanus cujus eruditas diſquiſitiones curioſus lector conſulere poterit. Nec Wandelberti verſiculo negandus eſt locus: *Octavo ante Idus agitur Theophania ſanctum.*

Macra. *Macram* in Hieronymianis, Beda, Floro aut Rabano non reperies. Primus eam & quidem primo loco ſignavit auctor Romani parvi: *Sancta Macra Virginis, ſub Rictiovaro præſide.* Quæ Acta Adoni præluxerint, equidem ignoro, certe brevi ſuo elogio plura complecti videtur, quam Acta à Bollando edita & illuſtrata repræſentent. Eorum etiam tradit Tillemontius tomo 4 pag. 497 & 734. Noſter ſua omnia ex Adone mutuatus eſt, phraſi nonnihil perpolita, quam codices aliqui integram ſervaverunt. Caſtellanus Macram remittit ad II Martii, quo die coronatam præfata Acta diſertè indicant; putatque hoc die corpus revelatum aut elevatum fuiſſe. Wandelbertus III Martii non ſcripſit *Magra* aut *Marcia*, ſed niſi vehementer fallor, *Quinas Macra pio Nonas defendit amore.*

Melanii. Alii, neſcio qua cauſa, ad XI Junii rejiciunt. De *Melanio* Rhedonenſi ſic hodie legit vetuſtiſſimum Epternacenſe: *In civitate Redonis, natale ſancti Melanii epiſcopi*: alia apographa hoc ipſo die conjungunt *nativitatem, ordinationem* & *tranſitum*, quemadmodum inde deſcripſit Notkerus. Ex prædictis Hieronymianis Sanctum à Noſtro acceptum non dubito, adjectâ laudatiunculâ quæ Sanctis pleriſque aptari poteſt. Vitam habes à Bollando illuſtratam, ex quo & Caſtellano diſces, quid de vana feſti celebratione ſtatuendum ſit.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. *Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. In civitate Antiochia, natale ſancti Juliani martyris & Baſiliſſæ, & Celſi pueri, & Martianillæ matris ejuſdem, & Antonii presbiteri, & Anaſtaſii, ſub Marciano præſide, tempore Diocletiani & Maximiani.* De his noſtri codd. ad IX Januarii, ſed hic ad proprium diem retracti ſunt, quo in Hieronymianis memorantur & à Floro, elogio ex Actis deſumpto, exornati ſunt. Sed de his videndus omnino Caſtellanus hoc die pag. 105, plurima ibi curioſe & erudite congerens ad confundendos vel diſtinguendos Julianos, quibus Martyrologia nimium quantum abundant. Sequitur in codice de Macra, quæ ipſi *Maria* eſt, & de qua ſolum ponit: *Quæ jubente Rictiovaro in prunas voluta, orans migravit ad Dominum. Eodem die, tranſlatio corporis ſancti Germani Antiſiodorenſis epiſcopi, admirandæ fidei, doctrinæ & virtutum viri.* Ponitur etiam ab aliis, ſed remittenda ad natalem XXXI Julii.

Julian. Baſiliſſæ & ſoc.

Tranſlatio S. Germani.

ROSWEYD. In prima purus, ſecundam non Uſuardinè ſed Adonianè enuntiat, de qua varietate ſupra diximus. Tertiam plane omittit.

PULSANEN. Sic incipit: *Apparitio incarnati Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Hujus ſiquidem veneratio, quia prima virtutis & baptiſmi ſui decoratur myſterio, eo devotione fit fortior & in ſalute numeroſior.* Macræ elogium expunctum; in Melanio purus eſt: ſed pro *Redonis*, ſcribit *Seddonis*. In fine: *In Antiochia, natale ſancti Juliani martyris, & Celſi pueri, & Martianillæ, & Antonii presbiteri, & Anaſtaſii, quorum miræ paſſiones leguntur.* De his, ut ſupra monui, IX Januarii. *Juliani &c.*

MUNERAT. *Epiphania Domini, id eſt apparitio ejuſdem, hodie multipliciter exhibita.* De reliquo ſatis purus eſt.

CENTULEN. *Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. Antiochiæ, paſſio ſanctorum Juliani & Baſiliſſæ, & Celſi pueri, & Marcianillæ matris ejuſdem, & Anthonii presbiteri, & Anaſtaſii, tempore Diocletiani. In territorio Remenſi, paſſio ſanctæ Macræ virginis.* Idem hic codex II Maii Macram cum ſociabus refert, ſed quænam eæ ſociæ ſint, nec hic nec ibi dici poteſt. *Antiſiodoro, tranſlatio ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris.* De Melanio, nihil. *Juliani.*

BRUXELLAN. *Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti, quem infantem Magi adoraverunt, & quem, ut eſſet incipiens annorum triginta, Joannes in Jordane baptizavit, & qui anno ſequenti aquam convertit in vinum; quoque anno exhinc proximo de paucis panibus magnam turbam hominum ſatiavit. Et ſic in hac die quatuor facta concurrunt, quorum primum ut principalius celebratur.* Videatur officium eccleſiaſticum; & ea quæ obſervat Caſtellanus pag. 95. Macram vocat *Macheam*, in tota annuntiatione Adonianus. Sequitur de Juliano & Baſiliſſa ſociiſque integra annuntiatio Uſuardina, ut ponitur IX Januarii. In Melanio ſatis purus eſt. *De Epiph.*

HAGE-

De Epiph. Hagenoyen. *Epiphania Domini. Et nota quod eſt triplex apparitio Domini, qua hodie apparuit. Primo apparuit Magis, qui illi prima munera obtulerunt, quæ in carne ei erant oblata. Secundo apparuit Iohanni Baptiſtæ in baptiſmate, quando audivit Patrem in voce, Filium baptizavit in flumine & Spiritum ſanctum vidit in columba. Tertio apparuit convivis in nuptiis, quando de aqua fecit vinum.* Hactenus ſatis bene ut ſupra. Utrum admitti poſſint quæ ſequuntur, alii judicent; ita pergit: *Per quod miraculum viſum, Iohannes Ewangeliſta, cujus erant hæ nuptiæ, ad vocem ejus, uxorem deſeruit & Chriſto fidus adhæſit.* In Macra & Melanio ſatis purus eſt. Adjicitur in fine: *Item Treveri, ſancti Agricii epiſcopi & confeſſoris.* Vult dicere *Treveris.* Vide Grevenum XIII Januarii & Acta noſtra eodem die. *Agricii.*

Matric. Cartus. Ultraj. *Epiphania Domini. Macra virginis & martyris. Melanii epiſcopi & confeſſoris. Iuliani, Celſi cum ſociis M M.* Recte notatur in apographi noſtri margine, non haberi Julianum hoc die in Martyrologio Romano: quærendus erat IX Januarii.

Camberien. monaſt. S. Mariæ Conventual. *Ipſo die, ſancti Saltani ſociorumque ejus Martyrum.* In Prætermiſſis invenio *Sulcanum*; ibique notatur Maurolycus, in quo memoria agitur *Sultani martyris.* Innuit Bollandus, forte intelligi *Solochanum*, de quo XVII Maii in Actis. Si mihi devinare etiam aliquando liceat, ſuſpicabor, *Saltanum* vel *Sulcanum* cum ſociis martyribus, non alium eſſe quam corrupto nomine *Iulianum* &c. *Saltani.*

Florentin. *In Antiochia, natale ſancti Juliani martyris, Celſi pueri, Marcianillæ, Antonii presbyteri, & Anaſtaſii, quorum miræ paſſiones leguntur.* Toties recurrit Julianus, ut inde confirmetur conjectura ſuperior.

Jukensis S. Ragnoberti. Pro *Macra*, male poſuit *Martha.*

Remens. SS. Tim. & Apoll. *Tranſlatio corporis S. Germani Antiſſidorenſis epiſcopi.* De qua ſupra.

Editio Lubeco-Col. In prima & ſecunda, pura, inſerit: *In Oriente, ſancti Melchior regis & epiſcopi, qui hac die obdormivit in Domino, divino ſacrificio in eccleſia prius celebrato ac ſumpto.* Eodem nempe mortis genere quo I Januarii Jaſparem obiiſſe ſupra narravit. Pro *Melanii* ſcribit *Melani*, de reliquo purè. Tum: *Lingonis, ſancti Gregorii martyris, cujus geſta habentur.* An non idem qui IV Januarii *epiſcopus* & *confeſſor* dicitur? Vide Prætermiſſos. *Eodem die, ſancti Salcani & ſociorum ejus martyrum.* Vide ſupra in Camberien. *Melchioris. Gregorii. Salcani.*

Greven. *In Oriente, ſancti Melchior epiſcopi, qui fuit unus ex tribus Magis & hac die quievit in pace &c. Lingonis, ſancti Gregorii martyris .... Item Petri & Marci.* Ex Hieronymianis, ab aliis avulſi ſunt. *Salcani & ſociorum ejus.* Vide dicta. *Apud Famaguſtam civitatem Cypri, beati Petri Thomaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani, Ordinis Carmelitarum. Qui vita, doctrina, miraculiſque clarus, tempore Caroli IV, hora prædicta quievit, in pace. Civitate Florentia, beati Andreæ Carmelitæ, epiſcopi Feſulani.* Petrus remittitur ad XXIX Januarii, Andreas ad XXX. *Item, beatæ memoriæ Gertrudis de Ooſten Beguttæ* [quid ni *Beguinæ?*] *Delphenſis, quæ ſtigmata Chriſti impreſſa habuit in corpore ſuo. Item ſecundum Vincentium lib.* 13 *cap.* 188, *hac die paſſus eſt beatus Julianus & ſocii ejus, qui infra V Idus ponuntur. Item, ſanctæ memoriæ Johannis Birelli, Prioris majoris domus Cartuſiæ, vita & miraculis conſpicui.* Vide Prætermiſſos. *Melchior. Gregorii. Petri. Marci. Salcani. Petri Thomaſii. Andreæ. Gertrudis de Ooſten. Joannis Birelli.*

Molan. *Eodem die, tranſlationis corporis ſancti Germani Altiſſiodorenſis epiſcopi, admirandæ fidei, doctrinæ & virtutum viri. Apud Famaguſtam, civitatem Cypri, beati Petri Thomaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani, doctoris percelebris, Ordinis Carmeli profeſſoris; qui poſt plures de ſacra Crucis inimicis victorias, poſtque plures conſcriptos libros, ac patrata miracula, die ac hora a ſe præſignatis, feliciter obdormivit. Civitate Florentia, beati Andreæ Carmelitæ, præſulis Feſulani, odore virtutifero, longe lateque fulgurante, ſplendeſcentis.* Deinde minoribus typis: *Barcinonæ, beati Raimundi confeſſoris, tertii magiſtri Ordinis Prædicatorum. Qui licet non ſit canonizatus, ejus tamen feſtivitas ex conſenſu Pauli III a Barcinonenſibus celebratur poſtridie Epiphaniæ Domini.* Editiones poſteriores litteris Italicis incipiunt, *Epiphania Domini*, addentes *qua manifeſtari cœpit gentibus, cum eum Magi adoraverunt, Melchior, Baltazar & Jaſpar. Simul hoc die Eccleſia gratam memoriam celebrat baptiſmi ejus ſacri & primi omnium miraculorum Chriſti, ac ſub illo ceterorum, quibus celebriter manifeſtata fuit ejus divinitas.* In fine, de Petro Thomaſio & Andrea Feſulano, ut in editione priori. Deinde minoribus typis de Raymundo etiam ut ſupra. Denique eodem charactere hîc: *Delphis in curia Beghinarum, obitus venerabilis Gertrudis de Ooſten. Antiquitus annuntiatio dies Paſchatis per diaconum.* De quo ritu vide Caſtellanum pag. 94. *Petri Thomæ. Andreæ. Raymundi. Gertrudis de Ooſten.*

VII *Idus.*

Die 7.

Relatio pueri Jeſu ex Ægypto. Eodem die, beati Luciani Antiochenæ eccleſiæ presbiteri & martyris, qui ſatis clarus doctrina & eloquentia, paſſus eſt Nicomediæ ob confeſſionem Chriſti ſub perſecutione Maximini, ſepultuſque Helenopoli Bithiniæ. Apud Antiochiam, ſancti Cleri diaconi, qui pro confeſſionis gloria ſepties tortus & in carcere diu maceratus, ad ultimum decollatus, martyrium conſummavit. Civitate Heraclea, Felicis, Januarii. *Relat. pueri. Luciani. Cleri. Felicis Januarii.*

Magnus iterum codicum conſenſus; ita enim *Praten. Herinſen. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven. & Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien.* & *Editio Ultrajectin. Belg.*

VARIA

VARIA LECTIO. De *Ægypto*, ut ſemel & iterum dicam, ſervo rectam orthographiam ex iis codicibus, qui diphthongis utuntur, ut ſunt Praten. Herinien. Roſweyd. &c. licet plures ſcribant *Egypto* vel *Egipto*. In *presbiteri* alia eſt ratio, quod ea ſit codicum omnium ſcribendi forma. *Maximini* verè & rectè ſcribunt poſt Adonem noſtri omnes, exceptâ Max-Lubec. ubi per errorem puto irrepſiſſe *Maximiani*, ſicut & in recentioribus Romani moderni editionibus, contra quam legent Baronius. Si ad Acta, à Bollando edita appelles, ultro fatebor non modica correctione indigêre. Scribendum eſſet *Bithyniæ*, ut eſt in ecgrapho noſtro Pratenſi & in Molano, at codices reliquos ſequor, in quibus ſimpliciter *Bithiniæ*, vel pejus *Bitiniæ*. Sitne typographi, an ipſius Muncrati editoris ſphalma dum legit, *qui profeſſionis gloria*, non habeo unde diſpiciam. Lego *Felicis, Januaris* abſque particula copulativa, quam reſpuunt puriora apographa, Praten. Herinien. Tornacen. licet in aliis plutibus exprimatur. Addunt codices mediæ notæ, *martyrum*, puto ex librarii arbitrio.

Relatio pueri Jeſu. OBSERVATIO. De *Relatione pueri Jeſu* in Hieronymianis codicibus nulla uſquam fit mentio, niſi ſi ad eos reducatur vetus Gellonenſe, ab Acherio Spicilegii tomo 13 editum, in quo, ultimo loco, ſic legitur: *Eductio Jeſu de Ægypto.* Silent etiam Beda & Florus. At Rabanus XI Januarii: *Eductio Domini de Ægypto.* Quæ verba ex ipſo ea die XI deſcribens Notkerus, addit: *Quæ ſecundum alios VII Idus Januarii, ſecundum quoſdam Nonis Januarii, propter multorum dierum profectionem celebratur.* Valeat ſi valere poſſit ea ratio, veroſimiliorem dabit Caſtellanus. Textus noſtri radix & origo eſt Romanum parvum, cujus ipſiſſima verba inde in Adonem, hinc in Noſtrum liquido promanarunt. Nihilo plus metro ſuo complexus eſt Wandelbertus: *Septima ab Ægypto Chriſtum celebratque relatum.* *Luciani.* De illuſtri martyre *Luciano* ſic habent Hieronymiana: *In Nicomedia, Luciani presbiteri, qui quatuor partibus factus eſt*, vel, *qui in quatuor partes demerſus eſt.* De qua diſſectione & demerſione, atque etiam redintegratione, videndum eſt Flori elogium. Romanum parvum ſic eum conſignat: *Et ſancti Luciani martyris Antiocheni.* Encomium in laterculo relatum, Adonis eſt, ſed a Noſtro aliquantulum immutatum & media ferme parte imminutum, à Notkero cum Flori verbis ferme commixtum. Plurima de inclytiſſimo martyre obſervari poſſent, ſed malo ea lector requirat apud Baronium, Bollandum, Florentinium & Caſtellanum. Joannis Chryſoſtomi homiliam, à Bollando Actis qualibuſcumque ſubnexam, recudi curavit Ruinartius inter ſincera & ſelecta à pag. 559. Ibi præfixa admonitio, & vita Gallica à Tillemontio ex variis concinnata tom. 5 à pag. 474, in Supplemento expendi poterunt, quando & Græca paſſio, ex Synaxario membranaceo Ms. P. Sirmondi, ſive collegii noſtri Pariſienſis, ad XV Octobris, aliaque hujuſmodi, ſi operæ pretium fuerit, huc referentur & illuſtrabuntur. Hunc verſiculum de *Cleri.* Luciano cecinit Wandelbertus: *Antiochena ſuum recolit quoque plebs Lucianum.* Sic *Clerum diaconum* commemorat Florus, ut ex uno geminos ſaltem conficere videatur, non tamen multos, ut perperam ejus verba vertit Caſtellanus, ſic enim legit: *Item, Clerici & Diaconi, qui ſepties torti* &c. Quis enim Gallice reddat: *Item les clercs & les diacres*, niſi latine habeatur: *Item clericorum & diaconorum.* Noverat utique vir eruditiſſimus martyrum nomina non in recto, ſed in obliquo annuntiari. Codex Hieronymianus Epternacenſis hodie *Lucerii diaconi* meminit, qui rurſus in eodem recurrit XIV; ubi, alii *Cleri* vel *Cleti* habent: porro iterum XV ſub nomine *Luceris diaconi*, aliis, *Liceri* vel *Leceri*, qui veroſimiliter ubique idem eſt, à Romano parvo ſimpliciter notatus: *Et Cleri martyris.* Undenam brevia ſua elogia deduxerint aut Florus aut Ado, incertum eſt, cum Acta, ſaltem nota non exſtent: hoc certum, Noſtrum & Notkerum ex Adone verbum de verbo plane reddidiſſe. *Felix & Januarius* ex Hieronymianis ab ipſo Uſuardo accepti ſunt, in iis codicibus denuo poſiti XIV Februarii, ut cenſet Bollandus, nec multum refragatur Florentinius, hîc Magiſtro noſtro gratulatus, quod *Bivarii & conſimilium fabulas non audierit.* Hæc ad Uſuardini textus geneſim ſatis dicta ſunt.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Initio tranſpoſitus, legit: *Relatio pueri ex Egypto Jeſu. Eodem die, natale ſancti Luciani, presbiteri Antiochenæ eccleſiæ & martyris, viri doctiſſimi atque eloquentiſſimi.* In quo rurſus ad Adonem accedit. *Item apud Antiochiam, Bilicerii* [pro *Cleri*] *diaconi, qui ob confeſſionem Chriſti* &c. pure. Sed deeſt omnino annuntiatio ultima.

ROSWEYD. Rabanianus potius quam Uſuardinus, ſic in principio: *Eductio Domini de Ægipto. In Nicomedia Luciani presbiteri, qui in perſecutione Maximiani in quatuor partes fractus & in mare demerſus, alia die integer inventus eſt. Item apud Antiochiam, beati Cleri diaconi & martyris.* Deſunt reliqua omnia.

PULSANEN. Satis purus eſt, niſi quod in eo hîc omittatur *Relatio pueri* &c. quam ad

Nonas

Google

Nonas ex eo in auctariis ibi retulimus, forte ex eorum more, qui V Januarii Evangelium de pueri Jeſu reditu recitare conſueverint.

ALBERGEN. Textui ſatis puro ſubdit: *Tremoniæ, ſancti Reynoldi martyris, viri eximiæ virtutis, cujus geſta habentur.* Hinc patriam ſuam codex ille ſatis indicare videtur.

Reynoldi.

DANIC. *Item in Dacia, provincia Selandiæ, paſſio ſancti Kanuti ducis & martyris.* In ſuperioribus ſatis purus eſt.

Kanuti.

CENTULEN. Perpetuus Uſuardi abbreviator, in prima purus eſt. Tum: *Eodem die, ſancti Luciani Antiochenæ eccleſiæ presbiteri & martyris, viri doctiſſimi atque eloquentiſſimi. Item Antiochiæ, beati Liceris dyaconi & martyris.* In ultima de Felici & Januario etiam purus eſt.

BRUXELLEN. *Relatio pueri Jeſu ſeptennis ex Egipto in Nazareth; ubi monſtratur petra, in qua ipſe viginti tribus annis, noctibus recubuiſſe, diebus vero ſediſſe memoratur. Cujus ſiquidem petræ fragmenta, tamquam Sanctorum reliquias, Crucesignati & peregrini digne venerantur.* De Luciano, poſt *Maximini*, ſic habet, *in quatuor partes diſcerpti, & quatuor lapidibus alligati, in mare merſus, ſed alia die Helyonopolim Bithiniæ corpus ejus integrum inventum eſt abſque ſepultum.* Vide Notkerum. In Clero purus eſt: in Felice & Januario ſimilis codicibus mediæ notæ. Tum: *Alibi, Tillonis monachi. Item ſancti Valentini epiſcopi. Item ſanctæ Lucianæ virginis.* De Tillone & Valentino agit Bollandus; quam vero Lucianam indicet, fateor me ignorare.

Relatio auctior.

Tillonis. Valentini. Lucianæ.

HAGENOYEN. *Relatio pueri Jeſu Chriſti Domini noſtri de Egypto, cum Joſeph nutricius ejus ad monitionem angeli acquievit, & Jeſum cum matre ſua Virgine Maria, & alia familia ſua, rediit de Egypto in terram Iſrael. Quæ relatio facta eſt poſt mortem Herodis & aliorum amicorum ſuorum.* Hæc Scripturæ ſacræ magis conformia quam quæ ſupra dedimus ex codice Bruxellenſi. Reliqua omnia ſatis pura ſunt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Relatio pueri Jeſu ex Ægypto. Luciani presbyteri & martyris Antiocheni.*

CODEX BIGOTIAN. ſignatus D 9: *Item Fiſcanno, tranſlatio ſanctorum corporum, qui in eadem requieſcunt eccleſia.* Indicat procul dubio ſanctum Guilielmum ac forte alios in celebri illo monaſterio quieſcentes.

CAMBERIEN. monaſterii S. Mariæ: *Ipſo die, ſancti Iſidori epiſcopi, magnæ ſanctitatis viri.* Nuſquam notus eſt hic Iſidorus, ut ex Prætermiſſorum elencho intelliges. Vide dicta de Iſidoris II Januarii.

Iſidori.

In VATICAN. Sub numero 5949. Deeſt ultima annuntiatio *Felicis & Januarii.*

EDITIO LUBECO-COL. Sic orditur: *Relatio pueri Jeſu ex Egypto, anno ætatis ſuæ ſexto, imperii Auguſti Cæſaris quadrageſimo octavo, regni vero Herodis, tunc defuncti, trigeſimo octavo.* Sequitur de Luciano, ſatis pure. Tum: *Tremoniæ, ſancti Reynoldi martyris, viri eximiæ virtutis, cujus geſta habentur: Coloniæ Agrippinæ quidem paſſus, ſed Tremonienſibus datus.* In duabus aliis textûs commemorationibus etiam ſatis pura eſt. Demum: *Solenniaco monaſterio, beati Stillonis* [alii legunt *Tillonis* & *Hellonii*, ut eſt apud Bollandum] *monachi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Kanuti ducis & martyris*, ab eo diſtinguendi, cujus Acta dabimus X Julii, tametſi officium de eo in Eccleſia celebretur XIX Januarii. Vide Bollandum hoc die à pag. 390.

Reynoldi.

Stillonis.

Kanuti.

BELIN. Primam ſic legit: *Relatio pueri Jeſu Chriſti de Egypto.* Pro *Maximini*, habet *Maximiani*: de reliquo purus eſt textus, cui ſubnectitur: *Ipſo die, ſancti Juliani. Item Papiæ, Criſpini epiſcopi & confeſſoris.* De Juliano, eſt quod moneam, hic eum ſimpliciter referri & ſine addito, cui tamen Baronius, qui Belinum præ oculis habuit, neſcio qua ratione ductus, titulum *martyris* appoſuit. Bollandus, re nondum ſatis examinata, Julianos multiplicavit, aliquem hodie Actis inſerens, poſtea veroſimiliter excludendum. Putat Caſtellanus, eumdem hîc repeti Julianum, de quo pridie egimus & porro IX Januarii agemus. Verum, ni fallor, hîc alius Julianus eſt, nec martyr nec xenodochus, iſque à Belino ex peculiari notitia hîc Uſuardo adjectus, ut ante me cenſuit Roſweydus in animadverſionibus Mss. ſupra non ſemel citatis, in quibus ita obſervat: *Ego*, inquit, *vix dubito quin exprimendum ſit: Eodem die, ſancti Juliani*, omiſſo MARTYRIS. I. *Quia ita repræſentat vetus Martyrologium Romanum Belini, ante centum annos Venetiis & Pariſiis impreſſum.* 2. *Quia exiſtimo hic intelligi Julianum confeſſorem Novarienſem, qui diaconus fuit ſancti Julii presbyteri, cujus feſtum VII Januarii occurrit apud Ferrarium in Catalogo Sanctorum Italiæ.* Hæc Roſweydus. At de hujuſmodi novis in Romano moderno acceſſionibus plura ſuggerent Papebrochii Reſponſiones parte 2. art. 18 in appendice: ubi nominatim de *Niceta* agitur ex Holſtenii ad Florentinium epiſtola. Nec omittenda alia laudati Roſweydi animadverſio ad hunc ipſum diem circa *Theodorum monachum, qui tempore Conſtantini* &c. Præmiſſo itaque textu cum Baronii notatione: *Quæro hîc*, inquit Roſweydus, I. *Cujus veteris libri auctoritate ponitur Theodorus hic hoc die, nam in antiquo Martyrologio Romano non comperitur.* *Quæro* 2. *quomodo in notationibus Baronius dicat, Theodorum hunc fuiſſe diſcipulum S. Antonii (quod iterum repetit notatione ad* XXVIII *Decembris, ratione alterius Theodori) idque elicit & probat ex vita Antonii per Athanaſium ſcripta, cum Athanaſius in vita Antonii cap. 32 non dicat, eum fuiſſe diſcipulum S. Antonii, ſed Ammonis Nitriotæ, uti etiam habetur in vita S. Pachomii cap. I, auctoritate ducta ex eadem Antonii vita per Athanaſium ſcripta. Idem habet Palladius cap.* 8.

Juliani. Criſpini.

Obſervationes in Martyrologium Romanum.

GREVEN. *Relatio pueri Jeſu facta eſt anno ætatis ejus ſexto, imperii Auguſti Cæſaris* XLVIII, *regni vero Herodis defuncti* XXXVIII. *Tremoniæ, in diœceſi Agrippinenſi, tranſlatio ſancti Reynoldi monachi & martyris. Qui clariſſimis ortus natalibus & in armis ſtrenuus, Coloniæ ſancti Pantaleonis factus eſt monachus, vita & miraculis clarus: à cæmentariis, quibus à ſuo abbate præfectus fuerat, occiſus, in lacum projectus eſt: unde Domino revelante extractus, Tremonienſibus datus fuit. Item, Kanuti ducis Slaviæ, martyris, filii regis Daciæ. Solenniaco monaſterio, beati Stilonis monachi & confeſſoris. Fauſtæ, virginis martyris.* Vide Rabanum, Notkerum & indicem Prætermiſſorum. Coluntur XX Septemb. *Melaniæ ſenioris, ſenatricis Romanæ.* Vide Prætermiſſos. *Item ſanctæ memoriæ Wedekindi ducis Weſtphaliæ, in Angaria quieſcentis.* Lege ex Actis *Wittekindi*, ducis *Saxonum*, & *Angariæ*.

Reynoldi.

Kanuti. Stilonis. Fauſtæ.

Wittekindi.

MOLAN. *Ipſo die, ſancti Juliani. Item Papiæ, Criſpini epiſcopi & confeſſoris. Solenniaco monaſterio, beati Stillonis monachi.* Deinde minoribus typis: *Tremoniæ in diœceſi Agrippinenſi*,

Juliani. Criſpini.

tranſlatio ſancti Reinoldi &c. ut ſupra, niſi quod hic, poſt *datus fuit*, addatur: *Qui ab archiepiſcopo Colonienſi, ſibi alicujus Sancti corpus dari devotiſſime poſtulabant, quo terra eorum reverentior & ab hoſtibus ſecurior eſſet. Item, Canuti ducis Slaviæ, martyris, filii regis Daciæ.* In editionibus aliis, de Juliano & Criſpino, ut prima. *Canuti.*

Deinde: *Ipſo die, ſancti Canuti, ducis Daciæ & martyris, filii Erici regis. Solemniaco monaſterio, beati Stilonis monachi.* Tum minoribus typis: *Patavii, beatiſſimi Valentini, epiſcopi Rhætiarum.* *Valentini.* Denique de Reinoldo; mutatis pauculis, quæ ad rei ſubſtantiam nihil conferunt.

VI *Idus.* *Die* 8.

Severini, NEapoli Campaniæ, natalis ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris, fratris beatiſſimi Victorini martyris, qui Severinus poſt multarum virtutum perpetrationem, plenus ſanctitate quievit. *Luciani & ſoc.* Beluacus, ſanctorum martyrum Luciani presbiteri, Maxiani & Juliani, quorum Maxianus & Julianus primo à perſecutoribus gladio puniti ſunt. Dein beatus Lucianus poſt nimiam cædem, cum Chriſti nomen viva voce confiteri non metuiſſet, priorum ſententiam & ipſe excepit. *Eugeniani.* Eodem die, ſancti Eugeniani martyris.

Ita primigenia puritate *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Greven.* & *Molan.* Hic vero in poſterioribus editionibus textum non recte mutavit.

VARIA LECTIO. Pulſanen. pro *Neapoli*, male ſcribit *Neapolis*, uti pro *Beluaci*, habet *Beluati.* Servavi ego *Beluacus*, more antiquo, cum antiquioribus codicibus Praten. & Herinien. quod etiam poſuit Florus. Tornacen. ſcribit *Beluago*, alii *Beluaci* vel *Beluaco.* In Pulſanenſi, eſt *Luciani epiſcopi, Maximiani presbiteri & Juliani diaconi.* At poſtremis ii tituli non debentur; Luciano, non alius quam qui in textu poſitus eſt. Porro è ſociis primus non *Maximianus* dicendus eſt, ut male apud Florum legitur, nec *Meſſianus*, ut Ado, ſed ex codicibus noſtris ferme omnibus *Maxianus*, idque ex analogia gallica oſtendit Caſtellanus pag. 135. Molan. ſcripſit *Maximiniani*, Greven. *Maximiani*, item Beln. quem procul dubio ſecutus eſt Baronius. Pulſanen. *viva voce confiteri* &c. vertit in *una voce* &c.

Severini. OBSERVATIO. Tota annuntiatio prima, ſive *Severini* encomium ex Adone manifeſtiſſime abbreviatum eſt, ſervata Severinorum confuſione ex Romano parvo, primo illius auctore, alius diceret ſeductore, ab Adone accepta, quam correxerunt Bollandus & Caſtellanus hoc die; fruſtra enim Neapoli quæritur Severinus epiſcopus *Victorini Amiternenſis* frater, qui apud ſeptempedanos inveniendus eſt. Vide quæ à nobis dicuntur v Septembris, fuſius in Actis ſuo tempore expendenda. Advertit confuſionem Molanus, ſed eam in poſterioribus ſuis editionibus perperam ex Uſuardi textu expunxit, quem inviolatum ſervare debuerat, emendando in notis, ut facit, quæ erant corrigenda; certum enim eſt Uſuardum legiſſe, *Severini epiſcopi & Confeſſoris, fratris beatiſſimi Victorini martyris*, quemadmodum in Adone ſcriptum invenerat. Inter apographa Hieronymiana, ſolum Corbeienſe de Bellovacenſium apoſtolo & ſociis ita hodie meminit: *Juliani & ſoc.* *In Gallia civitate Belloacus, paſſio ſanctorum Luciani, Mariani & Juliani martyrum*; ubi *Mariani* levi lapſu pro *Maxiani* legitur, qui aliis *Maſſiani* vel *Meſſiani.* De his martyribus nihil habet Beda. Rabanus ſolum Lucianum presbyterum cum elogio poſuit IV Januarii, cujus verba ibi deſcripſit Notkerus, hac iterum die legens: *Melloacia* (pro *Bellovaci*) *ſancti Luciani, ſocii beati Dionyſii. Item Meſſiani*; quæ ex Adone accepta viderentur, niſi de Dionyſio fieret mentio; ipſe enim ſimpliciter enuntiat: *Beluaci, ſanctorum Luciani & Meſſiani.* Hinc tamen conſice Acta nulla Adoni innotuiſſe, quæ certo Uſuardus conſuluit, illa præſertim quæ ab anonymo ſcripta, ex quibus elogium ſuum evidentiſſime extraxit. An etiam ex Floro? Ita ſentit Caſtellanus pag. 131, præjudicatæ opinioni inſiſtens, quod Uſuardus Flori Lugdunenſis ad Bedam auctaria inſpexerit, quæ ego numquam ei viſa exiſtimo, utpote qui non alium Florum noverit, quam *latiora* vel *latiora* illa *veſtigia* quæ ſunt ipſiſſimum Adonis Martyrologium, ut in præfatione, Caſtellano in hac parte non refragante, oſtendimus. Ut hodiernus utriuſque textus exemplo ſit, oculos ipſos tuos lector appello, confer Flori elogium cum noſtro Uſuardino, victas dabo manus ſi vel per levem umbram hoc ex illo contractum appareat. De Actorum fide & ſinceritate diſputant eruditi critici, inter quos laudatus Caſtellanus multa curioſe obſervavit, uti & Tillemontius

tius tomo 4 à pag. 537, quæ in Supplemento accuratius forte examinari poterunt. *Eugenianum* tamquam ignotum martyrem dedit Uſuardus, nuſquam ſub tali inflexione repertum: ſi enim Hieronymiana quantumvis aucta conſuluit, non alium ibi reperit quam *Egemonium, Egonomium* vel *Ægemonum*, idque cum *epiſcopi* titulo, à Rabano etiam diſerte ſignatum. *Eugenianus*, quiſcumque ille eſſe poſſit, apud antiquiores ignotus eſt, niſi Wandelbertum audias, ita ipſum metro aptantem: *Iduum poſt ſexto, Eugeniano vota feruntur.* Oculatior Bollandus *Eugenianum* eumdem eſſe probabiliſſime cenſuit cum *Egemonio* vel *Hegemanio* (quocumque modo inflexeris) *Auguſtodunenſi epiſcopo*: imo certum id crediuiſſet cum Caſtellano, niſi Sauſſayo nimium tribuiſſet. In eodem errore verſantur plura ex ſequentibus Auctariis, ſæpe de eadem re audiendis. *Eugeniani.*

AUCTARIA.

ANTVERP. MAJ. *Neapolim Campania, ſancti Sevi* [pro *Severini*] *confeſſoris, fratris beatiſſimi Victoris, clariſſimi viri in miraculis. Beluacas, ſanctorum Luciani presbyteri, Maximiani & Iuliani martyrum. Quorum Maximianus & Iulianus primo à perſecutoribus gladio ſunt puniti. Dehinc beatus Lucianus, cum poſt unum* &c. Deeſt plane annuntiatio ultima.

ROSWEYD. *Apud Neapolim Campania, ſancti Severini confeſſoris, fratris beatiſſimi Victorini, clariſſimi viri in miraculis. Qui & ipſe fratris imitator exiſtens, poſt multarum virtutum inſignia, ſanctitate plenus in pace quievit. Apud Auguſto-*
Eugenii *dunum, Eugenii epiſcopi & martyris.* In quo hic codex tantum ad veritatem accedit, quantum recedit ab Uſuardo. *Belnago, ſanctorum marty-*
Herbardi *rum Maſſiani, Luciani atque Juliani. Ratisbona*
Eucharii. *Herbardi epiſcopi. Item, Eucherii epiſcopi.*

MUNBRAT. Textui ſatis puro ſubdit: *Remis,*
Rigoberti *beati Rigoberti epiſcopi & confeſſoris.* De quo vide
Timothei IV Januarii. *In Gracia ſancti Thimotei. Apud*
Gudula. *Bruxellam, natale ſancta Gudula virginis. Me-*
Patientis. *tis civitate, ſancti Patientis epiſcopi & confeſſoris.* De eo Timotheo hic agi non videtur qui ab Uſuardo ponitur XXII Januarii, ſed de alio: Vide Acta.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN, qui codices plerumque conſentiunt, poſt textum in fine addunt: *In Gracia, Timothei. Au-*
Eugeniani. *guſtoduno, Eugeniani.* Male habet Max-Lubec. *Eugemani.*

ANTVERP-MAX. LEYDEN. ALBERG. DANIC & EDITIO ULTRAJ-BELG. De Luciano, inſcriunt, *beati Petri diſcipuli*: Textui autem ſuperaddunt: *In Gracia ſancti Thimothei. Augu-*
Eugenionis. *ſtuduni, ſancti Eugemonis, vel Eugenionis epiſcopi. Apud Bruxellam, natale ſancta Gudula* vel *Gudila virginis. Methis civitate, ſancti Patientis epiſcopi & confeſſoris.*

LOVANIEN. Similis eſt ſuperioribus, præterquam quod Bellovacenſium elogium expunxerit.

ULTRAJECT. Annuntiatione ſanctæ Gudilæ minutus eſt, de cetero cum proxime relatis conſentit.

CENTULEN. *Neapolim Campania, ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris fratris beati Victorini martyris. Civitate Beluaco, ſanctorum Luciani, Maxiani & Iuliani.* In ultima purus eſt.

Gudila. BRUXELLEN. Incipit: *Depoſitio ſancta Gudila virginis patrona noſtra. Cujus ſacri corporis*
Timothei. *reliquia hic venerantur. In Gracia, ſancti Thimothei. Apud Beluacum, ſanctorum martyrum Luciani presbiteri, beati Petri diſcipuli; & Maximi presbiteri, & Iuliani diaconi. Qui ob confeſſionem Chriſti poſt multas cades gladio puniti ſunt. Apud Neapolim Campania, ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris, fratris beati Victorini martyris, clariſſimi in miraculis. Qui & ipſe imitator fratris plenus ſanctitate in pace quievit.* In hoc variis codicibus præſtat quod illi ex vero *Eugeniani* nomine duo falſa procuderint, hic vero ſolum ſcri- *Eugenionis.*
bat: *Apud Auguſtudunum, ſancti Eugemonis epiſcopi. Methis, ſancti Patientis epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. Phraſim etiam modice variat: in prima utcumque purus; in ſecunda etiam inſerit, *diſcipuli ſancti Petri.* Tum: *Eodem die, ſancti Eugeminiani martyris. In Gracia, ſancti Tymothei. Auguſtodono, ſancti Eugenionis epiſcopi. Metis civitate, depoſitio ſancti Pacientis epiſcopi & confeſſoris. Apud Bruxellam, ſancta Gudila virginis. Ratiſpona, Erthardi epiſcopi.* *Erthardi.*
Verona, ſancti Ruſtici confeſſoris. Colitur ibi ut *Ruſtici.*
martyr IX Auguſti.

AQUICINCT. Recte in textu ſcribit *Maxiani.* Poſt textum purum, adjicitur: *In Gracia, ſancti Timothei. Auguſtaduno Egemonii epiſcopi.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130, ſcribunt etiam: *In Gracia, ſancti Timothei. Auguſtoduno, Egemonii epiſcopi.* Poſterior codex habet, *Egemoni.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Luciani presbyteri, Maximiani & Iuliani martyrum. Severini epiſcopi & confeſſoris. Patientis epiſcopi, diſcipuli ſancti Ioannis evangeliſta. Bruxella, Gudula virginis. Qua a beata Gertrude eſt a ſancto fonte levata.*

CODEX *Dom. du Cheval*, ſignatus B, & FLORENTIN. *In Gracia, ſancti Timothei.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Eugeniani.* Adjicitur denuo: *In Gracia, ſancti Timothei.*

ALTEMPS. *Depoſitio ſancti Ulfrini epiſcopi.* *Wlfrini*
Tranſlatio ſancti Iudoci. Vide XIII Decembris.
Item, depoſitio ſancta Paga virginis. *Pega.*

EDITIO LUBECO-COL. In prima & ſecunda modice interpolata, in tertia pura eſt. Sequuntur Auctaria: *In Gracia, ſancti Timothei confeſſoris. Auguſtuduni, ſancti Egeniani epiſcopi & confeſſoris. Apud Bruxellam, natale ſancta Gudula virginis. Metis civitate, ſancti Patientis epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Erhardi* *Erhardi.*
epiſcopi & confeſſoris Ratiſponenſis. Ipſo die, *Affini.*
ſancti Affini epiſcopi & confeſſoris. Trecas, ſancti *Frodeberti.*
Frodeberti abbatis.

BELIN. Scribit, *Victoris*: *Belvati, Luciani epiſcopi, Maximiani presbyteri* &c. Ante Eu-
geniani, interſerit: *Eodem die, ſancti Maximi,* *Maximi.*
Papienſis epiſcopi & confeſſoris. In fine: *Methis civitate, ſancti Patientis epiſcopi & confeſſoris.* Editio altera ſuperaddit: *In Gracia Thimotei. Auguſtuduno, Egemoni epiſcopi.*

Agmonii. GREVEN. *Agmonii, aliàs Egenonis Auguſtidunenſis epiſcopi & confeſſoris, aliàs martyris.* *Timothei.* *In Græcia, ſancti Timothei confeſſoris, qui tranſlatus eſt Conſtantinopolim* IX *Maii. Apud Bruxellam, ſanctæ Gudulæ virginis. Metis, beati Patientis epiſcopi & confeſſoris, diſcipuli beati Joannis apoſtoli.* *Erhardi & Herbaldi.* *Eodem die, ſanctorum Erhardi & Herbaldi pontificum Ratiſponenſium & confeſſorum.* Prima editio agit de ſolo Erhardo, vide Acta. *Aſſimi.* *Sancti Aſſimi epiſcopi & confeſſoris.* *Frodoberti.* *Trecis, ſancti Frodoberti abbatis.* *Rigoberti.* *Remis, beati Rigoberti epiſcopi & confeſſoris. Severini abbatis, qui defuncto Attila Hunnorum rege, prophetico ſpiritu, vita & miraculis claruit. Eodem die, ſancti Maximi epiſcopi & confeſſoris.*

MOLAN. De Patiente Metenſi, de Maximo Papienſi, & Rigoberto Remenſi, habet ut ſupra: in Gudila multo diffuſior, de qua ſic habet: *Depoſitio ſanctæ Gudilæ virginis, patronæ noſtræ, cujus ſacri corporis reliquiæ hic venerantur.* Hactenus ex BRUXELLEN. Sequitur: *Ad cujus tumulum apud Ham Brabantiæ, tempore hyberno populus arbor, ſine manibus putantium, mox excrevit & virens ut nemus frondruit. Quorum utrumque mirum: mirum enim fuit arborem ſubito pullulaſſe, & mirabilius fuit, eam hyemis tempore, quod natura non habuit, vernaſſe. Sed utrumque fecit Deus, officio quo novit & voluit, & poteſtate qua valuit, in teſtimonium ejuſdem virginis, in domo Domini ut palma florentis. Ipſo die, ſancti* *Aſſimi.* *Aſſimi pontificis.* De Frodoberto, ut ſupra. Deinde typis minoribus: *Eodem die, beati Laurentii Juſtiniani.* *Laurent. Juſtin.* *Et ſancti Erardi, pontificis Ratiſponenſis & confeſſoris.* *Erardi.* *Apud Laudunum Galliæ, beati Balduini archidiaconi & martyris.* *Balduini.* *Cujus actus in vita Salabergæ matris ejus continentur. In Norico, depoſitio ſancti Severini abbatis, qui ſpiritu prophetiæ & miraculis late claruit, & juxta Neapolim tranſlatus eſt in caſtrum Lucullanum.* De mutatione facta in poſterioribus editionibus ſupra abunde egimus. Auctaria quoque contracta ſunt. Itaque in fine: *Auguſtoduni, depoſitio ſancti Egemonii epiſcopi & confeſſoris.* De Gudila poſt *frondruit*, hæc ſimul connectit, *quorum utrumque fecit Deus* &c. Sequitur de Frodoberto ut ſupra. Tum: *Ratiſponæ, beati Erardi pontificis & confeſſoris.* Deinde de Patiente & Maximo, iterum ut ſupra. Denique: *Die octava, Dominicæ* *Dominicæ.* *ſanctæ matris Dominicæ: & ſanctorum patrum Georgii Chozebitæ, & Æmiliani confeſſoris.* *Georgii Æmiliani.*

V. *Idus.* *Die* 9.

APud Antiochiam ſub Diocletiano & Maximiano, natalis ſan-
Juliani Baſiliſſæ &c. ctorum Juliani & Baſiliſſæ virginis, quorum miræ paſſiones leguntur. Ex quorum etiam collegio venerabilis multitudo ſacerdotum & miniſtrorum eccleſiæ Chriſti igne cremata eſt, quæ ad eos confugerat propter immanitatem perſecutionis. Poſt quos Antoninus presbiter, Anaſtaſius & Celſus puer unà cum matre atque alii
Martianæ. Vitalis & ſoc. plures paſſi ſunt. In Mauritania Cæſarienſi, ſanctæ Martianæ virginis. Apud Smirnam, ſanctorum Vitalis, Revocati & Fortunati.

Ita legunt Uſuardini codices Mss. propemodum omnes, quos vel ego conſulere potui, vel majores noſtri cum Greveno & Molano olim contulerunt. Ita etiam *Max-Lubec. Munerat. Belin.* & quotquot alii Uſuardum quantumvis auctum hactenus edidere. Solus codex *Pratenſis* à reliquis diſſentit, ut mox in Variantibus lectionibus exponam. Qui binos codices Pratenſes citant, numerum augent, non auctoritatem, cum alter ex altero deſcriptus ſit, augmentis duntaxat vel marginalibus, in textum relatis, ut in præfatione declaratum eſt.

VARIA LECTIO. *Anthiochiam, Diocliтiano, Dyocleciano, Baſiliſca* & tales alias minutias hic prætereo. Scripſi *Baſiliſſæ virginis* ſine addito cum Praten. Herinien. Pulſanen. Munerat. Greven.; codicibus aliis tum Mss. tum editis ferme variantibus. Antverp. Max-Lubec. & Lubeco-Col. legunt, *Baſiliſſa conjugis ejus* cum codicibus mediæ notæ pleriſque. Alii habent *uxoris ejus*. Belin. vero & Molan. *Baſiliſſæ virginis, uxoris ejus*, quibus antiquiora Mss. præferenda judicavi, licet Romanum parvum & ex eo Ado *uxoris* vel *conjugis* diſertè exprimant. Prætuli etiam eoſdem codices, hîc Adoni conformes in nomine *Antoninus*, contra alios impreſſos & Mss. qui *Antoninus* in *Antonius* transformarunt, quoſque Baronius, Bollandus & alii paſſim hodie imitantur. Supereſt nodus paulo difficilior, in quo Pratenſem à reliquis omnibus diverſum ſupra monui. Is nimirum, omiſſâ Martianâ & martyribus Smirnenſibus, ita diem concludit: *In Africa ſanctorum martyrum Revoluti & Firmini cum aliis tribus.* Obſervat Caſtellanius, codicis ipſius inſpector, in primo Bimeſtri pag. 809, ex prætenſo illo autographo avulſum olim folium, ſubinde vetuſto etiam charactere reſtitutum, in quo ea mutatio facta ſit, fortaſſe, ut conjectat, vivente adhuc Uſuardo. Sed cui id perſuaderi poſſit omnino non capio in communi codicum Uſuardinorum & quidem probatiſſimorum apertiſſima contradictione. Quiſquis interpolator is fuerit, *Revoluti* perperam poſuit pro *Revocati*. Nos interim germanam Uſuardi lectionem vindicandam cenſuimus. Sunt qui *Marcianæ* ſcribant; nos *Martianæ* cum purioribus, Romano parvo & Adone. Codices mediæ notæ poſt *Fortunati*, adjiciunt *diaconi*, Belin. autem appoſuit *martyrum*. Scribo *Smirnam* cum codicibus paſſim.

OBSER-

OBSERVATIO. De *Juliano* tota Eccleſia celebratiſſimo martyre ejuſque ſociis, jam ſupra, proprio ut quidam volunt die VI Januarii, agendum fuit, quo ab Hiero- *Juliani & ſoc.*
nymianis hoc modo collocatur: *Antiochiæ, paſſio ſancti Juliani & Baſiliſſæ. In India, Celſi, Juliani.* Eodem die, cum longiori ex confuſis Actis hiſtoria, omnes a Floro memorantur. Rabanus ad XIII Januarii rejicit: Wandelbertus ad XIII Februarii. Mira eſt hujus feſti tranſpoſitio, quam Epiphaniæ causâ ortam exiſtimat Caſtellanus, atque unà *Juliani* nominis multiplicatio, adeo ut numerus apud ipſum pag. 106 adductus fidem ferme ſuperet. Uſuardus ſolitos ſuos anteſignanos ſecutus eſt, Romano parvo ita præeunte: *Et ſancti Juliani & Baſiliſſæ uxoris ejus & Celſi & Martionillæ ac XX militum.* Ad hæc Ado, Actorum, jam ſuo tempore receptorum, longam ſeriem attexuit, ex illorum fide æſtimandam. Noſter nihil dubitans, encomium ſuum inde contraxit, Notkero plura deſcribente. In prædictis horum Sanctorum Actis illuſtrandis egregiam operam poſuerat Bollandus, aſt eadem poſtliminio accuratius expendit Papebrochius tomo 3 Maii pag. 295, & fuſius in Reſponſionibus tomo 2 ad art. 15 § 28 à numero 316, quem lector conſulat, videatque etiam curioſas Caſtellani, ad varia Juliani ſymbola, aliaque ad diffuſiſſimum ejus cultum ſpectantia, notationes jam ſemel & iterum ſupra citatas, quæ & ipſæ in Supplemento non erunt inutiles. Tillemontius pauca ſuggerit tomo 5 pag. 799 & 800, occaſione *Juliani Cilicis.* Qui an cum hodierno confundendus; an potius hic noſter Antiochenus vel Antinopolitanus, Syrus vel Ægyptius dicendus ſit, adhuc ſub judice lis eſt. At enim qui Julianos eâ causâ confundi poſtulant, quod uterque ſub *Martiano* præſide paſſus dicatur, viderint illi, an non accedere debeat *Julianus* alter, à Floro productus XI Januarii, qui etiam ſub *Martiano præſide*, ſed *in Achaia*, & *in carcere peremptus eſt.* De *Martiana* jam dici cœptum eſt in Variantibus. Conſtat eam hodie apud Hie- *Martiana.*
ronymianos notam non eſſe, neque enim *Martialem* ibi poſitum pro *Martiana* accipi poſſe exiſtimamus: nec ſatis veriſimile eſt, eam ſub *Mariani* nomine ibi reperiri XI Julii. Quod autem V Idus Julii ab aliquibus reponatur, ex codicum abbreviationibus oriri facile potuit. Non magis nota eſt *Martiana* apud Bedam, Florum, aut Rabanum. Reſtat itaque ut à Romano parvo primum ſignata ſit, nomine nonnihil deformato: *In Mauritania Cæſarienſi, Macræ virginis & martyris.* Ado nomen puritati ſuæ reſtituit, ſed Actibus caruiſſe ex eo conjicitur quod elogio quantumvis brevi careat. Noſter plura non profert quam in Viennenſi repererit, in quo etiam convenit Notkerus. Porro eamdem *Martianam* eſſe quæ hîc & menſe Julio colitur, rectiſſime cenſuit Baronius, neque licebit Hiſpanis ex una geminam facere, niſi certiora producant monumenta quam quæ ex Bivario aut ei ſimilibus deſumuntur. Cetera huc ſpectantia vide apud Bollandum, Caſtellanum & Tillemontium tomo 5 à pag. 263. De ultimis martyribus vix eſt quod dictis ſuperaddam. Ex Hieronymianis accepti ſunt, ſed male ab Uſuardo compoſiti, nec *Vitalis*
melius ab interpolatore Pratenſi reſtituti. Veram Uſuardi lectionem à nobis repræſen- *& ſoc.*
tatam non dubito, qualem & Wandelberti verſiculus exhibet: *Quinto Vitali, Fortunato & Revocato.* De diſtinctione Smyrnenſium ab Africanis, qui in Hieronymianis reperiuntur, agunt Bollandus & Florentinius hoc die, ſed & noviſſime Caſtellanus in notis à pag. 146.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Annuntiationem primam retulit VI hujus; hîc in aliis duabus purus eſt, ſed alteram alteri præponit. Cum hoc codice convenit Uſuardus, inſertus *Agonibus martyrum* (cujus operis ſolus Januarius invenitur) in quo etiam Julianus &c. VI, hodie vero & Martiana & Smyrnenſes diſerte ponuntur.

De Juliano auctius. ROSWEYD. *Apud Antiochiam, Iuliani martyris & Baſiliſſæ conjugis ejus. Hi itaque ſanctiſſimo voto caſti conjuges aliquot annos vixerunt pariter, carnem ſuam virginem ſervantes; monaſteria autem de rebus ſuis, quia erant parentibus & genere clariſſimi, inſtituerunt, ut ad decem milia monachorum pater Iulianus fieret, Baſiliſſa vero multarum virginum mater. Quarum multitudinem cum jam victricem præmiſiſſet ad Dominum, ipſa quoque poſt multa exercitia quievit. Iulianus vero a Martiano præſide tortus, jubente eo, a militibus gladio cæſus eſt, cum Celſo puero, ſupradicti præſidis filio. Eodem die, Antonii, Anaſtaſii martyrum cum Marcionilla martyre, uxore præſidis. Eodem die ſanctæ Marcianæ virginis & martyris.*

CENTULEN. Julianum & ſocios etiam ſignavit VI Januarii. Hodie ſic habet: *In Aſia apud Zmirnam, ſanctorum Vitalis, Revocati & Fortunati. Cæſarea Mauritaniæ, ſanctæ Marcianæ virginis & martyris.*

BRUXELLEN. Poſt, *imperatoribus*, ſic proſequitur; *& ſub Marciano præſide, poſt paſſionem ſanctorum martyrum Iuliani & Baſiliſſæ conjugis ejus, quorum paſſionis dies VIII Idus Ianuarii recolitur, Anthonius presbiter, Anaſtaſius & Celſus puer, una cum Marcionilla matre ejus, uxore Marciani præſidis, atque alii plures paſſi ſunt.* Satis apta eſt ea martyriorum partitio, ſed in quo fundata? Sequitur de Smyrnenſibus & Martiana, purè.

HAGENOYEN. Poſt, *uxoris ejus*, pergit: *Qui Iulianus decem milium monachorum pater extitit, qui omnes igne combuſti ſunt; ad quorum exequias angeli in cælo auditi ſunt in eodem loco.*

Baſiliſſa vero mater fuit mille virginum, quæ etiam pro Chriſto combuſtæ ſunt: & ipſa Baſiliſſa ante obierat in pace. Iulianus vero a Marciano præſide fuſtibus cæditur, deinde incarceratur, digiti ejus manuum & pedum lignis [Roſweydus in Adone reſtituit *licinis*] *oleo infuſis ligantur & accenduntur, poſtea decollatur. Poſt quos Anthonius presbyter, Anaſtaſius & Celſus puer, qui Spiræ requieſcit in Kathedrali eccleſia, una cum matre ſua, atque alii plures diverſis pœnis interempti ſunt.* Cetera pura ſunt, niſi quod in fine habeat, *cum Fortunato diacono.*

ACQUICINCT. Nec *diaconi* in fine habet, nec *martyrum*, ſed adjicit, *cum aliis tribus.* Suſpicor, nomina non recte collata, adeoque codicem hunc, ut ſæpe ſolet, ita etiam hic convenire cum Pratenſi.

VICTORIN. Pro *Martiana*, legit *Marina.*

MATRIC. CARTUS. ULTRAJECT. Incipit:
Wilhelmi. *Martiniana virg. & martyris. Wilhelmi Bituricenſis epiſcopi, nobilis genere, qui à pueritia Deo ſervivit. Iuliani martyris & Baſiliſſæ virginis, cum ceteris multis martyribus.* Notabis Wilhelmum Bituricenſem ab aliis paſſim recoli die ſequenti. Vide ibi Acta.

DIVIONEN. *Cœnobio ſancti Benigni, juxta Divionenſe caſtrum,*
Paſchaſia. *natalis ſanctæ Paſchaſiæ virginis & martyris.* Citatur hic, extractum ex codice iſtius cœnobii, ex quo plura habemus.

Marcelli. FLORENTIN. *Anconis, ſancti Marcelli. Apud*
Guilhelmi. *civitatem Bituricenſem, ſancti Guilhelmi epiſcopi & confeſſoris.* Additur ibi in fragmento membraneo MS: *Conſecratio eccleſiæ ſancti Laurentii de Florentia, quæ conſecrata anno Domini* MLX *à Domino Nicolao Papa* II. *Olim epiſcopus Florentinus* fuit.

EDITIO LUBECO-COLON. Poſt, *paſſiones leguntur*, inſerit: *Et licet vero matrimonio fuerat copulata, tamen clam in virginitate vitam finiebant. Ex quorum etiam collegio* &c. ſatis pure. De *Martiana*, additur: *Quæ in Cæſarea, Dianæ ſimulacrum confregit, & beſtiis tradita, pro Chriſto tandem à Leopardo examinatur.* Smyrnenſibus addit *Diaconi*, *martyrum. Eodem die, beati Agetii confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Treveris,* *Agetii.*
inventio ſancti Symeonis confeſſoris.

GREVEN. *In Africa, Iocundi, Quinti, Sa-* *Iocundi*
turi martyrum. Ex Hieronymianis vel Rabano, *& ſoc.*
hinc inde Sanctos aliquos decerpit, quos plerumque incurioſe divellit vel tranſportat. Sic pergit: *Eodem die, beati Marcellini* (ſic le- *Marcellini.*
gendum, non *Marcelli*, ut ſupra) *Anconitani* *Agetii.*
epiſcopi, de quo beatus Gregorius narrat I *Dialo-* *Inventio*
gorum, quod ipſo contra ignem vehementiſſimum a *Sim.*
miniſtris (quia ambulare non valebat) oppoſito, ignis omnino refrixerit. Item, ſancti Agetii confeſſoris. An non *Agrii*, de quo VI & iterum XIII Jan.? *Treveris, inventio ſancti Simeonis con-*
feſſoris. Bartwaldi, archiepiſcopi Cantuarienſis *Bertwaldi.*
confeſſoris. In Cantia, Adriani abbatis confeſſo- *Adriani*
ris. Ipſo die, Felani abbatis confeſſoris. *Felani.*

MOLAN. Aliis litteris textui inſerit Adonis verba de caſto conjugio, de inſtitutis monaſteriis, de monachis & virginibus eorum diſciplinæ ſubjectis, quæ ſupra retulimus in codice Roſweydino. Deinde in fine minutioribus ty-
pis: *Divioni, ſanctæ Paſchaſiæ virginis, cujus* *Paſchaſiæ.*
meminit Gregorius Turonenſis. Sequitur Marcellinus cum elogio ex Greveno ſupra. *In Cantia,*
Adriani abbatis & confeſſoris. Bertuualdi archi- *Adriani.*
epiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris, quorum meminit Beda in hiſtoria gentis ſuæ. Meminit ſane,
ſed monet Caſtellanus, non *Bertuualdum*, nec *Bertuualdi.*
Bertwaldum, ut Grevenus, ſed *Berechtwaldum* cum præfato Beda, aut *Bruhwaldum* cum Gocelino appellandum eſſe. Illum conſule in notis hoc die pag 153. Editiones poſteriores idem habent de Adriano abbate, quod in priori, idem eſt in textu, ſed cetera omnia excluſa ſunt. Quorum loco ponitur: *In Normannia, depoſitio*
beati Vuaningi confeſſoris. Hic nobile monaſterium *Waningi.*
Fiſcanenſe fundavit, & Leodegarium exulem fovit.

IV *Idus.* *Die* 10.

Nicanoris. APud Cyprum, beati Nichanoris diaconi de ſeptem primis, qui gratia fidei & virtute admirandus, glorioſiſſime coronatus
Pauli. eſt. In Thebaide, natalis beati Pauli primi heremitæ, cujus animam inter Apoſtolorum & Prophetarum choros ad cælum ferri ab angelis ſanctus Antonius vidit.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Belini* 1 *editione, Greven. & Molan.*

VARIA LECTIO. Cogor ſcribere *Nichanoris* cum codicibus melioris notæ, Greveno & aliis; quem ſcribendi modum Uſuardum ſecutum exiſtimo, tametſi nominis etymon ferat, ut ſequamur Romanum parvum & Adonem, qui forte à Roſweydo correcti ſunt, ſicuti Uſuardus à Molano. Poſt, *de ſeptem primis*, viſum eſt Belino apponere, quod forte in Adone invenerat, nempe *Diaconibus*; patet ex aliis codicibus, Uſuardi ſimplicitas. Molanus legit *glorioſe coronatus*, ſed alii paſſim cum manuſcriptis, *glorioſiſſime coronatus*, quæ in Adone conjuncta ſunt cum *Apud Cyprum* hoc modo, *apud Cyprum glorioſiſſime coronatus eſt*, unde datur intelligi cruenta morte martyrii lauream conſecutum. Uſuardi tranſpoſitio incertum Caſtellano reliquit, utrum ea coronatio ad martyrium, an ad cæleſtem gloriam referenda ſit. Pro *Thebaide, natalis, eremita, ad cælum* alii ſcribunt *Thebaida, natale, eremita, ad cælos*, verum hujuſmodi minutias in decurſu negligendas, ſatis ſupra indicavi, & ita quidem, ut nec nobis ſtabilis ſcribendi modus eſſe poſſit, variantium ſæpe codicum vel ipſos errores ſequentibus.

OBSER-

Digitized by Google

Nicanoris.

O*BSERVATIO.* Qui in Adone inter Apoſtolorum feſtivitates una ſerie, diverſis licet diebus referuntur, hi apud Græcos ſimul collecti ſunt XXVIII Julii, nempe *Prochorus, Nicanor, Timon* & *Parmenas.* Hæc ſub unum aſpectum hîc ponere volui ut unà indicem quatuor hos diaconos, Hieronymianis, Bedæ & ceteris antiquis ignotos, primum ab auctore Romani parvi, pro mero, opinor, arbitrio, in certos dies fuiſſe diſtributos. Unde ab Adone, Uſuardo & Notkero accepti hodie coluntur; Prochorus IX Aprilis, Timon XIX Aprilis, Parmenas XXIII Januarii, ut ſuis locis erit repetendum. Itaque *Nicanoris* prima poſitio uni Romano parvo debetur: *Et in Cypro, Nicanoris de* VII *diaconibus.* Quæ in Adonis Martyrologio vix immutata ſunt & tertio dumtaxat loco ſignata, cum apud utrumque primo loco agatur de Paulo. Undenam Ado breve ſuum elogium inter Feſtivitates extraxerit, necdum comperi, neque enim Acta ulla prodita ſunt, nec quidquam etiam recentiſſime invenit Tillemontius tomo 2 pag. 70, niſi quod cum Bollando reſpueret. Si tamen Adonis verba expendantur: *Apud Cyprum glorioſiſſime coronati*, haud dubium quin de martyrii laurea, quantumvis aliunde incertâ, intelligenda ſint, id quod nonnulli codices noſtri auctiores, rotundius expreſsêre. Uſuardus forte timide, ſaltem ſubobſcure loqui viſus eſt, dum utrumque Adonis textum commiſcens, ejuſdem phraſim non ſatis clare tranſpoſuit, Notkero ductoris mentem preſſius inſequente. De *Paulo* ſic meminit primo loco Romanum parvum: *In Thebaida, ſancti Pauli eremitæ.* At *Pauli.* Pauli celebritas antiquior eſt, à Beda nimirum prius in ſacris tabulis conſignata, ubi brevi ornatur elogio, à Rabano paululum aucto, ab Adone & ex hoc a Notkero tranſcripto, ſic tamen ut hic pro CXIII, male legerit XCIII, facili lapſu ex litterarum numeralium tranſpoſitione. Noſter autem Adonis elogium ita contraxit, ut ſolam ætatem & in eremo commorationem excluſerit. Hactenus pro textu noſtro, quem & genuine Uſuardinum eſſe conſtat & ex Adone ferme ad verbum acceptum. De Actis non loquor, vitæ geminæ, à Bollando editæ, illuſtratæ & vindicatæ, nihil magnopere eſt quod à recentioribus aut opponi aut ſuperaddi poſſit. Sed quid cauſæ eſſe dicemus cur *Melchiadem* Papam omiſerit Ado, à Beda quem deſcribebat, imo & ab Hieronymianis aliiſque antiquis diſertiſſime notatum? Rurſus unde *Hyginius* ſubſtituitur, vetuſtioribus omnibus incognitus? Malo fateri ignorantiam quam conjectando hariolari. Eſt præterea in eodem Adone quarto loco, *adventio ſancti Hermetis martyris.* Sed annuntiationes illæ ambæ ab Uſuardo plane reticentur. De adventione Hermetis legi poſſunt Roſweydi annotationes ad Adonis Martyrologium pag. 225, & indiculus noſter Prætermiſſorum hoc die. Cur in Romano moderno Paulus ad XV Januarii tranſlatus ſit, cum priores omnes dies alio officio eccleſiaſtico impediti ſint, clarius eſt quam ut explicatione indigeat. Wandelbertus ſic hodie Melchiadem & Paulum conjungit.

Quarto Melchiades, Pauluſque eremita, beato
Sublati fine, ætherea lætantur in arce.

AUCTARIA.

Textus Adonis. ANTVERP-MAJ. Servato Uſuardi ordine, Adonis textum ei ferme ſupponit: *Natale beati Nichanoris, qui unus fuit de ſeptem diaconibus primis. Hic gratia fidei & virtute admirande* [admirandus], *apud Cyprum glorioſiſſime coronatus eſt, ibique venerabiliter ſepultus. In Thebaida, natale beati Pauli primi heremitæ, qui à ſexto* [omiſſa eſt vox *decimo*] *ætatis ſuæ anno, uſque ad centeſimum tertium decimum, ſolus in eremo permanſit. Cujus animam* &c.

ROSWEYD. *Apud Thebaidem, natale... Qui à* XV *ætatis ſuæ anno uſque ad* CIII *ſolus &c.*

Hygini. *Ygini Papæ & confeſſoris.* De quo vide Auctaria die ſequenti. *Item Romæ, Melchiadis Papæ & confeſſoris.* Conſule Prætermiſſos. *Apud Cyprum, beati Nicanoris, qui fuit unus de ſeptem diaconibus.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Paſſim conformes, puro Uſuardo ſuperaddunt: *Romæ, Melchiadis Papæ. Bituricas,*

Guilielmi. *ſancti Guilielmi epiſcopi & confeſſoris.* Quem ultimum recentiori manu adjectum invenio codici PULSAN. hoc modo: *Eodem die apud Bituris, natalis ſancti Ulimi, archiepiſcopi & confeſſoris.*

MUNBRAT. Cetera etiam purus ita finit: *Bituricas, natalis ſancti Guillermi, ejuſdem urbis archiepiſcopi, vita & miraculis glorioſi.* Huic plane ſimilis eſt Uſuardus ille, quem *Agonibus martyrum* immixtum diximus.

ANTVERP-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-BELG. & EDIT. ULTRAJ-BELG. In Paulo etiam Adoniani ſunt ut ſupra, ſed habent, *ſexto decimo.* Tum inſerunt ſecundo loco: *Romæ, ſancti Agatonis Papæ.* Tertio loco de Nicanore, *Agathonis.* pure. In fine: *Apud Bituricas, natale beati Wilhelmi, epiſcopi & confeſſoris, vita & miraculis glorioſi.*

ULTRAJECT. & LEYD-LAT. Proxime ſuperiores excedunt in eo quod de Paulo adjiciant: *De Paulo, uberius.* *Pallium autem ejus de foliis palmarum contextum, idem Antonius ſuis uſibus, in omnibus ſolemnitatibus vendicavit. Hujus ſancti viri vitam cum Hieronymus deſcripſiſſet, ait: Obſecro ut quicumque hæc legerit, Hieronymi peccatoris meminerit, cui ſi Dominus optionem daret, multo eligeret tunicam Pauli cum meritis ejus, quam purpuras regum cum regnis ſuis.*

ALBERGEN. & DANIC. Eadem omnia habent, ſed præterea de Agathone ſuperaddunt:

Qui

Qui octogeſimus primus poſt beatum Petrum, ſedit annos quinque, menſes ſex, dies quindecim. Vide Acta.

CENTULEN. *In Cypro, beati Nichanoris, qui unus fuit de ſeptem diaconibus primis & martyrio vitam complevit.* In Paulo Adonianus eſt, ſed ponit, *à quinto decimo ætatis anno* &c.

Hygini BRUXELLEN. In Nicanore ſatis purus, ſic pergit: *Romæ, natale ſancti Iginii Papæ & confeſſoris. Qui clerum componens, officia per gradus diſtribuit, & ut baptizandum ſeu confirmandum patrinus levet, conſtituit. Et Romæ, ſancti* *Melchiadis.* *Melchiadis Papæ. Qui prohibuit ne die Dominica jejunium ageretur.* De Paulo nihil novi affert. *Agathonis.* Tum: *Item Romæ, beati Agathonis Papæ. Qui dum quemdam leproſum oſcularetur, ille ſtatim mundatus eſt.* De Wilhelmo, ut ſupra.

HAGENOYEN. In Nicanore etiam ſatis purus *De Agath.* eſt. Tum: *Romæ, Agathonis Papæ, qui in ſede Apoſtolica* [ſedit] *annos quinque & menſes ſex. Hic conſtituit ut diſtinctus ſit habitus virorum & mulierum in veſtibus & in crinibus. Iſte Papa condempnavit illos qui negant in Chriſto duas eſſe voluntates & duas operationes, in Concilio Conſtan-* *De Paulo.* *tinopolitano. In Thebayde, Pauli primi heremitæ & confeſſoris. Qui accuſatus à ſororio ſuo, qui hereditatem illius habere voluit, quod Chriſtianus eſſet, fugit in heremum: primo quidem neceſſitate, ut mortem cruris evaderet, ſed tandem neceſſitate attitur in voluntatem, & XCVII annis in ſpelunca quadam latuit, ubi ille ſoli Deo vacavit, & ubi à Deo pane cæleſti paſtus eſt. Cujus animam ... Pro cujus gloria Anthonius lætabatur, & pro morte illius plurimum recrenbatur. Cujus corpus mortuum Anthonius flexis genibus, manibus in cælum protenſis, invenit, & auxilio leonis illud ſepelivit.*

AQUICINCT. *Romæ, Hygini Papæ. Hic conſtituit clerum & diſtribuit gradus.* Hæc ſunt Adonis.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Romæ, ſancti Melchiadis Papæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Pauli primi eremitæ. Nicanoris diaconi & martyris, unius de* *Polyeucti.* *ſeptem primis. Polieucti martyris.* Remittitur *Nearei.* ad XIII Februarii. *Et Nearci.* Hunc non novi. Tum de *Vitali* &c. ex die præcedenti.

REG. SUEC. ſub num. 428. *Item Bituricis, natalis beati Guillelmi confeſſoris & archiepiſcopi, qui multis claruit miraculis.*

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt *Nicanoris.* Adjicitur: *Romæ, ſancti Melchiadis Papæ.*

Et natalis ſancti Gregorii Nazianzeni, in ſancta *Memoria Nazianzeni* *Sophia.* Quod eſt monaſterium Beneventi.

FLORENTIN. *Apud civitatem Bituricenſem, ſancti Guilielmi epiſcopi & confeſſoris.*

REMENS. eccleſiæ SS. Timothei & Apollinaris: *Ambianis, tranſlatio corporis ſancti Fir-* *Tranſlatio S.* *mini epiſcopi & confeſſoris.* Qui utpote junior, *Firmini C.* *confeſſoris* cognomentum habet: ſed mirum, de eo nihil haberi in noſtro Ambianenſi.

EDITIO LUBECO-COL. Primo loco de Paulo eadem habet quæ ULTRAJECT. & LEYDEN. De Agathone etiam ut ibi &c. In Nicanore ſatis pura eſt. De Wilhelmo rurſus ut citati codices.

BELINI editio altera in hoc deficit, quod de Paulo, non Uſuardina, ſed Adoniana ſit.

GREVEN. *Eodem die, ſancti Guillelmi, quem nos Germani Wilhelmum dicimus, Bituricenſis archiepiſcopi, Ordinis Ciſtercienſis, vita & miraculis clari. Erat iſte Sanctus fere ſemper hilaris & jocundus, quod quibuſdam diſplicebat auſteris. Item, beati Agathonis Papæ & confeſſoris. Qui octavus decimus poſt Petrum* [palpabilem anachoriſmum nemo non videt] *ſedit annis quinque, menſibus ſex. Item beati Gregorii Papæ X & con-* *Gregorii X.* *feſſoris.* De cujus Canonizatione pridem Romæ actum eſt, & rurſus agitur. Denique: *Polieucti* *Polyeucti.* *martyris.*

MOLAN. *Bituricis, natale ſancti Guillelmi, ejuſdem* &c. *Ambianis, tranſlationis ſancti Fir-* *Firmini. tranſl.* *mini epiſcopi & confeſſoris.* Vide dicta. De Melchiade, ſimpliciter. *Eodem die, elevatio corpo-* *Wuſnulfi elevat.* *ris ſancti Vuaſnulfi confeſſoris.* Deinde typis minoribus: *Caſtro Divionenſi, ſanctæ Floridæ vir-* *Floridæ.* *ginis, cujus meminit Gregorius Turonicus.* In ſecunda & tertia editione, non capio, ob quam cauſam, Uſuardum turpiter mutilet, expuncto Pauli elogio. Poſt *eremitæ*, de ſuo adjicit litteris Italicis: *ſed transfertur poſt octavas Epiphaniæ ad diem decimum quintum menſis ejuſdem.* De Melchiade & Florida in hiſce non loquitur: ſed ex Græco ſuo Horologio ſubſtituit: *Die decima, ſancti Domitiani epiſcopi Melitinæ. Et* *Domitiani.* *ſancti Marciani presbyteri & œconomi magnæ* *Marciani.* *eccleſiæ.* Quod aut quale extractum ex dicto Horologio habuerit Molanus, aut quis ei verſionem ſuggeſſerit, neſcio, certe fontem non conſuluiſſe, ex multis patet, ut alibi diximus: exemplo hîc ſit omiſſus is, qui primo loco ponitur, *Gregorius epiſcopus Nyſſenus.*

III *Idus.* *Die* 11.

Salvii. IN Africa, natalis beati Salvii. In hujus natali ſanctus Auguſtinus verbum fecit ad populum Cartagini. Apud Alexan- *Petri & Soc.* driam ſanctorum confeſſorum Petri, Severi, Leucii, quorum geſta habentur.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Palſanen. Centulen. Antverp. Max-Lubec.* & *Ughellian. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In Antverp-maj. ad *Salvii*, additur *martyris.* Lego, *In hujus*; ut Noſtrum ex Adone ſumpſiſſe, puto, tametſi ſenſus nitidior videretur ſi cum Beda ſcriberem *in cujus*, ut habent Rabanus, Notkerus & Uſuardini codices plures, tum Mss. tum excuſi, ut Centulens. Brux. Hagen. Munerat. Belin. &c. *Carthaginis* ſcribunt Belin. Grev. Mol. & alii, rectius codices multi cum Beda *Carthagine*, at puriores codices noſtri exigunt *Cartagini*, ut habetur in textu, quamvis exactior orthographia ſtet pro

Car-

Google

Carthagini, ut ſcripſit Ado. Poſt *Alexandriam* inſerit Antverp-maj. *natale* &c. Dubium non eſt quin ſit ſcribendum *Severi*, quamvis Torn. Antv. Max-Lubec. & alii ponant *Severini*; ut Muneratus legit *Salini*, Belin. *Silvii*, pro *Salvii*. Sed nulla major variatio quam in nomine *Leucii*, quod Uſuardus hîc recte poſuit, forte ex codicibus Hieronymianis Adonem corrigens, qui præeuntem ſed errantem Romani parvi auctorem ſecutus fuerat. Ex codicibus noſtris alii ſcribunt *Leuci*, *Lencii*, *Leuticii*, alii *Genncii*, *Leontii*, *Lancii*, *Euthitii* &c. aperto, ni fallor, amanuenſium errore. Mirus eſt Pulſan. codex in diſtinguendis tribus ultimis Sanctis, ita ſcribens: *Apud Alexandriam, ſancti Leucii epiſcopi & confeſſoris. Item apud Alexandriam, ſanctorum confeſſorum Petri & Severini, quorum geſta habentur.* Quo tamen modo difficultas non tollitur mox diſcutienda.

OBSERVATIO. *Salvii* memoriam in ſacris Faſtis antiquiſſimam probat imprimis Kalendarium Carthaginenſe à Mabilione vulgatum, à Ruinartio recuſum, in quo hoc die clariſſime legitur: *Sancti martyris Salvi.* Apographa Hieronymiana aliis cum martyribus immiſcent, utique non Hiſpanis ſed Africanis, ſiquidem in iis codicibus continéatur. Utut fuerit, reliqui Martyrologi de eo ſeorſim & ſolo meminere, ut Beda, ex quo Ado, ex hoc Uſuardus immutata phraſi tranſcripſerunt: ubi obſervari velim, annuntiationem apud eos ita poſitam, ut de mortis genere nihil elici queat. Atque hîc aperte Romanum parvum Bedæ poſthabuit Viennenſis noſter, cum in priori diſerte legatur: *In Africa, Salvii martyris.* Et vero Salvium *martyrem* dici oportere, non Kalendarium ſolum & Hieronymiana apographa jam citata evincunt; ſed id ex Poſidio demonſtrat Bollandus, Sanctum noſtrum ab alio cognomine, ſed eo hæretico Donatiſta, accurate diſtinguens. Mirandum prorſus quod Rabanus Bedam deſcribens, Salvio tribuat titulum *confeſſoris*, contra vero Notkerus, qui hunc & Adonem præ oculis habuit, *martyrem* aſſerat. Wandelbertus nihil in utramvis partem definit, dum canit: *Salvius hinc ternas Carthagine conſecrat Idus.* Nodus intricatior objicitur circa tres alios Sanctos Bedæ, Floro, & Rabano ignotos, quos ita primo loco memorat Romanum parvum: *Alexandriæ, confeſſorum Petri, Severi, Lucii*, inſolito plane enuntiandi modo. Sequitur Ado, ea plane phraſi, quam Noſter deſcripſit, omiſſa voce *natalis*, mutatoque *Lucii* in *Leucii*, ut ſupra diximus. *Salvii.* *Petri & Soc.* Idem habet Notkerus legens cum Hieronymianis *Leucii*, atque ultima verba expungens, *quorum geſta habentur.* Ut clarius pateſcat tota difficultas, cum his compara verba Hieronymianorum primo loco: *In Alexandria, Petri, Severi, S. Leuci confeſſoris & Abſalami*, vel *Alolami*, vel *Aſſolami*; ſolus codex Lucenſis poſt *Abſalami* adjicit, *quorum geſto habentur.* Quid hîc jam ſtatuas? An Romanum parvum ſua ex Hieronymianis male deſcripſiſſe? Id mihi non ſit veroſimile. An utrumque auctorem erraſſe? Solita modeſtia hæc enodare conatur Florentinius, nec invenio hactenus quod in ejus conjecturis reprehendi merito poſſit. Caſtellanus Romanum parvum non unius erroris arguit; nec Adoni parcit, quod clauſulam forte ex Hieronym. acceptam appoſuerit, *quorum geſta habentur.* Et hoc quidem recte, nam ſi ea vidiſſet, non tam jejune de iis fuiſſet locutus. Turbat omnia titulus *confeſſorum*, à Romano parvo tribus applicatus, ab Hieronymianis, ſoli *Leucio*, iſque adeo magis mirus mihi accidit, quod in his codicibus & Romano parvo rarius recurrat aut *Sancti* aut *Confeſſores* appellatio, numquam forte ſub ea notione, quam ei nos vulgo tribuimus. In ea perplexitate, malo aliorum conjecturis acquieſcere, quam novis dubiis dubia cumulare. Sit confeſſor ſolus *Leucius*, forte Brunduſinus epiſcopus, de quo Epternacenſe ecgraphum meminit VIII Januarii: *Petrus* & *Severus* Alexandriæ tribuantur, donenturque laurea martyrum: *Petrus* male Alexandriæ collocatus, idem ſit cum *Balſamo* & *Abſalamo*, & *Aulanenſi*, de quo ad III Januarii; ſic de Leucio & Abſolamo verum erit dicere, *quorum geſta habentur*, licet Leuciana, ut minimum, correctione magna opus habeant. Si tanti tua intereſt, vide Bollandum & duos proxime citatos. Nobis ſiquid alicunde novæ lucis affulſerit, ea in Supplemento communicabitur.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Incipit ab Alexandrinis ſatis pure. Deinde: *In Africa, Salvii epiſcopi. In cujus natali* &c. *Item, beati Gregorii Nazianzeni epiſcopi.* In Prætermiſſis bene remittitur ad IX Maii. Tum: *In Aquilegia, Paulini Patriarcha.* Vide Acta.

Gregorii Nazian. *Paulini Aquileien.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. De cetero puri, ſub finem annuntiant: *Romæ, natale ſancti Igini, Iginii & Higini, Papæ & martyris.* Quibus ex Adone addit BELIN. *Hic compoſuit clerum & diſtribuit gradus.*

Hyginii.

ALBERG. & DANIC. Pluſculum adjiciunt: *Qui octavus poſt beatum Petrum, annis quatuor & menſibus tribus ſalubriter gubernans Eccleſiam, compoſuit clerum & diſtribuit gradus, conſummatoque martyrio, tandem ſepultus eſt juxta corpus beati Petri.*

AGONES MARTYRUM. In fine, *Romæ, paſſio ſancti Hygini Papæ, qui Teleſphoro martyri in pontificatu ſucceſſit.*

LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In Principio *Hyginum* ponunt, quem primus

codex *octavum* poſt beatum Petrum, alter *decimum* pronuntiat. Uterque vero in fine Hyginum denuo repetit, eodem plane modo quo habent codices mediæ notæ.

BRUXELLEN. Primo loco refert Alexandrinos ſatis pure. Tum: *In Africa, ſancti Salvii confeſſoris & martyris. In cujus* &c. Quæ plane nova eſt annuntiandi formula.

HAGENOYEN. In textu ſatis purus, plura habet de Hygino, ſed quæ præter jam dicta aut inferius dicenda commemorat, referri non merentur.

MATRICULA-CARTUS-ULTRAJ. Salvium *epiſcopum* facit.

CODEX VATIC. 5949. Præter Hyginum, adjicit Nicanorem ex die præcedenti. Deinde: *Natalis ſancti Leucii epiſcopi & confeſſoris.* Qui procul dubio Brunduſinus erit.

Ethewoldi. ALTEMPS. in Anglia auctus: *In Britannia, apud Leominſtriam, paſſio Ethewoldi regis.*

Gregorii Nazian. STROZZ. *Eodem die, glorioſiſſimi ſancti Gregorii epiſcopi Nazianzeni & confeſſoris, magiſtri ſancti Hieronymi, magnæ ſanctitatis viri, vita & virtutis.* Forte in S. Sophia, ut heri dictum eſt ex codice Vaticano; vide ſupra.

Balthaſar. EDIT. LUBECO-COL. Sic incipit: *In oriente, ſancti Balthaſar regis & antiſtitis, qui hac die obdormivit in Domino, divino ſacrificio in eccleſia prius celebrato ac ſumpto.* Præter ea quæ de *De Hygin.* Hygino jam diximus, ſic habet: *Hic conſtituit ut unus patrinus vel una patrina ſuſcipiat puerum lavatum a fonte baptiſmatis; ſimiliterque in confirmatione. Conſummatoque martyrio, tandem ſepultus eſt juxta corpus beati Petri in Vaticano.* *Eugenii. Felicitatis.* Tum ita concludit: *Eodem die, ſanctorum Eugenii & Felicitatis martyrum.*

GREVEN. ait Balthaſarem *tertium fuiſſe inter tres magos*, de reliquo convenit cum dictis, addens de ſuo: *Hoc etiam die, vel ſecundum aliquos ſequenti, feſtiva memoria agitur trium ſimul Magorum.* *Trium Magorum.* De Hygino aſſerit, *in perſecutione Severi martyrio coronatum*; melius HAGEN. *Antonium* ſcripſit, volens dicere *Antoninum*, ut Bollandus poſt Romanum ſtatuit. De Eugentio & Felicitate ſupra. *Item ſecundum catalogum Sanctorum, natalis beati Salvii epiſcopi Ambianenſis, alias Engoliſmæ civitatis, & diſcipuli ejus, martyrum, qui ſecundum alios paſſi ſunt* *Salvii Ambianenſis.* VI *kal. Julii.* En confuſionem manifeſtam, quæ forte Baronio occaſionem præbuit hoc die collocandi Salvium Ambianenſem cum titulo martyris, qui tantum confeſſor fuit, ut recte *Ad quem animadverſio.* potuit Bollandus, hunc tamen diem perperam ſervans, cum ad XXVIII Octobris pertineat, ut bene obſervavit Roſweydus in epiſtola ſæpe laudata, his verbis: *Quæritur* 1, *unde Baronius Salvium Ambianenſem epiſcopum hoc die Martyrologio inſeruerit? Habeo vetus Martyrologium MS quod eum* XXVIII *Octobris ponit.* 2 *Quomodo eum voces martyrem, cum tantum fuerit confeſſor, Martyrologio jam citato atteſtante.* 3 *Cum in Notis dicat de eo agere Sigebertum anno Domini* DCCCI *& idem repetat* XXVI *Junii, cum agit de Salvio Engoliſmenſi, qui martyr fuit, ſatis indicat Salvium Ambianenſem epiſcopum, & Engoliſmenſem a ſe in unum conflatos.* Porro de Engoliſmenſi, ſeu potius incertæ ſedis epiſcopo, quem *in partes Valentianas* XXVI Junii refert Uſuardus & alii paſſim, vide Acta Junii ad præfatam diem: & de Ambianenſi hodierno plura alia à Bollando curioſe in commentario prævio notata.

Paulini. Pergit GREVEN. *Item Paulini Patriarchæ Aquilegienſis.* *Honoratæ.* *In Stevnvelt, Honoratæ virginis.* De hac & illo conſulatur Bollandus. *Item ibidem, Tranſl. Potentini & ſoc.* *tranſlatio Sanctorum Potentini diaconi, Felicis presbyteri & Simplicii militis, martyrum.* Vide Acta XVIII Junii.

MOLAN. in prima editione, Belini verba de Hygino deſcripſit, & alio minori charactere *Anaſtaſii.* adjecit: *Anaſtaſii monachi & confeſſoris, de quo Gregorius, Dialogorum lib.* 1 *cap.* 8. At in poſterioribus, auctior prodiit, ubi expuncto Ana- *Egwini.* ſtaſio, ſuppoſuit: *Vigorniæ, ſancti Egwini epiſcopi & confeſſoris.* *Theodoſii.* *Die undecima ſancti Patris Theodoſii cœnobiarchæ.* Dehinc minori charactere: *Colonia, obitus Jaſparis tertii Regis, feſtum duplex.* *Jaſparis.* *Petri aſcetæ.* *Cæſareæ Palæſtinæ, ſancti Petri aſcetæ, id eſt religioſi, ſive monachi, qui ſæpe rogatus, ut adoleſcentiæ ſuæ parceret, eorum exhortationibus neglectis, per ignem, velut aurum puriſſimum, fidem in Chriſtum excelſa animo probavit.* Recte, ni fallor, opinatur Bollandus inter hujus diei prætermiſſos, non alium hunc eſſe quam *Abſalomum* ſeu *Abſelamum*, aliis *Balſamum* &c. de quo ad diem III hujus menſis & hic ſupra abunde dictum.

Pridie Idus. *Die 12.*

Satyri. APud Achaiam, natalis beati Satyri martyris, qui tranſiens ante quoddam idolum, cum exſufflaſſet illud, ſignans ſibi frontem, ſtatim corruit, ob quam cauſam decollatus eſt. Eo- *Arcadii.* dem die, ſancti Archadii martyris, genere & miraculis clari.

Ita legunt *Hornsen. Tornacen. Antverp-maj Roſweyd. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec.* & *Ughellian. Albergen. Brugenſis, Munerat. Belin. Greven. Molan.* & *Agones martyrum.* Quibus adde codices omnes in præfatione citatos, quatenus textum referunt, exceptis *Pratenſi* & *Aquicinctino*, ut ſtatim dicam.

VARIA LECTIO. Roſweyd. nonnihil a puritate deficit dum ſic incipit: ***Sancti Satyri martyris, civis Arabiæ, qui*** &c. Uſuardus certo legit ***Apud Achaiam***, ut in Adone reperit; qui Bedam ſecutus eſt, tametſi in Romano parvo inveniret, ***Antiochiæ***. Quid in Beda & Adone ſignificet *civis Arabiæ* hactenus quæritur, ego cum puriſſimis noſtris codicibus tum manuſcriptis tum excuſis eas voces omiſi, nec dubito quin id ab Uſuardo factum fuerit, idque merito; neque enim, ut bene advertit Caſtellanus, recte quis regionis

Digitized by Google

regionis alicujus, ſed urbis civis dicitur. Sunt qui cum Roſweyd. & Belino ſcribunt, *exſufflaſſet in illud*; ſed particulam *in*, quæ addi poſſet, nulli puriores codices habent, uti nec ſupradicti antiquiores Martyrologi. Antverp-maj. ante *ſancti Arcadii*, inſeruit, *natale*. Porro *Archadii* à me in textu ſcriptum nemo miretur, cum lectionem codicum ſequi profitear.

De codice Pratenſi. Controverſia eſt ſuper loco paſſionis ſancti *Arcadii*, quem apud antiquiores Martyrologos, ex quibus ſua Noſter accepit, nuſquam reperies. Acta *Achaiam* diſerte exprimunt, in qua regione veroſimillime paſſum martyrem exiſtimo, ut dicetur in Obſervatione. Hic ſolum agitur de poſitione in Pratenſi &, qui eum ſequitur, Aquicinctino adjecta, nempe, *In Cæſarea Mauritania:* ſed quæ in nullis aliis codicibus, quorum longam ſeriem in præfatione exhibuimus, in nullo, inquam, Uſuardino codice apparet. Eſt nihilominus, qui, codicis illius pratenſe-autographi auctoritate, pro dicta poſitione certat, ut iis compertum qui Caſtellani notam legerunt pag. 178. Amica ea ſuper re, priuſquam hoc opus ſerio aggrederer, diſceptatio epiſtolaris inter nos fuit; atque hoc loco ſe prodidit viri eruditiſſimi pro tuendo amato ſibi codice ſtudium. Cum enim inter alia, obſervationibus ejus objecta, hunc ei locum produxiſſem, nec effugio pateret locus, huc demum rediit ejus oratio, quam ex epiſtola Gallica ad me data XXIX Novembris MDCCIX, latine reddo. *Fieri potuit*, inquit, *ut qui hic primus codicem Pratenſem deſcripſit, cum alias non noſſet Cæſareas præter Cappadocienſem & Palæſtinam, putarit Uſuardum memoria lapſum, dubioque perplexus, utram Cæſaream præeligeret, utramque excluſerit, unde ſubſtituens: Eodem die.* Quam hæc reſponſio rem non conficiat, nemo, opinor, non perſpicit. Viderat & legerat, quiſquis ſcriptor ille fuerit, *Cæſaream Mauritaniæ* alibi, & noviſſime ab Uſuardo expreſſam IX Januarii; & tertio poſt die, ſi ſuperis placet, eamdem ipſam *Cæſaream*, tanquam ignotam expunxerit. Malim ego dicere quod res eſt, codicem nempe Pratenſem & hic & pluribus aliis locis in præfatione ſupra enumeratis, pure & genuine Uſuardinum non eſſe, ac proinde merito hodie è germanorum codicum numero à nobis excluſum. Qua de re pluribus alibi actum eſt.

Satyri. OBSERVATIO. Hoc iterum die Bedam Romano parvo prætuliſſe dicendus eſt Ado, ſi vera ejus ſit lectio, *In Achaia*, & non potius *Antiochiæ*, ut habent bina exempla a Bollando citata. Certum puto Romanum parvum ſimpliciter ſcripſiſſe *Antiochia, Satyri martyris*; quod Hieronymianorum phraſim non redolet. Vetuſtiſſimum &, ni fallor, etiam puriſſimum hic eſt Epternacenſe, in quo ſolum legitur: *In Achaia, Cyriaci, Moſcenti, Saturi*, abſque elogio, quod ſubinde ex Beda acceptum, ſed plane deformatum, in alios Hieronymianos codices importune & contra eorum ſtylum, intruſum eſt, attamen ab Acherio ex Corbeienſi à ſe edito non fideliter expunctum; merito quærente Florentinio, iſtud apographum in Spicilegio non integre fuiſſe redditum. Vera textus noſtri propago ex puro Hieronymiano in Bedam, ex hoc in alios defluere videtur. In Beda autem, ſatis probabiliter cenſuêre Henſchenius & Papebrochius, plene & integre ſcriptum fuiſſe: *In Achaia, Cyriaci, Moſanti, Saturi civis Arabiæ* &c. quemadmodum ex eo tranſumpſit Rabanus. At Viennenſis, forte ecgraphum nactus, in quo ſolum legeret: *Apud Achaiam, B. Saturi* &c. eumdemque reperiens in Romano parvo; excluſis duobus prioribus, unum nobis reliquit; quem inde deſumens Uſuardus, in poſteriores omnes transfudit: ſic tamen, ut quod ei redundare videbatur, *civis Arabiæ*, omnino expunxerit. Quod vero notat Caſtellanus, Flori inadvertentiam, Adonem & Uſuardum in errorem induxiſſe, ex præconcepta opinione ſupra refutata oritur, non enim Florus, ut cuivis clare patet, ſed Beda ipſe Adoni & forte Uſuardo præluxit. Ad verum martyrii locum quod attinet, tamdiu de eo diſceptabitur, quamdiu deerunt Acta, ex quibus is ſolide determinari queat: nec liquet hactenus unde elogii ſui materiam Beda acceperit. Interim nobis ſufficiat & genuinam Uſuardi ſententiam & ejuſdem derivationem oſtendiſſe. Wandelbertus (vere an falſo, non diſputo) ſolum hodie Cyriacum Achaiæ tribuit, cujus verſiculum ita contra Molanum reſtituit Bollandus: *Plebs & Achaa ſuum pridie recolit Cyriacum.* Utrum ex hoc diviſionem ſuam hauſerit Notkerus, noſtra nihil intereſt. *Arcadii martyris* primus meminit auctor Romani parvi, de quo Ado non habuit *Arcadii.* quod adderet præter vulgare encomium, *genere & miraculis clari:* quæ verba in Uſuardum & Notkerum tranſierunt; nuſquam expreſſa poſitione ſeu loco martyrii, ut proinde fruſtra ſe torqueat Caſtellanus ad *Cæſaream Mauritaniæ*, de qua in Variantibus egimus, Uſuardo vendicandam. Ex præfato codice Pratenſi atque ex paucis Actorum ecgraphis Mss., contra omnia alia, exiſtimat haud obſcure Ruinartius, inter ſincera & ſelecta pag. 590, *Cæſaream* illam Mauritaniæ, *Achaiæ* in Actis expreſſæ, præferendam; aſt ego ingenue fateor, needum me perſpicere, cur Actis ipſis, de cetero candidis & ſinceris minus fidendum ſit, quam neſcio quibus laciniis ſubinde aſſutis, niſi quis eodem ferme jure Bivario gratulari velit, quod in famoſo Dextri Chronico feliciter invenerit, *Urſaonam* Bæticæ, *tanti Martyris ſanguine conſecratam.*

AUCTARIA.

ANtverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Danic. & Editio Ultraj-Belg. Poſt, *Satyri martyris* addunt, *civis Arabiæ*, & annuntiationibus duabus, quas ex Uſuardo puras habent, interponunt : *In Egypto, ſanctorum Petri,* *Petri, Aventini &c.* *Aventini & Caſtoli.* Accepti ſunt, procul dubio, ex aliquo Hieronymiano apographo, prætermiſſis ſociis *Philoromo* & *Zotico.*

Bruxellen. In prima habet ut proxime citati. Secundo loco etiam de *Petro, Aventino* &c. Tum : *In civitate Nichomedia, paſſio ſanctorum* *Paſtoris. Victoris.* *Paſtoris & Victoris.* Remittuntur ad XXIX Martii. Sequitur de Arcadio, pure. In fine : *Item ſancti Firiaci epiſcopi.* De quo vide Prætermiſſos.

Hagenoyen. In toto textu habet ut ſuperiores, immixta annuntiatione *Petro, Aventini* &c. Tum : *Item* [eodem] *die, Polieucti* *Polyeucti & ſoc.* [Polyeucti] *Candidi & Floriani martyrum, igne combuſtorum.* *XL Militum.* *Item Romæ via Lavicana, corona militum quadraginta, quos* [quas] *ſub Galieno imperatore, pro confeſſione veræ fidei, percipere meruerunt.* Sed hi martyres ex ſequenti die huc perperam retracti ſunt. Ita forte amanuenſis in aliquo vetuſtiori codice invenerit, vel propria oſcitantia tranſpoſuerit. Id vero magis mirandum in Baronio, qui utroque die eas coronas collocavit. Deceptum, opinor à manuſcripto codice ſancti Cyriaci, quo plurimum ſe uſum fatetur, ubi milites ii quadraginta, Africanis quatuor Zotico, Modeſto, Rogato, Caſtulo (ſi tamen Africani ſunt) male conjunguntur, cum ex purioribus Hieronymianis apographis, manifeſte pertineant ad ſequentem diem, ut cum Uſuardo ibi referemus.

Centulen. Solitus abbreviator, ita habet : *Apud Achaiam, ſanctis Satiri martyris. Eodem die, ſancti Archadii martyris.*

Acquicinct. De poſitione ſancti Arcadii *in Cæſarea Mauritaniæ,* jam abunde ſupra diximus. Sequitur : *Civitate Nicomedia, paſſio ſanctorum* *Paſtoris &c.* *Paſtoris & Victoris.*

Marciana. Matric-Cartus-Ultraj. *Martiana virginis & martyris.* Notatur in margine, *Tatiana,* cum Rom.

Augensis. *Civitate Nicomedia, paſſio ſancti Paſtoris & Victoris.*

Altemps. *Civitate Nicomedia, ſanctorum Paſtoris & Victoris.* Tum addit : *Apud monaſterium beati Petri Apoſtoli, quod vocatur Wiremuthe, depoſitio beati Benedicti abbatis.* *Benedicti.* *Cujus vitam Beda ſacerdos conſcripſit.* Locus ab aliis vocatur *Wirimunda* : vide Bollandum & etiam Caſtellanum in notis pag. 183.

Editio Lubeco-Col. Solito purior eſt, neque enim Sanctum ullum adjicit, ſed ſub finem elogii ſancti Satyri, poſt *decollatus eſt*, ſubdit, *à cultoribus ejuſdem.*

Greven. *Joannis epiſcopi, alias Papæ & martyris.* *Joan. PP.* *In Egypto, Aventini & Caſtoli. Eugenii Papæ* *Eugen. PP.* *primi, confeſſoris, qui omnibus amabilis & benignus, præſedit circa annum Domini* DCLI. Melius ſcripſiſſet DCLIV vel DCLV : vide II Junii in Actis. *Item, beata Claudia matrona Romana.* *Claudiæ.* De hac & Joanne Papa vide Bollandum in Prætermiſſis.

Molan. Typis minoribus : *Sanctorum martyrum Eutropii lectoris;* *Eutropii.* *Tygrii presbyteri &* *Tigris.* *Olympiæ, ſancta matronæ, de quibus in hiſtoria* *Olympiæ.* *Tripartita libro* 10. De duobus primis agit hodie Bollandus, Olympiam remittit ad XVII Decembris. Vide Caſtellani notas à pag. 179. Sequitur : *Benedicti Confeſſoris, primi abbatis* *Benedicti.* *Vuiremundenſis in Anglia. Cujus Beda ſe conſcripſiſſe fatetur hiſtoriam.* Vide homiliam à Bollando editam. Poſteriores editiones ſic legunt : *Vuirimuda in Anglia, ſancti Benedicti primi abbatis. Item, ſancti Joannis epiſcopi Hieroſolymitanæ* *Joannis epiſcopi Hieroſol.* *eccleſiæ, Ordinis Carmeli profeſſoris.* Quærit Bollandus in Prætermiſſis, quis hic ſit Joannes epiſcopus Hieroſolymitanus, eò inclinans ut ex Palæonydoro credat intelligi Joannem II, vulgo ordine XLIV, ſub cujus nomine venit famoſus liber *de inſtitutione monachorum*, de quo hic pluribus agere ſuperſedeo, cum abunde dicta ſint à Magiſtro noſtro Papeprochio in tractatu Chronologico de Patriarchis Hieroſolymitanis & in Reſponſionibus ad exhibitionem errorum variis locis, de quibus conſule indicem operis. Ultimo loco in his editionibus à Molano ponitur : *Die duodecima, ſanctæ martyris Tatianæ* : *Tatianæ.* quæ hic de more accepta eſt ex Horologio Græcorum. De Actorum ejus cum aliis confuſione vide Bollandum hoc die, & Caſtellanum pagina 176. Demum præter morem in fine reperitur Wandelberti verſus :

Plebs Itachia ſuum pridie recolit Cyriacum. *Cyriaci.*

Sed hunc verſum à Bollando melius redditum ſuperius exhibuimus.

Idibus. *Die* 13.

XL Militum. ROmæ via Lavicana, coronæ militum quadraginta, quas ſub Galieno imperatore, pro confeſſione veræ fidei percipere meruerunt. *Hilarii.* Pictavis civitate, natalis ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris, qui ob catholicam fidem quadriennio apud Phrygiam relegatus, inter alias virtutes, fertur quod mortuum ſuſcitaverit. *Remigii.* Remis metropoli, depoſitio ſancti Remigii epiſcopi, viri eximiæ virtutis. Cujus ſanctitatis præconium, merito credulitatis ſuæ, gens Francorum debitæ venerationis cultu celebriter recolit.

Ita *Praten.* in prima puritate, *Hermien. Tornacen. Munerat. Greven. Molan.* & *Agones martyrum.*

VARIA

Digitized by Google

VARIA LECTIO. Inter codicem Herinienſem & reliquos ea hoc die diſſonantia eſt, quod iſte cetera quidem integerrime Uſuardi textum referat, ſed cum provinciæ Remenſis fuerit, ut alibi oſtendimus, id ſingulare habet, quod Remigii ſui annuntiationem ceteris primo loco præfigat, & pro *epiſcopi*, inſerat *Francorum Apoſtoli*. Scribo *Galieni* ut paſſim codices habent, licet in nonnullis ſecunda manu id correctum inveniam. Tornacen. pro, *veræ fidei*, poſuit *Chriſtianæ fidei*. Idem: *Pictavis civitate, beati Hilarii*, omiſſo, *natalis*, ſed præferenda communior uti & purior textus noſtri lectio. Typographorum vitio fortaſſe tribuendum, quod apud Munerat. non legatur *metropoli*. Greven. & Molan. de Remigio, poſt *epiſcopi*, addunt *& confeſſoris*, In Molano autem poſt *confeſſoris*, non habetur *viri*, & apud Grevenum poſt *merito credulitatis*, deeſt *ſuæ*. Scripſit olim Bollandus, in Pratenſi codice hoc die legi: *In mente Verziaco, ſancti Viventii con-* *Pro Pratenſi.* *feſſoris.* Quo ex capite vetuſtatem illius impugnat. Sed id refellit Caſtellanus, tum in notis pag. 200, tum per litteras ad me datas, diſerte aſſerens, illa verba codici Pratenſi, recentiori manu eſſe adjecta, quod in antigrapho noſtro explicatum non erat, atque adeo Bollando, qui aliud numquam viderat, condonandum. Hac cauſa ſuperius notavi, me Pratenſem codicem inter genuinos computare, ſed cum hoc addito, *in prima puritate*.

OBSERVATIO. *Coronæ militum* XL., meminerunt Hieronymiana omnia à Florentinio *XL. Militum.* vulgata, in quibus etiam exprimitur *via Lavicana*, præterquam in Lucenſi, ubi *via Latina*. De illis nihil in Beda aut ejus ſequacibus Floro & Rabano. Porro *coronam* non magis hic quam prima Januarii martyrem eſſe, clarius oſtendit Romanum parvum, dum ita loquitur: *Romæ via Lavicana, militum* XL. *ſub Gallieno imperatore*; quæ ex hoc ab Adone deſcripta ſunt, præfixo militibus nomine *coronæ*, quod à Noſtro ſervatum eſt, ſed mutato, ut patet, caſu & numero, nam qui in Adone videtur eſſe genitivus ſingularis, is in Uſuardo rectus eſt in plurali numero, contra communiorem ſanctos annuntiandi modum: cetera etiam paraphraſtica elegantia modice ampliata ſunt. Nimium, niſi fallor, ſapere voluit Notkerus, & hic & 1 Januarii *coronam* a militibus ſegregans, & quidem hodie *Secundam* Hieronymianorum in *Secundinam* commutans, hoc plane modo: *Romæ &c. Secundinæ, Coronæ & militum quadraginta, ſub Gallieno imperatore*. Quæ de *Hilarii.* inclitiſſimo Pictavienſi antiſtite *Hilario* dicuntur, ea à Beda primum ſcripta ſunt, ab Adone nonnihil aucta & ex hoc à Noſtro accepta, ubi rurſus ex collatione perſpicis Flori phraſim ab Adoniana & Uſuardina plurimum diſcrepare. Notkerus Adonem hic etiam, non Rabanum ſecutus eſt. Romanum parvum breviſſime poſuerat: *Pictavis, ſancti Hilarii*. Hieronymiana autem: *Pictavis, depoſitio S. Hilarii epiſcopi & confeſſoris*: ubi obſerva *confeſſoris* appellationem peculiari ſenſu ab Hieronymo aliiſque PP. Hilario tributam, ut notavit etiam Florentinius. Ceterum glorioſiſſimi catholicæ fidei contra Arianos aſſertoris Acta diligentiſſime illuſtravit Bollandus; Caſtellanus paucula curioſe adnotavit, at rem omnem fuſe complexi ſunt eruditiſſimi PP Benedictini in nova vita à ſe concinnata & poſtremæ Hilarii operum editioni, à ſe itidem curatæ præfixa; nec minus accurate Tillemontius tomo 7 à pag. 432. Prætereundum non eſt metricum Wandelberti encomium:

Idibus Hilario Pictavæ militat urbis
Plebs devota, ſuo paſtor quam fulſit honore.

De *Remigio*, celeberrimo altero Galliarum præſule, nihil hodie antiquiores memo- *Remigii.* rant, ſi Florum in Bedæ auctario excipias, qui Sanctum brevi elogio, ſed ab Uſuardino diverſiſſimo, proſequitur. Apographa Hieronymiana, neſcio ob quam cauſam, *Remigii* vel *Remedii depoſitionem* transferunt ad XV Januarii, iterumque cum reliquis omnibus Martyrologis annuntiant 1 Octobris, *Germano, Vedaſto & Piatoni* conjunctum, nulla facta mentione tranſlationis, ut ibi dicetur. Certum eſt Kalendis Octobris *Remigii feſtivitatem recoli*, ut habet Martyrologium Romanum, ſic tamen ut notet Motherius noſter in nuperrima verſione Gallica, id intelligendum de locis, ubi ritus Romanus receptus eſt, cum Remis, totaque Remenſi diœceſi & religioſo & ſolenni cultu, ſeu, ut loquimur, de præcepto, hac die Remigius celebrari conſueverit, quamvis & ibi & totâ Galliâ officio duplici ipſis illis Kalendis Octobris honoretur. Plurima alia Remigium ejuſque res geſtas ſpectantia vide apud Clar. Caſtellanum in primo ſuo Bimeſtri à pag. 223. Ultima Adonis commemoratio eſt de *Vero, Viennenſi epiſcopo*, ſed hæc ab Uſuardo omiſſa, ut non ſemel in decurſu factitatum invenies, præſertim dum de Viennenſibus epiſcopis agitur. Rationem divinet qui voluerit. Verum quæ ab ipſo Uſuardo relicta ſunt, in Auctariis ut plurimum reſtituta à poſteris invenimus, ut de *Vero*, cujus nomen hinc inde immutatum eſt, mox videbimus.

AUCTARIA.

Viventii. PRATEN. Jam diximus in eo codice recentius adjectum : *In monte Verziaco, ſancti Viventii confeſſoris.*

ANTVERP. MAJ. In prima Adonianus eſt, ſimpliciter ſcribens, *ſub Galieno imperatore.* In ſecunda purus eſt. Tertiam ſic corripit : *Remis, natale ſancti Remigii epiſcopi & confeſſoris.* Vide Adonem Moſandri.

ROSWEYD. In XL militibus etiam purè Adonianus eſt. Tum litteris rubris majuſculis inſerit : *Oct. Epiph.* De Hilario, rectè. Tum :
Severi. *Apud Viennam, ſancti Severi epiſcopi, qui præſedit eccleſiæ poſt ſanctum Eventium.* Hæc ex Adone accepta ſunt, ſed corrupto nomine. Tum : *Remis, tranſlatio ſancti Remigii archiepiſcopi & confeſſoris.*

PULSANEN. In textu non omnino caſtigatus, ſecundo loco inſerit : *Eodem die, octava ſacratiſſimæ Domini ac Salvatoris noſtri apparitionis.* In fine autem adjicit : *Hujus tamen ſancti viri feſtum celebratur Kalendis Octobris.* Vide Obſervationem.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Toto textu ſatis puri, in fine adjiciunt :
Viventii. Longiſi. *Verziaco, natale ſancti Viventii confeſſoris Chriſti. Ipſo die, ſancti Longiſi* vel *Longiſii confeſſoris.* Bollandus *Longiſolum* vocat, queriturque nihil ſe de eo aliud nactum præter nudum nomen in Martyrologiis. Vide Caſtellanum pag. 200 & 201 ubi *Launogiſilus* &c.

ANTVERP-MAX. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Incipiunt :
Octavæ Epiph. *Octava Epiphaniæ.* In XL militibus & Hilario puri ſunt. Sequitur : *Remis metropoli, depoſitio ſancti Remigii epiſcopi, viri eximiæ virtutis. Hujus tranſlatio agitur Kalendas,* vel *Kalendis Octo-*
Agritii. *bris.* Tum : *Treveris, ſancti Agritii epiſcopi & confeſſoris, admirandæ ſanctitatis & doctrinæ viri. Qui cum eſſet Antiochenæ civitatis præſul, ad petitionem ſanctæ Helenæ, miſſus eſt a Silveſtro Papa ad Treveros convertendos, qui poſt tempora ſanctorum Eucharii, Valerii & Materni ad priſtinum paganiſmi vomitum ex magna parte redierant : ubi vir ſanctus, ut alter Eucharius, populum ab antiquo errore ydolatriæ* [idololatriæ] *eripuit, ibique in pace vitam finivit.* Soli Rabano inter antiquos notus eſt Agritius, quem mavult Bollandus *Agræcium* dici. In vero Adone eum Baronius non reperit, cenſetque etiam Moſander adjectitium eſſe : qui citatur Beda, genuinus non eſt. De patriarchatu Antiocheno videatur Bollandus. Pauca alia notavit Caſtellanus pag. 198. *Verſiaco, natale S. Vincentii confeſſoris Chriſti. Ipſo die, ſancti Longiſi confeſſoris.* Non *Longini*, ut Albergenſis.

LOVANIEN. Differt a prioribus, quod omittat longiorem de Agritio hiſtoriam.

CENTULEN. In prima Adonem ſequitur. Tum : *Pictavis, ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris, fide & virtute magnifici. Remis Francorum metropoli, depoſitio ſancti Remigii archiepiſ-*
Inventio Firmini. *copi & confeſſoris. Ambianis, inventio ſancti Firmini epiſcopi.*

BRUXELLEN. Incipit : *Octava Epyphaniæ Domini.* Secundo loco de Agritio fuſe ut ſupra. Tum : *Remis, depoſitio ſancti Remigii archiepiſcopi, viri eximiæ virtutis, qui hac die feliciter migravit ad Dominum.* Sequitur de Hilario, fere pure. De XL martyribus agit ultimo loco. Demum adjicit : *Apud Viennam, ſancti Severi epiſcopi, qui poſt beatum Eventium, eccleſiæ illi digne præſedit.* Vide hæc ſupra, & purius in ipſo Adone. *Vertiaco, ſancti Vincentii confeſſoris Chriſti. Ipſo die, ſancti Longiſi confeſſoris. Item ſancti Firmini epiſcopi.*

HAGENOYEN. *Octava Epiphaniæ. Iſto die,*
ut Chryſoſtomus dicit, ſpecialis eſt memoria trium *Trium*
regum. Quorum primus obiit orando in Circumci- *regum.*
ſione, alius in Epiphania, tertius vero hodie. Et quia tunc illorum memoria agi non poteſt, ideo nunc Conſtantinopolitana eccleſia illorum agit memoriam & feſtum. Quomodo hæc concordent cum dictis ſuperius de tribus Magis, equidem non video; ſed ſatis uſitatum eſt codicis hujus auctori mira afferre, quæ nuſquam alibi reperias; nedum quærere velis, cum ſæpe nec veriſimilia ſunt. De Agritio, ſuperius dicta nonnihil interpolavit. Sequitur de Hilario & Remigio etiam paulo auctius. De Viventio & Longiſo, ut ſupra.

ACQUICINCT. *Ambianis, inventio corporis beati Firmini epiſcopi & martyris.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num.
130. *Eodem die, ſancti Potiti.* *Potiti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Octava Epiphaniæ. Hilarii epiſcopi & confeſſoris. Remigii epiſcopi & Apoſtoli Francorum, eximiæ ſanctitatis. Viventii confeſſoris.*

BIGOTIAN. qui fuit Patrum Cæleſtinorum, ſignatus P. 5 : *Eodem die, Longiſii confeſſoris.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B : *Verziaco, natale ſancti Viventii* &c. & de Longiſo, ut ſupra,

In VATICAN num. 5949, deeſt *Remigii*,
adjicitur : *Natale ſancti Potiti martyris.* *Potiti.*

ALTEMPS. *In Scotia, civitate Glaſguenſi,*
ſancti Kentegerni ſive Mungnati epiſcopi & con- *Kintengerni*
feſſoris. Vide Grevenum.

FLORENTIN. Præter memoriam Viventii & Longiſi, pro quo *Longii* ſcribitur, ſanctam
referunt aliis ignotam : *Roma ſancta Demitriæ* *Demitriæ.*
martyris, quæ ſub Juliano apoſtata paſſa eſt, & à ſancto Joanne presbytero eſt ſepulta juxta palatium Juliani. Excuſus habet *Luciani.*

CODEX CASTRI KAROLI. *Dedicatio baſilicæ ſancti Petri Balmenſis cœnobii.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit : *Octava Epiphaniæ Domini.* In XL militibus & Hilario ſatis pura eſt. Tum : *Remis metropoli, depoſitio ſancti*
Remigii epiſcopi, viri eximiæ virtutis & ſanctita- *De Remigio.*
tis. Hic Francorum gentem idolorum cultui deditam, una cum rege eorum convertit ad Chriſtum, & ſeptuaginta annos & eo amplius in epiſcopatu explevit. Hic inter cetera miracula puellam à morte ſuſcitavit. De Agritio habet quæ ſuperius deſcripta ſunt. Deinde de Viventio ſic loqui-
tur : *Verziaco, natale ſancti Viventii presbyteri* *De Viventio*
& confeſſoris Chriſti, qui ad prædicationem beati Gregorii credidit. Quem centeſimo vigeſimo ætatis ſuæ anno defunctum, apud Gravionem caſtrum beatus Maxentius abbas ſepelivit. De Longiſio, ut ſupra.

BELIN. Initio habet de Octava ; & in fine ſubdit : *Ipſo die Verſiacho monaſterio, ſancti Vincentii confeſſoris.* Pro *Viventii.*

GREVEN. Poſt Octavam, de Agritio fere agit

agit ut ſupra. Tum: *Vernaco, natale ſancti Juvenus presbiteri & confeſſoris. Qui Samaritanus genere in pueritia converſus, vita & miraculis clarus, anno vitæ ſuæ* CXX *apud Gravionem caſtrum, ubi ſanctus Hilarius Pictavenſis, locum ei manendi dederat, à beato Maxentio abbate ſepultus eſt.* Videatur Bollandus hoc die & Caſtellanus in notis à pag. 198. De Vero, ut Ado. *In Scotia, ſancti Kenthegerni epiſcopi Glaſcoenſis & confeſſoris. Longiani confeſſoris. In Eiſtadenſi cœnobio, bonæ memoriæ Godefridi comitis Cupenburgenſis.* Kenthegerni. Godefridi.

Molan. In prima & puriori editione adjicit: *Octava Epiphaniæ. Ipſo die Verſiacho, ſancti Viventii confeſſoris. Treberis, beati Agritii epiſcopi & confeſſoris. Hic dum eſſet patriarcha Antiochenus, per beatam Helenam, ob roborationem fidei catholicæ, ad eamdem urbem tranſmiſſus eſt.* Tum minoribus typis: *In territorio Leodienſi, obiit Juta* [Ivetta] *recluſa, vidua valde ſancta.* Ivettæ. Editiones poſteriores denuo corruptæ ſunt. Præfigitur aliis litteris *Octava Epiphaniæ.* In textu expunctum hic eſt Hilarii elogium, additumque: *Differtur in diem ſequentem.* In fine, de Viventio & Agritio, ut in priori. De *Vero*, ex Adone. Tum ex Horologio: *Die decima tertia, ſanctorum martyrum Hermyli & Stratonici.* Hermyli. Stratonici. Demum typis minoribus, de *Kentegerno* ex Greven. Quam in priori *Juttam* vocavit, hîc ſcribit *Juctam.*

XIX *Kal.* *Die* 14.

Apud Nolam Campaniæ, natalis ſancti Felicis presbiteri & confeſſoris, de quo beatus ſcribit Paulinus, quia cum à perſecutoribus in carcerem mitteretur, & coeleis & teſtulis ſuperpoſitus jaceret, per noctem ab angelo ſolutus atque eductus ſit. Felicis. Eodem die, ſancti Eufraſii epiſcopi. Eufraſii.

Ita ſcripſiſſe Uſuardum probant *Herinien. Tornacen. Pulſanen. Belin. Greven.* & *Molan.* qui purum referunt, & alii permulti qui in paucis differunt, ut infra patebit.

VARIA LECTIO. Lego *presbiteri*, non *epiſcopi*, ut Pratenſis qui titulum hunc appoſuit contra codices prope omnes tum manuſcriptos tum excuſos. Nec auctoritatem facit quod in codice Aquicinctino, recentiori manu adſcriptum ſit, *poſſe epiſcopum dici*, cum certum ſit; eam dignitatem, licet oblatam, numquam à Sancto acceptatam fuiſſe. Sunt qui *martyrem* dicant, inter quos Belin. nonnihil ab aliis diſcrepans, dum ſcribit, *ſancti Felicis in Pincis, presbyteri & martyris.* De eo titulo videndus Bollandus & ſcriptores alii infra citandi. At quod additur, *in Pincis*, eruditos non modice vexat. Legendum puto *in Pineis*, ut cenſet diligens harum rerum ſcrutator Caſtellanus. Verum utrovis modo legas, ad Nolanum ea poſitio minime pertinet, ut accurate diſcutit Bollandus commentarii prævii § 6. Item Ruinartius inter ſincera & ſelecta à pag. 255, in admonitione prævia. Diverſitas eſt in deſcriptione teſtimonii Pauliniani. Greven. & Molan. habent: *De quo ſcribit beatus Paulinus epiſcopus.* Pulſanen. *De quo ſic ſcribit* &c. Praten. legit *antiſtes Paulinus.* Sequor Herinien. & Tornacen. & Pratenſem ipſum, quod poſitionem verbi attinet, & ſic puto legiſſe Uſuardum, non ſolitum verbis eorum ſe adſtringere quos deſcribebat. *Coeleis* ſcribunt omnes, quid purior orthographia exigat, dicere ſuperſedeo. *Eductus ſit* legit Beda, legunt puriores omnes codices, quidquid Pulſanen. & alii habeant, *eductus eſt.* In eodem codice eſt *Efraſii*, ſcribo cum aliis omnibus *Eufraſii*, exceptis Greven. & Molan. qui male *Eufroſii.* Alii mallent *Euphraſii.* Si radicem græcam appelles, quaſi a φράζω etymon ducat, non magnopere obluctabor, quamvis probe ſciam, plurima hodie nomina per φ enuntiari, latine Ph, quæ ſane littera in Francicis, Hiſpanicis, Germanicis aliiſque nominibus plane redundat. Quidni enim rectius *Alfonſus*, *Arnulfus*, *Adolfus, Rudolfus* & id genus alia, ſic ſcribantur, quam per φ græcum; cum quo nullam prorſus affinitatem contraxerint. An contraxerit Eufraſius ex Obſervatione ſtatuere poteris.

Supereſt Variatio præcipua, quâ rurſus Pratenſis codex à reliquis deflectit, ſecundam annuntiationem ſic formans: *Item eodem die, ſancti Felicis presbiteri & confeſſoris.* Vides Sanctum ambiguum & indeterminatum, quem Uſuardus, mea quidem ſententia, hoc die non poſuit. Contra Pratenſem. Ego proinde reliquos codices omnino præhabendos cenſeo, quibus conformis eſt textus noſter, quomodo Uſuardum ſcripſiſſe mihi ſemper perſuaſum habui. Nihilominus ne opinioni propriæ nimium fidere viderer, volui prætenſum autographum per Caſtellanum conſulere. Is vero XXXI Julii MDCCIX reſpondit, deprehendiſſe ſe inductam in præfato codice ſeu eraſam priorem annuntiationem, ſive ea Eufraſii fuerit ſive cujuſcumque alterius, & poſitam deſuper alteram *Felicis presbiteri & confeſſoris*, merito à nobis rejectam. Putat etiam deletum in prima nomen *presbiteri* & inſcriptum *epiſcopi*, unde rurſus patet genuinum eſſe noſtrum Uſuardi textum; & qua parte Eufraſium memorat, ex Hieronymianis acceptum, ut videbis infrà.

OBSER-

Felicis. OBSERVATIO. Tam illuſtrem encomiaſten nactus eſt *Felix* Nolanus, ut vel ex eo capite ſemper tota Eccleſia catholica fuerit nominatiſſimus. Kalendarium Carthaginenſe in editione Mabillonis cum recte collocat XIX Kal. male Ruinartiana XVIII, expreſſis his terminis, *ſancti Felicis Nolenſis.* Eſt & veroſimiliter idem apud Frontonem & Allatium. Sacramentaria invenies apud Florentinium, quibus accedere poteſt, quod ab annis paulo pluſquam XXX edidit Joſeph Maria Thomaſius nuper à S.D.N. Papa Clemente XI in Purpuratorum numerum adlectus. Accinunt Martyrologia omnia; imprimis Hieronymiana: *Nolæ Campaniæ, S. Felicis*, vel *paſſio S. Felicis*, ubi tangi vides difficultatem pridem examinatam, ſitne *martyris*, an ſolum *confeſſoris* titulo inſigniendus, de qua re vide Bollandum & poſt cum Florentinium aliosque jam citatos aut brevi citandos. Ut paucis dicam, competit uterque titulus, ad utramque Sancti gloriam comparatus, quod hic fuſius explicare opus non eſt. De epiſcopatu in Variantibus diximus. Romanum parvum ſic habet: *Nolæ, Felicis presbyteri, in Pincis ſepulti.* Unde fortaſſe Adoni data occaſio, longiori ſua hiſtoria Felices confundendi, quod cum feciſſe Bollandus oſtendit, feceruntque & codices noſtri aliqui, nimium in hac parte Adoniani. Notkerus eamdem fere viam ingreſſus eſt; Adonem hic denuo potius quam Rabanum imitatus. Elogium breve, elegans & verum Felici concinnavit Beda, qui Sancti vitam, à Paulino verſibus illigatam, ſoluta oratione reddidit. Atque hoc ipſum eſt elogium, quod ex ipſo Noſter, relicto Adone, deſcripſit. Rabanus Bedam etiam de more ſequitur, ſed dum præter Nolanum noſtrum, Felicem alterum illius germanum accerſit, evitata Adonis charybdi, in ſcyllam incidit, ut ex Bollando facile intelliges. An ſcopum melius attigerit Florentinius, Felices ſuo modo diſtinguens, in Supplemento erit examinandum; ubi uſui eſſe poterit Ruinartii admonitio ſuperius laudata, & vita Gallicè à Tillemontio eruderata tomo 4 à pag. 226. Hæc de Felice Nolano, ſeu mavis Pauliniano ſatis dicta ſint, ſaltem pro hoc noſtro inſtituto. Wandelberti verſiculos accipe:

Quam nonam & decimam conſtat Februi ante Kalendas
Eſſe diem, Felix ſacer * *& confeſſor adornat.*

* Sacerdos.

Eufraſii. In Hieronymianis ultimo loco conſtanter ponitur, *Eufraſi*, vel *Euphraſi epiſcopi depoſitio*, quem mirum eſt in notis *Euphratem* vocari à Florentinio, qui de cetero non multum producit, quod ad Sanctum cognoſcendum referat, præter id quod ei Bollandus ſuggeſſit. Baronius Galeſinio nimium conſiſus, Eufraſium in Africa collocat, & cum *Euchratio*, forte melius *Euchratio*, confundit, ad quem exſtat Cypriani epiſtola 62, quique Concilio Carthaginenſi ſub eodem Cypriano interfuiſſe reperitur. Interim circa præfatam Romani Martyrologii poſitionem, tria indicat Roſweydus in ſæpe laudata manuſcripta epiſtola, quæ hic prætereunda non ſunt. Notat itaque, 1 *omnes libros habere Euphraſium epiſcopum, non Euchratium, ut nulla ſuſpicio eſſe poſſit, hic agi de Eucrathio, qui interfuit Concilio Carthaginenſi.* 2 *Baronium hic in textu addidiſſe de ſuo, in Africa* (poterat dicere ex Galeſinio accepiſſe) *quod abeſt ab omnibus veteribus libris, imo etiam ab ipſo Martyrologio Romano Belini, quod Baronius recenſendum ſuſcepit. Sed quia ipſe putavit, hic Eucrathium inſerere, quem aliunde conſtat in Africa vixiſſe, ideo, in Africa, textui quoque inſeruit.* 3 *Exiſtimo hic agi*, inquit Roſweydus, *de ſancto Euphraſio*, XIII *epiſcopo Claromontano, qui obiit anno* DXLVIII, *de quo Greg. Turonenſis lib. 2 hiſtoriæ Francorum cap. 36, & lib. 3 cap. 2.* Hæc a Roſweydo recte obſervata eſſe, conficies ex Caſtellano pag. 245. Potuit hic apud Bollandum Roſweydi opinionem inveniſſe, quæ ibi non omnino admittitur. At veram eam eſſe & unice veram, vix equidem dubito. Fatetur ibi Caſtellanus, *Eufraſium* ab Uſuardo referri, at forte tunc non adverterat abeſſe illum à prætenſo autographo; niſi forte certo ſuppoſuerit ab Uſuardo ipſo prima manu poſitum, à recentiori eraſum, quod mihi exploratum non eſt. Sequitur in Adone: *Apud Viennam, ſancti Caaldi epiſcopi*, apud Moſandrum *Caldeoldi*, apud alios *Eoldi*, ſed de eo tacet Uſuardus, ut jam non ſemel diximus, Viennenſes Sanctos ab eo ſæpe præteriri.

AUCTARIA.

PRATEN. De ejus auctario jam abunde diximus. Notari hic meretur, quam diverſis modis Felix ille alter, quiſcumque ſit, annuntietur.

ANTVERP-MAJ. De Felice Nolano multa ex Adone deſcribit, quod & alii codices faciunt, ſed ne fruſtra hic charta impleatur, ad ipſum fontem remittimus. De Eufraſio non loquitur, ſed ſecundo loco ſic habet: *Eodem die, natale ſancti Cleri diaconi de antiquis, qui poſt multa tormenta in mare præcipitatus eſt.* Vide VII Januarii. Cleri.

Tum: *Apud Spoletum, paſſio ſancti Pontiani martyris, tempore Antonini imperatoris, ſub judice Fabiano.* A multis codicibus huc retractus eſt Clerus, forte quod Rabanum ſecuti fuerint. Vide Uſuardum XIX Januarii. Pontiani.

ROSWEYD. Idem habet de Pontiano. Deinde etiam de Felice Nolano plura ex Adone.

AGONES

AGONES MARTYRUM. Uſuardus, qui hîc inſertus eſt, primam annuntiationem puram refert, ſed omiſſo etiam Eufraſio, alteram ſic *Felicis in Pimis.* fingit: *Item Romæ, paſſio alterius Felicis presbyteri, qui dicitur Felix in Pincis.*

MUNERAT. Agit de ſolo Felice Nolano pure, nihil præterea, forte quod dubitaverit utrum Eufraſium, an alium Felicem præferret.

Cleri. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri in textu, poſt *Eufraſii epiſcopi*, adjiciunt *Cleri diaconi*, ſine copula.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Incipiunt à Pontiano cum eo ipſo elogio, quod ab Uſuardo refertur XIX Januarii, ut hîc deſcribere opus non ſit. Secundo loco, *Felicis.* *Romæ via Portuenſi, loco qui Pincis dicitur, natale ſancti Felicis presbyteri & martyris. Qui Diocletiani & Maximiani imperatorum tempore, capitis amputatione, glorioſa morte coronatus eſt* Oedipo opus eſt ad diſcernendos Felices, quorum duos hoc die apud Bollandum invenies; ſeptem alios inter Prætermiſſos. Ceterum Portuenſis ille, tamquam Adaucti ſocius, ad XXX Auguſti remittitur. Non recte, opinor, nec video quo id fundamento Bollandus dixerit.

ALBERGEN. De Pontiano nihil habet, incipit à Felice Portuenſi, de quo ut præcedentes. In Nolano purus. Tum: *Eufraſii epiſcopi &* *Cleri.* *Cleri diaconi.*

DANIC. Incipit eodem modo, & in reliquis convenit præterquam in fine, ubi cum aliis quatuor ſic habet: *Eufraſii epiſcopi & Cleri diaconi & martyris, unius de antiquis, qui poſt multa tormenta in mare præcipitatus martyrium conſummavit.*

LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Pontianum habent primo loco; ſed expuncto plane elogio. In ceteris ut ſuperior & quatuor alii.

CENTULEN. *Apud Nolam Campaniæ, ſancti* *Felicis.* *Felicis, confeſſoris. Apud Spoletum, ſancti Pontiani martyris, temporibus Antonini imperatoris. Eodem die, ſancti Cleri diaconi & martyris de antiquis. Ipſo die, ſancti Eufraſii epiſcopi.* Ut de Clero ſemel dicam, is hodie à Floro etiam ponitur, diverſo iterum elogio ab Uſuardino, quod retulimus VI Januarii, ubi videſis obſervationem noſtram.

BRUXELLEN. Recte & pure incipit, ſed poſt *eductus ſit*, addit: *Quique poſt gravia quæ pro* *Felicis 1.* *Chriſto patienter tormenta tulerat, felicia regna ipſe vere felix conſcendit, ſepultuſque eſt juxta urbem in loco, qui dicitur Pincis, ubi virtutibus* *Felicis 2.* *fulget. Apud eumdem locum, Felicis preſbiteri, fratris præcedentis. Qui pro confeſſione Chriſti fortiter certavit: ſed Eccleſia ipſum confeſſorem potius quam martyrem tenet.* De his ſatis dictum eſt. Sequitur: *Romæ via Portuenſi, loco qui Pin-* *Felicis 3.* *cis dicitur, ſancti Felicis* &c. ut ſupra. Item de Clero, quem *Cletum* vocat, de quo etiam ſatis. Denique in Eufraſio purus eſt.

HAGENOYEN. Omnes excedit, nam de Nolano poſt *eductus eſt*, hæc ſuperadjicit: *Deinde indomitis mulis alligatus, tamdiu per omnes plateas civitatis trahitur, donec corpus ejus exungulatur à ſcapulis uſque ad cingulum* &c. Hoc ſpecimen ſufficiat. De Felice Portuenſi, Eufraſio & Clero, ut ſupra. Demum de Pontiano, poſt *martyrium conſummavit*, ſubdit: *Cujus oſſa de Spoleto tranſlata ſunt Mediolanum, & de Mediolano Trajectum inferius.*

AQUICINCT. Cum Pratenſi convenit in expungendo Eufraſio. Hoc tamen diſcriminis eſt in Felice, quod in illo prima manu ſolum ſcribatur, *ſancti Felicis presbiteri &*, quibus recentior calamus addidit, *martyris, Romæ ſub Diocletiano*: veroſimiliter ut de Portuenſi hæc dicta accipias. Hic ferme ſolus cum Pratenſi tribuit Felici Nolano titulum *epiſcopi*.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130: *Spoleti, ſancti Pontiani martyris*. Male ſcribunt *Pontiani.* *Potiani* & *Pociani*.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Felicis in Pincis confeſſoris. Pontiani martyris feſtum celebre in civitate* [nempe Ultrajectina] *propter præſentiam corporis ejus, quod eſt in eccleſia ſancti Martini.* Quæ ad marginem adjiciuntur.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Eufraſii*. Adjicitur: *Natale ſancti Felicis in Pincis. Beneventi, ſancti Memoris epiſcopi.* Hic aliis ignotus eſt, & a Bollando inter Prætermiſſos computatur.

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Felicis in Pincis martyris*. Tum STROZZIAN. *In Sardinia, beati Ephyſi* [vel Ephyſi] *martyris*. Alii *Ephyſium* vocant, aguntque de eo poſtridie.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Felice Portuenſi, inſerens præter dicta, quod, *Dracco judice præſidente, capitis* &c. De Nolano, poſt *eductus eſt*, addit: *Tandem pace reddita, ad eccleſiam ſuam rediit, & ibi in pace quievit. Nunc Dominica die* &c. In quibus Ado Felices confudit. Tum: *Eodem die, ſancti Eufraſii epiſcopi & Cleri Diaconi. Item, inventio ſancti Firmini* *Firmini inventio.* *epiſcopi & martyris.* Addere poterat cum Greveno, *Ambiani*. Bollandus die præcedenti (nam & ibi Firminus recurrit) inter Prætermiſſos Firminum Ambianenſem cum Uſuardo ad XXV Septembris remittit. Hoc die agit de alio ſancto Firmino Gabalitanorum epiſcopo, de quo Caſtellanus pag. 247.

BELIN. editio altera, in fine habet: *Eodem die, ſancti Eufraſii epiſcopi & Clari diaconi.*

GREVEN. *Cleri diaconi. Romæ via Portuenſi, loco qui Pincis dicitur, natalis ſancti Felicis presbiteri & martyris, germani beati Felicis, de quo ſupra. Hic ſub Diocletiano & Maximi. Dracco judice præſidente, poſt equuleі tormenta, capitis* &c. *Apud Spoletum, ſancti Pontiani martyris, quem Uſuardus infra XIV Kalend. Februarii ponit, die quo (ut aliquibus placet) ſepultus, hac vero paſſus fuit.* Adonem indicat, apud quem ita legitur XIX Januarii: *Conſummavit autem martyrium XIX Kalend. Februarii & ſublatum corpus ejus a Chriſtianis, ſepultum eſt XV Kal. Celebris vero dies ipſius agitur XIV Kal.* [ita legit Roſweydus, non XVI, ut citat Caſtellanus] *Februarii, quando iterum ſacrum ejus corpus mutatum eſt.* Et tunc forte tranſlatum. Sequitur in Greveno: *Viennæ, ſancti Eoldi epiſcopi & confeſſo-* *Eoldi.* *ris. Vel Cadeoldi*, ut diximus ſupra. *Ambianis, inventio ſancti Firmini* &c.

Molan. Litteris Italicis: *Paſſio S. Pontiani Martyris pretioſi, temporibus Antonini imperatoris, ſub Judice Fabiano: cujus reliquia habemur in Trajecto inferiori.* Dein *Caldeoldum* nominat; tum charactere minori: *Mediolani, ſancti Da-* *Datii.* *tii epiſcopi magnæ ſanctitatis, de quo in Dialogo B Gregorii.* Additur in 2 & 3 editione: *Hic ponitur cum pluribus ejus loci epiſcopis in Litaniis eccleſiæ Mediolanenſis. In agro Turonico, ſancta-* *Mauræ.* *rum virginum Mauræ & Brittæ, de quibus meminit* *Brittæ.*

Gregorius Turonenſis. De his virginibus agit Bollandus cum Martyrologio Gallic. die ſequenti.

Poſteriores editiones adjiciunt: *Die decima quarta, ſanctorum Patrum in Sina & Rhauthi interfectorum*; (PP. in Sina & Rhauthi.) Recte numero indefinito; nam dum Baronius eum determinavit, anſam dedit huic Roſweydi obſervationi, in citato Ms. repertæ. Totam, ut jacet, lectoris curioſitate dignam judicavi. Textus Baronii: *In monte Sina, ſanctorum triginta octo monachorum, a Saracenis ob Chriſti fidem interfectorum.* In Notationibus: *Triginta octo monachorum, Græci etiam de iiſdem agunt in Menologio. S. Nilus abbas qui dictorum martyrum, ſuo tempore coronatorum, res geſtas conſcripſit, cum de his agit, Mortui ſunt, inquit, poſt ſeptimum diem Epiphaniæ Domini, qui eſt decimus quartus menſis Januarii.* At paulo inferius: *Interempti quoque ſunt alii, multis ante temporibus, quorum quoque commemorationem propter viæ longitudinem, & eorum, qui congregantur, multitudinem, eodem die peragunt.* Ad hæc ita Roſweydus.

Duo hoc die notanda: 1, in textu hic poni triginta octo monachos, qui in Notationibus dicuntur interfecti tempore Nili, cum Baronius exiſtimarit Nilum de his XXXVIII monachis agere, cum ait; Mortui ſunt poſt ſeptimum diem Epiphaniæ Domini. Nec enim hoc de XXXVIII monachis, in Sina jam olim interfectis, intelligendum, ſed de incerto numero monachorum tempore Nili interfectorum. Nam XXXVIII illos monachos longe ante tempora Nili, ſeu Anaſtaſii imperatoris, ponit Menologium Sirleti, atque horum Nilus obiter tantum meminit, his verbis: Interempti ſunt quoque alii multis ante temporibus (nempe Diocletiani imperatoris & Petri Alexandrini, ut habet Menologium) quorum quoque commemorationem propter viæ longitudinem, & eorum qui congregantur, multitudinem, eodem die peragunt.

2. *Ex verbis proxime citatis colligitur XXXVIII illos monachos, non paſſos XIV Jan. ſed alio die, quia tamen XIV Januarii Patres in Sina conveniebant, ut celebrarent feſtum monachorum tempore Nili interfectorum, quorum certus numerus non exprimitur, ne cogerentur ſecundo convenire alio die, quo XXXVIII illi veteres monachi erant interfecti, cum & iter longum eſſet, & multis moleſtia ſubeunda eſſet, celebrarunt ſimul & eamdem memoriam, quo annuus recurrebat feſtum monachorum tempore Nili interfectorum, qui dies erat XIV Januarii.* Hæc hactenus à Roſweydo ſatis accuratè obſervata ſunt. Vide plura de utraque Martyrum claſſe à Baronio conjuncta, apud Bollandum in Actis & Caſtellanum in notis ad hanc diem pag. 244. Quæ poſt Bollandum de utraque ſupradicta martyrum claſſe, vel à Combefiſio vel à Poſſino vel ab aliis ſubinde edita ſunt, ſive græce ſive latine, Supplementum augebunt. Vide interim appendicem ad tomum 1 Januarii à pag. 1113.

XVIII *Kal.* — *Die* 15.

Abacuc. Michea. ABbacuc & Micheæ prophetarum, quorum corpora, ſub Archadio imperatore, divina revelatione repetta ſunt. Apud
Macarii. Ægyptum, beati Macharii abbatis, diſcipuli beati Antonii,
Iſidori. vita & miraculis celeberrimi. Item, ſancti Iſidori, in ſanctitate vitæ,
Boniti. fide ac miraculis præclari. Civitate Arvernis, ſancti Boniti epiſcopi & confeſſoris, cujus vita virtutibus refulſit. In territorio Andegavenſi,
Mauri. ſancti Mauri abbatis.

Sic pure habent *Praten. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Abbacuc, Michea, Archadio, Macharii* cum manuſcriptis paſſim. De *Ægypto* dixi VII Januarii, me rectam orthographiam ſervaturum, tametſi pauci codices diphthongo Æ utantur, cumque modum tenebo impoſterum. In *Iſidori* variant, prætuli quod habetur in textu, & melius eſt; *In ſanctitate vitæ, fide ac miraculis.* Sic puto legiſſe Uſuardum, licet Ado excuſus omiſerit particulam *in*. Cur autem Greven. & Molan. ſcripſerint *fideque*, non eſt operæ pretium examinare. Dixi *Boniti*, non *Bonitii*, ut legitur in Praten. forte tranſcribentis vitio: certe *Bonitum* vocant alii omnes. Ex citatis codicibus patet, *Maurum* ſimpliciter, ut eſt in textu noſtro, poſitum ab ipſo Uſuardo, qui veroſimiliter de diſcipulatu ſancti Benedicti numquam cogitavit. Adde his plurimos alios, cum Greveno & Molano collatos, in quibus ejus rei nec veſtigium uſquam apparet. Enimvero ſiquid obtinet codicis Pratenſis authentia, ſeu vera ſeu falſa, hic ad hominem, ut loquimur, evidenter demonſtrat, ſeculo IX jam adulto Maurum Andegavenſem inter Benedicti diſcipulos à Benedictinis ipſis connumerari non conſueviſſe: quis enim ſobrie credat, id taciturum Uſuardum, qui paulo ante in eodem textu Macarium Antonii diſcipulum prædicavit? Sane vehementer miratus ſum, in codice Herinienſi hæc appoſita legi: *Diſcipuli beati Benedicti abbatis.* Et in Munerato, cetera puro: *Diſcipuli beati Benedicti, cujus corpus juxta Pariſium urbem magnifice collocatum honoratur & colitur.* Alii codices infra recurrent. Ceterum & hæc & alia recentius adjecta fuiſſe nec Uſuardo umquam cognita, puto eſſe indubitatum.

O*BSERVATIO.* Solius *Abacuc* vel *Abbacuc* prophetæ memoria reperitur in Hieronymianis vulgatis omnibus præterquam in Epternacenſi. *Abacuc.* In Beda & Floro nec iſte nec *Michæas* notus eſt. *Michæ.* Rabanus primi *depoſitionem* ſignat, ac deinde utriuſque reliquiarum *inventionem* ſub Arcadio & Honorio; quem modum ex eo ſervavit Notkerus. Amborum prophetarum natalem primus conjunxit auctor Romani parvi: *Abacuc & Michææ prophetarum.* Cetera ab Adone addita ſunt, à Noſtro verbatim inde accepta & in recentiores omnes transfuſa. Recte tamen advertit Baronius (quod & in Romano expreſſit) corpora illa inventa eſſe ſub Theodoſio ſeniore, ut ex hiſtoria eccleſiaſtica deducit Bollandus, de utroque propheta, uno an gemino ſynonymo, aliiſque ad eos ſpectantibus doctiſſime diſputans, ut fatetur Florentinius, cujus notatio etiam legi meretur. Wandelbertus ex Romani parvi ſententia, ab Adone, opinor, hauſta, verſiculum ſuum adornavit: *Biſque novenam Abacuc ſimul & Micheas honorant.* Sequitur in Romano parvo: *Et Macarii abbatis, Antonii diſcipuli.* *Macarii.* Subjunxit Ado; *vita & miraculis celeberrimi*; præfixit Noſter, *apud Ægyptum*; Notkerus utroque additamento caret. De Macariis nihil obſervandum ſupereſt, vide quæ diximus II Januarii & ſcriptores ibi citatos conſule. Macarii ſocius aut collega in Romano parvo ſtatui videtur ſequens presbyter & monachus, his verbis: *Et Iſidori*; cui elogium ſatis vulgare appoſuit Ado, ex quo Uſuardus & Notkerus deſumpſerunt. *Iſidori.* De ejus vita & geſtis neſcio an plura dici poſſint à recentioribus, quam quæ in Actis noſtris diligentiſſime collecta ſunt. Hactenus textum noſtrum Adonianum eſſe omnino liquet. *Bonitus* Claromontanus epiſcopus XXX, ab Uſuardo primum conſignatus *Boniti.* ac vulgari etiam elogio ornatus eſt. Adde Bollandi commentario quæ notavit Caſtellanus pag. 282 & 283. *Maurus* æque ac Bonitus ad ſolum quoque Uſuardum pertinet, *Mauri.* de cujus poſitione in Variantibus ſatis diximus. Nec vero hujus loci eſt pluribus inquirere fueritne Maurus, is de quo agimus, ſancti Benedicti diſcipulus. Videri à curioſis poteſt Clar. Caſtellanus totam controverſiam in notis, à pag. 252 ad 281, fuſe & late diſcutiens. Eumdem nodum non ſemel in Actis diſſolvere conatus eſt Papebrochius, & recentius in Reſponſionibus ſuis ad exhibitionem errorum. Ruinartius, & ipſis & aliis pro Mauri miſſione apologiam appoſuit. Denique & à tot aliis ea tela texta & retexta eſt, ut ſuperfluum videatur vel eorum nomina appellare. Nota, hoc etiam die referri ab Adone tranſlationem Sulpitii Bituricenſis. Sed de eo Sancto agit Uſuardus & qui eum ſequuntur Martyrologi alii, cum Romano moderno, XVII Januarii, ubi Sulpitios varios accurate diſtinguit Bollandus.

AUCTARIA.

PRATEN. Vide ſupra in Variantibus, quid in hoc codice Uſuardo ſuperadditum ſit.

ANTVERP-MAJ. De Macario ſcribit ſimpliciter: *Macarii, diſcipuli Antonii.* In aliis etiam ſatis integer non eſt. De Bonito, poſt, *confeſſoris*, habet: *Cujus vita & virtutum meritis ac miraculorum gloria inſignis fuit.* Tum: *In territorio Andegavenſi, depoſitio beati Mauri monachi, abbatis & confeſſoris, diſcipuli ſancti Benedicti.*

ROSWEYD. De inventione prophetarum, phraſim ſic variat, *divina revelante gratia reperta.* In Iſidoro, purus omnino non eſt. Deeſt Boniti, & ſubſtituitur: *Bituricis, tranſlatio ſancti Sulpicii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, tranſitus ſancti Mauri abbatis.*

PULSANEN. Secundo loco Maurum inſerit hoc modo: *Eodem die, beatiſſimi Mauri confeſſoris atque abbatis, diſcipuli confeſſoris Chriſti Benedicti.*

MUNERAT. & AGONES MARTYROM. Conveniunt in iis quæ ſupra in Variantibus retulimus.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. EDITIO ULTRAJ-BELG. In fine ſolum addunt; *diſcipuli beati Benedicti.*

ALBERGEN. & DANIC. Sic ordiuntur: *De Mauro.* *In Galliis territorio Andegavenſi, ſancti Mauri abbatis, diſcipuli ſancti Benedicti. Cujus diſciplinis ab infantia regulariter educatus, quantum in eadem profecerit, inter nonnulla que apud eum poſitus geſſit, etiam ſuper aquas pedeſter incedens, oſtendit.* Tum de Abacuc & Michæa pure. Deinde: *Apud egiptum, beati Macharii abbatis, diſcipuli beati Antonii, vita &* &c. *Qui contra aereos ſpiritus, & in curationibus hominum, & in denuntiationibus quoque futurorum, divinam gratiam conſecutus, ſexaginta annos in deſertis implevit, ad qua tricenarius ingreſſus eſt. Hic interrogatus a quodam, quomodo ſic corpus ſuum ſiccum eſſet; reſpondit: Timor Dei etiam oſſa conſumit.* In reliquis textus ſatis purus eſt.

CENTULEN. Puro proximus eſt. In Bonito elogium expunxit, & de Mauro addidit; *diſcipuli ſancti Benedicti.*

BRUXELLEN. Incipit: *Octava beatæ Gudilæ virginis, patronæ noſtræ.* *Octava Gudilæ.* In prophetis purus eſt. De Macario ſolam ætatem adjicit, ea repetens quæ de altero Macario dixit II Januarii. Sequitur de Iſidoro, pure. Tum: *Apud Bituricas civitatem, tranſlatio ſancti Sulpicii epiſcopi & confeſſoris.* In Bonito ſatis recte. Maurum differt in diem ſequentem, forte quod hic dies impediatur Octava ſanctæ Gudilæ.

HAGENOYEN. *Abacuch propheta, qui ad prebendum cibum Danieli, ab angelo in Babilonem ductus eſt per capillos. Item Nychea propheta. Quorum corpora* &c. De Macario habet longius elogium ſupra relatum. In Iſidoro & Bonito purus eſt. Tum de Mauro abbate etiam ut ſupra.

De Mauro. AQUICINCT. De Mauro: poſt *abbatis*, ſic proſequitur; *& confeſſoris atque levitæ, diſcipuli ſanctiſſimi Benedicti: cujus diſciplinis ab infantia eruditus, quantum in iiſdem profecerit, inter nonnulla quæ apud eum poſitus geſſit, rem novam & poſt Petrum inuſitatam, ottam ſuper aquas pedibus incedens patefecit. Dehinc in Gallias ab ipſo directus, miraculorum gloria clarus in pace quievit.*

VICTORIN. Cum præcedenti non omnino verbis, ſed ſenſu concordat.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Macharii abbatis, diſcipuli beati Antonii abbatis. Mauri abbatis, diſcipuli beati Benedicti abbatis. Iſidori confeſ-* *Sabini, Marcelli, Exuperantii.* *ſoris. Sabini, Marcellini & Exuperantii martyrum.* De his vide annuntiationem primâ Uſuardi, XXX Decembris. Sequitur: *Habacuc & Michæa prophetarum.* Demum: *In Arvernis, ſancti Boniti.*

CLUNIACEN. *In territorio Andegavenſi, ſancti* *Maurilii.* *Maurilii abbatis.* An non epiſcopi? Vide infra.

REG. SUEC. ſign. num. 130, & VICTORIN. *Reſtitutæ.* ſupra *In Africa, ſanctæ Reſtitutæ virginis.* Si Sorana eſt, vide Acta XXVII Maii.

CODEX D. LE MAER. ſignatus A, qui fuit Canonicorum ſancti Lazari Auguſtodun. *Civi-* *Symphoriani translatio.* *tate Æduæ, translatio ſancti Symphoriani martyris.* Vide XXII Auguſti.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Boniti.* Adjicitur: *Bituricas civitate, translatio ſancti Sulpitii epiſcopi & confeſſoris.* Primo loco ponitur *Maurus* litteris rubris.

FLORENTIN. *In territorio Andegavenſi, ſancti Maurilii abbatis.* Sequitur: *Apud Bituricas,* *Sulpitii.* *ſancti Sulpitii* &c.

LUGDUNEN. *Natale ſancti Boniti Arvernenſis epiſcopi & confeſſoris.*

BURDEGALEN. *In territorio Andegavenſi,* *Maurilii.* *translatio ſancti Maurilii epiſcopi & confeſſoris. Et dedicatio eccleſiæ ſancti Maurilii.* De hoc agit Uſuardus XIII Septembris ſub nomine *Maurilionis*, & *epiſcopum* vocat. Hinc patet ratio dubitandi, ſuperius poſita.

EDITIO LUBECO-COL. *In civitate Andegavenſi, apud Pariſius in Galliis, ſancti Mauri abbatis diſcipuli ſancti Benedicti. Cujus diſciplinis.... ſuper aquas pedeſter incedens, juſſu ſancti Benedicti puerum a ſubmerſione liberavit.* In prophetis pura, de Macario habet, ut ſupra. In Iſidoro & Bonito etiam pura eſt. In fine ad- *Joſephi.* jicit: *Item commemoratio ſancti Joſeph, nutricii Domini.* Quod etiam legitur apud Grevenum, veroſimiliter ob feſtum peculiare, apud Colonienſes celebrari ſolitum.

BELIN. In prima editione omiſit elogium ſancti Boniti. Cetera ſatis pura ſunt, niſi quod de Mauro omnia habeat, quæ ſupra retulimus ex AQUICINCT.

GREVEN. *Felicis epiſcopi Tubzacenſis & martyris.* *Felicis.* *Alexandriæ, Toniæ, alias Coniæ, virginis* *Coniæ.* *& martyris. Remedii epiſcopi & confeſſoris.* *Remedii.* Ex Hieronymianis, ut pridie diximus. *Commemoratio ſancti Joſeph nutricii Domini.* Vide de his omnibus indicem Prætermiſſorum.

MOLAN. De Mauro, ex Munerato præter dicta, adjicit: *Cujus corpus juxta Pariſium urbem magnifice collocatum, honoratur & colitur. Item celebratio dulciſſimi nominis Jeſu.* *De nomine Jeſu.* Cujus feſtivitatis principium indicatum reperio in Martyrologio Ms. ſancti Michaelis Antverpiæ, ſub nomine Uſuardi, ſed enormiter interpolati, ubi ita legitur: *Quæ feſtivitas accepit exordium* *Feſtivitatis initium.* *in Antverpia anno Domini* MCCCCLVIII *providentia & devotione ac procuratione unius honeſti civis Hippolyti. In hoc vero noſtro monaſterio incepimus eamdem feſtivitatem celebrare ſolemniter, anno Domini* MCCCCXCII. Pergit Molanus typis minutioribus: *In Burgundia, ſancti Joannis* *Joannis Calybitæ.* *Calinus confeſſoris, cujus ſanctum corpus in civitate Conſtantinopolitana feliciter quieſcit, multis fulgens miraculis: pretioſo vero capitis ejus theſauro urbs Chryſopolitana* [Veſontio] *incomparabiliter ditatur.* Aliæ editiones habent: *Die decima quinta, ſancti patris Joannis Calybitæ. Cujus pretioſo* &c. Hæc ibi; quæ aliter Martyrologio Romano inſerta, occaſionem dedere Roſweydo ita obſervandi: *Duo hic quæri poſſunt.* 1, *Ex quo veteri manuſcripto Baronius textum Martyrologii de Joanne Calybita interſeruerit?* 2, *Quomodo ponat eum Romæ, cum Menæa diſerte eum Conſtantinopoli ſtatuant? Nempe* ROMA NOVA, *non* VETUS *intelligenda eſt apud Metaphraſten. Et ſane textus vitæ ſatis indicare videtur, omnia hæc Conſtantinopoli tranſacta.* Vide Bollandi commentarium prævium § 2, ubi plura alia rationum momenta accurate expenduntur; & Caſtellanum in notis brevius eadem pertractantem à pag. 283. Editiones Molani poſteriores; de Mauro & de nomine Jeſu habent fere ut prima. Tum: *Eodem die* *Ableberti.* *Malbodii, depoſitio beati Ableberti ſeu Emeberti, Cameracenſis epiſcopi, qui ſanctum Autbertum in Cameracenſi epiſcopatu præceſſit.*

XVII *Kal.* *Die* 16.

Marcelli. ROmæ via Salaria, natalis ſancti Marcelli Papæ, qui ob catholicæ fidei defenſionem, jubente Maximino tyranno, primo fuſtibus cæſus, deinde ad ſervitium animalium cum cuſtodia publica deputatus, poſt multos annos ibidem ſerviendo, amictu *Honorati.* indutus cilicino defunctus eſt. Apud Arelatem, beati Honorati epiſcopi, cujus vita, doctrina & miraculis illuſtris fuit. Parrona monaſte- *Furſei.* rio, ſancti Furſei confeſſoris.

Sic legunt, & pure, ut ego quidem exiſtimo, ſoli *Herinien.* & *Tornacen.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Maximino*, ut diſerte habent codices duo citati cum Praten. Munerat. &c. nec aliter in Beda & Adone Uſuardus repererat. Greven. Molan. & codices alii exhibent *Maximiano.* Utri melius? Forte nulli bene: nam Maximino & Maximiano

Maximiano, facile ſupponeretur *Maxentius*, ad cujus tyrannidem nonnullis revocanda videntur, & Marcelli obitus, & ſiquæ paſſus eſt. Ut ut ſtatuendum decreveris, veroſimillimum eſt, Marcellum non utique *martyrem*, ſed proprie *confeſſorem*, obiiſſe anno perſecutionis Diocletianææ VII, Chriſti CCCX, ut recte opinatur Tillemontius tomo 5 pag. 95 & 626: & ante ipſum docuit Papebrochius; ex quibus Pearſoni aliorumque argutatiunculæ facile refutari poſſunt. Codex Pratenſis inter Honoratum & Furſeum ita legit: *Item civitate Odobergia, ſancti Titiani epiſcopi & confeſſoris.* Diu hîc anceps hæſi, quid de illa annuntiatione ſtatuerem incertus. Neque enim ſatis promptum erat colligere, unde Sanctum illum, Martyrologis, quos ſequebatur, ignotum, accerſiviſſet Uſuardus, non ſolitus trans Alpes excurrere aut in alias regiones, præterquam in Hiſpaniam, ut Sanctos Adoni aut Hieronymianis ſuperaddat. Interim Pratenſem ſequebantur Muneratus, Grevenus, Molanus & codices plures; aliis cum Heriniensi & Tornacenſi de Titiano tacentibus, quorum auctoritati, præſertim duorum poſtremorum, ut ut fidam plurimum, tamen torrenti fere cedendum putaveram. Rogatus itaque Clar. Caſtellanus, codicem Pratenſem denuo conſuluit, & labe detectâ, præfatorum duorum codicum nativam ſimplicitatem egregie confirmavit. *Quidquid in Pratenſi codice* (Caſtellani verba ſunt) *primitiva manu ſcriptum erat inter Arelatem & ſancti Furſei (utrimque excluſive) eraſum ſubinde fuit, & charactere alio multum abbreviato inſcripta inveni ea quæ in prima Molani editione leguntur, eo ſolum diſcrimine quod* TITIANI *&* PARRONA *habeatur, pro* TICIANI *&* PERONA *Molani.* Hæc amici obſervatio me plane movit, ut Titianum expungerem. Si aliter aliis viſum fuerit, melioribus argumentis libenter cedam. *Arelaten*, pro *Arelatem* in codice Heriniensi ſcriptoris vitium eſt. *Parrona* olim pro *Perona* ſcriptum, codices prope omnes evincunt, quorum aliqui *Parona* ſcripſere.

OBSERVATIO. *Romæ via Salaria in cœmeterio Priſcillæ, depoſitio Marcelli epiſcopi & con-* Marcelli.
feſſoris. Verba ſunt plerorumque Hieronymianorum codicum, ad quæ videri poteſt accurata Florentinii notatio. Romanum parvum haud multum abludit: *Romæ via Salaria in cœmeterio Priſcillæ, ſancti Marcells Papa.* Hæc quidem breviter: at Beda qui Marcelli Acta non ſatis ſincera, vel res geſtas Pontificum vidit, longiori elogio Sanctum exornat, quod à Rabano & Adone tranſcriptum, à Notkero nonnihil interpolatum, à Noſtro, ſeu illud ex Beda, ſeu ex Adone acceperit, pluſquam media parte decurtatum eſt, neque ſic tamen ad omnimodam veritatem ſatis exactum. Hîc ego ubique *Marcelli* lego, *Marcellini* nuſquam, præterquam in Bucherii Kalendario, quod facillime ex ſimilitudine nominum corrumpi potuit, ut re vera factum eſt in die, ſignato XVIII Kal. pro XVII Kal. Probat id Frontonis Kalendarium, ubi hoc proprio die, non *Marcellini*, ſed *Marcelli* diſerte legitur, quemadmodum & in Thomaſii Sacramentario ſuperius collaudato. Nec me movet Græcorum auctoritas, abunde, ni fallor, ab Henſchenio convulſa, ubi de Marcellino agit XXVI Aprilis. Pugnat acriter pro utriuſque identitate Caſtellanus in hodiernis notis, eidemque opinioni in Martyrologio ſuo univerſali denuo inſiſtit. At enim cum amicum non ſemel ea ſuper re familiariter preſſiſſem, demum in ultimis litteris quas aliena manu, poſtquam fatali apoplexia correptus fuerat, ad me dedit XXXI Januarii MDCCXI, candide faſſus eſt, *ſe retractaſſe quæ de Marcelli & Marcellini identitate ſcripſerat.* Mortis tempus in Variantibus definivimus. De reliquiis, vere vel prætenſe huc illuc tranſlatis, vide Bollandum, apud quem exſtat quoque percelebre epitaphium, quod ſi vere Damaſi fuiſſe neges, certe antiquitate ſua venerandum non inficiaberis. Sic de Marcello cecinit Wandelbertus:

Septima poſt decimam Marcelli martyris, atque
Pontificis ſummi meritis & nomine fulget.

Honoratus Arelatenſis, apographis Hieronymianis cenſetur adjectitius. Ab Adone Honorati.
primum poſitus eſt, & ex eo à Noſtro iiſdem fere verbis tranſlatus. Rabanus alia ipſum phraſi retulit: miraculum addens de fugato ex inſula Hilarina dracone, cujus textum deſcripſit Notkerus. Vita à Bollando illuſtrata per Hilarium itidem Arelatenſem epiſcopum ſcripta ſupponitur, verum id in dubium revocat Henſchenius 1 Junii, agens de ſancto Capraſio. Alia vide apud Caſtellanum pag. 292. An *Titianus* Opitergienſis, Uſuardo adſcribendus ſit, ſupra explicui. De *Furſeo* dubium nullum eſſe poteſt, quin vere Uſuar- Furſei.
dinus ſit. Eum prius ſignaverat Florus, ſed quam ignotus is Noſtro fuerit, hîc iterum locus palam faciet. Quæ circa hunc Sanctum à nonnullis errata ſunt, corrigit Caſtellanus pag. 295. Utrum autem vita, quam Bollandus edidit & illuſtravit, à ſcriptore nimis credulo compoſita ſit, alibi examinabitur.

AUCTARIA.

PRATEN. MUNERAT. GREVEN. & MOLAN. In textu inſertum habent Titianum Opitergienſem, de quo ſupra.

ANTVERP-MAJ. De Marcello Bedam ferme integrum refert. Io Honorato fere purus eſt. *De Furſeo.* Tum: *Parrona monaſterio, ſancti Furſei confeſſoris. Hic ſatis clarus & verbo extitit & exemplo, multiſque ſalutem oſtendens, confectus ſenectute bona, feliciter migravit ad Chriſtum; ſepultus primo in Latiniaco monaſterio, deinde translatus Parronam, ubi multis miraculis* [clarus] *quieſcit.* De Titiano, nihil.

ROSWEYD. *Romæ via Salaria, in cimiterio Priſcillæ, natale ſancti Marcelli Papæ martyris. Qui jubente Maximiano fuſtibus caſus eſt & ad animalium ſervitia deputatus, ibi obiit. Apud Arelatem, ſancti Honorati epiſcopi, cujus vita, doctrina & miraculis refulſit*: ut habet Ado. *Eodem die, natale ſancti Furſei confeſſoris.* De Titiano etiam ſilet.

AGONES MARTYRUM. In fine: *Perona monaſterio, ſancti Furſei epiſcopi & confeſſoris.* Cetera ut PRATEN.

PULSANEN. In prima Bedam nonnihil abbreviat. In ſecunda, *Honorii* ſcribit pro *Honorati*. Habet de Titiano & Furſeo. In fine de *Melantii.* ſuo apponit: *Rotomagum, ſancti Melantii epiſcopi & confeſſoris.* Vide Prætermiſſos.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. De Titiano Opitergienſi habent ut codices multi. In fine autem adjiciunt: *Romæ, ſancta* *Priſcillæ.* *Priſcillæ.* Sed *virginem* non faciunt, ut alii.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Penultimo loco inſerunt: *Ipſo die, Romæ, ſancta Priſcillæ.* De Furſeo legunt: *Abbatis & confeſſoris, fratris ſancti Foillani martyris.* In ceteris ſimiles ſunt iis qui Titianum referunt &c. De Priſcilla, vide Caſtellanum pag. 285.

DANIC. Prioribus ſimilis, recentiori manu adjecta habet nomina quinque martyrum Ma- *5 MM. Maroc.* rocheoſium, de quibus infra, ſatis multa ex Greveno erunt deſcribenda.

CENTULEN. *Romæ, natalis ſancti Marcelli Papæ & martyris. Civitate Odobergia, ſancti Titiani epiſcopi & confeſſoris. Parrona monaſterio, ſancti Furſei confeſſoris, qui ſatis clarus & verbo extitit & exemplo. Relato, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris.* Scriptoris hic vitium puto, qui *Arelate* vel *Arelato* non ſatis diſtinxerit, quod ſubinde manus recentior efformare conata eſt.

BRUXELLEN. Huc diſtulit Maurum, de quo nos die præcedenti. Tum: *Romæ via Salaria in* *De Marcello.* *cimiterio Priſcillæ, natale ſancti Marcelli Papæ & martyris. Qui cum diis nollet ſacrificare, jubente Maximiano imperatore fuſtibus caſus, ad ſervitium animalium ſub cuſtodia publica deputatur. Ipſo die Romæ, ſancta Priſcillæ.* In Honorato, omnino purus non eſt. *Perona monaſterio, ſancti Furſei abbatis & confeſſoris, & fratris ſancti Foillani martyris. Qui verbo & exemplo clarus, tandem confectus ſenectute bona, feliciter migravit ad Dominum. Apud Rothomagum, ſancti Me-* *Melantii.* *lantii epiſcopi & confeſſoris. Item civitate Odobergia* &c.

HAGENOYEN. De Marcello aliqua corraſit quæ referri non merentur. De Honorato & Titiano, ut ſupra. Tum: *Ipſo die Romæ, depoſitio ſanctæ Priſcillæ.* De Furſeo addit, *abbatis*, & *fratris ſancti Foillani martyris.*

AQUICINCT. Novum profert de Furſeo additamentum; nempe: *Cujus caput in Dorobernia habetur.*

VICTORIN. De S. Marcello, poſt *defunctus* *De Marcello.* *eſt*, addit: *Hic fecit cœmeterium via Salaria, & XXV titulos conſtituit in Urbe propter baptiſmum & pœnitentiam multorum, qui convertuntur ex paganis, & propter ſepulturam Martyrum.* Hæc ex Actis appoſita ſunt. In fine mendosè cum aliis ſcribit: *Romæ, ſanctæ Priſcillæ virginis.* Et ſic etiam ſcribit CODEX REG. SUEC. num. 130.

CODEX. REG. SUEC. qui fuit Principis Urſini Roſenbergii, ita habet: *In civitate Brixiæ, S. Liberæ uxoris* [an non potius *virginis?*] *ſororis* *Liberæ.* *ſanctæ Fauſtinæ, quæ in quodam monaſterio arctam vitam ducens, vitam finivit. Dupl. min. 2. Cl.* Videatur Bollandus hoc die inter Prætermiſſos, & XVIII hujus, ubi de ea agit.

VATICAN. num. 5949 Omiſſo Titiano Opitergienſi, adjicit: *Beneventi, ſancti Petri mar-* *Petri.* *tyris in S. Sophia.*

STROZZ. *Eodem die apud Marochium, paſſio* *Maroch.* *beatorum martyrum, Berardi, Petri, Accurſii, Adjuti & Ottonis, de Ordine Minorum*; de quibus latius infra.

JUNENSIS, S. Ragnoberti: *Apud Gratianopolim, ſancti Ferreoli epiſcopi & martyris.* *Ferreoli.*

Prima BELINI editio tolerabilis eſt, ſolum admiſcens *Priſcillam* & *martyres Marochianos*, eo modo quo ex Strozziano codice eos jam retulimus. Sed altera Pariſienſis, turpiter fœdata eſt & contorta. Ibi *Odobergia* bis citatur, eique primo *Cyrianus*, deinde *Titianus*, epiſcopi affinguntur. Elogium martyrum Marochienſium, ab ipſis Martyribus avulſum, nullum ſenſum reddit, unde ipſum ex Greveno infra adducere cenſui præſtabilius.

EDITIO LUBECO-COL. Varia de Marcello apud alios reperta non ſatis apte conſtruxit; de Furſeo item inventa collegit; Priſcillam virginem facit, atque in fine adjungit: *Eodem die, S. Remundi confeſſoris*, cujus etiam meminit Grevenus, ſed quis hic Remundus ſit, non fa- *Remundi.* cile divinaveris: putat Bollandus indicari Pennafortium.

Solito longius eſt GREVENI auctarium, ſic inchoatum: *Poleneti, Candidiani & Filoromi martyrum. Polyeucti*, ni fallor, voluit dicere, ut *Polyeucti* ſuperius x hujus iterum correximus. Bollandus *& ſoc.* de illis agit XI hujus. Sequitur: *Foillani epiſcopi,* *Foillani.* *martyris & ſociorum ejus. Item Felicis, epiſcopi* *Felicis.* *Tubzocenſis, qui ſub Diocletiano & Maximiano, à judice Anolino de nomine interrogatus, ſolum hoc reſpondit; Chriſtianus ſum. Deinde vinctus & in navicula ſub equorum pedibus jacens, inedia maceratus, tandem apud Nolam Campaniæ, capite truncatus martyrium complevit.* De Foillano & Felice videndus Bollandus in Prætermiſſis. Pergit Greven. *Apud Marrochium circa annum* *MM. Marochianorum.* *Domini* MCCCL, [MCCXX] *paſſio beatorum martyrum, Berardi de Carpio, Petri de Geminiano, Accurſii, Adjutoris vel Adjuti & Ottonis, Ordinis*

dinis Minorum, qui zelo divino ſuccenſi & amore martyrii flagrantes, cum ad partes infidelium, Chriſti Evangelium prædicaturi transfretaſſent, a rege Marrochii martyrizati, multis claruerunt prodigiorum indiciis. Horum corpora D. Petrus Infans, germanus regis Portugalliæ, de Marrochio tulit, & in monaſterio ſanctæ Crucis de Colimbria, venerabiliter collocavit. *Honorati Ambian. ep.* *Honorati epiſcopi Ambianenſis, miraculis clari. Hic quodam tempore Miſſam celebrans, vidit manum Chriſti, hoſtiam tenentem & ſibi communicaturo porrigentem. Honorati etiam abbatis memoria hic agitur, qui ut refert Gregorius primo Dialogorum,* *Honorati abbatis.* *in Samniæ partibus in annis puerilibus ad amorem cæleſtis patriæ per abſtinentiam exarſit. Ab otioſo quoque ſermone ſe reſtringens, conſtructo monaſterio, ducentorum ferme monachorum pater exſtitit, & circumquaque exempla eximiæ converſationis dans,* *Melanii.* *quievit in pace. Item Melanii* [Molanus ſcribit *Mela*] *epiſcopi & confeſſoris, ad cujus eccleſiam, ut in Hiſtoria tripartita dicitur, cum veniſſent qui juſſu Hunerici regis, epiſcopos, Arianis reſiſtentes, in exilium deportabant, invenerunt eum, tamquam eſſet ultimus eccleſiæ miniſter, candelas præparantem lampadeſque reſoventem, quapropter non cognoverunt quod epiſcopus eſſet, donec ſe ipſe ſponte patefecit, pro Chriſto in exilium portandum.* Quæ hic falſa veris immiſcentur, apud Bollandum diſtincta invenies, forte etiam magis ſubinde illuſtranda. *Apud Regium Galliæ, Fauſti epiſcopi, qui ex Lirinenſi abbate electus,* *Fauſti.* *ſanctitate plenus & divinis Scripturis jugiter intentus a Gennadio prædicatur.* De Remundo & Priſcilla dictum eſt ſatis.

Molan. Grevenum fere deſcripſit in martyribus Mauritanis & quæ ſequuntur, exceptis Fauſto & Remundo, quos omiſit. Priſcillæ titulum virginis recte ademit. Furſeo addidit: *Cujus geſta habentur.* Tum: *Eodem die, inventio corporis ſancti Foillani epiſcopi & martyris, in Ampolim.* *Foillani inventio.* Ampolin vel *Ampolines* locus eſt, ubi martyrio affectum S. Foillanum narrat Philippus abbas Bonæ ſpei, ut dicetur in Actis XXXI Octobris. Altera Molani editio Priſcillam eamdem cenſet, quæ in Actibus Apoſtolorum celebratur, ac demum addit: *Die decima ſexta, adoratio pretioſæ catenæ ſanctiſſimi & benedictiſſimi Apoſtoli Petri.* *Catena S. Petri Ap.*

XVI *Kal.* *Die* 17.

APud Thebaïdem, beati Antonii monachi, cujus corpus ſub *Antonii.* Juſtiniano imperatore divina revelatione repertum, Alexandriæ delatum eſt & in eccleſia ſancti Joannis Baptiſtæ humatum. Lingonis, natalis ſanctorum geminorum Speuſippi, Elaſippi, *Speuſippi.* & Melaſippi. Qui cum eſſent viginti quinque annorum, cum avia *Elaſippi. Melaſippi.* ſua Leonilla, & Jonilla, & Neone martyrio coronati ſunt, tempore Aureliani imperatoris. Bituricas civitate, depoſitio ſancti Sulpitii epi- *Sulpitii.* ſcopi, cujus vita & mors pretioſa glorioſis miraculis commendatur.

Sic legunt *Praten. Herinien. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven. Molan.* & *Agones martyrum. Belin.* ferme convenit ſed neutra editio correcta eſt.

VARIA LECTIO. In Pulſanenſi de ſancto Antonio, pro *cujus corpus*, amanuenſis libertate poſitum invenio, *hujus venerabile corpus. Alexandriæ* ſcribunt paſſim omnes, rectius potuerat Ado *Alexandriam*, ut ſcripſit Uſuardus in Agonibus martyrum, ſed ejus lectionem ex aliis codicibus determinamus. Pulſanen. Munerat. & Agones martyrum omittunt *Baptiſtæ*, quin alii inter Auctaria ſubſtituunt *Evangeliſtæ*: recte in textu ex Adone. Quam varia ſit in efformandis Geminorum nominibus orthographia, apud Bollandum invenies. Cenſeo ex noſtris codicibus Uſuardum ſcripſiſſe, ut in textu legitur, idque præſertim ex Praten. Heriniensi, Pulſanen. & Munerat. quo modo etiam enuntiant Hieronymiana, Beda, Rabanus & Notkerus: licet hodie Adonem certatim ſequantur Martyrologi & codices noſtri aliqui Uſuardini ſatis communiter. Bollandus in *Eleuſippi* diſſentit, ſervat tamen *Melaſippi*: Agones martyrum, habent *Melanippi.* Libera ſit unicuique optio. Male in Agonibus martyrum eſt *quindecim annorum.* Item *Conilla*, pro *Jonilla*, ut habet etiam Munerat. quamquam & hujus nominis variam nomenclaturam exhibeat Bollandus. *Tempore Aureliani* diſertiſſime notavit Uſuardus ex Beda & Adone, ſed palpabili anachroniſmo, ex Warnaharii Actis accepto, qui an ſatis apte emendari poſſit, malo ex Bollando aliiſque colligas, quam ut novi aliquid de meo proferam. Videatur Tillemontius tomo 3 à pag. 603 & Caſtellanus à pag. 313. Satis hîc ſit Uſuardi lectionem exhibuiſſe. In Agonibus martyrum male ponitur *Bituris*: Pulſanen. pro *Bituricas civitate*, videtur nitidius ſcribere voluiſſe: *Apud Bituricam civitatem.* Ut valde mendoſa eſt prima illa & maxima Lubecana editio, ita hîc pro *Sulpitii*, legit *Suplicii*, cum qua fere ſemper, ſaltem hîc concordat codex Antverpienſis.

OBSER-

Antonii. **O***BSERVATIO.* Cœnobitarum Protopatriarchæ celebratiſſima eſt apud omnes Martyrologos memoria. Codices Hieronymianos hîc deſcripſit Beda : *In Ægypto, depoſitio Antonii monachi* : deſcripſit Rabanus, elogium adjiciens ab Adoniano diverſum. Non multum differt Romanum parvum: *Apud Thebaidem, Antonii monachi.* Ado laudatiunculam appoſuit, deſcriptam à Notkero, à Noſtro ita contractam, ut initium fini copulatum ſit, omiſſis intermediis, quæ ex nonnullis auctioribus codicibus pro majori parte infra dabimus. Cetera quæ vitam ſpectant, tam erudite à Bollando illuſtrata ſunt ut nihil deſiderari poſſe videatur, niſi quis Chronotaxim Raynaudianam conſulere voluerit : vita porro ipſa tam authentica, ſeu græce ab Athanaſio, ſeu latine ab Evagrio accipiatur, ut vel ipſi hypercritici nihil inveniant quod merito queant arrodere. Non tam plana ſunt quæ de Tergeminis Lingonenſibus Acta noſtra memorant, multa quippe de iis apud laudatos Bollandum & Caſtellanum diſceptatio, atque item apud Florentinium, *Speuſippi. Elaſippi. Melaſippi.* Tillemontium & alios. Quæritur, cujates ſint, Cappadoces an Galli ? Ubi, quomodo, quo tempore paſſi ? Ut mitiſſime dicam, tranſlata, commixta, confuſa nonnulla, quibus ne hîc diutius immoremur, citatos ſcriptores conſulat eruditus lector. Id ad rem noſtram præ ceteris obſervatu dignum occurrit, quod in Romano parvo nulla prorſus eorum fiat mentio, unde obiter notabis frivolam eorum cavillationem, qui cum Valeſio Romanum parvum ex Adone contractum comminiſcuntur; firmatur autem Clar. Caſtellani conjectura, omnem nempe Tergeminorum illorum notitiam ex non ſinceris Warnaharii ad Ceraunum Pariſienſem epiſcopum Actis ad Tranſalpinos profluxiſſe, indeque & in Hieronymiana fortaſſe inſerta ſint nomina, certe à Beda, Adone, aliiſque addita elogia, non parum trituranda. Ea quidem contraxit Uſuardus, ſed neque ſic ſatis ſubacta eſſe conſtabit vel mediocriter earum rerum perito. Illud vehementer mirandum, in apographo Uſuardino Tornacenſi, quod hîc inter puriſſima computo, totam illam ſanctorum Lingonenſium ſeriem prætermiſſam. An quod codicis ſcriptor ſuſpectam habuerit totam narrationem, non auſim devinando aſſerere : mihi ſatis certum eſt, Uſuardum ita ſcripſiſſe, ut in laterculo noſtro legitur. Wandelbertus Antonium & Lingonenſes metricè canit in hunc modum ;

Sextaque cum decima Antonii virtute dicatur :
Hæc etiam ſocio geminorum pollet honore,
Lingona quos uno celebrat plebs marmore tectos.

Sulpitii. *Sulpitium* ab Adone ſignatum diximus xv Januarii, ubi etiam monuimus, Sulpitios varios hoc die à Bollando accurate diſtingui. Qui Hieronymianis adjectus eſt, ſenior à Florentinio cenſetur. Quem velit Florus, neſcio ; verum quicumque ab eo notetur, ſic notatus eſt, ut ejus phraſis ab Uſuardina longe diſcrepet, quemadmodum & in breviori ejus ſancti Antonii elogio evidentiſſime patet, ut proinde minime dubitem, quin Sulpitius noſter, cognomento *Pius*, plane Uſuardinus hoc die dicendus ſit. Præter vitas duas à Bollando editas & illuſtratas, tertiam alicubi citari invenio, quæ ſi ad manus noſtras deveniat, ſuo loco vulgari poterit.

AUCTARIA.

TORNACEN. Jam diximus in eo codice deeſſe annuntiationem ſecundam à Geminis Lingonenſibus.

ANTVERP-MAJ. *In Egipto apud* *De Antonio.* *Thebaida, natale beati Antonii monachi, qui multorum monacherum pater, vita & miraculis præclariſſimus vixit. Cujus corpus ... & in eccleſia beati Joannis Evangeliſtæ humatum.* In ſecunda ſatis purus eſt. Tum : *Bituricus, depoſitio ſancti* *De Salpitio.* *Sulpicii epiſcopi & confeſſoris, qui à pueritia ſacris litteris eruditus, & ſancta converſationis luce conſpicuus, etiam laicus virtutibus clarus. Poſt etiam comâ depoſitâ, monacherum puer extitit, atque inde od epiſcopalem provectus cathedram, vitâ clarus in pace quievit.*

ROSWEYD. *In Egypto apud Thebaidem, depoſitio beati Antonii monachi, qui multorum monachorum pater, vita venerabili præclariſſimus vixit, conſummatoque curſu, feliciter in pace quievit. Cujus corpus &c. Apud Lingones, Speoſippi, Eleo-* *Sulpicii in Africa.* *ſippi & Meleoſippi* &c. Demum : *In Africa, Sulpicii epiſcopi.* Sulpitios adhuc binos in Prætermiſſis habet Bollandus, ſed de Africano nihil hactenus reperi. De tranſlatione Sulpitii Bituricenſis egit hic codex xv Januarii.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Ita ordiuntur : *In Ægypto apud Thebaidem, beati Antonii monachi, cujus vitam Athanaſius, Alexandrinæ eccleſiæ epiſcopus, inſigni volumine proſecutus eſt.* Cetera ut in textu, niſi quod de Sulpitio addant, *& confeſſoris.*

ALBERGEN & DANIC. Præterea interſerunt: *Qui regnante Conſtantino magno floruit, & multorum monachorum pater, vita venerabilis præclariſſimus vixit, conſummatoque curſu, ætatis ſuæ anno centeſimo quinto feliciter in pace quievit. Cujus corpus* &c.

LOVANIEN. Convenit cum ANTVERP-MAX. &c. Sed Geminorum elogium plane reſecuit.

CENTULEN. *In Egypto apud Thebaidam, depoſitio beati Antonii abbatis, qui multa millia mona-*

nacho-

by Google

nachorum Chriſti ſervitio mancipavit, atque vita & miraculis clariſſimus vixit. Apud Lingones, ſanctorum geminorum Speuſippi, Eleuſippi, & Meleuſippi. Qui cum eſſeat ... ſub Aureliano paſſi ſunt. Bituricas, ſancti Sulpicii epiſcopi & confeſſoris.

Bruxellen. De Antonio, hactenus dicta fere colligit, adjiciens de corpore: *Quod nunc apud Viennam Galliæ, ut fertur, tranſlatum eſt.*

De Geminis. *Apud Lingonas, paſſio ſanctorum geminorum Speuſippi, Elaſippi & Melaſippi. Quos Benignus presbiter, a beato Policarpo, ſancti Joannis Apoſtoli diſcipulo, cum Andyochio & Tyrſo miſſus in Galliam, fidem Chriſti docuit. Qui cum eſſent annorum* XXV, *in quadam arbore ligatis manibus & pedibus ſuſpenſi atque extenſi ſunt, ita ut membrorum compages diſſolvi putarentur. Poſthec in ignem præcipitati, nec tamen læſi, inter verba orationum, tempore Aureliani imperatoris martyrio coronati, ſimul migraverunt ad Chriſtum. Quod avia ſua Leonilla & Lonilla atque Neon geſtorum exceptor videntes, palam ſe Chriſtianos eſſe confitentur: propter quod multis afflicti ſuppliciis, cum Chriſtum negare noluiſſent, gladio ſimul perempti, martyrii coronam perceperunt. Et Turbon, victorias Chriſtum confitentium ſcribens, non poſt multum temporis etiam martyrium perpeſſus eſt.* Vide Bedam & Adonem. In Sulpitio purus eſt.

Hagenoyen. Incipit à Lingonenſibus, in *De Antonio.* quibus ſatis purus, de Antonio præter dicta, hæc de ſuo adjicit: *In quo diſcretio ſpirituum mirabiliter effulſit, ac contra eoſdem à Deo mirabilem accepit poteſtatem, quem etiam illi ſupra humanum modum temptabant.* Item: *Clariſque ſpiritu prophetia, deſiderio martyrii judicibus ad puniendum ſe obtulit, ſed illi eum lædere non valentes neque volentes propter divinam gratiam quam in illo lucere videbant, in heremum ſucceſſit* [ſeceſſit] *ubi conſummato curſu vitæ ſuæ in pace obiit anno* CV *ætatis &c.* In Sulpitio etiam purus eſt.

Victorin. & Codex Reg. Suec. num 130, *Dedicationes* ita habent: *Apud Antiquos, dedicatio Domini & Salvatoris* *Salvatoris quod ſitum eſt in Lateranum.*

Codex alius Reg. ſignatus num 428: *Item Genulfi.* *ſancti Genulfi confeſſoris.*

Vatican. num. 5949: *In Placentia, ſancti Sabini.* *Sabini epiſcopi.*

Editio Lubeco-Col. In Antonio, cum Alberg. & Danic. concordat, in reliquis pura eſt: addit porro: *Eodem die ſancti Genulphi epiſcopi & confeſſoris. In villa Valendar ſub Con-* *Marcellini & Petri tranſlatio.* *fluentia territorio Treverenſi, tranſlatio ſanctorum Marcellini & Petri martyrum.*

Hæc eadem & iiſdem fere verbis habet Greven. & præterea: *Vienne, beati Marcelli epiſcopi.* *Marcelli.* Vide Acta hoc die inter Prætermiſſos & IX Aprilis, ubi de ipſo agitur.

Molan. De ſancto Antonio, charactere curſivo inſeruit quæ ex Auguſtino acceperat Ado; nimirum: *Qui ſine ulla ſcientia litterarum, Scripturas divinas & memoriter audiendo intellexiſſe, & prudenter cogitando tenuiſſe prædicatur.* Item eodem charactere etiam ex Adone, poſt *Aureliani Imperatoris: Turbon autem ſcribens victorias confitentium Dominum, non poſt multum temporis, martyrium perpeſſus eſt.* Deinde litteris minutioribus ſuperaddidit: *Eo die, Mediolani obiit Theodoſius imperator. In cujus mortem ora-* *Theodoſii.* *tionem habuit ſanctiſſimus antiſtes, Aurelius Ambroſius, in celebritate quadrageſimi diei obitus ipſius, Honorio principe, filio ejus aſſiſtente.* De Genulpho agit in poſterioribus editionibus, lit- *Genulphi.* teris curſivis hoc modo: *Eodem die, ſancti Genulphi primi epiſcopi Carthurcenſis & confeſſoris.*

XV *Kal.* *Die* 18.

Cathedræ ſancti Petri Apoſtoli, quâ Romæ primum ſedit. Et *Cathed. R.* paſſio ſanctæ Priſcæ virginis. Apud Pontum, natalis ſancto- *Priſcæ.* rum martyrum Moſei & Ammonii, qui cum eſſent milites, *Moſei. Ammonii.* primo ad metalla deputati, noviſſime igni traditi ſunt.

Sic legunt *Praten. Herinien. Tornacen.. Antverpien. Max-Lubec. Greven. Molan.* & *Agones martyrum.*

V*ARIA LECTIO.* Purioribus codicibus hîcut alibi annumero Herinienſem, tametſi à nativa Uſuardi ſimplicitate aliquantulum recedat, dum pro *Cathedra*, legit *dedicatio*, de qua re in Obſervatione plura diſſeremus. Habet item cum Molano, *qui Romæ primum* &c. melius alii poſt Romanum parvum & Adonem, *quâ*. Antverp. & Max-Lubec. pro *Et paſſio*, ponunt *Ipſo die, paſſio*. Qui autem Agonibus martyrum inſertus eſt, legit: *Romæ, Priſcæ virginis & martyris.* Purior eſt noſtra lectio. Quem autem titulum, quam lauream promereatur Priſca, ſtatim diſquiremus.

O*BSERVATIO.* Hodiernum *Cathedræ ſancti Petri Apoſtoli* feſtum, antiquum in Ec- *Cathedra Romana.* cleſia fuiſſe, plane evincunt Martyrologii Hieronymiani apographa, in quibus ferme præfigitur *Depoſitio ſanctiſſimæ Dei genitricis ſemperque Virginis Mariæ*, de qua legi poteſt Florentinii Exercitatio v. Ad rem noſtram quod attinet, ita paucis vetuſtiſſimum Epternacenſe: *Depoſitio ſanctæ Mariæ & Cathedræ Petri in Roma.* Lucenſe habet: *Et dedicatio ſancti Petri Apoſtoli, qua primo Romæ Petrus Apoſtolus ſedit.* Corbeienſe vero: *dedicatio Cathedræ ſancti Petri Apoſtoli, qua primo Roma ſedit.* Hæc ſatis accurate diſcuſſit Florentinius, feſti illius antiquitatem poſt Baronium & Bollandum demonſtrans. Mirum itaque à Clar. Caſtellano ita diſſeri, ac ſi indicare vellet, feſtum Cathedræ Romanæ ante tempora

Caroli

Caroli magni Gallis fuiſſe peculiare, Romæ vero & totâ Italiâ prorſus ignotum. Mihi probabilius eſt, non minus Romæ, quam in Francia fuiſſe cognitum, tametſi ſingulari fortaſſe cultu ſeu peculiari Miſſa celebratum non fuerit, quoniam feſtivitas alia XXII Februarii æque de Romana atque Antiochena Cathedra ſoleret intelligi, ut advertit Belethus, ab ipſo Caſtellano ibi citatus, & alii plures, tum hoc, tum dicto jam die XXII Februarii. Lubens fateor, hîc nonnulla intervenire quæ longiori diſſertationi materiam præbere poſſint; tum quæ primam feſti originem & inſtitutionem, tum quæ ejuſdem ex Romana ad alias eccleſias propagationem circumſtant; ſed ad hujus controverſiæ punctum dirimendum ſufficiat Romani parvi auctoritas. Hoc enim, cum ex antiquiori Romano codice deſcriptum, & Româ Aquileiam, fatente Caſtellano, deſtinatum ſit, diffiteri ipſe omnino non poteſt, Carolo magno longe eſſe antiquius. In eo autem expreſſiſſime legit: *Cathedra ſancti Petri, qua primum Romæ ſedit.* Nihil his addidit Ado, nihil ex eo Uſuardus præter ſolum nomen *Apoſtoli.* Debuit itaque conſequenter admittere, etiam ante Caroli magni tempora, non in ſolis eccleſiis ritûs Gallicani, ſed etiam Romæ & in eccleſiis ritûs Romani, Cathedræ ſancti Petri hodiernam feſtivitatem, ſaltem in Martyrologiis, de quibus ſolis hîc quærimus, recoli conſuevisse. Nec quidquam obeſt Bedæ, Flori & Wandelberti ſilentium, niſi quis pari ratione arguere velit ad expungendas Sanctorum commemorationes prope innumeras. Rabanus pluribus verbis rem explicuit, cujus textum integrum pauculis mutatis Notkerus tranſumpſit, in eo potiſſimum diſcrepans, quod ubi in Rabano reperiſſet *dedicatio S. Petri Apoſtoli*, verterit ipſe, haud dubie ex alio Hieronymiano, *Cathedra S. Petri* &c. Porro an utrumque feſtum, nempe & *dedicatio templi* S. Petri & *memoria* fundatæ ejus *Cathedræ*, recte hoc ipſo die prædicetur, examinat Florentinius, & nos forte pluribus eamdem rem diſcutiemus in Supplementis Januarii & Februarii. Alias enuntiandi formulas ſuggerent Auctaria.

Priſcæ. *Priſcam* ſolam, omiſſa Cathedra Petri, exhibet Frontonis Kalendarium. Sacramentarium Gregorii & *Virginem* & *Martyrem* appellat. Non uno modo loquuntur Hieronymiana apographa; aliud enim: *Romæ, ſanctæ Priſcæ virginis*, aliud tantum, ut *martyris*, meminit. Beda legit: *Natalis ſanctæ Priſcæ virginis & martyris.* Romanum parvum: *Et ſanctæ Priſcæ martyris*: nec plus dicit Rabanus, Bedam tamen ſequi ſolitus. In Adone fit mutatio, nam ibi rurſus, *virginis & martyris*, idque ſervat Notkerus. Studione, an forte oſcitantia aut oblivione, Noſter ſolum *virginis* titulum adſcripſerit, incertum eſt. Bollandus Priſcam utraque laurea veroſimillime donandam exiſtimat, eamque meâ quidem ſententia vendicare videtur Sacramentarii Gregoriani auctoritas. Quod ſi vera eſſet Caſtellani conjectura expreſſa in notis a pag. 328, nimirum Priſcam hanc noſtram *Aquilæ* uxorem eſſe, forte neutram promereretur. Quid ſentiat Wandelbertus collige ex ejus verſiculo: *Quinta & dena ſimul Priſca pro martyre gaudet.* Actorum fidem tueri non auſim; utrum vero primitiva ſint, ex quibus alii ſuperius citata Martinæ & Tatianæ Acta formaverint, alibi examinari poterit. *Moſei & Ammonii.* *Moſes* & *Ammonii* ex Hieronymianis meminit eorumque elogium, neſcio unde acceptum, ſuppeditavit Ado, *Moſæi* pro *Moſei* ſubſtituens. Hoc ſolo excepto, ex Adone totum deſumpſit Uſuardus, totum Notkerus, qui *Moyſei* ſcripſit. Locum martyrii diſtinctius exprimere viſa ſunt apographa Hieronymiana apud Florentinium, ſed quem non facile reperias; uti nec illud ſatis compertum relinquunt, utrum aliorum, his fere conjunctorum, martyrum ſeries, ad *Pontum*, ad *Nicæam*, an aliò ſpectet, quod amanuenſium ignorantiæ procul dubio imputandum. De Uſuardi lectione ſatis certum eſt, de rei veritate non eſt unde tutò ſtatuere queas.

AUCTARIA.

Maximi. **ANTVERP-MAJ.** In textu ſatis purus, addit: *Alexandriæ, ſancti Maximi epiſcopi, qui ſatis clarus & inſignis titulo confeſſionis effectus eſt.* De eo etiam agunt codices alii, ſed ad XXVII Decembris remittitur. *Eodem die, paſſio ſanctorum martyrum Tirſi, Leucii & Gallenici.* *Thyrſi & ſoc.* Qui ex Hieronymianis accepti ſunt. Vide infra.

ROSWEYD. Plane purus eſſet, ſi non omitteret elogium Moſei & Ammonii.

PULSANEN. Sic incipit: *Romæ, inſtitutio Cathedræ beati Petri Apoſtoli, poſt primam ſuam ſcilicet ſanctæ Antiochenæ eccleſiæ Cathedram.* In reliquis ſatis purus eſt.

MUNERAT. Neſcio cur hîc prætermiſſa ſit prima annuntiatio de Cathedra &c.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Puri ſunt, niſi quod diem inchoent à ſancta Priſca, his verbis: *Paſſio ſanctæ Priſcæ virginis, quæ cum eſſet annorum decem,* *De Priſca.* *dira pro Chriſto tormenta fortiter ſuſtinens, demum ictu gladii, ſui ſancti agonem martyrii feliciter conſummavit.* In codice Lovanienſi eſt, *annorum tertio decimo.* Alii ætatem omittunt, & tutius, cum de ea nihil certi habeatur: vide Bollandum.

CENTULEN. *Cathedra ſancti Petri Apoſtoli, primum Romæ ſedit* (Deeſt *qua*) *Et paſſio ſanctæ Priſcæ virg. Et in Ponto, ſanctorum martyrum Moſei & Ammonii. Alexandriæ, ſancti Maximi* *Maximi.* *epiſcopi & martyris. Civitate Appolonia, ſanctorum* *Thyrſi & ſoc.*

martyrum

martyrum Tirſi, Leuci, & Gallenici. Qui remittuntur ad XXVIII Januarii.

BRUXELLEN. *Romæ, paſſio ſanctæ Priſcæ virginis & martyris. Quæ mira pro Chriſto tormenta fortiter ſuſtinuit, & demum ictu gladii agonem ſui martyrii feliciter conſummavit.* In duabus aliis annuntiationibus ſatis purus eſt. Tum: *Alexandriæ, ſancti Maximi epiſcopi & confeſſoris. Turonis, ſancti Leopardi confeſſoris.*

Leopardi.

HAGENOYEN. *Cathedra ſancti Petri Apoſtoli, qua primo Romæ ſedit, quam glorioſe rexit annis viginti quinque, annis* [vult dicere *menſibus*] *ſex, dies novem, ſub Claudio & Nerone imperatoribus. Ipſo die Romæ, paſſio ſanctæ Priſcæ virginis & martyris, ſub Claudio imperatore. Quæ cum eſſet annorum decem, & mira pro Chriſto pateretur, tandem crinibus decalvatis afflicta ad ydolum ducitur ut adoret, ſed illa non conſentit. Demum ictu gladii martyrium conſummavit. Apud Pontum inſulam, natale ſanctorum martyrum Moyſes* &c. ſatis pure. In fine: *Item, Chriſticolè confeſſoris.* Vult dicere *Deicoli.*

Chriſticoli.

AQUICINCT. *Turonis, ſancti Leobardi confeſſoris.*

Leobardi.

VICTORIN. Habet *Amoſei* pro *Moſei*, ut aliqui ponunt *Ammonis* pro *Ammonii.* Et in fine cum codice REG. SUEC. ſignato num. 130, adjicit ut proxime: *Turonis ſancti Leobardi confeſſoris.*

DAVERONEN. De Leobardo, ſic fuſius: *Majori monaſterio, beati Leobardi confeſſoris, qui ſeculum ſalubriter reſpuens, crucemque Chriſti in capite ſuo portans, apud idem monaſterium ſe arctiſſimo ſpecu retruſit.*

De Leobardo.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Priſcæ virginis & martyris Coronatio ſancti Petri. Moſei & Ammonis militum & martyrum. Deicolè abbatis & confeſſoris.*

Deicoli.

In VATICAN. num. 5949. Adjici dicitur: *Romæ, natale ſanctæ Priſcæ martyris.*

DIVIONEN. eccleſiæ ſancti Stephani. Legit ut ſupra: *Alexandriæ, ſancti Maximi epiſcopi. Qui ſatis clarus & inſignis titulo confeſſionis effectus eſt.*

EDITIO LUBECO-COL. In Cathedra, pura, adjungit: *Hic propter Simonem magum, licet Dei occulto nutu, Romam perveniens, ibique prædicans Evangelium, viginti quinque annis ejuſdem urbis tenuit pontificatum. Romæ via Hoſtienſi, paſſio ſanctæ Priſcæ..... agonem martyrii ſub Claudio imperatore feliciter* &c. *Apud Pontum, natale ſanctorum Moyſes* &c. In fine: *Monaſterio majori, ſancti Leobaldi confeſſoris.* Sic etiam in prima editione ſcripſerat Grevenus, in altera, ut mox patebit, poſuit cum aliis, *Turonis Leopardi*, neutrò loco bene, nam *Leobardi* legendum eſt.

Leobaldi.

BELIN. In utraque editione habet: *Ipſo die, paſſio ſanctæ Priſcæ virginis & martyris.* Item in utraque, *Moſey & Amonis.* Demum in fine: *Ipſo die, ſanctæ Liberatæ virginis.* Hanc ex Belino deſcripſit Molanus, nec quidquam addidit unde dignoſci poſſit. Certum videtur, non agi de Novocomenſi Fauſtinæ ſocia. Reſtat igitur famoſiſſima illa, quæ à Greveno indicari videtur, Hiſpana an Luſitana, quæ in Belgio & alibi *Wilgefortis* dicitur, de qua plura dicenda erunt XX Julii, ad quem diem eam Bollandus in Prætermiſſis rejicit.

Liberatæ.

GREVEN. *Sancta Priſca cum eſſet tredecim annorum, mira pro Chriſto tormenta ſuſtinuit, ac demum ſub Claudio, ictu gladii agonem martyrii conſummavit. Alexandriæ, Maximi epiſcopi. Fortunati, Leonis, Luci. Item Tirſi martyris. Civitate Abutinenſi, Saturnini & ſociorum ejus martyrum. In Anglia, Wirmini militis & martyris. Eodem die, beati Deicolæ abbatis, diſcipuli ſancti Columbani; de quo inter alia ſtupore & operum inſignia legitur, quod aliquando fatigatus ex itinere, birrum ſuum in radiis ſolaribus, quaſi in pertica ſuſpenderit. Turonis, Leopardi confeſſoris. Conchas monaſterio, Marciæ & Liberatæ virginum. Venetiis, tranſlatio ſanctæ Luciæ virginis & martyris. In Anglia, Oſiæ martyris.*

Maximi. Fortunati & ſoc. Thyrſi. Saturnini. Wirmini. Deicolæ. Leopardi. Marciæ. Liberatæ. Oſiæ.

MOLAN. typis minoribus, de Deicola Grevenum ſecutus eſt, ſed pro *Leopardi*, melius ſcripſit, *Leobardi*, hæc ſubjungens: *De cujus vita librum conſcripſit Gregorius Turonis epiſcopus. Ibidem, natalis ſancti Voluſiani, archiepiſcopi Turonenſis & martyris.* In poſterioribus editionibus aliter Auctarium diſpoſuit: *Turonis, natalis S. Voluſiani ſeptimi archiepiſcopi. Ibidem, depoſitio ſancti Leobardi confeſſoris. Civitate Arvernis, ſancti Venerandi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Deicolæ abbatis Sutrenſis, diſcipuli beati Columbani.*

Voluſiani. Venerandi.

XIV *Kal.* — *Die 19.*

IN Smirna, natalis beati Germanici martyris, qui ſub Marco Antonino & Lucio Aurelio, per gratiam virtutis Dei, metum corporeæ fragilitatis excludens, ſponte præparatam beſtiam provocavit: cujus dentibus comminutus, vero pani, id eſt Domino Jeſu Chriſto, pro ipſo moriens, meruit incorporari. Apud Spoletum, ſancti Pontiani martyris, temporibus Antonini imperatoris, quem judex pro Chriſto vehementiſſime virgis cæſum, juſſit ſuper carbones nudis pedibus ambulare: à quibus nil læſus, equuleo & uncinis ferreis juſſus eſt ſuſpendi & ſic in carcerem trudi; ubi angelica viſitatione meruit confortari: poſt quæ plumbo fervente perfuſus, tandem gladio percuſſus eſt. In pago Dorcaſino, ſancti Launomari preſbiteri.

Germanici. Pontiani. Launomari.

Praten. Herinien. Tornacen. Antverpien. Pulſanen. Max-Lubec. Muneratus & *Grevenus.* Quid in Molano deſit, brevi obſervabimus.

Digitized by Google

VARIA LECTIO. Greven. pro *beati* ſcribit *ſancti Germanici*, ut eſt in Adone. Muncrat. cum nonnullis codicibus, male legit *Marco Antonio*, textus noſter purior eſt. Antv. Max-Lubecanæ ubique conformis, ante *beſtiam* interjicit *ſibi*, ut apud laudatum Adonem etiam legitur, quam vocem Pulſan. adjectivo præfigit, legens: *ſibi præparatam beſtiam.* Puto germanam Uſuardi lectionem hîc repræſentari. Rurſus Antv. habet *tempore Antonini*, pro *temporibus.* Ubi codices reliqui legunt, *à quibus nil læſus*, in Pulſan. ponitur: *E quibus illæſus exiens.* Item; *Poſt quæ omnia, plumbo* &c. Redundat vox *omnia.* Verum noto in pleriſque codicibus, etiam puriſſimis ſcribi *Poſtque*, fere per abbreviationem, veluti ſi dicatur *& poſt*, tametſi ſenſus poſtulare videatur, ut *quæ* ſit caſus præeuntis particulæ. Sed hoc in antiquis, ſaltem medii ævi Scriptoribus, mirandum non eſt, utpote qui vix diphthongorum habeant rationem; unde amanuenſium ignorantia factum crediderim, ut *que* conjunctio vel encliticum, pro *quæ* relativo irrepſerit. Launomarum & *presbyterum* & *abbatem* fuiſſe conſtat, at codices noſtri (ſi Antv. & Max-Lubec. excipias) Abbatem non nominant. Pagum *Dorcaſinum* ſeu *Dorcaſſinum* ſcribunt paſſim, Grevenus *Carnotinum* vocat, utrumvis non male, ut apud Bollandum invenies; nos primam lectionem, tamquam vere Uſuardinam præhabendam cenſuimus.

Germanici. OBSERVATIO. Qui *Germanicum* primus in ſacros Faſtos retulerit, non alium invenio præter auctorem Romani parvi, ita hoc die ſcribentem: *In Smyrna, ſancti Germanici martyris ad beſtias damnati.* Rationem quærere cur hunc præ aliis diem elegerit, mere divinare eſt. Satis jam alibi oſtendimus, Martyrologii hujus compilatorem Sanctis plurimis, ex Rufino & aliunde deſumptis, & antiquioribus Martyrologis ignotis, pro ſolo ſuo arbitrio certos dies aſſignaſſe. Nec veroſimile puto, viſam umquam auctori illi celebrem Smyrnenſium epiſtolam, in qua diſtinctiores aliquas, etſi non omnino certas, pro martyrii die notas reperiſſet. Interim Romanum parvum ſecutus eſt Ado, elogium ex eodem Rufino vel Euſebio adjiciens, cujus locum integrum retulit Bollandus. Noſter ex Adone omnia, ſed non verbatim accepit; Notkerus, rariori exemplo, ſola Romani parvi verba tranſcripſit. Idem Adonis elogium etiam inter feſtivitates Apoſtolorum recurrit, ubi de Polycarpo agitur XXVI Januarii. Hactenus pro textus noſtri derivatione & præclarâ Germanici laureâ, clara & plana ſunt omnia. De proprio martyrii die anceps quæſtio, de eo enim eadem ratione diſputari poſſe videtur, qua Bollandus in doctiſſimo ſuo commentario § 1 Polycarpi certamen ad certum diem, nempe VII Kal. Aprilis ſeu XXVI Martii revocare conatus eſt. Et hæc quidem valde probabiliter ab eo ſtabilita eſſe nemo negaverit, at nec ipſe tam explorata habuit, ut propterea mutandum putaverit determinatum à tot ſeculis per Martyrologos diem, quod fecit Caſtellanus, utrumque Sanctum ad Martium transferens, Polycarpum ad XXVI, hunc noſtrum Germanicum ad XIX. Incertitudinem illam recte obſervavit Ruinartius inter ſelecta pag. 26, ubi Valeſium & plures alios in eamdem ſententiam adducit. Tillemontius autem tomo 2 in Polycarpo, Græcorum Faſtos præferre videtur, alii in diverſa abeunt. Equidem fateor ex laudata Smyrnenſium epiſtola plane conſtare, Germanicum noſtrum aliquot ante Polycarpum diebus agonem compleviſſe, an toto præciſe octiduo nuſquam pateſcit. Nihilominus Caſtellanus, remiſſo, ut jam diximus, ad XXVI Martii Polycarpo, ſequelæ opinor gratiâ, quia hîc XIX Januarii colitur Germanicus, eumdem ad XIX Martii remittendum putavit. Recte an ſecus alii viderint, nos Martyrologiis noſtris. Uſuardi anteſignanis inhærere debuimus.

Pontiani. De *Pontiano*, Spoletino martyre, non ſemel locuti ſumus XIV Januarii, quo die à Rabano, Notkero & pluribus, præſertim Belgicis Martyrologiis, ob corpus Ultrajectum tranſlatum, certatim recolitur. Hic vero etiam in Romano parvo, hoc propriè die & cum hiſce characteriſticis ſignatur: *Et Spoleti, ſancti Pontiani martyris*, XIX *Kal. paſſi*, XV *ſepulti*, XIV *in ſepulchro mutati, quando celebrior dies ejus agitur.* Eadem habet Ado, cum longiori ex Actis extracto, cujus elegans compendium brevitati ſuæ aptavit Noſter, ut in textu repræſentatur. Vide Bollandum XIV Januarii, vel notam Caſtellani pag. 248
Launomari & 249. *Launomarum* ab Uſuardo ipſo prioribus duobus ſuperadditum evidenter oſtendunt citati ſupra & alii Uſuardini codices prope omnes. Cur à Molano expunctus ſit, neſcio; certe hinc cœpi doceri, falſam eſſe eorum opinionem, qui Molanum ex codice Pratenſi Uſuardum ſuum ediidiſſe exiſtimant, cum ab eo pluribus aliis locis aperte diſſentiat. Wandelberti verſiculus ſic forte legendus:

Bis ſeptena Niceto Launomaroque coruſcat.

AUCTARIA

Digitized by Google

AUCTARIA.

Dedicat. altar. &c. PRATEN. In apographo noſtro ad marginem adjici dicitur : *Pariſiis, monaſterio ſancti Germani, dedicatio altaris in honore victorioſiſſimæ crucis, & beatæ & glorioſæ ſemperque virginis Dei genitricis Mariæ, & ſanctorum martyrum Mauritii ſociorumque ejus.* Hæc tamen Caſtellanus in litteris ad me datis XXXI Maii MDCCIX, ad diem præcedentem pertinere retulit. Ceterum hæc monaſterii illius propria ſunt, uti & alia ſubinde indicanda.

ANTVERP-MAX. CENTULEN. VICTORIN. REG. SUEC. num. 130, & BURDEGALEN. Martha & Mariæ. *Hieroſolimæ, Marthæ & Mariæ, ſororum Lazari.* Hæc ex Hieronymiano accepta ſunt, ut habent Rabanus quoque, Notkerus & alii. Et quidem in Victorino codice omnis præcluditur locus effugio, quo aliqui commiſcuntur *Mariam* & *Martham*, *Mario* & *Marthæ* ſuppoſitas; nam ibi omnes exprimuntur, hi Romæ, illæ autem Hieroſolymis. Antiquiſſimum Kalendarium Cluniacenſe utramque hoc eodem die virginem vocat; quæ omnia proximo menſe Julio in Actis operoſius erunt diſcutienda. Vide Sacramentarium Thomaſii pag. 144, ubi *Maria Marta, Andifax* & *Abacuc* XX Jan. Sebaſtiano conjunguntur, forte amanuenſis vitio. Sequitur in primo codice : *Et in Smirna, natale ſancti Germanici martyris. In pago Dorcaſſino Corbionis monaſterio, natale ſancti Launomari abbatis, cujus geſta præclara habentur.* Quod etiam habent codex AMBIAN. & MOLAN.

ROSWEYD. Adonianè : *In Smirna, natale ſancti Germanici martyris. Qui cum primævæ ætatis venuſtate floreret, per gratiam virtutis Dei, metum corporeæ fragilitatis excludens, ſponte præparatam beſtiam, damnatus a judice, jam provocavit, cujus dentibus* &c. pure. Marii & Marthæ. *Marii & Marthæ & filiorum ejus Audifax & Abacuc nobilium de Perſide.* Hi ad ſequentem diem pertinent.

AGONES MARTYRUM. Textui ſatis puro ſubjicitur tota annuntiatio : *Via Cornelia* &c. ut die ſequenti.

ALBERGEN & DANIC. Præfatam annuntiationem habent in principio, & in fine ſcribunt. *In pago Dorcaſino Corbionis monaſterio, depoſitio S. Launomari abbatis & confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Præfigunt etiam *Via Cornelia* &c. ſed cum de Pontiano egerint XIV Januarii, eam annuntiationem hic prætermittunt. Habent etiam in fine *abbatis &c.* in quo convenit CENTULEN. qui de Germanico ſcribit ut ROSWEYD. ſupra.

LOVANIEN. Cum prioribus conſonat, niſi quod elogium Marii &c. media fere parte mutilaverit.

BRUXELLEN. Incipit : *Roma, via Cornelia* &c. Tum : *Ieroſolima, Martha & Maria ſororum Lazari.* De Germanico & Pontiano, ſatis Tyrſi & ſoc. pure. Deinde : *Et paſſio ſancti Tyrſi glorioſi martyris cum ſociis ſuis*, ex die præcedenti. In fine: *abbatis & confeſſoris.*

HAGENOYEN. In prima de Germanico, ſatis purus eſt. Secundo loco : *In pago Dercaſino, ſancti Lauromari abbatis.* Tertia eſt : *Roma, via Cornelia* &c. De Pontiano egit cum aliis XIV Januarii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Germanici martyris incliti, qui traditus eſt ad beſtias. Launomari presbyteri & confeſſoris.*

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt *Launomari.*

ALTEMPSIAN. in Anglia auctus : *Translatio ſancti Burghwaladri epiſcopi & confeſſoris.* Tranſlat. Burgwaladri.

BELINUS. In utraque editione, poſt Germanicum & Pontianum, de *Mario & Martha* &c. eadem refert quæ jam diximus ab Uſuardo melius poni die ſequenti. Utrobique etiam habet : *In Laude civitate, ſancti Baſſani* [alii ſcribunt *Baſſiani*] *epiſcopi & confeſſoris.* In prima Baſſiani. editione deeſt Launomarus. Nil juvat errores typographicos recenſere.

EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit : *Colonia Aggripina, tranſlatio ſanctæ Antoninæ & aliarum* Tranſlat. *ſex virginum & martyrum de illa nobili ſocietate* Urſulanarum. *undecim millium virginum, ad eccleſiam parochialem ſancti Joannis Baptiſtæ.*

GREVEN. Poſt integrum Uſuardi textum, ſic proſequitur : *Iſte Launomarus puerulus pa-* De Launomaro. *rentum ſuorum gregem paſcens, victum ſuum egenis & peregrinis diſtribuebat; ipſe uſque ad ſolis occaſum, jejunium frequenter protrahens. Liberalibus deinde traditus litterarum ſtudiis, ſacerdoſque effectus, eremum adiit : ubi inter alia virtutum prodigia claudum curavit, ignis impetum ſigno crucis oppoſito extinxit, & nunoſam quercum, ejuſdem crucis virtute, in loco quo voluit tranſpoſuit. In Anglia, Joannis Brangualatoris eremitæ.* Joannis Brangualatoris. *Eodem die, ſecundum aliquos, Marii & Marthæ cum aliis, quos Uſuardus ponit die ſequenti. In Africa ſecundum Bedam* [quodnam Bedæ apographum viderit incertum eſt : nullum hactenus nec impreſſum, nec Ms nobis innotuit, ubi eo ordine habeatur martyrum ſeries hic appoſita, videlicet] *ſanctorum Pauli, Quinti,* Pauli & aliorum. *Geronti, Januarii, Saturnini, Succeſſi, Piæ, Germani, Julii, Gagi. In Suecia, beati Henrici* Henrici. *archiepiſcopi Upſalenſis & martyris. Qui Anglus natione, præfatam regens eccleſiam tempore ſancti Erici regis Sueciæ, cum eodem ad convertendam plebem Finlandiæ profectus, ob zelum juſtitiæ, à ſcelerato quodam trucidatus eſt. Cum autem idem ejus percuſſor, birretum S. martyris, capiti ſuo impoſitum amovere tentaret, cutem ſibi cum crinibus abſtraxit. In Anglia, ſancti Wolſtani epiſcopi* Wolſtani. *Wigornienſis & confeſſoris. Hic cum ab æmulis ſuis Synodo præſidentibus, tamquam imperitus baculum juberetur paſtoralem reſignare; libenter, inquit, reſigno, ſed non vobis. Et hæc dicens, baculum ipſum lapidi duriſſimo, quo tegebatur ſepulcrum ſancti Edwardi regis, ſic infixit, quod à nemine moveri potuit. Quo illi confuſi miraculo, ut baculum reaſſumeret præceperunt. Apud Coloniam Aggrippinam, tranſlatio ſanctæ Antoninæ virginis & martyris & aliarum ſex de ſocietate* ut ſupra ex editione Lubeco-Col. *Baſſiani Lau-* Baſſiani. *denſis epiſcopi & confeſſoris, vita & miraculis clari. Hic beatum Ambroſium Mediolanenſem viſitans, Clero ipſius obitum ejus prædixit, defunctumque tumulavit. Eodem die, Hugonis archi-* Hugonis. *epiſcopi. Item Contexti epiſcopi & confeſſoris.* Contexti.

MOLANUS. Poſt illa Uſuardi verba, *gladio percuſſus eſt*, addit fere ex Adone : *Conſummavit autem martyrium ſuum* XVIII *Kal. Februarii & ſublatum corpus ejus a Chriſtianis, ſepultum eſt*

XV *Kal. celebris vero dies ipſius agitur* XIV *Kal. Februarii, quando iterum ſacrum ejus corpus mutatum eſt.* Sequitur : *Via Cornelia* &c. ut die ſequenti. *In Laudo civitate, ſancti Baſſiani* &c. *Nicetii.* *Lugduno, Niceții epiſcopi. Monaſterio Corbionis, in pago Dorcaſſino* &c. *Eodem die, beati Contexti epiſcopi & confeſſoris.* Quæ habet minori charactere, de ſanctis Africanis ſecundum Bedam, de beato Henrico Upſalenſi, & ſancto Wolſtano, ex Greveno ad verbum deſumpta ſunt. Poſteriores editiones ab Uſuardo longius recedunt. Initium eſt, *Via Cornelia* &c. Poſt quæ ſequitur nota obſervatu digna : *Horum celebritas* inquit, *uno die prævenitur, quia dies paſſionis eorum, martyrio ſanctorum Fabiani & Sebaſtiani ſolummodo deputatur.* *Marii & Marthæ.* Feſta transferri, id notiſſimum eſt, prævenire multo rarius; quamvis non diffitear exempla ſuppetere, quibus id factum eſſe, contra Caſtellanum demonſtretur. Hoc novi in his editionibus accedit, quod beato Contexto locus aſſignetur, nempe: *Eodem die, Baiocas* &c. Henrico Upſalenſi, martyrii annus, ſcilicet, MCLI.

XIII *Kal.* *Die* 20.

Fabiani. ROmæ, natalis beati Fabiani Papæ, qui cum tredecim annis Eccleſiæ præeſſet, martyrium eſt paſſus tempore Decii, & in cimiterio Caliſti ſepultus. Eodem die Catacumbas, ſancti
Sebaſtiani. Sebaſtiani martyris, qui cum haberet principatum primæ cohortis, juſſus eſt ſub titulo chriſtianitatis à Diocletiano imperatore ligari in medio campo & ſagittari à militibus, atque ad ultimum fuſtigari
Marii & ſociorum. donec deficeret. Via Cornelia, ſanctorum martyrum Marii & Marthæ cum filiis ſuis Audifax & Abacuc, nobilium de Perſida, qui ad orationem venerant Romam tempore Claudii principis. E quibus poſt toleratos fuſtes, equuleum, ignes, ungues, manuum præciſionem, Martha in nympha necata, ceteri ſunt decollati & corpora eorum incenſa.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Pulſanen. contra alios omnes codices, pontificatum Fabiani ad duodecim annos reſtringit : alii Martyrologi nimium extendunt, ut in Obſervatione dicetur. *Præeſſet*, minus quidem ad exactam ſyntaxim, ſed tamen ita Beda, ex quo alii omnes, & codices noſtri excepto Molano, qui legit *præfuiſſet*, hîc & alibi ſatis libere antiquam ſimplicitatem corrigens. *Cimiterio* habent paſſim codices quos ſequimur. In *Calliſti*, *Caliſti*, *Calixti* ſæpenumero variant, ut mirum videri non debeat, ſi nec nos ſtabilem orthographiam ſervemus. Molanus iterum elegantius voluit ſcribere, *apud Catacumbas* : Pulſanen. & Munerat. *ad Catacumbas*: ceteri neglecta præpoſitione ponunt, *Eodem die Catacumbas*, & ita, licet magis barbare, legendum putavimus. *Ligari in medio campo*, haud dubie Uſuardi lectio eſt, ſecundùm Bedam & Adonem; Tornacen. & Munerat. ſcribunt *religari*. In Pulſanen. *fuſticari* pro *fuſtigari*, librarii mendum eſt. Hoc notabilius, quod ubi ceteri omnes recte ſcribunt, *nobilium de Perſida*, ſolus ille habeat, *hi nobiles fuerunt viri de Siria. Venerunt Rome*, Greven. *Rhome*, melius ex aliis *Romam*. Rurſus Greven. & Molan. *temporibus Claudii*, pro, *tempore* &c. Pulſanen. habet *manuum præciſiones*, ſervanda Bedæ & Adonis lectio in ſingulari. Item apud eoſdem Greven. & Molan. *in lympha*, legendum *in nympha*, ut bene probat Bollandus & fuſius explicat Caſtellanus pag. 340, ubi & alia de his Sanctis ſatis curioſe obſervantur.

Fabiani. O*BSERVATIO.* Inter antiquos Martyrologos ſingularem plane adverto in referendis iiſdem Sanctis concordiam. Habent omnes hos ſanctos Hieronymiana apographa, præter morem ſatis hîc conformia, habent Beda, Rabanus & Notkerus; atque in ſerie noſtra Romanum parvum, Ado, Uſuardus. Quærit Florentinius, quid innuat ea plerumque Hieronymianorum indeterminata formula: *Romæ in cœmeterio, Fabiani epiſcopi & Sebaſtiani*; & ſatis appoſite, ni fallor, ex Cypriano accipi putat antonomaſtice, pro *cœmeterio Calliſti*, idque ex Kalendario Bucherii confirmat, non integre locum referens, qui ita legendus eſt : XIII *Kal. Feb. Fabiani in Calliſti, & Sebaſtiani in Catacumbas.* Alia Kalendaria aut Sacramentaria referre ſupervacaneum reor, cum ab omni ævo ſatis conſecrata fuerit inclytiſſimorum Sanctorum memoria. Notabilis eſt Bedæ textus hujuſmodi : *Romæ, Fabiani epiſcopi, qui cum viginti quinque annis Eccleſiæ præeſſet, paſſus eſt marty-*
rium

Digitized by Google

rium tempore Decii & in cœmeterio Callixti ſepultus. Hæc ex eo deſcripſit Rabanus, aliqua ex Pontificalibus adjiciens, quæ omnia in Notkerum tranſierunt, alia adhuc parte, ex præfato fonte, paulo auctiorem. In Romano parvo ſimpliciter ponitur: *Romæ, Fabiani Papæ & martyris.* Ado Bedam ſequitur, ſub ea tamen cautione, ut cetera ex eo deſumens, pro XXV *annis* ſubſtituat: *Qui cum* XIV *annos, menſes* XI *ac* XII *dies.* Textum ſuum ex alterutro mutuavit Noſter, at rejecto utriuſque calculo, cum ſignavit, qui proxime ad veram chronologiam accedit. Cetera vide apud Bollandum & recentius apud Tillemontium tomo 3 à pag. 362. In textu Hieronymiano diei præcedentis, ex codice Lucenſi ultimo loco ponitur: *Romæ, paſſio ſancti Sebaſtiani martyris.* Duplicati feſti rationem *Sebaſtiani.* vel ſaltem conjecturam ibidem invenies. Romanum parvum tertio loco legit: *Et Sebaſtiani in veſtigiis Apoſtolorum ſepulti.* Ado prolixius Bedæ elogium totum tranſumpſit, excluſa ſolum Sebaſtiani patria, *de Mediolano.* Rabanus Bedam incorruptum reliquit, Notkero Adonem ſequente. Noſter brevius ſuum encomium ex diffuſioribus illis ſeu Bedæ ſeu Adonis contraxit, *Catacumbas* recte exprimens, de quibus vide Acta XXIV Junii à pag. 439, & Caſtellanum à pag. 353 multa erudite de Sebaſtiano ejuſque tranſlatione congerentem. An Acta vere ab Ambroſio ex autographis & authenticis compoſita ſint, merito dubitatur, at egregia eſſe, gravia & fide digna, omnes cum Heſſelio apud Molanum, Bollando, Ruinartio pag. 295, aliiſque fatentur; nec id Tillemontius negaverit, cujus compendium legi dignum eſt tomo 4 à pag. 515. Wandelbertus ſic hodie canit:

Tertia poſt decimam Fabiano præſule floret:
Cui partis Sebaſtianus virtute cohæret,
Romá quem vectum nunc Sueſſio læta frequentat.

Tertia annuntiatio in Hieronymianis eodem defectu laborat: *In cœmeterio, Marii, Mariæ & Marthæ, Audiſax & Abbacuc.* Hic vero Florentinius antonomaſiæ beneficio non utitur, *Soc.* ſed innominatum cœmeterium *Arenarium* cenſet eſſe *Viâ Corneliâ*, quæ in Epternacenſi & in Uſuardo ſignatur. Sola nomina exprimit Romanum parvum, quorum primum & ultimum variè a nonnullis contorta reperies; ut *Maris* vel *Marins*, pro Marii; *Ambacum*, *Ambacuc*, *Abachum* &c. Ceterum ex Beda rurſus derivantur quæcumque Rabanus, Ado, Uſuardus, Notkerus in ſuos textus tranſtulere. Hos inter minimum à fonte recedere videtur Uſuardus, ſi poſitionem excipias, nempe *via Cornelia*, quam ille ſolus præfixit, in Actis fortaſſe aut in aliquo Hieronymiano apograpbo repertam. De Actorum ſinceritate minus videtur dubitaſſe Bollandus quam Baronius; a ſelectorum collectione à Ruinartio excluſa ſunt. Equidem totius hiſtoriæ ſubjectum, ut ita loquar, ſatis verum exiſtimo, aſt omnia complanare, quæ Tillemontius objicit tomo 4 à pag. 673, difficillimum arbitror. Siquid tamen Bollandianis diſquiſitionibus ſuperaddi aut magis illuſtrari queat, id in loco præſtabimus, atque eo veritatis ſtudio, quo in ſimilibus verſari ſolemus.

AUCTARIA.

De Sebaſtiano. ANTVERP MAJ. In Fabiano Adonianus eſt. De Sebaſtiano etiam aliqua admiſcet hoc modo: *Qui in tantum carus erat Diocletiano & Maximiano imperatoribus, ut principatum ei primæ cohortis traderent. Quem Diocletianus, ubi Chriſtianum cognovit, nec a fide poſſe revocari, juſſit ligari in medio campi, quaſi ſignum ad ſagittandum, & ſagittari à militibus; qui cum ſagittis plenum quaſi hericius eſſet, putantes eum mortuum, abierunt.* Deſunt reliqua, quæ cum prioribus, melius in Beda vel Adone legentur. Sic & in tertia incompletus eſt: *Eodem die Romæ, natale ſanctorum martyrum Maris .... & Abacuc nobilium, qui ad orationem venerant Romæ, tempore Claudii principis.*

ROSWEYD. In Fabiano etiam Adonianus eſt. De Sebaſtiano ex eodem fonte alia ferme decerpit: *Qui jubeate .... quaſi ſignum ad ſagittam poſitus, ita ſagittis repletus eſt, ut quaſi hericius* *De Sebaſtiano.* *videretur. Dehinc intra paucos dies ſanitate recuperata, cum ipſos imperatores de perſecutione injuſta Chriſtianorum, libera voce corriperet, denuo captus, felici conſummatione martyrium excepit, ſepultuſque eſt in Catacumbas juxta veſtigia Apoſtolorum.* De Mario &c. die præcedenti.

AGONES MARTYRUM Fabiano adſcribuntur anni XIV. De Sebaſtiano pure. De reliquis pridie.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Uti pridie retulerunt martyres Perſas, ita eoſdem hodie prætermittunt. In Sebaſtiano puri ſunt. De Fabiano, poſt *Papa*, hæc ſolum interſerunt: *Qui decimus nonus poſt beatum Petrum.*

ALBERGEN. & DANIC. Cum prioribus conveniunt, ſed poſt *ſepultus*, adjiciunt inſuper: *Hic Chriſma conſtituit annis ſingulis in Cœna Domini colebrari.*

CENTULEN. *Romæ, paſſio beati Fabiani Papæ & martyris. Eodem die, ſancti Sebaſtiani martyris, cujus fide atque doctrina multi martyrio coronati ſunt. Item eadem die Romæ, ſanctorum Marii & Marthæ, cum filiis ſuis Audifax & Abacuc, nobilium de Perſida, qui ad orationem venerant tempore Claudii imperatoris.*

BRUXELLEN. Sic incipit: *Romæ, natale ſancti Sebaſtiani de Mediolano, ac comitum ejus. Qui cum* .... non omnino pure. Dein poſt *deficeret*: *Quem mortuum in cloacam miſerunt. Cujus corpus à quodam Lucinea inventum & in cripta juxta veſtigia*

De Fabiano. *ſtigia Apoſtolorum ſepultum eſt.* Tum de Fabiano, poſt, *Papæ & martyris*, ſic proſequitur : *Qui ſede vacante dum de futuri pontificis electione tractaretur, cum aliis affuit, & ſubito columba candida de cælo ſuper caput ejus deſcendens, dixit : Tu Romæ epiſcopus ordinaberis. Qui ſic divinitus electus, poſt laudabilem vitam, a Decio pro fide Chriſti decollatur. Hic ſtatuit ut omni anno in cæna Domini criſma conſecretur : & exactam curam habuit ut geſta martyrum in integrum colligerentur.* De Perſis, die præcedenti.

Hagenoyen. De Fabiano, paulo aliter primo loco annuntiat : *Qui fuit* XIX *poſt beatum Petrum, & per indicium columbæ, ſuper eum divinitus deſcendentis, in Papam eſt electus ſub Gordiano imperatore, & Eccleſiæ præfuit* XIII *annis. Iſte Fabianus reſtitit* [reſtitit] *Philippo imperatori volenti intereſſe Paſchæ ſollempniis, donec peccata ſua confiteretur & pœnitentiam ageret.* Vide Bollandum. *Hic ſeptem ſubdiaconos conſtituit, qui geſta martyrum colligeret* [colligerent.] *Tandem ſub perſecutione Decii, capitis amputatione martyrium complevit.* De Sebaſtiano, ſic habet : *Apud Cathecumbas, beati Sebaſtiani militis & martyris, qui multos in fide & paſſione confortavit, & multos ad fidem convertit. Hic cum haberet ....* non ſatis pure. *Sed poſtea præſentans ſe imperatoribus, conveniens illos de injuſta perſecutione Sanctorum, & ideo juſſus ad mortem fuſtigari & corpus ejus in cloacam projici.* De Perſis, die præcedenti.

Victorin. Ex Rabano poſt *ſepultus*, de Fabiano habet ſequentia : *Hic regiones diviſit diaconibus & fecit ſeptem diacones, qui ſeptem notariis imminerent & geſta martyrum in integrum colligerent.* Deinde hæc aſſuit : *Hujus temporibus ſupervenit Novatianus* [vult dicere *Novatus*] *ex Africa, & ſeparavit de eccleſia Novatianum, poſtquam Moyſes confeſſor in carcere defunctus eſt, qui fuit menſibus* XI.

Matric-Cartus-Ultraj. *Fabiani & Sebaſtiani, martyrum, Marii & Martha cum filiis nobilibus. Marcelliani & Marci, ac Tranquillini patris eorum, martyrum.* Marcelliani. Marci &c. Spectant hi ad XVIII Junii, hîc autem Sebaſtiano forte juncti ſunt, quod eorum geſta in illius Actis comprehendantur.

Remens. eccleſiæ SS. Timothei & Apollinaris : *Lugduno Galliæ, ſancti Clementis presbyteri.* Clementis. De eo meminerunt apographa Hieronymiana ; uti etiam Acta noſtra perpaucis.

Editio Lubeco-Col. De Fabiano ſolum inſerit ut ſupra : *Qui* XIX *poſt beatum Petrum. Eodem die Romæ ad Catacumbas, natale ſancti Sebaſtiani martyris. Qui cum haberet* ut ſupra &c. De Perſis etiam die præcedenti.

Belin. Utraque editio in textu non omnino pura eſt : omittit Perſas, de quibus egit die præcedenti ; & in utraque ſubjicitur : *Civitate Taurina, ſanctorum martyrum Solutoris, Adventoris & Octavii.* Solutoris. Adventoris. Octavii. Sunt hi ex celebri legione Thebæa & in Prætermiſſis remittuntur ad XX Novembris, quo die eorum meminit Martyrologium Romanum.

Greven. Præter morem, hoc unicum habet additamentum : *Eodem die, beati Polecronii martyris.* Polychronii. Duo in Prætermiſſis Polychronii memorantur, uter eorum ſit, hactenus neſcimus.

Molan. In prima editione : *Civitate Taurina, ſanctorum martyrum Solutoris, Adventoris & Octavii* ; ex Belino. *Lugduno Galliæ, ſancti Clementis presbyteri.* De quo ſupra. In poſterioribus adjungitur : *Die vigeſima, ſancti & theophori patris Euthymii magni.* Euthymii. De ipſo in Actis fuſe, & forte alia in Supplemento addi poterunt. Tum typis minoribus : *Eodem die ſancti Mauri epiſcopi Ceſenæ civitatis & confeſſoris, eximiæ ſanctitatis viri.* Mauri. *Obiit Dagobertus rex Francorum.* Dagoberti. *Conſtitutum eſt autem a Domino Joanne abbate, & univerſo capitulo Mareſanenſi, ut dies anniverſarius ejus ſolemniter celebretur, pro eo quod idem glorioſus rex & Mathildis regina ejus, cum beatam virginem Euſebiam de fonte ſalutari ſuſcepiſſent, Villam Vernineum, & vinum, quod ad uſus noſtros de Francia adduceretur, regali munificentia contulerunt.* Vide Prætermiſſos.

XII *Kal.* *Die* 21.

Publii. NATALIS beati Publii epiſcopi, qui ſecundus poſt Dionyſium Areopagitam Athenienſium eccleſiam nobiliter rexit, & præclarus virtutibus, ac doctrina præfulgens, ob Chriſti martyrium glorioſè coronatur. Agnetis. Romæ, paſſio ſanctæ Agnetis virginis, quæ ſub præfecto Urbis Symphronio ignibus injecta, ſed his per orationem ejus extinctis, gladio percuſſa eſt. In Hiſpaniis civitate Tarracona, Fructuoſi & ſoc. ſanctorum martyrum Fructuoſi epiſcopi, Augurii & Eulogii diaconorum, qui tempore Galieni primò in carcere truſi, deinde flammis injecti, exuſtis vinculis, manibus in modum crucis expanſis, orantes ut urerentur obtinuerunt. Patrocli. Trecas, ſancti Patrocli martyris.

Ex *Prat. Herin. Torn. Pulſan. Munerato, Greveno, Molano* & *Agonibus martyrum.*

VARIA LECTIO. Pulſan. ſcribit *ſancti Publii* & ita paſſim recentiores codices cum Antv, Max-Lubecana &c. Idem legit *Ariopagitam* uti & Herin. & Tornac. quod vix obſervatu dignum in præfatione monuimus. Greven. & Molan. tranſpoſuerunt *nobiliter rexit*, legentes *rexit nobiliter*. Plus aliquid auſus Pulſan. elegantius legere credidit,

didit; *Athenienſium nobiliter rexit eccleſiam.* Muneratus ſecundæ editionis, neſcio quomodo, *& præclarus virtutibus,* vertit *& prædicans virtutibus.* Et ſic in Agonibus martyrum. Rurſus Pulſan. pro *glorioſè coronatur*, poſuit *glorioſè occubuit.* Greven. & Molan. titulo *virginis* apponunt *& martyris.* Munerat. contra, ſenſum hiulcum facit, omittendo *qua ſub præfecto. Symphronio* legunt codices probati omnes poſt Adonem; Pulſan. cum aliis, forte Bedam imitatis *Simpronio* vel *Sempronio.* Item *Tarracona* illi, hi cum Munerato & Agonibus MM. *Terracona*, utri rectius, non diſputo. *Tuguris* pro *Auguris* in Pulſan, ſcriptoris vitium reputo, uti *Galeni* pro *Galieni* in Agonibus MM. Melius ſcriberetur *Gallieni*, ſed codices ſequimur. Lego, *in carcere truſi,* quod ita Uſuardum ſcripſiſſe ſentiam, melius dixerat Ado *in carcerem.* Ceterum recedunt Pulſan. Greven. & Molan. qui id corrigendum putarunt. Agones MM. pro *expanſis* habent *expaſſis.* Greven. omiſit vocem *orantes*, ante, *ut urerentur*; forte quod ſenſum obſcuriorem eſſe adverterit; ſed maxime improbanda Pulſan. Codicis licentia, ita corrigentis: *In carcerem ſunt retruſi: deinde flammis injectis ut urerentur. Sed exuſtis vinculis, manibuſque in modum crucis expanſis, orando obtinuerunt martyrii palmam. Trecas* ſcribunt omnes, medii ævi ſtylum ſecuti, liberior Grevenus habet, *Trecis*, cum Agonibus martyrum. Præferenda eſt qualiſcumque Uſuardi lectio.

OBSERVATIO. Codices noſtri Uſuardini optimæ notæ concorditer primo loco *Publium* annuntiant, plures alii cum Belino *Agnetem* præpoſuere. Et ita habent apographa Hieronymiana, Romanum parvum, Rabanus & Ado. Cur id mutandum cenſuerint Uſuardus & Nutkerus, non facile divinaveris. Neque enim ætatis ordo prætexi poteſt, nam ea ratione in ultimum locum rejicienda fuiſſet celeberrima *Agnes*, tametſi cum Bollando ſtatuas ſub Valeriano & Gallieno, non ſub Diocletiano, ut probabilior fert ſententia, martyrii coronam adeptam. Hic itaque ceteris omnibus anteponitur *Publius*, quem ex iis unum cenſemus, cujus prima in Faſtis ſacris memoria auctori Romani parvi accepta debetur, nam qui in Hieronymianis apographis *Puplius, Publius*, vel *Publius* inter alios martyres connumeratur, nullam cum hoc noſtro connexionem habet, & falli plane opinor Caſtellanum, qui ex illis nomen deſumptum exiſtimat. En modo Romani parvi verba: *Athenis, S. Publii epiſcopi, qui Militenus à Paulo epiſcopus ordinatus.* Aliter Ado: *Item apud Athenas, B. Publii epiſcopi, ob Chriſti martyrium coronati.* Et quidem ſic excluduntur difficultates chronologicæ, quibus ſe implicat in feſtivitatibus Apoſtolorum, dum Publium Militenum, Dionyſii Areopagitæ immediatum ſucceſſorem conſtituit, quod à Bollando citati, viderunt Baronius & Halloixius & recentius tomo 2 variis locis impugnat Tillemontius. An Noſter Adonem contrahens obſervatam difficultatem evitare voluerit, non eſt promptum aſſerere, certe ita annuntiationem formavit, ut verum vel ſaltem vero proximum attigerit. *Publii.*

Veriſſime ab Hieronymo pronuntiatum eſt ep. 8 ad Demetriadem (quæ in nova editione 97) ſub finem, *omnium gentium litteris atque linguis laudatam* eſſe *Agnes vitam*, ut egregie probant Ambroſii, Auguſtini, Gregorii & tot aliorum encomia. *Præcipue in eccleſiis*, inquit idem Hieronymus; imo in antiquiſſimis quibuſque Kalendariis, Martyrologiis, Sacramentariis. Bucherianum imprimis diſerte legit: *Agnetis in Nomentana.* Carthaginenſe: *Sancta martyris Agnes.* Frontonis, quaſi ad geminati feſti diſtinctionem: *Natale ſancta Agne de paſſione*, ubi melius legeretur *Agnes* à recto *Agne.* Hieronymiana, primo loco habent: *Romæ, paſſio Agnetis virginis.* Brevius, Romanum parvum: *ſancta Agnetis virginis.* Bedæ elogium totidem fere verbis à Rabano & Adone in Martyrologio tranſumptum eſt; Noſter, qui ex poſtremo cetera, & hoc veroſimiliter mutuatus eſt. Aſt in eodem Adone inter feſtivitates Apoſtolorum diffuſior texitur hiſtoria, quam dicere poſſis Actorum illorum compendium, quæ ſub Ambroſii nomine circumferri ſolent, ex quo pluſcula à Notkero decerpta ſunt. An vere Ambroſiana Acta crediderit Bollandus, eſt cur dubitem, utcumque tamen fuerit, ab eruditis hodie ſancto illi Doctori paſſim abjudicantur. Nec ſane magna ea jactura reputanda eſt, cum ab ipſo Ambroſio lib. 1 de Virg. cap. 2, à Prudentio, Maximo Taurinenſi & tot aliis Patribus cumulatiſſime compenſetur. Vide Ruinartium inter ſelecta à pag. 503, ubi Prudentii hymnum 14 & citatum Ambroſii locum illuſtrat. Tillemontius tomo 5 à pag. 344, & Caſtellanus in hodiernis notis, nonnulla obſervant, quæ in Supplemento examinari poterunt. De ſola Agnete cecinit Wandelbertus: *Agnetis.*

Bis ſexta eſt, Agnes quam virgo & martyr honorat.

Martyres Tarraconenſes commemorant Hieronymiana, ad quos paucula notavit Florentinius, alibi fortaſſe diſcutienda. Fallitur iterum Caſtellanus, dum in omnibus Martyrologiis proſaïcis eorum nomina reperiri affirmat, quandoquidem nec Beda, nec Romanum parvum, de iis meminerint. Signat ipſos Florus cum proprio ſibi elogio. Ado elegantius ex Actis compoſuit quod Noſter in pauciora redegit. Rabanus ſolum Fructuo- *Fructuoſi & ſoc.*

ſum ſeligit, eique perperam attribuit *regulas monachorum*, multis poſt ſeculis a Fructuoſo Braccarenſi epiſcopo adornatas; Notkerus Adonem ſequi maluit. Acta à Bollando illuſtrata authentica eſſe, fatetur Ruinartius, quem vide à pag. 219, & Tillemontium tomo *Patrocli.* 4 à pag. 198. Ex laudatis Hieronymianis etiam ſumptus eſt *Patroclus* Trecenſis: *Trecas, paſſio ſancti Patrocli martyris*: qui male ab Acherio inter adjectitios computatus eſt. Ex iſto fonte eum acceperunt Rabanus & Ado, cum ea diverſitate, quod ille locum notare neglexerit, hic vero diſtinctius: *Apud Trecas*. Cur Noſter minus eleganter ſcripſerit, cur Notkerus omiſerit, non eſt operæ pretium inquirere. Satis patet Uſuardum ſua omnia ex Adone deſumpſiſſe. Quod autem hîc & alibi à Baronio vel Bollando Bedam citari advertas, de pridem vulgato intellige, quod ſupra monuimus, quodque in cautelam paſſim indicare Bollandus conſuevit. De Patrocli Actis & tranſlatione, diligenter agit Bollandus, quibus adde quæ recentius obſervavit Tillemontius tomo 4 à pag. 203.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Incipit ab Agnete, in qua ſatis purus eſt. Tum: *Apud Athenas, natale ſancti Publii epiſcopi & martyris.* Tarraconenſes carent elo- *De Patroclo.* gio. Demum: *Trecas, paſſio ſancti Patrocli martyris, tempore Aureliani imperatoris. Qui poſt diverſos, quos pro Chriſto ſuſtinuit, agones, capitis obtruncatione martyrium conſummavit & ſepultus non longe eſt.*

ROSWEYD. De Agnete, bene. De Publio, ut Ado in Martyrologio: *Item apud Athenas, beati Publii epiſcopi, pro Chriſto martyrio coronati.* In Tarraconenſibus elogium conſtringit: *In Hiſpania civitate Tarazona, natale ſanctorum Fructuoſi epiſcopi, Augurii & Eulogii diaconorum, qui tempore Galieni, ſub Emiliano præſide martyrio coronati ſunt.* In ultima purus eſt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Toto textu ſatis puri ſunt, ſed in elogio Terraconenſium ex Adone ſupplent, quod Uſuardus prætermiſerat: *Et mox quidam ex fratribus & filia præſidis, quæ adſtabat, viderunt Sanctorum animas cælum conſcendere coronatas.* Eadem habent codices mediæ notæ ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. non minus ſinceri, ſi Agnetem Publio non præponerent.

LOVANIEN. Etiam præfigit Agnetem; ſed præterea mutilus eſt, carens toto Publii elogio.

CENTULEN. *Apud Athenas, ſancti Publii epiſcopi & martyris, quem docuit & ordinavit ſanctus Paulus Apoſtolus. Romæ, paſſio ſanctæ Agnetis virginis, ſub judice Simphonio.* In Tarraconenſibus, poſt *dyaconorum*, addit, *& martyrum*, carens elogio. In ultima purus eſt ſed adjicit, *tempore Aureliani.*

BRUXELLEN. De Agnete, ſubdit: *Cujus cotidie in Canone Miſſæ memoramus.* De Publio, Adonis elogium inter feſtivitates Apoſtolorum cum Uſuardino ſic fere commiſcet: *Apud A-* *De Publio.* *thenas, beati Publii epiſcopi & martyris. Qui pridem princeps inſulæ quæ dicitur Militena, cum beatum Paulum navigantem Romam, per triduum hoſpitio ſuſceptum humanè tractaſſet, & Paulus patrem ipſius febribus & diſſenteria laborantem per impoſitionem manus ſanaſſet, cœpit ſancto Paulo adhærere. Qui ipſum poſtea epiſcopum ordinans, ad prædicandum direxit. Hic fuit ſecundus poſt Dyoniſium &c.* In Tarraconenſibus non omnino purus eſt, & ex Adone adjicit idem quod ſupra. In fine: *Eodem die Trecas, tempore Aureliani imperatoris, paſſio ſancti Patrocli martyris glorioſi, qui Suſatis requieſcit.* Vide Bollandum.

HAGENOYEN. In Publio ſatis purus, ſecundo loco habet de Tarraconenſibus ut ANTVERP. &c. ſuperius. De Agnete ſic habet: *Romæ, paſſio ſanctæ Agnetis virginis & martyris. Quæ in juventute ſua ſponſum elegit ſibi Deum, & ideo filium præſidis Symphronii recuſans; & ob hoc turpiter eſt denudata & crinibus ſuis tecta à Deo, & ab angelo in lupanari cuſtodita. Hæc poſtquam filium præſidis, qui illam contaminare voluit, à morte ſuſcitavit, in ignem projicitur & occiditur, ſed non læditur igne: tandem gladio percutitur & ſubiit mortem. Eodem die Trecas* &c.

MATRIC-CARTOS-ULTRAJ. Sic legit: *Agnetis virginis & martyris ſolemnitas.* Et in margine; *Ex ſpeciali licentia Capituli, propter præſentiam corporis ipſius, quod eſt in eccleſia ſancti Martini Trajectenſi, valde ſolenniter in loculo argenteo deaurato locatam.* Molan. in poſterioribus editionibus, ipſi Uſuardi textui, litteris curſivis, de eadem ſancta hæc interſerit; *Cujus reliquiæ habentur in Trajecto inferiori.* Videantur Bollandus & Caſtellanus.

BELIN. 1a editio mutila eſt, altera ferme integra, ſed utraque ab Uſuardo diſcrepat, quod primus locus Agneti tribuatur.

EDITIO LUBECO-COL. Ab Agnete etiam incipiens, Uſuardino elogio, poſt *Virginis*, hæc verba interponit: *Quæ decimo tertio ætatis ſuæ anno, temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum, ſub præfecto urbis* &c. In Publio, purus eſt. In MM. Tarraconenſibus Adonem potius quam Uſuardum deſcribit. De Patroclo ſic habet: *Eodem die Trecas, ſancti Patrocli martyris, qui tempore Aureliani imperatoris decollatus eſt.*

GREVEN. *Iſte Patroclus civis erat Trecaſſinæ* *De Patroclo.* *urbis, ſed Chriſti amore, contemptis divitiis, ad palmam martyrii poſt compedes, ignitas catenas, & fuſtes ſuperatos, capitis abſciſſione pervenit. Vitalis, martyris Agaunenſis.* *Vitalis.* *Meynradi eremitæ &* *Meynradi.* *martyris. Tranſlatio S. Vincentii Levitæ. Arvernis, Aviti epiſcopi.* *Aviti.* *Hermis epiſcopi. Item ſancti* *Hermis.* *Cæleſtini.* *Celeſtini.*

MOLAN. edit. prima minuto charactere: *Ancyra Galatiæ, S. Buſyris egregii martyris.* *Buſyris.* Tripartitæ lib. 6 cap. 13. *Meinradi eremitæ & martyris Augienſis.* Editiones alteræ ſic habent: *In inſula Augienſis monaſterii, Meinradi eremitæ & martyris anno* DCCCLX. *Die* XXI, *ſancti* *Maximi.* *patris Maximi confeſſoris, & ſancti Neophyti.* *Neophyti.* *Eodem die, ſanctorum martyrum, Eugenii, Canidii,* *Eugenii* *Valeriani & Acylæ.* *& ſoc.* De Maximo vide Prætermiſſos: utrum Neophytus ille Anaſtaſius ſit, me latet. Vide Acta pridie, & hodie Prætermiſſos.

XI *Kal.* *Die* 22.

Natalis ſancti Timothei, diſcipuli beati Pauli. Hic ab eodem *Timothei.* Apoſtolo epiſcopus Epheſo ordinatus, poſt multos pro Chriſto agones, martyrio coronatus eſt. Eodem die apud civitatem Valentiam, ſub Daciano Hiſpaniarum præſide, ſancti Vincentii levitæ *Vincentii* & martyris. Cujus paſſionis nobilem triumphum conſpicuus verſificator Prudentius luculenter verſibus exequitur: ſanctus quoque Auguſtinus ejuſdem martyris præconium, quanto ſit laudis honore excipiendum, quodam ſermone commendat. Romæ ad aquas Salvias, ſancti Anaſtaſii monachi & martyris. Qui poſt plurima tormenta car- *Anaſtaſii.* ceris, verberum & vinculorum, quæ in Cæſarea Palæſtinæ perpeſſus fuerat à Perſis, poſtremò multa pœna affectus atque ad ultimum decollatus eſt cum aliis ſeptuaginta. Ipſo die civitate Ebteduno, ſanctorum martyrum Vincentii, Orontii & Victoris. *Vincentii & ſoc.*

Textus deſumitur ex *Herinien. Tornacen. Munerat. Greven. Molan.* & *Agonibus martyrum.*

V*ARIA LECTIO.* Vix notatu dignæ ſunt leviculæ diſcrepantiæ. Greven. & Molan. pro *beati Pauli*, ſcribunt *ſancti.* Idem Molan. & alii, *epiſcopus ordinatus*, item *Epheſi*, ceteri melius cum textu, *epiſcopus Epheſo ordinatus.* In Tornacen. ubi de Vincentio annuntiatur, *eodem die apud civitatem* &c. omiſſa eſt vox *die*, amanuenſis vitio, quo etiam in Munerato ſcriptum *Giſpaniarum.* Herinien. poſuit, *poſt multos agones pro Chriſto;* certa apparet & aliquantulò elegantior Uſuardi tranſpoſitio. Rurſus idem codex legit, *cujus paſſionem nobilis triumphi.* Melior eſt textûs lectio, eaque in tota Vincentii annuntiatione vere & germane Uſuardina, non ea quam ipſi tribuit Bollandus, à codice Pratenſi deceptus, ex quo citat ſequentia: *Apud Valentiam civitatem Hiſpaniæ, ſancti Vincentii levitæ & martyris, cujus certaminis triumphum, temporibus Diocletiani & Maximiani, poſt nimiam cædem ac gravia torment , textus ipſius paſſionis ſub Datiano præſide completum eſſe declarat.* Aſt genuina hæc Uſuardi eſſe, codicibus omnibus aliis, excepto Aquicinctino, repugnantibus, haud umquam ut crederem induci potui. Quam vero id recte pridem ſenſiſſem, docuit ſubinde Caſtellanus, numquam ſatis laudandus mihi adjutor in conſulendo præfato Pratenſi codice. Scripſit enim, totum textus noſtri elogium, ut primum ibi exaratum erat, ab imperito fortaſſe quopiam eraſum fuiſſe, & ſuperſcripta quæ modo citavimus, unde patet eum quoque codicem reliquis noſtris olim conformem fuiſſe, atque adeo ipſiſſimam Uſuardi lectionem à nobis in textu exhibitam. In Agonibus martyrum habetur, *ad aquas Salinas*, in Molan. *apud aquas Salvias.* Demum Molan. idem & Greven. ponunt: *In Galliis civitate Ebreduno.* Nemo non videt, textus noſtri lectionem ex aliis eſſe præferendam. In Greven. aliquid redundat.

O*BSERVATIO.* Quam authentica ſunt Timothei geſta, utpote quorum præcipue *Timothei.* teſtem habemus ipſum Doctorem gentium, tam eſt dubius dies quo martyrii lauream promeritus ſit. Baronius ad XXIV Januarii ſic notam ſuam orditur: *Agunt de eodem* (Timotheo) *hac die* (nempe XXIV Januarii) *ceteri Latinorum; Græci autem* XXII *hujus.* De Græcis vera prædicat, de Latinis non item: nam Hieronymiana, &, ſi inter ea numerari poſſit, ipſum S. Cyriaci MS. quo Baronius uſus eſt, ac præterea Florus eum ſignant XXVII Septembris; Wandelbertus XVI Maii; Uſuardus autem ejuſque præcipui codices & quidem Belinus & recentiores alii, eum expreſſiſſime annuntiant hoc die XXII Januarii. Itaque *ceteri* illi reducuntur ad Bedam, Romanum parvum, Adonem, Rabanum & Notkerum. Porro Bedæ, Romani parvi & Rabani phraſis breviſſima eſt; paulo longior Notkeri ex Adone inter feſtivitates Apoſtolorum, unde etiam noſtra deſumuntur, omiſſa dumtaxat tranſlatione reliquiarum, de qua Uſuardus IX Maii, Adoniana aliqua hodierna in eum locum transferens. Quâ autem causâ motus ſit ad deſerenda ſolitorum ductorum veſtigia, nuſquam reperio, niſi præter morem Græcos hîc imitari voluerit. Acta à Polycrate ſcripta, aliaque à Metaphraſte diffuſius deducta, optime illuſtravit Bollandus. Vide etiam Caſtellani notam à pag. 393, & accuratam vitæ ſynop-

 ſim

ſim apud Tillemontium tomo 2 à pag. 142. *Quouſque vel Romanum imperium, vel Chriſtianum nomen extenditur*, Auguſtini verba ſunt, *omnis regio, omnis provincia, natalem gaudet* *Vincentii.* *celebrare Vincentii.* Hinc in vetuſtis Eccleſiæ monumentis notiſſima ejus memoria. Non ſolus in Hieronymianis colitur, ſed epiſcopo *Valerio* & octodecim, imo & pluribus ſociis conjunctus, de qua turma diligenter agit Bollandus & poſt illum Florentinius in notis: tu plerorumque ſodalium nomina ex inſigni Prudentii hymno accipe, ac quo die ſinguli collocandi ſint, ex citatis ſcriptoribus diſce. Romanum parvum indeterminatum relinquit martyrii locum: *Sancti Vincentii diaconi & martyris in Spaniis:* nec clarius ſcripſerat Beda. Elogium ex probatiſſimis Actis, tametſi non præſidialibus, concinnavit Ado; Noſter vero, pro ſingulari in S. Vincentium pietate, encomium adornavit quod ab aliis rejectum, ab aliis non ſincere redditum eſt. Aliam hiſtoriam texuit Florus, aliam Rabanus, ſed Notkerus Adonem deſcripſit. Habes in Actis noſtris quæ de tranſlationibus & miraculis operoſe collecta ſunt. Vide præterea Ruinartium à pag. 387; notam Caſtellani pag. 375, & vitam gallicè deductam à Tillemontio tomo 5 à pag. 215.

Anaſtaſii. *Anaſtaſii monachi ad aquas Silvias*, pro *Salvias* meminit Romanum parvum. Beda paulo fuſius: atque ampliori non nihil elogio Viennenſis: Primum ſecutus eſt Rabanus; Notkerus alterum, quem & Uſuardus, expuncta tranſlatione, ſic expolivit ut in textu retulimus. Acta ejus tam præclare à Bollando illuſtrata ſunt, ut nihil deſiderari poſſe videatur. Vincentium & Anaſtaſium ita conjunxit Wandelbertus:

Undecimam levita ſacer Vincentius ornat,
Huic & Anaſtaſium virtus conjungit opimum.

Ultima annuntiatio pure Uſuardina eſt, non Adoniana, ut recte, meâ quidem ſen- *Vincentii & ſoc.* tentiâ, ſancivit Roſweydus. Nequeo conjicere unde *Vincentium* illum & ſocios acceperit Uſuardus, at niſi vehementer fallor, idem hic *Vincentius Caucoliberitanus*, qui ab Hieronymianis, Adone & aliis, imo & ab Uſuardo ipſo, recolitur XIX Aprilis, ut bene ibi obſervavit Papebrochius pag. 622, quem ſecutus eſt Caſtellanus in notis pag. 37, nec non Tillemontius tomo 5 pag. 62. Quod autem hodiernus Vincentius comites habeat, alter ſolus ſit, facile alibi componi poterit. Interim puram & ſimplicem Uſuardi lectionem ſartam tectam ſervare voluimus.

AUCTARIA.

PRATEN. De mutatione in eo codice facta, abunde in Variantibus dictum eſt.

ANTVERP-MAJ. Timotheum rejicit ad XXIV Januarii. Incipit itaque: *In Hiſpaniis civitate Valentia, paſſio ſancti Vincentii levitæ & martyris.* In Anaſtaſio ferme, in Viocentio, Orontio &c. omnino purus eſt.

ROSWEYD. Timotheum etiam diſtulit. *In Hiſpaniis, ſancti Vincentii diaconi & martyris, qui ſub impiiſſimo Daciano præſide, multa paſſus tormenta, martyrio meruit coronari. Ipſa die in Galliis civitate Ebreduno, ſanctorum martyrum Vincentii* &c. In Anaſtaſio, quem ultimo loco refert, plane Adonianus eſt.

PULSANEN. In Timotheo & Vincentio purus, ita diem claudit: *Romæ ad aquas Salvias, ſancti Anaſtaſii monachi & martyris.* Reliquis omnibus, neſcio cujus vitio, præteritis.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Rejecto etiam in XXIV Timotheo, ſic incipiunt: *In Hiſpaniis civitate Valentia, ſub Daciano impiiſſimo præſide, ſancti Vincentii levitæ* &c. pure toto reliquo textu.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Superioribus ſimiles ſunt in transferendo Timotheo ad XXIV, & ferme etiam in ceteris.

LOVANIEN. In boc præterea deficit quod Anaſtaſii elogium mutilaverit.

CENTULEN. *In Hiſpaniis civitate Valentia, paſſio beati Vincentii archidiaconi & martyris, ſub præſide Daciano. Romæ ad aquas Salvias, ſancti Anaſtaſii monachi & martyris. Eodem die in Galliis civitate Ebreduno, ſanctorum Vincentii, Orontii & Victoris martyrum* De Timotheo XXIV.

BRUXELLEN. *In Hiſpaniis civitate Cæſarauguſta ſeu Valencia, ſub Daciano* &c. ſatis pure. Tum de tribus Ebredunenſibus ut ſupra. In Anaſtaſio Adonianus eſt. In fine autem recentiori manu ſuperadditur: *Item, ſancti Joannis Eleemoſynarii, qui fuit patriarcha Alexandrinus.* *Joannis Eleemoſyn.* Vide Auctaria diei ſequentis.

HAGENOYEN. *Apud Valentiam civitatem, De Vinceat. paſſio ſancti Vincentii levitæ & martyris ſub Dyocletiano imperatore, agente Daciano Hyſpaniarum præſide, fuſtibus caſi, eculeo ſuſpenſi, ardentis lamina pectori ejus impreſſi, vulnera ejus ſale aſperſi, tenebroſo carceri impoſiti, & ſuper teſtas acutas volutati; & cum hæc omnia viciſſet, in lecto molli moritur. Cujus paſſionis nobilem* &c. In Anaſtaſio & Ebredunenſibus ſatis purus eſt. In fine: *Urbani* *Item, tranſlatio corporis ſancti Urbani epiſcopi & tranſlat. confeſſoris.* Hæc, procul dubio de Lingonenſi intelligi voluit, de quo vide Acta die ſequenti.

AQUICINCT. De Vincentio idem habet elogium quod ſupra ex Pratenſi retulimus. In reliquis purus eſt.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130. *Dominici* *Et natale ſancti Dominici abbatis.* *abbatis.*

CAMBERIEN. Conventualium S. Mariæ. *Item, ſancti Ulfi martyris.* Refertur à Bollando *Ulfi.* in Prætermiſſis, defectu ſufficientium documentorum de cultu &c.

BIGOTIAN. ſignatus D 9. De ſancti Urbani tranſlatione habet ut ſupra. Sed BIZUNTICEN. paulo clarius: *Apud Divionem, tranſlatio corpo-* *Urbani.* *ris ſancti Urbani, epiſcopi & confeſſoris.*

VA-

Dominici. Vatican. ſignatus num. 5949. De Timotheo, nihil. Adjicit: *Tranſitus Domini Dominici ſacerdotis & monachi.*

Potiti. Altemps. *Civitate Sardicia, ſancti Potiti martyris, ſub Antonino imperatore.* Eſt hic, opinor, de quo ex aliis inter Auctaria egimus XIII Januarii.

Gaudentii. Florentin. *Item, depoſitio ſancti Gaudentii, epiſcopi urbis Novarienſis, confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri.*

Bertulphi. Editio Lubeco-Col. Transfertur Timotheus. De Vincentio tormenta aliqua ex Adone enumerantur. In Anaſtaſio etiam Adoniana eſt. Tum: *In Blanduno, ſancti Berdulphi confeſſoris.* Vide infra. In fine, de Ehredunenſibus ſatis pure.

Belin. In textu non omnino purus eſt: annuntiationes ſic tranſponit, ut Vincentius primum locum occupet, Timotheus tertium. In fine autem ſubdit: *Eodem die apud Novariam, depoſitio ſancti Gaudentii, epiſcopi & confeſſoris.*

Epiphanii. Anaſtaſii. Greven. *Eodem die, Epiphanii epiſcopi Ticinenſis, id eſt Papienſis & confeſſoris. Anaſtaſii abbatis, qui ut refert Gregorius, I Dialog., Romanæ primum Eccleſiæ notarius fuit, ſed ſoli Deo vacare deſiderans, monaſterium juxta Neptanam urbem ſitum ingreſſus, per multos annos in ſanctis actibus vitam duxit, eique monaſterio, ſollerti poſt cuſtodia, præfuit. In Blanduno, ſancti Berdulphi confeſſoris.* Bollandus rectius *Bertulphum* vocat, *in Blandinio*, ſed Acta remittit ad v Februarii. *Bertulphi.*

Molan. Aliis litteris de Vincentio totum Adonis elogium inſerit, quod hic deſcribere ſupervacaneum judico, cum in ipſo fonte purius legi poſſit. In fine minoribus typis de Anaſtaſio, ex Greveno tranſtulit quæ proxime dedimus. Deinde: *Eodem die, Epiphanii epiſcopi Ticinenſis, id eſt Papienſis & confeſſoris, qui in Hildeſem eſt tranſlatus.* Denique: *Romæ, ſancta Bleſilla matrona, de qua B. Hieronymus ad Marcellam.* Editiones aliæ hic iterum ab Uſuardi puritate recedunt, dum ex hoc loco Timotheum transferunt ad IX Kalend. In fine adduntur, quæ ſupra: *Eodem die apud Novariam, depoſitio ſancti Gaudentii, epiſcopi & confeſſoris. Papiæ, ſancti Epiphanii, epiſcopi & confeſſoris.* *Bleſillæ.*

X. *Kal.* *Die* 23.

PHilippis, beati Parmenæ, qui fuit unus de ſeptem diaconibus. Hic traditus gratiæ Dei à fratribus, injunctum officium prædicationis plena fide conſummans, martyrii gloriam adeptus eſt. Romæ, natalis ſanctæ Emerentianæ virginis & martyris, quæ dum oraret ad ſepulchrum ſanctæ Agnetis, ac ſimul orantes à gentilium læſione defenderet, lapidata eſt ab eis. In Mauritania civitate Cneocæſarea, ſanctorum Severiani & Aquilæ uxoris ejus, ignibus combuſtorum. Apud urbem Antinoum, ſancti Aſclæ martyris, qui primo atrociſſimè ſuſpendio tortus, deinde flammis lateribus admotis exuſtus, ad ultimum pretioſam Deo animam, in flumen præcipitatus, reddidit. *Parmenæ. Emerentianæ. Severiani & Aquilæ. Aſclæ.*

Sic legunt, *Praten. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Greven. Molan.* & *Agones martyrum.* Accedere poſſunt, *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Albergen. Danic* & *Editio Ultraject-Belg.* ab aliis modice diſcrepantes.

VARIA LECTIO. In Agonibus martyrum eſt, *de ſeptem diaconis.* Pulſanen. vocem ſuperfluam textui addidit, legens: *de ſeptem primis diaconibus*, ſatis enim intelligitur è numero primorum fuiſſe, etiam ea voce prætermiſſa. Adde quod ſequentia tranſponat, *traditus à fratribus gratia Dei, injunctumque* &c. Præterea, ubi textus legit, *ac ſimul orantes à gentilium* &c. Idem codex reſecat, *ac ſimul orantes*, ponitque, *ut à gentilium* &c. Librarii error eſt apud Grevenum *Mauricania* pro *Mauritania.* Scripſi *Cneocæſarea*, quod ita cogant præcipui noſtri codices. Molanus more ſuo correxit *Neocæſarea*, ut habet etiam Bollandus, quamvis fateatur paſſim legi *Gneocæſarea*, ut varii codices noſtri, vel *Geneocæſarea*, ut Belinus &c. Nolo de voce litigare, modo contra Galeſinium concedatur, urbem hanc non *in Macedonia*, ſed *in Mauritania* collocandam. Neque opus eſt operam perdere enumerando variantes lectiones Max-Lubecanæ: ſufficiat ſemel ac iterum indicaſſe, primam illam Uſuardi editionem ſcatêre erroribus typographicis, à quibus nec immunes ſunt aliæ, præſertim Munerati & Belini.

De codice Herinien. Hactenus purum agnovimus codicem Herinienſem, in quo vix ulla reperta additio præterquam propria Remenſis IV hujus, & verbulum de ſancto Mauro, XV. Hodie vero poſt integerrimum Uſuardi textum ita ſubdit: *Toleto, beatiſſimi Hildefonſi, archiepiſcopi & confeſſoris.* Suſpicor eccleſiæ vel monaſterio, ex quo hic codex prodierit, peculiarem eum cultum fuiſſe, atque inde in codices alios tranſiviſſe. Mirum etiam eſt prætermiſſam in Tornacenſi totam *Aſclæ* annuntiationem. An quod apud antiquos non reperiretur? Certe ejus loco hæc ſubſtituta ſunt: *Resbaco monaſterio, tranſlatio ſancti Agili abbatis.*

tis. Eodem die, ſancti Macarii martyris. Quid Agili tranſlatio ad Tornacenſes ſpectet, omnino non capio, cum de ejus natali nulla proprio die fiat mentio. Ceterum & in aliis codicibus de ea tranſlatione agitur. *Macarii* autem, vel ſolius, vel cum *Eugenio*, vel cum *Emerentiana* conjuncti, feſtum in variis Galliæ & Belgii eccleſiis fuiſſe olim percelebre, probant earum Kalendaria, Rabanus, codices Mss. & Munerati editio. Nec ſane memoria antiquior quærenda videtur quam quæ in Hieronymianis diſerte exprimitur. Acta ejus dabuntur XX Decembris. Codices mediæ notæ in eo ſolum ab omnimoda puritate deficiunt, quod cum Romano parvo & Adone Emerentianam Parmenæ anteponant, & de Aſcla inſerant, *qui ſub Arriano præſide, primo &c.* Vide Obſervationem in fine.

OBSERVATIO. Jam ſuperius X Januarii verbo indicavimus quatuor diaconos de ſeptem primis, nempe *Prochorum*, *Nicanorem*, *Timonem* &, qui hodie colitur, *Parmenam*, in ſacris Faſtis ab auctore Romani parvi primum conſignatos. Hîc Martyrologii illius verba ſubjicio: *Philippis, Parmenæ diaconi de ſeptem.* Et hæc ferme eadem referuntur ab Adone in Martyrologio, at in feſtivitatibus Apoſtolorum breve texuit elogium, quod Notkerus integrè deſcripſit, Noſter permodice mutavit & contraxit. Pauca de Parmena in Actis noſtris, pauca apud Tillemontium tomo 2 pag. 69 & 70. Non ab omnibus Hieronymianis apographis abeſt *Emerentiana*, ſed in nullo legitime poſitam exiſtimo. Caſtellanus pag. 385 ſatis aperte indicat, eam à Romano parvo primum quoque fuiſſe notatam, quod negari non poteſt, ſi illius auctorem Beda antiquiorem cenſeamus. Etenim Emerentiana apud præfatum Bedam celebratur cum eo encomio, quod ferme verbatim ex ipſo ſumpsêre Rabanus, Ado & Notkerus. Utrum Noſter ex fonte an ex rivo hauſerit, tantumdem eſt; paucula certe ex eorum verbis reſecuit. Romanum parvum ſcripſerat: *Romæ, ſanctæ Emerentianes virginis;* ea inflexione, qua Agnetem legi nuper oſtendimus. Non alio ibi quam *virginis* titulo ornatur, verum Beda diſtinctiſſimè *virginem Chriſti & martyrem* prædicat, paucíſque complectitur quidquid ferme de hac noſtra ſancta in Actis beatæ Agnetis memoriæ proditum eſt. Sola à Wandelberto laudatur hoc verſiculo: *Poſt Emerentiana decimo laus emicat ampla.*

Parmena. *Emerentiana.*

Apographa Hieronymiana primo loco annuntiant: *In Mauritania, civitate Neocæſarea, paſſio ſancti Severini & Aquilæ uxoris ejus.* An qui hiſce plerumque ſubjunguntur, ſocii eorum ſint, dubium facit Epternacenſe, de qua re videri poteſt Florentinius. Non multum à prioribus differt Romanum parvum, niſi quod *Severiani* ſcribat, ac præterea *Aquilæ* non apponat qualitatem *uxoris*. Ado Roſweydi ad Hieronymianorum ſenſum omnia reſtituit, adjuncto mortis genere. Attamen, ſi quid conjicere liceat, puto Adonem non *Severini* ſcripſiſſe, ſed *Severiani*. Docent id Uſuardus & Notkerus, quos credibile non eſt in martyris nomine mutare quidquam voluiſſe, dum cetera omnia ex Adone deſcriberent. Conjecturam confirmat Moſandri editio, in qua etiam diſerte legitur *Severiani*. Præter ea quæ hîc in textu dicuntur, nihil de hiſce martyribus Bollandus, nihil alii, quod ſciam, hactenus repererunt. Aliam hîc conjecturam ſubjicio ſatis, ni fallor, probabilem, nimirum Ægyptiorum aliquot martyrum Acta vidiſſe Uſuardum, quæ antiquioribus imo & æqualibus Martyrologis ignota fuerint. Ex iis autem hodie eruit *Aſclam*, illuſtrem Antinoi martyrem; Philemonem vero & Apollonium VIII Martii. Sunt qui Aſclam XXI paſſum velint, atque hoc die ſepultum fuiſſe. De cultu apud Græcos, nec hîc nec alibi diſputo. Acta ſatis ſincera à Bollando edita ſunt, quæ ſi cum elogio noſtro conferas, clare patebit hoc ex illis olim extractum fuiſſe. Tillemontius *Arriano* crudeli primum perſecutori, deinde & martyri, plures Ægyptios ſub illo paſſos adnectit tomo 5 à pag. 353, inter quos Aſclas pag. 358. Ex dictis de Uſuardinæ lectionis origine & ſinceritate abunde conſtare exiſtimo.

Severiani & Aquila. *Aſcla.*

AUCTARIA.

HERINIEN. & TORNACEN. Utriuſque auctarium vel auctaria ſupra dedimus in Variantibus.

ANTVERP-MAJ. Bedam potius vel Adonem quam Uſuardum refert. Ita habet primo loco: *Romæ, ſanctæ Emerentianæ virginis Chriſti & martyris, quæ erat collactanea ſanctæ Agnetis. Et dum oraret ad ſepulchrum ejus, ac ſimul orantes* &c. In Severiano & Aquila, ſatis purus eſt. In Parmena, magis Adonianus. Deeſt Aſclæ elogium. In fine: *Toleto civitate, natale ſancti Hildefonſi epiſcopi & confeſſoris, fide & doctrina clariſſimi.*

Hildefonſi.

ROSWEYD. In Emerentiana, fere convenit cum ſuperiori. Tum: *Et in Mauritania, civitate Neocæſarea, natale ſanctis Severiani & Aquilæ uxoris ejus, qui ignis ſupplicio martyrium ſuſceperunt. Philippis, Parmenæ diaconi, qui unus fuit de ſeptem diaconibus.* De Aſcla, nihil. Ejus loco: *Item, Macharii martyris.*

Macharii.

MUNERAT. Textui ſubdit: *Eodem die, ſancti Macarii martyris.*

LOVANIEN. Deficit in ſolo elogio Aſclæ, quod expunxit.

CENTULEN. *Natalis ſancti Parmenæ, qui fuit unus de ſeptem dyaconibus primis, quique martyrii gloriam*

gloriam adeptus, Philippus quievit. Romæ, ſanctæ Emerentianæ virginis. Civitate Antinoum, ſancti Aſclæ martyris. Toleto civitate, ſancti Hildefonſi, epiſcopi & confeſſoris, fide & doctrina clariſſimi; qui miro devotionis ſtudio laudem & honorem beatæ Dei genitricis & ſemper virginis excoluit. Deſunt Mauritani.

Bruxellen. In Emerentiana fere purus, in Parmena & Mauritanis purior, de Aſcla, ſic habet: *Apud urbem Anthinoum, ſancti Aſclepii martyris. Qui ſub Arriano judice, atrociſſime tortus, deinde flammis aduſtus, & ad ultimum* &c. Tum: *Ipſo die, ſanctæ Sabinæ virginis.* *Sabini.* An quæ à Beda memoratur die ſequenti? *Et macharii martyris. In Galliis apud Viennam, depo-* *Bernardi.* *ſitio ſancti Bernardi confeſſoris & archiepiſcopi* *Agili.* *Viennenſis. Et eodem die, tranſlatio ſancti Agili, abbatis & confeſſoris.*

Hagenoyen. In prima ſatis purus, de Emerentiana ſcribit, *virginis, quæ erat collectanea beatæ Agnetis virginis & catechumena; & dum oraret* &c. In reliquis ſolito purior eſt.

Aquicinct. Poſt, *lapidata eſt ab eis*, textui *Macarii.* inſerit: *Ipſo die, ſancti Macarii.*

Victorin. Deficit in ſanctis Severiano & Aquila. Addit autem in fine cum codice Reg. Suec. ſub num. 130: *Toleto civitate, natale* *Hildefonſi.* *ſancti Hildefonſi epiſcopi & confeſſoris, fide & doctrina clariſſimi.*

Daveronen. *Monaſterio Reſbaci, tranſlatio beati Agili, confeſſoris & abbatis ejuſdem monaſterii.*

Matric-Cartus-Ultraj. *Emerentianæ virginis & martyris. Hildefonſi epiſcopi & confeſſoris. Aſclæ martyris ac ſociorum ejus.* Per quos haud dubie intelligit alios, ſub Arriano paſſos. *Parmenæ diaconi, qui fuit unus de ſeptem primis. Severiani & Aquilæ uxoris ejus, ignibus combuſtorum.*

Divionen. S. Benigni: *Divione monaſterio,* *Urbani tranſl.* *tranſlatio ſancti Urbani confeſſoris, Lingonicæ civitatis epiſcopi*, quam ad hunc diem pertinere, heri ex Bollando diximus. Male itaque in alio S. Benigni codice apud Ciſtercium ſervato, hæc omnia referuntur VIII Kal. Febr. ſeu XXV Januarii.

Augensia. *Reſbaco monaſterio, tranſlatio ſancti Agili abbatis. Eodem die, ſancti Macarii martyris.* *Agili.*

Reg. Suec. Sub num. 428. *Eodem die, ſancti Macarii martyris.*

In Vatican. Signato num. 5949. Deeſt commemoratio *Aſclæ.*

Altemps. *Eodem die, in monaſterio Reſpaci, tranſlatio corporis beatiſſimi confeſſoris Chriſti Agili, primi abbatis ejuſdem monaſterii. Item, ſancti Feliciani epiſcopi & confeſſoris.* In Actis, XXIV. *Feliciani.*

Florentin. *Item tranſlatio ſancti Agili, abbatis & confeſſoris. Apud Toletum, ſancti Ildefonſi epiſcopi & confeſſoris.*

Editio Lubeco-Col. Incipit: *Coloniæ* *D. Urſulæ* *Agrippina, in eccleſia ſancti Cuniberti archiepiſcopi, commemoratio undecim millium virginum & martyrum.* In Emerentiana Adonem ſequitur, & poſt *lapidata eſt ab eis*; ſubjicit: *Et tali martyrio beatum emiſit ſpiritum. Cujus corpus parentes beatæ Agnetis cum ſacerdotibus juxta ejuſdem ſepulcrum, nocte honorifice ſepelierunt.* Sequitur de Parmena & reliquis, ſatis pure.

Belini utraque editio non nihil truncata eſt in elogio Aſclæ: utraque incipit ab Emerentiana. Secunda autem in fine addit: *Eodem die, ſancti Macharii martyris.*

Greven. *Macharii martyris. Item Eugenii.* *Macarii.* *Ipſo die, Joannis patriarchæ Alexandrini, qui ob* *Eugenii.* *excellentem in pauperes miſericordiam, Eleemo-* *Joannis Eleem.* *ſinarius dictus eſt. Apud Toletum, beati Ildephonſi archiepiſcopi & confeſſoris.*

Molan. *Toleto civitate, Ildephonſi epiſcopi & confeſſoris. Apud Alexandriam, natale ſancti Joannis patriarchæ, viri Dei in paſſione & largitate eleemoſynarum piiſſimi. Eodem die, ſancti Macharii, abbatis martyris.* Editiones poſteriores de Ildefonſo, idem habent; de Eleemoſynario, clarius: *Apud Alexandriam, natale ſancti Joannis Patriarchæ, viri Dei, in compaſſione & largitate eleemoſynarum piiſſimi. Viennæ Galliæ, ſancti Bernardi epiſcopi ejuſdem civitatis &* *Bernardi.* *confeſſoris, tempore Ludovici Pii. In Burgundia, ſancti Maibodi martyris.* In Actis ſcribitur *Maimbodi.* *Maimbôdi. Et alio loco, paſſio ſanctorum Eugenii & Macarii. Die vigeſima tertia, ſancti hieromartyris Clementis Ancyræ, & ſancti martyris* *Clementis.* *Agathangeli.* Vide ipſos in Actis & eorum ſocios enumeratos. *Agathangeli.*

IX *Kal.* *Die* 24.

APud Antiochiam, natalis ſancti Babilæ epiſcopi, qui perſecu- *Babylæ* tione Decii, poſtquam frequenter paſſionibus ſuis ac cruciatibus glorificaverat Dominum, glorioſæ vitæ finem eſt ſortitus *&* in vinculis. Referuntur etiam paſſi cum eo tres parvuli, id eſt Urba- *Trium puceror.* nus, Prilidanus & Epolonus. Cneocæſarea civitate, ſanctorum Mardonii, Muſonis, Eugenii, Metelli, qui omnes igni traditi ſunt; & *Mardonii & ſoc.* reliquiæ eorum in Axum fluvium diſperſæ.

Conveniunt *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Belini prima editio. Greven. Molan.* & *Agones martyrum.* Addendi eſſent *Antverp-maj.* & *Max-Lubec*, *altera Belini editio* & codices mediæ notæ omnes, niſi hodie Timotheum primo loco referrent, ut in Auctariis infra dicemus.

V*ARIA LECTIO.* Belin. male efformavit *Babille* pro *Babila*; an forte quod Bedam aliquatenus imitari voluerit. Hieronymiana apographa ferme habent *Baſilla*: alii *Babella* &c. Scribendum eſſet ex Romano parvo & Adone *Babyla*, ut legunt Molan. & Agones martyrum, ſed nos codices noſtros manuſcriptos ſecuti ſumus. Herinien. habet

Digitized by Google

habet *martyris & epiſcopi.* Munerat. Belin. Greven. & Molan. *glorificaverat Deum*, nos cum Mss. *Dominum*, & ſic Noſtrum legiſſe exiſtimamus, ſicut apud Adonem invenerat. In parvulorum nominibus multa hîc varietas, major in Actis obſervari poteſt. Textui conformes ſunt puriores quique codices, licet Tornacen. ponat *Epholonus*, Greven. *Pepolenus*, Molan. *Eupolenus.* Aliter Bollandus, forte ex Beda, aliter alii enuntiant; at, ni fallor, ſcriptionis ratio ex plurium codicum ſuffragiis elicienda eſt, quod & in ſequenti claſſe obtinebit. Munerat. *In Cæſarea*, Molan. iterum *Neocæſarea.* Praten. *Cneocæſarea*, ſi non rectius, ſaltem ad anteriora conformius. Herinien. & alii *Gneocæſarea.* Sed hæc, ut nuper, ad unam nomenclaturam reduximus. Munerati prima editio ſcribit, *Mulonis*, altera cum textu, ſed male *Merelli* pro *Metelli.* Belin. *Muſionis*, alii *Miſonis*, alii *Muſonii*, ut apud Bollandum obſervare eſt; nos cum Uſuardo legimus. Superflua eſt in Pulſanenſi & Molano particula, *et* Metelli. *Auſum fluvium* dixit Pulſanen. ſed Munerat. Belin. & Molan. *Axum flumen*: optimi codices ex Adone, *Axum fluvium.* Belin. perperam in fine ſubjunxit, *traduntur fuiſſe.* Nihil hîc opus erat nimium ſapere.

Babylæ & trium puerorum.

O*BSERVATIO.* Ex fonte non uno derivari videretur textus noſtri prima pars, ſi antiqui omnes pariformiter procederent. In eo certe concordes invenio, quod inclytum *Babylam* Antiochenum epiſcopum hac die celebrent, non IV Septembris, ut Græci faciunt, contra quos non male arguunt Tillemontius, & poſt ipſum Caſtellanus, ex ordine homiliarum ſancti Joannis Chryſoſtomi. Interim Hieronymiana ſic principio legunt: *In Antiochia, paſſio ſancti Baſilli epiſcopi, cum tribus parvulis.* Bedæ textus habet *Babyllæ*, adduntúrque puerorum nomina, *Urbani, Prilidiani & Epolonii*; ad quæ paucula adjunxit Rabanus. Romani parvi auctor alium fontem, Rufinum opinor, habuit, ex quo ſic tantum ſignavit: *Antiochiæ, ſancti Babylæ epiſcopi.* Atque hunc ſecutus eſt Ado, alia ex Euſebio deſumens, ſed quæ ad ſolum Babylam etiam pertineant. Horum partem primam verbatim deſcripſit Noſter, clauſulam adjiciens de tribus parvulis, à Notkero prætermiſſis, quos non aliunde quam ex Beda accipere potuit. Fateor & à Floro prædicta parvulorum nomina exprimi; Aſt ex eo fonte nihil hauſiſſe Uſuardum probat tanta elogii ejus ab Adoniano diverſitas, ut in tyranni nomine, in mortis genere & in ceteris omnibus longiſſime diſcrepent; utpote cum Ado ſua ex Euſebio, alter ex Actis deſumpſerit. Atque hæc illa eſt diverſorum monumentorum varietas, quæ inſuperabilibus difficultatibus *Babylæ* vitam ita impeditam reddunt, ut nemo hactenus eas omnino explantare potuerit. In diſtinguendis *Babylis*, atque in Antiocheno hoc noſtro exornando egregiam operam poſuit Bollandus, nec video à recentioribus diſtinctiora produci. Ex Chryſoſtomo nonnulla decerpſit Tillemontius tomo 3 à pag. 400, quæ utrum cum Actis ſatis conciliari poſſint, alterius loci erit diſcutere. Cetera ex hiſtoria eccleſiaſtica ſic etiam à Bollando illuſtrata ſunt, ut in re nota immorandum non ſit. Unicus eſt Wandelberti verſiculus: *Nono martyrium Babyla virtuſque coruſcat.*

Mardonii & ſoc.

Proxima Hieronymianorum annuntiatio ſic habet: *Et in civitate Neocæſarie, Mardoni, Maſoni, Eugeni, Metelli.* De his nihil in Romano parvo, nihil in Beda, Floro aut Rabano. In Adone lævigata ſunt nomina, additumque breve elogium, à Noſtro & Notkero ſecundùm omnes apices deſcriptum. Si quæras, undenam Ado illa deſumere potuerit. Reſpondebo, me nec divinando id conjicere, niſi Acta aliqua viderit, quæ modo interciderunt. Ex eo autem elogio naſcitur controverſia de paſſionis loco, quem haud facile profecto determinaveris, niſi prius *Axus* fluvius inveniatur, cui *Cneocæſarea*, vel *Neocæſarea* adjaceat. De martyrii tempore aliiſque circumſtantiis, æque incerta ſunt omnia: at certus omnino Uſuardi textus, cujus originem & ſimplicitatem repræſentavimus.

AUCTARIA.

JAm ſupra notavimus Bedam, Romanum parvum, Adonem, Rabanum & Notkerum hoc die *Timotheum* collocare, quod in Romano moderno ſervatum eſt. Cum autem Martyrologos illos imitati ſint, nonnullorum codicum Uſuardinorum ſcriptores, eâ ſolâ cauſâ è purorum Uſuardorum numero excluſi ſunt ANTVERP-MAJ. ANTVERP. & MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX., ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALCERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. atque item BELINI editio altera. Notandum vero, codices jam citatos, Timothei annuntiationem puram & integram ex XXII, & primo loco referre, ubi ſecunda illa Belini editio in fine ſolum adjicit: *Ipſo die, beati Thimothei Apoſtoli.*

ROSWEYD. Incipit: *Apud Epheſum, Timothei diſcipuli beati Pauli Apoſtoli.* In Babyla purus eſt; ſed deficit in ultima clauſula de tribus pueris. In ultima etiam recte. *Timothei.*

CENTULEN. *Apud Epheſum, ſancti Tymothei epiſcopi & martyris, diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli. Antiochiæ, ſancti Babillæ epiſcopi & martyris cum tribus pueris martirizati. In Gneocæſarea civitate, ſanctorum martyrum Mardonii, Moſonii, Eugenii, Metelli, qui omnes igni traditi ſunt.*

BRUXELLEN. Incipit etiam à Timotheo, ſatis pure. Tum: *In Antiochia, natale ſancti Babillæ epiſcopi & martyris. Qui ſub perſecutione*

Decii,

Decii, in vinculis vita ſua finem glorioſè ſortitus eſt. Cum quo &c. In alia annuntiatione ſatis purus eſt. In fine adjicit : *Item Baſilis epiſcopi.* De hoc Baſilio, nihil alibi. An fortaſſe *Baſillum* alicubi legerit, pro *Babyla*, unde Baſilium deduxerit.

HAGENOYEN. Timotheum refert non omnino purè : in textu purior eſt.

Autberti. elevat. AQUICINCT. *Cameraco, elevatio ſancti Autberti epiſcopi & confeſſoris.* Colitur XIII Decembris.

VICTORIN. Agit ex præcedenti de ſanctis Severiano & Aquila, & additur : *Ipſo die, ſancti* *Feliciani.* *Feliciani epiſcopi, qui paſſus eſt ſub Decio.* In fine: *Saviniani.* *Trecas, ſancti Saviniani martyris.* De quo ſub eodem nomine agit hodie Florus, ei *Sabinam* ſororem conjungens, de qua ſola locutus fuerat Beda. Vide alios codices noſtros infra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Babyla epiſcopi & martyris, cum tribus pueris, qui cum eo paſſi ſunt. Item ſanctorum martyrum Mardonii, Muſonii, Eugenii & Metelli, qui igni traditi ſunt.*

CAMBERIEN. *Apud Gabalenſem urbem, beati* *Severiani.* *Severiani præſulis.*

REG. SUEC. ſub num. 130. *Ipſa die, ſancti Feliciani epiſcopi. Trecas, ſancti Saviniani martyris.*

In VATICAN. ſignato num. 5949, agitur hoc die de *Timotheo* & *Aſcla*.

UGHELLIAN. Similis eſt codicibus mediæ notæ, ſuperius in principio citatis.

Cadoci. ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Cadoci confeſſoris.* Inter Aëmeros, vel die carentes, ponitur à Caſtellano pag. 910; ſi forte de *Sophia* vel *Sophio* Beneventano agitur, vide Acta tomo 2 pag. 602 & 603.

FLORENTIN. *In provincia Francorum, apud* *Savini.* *civitatem Trecenſem, ſancti Savini martyris, qui ſub Aureliano imperatore paſſus eſt...* Puto Sabinianum indicari de quo vide XXIX Januarii.

Feliciani. Addit STROZZIAN. *Item ſancti Feliciani epiſcopi & martyris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Timotheo ſatis pure. Textus quoque puro proximus eſt. In fine : *Trecas, beati Saviniani martyris ; qui poſt lectum ferreum, poſt ignem & alia tormenta diverſi generis, decollatus eſt. Per quem etiam gentilium pluſquam novem milia Chriſtum confitentia, martyria paſſi ſunt ſimilia.* De ſociorum numero vide tomum 2 Januarii pag. 938. Sequitur : *Eodem die, translatio ſancti Erici regis* *Erici.* *& martyris.*

GREVEN. *Timothei, diſcipuli beati Pauli, hic ſecundum Adonem & quoſdam alios* &c. De quibus *De Sabiniano.* ſupra egimus. *In territorio Trecaſſino, Saviniani, alias Savini martyris, quem juſſit Aurelianus imperator ligatum ad vectes ferreos cadi & in capite ejus caſſidem igneam immitti : in ignem deinde poſitum, ſed in nullo læſum, juſſit decollari. Hunc tamen Uſuardus primum ponit* IV *Kal. ſub nomine Sabiani ;* quem *ſequitur Vincentius lib.* 12. *cap.* 105. Uſuardus citato die *Sabinianum* recolit, adeoque ſi *Sabianum* ſcripſit Vincentius, male Uſuardum ſecutus eſt. De Sabiniano & ſorore Sabina, agit Bollandus eo die XXIX Januarii. Sequitur : *Translatio ſancti Erici regis Sueciæ &* *Erici tranſl.* *martyris.* Vide in Actis XVIII Maii. *In Hervordia, translatio beatæ Puſinnæ virginis.* Vita *Puſinnæ.* ejus datur XXIII Aprilis. *Commemoratio beati Auguſtini epiſcopi* : Hujus feſti cauſam ignora- *Auguſtini.* vit Bollandus, nec ego divinare queo. Demum : *Leonilla, vidua & martyris.* Non vide- *Leonilla.* tur hæc alia à matre vel avia tergeminorum, de quibus ſupra ad XVII Januarii.

MOLAN. In prima editione, poſt *in vinculis*, totum textum Adonianum aliis litteris inſerit. Videatur in fonte. Ad calcem adjicit : *Ipſo die, beati Timothei Apoſtoli. Cameraci, elevatio corporis ſancti Amberti epiſcopi & confeſſoris.* Editiones aliæ puræ non ſunt cum de Timotheo agant primo loco. De Babyla eadem inſerunt ex Adone. In fine : *Arvernis, ſancti Artemii epiſcopi & confeſſoris, miræ ſan-* *Artemii.* *ctitatis. Die vigeſima quarta, ſancta matris Xenæ.* *Xenæ.* In Actis vocatur etiam *Euſebia*. De elevatione *Autberti* Cameracenſis, ut in prima.

XIII *Kal.* — *Die* 25.

COnverſio ſancti Pauli, quæ evenit ſecundo Aſcenſionis Domi- *Converſ. S. Pauli.*
ni anno. Eodem die, ſancti Ananiæ apud Damaſcum, qui *Ananiæ.*
eumdem Apoſtolum baptizavit. Civitate Arvernis, ſancti
Præjecti epiſcopi, & Amarini, viri Dei, qui paſſi ſunt à proceribus *Præjecti.*
præfatæ urbis. Item civitate Gavalis, ſancti Severiani epiſcopi, mirandæ *Amarini.* *Severiani.*
ſanctitatis & doctrinæ viri.

Ita *Praten. Herenien. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. Molan.* & *Agones Martyrum.* Addi poſſunt *Antverp-max. Lovanien. Leydon-Belgic.* & *Editio Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Praten. & pauci alii ſcribunt *beati* Pauli, ſecutus ſum torrentem aliorum tum Mss. tum editorum, qui concorditer ponunt, *ſancti* Pauli. In Belino male legitur, *quæ fuit*, pro, *quæ evenit*, uti in Herinien. *ſecundo anno Aſcenſionis.* Pulſanen. & codices mediæ notæ ſecundam annuntiationem nonnihil tranſponunt, hoc modo: *Apud Damaſcum, ſancti Ananiæ* &c. *Aniane* apud Munerat. oſcitantis calami error eſt. Notavit Caſtellanus in epiſtola ad me data, codicem Pratenſem legere *Prijecti* pro *Præjecti*. Magna in *Arvernis* variatio, pro quo Tornacen. *Alvernis* ; Belini editio altera, Greven. Molan. & alii *Avernis* ; Munerat. *Arvennis* ; prima Belini editio, *Arvenis* &c. Scribendum eſſe *Amarini* probant puriores codices & Acta ipſa ; nihilominus

Antverp. Greven. Molan. & codices mediæ notæ plerumque habent *Marini*. At Pulſanen. *Amilini*; Belinus autem, *& viri Dei Martini*. Pulſanen. pro *Gavalis*, poſuit *Gabalis*, dubitari poteſt utrum præferendum ſit: ſequimur nomenclaturam meliorum codicum, quâ certe excluditur *Ganalis*. Omnes recte legunt *Severiani*; neſcio quid Belinum aut potius ejus editorem moverit, ut in editione altera poneret *Severini*. De *ammiranda* nihil notandum, medii ævi formula eſt. Ultima Munerati linea plane incorrecta, ſic habet: *Et ſanctitate doctrinæ viri*, ſenſus exigit, *ſanctitatis & doctrinæ viri*, ut bene in textu.

Converſ. S. Pauli. OBSERVATIO. Vulgata apographa Hieronymiana, mira conſenſione hoc die, ſecundo loco annuntiant: *Romæ, tranſlatio Pauli Apoſtoli*; neque alia Pauli feſtivitas in illis codicibus memoratur, quidquid pro *converſione*, Dungalenſe Martyrologium & binos alios Lucenſes codices alleget Florentinius. Plura hîc obſervari poſſent, ſed ne repetam quæ alibi à Majoribus expenſa ſunt, videat lector quæ de Pauli *tranſlatione* atque unà de ejus *converſione* ejuſque liturgia diſputat Papebrochius in Actis tomo 5 Junii à pag. 467. Satis erit Martyrologia recenſuiſſe. De neutra feſtivitate agunt Beda aut Florus: Rabanus utramque conjunxit: *Romæ, tranſlatio Pauli Apoſtoli & converſio in Damaſco*; quæ omnia inde à Notkero deſcripta ſunt. Cum autem in Rabano verba illa cum reliquo Bedæ textu connexa ſint, mihi quidem mirum non videretur, ſiquis ea etiam Bedæ tribuenda cenſeret. Ceterum ut ad Noſtrum propius accedamus, is conſuetos ductores ſecutus eſt, quorum primus auctor Romani parvi ita legit: *Converſio S. Pauli Apoſtoli*. Ado breviuſculè: *Converſio ſancti Pauli*. Quæ ad dictæ converſionis tempus attinent, ab Uſuardo ſuperaddita ſunt, iiſque inter Auctaria, plura adjiciuntur. Tu de ea controverſia videſis notationem Baronii & Tillemontium tomo 1 pag. 544. Wandelberti verſiculum infra dabimus. Romanum parvum natalem *Ananiæ* converſioni Pauli ſubnexuit: *Apud Damaſcum, S. Ananiæ, qui ipſum Paulum baptizavit*: veroſimiliter quod certum obitûs vel martyrii diem ignoraret. Caſtellanum fefellit memoria, dum id ab Adone primùm factitatum notavit pag. 402; idque ingenuè faſſus eſt in ultimis litteris ad me datis XXXI Januarii MDCCXI. Interim Romani parvi verba tantulum tranſmutata in præfato Adone reperiuntur, fere ut in textu exhibita ſunt, à Notkero etiam deſumpta.

Ananiæ.

Hodiernus Bedæ textus eſt hujuſmodi: *S. Gregorii Theologi, & natale S. Projecti*. Eadem apud Rabanum & Notkerum leguntur: at Gregorium ad IX Maii pertinere notiſſimum eſt. De *Projecto*, quem alii melius *Præjectum* nuncupant, adjecit Florus: *Qui more prophetico electus ab utero, purpurantem ſtolam ſervavit in triumpho*. Quæ ab elogio noſtro vides eſſe quam diverſiſſima. Ado ſolum poſuit ultimo loco: *Item, natale ſancti Præjecti Arvernenſis epiſcopi*. Uberiorem fontem, nempe Acta ipſa conſuluit Uſuardus, ex quibus mortis auctores & *Amarinum* martyrii ſocium deſumpſit, quod perperam Adoni quoque adſcribit Mabilio, dum præfata Acta ex Bollando recitat & novis obſervationibus illuſtrat ſec. 2 Benedictino à pag. 640. Wandelbertus Præjectum noſtrum cum Pauli converſione ita copulat:

Præjecti.

Amarini.

Octava ex ſeclo converſum gloria Paulum,
Præjectumque ſuum celebrans Arvernus adornat.

Tertio loco in Adone ſignatur *Severianus* epiſcopus Gabalitanus, ex quo à Noſtro & Notkero iiſdem prope verbis acceptus eſt. Mirari hîc liceat, cur ab hodierno Romano Sanctus ille expunctus fuerit, quod ante me miratus eſt Roſweydus, in laudata non ſemel epiſtola ita obſervans: *Quæri poteſt, cur hæc* (nempe quæ de Severiano in textu Uſuardino ponuntur) *Baronius omiſerit exprimere in ſuo Martyrologio? An omiſit quia exiſtimavit de Severiano epiſcopo Gavalenſi agi, cujus Hieronymus meminit libro de Script. eccl. cap. 21, quem ex hiſtoria tripartita lib. 1 cap. 10 conſtat fuiſſe inimicum ſancti Chryſoſtomi? Atqui eſt etiam Gavalis in Gallia, ubi XXV Januarii colitur ſanctus Severianus, primus Gavalenſis ſeu Mimatenſis epiſcopus. Quare conſiderandum fortaſſe erit, num hic paragraphus novo Martyrologio Romano reſtituendus ſit, cum ſit in veteri Romano impreſſo* (nempe Belini,) *Beda* (vulgato,) *Uſuardo & Adone*. Hactenus Roſweydus. Non ſatis apparet utrum Bollandus hanc Roſweydi obſervationem viderit, niſi id quis conjicere velit ex ſententiarum conſonantia, quâ uterque judicat ſynonymiam illam, errandi occaſionem dediſſe. *Primus*, inquit Bollandus, *anſam præbuit Petrus de Natalibus lib. 3 cap. 23. Secutus Molanus, qui in Martyrologio Uſuardi, ad Severiani nomen marginis adſcripſit; de quo Gennadius cap. 21. Atqui Gennadius eo loco de Syro Severiano agit. In poſteriori editione Socratem quoque & Sozomenum citat Molanus*. Vide ibi alios ejuſdem confuſionis patronos, de qua hîc pluribus agere ſuperſedeo.

Severiani.

AUCTA-

• *AUCTARIA.*

De converſ. ANTVERP-MAJ. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli apud Damaſcum, quando circumfulſit eum lux de cælo & audivit vocem de cælo dicentem ſibi: Saule Saule cur me perſequeris? Cujus & ſacri corporis tranſlatio eodem die Romæ celebratur. Eodem die, natale beati Gregorii, epiſcopi Nazianzeni, qui Theologus appellatur.* In Præjecto & Severiano ſatis purus eſt. In fine: *Pictavis, ſancti Saviniani martyris.* Vide Prætermiſſos. De Anania, nihil habet.

Gregorii Nazianz. Saviniani.

ROSWEYD. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli.* In Anania, recte. Sequitur: *Apud Gabalenſem civitatem, ſancti Severini epiſcopi, admirandæ* &c. lege, *Severiani. Item, natale ſancti Præjecti, Arvernenſis* [pro *Arvernenſis*] *epiſcopi & martyris.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN & DANIC. Epocham converſionis ſancti Pauli controverſam fuiſſe ſatis oſtendunt, dum pro ea vindicias ſcribunt hoc modo: *Nec nos moveat, ſi aliquando invenitur primo anno facta; nam illud de primo emergente, qui ſecundum Hebræos à Martio; illud autem de uſuali, qui à Kalendis Januarii ſecundum Latinos incipit, accipiendum eſt.* Vide quæ breviter in Obſervatione ſupra attigimus. De cetero, codices puriſſimi ſunt.

Epocha converſ.

CENTULEN. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli apud Damaſcum, quæ evenit ſecundo anno Aſcenſionis Domini; cujus & ſacri corporis tranſlatio eodem die Romæ celebratur. Ipſo die, ſancti Ananiæ, qui eumdem Apoſtolum baptizavit. Item, ſancti Gregorii, Nazianzeni epiſcopi, qui Theologus appellatur. Arvernis, ſancti Præjecti epiſcopi & Marini martyris. Apud Gabalenſem civitatem, ſancti Severiani epiſcopi & confeſſoris, magnæ ſanctitatis & doctrinæ viri.*

BRUXELLEN. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli,* [litteris rubris] *quæ apud Damaſcum facta legitur, quandoque anno ab Aſcenſione Chriſti primo, & quandoque ſecundo. Primo quidem emergente, finit ubi incipit;* [vide ſupra] *ſecundo autem uſuali, qui juxta Latinos ſemper in Kalendis Januarii renovatur.* In Anania, ſatis purus eſt.

De Præjecto Tum: *Civitate Avernis, ſancti Præjecti epiſcopi & martyris. Qui à proceribus & primoribus ſuæ urbis, in ultionem Hectoris Maſſilientium patricii, quem ob injuſtitias Avernenſi eccleſiæ illatas Hildericus Francorum rex peremerat, martyrio coronatus eſt. Et Maurinus vir Dei, qui cum præfato Præjecto epiſcopo à proceribus dictæ urbis Avernenſis pro juſticia trucidatus eſt. Et ſancti Gregorii, epiſcopi Naſanzeni, qui Theologus appellatur; fuit enim tam doctrina inſignis quam opere mirabilis. Et tandem, ut beatus Jeronimus ſcribit, alium in loco ſuo ordinans epiſcopum, ipſe ruri vitam monachi exercuit. Apud Gabanenſem civitatem, ſancti Severini epiſcopi, viri ammirandæ doctrinæ, vita & ſanctitatis.* Vide ſupra.

HAGENOYEN. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli, quando per vocem Dei de cælo factam, de perſecutore factus eſt prædicator. Quæ converſio eſt facta ſecundo Aſcenſionis Domini* [anno.] *Nec hoc nos moveat* &c. De Anania, addit, *magnæ ſanctitatis viri.* In duabus poſtremis annuntiationibus ſatis purus eſt.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Eodem die, natale ſancti Gregorii, epiſcopi Nazianzeni, qui Theologus appellatur. Ipſo die,*

Arthematis. *ſancta Arthematis martyris.* Ea hactenus ignota mihi eſt, niſi forte ſub nomine feminæ lateat *S. Artemas* puer, de quo hoc die Bollandus, vel *Arthemas* alius, de quo Hieronymiana apographa, & ex iis Grevenus, die ſequenti. Scimus virorum nomina nonnumquam in mulierum appellationes transformata, & vice verſa. Vide Caſtellanum pag. 430.

DAVERONEN. *In pago Turonico, ſancti Liventii confeſſoris.* Multi cum Bollando legunt *Linentii*; Caſtellanus Maurolycum laudat, quod recte ſcripſerit *Leventii*: derivatum vel forte primitivum Gallicum, *Lonent*, pro ea parte ſtare videtur. Male alii infra ſcribunt *Lineti.* *Liventii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Converſio ſancti Pauli Apoſtoli.* Additur in margine; *feſtum celebre in civitate Trajectenſi.* Fuit & alibi & præſertim Antverpiæ celebre, *ſolenne*, ut notat Bollandus, *a forenſibus negotiis aliiſque ſervilibus laboribus feriatione.* Sed abrogata ſubinde eſt cum pluribus aliis ea feſtivitas, ut proinde ex Caſtellano pag. 402 deleri debeat. Pergit codex: *Ananiæ diſcipuli, qui Paulum baptizavit. Præjecti epiſcopi & martyris, & Marini abbatis. Severiani epiſcopi & confeſſoris, miranda* &c. *Feſtivit. converſionis.*

ALTEMPS. *Lucas caſtro, ſancti Liventii confeſſoris.* Quis hic locus ſit neſcio, nec vacat quærere. *Liventii.*

EDITIO LUBECO-COL. De converſione Pauli habet ut ULTRAJECT. &c. niſi quod præterea adjiciat cum aliis: *Hujus etiam ſanctiſſimi Apoſtoli corporis tranſlatio Romæ eodem die celebratur. Apud Damaſcum, ſancti Ananiæ presbiteri & confeſſoris, qui eumdem* &c. In Præjecto & Severiano, ſatis pura eſt. *Eodem die apud opidum Nazanzi, ſancti epiſcopi Gregorii, qui poſt multa documenta in loco ſuo, ut Hieronymus ab eodem in divinis libris inſtructus perhibet, epiſcopum ordinans, ruri vitam monachi exercuit. In pago Turonico, ſancti Lineti confeſſoris.* *Lineti.*

GREVEN. *Nota, quando dicitur converſio beati Pauli facta primo anno Aſcenſionis, intelligi debet de primo anno emergente, qui ſecundum Hebræos incipit à Martio: hoc vero quod hic dicitur, intelligendum de ſecundo uſuali, qui ſecundum Latinos incipit à Kalendis Januarii. Eodem die Romæ, tranſlatio beati Pauli Apoſtoli. Item, depoſitio beati Gregorii Nazanzeni, qui in VII Idus Maii ponitur, die ſcilicet quo ordinatus fuit. Item, ſanctorum Vitæ, Caſtulæ, Agilei.* De primo & ultimo vide Prætermiſſos. *Poponis abbatis. Lineti confeſſoris. Item beata Seminæ virginis,* à Bollando præteritæ, utpote ignotæ. *Ipſo die, Lucina matrona.* Vide de ea in Actis XXX Junii. *Vitæ. Caſtulæ. Agilei. Poponis. Seminæ. Lucinæ.*

MOLAN. In prima editione, typis minoribus adjicit: *Eodem die, beatorum martyrum Juventini & Maximi; in quorum natali ſermonem habuit Joannes Chryſoſtomus.* Poſteriores, typis conſimilibus habent: *Poſtridie Babylæ, natalis beatorum martyrum Iuventiani & Maximi. Apud Metaphraſtem, ſancta Euſebia, quæ cognominata eſt hoſpita vel externa;* nempe *Xene*, de qua die præcedenti. *Stabuleti obiit Dominus Poppo abbas.* Vide Bollandum & Caſtellanum. *Eodem die, obiit Henricus Suſo, qui fuit eximiæ ſanctitatis.* Occaſio errandi circa Severianum Gabalitanum, de qua ſupra in fine Obſervationis egimus, ſumi potuit ex marginali notula primæ editionis, ubi citatur Gennadius. *Juventini & Maximi. Euſebiæ. Popponis. Henrici Suſonis.*

VII *Kal.* *Die* 26.

Polycarpi. APud Smirnam, natalis ſancti Policarpi epiſcopi, qui beati Joannis Apoſtoli diſcipulus, & ab eo epiſcopus ordinatus, totius Aſiæ princeps fuit. Poſtea ſub Marco Antonino & Lucio Aurelio, perſonante univerſo populo ejuſdem Urbis in amphitheâtro adverſum eum, igni traditus eſt. Cum quo etiam alii duode-
& ſoc. XII. cim ex Philadelphia venientes, in præfata urbe martyrio conſumma-
Theogenis & XXXVI. ti ſunt. Eodem die, ſanctorum martyrum Theogenis cum aliis triginta ſex, qui contemnentes temporalem mortem, coronam vitæ
Bathildis. æternæ adepti ſunt. In territorio Pariſiacenſi, Baltildis reginæ.

Puram hanc Uſuardi lectionem ſervant *Herinien. Prima Belini editio Veneta, Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Smirnam* Greven. & alii codices, quos iterum ſequimur; alii melius *Smyrnam.* Molan. recte legit *Polycarpi*, aſt codices prope omnes tum excuſi tum Mss. habent *Policarpi.* Rurſus Greven. & Molan. pro *adverſum* ponunt *adverſus* cum ſancto Hieronymo; parum quidem intereſt, ſervanda tamen antiqua Uſuardi ſimplicitas, tametſi foret vinoſior. Pejus ſcripſit Belinus omittendo *adverſum eum*; & pro, *martyrio conſummati ſunt*, tantum ſubſtituendo, *coronati ſunt. Kathildis* apud eumdem, typothetæ ſphalma eſt, in altera editione correctum, ubi *Bathildis* ſcribitur, quod ſecutus eſt Molan. ſed Greven. *Batildis.* Ego Herinienſis lectionem prætuli, quoniam & ita habet codex Pratenſis XXX hujus & Muneratus, quamvis plane exiſtimem meliorem eſſe Belini & Molani orthographiam & magis receptam, quidquid Caſtellanus ſcribat *Baldechildis. Pariſienſi* & *Pariſiacenſi* eodem recidunt; Belinus primo modo ſcripſit, reliqui ſecundo, quem nos ſervandum cenſuimus.

Binas nobis variationes ſuggerit codex Pratenſis, ex quibus totidem controverſiæ ſuboriuntur. Prima circa tempus quo *Theogenem* martyrium ſubiiſſe aſſerit, nempe, *ſub Licinio imperatore*; altera de *Bathilde*, quam ad XXX Januarii tranſtulit. Ad primam quod attinet, pauciſſimos habet ſectatores præfatus codex Pratenſis, excepto Aquicinctino & corrupta Belini editione Pariſienſi, ut plane ſuſpicatus fuerim recentioris alicujus additamentum eſſe, ſumptum veroſimiliter à nominum ſynonymia ex III Januarii. Idque egregie confirmavit Caſtellanus, codicis ipſius, ut alias dixi, oculatiſſimus inſpector accurate notans, obliteratam illic vel ſemicraſam Bathildis reginæ memoriam, inſcriptaſque voces haſce, *ſub Licinio imperatore*, quas merito cenſueramus Uſuardo abjudicandas.

De codice Pratenſi.

De *Bathildis* commemoratione major poſſet eſſe contentio, utpote cum ab aliis codicibus, nimirum Tornacenſi, Muncrato, Agonibus martyrum &c. abſit, multaque Martyrologia à Bollando in Actis citata, alterutra die eam collocent; imo Wandelbertus die ſequenti. Aſt ego, ut rem paucis conficiam, præmonitum te velim, non hîc inſtitui diſputationem de vero obitus vel cultus die, quandoquidem ex Caſtellani notis, pluribuſque aliis per ejus litteras probationibus, tantiſper non diffiteamur & XXX Januarii Bathildem reginam extremum diem obiiſſe, & ipſo illo die à Pariſienſibus, Cellenſibus & Corbeienſibus celebrari. Unum hoc quæritur, quid in Martyrologio ſuo Uſuardus vere ſcripſerit? Qua in re id omnino ſentimus, quod citati ſuperius pro textu codices abunde demonſtrant, ſcilicet hoc XXVI Januarii Bathildem ab eo fuiſſe conſignatam, idque vel ipſe Pratenſis codex etiam evincit, ex quo eam inductam fuiſſe per Caſtellanum aperte deprehendimus. Patet igitur genuinum & ſimplicem Uſuardi textum, licet in hac parte erroneum, à nobis exhiberi.

Polycarpi. OBSERVATIO. De *Polycarpo* non pauca diximus XIX Januarii, occaſione Germanici, diebus aliquot in ſubeundo martyrio glorioſiſſimum Epiſcopum prægreſſi; ubi de martyrii die aliiſque eo ſpectantibus ex celebratiſſima Smyrnenſium epiſtola requires, quæ hîc brevitatis ergo deſiderari patimur. Jam vero in pleriſque Hieronymianis ſignatur: *In Nicea Smyrnæ, paſſio ſancti Polycarpi epiſcopi:* vetuſtiſſ. Epternacenſe, omiſſis reliquis, ſolum *Polycarpi* nomen ad calcem laterculi attexuit. De *Nicea* illa ſive Bithyniæ ſive Macedoniæ, ſive regionis alterius, non habeo quod ſupra Bollandum

aut

Google

aut Florentinium conjiciam, videat ibi lector quid probabilius definiri poſſit. Beda ſimpliciter poſuit: *Natale S. Polycarpi epiſcopi Smyrnæ, qui ſub Marco Antonino* &c. Quæ fuſius proſequitur Florus: ſed alio plane ſtylo Viennenſis, quem Noſter ſecutus eſt. Hæc ſunt Romani parvi verba: *S. Polycarpi, diſcipuli ſancti Joannis Apoſtoli, apud Smyrnam paſſi.* Geminum elogium concinnavit præfatus Ado, longius alterum, in Martyrologio, quo Smyrnenſium epiſtola contrahitur; alterum brevius, inter feſtivitates Apoſtolorum, quod ab Uſuardo, pro majori parte, ad verbum deſcriptum eſt. Rabanus Bedam ſectatur, Notkerus Adonianum Martyrologii elogium decurtat. Hæc ad textus noſtri originem ſufficiant; vide cetera apud Bollandum eoſque, qui XIX Januarii in Obſervatione citati ſunt, ſed conſulenda præ ceteris Florentinii Exercitatio VI, XXIII Februarii pag. 340 ſubjuncta, ubi pro ea die martyrio S. Polycarpi conſecranda longam diſſertationem inſtituit, ſuo tempore examinandam. Polycarpi martyrium ſatis nitide explicat Wandelbertus:

Septima moxque dies Polycarpi ſanguine fulget,
Smyrnæ quem vero celebrant pro Rege crematum.

Theugenis vel *Theogenis* & XXXVI anonymorum ſociorum martyrum memoriam *Theogenis.* eadem Hieronymiana apographa recolunt, quæ de Polycarpo *in Nicea Smyrnæ* meminêre. Multum inclinat Florentinius ut *Leudicis* vel *Laodicis* nomen, quod Theogeni immediate præfixum eſt, pro *Laodicea* urbe accipiat, atque adeo cum Petro de Natalibus aliiſque Martyrologis, eam cenſeat totius hujus turmæ palæſtram: à qua opinione Bollandus non abhorruit, nec ego video cur omnino rejicienda ſit. Fateor equidem à Martyrologis noſtris locum non exprimi, ut patet ex Romano parvo, ſimpliciter ſcribente: *Et Theogenis cum aliis* XXXVI, quæ ferme eodem modo à Notkero tradita ſunt. Adonis textum Noſter verbatim deſumpſit. Fateor, inquam, palæſtram hìc deeſſe, quod, procul dubio, eam ignoraverit auctor Romani parvi, neque Ado in ullis Actis reperire potuerit. Atque hanc, ſine hæſitatione, Uſuardi ſententiam eſſe exiſtimo, ut in Variantibus oſtenſum eſt. *Bathildem* hoc die ſolus Uſuardus Faſtis inſcripſit. Vide dicta *Bathildis.* in Variantibus, Bollandum in Actis & Mabilionem in Benedictinis ſec. 2 à pag. 775 & ſec. IV de ejus tranſlatione à pag. 448, ubi etiam conſuli poſſunt eruditiſſimi auctoris obſervationes.

Reliquum eſt ut hodierni Romani de Theogene annuntiationem cum Uſuardina vel potius Adoniana conferamus, ex qua collatione pateat, plura à Baronio martyri illi adſcripta fuiſſe, quæ nec à Bollando, nec à Florentinio, nec ab aliis in hoc genere verſatiſſimis viris, probantur. Sufficiat Roſweydi judicium, in epiſtola ſupra citata nobis relictum. Incipit à textu Romani: *Hippone-regio in Africa, ſanctorum Theogenis epiſcopi & alio- De Theorum triginta ſex, qui in perſecutione Valeriani, contemnentes temporalem mortem, coronam vitæ gene, ut in æternæ adepti ſunt.* Sequitur Baronii Nota: Theogenis epiſcopi; *De ipſo ac ſociis item Beda Romano* (ſuppoſititius,) *Uſuardus ac ceteri hac die. Hic ille Theogenes Hipponenſis epiſcopus eſſe cogno- ponitur. ſcitur, qui unà cum ſancto Cypriano interfuit Concilio Carthaginenſi, ut ex ejus Actis apparet, quæ habentur apud Cyprianum & Auguſtinum in lib.* 6 *de Baptiſmo contra Donatiſtas. Erat Hippone baſilica nomine S. Theogenis, cujus meminit ſanctus Auguſtinus ſermone* 101 *de diverſis, ubi ait: Quando audiſtis apud memoriam S. Theogenis, offero tibi Petre, offero tibi Paule? numquam audiſtis &c.*

Tum Roſweydus: *Poſtquam Baronius egit de martyrio Lucii, Montani, Flaviani, Juliani & Victorici miniſtrorum, qui Carthagine paſſi ſunt* XXIV *Febr. poſt Cyprianum, qui præcedenti anno paſſus erat; ſubdit:* (Tomo 2 Annal. anno Chriſti CCLXII) *Paſſus quoque eſt eodem tempore, Theogenes Hipponenſis epiſcopus, qui numeratus reperitur inter epiſcopos, qui interfuerunt concilio Carthaginenſi in cauſa Baptiſmatis celebrato: Cum igitur catholica Eccleſia ipſum & alios ejus Synodi epiſcopos, martyrio vita functos, alleget inter martyres, celebretque natalitia eorumdem, ſatis exploratum habuiſſe conſtat, eoſdem, ſicut Cyprianum, in pace & communicatione ejuſdem Eccleſiæ catholicæ receſſiſſe.* Et reliqua, quæ prætereo, ut ad rem veniam. Pergit itaque: *Quis hæc apud Baronium tum in Annalibus tum in Martyrologio Romano legens, non exiſtimabit certiſſima & teſtatiſſima eſſe? Annales ſuos firmat ex Eccleſiæ catholicæ auctoritate, id eſt, ex Martyrologio Romano. Atqui Martyrologium Romanum non ita olim habuit, ſed tantum à tempore Baronii, ut non Eccleſiæ ſed Baronii auctoritas alleganda potius videatur. Tria igitur hic nova videntur inſerta à Baronio in textum Martyrologii Romani, ſi conferatur cum antiquis Mss. vel etiam impreſſis.*

1. *Quod Theogenem dicat paſſum Hippone-regio in Africa; vel certe ſi noluit ibi paſſum, ſed coli; quis aſſeverabit Theogenem illum, cujus meminit Martyrologium Romanum, eſſe illum Africanum, qui colitur Hippone-regio, maxime cum omnia vetera Martyrologia Theogenem abſolute ponant, nullo loci indicio addito? Adde quod Petrus in Catalogo lib.* 3 *cap.* 25, *poſtquam priori capite egerat de Polycarpo, & duodecim ejus diſcipulis, Laodicea venientibus, poſt eum paſſis, ſequenti capite ſubdat: Theogenes martyr cum aliis* XXXVI *Chriſtianis martyrium paſſi ſunt in*

eadem civitate Laodiceæ, præmiſſa perſecutione (Marci Antonini & Lucii Aurelii Commodi, qua Polycarpus erat affectus martyrio) urgente, qui contemnentes temporalem mortem, coronam vitæ æternæ adepti ſunt VII *Kal. Februarii, ut dicit Hieronymus. Ex hoc Petri loco ſua deſumpſere Maurolycus & Galeſinius, qui Theogenem etiam Laodiceæ ponunt. Alia vero vetera Martyrologia, ut Romanum vetus quod Adoni olim præmiſi, item Beda,* (ſuppoſititius,) *Uſuardus, Ado, nullum martyrii locum exprimunt.*

2. *Quod Theogenem hunc vocet epiſcopum, nullius veteris libri auctoritate. Imo vero Auguſtinus, qui S. Theogenis meminit, non dicit quod fuerit epiſcopus. Quod vero quidam Theogenes epiſcopus Hippone-regienſis invenitur interfuiſſe Concilio Carthaginenſi* III, *nihil ad rem facere poteſt, cum & Concilium illud congregatum fuerit contra ſenſum Romanæ Eccleſiæ, nec aliunde conſtet, Theogenem illum Hippone-regienſem epiſcopum martyrio eſſe affectum.*

3. *Quod dicat eum paſſum* IN PERSECUTIONE VALERIANI. *Nec hoc in ullo Martyrologio ſeu Ms. ſeu impreſſo (quod ego quidem viderim) occurrit; vidi autem quam plurima. Imo vero Martyrologium Romanum Belini* XXVI *Januarii cenſet, eum paſſum ſub Licinio, ita ſcribens: Eodem die ſanctorum martyrum Theogenis cum aliis triginta ſex, qui contemnentes temporalem mortem, ſub Licinio Imperatore coronam vitæ æternæ adepti ſunt. Quamquam videtur Belinus, Theogenem, cujus in Martyrologio Romano* III *Januarii fit mentio, confudiſſe cum hoc. Ille enim prior paſſus eſt ſub Licinio.* Hactenus Roſweydi judicioſa notatio.

Utrum autem à Belino ipſo, an à ſolo Pariſienſi editore typographo, in alteram ejus editionem, verba illa, *ſub Licinio Imperatore* infarta ſint, non auſim temere pronuntiare. Illud certe veriſſimum manet, clauſulam illam, omnibus antiquis Martyrologis fuiſſe ignotam, etiam Uſuardo, ut ſupra evicimus. Theogenem vero Helleſpontanum *ſub rege Licinio* paſſum fuiſſe, habes in Auctariis ad præfatum diem III hujus menſis.

AUCTARIA.

DE PRATEN. TORNACEN. AQUICINCT. ANTVERP. MAX-LUBEC. MUNERAT. BELINI EDIT. 2, ſupra in Variantibus ſatis dictum eſt.

AGONES MARTYRUM. Hic codex Pratenſi ferme ſimilis eſt, omiſſa etiam annuntiatione tertia.

ANTVERP-MAJ. De Polycarpo prolixius elogium ex Adonianis centonibus fere conſutum refert, quod in fonte purius habes. Pro *Theogenis*, ſcribit *Theologenis*, de cetero in ea annuntiatione ſatis purus. Tum: *In Bethleem,*
Paulæ. *dormitio ſanctæ Paulæ. Hujus vitam virtutibus admirandam, ſanctus Geronimus ſcribens, teſtatur eam longo coronatam eſſe martyrio.* Vide die ſequenti. *In territorio Pariſienſi monaſterio Scalæ, depoſitio dominæ Batildis reginæ.*

PULSANEN. In Polycarpo purus, de Theogene ſilet, ejuſque loco agit de Paula, verbis jam relatis.

ROSWEYD. Poſt *princeps fuit*, ita phraſim variat: *Poſtea vero ob Chriſti amorem multa perpeſſus ab inimicis catholicæ fidei, ſub Aurelio proconſule, igni traditus eſt cum aliis* XII. *Eodem die, natale ſanctorum martyrum Theogenis cum*
Sulpitii. *aliis* XXXVI. *Item Bituris, beati Sulpicii epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO-ULTRAJECT-
De Polycarpo. BELG. Polycarpi elogium paucioribus augent in hunc modum: *Hic igni adjudicatus, cum eſſet in medio flammæ, flamma in modum cameræ curvata, ſuper corpus martyris ſtetit. Quod corpus in medio poſitum, non erat ut caro ardens, ſed tamquam ſi aurum & argentum in fornace candeſceret. Videntes autem ſcelerum miniſtri eum igni non poſſe conſumi, corpus, cui ignis ceſſerat, mucrone tranſfoderunt.*

LOVANIEN. Superioribus in Polycarpo ſimilis, deficit in breviori Theogenis elogio.

CENTULEN. *Apud Zmyrnam, ſancti Policarpi epiſcopi & martyris, qui beati Johannis Apoſtoli diſcipulus & ab eo epiſcopus ordinatus, totius Aſiæ princeps fuit; cum quo duodecim paſſi ſunt. Eodem die, ſancti Theogenis martyris, cum aliis* XXXVI. *In Bethleem, dormitio ſanctæ Paulæ, nobiliſſimæ matronæ. Cujus vitam ſanctus Jeronimus ad imitandum deſcribens* &c. *In territorio Pariſiorum monaſterio Kale, ſanctæ Baldetildis reginæ.*

BRUXELLEN. Præter ea quæ de Polycarpo ſupra auctiora dedimus, de ſuo adjicit fere ex Hieronymo de ſcriptoribus eccl. *Cui Marcion hæreticus occurreus, agnoſce nos, inquit: Tum ille, agnoſco, ait, primogenitum Sathanæ. Aſt cum Polycarpus illi ac ceteris hæreticis viriliter reſtitiſſet, ſub Marco Antonino* &c. Theogenis elogium mutilavit, ſed de ſuo attexuit, *Cujus memoriam facit beatus Auguſtinus in homeliis de Pentecoſte.* Atque hæc verba Molanus litteris Italicis textui immiſcuit. De Paula ſolum addidit: *Matris Euſtochii, virginis Chriſti*, quæ ſunt Adonis verba die ſequenti.

HAGEN. De Polycarpo hoc ſingulare habet: *Qui multos annos ad partes Galliæ & Hiſpaniæ & Italiæ miſit diſcipulos ad prædicandum verbum Dei.* Tum: *Apud Bituricam civitatem, depoſitio ſancti Supplicii* [Sulpitii de quo ſupra XVII]
epiſcopi & confeſſoris. Hic à pueritia ſua, ſacris Sulpitii.
litteris erat eruditus, & ſanctæ converſationis luce conſpicuus, ita ut laicus virtutibus clareret. Poſt coma depoſita Monachorum pater exſtitit plurimorum, atque inde ad cathedram provectus epiſcopalem, & per omnes dies vitæ ſuæ, miraculis & doctrinis exſtitit glorioſus, & tandem quievit in pace.

VATICAN. num 5949, & JURENSIS S. Ragnoberti. Hoc die referunt Sulpitium Bituricenſem, cum eo elogio quod ſuperius XVII ex Uſuardo & XV inter Auctaria adduximus; nempe: *Apud Bituricas civitatem, ſancti Sulpitii epiſcopi & confeſſoris, cujus vita & mors pretioſa glorioſis miraculis commendatur.* Sequitur in
JURENSI: *B. Mauri abbatis monaſterii Boda-* Marii.
cenſis,

Digitized by Google

cenſis, cujus vitam virtutibus plenam, vir illuſtris & patricius Dynamius ſcripſit, vult dicere, *Marii Bobacenſis*, rectius *Bodenenſis*, de quo dic ſequenti. Adjecerat porro præfatus codex elogio S. Polycarpi : *Reliquiæ ejus Lugdune in crypta habentur.*

STROZZ. & MEDIC, Primo loco: *Apud Florentiam Tuſciæ urbem* [alier habet *civitate Florentiæ*] *tranſlatio ſancti Zenobii ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris, quæ tranſlatio facta eſt anno Domini* CCCCXXVIII [CCCCXXIX] *per beatum Andream epiſcopum ejus ſucceſſorem ; cujus poſt multa miracula, ſicca ulmus, juxta Baptiſtæ templum, ab ejus feretro cum tacta eſſet, repente folia ac flores emiſit, ubi adhuc exſtat columna marmorea.* *Zenobii tranſl.*

EDIT. LUBECO-COL. Poſt ea, quæ de Polycarpo, ex codicibus mediæ notæ & aliis retulimus, adhuc adjicit : *Et de ejus ſanguine copioſe fluente, totus focus extinctus eſt. Ejus etiam anima à circumſtantibus in ſpecie columbæ, in cælum ferri viſa eſt. Paſſi ſunt cum eo* &c. Subjungitur : *Treveris, ſancti Mari epiſcopi & confeſſoris, qui in eccleſia ſancti Pauli requieſcit.* Inde poſt Theogenem : *In territorio Pariſienſi, monaſterio Cabe, depoſitio ſanctæ Paulæ virginis.* Ita etiam Grevenus; ſed Bollandus de ea nihil reperit. *Eodem die Cenomanis, beati Silvini epiſcopi & confeſſoris. Bituricas civitate, ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.* Hæc eadem Grevenus ; Bollandus utrumque poſuit inter Prætermiſſos *Mari.* *Paulæ.* *Silvini.* *Juliani.*

GREVEN. Præterea: *Romæ, Fabiani, aliàs Sabiani martyris, ſecundum Bedam.* Quem Bedam velit, neſcio, melius Hieronymum indicaſſet ; vide Bollandi conjecturam. *Puteolis, Artematis. Tryphonis martyris. Treveris, Mari epiſcopi & confeſſoris. Tranſlatio beati Zenobii epiſcopi Florentini & confeſſoris. Item, beatæ memoriæ Haſekæ virginis, recluſa, quæ juxta eccleſiam de Schermbeke in multa ſimplicitate & ſapientia Domino ſerviens, quodam tempore butyrum vetuſtate corruptum, oratione reddidit recentiſſimum.* *Fabiani.* *Artematis.* *Haſekæ.*

MOLANI prima editio caret additamento, ſed in Polycarpo, has voces textui inſeruit charactere Italico : *In cujus medio rogo, mucrone perfoſſus, tam largum profudit ſanguinem, ut ignem extingueret.* In poſterioribus additur Marus Trevirenſis. Et deinde : *Die vigeſima ſexta, ſancti patris Xenephontis & comitatus ipſius.* *Xenophontis*

VI *Kal.* *Die* 27.

NAtalis beati Joannis epiſcopi Conſtantinopolitani, cognomento Chriſoſtomi, qui verbo atque exemplo plurimum Chriſtianæ profuit religioni. Item ſancti Marii abbatis monaſterii Bobacenſis ; cujus vitam virtutibus plenam vir illuſtris ac patricius Dynamius ſcribit. In Bethleem Judæ, dormitio ſanctæ Paulæ. Hujus vitam virtutibus admirandam ſanctus Hieronymus ſcribens, teſtatur eam longo coronatam eſſe martyrio. In Africa, ſancti Aviti martyris. *Joannis Chryſoſt.* *Marii.* *Paulæ* *Aviti.*

Ita *Praten. Herinien. Antverpien. Max-Lubec. Melan.* & *Agones martyrum.* Adde *Antverp-max. Lovanien. Leyden-Belg.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Non multa occurrunt notatu digna ; nam *Johannis, Criſoſtomi, Chriſoſtimi, Chriſoſtomi, Bethlehem, martiris, Jeronimus, Jhieronimus, Affrica, Aphrica*, modi ſunt ſcribendi, quorum aliqui etiam hodie non omni ex parte rejiciuntur : nos in textu codices de more ſecuti ſumus. Antverp-max. poſt *epiſcopi Conſtantinopolitani*, addidit, *& confeſſoris*. Antverpien. verba tantillum tranſpoſuit, legens *plurimum profuit Chriſtianæ* &c. pro *plurimum Chriſtianæ profuit*. Magis errat, dum cum Antverp-max. Lovanien. & aliis, ex *Marii* fingit *Mauri*. *Dynamius* etiam à multis corrumpitur ; ſed de his in Obſervatione ſermo recurret. In Molano particula una redundat ; *in Bethlehem Judæ in dormitio*, ſed hic error eſt typothetæ. Huc ſpectare deberet *Julianus* Cenomannenſium apoſtolus à codice Tornacenſi, Antverpienſi majore, Roſweyd. Munerat. Greven. aliiſque hoc die poſitus, à Pratenſi noſtro apographo die ſequenti. Eum nos utroque die ab Uſuardi textu excluſimus, quoniam in aliis noſtris codicibus non reperitur. Monuit nos etiam Caſtellanus, codicis Pratenſis inſpector, Julianum atramento recentiori illic adjunctum : unde ei, in notis ad hunc diem, mirari ſubit, cur apud antiquos Martyrologos nulla tanti viri habeatur memoria. *De Juliano Cenoman.*

OBSERVATIO. Romani parvi & Adonis eſt, quidquid ex antiquioribus Uſuardus accepit ; niſi forte *Avitus* Africanus (quem ſic etiam Wandelbertus efformat) cum *Vito* Hieronymianorum affinitatem habeat, de quo infra ſuo loco. De *Chryſoſtomo* itaque nec Hieronymiana, nec Beda aut ejus ſequaces, nec Wandelbertus quidquam memorant : auctor vero Romani parvi ſtrictim : *Conſtantinopoli, Joannis Chryſoſtomi.* Nihil amplius dicit Ado niſi quod priora verba paraphraſtice explicet : *Natalis ſancti Joannis, epiſcopi Conſtantinopolitani, qui Chryſoſtomus appellatur.* Textus noſter Uſuardinus eſt, alium Notkerus, non multo diffuſiorem compoſuit. De variis inclytiſſimi Doctoris, apud *Joannis Chryſoſt.*

Græcos

Digitized by Google

Græcos potiſſimum, feſtivitatibus agit Bollandus in elencho Prætermiſſorum, rationem reddens cur Sancti vita in alium diem rejicienda fuerit. Nos eam ex Palladio aliiſque antiquis dabimus proprio obitus die XIV Septembris; quando uberiori commentario illuſtrari poterit ex eruditorum virorum lucubrationibus poſt Bollandi mortem editis, inter quos præcipui videntur Hermantius in notiſſimo opere & Tillemontius tomo XI, à principio uſque ad pag. 405 totis 154 articulis. Hoc plane novum in tam illuſtri Sancto accidit, quod inter Martyrologos noſtros antiquos, imo inter tot codices Uſuardinos vix ullus reperiatur, qui XIV Septembris, proprio tamen natali die, de eo vel verbo meminerit.

Marii. Tota *Marii* annuntiatio ex Adone deſumitur, à Notkero non nihil curtata. Plurima de hoc Sancto confuſa prius & obſcura, accuratiſſime diſtinxit Bollandus, nec minus curioſa ſuperaddidit Caſtellanus in notis à pag. 424, quibus varii errores corriguntur eorum qui in ſcriptione & nominis ipſius Sancti, & loci & auctoris vitæ hallucinati ſunt. Recte legit Noſter cum Adone, *Marii*, ubi alii *Mauri*, *Maceris* &c. unde ab imperitis novi Sancti procuſi ſunt. Aſt in eo labitur, quod nomen loci immutando, non modicæ confuſioni anſam dederit. Legerat veroſimiliter in Adone, *Bodanenſis*, vel ut in vulgato, *Badonenſis*; neutrum ſecutus, ſcripſit de ſuo *Bobacenſis* (Notkerus *Bodacenſis*) quod varie ab aliis inflexum, in varia & plane diſſita loca Sanctum noſtrum tranſtulit. Legendum *Bodonenſis* vel *Bodanenſis*, Gall. *Val-benoit*, *Vallis Bodonenſis*, ut recte probant laudati auctores, apud quos ultima monaſterii illius veſtigia reperies. Rurſus bene poſuit *Dynamius*, ut vere appellatur qui vitam ſcripſit; Belinus perperam *Damianus*, alii *Dinandus*, *Didamius*, *Dinavius* &c. Curioſum lectorem operæ non pænitebit, ſi
Paula. citatos ſcriptores conſuluerit. Liberalius de *Paula*, quam de *Chryſoſtomo* loquitur Ado, atque ex eo Notkerus. Noſter, omiſſis intermediis, prima & ultima verba decerpſit,
Aviti. eadem illa, quæ die præcedenti inter Auctaria adduximus. De *Avito*, pluribus diſputant Bollandus, Florentinius & Caſtellanus, nec habeo quod eorum conjecturis ſuperaddam. In hoc ferme cardo vertitur, utrum ex *Vito* Hieronymianorum, *Avitus* accreverit, quem ſuſpicatur Caſtellanus metri gratiâ productum à Wandelberto, ex quo Uſuardus eum ſumpſerit. Ego needum explorare certo potui, an Uſuardus metricum illud Martyrologium umquam noverit. Quidquid ſtatuas, certum eſt Avitum illum reliquis Martyrologis incognitum, ab Uſuardo primum ſignatum fuiſſe, ex quo in alios & in Romanum tranſiit. Præfatus Wandelbertus dicto Avito *Sulpitium*, *Bathildem* & *Aldegundem* adjunxit, de quibus nos ſuis locis. En utrumque ejus verſiculum:

Punica terra ſuum ſexto veneratur Avitum.
Sulpitius, Bathildis & Aldegund. quoque vernant.

AUCTARIA.

Juliani. TORNACEN. Textui puro ſubjicit: *Cenomannis civitate, natalis ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP-MAJ. Non ſatis correcte: *Conſtantinopolim, natale ſancti Joannis epiſcopi, qui Criſoſtomus appellatur.* Ex Adone. Tum: *Eodem die, natale ſancti Marii abbatis monaſterii Bobacenſi: Cujus vitam virtutibus plenam, de quo patricius Dinavius ſcribit.* De Paula egit die præcedenti. In fine: *Cenomannis, depoſitio ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.* De Avito, nihil.

ROSWEYD. De Chryſoſtomo etiam ex Adone. In Mario ſatis purus eſt. Dein: *Item in Gallia Conomannis, Juliani epiſcopi & confeſſoris. Item in Bethleem, dormitio ſanctæ Paulæ, viduæ.* Deeſt etiam Avitus.

PULSANEN. Valde mutilus eſt. De Paula egit die præcedenti: hodie caret Chryſoſtomo, ita incipiens: *In monaſterio Bobacenſi, ſancti Marii abbatis. Cujus vitam* &c. In Avito, purus eſt.

MUNERAT. Pro *Marii*, ſcribit *Mauri*: pro *Dynamius*, *Dinavius*. De *Paula*, poſt *martyrio*, adjicit: *Cujus feſtivitas Pariſii quarto Kalendas Februarii celebratur.* In fine: *Cenomannis civitate, natalis ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.*

GREVEN. Textui apponit: *Cenomannis civitate, ſancti Iuliani epiſcopi & confeſſoris.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Puri Uſuardi eſſent, niſi textui præfigerent: *Romæ, natale ſancti Vitelliani* [Vitaliani] *Vitaliani.*
Papæ, qui poſt beatum Petrum ſeptuageſimus octavus, ſedit annos novem & menſes ſex. Hic cantum Romanorum compoſuit & dulciſono organo concordavit. Quis hæc primus adſcripſerit, neſcio; vide quæ de eo diligenter collegit Bollandus.

CENTULEN. *Conſtantinopoli, ſancti Iohannis epiſcopi, qui Criſoſtomus appellatur. Eodem die, ſancti Marii abbatis, cujus vita virtutibus plena refulſit.* De Paula etiam egit die præcedenti, & Avitum omnino prætermiſit.

BRUXELLEN. In Chryſoſtomo non plane purus, in fine addit: *Hic tertio exilio relegatus moritur. Eodem die, ſancti Vitaliani Papæ. Qui cantum Romanorum compoſuit, & dulciſſimo* &c. ſcribit *Mauri* & *Badonenſis.*

HAGENOYEN. In variis plerumque ſingularis eſt, hîc de Chryſoſtomo, textui puro addit: *Cui quodam tempore ſcribere volenti de Deo, dyabolus incauſtum effudit: qui ſtatim pennam in os proprium tinxit, & inde litteras aureas ſcripſit, unde & os aureum dictus. Hic Chryſoſtomus pro veritate doctrinæ & pro ſeveritate diſciplinæ, ter in*

in exilium miſſus eſt & ibi tandem obiit. De Paula quoque textui ſubdit : *Et ſpecialiter laudat illam a contemplatione, ab abſtinentia, à devotione mentis & regimine ſororum.* De Mario nihil ; de Vitaliano ferme ut ſupra, niſi quod nomina aliqua contorta ſint.

VICTORIN. *Cenomannis, beati Juliani epiſcopi & confeſſoris, qui à beato Clemente Papa miſſus Cenomannos, & ordinatus* &c. cum longo elogio è vita.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Joannis Chryſoſtomi epiſcopi & confeſſoris. Paula viduæ, cujus vitam beatus Hieronymus deſcribit. Marii abbatis.* Deeſt annuntiatio ultima.

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt etiam commemoratio *Aviti.*

Saturnini & ſociorum. Gildaſii. ALTEMPS. *Item ſancti Saturnini & aliorum trium. In Britannia minori, ſancti Gildaſii abbatis.* Hic colitur XXIX ; alios non ſatis diſtinguo, niſi colautur XXXI Januarii.

STROZZ. & MEDIC. *Eodem die Romæ, ſancti Vitaliani Papæ & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à *Vitelliano*, cui præter annos IX, menſes VI, adſcribit dies XXI. De Chryſoſtomo, poſt *religioni*, addit, *ſicut ipſius Acta luculenter teſtantur.* Pro *Marii*, ſcribit, *Mari*, pro *Dynamius*, *Dinandus.* Poſt *ſanctæ Paulæ*, addit, *viduæ matris ſanctæ Euſtochii virginis Chriſti.* Sequitur: *In Africa, ſancti* *Amici.* *Amici martyris*, voluit dicere *Aviti*, quem Belinus in I editione vocavit *Adjuti. Eodem die,* *Juliani M.* *ſancti Juliani martyris.* Hic ille procul dubio Julianus, quem Soræ ſuæ vendicat Baronius, alii Atinæ non procul Sora diſſitæ, quo fundamento, docet Caſtellanus in notis, & nos in Supplemento examinabimus. Demum: *Cenomannis, ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.*

BELINUS in utraque editione legit : *Depoſitio ſancti Juliani, primi ejuſdem urbis epiſcopi, vita ſanctitate & miraculis glorioſi.* In prima ſcribit Cinomannis, in altera Cenomannis.

Emil. & c. Vitaliani. Pauli PP. GREVEN. *Eodem die, Emiliani, Publii, Artemii, Armatæ, Juliani, Celiani, Saturi. Vitaliani Papæ, poſt Petrum ſeptuageſimi octavi. Pauli Papæ & confeſſoris. Hic cum paucis familiaribus, noctu cellas infirmorum viſitans, neceſſaria miniſtrabat, incarceratos eripiebat : aliis etiam ſanctis pollens actibus, in pace quievit.* Colitur XXVIII Junii. *Aureliani, beati Adjuti, abbatis Caranteſis & confeſſoris. Ad cujus anniverſariam feſtivitatem, cum populus confluerer, quidam contemneas & vineam ſuam paſtinans, terribili plaga percuſſus, teſtimonium præbuit ejus ſanctitati.* *Adjuti.* Remittitur ad XIX Decembris. *Item Joannis presbyteri Antiocheni, qui teſte Hieronymo lib. de viris illuſtribus, ſanctitate & ſapientia, ſub Theodoſio ſeniore inſigniter fulſit.* *Joannis.* *Jona Propheta.* Vide PræterMiſſos. *Jonæ.*

MOLAN. In prima editione de Juliano Cenomannenſi ſcribit ut Belinus. Tum : *Depoſitio ſancti patris noſtri Salpitii epiſcopi & confeſſoris. Cellenſi monaſterio*, inquit editio altera, omittens *noſtri*. Ubi interſeritur : *Cabilonis, ſancti Lupi, ipſius civitatis epiſcopi.* *Lupi.* Tum : *Die vigeſima ſeptima, reportatio reliquiarum ſancti patris Joannis Chryſoſtomi.* De Vitaliano fere ut ſupra.

V *Kal.* *Die* 28.

ROmæ, natalis ſanctæ Agnetis ſecundò. Et in civitate Apollonia, ſanctorum Leucii, Thyrſi & Calnici martyrum, qui tempore Decii, diverſis tormentorum generibus excruciari, primus & ultimus abſciſione capitis, medius cæleſti voce evocatus ſpiritum reddens, martyrium conſummaverunt. Alexandriæ, beati Cyrilli epiſcopi, qui catholicæ fidei præclariſſimus extitit propugnator. In monaſterio Reomenſi, depoſitio Joannis presbireri, viri Dei. *Agnetis 2. Leucii & ſoc. Cyrilli. Joannis.*

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Belini editione altera, Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Male in Belin. & Greven. *Apolonia.* Recte in textu *Thyrſi* poſt Adonem, ubi Tornacen. Greven. Molan & alii *Tirſi*; Herinien. *Thirſi*, alii *Tyrſi.* Servavi Uſuardi lectionem in *Calinici*, quamvis melius ſcriberetur *Callinici.* Herinien. & Greven. habent *Calenici.* Molan. *Galenici*, forte ex Adone. *Leuticii* & *Calentii* in Pulſanen. & *Galanici* in Belino, aperta ſunt ſphalmata. Varias alias nominum iſtorum expreſſiones vide ſis apud Bollandum hîc ; & apud Caſtellanum in notis à pag. 435. Pro *excruciati*, legit Herinien. *cruciati.* Poſui *abſciſione*, ut ſcripsêre Praten. Herinien. Tornacen. Belin. & Ado ipſe : pro quo in Pulſanen. Greven. & Molan. eſt, *abciſione.* In Tornacen. Belin. & Greven. habetur *celeſti* pro *cæleſti*, de qua & aliis diphthongis alibi diximus. *Cirilli* pro *Cyrilli* ; *prædicator* pro *propugnator* in Belino adeo miranda non ſunt. *Præclarus* autem pro *præclariſſimus*, alter in Pulſanenſi error dicendus. *Reomanenſi* ſcripſit Ado, atque item Molan. ; Noſter *Reomenſi*, omnes male : pejus Tornacen. Pulſanen. & Belin *Remenſi*: ſcribendum & dicendum *Reomaënſi* à Gall. *Reomay*, hodie *Montier-ſaint-Jean* in Burgundia, in quo etiam corrigendum eſt Baronii Martyrologium ſeu Romanum hodiernum, ubi *Rhemenſi.*

OBSERVATIO. Altera hæc *Agnetis* commemoratio in omnibus antiquis Martyrologis reperitur. Hieronymiana apographa pleraque legunt: *Romæ, nativitas ſanctæ*
Agnetis 2. *Agnetis virginis*; de qua *nativitate* multa ſatis diligenter expendit Florentinius; an autem probanda, intelliges ſi contuleris cum iis, quæ Bollandus in Actis, & Caſtellanus in notis pag. 363, examinant XXI hujus. Coincidunt ea quæ habet Beda, cum Frontonis Kalendario: *Natale ſanctæ Agnetis virginis de nativitate.* Rabanus tamquam particulæ ultimæ interpres, poſt *virginis*, interponit, *genuinum, hoc eſt de* &c. ex quo idem ferme habet Notkerus. An autem hæc rem de ſe obſcuram, non magis involvant, judicent alii. Crediderim ego, Rabanum ex aliquo Hieronymiano illud *genuinum* accepiſſe, pro quo in Epternacenſi invenit Florentinius INGENUINUM, quod quid ſit, ignorare ſe fatetur. Ut verbo ſenſum aperiam; malo *genuinum* accipias de vero natali ſeu die martyrii, quam ut Agnetis nativitas ſecundum carnem ſolenni cultu celebrari dicatur. Quamvis tota illa feſti geminatio veroſimiliter ortum habuerit ex eo, quod XXI Januarii ad virginis ſepulcrum via Nomentana fideles confluerent, octavo autem die locus ipſe martyrii in foro Agonali, nova celebritate honoraretur. Eſt apud nos pervetuſtum Kalendarium eccleſiæ Paderbornenſis, à P. Joanne Grothuſio ex membrana deſcriptum & ab eodem notis illuſtratum; in eujus textu habetur: *octava ſanctæ Agnetis*. Ubi notat Grothuſius, recte retineri antiquum titulum *octavæ. Non* [eſt] *enim*, inquit, *ſenſus Kalendarii veteris Romani, unde iſte titulus eſt acceptus, quod ſit octava dies celebritatis, ſed octava dies paſſionis.* Hæc quidem doctiſſimi viri opinatio. Ceterum hodiernus annuntiandi modus ex Romano parvo acceptus eſt. Ita ſimpliciter legit: *ſanctæ Agnetis ſecundò*, & ſic ferme Ado, ſic Noſter, ex quo reliqui. Wandelbertus canit: *Quintum progenies Romana Agnæ dicat alma.*

Leucii & ſociorum. Martyres Apollonienſes, ut varie expreſſos paulo ante exhibuimus, ita variis locis & diebus cultos, fuſe & docte oſtendunt laudandi ſæpe Bollandus & Caſtellanus. In Hieronymianis XVIII Januarii invenies: *Et paſſio S. Tyrſi cum ſociis ſuis Leuci & Gallinici*, nulla ſtadii facta mentione, unde dubitat Florentinius ſintne, iidem qui XX ponuntur: *Niveduno, Tyrſi, Quiriaci* (Epternacen. *Leuci*) *& Gallinici.* Dubium item, utrum eadem nomina, aliis diebus ſeorſim ibi poſita, ad eoſdem hoſce martyres pertineant, quod eo facilius admiſeris, ſi diverſis diebus & locis paſſos in eorum Actis obſerves. Solum Thyrſum *Mileto* adſcribit Florus cum elogio XXV. Ceterum hoc die à noſtris conſtanter referri, certum eſt. Romanum parvum, ſolum meminit *Leucii & Thyrſi.* Ado, inhærens Actorum ordini, ternos hac die conjunxit, eum eo encomio, quod totum deſcripſit Notkerus, Noſter emollivit, iis rejectis quæ minus veriſimilia videbantur. Baronius vero nominum ſeriem invertendo, adſcribit Leucio, quæ ex antiquorum mente Thyrſo

Cyrilli. certiſſime tribuenda ſunt, ut primo intuitu ſit manifeſtum. *Cyrillum* primus, quod ſciam, inter Latinos Martyrologos hoc die collocavit Ado, cujus verba tranſcripsêre Uſuardus, Notkerus & recentiores paſſim. Græci eum colunt IX Junii, quo ipſum obiiſſe exiſtimat Baronius. Mihi in tractatu Chronologico de Patriarchis Alexandrinis, probabilius viſum eſt, XXVII iſtius menſis vivere deſiiſſe, niſi calculus Copticus omnino rejiciatur, quod ut fiat per me plane licet. De Cyrilli rebus geſtis non pauca collegit Bollandus, ſed totam vitæ ſeriem, quam nemo hactenus integre proſecutus

Joannis. erat, diligenter percurrit Tillemontius tomo 14 à pag. 267 ad 676. *Joannis* (non *Hicanis*, ut perperam legit Notkerus) *Reomaenſis* memoria tota etiam ex Adone tranſumpta eſt. Vitam illuſtravit Bollandus, cum qua conferri poterunt, quæ dedit Mabilio in appendice ſeculi I Benedictini à pag. 632. De *Reomao* jam ſatis diximus, clariorem loci expreſſionem vide inter Auctaria in codice Antverp-majore.

AUCTARIA.

Juliani. PRATEN. & AGONES MARTYRUM. Textui ſubdunt: *Cenomanis, ſancti Juliani, epiſcopi civitatis ipſius primi.* Sed cum hæc, ut die præcedenti oſtendimus, codici Pratenſi adjecta ſint, nihil obeſt, quo minus inter Uſuardinos puriores hodie locum habeat. Idem augmentum eſt in ANTVERP. & MAX-LUBEC. Et eodem ferme modo in priori BELINI editione ſeu Veneta.

ANTVERP-MAJ. In prima ſatis purus, de Apollonienſibus non meminit. In Cyrillo etiam purus eſt. Demum de Joanne Reomaënſi, ita diſtinctius loquitur: *In territorio Lingonicæ ci-*
De Joanne Reomaënſi. *vitatis, caſtro Tarnodoro, monaſterio Reomenſi, natale ſancti Joannis presbiteri & abbatis, qui primus habitator ipſius loci, ac diverſorum pater monachorum extitit, ac longo confectus ſenio, clarus virtutibus requievit. Sepultus eſt non longe à monaſterio.*

ROSWEYD. Incipit: *Octava ſanctæ Agnetis. Et in civitate Apollonia, Leucii, Tyrſi, Calenici martyrum. Qui tempore Decii imperatoris ſub præſidibus Cambritio, Silvano & Baudo, diverſis tormentorum generibus excruciati, martyrium conſummaverunt. Eodem die apud Alexandriam, beati Cyrilli epiſcopi & confeſſoris.* Deeſt annuntiatio ultima.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Secundo loco referunt annuntiationem Juliani ut ſupra.

Præ-

Præterea, neſcio quo argumento, Alexandriam in *Græciam* retrahunt. Quod de Carolo magno habent, ſtatim dicetur, ubi collecta invenies quæ de eo in variis codicibus leguntur.

LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Initio ſcribunt: *Octava ſanctæ Agnetis virginis.* De cetero aliis, ut ſolent, ſimiles ſunt.

MUNERAT. In fine: *Item ſancti Karoli imperatoris.* ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. *Apud Aquiſgrani, depoſitio ſancti Karoli regis Francorum & imperatoris Romanorum.* MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Karoli magni, regis, & imperatoris Romanorum, Chriſtianæ fidei propugnatoris conſtantiſſimi.* Paulo uberius, ULTRAJ. LEYDEN. ALBERGEN & DANIC. verbis prius citatis, addunt: *Qui regno & imperio ſuo pacato & dilatato: ſtatu quoque ſanctæ eccleſiæ religioſe ordinato, & fide ſtudioſiſſime ampliata, anno Domini octingenteſimo quartodecimo, ætatis vero ſuæ ſeptuageſimo primo, regni autem quadrageſimo ſeptimo, & imperii quartodecimo, tranſivit ad Dominum. Hic pro magnitudine operum cognominatus eſt Magnus.* EDITIO LUBECO-COL. vix tribus vocibus à dictis differt, Greveno conſentiens in decurtanda ætate anno uno, & omittendis annis regni. Omnium ampliſſime rem deducit Molanus his verbis: *Eodem die Aquiſgrani baſilicâ, natale ſancti Karoli confeſſoris, primi de ſtirpe Francorum, ordinatione divina Romanorum Auguſti: qui ab ineunte ætate ſua, ſeculi pompam deſpiciens, imperialis potentiæ gladio & ſanctæ prædicationis verbo, vitæque ſalutaris exemplo convertit Guaſconiam, Germaniam atque Galliam. Convertit quoque ad Dominum Friſiam, Alemanniam, atque triplici tropheo Saxoniam. Ædificavit quoque propriis ſumptibus, ad laudem & honorem ſanctæ & individuæ Trinitatis, viginti ſeptem eccleſias,* [a] *quarum excellentiæ typhum obtinet Aquenſis, præſentibus ſuffragiis glorioſa. Hic fide ſtudioſiſſime ampliata, ſtatu eccleſiæ religioſe ordinato, regno etiam ſuo dilatato ac pacato, anno Domini* DCCCXIV, *ætatis ſuæ ſeptuageſimo, imperii vero* XIV, *quievit in pace. Et pro magnitudine fidei ac operum, cognominatus eſt Magnus.* Subdit minori charactere: *Atque Sanctorum catalogo annumeratus, per Paſchalem Papam anno* MCXCVI.

Caroli M.

BRUXELLEN. Ita orditur: *Roma, S. Agnetis de nativitate ſecundo. In civitate Apuliæ, ſanctorum Leontii, Tyrſi & Gallienis* &c. Sequitur de Juliano Cenomannenſi. Deinde: *Apud Alexandriam Græciæ, depoſitio beati Cirilli* &c. Tum Joannis Reomaënſis. Hinc *Malbodii, beatæ Aldetrudis virginis: ſanctorum Vincentii & Waldetrudis filiæ; ac neptis beatæ Gudilæ, quæ ſanctæ Aldegundi, ſuæ matertera in abbatia Malbodienſi ſucceſſit.* Vide XXV Febr. De S. Karolo dicta ſufficiant. *Item tranſlatio beati Thomæ de Aquino, Doctoris ſancti de Ordine Prædicatorum.*

Aldetrudis.

Tranſl. S. Thom. Aqu.

HAGENOYEN. De Karolo magno id peculiare habet, quod *obierit in pace, dimiſſis ejus peccatis per interceſſionem ſancti Ægidii abbatis.*

CENTULEN. *Cyrillum martyrem* facit. Silet de martyribus Apollonienſibus. De Joanne ſic ſcribit: *In territorio Lingonenſi, monaſterio Reomenſi, ſancti Ioannis abbatis, magnifici viri, qui baſiliſcum oratione extinxit.*

EDITIO LUBECO-COL. Diem auſpicatur hoc modo: *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſanctæ Urſulæ reginæ & ſodalium ejus undecim millium virginum & martyrum, quæ facta eſt per ſanctum Cunibertum, Colonienſis civitatis archiepiſcopum. Romæ octava S. Agnetis virginis & martyris.* De martyribus Apollonienſibus, Cyrillo & Joanne & Carolo fere ut citati codices. In fine: *Apud Toloſam, tranſlatio ſancti Thomæ de Aquino.*

Tranſlatio S. Urſulæ.

GREVEN. *In Africa ſecundum Bedam,* [non genuinum] *ſanctorum Cenſoriani, Victoris, Feſti, Marinæ.* Circa Caroli elogium, in quo ab aliis diſſentiat: ſupra notavimus. Pergit, *Tranſlatio beati Thomæ de Aquino, à monaſterio Foſſanova Tholoſam. Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſanctæ Urſulæ virginis ſodaliumque ejus, facta per* &c. *Margaretæ virginis de Hungaria, beatæ memoria.*

Cenſoriani & ſoc.

Margareta.

MOLAN. De Cenſoriano & ſociis loquitur ut Grevenus. Tum: *Iuliani eremitæ cognomento Sabæ. Cujus geſta in Deo dicata, hoc eſt Philotheo hiſtoria, ſe memoraſſe ſcribit Theodoretus lib. 2 hiſt. eccl. cap. 24.* In editionibus poſterioribus poſt commemorationem *Caroli*, ſcribit minori charactere: *Apud Porphyrionem ſecundum Simeonem, ſancti Iacobi eremitæ. Et Nicomediæ, ſanctorum martyrum Inde & Domnes & viginti millium, qui paſſi ſunt ſub Maximiano. Eodem die obitus illuſtriſſimæ Margaretæ virginis, filiæ regis Hungarorum, Ordinis Prædicatorum.*

Juliani eremitæ.

Jacobi.

Inde, Domnes, & 20000.

IV. *Kal.* *Die* 29.

ROmæ via Numentana, natalis ſanctorum Papiæ & Mauri militum, quorum ora juſſit Laudicius Urbis præfectus ad primam confeſſionem Chriſti lapidibus contundi, & ſic eos in carcerem retrudi; ac poſtea fuſtibus cæſi, atque in ultimo plumbatis, donec expirarent. Eodem die Treveris, depoſitio beati Valerii epiſcopi diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli. In territorio Trecaſſino, ſancti Sabiniani, qui jubente Aureliano imperatore pro fide Chriſti decollatus eſt.

Papiæ & Mauri.

Valerii.

Sabiniani.

[a] Summa hic codicum plurimorum conſonantia; *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſan. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. Molan.* & *Agon. Martyrum.* Item codd. mediæ notæ, *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraject-Belgic.*

VARIA LECTIO. *Maure* pro *Mauri* in Muncrato error eſt. In Alberg. *martyrum militum* prima vox redundat. Magna codicum diſcrepantia in ſcriptione nominis *Laudicius*, pro quo, male, Antverpien. *Lancius*. Herinien. Tornacen. Molan & alii cum Adone *Laodicius*. Sequor in textu lectionem Bedæ, Pulſan. Muncrati, Belini & Greveni; non repugnaturus ſi aliam præferas, aut cum Pratenſi legendum putes *Lauditius*, imo forte *Laodicius*, ut in eo codice legiſſe videtur Caſtellanus. Muneratus denuo male poſuit *profectus* pro *præfectus*. Quos codices Mss. ſecuti fuerint Greven. & Molan. non capio; uterque hæc omittit: *Et ſic eos in carcerem retrudi*, quæ in omnibus noſtris, nullo excepto, clariſſime exprimuntur; cum hac ſola differentia, quod Antverp. Max-Lubec. Ultraject. &c. pro *retrudi*, poſuerint *trudi*. Et ea quidem clauſula ad mentem Bedæ &, qui cum deſcripſit, Adonis, exprimenda eſt. Sitne legendum *ad ultimum*, an *in ultimo* dubium eſt, variant optimæ notæ codices; Herinien. & Tornacen. ſcribentibus primo modo: nos Uſuardum ſecundo modo ſcripſiſſe exiſtimamus. Solus Muneratus habet *ultimo*. Molanus dum clarior videri voluit, textum corrupit, addens ex Adone vocem *percuti* atque adeo legens; *atque ad ultimum percuti plumbatis*. Pulſanen. vero omittit, *atque in ultimo plumbatis*. *Treneris* in Muncrato, *Valeris* in prima Belini editione, typographo imputanda. *Trecaſino*, *Sabiani* vel *Saviani* ſcribunt aliqui, præſertim codices minus genuini, non nemo *Fabiani*, Munerat. *Saviniani*; textus ex purioribus deſumptus eſt. Pulſan. Antverp. & Belinus habent *Aurelio* pro *Aureliano*. Porro Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. & Danic. *Valerium* ultimo loco annuntiant. *Sabinianum* ei præponentes. Inter puriores codices hîc denuo numeratur apographum noſtrum Pratenſe licet hodie additamentum habeat de *Octava ſancti Vincentii*, quod prætenſo autographo adjectum ſcribit ad me Caſtellanus, notans eraſas quinque ultimas textûs litteras *us eſt* unde additio illa initium ſumit.

Papiæ & Mauri. OBSERVATIO. De *Papia* & *Mauro* nihil Hieronymiana apographa. Primus eos retulit Beda cum inſigni elogio, quod à Rabano modicè immutatum eſt. Romanum parvum ſcripſerat: *Romæ, Papiæ & Mauri militum, ſub Diocletiano imperatore.* Ado paratum in Beda encomium non nihil expoliviſſe videtur. Utrum ſecutus fuerit Notkerus, parum intereſt; Noſter certe, quod in alterutro invenerat comptius & brevius reddidit. Dixi in Beda eſſe *Laudicius*, quod Ado vertit *Laodicius*, ut habent Rabanus quoque & Notkerus. An *Laudicius*, ab Uſuardo ſervatus, indicio eſſe poſſit eum Bedam potius quam Adonem ſibi imitandum propoſuiſſe, non eſt operæ pretium indagare. Reliqua quæ ad hos Sanctos ſpectant ex ſancti Marcelli Papæ Actis XVI Januarii repetenda ſunt. *Valerii.* *Valerius* Trevirenſis in omnibus Hieronymianis ita ponitur, ut nequaquam adjectitius videatur. Pro confeſſore recoli oſtendit præfixa formula, *depoſitio*; ita enim habetur: *Treveris, depoſitio Valerii*, vel *B. Valerii*, vel *beatiſſimi Valerii epiſcopi*: quin imo Corbejenſe notanter adjicit, *confeſſoris*, quem titulum in hiſce codicibus rarius recurrere, alibi diximus. Hinc Rabanus ſua deſumpſit; ſed Adoni proprium eſt quod de *beati Petri diſcipulatu* in textu noſtro adjungitur, eumdemque fontem Notkerus conſuluit. Id quo ſenſu intelligendum, non inepte explicat Caſtellanus pag. 451. Etenim in proprio ſenſu aut ſignificatione accipi non poſſe, vel ex Hieronymianis colliges, in quibus primi illi duorum primorum Eccleſiæ ſeculorum epiſcopi paſſim gaudent appoſito *de antiquis*, quod in hoc ipſo laterculo, Hippolyto tribuitur. Verum hæc operoſius diſcutientur aut in Supplemento Januarii aut XIV Septembris ad vitam ſancti Materni, quem ſi tempore Conſtantini magni floruiſſe memineris, Valerii hujus ætatem nullo negotio deprehendes. Binas noſtras annuntiationes ſic metricè complectitur Wandelbertus:

Quarto martyrium Papiæ Maurique refulget;
Tunc & Valerio Treviri pro præſule gaudent.

Sabiniani. *Sabiniani martyris Tricaſſini*, quem à Senonenſi diſtinguendum hactenus credimus, ſolus Uſuardus hoc die inter antiquos meminit, non recte, ut ante Caſtellanum obſervarunt Majòres noſtri, cum XXIV Januarii ejus feſtivitas per totam diœceſim Tricaſſinam celebretur, idque in uſu fuiſſe ante Uſuardi tempora teſtetur laudatus Caſtellanus. Nec mirum cum illo ipſo die, martyrio coronatum *Sabinianum* referant ejus Acta. Id compertum habuiſſe videtur Florus dum *Sabinam* ſororem præfato die ei conjungit, unde hîc rurſus colligas, quam ignota fuerint Uſuardo Flori ad Bedam ſupplementa. Aliam Uſuardi hallucinationem infra notabimus, nempe quod *Sabinam* hanc *Trecenſem* ad XXIX Auguſti diſtulerit, ut cum *Sabina Romana* eam connecteret. Melius in Actis noſtris hoc die recolitur, & ex Martyrologiorum auctoritate cum fratre conjungitur, atque cum multis aliis martyribus, quorum geſta ibi collecta expenduntur & illuſtrantur. Vide in Actis

Actis dies alios, quibus aut conjunctim aut ſeorſim eorum nomina repetuntur. Hæc pro inſtituto noſtro ſatis dicta exiſtimo, nam, quidquid de rei veritate ſtatuendum ſit, certum manet, ipſiſſimam & genuinam Uſuardi lectionem in textu à nobis fideliter & ſimpliciter repræſentari.

AUCTARIA.

ANTVERP. MAJ. *Romæ, paſſio ſanctorum Papiæ & Mauri militum, tempore Diocletiani.* In Valerio ſatis purus eſt. Ultimam vero ſic vertit: *Ipſo die, natale ſanctæ Savinæ virginis.* Clarius codex VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Savinæ.* *Trecas, ſanctæ Savinæ virginis.* Et eam quidem Sabiniano conjunxêre citati inter Auctaria codices, XXIV hujus. Utrum illi an huic dici magis quadret, definire certo non auſim, malim tamen alterutri, & huic præſertim, quam dici XXIX Auguſti, cui eam innectit Uſuardus cum *Sabina Romana* copulatam. Rurſus *Savina*, an *Sabina* appelletur rectius, eadem quæſtio eſt, quæ de *Saviniani* & *Sabiniani* nomine moveri poſſet, quem codex Altempſianus & aliqui alii *Sabinum* vocaverunt.

ROSWEYD. In prima & ſecunda non omnino purus, tertiam plane omittit.

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum militum Papiæ & Mauri, ſub Dyocletiano. In territorio Tricaſſino, ſancti Sabiani martyris. Treveris, depoſitio beati Valerii epiſcopi, diſcipuli Petri Apoſtoli. Et octava ſancti Vincentii martyris.* Vide Variantes in fine.

BRUXELLEN. Præpoſtero ordine Papiam & Maurum ultimo loco annuntiat, elogio ex Adone non nihil interpolato. Sic vero incipit: *De Valerio.* *Treveris, depoſitio beati Valerii epiſcopi, diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli. Qui cum beatis Euchario & Materno Treverim veniens, poſt obitum Eucharii, ibidem per annos quindecim epiſcopatus fungebatur honore. Cujus prædicationis tanta fuit inſtantia, ut eo adhuc vivente, per Galliam & Germaniam Chriſtiani paganos numero ſimul & religione ſuperarent.* In Sabiniano purus eſt.

Aliter incipit HAGEN. nimirum: *De Sabiniano.* *In territorio Trecaſſino, paſſio ſancti Sabiniani martyris. Qui fuit filius unicus Sabini ducis: qui per angelum Domini miraculoſe converſus eſt, & ſacrum baptiſma ſuſcepit; & patrem cum patria relinquens, ad docendum alios perrexit: qui ab Aureliano imperatore infinitas pœnas ſuſtinuit, & tandem decollatus, martyrium complevit.* De Papia & Mauro nihil immutavit. De Valerio, textui hæc ſolum addit: *Qui cum beato Euchario & Materno magnam partem Galliæ ad fidem Dei convertit, & poſt Eucharium ibidem factus epiſcopus, quievit in pace.*

VATICAN. ſub num. 5949. *In Penvia* [an non *Peruſia?*] *ſancti Conſtantii. Beneventi, natale ſanctorum Feliciſſimi & Caſſiani in S. Sophia.* *Conſtantii.*

STROZZ. ET MEDIC. *Apud civitatem Cebenſem* [forte *Cellenſem*] *juxta caſtrum Cornets, ſancti Flaviani martyris, qui ſub Claudio imperatore paſſus eſt cum omni domo ſua, inter viros & mulieres promiſcui ſexus, numero* LXXV, *& baptizati fuerunt a B. Theodoro presbytero, & per martyrium conſummati ſunt, ut legitur in geſtis ſancti Maximi martyris.* *Flaviani.* Multo lumine indigent quæ hic obſcure confuſa ſunt, denuo excutienda cum Actis ſanctæ Severæ &c. Vide tomo 2 Januarii pag. 946.

EDIT. LUBECO-COL. De Papia & Mauro, poſt *militum* ex Adone interſerit; *tempore Diocletiani imperatoris, qui videntes conſtantiam ſanctorum Saturnini & Siſinnii diaconi, converſi ſunt ad fidem. Quorum ora* &c. De Valerio adjicit: *Quem idem Apoſtolus Treviris, una cum diſcipulis ſuis Euchario & Materno, ad prædicandum gentibus illis deſtinavit.* In fine: *Bituricas, S. Severi epiſcopi & confeſſoris, diſcipuli ſancti Martini epiſcopi.* *Severi.* Vide infra in augmento Molani.

GREVEN. *Item ſanctorum Pauli, Victoris, Hippolyti, Honorati, Petroſie. Severi epiſcopi Bituricenſis & confeſſoris, diſcipuli ſancti Martini. In Britannia, Gildæ abbatis. Vitalis, abbatis. Conſtantini* (Conſtantii, ni fallor, Peruſini) *epiſcopi & martyris.* *Pauli & Sociorum. Gildæ. Conſtantini.*

MOLAN. minori charactere: *Eodem die, ſancti Sulpitii Severi, epiſcopi Bituricenſis & confeſſoris diſcipuli ſancti Martini, de quo Gennadius* &c. Ubique Sulpitiorum confuſio; hic enim Bituricenſis epiſcopus, ad ſancti Martini tempora ſpectare nequaquam poteſt, ut evincit Bollandus hoc die. Poſtremæ editiones: *In Britannia, Gildæ abbatis & confeſſoris.* Tum de Sulpitio. Demum: *Peruſiæ, ſancti Conſtantii epiſcopi & confeſſoris.* *Conſtantii.* Notabis in omnibus editionibus, poſt elogium Papiæ & Mauri, litteris Italicis inſertum ex Beda & Adone: *Scriptum eſt in geſtis beati Marcelli.*

III *Kal.* *Die* 30.

APud Antiochiam, paſſio beati Ypoliti martyris, qui Novati ſchiſmate aliquantulum deceptus, operante gratia Chriſti correctus, ad charitatem Eccleſiæ rediit, pro qua illuſtre martyrium conſummavit. *Hippolyti.* Hieroſolimis, ſanctiſſimi Matthiæ epiſcopi, de quo mira & plena fide narrant, quia multa pro Chriſto perpeſſus, ultimò in pace vitam finivit. *Matthiæ.* Ipſo die, paſſio ſancti Flaviani martyris. *Flaviani.* Malbodio monaſterio, ſanctæ Aldegundis virginis. *Aldegundis.*

Sic purè *Hermien. Tornacen. Pulſanen. Belin. Greven. Molan.* & *Editio Ultraject-Belgic.*

V*ARIA LECTIO.* Solus Munerat. poſuit *ſancti*, pro *beati.* Scripſi *Ypoliti*, modo ſatis barbaro, ſed pro quo ſtat plurima codicum qualiſcumque auctoritas, ut hîc Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Munerat. & aliorum plurium ut videbis etiam XIII & XXIII Auguſti. Molan. recte poſuit *Hippolyti*: proxime Praten. *Hippoliti*; Belin. & Greven. *Hypoliti.* Tibi licet præferre quod optimum eſt, liceat nobis codicum noſtrorum etiam luxatam ſcribendi rationem ſequi. In Hieronymianis eſt *Epoliti* &c. Prima Belini editio pro *Novati*, poſuit *Novatiani*: uterque ad ſchiſma concurrit. Habet etiam cum aliis codicibus *ſciſmate.* Tornacen. & Munerat. pro *correctus*, legunt *correptus.* Qua libertate reliqui *Ypoliti*, eâdem ſcribo *Hierofolimis* &c. de quibus alibi. Pro *ſanctiſſimi* in Tornacenſi eſt *ſancti*, in Belin. *glorioſiſſimi. Mathai* & *Mathei* ſcribunt codices aliqui, Molan. *Matthai*, Belini I editio *Nathei*, melius Praten. *Mathia*, potior eſt noſtra lectio. In pleriſque noſtris & optimis habetur *narrant*, quo modo Uſuardum legiſſe exiſtimo; Pulſanen. Belin. Greven. & Molan. forte melius cum Adone, *narrantur.* Rurſus Greven. & Molan. habent *finierit.* Tornacen. pro *ipſo die*; ponit, *eodem die.* Pulſanen. Greven. & Molan. omittunt, *paſſio. Flavii* in Pulſanen. pro *Flaviani*, error eſt, uti & in eodem *Malboydo*, in Greven. *Moalbodio*, in Belin. *Aldegunde.*

De codice Pratenſi. Notavi ſuperius XXVI Januarii, eraſam in Pratenſi codice Bathildis commemorationem, ut Caſtellanus monuerat. Idem ipſe in notis hoc die obſervat *Aldegundem* in præfato codice itidem inductam, ad XIII Novembris tranſlatam, ejuſque loco ſubſtitutam hîc *Bathildem.* Atque hæc cauſa eſt cur hoc etiam die à purorum numero codex ille excluſus ſit. Quomodo alii utramque conjunxerint, alii vero aliter ſcripſerint ex Auctariis intelliges. Genuina Uſuardi lectio ex citatis pro textu codicibus abunde comprobata eſt.

Hippolyti. O*BSERVATIO.* Die præcedenti non oſcitanter advertimus notari in Hieronymianis *Hippolytum epiſcopum, de antiquis*; ut ut ibi nomen deformatum ſit, quemadmodum & hoc die dum præfata apographa primo loco legunt: *In Antiochia, paſſio ſancti Epoliti.* Ex diverſis enuntiandi modis, diverſos hos eſſe pleriqûe volunt, quamvis in his codicibus novum omnino non ſit, eumdem Sanctum ſemel atque iterum repeti. Ego ingenuè fateor in Hippolytis me hæſitare, dum oppoſitâs eruditorum opiniones penitius introſpicio. Videtur, prior, *epiſcopus de antiquis*, ſumendus pro celeberrimo illo de priſcis Eccleſiæ doctoribus, ut recte, me quidem judice, hoc die cenſet Florentinius. Verum an ille qui ab aliquibus *Portuenſis* epiſcopus dicitur? An is qui colitur XXII vel XXIII Auguſti? An qui à Prudentio celebratur? Variant ſententiæ. Jam vero quis hic noſter Antiochiæ paſſus? Satis propendeo ut dicam hunc ipſum, illum eſſe magnum *de antiquis* ſcriptorem, incerti loci epiſcopum, cum Portuenſi martyre nequaquam confundendum; ſed obſtat quod in Hieronymianis alter ab altero diſtinguatur. Lapis offenſionis eſt *Antiochia*: nodum ſolveris aut ſcideris, ſi liceat *Hippolytum magnum* Antiochiæ adſcribere, utpote alicujus eccleſiæ Orientalis epiſcopum, qui à noſtris Martyrologis XXII vel XXIII Auguſti recolatur; hunc vero *presbyterum Romanum* dicas, qui forte cum Pontiano Papa, ut eſt in Henſchenianis catalogis, ante tomum I Aprilis, exilium paſſus, poſt Cornelii electionem, Novatiano ſchiſmati implicitus, ſed glorioſe reſipiſcens, illuſtre martyrium, jam ætate confectus, non Antiochiæ, ſed probabiliſſime ad Tyberina oſtia ſubierit; quique à Prudentio egregie laudatus eſt, non confuſus ut vult Baronius, & à *pulcherrima Roma*, colitur, *Idibus Auguſti menſis*, Ut ibi dicemus. Hæc præmittenda fuere, ut detegatur confuſio in omnia Martyrologia per Adonem inducta. Romanum parvum breviter legerat: *Antiochia, paſſio ſancti Hippolyti.* Sed rem, ni fallor, implicuit ſolus Ado, elogium illud adjungens, quod ex ipſo Uſuardus, Notkerus & recentiores paſſim accepere, quodque ego Hippolyti Prudentiani unicè proprium exiſtimo, non utique Antiocheni, niſi quis in Adonis gratiam alterum quempiam Hippolytum *Novati ſchiſmate deceptum*, Antiochiæ paſſum fingat, quod mihi certe non fit veroſimile. Martyrologos noſtros maximi ſane facimus, non tanti tamen, ut ubique Prudentio tot ſeculis anteriori præferendos putemus. Hieronymianorum ſenſui inſiſtere videtur Wandelbertus, unico ſuo verſiculo:

Tertiaque Hippolytum Antiochena perſonat urbi.

Matthia. Caſtellanus pag. 461 ſemel atque iterum *Matthiam* Hieroſolymitanum ab Uſuardo primùm poſitum inſinuat, tametſi evidentiſſimum ſit, verba ejus omnia permodice unmutata ex Adone hîc etiam tranſumpta. Ado illum ex Romano parvo acceperat, ubi ſic memoratur: *Jeroſolymis, Matthia epiſcopi, qui octavus fuit poſt Jacobum.* Notkerus Adonis phraſim non nihil tranſpoſuit; apud Martyrologos alios notus non eſt. An hîc felicius

cius rem attigerit Ado, quam in priori annuntiatione; quæ & qualia ſint, *mira illa & plena fide geſta*, videſis in Actis & in Chronologia Patriarcharum Hieroſolymitanorum ante tomum 3 Maii pag. 6.

Sequitur apud Adonem *Alexander* martyr, ex hoc à Notkero quoque relatus; qui cur ab Uſuardo præteritus fuerit, tum demum perſpexi, cum Adonis elogium ſæpe expendens & verſans, illud rurſus male tranſlatum & applicatum didici. Nimirum accepta ſunt verba omnia ex Rufino lib. 6 hiſtoriæ cap. 29, quibus aperte deſcribuntur certamina Alexandri Jeroſolymitani, qui idem ipſe à Romano parvo & Adone diſertiſſime ponitur XVIII Martii: ut proinde Alexander ille Adonianus, hîc abundet, niſi alium quempiam indicaverit auctor Romani parvi, qui etiam *Deciana perſecutione paſſus* ſit, quique hactenus nos lateat. Cetera ad XVIII Martii remittimus. Hæc procul dubio etiam obſervavit Caſtellanus, ſed alio defectu laborare videtur, dum prædictum Alexandrum in notis pag. 461, differt ad XII Decembris, quaſi idem foret, qui tribus diverſis diebus à Romano parvo & Adone annuntiatur. Mentem ejus non ſatis clare aſſequor, niſi Græcos ſequi velit, qui eo die Alexandrum Jeroſolymitanum recolunt; nam qui ibi *Alexander* cum ſocio *Epimacho* à noſtris celebratur, tantum ab Hieroſolymitano diſtat, quantum Alexandria ab Hieroſolymis diſſita eſt, ut ſatis diſtincte explicat Rufinus citato libro cap. 31 & 35; item Euſebius Valeſii lib. 6 cap. 41 & 46. *De Alexandro Adonis.*

Subſtitutus hic ab Uſuardo *Flavianus* ex nullis characteriſticis innoteſcit, utpote ſine loci aut temporis nota poſitus; neque unde illum acceperit, divinare queo. Fateor equidem à Caſtellano Flavianum hunc *Centumcellis* collocari, à Baronio autem Romæ adſcribi, XXVIII Januarii. At tam varia congeſta reperio, ut ea diſcriminare non vacet. Nec plus lucis reperio quam Acta exhibeant pag. 833 & 946. De *Aldegunde* nihil dicendum ſupereſt. Rabani & ex hoc Notkeri peculiare de ipſa elogium, à Molano relatum, inter Auctaria recenſebimus. *Flaviani.* *Aldegundis.*

AUCTARIA.

Bathildis. PRATEN. & AGONES MARTYRUM. Expunctâ Aldegunde, ut in Variantibus dixi, ſubſtituunt: *In territorio Pariſiacenſi, Baltildis reginæ.*

ANTVERP-MAX. Satis purus eſt toto textu uſque ad *vitam finivit*, ſed tunc ex Adone ſubdit: *Hic octavus poſt Jacobum Apoſtolum, Jeroſolimorum rexit eccleſiam. Eodem die, paſſio beati Alexandri martyris.* De Aldegunde, recte. *Alexandri.*

ROSWEYD. In Hippolyto deeſt elogium. In Matthia, ſatis purus eſt. Tum: *Item beati Alexandri martyris, qui paſſus eſt tempore Decii. In Africa*, CXXIV *martyrum.* Vide Hieronymiana. *Item Licij martyris & ſociorum ejus.* Neſcio quem alium indicâre poſſit præter *Leucium*, de quo XXVIII hujus. *Item eodem die, dormitio ſanctæ Balthildis.* In Aldegunde, purus eſt. *Licii vel Leutii.*

ANTVERP MAX LUBEC. MUNERAT. ANTVERP-MAX. LOVANIEN. & LEYDEN-BELGIC. In textu omnes puri ſunt, ſed in eo excedunt, quod *Bathildem reginam* ſuperadjiciant.

ULTRAJ LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Plus aliquid de Alexandro ſcribunt, quam poſuerit Ado. Ita enim habent: *Item Hieroſolymis, natale beati Alexandri epiſcopi. Qui ſub Deciana perſecutione judici pro confeſſione ſiſtitur, vinculiſque traditus, dum longæva ætatis veneranda fulgeret canitie, poſtquam frequenter Dominum ſuis glorificaverat paſſionibus, nunc de tribulationibus* [ita legunt ULTRAJ. & LEYDEN, melius alii *de tribunalibus*] *ad vincula, nunc de vinculis ad tribunalia pertractus, inter ipſa viciſſim ſibi ſuccedentia tormenta, beato fine quievit.* Ita fere etiam *De Alexandro.*

VATICAN. ſub num. 5949, & STROZZ. &c. Rectius & ſimplicius GREVEN. & MOLAN. *Item beati Alexandri. Hic Deciana perſecutione, pro confeſſione fidei judicibus ſiſtitur, & vinculis carceris traditur. Qui cum longæva ætatis veneranda canitie* &c. Addit GREVEN. *Videtur iſte ille eſſe, quem Uſuardus ponit* XV *Kal. Aprilis.* Hoc eſt, quod & nos putamus non omnino eſſe compertum. Videatur Bollandus hac die.

CENTULEN. Uſuardi contractor, incipit à Matthia, legens fere ut Rom. parvum *Hieroſolymis beati Matthiæ epiſcopi & martyris, qui octavus poſt Iacobum, Hieroſolimorum rexit eccleſiam.* Sequitur Hippolytus. Tum: *eodem die ſancti Alexandri martyris.* In fine perperam adjicit: *Alexandriæ, ſancti Metrani martyris*, qui ad diem ſequentem ſpectat. *Metrani.*

BRUXELLEN. Sic orditur: *Malbodio monaſterio, depoſitio ſanctæ Aldegundis virginis & abbatiſſæ, ſororis beatæ Waldetrudis & neptis ſanctæ Gudilæ.* In Hippolyto & Matthia fere purus eſt. De Alexandro nihil novi profert. Sequitur Flavianus. Denique: *In territorio Pariſienſi, dormitio ſanctæ Bathildis, Francorum reginæ, quæ Corbeyam monaſterium conſtruxit.* *Bathildis.*

HAGENOYEN. luxatus & mancus eſt; Hippolytum vocat *Novaypolitum*; Flavianum, *Flaviarum*: Aldegundem territorio Pariſienſi, Bathildem Malbodio attribuit &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Aldegundis virginis, ſororis ſanctæ Waldetrudis viduæ. Flaviani martyris. Item ſancti Hippolyti martyris, cujus paſſionem Prudentius deſcribit.*

ALTEMPS. in Anglia auctus. *Item ſancti Belliani martyris.* Puto nomen eſſe corruptum, forte ex *Pelliciani* vel hujuſmodi alio, quod ex apographis Hieronymianis acceptum fuerit. *Belliani.*

EDITIO LUBECO-COL. Cum codicibus ſuperius citatis convenit, hoc peculiare ſubnectens: *Malbodio monaſterio, ſancti* [ſanctæ] *Aldegundis virginis nobiliſſimæ, quæ ex regio genere orta, Chriſtum ſibi in perpetuum ſponſum elegit, qui etiam eam in tantum dilexit, quod ſæpe ei viſibilem angelum pro ſolatio miſerat.* Sed hæc elegan- *De Aldegunde.*

elegantius exprimit Molanus ex Rabano & Notkero: *Quæ tempore Dagoberti regis Francorum ex nobili genere progenita, virginitatis propoſitum elegit, in quo & permanſit, ſæpiuſque illi angelica viſio revelata fuit, exhortans eam, ut in propoſito permaneret. Noviſſime vero cum magna claritate cæleſtis luminis, ad vitam migravit æternam.*

Pellicani & ſoc. GREVEN. *In Africa, Pellicani, Clerilitiani, Philippiani & aliorum* CXXIV, ex Hieronym. Vide Bollandum. *Lucii martyris & ſociorum*

Lucii & ſoc. *ejus. Batildis reginæ Franciæ, quæ poſt mortem Clodovai viri ſui monaſterium ingreſſa, in magna ſe humilitate dejiciens, Chriſto conformari ſatagebat. Etiam ponitur* VII *Kal. Februarii ſed melius hic.*

MOLAN. Præter dicta, minori charactere ſcribit: *Eodem die beatæ memoriæ, Antonii Peregrini Patavini, ex Manziorum familia nati, qui omnia loca ſancta viſitavit & defunctus eſt* MCCLXVII. In poſtremis editionibus Alexandrum omiſit, haud dubie quod cum Greveno dubitare cœperit, utrum hic idem non eſſet cum eo, qui XVIII Martii ponitur. Antonii.

Pridie Kal. *Die* 31.

Metrani. APud Alexandriam, natalis beati Metrani martyris, quo nolente impia verba proferre ad juſſionem paganorum, omne corpus ejus fuſtibus colliſerunt; vultumque & oculos acutis calamis terebrantes, extra urbem cum cruciatibus expulerunt, ibique ſpiritum, qui in eo ſupererat, lapidibus ejecerunt. Item Alexandriæ, ſanctorum martyrum Saturnini, Thyrſi & Victoris. Apud Trientinam urbem, ſancti Vigilii epiſcopi & martyris.

Saturnini & ſocior. Vigilii.

Codices puriores conſentur ſoli *Herinien. Tornacen.* & *Antverp-major.*

VARIA LECTIO. Vix quidquam occurrit notatu dignum præter differentiam inter Antverp. majorem & duos alios codices pro textu citatos. Siquidem ille puram Adonis lectionem Uſuardinæ tantillum immutatæ prætuliſſe videtur. Itaque pro *beati*, legit *ſancti*. Deinde poſt, *martyris*, ſic pergit: *Quem correptum pagani jubent impia verba proferre, quod illo recuſante, omne corpus..., ibique quod in eo ſuperaret ſpiritus* &c. Annuntiationem ſecundam ſic format idem codex: *Tirſi, Saturnini & Victoris, quorum geſta habentur.* Alii ſcribunt *Tyrſi*: nobis præplacet Adonis orthographia, qua itidem ſupra ad XXVIII uſi fuimus. Rurſus, Antverp-maj. incipit: *Eodem die* &c. Herinien. autem pro *Vigilii*, male ſcribit *Vigili*.

De codice Pratenſi. Supereſt nova ex codice Pratenſi aliiſque controverſia, an nimirum *Vigilius Tridentinus* ab Uſuardo ipſo hoc die, an XXVI Junii relatus ſit? Citato Pratenſi ſubſcribunt Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven & Molan., major nempe numerus codicum, quorum auctoritate definienda, ut plurimum, Uſuardi ſimplicitas. Et licet codices multi alii, præſertim Herenien & Tornacen, oppoſitum traderent, illis cedendum putaveram, quo uſque de vera Pratenſis lectione a Caſtellano factus ſum certior. Reſpondit hic ultimis ſuis litteris, XXXI Januarii MDCCXI aliena manu ad me datis, in hæc verba: *Item eſt ad S. Germani à Pratis; apparet litura* (XXXI Januarii de quo quæſieram) *veroſimiliter ſancti Vigilii, qui* XXVI *Junii denuo recurrit, ſed eadem prima manu, quâ reliqua ſcripta ſunt* Quid ex his, cum annuntiatione XXVI Junii collatis, deducendum ſit, in præfatione explicavimus; hic mihi ſatis ſit unum eviciſſe, nempe in vetuſtiſſimis Uſuardi apographis, quale certe Pratenſe cenſeri debet, poſitum olim hoc die Vigilium, ac proinde in primo ipſo Uſuardi autographo, atque adeo veram & puram eſſe noſtram lectionem.

Metrani. OBSERVATIO. Singulare auctoris Romani parvi, in colligendis ex Rufino Sanctis, ſtudium, ut toto opere ſæpe proditur, ita hîc manifeſte patet in glorioſo ſene Alexandrino nomine *Metra*, de quo in tractatu Chronologico Patriarcharum obiter locuti ſumus num. 164, ſed quem hîc ex recepto ſcribendi modo cum Martyrologis noſtris *Metranum* dicimus. Hic itaque à Romano parvo ſic primum conſignatus eſt: *Alexandriæ, ſancti Metrani martyris.* Sumptus eſt ex celebri Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola, quam ex Euſebio & Rufino recuſam habes apud Ruinartium inter ſincera & ſelecta à pag. 103. Inde totum ſuum elogium accepit Ado, quod Notkerus intactum reliquit, Noſter vero modice abbrevians obſcurius reddidit, ut ex codice Antverp. majore in Variantibus facile pateſcit. Annuntiatio altera ſolius Adonis eſt ab ipſo indeterminatè expreſſa: *Item, ſanctorum Saturnini, Thyrſi & Victoris.* Notkerus

Saturnini & ſociorum.

Hie-

Hieronymiana prætulit, in quo ſaltem aliqua inter hos alioſque martyres reperitur diſtinctio. Rem confudit Uſuardus, palæſtram aſſignando *Alexandriæ*, cui in præfatis Hieronymianis alii prorſus martyres tribuuntur. Recte & ſolide hîc obſervavit Bollandus pag. 1080, *difficile eſſe, cum Acta deſunt, ſanctorum martyrum fide certa natales ſtabilire; loco, in quo palmam adepti, ſæpenumero à librariis vel omiſſo vel mendosè expreſſo, aut pluribus ad unum temerè revocatis; ſociis nunc omiſſis, nunc neglecta interpunctione, aliunde adſcitis, aut ex nominum ſimilitudine iiſdem perperam repetitis. Quæ omnia cum hîc animis noſtris obverſarentur, ne quidem quod conjectaremus ſatis erat expeditum.* Nec nobis promptum eſt confuſa hæc ſecernere. Ceterum Uſuardi error in recentiores tranſiit, ſatis feliciter pro aliqua parte ex Ms. S. Cyriaci à Baronio correctus. Dubitari poteſt, an Wandelberti verſus occaſionem aliis non dederint tres illos ex majori numero ſeligendi. Sic ille cecinerat:

Saturnine tuum egregium Thyrſique trophæum,
Victoriſque ſimul Jani determinat orbem.

Vigilium Tridentinum ab Uſuardo hoc ipſo die, poſt Romanum parvum & Adonem, *Vigilii.* conſignatum omnino credimus, ut ſupra in Variantibus dictum eſt. Ita illum primus annuntiat Romani parvi auctor: *Tridentinæ, ſancti Vigilii epiſcopi & martyris.* Hinc ab Adone poſitus iiſdem ipſis verbis, quæ ex eo Uſuardus & Notkerus deſcripsêre. Vide Acta ejus illuſtrata XXVI Junii, quo die à Romano moderno refertur.

AUCTARIA.

INcipio à defectu, quem ſupra notavi in codicibus PRATEN. PULSANEN. ANTVERP. MAX-LUBEC. MUNERAT. GREVEN. MOLAN. & AGON. MARTYRUM, qui omnes Vigilium hodie omiſerunt.

ROSWEYD. In prima nec plane Adonianus nec Uſuardinus eſt, quamvis in re conveniat. In ſecunda item omnino purus non eſt. Vigilio etiam caret, cujus loco adjicit: *Et natale ſanctorum XV ſacerdotum.* Quæ quidem ex Hieronymianis accepta ſunt. Sed quid hoc quod additur; *Et beati Julii confeſſoris*? An de presbytero agit, qui cum *Iuliano diacono fratre* in Actis Novariæ in Italia ponitur?

Cyri & Joannis. ALBERGEN. Ita incipit: *Natale beatorum martyrum Cyri & Joannis.* Additur in LOVANIEN. *Quorum primus ex Alexandria, metropoli Egypti, ſecundus de civitate Ediſſena extitit oriundus.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Ad complendum elogium hæc ſupradictis adjiciunt: *Qui temporibus Diocletiani & Maximiani primum tenti & in carcerem miſſi, deinde virgis cæſi & facibus ignitis aduſti, aceto ſaleque ſuperfuſi ac cilicio confricati, piceque fervente perfuſi, ad ultimum decollati, martyrium compleverunt.* De Saturnino & ſociis adjungunt omnes, *quorum geſta habentur*, quæ utinam vera eſſent! Solus LOVANIEN. in eo purus eſt, quod ultimo loco habeat de Vigilio, ut ſupra in textu.

CENTULEN. De Metrano egit die præcedenti, ut vide ibi in Auctariis. Hîc vero: *Alexandriæ, ſanctorum martyrum Tirſi, Saturnini & Victoris, quorum geſta habentur.* In Vigilio purus eſt.

BRUXELLEN. De Cyro & Joanne legit cum codicibus mediæ notæ ſupra. De Metrano habet elogium Adonis purum. De Saturnino &c. ut ſupra. Tum de ſuo diſparata conjungit, hoc modo: *Et apud Tridentinam urbem, Vigilii Papæ & martyris; qui ob id quod Antemium*

De Vigilio male. [Anthimum] *Conſtantinopolitanum epiſcopum de hæreſi condemnatum, ad ſedem ſuam noluit revocare, juſſu imperatoris ignominioſe tractatus, mittitur in exilium; ubi de eo, quod in Silverio Papa ſuo prædeceſſore, inique commiſit, digne pœnitendo, veniam locum invenit, & vitam feliciter terminavit. Hic conſtituit, ut in eccleſiis Miſſa verſus Orientem celebrentur. Item Gelaſii epiſcopi.*

HAGENOYEN. Poſt purum & integrum Uſuardi textum, addit: *Eodem die tranſlatio ſancti Euſtacii* [Euſtadii] *epiſcopi & confeſſoris.* *Euſtadii tranſlatio.* Sequitur de Cyro & Joanne, ut ſupra. Tum: *Item Mutinæ, ſancti Geminiani epiſcopi & confeſſoris.* *Geminiani.*

AQUICINCT. pro *Thyrſi*, legit *Tyrſini.*

VICTORIN. in fine: *Et ſanctorum Abba-Cyri & Joannis. Eodem die apud Tridentinam urbem, B. Vigilii epiſcopi & martyris.* CODEX REG. SUEC. ſignatus num. 130. & VATICAN. num. 5949, habent ut ſuperius, *Tridentinam.* ARDINGHEFF. Apud *Tridentum.* STROZZ. ET MEDIC: *Apud Tridentinam civitatem, natalis ſancti Vigilii epiſcopi & confeſſoris.* MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. abſque poſitione. *Vigilii epiſcopi & martyris.*

AMBIAN. *In Galliis Ambiani, tranſitus ſanctæ Vulphiæ.* *Vulphia.*

DIVION. S. Benigni. *Divioni* [aliud exemplar *Divione*] *tranſlatio corporis ſancti Euſtadii presbyteri & confeſſoris.*

REG. SUEC. num. 130. *Et ſanctorum Abbacyri & Joannis.* Alius codex num. 428. *Civitate Gratianapoli, natalis ſancti Patrocli martyris, ejuſdem civitatis epiſcopi.* *Patrocli.*

AUGUSTODUN. D. Le Mare. *Apud Divionem, remotio ſancti Benigni martyris.*

VATICAN. num. 5949. *Natalis ſanctorum Cyri & Joannis. Et ſancti Cyriaci epiſcopi & martyris. Eodem die natalis ſancti Paſchaſii abbatis.* *Cyriaci. Paſchaſii.* Penultimo loco habet de Vigilio.

STROZZ. ET MEDIC. *Item tranſlatio ſancti Geminiani epiſcopi & confeſſoris, apud Mutinenſem civitatem Italiæ, magnæ ſanctitatis viri.* *Geminiani tranſlatio.* Agunt etiam de Vigilio.

BELIN. Poſt textum, ubi *Triſi* pro *Thyrſi* ſcribit, hæc addit: *Eodem die, ſanctorum martyrum Cyri & Joannis. Item Mutinæ, ſancti Geminiani epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Julii confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Marci Evangeliſtæ, ab Alexandria Ægypti ad civitatem Vene-* *Tranſlatio S. Marci.*

Venetiarum. In altera editione adjicitur: *Apud Trientinam urbem, sancti Vigilii episcopi & martyris.*

Editio Lubeco-Col. Incipit ab elogio Cyri & Joannis, quale ſupra retulimus ex codicibus mediæ notæ. Sequitur, prima Uſuardi annuntiatio ſatis pure. Item altera de Saturnino & ſociis cum addito, *quorum geſta habentur*. Tum: *Eodem die, tranſlatio ſancti Marci Evangeliſtæ. In territorio Trecaſſino, ſancti Pomanii confeſſoris. Ipſo die, ſancti Edani, epiſcopi & confeſſoris.* Vigilius prætermiſſus eſt.

Pontanii. Edani.

Greven. *Cyri & Joannis martyrum, qui juſſu Diocletiani & Maximiani imperatorum, primo tenti, deinde in carcerem miſſi, poſtea virgis caſi & facibus igneis aduſti, ad ultimum decollati &c. Apud Tridentinam urbem, teſte Adone, ſancti Vigilii epiſcopi & martyris, qui in* VI *Kal. Julii ponitur. Paſſio ſanctorum Pontici & Blandinæ, de quibus in* 2. *Junii. Tarſici, Zotici & Amnonis. Item Publii, Gelaſii, Hippolyti & Julii Confeſſorum. Aureliani martyris. Torcaci* [Torquati, ni fallor,] *epiſcopi & confeſſoris. Geminiani, Mutinenſis epiſcopi & confeſſoris, cujus exequiis ſanctus Severus Ravennenſis, in Miſſarum ſolennia raptus in ſpiritu, ſe interfuiſſe dicebat. Julii & Juliani fratrum. Sancti Gaudi Eboracenſis* [Gaudi Ebroïcenſis] *epiſcopi & confeſſoris. In territorio Trecaſſino, ſancti Potanii confeſſoris. In Anglia, Kenſwita, abbatiſſæ. Ambianis Vulſæ virginis. Tranſlatio ſancti Marci de Alexandria Venetias, anno Domini* CCCCLXV [aliquot certe ſeculis ſerius.] *Edani epiſcopi & confeſſoris.*

Pontici &c. Tarſici &c. Aureliani. Torcaci. Julii & Juliani. Gaudi. Potanii. Keneſwitæ. Vulſæ. Edani.

Molan. *Ipſo die, ſancti Veronis* [Veroni] *confeſſoris. Eodem die, ſanctorum martyrum Cyri & Joannis. Item Mutinæ, ſancti Geminiani* [male Belinum tranſcripſit, in quo ſupra habetur *Geminiani*] *epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Julii confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Marci Evangeliſtæ, ab Alexandria Ægypti ad Venetias. Apud Trientinam urbem, ſancti Vigilii epiſcopi & martyris. In Galliis Ambianis, tranſitus ſanctæ Vulſæ. Civitate Eboracenſi, beati Gaudi, ejuſdem urbis epiſcopi.* Tum aliis minoribus typis: *Marcella vidua, ad quam ſcribit beatus Hieronymus.* Poſteriores editiones alium ordinem exhibent, in quibus primo loco refertur *Vigilius Tridentinus*. Deinde: *In Galliis Ambianis, tranſitus ſanctæ Vulſæ*. De *Gaudo* epiſcopo melius hic ſcribitur: *Civitate Ebroicenſi. Eodem die, ſanctorum martyrum Cyri & Joannis, mirificorum & abſtinentium argento.* Sumuntur ii tituli ex græco elogio, οἱ ἅγιοι καὶ θαυματουργοὶ ἀνάργυροι, quod ſic melius interpretatum in Actis redditur, *ſancti & mirabilium effectores, gratis infirmos curantes.* Sequitur: *Item Mutinæ, ſancti Geminiani* &c. De *Julio*, ut ſupra. Hic iterum rectius: *In Caſtriloco, tranſlatio ſancti Veroni confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Marci Evangeliſtæ* &c. ut in priori. Prudenter hic omittitur tranſlationis corporis ſanctiſſimi Evangeliſtæ annus, quem ſupra male notatum diximus ad annum CCCCLXV. Certum quidem eſt, prædictam feſtivitatem ſolenniter hoc die recoli Venetiis in magnifica illa ducali baſilica, ſereniſſimæ Reipublicæ patrono & protectori dicata, tametſi de vero tranſlationis die aut menſe aut anno, poſt multas eruditorum virorum diſquiſitiones, nihil hactenus ſatis compertum proferatur: ego certe candide fateor, mihi, cum de Patriarchis Alexandrinis ſcriberem, id ſtudioſiſſime quærenti, nuſquam licuiſſe prædictæ tranſlationis ſatis expreſſa veſtigia deprehendere. Quomodocumque res facta fuerit, probabilior fert opinio, non ante initium ſeculi IX venerabile corpus Alexandriâ Venetias deportatum; &, ſi tranſlationis hiſtoriæ credimus, notanda erunt Leonis Armeni tempora inter annum DCCCXIII & DCCCXX, ut proinde ſuperius recte judicaverim, aliquot ſeculis poſt annum CCCCLXV à Greveno ſignatum, accidiſſe. Vide in Actis XXV Aprilis à pag. 353 & Tillemontium tomo 2 à pag. 98.

Veroni. Geminiani. Julii. Tranſlatio. S. Marci. Vulſæ. Gaudi. Marcella. De ſanctis Cyro & Joanne. Tranſlatio S. Veroni. De tranſlat. S. Marci.

MENSIS

MENSIS FEBRUARIUS

Habet Dies XXVIII.

Kalendis. *Die* I.

NAtalis beati Ignatii epiſcopi & martyris, qui tertius poſt *Ignatii.*
Petrum Apoſtolum Antiochenam rexit eccleſiam: ac
perſecutione Trajani Romam vinctus mittitur, ubi præ-
ſente eodem, circumſedente ſenatu, immaniſſimis pœna-
rum ſuppliciis primo affectus, dehinc leonibus objicitur, eorumque
dentibus præfocatus, hoſtia Chriſti efficitur. Apud Smirnam, ſancti *Pionii &*
Pionii martyris, qui poſt ſqualorem carceris, ubi multos fratrum ad *ſoc.* XV.
martyrii tolerantiam ſuis exhortationibus roboravit, cruciatibus mul-
tis vexatus, clavis confixus & ardenti rogo ſuperpoſitus, beatum pro
Chriſto vitæ finem ſortitus eſt. Paſſi ſunt cum eo & alii quindecim.
Eodem die, beati Ephrem Edeſſenæ eccleſiæ diaconi. In oppido *Ephrem.*
Tricaſtrino, ſancti Pauli epiſcopi, cujus & vita virtutibus claruit & *Pauli.*
mors pretioſa miraculis commendatur. In Scotia, ſanctæ Brigidæ *Brigida.*
virginis, cujus vita miraculis claruit.

Ex *Praten. Herinien. Munerato*, *Greveno* & *Molano.*

VARIA LECTIO. Greven. & Molan. *Natale* pro *natalis*, quod hic in aliis edd. correxit. Item, *poſt beatum Petrum*, vocem *beatum* omittunt alii, ut fecit Ado. Herinien. voces tranſpoſuit, pro *rexit eccleſiam*, legens, *eccleſiam rexit.* *Trahitur* pro *mittitur* habent Greven. & Molan. ſed hic in aliis emendavit. *Præſente Trajano* legit Herinien. *Eo præſente*, Munerat. melius in textu. Munerat. particulam interjicit *ac circumſedente.* In Praten. apographo noſtro pro *affectus*, ſcriptoris fortaſſe vitio, legitur *affectu*. Pro *dehinc*, Greven. & Molan. ponunt *deinde*. Nomen *Pionii* male efformant Herinien. & Munerat. hic *Pronii*, ille *Pinonii*. *Scalorem* pro *ſqualorem* in Munerato, error eſt. Greven. & Molan. mutant *vitæ finem* in *finem vitæ*. Herinien. cum Greven. legit *Effrem*. Munerat. *Effren.*; alteræ Molani editiones *Ephram*: ſervanda, ex codicibus aliis, textus lectio. Sic Munerat. & Greven. ſcribunt *Ediſſenæ.* Nimium hîc ſapit Greven. dum ita pronunciat: *In oppido Tricaſtrino, aliàs Tricaſſino.* Nihilo melius Molan. *Trecaſſino* ex Adone. *Scothia* vel *Scotia* pro *Hibernia* hîc ſumitur, ubi *Brigidam* lego, non *Brigitam* ut Pratenſis.

 OBSER-

Ignatii. O*BSERVATIO.* Sanctiſſimi *Theophori* nulla in Faſtis noſtris Latinis antiquior exſtat memoria, quam ea quæ à Romano parvo primùm poſita eſt hoc die: *Antiochiæ, Ignatii epiſcopi & martyris.* Auctorem Acta illa vidiſſe exiſtimo, quæ poſt alios à Majoribus noſtris vulgata atque olim ab Adone contracta, diſertiſſime exprimunt, hoc ipſo die *Kal. Februarii* martyrium complevíſſe *anno Traiani* XI, *Attico & Marcello Coſſ.* Atque ex eo Adonis compendio, inter feſtivitates Apoſtolorum relato, pauca illa ſua Uſuardus decerpſit, nec ſic tamen ad veritatem ſatis exacta. Genuina ipſa & ſincera Ignatii Acta primus in lucem protulit Uſſerius anno MDCXLVII, quæ mirum eſt Henſchenio non innotuiſſe, de cetero inclytiſſimi martyris res geſtas diligentiſſime proſecuto. Eadem illa Uſſeriana recudi curavit Ruinartius inter ſelecta à pag. 9, ac præterea fontem ipſum Græcum in bibliotheca Colbertina feliciter repertum, cum nova interpretatione ad calcem adjecit à pag. 695, in quibus certamen clare ſignatur XIII *Kal. Januarii*, ſeu XX Decembris, ad quem diem Caſtellanus cum remiſit, juſto, ni fallor, ſcrupuloſior. Recentiores alii in laudando Ignatio ſtylum exercuere; ſufficiat Tillemontium indicaſſe tomo 2 à pag. 190 ad 212 præter notas. Nos de his plura in Februarii Supplemento.

De *Pionio* ſic agunt Hieronymiana, ut interprete & commentatore opus ſit, qualem
Pionii. ſeſe præbuit Florentinius. Clare Romanum parvum: *Smyrnæ, Pionii martyris & aliorum* XV. Hîc Acta ſinceriora præ oculis habuiſſe videtur Ado, ex quibus primo loco textum ſuum compoſuit, à Noſtro pro majori parte tranſumptum, reſciſſa periodo controverſa: *Qui perſecutione Antonini Veri* &c. Videantur Acta ipſa à Bollando diligenter expenſa, ubi in prolegomenis difficultates explicantur, quæ etiam hoc tempore viris eruditis diſſertationum materiam præbent, ut eſt apud Ruinartium à pag. 120 & apud Tillemontium tomo 3 à pag. 367. Fateor in Actis alium diem notari, nempe IV Idus ſeu XII Martii (cum circa medium iſtius menſis paſſio certo contigiſſe videatur,) ſed cur ad V Aprilis Pionium transferat Caſtellanus, nondum ſatis intelligo.

Nec magis liquet unde aſſerere potuerit idem Caſtellanus clariſſimum *Ephræm* deceſ-
Ephræm. ſiſſe IX Julii. Hunc primus hoc die, neſcio ob quam cauſam retulit Ado, ex quo ipſum Noſter & ex hoc reliqui paſſim accepêre. Nihil prætermiſit Bollandus, quò omnia de eo ſcripta colligeret; quid addiderint recentiores examinare non vacat, continuam vitæ
Pauli. ſeriem texuit Tillemontius tomo 8 à pag. 259 ad 319. *Paulus Tricaſtrinus* etiam Adonianus eſt, male illic, forte librarii vitio, *Trecaſſinæ* urbi adſcriptus, quod à Notkero ſervatum eſt, à Noſtro prudenter (ut credimus) correctum, licet in multis ejus apographis re-
Brigidæ. manſerit. Vide Acta pag. 93 & Caſtellanum pag. 487. Solius *Brigidæ* hoc die meminit Beda; Florus modo ſuo brevem adjecit laudationem; Ado ſingulare miraculum, inter Auctaria referendum: Noſter id ſolum ex Adone mutuavit, quod textus exhibet. Antiquiſſimum illius virginis cultum probant pleraque apographa Hieronymiana. Rabanus *Scotiam* medii ævi, non male mutavit in *Hiberniam*, uti etiam Notkerus, qui tamen *Brigittam* ſcripſit. Credo equidem Caſtellanum inter Sanctas, cetera ſynonymas, ſolerter diſtinxiſſe, ita ut alia *Brigida*, quæ hoc die colitur; alia Gallica, *Britta*; alia demum Sueca, quæ modo notiſſima eſt, *Birgitta* dici debeat. In iis quæ Hiberniæ patronam ſpectant, nihil deſiderari paſſus eſt Bollandus, vitas quinque diverſas illuſtrans, quas haud immerito, ſaltem ex parte, ſuſpectas habent eruditi neoterici. Ceterum ex dictis patet textum noſtrum integrum, ordine dumtaxat non nihil immutato, ex Adone profluere, cui Notkerus ea adjunxit, quæ præter *Brigidam* in Rabano repererat. Wandelbertus eam ſolam hodie celebrat:

Brigida virgo potens Februi ſibi prima Kalendas
Scotorum ſanctit miro celebrata favore.

AUCTARIA.

TORNACEN. Plerumque purus & integer, hodie deficit in elogiis Pionii Smyrnenſis & Pauli Tricaſtrini; ſic tamen ut poſt *Pionii martyris*, non omittat, *paſſi ſunt cum eo & alii* XV.

MARCHIANEN. Textum purum habet excepto Paulo, qui plane omiſſus eſt.

ANTVERP-MAJ. Expunctum hîc etiam Pionii elogium. In Ephræm ſatis purus eſt. Tum, de Brigida, ex Adone textui ſuperaddit: *Quæ cum lignum altaris, in teſtimonium ſuæ virginitatis tetigiſſet,* [ſtatim] *viride factum eſt.* In Paulo purus, poſtea inſerit: *Eodem die, tranſlatio ſancti Audoëni archiepiſcopi.* In fine de Ignatio, *Audoëni* ex Adonis Martyrologio ſolum habet: *Ipſo die, tranſlat.* *ſancti Ignatii epiſcopi & martyris.*

ROSWEYD. Ignatii elogium etiam omittit. In Pionio interpolatus & mutilatus eſt. Tum: *Severi.* *Ravennæ, Severi epiſcopi & confeſſoris.* In Ephræm, purus. *In Scotia, Brigidæ virginis,* ut Beda. *Eodem die, S. Pauli civitatis Caſtrinæ epiſcopi & confeſſoris.*

PULSANEN. De Pionio & Ephræm tacet; addit autem in fine: *In monte Gargano, depoſitio* *Paſchaſii.* *beati Paſchaſii abbatis.* De hoc Paſchaſio nihil quidquam hactenus invenire licuit.

ANT-

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Toto reliquo textu ſatis puri, addunt de Brigida ex Adone quod ſupra dedimus. Et in fine: *Ipſo die, ſanctorum epiſcoporum Polycarpi & Severiani.* Vide animadverſionem hiſtoricam in Actis pag. 933. De iiſdem SS. ſæpius infra.

Polycarpi & Severiani.

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. A præcedentibus ſolo ordine differunt. Polycarpum & Severianum Brigidæ præponentes: item quod Pionio x tantummodo vel XII ſocios adſcribant.

LOVANIEN. Similis omnino eſſet, niſi careret toto Pionii elogio; atque etiam ſociis XV.

ULTRAJ. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. De Ignatio poſt verba textus, adjiciunt: *Hic quodam tempore per viſionem in cælum raptus, vidit & audivit quomodo angeli per antiphonarum reciprocationem, ſanctæ Trinitati hymnos canebant. Qua viſione edoctus, conſtituit in Antiochena eccleſia, juxta modum viſionis, antiphonas decantari. Deinde per beatum Ambroſium ritus cantûs de Græcis tranſivit ad Latinos.* Pionio ſolum addunt ſocios XII. Penultimo loco de Polycarpo & Severiano Demum de Brigida, ut ſupra.

De Ignatio

CENTULEN. *Romæ, paſſio ſancti Ignatii Antiochenſis epiſcopi: beati Johannis Apoſtoli diſcipulus, tertius poſt beatum Petrum Antiochenam rexit eccleſiam. Apud Zmirnam, Pionii martyris & aliorum* XV. *Eodem die, ſancti Effrem, Adeſſena eccleſiæ dyaconi. In Scotia, ſanctæ Brigidæ virginis. Trecas, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris.* An hic alius ſit à Tricaſtrino, vide Prætermiſſos & Acta pag. 93.

BRUXELLEN. Ita incipit: *In Scochia, S. Bregidæ virginis. Quæ cum lignum* &c. quibus addit: *Ac pluribus aliis miraculis vita ejus præclaruit.* Ignatio proprium elogium texit, quod non cenſui deſcribendum. Sequitur: *Item Gallenitii martyris, qui cum præfato beato Ignatio paſſus eſt.* Pionii encomium luxatum refert. De Ephræmo ſic ut textus. *Item ſancti Pauli, civitatis Trecaſſinæ, Caſtrive Tppidati epiſcopi, cujus vita* &c. *Eodem die, beatorum Polycarpi & Severiani epiſcoporum & Præcordii presbyteri. Et tranſlatio ſancti Andoëni* [Audoëni] *Rothomagenſis archiepiſcopi.* Ejus vita dabitur XXIV Auguſti.

Gallenitii.

Præcordii.

HAGENOYEN. Proprio etiam marte Ignatio elogium aptavit. In Pionio, Ephræmo, Paulo, ſatis purus eſt, præterquam quod primo ſolum tribuat XI ſocios. Tum: *In Scotia, ſanctæ Brigidæ virginis, quæ per multos erat prophetata tam paganos quam Chriſtianos. Quæ cum quodam tempore* &c. *Ipſo die, ſanctorum epiſcoporum Polycarpi & Severiani.* Vide quæ ſuperius dicta ſunt.

AQUICINCT. Pro *Trecaſſino*, vel potius *Tricaſtino*, aut *Tricaſtrino*, legit *Tegaſtri.*

VATICAN. num. 5949. *Ravennæ, ſancti Severi epiſcopi.* Addunt VICTORIN. & REG. SUEC. *Viri glorioſi.*

Severi.

DAVERON. Perperam hoc die habet: *Item Severi epiſcopi, cognomento Sulpitii, beati Martini Turonenſis diſcipuli, Bituricenſis civitatis Pontificis, genere ac ſapientia clariſſimi.* Varii hoc die Severi recurrunt, de quibus videndus index Prætermiſſorum & Caſtellanus pag. 486 & 487.

BIGOTIAN. Qui fuit olim PP. Cæleſtinorum: *Ipſo die, ſanctorum epiſcoporum Polycarpi & Severiani.*

ALTEMPS. in Anglia auctus: *Petragoricus, ſancti Suri confeſſoris.* In Actis vocatur *Sorus.*

Suri.

CODEX S. RICALDI: *Agrippiani Anicienſis epiſcopi & confeſſoris.* In Actis, *Agrippani.*

Agrippiani.

STOZZ. & MEDIC. *Apud Scotiam, S. Brigidæ virg.... Hujus vitam virtutibus ac miraculis admirandam S. Donatus Scotus, epiſcopus Feſulanus ſcribens commendat. Item, tranſlatio corporis ſancti Aldoeni archiepiſcopi, quando à Gallia per viſionem Roberti, inclyti Normandorum regis, Rotomagum tranſlatum eſt, anno Dominica Incarnationis* DCCCCXVIII. *Item, ſanctorum epiſcoporum Polycarpi & Severiani. Apud civitatem Ravennam, natale S. Severi archiepiſcopi. Item, ſancti Præcordii martyris.* An non *Præcordii Corbeienſis?*

Audoëni tranſlat.

Præcordii.

EDIT. LUBECO-COL. *Antiochiæ, natale B. Ignatii* &c. ut ſupra ex ULTRAJ. & aliis. Sequitur: *In Scotia, ſanctæ Brigidæ virginis. Quæ cum de manu epiſcopi velamen more monialium accepiſſet, ſuper caput ſuum lectis orationibus, capite ſubmiſſo lignum altaris tetigiſſet in teſtimonium virginitatis ſuæ, ſtatim viride factum eſt, & in perpetuum viride & imputribile permanſit.* In Pionio Adonem deſcribit. Poſt Ephræm & Paulum, ponit Polycarpum & Severianum. Ultimo loco: *Pictavis, ſancti Leonii confeſſoris.*

Leonis.

BELIN. In Ignatio ſatis purus eſt. Secundo loco habet: *In oppido Trecaſſino* &c. Sequitur: *Apud Scotiam* &c. ut codices ſupra. *Ravennæ, ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris.* Tum de Pionio, cujus elogium mutilat. Ultimo loco de beato Ephræm.

GREVEN. *Ravennæ, depoſitio ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris. Qui ex lanificio victum quæritans, per columbam cælitus miſſam, deſignatus eſt in epiſcopum aſſumendus. Alii volunt quod hic ſit memoria ejus, & Vincentiæ uxoris, filiæque Innocentiæ, undecimo vero Kal. Novembris, depoſitio. Ipſo die, ſanctorum epiſcoporum* &c. *Item beati Severi epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus in Baſilica metropolitana beatæ Mariæ Rothomagenſi, populis hac die reverenter oſtenditur. Pictavis, ſancti Leonis conf. Euberti epiſcopi & confeſſoris. Metis, Sigeberti confeſſoris. Severi presbyteri & confeſſoris, de quo I Dialogorum Gregorius narrat, quod ad infirmum vocatus, cum propter opus putationis vineæ ſuæ paululum tardaſſet ire, illeque defunctus fuiſſet, amariſſime flens, ad vitam eum revocaverit. Alii tamen hunc habent* XV *Kal. Martii. Item, ſanctorum Dionyſii & Publii.* Ex codicibus Hieronymianis.

De Severis.

Leonis.

Euberti.

Sigeberti.

Dionyſii &c.

MOLAN. De Brigida, *hæc cum lignum* &c. De Severo & Severio, ut Greven. *In Vaſtiaco, natalis ſancti Præcordii confeſſoris.* Deinde charactere minuto: *Metis, Sigeberti conf. & regis: qui inter alias virtutes viginti monaſteria conſtruxit. Paſſio ſanctorum Vindemialis, Eugenii & Longini: de quibus Greg. Turon. in Chronicis lib. 2. Inſulis, ſancti Euberti conf. qui, licet vita Deo ſit nota & hominibus ignota, creditur tamen eſſe meritis præclari. Cujus corpus requieſcit in S. Petro.* In editionibus aliis accedit de Severo Ravennate: *Quem Deus de lanificii arte ad epiſcopatum ſuſtulit. Die prima, præfeſtum Ypapantes Domini & Dei, Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Et ſancti martyris Tryphonis. Civitate Auguſta, ſancti Urſi epiſcopi ejuſdem civitatis. Pictavis, ſancti Leonis, compresbyteri ſancti Hilarii, ab ineunte ætate ſanctiſſimi.* Denique, minori charactere: *In Iſlandia, ſancti Goodermundi, epiſcopi & martyris.* Necdum inter Sanctos notus eſt, niſi ſumatur pro *Jona Ogmunde.* Vide Prætermiſſos.

Præcordii confeſſoris.

Vindemialis &c.

Euberti.

Tryphonis.

Urſi.

Leonii.

Goodermundi.

IV. *Non.* *Die* 2.

Hypapantes. Cornelii. YPapanti Domini. Apud Cæſaream, beatiſſimi Cornelii Centurionis, quem beatus Petrus baptizavit. Hic apud præfatam urbem epiſcopali honore ſublimatus quievit. Romæ via Sa- *Aproniani.* laria, paſſio ſancti Aproniani, qui audiens unà cum Siſinnio diacono, adhuc gentilis vocem de cælo factam, venite, inquiens, benedicti patris mei & reliqua; credens, baptizatus eſt, & ſic poſtea in confeſ- *Fortunati & ſocior.* ſione Domini finem vitæ capitali ſententia accepit. Item Romæ, ſanctorum Fortunati, Feliciani, Firmi, Candidi. Aurelianis, ſancti Fu- *Fuſcoli.* ſcoli epiſcopi.

Puri ferme ſunt codices noſtri omnes, ſed primigeniam & ſimplicem Uſuardi puritatem exhibent ſoli Codd. *Pratenſ. Herin. Tornacen.* & *Marchian.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Ypapanti*, quam terminationem omnes habent atque aſpiratione carent citati codices, & quidem Pratenſis legit *Yppapanti.* Ceteri tum excuſi tum Mss. non parum variant. Major diſcrepantia eſt in nomine *Fuſcoli* Aurelianenſis, cujus inflexiones diverſas ferme duodecim referre poſſem, videndas apud Bollandum & Caſtellanum hoc die. Servavi lectionem Pratenſis, Herinienſis & Marchianenſis, quamvis Tornacenſem præferendam alii cenſeant, ubi pro *Fuſcoli* ſcribitur *Floſculi*: gallicè *S. Flou*; & ſic etiam interpretatur Motherus noſter in notula ad hunc diem.

Hypapantes. OBSERVATIO. *Hypapante Domini* legitur apud Bedam, quem hîc deſerit Rabanus, Hieronymiana ſecutus, quorum tamen verba nonnihil ampliavit. Cum Beda convenit Romanum parvum, eſtque phraſis plane eadem in Adone, unde Noſtro non defuêre quos imitaretur. Cur vero codices noſtri aliam paſſim terminationem adhibeant, non eſt operæ pretium diſcutere. Græcum Υ non recte Latine redditum, totam haud dubie variationem induxit. Notkerus nec Rabanum nec Adonem deſerere voluit, utrumque annuntiandi modum conjungens, quamvis prioris verbis non omnino inhæreat. Hieronymiana apographa apud Florentinium ſic loquuntur: *Purificatio ſanctæ Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti.* De hoc feſto fuſe & erudite tractat Henſchenius & poſt eum Caſtellanus à pag. 498. Ceterum ex citatis Beda, Romano parvo, Adone & Noſtro manifeſtè evincitur, vetuſtiſſimo uſu receptam in Eccleſia Latina, Græcam hujus feſtivitatis appellationem, cui alia etiam nomina adaptata ſunt. Quid propriè velint Wandelberti verſus, aliis conſiderandum relinquo; ita ſonant:

Quartum Nonarum templo illatus dicat Agnus:
Quo luſtrante Deo in unum plebs credula templum,
Mente pia locat acceptum ſleruitque tribunal.

Centurio *Cornelius*, in Romano parvo ab Adone repertus, elogio auctus eſt, quod *Cornelii.* exinde Noſter deſumpſit, ſervata circumſtantia baptiſmi, à Petro Apoſtolo collati, quæ in rigore verborum, textui ſacro non videtur conformis. Sunt etiam qui dubitent, utrum revera Cæſarienſis epiſcopus à Petro ſit ordinatus. Sed de his plura vide apud Bollandum in Actis, ubi de Cæſareæ prærogativis, apertoque gentibus per Cornelium ad fidem oſtio: quæ brevius perſtringit Tillemontius tomo 1 à pag. 154. Notkeri elogium *Aproniani.* ſatis nitide totam Cornelii hiſtoriam ex Apoſtolorum Actis contraxit. *Aproniani* ſolo nomine meminit Beda; Romanum parvum, *martyrem Romæ* appellat: Ado plura adjicit, quæ vix credas à Noſtro in compendium reducta. Certe verba Chriſti: *Venite benedicti* &c. Ado non expreſſit, alii non uniformiter: atque eam fortaſſe cauſam fuiſſe dicere poſſumus, cur in multis codicibus fuerint interpolata, ſic ut ſoli quatuor inventi ſint, quos genuinum & ſimplicem Uſuardi ſenſum retuliſſe, ſupra cenſuimus. Rabanus eumdem fontem, nempe ſancti Marcelli Acta, de quibus XVI Januarii egimus, præ oculis habuit, atque inde breve ſuum elogium extraxit, deſcriptum à Notkero, quod *Fortunati & ſociorum.* ſi non verbis, certe ſententia, cum longiori Adoniano convenit. *Fortunatus* cum tribus aliis martyribus inter plures ex Hieronymianis à Noſtro ſelectus eſt, uti & veroſimiliter *Fuſcoli.* *Fuſcolus* Aurelianenſis, ſed prætermiſſa *Sicaria*, quam Bedæ & Uſuardo perperam tribuit Florentinius. Rabanus ſolam poſtremam habet, Notkerus utrumque.

AUCTA-

AUCTARIA.

Purificationis S. M. V. ANTVERP-MAJ. Incipit : *Purificatio ſancta Mariæ Virginis.* In Cornelio ſatis purus eſt ; *Eodem die Romæ, ſancti Aproniani martyris, ſub Maximiano imperatore.*

ROSWEYD. Litteris rubris : *Purificatio ſanctæ Mariæ.* In ſecunda, noo omnino purus eſt. *Eodem die Romæ, ſancti Aproniani martyris, qui ſub perſecutione Maximiani imperatoris multa paſſus, viâ Salariâ, miliario ſecundo, ad ultimum capite truncatus eſt. In Africa, Victoris &* *Victoris & 80.* *aliorum* LXXX. *Item Romæ, Fortunati & aliorum* *Fortunati & 32.* XXXII. Vide Acta & Florentinium, ubi hæ martyrum claſſes accuratius diſtinguuntur.

PULSAN. ANTVERP. MAX-LUBEC. GREVEN. & MOLAN. atque alii paſſim codices longiorem faciuot auditæ ab Aproniano vocis ſententiam, nempe : *Venite benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt.* BELIN. adjicit, *à conſtitutione mundi*, omiſſo, *credens.* MOLAN. præterea Uſuardino textui, aliis litteris verba Adonis interſerit. Itaque poſt, *adhuc gentilis*, ſequitur : *Sub perſecutione* *Aproniani ex Adone.* *Maximiani imperatoris, cum præſentaſſet aſpectibus Laodicii præfecti beatum Siſinnium diaconum, eductum de carcere (erat enim commentarienſis.)* Et poſt *baptizatus eſt* à Siſinnio diacono, & *ad conſignandum ſacro Chriſmate, Marcello Papæ oblatus.*

PULSAN. Litteris majuſculis miniatis, ſic incipit : *Purificatio ſanctæ & perpetuæ Dei genitricis & Virginis Mariæ.* Sequitur textus cum additameoto, ut jam diximus. In fine autem ita ſenſum format, ut periodo cootinua, poſt *Candidi*, legat, *Aureliani & Fuſcoli epiſcopi*, quaſi ſi hi fuiſſent martyres duo, aliorum ſocii. Idem habet Muneratus, etiam in principio ab Uſuardina ſimplicitate recedens, dum ita ſcribit : *Ipapanti Domini, quod eſt Latine obviatio, quando ſcilicet Domino in templo ſanctus Simeon obviavit.*

BELIN. Cum de prima editione jam egerimus, etiam notandum, in quo altera à puritate diſcrepet. Ita diem concludit : *Aureliani,* *Sitharia.* *ſancti Floſculi, epiſcopi & confeſſoris, & Sicharia Deo ſacratæ.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Diem ſic omnes ordiuntur : *Purificat. & Ypapant.* *Purificatio beatæ Virginis & Ypapanti Domini*, veroſimiliter quod neutrum feſtum, ſeu ſaltem annuntiandi modum excludere voluerint. In voce audita, *venite benedicti* &c. cum ſupra citatis conveniunt. In fine poſt *epiſcopi*, addunt plerique *& confeſſoris* : nomen vero *Fuſculi*, vel *Fuſcoli* varie efformant.

CENTULEN. *Ypopanti Domini, quod eſt amplexio ſive ſuſceptio Domini Salvatoris. Apud Cæſaream, beatiſſimi Cornelii Centurionis, quem beatus Petrus Apoſtolus baptizavit, quique in eadem urbe epiſcopus ſublimatus, quievit. Romæ, Appromani martyris. Item Romæ, ſanctorum Fortunati, Feliciani, Firmi, Candidi. Aureliani, ſancti Fuſcoli.* Recentiori manu in ſpatio eraſo hæc verba inſcripta ſunt : *In Sebaſten, decollatio*, præfixa hiſce, quæ aotiquiori & prima manu ſcripta ſuot ; *ſancti Blaſii epiſcopi & martyris*, ut merito dubites utrum ad hunc, an ad *Blaſii.* ſequentem diem referantur.

BRUXELLEN. *Purificatio beatæ Mariæ Virginis & Ypapanti Domini. Quod feſtum tempore* *De Purific.* *Juſtiniani imperatoris apud Byzantium ſeu Conſtantinopolim ſumpſit initium. Et ſancti Symeonis, qui Chriſtum in templo præſentatum, in ulnis geſtans, cecinit canticum, Nunc dimittis Domine ſervum tuum in pace.* De cetero purus eſt, etiam in voce cæleſti ab Aproniano percepta. Habet tamen in fine, *confeſſoris.*

HAGENOYEN. *Purificatio beatæ Mariæ Dei genitricis : quando illa obtulit filium ſuum in templum ſacerdoti, & redemit illum oblationibus, ſecundum legem Moyſi. Ubi ipſe cognitus erat à ſancto Symeone & à ſancta Anna vidua. Hoc feſtum celebre inſtitutum fuit à Juſtiniano imperatore propter mortalitatem, quæ tunc viguit in Conſtantinopoli, quod & Pelagius Papa confirmavit.* De Aproniano, poſt *baptizatus eſt*, addit : *Et ex devotione ſeipſum præſentavit, conquerens quod dies ſuos, perdiderit. Et ait judex ei : Vere hodie perdes dies tuos & ſtatim præcepit eum decollari.* Pro *Firmi* ; legit *Sirini.*

MATRICULA CARTUS-ULTRAJECT. Omiſſis Aproniano & Fuſcolo, ponit io fine ; *Telerini confeſſoris & aliorum martyrum.* Vult dicere *Celerini.* *Celerini* & ſociorum : ſed ſpectant ad diem ſequentem.

VATICAN. num. 5949. Non habet *Fortunati* & ſociorum, nec *Fuſcoli.*

ALTEMPS. *Ipſo die in Cantia, Dorobernia,* *Langacii.* *ſancti Langacii archiepiſcopi.*

STROZZ. *Apud caſtrum Florentino, S. Ver-* *Verdiana.* *diana virginis, cujus vita virtutibus admiranda.* Dubium tameo relinquit, utrum ad hunc an ad præcedentem diem ea Sancta referenda ſit. *Item paſſio S. Sotheris martyris. Item, ſanctorum* *Sotheris.* *martyrum Zotici, Hireneæ & Hiacinthi.* De qui- *Zotici & ſoc.* bus etiam agunt codex MEDIC. & EDITIO FLORENTINA anni MCCCCLXXXVI.

EDIT. LUBECO-COL. Incipit ſicut codices mediæ notæ ſupra. In Cornelio pura eſt, in Aproniano, ex Adone ioterpolata. Poſt *Floſculi epiſcopi & confeſſoris* adnectit : *Eadem die, beati Soris confeſſoris.* De quo etiam memi- *Soris.* nit Grevenus. Io Actis ponitur pridie.

GREVEN. *In Africa, ſanctorum martyrum Victoris & aliorum* LXXX, *Item, ſanctorum Ma-* *Victoris & 80.* *rini, Perpetuæ, Juliæ, Privatulæ.* Vide Acta. *Marini & ſociorum.* Sequitur *Soris* ; tum : *Laurentii archiepiſcopi Cantuarienſis, qui beato Auguſtino, primo ejuſ-* *Laurentii.* *dem urbis epiſcopo ſucceſſit. Item ſecundum aliquos, ſeptem mulierum, quæ guttas ſanguinis S. Blaſii* *mulierum 7.* *collegerunt, & pro Chriſto glorioſe occubuerunt. Aureliani, Sigariæ virginis Deo ſacratæ. Hade-* *Sigaria.* *logæ virginis, cognatæ ſancti Bonifacii epiſcopi.* *Hadeloga.*

MOLANI additiones de ſola *Sicharia* & *Laurentio* Cantuarienſi meminerunt. Quæ textui immixta ſunt, ſuperius dedimus.

III *Non.* *Die* 3.

Celerini & aliorum. IN Africa, natalis beati Celerini diaconi & confeſſoris, & ſanctorum martyrum Laurentini, Ignatii, & Celerinæ: de quorum omnium glorioſis laudibus extat beati Cypriani epi- *Tigridis & Remedii.* ſtola. Apud oppidum Vapingum, depoſitio epiſcoporum Tigridis & Remedii.

Nova purorum codicum penuria. Soli *Greven.* & *Molan.* omni additamento aut immutatione carere videntur. Ratio mox dabitur.

VARIA LECTIO. Poſui *Africa* de more, licet ambo ſcripſerint *Aphrica.* Greven. habet *Laurentii* cum multis aliis codicibus, melius Molan. poſt Romanum parvum & Adonem *Laurentini*, ut in textu. Scribo *extat*, ut alibi *extitit* &c. *Vapincum* habet Greven. *Vapingum* Molan. recte uterque. Alia nomina & loci & ipſorum Sanctorum vide in Actis. En modo variationes alias momenti gravioris, propter qúas tot codices è genuinorum numero excluſi ſunt.

Purum non eſſe codicem Pratenſem, ex eo liquet, quod Caſtellanus me pridem mo- *De Pratenſi & aliis cod. hoc die non puris.* nuerit, eraſa in eo fuiſſe omnia, incipiendo à voce *ſanctorum*, ad finem uſque, & preſſiori charactere inſcripta, quæ hîc exhibeo; *martyrum Laurentii, Ignatii* &c. ut ſupra. Tum: *Apud Sebaſtem civitatem, beati Blaſii epiſcopi & martyris. Civitate Nicea, paſſio ſancti Trifonis, tempore Decii imperatoris. Apud oppidum Vapingum* &c. Denique adjectum: *Latiniaco, natalis ſancti Deodati epiſcopi & confeſſoris.* Quis non videt, *Blaſium Sebaſtenum* perperam legi, cum de eo, poſt Romanum parvum & Adonem, fuſe agat Uſuardus xv Februarii, ſub nomine *Blavii*? niſi quis hunc à *Blaſio* velit diſtinguere; quod nemo hodie admiſerit. Satis diu opinatus ſum, tum primùm in Occidente *Blaſii* nomen inclaruiſſe, cum ex bello Sacro reduces Crucigeri, illuſtris martyris reliquiis eccleſias noſtras locupletarunt, atque adeo tunc etiam cœpiſſe hoc die celebrius recoli. At cum in Rabano, hoc ipſo die tam diſerte ponatur; ut vanam repuli hujuſmodi conjecturam. Fieri tamen eâ causâ potuit, ut multi codices Uſuardini *Blaſium* hoc die, vel appoſito vel ſuppreſſo palæſtræ nomine, collocarint, quod forte à *Blavio*, ut erant tunc tempora, diverſum exiſtimaverint; alii vero totam annuntiationem, quæ xv ab Uſuardo poſita fuerat, ad hunc diem retraxerint, quod fecere Heriniensis & alii. Ut ut ſtatuas, certum puto *Blaſium*, ex Uſuardi mente, ad hunc diem minime pertinere.

Non majori fundamento intruſus eſt *Tryphon* Nicænus martyr, diverſus plane ab illo, de quo egimus IV Januarii, quemque Bollandus rejecit ad x Novembris, quo die colitur hujus nominis patronus *Aſcrivii* (vulgo *Catthari*) oppido ditionis Venetæ in Dalmatia. Alterius aut ejuſdem *Tryphonis* nomen inter Auctaria retulimus I hujus, Bollandus inter Prætermiſſos. Quatuor iſtiuſmet nominis Sanctos in Martyrologio ſuo univerſali diſtinxit Caſtellanus. Sed hæc alibi ex profeſſo diſcutienda ſunt. Vide infra Additionem Greveni ex Vincentio. Hîc nobis ſat eſt, *Tryphonem* illum qualemcumque Uſuardo fuiſſe ignotum, utpote qui raro, ut alibi diximus, Sanctos Orientales, Adoni ſuperaddere ſoleat, niſi quos in Hieronymianis repererit. Demum, qui ultimo loco in Pratenſi ponitur *Deodatus*, apud ſolum Grevenum in Auctariis locum invenit, idem, haud dubie, cujus Acta illuſtrata ſunt XIX Junii.

Ad Pratenſem accedunt codices Marchianenſis & Aquicinctinus, qui *Tryphonem* etiam ipſi nominant, ſed *Blaſium* ſimpliciter dicunt *martyrem*, abſque loci expreſſione, ſic ut æque de *Oretano* vel *Cæſarienſi*, ac de *Sebaſteno* intelligi queat. Certe *Blaſium* eos à *Blavio* diſcernere, ex eo manifeſte patet, quod poſtremum cum Uſuardo referant xv hujus, ut eſt etiam in Pratenſi. Puritati autem Uſuardinæ proximi ſunt Herinien. & Tornacen. hic ſimplicior, qui *Blaſium* tantum appellat *martyrem*, ut Marchianen. & Aquicinct., ac xv *Blavium* quoque collocat; ille clarior, qui præciſa ambiguitate, totum *Blavii* elogium, *Blaſio* (qui geminandus non eſt) hodie adſcribit. De *Tryphone*, nulla mentio. Pulſanen. excluſis *Tigride* & *Remedio*, totum & ipſe *Blaſii* elogium hodie producit; quod Munerat. mutilum refert. Verum de his diſtinctius in Auctariis.

Celerini & ſoc. OBSERVATIO. Inter Hieronymiana apographa, clarius *Celerinam* exprimit Corbeienſe, cum *Felice* & *Felicitate* compoſitam, quibus ſynonymos plures Africanos ſæpius, non ſemper recte, ſignari obſervat Florentinius. In Beda, Floro, aut Rabano nullus hodiernorum Sanctorum notus eſt. Annuntiatio noſtra, ita primitus in Romano

Google

mano parvo reperitur: *Beati Celerini diaconi, & Celerinæ aviæ ejus, & Laurentini & Ignatii.* Hæc Ado paulo fuſius explicat, relatis Cypriani verbis, ex epiſtola 34, quam cum aliis, ad *glorioſam* eorum *originem* ſpectantibus, egregia diſſertatione illuſtravit Bollandus, ut inde omnis inſignium Sanctorum memoria repeti poſſit: cui junge Tillemontium tomo 3 à pag. 395, aliòſque qui de Cypriani operibus & vita commentarios edidêre, necnon Caſtellani notam pag. 508. Textus noſter ex Adone deſumptus eſt, prætcritâ *patrui* & *avunculi* circumſtantiâ, ſervatâ à Notkero cum titulo *diaconi*, quem Celerino non deberi, citati auctores merito contendunt. An Romanum parvum viderit Wandelbertus, incertum eſt: ex eodem fonte, ex quo Romani parvi auctor, ipſum ſua accepiſſe, produnt bini hi verſiculi:

Hiſque cruore pio Celerinus cum Celerina
Enitet, Ignatius Laurentinuſque beati.

Jam ſupra in Variantibus ſatis fuſe oſtendimus, *Blaſium*, *Tryphonem* & *Deodotum* ad hodiernum textum nequaquam pertinere. Cur de *Lupicino* Uſuardus non egerit, neſcio; certe is Wandelberto & Rabano notus eſt. Ex hoc cum Notkerus cum *Blaſio* deſcripſit. Ceterum ex codicibus Hieronymianis *Tigridem* & *Remedium* Noſter eduxit, quorum primus *Tigris*, *Tingides*, *Teridus*, *Terridus*, alter etiam non uno modo inflectitur. Fuerintne hi ſancti *epiſcopi*, *martyres* an *confeſſores*, ut *depoſitionis* nomen indicat, an uterque hoc die mortuus, quando & quamdiu eccleſiam illam rexerint, ſatis explorata non videntur. Tu conſule Bollandum, Florentinium & Caſtellanum, qui veroſimiliora proferre conantur. Nos ex hactenus dictis confici omnino putamus, ſimplicem & primigenium Uſuardi textum à nobis in ſuperiori laterculo repræſentatum eſſe. *Trigidis & Remedii.*

AUCTARIA.

PRATEN. In Variantibus notata ſunt, quæ in hoc codice textum purum excedunt.

HERINIEN. De Blaſio totum textum refert, quem vide ſis xv hujus.

TORNACEN. MARCHIANEN & AQUICINCT. Textui ſubjiciunt: *Eodem die, ſancti Blaſii martyris.* Ultimus addit præterea: *Lugduni, Lupicini epiſcopi, Felicis & Celerinæ.* Quam ineptè hæc omnia ſimul conjungantur, vide in Actis. *Blaſii. Lupicini & ſociorum.*

PULSANEN. Tigridem & Remedium omiſit, ſed & ipſe totum textum, qui xv Februarii de *Blavio* ponitur, huc reduxit.

ANTVERP-MAJ. *In Africa, beati Celerrimi* [ita ſcribitur, pro *Celerini*] *diaconi & confeſſoris, & ſanctorum martyrum Celerrima aviæ ejus, & Laurentini & Ignatii; quorum prior patruus, ſequens avunculus ipſius fuit. Natale ſancti Blaſii epiſcopi & martyris.* Ut codices, de quibus ſupra. *Blaſii.*

ROSWEYD. *In Africa, beati Celerini diaconi & confeſſoris, & ſanctorum martyrum Celerinæ aviæ ejus, & Laurentini & Ignatii. Viennæ, natale Euentii epiſcopi glorioſi. Eodem die, paſſio ſancti Blaſii epiſcopi & martyris. Lugduni, Lupicini, epiſcopi & confeſſoris. Et ſancta Walerudis virginis.* Vide infra nomen melius expreſſum. *Euentii. Lupicini. Waldetrudis.*

MUNERAT. Poſt textum purum, ſubjungit mutilum Blavii elogium ex xv, hoc modo: *Apud Sebaſtiane civitatem, paſſio beati Blavii epiſcopi. Qui multorum patrator miraculorum, ſub præſide Agricolano, poſt diutinam cæſionem atque ſuſpenſionem in ligno, ubi pectinibus ferreis carnes ejus dirupta ſunt, poſt teterrimum carcerem, ac dimerſionem laci, unde ſalvus exivit, jubente præfato judice, capitis obtruncatione cum duobus pueris martyrium conſummavit.* Vide hæc purius & completius citata die xv. *De Blaſio.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Referunt purum Uſuardi textum, cui in fine ſubjungunt: *Lugduni, Lupicini epiſcopi, Felicis & Celerini.* De hac diſparatorum conjunctione, ſupra diximus. Eadem infra non ſemel recurret.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Omnes in principio Blaſium Sebaſtenum referunt cum Uſuardi elogio ex xv. In fine autem addunt, ut jam ſupra; *Lugduno, Lupicini epiſcopi, Felicis & Celerini.* Denum: *Apud Bremam, Anſcharii ejuſdem loci primi epiſcopi.* Adjungit DANIC. *& Apoſtoli Daciæ.* Vide plura in Auctario Greveni. *Anſcharii.*

CENTULEN. Tantum non purus videtur. Sic habet: *In Affrica, beati Celerini dyaconi, & Celerinæ aviæ ejus, & Laurentini & Ignatii martyrum. Apud oppidum Vapingum, ſanctorum Tigridis & Remedii epiſcoporum.*

BRUXELLEN. Incipit: *Sancta Waldetrudis electa, neptis beata Gudila. Quæ ab amore conjugali ad Dei tracta amorem, & relicta terrenarum ſubſtantia rerum, Chriſtum devote ſecuta, monaſterium in Montibus Hanoniæ fundavit, & ibi corpus ejus quieſcit.* A Bollando remittitur ad IX Aprilis. Sola ejus tranſlatio hoc die Montibus celebratur, in nonnullis Kalendariis ad IV tranſlata, propter concurſum Blaſii. Sequitur de Blaſio & Celerino, ut ſupra in codd. mediæ notæ. Dein: *Civitate Nicena, natale ſancti Triphonis, qui tempore Decii imperatoris paſſus eſt. Apud Viennam, ſancti Euentii epiſcopi glorioſi. Lugduno, ſanctorum Lupicini* &c. *Apud Vapingum* pure. *Apud Bremam, ſancti Anſcharii ejuſdem loci primi epiſcopi.* *Waldetrudis. Triphonis. Euentii.*

HAGENGYEN. Primo loco etiam ponitur Blaſius cum integro elogio. Sequitur textus ſatis purus. Tum de Lupicino cum ſociis, ut ſupra. Deinde: *Romæ, Triſonis martyris. Apud Bremam, ſancti Anſcharii &c. Item, Waldedrudis viduæ & Wetpurgæ virginis.* Voluit dicere *Wereburga*, de qua Grevenus infra, & in Actis hoc die. Vernacule à nobis vocatur *Geeburg*. *Wereburgæ.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130. Apponunt in fine: *Item, ſancti Triphonis martyris.* *Triphonii.*

Daveron. *Lugdunia*, *Lupicini* &c. ſed clarius codex D. du Cheval, *Lugduno*, *ſanctorum Lupicini* &c.

Matric-Cartus-Ultraj. *Blaſii epiſcopi & martyris, apud Sebaſten Capadocia*, [&] *ſeptem mulierum, quæ collegerunt guttas ſanguinis beati* *Berlendis.* *Blaſii. Walderudis viduæ. Berlendis virginis.*

Editio Lubeco-Col. Incipit à Blaſio, ut codices ſupra. Secundo loco, de beato Celc- *Triphonis.* rino & ſociis. *Eodem die, ſancti Triphonis martyris, qui ab infantia multis miraculis clarus & ſub Decio tandem in civitate Nicea gladio coronatus eſt.* Sequitur de Tigride & Remedio, Tum: *Lugduno ſanctorum Lupicini, epiſcopi, Felicis & Celerini martyrum. Apud Bremam, ſancti* *Anſcharii.* *Hadelini.* *Anſcharii* &c. *Ipſo die, ſancti Hadelini confeſſo-* *Juliani.* *ris de Aquitania. Antiſiodoro, beati Juliani mar-* *Eventii.* *tyris. Vienna, ſancti Eventii epiſcopi & confeſſoris glorioſi. Item ſancta Walderudis vidua.*

Belin. Poſt Blaſium & textum, addit: *Lugduni, Lupicini & Felicis iiſdem.*

Greven. *Eodem die, ſancti Blaſii epiſcopi & martyris, quem Uſuardus poſt Adonem ponit xv Kal. Martii ſub nomine Blavii. Lugduni, Lupicini epiſcopi, Felicis & Celerini martyrum. Antiſiodoro, beati Juliani martyris. In Africa, Felicis &* *De Triphone* *Felicitatis. Triphonis martyris. Qui ab anno ætatis ſuæ ſeptimo miraculis clarens, ſub Decio in civitate Nicea pro Chriſto ungulis laceratus, nudus ad pedes equorum per nivem trahitur, clavis etiam pedibus ejus infixis circumducitur & tandem gladio percuſſus triumphat. Vincent. lib. 12. cap.* 47 *dicit, eum paſſum* III *Non. Maii, alii Non. Decembris. Anſcharii epiſcopi primi Bremenſis* *De Anſchario.* *& confeſſoris, quem Ludovicus filius Caroli Magni, una cum novella in Chriſto plebe Saxonum, dignum paſtorem & epiſcopum inſtituit. Hadelini confeſſoris de Aquitania. Vienna, ſancti Eventii* *Eventii.* *epiſcopi & confeſſoris glorioſi. Item ſecundum Catalogum Sanctorum, depoſitio beati Joannis Elee-* *Joannis* *moſynarii.* *Eleemoſyn.* *Gaudentii epiſcopi Novarienſis, diſci-* *Gaudentii.* *puli ſancti Martini, qui pro Chriſto exilium, cum ſancto Euſebio Vercellenſi ſuſtinuit. Radegundis* *Radegundis.* *virginis. Item Wereburga virginis. Eodem die,* *Wereburgæ.* *Walderudis vidua comitiſſa Hanoniæ, quæ qua-* *Walderudis* *tuor habuit proles ſanctitate conſpicuas.*

Molan. In prima editione addit: *Lugduni, Lupicini & Felicis iiſdem*, ex Belino. Sequitur Blaſius cum elogio, in aliis editionibus male in textu poſitus. Deinde: *Et ſancti Hadelini* *Hadelini.* *confeſſoris, apud oppidum Viſetum. In Monte Caſtriloco, ſancta Walderudis vidua. Apud Bremam* &c. Denique minori charactere: *In villa Brabantia Merbeca juxta Ninoven, ſancta Ber-* *Berlindis.* *lindis virginis.* Editiones poſteriores: *In Monte Caſtriloco* &c. *Apud oppidum Viſetum, ſancti Hadelini confeſſoris. Lugduni, Lupicini* &c. *Apud Merbeccam, depoſitio ſancta Berlindis virginis. Apud Bremam, ſancti Anſcharii, primi epiſcopi ejuſdem loci & Hamburgi unitorum. Civitate Biſontina, ſancti Anatholii, ejuſdem metropolis* *Anatholii.* *ſanctiſſimi epiſcopi & confeſſoris. In monte Calvo,* *Oliveriæ.* *ſanctarum ſororum Oliveria & Liberata virginum.* *Liberatæ.* *Eventii.* *Vienna, ſancti Eventii glorioſi epiſcopi.*

II *Non.* *Die* 4.

Philea & Philoromi. IN civitate Ægypti, quæ appellatur Thmuis, paſſio beati Fileæ epiſcopi & Filoromi tribuni, cum quibus etiam innumera fidelium multitudo ex eadem urbe, paſtoris ſui ſequens exemplum, martyrio coronata eſt, ſicut octavus liber eccleſiaſticæ *Aquilini & ſociorum.* Hiſtoriæ loquitur. Romæ Foro-Simpronii, ſanctorum martyrum *Aventini.* Aquilini, Gemini, Gelaſii, Magni, Donati. Trecas, ſancti Aventini epiſcopi & confeſſoris.

Concordant *Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Bene ſcripſit Praten. *Ægypti*, ut habet etiam Molan. in ceteris codicibus fere eſt *Egypti* vel *Egipti*, ut dixi ſupra. Paſſim etiam offendunt in voce *Thmuis*, quam Herinien. effert *Chinuis*, Tornacen *Thinuis*, Marchian. *Thapnis*, Antverpien. *Tinnius*, Munerat. *Thymus*, alii aliter. Greven., ut ut ſecure procedere voluerit, rem tamen non attigit. Scribit *Taphnis*, *aliàs*, inquit, *Thynius*, *Thymus* vel *Thymnis*; aberrant omnia. Reliqui in textu, *Filea* & *Filoromi*, quamvis non dubitem præferendam omnino Molani & recentiorum codicum lectionem *Philea* & *Philoromi*; aſt codices antiquiſſimos ſecutus ſum, Pratenſem, Herinienſem, Tornacenſem & alios, ex quibus eruenda eſt genuina Uſuardi lectio. Munerat. poſuit *Filoronii*, Greven. *Philerom*i. Pulſan. videtur duos in unum conflaſſe, quem *Florianum* vocavit, ac conſequenter pro, *cum quibus*, habet *cum quo*. Quartus lapis ad quem paſſim omnes offendunt, eſt, *Forum-Sempronii*. In textu ſcriptum *Foro-Simpronii*, ad ſervandam Uſuardi lectionem, ex Praten. Herinien. Tornacen. & Molano. In Marchian. Antv. Max-Lubec. & Munerato eſt *Foro-Symphronii* vel *Simphronii*. Apud Greven. *Sympronii*: omnium turpiſſime in Pulſan. *inphoro Simpronii*: Redundat in Molano particula *et* ante *Donati*. *Trecas* uſitatiſſima eſt medii ævi orthographia, non male à Greveno & Molano correcta. *Trecio* Munerati, typographo haud dubie imputandum. Sic ſcriptoris etiam vitio in Pulſanenſem irrepſit *Aventinionis*, & *Gallaſii*, pro *Gelaſii*.

OBSER-

OBSERVATIO. De magni nominis martyribus *Phileа* & *Philoromo* agit hodie Romanum parvum his verbis : *In civitate Ægypti Thmuis , beati Phileæ , ejuſdem urbis epiſcopi , & Philoromi tribuni , & innumerabilium martyrum.* Nec dubium videtur, quin iſtius Martyrologii auctor eos ex ſolito fonte , nempe ex Rufini Euſebio acceperit. Ado non ſolum ex Hiſtoria illa eccleſiaſtica , ſed ex Actis etiam magnam partem deſcripſit , quæ ab Henſchenio primùm completius edita & illuſtrata ſunt , ſub nomine illius *Gregorii* , à quo *conſcriptam egregie paſſionem* ſe recognoviſſe aſſeverat Rufinus lib. 8 cap. 10. Sed multi hodie Henſchenio ſe aſſentiri poſſe diffitentur. Acta paulo puriora, licet acephala videantur, ſe proferre exiſtimat Ruinartius, inter ſincera & ſelecta a pag. 547. Vide eumdem à pag. 323 , ubi Euſebii librum octavum Actis ſuis inſerit ; & Tillemontium tomo 5 à pag. 484. Diffuſius Adonis elogium Noſter in pauciſſima contraxit, an ſatis recte ſervato *tribuni* nomine & martyrii loco , alibi diſcutietur : pluricula ex eodem Adone Notkerus deſumpſit. Hieronymiana apographa adeo corrupte horum martyrum nomina exprimunt, ut Henſchenium & Florentinium non parum exercuerint ; & exercebunt quemlibet, qui ex his verbis , *Themoi, Filiæ epiſcopi , cum filia ſua* , ad commodum ſenſum reducere voluerit, niſi ex longiori Florentinii notatione, eo etiam demum propendeat, ut *Filiam epiſcopum cum filia ſua* , à *Philea* & *Philoromo* diverſos fateatur. Nobis de ſolo Uſuardi textu quæſtio eſt, quem puriſſimum dedimus. Porro utrum tanti ſint Acta alia à Combefiſio , poſt editum Februarium noſtrum, inter *Lectos triumphos* , forte ex græco Metaphraſtis , latinè vulgata , ut hi Sancti , ex eorum fide , rejiciantur in XVIII Maii , quod facit Caſtellanus contra Martyrologiorum noſtrorum auctoritatem , alibi examinabitur. *Philea & Philoromi.*

In ſequenti martyrum claſſe , non unus eſt error. Falſa loci poſitio , dum *Roma* cum *Foro Sempronii* conjungitur : ſcriptio , ut ex Variantibus patet , non ſatis recta ; nec magis exacta nominum ratio ex Hieronymianis apographis habita ; ex quibus bene conjicit Caſtellanus , exemplum , quo Uſuardus uſus eſt , mire luxatum & depravatum fuiſſe. Plura apud Rabanum & Notkerum confuſa, quæ in Actis explicatiora invenies, & merito exploſa, per librariorum ſocordiam , efficta Sanctorum nomina , ex Thmui, *Themoius* vel *Themius*, ex Foro-Sempronii , *Symphorianus* &c. Id interim extra controverſiam eſto , ſic ſcripſiſſe Noſtrum , uti in textu legitur. Wandelbertus ſolum *Aquilinum* celebrat , cui priores duos conjungit : *Aquilini & ſociorum.*

Tum pridie Nonas Aquilinus vendicat almus ,
Antiſteſque nitet Phileas cum Philoromo.

Aventinus , antiquioribus Martyrologis ignotus , primùm in Uſuardo locum habuit, & quidem *Trecis* , licet ibi depoſitus non fuerit : crediderim notiorem urbem ab ipſo præhabitam. *Epiſcopum* faciunt codices paſſim omnes , ſic ut dubitari non poſſit , quin repræſentetur vera Uſuardi lectio. Erravit auctor , ut oſtendit Bollandus , at textus ejus in alteris Molani editionibus perperam mutilatus eſt. De *Aventina Caſtrodunenſi* , cujus epiſcopalis dignitas ad priorem transferri potuit , agit etiam hoc ipſo die laudatus Bollandus , quem tamen inter aëmeros , hoc eſt incerti diei & fortaſſe cultûs , in Martyrologio ſuo univerſali collocat Caſtellanus. *Aventini*

AUCTARIA.

Textus mutilus. ANTVERP·MAJ. *In civitate Egipti , qua appellatur Thmuis , paſſio beati Philace, ejuſdem civitatis epiſcopi , & Phyloromi , tribuni Romanorum militum ; cum quibus innumera multitudo fidelis ex eadem urbe , paſtoris ſui veſtigia ſequens , perſecutione Diocletiani martyrio coronata eſt. Trecas , natale ſancti Aventini epiſcopi & confeſſoris , cujus geſta habentur.* In his , ut patet , puritati accedit , ſed deeſt ſecunda annuntiatio.

ROSWEYD. Incipit : *Roma , ſanctorum martyrum Aquilini* &c. pure. Sequitur : *In Egypto , paſſio ſancti Phylea epiſcopi & Phyloromi* &c. ut præcedens. Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Textui præfigunt : *Natale beati Gilberti confeſſoris.* In textu non omnino correcti ſunt , & poſt *tribuni* , male inſerunt , *ſub Deciana perſecutione* , quod in Adonianis apographis ſe etiam reperiſſe , indicavit Roſweydus. *Gilberti.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Idem habent quod ſuperiores , & præterea in fine adjiciunt : *Ipſo die , natale ſancti Liefardi , Anglorum epiſcopi & martyris.* *Liefardi.*

CENTULEN. *In civitate Thymuis , paſſio beati Filate , ejuſdem urbis epiſcopi , & Philoromi tribuni Romanorum militum.* In duabus aliis , ſatis purus eſt.

BRUXELLEN. In prima annuntiatione non omnino purus , inſerit , *ſub perſecutione Dyocleſiana.* Secundam ſic format : *Roma , ſanctorum martyrum Aquilini* &c. Et tum : *Item , Symphoriani martyris. Ipſo die , ſancti Liphardi , Anglorum epiſcopi & martyris.* Ultimæ adjungit , *cujus geſta habentur.* *Symphoriani fictitii.*

HAGENOYEN. Relato textu integro , ſubdit : *Ipſo die , natalis ſancti Gylberti confeſſoris. Item ſancti Luthardi & Elyphardi , Anglorum epiſcopi & martyrum.* Satis patet ex uno vero nomine duo falſa eſſe conficta. Sequitur in fine : *Item Veronica vidua* , de qua vide in Actis. *Veronica.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Male ſcribit *Silea* & *Floriani*, pro *Philea* & *Philoromi*.

CODEX A Domini le Mare, qui fuit, Canonicorum S. Lazari Auguſtoduni: *Celtica Romæ, dedicatio baſilicæ S. Symphoriani in ſuburbio ejuſdem urbis conſtituta.* Hoc quid ſit, neſcio.

ALTEMPS. in Anglia auctus: *Ipſo die, ſancti*
Alelari. *Alelari, Claudio-Ceſtrenſis epiſcopi & confeſſoris.*

STROZZ. ET MEDIC. *Item natale ſancti Gilberti confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Parum admodum differt à codd. ſupra citatis ULTRAJ. &c.; ſolum addit de Aventino, *cujus geſta habentur* & pro *Liefardi*, ſcribit *Liophardi*.

BELIN. Inverſo Uſuardi ordine, primum annuntiat martyres Foro-Sempronienſes, quibus immediate ſubjicit: *Trecas, Aventini epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Gilsberti epiſcopi & confeſſoris.* Male hic ponitur titulus *epiſcopi* qui Sempringhamenti, de quo ſolo hodie agitur, nullatenus convenit. In alium errorem
Roſweydi Obſervatio in Mrl. Rom. lapſus eſt Baronius in Notationibus, ut obſervavit Roſweydus. Sic habet textus Romani hodierni: *Eodem die ſancti Gilberti confeſſoris.* Notatio hæc eſt: *Gilberti alias Gilsberti ſive Gimberti, fuit is fundator nobilis monaſterii Gemblacenſis. Wibertum hunc vocat Sigebertus, quem è vita migraſſe ait, anno Domini* DCCCCLXII. *De eodem, Petrus in Catalogo lib. 3 cap. 83. & Molanus in Indiculo & in Natal. Sanctorum Belgii. Ejus vitam, à Sigeberto ejuſdem cœnobii monacho ſcriptam, retulit Surius in tomo 3 die* XXIII *Maii.* Ad hæc ita Roſweydus.

Tota notatio Baronii ad hunc locum Martyrologii Romani, nihil ad rem facit. Nam Gilbertus ille, qui IV *die Februarii colitur, nihil commune habet cum Gimberto Gemblacenſi. Fuit enim Gilbertus ille Anglus, Canonicus Regularis, abbas Sempinghamenſis, cujus vitam exhibet Legenda Angliæ, per Capgravium Carmelitam olim collecta, floruitque circa annum* MCXL *& obiit anno* MCLXXX, *vitæ ſuæ anno* CVI, *Sanctorum numero adſcriptus eſt anno* MCCII *à Papa Innocentio* III. *Gimbertus autem fuit fundator monaſterii Gemblacenſis, fuitque Belga, in diœceſi tunc Leodienſi, nunc autem Namurcenſi, qui floruit anno* DCCCCXL *& obiit anno* DCCCCLXII. *Natalis ejus incidit in* XXIII *Maii, quo Surius vitam ejus habet. Elevatio autem ejus celebratur* XXIII *Septembris. Alius eſt Guibertus, abbas* XIII *Gemblacenſis, qui ſcripſit apologiam pro Severo Sulpitio, quem Baronius in Notationibus ad diem* XXIX *Januarii confundit cum Guiberto fundatore Gemblacenſi.* Huc uſque Roſweydi Obſervatio.

GREVEN. *Donatæ, Themi*: Primum nomen eſt *Donati*, alterum ex Thumi male tortum. *Donatæ &c.*
Leopardi, Anglorum epiſcopi & martyris. Item *Richardi.*
Richardi, Anglorum regis & martyris. Remberti *Remberti.*
archiepiſcopi Bremenſis & confeſſoris, qui a ſancto Anſchario ejuſdem urbis epiſcopo educatus, eidemque in regimine ſuccedens, non ſolum ſuos laudabiliter rexit, verum etiam infidelibus frequenter Chriſtum annuntiavit. In Anglia, Gilberti abba- *Gilberti.*
tis & confeſſoris, qui multos regulariter vivere docuit. Sanaſcla, ſeu mavis, *Sanaſolæ presbyteri,* *Sanaſclæ.*
hactenus ignoti. *Hugonis presbyteri,* itidem in- *Hugonis.*
cogniti. *In Scotia, Modani abbatis.* *Modani.*

MOLAN. Poſt *Aventini*, ſubdit, *cujus geſta habentur. Binchii, Ulgiſi epiſcopi & abbatis in Laubaco,* *Ulgiſi.*
admirandæ ſanctitatis viri. Sueſſionis, ſancti Vodali *Vodali.*
confeſſoris. Eodem die, ſancti Gilberti confeſſoris. Ipſo die, ſancti Lietphardi, Anglorum archiepiſcopi & martyris. De Richardo & Remberto, ut Grevenus. Poſteriores editiones: *Eodem die, ſancti Gilberti confeſſoris, qui Sempingamiæ quieſcit, in monaſterio quod ipſe condiderat. In Hunecourt*
ipſo die, ſancti Lietphardi &c. *Cœnobio Laubienſi,* *Lietphardi.*
depoſitio ſancti Vulgiſi epiſcopi & confeſſoris. Die *Vulgiſi.*
quarta, ſancti Patris Iſidori Peluſiotæ. Aliis litte- *Iſidori Peluſiotæ.*
ris: *Item Remberti archiepiſcopi, cujus celebrior* *Remberti.*
feſtivitas eſt die XI *Junii. Eodem die ponit Metaphraſtes pœnitentiam Theophili, per interceſſionem glorioſiſſimæ Dei parentis, auctore Eutychiano hujus Theophili miniſtro.*

Nonis. *Die 5.*

Agatha. APud Siciliam civitate Cathanenſium, natalis ſanctæ Agathæ virginis & martyris, quæ poſt alapas & carcerem, poſt equuleum & tortiones, poſt mamillarum abſciſionem, poſt volutationem in teſtulis & carbonibus, tandem ſub judice Quintiano in
Aviti. carcere conſummata eſt. Viennæ, beati Aviti epiſcopi & confeſſoris, cujus fide & induſtria atque admirabili doctrina, ab infeſtatione Arianæ hæreſeos Galliæ defenſæ ſunt.

Concors textus *Praten. Herinien. Tornacen. Marchinn. Antv. Pulſanen. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* imo fere ceterorum omnium.

VARIA LECTIO. Solus Herinien. ſcribit *Syciliam*, ſed in *Cathinenſium*, ſocium habet Pratenſem. Marchian. ponit *Catinenſium*, Pulſan. *Cathenienſium*; Munerat. *Catenenſium*. In textu ſecutus ſum Tornacen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven. & Molan, quamvis aſpiratio plane redundare videatur. Rurſus, fere conveniunt Pratenſ. & Herinien. ille ſcribens *Agathes*, hic *Agates*: melior eſt, ni fallor, textus inflexio. Lego *equuleum* cum probatioribus Mss. & excuſis: Tornacen. Marchian. Antverpien. Pulſan. Max-Lubec. habent *eculeum*, quod alibi non ſemel recurrit. *Martires, torciones, Quinciano, abſciſionem, ammirabili, ereſis, hereſeos* & hujuſmodi alia ad medii ævi corruptam orthographiam

phiam ſpectant, de quibus in præfatione abunde dictum eſt. Max-Lubec. ut ſolet eſſe incorrectiſſima, ita hic nonnulla habet typographi errore contorta, quæ ex codice Antverpien., cui ubique ſimilis eſt, facile correximus. Codex uterque pro *admirabili*, legit *mirabili*, omittitque vocem *Ariana*, ut fecit etiam Pratenſ. Ceteri omnes eam clare exprimunt, ut ex Adone exprimendam putamus. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven. Molan. & alii ſcribunt *Arriana*: utrum præferas, mihi ſus deque eſt.

OBSERVATIO. Qui Siculorum & maxime Catanenſium, ſeu mavis Panormitanorum gloriam *Agatham* dixerit, ſatis dixit. Cetera loquuntur Kalendaria, ut vetuſtiſſimum Carthaginenſe ac Frontonianum, atque Martyrologia omnia. Quæ inſuper decora, illuſtriſſimæ virgini debita ſunt, à Caſtellano enumerantur pag. 537. Conſpirant apographa Hieronymiana, in quibus, iiſdem ferme verbis, primo loco ponitur: *In Sicilia Catanæ*, vel *Catana civitate, paſſio ſanctæ Agathæ virginis.* Nec plura habet Romanum parvum: *Sanctæ Agathæ virginis, apud civitatem Catanenſium.* Bedæ elogium à Rabano deſcriptum eſt, etiam ab Adone in Martyrologio, cum hac vera & notabili variatione, quod pro *imperatore Diocletiano*, ſubſtituerit *Decio*, idque recte Notkerus ſecutus eſt, ut à Bollando demonſtratum invenies. Habet prolixiorem vitæ ſeriem præfatus Ado inter feſtivitates Apoſtolorum; at Noſter compendio ſtudens, ex breviori Martyrologii encomio ſua decerpſit. Cum autem ex ea Bedæ & Adonis diſcordia dubius hæreret, cujus maxime tyranni tempora appellanda eſſent, neutrum nominavit, ſolo proconſulis *Quinctiani*, ut judicis, nomine contentus. Quæ in Agathæ meritiſſimas laudes & commendationem facere poſſunt, operoſè cumulavit Bollandus, iis monumentis Acta illuſtrans atque confirmans, ut licet ad ſinceriſſima accedere nequeant, certe rigidorum criticorum cenſuras facile effugiant. Eorum epitomen tradet Tillemontius tomo 3 à pag. 409: nec negligenda ſunt, quæ ſatis curioſe colligit Caſtellanus loco ſuperius indicato. Sic de Agatha Wandelbertus: *Agathæ.*

Sicaniæ populos Nonis ſibi ſubdit Agathæ
Virginis eximio virtus celebrata decore.

Avitum Viennenſem, ſub *Alcimi* prænomine, inter Eccleſiaſticos poëtas notiſſimum aliiſque ſcriptis celebrem, in pleriſque Hieronymianis apographis notatum reperimus; ſitne vere de adjectitiis, ut exiſtimat Florentinius, non eſt operæ pretium multis diſcutere. De eo etiam meminit Rabanus, licet in Beda aut Floro notus non ſit. Certum eſt, Uſuardum hic denuo ſua omnia ex Adone mutuatum, omiſſis ſolis hiſce verbis, *tempore Gundobaldi regis*, quæ in Notkero & multis codicibus auctioribus reſtituta ſunt, ut ſtatim patebit. Vide quæ de Avito in Actis accurate diſputata ſunt, ac brevius in Caſtellani nota, pag. 541 & 542. Apud Rabanum & Notkerum *ordinatio epiſcopatus Andreæ Apoſtoli* ex Hieronymianis ſignata eſt, ſed ea nihil ad Adonem, nec proinde ad Noſtrum quidquam attinet. *Aviti.*

AUCTARIA.

Text. Bedæ. ANTVERP-MAJ. In prima Bedam, in ſecunda Adonem deſcribit; en ejus textum: *Apud Siciliam civitatem Catanenſium, paſſio ſanctæ Agathæ virginis, ſub Diocletiano imperatore, proconſule Quintiano. Quæ poſt alapas & carcerem, poſt eculeos & tortionem, poſt mamillarum abſciſionem, ſed à Domino ſanationem, poſt volutationem in teſtulis & carbonibus, tandem in carcere conſummata eſt.* *Text. Adon.* *Viennæ civitate, beati Aviti epiſcopi, cujus fide & induſtria atque admirabili doctrina, tempore Gundebaldi regis, ab infeſtatione* &c.

ROSWEYD. In prima Adonianus, de ſecunda hoc ſolum habet: *Viennæ, epiſcopi & confeſſoris.* Deeſt nomen ipſius ſancti.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Satis puri omnes ſunt, ſi ſolum dempſeris citata ſuperius tria illa verba de Avito, *tempore Gundobaldi regis.* Scribunt ipſi *Gundebaldi.*

CENTULEN. *Apud Siciliam civitate Catinenſi, paſſio ſanctæ Agathæ virginis, ſub Decio imperatore, proconſule Quintiano. Viennæ, ſancti Aniti* [pro *Aviti*] *epiſcopi & confeſſoris. In territorio Morinorum, tranſitus ſancti Bertulfi confeſſoris & monachi, cujus oſſa Gandæ requieſcunt.* *Bertulfi.*

BRUXELLEN. De Agatha adjicit: *Cujus nomen in Canone Miſſæ recolimus.* Ultimo autem loco: *In Blandinio, ſancti Bertulfi confeſſoris.* Cetera ſatis purus.

HAGENOYEN. In Agatha interpolatus, *poſt mamillarum præciſionem*: Sic loquitur, *Iterum eſt incarcerata, & a beato Apoſtolo Petro viſitata & ſanata. Deinde in carbonibus & teſtulis vitris eſt volutata; tandem ſub Quinciano* &c.

Codices VICTORIN. REG. SUEC., ſignatus num. 130 & VATICAN. Longobardicus num. 5949 in fine: *Eodem die, ſancti Theodori martyris,* aliis ignoti, niſi quis ſub Theodori nomine *Iſidorum* agnoſcat, de quo vide Prætermiſſos &c. *Theodori, an Iſidori.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Poſt Agatham ponit: *Aleydis virginis & abbatiſſæ.* *Aleydis.*

EDITIO LUBECO-COL. In Avito mediæ notæ codicibus conformis, de Agatha poſt carbonibus, hoc ſolum admiſcet: *Tandem tempore Decii imperatoris, ſub judice Quinciano* &c.

BELIN. Textui Uſuardi in fine adnectit: *In civitate Brixina, ſanctorum confeſſorum Gemini & Albini epiſco-* *Ingenuini & Albuini.*

epiſcoporum, quorum vita miraculis exſtat glorioſa. Vide inferius vera horum Sanctorum nomina.

GREVEN. *Eodem die, Saturi, Aviti,* (an non *Saturi &c.* *Revocati?*) *Felicis* ex Hieronym. *Landuno* (puto voluiſſe ſcribere *Blandinio*) *Bertulphi confeſſoris.* *Babilonii.* *Pictavis, Babilonis diaconi & confeſſoris.* Nihil de eo reperit Bollandus. *Ingelæ.* *Ingola virginis*; itidem *Bertradæ.* ignotæ. *Alheydis* [Adelheydis] & *Bertrada* *Gerbergæ.* *virginum & Gerberta* [Gerbergæ] *matris earum.* Poſteriorum duarum cultum probatum hactenus non invenio.

MOLAN. De Gemino & Albino, Belinum tranſcribit. *In Vilska, depoſitio Aleidis virginis* *Aleidis.* *& abbatiſſæ, miræ ſanctitatis. In Blandinio monaſterio, ſancti Bertulfi confeſſoris.* Poſteriores Molani editiones à Bertulfo incipiunt. Tum: *Sueſſionis, ſancti Vodali confeſſoris.* Sequitur de *Vodali.* Gemino & Albino. Vera nomina ſunt *Ingenuinus* & *Albuinus*, quorum primum ad v Septembris rejicit Caſtellanus. *In Vilska, depoſitio* &c. Tum minutiori charactere: *Alexandriæ,* *Iſidori.* *martyrium ſancti & glorioſi martyris Iſidori.*

VIII *Idus.* — *Die 6.*

Dorotheæ. APud Cæſaream Cappadociæ, natale ſanctæ Dorotheæ virginis, quæ primùm equuleo vexata, dein palmis diu cæſa, ad ultimum capite punita eſt. In cujus confeſſione quidam *Theophili.* Theophilus ſcolaſticus converſus, & mox equuleo idem acerrimè *Antholiani.* tortus, noviſſimè gladio cæſus eſt. Arvernis, beati Antholiani marty- *Vedaſti.* ris. Eodem die, ſanctorum epiſcoporum Vedaſti & Amandi, quo- *Amandi.* rum & vita & mors plurimis extitit miraculis glorioſa. E quibus prior Adartenſium, ſequens verò Trejectenſium rexit eccleſiam.

Eſt *Praten. Hermien. Tornacen. Marchian. Munerà. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Tornacen. & Greven. ponunt *Capadocia*, præplacet aliorum orthographia. De *eculeo* alibi ſatis dictum eſt. Reliqui in textu *ſcolaſticus*, quod omnes codices Mss. eam lectionem ſervent. Solus Molanus ſcripſit, *& mox equuleo eodem*, alii melius *idem*. Herinien. habet *Antolani*; Greven *Antoliani*; Molan. *Anatholiani.* Puto textum eſſe puriſſimum, quidquid alii id in dubium revocent. Apographum noſtrum Pratenſe pro *exſtitit*, poſuit *exiſtit*, forte quod in prætenſo autographo contortæ ſint litteræ, certe omnes legunt ut in textu. *Adartenſium* & *Trejectenſium* Uſuardi formula eſt ex codd. Mss. ſed à Munerato & Molano correcta: videatur Henſchenius hìc. Greven. ſervavit *Trejectenſium*, ſed male ſcripſit *Atrabatenſium.* Rabanus & Notkerus ab omnibus recedunt, ponentes *Aderato*: unde veroſimiliter *Arras.* Aliter ſcripſerat Florus; *Atrebata.*

Dorotheæ. *Theophili.* OBSERVATIO. *In Cæſarea Cappadocia, paſſionem ſanctæ Dorotheæ* diſtincte conſignant Hieronymiani codices Lucenſis & Corbeienſis; ſed quod prior *Ethiopoli* & *Scolaſtici* ſic legat, ut diverſi martyres videantur, clarius alii exprimunt: *Paſſio ſanctorum Dorotheæ & Theophili ſcolaſtici.* Quod autem ſynonymi martyres, pluribus Alexandrinis admixti reperiantur XII Februarii, non video quid tantopere difficultatis habeat, cum hujuſmodi exempla ſynonymorum martyrum, in hoc præſertim Martyrologio, quotidiana ſint. Utrum alterutro die indicetur virgo illa Alexandrina, quam *Dorotheam* Rufinus vocavit, Baronius celeberrimam *Catharinam* credidit, aliorum examini relinquimus. Annuntiatio noſtra fontem ordinarium, procul dubio, reſpicit, nempe Romanum parvum, quod ita habet: *Apud Cæſaream Cappadociæ, ſanctæ Dorotheæ virginis, & Theophili ſcholaſtici.* Ex antiquis Actis encomium concinnavit Ado, cujus medullam Noſter in laterculum ſuum retulit. Aliud eſt Rabani elogium, in quo *Chriſte* & *Calliſte* apponuntur, de quibus præfata Acta meminere; Notkerus ex Rabano & Adone hiſtoriam ſuam conflavit. Satis exactam prædictorum Actorum ſynopſim tradit Tillemontius tomo 5 à pag. 497. Wandelbertus ſolum hunc hodie verſiculum profert: *Idibus octavis martyr Dorothea coruſcat.* Dubitat Florentinius an *Antolianus*, qui in Hieronymianis ponitur, idem ſit cum hodierno noſtro *Arvernenſi.* Scrupulus videtur; nam *Antholian.* *Antholianus* ſine dubio inde ab Adone acceptus eſt, ex hoc ab Uſuardo. *Antholianus*, inquam, non *Anatolianus*, codicibus noſtris vetuſtiſſimis cum ipſo Adone conſpirantibus. Vide de eo Bollandi commentarium hiſtoricum.

Defectum accurationis in Uſuardo arguit Caſtellanus, quod *Amandum* cum *Vedaſto* *Vedaſti & Amandi.* compoſuerit, utpote qui nihil magnopere commune habeant, toto fere ſeſquiſeculo ætate disjuncti. Attamen, ſi quid peccatum eſt, non id Uſuardo, ſed antiquioribus impu-

Google

imputandum, apud quos prædictam conjunctionem pridem in uſu fuiſſe, oſtendunt Florus, Wandelbertus, Rabanus & Ado, qui, ſi non eodem die, certe eodem nexu copulatos referunt; Florus & Rabanus hoc die, alii duo XXVI Octobris, ut ibi dicetur. Rectiſſime autem ambos Sanctos hoc die ſignari, apertius evinci non poteſt, quam ex eo quod utriuſque obitus in hunc ipſum diem concurrat, ut habes in Actis, locis infra citandis. Jam vero Uſuardum hic rurſus ex Adone ſua fere omnia deſumpſiſſe, manifeſte intelliges, ſi utriuſque verba præfatis diebus inter ſe contuleris. A Roſweydo hodie in appendicem rejiciuntur, in qua Vedaſtus denuo recurrit I Octobris. Diverſum plane eſt Flori elogium, præpoſterus ordo, dum Amandus junior ſeniori Vedaſto præponitur. Alia in Rabano & Notkero non ſatis exacta. Sed nobis ſufficit genuinum Uſuardi textum exhibuiſſe. Quæ ad alias Vedaſti celebritates pertinent, vide in Actis comment. præv. §. 4 & 5 à pag. 785; de Amando autem pag. 840: atque ibi utriuſque Belgarum Doctoris geſta mirifice deducta & diligentiſſime ab Henſchenio illuſtrata invenies.

AUCTARIA.

PULSANEN. In Dorothea tantillum interpolatus, Vedaſti & Amandi elogia mutilavit.

ANTVERPIEN. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro ſuperaddunt: *Ipſo die, ſanctorum Saturnini, Theophili & Revocatæ.* Poterat omitti Theophilus, idem veroſimiliter cum Scholaſtico. Vide Acta. *Saturnini & ſociorum.*

ANTVERP-MAJ. Deficit; ſic habet: *Apud Cæſaream Capadociæ, natale ſanctæ Dorotheæ virginis. Quæ ſub Apricio provinciæ ipſius præſide, primum eculei extenſione vexata, deinde palmis diutiſſime cæſa, ad ultimum capitali ſententia punita eſt. Arvernis, natale Antholiani, qui apud urbem Arvernam martyrio coronatus eſt.* In ultima nihil deeſt; ſcribit *Atrebatenſium* pro *Adartenſium.*

ROSWEYD. De Dorothea, ut prior, ſed addit: *Paſſus eſt etiam cum ea Theophilus ſcolaſticus.* De Antholiano, etiam ut præcedens. Tum: *In Gallia, Vedaſti & Amandi epiſcoporum & confeſſorum. Item Helena regina.* Natalis ejus agitur XVIII Auguſti. *Helena.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Secundo loco habent de Vedaſto & Amando, adduntque de ultimo, *tribus annis rexit eccleſiam.* Dein: *Sed infructuoſum inibi cernens laborem ſuum, vitam heremiticam eligens, in quadam cella juxta civitatem Turonicam quindecim annis cilicio ſupertectus, & aqua & pane hordeaceo ſuſtentatus permanſit.* Hæc non recte temporibus diviſa ſunt. Satis bene adjicit DANIC. Amandum *ſuperiorum Trajectenſiam* epiſcopum fuiſſe. Videatur de duobus hiſce Apoſtolis noſtris accuratiſſimus Henſchenii commentarius. Sequitur de Anatholiano, ubi addunt, ut ſupra, *qui apud eamdem urbem martyrio coronatus eſt.* In fine: *Ipſo die, ſanctorum Saturnini, Theophili & Revocatæ.* Quæ poſtrema etiam habet LOVANIEN. cum ſuperiori clauſula, *tribus annis*, ſed reliqua ab ipſo omiſſa ſunt. *De Amando.*

CENTULEN. *Apud Cæſaream Cappadociæ, ſanctæ Dorotheæ virginis, ſub Sapritio judice; & Theophili ſcolaſtici. Avernis, ſancti Antholiani epiſcopi & martyris. Atrebas, ſancti Vedaſti epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio Helnone, ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.* *Textus contract.*

BRUXELLEN. Auctius item exhibet Dorotheæ elogium. De Vedaſto & Amando poſt *glorioſa*, ſic legit: *E quibus prior Cameracenſem & Atrebatenſem, ſequens vero Trajectenſem ſupra Moſam rexerant eccleſias.* De Antholiano, Saturnino &c. ut codices mediæ notæ.

HAGENOYEN. Reliquis omnibus liberalior eſt in amplificando Dorotheæ elogio, verum tanti ea non ſunt, ut locum hic habere mereantur. Antholianum prætermittit. Vedaſti & Amandi elogium fere ſimile eſt ſuperius jam relato; ſed hæc ſubduntur: *Poſtea Romam peregrinatus eſt, ubi ſibi beatus Petrus in viſione apparuit, illum in Galliis prædicare præcepit; quod & fecit, & obiit in pace.*

BIGOTIAN. qui fuit PP. Cæleſtinorum, STROZZ. & MEDIC. *Ipſo die, ſanctorum Saturnini, Theophili & Revocatæ*, ut ſupra.

REGIN. SUECIÆ ſignatus num. 130: *Ipſo die, Sotheris virginis.* VATICAN. autem, ſignatus num. 5949, poſitionem exprimit: *Romæ, paſſio ſanctæ Sotheris virginis.* Sed in hoc ultimo deeſt commemoratio SS. Vedaſti & Amandi. De Sothere agitur X hujus. *Sotheris.*

CODEX CASTRI-CAROLI: *In territorio Lugdunen. Natalis ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.* An non *Amantius Tricaſtinus?* Certe hæc nec ad *Amandum Trajectenſem*, nec ad *Argentoratenſem*, nec ad *Wormatienſem*, nec demum ad *Amandum*, aut *Marcum Amandum*, de quibus inter Prætermiſſos agit Bollandus, referri ullo modo poſſunt. *Amandi incerti.*

EDITIO LUBECO-COL. A proprio feſto Colonienſi diem orditur: *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio cinerum ſancti Pantaleonis martyris, quæ facta eſt una cum quibuſdam reliquiis ſancti Quirini martyris.* Quæ in Dorotheæ elogio immiſcentur, in Adone ſinceriora ſunt. De Vedaſto & Amando, Antholiano, Saturnino &c. nihil differt ab aliis ſupra citatis. *Tranſlationis Pantaleonis.*

BELINI I EDITIO. In eo deficit quod poſt *Atrebatenſium*, non dicat, *ſequens vero Trajectenſium.* Addit in fine: *Ipſo die, ſanctorum Saturnini, Theophili & Revocatæ*; quibus editio altera ſuperadjicit: *Et eadem die, ſanctæ Soteris virginis.*

GREVEN. *Ipſo die, ſanctorum Saturnini, Theophili, Revocati, ac Sotheris virginis. Lubentii presbyteri & confeſſoris, qui a beato Martino Turonenſi, nutriendus traditus ſancto Maximino Treverenſi, poſt data eximiæ converſationis exempla, quievit in pace. Cujus corpus navi impoſitum contra impetum Rheni fluminis, per terram etiam inviſibili actum virtute aſcendit.* Colitur XIII Octobris. *Criſtes & Caliſtes ſororum. Quæ cum à fide apoſtataſſent, per ſanctam Dorotheam converſæ, ad mar-* *Saturnini & ſocior. Sotheris. Lubentii. Chriſtes. Caliſtes.*

martyrii palmam pervenire meruerunt. Monaſterio
Harlindis. Relindis. Gerwis. *Eyke, Harlindis & Relindis virginum.* Vide Acta. *In Silvolde, Gerwis virginis,* de qua nondum quidquam compertum eſt. *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio cinerum beati Panthaleonis martyris.* Spectat ad diem natalem XXVII Julii.

MOLANI elogium de S. Dorothea Adoniano auctius, uti & Amandinum & Vedaſtinum, melius apud ipſum legentur. Sequitur: *Ipſo die, Saturnini, Theophili & Revocati. Romæ via Appia, in*
Sotheris. *cæmiterio ejuſdem, paſſio ſanctæ Sotheris virginis.*
Civitate Præneſtenſi, ſancti Garini epiſcopi & con- *Guarini.*
feſſoris. Monaſterio Eske, Harlindis & Relindis virginum. Tum litteris munitioribus: *Trajecti ad Moſam, feſtivitas omnium pontificum Trajectenſium Servatii, Monulphi, Gondulphi, Martini,* *Servatii & epp. Traj.*
Valentii, Candidi, & reliquorum. Editiones alteræ elogia contrahunt, poſt quæ: *In territorio Loſſenſi, juxta villam Maes-Eske, monaſterio Eske, Harlindis & Relindis virginum.* De Guarino, *Harlindis.*
ut ſupra. *Die ſexta, ſancti patris Bucoli, epiſcopi* *Relindis.*
Smyrnæ. Pro *Revocati*, melius hic ponit *Revocata.* *Bucoli.*

VII. *Idus.* *Die 7.*

Auguli. IN Britanniis civitate Auguſta, natalis beati Auguli epiſcopi, qui curſum temporis per martyrium explens, æterna meruit
Moyſetis. ſuſcipere præmia. Item, ſancti Moyſetis epiſcopi. Hic primum in heremo vitam ſolitariam ducens, ſignis ac virtutibus magnificè innotuerat, poſt verò gentem Sarracenorum, cui epiſcopus fuerat factus, grandi ex parte ad fidem Chriſti convertit, ſicque glorioſus meritis quievit in pace.

Conveniunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat.* 1 *Belini editio, Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max.* cum ſuis.

VARIA LECTIO. Praten. ſcribit *Britanis*, Munerat. *Britannia* ceteri ut in textu. Solus Belin. habet, *civitate Auguſtana.* Ultraject. poſuit *Augali*; ceteri habent *Auguli*; 1 Belini editio *Aulei*: ſunt qui malint *Auguri* vel *Atiguli*; verum nomen eſt in laterculo. De modo ſcribendi *martyrium* ſatis dictum eſt. *Complens* pro *explens* poſuere Antverpien. Max-Lubec. cum pleriſque mediæ notæ codicibus. *Moiſetis* pro *Moyſetis* legitur in ſolo Tornacenſi. *Primus* pro *primum* error eſt in Danico. *Heremo* legunt omnes, rectius Molan. *eremo*, codicum ſcriptionem ſequi maluimus. Solus Pratenſis omiſit vocem *magnifice.* Codices minus paſſim correcti ut Antverp-max. &c. male habent *innotuit* pro *innotuerat.* Scripſi *Sarracenorum* cum omnibus codicibus, excepto Pratenſi & Molano. Antverp. & Max-Lubec. tres voces reticent, nempe, *grandi ex parte*: in Munerato ſolœciſmus eſt, *grandi cum ex parte.*

Auguli. OBSERVATIO. Vix uſquam clarius Sanctum aliquem determinate circumſcribunt Hieronymiana apographa, quam hoc die *Augulum* exprimant: *In Brittania, Brittannis* vel *Briſtannius civitate Auguſta, natalis Auguli epiſcopi.* Quod *Augurta* legatur in Epternacenſi, facili lapſu ex *Auguſta* corrumpi potuit. His concinit Beda: *Britannis in Auguſta, natale Auguſti epiſcopi & martyris*; ubi alterum librarii errorem vides in *Auguſti* pro *Auguli*; de quo dubitari omnino non poteſt cum Rabanus, qui quæ Bedæ ſunt diligentiſſime refert, diſtinctè legat *Auguli.* Bedam fere ad verbum ſecutus eſt Ado; Noſter, præter morem, non nihil de ſuo adjecit, ſed quod non magis *Augulo* quam cuilibet alteri conveniat, dum ſolum martyris titulum paraphraſticè expoſuit. Quæ ſit illa Britanniæ *Auguſta*, quæ martyris ætas, erudite diſquirit Henſchenius, cui cur litem intentet Caſtellanus pag. 558 prorſus non video: nam ſive *Londino* appellationem *Auguſtæ* tribuat, ſive *Eboraco*, nihil magnopere Acta adverſabuntur. Sic Sanctum ipſum unico verſiculo alloquitur Wandelbertus: *Augule ſeptenis mundum vincendo triumphas.*

Moyſetis. *Moyſes* ex Romano parvo acceptus eſt, in quo his verbis celebratur: *Sancti Moyſetis, qui petente Mauvia Sarracenorum regina, epiſcopus genti illius factus eſt.* Ado ex monumentis eccleſiaſticis elogium contexuit, quod Noſter ſolitæ ſuæ brevitati eleganter aptavit. Quam celebre pacificum magni viri nomen ſub Valente imperatore fuerit, ex Socrate, Sozomeno aliiſque Scriptoribus Græcis ab Henſchenio citatis, facile eſt colligere, atque ex iiſdem eorum hallucinationem retegere, qui ex recentioribus Martyrologis Moyſetem hunc noſtrum cum altero cognomine, ſed *Æthiope* confuderunt, ut in Actis accurate explicatum eſt. Vide præterea Tillemontium tomo 7 à pag. 593, ex quo attentius velim conſideres quam apte inter Carmeli incolas ab Alegræo ejuſque ſymmyſtis connumeretur. Ceterum toto etiam Occidente celeberrimam fuiſſe Moyſetis memoriam ex Martyrologiis noſtris apertiſſime conficitur. At turpiter errat Notkerus, qui Adonis elogium deſcribens, *Moyſetem* in Britannias retrahit, niſi librarii ſocordia factum dicamus ut, omiſſo vel deleto *Auguli* nomine, alterius patria ad alterum tranſierit.

AUCTA-

AUCTARIA.

Elevation. S. Rictrudis. MARCHIAN. Incipit à proprio loci: *Elevatio corporis ſanctæ Rictrudis.* In reliquis puriſſimè Uſuardinus eſt. Vide XII Maii.

Laurentii Sipontini. *Auſtrebertæ.* PULSANEN. Poſt *Anguli*, ſic proſequitur: *Item, ſancti Moyſetis epiſcopi. Eodem die, depoſitio beatiſſimi Laurentii, Sipontini epiſcopi.* Hæc quidem recte, ut in Actis videre eſt; non item quæ ſequuntur: *In pago Malenſi, ſanctæ Auſtrebertæ virginis, in loco qui dicitur Paulsacus.* Prima periodi pars corrupta eſt, ubi pro *Malenſi*, lege *Rothomagenſi*. Alia id genus alibi recurrunt, dum primis vocis elementis eraſis, ultima etiam quandoque depravantur; ſic in præſenti, pro *Malenſi*, exiſtimo lectum fuiſſe *Magenſi*. Vide X Februarii.

Apollinaris. ANTVERP-MAJ. *In Britanniis civitate Anguſta, natale ſancti Anguli epiſcopi & martyris. Eodem die, ſancti Moyſetis venerabilis epiſcopi & confeſſoris. Apud Aſiam provinciam, ſancti Apollinaris Jerapolitani antiſtitis, viri eruditiſſimi.* Vide Acta.

De Moyſete ex Adone. ROSWEYD. *In Britannia* &c. ut præcedens. *Item ſancti Moyſetis, qui primo quidem vitam ſolitariam in eremo ducens, meritis & virtutibus ac ſignis, quæ faciebat per illum Deus, magnificè innotuerat. Qui poſtmodum, petente Auvia Sarracenorum regina, epiſcopus gentis illius factus, fidei catholica cuſtodivit integerrima conſortia, & gentem, cui datus fuerat epiſcopus, ex grandi parte ad fidem Chriſti convertit, ſicque in pace quievit.* Ex Adone.

Apollinaris. CENTULEN. Primo loco *Angulum* annuntiat verbis Adonis, ferme ut duo codices proxime citati. Deinde: *Apud Aſiam minorem, ſancti Apollinaris epiſcopi, viri eruditiſſimi.* Moyſetis elogium mutilat, hoc modo: *Eodem die, ſancti Moyſetis venerabilis epiſcopi, qui gentem Saraſinam magna ex parte convertit.*

Helenæ. BRUXELLEN. Pro *Anguli*, ſcribit *Anguli*; de reliquo annuntiatio ejus non Uſuardina, ſed Adoniana quoque eſt. Moyſetis elogium ex eodem Adone, hinc inde interpolavit. Deinde cum aliis addit: *Apud Aſiam, ſancti Apollinaris, viri eruditiſſimi, Jerapolitanæ urbis antiſtitis & confeſſoris.* Demum in fine: *Item Helena regina.* Diximus pridie in Auctariis natalem ejus eſſe XVIII Auguſti.

Theophili & ſociorum. HAGENOYEN. Uſuardinus quidem eſt, ſed phraſim non nihil turbatiorem refert. In fine autem perperam ſubnectit: *Item, ſanctorum martyrum Theophili, Saturnini & Revocatæ.* Vide quæ die præcedenti in Auctariis dicta ſunt.

Theodori. VICTORIN. In fine: *Apud Aſiam, ſancti Apollinaris Hieropolitanæ* [urbis] *antiſtitis, viri eruditiſſimi. Eodem die, ſanctæ Auſtrebertæ virginis & ſancti Theodori martyris*, haud dubie *Heracleenſis*, unius è quatuor megalo-martyribus, de quo in Actis.

Moyſetis alterius. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Inter Moyſetem & Augulum, *Moyſen* alium *abbatem* interſerit, cum, opinor, qui in Ægypto cum ſex ſociis martyrium conſummavit. Hunc recentiores Martyrologi *Scythopoli* in Ægypto perperam adſcripſerunt, cum ex Vitis Patrum, variis locis ab Henſchenio hic à pag. 46 recitatis, non Scythopoli, quæ Palæſtinæ ſecundæ metropolis eſt, ſed in *Scitis ſolitudine* à graſſatoribus barbaris, cum ſex fratribus interemptus ſit. Vide plura ex Caſſiano, Sozomeno & aliis apud Henſchenium collecta.

CAMBERIAN. monaſterii S. Mariæ Conventualium: *Monaſterio Altimlarenci* [vult dicere *Altovillarſenſi*] *adventus ſanctæ Helenæ imperatricis.* De eo agetur XVIII Auguſti.

REGIN-SUEC. ſub num. 130: *Eodem die, ſanctæ Auſtrebertæ virginis & ſancti Theodori martyris.* Vide ſupra

Auſtreberta. VATICAN. num. 5949. *In Gallia, ſanctæ Auſtrebertæ virginis.* Jam dixi ſpectare ad X.

Richardi R. EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione ſere pura, ad ſecundam, poſt *magnifice innotuit*, hæc ſubjungit: *Poſtquam vero gentem Sarracenorum, cui epiſcopus fuerat factus, ad fidem Chriſti convertiſſet, ad eremum rediit, & ibi cum ſex eremitis a barbaris occiſus eſt.* Quæ hic confuſa ſunt, in Actis explicantur. Sequitur: *Apud Aſiæ provinciam, ſancti Apollinaris, Jerapolitanæ urbis epiſcopi & confeſſoris, viri eruditiſſimi. Eodem die, ſancti Richardi regis, patris ſanctæ Walburgæ virginis, qui omnia quæ habuit propter Chriſtum dimiſit & longiſſimam peregrinationem ſumpſit, tandem feliciter obiit.*

Adventus Helenæ. Altera BELINI editio. In fine: *Eodem die, ſanctæ Helenæ corporis adventus, ad monaſterium Altovillare, quæ mater Conſtantini imperatoris exiſtens, ad hoc religioſe vivendo, pervenire meruit, ut ſacratiſſimæ Crucis Domini Noſtri Jeſu Chriſti fieret inventrix.* Vide dicta ſuperius.

Anatholi & ſoc. *Odonis.* *Guillermi.* *Amancii.* *Frindrudis.* *Apolonii.* GREVEN. *Item Anatholi, Ammonis, Statiani, Lucii*, ex Hieronym. *In Anglia, Odonis epiſcopi & confeſſoris. Ibidem, Guillermi epiſcopi & confeſſoris.* Vide de utroque indicem Prætermiſſorum. De Apollinare & Richardo, fere ut editio LUBACO-COL. Additur: *Amancii epiſcopi confeſſoris. Frindrudis virginis. Apolonii ſenatoris martyris, patris ſanctæ Apoloniæ.* De his tribus vide etiam citatum indicem, & de ultimo ſpeciatim in eodem indice IX hujus.

Amolnini. *Chryſolii.* *Odonis.* *Parthenii.* *Lucæ.* *Elevation. Rictrudis.* *Univerſæ urbis MM.* MOLAN. *Binchii, Amolnini epiſcopi & abbatis Lobienſis.* De Helena Belinum deſcripſit. In fine, minori charactere: *Eodem die, Richardi regis, patris ſanctæ Walburgis, qui propter Chriſtum longiſſimam peregrinationem ſubiit.* In aliis editionibus, ſic incipit: *Cominii, natale ſancti Chryſolii, qui huc venit à Marcello Papa ad prædicandum miſſus.* Ubi notandum quod recte hoc die collocetur, qui in prima editione poſtridie ponitur, cum hac clauſula, *qui Dionyſio notus huc venit.* Sequitur: *Binchii ex Lanbiis, beati Amolnini, epiſcopi & confeſſoris. In Anglia, ſancti Odonis, epiſcopi & confeſſoris. Die ſeptima, ſancti Parthenii, epiſcopi Lampſaceni: & ſancti Lucæ, in Storio Græciæ. Marcianis, elevatio corporis ſanctæ Rictrudis.* De Helena dictum eſt. Poſtea minutioribus litteris: *Apud Phrygiam, natalis beati numeroſique martyris, pariter ab univerſa urbe quadam Chriſtianorum civium ſuſcepti. Hujus auctor & dux extitit, vir pietate & religione clarus, Adauctus nomine: cujus in confeſſione Chriſti conſtantiam, omnis populus ſequens, cum mulieribus viri, cum pueris ſenes, cum civibus civitas, injecto igne concremantur, ita ut nullus penitus ex illa urbe, etiam cum optio daretur, abſcederet. Eodem die, civitate Lucenſi, Richardi, regis* &c. ut ſupra.

Digitized by Google

VI *Idus.* *Die* 8.

Dionyſii & ſocior. *Cointæ.* APud Armeniam minorem, natalis ſanctorum Dioniſii, Emiliani & Sebaſtiani. Eodem die Alexandriæ, ſanctæ Cointæ martyris, hanc pagani correptam ad idola perducentes, adorare cogebant, quod cum illa execrans recuſaret, vincula pedibus ejus innectentes & per plateas totius civitatis eam trahentes, horrendo ſupplicio diſcerpſerunt. *Salomonis.* Civitate Corduba, ſancti Salomonis martyris.

Ex *Tornacen. Pulſanen. Albergen. Danic. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Reliqui in textu *Dioniſii,* & *Emiliani* juxta Tornacen. Pulſanen. Munerat &c. Albergen. Danic. & Greven. pejus ſcribunt *Dyoniſii*: recte Molan. *Dionyſii* & *Æmiliani.* In Pulſanen. ſphalma eſt *Juliani.* Numen martyris Alexandrinæ octodecim ferme modis in Actis deformatum eſt. Greven. legit *Coynta*; Molan. *Cointhæ*; Tornacen. *Conitæ*; Pulſanen. *Chonta*; Munerat. *Corinthæ*; prætuli lectionem *Cointæ* cum Albergen. & Danic. quod Rom. parvi lectio ſit, & proximius ad *Quintæ* latine accedat; quidquid aliter ſcripſerit Ado: ſelige quod magis placet. De voce *ydola*, alibi dictum ſatis. Munerat. male ponit *correctam*, pro *correptam.* Pulſanen. ſenſum mutilat ſcribens *execraſſet*, pro *execrans recuſaret*, & *vincula pedibus ejus innectentes* omittens. Error Daniei in *diſcerſerunt*, ſuppoſito *p* correctus eſt.

Depoſition. Salomonis. Difficultas eſt circa poſitionem *Salomonis*, in qua pauci codices ab omnibus aliis differunt. Et inter puriores quidem Marchianen. legit: *In provincia Luſitana, civitate Corduba*; brevius Roſweyd. *In provincia Luſitana, ſancti* &c. His fere ſubſcribit codex Praten. dum ponit: *In provincia Luſitaniæ, civitate Corduba.* Atque hoc modo ſcripſiſſe Uſuardum exiſtimavit Caſtellanus. Cum vero objicerem ineptè tribui Cordubam, regum Saracenorum ſedem, regioni ab ea tam diſſitæ, reſpondit diſparatorum connexionem non aliud probare, quam quod Uſuardus imperitus Geographus fuerit. Mihi vero non ſuadetur auctorem ita impegiſſe circa provincias, quas oculis ferme ſuis luſtraverat; cenſeoque proinde priora ea verba ad Uſuardum non pertinere, atque adeo codices illos, à ceteris in eo diſcrepantes, inter puros connumerari non poſſe. Eſt præterea in Pratenſi augmentum aliud, de quo in Auctariis agemus.

Dionyſii & ſociorum. OBSERVATIO. Trium horum Armenorum martyrum præcipua & diſtinctior notitia ſumitur ex ſolis apographis Hieronymianis, quæ ſaltem patriam exprimunt, à Romano parvo prætermiſſam. Illa legunt: *In Armenia minore, natalis Dioniſii, Emiliani, Sebaſtiani.* Iſtud, ſola nomina refert: *Sanctorum Dionyſii, Æmiliani, Sebaſtiani.* Ado priorem fontem conſuluit, eamque annuntiationem formavit, quæ ab Uſuardo & Nutkero fere ad apicem deſcripta eſt. An præter nomina & provinciam, eorum certamine (nam martyres cenſentur) nobilitatam, de iis quidquam compertum ſit, ex Bollando in Actis intelliges. Inſpice etiam notationem Florentinii, qua Bollandi opinionem magis confirmat, inter cetera ſolerter advertens, Acta ſancti Æmiliani Mss, quæ penes ſe habuit, *corrupta in aliquibus ita eſſe, ut vix ſenſus percipiatur; imo, quod oculatiſſimum Bollandum anfugit, eadem, mutatis dumtaxat nominibus, continere, quæ apud Petrum de Natalibus in vita ſancti Pantaleonis martyris proſtant, & quod majus eſt, iiſdem pene verbis ac illam conſtrui.* Hæc ille: quæ an ſufficiant, ut Jacobilli Acta ex opere noſtro auferantur, in ſupplemento videbitur. In Wandelberti verſiculo defuit locus Sebaſtiano: ſic canit: *Senat Dionyſius ornat & Æmilianus.*

Cointam vel *Quintam, fidelem mulierem*, ex Rufino acceptam ego quidem non dubito. *Cointa.* Sic de ea primus loquitur auctor Romani parvi: *Alexandria, ſancta Cointa martyris.* Adonis encomium ex laudati Rufini verbis ferme contextum Notkerus integrum deſcripſit, Noſter vix quidquam immutatum reddidit. Jam ſupra ad XXXI Januarii, dum de ſene *Metra* ageremus, celebrem Dionyſii Alexandrini epiſtolam citavimus, ex qua eadem *Cointa* hoc die, ſequenti *Apollonia* deſumptæ ſunt. Vide indicatum ibi Ruinartii locum, vel potius fontem ipſum apud Rufinum lib. 6 cap. 31. Alia eſt aliorum Euſebii interpretatio, unde & varie apud Bollandum Cointæ martyrium explicatur. An autem *Salomonis.* *virginis* titulus ei adſcribi poſſit, incertum relinquitur. *Salomon* martyr Cordubenſis à ſolo Uſuardo refertur, nimirum quod recentiorem Arabicæ illius perſecutionis haberet memoriam; neque enim Salomonem alium Cordubæ pro fide paſſum novimus. Ab aliis & à Romano hodierno ponitur XIII Martii cum *Ruderico* presbytero, ut in Actis videre eſt. Cetera, quæ huc ſpectare poſſunt, in Variantibus dicta ſunt.

AUCTA-

AUCTARIA.

Pauli Virodun. PRATEN. Præter inſerta verba, de quibus in Variantibus egimus, addit in fine: *Viridano, ſanctı Pauli epiſcopi & confeſſoris.* De eodem agunt plures alii codices Uſuardini, ſed modo tam diverſo, ut additamentum eſſe apertiſſime pateat.

HERINIEN. Poſt textum purum & iotegrum, agit de eodem Paulo, ſed hac phraſi: *Virduni, beati Pauli epiſcopi & monnchi, ipſius eccleſiæ reſtauratoris & rectoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. & ENIT. ULTRAJ-BELG. Sola voce à priori diſtinguuntur, nempe quod poſt *rectoris*, adjiciant epitheton, *præcipui.*

MARCHIAN. & ROSWEYN. Sic habent, ut in Variantibus diximus, omni alio additamento carentes, ita ut puris proximi ſint.

ANTVERP-MAJ. In martyribus Armenis & in Cointa (quam *Comdam* vocat) fere genuinus eſt; de Salomone tacet.

CENTULEN. In prima annuntiatione Uſuardinus, ſic proſequitur: *Sanctæ Chointa virginis & martyris. Virduni, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris. Civitate Concordia* [pro *Corduba*], *ſancti Salomonis martyris.*

Pauli & ſoc. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Relato textu puro, ſubdunt: *Romæ, Pauli epiſcopi, Lucii & Cyriaci.* De qua trium Sanctorum conjunctione, vide Bollandum & Caſtellanum hic; nimis quam ſæpe infra repetitur.

BRUXELL. Solito purior, poſt *diſcerpſerunt*, ioterjicit: *In Hiſpania, civitate* &c. In fine; *Romæ, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris. Et ſanctorum Lucii & Ciriaci.*

Iventii. HAGENOYEN. Ex Cointa *Torritam* facit, cetera puritati proximus. In fine autem: *Brixiæ,* (an non *Papiæ?*) *Iventii epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Pauli epiſcopi, Lucii & Cyriaci martyrum.* Vide Scriptores de quibus ſupra diximus.

BELINI I editio, *Coyta* ſcribit, altera, *Corimba.* In reliquis eadem addit, quæ Antverp. & Max-Lubecana.

AQUICINCT. *Romæ, Pauli epiſcopi, Lucii & Cyriaci.* Eadem ubique phraſis ab altero in alterum traoſmiſſa.

Mengoldi. Helenæ. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Incipit: *Pauli epiſcopi & martyris. Mengoldi, militis martyris. Sanctæ Helenæ reginæ, matris Conſtantini imp.* Tum *Dionyſii* &c. De Cointa & Salomone, nihil.

Cuthmanni. Codex 3 BIGOTIAN. ſig. D. 9: *Eodem die ſancti Cuthmanni.* Nomen ab aliis aliter ſcribitur.

Codex D. LE MARE, nota C qui fuit Franciſcan. *Romæ, Pauli epiſcopi, Lucii, Cyriaci.*

VATICAN. 5949 Solum adjicit: *Romæ, ſancti Pauli epiſcopi*, ut habent apographa Hieronym. *Pauli.*

ALTEMPS. *In territorio Dolenſi, ſancti Jacuti confeſſoris.* De quo vide Prætermiſſos hoc die. *Monaſterio Fiſcanni, ſancti Geuthmanni, Lemovicenſis epiſcopi & confeſſoris.* In Miſſali Gemeticenſi pervetuſto, dicitur *Cutmanni confeſſoris.* Et ſic fere ſupra legit codex Bigotianus. *Jacuti. Geuthmanni*

STROZZ. & MEDIC: *Item Romæ, ſanctorum martyrum Paulini epiſcopi, Lucii & Cyriaci. Item, ſancti Eventii vel Iventii epiſcopi & confeſſoris. Et ſanctæ Helenæ virginis.* Pauliuum hunc, aliorum Paulum eſſe, ſatis conſtat. Quæ ſit *Helena virgo*, neſcio. *Paulini & ſoc. Eventii. Helena V.*

EDITIO LUBECO-COL. Nuſquam Uſuardo ſimilior, io fine ſolum addit martyres de quibus ſupra; nempe: *Romæ, ſanctorum Pauli epiſcopi, Lucii & Ciriaci martyrum.*

GREVEN. Eoſdem annuntiat & eodem modo. Tum: *Item, Julii Papæ, quem Ado & Uſuardus ponunt pridie Idus Aprilis. Eudoaldi, epiſcopi Lugdunenſis & confeſſoris*: Eſt veroſimiliter *Chagnoaldus* Laudunenſis de quo VI Septembris. *Pauli Virdunenſis epiſcopi & reſtauratoris præcipui. Thiadghermi, epiſcopi ſecundi Halverſtadenſis & confeſſoris, in Werdena quieſcentis.* Vide Bollandum io indice Prætermiſſorum. *Iventii, epiſcopi Papienſis & confeſſoris. Chunibaldi confeſſoris. Mengoldi militis. Giſlarii presbyteri.* De hoc & Chunibaldo, vide citatum indicem. *Helenæ Chriſtianiſſimæ reginæ tranſlatio.* Et hujus & vitæ hiſtoria dabitur XVIII Auguſti. *Julii. Eudoaldi. Thyadgerm. Iventii. Chunibaldi. Mengoldi. Giſlarii. Helenæ tranſlat.*

MOLAN. *Romæ, Pauli epiſcopi, Lucii & Ciriaci. Ipſo die, depoſitio ſancti Pauli epiſcopi Virdunenſis* &c. *Item Hoii, natalis beati Mengoldi, glorioſi martyris. Natale ſancti Chryſolii, qui Dionyſio notus huc venit, a Marcello Papa ad prædicandum miſſus.* Sed hæc poſtrema in aliis editionibus correcta & ad præcedentem diem melius revocata. In his porro ita habet: *Eodem die, natalo ſancti Nicetii epiſcopi Biſuntini & confeſſoris, præclaræ ſanctitatis viri. Ipſo die, depoſitio ſancti Pauli* &c. *Die octava, ſancti megalo-martyris Theodori ducis exercitus*, de quo nos pridie. *Romæ, Pauli* &c. Deinum charactere minori: *In Bithynia, beati Eugenii, & Mariæ filiæ, de quibus Metaphraſtes.* Rejiciuntur à Bollando ad XVII Julii, quia eo die Venetias tranſlati. *Chryſolii. Nicetii. Theodori. Eugenii & Mariæ.*

V *Idus.* *Die* 9

APud Alexandriam, paſſio ſanctæ Apolloniæ virginis, cui perſecutores, omnes primùm dentes excuſſerunt. Deinde cum minarentur, vivam ſe eam incenſuros, niſi cum eis impia verba proferret, illa paululum quid intra ſemetipſam diliberans, repente ſe è manibus impiorum prorupit, & in ignem, quem paraverant, proſilivit. Suevo apud Cyprum, ſanctorum Ammonis & Alexandri. *Apolloniæ. Ammonis & Alexandri.*

Textum purum reſeruot ſoli codices *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Plerique alii codices in eo potiſſimum excedunt, quod, ſive ex Pratenſi ſive aliunde, textui adjiciant ſanctum *Anſbertum Rothomagenſem epiſcopum*, ut brevi ex Auctariis cognoſces.

VARIA LECTIO. Verum virginis nomen *Apollonia* eſt, non *Appolonia*, ut Muneratus, nec *Apolonia*, ut Grevenus. Pro *vivam ſe eam*, poſuit Herinien. *vivam eam ſe*; Greven. & Molan. *eam ſe vivam*; ubique recte, & cum Adone, quem poſtremi ambo preſſius etiam ſecuti hic ſunt in interpoſitione vocis *ageret*, legentes, *paululum quid ageret*, *intra ſemetipſam* &c. Ultro fateor id ad claritatem conferre, verum codices omnes tum Mss. tum excuſi, ei lectioni plane repugnant. Pejus habet Munerat. *paululum quidem*: & *exilivit* pro *proſilivit*. *Suevo* diſerte exprimunt codices paſſim, non *Sueno*, ut vult Caſtellanus. *Stevo* in Tornacen., *Steno* in Munerat. *Suevi* in Greveno, rejicienda ſunt; uti & *Avimonis* pro *Ammonis* apud præfatum Munerat. Alias *Sueuo* vel *Sueno* inflexiones vide in Actis, ubi locum ignotum eſſe comperies.

Pro Pratenſi cod. In ecgrapho noſtro Pratenſi ad calcem apponitur: *Fontenella, ſancti Anberti epiſcopi & confeſſoris.* Sed cum ea verba à Sirmondo lineolâ ſubducta ſint, noteturque illa ipſa in codice B, eſſe in textu & ab eadem manu, ſignum eſt prætenſo autographo adjecta fuiſſe; atque adeo codicem illum inter puros ſervandum putavi. Potuit præfata annuntiatio ex aliquo Hieronymiano accipi, præſertim ex Lucenſi, qui fuit olim ſancti Wandregiſili, ubi ejus poſitio recte ſignatur: *In Alto-monte ſuper Sambre.* At quiſquis codicem illum auxit, aliter annuntiationem formavit, & inde in alios codices tranſiit, non ubique uniformiter expreſſa, ut ex Auctariis patebit.

Apollonia. OBSERVATIO. Hæc eſt *admiranda illa Apollonia, provecta ætatis virgo* & martyr inclyta, quam die proxime præcedenti, ex citato ibi Rufini loco cum *Metro* ſeu *Metrano* & *Cointa* ſeu *Quinta* acceptam diximus, inde primum extracta ab auctore Romani parvi: *Alexandriæ, Apolloniæ virginis*; ſelecto, opinor, pro ejus arbitrio, hoc die; ad quem Ado rurſus elogium ex laudati Rufini verſione contexuit, à Notkero integrè deſcriptum, à Noſtro modiciſſimè imminutum. Et in hac quidem Martyrologorum ſerie celebratur Apollonia, quæ apud Hieronymianos codices, Bedam, Florum, Rabanum & Wandelbertum ignota eſt. Cur Sanctæ hujus martyrium *ſub Decio* collocet Baronius, æquè ac præcedentia *Metra* & *Cointa*, haud ſatis queo conjicere, cum furentis populi in Chriſtianos rabie, ſuperſtite adhuc Philippo, hæc contigiſſe planiſſime conſtet, ex laudata jam ſæpius Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola. Nos paſſionis cauſam & tempus aſſignavimus in Tractatu noſtro de Patriarchis Alexandrinis num. 164, quæ fuſius explicantur à Tillemontio tomo 3 à pag. 293. Utrum præter hæc admitti poſſint Acta alia ſubinde conficta; porro an ſecunda aliqua *Apollonia* recte ad Juliani tempora revocetur, vide apud Bollandum, & hic infra in Auctariis Greveni.

Ammonis & Alexandri In apographo Hieronymiano Lucenſi perperam diviſa ſunt *Ammonis* & *Alexandri* nomina, per interpoſitionem citatæ ſuperius annuntiationis, *ſancti Asberti*, pro *Ansberti, epiſcopi*. Reliqua utrumque conjunctum ſervant, *Sueno*, vel *Suevo apud Cyprum*. Locum certaminis negligit Epternacenſe, ſocios anonymos xx adjiciens. Tu hos alioſque à recentioribus confuſos, ad claſſes ſuas in Actis reductos invenies, & nonnulla etiam in Florentinii notatione ſatis accurate obſervata. Nobis certum eſt Uſuardum ex aliquo Hieronymiano codice annuntiationem ſuam deſumpſiſſe, in quo veroſimiliter ſic reperit, quemadmodum in textu legimus; niſi quod forte de ſuo alterum alteri antepoſuerit. Rabanus ex eodem fonte ſua deſcripſit; ex hoc Notkerus, & hi ambo diſertè cum Uſuardo legunt *Suevo*, editore ad marginem per aſteriſcum indicante *Soli*, ut forte alibi repererat, unde & veroſimiliter in Romanum hodiernum ea poſitio derivata eſt. De ſolo *Ammone* agit Wandelbertus, at cum tres ſynonymi hoc ipſo die apud Hieronymianos recolantur, quem proprie velit, aliis determinandum relinquo. Sic habet: *Quinis Ammonem recolunt pia vota beatum.*

AUCTARIA.

Ansberti. MARCHIAN. Purus in textu, ſubdit: *Ipſo die, ſancti Ansberti Magnenſis epiſcopi.* Exeſis, opinor, primis litteris, imperitus librarius ex *magenſis* quæ eſt poſtrema pars *Rothomagenſis*, efformaverit *magnenſis*. Non video id aliter poſſe intelligi.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Adjiciunt: *Fontinellæ monaſterio, ſancti Ansberti archiepiſcopi Rothomagenſis & confeſſoris.*

Sabini. PULSANEN. Incipit: *Apud Canuſium civitatem Apuliæ, depoſitio beati Sabini epiſcopi & confeſſoris.* Apollnniam refert abſque elogio. Tum: *Apud Cyprum, ſanctorum Ammonis & Alexandri. Eodem die, beati Ansberti Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi.*

ANTVERP-MAJ. *Alexandriæ, ſanctæ Apolloniæ virginis & martyris.* Deſunt textus reliqua, quibus ſubſtituuntur: *Apud Pontum provinciam, ſancti Athenodori epiſcopi, fratris beati Gregorii, qui Theologus cognominatus eſt. Fontanella monaſterio, tranſitus beati Ansberti epiſcopi.* Omittit, quæ alii clarius explicant, *Rothomagenſis eccleſiæ* &c. *Athenodori.*

Ros-

Ammonii confeſſoris. ROSWEYD. In prima ſatis purus, addit: *In Blandinia, ſancti Anſberti epiſcopi & confeſſoris. Apud Cyprum, Alexandri martyris & Ammonii confeſſoris.* Titulus *martyris* æque quadrat utrique.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textui puro adjungunt: *Eodem die apud monaſterium Fontinella, natale ſancti Anſberti Rothomagenſis epiſcopi & confeſſori.* ALBERG. & DANIC. agunt de *Paulo Virdunenſi* &c.

Athenodori. CENTULEN. Deeſt Apolloniæ elogium. Tum: *In Ponto civitate Neocæſarea, ſancti Athenodori epiſcopi, fratris beati Gregorii. Civitate Rothomago, ſancti Anſberti archiepiſcopi & confeſſoris.*

B.V. Mariæ. BRUXELL. Incipit: *Commemoratio beatæ & ſemper Virginis Mariæ.* (Octavam Purificationis, ni fallor, indicat.) In Apollonia modice interpolatus eſt. *Apud Cyprum* &c. ut Pulſanenſis. Sequitur: *Eodem die, tranſlatio ſancti Anſberti, Rothomagenſis archiepiſcopi & confeſſoris, qui in monaſterio Altimontenſi fuerat exilio relegatus, & apud Fontanellam ſepultus, & inde poſtea in Blandinium hac die tranſlatus. Apud Virdunum* &c. Vide ſupra. *Tranſlatio S. Anſberti. Pauli.*

HAGENOYEN. Elogio Apolloniæ addit: *Et ipſam ſolent invocare, dolorem dentium ſuſtinentes.* In fine: *Item Fontinella monaſterio, ſancti Anſberti archiepiſcopi Rothomagenſis depoſitio. Apud Virdunum* &c. *In Bavaria, Altonis confeſſoris.* Qui fuit abbas in Altenmunſter. *Altonis.*

AQUICINCT. *Ipſo die, ſancti Anſberti Rothomagenſis archiepiſcopi.*

Savini. VICTOR. & REG. SUEC. ſub numèro 130: *Apud Pontum provinciam, ſancti Athenodori epiſcopi. Canuſia civitate, ſancti Savini epiſcopi.*

Dionyſii Alexandr. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Apollonia virginis & martyris, cum multis aliis: Dionyſii epiſcopi Alexandrini, exhortatoris prædictorum martyrum.* Vide Obſervationem.

VATICAN. ſub num. 5949 charact. Longobard. quod fuit olim Beneventanum, ſæpe jam ſuperius citatum. Primo loco habet: *Natalis ſancti Sabini, Canoſini epiſcopi & confeſſoris.*

UGHELLIAN. *Fontenella monaſterio, ſancti Anſberti, epiſcopi Rothomagenſis & confeſſoris.*

STROZZ. & MEDIC. *In Oriente,* [quid ni *in Meridie?*] *ſancti Savini epiſcopi. In Fontanella monaſterio, ſancti Anſberti, epiſcopi Rothomagenſis & confeſſoris.*

EDIT. LUBECO-COL. De Anſberto, Paulo Virdunenſi, & Athenodoro, ſcribit ut ſupra. In fine: *Ipſo die, beati Altonis confeſſoris.* *Altonis.*

BELIN. In utraque editione pro *Anſberti*, ſcribit *Amſuberti*. Prior habet: *Suevo apud Ægyptum*, de quo vide Acta.

Octava Purific. Amm. & ſoc. Emilian. Anſberti. GREVEN. *Octava Purificationis beatæ Mariæ. Ammonii, Thomæ & aliorum XXXVII. Item Emiliani.* Confuſa hîc nomina ex Hieronym. *Monaſterio Fontanella, ſancti Anſberti, epiſcopi Rothomagenſis, cui cum puella nobilis nomine Angadriſina deſponſata fuiſſet, & utrique cælibatus magis placeret, illa oratione impetravit, ut turpiſſima & leproſa efficeretur. Sed poſt à beato Audoeno Rothomagenſi archiepiſcopo, Chriſto conſecrata, priſtinæ pulchritudini eſt reddita: Anſbertus vero, ſub ſancto Wandregiſilo, abbate Fontanella, monachus primum, deinde abbas factus, poſtremo, beato Audoeno in epiſcopatu digne ſuccedens, in pace quievit. In Britannia, Teylliani confeſſoris.* *Teylliani.* *In Hibernia, Tronani epiſcopi & confeſſoris.* *Tronani.* *Apud Pontum provinciam, beati Athenodori, epiſcopi & confeſſoris, fratris beati Gregorii Niceni. Altonis, confeſſoris. In Hibernia, Tarabata virginis.* *Tarabatæ.* Hactenus ambæ editiones, MDXV & MDXXI, ſed poſtrema, adjicit ſequentia, plane apocrypha: *Eodem die, ſancta Apolonia alterius, virginis & martyris, quam Julianus Cæſar pro fide Chriſti, primum fecit virgis cædi, deinde in equuleo ſuſpenſam, vivam juſſit excoriari, ac de carnibus ejus particulas ſcindi: ad ultimum poſt dentium atrocem evulſionem, gladio tranſverberatam, Chriſti martyrem fecit.* *Apolloniæ alterius.* Vide Bollandum & Caſtellanum hic.

De Anſberto. MOLAN. In 1 edit. *Fontanella monaſterio, ſancti Anſberti archiepiſcopi ſanctæ Galliarum ſedis Rothomagenſis.* In aliis ſic habet: *Gandavi in Blandinia, ex Fontanella monaſterio, ſancti Anſberti, ſanctæ Galliarum ſedis archiepiſcopi. In Hoyo, ſancti Maingoldi, ducis & martyris, regis Hugonis Anglorum filii*; quem in prima editione melius pridie poſuit. *Die nona, ſancti martyris Nicephori.* *Maingoldi. Nicephori.* Eſt is qui Sapricio palmam præripuit.

IV *Idus.* *Die* 10.

ROmæ, natalis ſanctorum martyrum Zotici, Hirenei, Jacincti, & Amantii. *Zotici & ſoc.* In Oriente, ſanctæ Sotheris virginis, quæ graviter & diutiſſimè alapis cæſa, cum cetera quoque pœnarum genera viciſſet, gladio martyrium conſummavit. *Soteridis.* Item Romæ via Lavicana, militum decem. *Militum X.* Apud Caſtrum Caſſinum, ſanctæ Scolaſticæ virginis, ſororis ſancti Benedicti abbatis. *Scholaſticæ.* In pago Rothomagenſi, ſanctæ Auſtrebertæ virginis. *Auſtreberta.*

Textus eſt *Praten. Marchian. Roſweyd. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scribendum erat *Irenai* & *Hyacinthi*, ut correxit Molan. Sed cum nulli codices ita legerent, putavi ſervandam ſcrupuloſius medii ævi lectionem. Munerat. Pro *Zotici*, male poſuit *Zonei*. Item *Hyrenei*, quod etiam habent Antv. & Max-Lubec. In Praten. pro *Jacincti* eſt *Jacinti*. *Amancii* pro *Amantii* communis multorum codicum error eſt. *Soteris* ſcribit Marchian. cujus lectio præferenda eſſet, niſi codices omnes repugnarent. Solus Pratenſis habet *Caſinum*, rectè opinor, ſed reliqui

omnes

omnes, ut in textu; qui etiam concordant in *Scolaſtica*, licet Molanus correxerit *Scholaſticæ*. *Rothomagenſi* eſt fere omnium, excepto Pratenſi, qui etiam legit *Auſtroberta* cum Marchianenſi & Greveno, reliqui ut in textu: ſolus Molanus ſcribit *Auſtrebertha*.

Zoticus & ſoc. OBSERVATIO. Ex quatuor primis Martyribus aliqui cum Sotere aut Soteride in apographis Hieronym. conjuncti, à Beda diſcernuntur; ubi clarius & exactius expreſſa quatuor nomina. Rom. parvum forte in orthographia à Roſweydo correctum (ut in Beda veroſimiliter fecere Henſchenius & Papebrochius) etiam accurate ſcribit, quemadmodum & Ado, cui procul dubio ad elogium materia defuit. Meminit idem *Soteridis.* Rom. parvum *Soteris*, poſitione non expreſſa, niſi quis copulativam *&*, ad priores Romanos Martyres putet adſtringendam. Aliter ſane Romani parvi textum accepit Ado, qui græca fortaſſe nominis origine deceptus, *Soteridem* primus *in Orientem* tranſtulit, atque in eo Noſtrum ſequacem habuit. *Non item Notkerum*, inquit Caſtellanus, *qui Rabanum imitari maluit & antiquiores; forte advertens, veroſimilius in Italia mortuam, quæ ſancti Ambroſii conſanguinea fuerit.* Non potuit *Antiquiores* alios intelligere, præter Hieronymi apographa; at enim diligentiam hic ſuam deſiderari paſſus eſt, vir de cetero accuratus, cum Notkerus (ſive unam ſive geminam Soterem fecerit) ipſiſſima Adonis verba hoc die ad apicem referat. Hoc Caſtellanum fallere potuit, quod annuntiationem Notkeri legerit VIII Idus ſeu VI hujus, his verbis conceptam: *Romæ via Appia, in ejuſdem cœmiterio, paſſio ſanctæ Sotheris virginis & martyris.* Quæ omnia, excepta ultima voce, ex Rabano accepta ultro fatemur, ut nos ipſo die ex Greveno diximus. Rurſus *Sotheris ſacratiſſima virgo* apud Adonem & Notkerum refertur XII Maii, ut ibi indicabimus. Dubitat hoc loco Florentinius, virone an mulieri aptandum ſit *Soteris* nomen: item utrum bis eadem Virgo annuntietur, ut de Agnete factum vidimus: ſed hæc alterius & diſquiſitionis & loci ſunt. Laudatiunculam, quam ei Ado concinnavit, Noſter deſcripſit. Ne hic diutius immoret, videatur Bollandi commentarius, in quo ex Ambroſio adducuntur, quæ ad veram Virginis laudem ſpectare poſſunt, aliaque ad ejus cultum pertinentia. Ruinartius in ſelectis pag. 405 S. Ambroſii loca etiam producit. Caſtellanus in notis breviter collegit, quæ curioſiora ſunt pag. 600 & 601; Tillemontius autem cum Pancratio conjunxit tomo 5 à pag. 259.

Sequitur, *Militum decem*, qui in Romano parvo, Adone, Noſtro, & Notkero, nudis *Militum x.* ſolum nominibus referuntur. *Scholaſtica* à Noſtro adjecta eſt, quam ampliori encomio *Scholaſtica.* Rabanus & ex eo Notkerus exornant. Sed quid de *Auſtreberta*, ſoli Noſtro nominata? *Auſtreberta.* Dicam ingenue, non immerito me dubitare, utrum ab Uſuardo ipſo fuerit poſita, idque adeo, quod ejus non meminerint codices duo, mihi certe æſtimatiſſimi Herinienſis & Tornacenſis, non ſoliti hactenus prætermittere, quod Uſuardi genuinum eſt, præſertim in Sanctis Francicis, ſic ut conjectari nullo modo poſſim, quid ſcriptores moviſſet ad reticendam Sanctam alias notiſſimam, ſi in Uſuardi autographo fuiſſet expreſſa. Servanda nihilominus fuit in textu, ne ex arbitrio meo potius quam ex aliorum codicum auctoritate, Uſuardi ſimplicitatem videar definire. Quid verſibus ſuis indicet Wandelbertus, dicat alius interpres:

Sother, Irenæus & Scholaſtica virgo quaternis
Egregia pariter meritorum laude niteſcunt.

AUCTARIA.

JAm dixi HERINIEN. & TORNAC. Auſtrebertæ non meminiſſe. Conſentit & his PULSAN. in eo ſingularis, quod ordinem martyrum Romanorum interturbet, & pro *Amantus* ſcribat *Amarinus*. Tum ſic: *Item Romæ, ſanctæ Sotheris virginis.*

ANTVERPIEN-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In eo ſolum à puritate deficiunt, quod primo loco Scholaſticam annuntient, atque in fine pro *Auſtreberta*, ponant *Auſtreberga*, quod & in nonnullis aliis codicibus legitur. In Belgica editione deeſt nomen unius ex quatuor primis martyribus.

De Scholaſtica. ULTRAJECT. LEYDEN ALBERGEN. & DANIC. Etiam primum locum Scholaſticæ tribuunt, ſed Uſuardino textui hæc ſuperaddunt: *Hujus animam de corpore egreſſam, vidit ſanctus Benedictus in columbæ ſpecie, cæli ſecreta penetrare. Qui tantæ ejus gloriæ congaudens, Deo gratias reddidit, ejuſque obitum fratribus denuntiavit. Quos etiam protinus miſit, ut ejus corpus ad monaſterium deferrent & in ſepulcro, quod ſibi præparaverat, collocarent; ut quorum mens una ſemper in Deo fuerat, eorum quoque corpora nec ſepultura ſepararet.* An ea conjunctio duret, alibi controvertitur.

CENTULEN. Textui nonnihil abbreviato, ſubjungit in fine: *Sanctonas, ſancti Troiani epiſcopi & confeſſoris*, quæ verba ANTVERP-MAJ. etiam poſuit, ſed inter Scholaſticam & Auſtrebertam. Ceterum ſpectat *Troianus* iſte ad XXX Novembris. *Troiani.*

BRUXELL. Elogium Scholaſticæ ex ULTRAJ. &c. hic relatum, ex parte mutilat, poſt *ſecreta penetrare*, ſic legens: *Quo viſo, ipſe corpus ſororis defunctæ fecit ad ſuum monaſterium deferri, & in ſepulcro quod ſibi ipſi præparaverat, ſepeliri. Et illud poſtea Cynomannis tranſlatum eſt.* Sequitur de Soteride, omiſſis martyribus

tyribus Romanis. Tum de x militibus. Poſt
Rothomagenſi, hæc inſerit: *In loco qui vocatur*
Elevat. S. *Pauliacus. Eodem die apud Nivellam, elevatio*
Gertrudis. *ſancta Gertrudis virginis.* Demum manu belgica
recentiori: *Item in valle, qua dicitur ad ſtaba-*
Guillermi. *las Rodis, beati Guillermi confeſſoris. Qui ex*
comite Pictavia ac duce Aquitania ferociſſimo,
factus eſt ſtrenuiſſima vita eremita ſolidiſſimus,
ac miraculorum patrator validiſſimus. Vide hæc
in Actis diligentiſſime & exactiſſime diſcuſſa.

HAGENOYEN. Plura de Scholaſtica admi-
ſcet non adeo probata. Sic loquitur poſt *ſancti*
Alia, de *Benedicti abbatis: Hac rectrix erat multarum*
Scholaſtica. *ſanctarum virginum ſanctimonialium. Qua quo-*
dam die, cum ſanctus Benedictus ad eam viſitandi
gratia [veniſſet] *& mox recedere vellet, pluviam*
a Deo cum tonitruis obtinuit, & ſic illum [ille]
cum ea invitus pernoctavit. Hujus animam ia brevi
poſtea de corpore egreſſam, vidit Benedictus frater
ejus in columba &c.

VICTORIN. Pro *Amantii*, ſcribit *Amarii*. In
fine ut CENTUL. de ſancto Trojano.

ALTEMPS. in Anglia auctus: *Ipſo die, ſancta*
Vivinæ. *Vivinæ abbatiſſa.*

STROZZ. ET MEDIC. Primo loco: *In partibus*
Tuſcia, loco qui dicitur Pauliacus, tranſitus ſancti
Guilielmi. *Guilielmi, eremita & confeſſoris, magna ſancti-*
tatis & glorioſi miraculis viri.

CODEX MONTIS SANCTI. *Sanctonis civitate,*
Troiani & *depoſitio ſancti Troiani epiſcopi & Baldegundis*
Baldegundis *abbatiſſa.*

EDITIO LUBECO-COL. Scholaſticam primo
loco refert ut ULTRAJ. &c. Sequitur: *Eodem*
De Guiliel- *die, ſancti Guilhelmi confeſſoris. Hic prius Dux*
mo. *fuit Aquitaniorum & ultra modum flagitioſus, ſed*
poſtea divino nutu compunctus, abrenuntiavit ſe-
culo, monachalem habitum aſſumens, factus eſt
ſervus ſervorum Dei. Hic centies per noctem &
diem genua flectebat, tranſiens de activa ad con-
templativam vitam. Etiam ad tantam perfectio-
nem pervenit, ut ſpiritu propheti a fulgeret. Qui
poſtmodum firmatus corpore & ſanguine Chriſti par-
ticipatus migravit ad Dominum. Deinde in textu
admixtum, quod Soteris *ſub Diocletiano Au-*
guſto ſit paſſa. *Sanctonas, S. Traiani epiſcopi &*
confeſſoris.

BELIN. In ſecunda editione paulo corre-
ctior eſt; in utraque primo loco annuntiat:
Natale, ſancti Guilielmi confeſſoris, Ordinis ere- *Guilielmi.*
mitarum ſancti Auguſtini. Videantur Acta.

GREVEN. *Apud Sanctonas, Troani, epiſcopi*
& confeſſoris. Elevatio ſancta Gertrudis virginis.
Guilelmi comitis Pictavienſis & confeſſoris. Qui
cum ſe flagitiis primo totum dediſſet, & ſchiſmati
Petri Leonis faveret, a beato Bernardo terrifice
correptus, tandem ad cor rediit; ferreamque lo-
ricam ad carnem induens, auſteram vitam duxit,
ac ſui nominis ordinem initians, quievit in pa-
ce. Ubique confuſio ab Henſchenio erudite
ſublata.

MOLAN. In Guillelmo Belinum deſcripſit. *Sylviani.*
Dein: *In Campania, natale ſancti Sylviani epi-*
ſcopi & confeſſoris. Iſta ſcribit Rabanus: Hiero-
nym. & Notkerus *Silvanum* nominant. Sequitur:
Et Baldegundis abbatiſſa, quam aliqui in virum
transformarunt. Editiones aliæ incipiunt: *In*
ſtabulo Rodis, natale ſancti Guilielmi, &c. ut
prior. Deinde: *Arvernis, depoſitio ſancti Sigonis,* *Sigonis.*
ejuſdem civitatis praclara ſanctitatis epiſcopi &
confeſſoris, tempore Clotarii regis. Die decima,
ſancti martyris Charalampi. De Silviano & Bal- *Charalampi.*
degunde ut ſupra. Denique litteris minutiori-
bus: *Dordraci, ſancta Sura virginis & martyris* *Sura vel*
commemoratio, ſub nomine Soteris, quod latine *Soteris*
interpretatur ſalvatrix. Videatur Bollandus hac *Dordracena*
die. Certe non ſatis evincit Caſtellanus, Suram
hanc ſeu *Zuwardam* Dordracenam cum So-
teride Romana vel Orientali confundendam.

III *Idus.* *Die* 11.

APud Lugdunum, natalis ſancti Deſiderii epiſcopi & confeſſo- *Deſiderii.*
ris. Eodem die caſtro Nantonenſe, ſancti Severini abbatis *Severini.*
monaſterii Agaunenſis, cujus precibus cultor Dei rex Clodo-
veus à diutina infirmitate ſua liberatus eſt. Alexandriæ, depoſitio
ſanctæ Eufraſiæ virginis, quæ in monaſterio virtute abſtinentiæ & mira- *Eufraſia.*
culis etiam claruit.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Antverp-maj. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Male in Tornacen. ſcribitur *Laudonenſi*, pro *Nantanenſi*, pejus in Munerato, *Nannetenſi*: nec bene Greven. *Nautonienſi*, Molan. *Nantonienſi*: Praten. Marchian. & Munerat. legunt *Acaunenſis*, Antverp-maj. *Aganenſis*, Pulſanen. *Athaunenſis*, Greven. *Augaunenſis*, melius in textu. Prætenſum autographum ſcribit *Flodovehus* vel *Flodovechus*, alius cod. Pratenſis & Antverp-maj. *Flodoveus*, item Hernien. Pulſanen. & Greven. At Munerat. opinor errore typothetæ, *Clodoneus*; vera eſt aliorum & textus lectio. Pulſanen. & Antverp-maj. omittunt *Rex*; Marchian. pro *diutina* habet *diuturna*; Antverp-maj. ſimpliciter ponit, *ab infirmitate ſua liberatus eſt*. Reliqui in textu, *Eufraſia*, ex omnium codicum conſenſu, licet Tornacenſis rectius legat *Eufroſina* ut in Obſervatione latius explicabitur.

OBSERVATIO. Uſuardus hoc die Sanctos prætérit, qui apud Bedam & Adonem
diſertè exprimuntur. Ille *Calloceri* & *Parthenii* meminit, atque ex ipſo Rabanus;
hîc *Simplicis Viennenſis*, quorum nemo à Noſtro commemoratur. Id autem cum *Deſideris.*
Caſtel-

Caſtellano potiſſimum demiror, cur Ado, in producendis eccleſiæ ſuæ Sanctis præſulibus, aliàs, & hoc ipſo die, tam liberalis, cur, inquam, illuſtrem illum *Deſiderium* ejuſdem eccleſiæ deceſſorem ſuum non annuntiet, à Beda diſertè poſitum: *Eodem die Lugduno, Deſiderii epiſcopi?* Nec obeſt Rabani ſilentium, cum Bedæ textus ex Wandelberto confirmetur. Diſplicet quidem poſitio; neque omittendus erat titulus *martyris*, merito ei ab aliis adſcriptus, utpote qui famoſæ Brunechildis juſſu, primùm exilio multatus, deinde *Priſciniaci*, non *Lugduni*, lapidibus obrutus, fuſte percuſſus & necatus eſt, ut fuſius ex ipſiuſmet Adonis relatione narrat Notkerus XXIII Maii, hodie tranſlationem commemorans. Hîc à nobis quæritur, an neutro die ab Adone conſignatus ſit: cum utroque à Roſweydo in appendicem rejiciatur? In varias partes ſe verſat Caſtellanus, ſed tandem in Corollario ad finem voluminis, ex Notkeri verbis XXIII Maii, ſe elicere putat, quod Ado in Martyrologio de eo plane non meminerit. Verba Notkeri ſunt: *De quo quia venerabilis Pater Ado, ejuſdem eccleſiæ noſtra ætate pontifex, utpote in præſentia poſito, & ob id ſuis in cunctis notiſſimo, aliquid ſpeciale dicere ſuperfluum exiſtimavit.* Quanti momenti ſit iſta ratio, judicent alii: ego certe Notkeri hodiernum textum vere Adonianum nihilominus crederem, niſi me Uſuardi ſilentium prohiberet, qui ſoliti ductoris ſententiam non neglexiſſet, ſi eam in ejus Martyrologio reperiſſet; *confeſſoris* præterea titulum Bedæ verbis certò non additurus, ubi tam apertè martyrio coronatus declaratur; quemadmodum & Florus XXIII Maii pronuntiat, ut ibi proprio loco dicetur. Ne hîc longior ſim, videantur Acta, præfata illa die XXIII Maii, in quibus res tota operoſius deducitur & illuſtratur. Wandelberti verſus ex Bedæ textu hoc die clariſſimè profluunt:

Ternis hinc Deſiderius Lugdana coronat
Mœnia: Partemio & Calocero Roma refulget.

Severini abbatis Agaunenſis, miraculis clariſſimi memoria in nullis antiquis Martyro-
Severini. logiis reperitur; cum primus Noſter ſuo inſeruit: cur autem *Clodovei* nomen paſſim in *Flodoves* vel *Flodovehi* transformatum ſit, non eſt operæ pretium indagare. Vitam ejus ab anonymo ſcriptam & in Actis editam, interpolatam eſſe fatentur eruditi; an primigenia à Mabilione I ſec. Bened. in appendice pag. 568 vulgata, omni nævo immu-
Eufraſia. nis ſit, in Supplemento examinabitur. *Euphroſynam* cum Uſuardo retulimus ſupra Kalendis Januarii, deſumptam ex Adone, cujus elogium inter Auctaria invenies. Bollandus, ut ibi diximus, inter Prætermiſſos in hunc diem rejecit, Caſtellanus ad XXV Septembris. Hic autem Romanum parvum, ex ipſo Ado, & ex utroque Noſter, non *Euphroſynam* ſed *Euphraſiam* memorant. Ex elogio colligi videtur, & ex aliis probatur, eamdem ſub utroque nomine latere Sanctam. Unde Rom. hodiernum I Januarii rectè *Euphroſyna* aptavit, quod de *Euphraſia* Ado & Uſuardus hodie poſuere. Vide quæ ibi in Obſervatione dicta ſunt. Nec ſane diverſa eſt, quæ XXV Septembris apud Græcos colitur, quo die veroſimilius obiiſſe cenſenda eſt, magnis illis laudibus ornata, quæ in Actis fuſe enarrantur. An ſatis ſincere & vere, dubitant eruditi non pauci, inter quos Tillemontius tomo 10 pag. 50, quorum argumenta in Supplemento Februarii accuratius excutientur.

AUCTARIA.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. hoc die Sanctos referunt, qui à Noſtro ſequenti ponuntur. Ita habent: *In Africa, ſanctorum martyrum Saturnini*
Saturnini & ſociorum. *presbyteri, Danti* [Dativi] *Felicis, Apulei & ſociorum eorumdem, qui paſſi ſunt pro Chriſto ſub Anolino proconſule. Apud Lugdunum, Deſiderii*
De Eufraſia. *epiſcopi. In Alexandria, depoſitio Eufraſiæ virginis, quæ in monaſterio, ut illius vita docet, mira abſtinentia,* [abſtinentiæ virtute] *virtute & miraculis clariſſe cognoſcitur.* De Severino tacent.

ROSWEYD. Penultimo loco, textui inſerit:
Caloceri & Parteni. *Romæ, Caloceri & Partenii martyrum.* Pro *Eufraſia*, ſcribit *Eufraxia*; cetera ſatis purus eſt.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Fere ſimiles ſunt duobus primis, ſic habent: *In Africa, ſanctorum martyrum, Saturnini, Danti, Felicis presbyteri, Apulei & ſociorum eorumdem. Qui paſſi ſunt pro Chriſto, ſub Juliano imperatore, Anolino proconſule.* Sequitur de Deſiderio, pure. Tum: *Alexandriæ, depoſitio ſanctæ Eufroſinæ virginis, quæ in monaſterio, ut illius vita docet, mira abſtinentiæ virtute & miraculis clariſſe cognoſcitur.* In omnibus etiam prætermittur Severinus.

CENTULEN. *Apud Lugdunum, ſancti Deſiderii epiſcopi & confeſſoris. In pago Vaſtinenſi, caſtro Mandonis, ſancti Severini abbatis monaſterii Agaunenſis, cujus precibus cultor Dei rex Francorum Clodoveus* [videtur antea poſitum fuiſſe *Flodoveus*, ſed eraſa eſt pars ſuperior f, unde quod ſupereſt, format c,] *à ſua infirmitate liberatus eſt. Alexandriæ, ſanctæ Eufraſiæ virginis.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Viennam, ſancti Simplicidis epiſcopi & confeſſoris.* Tum de Seve- *Simplicidis.*
rino pure. De Eufraſia vero ut ANTVERP. ſupra.

HAGENOYEN. De Saturnino, Davito &c. cum ANTVERP. Adjicit tamen in fine, *& Juliano imperatore.* Reliqua fere cohærent cum *Tminiæ.*
textu. In fine: *Item Tminiæ virginis. An Solimæ?*

VIC-

Amaſii.
VICTORIN. & CODEX REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine: *Item ſancti Amaſii epiſcopi & confeſſoris.* Nec in Actis, nec Prætermiſſis eſt.

Caſtrenſis. Caloceri. Parthenii.
VATICAN. num. 5949. *Campaniæ, ſancti Caſtrenſis, epiſcopi & confeſſoris. Romæ, Caloceri & Partenii.* Coluntur duo poſtremi XIX Maii.

UGHELLIAN. Initio habet: *In Africa, ſanctorum martyrum Saturnini* &c. ut in ANTVERP.

Beleſii.
ALTEMPS. *Monaſterio Glaſcovienſi, ſancti Beleſis martyris.* Quis hic ſit, nondum licuit invenire.

Caloceri Ravenn.
STROZZ. & MEDIC. *Item, ſancti Caloceri archiepiſcopi Ravennenſis.* Vide Henſchenii comment.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Severino. Dein de Saturnino cum ſociis, & de Eufraſia, ut ſupra. Diem claudit: *Apud Viennam, ſancti Simpludis epiſcopi & confeſſoris.* Lege *Simplidis.*

BELIN. Incipit à Saturnino ut ANTVERP. De Deſiderio, purè. Pro *Eufraſia* ſcribit *Euphroſina.* In fine: *Caſtro Nanthonenſe* &c.

Baſiliani. Amantii. Victoris &c. Eciani. Solimæ.
GREVEN. Ex corrupto Hieronymi textu, hæc manca & confuſa miſcet: *In Campania, Baſiliani. Amantii. In Africa, Victoris, Felicis, Jannarii, Zotici, Herenei. In Apamia, Baſiliani. Penis.* Vide Bollandum, & Florentinium. *In Hibernia, Eciani epiſcopi & confeſſoris. Ibidem Solimæ virginis.*

Saturnini & ſociorum. Deſiderati.
MOLAN. *In Africa, ſanctorum martyrum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apuleii & ſociorum eorum: qui paſſi ſunt pro Chriſto ſub Anolino proconſule.* Hæc in editionibus aliis prætermiſſa ſunt, ſolumque additur: *Arvernis, ſancti Deſiderati, epiſcopi & confeſſoris.* Vide Acta.

Prid. Idus. *Die* 12.

Eulalia. Saturnini & ſociorũ. Modeſti & Ammonii.

IN Hiſpaniis, natalis ſanctæ Eulaliæ virginis, quam conſtat tempore Diocletiani imperatoris, glorioſam martyrii acccpiſſe coronam, civitate Barcinona. In Africa, ſanctorum martyrum Saturnini ptesbiteri, Dativi, Felicis, Apclii & ſociorum ejus, qui paſſi ſunt pro Chriſto ſub Anolino proconſule. Apud Alexandriam, Modeſti & Ammonii infantum.

Sic legunt *Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Hyſpaniis* in Marchian. & aliis male ſcribitur; uti & *Daviti* in Herinienſi. Poſui in textu *Apelii* ex Praten. Marchian. & Greveno. Herinien. & Tornacen. habent *Apeli*, Munerat. *Pellii*, Molan. *Apuleii*, verum nomen infra adjiciam, quod Molanus recte poſuit in alteris editt. *Sociorumque* in Munerato, pro *& ſociorum*, levis mutatio eſt. Herinien. legit *ſub Juliano proconſule.* In Auctariis pridie vidimus, *Julianum imperatorem*, perperam cum *Anolino* conjunctum, forte quod codices quidam antiqui pro *Anolino* ſcripſerint, *Juliano*, ut hîc Herinienſis poſuit. Marchian. Munerat. & Molan. habent *infantium*, quod poſtremus in aliis editionibus correxit.

Eulalia.

OBSERVATIO. Solus Beda inter antiquos Martyrographos, *Eulaliam* Barcinonenſem aut ignoravit, aut ſaltem in ſacros Faſtos non retulit. Ceteri eam annuntiant; nullus tamen ſatis diſerte martyrii rationem exprimit, eo modo, quo in Romano hodie exponitur. Qualiter ab *Emeritenſi*, quæ x Decembris colitur, *Eulalia* hæc diſtinguenda ſit, quæque ad utriuſque Acta ſeorſim pertineant, vide ſis apud Bollandum in Actis. Ado illam à Romano parvo mutuatus eſt, de aliis etiam loquens, quos Uſuardus ſuis potius diebus ſolum cenſuit nominandos: utpote qui licet eadem Dacianâ carnificinâ, non eodem tamen die martyrium conſummarunt. Plura de virginibus illis ſynonymis dicenda erant, niſi locus proprius ſupereſſet x Decembris, ubi de celebriori illa *Emeritenſi*, à Prudentio apud Ruinartium pag. 496 & ſeqq. egregie laudata, ſermo recurret, quò cetera remitto, ſolos hîc Wandelberti in Barcinonenſis honorem verſus ſubjiciens:

Eulaliæ feſtum pridie ſanguiſque coruſcat.
Urbs Barcinon eximia qua martyre gaudet.

Saturnini & ſociorũ.

Hic denuo notandum, ab Adone referri *Damianum*, quem Noſter prætermiſit, raro, ut nuper dixi, exemplo. *Saturninus* & ſocii nec ab Hieronym. nec à Beda, nec ab antiquorum ullo ante Uſuardum memorantur. Primus ipſe quatuor hæc nomina conſignavit, non expreſſis aliis quinque & quadraginta, de quibus in Collatione Carthaginenſi, ab Auguſtino recitata, unde eos Noſtrum accepiſſe opinamur. Cur diem præcedentem, huic prætulerint recentiores Mss. codices & Romanum hodiernum, neſcio: certe inſtitutam pridie Idus Februarii quæſtionem, diſerte affirmat Auguſtinus, atque in Actorum proconſularium titulo dies idem clare exprimitur, unde certum eſt nullum ex his martyribus ante eum diem paſſum fuiſſe: quo autem vere coronam adepti ſint, nuſquam traditur. An ex his aliquos recte ad certos dies referat Ruinartius in prævia admonitione pag. 408, alibi examinari poterit. Acta ibi reproducit laudatus auctor, dempta præfa-

tione & concluſione à Donatiſtis aſſutâ, quam utramque invenies apud Baluzium tomo 2 Miſcell. à pag. 56, primam apud Henſchenium in Actis, ubi ejus commentarium & notas conſule. Videatur etiam Tillemontius tomo 5 à pag. 231. Siqui forte nævuli à Donatiſtis immixti ſuperſint, nihil Actorum puritati officiunt. Porro qui in Mss *Apelus*, *Apelius*, & *Apuleius* vocatur, potius *Ampelus* vel *Ampelius* dicendus videtur. Cetera vide ſuperius,
Modeſti & Ammonii. & in notis Caſtellani, atque in Auctariis diei præteritæ. Inter *Modeſtos* nonnulla in Rom. moderno notanda ſunt, de quibus alibi. *Modeſtus* & *Ammonius* ab Adone accepti ſunt, qui ambos *infantes* appellavit, quales non dicuntur in Romano parvo. Hieronym. apographa non ſatis diſtinguunt. Rabanus *Zoticum* infantibus addens, *Damiano* in Africa eos conjungit. Uſuardus Adonem, abſque ulteriori examine, ſequitur. De claſſe martyrum, à qua *Modeſtus* & *Ammonius* avulſi ſunt, videndi Bollandus & Caſtellanus.

AUCTARIA.

PULSAN. Deficit in prima annuntiatione de ſancta Eulalia, in ceteris purus.

Macarii & ſoc. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Incipiunt: *Natale S. Macharii, & S. Ruffini & S. Juſti.* Vide in Auctariis XXVIII Februarii. *Et in Alexandria, Ammonii* &c. Nihil de Eulalia. De Saturnino &c. egerunt pridie.

Eulaliæ ex Adone. ANTVERP-MAJ. In prima Adonianus, ſic habet: *In Hiſpaniis, ſancta Eulaliæ virginis & martyris, quæ paſſa eſt tempore Diocletiani imperatoris, ſub præfecto Hiſpaniarum Daciano; quando ſub eodem apud Barcinonem, ſanctum Cucuphatum, & apud Gerundam, ſanctum Felicem, glorioſas conſtat martyrii accepiſſe coronas: ſcriptum in paſſione ſanctæ Leuchadiæ.* De Modeſto & Ammonio, ſcribit, *martyrum infantum.* In fine: *In Africa, paſſio ſancti Damiani militis.*

ROSWEYD. Hodie obſcurior & confuſior eſt. En ejus textum: *In Hiſpaniarum, ſancta Eulaliæ virginis; quam conſtat tempore Diocletiani imperatoris glorioſam martyrii accepiſſe coronam civitate* vult dicere *Barcinonenſi.* Tum: *In Africa, Damiani militis, & ſanctorum martyrum Saturnini*
Damiani. Juliani & ſoc. &c. *In Alexandria, Juliani martyris & aliorum* XVIII *ſociorum*, vel *Sanctorum. Ibidem, ſanctorum Modeſti & Ammonii infantium, & ſanctorum*
Quiriaci & ſoc. *Quiriaci & Simplicii martyrum.* Vide hæc in Actis diſtinctius explicata.

CENTULAN. Solitus abbreviator, ſic paucis complectitur omnia & aliquid ſuperaddit: *In Hiſpaniis, ſancta Eulaliæ virginis ſub præſide Daciano. In Africa, ſanctorum martyrum Saturnini presbiteri, Dativi, Felicis, Apeli & ſociorum eorumdem. Alexandria, Modeſti & Ammonii, martyrum infantum. In Affrica, ſancti Damiani militis.*

ANTVERPIEN-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Ita ordiuntur: *Romæ, ſancti Gregorii ſecundi, qui nonageſimus ſecundus poſt beatum Petrum, natione Syrus*
Gregorii PP. [male hic confunditur Gregorius II cum ſucceſſore ſynonymo] *ſedit annos decem, menſes octo, dies quatuordecim, Leonis & Conſtantini imperatorum tempore.* Idem ferme habent initium ULTRAJ. LAYDEN. ALBERG. & DANIC; qui addunt inſuper ex aliquo fortaſſe Adoniano codice: *Hic vir caſtus, & in divinis Scripturis eruditus, in Germania verbum ſalutis per ſanctum Bonifacium epiſcopum prædicavit. Qui etiam quadrageſimali tempore, feria V jejunium celebrari conſtituit; & ipſius diei ad Miſſarum ſolemnia officium, cum antea non fieret, pro majori parte ſumptum de Dominicis, ordinavit.* Poſtrema hæc ex Anaſtaſio Bibliothecario ſumpta, non pravam conſuetudinem priorum temporum non jejunandi feria V Quadrageſimæ, ut putavit Bollandus, ſed ſtatutum tunc Eccleſiæ ritum oſtendunt, ut habes apud Walafridum Strab. *de rebus eccleſiaſticis.* cap. 20. & apud alios; ob juſtas cauſas, quibus ceſſantibus, feriam illam Gregorius II in aliarum ordinem redegit, ut dicemus in Supplemento ad Notam cap. 2. num. 10. pag. 703. Vide interim quæ copioſius diſputavit Papebrochius noſter ad hunc Pontificem, qui ab aliis refertur die ſequenti. At ex calculo Papebrochii obiit XVII Januarii. Contra ſentit P. Simon Motherius in adjecta XIII Febr, nuperæ ſuæ verſioni gallicæ Martyrologii Romani notula, ubi vult obiiſſe XI. Januarii. Quod vero Bedam & Adonem ibi citet Motherius, ex genuinis eorum editionibus non habuit. Ex Bedæ ætate perſpiciet, quod Gregorii II meminiſſe non potuerit. In Adone Moiandri ponitur; rectius, opinor, a Roſweydo in appendicem rejectus. Sequitur in codd. *Modeſti*
&c. In fine: *Eodem die, natale ſanctorum Macarii,* *Macarii & ſoc.*
Rufini & Juſti. Deeſt in omnibus Eulalia Barcinonen. De Saturnino & ſociis egerunt pridie.

BRUXALLEN. In Eulalia interpolatus, ſecundo loco habet de Damiano ut ANTVERP-MAJ. Saturninum & ſocios, paſſos ait ſub *Juliano imperatore.* Sequuntur infantes Martyres. In fine de *Macario Rufino*, & *Juſto*, ut ſupra.

HAGENOYEN. Primo annuntiat Eulaliam. 2. Gregorium, ferme ut codices mediæ notæ. 3. Macarium & ſocios: reliqua ut in laterculo.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130, & VATICAN. num. 5949. In fine: *In Africa, paſſio* *Damiani.*
ſancti Damiani martyris.

UGHELLIAN. Incipit: *Natale ſancti Macarii, & ſancti Rufini, & ſancti Juſti.*

ALTEMPS. *Item apud Oxoniam, tranſlatio ſanctæ* *Tranſlat.*
Fredeſwidæ virginis. Remittenda ad XIX Octob. *Fredeſwidæ.*

STROZZ. & MEDIC. *Item, ſancti Gregorii* *Gregorii IV.*
Papæ IV. Hic conſtituit feſtum omnium Sanctorum anno DCCCVIII. De hujus Pontificis cultu, nihil legi hactenus. Manifeſtus in annis error eſt. Sed hæc & alia ad eam rem proprie ſpectantia, ſuo loco diſcutientur.

EDITIO LUBECO-COL. Idem habet diei exordium cum ULTRAJ. &c. Tum ſequitur: *Apud Alexandriam, natale ſanctorum martyrum Modeſti & Ammonii infantum. Item in Alexandria, natale ſanctorum martyrum Macharii, Rufini & Juſti. In Africa, paſſio ſancti Damiani militis & martyris. Ipſo die, natale ſancti Livini* *Livini.*
epiſcopi & confeſſoris. Item commemoratio ſanctæ Eulaliæ virginis & martyris.

BELIN. De Saturnino & ſociis, egit pridie. In Eulalia purus eſt. *In Alexandria, Modeſti* &c. *Item Macharii Ruffini & Juſti.*

GRE-

Google

Tranſlat. 3. S. Barbaræ. Damiani. Juliani & ſociorum. Ludani. Quiriaci & ſociorum. Livini.

GREVEN. *Tranſlatio tertia beatæ Barbaræ, virginis & martyris; ſcilicet à Roma ad Placentiam. In Africa, Damiani militis & martyris. Item ibidem Iuliani, Donati, Eraclii, Zotici. Ludani confeſſoris. In Alexandria, Quiriaci & Symplicii martyrum. Macharii, Rufini, Juſti martyrum. Ipſo die, ſancti Livini epiſcopi & confeſſoris:* an non *Licinii?* Vide Bollandum inter Prætermiſſos. Hic refertur die ſequenti. De *Livino* agetur XII Novembris; & eodem die de *Lebuino*.

MOLAN. *Item Macarii, Rufini & Juſti. In Africa, paſſio ſancti Damiani militis.* Tum minutiori charactere: *Suſanna matrona ſanctiſſima, quæ in Daniele legitur.* Suſanna. In poſtremis editionibus, omiſſis Macario &c. incipit à Damiano. Tum: *Die duodecima, ſancti Patris Meletii archiepiſcopi Antiochiæ magnæ.* Meletii. Demum minoribus litteris: *Item Conſtantinopoli, ſancti Antonii, magni inter Dei Pontifices, & admirabilis inter Patriarchas.* Antonii. Eſt is qui in Actis cognominatur *Cauleas*.

Idibus. *Die* 13.

NAtalis ſancti Agabi prophetæ apud Antiochiam, de quo beatus Lucas in Apoſtolicis actibus ſcribit. In Militana civitate Armeniæ, ſancti Poliocti martyris, qui latinè interpretatur multum orans. Civitate Andegavis, ſancti Lizinii epiſcopi, venerabilis ſanctitatis viri. *Agabi.* *Polyeucti.* *Lizinii.*

Ex *Praten. Herinien. Tornacon. Marchian. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pulſanen. incipit: *Apud Antiochiam.* Munerat. *in actibus Apoſtolorum;* vera Uſuardi lectio eſt in textu. *Militana* & *Polioctí* ſcribunt omnes, exceptis Tornacenſi, qui *Polieucti*, Munerat. *Policeti*, & Molan. *Polyocti*. Notum eſt verum nomen *Polyeucti*. Sphalma typographicum eſt in Munerato, *militum orans* pro *multum orans*. Herinien. Munerat. & Molan. habent *Lucinii*: Pulſanen. *Licinii*, utrumque ſub disjunctione admittunt Acta, ubi modi alii adferuntur: præferenda aliorum lectio, ut mihi quidem videtur.

OBSERVATIO. De *Agabo* nihil tradunt Hieronymiana apographa, nihil etiam Beda aut ejus ſequaces. Primus ejus meminit auctor Romani parvi, his verbis: *Agabi prophetæ in novo Teſtamento, apud Antiochiam.* Hæc paululum explicans Viennenſis, loca gemina ex Actis Apoſtolorum adducit, quibus Agabum vaticinatum conſtat, recte ab Henſchenio explicata. Noſter, præteritis textibus ſacris, cetera ex Adone deſcripſit; Notkerus paucis addidit, famem & Pauli captivitatem ab eo prædictas. Ex eodem ipſo Romani parvi fonte hoc die procedit *Polyeuctus*, ſic ibi ſignatus: *In Militana Armeniæ, ſancti Polyeucti martyris.* Ado ſolam interpretationem nominis adjunxit, ex quo Uſuardus & Notkerus ſua deſumpſerunt, ſed immutatâ nonnihil orthographia, de qua in Variantibus dictum eſt. Quot modis depravatum ſit *Polyeucti* nomen, jam in ſuperioribus abunde patuit, dum toties & pluribus diebus recurrit, incerto etiamnum die, quo vere colendus ſit. Contendit quidem Caſtellanus, ex Hieronymianis apographis, cum martyrii coronâ donatum VII Januarii; at quid ſi ex eiſdem codicibus arguatur pro XIV Februarii, quo die diſerte exprimitur æque ac VII illa Januarii? Conſulatur Florentinius utroque loco, & Henſchenii commentarius hoc die. Videantur etiam Acta ipſa, à laudato Henſchenio edita & illuſtrata, ex quibus ſua deprompſit Tillemontius tomo 3 à pag. 424. An illis puriora ſint, quæ in *Lectis triumphis* pag. 185 pridem pollicitus eſt Combefiſius, tamquam à Nearcho S. Martyris amico compoſita, needum licuit definire: licebit, ſi aliquando in lucem producantur. Solus Uſuardus, inter antiquos Martyrologos, *Lizinium* Andegavenſem in ſacras tabulas retulit, cujus vitas binas multum probatas edidit Bollandus, ab aliis ſubinde gallicè verſas. Scripſit ipſe *Licinii* vel *Lucinii*; ego *Lizinii* vel *Lezinii* malim, uti ex codicibus in laterculo exhibui; ex qua inflexione rectius videtur deduci gallicum nomen *Lezin*, vel forte vice verſa. Natalem ejus ſtatuit Caſtellanus I Novembris. Wandelberti verſus ad textum hodiernum non pertinent, cum agant de *Juliano* & *Baſiliſſa*. Vide IX Januarii. *Agabi.* *Polyeucti.* *Lizinii.*

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. *Natale beati Agabi prophetæ in novo Teſtamento, apud Antiochiam. In Militana civitate Armeniæ, natale ſancti Polioctí* &c. pure. *Andegavis, ſancti Liciani epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus ſacrum crebris honoratur miraculis.*

ROSWEYD. Incipit: *Lugduni, Stephani epiſcopi & confeſſoris.* Stephani. Sequitur textus purus, cui in fine adjicitur: *In Britannia, ſancta Ermenhilda virginis.* Ermenhilda. An non *Ermenilda regina Merciorum?*

ANTV. & MAX-LUBEC. Textui puro ſubdunt: *Lugduno, natale ſancti Stephani epiſcopi* Stephani.

Juliani. *& ſancti Juliani*, abſque ulla interpunctione; unde recentiores aliqui Martyrologi & Rom. hodierni reformatores, anſam cepere, Julianum etiam Lugduni collocandi. Plura vide in Actis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Pro *apud Antiochiam*, legunt, *in Antiochia quieſcentis*. ALBERG. & DANIC. male ſcribunt, *Lapicini*; alii habent *Licinii*. Tum addunt omnes: *In territorio Treverenſi, ſancti Caſtoris confeſſoris, cujus geſta habentur.* Colitur Confluentiæ, ut dicitur infra. *Juliani Nicomed.* *Lugduni, natale S. Stephani epiſcopi. Nicomediæ, natale ſancti Juliani martyris.*

In CENTULENSI abbreviatur textus.

BRUXELL. In Agabo fere purus, ſecundo loco habet Gregorium, de quo heri in Auctariis. Sequitur de Polyeucto. Tum: *Nicomediæ, natale ſancti Juliani martyris. Lugduno, ſancti Stephani epiſcopi & confeſſoris.* De Lizinio adjicit: *Castoris. Translat. S.Edvardi.* *Cujus corpus crebris veneratur miraculis. Treveris, ſancti Caſtoris* &c. ut ſupra. *Item tranſlatio ſancti Edwardi regis & martyris.*

HAGENOVEN. Poſt textum fere purum, annuntiat Stephanum, & in fine: *De Caſtore.* *In territorio Treverenſi, nomine Confluentia, ſancti Caſtoris presbyteri & Confeſſoris, qui eremum primo petiit, & in ea multis annis perduravit, & ſenex ibi factus, in pace quievit.* Imo & multis miraculis claruit.

AQUICINCT. Poſt textum ſubdit: *Gregorii IV.* *Lugduni, ſancti Stephani epiſcopi & Juliani. Romæ, Gregorii IV Papæ, qui rexit Eccleſiam annis ſedecim* &c. ut pridie de Gregorio II dictum.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In eo à priori differunt, quod Gregorium recte nominent *ſecundum*, & in fine habeant *Stephani.* *Lugduni, S. Stephani* &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Poſt Agabi annuntiationem, interponit: *Stephani confeſſoris, qui fuit pater multorum monachorum.*

CODEX 1 BIGOTIANUS, qui fuit PP. Cæleſtinorum, ſignatus P 5: *Lugduno S. Stephani epiſcopi & Juliani.* Vide Acta pag. 656, & 672.

REG. SUEC. num 428: *Civitate Meldis, Giſleberti.* *natalis ſancti Giſleberti, ejuſdem civitatis epiſcopi.*

Juliani Nicomed. CODEX D. DU CHEVAL ſign. B. *Nicomediæ, natalis ſancti Juliani martyris.*

VATICAN. num. 5949. Omittit *Lizinii*, *Gregorii II.* adjicit autem: *Romæ B. Gregorii P P. II, qui rexit Eccleſiam annis quindecim, tempore Leonis & Conſtantini imperatorum. Lugduni, ſancti Stephani epiſcopi & Juliani martyris.*

ALTEMPS: *Ipſo die in Britannia, ſanctæ Ethormoihiſdæ virginis, & ſancti Hunæ ſacerdotis & anachoritæ.* Nec inter Prætermiſſos noti ſunt.

STROZZ. & MEDIC. *Lugduni, ſancti Stephani epiſcopi & martyris. Item, ſancti Juliani martyris. In pago Treverorum apud Cordonam, ſancti* *Caſtoris. Antonini.* *Caſtoris confeſſoris. Item, ſancti Antonini confeſſoris.* Opinor, abbatis Caſinenſis, qui die ſequenti colitur.

Fulchranni. COD. S. RICALDI. *Sancti Fulchranni Lodevenſis epiſcopi*; de quo Acta hoc die.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *De Caſtore.* *In territorio Treverenſi, ſancti Caſtoris presbyteri & confeſſoris, cujus geſta habentur. Qui tempore juventutis ſuæ, à parentibus ſuis nobilibus, beato Maximino Treverorum epiſcopo conjunctus eſt. Qui cum ordinem ſacerdotii ab eodem accepiſſet, eremum intravit, in quo Deo fideliter ſervivit, & tandem bono fine quievit.* De Agabo ut ſupra. In Polyeucto, pura eſt. De Lizinio, Stephano & Juliano ſcribit ut Bruxellenſis. In fine: *Eodem die, beatæ Ermenildæ virginis.* Voluit dicere *viduæ* &c. vide Acta.

BELIN. 1. editio. Pro *Mileviana* ſcribit *Mauritana*: pro *Polieucti*, *Policrati*, quæ in poſteriori correcta ſunt. Poſt, *multum orans*, ſequitur: *Tranquillini.* *Romæ, ſancti Tranquillini presbyteri, qui ad prædicationem ſancti Sebaſtiani martyris converſus ad Chriſtum, a ſancto Polycarpo presbytero baptiſatus, & à ſancto Gaio Papa presbyter ordinatus eſt. Hic cum ad confeſſionem ſancti Pauli, orationis gratia acceſſiſſet, tentus a paganis lapidatus eſt.* Vide VI Julii. Hic interponitur Lizinius, quem *Lucinium* vocat. Tum: *Romæ, ſancti Gregorii Papæ ſecundi, qui rexit eccleſiam annis XVI, tempore Leonis & Conſtantini imperatorum. Apud Torcellam, ſanctæ Fuſcæ virginis & martyris.* *Fuſcæ.* Editio altera adjicit: *In Lugduno, Stephani epiſcopi.*

GREVEN. *Ciriaci. Tulliani &c.* *Nichomediæ, Juliani martyris. Ciriaci. In Alexandria, Tulliani, Aachirioni, Ammonis, Fuſcæ martyris. Gregorii ſecundi* &c. ut pridie, excepta periodo ultima de feria V Quadrageſimæ. *In territorio Treverenſi, ſancti Caſtoris* &c. fere ſicut editio LUBECO-COL. *Ermenildis.* *In Britannia, cœnobio Elyenſi, Ermenildis reginæ.* *Stephani Grandimont.* *Stephani epiſcopi Lugdunenſis & confeſſoris. Stephani diaconi & confeſſoris, qui Ordinem Grandimontenſem inchoavit primo, circa annum MLXXVI, ſibique rigidus, ſubditis vero pius, eundem rexit, plenuſque operibus bonis quievit in pace. Item ſanctæ* *Amulrici. Jordani. Beatricis.* *memoriæ Amulrici Monaſterienſis eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris. Beatæ memoriæ Jordani, Magiſtri generalis Ordinis Prædicatorum. Item beatæ memoriæ Beatricis virginis, Ordinis Carthuſienſis. Hæc tam ardenti amore ad Chriſti vulnera ferebatur, ut nec niſi vulnera cogitare, nihil niſi vulnera poſſet appetere.* De hac Beatrice & Amulrico Monaſterienſi, vide Bollandum inter Prætermiſſos.

MOLAN. Belinum deſcripſit, de ſuo addens ex aliis: *Caſtoris.* *In territorio Treverenſi, Confluentia Caſtello, ſancti Caſtoris confeſſoris, cujus geſta habentur. Civitate Meldenſi, S. Giſleberti epiſcopi & confeſſoris.* *Giſleberti.* Dein alio charactere: *Beatæ memoriæ, Jordani* &c. ex Greveno. *Jordani. Amulrici.* *Amulrici epiſcopi Monaſterienſis Weſtphaliæ, nondum canonizati. Stephani diaconi* &c. etiam ex Greveno. *Stephani. Euſtochiæ.* *Item beatæ memoriæ Euſtochiæ monachæ D. Proſdocimi, juxta muros urbis Paduæ: quæ ſacrilego partu ex moniacha genita, ut roſa pulcherrima ex aſperis & pungentibus ſpinis efflorait. Nam vix quartum ætatis annum agens, arrepta à peſſimo dæmonio, uſque ad extremum vitæ diem immaniter vexata, omnia ejus tormenta, invicta animi patientia ſuperabat; etiam æternæ carcerem, cui mandato epiſcopi mancipata fuit, ſuggerente diabolo eam veneficam eſſe, & quod novam abbatiſſam, ſuis veneficiis, è medio tollere voluerit. Tandem ad cælos evolavit, anno ætatis ſuæ XXV, nativitatis Domini MCCCCLXIX.* Eam Bollandus prætermiſit, ſed egregia de ejus ſanctitate documenta ſubinde nacti ſumus, ſuo tempore vulganda. *Stephani Reatini.* *Civitate Reatina, ſancti Stephani abbatis & confeſſoris, de quo B. Gregorius in Dialogo.* Poſteræ editiones non parum variant. De Gregorio addunt, *quod in Germania per Bonifacium epiſcopum verbum ſalutis prædicavit.* De Fuſca, ut BELIN. *Ermenildæ.* *In Britannia, Ermenilda virginis.* De Stephano, Caſtore, Giſleberto, ut ſupra. *Martiniani.* *Die decima tertia, ſancti patris Martiniani.* Minori charactere, de Stephano & Euſtochia, dicta abbreviant. De Jordano & Amulrico, ferme eadem repetunt.

XVI *Kal.*

XVI *Kal.* *Die* 14.

ROmæ, natalis beati Valentini presbiteri, qui poſt multa ſanitatum & doctrinæ inſignia, fuſtibus cæſus & ſic decollatus eſt, ſub Claudio Cæſare. Item Romæ, ſanctorum martyrum Vitalis, Feliculæ & Zenonis. Civitate Interamnis, beati Valentini epiſcopi, qui poſt diuturnam cædem, cuſtodiæ mancipatus, cum ſuperari non poſſet, mediæ noctis ſilentio ejectus de carcere, decollatus eſt. Apud Alexandriam, ſanctorum martyrum Baſſi, Antonii, Protolici, qui in mare merſi ſunt. Item, Cyrionis presbiteri, Moyſeos, Baſſiani, Agathonis, qui omnes igni combuſti ſunt. Item Dioniſii & Ammonii decollatorum.

Valentini Romani. Vitalis & ſoc. Valentini Interamnenſis. Baſſi & ſoc. Cyrionis & ſoc. Dionyſii & Ammonii.

Ex *Praten. Herinsen. Roſweyd. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Sanctitatum* pro *ſanitatum* error eſt Munerati, qui prætermiſit etiam, *& ſic.* Belin pro *Feliculæ*, legit *Feliculi*; Greven. *Felicola. Iterannis* in Munerat. *Iteranis* in Belin. typographi vitia ſunt, quibus editiones illæ ſcatent, æque ac Max-Lubec. Roſweyd. ſcribit *Iteramnis.* Sic rurſus Belin. pro *diuturnam*, ponit *diutinam*; *Protholici* pro *Protolici*; *Tyroni*, pro *Cyrionis*; *Moyſetis* pro *Moyſeos* &c. Roſweyd. pro *mediæ noctis ſilentio*, ſubſtituit *medio* &c. *Cirionis* ſcribunt Herinienſ. Antverpien. & alii; Roſweyd. *Chirionis*: ſecutus ſum aliorum codd. lectionem, quæ eſt etiam Adonis. Solus Praten. habet *Baſſimiani.* Greven. & Molan. videntur textum voluiſſe corrigere, ſcribendo *igne* pro *igni*; deeſt autem ea vox in Munerato & Belino. De *Dionſii*, *presbiteri* & ejuſmodi aliis, ſatis alibi dictum eſt.

OBSERVATIO. Concurrunt in hunc diem *Valentini* plures, quibus diſtinguendis egregiam operam poſuit Henſchenius; à cujus ſententia nihil omnino recedit Florentinius in hodiernis ad Hieronymiana notationibus. Alii ſunt, qui aliter ſentiant. Præcipuus rei cardo vertitur, utrumne bini in laterculo diſcreti, *Romanus* & *Interamnenſis*, in unum coaleſcere debeant, ut manifeſtum putat Caſtellanus ex Hieronymianis apographis, hoc die nec ſatis conformibus nec ſatis correctis; an potius ſtandum pro diſtinctione, cum Beda, Rabano, Romano parvo, Adone & Notkero, quibus conſonat Noſter, primi elogium ex Beda & Adone tranſcribens, alterius etiam ex utroque vel alterutro contrahens. Controverſia hæc ad hujus menſis Supplementum proprie pertinet, verum cum Caſtellani ſententia textus noſtri fundamenta ſuffodiat, prima ſaltem rei ſemina hìc ſubjicienda ſunt, ex ipſis illis codicibus, unde arguendi materiam ſumit laudatus auctor.

Valentini Romani & Valentini Interamn.

Inter Hieronymiana apographa, ſolum Epternacenſe ſic habet primo loco: *Interamne via Flaminia, natalis Valentini.* Corbeienſe, etiam quod ab Acherio editum eſt, paulo aliter loquitur ſecundo loco: *Interamne via Flaminia, ab urbe Roma milliario* LXIV, *natalis ſancti* VINCENTII. En modo Lucenſis verba: *In Thuſcia ſpoleti civitate, natale ſanctorum Vitalis, Cyriani & Marſiani.* VALENTINI. *Interamne via Flaminia, ab urbe Roma miliario* LXIII, *natalis ſancti* VINCENTI. Supereſt Blumianum, ſed in hoc vel *Valentini* nomen deſideratur. Habes hìc antiquiſſimorum Hieronymiani Martyrologii apographorum omnium, hactenus editorum ipſiſſima verba fideliſſime extracta, ex quibus velim jam, lector, attente conſideres, an inde rectè profluat Caſtellani effatum, quod tamquam certum proponit pag. 644, nempe, *antiquiora exemplaris Hieronymiani Martyrologii ſic hodie Valentinum ſignare*: INTERAMNE VIA FLAMINIA, MILLIARIO AB URBE ROMA LXIV, SANCTI VALENTINI, quando ex quinque, ſaltem quæ conſulere potuit, nec unicum eſt, quod textum ab eo formatum expreſſerit. Atqui tamen hiſce unice innititur eruditiſſimus auctor, ut clare ſe eviciſſe exiſtimet ac rotunde pronuntiet, Valentinos binos, in textu noſtro relatos, in unum unicum Interamnenſem omnino conflandos. Nequid diſſimulemus, hoc ex ſolo Epternacenſi elicere potuit Caſtellanus, *Interamne* Valentinum aliquem recoli, quod ultro admittimus; tametſi codices alii *Vincentium* ſubſtituant. Sed ea cauſa *Valentinum Romanum* excludere velle, quæ ratio dictet, prorſus non intelligo. Quod ſi superviveret vir nobis ſemper amiciſſimus, vix dubito, quin, pro eâ quâ præditus erat docilitate, non minus facile aſſertam hìc Valentinorum identitatem retractaret, quam illam *Marcelli* & *Marcellini* rejecerit, de qua actum eſt XVI Januarii.

Diſtinctio aſſeritur contra Caſtellan.

& Tillemont. Interim pari ex Hieronymianis argumento utitur Tillemontius tomo 4 à pag. 678, ut ſolitâ ſuâ modeſtiâ, eamdem opinionem inſinuet, adductis etiam in eum finem monumentis aliis. Fateor equidem in Kalendariis Frontonis & Allatii, item in Sacramentariis nonnullis, agi dumtaxat de *Valentino* aliquo, vel ſimpliciter, vel cum addito, *martyre*, nulla dignitate aut *presbyteri* aut *epiſcopi* appoſita. Sed quid inde? Hoc ut ſummum conſequens erit, innumeros dari ſanctos martyres tum epiſcopos tum presbyteros, qui in illis Kalendariis & Sacramentariis, aut non reperiantur, aut non ſatis nativè depingantur; quod utique indubitatum eſt: at certe nihilominus manebit inconcuſſa hactenus Bedæ, Romani parvi, Rabani, Adonis, Uſardi & Notkeri tam diſerta duorum ſaltem Valentinorum diſtinctio, donec armis validioribus & ſincerioribus convellatur; quod ſi fiat; in ſupplemento corrigetur, quidquid de ipſis minus vere aut veroſimiliter ab Henſchenio diſputatum eſt. Id autem notari velim, Kalendaria illa & Sacramentaria, utpote Romana, de non alio *Valentino*, quam de *Romano* intelligi poſſe; quem etiam aperte indicat antiquiſſimum Martyrologium Gellonenſe ab Acherio vulgatum, ſic primo loco ſcribens: *Romæ, Valentini.* Si itaque ex his monumentis arguere volunt laudati ſcriptores, ſuis ſeſe telis conficiunt, nam ex his ipſis, alium *Valentinum Romanum*, alium item *Valentinum Interamnenſem* fateantur, neceſſe eſt. Ceterum de ſolis hiſce duobus Valentinis agunt Beda ejuſque deſcriptor Rabanus, & Romanum parvum. Wandelbertus unum Valentinum dumtaxat memorat; de quo loquatur, incertum eſt. Hîc ejus verſiculos ſubjungam:

Tum decimo ſextoque die præeunte Calendas
Martyr Vitalis nitet & Felicula virgo:
Atque Valentinum memorant ſua geſta beatum.

De reliquis martyrum claſſibus, in laterculo adductis, id ſolum queo dicere, eas ex citatis Hieronym. apographis bene vel male intellectis (nam hoc die mirum in modum & ampla & confuſa ſunt) ab Adone ſic diviſas & diſtinctas; ex quo eaſdem Noſter, nihil magnopere aut dubitans aut examinans, omnes deſcripſit. *Vitalis & ſoc.* Primi tres *Vitalis*, *Felicula* & *Zeno*, non videntur recte conjungi, quamvis in Gellonenſi ſic quoque uniti ſint: certe *Felicula*, eadem, an alia, neſcio, ab omnibus antiquis ponitur Idibus Junii. *Alexandrinorum.* De Alexandrinis, non minor diſceptatio, tum circa ipſam nominum efformationem, tum circa poſitionem aut martyrii palæſtram, tum denique circa ipſum genus certaminis, ut ex Actis noſtris & Caſtellano facile perſpicies. Illa hoc loco indicaſſe ſufficiat, pluribus alibi, ſi operæ pretium fuerit, diſcutienda. De textus Uſuardini ſinceritate nihil omnino dubitandum.

AUCTARIA.

Octava Rictrudis. MARCHIAN. Toto textu purus, proprium cœnobii ſui feſtum primo loco ſtatuit, his verbis: *Octava, ſanctæ Rictrudis.*

TORNACEN. Hodie mutilus eſt; deficit in elogio Valentini Interamnenſis, totamque annuntiationem *Cyrionis*, *Moyſis* &c. omittit.

PULSANEN. Nihil habet de tribus Alexandrinorum martyrum claſſibus.

ANTVERP-MAJ. Ad aliquot dies recentiori manu ſuppletur: de cetero, in prima, purus eſt. Secunda deeſt. Tertiam ſic format: *Eodem die, natale ſancti Valentini, Interamnenſis epiſcopi & confeſſoris.* Reliqua ſatis pura ſunt.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt hæc verba, *Claudio Cæſare*, non recte addunt, *& à ſanctis Mario & Martha & filiis eorum, venerabiliter traditus ſepulturæ.* Melius ex Beda vel Adone, poſt hæc verba, *ſuperari non poſſet*, adjiciunt; *juſſu furioſi Placidi Urbis præfecti.*

CENTULEN. *Romæ, ſancti Valentini presbiteri & martyris. Interamnis, ſancti Valentini epiſcopi & martyris.* Baſſiano tribuit titulum *lectoris*, & Agathoni, *exorciſtæ*; de cetero in Alexandrinis purus eſt. In fine abſque poſitione ſeu nomine loci, adjicit: *Eodem die, ſanctorum martyrum Vitolis, Felicula & Zenonis.*

BRUXELLEN. Valentini Interamnenſis elogium ex Beda vel Adone, ad hæc verba *non poſſet*, auxit in hunc modum: *Juſſu furioſi Placidi Urbis præfecti, mediæ noctis ſilentio decollatus eſt. Tunc Proculus, Ephebus & Apollonius diſcipuli ejus, corpus apud eccleſiam ſuam nocte ſepelierunt. Ubi a paganis tenti, cum a fide Chriſti revocari non poſſent, capite caſi ſunt, & non longè à ſancto Valentino ſepulti.* De Baſſiano & Agathone, eadem habet quæ Centulenſis. *De Valentin. Interamn.*

HAGENOYEN. De Valentino Romano ſcribit ut codices mediæ notæ. De Interamnenſi, poſt, *& martyris*, hæc addit: *Qui filium Traconis* [Cratonis] *oratoris, habentem caput inter genua, ſanavit, propter quod multi confluxerunt ad Chriſtum. Unde beatus Valentinus dirè cæditur, & arcta cuſtodia mancipatur, & dum ſuperari non potuit, juſſu furioſi Placidi &c.*

VATICAN. num. 5949. *In civitate Nicomedia, ſancti Pantaleonis martyris, & natalis ſancti Modeſtini epiſcopi & martyris.* De hoc, vide Acta, de alio, XXVII Julii. *Pantaleonis. Modeſtini.*

STROZZ. & MEDIC. *Eodem die apud Paduam, tranſlatio ſancti Antonii de Ordine Minorum.* Hanc ad natalem XIII Junii rejicit Bollandus. Porro codex Medicæus ſolus præterea habet: *Item, ſancti Elenchadii, archiepiſcopi Ravennenſis. Item, paſſio ſanctorum martyrum Proculi, Ephebi & Apollonii in civitate Interamnis.* *Tranſlat. Anton. Pat. Elencha lii. Proculi & ſoc.*

EDITIO

Valerii ex Urſul. Invention. Cordulæ. Editio Lubeco-Col. Diem inchoat hoc modo: *Apud Coloniam Agrippinam, ſancti Valerii regis & martyris, de ſocietate ſanctæ Urſulæ virginis. Item Coloniæ Agrippinæ, inventio ſanctæ Cordulæ virginis & martyris, de ſocietate undecim millium virginum ſanctarum, quæ anno à nativitate Domini* MCCLXVIII *facta eſt*. Vide Bollandum in Prætermiſſis. De tota ea ſacra legione agetur XXI Octobris. In reliquis ſimilis eſt iſta editio codicibus mediæ notæ ſupra.

Waltfridi. Elenchadii. Valerii. Greven. *Eodem die, Walsfridi abbatis & confeſſoris*. Vita datur in Actis die ſequenti. *Elenchadii presbyteri*, potius *epiſcopi Ravennatis. Marciani*. Geminus hodie in Actis datur. *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſancti Valerii regis, de ſocietate ſanctæ Urſulæ. Item ibidem, tranſlatio ſanctæ Cordulæ virginis & martyris, de eadem ſocietate, facta per beatæ memoriæ Dominum Albertum magnum, quondam Ratiſponenſem epiſcopum. Item, Siſinnii epiſcopi Thauſinæ civitatis,* *Siſinnii.* *quæ eſt apud Epheſum, vita & ſignis incliti*. An hic idem, qui *Tes* vocatur *epiſcopus* inter Prætermiſſos? Certe non alius hoc die *Siſinnius*.

Molan. Parvo charactere: *Item, ſancti Meletii archiepiſcopi, cujus encomium ſcribit ſanctus Joannes Chriſoſtomus archiepiſcopus Conſtantinopolitanus. Exſtat & Gregorii Niſſeni oratio in ejus funere habita*. *Meletii.* De eo in Actis XII hujus. In aliis Molani editionibus ſolum additur: *Die decimaquarta, ſancti patris Auxentii.* *Auxentii.*

XV *Kal.* *Die* 15.

APud Sebaſten civitatem, paſſio ſancti Blavii epiſcopi, qui *Blaſii.* multorum patrator miraculorum, ſub præſide Agricolano, poſt diutinam cæſionem atque ſuſpenſionem in ligno, ubi pectinibus ferreis carnes ejus diſruptæ ſunt, poſt teterrimum carcerem ac demerſionem laci, unde ſalvus exivit; jubente præfato judice, capite cum duobus pueris truncatur. Noviſſimè verò ſeptem mulieres, quæ guttas ſanguinis ejus defluentes colligebant, deprehenſæ quod eſſent Chriſtianæ, poſt dira tormenta, gladio percuſſæ ſunt. Romæ, ſancti Cratonis martyris, qui à beato Valentino fidei documentis inſtitutus, *Cratonis.* non multis poſt diebus, cum uxore & univerſa domo martyrio eſt conſummatus. Civitate Brixa, ſanctorum martyrum Fauſtini & Jo- *Fauſtini* vitæ virginis. *& Jovitæ.* In Galliis civitate Vaſionenſi, ſancti Quinidi epiſcopi, *Quinidii.* cujus mortem in conſpectu Domini pretioſam miracula crebra reſtan- *Agapes.* tur. Civitate Interamnis, ſanctæ Agapis virginis.

Soli codices *Pratenſis*, *Antverp-maj. Roſweyd.* & *Marchianenſis*, hodie puri ſunt.

VARIA LECTIO. Scripſi *Blavii* ut habent antiqui codices omnes tum manuſcripti tum excuſi, pro *Blaſii*, ut habet Antverp-maj. De quo egimus III hujus. *Agricolano* legunt omnes paſſim, excepto Roſweyd. uti & *Brixa*, atque ita putamus legiſſe Uſuardum. Antverp-maj. inter alios nævos, habet *Agriculano*; pro *diutinam*, *diurnam*; *laici*, pro *laci*; *documento* pro *documentis*; pro *Vaſionenſi*, *Nacianenſi*. Hîc *Agapis* cum ipſo in textu, ut alibi, cum pleriſque ſcribimus. Rurſus habent codices *Quinidi* pro *Quinidii*: at hîc non minor, in civitatis, quam nominis enuntiatione, diverſitas eſt, ut videbis in Actis. Marchianenſis omnium corruptiſſime ſcribit *Quiri*. *Jobitæ* habent plures alii, Antverp-maj. *Sobitæ*; Roſweyd. *Jovitiæ*: nos cum Uſuardo legimus. Solus Roſweydi codex hodie præter morem exactus & accuratus, omiſſo poſt *Jovitæ*, titulo *virginis*, appoſuit per abbreviationem, *martyrum*.

Paucitas purorum codicum inde maxime oritur, quod multi III hujus, ex recepto tunc Eccleſiæ ſolenniori uſu, *Blavium*, quem hodie *Blaſium* dicimus, annuntient. Patuit id in Herinienſi, ceterà hodie puriſſimo. De Tornacenſi ibidem etiam dictum eſt. Hoc tamen novi inter utrumque diſcriminis, quod *Blaſii* elogium ab ultimo contractum ſit, *Cratonis* omnino reſciſſum. Pulſanen. Antverpien. & Max-Lubec. in aliis deficiunt. Muneratus Herinienſi ſimilis eſt, qui *Blaſium* etiam habet die III, purus in reliquis. Id vero univerſim obſervandum, nec hos nec ferme ullos alios codices noſtros, uſquam meminiſſe *Joſephi diaconi Antiocheni*, quem interim Grevenus & Molanus Uſuardi textui adnectunt, Baronio & aliis eorum opinionem ſequentibus. Ego codicum noſtrorum auctoritatem illis duobus præponderare, indubitanter cenſeo, non inveriſimiliter ſuſpicans, eam annuntiationem ex Rabano vel Notkero, in Uſuardinos paucos codices irrepſiſſe. Porro Joſeph iſte ſub nomine *Juſippi*, *Joſeppi* & *Joſippi*, in Hieronymianis apographis

graphis notus eſt, ubique cum titulo *diaconi* & tamquam majoris cohortis anteſignanus. Molani editio in eo prærerea ab aliis diſſentit, quod textum ipſum tranſpoſuerit, *Fauſtinum* & *Jovitam* ante *Cratonem* annuntians.

Blaſii. OBSERVATIO. De *Blaſio* vel *Blavio* jam egimus in Variantibus III hujus menſis & rurſus ſupra hoc die. Caſtellanus pag. 507 indubitanter aſſerit, Sanctum hunc in Hieronymianis recoli XVI Februarii ſub nomine *Pleſi*, ut habet Epternacen. vel *Bleſi*, ut eſt in Corbeienſi tum Acherii, tum Florentinii. Non agnoverunt ibi *Blaſium* vel *Blavium Sebaſtenum epiſcopum* Majores noſtri, quibus oculatiorem me non eſſe, libenter fateor. Diſerte hoc die ponitur à Romano parvo: *Apud Sebaſten, paſſio ſancti Blavii epiſcopi.* Ado Acta aliqua vidit, ex quibus adornavit elogium, à Noſtro contractum, à Notkero integre deſcriptum. Legendus Bollandi commentarius III Februarii. Utrum vero Acta ipſa omnino rejicienda ſint, ut inter recentiores innuit Tillemontius tomo 5 pag. 170 & 649, in Supplemento
Cratonis. examinabitur. *Cratonis* memoria ſic in Romano parvo etiam exſtat: *Romæ, ſancti Cratonis martyris.* Quæ in laterculo adjiciuntur, ex Adone accepta ſunt; qui plura ex Actis ſancti Valentini Interamnenſis, de quo pridie egimus, ſuggeſſit: at unde *martyrio cum uxore & univerſa domo conſummatus* aſſeratur, hactenus incertum eſt.

Fauſtini. & Jovitæ. *Fauſtinus* & *Jovita*, luxatis nonnihil nominibus, ab apographis Hieronymianis, die ſequenti *in Britanniis* collocantur, unde certe evidenter patet antiquiſſimum fuiſſe in Eccleſia eorum cultum. At quid hîc ſibi vult, *in Britanniis*? Si conjecturæ aliquid datur, crediderim abbreviatum olim, aut non ſatis recte expreſſum *Brixiæ* nomen, anſam dediſſe imperitioribus amanuenſibus Gallis, notiorem ſibi *Britanniam* efformandi. Et ſic etiam cum Henſchenio benigne explicandum eſt, quod alibi legitur; *civitate Colonia*, ut nempe ſit, *Brixia civitate, colonia Romanorum*: quæ ſane tolerabiliora ſunt, quam recurſus Caſtellani ad Ovidii Faſtos, ut inde educatur ſimilitudo *Jovis & Fauni*. Aloyſius & Molander ambos Sanctos Adoni conſtanter adſcribunt cum prolixo elogio; ſed id à Roſweydo recte in appendicem rejici, vel inde probabiliſſime ſuſpicor, quod ex tota ea hiſtoria, nec verbum in Notkero, qui tamen *Fauſtini* meminit, reperiatur; nec quidquam etiam ab Uſuardo extractum ſit, adeo ut non ſatis conſtet, unde eos acceperit; præſertim cum *Jovita* à nemine ante ipſum *Virginis* titulo inſignitus ſit. Vix dubito quin feminam exiſtimaverit, nuſquam ſolitus eam lauream viris tribuere. Vide
Quinidii. reliqua apud laudatum Henſchenium, & magis jejunè apud Tillemontium tomo 2 pag. 228. Tota *Quinidii* annuntiatio ex Adone ad verbum deſumpta eſt; videatur Bollandi
Agapes. commentarius & vita ab eo illuſtrata. *Agape* clare ſignatur in Hieronymianis, *Interamne, natalis ſanctæ Agapæ virginis*, ſed ſocii aliqui adjungi videntur, qui à Noſtro præteriti ſunt. An de ejus martyrio vere dubitari poſſit, vide in Actis & apud Caſtellanum pag. 653. De ea ſic Wandelbertus qui ipſam Fauſtino & Jovitæ anteponit:

Hinc decimo & quinto meritum clareſcit Agapes;
Hocque die pœnis cæſos veneratur acerbis
Brixia Fauſtinum celebrem ſanctumque Iovitam.

AUCTARIA.

PULSAN. Præter Fauſtinum & Jovitam, ſolum Cratonem refert, hunc vero mirum eſt ab ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC prætermiſſum.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Satis puri ſunt, excepta ſola annuntiatione Blaſii, quam III hujus ab ipſis poſitam diximus.

ALBERGEN. De Fauſtino & Jovita, ita ſcri-
De Fauſtino & Jovita. bit: *In Italia, civitate Brictia, natale ſanctorum Fauſtini & Jovitæ diaconi, qui Adriano imperante, ferociſſimis beſtiis flammiſque expoſiti, eorum brachia conſtringi, & in altum ſuſpendi jubentur, ibique vehementer torqueri, deinde lampadibus accenſis, ad eorum latera poſitis, decollatione capitis, glorioſum martyrium conſummaverunt. Crediderunt autem, eorum paſſione roborati, plusquam tria millia hominum.* In fine
Tranſlat. S. Antonii. adjicitur: *Item, tranſlatio ſancti Antonii confeſſoris.* Hæc ultima acceſſio, in codice DANIC. recentiori manu appoſita eſt; in reliquis cum Albergenſi convenit, niſi quod pro *Brictia*, ſcribat *Bixia*, pro *conſtringi*, *confringi*, pro *conſummaverunt*, *compleverunt*.

CENTULEN. Omnibus contractis, addit: *In territorio Morinorum, depoſitio ſancti Silvini,* *Silvini.*
Tholoſani epiſcopi & confeſſoris, de quo plura ad XVII hujus.

BRUXELLEN. In Cratone interpolatus, in Blaſio mutilus, habet tertio loco: *Antiochia,* *Joſippi.*
Joſippi diaconi. Atque hic ſolus inter omnes codices noſtros Mss. de Joſepho meminit. Sequitur: *Apud Brixiam* &c. contracto nonnihil ſuperiori elogio. Tum: *Apud Paduam, tranſlatio ſancti Anthonini confeſſoris.* Vult dicere *Antonii Patavini*, de quo plures codices. De Agape & Quinidio, fere ut in textu. In fine: *Ipſo die, ſancti Silvini Ternanenſis epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. In Cratone ſatis purus, de Fauſtino & Jovita fere eadem habet, quæ Al-
bergenſis ſupra. Poſt Agapen, adjicit: *Item* *Auſtregiſili.*
beati Auſtregiſili, epiſcopi & confeſſoris. Bollandus Auſtregiſilum rejicit ad XX Maii, licet hodie à Floro etiam notetur.

Vie-

Silvini. Severi. VICTORIN. In fine: *Ipſe die, ſancti Silvini Taruanenſis epiſcopi. In Valeria provincia, ſancti Severi presbyteri, de quo beatus Gregorius ſcribit.* Eumdem illum Severum Moſander textui Adonis inſeruit.

Agapes & Thoniæ. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Agapes virginis & martyris, & Thionia ſororis ejus.* Quæ ſoror unde proceſſerit, neſcio. Si ſint *Agape* & *Chionia*, coluntur III Aprilis.

Tranſlat. S. Petri Cæl. CODEX BIGOTIAN. ſignatus P 5, qui fuit PP Cæleſtinorum: *Civitate Aquilæ, tranſlatio beati Petri confeſſoris, de Marrone, quondam Cæleſtini Papæ.*

REG-SUEC. ſub num. 130. & 428: *Ipſo die, ſancti Silvini Teroanenſis epiſcopi.* Solus cod. prior: *In provincia Valeria* &c. ut Victorinus.

VATICAN. num. 5949: *Alteria provincia, ſancti Severi presbyteri.* Voluit dicere, *in Valeria* &c.

Adventus Botulphi. ALTEMPSIAN. *In territorio Beatrices caſtri, adventus clariſſimi confeſſoris Chriſti Botulphi, ſuper cujus feretrum, videntibus cunctis, columna lucis cælitus emiſſa refulſit.* Vide Acta ad XVII Junii.

Tranſlat. S. Petri Cæl. CODEX. MEDIC. *Item Aquileienſi* [Aquilenſi] *civitate, tranſlatio corporis ſancti Petri confeſſoris, qui dicitur de Marona, in monaſterio Cæleſtinorum.*

Tranſlat. Amati &c. CODEX MONTIS-SANCTI: *Tranſlatio epiſcoporum, beatorum confeſſorum, Amati, Romarici, Adelphii, quâ ſimul relocati ſunt.*

Tranſlat. Georgiæ. PRIORATUS CAUDIACENSIS. *Arvernis, tranſlatio ſanctæ Georgiæ virginis.* Colitur hoc die.

Severi. EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit: *In monaſterio Meyfelt circa Confluentium, ſancti Severi presbyteri & confeſſoris, de quo beatus Papa Gregorius, in Dialogo ſcribit. Romæ, ſancti Crathonis martyris,* *Cratonis ex Adone.* *qui cum haberet filium Cerimon nomine ſcholaſticum; hic inciderat in infirmitatem graviſſimam. Eumdem cum beato Valentino epiſcopo ad ſanandum obtuliſſet, ſub tali conditione, ut ſi puer ſanaretur, ipſe cum omni domo ſua, fieret Chriſtianus; ſanato puero per orationem ſancti epiſcopi, ex tunc Crathon, quod promiſerat, adimplevit, atque cum uxore & univerſa domo baptizatus eſt, non poſt multos dies martyrio conſummatus.* De Fauſtino & Jovita ſcribit ferme ut Albergenſis. De Quinidio & Agape, pure. *Item, tranſlatio ſancti Antonii de Padua confeſſoris, Ordinis ſancti Franciſci. Eodem die, beati Ebbonis epiſcopi & confeſſoris.* Vide Bollandum in Prætermiſſis. *Ananiæ,* [Antiochiæ] *ſancti Ioſephi diaconi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Sigfridi epiſcopi & confeſſoris. Item Ravennæ, tranſlatio ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris.* De eo actum prima hujus; quo die vita ejus illuſtrata eſt.

Tranſlat. Antonii Patav. Ebbonis. Joſephi. Sigfridi. Tranſlat. Severi Rav.

BELINI hoc eſt principium: *Apud Brixiam, natale ſanctorum martyrum Fauſtini & Iovitæ,* *De Fauſtino & Jovita ex ipſ. Actis.* *qui ſub Adriano imperatore examinati, dixerunt ei: Audi Adriane, tortuoſe coluber, imo & ſæviſſime anguis, per ambages & anfractus confitari, ut nos a recto poſſis deviare tramite: hoc tibi ſit agnitum, quod latratui tuo non obedimus; nec diis thura ponemus, ſed Domino creatori noſtro thura ſimul & libamina jugiter immolamus; quod audientes populi ex Mediolanenſi urbe, Sanctorum conſtantiam, conglobantes ſe mutuo, venerunt ad beatos Dei martyres, & baptizari ſe fecerunt. Tunc Adrianus hæc audiens, furore accenſus, mox eos gladio plecti fecit & capite truncari.* Sequitur de Agape. Tum: *Eodem die apud Paduam, tranſlatio ſancti Antonii, Ordinis Minorum.* In fine: *Antiochiæ, ſancti Ioſephi diaconi.*

GREVEN. *Fauſtinus & Iobita, ut Vincentius libro 11 cap. 83 refert, ab Adriano imperatore, ferociſſimis beſtiis flammiſque expoſiti, ſed nil læſi; brachiis conſtrictis in altum ſuſpenſi & torti, lampadibus accenſis eorum lateribus admotis, adusti: ad ultimum capitis obtruncatione martyrium compleverunt. Crediderunt* &c. *Ioannis, Adventi,* *Joannis & ſoc.* *Saturnini, Caſtulæ.* Ex Hieronym non ſatis recte conjuncti ſunt; vide Prætermiſſos. *In monaſterio Meyſelt* &c. *qui ſupra etiam ponitur Kalendis Februarii.* Hic Severos confundit. Sequitur tranſlatio Severi Ravennatis & Antonii Patavini. *Ebbonis Truvanenſis epiſcopi & confeſſoris;* *Ebbonis.* forte vult dicere *Teroanenſis*; ſed nec ſic cognitus eſt. *Silvii epiſcopi & confeſſoris,* an non *Silvini? Marcelli epiſcopi. In Hibernia, Beracii* *Silvii. Marcelli. Beracii.* *epiſcopi & confeſſoris. Fauſti monachi & confeſſoris, diſcipuli beati Benedicti, qui vitam ipſius ſcripſit.* *Fauſti.* Vide Caſtellanum pag. 652. circa medium.

MOLAN. Litteris Italicis textui inſerit, quæ ex Belino, de Fauſtino & Iovita retulimus. Item de Quinidio, *cujus geſta habentur.* Deinde ſubjungit: *Eodem die apud Paduam* &c. *Ipſo die, beati Severi* &c. Denique minutiori charactere: *Hujus* [Severi] *corpus attulit ex Italia Robertus epiſcopus Treverenſis.* Vide Acta & Caſtellanum. In aliis editionibus mutilus eſt Uſuardi textus. Omittitur etiam tranſlatio S. Antonii Patavini. Sed additur: *Vexione in Dacia, ſancti Sigfridi epiſcopi, præclaræ ſanctitatis viri, qui Sueciam ad Dominum convertit.* *Sigfridi.* Rurſus minoribus litteris. *Conſtantinopoli, dedicatio eccleſiæ ſanctæ Sophiæ.* *Dedicat. ecc. S. Sophiæ.* De hac nihil alibi reperio. Vide ejus templi encænia apud Cangium C Polis Chriſtianæ lib. 3.

XIV *Kal.* — *Die* 16.

NAtalis beati Honeſimi, de quo ſanctus Paulus ſcribit Philemoni: *Oneſimi.* quem idem Apoſtolus epiſcopum ordinans, prædicationiſque verbum ei committens, apud Epheſiorum civitatem reliquit. Hic Romam perductus, atque ibi pro fide Chriſti lapidatus, inde ad loca, ubi fuerat ordinatus, corpus ejus delatum eſt. Civitate Cumis, ſanctæ Julianæ virginis, quæ poſt varia tormenta & carceris *Iulianæ.* cuſtodiam, palam cum diabolo conflixit. Dein flammas ignium & ollam ſuperans ferventem, capitis decollatione martyrium conſummavit. Apud Ægyptum, ſancti Juliani martyris cum aliis numero *Iuliani & ſoc.* quinque millibus.

Ita *Praten. Herimon. Marchianen. Antverp-maj. Pulſanen. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Honeſimi* legunt vetuſtiores codices, quorum proinde ſcribendi rationem, licet non rectam, ſervandam cenſuimus. Pulſan. poſuit *Sancti* pro *Beati*. Antverp-max. inter alios nævos *Phylomeni* pro *Philemoni*; Belin. *ordinavit*, pro *ordinans*. In Herinienſi redundat particula *eum* ante *reliquit*. Pejus habet Pulſan. *requievit*, pro *reliquit*. Herenien & Belin. *In civitate Cumis*. Quid Pulſan. velit per *Tiein*, neſcio. *Julianes* pro *Juliana* apud eumdem, peregrinum eſt. *Deinde* apud Greven. & Molan. pro *Dein* obſervatu dignum non eſt, ſit apud plures *Egyptum*. Greven. poſt *Juliani* omittit *martyris*. Unicus inter omnes codex Pulſan. ſubſtituit, *cum aliis quinque millibus* in locum aſſerti communiſſimi, *cum aliis numero quinque millibus*.

Oneſimi OBSERVATIO. *Oneſimus* Hieronymianis ignotus, ſignatur à Beda, ex hoc à Rabano, & eâdem plane formulâ a Romano parvo: *S. Oneſimi Apoſtoli*; ut ferme *Apoſtoli* appellatio, tum à Græcis, tum etiam à Latinis tribui ſolet, non ſolis duodecim, ſed & aliis diſcipulis eorumque cooperatoribus. Ado in ipſo Martyrologii ſui textu ſolum præfixit, *natale*. Moſander, illius verba confundens, ea huc tranſtulit, quæ dicta erant inter feſtivitates Apoſtolorum. Ibi vero inſigni elogio ornatur ex epiſtola Pauli ad Philemonem, & ex altera Ignatii ad Epheſios. Cum autem ex poſtrema conſtet *Oneſimum* fuiſſe *Epheſinum epiſcopum*, eum titulum ipſi omnino tribuendum putavit Adò, ceteraque ad ejus martyrium proſecutus eſt, quæ Notkerus deſcribit, Noſter paucioribus com-

unus, non geminus. plectitur. Hæc omnia egregio commentario illuſtravit Henſchenius, nihil dubitans quin idem Oneſimus Philemonis ſervus, Apoſtoli diſcipulus, & deinde, poſt Timotheum, Epheſiorum epiſcopus fuerit. Contra ſentiunt recentiores aliqui, quos inter Tillemontius in vita S. Pauli tomo 1 à pag. 289 & in notis pag. 576, id maxime urget, non videri eumdem, qui a Paulo circa annum LXI baptizatus ſit, ſupervixiſſe ad annum CVII quo Ignatii epiſtola ſcripta ſupponitur. Ego in hac re, aut in aliis à Tillemontio adductis, nihil hactenus video, quod me ab Henſchenii ſententia recedere cogat. Ut verbo dicam; admitte tantiſper Oneſimum *epiſcopum* prius *Apoſtolicum*, ſeu incerti loci fuiſſe, quod & in Apoſtolis & in aliis diſcipulis paſſim conceditur. Fac deinde Timotheo ſucceſſiſſe anno XCVII; ſtatue à Paulo baptizatum anno ætatis XX, vel, ſi ita vis, XXX, quid, quæſo, implicantiæ, ſi ſeptuagenario major anno CVII ſuperſtes, Ignatium Epheſi exceperit? Minus terrent, quæ Caſtellanus adfert pag 666 ex Rabani & Wandelberti ſilentio; nam ea ultro concidunt, ſi Ignatii epiſtola de Oneſimo noſtro intelligi poſſit. Hinc lectorem monitum velim, clauſulam Papeprochii in Ephemeridibus Græco-moſchis pag. XVII, perperam à nonnullis accipi, ac ſi ipſe ibi retractaret, quæ ab Henſchenio recte ſtabilita ſunt; quod per me, vivus adhuc ipſe dum hæc ſcribo & vegetus, hìc indicari omnino voluit. De cetero, ſiquæ impoſterum urgentiora argumenta contra Henſchenii ſententiam proferantur, ea in Supplemento diligenter examinabimus.

Julianæ Nicomedienſis Acta pridem improbaverat Heſſelius apud Molanum, aliquot

Juliana. rationum momentis, ad quæ Bollandus facile reſpondit in hodierno commentario, omnimodam tamen præfatorum Actorum ſinceritatem haud quaquam adſtruens, licet in iis admittendis paulo indulgentiorem fateamur, ut oſtendit Papebrochius in Reſponſionibus ad art. II num III & alibi. Noſtrum erit ſuo tempore quærere & expendere quod ibi promiſſum eſt. Jam ad illuſtris Sanctæ memoriam quod attinet, ea in antiquiſſimis Faſtis ſacris ſignatur, quidquid forte amanuenſium licentia, irrepſiſſe cenſeat Florentinius in Corbeienſi apographò titulum *martyris*, dum ſic annuntiatur, *Nicomediæ, paſſio ſanctæ Julianæ virginis & martyris*; quæ inſolita in his codicibus videtur formula: atque item dum in Epternacenſi legitur: *In Campania Cumbas*, (pro *Cumas*) *natalis Julianæ*; ad quæ videnda laudati editoris notatio. Nobis ſufficiant Martyrologi noſtri Beda, Rabanus, Romanum parvum, Ado, Uſuardus, Notkerus, & ipſe Wandelbertus, ipſam cum Oneſimo ita canens:

Quartus cum decimo Juliana martyre lucet,
Oneſimumque colit Paulo doctore beatum.

In Romano parvo ſimpliciter ſignatur: *Et in Cumis, ſanctæ Julianæ virginis*. Elogium ex Actis à Beda compoſitum eſt, à Rabano, & Adone inde acceptum, ex hoc à Notkero; ſed à Noſtro valde contractum. Hæc pro cultus vetuſtate apud Latinos ſatis dicta ſint, quibus adde Thomaſii Sacramentarium. Plura apud Græcos diverſis diebus invenies. Sitne hìc vere martyrii àn tranſlationis celebritas, in medio relinquo. Vide Caſtellanum citatâ pag. 666, & Tillemontium tomo 5 pag. 155.

Juliani & ſociorum. *Juliani cum Ægyptiis numero V mil.* vel *V milia*, vel *V millium* diſerte legitur in Hieronymianis. Secutus eſt Ado, qui de ſuo poſitionem addidit, *apud Ægyptum*. Hinc Uſuardus

&

& Notkerus ; apud quos characteres nullos reperire eſt , quorum ſubſidio ex dubiorum Julianorum numero eximatur. Magis etiam rem confundit adjectus ab aliis *Joannes diaconus*. Ne longior ſim, omnibus rite perpenſis , is mihi *Julianus* hîc noſter probabiliſſime dicendus videtur , qui in Actis cum *Theodulo* ponitur die ſequenti , quique in *manipulo* Euſebiano cum inclyto illo Pamphilo & ſociis aliis , in Hieronymianis adjungitur , poſtremus ipſe martyrio coronatus ; ex quorum etiam numero fuere Ægyptii quinque hîc anonymi , qui ſibi prophetarum *Eliæ* , *Jeremiæ* , *Iſaiæ* , *Samuelis* , & *Danielis* nomina impoſuerant , ut colligitur ex Euſebio editionis Valeſianæ , de Mart. Palæſtinæ cap. 11 , cujus verba hoc die in Actis , ubi de *Elia* &c. & XVII Februarii,ubi de *Juliano* & *Theodulo* , & 1 Junii referuntur , ubi de *Pamphilo* ſeorſim ex Martyrologiis noſtris agitur , ut ibi dicemus ; ad quem diem vide ſis Papebrochii commentarium , ex quo ea ſumpſit Caſtellanus quæ habet pag. 667 & 668. Videnda quoque pag. 673 & accurata Florentinii notatio. Ex omnibus intelliges disjunctos & in varios dies diſperſos, qui duodenario numero ex Euſebio & Hieronymianis hoc ipſo die colligendi erant , atque una perſpicies, ſatis appoſitè , etſi non ex mente Uſuardi , legiſſe codicem Pulſanenſem ſupra , dum pro *quinque millibus* , ſubſtituit *quinque militibus* ; Ægyptiis illis nempe , quorum propria nomina in Hieronymianis non exprimuntur. Legi poteſt Pamphili & ſociorum martyrium , ex Euſebio gallicè redditum , apud Tillemontium tomo 5 à pag. 418.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Puris annumerari potuit, cum in eo ſolum deficiat , quod de Juliana , poſt *ferventem* , cum aliis non ſcribat , *capitis decollatione martyrium conſummavit* , ſed *ſponſo ſuo Eulaſio caput ejus auferente* , *martyrium* &c.

TORNACEN. Mutilus eſt, nam poſtremam partem elogii ſancti Oneſimi , quæ martyrium complectitur , & totum Julianæ elogium omiſit : forte quod utrumque, non immerito ſuſpectum habuerit.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Julianæ elogium etiam reſcinduot.

ULTRAJECT. De Juliana , tria verba textui inſeruit , *tempore Maximiani imperatoris* , cetera ſatis purus.

ANTVERP-MAX. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Præter tria illa verba , in fine ſubdunt : *Methis civitate* , *natale ſancti Symeonis epiſcopi & confeſſoris.* *Symeonis.* Vide Acta.

Honeſti. MUNERAT. *Ipſo die* , *ſancti Honeſti martyris.* Vide Bollandi commentarium , & cum eo confer quæ habet Caſtellanus hoc die pag. 668.

CENTULEN. *Romæ* , *paſſio ſancti Honeſimi Ephetiorum epiſcopi* , *qui lapidatus eſt à Romanis. In Cumis* , *ſanctæ Julianæ virginis.* In ultima ſatis purus eſt.

BRUXELLEN. Primo loco : *Cumis civitate* , *De Juliana.* *paſſio ſanctæ Julianæ virginis. Quæ tempore Maximiani imperatoris* , *nuda virgis cæſa* , *& capillis ſuſpenſa* , *& plumbo ſoluto à capite perfuſa* , *& in carcere recepta* , *ubi palam cum diabolo conflixit. Poſt etiam rotarum tormenta* , *flammas ignium* , *ollam ferventem ſuperavit* , *& capitis decollatione martyrium conſummavit.* Oneſimi elogium , non nihil auctius exhibet , quod melius infra referemus. Sequitur de Juliano ad marginem , ſed eadem manu. Tum de Symeone ut ſupra.

HAGENOYEN. In Oneſimo fere purus , de Juliana alia comminiſcitur : *In civitate Cumis* , *paſſio ſanctæ Julianæ virginis nobiliſſimæ & martyris* , *quæ nudata* , *durißimè à ſponſo ſuo flagellatur* , *quia ei ad matrimonium conſentire noluit* , *nec adorare Deos voluit* : *per capillos ſex horis ſuſpenditur* , *plumbo bullienti perfunditur* , *ſed virgo non læditur* : *ferro vincitur & incarceratur* , *ubi illa cum diabolo conflixit & vicit* : *inter gladios rotarum & in ignem projicitur* ; *in ollam plenam plumbo projicitur liquefacto* , *& ultimum capitis decollatione martyrium conſummavit.* De Juliano ut in textu. In fine : *Civitate* [non exprimitur , *Metis*] *ſancti Symeonis epiſcopi & confeſſoris.*

AMBIANEN. *Ipſo die* , *natalis ſancti Honeſti* *Honeſti.* *presbyteri & martyris.*

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Ipſo die* , *ſancti Honeſti martyris.*

VATICAN. num 5949 , primo loco : *Sanctarum* *Fuſcæ & Mauræ.* *virginum* , *Fuſca & Maura.* Vide Acta XIII hujus.

EDITIO LUBECO-COL. In Oneſimo & Juliana non nihil à ſuperioribus variat , quod rei ſubſtantiam ſpectare poteſt, ex Molano ſubjiciemus. Tertio loco habet Symeonem Metenſem , & ultimo Julianum cum quinque millibus , ut ſupra.

GREVEN. *Fauſtiniani* , *Pleſi* , *Fabiani. Sebaſtiani martyris.* Et in prima editione anni MDXV : *ſancti Honeſti martyris. In Africa Pauli Eremitæ. Metis* , *Symeonis epiſcopi & confeſſoris. In Suecia* , *Sigfridi epiſcopi & confeſſoris.* De Sebaſtiano , Paulo & Sigfrido vide hodie Prætermiſſos. *Fauſtiniani & ſociorum. Honeſti. Pauli. Symeonis. Sigfridi.*

MOLAN. De Oneſimo , poſt *reliquit* , hæc *De Oneſimo ex Adone.* ex Adone aliis litteris textui admiſcuit : *De quo & beatus Ignatius* , *Epheſiis ſcribens epiſtolam* , *ita dicit* : *Quoniam ego ſuſcepi multitudinem veſtram in nomine Domini* , *in Oneſimo dilecto præceptore noſtro* , *veſtro autem epiſcopo. Obſecro eum ſecundum Chriſtum Jeſum diligere vos* , *& vos omnes in concordia ejus in ipſo eſſe. Benedictus enim Deus qui vobis talibus* , *talem epiſcopum donavit habere in Chriſto.* De Juliana autem , poſt *conſummavit* , ex eodem Adone ſubditur : *Quæ paſſa eſt quidem in Nicomedia* , *ſed poſt paucum tempus* , *Deo diſponente* , *in Campaniam eſt tranſlata.* In fine , de Symeone ut ſupra. In aliis editionibus , adhuc adjungitur : *Ipſo die Ambianis* , *ſancti Honeſti martyris.* *Honeſti.*

XIII *Kal.* *Die* 17.

Poly-chronii. IN Perſide civitate Babilonia, natalis beati Polochronii epiſcopi & martyris, qui præſente Decio perſecutore, os lapidibus cæſus, manibus extenſis, oculos ad cælum elevans, emiſit ſpiritum. *Donati & ſoc.* Apud urbem Concordiam, paſſio ſanctorum Donati, Secundiani, Romuli, cum aliis octoginta ſex. *Fintani.* In Scotia, ſancti Fintani presbiteri & confeſſoris, magnæ virtutis viri. *Silvini.* Ipſo die, ſancti Silvini Taruanenſis epiſcopi.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Marchian. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedere poſſunt codices mediæ notæ, ut dicam in Auctariis.

VARIA LECTIO. Legendum eſſet *Polychronii*, ut habent auctor Romani parvi & Ado, ab editore ni fallor correcti. Ego, forte nimis ſcrupuloſe, codices Uſuardinos ſequor, Praten. Tornacen. Antverp-maj. Marchian. Munerat. & alios, licet Herinien. & Greven. habeant *Palicranii*, Pulſanen. *Palichranii*, Molan. *Palycranii*. Elige lectionem quæ magis placuerit. In Pulſanen. eſt *Babilonia* pro *Babilonia*. In Greveno & Molano, *præſidente* pro *præſente*. Pejus in Pulſanen. *Diocletiano*, loco *Decio*; forte melius omitteretur utriuſque præſentia. Pulſanen. *oculos ad cælum elevans* mutat in *oculiſque ad cælum elevatis*; Munerat. *ad cælum erigens*. Sic Marchian. ex *Concordiam*, facit *Cordubam*; ex *octoginta ſex*, *octingentis ſex*; ut Pulſanen. *Formuli*, ex *Romuli*. *Scathia* ponunt aliqui, melius in textu. Marchian. legit *Finant*: Pulſanen. *Funtanii*: Munerat. *Fintani*; verum nomen expreſſimus. *Silvini* ſcribunt omnes, neſcio cur recentiores *Sylvini* malint. Pratenſis noſter poſuit *Taruenenſi*: Herinien. *Tarwanenſis*, omnium peſſime Greven. *Targuanenſis*: ceteri *Taruanenſis*, quam vocem omiſit Pulſanenſis. Vide infra in fine Obſervationis.

Polychronii OBSERVATIO. *Polychronii* nomen in ſolo apographo Hieronymiano Epternacenſi legitur, hoc modo: *In Babilania*, *Palicroni*, & rurſus in eodem ſolo codice XXX Aprilis in fine: *Depoſitio Policroni epiſcopi*, an ejuſdem, an alterius, quis ediſſeret? Ceterum Beda de hodierno addit, *ejuſdem loci epiſcopi*, ſed non magis recte ſcribit *Polocronii*, uti & ejus tranſumptor Rabanus, quam inflexionem aut ei proximam, in codicibus Uſuardinis communem diximus. Romanum parvum epiſcopatus locum non deſignat, ſic legens: *In Perſide, beati Polychronii epiſcopi & martyris.* Ado binas ſedes conjungit *Babylonem & Cteſiphontem*, ſimul adducens Bedæ elogium, quod totum Rabanus & Notkerus adoptarunt, Noſter modiciſſime imminuit, ſed iis ſervatis, quæ correctione indigent, ut in Actis, & apud Caſtellanum pag. 676, & apud Tillemontium tomo 5 pag. 561 invenies. Hæc ſumma difficultatis; quod, ut Beda & alii ex ipſo teſtantur, elogium deſumptum ſit ex Actis ſancti Laurentii, quæ Baronio & Henſchenio, ut minimum valde ſuſpecta, hodie ab eruditis omnibus talia cenſentur, ut nec propugnari omnino nec expurgari facile poſſint. Ex eodem fonte manant *Olympias* & *Maximus*, XV Aprilis; *Parmenius* & alii, XXII ejuſdem menſis, alii diebus aliis; quorum memoria ut in Faſtis noſtris certiſſima eſt, vitæ tamen aut martyrii ſeries ex iis Actis accepta, repudiatur, ut dicetur X Auguſti. Non ſatis clari ſunt Wandelberti verſiculi, dum Donatus ex ſequenti turma, Polychronio ita conjungitur:

Tertius ac decimus Polycroni feſta revolvit,
Donatique: fides, ſanguis quos jungit & ara.

Donati & ſoc. De martyribus Concordienſibus ab Noſtro confuſis, ex perturbatis apographorum Hieronymianorum claſſibus, non eſt quod multis hic diſputem; textum Uſuardi genuinum referri certum eſt. Notkerus alias claſſes poſuit, de quibus aut ordinandis aut reſtituendis agetur proprio loco. Vide interim Acta, Florentinium & Caſtellanum hic.

Fintani. *Fintanus* ſolius Uſuardi eſt; *Scotia* autem ex ejus temporis more pro *Hibernia* accipitur.

Silvini. *Silvini* obitus ad XV Februarii pertinere videtur, ut vult Caſtellanus & Auctaria noſtra aliqua eodem die: Uſuardum tamen ſequuntur paſſim recentiores Martyrologi cum moderno Romano & Actis. Vitam præclaro commentario illuſtravit Bollandus, eamque reproduxit Mabilio ſec. 3 Benedict. parte 1 à pag. 294; ubi in obſervationibus prævi is doctiſſimum virum dormitaſſe oportet, dum ita ſcripſit: *Acta illa viderat Ado Viennenſis epiſcopus, cujus in ſincera Martyrologio hæc verba ſunt XV Kal. Martii, S. Silvini Teruanenſis epiſcopi*

epiſcopi & confeſſoris, cujus geſta habentur. Dormitare, inquam, debuit, nam verba illa nec in editis nec in Mss. noſtris verè Adonianis Martyrologiis ullis reperire hactenus licuit. Mihi potius certum videtur totam Silvini annuntiationem plane Uſuardinam eſſe, qui qualia Acta habuerit conjicit Caſtellanus à pag. 659, ubi etiam ex Bollando de epiſcopatu ejus diſputat. Certe à vero alienum eſt quod in noſtro Pratenſi apographo legitur, *Toloſanæ civitatis epiſcopi*, idque fatetur Caſtellanus prætenſo autographo adjectum, ſuper annuntiatione priori, qualem exhibemus, ibi ſcalpello eraſâ. Non auſim veram dicere annuntiationem noſtram, ſed verè Uſuardinam, in qua conveniunt codices noſtri omnes, excepto Marchianenſi, qui cum præfato Pratenſi legit: *In pago Taruenenſi, ſancti Silvini Toloſanæ civitatis epiſcopi*, & Antverp-majore, qui in hoc ſolo diſcrepat, quod pro *pago Taruenenſi*, male ſcribat, *in pago Caritatenſi*.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Vix à puritate deficiunt. Omittur nomen *Romuli* in claſſe martyrum Concordienſium, & Fintanus Silvino poſtponitur. Mira non eſt variatio in efformatione *Polychronii* & *Teruanenſis*.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Fintanum prætermittunt, omittentes etiam nomen Romuli.

Chryſantiani & al. xc. ROSWEYD. Tertio loco interponit: *In Aquilegia, Criſantiani martyris & aliorum* xc. De quibus, in Actis. Pro *Fintani*, ſcribit *Fintiani*. Et in fine de Silvino, cum Pratenſi.

CENTULEN. Silvinum hic prætermittit, de quo egit XV, ut ibi inter Auctaria invenies. Aſt ejus loco in fine addit: *Verdanis, ſancti Pulchronii epiſcopi & confeſſoris.* *Pulchronii.*

BRUXELLEN. De Silvino etiam egit XV; hic in ceteris purus eſt, niſi quod textui inſerat *Babyloniæ & Theſiphontis epiſcopi*.

HAGENOYEN. Penultimo loco eos Sanctos interjicit, qui omnibus aliis hodie ignoti ſunt. Ita habet: *Ipſo die, ſanctorum martyrum, Montani & Gemelli, qui cum eſſent carcerati cum aliis Sanctis, viderunt in viſione ſancta intrare juvenem in carcerem, qui ferebat duas phialas lacte plenas, de quibus dedit omnibus incarceratis bibere, & ait; adhuc tertia phiala vobis ſervatur, & abiit.* Fallor ſi hic non agitur de Martyribus, XXIV hujus inter acceſſiones Uſuardinas referendis. De cętero ad puritatem codicis Hagenoyenſis, vix quidquam deſideratur. *Montani & Gemelli.*

AQUICINCT. Pro *Concordiam*, legit *Cordulam*, pro *Fintani*, *Finani*. In fine: *Claromonte, tranſlatio Lupiani confeſſoris*; de qua etiam agunt codices Burdegalenſis, Cluniacenſis, Altempſian. Daveronenſis, Caudiacenſis Prioratus, & D. Le Mare ſignatus C, qui fuit PP Franciſcanorum, cum hac ſola differentia, quod aliqui addant nomen *Sancti*. Vide Prætermiſſos. *Tranſlat. Lupiani.*

VICTORIN. In fine, loco Silvini ſic habet: *Eodem die ſancti Moyſetis.* *Moyſeti.*

REG. SUEC. num. 130. Ita legit: *Eodem die, ſancti Moiretis.* Veroſimillime pro *Moiſetis*.

VATICAN. num. 5949. De Fintano & Silvino tacet, & in fine adjungit: *ſancti Valentiniani, m.* *Valentiniano.*

STROZZ. & MEDIC. *Apud civitatem Feſulanam, in partibus Tuſciæ, tranſlatio corporum ſanctorum Romuli epiſcopi primi ejuſdem urbis, Alexandri epiſcopi, Donati & Romani epiſcoporum prædictæ urbis, atque ſanctorum martyrum Cariſſimi, Creſcentii & Dulciſſimi & aliorum Sanctorum & Sanctarum, reliquiarum.* *Tranſlat. SS. Feſul.*

EDITIO LUBECO-COL. Inter *Fintani* & *Silvini* ponit: *Ipſo die Treveris, ſancti Bonoſii epiſcopi & confeſſoris.* Atque in fine; *In monte Sibergenſi, tranſlatio ſancti Benigni presbyteri & martyris, quæ anno Dominicæ Incarnationis* MLXXIII, *per ſanctum Annonem Colonienſiam archiepiſcopum facta eſt.* *Bonoſii.* *Tranſlat. Benigni.*

BELIN. In textu fere purus, in fine addit: *Claromonte, tranſlatio ſancti Lupiani confeſſoris.*

GREVEN. *Treveris, ſancti Bonoſii epiſcopi & confeſſoris. In Africa; Criſantii, Concordiæ, Iuſtæ.* Non recta poſitio. *In monte Sibergenſi, diœceſis Aggripinenſis, tranſlatio ſancti Benigni* &c. *In Scotia, Fymionis epiſcopi*; an non Finani Lindisfarnenſis? *Sabini epiſcopi Camiſinæ civitatis, de quo inter alia refert Gregorius, 3 Dialog. quod cum procurante ejus Archidiacono, qui epiſcopatum ambiebat, venenum ſibi fuiſſet propinatam, ſpiritu prophetico hoc cognoſcens, ſine læſione biberit; mandans archidiacono: Ego venenum bibo, ſed tu epiſcopus non eris. Eadem igitur hora archidiaconus defunctus eſt.* Hic haud dubie eſt Sabinus Canuſinus, de quo IX hujus. *Fymiani.* *Sabini.*

MOLAN. De Polychronio, litteris Italicis textui addit verba Adonis: *Scriptum eſt in paſſione ſancti Laurentii*, quam multi apocrypham cenſent. In fine poſt *epiſcopi*, aſſuit verba ſuperius rejecta: *Toloſanæ civitatis in pago Taruanenſi, cujus geſta habentur.* De Lupiano & Bonoſio, quæ ſupra. Tum litteris minutis: *Sabini epiſcopi Canuſinæ civitatis, de quo refert Greg. 3 Dialogorum.* In aliis editionibus, de Silvino appoſuit: *Monaſterio Sithia*: quare non *Alciaci*, vulgo *Auchy*? Denique in fine: *Die decima ſeptima, ſancti martyris Theodori tironis.* *Theodori.*

XII *Kal.* *Die* 18.

NAtalis beati Simeonis epiſcopi & martyris, qui propinquus Salvatoris ſecundum carnem extitiſſe dinoſcitur, ac filius Cleophæ, qui fuit frater Joſeph. Hic Hieroſolimorum epiſcopus poſt Jacobum fratrem Domini ordinatus, perſecutione Trajani multo tempore ſuppliciis affectus, martyrio conſummatus eſt. Omni- *Symeonis.*

bus qui aderant & ipſo judice mirantibus, ut centum viginti annorum ſenex crucis ſupplicium pertuliſſet. Civitate Oſtia, ſanctorum *Maximi. Claudii. Præpedignæ & filiorum.* martyrum Maximi, Claudii & uxoris ejus Prepedignæ cum duobus filiis, qui cum eſſent præclariſſimi generis, jubente Diocletiano ſunt tenti atque in exilium deportati; deinde incendio concremati, odoriferum ſacrificium martyrii Deo reddiderunt.

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Simeonis* legunt Herinien. Tornacen, & Molan. quos hîc ut alibi ſequimur: Praten. & Antverp-maj. *Simonis*; Munerat. & Greven. *Symeonis*. Scripſi *dinoſcitur*, ut eſt fere in omnibus, quidquid ſcrupuloſior in hujuſmodi minutiis dici poſſim. Sic non correxi, *Hieroſolimorum*, quod ita paſſim corruptè legitur, ut alibi diximus. Tornac. neglexit articulum *hic*, ſcripſitque *Jheroſolimitanorum*. Munerat. pro *conſummatus eſt*, ponit *conſummatur*. In Antverp-maj. poſt *mirantibus*, ante exx *annorum*, deeſt *ut*. Herinien. Tornacen. & Antverp-maj. habent *Hoſtia*, reliqui ut in textu. *Prepedigne* Praten. & alii, putavi ſervandam diphthongum ſaltem ultimam. Tornacen. omiſit, *cum eſſent præclariſſimi generis*: Munerat. *Deo*. Hîc obiter advertendum, codices binos paſſim ſatis genuinos, Marchianenſem & Aquicinctinum ad uſque XXIII hujus, per ſex integros dies, valde perturbatos eſſe, tranſpoſitis Sanctis, qui in Uſuardo leguntur, additiſque aliis ipſi ignotis, ſic ut à non nemine ſtudioſe & pro arbitrio corrupti fuiſſe videantur.

Symeonis. OBSERVATIO. *Simeon* vel *Simon*, qui de fratribus Chriſti Salvatoris fuiſſe dicitur, primum in Martyrologiis innoteſcit ex Romano parvo: *Jeroſolymis, Simeonis epiſcopi & martyris.* His in Martyrologio editionis Roſweydi adjecit Ado: *Qui traditur propinquus Salvatoris ſecundum carnem fuiſſe*, nec de præfata cognatione quidquam amplius in feſtivitatibus Apoſtolorum 11 Maii, quo die ibi Simeon refertur, & unde ſua omnia accepit Uſuardus, præter inſertam clauſulam de fraternitate *Joſeph* & *Cleophæ*, quam à Moſandro Adoni tributam Roſweydus in ejus Martyrologio expunxit & in appendicem rejecit; non recte, opinor, cum & in Notkero tota habeatur, qualem lectori exhibeo: *Conſtat tamen quia de Cleopha, cujus filius fuit, frater erat Joſeph.* Vulgo notum eſt quot concertationibus & diſſertationibus obnoxia ſint ea, quæ Chriſti Domini carnalem propinquitatem ſpectant cum quatuor illis fratribus *Jacobo & Joſeph & Simone & Juda*, Matth. 13 & Marc. 6 tam clare expreſſis. Utrum videlicet Joſephi ex alio matrimonio filii, ut tradit Nicephorus Calliſtus ex divino Hippolyto apud Schelſtratium tomo 1 Antiquitatis illuſtratæ pag. 507: an conſobrini ex Maria Cleophæ, quam multi ſororem ſtatuunt B. V. Mariæ; an patrueles ex patre Cleopha Joſephi fratre, ut in textu noſtro dicitur; an vero aliter eadem cognatio explicanda ſit, de quibus judicium ferre nec hujus loci nec temporis eſt. Poterunt ea ſecundis curis examinari in Supplemento Februarii, vel forte alibi, dum in Actis occaſio dabitur. Qui moram non patitur conſulat Interpretes; vel præter hodiernum in Actis commentarium, videat Florentinii Exercitationem IV pag. 161, diſſertationem Henſchenii de Jacobis 1 Maii, item Chronologiam epiſcoporum Hieroſolymitanorum ante tomum 3 Maii & alibi; tum Tillemontium de hoc Simeone tomo 2 à pag. 186; de Jacobo minore tomo 1 à pag. 365 &c. Denique Caſtellani notam pag. 682 & 683. Quæ ad Simeonis martyrium attinent, ex Rufini Euſebio lib. 3 cap. 31 accepta ſunt, in quibus Caſtellanus hallucinatus videtur dum putavit Uſuardum aliquid Adoni ex Rufino ſuperaddidiſſe, nam is revera ſua omnia ex Adone ipſo deſumpſit, ut facile vir eruditiſſimus invenire poterat, ſi præfatum Martyrologium in feſtivitatibus Apoſtolorum 11 Maii conſuluiſſet.

Maximus, Claudius, Præpedigna, cum filiis Alexandro & *Cutia* à Romano parvo, non ad *Maximi Claudii &c.* *oſtia Tyberina*, ſed *Romæ* annuntiantur, hoc ordine: *Et Romæ, martyrum Claudii, Præpedignæ, Alexandri & Cutiæ & Maximi.* Ado eumdem ſervat ordinem, ſed de loco forte ſubdubitans, poſitionem non expreſſit. Noſter *Maximum* præpoſuit, omiſſis filiorum nominibus: ſed quid ei anſam dederit *Oſtiam* nominandi, non video, niſi quod Claudii, uxoris & filiorum concremata corpora ibi in *Rheumæ* (aquam præterfluentem) projecta dicantur, & à Chriſtianis juxta eamdem civitatem ſepulta. De cetero elogium totum ex Adonis narratione contractum eſt; narratio autem Adonis ex Actis ſanctæ Suſannæ, de qua ad XI Auguſti. Quam fidem ea Acta mereantur, hîc non determino, ſunt qui omnino rejicienda exiſtiment. Ceterum Uſuardini textus noſtri originem & ſinceritatem oſtendimus.

AUCTA-

AUCTARIA.

MARCHIANEN. Hodiernum textum cum ſequenti commiſcet: certe *Gabini* annuntiationem integram habet. *Publii & Juliani.* Tum: *In Africa, ſanctorum Publii* [Publii] *& Juliani.* Vide indicem Prætermiſſorum.

ROSWEYD. In prima purus, alteram jungit diei ſequenti: hic vero ſolum addit in fine: *Pimenii.* *Pimenii martyris.* Vide Acta.

PULSANEN. In Simeone mutilus, in aliis tantillum interpolatus eſt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In Simeone puri ſunt; inter Oſtienſes omittunt Maximum; *Rutali & ſoc.* & in fine adjungunt: *In Africa, Rutuli, Silvani & Maximi.* Vide ſocios alios in Actis.

ANTVERPIEN-MAX. LEYDEN ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Ferme conveniunt in modica textus interpolatione; addunt nempe poſt *Joſeph, nutritii Salvatoris, & Maximum* vocant *fratrem Claudii.* In fine concorditer adjiciunt: *Eodem die in Africa, ſanctorum Rutuli* &c. Eamdem acceſſionem habet LOVANIEN. Sed de martyribus Oſtienſibus omnia omittit poſt, *cum duobus filiis.*

CENTULEN. In Simeone abbreviator, de aliis ex Adone ſubjungit: *Romæ, ſanctorum* *Claudii &c.* *martyrum Claudii & uxoris ejus Præpedignæ, & filiorum, Alexandri & Cutiæ, & fratris Claudii, nomine Maximi, qui cum eſſent præclariſſimi generis, agente fratre coram Gabino presbytero, baptizati ſunt a Gaio Papa, & poſtmodum a Diocletiano diverſis mortibus perempti ſunt. Alexandriæ,* *Dionyſii.* *beati Dionyſii epiſcopi & martyris. Cœnobio Centula,* *Angilberti.* *depoſitio ſancti Angilberti abbatis, qui ſeptimus poſt beatum Richarium, Centulenſe monaſterium feliciter rexit; cujus corpus cum viginti octo annis eſſet ſepultum, incorruptum inventum eſt.*

BRUXELLEN. Textui non parum interpolato, ſubdit: *In Africa, ſanctorum Rutuli, Silvani & Maximi. Apud Alexandriam, beati Dionyſii* *Dionyſii.* *epiſcopi, qui multis confeſſionibus clarus effectus eſt.* *Legontii.* *Metis, ſancti Legontii, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris.* Colitur Dionyſius XVII Novembris; an *martyris* titulo decorandus, alibi dicetur.

HAGENOYEN. Tantum non purus; adjungit: *In Africa, ſanctorum martyrum Rutuli* &c.

AQUICINCT. Conjungit textum hujus & ſequentis diei, ſuperaddens: *Item SS Rutuli* &c. De codicis illius confuſione, ſupra dictum eſt.

Dionyſii. VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine: *Apud Alexandriam, beati Dionyſii epiſcopi. In Africa, ſanctorum Rutuli, Silvani, & Maximi martyrum.*

CODEX D. DU CHEVAL ſignatus B. *Eodem die in Africa, ſanctorum Rutuli, Silvani & Maximi.*

UGHELLIAN. & CAUDIACENSIS: *In Africa Rutuli* &c. Jam ſatis ſæpe repetita nomina.

ALTEMPSIAN. *Eodem die, ſancta Conſtantina* *Conſtantinæ* *virginis & martyris. Apud Alexandriam, beati Dionyſii epiſcopi, qui in multis ſæpe confeſſionibus* *Dionyſii.* *ſatis clarus, pro paſſionum tormentorumque diverſitate, magnificus effectus eſt, quievit autem in pace tempore Galieni imperatoris.*

STROZZ. & MEDIC. *Ipſo die, ſancta Conſtantiæ* *Conſtantiæ.* *virginis*, filiæ Conſtantini, quam eamdem crederem cum *Conſtantina* codicis Altempſiani, niſi illic adderetur titulus *martyris*. Vide Acta.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Colonia Agrippina, commemoratio oſſium ſancti Panthaleonis medici & martyris.* *Tranſlat. cap. S. Pantaleonis Col.* *Quando caput ejuſdem ſanctiſſimi martyris per Henricum militem, dominum de Ulmene, de Conſtantinopoli ad civitatem Colonienſem eſt tranſlatum, anno incarnationis Dominicæ* MCCVIII. Mirum eſt, Rabanum hoc die cum longo elogio natalem ſancti *Pantaleonis* referre. In reliquis editio illa fere ſimilis codicibus ſupra citatis mediæ notæ.

BELIN. Textum purum habet in ſecunda editione, in prima pro *centum viginti*, ſcripſit, *centum & novem.* In utraque eſt additamentum: *In Africa, Lucii, Silvani & Maximi.*

GREVEN. *Romæ, Pimenii presbyteri & Fauſti* *Pimenii & al. ex Hieronymianis.* *martyrum. Item Rutuli, Claſſici, Damaſi, Tulli, Lampaſii, Majoli, Silvani & Maximi. Elaſici, Secundini, Fructuli, Pauli.* Ex aliquo apographo Hieronym. accepti ſunt. *In Hibernia, Culani* *Culani.* *epiſcopi & confeſſoris. Item Berethoi, Marcelli.* Poterant hi ſuperioribus annumerari & ad ſequentem diem referri. *Item Colomanni epi-* *Colomanni.* *ſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, commemoratio oſſium* &c. ut ſupra.

MOLAN. Textui ſubnectit: *Ac ſic poſtmodum apud Hoſtiam, in rheuma jactati: quorum reliquias Chriſtiani perquiſitas, juxta civitatem ſepelierunt.* Quæ Adonis verba ſunt. *In Africa, Lucii, Silvani & Maximi. Colonia, commemoratio oſſium ſanctiſſimi Panthaleonis martyris, quando caput* &c. In aliis editionibus additur, minoribus litteris: *Pataris, ſanctorum martyrum Leonis & Paregorii.* De quibus Acta, quæ inter *Leonis & Paregorii.* ſincera & ſelecta edidit Ruinartius à pag. 610.

XI *Kal.* *Die* 19.

ROmæ, natalis ſancti Gabinii presbiteri & martyris, qui à *Gabinii.* Diocletiano diu in cuſtodia vinculis afflictus, pretioſa morte cæli gaudia comparavit. In Africa, ſanctorum Publii & *Publii & Juliani.* Juliani.

Ex *Pratenſi, Herinienſi, Tornacenſi* & *Antverp-majore.*

VARIA LECTIO. Plures codices tum Mss. tum excuſi legunt *Gabini*, non recte, cum Uſuardus veroſimillime Adonem ſecutus ſit, hic Romanum parvum; in utroque autem habetur *Gabinii*, uti etiam in Notkero. Ex codicibus eam lectionem ſervant Herinien. Antverp-maj. & alii. Ejuſdem nominis transformationes exſtant apud

Digitized by Google

apud Bollandum. De *preſbyteri*, *Diocletiano*, *Africa*, & hujuſmodi minutiis, dictum eſt plus ſatis. *Pretioſi morte*, pro *pretioſa morte* in Antverp-maj. ſcribæ oſcitantiæ tribuendum eſt, uti & nonnulli alii nævi in uno alterove folio detrito aut avulſo & ſubinde deſcripto. Sic ibi etiam legitur *Plubii*, pro *Publii*. Paucitatem purorum codicum facit appoſitio in fine tertii nominis, nempe *Marcelli*, qui in codicibus optimæ notæ Munerat. Belin. Greven. & Molan. adjicitur; ſed nos aliorum lectionem præferendam cenſuimus.

Gabinii. OBSERVATIO. Ex citatis die præcedenti ſanctæ *Suſannæ* Actis extractus quoque eſt hodiernus *Gabinius*, ſic rurſus a Romano parvo primum ſignatus: *Romæ, Gabinii preſbyteri & martyris.* Breve elogium texuit Ado, in quo, præter ea, quæ à Noſtro ad verbum deſcripta ſunt, hoc ſolum inſeritur, *patris beatiſſimæ Suſannæ*; addere poterat, quod in multis apographis Uuardinis ſubinde adjunctum, *fratrem* fuiſſe *Caii Papæ*: cujus hiſtoriam gallicè proſequens Tillemontius tomo 4, ibi pag. 572 de *Suſanna, Claudio, Præpedigna* & aliis diei præcedentis, atque de hoc noſtro *Gabinio*, more ſuo ſatis modeſte, ſed non ſatis in Actorum favorem decernit. Bollandus brevi commentario Gabiniana complectitur, ad ſæpe citata Suſannæ Acta lectorem remittens.

Publii & Juliani. Henſchenius de *Publio*, *Juliano* & ſociis Africanis martyribus hoc die pluribus agens, *illuſtris eſt*, inquit, *corona duodecim pugilum Chriſti, qui palmam martyrii in Africa promeriti ſunt*; quò adducit Martyrologium Ms. eccleſiæ B. Mariæ Ultrajecti, quod à nobis *Uſuardinum Roſweydi* vocatur, cujus verba in Auctariis primo loco dabimus. Repetenda ſunt omnium nomina ex Hieronymianis valde diſſimilibus, tum in martyrum numero, tum in eorum nomenclatura, ut oſtendit Florentinius hic, atque ex Rabano & Notkero eorum deſcriptoribus apertè conſtat. Caſtellanus in his diſquirendis & diſponendis apprime diligens, duodenarium numerum non complet. At quidquid de aliis decem ſociis ſtatuatur, certe codices noſtri puriores, ſolos illos duos *Publium & Julianum* commemorant, quibus auctiores aliqui *Marcellum*, alii alium vel alios pro arbitrio adjiciunt, ut in Variantibus diximus & infra magis patebit. Annuntiatio noſtra pure Uſuardina eſt, cui accinit Wandelbertus hoc verſiculo:

Publius undecimum ſimul & Julianus adornant.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Diximus die præcedenti, ab ipſo huc referri annuntiationem: *In civitate Oſtia, ſanctorum martyrum Maximi, Claudii* &c. In Gabinio purus eſt. Tum adjicit: *In Africa, ſanctorum Publii & Juliani martyrum & aliorum* x, de quo numero ex hoc ipſo Roſweydino codice, ab Henſchenio accepto, diximus in Obſervatione. *(Maximi Claudii &c. Publii. Jul. & alior. x.)*

MUNERAT. *In Africa, ſanctorum martyrum Publii & Juliani & Marcelli. Treveris, ſancti Leguntii epiſcopi & confeſſoris.* *(Additur Marcelli. Leguntii.)*

MARCHIAN. Hoc die, poſuit quæ nos cum Uſuardo referemus xx, *Apud Tirum* &c. *(MM. Tyrior.)*

PULSAN. Textui puro poſt Gabinium interjicit: *Eodem die apud Beneventum civitatem, natalis beati Barbati epiſcopi & confeſſoris.* *(Barbati.)*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. *In Africa, ſanctorum Publii, Juliani & Marcelli.* *(Marcelli.)*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt *martyris*, inſerunt: *Patris beatæ Suſannæ, & fratris beati Gaii Papæ.* &c. *In Africa, ſanctorum Publii Juliani & Marcelli. Treveris, ſancti Leguntii epiſcopi & confeſſoris.* *(Leguntii.)*

CENTULEN. Inſerit, *patris beatiſſimæ Suſannæ*, ut plures alii ex Adone.

BRUXELLEN. Omnia habet quæ codices mediæ notæ, & præterea in fine ſubjicit: *Alibi, ſancti Pantaleonis martyris.* Vide Prætermiſſos. De eo agetur XXVII Julii. *(Pantaleonis.)*

HAGENDYEN. Ceteris amplior, poſt *Gaii Papæ*, adjungit: *atque conſanguinei Diocletiani imperatoris. Hic quia filiam ejus* [ſuam] *Suſannam noluit dare in conjugem homini pagano, filio Diocletiani, Maximo, à Diocletiano diu in vinculis* &c. *In Africa, ſanctorum Publii* &c. *(De Gabinio.)*

ut ſupra. *In civitate Treveri, ſancti Leguntii epiſcopi & confeſſoris. Hic tranſlatus eſt in Scafuſan.* Quem locum hic indigitet neſcio, niſi forte ex affinitate nominis, conjiciatur Scaphuſia Helvetiorum. Sed de hac tranſlatione nihil apud alios invenio. De duobus an uno ſolum Leguntio aliiſque huc ſpectantibus, videantur Acta, hoc & priori die. *(Leguntii.)*

AQUICINCT. Etiam habet hac die, ut Marchianenſis, quæ ponenda ſunt die ſequenti.

VATICAN. Quod olim fuit Beneventanum; num. 5949. Primo loco: *Beneventi, ſancti Barbati epiſcopi & confeſſoris.* Ita Italici codices. *(Barbati.)*

STROZZ. & MEDIC. *Item ſanctæ Suſannæ virginis. Item ſancti Barbati archiepiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Euſtachii patriarchæ eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.* *(Euſtachii. C.Politan.)*

CODEX ABDINGHOFFENSIS: *Treveris, ſancti Leontii epiſcopi & confeſſoris.* Idem eſt qui *Leguntius* ſupra. Mancum eſt codicis illius fragmentū.

EDITIO LUBEC-COL. Convenit cum codicibus mediæ notæ.

BELIN. In Gabinio purus, ſubdit cum pleriſque: *In Africa, Publii, Juliani & Marcelli. Eodem die, ſancti Euſtachii patriarchæ eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.* Vide Prætermiſſos. *(Euſtachii.)*

GREVEN. Etiam addit *Marcellum* cum Molano, ut ſupra dixi. Auctarium vero ita incipit: *Præfatus Gabinus fuit pater ſanctæ Suſannæ virginis & martyris, de qua infra* III *Idus Auguſti. Frater vero ſancti Gaii Papæ.* Vide Obſervationem. *Eodem die Treveris, ſancti Leguntii epiſcopi & confeſſoris. Item Juliani martyris. Item Marubii. Decentii confeſſoris.* De hoc vide Prætermiſſos, duo alii ex Hieronymian. ſumpti videntur; hic & alibi paſſim incurioſe congeſti. *(Leguntii. Juliani. Marubii. Decentii.)*

Mo-

Bonifacii Lauſanenſis.

Molan. Diximus ſupra de Marcello textui ſuperaddito. *Eodem die, ſancti Euſtachii* &c. ut Belinus. *Treveris, ſancti Leguntii* &c. Tum minori charactere: *Obiit Bonifacius Lauſanenſis epiſcopus in Burgundia. Hic Bruxellæ natus, & in Camera monaſterio Ciſtercienſis ordinis, juxta idem oppidum, quievit anno* MCCLX, *in vita & poſt mortem miraculis clarus.* In poſterioribus editionibus pro *Euſtachii*, ſcribit *Euſtathii*, eique & Leguntio ſuperaddit: *Civitate Benevento, ſancti Barbati epiſcopi & confeſſoris.* Exinde, literis minutioribus: *Item ſancti & glorioſi admirabilium operum effectoris, patris Auxibii, archiepiſcopi Solienſis, qui fuit diſcipulus ſancti benedictique Apoſtoli & Evangeliſtæ Marci. Eodem die obiit Bonifacius* &c. ut ſupra, præter ultima verba, *anno* MCCLX, *in vita & poſt mortem miraculis clarus.* Auxibii.

X *Kal.* *Die* 20.

Martyrum Tyriorum.

APud Tyrum civitatem, beatorum martyrum, quorum numerum ſolius Dei, ſcientia colligit. Qui jubente Diocletiano, multis tormentorum ſuppliciis ſibi invicem ſuccedentibus occiſi ſunt. Primò quidem flagris per omne corpus dilaniati, dehinc diverſis beſtiarum generibus traditi, ſed ab his divinæ virtute cuſtoditi, poſt addita feritate ignis & ferri, martyrium conſummarunt. Horum glorioſam multitudinem incitabant ad victoriam Tyrannio & Silvanus, ſed & Peleus atque Linus epiſcopi, Zenobius quoque presbiter, qui felici agone unà cum eis martyrii palmam adeptus eſt. In Cypro inſula, ſanctorum Potamii & Nemeſii. Alemannia, ſancti Galli presbiteri & confeſſoris.

Potamii & Nemeſii. Galli.

Sic pure habent *Praten. Herenien. Antverp-maj. Belini editio altera, Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Incitabat* pro *incitabant* male ſcribit Molan. Non unus hujuſmodi error in Belino; nempe *Tyrannius* pro *Tyrannio*; *Pelagius* pro *Peleus*; *epiſcopus*, pro *epiſcopi*. Legendum eſſet *Nilus* ut habetur in Adone atque in Euſebio, imo & in ipſo Uſuardo XIX Septembris, ſed hîc errantes codices ſequi cogimur. *Cipro* habent Praten. & Greven.; melius alii ut in textu. Rurſus Greven. & Molan. *Pothamii*, præfero ceteros. Belin. omiſit in fine titulum *presbyteri*. Turpioribus ſphalmatis fædatur codex Antverp-maj. in quo deſunt verba, *quorum numerum*: male legitur, *tormentis tormentorum ſuppliciis*; item, *poſt additi feritatem ignis ferro.* Poſt *Alemannia*, habetur, *Secundi ſancti Galli*, forte quod paginas vacuas supplentis imperitia *Secundinum* diei ſequentis huc intruſerit. Pratenſem codicem hîc inter puros connumero, quod in noſtro apographo textus integer & ipſa etiam annuntiatio ſancti Galli aperte exprimatur, quidquid mihi ſignificarit Caſtellanus, eam nec XX Februarii, nec XVI Octobris, in ipſo prætenſo autographo reperiri.

Martyrum Tyriorum.

OBSERVATIO. De prima martyrum turma vel manipulo, ex ſæpe citato & ſolito ſuo auctore Rufini Euſebio, ita inter Martyrologos primus ſcripſit Romani parvi compilator: *Apud Tyrum, martyrum, quorum numerum Dei ſcientia ſola colligit, quos Veturius magiſter militiæ, jubente Diocletiano, diverſis tormentis occidit.* Veturius ille, aut ex Euſebii Chronico, aut ex neſcio quibus Actis, quæ intercidiſſe opinatur Bollandus, hîc adjectus eſt. Breviorem periodum multis amplfavit Ado, ex laudati Scriptoris lib. 8 cap. 7 magnam elogii ſui partem deſcribens, veram quidem & ſinceram quouſque Rufinum hîc ſequitur, ſed in aliis cum ejuſdem cap. 14 confuſam, dum adduntur incitatores epiſcopi, quorum pleroſque conſtat ad alia ferme loca, certe ad alia tempora pertinere, quin & alio mortis genere agonem compleviſſe, ut patebit ex XIX Septembris & XXIX Octobris, ubi de aliquibus ſeorſim agemus. Interim ex Adone derivata ſunt, quæ Uſuardus & Notkerus; atque ex his recentiores Martyrologi acceperunt, ſervata confuſione, quam in Actis antiquitus interpolatis repertam Bollandus exiſtimat. Præterea martyrum Tyriorum numerum ignoravit Ado, utpote quem nec Rufinus ipſe expreſſit, in Euſebio Valeſii parentheſi incluſum, & ad *ſolos quinque* contractum, qui ex phraſi Ramani parvi ad plurimos, quos nempe *ſola Dei ſcientia colligit*, extendi videtur. Vide Bollandi, commentarium hiſtoricum, in quo epiſcopis illis & aliis proprii dies aſſignantur, ut ſupra indicare cœpimus. Bollandum ſecuti ſunt Tillemontius tomo 5 pag. 440 & Caſtellanus pag. 696 & 697. De Tyriis hiſce martyribus, in Hieronymianis apographis, Beda, Floro, Rabano, & Wandelberto nihil legitur. Scio, Molanum metrico

iſti Martyrologo hæc adſcribere voluiſſe : *Mox decimus laudem recolit famamque coronat , multorum Tyri fuſo qui ſanguine clarent* : at hujus ſupplementum merito reſpuendum cenſuit Bollandus , unicum Wandelberti verſiculum ſic terminans : *Mox decimus laudem recolit famamque Coronæ* : de qua Martyre cum *Victore* conjuncta , vide hoc die Hieronymiana , Rabanum , Notkerum & Henſchenium in commentario plura dubia explicantem.

Potamii. & Nemeſii. *Potamius* & *Nemeſius* ex puriori aliquo Hieronymiano apographo accepti ſunt , ſed ſejuncti à *Dydimo* , quem Rabanus & Notkerus aliis rectè ſociaverunt. *Potamiæ , Potaminæ , Miſis , Nemeſis* & *Nemerſi* & ſimilia , ſcribarum oſcitantiæ tribuenda videntur. Certe *Potamiam* vel *Pantamiam* inde effictam putamus , quæ in Auctariis ſæpius recurret, *Caio* & *Victori* perperam ſubjuncta. Sintne porro alii Potamii & Nemeſii ſocii , ut ex Corbeienſi codice erui videtur , incertum eſt. *Galli.* *Sanctum Gallum abbatem* nominavit Ado , *miræ ſanctitatis virum , diſcipulum ſancti Columbani abbatis* ; Noſter *presbyterum & confeſſorem* : uterque hoc ipſo die ; tametſi natalem ejus referat Notkerus XVI Octobris, quo cum Bollandus remiſit ; die vero ſequenti ejuſdem tranſlationem. Cur hac die ab Adone celebretur, non equidem perſpicio , niſi forte de alia tranſlatione aut elevatione agatur. Minus etiam video, qua ratione Baronius præfatos Martyrologos citare potuerit pro XVI Octobris , ubi *Gallus* à Moſandro aſteriſco notatur , à Roſweydo in appendicem rejicitur. Forte à Ms. aliquo Adone deceptus fuerit, certe Uſuardus, ſaltem purus, eo die de nullo ſancto Gallo meminit, niſi hic Belini textum Baronius pro Uſuardino acceperit.

AUCTARIA.

MARCHIAN. Hodie ponit , quæ ad diem ſequentem pertinent , omiſſo ſolum nomine *Servuli*.

Eleutherii Tornac. ep. TORNACEN. Incipit à proprio loci : *In Tornaco civitate , reſtitutio ſancti Eleutherii epiſcopi & confeſſoris*. Vide Acta. Dehinc laterculum exhibet incompletum , integro folio ex codice avulſo, ſic ut tantum integer ſit IV Kal. Martii ſeu XXVI hujus. De majori lacuna agemus IX Auguſti.

Caii. ROSWEYD. Prima annuntiatio eſt : *Romæ, depoſitio Gaii epiſcopi*. Sumitur ex Hieronymianis ; à Noſtro ponitur XXII Aprilis. Sequitur : *In Cipro inſula* &c. Deinde de Tyriis , ſatis pure. De Gallo , nihil.

PULSAN. Ferme purus eſſet , niſi deficeret in ultima annuntiatione de S. Gallo.

Eucherii. AQUICINCT. Turbato ordine , hic habet quæ ad ſequentem diem referenda ſunt ; & poſt *viginti* , in fine addit : *In Haſbania apud S. Trudonem , depoſitio ſancti Eucherii confeſſoris , Aurelianenſis epiſcopi , qui à Carolo Martello in exilium miſſus , ibidem in Chriſto quievit.*

VICTORIN. Ultimam ſic format : *In Alemannia , ſancti Galli epiſcopi & confeſſoris.*

Gaii & ſoc. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Omittunt *S. Galli* memoriam , ejus loco ſubſtituentes : *Romæ , ſanctorum Gaii , Victoris & Pantamiæ*. Secundus codex ſcribit , *Pantaniæ* : at quomodocumque inflectatur, non alia ſtatui poteſt à ſancto *Potamio* , ut ſupra diximus. Cum citatis codicibus conveniunt BIGOTIAN. ſignatus P 5 , & D. DU CHEVAL , ſignatus B. Nuſquam recta illorum trium connexio. Jam diximus primum ſpectare ad XXII Aprilis : ultimum nomen probabiliſſimè fictitium eſt : ex apographis Hieronymianis *Victor* cum *Corona* copulandus eſt, qui hoc die in Actis referuntur.

Eucherii. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Secundo loco ponunt : *Romæ, ſanctorum Gaii , Victoris & Pantamiæ*. Tum de Potamio & Nemeſio, pure Denique : *Eodem die , ſancti Eucherii Aurelianenſis epiſcopi & confeſſoris , qui pro fide Chriſti exilio relegatus , cum ſancto Trudone honorificè quieſcit.* Deeſt in omnibus ultima annuntiatio.

Juliani & al. Alexand. CENTULEN. Diverſum habet à reliquis exordium : *Alexandriæ , ſanctorum martyrum , Juliani , Euni , Macharii , Epimachi , Alexandri , Metrani , Apolloniæ , Ammonariæ , Chorintæ , & cum aliis decem.* Ita fere etiam editio Lubeco-Col. infra. Ceterum proprii horum martyrum natales dies videndi in catalogo Prætermiſſorum hac die. Tyriorum elogium mutilat , Potamium & Nemeſium omittens. *In Alemannia , ſancti Galli abbatis.*

Eleutherii PP. & mart. BRUXELLEN. In martyribus Tyriis non nihil luxuriat , ſed quæ textum excedunt , deſcribi non merentur. Secundo loco ita habet : *Romæ , natale ſancti Eleutherii Papæ & martyris, à quo Lucius rex Britanniæ per epiſtolam ſe fieri Chriſtianum poſtulavit. Et miſit Papa duos viros religioſos , qui regem cum populo baptizarunt. Et tandem ipſe Papa martyrio coronatur.* In Prætermiſſis remittitur ad XXVI Maii. *Gaii & ſoc.* *Eodem die Romæ, ſanctorum Gaii , Victoris & Panthamiæ. In Cypro inſula* &c. *Eucherii.* *Item ſancti Eucherii Aurelianenſis epiſcopi & confeſſoris : qui pro fide Chriſti exilio relegatus , in Haſbania , cum ſancto Trudone honorifice quieſcit.*

Eleutherii. Torn. ep. HAGENOYEN. In martyribus Tyriis fere purus , ſecundo loco habet : *Eodem die , Eucherii , Aurelianenſis* &c. ut codices mediæ notæ, ſupra. Sequitur de Potamio &c. Deinde de Caio &c. In fine : *Apud Tornatum , beati Eleutherii epiſcopi & confeſſoris.*

Eucherii. MUNERAT. Textui puro ſubnectit ſequentia: *Aureliants, ſancti Elutherii* [vult dicere *Eucherii*] *epiſcopi & confeſſoris , qui pro fide Chriſti exilio relegatus , cum ſancto Trudone honorifice quieſcit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Apud Tyrum , plurimorum martyrum , qui ad exhortationem Silvani cum ſuis paſſi ſunt. Eleuterii epiſcopi & martyris. Eucherii epiſcopi Aurelianenſis.*

BELIN. In prima ſua editione omiſit annuntiationem ſancti Galli.

Caii & ſoc. EDITIO LUBECO-COL. In martyribus Tyriis nonnihil interpolata , ſecundo loco babet : *Romæ , ſanctorum Caii , Victoris & Pantamiæ martyrum.*

Digitized by Google

rum. Sequitur de Potamio & Nemeſio. *Eodem die, ſancti Eucherii Aurelianenſis epiſcopi* &c. *Alexandr. martyrum.* *Alexandriæ, paſſio ſanctorum martyrum Juliani, Eunii, Macharii & Epimachi, Alexandri & Metranis, Apolloniæ & Ammonariæ ac Corinthæ cum aliis decem, ſub Decio imperatore.* De his ſuperius egimus ex Centulenſi.

GREVEN *Romæ, Caii, Victoris & Pantamiæ martyrum.* *Caii & ſoc.* *Aurelianis, ſancti Elontherii* [lege *Eucherii.* *Eucherii*] *epiſcopi & confeſſoris, qui pro fide Chriſti exilio relegatus, cum ſancto Trudone honorifice quieſcit.* *Juliani & Eunii.* *Juliani & Eunii, miniſtri ſui, martyrum, quos Ado & Uſuardus* III *Kal. Martii ponunt.* *Coronæ.* *Corona martyris & aliorum.* Iſta Victori & ſociis xx, in Actis jungitur, melius quam Victor Caio & Pantamiæ. *Euſtochii. Humbergæ. Didimi.* *Euſtochii virginis. Humberga commiſſa.* Vide Prætermiſſos. *Didimi martyris* Potamio & Nemeſio conjungendi.

MOLAN. De Gallo ſubdit, quæ ſuperius ex *De Gallo.* Adone notavimus: *abbatis, miræ ſanctitatis viri, diſcipuli ſancti Columbani abbatis. In Sarchinio, De Eucherio.* *monaſterio ſancti Trudonis, depoſitio beati Eucherii, qui Aurelianenſium epiſcopus, a Carolo exilio eſt relegatus: quod tamen eum pro juſtitia fuiſſe perpeſſum crebra miracula, quæ per ejus ſacra merita, divina fieri concedit clementia, ſunt indicio.* In aliis editionibus omittitur *Gallus.* Auctarium incipit: *Tornaco civitate, depoſitio ſancti Eleutherii, epiſcopi* *Eleutherii.* *& confeſſoris eccleſiæ ejuſdem. In Sarchinio* &c. *Die* *Tornac. ep.* *vigeſima, ſancti patris Leonis epiſcopi Cataniæ in* *Leonis.* *Sicilia.* Subditur charactere minori: *Apud Perſidem, ſancti Sadoth epiſcopi, & cætorum viginti octo,* *Sadoth.* *qui cum eo ſubiere martyrium, in ſecundo anno perſecutionis Saporis.* Egregii hujus antiſtitis & ſociorum Acta, & gravia & ſincera ſunt; à Ruinartio ex opere noſtro reproducta à pag. 642.

IX *Kal.* *Die* 21.

Siculorum Mart. LXXIX. *Veroli & aliorum.* APud Siciliam, ſanctorum martyrum ſeptuaginta novem, qui ſub Diocletiano per diverſa tormenta confeſſionis ſuæ coronam à Chriſto ſibi paratam percipere meruerunt. In Africa civitate Adrumeto, ſanctorum Veroli, Secundini, Servuli & aliorum viginti.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Lovan. Leyden-Belg.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

VARIA LECTIO. Lovanien. in eo à ceteris differt, quod legat, *per diverſa tormentorum genera.* Sic Belin. pro, *confeſſionis ſuæ coronam*, poſuit, *in confeſſione ſua coronam. A Chriſto ſibi præparatam* ſcribunt Herinien. Pulſanen. Munerat. Belin. Antverp-max. & Lovanien.: textus Adoni conformis eſt. Antverp-maj. & *paratam* & *præparatam* omiſit. Belin. in prima editione legit *Secundi* pro *Secundini*, ſed hoc in altera correctum eſt. *Neroli* in Max-Lubec. ex iis erroribus eſt, quibus ea editio paſſim redundat: ſic in Antverp-maj. *Veteli.* Certe *Veroli* ſcribunt codices noſtri omnes, non *Veruli* ut recentiores cum hodierno Romano.

Mart. LXXIX. OBSERVATIO. En denuo coronam anonymorum Martyrum, de qua ſilent Hieronymiana apographa, Beda & reliqui Martyrologi, die præcedenti citati; eam vero memorant Martyrologi illi, qui in ſerie noſtra ſunt, præeunte Romano parvo his verbis: *In Sicilia, Martyrum* LXXIX, *ſub Diocletiano diverſis tormentis paſſorum.* Proximus huic Ado idem dicit nonnihil paraphraſticè, eo nimirum modo, qui ex ipſo acceptus, in textu noſtro exprimitur. Eumdem deſcripſit Notkerus. Quod in editione Caniſii pro ſeptuaginta novem, legatur *ſeptuaginta quatuor*, inde factum arbitror, quod librarius litteras numerales non recte diſtinxerit, facili mutatione LXXIV pro LXXIX. Habes hîc ipſiſſimum fontem, ex quo hauſere ceteri Martyrologi magnò numero ab Henſchenio & operosè enumerati; non ita Galeſinius & Ferrarius, qui pluſculum genio indulſiſſe videntur, hic dum *Cæſarauguſtæ* eos martyres tribuit, ille dum *crucis ſupplicium* paſſos, gratis commemorat. Ne pluribus morer, probabilius eſt *Syracuſis* adſcribendos: de certamine autem fruſtra alibi plus quæſiveris, quam quod à Romano parvo expreſſum eſt. Nec recte à Galeſinio citatur Wandelbertus, apud quem nullum eorum invenies, qui in hodierno textu celebrantur.

Circa Adrumetinos, tria expendit laudatus Henſchenius in Sylloge hiſtorica: *Quæ* *Veroli & ſoc.* *ſcilicet fuerit conſtituta hiſce athletis palæſtra victoriæ? Quot ii fuerint, quæque eorum nomina? Quo potiſſimum floruerint tempore, ſeu quanam perſecutione cæſi?* Atque hæc etiam ex Martyrologiis plurimis ſolitâ diligentiâ eruderare conatur. Rem ad principia revocare neceſſe eſt, recurrendo ad Hieronymiana, ex quibus tota illa cohors, pro majori parte anonyma, deſumpta primum fuit, tum à Rabano, tum à Noſtro, tum à Notkero, à ſingulis diverſimode, unde & in recentioribus orta varietas. Ut de ſolo Uſuardo agamus, recte ex Hieronymianis *Adrumeti* collocantur: in numero & nominibus, nec præfata apographa, nec Rabanus & Notkerus inter ſe, nec cum Noſtro conveniunt. Putat Caſtellanus

ſtellanus, numerum ſatis exacte ab Uſuardo ex primis fontibus determinatum; mihi non lubet quidquam ſuperaddere Henſchenii & Florentinii notationibus. De perſecutionis aut cædis tempore, nihil ab antiquioribus traditum. Suſpicor, Galeſinium, Martyrologii Romani reformatores induxiſſe, ad deſignandam *perſecutionem Wandalicam*, contra codicum Uſuardinorum & ipſius Belini ſilentium. Quodnam vetus Ms. in notis appellet Baronius, neſcio: ſi S. Cyriaci Martyrologium indigitet, virum eminentiſſimum memoria lapſum, fateri oportet. Quæ Petrus in Catalogo refert lib. 11 ſub finem num. 75, ex Uſuardo accepta videntur.

AUCTARIA.

Conſecrat. altaris. IN PRATENSI noſtro ad marginem legitur: *Apud monaſterium ſancti Germani, conſecratio altaris in honore beatorum martyrum Joannis & Pauli, & ſancti Blaſii, nec non ſanctorum confeſſorum Benedicti, Lupi & Egidii. Item, conſecratio altaris in honore ſanctorum Innocentium & ſanctarum virginum Columbæ, Margaritæ, Catharinæ.*

MARCHIAN. Hæret adhuc in perturbatione, hic ponens, quæ Uſuardus habet XXIII, pauculis etiam mutatis, quæ ibi reſtituentur.

ULTRAJ. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Textui puro ſuperaddunt: *Methis civitate, natale ſancti Felicis epiſcopi & confeſſoris, qui ſedit annos quadraginta duos & menſes ſex.*

ROSWEYD. In textu ſatis purus, poſt, *virgini*, de ſuo adjicit: *Qui jubente Diocletiano per diverſa tormenta occiſi ſunt.*

CENTOLEN. Pro *ſeptuaginta novem*, ſcribit, *ſeptuaginta octo.*

BRUXELLEN. Textum fere purum refert;
Felicis. addit autem: *Mettis, ſancti Felicis epiſcopi & confeſſoris, qui ſedit* &c. Tum: *Apud Laudenen,*
Pippini. *Brabantiæ civitatem grandem, depoſitio Pippini ducis, patris ſanctarum Begghæ & Gertrudis. Qui Major regiæ domus & regni gubernator exiſtens, præſtabat tam in bellis fortitudine, quam juſtitia in pace. Erat enim erga Regem fidei ſervantiſſimus, & erga populum tenaciſſimus æquitatis, & in diſceptanda utrorumque cauſa, firmiſſimo animi judicio perſiſtens. Nec munera populi ad ſubvertendum jus regium, nec gratiam regis, ad obruendam populi juſtitiam attendebat. Hic apud Nivellam cum filia ſua Gertrude quieſcit.*

HAGENOYEN. Secundo loco interjicit: *Denallis* [vox mutila eſt, vult dicere *in Grandi-*
Germani. *valla*] *ſancti Germani abbatis & martyris. Romæ,*
Syricii PP. *Syricii Papæ. In Africa, civitate Adrumeto, ſanc-*
Adrumetinorum MM. *torum martyrum Ferreoli, Secundiæ, Servuli & ſociorum ſuorum viginti. In Quedelenburg, ter-*
Coronæ. *ritorio Halverſtadenſis diœceſis, ſancta Corona inter arbores ſciſſa. Ipſo die in civitate Metis, depoſitio*
Felicis. *ſancti Felicis epiſcopi & confeſſoris, qui feliciter ibi ſedit annis* XLII *& menſibus* VI, *regens populum ſibi commiſſum verbo & exemplo.* Syricius & Corona hac die ne inter Prætermiſſos quidem in Actis memorantur.

AQUICINCT. Convenit cum Marchianenſi in tranſpoſitione dierum.

VICTORIN. Legit *Secundiani* pro *Secundini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Habet in fine, *Bertulphi confeſſoris.* De eo in Actis V hujus. *Bertulphi.*

ALTEMPS. *In pago Meldicenſi, ſancta Dercangota, vel Deſcangota virginis.* Ea Bollando *Dercangotæ* ignota fuit An & quæ fuerit in Supplemento examinabitur, niſi forte eadem ſit, quæ XXIII Februarii in Actis vocatur *Earcongota.*

STROZZ. & MEDIC. *Apud civitatem Ravennam, ſancti Maximiani archiepiſcopi & confeſſoris.* Dif- *Maximiani.* fertur in Actis ad diem ſequentem.

EDITIO LUBECO-COL. Per omnia ſimilis eſt codicibus mediæ notæ.

GREVEN. *Hilarii Papæ & martyris.* Non fuit *Hilarii PP.* Hilarus Papa, martyr, nec ad hunc diem, ſed ad X Septembris ſpectat. *Item Syrici, Satur-* *Syrici & ſoc.* *nini, Fortunati, Jocundi epiſcopi, Victorini, Petri.* Sunt hi omnes ex numero martyrum Adrumetinorum, ſi duos poſtremos excipias. Ubi autem invenerit Grevenus, *Jocundum* fuiſſe *epiſcopum*, neſcio. *Metis, ſancti Felicis epiſcopi &* *Felicis.* *confeſſoris, qui ſedit annis quadraginta duobus &* *Bertulphi.* *menſibus ſex. Bertulphi confeſſoris. Serenæ marty-* *Serenæ.* *ris. Eleutherii epiſcopi. Romæ, Symmachi Papæ &* *Eleutherii.* *confeſſoris.* De quatuor ultimis, vide indicem *Symmachi.* Prætermiſſorum.

MOLAN. *Methis civitate* &c. *Et depoſitio Eleutherii epiſcopi.* Tum litteris minutioribus: *Tornacenſis, in cathedrali eccleſia quieſcentis. In Galliis, Vitalinæ virginis ſanctiſſimæ.* Deinde: *Li-* *Vitalinæ.* *ber anniverſariorum apud Canonicas Nivellæ: Vi-* *Vigiliæ* *giliæ diſperſæ ſancti Pipini.* Quid ſint *Vigiliæ di-* *diſperſæ* *ſperſæ*, neque in hac, neque in aliis editionibus *S. Pippini.* explicatum invenio. Porro in his præterea additur: *Die vigeſima prima, ſancti patris Timo-* *Timothei.* *thei, qui fuit in Symbolis. Mediolani, feſtum ſancti Ambroſii, pro victoria, ipſo invocato, adepta ad* *de Ambroſio.* *Parabiagum, anno Domini milleſimo treceneſimo trigeſimo octavo.* Vide de hoc qualicumque feſto, inter Prætermiſſos. Sequitur denuo minori charactere: *Eodem die, obitus ſancti Pipini, & vigiliæ diſperſæ ſancti Pipini, cujus corpus Nivellæ quieſcit in tumba portatili, & circumfertur in Litaniis, ſicut & Iduberga, & nutricis ſanctæ Gertrudis.* Vide Bollandum hoc die pag. 259.

VIII *Kal.* *Die* 22.

Cathedra Antiochen. APud Antiochiam, Cathedræ ſancti Petri. Eodem die, beati Papiæ
Papiæ. Hierapolitanæ civitatis epiſcopi, qui Joannis Apoſtoli auditor, Policarpi autem condiſcipulus & ſodalis fuit. Item, ſancti Ari-
Ariſtionis. ſtionis, qui fuit unus de ſeptuaginta duobus Chriſti diſcipulis. Alexan-
Abilii. driæ, ſancti Abilii epiſcopi, qui poſt beatum Marcum ſecundus epiſcopus, tredecim annos ſacerdotium virtute conſpicuus miniſtravit.

Ex *Praten. Herimen. Antv-maj. Roſweyd. Pulſan. Antv. Max-Lubec. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Pulſanen. & Belinus ſcribunt; *Petri Apoſtoli*; textus ex Beda, Rom. parvo & Adone purus eſt. Non ſolus Belinus, ſed codices omnes ſcribunt *beati Papiæ*, ut proinde mirer, id in Belino ſcrupuli Caſtellanum obſervaſſe pag. 709 in fine. Recte hic etiam legitur, *Hierapolitanæ*, male Hennien. *Jerapolinæ*; Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Greven. & Roſweyd. *Jérapolitana*; Belin. *Hierapolytanæ*; Antverp-maj. *Terapolitana.* Hic idem codex pro *condiſcipulus*, ſcripſit, *diſcipulus*: Roſweyd. pro *ſodalis fuit*, repetiit *auditor fuit.* Praten. & plerique alii codices habent *Policarpi*, de quo aliàs ſatis dictum eſt. Pulſanen. qui Petro *Apoſtoli* titulum adjecerat, Joanni ſubtraxit, & poſt *Polycarpi* omiſit *autem.* Sic Belin. in altera editione, pro *auditor* ſcripſit *adjutor.* Roſweyd. pro LXXII, habet LXX. Rurſus Belin. in prima editione poſuit *Abili*, pejus Pulſan. *Babbilii.* Roſweyd. pro XIII legit XII. *Annos* vel *annis* perinde eſt. Molan. in prima editione omiſit *Sacerdotium*, reſtituit in poſterioribus. Antverp. Max-Lubec. & Belin. pro *virtute conſpicuus*, legunt, *vita conſpicuus*: Pulſanen. autem vocem interſerit, ſic habens: *fideliter adminiſtravit.* In Roſweyd. deeſt *virtute.*

O*BSERVATIO.* Vetuſtiſſimum Kalendarium, quod ab editore paſſim Bucherianum vocamus, ita hoc die enuntiat: *Natale Petri de Cathedra*; quod eſt *celebritas*, *feſtivitas*, ſeu *ſolennitas* Cathedræ, ut explicat Florentinius hîc & pluribus Caſtellanus, ubi de voce *Natalis* ad VI Januarii pag. 100. Conſonat Gregorii Sacramentarium ſimpliciter legens: *Cathedra ſancti Petri.* Hactenus indefinitè, ut utrum de *Antiochena Cathedra*, an de *Romana* ſermo ſit, diſcernere omnino non liceat, quemadmodum dicere cœpimus XVIII Januarii, & ſatis appoſite ex Menardo & Pamelio opinatur Joannes Fronto ad Kalendarium pag. 28. Vide Menardum ipſum in notis ad Sacramentarium Gregorii pag. 46 & 47. Aliter loquuntur Hieronymiana apographa, inter quæ Epternacenſe breviſſime: *Cathedra Petri in Antiochia*; Lucenſe: *Natalis ſancti Petri Apoſtoli Cathedra, quam reſedit apud Antiochiam*; paulo aliter Corbeienſe: *Natalis Cathedra ſancti Petri Apoſtoli, qua ſedit apud Antiochiam*; vulgatum ab Acherio, ſimplicius: *Cathedra ſancti Petri, qua* &c. Omnia certe eò conſpirant, ut diverſum hoc feſtum à Romana Cathedra ſtatuant. In eam ſententiam eunt ſequentes Martyrologi omnes Romanum parvum, Beda, Rabanus, Ado, Uſuardus, Notkerus, quorum eadem verba ſunt, quæ in textu noſtro recitantur; nam Rabani & Notkeri breviſſima additamenta, nihil prorſus de totius rei integritate imminuunt. Cetera, quæ pluribus diſſertationibus pridem obnoxia diximus, inquirat curioſus lector in hodierno Bollandi commentario & in Florentinii notatione, ubi Belethi verba de feſto *B. Petri Epularum* à Bollando relata, aliaque eò ſpectantia accuratius expenduntur. Plura diſcuſſa ſunt XXIX Junii comment. præv. § 5 à pag. 407, & inter Analecta § 12 & 13 à pag. 456, quibus junge Caſtellani notam à pag. 706. Laudatis Martyrographis plane concinit vincta numeris Wandelberti expoſitio: *Cathedra Antiochena.*

Octavoque Petri Cathedra & doctrina coruſcat,
Urbs læta Antiochi quo primum præſule vernat.

Papia nomen in nullis Martyrologiis Viennenſi antiquioribus conſignatum eſt; ſed ab eo poſitum propter affinitatem cum nomine *Papa*, ut non ſatis apte conjectat Caſtellanus, vix cuiquam probatum iri exiſtimo. Ceterum Ado Papiam, *ſancti Joannis Apoſtoli auditorem* diſertiſſime appellat; atque ex eo ferme verbatim Notkerus; Noſter, limatâ nonnihil Adoniana phraſi, ſingularem præterea cum Polycarpo neceſſitudinem commemoravit. Scrupulo laboraſſe videtur Baronius, dum *Joannem ſeniorem* ſeu πρεσβύτερον Euangeliſtæ ſubſtituit, ut doctè oſtendit Henſchenius & ex eo Caſtellanus à pag. 708, nec non Tillemontius tomo 2 à pag. 296, apud quos & eruditos alios recentiores non multa invenies, quæ in Supplemento locum habere debeant. Prima *Ariſtionis* memoria à Romano parvo conſecrata eſt, non hoc die ſed XVII Octobris: *Et Ariſtionis, qui fuit unus de LXX Chriſti diſcipulis.* Hæc eadem verba ibi refert Ado, forte immemor ſe hoc die, opinor occaſione ſancti Papiæ, de Ariſtione egiſſe. Ea ſola inter utrumque textum diſparitas eſt, quod hîc ſcripſerit Ado, *qui fuit unus de LXXII*, quam plane phraſim ex ipſo ſervant Uſuardus & Notkerus, hoc ſolo die Sanctum celebrantes. Pauca, quæ de Ariſtione memorari poſſunt, ex Euſebio aut aliis brevi commentario complexus eſt Bollandus, nec plura reperit Tillemontius, eum cum Papia conjungens. *Papia.* *Ariſtionis.*

Abilius, aliàs *Avilius*, *Melius*, *Milius* vel *Melianus* Alexandrinus Patriarcha, veroſimilius XXIX Auguſti vita functus eſt, ut in Tractatu noſtro Chronologico contra Tillemontium ſtatuimus num. 71. Neque à definito ibi calculo, ex Martyrologiorum auctoritate recedendum putamus, cum Abilius à Romano parvo hoc die primùm in ipſa relatus ſit, pro mero, ut ſæpius ejus auctor ſolet, arbitrio. Sic legit: *Alexandriæ, Abilii epiſcopi.* *Abilii.*

 Ordi-

Ordinem & tempus reginimis adjecit Ado, Uſuardus huic voces duas, *virtute conſpicuus*; Notkerus purè Adonianus eſt. In Adone ultimo loco ponitur *Paſchaſius* Viennenſis *admiranda ſanctitatis*; ſed hic cum pluribus aliis, ipſius Adonis deceſſoribus, ab Uſuardo prætermittitur, in nonnullis codicibus auctioribus adſcriptus, ut mox videbitur.

AUCTARIA.

Conſecrat. altaris. PRATEN. Adjicit hîc aliquis alteram altaris conſecrationem monaſterii illius ſancti Germani propriam, his verbis: *Eodem die, conſecratio altaris in honore beatorum martyrum Euſtachii ſociorumque ejus & ſancti confeſſoris Chriſti Medardi.*

MARCHIAN. Fere purus eſt, ſed excluditur, quia ſequenti die adhuc exerrat.

TORNACEN. Vacat, ut ſupra dictum eſt.

De Petri Cathedra. ANTVERP-MAX, ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt *Petri apoſtoli*, ita proſequuntur: *Quomodo ab Antiochenſibus, pulſo Symone mago, qui eos ſeduxerat, ut ſibi crederent & Petrum lapidarent, ipſe Petrus ſuſceptus eſt & in Cathedra pontificali exaltatus.* Codices iidem omnes, excepto ALBERG., ex Adone in fine ſubdunt: *Vienna, ſancti Paſchaſii epiſcopi & confeſſoris, admiranda ſanctitatis viri.* *Paſchaſii.*

CENTULEN. *Apud Antiochiam, Cathedra ſancti Petri apoſtoli. Alexandria, ſancti Abilii epiſcopi, qui poſt beatum Marcum ſecundus, Alexandrinam eccleſiam rexit. Apud Ierapolim, beati Papia epiſcopi, diſcipuli Johannis Evangeliſta.* Ita hoc die, ſed XVII Maii eumdem Papiam repetit cum ipſiſſimo textus noſtri hodierni elogio. Si hunc codicem vidiſſet Caſtellanus, eum pag. 709 Adoni non oppoſuiſſet. *Ipſo die, beati Ariſtionis, antiqui Chriſti diſcipuli.*

De Petro. BRUXELLEN. De Cathedra Petri ait: *Qui poſt Aſcenſionem Chriſti, Cathedram Sacerdotalem in partibus Orientis tenuit annis quatuor, deinde venit Antiochiam, & pulſo Symone Mago, Cathedram pontificalem ſuſcepit, quam ibi tenuit per annos ſeptem. Quibus expletis, Petrus, ut Symonem Magum expugnaret, petiit Romam, & ibi annis viginti quinque, menſibus ſeptem, diebus octo, eccleſia Romana digne præfodit; nullumque poſtea habuit ſucceſſorem, qui tantum temporis in regimine ſummi Apoſtolatus expleret.* In Ariſtione, Papia & Abilio parum à puritate aberrat: *Paſchaſii.* dein ſubdit: *Vienna Gallia, ſancti Pacaſii* [Paſchaſii] *epiſcopi & confeſſoris, viri admiranda ſanctitatis. Et Tecla virginis.* *Tecla.*

HAGENOYEN. De Cathedra aliter loquitur: *In qua ſedit, laudabiliter regens & docens populum, doctrinam ſuam miraculis confirmando. Et hac Cathedra primo ſibi in eccleſia Antiochena erecta eſt, quando filium Theophili principis civitatis illius per quatuordecim annos defunctum, a mortuis ſuſcitavit. In qua ſede ſanctus Petrus ſedit ſeptem annis.* In Papia & Ariſtione fere purus eſt. *Alexandria, ſancti Abalii epiſcopi, qui poſt beatum Marcum ſecundus erat epiſcopus, tredecim annos. Secundus erat ſacerdos, omni virtute conſpicuus. Vienna, ſancti Paſchaſii epiſcopi & confeſſoris, admiranda ſanctitatis viri.* *Paſchaſii.*

AQUICINCT. Et hic convenit cum Marchianenſi.

CODEX. D. DU CHEVAL ſignatus C, qui fuit PP Franciſcanorum, in fine habet: *Natale ſancta Tecla virginis.* De hac vide indicem Prætermiſſorum; atque in fonte Rabanum & Notkerum. *Tecla.*

ALTEMPS. *Eodem die, natale ſancta Tecla virginis. Item Wenloe monaſterio, beatiſſima Mildburga virginis. Apud ſanctum Edmundum, beati Firmini confeſſoris, germani ſancta Ethedra virginis.* De Milburga agitur XXIII Februarii. De Firmino alia opus eſt diſquiſitione. *Mildburgæ.* *Firmini.*

STROZZ. & MEDIC. *Item Roma, ſancta Romana virginis.* Vide Acta die ſequenti, ubi de Romana Tudertina.

MUNERAT. Textui puro ſubnectit: *Vienna, ſancti Paſcaſii epiſcopi & confeſſoris, admiranda ſanctitatis viri.*

EDITIO LUBECO-COL. De Cathedra, eadem habet quæ codices mediæ notæ ſupra, in fine ſolum adjiciens: *In qua ſeptem annos explevit.* In fine etiam: *Vienna, ſancti Paſchaſii* &c.

GREVEN. *In Africa, Victorini, Palatini, Donati; Fortuna & aliorum* XXIX. Sumpti ſunt ex aliquo apographo Hieronym. *Roma Sirici Papa & martyris.* Vide in Prætermiſſis. *Dionyſia virginis & martyris.* Vide Prætermiſſos. *Vienna, Paſchaſii epiſcopi* &c. *Tecla, alias Teda virginis.* Vide ſupra. *Victorini. & aliorum. Sirici. Dionyſiæ.*

MOLAN. De Paſchaſio ut ſupra. *Tranſlatio corporis ſancti Gudwali archiepiſcopi.* Expreſſius in editionibus aliis: *Gandavi, tranſlatio corporis ſancti Gudwali archiepiſcopi.* Annua tranſlationis iſtius memoria agitur III Dec. natalis eſt VI Junii. *Gudwali. tranſlat.*

VII *Kal.* *Die* 23.

Sineri. APud Syrmium, beati Sineri monachi & martyris, qui jubente Maximiano imperatore tentus, cum ſe Chriſtianum eſſe confiteretur, capite cæſus eſt. *Mart. LXII* Item natalis ſaxaginta duorum, qui martyrii certamen in præfata urbe conſummantes, regna manſura perceperunt. *Polycarpi. pbr. & cf.* Ipſo die, ſancti Policarpi presbiteri & confeſſoris, qui cum beato Sebaſtiano plurimos ad Chriſti fidem convertit, atque ad martyrii gloriam exhorrando perduxit.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Roſweyd. Palſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA

V*ARIA LECTIO*. *Sirmium* in *Firmum* transformant Antverp. & Max-Lubec. Munerat. in *Smyrnam*; ut male ſcripſit Notkerus, alios in errorem inducens: nos *Syrmium* reliquimus, quod ita codices paſſim ſcribant: Roſweyd. male *Sirnium*. Variant iidem in *Sineri* nomine, pro quo Antverp. *Streneri*, Max-Lubec. *Siveri*, Munerat. *Sineti* enuntiant, Roſweyd. *Sereni*; Greven. & Molan. ex Adone *Syreni*. De eo plura in Obſervatione. *Duûm* pro *duorum* ſcribit ſolum apographum noſtrum Pratenſe, alii codices omnes ut in textu; addidit Pulſanen. *militum*, ſed & in eo ſingularis eſt. Antverp. Max-Lubec. & Molanus in 1 editione, ponunt *ſeptuaginta duorum*, aſt hic in poſterioribus, Uſuardi puritatem reſtitui. De *Policarpi, presbiteri* & hujuſmodi aliis medii ævi orthographicis erroribus, ſatis alibi dictum eſt. *Conſumentes* pro *conſummantes* in Max-Lubec.; *menſura* pro *manſura* in Munerato, ſphalmata ſunt vix notatu digna. Male in Pulſanen. legitur, *beato Stephano* pro *beato Sebaſtiano*; *palmam* pro *gloriam*; *exortando* pro *exhortando*. Greven. in editione anni MDXXI, videtur *Vigiliam beati Matthia* textui adnectere, verum cum in priori id plane diſtinxerit, eum inter putos codices numerandum cenſui.

Sineri.

O*BSERVATIO*. *Sinerum* legimus cum probatiſſimis codicibus Uſuardinis, quidquid ſit de varia apud alios hujus nominis enuntiatione, de qua Bollandus hoc die & Caſtellanus pridie pluribus diſputant. In Romano parvo ſcribitur: *Apud Sirmium, Sireni monachi*; quam orthographiam cum alia *Sireni* præferunt Acta. Hieronymianum Lucenſe die præcedenti (quo veroſimilius, ex ultima Actorum à Ruinartio pag. 546 editorum clauſula, paſſus eſt) nude exprimit: *Syrmium, natalis S. Sereni & aliorum* LXII. Sociorum numerum minuit Epternacenſe, legens, *& aliorum* XVI; auget Corbeienſe utrumque, *& aliorum* LXXII. Forte melius juxta ac ſimplicius, ſed abſque poſitione, ſcripſit Gellonenſe *Seneri*. Subjungens, *Et alibi* LXI. Certe in utriſque Actis veris & ſinceris, à Bollando primum, deinde inter ſelecta vulgatis, nulla prorſus ſociorum fit mentio. Hæc in Hieronymianis VIII Kal. ſeu XXII; hoc die vero: *In Pannonis* vel *Sirmi*, primo loco in Florintinianis ponitur, *Seneroti* vel *Senerotis*, qui tribus aliis apud Rabanum, Notkerum & Bollandum expreſſis, conjunctus eſt, ſolus in Gellonenſi nominatus *Seneroti*; quo demum reducenda videtur longa illa apud Caſtellanum pag. 710, vocabulorum, pene dixeram confuſionum, farrago. Neque enim aſſequor, quo fundamento V.C. varios Sanctos in unum conflet, præſertim *Senerum* vel *Serenum* & *Senerotum*, apud Hieronymiana & in Actis recte diſcretos, quos licet eodem loco paſſos fateamur, at ſane eodem tempore martyrium ſubiiſſe nequaquam conſtat. Nec magis comperi, in quibus apographis Hieronymianis, ipſum illum *Senerum* Caſtellanus alio habitu indutum invenerit XXI Februarii, ſic ut tribus conſequenter diebus unus & idem martyr recurrat. At quidquid de Hieronymianorum inflexionibus dici poſſit, certum eſt, Adonem ſcripſiſſe *Syreni*, Notkerum *Synerii*, alios aliter, qui ex varia nomenclatione Sanctos multiplicarunt, ut apud laudatos ſcriptores & Florentinium videre eſt. Sola nobis hic diſceptatio de Uſuardi lectione, quam ex melioris notæ codd. Mſs. definivimus. Cum quo ſcribendi modo majorem cognationem habeat analogia gallica *Serneu*, *Cerneux*, *Cernenſ*, viderint illi qui etymologias ſcrutantur. Porro Sancti elogium ex Actis deſumpſit Ado, ex Adone deſcripſit Notkerus, Noſter nitidius contraxit, qui & in *Sexaginta duobus*, itidem *Sirmii*, ut hîc dicitur, paſſis, atque ex eodem Romani parvi fonte acceptis, phraſim paulo cultiorem & elegantiorem reddidit. Romanum parvum, ut à Roſweydo editum eſt, pro *Sexaginta duorum*, legit XLII, opinor errore librarii, quem Ado correxerit. Recentiores Martyrologi cum Romano hodierno, paſſim ſcribunt LXXII, quod ex Hieronymianorum differentia, vel ex Notkero primitus ortum exiſtimo, atque ex codicibus Uſuardinis, in eo non ſatis puris, tranſumptum. Quam male Martyrologi aliqui Itali ſanctum Sinerum *Firmum in Picenum* transferant, quam inepte Hiſpani *in Bæticam Sexti Firmum*, docet Bollandus in commentario. Acta non ſemel laudata, gallicè reddidit Tillemontius tomo 5 à pag. 254.

M M. LXII.

Polycarpi presbyter. & confeſſ.

Tertia Romani parvi annuntiatio eſt: *Romæ, Polycarpi presbyteri.* Hunc Ado recte credidit S. Sebaſtiani ſocium; idem credidere majores noſtri, atque ut talem in Acta retulerunt, cum ſylloge hiſtorica ex illuſtriſſimi martyris vita concinnata. Uſuardus ad verbum diſcripſit, quæ in Adone repererat, nec niſi vocem unicam omiſit Notkerus. Apographa Hieronymiana alium hîc *Polycarpum* notant, nempe celeberrimum illum Smyrnenſium epiſcopum, de quo jam ſupra ad XIX & XXVI Januarii non obiter locuti fuimus. Hîc vero recurrit citata Florentinii Exercitatio VI, qua verum martyrii diem cum XXIII Februarii, ex Græcorum calculo, coaleſcere contendit. Caſtellanus pag. 724 nimis deciſive hæc omnia erroris arguit. Wandelbertus cum noſtris ſentit, de hodierno Polycarpo hos pangens verſiculos:

Septimus eximio Polycarpi ſplendet honore;
Presbyter ore, fide, Chriſti qui juſſa ſecutus,
Martyrio turbam potuit ſervare fidelem.

AUC-

AUCTARIA.

Milburga. ANTVERP-MAJ. Anglicanæ olim eccleſiæ alicujus fuiſſe, prodit ſæpiſſime, ut in præfatione oſtendimus: hîc textui puro adjungit: *In Britannia, beata Milburga virginis, cujus* [quæ] *virtutibus & miraculis claruit.* Vide Acta.

CENTULEN. *Apud Sirmium, ſancti Sireni monachi, qui ſub Maximiano capite caſus eſt. Et aliorum ſexaginta duorum, qui ibidem paſſi ſunt.* Adonis verba ſunt. Tum: *Romæ, ſancti Policarpi presbiteri & confeſſoris, qui adjutor & cooperator floruit.* Addi, ni fallor, deberet, *ſancti Sebaſtiani.* At hic Polycarpus in eodem codice rurſus ſequenti die ponitur, ſtudio, an ſcriptoris incuria, quis divinabit?

MARCHIAN. Ex dierum tranſpoſitione hodie vacuus, ſupplementum accerſivit ex aliquo Hieronym. apographo, in multis corrupto; operæ pretium eſt totum ejus latereulum exhibere. En ejus verba: *Natale ſanctorum martyrum In pannonis, Senerotis, Antigoni, Rutuli,* *Ex Hieron.* *Libii, Rigatiani.* Vide Acta. *In Aſia, Policarpi epiſcopi cum aliis duodecim martyribus. Smyrnæ, natalis ſanctorum Herotes, Carpori, Gerontis. In Africa, Chriſogoni, Zenonis, Minandri, Carimiani, Arsones, Hippoliti, Diodori, Menelanis, Athora, Petri, Lambeſis, Luciana, Felicis, & aliorum triginta ſex. In Aſia, Laſconi, Syttoris, Herniti, Zenonis, Menalippi, Sineſtis, Syricis, cum ſociis eorum.*

ANTVERP-MAX. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO-ULTRAJ-BELG. *Vig. S. Mathiæ.* Incipiunt: *Vigilia ſancti Mathia Apoſtoli.* Pro LXII, ſcribunt LXXII, de cetero puri ſunt.

BRUXELLEN. Ea fermè ex Adone inſerit, quæ Uſuardus prætermiſerat. Ita habet: *De Sinero.* *Apud Smyrnam, ſancti Syreni monachi. Qui tempora Maximiani imperatoris, cum unius ex domeſticis ejus uxorem, hora incongrua, in horto, quem ipſe ſibi excolebat, deambulantem, acrius increpando repuliſſet, jubente Maximiano tentus, & Chriſtianum ſe eſſe confeſſus, capite caſus eſt. Item apud Smyrnam, natale ſanctorum* LXXII &c. Reliqua pura ſunt.

Vigilia S. Mathiæ Wildeburgis HAGENOYEN. *Vigilia ſancti Mathiæ Apoſtoli. Apud Smyrnam, beati Syrenei* &c. textu non nihil interpolato. In fine: *Item Wildeburgis virginis in Anglia.* Lege *Milburgis.*

AQUICINCT. Marchianenſi ſimilis in perturbatione, etiam ex Hieronym. ſuppletus eſt, ſed paulo accuratius. Scribit enim: *Natalis ſanctorum martyrum in Pannoniis, Senerotis* &c. *Senerotì & ſoc.* Omittit: *In Aſia Policarpi* &c. Poſt *Gerontis*, interſerit: *Nativitas ſancti Joannis Evangeliſtæ.* In numero reliquorum martyrum conveniunt, licet diverſimode nomina efferant. Additur in fine, recentiore manu: *Item Vigilia B. Mathia Apoſtoli.* *Nativitat. S. Io. Evang.*

VATICAN. ſignatus num. 5949: *Smyrna, natale S. Herotis.* Vide MARCHIAN. *Herotis.*

ALTEMPS. Fere omnia repræſentat, quæ in Marchianenſi & Aquicinctino haberi diximus, truncatis etiam & luxatis nominibus ex aliquo apographo Hieronymiano.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Vigilia ſancti Mathia apoſtoli.* De Sinero eadem habet, quæ in Bruxellen. ex Adone reſtituta diximus. Pro LXII, ponit etiam LXXII. Tum: *Treveris, inventio ſancti Celſi epiſcopi.* Sequitur de Polycarpo. Denique: *Eodem die, ſancta Milburga virginis.* *Invent. Celſi epiſ. Milburgis.*

BELIN. Prima editio, Polycarpum facit *epiſcopum & confeſſorem.* Utraque habet LXXII; & in fine: *Eodem die, vigilia beati Mathia Apoſtoli.*

GREVEN. *Nativitatis ſancti Joannis Evangeliſtæ.* De ea agitur XXVII Decembris. *In Aſia, Polycarpi, Herotis, Felicis & aliorum duodecim. Item Serenotis, Antigoni, Rotuli, Labi.* *Polycarpi & ſoc.* De his ſupra dictum eſt abunde. *In Hungaria, paſſio vel* [*ſecundum alios*] *tranſlatio ſancti Gerardi epiſcopi Moriſſenenſis & martyris. Qui Venetus natione, & ſancti Marci canonicus, deſiderio perfectionis, habitu religionis ſuſcepto, vitam eremiticam duxit. Poſtea, agente ſancto Stephano Hungarorum rege, epiſcopus factus, tandem ab infidelibus captus & cum aliis pluribus occiſus eſt.* *Gerardi.* Vide indicem Prætermiſſorum. *Milburgis virginis, filiæ regis Merciorum. Treveris, inventio ſancti Celſi epiſcopi & confeſſoris. In Hibernia, Tymani epiſcopi & confeſſoris.* *Milburg. Tymini.* Sitne hic *Tianas*, vel *Tiamanus*, de quo inter Prætermiſſos, neſcio. *Item, ſancti Sereni abbatis, de quo in Vitis Patrum legitur, quod divino munere ad ſummam puritatem mentis & corporis pervenerit.* *Sereni abbatis.* Eſt etiam inter Prætermiſſos.

MOLAN. Alio charactere verba Adonis de *Sinero* textui interpoſuit. In fine: *Eodem die, inventio ſancti Celſi confeſſoris Chriſti. Eodem die, Vigilia beati Mathiæ Apoſtoli.* *Invent. Celſ. Vig. Math.* Et deinde minori charactere: *Quæ pleriſque locis jejunii obſervatione celebratur. Milburgis virginis, filiæ regis Merciorum, cujus vitam Atto Cardinalis ſcripſit.* *Milburgis.* In aliis editionibus melius dicitur *Celſi epiſcopi.* Et in fine: *In territorio Arvernenſi, ſancti Syrenei martyris egregii.* *Syrenei.* Idem ipſe eſt, qui in textu *Sinerus* dicitur, ab Arvernis cultus ob reliquias illuc ex Oriente vel ex Pannonia, tranſlatas. Plura vide apud Bollandum & Caſtellanum.

VI *Kal.* *Die* 24.

Matthiæ. NAtalis beati Matthiæ Apoſtoli, qui poſt aſcenſionem Domini ab Apoſtolis ſorte electus, apud Judæam Chriſti Evangelium prædicavit. *Inven. cap. S. Joan. Baptiſt.* Item, inventio capitis Præcurſoris Domini, tempore Martiani principis, quando idem Præcurſor duobus monachis, primùm, ubi idem ejus caput celatum jaceret, revelavit. *Sergii.* In Cæſarea Cappadociæ, ſancti Sergii martyris, cujus geſta præclariſſima habentur.

Puri ſunt, *Praten. Hertmen. Antverp-maj. Marchian. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item *Belinus* in eo ſolum diſcrepans, quod Sergium præpoſuerit inventioni capitis Præcurſoris.

VARIA

VARIA LECTIO. Pauca obſervatu digna occurrunt. *Mathiæ* & *Matthiæ* promiſcue ſcribitur, nobis hîc præplacet Martyrologorum lectio. In Heriniensi ſupra lineam adſcriptas invenio voculas: inter *ſorte* & *electus*, ponitur *eſt*, & poſt *electus* particula *et* *Martiani* paſſim legitur, ſi præferas *Marciani* cum Antverp-maj. per me licet. Praten. & Muneratus ſcribunt, *quando iſdem*, nimia, opinor, cacophoniæ evitandæ religione. *Capud* in Pulſanen. pro *caput*, librarii ſphalma eſt: *Capadociæ* pro *Cappadociæ*; alibi ſæpe recurrit. In Antverp-maj. omiſſum eſt ſubſtantivum *geſta*.

Matthia.

OBSERVATIO. Non uſque adeo certum eſt, ut quidem vult Caſtellanus pag. 732, *Matthiam Apoſtolum* ab Hieronymianis recoli XXI Maii; nam licet ibi codex Lucenſis ſub finem legat: *Et alibi natalis ſancti Matthiæ Apoſtoli*, apographa alia, ut vetuſtiſſimum Epternacenſe & utrumque Corbeienſe; imo & Gellonenſe, ſiquidem Hieronymianis accenſeri poſſit, ibidem clare exprimunt *S. Matthæi*. Nihilominus *Matthiam* eò die ſuſcipit Florentinius pag. 543, putatque *recentioris inſtituti* eſſe, quod in utroque Corbeienſi, ejus feſtivitas hoc XXIV Febr. conſignetur. Ego hîc tam recentis inſtituti feſtum non video, quod nimirum in Sacramentario Gregoriano à Menardo edito, hodie celebratur ſub hoc titulo: *Natalis ſancti Matthiæ Apoſtoli*. Nec tam recentia ſunt Corbeienſia, in quibus ipſiſſima illa verba (excepto *ſancti*) primo loco reponuntur. His adde Martyrologia alia ab Henſchenio citata, uti & noſtra, quæ ſolito ordine perluſtrabimus. Beda imprimis ſic habet hoc die: *Inventio capitis Joannis præcurſoris*. Tum: *Et natale ſancti Matthiæ Apoſtoli*. Romanum parvum primo loco ſimpliciter: *ſancti Matthiæ Apoſtoli*. Ado in Martyrologio: *Natalis ſancti Matthiæ Apoſtoli*, quæ inter feſtivitates Apoſtolorum explicatiora ſunt, unde accepit Uſuardus omnia, quæ in textu adjecta conſpiciuntur. Mirum eſt Rabanum à Beda deflexiſſe, Notkerum ab Adone, dum ambo ita ſcribunt: *In Palæſtina, nativitas ſancti Matthiæ Apoſtoli, qui de ſeptuaginta diſcipulis, pro Juda traditore in apoſtolatum electus, in Judæa Evangelium prædicavit.* Fateor equidem in verbis potius quam in re diſcrimen eſſe, quale & in Floro invenies; nuſquam vero aut tempus, aut locum, aut genus martyrii deſignatum. Ceterum, quæ Matthiæ geſta, cultum, corporis vel aliquarum partium tranſlationes, miracula attinent, copioſe illuſtravit Henſchenius; cui compendia placent, legat is quæ habet Tillemontius tomo I à pag. 406, & unà notas quæ eò reducuntur.

Invent. cap. S. Joannis Baptiſtæ.

De *Inventione capitis Præcurſoris* jam ex Beda diximus. De Hieronymianis erit alibi differendi locus. Eamdem & eodem modo refert Romanum parvum, ex quo Ado, ex hoc Noſter, ſed omiſſo ubique proprio nomine, per appellativum ſatis diſtincto. In textu noſtro innuitur, eam fuiſſe inventionem *primam*, uti & in Romano hodierno aſſeritur, ex ſola, opinor, Uſuardi auctoritate, qui τὸ *primam* Adoni ſuperaddidit. Verum nihil ad hunc locum ea diſquiſitio, de qua conſule ſancti Prodromi Acta, ad XXIV Junii à Papebrochio egregiè illuſtrata, ubi varias venerandi capitis inventiones fuſe proſequitur toto cap. 3; de quibus brevius Tillemontius tomo I à pag. 103 & in notis à pag. 494. Porro quæ de hac noſtra inventione ſub Martiano principe facta, ab Adone Hieronymiana citante, pluribus deducta ſunt, & à Notkero multum amplificata, Noſter more ſuo ſummatim delibavit, ſed cum intruſione particulæ, quam ſupra notavimus. Wandelbertus utramque etiam feſtivitatem conjunxit:

Sextus Apoſtolica radiat virtute Mathiæ,
Occultumque diu caput, hoc Baptiſtæ retexit.

Sergii.

Sergius martyr Cæſareenſis Cappadociæ, idem veroſimillimè eſt qui cum *Herulo* & *Lucio* hoc die memoratur in apographis Hieronymianis, unde eos Notkerus eduxit. Ado illa non videtur conſuluiſſe, ſecutus Romanum parvum, ubi *Sergius* ſolus ponitur: *Apud Cæſaream Cappadociæ, Sergii martyris.* Noſter ſua omnia ex Adone deſumpſit, ſervatis etiam verbis ultimis, *cujus geſta præclariſſima habentur*. Utinam eà, ſi umquam exſtiterint, alicunde eruantur! nam quæ in Collectione noſtra ex Tamayo Salazar producta ſunt, ea ut minimùm novo & accurato examine prorſus indigent, quod loco & tempore, favente Deo, dabimus. Molanus in prima ſua Uſuardi editione Gregorium Turonenſem citaverat; ſed in poſterioribus ſubdubitare videtur, an Sanctus ille, dum libro *de gloria martyrum* cap. 97, alicujus ſancti *Sergii* miracula enumerat, de hoc noſtro Sergio non meminerit: at ante ejus tempora vix cuiquam dubium fuit, quin ibi Gregorius de Sergio Bacchi ſocio loqueretur, de quo Uſuardus & alii ad VII Octobris. Vide Henſchenii commentarium num. 7, ubi etiam oſtendit laudatum Gregorium Turonenſem lib. 7 Hiſt. Franc. cap. 31, nôn alium Sergium appellare, quam illum, qui, etiam Baronio teſte, colitur citato die VII Octobris.

AUCTARIA.

De Matthia ROſweyd. Sic annuntiationem primam efformat : *In Judea , Mathia Apoſtoli, qui unus ex* LXXII *, in loco Juda, poſt aſcenſionem Domini* [ab] *Apoſtolis ſorte electus, ſubrogatus eſt.* Cetera purus.

Antverp-Max-Lubec. & Ughellian. Nihil habent de inventione capitis Præcurſoris ; & cum his convenit codex Albergo., atque omnimodè etiam conveniret Danic. niſi *Modeſti.* in fine adjiceret : *Treveris , ſancti Modeſti epiſcopi & confeſſoris.*

Antverp. max. Ultraject. Lovanien & Editio Ultraj-Belg. Primæ annuntiationi inſerunt hæc verba : *Atque in locum proditoris Juda ſubrogatus.* In aliis puri , ſubdunt in fine augmentum , *Treveris* &c. quod etiam in aliis codicibus infra non ſemel recurrit.

Centulen. *Natale ſancti Mathiæ Apoſtoli. Ipſo die , inventio capitis Præcurſoris Domini , tempore Marciani principis.* Deeſt annuntiatio tertia , cui ſubſtituitur repetitio Polycarpi, de *Polycarpi.* qua heri diximus : *Romæ, ſancti Policarpi presbiteri & confeſſoris , de quo in geſtis beati Sebaſtiani legitur.*

De Matthia. Bruxellen. Sic habet : *Natale ſancti Mathiæ Apoſtoli , qui poſt aſcentionem Domini ab Apoſtolis ſorte electus , atque in loco Juda proditoris ſubrogatus , apud Judæam Chriſti Evangelium prædicavit. Cujus beati Apoſtoli corpus , per Helenam reginam , à Judæa Romam tranſlatum , ſanctus Silveſter Papa cum pluribus aliis reliquiis per beatum Agritium epiſcopum , Treveris , ut fertur , tranſmiſit.* *De Invent. cap. S. I. B.* *Eodem die , Inventio capitis beati Joannis Baptiſtæ , præcurſoris Domini , qui imminente feſtivitate Paſchali , ut in Evangelio patet , fuit decollatus : quique tempore Marciani imperatoris , duobus Monachis caput ſuum , ubi celatum jaceret , revelavit. Quod & illi perquirentes , hac die invenire meruerunt.* De Sergio ſatis bene. *Modeſti.* Tum : *Treveris , ſancti Modeſti epiſcopi & confeſſoris , qui poſt Miletum , cum multo fructu ibi Dei eccleſiam rexit.*

Hagenoyen. Multa alia de Matthia comminiſcitur, quæ licet nec ſatis clara, nec ſatis probata agnoſcam, libet tamen hîc etiam adducere , ut pateat, quam varia & ſæpe ſatis abſona , ab imperitis hominibus in libros etiam eccleſiaſticos, creſcente ſenſim nimia libertate, intruſa ſint : ſic habet codex noſter : *Natale* *Matthiæ.* *beati Mathiæ Apoſtoli , qui ſtatim poſt aſcenſionem Domini , loco Iudæ traditoris , ab Apoſtolis ſorte inſtitutus eſt Apoſtolus. Qui prius erat Domicius* [aliter legere non poſſum] *ſeptuaginta duorum diſcipulorum Chriſti unus. Hic articulum Symbolo Apoſtolico adjecit , & Iudæam , ut in ea prædicaret , in ſortem accepit : ſed Iudæis traditus lapidandus ſub Nerone Cæſare , & Aniano minore ſacerdote Iudæorum , agente ille vices præfecturæ. Qui poſtea more Romano , ſecuribus quaſi bovem fecit percuti : & tunc Mathias Apoſtolus , manus & oculos in cælum tendens , emiſit ſpiritum.* In ſecunda annuntiatione , de inventione capitis Præcurſoris , ſatis purus eſt. Tum : *In Cæſarea Cappadociæ, beati Sergii martyris , cujus geſta præclara leguntur fuiſſe.* Demum in fine adjicit : *Treveris , depoſitio ſancti Modeſti epiſcopi & confeſſoris.*

Reginæ Suec. ſignatus num. 428 : *Pariſius civitate , V fere milliari ab urbe , dedicatio eccleſia BB martyrum Dionyſii , Ruſtici & Eleutherii.* *Dedicat. eccl. S. Dionyſii.*

Vatican. num. 5949. *Romæ , natalis ſanctæ Primitivæ.* Vide Acta , in quibus melius voca- *Primitivæ.* tur *Primitivus* , ex codicibus Hieronymianis cum ſocio aliquo *Paulo*, in portu Romano, conjunctus.

Srozzian. & Medic. *Sancti Matthiæ .... cujus corpus de Nicea* [Judæa] *Romam , & poſtea* *De Matthia.* *Treveris eſt tranſlatum ; tamen caput ejus oſtenditur a Canonicis eccleſiæ ſanctæ Mariæ Majoris almæ Urbis , cum reverentia maxima. Inventio* *De Invent.* *capitis præcurſoris Domini .... quod modo Romæ requieſcit in eccleſia ſancti Silveſtri , & ibi cum maxima devotione omnibus Chriſti fidelibus oſtenditur.* Vide XXIV Junii in Actis.

Editio Lubeco-Col. *Natale beati Mat-* *De Matthia.* *thiæ Apoſtoli. Qui poſt aſcenſionem Domini ab Apoſtolis ſorte electus , atque in loco Iudæ proditoris ſubrogatus , apud Iudæam Chriſti Evangelium prædicavit. Qui prius unus de ſeptuaginta duobus diſcipulis Chriſti fuit. Primo à Judæis capitur & velut blaſphemus , lapidibus obruitur. Poſt hoc quaſi bos ſecuri percutitur , & capite truncatur. Tali martyrio , prius oculos in cælum figens , emiſit ſpiritum. Quem venerabilis Helena Auguſta Treveris indigena , poſt multos annos de Judæa ad urbem Romanam tranſvexit , & in eccleſia ſanctæ Mariæ rotundæ honorifice recondidit. Et nunc Treveris per tranſlationem quieſcit.* Sequitur Inventio capitis &c. Tum : *Treveris in eccleſia ſancti Eu-* *Modeſti.* *charii , depoſitio ſancti Modeſti , ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* De Sergio recte. In fine : *Meſorii.* *Ipſo die , beati Meſorii confeſſoris. Item ſancti* *Athelberti.* *Athelberti regis.*

Greven. Idem ferme Matthiæ elogium habet , quod ex editione Lubeco-Col. retulimus. Tum : *Romæ , ſanctorum martyrum Primi-* *Primitivi & ſoc.* *tivi & Pauli , Rusuli , Serapionis , Herodis , Lu-* *Lucii & aliorum.* *cii. Item Lucii & Flaviani , Montani & Gemelli martyrum.* Confuſa hæc , in Actis paulo diſtinctiora invenies. De Modeſto , ut ſupra. *Athel-* *Athelberti.* *berti regis Canciæ ſeu Angliæ. Qui ad prædicationem beati Auguſtini , quem ſanctus Papa Gregorius miſerat , converſus , fidei ampliandæ & eccleſiis exſtruendis ſtudioſum cooperatorem ſe* *Meſorii.* *exhibens , plenus operibus bonis quievit in pace.* *Olympiadis.* *Ipſo die , beati Meſorii confeſſoris. Olympiadis* *Hiſca & Hinnæ.* *ſanctæ matronæ. Item Hiſcæ & Hinnæ , ſanctarum.* Vide Prætermiſſos.

Molan. *Treberis , beati Modeſti epiſcopi.* *Modeſti.* Dein minoribus typis : *Ethelberti regis .... ſcri-* *Ethelberti.* *ptum eſt à Beda lib. 1. & 2 hiſtoriæ gentis ſuæ. Ro-* *thomagi , paſſio ſancti Prætextati epiſcopi ejuſdem* *Prætextati.* *civitatis, de quo Gregorius Turon, in Chronico lib. 5 cap. 18, lib. 7 cap. 16 & lib. 8 cap. 31.* In editionibus aliis. *Treveris , beati .... In Anglia , Ethelberti, regis Cantiorum* &c. Rurſus minutiori charactere : *Eodem die annotatur vita & martyrium* *Montani & ſoc.* *ſancti Montani & ſociorum ejus Lucii , Juliani , Victorici , Flaviani & ceterorum , ſcriptum eleganti ſtylo , partim ab ipſis martyribus , partim ab eorum familiari , qui præſens aderat.* Vide Acta ſane egregia & notæ optimæ , ab Henſchenio illuſtrata & denuo recenſita à Ruinartio à pag. 232.

V *Kal.* *Die* 25.

Victorini & ſociorum

APud Ægyptum, natalis ſanctorum Victorini, victoris, Nicofori, Claudiani, Dioſcori, Serapionis & Papiæ ſub Numeriano imperatore: quorum primus, ſecundus & tertius pro confeſſione deitatis conſtanter exquiſita ſuppliciorum genera tolerantes, reliqui quatuor Claudianus & Dioſcorus flammis incenſi, Serapion & Papias gladio cæſi ſunt. Omnes itaque celebre martyrium dedicaverunt.

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Marchian. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Adde *Albergenſem.*

VARIA LECTIO. Lego *Ægyptum*, ut legi debet cum melioribus codicibus. *Egyptum* & *Egiptum* pro temporum ratione ſæpe ſcribi, notius eſt, quam ut hic iterum notari mereatur. *Nicaphori* ſcribunt Parvum Rom. & Ado Roſweydi, non *Nicephori*, ut recentiores. Solus Molanus primos ſecutus eſt. Optimæ notæ codices textum firmant. Exerrant Pulſanen. & Munerat.; ille *Nicyfori*, hic *Nichofori* ſcribentes. Antverp-maj. pejus legit, *Nicofiri*, ſcriptorio ſphalmate, qualia etiam ſunt *Diaſcori* & *Seraphionis*. Errat item Pulſan. legendo *Claudii* pro *Claudiani*, in quo turpius cæſpitat Molani editor, qui primo loco ponens *Claudiani*, poſtea eumdem in *Claudium* transformat. Eſt etiam ſphalma typographi in Munerato, ubi pro *conſtanter*, male legitur *conſtantis*. Phraſim mutavit Pulſan. dum pro *ſuppliciorum genera*, vertit *tormentorum ſupplicia*. Sic Marchian. pro *reliqui quatuor*, ſubſtituit, *reliqui*, *nimirum*. Prima autem Belini editio, pro *reliqui*, male *reliquæ*. *Pulſan.* habet *injecti*, loco *incenſi*. Alberg. Antv. & Max. Lubec. legunt continuè, *gladio cæſi*, *omnes celebre* ..... Munerat. *omneſque*, pro *omnes itaque*.

OBSERVATIO. Sola claſſis *Ægyptiorum* martyrum hodie apud Uſuardum recurrit, accepta ab Adone, contracto ejus elogio. Hic, ut ſolet, Romanum parvum ſecutus eſt, ubi ſeptem illi hoc die diſtinctiſſime exprimuntur: *Apud Ægyptum, Victorini; Victoris, Nicophori, Claudiani, Dioſcori, Serapionis & Papiæ.* Horum pars maxima in apographis Hieronymianis pridie nota eſt, ſub hac enumeratione: *In Ægypto, paſſio ſanctorum Victorini, Victoris, Nevictæ (Nevittæ, Nevitiæ, Ninentiæ) Nicofori, Serapionis, Dioſcori.* Repetuntur ſeptem, vel iidem vel ſynonymi, XXVIII Februarii, ſed pluribus aliis immixti, ſine ulla loci deſignatione, quorum ſeriem ſic poſſis inſtruere: *Serapionis, Claudiani, Victorini, Victoris, Nicopori, Diudori, Papiæ*, qui, ut iterum dicam, ſi iidem ipſi ſint, ſuperius ſeptenarium conſtituent. *Conſcripta fuiſſe olim*, inquit Henſchenius, *horum martyrum Acta ex elogiis eorum, quæ in variis Martyrologiis iiſque perantiquis reperiuntur, videntur poſſe colligere.* At quæ hîc multa appellat Martyrologia, ad unum Adonis, mea quidem ſententia, reducenda ſunt. Viderit ipſe Acta aliqua, ex quibus id potiſſimum eruit, quod tormentorum ab iis martyribus paſſorum diverſa genera explicat, quæque Noſter compendioſius retulit. Itaque variæ illæ Martyrologiorum aliorum annuntiationes in Actis à laudato Henſchenio deductæ, nihil magnopere ad rem noſtram faciunt. Id autem obſervatu dignum, quod in Adone, tum Moſandri, tum Roſweydi nominetur, *imperator Numerianus, agente Sabino duce*, ubi procul dubio melius omiſſum fuiſſet *Numeriani* nomen, forte ab interpolatore aliquo inſertum Actis, non ipſi Adoni, cum Notkerus eumdem ejus textum integrum deſcribat. Exſtat vero apud nos ecgraphum Adonianum reginæ Sueciæ, quod olim videtur fuiſſe abbatiæ Fuldenſis, in quo correctius ſolum legitur: *Sub Sabino duce*, quem ſcimus Chriſtianos in Ægypto crudeliter divexaſſe, non ſub Numeriano, qui iis infenſus fuiſſe nuſquam traditur, ſed ſub Decio, ut fuſius enarrat Dionyſius Patriarcha, in ſua adverſus Germanum epiſtola, ab Euſebio relata libro 6 cap. 40. Uſuardus autem cum ea ex Adono ſeligeret, quæ in rem ſuam facere poterant, id de martyrii tempore ſelegit potiſſimum, quod ſecurius omiſiſſet, expuncto nimirum *Sabino duce*, ut ex laterculo noſtro manifeſtum eſt.

VII Mart. Ægyptiorũ.

De martyrii loco minus quidquam compertum eſt, niſi id à Græcis, qui diebus aliis eos martyres recolunt, mutuare velimus, ut feciſſe videtur Joannes Cabilunenſis epiſcopus, ſi ipſius eſt *Topographia ſanctorum Chriſti Martyrum*, à Maurolyco vulgata & recognita; qui verbo *Diopolis*, ſeptenos hoſce noſtros ibi ſub Numeriano collocat. Dum hanc quæſtionem more ſuo diligenter & docte expendit Henſchenius, neſcio quo caſu, à vero *Topographiæ Sanctorum* auctoris prænomine aberrans, eam tribuit *Petro Cabilunenſi.* Errorem ſolerter advertit Clar. Caſtellanus in notis ſuis pag. 763; typographi oſcitan-

De mart. loco ex Joanne Cabilunenſi, non Primo.

tiam benigne interpretatus: recte quidem, & pro ſuo in opus noſtrum ſtudio; verum dum ipſe Henſchenium corrigit, in alium errorem perquam ſimilem, ſive ſuum ſive typographicum labitur. Quid virum fefellerit facile intelligo, nempe rem totam non ultra examinans, Maurolycum ſecutus, *Primi* appellationem ſubſtituit, indefeſſam aliàs diligentiam ſuam hìc deſiderari paſſus, qui catalogum epiſcoporum Cabilonenſium non conſuluerit, in quo *Primus* nullus, ſed pro anno, quo laudata Topographia à Maurolyco ſcripta traditur, *Joannes Germain*, ejus nominis apud alios x, apud Sammarthanos xi reperitur, vir doctiſſimus & ſcriptis aliis notus, cujus prænominis appoſita forte initialis littera J, Maurolyco anſam dederit *Primum* efformandi, ut ante me ex Raynaudo obſervavit Papebrochius, tomo 5 Junii pag. 491 num. 27. Videſis apud laudatos Sammarthanos, an *Topographia* Maurolyci, accipi non debeat pro *Mappa mundi ſpirituali, cum libro ſuper ea elucubrato*, quæ ibi inter alia Joannis Cabilunenſis opera recenſetur, quamque Raynaudus, tomo 11 pag. 287, vocat *Mappam ſacram*. Ad noſtra regredimur.

AUCTARIA.

Walburga. Donati & ſoc.

ROSWEYD. Io prima purus, hæc adjungit: *In Bavaria, ſancta Walburga virginis. In Africa, Donati & Juſti martyrum & aliorum* LI. Ex Hieronymianis accepti ſunt, vide in Actis, eorum ſocios.

Ananiæ & Petri,

LOVANIEN. Textui, etiam puro, ſubnectit: *In Fenice* [Phœnice] *ſanctorum Ananiæ presbiteri & Petri carcerarii ejus.*

cum VII militibus.

ANTVERP - MAX. ULTRAJECT LEYDEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Idem habent initium, & ſic deinde proſequuntur: *Quorum primus ſub præſide Maximiano flagris cæſus, ſale acetoque vulnera aſperſus, & cilicio aſperrimo confricatus, deinde cum Petro præfato, ejus conſtantia converſo, poſt varias pœnas, ſimul in ſuccenſam fornacem miſſus, cum aliis ſeptem militibus in mare præcipitati, gloriam martyrii adepti ſunt.* Vide Acta à Bollando illuſtrata.

Aldetrudis.

CENTULEN. Caret toto textu, ſed legit: *In Affrica, natale ſanctorum Donati, Juſti, Ingonia & aliorum quinquaginta. Item, natale ſanctæ Aldetrudis virginis.*

De MM. Ægypt. ex Adone.

BRUXELLEN. Totum fere Adonis contextum, tametſi non omnino purum, ſic exhibet: *Apud Egiptum, natale ſanctorum ſeptem fratrum Victorini, victoris Nycoforis, Claudiani, Dyoſcori, Seraphionis & Papiæ, ſub Numeriano imperatore, agente Sabino duce. Quorum primus in pilam ex robore cavam & undique circumforatam miſſus, ac per ſingula foramina diutiſſime tranſpunctus eſt; & cum nimius ſanguis efflueret, eductus de pila, capite cæſus eſt. Secundus, manibus & pedibus amputatis, in eamdem pilam miſſus, prioris tormenta ſuſtinuit, & noviſſime gladio cæſus eſt. Tertius, cum ultro in pilam ſuiſſet ingreſſus, indignatus judex juſſit eum inde produci, & ſuper craticulam, prunis ſubſtratis, aliquantiſper aſſari & inverti; eumque in confeſſione perſiſterent, ſublatus inde, minutatim gladio conciſus ſpiritum reddidit. Reliqui quatuor Claudianus & Dyoſcorus flammis incenſi; Serapion & Papias gladio perempti; omnes celebre martyrium conſummaverunt.* De Anania & Petro eadem habet, quæ codd. mediæ notæ. In fine autem ſubjicit: *Item Aldetrudis virginis filiæ ſancti Bovonis.* Vult dicere *Vincentii comitis.* Vide Acta noſtra, ubi ab Henſchenio nonnullæ difficultates explanantur circa tempus vitæ Aldetrudis, circa diem obitus & alia eatenus non ſatis perſpecta.

Aldetrudis.

HAGENOYEN. Alium textum compoſuit: *Apud Egiptum, natale ſanctorum martyrum Victorini & Victoris, Nycopori, Dioſcori, Claudiani, Serapionis & Papiæ, ſub Numeriano imperatore Romano. Quorum primus & Secundus & tertius, pro confeſſione doſſati, conſtanter exquiſita ſupliciorum genera tolerantes, reliqui vero flammis ſunt incenſi, ultimi duo gladio ſunt caſi. Omnes itaque Sollempne martyrium dedicaverunt.* Sequitur Ananiæ annuntiatio, in qua ſic poſitionem ſeu locum martyrii exprimit: *In Venetis, ſanctorum martyrum Ananiæ presbiteri & eius carcerarii Petri. Quorum primus &c.* ut codices mediæ notæ ſupra. In fine: *Walpurga virginis.* *(Ananiæ &c. Walpurgæ.)*

Invent. cap. S. Pauli.

AQUICINCT. *Inventio capitis ſancti Pauli apoſtoli.*

CODEX D. DU CHEVAL ſignatus B *In Phœnice, ſanctorum Ananiæ presbyteri & Petri carcerarii ejus.*

ALTEMPSIAN. *Romæ, inventio capitis ſancti Pauli.*

Juſti & ſoc.

STROZZ. & MEDIC. *Item, ſanctorum martyrum Juſti & Heronis & ſancti Victoris epiſcopi & martyris.*

Victoris.

EDITIO LUBECO - COL. Textui, fere puro, ſolum ſuperaddit: *In page Trecaſſino, beati Victoris confeſſoris.* Spectat ad diem ſequentem.

Donati & ſoc. Herenei. & ſoc. Aglaës. Victoris. Aldetrudis. Walburgæ.

GEEVEN. *In Africa, Donati, Juſti martyrum & aliorum unius & quinquaginta. Item Herenei, Pyſicatis, Neſtoris, Caſtæ.* Sumpti ſunt de more ex aliquo apographo Hieronym. *Ananiæ martyris. Romæ, Aglaës martyris.* Vide indicem Prætermiſſorum. *In page Trecaſſino, beati Victoris confeſſoris. Aldetrudis virginis, filiæ ſancti Bavonis*, lege *Vincentii comitis*, qui & ipſe ſanctus colitur XIV Julii. *Tranſlatio ſanctæ Walburgæ virginis.* Probabilius eſt, eam hoc die obiiſſe, ut in Actis videre eſt.

Aldetrudis. Taraſii. Gerlandi.

MOLAN. *Item ſanctæ Aldetrudis virginis, filiæ ſanctæ Waldetrudis.* Deſo minori typo: *Eodem die, ſancti patris noſtri Taraſii archiepiſcopi Conſtantinopolitani.* Editiones aliæ auctarium ponunt hoc modo: *Item ſanctæ Aldetrudis virginis, filiæ ſanctæ Waldetrudis, quæ Malbodio monaſterio ſecunda præfuit. In Sicilia, ſancti Gerlandi ex Burgundia, epiſcopi Agrigentini, tempore Rogerii comitis. Die vigeſima quinta, ſancti patris Taraſii archiepiſcopi Conſtantinopolitani.* Vide inſignem de eo Henſchenii commentarium, & vitam à Gentiano Herveto è Græco Latine redditam, egregie illuſtratam.

IV *Kal.* *Die* 26.

Neſtoris.

IN civitate Pergen Pamphiliæ, natalis beati Neſtoris epiſcopi, qui perſecutione Decii, cum die noctuque orationi inſiſteret, poſtulans, ut grex Chriſti cuſtodiretur, comprehenſus, nomen Domini mira libertate & alacritate confeſſus, equuleo crudeliſſimè tortus eſt. Exin crucis ſuſpendio victor migravit. Apud Alexandriam, *Alexandri* ſancti Alexandri epiſcopi, glorioſi ſenis. Hic poſt beatum Petrum, Arrium presbiterum ſuum hæretica impietate depravatum, & divina veritate convictum, de eccleſia ejecit, ac poſtea inter trecentos decem & octo Patres, eumdem in Nicæno concilio damnavit.

Ex *Praten. Herinien. Tornacen, Antv-maj. Marchian. Pulſan. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Pergem* pro *Pergen* ſcribunt Pulſanen. & Munerat. Lego *Pamphilia* cum codicibus prope omnibus, licet ultro fatear meliorem eſſe Molani lectionem, *Pamphylia*. Textus recte habet *orationi inſiſteret*, diſcrepat ſolus Pulſanen. qui ſcribit, *incumberet*. Sic Molanus contra omnes, poſuit *mirabili* pro *mira libertate*. *Eculeo* habent aliqui, ſecutus ſum modum ſcribendi communiorem & accuratiorem. Pro *Exin*, in Greven. & Molan. legitur *exinde*: nec à vero ſenſu omnino aberrare videntur Pulſanen. & Munerat. dum ponunt *& in*. Scriptor codicis Antverp-maj. poſuit *ex tamen* quod prorſus nihil ſignificat. Marchian. poſt *Alexandri*, omittit titulum *epiſcopi*. *Arrium* ſcribunt paſſim; male Antverp-maj. *Arritum*. In *Nicæno* variant. *Dampnavit* ævi ſui orthographiam redolet. Greven. in fine: *damnavit eumdem*, Molan. *eumdem damnavit*, utrobique recta conſtructio.

Neſtoris.

OBSERVATIO. Diximus alibi, inter varias de Romani parvi auctore opiniones, unam eſſe multorum animis inſitam, quaſi hic ex Hieronymiano breviculum ſuum compilaſſet. Ego vero ex perpetua collatione, in qua tamdiu verſatus ſum, cenſeo oppoſitum longe eſſe veroſimilius: &, ut non diffiteor, eoſdem quandoque Sanctos in eumdem diem utrobique concurrere, perſuaſiſſimum tamen habeo, auctorem illum raro ex Hieronymianis apographis quidquam accepiſſe. Ut ad textum hodiernum accedam, certe dum ſic annuntiat: *Apud Pergen Pamphilia, beati Neſtoris epiſcopi*, alium plane ducem habuiſſe oportet. Hoc ut perſpicias, en Hieronymianum hujus diei laterculum: *Natalis ſanctorum Alexandri, Neſtoris, Theonis, Epion*, & aliorum plurium. Quænam hic, obſecro, convenientia? At ſumere potuit ex die præcedenti: neque hoc opinor; verba conferamus. Lucenſe ſic ibi habet: *Pamfilia, natalis ſanctorum Neſtoris, & Caſlæ.* Corbeienſia: *In Pamphilia, natalis ſanctorum Neſtoris & Caſlæ. Claudiani.* Demum Epternacen: *Pampilia, natalis ſancti Neſtoris.* Nuſquam determinatus locus, nec appoſitus titulus; ubique ferme additi ſocii, quos à Neſtore noſtro removere nemo non cogitur. An hæc ſatis conveniant, ut primus ex poſterioribus hauſiſſe dicatur, fallor ſiquis harum rerum peritus exiſtimet. Crediderim ego *Neſtorem Magydenum* ex Actis auctori Romani parvi innotuiſſe, in quibus cum diem ſatis determinatum non reperiret, hunc pro ſuo arbitrio, ut nonnumquam ſolet, præ ceteris elegerit. Ex ſimilibus Actis egregium elogium concinnavit Ado, à Notkero deſcriptum, à Noſtro ſoliteæ brevitati eleganter aptatum. Vide Acta ipſa, quæ Baronio & Henſchenio probata, dubiis tamen multis obnoxia cenſet Tillemontius tomo 3 à pag. 351. Quis Neſtor à Wandelberto celebretur, patet ex ejus verſiculo: *Neſtore quartus ovat, ſocio pariterque Theone.*

Alexandri

Quod de Neſtore ſentimus, idem & potiori jure militat in *Alexandro* patriarcha Alexandrino, eum ſcilicet nequaquam indigitari in ea multorum martyrum claſſe, quæ hoc die in Hieronymianis, & quidem abſque poſitione ſeu loci deſignatione refertur. Undecumque vero eum deſumpſerit (ego ex Rufino acceptum non dubito) & quacumque ratione ductus, XXVI Februarii ipſum affixerit auctor Romani parvi; certum eſt ita in eo, hoc die legi: *Alexandriæ, Alexandri glorioſi ſenis epiſcopi*; certum eſt Adonem ex laudati Rufini Euſebio elogium Alexandro conſtruxiſſe, quod ab Uſuardo & Notkero fere ad litteram deſcriptum, in cetera deinde Martyrologia dimanavit. Martyrologii illius auctoritatem eludere conantur eruditi aliqui recentiores, ut Alexandri obitum ex XXVI Febr. ad XVII Aprilis transferant, contra quam mihi viſum fuerit in Tractatu Chronologico de Patriarchis Alexandrinis à num. 193. Ibi dicta non repeto,

ſolum obſervari velim ruere conjecturas omnes, quas multis agglomerat & mire contorquet eruditiſſimus Montfauconus, in prævio ſuo ad vitam S. Athanaſii Monito, pag. XLVI, dum Romani parvi auctorem, textus Hieronymianos male interpunxiſſe & turbaſſe contendit, ut Alexandrum Alexandrinum hoc die collocaret, &, ſi ſuperis placet, etiam *martyrem* faceret, ut die ſequenti clarius refellam. Melius & brevius Viro Cl. conſilium ſuggeram; dicat rotunde, Romani parvi auctorem Sanctos nonnumquam, pro ſuo fere arbitrio, certis diebus illigaſſe, de quorum vero obitus die indubitatam notitiam non habuerit: quod verum eſſe, ultro fatebimur: ſed an hîc obtineat, nec ipſi nec mihi exploratum eſt. Porro inter recentiores illos adverſarios Caſtellanum quoque annumero, nimia libertate uti ſolitum, in mutandis diebus, quos à tot ſeculis Martyrologorum noſtrorum unanimis conſenſus Sanctorum cultui conſecraverat. Reliqua non moror, dum textus noſtri origo & genuina ſimplicitas abunde demonſtrata eſt.

AUCTARIA.

Fortunati. ROSWEYD. Textum purum refert, ſed ei in fine adnectit: *Fortunati epiſcopi.* Alii codices ſocios adjungunt, in quorum numero non conveniunt, tu vide Henſchenium & Florentinium, qui claſſes illas ſatis accurate diſpeſcunt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. BELIN. ANTVERP-MAX. VATICAN. num. 5949, ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Omnes etiam in textu ſatis puri, ſic in fine habent: *Item Fortunati, Felicis, cum aliis viginti & ſeptem.* *Fortunati & ſociorum.*

ALBERGEN. Neſcio unde ab ſolitis ſociis recedat, hæc de Neſtore ex Adone textui admiſcens: *Ille lætus pſallebat, dicens: Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus ejus in ore meo. Præſes vero ſtupens ſuper tanta tolerantia, volens eum blandis verbis à fide revocare, dixit ei: Vis eſſe nobiſcum aut cum Chriſto tuo? Cui ſanctus Neſtor cum magno gaudio reſpondit: Cum Chriſto meo eram, ſum & ero. Exinde crucis* &c. *De Neſtore.*

CENTULEN. Puto ſcriptoris oſcitantia confuſas eſſe binas annuntiationes hoc modo: *In civitate Pergen Pamphiliæ, ſancti Fortunati epiſcopi & martyris, & aliorum viginta duorum.* Vide Acta.

BRUXELLEN. Textum fere purum, præter morem ſervat, in fine adjungens: *Item Felicis martyris cum ſociis viginti ſeptem.* *Felicis & XXVII.*

HAGENOYEN. Textum etiam refert tantum non purum. In auctario convenit cum ſuperioribus: *Item Fortunati & Felicis cum aliis viginti ſeptem martyribus.* *Fortunati & ſociorum.*

AQUICINCT. Pro *Neſtoris*, legit *Neſtorii*, ſubditque in fine cum aliis: *Item Fortunati, Felicis, cum aliis viginti ſeptem.*

VICTORIN. & CODEX REG. SUECIÆ ſignatus num. 130. In fine habent: *Nivernis, ſancti Agricoli epiſcopi & confeſſoris.* Alii vocant *Agricolam*, ut vide in Actis. *Agricoli.*

STROZZ. & MEDIC. Primo loco ponunt ſanctum indigenam: *Apud civitatem Florentiam in partibus Tuſciæ, natale ſancti Andreæ epiſcopi & confeſſoris ejuſdem urbis, ſucceſſoris ſancti Zenobii glorioſi epiſcopi & confeſſoris, magnificæ ſanctitatis, vitæ laudabilis & clariſſimi viri, cujus corpus requieſcit in eccleſia Cathedrali prædictæ urbis, juxta altare prædicti ſancti Zenobii.* *Andreæ.*

EDITIO LUBECO-COL. De Neſtore etiam aliqua ex Adone interſerit, poſt *cuſtodiretur*, his verbis; *comprehenſus à quodam Hyrenercho* [Irenarcho] *principe curiæ civitatis, oblatus eſt præſidi Pollioni, a quo, dum confiteretur nomen Domini mira libertate & alacritate, multis tormentorum generibus affectus, & equuleo crudeliſſime tortus eſt. Exinde* &c. Sequitur de Alexandro. Tum: *Item ſanctorum Fortunati & Felicis cum aliis viginti & ſeptem, martyrum. Arvernis, beati Agricolæ epiſcopi & confeſſoris. In territorio Archiacenſi, ſancti Victoris confeſſoris.* *De Neſtore.* *Agricolæ.* *Victoris.*

GREVEN. *Item ſanctorum martyrum Theonis, Epion, Juſti, Donativi, Ampliati, Ingenii. Item Fortunati epiſcopi, Felicis & aliorum viginti ſeptem martyrum.* De Agricola & Victore eadem habet quæ editio LUBECO-COL. *In Hibernia, Oghani epiſcopi.* Eſt inter Prætermiſſos. *Item ſanctæ memoriæ Jacelini, Prioris majoris Cartuſiæ poſt Brunonem decimi, viri magnæ ſanctitatis & meriti. Hic defunctum quemdam monachum Cartuſiæ, ut a miraculorum oſtenſione ceſſaret, præcepto obedientiæ compeſcuit.* Notatur ſolum inter Prætermiſſos hoc die & præcedenti. *Theonis. & ſoc.* *Oghani.* *Jaclini.*

MOLAN. In prima editione: *Item Fortunati & Felicis cum aliis* XXVII. *In territorio Archiacenſi, ſancti Victoris confeſſoris.* Accedit in poſterioribus: *Die vigeſima ſexta, ſancti patris Porphyrii, archiepiſcopi Gazæ.* Vide inſignem ejus vitam, à Marco diſcipulo deſcriptam, à Gentiano Herveto Latine redditam, & in Actis noſtris ab Henſchenio illuſtratam. Mirum eſt Martyrologos noſtros de tanto viro non meminiſſe. *Porphyrii Gaz. epiſc.*

III *Kal.* *Die* 27.

Juliani & Euni. ALexandriæ, paſſio ſancti Juliani martyris. Is cum ita podagra conſtrictus eſſet, ut neque incedere neque ſtare poſſet, unà cum Euno miniſtro ſuo, in ſella judici offertur; qui camelis impoſiti jubentur per totam circumduci urbem, & flagris hinc inde inſpectante populo laniari, uſquequo finem ipſis verberibus ſortirentur. *Leandri.* In Hiſpaniis civitate Hiſpali, natalis ſancti Leandri epiſcopi & confeſſoris, cujus prædicatione & induſtria, tota Gothorum gens

per

per Recharedum regem ab Arriana impietate converſa eſt. Lugduni, ſancti Baldomeris viri Dei, cujus ſepulchrum crebris miraculis illuſtratur. *Baldomeri.*

Sic habent *Praten. Hermien. Marchian Pulſan. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Munerat. poſt *Is cum*, omittit *ita*, quæ particula ad rectam ſyntaxim requiritur. In Pulſanenſi pro *poſſet*, male legitur *potuiſſet*, & in Munerato pro *Euno*, habetur *Uno*, uti & in Marchianen. Belinus ponit *Enuo*. Hic rurſus pro *inſpectante*, legit *ſpectante*, cui accinit Munerat. qui pro *Hiſpali* ſcribit *Hyſpalis*. *Hyſpaniis* vero & *Hyſpali*, quæ apud aliquos inveniuntur, ſeculi vitio tribuenda ſunt. *Recharendum* habet prima Belini editio, altera cum omnibus codicibus *Recharedum*, quorum auctoritate ducti, ita in textu reliquimus. Munerat. tria hæc verba, *per Recharedum regem*, omiſit. Scripſi *Arriana*, ut pridie factum eſt. Marchianen., Pulſanen., prima Belini editio & Greven. legunt *Baldomeri*, recte, opinor, quamvis aliorum codicum torrenti ceſſerim, qui cum Adone & Notkero conſtanter ſcribunt *Baldomeris* vel *Baldemeris*. Molan. item in editione altera ponit *Baldomeri*, corrigitque etiam, quod male iu prima legerat, *ipſius verberibus*, pro *ipſis*.

OBSERVATIO. *Juliani* & *Euni* ſacra commemoratio debetur auctori Rom. parvi, qui Sanctos illos non aliunde, quam ex Euſebio Rufini accepit, ſuntque de eorum numero, quorum certamina prædicavit Dionyſius Alexandrinus, in ſæpe laudata ad Fabium Antiochenum epiſtola, apud Euſebium libro 6 cap. 41, ex quo alii omnes. Sic habet prædictum Martyrologium: *Alexandria, Juliani martyris & Euni, qui cum ipſo ſene in confeſſione perduravit.* Ubi advertes, proprium Euni nomen *Cronion*, eſſe prætermiſſum. Ado ex Euſebii verbis elogium adornavit, quod Noſter brevius exhibet. Satis mira eſt Montfauconi animadverſio in Monito ad vitam Athanaſii, de quo pridie etiam meminimus. Illic enim auctorem Rom. parvi arguit perturbationis & confuſionis, quaſi qui diverſa in unum conflaverit, & ita quidem, ut per hæc verba: *Qui cum ipſo ſene in confeſſione perduravit*, indicet, *Eunum* cum *Alexandro* Patriarcha ſubiiſſe martyrium, utpote cum Alexander, ut vidimus die præcedenti, *glorioſus ſenex* dicatur. Sed hæc & reliqua, quæ ibi Montfauconus adducit, quam levi conjecturæ innitantur, ex ſola illius Martyrologii, Adonis & Notkeri, lectione ad oculum commonſtratur. Poterat autem oculos ipſe ſuos convincere, ſi vel obiter Euſebium inſpexiſſet loco citato, cujus verba hic referam: *Quorum Julianus, vir podagra doloribus conſtrictus, qui nec ſtare poterat nec incedere; una cum duobus aliis, qui ipſum portabant, adductus eſt. Horum alter ſtatim negavit; alter, nomine Cronion, qui Eunus cognominabatur, nec non &* SENEX *ipſe Julianus, cum Chriſtum confeſſi eſſent* &c. Habet hic Montfauconus *ſenem* cum quo Eunus *in confeſſione perduravit*; habet, non quo Romanum parvum, ſed ſe perturbationis accuſet, quod nempe duorum dierum diverſiſſimos textus in unum confuderit. *Juliani & Euni.*

De *Leandro* celebri illo Hiſpalenſi epiſcopo nulli Martyrologi Adone antiquiores meminêre. Eum ipſe primo loco annuntiat, his verbis: *Apud Hiſpaniam, civitate Hiſpali, ſancti Leandri epiſcopi & confeſſoris: ad quem beatus Gregorius libros Moralium ſcribit: cujus prædicatione & induſtria, tota Gothorum gens, per Reccoredum regem, ab Ariana impietate converſa eſt. Qui etiam fratrem ejus Erminigildum regem, vivente adhuc patre hæretico, ab eadem Ariana hæreſi, ad catholicam fidem correxit, atque uſque ad glorioſam martyrii paſſionem, ſuis exhortationibus perduxit.* Hæc omnia Notkerus, primo etiam loco deſcripſit; Uſuardus, mutato ordine, ſenſum Adonis ſecutus eſt. Rejicitur in Actis ad XIII Martii propter rationes ibi aſſignatas, quarum præcipua, quod per totam fere Hiſpaniam non alio, quam eo die colatur. Putat Caſtellanus Martyrologos noni ſeculi anſam cepiſſe, *Leandrum Hiſpalenſem* hoc die memorandi, quod in apographis Hieronym. inter Smyrnenſes martyres *Leander* aliquis commemoretur. Non aſſentior, id enim in Adone iiſque, qui ipſum ſecuti ſunt, hactenus exemplo caret, ſaltem quod à me obſervari potuerit. Hunc de Leandro verſiculum nobis reliquit Martyrologus metricus: *Leandri.*

Tertius Heſperiæ Leandro antiſtite floret.

Baldomerus etiam ab Adone primum in Faſtos relatus eſt, cujus verba Uſuardus ac Notkerus deſcripſerunt. Nomen gallicum *Galmier* vel *Geaumier*, per rectam analogiam, difficulter à primitivo deſcendit. Pauca, quæ de eo Chiffletius eruit, vide in Actis ab Henſchenio illuſtrata. De textu noſtro dubii nihil ſupereſt. *Baldomeri.*

AUCTA-

AUCTARIA.

Honorinæ. TORNACEN. Textui puro & ſimplici ſuperaddit : *Eodem die, ſancta Honorina virginis & martyris.* Ex tranſlatione maxime innotuiſſe videtur, ut docet Henſchenius in Actis.

ANTVERP. MAJ. Hic mutilus eſt, ſic habet : *In Hiſpania civitate Hiſpali, natale ſancti Leandri epiſcopi, ad quem beatus Gregorius libros Moralium ſcribit. Item eodem die in Alexandria, natale ſancti Iuliani martyris.*

ROSWEYD. In prima purus, alteras duas in diem ſequentem rejicit, hic vero iis ſubſtituit : *Item in Africa, Dibnie martyris & aliorum* XXIII. *Dionyſii.* Voluit dicere *Dionyſii*. Alii numerant XXIV ſocios anonymos.

Alexandri & ſoc. ANTVERP. & MAX-LUBEC. In fine adjiciunt : *Eodem die, Alexandri Abundantii & Fortunionis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. HAGNOYEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In prima & ultima ſatis puri, in ſecunda de ſancto Leandro *De Leandro.* poſt *confeſſoris*, interſerunt : *Ad quem beatus Gregorius libros Moralium ſcripſit.* In fine habent ut ſupra & ut plures codices inferius : *Eodem die, Alexandri, Abundantii & Fortunionis.* Ex Hieronymianis à claſſe Theſſalonicenſium martyrum avulſi ſunt : vide reliquos ſocios in Actis recte ordinatos, ubi quid in Romano hodierno erratum ſit, facile deprehendes.

CENTULEN. Ex toto textu Uſuardino nec verbum exhibet, hoc ſolum ex Hieronymianis referens : *Dionyſii & XXIV.* *In Affrica, ſancti Dyoniſii & aliorum XXIV martyrum.* Jam dixi, non unam eſſe eorum codicum lectionem, cum aliqui ſolum numerent comites XXIII.

BRUXELLEN. Incipit à Leandro : *Apud Hiſpaniam, civitatem Hiſpalim* .... ut codices mediæ notæ. Sequitur de Juliano & Euno. Tum : *Abundantii &c.* *Eodem die Alexandria, Abundantii & Formoros.* Melius habent codices ſupra. *Fortunati.* *Apud Lugdunum, ſancti Baldunei* .... Denique : *Item Fortunati martyris.*

AQUICINCT. In fine : *Item Alexandria, Abund. &c.* *Abundantii & Fortunionis.* Errorem jam notavimus. *Honorinæ.* *Et ſancta Honorina virginis.*

VICTORIN. & REG. SUEC ſignatus num. 30 & UGHELLIAN : *Item S. Alexandri, Abundantii, Fortunionis.* Eſt augmentum quod ſæpe recurrit.

Inventio S. Joan. Bapt. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Poſt textum plane mutilum addit : *Inventio ſancti Ioannis Baptiſtæ*, eſt in margine : *forte Ioannis filii Eutropii.* Imo veroſimiliter neutrius. Vide Prætermiſſos.

BIGOTIAN. CODEX ſignatus P 5, qui fuit PP. Cæleſtinorum : *Item Alexandri, Habundantii, & Fortunionis.*

REG. SUEC. ſignatus 428 : *Ipſo die ſancta Honorina virginis & martyris.*

CODEX. D. DU CHEVAL ſignatus B. *Eodem die Alexandri, Abundantii & Fortunionis.*

VATICAN. num. 5949. *Alexandri Abundantii & Fortunionis & aliorum* XXIV.

STROZZ. & MEDIC. *Item S. Januarii.* An ex ſociis SS. Alexandri, Abundantii &c.? *Januarii.*

EDITIO LUBECO-COL. Poſt Leandrum hæc apponit : *Vocatio ad apoſtolatum, ſanctorum Petri & Andreæ Apoſtolorum.* Sequitur de Baldomero. *Vocatio Pet. & And.* Dein : *Eodem die, ſanctorum Alexandri, Abundantii & Fortunionis martyrum. Ipſo die, beatæ Onoſimæ virginis.* Lege *Oneſima*, de qua hodie in Actis. *Oneſimæ.*

GREVEN *Theſſalonica, Alexandri, Abundantii, Antrogoni, & Fortunionis martyrum. In Africa, Dionyſii, Tatiani, Dionis martyrum aliorumque* XXIII. *Alexandri. & ſoc.* *Dionyſii & plur. ſoc.* Ita jam paſſim Grevenum acceſſiones ſuas ex apographis Hieronym. inchoare advertimus. *Oneſimæ virginis. Item Macharii.* *Macharii.* *Caſtro Conſtantio Honorinæ virginis.* *Honorinæ.* *Item beati Ioannis monachi, filii Eutropii magiſtri militum urbis Romæ.* *Joannis monachi.* *Qui cum in omni ſanctitate annis ſeptem in monaſterio ſtetiſſet, Romam rediit, in domo parentum incognitus permanſit & in extremo vitæ parentibus ſe revelans, inter eorum brachia expiravit. Item beati Joannis abbatis in Scithi, qui rogatus a fratribus, ut verbum aliquod ſalutare eis relinqueret, reſpondit : ex quo factus ſum monachus, numquam propriam feci voluntatem, nec aliquid docui, quod non prius ipſe feciſſem.* *Joannis abbatis.* *Item alterius Ioannis in eremo ſuperioris Thebaidis, vita, moribus, & abſtinentia præclari. Ioannis etiam alterius, qui in deſerto Syria tanta conſolationis gratia refulſit, ut quantacumque mœſtitia quis premeretur, paucis ſermonibus ejus lætitia & alacritate repleretur.* *Joannis.* *Joannis alterius.* De his tribus & Synonymis aliis, vide indicem Prætermiſſorum.

MOLAN. *Eodem die, beata Honorina virginis & martyris.* Ita in prima editione. Aliæ ſic habent : *Eodem die in Normannia, beata Honorina virginis & martyris. Die vigeſima ſeptima, ſancti patris Procopii Decapolitæ, confeſſoris.* *Honorinæ.* *Procopii.* Demum minori charactere : *Item apud Metaphraſtem, ſanctorum Andronici & Athanaſiæ.* *Andronici & Athanaſiæ.* In ſyllabo Prætermiſſorum remittuntur ad IX Octobris

Pridie Kal. *Die 28.*

Romani abbatis. IN territorio Lugdunenſi locis Jurenſibus, depoſitio beati Romani abbatis, qui primus illic vitam hermiticam duxit, & multis virtutibus ac miraculis clarus, plurimorum poſtea pater extitit monachorum. Eodem die, ſanctorum Macharii & Rufini. *Macharii & Rufini.*

Sumitur textus ex *Praten. Herimen. Tornacen. Marchian.* & *Pulſanen.* Concordat *Munerat.* ſed tranſlationem adjicit S. Auguſtini. *Grevenus* contra & *Molanus* in ultima annuntiatione Macarii & Rufini deficiunt. *Antv. Max-Lubec.* & paſſim codices reliqui redundant in Juſto & Theophilo. Plura vide in Obſervatione, cetera in Auctariis.

VARIA LECTIO nulla. Omnes legunt *heremiticam* & *Macharii*, quam lectionem &
ſupra & hîc ſervandam cenſuimus.

OBSERVATIO. Quidquid de *Romano* abbate Jurenſi in hodierno noſtro textu ponitur, ex Viennenſi ſumpſit Uſuardus, & totidem verbis Notkerus (ſilentibus de eo Sancto antiquis reliquis Martyrologis) reſciſſa utrobique ultima Adonis periodo hac; *Venerabile ejus corpus ſitum eſt in finibus Veſontionum*; quam in nonnullis codicibus auctionibus reſtitutam infra exhibebimus. Quæ vero hîc paucis Ado memorat, fuſe & diligenter enucleavit Henſchenius, qui ejuſdem *Romani* vitam à coævo ſcriptam, à Petro Franciſco Chiffletio erutam, non minori ſtudio illuſtravit. Sintne vero in præfata vita interpolationes, quas recentior criticus ſe deprehendiſſe autumat, in Supplemento examinabitur. Jam dixi abeſſe hoc die ab antiquis reliquis Martyrologis *Romani* nomen; addo, hîc vacare penitus Romanum parvum; ut nonnumquam in memoriam revocem, quam parum veroſimiliter opinentur aliqui, brevioris hujus Martyrologii auctorem, Adonis contractorem eſſe, utpote qui hîc vel unicum Sanctum notare neglexerit, quem in Adone exſtitiſſe maniſeſtiſſimum eſt. *Romani.*

De *Macario* & *Rufino*, item *Juſto* & *Theophilo* agit hoc die laudatus Henſchenius, coſque prudenter collocat inter duas numeroſiores Hieronymianorum turmas, ad quarum alterutram referendi videntur; ultimi fortaſſe ad priorem Alexandrinorum, primi ad alteram. Obſcuros eſſe Hieronymianos textus, legenti palam eſt, nec habuit Florentinius quo claſſes accuratius diſtingueret aut ad proprias poſitiones reduceret. Nobis de ſola Uſuardi lectione, ſeu de ſolis *Macario* & *Rufino* quæſtio eſt. Mirari autem ſubit, Caſtellanum pag. 803, tam rotunde aſſerere, apud Uſuardum æque ac Adonem non alium Sanctum hoc die ſignatum reperiri præter ſolum *Romanum*, quod, niſi vehementer fallor, ex Molani editione ſupponere debuit; certe percarum ſibi codicem Pratenſem tunc non inſpexerat, nec codicum aliorum Mss. ab Henſchenio citatorum rationem habere voluit; de rei veritate non dubitaturus, ſi longam hîc talium ſeriem conſulere potuiſſet. Variant Hieronymiana in martyrum noſtrorum ſexu, iiſque preſſius inſiſtendo, viderentur hi ambo *Macarius* & *Rufinus* in feminas transformandi. At cum etiam Wandelbertus tam clare enuntiet: *Machario pridie Rufinus jungitur almus*; ita ab illis alicubi inventum fateri neceſſe eſt, neque nobis ab auctoris noſtri ſententia deflectere licet. Qua porro de cauſa ab his Martyrologis hi duo præcipue ex tot aliis selecti ſint, quis divinet? Credo ego id arbitrarium fuiſſe, quemadmodum apud Rabanum & Notkerum, quatuor aliorum factus eſt delectus: *In Alexandria, ſanctorum Celeris, Pupuli, Legii* (Notkerus *Gaii*) *Serapionis*, nulla ſociorum ſervata memoria; ut innumeris locis apud duos illos Martyrologos uſuvenit, & in Noſtro etiam ſæpius recurrit. Quam recte Martyres illos digeſſerit Galeſinius & ex eo alii, vide in Actis pag. 723. De textus noſtri germanitate ambigi nequit, quidquid Grevenus & Molanus à ceterorum codicum conſenſu deflectant. *Macarii & Rufini.*

AUCTARIA.

De Romano ex Adone. ANTVERP-MAJ. Adonis clauſulam reſtituit, ſic annuntiationem formans: *In territorio Lugdunenſi locis Jurenſibus, beati Romani abbatis, qui primus illic heremiticam vitam ducens, & multis virtutibus ac miraculis clarus, plurimorum poſtea pater extitit monachorum. Venerabile corpus ejus ſitum eſt in finibus Veſontionum.* Soli duo codices Mss Uſuardini reperiuntur; hic nempe & Centulenſis, qui careant Macario & Rufino.

ROSWEYO. Primo & ſecundo loco refert annuntiationes duas de Leandro & Baldomero, quas in eo codice huc male tranſlatas, die præcedenti notavimus. Sequitur textus hodiernus plenus & purus.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Secundam annuntiationem referunt ſicuti eam Henſchenius in Actis poſuit: *Eodem die, ſanctorum Macharii, Rufini, Juſti & Theophili.* Atque hi in pluribus codicibus ſic conjuncti inveniuntur, procul dubio ex Hieronymianis apographis primum accepti, quamvis tres primi, aut ſaltem his ſynonymi, inter Auctaria compareant XII Februarii. Vide indicem Prætermiſſorum hoc die. *Macarii cum aliis ſoc.*

ALBERGEN. & DANIC. Cum codicibus ejuſdem notæ mox citandis, textui modiciſſime mutato nonnulla de Romano interſerunt, quæ ex ſola nominis cum altero Romano cognatione perperam commixta ſunt, ut invenies in noſtro Prætermiſſorum indice ad nomen *S. Romani abbatis de Fontiſrogo*, & clarius ad XXII Maii. Verba illorum omnium codicum ſunt: *Hic beato Benedicto creditur habitum monachicum tradidiſſe, eique ad ſonum tintinnabuli victus neceſſaria miniſtraſſe.* Tum in fine annuntiationem ſubdunt, de qua ſupra: *Eodem die, ſanctorum Macharii, Rufini, Juſti & Theophili.* *De Romano.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO-ULTRAJ-BELG. Addunt præterea: *Item, tranſlatio ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, ab Yppone ad Sardiniam.* Ubi notabis Leydenſem utrumque codicem & *Tranſlat. S. Auguſtini.*

Lovanienſem has voces interjicere, *Patris noſtri*; ut inde facile colligas, codices illos ad uſum cœnobiorum vel parthenonum Ordinis ſancti Auguſtini fuiſſe conſcriptos.

Macarii aliiſ. ſoc.

Centulen. Incipit: *Natale ſanctorum Pablis*, [an non *Pupilli?*] *Juſti, Theophili & Felicis martyrum*. En delectum alterum ex Hieronym. plane pro arbitrio factum. De Romano hæc dumtaxat: *In territorio Lugdunenſi, ſancti Romani abbatis.*

Bruxellen. De Romano addit, quod habent alii ſupra, adjicitque ex Adone: *Cujus corpus venerabile ſitum eſt in finibus Veſontionum. Eodem die, ſanctorum Macharii, Ruphini, Juſti & Theophili. Et Papia, reconditio corporis beati Auguſtini eccleſiæ Yponenſis epiſcopi.*

Recondit. S. Auguſt.

Hagenoyen. adhuc aliquid ſuperaddit iis quæ de Romano ſuperius dicta ſunt. Videlicet: *Hic beato Benedicto patri agrorum monachorum & gryſeorum traditur* &c. Tum, poſt *miniſtraſſe*: *Eodem die, Julii & Juliani confeſſorum*: Qui, quales, aut unde accepti ſint, non invenio. Utrum populares Alſatici, poſtea inquiretur. *Item eodem die, ſanctorum martyrum Macharii, Ruphini, Juſti & Theophili. Eodem die, ſancti Donati martyris, qui ſub duce Urſacio, & Marcellino tribuno, Carthagine paſſus eſt.* Donati feſtum prævenitur, vide die ſequenti.

Julii & Juliani conf.

Donati.

Aquicinct. Poſt *monachorum*, ſubdit: *Hic etiam beato Benedicto in initio converſionis ſuæ adjutor & cooperator extitit. Eodem die, ſanctorum Macarii, Rufini, Juſti & Theophili. In Alexandria, ſanctorum Dionyſii, Claudiani & Theophili.* Unde hic Dionyſius acceptus ſit, non facile dixeris.

De Romano.

Dionyſii & ſoc.

Victorin. In fine: *Apud Papiam civitatem, reconditio ſancti Patris noſtri Auguſtini epiſcopi. Eodem die, ſanctorum Macarii & Rufini, Juſti & Theophili martyrum.*

Matric-Cartus-Ultraj. *Romani abbatis. Macarii & Rufini martyrum. Oſwaldi archiepiſcopi Eboracenſis* [in margine, *alias Wigornenſis*] *magnæ ſanctitatis viri.*

Oſwaldi.

Vatic. ſignatus num 5949. & Ughellian. *Sanctorum Macharii, Rufini, Juſti & Theophili.*

Munerat. *Ipſo die, tranſlatio beati Auguſtini epiſcopi & confeſſoris.*

Belin. Sic orditur: *Papiæ, tranſlatio ſancti patris Auguſtini epiſcopi & confeſſoris.* In fine autem: *Eodem die, ſanctorum Macharii & Rufini, Juſti & Theophili.*

Eoitio-Lubeco-Col. *Romanum* etiam confundit cum ſancti Benedicti miniſtro, addens cum Bruxellenſi ex Adone: *Venerabile corpus ejus ſitum eſſe in finibus Veſontionum.* Sequitur: *Vocatio ſancti Philippi ad apoſtolatum. Eodem die, Macarii* &c. *Ipſo die, ſancta Rufina virginis.* Addere potuiſſet *Macariæ*. Vide ſupra in Obſervatione, & in Actis pag. 748. *Tranſlatio beati Auguſtini epiſcopi de Ypona in Sardiniam, facta anno Domini quadringenteſimo nonageſimo octavo, temporibus Symmachi Papæ & Anaſtaſii imperatoris, ab obitu ejuſdem ſancti viri anno ſexageſimo ſecundo. Et hæc ipſius tranſlatio dicitur* [prima]. Spectat ad XXVIII Auguſti.

Vocatio S. Philippi.

Rufinæ.

Tranſlat. S. Auguſt.

Greven. *Macharii, Rufini, Juſti, Theophili martyrum. Item ſanctorum Celeris, Pupilli, Claudionis, Macharii, Gaii, Serapionis. In Britannia, ſancti Oſwaldi epiſcopi Wigornienſis & confeſſoris. Symphroniæ matronæ & martyris.* Vide Prætermiſſos. *Pynnoſæ virginis & martyris. Rufina virginis. Tranſlatio prima ſancti Auguſtini epiſcopi de Ipone Sardiniam, facta anno Domini* CCCCXCVIII, *ab obitu ejus ſexageſimo ſecundo. Luitberga incluſa, beatæ memoriæ. Vocatio ſancti Philippi Apoſtoli anno* XXX, *feria quinta, de qua Joannis* I.

Celer. & ſoc.

Oſwaldi.

Symphroniæ

Rufinæ.

Molan. *Papiæ, tranſlatio S. patris Auguſtini epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Macharii & Rufini, Juſti & Theophili.* In editionibus aliis ſolum adjungitur: *Die vigeſima octava, ſancti patris & confeſſoris Baſilii, ſynaſceta ſancti Procopii*, nempe *Decapolitæ*; de utroque in Actis XXVII Februarii. Sequitur hic Molanus Græcorum Horologium, de quo ſuperius locuti ſumus. Faſti Græci non omnimodè conveniunt. Maluit Henſchenius utrumque, die præcedenti conjungere ex Menologiis, tum illo, quod à Caniſio ex Sirleti verſione editum eſt, tum altero, quod Baſilii imperatoris appellatur. Plura vide in laudati Henſchenii commentario.

Baſilii. ſoc. Procopii.

MENSIS

MENSIS MARTIUS

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* I.

ROmæ, ſanctorum martyrum ducentorum ſexaginta : quos *Mart.*
juſſit primo Claudius pto Chriſti nomine damnatos are- CCLX.
nam fodere. Deinde ptæcepit, ut foras muros pottæ Sa-
lariæ mitterentur, & in amphitheatro ejuſdem civitatis mi-
litum ſagittis interficerentut. Eodem die, ſancti Donati martytis, qui *Donati.*
ſub duce Urſacio & Marcellino tribuno Cartagini paſſus eſt. Ande- *Albani.*
gavis, ſancti Albani epiſcopi & confeſſoris, viri præclariſſimæ vittutis *Hermetis & Adriani*
& ſanctitatis. Civitate Maſſilia, ſanctorum Hermetis & Adtiani.

Ex *Praten. Tornacen. Pulſanen. Muneras.*, *Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Clodius* pro *Claudius*, eſt error Muncrati. *Dampnatos*, *harenam* & id genus alia, vix notari merentur. *Amphiteatro* ſcribunt fere omnes, exceptis Greveno & Molano; nos poſtremos ſecuti ſumus, ut antea factum eſt. Neſcio cur Grevenus pro *Donati* legat *Clonæ*. Fragmentum Marchianenſis pro menſe Martio, habet *Dona*, ſed à citandis fragmentis in ordine ad textum, abſtineo. *Urſacio* vel *Urſatio* habent codices promiſcuè, prætuli quod in laterculo eſt. *Cartagini* legunt Praten. Tornacen. Pulſanen. & Munerat. ſervanda fuit ea ſcribendi ratio. Reliqui ſunt errores duo codicis Pulſanen. ſcilicet *Marſilia* pro *Maſſilia*, *Abiani* pro *Adriani*.

OBSERVATIO. De prima textus noſtri anonyma cohorte, ita hoc die in Actis pro- *Mart.*
nuntiavit Henſchenius : *Illuſtris horum ſanctorum Martyrum memoria eſt conſervata in* CCLX.
variis & perantiquis Martyrologiis, ac potiſſimum in Actis SS. Marii & Marthæ conjugum &c.
Ex his nimirum primus ipſos in ſacros Faſtos retulit auctor Romani parvi, ita legens : *Sanctorum Martyrum* CCLX *temporibus Claudii, qui via Salaria arenam fodientes, damnati fuerunt.* Auctiorem paulo & clariorem textum ex iiſdem Actis reddidit Ado, à Notkero deſcriptum, à Noſtro expolitum, nec plura de iis Martyribus commemorari poſſe, ex præfato Henſchenio oſtenditur. Una porro & ſola ea eſt Romani parvi & Adonis annuntiatio, ceteræ ab Uſuardo primum poſitæ ſunt, ex aliquo codice Hieronymiano veroſimillime acceptæ.

De *Donato* aliquo certum eſt, hoc die meminiſſe apographa Hieronymiana, quorum hoc *Donati.*
principium : *Natalis ſanctorum Leonis, Donati* &c. In vetuſtiſſimo Epternacenſi, palæſtra

præfigitur : *In Africa.* Quæritur an *Donatus* hic noſter, quem *Carthagine* paſſum ait Uſuardus ; quæritur, inquam, an is ipſe ſit, qui apud Hieronymiana aliis immiſtus eſt. *Poſt longam diſcuſſionem*, inquit Henſchenius, *arbitramur ſecernendum* : opinor quia diverſis notis diſtinguitur. Lubens cedo Majorum auctoritati ; quamvis ex longa jam & ſtudioſa Martyrologiorum inter ſe collatione, exiſtimem Uſuardum non alium fontem præter Hieronymiana habuiſſe, unde *Donatum* educeret, ex quibus & Wandelbertum hauſiſſe ſuadetur, dum ſequentem proxime *Albinum* ſic cum eo conjunxit : *Martis Donatus tenet Albinaſque Kalendas.* Unde porro agonis locum determinaverit, unde ducis & tribuni nomina Uſuardus accerſiverit, quis conjiciat ? Fateamur, notitiam alicunde habuiſſe, quæ ad noſtra tempora non pervenerit.

Albini. *Albinus* diſtinctiſſimis characteriſticis in Hieronymianis dignoſcitur. Adjectitium cenſuit Acherius, quales, ſi ſolam ætatem ſpectes, plurimi in iis codicibus paſſim occurrunt, qui nempe Euſebio & Hieronymo longe poſteriores ſunt. Ipſe ſcribendi modus in utraque Corbeienſis codicis editione, novitatem ſapit: *Andegavis civitate, depoſitio ſancti Albini epiſcopi & confeſſoris.* Propius ad veterem ſtylum accedit Epternacenſe : *Andicavis, depoſitio Albini epiſcopi*, abſque titulo *confeſſoris*, qui per *depoſitionem*, in iis codicibus ſatis indicatur, nec in Lucenſi poſitus eſt. Et ſic ferme habent Rabanus & Notkerus. Uſuardi exornatiuncula, ſi trito ſermone uti licet, nihil memorat præter commune Sanctorum. Plura & operoſe exquiſita dabit Henſchenii commentarius.

Hermetis & Adriani. Circa *Hermetem* & *Adrianum* major difficultas ; unde ſcilicet & qua ratione hi duo ab Uſuardo *Maſſiliæ* componantur, qui apud Hieronymiana magnis terrarum ſpatiis diviſi ſunt ; *Maſſilienſis* alter, alter *Africanus* ; ſic enim uno ore codices illi : *In Africa, Adriani, Victuri* &c. *In Maſſilia, Hermetis, Gitthei* &c. Hæc pridem ab Henſchenio expenſa ſunt, qui gravibus de cauſis Adrianos diſtinguendos animadvertens, ſuum Africæ, Romæ ſuum, ſuum item Maſſiliæ vendicavit. Ego hic nihil magnopere invenio, quod me a ſolerti magiſtri diſcretione revocet, eamque adeo amplector libentius, quod tutandæ ſalvandæque Uſuardi auctoritati magis conducat.

AUCTARIA.

HERINIEN. Hic è purorum codicum numero excluditur, quia poſt *mitterentur*, omiſit hæc verba : *Et in amphitheatro ejuſdem civitatis, militum ſagittis interficerentur.*

ANTVERP-MAJ. In prima annuntiatione Adonem potius quam Uſuardum ſequitur. Deinde de Albino, tum de Donato, ſatis pure. Deſunt martyres Maſſilienſes, adjicitur autem :

Leonidis. *Apud urbem Antiaonum, paſſio beati Leonidis, qui ab eodem judice, quo ſanctus Aſclas, variis ſupplicis interemptus eſt.* An hic Leonides, de quo in Actis XXVIII Januarii ? Vide Prætermiſſos.

ROSWEYD. In prima ſatis purus ; in ſecunda, poſt paſſus eſt, adjicit : *Et aliorum* XIV, unde patet Donatum noſtrum pro Hieronymiano olim acceptum. In tertia & quarta purus eſt ; in fine autem ſubdit : *Eodem die, ſancti Suitberti epiſcopi & confeſſoris.* *Suiberti.*

Leonis M. ANTVERP. & MAX-LUBEC. In fine poſt textum purum : *Paſſio ſancti Leonis martyris.* De hoc agunt codices plures infra citandi. Non video alium eſſe poſſe, quam qui in prima claſſe Hieronym. primo loco ponitur : ſi enim de Leone Rothomagenſi ageretur, addendus erat *epiſcopi* titulus.

MARCHIAN. Pro Donato, legit *Dona*, ut ſupra diximus.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt textum purum, ſubnectunt : *Apud oppidum*

De Suiberto. *imperiale quod Werda dicitur, natale ſancti Suitberti Verdenſis epiſcopi & confeſſoris, qui temporibus Pipini, una cum ſancto Willebrordo verbum ſalutis gentibus prædicavit. Hic inter cetera infirmitatum genera, morbum quem phyſici Squinanciam nominant, ſolitus eſt curare.* Convenit LOVANIEN. ſed prædicationis tempus & ſocium intermiſit.

CENTULEN. Rurſum ab Uſuardo recedit : *Romæ, ſanctorum martyrum* XL, *qui ad harenam fodiendam damnati fuerant pro Chriſti nomine. Andegavis, depoſitio ſancti Albini epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. In martyribus CCLX & Donato fere purus, tertio loco ſic habet : *Apud urbem Antinoum, paſſio Leonidis martyris, patris Origenis ; qui capite pro Chriſto plexus eſt. Cum quo & filius Origenes etiam occubuiſſet, ſi non veſtibus ſpoliatus, maternis artibus fuiſſet præventus.* De Leonidum confuſione, vide indicem Prætermiſſorum. Sequitur de Hermete & Adriano. Deinde : *Andegavis, ſancti Albini epiſcopi & confeſſoris, cujus vita virtutibus & miraculis plena refulſit. Apud Caſtrum imperiale quod Werda* .... ut ſupra in eodd. mediæ notæ. *Leonidis patr. Origen.*

Ipſo die, ſancti Suitberti epiſcopi & confeſſoris. *Suitberti.* Sive *Simthecius*, ſive *Suithecius* ſcribas, ut ignotus, in Actis prætermittitur. *Et ſancti Senardi abbatis.* *Senardi.* Vult dicere *Sinardi* Aniſolenſis, de quo hodie in Actis.

HAGENOYEN. In prima annuntiatione ſatis purus, ſecundo loco ponit : *In urbe Tuan, in Anglia, ſancti David ejuſdem civitatis epiſcopi, admirandæ ſanctitatis viri.* *David. ep.* Agit, ni fallor, de Davide Menevenſi, qui etiam infra memoratur. Sequitur de Albino, pure. Tum : *Paſſio ſancti Leonis martyris. Civitate Marſilia, ſanctorum Hermetis & Juliani. Apud oppidum imperiale* .... ut ſupra. *Leonis. Hermetis & Juliani.*

AQUICINCT. Penultimo loco interjicit : *Turonis, ſancti Simplicii confeſſoris.* *Simplicii.* Quæ eadem habet codex Daveronenſis. Addere uterque poterat *epiſcopi*, agitur enim de archiepiſcopo Bituricenſi.

VIC-

Digitized by Google

Leonidis. Victorin. & Reg. Suec. num. 130: *Apud urbem Antinoum, paſſio beati Leonidis.*

David. Matric-Cartus-Ultraj. Incipit: *David epiſcopi & confeſſoris, cujus miri actus deſcribuntur ac diſcipulorum.* Cetera ex textu, ſed mutila omnia.

Leonis. Codex Bigotian. ſignatus P 5; Cluniacensis item & Ughellian. *Paſſio ſancti Leonis martyris.*

Altempsian. Poſt *Adriani*, adjicit: *Iuliani.* Dein: *Paſſio ſancti Leonis.*

Tranſlat. Herculani. Strozz. & Medic. *Item paſſio ſancti Leonis martyris. In civitate Perufii, translatio corporis ſancti Herculani, ejuſdem civitatis epiſcopi & martyris.*

Burdegalen. *Civitate Maſſilia, ſanctorum Hermetis & Adriani, & paſſio Leonis martyris.*

Editio Lubeco-Col. Primo loco: *In territorio Montenſi, oppido imperiali* .... ut ſupra. Sequitur textus purus; in fine: *Apud urbem Antinoum, beati Leonidis martyris. Ipſo die, ſanctorum Simplicii & Senardi confeſſorum. Eodem die, ſancti Clonæ martyris.* Jam diximus Donatum eſſe. *Item, ſancti David epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Monani confeſſoris.*

Leonidis. Simplicii & Senardi. Clonæ. David. Monani.

Belin. *Eodem die apud Peruſiam, ſancti Herculani epiſcopi & confeſſoris.* Secunda ejus editio male legit *Herculaai.*

Donati & xiv. Abundii & ſoc. De Davide. Greven. *In Africa, Donati & aliorum XIV martyrum. Apud urbem Antinoum, ſancti Leonidis martyris. Item ſanctorum Abundii, Leonis, Arcaſii, Polocronii. Eodem die, beati David Menevenſis archiepiſcopi & confeſſoris. Hunc naſciturum ſanctus Patricius Hiberniæ patronus, per triginta annos, Domino revelante, prævidit. Natus vero cum baptizari deberet, fons aquæ ſubito erupit. Cum aliquando Evangelium ſancti Joannis ſcriberet, & pulſata campana, ad opus Dei, opere ſuo incompleto, feſtinans exiſſet; regreſſus, invenit aureis litteris, angelico miniſterio conſummatum. Obiit tandem plenus dierum anno vitæ ſuæ* CXLVI. Vide hæc in Actis accuratius diſcuſſa. *In territorio Meatenſi, oppido imperiali quod Werda dicitur, natale ſancti Suicberti, epiſcopi Verdenſis & confeſſoris. Qui, ut Beda in geſtis Anglorum refert, tempore ſancti Willebrordi epiſcopus ordinatus, verbum ſalutis gentibus prædicavit, & a Pipino rege obtinuit locum manſionis in inſula Rheni. Ubi monaſterio conſtructo, quod hactenus ejus heredes poſſident, aliquamdiu continentiſſimam vitam duxit, & quievit in pace. Hic inter cetera .... Ipſo die, Senardi abbatis. Simplicii confeſſoris. In Scotia, Monani Levitæ & confeſſoris. Item apud Peruſiam, ſecundum aliquos, paſſio ſancti Herculani epiſcopi & martyris, qui in* VII *Idus Novembris ponitur.*

De Suiberto. Senardii. Simplicii. Monani. Herculani.

Molan. De Albino litteris Italicis interſerit: *Cujus vitam Fortunatus presbyter conſcripſit.* Tum in fine: *Feſtivitas ſanctorum Angelorum cuſtodum, ſingulorum hominum. Eodem die apud Peruſiam .... Apud urbem Antinoum .... Apud oppidum imperiale* .... Et charactere minori: *Eodem die, beati David* .... uſque ad *prævidit.* In editionibus aliis adhuc additur: *Eodem die Maſſiliæ, ſancti Adalongi epiſcopi.* In Actis prætermittitur. *Die prima, ſacroſancta martyris Eudociæ. In territorio Cenomanenſi, natale ſancti Siviardi abbatis. In Britannia, beati David Menevenſis archiepiſcopi & confeſſoris. Apud Antinoëum urbem, paſſio beati Leonidis.*

SS. Angelor. cuſtodum. Adalongi. Eudociæ. Siviardi. Leonidis.

VI *Non.* *Die* 2.

ROmæ via Latina, ſanctorum martyrum Jovini & Baſilei, qui paſſi ſunt ſub Galieno & Valeriano imperatoribus. Item Romæ, plurimorum martyrum, quos diu cruciatos, imperator Alexander capitali ſententia in extremo damnavit.

Jovini & Baſilei. Mart. plurimorum.

Ita *Praten. Hermien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Tota ſumitur ex Pulſanen. qui pro *Jovini* ſcribit *Joniani* & pro *in extremo*, poſuit *in exilio.*

OBSERVATIO. Quod jam non ſemel notavimus & ſæpius notandum recurret, id in memoriam identidem revocamus; nimirum auctorem Martyrologii, quod ſemper Romanum parvum indigitamus, Sanctos ſuos ex Hieronymianis nequaquam mutuare ſolitum: Adonem porro ejus veſtigia paſſim premere, Noſtrum & Notkerum utriuſque, ſic tamen ut alios ſæpiſſime aliunde accerſant. Prædictam Adonis, Uſuardi & Notkeri ex altero ſequelam, manifeſtiſſime probat hodiernus textus, qui à Romano parvo ita primum ſignatus eſt: *Romæ, Jovini & Baſilei. Et plurimorum martyrum ſub Alexandro capitali ſententia damnatorum.* Primam annuntiationem ſic ampliavit Ado, quemadmodum à Noſtro & Notkero ad verbum deſcripta eſt. Utriuſque Sancti notitiam, ex Actis ſancti Stephani Papæ extractam, oſtendit Henſchenius, cetera explanans, quæ de ipſis memoriæ prodita ſunt. De *martyribus ſub Alexandro paſſis*, vix quidquam reperias, præter ea quæ ex laudato Romano parvo recitavimus, ab Adone duriori phraſi expreſſa, à quo textum ſuum nonnihil lævigatum Noſter deſumpſit, Notkerus ex illo totum deſcripſit. Satis nota eſt imperatoris Alexandri, quamquam ab Adone *impius* appelletur, in Chriſtum & Chriſtianos propenſio; quæ nihilominus prohibere non potuit, quo minus famoſi Ulpiani, aliorumque ejus miniſtrorum rabies, vel ipſo invito, in noſtros debaccharetur, ut docent Acta noſtra hîc & 1 Januarii, ubi de ſancta Martina. Hæc pro textu ſatis dicta ſint; alia plane canit Wandelbertus, quæque ad eum nullo modo pertinent.

Jovini & Baſilei. Mart. plurimor.

AUCTARIA.

Cedde. ANTVERP-MAJ. Hic rurſus patriam ſuam indicat, dum textui Uſuardino Sanctum Anglicanum ſuperaddit: *Ipſo die, ſancti Ceddæ epiſcopi.* Alii ſcribunt *Ceaddæ*, ſed hic forte pronuntiationem Anglicam ſecutus eſt.

Simplicii. Lucii ep. Winwaloci. ROSWEYD. Et hic textum purum habet, ſed alia adjicit: *Eodem die, Simplicii Papæ. In Cæſarea Cappadociæ, Lucii epiſcopi.* Vide in codicibus proxime ſequentibus. *In Gandavo, Winnualoci confeſſoris.* Vide ejus vitam in Actis die ſequenti

Lucii & ſoc. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui puro in fine ſuperaddunt: *Item Lucii epiſcopi, Abſalonis,* [MAX-LUBEC. *Abſolonis*] *& Lorgii.* Hi paſſim in codicibus ſub diverſa inflexione recurrunt, neſcio an ſatis recte inter ſe conjuncti & ab aliis avulſi. Certe inter Hieronym. apographa, unde certo accepti ſunt; *Abſolonius* & *Lorgius* ſeu *Georgius* cum ſocio *Herolio*, in vetuſtiſſimo Epternacenſi carent poſitione. *Lucius* diſerte Cæſareæ Cappadociæ tribuitur cum *Primitivo*: *Secundola* & *Jannaria* portui Romano. Sed hæc alterius loci ſunt, ubi Florentinii animadverſa, cum Actis noſtris conferri poterunt.

Willeici. ANTV-MAX. LOV. LEYD-BELO. & EDIT. ULTR-BELG. In fine: *Apud Werdam, natale ſancti Willeici confeſſoris presbyteri ſancti Swiberti epiſcopi.*

Simplicii. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Primo loco: *Romæ, ſancti Simplicii Papæ. Hic poſt beatum Petrum quadrageſimus nonus, Acacium Conſtantinopolitanum & Petrum Alexandrinum epiſcopos, ob Eutychianam hæreſim damnavit. Qui etiam ſtatuit, ut nullus Pontifex ſucceſſorem ſibi conſtituat.* Sequitur textus; in fine autem eadem habent quæ Lovanienſis de *Willeico*.

Lucii & ſoc. CENTULEN. Nihil iterum habet ex Uſuardo, ſed Hieronymi ſenſum melius videtur aſſecutus, non tamen plene. Ita habet: *Cæſarea Cappadociæ, ſanctorum Lucii epiſcopi, Primitivi & Secondola martyrum.* Præterita eſt *Jannaria*, cur non & *Secondola*?

Tranſlat. Benedictæ & Felicitatis BRUXELLEN. Textum purum refert, ſed præpoſtero ordine. Addit vero in fine: *Adhuc Romæ, Simplicii Papæ, qui ſedit annos quindecim. Item Sedda epiſcopi. Et Lucii epiſcopi, Abſolonii & Largii. Item, tranſlatio Benedictæ & Felicitatis, ſanctarum martyrum.* An è Sodalitio ſanctæ Urſulæ, quarum corpora in abbatiis Viconienſi & Marchianenſi quieſcunt? Vide Prætermiſſos. Agetur ex profeſſo XXI Octobris.

Ceddæ. Lucii & ſoc. Willeyrici. HAGENOYEN. Poſt textum ſatis purum, de Simplicio habet fere ut codd. mediæ notæ ſupra. Tum: *In Anglia, Ceddæ epiſcopi & confeſſoris. Item, Lucii epiſcopi, Abſolomi & Lorgii. Apud Werdam oppidum, ſancti Willeyrici presbyteri & confeſſoris, capellani ſancti Swicberti.*

AQUICINCT. *Item, ſanctorum Lucii epiſcopi, Abſolomi, Georgii. In Britannia, depoſitio ſancti Ceaddæ epiſcopi. Romæ, Simplicii Papæ. Hic Acacium Conſtantinopolitanum epiſcopum, & Petrum Alexandrinum epiſcopum Eutychianos damnavit.*

Ceaddæ. MARCHIANEN. fragmentum: *In Britannia, depoſitio ſancti Ceaddæ epiſcopi.*

Taurani & ſoc. MATRICULA-CARTUS-ULTRAJ. *Simplicii Papæ. Tartrani vel Taurani martyris & plurimorum.* Si *Cerannum* martyrem Carnotenſem indicare voluit, colitur is XXVIII Maii, ut in Actis videre eſt. *Karoli comitis Flandriæ & martyris, qui Brugis requieſcit.* *Carol. comit.*

CLUNIACEN. *Lucii epiſcopi, Abſolonis & Georgii.* At in Kalendario ejuſdem monaſterii, ſic legitur: *Lucii epiſcopi, Ianuarii, Primitivi.*

CODEX. D. DU CHEVAL ſignatus C: *Lucii epiſcopi, Abſolonis & Georgii.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Primo loco legit: *Simplicii Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis quindecim.*

UGHELLIAN. *Item, Lucii epiſcopi, Abſalonii & Lorgii.*

STROZZ. & MEDIC: *Florentiæ, tranſlatio brachii ſancti Philippi Apoſtoli in baſilica ſancti Ioannis Baptiſtæ anno* MCCIV, *Pontifice Innocentio* III. Vide hiſtoriam hujus tranſlationis in Actis I Maii pag. 15. *Tranſl. brac. S. Philippi.*

CODEX. REMEN. eccleſiæ ſanctorum Timothei & Apollinaris: *In pago Remenſi, paſſio ſanctæ Macræ virginis.* De ea egimus cum Uſuardo VI Januarii. *Macræ.*

EDITIO LUBECO-COL. De Simplicio fere ut ſupra. In fine: *Eodem die, ſancti Ceddæ epiſcopi & confeſſoris. Apud Werdam, natale ſancti Willerici confeſſoris, presbyteri ſancti Suicberti.*

BELIN. *Item Lucii epiſcopi, Abſolonis* [altera editio *Abſolomi*] *& Lorgii.*

GREVEN. *Romæ, ſanctorum Georgii, Eracli, Abſolonii, Pauli, Iannarii, Primitivi. Secundolæ.* Patet confuſio. *Karoli comitis Flandriæ martyris. Taurannii martyris.* De quo ſupra. *Item, martyrum plurimorum è numero quadringentorum captivorum, de quibus refert Gregorius, 3 Dial. cap. 28, quod cum a Longobardis urgerentur adorare caput capræ, diabolo conſecratum, maxima eorum multitudo renuens, interfecta eſt ab ipſis.* De cultu mihi hactenus non conſtat. *Romæ, Simplicii Papæ & confeſſoris, qui poſt beatum Petrum quadrageſimus nonus, ſedit annis XV. Hic Agatium* [Acacium] &c. *In Anglia, beati Ceadda epiſcopi gentis Merciorum & Lindisfarnorum, cujus virtutes Beda lib. 3 & 4 hiſtoriæ eccleſiaſticæ gentis Anglorum commemorans, inter alia virtutum merita, timoris Domini plenum & noviſſimorum ſuorum aſſiduè memorem prædicat. Lucii epiſcopi Cæſareenſis & confeſſoris.* Quidni & martyris? *Leporii epiſcopi & confeſſoris.* Forte *Herolius* eſt, Lucii ſocius. *Item Cæſarea Cappadociæ, natalis ſancti Lucæ epiſcopi.* Nomina perperam multiplicata. *Apud Werdam, Willerici presbyteri & confeſſoris, diſcipuli beati Suicberti epiſcopi. In Hibernia, Tedgnæ & Monendabbii abbatum,* Hibernis ipſis ignotorum. *In Gandavo, Winnualoci presbyteri, diſcipuli beati Samſonis Dolenſis archiepiſcopi, de quo vide in XIV Kalend. Novembris.* Vide Acta III Martii. *Apud Peruſiam, ſanctæ memoriæ Ægidii diſcipuli ſancti Franciſci. Item Guillelmi presbyteri & confeſſoris.* De utroque conſule indicem Prætermiſſorum. *Georgii & ſoc. Caroli com. Taurani. Mart. mult. Simplicii. Ceaddæ. Lucii ep. Leporii ep. Lucæ ep. Willerici. Tedgnæ &c. Winwaloci. Ægidii. Guillelmi.*

MOLAN. *Item Lucii epiſcopi, Abſolomi & Lorgii. Et Simplicii Papæ, qui ſedit annos XV. Hic Acacium .... In portu Romano, Secundolæ, Jannariæ, & ſanctorum Pauli & Heraclii. Apud Vuerdam, natale ſancti Willeici ....* Poſt minori cha- *Lucii & ſoc. Simplicii. Secundolæ & ſoc. Willeici.*

Google

charaćtere: *Item martyrum plurimorum è numero* cccc .... ut Greven. *In Anglia, beati Cedda ....* (Cedda.) *Caroli comitis Flandriæ, martyris beatæ memoriæ, Brugis in Cathedrali eccleſia ad ſanctum Donatianum quieſcentis.* (Caroli com.) In editionibus aliis ita variat: *Item, Lucii epiſcopi in Cæſarea Cappadociæ. Et* (Lucii ep.) *ſanctorum martyrum, Abſolonis, & Largii & Heraclii. Et Simplicii Papa*, ut ſupra. *In portu Romano, Pauli, Secundula, Januaria.* (Abſ loni & ſoc. Pauli & ſoc.) Iterum minoribus typis: *Brugis, obitus Caroli martyris, comitis Flandriæ.*

V *Non.* *Die* 3.

APud Cæſaream Paleſtinæ, ſanctorum martyrum Marini militis & Aſterii ſenatoris, ſub perſecutione Valeriani; quorum prior cum accuſatus fuiſſet à commilitonibus, quod eſſet Chriſtianus, & ille Chriſtianum ſe eſſe clariſſima voce teſtaretur, martyrii coronam capitis abſciſione ſuſcepit. Cumque ſequens, capite truncatum martyris corpus ſubjectis humeris & ſubſtrata veſte qua induebatur exciperet, honorem, quem martyri detulit, continuò ipſe martyr accepit. (*Marini & Aſterii.*) Eodem die, natalis ſanctorum Emetherii & Celedonii, qui primum apud Legionenſem Galliciæ civitatem milites, exſurgente perſecutionis procella, pro confeſſione nominis Chriſti, plurimis afflicti tormentis, Calagurrim uſque perducti, atque ibi martyrio coronati ſunt. (*Emitherii & Celedonii.*)

Ex *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt codd. *Antverp-max. Ultraj. Leyd. Alberg. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Solus Pratenſis non male legit *Aſtyrii*, nos cum Herinienſi Belino & Molano ex Romano parvo & Adone, *Aſterii*, non *Aſtirii*, ut paſſim codices alii. Munerat. poſt *accuſatus*, omiſit *fuiſſet*. De *abſciſione*, ut ſcribunt paſſim codices, & *abciſione*, dictum eſt alibi. Reliqui in textu *ſubjectis humeris*, ut habent probatiores codices cum Adone, quamvis eum Antverp. Max-Lubec. & codicibus aliis, legendum *ſubvectum humeris*. Herinien. Roſweyd. Munerat. & Greven. ponunt *ſubtracta veſte*, ſenſus aperte indicat ſcribendum *ſubſtrata*, ut eſt in textu. *Qui martyri*, pro *quem martyri*, Munerati vel ejus typographi ſphalma eſt. Rom. parvum legit *Hemitherii*, Ado *Emiteris*; Praten. *Emitherii*; Herinien. *Emytherii*; Munerat. *Enitherii*; Belin. *Emitterii*; Greven. *Emicherii*; Molan. *Hiterii*; alii aliter. In ea codicum diſcrepantia, eam inflexionem ſecutus ſum, quam Majores noſtri in Actis præeligendam putaverunt. Rurſus Rom. parvum & Ado ponunt *Cheledonii*, quos ſolus Molanus imitatur. Cæteri codices & quidem probatiores, legunt cum Actis *Celedonii*. *Gallia* in Munerato, *Galatia* in Roſweyd. Belin. & Molano, ex circumſtantiis facile corriguntur. Antverp. Max-Lubec. & Belin. omittunt *milites*. *Coronati ſunt martyrio* in Greven. & Molan. nihil in re à textu differt.

OBSERVATIO. Martyres in textu commemoratos, ex Romano parvo in Adonem, inde in Uſuardi faterculum hic etiam promanaſſe, indubitatum videtur. En prioris verba, ſecundo loco relata: *Cæſareæ, Marini militis & Aſterii ſenatoris.* Nec eos moror, qui ex apographis Hieronymianis acceptos contenderent, ea ratione ducti, quod ſynonymi aliqui ibi hoc die reperiantur. (*Marini & Aſterii.*) Non eos moror, inquam; nam licet ibi *Marinus* aliquis, imo Marini gemini & *Aſterius* inveniantur, ii tam diverſi & disjuncti ſunt, ut cum Cæſarienſibus, ex Rufino evidenter ſumptis, nullam prorſus habeant affinitatem, ut fatetur ipſe Florentinius & Acta noſtra ſuppoſuiſſe videntur. Itaque ex Rufini lib. 7 cap. 13 & 14 acceptos eſſe glorioſiſſimos martyres palam eſt; æque certum inde elogium ſuum ſumpſiſſe Adonem; atque item ex hoc deſcripſiſſe Notkerum, contraxiſſe Noſtrum: paria in verſibus infra citandis ſentit Wandelbertus; verbo, una eſt ex Rufino & Romano parvo Martyrologorum ſententia, *Aſterium* vel *Aſtirium* vel *Aſtyrium* æque ac *Marinum*, martyrii gloriam eſſe conſecutum. Id vero, quia in Euſebio non exprimitur, ſuſpectum habet Tillemontius tomo 4 à pag. 21, & Ruinartius Euſebium ſecutus, de ſolo Marino meminit inter ſelecta pag. 274. Maneat tantiſper ſua Aſterio palma, vel ſola Rufini fide ei vendicata.

Quod de Cæſarienſibus martyribus principio dicebam; nempe, non ex Hieronymianis, ſed aliunde acceptos, id de Calagurritanis etiam intellexi: nam licet *Emeterii*, *Emeri-*

Emetheris & Celedonii.

Emetherii Emerlti, *Meteri*, & *Celedonii*, *Cellendonii*, *Cellidoni*, *Eceledoni* apud Hieronymiana nominentur, eos à noſtris, niſi multum fallar, plane diverſos agnoſcet, qui textus inter ſe conferre dignabitur. Fateor equidem Henſchenium & Florentinium pluribus laborare, ut *Galogori* nomen, quod in Hieronymianis ponitur, in civitatis appellationem mutent, & corrupta codicum iſtorum nomina cum Martyrologiorum noſtrorum *Emetherio* & *Celedonio* concilient; verum in ea codicum Hieronymianorum perplexitate, vix reperies ubi tuto liceat pedem figere. Ceterum de hiſce noſtris ita primo loco meminit auctor Romani parvi: *Sanctorum Hemitherii & Chelidonii, apud Calogurrim martyrio coronatorum.* Ita etiam apud Adonem poſiti ſunt cum longiori elogio, cujus pars prior à Noſtro ad verbum deſcripta eſt, prætęritâ alterâ, quam in Auctariis plene invenies. *Acta martyrii*, inquit Henſchenius, *ab auctoribus coævis conſignata ſcripta fuerunt: quæ rabie ac vi tyrannorum periiſſe deplorat Aurelius Prudentius Clemens, cujus diligentiæ debemus omnem horum martyrum notitiam.* Vide ibi ejus hymnum, & reliqua ad eos martyres ſpectantia, accurate digeſta. Textum noſtrum complectuntur duo poſtremi Wandelberti verſiculi; quid prior velit non examino:

> *Quinas* * *Marcia pio Nonas defendit amore.*
> *His & Emitherius, Chelidonius atque Marinus,*
> *Aſteriuſque micant effuſo ſanguine clari.*

* Boll. *Magra* Quidni *Macra*?

AUCTARIA.

TORNACEN. Deficit in ea parte elogii, quæ Aſterium tangit, omittens hæc verba, *cumque ſequens*, uſque ad *martyr accepit.* An quod codicis deſcriptor forte martyrem non crediderit?

Textus mutilus.

ANTVERP-MAJ. Magis mutilus eſt, ita legit: *Natale ſanctorum martyrum Emetherii & Cheledonii in Hiſpania, qui primum apud Legionenſem Galliæ civitatem milites, exurgente procella perſecutionis, pro confeſſione nominis Chriſti plurimis afflicti tormentis, Calagurrim perducti atque ibi martyrio coronati ſunt. Apud Cæſaream Paleſtinæ, ſanctorum martyrum Maurini militis & Aſterii ſenatoris ſub perſecutione Valeriani.*

PULSANEN. & LOVANIEN. De martyribus Hiſpanis hæc ſolum ponunt: *Eodem die, ſanctorum Emetherii & Celedonii.* Puri ſunt in aliis.

CENTULEN. *In Africa, ſanctorum Gaioli, Felicis, Nicefori & Claudiani. In Britannia minori, depoſitio ſancti Wignaloci abbatis.* Agit de *Winwaloco* aut *Winwaloeo.*

Wignaloci.

BRUXELLEN. In Marino & Aſterio tantum modice interpolatus, de Calagurritanis martyribus ea ex Adone reſtituit, quæ ab Uſuardo prætęrita diximus, ſic enim poſt *coronati ſunt*, ſubjungit: *Quorum capita cum lictor incideret, miraculum populis magnum apparuit. Nam unius annulus orariumque alterius, nube ſuſceptum & in cælos evectum eſt. Viderunt hæc omnes qui aderant, & uſquequo acies oculorum intendere potuit, fulgorem auri candoremque lintei attoniti ſequebantur intuitu.* Per *orarium* intellige *ſudarium.* Sequitur: *In cœnobio Monaſteriolo, ſancti Winnochi abbatis.* Idem eſt qui ſupra *Winwaloeus.* Denique: *Item Maurini epiſcopi & martyris*; alibi ignoti.

De Calagur.

Winnochi.

Maurini ep.

HAGENOYEN. Tantum non purus, duabus annuntiationibus hanc ſolam mediam interjicit: *Eodem die, Kunegundis imperatricis.*

Kunegundis

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130: *Item Simplicii Papæ, qui ſedit Romæ annos XV. Hic civitatis Conſtantinopolitanæ epiſcopum, & Petrum Alexandrinum epiſcopum Eutychianos damnavit.* Plura vide die præcedenti.

Simplicii.

VATICAN. num. 5949. *Beneventi, ſanctæ Arthellays virginis:* Codex Pleſſehionenſis ſeribit, *Asbelaiſ.*

Arthellays.

EDITIO LUBECO-COL. Ita incipit: *Ordinatio pontificatus ſancti Annonis, archiepiſcopi Colonienſis Agrippinæ & confeſſoris. Apud Cæſaream Paleſtinæ, ſanctorum martyrum Marini militis, civis Hieroſolymorum & Aſterii ſenatoris Romanæ urbis. Quorum .... Eodem die in Hiſpaniis, natale ſanctorum Emicherii & Celedonii martyrum .... Eodem die, ſanctæ Kunegundis imperatricis, quæ fuit filia Palatini comitis Rheni, & copulata ſancto Henrico imperatori, qui ambo virgines fuerunt, & virginitatem uſque ad finem vitæ ſervaverunt, & in civitate Babemburgenſi pariter ſepulti requieſcunt.*

Ordinat. Annonis Col.

Kunegundis

GREVEN. *Felicis & Juſti, Fortunati, Floriani, Donati, Pauli, Gaioli, Julii, Caſti, Soli, Marciæ, Hieronis, Antigoni, Januarii, Tutillæ, Gabiani, Quirioli. Item Winwaloci abbatis & confeſſoris, ſecundum alios die præcedenti. Cunegundis virginis imperatricis, filia Palatini comitis Rheni. Hæc cum viro ſuo ſancto Henrico, hujus nominis imperatore primo, in virginitate Chriſto ſerviens, plena operibus bonis quievit in pace. Item, Enſeniſſa regina.* Inter Prætermiſſos ut ignota ponitur. *Apud Coloniam Agrippinam, ordinatio epiſcopatus ſancti Annonis archiepiſcopi & confeſſoris.*

Felicis & ſoc. ex Hier.

Winwaloci.

Cunegundis.

Enſeniſſæ.

MOLAN. Poſt elogium Marini & Aſterii litteris italicis ex Adone ſubdit: *Scriptum eſt in Hiſtoria eccleſiaſtica*: Et poſt elogium ſecundum: *Scribit hæc Aurelianus* [Ado *Aurelius*] *Clemens in libro coronatorum* [Ado *Coronarum.*] *In Blandinio monaſterio, Winwaloci abbatis.* Dein typis minutioribus: *Caluppani presbyteri & eremitæ. Item Bamberga, Cunegundis virginis imperatricis* .... ut Greven ſupra. In aliis editionibus, pro *Aurelianus*, melius ſcribit *Aurelius. In Blandinio* &c. *Babenberga, ſanctæ Cunegundis virginis. Die tertia, ſanctorum martyrum Eutropii & comitatûs ipſius, Cleonici & Baſiliſci.*

Winwaloci.

Caluppani.

Cunegundis.

Eutropii & ſoc.

IV *Non.*

IV *Non.* *Die* 4.

ROmæ via Appia, naralis beati Lucii Papæ & martyris, qui *Lucii.*
perſecutione Valeriani & Galieni, ob fidem Chriſti exilio rele-
gatus & poſtmodum divino nutu ad eccleſiam ſuam redire
permiſſus, martyrium capitis obtruncatione complevit. Item Romæ via *Martyrum*
Appia, ſanctorum martyrum nongentorum, qui ſunt poſiti in cimiterio DCCCC.
ad ſanctam Cæciliam. Eodem die, ſancti Caii palatini in mare merſi. *Caii.*

Ita *Praten. Herinsen. Tornacen. Roſweyd. Pulſan. Greven.* & *Molan.* Codices alii quatuor *Antverp. Max-Lubec. Muuerat.* & *Belinus* in eo ſolum diſcrepant, quod Caio palatino adjungant ſocios XXVII, ut dicemus in Auctariis.

VARIA LECTIO. Vix quidquam præbet obſervatione dignum: nam *cemeterio*, *cimiterio*, *camiterio*; *Ceciliam*, *Gaii*, *Gagi*, *Apia*, vel ſeculi, quod codices redolent, vel librarii vitia ſunt, quorum aliqua ex codicum puriorum auctoritate & hic & alibi ſequimur. Roſweyd. pro DCCCC, male ſcripſit *octoginta.*

OBSERVATIO. Textus totus, ut jacet, ex Adone ſumptus eſt, cum hac ſola dif- *Lucii.*
ferentia, quod *Lucii* elogium in laterculo noſtro, media ex parte imminutum ſit.
Quæ autem Uſuardus prætermiſit, infra in Auctariis ſupplebuntur. Ceterum *Lucius* &
nongenti illi Romani martyres, in Romano parvo prius poſiti ſunt: *Lucii Papa & mar-*
tyris. Et martyrum DCCCC, *qui ſunt poſiti in cæmeterio ad ſanctam Ceciliam.* Adonis elogium *Mart.*
ex notis Pontificum Romanorum tabulis coaluit, in quo plura ſunt ab eruditis non DCCCC.
continuo admittenda. Controverſa omnia complanare non potuit Henſchenius; alia
ex S. Cypriani litteris inquirunt & diſſolvere conantur doctiſſimi recentiores, inter
quos Pagius, ſatis fuſe de Lucio diſſerit ad annum Chriſti CCLII, à num. 14, & brevius
Tillemontius tomo 4 pag. 18. Ad textum noſtrum redimus. *Caius* & quidem *Palatinus* ex *Caii.*
aliquo Hieronymiano apographo derivatus eſt, quamvis dubium relinquatur, utrum
Palatinus, proprium martyris nomen dici non debeat. Quis viginti ſeptem alios, nonnullis codicibus Uſuardinis adjecerit, nemo facile divinaverit.

Aliam rerum faciem aut potius nominum ſeriem exhibent Acta, ubi ex veroſimiliori codicum Lucenſis & Blumiani lectione, *Caius* ille *Palatinus*, ſive unus ſit ſive geminus, longæ martyrum cohortis anteſignanus ſtatuitur; ſocii autem illi XXVII, non cum illo, ſed cum *Julio* epiſcopo, *Roto* & aliis conjunguntur. Alia non minor difficultas Florentinium exercet, nempe an *Julius* in Hieronymianis codicibus pro *Lucio* non ſit poſitus, aut in Romano parvo & noſtris *Lucius* pro *Julio*. Verum ea in Actis hodie ſatis quoque explanata ſunt, & *Julius* ille *epiſcopus* à *Lucio* & *Julio Romanis Pontificibus* ſegregatus, ſervatâ *Julio Papa*, non martyri ſed *confeſſori*, propria die XII Aprilis, ut proprio loco patebit. Senſit fortaſſe difficultatem, ſed non recte ſolvit Rabanus, dum hoc die ſignat *Julium epiſcopum*; ſequenti, *Lucium Papam & martyrem.* Notkerus Adonem præhabuit. Et vero *Lucium* & *Julium* Pontifices clare olim diſtinxerat antiquiſſimum Kalendarium Bucherianum, dum illum non IV ſed III *Nonas Martii*, *in Calliſti*; hunc, *pridie Idus Aprilis*, *in via Aurelia* collocaverat. Supereſt Wandelbertus, qui cum noſtris de vero Lucii martyrio non dubitat, ſed pro nongentis ſolum octingentos ſubſtituit. Henſchenius autem, tametſi variant Hieronymiana, numerandos cenſet nongentos & decem, non habeo ego unde quid probabilius definiam. Interim, utut dubia ſit rei veritas, de Uſuardini textus ſimplicitate abunde conſtat. Habe modo præfati Wandelberti metricum encomium:

Lucius hinc Papa pretioſa morte quaternis,
*Martyrum * octingentorum turba optima fulget.*

* Molan. in margine, *Martyrio & nongentorum*

AUCTARIA.

ANTVERP. MAX-LUBEC. MUNERAT. & BELIN. Id ſolum textui puro ſubnectunt, quod ſupra inſinuavimus, *Mart. 27.* nimirum: *Et aliorum viginti ſeptem.* Habes alios ſimiles infra.

De Lucio. ANTVERP-MAJ. De Lucio, poſt *complevit*, ex Adone inſerit: *Poſitus eſt autem via Appia ad S. Sixtum. Sedit autem in epiſcopatu annos tres, menſes tres, dies tres.* Reliqua textus pura ſunt. Sequitur: *Nichomediæ, paſſio ſancti Adriani cum aliis* XXIII. *Cujus corpus Romam eſt tranſ-* *Adrian.* *latum atque ſepultum* VI *Idus Septembris, ubi & ejus paſſio notata eſt.* Vide eo die. Ceterum in Hieronymianis hoc etiam die ponitur.

ANTVERPIEN-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-BELG & EDITIO ULTRAJ-BELG. Idem in fine habent de XXVII. At præterea de Lucio textui inſerunt: *Qui poſt beatum Petrum* XXIII.

ULTRAJ. LEYDEN-LAT. ALBERGEN. & DANIC. Idem & hi habent de Lucio, & poſt *De Lucio.* *complevit*, ex Adone reſtituunt, quæ ab Uſuardo prætcrita ſuperius diximus. Sic legunt: *Hic conſtituit, quod duo presbyteri & duo diaconi in omni loco epiſcopum non deſererent, propter eccleſiaſticum teſtimonium.* Item, poſt *in mare merſi: Et* *Adriani.* *aliorum* XXVII. *Nicomedia, natale ſancti Adriani cum aliis viginti tribus. Cujus corpus Romæ eſt translatum & ſepultum* VI *Idus Septembris* [ALBERG. male legit, *Decembris.*]

CENTULEN. Hodie ſolum habet: *Romæ,* *Julii ep.* *ſancti Julii epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Tertio loco: *Apud Nicome-* *Adriani.* *diam, natale beati Adriani cum aliis* XXIII, *qui omnes ſub Diocletiano, poſt multa ſupplicia crucifragio* [vult dicere *crurifragio*] *martyrium* *Mart. xxvii* *conſummarunt. Ipſo die, paſſio ſancti Gagii Palatini, in mare merſi & aliorum* XXVII.

HAGENOYEN. Inverſo ferme ordine, incipit à nongentis martyribus. Secundo loco de Caio cum ſociis. Tertio de Lucio, cui auctarium idem adjicit, quod ſupra retulimus. Tum: *De Adriano.* *Apud Nicomediam, paſſio ſancti Adriani, martyris & militis cum aliis* XXXIII. *Qui Adrianus à muliere propria & uxore ad martyrium inſtigatus eſt. Qui omnes poſt multa ſupplicia carceris & famis, martyrium crurifragio, ſub Diocletiano Auguſto conſummaverunt. Decurrentibus aliquibus annis,* VI *Idus Septembris, corpus beati Adriani* *Tranſlat. Wenceſlai.* *Romæ tranſlatum eſt. Eadem die, tranſlatio ſancti Wenzeſelay ducis Boemorum martyris.*

AQUICINCT. Addit de Lucio ut ſupra. Quod autem ſcribat cum codice Victorino, *tres Diacons* vel *Diacones*, pro *duo*, puto librarii vitio factum; uti & quod ſolus Aquicinctinus ponat *ducentorum* pro *nongentorum* & *Agii* pro *Caii*.

Codex D. LE MARE ſignatus C, qui fuit PP Franciſcanorum: *Item Agape virginis, Gor-* *Agapes & aliorum.* *gonii, Firmi.* Unde hi tres hic hodie intruſi ſint, neſcio; patebit poſtea, ſpectare ad x Martii.

UGHELLIAN. & ALTEMPS. Addunt ut ſupra de Caio, *& aliorum* XXVII.

EDITIO LUBECO-COL. De Lucio, præter jam dicta adhuc inſerit, *qui poſt beatum Petrum* XXIII, *perſecutione* &c. De Caio ut jam ſæpe. *Nicomedia, natale ſancti Adriani cum aliis tri-* *De Adriano.* *ginta tribus. Qui omnes poſt multa ſupplicia martyrium ſuum conſummaverunt ſub Diocletiano Auguſto. Decurrentibus autem aliquot annis, corpus beati Adriani Romæ eſt tranſlatum & ſepultum* VI *Idus Septembris, qua dies in eccleſia celebrior habetur. Treveris, ſancti Baſini epiſcopi & con-* *Baſini.* *feſſoris. Apud Pragam civitatem Bohemiæ, tranſ-* *Tranſlat. Wenceſlai.* *latio ſancti Wenzeſlai ducis & martyris. Item tranſlatio ſanctorum martyrum Felicis & Adaucti;* *Felicis. & Adaucti.* *ſcilicet capita eorum nunc Coloniæ habentur in eccleſia ſanctorum Apoſtolorum.*

GREVEN. *Cum hoc Caio feruntur paſſi & alii* XXVII. *Nicomediæ, paſſio, vel ut aliis placet, elevatio Adriani martyris, Gregorii, Julii cum* *Adriani & aliorum.* *aliis* XXXIII, *quorum ſolennior celebritas habetur* VI *Idus Septembris, quando Romæ beatus Adrianus eſt ſepultus. Baſini archiepiſcopi Treverenſis &* *Baſini.* *confeſſoris. Apud Pragam .... Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio capitum, ſanctorum Felicis & Adaucti. In Hibernia, ſancti Moggrudo-* *Moggrudon.* *nis epiſcopi & confeſſoris*, hactenus ignoti. *Item ſanctæ memoriæ Boſonis presbyteri & confeſſoris,* *Boſonis.* *Prioris majoris Cartuſiæ, poſt Brunonem* XVI, *magnæ ſanctitatis viri. Qui ex caſu ædificii colliſum hominem & defunctum, oratione reſuſcitavit. Herbæ etiam, ſupra tumulum ejus excreſcentes, multis præſtiterunt & præſtant, Domino glorificante Sanctum ſuum, optata ſanitatis medelam.* In indice Prætermiſſorum dicitur, nullum ei cultum aut venerationem in ipſa Cartuſia adhiberi.

MOLAN. *Et aliorum* XXVII. *Nicomediæ, ſancti Adriani cum aliis* XXIII. *Cujus corpus Romæ* *Adriani.* *tranſlatum eſt atque ſepultum* VI *Idus Septembris; ubi & ejus paſſio notata eſt. Treberis, ſancti Ba-* *Baſini.* *ſini epiſcopi.* In editionibus aliis, additur: *Die quarta, ſancti patris Geraſini, qui fuit in Jordane.* *Geraſini.* Melius ſcriberet *Geraſimi*, qui non ad hunc, ſed ad ſequentem diem pertinet. In fine: *Ipſo die, elevatio corporis beati Adriani martyris.* *Elevat. Adriani.* Nempe dum reliquiæ ejus dicuntur in Belgium tranſlatæ, & noviſſime anno MCX ad Gerardi Montem, Flandriæ oppidum collocatæ, ut fuſius ſuo loco erit examinandum.

III *Non.* *Die* 5.

Phocæ. APud Antiochiam, natalis beati Focæ martyris, qui poſt multas, quas pro nomine Redemptoris eſt paſſus, injurias, qualiter de antiquo illo ſerpente triumphaverit, hodieque populis declaratur. *Euſebii.* Ipſo die, paſſio ſancti Euſebii palatini & aliorum novem martyrum.

Rara codicum prope omnium concordia: *Praten. Herinien. Ternacen. Pulſan. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultraject. Lovanien. Leyden. Alberg. Danic.* & *Edit. Ultraject. Belg.*

VARIA LECTIO. *Foca* legunt codices omnes, & ſic intactum reliqui. *Paſſus eſt*, pro *eſt paſſus*, nihil in textu immutat. *Hodieque populis*, vera Uſuardi lectio eſt, multi codices habent ſimpliciter *hodie populis*; Greven. & Molan. *hodie quoque*. Belino phraſim variare libuit. Prima ejus editio ponit: *Hodie populis concurſu declaratur.* Altera: *Hodie populi concurſu declarant.* Editionem maximam Lubecanam ſcatere erroribus typographicis, dictum eſt alibi non ſemel; eos inter connumerandum puto, quod hodie pro *Focæ* legat *Sacæ*. Plerumque mihi ſatis eſt hujuſmodi lapſus generatim indicare.

OBSER-

O*BSERVATIO.* Agit hac die Uſuardus fere ut præcedenti; *Phocæ* elogium ex Adone *[Phocæ.]* dimidiatum exhibet: De *Euſebio*, quod brevior ſit ſententia, ſuam facit, ne- *[Euſebii.]* glecta voce *item*, additâ, *paſſio.* De utroque meminit Rom. parvum, ex quo fonte ſemper haurit Viennenſis Martyrologus, qui Phocæ elogium ex Gregorio Turonenſi decerpſit, ut in Actis manifeſtum eſt. *Phocas* etiam aliquis & quidem *Antiochenus* memoratur in apographis Hieronymianis, ubi & pro *Virgine* ſumptus & *ſancta*, *Focæ* & *Focatus* inflectitur. Inde, an aliunde acceperit auctor Rom. parvi, non auſim pro certo affirmare, quamvis in partem negativam magis inclinet, ob rationes alibi productas. Qui plura deſiderat, adeat Florentinium. Non omiſerim tamen, quod inter Auctaria erit repetendum, codicem vetuſtiſſimum Centulenſem, Phocæ adſcribere titulum *epiſcopi*, hoc modo: *In Antiochia, natalis ſancti Phocæ epiſcopi & martyris, ſub judice Aſſicano* (*Africano.*) Sed Phocam Synopenſem epiſcopum hîc cum Antiocheno hodierno confundi, veroſimile eſt: vide hîc Henſchenium & quæ dicturi ſumus XIV Julii. *Euſebio Palatino* octo dumtaxat ſocios tribuit Rom. parvum, forte errore librarii; correctius apographum Adonem habuiſſe neceſſe eſt. Sunt & hodie *Euſebii* apud Hieronymum, ſunt & *Palatini*, pro Sanctis poſiti in altera claſſe Martyrum Africanorum. Magiſne Euſebio hac die, quam Caio heſterna, conveniat ea *Palatini* appellatio, aliorum eſto judicium. Certe Notkerus non male ſenſum Rom. parvi aſſecutus videtur, dum *Palatinum* ab *Euſebio* diſtinguit, legitque: *Euſebii & Palatini & aliorum* VIII. Interim in Actis, *Palatinus* alter, *Petrus*, *Ruſticus*, *Iorebus*, *Mare* & alii novem anonymi, tamquam cohortis ejuſdem pugiles numerantur. Plura in eam rem diſquirere, aut afferre in medium ſuperſedeo, cum ab Henſchenio & Florentinio ea diligentia diſcuſſa ſint, quæ in hujuſmodi obſcuris & implexis nominum combinationibus adhiberi poſſit. Nobis, ſufficiat Uſuardi ſimplicitatem exhibuiſſe, quem ita ſcripſiſſe, ut in Adone repererat, in confeſſo eſſe exiſtimo. Liceat hîc attexere Wandelberti verſus de S. Phoca, quibus alludit ad curationes morſuum venenatorum, de quibus Greg. Turon. de gloria Martyrum lib. 1 cap. 99, & ex eo Adonis elogium meminit:

Ternas martyr habet meritarum nomine Phocas;
Sanguine qui mortem vicit, virtute draconem.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Textum in prima annuntiatione ſic contrahit: *Apud Antiochiam, paſſio ſancti Focæ martyris. Item ipſo die, ſancti Euſebii palatini* &c.

ROSWEYD. In prima ſatis purus, alteram ampliavit hoc modo: *Ipſo die, paſſio ſancti Euſebii & Palatini & aliorum* XI *martyrum.* *[Euſeb. Pal. & al. 11.]* Melius legeret cum Notkero, *& aliorum octo martyrum.* Suſpicor litteras numerales fuiſſe tranſpoſitas.

CENTULEN. Jam diximus, ita hodie ſcribere: *In Antiochia, ſancti Focæ epiſcopi & martyris, ſub judice Aſſicano.* *[Phocæ ep.]*

BROXELLEN. Textum interpolatum ex Adone, magis extendit: *Apud Antiochiam, paſſio ſancti Focæ, ſocii beati Euſebii martyris, magnorum miraculorum factoris.* *[De Phoca.]* *Qui poſt multas, quas pro nomine Chriſti paſſus eſt, injurias, qualiter de antiquo ſerpente triumphaverit, hodie declaratur populis. Denique ſi in quempiam coluber ſtringens, morſum veneni diffuderit, ſtatim qui percuſſus eſt, ut januam baſilicæ Focæ martyris, credens attigerit, evacuata virtute veneni ſalvatur. Ipſo die, ſancti Euſebii palatini, & aliorum novem martyrum pro Chriſto decollatorum. Sueſſionis, ſancti Dranſii epiſcopi & confeſſoris.* *[Dranſii.]* Videri poteſt diſſertatio gallica, inſerta Ephemeridibus Trivortianis menſe Junio anni MDCCXI, quæ ad ſancti *Dranſii* vel *Dranſini* cultum ſpectat.

HAGENOYEN. Novum Phocæ elogium proprio fere marte concinnavit, his verbis: *Apud Antiochiam, natale beati Focæ martyris, qui ſuſpenſus eſt unguliſque laceratus.* *[Alia de Phoca.]* *Poſt hoc in ignem eſt miſſus per tres horas, ubi Deum laudavit, & illæſus ab igne exivit. Deinde in furno calefacto per triduum eſt poſitus, ubi orans exſpiravit, & corpus ejus inuſtum & integrum, & odore optimo plenum, poſt tres dies inventum eſt. Hic qualiter de hoſte antiquo triumphavit, hodie populis ad laudem Dei declaratur.* De Euſebio pure.

AQUICINCT. In fine ſubdit: *Sueſſionis, depoſitio ſancti Dranſii epiſcopi & confeſſoris.* *[Dranſii.]*

MARCHIANENSIS fragmentum, pro *aliorum novem*, legit *undecim*, ut ſupra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Phocæ martyris inclyti ſub Traiano.*

ALTEMPS. *Sancti Kyriani*, pro *Kerani*; vocatur in Actis *Kieranus.* *[Kerani.]*

EDITIO LUBECO-COL. Textui ſuperaddit: *In Hibernia, ſancti Kerani epiſcopi & confeſſoris.*

GREVEN. *In Africa, Adriani, Euvoli. Item Victoris, Pampili, Siri, Saturnini, Petri.* *[Adriani & ſoc.]* Sejuncti ſunt à ſociis & ferme pro arbitrio efformati. *In Hibernia, Kerani epiſcopi & confeſſoris. Heldæ abbatis*; potius *Hildæ abbatiſſæ*, quæ ad XXV Auguſti remittitur. *[Helda vel Hilda.]* *Terentianæ ac quinque filiorum converſio.* *[Terentianæ.]* De ea nihil alibi legitur. *Theophili epiſcopi Cæſareæ, quæ prius Turris Stratonis dicebatur; qui, ut ſanctus Hieronymus libro de viris illuſtribus teſtatur, ſub Severo principe, ſapientia & ſanctitate conſpicuus emicuit.* *[Theophili.]* *Tranſlatio ſanctæ Landradæ virginis.* *[Tranſlat. Landradæ.]* Hoc an alio die ea tranſlatio acciderit, dicetur ad diem VIII Julii, quo Acta remittunt.

MOLAN. *Ipſo die, depoſitio ſancti Dranſii epiſcopi & confeſſoris.* *[Dranſii.]* Additur minori charactere, *Sueſſionenſis.* Tum: *Theophili epiſcopi Cæſareæ* &c. *[Theophili.]* ex Greveno. In aliis editionibus, ſic legit: *Sueſſionis, ſancti Dranſii, epiſcopi & confeſſoris.* Ruſus typis minoribus: *Cæſareæ Paleſtinæ, ſancti Adriani martyris.* *[Adriani.]* *Qui die feſto, quo natalia fortunæ Cæſareenſium* [*ſic enim putabatur*] *celebrari ſolent, leoni primum ad diſcerpendum projectus fuit, deinde gladio eſt jugulatus.*

Pridie Non. *Die* 6.

Victoris & Victorini. Claudiani & Baſſæ. Juliani.

NIcomediæ, natalis ſanctorum Victoris & Victorini, qui per triennium cum Claudiano & Baſſa uxore ejus, tormentis multis afflicti & retruſi in carcerem, ibidem vitæ ſuæ curſum impleverunt. Civitate Toleto, depoſitio Juliani epiſcopi, qui apud ejuſdem loci incolas famoſiſſimus habetur.

Conſentiunt denuo *Pruten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. Molan.* & mediæ notæ codices *Antverp-max. Ultrajećt. Leyd. Lovan. Alberg. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Munerati hallucinatio eſt, *Victoris, Vitalis, Victorini.* Et ſic in Pultanen. *triennio* pro *per triennium*, *Claudio* pro *Claudiano*, *Balſa* pro *Baſſa.* Turpius in Danico, *Claro Diacono.* Scribit ſolus Belinus *Uxore ſua.* Legunt aliqui *curſum vita ſua*, alii *vita ſua impleverunt curſum.* Danic. omittit *ſua.* *Citate* in Greveno, error typographi eſt; idem fortaſſe dicendum de *Tolleto* apud Belinum: Quidni & *habebatur* pro *habetur* apud eumdem Grevenum, qui forte ita ſcriptum invenit in codice Roſweydino vel potius ei ſimili.

Victoris Victorini &c.

OBSERVATIO. *Nicomedia Victorem & Victorinum omnia edita Martyrologia hac die tribuunt*, inquit Florentinius. Poterat ſaltem Rabanum excipere. Adonem, ut ſæpe monui, paſſim & hic deſcribunt Uſuardus & Notkerus, ſic tamen ut ei ſæpe Sanctos aliquos ſuperaddant; Ado Rom. parvum preſſe ſequitur, ubi ſic reperit: *Nicomedia, Victoris & Victorini, qui in carcere curſum vita impleverunt;* unde nihil mirum, ſi in his omnibus *Victor & Victorinus*, uti in pluribus recentioribus, inveniantur. At unde *Claudianus* & *Baſſa* his adjuncti ſunt? Suſpicatus eſt Henſchenius, dum Bedam genuinum tomo 2 Martii præfigeret, in aliquo Bedæ ipſius manuſcripto reperiri potuiſſe elogium, quod in Adone legitur. Cogor diſſentire, nam cum Rabanus, Bedam diligenter expilare ſolitus, horum nullum hodie poſuerit, conſequens eſſe videtur, ut Adoni ſoli tribuendum ſit, quodcumque de quatuor martyribus Nicomedienſibus in textu noſtro conſignatum eſt. Certe eos in Romano parvo non invenit, nec eos omiſſurus erat hujus auctor, ſi alterum præ oculis habuiſſet. Wandelbertus ſolos duos priores laudat, dum ſcribit:

Victorinus ovat pridie Victorque, retruſi
Carcere, qui celſo penetrarunt aſtra volatu.

Juliani.

Utrum vero nuda duorum poſteriorum martyrum nomina, ex Hieronymiano aliquo acceperit Viennenſis, non ſatis perſpicio, niſi apographum habuerit ſimile Antverpienſi, quod unicum de *Claudiano* & *Baſſa*, poſt *Victorem* & *Victorinum* meminit. Solus Uſuardus *Julianum* adjecit, antiquioribus incognitum. Proprius dies videtur eſſe, non hic, ſed VIII Martii, ut ibi in Commentario prævio fuſius explicat Papebrochius, innuens, notatum olim obitus diem poſtridie Nonas, mutatum fortaſſe in pridie Nonas. Satis veroſimile eſt, Sancti hujus notitiam ab Uſuardo ex Hiſpania cum multis aliis in Galliam allatam, certe ab ipſo hoc die ſignatum, codicum conſenſus dubitare non ſinit.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Textum pro ſuo arbitrio mutaſſe videtur; ita ſcribit: *Nichomedia, natale ſanctorum martyrum Victoris & Victorini, tempore Claudii imperatoris. Civitate Toleto, depoſitio ſancti Juliani antiſtitis, qui apud ejuſdem loci incolas, pro excellentis ſanctitatis merito, famoſiſſimus habetur.*

CENTULEN. *Nichomedia, ſanctorum Victoris & Victorini martyrum.* Nihil præterea.

BRUXELLEN. In prima annuntiatione non nihil interpolatus, ita habet ſecundo loco: *Civitate Tholeto, depoſitio ſancti Juliani epiſcopi, qui apud ejuſdem loci incolas, pro excellentis ſanctitatis merito veneratur.*

HAGENOYEN. In martyribus Nicomedienſibus, Bruxellenſi minus purus eſt. De Juliano, textum ſequitur, ſed ſubjicit: *Hunc Julianum quidam invocare ſolent, pro bono hoſpitio de nocte habendo.* Mirum ſi auctor hujus Martyrologii Julianos non confuderit; certe melius & rectius quadrare videretur ea invocatio *pro bono hoſpitio de nocte habendo*, Xenodocho illi Juliano, qui IX Januarii commemoratur. *Julianorum confuſio.* Sequitur: *In Seconia, ſancti Trydelini* vel *Frydelini confeſſoris.* *Fridolinum* indicare voluit, niſi vehementer fallor, abbatem illum Seekinganum in Germania, de quo in Actis hac die. *Frydelini.*

AQUI-

Aquicinct. Pro *Claudinno*, ſcribit *Claudio*; pro *Juliani*, *Vigiliani*.

Balteri. *Kyneburgæ & ſociarum.*

Altemps *In Britannia, depoſitio ſancti Balteri* [Acta legunt *Baltheri*) *presbyteri & confeſſoris. Burgo monoſterio, ſanctarum Kyneburga, Kyneſvitha & Tibla.* Acta habent, *Tibba* vel *Tilba*.

Remens. eccleſiæ ſanctorum Timothei & Apollinaris: *Toleto civitate, depoſitio beatiſſimi Juliani, epiſcopi & confeſſoris.*

Quiriaci.

Abdinghoffen. *Treberis, ſancti Quiriaci presbyteri.*

Cyrilli. *Fridolini.*

Editio Lubeco-Col. Poſt textum ſubdit: *Treveris, ſancti Quiriaci presbyteri & confeſſoris. Eodem die, ſancti Cyrilli presbyteri & confeſſoris, Ordinis Carmelitarum. Ipſo die, beati Fridolini abbatis & confeſſoris. Item, ſancti Baldredi confeſſoris.* Idem eſt cum *Balthero*, de quo ſupra.

Papiæ & ſociorum. *Marciani.* *Diodori & ſociorum.* *Victoris.* *Baldredi.* *Grodegandi* *Cyrilli.* *Quiriaci.* *Fridolini.* *Keneburgæ.* *Victoriæ.* *Coletæ.*

Greven *In Nicopoli, ſanctorum Papiæ, Alexandri & Jocundi. Nichomedia, ſanctorum Saturnini, Caſſi, Victoris, cum aliis duobus Papia & Nicephoro.* Solita apud Grevenum confuſio, dum martyres accipit ex apographis Hieronymianis. *Apud Terdonam, paſſio ſancti Marciani epiſcopi & martyris, ſub Adriano imperatore, qui eductus de carcere, cum poſt candentes laminas ferreas capiti impoſitas, permanſiſſet illæſus, capitis obtruncatione martyrium complevit. Item, ſanctorum Diodori, Claudiani, Cariſii, Mergoli.* Aliud hoc eſt Hieronym. fragmentum, non ſatis recte diſpoſitum. *Victoris martyris Moſovenſis.* Voluit dicere *Moſomenſis*, in Gallia Belgica, de quo vide Prætermiſſos & ix Februarii in Actis. *In Scotia, Baldredi epiſcopi & confeſſoris.* An recte dicatur *epiſcopus*, in Actis diſcuſſum invenies. *Metis, ſancti Grodegandi epiſcopi & confeſſoris. In monte Carmelo, beati Cirilli presbyteri & confeſſoris, cui Deus, tanquam fideli amico, de futuro ſtatu mundi, multa in aurem revelavit. Treveris, ſancti Quiriaci presbyteri & confeſſoris. Ipſo die, Fridolini abbatis & confeſſoris. Keneburga virginis. Victoria matronæ.* De hac nihil reperio. *In Gandavo, ſancta memoria Coleta monialis, Clariſſarum reformatricis prima.*

Molan. Sua ex Greveno accepit; agit de Cyrillo, Quiriaco, Grodegando, Fridolino & Coleta. Una hæc diverſitas in Cyrillo, quod ita ſcribat: *In monte Carmelo, beati Cyrilli presbyteri, Carmeli eremicola perdevoti. Cui Deus* &c. In aliis editionibus de Cyrillo & Quiriaco eadem repetit. Tum: *Seckingi, depoſitio Fridolini abbatis & confeſſoris. Die ſexta, ſanctorum quadraginta duorum martyrum, recenter inventorum in Ammorio.* Dein charactere minori: *Gandavi, obitus ſancta memoria Coleta de Corbeia, anno* MCCCCXLVII, *quæ inſtituit Clariſſas Coletanas. Metis, ſancti Grodegandi archiepiſcopi & confeſſoris.*

De Cyrillo. *Fridolini.* *Mart. xlii.* *Coletæ.* *Grodegandi.*

Obſervatio Roſweydi in Martyrol. Romanum.

Non abs re erit hic ſubnectere, quod inter obſervationes Mss ſuperius citatas, ſcriptum reliquit Roſweydus, ad hanc diem vi Martii. Præmittitur textus Romani hodierni: *In Cypro, S. Cononis martyris, qui ſub Decio imperatore, pedibus clavis confixis, ante currum juſſus currere, in genua procumbens, in oratione reddidit ſpiritum.* Sequitur Baronii Notatio: *Cononis: de eo etiam Græci in Menologio hac die agunt, quem Nazareth oriundum, præclaris certaminibus pro Christo ſuſceptis, nobilitatum ferunt, dum brevi compendio martyrium ejus deſcribunt.*

Tria hic animadvertenda ſunt, inquit Roſweydus.

1. *Quomodo Baronius Cononem hunc ponat* vi *Martii, dicatque etiam hac die in Menologio de eo agi, cum Menologium eum habeat* viii *Martii.*

2. *In Menologio videntur dies perturbati, nam Menæa Cononem habent* v *Martii* [& ita etiam Acta poſuerunt.]

3. *Quomodo Baronius eum in Cypro ponit, cum Menæa habeant, eum paſſum Mandi, urbe Pamphiliæ? Sed Baronio impoſuit vitioſa Menologii lectio* VII *Martii, quæ ita habet: S. Cononis τῦ κυπρίυ ex Nazareth Galilææ. Hic ſub Decio imperatore propter Christianæ fidei confeſſionem, ferreis clavis confixis pedibus, ante currum juſſus currere, in genua procumbens & orans, ſpiritum Christo Domino reddidit. Legendum enim ibi, τῦ κηπωρῦ, id eſt* HORTULANI. *Quare ita videtur Martyrologii Romani textus reformandus.* MANDÆ, URBE PAMPHILIÆ, SANCTI CONONIS HORTULANI MARTYRIS.

Nonis. *Die 7.*

Perpetuæ, Felicitatis & ſociorũ.

IN Mauritania civitate Tuburbitanorum, natalis ſanctarum martyrum Perpetuæ & Felicitatis, & cum eis Revocati, Saturnini & Secundoli, quorum ultimus in carcere quievit, reliqui omnes ad beſtias ſunt traditi ſub Severo principe.

Textus ſimplicitas ſumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In tribus primis codicibus nulla eſt. Antverp-maj. pro *natalis*, ſcribit, *paſſio*. Pulſanen. male legit *Turbitanorum*, ut habent apographa Hieronym. Greven. & Molan. in 1 editione legunt *Tiburbitanorum*, quod hic in poſterioribus non melius correxit per *Thuburbitanorum*. Sic utraque Greveni editio perperam poſuit *Mauricania* pro *Mauritania*. Item, *Sanctorum* pro *ſanctarum*, uti etiam legitur in Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. & Molano. Pulſanen. ſocios tranſpoſuit, hoc modo; *& cum eis Saturnini & Revocati & Secundoli*; ſic *traditi ſunt* pro *ſunt traditi*. In Antverp. vero & Max-Lubec. *reliqui autem* pro *reliqui omnes*.

Perpetuæ, Felicitatis & ſociorum. OBSERVATIO. Una Martyrologorum antiquorum omnium concors ſententia eſt, *Perpetuæ* & *Felicitatis* agonem glorioſiſſimum & tota Eccleſia celebratiſſimum, hoc die completum eſſe, quidquid etiam pridie in Hieronymianis apographis recenſeantur; cujus repetitæ poſitionis cauſam, non ſatis explicat Florentinius. Harum vere Chriſtianarum heroidum quam late fama, ab omni ævo diſperſa fuerit, oſtendit Kalendarium Bucherianum, omnium antiquiſſimum, in quo ex Africanis martyribus ſolæ illæ & Cyprianus memorantur; hic proprio ſuo natali die XVIII Kal. Octobris, iſtæ hoc die *Nonis Martii, Perpetuæ & Felicitatis, Africæ.* Prætereo Sacramentaria & hujuſmodi alia; cum Acta ipſa plane incomparabilia, pretioſiſſimum ſint eccleſiaſticæ antiquitatis monumentum, vel ipſis acatholicis id fateri coactis: legat qui avitæ fortitudinis & catholicæ pietatis ſpectaculis delectatur. Theſaurum abſconditum diu deſideratum, diu fruſtra conquiſitum primus feliciter è bibliotheca Caſinenſi eruit V. Cl. Lucas Holſtenius, à Poſſino, inde à Majoribus noſtris hoc die vulgatum, & ab aliis eruditiſſimis viris certatim novis curis, etiam Oxoniæ, editum & obſervationibus illuſtratum, quorum curioſiores notas collegit ſuaſque addidit Ruinartius inter ſincera & germana Acta à pag. 81; Tillemontius vero deductam vitæ ſeriem contexuit tomo 3 à pag. 136. Conſulat lector, quæ apud citatos ſcriptores diligentiſſime diſcuſſa ſunt, dum nos Martyrologorum noſtrorum ſenſa ſeu vera, ſeu falſa exponimus. In aſſignandis ſociis non una dictorum Martyrologorum eſt ratio: hi in Hieronymianis apographis varie poſiti & confuſi, à Beda ac proinde à Rabano prætermiſſi ſunt. Nihilo plus dicit Romanum parvum, ſola Perpetuæ & Felicitatis nomina exprimens, non *Carthagine*, ut rectius à Beda legitur, ſed, *In Mauritania civitate Tuburbitanorum.* Romani parvi veſtigiis inſiſtit Ado, tres tamen ſocios ex Actis, quæ etiam Beda viderat, adjungens, quos Uſuardus & Notkerus non negligunt, omiſſo ubique *Saturo*, cui ſecundum præfata Acta primus, inter viros, locus tribuendus videretur, unde manifeſte patet ſolum Adonem Uſuardo præluxiſſe, cujus elogii partem primam, fere ad verbum tranſcripſit; Notkerus, ut ſolet, totum reddidit. Quæſtionem de loco martyrii *Carthagine* an *Tuburbii*, diſcuſſam habes in commentario noſtro prævio, apud Florentinium, & recentius in prævia Ruinartii admonitione, ac notis Tillemontii. Sitne autem typographi, an Florentinii ipſius inadvertentia, dum pro *Turbitanorum* Hieronymi, reſtituendum ait ex Auguſtino *Tuburbinatorum*, dubitare facit, quod continuo ſubdit, *inſignes martyres Perpetuam & Felicitatem* TUBURBITANAS dici; liquet igitur melius, vel ſaltem minus male in textu ſcriptum *Tuburbitanorum*, licet veroſimilius ſit *Tuburbitanas martyres* non has ab Auguſtino aliiſque intelligi, ſed *Maximam* & ſocias, de quibus agitur XXX Julii. Wandelbertus cum Romano parvo & Beda, ſolis duabus feminis epinicion canit:

Nonis Felicitas micat & Perpetua, caſtam
Quæ Chriſti vitam felici morte dicarunt.

AUCTARIA.

Equitii. DANIC. Textui ſubnectit: *Apud Valeriam provinciam, natale ſancti Equitii abbatis, cujus meminit beatus Gregorius Dialogorum libro primo.*

Idem habent ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. qui præterea adjungunt: *Eodem die, depoſitio*
Thomæ. *ſancti Thomæ confeſſoris & Doctoris*: de quo ALBERG. hoc modo: *Eodem die, ſancti Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorum, eximii Doctoris, qui ſuis ſcriptis & doctrinis plurimum profuit religioni Chriſtianæ.*

CENTULEN. *Apud Africam, civitate Tyburtina, paſſio SS. Perpetuæ & Felicitatis martyrum, & cum eis Revocati, Satyri & Secundoli.*

BRUXELLEN. Poſt *principe*, ſubdit, *in die natalis ejus*, quæ ex Adone ſumpta ſunt. Tum: *Apud Valenciam* [pro *Valeriam*] *provinciam, Equitii .... Item, depoſitio beati Thomæ de Aquino, Doctoris ſancti de Ordine Prædicatorum.*

HAGENOYEN. Multa hodie comminiſcitur de martyribus Tuburbitanis & beato Equitio, quæ referri non merentur. Accurationis
De S. Thoma confuſio. ſpecimen habe, in annuntiatione ultima: *Eodem die, ſancti Thomæ, Doctoris egregii & epiſcopi Cantuarienſis, de Ordine Prædicatorum.* Sic Perpetuam & Felicitatem *virgines* vocat &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Primo loco: *Thomæ de Aquino confeſſoris.* Dein Perpetuæ & Felicitati elogium texit, hîc non deſcribendum.

STROZZ. & MEDIC. Etiam primo loco: *Natale ſancti Thomæ de Aquino, confeſſoris, Ordinis*
Prædicatorum depoſitio, apud monaſterium Foſſæ *De S. Thoma*
novæ, Ordinis Ciſtercienſis, in Campania ejuſdem depoſitio. Obiit autem anno Domini MCCLXXIV, *vitæ ſuæ quinquageſimo inchoante.* Unde redundantia illa *depoſitionis* in textu oriatur, non habeo ex quo colligam, niſi forte ex textibus variis unus conflatus ſit; certe de ejus tranſlatione hîc non agi manifeſtum eſt. Plura mox ſequentur.

MUNERAT. Textui puro adjicit: *Eodem die, depoſitio beati Thomæ confeſſoris, Ordinis Prædicatorum, eximii Doctoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Addidit Bruxellen. *die natalis ſui. Apud Valeriam provinciam, natale*
ſancti Equicii abbatis, cujus meminit beatus Gre- *Equicii.*
gorius Dialogorum libro primo. Eodem die in Campania, monaſterio Foſſæ novæ, natale ſancti Thomæ

Digitized by Google

De S. Thoma. *Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorum, egregii Doctoris Eccleſiæ, qui ſuis doctrinis & ſcriptis plurimum profuit religioni Chriſtianæ. Fertur etiam de eodem Doctore, quod innocentiam baptiſmalem numquam violaverit & virginitatem mentis & corporis uſque in finem vitæ ſuæ ſervaverat, nec umquam ipſo ſciente, mortaliter peccaverat. In territorio Montenſi, oppido imperiali quod Werda dicitur, ſupra litus Rheni, natale ſancti Willeyci confeſſoris presbyteri ſancti Swiberti epiſcopi.* *Willeyci.* Actum de eo ſupra 11 Martii.

Belini 1 editio: *Eodem die, ſancti Thomæ de Aquino confeſſoris*: editio altera, *Doctoris & confeſſoris, Ordinis Prædicatorum.*

Silvani & ſociorum. Greven. *Item ſanctorum Silvani, Rogati, Eros. Antiochiæ Eoci* [vel *Leoci*] *Sateri, Saturni & aliorum.* S. Thomæ elogium idem fere eſt quod retulimus, cum additione anni obitus, ut ſupra etiam poſitum eſt. De Willeyco aut Willerico ſatis dictum eſt. *In provincia Valeria, ſancti Equitii abbatis, qui ut beatus Gregorius primo Dialogorum refert, pro vita ſua merito apud omnes illic admirabilis habebatur. Vilis erat valde in veſtibus, ſed tantus eum fervor ad colligendas Deo animas accenderat, ut ſic monaſteriis præeſſet, quatenus per eccleſias, per caſtra, per vicos, per ſingulorum quoque fidelium domos circumquaque diſcurreret, & corda audientium ad amorem patriæ cæleſtis excitaret.* *Equitii.*

Molan. Ex Adone hæc textui ſubjicit; *die natalis ejus. Quæque dum adhuc ſervarentur in carcere & Felicitas parturiret, omnium ſanctorum commilitonum precibus impetratum eſt, ut octavo menſe pareret.* *De Perp. & Felic.* *Apud Valeriam*, ut ſupra in Danico &c. *Eodem die, ſancti Thomæ Aquinatis Doctoris & confeſſoris, in Terracina Campaniæ civitate, monaſterio Foſſa nova, qui de nobili genere comitum Aquinorum clarum originem ducens, patre invito, Ordinem ingreſſus eſt Prædicatorum, & litterarum ſtudiis diligenter intendens, ſacræ Theologiæ cathedra ſublimatus, totum mundum claritate ſuæ ſcientiæ illuſtravit; & anno* MCCLXXIV, *vita vero ſuæ quinquageſimo inchoante, diem clauſit extremum.* *De S Thoma.* Deleri poſſunt verba illa, *in Terracina Campaniæ civitate.* Minutioribus typis: *In Segenberge, ſancti Volkeri martyris. Item Redemptæ virginis, de qua in homil. B. Gregorius.* *Volkeri.* *Redemptæ.* Hæc in aliis editionibus merito omittitur. Vide indicem Prætermiſſorum. In his autem additur: *Die ſeptima, ſacroſanctorum martyrum epiſcoporum in Cherſone, Baſilei, Ephræm, Charitonis, Eugenii & reliquorum.* *Baſilei & ſociorum.* Dein charactere minori: *Cæſareæ Palæſtinæ, natalis ſancti Eubuli, qui glorioſam pro pietate mortem, eadem vitæ præponens, poſt beſtiarum laniatus, gladio trucidatus fuit: omniaque martyrum certamina, ſuo ſanguine poſtremus obſignavit.* *Eubuli.* *In Segenberge, ſancti Volkeri martyris.* *Volkeri.*

VIII *Idus.* *Die 8.*

AN civitate Antinoum, natalis ſanctorum Philemonis & Apollonii diaconi, qui tenti & à judice auditi, cum conſtantet idolis ſacrificare noluiſſent, perforatis calcaneis per civitatem horribilitet tracti, noviſſimè gladio cæſi, martyrium compleverunt. *Philemonis & Apollonii.* Eodem die apud præfatam urbem, paſſio Arriani, Theotici, & aliorum trium; quos judex ſubmerſos in mare necavit, ſed obſequio delphini, corpora eorum littori ſunt reſtituta. *Arriani & ſociorum.* Cartagini, ſancti Pontii diaconi beati Cypriani epiſcopi, qui uſque ad diem paſſionis illius cum eo exilium ſuſtinens, egtegium volumen vitæ & paſſionis ipſius reliquit, ac clarus paſſionibus, cotonam vitæ promeruit. *Pontii.*

Conſonant *Praten. Herinian. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraj. Leyd. Alberg. Danic. Edit. Ultraj-Belg.* & ferme *Hagenoyen.*

VARIA LECTIO. *In civitate Antinoo* ponit ſolus Tornacen. Greven. *Antynoum.* Idem Tornacens. *Apollinii*, pro *Apollonii.* Belin. legit *Diaconorum*, ubi probabilius neuter Diaconus fuit. Tranſpoſitio Greveni & Molani, in *ſacrificare idolis*, pro *idolis ſacrificare* notatu digna non eſt. Quod aliqui *Ydolis* ſcribant, alibi dictum eſt. Antverp. Max-Lubec. Belin. Greven. Molan. & codices alii pro *Arriani* ſcribunt *Adriani*, cur Acta *Ariani* præſerant, neſcio. Sic in Herinien. & Munerat. *Thetici*, in Greven. *Teotici*; melius in textu. Munerat. omiſit *trium.* Codd. mediæ notæ ad *delphini*, addunt *piſcis.* Antverp. ſcribit *Kartagini*, Munerat. *Cartagine*; Belin. Greven. & Molanus *Carthagini*; cum antiquioribus antiquam præfero ſcribendi normam. Senſum invertunt Munerat. & Belinus, legentes *Diaconi & beati Cypriani.* Minus errat ille in *paſſionis illius*, hic in *paſſionis ejus.* Herinien. quod mirere, ſcribit *clari* & *promeruerunt*, quaſi de duobus ageretur.

OBSERVATIO. *Philemonis*, *Apollonii* & aliorum martyrum Antinoitarum, primo & ſecundo loco hîc conſignatorum memoria, antiquioribus Martyrologis omnibus aut incognita aut præterita, debetur ſoli Uſuardo, qui Philemonem Apollonio male præpoſuit, atque ex eorum paſſione, martyrii locum, diem & alias circumſtantias non *Philemonis Apollonii & ſociorum*

ſatis

ſatis recte determinavit, ut hoc die accuratius exponit Papebrochius, Acta ex variis Mss. Latinis cum textu Græco collatis illuſtrans, quæ eruditi recentiores hodie paſſim inceſſunt & repudiant, tamquam à Metaphraſte farta & interpolata. Sintne Metaphraſtis opus, alia quæſtio eſt. Ceterum ita ſentiunt viri illi ſcrupuloſiores ipſo Papebrochio, at non tam facile hodie probaturo, quæ ſub primis ſtudiorum initiis, necdum rerum iſtarum adeo peritus, admiſit. Quidquid ſit, genuina omnino non eſſe, ſatis perſpiciet, quicumque ea conferre voluerit cum narratione Rufini ex Vitis Patrum cap. non 29, ſed 19, pag. 476 à Ruinartio excerpta & inter ſelecta edita pag. 539, quam neſcio cur Majores noſtri proferre neglexerint. Interim negari non poteſt, paſſionem à Papebrochio illuſtratam Metaphraſte antiquiorem eſſe, utpote quam Uſuardus, qui inde elogium ſuum excerpſit, videre certo debuit, iſque inter omnes antiquos Martyrologos ſolus, ut dicere cæpimus in Obſervatione de ſancto Aſcla XXIII Januarii, quo item die Tillemontium in *Arriano* citavimus, cujus articuli duo 4 & 5 legi poſſunt tomo 5 à pag. 360, ubi de hodiernis martyribus agitur ex Rufino etiam & Palladio, rejectis Actis Uſuardinis, quæ hunc VIII Martii diem Sanctorum certamini non ſatis recte conſecraviſſe, imo ſimul omnes male conjunxiſſe, ante ipſum obſervaverat laudatus Papebrochius, apud quem vide cetera. De textus noſtri vere Uſuardini ſimplicitate, dubii nihil ſuboriri poteſt in tam ſingulari codicum prope omnium concordia.

De *Pontio* ſic legit Romanum parvum: *Apud Carthaginem, ſancti Pontiani, diaconi beati Cypriani, qui Dominum ſemper in paſſionibus ſuis glorificans, coronam vitæ promeruit.* Hæc
Pontii, Ado tantillum auxit, quæ à Notkero deſcripta ſunt. Noſter, caſu an ſtudioſe neſcio, verba illa excluſit, *Dominum ſemper in paſſionibus glorificans*; quæ nihil oberant, quo minus intacta relinquerentur, niſi forte de vero martyrio intelligenda putaverit, quod ſubiiſſe Pontium omnino non conſtat. Hic Cyprianum laudando, ſui memoriam poſteris reliquit, nam ex ejus libello de glorioſiſſimi martyris Cypriani vita, commentarium ſuum deduxit Henſchenius, Pontium egregie vindicans a nimium faſtuoſis Rigaltii ſuggillationibus, ut ibi lector videre poterit, & fuſius probandum erit ad XIV Septembris. Nobis ſufficiat, Uſuardi textum hîc etiam genuinum eſſe.

AUCTARIA.

ANTVEOP-MAJ. In priori deeſt totum elogium; in ſecunda tantum non purus eſt: in tertia ferme Adonianus:
De Pontio, ex Adone. *Apud Cartaginem, ſancti Pontiani diaconi, diſcipuli beati Cypriani epiſcopi, qui uſque ad diem paſſionis ejus, cum ipſo exilium ſuſtinens, egregium volumen vitæ & paſſionis ipſius reliquit, atque Dominum ſemper in paſſionibus ſuis glorificans, coronam vitæ promeruit.*

ROSWEYD. In toto textu purus, in fine hæc
Quintilli. Cyrilli. ſubjungit: *In Nicomedia, Quintilli epiſcopi, martyris. Item in Africa, Cyrilli epiſcopi & martyris.* Accepta eſt utraque annuntiatio ex Hieronymianis vel ex Rabano aut Notkero. Nihil magis ad textum Uſuardinum pertinent hodierni Wandelberti verſiculi.

PULSANEN. Deficit in Arriano & ſociis.

LOVANIEN. Inter codices mediæ notæ purior cenſeri poſſet, niſi ſæpius Uſuardina elogia decurtaret. Hic omiſit omnia, quæ in *Philemonis* & *Apollonii* laudem ab Uſuardo relata ſunt.

CENTULEN. Ab Uſuardo jam ſæpe receſſit;
Quintuli & ſociorum. hodie ſolum habet: *Nicomedia, ſanctorum martyrum Quintuli epiſcopi & Capitulini.* Ex aliquo Hieronymiano apographo, in quibus pro *Quintulo*, paſſim legitur *Quintili*, *Quintilis* vel *Quintilus*.

BRUXELLEN. Textui non parum interpo-
Rogati & ſociorum. lato, ſubjungit: *Item Rogati & Cirilli epiſcoporum.* Vide Acta de Cyrillo epiſcopo, Rogato &c.

AQUICINCT. *Et ſanctorum Quintuli & Capitulini.*

VICTORIN. Legit *quatuor* pro *trium*.

MARCHIAN. fragmentum, habet *Adriani* pro *Arriani*, ut plures codices ſupra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Ita incipit: *Cypriani epiſcopi & Pontii Diaconi martyrum. Aſcla martyris, Apollonii, Philemonis, Arriani,* *Cypriani Aſcla &c.*
& ſociorum ejus. De Aſcla actum eſt XXIII Januarii.

ALTEMPS. *Ipſo die, ſancti Felicis; Orienta-* *Felicis.*
lium Anglorum qui fuit prædicator, & epiſcopus Norwici, qui inde tranſlatus, nunc cum magna gloria honoratur in monaſterio Fameſeye [Rameſiæ] *ubi & conditus jacet.* Vide hæc accuratius diſcuſſa in commentario prævio ad ejus Acta. *In Hibernia, ſancti confeſſoris & abbatis* [imo epiſcopi] *Seinavi. Seananum* vocant Acta. *Seinavi.*

EDITIO LUBECO-COL. Textui fere puro, ſubdit: *Eodem die, ſancti Duchati* [Duthaci] *Duchati.*
epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Hunfridi epiſcopi *Hunfridi.*
& confeſſoris.

GREVEN. *Nicomedia, beati Quintilli epiſcopi* *Quintilli.*
& martyris. Item, Beroæ, Heremæ, Felicitatis *Beroæ &c.*
& Urbani. In Africa, Cirilli epiſcopi & martyris. *Cirilli &c.*
Itemque Silvani, Quirilli, Capitulini martyris. *Silvani &c.* Vides hîc Hieronymianos martyres diviſos & confuſos. *Felicis epiſcopi Orientalium Anglorum &* *Felicis.*
confeſſoris. Qui de Burgundia egreſſus, Chriſtum nationi Anglorum Orientalium annuntiavit. Sedem vero epiſcopalem in civitate Dommunc accipiens, annis XVII in multa ſanctitate præſedit, & deinde in pace quievit. In Scotia, ſancti Duchati epiſcopi *Duchati.*
& confeſſoris. In Hibernia, Cenani, Conalli, *Cenani.*
Cronani, epiſcoporum & confeſſorum. De Conallo *& al. epp.*
& *Croano*, non *Cronano*, vide indicem Prætermiſſorum. *Eodem die, Hunfridi epiſcopi & con-* *Hunfridi.*
feſſoris. Cleopatroniæ, filiæ Daciani. De Cleopa- *Cleopatroniæ.*
troniæ nomenclatura vide Caſtellanum in notis menſe Januario pag. 200.

MOLAN. Parvo charactere, de Felice Grevenum tranſcripſit. Tum: *Item Hunfridi epi-* *Hunfridi.*
ſcopi & confeſſoris, cujus corpus, poſt Morinorum per Carolum quintum deletionem, tranſlatum eſt Ipras.

Digitized by Google

Ipras. In editionibus aliis ita habet : *In pago Ternanenſi, ſancti Hunfridi, epiſcopi ejuſdem civitatis, & abbatis Sithienſis, cujus corpus, deletis Morinis, Ipras eſt tranſlatum. In Anglia, ſancti Felicis epiſcopi & confeſſoris, qui de Burgundia veniens, nationi Anglorum Orientalium, Chriſtum annuntiavit. Die octava, ſancti patris & confeſſoris Theophylacti, epiſcopi Nicomediæ.* Felicis. Theophylacti.

VII *Idus.* *Die* 9.

APud Niſenam civitatem, depoſitio ſancti Gregorii epiſcopi, fratris beati Baſilii Cæſarienſis, tam vita quam eloquentia clariſſimi. Civitate Barcinona, ſancti Patiani epiſcopi, qui tempore Theodoſii principis, optima ſenectute finem vitæ ſortitus eſt. Gregorii Nyſſeni. Paciani.

Soli hac die puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Fere nulla. Scripſi *Niſenam* ex Herinien. Tornacen. Greven. & aliis codicibus paſſim, tantum ut ſervetur antiqua Uſuardi lectio, quæ etiam talis videtur eſſe in apographo noſtro Pratenſi. Molan. male in prima editione poſuit *Nicenam,* quod in poſterioribus bene correxit legendo *Nyſſenam*, ut vere legendum eſt. Sic etiam reliqui in textu *Cæſarienſis* cum Praten. & Molano ; ut etiam apud eruditos hodie paſſim invaluit. Tres alii neglectis, ut plerum que ſolent, diphthongis, habent *Ceſarienſis*. Scribendum eſſet *Paciani*, ſed in codicibus pro textu citatis, aliiſque paſſim ponitur, ut eſt in textu ; Roſweyd. tamen male legit *Potiani.*

OBSERVATIO. Textum Uſuardi purum & genuinum hic repræſentari minime dubito, ductus non ſolum auctoritate probatiſſimorum codicum ſupra relatorum, ſed ferme quotidiana ratione, quod Romani parvi textum evidenter ſecutus fuerit Ado, paucula adjiciens, quæ Noſter fere ad apicem tranſcripſit, ut paſſim ſolet. Hæc ſunt Romani parvi verba de Gregorio : *In Nyſſena civitate, ſancti Gregorii epiſcopi, fratris Baſilii.* Multa accurate de eo collegit Papebrochius in commentario hiſtorico, ſed multo plura poſt alios Tillemontius tomo 9 a pag. 561 ad 616 per 20 articulos. Hieronymiana apographa, Beda ejuſque deſcriptor Rabanus & Wandelbertus de XL martyribus Sebaſtenis hoc die agunt, & egit Martyrologium Romanum ante tempora Innocentii PP. X, ſub quo in diem ſequentem tranſlati ſunt, cedentes officio duplici ſanctæ Franciſcæ Romanæ, ſic tamen ut eorum annuntiatio & elogium hoc die ponatur, ut fit de ſancto Hilario XIII & XIV Januarii ; de ſancto Henrico XIV & XV Julii, & de ſancto Didaco XII & XIII Novembris ; non alia, opinor, ratione, quam quæ modo aſſignata eſt, feſti nimirum præcellentis. Porro quid Rabanum moverit, ut eoſdem ipſos XL martyres, & quidem ampliori elogio ornatos, rurſum ad XI poneret, ac denuo IX Septembris, haud equidem perſpicio, niſi de vero obitus die dubitaverit, aut per incuriam claſſes martyrum diverſas eſſe putaverit. Molanus in editionibus poſterioribus perperam eos textui hodierno inſeruit, cum ex Romano parvo & Adone, quos Uſuardus ſequitur, referendi ſint XI Martii, ut fecerat in editione prima, ceteris longe præhabenda, ſaltem quantum attinet ad eruendam textus Uſuardini ſimplicitatem, quam ſolam inveſtigamus. Nam ſi de vero martyrii die inſtituatur quæſtio, præferenda forte videbitur Hieronymi & Bedæ poſitio, ex ipſis Actis confirmata. Unde non improbabiliter ſuſpicari licet, in recentiores Uſuardi codices ſubinde inſertos. Nobis ſufficiat antiquam & genuinam Martyrologi noſtri lectionem exhibuiſſe. De *Paciano* ſolum poſuerat Romanum parvum : *Barcinonæ, Paciani epiſcopi*, cetera Adoniana ſunt, etiam à Notkero fere tranſumpta. Breviter ea Henſchenius retulit, quæ apud Hieronymum & alios eccleſiaſticos ſcriptores repererat ; nonnulla explicatiora reddidit Tillemontius tomo 8 à pag. 537. Gregorii. Paciani.

AUCTARIA.

PULSAN. Textus tranſpoſuit, nonam in undecimam commutans. Etenim quæ nos hodie, ut vere Uſuardina retulimus, eadem ipſe, quam ob cauſam neſcio, XI hujus poſuit, martyres autem Sebaſtenos, eoſque ſolos hac die ; ſed pure & Uſuardi verbis.

ANTVERP-MAJ. In textu non omnino purus eſt, cui ſuperaddit : *In Sebaſten Armeniæ minoris, natale ſanctorum quadraginta militum, tempore Licinii regis ſub præſide Agricola. Nomina vero horum martyrum hæc ſunt : Domicianus, Eunoicus, Siſinnius, Eradius, Alexander, Joannes, Claudius cum ſociis ſuis. Qui omnes crurifragio martyrium conſummaverunt. Combuſta ſunt igitur Sanctorum corpora & in fluvium projecta, ſed divina diſpenſatione reliquiæ eorum ſunt integra reperta & honore digno condita.* Hæc Uſuar-

dum non ſapiunt : ſequentes codices integrum textum referunt.

ANTVERP. MAX-LUBEC., MUNERAT. BELIN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Alii primo, alii ultimo loco de *De Sebaſtenis Mart. xl.* martyribus Sebaſtenis hac die meminerunt, quos nos cum Uſuardo dabimus XI hujus. Io ultimo codice deeſt *Gregorius Nyſſenus.*

Felicis & Rogati. CENTULEN. *Paſſio XL militum tempore Licinii regis, ſub præſide Agricolao. In Africa, ſanctorum Felicis & Rogati.* De toto textu, nec verbum.

BRUXELLEN. Interpolato non nihil martyrum Sebaſtenorum elogio, textum hodiernum fere purum ſubjungit.

HAGENOYEN. Ex martyribus XL, claſſes duplicando, octogiota confeciſſe videtur; turmam aliam hodie *Cappodocia*, aliam XI *apud Sebaſtem Armenia* annuntians, quibus diverſa aptavit elogia. Unde vero hodiernum eruerit, neſcio, certe referri non meretur. In reliquo textu, parum à puritate aberrat.

AQUICINCT. Pro *Patiani*, ſcribit *Datiani.* Tum in fine addit: *In Armenia minore, XL mi-* *Felicis & ſociorum.* *litum ſanctorum. Item, ſanctorum Felicis, Philippi, Rogati.*

REG. SUEC. ſignatus num. 130: *In Sebaſtem Armenia minorem, natalis ſanctorum XL militum, qui paſſi ſunt ſub Agricolao præſide, tempore Licinii regis.*

UGHELLIAN. Etiam agit de XL militibus.

De mart. Sebaſtenis. EDITIO LUBECO-COL. *Apud Sebaſten Armeniæ minoris, natale ſanctorum quadraginta militum, qui tempore Licinii regis ſub præſide Agricolao, poſt vincula & carceres creberrimos, poſt caſas lapidibus facies, miſſi ſunt in ſtagnum, ubi gelu conſtricta corpora ejus* [eorum] *nocte dirumpebantur. Mane autem facto, impiiſſimi tyranni ſatellites invenerunt claviculariam, connumeratum martyribus, unde unus puſillanimis ceciderat. Et eoſdem omnes tractos ad litus, baculis crura eorum confregerunt, & ſic demum crurifragio martyrium conſummaverunt. Quorum nomina ſunt: Domicianus, Eunoycus, Siſinnius, Eraclius, Alexander, Joannes, Claudius, Athanaſius, Valens, Helianus, Melliton, Hecclicius, Achacius, Jubanus, Helyas, Theodolus, Cyrillus, Valerius, Flavius, Severianus, Quirion, Thudeon, Sacerdon, Priſcus, Euticius, Smaragdus, Philoctimon, Aclius, Michallius, Lyſimachus, Dompnus, Theophilus, Euthycius, Xanclius, Aggius, Leoncius, Iſicius, Gagius, Gorgonius, Canaidus. Erant autem nobiliores inter eos Quirion & Candidus.* Vide hæc omnia accuratius ab Adone enumerata die XI Martii, ut ſupra diximus. Sequitur textus, cui in fine ſubjungit: *Pariſius, depoſitio ſancti Draconis abbatis.* Io Prætermiſſis, dicitur idem eſſe cum ſancto Droctoveo abbate, *Draconii.* de quo Uſuardus die ſequenti.

GREVEN. *Ipſo die, ſanctorum Sici, Philippi, Mariani, Conceſſi, Sebaſtiani, Juliani, Silvani.* *Sici & alior. Martyrum.* Nomina ſunt ex Hieronym. apographis oſcitanter confuſa. *Pariſius, Draconis abbatis. Item, ſecundum aliquos XL martyrum, qui in quinto Idus ponuntur.*

MOLAN. *Apud Sebaſtem Armenia minoris, natalis ſanctorum quadraginta militum, qui tempore Licinii regis, poſt vincula & carceres creberrimos, & poſt caſas lapidibus facies, miſſi ſunt in ſtagnum, ubi gelu conſtricta eorum corpora nocte diſrumpebantur, & ſic demum mane crurifragio martyrium conſummaverunt. Erant autem inter eos nobiliores Quirion & Candidus.* *Textus Uſuardi de xl MM.* Eſt Uſuardi textus exceptis iis, quæ de *gelu* ex Adone inſeruntur.

VI *Idus.* *Die* 10.

Alexandri & Caii. APud Apamiam, natalis ſanctorum Alexandri & Gaii martyrum, qui, ut Apollinaris ſcribit Hierapolitanus epiſcopus, in libro adverſum Catafrigas, perſecutione Antonini Veri, glorioſo
Mart. xlii. martyrio coronati ſunt. In Perſide, ſanctorum martyrum numero
Droctovei. quadraginta duorum. Pariſius, depoſitio ſancti Droctovei abbatis, diſcipuli beati Germani epiſcopi.

Solos hodie puros invenio *Herinienſem* & *Tornacenſem.*

VARIA LECTIO. *Apamiam*, ut Herinien., veræ lectioni magis accedit, quam *Appamiam*, ut alter. Uterque ſcribit *Gaii.* Male Tornacen. *Appollinaris.* Primus legit *Jerapolitanus*, ſecundus *Jherapolitanus*, correctius in textu. *Catafrigas* & hi codices & alii paſſim; putavi ſervari poſſe vel vitioſum ſcribendi modum. Herinien. poſuit *Drocthoves*, Tornacen. *Drochtovei*, Quidni cum communiori, ut in textu? præferat quiſque quod lubet, per me licet.

Sed quid de *Attalo* vel *Attala abbate, diſcipulo ſancti Columbani?* Refertur hic ſub iſtis *De codice Pratenſi.* fere terminis à codice Pratenſi, an prima, an alia manu ſubinde adjectus, non ſatis certum. Equidem non exiſtimo codicem illum, utut antiquum, primigeniam hîc Uſuardi puritatem referre. Certe Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp. & Max-Lubec. ac Muneratus de eo ſilent. Abeſt item hoc die à codicibus, quos paſſim mediæ notæ appellamus, à Bruxellenſi & multis aliis. Non eſt autem veriſimile, Attalam ab illis excluſum iri, ſi in codicibus unde ipſi deſcripti primum ſunt, aliqua fuiſſet memoria. Textui adjunctum, inde etiam evinci videtur, quod Grevenus & Molanus aliter proponant, nempe: *Luxovio monaſterio, ſancti Athali* (Attalæ) *abbatis.* Si enim ex Pratenſi codice,

Digitized by Google

codice, quem autographum multi putant, accepta eſſet *Attala* annuntiatio, iiſdem, procul dubio, terminis fuiſſet expreſſa. Suſpicari itaque auſim, recentiora eſſe Pratenſis verba, ab ipſo primo ſcriptore vel ab aliquo alio, Uſuardi textui adjecta, qui Bobienſi Italiæ monaſterio, ut recte Notkerus fecerat, Attalam adſcribendum intelligens, poſitionem ſeu depoſitionis locum prudenter omiſerit. Litigare non lubet, ſi urgentiora momenta produxeris, ut Attalam textui vindices, ultro conſentiam, utpote qui veritatem unicè inquiro. Inter codices Hieronymianos ſolus vetuſtiſſimus Antverpienſis ſeu Epternacenſis de *Attala* meminiſſe reperitur, ſi inde erutum, in codices aliquot Uſuardinos fluxiſſe volueris, non magnopere refragabor.

OBSERVATIO. *Alexander* & *Caius*, vel potius *Caius* & *Alexander*, nam hîc denuo nomina tranſpoſita ſunt, à Romano parvo primum conſignantur, his verbis: *Apamiæ, Alexandri & Caii de Eumenia*; inde ab Adone, ex hoc a Noſtro & Notkero, ferme eum eodem elogio accepti ſunt; etiam in additionibus ad Bedam poſiti, ubique cum addito *de Eumenia*, præterquam in Uſuardo. Intellige igitur *de Eumenia*, ex Apollinaris verbis, *Eumenia prognati*, vel *Eumenia oriundi*, ut vertit Valeſius. Porro ſanctos *Alexandrum* & *Caium* ex eorum numero eſſe, quos ex Rufini Euſebio deſumpſit auctor Romani parvi, ad oculum patebit, ſi ejus textum conferas cum iis, quæ in Hiſtoria eccl. refert laudatus ſcriptor lib. 5 cap. 16 ſub finem. Ex Apollinare Hieropolitano deſumptam eſſe narrationem, ex eodem & proxime præcedenti capite, obſervavit Viennenſis. Plura & explicatiora videſis in brevi Henſchenii commentario. Magnum Latinorum Martyrologorum conſenſum in ſanctorum XLII martyrum natali ad hunc diem aſſignando agnoſcit Henſchenius, ſic tamen ut *nulla temporis aut urbis ſeu provinciæ peculiaris, perſecutionis, aut ullius nominis notitia ſuggeratur*. Eos notat Romanum parvum: *In Perſide, martyrum numero* XLII. Et ita ab Adone, ita ex hoc ab Uſuardo & Notkero tranſlati ſunt. Variant in numero apographa Hieronymiana, aliis XXII, aliis XLVII, ſcribentibus; quamvis eoſdem plane indicare videantur. *Droctoveus* abbas à ſolo Uſuardo ſuperadditus eſt, utpote qui Pratenſis ipſius cœnobii inſtitutor primus & moderator fuit. Vitam habes ex Mss. ab Henſchenio vulgatam & illuſtratam, quam novis curis edidit Mabilio ſeculo I Benedictino à pag. 252. Priores duas hodierni noſtri laterculi claſſes ſic memorat Wandelbertus: *Alexandri & Caii.* *MM. xlii.* *Droctovei.*

Senis Caius, Alexanderque coluntur. Eiſdem
Quadragena & bina cohæret turba cruore,
Quos pariter ſæva celebramus Perſide caſos.

AUCTARIA.

PRATEN. Auctarium ejus in Variantibus jam ferme indicavi. Sic ſcribit: *Ipſo die, ſancti Attalis abbatis, diſcipuli ſancti Columbani.* *Attali.*

PULSANEN. Pro XLII, ponit *quinquagenta duum*. In fine autem: *Luxovio monaſterio, ſancti Attalis abbatis. Item, ſancti Ugonis epiſcopi & confeſſoris*. Rothomagenſem, opinor, indicat, qui colitur IX Aprilis. *Attali. Ugonis.*

ANTVERP-MAJ. *Apud Apamiam, natale ſanctorum Alexandri & Gaii de Umenia, qui apud Apamiam, perſecutione Antonini, glorioſo ſunt martyrio coronati.* In altera, purus eſt. De Droctnveo, nihil.

ROSWEYO. In prima & ſecunda ſatis purus, in tertia pro *Droctovei*, ſcribit *Clodovei*. Tum: *Ipſo die, ſancti Attalis abbatis, diſcipuli ſancti Columbani.* *Attali.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Deficiunt in Droctoveo, cujus locn ſubſtituunt: *Ipſo die, ſanctorum Gorgonis & Firmi*. Idem additamentum habet MUNERAT. ſed poſt textum integrum, niſi quod pro *Apamiam*, ſcribat *Campaniam*. *Gorgonii & Firmi.*

BRUXELLEN. De Alexandro & Caio textui inſerit, quod *apud Viennam* paſſi ſunt. Tertio loco ponit: *Ipſo die ſanctorum Gorgonis & Firmi.* Sequitur de Droctoveo. Abeſt Attalus. Tum in fine: *Fontanellæ monaſterio, relatio corporis ſancti Ausberti* [Ansberti] *Rothomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi, qui in monaſterio Altimontenſi exilio fuerat relegatus. Et cum finem vitæ ſuæ inſtare ſentiret, corpus ſuum apud Fontanellam, ubi religionem fuerat profeſſus, petiit ſepeliri.* Vide de Ansberto Auctaria ad IX Februarii & Acta eadem die. *Gorgonii & Firmi.* *Relat. Ausberti.*

HAGENNYEN. Martyres XLII adſcribit temporibus Saporis regis Perſarum. Sequitur de Droctnveo De Attala ribil. In fine: *Ipſo die, ſanctorum martyrum Gorgonis & Firmi.* *Gorgonii &c.*

CENTULEN. Solum habet: *In Italia, monaſterio Bobio, ſancti Attalæ abbatis.* *Attalæ.*

AQUICI CT. De Attala ſcribit, ut Pratenſis. In fine vero ſubdit: *In Antiochia, ſancta Agapa virginis & ſanctorum Gorgonis & Firmi.* *Agapa Gorgonii &c.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num 130, in fine habent: *Item ſancta Agapa virginis & ſanctorum Gorgonis & Firmini.*

MESSANENSIS. *Ipſo die, ſancti Heraclii.* An is eſt qui ex Hieronym. à Rabano & Notkero Alexandriæ tribuitur? *Heraclii.*

PLESCHINNENSIS. *In Antiochia, ſancta Agapa. In Nicæa, ſanctorum Gorgonis & Firmini.*

BIGOTIAN. ſignatus P 5. *Ipſo die, ſanctorum Gorgonis & Firmi.*

CLUNIACEN. *Item Agapa virginis, Gorgonis, Sirini.* Omnes conjungit ſine loci diſtinctione.

VATICAN. num. 5949. Omittit Droctoveum & Attalam. In fine adjicit: *In Antiochia, ſancta Agapa virginis. In Nicæa, ſanctorum Gorgonii & Firmini.*

UGHELLIAN. Deficit item in Droctoveo & Attala. In fine habet: *Sanctorum Gorgonii & Firmi*; ut codices alii ſupra.

Philonis & ſociorum. Eraclii &c. ALTEMPS. *Apud Alexandriam, natale ſanctorum Philonis epiſcopi, Candidi, Valerii cum aliis XX. Carthagine, ſancti Eraclii & aliorum.* Suſpicor dierum ſubeſſe confuſionem.

Ugonis. Felicis & Philippi. STROZZ. & MEDIC. *Item, ſancti Ugonis epiſcopi & confeſſoris. Item, ſanctorum martyrum Felicis & Philippi.*

EDITIO LUBECO-COL. Omiſſis Droctoveo & Attala, ponit: *Ipſo die, ſanctorum Gorgonii & Firmi martyrum. Eodem die in Scotia, ſancti* *Keſſogi.* *Keſſogi epiſcopi & confeſſoris. Item, tranſlatio ſan-* *Tranſ. Viti.* *cti Viti martyris.* Agitur de tranſlatione celebris martyris S. Viti ad Corbeiam Saxonicam, de qua vide Prætermiſſos hac die, & ad xv Junii.

Attalæ. BELIN. Male ſcribit *Dorothei* & *Dorotheues* pro *Droſtoves*. De Attala ſic habet: *Bobio monaſterio, ſancti Attalæ abbatis.*

Gorgonii & ſociorum. Palaſtini. Keſſogi. Agapitæ. Marinæ. GREVEN. De Attala jam diximus. Sequitur: *Gorgonii, Firmi, Candidi martyrum ac ſociorum. Ereticæ, Cridnanæ virginum & martyrum.* Vide Prætermiſſos. *Palaſtini martyris.* Forte Palatini. *In Scotia, Keſſogi epiſcopi & confeſſoris. Agapitæ virginis.* Nomen denuo corruptum pro *Agapæ*. *Marinæ virginis. Tranſlatio ſancti Viti martyris.*

Congelli. MOLAN. Typis minoribus. *In Hibernia, Congelli abbatis. In Vſſenaken juxta Thenis montem,* *Himelini.* *ſancti Himelini confeſſoris; qui natione Scotus, & beato Rumoldo carne propinquus, præfato loco, febre peſtilentiali tactus, diem obiit, mirificante Domino obitum ejus multis ſignis & miraculis.* De Congello vide Prætermiſſos, ubi remittitur ad x Maii; cum in poſterioribus editionibus expunxit Molanus. Ibi vero addit: *Die decima,* *Codrati & ſociorum.* *ſanctorum martyrum Codrati & ſociorum ejus.* De Himelino repetit, quæ in prioribus dixerat.

V *Idus.* *Die* 11.

Sebaſtenorum MM. xl. APud Sebaſten Armeniæ minoris, natalis ſanctorum quadraginta militum, qui tempore Licinii regis, poſt vincula & carceres creberrimos, poſt cæſas lapidibus facies, miſſi ſunt in ſtagnum, & ſic demum crurifragio martyrium conſummaverunt. Erant autem nobiliores inter eos, Quirion & Candidus.

Puros exiſtimo *Praten. Herinsen. Tornacen. Greven.* & *Molan.* Addi poteſt *Roſweyd.*

VARIA LECTIO. In eo ſolum conſiſtit, quod Grevenus & Molanus legant, *poſt facies cæſas lapidibus.* Pratenſis autem omiſerit vocem *nobiliores*. Puris addidi codicem, quem Roſweydi voco; hic tamen poſt, *in ſtagnum*, interſerit, *ubi corpora eorum gelu dirumpebantur*, quæ ab aliis codicibus abſunt.

Martyrum Sebaſt. 40. OBSERVATIO. Nobiliſſima acies commilitonum Sebaſtenorum jam ſupra ad IX Martii occurrit, quod eo die à Græcis æque ac Latinis Martyrologis paſſim celebrentur, iis exceptis, qui ſeriem noſtram conſtituunt, videlicet auctore Romani parvi, Adone, Uſuardo & Notkero. De Rabani triplici annuntiatione, ſuperius etiam diximus; itáque primus eos hoc die memorat reliquorum primipilus: *Apud Sebaſten Armeniæ minoris, XL militum, tempore Licinii regis.* Longior eſt Adonis hiſtoria ex antiquis Actis deſumpta, expreſſis ſingulorum nominibus, quæ legi poſſunt citato die IX Martii in auctario Greveni. Ex Adonis textu hinc inde decerpſit Uſuardus, quibus elogium ſuum conſtrueret; niſi mavelis Bedam deſcripſiſſe, quod ex ultimis verbis, *erant autem nobiliores inter eos Quirion & Candidus*, plane fit veriſimile; licet de cetero, quæ Bedæ ſunt, etiam in Adone reperiantur. Notkerus diem ſequitur, at phraſis ejus à Beda & Adone diſcrepat, nempe ex hodierno Rabani textu accepta & nonnihil interpolata. Illuſtriſſimorum martyrum geſta, prius ſatis confuſa, egregiis diſſertationibus evolvit & digeſſit Henſchenius, Acta ipſa, ut recte cenſuit, antiquiſſima, eâdem ſedulitate illuſtrans; quæ nihilominus ſinceris & genuinis accenſenda non credidit Ruinartius, ſolam Baſilii homiliam producens à pag. 583, ubi conſuli poteſt præmiſſa admonitio. Siquid igitur rigidiores critici in præfatis Actis carpendum reperiant, abunde ſupplebunt illa Baſilii aliorumque ſanctorum Patrum præconia, ex quibus potiſſimum ſua deſumpſiſſe videri voluit Tillemontius tomo 5 à pag. 518. Huc refero Wandelberti verſus, quos ſuperius ad IX Martii retulerat:

Septenis quadrageno ſub milite feſtum
Armenia recolunt unum ſacra templa minoris.

AUCTA-

AUCTARIA.

PULSANEN. Jam diximus, in hoc codice tranſpoſitos eſſe textus, ita ut IX poſuerit, quæ ad hunc diem pertinent, & hoc die habeat, quæ nos cum Uſuardo IX die retulimus.

ANTVERP-MAJ. Et hic & plerique infra cōdices, qui Sebaſtenos citato die IX ſignaverunt, ex Hieronymianis nomina mutuati ſunt, quibus vacuum ſpatium implerent. In hoc codice ita legitur: *Apud Apanam,* [vide infra] *natale ſanctorum Philoni epiſcopi, Candidi, Valerii, cum aliis viginti. Cartagine, ſancti Heraclii.* Vide ſocios in Auctariis aliis. Candido & Valerio quadrat hodiernus Wandelherti verſiculus: *Candidus hinc quoque ſibi Valeriuſque retentant.*

Philoni & ſociorum. Heraclii.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Solum ponunt: *In Carthagine, Heracli* [vel Heraclii] *Zoſimi, Alexandri, Candidi, Piperionis & aliorum viginti.* Quomodo etiam plane legit codex UGHELLIAN. Et ita fere legendum cenſuit Henſchenius. Alii *Alexandri* nomen transformarunt in *Alexandria*, poſitionem duplicantes, qua de re nonnulla eſt controverſia. Horum aliquos integros vel luxatos pridie annuntiavit Rabanus: Notkerus Nicomedienſes aliquos hodie refert. Alii alia, ut in ſequentibus Auctariis; quæ, niſi fallor, ex diverſitate apographorum Hieronimianorum nata ſunt. Videantur Acta & Florentinius. Hic deſunt etiam martyres XL, relati ſupra IX Martii.

Heraclii & ſociorum.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELO. *In Carthagine, ſanctorum Heraclii, Zoſimi, Alexandri, Candidi, Piperionis & aliorum viginti. Item Carthagine, ſancti Conſtantini confeſſoris, clariſſimi viri. Apud Alexandriam, natale ſanctorum Philomi* [Philomii, Philonis, vel Philonii] *epiſcopi & Valerii cum aliis viginti & uno. Luxovio monaſterio, ſancti Attali abbatis, diſcipuli ſancti Columbani abbatis.* Ita prorſus & iiſdem fere inflexionibus MUNERATUS, qui etiam cum his codicibus ad IX, martyres Sebaſtenos retulit.

Conſtantini. Philomi & ſociorum. Attali.

BRUXELLEN. *In Carthagine, natale ſanctorum martyrum Eraclii, Zozimi, Alexandri, Candidi, Piperionis & aliorum viginti. Apud Alexandriam, natale ſanctorum Philomii epiſcopi, & Valerii cum aliis viginti & uno. Apud Sebaſtem Armeniæ minoris, natale ſanctorum quadraginta militum, inter quos nobiliores erant Quirion & Candidus. Et in Antiochia, Agapæ virginis & Marinæ. Carthagine, ſancti Conſtantini confeſſoris, clariſſimi viri, Luxovio monaſterio, ſancti Athali abbatis, beati Columbani abbatis diſcipuli.*

Heraclii &c. Philomi &c. Agapæ & Marinæ. Conſtantini. Athali.

HAGENOYEN. Primum agit de martyribus Sebaſtenis, tum de Carthaginenſibus & Alexandrinis. Sequitur: *In monte Panōs, beati Henrici imperatoris.* Quid *mons Panōs* & cur hac die referatur Henricus, neſcio. Si de Canonizatione agitur, ea ab aliis memoratur die ſequenti; vide ibi Prætermiſſos. In fine, *Luxovio monaſterio* &c.

Henrici imperatoris.

AQUICINCT. Textui puro hæc ſubnectit: *In pago Atrebatenſe, depoſitio ſancti Vindiciani epiſcopi. Item ſanctarum Agapitæ & Marinæ virginum.*

Vindiciani. Agapitæ & Marinæ.

VICTORIN. *Apud Alexandriam, natale ſanctorum martyrum Philonis epiſcopi, Candidi, Valerii cum aliis viginti.*

PLESCHIONEN. *Alexandria, ſanctorum Caii, Candidi, Alexandri & Neone diaconi, & aliorum quindecim. Eodem die, natalis ſancti Firmiani abbatis.*

Caii & ſoc. Firmiani.

MARCHIAN. Addit: *In pago Atrebatenſi, depoſitio ſancti Vindiciani epiſcopi.*

Vindiciani.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Sanctorum Quirionis & Candidi cum aliis XL. militibus Mart.*

Quirionis & ſociorum.

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B, qui fuit PP. Auguſtinianorum: *Apud Alexandriam, natalis ſancti Philoromi epiſcopi & Valerii cum aliis XXI.*

Philoromi & ſociorum.

VATICAN. num. 5949. *Carthagine, ſanctorum Heraclii, Zoſimi. Alexandria, ſanctorum Gaii, Candidi, Alexandri & Neone diaconi & aliorum XV. Eodem die, natalis ſancti Firmiani abbatis.*

Firmiani.

ALTEMPS. *Apud Alexandriam, natale ſanctorum Philonis epiſcopi, Candidi, Valerii, cum aliis XV. Carthagine, ſancti Eraclii & aliorum.*

STROZZ. & MEDIC. *Item, paſſio aliorum XL martyrum* [ſcilicet ob XL Sebaſtenos, qui inde tamen ad IX diem relegati] *Item, ſancti Firmini abbatis, magnæ ſanctitatis viri.* Idem eſt qui ſuperius *Firmianus*, quem etiam *Firmanum* vocant.

Aliorum 40 MM. Firmini.

EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit: *In territorio Herbipolenſi, natale ſancti Gumberti confeſſoris. Primum miles Chriſtianiſſimus fuit & fidelis, cui adminiſtratio totius epiſcopatus Herbipolenſis commiſſa eſt, quam curam ſolliciter geſſit. Mortuo autem epiſcopo, unanimiter ab omnibus in epiſcopum eſt electus. Ipſe autem indignum ſe reputans tanto honore, a Domino contrarium poſtulavit & obtinuit. Quia pendente relatione ad Papam, ipſe feliciter in Domino obdormivit. Dumque jam ſepultus eſſet, litteræ exaudientes publice ſunt allatæ. Tunc omnis Clerus hunc tamquam epiſcopum volens altius honorare, & oſſa ipſius in loco honorabiliori collocare, inventus eſt omnibus pontificalibus adornatus, qui tamquam miles & laicus fuit ſepultus.* De hoc Sancto agendum erit eo, quo ab eccleſia Herbipolenſi colitur, die XV Julii. Sequitur de Sanctis Carthaginenſibus, ut ſupra. *Apud Alexandriam, natale ſanctorum Philonis epiſcopi, Candidi, Valerii cum aliis viginti martyribus. Luxovio* &c. *In Scotia, ſancti Conſtantini regis & martyris. Eodem die, apud Armeniam minorem, ſanctorum Domiciani & ſociorum ejus martyrum.* Sunt è numero XL. Sebaſtenorum. Vide indicem Prætermiſſorum.

Gumberti. Domitiani & ſociorum.

BELIN. Primo loco de martyribus Carthaginenſibus, ubi pro *Heraclii & Zoſimi*, legitur *Heradii & Oſimi.* Tum: *Ipſo die, Gorgonii & Firmi.* Melius pridie.

Gorgonii. & Firmi.

GREVEN. *Nomina præfatorum martyrum ſunt* &c. ut enumeravimus IX hujus. De martyribus Carthaginenſibus & Alexandrinis, ut ſupra ex ANTV-MAX. &c. *In Scotia, ſancti Conſtantini regis & martyris. Gumperti epiſcopi, Herbipolenſis. Hic cum eſſet miles* &c. *In pago Attrabatenci, ſancti Vindiciani epiſcopi Cameracenſis & confeſſoris. In Carthagine, ſancti Conſtantini confeſſoris, clariſſimi viri. Item juxta quoſdam, Athali abbatis, quem Uſuardus ponit die præcedenti.* Vide quæ ibi diximus.

Conſtantini Scot. reg. M. Gamperti. Vindiciani. Conſtantini Carthag. Cf. Attali.

MOLAN. *Horum unus Meliton nomine, cum eſſet ætate minor,* & reliqua, quæ in Adone ſequuntur uſque ad finem. De Conſtantino con-

ſeſſore Carthaginenſi, & martyribus ejuſdem urbis, eadem, quæ jam ſæpe repetita ſunt. *Ipſo* *Gorgonii & Firmi.* *die, Gorgonii & Firmi. In pago Atrebatenſi* &c. *Gumperti: Georgiæ.* Tum minoribus typis: *Gumperti epiſcopi Herbipolenſis. Arvernis, Georgia ſanctiſſima virginis; de qua Greg. Turonenſis.* In editionibus aliis vacat textus, litteris autem italicis ponuntur jam dicta omnia; additurque in fine: *Die undecima, ſancti patris Sophronis, Patriarchæ* *Sophronii* *Hieroſolymorum.*

IV *Idus.* *Die* 12.

Gregorii & Innocentii P. P. Petri. ROmæ, beatorum pontificum Gregorii Doctoris ac Apoſtoli Anglorum, & Innocentii. Apud Nicomediam, paſſio ſancti Petri martyris. Hic cum eſſet cubicularius Diocletiani principis, & liberius cauſaretur de immenſis martyrum ſuppliciis, jubente eodem, in medium educitur, ac primò ſuſpenſus, diutiſſimè flagris torquetur, deinde aceto & ſale perfuſus, ad ultimum in craticula aſſatur, ſicque verè Petri extitit & fidei heres & nominis. Item Nico- *Egduni & ſociorum.* mediæ, ſanctorum Egduni presbiteri & aliorum ſeptem, qui diebus ſingulis ſuffocati ſunt, ut ceteris metus incuteretur.

Ex *Praten. Herinian. Tornacen. Munérat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Gregoris* & *Innocentis* in Munerato, typothetæ errorem puto; attamen in Pratenſi & Tornacenſi etiam *Innocentis* invenitur. *Nichomediam* legunt plures, rectius in textu. *Vere* pro *veri* habet Molanus. Idem hic cum Greveno *Egdunii*, Muneratus *Egdimi*. Aliis etiam modis ſcribitur, ut in Actis videre eſt. Poſt *aliorum ſeptem*, addidit Muneratus, *martyrum*. Aliæ minutiæ alibi ſatis indicatæ ſunt.

Gregorii & Innocentii. OBSERVATIO. *Sanctorum Pontificum Gregorii & Innocentii* ſub una annuntiatione combinatio, Bedæ incognita fuit, qui de ſolo Gregorio, Hieronymianis fere verbis, meminit: *Depoſitio ſancti Gregorii Papæ, beatæ memoriæ:* incognita etiam fuit præfatis Hieronymianis, inter quæ Luceníe præfigit, *Romæ*, & pro *Papæ*, legit *epiſcopi*; Corbeienſe habet, *Papæ*; Epternacenſe vero phraſi non ordinaria: *S. Grigori Papæ Romenſis*: in omnibus ultimo loco additus eſt. *Innocentius* vero in medio ferme textu ſic annuntiatur: *Romæ, ſancti Innocentii epiſcopi. Raſi epiſcopi.* De quibus vide Henſchenium hîc. Rurſus præfata conjunctio incognita eſt Rabano & Wandelberto; ut proinde Romano parvo primùm tribuenda ſit, ex quo eos ſolito more deſumpſit Ado; Noſter itidem utrumque ſecutus eſt, contracto brevi Adonis elogio, quod ſervavit Notkerus, pluſculum ei de ſuo adnectens, niſi quis Adoniana eſſe contendat, quæ de Gregorio & Innocentio Roſweydus in appendicem rejecit. Atque hæc clara eſt receptæ ſeriei noſtræ ſententia, quam plane deſeruere codices Uſuardini recentiores, magno numero citandi in Auctariis XXVIII Julii, quo die cum hodierno Romano *Innocentium* I *Papam* referunt, & quidem nonnulli cum adjuncto titulo *martyris*. Sed hæc ad menſem Julii in Actis tractanda reſervamus, ubi unà poſt Florentinium inquiremus, an idem, an ab hoc diverſus ſit *Innocentius* ille *epiſcopus*, qui in apographis Hieronymianis ponitur XXI Decembris, conabimurque *in lucem proferre oſtenſum* ab Henſchenio *theſaurum*, qui pag. 106 hodiernum Innocentium à Papa diſtinguit &c. Proderit Tillemontii lucubratio tomo 10 à pag. 627 ad 666. De Gregorio magno accuratiſſime diſputavit Henſchenius. Pro vitæ auctore certat Mabilio Analectorum tomo 1 à pag. 319. Vitæ aliæ ſanctiſſimi Pontificis recentius editæ ſunt, quæ conſuli poterunt, quando & menſem Martium ſupplere operæ pretium videbitur. Audi nunc Wandelbertum, ſic de ſolo Gregorio hodie canentem:

Quartum mox Iduum finis tuus alme Gregori
Conſecrat, æterna cælum quo laude petiſti.

Petrus Nicomedienſis à præfato Romano parvo etiam recenſetur: *Nicomediæ, Petri mar-* *Petri.* *tyris, Dorothei & Gorgonii martyrum ſodalis.* Societatem illam cum Dorotheo & Gorgonio indicare non neglexit Ado, Noſter ex longiori elogio ea tantummodo delibavit, quæ inſtituto ſuo aptiora videbantur. Ex Rufino ſumpta ſunt, leguntur que in commentario Henſchenii, ſocios martyres plurimos ex Hieronymianis recenſentis. Nos de his plura *Egduni.* ad IX Septembris, ne hîc extra ſolitos limites evagemur. *Egdunus* (qui variè effertur) ab Adone annumeratus eſt, cujus verba Uſuardus ad apicem deſcripſit. Unus is an geminus,

minus, *Migdonus*, *Mizdonius* an *Egdonus*, quærunt Henſchenius & Florentinius. Dubium mihi non videtur, quin ad immanem illam Diocletiani Nicomedienſem carnificinam omnino ſpectet.

De Adonis Maximiliano.

Maximilianum aliquem diſerte ſignat Ado, tum Moſandri, tum Roſweydi; *Mamilianum* vocant alii, corruptum fortaſſe vel diminutivum à *Maximo* vel *Maximiano*. Hic ab Uſuardo prætcritus eſt, ab Henſchenio poſt Baronium Romæ adſcriptus; non recte, cum ad Africam ſpectare videatur, ſiquidem ejus Acta ſint, quæ poſt alios edidit Ruinartius inter ſelecta pag. 309. Ea autem cum à Deceſſoribus noſtris viſa non fuerint, Supplementum Martii augere poterunt.

AUCTARIA.

IN PULSANEN deeſt ultima annuntiatio de Egduno & ſociis.

De Gregorio & Innocent.

ANTVERP-MAJ. In prima auctior eſt: *Romæ, natale ſanctorum confeſſorum & Pontificum Gregorii, Anglorum Apoſtoli, vitâ & doctrinâ celeberrimi; atque Innocentii, fide & opere præclari. Quorum primus ſedit annos treſdecim, menſes ſex, dies decem; ſequens vero annos quindecim, menſes duos, diem unum. Apud Nicomediam, paſſio beati Petri, glorioſiſſimi martyris. Qui fuit unus ex Dorotheo & Gorgonio martyrum ſodalibus, qui cubicularii regii erant.* In tertia purus eſt.

Elfragi.

ROSWEYD. Textum ſatis purum habet, ſed in fine Anglicam acceſſionem ſubdit: *Ipſo die, depoſitio ſancti Elfragi Uuintonienſis eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris, qui ſanctis virtutibus ornatus, beato fine quievit, & ibidem condigno honore ſepultus eſt.* In Actis vocatur *Elphegus*.

Innocentii.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UOHELLIAN. In eo ſolum à puritate deficiunt, quod Innocentium Gregorio non conjungant, addentes in fine poſt textum: *Romæ, depoſitio ſancti Innocentii epiſcopi.*

De Gregorio

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Omiſſo Innocentio, ita primam annuntiationem efformant: *Romæ, natale beati Gregorii magni, præcipui Doctoris Eccleſiæ. Hic primus Gregorius & in ordine Paparum ſexageſimus ſextus, anno Domini* DLXXXV *ſalubriter præfuit Eccleſiæ ſanctæ Dei.* De cetero puri ſunt. De initio & fine pontificatus, vide Acta.

Textus contractior.

CENTULEN. Hic denuo Uſuardus contractus & modice interpolatus eſt. Sic habet: *Romæ, natale ſanctorum Pontificum Gregorii Anglorum Apoſtoli, vita & doctrina celeberrimi; atque Innocentii, fide & opere præclari. Nicomediæ, ſancti Petri glorioſi martyris. Item Nicomediæ, ſancti Ebduni* [pro Egduni] *presbyteri & aliorum ſeptem, qui diebus ſingulis ſuffocati ſunt, ut ceteris timor incuteretur.*

De Gregorio

BRUXELLEN. Sic incipit: *Romæ, ſancti confeſſoris & Pontificis Gregorii magni, Papæ & Anglorum Apoſtoli, viri tam vita quam doctrinis ſaluberrimi, atque Eccleſiæ ſanctæ Doctoris præcipui. Hic in Canone Miſſæ addidit, dieſque noſtros in tua pace diſponas; Letaniam majorem inſtituit, & primus omnium Romanorum Pontificum, ſervum ſervorum Dei ſe ſcripſit.*

De Innocentio.

Item Romæ, ſancti Innocentii Papæ, fide & opere præclari; qui conſtituit ad Miſſam, pacis oſculum dari, & rexit Eccleſiam annos quindecim.

Maximilianus.

Sequitur de Petro & Egduno, ut in textu. In fine: *Et ſancti Maximiliani martyris.*

HAGENOYEN. Primo loco de Petro, tum de Egduno ſatis pure. Demum ita proſequitur:

De Gregorio

Romæ eodem die, depoſitio ſancti Gregorii Papæ, & primi Doctoris. Hic vocatur Angelorum [Anglorum] *Apoſtolus. Iſte in Sicilia ſex monaſteria conſtruxit adhuc laicus exiſtens, & intra urbem Romæ, ſeptimum, quibus larga dedit prædia, & in ſeptimo ſe fecit monachum.* XII *aureos dedit Angelo in tempore naufragii, & ſcutellam argenteam. Hic ſanctus Papa omnibus pauperibus large miniſtravit. Theſauros nullos poſt ſe reliquit. Letanias conſtituit. Eccleſiaſtica officia ordinavit. Libros multos edidit. Calumnias multorum ſuſtinuit patienter & in pace obiit.*

AQUICINCT. Poſt τὸ *Anglorum*, ſubdit: *Et Innocentii, quorum primus in Canone auxit: Dieſque noſtros in tua pace diſponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari. Sequens, Pelagium & Celeſtinum* [Cæleſtium] *hæreticos damnavit.*

Pauli.

MATRICULA-CARTUS-ULTRAJ. Poſt Gregorium & Innocentium ponit: *Sancti Pauli epiſcopi Leonenſis, confeſſoris.* Petri & Egduni elogia reſcindit.

Vincentii.

CAMERRIEN. S. Mariæ Conventual: *Apud Neveraenſem civitatem, ſancti Vincentii presbyteri.* CODEX REG. SUEC. ſignatus num. 130, eum refert die ſequenti. Acta, de ejus cultu certiora poſtulant.

Elphegi.

ALTEMPS. *Ipſo die, depoſitio ſancti Elphegi Wentan.* [Wintonienſis] *epiſcopi & confeſſoris, qui ſanctis virtutibus ornatus, bono fine quievit, & ibidem cum digno honore ſepultus eſt.*

Mamiliani.

STROZZ. & MEDIC. *Romæ, ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Mamiliani martyris.*

Pauli.

BURDEGAL. *Apud Plebem lapidi, ſancti Pauli confeſſoris.* Idem eſt, qui ab aliis *ep. Leonenſis.*

REMEN. Sanctorum Timothei & Apollinaris: *Romæ, Innocentii Papæ.*

De Gregorio.

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, natale beati Gregorii Papæ magni, confeſſoris ac præcipui Doctoris Eccleſiæ Dei, & Anglorum Apoſtoli. Hic primus Gregorius & in ordine Paparum ſexageſimus ſextus, anno Domini* DLXXXV [vide Acta] *ſalubriter præfuit Eccleſiæ ſanctæ Dei annos tredecim, menſes ſex & dies decem. Hic vita & ſcientia in tantum fuit prædictus, quod terreſtris angelus dicebatur. Hic etiam addidit in Miſſa: Dieſque noſtros in tua pace diſponas; & multos libros compoſuit. Hic primus Pontifex ſcripſit ſe ſervum ſervorum Dei. Hic etiam ſingulis eccleſiis Romanæ urbis in remiſſionem peccatorum humani generis, ſingulis diebus Quadrageſimæ ſtatuit fieri ſtationes fidelium, devote celebrandas.* In Petro & Egduno fere pura eſt.

Pauli.

Sequitur: *In Britannia minori, beati Pauli epiſcopi & confeſſoris. Romæ, depoſitio ſancti Innocentii Papæ & confeſſoris, qui rexit Eccleſiam annos quindecim, menſes duos, dies viginti unum. Eodem die, S. Maximiliani martyris.*

BE-

Belini i editio, incipit à ſolo Gregorio. Omittit Egdunum. Addit autem: *Romæ, depoſitio ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Mamiliani martyris.* Altera incipit, ut habetur in textu. Adduntur, quæ jam notavimus, & in fine: *Item in Nicomedia, ſanctorum Egduni* &c.

De Gregorio Greven. *Beatiſſimus Gregorius, hujus nominis Papa primus, poſt Petrum ſexageſimus ſecundus, ſecundum vero computationem Martini,* LXVI, *ob maximam ſanctitatem & ſcientiam, terreſtris angelus dicebatur. Addidit in Canone* &c. *Ipſe etiam primus ſervum* &c. *Stationes in urbe Romana ſingulis diebus Quadrageſimæ fieri inſtituit. Præfuit Eccleſiæ annis* XIII, *menſibus* VI, *diebus* X. *Obdormivit autem in Domino, anno ejuſdem* DCVI.

Innocentii. Voluit dicere DCIV. *Innocentius etiam, hic poſitus, hujus nominis primus fuit. Eodem die, beati*

Maximiliani. *Maximiliani martyris. Pionii martyris*; de quo 1

Pionii. Februarii. Forte hoc die ex Floro acceptus eſt. *Item Zemmeonis*, mihi hactenus ignoti. *In Britannia minori, ſancti Pauli epiſcopi Leonenſis &* *Pauli.* *confeſſoris, cujus tanta fides exſtitit, ut lapillos in litore maris ponens, interdixerit mari, ne ultra illos terram umquam occuparet. Quam ejus prohibitionem, mare uſque hodie cernitur obſervare. Item ſecundum aliquos hic, Koſſogi, qui ſupra* VI *Tranſlat.* *Idus ponitur. Item juxta Metbis, tranſlatio ſan-* *Gorgonii.* *cti Gorgonii martyris.*

Molan. *Romæ, ſancti Maximiliani martyris.* Tum minori charactere: *Eodem die, obiit Ruremondæ Dionyſius Richel, cujus vitam & operum ca-* *Dionyſii* *talogum conſcripſit Theodoricus a Stratis Carthuſienſis* *Carthuſiani.* *Coloniæ.* In editionibus aliis: *Romæ, Mamiliani* *martyris. Die duodecima, ſancti patris & confeſſoris* *Mamiliani.* *Theophanis.* Infra typis minutioribus additur: *Theophanis.* *Qui & Iſaacius dictus eſt, magnaque animi conſtantia reſtitit Iconomacho Leoni. In Britannia minori, Pauli Leonenſis epiſcopi, tempore Juſtini junioris.* *Pauli.* Idem jam ſupra memoratus eſt. Vide Papebrochii commentarium, & vitam ab eo illuſtratam.

III *Idus.* *Die* 13.

Macedonii & ſociorũ. Apud Nicomediam, natalis ſanctorum martyrum Macedonii presbiteri, Patriciæ & Modeſtæ. Nicea civitate, ſanctorum *Theuſetæ & ſociorũ.* martyrum Theuſetæ, Horris, Theodoræ, Nimpodoræ, Marci, Arabiæ, qui omnes igni traditi ſunt. In Thebaide, depoſitio ſanctæ *Eufraſiæ.* Eufraſiæ virginis.

Conveniunt *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraj. Leyd. Lovanien. Alberg. Danic.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

Varia lectio. *Nichomediam*, & *Nycomediam* medii ævi errores ſunt, quos ultra obſervare operæ pretium non eſt. *Modeſtiæ* pro *Modeſtæ* male legit Greven. Scripſi *Nicea* cum codicibus prope omnibus, quamquam lectio Molani *Nicææ* præferenda videatur. Tornacen. habet *Nicena.* Singularis eſt Pulſanen. in *Machedonii.* Variant in *Theuſetæ*; pro qua Tornacen. *Teuſete*; Antverp. & Max-Lubecan. *Theoſete*, Greven. *Theuſece*, Molan. *Theoſetæ.* *Theodere* in Herinien. & *Nempodere* in Pulſanen. librarii, ni fallor, ſphalmata ſunt, uti & *Nimpedot* in Munerato. Ita & *Marcii* pro *Marci*, in Pulſanen. ac *Marci & Arabia* in Munerato. *Eufraſiæ* ſcribunt omnes. Minutias alias in quinque poſtremis codicibus notandas non putavi.

Macedonii & ſociorum. Observatio. Mirus & prope inſolitus antiquorum omnium Martyrologorum in referenda prima martyrum claſſe conſenſus. Hieronymi apographa eos diſerte exprimunt, cum hac tamen à reliquis diſcrepantia, quod corruptior paſſim ſit ſcribendi modus, ut hic in *Mitricia* pro *Patricia* &c. Bedæ, Rabani, Romani parvi, Adonis, Notkeri eadem ferme verba ſunt: *In Nicomedia*, vel, *Apud Nicomediam, nativitas Macedonii presbyteri, Patriciæ uxoris ejus, & filiæ Modeſtæ.* Noſter, ſervatis nominibus, cognationem ſuppreſſit. Id ex probatiſſimis codicibus à me citatis, colligi manifeſtum eſt, quidquid Acta noſtra, neſcio quem, alium codicem indicent, *Uſuardi genuinum*, in quo præfata cognatio exprimatur. Genuinus is codex, quiſquis eſſe potuit, aut commodatus ſolum fuit, aut certe diſperiit. Neque enim fas eſt exiſtimare, codicem magnum Ultrajectenſem S. Mariæ, quem nos jam toties *Roſweydinum* diximus, ut ut antiquus videatur, pro genuino Uſuardino ab Henſchenio acceptum, quidquid Roſweydus in magna ſua Martyrologiorum collectione, Romani nempe, Græci, Bedæ vulgati, Uſuardi, Adonis, Rabani & Notkeri, eum ipſum Ultrajectinum codicem, tamquam Uſuardi germanum, deſcribi curaverit, cum ceteris, ni fallor, vulgandum, ut in primo ſuo Actorum edendorum ſchemate anno MDCVII polliceri viſus eſt. Quantum autem codex ille ab Uſuardi germanitate aberret, jam ſæpe patuit & patebit inpoſterum. Eadem annuntiationis forma etiam eſt in codice illo, quem *Antverpienſem majorem* ſemper indigitavi; eſt & in Centulenſi, at quam procul uterque abſit ab Uſuardi puritate, ex perpetua collatione, probe mihi compertum eſt. Porro codex alius

nullus

by Google

nullus in noſtro Muſeo ſupereſt, & ſi ſupereſſet, aliorum auctoritatem non facile elideret. Citatis jam ſupra Martyrologis accedat etiam Wandelbertus, reliquis accinens:

Presbyter & ternas Macedonius implet, honeſta
Conjuge Patritia, & nata comitante Modeſta.

Nicani martyres, luxatis non nihil nominibus, etiam in Hieronymianis apographis *Theuſeta & ſociorum.*
conſignati inveniuntur, unde eos veroſimillime eduxit Ado, ſolito ductore deſtitutus, cum in Romano parvo nulla eorum fiat mentio. Adonem hîc denuo ſecutus eſt Noſter, ſecutus eſt item Notkerus; Rabanus Hieronymianis verbis preſſius inhæſit. De *Eufraſia*, quæ commoratione *Ægyptia* dici poteſt, primus Uſuardus locutus eſt. De Ægyptia inquam, neque enim credibile eſt, eam cum Nicomedienſi alia, de qua Hieronym., tex- *Eufraſia.*
tus, ab Uſuardo fuiſſe confuſam, aut pro ſynonyma, aut fere ſynonyma alia acceptam. *Euphraſiam*, ſeu potius *Eupraxiam* appellandam cenſent Acta, ubi multa in eam rem congeruntur & erudite diſcutiuntur, quæ curioſus lector in loco conſulere poterit; actum non agimus. Vita, illic ex antiquis Mss. cum græco textu collatis à Papebrochio illuſtrata, licet ſcriptoris plane ſynchroni eſſe non videatur, talis nihilominus eſt, ut ad critices ſeverioris lapidem lydium tutò explorari poſſit.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Hic denuo plane Adonianus eſt, ſic habet primam: *Nicomedia, natale ſanctorum Macedo-*
Textus Adonianus. *nis presbyteri & Patricia uxoris ejus & filia Modeſta. Nicea civitate, natale ſanctorum martyrum Theuſeta & Horris filii ejus, Theodora, Nimpodora, Marci* &c. Deeſt annuntiatio tertia, quam à ſolo Uſuardo ſuperadditam diximus. Vide ſuperius in Obſervatione.

ROSWEYD. Sic primam format: *Apud Nicomediam, natale ſanctorum martyrum Macedo-*
Adduntur ſocii xxxii. *nis presbyteri, Patricia uxoris ejus & Modeſta filia ejus & aliorum* XXXII. Reliqua pura ſunt.

BRUXELLEN. Antiquiori textui proximus
Textus non purus. eſt: *In Nicomedia, ſanctorum martyrum Macedonis & Patricia uxoris ejus, & filia ipſorum Modeſta. Nicea civitate, ſanctorum martyrum Theuſeta & Orris filia ejus, Theodora, Mimphodora, Marchi & Arabia. Qui omnes igni traditi ſunt. In Thebaida, depoſitio ſancta Eufraſia vir-*
Macedonii & Innoc. epp. *ginis. Item Macedonis & Innocentis epiſcoporum.* An non Innocentii? *Item Leonis Papa.* Vide Prætermiſſos.

HAGENOYEN. *Roma, ad urſum pileatum, na-*
Innocentii. *tale ſancti Innocentii Papa & martyris* [poterat hic titulus omitti.] *Hic multos Catafrigas ab ipſo inventos, in exilio monaſteriis religavit. Hic conſtituit, ut qui natus de Christiana eſſet muliere, denuo ſtatim naſci debeat per baptiſmum, quod negavit Pelagius hæreticus. Hujus feſtivitas potiſſimum recolitur* V *Kalendas Auguſti. Apud Nycomediam, natale ſanctorum martyrum Macedoni presbyteri, Patricia & Modeſtia virginum.* In reliquis à puritate haud multum recedit.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130, in
Vincentii. fine: *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii presbyteri & confeſſoris.* De ejus cultu doceri cupiunt Acta. Vide Prætermiſſos.

Eldradi. PLESCHIONEN. *Natale ſancti Eldradi abbatis.*

MARCHIAN. Pro *Modeſta* ſcribit *Modeſtia*, ut Greven ſupra.

MATRIC-CARTUSIÆ-ULTRAJ. *Eufraſia*
Petri. *virginis. Petri martyris ſocii ſanctorum Dorothei & Gorgonii* ex die XII. *Theuſetis cum ſociis, martyris.*

Tranſlat. Conſortia. CLUNIACEN. *Ipſo die Cluniaco monaſterio, tranſlatio ſancta Conſortia.* Natalis eſt XXII Junii.

Eldradi. Anſovini. VATICAN. num. 5949 in fine: *Sancti Eldradi abbatis. Eodem die, ſancti Aaſini* [Anſovini] *epiſcopi & confeſſoris.*

ALTEMPS. *Ipſo die, monaſterio Cluniaco, ſancta Conſortia.* *Conſortia.*

STROZZ. & MEDIC. *Item, ſancti Leonis Papa. Ipſo die, monaſterio Cluniaco, tranſlatio ſancta Conſortia.* *Leonis P.P.*

S. RICALDI. *Depoſitio ſancti Eldrati abbatis & confeſſoris.* *Eldrati.*

CAUDIACEN. PRIORATUS. *Cluniaco monaſterio, tranſlatio ſancta Conſortia virginis.* *Tranſlat. Conſortia.*

EDITIO LUBECO COL. *Apud Nicomediam, natale ſanctorum martyrum Macedonis presbyteri, Modeſtia filia ejus & Patricia uxoris ejus.* Cetera fere pura ſunt.

BELIN. *Apud Nicomediam, natale ſanctorum* *Textus Adonianus.*
martyrum Macedonis presbyteri, Patritia uxoris ejus, & filia ejus Modeſta. In Nicea civitate, ſanctorum martyrum Theoſeda & Horris filii ejus &c. In fine additur: *Ipſo die, monaſterio Cluniaco, tranſlatio ſancta Conſortia.*

GREVEN. *Donati, Advocati martyrum.* Vide *Donati & Advocati.*
Prætermiſſos. *Deſiderii epiſcopi & martyris.* Vi- *Deſiderii.*
de ibidem. *Conſtantini regis Protomartyris Scotia.* *Conſtantini.*
De eo agitur XI. *In Hibernia, Mochomogi con-* *Mochomogi.*
feſſoris. Geraldi abbatis. Item Epipodia An cor- *Geraldi.*
ruptum forſaſſe nomen ex Epepodo Nicome- *Epipodia.*
dienſi martyre, de quo in Actis. *Kevoca*, po- *Kevoca.*
tius *Kennocha virginis.*

MOLAN. *Ipſo die, monaſterio Cluniaco, tranſlatio ſancta Conſortia.* Dein typis minoribus:
Et ſancti Nicephori Patriarcha Conſtantinopolis. *Nicephori.*
Editiones poſteriores. De Conſortia, ut ſupra. *Die decima tertia, reportatio reliquiarum ſancti Nicephori Patriarcha Conſtantinopolis.* Minori charactere: *Qui ...... ſacrarum imaginum uſum adverſus impietatem defendit.* Verum eſt appoſitum hîc breve elogium: verum eſt, quod celebretur, non dies natalis, quemadmodum prima editio innuere videbatur, ſed *reportatio reliquiarum*, & quidem ea etiam re *memorabilis* hic dies eſt, quod XIII Martii ab impio Leone Armeno mulctatus ſit exilio. *Hermopoli, ſancti Sa-* *Sabini.*
bini martyris. Eſt ex eorum numero, qui ſub Arriano Thebaidis præſide, (inſigni illo poſtea martyre, ut alibi diximus) paſſi ſunt; unde veroſimiliter accidit, ut Acta ejus à Lipomano & Surio edita, cum Actis ſancti Aſclæ, qui XXIII Januarii colitur, confuſa ſint, & propterea à Papebrochio omiſſa, ſervatis ſolis elogiis, quæ ex Græcorum Faſtis accepta ſunt.

Pridie Idus. *Die* 14.

Marti. XLVII. ROmæ, paſſio ſanctorum quadraginta & ſeptem. Hi baptizati ſunt à beato Petro Apoſtolo, cum teneretur in cuſtodia Mamettini, cum coapoſtolo ſuo Paulo, ubi novem menſes detenti ſunt; qui omnes ſub devotiſſima fidei confeſſione, Neroniano *Petri.* gladio conſumpti ſunt. In Africa, ſancti Petri martyris. Item ſancti *Eufroſii.* Eufroſii.

Soli codices *Praten. Herenſen. Tornacen. Munerat.* & *Molan.* puri ſunt.

VARIA LECTIO. *Hii* in Tornacenſi antiquus ſed pravus ſcribendi modus eſt, ut *Affrica* & *Aphrica*. Herin. Tornac. & Munerát. poſt Adonem legunt *Mamurtini*, melius Pratens. Molan. & communiſſimus ſcribendi modus *Mamertini*. *Fedei* pro *fides* in Pratenſi, Librarii vitium eſt. *Eufroſii* legunt omnes, rectius ſcriberetur *Euphroſii* cum Molano.

Marti. XLVII. OBSERVATIO. Præter germanos codices ſupra citatos, non deſunt plures alii, ut Antverp. Max-Lubec. & codices Mss. octo mediæ notæ, quos puris annumerare fas ſit, utpote qui hoc ſolo diſcrimine ab Uſuardi ſimplicate recedunt, quod pro quadraginta ſeptem, legant *quadraginta novem*. Greyenus excludendus plane fuit, cum *Leobinum Carnotenſem*, quem *Leoninum* ipſe vocat, omnibus Uſuardinis codicibus noſtris incognitum, ſolus inſeruerit, ut dicemus in ejus auctario. De cetero lectionem poſitam omnino ſervandam, ex ipſo fonte manifeſte patet. Fontem appello Rom. parvum, ex quo eos de more accepit Ado, aucta non nihil prioris phraſi, Noſter porro Adonis elogium integrum & immutatum refert: Notkerus, quod mirere, ultima parte truncavit, ut in Actis etiam notatum invenies. Vix dubium eſt, quin Romani parvi compilator, martyres illos ex Actis ſanctorum Proceſſi & Martiniani deſumpſerit, qui nec in Hieronymianis apographis, nec in genuino Beda memorantur. Floruſne, an alius quiſpiam Bedæ ſubinde annexuerit, nihil attinet hîc diſquirere; uti nec vacat examinare, unde orta primum fuerit nuper indicata mutatio *quadraginta ſeptem*, in *quadraginta novem*, quæ veroſi- *Petri.* millime amanuenſium oſcitantia in recentiores codices irrepſerit. *Petrus* Africanus atque *Euphroſii.* item *Euphroſius* vel forte *Euphraſius* (uterque enim hac die colitur) à claſſibus ſuis, in Actis ex Hieronymianis accurate diſtinctis, avulſi ſunt, à nemine, Uſuardo antiquiore, eo modo conſignati, niſi Wandelbertum excipias, à quo ſi non accepit, ſaltem accipere potuit: cum hic ita habeat:

Euphroſius pridie, Petro cum martyre fulget.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. *Romæ, natale ſanctorum martyrum* XLVII, *qui baptizati ſunt à beato Petro Apoſtolo. Apud Lao-* *Sagaris.* *diciam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio proconſule Paulo Aſiæ, illuſtri martyrio coronatus.* Relinquo tranſpoſitionem utut ineptam. Ceterum Sagaris ille, de quo & alii, rejicitur in Actis ad VI Octobris.

Feliciſſimi & Datıvi. ROSWEYD. *In Nicomedia, Feliciſſimi, Dativi martyrum.*

PULSANEN. In prima annuntiatione purus, poſtremas duas prætermiſit.

CENTULEN. Novam comminiſcitur numeri *Mutatio numeri.* mutationem, ita ſcribens: *Romæ, beatorum martyrum quadraginta duorum, qui à beato Petro Apoſtolo in carcere baptizati, ſub Nerone paſſi ſunt.* De aliis duobus non meminit.

BRUXELLEN. Pro quadraginta ſeptem, ponit *Sagaris.* *quadraginta octo*. Dein ſecundo loco: *Apud Laodiceam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio Paulo proconſule martyrio coronatus eſt.* In Petro & Euphroſio purus eſt.

HAGENOYEN. Numerat XLIX. Tum textui fere puro adjungit: *Apud Theſſalonicam civitatem, ſancta Matrona ancilla cujuſdam viduæ divi-* *Matronæ.* *tis, & martyris. Quæ a Domina ſua ſuper ſcamnum ligata eſt & percuſſa, & ab angelo ſoluta eſt, & orans iterum ligata & percuſſa & ab angelo ſolata. Noviſſime robuſtis fuſtibus uſque ad mortem eſt caſa, & in confeſſione Chriſti incorruptum reddidit ſpiritum.* Vide diem ſequentem.

AQUICINCT. Incipit: *Natalis ſanctorum Feliciſſimi & Dativi.* Et poſt quadraginta ſeptem, interſerit, *multum*.

VICTORIN. & REG. SUECIÆ. ſignatus num. 130. In fine: *Item Laodicea, ſancti Sagaris epi-* *Sagari.* *ſcopi & martyris.*

DAVERONEN. *Depoſitio beati Leobini epiſcopi* *Leobini.* *Carnotenſis, magnifica ſanctitatis & clariſſimi in miraculis viri.* Nomen varie efformatur, ut ex dictis & dicendis patebit.

ALTEMPS. *Apud Laodiceam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio Paulo Aſiæ proconſule, illuſtri martyrio coronatus eſt.* Exigua eſt à ſuperioribus differentia.

STROZZ.

Zachariæ PP. Tranſlat. Bonaventuræ.
Srozz. & Medic. *Roma, ſancti Zacharia Papa.* Vide die ſequenti. *Item ſancti Alexandri martyris. Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventura Cardinalis, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.* Colitur XIV Julii.

Leobii.
Codex S. Ricaldi. *Carnotis, ſancti Leobii epiſcopi & confeſſoris.*

Tranſlat. Glodeſindis.
Codex Montis Sancti. *Metis civitate in monaſterio ſubteriore, tranſlatio corporis ſanctæ Glodeſindis virginis.* Colitur XXV Julii.

Leonini. *Innocentii & Eufroſii.*
Editio Lubeco-Col. Cum codicibus ſupra citatis ſcribit XLIX. Et ſecundo loco habet: *Eodem die Carnotis, ſancti Leonini epiſcopi & confeſſoris.* Ultimo autem: *Ipſo die, ſanctorum Innocentii epiſcopi & Eufroſii confeſſoris.* De Innocentio vide Prætermiſſos.

Zachariæ. Tranſl. Bonaventuræ.
Belini utraque editio. Etiam notat XLIX. Et poſt textum fere purum ſubnectit: *Eodem die, Zacharia Pontificis, qui ſedit Romæ annos* X. *Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventura Cardinalis, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.*

Feliciſſimi & ſociorum. Alexandri. Pionis.
Greven. Cum editione Lubeco-Colonienſi, textui immiſcet: *Eodem die Carnoti* &c. Textui autem ſuperaddit: *Nicomedia, ſanctorum Feliciſſimi, Dativi, Frontina. Item in Africa, Alexandri martyris. Item Pionis. Innocentis Papa. Apud Lugdunum, tranſlatio ſancti Bonaventura, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum, Romana Eccleſia presbyteri Cardinalis. Item ſancta memoria Petri abbatis Claravallenſis, genere & converſatione clari. Mathildis ſancta memoria, matris Ottonis imperatoris primi, maxima humilitatis & patientia matrona. Quæ virtutis quoque continua orationis tam ſtudioſa fuit, ut Pſalterium totum ante matutinas ſolita fuerit decantare. Tandem ſpiritu prophetico obitum ſuum prædicens, migravit ad Chriſtum. Metis, tranſlatio ſancta Glodeſindis virginis.* *Petri.* *Mathildis.* *Tranſlat. Glodeſindis.*

Zachariæ. Tranſl. Bon. Leonini. Mathildis.
Molan. *Eodem die, Zacharia Pontificis, qui ſedit Roma annos decem. Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventura Cardinalis epiſcopi Albanenſis. Eodem die Carnotis, ſancti Leonini epiſcopi.* Tum minoribus typis: *Mathildis ſancta memoria, maxima humilitatis & patientia matrona.* In editionibus aliis de Zacharia, poſt *annos decem*, additur: *Hic quatuor libros Dialogorum beati Gregorii tranſtulit in Græcum, & per Bonifacium Moguntinum epiſcopum, Pipinum patrem Caroli, in ſolium regni ſublimavit, in Sueſſionum civitate. Eodem die Carnotis, ſancti Leonini epiſcopi. Et ſancti martyris Alexandri in Pydne.* *Alexandri.* Charactere minori: *In Quindelingeborg monaſterio, diœceſis Halberſtadienſis, dormitio Mathildis regina, matris Ottonis primi imperatoris, cujus vita virtutis ſpecular fuit.* *Mathildis.*

Idibus. *Die* 15.

IN Cæſarea Cappadociæ, paſſio ſancti Longini, qui larus Domini lancea perforavit, ut in geſtis ejuſdem invenitur. *Longini.* Apud Theſſalonicam civitatem, natalis ſanctæ Matronæ martyris, *Matronæ.* quæ deprehenſa & multipliciter afflicta, noviſſimè robuſtis fuſtibus uſque ad mortem cæſa, in confeſſione Chriſti incorruptum Deo ſpiritum reddidit.

Ex *Pratenſi, Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerato, Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Error in principio. Greven. incipit *Cæſarea Cappadocia*, turpius Tornacen. omittens *In Cæſarea*, orditur, *Cappadocia. Capadotie* in Max-Lubec. *Capadocie* in Munerato, Belino & Greveno, ac hujuſmodi minutiæ aliæ notari non merentur. Pulſanen. addidit *civitate.* Sic Belinus ſcripſit *ejus* pro *ejuſdem*, & in altera editione appoſuit *militis*, uti de Matrona, *virginis*, quod etiam legit Muneratus, omittens particulam *uſque*. Belin. voces ultimas tranſpoſuit hac ratione: *Deo reddidit ſpiritum.*

OBSERVATIO. *De Longino Cappadocia martyre omnia fere tum edita tum Mss. Martyrologia hac die agunt*, inquit Florentinius; inter quæ Martyrologium Adonis perperam connumerat, nempe qui hujus Longini, non hodie ſed prima Septembris, poſt Romanum parvum diſerte meminit. *Longini.* Nec eum novit Beda genuinus, nec Florus, nec Wandelbertus. Vere de ipſo agunt Rabanus & Notkerus, ille longiori exornat elogio, quod ex Actis ſe ait concinnaſſe; hic non multum diſſimilia, ſed compendioſiora exhibet, non *verbotenus eadem ſcribens*, ut per inadvertentiam in Acta noſtra irrepſit. Ab eodem Notkero repetitur Longinus citata 1 Septembris, ubi Adonis elogium ſequitur. Satis certum eſt *Longinum* aliquem & quidem *in Cappadocia* memorari in Hieronymi apographis, utrum porro is dici poſſit aut debeat, qui latus Chriſti lancea transfixiſſe ſupponitur, etymologiâ non omnino peregrinâ; item an centurio nominetur an miles; an latina Acta, Militis & Centurionis perſonas confuderint; qui ſint eorum ſcriptores, & plurima alia ad utriuſque patriam, geſta, cultum, ſocios, reliquias, tranſlationes, hiſtorias confictas &c. pertinentia, ſatis fuſe explicuit Papebrochius toto ſuo commentario prævio à pag. 376. Quam fidem Acta mereantur nuſquam aperte ediſſerit; recentiores

neutra

Pridie Idus. *Die* 14.

Martt. XLVII. ROmæ, paſſio ſanctorum quadraginta & ſeptem. Hi baptizati ſunt à beato Petro Apoſtolo, cum teneretur in cuſtodia Mamertini, cum coapoſtolo ſuo Paulo, ubi novem menſes detenti ſunt; qui omnes ſub devotiſſima fidei confeſſione, Neroniano
Petri. gladio conſumpti ſunt. In Africa, ſancti Petri martyris. Item ſancti
Eufroſii. Eufroſii.

Soli codices *Praten. Herenten. Tornacen. Munerat.* & *Molan.* puri ſunt.

VARIA LECTIO. *Hii* in Tornacenſi antiquus ſed pravus ſcribendi modus eſt, ut *Affrica* & *Aphrica*. Herin. Tornac. & Munerát. poſt Adonem legunt *Mamurtini*, melius Pratens. Molan. & communiſſimus ſcribendi modus *Mamertini*. *Fedei* pro *fides* in Pratenſi, Librarii vitium eſt. *Eufroſii* legunt omnes, rectius ſcriberetur *Euphroſii* cum Molano.

Martt. XLVII. OBSERVATIO. Præter germanos codices ſupra citatos, non deſunt plures alii, ut Antverp. Max-Lubec. & codices Mss. octo mediæ notæ, quos puris annumerare fas ſit, utpote qui hoc ſolo diſcrimine ab Uſuardi ſimplicate recedunt, quod pro quadraginta ſeptem, legant *quadraginta novem*. Grevenus excludendus plane fuit, cum *Leobinum Carnotenſem*, quem *Leoninum* ipſe vocat, omnibus Uſuardinis codicibus noſtris incognitum, ſolus inſeruerit, ut dicemus in ejus auctario. De cetero lectionem poſitam omnino ſervandam, ex ipſo fonte manifeſte patet. Fontem appello Rom. parvum, ex quo eos de more accepit Ado, aucta non nihil prioris phraſi, Noſter porro Adonis elogium integrum & immutatum refert: Notkerus, quod mirere, ultima parte truncavit, ut in Actis etiam notatum invenies. Vix dubium eſt, quin Romani parvi compilator, martyres illos ex Actis ſanctorum Proceſſi & Martiniani deſumpſerit, qui nec in Hieronymianis apographis, nec in genuino Beda memorantur. Floruſne, an alius quiſpiam Bedæ ſubinde annexuerit, nihil attinet hîc diſquirere; uti nec vacat examinare, unde orta primum fuerit nuper indicata mutatio *quadraginta ſeptem*, in *quadraginta novem*, quæ veroſimillime amanuenſium oſcitantia in recentiores codices irrepſerit. *Petrus* Africanus atque
Petri. *Euphroſii.* item *Euphroſius* vel forte *Euphraſius* (uterque enim hac die colitur) à claſſibus ſuis, in Actis ex Hieronymianis accurate diſtinctis, avulſi ſunt, à nemine, Uſuardo antiquiore, eo modo conſignati, niſi Wandelbertum excipias, à quo ſi non accepit, ſaltem accipere potuit: cum hic ita habeat:

Euphroſius pridie, Petro cum martyre fulget.

AUCTARIA.

Sagaris. ANTVERP-MAJ. *Romæ, natale ſanctorum martyrum* XLVII, *qui baptizati ſunt à beato Petro Apoſtolo. Apud Laodiceam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio proconſule Paulo Aſiæ, illuſtri martyrio coronatus.* Relinquo tranſpoſitionem utut ineptam. Ceterum Sagaris ille, de quo & alii, rejicitur in Actis ad VI Octobris.

Feliciſſimi & Dativi. ROSWEYD. *In Nicomedia, Feliciſſimi, Dativi martyrum.*

PULSANEN. In prima annuntiatione purus, poſtremas duas prætermiſit.

Mutatio numeri. CENTULEN. Novam comminiſcitur numeri mutationem, ita ſcribens: *Romæ, beatorum martyrum quadraginta duorum, qui à beato Petro Apoſtolo in carcere baptizati, ſub Nerone paſſi ſunt.* De aliis duobus non meminit.

Sagaris. BRUXELLEN. Pro quadragiota ſeptem, ponit *quadraginta octo*. Dein ſecuodo loco: *Apud Laodiceam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio Paulo proconſule martyrio coronatus eſt.* In Petro & Euphroſio purus eſt.

HAGENOYEN. Numerat XLIX. Tum textui fere puro adjungit: *Apud Theſſalonicam civitatem, ſancta Matronæ ancillæ cujuſdam viduæ divitis, & martyris. Quæ a Domina ſua ſuper ſcamnum ligata eſt & percuſſa, & ab angelo ſoluta eſt, & orans iterum ligata & percuſſa & ab angelo ſoluta. Noviſſime robuſtis fuſtibus uſque ad mortem eſt cæſa, & in confeſſione Chriſti incorruptum reddidit ſpiritum.* Vide diem ſequentem. *Matronæ.*

AQUICINCT. Incipit: *Natalis ſanctorum Feliciſſimi & Dativi.* Et poſt quadraginta ſeptem, interſerit, *militum.*

VICTORIN. & REG. SUECIÆ. ſignatus num. 130. In fine: *Item Laodiceæ, ſancti Sagaris epiſcopi & martyris.* *Sagaris.*

DAVERONEN. *Depoſitio beati Leobini epiſcopi Carnotenſis, magnifica ſanctitatis & clariſſimi in miraculis viri.* Nomen varie efformatur, ut ex dictis & dicendis patebit. *Leobini.*

ALTEMPS. *Apud Laodiceam, ſancti Sagaris epiſcopi, qui tempore Antonini Veri, ſub Sergio Paulo Aſiæ proconſule, illuſtri martyrio coronatus eſt.* Exigua eſt à ſuperioribus differentia.

Zachariæ PP. Tranſlat. Bonaventuræ. Srozz. & Medic. *Romæ, ſancti Zachariæ Papæ.* Vide die ſequenti. *Item ſancti Alexandri martyris. Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventuræ Cardinalis, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.* Colitur XIV Julii.

Leobii. Codex S. Ricaldi. *Carnotis, ſancti Leobii epiſcopi & confeſſoris.*

Codex Montis Sancti. *Metis civitate in monaſterio ſubteriore, tranſlatio corporis ſanctæ* *Tranſlat. Glodeſindis.* *Glodeſindis virginis.* Colitur XXV Julii.

Editio Lubeco-Col. Cum codicibus ſupra citatis ſcribit XLIX. Et ſecundo loco habet: *Leonini.* *Eodem die Carnotis, ſancti Leonini epiſcopi & confeſſoris.* Ultimo autem: *Ipſo die, ſanctorum* *Innocentii & Eufroſii.* *Innocentii epiſcopi & Eufroſii confeſſoris.* De Innocentio vide Prætermiſſos.

Belini utraque editio. Etiam notat XLIX. Et poſt textum fere purum ſubnectit: *Zacharia.* *Eodem die, Zacharia Pontificis, qui ſedit Romæ annos X.* *Tranſl. Bonaventuræ.* *Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventuræ Cardinalis, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.*

Greven. Cum editione Lubeco-Colonienſi, textui immiſcet: *Eodem die Carnotis* &c. Textui autem ſuperaddit: *Felicißimi & ſociorum. Alexandri. Pionii.* *Nicomediæ, ſanctorum Feliciſſimi, Datini, Frontinæ. Item in Africa, Alexandri martyris. Item Pionii. Innocentii Papæ. Apud Lugdunum, tranſlatio ſancti Bonaventuræ, epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum, Romanæ Eccleſiæ presbyteri Cardinalis. Item ſanctæ* *Petri.* *memoriæ Petri abbatis Claravallenſis, genere & converſatione clari.* *Mathildis.* *Mathildis ſanctæ memoriæ, matris Ottonis imperatoris primi, maximæ humilitatis & patientiæ matronæ. Quæ virtutis quoque continuæ orationis tam ſtudioſa fuit, ut Pſalterium totum ante matutinas ſolita fuerit decantare. Tandem ſpiritu prophetico obitum ſuum prædicens, migravit ad Chriſtum.* *Tranſlat. Glodeſindis.* *Metis, tranſlatio ſanctæ Glodeſindis virginis.*

Molan. *Eodem die, Zacharia Pontificis, qui* *Zacharia.* *ſedit Romæ annos decem. Item Lugduni Galliæ, tranſlatio ſancti Bonaventuræ Cardinalis epiſcopi* *Tranſl. Bon.* *Albanenſis. Eodem die Carnotis, ſancti Leonini* *Leonini.* *epiſcopi.* Tum minoribus typis: *Mathildis ſanctæ* *Mathildis.* *memoriæ, maximæ humilitatis & patientiæ matronæ.* In editionibus aliis de Zacharia, poſt *annos decem*, additur: *Hic quatuor libros Dialogorum beati Gregorii tranſtulit in Græcum, & per Bonifacium Moguntinum epiſcopum, Pipinum patrem Caroli, in ſolium regni ſublimavit, in Sueſſionum civitate. Eodem die Carnoti, ſancti Leonini epiſcopi. Et ſancti martyris Alexandri in Pydne.* *Alexandri.* Charactere minori: *In Quindelingeborg monaſterio, diœceſis Halberſtadienſis, dormitio Ma-* *Machtildis.* *chtildis reginæ, matris Ottonis primi imperatoris, cujus vita virtutis ſpecular fuit.*

Idibus. *Die* 15.

IN Cæſarea Cappadociæ, paſſio ſancti Longini, qui latus Do- *Longini.* mini lancea perforavit, ut in geſtis ejuſdem invenitur. Apud Theſſalonicam civitatem, natalis ſanctæ Matronæ martyris, *Matrona.* quæ deprehenſa & multipliciter afflicta, noviſſimè robuſtis fuſtibus uſque ad mortem cæſa, in confeſſione Chriſti incorruptum Deo ſpirirum reddidit.

Ex *Præteaſi, Herimen. Ternacen. Pulſanea. Antverp. Max-Lubec. Munerato, Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Error in principio. Greven. incipit *Cæſarea Cappadocia*, turpius Tornacen. omittens *In Cæſarea*, orditur, *Cappadocia. Capadotie* in Max-Lubec. *Capadocie* in Munerato, Belino & Greveno, ac hujuſmodi minutiæ aliæ notari non merentur. Pulſanen. addidit *civitate*. Sic Belinus ſcripſit *ejus* pro *ejuſdem*, & in altera editione appoſuit *militis*, uti de Matrona, *virginis*, quod etiam legit Muneratus, omittens particulam *uſque*. Belin. voces ultimas tranſpoſuit hac ratione: *Deo reddidit ſpiritum.*

OBSERVATIO. *De Longino Cappadocia martyre omnia fere tum edita tum Mss. Martyrolo-* *Longini.* *gia hac die agunt*, inquit Florentinius; inter quæ Martyrologium Adonis perperam connumerat, nempe qui hujus Longini, non hodie ſed prima Septembris, poſt Romanum parvum diſerte meminit. Nec eum novit Beda genuinus, nec Florus, nec Wandelbertus. Vere de ipſo agunt Rabanus & Notkerus, ille longiori exornat elogio, quod ex Actis ſe ait concinnaſſe; hic non multum diſſimilia, ſed compendioſiora exhibet, non *verbotenus eadem ſcribens*, ut per inadvertentiam in Acta noſtra irrepſit. Ab eodem Notkero repetitur Longinus citata 1 Septembris, ubi Adonis elogium ſequitur. Satis certum eſt *Longinum* aliquem & quidem *in Cappadocia* memorari in Hieronymi apographis, utrum porro is dici poſſit aut debeat, qui latus Chriſti lancea transfixiſſe ſupponitur, etymologiâ non omnino peregrinâ; item an centurio nominetur an miles; an latina Acta, Militis & Centurionis perſonas confuderint; qui ſint eorum ſcriptores, & plurima alia ad utriuſque patriam, geſta, cultum, ſocios, reliquias, tranſlationes, hiſtorias confictas &c. pertinentia, ſatis fuſe explicuit Papebrochius toto ſuo commentario prævio à pag. 376. Quam fidem Acta mereantur nuſquam aperte ediſſerit; recentiores

 neutra

neutra admittunt. Videſis Tillemontii cenſuram tomo 1 pag. 453. At qualiſcumque auctoritatis Acta ipſa cenſueris, patet textus noſtri, ex Adone 1 Septembris veroſimiliter accepti, Uſuardina ſimplicitas, de qua unice quærimus.

Matronam martyrem, tacito *Virginis* titulo, primus produxit auctor Romani parvi. Ado de *Matrona.* more elogium compoſuit, quod integrum à Notkero redditur: Noſter, ut ſolet, ſumma dumtaxat capita contraxit. De *Matronis* duabus aliis, *Barcinonenſi* & *Luſitana*, videantur Acta hac die. Occurrit denuo caſus ſingularis, ſemel atque iterum ſupra notatus; nimirum reperiri hodie in Adone Roſweydi *Zachariam Papam*, quem Uſuardus plane prætermiſit. Cauſam explorare nequeo. Ceterum in Moſandri editione, cum elogio ponitur pridie Idus, unde mirum non eſt id ita à Baronio in notis obſervatum, qui accuratiorem Roſweydi editionem non vidit, nec videre potuit ſexennio prius mortuus, quam ea prodiret in lucem. Fere exciderat notare verſiculum, quem de Matrona hac noſtra reliquit Wandelbertus: *Theſſala plebs Idus Matrona martyre ſervat.*

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Præterito Longino, agit de ſola Matrona, & Adonis elogium contrahit, hoc modo: *Apud Theſſalonicam civitatem, natale ſanctæ* *Matrona ex Adone.* *Matronæ. Quæ cum eſſet vetula* [ſuperpoſuit aliquis *vetula*, ſed ſupplendum erat *Plautillæ*] *cujuſdam ancilla, & occulte Chriſtum coleret, cotidie furtivis orationibus eccleſiam frequentaret, deprehenſa à Domina ſua, in ſcamno extenta & ligata, & pene uſque ad mortem flagellata, atque ita vincta in ſcamno, obſignatis diligentiſſime januis per noctem relicta, ubi die altero divinitus ſoluta, & cum ingenti orat gratia orans inventa eſt.*

ROSWEYD. Textui puro ſuperaddidit: *In* *Lucii.* *Nicomedia, Lucii epiſcopi & martyris.* Quæ verba ex Notkero huc traducta videntur, niſi ex Hieronymianis potius immediate accepta ſint.

ANTVERP-MAX. LOVAN. LEYDEN-BELG. *De Longino ex Adone.* & EDITIO ULTRAJ-BELG. De Longino, poſt *aperuit*, hæc adjiciunt: *Hic baptizatus ab Apoſtolis, cum apud Cappadociam ſanctitate præcipuus degeret, ſub Octavio præſide comprehenſus, poſt confeſſionem fidei, lingua abſciſſa, dentibus excuſſis, capite truncatus eſt.* Quis primus hoc elogium in codices Uſuardinos recentiores tranſtulerit, hactenus ignoro; hoc ſcio, acceptum eſſe ex Adone, non hoc die, ut ſupra monui, ſed 1 Septembris, quod iterum dicendum recurret.

ULTRAJ. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. *Zachariæ.* Sic incipiunt: *Romæ, natale S. Zachariæ Papæ. Hic quatuor libros Dialogorum beati Gregorii tranſtulit in græcum, & per beatum Bonifacium Moguntinum epiſcopum, Pipinum patrem Caroli in ſolium regni ſublimavit in Sueſſionum civitate.* De Longino eadem habent, quæ proxime recitavimus.

CENTULEN. *Cæſarea Cappadociæ, ſancti Longini militis, qui lancea latus Domini aperuit, & poſtea baptizatus eſt & à præſide Octavio decollatus eſt.*

BRUXELLEN. De Longino eadem habet, quæ ſupra. Tum: *Apud Theſſalonicam civitatem, natale ſanctæ Matronæ martyris. Quæ cum eſſet Plautillæ cujuſdam viduæ ancilla, occulte Chriſtum colens....* ut ſupra, additur autem ex eodem fonte: *Noviſſime autem fuſtibus uſque ad mortem cæſa, in bona confeſſione Deo ſpiritum reddidit. Romæ, depoſitio beati Zachariæ Papæ, qui libros Dialogorum beati Gregorii tranſtulit in græcum.*

HAGENOYEN. De Longino multa comminiſcitur, quæ referre non lubet. De Matrona, ut vidimus, egit pridie. In Zacharia non multum differt ab ULTRAJ &c.

AQUICINCT. Conſonat in Longino cum ANTV-*Zacharia.* MAX. Sequitur: *Romæ, Zacharia Papa, qui in Patriarchio caput ſancti Georgii martyris reperit.* Matrona vocatur *virgo*, quo etiam titulo eam ſupra ornavit Belinus.

VICTORIN. In fine de Zacharia ſcribit, ut proxime facit Aquicinct. addens poſt *reperit*, *in capſa reconditum, in qua & epitaphium pariter reperit, græcis litteris exaratam; ſepultuſque eſt in eccleſia B. Petri.* Sumpta ſunt ex Adone Moſandri pridie; quæ habentur in Roſweydi appendice.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. De Longino, Zacharia, & Matrona etiam agit, ſed reſectis ferme elogiis.

REG-SUEC. num. 130. *Item, Zacharia Papa* &c. Reliqua non adduntur, ſed puto eadem eſſe quæ Victorinus ſupra ſuggeſſit, cum quo hic codex paſſim concordat.

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C. *Item, Jacobi Apoſtoli & Lucii epiſcopi.* Ex Hieronym. *Jacobi Apoſtoli.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Omiſit Longinum, & primo loco ſcripſit: *Romæ, Zachariæ Pontificis, qui ſedit in epiſcopatu annis decem.*

STROZZ. & MEDIC. Poſtquam de Longino *De Longino* ea retulerunt, quæ ex ANTVERP-MAX. &c. ſupra deſcripſimus, addunt præterea etiam ex Adone 1 Septembris: *Et ſimul cum eo coronatus eſt B. Aphrodiſius commentarienſis, cui & præſes linguam abſcidi juſſerat: qui poſt abſciſſam juſſu præſidis linguam, Chriſtum tamen ejuſque fidem expedita & clara voce prænuntiabat.* Ado legit *loquebatur*.

BURDEGALEN. *Beatiſſimi Jacobi Apoſtoli & Lucii martyris.* Ex Hieronymianis.

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, natale ſancti Zachariæ Papæ & confeſſoris. Qui ſedit annos de-* *De Zacharia* *cem. Hic quatuor libros Dialogorum beati Gregorii tranſtulit in græcum, & per beatum Bonifacium Moguntinum epiſcopum, Pippinum patrem Karoli in ſolium regni ſublimavit in Sueſſionum civitate. Hic etiam Karolomannum regem Francorum, fratrem Pipini, fecit fieri clericum & miſit eum in Caſſinenſe monaſterium, ut monachus fieret, cui etiam monaſterio dona plurima cum privilegiis Apoſtolicis contulit.* Quæ de Longino & Matrona fuſius deducit, ex Adone vel Notkero deſumpta ſunt.

GREVEN. *Romæ, Zachariæ Papæ & confeſſoris. Hic quatuor libros Dialogorum beati Gregorii Papæ in græcum tranſtulit: & per ſanctum Bonifacium Moguntinenſem archiepiſcopum, Pipinum patrem Karoli magni in ſolium regni ſublimavit. Affrodiſii commentarienſis cum ſancto Longino paſſi. Lucii epiſcopi. Item beatæ Fauſtæ.* Solam hanc excerpit *Fauſtæ.* ex martyribus Nicomedienſibus. Videantur reliqui ſocii in Actis.

Mo-

Molan. Italicis litteris textui interſerit, *cum eſſet Plantilla cujuſdam viduæ ancilla, & occulte Chriſtum colens, & quotidie furtivis orationibus eccleſiam frequentaret.* De Zacharia collegit, quæ ex codd. Mss. ſuperius poſita ſunt, ea ſola voce excepta, quod pro *ephitaphium* ſcripſerit *pitacium*, de quo vide ejus Notas. Tum typis minoribus : *Apud Reatem, ſancti Probi epiſcopi : cujus in Dialogis meminit beatus Gregorius. Caſtro Divionenſi, ſancti Tranquilli confeſſoris; de quo beatus Gregorius Turonenſis. Sancti Specioſi monachi, de quo in Dialogis Gregorius, lib. 4 cap. 8. Romæ, ſanctorum monachorum Meruli & Antonii, de quibus eodem libro ſcribit Gregorius.* Hos omnes in poſterioribus editionibus prætermittit Molanus, in quibus hoc tantum legitur : *Die decima quinta, ſancti martyris Agapii & ſociorum ejus.* Hunc Acta rejiciunt in XXIV Martii, at *Meruli.* & *Antonii* nec inter Prætermiſſos meminerunt. Probi. Tranquilli. Meruli. Antonii. Agapii &c.

XVII *Kal.* *Die* 16.

APud Aquileiam, natalis beati Hilarii epiſcopi & Tatiani diaconi, qui ſub Beronio præſide, poſt equuleum atque alia tormenta, unà cum Felice, Largo, & Dionyſio martyrium terminarunt. *Hilarii & ſociorum.* Romæ, paſſio ſancti Cyriaci diaconi, qui poſt longam carceris macerationem, reliquata pice perfuſus & in caraſta extenſus, ac tractus, etiam nervis & fuſtibus cæſus, ad ultimum cum Largo & Smaragdo & aliis viginti, jubente Maximino, capite truncatus eſt. *Cyriaci & ſociorum.* Horum tamen feſtivitas ſexto Idus Auguſti recolitur, quo die à beato Marcello Papa eorum corpora ſunt levata & venerabiliter tumulata. Arvernis, depoſitio ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris. *Patricii.*

Puri videntur *Praten. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belini editio altera* & *Molanus.*

VARIA LECTIO. *Hilari* legunt aliqui cum Pratenſi, alii *Hylarii*, *Ylarii* &c. purius, ni fallor, in textu : ſic etiam melius *Tatiani* quam *Taciani.* Munerat. & Belin. male *Heronio* pro *Beronio.* *Dioniſio*, *natale*, *eculeum*, *Ciriaci*, notari non merentur. Munerat. poſt *Diaconi*, addidit *martyris.* Lego *terminarunt*, alii habent *terminaverunt*, Belin. *conſummaverunt.* *Reliquata* paſſim ſcribunt codices. Pratenſ. non bene legit, *extenſus adtractus & jam nervis....* Rectius, opinor, cum Molano, *extenſus ac tractus, etjam nervis &....* quidquid alii legant *attractus etiam nervis.* In Munerato deeſt *caſus*, in Antverp. & Max-Lubec. *eſt.* Solus Pratens. poſuit *Idus Auguſtas.* Belin. & Molan. *Avernis* pro *Arvernis.* Potuiſſet omitti utrumque & Patricius ipſe. In Antverp. & Max-Lubec. deeſt *ſancti.*

OBSERVATIO. Diſcrimen inter vetuſtos codices Uſuardinos eoſque probatiores, hodie non exiguum recurrit. De *Hilario Aquileienſi* & ſociis, nec Herinien. nec Tornacen. nec purior Belini editio quidquam memorant. *Hilarii & ſociorum.* Hinc dubitare quis merito poterit, fuerintne illi ab Uſuardo primigenia manu adſcripti, an forte ſubinde ab alio, vel ab ipſomet auctore, ex aliquo Hieronymiano codice appoſiti. Certe Beda, qui hodie de *Cyriaco* & ſociis agit, de *Hilario* nec verbum profert. Bedam deſcripſit Rabanus. Silet etiam Ado. Notkerus ſolum *Hilarii* nomen & *Aquilegiæ* indicat, ut perſpicue intelligas ex Hieronymiano apographo accepta. Utcumque res habeat, ſervata eſt Pratenſis & aliorum codicum lectio. Notari jam potuit & toto operis decurſu obſervabitur, plane rara eſſe elogia mere Uſuardina, ſeu quæ ex Beda aut Adone deſcripta aut contracta non ſint. Hoc Uſuardus ex ipſorum Martyrum paſſione ſuo marte compoſuit, quemadmodum feciſſe oſtendimus in Aſcla, XXIII Januarii, & in duabus primis annuntiationibus VIII Martii. Vide quæ de hac re in præfatione dicta ſunt. De *Cyriaco* inter omnes convenit. Deſumi hic potuit ex Romano parvo, cum *Largo*, *Smaragdo* & *Creſcentiano*, quos omnes Ado etiam recitat & elogio exornat. Crediderim tamen Adonem ſua omnia mutuaſſe ex Beda, quem fere verbotenus videtur deſcribere, Notkero in hac parte, præter ſolitum, mutilo. *Creſcentianus* ab Uſuardo non exprimitur, uti nec *Siſinnius*, à Beda & Adone in principio nominatus. Variant codices circa tyranni nomen ſub quo paſſi fuerint, aliis *Maximianum*, aliis *Maximinum* appellantibus. Ad XVI Januarii, ubi de Marcello actum eſt, in cujus Actis qualibuſcumque Cyriaci & ſociorum geſta immiſcentur, unde colligitur eodem fere tempore & ipſos & Marcellum paſſos eſſe ; *Cyriaci & ſociorum.* ibi, inquam, cum probatiſſimis codicibus (quorum germanam lectionem, tametſi vitioſam referre tenemur) *Maximinum* ſcribendum cenſuimus, quem etiam plerique

hodie

hodie exprimunt cum Pratenſi; quamvis non ſatis conſequenter; nam VIII Auguſti, ubi *Cyriacus* cum ſociis iterum recurrit, Diocletiani tempora (forte continuata ejus perſecutio) deſignantur. Satis hîc ſit germanam Uſuardi lectionem vendicaſſe. Quid vere legendum ſit; quis pugilum numerus, quis martyrii locus &c. ad eam VIII Auguſti in Actis noſtris ex profeſſo examinabitur. Pari ratione etiam in textu relinquitur ultima annuntiatio de *Patricio Arvernenſi* ſeu *Avernenſi*, qui, licet ignotus antiquioribus, ab Uſuardo expreſſiſſime ponitur, ex quo in Romanum hodiernum irrepſit, tametſi ſatis conſtet, nullum umquam fuiſſe Patricium illum Arvernenſem, ſi à Patricio Hiberno diſtinguatur. Conſule indicem Prætermiſſorum, ubi vitiatæ lectionis fontem aſſignatum invenies. *Iſicius*, *Iſichius*, vel *Eſichius* Viennenſis ab Adone vulgato poſitus, cur ab Uſuardo prætermiſſus ſit, non habeo unde colligam, niſi forte à codice Adoniano, quo Uſuardus uſus eſt, plane abſuerit, ab aliquo populari poſtea adjectus. Liceat hîc ſubjungere Wandelberti verſus, quibus Cyriacum & ſocios celebrat: *Patricii.*

Septima poſt decimam Aprilis de more Kalendas
Præcedens, Cyriaci & Largi ſplendet honore;
Smaragdique ſimul pretioſo ſanguine vernat.

AUCTARIA.

DEſectum HERINIEN & TORNACEN. jam indicavimus.

ANTVERP-MAJ. Hic ab Uſuardo plane deflectit, ſolam enim & unicam annuntiationem habet de Cyriaco & ſociis, ex Adone verbatim deſcriptam. Tu eam require in ipſo fonte.

PULSANEN. Puriſſimus dicendus eſſet, utpote qui de Patritio Avernenſi omnino ſileat. Omitti tamen debuit, quod ab errante hic Uſuardo recedat.

Excluſus etiam à purorum codicum claſſe GREVEN. propter annuntiationem ejus ultimam, Uſuardo adjectitiam; nempe: *Item, depoſitio* [quidni *natalis*] *ſancti Heriberti epiſcopi Colonienſis & confeſſoris.* Mirum ſane Grevenum non advertiſſe, S. Heribertum duobus ſeculis Uſuardo eſſe poſteriorem, præſertim ſi hic Martyrologium ſuum Carolo magno obtuliſſe credatur, quod Grevenus plane credidit. *Heriberti.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. ALBERO. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In fine: *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Heriberti, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* Inter hos codices id ſolum diſcriminis eſt, quod Lovanienſis in textu non nihil à puritate deflectat: quod tamen ſcrupuloſius notare operæ pretium non exiſtimo.

CENTULEN. Hæc ſolum habet: *Romæ, paſſio ſancti Cyriaci diaconi & martyris, qui multâ ſanitatum gratiâ exuberans, Arthemiam filiam Diocletiani imperatoris, & Jobiam filiam regis Perſarum à dæmonio liberavit.*

BRUXELLEN. Incipit à Cyriaco, cujus elogium ex Adone interpolavit. Tum de ſuo pergit: *Eodem die, Arthemiæ martyris, filiæ Diocletiani, quam Maximinus frater ejus, quoniam cultrix Chriſti fuit, interfecit.* Vide indicem Prætermiſſorum. *Apud Nicomediam, ſanctorum martyrum Eugenii, Pamphilii, Sereni, Caſtoris & Dionyſii.* Confuſio nominum in Actis diſtinguitur. De Hilario & Tatiano, atque item de Patricio, ſatis pure. Sequitur: *Apud Viennam, ſancti Eſichii epiſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam; depoſitio ſancti Heriberti ejuſdem civitatis archiepiſcopi & confeſſoris, qui prope diem quem prædixerat, moriens, magnis cœpit clarere miraculis. Item ſanctæ Eugeniæ virginis.* Ad claſſem Nicomedienſem pertinet, niſi Euſebiam Hamaticenſem voluerit dicere. *Arthemiæ. Eugenii & ſociorum. Eſichii. Heriberti. Eugeniæ.*

HAGENOYEN. In Cyriaco modice interpolatus, ſecundo loco de Patricio agit, tertio de Hilario. Tum: *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Heriberti epiſcopi & confeſſoris ejuſdem loci. Corpus vero ejus requieſcit apud Tuicium ultra Rhenum, in monaſterio, quod ipſe fundavit, in clauſtro nigrorum monachorum. Item Babilonia, ſancti Agricoli epiſcopi & confeſſoris.* Quid ſibi velit *Babilonia*, patebit die ſequenti, ubi de Agricola Cabillonenſi. *De Heribert. Agricoli.*

AQUICINCT. Incipit: *Apud Hamaticum* [*vult dicere Hamagium, Prioratum contiguum abbatiæ Marchianenſi*] *depoſitio ſanctæ Euſebiæ.* Correctio illa, neſcio à quo appoſita, ſuperflua dici poſſet; *Hamaticum*, non minus quam *Hamagia*, promiſcue dici videntur. *Euſebiæ*

MARCHIAN. Primo loco: *Depoſitio ſanctæ Euſebiæ virginis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Breviter de Hilario, Tatiano, & Heriberto. Dein: *Niretini confeſſoris cum ſociis, quorum miri actus leguntur.* Fallor, niſi hic *Bonifacius* eſt, de quo in Actis. *Niretini.*

CAMBERIEN. Conventualium: *Coloniæ, ſanctorum Heriberti antiſtitis, Lucii præſulis, & Eugeniæ virginis.* Unde inter hos Sanctos talis ſocietas, non intelligo. *Heriberti, Lucii &c.*

STROZZ. & MEDIC. *Apud Ravennam, natalis ſancti Agapiti archiepiſcopi & confeſſoris, qui nonus rexit & floruit poſt Apollinarem. Item ſanctæ Gertrudis.* Hæc etiam die ſequenti notatur & multo rectius. *Agapiti.*

ARDINGHOFFEN. *Apud Aquilegiam civitatem, paſſio ſancti Felicis martyris.* Hactenus ignotus eſt.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Heriberti, ejuſdem loci archiepiſcopi & confeſſoris, qui ſedit annis viginti tribus, menſibus duobus, & diebus viginti duobus, & ſepultus requieſcit trans Rhenum in monaſterio Tuicienſi, quod ipſe præſul in vita ſua à fundamentis ejus ædificaverat, & in honore beatæ Mariæ virginis conſecraverat.* In Hilario pura eſt, in Cyriaco multum ex Adone interpolata. Sequitur de Patricio. Denique: *In Scotia, ſancti Bonifacii epiſcopi & confeſſoris.* *De Heriberto.*

GREVEN. *Iſicii epiſcopi Viennenſis & confeſſoris. Romæ, Alexandri epiſcopi.* Vide Prætermiſſos. *In Scotia, Bonifacii epiſcopi. Albani epiſcopi & confeſſoris.* Sitne hic *Abbanus*, an *Abbenus*, neſcio. *Item Collequilli regis. Sancti Kiartimi.* *Iſicii. Alexandri. Bonifacii. Albani. Colequilli. Kiartimi.*

Nempe

Abrahæ. Nempe *Bonifacii*, ni fallor. *Abrahæ preſbyteri & anachoritæ & Mariæ filiæ fratris ejus, pœnitentis.* *Fintani.* *In Hibernia, Fintani abbatis & confeſſoris.* *Eugeniæ.* *Eodem die, Eugeniæ virginis.* An non *Euſebiæ?*

Molan. *Eodem die, natale ſancti Heriberti archiepiſcopi Colonienſis. Hujus venerabile corpus in monaſterio Tuicienſi trans Rhenum honorifice requieſcit; quod idem vir ſanctus in honore ſanctæ Dei genitricis à fundamentis erexit.* Tum charactere minori: *Abrahæ preſbyteri* &c. ut Grevenus. In editionibus aliis, de Heriberto: *Eodem die* &c. *Abrahæ.* *Roeſa in territorio Clivenſi, feſtum ſancti Dentlini, pueri ſeptem annorum.* *Dentlini.* *Marcianis, depoſitio ſanctæ Euſebiæ virginis.* *Euſebiæ.* *Die decima ſexta, ſanctorum martyrum Sabini & Papæ.* *Sabini & Papæ.* De Sabino vide Prætermiſſos. Patricius ad calcem rejicitur.

XVI *Kal.* *Die* 17.

IN Scotia, natalis ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris, qui primus ibidem Chriſtum evangelizavit. *Patricii.* Eodem die monaſterio Nivigella, ſanctæ Gertrudis virginis. *Gertrudis.*

Sumitur ex *Herſtalen. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pulſanenſis, librarii vitio, pro *Scotia* legit *Cæſarea*; eſt qui *Scythia* ſcribat. Huc revoca *Scocia* in Antverp. & Max-Lubec. *Scochia* apud Muneratum, apud alios *Schocia*. Deeſt in Greveno titulus *epiſcopi*, in Antverp. & Max-Lubecana, *confeſſoris*. In Pulſan. legitur *vigella* eraſo *ni*. Munerat. *Migella*, Greven. *Novigella*. Rurſus Pulſanen. habet *Geretrudis*, quod & alii recentiores codices imitantur.

OBSERVATIO. De *Patricio* agunt Beda & Roman. parvum, phraſi non multum diſpari. *Patricii.* Ado modicum de ſuo adjecit, Noſter Adonem verbotenus tranſcripſit. Rabanus hic modo loquendi, nonnihil à Beda deflectit, Notkerus ab Adone; quod obiter notaſſe operæ pretium duximus. Famoſiſſimi Hiberniæ Apoſtoli geſtorum ſeriem, ex inordinata rerum congerie, ſolerter eruit & chronotactice digeſſit Papebrochius, primo ſuo, in opere de Actis Sanctorum conatu, ubi vix quidquam deſiderari paſſus eſt. Queruntur tamen aliqui, ex tot Patricii Vitis, eam præhabitam, quæ à Jocelino compoſita, à Sancti temporibus maxime remota eſt. Videant illi facti iſtius rationem in ipſo commentatio prævio § 3 & 4; ex quibus id demum conficient, quod adhuc ſuperſtes emeritus ſenex profitetur, eam videlicet ſelectam eſſe vitam, quæ fabuloſis portentis minus referta videretur. Apographorum Hieronymianorum nulla hodie habita ratio, nec ab antiquis aliis, nec à codicibus Uſuardinis, ſi ſolum Pratenſem excipias, qui, corruptus dicam, an mutatus, pro *Gertrude*, ita habet: *Civitate Nicomedia, ſanctorum martyrum Eugenii, Pamphiliani, Caſtoris & Sereni*, *Gertrudis.* qui & male connexi, & ad hunc diem ab imperito aliquo perperam traducti ſunt, & quidem ſuper eraſa *Gertrudis* annuntiatione inſcripti, ut me monuit Clar. Caſtellanus, prætenſi autographi oculatus inſpector, litteris ad me datis XXXI Maii MDCCIX. Factum id ipſe exiſtimat, ex male deſcriptis vel intellectis Virginis Actis, ubi natalis differri videretur in XV Kalendas Aprilis, unde & inepte ejus diei laterculo inſerta eſt; binis textibus uno errore depravatis, quemadmodum die ſequenti iterum apparebit. De Gertrude, videndæ Henſchenii diſſertationes, vitæ præfixæ & ſubjunctæ. Textui noſtro conſonat metricum Wandelberti elogium:

Bis octava tuo Patrici nomine pollet,
Scotica gentilem miſerate per oppida cultum.
Hac quoque Gertrudæ redduntur vota beatæ.

AUCTARIA.

De Patricio. ANTVERP-MAJ. *In Scotia, natale ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris, qui fuit ex diſcipulis beati Germani Antiſſiodorenſis epiſcopi, primuſque gentis illius Chriſti Evangelium prædicavit.* *Ambroſii.* *Alexandriæ, natale ſancti Ambroſii, ejuſdem eccleſiæ diaconi, qui confeſſionis Domini glorià inſignis fuit. Nivigella monaſterio, depoſitio ſanctæ Gertrudis virginis, cujus præclara geſta habentur.*

ROSWEYD. Secundo loco: *Civitate Nicomediæ, ſanctorum martyrum Eugenii, Pamphiliani, Caſtoris & Sereni.* *Eugenii & ſociorum.* *Ipſo die, depoſitio ſanctæ Wilburgæ virginis. Nivella, Gertrudis virginis.*

ANTV-MAX. ULTRAJ. LEYD. LOV. ALBER. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. De ſancta Gertrude poſt *virginis*, interſerunt, *filiæ Pipini ducis, cujus geſta habentur.* In fine: *Cabilone, natale ſancti Agricolæ epiſcopi & confeſſoris.* *Agricolæ.*

CENTULEN. *Alexandriæ, ſancti Ambroſii diaconi & martyris.* *Ambroſii.* *In Scotia, ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris, à beato Germano Antiſſiodorenſi epiſcopo, ordinati & directi.* *De Patricio.* *Nivigella monaſterio, ſanctæ Gertrudis virginis.*

BRUXELLEN. *Apud Nivellam, depoſitio ſanctæ Gertrudis, Deo caræ virginis, filiæ Pipini ducis, quæ beatam Gudilam, ſuam neptem, noſtram patronam, de ſacro fonte levavit.* *De Gertrud.* *Hac in ipſa exitus hora, Treveris ſanctæ Modeſtæ moniali apparuit, & eadem mortis hora, beatus Ultanus frater ſancti Foillani, vidit ſanctum Patricium ductorem animæ beatæ*

beatæ virginis Gertrudis aſſuiſſe. In Scotia ſeu Hibernia, ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris. Qui fuit filius Conches, ſororis ſancti Martini Turonenſis, & unus ex diſcipulis beati Germani Antiſiodorenſis. Quem Cæleſtinus Papa illuc miſit, quique illi genti primus Chriſti Evangelium prædicavit. Sed cum modicum fructum faceret, rogavit Deum pro ſigno, quo ſaltem territi pœniterent. Et baculo ſuo circulum magnum deſignavit, intra quem terra ſe aperiens, ſtatim puteus maximus & profundiſſimus apparuit, revelatumque eſt ſibi, quod ibi eſſet quidam locus Purgatorii, in quem ſi quis deſcenderet, alia ſibi pro peccatis pœnitentia non reſtaret. Et ſic ipſe totam gentem illius provinciæ ad fidem Chriſti convertit, & præfuit illis, annis ſexaginta, quibus expletis obiit, anno ſuæ ætatis centeſimo viceſimo ſecundo. Alexandriæ, ſancti Ambroſii ejuſdem eccleſiæ &c. ut ANTVERP-MAJ. ſupra. De Agricola item, ut dictum eſt. — *De Patricio. Ambroſii.*

HAGENOYEN In exornandis Patricio & Gertrude, Bruxellenſi liberalior eſt. Hanc Caroli magni ſororem facit, de illo talia memorat, ut prætermitti mereantur.

Agricola. AQUICINCT. & VICTORIN. In fine: *Cabilonis, ſancti Agricolæ epiſcopi & confeſſoris.*

Gertrudis & Victorinæ. PLESCHIONEN. *Eodem die, ſancta Gertrudis virginis, & ſancta Victorina.* Nulla nobis hodie nota Victorina, præter eam, quæ inter martyres Nicomedienſes in Actis connumeratur.

MARCHIANEN. Plane legit ut Pratenſis: unde non male ſupra conjectavimus, codicem illum ex prætenſo autographo iſto eſſe deſumptum, quod magis ſubinde pateret, ſi ecgraphum integrum Majores noſtri procurare potuiſſent.

De Ambroſio ALTEMPS. *Alexandriæ, ſancti Ambroſii, ejuſdem eccleſiæ diaconi, qui Dominica confeſſionis gloria inſignis fuit.*

FLORENTIN. De Gertrude agunt loco hîc ſuo. *In civitate Corduba* [codex alteruter videtur legere *Cordula*] *paſſio ſanctorum martyrum Olimpiadis & Maximiani, ſub Decio Imperatore, ut habetur in geſtis ſanctorum Abdon & Sennen. Vitellius autem vicarius Decii juſſit, ut cum ſecuribus capita eorum tunderentur, & ſic emiſerunt ſpiritum.* In elencho Prætermiſſorum rejiciuntur ad XV Aprilis. — *Olympiadis & Maximiani.*

RHEMENS. eccleſiæ SS. Timothei & Apollinaris. *Alexandriæ, natalis ſancti Ambroſii ejuſdem eccleſiæ diaconi.*

De Patricio. EDITIO LUBECO-COL. *In Scotia, natale ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris. Qui fuit unus ex diſcipulis beati Germani Antiſiodorenſis epiſcopi, & dicitur fuiſſe filius ſororis ſancti Martini: qui primus in Scotia Chriſtum evangelizavit & quaſi totam Hiberniam doctrinis, exemplis & miraculis ad Chriſtum convertit. Monaſterio Nivigellæ, ſancta Gertrudis virginis, filiæ Pippini Ducis, cui ſanctus Amandus epiſcopus, una cum matre ſua, ſacrum velamen impoſuit, ac multarum virginum monialium* [congregationi] *præfecit, patre ſuo Pippino jam defuncto, quas cum laudabiliter rexiſſet, ætatis ſuæ triceſimo ſexto anno, migravit ad Dominum. Alexandriæ* &c. ut ANTVERP-MAJ. *Cabilone* .... etiam ut ſupra. *In Alexandria, ſanctorum Collegii diaconi, Rogati & Satyri martyrum.* De his & ſequentibus, vide Prætermiſſos. *In Campania, natale ſanctorum Quinti & Luciani, Victoris & Mauri martyrum. In Nicomedia, ſanctorum Apurilis & Servuli martyrum. Eodem die, tranſlatio ſancti Antonii abbatis.* — *De Gertrude. Collegii & ſociorum. Quinti &c. Apurilis &c.*

BELIN. De Patricio poſt *evangelizavit*, ſubdit; *& maximis miraculis & virtutibus claruit.*

GREVEN. De Ambroſio ut ANTVERP-MAJ. *Item Theodoli, Quiriaci, Dionyſii.* Melius diſtinguuntur in Actis. *Mariæ martyris.* Vide Prætermiſſos. *Nicomedia, Eugenii* &c. *In Alexandria Collegii .... In Campania, Quinti .... In Nicomedia, Aprilis .... Cabilone* &c. ut ſupra. *In Anglia, Witburgis virginis. Tranſlatio ſancti Antonii abbatis.* — *Theodoli & ſociorum. Witburgis. Tranſlat. Antonii.*

MOLAN. Poſt *virginis, filiæ Pipini ducis, cujus præclara geſta habentur.* Sequitur de Ambroſio. *Et natale Mariæ virginis. Hæc cum eſſet ancilla cujuſdam Tertulli præclari viri, & nollet in natali filii ejus, prandiis domini ſui intereſſe, ſed magis Chriſtianorum more jejuniis operam dare, flagellis atrocibus ab eodem domino ſuo lacerata eſt: ſed cum non poſſet per hæc ab inſtantia ſervitii Chriſti ad idolorum culturam revocari, judici publica ad puniendum tradita eſt.* Hoc fere compendium eorum quæ Rabanus & Notkerus fuſius deducunt; interim rejicitur Sancta ad 1 Novembris. *Lyræ, tranſlatio ſancti Gummari præclari confeſſoris.* Colitur præcipue XI Octobris. De Agricola, typis minoribus. In editionibus aliis, poſt *Nivigella*, interſeritur litteris italicis *tranſitus*, cetera, ut ſupra. Item de Ambroſio, Agricola & tranſlatione ſancti Gummari. Demum: *Apud Donomum, elevatio corporis ſanctæ Reginæ.* Spectat ad 1 Julii, quo feſtum ejus agi in Prætermiſſis dicitur, ubi & alterius *Reginæ* elevatio apud Flaviacum, ex Sauſſayo notatur. — *Mariæ. Tranſlat. Gummari. Elevat. Reginæ.*

XV *Kal.* *Die* 18.

Alexandri Hieroſol. NAtalis beati Alexandri epiſcopi, qui de Cappadocia, ex propria civitate, ſancto deſiderio Hieroſolimam veniens, divina revelatione, ejus dein loci gubernaculum ſuſcepit, & poſt venerandam ſenectutem ductus Cæſaream, perſecutione Decii ob confeſſionem Chriſti martyrium complevit.

Conſonant codices multi: *Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubecana, Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultraject.* & reliquos codices mediæ not.

VARIA LECTIO. Fere in mendis librariis conſiſtit. Codices aliqui pro *ex propria*, legunt *& propria*. De *Hieroſolimam, Iheroſolymam, Jeruſolimam, Capadocia, Ceſarea, martirium* &c. alibi dictum. Talia ferme etiam ſunt in Antverp. & Max-Lubec. *relatione*

tione pro *revelatione.* In Munerato, *divino revelatione* & *complevi* pro *complevit.* In codice Pratenſi adjecta eſt heſterna annuntiatio ſanctæ Gertrudis: *Monaſterio Nivigella, ſanctæ Gertrudis virginis*; ſic ut facile appareat additionem eſſe, tum ex aliquali atramenti diuerſitate, tum ex preſſioribus characteribus, ad exprimendam totam annuntiationem eo in ſpatio, quod poſt *complevit* vacuum remanſerat. Nihilominus litterarum ipſarum efformationem, priori ſcriptioni eſſe perſimilem teſtatur, qui cetera retulit, Clar. Caſtellanus, quod equidem facile credidero. Interim è purorum Uſuardorum numero etiam hodie codex ille excludendus fuit. *De Gertrude.*

O*BSERVATIO.* Ad xxx Januarii non obiter oſtendimus, Alexandrum, eo die ab auctore Romani parvi conſignatum, tali à Viennenſi præſule exornatum elogio, ut hodiernum Hieroſolymorum epiſcopum ex Rufini lib. 6 cap. 29 clariſſime depinxerit. Eſt hic igitur celeberrimus Sanctus, à citato Romani parvi auctore hoc die poſitus, & ex eo, ut paſſim fieri ſolet, acceptus, de quo nec Hieronymiana, nec Beda aut ejus ſequaces meminere. Agit de Alexandro Euſebius lib. 6, variis capitibus à Roſweydo, Henſchenio & Papebrochio citatis, atque ex Euſebio Hieronymus de ſcript. eccleſ. cap. 62. Hæc autem hoc die Romani parvi verba ſunt: *Sancti Alexandri epiſcopi, qui cum Narciſſo Jeroſolymitanæ eccleſiæ gubernaculum ſuſcepit.* Non potuit, opinor, diſtinctius Hieroſolymitanus Alexander vel digito commonſtrari; nec minus clarum eſt Adonis elogium ex laudati Rufini lib. 6 cap. 9, vel ex Euſebio cap. 11, quod à Notkero deſcriptum eſt, à Noſtro ſic contractum, ut in textu exhibetur. In re tam plana diutius non immoramur, vide Henſchenii commentarium hiſtoricum, Catalogum epp. Hieroſolymitanorum pag. 13, item Ruinartium in ſinceris & ſelectis à pag. 114, quibus affinia tradit Tillemontius tomo 3 à pag. 415. Wandelbertus Alexandrum cum Pigmenio conjungit, de quo plura in Auctariis ſubjicientur: *Alexandri*

Præſul Alexander ter quinam poſſidet, altam
Presbyter & Romam Pigmenus ſanguine luſtrat.

AUCTARIA.

Pigmenii. PULSANEN. Textui puro ſubnectit: *Eodem die, ſancti Pigmenii epiſcopi.* Agit, ni fallor, de Pigmenio presbytero & martyre, vide xxiv hujus.

De Alexandro. ANTVERP-MAJ. *Natale beati Alexandri epiſcopi & martyris, qui perſecutione Decii cum jam longævæ ætatis veneranda canitie perfulgeret, ductus Cæſaream & clauſus carcere ob confeſſionem Chriſti martyrio coronatus eſt* Additur in margine *Eduardi.* eadem manu: *Ipſo die, ſancti Eduardi regis & martyris.*

Pigmenii. MM 23000 ROSWEYD. poſt textum: *Romæ, Pigmenii presbyteri. In Nicomedia, viginti tria millia martyrum.* Vide Acta, ubi de decem millibus. Neſcio unde in hoc codice numerus accreverit.

De Alexandro. CENTULEN. *Natale beati Alexandri epiſcopi & martyris, qui cum Cappadocenam gubernaret eccleſiam, [&] in zelo religionis ſacra loca Jeroſolymorum inviſeret, voce de cælo lapſa, juſſus eſt Jeroſolymitanam regere eccleſiam.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Bethaniam, Lazari quatriduani reſuſcitatio.* Colitur xvii Decembris Sequitur elogium Alexandri modice interpolatum. Dein: *Et Romæ, ſancti Pigmenii presbyteri & martyris, poſiti ad ſanctos Abdon & Sennen martyres. Ipſo die, ſanctorum Rogati, Victoris & Luciani. Item, Edwardi regis Angliæ. Qui pro Chriſto limina beatorum Petri & Pauli Romæ tempore Sergii Papæ peregrinus adiit, atque in eadem urbe plenus operibus bonis & eleemoſynis, uſque ad diem mortis conſenuit.* Quam hæc inepte connexa ſint, in Actis intelliges. Denique: *Metis, ſancti Landrici, Metenſis epiſcopi & confeſſoris, qui fuit filius ſanctorum Vincentii & Waldetrudis, ac beatæ Gudilæ patronæ noſtræ conſanguineus.* Inter Prætermiſſos rejicitur ad xvii Aprilis. *Lazari reſuſcitat. Pigmenii. Rogati & ſociorum. Eduardi. Landrici.*

HAGENOTEN. In Alexandro pluribus interpolatus, ſecundo loco ſic habet: *In Bethlehem Juda, depoſitio ſancti Joſeph, ſponſi beatæ Mariæ virginis* [matris] *Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem, & nutritoris Domini, qui multum ab Evangeliſtis in Evangelio commendatur. Hic vir ſanctus magnam ſolicitudinem erga Chriſtum & ejus matrem habuit. Iſte vir ſanctus quali morte, & quo tempore* [obierit] *ac in quo loco ſepultus ſit, pleriſque penitus ignoratur.* Vide in acceſſionibus diei ſequentis. *Joſephi.*

AQUICINCT. *Item ſanctorum Currentii & Timothei.* Ex claſſe martyrum Mauritanorum. *Currentii & Timothei.*

PLESCHIONEN. & VATICAN. num. 5949: *Alexandriæ, ſanctorum Collegii diaconi, Rogati, & Satyri* vel *Saturi.* *Collegii & ſociorum.*

REG. SUEC. qui fuit principis Urſini à Roſemberg. *In civitate Mantua, depoſitio ſancti Anſelmi, Lucenſis epiſcopi & confeſſoris.* *Anſelmi Lucenſis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Alexandri epiſcopi & martyris. Ancelmi* [vult dicere *Anſelmi*] *Lucenſis epiſcopi.* *Anſelmi.*

ALTEMPS. *Natale ſancti Eduardi regis & martyris, cujus mortem in conſpectu domini pretioſam crebra miracula teſtantur. Ipſo die, ſancti Frigidiani epiſcopi & confeſſoris.* Præcipua ejus feſtivitas eſt tranſlatio xviii Novembris. *Eduardi. Frigidiani.*

FLORENTIN. *Natale ſancti Anſelmi epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, feſtum glorioſiſſimi archangeli Gabrielis.* In Actis differtur ad xxvi hujus. *Anſelmi. Gabrielis.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Hiſpaniis, memoria ſancti Gabrielis archangeli.* Sequitur textus. Tum: *Ipſo die in Britannia, ſancti Edwardi regis & martyris.*

GREVEN. *Venerabilis memoria archangeli Gabrielis, noſtræ redemptionis paranymphi. Pigmenii,* *Pigmenii & ſociorum.*

Quartini, *Samſori*. Confuſa & luxata nomina. *Edvardi.* *In Anglia*, *ſancti Edwardi regis & martyris.* *Narciſſi.* *In Auguſta*, *beati Narciſci epiſcopi & martyris.* *Luxorii &c.* *Item paſſio ſanctorum Luxorii*, *Ciſelli & Camerini martyrum.* In Sardinia paſſi ſunt XXI Auguſti. *Surenti & Timothei.* *In Mauricania*, *beatorum Surenti & Timothei.* *Apiani.* *Ipſo die*, *ſecundum ſancti Apiani epiſcopi & confeſſoris.* De hoc Apiano vide Prætermiſſos. *Speciosæ.* *Item ſanctæ Speciosæ virginis.* Colitur XVIII Junii.

MOLAN. De archangelo Gabriele, Apiano, Speciosa, Eduardo, fere ut Grevenus. Tum minutiori charactere: *Narciſſi.* *In Auguſta*, *beati Narciſſi epiſcopi & martyris*, *qui cum apud Rhetiam*, *novam familiam Deo lucratus fuiſſet*, *poſt menſes novem ad Hiſpanias eſt profectus*, *ad civitatem Gerundam cum Felice diacono ſuo*: *in qua multum populum Deo lucratus eſt*, *per tres annos*, *& palmam martyrii cum Felice diacono ſuo complevit.* In editionibus aliis Narciſſum Auguſtanum omittit. Textui vero Uſuardino, poſt *veniens*, interſerit, *cum Narciſſus ejuſdem urbis epiſcopus jam ſenex regeret eccleſiam*; & poſt *gubernaculum*, ponit, *cum eo* ſuſcepit. Demum præter quatuor ſupra nominatos, accedit: *Die decima octava*, *ſancti patris Cyrilli archiepiſcopi Hieroſolymorum.* *Cyrilli Hieroſolym.* Et minoribus litteris: *Qui promptiſſimus defenſor Apoſtolicorum dogmatum*, *maximas ab Arianis paſſus eſt perſecutiones.* Plura de Cyrillo, egregio fidei propugnatore addi poterant, quæ videſis omnia ſuſius & accuratius in Actis explicata.

XIV *Kal.* *Die* 19.

Joannis Penarenſis. NAtalis beati Joannis, magnæ ſanctitatis viri, qui de Syria oriundus pervenit ad Italiam: ibique apud Penarenſem urbem conſtructo monaſterio, multorum ſervorum Dei per quadraginta annos pater exiſtens, multis clarus virtutibus quievit in *Quinti & ſociorum.* pace. Eodem die apud Surrentum, ſanctorum Quinti, Quintilli, Quartillæ, Marci, cum aliis novem. *Caloceri.* Civitate Brixa, ſancti Caloceri martyris.

Ex *Praten.* *Herinien.* *Tornacem.* *Pulſanen.* *Munerat.* *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pulſanen. phraſim non nihil variat, ita ſcribens: *Qui de Sria oriundus*, *veniens Italiam*, *ibi apud Pennarenſem urbem conſtruxit monaſterium*, *multorumque ſervorum Dei* &c. Greven. & Molan. etiam ſcribunt *Pennarenſem*; Acta noſtra *Paranenſem*. Erravit Munerat. qui ſic habet: *ibique penes Arminenſem urbem*, ſi Spoletinam vocaſſet, condonari poterat. Praten. pro *Quintilli* legit *Quintili*, forte ex aliquo apographo Hieronymiano, certe ſic in Adone non reperit. Munerat. aliam inflexionem ſequitur, dum *Quintillæ* feminæ nomen viro ſuppoſuit; quod plures alii faciunt. *Brixa* ſcribunt codices Mss. excepto Pulſan. qui habet, *civitate Brixiana*. Greven. & Molan *Brixia*.

Joannis. OBSERVATIO. *Joannes Penarenſis*, vel *Panarenſis*, ſeu, ut in Actis noſtris ſcribitur, *Paranenſis*, alius *Pinnenſis*, nec Hieronymianis nec Bedæ cognitus eſt, niſi quis ſuſpicari velit Rabani verba Bedæ adſcribi poſſe. Hic certe de Joanne agit, ſed alio à noſtris modo, & non ſatis accurate. In noſtra itaque ſerie, apud Romanum parvum primum recurrit: *In Penarenſe civitate*, *beati Joannis*, *magnæ ſanctitatis viri.* Vitam, ſeu potius vitæ compendium, quod ſupereſt, vidit Ado, & ex eo ſua eduxit, quæ à Norkero nonnihil abbreviata ſunt, à Noſtro ad ſolitam phraſim contracta. Atque hoc ordine rem proceſſiſſe, mihi certum videtur, non eo, quem recenſet Henſchenius, quaſi nimirum diverſa ſinguli elogia ex eodem fonte accepiſſent. Sic eumdem Joannem celebrat Wandelbertus:

Bis ſeptena Joanne eremi cultore coruſcat.

Surrentinos martyres, aut ſane affinia ipſis nomina, memorant Hieronymiana apogra- *Quinti & ſociorum.* pha, verum ut in textu noſtro exprimuntur, ex Romano parvo videntur accepti, cum hac diverſitate, quod ibi *Martia* ſcribatur, pro *Marci* & VIII pro IX; de *Quintillo*, ſupra diximus. De hiſce martyribus aliqua notat Florentinius, ſed multo accuratius & ſcrupuloſius rem diſcuſſit Henſchenius, ſic tamen ut luſtratis multis codicibus omnibuſque perpenſis, cedere cogatur Martyrologorum noſtrorum, intellige Romani parvi, Adonis &c. auctoritati, relicta confuſione, quæ ex Hieronymianis ſeriem turbaret, nomina *Caloceri.* mutaret, augeret, tranſponeret. Supereſt *Calocerus*, ab Uſuardo, neſcio unde, eductus, forte ex prælongo elogio Fauſtini & Jovitæ XV Februarii, à Roſweydo ex editione Adoniana revulſo. Certe *Calocerus* non huc propriè, ſed ad XVIII Aprilis pertinere videtur, quo die in hodierno Romano & in Actis refertur. Studioſe obſervavit Caſtellanus, nomen *Caloceri* in prætenſo autographo Pratenſi, ſuper inductione ſeu raſura ante facta inſcriptum. Ceterum cum optimæ fidei codices noſtri omnes, atque etiam recentiores cum concorditer hac die poſuerint, non eſt quod de textus Uſuardini veritate, tum hic tum in aliis annuntiationibus, ullatenus dubitetur. De Calocero aliqua Papebrochio, dicenda fuere in Reſponſionibus ad art. XI à num. 56.

AUCTA-

AUCTARIA.

Theodori. Apollonii. Leoncii.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In textu puri ſunt, aſt ei ſubjungunt : *Item ſancti Theodori epiſcopi. Ipſo die, Apollonii, Leoncii epiſcopi.*

Tranſlat. M. Magdal.

CODEX PRATENSIS, alius à prætenſo autographo, habet in margine: *Apud Vizeliacum, tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ.* Quæ tranſlatio etiam notatur in pervetuſto Kalendario Bizuntino S. Magdalenæ, & in Auctariis infra deſcribendis.

De Calocero. Theodori.

LOVANIEN. In Joanne mutilus eſt. In Surrentinis purus. Tum : *Civitate Brixia, ſancti Caloceri martyris, qui ingreſſus ante Adrianum, videnſque equuleos vacuos, & miniſtros torqueri, cum diceret magnus eſt Deus Chriſtianorum, ab ipſo conſummatus eſt. Eodem die in Bethleem Judæ, ſancti Joſeph nutritoris Domini. In Cæſarea Cappadociæ, natale ſancti Theodori epiſcopi. Ipſo die, Pollonii & Leoncii epiſcopi.* Vult dicere *Apollonii*, ut legunt ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. qui in hiſce Auctariis cum Lovanienſi plane conveniunt; in eo puriores, quod textum integrum præmittant.

Textus mutilus.

CENTULEN. Hæc habet : *In Italia, apud Penarenſem urbem, ſancti Joannis abbatis, magnæ ſanctitatis viri. Eodem die apud Surrentum, ſanctorum Quinti, Quintilli, Quartillæ, Marci cum aliis IX.*

ANTVERP-MAJ. A præcedenti non multum differt.

Theodori. Apollonii & ſoc. xiv. Landoaldi. Joſephi.

ROSWEYD. Textui adnectit : *In Cæſarea, Theodori presbyteri martyris. Item in Africa, Apollonii martyris & aliorum quatuordecim. Landoaldi confeſſoris. In Bethleem, Joſeph nutritoris Domini.*

De Joſeph. De Joanne.

BRUXELLEN. Primo loco : *In Bethleem, ſancti Joſeph nutritoris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Quem idem ſuus alumnus hic in terris, duodecim præcipuis honoribus decoravit, quos dominus Petrus de Alliaco epiſcopus Cameracenſis, poſtea Cardinalis, deſcripſit. Apud Penarenſem urbem, beati Joannis eremitæ, admirandæ ſanctitatis viri, qui prophetico ſpiritu plenus, Theodoſio imperatori Chriſtianiſſimo, victorias de tyrannis prædixit.* Hoc annotaſſe ſufficiat, cetera conveniunt. De Surrentinis & Calocero ut LOVANIEN. Sequitur:

Theodori. Apollonii & aliorum. Landoaldi.

In Cæſarea Cappadociæ, ſancti Theodori epiſcopi & martyris. Ipſo die, Apollonii, Leontii, & Joannis epiſcoporum. Et in Gandavo, ſancti Landoaldi archipresbyteri & confeſſoris. Qui poſt beatum Amandum, epiſcopatum Trajectenſem ſupra Moſam, novem annis adminiſtravit. Quo tempore ipſe ſanctum Lambertum imbuens, in viam Dei induxit, ejuſque corpus tempore Stephani Papæ ſeptimi Gandavum tranſlatum eſt.

Agricolæ.

HAGENOYEN. In textu purus, de Calocero habet auctarium jam deſcriptum. Deinde : *Item Cæſarea Cappadociæ, ſancti Theodori epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, Apollonii & Leoncii epiſcoporum. Item Cabilone, ſancti Agricolæ epiſcopi & confeſſoris.* Loco non ſuo.

AQUICINCT. Poſt textum purum : *Item ſanctorum Theodori epiſcopi, Apollonii & Leontii epiſcopi. Et ſancti Landoaldi confeſſoris.*

Lucilli & ſociorum.

PLESCHIONEN. *In Africa, ſanctorum Lucilli, Baſſi, & ſancti Leontii epiſcopi.*

Tranſlat. M. Magdal. Joſephi.

MATRICULA-CARTUS-ULTRAJ. Hæc habet : *Tranſlatio beatæ Mariæ Magdalenæ. Joannis confeſſoris. Quinti & ſociorum ejus martyrum. S. Joſeph nutritii Domini.*

BIGOTIAN. ſignatus P 5. *Item ſancti Theodori epiſcopi.*

CLUNIACEN. *Item Theodori epiſcopi, Apollonii, Leoncii epiſcopi.* Servo interpunctionem.

VATICAN. num. 5949. *In Cæſarea Cappadociæ, ſancti Theodori presbyteri. In Africa, ſanctorum Lucilli, Baſſi & ſancti Leontii epiſcopi.*

UGHELLIAN. *Item ſancti Theodori epiſcopi. Ipſo die, Apollonii, Leontii epiſcopi.* Ut ſupra.

De tranſlat. M. Magdal.

ALTEMPS. *Ipſo die, Apollonii & Leontii epiſcoporum. Item, ſancti Theodori epiſcopi. Apud Wezeliacum, tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ab Aquenſi territorio, ad loco qui Inzelliacus dicitur. Ubi uſque hodie a fidelibus populis condigno honore frequentatur.*

Joſephi.

STROZZ, & MEDIC. *Natale ſancti Joſephi... Apud Surrentum, ſanctorum martyrum Quinti, Quintilli, Quartillæ & Marci cum aliis octo. Apud Brixiam, ſancti Caloceri martyris. Item, ſancti Theodori. Apud Verzelliacum, tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ. Ipſo die, ſanctorum Apollonii & Leontii epiſcoporum.*

Deſponſat. B. M. V. & Joſeph. Lactini.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit : *Deſponſatio glorioſæ ſemper virginis Mariæ matris Dei ſancto Joſeph. In Bethleem Judæ, natale ſancti Joſeph nutritoris Domini noſtri Jeſu Chriſti.* De Joanne, de Surrentinis & Calocero, ut ſupra. Sequitur : *Monaſterio Vercelliaco, tranſlatio corporis beatæ Mariæ Magdalenæ ab Aquitania. In Cæſarea, natale ſancti Theodori epiſcopi & martyris. Ipſo die, ſanctorum Apollonii & Leoncii epiſcoporum & confeſſoris. Item ſancti Lactini confeſſoris.*

BELIN. Primo loco : *Natale beati Joſeph, ſponſi beatiſſimæ virginis Mariæ.* Secundo loco, de Calocero, quem epiſcopum facit. Tum de Joanne & Surrentinis. Demum : *Ipſo die, ſanctorum Apollonii, Leontii epiſcoporum.* In altera editione, *Apolonii &*, ubi adjungitur : *Item tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ.*

De S. Ioſeph. Apollonii & ſociorum. Theodori. Lactini. Landoaldi. Tranſl. M. Mag.

GREVEN. *Deſponſatio glorioſæ ſemper virginis Mariæ ſancto Joſeph. Tranſitus ejuſdem beati Ioſeph ſponſi genitricis Dei, qui & pater nutritius Salvatoris noſtri digne meruit appellari. Ipſo die, ſanctorum Appolonii, Baſſi, Sorentii, & Leoncii epiſcopi. Item, Theodori epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ & confeſſoris. In Hibernia, ſancti Lactini epiſcopi & confeſſoris. Landoaldi presbyteri & confeſſoris. Tranſlatio beatæ Mariæ Magdalenæ ab Aquitania ad Vercelliacenſe monaſterium.*

S. Ioſeph. Apoll &c. Tranſlat. M. Magdal. De Landoaldo & de ejus ſociis.

MOLAN. *Natale beati Ioſeph, ſponſi beatiſſimæ virginis Mariæ. Ipſo die, ſanctorum Apollonii & Leontii epiſcoporum. Item, tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ. In Cæſarea Cappadociæ, Theodori presbyteri & aliorum ſeptem. Depoſitio ſancti Landoaldi epiſcopi & confeſſoris. Hic beatum Lambertum epiſcopum in pueritia nutrivit & ſacris litteris erudivit. Item, natale ſanctorum ſociorum ejus, qui cum eo honorifice quieſcunt apud Gandavum, in monaſterio ſancti Bavonis.* In editionibus aliis textui præfixit *S. Ioſeph*, ſed litteris Italicis. In fine de Theodoto, ut ſupra. Tum : *In portu Ganda, depoſitio ſancti Landoaldi confeſſoris & archipresbyteri. Hic beatum Lambertum... Item, natale ſanctorum ſociorum ejus Amantii diaconi, Adriani laternuntii & reliquorum, qui cum eo honorifice quieſcunt apud Gandavum, in eccleſia ſancti Bavonis. Ipſo die, ſanctorum Apollonii & Leontii epiſcoporum. Vercelliaco monaſterio, tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ.*

XIII *Kal.* *Die* 20.

Archippi. IN Aſia, natalis ſancti Archippi commilitonis beati Pauli, cujus meminit idem Apoſtolus in epiſtola ſua ſcribens Coloſ-
Cutbberti. ſenſibus. Apud Britanniam, depoſitio ſancti Chutberti, qui ex anachoreta, eccleſiæ Lindisfarnenſis antiſtes, totam ab infantia
Pauli & ſociorum. ad ſenium vitam miraculorum ſignis inclytam duxit. In Syria, ſanctorum Pauli, Cyrilli, Eugenii cum aliis quatuor.
Wulfranni. Ipſo die, ſancti Vulfranni confeſſoris.

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* In mendis ferme librariis aut typographicis conſiſtit. Scripſi *Coloſſenſibus*, licet codices paſſim legant *Coloſenſibus*, pejus Munerat. *Collocenſibus.* Sic item poſui cum Pratenſi *anachoreta*, cum codices habeant *anachorita*, Tornacen. *anacorita.* Rurſus *Chutberti* cum pleriſque, melius tamen legendum puto *Cuthberti.* Beda *Gutberti*, Rabanus *Chudberti*, Tornacen. *Cutberti.* De cetero, *Siria*, *Cerilli*, *tota* pro *totam* in Munerato, notanda non ſunt, uti nec apud eumdem *Nulfranni*, pro *Vulfranni*, ut habent codices omnes, quidquid Pratenſis poſuerit *Vulframni*, quo forte modo ſcribendum eſt, licet nobis magis placeat *Wulfranni*; non ita *Wlfranni*, ut alii legunt.

Archippi. O*BSERVATIO.* *Archippi* memoria reperitur in Romano parvo, conſueto Adonis ductore, unde & mihi conſequens videtur, ut in Adone ipſo exſtare itidem debeat, utpote, qui rariſſime ſoleat prætermittere, quos in codice Ravennæ deſcripto invenerit. Viſum tamen eſt Moſandro aſteriſcum appingere, ſignum videlicet excluſionis à germano Adonis textu: Roſweydus eum ſecutus, in appendicem rejecit. Recte an ſecus id fecerint, examinare hujus loci non eſt. Firmatur interim conjectura mea ex eo quod Notkerus, Adonis veſtigiis preſſe inhærere ſolitus, de Archippo etiam meminerit, idque ipſis illis ferme verbis, quæ Moſander & Roſweydus Martyrologo Viennenſi abjudicarunt. Hæc ſunt Romani parvi verba: *Archippi commilitonis Pauli Apoſtoli.* Notkerus, adjecit titulum *epiſcopi*, de quo, uti & de martyrii laurea, antiquorum teſtimonia quærit Henſchenius, nec reperit Tillemontius tomo 1 pag. 289. *Commilitonem* ſuum vocat Paulus ipſe ad Philemonem ſcribens, & de ejus miniſterio loquitur ad Coloſſenſes, unde appoſita eſt textus noſtri formula.
Cutbberti. *Chutbertus* vel *Cuthbertus* Lindisfarnenſis, à Beda ſolo nomine ponitur, vocatus *Gutbertus*, ut ſupra diximus. Inſigne elogium adjecit Ado, deſumptum, ut profitetur, ex ipſamet Vita à Beda deſcripta, quam in Actis noſtris invenies. Adonis elogium Uſuardus fere totum, Notkerus plane integrum tranſumpſit. Aliud Rabanus proprio marte conflavit. Solum Cuthbertum canit Wandelbertus:

Tertia cum decima Cuthberti laude nitentes
Anglorum ducit per myſtica gaudia plebes.

Martyres Syri ex aliquo codice Hieronymiano probabiliſſime ab Uſuardo educti ſunt,
Pauli & ſociorum. etiam a Notkero commemorati, ſed alia phraſi, poſt *Eugenii* addendo, *Serapionis*, *Victorici & aliorum*, numero indeterminato. Henſchenius in Actis, præter *Serapionem* & *Victoricum*, adjunxit ſocios alios quinque, ſuis expreſſos nominibus, ſed de eorum geſtis
Wulfranni. nihil reperit. *Wulfrannus* Bedæ, Romano parvo, Rabano & Notkero incognitus, Hieronymiano Lucenſi adſcribitur apud Florentinium. Veroſimillimum eſt, ſolum diem ab Uſuardo mutatum; ut qui in Adone ad XXIII Aprilis *Wulfrannum* repererat, hac ad proprium obitus diem, melius tranſtulerit. Unde motus fuerit, ut hunc potiſſimum diem feligeret, nolim conjectando ſtatuere: ſed prodit ſe citatus codex Lucenſis, olim Fontanellenſis ſeu S. Wandregiſili, qui ſolus de Wulfranno agit; uti ſe Anglicum oſtendit antiquior codex Epternacenſis, dum ad calcem adjicit: *ſancti Cutberti.* Si ex priori codice acceptum cultus diem volueris, non repugnabo; quamvis certum ſit Wulfrannum ad genuina Hieronymiana minime pertinere, ut fatetur Florentinius. Interim laterculum, ut a nobis poſitus eſt, plane eſſe Uſuardinum, ſic certum opinor, ut in controverſiam venire non poſſit. Vide Henſchenii commentarium & Acta ab eo illuſtrata, cum quibus confer Obſervationes Mabilionis ſeculo 3 Benedictino, parte 1 a pag. 355, &, ſi potes, utriuſque ſententias compone, eaſque concilia cum altera Cointii, ad annum DCCIV.

AUCTA-

Digitized by Google

AUCTARIA.

Vigiliæ S. Benedicti. PULSANEN. In textu non nihil mutilus, ſubdit in fine: *Eodem die, vigilia ſancti Benedicti abbatis.* Proprium id fuiſſe nonnullis italicis monaſteriis ex Pleſchionenſi infra patebit.

De Cuthberto ex Adone. ANTVERP-MAJ. Incipit à Cuthberto ex Adone: *In Britanniis, natale ſancti Cutberti, qui ex anachorita, eccleſiæ Lindisfarnenſis antiſtes, totam ab infantia ad ſenium vitam, miraculorum ſignis inclitam duxit. Cujus dum undecim annis maneret corpus humatum, incorruptum, quaſi eadem hora defuncti, ſimul cum veſte qua tegebatur, inventum eſt. Scribit ſanctus Beda presbyter in libello de vita ipſius. Eodem die, ſancti Archippi, commilitonis Pauli Apoſtoli. In Fontella* [Fontenella] *monaſterio, ſancti* *Item de Wulfranno.* *Wlfram epiſcopi, præclari in miraculis & doctrina viri.* Hæc de Wulfranno habet Ado XXIII Aprilis, cauſam neſcio, certe *altum* ejus de hoc Sancto *ſilentium*, non recte incuſat Mabilio in Actis Benedictinis, loco quem in Obſervatione citavimus.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri ſunt excepta ultima annuntiationis formula, quam ſic legunt: *Monaſterio Fontinella, ſancti Wlfranni epiſcopi & confeſſoris.*

ROSWEYD. In hoc ſolo à puritate etiam deficit. Sic habet: *In pago Rotomagenſi, ſancti Vulfranni, Senonicæ civitatis epiſcopi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ BELG. Elogio Cuthberti hæc ex Adone poſt *duxit*, interſerunt: *Cujus corpus, ſicut ſcribit Beda presbyter, undecim annis humatum, incorruptum cum veſte, qua tegebatur, inventum eſt.* Tum in fine: *Monaſterio Fontinella, ſancti Vulfranni* [variant in modo ſcribendi] *epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Nova producit; ita incipit: *De temporis principio.* *Prima dies ſeculi, & principium temporis, in quo Deus cælum & terram creavit. Et ea die Ioſue, ſicco veſtigio, cum Hebræis Iordanem tranſivit. Hac die fuit Dominica in ramis palmarum, qua Chriſtus vendentes eliminavit de templo.* Sequitur de Archippo & martyribus Syris, ut in textu. De Cuthberto fere ut codd mediæ notæ, præterquam quod paulo preſſius verbis Adonis inhæreat. *De Wulfranno.* In fine: *Fontanello monaſterio, ſancti Wulfranni archiepiſcopi & confeſſoris. Cujus corpus poſtea in Blandinio tranſlatum eſt.*

HAGENOYEN. Parum admodum differt à codicibus mediæ notæ. Omittit Bedæ titulum, *presbyter*; & pro *Wulfranni* inflectit *Wolfram.*

CENTULEN. Hæc ſtylo ſuo: *In Britanniis, depoſitio beati Cuthberti epiſcopi & confeſſoris, admirandæ ſanctitatis viri. Cænobio Fontenellæ, depoſitio ſancti Vulfranni Senonenſis quondam archiepiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. Poſt *Archippi*, addit *martyris.*

PLESCHIONEN. In fine: *Vigilia ſancti Benedicti.* *Vigiliæ Benedicti*

MATRIC-CARTUS ULTRAJ. Deficit in martyribus Syris; de reliquis breviſſime.

FLORENTIN. Primo loco: *Natale beati Ioachimi, patris glorioſæ virginis Mariæ & avi Domini noſtri Ieſu Chriſti.* *Joachimi.*

CODEX MONTIS SANCTI. *Natale vel paſſio Geretrudis virginis.* Quid codex hic velit non ſatis perſpicio. *Geretrudis.*

EDITIO LUBECO-COL. Convenit fere cum textu codicum mediæ notæ, ſed in fine adjicit: *Eodem die, ſanctorum Sabeani & Pollionis, ſociorumque eorum martyrum.* De his videndus index Prætermiſſorum. *Sabiani & ſociorum.*

BEL N. Pro *Archippi*, legit *Arcippi.* Secundo loco agit de martyribus Syris. Deinde: *Monaſterio Fontenello, ſancti Vulfranni confeſſoris. In Britannia, ſancti Gutu.. epiſcopi.*

GREVEN. Wulfranno ſubjungit: *Iſte Vulfrannus, cum eſſet Senonenſis epiſcopus, ad Friſiam tranſiens, Chriſti Euangelium prædicavit. Inde reverſus, in monaſterio Fontanel.. monaſticum habitum ſumens, in multa ſanctitate curſum ſuum complens, quievit in pace anno Domini* DCCXX. *Eodem die, ſanctorum Ioſeph & Claudii.* Quam apte hi duo conjungantur, vide in Actis. *Methis, ſancti Urbicii epiſcopi & confeſſoris. Senones, Guerici & Ebbonis, epiſcoporum & confeſſorum.* Vide Prætermiſſos. *Heriberti presbyteri & confeſſoris. Cui cum ſanctus Cuthbertus epiſcopus diceret, ſe migraturum è ſeculo; ille pedibus ejus advolutus rogavit, ut ſibi a Domino impetraret, quatenus ſecum ad gaudia æterna tranſire poſſet; factumque eſt ut peteret. Item ſecundum aliquos hic, tranſlatio eſt beatæ Mariæ Magdalenæ.* De qua in Auctariis XIX. *De Wolfranno. Joſephi & Claudii. Urbicii. Guerici & Ebbonis. Heriberti.*

MOLAN. De Wulfranno: *Senonum archiepiſcopi, in Blandinio monaſterio. Sancti Ioachim confeſſoris, patris beatæ Mariæ virginis.* In poſterioribus editionibus, mutatur Wulfranni annuntiatio. De Joachim, ut jam dictum. *Die vigeſima, ſanctorum qui nominantur patres in monaſterio ſancti Sabæ interemptorum.* Demum typis minoribus: *Coloniæ ad gradus, obitus Rixæ, reginæ Hungariæ, neptis ſancti Annonis epiſcopi. Cujus, non canonizata, corpus patet in magnis feſtis.* De ea agitur inter Prætermiſſos hoc die & XIX hujus. *Joachim. Mart. in monaſterio S. Sabæ. Rixæ.*

XII *Kal.* *Die* 21.

APud Caſſinum caſtrum, natalis ſancti Benedicti abbatis, hujus vitam virtutibus & miraculis glorioſam, beatus Papa ſcribit Gregorius. Alexandriæ, beati Serapionis anachoretæ, magnarum virtutum viri. In territorio Lugdunenſi, ſancti Lupicini abbatis, cujus vita ſanctitatis & miraculorum gloria illuſtris fuit. *Benedicti. Serapionis. Lupicini.*

Conveniunt *Praten. Herinien. Tornacen. Rosweyd. Antverp. Max-Lubec. Maneret. Greven.* & *Molan.* Vix quidquam differunt codices mediæ notæ.

V*ARIA LECTIO*. In una alterave traoſpoſitione conſiſtit. Textus habet: *Beatus Papa ſcribis Gregorius.* Munerat. *Gregorius ſcribit.* Sic pro *illuſtris fuit*, ponit Tornacen. *fuit illuſtris.* In Antverp. & Max-Lubec. deeſt *ſancti*, ante *Lupicini.* De *anachoritæ* & *anacoretæ* dictum abunde eſt.

Benedicti. O*BSERVATIO.* Celeberrimum magni nigrorum monachorum patris Benedicti nomen ab antiquis Martyrologis omnibus hoc die celebratur. Ejus meminerunt Hieronymiana apographa, ut Epternacenſe ad finem laterculi ſubtexens: *Et ſancti Benedicti abbatis*; Corbeienſe ad calcem etiam: *Et depoſitio B. Benedicti abbatis*; quæ in Lucenſi primo loco poſita ſunt. Beda non minus ſimpliciter: *ſancti Benedicti abbatis*, ad quæ videri poteſt breve Flori elogium à noſtro diverſum. Romanum parvum: *In Caſſino caſtro, Benedicti abbatis.* Ado non longa oratione Sanctum ornavit, cujus potiorem partem mutuavit Noſter, Notkerus totam ſumpſit & aliquid addidit, non ſatis apte *Caſinum Caſtrum* cum *Beneventana civitate* connectens. Rabano ſatis fuit dicere, quod *regulam monachorum ſcripſerit cum magna diſcretione.* De Sanctiſſimi Patriarchæ rebus geſtis, tranſlationibus & miraculis fuſiſſime tractavit Henſchenius, quæ ſi non ſufficiunt, videſis Acta Benedictinorum variis locis à Mabilione deſignatis. Supereſt Wandelberti eocoonaſtica verſificatio:

Tum duodena fide Benedicti & nomine fulget,
Cænobiale decus, duce quo lætatur in orbe.

Qui hìc ſecundo loco notatur *Serapion*, mihi non adeo obvius eſt, quam pluribus

Serapionis. viſus fuerit; nec plane liquet, utrum ex Hieronymianis primum profluxerit. Ex variis Martyrologiorum efferendi modis faxo id colligas. In præfatis Hieronymianis, decem circiter ſocius præfigitur, hoc modo: *In Alexandria, Serapionis monachi, Joſippi* &c. Hìc *martyrem* recoli, dubitari haud quaquam poteſt. Jam Romani parvi textum accipe: *Et Serapionis anachoretæ.* In eamdem ſententiam loquitur Ado: *Eodem die, beati Serapionis anachoritæ.* Ego hìc *confeſſorem* intelligo, Adoni ſolo nomine cognitum, ſine ulla patriæ, ætatis aut habitationis diſtinctione, ut, quem inter plures Serapiones indicent auctores illi, prorſus ignores. Nec tenebras diſſipant Rabanus & Notkerus; hìc *Alexandriam* ſignans, ſic loquitur, ut Hieronymiana ſecutus videatur, tametſi in Rabano legiſſet, *depoſitio Serapionis.* Quid Noſter? *Alexandriam* quoque legit,fateor, at ex toto ſenſu patet; *Serapionem* aliquem *confeſſorem* iodigitari.Quem obſecro? An *Arſinoitem?* An *Sidonium?* An *epiſcopum Thmueos*, de quibus hoc die Henſchenius? An qui ex Baronii mente, ab Arianis exilium paſſus eſt? An *Studoneum* vel *Sindonitem*, qui à Bollando XXIII Januarii pag. 508 col. 2 indicatus, neſcio quo caſu, in Actis noſtris hactenus prætermiſſus eſt? Multa hìc quæro, quæ ad XXI Octobris, operoſioris diſquiſitionis materiam præbere poterunt. Vide Henſchenium hìc, ac paucis Tillemontium tomo 8 pag. 618, & alibi.

Lupicini. *Lupicinum* primus conſignavit Ado, brevi contentus elogio, quod Uſuardus altera parte truncavit. Notkerus multa de ſuo addidit ex ipſa, ni fallor, vita, quæ à coævo ſcripta in Actis reproducitur. Pro textus Uſuardini germana ſimplicitate abunde ſufficiant citati codices tum Mss. tum impreſſi.

AUCTARIA.

PULSANEN. Pro ſingulari, opinor, in Patriarcham reverentia, ita de Benedicto enuntiat: *Apud caſtrum Caſinum, ſanctiſſimi Benedicti confeſſoris atque abbatis.*

BELINUS item in hoc ſolum à puritate deficit, quod ſcribat *beatiſſimi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Puri etiam ſunt, pauciſſimis exceptis, iis nempe verbis quæ adjiciunt, *in Dialogorum libro ſecundo beatus ſcribit* &c.

CENTULEN. De Benedicto jam dicta verba etiam interjicit. In Serapione purus eſt. Breve Lupicini elogium reſcindit. Tum in fine pro-

Vigoris. prium loci: *Cænobio Centula, tranſlatio ſancti Vigoris epiſcopi* [Baiocenſis] *& confeſſoris.* Vide Prætermiſſos, ubi rejicitur ad 1 Novembris.

ANTVERPIEN-MAJ. De Benedicto addit *in Dialogorum libris*, ut ſcripſit Ado. De Serapione cum textu. *Et in territorio Lugdunenſi, ſancti* De Lupicino *Lupicini abbatis Virenſium* [Jurenſium,] *cujus vita ſanctitatis & miraculorum gloria illuſtris fuit, Corpus ejus in finibus Veſontionum, apud Latonenſe monaſterium celebratur.* Hæc eſt altera encomii Adoniani pars ab Uſuardo reſciſſa, in qua tamen legitur *Laocenſe*; alii ſcribunt *Lauconenſe*; Moſander *Laconenſe.* Videantur Acta.

BRUXELLEN. In Benedicto convenit cum codicibus mediæ notæ. In Serapione purus, ſic de Lupicino: *In territorio Lugdunenſi, ſancti Lupicini abbatis Virenſium magnifici. Cujus vita... Et corpus ejus in finibus Veſontionum in Laeconenſi monaſterio celebratur.*

HAGENOYEN. Hoc peculiare habet, quod De ſancto Benedicto. totam fere ſancti Benedicti vitam non longa laudatione complectatur, hiſce verbis: *Hic cum foret juvenis ſcholas ſeculares reliquit & ſcholis divinis ſe tradidit. Et cum tentationes ſentiret inter urticas & vepres ſe projecit, & curatus eſt.*

Hunc

Digitized by Google

Hunc ſolus Romanus in ſpecu latitantem per tres annos ſolus ſervit, cui & ille victum miniſtravit. Hic ſpiritu prophetiæ claruit & monachorum regulas ſcripſit. Diſcretionem immundorum nimiam accepit à Domino. Abbas factus, durus ſecundum regulam fratribus diſſolutis erat, unde vitreum vas cum veneno ſibi ab eis oblatum, ſigno crucis confregit; & ad locum ſolitudinis ſuæ perrexit, ubi poſtmodum multis claruit virtutibus, ob quas multi ad eum quotidie veniebant, & ideo ibidem duodecim monaſteria conſtruebat. Hic etiam præterea in contemplationis gratia ſingularis erat, & etiam viſiones ſpirituales videbat, hoc eſt animam ſororis ſuæ Scholaſticæ & Germani epiſcopi Capuani ab angelis in cælum ferri vidit. Diem etiam ſui exitus ante annum ſibi Dominus revelavit, quem & fratribus non abſcondit. Ante ſextum vero diem ſui obitus febribus languere cœpit, & ſexto die in oratorium ſe portari fecit, & ſepulchrum ſibi aperiri, & tunc Communionem accepit, & inter diſcipulorum manus, erectis in cælum manibus, ultimum ſpiritum inter verba orationis efflavit.

AMBIAN. *Ipſo die, tranſlatio ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris.* Colitur XXV Septembris. *Tranſlat. Firmini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Benedicti abbatis. Serapionis anachoretæ. Lupicini abbatis, fratris ſancti Romani abbatis.*

EDITIO LUBECO-COL. Vix quidquam differt à codicibus mediæ notæ.

GREVEN. *Ioſephi. Ammonis.* Ex Hieronym. *In Hibernia, Enaei abbatis. Amos eremitæ & confeſſoris.* Inter Prætermiſſos rejicitur ad IV Octobris. *Romæ, Felicitatis viduæ.* Ad XXIII Novembris. *Hic fecit Deus luminaria rerum. Item beati Benedicti monachi, de quo Gregorius refert 3 Dialog. quod ætate juvenis, ſed moribus grandævus, à Gothis in clibanum ſuccenſum projectus & incluſus, altera die illæſus penitus inventus ſit.* Hic remittendus eſt ad diem XXIII Martii. *Enaei. Amos. Felicitatis. Benedicti alterius.*

MOLAN. Agit de ſolo hoc Benedicto, expreſſius deſignans Gregorii locum, nempe 3 Dialog. cap. 18. In aliis editionibus: *Die vigeſima prima, ſancti patris & confeſſoris Iacobi epiſcopi.* De ipſo videnda ſunt Acta noſtra. *Jacobi.*

XI *Kal.* *Die* 22.

APud Septimaniam civitate Biterris, depoſitio ſancti Afrodiſii epiſcopi & confeſſoris. Hic à beato Paulo Narbonenſi epiſcopo eidem urbi ordinatus antiſtes, fidei docum entis præclarus virtutumque meritis ornatus, quievit in pace. *Afrodiſii.*

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Ad pauciſſima redit. Pro *civitate* legunt Herinien. & Muneratus *civitatem*. Praten. *Byterris*, pejus Tornacen. *Biternis*. Supereſt varia *Afrodiſii* efformatio, pro qua Praten. *Afroſidii*: Herinien. *Afradiſii*: Munerat. *Affrodiſii*, quod legit etiam Greven. Optime, ni fallor, Molan. *Aphrodiſii*: ſervata nihilominus manuſcriptorum codicum fere omnium ſcribendi ratio, quam & in Actis præhabitam video.

OBSERVATIO. *Aphrodiſius*, ſeu *Afrodiſius*, utcumque demum ſcripſeris, nomen non explico. Ægyptius is, Græcus an Romanus fuerit, nuſquam traditur. Hoc compertum, à ſolo Uſuardo primum inventum atque in ſacris Faſtis conſignatum eſſe: opinor ex Actis ſancti Pauli Narbonenſis, ubi curſim dicitur, in hujus locum Biterris ordinatus, ut ab Henſchenio hîc oſtenditur; ubi monet, *hæc fere omnia eſſe, quæ de ſancto Afrodiſio dici ſecure queunt, cum aliæ narrationes non careant mendis:* quales non unas ex Maurolyco, Galeſinio & aliis merito rejiciendas exiſtimat. Porro antiquiores omnes Martyrologi Hieronym. Rom. parvum, Florus & Ado: Rabanus item, Wandelbertus, Notkerus & poſt eos recentiores alii, de *Paulo* ipſo, non de *Afrodiſio* hac die meminerunt. In Actis noſtris longa fit enumeratio Martyrologiorum, in quibus hac die, & aliorum in quibus Paulus XII Decembris refertur, at niſi vehementer fallor tota differentiæ cauſa, ſoli & uni Uſuardo imputanda eſt, à quo ferme ceteri acceperunt, qui XII Decembris Paulum conſignant. Pauli elogium Ado inter Feſtivitates Apoſtolorum retulit, Notkerus totum tranſumpſit, pauculis de ſuo adjectis. Ceterum Uſuardi auctoritas à Baronio ſociiſque Romani moderni emendatoribus aut contempta aut neglecta eſt, expuncto plane ex toto Martyrologio *Afrodiſii Biterrenſis* nomine, reſtitutoque *Paulo Narbonenſi* ex Hieronymianorum apographorum, Romani parvi, Adonis, reliquorumque conſenſu. Nolim cum Matricula Cartuſiæ Ultrajectenſis ſuſpicari, dubitatum à Baronio, Afrodiſiuſne pro *Epaphrodito* fuerit ab Uſuardo ſuppoſitus; nam diſtinctis utriuſque characteribus, diſcrimen apparet manifeſtiſſimum. Interim excluſo *Afrodiſio Biterrenſi*, locum occupavit *Epaphroditus Terracinenſis*. Nobis de vera Uſuardi lectione nulla prorſus videtur ſubeſſe poſſe controverſia, codicibus omnibus cum latereulo convenientibus. Et quamvis ad hodiernum Uſuardi textum minime ſpectet laudatus Paulus Narbonenſis, hîc tamen viſum eſt, Wandelberti de eo diſtichon ſubjicere: *Afrodiſii.*

Undecima antiſtes tribuit pia lumina Paulus,
Quo jure exultat proprio Narbona magiſtro.

AUCTA-

AUCTARIA.

Pauli. PULSANEN Textui puro ſubdit: *Item ſancti Pauli confeſſoris:* prætérito epiſcopi titulo, ut faciunt codices alii præſertim Hieronymiani.

Pauli. ANTVERP-MAJ. *In Galliis civitate Narbona, natale ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris, quem beati Apoſtoli, ordinatum urbi Narbonæ epiſcopum miſerunt.* *Dionyſii.* *Apud Chorinthum, beati Dionyſii epiſcopi, cujus eruditione & gratia, quam habuit in verbo Dei, multi fruuntur uſque hodie.* Dionyſius hic Corinthiacus, de quo etiam alii codices agunt, ſpectat ad VIII Aprilis. Sequitur in codice: *Civitate Biterris, depoſitio ſancti Afrodiſii epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UOHELLIAN. A reliquis codicibus Uſuardinis diſſident; ita enim legunt: *De Paulo.* *In Galliis civitate Narbona, natale ſancti Pauli epiſcopi, diſcipuli Apoſtolorum, qui a beato Paulo baptizatus, in Gallias directus, apud Narbonam epiſcopali dignitate donatus eſt.* *Saturnini & ſociorum.* *In Africa, Saturnini & aliorum novem.* Abeſt totus Uſuardi textus.

ROSWEYD. Poſt textum: *In Africa, Saturnini martyris & aliorum novem.* *Alexiani.* *Alexiani diaconi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Primo loco cum tribus ſupracitatis ponunt: *In Galliis civitate Narbona, natale ſancti Pauli epiſcopi, diſcipuli Apoſtolorum, qui à beato Paulo baptizatus* &c. Secundo, de beato Saturnino martyre & ſociis novem. Tertio ac ultimo, textum Uſuardinum purum ſubjiciunt.

CENTULEN. Hæc habet: *In Galliis civitate Narbona, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris, quem beatus Paulus Apoſtolus ordinavit & ibidem direxit. Apud Chorinthum, beati Dionyſii epiſcopi, cujus eruditione & gratia, quam habuit in verbo Dei, multi fruuntur uſque hodie. Civitate Biterris, ſancti Afrodiſii epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Incipit etiam à Paulo, cujus elogium ex Adone nonnihil interpolavit. Afrodiſium habet ſecundo loco, & in eo purus eſt. Tertio refert Dionyſium, ut ſupra. Denique: *Saturnini & ſoc. ix.* *In Africa, beati Saturnini & aliorum novem.*

HAGENOYEN. De Paulo, ut ANTVERP. ſupra. Sequitur Afrodiſius, ut in textu. Tertio loco de Saturnino & ſociis. Demum: *Fidelis.* *Item Fidelis martyris.* Colitur hic die ſequenti.

Fidelis & ſociorum. PLESCHIONEN. *In Africa, ſanctorum Fidelis, Saturnini & aliorum novem.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Afrodiſii epiſcopi & confeſſoris.* Notat deinde ad marginem, in Romano Martyrologio Epaphroditum pro Afrodiſio poſitum.

De Paulo. VATICAN. ſignatus num. 5949, omiſſo textu ſic legit: *Natalis ſancti Pauli epiſcopi, qui à beato Paulo Apoſtolo, cum ad Hiſpanias prædicandi gratia pergeret, apud urbem Narbonam relictus, prædicationis officio non ſegniter impleto, clarus miraculis coronatus quievit.* Vide quæ dicentur XII Decembris. Sequitur: *In Africa, ſanctorum* *Fidelis &c.* *Fidelis, Saturnini & aliorum novem.*

FLORENTIN. In fine: *Apud prædictam Narbonam, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris. In Africa, ſanctorum martyrum, Saturnini & aliorum novem.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Galliis* &c. ut ANTVERP. ſupra. Sequitur: *In Africa, beati Saturnini & aliorum novem martyrum, qui pro nomine Chriſti occiſi ſunt.* Tertio loco textus purus ſubjungitur.

BELIN. Prima editio eadem plane habet, quæ ex ANTVERP. ſuperius deſcripſimus; at in altera, textus ſuperadditus eſt hoc modo: *Apud Septiviaviam* [Septimaniam] *civitate Biterris* &c.

GREVEN. *In Africa, Saturnini, Dieroni &* *Saturnini & ſociorum.* *aliorum octo martyrum. Item Arionis.* *Arionis.* De his conſule Florentinium & Acta hoc die. *Thomæ Comitis Lancaſtriæ & martyris.* Vide quæ de eo dicuntur in indice Prætermiſſorum. *Alexiani diaconi.* *Alexiani.* *Romæ, Theodolæ martyris.* *Theodolæ.* Quæ ut ignota prætermittitur. *Item ſecundum aliquos hic, natale ſancti Pauli Narbonenſis epiſcopi, qui in pridie Idus Decembris ponitur. Catherinæ viduæ & virginis.* *Catharinæ.* Miror inter Prætermiſſos non eſſe notatam, quandoquidem in Romano hac die expreſſe ponitur. Vide Acta XXIV Martii.

MOLAN. Idem habet de Paulo Narbonenſi auctarium, quod ex ANTVERP. dedimus, cui præterea ſubjungit: *Eodem die, monaſterio quod Eike dicitur, ſanctarum virginum Herlindis &* *Herlindis & Relindis.* *Relindis germanarum, & religioſarum, glorioſarum in miraculis. Trecas, depoſitio ſancti Cameliani antiſtitis.* *Cameliani.* Dein typis minutioribus: *Leæ viduæ.* *Lea vidua, de qua beatus Hieronymus ſcribit, quod viro defuncto converſa eſt, & monaſterii princeps & virginum mater effecta. Catharina vidua, filia beatæ Birgittæ, quam canonizavit Urbanus VI.* *Catharinæ.* *Divionis, ſancti confeſſoris Hilarii.* *Hilarii.* *Item Carthagine, Octaviani archidiaconi, martyris, cum multis millibus virorum & mulierum, de quibus Gregorius Turon. lib. 2 Hiſt. Fran. cap. 3. in fine.* *Octaviani.* De Cameliano & Hilario vide Prætermiſſos. In Poſterioribus omittitur Paulus. De Saturnino ut reliqui. De Cameliano ut in prima. Sequitur: *Die vigeſima* *Baſilei.* *ſecunda, ſancti hieromartyris Baſilei, presbyteri Ancyranæ eccleſiæ. In monaſterio quod Eike dicitur, tranſlatio ſanctarum virginum Herlindis & Relindis germanarum.* *Tranſlat. Herlind. & a* Dein aliis litteris: *Parthenopoli civitate,* [Magdeburgi Saxonum] *beata Margareta, quæ contracta dicitur, virginis multa patientia, de cujus vita liber exſtat.* *Margaretæ.* In Actis prætermittitur.

X. *Kal.* *Die* 23.

Victoriani & ſociorum. IN Africa, ſanctorum martyrum Victoriani, Frumentii & alterius Frumentii & duorum germanorum, qui perſecutione Wandalica, ut ſcribit Victor Africanus epiſcopus, ſub Hunerico rege, pro conſtantia catholicæ confeſſionis, immaniſſimis ſuppliciis excruciati, egregio martyrio coronati ſunt. *Theodori.* In Antiochia, ſancti Theodoti presbiteri. *Juliani.* Civitate Cæſarea, ſancti Juliani.

Ita *Praten. Herimen. Tornacen. Palſanen. Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA

V*ARIA LECTIO*. In codice Roſweydi legitur *Frumentii & Frumentii*, expuncta voce *alterius*. Lego *Wandalica*, ut omnino ſcribendum & legendum eſt, e,lormatione & pronuntiatione nobis, Germanis, aliiſque affinibus propria, de qua nil opus eſt plura notare. Praten. Pulſanen. Muneratus & alii ſcribunt *Vuandalica*: Tornacen. *Vuandalica*: Belinus *Vandalica*. Munerat. pro *epiſcopus*, poſuit *apoſtolus*. Codex Roſweydi male ponit *Honerifico*, non multo melius Pulſanen. *Honorio*. Belin. *Honorico*. Munerat. & Greven. *Honerico*. Evidens eſt agi hic de *Hunerico* vel *Hunnerico*, ut promiſcue ſcribitur. Munerati tranſpoſitio, *coronati ſunt martyrio*, nihil in ſenſu immutat. Solus Belinus pro *Theodori* habet *Theodoli*, atque hinc Baronii *Theodulum* produiſſe veroſimile eſt. Grevenus & Molanus. *In civitate*; redundat præpoſitio. *Affrica*, *Aphrica*, *martirum*, *ſuppliitis*, *Ceſarea*, menda ſunt paſſim obvia. Codex Roſweydi deficit in voce penultima, *ſancti*.

O*BSERVATIO*. Illuſtris Africanorum martyrum claſſis plane abeſt ab Hieronymianis *Victoriani* apographis, Beda genuino, Wandelberto & Rabano. Primus eam conſignaſſe repe- *& ſociorum.* ritur auctor Romani parvi diſtincte & clare: *In Africa, martyrum Victoriani, Frumentii, item Frumentii, & duorum germanorum, Wandalica perſecutione, ſub Hunnerico rege paſſorum.* Hinc eadem claſſis ab Adone eruta, brevi elogio exornata eſt. Adonis ſequaces & deſcriptores eſſe Uſuardum & Notkerum, jam ſæpe dictum & demonſtratum eſt. Hic præfatum elogium fere immutatum tranſumpſit; Noſter paucula inſeruit, nempe, *ut ſcribit Victor Africanus epiſcopus*. Cetera ab Adone accepta eſſe, nimis quam manifeſtum exiſtimo. Plura in Actis circa hoſce martyres annotata & illuſtrata invenies. Atque inter alia, correctas variorum hallucinationes circa horum ſanctorum martyrum veram patriam, palæſtram, ætatem; quæ omnia ex ipſis glorioſorum martyriorum Actis, ex Victore Vitenſi illic productis, egregie confirmantur. Ex Hieronymianis apographis ab Uſuardo educti ſunt *Theodorus* presbyter Antiochenus & *Julianus* Cæſarienſis: ille ſatis diſtincte poſitus, *Theodori.* atque iiſdem plane verbis à Notkero expreſſus: hic autem ex aliqua cohorte abſtractus, *Iuliani.* quæ Florentinium & Henſchenium non parum exercuit, tum ut vera nomina, tum ut martyrii locum (ſiquidem omnes martyres vere fuerint, ut in hiſce codicibus ſupponitur) accurate deſignarent. Ea diſcutere cum hujus loci non ſit, citatos auctores conſulat, cujus plura ſcire interfuerit. Interim Noſter prudenter lauream reticuit. Unde vero *confeſſorem* dumtaxat fuiſſe *Julianum* certo diſcere Baronius potuerit, equidem explorare nequeo. Satis nobis & abunde ſit, textus Uſuardini fontem & germanitatem comprobaſſe. Satis mira eſt Wandelbertina combinatio, dum *Felicem Africanum* cum *Theodoro Antiocheno* & *Juliano Cæſarienſi* diſticho ſuo ita videtur innectere, acſi eodem tempore, eodem loco, & eodem martyrio coronati fuiſſent; quamvis & alibi hoc recurrat. Sic canit:

Felix hinc decimum & Theodorus cum Juliano.
Ornant, eximia virtutum laude ferendi.

AUCTARIA.

ANTVERPIEN. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. & codices octo alii, quos mediæ notæ appellare ſolemus, in prima annuntiatione puriſſimi omnes, in duabus ultimis, *Theodori* & *Iuliani* deficiunt.

ANTVERP-MAJ. Cum prioribus fere convenit, ſed legit cum CENTULEN, *Victorini*, & addit in fine: *Apud Africam, beati Imdelis*, vo- *Fidelis.* luit dicere *Fidelis*, ſocii *Felicis*.

CENTULEN. Sic habet: *In Africa, ſanctorum martyrum Victorini, Frumentii, & alterius Frumentii, & duorum germanorum, qui in magiſſimis* [lege *immaniſſimis*] *ſuppliciis cruciati, glorioſe coronati ſunt. In Africa, beati Fidelis martyris.*

BRUXELLEN. In Victoriano & ſociis fere purus eſt. Sequitur: *Adhuc in Africa, natale* *Felicis.* *ſancti Felicis martyris. Item in Antiochia, ſancti Theodori presbyteri & martyris. Civitate Caſarea,* *Fidis.* *ſancti Iuliani. Et ſancta Fidis martyris.* Videtur hæc *Fides* eſſe, quæ VI Octobris colitur, ut habes in catalogo Prætermiſſorum.

HAGENOYEN. Purus item in Victoriano & ſociis, ſecundo loco ſic ſcribit: *In Antiochia, ſancti Theodorici* [Theodori] *presbyteri & mar-* *De Theodoro* *tyris, qui alapis multis eſt caſus Super ſcamprum ligatus in tantum extenditur, ut octo pedum longus videretur. Poſt hac dua lampades ardentes, ejus lateri ſunt appoſita, tandem occiſus eſt gladio.* Videndum, an hic non indicetur *Theodoricus* vel *Theodoritus* Antiochiæ ſub Juliano apoſtata paſſus, de quo cum Uſuardo agimus XXIII Octobris. Sequitur in codice ultima annuntiatio pura: *Civitate Caſarea, ſancti Iuliani.*

PLESCHIONEN. & VATICAN. ſignatus num. 5949: *In Antiochia, ſancti Theodori presbyteri,* *Pauli &* *Pauli, Iuliani, Sabini.* Vide Acta, ubi hos male *ſociorum.* conjunctos obſervabis.

ALTEMPS. *In monaſterio Berkingenſi, ſancta Hilda abbatiſſa: Et die ſequenti.* Imo vere die *Hilda.* ſequenti colitur, vocaturque ab aliis *Hildelitha*.

BURDEGALEN. *Inventio ſancti Lupi Andega-* *Invent.* *venſis epiſcopi.* Inter Prætermiſſos remittitur ad *S. Lupi.* diem natalem, XVII Octobris.

Fidelis. Editio Lubeco-Col. Antepenultimo loco interſerit : *Apud Africam, natale ſancti Fidelis martyris.* Cetera ſatis pura eſt.

Fidelis. Piomoli. Felicis. Theoderici. Greven. *In Africa, beati Fidelis martyris. Item Piomoli* [aliis *Thiomoli* ex Hieronym.] *Felicis. Theoderici martyris.* Inter Prætermiſſos rejicitur ad XXIII Octobris, ubi male citatur editio Lubeco-Col. quæ de eo non meminit.

Hilariæ viduæ. An hæc mater S. Afræ, an alia fuerit, divinari necdum poteſt. Vide etiam Prætermiſſos. *Hilariæ.*

Molan. *In Africa, natale Felicis & aliorum viginti.* Ita prima editio. In aliis ſic habet : *Die vigeſima tertia, ſacroſancti martyris Niconis & miniſtrorum diſcipulorum ejus, cum ipſo martyrizatorum. Bergis, elevatio ſancti Winoci abbatis.* *Felicis & aliorum XX. Niconis & ſociorum. Elevat. S. Winoci.*

IX *Kal.* *Die 24.*

Pigmenii. ROmæ, paſſio beati Pigmenii presbiteri. Hic Julianum apoſtatam à puero nutrivit & ſacris litteris erudivit, à quo ipſe poſtea in Tyberim pro fide Chriſti necatus eſt. In Mauritania, natalis ſanctorum Romuli & Secundoli fratrum, qui pro Chriſto paſſi ſunt. Apud Syriam, ſancti Seleuci. Item in Phrygia, ſancti Agapiti. *Romuli & Secundoli. Seleuci. Agapiti.*

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Addi poſſent omnes codices mediæ notæ, ut infra patebit.

VARIA LECTIO. Antverp. & Max-Lubec. pro *Pigmenii presbyteri*, male ponunt *epiſcopi*, Pulſanen. nullam dignitatem adjunxit. Rurſus Antverp. & Max-Lubec. pro *nutrivit* habent *enutrivit.* *Litteris ſacris* in Greven & Molan. perinde eſt. *Fratrum* omnes codices legunt, exceptis Antverp. & Max-Lubec. Hi etiam ſcribunt *Siriam* cum Tornacenſi. Reſtitui *Phrygia* cum Molano, tametſi codices pleriqne, ut Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. & Greven. legant *Frigia*; Praten. *Phrigia*, Roſweyd. *Frygia.* Fere exciderat monere, ſolum Muneratum pro *Secundoli*, legere *Secundi*, ut eſt in Romano moderno. Grevenus & Molanus ab aliis in eo diſcrepant, quod Agapitum Seleuco anteponant.

Pigmenii. OBSERVATIO. *Pigmenium* hic denuo ignorant citati pridie Martyrologi, apographa Hieronymiana, Beda, Florus, Rabanus, Wandelbertus; memorant alii, quorum ſemper anteſignanus auctor Romani parvi, à quo primum nominatus & relatus eſt; his verbis : *Romæ, Pigmenii presbyteri & martyris, ſepulti in cœmeterio Pontiani.* His non contentus Ado, longum elogium contexuit, probabiliter ex Actis ſanctæ Bibianæ, in hac parte ut minimum valde depravatis. Viderat ea olim Bollandus, notaveratque IV Januarii in *Dafroſa*; hujus, *Flaviani, Pigmenii, Bibianæ, & aliorum Acta permiſta eſſe, & ejuſmodi, ut haud levi emendatione egerent.* Henſchenius vero hoc die, diſcuſſis cum Baronio præfatorum Actorum fictionibus, iiſque præſertim, quæ in Adonis elogio continentur, indigna plane cenſuit, quæ operi noſtro insererentur. Quid ſi igitur placeat Tillemontii conjectura tomo 5 a pag. 119 & pag. 633, de *Epigmenio* & *Pigmenio*, qui ambo hoc die in Romano moderno referuntur, in unum conflandis? Certe ſic manebit vera rei ſubſtantia, reſciſſis falſis circumſtantiis. Hæc examinanda remittimus ad Acta, XIV Septembris, ubi agetur de *Creſcentio puero*, à prædicto *Epigmenio* baptizato. Interim totam Adonis hiſtoriam tranſumpſit Notkerus, Noſter ita contraxit, ut cum brevitate ſua, non item cum veritate conveniat. Atque hæc hactenus pro textu ſatis clara & plana ſunt.

Romuli & Secundoli. At non æque pervium eſt, *Romulum* cum *Secundolo* connectere & quidem fraternitatis vinculo, ut facit Uſuardus, veroſimillime à vero aberrans, primus ipſe talis confuſionis artifex, quemadmodum ex Actis noſtris manifeſte colligitur. Neque enim ulli Hieronymiani codices, ex quibus ſolis eos Noſter decerpere potuit, ita *Romulum* & *Secundolum* conjungunt, ut vel populares eſſe videantur, quamvis utrumque nomen exprimant. *Romulus* avulſus eſt ab inſigni manipulo martyrum, qui cum *Timolao* in *Cæſarea Paleſtinæ* coronatus eſt, ut ex Euſebio in Actis refertur. *Secundolus* vero ad aliam plane claſſem pertinet, quæ *in Mauritania* triumphavit. Potuit fortaſſe Wandelbertum vidiſſe Uſuardus, ubi hunc verſiculum legerit : *Romulus & nonam pariterque Secundolus implet.*

Seleuci. Agapiti. Interim qualiſcumque lectio, Uſuardi genuina eſt, atque in omnibus codicibus tum manuſcriptis, tum excuſis plane conformis, etiam in Centulenſi, qui, ut in Auctariis patebit, ſola phraſi à textu diſcrepat, fratris tamen titulo abſtinens. Quid Baronium movetit, ut pro Secundolo, *Secundum* ſupponeret, nec hic divino. *Seleucus* item & *Agapitus*

ex

Digitized by Google

ex Hieronymianis apographis profluunt, unde à Noſtro & in Actis poſiti abſque ullo titulo, quidquid Seleucum *confeſſorem* faciat Baronius, Agapitum *epiſcopum*. Nam ſi de eo Agapito agitur, qui in Hieronymianis etiam ſub *Agapi* nomine occurrit, is vere Timolai ſocius fuit, adeoque martyr Cæſarienſis. An forte aliunde ſumptus, & *Synadæ epiſcopus* fuerit, non ſatis perſpicio: tacet Florentinius; Caſtellanus in Martyrologio univerſali ab Henſchenio diſſentit. De cetero certa nobis & indubitata videtur Uſuardi lectio in laterculo propoſita, quamvis fortaſſe ſola penultima annuntiatio vera dici poſſit, utpote in omnibus Hieronymianis primo loco diſertiſſimè poſita, ubi ſiquis titulus; non *confeſſoris* certe, ſed *martyris* apponendus videtur.

AUCTARIA.

IN *Tyberim necatus eſt* legunt codices omnes, pro textus puritate citati. Melius Ado, *de ponte præcipitatus eſt*, idque imitati ſunt codices ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In quo ſolum ab Uſuardina ſimplicitate deficiunt.

ANTVERP-MAJ. Hic mutilus eſt, ſic legens: *Romæ, natale ſancti Pigmenii presbyteri. Hic Julianum apoſtatam atque impium a puero nutrivit, & litteris etiam ſacris erudivit. In Syria, natale ſancti Eleuci. Ipſo die, ſanctorum Romuli & Secundoli, qui apud Mauritaniam pro Chriſto paſſi ſunt.* *Textus mutilus.*

CENTULEN. Modo ſuo: *Romæ, ſancti Pigmenii presbyteri & martyris. In Syria, ſancti Seleuci. In Frigia, ſancti Agapiti. Ipſo die, ſanctorum Romuli & Secundoli, qui apud Mauritaniam pro Chriſto paſſi ſunt.* *Textus contractus.*

BRUXELLEN. Pigmenii elogium ex Adone non parum interpolatum repræſentat. Dein eum textu: *In Mauritania, ſanctorum Romuli & Secundoli fratrum & martyrum, qui pro Chriſto paſſi ſunt. Apud Syriam, ſancti Solencii* [vult dicere *Seleuci.*] *In Frigia, ſancti Agapiti. Item ſancti Lini martyris.* De quo vide Prætermiſſos. *Lini.*

HAGENOYEN. Alia de Pigmenio commentus eſt, ut facile fabuloſis fabuloſa exornantur. Sed iis repetendis non immoramur. In Romulo & Secundolo purus eſt, niſi quod pro *Romuli*, ſcribat *Remuli*. Sequitur: *Apud Syriam, ſancti Seleucii martyris. Item in Frigia, ſancti Agapiti martyris.*

In AQUICINCTINI collatione cum Uſuardo Molani ſecundæ editionis facta, ſic habetur: *Poſt S. Agapiti, addit: Item ſanctorum Agapiti, Romuli (vel forte Romici, nec enim poteſt commode legi) & Rogati.* *Agapiti & ſociorum.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130, adjiciunt: *Eodem die, ſanctorum Victoris & Coronæ.* Proprium diem invenies in Prætermiſſis, nempe XIV Maii. *Victoris & Coronæ.*

PLESCHIONEN. Convenit cum Aquicinctino, clarius exprimens: *In Africa, ſancti Agapiti, Romuli, Rogati.* Quam apta ſit ea conjunctio, vide in Actis, ubi melius ſuis locis tribuuntur.

MARTIC-CARTUS-ULTRAJECT. Solita brevitate: *Pigmenii presbyteri & martyris, Romuli & Secundoli fratrum martyrum.*

VATICAN. num. 5949: *In Syria, ſancti Seleuci. In Africa, ſancti Agapiti, Romuli & Rogati.* *Agapiti & ſociorum.*

CODEX STROZZ. *Apud Praſidem* [Perſidem] *ſancti Simeonis archiepiſcopi.* De quo plura in Prætermiſſis. *Simeonis.*

EDITIO LUBECO-COL. De Pigmenio pure uſque ad *erudivit.* Subdit deinde: *A quo ipſe poſtea in Tyberim pro fide Chriſti de ponte præcipitatus eſt. Cujus corpus inventum & collectum, ſepultum eſt in cimiterio Ponciani, non longe a ſanctis Abdon & Sennea. In Mauritania, ſanctorum Romuli & Secundoli fratrum, qui pro Chriſto & fide catholica paſſi ſunt. Apud Syriam, ſancti Seleuci confeſſoris. In Phrygia, ſancti Agapiti martyris. Opido Tridentino, paſſio ſancti Simonis pueri & martyris.* *de Pigmenio ex Adone.* *Simonis pueri.*

BELIN. In textu non omnino purus, addit in fine: *Apud Perſidem, ſancti Symeonis archiepiſcopi.* Eſt is qui colitur XXI Aprilis. *Symeonis.*

GREVEN. *Saturnini, Cirini martyrum. Apud Tridentum, beati Symeonis pueri, novi martyris, anno Domini* MCCCCLXXV *in hebdomada ſancta à Judæis crudeliter occiſi. Cujus ſanctitati Deus per crebra miracula teſtimonium præbuit. Kanini confeſſoris. Jobiæ virginis, filiæ regis Perſarum.* Vide catalogum Prætermiſſorum. *Saturnini & Cirini.* *Symeonis pueri.* *Kanini.* *Jobiæ.*

MOLAN. *Apud Perſidem, ſancti Simeonis archiepiſcopi.* Sequitur typis minoribus: *Apud Tridentum, paſſio beati Simeonis pueri, novi martyris, anno Domini* MCCCCLXXV *in hebdomada ſancta à Judæis crudeliter occiſi. Daventriæ, obiit Florentius presbyter, qui fratres de communi vita inſtituit. Cujus vitam Thomas à Kempis ſcripſit.* Hæc prima editio. Aliæ: *Tridenti, paſſio beati Simonis pueri. In monaſterio Vuaſteno, ſancta Catharina abbatiſſa, filia beatæ Birgittæ. Die vigeſima quarta, præfeſtum Evangeliſmi.* Dein aliis litteris: *Cæſareæ, ſanctorum octo martyrum, Timolai, Dionyſii, Romuli, Pauſæ, Alexandri, Alexandri, Agapii & Dionyſii. Daventriæ* &c. De martyribus Cæſarienſibus videantur Acta. *Simeonis.* *Simonis.* *Florentii.* *Catharinæ.* *Timolai & ſociorum.*

VIII *Kal.* *Die* 25.

APud Nazareth civitatem Galilææ, Annunciatio Dominica. In Sirmio, paſſio beati Hirenei epiſcopi, tempore Maximiani imperatoris, qui primò tormentis acerrimis vexatus, dein diebus plurimis in carcere cruciatus, noviſſimè abſciſſo capite conſummatus eſt. Romæ, ſancti Cyrini martyris, qui à rege Claudio, poſt facultatum amiſſionem, poſt carceris ſqualorem, poſt multorum verberum *Annuntiationis.* *Irenæi.* *Cyrini.*

afflictio-

Dulæ. afflictionem gladio interfectus eſt. Nicomediæ, natalis Dulæ cujuſdam militis ancillæ, quæ pro caſtitate occiſa eſt. In Antro inſula, *Hermelandi.* ſancti Hermelandi abbatis, cujus glorioſa converſatio miraculorum collaudatur præconio.

NOTA. Codicem Uſuardinum ex omni parte genuinum & purum, nullum hodie reperio. Ex omni, inquam parte; nam multi in pauciſſimis deficiunt, eaque ratione viam ſatis commodam textui eruendo aperiunt. Sic Belinus ſola tranſpoſitione aberrat, *Cyrinum* anteponens *Irenæo*; qua in re cum ſolus & unicus ſit, ab omnimoda puritate certo excluditur. Pratenſis nævo infectus eſt, cum pro *Dula* ſcribat *Theola*, in quo licet tres alios codices Aquicinctinum, Marchianenſem & Roſweydinum conſentientes habeat, nihilo magis ſimplicitatem Uſuardinam repræſentat. Et quidem Roſweydi codex purus eſſet, niſi tertio loco inepte immiſceret: *Item natale ſanctorum nongentorum.* Herinienſis item à puritate deficit, primam annuntiationem ſic exprimens: *Apud Nazareth civitatem Galilææ, ut fides Catholica credit, adorat & prædicat; Virginem Mariam Dominum parituram, Gabriel angelus venerando ſalutat.* Quæ verba ex aliquo Beda Ms. Tornacenſi, inter Bedæ Auctaria, etiam connumerata invenies. In Tornacenſi Uſuardo deeſt ſolum *Irenæi* elogium. In Pulſanenſi expunctus *Hermelandus*. Atque item in Antverp. & Max-Lubec., ubi & *Cyrini* elogium prætermiſſum eſt. Muneratus pluribus mendis, opinor typographicis, deformis eſt, ſed præcipuus error, quod poſt *Annuntiatio Dominica*, adjungat, *quæ alio nomine dicitur Incarnatio Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Sic Grevenus & Molanus excludendi, quia ſoli incipiunt hoc modo: *Jeſus Chriſtus Dominus noſter paſſus eſt.* Codicum aliorum acceſſiones ſuo loco exhibebimus. Interim ex jam citatis citandiſque, germana Uſuardi ſimplicitas ea ratione elicita, quod in laterculi ſententiam plerique omnes conſpirent, ut collatis defectibus exceſſibuſque facillime datur intelligi. His poſitis.

Annuntiationis. OBSERVATIO. Supereſt fontes indicare, ex quibus Uſuardum ſua hauſiſſe credimus. Ac primo quidem, hæc eſt Hieronymianorum omnium concors hodierna commemoratio: *Hieroſolymis Dominus Jeſus Chriſtus crucifixus eſt.* At non ita conveniunt in ejus *Annuntiatione* aut *Conceptione*, quæ in Epternacenſi plane deſideratur. Hæc in Beda breviſſime ponitur: *Annuntiatio Dominica.* Rabanus ſcripſit: *Annuntiatio Dominica incarnationis.* Romanum parvum: *Annuntiatio Dominica & Crucifixio.* Ado autem, reſciſſa Crucifixione, nec Hieronymiana nec Romanum parvum ex toto ſecutus, Bedam non nihil auxit, præfixa nempe *civitate Nazareth*, in qua myſterium peractum eſt; ea plane phraſi, quam ex ipſo Noſter in laterculum ſuum tranſtulit. Adonem hîc Roſweydi intelligo, non qualis à Moſandro editus eſt, in quo & Crucifixio, & Jacobi Apoſtoli martyrium, cum immolatione Iſaac aliiſque Chriſti typis hoc die conjunguntur. Notkerus Bedæ, Rabani & Adonis verba in unum commiſcuit. De hac ſolennitate nihil eſt quod Henſchenii commentario magnopere ſuperaddi poſſit aut debeat. Audi modo Wandelbertum:

Angelus octava venturum nuntiat agnum.
Agnus & ipſe cruce mundi pro morte levatur.

Qui hîc ſecundo loco eſt, ſic quarto & ultimo memoratur in Romano parvo: *Apud* *Irenæi.* *Sirmium, Irenæi epiſcopi & martyris*, quo etiam ordine refertur ab Adone cum elogio, quod totum in Notkerum tranſiit, à Noſtro modice attemperatum, ſic tamen, ut nihil non ex eodem acceperit. *Irenæi Sirmienſis* Acta procul dubio olim vidit Ado, quæ multis ſeculis neglecta, à Joanne Gamanſio noſtro primum eruta ſunt, à Papebrochio edita & illuſtrata, græcè etiam floridiori oratione, ad voluminis calcem adjecta. Latina ipſa, inter ſincera & ſelecta merito à Ruinartio computata ſunt à pag. 432, de quibus videri etiam poteſt Tillemontius tomo 5 à pag. 250. Quod vero *Irenæus* in Actis editis paſſus dicatur VIII *Idus* ſeu VI *Aprilis*, potuit olim lectum eſſe VIII *Kal. Aprilis.* Variant Martyrologia. Ego Sirmienſem Irenæum in Hieronymianis VI Aprilis nullus deprehendo; fateor in Floro & Rabano ſignari, imo à Notkero utroque die; ſervandam tamen, nec quidquam immutandam antiquam Martyrologorum noſtrorum lectionem, plane cenſeo.

Cyrini. *Cyrinus*, aliis *Quirinus*, in Romano parvo & Adone tertium locum obtinet. Hic ex Beda, atque iiſdem verbis ſumpſere Rabanus & Notkerus, quæ ex Actis ſancti Valentini, ſeu Marii, Marthæ & Abachum, de eo paucis recitant. Adonem nihilominus deſerit Uſuardus, aliam phraſim ex eodem fonte ſubſtituens. De præfatis Actis ſatis alibi dictum eſt, vide Henſchenii commentarium, & alia, quæ recentius de Cyrino ibi tradita ſunt, quorum compendium habet Tillemontius tomo 4 pag. 677. *Dula* ex Hie- *Dulæ.* ronymianis repetitur: *In Nicomedia, natale Dulæ.* Romanum parvum: *Nicomediæ, Dulæ martyris.* Beda & ex eo Rabanus: *Natale Dulæ, ancillæ militis, quæ pro caſtitate occiſa eſt.* Ado utrumque textum conjunxit, quem ex ipſo ſibi vendicarunt Uſuardus & Notkerus. Nec eorum quiſquam eſt, qui *Theodolam* Hieronymianorum cum *Dula*, quæ forte à con-

conditione nomen traxit, eamdem eſſe putaverit, quod tamen viſum eſt Caſtellano in brevi notula ad Martyrologium univerſale, inde, meo quidem judicio, expungenda, repoſito in textu non *Theole*, ſed *Dule* nomine, quod in ipſo Romano legitur. *Hermelandus* antiquioribus omnibus ignotus, ab Uſuardo primum productus eſt; & recte in *Antro* Ligeris inſula, modo fluminis aquis abſorpta, non in *Andro*, tot terrarum ſpatiis diviſa, quemadmodum male legit codex maximus Ultrajectinus, quem ad aliorum diſtinctionem, *Roſweydi* ſeu *Roſweydinum* nuncupare ſolemus.

Hermelandi.

AUCTARIA.

De Annuntiatione ex Evangelio.

ANTVERP-MAJ. *In Nazareth civitate Galilea, Annuntiatio Dominica, quando miſſus eſt Gabriel angelus a Deo in civitatem Galilea ad beatam Mariam virginem, & dixit ei: Ave Maria gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Ipſa, ut vidit eum, mota eſt in introitu ejus, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Et ait ei angelus: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum; ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen ejus Ieſum. Quæ tanto nuntio clarificata, Spiritu ſancto fœcundata, ab illo, qui de illa carnem ſumere dignatus eſt, præ omnibus ſublimata, in æternum venerabiliter eſt benedicta. Apud Sirmium, natale ſancti Hirenei epiſcopi & martyris, ſub Maximiano imperatore. Romæ, ſancti Cirini martyris.* In duabus ultimis purus eſt. Pro *Antro* inſula, videtur legere *Antico*, ſed pejus in margine corrigitur; in *Andro* inſula.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDIN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt *Dominica*, ſubdunt: *Eodem die, Dominus noſter Ieſus Chriſtus Hieroſolymis crucifixus eſt & Iſaac immolatus.* Item poſt *Romæ*, legunt, *in cœmeterio Pontiani*. Deficiunt omnes in annuntiatione ultima.

De Annuntiatione.

CENTULEN. *In Nazaret civitate Galylea, Annuntiatio Dominica, quando angelo annuntiante & virtute altiſſimi ſuperveniente, Virgo intemerata filium Dei vivi paritura concepit. Eodem die Ieroſolymis, idem Deus Dei filius crucifixus eſt a Judæis. In Sirmio, ſancti Herenei epiſcopi & martyris. Romæ, ſancti Cirini martyris. Nicomediæ, ſancta Dulla martyris. In Antro inſula, ſancti Erenlandi abbatis.* Habes ſupra verum nomen.

De typis Chriſti.

BRUXELLEN. Solito auctior, multa hîc congerit: *Apud Nazareth civitatem Galilea, Annuntiatio beatæ Mariæ ſemper virginis. Eadem die, plaſmatio Adæ & ejectio ejus de paradyſo. Apud agrum Damaſcenum, Abel primus martyr pro juſtitia occiſus eſt. Quem Chriſtus in Evangelio laudat, & quem nos in Canone Miſſæ quotidie nominamus. Eadem die, Melchiſedech primus ſacerdos, Abrahæ panem & vinum in figura Sacramenti Eucharistiæ immolavit. Et hic Melchiſedech etiam Canoni Miſſæ inſcriptus eſt. Ipſo die, Abraham filium ſuum Iſaac ſuper altare obtulit Deo in figura Dominicæ paſſionis. Adhuc ipſo die, tranſitus filiorum Iſrael per mare rubrum. Eadem die, decollatus eſt beatus Johannes Baptiſta. Apud Ieroſolimam, Dominus noſter Ieſus Chriſtus pro redemptione mundi crucifixus eſt. Et ſanctus Jacobus Apoſtolus frater Domini ea die occiſus eſt. Et ſanctus Petrus de carcere Herodis per angelum liberatus. Romæ, ſancti Cyrini martyris, qui poſt multorum verberum afflictionem interfectus a Claudio, & in Tybrim jactatus, in inſula Licaonia inventus, in cimiterio Pontiani ſepultus eſt, ut ſcribitur in paſſione ſancti Valentini. Apud Smyrnum* [Sirmium] *ſancti Hyrenei epiſcopi & martyris, qui tempore Maximiani imperatoris ſub præſide Probo, poſt acerrima tormenta capitis abſciſione martyrium conſummavit. In Nicomedia, ſancta Dulia ancilla .... Et depoſitio ſancti Ermelendi abbatis & confeſſoris, cujus glorioſa converſatio, præconio laudatur miraculorum.*

Cyrini ex Beda.

HAGENOYEN. *Apud Nazareth Galilea, Annuntiatio Dominica. Nota quod in hac die multa mirabilia facta ſunt, quæ notantur in his verſibus.*

Salve feſta dies, quæ vulnera noſtra coërces.
Angelus eſt miſſus. Eſt Chriſtus in cruce paſſus.
*Eſt Adam factus & eodem * corpore lapſus.*
*alias *tempore.*
Ob meritum decima cadit Abel fratris ab enſe.
Offert Melchiſedech. Iſaac ſupponitur aris.
*Eſt decollatus * Baptiſta Chriſti Joannes.*
*alias *Chriſti Baptiſta beatus.*
Eſt Petrus ereptus. Jacobus ſub Herode peremptus.
Corpora Sanctorum cum Chriſto multa reſurgunt;
*Latro dulce tamen cum * Chriſto ſuſcipit amen.*
*alias *per Chriſtum.*

Qui latro cum Chriſto crucifigitur, ubi Chriſtum verum Deum confitetur, & veniam poſtulat & impetrat, & confractis cruribus in cruce ſpiritum reddidit creatori. In Syrimo [Sirmio] *paſſio beati Hyrenei epiſcopi & martyris* &c. cum textu. Pro *Antro* inſula, legit *Nutro*.

VICTORIN. Addit: *Eodem die, ſanctorum Taraci, Probi & Andronici.* Spectant ad V Octobris.

Taraci & ſociorum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Annuntiatio Dominica Incarnationis. Romæ, Cirini martyris. Hermelandi abbatis.*

REG. SUECIÆ ſignatus num. 130. *Eodem die, ſanctorum Taraci, Probi & Andronici. Apud Smirnam, beati Traſeæ epiſcopi & martyris.* Remittitur ad XV Octobris.

Traſea.

FLORENTIN. *Ipſo die, conſecratio Cathedralis eccleſia Florentina, ſancta Maria Floris, per ſummum Pontificem Eugenium IV anno Domini* MCCCCXXXVI. Quæ ſequuntur obſcura ſunt: *Anno vero* MCCCCLXXXI *Sixtus IV, Pontifex jubileum, hoc a* [puto dicere velle, *hoc eſt*] *plenariam indulgentiam conceſſit, & Innocentius VIII ſucceſſor, primo anno pontificatus confirmavit.*

conſecrat. eccl. Florent.

DIVIONEN. S. Benigni. *Baiocas, ſancti Ragnoberti epiſcopi & confeſſoris.* Ad XVI Maii.

Ragnoberti.

EDITIO LUBECO-COL. *In Nazareth civitate Galilea, incarnatio filii Dei. Et Annuntiatio beatæ virginis Mariæ, quando miſſus eſt Gabriel angelus ad eam, & dixit ei: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ tanto nuntio clarificata, Spiritu ſancto fœcundata, qui de illa carnem ſumere dignatus eſt, ab illo præ omnibus ſublimata, in æternum venerabiliter benedicta.* Sequitur de crucifixione, de Iſaac, de Hyreneo, de Cyrino, de Dula, fere ut in BRUXELLEN. ſupra. *In Antro inſula, ſancti Hermelandi...* ut in textu.

De Annuntiatione.

GREVEN. *Paſſio ſancti Jacobi majoris Apoſtoli. Item. Joſiæ ſcribæ & martyris, cum beato Jacobo decollati.* Vide Prætermiſſos. *In Nicea, Victorini, Alexandri, Eufrata, Caſtula, Nicoſtrati,*

Jacobi. Joſiæ. Victorin. & ſocior.

Google

Lucillæ & aliorum quadringentorum martyrum. Im-
Iſaac. *molatio Iſaac filii Abrahæ Patriarchæ. Item Abel*
Abel &c. *juſti, veteris teſtamenti protomartyris. Tranſitus fi-*
liorum Iſrael per mare rubrum. Victoria beati Mi-
Symeonis. *chaelis contra draconem. Item, Symeonis abbatis.*
Vide Prætermiſſos. *In Altona caſtro comitatus de*
Eynardi. *Marka, ſancti Eynardi eremitæ & confeſſoris. Ve-*
Veronica. *ronica ſancta matrona cui Dominus imaginem fa-*
ciei ſuæ ſudario impreſſam reliquit. De hac *Vera*
icona conſule Prætermiſſos, Reſponſiones Pape-
brochii variis locis, & alios ab ipſo citatos.

Molan. Litteris italicis, poſt *gladio inter-*
fectus eſt, inſerit ex Beda: *Scriptum eſt in paſſione*
ſancti Valentini. Aliæ editiones adjungunt: *Item*
ipſo die, depoſitio ſanctiſſimi Humberti, epiſcopi *Humberti.*
& confeſſoris Chriſti, virtutibus & miraculis glo-
rioſi. Eodem die, geneſis mundi. Tum de Iſaac,
de tranſitu maris rubri, & victoria Michaëlis.

VII *Kal.* *Die* 26.

Theodori APud Pentapolim Libiæ, natalis ſanctorum Theodori epiſcopi,
& ſocior. Hirenei diaconi, Serapionis & Ammonii lectorum. Romæ
Caſtuli. via Lavicana, ſancti Caſtoli martyris, qui, ut in geſtis beati
Sebaſtiani legitur, à perſecutoribus tertiò appenſus, tertiò auditus, in
confeſſione Domini perſeverans, miſſus eſt in foveam, & dimiſſa ſuper
Montani eum maſſa arenaria, martyrio migravit ad Chriſtum. In Sirmio,
& Maxi-ma. ſanctorum Montani presbiteri & Maximæ in mare merſorum.

Conveniunt hodie *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Penthapolim* habent Munerat. & Greven. Scio legendum *Libyæ* aſt in conſenſu codicum omnino omnium, ſolo Molano excepto, putavi eorum lectionem in textu ſervandam. Sic iidem omnes habent *Hirenei* vel *Hyrenei.* Prætuli modum priorem, quod ita legant Praten. Herinien. Tornacen. & Grevenus, quidquid alibi legam *Irenai.* Greven. & Molan. pro *Ammonii* male ponunt *Ammonis.* Præcipua difficultas in nomine *Caſtoli* vel *Caſtuli.* Certum eſt, antiquos omnes legere *Caſtuli.* Verum æque certum videtur Uſuardum legiſſe *Caſtoli*, ſi vetuſtiorum noſtrorum codicum auctoritate niti poſſumus. Atqui ita exprimunt Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. & Grevenus, quos hìc ſequimur, etiam errantes. Pulſanen. forte ad majorem emphaſim addit, *tertio in confeſſione*: atque item *martyrio coronatus migravit.* Turpiter labitur in fine, ſcribens: *In Sirmia, ſancti Vincentii presbiteri & Maximini.* Reliquæ variantes lectiones, mera ſunt librariorum ſphalmata. Sic Munerat. *Maxima in maxime in mare* &c. fruſtra repetito nomine *Maximæ.* Sic *tercio*, *harenaria*, *Syrmia*, *Smyrnio* &c.

Theodori & ſociorum. OBSERVATIO. Prima *martyrum Pentapolitanorum* claſſis non obſcure ſignatur in apographis Hieronymianis, ſed luxatis hinc inde nominibus & tacita poſitione ſeu loco certaminis, qui in ſolo Epternacenſi clariſſime exprimitur: *In Pentapoli Libiæ, Theodori epiſcopi, Herenei* &c. Romanum parvum ſocios non novit, aut certe ſtudioſe excluſit, ita legens: *Apud Pentapolim Libyæ, Theodori epiſcopi.* In Adone tota noſtra annuntiatio ad verbum poſita eſt, quam ex ipſo Notkerus quoque deduxit. Nec quidquam præterea de his Sanctis memoratu dignum reperitur, niſi cui adlubeat ex Dextrinis aut id genus commentis, ſpecioſas fabellas deguſtare.

Caſtuli. *Caſtulus* in laudatis codicibus Hieronymianis primo loco ponitur, cum ea diverſitate ſeu nominis ſeu loci ſepulturæ, quæ ab Henſchenio & Florentinio abunde explicatur. Primo item loco eſt in Romano parvo: *Romæ, ſancti Caſtuli Zetarii palatii.* Hiſce ſuperadditum ab Adone elogium, ex Actis ſancti Sebaſtiani, apud nos cap. 22 num. 83 verbatim deſumptum. Quod hìc lectorem monitum volui, ne forte Flori elogium legens, exiſtimet, alterum alteri umquam fuiſſe cognitum, eâ nempe causâ, quod in pleriſque hìc ambo conveniant. Dicam quod res eſt, uterque ex eodem fonte eadem hauſit, atque eatenus belle concordant, at ex ſolis reliquis conſtare poteſt, proprio ſingulos marte ſua diſpoſuiſſe. Notkerus de more Adonem ſecutus eſt; Noſter ſolita compendii ratione utitur; Rabanus ex aliquo codice Hieronymiano paucula ſua deſcripſit.

Montani & Maximæ. In *Montano* & *Maxima* conſignandis, præeunt denuo Hieronymiana, concordes ſunt reliqui Martyrologi omnes, ſolo Romano parvo excepto. De ipſis & quadraginta eorum ſociis agunt Henſchenius & Florentinius. Beda ſic notat: *In Sirmio, Montani presbyteri, Maximæ uxoris ejus & aliorum* XL. Rabanus ultimam clauſulam expunxit, quæ à Noſtro quoque omiſſa eſt, ſervata à ceteris. Imo conjuges fuiſſe, tradunt præter Bedam, Hieronymiana, Ado, Rabanus, Notkerus, Wandelbertus & recentiores plurimi. Cur

id

id Uſuardus reticuerit, fateor me haud ſatis conjicere. Minus etiam intelligo, quidcum movere potuerit, ut neglectis Adonis verbis, qui eos in *flavium præcipitatas* diſertiſſime aſſerit, maluerit ipſe ſcribere, *in mare merſorum.* An Sirmium civitatem eſſe plane mediterraneam, cum ignoraſſe dicemus? Id fatendum arbitror, cum & alibi Geographiæ non ſatis peritum fuiſſe Uſuardum, ſatis oſtenderimus. Nulla etiam de his Sanctis acta ſuperſunt; neque enim *Firmum* vel *Firmum* Italiæ, aut *Sexti-Firmum* Hiſpaniæ, ſalva veritate, eos transferri poſſe exiſtimamus. Sit etiam locus ſacris Wandelberti Muſis:

Septima Montanum memorat cum conjuge ſancta,
Atque ſimul quadragena cum martyre paſſum.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt textum purum ſubdunt: *Eodem die, natale ſancti* *Ludgeri* *Ludgeri* [*Lutgeri, Lutgeri, Leudegeri*] *Monaſterienſis epiſcopi & confeſſoris.* Addit præterea ALBERGEN: *Qui verbum vitæ longe lateque diſſeminans, multis clarus virtutibus & miraculis. Nam in ejus felici tranſitu circa medium noctis, lux de cælo veniens, totam illuſtravit provinciam.* *eam elogio.* *Floruit temporibus Caroli magni, qui & ipſum primum Monaſterienſi præfecit eccleſiæ. Sepultus quieſcit in Werdena.*

ROSWEYD. Tertio loco: *Eodem die, ſancti Lutgeri, epiſcopi & confeſſoris. In Syrmio, ſanctorum Montani presbyteri & Maximæ uxoris ejus,* *Montani & c. Mart. XL.* [qui] *comprehenſi miſſi ſunt in flavium. Et aliorum quadraginta martyrum.*

ANTVERP-MAJ. & CENTULEN. Incipiunt: *Romæ, paſſio ſancti Caſtuli martyris. Eodem die, apud Pentapolim* ... pure. *Apud Cyrinium* [*Sirmium*] *ſancti Montani presbyteri & Maximæ uxoris ejus, in mare merſorum.*

BRUXELLEN. *Septima dies ſeculi, in qua perfecti ſunt cælum & terra, & omnis ornatus eorum,* *De ſeptima die ſeculi.* *& in qua Deus ceſſavit ab omni opere, quod patrarat. Unde & ea die Chriſtus quievit in ſepulcro. Romæ via Lavicana, in cœmiterio ejuſdem, ſancti* *De Caſtulo* *Caſtuli martyris. Qui cum eſſet Zecharius palatii & hoſpes Sanctorum, ut in geſtis ſancti Sebaſtiani legitur, à perſecutoribus tentus & cruciatus, dum in confeſſione Domini Jeſu perſiſteret, miſſus eſt in foveam, & ſuper eum maſſa arenaria dimiſſa. Et ſic cum palma martyrii migravit ad Dominum. Apud Syrmium, natale ſanctorum Montani presbyteri & Maximæ uxoris ejus, in mare merſorum. Et depo-* *Ludgeri.* *ſitio ſancti Lutgheri epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. In prima & ſecunda annuntiatione ſatis purus, de Caſtulo poſt *migravit ad Dominum*, addit, quod ſatis legere nequeo, nec uſquam alibi reperio: *Hic vero a manu eſt tranſlatus in Meſtbg.* De Montano & Maxima cum textu. Sequitur: *Eodem die in Monaſterio* *De Ludgero.* *Weſtphaliæ civitate, depoſitio ſancti Ludgeri ejuſdem civitatis epiſcopi, qui legitur fuiſſe Capellanus Karoli magni & ſocius ſancti Willibrordi* [Willebrordi] *Hic aucas* [anſeres] *ſilveſtres in domum ſuam, pro damno ſibi ab eis illato, agitavit. Ex quibus unam mortuam reſtituit, & omnibus interdixit, ut nunquam in hereditate ejus damnum facerent, quod adhuc durat.* De miraculi veritate & duratione alibi inquirendum.

AQUICINCT. Poſt *Caſtuli martyris*, habetur: *Zetarii palatii.*

PLESCHIONEN. & VATICAN. num. 5949. Adjiciunt: *Sancti Longini martyris.* *Longini.* Vide ſupra, XV.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Ceteris omiſſis, ita habet: *Ludgeri epiſcopi & confeſſoris, patroni eccleſiæ in Loenea, qui fuit de ſociis beati Gregorii Trajectenſis epiſcopi.*

ALTEMPS. *In Africa, Victoris, Saturnini,* *Victoris & ſociorum.* *Solutoris & aliorum undecim. In Sebaſtia, ſancti* *Petri epiſcopi. In Eraclea, Martialis epiſcopi.* *Petri Martialis.* *In Antiochia, Timothei, Theogenis & Macarii.* *Timothei & ſociorum.* Similia habet Belinus infra. Conſule Acta & Prætermiſſos.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Colonia Agrippina, in eccleſia ſancti Auguſtini, memoria ſancti Conſtantii martyris, qui fuit de ſocietate ſanctorum* *Conſtantii.* *Maurorum unus.* An ex Thebæis? vide Prætermiſſos. De Theodoro & ſociis pure. In Caſtulo, quem *Palatii oratorem* facit, non multum differt a BRUXELLENSI. Item in Sirmienſibus, niſi quod addat: *Corpora eorum non longe ab urbe inventa ſunt. Treveris, beati Felicis viceſimi primi* *Felicis.* *ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris. In monaſterio Werdenſi, depoſitio ſancti Lutgeri primi Mona-* *Ludgeri.* *ſterienſis epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti* *Mohallok.* *Mohallok epiſcopi & confeſſoris.*

BELINI editio proxime ad puritatem accedit; in 2, hæc immiſcentur: *In Sebaſtia civitate, Petri epiſcopi. In Araclea, ſancti Martialis* *Petri. Martialis.* *epiſcopi. In Celer, ſancti Caſſiani epiſcopi. In An-* *Caſſiani.* *tiochia, Timothei, Diogenis, Machari, & Maximi & Theodori epiſcopi. In Africa, Victoris, Sa-* *Timothei &c.* *turnini, Solutoris & aliorum duodecim.* *Victoris &c.* Dixi jam ſupra, de hiſce conſulenda Acta & Prætermiſſos.

GREVEN. *Saturnini martyris. Item Petri, Mar-* *Saturnini.* *tiani, Capani, Kyliani.* *Petri &c.* Vide indicem Prætermiſſorum. *Romæ, ſancti Quirini martyris, tempo-* *Quirini.* *re Claudii pro Chriſto gladio interfecti.* An Cyrini, de quo XXV? *Felicis ſecundi, archiepiſcopi Treve-* *Felicis.* *renſis & confeſſoris. In monaſterio Werdenſi, depoſitio ſancti Ludgeri, primi epiſcopi eccleſiæ Mona-* *De Ludgero.* *ſterienſis & confeſſoris. Qui eruditus ab Alcuino abbate, viro doctiſſimo, Eboraci diaconus, Coloniæ vero presbyter ordinatus, genti Saxonum & Friſonum Chriſti Evangelium annuntiavit, vitaque & miraculis clarus quievit in pace. Item ſancti Mo-* *Mohallok.* *hallock epiſcopi & confeſſoris. In Hibernia, Mo-* *Mottelogi.* *telogi abbatis & confeſſoris.* *Mochellocum* ſive *Kollenum* unum admittunt Acta, ſive is epiſcopus, ſive abbas fuerit. *Apud Coloniam Agrippinam,* *Conſtantius.* *in eccleſia heremitarum ſancti Auguſtini, commemoratio Conſtantini martyris; de ſocietate ſanctorum Maurorum.* Vocatur hic ſupra, *Conſtantius*, in Actis prætermiſſus.

MOLAN. De Caſtulo in textu litteris Italicis ex Adone ponit: *Cum eſſet Zetarius palatii & hoſpes Sanctorum.* Tum in fine: *Item in Werdena, depoſitio ſancti Ludgeri epiſcopi & confeſſoris, qui fuit epiſcopus primus Monaſterienſis, tempore Caroli* *Ludgeri hiſtoria.* *magni imperatoris. Eo tempore Carolus prædictus morabatur in Aquis palatio, dum ſanctus Ludgerus migravit ab hoc ſeculo. Qui eadem hora progrediens foras cum ab aliquo, nomine Aquo, aſtrologus,*

logii, ut cognitionem perciperet ſtellarum, inſpectione intentus maneret, vidit ſplendorem ignis magnum de cælo venientem, & totam provinciam illuſtravit: & etiam in oculis totius terræ Franciæ, lumen apparuit viſu mirabile. Verum aliquanto tempore elapſo, contigit Griſeidum nepotem ſancti Ludgeri, qui in exequiis ſancti viri interfuit, ad palatium regis venire. Quem cum rex de ſancti viri tranſitu interrogaſſet, & diem & horam requiſiſſet, & ille cuncta per ordinem retuliſſet, agnovit rex, eodem momento ſuum amatorem ad Dominum migraſſe, & quod ipſum lumen ei fuiſſet a Domino cælitus oſtenſum. Proinde intelligi datur, quam clara ejus anima in conſpectu Domini venerit. Eadem die, beati Felicis epiſcopi Treberenſis. Felicis. *In Laubaco cœnobio, elevatio corporis ſancti Urſmari epiſcopi & confeſſoris.* In editionibus aliis de Ludgero, paucis. Ad Felicis Treverenſis, additur *ſecundi*. Demum: *Lobiis, elevatio ſancti Urſmari epiſcopi, quæ agitur Dominica ante natalem ſancti Joannis Baptiſtæ.* Elevat. Urſmari. Melius hæc ad diem natalem, qui celebratur XVIII Aprilis.

VI *Kal.* *Die* 27.

Joannis. IN Ægypto, depoſitio beati Joannis heremitæ, qui inter cetera virtutum inſignia, etiam prophetico ſpiritu plenus, Theodoſio imperatori Chriſtianiſſimo victorias de tyranno
Alexandri prædixit. In Pannonia, ſancti Alexandri martyris.

Magna codicum conſenſio, *Herinien. Ternacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Alberg. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Parum ſuggerit notatu dignum. *Jaannis primi* legit Max-Lubecana, errore, opinor, typographi. *Heremitæ* ſcribunt paſſim codices omnes, quorum etiam ſphalmata, nimis fortaſſe ſcrupuloſe, ſectamur. Belinus tranſpoſita nonnihil phraſi, poſuit *prophetico plenus ſpiritu*. In Antverpienſi ante *Alexandri*, deeſt, *Sancti*. Fere exciderat monere, codices aliquos, pro *Victorias*, ſcribere *victoriam*. De *Egipto*,
De Pratenſi cod. *Egypto, tyranni, martiris* & hujuſmodi minutiis dictum eſt alibi pluſquam ſatis. Eſt in Pratenſi augmentum, & male expreſſum & perperam hoc die poſitum, his verbis: *Ipſo die, ſancti Eucherii Turonenſis epiſcopi.* Fatetur ipſe Caſtellanus additamentum eſſe, non ſolum in litteris ad me datis, ſed expreſſis terminis, in primo ſuo bimeſtri ad XX Februarii. Fatetur item annuntiationem non recte efformatam, cum Eucherius non *Turonenſis* ſed *Aurelianenſis* epiſcopus fuerit, ut recte habent Auctaria noſtra, ad citatam diem XX Februarii. Quod ſi ſupradicta verba ad verum ſenſum reducere volueris, pro *Turonenſis*, ſcribe *Trudonenſis*, unde intelligi dabitur, *Eucherium Aurelianenſem epiſcopum*, à loco exilii aliquando *Trudonenſem* fuiſſe nuncupatum, addita poſt *Trudonenſis*, virgula, hoc pacto: *Ipſa die, ſancti Eucherii Trudonenſis, epiſcopi* &c.

Joannis. OBSERVATIO. *Joannes*, patria & anachoreſi *Lycopolita*, cognomento *propheta*, alibi *abbas*, hic *eremita* dictus, abſolutiſſimum obedientiæ, ut a S. P. N. Ignatio ad vivum depingitur, ceterarumque proinde virtutum exemplar & ſpeculum, ut toto Chriſtiano orbe notiſſimus fuit, ita ſanctos Patres prope omnes laudatores habuit. Nihilominus primus eum ex Rufino ſuo, libro ult. cap. 19 & 32, hoc die, neſcio an ſatis proprie, in ſacros Faſtos retulit auctor Romani parvi: *Apud Ægyptum, Joannis eremitæ, prophetici ſpiritus viri.* Ado paulo clarius ex laudata Hiſtoria locutus eſt, cujus non quidem verba, ſed ſenſum reddiderunt Uſuardus & Notkerus. Vita ejus vulgatiſſima eſt, nec, ut puto, Origeniſmi ſuſpecta, quam illuſtravit Papebrochius: Gallicè contexta à Tillemontio tomo 10 à pag. 9. Ceterum, ut jam innuebam, de tam illuſtri Sancto, nihil habent apographa Hieronymiana, Beda, Florus Rabanus aut Wandelbertus.

Nec item quidquam de *Alexandro* iſto *Pannonio*, Adoni æque & Notkero atque
Alexandri ipſorum duci ignoto: ut nec divinando ſatis explorare queam, unde demum Uſuardus eum accerſere potuerit. Huc facit appoſita Henſchenii obſervatio, quæ pluribus aliis ſynonymis Sanctis aptari poteſt. *Multi*, inquit, *nomine* Alexandri *inſignitis coronam martyrii obtinuerunt, & aliquam ſacris tabulis confuſionem pepererunt. Subinde unus idemque eſt, quamvis diverſis diebus, quaſi à ſe ipſo diſtinctus foret, reperiatur Faſtis inſcriptus. Nonnumquam unus idemque ſtatuitur, cum reipſa plures exſtiterint, ad diverſos dies referendi, quod ultimum huic Alexandro eveniſſe plane arbitramur.* Pergit id oſtendere in comparatione Alexandri hujus cum altero, qui colitur XIII Maii. Quærimus nos ex quibus monumentis *Pannonium* produxerit Uſuardus, ſed fruſtra. Certiſſimum tamen manet, nihil niſi Uſuardinum à nobis in laterculo poſitum, ut evidenter oſtendant tam excuſi quam Mss. codices noſtri, de quocumque demum Alexandro verba ejus accipienda cenſueris. *AUCTA-*

Digitized by Google

AUCTARIA.

De Joanne ex Adone. ANTVERP-MAX. Adonianus eſt: *Apud Egiptum, natale beati Joannis heremitæ, admiranda ſanctitatis viri, qui etiam prophetico ſpiritu plenus, Theodoſio imperatori Chriſtianiſſimo victorias de tyrannis prædixit.* Deeſt Alexander. Sequitur: *Apud Smyrnam, natale beati Traſæ* [Thraſeæ] *epiſcopi & martyris, cujus meminit quintus liber eccleſiaſticus.* *Thraſeæ.* In tabula Prætermiſſorum remittitur ad v Octobris, quia eo die recolitur in Martyrologio Romano, quod ſequimur.

Reſurrect. ROSWEYD. Incipit: *Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti.* De qua ſola meminit Wandelbertus hoc unico ſuo verſiculo:

Agni ſurgentis reſplendet ſexta triumpho.

De Joanne, ut textus. Sequitur: *In pago Haſbanio, ſancti Eucherii Turonenſis epiſcopi & confeſſoris.* *Eucherii Martiani. Ruperti.* Hic in variis codicibus recurrit ſub eadem illa formula *Turonenſis epiſcopi*, de qua ſuperius in Variantibus abunde diximus. De Alexandro, recte. Tum: *Martiani epiſcopi*; ſpectat ad vi Martii. *Rotberti epiſcopi & confeſſoris.* Intelligit *Rodbertum* ſive *Rupertum* Salisburgenſem. Vide Papebrochii commentarium & vitam ab eo illuſtratam.

CENTULEN. *Jeroſolymis, reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. In Ægypto, ſancti Joannis monachi, magnæ ſanctitatis & propheticæ ſpiritus viri. Apud Zmirnam, beati Traſea epiſcopi & martyris, cujus meminit quintus liber eccleſiaſticus.* Remiſſus eſt ſuperius ad diem natalem v Octobris.

Reſurrect. BRUXELLEN. *Jeroſolymis, reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti.* De Joanne ut textus. Sequitur de Thraſea, ut ſupra. Tum de Theodoro & ſociis Pentapolitanis, heri ab ipſo omiſſis. De Alexandro bene. *Item alibi, ſanctorum Paſtoris & Romuli.* *Paſtoris & Romuli.* Hic eſt martyrum Afrorum anteſignanus. De Paſtore vide Prætermiſſos.

HAGENOYEN. De Joanne brevem, ſed præter morem, ſatis exactam vitæ ſynopſim, hoc modo recenſuit: *Apud Ægyptum, beati Joannis eremitæ, qui, ut in Vitis Patrum legitur, Theodoſio imperatori de tyranno victoriam prædixit, & eumdem non longe poſt propria morte eſſe moriendum.* *Joannis elogium.* *Cujus monaſterium a quadragesima ætatis ſuæ anno uſque ad nonageſimum nullus intravit. Advenientibus autem viris, raro & certis temporibus per feneſtram ſe videndum ædificationis vel conſolationis gratia præbebat. Mulier vero nulla ad ejus conſpectum acceſſit. Cellam hoſpitalem pro advenientibus è longinquo habuit, ſed ipſe intrinſecus ſoli Deo vacabat. Quanto namque ſe magis ab humanis curis & colloquiis ſequeſtrabat, tanto vicinior illi Deus erat. Hic propter jugem conſuetudinem jam cibum capere niſi in veſpere non poterat, & hunc exiguum. Capilli ejus & barba rari erant & tenues, utpote quem nullus cibus ſufficiens nutriret. Obſervabat etiam idem, cum nonageſimum ipſe ageret vitam, ut nullum paratum ſumeret cibum. Obitus autem ejus talis erat, ut per triduum, nullum ad ſe introire permitteret, & poſitus in oratione ſpiritum reddidit. In cimiterio* [cœmeterio] *Pontiani Romæ, ſancti Cyrini*, de quo ad xxv hujus *In Pannonia, ſancti Alexandri martyris. In epiſcopatu Zalzburgenſi, ſancti Ruperti epiſcopi & confeſſoris.* *Cyrini. Ruperti.* Vide quæ de illuſtri hoc præſule inter hodierna Auctaria jam non ſemel diximus; ubi alii Salisburgenſi, alii Wormatienſi eccleſiæ adſcribunt.

VICTORIN. In fine: *Apud Smirnam, beati Traſea &c.* ut ſupra, in ANTVERP-MAJ. ubi notavimus hunc Sanctum pertinere ad v Octobris. *Thraſeæ.*

PLESCHIOREN. *In Africa, ſanctorum Romuli, Donati, Saturnini.* *Romuli & ſociorum.* Jam dixi *Romulum* turmæ Africanæ anteſignanum: *Donatus* ordine ſeptimus eſt, *Saturninus* ultimus: vide novem alios in Actis noſtris, ſuis nominibus expreſſos.

MARCHIANEN. Addit: *In pago Hiſpanio* [Haſbanio] *ſancti Eucherii Turonenſis epiſcopi.* *Eucherii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Joannis eremitæ, qui ut refert Auguſtinus, clarus ſpiritu prophetiæ.* Ad marginem *Reſurrectio Domini.*

VATICAN. num. 5949. Adjicit: *In Africa, ſanctorum Romuli, Donati, Saturnini.*

ALTEMPS. *Sancti Euſtachii abbatis.* *Euſtachii.* Videtur eſſe *Euſtaſius Luxovienſis*, de quo in Actis xxix Martii. Videat lector quæ ibi de præfato Euſtaſio in Obſervatione noſtra dicturi ſumus. *In pago Haſbanio, ſancti Eucherii Turonenſis epiſcopi.* *Eucherii.* *In Africa, Romuli, Acutii, Moroli, Saccreſſa, Matutina, Donati, Saturnini.* *Romuli &c.* Hæc in Actis paulo diſtinctius. *Romæ, ſancti Calixti Papæ.* *Calixti.* Colitur xiv Octobris. *Apud Smyrnam, beati Traſea epiſcopi & martyris.* *Thraſeæ.*

FLORENTIN. *Item ſancti Martini epiſcopi & martyris.* *Martini.* An non *Martianum* indicat, de quo in Actis vi Martii?

EDITIO LUBECO-COL. Poſt textum ſubdit: *Apud Smyrnam, beati Thraſeæ epiſcopi & martyris, cujus meminit quintus liber eccleſiaſticus.* *Thraſeæ.* *Caſtro Conſtando, ſanctæ Honorinæ virginis.* *Honorinæ.* In Actis eſt xxviii Februarii. *Eodem die, ſancti Ruperti epiſcopi in Wormacia & confeſſoris.* *Ruperti.* Idem eſt, qui *Salisburgenſis* ſupra dicitur, de quo vide eruditum Papebrochii commentarium in Actis hoc die.

GREVEN. *Reſurrectio Domini.* *Reſurrect.* *Apud Smyrnam Traſea epiſcopi & martyris, cujus meminit quintus liber eccleſiaſticæ Hiſtoriæ.* *Thraſeæ.* *Item Agnis, Miſſiæ, Romuli.* *Agnis &c. Romuli &c.* Nomina ſunt à Greveno, uti paſſim ſolet, male tranſpoſita & efformata. *Ananiæ presbyteri, & Petri ac aliorum ſeptem militum ſub Diocletiano ſubmerſorum.* *Ananiæ & Petri.* Acta paſſionis ipſorum data ſunt xxv Februarii. *In Africa, ſanctorum Romuli, Maroli & Succeſſi.* Multa confuſa de quibus vide in Actis. *Derthonæ, ſancti Martiani epiſcopi & martyris.* *Martiani.* *Eucherii epiſcopi & confeſſoris.* *Eucherii.* In priori editione MDXV addebatur *Turonenſis*. *Ruperti epiſcopi civitatis Vangionum, quæ nunc Wormacia dicitur, & confeſſoris.* *Ruperti.* *Euſtachii abbatis & confeſſoris.* *Euſtachii.* *Caſtro Conſtando, ſanctæ Honorinæ virginis.* *Honorinæ.* De his vide dicta ſuperius. *Item Neminiæ virginis & Cyriaci diaconi*; *Neminiæ & Cyriaci.* inter Prætermiſſos. *Item Joannis monachi miræ obedientiæ viri. Qui juſſu abbatis ſui lignum aridum anno integro ſine intermiſſione irrigavit, non dijudicans ſenioris præceptum.* *De Joanne.* De quo in textu.

MOLAN. *Hieroſolymæ, reſurrectio Domini noſtri Ieſu Chriſti.* *Reſurrect.* De Marciano, ut Grevenus. De Thraſea, ut editio LUBECO-COL. De Ruperto ut Grevenus, ſed litteris minoribus. In editionibus aliis, de reſurrectione & Marciano nihil immutatum. *Wormaciæ, ſancti Ruperti, epiſcopi & confeſſoris.* *Ruperti.* *Qui temporibus Childeberti, in Bavaria, Auſtria, Styria, & toto Norico, doctrinam Chriſti propagavit.* Tum typis minutis; *Conſtantinopoli, ſancti Iſaacii, viri Dei.* *Iſaacii.* Vide Prætermiſſos. *Perſide, novem martyrum.* *Perſarum Mart. IX.* Eorum nomina in Actis exprimuntur.

V *Kal.* *Die* 28.

Priſci & ſociorum. IN Cæſarea Paleſtinæ, ſanctorum martirum Priſci, Malchi, Alexandri, qui perſecutione Valeriani, divino fidei calore ſuccenſi, ultro judicem adeuntes, de ſævitia in piorum ſanguinem objurgant, quos ille continuò pro Chriſti nomine beſtiis tradidit devorandos. *Gunthram.* Apud urbem Cabilonenſium, depoſitio ſancti Guntramni regis, qui ita ſe ſpiritalibus actionibus mancipavit, ut relictis ſeculi pompis theſauros ſuos eccleſiis & pauperibus erogaret. *Caſtoris & Dorothei.* Tharſo Ciliciæ, Caſtoris & Dorothei.

Textus ſumitur ex *Praten. Herinien Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Leyden-Belg. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Greven. & Molan. omittunt copulam inter Malchi *&* Alexandri. Præcipua hic difficultas utrum Uſuardus, Adonis lectionem ſecutus ſit, in hiſce verbis, *cur tantum, in ſanguinem piorum deſæviret*, ut habent Antverp. Lovan. Max-Lubec. Greven. & Molan. Prætuli ego antiquiorum codicum auctoritatem, nempe Praten. Herinien. Tornacen. & Munerati, ex quibus textum compoſui, licet Herinien. aliquantulum differat, legens, *piorum ſanguinem fundentium*, & Tornacen. ſcriptorio ſphalmate, *impiorum ſanguine*. Sic, inquam, Uſuardum poſuiſſe plane exiſtimo. Antverp. & Max-Lubec. cum multis recentioribus, habent *Cabilanenſem*, prævalent alii, hic Adoni conformes, in *Cabilonenſium*. In Lovan. eſt *Cabulonenſem*, in Herinien. *Calonem*. Reliqui in textu *Guntramni*, tametſi antiquus ſcribendi modus poſtulet *Gunthramni*. Interim Herinien. Tornacen. Antverp. Greven. & Molan. legunt *Guntranni*, Max-Lubec. pejus *Guntramni*. Rurſus, in textu eſt *ſpiritalibus* cum Pratenſi, Max-Lubec, Munerat. & Greven. quamvis non parum dubitem, an præhabenda non ſit aliorum cum Adone lectio. Utrum prætuleris ſus deque habebo. Tornacen. pro *actianibus*, habet, *actibus*. Herinien. repetit particulam *&*, hoc modo, *& eccleſiis & pauperibus*. *Tharſa* ſcribunt omnes, exceptis Herinien. Antverp-max. &c. & Munerato, ubi *Tarſa* & melius legitur; turbam ſequi cogimur: Max-Lubec. peſſime *Therſo*. Inter recentiores ſunt qui ſcribant *Siciliæ*. Cetera, ut *Ceſarea*, *ſævicia*, *martirum*, *Dorotei* & ſimilia negligenda ſunt. Non omiſerim tamen dicere, in textu relictum *Paleſtinæ*, quia univerſim codices omnes ita efformant, excepto ſolo Molano.

OBSERVATIO. Hac etiam die Romano parvo ex Rufini lib. 7 cap. 11, debentur, qui primam in laterculo claſſem conſtituunt martyres Palæſtini, *perſecutiane* *Priſci & ſociorum.* *Valeriani beſtiis traditi*. Quam rem paulo diffuſius Rufini ferme verbis expoſuit Ado, & qui hunc ſecutus eſt, Notkerus: Noſter ſtylo breviori, ſed qui eamdem ſententiam, & eadem ferme verba, nonnullis præteritis, referat. De his jam ſupra egimus in Variantium lectionum examine. Nec plura in Actis reperit Henſchenius. Inter ſincera autem & ſelecta pag. 252, ſola Euſebii verba deſcripſit Ruinartius, quæ Gallice reddita ſunt à Tillemontio tomo 4 pag. 17. Wandelbertus diſticho ſuo primas noſtras duas annuntiationes ſic metricè exprimit:

Quintâ priſcus, Alexander, Malchuſque coluntur.
Hanc quoque Guntramnus migrans rex optimus ornat.

Porro rex ſanctus *Gunthramnus* ab Adone primum conſignatus eſt, iis verbis, quæ *Gunthram.* minus ſcrupuloſe à Noſtro quam à Notkero tranſcribuntur, diſcrimine tamen perexiguo. Scio equidem in aliquo Hieronymiano apographo, inventum: *Canillonna, depoſitio Guntheranni regis*, at vero id plane adjectitium eſſe, recte cenſuit Florentinius. De optimo rege nihil dicendum reliquit Henſchenii commentarius prævius, & vita per Gregorium Turonenſem ſcripta, ab eo illuſtrata, cum appendice Fredegarii. Rectene *Caſtoris & Dorothei.* *Caſtor* & *Dorotheus* Tarſi conjungantur, ſtatuere non uſque adeo promptum, uti nec ex quo apographo Hieronymiano, & quidem ſeorſim, accepti ſint. Id ſi diſcutere tua intereſt, conſule Actorum commentarium. At cur *Sixtus*, vel *Xiſtus* ſive *Xyſtus*, iſtius *De Sixto Adonis.* nominis Papa III, ab Uſuardo prætermiſſus, quem tam clare in Adone expreſſum reperit? Œdipo opus eſt. Ceterum Uſuardini textus veram ſimplicitatem conſtare exiſtimo.

IV *Kal.*

ed by Google

AUCTARIA.

BELIN. In re purus eſt, ſed excluſus ob tranſpoſitionem, & quia pro *Dorothei* legit *Theodori*.

PULSANEN. Cetera ferme purus, plane deficit in annuntiatione ultima.

ULTRAJECT. LEYD. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *Romæ, natale beati Sixti III, Papæ, qui ſedit annis octo. Hic incriminatus a quodam, nomine Baſſo, expurgavit ſe cum quinquaginta ſex epiſcopis; criminatorem vero ſuum, poſtea mortuum, propriis manibus cum linteaminibus & aromatibus ſepelivit. Hic conſtituit, ut nullus epiſcopus in parochia alterius ordinare præſumat.* Reliqua pura ſunt. *Sixti 3 PP.*

CENTULEN. *Apud Cæſaream Paleſtinæ, ſanctorum martyrum Priſci, Malchi & Alexandri. Tarſo Ciliciæ, Caſtoris & Dorothei. Cabillone, ſancti Gunthramni regis, qui relicta funditus mundi pompa, Domini ſervitio ſe ex integro mancipavit.*

ANTVERP-MAJ. in 1 claſſe, ut CENTULEN. *Apud urbem Cavillonenſem, Domnus Guntrandi ....* recte; omiſſo in fine Caſtore & Dorotheo.

BRUXELLEN. *Apud Cæſaream Paleſtinæ, natale ſanctorum martyrum Priſci, Malchi & Alexandri. Qui ſub perſecutione latebant, cum Sanctos Dei martyrizari conſpicerent, divino fidei calore ſuccenſi, ultro judicem adeuntes, cur tantum in ſanguine piorum ſæviret, objurgarunt. Quos ille continuo pro Chriſti nomine, beſtiis traditis devorandos; & ſic ipſi martyrium compleverunt. Romæ, beati Sixti tertii, Papæ & martyris. Qui conſtituit, ut nullus epiſcopus in parochia alterius ordinare præſumat. Tarſo* &c. ut in textu. *Apud urbem Cabilonenſium, depoſitio ſancti Guntranni regis Francorum religioſi. Qui ita ſe ſpiritualibus actionibus mancipavit, ut relictis ſeculi pompis, theſauros ſuos eccleſiis & pauperibus erogaret. Quique dum aliquando venatu feſſus, juxta rivum aquæ dormiret, vidit armiger ejus parvum animal de ore ejus exire & properare ad rivum. Cui ille ad itum & reditum gladium impoſuit. Expergefactus autem rex dixit, ſe per ſomnum pontem ferreum tranſiſſe & in monte inveniſſe theſauros. Quos ipſe armigeri ſui ductu repetiens, eccleſiis dedit.* *De Priſco & ſociis.* *De Gunthramno.*

HAGENOYEN. In prima annuntiatione ſatis purus, ſecundo loco de Sixto, fere ut ULTRAJ. &c. De Gunthramno, recte. Pro *Dorotheo*, ſcribit *Thorotheo*. In fine: *In Colonia Agrippina, ſancti Eugiſli epiſcopi & confeſſoris.* Vide infra. *Evergiſli.*

MARCHIAN. In fine: *Civitate Nicomediæ, paſſio ſanctorum Paſtoris & Victorini.* Vide XXIX. *Paſtoris & Victorini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Sola nomina textus refert, Gunthramnum primo loco, Cæſarienſes ultimo.

VATICAN. ſignatus num. 5949. Adjicit: *Romæ, ſancti Xiſti Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis octo.* De Caſtore & Dorotheo, nihil. *Sixti.*

In ALTEMPS. ad Caſtoris & Dorothei, ſubnectitur *Ad mille.* Vide in Actis commentarium.

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Sixti Papæ.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Coloniam Aggrippinam, tranſlatio ſancti Evergiſli, archiepiſcopi & martyris, de civitate Tongerenſi, per Dominum Brunonem Colonienſis civitatis archiepiſcopum, ad eccleſiam ſanctæ Ceciliæ virginis. Romæ, natale ſancti Sixti ....* ut ULTRAJECT. niſi quod in fine addatur poſt *præſumat, & ut nullus Clericus, [in] parochia alterius epiſcopi, ordinationes accipiat.* Rurſus de Cæſarienſibus in fine additur, poſt *devorandos. Quorum animæ ab angelis ſunt receptæ, ut in eccleſiaſtica ſcribitur Hiſtoria. Apud urbem Cabilonenſem, depoſitio ſancti Guntrammi, [Gunthramni] regis Francorum, viri religioſi qui ....* Reliqua pure. *De Evergiſlo.*

GREVEN. *Item, ſanctorum Audacti, Caſtoris.* Ea connexio in Actis explicata eſt. *Romæ, beati Sixti ....* ut ULTRAJECT., ſed poſt *præſumat*, ſic habetur: *Nec clericus in parochia aliena, ordinationes accipere.* Melius editio prima, *alterius ordinationes accipiat. Felicis, epiſcopi Treverenſis & confeſſoris.* De eo actum XXVI Martii. *Rogatæ virginis.* An *Rogatı?* Vide Prætermiſſos. De beato Evergiſlo, fere ut proxime dictum. *Adaucti. Caſtoris.* *Felicis.*

MOLAN. *Romæ, Sixti Papæ, qui ſedit Romæ annis octo. Et in caſtro Monte, depoſitio ſanctæ Vualdetrudis.* Remittenda ad IX Aprilis. Et quidem in editionibus aliis omittitur, ubi ita habetur: *Apud Naxum, ſive Neſum, Ciliciæ* [Siciliæ] *oppidum, ſancti Cononis, Baſiliani monachi, abſtinentia & ſanctitate clari, tempeſtate Rogerii ſecundi, anno milleſimo ducenteſimo trigeſimo ſexto. Die vigeſima octava, ſancti Stephani thaumaturgi, & ſancti Hilarionis junioris.* De hoc in Actis hac die, de illo XXV hujus. *Romæ, Sixti Papæ, qui ſedit annos octo. Coloniæ, ex Tungris tranſportatio corporis ſancti Evergiſli epiſcopi.* *Sixti.* *Waldetrudis* *Cononis.* *Stephani.* *Hilarionis.* *Tranſportat. Evergiſli.*

IV *Kal.* *Die* 29.

APud Africam, natalis ſanctorum confeſſorum Armogaſti, Archinimi & Satyri, qui tempore Wandalicæ perſecutionis, ſub Geiſerico rege, pro confeſſione veritatis multa & gravia perpeſſi ſupplicia atque obprobria, curſum glorioſi certaminis impleverunt. Ipſo die, depoſitio Euſtaſii abbatis monaſterii Luxovienſis, qui pater ferme ſexcentorum extitit monachorum & vitæ ſanctitate conſpicuus, etiam miraculis claruit. *Armogaſtis & ſociorum.* *Euſtaſii.*

Ex *Herinien. Ternacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Armogaſti* pro *Armogaſtis* legunt codices Uſuardini omnes. In *Archinimi* non ita conveniunt, nam Pulſanen. Munerat. & Molan. habent *Archimini* Greven. *Archimimi.* In Greven. & Molan. eſt *Saturi*, fortaſſe bene: in Tornacen.

nacen. & Munerato *Satiri*. Sequor alios, Romano parvo & Adoni conformes. De *Wandalicæ* & *Guandalicæ*, vide quæ fuſius explicabimus ad XXIII Maii. In *Geiſerico* concordes ſunt codices paſſim omnes. Sunt qui malint *Genſerico* vel *Genſericho*, ut Molanus; non *Gaiſerico* ut Munerat.; multo minus *Honerico* ut errat Pulſanen. *Obpropria* medii ævi orthographiam redolet, quam exhibent Heriniensis, Tornacen. Antverpien. Max-Lubecana & Grevens. licet alibi varient. Putavi eam in textu non incongrue ſervari poſſe. *Compleverunt* pro *impleverunt*, habet ſolus Pulſanenſis; qui & *Heuſtaſii* pro *Euſtaſii*. Quæritur an Uſuardus nomen *Sancti* præpoſuerit? Id non habet Ado; non habent Herinien. & Muneratus. Neque ego adjungendum credidi. Male omiſit Munerat. particulam *ferme*; pejus Antverp. & Max-Lubecana, pro *ſexcentorum*, legunt *ducentorum*: imo poſtremus codex, vitio, opinor typographi, caret vocibus *exſtitit monachorum*. Iſque, mendo conſimili, pro *Confeſſorum* in principio habet *converſorum*. Phraſim ſibi aliam efformavit Pulſanen. ſic legens: *Qui pater ferme ſexcentorum monachorum exiſtens, vita & ſanctitate conſpicuus* &c. Variatiunculas alias in ſcribendi modo, conſulto negligimus.

De Pratenſi. cod. Pratenſem codicem prætenſe autographum, ratione non una hac die depravatum maniſeſtiſſime oſtendunt additi martyres Nicomedienſes *Paſtor & Victorinus*, a majori cohorte perperam avulſi, nec in ullis aliis codicibus poſiti, præterquam in Belin. Roſweyd. Aquicinct. & Florentin. qui certe mediocris notæ ſeriem non tranſcendunt. Expuncta præterea eſt & plane eraſa tota *Euſtaſii Luxovienſis* annuntiatio, ut in apographo noſtro obſervavit Sirmondus, & recentius per litteras, ſuperius non ſemel citatas, mihi indicavit Clar. Caſtellanus. Nos textum vere Uſuardinum, ſed præter eum nihil genuinum hodie agnoſcimus. De Euſtaſio, ad II Aprilis in præfato Pratenſi codice tranſlato, dicetur ibi.

Armogaſtis & ſociorum. OBSERVATIO. Nobiliſſima trium Africanorum *Confeſſorum* (ita ſingulari titulo decorantur) claſſis, à Romano parvo rurſus procedit, tacentibus Hieronymianis, Beda & ejus ſequacibus. Breve ſed magnificum elogium iis tribuit Ado, ſequente Notkero. Ejus medullam Noſter reſecuit, cetera ad verbum ſervavit. Jam ſupra diximus *Euſtaſii.* quem nomina efformandi modum, ex codicibus Uſuardinis præferamus; quis porro reipſa præferendus ſit, in Henſchenii commentario latius exponitur, ubi circa ſecundum nomen nonnullæ difficultates explanantur. Habes illic totam martyrii hiſtoriam ex Victore Vitenſi ejuſque accuratiori Petri Franciſci Chiffletii editione deſumptam. De *Euſtaſio* abbate Luxovienſi nemo ante Adonem locutus eſt. Ipſiſſimis ejus verbis, non tamen præciſe omnibus, utitur Uſuardus, & fere etiam Notkerus. Primas ſolum voces Noſter tranſpoſuit, alter & caput & caudam mutavit. Vide & hîc Henſchenii commentarium cum duplici vita ab eo diligentiſſime illuſtrata. Euſtaſii laudes nitide exequitur Wandelbertus:

Euſtathius quarta virtutis laude coruſcat,
Abba Columbano nituit qui rite magiſtro.

AUCTARIA.

DE PRATENSI & ROSWEYD. jam ſatis dictum eſt; de Belino & aliis infra.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Parum admodum à puritate recedunt, addentes Euſtaſio titulum ab Adone expreſſum, *diſcipuli ſancti Columbani*, & pro *ſexcentorum*, ſcribentes *ducentorum*.

CENTULEN. *Apud Africam, ſanctorum Armogaſti, Archimimi & Satiri. Ipſo die, depoſitio beati Euſtaſii abbatis, diſcipuli ſancti Columbani.*

ANTVERP-MAJ. De Euſtaſio fere textum refert. Martyres Africanos ſolo nomine appellat.

Victoris & ſociorum. BRUXELLEN. *Nicomediæ, ſanctorum martyrum Victoris, Victorini, Paſtoris, Saturnini, Juliani & aliorum quatuor. Apud Africam, ſanctorum martyrum Armogaſti, Archimimi & Satiri.* *De Africanis* *Qui tempore Wandalicæ perſecutionis, ſub Geyſerico rege, pro confeſſione veritatis multa & gravia perpeſſi ſupplicia, curſum glorioſi certaminis compleverunt. Ipſo die, depoſitio ſancti Euſtaſii, abbatis monaſterii Luxovienſis, diſcipuli ſancti Columbani, viri Dei. Qui pater ferme ſexcentorum extitit monachorum, & vita ſanctitate conſpicuus, etiam miraculis claruit. Roma, ordinatio beati Gregorii Papæ.* *De Euſtaſio.* De quacumque S. Gregorii memoria hîc agatur, redi ad XII Martii. *Ordinat. Gregorii.*

HAGENOYEN. A textus puritate non multum differt, nævos ejus prætermittimus.

AQUICINCT. Poſt *impleverant*, textui inſerit: *civitate Nicomedia, paſſio ſanctorum Paſtoris & Victorini.* *Paſtoris & Victori.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Paſtoris & Victoris. Euſtachii abbatis, Achacii epiſcopi & confeſſoris.* Ad marginem corrigitur *Victorini*, *Euſtaſii*: adduntur que hæc verba: *Uſuardus ſcribit Achacium martyrem.* Non hac ſaltem die, an ſequenti? ibi videbitur. Colitur proprie XXXI Martii, ut videre eſt in Prætermiſſis. *Paſtoris & Victoris.* *Achacii.*

PLESCHIONEN. & VATICAN. ſignatus num. 5949. *Nicomedia, ſanctorum Paſtoris, Victorini, Juliani.* Numerus pro arbitrio mutari videtur. *Paſtoris & ſociorum.*

UGHELLIAN. Pro *ſexcentorum*, habet *ducentorum*. In quo convenit cum duobus ſolitis ſociis ANTVERP. & MAX-LUBEC.

AL-

Theodori, & ſociorum. Altemps. *In Antiochia, Theodori presbyteri, Juliana & Acacia.*

Florentin. *Nicomedia, paſſio ſanctorum Paſtoris & Victorini.*

Editio Lubeco-Col. *Apud Africam, ſanctorum Arnugaſti, Archinimi, Satyri confeſſorum. Qui cum eſſent lucidiſſima membra Eccleſiæ Chriſti....* Adonis hæc poſtrema verba ſunt, cetera pure. De Euſtaſio, ſcribit, *ducentorum.* Tum: *Nicomediæ, ſanctorum Victorini, Paſtoris, Saturnini, Juliani & aliorum quatuor.* *Victorini & ſociorum. Or erem.* *Eodem die, beati Or, eremitæ nonaginta annorum, qui ita abſtinentia deditus, quod nullum terrenum, ſicut diſco legitur, triennio integro ſumpſit cibum. Qui plantaria arborum conferens, ne otio torperet, ſilvam fratribus nutriebat.* Vide indicem Prætermiſſorum, ubi ejus Acta, ad alios dies excutienda remittuntur. *Item ſancta Sophiæ virginis & martyris. Etiam ſancti Macovallæ abbatis.* *Sophiæ Macovallæ.* De utroque agitur inter Prætermiſſos.

Belin. Pro *Luxovienſis*, ſcribit *Lugdunenſis*: pro *ſexcentorum*, *ducentorum.* Additque in fine: *Civitate Nicomediæ, paſſio ſanctorum Paſtoris & Victorini.* Ita prima editio. In altera accedunt: *Saturnini, Julianæ, & aliorum quatuor.* Videantur Acta, ubi dubius numerus determinatur.

Greven. *Nicomediæ, ſanctorum Victorini, Paſtoris, Saturni, Juliani & aliorum quatuor.* *Victorini & ſociorum.* *Natale beati Achacii martyris, cujus paſſio habetur.* *Achacii.* De eo ſupra. *Stephani Papæ IX.* Vide Prætermiſſos. *Stephani 9.* *Item Gregorii epiſcopi:* An Nazianzeni? *Gregorii.* *Macovallæ abbatis. Eodem die, beati Or, eremitæ, qui tanta abſtinentia fuit, ut intra integrum triennium, nullum terrenum ſumpſiſſe cibum legatur. Ne autem otio torperet, plantaria arborum conferens, ſilvam fratribus nutriebat.* *Macovallæ. Or erem.* *Romæ, ſanctæ Sophiæ virginis & martyris.* *Sophiæ.* De his dictum eſt. *Item Dola, Julianæ virginis.* *Julianæ.* An forte *Nicomedienſis?* Sed loca ſatis diſparata ſunt.

Molan. *Nicomediæ....* ut altera Belini editio. *Et paſſio ſancti Acharii.* *Acharii.* Tum alio charactere, *cujus paſſio habetur. Eodem die, ſanctorum Jonæ & Barachiſii martyrum, ſub Saporio Perſarum rege.* *Jonæ & Barachiſii.* *Quorum hiſtoriam conſcripſit Eſaias Adami filius, eques regis Saporis & auditor atque ſpectator eorum quæ fiebant. Eodem die, ſancti Bertholdi confeſſoris, Ordinis Carmeli.* *Bertholdi.* In editionibus aliis, de Nicomedienſibus & Bertholdo ut ſupra. Sequitur: *Die vigeſima nona, ſancti patris Marci epiſcopi Arethuſii. Et Cyrilli diaconi & aliorum qui ſub Juliano tyranno certaverunt.* *Marci & Cyrilli.* De Jona & Barachiſio, paulo brevius, & aliis litteris.

III. *Kal.* . *Die* 30.

ROmæ via Appia, paſſio beati Quirini tribuni & martyris, qui ſub Aureliano imperatore, poſt linguæ abſciſionem & equulei ſuſpenſionem, manuumque ac pedum detruncationem, agonem martyrii gladio conſummavit. Theſſalonicæ, natalis ſanctorum Domnini, & Victoris. Apud caſtrum Silvanectenſium, depoſitio ſancti Reguli epiſcopi & confeſſoris. *Quirini. Domnini & Victoris. Reguli.*

Puri ſunt *Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Martyris & Tribuni* legunt Greven. & Molan.: pejus Muneratus pro *& martyris*, poſuit *martyrum.* *Abſciſionem* habent paſſim omnes. Quod alibi, hìc pariformiter ſervandum fuit. De *eculeo* alibi etiam diximus. In Pulſanenſi deeſt *gladio*, & pro *Domnini* legitur *Domnis*, quod Munerat. ſic efformat, *Doni : mini.*

OBSERVATIO. Romani parvi auctor beatum martyrem *Quirinum* hodie prædicat his verbis: *Romæ, Quirini, tribuni & martyris, patris ſanctæ Balbinæ.* Ado prolixius elogium ex Actis S. Alexandri Papæ concinnavit, quod apud Notkerum eſt hac die, & in vulgato Beda ad XXX Aprilis refertur. *Quirini.* Lego in Actis pag. 8II num. 4. hæc verba: *At XXX Aprilis in Beda excuſo, deſumpto elogio ex Adone, quod ſeculo XI aut XII factum eſt, poſtquam corpus ſancti Quirini, Noveſium, ut infra dicetur, fuiſſet tranſlatum.* Hæc ita velim intelligas, ut non elogium Adonianum tunc factum ſuſpicemur, quod eſſet abſonum: ſed eo circiter tempore accidiſſe, ut feſtum tranſlatum ſit in eum diem, quem Beda vulgatus notavit. Quod ad rem noſtram propius ſpectat; Uſuardus ſummatim ex Adone decerpſit, quæ ad martyris laudem putavit ſufficere ſervata temporis deſignatione, quæ ab Henſchenio hìc corrigitur: de qua ad III Maii denuo recurret ſermo, ubi loco proprio dici poterit, quid de ſancti Alexandri Actis ſentiendum exiſtimemus. Ceterum in prima hac laterculi noſtri parte, ſumma eſt codicum omnino omnium conſenſio. Non ita in ſequenti claſſe martyrum Theſſalonicenſium, ubi Pratenſis denuo corruptus eſt, vel ſi mavis, ab aliquo, qui nimium ſapere voluit, ita correctus, ut Uſuardinus ſenſus plane diſparuerit. *Domnini. & Victoris.* Fateor equidem me prorſus non capere, qua ratione Uſuardus *Domninum* ex Theſſalonicenſium numero unum, cum *Victore*, qui in Hieronym. apographis diſerte *alibi* ponitur, conjunxerit, quod tamen ab eo factitatum, codices noſtri manifeſte evincunt. Atque hoc eſt quod dicebam ab aliquo ſciolo obſervatum, in Pratenſi codice, ſubinde perperam reſtitutum eſſe; eraſo nempe *Victoris* nomine,

 adſcri-

Digitized by Google

adſcriptiſque *Filopoli* & *Achaici*, qui vere *Domnini* vel *Domnini* ſocii fuere. At vero conjunctionem illam *Domnini & Victoris* Uſuardinam eſſe, eamque antiquiſſimam, probat etiam verſiculus Wandelberti pro hac die: *Tertia Domnino, comite & Victore refulget.* Mutationem jam dictam agnovit Caſtellanus in litteris ſæpe alibi recitatis. Jam expunctio
Reguli. alia novum in Pratenſi codice vitium oſtendit. Quippe craſa eſt tota *Reguli* annuntiatio, quæ in codicibus etiam omnibus, ſaltem alicujus notæ, Roſweydino dumtaxat & Marchianenſi exceptis, clariſſime exprimitur; ſic ut de vera Uſuardi lectione controverti minime poſſit. Notavit in apographo noſtro Pratenſi Sirmondus, expunctam rurſus eſſe lineam, ſed diſtinctius aſſerit Caſtellanus eraſa eſſe omnia, quæ ad Regulum Silvanectenſem ſpectabant. Eſt ergo *Regulus* ab Uſuardo primum adjunctus, utpote qui in antiquioribus aut ei ſynchronis non inveniatur. Hæc ad probandam germanam laterculi noſtri ſimplicitatem dicta ſint ſatis. De Regulo iterum recurret ſermo XXIII Aprilis, ad quam diem in Pratenſi tranſlatus legitur, ſed, Caſtellano teſte, manu non valde antiqua adſcriptus; unde etiam evincitur additionem *Filopoli* & *Achaici*, diu poſt Uſuardi tempora factam fuiſſe. Multa de Regulo valde dubia & implexa diſſolvere conatur Henſchenius, genuinas vitas proferens, quæ à Tillemontio & recentioribus aliis plane rejiciuntur. Diſtinguit hic Arelatenſem Regulum à Silvanectenſi, aliaque ſatis critice exagitat tomo 4 variis locis V *Regulus* & *Ricule*, de quibus alibi.

AUCTARIA.

PRATEN. Exceſſum ejus & defectum jam ſatis indicavimus. Cum eo iterum nonnihil convenit codex Roſweyдii, ut ſæpius in decurſu oſtendemus.

Paſtoris. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui ſuperaddunt: *Aurelianis, Paſtoris epiſcopi palatini.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. De Regulo ſcribunt, *ejuſdem loci epiſcopi.* Quam hoc ſit veriſimile, vide in Actis. Deinde adjungunt: *Aurelianis, ſancti Paſtoris epiſcopi palatini, vel palentini.* Utrum seligas perinde eſt, etiam *Valentini*, ſi ita volueris. Error eſt recentioribus Uſuardi codicibus communis, quique etiam in Hieronymianis apographis aliiſque reperitur. Error inquam; nam Aurelianis nec Paſtor quiſquam, nec Palatinus nec Palentinus epiſcopus. Vide de hac re accuratum in Actis commentarium, pag. 819.

ANTVERP. MAJ. In prima mutilus, ſic ſcribit: *Romæ, ſancti Quirini tribuni, martyrum* [pro *martyris*] *ſub Trajano.* Secundus deeſt. De Regulo, in fine addit, *primi civitatis ipſius.*

Textus contract. CENTULEN. *Romæ, ſancti Quirini martyris, ſub Trajano imperatore. Theſſalonica, ſanctorum Dei & Victoris. In Francia, civitate Silvanectis, ſancti Reguli epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Quirini elogium, Uſuardino longius, ferme ex Adone accepit. De Theſſalonicenſibus ſatis pure. Sequitur: *Aurelianis civi-*
Paſtoris. *tate, ſancti Paſtoris archipræſulis palatini. Apud caſtrum Silvanectenſium, depoſitio ſancti Reguli*
Quintini. Eulaliæ. *epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Quintini. Item, ſanctæ Eulaliæ virginis.* Crediderim nomina hæc ex Martyribus Hieronymianis lævigata. *Quintinus* colitur XXXI Octobris. De Eulalia egimus XII Februarii: alia Emeritenſis colitur X Decembris.

HAGENOYEN. In elogio Quirini nihil magnopere habet, quod non melius in Adone legatur. De Theſſalonicenſibus purus eſt. Sequitur:
Secundi cum elogio. *In civitate Aſtenſi, paſſio ſancti Secundi, qui fuit miles ſtrenuus, athleta Dei egregius, & martyr glorioſus. Hic a beato Calocero fidem Chriſti edoctus eſt, & teſtimonio angelico multipliciter eſt commendatus, & angelico miniſterio per Fauſtinum & Jovitam de nube prabente aquam baptizatus eſt, qui cum ſepeliſſet beatum Marcianum, tentus eſt à Sapricio præſide, & veſtibus nudatus & equuleo tortus, & a Domino ſanatus, & demum incarceratus, & ab angelo ſolutus; apparente ſibi Domino confortatus, & ad Calocerum eſt ab angelo deductus. Demum præſes picem & reſinam ſuper capita eorum & corpora fundi juſſit bullientem & [ex] eodem fecit eos bibere. Et tunc Secundus eſt decollatus, & ab angelis venerabiliter ſepultus. Calocerus vero apud Albinganum mittitur & ibi punitur.* Vide Acta.

AQUICINCT. Pratenſi ſimilis eſt in Domnino, Philopolo & Achaico. In fine autem addit: *Aurelianis, ſancti Paſtoris epiſcopi palatini.* *Paſtoris.*

PLESCHIONEN. & VATICAN. num. 5949: *Theſſalonicæ, ſanctorum Domnini & Victoris, Mar-* *Domnini. & ſociorum.* *cellini & ſancti Reguli.* Inepta eſt horum omnium conjunctio, ut in Actis videre eſt.

MARCHIANEN. In fine: *Sanctorum Domnini, Philopoli & Achaici.*

DAVERDNEN. UGHELLIAN. & BURDEGALEN: *Aurelianis, Paſtoris epiſcopi palatini.* *Paſtoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Romæ, Quirini tribuni & martyris, Secundi militis & marty-* *Secundi.* *ris, Veroni confeſſoris. Reguli epiſcopi & confeſſoris.* *Veroni.*

ALTEMPS. Poſt *Domnini*, addit: *Philopii & Achaici & Victoris. Aurelianis, Paſtoris epiſcopi* *Paſtoris.* *palatini. Eodem die, paſſio ſanctorum Aceſcamæ* *Aceſcamæ.* *& Eulaliæ.* Nomina ſunt male, ni fallor, efformata. *Eulaliæ.* *Apud Orientales Anglos, tranſlatio ſancti* *Tranſlat.* *Edmundi regis & martyris, in baſilica ſanctæ* *Edmundi.* *Mariæ virginis.* Remittitur ad diem natalem XX Novembris.

STROZZ. *Aurelianis, ſancti Paſtoris palatini.* *Paſtoris.* Medicæus interjicit, *epiſcopi.*

EDITIO LUBECO-COL. De Quirino pleraque habet ex Adone; quæ vero de lingua accipitri exhibita, de ſex paribus boum &c. ſuperaddit, in Actis diſcuſſa invenies. *Theſſalonica, natale ſanctorum Domnini & Victoris martyris.* *Domnin. &c.* *Apud Caſtrum Silvanectenſium, depoſitio ſancti Reguli ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris. Aurelia-* *Paſtoris.* *nis, ſancti Paſtoris epiſcopi & confeſſoris palatini.* *Acharii.* *Eodem die, beati Acharii epiſcopi & confeſſoris.* *Secundoli.*

BELIN. Penultimo loco: *Apud civitatem Aſtenſem, ſancti Secunduli martyris*: in utraque editione pro *Secundi.* In fine autem 1 editio habet: *Aurelianis, Paſtoris epiſcopi.* Editio altera: *Aurelianis civitate, depoſitio beati Paſtoris epiſcopi.*

GES-

Secundi. GREVEN. *Civitate Aſtenſi, beati Secundi militis & martyris, tempore Adriani imperatoris. Qui poſt picem cum roſina liquatam ſuper caput atque os ejus fuſam, capitis obtruncatione martyrium complens ab angelis eſt ſepultus.* *Paſtoris &c.* *Paſtoris, Victorini & aliorum quatuor depoſitio. In Alexandria, Paſtoris epiſcopi & aliorum viginti quatuor ignibus combuſtorum.* De his duabus claſſibus vide Prætermiſſos. *Item Filipoli, Eulaliæ virginis & aliorum ſexcentorum & unius.* Vide Acta in cohorte Martyrum, cujus dux eſt *Victor. Aureliani, Paſtoris epiſcopi Palatini & confeſſoris. Acharii epiſcopi & confeſſoris. Mamertini abbatis monaſterii ſancti Germani Antiſiodorenſis, confeſſoris.* *Acharii. Mamertini. Veroni.* Ad xx Aprilis. *Veronis confeſſoris.* Potius *Veroni.*

MOLAN. *Aureliani, Paſtoris epiſcopi. Eodem die, paſſio beati Simonis pueri de Tridente;* de quo superius xxiv. *Simonis.* *Apud civitatem Aſtenſem, ſancti Secundi martyris. Et depoſitio ſancti Veroni confeſſoris:* *Secundi. Veroni.* Tum litteris ominorihus: *Eodem die, natalis ſanctæ Maxentiæ viduæ, matris ſancti Vigilii epiſcopi Tridentini.* *Maxentiæ.* Spectat ad xxx Aprilis. Ita editio prima. In aliis, poſt *Aureliano*, litteris Italicis interjicitur, *Comite utriuſque militiæ, & Traiano.* In fine: *In pago Bracbantenſi, villa Lembeca, tranſitus ſancti Veroni. Apud civitatem Aſtenſem*... ut ſupra. *Veroni.* *Eodem die, natalis ſanctæ Maxentiæ viduæ, matris ſancti Vigilii. Aurelianus, Paſtoris epiſcopi. Die trigeſima, ſancti patris Joannis, qui ſcripſit ſcalam;* hoc eſt Climaci. *Joannis Climaci.*

Pridie Kal. *Die 31.*

AMos prophetæ, quem Ozias rex Iſrael vecte per tempora *Amos.* transfixum necavit, ac poſtea ſemivivus patriam devectus ibique ſepultus eſt. Romæ, ſanctæ Balbinæ virginis, filiæ Qui- *Balbina.* rini martyris, quæ poſt devictum ſeculi hujus curſum, ſepelitur via *Diodoli* Appia juxta patrem ſuum. In Africa, ſanctorum Diodoli & Aneſi. *& Aneſi.*

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Vix quidquam præbet notatu dignum. *Tinpora* in Herinien. & Greven. puto eſſe mendum Librarii. *Patriam devectus*, omiſſa præpoſitione *ad* legunt omnes, exceptis Greveno & Molano; qui etiam pro *transfixum*, legunt *confixum*. Codex Roſweydi, pro *Aneſi*, ſcribit *Aneſii*. Munerat. nomen truncavit, habet enim *Anſi*.

OBSERVATIO. Brevi commentario in Actis noſtris expediuntur, quæ de Amos *Amos.* propheta, quem hîc primo loco Uſuardus nominat, dici potuere: ubi necis auctorem clarius diſtinctum invenies. Certum eſt, nullum antiquorum Martyrologorum, ut ſunt Hieronymus, Beda, Florus, Auctor Romani parvi, Ado, Rabanus, Notkerus, Wandelbertus, de eo meminiſſe. Veroſimile eſt Uſuardum ex Iſidoro, in Actis citato, ea ſumpſiſſe quæ hac die de propheta memorat. Eum ſubinde ſecuti ſunt recentiores cum hodierno Romano. *Balbinam* accepit Ado ex Romano parvo, hiſtoriam amplifi- *Balbina.* cans quam Notkerus nonnihil contraxit, Noſter breviſſime complexus eſt. De ſanctæ Balbinæ rebus geſtis, idem quod de S. Alexandri Actis judicium ferendum eſt. Cetera quæ ad ipſam attinent, dabit Henſchenii commentarius. De *Diodolo* (quem Baronius *Diodoli* *Theodulum* dicere maluit) & *Aneſo* diſputat Florentinius, diſputat in Actis laudatus *& Aneſi.* Henſchenius: non uſquequaque conveniunt. Variant Martyrologi alii. Nec hujus loci eſt de numero aut ſerie Africanorum iſtorum martyrum diſquirere. Mihi dubium non eſt, quin Uſuardus ex aliquo Hieronymiano apographo eos primum acceperit vel ſolos, vel aliis conjunctos, non ſolitus examinare, rectene an ſecus ſeligeret. Certe lectionem ejus qualemcumque ex unanimi codicum conſenſu talem exiſtimo, ut clarior haberi non poſſit. Wandelbertus hîc denuo ſuffragatur, ita ſcribens: *Diodoli pridie emicat Aneſuſque beati.* Porro ex recentioribus Uſuardi codicibus, Diodoli & Aneſi ſocios, non eodem ubique ordine enumeratos, ſtatim dabimus.

AUCTARIA.

PULSANEN. Cetera purus, deficit iterum in ultima annuntiatione *Diodoli & Aneſi.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Incipiunt: *Amos propheta*, reſecto toto elogio. Finiunt: *In Africa, ſanctorum Diodoli, Aneſi, Felicis, Cornelii & Valeriæ, Porii & Abdæ.* *Diodoli & ſociorum.* Atque hi ſocii ſunt, quos nuperrime dicebam in apographis Hieronymianis reperiri, mutato hinc inde nominum ordine. Suſpicari liceat, ſocios illos ab aliquo ſciolo fuiſſe reſtitutos, ſic tamen ut Uſuardo perperam attribuantur. In ANTVERP. pro *Balbina*, eſt *Babillo*. Et ſic etiam

ANTVERP-MAJ. *Romæ, natale ſanctæ Babillæ virginis, filiæ Quirini martyris. Eodem die, natale Amos prophetæ, quem Ozias rex Iſrael vecte transfixo per tempora necavit, ac poſtea ſemivivus patriam devectus, ibique ſepultus eſt.* Hæ duæ annuntiationes, ſi nomen *Babillæ* excipias, ſatis puræ ſunt; deeſt omnino tertia de Diodolo &c.

ANT-

ANTVERP-MAX. UTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN & DANIC. In Amos & Balbina puri, ſic pergunt: *In Africa, ſanctorum Diodoli, Aneſi, Felicis, Corneliæ, Valeriæ, Porti, & Abdæ.* Apud *Coloniam Agrippinam, natale* *Agilolphi.* *ſancti Agilolphi, ejuſdem civitatis epiſcopi & martyris.* Recurrit etiam infra, ſed ut ſemel dicam remittendus eſt ad IX Julii.

CENTULEN. *Natalis Amos prophetæ, quem Oziasrex Juda, vecte per tempora tranſfixo, necavit. Romæ, ſanctæ Balbinæ virginis, filiæ Quirini martyris. In Africa, ſanctorum Diodoli & Aneſi.*

BRUXELLEN. Purus in Amos, ſic pergit: *De Balbina.* *Romæ, ſanctæ Balbinæ virginis, filiæ ſancti Quirini martyris. Quæ poſtquam a beato Alexandro Papa ſanata, baptizata & inſtructa eſt, plena operibus bonis in virginitate permanſit; & hujus ſeculi curſu peracto, ſepelitur juxta patrem ſuum via Appia, in cœmeterio Prætextati. In Africa,* *Diodoli & ſociorum.* *ſanctorum Diodoli, Aneſi, Felicis, Corneliæ, Valeriæ, Porti & Abdæ. Apud Coloniam Agrip-* *Agilolfi.* *pinam, natale ſancti Agilolfi, ejuſdem civitatis archiepiſcopi. Quem Karolus Martellus, avus Karoli Magni miſit cauſa pacis tractandæ, ubi crudeliter peremptus & martyrio coronatus, multis* *Romani.* *clarus miraculis. Et Romani monachi.* De hoc vide Prætermiſſos.

HAGENOYEN. Novi aliquid profert: *Apud* *De Amos.* *Samariam, Amos prophetæ, quem Ierobaam rex Iſrael, quoniam in illo ei prophetavit, propter ydolatriam, quam exercuit, vecte ferreo per tympora transfixit, ac poſtea ſemivivus ad patriam ſuam devectus, ibique a ſuis honorifice ſepultus eſt. Ro-* *De Balbina.* *mæ, ſanctæ Balbinæ virginis, filiæ Quirini militis & martyris, quam Alexander Papa a morbo ſtrumæ curaverat. Quæ virginitatem Deo vovit. Quæ poſt diviſum &c. In Africa, ſanctorum martyrum* *Diodoli & ſociorum.* *Diodoli & Aneſis, Felicis & Corneliæ, Valeriæ, Porti & Abdæ. Apud Coloniam Agrippinam, natale* *Agilolfi.* *beati Agilolfi, ejuſdem civitatis epiſcopi & martyris.*

AQUICINCT. In fine addit: *In Britannia,* *Aldelmi.* *ſancti Aldelmi epiſcopi & confeſſoris.* Ad XXV Maii.

Felicis & ſociorum. PLESCHIONEN. *In Africa, ſanctorum Felicis, Aneſii & Diodoli.*

MARCHIANEN. In fine: *In Britannia, dormitio ſancti Aldelmi epiſcopi & confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Amos prophetæ. Balbinæ virginis, quæ fuit filia Quirini martyris, Tribuni ſupraſcripti, ſepulta apud eumdem.*

CODEX D. DU CHEVAL, ſignatus B: *Apud Coloniam Agrippinam, natalis ſancti Agilolfi, ejuſdem civitatis epiſcopi & martyris.*

VATICAN. *Africa, ſanctorum Aneſi, Felicis* *Aneſi & ſociorum.* *& Diodoli.* Vide quæ ſupra de ſociis *Diodoli* & *Aneſi* diximus, ad Auctarium ſecundum.

UGHELLIAN. Poſt *Aneſi*, addit: *Felicis, Corneliæ, & Valeriæ, Porti & Abdæ.* Ut ſupra.

ALTEMPS. *Apud cœnobium Fontanellenſium,* *Abb. Fontanellenſium tranſlat.* *tranſlatio ſanctorum Wandregiſili, Wulframni, Anſberti, a beato Bainino epiſcopo, in eccleſiæ ſancti Petri Apoſtoli.* Ad diem natalem proprium ſinguli remittuntur, in indice Prætermiſſorum.

FLORENTIN. *Natale ſancti Iulii Papæ & con-* *Julii.* *feſſoris. Tamen feſtivitas ejus habetur pridie Idus Aprilis.* Vide ibi Uſuardi textum &c.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Balbina, elogium texens Hagenoyenſi non multum abſimile. Sequitur de Amos, pure. *In Africa, ſanctorum Diodoli, Aneſi, Felicis, Corneliæ, Valeriæ,* *Diodoli & ſociorum.* *Porti & Abdæ martyrum. Apud Niceam Bithyniæ,* *ſancti Arſatii confeſſoris, ex milite heremitæ, qui* *Arſatii.* *dæmoniacum curavit & draconem iatei fecit.* Eſt hic, opinor, qui jam non ſemel *Acharius, Achatius* &c. dictus eſt, forte *Acacius Melitenenſis*, de quo videndus Henſchenii commentarius.

BELIN. In textu non plane correctus, tertio loco inſerit: *Eodem die, Felicis Papæ & martyris.* *Felicis PP.* Et pro *Diodoli*, ſcribit *Theodoli*. De Felice Papa agitur XXX Maii.

GREVEN. *In Africa, Felicis, Corneliæ & Valeriæ,* *Felicis & ſociorum.* *Porti & Abdæ. Natale beati Agilolphi, Agrip-* *Agilolphi.* *pinenſis Coloniæ archiepiſcopi & martyris. In Spira,* *Guidonis.* *Guidonis abbatis. Pariſius, Catullæ matronæ.* Vide *Catullæ.* Prætermiſſos *Apud Niceam Bithiniæ, Arſacii* *Arſacii.* *militis, heremitæ & confeſſoris. Item Amos abbatis* *Amos abb.* *in deſerto Scythi, patris quingentorum ferme monachorum. Ammonii abbatis, qui ad ſe pro converſione venientibus, cellulas non modo diligenti cura ædificare, verum etiam propriam cellulam, cum omnibus, quæ in ipſa erant, relinquere frequenter ſolebat. Beatæ memoriæ Landuini, Prioris majoris* *Landuini.* *Cartuſiæ. Qui unus ex ſociis ſancti Brunonis fuit, atque poſt etiam præfatam domum regens, à ſchiſmaticis carceri mancipatus quievit.* De tribus hiſce ultimis etiam agitur in indice Prætermiſſorum.

MOLAN. De Agilolfo habet, ut HAGENOYEN. De Felice, ut BELIN. Tum: *Elevatio & tranſlatio ſanctorum Wandregiſili abbatis, & Anſberti atque Wulframni archiepiſcoporum.* Vide ſupra. Poſtea minori charactere: *In Spira, Guidonis abba-* *Guidonis.* *tis primi Pompoſiani monaſterii Cujus corpus, non integrum annum defuncti, plurimis glorificatum miraculis, de Parmenſi civitate magno honore Spiram tranſtulit Henricus imperator.* Aliæ editiones ſic legunt: *Die trigeſima prima, ſancti & miraculis clari Hypatii, epiſcopi Ancyræ.* In indice Præter- *Hypatii.* miſſorum vocatur *Gangrenſis epiſcopus*, rejiciturque ad XIV. Novembris. Eſt & alter *Hypatius*, de quo vide ibi. *Eodem die, Felicis Papæ & martyris. In Blandinio, elevatio & tranſlatio* &c. *Felicis PP.*

MENSIS APRILIS

Habet Dies xxx.

Kalendis. *Die* I.

ROmæ, paſſio beatiſſimæ Theodoræ, ſororis illuſtriſſimi martyris Hermetis. Hæc ſub Aureliano principe martyrizata, ſepulta eſt juxta fratrem via Salaria, non longe ab urbe Roma. Eodem die, ſancti Venantii epiſcopi & martyris. In Ægypto, ſanctorum Victoris & Stephani. *Theodoræ.* *Venantii.* *Victoris & Stephani.*

Pro textu ſunt, *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Belim prima editio* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Munerat. & Belin. pro *beatiſſima*, legunt ſimpliciter, *ſancta.* Idem Belinus habet *ſepultaque*, & poſt *fratrem*, addit *ſuum*, quod etiam facit Molan. ab urbe *Roma* pro *Roma* poſuit Tornacen. De cetero, *Egipto*, *Egypto*, *Rhoma*, *Venancii*, *Martiris*, minutiæ ſunt. Verbum ſupereſt de Greveno, quem hoc die ex purorum numero excluſimus, quia textui adnectit: *Gratianopoli, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris*, præfigendo ſignum LL, quod & alibi recurrit, ut v & xx Auguſti &c. Debuit ea annuntiatio inter Auctaria relegari, ubi plura de eodem Sancto invenies.

O*BSERVATIO.* Romanum parvum hunc menſem ſic auſpicatur: *Roma, Theodora, ſororis martyris Hermetis, quæ ſub Aureliano martyrizavit, ſepulta via Salaria.* Ado Sanctam brevi ſed inſigni ornavit encomio, ex quo, quæ in textu dicuntur, ab Uſuardo deſumpta ſunt; Notkerus immutatum tranſcripſit. Vides hic tribus ſucceſſive diebus Acta ſancti Alexandri auctori Romani parvi, & iis qui eum ſequuntur, præluxiſſe, nam & *Theodora* hæc inde accepta eſt, totaque Adoniani elogii materia. In hoc vero id præcipue mirandum occurrit, quod ubi locis aliis, eadem Alexandri Papæ Acta referens, ſemper notat *Trajani* tempora, hic expreſſe aſſerat, ſub *Aureliano imperatore martyrizaviſſe.* Vide quæ dicimus III Maii. De Theodora tacent Hieronymiana, Beda, & qui in ejus ſerie ſunt, etiam Wandelbertus, qui omnes hoc die agunt de *Agape* & *Chionia*, ſeorſim ab altera ſorore, quæ cum duabus illis, in Actis conjungitur III Aprilis, quando de iiſdem meminere Martyrologi noſtri, ut ibi dicemus; niſi fortaſſe diverſæ ſint hodiernæ *Chionia*, *Agape* &c. & in numero Heracleenſium nominandæ, quod in ambiguo relinquimus. *Venantius* pure Adonianus eſt, *epiſcopi* & *martyris* titulis honoratus, cum *interim nuſquam explicetur*, inquit Henſchenius, *cujus ſedis fuerit epiſcopus, quo perfunctus martyrio, num ei immortuus, an ſuperſtes, ut propterea etiam* confeſſor *dicatur*, ut patebit in Auctariis. Uſuardus & Notkerus, nihil ultra indagantes, ſatis *Theodora.* *Venantii.*

habucrunt Adonis verba tranſcribere. Utrum ex Iſtria vel Dalmatia Venantii hujus corpus tranſlatum fuerit Romam, examinat Henſchenius, ſed epiſcopatum Toletanum inter
Victoris & Stephani. fictorum Chronicorum fabellas merito computat. *Victor* & *Stephanus* ex Hieronymianis ab Uſuardo ſolo accepti ſunt, diverſi, ut recte cenſuit Baronius, à *Victore* & *Corona*, de quibus agitur XIV Maii, ſed quorum nuda ferme ſuperſunt nomina. *Walericum* hoc
De Walerico Adonis. die poſuit Ado, tum Moſandri, tum Roſweydi; poſuit ex eo Notkerus, Noſter rejecit ad XII Decembris, in quo probatiores codices pro textu citati, aliique conveniunt. Diſſentiunt alii, quos inter Pulſanen. quem, ut *illuſtre Martyrologium membranaceum ex Italia allatum*, hîc prædicat Henſchenius, uter duorum verus obitûs dies fuerit, ſatis accurate examinans. Sunt inter codices, ut Centulen. & Ambianen. qui hodie tranſlationem adſtruant. Plura ſi cupis Henſchenium conſule, nobis ſat eſt eviciſſe, primævam hanc Uſuardi fuiſſe lectionem.

AUCTARIA.

Hugonis. IN HERINIENSI codice, recentiori manu ad marginem adſcriptum: *Civitate Grattanopolitana, depoſitio beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris.* Satis certum eſt hæc ab aliquo Cartuſiano monacho addita fuiſſe.

Walerici vel Gualerici. PULSANEN. Secundo loco: *In pago Vimman ſuper maris tranſitum, beati Gualerici* [Walerici] *abbatis & confeſſoris. Hic in puerili ætate reliquit patrem ſuum terrenum, & adhæſit militaturus regi cæleſti. Cumque eſſet ſenex & plenus dierum, heremiticam vitam diligens, finivit in Domino.* In reliquis plane eſt purus.

ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. Textui ſubjungunt: *Eodem die, ſancti Walerici abbatis.* Male ſcribit Max-Lubec. *Valerii.*

ALBERGEN. Poſt textum etiam purum: *In pago Vimacenſi ſuper mare, beati Walerici abbatis & confeſſoris.* In LOVANIEN. accedit: *Hic puerili ætate reliquit patrem terrenum & adhæſit militaturus regi cæleſti.* At ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. ſupradictis addunt, cum PULSANEN., *cumque eſſet ſenex & plenus dierum, heremiticam vitam diligens, finitur in Domino.* Poſteriores codices ſcribunt *Vimmacenſi* &c.

CENTULEN. *Romæ, ſanctiſſima Theodora virginis & martyris, ſororis ſancti Hermetis, Urbis*
Tranſlat. Walerici. *præfecti. In pago Vimacenſi, tranſlatio ſancti Walerici abbatis miræ ſanctitatis viri. Theſſalonica,*
Agapis & Chioniæ. *ſanctarum virginum & martyrum* [*Agapis*, quæ inferius alia manu appoſita eſt] *& Chionia ſororum. In Ægypto, ſanctorum Victoris & Stephani.*
Meritonis. *In Sardinia, beati Meritonis epiſcopi, cujus actus inter homines celeberrimi extiterunt. Eodem die, ſancti Venantii epiſcopi & confeſſoris.* Duo hodie in Actis *Venantii*, Sed uterque martyr. Vide Obſervationem.

ANTVERP-MAJ. In nonnullis CENTULEN. ſimilis, in eo differt, quod de Walerico, Venantio, Victore & Stephano ſileat.

BRUXELLEN. De Theodora, textui interſerit: *Quam Alexander Papa inſtruxit, baptizavit, atque fidem Chriſti docuit.*
De Theodor. Meritonis. *In Sardinia, beati Meritonis epiſcopi, cujus actus inter homines celeberrimi extiterunt.* Cujas fuerit Meriton, vel potius *Meliton*, vide in Actis. Sequitur: *In Ægypto*... Tum Venantii &c. *In pago Vimmacenſi ſuper mare* &c. ut ſupra: ſed pro *finivit*,
Hugonis. vel *finitur*, ponit *obdormivit. Item, beati Hugonis de Ordine Cartuſienſium, epiſcopi & confeſſoris* Vide Acta.

Converſion. Mar. Magd. HAGENOYEN. In textu nonnihil interpolatus, addit in fine: *Item converſio beatæ Mariæ Magdalenæ. In pago Vimmacenſi* &c. ut ANTVERP-MAX. &c. ſed pro *militaturus* abſone ſcribit, *militericis. Apud Caſtrum Silvanectenſium, depoſitio ſancti*
Reguli epiſcopi & confeſſoris. Aurelianis, depoſitio *Reguli.*
Paſtoris epiſcopi & confeſſoris civitatis ejuſdem. *Paſtoris.*
Perperam hæc poſita ſunt. Vide dicta ſuperius.

ROSWEYD. In Theodora purus, in ceteris ab Uſuardo recedit. Secundo loco habet ex
Beda: *In Theſſalonica, Agapis & Chionia, quæ ſub* *Agapis & Chioniæ.*
Diocletiano, poſt carcerem, in ignem miſſa ſunt, ſed non læſa, poſt orationem ſpiritum reddiderunt. Sequitur de Venantio. Tum: *Natale ſancti*
Quintiniani & Anaſtaſii. Item Walerici abbatis. *Quintini &c.*
In Ægypto &c. *In Theſſalonica, ſancti Agapiti,* *Agapiti &c.*
Quiriaci martyrum. Ex Hieronymianis.

AQUICINCT. In fine addit: *Sancti Walerici confeſſoris.* Vide quæ hic non ſemel dicuntur.

VICTORIN. *Initium prædicationis Chriſti.* *Prædicat. Chriſti.*

AMBIANEN. *In pago Vimacenſi, tranſlatio ſancti Walarici.* Plures natalem ponunt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Incipit:
Hugonis epiſcopi & confeſſoris. Theodora virginis *Hugonis.*
& martyris, ſororis ſancti Hermetis martyris. Ve- *Walerici.*
nantii epiſcopi & martyris. Walerici abbatis.

CAMBERIEN. S. Mariæ: *In Sardinia, beati*
Militonis præſulis & Valerici abbatis. Recta diei *Melitonis.*
quidem, ſed non item loci conjunctio.

In VATICAN. ſign. num. 5949. Deſunt Victor & Stephanus. Adjicitur: *In Theſſalonica, natalis ſancta Ethionia, ſub Diocletiano imperatore, quæ primo in carcere macerata, poſtea in ignem miſſa, ibi oratione fuſa perrexit ad Dominum.* Puto hic indicari *Chioniam.*

UGHELLIAN. In fine: *Eodem die, ſancti Vualerici abbatis.* Vides omnium ferme codicum eſſe.

ALTEMPS. *In Arm* (Armenia) *Partini, Quintiani, Victoris, Secundi. Theſſal. Ingeniani,*
Saturnini, Pattinis, Dionyſii, Parteniis, Alexan- *Partini & ſociorum.*
dri. Vide nomina melius in Actis efformata.
Civitate Gratianopolitana, ſancti Hugonis epiſcopi *Hugonis*
confeſſoris.

FLORENTIN. *Tranſitus ſancti Walarici abbatis & confeſſoris.* Alia hæc eſt annuntiandi formula.

EDITIO LUBECO-COL. In Theodora modicum interpolata, in Venantio pura, de Stephano & Victore ſilet. Sequitur: *In pago Vim-*
macenſi ſuper mare, beati Walerici abbatis & *Walerici*
confeſſoris, cujus ſepulcrum crebris miraculis illu-
ſtratur. Ipſo die, ſancti Hugonis epiſcopi & con- *Hugonis.*
feſſoris, Ordinis Cartuſienſium. In Sardinia, beati
Militonis epiſcopi & confeſſoris, cujus actus intra *Militonis.*
homines celeberrimi extiterunt. In territorio Tre-
caſſino, ſancti Leuthonis epiſcopi & confeſſoris. In *Leuthonis.*
Actis vocatur *Leucomius.*

Belini editio altera. Textui puro ſubjicit: *Partini & ſociorum. Victoris & aliorum.* *In Armenia, natale beati Partini, Quinciani, Victoris, Secundi. In Eraclea civitate, Victoris, Chiomæ, Agape & Hyreæ. In Theſſalonica, Ingemano, Saturnini, Paterai, Dionyſii, Panterii, Alexandri.* Ex Hieronym. accepti ſunt, in Actis omnes melius & diſtinctius expreſſi.

Greven. Poſt ſignum LI., & ſupra citata *De Hugone.* verba, *Gratianopoli, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris*; adjungit: *Hugo iſte vir ſanctiſſimus, vidit in ſolitudine Cartuſiæ Deum dignantem ſuæ habitacula conſtruentem, ſeptemque ſtellas ducatum ſibi itineris præſtantes: poſt quam viſionem ſtatim aſſuit Bruno cum ſex ſociis, locum quærens heremiticæ vitæ congruum. Quos Hugo ſuſceptos in locum ſibi divinitus oſtenſum duxit; conſiliis & auxiliis fovit, ac inter eos velut unus ex eis converſabatur. Tandem plenus dierum & ſanctitatis quievit in pace. Quintiani martyris.* *Quintiani. Partini &c. Miliconis.* *In Armenia, Partini, Victoris. In Sardinia, beati Militonis epiſcopi & confeſſoris. In pago Vimmacenſi* *De Walerico* *ſuper mare, ſancti Walerici abbatis, diſcipuli beati Columbani. Hujus vitam ſanctiſſimam Vincentius lib. 24 cap. 21 perſtringens, dicit inter alia quod ejus benignitas & humilitas modum excedebat. In tantum divina compunctione & gratia plenus erat, ut quotiens diſcipulis prædicaret, vel Deo pſallens cœlum aſpiceret, ſtatim lacrymas effunderet. Facies quoque ejus pallida & macie confecta, cum per eum Dominus languentibus curam conferebat, vel futura prædicebat, aut occulta revelabat, roſeo colore mirioque fulgore micabat. Gilberti epiſcopi* *Gilberti.* *Cathalaunenſis & confeſſoris. Item beatæ memoriæ Hugonis archiepiſcopi Viennæ, qui ex monacho Cartuſiæ, ſancto Hugoni in epiſcopatu Gratianopolitano primo, ipſo vivente ſucceſſit, ac poſtea ob vitæ ſuæ meritum, Viennenſis archiepiſcopus factus* *Hugon. Vien.* *quievit in pace.* Eſt inter Prætermiſſos. *Ipſo die, bonæ memoriæ Hugonis abbatis Bonæ-Vallis Ordinis Ciſtercienſis.* *Hugonis ab. Bonæ-vallis.* Item *beata Gertrudis.* An *Geertrudis*: Vide Prætermiſſos. *Gertrudis.*

Molanus. *Gratianopoli, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris, qui anachoreticam vitam exegit multis annis & miraculorum gloria clarus migravit ad Chriſtum. Ipſo die, ſancti Walerici confeſſoris.* In editionibus aliis, de Hugone eadem, de *Hugonis.* Walerico autem: *Ipſo die, tranſlatio ſancti Walerici confeſſoris, cujus ſepulcrum crebris miraculis illuſtratur.* *Tranſlat. Walerici.* Jam notavi ab aliis natalem ſcribi, uti hodie in Actis refertur. Vide Henſchenium.

IV *Non.* *Die 2.*

APud Cæſaream Cappadociæ, paſſio ſanctæ Theodoſiæ virginis, quæ Diocletiani tempore ultro ſe confeſſoribus in cuſtodia ſocians, teſta & nichilominus in equuleo cruciata, Dei virtute poſt de vinculis, aquis, beſtiis eruta, noviſſimè martyrium capitis abſciſione complevit. *Theodoſiæ.* Eodem die, natalis beati Nicetii Lugdunenſis epiſcopi, cujus vita miraculis claruit, & pretioſa mors nichilominus miraculis commendatur. *Nicetii.* Apud Paleſtinam, ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ, quæ peccatrix appellatur. *Mariæ Ægypt.*

Ita *Tornacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. *Nichilominus* in hoc textu bis repetitur immixta utrobique littera *c* quam exprimunt Tornacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. & alii. Quam ſcribendi rationem, ut ut vitioſam, minutiarum hujuſmodi antiquarum curioſis ſervandam putavimus. Greven. & Molan. legunt *vinculis & beſtiis*, omiſſa voce *aquis*. Reliquimus etiam *abſciſione* ut habent codices fere omnes, non *abciſione* ut Greven. & Molan. In Munerato pro *Nicetii* eſt *Necetii*, & *archiepiſcopi*, pro *epiſcopi*. Item Munerat. & Molan. repetunt particulam *&* majoris quaſi emphaſis gratia, *cujus & vita*: ut in Adone legitur. Tornacen. omittit *miraculis* ante commendatur, in quo tamen vis aliqua eſſe videtur. *In Paleſtina* ſcribunt aliqui, plerique tamen *Apud Paleſtinam*. Munerat. omiſit *Sanctæ*, Greven. & Molan. legunt *beata*. De mendis ſcriptoris alibi dictum eſt. *Paleſtinam* ſcripſi ut habent codices omnes. His præmiſſis, ſupereſt Variatio præcipua.

Etenim de celebri *peccatrice Ægyptiaca* dubitari poſſet, utrumne ipſa ab Uſuardo ipſo *De Praten. aliiſque codicibus.* hoc die ſacris Faſtis primum adſcripta fuerit, niſi codices ſaltem plerique, tum ex antiquis tum ex recentioribus in id magno conſenſu conſpirarent. Interim in apographo noſtro Pratenſi mira hodie lectio; nempe tertio loco *Ægyptiaca Maria*, & quarto *Euſtaſius Luxovienſis*. Sirmundi aciem, dum præfatum ecgraphum recenſeret, aliquid effugiſſe neceſſe eſt; nam, qui in mei gratiam prætenſum autographum non ſemel ſtudioſe luſtravit Clar Caſtellanus, inductam Mariam, noviſſime teſtatur his verbis, ex Gallico Latine redditis: *Secunda Aprilis, ſancta Maria Ægyptiaca expuncta, & ſanctus Euſtaſius, ejus loco poſitus.* In Herinien., Roſweyd., & Antverp-max. nulla hodie *Ægyptiaca* memoria, in IX Aprilis tranſlata, ut ibi dicemus. Atque ex his aliiſque codicibus profluere poteſt dubitatio, non tamen ita fundata, ut laterculi germanitatem evertat, quam veram cenſemus eſſe & ſimplicem.

OBSER-

Theodoſia.

OBSERVATIO. Egregium præconem habuit *Theodoſia*, Euſebium ipſum Cæſarienſem, lib. de MM. Palæſtinæ cap. 7, cujus breve encomium Actis Latinis omnibus prætulit Henſchenius, apud quem plura exſtant ex Menæis aliiſque Græcis monumentis, quamvis non eodem die, deſumpta. Ex his autem minime dubium relinquitur, quin *Theodoſia acerbis atque horrendis tormentis excruciata* fuerit *Cæſareæ*, non *Cappadociæ*, ſed *Palæſtinæ*, ut ſequenti die clariſſime celebrant Hieronymiana omnia à Florentinio edita: *Cæſareæ Paleſtinæ, natalis ſanctæ Theodoſiæ virginis*; ubi videri poteſt laudati Florentinii notatio, ex qua forte ſolvi poterit difficultas ab Henſchenio propoſita de *Dominica Reſurrectionis*, in qua, ſecundum Euſebium, Theodoſia noſtra martyrium ſubiiſſe dicitur, ſed quæ cum expreſſo perſecutionis Diocletianææ *anno quinto*, nec II nec III Aprilis coaleſcere potuit, ut etiam expendit Tillemontius tomo 5 pag. 85. Interim textus noſter aliunde profluxiſſe videtur; nam auctor Romani parvi ita primus locutus eſt: *Apud Cæſaream Cappadociæ, ſanctæ Theodoſiæ virginis & martyris, capitis caſa.* Varia tormentorum genera ab Adone enumerantur, & ex hoc à Notkero: Noſter non omnia complexus eſt, illudque imprimis recte cavit, ne *Cæſaream Cappadociæ*, urbem maritimam faceret; ſtudio id an caſu, non divino, certe in tota noſtra Martyrologorum ſerie ſignatur ea poſitio, quæ nec in ipſis Actis Latinis reperitur, in quibus æque ac in Euſebio, palæſtra vere dicitur *Cæſarea Palæſtinæ.* Rabanus, dum die ſequenti cum longiori hiſtoria Theodoſiam recolit, ſimpliciter legit *Cæſaream*, ac ſi dubitaret, ad quam Cæſaream Virgo revocanda ſit. Wandelbertus etiam die ſequenti, Euagrio & Benigno Theodoſiam ſubjunxit:

Atque pari fulget Theodoſia virgo nitore.

Nicetii.

Nicetius Lugdunenſis, Bedæ & Rabano prætéritus, abeſt etiam à Romano parvo. Certum tamen eſt, reperiri in omnibus Hieronymianis apographis apud Florentinium, ultimo vel penultimo loco ſignatum. In Adone primo loco ponitur, ſub vulgari laudationis formula, ab Uſuardo & Notkero ad verbum tranſlata. Alia phraſi à Floro ornatus eſt, nempe: *Qui vir totius ſanctitatis, converſationis caſtiſſimæ, caritatis eximiæ vitâ perfunctus eſt*; ut hic denuo perſpicias, quantum & re & ſtylo Florus ille ab Uſuardo noſtro remotus ſit. Cetera vide apud Henſchenium, cum vita ex Greg. Turonenſi ab eo recenſita. Wandelbertus, haud dubie metri gratia, ex *Nicetia* format *Nicetum*, ſolum ipſum ita hoc die celebrans: *Lugduni quartis Nonis ſacer urbe Nicetus.*

Maria Ægyptiaca.

Latinis Martyrologis ignota fuiſſe videtur, de cetero notiſſima, *Maria Ægyptiaca*, à nemine, Uſuardo antiquiore aut æquali, in ſacros Faſtos relata. Quod enim nomen ejus in Adone Moſandri legatur IX Aprilis, recte, mea quidem ſententia, à Roſweydo rejectum eſt; idque vel ea ratione mihi probatur, quod à Notkero, fideli paſſim Adonis aſſecla, omnino inſcriptum non fuerit. Itaque Uſuardo ſoli tribuenda eſt præfata *Maria*, cum *peccatricis* titulo, neſcio unde deducta, neſcio quâ causâ hujus diei laterculo inſerta, cum à Græcis, *Zoſimæ presbytero monacho* conjuncta, diverſimode colatur; imo nec ipſi quidem codices Uſuardini ſibi ſatis conſtent, quemadmodum in Variantibus dictum eſt, patebitque deinceps ex Auctariis IX Aprilis & alibi. De hac Sancta egregie meritus eſt Papebrochius, variis diſſertationibus ætatem ejus, eatenus male ſubductam, aliaque ad ipſam ſpectantia feliciter eruens, curioſe digerens & copioſe illuſtrans. Hæc pro noſtro inſtituto abunde ſufficiunt.

AUCTARIA.

DE PRATENSI & HERENIENSI nihil ultra dicendum.

Amphiani & ſociorum.

ROSWEYD. Immiſcet ſecundo loco: *In Africa Amphiani & Victoris martyrum, & aliorum martyrum decem.* Quidni *quatuordecim*, ut diſerte legunt Hieronymiana, ex quibus priores duo accepti ſunt. Sequitur

Euſtaſii.

Nicetii pure. Et in fine: *Item ſancti Euſtathii abbatis monaſterii Luxuvienſis.* Intelligit *Euſtaſium*, de quo jam ſæpe; ſed omittit annuntiationem tertiam de Maria Ægyptiaca, quæ etiam deeſt in codice ANTVERP-MAX, cetera puro.

Euagrii & Benigni.

CENTULEN. *Natale ſancti Nicetii Lugdunenſis epiſcopi. In Achaia civitate Thomis, ſanctorum Evagrii & Benigni. Achaiam* pro *Scythia* poſuit, & hoc die perperam retulit, quod ad ſequentem ſpectat, uti Theodoſiam in craſtinum differt, quæ hodie conſignanda eſt.

ANTVERP-MAJ. *Natale ſancti Nicetii, Lugdunenſis epiſcopi & confeſſoris. Apud Paleſtinam, depoſitio beatæ Mariæ Ægyptiacæ, quæ peccatrix appellatur; cujus actus valde mirabiles & omni laude digni inveniuntur.* De Theodoſia etiam die ſequenti.

Urbani.

BRUXELLEN. In Theodoſia & Nicetio ſatis purus, in fine addit: *Et ſancti Euſtachii abbatis. Item Urbani epiſcopi.* Lingonenſis, opinor, de quo vide Auctaria XXIII Januarii. Adjectum porro recentiori manu & ad primum locum aſteriſco remiſſum, ut ſequitur: *Apud Paleſtinam, depoſitio beatæ Mariæ Ægyptiacæ, cujus, primò peccatricis, converſio mirabilis fuit, pœnitentia ſtrenua & Deo valde accepta.*

HAGENOYEN. In Theodoſia utcumque purus, de Maria Ægyptiaca longiorem hiſtoriam, ut aliis locis ex ſingulari pietate ſolet, ſeu vitæ compendium attexit, ſed quod hic non videtur deſcribendum. Tum: *Eodem die, ſancti Nicetii Lugdunenſis epiſcopi, cujus vita miraculis clarus & virtutibus inſignis* [fuit.]

AQUI-

Digitized by Google

AQUICINCT. Ex eorum numero eſt, qui Mariam Ægyptiacam differunt ad IX Aprilis.

VICTORIN. & REG. SUECIÆ ſignatus num. 130: Neſcio quos hic Sanctos in unum congregent, quibus in indice Prætermiſſorum proprius ſingulis dies aſſignatur. Ita habent in fine: *Eodem die, ſanctorum Herenei epiſcopi, Andochii presbyteri, Benigni presbyteri, Tyrſi Diaconi, Felicis negotiatoris.*

Herenei & ſociorum.

DAVERONEN. *Turonis, tranſlatio beati Antonii confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. Colitur I Maii.

Tranſlat. Antonii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Niceti Lugdunenſis epiſcopi.* Nihil præterea.

ALTEMPS. *Turonis, beati Antonii confeſſoris. Item, ſancti Euſtaſii abbatis Luxovienſis.*

Antonii. Euſtaſii.

FLORENTIN. *Item ſancti Niceti Lugdunenſis epiſcopi, cujus vita virtutibus & miraculis clarust. Item apud Comum, ſancti Abundii epiſcopi & confeſſoris.* Hic in impreſſo deeſt.

Abundii.

EDITIO LUBECO-COL. Adonis elogium de Theodoſia, ſed valde interpolatum exhibet. In Nicetio pura eſt. *Apud urbem Paleſtinam, depoſitio ſanctæ Mariæ* &c.

BELIN. In utraque editione de Maria Ægyptiaca agit ſecundo loco. Tum: *Eodem die, natale Niceciı* [in 2, *Nicetii*] *Lugdunenſis epiſcopi.* In priori: *Item, ſancti Abundii epiſcopi & confeſſoris.* In poſteriori: *Item apud Comum* &c.

GREVEN. *Amphiani, Victoris, Urbani, Nieeti martyrum.* Diſparatorum conjunctio. *Barlaam heremitæ & confeſſoris.* Ignotus eſt, niſi is ſit qui cum Joſaphat colitur XXVII Novembris.

Amphiani & ſociorum. Barlaam.

MOLAN. De Maria Egyptiaca immediate ſubdit: *Cujus actus valde mirabiles & omni laude digniſſimi inveniuntur. Item apud Comum, ſancti Abundii epiſcopi & confeſſoris. Commemoratio venerabilium Chriſti confeſſorum Urſmari & Ermini, quando a Hungris liberati ſunt Laubienſes.* Sequitur minoribus litteris: *Eodem die, ſancti confeſſoris Franciſci de Paula, Ordinis Fratrum Minimorum initiatoris: qui inter cæteros Chriſti athletas ſuis meritis & exemplis, divina cooperante gratia, ſanctam Eccleſiam multipliciter decoravit, præſentiſque temporis caliginem ſuæ lampadis fulgore mirabiliter illuſtravit, quique innumeris in vita pariter & poſt mortem miraculis claruit. Hunc Leo X Sanctorum catalogo adſcripſit. Sanctæ Muſæ virginis, de qua in Dialogis Gregorius. Hoc die obiit Nodgerus Leodienſis epiſcopus, cujus geſta præclara habentur.* Vide indicem Prætermiſſorum. Poſteriores editiones de Maria & Abundio, ut ſupra. Dein: *In Gallia agro Turonenſi, ſancti Franciſci de Paula, Calabriæ oppido, Ordinis Minimorum Fundatoris. Lobiis, commemoratio meritorum venerabilium Chriſti confeſſorum Urſmari & Ermini, quando a Hungris liberati ſunt Laubienſes, per merita eorum.* Rurſus typis minoribus: *Lingonis, ſancti Urbani epiſcopi & confeſſoris, magnarum virtutum viri, qui vineas precibus ſuis ſæpius conſervavit. Apud Cæſaream Paleſtinæ, paſſia alterius Theodoſiæ, virginis Tyriæ; quam libro octavo ſcribit Euſebius Cæſarienſis. Hoc die tranſitus viri Dei Nodgeri epiſcopi Leodienſis, cujus præclara geſta habentur.* Non alia eſt iſta Theodoſia, ab ea quæ in textu refertur. Fefellit Molanum diverſa poſitio ſeu locus martyrii. De variis perſonis ſub *Notgeri* nomine confuſis, vide Prætermiſſos x Aprilis.

Urſmari & Ermini. Franciſci de Paula. Muſæ. Urbani. Nodgeri Leodienſis.

III *Non.* *Die* 3.

IN Scithia civitate Thomis, natalis ſanctorum Euagrii & Benigni. Theſſalonicæ, paſſio ſanctarum virginum Agapis & Chioniæ ſub Diocletiano; quæ primò in carcere maceratæ, poſt in ignem miſſæ, ſed intactæ à flammis, poſt orationem ad Dominum fuſam, animas reddiderunt. Apud Tauromenium Siciliæ, beati Pancratii.

Euagrii & Benigni. Agapes & Chioniæ. Pancratii.

Ex *Praten. Herinien. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belini primu editione, Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultrajeƈt. Leyden. Lovanien. Danicus*, & *Edit. Ultraj-Belg.* Deficit *Albergan.* in ſolo Pancratio.

VARIA LECTIO. *Scithia* ſcribunt probatiſſimi codices Pratenſ. Herinien. Pulſanen. Munerat. Greven. & alii. Molan. habet *Schytia*, Belin. *Schitia*, Antverp. *Scicia*. Aliorum modi ſunt varii, nullus recte legit *Scythia*. Priores codices in textu ſecuti ſumus. Item in *Thomis*, qualiter ſcribunt omnes. Munerat. pro *Evagrii*, poſuit *Evagii*, *Chioma* pro *Chionia*, Pulſan. *Cyonia*, Greven. *Scionia*. Maior defectus in Antverp. & Max-Lubec. ubi ſic legitur: *Sub Diocletiano in ignem* &c. mediis vocibus omnino prætermiſſis. Contra Pulſanen. excedit, dum poſt *à flammis*, interjicit *permanentes*. *Fuſas* pro *fuſam* in Munerato, typographi, ni fallor, vitium eſt, ſicut in Max-Lubec. *Thauromenium*, pro *Tauromenium*, ut habent codices Hieronymiani. Iidem ipſi pro *Pancratii*, habent *Pancracii* Pulſanen. *Panchratii*. Altera Belin. editio addit: *Pancratii martyris*.

OBSERVATIO. Tota *Euagrii* & *Benigni* diſtinctior notitia ex Martyrologiis noſtris promanat. Sic hodie ſecundo loco legit Romanum parvum: *Tomis, Euagrii & Benigni.* Textus Uſuardinus, non multo amplior, ex Adone deſumptus eſt, & iiſdem ferme verbis à Notkero quoque deſcriptus. Nihil de ipſis Beda, Florus aut Rabanus. In Hieronymianis vero magna perplexitas, qua non facile ſeſe expedit Florentinius.

Euagrii & Benigni.

Digitized by Google

En textus varios. Epternacenſe ponit : *In Sicilia , natale Euagri , Benigni* .... ſex alii nominatim exponuntur. Corbeienſe : *In Sicilia , natale ſanctorum Thomæ , Euagri , Benigni*, & rurſus aliorum ſex. Lucenſe : *In Nicea , natalis ſanctorum Thomæ , Euagri , Benigni* ; adde commilitones quinque. Hæc , ſi poſſis , apte concilia. Sic quidem hactenus primo loco. At quid ſibi modo vult in iiſdem codicibus , quod in fine legitur : *Theunis* , vel *Eunis* , vel *Heunitſiter ; Euagri & Benigni* ? An iidem illi , an à primo loco appellatis diverſi ? Poſtremum cenſet Florentinius ; primum Henſchenius : tu cui volueris accede ; nobis certum eſt , noſtros legiſſe , ut in textu retulimus ; quibus accinit Wandelbertus :

Euagrius ternis ſplendet martyrque Benignus.

In Eraclea civitate , Victoris , Chioniæ , Agape & Herenei , legunt Hieronymiana I Apri-
Agapes lis : & ejuſdem menſis V : *In Theſſalonica , natalis ſanctarum virginum Chioniæ , Herene &*
& Chioniæ. *Agape* ; utro die melius , Florentinii arbitrio relinquo. Dictum eſt in Obſervatione I Aprilis , dubitari poſſe , an utrobique de iiſdem agatur , quod hic examinare non lubet, dum alia expendenda ſuperſunt. À Romano parvo ſic hodie primo loco ſcribitur: *Theſſalonicæ , virginum Agapes & Chioniæ.* Beda ad I Aprilis rectius fortaſſe titulum *virginis* omiſerat , in quo eum preſſe ſecutus eſt Rabanus. Bedæ verba deſcripſere Ado , ex hoc Uſuardus & Notkerus , qui cum præcurſore , *virginis* , vel potius *virginum* appellationem retinent , imo ultimus *Irenem* adjunxit , quam rurſus cum longiori elogio repetit V Aprilis , ut ibi ex noſtris ſermo iterum recurret. Id jam præcipue attendendum eſt , Bedæ hodiernum , & illud Notkeri elogium , quod V Aprilis ponitur , ex iis Actis deſumpta eſſe , quæ olim proconſularibus ipſis ſuppoſita , uſque adeo Henſchenio placuere , ut illa hiſce prætulerit , contra Sirleti , Lipomani , Surii & Baronii judicium , qui omnes Græca ipſa ex codice Cryptæ-ferratæ Latine reddita , ſinceriora , imo unicè authentica exiſtimaverant. Habuit harum rerum longe peritiſſimus arbiter , Magiſter noſter rationes ſuas, cur ita ſtatueret ; lego & expendo , nec tamen tales invenio , ut non potius Sirletiana præhabenda cenſeam , adeoque cum doctiſſimis recentioribus fateri cogar , hac ſaltem vice , virum aliàs perſpicaciſſimum nonnihil dormitaſſe. Præjudiciis non agimur , veritatem unice ſectamur, eique repertæ ultro cedimus , ultroque hic cum Baronio ad annum CCCIV à num. 40 aliiſque citatis , præfatorum Actorum proconſularium germanitatem agnoſcimus ; de qua vide erudite tractantem Ruinartium inter ſincera & ſelecta à pag. 419 , & Tillemontium tomo 5 à pag. 240. Porro inſignium harum martyrum certaminis diem , ex laudatis Actis ſic definiendum putamus , ut *Irene* I Aprilis coronata fuerit , aliæ diebus aliquot citius , proindeque exeunte Martio. Expreſſus autem dies Kalendarum Aprilium , antiquiores Martyrologos induxerit , ut omnes eodem die conſignarent , quos ſecutus eſt Wandelbertus , de ſolis duabus prioribus expreſſius loquens , & forte tertiam per verbum *ſocia* indicans :

Virgineo inſignes Apage & Chionia ſerto
Aprilis ſocia ſacrant ſibi jure Calendas.

Tertia item noſtra , Hieronymianorum annuntiatio eſt : *Apud Thauromenium in Sicilia ,*
Pancratii. *natalis ſancti Pancratii* ; & hoc ferme modo , abſque ulteriori elogio , imo brevius ponitur à Romano parvo , Adone , Uſuardo & Notkero ; reliquis Martyrologis aut ignotus , aut præteritus. Primum fuiſſe Siculorum Apoſtolum , recepta opinio eſt : vide , quæ de eo diligenter collegit & ab apocryphis diſcrevit Henſchenius. Satis nobis ſit, ipſum , æque ac reliquos in textu relatos , vere Uſuardinum eſſe.

AUCTARIA.

HAbet hic TORNACENSIS codex peculiare auctarium ceteris omnibus , præterquam Molano incognitum. Sic ſcribit : *In monaſterio Altovillari ,*
Tranſlat. Madelupi. *tranſlatio corporis ſancti Madelupi ſacerdotis.* Vide quæ in indice Prætermiſſorum obſervata ſunt. Cetera dicentur XX Decembris.

ROSWEYD. In Euagrio & Benigno , atque item Pancratio purus eſt. De Agape & Chionia egit I hujus , ut ibi diximus.

CENTULEN. *Cæſarea Cappadocia , ſancta Theo-*
Theodoſiæ. Antonii. *doſia virginis. Apud Tauromenium Sicilia , beati Pancratii martyris. Turonis , ſancti Antonii confeſſoris.* Vide Auctaria die præcedenti.

ANTVERP-MAJ. Agit de ſola Theodoſia cum elogio ferme ex Adone deſumpto.

BRUXELLEN. Puritati hodie proximus eſt. Incipit ab Agape & Chionia. Tum de Euagrio & Benigno. *Apud Tauromenium civitatem Siciliæ , ſancti Pancratii martyris.*

HAGENOYEN. In prima & ſecunda annuntiatione purus , tertio loco habet de Nicetio, ut nos pridie. Sequitur de Pancratio , pure. Tum :
Item in Anglia , Richardi epiſcopi. In Alſatia , *Richardi.*
ſancti Florentii epiſcopi & confeſſoris. Inter Præ- *Florentii.*
termiſſos remittitur ad VII Novembris.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. In fine addunt: *In Cæſarea Palæſtina , ſancta Theodoſia.* *Theodoſiæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Theodoſiæ virginis & martyris glorioſæ , cujus varia tormenta & victoriæ leguntur. Agapes & Chioniæ virginum & ſororum martyrum.*

VATI-

Digitized by Google

Donati. VATICAN. ſignatus num. 5949. In fine: *Nicomediæ, ſancti Donati.* Vide Acta.

De Agape & Chionia. EDITIO-LUBECO-COL. In prima annuntiatione pura eſt, tum ſic pergit: *Theſſalonicæ, paſſio ſanctarum virginum Agapis & Chioniæ, ſub Diocletiano imperatore, Comite Siſinnio; quæ erant ſorores ſanctæ Hirenis virginis, & primo in carcere per varia tormenta macerata, deinde in ignem miſſa, ſed intacta permanentes a flammis, poſt orationem ad Dominum fuſam, animas cælo reddiderunt. Apud Thauromenium civitatem Siciliæ, ſancti Pancratii epiſcopi & confeſſoris.* Melius dixiſſet *martyris.* *Eodem die, ſancti Richardi epiſcopi & confeſſoris.* *Richardi.*

Donati. Sixti & ſociorum. Richardi. Burgundoforæ. GREVEN. *Nicomediæ, ſancti Donati. Item ſanctorum Sixti, Benigni, Rufi, Patricii. In Anglia, ſancti Richardi epiſcopi Ciceſtrenſis & confeſſoris. Burgundofora abbatiſſæ & virginis.* De hac & Sexto cum ſociis, vide Prætermiſſos.

MOLAN. Litteris parvis: *In Anglia, ſancti Richardi epiſcopi Ciceſtrienſis & confeſſoris. Burgundoforæ, abbatiſſæ & virginis. Sancti patris ac confeſſoris Nicetæ, in quem orationem funebrem ſcripſit Theoſteriƈtus, illius beatiſſimi viri diſcipulus.* *Nicetæ.* In editionibus aliis poſt *Pancratii*, litteris Italicis immediate ſubdit; *epiſcopi, ab Archagano pagano interfecti, cujus vitam ſcripſit Euagrius ejus diſcipulus.* Sed quæ paſſim ut fabuloſa repudiatur. Vide Henſchenium hic & Tillemontium tomo I pag. 190. *In Anglia, Richardi* &c ut ſupra. *In monaſterio Altovillari, tranſlatio corporis beati Madelupi ſacerdotis. Die tertia, ſancti patris Nicetæ, ducis monaſterii Medicii.* *Tranſlat. Madelupi.* Rurſus charactere alio: *Item depoſitio beatæ Burgundoforæ virginis & abbatiſſæ Evoriacenſis, de qua in vita beati Columbani abbatis.* *Burgundoforæ.* Jam diximus conſulendum catalogum Prætermiſſorum, in quo remittitur ad VII Decembris.

II *Non.* *Die 4.*

MEdiolani, depoſitio beati Ambroſii epiſcopi & confeſſoris, *Ambroſii.* cujus ſtudio inter cetera doctrinæ & miraculorum inſignia, tempore Arianæ perfidiæ, tota Italia ad catholicam fidem *Iſidori.* converſa eſt. Apud Hiſpalim, depoſitio ſancti Iſidori antiſtitis.

Ex *Praten. Horinien. Tornacen. Pulſanen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-maj.* & codices omnes mediæ notæ, de quibus infra.

VARIA LECTIO. Antverp. & Max-Lubec. ſcribunt *Mediolano*, ut à Beda & aliis factum ſubinde patebit. *Arriana* legunt omnes, malim *Arianæ*, ſed codices ſecutus ſum. *Greven.* voces tranſpoſuit, *ad fidem Catholicam.* Pejus Molanus *Catholicam* omiſit. In Pulſanenſi eſt *Hyſpalim*, pro *Hiſpali*, & *Hyſidori* pro *Iſidori.* Tornacen. Antverpien. Max-Lubec. & Muneratus habent *Yſidori.* Greven. & Molan. pro *ſancti* ponunt *beati* pro *antiſtitis*, *epiſcopi*, quod poſtremum etiam habet Belinus.

OBSERVATIO. Quo vere anno, quo die conſignandus ſit magni Patris Ambroſii *De natali S. Ambroſii.* obitus, inter eruditos controvertitur; & quamvis hoc die in Actis, Ambroſiana omnia remiſſa ſint ad VII Decembris, quo per totam Eccleſiam feſtivius recolitur inclytiſſimi Doctoris memoria; voluit tamen Henſchenius exercitatione ſingulari, ante tomum I Aprilis pag. XXXVIII, diſputationi quodammodo proludere, opinionem ſuam (*ut alii*, inquit, *potius ſuam ferant ſententiam*) prævie exponens, qua ex Marcellini Comitis Chronico, cum expreſſa Conſulum nota, pluribuſque aliis monumentis, præſertim Mediolanenſibus, evincere conatur, Ambroſii obitum, non ad IV Aprilis anni CCCXCVII, ut contra antiquiſſimam Mediolanenſium traditionem ſtatuerat Baronius, ſed ad XVII Aprilis anni CCCXCVIII referendum. Contra Henſchenium ſtat major recentiorum numerus, quos inter tono decretorio Pagius, ad annum CCCXCVII a num. 19, & modeſtior Tillemontius tomo 10, nota 56 à pag. 761, pro Baronii ſententia, ex ipſa etiam Martyrologorum noſtrorum auctoritate, acrius decertant. Video militare utrimque gravia rationum momenta, graviora fortaſſe, quæ favent Martyrologiis: ſed de ultimo librationis ſcrupulo judicium ferent, qui menſem Decembrem de Actis elaborabunt ſucceſſores noſtri; nos hic in Martyrologiorum cancellis hærebimus. Inter Hieronymiana, ſolus codex Corbeienſis, in fine laterculi attexuit, quod litteris aliis, tamquam purum additamentum, diſtinxit Acherius: *Mediolano, depoſitio ſancti Ambroſii epiſcopi & confeſſoris.* Hoc certius eſt, notari *Ambroſium* in Hieronymianis omnibus XXX Novembris, ſub hac fere formula: *In Mediolano, ſancti Ambroſii epiſcopi, de perceptione baptiſmi.* Et in ſolo Lucenſi apographo, III Decembris: *Natalis ſancti Ambroſii.* At vero die VII ejuſdem menſis Decembris, nullus eorum codicum *Ambroſium* nominat. Ad diem obitus accedamus. Ven. Beda primus hoc die IV Aprilis Ambroſii ſolennitatem celebrat: *Mediolano, depoſitio ſancti Ambroſii confeſſoris;* ubi ne mireris, titulum *epiſcopi* reticeri, nam id Bedæ ſatis familiare eſſe, ex non uno deinceps loco cognoſces. Florus de ſuo addidit: *Qui ingentibus doctrinis coruſcavit & virtutibus.* Rabanus legit *Medio-*

Mediolano, depoſitio beati Ambroſii epiſcopi & confeſſoris, cujus vita & doctrina inſignis prædicatur in Eccleſia. Sed & hic Ambroſium ex Hieronymianis repetit xxx Novembris nullâ baptiſmi facta mentione. Sic autem in ſerie noſtra habet Romanum parvum: *Mediolani, beati Ambroſii epiſcopi & confeſſoris.* Breve, ſed elegans Adonis elogium, ex Hieronymo acceptum, à Baronio IV Aprilis & rurſus VII Decembris, in notationibus ad Martyrologium, explicatum, in textu noſtro ad verbum deſcribitur; Notkero, præter morem, Viennenſis phraſim multùm amplificante. Atque hi omnes Ambroſii natalem hoc die unanimiter collocant, ſuffragante etiam Wandelberti verſiculo: *Ambroſius pridie* (Nonas) *æthereum penetravit honore.* De Ordinatione vero, VII Decembris, nullus eſt, qui vel verbo meminerit. Quæro primam ſolennioris illius feſti in univerſa Eccleſia inſtitutionem, verum nec apud Baronium, nec alibi ſatis certa primæ ejus originis veſtigia hactenus deprehendo, præter ea, quæ ſubobſcurè ab Henſchenio in laudata exercitatione curſim indicantur. Plura ſcrutari, hujus loci non eſt, remitti commode poſſunt ad prædictam diem VII Decembris, ubi in Actis, poſt eruditas Baronii, Hermantii, Tillemontii, PP. Benedictinorum S. Mauri aliorumque de incomparabili fidei Zelatore lucubrationes, totius vitæ ſeries operoſius & accuratius digeretur.

Iſidori.

Nullus antiquorum Martyrologorum *Iſidori Hiſpalenſis* meminit, unde veroſimillimum eſt, cum ab Uſuardo ex Hiſpania, quò ad procurandas ſancti Vincentii reliquias profectum novimus, in Gallias primum allatum, cum aliis tum confeſſoribus tum martyribus, præſertim Cordubenſibus, ut ſuis locis obſervare non negligimus. Reliqua ex Actis require, ubi Henſchenius diligentiſſime contulit, quidquid de nobiliſſimi antiſtitis ſanctitate, cultu & doctrina Nicolaus Antonius aut ſcriptores alii Hiſpani melioris notæ ſuggerere potuerunt, quibus jungenda appendix in eodem tomo pag. 900.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELO. Puris omnes codicibus annumerari poſſent: etenim de Iſidoro Hiſpalenſi hæc ſolum textui puro ſuperadduot; *fide & doctrina præcipui.*

De Ambroſio

ROSWEYD. Ita legit: *Mediolani, depoſitio beati Ambroſii epiſcopi & confeſſoris, qui de laico, Arianis ſimul & Chriſtianis conclamantibus, electus eſt epiſcopus, cujus ſtudio* .... cetera pura ſunt uſque ad finem laterculi.

CENTULEN. *Mediolano, depoſitio beati Ambroſii ejuſdem civitatis archiepiſcopi, cujus ſtudio* &c pure. *In Hiſpaniis civitate Hiſpali, ſancti Yſidori epiſcopi & confeſſoris, vita & doctrina illuſtris viri.*

De Ambroſio

BRUXELLEN. *Mediolani, depoſitio ſancti Ambroſii archiepiſcopi & confeſſoris. Qui præſes exiſtens, nondum baptizatus, conſenſu totius populi in archiepiſcopum electus, annuente & jubente Valentiniano imperatore, gratiam Baptiſmatis ſimul & epiſcopatus dignitatem percepit. Cujus ſtudio, tempore Ariana perfidiæ, tota Ytalia ad Catholicam fidem converſa eſt. Hujus vitam beatus Paulinus Nolanus epiſcopus ad beatum ſcripſit Auguſtinum* [recenti manu, *epiſcopum.*] *Apud Hiſpalim, depoſitio ſancti Yſidori Hiſpalenſis, inſignis epiſcopi, fide & doctrina præcipui. Qui inter cetera ſua opuſcula, librum naturalis hiſtoriæ, quem Ethimologiarum nominat, ordinans, ſeculi ætates diligenter diſtinxit.* Quænam Chronici Iſidoriani & libri Etymologiarum affinitas ſit, vide in Diſſertationibus Hiſtoricis Labbei tomo 1 pag. 645.

De Iſidoro.

HAGENOYEN. Longum nimis pro inſtituto noſtro de ſancto Ambroſio ſermonem texit, ubi inter alia non ſatis probata immiſcet, quod *Valentiniano imperatori reſtiterit & ingreſſum eccleſia illi prohibuerit*, quæ ad Theodoſium referenda, vulgo notum eſt. Hæc, & ſimilia, prætermittenda cenſuimus. Tum: *In Hiſpania, apud civitatem Hiſpalem, depoſitio ſancti Yſidori epiſcopi & confeſſoris, fide & doctrina præcipui.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Iſidori Hiſpalenſis epiſcopi & Doctoris eximii, qui multos edidit libros, quorum quidam ſunt ſatis noti.*

In VATICAN. ſignato num. 5949, deeſt Iſidorus. Adjectum: *In Syria, ſanctorum Taraci, Andronici & Probi.* De his etiam alibi; remittuntur ad XI Octobris.

Taraci & ſociorum.

ALTEMPS. Addit: *Ipſo die, depoſitio ſancti Senerthi epiſcopi.* In Actis prætermittitur, curioſo indagatori propoſitus.

Senerthi.

EDITIO LUBECO-COL. In elogio Ambroſii poſt *confeſſoris* inſeritur, *ac Doctoris Eccleſiæ catholicæ præcipui, cujus ſtudio* .... *Apud Hiſpalim, depoſitio ſancti Iſidori antiſtitis, viri fidei & doctrina præcipui, fratris beati Leandri, ad quem* [Leandrum] *beatus Gregorius ſacram expoſitionem ſuper librum Job ſcripſit.*

De Iſidoro.

GREVEN. *In Theſſalonica, ſanctorum Agathonis diaconi, Theoduli, Pauli, Moiſetini & Orbani. Item, beati Succeſſi.* Laciniæ ex Hieronymianis bene vel male conſutæ. *In Hibernia, Beghani abbatis. Item Ambroſii diaconi, qui ut Hieronymus de viris illuſtribus refert, primum Marcionites fuit, ſed ab Origene correctus, confeſſionis Domini gloria inſignis fuit. In Scotia, Tigernagi epiſcopi & confeſſoris, ſecundum alios die ſequenti.* De his agitur in indice Prætermiſſorum.

Agathonis & ſociorum.
Succeſſi
Beghani.
Ambroſii diaconi.
Tigernagi.

GREVEN. *Eodem die, tranſlatio ſanctorum confeſſorum Ulgiſi, Amulgnini, Theodulphi, Abel, atque Hildulphi.* Vide Prætermiſſos. Sequitur minoribus typis: *In Perſide, ſancti Benjamin glorioſi martyris: Tripartita lib. 1 cap. 33. Item Ambroſii diaconi* &c ut Grevenus. In editionibus aliis, ſolum additur: *Die quarta, ſanctorum patrum Joſeph hymnographi, & Georgii, qui fuit in Malæo.* De hoc *Georgio* non multa in hodiernis Actis collegit Henſchenius. *Joſeph* vero die præcedenti relatus eſt, ubi longior vita traditur, & reliqua ad eum ſpectantia diligenti opera à Papebrochio explanantur. Satis eſt hæc indicaſſe, videat ibi lector cetera.

Tranſlat. Ulgiſi &c.
Benjamin.
Joſeph & Georgii.

Nonis.

Digitized by Google

Nonis. *Die* 5.

APud Ægyptum, natalis ſanctorum martyrum Martianæ, Nicanoris, & Apollonii. Theſſalonicæ, ſanctæ Hirenis virginis, quæ poſt tolerantiam carceris, ſagitta percuſſa eſt à Siſinnio comite, ſub quo & ſorores ejus ſimul Agapes & Chionia martyrizaverunt. Apud Cæſaream Liciæ, ſancti Amphiani. *Martianæ & ſocior.* *Irenes.* *Amphiani.*

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belini edit. prima*, *Greven.* & *Molan.* Quibus accedit *Antverp-max. Leyden-Belg. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Prima difficultas in propriorum nominum ſcribendi ratione occurrit. Codex Pratenſis legit *Martiani*, *Nicandri*, ubi reliqui omnes, ſolis Molano & Lovan. exceptis, diſerte ponunt *Martianæ*, *Nicanoris* vel *Nichanoris*. Atque ita ſcripſiſſe Uſuardum, certo mihi perſuado, niſi propria auctoritate ductores ſuos Romanum parvum & Adonem deſeruent. *Appollonis*, *Appolonii*, *Apolonii*, male ſcribunt codices aliqui, melius in textu cum Pratenſi, Herinienſi &c. Non minor in Virginis nomine variatio. In Hieronym. eſt, *Herene*; in Romano parvo & Adone *Irene*, quo modo ſcribendum exiſtimo. De Uſuardina lectione quæritur. Praten. habet *Hirenia*, reliqui omnes *Hirenis* vel *Hyrenis*. Solus Munerat. ſcribit *Herenis*. Pro prima ratione ſtant Herinien. Tornacen. Antverp. & Max-Lubec. quam nos, ut veræ, proximiorem prætulimus. Munerat. poſt *virginis*, addit *& martyris*, contra ceterorum torrentem. Jam ſupra ex codicum inflexione in textu poſuimus *Agapis*, à recto *Agapes*, ut hîc ab *Hirenes* formatur *Hirenis*, licet nos aliter ſcribere ſoleamus. Solus Belinus poſuit *Siſſinio*, atque item, *paſſæ ſunt*: plerique omnes *martyrizatæ ſunt*, Herinien. *martyrizarunt*, Pratenſis *martyrizaverunt*, quod Adoni ſatis frequens eſt, quem cum tam preſſe hodie ſecutus ſit Uſuardus, nihil mirum videatur, ſi & hoc tranſumpſiſſe ſupponamus. In Molano recte legitur *Lyciæ*, ceteri habent *Liciæ*, ut in textu reliquimus. *Licinia*, error eſt in Herinienſi; *Ciliciæ*, in Belino.

OBSERVATIO. Satis mirum & inſolitum eſt, quod nullus ex præmiſſo laterculo Sanctus, hoc die in Actis referatur. Non *martyres Ægyptii*, quia ab aliis, & præſertim Romano hodierno conſignantur v Junii, ad quem diem ab Henſchenio remiſſi ſunt, tamquam iidem, qui utriſque Nonis, tum Aprilis, tum Junii, ſub iiſdem ferme nominibus recolantur, ut ibi ipſe contra Florentinium cenſet. Et vero in nonnullis Hieronymianis iidem utroque die ſignari videntur. Sic habent hoc die ſecundo loco codices Lucenſis, & Corbeienſis Acherii: *In Ægypto, natalis ſanctorum Marcianæ, Nichanoris, Apollonii.* In Epternacenſi ſolum legitur: *In Ægypto, Marciani.* De ipſis nihil in ſerie Bedæ; at in Romano parvo, Adone & Uſuardo, iidem tres & eodem modo annuntiantur, Notkero *Martiani*, pro *Martiana*, ſubſtituente, ut eſt etiam in nonnullis noſtris codicibus, cetera Uſuardinis. Reliqua ad ſupradictum diem v Junii dabuntur, ubi de ternorum iſtorum duplici claſſe identificanda, an diſtinguenda diſputabitur. *Martianæ & ſociorum.*

Neque de *Irene* ſeorſim in opere noſtro agitur, quod cum ſororibus *Agape* & *Chionia*, memorata ſit III Aprilis, utpote quarum Acta communia ſunt, uti ibidem abunde diximus. In Hieronymianis ſorores tres hoc quoque die repetuntur. Romanum parvum legit: *Theſſalonicæ, ſanctæ Irenes virginis*, Adonis & proinde Noſtri elogium ex Beda deſcriptum eſt, modice à Rabano auctum, fuſe à Notkero: quorum omnium ſententia ex Actis proconſularibus paulo ſeverius exigenda eſt, expuncto *percuſſione ſagittæ*, quod miror Baronium, reliqua bene corrigentem, in textu ſuo reliquiſſe. Wandelbertus Bedam, ni fallor, ſecutus eſt: *Irenes.*

Nonis virgo pia de morte refulget Hyrenis.

Demum nec *Amphianus* in hodiernis Actis locum occupat, expreſſe tamen in Hieronymianis notatus: *In Ceſarea*, vel *Ceſaria Liciæ* vel *Luciæ*, *Amphiani.* Alius ibidem *Amphianus in Africa* legitur, II, alius *in Nicomedia*, III Aprilis. Non dubitant Baronius, Henſchenius & Florentinius, quin hîc indicetur *ovicula innocens*, *divinus martyr*, *portentoſæ fortitudinis*, *intrepidus*, *admirandus*, *ſanctiſſimus & beatiſſimus juvenis Apphianus*, cujus glorioſam de tyranno victoriam accurate deſcripſit Euſebius, duriſſimi certaminis oculatus teſtis, ex quo relati tituli accepti ſunt, libro de Martyribus Palæſtinæ cap. 4, quod totum in Actis, totum à Ruinartio reproducitur à pag. 334. Gallica ſeries exſtat apud *Amphiani.*

Tillemontium tomo 5 pag. 386, qui in nota pag. 737 Euſebii chronotaxim componere conatur, ut ad *ulteriorem diſquiſitionem eruditis propoſuerat* Henſchenius pag. 59 litt. F. Quod Noſter hic *Cæſaream* in *Lycia* perperam collocet, non tam ipſi quam Adoni vitio vertendum eſt, imo imperitis librariis, qui Hieronymianum tranſcribentes, aliquid detraxerint, addiderint aut mutaverint. Utrum vero Hieronymianum textum bene reſtituat Florentinius, per *In Cæſarea & Lycia*, reſpiciendo ad Martyris patriam & cultum, aliis expendendum relinquo. De *Ædeſio* Apphiani fratre, cum non agant hic Martyrologi, ad Noſtrum etiam nihil attinet: ſatis eſt genuinum ex omni parte ejus textum exhibuiſſe. Vide de *Ædeſio* Romanum hodiernum, VIII Aprilis & ibi Acta noſtra, quæ ex Euſebio martyrium ejus referunt.

AUCTARIA.

PULSANEN. Deeſt ultima annuntiatio, in reliquis purus eſt.

Claudiani. ROSWEYD. Poſt Amphiani, adjicit, & *aliorum*. Tum: *Claudiani martyris.* Ex Hieronymianis.

ULTRAJECT. LEYDEN-LAT. ALBERGEN. & DANIC. Textui cetera puro, ſubjiciunt: *In Scotia, ſancti Tygernagi epiſcopi & confeſſoris.* *Tigernagi.*

CENTULEN. *Apud Theſſalonicam, ſancta Herene virginis & martyris. In Ægypto, ſanctorum Nichanoris & Apollonii martyrum. Cæſarea Lyciæ, ſancti Amphiani.*

ANTVERP-MAJ. *Theſſalonica, natale ſancta Hironea virginis & martyris. Apud Ægyptum, natale ſanctorum Marciana, Nichavoris, & Apollonii, quorum geſta habentur.*

BRUXELLEN. De martyribus Ægyptiis & Amphiano, nihil. In Irene ſatis purus eſt. Sequitur: *Apud Scotiam, ſancti Tygernagi epiſcopi & confeſſoris. Item Marina virginis. Et ſancti Vincentii de Valentia, Doctoris de Ordine Prædicatorum, qui tam in vita, quam poſt mortem miraculis claruit.* Quæ *Marina* hic indicetur, ignoro. *Tigernagi. Marinæ. Vincentii.*

HAGENOYEN. Textui hodie puro, ſolum addit: *Ipſo die, in Scotia, depoſitio ſancti Tygeriſlagi* [Tigernagi] *epiſcopi & confeſſoris.*

VICTORIN. & REG. SUECIÆ num. 130, in fine: *Item Carthagine, ſancti Pontiani diaconi.* Nullus hodie apud alios *Pontianus*; ne inter Prætermiſſos quidem notus. Multum fallor ſi non indicetur Pontius ſancti Cypriani diaconus, de quo ſuperius actum eſt VIII Martii. *Pontiani.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Hyrenis virginis & martyris, ſororis Agapes & Chioniæ. Didimi Alexandrini confeſſoris, cujus meminit Hieronymus.* Eſtne forte martyr, de quo in Actis? *Didimi.*

STROZZ. *Natale ſancti Vincentii, Ordinis Prædicatorum, patria Valentini & prædicatoris clariſſimi,* [qui] *in Britanniis urbe Venetenſi recubuit, cujus ſanctitatem crebra miracula proteſtantur.* *Vincentii.*

REMENS. ſanctorum Timothei & Apollinaris *Catalaunis, depoſitio Arnulſi epiſcopi.* In indice Prætermiſſorum omittitur tamquam ignotus. *Arulfi.*

EDITIO LUBECO-COL. Primo loco agit de ſancto Vincentio, ſed elogium habet alicubi mutilum, quod infra ex Greveno correctius dabimus. De Ægyptiis addit, *quorum geſta habentur.* Cetera ut in textu. In fine: *In Scotia, ſancti Tigernagi epiſcopi & confeſſoris.*

BELINI editio altera, in fine ſubdit: *Item apud civitatem Venetenſem Britaniæ, beati Vincentii confeſſoris, Ordinis Prædicatorum, ſanctitate, doctrina, miraculiſque clariſſimi.* *Vincentii.*

GREVEN. *Nicomedia, natalis ſancti Claudiani confeſſoris.* Cur non *martyris*? *Item, Didimi confeſſoris. Martiani, Quinti.* Indicat, ni fallor, Alexandrinos martyres. *In Britannia minori civitate Venetenſi, natale beati Vincentii presbyteri & confeſſoris, Ordinis Prædicatorum. Qui Valentinus origine, angelica vita, & ſalutari doctrina præfulgens, diu ſingulos Hiſpaniæ & Galliæ populos divini verbi alimento refecit, & ſupra viginti millia Judæorum & Maurorum ad Chriſtum convertit. Omnium denique ſignorum genere clarus, in numero Sanctorum referri & ampliſſimo canonizationis honore decorari promeruit.* *Claudiani. Didimi. Martiani. Quinti. De Vincentio.*

MOLAN. *Item apud Venetiam Britanniæ, beati Vincentii Valentini, cognomento Ferrarii,* [Ferrerii] *confeſſoris, Ordinis Prædicatorum, ſanctitate, doctrina, miraculiſque clariſſimi. Hic ſuper viginti millia Judæorum ac Maurorum ad Chriſtum convertit. Lauduno Clavato, prima tranſlatio ſancta Celiniæ, matris ſancti Remigii epiſcopi.* Vide Prætermiſſos. *In Scotia, ſancti Tigernaſi epiſcopi & confeſſoris.* Dein minoribus typis: *Apud Leodium, in monte Cornelien, obiit Juliana virgo & Prioriſſa ejuſdem loci, & tranſlata quieſcit in monaſterio Vilarienſi, ubi & vita ejus habetur.* In editionibus aliis, de Vincentio ut ſupra. *In Scotia, ſancti Tigernaci* &c. *Die quinta, ſanctorum martyrum Theoduli & Agathapodis.* De iis in Actis IV Aprilis. *Lauduno Clavato* &c. Tum minoribus litteris: *Eodem die, ſanctorum martyrum, ſancta Thermes cum ſorore & ancilla.* Inter Prætermiſſos remittitur ad XXII Aprilis. *Apud Leodium in monte Cornelion, obiit Juliana virgo, & præfecta ejuſdem loci, quæ tertio obitus ſui die ad cœnobium Villarienſe tranſlata, illic inter corpora ſacra eſt ſepulta. Ubi & ejus vita habetur.* Data in Actis & ab Henſchenio egregie illuſtrata eſt. *Tranſlat. Celiniæ. Julianæ. Theoduli & Agathapod. Thermis &c.*

VIII *Idus.* *Die 6.*

Sixti. ROmæ, natalis beati Sixti Papæ & martyris, qui temporibus Adriani, ut ſibi Chriſtum lucrifaceret, libenter mortem ſuſtinuit temporalem. In Macedonia, ſanctorum Timothei & Diogenis. *Timothei & Diogenis.*

Ita *Pratea. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverpien. Max-Lubec. Munerat., Greven.* & *Molan.* Quibus proximi ſunt *Antverp-max. Leyden-Belg. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA

Google

V*ARIA LECTIO.* In ſolis *Sixti* & *Timothei* nominibus conſiſtit. De poſtremo ſatis certum eſt, male legere Herimenſem & Edit. Lubecanam maximam, *Thimothei.* Pro *Xyſto* vel *Xiſto* ſtare videtur ſcribendi modus antiquior apud Hieronym. & Romanum parvum. Et quidem Pratenſis, *Xyſti* poſuit. At cum ceteri codices omnino omnes legant, *Sixti*, cum Adone, eam ſcribendi rationem hîc cenſuimus præferendam: ſi alibi altera prævalcat, ea ibi uti licebit.

O*BSERVATIO.* Binos hoc die *Sixtos* vel *Xiſtos* nominant aliqua Hieronymiana apographa; de *Papa* tamen, iſtius nominis *primo*, non agere, probant Martyrum claſſes, quibus immixti ſunt, loco & veroſimiliter tempore, à Sixto hoc noſtro multum disjunctæ. Itaque, qui in laterculo annuntiatur, is à Romano parvo acceptus eſt, cujus hæc ſunt verba: *Xyſti Papæ & martyris, temporibus Adriani paſſi.* Breve eſt Adonis Roſweydini elogium, quod multo auctius reddidit Notkerus; niſi præhabenda ſit Moſandri editio, in qua pene ad verbum reperiuntur, quæ Notkeri propria eſſe, facile quis ſibi perſuaſerit. Noſter Adonis phraſim, ut in Roſweydo eſt, contraxit & nonnihil emollivit. Ex libro Pontificali primam Sixti notitiam à Romano parvo deſumptam credimus, qui ut *martyr* colitur, quidquid nonnulli de eo titulo dubitent. Expreſſiora habet Florus ad III Aprilis, quæ in noſtra Bedæ editione, & hoc die in Actis proferuntur, ubi de ejus cultu, ætate, Actis, ſepultura, tranſlatione & inventione collegit Henſchenius, diſtinxitque omnia, quæ de Sixto I dici poſſunt, aliis res ejus geſtas vix obiter tangentibus, ut in Alexandro Tillemontius tomo 2 pag. 238 & 240. Hoc cum diſticho celebravit Wandelbertus: *Sixti.*

Idibus Octavis Xixtus martyrque ſacerque
Præminet, Adriano mortem ſub Cæſare paſſus.

Conveniunt hoc die Hieronymiana in annuntiatione noſtra ultima de *Timotheo* & *Diogene*, quam ex aliquo hujuſmodi codice certo extraxiſſe cenſendus eſt Uſuardus, quandoquidem Martyrologis aliis, tum antiquioribus, tum ſynchronis plane ignoti ſint, ſi Notkerum excipias, qui eoſdem codices male deſcripſit, pro *Macedonia*, *Nicomediam* legens, *Theogenem* pro *Diogene*, in quo ab Henſchenio & Florentinio recte corrigitur. Synonymi duo martyres *Timotheus* & *Diogenes*, ſi non iidem ſint; in Hieronymianis illis Faſtis die ſequenti leguntur, cum hac differentia, quod hîc dicantur paſſi *in Macedonia*, neque ulli jungantur ſocii; at ſequenti die cum ſociis duobus aut tribus dicuntur *in Antiochia Syriæ* martyrium ſubiiſſe. Unde Maurolyco occurrerit certa noſtrorum martyrum palæſtra *Philippi*, neſcio; nec ſatis patet, an utraque ea claſſis confundi debeat. Latent Acta, *è quibus*, inquit Henſchenius, *certiora poſſemus proferre, eoſque* (nempe hodiernos) *à martyribus Antiochenis ſolidiori argumento ſecernere.* Nihilo plus claritatis ſuggerent notæ Florentinii, utroque die. Quæ Uſuardina ſunt, integrè dedimus. *Timothei & Diogen.*

AUCTARIA.

PULSANEN. In Sixto purus, Timotheum & Diogenem præterit, quorum loco ſic habet: *Eodem die, ſancti Cæleſtini Papa.* Indicat Cæleſtinum I, de quo ſæpius infra, & in Actis hoc die. *Cæleſtini I.*

ANTVERP-MAX LEYDEN-BELGIC. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Textum ſic augent: *Romæ, natale ſancti Sixti primi, Papæ & martyris, qui poſt beatum Petrum ſextus, temporibus Adriani* &c.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIE. Idem habent, ſed præterea, poſt *temporalem*, adjiciunt: *Hic conſtituit ut ſacrata miſteria non tractentur niſi à ſacris miniſtris.* *De Sixto.*

CENTULEN. Textum contrahit hoc modo: *Romæ, paſſio beati Sixti Papæ & martyris, tempore Adriani imperatoris. In Macedonia* &c. pure.

ROSWEYD Ceteris omnibus auctior, in Sixto purus eſt. Tum ſecundo loco: *In Nicomedia, Firmi, epiſcopi martyris, & aliorum viginti octo.* An recte *Firmo* tribuatur epiſcopi dignitas, quotve ejus fuerint ſocii, accurate in Actis examinavit Henſchenius. *In Africa, Epiphanii epiſcopi & aliorum quatuordecim.* De hac claſſe cum Uſuardo agemus die ſequenti. *Item, Cæleſtinæ virginis cum aliis octingentis.* Hujus fere codicis auctoritate præclara hæc turma in Actis ponitur. *In Nicomedia, ſanctorum Timothei & Diogenis.* *Firmi & 20.* *Epiphanii & ſoc. 14.* *Cæleſtinæ cum al. 800.*

BRUXELLEN. Huc rejicit magnam heſterni textus partem. Primo loco agit de Martiano, Nicanore, & Apollonio. Tum de Amphiano. Sequitur de Sixto, ubi poſt textum purum ſubjicit: *Hic conſtituit, ut Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth, in Miſſa diceretur. In Macedonia* &c. pure. *Item beati Florentii martyris.* Eſtne hic *Florentinus* ex numero martyrum Sirmienſium? Hactenus non ſatis liquet. *De Sixto ex Floro.* *Florentii.*

HAGENOYEN. *Romæ, natale beati Sixti primi, Papæ & martyris, qui poſt beatum Petrum ſextus erat, & temporibus Adriani imperatoris, poſtquam ſedem Apoſtolicam rexerat annis novem & menſibus quinque, ut ſibi Chriſtum lucrificaret, libenter ſuſtinuit mortem temporalem. Hic conſtituit, ut ſacra miſteria non tractarentur, niſi à ſacris miniſtris.* *De Sixto.*

Hyrenei. *Item ipſo die, natale ſancti Hyrenei Syrmienſium epiſcopi & martyris. Hic multis diebus in carcere maceratus, tandem gladio occiditur & corpus ejus in flumen projicitur.* Inter Sirmienſes martyres nullus hodie *Irenæus*, nedum epiſcopus. Nicomedienſium anteſignanus eſt *Firmus*, quem turpi lapſu in *Sirmium* transformavit Rabanus, primumque *Firmi* ſocium *Irenæum*, alias epiſcopum, *ejuſdem loci* antiſtitem fecit, ut ante me obſervavit Florentinius, id Notkero tribuens, qui Rabano junior, ex hoc veroſimiliter epiſcopatum illum acceperit. Potuit HAGENOYENSIS ſcriptor hunc ex alterutro errorem hauſiſſe, niſi forte Florum vidit, qui de Irenæo illo hodie meminit, aliud elogium ei tribuens. Tu de Irenæo Sirmienſi vide XXV Martii. Sequitur: *In Macedonia, ſanctorum Thymotei & Dyogenis.*

Winebandi VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130, in fine ſubjiciunt: *Trecas, ſancti Winebandi presbyteri.* Alii aliter efferunt, ut mox patebit.

Hyrenei. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Hyrenei epiſcopi & martyris. Timothei & Diogenis. Sixti Papæ & martyris.*

VATICAN. ſignatus num. 5949, de Timotheo *Celeſtini.* & Diogene ſilet. In fine ſubdit: *Sancti Celeſtini Papæ, qui ſedit Romæ annis octo.*

STROZZ. *Item, ſancti Celeſtini Papæ.*

REMENS. ſanctorum Timothei & Apollinaris. *Winobandi.* *Trecas, ſancti Winobandi presbyteri & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, natale ſancti Sixti primi, Papæ & martyris, qui poſt beatum Petrum Apoſtolum ſextus, temporibus Adriani imperatoris,* *De Sixto.* *rexit Eccleſiam annis decem, menſes duos, diem unum: & ut ſibi Chriſtum lucrifaceret, libenter ſuſtinuit mortem temporalem. Hic conſtituit, ut ſacrata myſteria non tractarentur, niſi a ſacris miniſtris, & ut corporale altaris non fieret de ſerico, ſed de puriſſimo lino contexto, non tincto. Hic etiam conſtituit, ut ter diceretur Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth in Miſſa. Hic apud portam Appiam decollatus, ubi Dominus apparuit beato Petro quando dicebat: Dominc q: ... s-dis? In Macedonia* &c. pure. *Trecas, ſancti Prudentii epiſcopi & confeſſoris.* De quo vide plura *Prudentii.* in Prætermiſſis. *Eodem die, beati Vermebandi* *Winebandi.* *abbatis.* Lege *Winebandi*; aliis *Winobandi*.

BELINI utraque editio, in fine ſubjicit: *Item* *Celeſtini.* *ſancti Celeſtini Papæ.* De quo jam toties ſupra.

GREVEN. *Firmini epiſcopi & martyris* [de *Firmini* hoc & ſequentibus conſule Acta & Prætermiſ- *& ſociorum.* ſos ut errores & confuſionem diſtinguas;] *&* *Rufinæ* *ſociorum ejus* XXV. *Apud Syrmium, ſanctarum Ru-* *& ſociarum.* *finæ, Moderatæ, Maximæ, & Machariæ. Item,* *Herennei* *& aliorum.* *ſanctorum Herennei, Romani, Donati, Cluſii,* *Hyrenei* *Quiriaci. Hyrenei epiſcopi Smyrnenſis. Celeſtinæ* *Smyrnenſis.* *virginis & aliorum* LXXX *martyrum. Luciæ viduæ* *Celeſtinæ* *& martyris. Anegra Galatia, beati Theodori epi-* *Luciæ vid.* *ſcopi, ſapientia & ſanctitate inſignis. In Dacia* *Theodori.* *Wilhelmi abbatis & confeſſoris. Trecas, Prudentii* *Wilhelmi.* *Prudentii.* *epiſcopi & confeſſoris. Vermebandi abbatis.*

MOLAN. *Item, ſancti Celeſtini abbatis.* An *Celeſtini abb* non *Papæ? Et beati Vuermebandi abbatis.* Dein typis minoribus: *In Hybernia, ſancti Celſi Ar-* *Celſi.* *dmarchenſis archiepiſcopi & confeſſoris. De quo B. Bernardus in vita Malachiæ. Conſtantinopoli, na-* *talis magni & beati patris noſtri Eutychii, Patriar-* *Eutychii* *chæ Conſtantinopolitani, cujus vita & miracula con-* *CP̄olis.* *ſcripta ſunt ab Euſtachio humili presbytero.* Hactenus prima editio. In aliis brevius: *Item, ſancti Celeſtini Papæ. Et beati Vuermebandi abbatis. In Dacia, Vuilhelmi abbatis Roſchildenſis & confeſſoris.* *Wilhelmi.* *Die ſexta, ſancti patris Eutychii archiepiſcopi Conſtantinopolitani.* Omittitur elogium, quod in prima editione appoſitum erat. Vide cetera in Actis.

VII *Idus.* *Die 7.*

Epiphanii & ſociorum. APud Africam, natalis ſanctorum Epiphanii epiſcopi, Donati & aliorum tredecim. Eodem die, Egeſippi viri ſanctiſſimi, qui *Hegeſippi.* vicinus Apoſtolorum temporum, omnes à paſſione Domini uſque ad ſuam ætatem eccleſiaſticorum actuum texuit hiſtorias, ut quo- *Peluſii.* rum vitam ſectabatur, dicendi quoque exprimeret caracterem. In Alexandria, ſancti Peluſii presbiteri.

Puri ſunt *Praten. Herenien. Tornacen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultrajett. Leyden. utrumque, Lovanien.* & *Lætt. Ultraj-Belg.* Accedit item *Belinus*, in eo ſolum diſcrepans, quod Peluſium Hegeſippo antepoſuerit.

VARIA LECTIO. Pro *tredecim* ſociis Epiphanii & Donati, codices non pauci ponunt *quatuordecim*, ut Antverp. Max-Lubec. codd. mediæ notæ &c. Standumne pro numero textus, vide in Actis; certum putamus ita ſcripſiſſe Uſuardum, ut patet ex codicibus probatioribus. *Hegeſippi* legendum plane aſſentior, uti poſuit ſolus codex Tornacenſis. Male Praten. *Hejeſippi*, non melius Herinien. *Eieſippi.* Reliqui interim in textu cum codicibus omnibus aliis, poſt Adonem in utraque editione, *Egeſippi.* *Euſippi* in Munerato typographi vitio tribuendum. Tornacen. & Max-Lubec. & codices mediæ notæ, pro *Apoſtolorum temporum*, nitidius legunt *Apoſtolorum temporibus.* Ceteri omnes ut in textu; in quo Uſuardus auctorem non recte ſecutus eſt, qui ex Hieronymo bene deſcripſerat, *vicinus Apoſtolicorum temporum.* Sequitur in codicibus omnibus vox *omnes*, à Greveno & Molano prætermiſſa, qui ambo cum aliis mediæ notæ codd. adjiciunt, *ſermone ſimplici*, ex Adone potius quam ex Uſuardo ſumptum. *Caractere* ſcripſit Munerat. quem caſum ſervat Romanum modernum. At quotquot vidi codices omnes utuntur accuſativo, & iidem omnes legunt, ut in textu ſervatum eſt, ſi nimis ſcrupuloſe, per me

licet

licet, corrigatur. Ubinam Greven. *Peleuſippi* invenerit, neſcio: Molan. præfert *Pelenſii* cum Antverp. & Max-Lubec. Nobis præplacet communior ſcribendi ratio in textu expreſſa. Menda ſcriptoria ſatis eſt indicaſſe, ut *Affricam*, *Aphricam*, *hyſtorias*, &c.

OBSERVATIO. De *Epiphanio* & ſociis brevem ſed accuratum commentarium elaboravit Henſchenius, in quo variorum Martyrologiorum ſententias, circa certaminis diem & ſociorum numerum relatas invenies. *Epiphanii & ſociorum.* Ea hic repetere ſupervacaneum eſſet. Hoc notandum, primum videri Uſuardum, qui eam claſſem martyrum hac die collocavit, cum Hieronymiana paſſim VIII Idus annuntient, uti Notkerus etiam poſuit. Beda vero, Romanum parvum, Ado & Rabanus neutro die de ea meminerunt. *Hegeſippus* à Romano parvo primum memoratus, tamquam *vicinus Apoſtolicorum temporum*, *Hegeſippi.* ab Adone inſigni encomio exornatur, quod ferme ex ſancti Hieronymi libro de Script. Eccleſ. acceptum, Noſter in pauciora contraxit, iis prudenter omiſſis, quæ propius ad ſanctum Juſtinum pertinere, recte in Actis obſervavit Henſchenius. Notkerus in elogio Hegeſippi, ſolito etiam brevior eſt, reſciſſa controverſa periodo, quâ Ado verba illa, quæ plene habes in auctario Greveni: *Nam & ego ipſe, ſectis Platonicis inſtitutus, audiens infamari Chriſtianos & videns eos impavidos* &c. Hegeſippo perperam tribuit, cum Juſtino adſcribenda eſſe, hic paucis inſinuet Henſchenius, fuſius id probans ad XIII Aprilis: qui hoc die plura ad Hegeſippum ſpectantia ex variis Euſebii locis componit, quæ hiſtorice deducta ſunt à Tillemontio tomo 3 pag. 47.

Pelnſius vel *Pelenſius* Romano parvo & Adoni ignotus, ex Hieronymiano aliquo, ubi *Pelnſii.* *Pilnſus* vocatur, haud dubie profluxit, inde ab Uſuardo excerptus. *Piloſum* nominat Rabanus, alii aliter efferunt. Wandelberti verſiculus ex Hieronymianorum ſenſu procedere videtur, ubi *Diogenes* & *Timotheus* etiam hodie ponuntur. Ita ſonat: *Diogenes ſeptenis Pelenſinſque feruntur.* Cenſuit tantiſper Henſchenius, non idem par martyrum eſſe, quod in heſterno laterculo *Macedoniæ*, hodie ab Hieronymianis *Antiochiæ Syriæ* tribuitur. Sed de his ſatis die præcedenti. Pro textus veritate dicta ſufficiunt. Scrupulus, qui Henſchenium vexat, num *Pelenſius*, *Peleuſus*, *Pelenſius*, *Peluſii* &c. inter tot nomina etiam *Cluſius* dicatur in antiquis Martyrologii Hieronymiani apographis ad diem præcedentem; item, an unus idemque ſit *Eleuſius* & *Pelenſius*, ſumma ea difficultate involvitur, qua tot alii martyres ex iis codicibus accepti; quorum cum nulla ulterior notitia alicunde acquiri poſſit, vix tantum nobis relinquunt, ut vel probabili aliqua conjectura unum ab altero ſatis ſecure diſtinguamus. Id mihi videtur tutiſſimum, tamdiu Martyrologorum noſtrorum veſtigia premere, donec certius aliquid eluceſcat.

AUCTARIA.

PULSANEN. Sic hodie loquitur: *Apud Africam, ſanctorum Epiphanii diaconi, Donati & aliorum tredecim. In Alexandria, ſancti Peluſii presbyteri. Ipſo* *Victoris.* *die, ſancti Victoris.* Quis hic ſit, neſcio, niſi inter Libycos martyres connumeretur.

ALBERGEN. & DANIC. Ita incipiunt: *Romæ,* *Cæleſtini.* *natale ſancti Celeſtini Papæ, qui conſtituit ut Pſalmi David CL ante ſacrificium antiphonatim canerentur, nam antea Epiſtola tantum & Evangelium recitabantur.* Similia habet Ado Moſandri, unde plane fit veroſimile, ex aliquo Adonis apographo huc tranſiiſſe. De cetero puri ſunt citati codices.

CENTULEN. *Egeſippi viri ſanctiſſimi, temporibus Apoſtolorum vicini. In Alexandria, ſancti Peluſii presbyteri. In Africa, ſanctorum Epyphanii epiſcopi, Donati & aliorum.*

ROSWEYD. *Apud Africam, ſanctorum Epiphanii & Donati martyrum.* Sequitur de Hegeſippo ſatis pure. Tum: *In Antiochia Syria, Ti-* *Timothei.* *mothei martyris cum aliis ſex. In Alexandria, Peluſii epiſcopi.* In textu melius eſt *presbyteri.*

ANTVERP-MAJ. Hegeſippum primo loco refert cum longiori elogio, ferme ex Adone deſcripto. De Epiphanio pure: de Peluſio nihil.

BRUXELLEN. Multa habet quæ curioſo lecto- *De Hegeſip. ex Adone.* re digna exiſtimavi. Incipit: *Egeſippi confeſſoris, viri ſanctiſſimi. Qui vicinus Apoſtolorum temporibus, omnes à paſſione Domini uſque ad ſuam ætatem eccleſiaſticorum actuum texens hiſtorias, multaque ad utilitatem legentium pertinentia, hinc inde congregans, quinque libros compoſuit ſermone ſimplici, ut quorum vitam ſectabatur, dicendi quoque exprimeret caracterem.* Hactenus ex Adone: quæ ſequuntur, de ſuo addidit: *Romæ, beati Cele-* *De Cæleſtino.* *ſtini Papa. Qui rexit Eccleſiam annos octo. Hic conſtituit ut Pſalmus* JUDICA *ante introitum Miſſæ dicatur. Et ex ejus inſtituto Introitus, Gradualia, & Offertoria, quæ in Miſſa ante ſacrificium dicuntur, de Pſalmis extracta ſunt. Sub ipſo etiam tertia Synodus Epheſina Neſtorium hæreticum condempnavit. Hic etiam Papa Celeſtinus ſanctum Patricium filium Conches, ſororis beati Martini Turonenſis, miſit in Iberniam; qui omnes ibidem ad fidem Chriſti convertit.* In Epiphanio & Peluſio purus eſt. Additur in fine: *Item ſancti Macha-* *Macarii.* *rii monachi.* Prætermittitur.

HAGENOYEN. In textu, præter morem, tantum non purus eſt, de Cæleſtino eadem habet quæ ſuperius ex ALBERG. & DANIC. recitavi.

REG. SUEC. qui fuit Principis Urſini in Bohemia. *Romæ, ſancti Cæleſtini Papæ. Qui poſt bea-* *Cæleſtini.* *tum Petrum conſtituit, ut Pſalmi David CL. ante ſacrificium antiphonatim canerentur, nam antea Epiſtola tantum & ſanctum Evangelium recitabantur.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Egeſippi confeſſoris, viri ſanctiſſimi, qui ſcripſit hiſtorias à paſ-*

paſſione Domiai uſque ad ſuam ætatem. Pelenſis presbyteri & confeſſoris. Cur non *martyris?*

Timothei & Diogenis. Vatican. ſignatus num. 5949. Præterit Peluſium; addit autem: *In Antiochia Syriæ, ſanctorum Timothei & Diogenis.*

Editio Lubeco-Col. *Romæ, ſancti Celeſtini Papæ & confeſſoris, qui rexit Eccleſiam annos octo.* Sequuntur quæ ex Albergen. ſupra dedimus. Tum: *Hic etiam conſtituit ut Pſalmus Judica me Deus & diſcerne cauſam meam, ante Introitum Miſſæ diceretur.* In Africanis ſatis pura eſt. De Hegeſippo eadem fere habet, quæ Bruxellenſis. In fine: *In Alexandria, ſancti Pelenſis presbyteri & confeſſoris.*

De Hegeſip. Grevin. *Prædictus Egeſippus in libris ſuis hæc refert: Nam & ego in ſectis Platonicis inſtitutus, audiens infamari Chriſtianos & videns eos impavidos ad ſuſcipiendam mortem atque omne ſupplicium tolerandum, conſiderabam quod impoſſibile eſſet in malitia eos & libidine converſari.* Hæc ex Adone deſumpta ſunt, ſed quæ Hegeſippo abjudicanda diximus. *Salvatoris. Eleaſi & Joannis.* *In Anglia, Salvatoris martyris.* Anglis ipſis ignotus eſt. *Item Eleaſi, Macharia, Philiberti.* Quid de hac conjunctione dicendum, vide in indice Prætermiſſorum.

Cæleſtini. *Celeſtini Papæ & confeſſoris, qui rexit Eccleſiam annis octo. Hic* &c. ut Albergen. *Alii ponunt eum*, inquit, *die ſequenti.* Imo diebus variis. *Brandani.* *Brandani epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat.* *Tranſlatio ſancti Timothei Apoſtoli & martyris.* *Timothei Apoſtoli.* De his vide Prætermiſſos. *Hermanni.* *Item in Eyfliâ, monaſterio Steynfelt, ſancta memoria Hermanni, qui & Joſeph propter ſimplicitatem dictus eſt.*

Molan. Typis parvis de Hermanno habet jam dicta. *Alberti.* *Eodem die, ſancti Alberti monachi & presbyteri Criſpinienſis monaſterii, cujus vitam ſcripſit quidam archidiaconus Auſtromandiæ.* Aliæ editiones adjungunt: *Die ſeptima, ſancti* *Georgii.* *patris Georgii epiſcopi Melitines.* Melius *Mitylenæ.* Minori denuo charactere: *Criſpinis, obiit Dominus Albertus incluſus, cujus memoriam facit Criſpinium in Lætanis monaſteriis. Feſtum vero in ſacello vicino, in quo quieſcit, poſtridie dedicationis ejus oratorii, quod eſt ſecunda die Maii.* *Calliopii.* *Pompeiopoli, ſancti Calliopii martyris.* *Hermanni.* *In Eyfliâ, monaſterio Steinfelt, ſancta memoria* &c. ut ſupra.

VI *Idus.* *Die* 8.

Dionyſii. Apud Corinthum, beati Dionisii epiſcopi, cujus eruditione & gratia, quam habuit in verbo Dei, multi fruuntur uſque hodie. Claruit autem idem Chriſti electus temporibus Marci *Perpetui.* Antonini & Lucii Aurelii. Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi, admirandæ ſanctitatis viri.

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultrajed. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

Varia lectio. In pauciſſimis differunt codices, iiſque vix obſervatu dignis. *Corintum* ſcribit ſolus Herinien. Alii paulo aliter, plerique ut in textu & bene. Omnes legunt *Dionſii*, & nos ita legendum putavimus, quamvis *Dionyſio* ſcribi debeat. *Thuronis* male habent Greven. & Molan. Sic *ammiranda* in ſolo Greveno.

Dionyſii. Observatio. De *Dionyſio* Corinthiorum epiſcopo, de ſcriptis ab eo epiſtolis, deque ejus ſacri corporis ad Sandionyſianum cœnobium facta ſub Innocentio Papa III tranſlatione, agunt hodie Acta noſtra, ubi Martyrologia nonnulla citantur, in quibus hac die feſtivitas Dionyſii recolitur. Aſt ea inter nullum Uſuardo antiquius, nullum ei ſynchronum reperire eſt. Wandelberti verſus à textu recedit longiſſime. *Maximus & ſenas Idus tenet atque Solutor.* Qui duo Sancti ex ſolis Hieronymianis procedere poſſunt. Eſt ergo Uſuardi tam propria hæc annuntiatio, quam certum eſt, eam à nullo ſuperiore Martyrologo acceptam. Nihil in elogio peculiare tradit Uſuardus, quod non de antiquis omnibus Eccleſiæ Scriptoribus dici queat, ut ex dictis perſpectum eſt, & magis ex dicendis patebit. Poterat certe ex Euſebio proferre aliqua, huic ſoli Dionyſio magis accommodata, ut in Actis ordine exhibentur, ab iis expurgata, quæ illi non debite adſcribi ſolebant. Henſchenium præ oculis habuit Tillemontius tomo 2 à pag. 448. Porro quæ de præfato corpore, in Sandionyſiano cœnobio quieſcente, ſitne Areopagitæ Athenienſium, an hujus Corinthiorum epiſcopi, controverti ſolent, ad præſentem inſtitutionem non pertinent.

De *Perpetuo* meminit Romanum parvum & poſt eum Ado, ex quo id tantum de- *Perpetui.* ſumpſit Uſuardus, quod pluribus aliis Sanctis commune ſupra vidimus, iis reſciſſis quæ in ſolum *Perpetuum* privatim quadrabant. Fidelius ſua præſtitit Notkerus, & quidem Adonis dicta; *angelica demonſtratione* ampliavit. Adonis textum tantum non integrum dabunt Auctaria codicum Bruxellenſis & Hagenoyenſis infra. Hactenus pro noſtro Uſuardo, qui hic, ut paſſim ſolet, Adoni adhæſit. Aliter ſcribunt Hieronymiana aliqua apud Florentinium, in quibus ad xxx Decembris ultimo loco legitur: *Turonis, Perpetui epiſcopi & confeſſoris.* Addidit Rabanus eodem die: *Qui ſancti Martini eccleſiam ædificavit*

Digitized by Google

ædificavit. Pluſculum dixerat Florus, quem videſis aut in fonte aut in Actis. Quod autem de *Perpetuo* in Adonis codicibus repertum eſt, recte, me quidem judice, Moſander & Roſweydus pro additamento habuere. Uter dies præferendus ſit, non facile ſtatues, cum Gregorius Turonenſis, ex quo Perpetui vita ſumitur, eum, qui ipſi ultimus in terra fuit & natalis in cælo, indicare neglexerit. Cetera vide apud Henſchenium.

AUCTARIA.

PULSANEN. ANTVERPIEN. MAX-LUBEC. & BELIN. Puris codicibus annumerari poſſunt, à quibus in eo ſolum deficiunt, quod breviſſimum Perpetui Turonenſis elogium omittant, ita ſcribentes: *Turonis, sancti Perpetui epiſcopi.*

ROSWEYD. Etiam purus eſſet, niſi inter Dionyſium & Perpetuum insereret ſequentia: *In Africa, Macharii martyris & aliorum novem.* Unde ſociorum præciſe novem manipulum codicis hujus ſcriptor eruere potuerit, doceri cupio. *Macarii & ſociorum.*

CENTULEN. *Apud Toloſam, beati Exuperii epiſcopi & confeſſoris. Qui beatus vir, fuit valde parcus* [opinor ſubintelligi *ſibi*] *& indigentibus extitit* [largus] *& pius.* Hæc melius ex Uſuardo tradit ANTVERP-MAJ. ſtatim referendus, ſed quæ ſpectant ad XXVIII Septembris. Sequitur in CENTULEN: *Apud Corinthum, beati Dionyſii epiſcopi. Turonis, sancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.* *Exuperii. Textus contractus.*

ANTVERPIEN MAJ. Omiſſo Dionyſio & Perpetuo, Exuperii elogium ſupplet hoc modo: *Apud Toloſam, sancti Exuperii epiſcopi & confeſſoris. Qui beatus vir quantum ſibi extitit parcus, quantumque aliis largus, sanctus Hieronymus memorabili profecutus eſt relatu.* *Exuperii.*

BRUXELLEN. De Dionyſio ea fere refert, quæ nos in textu, ſed inverſo paululum ordine. Sequitur de Exuperio, ut codex proxime ſuperior. Tum: *Item Romæ, Calixti Papæ & martyris, cujus principalius feſtum cadit II Idus Octobris.* Unde ergo feſtum hoc minus principale, aliis incognitum? an ex aliqua tranſlatione? Vide Prætermiſſos, ubi rejicitur ad dictam diem XIV Octobris. *Turonis, sancti Perpetui epiſcopi, admirandæ ſanctitatis viri, cujus ope templum, ſuper oſſa beati Martini epiſcopi perfectum eſt, & eò ipſius corpus tranſlatum eſt.* Hæc ex Adone, ſed non ad verbum deſumpta ſunt. *Calixti.* *De Perpetuo*

HAGNOYEN. In Dionyſio etiam ferme purus eſt. De Perpetuo, poſt *viri*, ſubdit: *Qui eccleſiam in honore beati Martini epiſcopi ædificavit, & oſſa beati Martini transferri fecit, & in eadem eccleſia, illa honorifice, ut decuit, collocavit. Tandem multis perpetratis virtutibus ipſe obiit in pace tranquilla.*

AQUICINCT. In fine, poſt *viri*, addit: *Romæ, sancti Cæleſtini Papæ. Hic conſtituit, ut Pſalmi David ante ſacrificium antiphonatim caneremur, nam antea Epiſtola tantum recitabatur & ſanctum Evangelium.* Vides, verum eſſe, quod diximus, nempe variis diebus hunc Sanctum referri. *De Cæleſtino*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Dionyſii epiſcopi Corinthiorum. Perpetui epiſcopi Turonenſis.*

In VATICAN. ſignato num. 5949, adjectum eſt: *In Africa, sanctorum Macarii, Connexi, Conceſſi & Maximæ.* Ex Hieronymianis accepti ſunt. *Macarii & ſociorum.* *Conceſſi & ſociorum.*

ALTEMPS. *Item Conceſſi, Ammonii & Succeſſi.* Ex eodem fonte. Vide in Actis recte conjuncta.

FLORENTIN. *Romæ in cæmeterio ſanctæ Priſcillæ via Salaria, natale sancti Cæleſtini primi, Papæ & martyris.* *Cæleſtini I.*

EDITIO LUBECO-COL. In Dionyſio pura eſt. De Perpetuo ſic habet: *Turonis, sancti Perpetui epiſcopi, admirandæ ſanctitatis viri. Cujus ope templum ſuper reveranda oſſa beati Martini epiſcopi perfectum eſt, & plurimarum aliarum extitit fundator eccleſiarum.* *De Perpetuo*

GREVEN. *Apud Africam, natalis sanctorum Timori, Macharii, Conexi & Maximæ & aliorum. Item Conceſſi, Salutaris* [quidni *Solutoris*?] *Succeſſi. Januarii, Pinnarii martyrum.* Ex diverſis Hieronymi apographis. *Cæleſtini Papæ, ſecundum alios die præcedenti. Exuperii epiſcopi Toloſenſis & confeſſoris, qui ponitur infra XXVIII Septembris. Gemmari abbatis & confeſſoris.* An *Genomari*? Putat Henſchenius eſſe *Geremarum* abbatem Flaviacenſem, qui colitur, vel ſaltem ab aliis refertur XXIV Septembris. *Sexburgis regina & abbatiſſa, cujus Beda meminit lib. 4 Hiſtoriæ gentis Anglorum.* Dies natalis eſt VI Julii. *Timori & aliorum.* *Cæleſtini.* *Exuperii.* *Gemmari.* *Sexburgis.*

MOLAN. Typis minoribus, de Sexburge vel Sexburga, Grevenum tranſcripſit. Sequitur: *Depoſitio beati Redempti, Ferentinæ civitatis epiſcopi & confeſſoris, de quo in Dialogis Gregorius.* Hactenus editio prima. In aliis: *Item, beati Alberti, patris Ordinis Carmeli, epiſcopi & confeſſoris Hieroſolymitanæ eccleſiæ. Marchianis, elevatio sancti Jonati, confeſſoris Chriſti.* Rejicitur ad I Julii. *Die octava, sanctorum Apoſtolorum, Herodionis, Agabi, Rufi & ſociorum.* Ita à Græcis & ſimul, & hac die coluntur, conjuncti etiam in Kalendario Moſcovitico: a Latinis ſeorſim, ut videre eſt in indice Prætermiſſorum. Sequitur aliis litteris: *Item, sancti Bademi Archimandritæ & martyris, cujus martyrium habet Metaphraſtes Simeon.* Inter Prætermiſſos remittitur ad diem ſequentem, ubi & *Badimus* vocatur. *Redempti.* *Alberti Hieroſolym.* *Jonati.* *Herodioni Agabi & Rufi.* *Bademi.*

V *Idus.* *Die 9.*

NAtalis beati Procori, qui fuit unus è ſeptem primis Diaconibus, hic fide & miraculis præclarus apud Antiochiam martyrio conſummatus eſt. In Sirmio, paſſio ſanctarum ſeptem virginum, quæ dato ſimul pretio ſanguinis, vitam mercatæ ſunt æternam. *Prochori.* VII *Virginum Sirmienſium.*

Ex *Praten. Tornacen. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultraject. Loydon. Albergen. Damc.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Plerique codices legunt *Procori*, quos ſecutus ſum: veram lectionem habent Pulſanen. & Molan. Munerat. omiſit vocem *ſeptem*, ante *primis Diaconibus.* Greven & Molan. malunt ſcribere, *Diaconibus primis.* Pulſanen. pro *præclarus*, ſolum poſuit *clarus.* In Pratenſi eſt *Syrmio*, melius cum reliquis in textu. In Pulſanen. deeſt *ſeptem*, ante *virginum.* Caute ſane, ſi id conſultò factum eſt, ut ex dicendis patebit Solus Muneratus poſt *virginum*, addidit & *martyrum. Dyaconibus*, *martirio*, *mercata*, *eternam*, ætatem redolent qua ſcripta ſunt.

O*BSERVATIO.* Ad x Januarii *Diaconos illos quatuor de primis* nominatim retulimus, quos ab aliis omnibus Martyrologis prætermiſſos, à ſolo Romani parvi auctore certis diebus affixos fuiſſe exiſtimamus. Inter hos, ordine tertius, *Prochorus*, hunc ſibi
Prochori. ſacrum diem obtinet, ita ibi ſignatus: *Antiochiæ, Prochori diaconi, qui unus eſt de ſeptem.* Ado in Martyrologio non diſcrepat, niſi quod ſecundo loco poſuerit. Breve encomium inter feſtivitates Apoſtolorum ita refertur: *Beati Prochori diaconi, præclariſſim. fide & miraculis viri, apud Antiochiam martyrio conſummati, ibique quieſcentis.* Hac eadem phraſi uſus eſt Notkerus, quam neſcio cur Noſter immutaverit. Ipſam codices aliqui in Auctariis citandi, integram retinent. Unde ſua Ado eruerit, minime conſtat; nec quidquam ſatis certi de Prochoro traditur, præter ejus ad diaconatum electionem ex Actorum cap. 6. Nec auctor dici poteſt libelli apocryphi, fabulis mendaciiſque referti, *de vita, miraculis & aſſumptione S. Joannis Evangeliſtæ.* Ceterum de Prochoro inter Martyrologos noſtros eorumque ſequaces ſatis convenit.

De *ſeptem Virginibus* major eſt controverſia. In apographis Hieronymianis diſtinctiſſi-
VII Virginum Sirmienſium. me exprimuntur claſſes virginum binæ, & prima quidem, quæ *Sirmii* vel *in Syrmia* collocatur, non *ſeptem*, ſed ſolas *quinque* complectitur, *quarum nomina Dominus novit*, vel *Deus ſcit*; cohorte altera ſeptenarum *alibi* notata, etiam cum ſingulari in nonnullis codicibus characteriſtica, cum titulo nempe *Canonicarum*, intellige *ſacrarum Virginum*, ut recte, niſi fallor, conjectat Florentinius, cujus notationem conſulat curioſus lector. Interim tamen & Beda, & Rom. parvum, & Ado Roſweydi, quos Uſuardus ſecutus eſt, diſerte *Virgines* numero *ſeptem Sirmio* adſcribunt, ut faciunt etiam Rabanus & Notkerus. In quo Martyrologi paſſim omnes, etiam Reviſores Romani hodierni, Uſuardi veſtigia unanimiter premunt. Male, opinor, niſi quis vetuſtiſſimos Hieronymianos codices, inter ſe plane conſentientes, recentioribus aliis poſthabendos contenderit, quod nemini harum rerum perito, probatum iri exiſtimo. Moſandri Adoniana editio à citata plurimum differt, utpote quæ utrumque virginum numerum, ſervato poſitionis errore exprimat, variaque confundat, ab Adone Roſweydi ſuis locis diſcreta. Plura de his in Actis & apud laudatum Florentinium; nobis ſat eſt, fontem vel fontes indicaſſe, unde ſua Noſter acceperit, ne is primus erraſſe cenſeatur. De cetero genuinum ejus textum in laterculo referri plane perſuaſum habeo. Supereſt ex Wandelberto adjicere diſtichon, quo in eamdem ſententiam ab eo honorantur:

Lampade ſeptena quinis micat Idibus alta
Virgineus radians ſimul æthere floſque decarque.

AUCTARIA.

JAm ſupra indicavimus, codicem HERINIEN. cetera quantumvis probatiſſimum, à reliquis diſſidere, quod in hunc diem rejiciat: *Apud Palæſtinam,*
Maria Ægyptiaca *ſancta Maria Ægyptiaca.* Vide Obſervationem noſtram ad II Aprilis. Cum HERINIEN. conſonant codices alii mox citandi.

LOVANIEN. Purus eſt, niſi quod poſt *conſummatus eſt*, addat, *ibique quieſcent.*

ROSWEYD. Incipit: *Apud Palæſtinam, tranſitus ſancta Maria Ægyptiaca, quæ peccatrix appellatur.* Sequitur: *In Sirmio, ſeptem virginum*
VII Canonicarum. *Canonicarum* &c. bene. *Eodem die, natale beati Procori, qui fuit unus de ſeptem Diaconibus.* Cetera ut in textu.

CENTULEN. *Natalis beati Prochori diaconi, fide & miraculis præclariſſimi viri, apud Antiochiam conſummati, ibique quieſcentis. Apud Sirmium, ſeptem virginum, quæ in unum meruerunt coronari.* Hic phraſis Adonis, Uſuardinæ præpoſita eſt. *Eodem die, tranſitus beatiſſimæ Mariæ* *De Maria*
Ægyptiacæ, quæ juvante glorioſa Domina noſtra *Ægyptiaca.* *ſemper virgine Dei genitrice, reliquit omnes illecebras carnis & facta eſt vas electionis.*

ANEVERP-MAJ. Agit cum textu de Prochoro & ſeptem virginibus Sirmienſibus, in quibus cum CENTULENSI ferme convenit: nempe qui jam ſæpius Adonem, non Uſuardum tranſcribere ſoleat. Ad puritatem deinceps magis accedet.

BRUXELLEN. *Apud Antiochiam, natale beati Procori diaconi, viri fide & miraculis clariſſimi;* *De Prochoro* *qui fuit unus de ſeptem primis Dyaconibus martyrio coronatus. Apud Sirmium, natale ſanctarum ſeptem Virginum, quæ ſimul coronari meruerunt, &* *VII Virginib.* *dato pretio ſanguinis, vitam æternam mercatæ ſunt. Apud Palæſtinam, tranſitus beatæ Mariæ Ægy-* *& Maria Ægyptiaca.* *ptiacæ, quæ peccatrix pænitens appellatur: cujus actus valde mirabiles, & omni laude digni invenerunt-*

nientur. *Apud Montes Hannoniæ, depoſitio ſeu tranſitus beatæ Waldetrudis, neptis beatæ Gudilæ.* De qua vide in Actis. *Waldetrudis*

De Prochoro HAGENOYEN. *Natale ſancti Prochori martyris. Qui fuit de ſeptem primis Dyaconibus unus, qui ſtatutus erat ab Apoſtolis cum ſancto Stephano ad miniſterium viduarum. Hic fide & miraculis præclarus erat, & apud Antiochiam martyrio coronatus eſt.* In virginibus Sirmienſibus purus eſt. *Romæ, paſſio plurimorum martyrum, quos ſanctus Alexander Papa, dum in vinculis teneretur, baptizavit in carcere. Hos omnes Aurelianus princeps, navi vetuſtæ impoſitos, in altum mare deduci & illic ligatis ad colla lapidibus mergi in profundum maris fecit.* Hæc ad diem ſequentem pertinent. *Multorum martyrum.*

Maria Ægyptiaca. AQUICINCT. Etiam Ægyptiacam Mariam huc refert, his verbis: *Apud Palæſtinam, ſancta Maria Ægyptiaca, quæ peccatrix appellatur.*

Cæleſtini. VICTORIN. & REG. SUECIÆ ſignatus num. 130, in fine: *Romæ, ſancti Cæleſtini Papæ, qui rexit Eccleſiam annis* VII. *Hic conſtituit* &c. ut heri & nudius tertius inter Auctaria.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Septem virginum martyrum. Mariæ Ægyptiacæ. Prochori diaconi.* Vide quæ de iis jam non ſemel dicta ſunt.

Fortunati & Donati. ALTEMPS. *Item Fortunati & Donati.* Adjecta ſunt hæc nomina ex aliquo Hieronymiano apographo, ut alia pridie.

Tranſlat. Monicæ. STROZZ. & MEDIC. *Tranſlatio ſanctæ Monicæ, ex Oſtia Tyberina Romam.*

EDITIO LUBECO-COL. In Prochoro ſolum adjicit: *Ibique quieſcens. In Sirmio* &c. pura eſt. *Dioſcori.* Sequitur: *Eodem die, beati Dioſcori abbatis, qui fere centum exſtitit pater monachorum. Hic communicantes fratres ſæpe monebat, ut ad Communionem Eucharistiæ non aliter accederent, quam diligentiſſime ad mortem præparati.* In Actis prætermittitur, defectu ſufficientis probationis antiqui cultus: *Ipſo die, tranſlatio ſanctæ Monicæ, viduæ, matris eximii Doctoris Eccleſiæ ſancti Auguſtini epiſcopi, de Oſtia Tyberina ad Romanam urbem.* *Tranſlat. Monicæ.*

BELINI utraque editio. Ita incipit: *Tranſlatio corporis ſanctæ Monicæ, matris ſancti Auguſtini ex Oſtia Tyberina Romam, pontificatu Martini quinti Papæ, anno tertio decimo ſui pontificatus, reconditumque apud ſanctum Auguſtinum.* Reliqua ſatis pura ſunt.

GREVEN. *Item ſecundum aliquos hic, martyrium Jacobi majoris Apoſtoli. Demetrii, Diaconi, Hilarii, Conceſſi, Maris, Fortunati.* Ex Hieronym. *In Galliis, civitate Rothomagenſi, beati Hugonis ejuſdem urbis archiepiſcopi & confeſſoris. Dioſcori abbatis, qui fere* &c. ut ſupra. *Depoſitio beatæ Mariæ Ægyptiacæ, quam Uſuardus* IV *Nonas Apriles ponit. Ipſo die, tranſlatio ſanctæ Monicæ, matris beati Auguſtini ex oſtiis Tyberinis ad urbem Romanam, tempore Martini Papæ quinti. Waldetrudis viduæ & abbatiſſæ.* *Jacobi maj. Apoſtoli. Demetrii & ſociorum. Hugonis. Dioſcori. Mariæ Ægyptiacæ. Tranſlat. Monicæ. Waldetrudis*

MOLAN. *Tranſlatio corporis ſanctæ Monicæ* &c. ut EDITIO LUBECO-COL. *Apud Palæſtinam, ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ. In Galliis, civitate Rothomagenſi, beati Hugonis præfatæ urbis archiepiſcopi & confeſſoris.* Proſequitur alio charactere: *Ejus corpus magna reverentia aſſervatur & fulget in Præpoſitura ſancti Vedaſti, Haſpres dicta, in diœceſi Cameracenſi. Dioſcori abbatis, qui fere* &c. ut habent editio LUBECO-COL. & GREVEN. Quæ tamen in aliis editionibus à Molano prudenter prætermiſſa ſunt. Sequitur: *Civitate Dienſi, ſancti Marcelli ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris, de quo Gregorius Turon. Acacii, Amidæ civitatis epiſcopi & confeſſoris: In Tripartita. lib.* 11 *cap.* 16. Hactenus editio prima. In poſterioribus, incipit: *In Galliis civitate Rothomagenſi* &c. ut ſupra. *In caſtro Monte, tranſitus beatæ Waldetrudis. Quæ ex Vincentio viro nobili genuit ſanctas virgines, Aldedrudem & Madelbertam: deinde ab illo, ſervata charitate ſeparata, in Caſtriloco ad exercitium ſpirituale multam ſanctarum virginum militiam adunavit. Die nona, ſancti martyris Eutychii.* Voluit dicere *Eupſychii. Eodem die, tranſlatio corporis ſanctæ Monicæ, matris ſancti Auguſtini, ex Oſtia Tiberina Romam, pontificatu Martini quinti Papæ, anno decimo tertio ſui pontificatus.* Tum typis minoribus: *Apud Palæſtinam, ſecundum hiſtoriam, depoſitio ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ, quæ à nonnullis hoc die recolitur, ab aliis quarto Nonarum Aprilis, ubi ab Uſuardo eſt annotata.* Utroque die ſatis dictum eſt. *De Hugone. Dioſcori. Marcelli. Acacii. Waldetrudis cum elogio. Eutychii. De tranſlat. Monicæ. Mariæ Ægyptiacæ.*

IV *Idus.* *Die* 10.

EZechielis prophetæ, qui à judice populi Iſraël apud Babiloniam interfectus, in ſepulchro Sem atque Arfaxad eſt ſepultus. Romæ, beatorum martyrum plurimorum, quos ſanctus Alexander Papa baptizavit cum teneretur in carcere. Hos omnes Aurelianus princeps navi vetuſtæ impoſitos, in altum mare deduci, & illic ligatis ad colla lapidibus mergi in profundum maris fecit. Alexandriæ, ſancti Apollonii presbiteri & aliorum quinque. *Ezechielis* *Mart. plurimorum ex Actis Alex. PP.* *Apollonii.*

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

VARIA LECTIO. Solus Pulſanen. ſcribit *Hezechielis.* Praten. & Belin. *Babyloniam*, Greven. & Molan. *Babylonem*; utrovis modo, non male: poſui tamen cum ceteris, ut in textu. Pro *Sem*, habet Pulſanen. *Emath.* Tornacen. & Pulſanen. legunt *Arfaxat*, Munerat. *Arfaxath*, Belin & Greven. *Arphaxat*, Molan. *Arpaxat.* Elige quod vis, ego lectionem Praten. & Herinien. prætuli, non quod meliorem exiſtimem, nam legendum eſt *Arphaxad.* In Pulſanen. omiſſa eſt vox *Papa.* Turpius erravit Belinus

dum ſcripſit: *Hos autem omnes Valerianus.* Cur Praten. Herinien. Muncrat. Belin. Greven. & Molan. legant *navi vetuſta*, haud ſatis intelligo; rectius, opinor, Tornacen. & Pulſanen. poſt Adonem *navi vetuſta* & ita in laterculo. Pulſanen. in hujus periodi fine omiſit *maris*, ſic legens: *Mergi fecit in profundum.* De *Apollonii* nomine alibi egimus, male habent Tornacen. *Apolinii*, Muncrat. *Appolonii*, & Belinus *Apolonii*. Minutias alias prætereo.

Ezechielis. OBSERVATIO. De propheta *Ezechiele* ejuſque apud Bedam annuntiatione, plura hodie in Actis obſervat Papebrochius, inter quæ hoc plane exploratum puto, videlicet laudatum Martyrologum prophetas, ſiquos appellet, ſolo fere nomine indicare; aſt hoc non magis ipſi peculiare, quam Romano parvo, Adoni & Rabano. Aliam Uſuardi eſſe rationem ex decurſu manifeſtum eſt. Quæ autem hodierni ejus elogii veritas cenſeri debeat, apud præfatum Papebrochium invenies. Ea porro quæ in Auctariis ſuggerit codex Hagenoyenſis, non minori admiratione digna ſunt, ut per te ſtatim perſpicies. Ut paucis dicam; præter *ſacerdotii* titulum, qui ex ipſa ejus prophetia eruitur, cetera, quæ ad ejus geſta, vitæ tempus, mortis genus ſpectant, in obſcuris delitefcunt, niſi quod Athanaſius *pro populo paſſum* memoret, *quia populo ventura prædicabat.* Non hinc, ſed ex quibuſdam apocryphis, de Ezechiele circumferri ſolitis, ſua mutuaſſe Uſuardum, ſatis veroſimile eſt; unde ſolum ſepulturæ locum ex vero prodi exiſtimat Papebrochius, utpote *cujus diu permanſerit inter Judæos & Chriſtianos memoria venerabilis.* Quod autem eodem in loco ſepulti olim fuerint *Sem & Arphaxad*, *id gratis traditum à Rabbinis, aut potius confictum* arbitratur. Mitius dicamus, valde incertum eſſe, & ſola ferme Uſuardi auctoritate ſubnixum. Wandelbertus Bedæ brevitatem imitatur;

Ezechiel vates ſancto dicat ore quaternas.

Mart. plurimorum ex Act. Al. PP. *Martyres Romani* à beato Alexandro Papa baptizati & ex ejus Actis cum *Quirino & Balbina* deſumpti, in Romano parvo atque ex eo in Adone memorantur. Noſter ductorem ſuum de more ſecutus eſt, elogii totius ſubſtantiam, non verba ipſa ſcrupuloſe ſectatus, quod Notkero familiarius eſſe, ſæpe diximus. Advertat curioſus lector, horum captivorum martyrum numerum ex citatis ſancti Alexandri Actis, quæ conſtanter ſinceriſſima prædicat Henſchenius, haud difficulter ad viginti circiter definiri poſſe. Item *Aurelianum*, qui hic *princeps* dicitur, ſupra ad xxx Martii, ubi de ſancto Quirino agitur, *imperatorem* ab Uſuardo compellari, qui tamen unus idemque *præfectus* ſit, ſeu *Comes utriuſque militiæ, ab imperatore Trajano, de Seleucia Iſauriæ ad interfectionem omnium Chriſtianorum evocatus*, ut in laudatis Actis diſerte exprimitur. Interim nec hi martyres quantumvis celebres, nec propheta Ezechiel, in apographis ullis Hieronymianis noti

Apollonii. ſunt. Ex hiſce tamen *Apollonius* certo profluxiſſe videtur, a Noſtro primum conſignatus, adjuncto ſociorum quinque conſortio, quos ex ſenis ibi nominatis, ſeligere non ſatis potuit Florentinius. Forte Acta noſtra felicius diſtinxerint; nos controverſiam in medio relinquimus. Erraverit nec ne Uſuardus, aliorum eſto judicium, textum ejus purum & ſimplicem nos reddidiſſe, codicum ferme omnium conſenſus abunde evincit.

AUCTARIA.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Hodie Bedam, Rom. parvum & Adonem potius quam Uſuardum ſecuti ſunt, ita primo loco annuntiantes: *Ezechielis Propheta* ſimpliciter.

Martii 17. ROSWEYD. Textui puro attexit ex Hieronym. *In Africa, ſeptemdecim martyrum.*

Textus contractus. CENTULEN. *Ezechielis propheta, apud Babyloniam lapidati & in ſepulchro Sem atque Arphaxat ſepulti. Romæ, martyrum complurimorum, quos beatus Alexander Papa baptizavit, quos princeps Aurelianus in mare præcipitavit. Alexandriæ, ſancti Apollonii presbyteri & aliorum quinque.*

ANTVERP-MAJ. Ferme purus eſt, ſed deficit in Apollonio.

Macarii Antiochen. BRUXELLEN. Etiam in textu ſatis purus, in fine addit: *Item ſancti Macharii archiepiſcopi Antiocheni. Qui laborioſa pro Chriſto peregrinatione ſuſcepta, Gandavum venit, & ibi in monaſterio beati Bavonis moriens, ſancto fine quievit.*

De Ezechiele. HAGENOYEN. Ita incipit: *Apud Babyloniam, Ezechielis prophetæ. Qui de Jeroſolyma datus eſt obſes regi Nabuchodonoſor a Joachim rege Juda, cum Daniele & tribus pueris ac Mardochæo. Qui propheta magnus erat in contemplatione ad Deum. Qui & mirabiles viſiones vidit, & ſolus ipſe inter omnes prophetas, filius hominis a Deo vocatus eſt. Qui ſacerdos erat & populum tranſmigrantem more pontificis arguebat, mala eis prædicendo. Et quia quibuſdam prædixit, quod redituri non eſſent in terram Juda, ipſum per cardos & tribulos trahendo interfecerunt; quem omnis populus ſepelivit, pro gloria prophetiæ, quæ in ipſo erat, in ſepulchro Sem & Arphaxat filii ejus. Alexandriæ, paſſio ſancti Apollonii martyris & aliorum quinque martyrum.* Martyres Romani hîc prætermittuntur, quos heri perperam collocatos diximus.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ezechielis prophetæ. Romæ, plurimorum martyrum.*

CODEX BIGOTIAN. ſignatus D 9. Hoc die ſanctum Hugonem Rotomagenſem conſignat, quem alii codices melius die præcedenti retulerunt. Sic legit ſimpliciter abſque elogio: *Ipſo die, depoſitio domini Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſis.* *Hugonis.*

VATI-

Digitized by Google

VATICAN. ſignatus num. 5949. Adjicit in fine ex aliquo apographo Hieronymiano : *In* *Theodori.* *Antiochia, ſancti Theodori presbyteri. Apud Afri-* *Martt. 17.* *cam, ſanctorum martyrum decem & ſeptem.*

LUXOVIEN. *Lugduni Galliæ, depoſitio ſancti* *Siagrii.* *Siagrii.* De eo etiam Greven. infra, ſed ab aliis ponitur die ſequenti.

EDITIO-LUBECO-COL. In textu modice in- *De Apollon.* terpolata, in fine ſubnectit : *Hic Appollonius Philemonem convertit, & judicem Alexandriæ, qui omnes pro Chriſti gloria ſubmerſi ſunt.* Melius hæc prætermiſſa fuiſſent, utpote, quæ hodierno Apollonio minus quadrent, ut apud Florentinium & in Actis oſteuditur.

GREVEN. *In Africa, martyrum ſeptemdecim.* *Martt. 17.* *In Thracia, natalis ſancti Gaiani. Antonii marty-* *Gaian &c.* *ris. Item Saturnini, Grani.* Ex Hieronymianis de more accepti ſunt, præter Antonium, in *Macarii.* Actis merito prætermiſſum. *Macharii patriarchæ Antiocheni & confeſſoris, juxta Gandavum in monaſterio ſancti Bavonis quieſcentis. Apud Lugdunum, Siagrii confeſſoris.* De quo ſupra. *Theo-* *Theodori.* *dori presbyteri.* An & martyris Antiocheni? Vide Prætermiſſos, ubi & de eo qui ſequitur : *Mutii.* *Mutii heremitæ. Ioannis Baptiſtæ Decollatio.* Re- *Decoll. J. B.* mittitur ad XXIX Auguſti. *Tranſlatio ſanctæ Ger-* *Translat.* *trudis virginis.* Vita ejus & tranſlationes illu- *Gertrudis.* ſtratæ ſunt XVII Martii.

MOLAN. Typis minoribus : *Malachi epiſcopi* *Malachi.* *Leſmorinenſis & confeſſoris, de quo in vita ſancti Malachiæ.* Hæc quidem in prima editione memorat Molanus, ſed in ſequentibus, uti & in Actis noſtris, præterita ſunt. Porro editiones poſteriores habent : *In Gandavo, depoſitio beati Macarii* *Macarii.* *epiſcopi & confeſſoris. Die decima, ſanctorum mar-* *Terentii* *tyrum Terentii, Pompeii & ſociorum.* Martyres A- *& ſociorum.* fros intelligit, ſecunda claſſe in Actis ſignatos. Tu ibi vide nomina diſtinctius expreſſa.

III *Idus.* *Die* 11.

ROmæ, natalis beati Leonis Papæ, cujus temporibus extitit *Leonis M. P. P.* ſancta ſynodus Calcidonenſis. Apud Cretam urbe Gottina, ſancti Philippi epiſcopi, qui magnis virtutibus & optimis ſtu- *Philippi.* diis præditus fuit. Floruit autem temporibus Antonini Veri & Lucii Aurelii impetatorum. In Dalmatia civitate Salona, ſancti Domionis *Domnionis.* epiſcopi cum militibus octo. Nicomediæ, ſancti Euſtorgii presbiteri. *Euſtorgii.*

Puri ſunt *Praten. Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO. Calcedonenſis* ſcribunt Munerat. Molan. & plerique codices alii; ſecutus ſum Praten. Herinien. & Greven. quod putem eam fuiſſe medii ævi ſcribendi rationem. Neutra valet, uti nec virorum cetera eruditorum illa, quæ pridem invaluit, legendi *Calchedon.* quam & ego alibi ſecutus fueram, ex Stephano aliiſque ſubinde convictus legendum eſſe *Chalcedon.* Hæc obiter hac occaſione dicta ſunto. *Domionis* habent codices paſſim omnes; Acta ponunt *Domnii* vel *Domnionis.* Munerat. male *Euſtergii* pro *Euſtorgii. Nichomediæ, ſinodus, preditus* &c. indicaſſe ſat eſt.

O*BSERVATIO. Romæ, Leonis Papæ & confeſſoris*, verba ſunt genuini Bedæ. Nihil *Leonis.* de eo in apographis Hieronymianis hoc die, nihil in Romano parvo, nec proinde in Adone, ut etiam Moſander fatetur. Rabanus Bedæ verbis aliquid detrahens, elogium concinnavit non omni ex parte ſincerum, quod à Notkero fere ad verbum tranſumptum eſt. Noſter paucula de ſuo deprompſit, quæ notiſſimum Pontificis vere maximi decus unicè prædicant. Et quidem fatendum eſt, præcipuam jam olim apud Latinos fuiſſe hodiernam magni Leonis ſolennitatem, tametſi conſtet hunc diem, nec natalem ordinationis, aut conſecrationis pontificalis, nec magis natalem in cælo aut depoſitionis, dici poſſe; ut proinde tranſlationis alicujus aut elevationis celebritatem recoli exiſtiment Henſchenius & Papebrochius. Porro diem ipſum *depoſitionis*, poſt ultimum operum S. Leonis editorem, XXX Octobris affigendum putant laudatus Papebrochius & Caſtellanus; quod mihi nullo modo placet. Quidni enim prævaleat X Novembris antiquitate cultus, in Hieronymianis eo die concorditer aſſerti: *Romæ, depoſitio ſancti Leonis epiſcopi.* Certe ipſo illo die X Novembris, non à Notkero, ſed à Rabano repetitur, atque is optime cum Hilari ſucceſſoris ordinatione, ab Henſchenio & Florentinio componitur : neque hactenus video, cur antiquiſſimorum Martyrologorum, à tot aliis confirmata ſententia, deſerenda ſit, multo minus, cur hîc ſibi tantopere quaſi de effoſſo theſauro, plaudat Pagius, ad annum CCCCLXI contra reliquos, more ſuo rotunde definiens, *mors ejus*, (Leonis) *quod huc uſque omnes latuit, contigit pridie Nonas menſis Novembris, ſeu die quarto ejuſdem menſis.* Quem calculum ineat, ibi palam eſt, nos bona ejus venia aliter ſentiendum putamus. Quæ hîc præterea expendi poſſent, ad XXVIII Junii remittenda ſunt. Non ſatis ample Leonis res geſtas tractaſſe videtur Henſchenius, vitam à Caniſio primum adornatam & editam ſecutus; at conatum ejus eruditi alii magis explicuerunt & extenderunt, quos inter Tillemontius totius vitæ ſeriem latius,

 ſed

ſed non ſine partium ſtudio, proſequitur tomo 15 à pag. 414 ad 832, totis 175 articulis, quos nec evolvere otium, nec in omnibus probare animus eſt. Accipe modo breve ſed ſatis elegans metricum Wandelberti encomium:

Pontifice & ſummo terna irradiante Leone
Splendet, ore, manu, Chriſti qui pavit ovile.

Philippi. *Philippus Gortynenſis* in Romano parvo hodie unicus: *Gortinæ, Philippi epiſcopi, qui claruit Antonini Veri & Lucii temporibus.* Nihilo plus dicit Adonis elogium à Notkero deſcriptum, à Noſtro paraphraſi paulo nitidiori tranſlatum. *Gortinæ* ſatis recte ſcripſit Romani parvi compilator, melius alii *Gortynæ*, cur autem in *Cortynam* id mutaverint Ado & poſt eum Notkerus, nec divinare lubet nec examinare. Nec illud inquirimus, cur idem *Philippus* in Romano parvo, Adone & Notkero repetatur ad VIII Octobris, ibi ab Uſuardo melius prætéritus, cum utrobique de eodem agi, manifeſtum ſit. Quæ in Philippi virtutum & doctrinæ commendationem ab Irenæo, Euſebio, Hieronymo aliiſque tradita ſunt, ſub unum aſpectum ab Henſchenio exhibentur. De *Salonitani epiſcopi* nomenclatione controvertitur: at certum videtur Uſuardum ſic ſcripſiſſe, uti in *Domnionis.* aliquo Hieronymiano, ex quo eum veroſimillimè accepit, repererat, & nos in textu ſervandum omnino putavimus. Si *Domnionis* mavis cum Notkero, quod certe præferendum eſſe fatemur, caveſis, ne etiam *millium octo* ſcribas, pro *militum octo.* Sitne vero hic ipſe octonus numerus, plane ad veritatem exactus, docebit te Florentinius; plures in Actis noſtris numerantur. Ceterum hæc Uſuardini textus puritati nihil quidquam officiunt, quemadmodum nec omiſſi, *Euſtorgii Nicomedienſis* ſocii, in Hieronymia- *Euſtorgii.* nis diſtincte nominati, ab Uſuardo non ſatis ſcrupuloſe, ut paſſim ſolet, prætermiſſi.

AUCTARIA.

DEfectibus hac die laborant codices, cetera plerumque puri. TORNACEN. Domnionem omiſit. PULSANEN. Euſtorgium partemque elogii ſancti Philippi. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Leonis Papæ elogium reſcindunt.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Puris codicibus accedere poſſent: excluſi tamen ſunt, quia de Leone ſcribunt: *Romæ, natale beati Leonis Papæ primi & confeſſoris; cujus temporibus extitit quarta ſynodus, ſcilicet Calcedonenſis.*

ALBERGEN. & DANIC. His ſuperaddunt: *In qua congregati ſunt quingenti & triginta epiſcopi,* *De Leone.* *exponentes fidem Catholicam & confitentes contra hereſim Eutychianam, duplicem in Chriſto naturam, Divinam ſcilicet & humanam.* Cetera etiam puri ſunt.

CANTULEN. Hoc ſolo defectu à puritate recedit, quod in elogio Philippi ea prætermittat quæ incipiunt: *Floruit autem* &c.

ANTVERPIEN-MAJ. Deficit in Euſtorgio, cujus annuntiationem totam expunxit & Adonianum Philippi elogium pro Uſuardino ſuppoſuit.

BRUXELLEN. In Leone & Philippo modice interpolatus, de Domnione habet: *Apud Dalmatiam civitate Sabarsa* &c In Euſtorgio purus *Gutlachi.* eſt. Tum ſubdit: *In Britannia, ſancti Gutlachi confeſſoris & anachoritæ.*

HAGENOYEN. Incipit à Philippo. Sequitur Domio. Dein de Leone ferme ut ALBERGEN. & DANIC. De Euſtorgio pure.

ROSWEYO. Secundo loco poſt Leonem: *In* *DeGuthlaco* *Britannia, depoſitio ſancti Guthlaci confeſſoris Chriſti & anachoretæ, qui pro Chriſto multa & inaudita tormenta a malignis ſpiritibus perpeſſus, ad ultimum eorum machinamenta ſuperans, in optima converſatione migravit ad Dominum.* Sequuntur *Donati &c.* Philippus & Domio. Tum: *In Africa, Donati martyris cum aliis ducentis quadraginta. Lugduni,* *Siagri.* *Siagri confeſſoris.* Demum de Euſtorgio.

AQUICINCT. *In Britannia, ſancti Guthlaci confeſſoris & anachoritæ, qui multis virtutibus fulgens requievit in pace.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Guthlaci confeſſoris & eremitæ. Leonis Papæ tertii & confeſ-* *Leonis III.* *ſoris. Zenonis Veronenſis epiſcopi & confeſſoris.* An *Zenonis.* non martyris? Vide in Actis XII Aprilis. Leo III qui etiam in editione LUBECO-COL. hodie perperam notatur, ſpectat ad XII Junii.

In VATICAN. num. 5949. Omittitur Domio. Adjicitur autem: *In Mauritania, ſancti Domnini* *Domnini.* *epiſcopi & militum novem.* Confuſio facile retegi & corrigi poteſt.

ALTEMPS. *Turonis, ſancti Agricii abbatis.* *Agricii.* *Lugduno Siagrii epiſcopi. Item Fortunati & alio-* *Siagrii.* *rum ducentorum quadragima.* *Fortunati & 240.*

Codex CASTRI CAROLI. *Lugduno, depoſitio Siagrii, Patricii.* *Siagrii.* Hæc in Actis duo ſunt nomina, ubi de Siagrii epiſcopatu nulla fit mentio. *Patricii.*

MONTIS SANCTI. *Sancti Agreſtii martyris, qui* *Agreſtii.* *fuit ſocius ſancti Romarici, cujus corpus requieſcit in iſto ſancto monte de Rombech, qui antiquitus vocabatur Habendi-caſtrum.* De hoc Sancto nihil alibi reperio, forte aliquid recurret in vita S. Romarici VIII Decembris.

EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit: *Romæ, natale beati Leonis tertii, Papæ & confeſſoris, qui ſe-* *De Leone III* *dit in epiſcopatu annos viginti, menſes quinque, dies decem & ſex, tempore beati Karoli magni, & eidem Auguſto diadema imperii contulit. Hic legitur viſitaſſe beatum Severinum in Colonia Agrippina, in eccleſia ipſius & prolexiorem orationem ibidem feciſſe: ſimiliter ſuis comitibus hæc verba dixiſſe: Dominus Severinus domi eſt & ideo non auſus ſum illum præterire inſalutatum. Hic Romæ ſepultus eſt apud ſanctum Petrum.* De Leone magno, nihil. De Philippo, pure. De Domione, ponit, *cum militibus octo, martyribus, qui Chriſtum negare nolentes, pro ejus nomine occiſi ſunt, gloria & honore.* De Euſtorgio addit: *martyris. In Britannia, ſancti Guthlaci presbyteri & confeſſoris.* *Guthlaci.*

Eodem

Fortunati & ſociorum Godebertæ. Didimi. *Eodem die, ſanctorum Fortunati & aliorum ducentorum quadraginta martyrum. Ipſo die, beata Godeberta virginis. Item, ſancti Didimi eremitæ, in quo erat multa gratia contra venenata.*

Theodori. Belin. 1 editio. Poſt *imperatorum*, interſerit: *In Antiochia, ſancti Theodori presbyteri, quem cum Iuliano, avunculus Iuliani apoſtata, comprehenſum crudeliter mactaſſet, noviſſime gladio præcepit occidi.* De hoc Theodoro, ut ſemel dicam, videndus index Prætermiſſorum. In 2 editione idem recurrit; & præterea poſt, *Calcedonenſis*, additur: *Sexcentorum triginta epiſcoporum.* In fine item accedunt: *Lugduno, Siagrii epiſcopi. Turonis, Agirici abbatis.* *Siagrii. Agrici.*

Fortunati &c Stanislai. Greven. *In Africa, ſanctorum Fortunati, Donati & aliorum* CCXL. *Staniſlai epiſcopi Cracovienſis & martyris paſſio.* Colitur VII Maii. Sequitur de Theodoro, ut Belin. ſed pro *mactaſſet*, melius legitur *ſauciaſſet*. *In Britannia, Guthlaci presbyteri, anachoritæ & confeſſoris. Iſaac monachi & confeſſoris, qui, ut refert S. Gregorius 3 Dial. cap. 14, de Syria veniens, apud Spoletanam urbem humili conſtructo habitaculo, virtute abſtinentiæ & contemptu rerum tranſeuntium, prophetiæ ſpiritu, orationis intentione incomparabiliter præditus. Unum erat quod in eo reprehenſibile eſſe videbatur, quod numquam tanta ei lætitia inerat, ut illis tot virtutibus, niſi ſciretur eſſe plenus, nullo modo crederetur. Didimi heremitæ & confeſſoris, in quo multa gratia erat contra venenata.* Certiora quæruntur venerationis argumenta, adeoque in Actis prætermittur. *Item, beatæ memoriæ Reyneri ſolitarii, qui apud eccleſiam Oſnaburgenſem recluſus, vita & miraculis admodum effulſit. Ipſo die, beata Godeberta virginis.* *Guthlaci. Iſaac.* *Didimi.* *Reyneri.* *Godebertæ.*

Molan. De Theodoro, Siagrio & Agirico plane ut Belinus. Tum minoribus typis: *Ipſo die Noviomi, beata Godeberta virginis.* Sequitur de Staniſlao, Guthlaco, Iſaac & Reynero, ut Greven. Demum: *Eodem die ſecundum Metaphraſten, ſancti Antipa, Pergami Aſiæ epiſcopi & martyris, de quo Dominus ait: Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos, ubi ſatanas habitat.* Hæc in prima; in aliis editionibus: *In Britannia, ſancti Guthlaci confeſſoris & anachoritæ, qui multis virtutibus fulgens, requievit in pace. Noviomi, ſancta Godeberta virginis. Lugduno, Sicarii epiſcopi. Turonis, Agrici abbatis. Die undecima, ſancti hieromartyris Antypa, epiſcopi Pergami Aſiæ. In Bronio monaſterio, adventus ſancti Leodegarii epiſcopi & martyris. Item beatæ memoriæ Reineri ſolitarii* &c. Vide ſupra Greven. *Antipæ.* *Guthlaci.* *Godebertæ.* *Adventus Leodegarii.*

II *Idus.* *Die* 12.

ROmæ via Aurelia, natalis beati Julii Papæ, qui ſub Conſtantio imperatore decem menſibus tribulationes & exilia perpeſſus, poſt mortem ejus, cum magna gloria ad ſuam ſedem reverſus, quievit in pace. Vapingo, depoſitio Conſtantini epiſcopi. *Julii PP.* *Conſtantini.*

Puros undequaque codices ſolum reperio *Herinienſem* & *Tornacenſem* cum *prima Belini editione.*

VARIA LECTIO. Inter codices Mss. nulla eſt, præter ſolitum diphthongorum in Tornacenſi defectum, de quo alibi diximus. Belinus pro *Conſtantio*, male legit *Conſtantino*, & pro *Vapingo*; *Apud Vapingum, jugo.* Quid per *jugo* velit, neſcio: nam *Vapincum* non montis jugo impoſitum, ſed, ſi recte memini, ad radices ſitum eſt.

OBSERVATIO. Non uno modo in apographis Hieronymianis annuntiatur *Julii Papæ* memoria. Epternacenſe vetuſtiſſimum ſimpliciter habet: *Romæ, depoſitio Julii epiſcopi.* Corbeienſe utrumque: *Via Aurelia, tertio milliario, depoſitio Julii epiſcopi*, ubi *Calepodii cœmeterium*, quod in Lucenſi, *Julio*, hic *Lupicino* alicui tribuitur, atque adeo optime convenit annuntiatio cum verbis Kalendarii Bucheriani, ſic legentis: *Pridie Idus Aprilis, Julii in via Aurelia, milliario* III *in Calliſti.* Atque hæc clare & plane de Julio prædicantur, non item ea, quæ elegantius quam verius ſuo elogio inſeruit Beda, ex quo tranſcripſit Rabanus, tranſcripſit etiam Ado, ex Adone Noſter, ſervata tamen Bedæ poſitione, ſeu loco ſepulturæ. Notkerus Adoniana referens, nonnulla ſuperaddidit, quæ ex Aquicinctino codice in Auctariis dabimus, niſi forte & illa Adoni tribuenda ſint, ut à Moſandro factum, ex editione ab eo procurata intelligimus. Rectius Adoni præluxerat Romanum parvum: *Via Aurelia, Julii Papa & confeſſoris, ſub Conſtantio Arriano*; nam quæ de ejus exilio & tribulationibus in textu commemorantur, à Baronio & eruditis omnibus merito reprobata ſunt. Vide Henſchenii commentarium & ſcriptores alios à Tillemontio citatos tomo 7, à pag. 269. Wandelberti elogium ſincerum eſt: *Julii.*

Julius antiſtes pridie Romana reviſit
Mœnia, catholico clarus pro dogmate paſtor.

Conſtantinus, aliis *Conſtantius*, Vapincenſis epiſcopus, haud dubie ex apographis Hieronymianis ab Uſuardo acceptus eſt, reliquis jam citatis plane ignotus. Sic in illis ferme omnibus à Florentinio editis legimus: *In Vapingo civitate, depoſitio Conſtantini epiſcopi.* An recte ab Acherio & Florentinio inter adjectitios computetur, de voce quæſtio eſt. Ætatem ejus contra Baronium & Sauſſayum bene, quantum fieri poteſt, determinat

 Hen-

Henſchenius, ſed in fine exerraſſe videtur calamus, dum Petrum de Natalibus arguit, quaſi non recte dixiſſet Conſtantium *clarêre pridie Idus Aprilis.* Certe nullo modo dubium, quin Uſuardinus ſit, codicibus plane omnibus in id conſpirantibus, cum Sanctos præſertim Gallicos, aut ab Hieronymianis mutuatos, aliis Adonianis ſubnectere paſſim conſueverit.

De *Zenone* Veronenſi non ita cenſuerunt Majores noſtri & notanter Henſchenius, *De Zenone.* qui hac die Zenonem in textum Uſuardinum intruſum diſerte pronunciat, tametſi in prætenſo Pratenſi autographo aliiſque multis expreſſus ſit, iis verbis quæ infra referemus. Cur ab Henſchenio diſcedendum non putem, facit imprimis Herimenſis & Tornacenſis codicum auctoritas, ſatis alibi ſtabilita. Facit indicata jam ratio, quod rariſſime Uſuardus Sanctos tranſalpinos accerſat, niſi eos apud antiquiores repererit, quod alias à me non infeliciter obſervatum memini, præſertim XVI Januarii in *Titiana Opitergienſi*, ubi Clar. Caſtellani teſtimonium ſubinde attexui, duorum codicum noſtrorum genuinam ſimplicitatem egregiè confirmans. Facit denique, ut cetera taceam, totius elogii pluſquam dubia narratio, ab Henſchenio ſatis diſcuſſa, quæque Molanum olim impuliſſe videtur, ut nonnulla ex prima editione in ſequentibus reſcinderet. Suſpicari auſim, non neminem Uſuardi ſymmiſtam exſtitiſſe, qui in Rabano ejuſque hîc tranſcriptore Notkero, Zenonis mentionem forte inveniens, ſtylum ſuum Uſuardino attemperandum cenſuerit. Siquis melius me edoceat, ſolidis rationibus acquieſcere haudquaquam refragabor: aſt ſolius codicis Pratenſis, quem ceteri ſecuti ſunt, auctoritate non magnopere moveor, utpote quam ſupra toties convulſam oſtendimus, & porro convellendam demonſtrabimus. Manebit ſemper vis argumenti, in præfatione noſtra propoſiti, nempe eo magis, ceteris paribus, codicem aliquem ad primigeniam ſimplicitatem cujuſcumque Martyrologi accedere, quo textus ejus paucioribus Sanctis circumſcribitur.

AUCTARIA.

PRATEN., PULSANEN., ROSWEYD., ANTVERP., MAX-LUBEC., MUNERAT., BELINI editio altera, GREVEN., MOLAN., & codices ceteri ferme omnes ſecundo loco annuntiant: *Eodem die, ſancti Zenonis epiſcopi, qui inter procellas perſecutionis, Veronenſem urbem mirabiliter rexit, & tempore Gallieni martyrio coronatus eſt.* *Zenonis.* Eadem habent ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. EDITIO ULTRAJ-BELG. qui præterea ex Adone aliqua reſtituunt. Ita incipiunt: *Romæ via Aurelia, in cimiterio Calepodii, natale beati Julii Papæ, qui ſub Conſtantio Arriano imperatore, filio Conſtantini magni, decem menſibus* &c. *De Julio.*

ALBERGEN. & DANIC. Poſt *quievit in pace*, adhuc adjiciunt ex Notkero: *Hic conſtituit, ut nullus clericus cauſam publice ageret niſi in eccleſia.*

CENTULEN. *Romæ, ſancti Julii Papæ & confeſſoris. In Italia, ſancti Zenonis epiſcopi & martyris, qui ſub Gallieno paſſus eſt. Item, depoſitio ſancti Conſtantini epiſcopi.*

ANTVERP. MAJ. Agit hodie de ſolo Julio Papa, non multum à textu diſcrepans.

BRUXELLEN. Ita incipit: *Romæ, natale beati Julii Papæ & confeſſoris. Qui ſub Conſtantio Arriano imperatore, filio Conſtantini, multas tribulationes & longum exilium perpeſſus, poſt ejus mortem ad ſedem ſuam cum gloria reverſus, quievit in pace, & ſepultus eſt via Aurelia, in cimiterio Calepodii, ab urbe milliario tertio. Hujus tempore celebrata eſt ſynodus Nycena, quæ hereſim Arrii condemnavit.* *De Julio.* In ceteris ferme purus eſt. At ubi invenerit ſynodum Nicænam ad Julii pontificatum differendam, nec ſcio, nec examino.

HAGENOYEN. Primo loco de Zenone, cui nonnulla adſcribit, non tantæ fidei, ut hîc repeti mereantur. De Julio præter jam dicta, adjicit: *Item conſtituit conjugium a ſacerdote in eccleſia benedici.* Reliqua intellige ex Auctariis præmiſſis.

AQUICINCT. Poſt τὸ in pace, addit quædam, quæ ex parte lacera ſunt; hæc autem ſuperſunt: *Hic conſtituit, ut .... cauſa qualibet in publico ageret, niſi in eccleſia .... per Notarios colligeretur, & ſive cautiones vel ſtri .... donationes vel commutationes aut traditiones vel teſtamenta, aut allegationes vel manumiſſiones a Clericis in eccleſia celebrarentur.* Hæc ut ex Notkero ſumpta, ita ſupplenda ſunt. Primo loco; *ut nullus clericus cauſam quamlibet &c. 2, ut notitia fides per Notarios. 3, vel inſtrumenta aut donationes* &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Heri egit de Zenone, ut confeſſore. Hodie: *Julii Papæ. Zoſimæ abbatis.* De eo agitur in indice Prætermiſſorum. *Zoſimæ.* *Ermigildi regis & martyris*: ſpectat ad diem ſequentem, vocaturque *Hermenigildus.* *Hermenegil.*

In VATICAN. ſub num. 5949, deeſt *Conſtantini.*

FLORENTIN. *Item, ſancti Lazari martyris, qui paſſus tempore Antonini imperatoris apud Tergaſtinam civitatem ſub præſule* [præſide] *Pompeio. Qui cum eſſet diaconus & fidelis Chriſti, & in domo ſua continue convenientes libenter reciperet, accuſatus quod eſſet Chriſtianus, cum fidem Chriſti coram præſide conſtanter prædicaret, juſſus eſt ore contundi, deinde virgis cædi, ad ultimum capite truncatus ad æterna regna feliciter pervenit.* *Lazari.*

CODEX REMEN. SS. Timothei & Apollinaris: *Remis, tranſlatio ſanctorum Timothei & Apollinaris.* *Tranſlat. Tim. & Apoll.*

EDITIO LUBECO-COL. De Julio fere habet ut ALBERGEN. & DANIC. ſic autem in fine legit: *Hic conſtituit, quod nullus clericus cauſam publice ageret, nec ad eam publice ducatur, niſi in eccleſia.* De Zenone etiam aliquid interjicit poſt imperatoris, *pro Chriſti ovibus ſibi creditis martyrio coronatus eſt.* De Conſtantino addit, *confeſſoris.* Tum in fine: *Eodem die, ſancti Zoſimæ abbatis, de quo legitur in geſtis ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ.* Vide 2 Aprilis, quo die utriuſque Acta illuſtrantur.

GRE-

Cypriani & ſociorum. Erkenbodis. Zozimæ. GREVEN. *In Capua, natalis ſanctorum Cypriani, Novella & Silvani. Item, ſanctorum Carpi, Iulii, Agapi, Pauli.* Laciniæ Hieronymianæ. *Erkenbodis epiſcopi & confeſſoris. Zozima abbatis, de quo in geſtis beata Maria Ægypiaca legitur. Joannis heremita & confeſſoris.* Mirum nec inter prætermiſſos eum nominari. *Zenonis monachi.* *Zenonis monachi, diſcipuli abbatis Silvani, qui in Ægypria regione in ardentiſſimo ſolis caumate quinque diebus ſe deſiccans ſtetit, probare volens, utrum tormenta futura vita tolerare poſſet.* Rejicitur ad XIX Julii. *Engeburga.* *Item, ſancta memoria Engeburga virginis, filia regis Angliæ.* Vide indicem Prætermiſſorum.

MOLAN. Poſt, *coronatus eſt*, litteris Italicis interſerit: *De quo Gregorius in lib. Dialogorum refert.* *Erkenbodonis.* *Monaſterio Sithiu, depoſitio ſancti Erkenbodonis, Morinorum epiſcopi.* Tum minoribus typis *Ipſo die, rupti ſunt fontes abyſſi & factum eſt diluvium. Eo die, ſancti Saba Gothi martyris.* *Saba.* *Hic, cum Gothia magiſtratus Chriſtianos cogeret edere idolis immolata, & gentiles quidam propinquis ſuis pro immolatis, qua immolata non eſſent proponerent, re cognita, beatus Sabas proteſtatus eſt omnibus: Si quis ex carnibus illis comederit, Chriſtianus eſſe non poteſt. Scribit [tom. 7 Aloyſii] eccleſia Dei qua eſt in Gothia, eccleſia in Cappadocia, & omnibus Eccleſia Catholica Chriſtianis.* *Relationis Renati And.* *Relatio ſancti Renati Andegavenſis epiſcopi, de Italia ad ſuam civitatem.* Hactenus prima editio. In aliis ſervat, quæ de Gregorio dicta ſunt. Dein: *Monaſterio Sithiu, depoſitio ſancti Erkenbodonis Morinorum epiſcopi & abbatis Sithienſis. Die duodecima, ſancti patris & confeſſoris Baſilii epiſcopi Pariſ.* *Baſilii.* Rurſus minori charactere: *Eo die, ſancti Saba Gothi martyris* &c. uſque ad, *Chriſtianus eſſe non poteſt*, omiſſis reliquis ſupra relatis.

Idibus. *Die* 13.

APud Pergamum Aſiæ urbem, natalis ſanctorum Carpi epiſcopi, Papirii diaconi & Agathonicæ, optimæ feminæ, aliarumque multarum, quæ pro beatis confeſſionibus martyrio coronatæ ſunt ſub Antonino Vero & Aurelio Commodo. *Carpi & ſociorum.* Cum quibus & vir mirabilis Juſtinus Philoſophus, pro religione Chriſti plurimum laborans ſcriptu, remunerationem linguæ fidelis martyrii munus accepit. *Juſtini.* In Hiſpania, ſancti Erminigildi, qui ob fidei Catholicæ confeſſionem, ſecuri in capite percuſſus, regnum cæleſte pro terreno, rex & martyr intravit. *Hermenigildi.*

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.* cum *Antverp-max. Ultrajećt. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. *Papirii* cum textu legunt Praten. Herinien. Tornacen. & Munerat. Fortaſſe melius Roſweyd. Greven. & Molan. *Papyrii*, ut diſerte habent Rom. parvum & Ado. Sunt qui *Papiri* ſcribant, ut mediæ notæ codices ultimo loco citati: at inter Uſuardinos omnes, nullum prorſus invenio, qui *Papyli* efferat, ut faciunt Romanum hodiernum & Acta noſtra. Nobis ea lex eſt, ut codices noſtros antiquiores, etiam errantes ſequamur. Hoc ipſum, locum habet in *ſcriptu*, ut eſt in Pratenſi, Tornacen. Greven. & aliis. Herinien. & Molan. ponunt *ſcripto*. Roſweyd. *ſcriptura*. Muneratus, ut paſſim erroribus typographicis fœdatus eſt, ita hic turpiter labitur in *ſcripture munerationem*. Quod ex aliquo codice Pratenſi, à nobis ſignato B, cum altero collato, profluxiſſe videtur. Rurſus reliqui in textu *Erminigildi* cum Pratens. Herenien. & Tornacenſi, cui aſpirationem præfigunt Munerat. Antverp-max. &c. Rectius Greven. & Molan. *Hermenigildi*. Sed male interjicit Munerat, *regis*. De cetero *dyaconi*, *Antonia*, *Juſtinus*, ejus ferme ſolius errores ſunt.

OBSERVATIO. De hodiernis *Pergamenſibus martyribus*, nihil in genuino Beda aut Rabano legitur; nihil item clarè memorant, ſaltem hoc die, Hieronymiana apographa, niſi quis per analogiam non ſatis, meo quidem judicio, veriſimilem, ex *Polycarpo* Hieronymi, *Carpum* noſtrum, & ex ejuſdem *Paulo*, *Papirium* efformatum contendat: nam quidquid *Papyli* vel *Papuli*, quod magis ad *Pauli* accederet, moderni ex Euſebio præferant; *Carpi* & *Papyrii* diſertiſſimè legit, qui primus annuntiationem, non ex Hieronymianis ſed ex Rufino, diem pro ſuo beneplacito ſeligens, accepit auctor Romani parvi: *Apud Pergamum Aſiæ, Carpi epiſcopi & Papyrii, Agathonicæ & aliarum multarum*; quid ni *& aliorum*, quos omnes ex eodem fonte, *probatis confeſſionibus martyrio coronatos*, tradit Ado, nullo quidem hic expreſſe ſignato martyrii tempore, ſed quod per bonam conſequentiam ex Juſtini elogio eduxit Uſuardus. Non ſola hæc Adonis aberratio eſt, cui & aliam Notkeri adjunge, qui pro *probatis confeſſionibus*, ſcribit *pro beatis confeſſoribus*. Ceterum notata *Antonini Veri* & *Aurelii Commodi* nomina, inde in Martyrologia *Carpi & ſociorum.*

rologia irrepſerunt, quod cum & horum Pergamenſium & ſequentis Juſtini martyria ex laudato Rufino deſumpta ſint, ubi ſancti Polycarpi paſſioni ferè ſubnectuntur; Ado abſque ullo diſcrimine martyres omnes lib. 4 cap. 15 & 16 memoratos, ad eadem tempora pertinere cenſuerit, adeoque continuata quaſi periodo, *cum quibus & vir mirabilis*, Juſtinum cum Pergamenſibus copulaverit, ut de *Pionio* curſim inſinuavimus 1 Februarii. Et hæc tota & unica confuſionis ratio eſt, ſoli Adoni, vel ſi ita vis, Rufino, errandi quodammodo viam commonſtranti, non Uſuardo, ut facit Papebrochius 1 Junii, aut aliis Martyrologis imputanda. Ut jam ordine proſequamur; forte *Carpus*, qui in Hieronymianis die præcedenti cum aliis diverſimode *Pergami* refertur, idem ipſe eſt, quem ex Rufino à noſtris acceptum diximus, ex cujus Actis, à Metaphraſte ut minimum exornatis, conſtat ipſum & ſociosglorioſe certaſſe *ſub Decio*, ut pluribus oſtendit Henſchenius hîc & alibi, conſentiuntque Florentinius in notis & Tillemontius tomo 3 à pag. 346 & pag. 711.

Juſtini.

Alia eſt, de *viro mirabili* JUSTINO, vulgo antonomaſtice MARTYRE, controverſia à Papebrochio ex Græcis monumentis primum mota, quod ei hoc die ſuborta ſit dubitatio, idemne *Juſtinus* hîc ab Adone, Uſuardo & Notkero proponatur, qui ab aliis 1 Junii colitur, (an etiam ab aliquo XII Junii, ut notavit Caſtellanus in Martyrologio univerſali; neſcio.) Eò autem inclinat, ut variis argumentis binos Juſtinos ſtatuat. At geminationem illam impugnavit Ruinartius, inter ſincera & ſelecta à pag. 38, & Papebrochius ipſe ad 1 Junii, priuſquam Ruinartii opus vidiſſet, haud obſcure ad communem ſententiam acceſſerat. Componantur, quæ utroque die diligentiſſime exquiſita ſunt, in primo invenietur vita ab Halloixio operoſe compoſita, à Papebrochio illuſtrata; in altero Acta ipſa Latino-Græca, vel Græco-Latina authentica, quibus & Juſtini & ſociorum certamen breviter, graviter & ſincere exponitur. Ex utroque loco aliiſque documentis multo longiorem vitam utcumque encomiaſticam deduxit Tillemontius tomo 2 à pag. 344.

Hermenigildi.

Hermenigildi ante Adonem nullus Martyrologus meminit; laudationem ex ſancto Gregorio ab eo concinnatam, ſi non totam, certe pro majori & elegantiori parte, in laterculum ſuum tranſtulit Uſuardus, Notkero & hæc & ſuperiora omnia ferme ad verbum tranſcribente. De inclytiſſima Ariani furoris victima, nihil dici poſſe videtur, quod ab Henſchenio diligenter collectum & erudite illuſtratum non ſit. Cultûs ejus in Galliis IX ſeculo celebritatem probant etiam Wandelberti verſus:

Idibus Hermingilde patrem rex alme furentem
Perſentis; verum reſerens de morte triumphum.

De Euphemia &c.

Recolunt hoc quoque die ex Hieronymianis Rabanus & Notkerus *Euphemiam*, celebrem illam Chalcedonenſem martyrem, quam Moſander Adoni, ſed aſteriſco diſtinctam, hoc eſt ut dubiam adjecit, recte conjiciens perperam hoc die ſolo nomine appellari, quæ XVI Septembris inſigni oratione ab eodem laudatur. Una vero, an plures *Euphemiæ* fuerint, hoc an aliis diebus celebranda vel celebrandæ, in Actis breviter diſcutitur. At nec ego contentioſum funem trahere cupio, cum ad Uſuardum hoc die nihil ſpectet, licet in Auctariis toties recurrat. His ita poſitis, quid de textus veritate dubitari poſſit, prorſus non video. Quæ autem de *conſecrationibus altarium* &c. in Pratenſi codice ad marginem, hîc & alibi adſcripta reperimus, monaſterii illius tam propria ſunt, ut cum Uſuardi Martyrologio nihil commune habeant, ac proinde merito deinceps à nobis prætermittantur, niſi quid ex iis obſervatione dignum occurrat.

AUCTARIA.

PULSANEN. Quantum conjicere licet, aut purus eſt, aut ad puritatem accedit proxime; verum cum exeſus textus legi nequeat, malui codicem è puris excludere quam dubia pro certis venditare.

Euſemiæ.

ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. Puri ſunt in textu, aſt in fine addunt: *Item ſancta Euſemia virginis & martyris.* Quomodo etiam legunt codices FLORENTINI.

De Carpo & ſociis.

De Hermenigildo.

CENTULEN. *In Calcedonia, ſancta Euſemia virginis & martyris. Apud Pergamum Aſiæ urbem, ſanctorum Carpi epiſcopi, Papyri diaconi, & Agathonica optima feminæ, aliarumque multarum, quæ pro beatis confeſſionibus, martyrio coronatæ ſunt. Apud Hiſpanias, natale ſancti Hermenegildi, filii regis Leonigildi, quem pater ſuus Rex Gothorum Arrianus, ob inſuperabilem Catholicæ fidei confeſſionem interimere fecit.*

ANTVERPIEN-MAJ. In Euphemia & Pergamenſibus, CENTULENSI ſimilis eſt, prætermiſſo utrobique Juſtino. In Hermenigildo, quem *Hermubaldem* vocat, ad Adonem magis accedit.

De Euphemia.

BRUXELLEN. Ita incipit: *In Calcedonia, natale ſancta Euſemia virginis & martyris. Quæ tormenta & carceres, verbera & argumenta rotarum, ignes & pondera, beſtias & plagas virgarum, ſecures & ſartagines igneas pro Chriſto ſuperavit.* In reliquo textu, ſi ſphalmata ſcriptoria excipias, Adonem ſecutus eſt.

HAGENOYEN. In prima purus eſt. In Hermenigildo verba non rem multiplicavit. In fine: *Ipſo die, ſancta Euſemia virginis & martyris.*

AQUI-

by Google

Aquicinct. & Cluniacens. *Item Euphemia virginis & martyris.* Exigua variatio eſt.

Matric-Cartus-Ultraject. *Corpi epiſcopi, Papiri diaconi & aliorum plurimorum. Juſtini Philoſophi & martyris. Godeberta virginis. Ida comitiſſa Bolonia, vidua.* *Godeberta. Ida.*

Codex D. du Cheval ſignatus C; qui fuit P P. Franciſ. *Item, Euphemia virginis & martyris.*

Vatican. num. 5949: *Sancta Euphemia virginis & martyris.* Ita plerique omnes.

Ughellian. *Item ſancta Euphemia virginis.* Victorin. & Reg. Suec. num. 130. Omittunt etiam *martyris*, ſed præfigunt: *In Calcedonia.*

De Hermenigildo. Editio Lubeco-Col. In principio ſatis pura, de Hermenigildo, ſic babet: *In Hiſpania, ſancti Hermenigildi regis & martyris, quem pater ejus Leonigildus Arrianus, rex Arragonum & Gothorum, ob fidei catholica confeſſionem inexpugnabilem, nocte ſancta Dominica reſurrectionis ſecuri interfici juſſit, & tali martyrio regnum cæleſte rex & martyr intravit. Calcedoce* [Chalcedoniæ,] *tranſlatio ſancta Eufemia virginis & martyris.* Utrum vere tranſlatio aliqua Euphemiæ Chalcedonenſis facta fuerit, compertum non habeo. De Euphemiarum unitate vel multiplicitate, vide quæ in Actis hac die diſputantur. *Tranſlat. Euphemiæ.*

Belin. *Eodem die, ſancta Euphemia virginis & martyris.*

Greven. *Praditus Hermenigildus Leungildi regis Visigothorum filius, ut refert Gregorius 3 lib. Dialog. pradicante beato Leandro Hiſpalenſi epiſcopo, ab Arriana hereſi ad fidem converſus, a patre Arriano, nocte ſancta Paſcha martyrio coronatus eſt. Item ſanctorum Eucapi, Secutoris, Pauli.* Corrupta ferme ex Hieronym. nomina. *In Calcedonia, natalis (vel ſecundum alios tranſlatio) ſancte Eufemia virginis. Donani abbatis. Godeberta virginis. Item, ſancta memoria Nicolai confeſſoris, in Nuſſia quieſcentis.* De poſtremo inter Prætermiſſos agitur. Godeberta ad XI hujus pertinet. De Donano nihil uſquam invenio, ne quidem in indice Prætermiſſorum. An is ſit, de quo in Actis agitur XVII Aprilis, ut qui cum diſcipulis duobus & quinquaginta martyr fuerit, an potius *Donanus* alter, qui ſimpliciter ibidem *abbas in Scotia* dicitur, alibi examinabitur. *De Hermenigildo. Eucapi & ſociorum. Donani. Godeberta. Nicolai.*

Molan. *Eodem die, ſancta Euphemia virginis & martyris.* Tum minoribus litteris: *In territorio Arvernenſi, ſancti Martii abbatis & confeſſoris, de quo Gregorius Turonenſis.* Vide in Actis. *Martii.*

XVIII *Kal.* *Die* 14.

Romæ via Appia, natalis beatiſſimorum martyrum Tiburtii, Valeriani & Maximi, ſub Almachio præfecto, quorum primi fuſtibus cæſi & gladio percuſſi, ultimus tam diu ad plumbatas eſt verberatus, donec exalaret ſpiritum. Apud Alexandriam, ſancti Frontonis abbatis, cujus vita ſanctitate & miraculis extitit glorioſa. Interamnis, beati Proculi martyris. Item, ſanctæ Domninæ virginis cum ſociis virginibus coronatæ. *Tiburtii & ſociorum. Frontonis. Proculi. Domninæ & ſociarũ.*

Puri ſunt *Praten. Herenien. Tornacen. Roſweyd. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accederent *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Damc.* & *Edit. Ultraj-Belg.* niſi ex Adone interjeciſſent, *in cæmeterio Prætextati.*

Varia lectio. *Tyburcii* in Herinienſi, *Tiburcii* in Tornacenſi, vix notanda ſunt. Major eſt difficultas, ſervandumne *ad plumbatas*, ut ex Pratenſi, Herinienſi & Tornacenſi in textu poſuimus, an, *plumbatis*, ut ceteri ferme legunt, non *à plumbatis*, ut Munerat. Certum eſt, phraſim illam, licet duriorem, exſtare in Roſweydina Adonis editione, atque in Mss. noſtris, excepto ſolo Lobienſi. Nobis hîc ſufficiat trium codicum probatiſſimorum auctoritas. Sic iidem cum Antverp. Max-Lubec. & Munerat ſcribunt *exalaret*, quod in textu reliquimus. Codex Antverp. ſuperfluæ claritatis gratia, in ipſa periodo poſuit, *duo primi*. Pro, *miraculis extitit glorioſa*, male in Belino legitur *miraculis claruit*. Item male *Iteranis*, pro quo Munerat. *Iterannis*, Tornacen. *Interampnis*. At quid de nomine Virginis ultimo loco poſitæ? Pro *Domnina* ſtat Praten. (de quo tamen dubito) Antverp. Roſweyd. Greven. Molan. &c. Rurſus ſtat uſus communis, quem ſequi coacti fuimus, ex recentioribus omnibus, Romano moderno & Actis noſtris. Ego tamen vere exiſtimo uſum illum male invaluiſſe, legendumque non *Domnina*, ſed *Domna*, ut diſertiſſime faciunt apographa Hieronymiana, utraque Adonis editio & codices ejus Mss omnes. Pro *Domna* autem non abſurde ſcribunt Herinien. & Tornacen. & Munerat. *Domina*. Aſt in Max-Lubecana, *Dominina*, in t Belini *Donina*, in altera *Donnina*, aperta ſunt ſphalmata. Sic idem Belinus plus juſto ſapere voluit, dum pro *ſociis Virginibus* ſcribere maluit, *ſocialibus*.

Observatio. Quam illuſtre eſt toto orbe Chriſtiano *Cæciliæ* nomen, in antiquis Kalendariis & Sacramentariis, imo in ipſo Miſſæ Canone, perpetua celebritate conſecratum; tam ſunt venerabiles martyrii ejus ſocii *Tiburtius, Valerianus* & *Maximus*, in omnibus Hieronymianis hoc die primo loco ſic ferme conſignati: *Roma via Appia,* *Tiburtii & ſociorum.*

cæmeterio Prætextati, *natalis ſanctorum Tiburtii*, *Valeriani*, *Maximi*; ſed cum pluribus paſſim ſociis, de quibus videri poſſunt ſolito prolixior Florentinii notatio, cum alia ad XXI Aprilis, dum iidem Sancti in illis apographis repetuntur, & Henſchenii commentarius cum Analectis, apud quos tranſlationes & id genus alia excutiuntur, quæ huc non pertinent. Eadem Sanctorum nomina, & quidem ſola, hoc die refert auctor Romani parvi. Bedæ eſt, quidquid præterea in textu additur, ex ipſo in Rabanum, Adonem, Uſuardum & Notkerum tranſlatum, quod ex celeberrimis Cæciliæ Actis præfatus Beda deſumpſit. Laudat ipſa Henſchenius his verbis: *Hæc pervetuſta horum Sanctorum ſolennis veneratio, plurimum crevit ex certiſſima virtutum ac martyrii notitia, quam dabant antiqua S. Cæciliæ Acta, quæ tunc temporis* (quinto circiter ſeculo) *omnium manibus terebantur, & hactenus in præcipuis & perantiquis membranis conſervantur.* Et hæc quidem favorabilis Henſchenii ſententia, à qua multi, præſertim recentiores cum Tillemontio tomo 3 à pag. 259; & in nota, pag. 689; certatim recedunt, Actorum antiquitatem haudquaquam inficiantes, ſed ea, ut vera aut ſincera renuentes admittere, uſque adeo ut Ruinartius, vel à *Cæcilia* nominanda, toto ſuo opere ſtudioſe abſtinere viſus ſit. Nec locus hìc, nec otium eſt, controverſiam illam expendere, de qua in Actis noſtris diſputari poterit XXII Novembris. Interim certum videtur, cum reliquis Martyrologis ſenſiſſe Wandelbertum, dum ita cecinit:

Octava & decima Maias ſuperante Kalendas,
Valerianus ovat, fraterque Tiburtius, ipſos
Maximus effuſo comitatur ſanguine miles.

Quæ de *Frontone*, *Frontano* aut *Frontonio*, abbate Ægyptio, in laterculo dicuntur, plane Adoniana ſunt; multo longiorem hiſtoriam ex vitis Patrum texuit Rabanus, quam *Frontonis.* paulo contractiorem fecit Notkerus. Ex Hieronymianis procul dubio acceptus eſt, in quibus ſic ferme ad laterculi finem legitur: *In Alexandria*, *Frontoni monachi.* Vitam ex Roſweydi editione produxit Henſchenius; occaſione ultimæ clauſulæ, multis difficultatibus irretitus, quibus ipſum, non reluctantem, feliciter expedivit Papebrochius XIV Maii, in vita ſancti Pachomii, ut pluribus deductum invenies in Reſponſionibus ad articulum 15 § 13, à num. 196, quæ hìc ſatis eſt indicaſſe. Ejuſdem Adonis eſt *Proculi.* annuntiatio tertia, de ſancto *Proculo martyre Interamnenſi*, ab ipſo ex numeroſiori Hie- *Domnina & ſociarum* ronymianorum turma avulſo, quemadmodum & *Domnino* vel *Damnio virgo*, quæ ultimo loco ponitur, *cum ſociabus coronato*, de quibus nihil habeo, quod addam brevi, ſed accurato, Henſchenii commentario: nec quidquam Uſuardus Adoni adjunxit, ſolum ejus textum ferme recenſens, mutato dumtaxat nonnihil Sanctorum ordine.

AUCTARIA.

PULSANEN. Solus deficit in Proculo & Domnina, in altera parte omnino purus; ubi noto, etiam ſcribi *ad plumbatas*, ut nos in textu legimus.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Paucis tantummodo excedunt, ut diximus: nempe; *in cæmeterio Prætextati.*

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum Ti-* *Textus. contractior.* *burtii & Valeriani fratrum, & Maximi, qui per beatam Cæciliam ad fidem converſi, ſub Almachio præfecto, gladio cadente coronati ſunt. Interamnis, ſancti Proculi martyris. Item, ſanctæ Domnæ virginis, cum ſociis virginibus coronatæ. Alexandria, beati Frontonis abbatis, virtutibus & miraculis glorioſi.*

ANTVERPIEN-MAJ. In prima claſſe elogium reſecat. Sequitur: *Interamne* &c. pure. Tum: *Dompnæ*, pure. *Frontonis*, pure. *Eadem die*, *Dedicatio S. Georgii.* *dedicatio baſilicæ ſancti Georgii martyris, Squantis.* Quis hìc locus indicetur, villa, caſtrum vicus, cœnobium, neſcio.

BRUXELLEN. *Romæ, via Appia in cimiterio* *De Tiburtio & ſociis.* *Prætextati, ſanctorum martyrum Tyburtii, Valeriani & Maximi, ſub Almachio præfecto. Quorum primi Tyburtius & Valerianus fratres, ab Urbano Papa baptizati, jubente Almachio præfecto, fuſtibus cæſi, gladio tranſverberantur; Maximus vero tamdiu plumbatis cæſus eſt, donec ſpiritum exalaret.* Sequitur: *Interamne* &c. pure. Tum *Domninæ*, dein *Frontonis.* Denique in fine: *Et* *Lamberti. ep. Lugdun.* *tranſitus ſancti Lamberti epiſcopi Lugdunenſis, diſcipuli ſancti Wandregiſili, & ſecundi poſt ipſum rectoris cœnobii Fontanellenſis.*

HAGENOYEN. *Romæ, via Appia, natale bea-* *De Tiburtio. & ſociis.* *torum martyrum Tyburtii & Valeriani fratrum, qui converſi ſunt per beatam Cæciliam, & per beatum Urbanum Papam in fide inſtructi. Qui poſtquam angelos viderunt, & omnia ſua pauperibus erogare cœperunt, & multos Chriſti martyres ſepelierunt, ab Almachio præfecto tenti ſunt, & interrogati ſunt de fide. Qui primo juſſit eos fuſtibus cædi & incarcerari, & demum decollari. Item Romæ, beati Maximi cornicularii, qui per Tyburtium & Valerianum converſus eſt, cum ad permiſſionem illorum temporum, animas de corporibus videret egredi, ſicut virgines ornatas de thalamo in cælum. Unde cum ille hoc miraculum publice confiteretur, ab Almachio plumbatis juſſus eſt cædi, donec deficeret. Apud Alexandriam, natale beati* *De Frontone.* *Frontonis abbatis, cujus vita ſanctitate & miraculis extitit glorioſa; cujus precibus octuaginta fratres* (Rabanus & Notkerus, qui hanc hiſtoriam fuſius deſcribunt, legunt LXX) *in deſerto degentes & panem ac cibum terrenum comedentes, a peccato murmuris cuſtoditi ſunt, per camelos oneriferos, diviſis [illegible]ariis à Deo ſibi miſſis. Interampnis, beati Proculi martyris. Item, ſanctæ Domninæ virginis, cum ſociabus ſuis virginibus aliis martyrio coronatarum* [melius legeret *coronata.*]

ed by Google

Matric-Cartus-Ultraj. *Tiburtii, Valeriani, & Maximi martyrum. Frontonis abbatis. Domnina virginis cum ceteris.*

Editio Lubeco-Col. Præter dicta de Tiburtio & ſociis, addit: *Quorum corpora, beata Cecilia venerabiliter ſepelivit.* De Frontone, recte. *Interamnis, beati Proculi & Mephibii, ac Apollonis martyrum, diſcipulorum ſancti Valentini epiſcopi & martyris, ſub conſulari Hennutio decapitatorum.* Vide de his Acta noſtra. In Domnina, recte. *Proculi & ſociorum.*

Greven. *Item cum ſancto Proculo præfato diſcipulo ſancti Valentini epiſcopi & martyris, paſſi ſunt Mephibius & Apollonius condiſcipuli ejus ſub conſulari Hennucio. Lamberti epiſcopi Lugdunenſis & confeſſoris. Item in Hollandia, oppido Schiedam, ſanctæ memoriæ Lydwydi virginis, quæ inauditas tribulationes, amore conformitatis paſſionis Dominicæ, gaudenter perferens, nullo multis annis corporali cibo utens, innumeris revelationibus à Domino crebro viſitata, plena operibus boni quievit in pace anno Domini* MCCCCXXXIII. *Lamberti. Lidwinæ.*

Molan. Typis minoribus, de Lamberto & Lyduuyt, ut ſupra; addens de hac: *Cujus vitam venerabilis Thomas Kempis ſcripſit. Depoſitio ſancti Abundii; de quo Gregorius Dial. lib. 3 cap.* 25. In Actis citatur Dialogorum lib. 3, ſed caput 22. In poſterioribus editionibus, iiſdem typis repetitur de Lamberto, ut habet Greven. Sequitur: *In Hollandia, oppido Schiedamis, obitus Lydwydi virginis, patientia ſingularis.* *Abundii.*

XVII *Kal.* *Die* 15.

APud Perſidem civitate Cordula, natalis ſanctorum Olympiadis & Maximi nobilium, qui jubente Decio fuſtibus cæſi, & deinde plumbatis, ad ultimum capita eorum ſecuribus ſunt tunſa, donec emitterent ſpiritum. In Italia, beatorum martyrum Maronis, Euticetis & Victorini, qui primò ad inſulam Pontiam, in Chriſti confeſſione longum ducentes exilium, poſtmodum ſub principe Nerva, cum convertiſſent plurimos ad fidem, juſſi ſunt variis interfici pœnis. *Olympiadis & Maximi. Maronis Eutychetis & Victorini.*

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.* Puri etiam hoc die ſunt *Anverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.* Imo & *Hagenoyen.*, ſolis ferme ſcriptoriis ſphalmatis inſperſus.

VARIA LECTIO. Pro *Cordula*. Herinien. Roſweyd. & Molanus legunt *Corduba*, ſed male, cum pleriſque codicibus ſequioris notæ. Neque enim dubitari poteſt, quin Uſuardus Bedam, Romanum parvum & Adonem ſecutus ſit, apud quos diſerte ponitur *Cordula*. Cur Rabanus Bedæ lectionem vitiaverit, nihil ad nos attinet. Herinien. & Tornacen. forte ſeculi vitio pro *tunſa*, ſcribunt *tanſa*. At multo corruptius Pulſanen. *ſecuribus ſunt ceſa*. Rurſus idem codex, pro *Euticetis*, ponit *Vecliceris*; Roſweyd. vero *Eutychetis*, quo modo legendum omnino cenſeo, cum Romano parvo, utraque Adonis editione & Notkero. In textu nihilominus ſervanda fuit lectio, quam ex ceteris Uſuardinis codicibus, auctoris noſtri propriam exiſtimamus. Codex Roſweydi omittit *Pontiam*, pro qua corrupte poſuit Munerat. *Pontitiam*. Pulſanenſis nimium ſcrupuloſus videtur, dum poſt *fidem*, adjungit *Chriſti*, quod ex ſenſu nimis quam perſpicuum eſt. Munerat. contra, demit quod neceſſarium eſt, omittens vocem *variis*, quæ periodum complet.

OBSERVATIO. Geminam hujus diei annuntiationem in Romano parvo invenit Ado, ubi paucis: *Cordula, Olympiadis & Maximi*; tum: *In Italia, Maronis, Eutychetis & Victorini.* Et primam quidem ei etiam ſuggeſſit Beda, cujus elogium invariatum, in ſuum Martyrologium tranſtulit; Noſter ex alterutro, niſi mavis ex utroque, ad verbum deſcripſit; addens de ſuo initium, *Apud Perſidem.* Ex Actis ſancti Laurentii, de quibus XVII Februarii in *Polychronio* egimus, accepti ſunt etiam hi duo martyres cum aliis, XXII hujus referendis, qui omnes juſſu Decii in Perſia pro fide necati dicuntur, quantum declarat præfatorum Actorum valde incerta auctoritas, de qua utcumque ſtatuas, certe ex Martyrologiis, de eorum antiquiſſimo cultu conſtare manifeſtum eſt. Porro utrum in urbe *Cordula*, *Corduba*, an *Corduena*, ut mavult Baronius, agonem compleverint, non facile quis hodie dixerit, præſertim cum loca hujuſmodi aut his affinia, Geographis ignota videantur. Ex Henſchenii commentario diſces, quam appoſite hi martyres trahantur in Hiſpaniam & Cordubenſibus annumerentur. Ceterum receptiſſimum eorum cultum probat etiam Wandelbertus, dum hoſce ſolos prædicat: *Olympiadis & Maximi*

Septima Olympiadem decimâ conjuncta beatum
Monſtrat, eamque ſimul defendit Maximus alter.

De tribus aliis martyribus, apud Florentinium & Henſchenium quæritur, utrum ad primam Hieronymianorum claſſem reduci poſſint, & utrum alii, qui ibi *Maronis* comites ſunt, tribus hiſce connecti debeant? Quod valde incertum eſſe, examinanti ad oculum patebit. Hoc indubitatum, quod jam oſtendi, nempe tres noſtros diſerte exprimi in Romano parvo, atque item Adonem eos inde acceptos, longa oratione ex Actis martyrii ſanctorum Nerei, Achillei & Domitillæ, in quibus nominatim exprimuntur, ornandos ſuſcipere, cujus encomii medullam, more ſuo, Noſter in laterculo repræſentat; Notkerus hiſtoriam integram, ſed quam non plane intactam relinquit. Fons ipſe, ex quo omnia primum profluxere, pandetur ad VII & XII Maii. De tempore, quo ſeorſim paſſi; de variis locis, ubi ſepulti fuerint; de diverſis item, quibus coluntur, diebus; ea tradit Henſchenius, quæ ad veroſimilitudinem proxime accedunt. *Victorinus* ex Martyrologiis noſtris iterum recurret V Septembris.

Maronis Eutychetis & Victorini.

Laudatus Notkerus hoc die deſcribit, quæ de *martyribus Cæſaraugustanis* memorat Ado in utraque editione & in codicibus Mss. An ex apographis Hieronymianis? Non auſim aſſerere, cum nec martyrum numerus, nec eorum nomina omnino conveniant. Putat Henſchenius, eos octodecim numero colligendos, qui XXII Januarii, cum ſancto Vincentio innominati conjunguntur. Mihi non ſatis promptum eſt divinare, unde tanta in nominibus variatio. Patet quidem Adonem, cohortem ſuam delibaſſe ex hymno Prudentii, *quatuor Saturninis* instructam: at cur hunc diem ſelegerit; cur Uſuardus ſequentem, non ſatis explicatum invenio. In eo forte Noſter præcellit, quod nominum ſeriem ex Actis deſumpſerit, ut die proxime ſequenti evidentius eluceſcet. Interim totius textus noſtri germana ſimplicitas, extra controverſiam eſto.

De Martt. Cæſaraugu-ſtanis.

AUCTARIA.

ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. In prima annuntiatione puri, ſecundam mutilant hoc modo: *In Italia, paſſio beatorum martyrum Euticetis & Victorini.* Nihil amplius. Et ſic habet etiam CODEX UGHELLIAN. cum his paſſim conveniens.

CENTULEN. *In civitate Cordula, ſanctorum Olympiadis & Maximi nobilium, qui ſub Decio conſulibus* [an non *ſecuribus?*] *caſi, ſpiritum emiſerunt. In Italia, ſanctorum Euticetis & Victorini, qui cum beatiſſima Domitilla longum exilium paſſa* [potius *paſſi*] *tandem agente Aureliano, diverſis necibus puniti ſunt. Cœnobio Reomenſi, ſancti Silveſtri, diſcipuli ſancti Johannis.*

Textus variatus. *Silveſtri.*

ANTVERPIEN-MAJ. In Olympiade & Maximo purus, ſecundam annuntiationem plane truncat, ac dein tertiam addit de ſancto Silveſtro, qualem ex BRUXELLENSI mox referemus.

BRUXELLEN. Puro principio ſubjungit martyres Cæſarauguſtanos, alio quam Uſuardus ordine: *Et in Hiſpaniis civitate Cæſarauguſta, ſanctorum decem & octo martyrum Optati, Luperci, Succeſſi, Martiani, Urbani, Julii, Quintiliani, Publii, Frontonis, Felicis, Ceciliani, Evotii, Primitivi, Apodemi, Caſſiani, Fauſti, Januarii, & Saturnini. Hi omnes ſub Daciano Hiſpaniarum præſide diverſis pœnis afflicti atque interempti ſunt. Apud Italiam, natale ſanctorum martyrum Maronis, Eutucis* [Euticetis] *& Victorini. Qui cum beata Flavia & Domitilla, apud inſulam Pontiam longum ducentes exilium, eamque in confeſſione Chriſti pio foventes ſolatio, invidia & inſectatione Aureliani ſponſi & perſecutoris ejus, quem illa ob Chriſtum contempſerat, poſtmodum a Principe Nerva, eidem Aureliano in ſervitutem traditi ſunt. Cumque plurimos convertiſſent ad fidem, juſſi ſunt variis pœnis interfici, ſicque ipſorum mirabilis paſſio habetur. In Reomago cœnobio, depoſitio ſancti Silveſtri, diſcipuli beati Joannis confeſſoris.*

De Martt. Cæſarauguſtanis. *De Marone & sociis.* *Silveſtri.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130, in fine: *Eodem die, tranſlatio ſancti Eptadii presbyteri & confeſſoris.* Colitur XXIV Auguſti. Ut *martyrem* refert Caſtellanus XXII Auguſti, niſi forte ſynonymus ſit, à priori diverſus & Martyrologis incognitus.

Tranſlat. Eptadii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Olympiadis & Maximi martyrum. Maronis, Euticetis & Victorini martyrum.*

VATICAN. num. 5949. *In Hiſpaniis civitate Cæſarauguſtana, ſanctorum decem & octo martyrum. In Meſopotamia, ſanctorum Archelai, Cypriani & Diogenis.* Vide ſocios in Actis.

Archelai & ſociorum.

ALTEMPS. *Tranſlatio ſancti Oſwaldi epiſcopi Meretorum.* Vide quæ de eo dicuntur in indice Prætermiſſorum. Ejus vita data eſt XXVIII Februarii, & nos ibi de eo egimus.

Tranſlat. Oſwaldi.

CODEX. REMEN. SS. Timothei & Apollinaris: *In Reomago cœnobio, ſancti Silveſtri, diſcipuli ſancti Joannis confeſſoris.*

Silveſtri.

EDITIO LUBECO-COL. Poſt textum ſatis purum, ſubdit: *In Helmerbretzhuſen, tranſlatio ſancti Modowaldi epiſcopi Treverenſis & confeſſoris, qui per dominum Brunonem, illius eccleſia epiſcopus facta* [factus] *eſt.* In Prætermiſſis aſſignatur dies natalis XII Maii.

Tranſlat. Modowaldi.

BELIN. In fine: *Ipſo die, beati Quirici epiſcopi, qui invenit Dominicam crucem.* GREVEN. *Quirinum* vocat: alii cen[...]t eumdem eſſe cum ſancto Quiriaco. Vide Prætermiſſos.

Quirici.

GREVEN. *Quirini epiſcopi, qui invenit crucem Domini. Item ſanctorum Carcellai, Diogenis, Georgii, Meſſoris. Franconis epiſcopi & confeſſoris.* An Frontonis? Plura de eo dicuntur inter Prætermiſſos. *Maximi epiſcopi Conſtantinopolitani, qui ut ſanctus Hieronymus refert, tempore Gratiani, doctrina & ſanctitate claruit.* Vide indicem Prætermiſſorum. *In Hibernia, Candani epiſcopi.* Idem eſt qui in Actis vocatur *Rodanus* vel *Ruadanus*. *In Reomago cœnobio, beati Silveſtri confeſſoris. Tranſlatio ſancti Modowaldi epiſcopi Treverenſis & confeſſoris. Eugariæ virginis & martyris. Tranſitus ſanctæ Helenæ imperatricis.* Vide quæ de utraque dicuntur inter Prætermiſſos.

Quirini. *Carcellai & ſociorum.* *Franconis.* *Maximi.* *Candani.* *Eugariæ.* *Helenæ.*

MOLAN. *Ipſo die, beati Cyrici epiſcopi, qui invenit Dominicam crucem. In Reomago cœnobio, depoſitio ſancti Silveſtri, diſcipuli ſancti Joannis con-*

Cyrici. *Silveſtri.*

Maximi. *confeſſoris.* Tum typis minoribus: *Maximi epiſcopi Conſtantinopolitani, qui, ut ſanctus Hieronymus refert, tempore Gratiani, doctrina & ſanctitate claruit.* *Franconis.* *Franconis epiſcopi Vuormatienſis.* De hoc in poſterioribus editionibus ſilet. Verum textui aliqua inſerit litteris Italicis poſt *De Marone & ſociis.* *principe Nerva*; nempe: *Traditi ſunt in ſervitutem Aureliano ſponſo, quem Flavia Domitilla ob Chriſtum contempſerat. Quos juſſit terram fodere per totum diem, ad veſperam vero cantabrum manducare: deinde &c. In Reomago cœnobio* &c. ut ſupra. *Ipſo die, Helnone monaſterio, ſuſceptio* *De ſuſceptione S. Crucis.* *Crucis gemina, quæ duobus in locis de ligno Dominicæ Crucis habens, à Vualterio Vuarinaco, nobili milite de Hieruſalem allata, & ibidem eccleſiæ oblata, ab abbate & conventu, cum ſolenni proceſſione eſt recepta, cum gaudio & exultatione.* Iſta hîc adjecta ſunt, licet ad Martyrologium, præſertim Uſuardinum non ſpectent; uti nec quod ſequitur de *inchoatione Niceni I concilii.*

XVI *Kal.* *Die* 16.

APud Corinthum, natalis ſanctorum Calliſti & Cariſii, cum *Calliſti & Cariſii.* aliis ſeptem, omnium in mare merſorum. Cæſarauguſtæ, ſanctorum decem & octo martyrum Quintiliani, Caſſiani, *Martyrum Cæſarauguſtan.* Matutini, Publii, Urbani, Martialis, Fauſti, Succeſſi, Felicis, Januarii, Primitivi, Evoti, Ceciliani, Optati, Frontonis, Luperci, Apodemi, & Julii. Hi omnes ſimul ſub Datiano Hiſpaniarum præſide pœnis affecti atque interempti ſunt.

Ita *Praten. Hermien. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Cherintum* in Pratenſi, *Corintum* in Herinienſi, male ſcripta ſunt. Ita hîc *Caleſti* pro *Caliſti*, quem poſteriorem modum ſervant Praten. & Roſweyd. & ita exigere videntur Hieronym. quidquid Rom. parvum & Ado legant *Calliſti*; reliqui codices noſtri paſſim *Calixti*, ut magis jam receptum eſt. Ubi liberum eſt, liceat nobis puriores fontes imitari. Praten. habet *Chariſii* & ita Acta: malo cum Rom. parvo, Adone & ceteris codicibus noſtris *Cariſii*, non *Cariſi* ut Muneratus. *Mari* & *Ceſeree* in Pulſanen. ſphalmata ſunt: nec in uſu eſt *Cæſarea Auguſti*, ut habet Roſweyd. ubi etiam *octodecim* pro *decem & octo*. In martyrum nominibus nonnulla variatio: *Quintilliani* & *Marcialis* ſcribunt Pulſanen. & Greven. Ille rurſus *Evochi*, *Apodemii*, *Juliani*: hic, *Luperti*; Munerat. *Fuſti*, Molan. *Eventi*. *Evoti* legunt, Mss antiqua omnia. *Hii*, *Hiſpaniorum*, *primo affecti*, pro *pœnis affecti*, proprii Pulſanenſis errores ſunt, ut *Hyſpaniarum* in Herinienſi.

OBSERVATIO. De ſolis *martyribus Corinthiis* agit hodie Romanum parvum: *Apud Corinthum, Calliſti & Cariſii cum aliis in mare merſorum.* *Calliſti & Cariſii.* Ado eadem phraſi utitur, niſi quod de ſuo inſerat vocem *omnium*. Putat Florentinius, ex his verbis *omnium in mare merſorum*, plane confirmari, Adonem ex aliquo apographo Hieronymiano *Martyrologium ſuum adornaſſe, truncatis ſeptem nominibus*, quæ in vetuſtiori illo exprimebantur. Quando & quouſque ea Florentinii opinio locum habeat, ex continuatis per ſingulos dies Obſervationibus noſtris curioſus lector intelliget. Mihi veroſimilius eſt, utrumque illud Martyrologium, videlicet & Hieronymianum, quod *Romanum magnum* appellare licet, & illud quod *Parvum* dicimus, hoc & aliis quandoque diebus Adonem uſurpaſſe. Utcumque ſit, Adonis textum Noſter ad verbum deſcripſit. In Rabano expreſſa ſunt ſex martyrum Corinthiorum nomina, quæ ferme eadem ex ipſo Notkerus tranſumpſit, addens *quod omnes in mari merſi ſunt*, ubi Rabanus ſcripſerat, *& aliorum plurimorum Sanctorum.* Sex alios ſupranumerarios comites vide apud Henſchenium. Conſonat noſtris Wandelberti diſtichon:

Sexta & dena Chariſo Caliſtoque refulget,
Quos mare ſeptena merſos cum plebe beavit.

De ſecunda annuntiatione *martyrum Cæſarauguſtanorum*, jam fere ſatis dictum eſt die *Martyrum Cæſarauguſtanorum.* præcedenti, quo ab Adone & pluribus codicibus Uſuardinis auctioribus memoratur; nec video, de textus noſtri veritate dubitari poſſe. Quærendum ſupereſſet, quis martyrum illorum ordo præferendus; Adonianus nimirum, an Uſuardinus? Illum jam dixi ex Prudentii hymno acceptum, qui veroſimiliter metri rationi potius, quam antiquæ nominum ſeriei ſervandæ conſuluit. Vetuſtiorem ipſam, ni fallor, exhibent Acta à Papebrochio recenſita, ex quibus eam pridem Uſuardus acceperat, non multum diſſimilem ab ea, quæ in Hieronymianis exſtat XXII Januarii, multis aliis nominibus au-

 ctiore

Digitized by Google

ctiore. Sed de his, cum in Actis noſtris abunde explicata ſint, operæ pretium non eſt pluribus diſſerere: id ſolum conſtat, Daciani carnifices, *velut agnorum multitudines proſtraviſſe, non reſiſtentes ſibi, & mortuorum innocentum ſanguine inſanientes cruentaſſe.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Toto textu purus, ultimam clauſulam de *Daciano præſide* reticet, forte quod ſcriptor cancellorum ſuorum limitibus nimium fuerit coarctatus.

MMCæſaraugustana. ex Adone.

ANTVERPIEN. MAX-LUBEC. BELIN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In eo omnes conveniunt, quod in enumeratione martyrum Cæſarauguſtanorum, non Uſuardi, ſed Adonis heſternum textum ſequantur, hoc modo: *Cæſarauguſta* (aliqui *Cæſaranguſta*) *natale ſanctorum decem & octo martyrum, Optati, Luperci, Succeſſi, Martialis, Urbani, Julii* (aliqui *Juliæ*) *Quintiliani, Publii, Frontonis, Felicis, Ceciliani, Evotii, Primitivi, Apodemi & aliorum quatuor* (alii melius *reliquorum quatuor*) *qui omnes Saturnini vocati eſſe referuntur. Hi omnes* &c.

CENTULEN. *In Hiſpaniis civitate Cæſarea Auguſta, ſanctorum decem & octo martyrum, qui Daciana perſequutione diverſis tormentis conſumpti ſunt. Apud Chorinthum* &c. ut in textu.

Tiburtii.

ANTVERP-MAJ. Incipit à martyribus Cæſarauguſtanis, quorum nomina nec omnia nec integra refert. Tum: *Eodem die, natale ſancti Tiburtii Cenomanenſis urbis epiſcopi & confeſſoris.* Eſt hic *Turibius*, ut in Actis oſtenditur. Ultimo loco de Corinthiacis, ſatis pure.

Aniceti.

BRUXELLEN. In prima annuntiatione purus, ſubdit: *Et Romæ, ſancti Aniceti Papæ & martyris, qui ſedit annis undecim, & temporibus Severi martyrio coronatus eſt, & in cimiterio Calixti ſepultus. Hic conſtituit, ut clericus comam non nutriat ſeu barbam, ſed habeant coronam in modum ſperule*

Paterni.

[ſphærulæ.] *Item, Paterni epiſcopi.* Haud dubie *Abrincenſis.*

HAGENOYEN. In textu purus eſſet, niſi martyrum nomina deformaret, atque hæc poſt *Hiſpaniarum præſide*, intereret; *tempore Diocletiani & Maximiani imperatorum, diverſis ſunt afflicti pœnis atque ab eodem morte crudeliſſima interfecti.*

Aniceti.

AQUICINCT. In fine: *Romæ, Aniceti Papæ & martyris. Hic conſtituit, ut clericus comam non nutriat, ſecundum præceptum Apoſtoli.* Hic ſæpe hodie recurrit, ſed colitur XVII.

VICTORIN. *Romæ, ſancti Aniceti Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis XI. Hic conſtituit, ut clericus comam non nutriat, ſecundum Apoſtolicum præceptum.*

AMBIAN. *Item dedicatio* [eccleſiæ] *ſancti Mauritii ſociorumque ejus Ambianis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Cæſarauguſta, ſanctorum XVIII martyrum, quorum paſſionem Prudentius verſibus exequitur. Celeſti & Cariſii. Baſſi martyris.* Forte *Vaſii* martyris Sanctonenſis.

Baſſi.

Iſidori.

CAMBERIEN. *Eodem die, ſancti Iſidori martyris.* Inter Prætermiſſos remittitur ad XV Maii.

VATICAN. num. 5949. *Romæ, natale ſancti Aniceti, qui* &c.

IN UGHELLIAN. alius eſt martyrum Cæſarauguſtanorum ordo, & pro *Julii* ſcribitur, *Juliæ*, ut ex aliis etiam ſupra indicavimus.

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione pura, ſic proſequitur: *Colonia Agrippina, tranſlatio ſancti Albini martyris. Quem beatus Germanus Antiſiodorenſium epiſcopus, de Britannia ad Romanam urbem tranſtulit, ſed poſtmodum pia Romanorum imperatrix Theophanium, uxor Ottonis primi* [ſecundi] *imperatoris, eumdem per Papam ſibi donatum, ad Coloniam duxit tempore Domini Brunonis Colonienſis archiepiſcopi, anno Domini octingenteſimo octogeſimo quinto, & in eccleſiam ſancti Panthaleonis medici honorifice locavit.* In anno erratur toto ſeculo, vide in Actis, die quo Albinus colitur XXII Junii. Sequitur: *In Hiſpaniis, Cæſarauguſta, ſanctorum decem & octo martyrum, quorum nomina hæc ſunt; Lupercus, Succeſſus, Marcialis, Urbanus, Iulius, Quintilianus, Publius, Fronto, Felix, Cecilianus, Evotius, Primitivus, Apodemus, & reliquorum quatuor, Caſſianus, Matutinus, Fauſtus & Ianuarius. Hi omnes ſub Daciano Hiſpaniarum præſide pœnis afflicti variis atque interempti dinoſcuntur. Cenomanis, beati Tiburcii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Amonis, de quo legitur, quod duos dracones ante oſtium cellulæ collocaverit, ne latrones panem ei auferrent, quo ſolo veſcebatur.* In Prætermiſſis rejicitur ad IV Octobris.

Tranſlat. Albini.

De Cæſarauguſtan.

Tiburcii.

Amonis.

Baſſi.

Magni.

Luperci.

Paterni.

GREVEN. *Baſſi martyris.* De quo jam ſupra diximus. *In Dacia, Magni, comitis & martyris.* Quæ Dacia hic aſſignetur, vide in Actis. *Luperci epiſcopi.* Vide Prætermiſſos. *Paterni epiſcopi Pictavienſis.* Eſt *Abrincenſis*, apud Pictones natus. *Cenomannis, Tiburcii epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Ammonis anachoritæ & confeſſoris, de quo legitur* &c. *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſancti Albini prothomartyris Angliæ, quem ſanctus Germanus Antiſiodorenſis epiſcopus de Britannia Rhomam & poſtmodum Theophanium imperatrix, uxor Ottonis primi a Papa ſibi donatum, Coloniam tranſtulit, anno Domini* DCCCCLXXXV, *& in monaſterio ſancti Panthaleonis martyris honorifice collocavit. In Mauritania, ſancta Baſilia.* De qua in Actis.

Tiburcii.

Ammonis.

Tranſlat. Albini.

Baſiliæ.

Aniceti.

MOLAN. Incipit ex Notkero: *Romæ, ſancti Aniceti Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annos undecim, & temporibus Severi & Marci martyrio coronatus, ſepultus eſt cœmiterio Caliſti. Hic conſtituit, ut clerus comam non nutriret, ſecundum Apoſtoli præceptum. Colonia, tranſlatio ſancti Albini martyris. Hujus Deo digni martyris reliquiæ de Britannia per beatum Germanum epiſcopum Antiſiodorenſem primo Romam, deinde per Auguſtam Theophanium Ottonis ſecundi uxorem, Coloniam tranſlata, poſita ſunt in monaſterio ſanctiſſimi Panthaleonis martyris, ubi cunctis pie quærentibus opem conferunt ſalutarem.* Tum typis minoribus: *In Clivia Xanthis, natalis martyris, quem vocant martyrem ſine nomine, cujus corpus inventum eſt* XVI *Kal. Maii, purpura veſtitum cum calceis, capite præciſo, quod tranſtulit Philippus archiepiſcopus Colonienſis. Eodem die Palentiæ in Hiſpaniis, natalis ſancti Turibii epiſcopi Aſtoricenſis, ad quem ſcripſit Leo Pontifex epiſtolam contra Priſcillianiſtas. Hic innumeris claruit miraculis, & Chriſtianam religionem ac fidem maxime juvit. Villa Seburck prope Valencenas, ſancti Drogonis confeſſoris, qui mira modo calculoſis & ruptis invocatus* ſub-

De tranſlat. Albini.

Anonymi M.

Turibii.

Drogonis.

Digitized by Google

ſubvenit. Ejus actus habentur. Huc uſque editio prima. Aliæ habent: *Ibidem, Engratiæ ſive Encratis, virginis ac martyris, & Caii atque Crementii, qui ſecundo confeſſi, guſtarunt ſaporem martyrii.* Vide Acta noſtra. Sequitur de Turibio, ut ſupra. Deinde adjungit: *Juxta Valencenas, in pago Sebourch, quieſcit ſanctus Drogo confeſſor inclytus, qui miro modo calculoſis & ruptis invocatus ſubvenit. Depoſitio ejus* XVI *Aprilis anno Domini* MCLXXXVI. *In Sicilia, juxta Caſtellum bonum, ſub Marone monte ac gemellis collibus, in cœnobio ſanctæ Mariæ a partu, depoſitio beati Guilelmi confeſſoris. In Dacia, ſancti Magni, comitis Arcadiæ & martyris anno* MCIV. De eo ſuperius dictum. De Albini tranſlatione, eadem quæ ſupra. Tu Vide Acta noſtra tomo 4 Junii à pag. 172. *Zambi, feſtum martyris, quem tranſtulit archiepiſcopus Philippus, inventum in purpura & calceis, amputata ſummitate capitis. Nos qui floccellos ſanguinis cohærentes pilis in monumento ejus vidimus, ſcripſimus hæc, ut vos credatis, & per annorum revolutionem hoc die & aſſidue eum in veneratione habeatis. Nec conturbet, quod nomen ejus non habetur, cum Legenda Thebæorum vix duodecim martyrum nomina contineat.* Demum minori charactere: *In pago Conſtantienſi, ſancti Paterni epiſcopi Aprincenſis & confeſſoris, ex abbate Sciſciacenſi.* Vide GREVEN. ſupra, & Acta hoc die.

Engratiæ & ſociorum. *Drogonis.* *Gulielmi.* *Magni.* *M. [illegible]* *Paterni.*

XV *Kal.* *Die* 17.

APud Africam, natalis ſancti Mappalici martyris, qui ut beatus ſcribit Cyprianus in epiſtola ad martyres & confeſſores, cum aliis pluribus coronatus eſt. Antiochiæ, ſanctorum martyrum Petri diaconi & Hermogenis. Item Corduba, ſanctorum martyrum Heliæ presbiteri, Pauli & Iſidori monachorum.

Mappalici. *Petri & Hermogenis.* *Eliæ & ſociorum.*

Textus ſumitur ex *Herinien. Tornacen. Pulſan. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Vix quidquam exhibet notatu dignum. Pro *Mappalici*, ſcribit Pulſanen. *Ampilici*. Sed turpius pro *Petri*, *Peto*. Sic munerat. *Hermogeni*. *Corduba* legunt Greven. & Molan. reliqui ut in textu. *Heliæ* ſcribendum docent probatiores codices, non *Helei*, ut Antverp. & Molan. nec *Helyæ*, ut Munerat. Sic Herinien. male habet, *Iſydori*. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. & Munerat. *Yſidori*. Pulſanen. *Hyſidori*. De *presbiteri*, *Aphricam*, *Cipriani* & hujuſmodi aliis, ſatis dictum eſt. In editione Max-Lubecana per typographi oſcitantiam, ita legitur: *Antiochiæ, ſanctorum martyrum Helei presbyteri, Pauli & Yſidori monachorum, Petri diaconi* &c. In fine autem annuntiatio martyrum Cordubenſium ordine ſuo recurrit. Delenda itaque verba omnia inter *Antiochiæ* & *Petri*. En variationem paulo difficiliorem.

In apographo noſtro Pratenſi, loco penultimo, hoc eſt inter Antiochenos & Cordubenſes martyres, ita legitur: *In Oriente, beati Nicephori ſub Valeriano & Gallieno ob Chriſti martyrium coronati.* Atque hæc ipſa leguntur in codicibus Mss. Aquicinctino, Bruxellenſi & Roſweydi, ſeu potius vetuſtiſſimo eccleſiæ ſanctæ Mariæ Ultrajecti, in quo æque ac in Pratenſi habetur *Nicofori*; in Bruxellenſi *Nycofori*. Ego ex aliorum codicum auctoritate eam annuntiationem Uſuardo plane abjudicandam, pridem cenſui; nec Caſtellanus, prætenſi alioquin iſtius autographi ſummus patronus, obluctari auſus, aperte faſſus eſt, ea quæ de Nicephoro dicuntur, omnino eſſe intruſa, & quidem manu, inquit; non valde antiqua, *ajouté de main peu ancienne*. Hoc nempe excuſandi codicis gratia. At fatendum præterea, aliqua alia priori, ſiqua fuit, manu eo loci ſcripta fuiſſe, quæ ſubinde craſa ſint, ut hæc de novo ſupponerentur, cujus tamen rei nullum prorſus veſtigium in aliis noſtris codicibus apparet. Neque de expunctione, ut alias ſolet, vel verbum meminit laudatus Caſtellanus. Quis autem ſatis intelligat, in medio textu manum recentiorem vetuſtiori innecti potuiſſe, niſi vel ſpatium relictum (quod abſonum videtur) vel certè aliqua eraſa fuerint? Quidquid demum in codicis patrocinium afferri poſſit; an id genus additiones, ut Caſtellanus mitiſſime vocat, ejus authentiam magnopere commendent, hujuſmodi rerum peritorum judicio relinquimus. Interim laterculi noſtri primæva ſimplicitas, ex aliis codicibus ad oculum demonſtratur.

De codice Pratenſi &c.

OBSERVATIO. Hac iterum die Sanctos aliquos conſignat Ado, qui in Hieronymianis apographis etiam inveniuntur, de quibus tamen omnino dubites, utrum ex illis accepti ſint. *Mappalicus* imprimis inter Africanos martyres in præfatis apographis connumeratur, ſed alia prorſus ratione, nimirum, nec ſolus, nec ut ſociorum anteſignanus. At vero in Romano parvo ſolus eſt: *Apud Africam, Mappalici*, unde probabiliſſime eum ſumpſit Ado, cetera, quæ in elogio attexuntur, ex Cypriani encomiaſtica epiſtola adjiciens. Noſter ſolum Adonis elogium, excluſa epiſtola, in ſuum textum tranſtulit; Notkerus epiſtolæ partem truncavit. Apud Bedam, Florum aut Rabanum, nec Mappalicus, nec ſociorum ejus quiſquam notus eſt. At longe antiquior illuſtris martyris memoria

Mappalici.

moria exſtat in vetuſtiſſimo Kalendario Carthaginenſi, XVII *Kal. Maias* (pro XV) *martyris Mappalici*; ubi cum ſolus etiam notetur, probabilem facit conjecturam, ex aliquo hujuſmodi Kalendario, vel ex ipſa Cypriani epiſtola, à Romano parvo, hinc ab Adone accipi potuiſſe, veroſimilius quam ex Hieronymianis, quæ ſaltem ſociorum memoriam aliquam injeciſſent. Habes in Actis laudatam Cypriani epiſtolam & plura de ſociis, in ſubjuncto capite, ab Henſchenio eruderata. Vide ſis præterea inſignem Ruinartii Admonitionem ad vitam & paſſionem glorioſiſſimi epiſcopi præviam, pag. 198. At nemo accuratius Mappalici atque aliorum martyrum & confeſſorum Carthaginenſium ſub Decio paſſorum hiſtoriam deduxit, quam feciſſe videatur Tillemontius tomo 3 à pag. 378. De Mappalico ſic loquitur Wandelbertus, ut cum ferme cum Petro & Hermogene, Antiochiæ adſcribat:

Mappalicus quinta decima, Hermogeneſque Petruſque
Collucent, merito, virtute & ſanguine clari.

Vix dubium eſt, quin ex eodem Romani parvi fonte derivati ſint *Petrus* & *Hermogenes*, qui totidem verbis & ibi & in Adone & in Noſtro annuntiantur; quamvis non *Petri & Hermogenis.* diffitear, ipſos illos Antiochenos martyres, ſed aliis rurſus conjunctos, in præfatis Hieronymi apographis recenſeri. Additur à Notkero, *Petri, Fortunati & Martiani*, ubi tamen in Rabano, poſt *Hermogenis*, legerat *& in Africa, Fortunati & Martiani*. Præferenda ex Hieronymianis Notkeri lectio, ſed noſtra inde proceſſiſſe non videtur, quidquid fateri cogar, me neſcire ex quo demum fonte eorum notitia, quæ modo nulla præterquam in Martyrologiis ſupereſt, olim hauſta ſit. Sequitur in Adone *Pantagathus*, ex ejus deceſſoribus Viennenſis epiſcopus, qui cur ab Uſuardo prætheritus ſit, neque hîc divinamus. *Martyrum Cordubenſium.* Ceterum in ejus locum ſuffecti ſunt *martyres Cordubenſes*, Uſuardi ipſius ævo à Saracenis obtruncati, quorum & aliorum multorum notitiam, ut alibi diximus, in ipſa Hiſpania, quò ad impetrandas illuſtriſſimi martyris Vincentii reliquias ablegatus fuerat, facile acquiſiverit. Pauca de ipſis ex Eulogio retulit Henſchenius pag. 494.

AUCTARIA.

DE PRATEN. & ROSWEYD. jam ſuperius ſatis diximus.

ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Sic incipiunt: *Romæ, ſancti Aniceti Papæ. Qui decimus poſt beatum Petrum, cum Romanam rexiſſet Eccleſiam undecim annis, temporibus Severi & Marci martyrio coronatus, ſepultus eſt in cimiterio Calixti.* Non omnino convenit ANTVERP-MAX. *Aniceti.*

ALBERGEN. & DANIC. Jam dictis ſuperaddunt: *Hic Conſtituit, ut clerus comam non nutriat ſecundum præceptum Apoſtoli, ſed ſit ejus tonſura ſperica & rotunda. Hinc eſt decretum Martini Papæ, ut clerici tonſis capitibus & patentibus auribus incedant.* Alii aliter idem commemorant. *De Aniceto.*

CENTULEN. *Apud Africam, ſancti Mappalici, qui cum aliis pluribus martyrio coronatus eſt. Antiochiæ, ſanctorum Petri & Hermogenis. Corduba, ſanctorum Helyæ presbyteri, Pauli & Iſidori monachorum.* Solita hujus codicis contractio. *Textus contractior.*

ANTVERP-MAJ. Superiori ferè ſimilis, ultimam annuntiationem omittit.

BRUXELLEN. Incipit: *Ingreſſus Noe in arcam.* In Mappalico & Antiochenſibus purus, interjicit: *In Oriente, natale beati Nycofori, ſub Valeriano & Galieno ob fidem Chriſti martyrio coronati.* Sequitur: *In Corduba* &c. pure. Tum: *Apud Viennam, ſancti Patagoti* [Pantagathi] *epiſcopi glorioſi.* *Nicephori.* *Pantagathi.*

HAGENOYEN. In Mappalico nonnihil interpolatus, ſecundo loco omnia ferme congerit, quæ heri & hodie ex variis codicibus de Aniceto retulimus. In Antiochenis & Cordubenſibus purus eſt.

De AQUICINCTIN. ſupra cum PRATENSI &c. diximus. Vide in Actis IX Februarii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Mappalici cum pluribus martyribus. Aniceti Papæ, martyris.* *Aniceti.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt commemoratio martyrum Cordubenſium.

FLORENTIN. *Item, ſancti Maioli abbatis, patris multorum cœnobiorum, requieſcentis in loco Silviniaco.* Inter Prætermiſſos rejicitur ad diem natalem XI Maii. *Maioli.*

EDITIO LUBECO-COL. De Aniceto ea conjungit, quæ ex ULTRAJECT. & ALBERGEN. &c. ſupra poſuimus. Sequitur totus textus purus. Tum: *In Oriente, beati Nychophori ſub Valeriano & Galieno, ob Chriſtum martyrio coronati. In Vienna, ſancti Pantagati epiſcopi & confeſſoris. In Ægypto, ſancti alterius Amonis, viri incredibilis abſtinentiæ ac innumerabilium monachorum patris.* Vide indicem Prætermiſſorum. *Nicephori.* *Pantagati.* *Amonis.*

BELINI utraque editio & vitioſa & perturbata eſt. De Mappalico poſt *martyris*, inſerit, *qui verberatus. Antiochia* legit, loco *Corduba*; & *Corduba*, loco *Antiochia*. In fine prima editio: *item Romæ, Anaceti Papæ & martyris.* 2 editio *Anacleti.* Voluit dicere *Aniceti*. *Aniceti.*

GREVEN. *Romæ, Aniceti Papæ* &c. ut eſt in ULTRAJECT. &c. *In Italia, ſancti Domnini martyris, qui fuit unus de LXXII Chriſti diſcipulis.* Vide in Prætermiſſis. *In Oriente, beati Nicophori, ſub Galieno & Valeriano ob Chriſti confeſſionem martyrio coronati. Item Marciani, Doni.* Ex Hieronym. *Jobitæ martyris & aliorum trium decollatorum.* Vide Prætermiſſos. *Magni martyris.* Heſterni, opinor, fruſtranea repetitio. *Vienna, ſancti Pantagati epiſcopi & confeſſoris. Derthona, ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris. In Ægypto, Ammonis alterius, incredibilis abſtinentiæ viri, ac innumerabilium monachorum patris.* De quo ſupra. *Helenii abbatis, cujus tanta fides erat, ut irrationalia animantia ad nutum ſibi obedierint, & cum hæretico diſputans, ignem ingreſſus, illæſus permanſerit. In Libia, Pauli abbatis,* *Aniceti.* *Domnini.* *Nicephori.* *Marciani & Doni.* *Jobitæ.* *Magni.* *Innocentii.* *Ammonis.* *Helenii.* *Pauli.*

Digitized by Google

batis, qui quingentorum monachorum pater extitit, quos & monitis ſalutaribus & exemplari vita in viam ſalutis direxit. Non manibus operabatur, nec cibum ſumebat, donec trecentas orationes genibus flexis Deo ſolveret, quas numero lapidum colligebat, ad ſingulas orationes lapidem in ſinum remittens. De duobus his ultimis vide indicem Prætermiſſorum. *Nec ingreſſus* &c.

Aniceti. MOLAN. *Item Romæ, Anacleti Papæ & martyris.* Crediderim id ex BELINO accepiſſe, quod ſecundis curis reſtituit, pro *Anacleti*, ſcribens

Innocentii. *Aniceti. Derthona, ſancti Innocentii*, ut ſupra. *Sonegias, natalis ſancti Landrici epiſcopi & confeſſoris.* In editionibus aliis, ſic habet: *Item Romæ, Aniceti Papæ & martyris. Hic conſtituit, ut Clericus comam non nutriret, ſecundum Apoſtoli præceptum. In Oriente, beati Nicephori, ſub Valeriano & Gallieno, ob Chriſtum martyrio coronati.* Niceph. *Dertonæ, ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris. Sonegias, natalis ſancti Landrici epiſcopi &* Landrici. *confeſſoris. Die decima ſeptima, ſancti Acacii epiſcopi Melitinæ.* Acacii. Vide quæ de eo dicuntur in Catalogo Prætermiſſorum. Ceterum vita ejus in Actis noſtris data eſt ad XXXI Martii.

XIV. *Kal.* — *Die* 18.

APud Meſſanam Apuliæ civitatem, natalis ſanctorum martyrum Eleutherii epiſcopi & Anthiæ matris ejus, qui cum *Eleutherii & Anthiæ.* eſſet & ſanctimonia vitæ, & miraculorum virtute illuſtris, ſub Adriano principe lectum ferreum ignitum, craticulam & ſartaginem, oleo, pice, ac reſinâ ferventem ſuperans, leonibus quoque projectus, ſed ab his illæſus, noviſſimè unà cum matre jugulatur. Romæ, beati Apollonii ſenatoris, qui ſub Commodo principe à ſervo proditus, quod *Apollonii.* Chriſtianus eſſet, inſigne volumen compoſuit, quod in ſenatu legit, ac deinde ſententia ſenatus, pro Chriſto capite truncatus eſt. Cordubæ, ſancti Perfecti presbiteri & martyris. *Perfecti.*

Sumitur ex *Praten. Tornacen. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item ex *Antverp-max. Ultraject. Leydon. Lovanien. Albergen. Danic. Edit. Ultraj-Belg.* & ſere *Hagenoyen.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Meſſanam* cum codicibus ferme omnibus, quamvis Meſſanam nullam in Apulia uſquam repererim. Pro *Anthia*, Max-Lubec. legit *Antyæ*; Roſweyd. & Antverp. *Anciæ.* In Munerato, per turpem typothetæ errorem, habetur *matrium* pro *matris.* Idem cum Antverp. Max-Lubec. Greven. Molano & aliis ſcribit *oleum, picem ac reſinam*, ſed præferenda eſt laterculi noſtri lectio. *Hiis* error eſt Max-Lubecanæ valde familiaris. *Appoloni* eſt in Munerato. In Roſweyd. pro *ſententia Senatus*, legitur *ſecundum ſententiam Senatus.* Rurſus Muneratus pro *Perfecti*, legit *Prefecti*, Antverp. & Max-Lubec. *Cordubo* pro *Corduba.*

OBSERVATIO. Apographa Hieronymiana diſerte hodie exprimunt: *Romæ, natalis ſanctorum Eleutherii epiſcopi & Anchiæ*, vel *Anthiæ*, vel *Antiæ matris ejus, Partheni, Caloceri* *Eleutherii & Anthiæ.* &c. qui octo aut novem numero ſuis nominibus appellantur. Romanum parvum ſocios non novit, ſolum ſcribens: *Apud Meſſanam Apuliæ, Eleutherii epiſcopi & Anthiæ matris ejus.* Paulo aliter Ado: *Apud Meſſanam Apuliæ* &c. cum elogio, cujus ſubſtantiam Noſter deſcripſit. De *Meſona, Meſſana, Miſeno* aliiſque locis, multa in notationibus Baronii, multa apud Florentinium, multa in Actis noſtris diſquiſitio, conjecturæ multæ. Aliæ item ex Floro, Rabano & Notkero difficultates; primus enim, *Romæ* paſſionem tribuit, cum elogio ab aliis diverſo. Rabanus poſitionem omittens, dicit, Eleutherium *in Aquileia epiſcopum ordinatum*, ex Actis, ni fallor, Reatinis cetera delibans, quæ Adonianis prætulit Notkerus, notata tamen *Miſena Apuliæ.* Hæc omnia triciis varie implexa, nec de integro examinare, nec refellere promptum eſt. Antiquiſſimum martyrum cultum indubitatum ſtatuimus: Acta alia præluxiſſe Hieronymianis, alia auctori Romani parvi, cujus Martyrologium, forte ex aliis etiam Actis, auxerit Ado: demum ex Floro aut Rabano, nihil videmus lucis obvenire Sanctis, aliunde tenebris nimium offuſis. De Uſuardi textu nihil laborandum eſt. Recte is an ſecus ſcripſerit, nihil intereſt; certum putamus, ita eum ſcripſiſſe, ut in perpetuo anteſignano ſuo repererat. Radicis, ex qua tam multa, ut minimum valde ſuſpecta, pullularunt, judicioſam cenſuram tulit Papebrochius, oppugnatam à Joſepho Perezio Benedictino monacho S. Facundi, ut habes in Reſponſionibus ad articulum XI num. 232, ſed probatam à Tillemontio tomo 2 pag. 227 & 587. Ego in Perezii diſſertationibus nihil reperio, quod Magiſtri noſtri argumenta concutiat, nedum convellat. Maneat nihilominus vera & certa illuſtris martyrum memoria, à Wandelberto quoque olim decantata:

Bis ſeptena Eleutherius, mater quoque ſancta
Anthia præcellent, vitam moriendo ſecuti.

Certum videtur, *Apollonium ſenatorem Romanum*, de quo in laterculo, non cum eſſe, *Apollon.* qui inter Eleutherii ſocios in Hieronymianis connumeratur, ſed ab eo diverſiſſimum, atque ab auctore Romani parvi ex Rufini Euſebio lib. 5 cap. 21, primum in ſacros Faſtos relatum, cui Ado brevem laudationem aptaverit, aut ex præfato Rufino aut ex Hieronymo de ſcript. Eccl. cap. 42, quidni ex utroque concinnatam. Certe, qua parte *Senatoris Romani* dignitatem attingit, Hieronymum præ oculis habuiſſe manifeſtum eſt: nec minus evidens, Noſtrum ſua omnia ex Adone mutuatum, quæ fere integra tranſumpſit Notkerus. Cetera de inclytiſſimo ſenatorii ordinis fidei defenſore & martyre exquirit hic Henſchenius, & ſatis exactè digerit Tillemontius tomo 3 à pag. 55; nihil magnopere curans Joſephi Scaligeri cavillationem, de qua meminit Ruinartius, inter ſelecta pag. 73. Sequitur in Martyrologo Viennenſi: *Tranſitus ſancti Urſmari*, quem tamen Uſuardus in diem ſequentem transferre maluit, haud dubie, quod iſtum verum obitus diem exiſtimaverit, ſicuti & multi alii cenſuere. Locum ejus hoc die occupavit *Perfectus* martyr Cordubenſis, *Perfecti.* aliis omnibus antiquioribus & æqualibus ignotus, ſed Uſuardi tempore, recenti glorioſi certaminis memoria, tabulis eccleſiaſticis digniſſimus, cujus vitam ex Eulogio illuſtratam Acta noſtra exhibent.

AUCTARIA.

Materni. HERINIEN. In textu puriſſimus, in fine adjicit: *Treveris, ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris.* Unde colligitur, hujus Sancti memoriam peculiari cultu pridem recoli ſolitam in ea eccleſia vel cœnobio, cujus hic codex olim fuit. Agunt de eo etiam alii hac die, ſed plerique XIV Septembris.

PULSANEN. Eleutherii elogium expunxit, cetera purus eſt.

Textus brevior. CENTULEN. *Apud Meſſanam Italiæ civitatem, ſanctorum martyrum Eleutherii epiſcopi & Anthiæ matris ejus. Romæ, Apollonii Senatoris. Cordubæ, ſancti Perfecti presbyteri & martyris. In pago Sambrico, cœnobio Lanbias, ſancti Urſmari epiſcopi & confeſſoris.* *Urſmari.* Vide die ſequenti.

ANTVERP-MAJ. In Eleutherio & Apollonio mutilus, de *Perfecto* tacet. In fine autem addit: *Antiſiodoro, dedicatio altaris eccleſiæ ſenioris ſancti Stephani protomartyris.* *Dedicat alt. S. Stephani.*

BRUXELLEN. *In Lanbiaco, ſancti Urſmari epiſcopi & confeſſoris. Qui preparatis ad uſum monaſterii neceſſariis, cœnobium Lobienſe, quod Landelinus fundavit, a Pippino regendum ſuſcepit.* *De Urſmaro.* In reliquo textu ſatis purus eſt.

VICTORIN. *Cordubæ, ſancti Perfecti epiſcopi & confeſſoris.* *Perfecti epi. confeſſ.* Lege ut ſupra. *Eodem die, ſancti Leonis Papæ.* *Leonis P. P.* Poſtrema iſta verba etiam habet Codex REG. SUEC. ſignat. num 130. Sic ut mirum ſit, de eo inter Prætermiſſos nullam fieri mentionem. Sermo eſt de Leone IX, ut die ſequenti patebit.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Apollonii Senatoris. Materni epiſcopi & confeſſoris.* *Urſmari.* *Eleutherii epiſcopi & martyris & Anthiæ matris ejus.*

In VATICAN. ſignato num. 5949, deeſt *Perfecti presbyteri & martyris Cordubenſis.*

CODEX MONTIS SANCTI. *Tranſlatio ſanctæ Mariæ Magdalenæ.* *Tranſlat. M. Magdal.* Quo & quando, neſcio.

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſatis pura, ſubdit in fine: *Eodem die, ſancti Laceriani epiſcopi & confeſſoris.* *Laceriani.* Vide in Actis de *Laſreano* ſive *Molaſſio*. Dicitur fuiſſe Legatus Apoſtolicus.

BELIN. Textum purum refert, ſed inter Apollonium & Perfectum immiſcet: *Eodem die, ſancti Caloceri martyris.* *Caloceri.* Agit, opinor, de Brixienſi, cujus Acta hodie illuſtrantur, niſi quis velit ex Hieronym. acceptum, atque Eleutherii & Anthiæ ſocium eſſe, cum *Parthenio* aliiſque.

GREVEN. *Anaſtaſii Papæ & martyris.* *Anaſtaſii.* An de *elevatione* agitur? In Prætermiſſis remittitur ad XXVII Aprilis. *Item ſanctorum Septimi, Villorici, Donati.* *Septimi & ſociorum.* Diſparatorum ex Hieronymianis connexio. *Caloceri martyris.* *Caloceri.* *Urſmari epiſcopi & confeſſoris: ſecundum Uſuardum vero die ſequenti.* *Urſmari.* *Laceriani epiſcopi & confeſſoris.* *Laceriani.* *Petri diaconi & confeſſoris.* *Petri.* Vide conjecturam, quæ in Prætermiſſis ponitur. *In Hibernia, Laſriani abbatis & confeſſoris.* *Laſriani.* Multum fallor, ſi is idem non eſt cum *Laceriano* vel *Laſreano* ſive *Molaſſio*, de quo ſupra, qui & abbas fuit & epiſcopus. *In finibus Hermopolis, ſancti Apollonii abbatis & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri.* *Apollon abb.* Vide quæ de hoc & altero Apollonio in indice Prætermiſſorum notantur.

MOLAN. *In cœnobio quod Lanbias dicitur, depoſitio beati Urſmari epiſcopi & confeſſoris, cujus geſta habentur.* *Urſmari.* *Eodem die, ſancti Caloceri martyris.* *Caloceri.* Tum typis minoribus: *Cæſarauguſtæ, ſanctæ Encratiæ, ſive Encratis martyris, de qua ſcribit Aurelius Clemens in libro Coronatorum, quod in horrendum modum laniata, ſervata ſit in vinculis donec vulnera & corpus putreſcerent.* *Encratia.* De ea in Actis XVI Aprilis. Aliæ editiones textui Uſuardino adjungunt: *Cœnobio Lanbiis, depoſitio ſanctiſſimi Urſmari epiſcopi & confeſſoris.* Hæc tamquam pars textus, niſi quod vox una & media litteris Italicis expreſſa ſit. Sequitur Auctarium: *Cujus geſta præclara habentur. Mediolani, depoſitio ſancti Galdini, quæ ſemper celebratur in Dominica ſecunda poſt Paſcha.* *Galdini.* *Die decimaoctava, ſancti patris Joannis, diſcipuli ſancti Gregorii Decapolitæ.* *Joannis.* *Eodem die, ſancti Jubini epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus requieſcit Lugduni ſupra Rhodanum.* *Jubini.* Hic in Actis, ut ignotus, prætermittitur. *Antiſiodori, dedicatio altaris ſenioris eccleſiæ ſancti Stephani, protomartyris Chriſti. Nam antiqua dedicatio, quæ à beato Amatore celebrata eſt, quinto Nonas Octobris in antiquis Martyrologiis reperitur.* *De dedicat. S. Stephani.* Tum typis minoribus: *In Montibus, Aya comitiſſa Hannoniæ, tam ſanguine quam vita præclara, cujus memoriam facit eccleſia Montenſis in Litaniis.* *Aye.* Hæc prima, quæ in Martyrologiis reperiatur ſanctæ hujus Comitiſſæ, Hidulphi itidem Sancti uxoris, memoria. De cultu ejus, vita, reliquiis, patrocinio in litibus, omnia ab Henſchenio accurato commentario elucidata ſunt.

XIII *Kal.*

XIII *Kal.* *Die* 19.

BEati Thimonis diaconi de ſeptem primis, qui ptimum apud *Timonis.*
Beroeam doctor reſedit, ac deinde verbum Domini diſſeminans, venit Cotinthum, ibique à Judæis & Græcis, ut traditut, primò flammis injectus, ſed nihil læſus eſt, deinde ctuci affixus martyrium ſuum implevit. In Armenia civitate Militana, natalis *Hermogenis & ſociorum.*
ſanctorum mattyrum Hermogenis, Gaii, Expediti, Ariſtonici, Rufi; Galatæ, una die cotonatorum: Civitate Caucoliberi, paſſio ſancti *Vincentii.*
Vincentii martytis. Cœnobio Laubiis, ſancti Urſmari epiſcopi & *Urſmari.*
confeſſoris.

Sumitur ex *Tornacen. Munerat. Belini prima editione*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Thimonis* legunt Tornacen. Belin. & antiqui codices alii, quos ſequimur. Melius Molan. *Timonis*; male Munerat. *Thiuonis*, Greven. *Thymonis*. Sic Belin. male incipit: *Natale ſancti Thimonis*, Munerat. *Apud Corinthum*. In Greveno & Molano deſideratur, *verbum Domini*. Muneratus ſenſum nonnihil invertit, pro *ibique à Judæis* &c. ſcribens, *ibi*, *ut traditur*, *à Judæis*. Poſt *læſus*, in Greven. & Molan. omittitur *eſt*. Scripſi *Militana* cum codicibus omnibus, quo modo etiam habent apographa Hieronym. Rom. parvum, Ado &c. *Melitinam* intelligi nullus dubito. In Martyrum nominibus, non una ſcribendi ratio; pro *Caii*, plerique legunt *Gaii*, ut Tornacen. Munerat. Belin. Molan. &c. Greven. cum aliis *Gagii*. Turbam ſequi placuit codicum vetuſtiorum. Tornacen. Greven. & Molan. legunt *Galathæ*, prætuli modum reliquorum, *Galatæ*. *Ruffi* habet ſolus Belinus. Rurſus idem, *In Hyſpania civitate* &c. *Calcoliberi* & *Vicentii* errores ſunt Munerati. Poſui *Urſmari*, ne à communiori appellatione deflecterem, licet Tornacen. Munerat. & Greven. legant *Orſmari*. Belin. *Urbſmari*. *Nichil*, *dyaconi* & id genus alia præteriri poſſunt.

OBSERVATIO. Qui pleroſque ex primis Diaconis, ut x & xx Januarii ac ix Aprilis oſtendimus, idem *Timonem* primus omnium Faſtis eccleſiaſticis inſeruit auctor Romani parvi: *Apud Corinthum*, *Timonis diaconi de ſeptem*, ex quo eum Ado tranſlatum, inter feſtivitates Apoſtolorum eo ornavit elogio, quod Noſter fere ad verbum deſcripſit. Aſt in ſuo Martyrologio ſimpliciter annuntiat, ut facit Notkerus, hic primo loco, ille ultimo. Henſchenium & hìc & nonnumquam alibi leviculæ cujuſdam negligentiæ alius incuſaret, quod feſtivitates Apoſtolorum non conſulens, Uſuardo adſcripſerit, quæ certo Adoniana ſunt, ut vere eſt totum hodiernum Timonis elogium, in Roſweydi editione pag 36. Pauca, quæ de Timone, uno an gemino, dici poſſunt, etiam minus probata, congeſſit ipſe Henſchenius; nec ab aliis quidquam additum reperire eſt. *Timonis.*

Martyres Armeni in Hieronymianis inveniuntur æque ac in Romano parvo, ſed cum hac diverſitate, quod prædicta apographa alios denuo, & quidem repetita eadem poſitione, adjunctos habeant, de quibus Romanum parvum non meminit, nec proinde Ado, ex quo eos eduxit Notkerus, iiſdem ubique terminis notatos, cum nulla de ipſis amplior uſquam exſtet notitia. Wandelbertus eoſdem omnes duobus verſibus ita concluſit: *Hermogenis & ſociorum.*

Gaio, Ariſtonica, Ruſo, Hermogene atque Galata,
Tertia cum decima, Expedito & martyre ſulget.

Vincentius in Hieronymianis etiam notus eſt, non item in Romano parvo. Ex prioribus eum ſumpſit Ado, nihil adjungens, uti nec Uſuardus, veroſimiliter quod Acta nulla viderint, quæ nec modo exſtant, niſi recentius fabricata. De Vincentiorum multiplicitate & identitate in Actis diſſeritur. Vide quæ diximus xxii Januarii, & *Vincentii*, *Orontii* atque *Victoris* Acta ibi à Bollando illuſtrata. *Cancoliberim*, non ſolum Martyrologis, ſed & Geographis notam, mirum eſt Florentinium ignoraſſe. Vide de cetero Papebrochii animadverſiones hoc die pag. 622; & adde notulam Tillemontii tomo 5 pag. 612. *Vincentii.*

De *Urſmaro* ad præcedentem diem dicere cœpimus, quia ab Adone tunc refertur, non ſub *Orſmari*, ut alicubi legimus, ſed ſub *Urſmari* nomine. Sitne autem ab Uſuardo conſignatus, dubitare me cogunt codices Uſuardini plurimi, vix umquam ſoliti ab auctore ſuo quidquam detrahere, in quibus tamen plane deſideratur. Dubitationem *Urſmari.*

auget

auget varius annuntiandi modus, Pratenſi & Roſweydino ſcribentibus; *Paga Hainoenſi* (intellige *Hainau*, *Hannonia*, *Hannonienſi*, quod ſatis vage dictum eſt;) ceteris pro textu citatis, preſſius & diſtinctius: *Cœnobio Laubiis*; quam ob cauſam ex purorum codicum numero excluſus eſt Pratenſis, addens præterea *dedicationem eccleſiæ, in honore ſancti Simphoriani*, &c. quamquam hanc recentiori manu adjectam teſtetur Caſtellanus, idemque indicet Sirmondus, lineas ſubducendo. Utcumque tamen ſe habeat, ea Urſmari annuntiatio, in laterculo ſervata eſt, Uſuardo, poſt Adonem, probabilius adſcribenda, ſaltem pro ut à nobis exprimitur, licet Ado paulo aliter legerit, nempe: *Laubaco monaſterio, tranſitus ſancti Urſmari epiſcopi & confeſſoris.*

AUCTARIA.

De Pratenſi abunde dictum eſt.

HERINIEN. Hodie à reliquis diſcrepat, Urſmarum excludens, ejuſque loco ſubſtituens: *Eodem die, apud* *Leonis IX.* *eccleſiam beati Petri Romæ, depoſitio Domni Leonis Papæ noni, qui eccleſiam beati Remigii dedicavit.*

PULSANEN. In Timone purus eſt, immediate ſubjungens: *Civitate Caucoliberi* &c. De Melitinenſibus tacet, atque etiam de Urſmaro.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Deficiunt etiam in Urſmaro.

ROSWEYD. Pro *Timonis*, ſcribit *Timothei*. In ceteris textum ſequitur, niſi quod legat: *In pago Hainoenſi*, & in fine ſubjiciat: *Elphegi.* *In Cantia, paſſio ſancti Elphegi archiepiſcopi & martyris, qui à paganis captus & necatus, in Lundonia ſepultus eſt.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Urſmari non meminerunt, in reliquo textu ferme puri ſunt. ALBERGEN. in eo defectu convenit, ſed præterea Vincentium Caucoliberitanum excludit.

BRUXELLEN. Et hic Urſmarus deficit; de cetero proxime ad textus puritatem accedit. In fine autem ſubdit: *Leonis IX.* *Eodem die, ſancti Leonis Papæ noni & confeſſoris. Qui primum epiſcopus Tullenſis, ab imperatore Henrico ad Papatum promotus, & ex hoc conſcientiam habens, reſignavit. Et denuo rite electus, poſt laudabilem vitam, in eccleſia ſancti Petri tumulatur, clarens miraculis.*

HAGENOYEN. Neque hic à textu multum deviat. De Urſmaro etiam tacet. In fine ſubjungit: *Elfegi.* *Cantauriæ, ſancti Elfegi epiſcopi & martyris.*

CENTULEN. Incipit à Melitinenſibus, in quibus purus eſt. Sequitur: *Apud Septimaniam, civitate Caucoliberi, ſancti Vincentii confeſſoris, cujus geſta habentur. Eodem die, ſancti Thimonis diaconi de ſeptem primis, qui crucifixus Chorinto quieſcit.* Quæ Vincentii Acta ſuperſint docet Papebrochius hic.

ANTVERP-MAJ. In Armenis & Vincentio, priori non multum abſimilis, ita proſequitur: *In cœnobio quod dicitur ad Laubias, depoſitio beati Urſmari epiſcopi & confeſſoris, cujus geſta habentur.* In Timone textum abbreviat, ſervata tamen rei ſubſtantia.

Elphegi. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Elphegi Cantuarienſis epiſcopi & martyris cum multis aliis. Thimonis diaconi & martyris.* Et in margine: *De ſacra Lancea.* *Feſtivitas ſacræ lanceæ celebratur feria ſexta poſt octavam Paſchæ.*

VATICAN. ſignatum num. 5949. Inter Armenos omittit *Rufi*. De Urſmaro etiam nihil. In fine autem adjicit: *Leonis.* *Romæ, depoſitio ſancti Leonis IX Papæ, qui ſedit in pontificatu annis quinque.*

In UGHELLIAN. Deeſt Urſmarus.

FLORENTIN. *Crescentii.* *Florentiæ in partibus Tuſciæ, ſancti Creſcentii, ſubdiaconi ſancti Zenobii, ejuſdem urbis epiſcopi, cujus vita virtute & miraculis claruit anno Domini* CCCCXXIV, *à Zenobio tunc ibi Præſule, honorifice in eccleſia Cathedrali ſepultus, ac litteris ſancti Ambroſii Mediolanenſis præſulis, nuntiato ejus obitu, laudatus.* Patet encomiaſtæ imperitia.

BURDEGALEN. *Cœnobio Laubiis, ſancti Urſmari epiſcopi.*

BIZUNTICEN. *Romæ, depoſitio Leonis Papæ* *Leonis.* *& confeſſoris, cujus vitam eſſe ſanctiſſimam, crebra teſtantur miracula.*

EDITIO LUBECO-COL. In textu fere pura eſt, ſcribit tamen: *In pago Hamenſi, cœnobio Lambiis, beati Urſmari* &c. Tum: *Tillonis.* *Solemniaco, ſancti Tillonis* [Tillonis] *epiſcopi & confeſſoris.* Quis hic ſit, vide in Prætermiſſis. *Elphegi.* *Eodem die, ſancti Alphegi epiſcopi Cantuarienſis & martyris.*

BELINI EDITIO ALTERA. Textui ſuperaddit: *Leonis.* *Romæ, ſancti Leonis Papæ & confeſſoris.*

GREVEN. *Donati. Vitalis.* *Donati, Vitalis.* Ille ex Hieronym. acceptus eſt, cujus ſit alter, neſcio. *De Alphego.* *In Cantia, ſancti Alphegi. Qui, ut refert Vincent. libro 26, clarus natalibus ortus & litteris traditus, cum legiſſet, quæ ad ſalutem ſufficere videbantur, totum Philoſophiæ ſtudium convertit ad diligendum Deum, primumque Wintoniæ epiſcopus, deinde anno Domini* MVI *Cantuarienſis archiepiſcopus factus, ob vitæ ſanctimoniam, ad palmam martyrii meruit pervenire.* *Dulciſſimi & Cariſſimi* *Dulciſſimi & Chariſſimi martyrum.* De his vide Prætermiſſos. *Tymonis alterius.* *Apud Arabiam, ſancti Tymonis epiſcopi & martyris.* Nec inter Prætermiſſos notus eſt. Vide de altero Timone. *Tillonis.* *Solemniaco, Tyllonis epiſcopi & confeſſoris.* *Leonis.* *Romæ, depoſitio ſancti Leonis Papæ IX & confeſſoris. Qui Alemannus natione, primo epiſcopus Tulleaſis fuit, Bruno dictus. Cum enim Romani ab imperatore poſtulaſſent Pontificem ſibi dari, & ille nullum epiſcoporum Teuthonia ad hoc onus aſſumendum inclinare poſſet, tandem iſte conſenſit, & laudabiliter regens Eccleſiam, miraculis clarus quievit anno Domini* MLIV. *Wernheri.* *Apud Weſaliam ſuperiorem, in diœceſi Treverenſi, paſſio beatæ memoriæ Wernheri pueri annorum* XIV, *qui anno Domini* MCCLXXXVII *à Judæis in die Paraſceves ſuſpenſus, flagellatus, in membris omnibus inciſus, crudeliſque morte interemptus, multis ſtatim claruit miraculis.* *Tranſlat. Kanuti.* *In Dacia, civitate Othonienſi, tranſlatio ſancti Kanuti regis & protomartyris Daciæ.* Colitur x Julii.

MOLAN. De Leone adducit ipſiſſima verba ex HERINIENSI ſupra relata. *Elevat. Florberti.* *In Blandinio monaſterio, elevatio corporis ſancti Florberti, primi ejuſdem cœnobii abbatis.* Colitur x Novembris. *Alphegi.* *Ipſo die, ſancti Alphegi epiſcopi & martyris.* Tum litteris minoribus: *Qui primum Wintoniæ* .... ut ſupra. *Apud Weſaliam ſuperiorem* .... etiam ex GREVEN. Editiones poſtremæ Urſmarum omittunt, pridie memoratum. De Elphego ut ſupra. Item de Leone. Sequitur: *Joannis de veteri Laura.* *Die decima nona, ſancti patris Joannis de vetuſta Laura.* In Florberto & Wernhero nihil immutatum invenio.

XII *Kal.*

XII *Kal.* *Die* 20.

Victoris P. P.

ROmæ, natalis ſancti Victoris Papæ, qui poſt beatum Petrum quintus decimus, rexit Eccleſiam annis decem, & ſub Severo principe martyrio coronatur. Item Romæ, ſanctorum martyrum Sulpirii & Serviliani, qui prædicatione & miraculis Domitillæ virginis, ad fidem Chriſti converſi, cum nollent idolis immolare, à præfecto urbis Aniano capite cæſi ſunt. In Galliis civitate Ebredunenſi, ſancti Marcelli, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, qui divino juſſu, cum ſanctis ſociis Vincentio & Domnino ex Africa veniens, maximam partem Alpium maritimarum verbo & ſignis admirandis, quibus uſque hodie refulget, ad fidem Chriſti convertit.

Sulpitii & Serviliani

Marcelli aliès Marcellini & ſociorum.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Codex Roſweyd. pro *coronatur*, ſolus legit, *coronatus eſt*. Sic Tornacen. & Munerat. pro *Sulpitii*, *Supplicii*, ut aliqui ſeribunt *Sulpicii*. Roſweyd. male præfigit *Publii*. Item Munerat. Greven. & Molan. *Domicillæ*. *Salviano* pro *Aniano* in Munerato error eſt. Molan. legit *Marcellinus* & recte, opinor; ceteri *Marcelli*. In Heriniensi ſuperius adſcriptum *ni*. Greven. habet *Marcelli primi*. Munerat. *Dominio* pro *Domnino*. De cetero *Rhomæ*, *natale*, *Ydolis*, *Ebredunenſe*, *Affrica*, *Aphrica* & hujuſmodi minutiæ facile condonandæ.

Victoris P. P.

OBSERVATIO. *Victorem epiſcopum* cum tribus ſociis, in Hieronymianis referri perſpicuum eſt: *Romæ, depoſitio S. Victoris epiſcopi, Felicis, Alexandri, Papiæ.* An hic ut *martyr* ſignetur *Victor*, non ſatis certum eſt, niſi ſociorum cauſa id erui poſſe videatur. Apud Romanum parvum, Victorem epiſcopum & martyrem invenio, ſed incomitatum: *Romæ, Victoris epiſcopi & martyris.* Iſne Romanæ an alterius civitatis epiſcopus fuerit, diſputat Henſchenius, alia epiſcoporum extraneorum Romæ paſſorum exempla commonſtrans; atque una probare nititur *Victorem* in Hieronymianis apographis hoc die memoratum, quiſcumque ſit, Romanum Pontificem iſtius nominis non eſſe, utpote qui XXVIII Julii defunctus creditur, quo die a Rabano, Notkero, aliiſque Martyrologis, & præſertim Romano moderno, colitur. Id a Molano pridem obſervatum, fecit ut in poſterioribus Uſuardi editionibus textum mutilaverit, tranſlato in menſen Julium eo Victore, qui certiſſime hoc die ab Adone pro *Victore Papa* ſumitur; ſive ipſe à ſciolo forte aliquo, ut ſuſpicatur Henſchenius, in errorem inductus, ſeu primus omnium lapſus fuerit. Adonis elogium Noſter, & alii cum ſecuti, pauculis mutatis, tutò tranſcribendum exiſtimarunt. Longiuſculum eſt, quod in Moſandri editione legitur, & adhuc paulo auctius à Notkero exhibetur, ubi auctor illa ipſa adjungit, quæ XXVIII Julii apud eumdem ex Rabano iterum deſcripta ſunt. De Henſchenii mente dubium non eſt; Papebrochius diem XX Aprilis præferendum putavit, atque adeo cum Florentinio cenſuit, ipſum *Victorem Papam* eſſe, qui hoc die in Hieronym. celebratur: quibus ſubſcribit Tillemontius, Victoris vitam per octo articulos deducens tomo 3 à pag. 100. Pagius ad annum CCI num. 5, vix audet diem obitus definire, licet aperte ſupponat, in Hieronymianis *Victorem Papam* XX Aprilis annuntiari. Variorum opiniones hic curſim attingimus, ad XXVIII Julii in Actis examinandas. Nos interim, ut ſæpe monuimus, Uſuardum ſive errantem, ſive vera prædicantem, nativis coloribus repræſentare conamur. Beda totis ſeptem diebus vacat, hodiernum Flori ſupplementum, non Victorem, ſed *Anicetum* Papam commemorat.

Sulpitii & Serviliani.

Sulpitius & *Servilianus* ſolo nomine à Romano parvo appellantur, Hieronymianis incogniti. Ado ex Actis ſanctorum Nerei, Achillei & Domitillæ, de quibus alibi non ſemel agendum eſt, inſigni eos exornat encomio, cujus potiorem partem ſuam facere ſatis habuit Uſuardus. De eorum martyrum tranſlationibus, de variis *Servilianis*, aliiſque eò ſpectantibus plura annotavit Henſchenius.

Marcellini & ſociorum.

Marcellinus & ſocii, ſolius Adonis ſunt, ex cujus elogio ſuum formavit Noſter, Notkerus totam meſſem colligit. Acta à nobis edita Adonem vidiſſe oportuit, quorum, ſi non auctorem, ſaltem ſcribam detexit Mabilio in Diplomatica pag. 172 litt. E, ex codice *ab octingentis annis deſcripto, à Deodato presbytero.* Vitam paucis decurrit Tillemontius tomo 7 à pag. 561. Cur autem *Marcellinum* Adonis, plerique noſtri, iique probatiſſimi codices in *Marcellum* tranſmutaverint,

non habeo unde conjiciam : ſcripſi *Marcelli*, quoniam ita ſcriptum invenio. In codice Heriniensi, ut jam indicavi, deſuper adjectam videre eſt ſyllabam *ni*, ſed recentiori & atramento & calamo. Hæc pro laterculi primæva ſimplicitate dicta ſint ſatis : ſequantur Wandelberti priores bini verſiculi, qui Marcellinum & ſocios celebrant, poſteriores duo in Auctariis ſubjicientur :

Marcellinus, Domninus, Vincentius atque,
Nomine bis ſenam radiant feſtoque fideque.

AUCTARIA.

EST in PRATEN. ad marginem, ni fallor, adjecta *revelatio corporis ſancti Georgii Bethleemitici, monachi & martyris, & ſancti Venantii abbatis*, ſed hujuſmodi additiones plerumque negligimus.

PULSANEN. & LOVANIEN. Ultimas textus lineas detruncant, ſiſtendo in, *epiſcopi & confeſſoris*, ſuppreſſis reliquis.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri ſunt, ſed in fine adjiciunt : *Antiſiodori, ſancti Mariani.* Hoc nomen varie tortum & deformatum eſt, non ſolum in codicibus noſtris, ſed etiam in Hieronymianis, de quo vide Florentinium. Caſtellanus cenſet legendum, ut hîc habetur. *Mariani.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. EDITIO ULTRAJ-BELG. Textui puro etiam ſubjungunt : *Apud Antiſiodorum, depoſitio ſancti Marciani* (ita multi ſcribunt, pro *Mariani*) *presbyteri & confeſſoris.*

ALBERGEN. & DANIC. In Auctario cum duobus præcedentibus conveniunt, ſeu ſancti *Victoris* annuntiationem differunt in XXVIII Julii.

CENTULEN. In Victore purus, ita proſequitur : *Item Romæ, ſanctorum Sulpitii & Serviliani, qui hortatu beatæ Flaviæ Domitillæ ad fidem converſi & pro Chriſti amore ſub Aureliano* [Aniano] *paſſi ſunt. Antiſiodori, ſanctorum confeſſorum Mamertini & Mariani presbyterorum.* *De Sulpitio & Serviliano. Mamertini & Mariani.*

ANTVERP-MAJ. A CENTULENSI, phraſi paululum differt. Pro *Mamertini*, ſcribit *Mariani*.

BRUXELLEN. De Victore addit : *Hic terminum Paſchalem, & quod Paſcha ſemper in die Dominico celebretur inſtituit.* In ſecunda annuntiatione purus eſt. In tertia ex Adone ſubjungit : *Ita in baptiſterium, quod ipſe apud præfatam urbem condidit, in ſacroſanctis Paſchalis feſti vigiliis, divina virtute ſingulis annis, aquis ſubitis inundetur & per ſeptem ejuſdem ſolemnitatis dies gratia exuberante permaneat. Apud Antiſiodorum, ſanctorum confeſſorum Mamertini & Marciani presbyterorum.* *De Victore. De Marcello. Mamertini &c.*

HAGENOYEN. Incipit : *In Miſſia, ſanctæ Hildegundis virginis.* Sequitur totus textus ſatis purus. Tum : *Antiſiodoro, ſancti Martiani presbyteri.* [Jam diximus melius vocari *Mariani*.] *In Teomedia, ſanctorum Sevelii & Theophanii : iſti ſunt tranſlati in Cellam Ratolfi.* Sintne hi fortaſſe *Syneſius & Theopompus*, vide in indice Prætermiſſorum & XXI Maii. Sineſium aliquem hodie canit Wandelbertus : *Hildegundis. Sevelii &c.*

Feſtaque Syneſii celebrantur martyris almi,
Pontificis titulo, doctrina & morte beati. *Syneſii.*

Ita quidem poëta Martyrologus, ſed necdum ſatis explicatum invenire licuit, quis ille *Syneſius* ſit, *epiſcopi* & *martyris* titulo inſignitus. Non lubet hariolari, doceat nos, qui talem *Syneſium* uſpiam repererit. Forte corruptum fuerit nomen, ſed & hoc æque incertum eſt ; ut proinde ſatius ſit, aliquid luminis alicunde exſpectare.

AQUICINCT. Sic incipit : *Romæ, natalis ſancti Victoris Papæ, qui poſt beatum Petrum tertius decimus, rexit eccleſiam annis decem & ſub Severo principe martyrio coronatur. Hic conſtituit, ut ſanctum Paſcha ſemper die Dominico celebraretur, & a quinta decima Luna primi menſis, uſque ad vigeſimam primam obſervaretur. Conſtituit etiam, ut neceſſitate faciente, ſive in flumine, ſive in mari, ſeu in fontibus, ſub Chriſtiana confeſſione, quicumque hominum, ex gentilibus venientes, baptizarentur.* Hæc ex aliquo Adonis auctiori apographo vel ex Notkero deſumpta ſunt. *De Victore.*

DAVARONEN. *Antiſiodoro, ſancti Martini.* Et ſic habet etiam AQUICINCT. ſupra. *Martini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Victoris Papæ & martyris. Mamertini abbatis. Maciani* [Mariani] *presbyteri.* *Mamertini. Mariani.*

VATICAN. num. 5949. *Item Romæ, via Numentana, ſanctorum Aralaci & Donatæ.* Vide totam cohortem & primi nomen recte ſcriptum, in Actis. *Aralaci & Donatæ.*

UGHELLIAN. *Antiſſiodoro, ſancti Martiani.*

FLORENTIN. *Antiſiodori, ſancti Martiani.* *Martiani.*

DIVIONEN. eccleſiæ ſancti Stephani. *Antiſiodori, ſanctorum confeſſorum Mamertini & Mariani presbyteri. Et tranſlatio ſanctæ Exuperiæ virginis.* Lege *Exuperantiæ*, ut infra. Colitur XXVI Aprilis. *Mamertini & Mariani.*

REMENS. eccleſiæ SS. Timothei & Apoll. *Tranſlatio corporis ſanctæ Exuperantiæ virginis.* *Tranſlat. Exuperant.*

EDITIO LUBECO-COL. Victorem remittit ad XXVIII Julii. Altera textus pars ſatis pura eſt. In fine : *Antiſiodoro, depoſitio ſanctorum confeſſorum, Mamertini & Mariani presbyterorum.* *Mamertini & Mariani.*

BELIN. In ultima annuntiatione, Marcellini ſocios expunxit, cetera purus eſt. In fine addit 1 editio : *Antiſiodori, ſancti Martiani.* Altera ſubdit, *confeſſoris.* *Martiani.*

GREVEN. *Item, ſanctorum Johannis, Victoris Donati.* Ex Hieronym. *Adelarii epiſcopi & martyris.* Vide in Prætermiſſis. *Antiſiodoro, ſanctorum Marciani & Mamertini presbyterorum. Item ſanctæ memoriæ Hildegundis virginis, ſanctimonialis Ciſtercienſis Ordinis, quæ & Joſepha dicta eſt.* *Joannis. & ſociorum. Hildegundis.*

MOLAN. *Antiſiodori, ſancti Martiani.* Typis minoribus de Hildegunde ut GREVENUS. In aliis editionibus, ut jam ſupra dixi, expunctus eſt Victor Papa. In fine de Martiano eadem. *Die vigeſima, ſancti patris Theodori, qui fuit in Trichine.* Ruſus minoribus litteris : *Sconaugiæ, obitus Hildegundis virginis, Ordinis Ciſtercienſis, quæ & Joſepha dicta eſt.* Quidni *Joſephum* potius appellat, utpote quæ ſub virili habitu inter monachos admiſſa eſt, ibidemque ſanctiſſimè vixit, poſt multa & gravia pericula, quibus ante religionis ingreſſum expoſita fuerat. Videatur mirabilis vita, à connovitio, rerum omnium in monaſtica profeſſione inter viros geſtarum, teſte oculato ſcripta & à Papebrochio illuſtrata. *Martiani. Theodori. Hildegundis.*

XI *Kal.*

Digitized by Google

XI *Kal.* *Die* 21.

APud Perſidem, natalis beati Symeonis epiſcopi & martyris, qui jubente Sapore Perſarum rege comprehenſus ferroque onuſtus, cum de Domino voce libera & conſtantiſſima reſtaretur, primum carcerali ergaſtulo cum aliis centum, è quibus alii epiſcopi, alii presbiteri, alii diverſorum ordinum clerici, maceratus, noviſſimè cum omnibus juſſus eſt pariter decollari. Paſſi ſunt cum eo etiam clariſſimi quidam viri Uſtazadis, Abdella, Ananias & Puſitius, cum filia, quæ erat ſacra virgo. Alexandriæ, ſanctorum Araroris presbiteri, Forruni, Felicis, Silvii, Viralis, qui in carcere quieverunt. *Symeonis & ſociorum.* *Araroris & ſociorum.*

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Roſweyd. Munerat. Belini prima editio, Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Simeonis* ſcribunt Praten. & Molan. quos cum pluribus codicibus alibi ſecuti ſumus: codicum aliorum auctoritas hîc aliò nos divertit. Si hinc inde fluctuemus, ipſorum, non noſtra culpa eſt, ſed facile condonanda. *Apprebenſus* pro *comprehenſis* ſolus Belinus legit, apud quem & *Perſidam* pro *Perſidem*. *Conſtantiſſimè* adverbialiter poſuit Molanus. In nonnullis codicibus ad, *alii epiſcopi*, *alii presbyteri*, *alii* &c. inſeritur verbum *erant*, aſt in textu, cum codicibus probationibus, ſatis intelligi ſupponitur. *Vſtazadis*, legunt codices omnino omnes, excepto ſolo Belino, in quo *Vſtozadis*. Acta præferunt *Vſthazanes* ex Sozomeno, attamen Romanum parvum & Ado legunt cum textu. *Epuſitius* in Belino, ponitur pro, *& Puſitius*. In ſolo Heriniensi invenio, *cum filia ſua*. Conſentiunt Praten. Herenien. Tornacen. Roſweyd. Greven. & alii in *Fortuni*, quod adeo in textu ſervandum putavimus, licet melius, ni fallor, alii legant *Fortunati*, Munerat. *Fortunii*. Sunt qui ponant & *Vitalis*, ſed probatiſſimi hoc prætermittunt, ut Uſuardo familiare eſt. *Honuſtus*, *Falicis* &c. notatione non indigent.

OBSERVATIO. Romanum parvum unicam hoc die annuntiationem ponit: *In Perſide, ſancti Simeonis epiſcopi & martyris cum aliis centum, & Vſtazadis, & Abdellæ, & Ananiæ, & Puſicii.* Atque ibi nobiliſſima martyrum acies in ſacris Faſtis primum innoteſcit, procul dubio ex Sozomeno aut ex Tripartita accepta, cui ex eiſdem monumentis elogium ſuum concinnavit Ado, cujuſque medullam Uſuardus ſatis eleganter decerpſit; Notkerus ferme integrum de more tranſtulit. Plura, tum quæ ad rectam nominum expreſſionem, tum quæ ad diverſum *Vſthazanis* & aliorum obitus diem ſpectant, vide ſis in Actis noſtris explicata & illuſtrata; ubi id præcipue ſtuduiſſe videtur Henſchenius, ut acerrimæ perſecutionis, quam adverſus floreſcentem Perſidis Chriſtianitatem movit hoſtis ejus infenſiſſimus Sapor, initium probabilius ex Hieronymo ad Conſtantii tempora reduceret, quod ad Conſtantini ætatem male à Sozomeno relatum, probant cum ipſo eruditi recentiores Ruinartius inter ſincera & ſelecta à pag. 632, & Tillemontius tomo 7 à pag. 76, ubi tota hiſtoria late & ex ordine digeritur. Attamen Henſchenio minime conſentiunt laudati Ruinartius, Tillemontius & alii in eo, quod Symeonis & ſociorum martyrium differat ad annum CCCXLIX. Fecit hoc Magiſter noſter plauſibili ratione ductus: cum enim in Sozomeno Perſarum iſtorum martyrium accidiſſe dicatur die, *quo memoria ſalutaris Chriſti paſſionis quotannis recoli ſolet*, recte cenſuit, quærendum eſſe annum quo XXI Aprilis cum die Paraſceves concurſum habeat; is vero cum ante annum CCCXLIX non recurrat, ibi Symeonis & aliorum certamen (Uſthazanes pridie coronatus erat) collocandum omnino putavit. Recte, inquam, cenſuit, ſi recte ſuppoſuiſſet, in Martyrologiis noſtris verum ſemper & proprium paſſionis diem, martyrum feſtivitati aſſignari, atque hîc die XXI Aprilis certo paſſos eſſe Symeonem & ſocios. Id utique ſuppoſuit Henſchenius, ſed recte ſuppoſuiſſe, ei concedere non poſſumus, nimis gnari auctorem Romani parvi & Adonem, ut aliàs palam fecimus, ſæpiſſime dies ſelegiſſe, aut ex mero arbitrio, aut ex conjectura aliqua; qualem ſuggerere hîc potuit ipſa illa Sozomeni periocha de die, *quo memoria ſalutaris Chriſti paſſionis quotannis recoli ſolet*, quemque ipſi cum XXI, Martyrologi alii, tum Latini tum Græci (Chronologi non boni) cum alio Aprilis die compoſuerint, ut clare iterum patebit die ſequenti, & alibi fuſius poterit demonſtrari. Ne pluribus ab inſtituto deflectam, candide *Symeonis & ſociorum.*

fateor

fateor, me ſubducto ab Henſchenio calculo fidere omnino non audere, urgentibus præſertim aliis rationibus, quæ Symeonem & ſocios, ſub principio graſſantis Sapotianæ perſecutionis, anno circiter CCCXLIV martyrium ſubiiſſe, veroſimilius oſtendant; in quo fallit Pagii in Baronium critica ad annum CCCXLIII, dum Henſchenii ſententiam deſcribit & ſequitur. Nolim tamen cum Caſtellano hac ratione induci, ut ſolennitatem à Martyrologis noſtris, tot jam ſeculis ſtabilitam, loco ſuo dimoveam, quam eidem etiam affixit Wandelbertus, *Caium* diei ſequentis huc retrahens:

Undecima Gaius, pariter Simeonque colantur.

Altera claſſis *martyrum Alexandrinorum* ex apographis Hieronymianis proficiſcitur, in
Aratoris & ſociorum. quibus non omnimoda invenitur conformitas, ut recte obſervavit Florentinius. Manifeſte patet, quinque dumtaxat ab Adone ſelectos, à quo eos Uſuardus accepit, ordine paululum immutato, variatoque unius nomine, quem notæ optimæ codices noſtri non *Fortunatum*, ut Ado legit, ſed *Fartunum* conſtanter appellant. Nomen depravatum inquies; eſto: à codicibus noſtris nequaquam recedere certum eſt, ut in *Uſtazade*, qui *Uſthazades* vel *Chuſtazates*, vulgo *Uſthazanes* vocandus eſt; & *Abdella*, qui *Abedechalas*, nimium forte religioſe præſtitimus. Atque hinc abunde patet textus Uſuardini integritas.

AUCTARIA.

PULSANEN. Mutilus eſt, omittens ea, quæ de *Uſthazane* & ſociis in latereulo dicuntur inter *decollari* & *Alexandria*.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In textu puri, ſubdunt in fine: *Leodii in eccleſia*
Walbodonis. *beati Laurentii, depoſitio beati Walbodonis* [*Walbonis* ſcribit DANIC.] *ejuſdem urbis epiſcopi.* Idem Auctarium habet LOVANIEN. ſed deficit in iiſdem, in quibus deficit PULSANEN. ſupra.

CENTULEN. *Apud Perſidem, ſancti Symeonis Seleuciæ* [Seleuciæ] *& Theſefontis* [Cteſiphontis] *regalium civitatum epiſcopi, qui perſequente rege Perſarum, poſt alia tormenta capite plexus eſt. Cum quo paſſi ſunt Uſtazades eunuchus, Abdella, Ananias ſenex, Puſicius cum filia virgine. Alexandriæ, ſanctorum Fortunati, Aratoris presbyteri, Felicis, Silvii, Vitalis, qui in carcere quieverunt. In Galliis, civitate Ebreduno, ſancti*
Marcellini & ſociorum. *Marcellini, primi ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris, Vincentii* [adde *Domnini*] *ſociorum ejus.* De quibus nos pridie.

ANTVERP-MAJ. In Simeone, textum ex Adone interpolavit. In Alexandrinis, cum CENTULENSI convenit. Sequitur ultimo loco, de Marcellino, ſed pure, ut heri in textu legimus.

Sotheris. BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, ſancti Sotheris Papæ. Qui ſedit annis novem & tunc martyrio coronatus eſt. Hic conſtituit, ut nulla monacha pallas ſacratas tangeret, ſed ut velum portet.* Multi alii Sotherem hac die referunt, qui ad ſequentem pertinet. Sequitur de Simeone, ubi ex Adone inſeruntur hæc verba: *Seleuciæ & Theſephontis regalium civitatum epiſcopi* &c. In Alexandrinis
Walbodonis. purus eſt. In fine: *Leodii, depoſitio beati Walbodonis, ejuſdem civitatis epiſcopi.*

HAGENOYEN. In Simeone ſatis purus, ſequentes duas annuntiationes turpiter confundit, hoc modo: *Alexandriæ, ſanctorum martyrum Aratoris presbyteri & Fortunati. Item Leodii in eccleſia beati Laurentii, ſancti Walbodonis epiſcopi ejuſdem urbis, Silvii, Felicis & Vitalis, qui in carcere quieverunt.* Annuntiationum confuſio.
Agapiti. *Romæ, ſancti Agapiti Papæ, qui multum in geſtis pontificalibus laudatur. Hic ingreſſus eſt Conſtantinopolim & Juſtinianum imperatorem ab errore revocavit Arthemii,* [Anthimi] *ipſum Arthemium deſtituendo, & Menam Catholicum virum conſtituendo. Hic Arthemius in Chriſto duas negabat naturas. Et obiit Papa Conſtantinopoli & transfertur in Romam, & cum gloria ſepelitur in eccleſia ſancti Petri Apoſtoli. Hic etiam conſtitutiones fecit.* Hic importune intruſus eſt Agapitus, qui XX Septembris colitur, quidquid à multis aliis, cum Notkero, die ſequenti referatur.

AQUICINCT. Incipit: *Romæ, ſancti Sotheris* *Sotheris.*
Papæ. Hic conſtituit, ut nulla monacha pallam ſacratam contingeret in eccleſia, nec incenſum poneret. Sequitur textus.

VICTORIN. Poſt *virgo* ſubdit: *Item ſancti Sotheris Papæ. Hic conſtituit, ut nulla monacha pallam conſecratam contingeret, neque incenſum offerret.*

REG. SUEC. qui fuit Principis Urſini à Ro-
ſemberg: *Leodii in eccleſia beati Laurentii, depo-* *Valbonis.*
ſitio beati Valbonis, ejuſdem eccleſiæ epiſcopi.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Simeonis epiſcopi & martyris cum aliis pluribus ſub Sapore Perſarum rege, ſub* [quo] XVI *millia diverſis in locis & temporibus martyrio coronati ſunt.*

VATICAN. num. 5949. In fine: *Romæ, natalis*
ſancti Soteris Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis IX. *Soteris.*

EDITIO LUBECO-COL. In Simeone ferme ut BRUXELLEN. interpolata, in Alexandrinis pura eſt. Sequitur: *Leodii in eccleſia beati Lau-*
rentii, depoſitio ſancti Walbodonis, ejuſdem urbis *Walbodonis.*
epiſcopi & confeſſoris. In Anglia, civitate Can- *Anſelmi.*
tuaria, ſancti Ancelmi epiſcopi & confeſſoris.

BELINI 2 editio: *Eodem die, tranſlatio ſan-* *Tranſlat.*
cti Oſualdi epiſcopi Eboracenſium. Colitur XXVIII *Oſwaldi.*
Februarii.

GREVEN. *Romæ, beati Sotheris Papæ & martyris:* *Sotheris.*
ſecundum Adonem vero, die ſequenti. Imo hac die ponitur à Moſandro: in editione ROSWEYDI no-
tus non eſt, niſi male in appendicem rejectus ſit. *Anſelmi.*
In Anglia, beati Anſelmi archiepiſcopi & Doctoris præcipui. Hic ex confinio Lombardiæ & Burgundiæ ortus, venit Beccum, allectus fama magiſtri Lanfranci, factuſque eſt ibi primo monachus & deinde Prior, poſtremo Cantuarienſis archipræſul effectus, vita &
doctrina excellenter clarus circa annum Domini *Luciani.*
MC. *Luciani Vienmenſis epiſcopi.* Potius *Juliani*, de quo vere potuit dicere, poni ab Adone die ſequenti, quo colitur. *Apud Leodium, Walbodonis*
epiſcopi & confeſſoris. Item beatæ memoriæ Victoris *Victoris PP.*
Papæ tertii & confeſſoris. De quo inter alia legitur, quod in magna corporis ſui continentia vixerit, cilicio aſperrimo ad carnem ſemper indutus. In menſa
conviva-

convivarum frequenter fallebat oculos, cibos tangens, non guſtans. Noctu, modico ſomno accepto, latenter de lecto ſurgebat, orationibus, venus & lacrymis vacans. Clarus etiam miraculis. Rimittitur ad XVI Septembris.

MOLAN. De Oſwaldo, ut BELIN. *Eodem die, ſancti Anſelmi epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Soteris Papæ: qui ſedit in epiſcopatu annos novem, ſepultus in cœmeterio Caliſti. Hic conſtituit* &c. *In Africa, natale Maximini martyris:* Maximini. *Qui tempore Decii, poſt alia tormenta, lapidibus oppreſſus eſt* Ita eum vocat Rabanus, cujus elogium deſcribit Notkerus. In Actis, ſub nomine *Maximiani*, remittitur ad XXX Aprilis: Pergit MOLAN. ſed litteris minoribus: *Liber anniverſariorum ad S. Laurentium: Dominus Wolbodo Leodienſis piiſſimus epiſcopus à ſeculo migravit, qui huic loco res ſacras dedit & in eo humari elegit.* Hactenus 1 editio. In aliis, de Anſelmo, ut ſupra. Tum: *Die vigeſima prima, ſancti hieromartyris Januarii & comitatus ipſius, & ſacroſancti martyris Theodori, qui fuit in Perge.* Januarii & ſociorum. De his duobus agitur in elencho Prætermiſſorum; quæriturque, an vera ſint, & non potius inverſa nomina. Rurſus typis minoribus: *Apud Leodium, in eccleſia ſancti Laurentii, Dominus Vuolbodo* &c. ut ſupra. Wolbodonis.

X *Kal.* *Die 22.*

ROmæ via Appia, natalis beati Gaii Papæ, qui cum Eccleſiam undecim annis, menſibus quatuor, diebus duodecim rexiſſet, martyrio coronatus eſt ſub Diocletiano principe. Apud Perſidem, ſanctorum martyrum, qui pro Chriſti nomine gladio jugulari ſunt ſub rege Sapore. In quo fidei certamine paſſus eſt Meliſius epiſcopus, Acepſimas quoque epiſcopus, cum presbitero Jacobo. Mareas & Bicor nihilominus epiſcopi, cum clericis fere ducentis quinquaginta; monachis etiam & ſacratis virginibus plurimis. Inter quas & Symeonis epiſcopi ſoror nomine Tarbua, cum pediſſequa ſua, ſerrâ ſciſſa eſt. Civitate Cordula, natalis Parmenii, Helimenæ & Chriſoteli presbiterorum, Lucæ & Mucii diaconorum, quorum triumphus martyrii in paſſione beati Laurentii habetur. Lugduni, ſancti Epipodii, qui perſecutione Antonini Veri, poſt illata ſibi gravia tormenta, martyrium capitis abſciſione complevit.

Caii PP. *Martyrum Perſarum Meliſii, Acepſimæ & ſociorum.* *Parmenii & ſociorum.* *Epipodii.*

NOTA. Ex codicibus noſtris omnibus nullum invenio, quem undequaque purum auſim aſſerere. Singulorum collatio textum dabit, quam fieri poterit, ſimpliciſſimum. Grevenus & Molanus puritati accedunt proxime, utpote qui de Meliſio hæc ſolum interſerant: *Sanctitate & miraculorum gloria inſignis.* Atque hæc in Adone legi equidem fateor, aſt Uſuardina non eſſe, probat ſilentium aliorum codicum omnino omnium, tum Mss. tum typis editorum. Affine aliquid prima fronte reperitur in Tornacenſi, ubi, *Meliſius Deo acceptiſſimus*; in Roſweyd. & Belin. *Meliſias acceptiſſimus.* Sed amanuenſis oſcitantia palpabilis eſt, dum *Acceptiſſimus* ponitur pro *Acepſimas.* Jam cur reliqui codices excludantur attende. Pratenſis, ſolito deformior, ſubdit præterea in fine: *Senonas, ſancti Leonis epiſcopi.* Uſuardinè, inquies. Non ita exiſtimo: obſtant enim codices aliàs integerrimi Herinienſis, Tornacenſis, Muneratus, Grevenus, & Molanus, quorum auctoritas combinata, ceteris omnibus, me quidem judice, anteponenda eſt. Adde Roſweyd. & alios non ignobiles, quibus tamen non innitimur. Si cui aliter videbitur, firmioribus argumentis ultro cedam. Hoc etiam ab rerum hujuſmodi peritis obſervari velim, ad excluſionem *Leonis* non parum conducere, quod Grevenus & Molanus in prima ſua & puriori editione, nec in Auctariis ſuis de eo meminerint. Sequitur in præfato codice Pratenſi: *Eodem die, inventio ſanctorum martyrum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii.* Sed hæc ad marginem, ni fallor, addita, licet antiqua manu, ut teſtatur Caſtellanus, textus puritati nihil officerent, ſi cetera eſſent integra. Herinienſis puriſſimus eſſet, niſi ſecundo loco infereret: *Pariſius, tranſlatio beatorum martyrum Dionyſii* &c. Tornacenſis nævis aliis non caret; capitale vitium eſt, quod in fine adjiciat: *Ipſo die, inventio ſanctorum martyrum Dionyſii* &c. Atque ita plane Muneratus, his verbis non ſatis caſtigatis: *Ipſo die, inventio beatorum corporum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii, de quorum corpora* [melius diceret *quæ*] *requieſcunt in cœnobio divi Dionyſii in Francia. Eodem die, ſancta Oportunæ virginis.* Codex Roſweydi, cetera etiam purus, legit in fine: *Inventio ſanctorum martyrum* &c.

OBSERVATIO. Ex his evinci puto, textum hîc genuinum & ſimplicem à nobis repræſentari, tametſi ex nullo ſeorſim codice eum depromere hac die licuerit. Satis nimirum & abunde eſt, quod in eo conveniant apographa pleraque, eaque notæ optimæ, licet aliunde nonnulla fuligine inſperſa. Siquis immerito excluſos putet Grevenum & Molanum, haud gravate patiar eorum breviſſimum encomium Uſuardo adſcribi. Porro reliquos omnes plane excludendos, nemo, opinor, diffitebitur. Supereſt, ut more noſtro Uſuardum cum antiquioribus conferamus. *Caium* commemorant exempla *Caii PP.*

 Hiero-

Hieronymiana, ad quæ videndus Florentinii commentarius. Eſt & in Rom. parvo. Beda ipſum condecorat elogio brevi, ab Adone non nihil aucto. Ceterum ipſiſſima, quæ hìc in textu retulerunt, verba in præfatis Beda & Adone, atque item in Rabano, ad apicem leguntur. Sic tamen ut multo plura habeat Ado, quæ hìc & in toto textu Notkerus adoptavit. Vidimus die præcedenti, ipſum ibi à Wandelberto cum Symeone Perſa decantari. Vita ejus ex Actis ſancti Sebaſtiani & ſanctæ Suſannæ ab Henſchenio deſumpta eſt, iiſque notis illuſtrata, ut nihil magnopere deſideretur. Quid de ea cenſeant recentiores critici, opportunius expendi poterit in majori opere ad XI Auguſti.

Martyrum Perſarum, ſub Sapore. Heſternæ Perſarum turmæ ſubjungitur altera *martyrum plurimorum*, ut Romanum parvum breviter indicat. Ab Adone, ſi non verius, ſaltem diſtinctius, quorumdam nomina enumerantur, ex quo Noſter, contracta paululum phraſi, ſua omnia deſumpſit. Elogii Adoniani fons idem, qui die præcedenti, nempe Sozomeni, vel potius Tripartita hiſtoria. Notatur illic diſerte *annus ſequens poſt occiſos Symeonem & alios*, atque is ipſe *dies, quo memoria paſſionis Chriſti recoli ſolet*, quo non quidem paſſi martyres, ſed *quo exiit edictum Saporis crudeliſſimum in univerſam Perſidem*. De martyrum illorum ingenti numero & cruciamentorum genere, vide in Actis, Sozomeni num. 7. Annus ex dictis die præcedenti determinandus eſt, veroſimilius CCCXLV. Singulorum certaminis dies procul dubio diverſiſſimus; nihilominus à Martyrologis noſtris conſignati omnes hoc XXII Aprilis, cum interim certiſſimum ſit, feriam ſextam Paſſionis Dominicæ, ne toto quidem ſeculo quarto, cum eo die concurrere potuiſſe; ut rurſus manifeſte pateat, diem XXII Aprilis, pro mero Romani parvi, & aliorum arbitrio, delectum eſſe, quod hìc Henſchenius fateri cogitur: apud quem verior eſt nominum orthographia, ſeorſimque relata & illuſtrata Acta nonnullorum particularia, quorum aliqua, inter ſelecta numeravit Ruinartius à pag. 639.

Aliorum Martyrum Perſarum. Quæ ſequitur alia Perſarum cohors, *Cordulæ* à Beda tribuitur, à Rabano aliiſque perperam *Cordubæ*; quod & ſuperius ad XV hujus, ab eodem Rabano factum obſervavimus, ubi de ipſa illa poſitione agendum fuit. Tota ad Babiloniam ſpectare videtur, cum Polychronio ad XVII Februarii. Plura vide in notationibus Baronii, Florentinii, Henſchenii & in Obſervationibus noſtris XVII Februarii, XV Aprilis, X Auguſti, & locis aliis, ubi de Laurentii Actis ſermo recurrit. Ceterum claſſis illius encomium habent Beda, Rabanus, Ado, ex quo ultimo pauca Uſuardus delibavit. Satiſne clarè Cordulenſes martyres in Hieronymianis denotentur, dubitari poteſt: diſerte eos memorat Romanum parvum; quorum priores tres primis ſuis duobus verſibus canit Wandelbertus:

Terni presbyteri decimam, ternaque coronant
Palma, Parmeninſque, Elimenes, Chryſoteluſque.

Tribus aliis verſibus ludit in ternario numero, occaſione inventionis ſanctorum Dionyſii, Eleutherii & Ruſtici, quam ad textum noſtrum non ſpectare, ſupra oſtendimus.

Epipodii. *Epipodius* in Hieronymianis certo conſignatus eſt, additusque ab Adone *Alexander* ſocius, cum utriuſque laudatione Noſter autem ea tantummodo decerpſit, quæ *Epipodii* erant propria, neglecto comite Alexandro, qui tamquam tertio poſt die paſſus, ab Adone ponitur XXIV Aprilis; vide ibi. De *Juliano*, qui in Adone etiam ponitur, nec Uſuardus nec Notkerus meminerunt, forte quod in antiquioribus apographis expreſſus non fuerit, adjectus ſubinde, cum aliis nominibus ſanctorum epiſcoporum, ad urbem Viennenſem propius ſpectantium.

AUCTARIA.

De præcipuis noſtris codicibus PRATEN. HERINIEN. TORNACEN. ROSWEYD. MUNERAT. GREVEN. & MOLAN. in ſuperiori notatione abunde dictum eſt; ut plane ſuperfluum ſit, ſingulorum Auctaria aut potius variationes hìc ſeorſim deſcribere.

PULSANEN. Hac die præter modum defectuoſus eſt: agit enim tantummodo de Caio & Cordulenſibus.

ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. In Caio textum mutilant. Pro, *in paſſione B. Laurentii*, habet, *Abdon & Sennis*, Denique in fine: *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi.* *Leonis.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. ſic incipiunt: *Romæ via Appia, natale ſancti Sotheris Papæ, qui poſt beatum Petrum undecimus, cum Romanam Eccleſiam rexiſſet octo annis, martyrio coronatus, ſepultus eſt in cimiterio Calixti.* *Sotheris.* *Romæ via Appia, natale beati Gaii Papæ, qui viceſimus nonus poſt beatum Petrum, cum Eccleſiam undecim annis &c. Eodem die, ſancti Agapiti Papæ. Apud Perſidem* &c. In fine: *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi.* *De Caio. Agapiti. Leonis.*

ANTVERPIEN-MAX. LEYDEN-BELG. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. De Sothere, nihil. De Caio, ut ſupra. In Martyribus Perſis puri non ſunt. In fine: *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi.*

CENTULEN. *Romæ via Appia, in cimiterio Caliſti, ſancti Gaii Papæ & martyris. In Perſida, ſanctorum martyrum quam plurimorum ſub rege Perſarum, inter quos Meleſius epiſcopus, Acepſimas epiſcopus, Jacobus presbyter, Mareas & Bicor epiſcopi, Clerici eorum ducenti quinquaginta, monachi & virgines perplures, Zarbua quoque virgo, ſoror ſancti Simeonis epiſcopi & martyris. Pariſius, inventio ſanctorum Dionyſii, Ruſtici & Dionyſii &c.* *Invent. Dionyſii &c.*

Eleu-

Digitized by Google

Eleutherii martyrum. In Corduba civitate, ſanctorum Parmenis & Helimenæ, & Criſoſtoli presbyterorum, Lucæ & Macii diaconorum, ſub Decio paſſorum. Lugduni, ſancti Epipodii martyris. Senonis, ſancto Leonis epiſcopi.

ANTVERPIEN-MAJ. Textum refert non nihil corruptum & contractum. In fine: *Senones, de-* *De Leone.* *poſitio ſancti Leonis epiſcopi, cujus vita miraculis clarnit, & mors pretioſa nichilominus miraculis commendatur.*

BRUXELLEN. De Caio addit: *Hic conſtituit, ut nemo clericos apud judices ſeculares accuſare* *De Agapito.* *præſumat. Eodem die, ſancti Agapiti Papæ, qui ſedit menſibus undecim. Hic diebus Dominicis proceſſiones fieri conſtituit. Apud Perſidem* ... textum proſequitur ſatis pure. In fine: *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi & confeſſoris. Item inventio corporum ſanctorum martyrum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii.* Vide dicta in notatione.

HAGENOYEN. Incipit à Sotere, de quo jam ſatis dictum eſt. Deinde de Cordulenſibus Tum *De Caio.* de Caio, ubi poſt *Diocletiano*, additur: *imperatore cognato ſuo. Hic conſtituit ordines clericorum, ſcilicet, hoſtiariatum, lectoriatum, exorciſtatum, acolytatum, ſubdiaconatum, diaconatum & presbyteratum.* In martyribus Perſis interpolatus eſt Poſt illos ſequitur: *Item Camarse* [voluit *Anſelmi.* dicere *Cameraci*], *beati Anſhelmi epiſcopi & confeſſoris, vita & doctrina clari.* In Epipodio, purus eſt. In fine: *Item Senonis, ſancti Leonis epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. Poſt *Diocletiano principe*, ſubdit ex Adone: *Hic conſtituit, ut per omnes gradus primum aſcenderet, ſiquis epiſcopus fieri mereretur, Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, Subdia-* *De Caio & Agapito.* *conus, Diaconus, Presbyter. Eodem die, ſancti Agapiti Papa Hic ingreſſus Conſtantinopolim, Anthemium ejuſdem urbis epiſcopum, qui duas in Chriſto naturas negabat, depoſuit, & Menam catholicum ejus loco conſecravit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Gaii Papæ & martyris. Plurimorum martyrum apud Perſidem. Tranſlatio beati Dionyſii & ſociorum ejus.*

BIGOTIAN. ſignatus P 5. *Enonis* [Senonis] *Leonis.* *ſancti Leonis epiſcopi.* De quo etiam codices CLUNIACENSIS & UGHELLIAN.

REG. SUEC. ſignatus numero 428. *Pariſius, inventio corporum beatorum Chriſti martyrum Dio-* *Opportunæ.* *nyſii, Ruſtici & Eleutherii. Eodem die, ſancta Opportuna virginis.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B. *Leodii in* *Walbodonis.* *eccleſia beati Laurentii, depoſitio ſancti Walbodonis, ejuſdem urbis epiſcopi.* De quo heri.

VATICAN. num. 5949. *Romæ, ſancti Agapiti Papæ, qui ſedit Romæ menſibus* XI. *Eodem die,* *Joannis.* *ſancti Joannis martyris Teteñſis vel Teatenſis.* Hactenus ignotus eſt.

ALTEMPS. *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi. Sil-* *Reguli.* *vanectis, ſancti Reguli confeſſoris Chriſti. Item ſancta Oportuna virginis. Romæ, ſancti Soteris Papæ & martyris.*

STROZZIAN. *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi.* *Tranſlat. Euſtachii.* *Item in monaſterio ſancti Georgii majoris Venetiarum, tranſlatio ſancti Euſtachii Patriarchæ Conſtantinopolitani, anno* D. N. J. C. MCCXLVI. Acta ejus dantur VI Aprilis.

EDITIO LUBECO-COL. De Sothere repetit ſuperius dicta, heri & hodie: addens quod mar- *De Caio.* tyrio coronatus ſit, *ſub Commodo Aurelio.* De Caio præter dicta, ſic ait: *Hic conſtituit, paganos & hæreticos, Chriſtianos non poſſe accuſare, nec notam infamationis inferre. Item ſtatuit, ut nemo epiſcopum aut reliquos clericos apud judices ſeculares accuſare præſumat.* De Agapito, *quod proceſſiones fieri conſtituerit.* Sequitur: *Treveris,* *ſancti Abrunculi epiſcopi & confeſſoris, qui nunc in* *Abrunculi.* *monaſterio, quod vocatur Sprenckgersbach, requieſcit.* In Cordulenſibus & Epipodio fere purus eſt. *Senonis, natale ſancti Leonis epiſcopi & con-* *Leonis.* *feſſoris. Viennæ, ſancti Juliani martyris. Apud Per-* *Juliani.* *ſidem, ſanctorum* &c. *ſub Rege Perſarum Sapore, anno die, quo paſſionis Dominicæ memoria celebratur.* Cetera pure.

BELIN. In Caio, Perſis, & Cordulenſibus fere purus, ſubjungit: *Senonis, ſancti Leonis* *Leonis.* *epiſcopi. Ipſo die, ſancti Sotheris Papæ, natione* *Sotheris.* *Campani.* Tum de Epipodio, bene. *Item in monaſterio ſancti Georgii* &c. ut ſupra ex STROZZ. Porro in ſecunda editione præterea additur. *Pariſius, ſanctorum martyrum Dionyſii* &c. *Apud* *Dionyſii.* *civitatem Silvanectenſem, ſancti Reguli epiſcopi* *Reguli.* *& confeſſoris.*

GREVEN. *Agapiti primi Papæ & confeſſoris,* *Agapiti.* *qui ut Ado* [qualis à Moſandro eſt editus] *dicit, ſedit Romæ menſibus undecim. Hic ingreſſus &c. Philippi epiſcopi & ſociorum ejus martyrum* Vide *Philippi & ſociorum.* Prætermiſſos, ubi rejiciuntur ad XXII Octobris. *Leonidis martyris, patris Origenis. Pimoli marty-* *Leonidis.* *ris. Primolus* eſt vel *Primulus* ex Cordulenſibus. *Pimoli.* *Theoderici presbyteri & martyris.* Vide Præter- *Theoderici.* miſſos. *Viennæ, ſancti Juliani epiſcopi & confeſ-* *Juliani.* *ſoris. Abrunculi archiepiſcopi Treverenſis confeſ-* *Abrunculi.* *ſoris, in monaſterio, quod Sprengersbach vocant, requieſcentis. Ipſo die, inventio corporum, ſanctorum Dionyſii* &c. *Alexandriæ* [Alexandræ] *Alexandræ.* *reginæ Perſarum & martyris, quæ in confeſſione beati Georgii credidiſſe legitur.* Vide iterum Præ- *Opportunæ.* termiſſos. *Item ſancta Oportuna virginis.* Melius ſcribitur *Opportuna*, cujus vita hodie illuſtratur. *Agapiti.*

MOLAN. *Agapiti Pontificis; qui ſedit Romæ menſes undecim. Hic ingreſſus Conſtantinopolim ad Juſtinianum* &c. *Item in monaſterio ſancti Georgii majoris Venetiarum* &c. ut STROZZ. & BELIN *Opportunæ.* Sequitur *inventio SS. Dionyſii* &c. Item *Oportunæ*.

Ex MUNERATO deſcripta ſunt. Sequitur mino- *Leonidis.* ribus litteris: *Leonidis martyris, patris Origenis.* *Abrunculi.* *Abrunculi archiepiſcopi Treverenſis & confeſſoris, in monaſterio Sprengersbach quieſcentis. Ipſo die,* *Wolfelmi.* *natalis ſancti Vvolphelmi, abbatis Bruwillerenſis.* *Theodori.* *Sancti Theodori Siceorum archimandritæ, cujus vitam ſcribit Georgius presbyter ejus diſcipulus.* In editionibus aliis incipit: *Eodem die, ſancta Oportuna virginis. Senonas, ſancti Leonis epiſcopi & confeſſoris. Et alibi, depoſitio Abrunculi epiſcopi. Eodem die, Agapiti Pontificis qui ſedit* &c. *Die vigeſima ſecunda, ſancti patris Theodori Sicea.* Vocatur ſuperius *Siceorum archamandrita*; ſed melius in Actis noſtris exprimitur nomen & dignitas, dum appellatur *Theodorus Siceota, epiſco-* *Adelberti.* *pus Anaſtaſiopolitanus, archimandrita cœnobiorum in Galatia.* Vide ibi vitam ſatis copioſe deductam. *Item in monaſterio ſancti Georgii majoris ... Ipſo die inventio beatorum corporum Dionyſii* ... ut MUNERAT. Tum minoribus typis: *In Hannonia, Dononio monaſterio, obitus ſancti Aldeberti* [Adelberti] *comitis Auſtrovandiæ & confeſſoris, non tamen canonizati. Cujus corpus quieſcit in ſummo altari in tumba argentea.* Datur ei in Actis titulus *beati*, unáque notatur, uxorem habuiſſe beatam *Reginam*, & filiam ſanctam *Ragemfredem*, de quibus alibi. *Eodem die obiit beatus Vuolphelmus, abbas Bruwillerenſis.*

IX *Kal.* *Die* 23.

Georgii. IN Perſide civitate Dioſpoli, paſſio ſancti Georgii martyris, cujus geſta paſſionis etſi inter apocriphas numerantur ſcripturas, tamen illuſtriſſimum ejus martyrium inter coronas martyrum Eccleſia Dei venerabiliter honorat. In Galliis civitate Valentia, natalis *Felicis & ſociorum.* ſanctorum Felicis presbiteri, Fortunati & Achillei diaconorum, qui cum maximam partem ſupradictæ urbis ad fidem Chriſti convertiſſent, à duce Cornelio in carcerem truſi ſunt, dein diutiſſimè verberati, cruribuſque confractis circa rotarum vertiginem aſtricti, fumum quoque in equulei ſuſpenſione perpeſſi, ad extremum gladio conſummati ſunt.

Puri ſunt *Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Vix attentionem meretur. *Perſida* in Antverp. & Max-Lubec. pro *Perſide*, ſatis alibi obvium eſt. *Cujus geſta paſſionis*, legunt codices paſſim; citati autem Antverp. & Max-Lubec. ponunt, *cujus paſſio* &c. *Apocrifas* in Herinien. & Tornacen. ſeculum ſuum ſapit. Ceteri ad veram orthographiam propius accedunt, dum ſcribunt *apocriphas*, uti in textu ſcriptum reliquimus, licet Molanus melius habeat *apocryphas*. *Eccleſia Dei*, legendum eſt; in Antverp. & Max-Lubec. deeſt vox ultima *Equuleus*, pro *equulei*, in Herinienſi; in aliis *eculei*, *Valencia*, *Felicis* & ſimilia, nihil nos morari debent.

Georgii. OBSERVATIO. Utrum & quo die in apographis Hieronymianis primitus expreſſus fuerit megalo-martyr & tropæophorus *Georgius*, ſatis operoſe diſquirit Florentinius hoc & ſequentibus diebus. Hujus Sancti cultûs & ſingularis in univerſa Eccleſia feſtivitatis antiquitatem aperte demonſtrant Kalendarium à Frontone editum pag. 33 & 71, nec non Gregorii Sacramentarium, & plurima alia argumenta à Papebrochio in Actis producta, ubi curioſus lector copioſiſſimè & accuratiſſime eruderata inveniet, tum in commentario prævio, tum in analectis, omnia, quæ celeberrimi Sancti diffuſiſſimam toto orbe Chriſtiano venerationem concernunt à pag. 100 ad 163, quæque à Tillemontio contracta ſunt tomo 5 à pag. 185. Nec pluribus hîc opus eſt; ad Martyrologia noſtra redeamus. De Beda, res ipſa loquitur, hic enim diſertis verbis in ſacras tabulas Georgium refert: *Natale ſancti Georgii martyris*, iis merito prætermiſſis, quæ ex apocryphis Actis tenebras potius quam lucem affundebant. Pluſculum præſtitit Rom. parvum, addita loci valde controverſi poſitione, nempe: *In Perſide, civitate Dioſpoli, Georgii martyris.* Hujus veſtigiis inſiſtit Ado, à quo profectum qualecumque elogium, quod Noſter verbotenus tranſumpſit, Notkero veris falſa commiſcente, dum ſolitum ductorem non ſatis prudenter deſerit, ut Rabani fabuloſa ſuperinducat. Notandus autem dicti Notkeri locus xxv Aprilis, ubi ex *Calendario ſagaciſſimi Hieronymi*, Georgium eo die celebrandum contendit. De vero martyrii loco aliiſque circumſtantiis, videndus quoque Papebrochii ſupra laudati commentarius. Binæ noſtræ annuntiationes ſic à Wandelberto metris conſtrictæ ſunt, ut altera alteri præponatur; ita habet:

Felicemque ſacrum gemino dignumque miniſtro
Nona docet, Fortunatumque & Achillea junctos.
Hac etiam invicta mundum qui ſanguine temnis
Infinita refers Georgi ſancta trophæa.

Porro *martyres Valentini* in præcipuis quibuſque Hieronymi ecgraphis recenſentur, *Felicis & ſociorum.* unde in Adonem tranſiiſſe minime dubium eſt. Hic ex Actis, martyrii ſeriem nitide expoſuit, ipſumque totidem verbis Notkerus ſequitur; Uſuardus paulo compendioſius. Ceterum laterculum totum & Adonianum & Uſuardinum eſſe, nemo, qui utrumque legerit, diffitebitur. Hæc præcipua inter Henſchenium & recentiores (ut Tillemontium tomo 3 pag. 97 alioſque) diſcrepantia, quod ille Acta à coævo ſcripta cenſuerit, iſti plane negent: in eo conveniunt, quod non Valentiæ in Hiſpania, ſed Valentiæ in Delphinatu martyrio coronatos, conſtanter & vere aſſerant. Eſt in Adone annuntiatio tertia de ſancto *Wulfranno*, quem nos cum Uſuardo ad xx Martii retulimus. Rurſus xxx Martii ex codicum noſtrorum conſenſu *Regulum* Silvanectenſem conſignavimus, eumque ex Pratenſi cum aliis expunctum, & huc perperam remiſſum, ibidem obſervavimus. Patet igitur ratio cur ex purorum codicum numero præfatus codex Pratenſis etiam hodie fuerit excludendus.

AUCTA-

Google

AVCTARIA.

Reguli.

PRATEN. ut jam diximus, in fine addit: *Caſtro Silvanectis, ſancti Reguli epiſcopi & confeſſoris.*

PULSANEN. In Georgio purus, elogium martyrum Valentinorum plane reſcindit.

De Regulo.

MUNERAT. In textu purus eſt, ſed inter utramque annuntiationem hæc perperam inſerit: *Apud Silvanectis urbem, depoſitio almi Reguli confeſſoris Chriſti atque præſulis. Qui Micenis Græciæ ortus, a beato Johanne Evangeliſta eſt doctus. Poſtea ſimul cum ſancto Dionyſio, primo Romam, dein ad Arelatum veniens, ibi ordinatus eſt epiſcopus. Poſt cujus martyrium jam dictam Silvanectenſem urbem adiens, plurimis in eodem loco virtutum ſignis, uſque hodie venerandus, refulget.* Vide quæ diximus XXX Martii.

Adalberti.

ROSWEYD. Poſt textum purum: *Caſtro Silvanectis, S. Reguli epiſcopi. Item ſancti Adalberti epiſcopi martyris.*

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Textui ſatis puro ſubdunt: *Ipſo die in pago* [DANIC, *in Praga*] *Boemiæ, natale ſancti Adalberti epiſcopi. Hic cum genti Sclavorum, verbum vitæ prædicaret, a paganis ſepties perfoſſus & capite truncatus, tribus diebus ab aquila cuſtoditus eſt.*

LOVANIEN. In textu nonnihil mutilus, in fine ſolum habet: *Ipſo die, in pago Boemiæ, natale Adalberti epiſcopi.*

Textus contractus.

CENTULEN. *Natale beati Georgii famoſi & glorioſi martyris. In Galliis, civitate Valencia, ſanctorum martyrum Felicis presbyteri, Fortunati & Achilles diaconorum, qui a beato Hereneo ad prædicandum miſſi; a duce Cornelio, gladio conſummati ſunt.*

Reguli.

ANTVERP-MAJ. Solito purior, in fine addit: *Caſtro Silvenectis, ſancti Reguli epiſcopi & confeſſoris* Vide ſupra MUNERAT.

Adalberti.
Arnulphi.

BRUXELLEN. Textui modice interpolato ſubtexit: *In Praga Boiemiæ, natale beati Adalberti* &c. ut ſupra. *Ipſo die, depoſitio Arnulphi Joroſolymorum Patriarchæ.* De hoc vide Prætermiſſos.

De Georgio.

HAGENOYEN. Georgii elogium innumeris tormentorum generibus farcit, quorum hic partem ſpeciminis gratia deſcribo: *Qui a Daciano Perſarum imperatore, in eculeo ſuſpenditur, & membratim poſtea corpus ejus laceratur; lateribus ejus lampades applicantur, ita ut interiora ejus viderentur, poſt hæc ad verbera extraditur, & diverſis plagis cruentatur, & ſal in ejus vulnera comprimitur, & cilicio aſperrimo confricatur, & in his omnibus martyr Dei non dolet. Deinde venenum potatur, quod ſibi non nocuit, & veneator ad fidem convertitur, & capite truncatur, qui vocabatur Athanaſius. Poſt hæc in rota ponitur ex raſoriis & gladiis facta; ſed ipſe orat & rota comminuta eſt, & populus multus periit ſub rota paganorum. Poſt hæc in ſartaginem plenam plumbo liquefacto miſſus eſt.* &c. In altera annuntiatione textum purum exhibet.

AQUICINCTIN Pro, *In Perſide*, habet *in Palæſtina*. In fine de Regulo ut PRATEN. Notabis hic, codicem hunc, uti & ſæpe Anterpienſem majorem & Roſweydinum cum Pratenſi convenire, ut alibi etiam obſervo.

Agapiti.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130, in fine: *Romæ, ſancti Agapiti Papæ.* De eo ſuperius ſatis dictum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Adalberti epiſcopi & martyris. Felicis, Fortunati & Achilles martyrum.* Forte 1 loco, *Gorgonii*, pro *Georgii, martyris.* Ita ponitur, ut de loco dubium ſit. *Adalberti.*

CAMBERIEN Convent. S. Mariæ. *Apud Silvanectenſem urbem, ſancti almi Reguli* &c. Sicut Muneratus, ſed tantum uſque ad, *poſt cujus* excluſive.

Alter Codex REG. SUEC. ſignatus num. 428: *Tranſlat. Apud caſtrum Silvanect. tranſlatio ſancti Reguli, Remis epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Reguli.*

VATICAN. ſub num. 5949, in fine: *Sancti Adalberti epiſcopi & martyris.* *Adalberti.*

STROZZIAN. *Eodem die Praga, natalis ſancti Adalberti epiſcopi & confeſſoris*; potius *martyris.*

CODEX LUGDUN. Ubi de Valentinis, pro, *a duce Cornelio*, ſcribit, *a judice Cornelio.*

LEXOVIEN. *Tulli, depoſitio ſancti Gerardi epiſcopi.* Vide inferius in GREVEN. *Gerardi.*

REMENS. ſanctorum Timothei & Apollinaris: *Fontanella monaſterio, ſancti Wulfranni epiſcopi & confeſſoris.* Vide dicta ſuperius in Obſervatione. *Walfranni.*

EDITIO LUBECO-COL. In fine poſt textum purum: *Ipſo die in Praga Bohemia, natale beati Adalberti epiſcopi* &c. ut codd. mediæ notæ. *Ipſo die, ſancta Puſynnæ virginis.* *Adalberti. Puſynnæ.*

BELINI utraque editio, in fine: *Eodem die Brucia* [opinor pro *Praga* vel *Pruſſia*] *natalis ſancti Adalberti epiſcopi & martyris.* Editio altera perperam hodie repetit: *Senonis, ſancti Leonis epiſcopi & confeſſoris.* *Adalberti. Leonis.*

GREVEN. *In Praga Bohemia, natalis beati Adelberti epiſcopi. Qui cum* &c *Item ſanctorum Catulini, Victoris & Urſi.* Ex numero Africanorum. *Germani abbatis & martyris.* Vide inter Prætermiſſos. *In Fontanella monaſterio (ut dicit Ado) beati Vulfranni epiſcopi, præclari in miraculis & doctrina viri, quem Uſuardus habet XIII Kal. Aprilis. Renoberti epiſcopi Baiocenſis, qui vita & miraculis clarus, XL annis in epiſcopatu expletis, quievit in Domino.* In Actis remittitur ad XVI Maii. *Tulli, ſancti Gerhardi epiſcopi & confeſſoris. Qui ex Colonia Agrippina ortus, anno Domini* DCCCCLXIII *præfatæ civitatis ordinatus antiſtes, in ſanctis actibus curſum ſuum complens, a Leone Papa* IX, *qui & ipſe Tullenſis epiſcopus fuerat, ſanctorum catalogo eſt adſcriptus. Lugeri, decimi epiſcopi Trajectenſis & confeſſoris.* Hic prætermittitur. *Item ſecundum aliquos, hic depoſitio ſancti Reguli Silvanectienſis epiſcopi & confeſſoris. Qui Nicenis Græcia* &c. (ferme ut Muneratus.) *Uſuardus eum habet* III *Kal. Aprilis. In Hervordia, Paſianæ virginis. Item Nigundis virginis.* An *Nigmdæ*? Utrovis modo ſcribas, hactenus incognita eſt. *Adelberti. Catulini & ſociorum. Germani. Wulfranni. Renoberti. Gerhardi. Lugeri. Reguli. Puſinnæ. Nigundis.*

MOLAN. *Eodem die Brutia* [an *in Boruſſia*?] *natalis ſancti Adelberti epiſcopi & martyris. Senonis, ſancti Leonis epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beatæ Puſinnæ virginis.* Deinde, minoribus litteris; *Tulli, ſancti Gerardi* &c. plane ex GREVENO. Aliæ editiones, poſt *Georgii martyris*, interjiciunt litteris Italicis: *Glorioſi antesignani, clarique miraculis.* In fine: *Eodem die Pruſſia, natalis ſancti Adalberti epiſcopi & martyris. Tulli, ſancti Gerardi epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beatæ Paſianæ virginis, quæ tempore Caroli magni Hervordiam eſt tranſlata.* *Adelberti. Leonis. Paſinnæ. Gerardi. Paſinnæ.*

VIII *Kal.* *Die* 24.

Alexandri & ſociorū XXXIV. LUgduno Galliæ, natalis ſancti Alexandri martyris, qui perſecutione Antonini Veri, poſt carceris cuſtodiam, primo ita laniatus eſt crudelitate verberantium, ut crate ſoluta coſtarum, patefactis viſceribus, interiora corporis panderentur. Dein crucis affixus patibulo, beatum ſpiritum exanimatus emiſit. Paſſi ſunt cum eo & alii numero triginta quatuor. Eodem die, depoſitio ſancti Melliti

Melliti. *Gregorii Batici.* epiſcopi in Britannia. Item civitate Heliberri, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris.

Sumitur ex *Praten. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Cuſtodia*, pro *cuſtodiam*, in Pulſanen. error eſt. Sic Molan. ſenſum facit imperfectum; *primo laniatus eſt*, addenda cum codicibus omnibus particula, *ita*. *Crate ſoluta* legunt omnes, nimium ſapere voluit Molanus, dum ſubſtituit *carne*. Uſuardus Adonis lectionem ſecutus eſt. Male ſcribunt Tornacen. & Pulſanen. *examinatus*, pro *exanimatus*, male item Tornacen. eam vocem tranſpoſuit, *examinatus beatum ſpiritum emiſit*. Quare Molan. pro *emiſit*, poſuerit, *reddidit*, ſcire nihil magnopere intereſt. Librarii inſcitia factum eſt, ut in Pulſanenſi, poſt *Meliti epiſcopi*, finiatur ſententia, novuſque à majuſcula rubra inchoetur hoc modo: *In Britannia civitate Eliberi* &c. Lego *Heliberri*, cum pleriſque, non *Heliberni*, ut Tornacen. nec *Heliberti*, ut Muneratus. *Britania*, forte ex ſeculi guſtu ſcribitur.

Alexandri & ſociorum XXXIV. OBSERVATIO. Qui de *Epipodio* meminere XXII Aprilis, hodie *Alexandrum* referunt Hieronymiani codices, plerique cum ſociis XXXIV ac *dedicatione cryptæ, ubi eorum corpora requieſcunt*; de quibus nonnulla conjectat Florentinius obſervatione digna. Hoc interim certum eſt, Acta ipſa, quæ ab omnibus etiam maxime criticis, tamquam gravia & ſincera admittuntur, ut videre eſt apud Ruinartium à pag. 63, & apud Tillemontium tomo 3 à pag. 30, certum eſt, inquam, nullos Acta ſocios commemorare. Vacat prorſus Romanum parvum, de quo hîc repeti poſſent, quæ diximus in Obſervatione XXVIII Februarii. Beda & Rabanus ſolius Melliti memoriam agunt. Florus autem, contra Actorum ſeriem, Alexandrum cum Epipodio, hoc eodem die conjunxit, elogium ſuo modo componens, quod ex iiſdem Actis deſumptum eſſe apparet, licet in ipſo principio, præfatos ſocios anonymos XXXIV inſerat, quos credibile eſt ex aliqua traditione cum Epipodio & Alexandro Lugduni recoli ſolitos, aut ex Hieronymianis adſcriptos. Adſtipulatur Ado, præfata Acta, & XXII Aprilis, & hîc ſecutus, ſic tamen ut XXXIV comites illos quoque adjungat, præter *glorioſos quadraginta octo martyrum agones*, quos Epipodii paſſioni præmiſerat, dicta die XXII Aprilis. Uſuardus, quem ibi de ſolo Epipodio egiſſe vidimus, hîc fere ad verbum Adoniana omnia deſcribit. Notkerus ſupra doctorem ſapiens, aliqua addidit vel potius confudit, melius reſcindenda. Acta noſtra utrumque martyrem referunt XXII Aprilis, quia laudata jam Acta ambobus communia ſunt, licet Alexander, tertio primùm poſt Epipodium die, ſeu hoc XXIV, glorioſi certaminis finem conſecutus ſit. Audiatur Wandelbertus, ſolum Alexandrum canens, & à reliquis unâ lineolâ diſſentiens in numero ſociorum:

Martyr Alexander trueno martyre Letus
Ac terno, octavâ Lugduni mœnia ſancit.

Melliti. *Mellitus* à Beda primum producitur, cujus etiam eſt vita ab Henſchenio notis illuſtrata, adjectis ex Capgravio nonnullis miraculis. Ado breviſſimum aptavit elogium, at Noſtro ſatis fuit, ipſiſſima Bedæ verba tranſcribere. Forte in codice Roſweydino legerit

Gregorii Batici. Henſchenius titulum *archiepiſcopi*. Sequitur in textu *Gregorius Eliberitanus*, de quo legi debet Papebrochii diſſertatio, Tillemontius variis locis tom. 6 & 7, ſed præſertim in hoc 7. pag. 767, ubi cum Pagio ad annum CCCLXXXVIII ſentit, ut minimùm dubiam eſſe hujus *Gregorii*, vulgo *Batici* ſanctitatem, utpote quem non omnino conſtet à ſchiſmate Luciferiano ante obitum reſipuiſſe. Ignotus is eſt Martyrologis omnibus Uſuardo antiquioribus aut ei æqualibus, ut proinde ab illo primum in ſacris tabulis conſignatus omnino cenſeatur, quod evincunt vetuſtiſſimi noſtri codices, quidquid abſit à multis ſecundæ notæ manuſcriptis, veroſimiliter à ſciolo amanuenſi, in aliquo codice prætermiſſus, ex quo hi ſubinde deſcripti fuerint. Tales ſunt Antverpienſis, Maxima & prima editio Lubecana, aliique recentiores, codices inter Auctaria recenſendi. Nobis nullo modo dubia eſt germana Uſuardini laterculi ſimplicitas.

AUCTA-

Google

AUCTARIA.

Bovæ & Dodæ. HERINIEN. Textui puriſſimo, ſubdit feſtum proprium Remenſe, ut ſupra etiam aliquando factum obſervavimus. Sic habet: *Remis civitate, ſanctarum virginum Bovæ atque Dodæ.*

Sidrac &c. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Gregorium, ut dixi, prætereunt, ejus loco ſubſtituentes: *Eodem die, Sidrac, Miſac & Abdenago.* Remittuntur in Actis ad XVI Decembris.

ROSWEYD. In fine ſic habet: *In Babylone, Sidrac, Miſac & Abdenago.* Sumpti ſunt ex Hieronym. in quibus additur, *iterato nomine, qui & Ananias, Azarias, Miſahel, in Babylonia civitate magna, de camino ignis ardentis ſunt liberati.* Vide ibi Florentinii obſervationem.

Deodati. GREVEN. Textui cetera puro intexit & adjicit: *In territorio Bleſenſi, natalis Deodati abbatis & levitæ.* Auctarium ejus infra ſuo loco dabimus; hic ponitur, quod ad textum ſpectat.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Incipiunt: *Apud Lingones, Sydrach, Miſach & Abdenago.* In fine omiſſus eſt Gregorius.

De Ludgero. ALBERGEN. Idem augmentum, habet cum eodem defectu. At præterea hoc initium præfigit: *Apud Werdenam, depoſitio ſancti Ludgeri, Monaſterienſis primi epiſcopi & confeſſoris, cujus ſacratiſſimum corpus in Monaſterio, in eccleſia beatæ Dei genitricis Mariæ, poſt ejus felicem tranſitum, conſervatum, nullum ſenſit corruptionis veſtigium, donec de mandato Karoli magni apud prædictum locum, trigeſimo die venerabiliter fuit tumulatum. Ad cujus ſacrum tumulum, divina creberrime facta ſunt miracula.* Numerantur dies à XXVI Martii, quo de *Ludgero* ſuperius actum eſt.

Textus mutatus. CENTULEN. *Lugduno Galliæ, ſancti Alexandri, qui multa paſſus, ad ultimum crucifixus, ſpiritum Domino commendavit. Eodem die, depoſitio beati Melliti epiſcopi & confeſſoris, quem cum ſancto Auguſtino venerandus Papa Gregorius de Roma in Britanniam miſit. In civitate Helsberi, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP-MAJ. In prima annuntiatione purus, ſic proſequitur: *In Britannia civitate Dorobernia, depoſitio ſancti Melliti archiepiſcopi & confeſſoris, qui tertius poſt beatum Auguſtinum, genti Anglorum, verbum Dei viriliter prædicavit.* *Wilfridi.* *Item civitate Helsberi &c. Eodem die, ſancti Wilfridi archiepiſcopi & confeſſoris.*

De pueris Babilonicis. BRUXELLEN. Sic incipit: *Apud Lingones, trium puerorum Ananiæ, Myſael & Azariæ, qui mutatis nominibus dicti ſunt Sydrac, Myſaac & Abdenago. Hi cum ſtatuam, quam Nabugodonoſor erexerat, nollent adorare, apud Babiloniam in fornacem ignis ardentis miſſi ſunt. In qua illæſi uno ore pſallebant ymnum, quo nos in feſtis ad Laudes Matutinorum benedicimus Domino.* De Alexandro ſub finem ex Adone adjicit: *Et ipſi ambo* *De Epipod. &c.* *Epipodius & Alexander ſepulti ſunt ex utroque altaris latere, in crypta, quæ in colle ſuppoſita civitate* [ſuperpoſito civitati] *pulcro & antiquo opere extructa eſt.* In Mellito & Gregorio purus eſt.

HAGENOYEN. In prima annuntiatione purus, *Agapiti.* ſubdit: *Eodem die, ſancti Agapiti martyris. Item in Britannia, depoſitio ſancti Melliti epiſcopi & confeſſoris. Apud Pragam Bohemiæ, natale ſancti* *Adelberti.* *Adelberti.* Spectat ad diem præcedentem. Sequitur de Gregorio, pure. Tandem in fine: *Apud Lyngones eodem die, Sydrac, Myſrath & Abdenago.* *Sydrach &c.*

Coronæ. AQUICINCT. In fine: *Item natalis ſanctæ Coronæ virginis.* Illius, opinor, quæ Alexandrinorum anteſignana eſt, ut in Actis invenies.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *Ipſo die, ſanctorum Sidrac, Miſac & Abdenago. In Syracuſana, ſanctorum Evadi & Calixti.* *Evadi & Calixti.* Vide Prætermiſſos, & diem ſequentem. *Eodem die; Corona virginis.* De ea jam diximus.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Melliti epiſcopi in Anglia. Alexandri martyris cum ſociis numero XXXIV.* Vide quæ ſuperius dicta ſunt.

CODEX. D. DU CHEVAL. ſignatus B, primo loco: *Apud Lingenas, Sidrach, Miſach & Abdenago.* Idem hic ſæpe repetitur.

In VATIC. num. 5949. Omittitur Gregorius.

Sidrac &c. UGHELLIAN. Gregorium etiam præterit. Adjicit autem: *Eodem die, Sidrac, Miſac & Abdenago.*

Invent. Ivonis. Tranſlat. Wilfridi. Deodati. ALTEMPS. *Inventio corporis ſancti Yvonis archiepiſcopi & confeſſoris.* Remittitur ad X Junii. *Item tranſlatio ſancti Wilfridi archiepiſcopi & confeſſoris. Item ſancta Corona virginis. Bleſis, ſancti Deodati.*

FLORENTIN. *Item, ſancti Uldifrii epiſcopi & confeſſoris.* Lege *Wilfridi.*

Coronæ. BURDEGALEN. Poſt Mellitum & Gregorium: *Item, ſancta Corona virginis.*

Roberti. DIVION. S. Benigni. *In territorio Arvernenſi, depoſitio ſancti Roberti, primi abbatis Caſæ Dei.*

Tranſlat. Ananiæ &c. Ludgeri. EDITIO LUBECO-COL. In Alexandro, ut textus. Subjicit: *Apud Lingeras, tranſlatio trium puerorum Ananiæ, Azariæ, & Miſaëlis. Apud Werdenam, depoſitio ſepultura ſancti Ludgeri, Monaſterienſis primi epiſcopi & confeſſoris. Cujus ſacratiſſimum corpus in Monaſterio oppido, in eccleſia beatæ Dei genitricis Mariæ, poſt ejus felicem tranſitum, uſque ad triceſimum diem inhumatum reſervatum, nullum ſenſit corruptionis veſtigium, donec de mandato Karoli magni, a devotiſſimo fratre ſuo Hildegrino, ſicut ante obitum ſuum optaverat, & aliis quoque pluribus clericis & religioſis ac nobilibus, apud prædictum locum, triceſimo die venerabiliter fuit tumulatum. In qua tumulatione, ſicut ſanctus præſul prædixerat, à naribus ejus recens ſanguis effluxerat. Ad cujus etiam ſacrum tumulum, divina creberrime facta ſunt miracula. In Britannia, depoſitio ſancti Melliti* &c. De Gregorio, pure. *In territorio Bleſenſi, natale ſancti Deodati abbatis & levitæ. Remis, ſanctarum Bonæ & Dodæ virginum.* Lege *Bovæ.* *Deodati. Bovæ &c.*

BELINI I editio, penultimo loco interjicit: *Eodem die, Sydrach* &c. Secunda vero editio, huic annuntiationi anteponit: *Eodem die, natale ſanctæ Coronæ virginis.* In fine autem: *Bleſis, ſancti Deodati abbatis.*

Fauſtini &c. Roberti. Saræ. Benedicti. Egberechti. GREVEN. *Apud Lingonas, tranſlatio &c. In Africa, natalis ſanctorum Fauſtini, Victurini & Valerii.* Ex Hieronym. *Roberti pueri martyris. In Siria, Saræ virginis & martyris. Benedicti primi Papæ & confeſſoris.* Vide de his tribus Prætermiſſos. *In Hibernia, beati Egberechti monachi presbyteri & confeſſoris, de quo Beda libro 3 teſtatur, quod vitam duxerit in magna humilitate, manſuetudinis, continentiæ, ſimplicitatis & juſtitiæ*

tia perfectione. Remis, Bona & Doda virginum. Apud Werdam, depoſitio ſepultura ſancti Luthgeri primi Monaſterienſis epiſcopi. Cujus corpus cum uſque ad XXX diem inhumatum reſervatum fuiſſet, donec de mandato Karoli magni, apud præfatum locum, ut ipſe optaverat, ſepeliretur, nullum ſenſit corruptionis veſtigium.

Sidrach &c. Coronæ. Deodati. Bovæ &c. Egberti.

Molan. *Eodem die, Sidrac, Miſac & Abdenago. Eodem die, natale ſancta Corona virginis. Bleſis, ſancti Deodati abbatis & levitæ. Remis civitate, ſanctarum virginum Bona & Doda.* Minoribus typis: *In Hybernia, beati Egberti monachi presbyteri & confeſſoris, de quo Beda* &c. Recte hîc vocatur *Egbertus*, qui à Greveno *Egberechtus*, veroſimiliter non confundendus, cum *Hegberacto*, vel *Hecheracto*, de quo hodie in Actis multa diligenter inquirit Henſchenius. Aliæ editiones: *Eodem die, natale ſancta Corona virginis.* De Deodato, Bova & Doda, ut ſupra. *Die vigeſima quarta, ſancti martyris Sabba, ducis exercitus, & ſancta Eliſabeth thaumaturga. In Hibernia, beati Egberti monachi, presbyteri & confeſſoris. In territorio Arvernenſi, depoſitio beati Roberti abbatis Caſa Dei & confeſſoris.*

Sabbæ. Eliſabet. Roberti.

VII *Kal.* *Die* 25.

Litaniæ majoris. Marci Euang.

Romæ, Letania major ad ſanctum Petrum. Apud Alexandriam, natalis beati Marci Euangeliſtæ; Hic diſcipulus & interpres Apoſtoli Petri, rogatus Romæ à fratribus ſcripſit Euangelium, quo aſſumpto perrexit Ægyptum, primuſque Alexandriæ Chriſtum annuntians conſtituit Eccleſiam, ac poſtea pro fide Chriſti tentus & graviter afflictus, primò angelica viſitatione confortatus, deinde ipſo Domino ſibi apparente, ad cæleſtia regna vocatus eſt. Mortuus eſt autem octavo Neronis anno. Civitate Siracuſa, ſanctotum Euodii & Hermogenis.

Euodii & Hermogenis.

Ita habent *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Modica hodie codicum diſcrepantia. Greven. & Molan. male legunt, *Hic* FUIT *diſcipulus*, ſenſumque aliter interpungunt. Sic Munerat, pro *ſcripſit* habet *ſcribit.* In textu eſt *Siracuſa* cum vetuſtioribus; aliqui melius *Syracuſa. Enodii* legere videtur Praten. nos cum ceteris & rectè *Euodii.* His duobus adjungenda erat *Calliſta* ſoror, ſed ea ab Uſuardo, neſcio ob quam cauſam, omiſſa eſt, ut mox dicemus.

De Litania majore.

OBSERVATIO. *Litania major ad ſanctum Petrum*, nulli Martyrologo ante auctorem Romani parvi nota, inde ab Adone, ex hoc ab Uſuardo iiſdem verbis deſcribitur, nullâ de ejus origine aut inſtitutionis cauſa facta mentione. Eam à Gregorio magno repetunt codices Uſuardini recentiores in Auctariis citandi: verum Gregorio magno antiquiorem, ex ipſiuſmet Regiſtro probat Fronto, in nota ad Kalendarium pag. 71. Quæ de Rogationum (*Litanias minores* aliqui vocant, licet Majoribus debeant eſſe antiquiores) quæ, inquam, de Rogationum primordiis fuſe hac die memorat Notkerus, quid cum Litania majore commune habeant, non video. Palam eſt præfatam Litaniam feſto ſancti Marci ſeu XXV Aprilis ſtabiliter, Rogationes autem multarum olim diſcordiarum cauſam, more feſtorum mobilium, triduo ante Aſcenſionem Domini, non pari ubique ritu celebrari ſolitas. De his conſulat curioſus lector Henſchenium ad XI Maii de S. Mamerto Rogationum inſtitutore, & Papebrochium XXVII Junii de S. Arialdo cap. 5 &c. Mirum eſt in apographis Hieronymianis *Euangeliſtam Marcum*, non hac die ſed XXIII Septembris conſignari, & quidem ab aliis aliter, ut apud Florentinium & in Actis invenies. Sed maxime notanda eſt Notkeri aſſertio, qui *die priori Marci feſtivitatem à S. Hieronymo, auctoritate Euſebii, deſignatam contendit.* Romanum parvum *Marcum* hac die collocat. Quem præceſſit Beda, cujus elogium auctius reddidiſſe videtur Ado, non in Martyrologio, ſed in feſtivitatibus Apoſtolorum. Hunc autem ſecutus Noſter, ſua omnia ex ipſo delibavit. Conſtanter ubique notatum adverto martyrii tempus *anno Neronis octavo.* Plura ſi cupis, videſis quæ de Marci apoſtolatu & obitu diſſeruimus in Tractatu-chronologico de Patriarchis Alexandrinis ante tomum V Junii. Non in omnibus nobiſcum convenit Tillemontius: ceterum Marci vita ab eo Gallicè concinnata, extat tomo 2 à pag. 89. Obſervat autem laudatus Fronto pag. 72, *neque in Gregorio M. nec in vetuſtiſſimis libris quidquam eſſe S. Marci Euangeliſtæ*; itaque antiquiſſima ejus memoria à Martyrologis noſtris repetenda eſt, quibus accinit Wandelbertus:

Marci.

Mox Euangelico Marcus tonat ore beatus,
Septima quo capit eximium redimita nitorem.

Præter

Præter Litaniam & Marcum, eſt in Romano parvo: *Erminonis confeſſoris*, omnibus aliis plane incogniti. Suſpicor, *Erminum* indicari abbatem Lobienſem & epiſcopum, textui primigenio ab aliquo intruſum, niſi quis corruptum putet ex *Euodio & Hermagene*, quod probabile non eſt, cum in Adone nihil de eo reperiamus. *Euodius* itaque & *Hermogenes* ex Hieronymianis à *Calliſta* ſorore avulſi & à Noſtro adjecti ſunt, quidquid in nonnullis Uſuardinis codicibus prætеritos obſervemus. Veram hic dari Uſuardi lectionem, nemo, opinor, in dubium revocabit. Cur autem *Clarentium Viennenſem epiſcopum*, ab Adone poſitum, prætermiſerit, non alia occurrit conjectura, quam quod ab eo codice fortaſſe abfuerit, quo Uſuardus uſus eſt, ut ſupra de ſimilibus Viennenſibus epiſcopis, tamquam veroſimile, non ſemel innuimus: niſi magis placeat alia cogitatio, quod Uſuardus Viennenſium epiſcorum rationem non habuerit. *Euodius & Hermogenes.*

AUCTARIA.

PRATEN. Inter puros codices locum ſervat, licet in margine, antiqua manu adſcripta habeat verba ſequentia: *Ipſo die, Pariſius, tranſlatio corporis beati Drottovei abbatis, diſcipuli beatiſſimi Germani confeſſoris, epiſcopi atque pontificis.* Alterutеr titulus ſufficere poterat. *Tranſlat. Drottovei.*

ROSWEYD. & BELIN. A puritate tam parum abſunt, ut vix excludi debuerint. Primus deficit, ex eo quod in principio hæc ſolum verba ponat: *Letania major.* BELIN. vero textui conformior, totam quidem annuntiationem exhibet, ſed pro *Letania major*, legit, *Letania majores.* Præterea de Marco, poſt hæc verba, *Apoſtoli Petri*, inſerit, *& in baptiſmate filius*, quod in poſterioribus editionibus etiam habet MOLAN, diverſo tamen à textu charactere.

TORNACEN. & PULSANEN. Puri ſunt, ſed ultima annuntiatione omnino carent.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Primo loco de Marco, ſicut BELIN. Sequitur: *Eodem die Roma, Letania major ad ſanctum Petrum, quam beatus Gregorius Papa, pro ceſſatione peſtis inguinariæ, quæ Romæ deſævit, inſtituit.* In Euodio & Hermogene puri ſunt. *De Litania majore.*

CENTULEN. *Alexandriæ, paſſio ſancti Marci Evangeliſtæ, quem baptizavit & docuit beatus Petrus Apoſtolus, cui etiam, pontifice ordinato, commiſit totam Ægyptum & finitimas regiones, ut eas Chriſti gloria ſublimaret. Romæ, Letania major ad ſanctum Petrum.* *De Marco.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Alexandriam, natale beati Marci Evangeliſtæ, de Tribu Levi. Qui fuit diſcipulus & interpres beati Petri Apoſtoli, & ejus in baptiſmate filius. Hic ne in ſacerdotem promoveretur, pollicem ſibi abſcidit & rogatus a fratribus* .... fere pure uſque ad, *anno*, ubi ſubtexit, *ipſo die Paſcha Alexandriæ ad loca bubali tractus & diſcerptus & ſic ad cæleſtia regna vocatus eſt. Cujus corpus ab Alexandria negotiatores poſtmodum Venetiam tranſtulerunt.* De Litania, ut ULTRAJECT. &c. *Civitate Syracuſa* .. pure. *Apud Venetiam, ſancti Clarentii epiſcopi & confeſſoris. Lugduno, ſancti Ruſtici epiſcopi. Ipſo die in pago Pontivo, ſancti Richarii preſbyteri & confeſſoris.* Vide die ſequenti. *Et tranſitus ſancti Erminiі confeſſoris.* Melius *Ermini*. *Clarentii. Ruſtici. Richarii. Ermini.*

HAGENOYEN. *Romæ, Letania major ad ſanctum Petrum, quam inſtituit beatus Gregorius Papa, propter peſtem inguinariam, quæ tunc Romæ maxime viguit. Apud Alexandriam, natale ſancti Marci Evangeliſtæ. Hic diſcipulus & interpres Petri erat Apoſtoli, & in baptiſmate filius: Romæ rogatus à fratribus ſcripſit Evangelium. Hic prius ſocius erat Pauli & Barnabæ, a quibus propter perſecutionem fugit. Poſtmodum apud Aquilegiam, Evangelium, quod Roma ediderat, prædicavit. Deinde ſibi ſubſtituit alium epiſcopum Hermagoram nomine. Et aſſumpto Evangelio, perrexit Ægyptum primuſque Alexandriæ Chriſtum annuntians, ſibi conſtituit eccleſiam. Poſt pagani videntes eum in verbo Domini convalere & miracula multa facere, in die Paſchæ inter Miſſarum ſolemnia tenuerunt eum & funem miſerunt in collum ejus & traxerunt eum per ſaxa, itaque carnes ejus fluebant in terram. Et tunc veſpere miſſus eſt in carcerem, ubi ab angelo eſt confortatus. Poſtea Chriſtus ipſe ſibi apparuit & eum ad cæleſtia regna invitavit. Mane vero cum iterum traheretur, Deo gratias egit & commendans ei ſuum ſpiritum, feliciter obiit, octavo Neronis anno. In Sicilia civitate Syracuſa* &c. Pure, ut habetur in textu. *De Litania. De S. Marco.*

AQUICINCT. *Laubiis, tranſitus ſancti Ermini epiſcopi & confeſſoris.* Sæpius hic recurrit. *Ermini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Marci Evangeliſtæ. Floriberti Leodienſis epiſcopi. Ermini epiſcopi & confeſſoris.* *Floriberti. Ermini.*

In VATICAN. num. 5949 Deeſt *Euodius & Hermogenes*. Adjectum *Cleti Papa* &c. ex ſequenti. *Cleti.*

FLORENTIN. *S. Marci* .... *deinde anno Domini quadringenteſimo ſexageſimo ſexto* [vel *ſeptimo*] *Veneti corpus ſancti Marci prædicti, armata manu de Alexandria Venetias tranſtulerunt, ubi eccleſia in honore ſancti Marci Evangeliſtæ, mira pulchritudinis fabricata eſt.* Spectat ea tranſlatio probabilius ad initium Sec. IX, ut ex ejus hiſtoria in Actis oſtenditur. *De tranſlat. S. Marci.*

LUXOVIEN. *Tranſlatio ſancti Manſueti epiſcopi & confeſſoris.* Dies natalis eſt III Septembris. *Tranſlat. Manſueti.*

REMEN. S. ſanctorum Timothei & Apollinaris *Lugduni depoſitio Ruſtici epiſcopi & confeſſoris.* *Ruſtici.*

EDITIO LUBECO-COL. De Marco ſatis dictum eſt: item de Litania. *Civitate Syracuſa* ... pure. *Apud Leodium, natale ſancti Floriberti ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* *Floriberti.*

GREVEN. *Alexandri martyris, Eventi, Fortunati.* Solita confuſio. *Lugduni, ſancti Ruſtici epiſcopi. Vienna, ſancti Clarentii epiſcopi & confeſſoris. Floriberti epiſcopi Leodienſis & confeſſoris. Ermini epiſcopi & confeſſoris. Item beatæ Francæ virginis, Ordinis Ciſtercienſis. Bedæ & Deodati confeſſorum.* Addit prima editio etiam *Marci*. Vide Prætermiſſos. *Alexandri & ſociorum. Ruſtici. Clarenti. Floriberti. Ermini. Francæ. Beda &c.*

MOLAN. *Binchii, Ermini epiſcopi & abbatis Lobienſis, ſucceſſoris ſancti Urſmari, in cœnobio Lobienſi.* Tum litteris minoribus: *De quo teſtatus eſt diſcipulus ejus Flacbertus nomine, & plenius liber geſtorum ejus. Transfertur Binchii in ſequentem*

Francæ. *diem propter feſtum Marci. Item beatæ Francæ virginis, Ordinis Ciſtertienſis, civitate Placentia. Na-*
Maris. *talis ſancti Maris, Dolichæ epiſcopi. Tripartita lib. 9 cap.* 3. Hic in aliis editionibus prætermiſſus eſt, uti & in Actis. In illis immiſcetur, ut di[illegible], *& in baptiſmate filius*, atque in fine, *& Caliſti martyrum*, pro *Caliſta*. Auctarii loco eſt: *Lambiis, tranſitus ſancti Ermini epiſcopi & confeſſoris.*

VI. *Kal.* *Die* 26.

Anacleti. ROmæ, natalis beati Anacleti Papæ, qui ſecundus poſt Apoſtolum Petrum, cum rexiſſet eccleſiam annis duodecim, perſecutione Domitiani martyrio coronatus eſt. Item Romæ, ſancti
Marcellini Marcellini Pontificis, qui cum eccleſiam novem annis & menſibus quatuor rexiſſet, à Diocletiano pro fide Chriſti cum Claudio, Cirino & Antonino capite truncatus eſt. Quo tempore fuit magna perſecutio, ita ut intra unum menſem, decem & ſeptem millia coronarentur.
Richarii. Monaſterio Centula, ſancti Richarii presbiteri & Confeſſoris.

Solus & unicus ex omni parte purus eſt codex *Herinienſis.*

De Cleto. V*ARIA LECTIO*. Duos hæc potiſſimum articulos complectitur. Primò itaque non *Cleti*, ut receptiſſima & forte vera lectio exigit, ſed *Anacleti* poſuimus; eamque lectionem omnino Uſuardinam arbitramur, ex Praten., Herinien., Tornacen., Pulſan., Munerat., & Antverp-majore, quibus accedunt plures alii inter Auctaria recenſendi, qui conſtantiſſimè ita ſcribunt, licet codex primus corruptius, vel forte antiquiori modo habeat *Anencleti*, ultimus, litteras *Ana* fere eraſas exhibeat. Falſam, ais, eam lectionem ex ipſomet verborum contextu, ubi aperte elucet contradictio, in, *qui ſecundus poſt Apoſtolum* &c. vel ut Florus, *tertius* (utrumque vario reſpectu intelligi poteſt) quæ ad *Cletum* dumtaxat, non item ad *Anacletum* referenda eſſe, ſeries ipſa chronologica Romanorum Pontificum manifeſte edocet. Recte, opinor, ex communiori ſententia arguis, eamque exiſtimo rationem fuiſſe, cur in poſterioribus codicibus, expuncto *Anacleti*, inveniatur *Cleti*, ut Bedam ſcripſiſſe mox dicemus. At nos non ferit ea qualiſcumque oppoſitio & contradictio, neque enim de rei veritate, ſed de Uſuardi lectione quærimus, quam ille, ſeu veram ſeu falſam, ex Adone, hic ex Romano parvo evidenter accepit, quæque proinde ſervanda à nobis fuit, tamquam germana & primigenia, excluſis codicibus, qui pro *Anacleti*, quacumque demum ratione aut auctoritate, reſti-
De Richario. tuendum cenſuerunt *Cleti*, quos in Auctariis recitabimus. Articulus alter in ultima annuntiatione verſatur, quam ita format Pratenſis: *In pago Pontiva, ſancti Richarii* &c. contra quam ſcribant reliqui ferme omnes, & nos legimus; *Monaſterio Centula* &c. Conſultus hac de re Caſtellanus, repoſuit, *nihil in codice illo eraſum eſſe*, aſt, inquit in litteris datis VI Junii MDCCIX, clare apparet ſpatium unius lineæ relictum vacuum inter XXVI & XXVII Aprilis, impletum ſubinde alio tempore, ab eadem manu, ſed atramento magis flaveſcente: *In pago Pontivo* &c. Hoc nobis ſufficit, ut à genuinis etiam excludatur præfatus Pratenſis cum Roſweydino & Antverp-majore, quos ſolos inter tot codices, ei conformes reperio: quod deinceps ſæpe recurret.

Anacleti. O*BSERVATIO*. De *Anacleto*, aut *Cleto* & *Marcellino* nihil hoc die memorant codices Hieronymiani; nec uſpiam alibi, quod ſciam, aut *Cletus* aut *Anacletus*, cum *epiſcopi* aut *Papa* titulo, toto eo Martyrologio reperiuntur. Beda, ut jam indicavimus, *Cletum* annuntiat, cui *Marcellum* pro *Marcellino* conjungit; perperam ſane, utpote, qui de *Marcello* diſtinctiſſime egit XVI Januarii. Romanum parvum, hodierni laterculi ſcaturigo, *Anacleti* diſerte meminit: *Romæ, Anacleti Papæ & martyris*, quod ſecutus Ado, elogium adjecit à Noſtro ad verbum tranſumptum. Fateor equidem in Moſandri editione aliter legi, at ea tot erroribus inquinata eſt, ut pro genuina Adoniana cenſeri non poſſit. Notkerus, licet non ita preſsè Adonis verbis inhæſerit, *Anacletum* tamen etiam, non *Cletum* hoc die nominavit: ſed ipſe de Cleto agit XIII *Julii.* Rabanus Bedam hîc deſerit, imo ab omnibus Martyrologis diſſentiens, *Cletum* celebrat XXIX *Aprilis*, *Anacletum* vero XI *Junii.* De nominum CLETI & ANACLETI Romanorum Pontificum facta à Græcis confuſione, eruditè ad hunc diem diſputavit Henſchenius, antiquiſſimam tot ſeculorum in Eccleſia opinionem propugnans; ſecutus prudentiſſimam Baronii regulam, qua judicioſè ſtatuit: *In his, quæ ſunt Romanæ Eccleſiæ, majorem eſſe adhibendam fidem ejus alumnis, quam ceteris*; ex qua regula *Anacletus* à *Cleto* plane diſtinguendus eſt.

by Google

eſt. Contra vero critici recentiores multi, quos ſequitur Tillemontius tomo 2 pag. 555 & alibi, *Cletum* ex Pontificum catalogis expungendum, vel, quod eodem recidit, utrumque in unum conflandum, acriter pertendunt, quorum ſententiam alia via explicare conatus eſt Papebrochius, ut breviter expoſitum habes in Reſponſionibus ad art. 17, à num. 20. Legi & expendi argumenta pleraque omnia, etiam ea, quæ maxime urget Pearſonius, nec tamen moveor hactenus, ut ab Henſchenii placitis recedam, aut cum Pagio ad annum CI num. 4 non cenſeam tutius eſſe, *in re incerta à communi opinione non diſcedere*; quamvis ſi ad Martyrologos, Bedam præſertim, Romanum parvum, Adonem & Uſuardum attendamus, unus dumtaxat in ſacris tabulis colendus proponatur, ut eſt etiam Wandelberti ſententia inferius recitanda. Ego hîc neutram opinionem amplector, rem totam, Deo bene favente, ad XIII Julii, quo die *Anacletus* recolitur, accuratiſſime diſcuſſurus.

Marcellini. *Marcellinum* itidem annuntiat laudatum Romanum parvum: *Et Marcellini Papæ & martyris*: annuntiat etiam Beda cum elogio; ex Beda, Rabanus; qui non *Marcelli*, ut in noſtra Bedæ editione male legitur, ſed *Marcellini* ſcripſit, ſervato reliquo elogio, quod in Adonem, Uſuardum & Notkerum tranſiit, ſic tamen, ut ſoli poſteriores, cum Adone, eam pericopen adjiciant de *Septemdecim martyrum millibus*, uno menſe coronatis. Recurrit iterum tacta ſuperius difficultas, de confuſis Romanorum Pontificum nominibus in *Marcello* quoque & *Marcellino*, pro quorum identitate aliqui ex iis certant, qui *Cleti* & *Anacleti* diſtinctionem totis viribus evertere conantur. In eorum numero fuit Clar. Caſtellanus, ut patet ex ejus notatiuncula hoc die Martyrologio univerſali appoſita. Aſt hic in ultimis ſuis litteris, aliena manu ad me datis XXXI Januarii MDCCXI, plane retractavit, quæ de *Marcelli* & *Marcellini* prætenſa identitate ſcripſerat & hoc die & XVI Januarii; ut pluribus ibi oſtendi. Atque ut iterum dicam, quidquid pugnet Pearſonius, *Marcellus* à *Marcellino* omnino ſeparandus eſt, quod, ſi opus fuerit, operoſius demonſtrari poterit. Hîc ego me ſatis feciſſe exiſtimo, quod putum & ſimplicem Uſuardi textum repræſentaverim. Quæ de Marcellino calumniati ſunt Donatiſtæ, ita ab eruditis hodie ventilata ſunt, ut hîc fruſtra idem ſaxum volveretur. An ejus martyrium ſatis certum ſit, non pauci dubitant; vide Acta; Reſpon. Papebrochii ad art. XI, num. 48; Pagium ad annum CCCIV, num. XI, & Tillemontium tomo 5 à pag. 612, à quibus alia, Marcellino perperam tributa, excutiuntur.

Richarii. De *Richario* Centulenſi dicere ſupra cœpimus: notandum ſupereſt, eum ab Uſuardo recte ſignari cum ſolo titulo *presbyteri*, male à Notkero ut *epiſcopus*, ſine peculiaris loci deſignatione. Non auſim dicere, cum ex apographis Hieronymianis acceptum, tametſi in nonnullis adjectus videatur. Vita ejus ab Henſchenio illuſtrata eſt, etiam relata à Mabilione ſec. 2 Benedictino à pag. 187. Audiamus Wandelbertum, ipſum cum Cleto celebrantem:

Sextaque Pontificis recolit certamina Cleti,
Richarioque nitet vitæ cultore beata.

AUCTARIA.

PRATEN. Jam notavimus, pro, *Menalerie Centula*, in eo legi: *In pago* &c. quod ſecuti ſunt CODEX ROSWEYD. & ANTVERP-MAJ.

TORNACEN. Poſt textum puriſſimum, adjicit: *Ipſo die, ſancti Ambarii confeſſoris.* Vide quæ de eo dicuntur inter Prætermiſſos.

PULSANEN. Ultima annuntiatione omnino caret. De cetero in reliquis ſatis purus eſt.

Dedicat. capp. reg. MUNERAT. Etiam cetera purus, in fine ſubdit: *Pariſius, dedicatio ſacra cappellæ regiæ, ſacris noſtræ redemptionis inſignis, mirifice à beato Ludovico rege ditata.*

ANTVERP., ROSWEYD., MAX-LUBEC., BELIN., GREVEN., & MOLAN. cum recentioribus paſſim, pro *Anacleti*, legunt *Cleti*.

LOVANIEN. Citatis ſimilis, ſic de Cleto ſcribit: *Qui cum annis ſeptem rexiſſet Eccleſiam, martyrio coronatus, ſepultus eſt juxta corpus beati Petri in Vaticano.* In reliquis purus eſt.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Jam dictis addunt: *Hunc Cletum & Anacletum, Euſebius Cæſarienſis & plures alii, pro eodem accipiunt. Sed Damaſus in Cronica Pontificum Romanorum, quam ſcribit Hieronymo, ponit eos pro duobus, docens Cletum fuiſſe Romanum, Anacletum autem natione Græcum.* De reliquo puri ſunt, niſi quod primus Richario tribuat titulum *epiſcopi*.
De Cleto & Anacleto.

CENTULEN. Proprium patroni feſtum ita primo loco celebrat: *In pago Pontivo, cœnobio Centula, natalis ſanctiſſimi patris noſtri Richarii ſacerdotis & fundatoris loci noſtri, qui mira abſtinentia & inceſſabilis prædicationis ſectator, longe lateque miraculis claruit, ac tandem Domino ſibi revelante, vitam relinquens, cæleſtia regna conſcendit. Romæ, ſancti Cleti Papæ & martyris, qui perſecutione Domitiani, martyrio coronatus eſt. Item Romæ, ſancti Marcellini Papæ, ſub Diocletiano cum tribus clericis decollati. Quo tempore tam ſæva perſecutio incanduit, ut intra unum menſem, decem & ſeptem millia martyrum paſſi geſtis ſcriberentur.* *De Richario.*

De Cleto. BRUXELLEN. *Romæ, ſancti Cleti Papæ & martyris. Qui ſecundus poſt beatum Petrum rexit Eccleſiam, & ſub perſecutione Domitiani martyrio coronatus eſt, & ſepultus juxta corpus beati Petri in Vaticano. Et fuit primus qui invenitur in ſuis litte-*

litterit poſuiſſe, Salutem & Apoſtolicam benedictionem, commendavitque peregrinationes ad Sanctos & maxime ad limina ſancti Petri: & qui illas impedirint vel diſſuadent, execratur. De his & ſequentibus facile eſt hodie judicium ferre. Ita

De Marcellino. pergit: *Romæ, ſancti Marcellini Papæ. Qui cum Eccleſiam novem annos & menſes quatuor rexiſſet, à Diocletiano compulſus, incenſum poſuit idolis. Poſtea Synodo facta, ſeipſum condemnavit, & pergens ad Diocletianum, ſe Chriſtianum confitens, pro fide Chriſti cum Claudio, Cyrino & Antonino capite truncatus eſt. Quo tempore magna fuit perſecutio, ita ut* &c. *Item Trecas, ſancta*

Exuperantiæ. *Exuperantiæ virginis.*

Anchararii & Agiæ. *Apud Raibacum, ſanctorum Anchararii & Algo conjugum, parentum Adonis, Radonis & Andoeni archiepiſcopi Rothomagenſis.* Vide Prætermiſſos. Item ad finem in margine additur:

Translat. Modoaldi. *Et tranſlatio ſancti Modoaldi archiepiſcopi Treverenſis.* Natalis eſt XII Maii.

HAGENOVEN. *Romæ, natale beati Cleti Papæ.*

Cleti. *Qui cum ſeptem annis rexiſſet Eccleſiam, paſſus eſt ſub Nerone cæſare.* Patet hallucinatio. *Hic conſtituit viginti quinque presbyteros in urbe Roma & peregrinationem ad ſanctum Petrum commendavit.* Sequitur diſcordiæ conciliatio: *Item Romæ,*

Anacleti. *ſancti Anacleti Papæ & martyris, qui cum rexiſſet Eccleſiam annis novem, menſibus duobus, paſſus eſt ſub Trajano imperatore. Hic conſtituit in Miſſa dici, Pax vobis, epiſcopis; &, Dominus vobiſcum, ſimplicibus ſacerdotibus. Et reſpondere utrique, Et cum ſpiritu tuo, & Amen. Ipſo die*

Marcellini. *Romæ, ſancti Marcellini Papæ & martyris. Qui primo propter perſecutionem timidus effectus eſt, idolis thura obtulit, & poſtea coram CXL epiſcopis pœnituit, & ſeipſum Diocletiano ad puniendum obtulit, qui cum Claudio, Cyrino & Antonino fecit eum capitalem ſubire ſententiam. Quo tempore fuit* &c. De Richario, pure.

Tytæ. *In Italia, ſancta Tyta virginis.* Puto, *Zitam* Lucenſem indicari, de qua in Actis die ſequenti.

Trutperti. *In nigra ſilva, ſancti Trutperti martyris.*

AQUICINCT. Pro *Cleti*, ut alii habent, legit nobiſcum *Anacleti*. Et pro, *menſibus quatuor*, legit, *tribus*.

VICTORIN. Pro *martyrum millibus ſeptemdecim*, habet *ſeptem & viginti*.

AMBIAN. *Cœnobio Centula, natalis ſancti Richarii confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Anacleti Papæ & martyris, ſecundi poſt beatum Petrum. Marcellini Papæ & martyris cum ceteris.*

Autharii. AUGENSIS, monaſterii ſancti Laurentii: *Ipſo die, ſancti Autharii confeſſoris.*

IN VATICAN. num. 5949. De Richario, nihil. Adjicitur: *In Africa, ſanctorum Victoris, Victoris*

Victoris & ſociorum. *Sirici, Honorati.* Videntur ex Hieronymiano aliquo accepti.

UGHELLIAN. Legit etiam *Anacleti*, non *Cleti*.

STOZZ. *Apud Rabaſcum, ſancti Anchario & ſancto Agio ejus conjugis, & filiorum ejus Adonis*

Ancharii & Agiæ. *& Redonis, inter quos fuit natus Angdoenus* [Audoënus] *Rotomagenſis epiſcopus, ab eodem patre & matre.* Corrupta & intorta aliqua, de quibus vide indicem Prætermiſſorum.

CODEX BELNEN S. Mariæ: *Belno caſtro, exceptio ſanctorum Flocelli & Hernas; è quibus gloriosus Chriſti athleta Flocellus, ſicut paſſio ejus*

Floſcelli & Hernæ. *ſcripta teſtatur, a fidelibus Chriſtiano religionis cultoribus, in villa Durunnenſi, quæ eſt in pago Conſtantino, digna veneratione ſepultus, & a Deo magnis eſt virtutibus clarificatus; ſed cum invaleſcente gentilium furore, eo in loco debiti honoris religione, ſanctiſſima membra carerent, è quibuſdam prædicti caſtri militibus, pariter cum beato Hernao, Cenomanenſi abbate reverentiſſimo, in villam Rufianam tranſportati, ſignis & virtutibus claruerunt. Inde, divina diſponente miſericordia, Othonis comitis tempore, in Belnenium tranſlati ſunt, ibique uſque nunc, fideliter poſcentibus, pro ... ſuæ neceſſitatibus, clementi pietate ſecum ...* Vide quæ de his dicuntur in indice Prætermiſſorum.

EDITIO LUBECO-COL. De Cleto habet, ſicut codd. mediæ notæ ſupra. Sequitur: *Item Romæ via Salaria, ſancti Marcellini* &c. fere ut in textu.

Exuperantiæ. Deinde: *Trecas, ſancta Exuperantia virginis.*

Richarii. *In pago Ponthivo, monaſterio Centula, ſancti Richarii, presbyteri & confeſſoris.*

Honorati & ſociorum. GREVEN. *In Africa, ſanctorum Honorati, Pauli, Maximi & Apollonii. Item ſanctorum Aurelii, Leonidis, Viri, Cirici, Gudeti.* Nomina iis aptanda ſunt martyribus, qui in Hieronym. enumerantur.

Frederici. *Item beato memoriæ Frederici epiſcopi Leodienſis & martyris* Remittitur ad XXVII Maii. *Trecas, S. Exuperantia virginis.*

MOLAN *Eodem die, apud Legiam, ſancti*

Floriberti. *Floriberti epiſcopi ejuſdem loci & confeſſoris.* Obiit XXV Aprilis.

Dedicat. capp. reg. *Pariſiis, dedicatio ſacræ cappellæ* &c. ex MUNERATO.

Clarentii. *Viennæ, ſancti Clarentii epiſcopi & confeſſoris.* De eo heri. Sequitur minoribus typis:

Baſilei. *Sancti Baſilei epiſcopi Amaſeo, cujus martyrium ſcribit Joannes presbyter Nicomediæ.* In editionibus aliis: *Eodem die, apud Legiam* &c. De Clarentio, idem.

Exuperantiæ. *Trecas, ſancta Exuperantia virginis. Die vigeſima ſexta, ſancti martyris Baſilei, epiſcopi Amaſeæ. Pariſiis, dedicatio* &c. Ut jam diximus ex MUNERAT acceptum eſſe.

V *Kal.* *Die* 27.

Anaſtaſii. ROmæ, depoſitio beati Anaſtaſii Papæ, de quo ſanctus Hieronymus venerabili teſtatur eloquio, quod ejus vita diuturna mundus immeritus ſit frui. APud Nicomediam, natalis ſancti

Anthimi. Anthimi epiſcopi & martyris, qui perſecutione Diocletiani ob confeſſionem Chriſti, ut in hiſtoria eccleſiaſtica deſcriptum eſt, martyrii gloriam capitis obtruncatione accepit. Secuta eſt quoque illum univerſa penè gregis ſui multitudo, per eamdem martyrii viam, quorum alios judex gladio obtruncari, alios ignibus conflagrare, alios naviculis

Caſtoris. impoſitos pelago immergi fecit. Tarſo Ciliciæ, ſancti Caſtoris.

Puri ſunt *Praten.*, *Herinen.*, *Antverp-maj.*, *Roſweyd.*, *Munerat.*, *Greven.*, & *Molan.*

VARIA

VARIA LECTIO. In Molano ante, *Hieronymus*, deeſt appellatio, *Sanctus*. Reliqui in textu, *Hieronimus*, ut ſcribunt Pratens. Munerat. Greven. &c. De, *Iheronimus* vel *Ieronymus* & id genus aliis, non eſt operæ pretium pluribus agere; uti nec de, *Nicomediam*, *hyſtoria*, *Antimi*, *Anthymi* &c. Notabilior eſt Munerati error, dum ſcribit *ut in hiſtoria legitur*, pro eo quod in laterculo recte poſuimus, *ut in hiſtoria eccleſiaſtica deſcriptum eſt*. Sic codex Roſweydi ſenſum vitiat, pro, *quorum alios*, legens, *quos alios*. *Conflagrare* habent Pratens. & Munerat. & ita opinor legiſſe Uſuardum, potius quam *conflagrari* ut Herinien. & Antverp-maj. forte ex Adone. Utrumlibet ſelige, per me licet. At nimium ſapuiſſe exiſtimo Roſweyd. Greven & Molan. qui ſubſtituerunt *concremari*. Conſtructionem denuo mutat Muneratus, à reliquis omnibus deflectens, ſcribenſque, *in pelago mergi fecit*, pro, *pelago immergi fecit*. Sunt qui *Tharſo* ſcribant eum Munerato & Molano, melius in textu ex aliis. Mira in Heriniensi commixtio duarum vocum, *Tarſo Ciliciæ*, in, *Theſſalonicæ*, amanuenſis, ni fallor, oſcitantiâ, qui vocibus media fere parte confuſis aut corruptis, antam alteri reliquerit, male ſupplendi ceterá atramento recentiori.

OBSERVATIO. *Anaſtaſium* Pontificem primus in ſacros Faſtos retulit auctor Romani parvi: *Sancti Anaſtaſii Papæ*. Secutus eſt Ado, ſed, quod mirere, nullo eum ornavit encomio; ſolum addens, quod *ſederit annos tres, dies decem*. Diligentior fuit Rabanus, quem hic Notkerus, ut alias ſæpe, ad verbum deſcripſit, inſertis etiam citatis Adonis verbis. Quæ igitur in Anaſtaſii laudem breviter ſed nervoſe textus exprimit, Uſuardi noſtri propria cenſeri debent. Plura in Actis ex Hieronymo & aliis ab Henſchenio diligenter exquiſita, ſuggeruntur. *Anthimus Nicomedienſis* in apographis Hieronymianis memoratur, ſed aliter Romanum parvum annuntiat, *innumeramque* jungit *martyrum multitudinem*. Porro Anthimo & ſociis elogium concinnavit Ado, ex quo præcipuos tantum floſculos decerpſit Noſter, ut ex utriuſque textus collatione, clare perſpicies. Veroſimillimum eſt ex Rufini Euſebio lib. 8 cap. 6, deſumptum ab auctore Romani parvi *Anthimum*, eique hunc diem pro arbitrio aſſignatum, ut de aliis, eodem primo Diocletiani furore crudeliſſime necatis, alibi non ſemel dicitur. Euſebii verba in Actis referuntur, quæ vere inſignis martyris & innumerabilium ſociorum triumphum denarrant, quibus addi poſſunt, quæ à Lactantio præclare ſcripta ſunt, ex quo & aliis hiſtoriæ ſeriem exponit Tillemontius tomo 5 à pag. 23, nulla habita ratione Actorum particularium, Latine & Græce à nobis editorum, quæ ab eruditis recentioribus non magni æſtimantur, nec à Ruinartio admiſſa ſunt, qui ſolum Euſebium ſequitur pag. 320. Metricum Wandelberti elogium Anthimum cum Anaſtaſio memorat: *Anaſtaſii.* *Anthimi.*

Quinta Anaſtaſium Papam celebramus: eidem
Anthimus antiſtes digna virtute cohæret.

Caſtor Tarſenſis primum locum occupat in citatis Hieronymi apographis, unde eum, procul dubio, Uſuardus accepit; & ſolum quidem, ut probatiſſimi codices noſtri cum Notkero ad oculum demonſtrant. Alii ſecundæ notæ codices, ut Antverp. & Max-Lubec. Belinus & multi, in Auctariis citandi, *Stephanum* Caſtori connectunt, & loco & tempore, niſi vehementer fallimur, plane diſtinctum; hoc nimirum Tarſi, Stephano Nicomediæ coronato, quemadmodum diſerte ferunt laudata Hieronymiana, apud Florentinium. Non ignoro, Henſchenium aliter in actis poſuiſſe, ut ſe conformaret Baronio, Belinum forte & Maurolycum ſecuto. At non diſſimulat ibidem Henſchenius, quid ſibi magis veroſimile videatur. Ego certe antiquiſſimorum Martyrologorum & codicum auctoritatem, Belino & Maurolyco longe præferendam cenſeo. Hæc obiter, occaſione connexionis illius, textui noſtro contrariæ, dicta ſunto. De vera & ſimplici Uſuardi lectione, non video quidquam dubitari poſſe. *Caſtoris.*

AUCTARIA.

TORNACEN Textum mutilat, expuncta parte elogii B. Anthimi, incipiendo à, *quorum alios* &c. cetera puriſſimus eſt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. & EDIT. ULTRAJ-BELG Poſt *Caſtoris*, addunt, *& ſancti Stephani martyris.*

PULSANEN. Et in parte elogii B. Anthimi, & in ultima annuntiatione deficit.

LOVAN. Etiam mutilus eſt in elogio Anthimi. Porro *Stephanum Caſtori* conjungit. *Stephani.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Poſt, *immeritus ſit frui*, interferunt: *Hic conſtituit, ne quis ſine ſui licentia Epiſcopi ad clericatum aſcendat, & ne quis ſedeat, cum ſacra Evangelia in eccleſia recitantur.* In fine: *Tharſo Ciliciæ, ſancti Caſtoris & ſancti Stephani martyris.* *De Anaſtaſio* *Stephani.*

CENTULEN. *Romæ, ſancti Anaſtaſii Papæ & confeſſoris. Nicomediæ, ſancti Antimi epiſcopi & martyris, cum quo de clero & populo multi coronati ſunt. Tarſo Ciliciæ, ſancti Caſtoris.* In hac annuntiatione purior eſt quam codices proximè citati. *Textus contractus.*

De Anaſtaſio. Bruxellen. De Anaſtaſio, aliis verbis ſic inſerit: *Hic conſtituit, ut quis ſedeat, ſed ſtet, dum ſacra Evangelia in eccleſia recitantur.* In Anthimo, nonnihil ex Adone interpolatus eſt. In fine: *Stephani.* *Tarſo Ciliciæ, ſancti Caſtoris & ſancti Stephani martyrum.*

Hagenoyen. Primo loco de Anthimo, ſatis pure. Sequitur: *Tarſo Ciliciæ, paſſio ſanctorum* *Stephani.* *martyrum Caſtoris & Stephani. Romæ, depoſitio ſancti Anaſtaſii Papæ, qui quadrageſimus poſt beatum Petrum erat, de quo ſanctus Hieronymus* &c. fere ut ſupra. *In territorio Lemovicenſi* [Lemovicenſi,] *Alpiniani.* *ſancti Alpiniani confeſſoris.* Vide Acta.

Aquicinct. Poſt *frui*, ſic ſubdit: *Hic conſtituit, ut quotieſcumque Evangelia ſancta recitaren-* *De Anaſtaſio* *tur, ſacerdotes non ſedeant, ſed curvi ſtent. Et conſtituit, tranſmarinum hominem in clericatum non ſuſcipi, niſi quinque epiſcoporum deſignaretur chirographis. His ultramarinorum in legitimos damnavit ordines.* Puto legendum eſſe *inlegitimos*, ſeu *Stephani.* *illegitimos.* In fine, pro *Caſtoris*, habet *Paſtoris*, additque, *& Stephani martyrum.*

Victorin. & Reg. Suec. num. 130. In fine: *Victoris & ſociorum.* *In Ægypto, ſanctorum Victoris, Maximi & Marciæ.* Potius *Marciani.* Quibus in Hieronym. adduntur *Paulus*, *Germanus* & alii ſex.

Matric-Cartus-Ultraject. De Anaſtaſio, fere habet, ut eſt in textu. Tum: *Anthimi epiſcopi cum ſociis, de grege ſuo martyribus.*

Vatican. num. 5949. In fine adjicit: *Ur-* *Urſicini.* *ſicini*, cum longa narratione de ſancto Vitale. De Urſicino vide in Actis in Caſtore & Stephano. Ruſus de eodem & Vitale die ſequenti.

Ughellian. In fine: *Et ſancti Stephani* *Stephani.* *martyris.* Ut ſupra Antverp. Max-Lubec. &c.

Altemps. Ad *Caſtoris*, adjectum, *& ſancti* *Stephani.* *Stephani.*

Strozz. *Caſtoris & Stephani. Apud civitatem Fulginatem, ſanctorum martyrum Eraclii, Juſti,* *Eraclii & ſociorum.* *Mauri & Vitalis, qui ſub Daciano præſide martyrium paſſi ſunt.* In indice Prætermiſſorum Vitalis ad diem ſequentem, tres alii Fulginates ad IV Maii remittuntur.

Editio Lubeco-Col. De Anaſtaſio, poſt *De Anaſtaſio* *frui*, ſubjungit: *Hic conſtituit, ne quis ſine licentia ſui epiſcopi ad clericatum aſcendat. Et qui careret aliquo membro, non poſſet fieri clericus. Et ne quis ſedeat, cum ſacra Evangelia in eccleſia recitantur.* De Anthimo ſatis pure. In fine: *Tharſo Ciliciæ, ſanctorum Caſtoris & Stephani martyrum.* *Stephani.*

Greven. *In Lidia, ſanctorum Geneſii, Soda-* *Geneſii & aliorum.* *lis & Marini. Item ſanctorum Hermetis, Victoris, Germani. Apud Civilitanam urbem, ſancti Pulionis lectoris & martyris.* De his diſtinctiora in Actis invenies. *Tarſo Ciliciæ, ſancti Stephani martyris. Romæ, Evellii martyris.* Remittitur ad XI Maii. *Civitate Altinenſi, ſancti Liberalis confeſ-* *Liberalis.* *ſoris.* Vide in Actis geminas ejus vitæ ſynopſes.

Molan. In prima editione, poſt *Caſtoris*, lit- *Stephani.* teris Italicis immediate ſubdit: *Et ſancti Stephani* *Liberalis.* *martyrum.* Dein typis minoribus: *Civitate Altinenſi, ſancti Liberalis confeſſoris.* Poſteriores editiones, de Stephano, idem. Ruſus minori charactere: *Civitate Altinenſi, ſancti Liberalis confeſſoris, ab Heliodoro epiſcopo nutriti, qui civitate Altino deſtructa, Tarviſium eſt tranſlatus.*

IV *Kal.* *Die* 28.

Vitalis. APud Ravennam, natalis ſancti Vitalis martyris, qui eum corpus beati Urſicini ſublatum, honeſtate debita ſepeliſſet, tentus à Paulino conſulari, poſt equulei tormenta, juſſus eſt deponi in foveam profundam, & terra ac lapidibus opprimi, talique *Theodoræ & Didymi.* martyrio migravit ad Chriſtum. Alexandriæ, ſanctæ Theodoræ virginis, quæ ſacrificare contemnens, cum eſſet in lupanar tradita, repente quidam ex fratribus nomine Didimus, miro Dei favore, illam *Aphrodiſii & ſociorũ.* eripuit, ac poſtea cum eâdem percuſſus, & ſimul coronatus eſt. Eodem die, Afrodiſii, Carilippi, Agapii & Euſebii martyrum. In Pan- *Pollionis.* nonia, ſancti Pollionis martyris.

• Sumitur ex *Praten. Heriniens. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Urſicii*, pro *Urſicini*, error eſt in Munerato; atque item *cum* honeſtate. In Pratenſi & Belino redundat particula, *et* poſt *equulei.* Greven. autem & Molan. conſtructionem ſic efformant: *Tentus* EST *a Paulino conſulari & poſt* &c. Sed ea ſcribendi ratio codicibus omnibus Uſuardinis & ipſi Adoni repugnat, quamvis recte ſit ordinata. Librarii Herinienſis oſcitantia vocem *profundam* omiſit. Belin. pro *deponi*, ſcripſit, *poni*; Munerat. *demitti.* Greven. & Molan. legunt, *ad Chriſtum migravit.* Poſt *Theodoræ virginis*, inſcruit Molanus, ſed litteris Italicis: *De qua beatus Ambroſius.* Idem ſolus & forte melius ſcripſit *Didymus*, ut habet etiam Ado. Nos codicum noſtrorum omnium lectionem retinendam cenſuimus. Antverp. & Max-Lubec. duas voces omittunt, nempe, *nomine Didimus.* In apographo noſtro Pratenſi legitur *Aphrodiſii*, ceteri codices, *Afrodiſii*, Belin. & Greven. *Affrodiſii.* Cetera colligo, potius corrigenda quam notanda. *equule in*, *eculei*, *contempnens*, *Karilippi*, *Caralippi*, *Agapiti*, *Agapeti*, *Apolloni*, *Appolionis*, *ſanctæ Apolonis* &c.

O B-

Digitized by Google

OBSERVATIO. *Vitalis* martyr Ravennas, de quo in laterculo, Hieronymianis aut *Vitalis.* ignotus, aut præteritus eſt, aut ſtudioſe Gervaſio & Protaſio XIX Junii conjunctus: nam de alio, fortaſſe Pannonio, ibi indicato, nulla nobis quæſtio. Beda poſitionem ſeu martyrii locum reticet. Romanum parvum rotunde enuntiat: *Ravennæ, ſancti Vitalis martyris, patris ſanctorum Gervaſii & Protaſii.* His longiorem narrationem Florus adjunxit, aliam Rabanus, aliam Ado; Notkerus Rabanum & Adonem deſcripſit, Notker pauca decerpſit, ſtylo ſuo convenientia. Id vero notandum, Martyrologos illos, tametſi in elogiis ſuis non omnino conveniant, ex eodem tamen fonte hauſiſſe omnes, nimirum ex paſſione, quæ ſeculo IX antiquior eſſe debuit; non tamen ea ætate compoſita, ut magnam fidem mereatur; certe Bedæ ignota fuiſſe videtur. Nec eam tuetur celebris epiſtola, quam Ambroſio ſuppoſitam pleriqne hodie fatentur. Pauca de Vitale Tillemontius tomo 2 pag. 75, plura in notis pag. 496. Nihil tamen obeſt criticorum de Actis cenſura, quo minus vetuſtiſſimum cultum probent certiſſima monumenta, inter quæ Frontonis Kalendarium, aliaque à Papebrochio in Actis producta: quibus conſonat metricum Wandelberti encomium:

Quarta Vitalem Chriſti pro nomine cæſum
Commemorat, vitam meruit qui morte perennem.

Cur hac die apud laudatum Bedam & Rabanum legatur *Chriſtophorus*, & apud Florum & alios *Euſicius*, haud equidem conjicio: in indice Prætermiſſorum ad proprios dies remittuntur. *Theodora* & *Didymus* à Romano parvo primum producti, ab Adone inſigni *Theodora* elogio ex Actis contracto exornati ſunt, quod rurſus integrum tranſumpſit Notkerus, *& Dydymi.* Uſuardus vero breviori methodo rem complexus eſt; ſic tamen, ut ſua omnia & in hoc & in præcedenti encomio, ex Adone prorſus accepiſſe manifeſtum ſit. Ceterum ita elogium ab Adone primum contextum eſt, ut ipſa antiqua Acta genuina & proconſularia videre debuerit, & unà commiſcere, quæ Sanctus Ambroſius de pari certamine Virginis Antiochenæ retulit libro 2. de Virginibus capite 4. An ſatis recte, necdum inter eruditos definitum invenio. Cum Baronio in Annalibus cenſuit Papebrochius, diverſas eſſe Virgines, quemadmodum diverſa ſtatuuntur loca & tempora, quibus certaſſe referuntur; nec ſatis perſpexit, an *Theodora hæc noſtra*, coronæ martyrii particeps fuerit, cum id Acta non exprimant. A Papebrochii ſententia non abhorret Tillemontius, dum paſſionis hiſtoriam Gallice explicat tomo 5 à pagina 244. Nihilominus Ruinartius inter ſincera & ſelecta, admonitionem præmittit pagina 425, qua tueri conatur eorum opinionem, qui *Ambroſianam virginem anonymam*, cum hac noſtra *Theodora Alexandrina* confundendam exiſtimant, quidquid ſuam Ambroſius *Antiochenam* appellaverit. Ego certe apud Ruinartium non reperio ſolutiones argumentis pares, nec video, cur idem divini amoris aſtus plurium virginum tutandæ pudicitiæ ſervire non potuerit, ut de aliis recte oſtendunt citati Papebrochius & Tillemontius. De duabus poſtremis *Aphrodiſii* annuntiationibus, id ſolum dicere poſſumus, ipſas Romano parvo ignotas, ad verbum *& ſociorum.* ex præfato Adone deſcriptas eſſe, primitùs ex Hieronymianis eductas, quamvis varie *Pollionis.* immutata & male connexa videantur nomina, ut ex Actis intelliges. Nobis certum eſt, genuinam Uſuardi lectionem in texitu noſtro repræſentatam.

AUCTARIA.

Rurſus defectu laborant TORNACEN. & PULSANEN. In illo, abeſt elogium Theodoræ In hoc vero, & Theodoræ elogium, & quæ ſequuntur.

ROSWEYD. Textui puro ſubnectit: *Item Pamphili confeſſoris & epiſcopi.* Sulmonenſis &c. *Pamphili.*

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Puri ferme ſunt: ſed interjiciunt verba Romani parvi, nempe: *Patris ſanctorum Gervaſii & Protaſii.* Et poſt, *migravit ad Chriſtum*, interponitur: *Ipſo die, ſancta Valeriæ conjugis ſancti Vitalis.* *Valeriæ.*

CENTULEN. *Apud Ravennam, ſanctorum Vitalis & Valeriæ martyrum, quorum filii beatus Gervaſius & Protaſius præclari martyres extiterunt. Alexandriæ, ſanctæ Theodoræ virginis, cum qua quidam frater nomine Didimus paſſus eſt. Ipſo die, tranſlatio S. Wigualoei abbatis. Item ſanctorum* *Tranſlat. Winguæloci.* *Afrodiſii, Cariloppi, Agapiti & Euſebii martyrum. In Pannonia, ſancti Pollionis martyris. Eodem die Mediolani, ſancti Petri martyris ab hæreticis coronati.* Ab aliis paſſim recolitur XXIX Aprilis. *Petri mart.*

ANTVERP-MAJ. Purus eſt in textu, ſed in fine addit: *Eodem die, ſancti Winwaloei abbatis.* De eo egimus III Martii. *Winwaloci.*

BRUXELLEN. In Vitale fere purus, ſecundo loco habet: *Et ſancti Urſicini medici, ſub prædicto judice paſſi. Ipſo die, ſancta Valeria, conjugis beati Vitalis.* Tum alia manu & recentiori atramento intruditur: *Et depoſitio ſanctæ Monachæ* [Monicæ] *matris ſancti Auguſtini.* Remittitur ad IV Maii. In Theodora & ceteris ſatis purus eſt. In fine adjicit *Item, tranſlatio ſancti Lamberti epiſcopi.* Vide diem natalem XVII Septembris. *Urſicini. Valeriæ. Monicæ. Tranſlat. Lamberti.*

HAGENOYEN. In Vitale modice interpolatus eſt. Tum: *Eodem die, ſancta Valeria conjugis ſancti Vitalis martyris. Quæ quia jejunare cum idola-* *De Valeria.*

Digitized by Google

Hlatris nolmt, dicens ſe eſſe Chriſtianam, ſiaem vita verberibas ſortita eſt. In Theodora, nonnulla adjicit ſatis nota. Denique: *Ipſo die, ſancti Affrodiſii, Carilippi, Agapi & Euſebio martyrum.* Deeſt ultima annuntiatio de Pollione.

AQUICINCT. In fine: *Et ſancti Winwaloci confeſſoris.* *Winwaloci.* Jam diximus, de eo actum III Martii.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine adjiciunt: *Item Alexandriæ, ſancta Euphroſynæ virginis.* *Euphroſynæ* Vide XI Februarii.

DAVERON. *Beati Saingraloci abbatis.* Satis patet *Winwalocum* indicari, de quo ſupra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Vitalis martyris & militis, qui fuit pater ſanctorum Gervaſii & Prothaſii. Theodoræ virginis & Didymi, qui illam è periculo liberavit, & poſtea cum ea occubuit. Affrodiſii martyris & aliorum. Tranſlatio ſancti Lamberti epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Lamberti.*

CODEX BIGOTIAN. ſignatus P 5. *In Panaonia, ſancti Apollionis martyris.* Lege *Pollionis.*

REG. SUEC. ſignatus num. 148. *Monaſterio, ſancti Winwaloci.* Puto agi de *Blandinio.*

In VATICAN. num. 5949. Corrupte adjicitur: *Eodem die, Epii, Afrodiſii* &c.

UGHELLIAN Pro *Pollionis*, ſcribit *Apolionis.*

ALTEMPS. *In monaſterio, S. Eboracenſis eccleſiæ, tranſlatio ſancti Wilfini epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Wilfini.* An non indicatur *Wilfridus Eboracenſis junior?* de quo in Actis XXIX Aprilis.

BIZUNTICIN. *Bellevalli, ſancti Beraardi confeſſoris.* *Beraardi.* Hactenus nobis ignotus eſt, ſaltem ut Sanctus. Forte aliquis plura docebit.

EDITIO LUBECO-COL. De Vitale poſt textum interpolatum, adhuc addit: *Corpus vero ejus poſt tranſlationem requieſcit Coloniæ Agrippinæ, in eccleſia ſancta Dei genitricis Mariæ in Capitolio.* *De Vitale.* *Ipſo die, ſancta Valeria conjugis ſancti Vitalis prædicti, quæ ſacrificare noluit* [nolens] *uſque ad mortem etiam mactata fuit.* *De Valeria.* Reliqua textus ſatis pura ſunt. Sequitur: *Apud Leodium, tranſlatio ſancti Lamberti, ejuſdem loci epiſcopi & martyris. Cenomanis, tranſlatio ſancti Liborii epiſcopi & confeſſoris in Paderbornam.* *Tranſlat. Lamberti. Item Liborii.* Dies natalis eſt XXIII Julii, quo hodie de præcepto celebratur.

GREVEN. *Victorini martyris, Victoris, Luciani, & aliorum.* *Victorini & ſociorum.* Vide Acta. *Pamphili epiſcopi Corfinii.* *Pamphili.* Idem eſt qui ſupra *Salmonenſis. Item beatæ Valeriæ uxoris ſancti Vitalis ſupradicti. Quæ ſacrificare contemnens, uſque ad mortem mactata, coronam martyrii adepta eſt. Apud Leodium, tranſlatio ſancti Lamberti epiſcopi ejuſdem loci & martyris. Apud Paderbornam, tranſlatio ſancti Liborii epiſcopi Cenomanenſis & confeſſoris.* *Valeriæ. Tranſl. Lam. Tranſl. Lib.*

MOLAN. *Item egreſſio Noe de arca.* *Noë de arca.* *In Leodio, tranſlatio ſancti Lamberti martyris. Ipſo die, ſancta Valeria conjugis ſancti Vitalis. Eodem die, elevatio ſancti Amati epiſcopi & confeſſoris.* *Elevat. Amati.* Vita dabitur XIII Septembris. *Landano clavato, tranſlatio ſancta Proba virginis.* *Tranſlat. Probæ.* Vide Acta. Editiones aliæ, ſic habent: *Ipſo die, ſancta Valeria* &c. *In Hiſpaniis, ſancti Prudentii epiſcopi Tiraſonenſis & confeſſoris.* *Prudentii.* *Metis civitate, ſancti Adelphi epiſcopi & confeſſoris.* *Adelphi* *Die vigeſima octava, ſanctorum martyrum Dadæ, Maximi & Quintiliani.* *Dadæ &c.* De his & Adelpho vide in indice Prætermiſſorum. *In Leodio*, & *Landuno clavato*, ut ſupra. *Eodem die Duaci, elevatio ſancti Amati, epiſcopi & confeſſoris.* *De elevat. Amati.* *Ad hanc elevationem ſacri corporis, quod perdiderant, Dominus reddidit multis ſanitatem, videlicet ægrotis: lumen & auditum cæcis & ſurdis: inde vero viri prius confracti redierunt, animum exultantes, veſtigia pedum admirantes. Item egreſſio Noe de arca.* Tum litteris minoribus: *Eodem die, martyrium ſancti Paphnutii abbatis & quingentorum quadraginta ſex, qui una cum ipſo martyrium paſſi ſunt.* *Paphnutii & 546.* Vide Prætermiſſos.

III *Kal.* — *Die* 29.

Tychici. APud Paphum, ſancti Tychici diaconi, diſcipuli beati Pauli. Hujus meminit in ſuis epiſtolis idem Apoſtolus, pronuncians eum fratrem cariſſimum ac conſervum ſuum fore in Domino. In Numidia apud Cirtenſem coloniam, natalis ſanctorum martyrum Agapii & Secundini epiſcoporum, qui perſecutione Valeriani, poſt longum exilium, apud præfatam urbem, in qua tum maximè gentilium rabies ad tentandam juſtorum fidem inhiabat, ex illuſtri ſacerdotio effecti ſunt martyres glorioſi. *Agapii, Secundini & aliorum.* Paſſi ſunt in eorum collegio Emilianus miles, Tertulla & Antonia, ſacræ virgines, & quædam mulier cum ſuis geminis.

Puri ſunt ſoli *Praten. Herinien. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Tychici* cum Praten. & Molano. Et ita vere ſcribendum eſſe nemo diffiteri poteſt; quaſi dicas *Fortunatus*, ſed hîc Grammaticas quæſtiones enodandas non ſuſcipimus, citatos codices, ut probatiores ſecuti ſumus. Fateor tamen in Pratenſi ſic ſcriptum eſſe, ut dubium maneat, ſitne prima littera T. an C. Herinien. cum aliis legit *Tichici*, pejus Greven. *Titici*, peſſime Antverp-Maj. *Titi.* Idem codex omiſit particulam *in*, ante *Domino*; Molanus *fore. Cirthenſem* habent Greven. & Antverp-Maj. Molan. *Circenſem.* Secutus ſum Praten. Herinien. &c. *Secundii*, pro *Secundini*, error eſt in Antverp-Maj. Ubi iterum *collegio*, pro *ſacerdotio. Temptandam* habet etiam Herinien. *Glorioſi Martyres* legunt Greven. & Molan. Et primus etiam ſupra, *ſancti Pauli diſcipuli. Emilianus* legunt omnes, excepto ſolo Molano, qui *Æmilianus*; ut plerumque ſolet nonnulla pro ſuo arbitrio corrigere, præſertim in diphthongis &c.

OBSER-

OBSERVATIO. *Apud Paphum, Tychici Apoſtolorum diſcipuli.* Verba ſunt Romani parvi, ex quo utraque hodierna annuntiatio profluxit, inde nimirum per Adonem, à Noſtro accepta. Cur hoc potius die quam altero hic ſanctus recolatur, puto ab auctore Romani parvi pro mero libitu determinatum. Quæ vero ex ipſo jam citavimus, nullo ferme apice immutato, tranſumpſit Ado & ex hoc Notkerus. Aſt Uſuardus breve ex Pauli epiſtolis, præſertim ad Coloſſ. cap. ultimo, compilavit elogium, quale in laterculo exhibemus. Brevis de Tychico Henſchenii commentarius, ex aliis epiſtolarum Pauli locis, ea colligit, quæ Tillemontius tomo 1 in vita Apoſtoli, propriis locis inſeruit. Plura de ipſo memorant Græci, quibus quadrat Henſchenii noſtri obſervatio; nempe, *teſtimonia è ſacris litteris aſſumpta, tam altum de Tychico ingenuiſſe ſenſum, ut cum variis urbibus videatur præſtitiſſe beneficium fidei propagandæ, plures eum inter primos ſuos epiſcopos crediderint fuiſſe.* Sed nobis ſufficit Latinorum noſtrorum Martyrologorum difficultates explanare. *Tychici.*

Agapius & *Secundinus* etiam à Rom. parvo, ut diximus, ſumpti ſunt. Elogium novis circumſtantiis diſtinctum, ex Actis *Mariani* & *Jacobi*, de quibus die poſtera, adjunxit Ado, ex hoc Notkerus, ſatis ornate & eleganter. Uſuardus autem, quidquid habet, inde ad verbum accepit, ita ut mirum ſit, voces pauculas ab eo fuiſſe prætermiſſas. Ceterum tota ea martyrum claſſis ideo in Actis hodie prætermittitur, quod eorum geſta cum *Mariani* & *Jacobi* triumpho connexa ſint, ut ibi die XXX legi poteſt. Satis nobis eſt purus & ſimplex Uſuardi textus. Qui totam cohortem contemplari cupit, Henſchenium adeat præfato die, quo præclariſſima omnium Acta illuſtrantur; à Ruinartio etiam edita & novis obſervationibus explicata à pag. 224; Gallice autem à Tillemontio tomo 4 à pag. 215, ubi recte advertit, eorum feſtivitatem probabilius recolendam VI Maii, quo in Kalendario Carthaginenſi referuntur *Jacobus* & *Marinus*, alias *Marianus*, ut dicemus die ſequenti. Ex quo iterum colligas, auctorem Romani parvi, hiſce etiam martyribus, à reliqua turma avulſis, arbitrarium diem conſecraſſe. Interim hodiernos epiſcopos ſic metricè canit Wandelbertus: *Agapii, Secundini & ſociorum.*

Tertia Pontifices ara meritiſque dicatos
Agapum, pariterque Secundinum veneratur.

AUCTARIA.

TORNACEN. Hic denuo contractior, poſt, *epiſcoporum*, immediate ſubdit: *Qui ex illuſtri ſacerdotio*, omiſſis intermediis, *qui perſecutione Valeriani, poſt longum exilium, apud præfatam urbem* &c.

PULSANEN. In prima annuntiatione ſatis purus, ſecundo loco habet: *Apud Alexandriam, ſanctæ Euphroſynæ virginis.* Sequitur: *In Numidia* .... uſque ad, *epiſcoporum*, incluſive. *Euphroſynæ.*

ANTVERP. Poſt textum: *Item tranſlatio ſancti Roberti, primi Ciſtercienſis abbatis.* *Tranſlat. Roberti.*

MAX-LUBEC. *In territorio Lingonenſi, apud Moliſmum* [Moliſmum] *beati Roberti primi abbatis Ciſterſii.* *Roberti.*

MUNERAT. Etiam in fine: *Apud Mediolanum, ſancti Petri martyris, Ordinis Fratrum Prædicatorum.* In multis aliis recentioribus codicibus celebratur, ſed nuſquam copioſius quam in LEYDEN. & FLORENTINIS. *Petri Martyris.*

ROSWEYD. Itidem poſt textum: *In Tuſcia Torpetis martyris, miniſtri Neronis.* Celebrius colitur XVII Maii. *Torpetis.*

LOVANIEN. Purus eſt uſque ad, *martyres glorioſi.* Cetera omittit, ſubſtituitque: *In territorio Lingonenſi, apud Moliſmum, beati Roberti confeſſoris, primi abbatis Ciſtercienſis. Ipſo die, in territorio Mediolanenſi, paſſio ſancti Petri, de Ordine Prædicatorum.* *Roberti. Petri.*

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt textum ſatis purum, eadem prorſus cum LOVAN. Auctaria ſubnectunt.

LEYDEN. Textui puro adjicit: *In territorio Lingonenſi, apud Moliſmum, beati Roberti confeſſoris, primi abbatis Ciſtercienſis. Ipſo die in territorio Mediolanenſi, paſſio ſancti Petri, de Ordine Prædicatorum, qui cum per partes Italiæ, contra viros* [virus] *hæreticæ pravitatis verbum Dei longe lateque prædicaſſet, tandem gladio hæreticorum interemptus eſt.* *Roberti. Petri.*

ULTRAJECT. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *In territorio Mediolanenſi* &c. ut jam ex LEYDENSI retulimus. Sequitur textus ſatis purus. In fine autem: *In territorio Lingonenſi* &c.

CENTULEN. *In Thuſcia, ſancti Torpetis martyris. In Papho, Tychici Apoſtolorum diſcipuli. In Numidia apud Circenſem Coloniam, ſanctorum Agapii & Secundini epiſcoporum.* *Torpetis.*

BRUXELLEN. Poſt textum fere purum, ſubdit: *In territorio Lingonenſi* &c. Tum: *In territorio Mediolanenſi* .... etiam ut ſupra. Denique: *Alibi Germani epiſcopi.* An non *martyris Alexandrini* vel *Nicomedienſis*? *Germani.*

HAGENOYEN. In textu ſatis purus, adjicit: *In territorio Lingonenſi, in monaſterio Molliſmenſi, ſancti Ruberti abbatis.* Sequitur longa de Petro martyre hiſtoria, melius in Actis legenda. In fine: *Item in monaſterio Cluniacenſi, ſancti Hugonis abbatis.* *Roberti. Hugonis.*

AQUICINCT. Poſt, *geminis*, addit: *Et ſancti Germani epiſcopi.* Deinde recentiori manu: *Eodem die, in Burgundia, ſancti Roberti abbatis.* *Germani. Roberti.*

VICTORIN. & REG SUEC. num. 130: *Apud Cluniacum, tranſitus ſancti Hugonis abbatis.* *Hugonis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Petri martyris. Hugonis abbatis Cluniacenſis. Roberti primi Ciſtercienſis abbatis. Titici diaconi, diſcipuli Apoſtolorum. Agapii & Secundini martyrum cum ſociis.*

CLUNIACEN. *Eodem die, apud Cluniacum, natalis beatiſſimi Hugonis, piiſſimi patris monachorum, cujus vita multis virtutibus eſt declarata.* *De Hugone.*

Euphroſynæ. VATICAN. num. 5949. Primo loco: *Tranſitus ſanctæ Euphroſynæ virginis.*

Roberti. Petri. UOHELLIAN. *Eodem die, depoſitio beatiſſimi Roberti, primi Ciſtercienſis abbatis. Mediolani, paſſio beati Petri martyris.* Hoc ultimum fuit rubrica ab ipſo ſcriptore cancellatum, & ſcriptum ad diem ſequentem, ut notavit Papebrochius, ipſius codicis oculatus inſpector & collator.

Tranſlat. Edmundi. Frontaſii. ALTEMPS. *In Britannia, tranſlatio ſancti Eadmundi regis & martyris.* Remittitur in Actis ad diem natalem xx Novembris. *Petragoricas, ſancti Frontaſii martyris.* In Actis retrahitur ad 11 Januarii. *Et Torpetis martyris.* De quo ſupra.

Catharinæ Senenſis. FLORENTIN. Primo loco: *Romæ, ſanctæ Catharinæ Senenſis virginis, Ordinis Prædicatorum, annulo Jeſu Chriſti & magnis revelationibus decorata. Romæ occubuit, ibique ſepulta eſt in eccleſia ſanctæ Mariæ ad Minervam. Pius vero Papa* II *eam catalogo Sanctorum adſcripſit. Ipſo die, apud*

Petri Martyris. *Mediolanum, paſſio ſancti Petri martyris, patria Veronenſis, Ordinis Prædicatorum, cujus vita, conſtanti contra hæreticos prædicatione, ac miraculis claruit. In Tuſcia civitate Piſa, ſancti Tor-*

Torpetis. *petis martyris. Quem Cæſar Nero verberibus afflictum, extra prædictam urbem duci & decollari fecit & ita migravit ad Chriſtum. In territorio Lin-*

Roberti. Liberii. Hugonis. *gonenſi, in monaſterio Moliſmenſi, ſancti Roberti abbatis Ciſtercienſis. Apud Ravennam, ſancti Liberii archiepiſcopi. Cœnobio Cluniaco, S. Hugonis abbatis.* Nonnulla quandoque in hiſce codicibus, inter ſe & cum GREVEN. collatis, diſcrepantia occurrit, quæ cum non ſatis diſtincte ab Henſchenio deſcriptore notata ſit, fieri facillime poteſt, ut nonnumquam alterius verba, alteri perperam, ſed innoxie, à nobis tribuantur, quod etiam in præfatione præmonuimus.

Gumberti. REMENS. SS. Timothei & Apollinaris: *Apud Aveniacum, ſancti Gumberti regis.* Melius in Actis *Gondebertus* appellatur, non *rex*, ſed *martyr.*

Tranſlat. Annonis. EDITIO-LUBECO-COL. Incipit: *Coloniæ Agrippinæ, tranſlatio ſancti Annonis archiepiſcopi & confeſſoris. Quæ ſtatim poſt deceſſum ejus facta eſt, de civitate Colonienſi in montem Sibergenſem. Sed poſt obitum ejuſdem ſanctiſſimi viri anno triceſimo octavo, & anno Domini milleſimo octogeſimo tertio, per venerabilem Joannem presbyterum, ſanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalem, & Petrum, Lunenſis eccleſiæ epiſcopum, ſolemniter ac reverenter eſt in capſam ad ſanctuarium locatus.* De Petro, fere ut LEYDENSIS ſupra. Sequitur: *Romæ, ſanctæ*

Catharinæ. *Katharinæ virginis. Hæc de civitate Senenſi oriunda, in adoleſcentia ſua habitum de pœnitentia S. Dominici aſſumens, & crebris miraculis & doctrinis clarens, anno ætatis ſuæ triceſimo tertio Romæ quievit, ſepulta in eccleſia ſanctæ Mariæ ſupra Minervam. Dominus autem Pius* II *Papa, qui eam Sanctorum catalogo adſcripſit, mandavit feſtum ipſius primo Dominica Maii perpetuis temporibus ſolenniter celebrari.* Vide Acta. Sequitur textus ſatis purus. Tum de Roberto &c. *Eodem die,*

Urſionis & Maurilii. *beatorum Urſionis & Maurilii confeſſorum.* In Prætermiſſis ad proprios dies rejiciuntur. *In Britannia, caſtro Beatricis, tranſlatio ſancti Edmundi*

Tranſlat. Edmundi. Torpetis. *regis & martyris. In Tuſcia, ſancti Torpetis martyris.* De his ſuperius abunde dictum eſt.

BELIN. In fine: *Eodem die, apud Mediolanum, ſancti Petri martyris, de Ordine fratrum Prædicatorum. Cœnobio Cluniacho, beatiſſimi Hugonis* [2 editio *Hugonis*] *abbatis.*

Torpetis. GREVEN. *In Tuſcia, ſancti Torpetis martyris, qui jubente Silvio foras civitatem Piſanam ductus, decollatione capitis martyrium complevit. Hujus tamen ſolemnitas* XVI *Kal. Junii feſtivius recolitur. In Africa, Grati cum aliis ſex. In territorio* *Grati &c. Petri M.*

Mediolanenſi, ſancti Petri presbyteri & martyris, Ordinis Prædicatorum. Qui in virginitate Chriſto ſerviens, cum per partes Italiæ &c. *In Alexandria, Germani presbyteri. Nicomediæ, Prodoci diaconi. In Peruſio, Valenti, Grati & Prodenti.* *Germani. Prodoci.*

Vide Acta. *Leonis epiſcopi & confeſſoris, qui in Samo inſula primum quievit, ac deinde Veneti illuc applicantes, miraculo admoniti, ſancti corpus ſecum aſportaverunt. Maxentii confeſſoris. Viti confeſſoris. Urſionis & Maurilii confeſſorum.* Vide Prætermiſſos. *Item Urbani. Eodem die, beati* *Valenti &c. Leonis. Maxentii. Viti. Urſionis &c. Urbani.*

Hugonis abbatis Cluniacenſis, magnæ ſanctitatis viri, qui a beato Odilone educatus, eidem in regimine dignus ſucceſſor fieri meruit. Item, ſancti Roberti abbatis & confeſſoris. Hic cum eſſet abbas in monaſterio Clunìacenſi, divino ſpiritu excitatus, regulam diſtrictius ſervare cupiens, cum aliquot ejuſdem zeli fratribus egreſſus, monaſterium & Ordinem Ciſtercienſem inchoavit anno Domini MXCVIII *clarusque vita & miraculis quievit in pace. Antiſſidori, ſancti Mariani monachi & confeſſoris.* *Hugonis. De Roberto. Mariani.*

Eſtne hic *Marianus Scotus*? quis alius hac die ſit, neſcio. *Romæ, depoſitio ſanctæ Katharinæ de Senis virginis. Quæ in adoleſcentia ſua habitum* &c. ut ſupra. *In Britannia, caſtro Beatricis* &c. *Item, bonæ memoriæ Petri Faverii, Ordinis Cartuſienſis, Prioris domus ſanctæ Crucis in Urbe. Hic cum in extremis laboraret, & ab antiquo adverſario pene in deſperationem præcipitaretur, per glorioſam Dei genitricem ſibi apparentem liberatus, tunc ſpiritum Deo reddidit, cum in Litania diceret: Omnes Sancti qui hic adeſtis, orate pro nobis. Ipſos enim Sanctos, quos ipſe præſentes aſpiciebat, cum magna exultatione, digito elevato, demonſtrabat.* De hoc nihil in prima editione. Videſis Prætermiſſos. *Catharinæ. Petri Faverii.*

MOLAN. *Eodem die, apud Mediolanum* &c. fere ut LEYDEN. *Cœnobio Cluniaco, beatiſſimi Hugonis abbatis. In territorio Lingonenſi* .... ut ibi. *Et depoſitio ſancti Prudentii.* Ponitur hîc abſque titulo aut *martyris* aut *confeſſoris*, ſed niſi fallor, non alius indicari poteſt, quam *Prudentius* ille, qui inter *Nicomedienſes* martyres primum locum obtinet, ex qua eadem turma male colitur *Prodocus*, recte *Urbanus* apud GREVENUM: vide Acta. In editionibus aliis, de Petro, ut jam non ſemel dictum eſt. De Catharina itidem uſque ad, *ſuper Minervam.* Tum addit: *Differtur autem ejus feſtivitas in Dominicam diem poſt inventionem ſanctæ Crucis.* Notiſſimum eſt ſtabili jam cultu feſtivitatem ejus recoli die xxx Aprilis, *Petrum* vero *Martyrem* hoc die. De Roberto & Hugone ut ſupra. *Die vigeſima nona, ſanctorum novem martyrum in Cyzico.* Vide propria ſingulorum nomina in Actis noſtris, accepta ex menologiis Græcorum, quorum verba recitat Henſchenius in brevi ſuo commentario. *Et ſancti Memnonis thaumaturgi.* Et hic etiam ex monumentis Græcis deſumptus eſt, ſed hoc die perperam conſignatus, cum ad XXVIII Aprilis pertineat, ut in Actis invenies. *Eodem die, feſtivitas ſanctæ Avæ virginis.* Et minoribus typis: *Quæ in Donomio quieſcit, non canonizata.* Vide quæ de ea ſuperſunt, ab Henſchenio collecta, ubi Molani obſervationem explicat, circa anniverſarias preces pro ipſa Dononii perſolvi ſolitas, quæ nec Avæ nec aliorum Sanctorum, quibus ſimili officio parentatum novimus, cultui quidquam præjudicant. Vide tomo I Junii pag. 810. num. 4. *De Petr. M. Hugonis. Roberti. Prudentii. Mart. 9. Memnonis. Avæ.*

Pridie Kal. *Die 30.*

Mariani & Jacobi.

APud Lambeſitanam urbem, natalis ſanctorum martyrum Mariani lectoris & Jacobi diaconi, quorum prior, cum jam pridem infeſtationem Decianæ perſecutionis in confeſſione Chriſti eviciſſet, iterum cum cariſſimo collega tentus eſt. Deinde poſt dira & exquiſita ſupplicia, divinis revelationibus mirabiliter ſecundò confortati atque allevati, noviſſimè cum multis aliis gladio conſummati ſunt. Civitate Sanctonas, beati Euprobi martyris, quem ſanctus Clemens, *Eutropii.* pontificalis ordinis gratia conſecratum, direxit in Gallias, peractaque prædicatione, ob Chriſti teſtimonium, illiſo capite, victor occubuit.

Puri ſunt *Praten. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. In Munerato ſenſum obſcurum facit omiſſio vocis, *prior*. Belini vel ejus typographi error eſt, *infeſtinationes*, item *Datiana*, quod etiam habet Munerat. Codices nonnulli ſcribunt *clariſſimo*, at ipſa, ni fallor, constructio exigit *cariſſimo*, ut legunt Praten. Herinien. Tornac. &c. cum Adone. Et ſic etiam *allevati*, non *alleviati*, ut multi codices habent. *Noviſſime tamen*, in ſolo Munerato eſt; ſatis patet vocem *tamen* redundare. *Santone*, pro *Sanctonas* ſcripſit Belinus. Et hæc quidem ſatis clara ſunt. Major quæſtio eſt, legendumne *Euprobi*, ut nos in textu reliquimus, an potius *Eutropis*, ut habet Ado, vel *Eutropii*, ut Acta & codices paſſim. Pro lectione noſtra ſtant codices vetuſtiſſimi, Praten. Herinien. & Tornacen. quorum auctoritate, etiam cum errant, potiſſimum nitimur. Male legit Molanus, quem *cum* ſanctus, alii pejus *direxiſſet*, pro *direxit*, quæ ſenſum perturbant. In Belino eſt *Galliam*, omiſſa particula *in*, ubi male adjicitur *demum*. Greven. & Molan. ponunt *peracta dein*: Praten. *peractamque prædicationem*. Belinus *ceſo capite*. Recte in textu omnia.

Mariani & Jacobi.

OBSERVATIO. *Marianum* & *Jacobum*, *cum aliis multis decollatos*, diſtincte hodie producit Rom. parvum. Utrum tam clare exprimantur in apographis Hieronymianis, mihi certe non ita liquet, eos tamen cum ſociis ibi indicari, ex Florentinio & Actis colligere eſt. Vetuſtiorem utriuſque memoriam ex Kalendario Carthaginenſi pridie Nonas Maii ſignari, die præcedenti abunde indicavimus. Porro horum martyrum cum heſternis *Cirthenſibus* ſocietatem, pridie etiam expoſuimus. Sociorum plerorumque loci & temporis martyrii ſingulorum, uberiorem notitiam tradit Henſchenius. Encomium in laterculo poſitum ex Adone acceptum eſt; hic ex ſinceriſſimis Actis, ut die præcedenti diximus, ſua delibavit. Supereſt addendum hîc Wandelberti elogium: *Eutropii.*

Martyrii Jacobus ſimilem & Marianus honorem
Sortiti pridie finem metantur Aprilis.

Ex Gregorio Turonenſi ſumptus eſt, & ab Adone conſignatus is, qui ſequitur *Euprobus*, *Eutropes* potius, vel *Eutropius*, cujus elogium etiam ex laudato Adone tranſcripſit Noſter, re, ut ſolet, minime diſcuſſa, inhærenſque receptæ tunc traditioni de miſſis à S. Clemente primis in Galliam epiſcopis, quod tamen Gregorius Turonenſis non niſi per verbum FERTUR, narraverat, ut ſolerter animadvertit Henſchenius, ex quo facile intelliges, veram eſſe plurimorum modernorum opinionem, qui de Eutropio nihil undequaque certi admittunt, præter cultum & reliquias, de quibus paulo aſſeverantius loquitur laudatus Gregorius. Vide quæ in Actis de ejus miraculis fuſe tradita ſunt. Atque hic hactenus germanus Uſuardi textus eſt.

De Maximo Adonis.

Sequitur in Adone: *Apud Aſiam, paſſio ſancti Maximi martyris, cujus geſta habentur.* Et quidem in Actis noſtris ſynonymus alius Græcus adjungitur. An vero *Maximus* ille *Aſiaticus*, vere Adonis ſit, dubium ingerit Moſandri editio, in qua & *Quirinus* & *Sophia* adjecti ſunt, qui procul dubio in additamentis cenſentur; quidni & præfatus *Maximus* à Notkero, ſedulo alias Adonis deſcriptore, etiam præteritus? de *Maximo* & *Quirino* meminit Florus. Et de poſtremo, Romanum parvum, in quo præterea *Vigilia Apoſtolorum* ſignatur, veroſimillime à recentiori aliquo ſuperaddita, æque ac *Quirinus*, qui in codicem illum olim Coloniæ aſſervatum irrepſerit, occaſione tranſlationis Noveſianæ. Vide ſis Acta noſtra ad diem xxx Martii, ubi diſcuſſa invenies, quæ ad verum Quirini titulum pertinent. Interim Maximi Aſiatici Acta Ruinartius ex Actis noſtris, ut ſincera extraxit, & eruditam admonitionem præfixit à pag. 143.

AUCTARIA.

Maderaiani

HERINIEN. Proprium provinciæ Remenſis, de more interſerit, ſecundo loco ſic ſcribens: *Eodem die, natalis ſancti Maderniani, Remenſis archiepiſcopi, qui ſextus eamdem rexit eccleſiam.* In Actis eſt *Maternianus.* Aliter tamen codices enuntiant.

TORNACEN. Textus materiam cancellis ſuis, potius quam cancellos materiæ aptare videtur. Puriſſimus eſſet, niſi omitteret ea, quæ ſequuntur poſt, *ſupplicio*, uſque ad, *cum multis.*

PULSANEN. Magis mutilus eſt, reciſſo toto Mariani & Jacobi elogio. In fine autem poſt *victor*, ſic ſcribit: *Et martyr migravit ad Dominum.*

Paſtoris & ſociorum.

ROSWEYD. In fine: *Item in Alexandria, Paſtoris epiſcopi, cum aliis* XXIV, *igni combuſtis & in mare miſſis.* Vide in Actis totam ſeriem.

Erchenwaldi.

ANTVERP-MAJ. Etiam in fine: *Apud Londoniam, depoſitio ſancti Erchenwaldi epiſcopi & confeſſoris.* Nomen varie formatum invenies.

Maximi.

CENTULEN. *Natale ſanctorum Mariani & Jacobi, qui ſub Daciano cum aliis multis conſumpti ſunt. Santonas, ſancti Eutropii epiſcopi & martyris. Apud Aſiam, ſancti Maximi martyris, cujus geſta habentur.*

De Quiriaco.

BRUXELLEN. Primo loco de Eutropio, ſecundo de martyribus Lambeſitanis, ſatis pure. Sequitur de Maximo, ut ſupra. Tum *Jeroſolymis, Quiriaci, qui & Judas cognominatur, qui que crucem Chriſti invenit, & quem baptizatum, Helena regina fecit Jeroſolymorum epiſcopum ordinari; quique poſtea ſub Juliano apoſtata imperatore, pro fide Chriſti celebre martyrium duxit.* Remittitur ad diem ſequentem & ad IV Maii. *Romæ, via Appia, elevatio ſancti Quirini martyris, cujus paſſio tertio Kalend. Aprilis celebratur. Et depoſitio ſancti Eremberti pontificis.*

Elevat. Quirini. Eremberti.

De Quirino. De Orientio. Maxentiæ.

HAGENOYEN. Poſt textum purum ſubdit: *Eodem die, ſancti Quirini militis & tribuni translatio, quo die ſacra ejus reliquiæ de Roma per epiſcopum Colonienſem, ad civitatem Nuſſiam deportata ſunt, unde adhuc ejus capſa eodem die deponitur & in craſtino circumfertur. Apud civitatem Auſcium, ſancti Orientii epiſcopi & confeſſoris, qui omnibus virtutibus ornatus, ſancto fine quieviſſe dicitur in pace.* Vide die ſequenti. *In Brixia, beata Maxentia vidua.* Infra dicitur mater Vigilii.

Eremberti. Ercenwaldi.

AQUICINCT. In fine: *Et ſancti Eremberti epiſcopi.* Colitur IV Maii. *In Britannia, civitate Londonia, ſancti Ercenpaldi* &c ut habet MOLANUS in poſterioribus editionibus. Sed pro, *veritatis* in codice male legitur, *vero viriditatis.*

Maderniani

MATRIC-CART-ULTRAJ. *Quirini martyris. Eutropii epiſcopi & martyris. Iacobi martyris & Mariani lectoris, cum aliis multis martyrizatis. Maderniani Remenſis archiepiſcopi, ſexti ordine.*

Dorothei & ſociorum.

VATICAN num 5949. *Alexandriæ, ſanctorum Dorothei presbyteri, Pomodiani & Rodociani diaconorum, qui igne exuſti & in mare miſſi ſunt, cum aliis* XXIV. *Apud Aſiam, ſancti Maximi martyris.* Vide quæ dicta ſunt in Obſervatione.

Oſwaldi. Cyrini. Maximi.

ALTEMPS. *In Saxonia, Oſwaldi epiſcopi & confeſſoris, cujus meminit Beda in geſtis Anglorum* De eo actum eſt XXVIII Februarii *Item ſancti Cyrini martyris.* Aliis *Quirini. Apud Aſiam, ſancti Maximi martyris, cujus geſta habentur.*

Quirini & ſociorum. Maxentiæ.

FLORENTIN. Primo loco: *Apud Nuſiam, in provincia Colonienſi, ſanctorum martyrum Quirini cum XII ſuis ſociis. Item, ſancta Maxentia vidua, matris ſancti Vigilii.*

Translat. Euſtaſii.

SALINEN. S. Anatolii. *In territorio Bizantino, tranſlatio corporis ſancti Euſtaſii Luxovienſis abbatis.* Vide XXIX Martii.

Flavii. Deſiderati.

CABILLONEN. S. Vincentii *Sancti Flavii. Et Cabillonis civitate, natalis beatiſſimi Deſiderati presbyteri & confeſſoris, qui ſuis eximia converſionis* [an non *converſationis?*] *& miraculorum, in monaſterio Gurtonenſi, ubi & obiit: quem B. Agricola, ejuſdem antiſtes, tumulavit in baſilica B. Martini, quæ eſt in ſuburbio præfatæ urbis, ubi cujus apud Deum ſit meriti, multi adepti ſanitatibus experiuntur infirmi.* Etiam Flavius, in Actis, Cabilonenſis epiſcopus dicitur.

Tranſlat. Quirini.

EDITIO LUBECO COL. Incipit: *Nuſſia, ſuper litus Rheni, territorio Colonienſi, tranſlatio ſancti Quirini tribuni & martyris. Cujus venerabile corpus, nobilis ac religioſa Domina Gepa abbatiſſa a ſummo Pontifice poſtulatum, de Roma ad civitatem ſuam Nuſſiam tranſtulit, & in ſuum monaſterium honorifice collocavit.* Sequitur textus ſatis purus. Tum: *In Anglia civitate Londonia, natale ſancti Erkenwaldi, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris. Apud Aſiam, paſſio ſancti Maximi martyris cujus geſta habentur.*

Erkenwaldi. Maximi.

Maximi. Martyrum Alexandr.

GREVEN. *Apud Aſiam, teſte Adone, paſſio ſancti Maximi martyris, cujus geſta habentur. In Alexandria, Effrodiſii presbyteri & martyris aliorumque* XXX. *Item ſanctorum Dorothei, Criſpini, Pomodiani. Euticia martyris ſub Licinio. Romæ, Quirini epiſcopi. Ercanwaldi epiſcopi Londoniæ & confeſſoris. De quo Beda lib. 4 ita dicit: Ejus vero viri in epiſcopatu & ante epiſcopatum, vita & converſatio fertur fuiſſe ſanctiſſima, ſicut etiam nunc cœleſtium ſigna virtutum indicio ſunt. Maderniani archiepiſcopi Remenſis & confeſſoris. Eodem die, ſancti Laurentii presbyteri Novarſenſis. Apud Santonas, Euſtellæ virginis, filiæ regis ab Eutropio converſæ.* Vide in indice Prætermiſſorum. *In Anglia, Tybba virginis.* De ea in Actis VI Martii. *Item, Maxentia nobiliſſima femina, matris ſancti Vigilii epiſcopi Tridentini. In diœceſi Colonienſi, oppido Nuſſia, tranſlatio* &c. fere ut ſupra. *Item in diœceſi Lugdunenſi, ſancta Margareta virginis, Ordinis Carthuſienſis. Hæc cum aliquando Miſſarum officio intereſſet, & ſacris myſteriis participari ardentiſſimo affectu deſideraret, ſubito piiſſimus ſponſus Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui eam frequenter viſitare & conſolari conſueverat, partem hoſtiæ vivifici corporis ſui è manibus ſacerdotis in os tam dilectæ ſponſæ ſuæ trajecit. Ipſa tandem plena operibus bonis quievit in pace.* In Actis inter Prætermiſſos recenſetur.

Euticiæ. Quirini epiſ. Ercanwaldi. Maderniani. Laurentii. Euſteliæ. Tybbæ. Maxentiæ. Margaretæ cum elogio.

De Quirini reliquiis.

MOLAN. *Romæ, ſancti Quirini tribuni* &c. ad verbum, ut habet Ado XXX Martii. Tum ſubdit: *Hujus Deo dilecti & pretioſi martyris paſſio, licet* III *Kal. Aprilis facta ſit, hic tamen feſtive recolitur, quando ſacra reliquiæ corporis ejus ab urbe Roma ad civitatem Nuſſienſem ſupra Rhenum tranſlata ſunt. Eodem die, natalis ſancti Maderniani* &c. plane ut HERINIEN. De Maximo, Laurentio & Ercanwaldo, ut GREVEN. ſupra. In editionibus aliis: *Romæ, ſancti Quirini tribuni & martyris. Hujus Deo dilecti* &c. *In Britannia, civitate Londonia, ſancti Erconwaldi epiſcopi & confeſſoris. Qui in actiua jam degens vita, totis viribus theoricam diligens, ſubditis ſibi plebibus, callem veritatis verbis atque exemplis monſtravit: multiſque ornatus virtutibus, migravit ad Chriſtum.* De Maderniano, Maximo & Laurentio, ut ſupra.

Maderniani. Ercenwaldi cum elogio.

MENSIS

MENSIS MAIUS

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* I.

IN Ægypto, Hieremiæ Prophetæ, qui à populo lapidibus *Hieremiæ.*
obrutus, apud Taphnas occubuit. Item, natalis beatorum
Apoſtolorum Philippi & Jacobi, ex quibus Philippus, poſt- *Philippi*
quam penè Schytiam ad fidem Chriſti convertiſſet, apud *& Jacobi.*
Hierapolim Aſiæ civitatem glorioſo fine quievit. Jacobus vero, qui &
frater Domini legitur, juxta templum Hieroſolimorum, ubi & præcipi-
tatus fuerat, ſepultus eſt. In Galliis territorio Vivatienſi, beati Andeoli *Andeoli.*
ſubdiaconi, quem miſit ab Oriente ſanctus Policarpus unà cum aliis, ad
prædicandum verbum Dei, in Galliam, cujus prædicatione imperator
Severus comperta, ſpinoſis fuſtibus crudeliſſimè flagellatum, in carcerem
trudi præcepit, & ſic demum ab enſe ligneo, in crucis modum caput ejus *Sigiſmun-*
ſcindi. Civitate Sedunenſi, natalis Sigiſmundi regis. Apud civitatem Au- *di.*
ſcium, ſancti Orientis epiſcopi, qui virtutibus ornatus, ſancto fine quie- *Orientii.*
viſſe ſcribitur. Item Autiſiodoro, ſancti Amatoris epiſcopi & confeſſoris. *Amatoris.*

Ex omni parte puri ſunt *Pratenſis codex*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Ad men la libraria fere reducitur, ut *Egypto*, *Schytiam*, *Hieroſolimorum*, *Policarpus*, *Autiſiodoro* &c. Quæ quia ætatem ſuam redolent, intacta pleraque in textu relicta ſunt. Lego *Taphnas*, cum Pratenſi, non *Taphnes* ut apud Grevenum & Molanum. *Orientis* ſcribunt & codices pro textu citati, & alii paſſim, male fortaſſe, nam hodie legunt omnes, non *Orientis*, ſed *Orientii*.

OBSERVATIO. *Hieremiam* vel *Jeremiam* prophetam, ſed ſolo dumtaxat nomine, uno quaſi ore appellant Beda, Rabanus, Romanum parvum & Ado, à quibus tantillum differt Notkerus, quod ſcribat; *Pauſatio Jeremiæ Prophetæ.* Quæ igitur de lapidatione in laterculo noſtro dicuntur, ea ab Uſuardo adjuncta ſunt, quemadmodum de aliis veteris Teſtamenti prophetis ab eo factum oſtendimus. *Philippi* & *Jacobi* meminere iidem omnes in ſuis Martyrologiis, uti & Hieronymiani codices, quorum aliqui utrumque *Hierapoli* perperam tribuunt; plures Jacobos, vel ſaltem pluribus diebus
Hieremiæ. *Philippi & Jacobi.*

 com-

commemorantes. Et quidem notanter *Jacobus frater Domini* ponitur xv Martii, & *Jacobus Alphei, Apoſtolus*, xxii Junii. Quod autem magis mirêre, hoc ipſo die, poſtquam in principio Philippi & Jacobi memoria relata eſt, in medio textu ſic legitur: *Natalis Mathei & Jacobi Apoſtolorum.* Primo loco annuntiatur *initium prædicationis Dominicæ*, de quo vide Exercitationem Florentinii, pag. 478. Ceterum de Apoſtolis ſic memorat Fruntonis Kalendarium: *Natalis Apoſtolorum Philippi & Jacobi.* Beda: *Hierapoli, Philippi Apoſtoli, & Jacobi Apoſtoli fratris Domini.* Simplicius Romanum parvum: *Et Apoſtolorum Philippi & Jacobi fratris Domini.* Cognationem illam paucis explicat Ado in Martyrologio, ſed in feſtivitatibus Apoſtolorum, elegantius utrique elogium concinnavit, ex quibus medullam, ut ita dicam, decerpere Nuſter ſatis habuit, Notkero plura conjungente. Aliud elogium contexuit Florus, brevius Rabanus, quæ omnia non eſt hujus loci diſcutere, uti nec alia plurima, quæ de Jacobis inter eruditos diſceptantur jam; alibi, cum de Simeone xviii Februarii agendum fuit, curſim indicata, ut & hîc facere cogimur, remiſſo lectore ad diſſertatiunes hodiernas Henſchenii, ad Exercitationem Florentinii pag. 95; Tillemonium tomo 1 variis locis, & alios alibi citatos.

Hactenus Romani parvi ductum ſecutus eſt Ado. Qui tertius ordine eſt *Andeolus*,
Andeoli. ab antiquioribus Martyrologis prætteritur. Elogium ipſi contexuit Ado ex vulgatis Actis tunc receptis, in quibus examinandis neutiquam ſcrupuloſus, ea in Faſtos ſacros retulit, quæ admitti omnino non poſſunt. Acta ipſa, nec vetuſtiſſima eſſe, nec plane ſincera, ſatis agnovit Henſchenius, at recentiores cum Tillemontio tomo 3 pag. 636, duriorem eis cenſuram inurunt. Noſter Adoni ſemper fidens, ſua omnia, paucis prætteritis, ex
Sigiſmundi ipſius elogio fere ad verbum deſcripſit. At *Sigiſmundi* regis encomium, quod plane mirum eſt, ne attigit quidem, ſolum nomen & locum poſuiſſe contentus; opinor, quia laterculus jam ultra ſolitos terminos excreverat. Exſtat *Sigiſmundi* commemoratio Hieronymianis omnibus adjecta, ex quibus à Rabano accepta eſt, Notkerus Adoniano elogio aliquid ex Gregorio Turonenſi ſuperaddidit. Vide Sigiſmundi geſta, & circa corporis tranſlationem controverſa, accurate ab Henſchenio explicata. Hîc ex Wandelberto tres ultimos verſiculos de Apoſtolis, Jeremia & Sigiſmundo componimus:

> *Frater ex* his Domini, Jacobus micat, atque Philippus,* * An non, et?
> *Hieremiaſque ſimul vatum celebratur optimus:*
> *Rexque Sigiſmundus fuſo pro ſanguine regnat.*

Binæ annuntiationes ultimæ, de *Orientio* & *Amatore*, Uſuardi propriæ ſunt, tametſi
Orientii. earum veſtigia in apographorum Hieronymianorum acceſſionibus innoteſcere videan-
Amatoris. tur. Nam quæ apud Moſandrum aſteriſcis notata ſunt, ea ab ipſo editore adjectitia, ſeu, ut vocat Florentinius, ſpuria cenſentur. Atque ex his conſtat laterculi vera ſimplicitas. Vide de cetero ipſius Amatoris Acta, & quid de ipſis ſentiat Tillemontius tomo 15 à pag. 835.

AUCTARIA.

Marculfi. HERINIEN. Cetera puriſſimus, 3 loco inſerit: *In pago Laudunenſi, ſancti Marculfi confeſſoris.* In fine ad marginem recenter adjecta eſt *Walburgis.*

TORNACEN. In Jeremia & Apoſtolis purus, reliquos etiam habet, ſed Andeoli & Orientii elogia reſcindit.

PULSANEN. Incipit ab Apoſtolis. Tum de Jeremia, ſatis pure. Sequitur de Andeolo, abſque elogio. Reliqua abſunt. Amator recentiori alia manu in margine adjectus eſt.

MUNERAT. Deficit in Orientio & Amatore.

ROSWEYD. De Jeremia nihil. De cetero in reliquis textus purus eſt. In fine autem additur: *Tranſlatio ſanctæ Walburgis virginis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Toto fere textu puri, poſt *regis* addunt, *Burgundiorum.*
Walburgis. Tum: *Eodem die, ſancta Walburgis virginis.* Sequitur de Amatore. Noto in ANTVERP-MAX. atramento flavo inſertam vocem *elevatio* Walburgis. Aliis eſt *tranſlatio.* Vide Prætermiſſos.

ANTVERP & MAX-LUBEC. In eo ſolum deficiunt, quod Jeremiæ elogio careant.

ALBERG. & DANIC. Similes ſunt ANTVERP-MAX. &c. ſed Apoſtolos Jeremiæ præfigunt.

ANTVERP-MAJ. Totus purus eſſet, niſi ultimam annuntiationem de Amatore prætermitteret. Deſuit diligentia in hujus codicis ſcriptore.

CENTULEN. Ita habet: *Natale beatorum Apoſtolorum Philippi & Jacobi. In Egypto, Jeremia Propheta, qui a populo lapidibus obrutus, apud Thapnas occubuit. Jeroſolymis, ſancti Judæ epiſcopi,* *Judæ.*
per quem ſacra crux Domini reperta eſt. Vide die iv Maii. *Antiſiodoro, ſancti Amatoris epiſcopi & confeſſoris. Civitate Seduno, ſancti Sigiſmundi regis & martyris. In Galliis territorio Vivarienſi, ſancti Andeoli martyris. Eodem die, ſancti Mar-* *Marculfi.*
culfi abbatis. Item eodem die, in Flandria, tran- *Tranſlat.*
ſlatio ſancti Arnulphi, Sueſſionica eccleſiæ epiſcopi *Arnulphi.*
& confeſſoris. Remittitur ad diem natalem xv Auguſti. Colitur Aldenburgi in Flandria.

BRUXELLEN. In Apoſtolis non nihil interpolatus, ſecundo loco ponit: *Et in Germania, pago Sualavelda, ſancta Walburgis virginis quæ cum* *De Walburge.*
duobus fratribus ſuis Willeboldo & Winibaldo S. Bonifacium de Anglia in Germaniam ſecuta eſt, ubi ipſa facta eſt abbatiſſa, & poſt caſtiſſimam vitam, hac die migraſſe creditur ad Dominum. In Jeremia deeſt locus martyrii. In Andeolo iterum interpolatus eſt. De Sigiſmundo ut ſupra. In Orientio & Amatore ferme purus eſt. In fine

ſub-

Theodulphi. ſubjungitur: *Remis, ſancti Theodulphi abbatis.*

HAGENOYEN. De Jeremia, Philippo & Jacobo longas hiſtorias texit, quæ hic locum non inveniunt. In Andeolo, purus eſt. Cetera omittit, diem claudens hoc modo: *Eodem die, ſancta Walpurgis virginis, quæ erat de Anglia nobili progenie. Quæ cum duobus fratribus epiſcopis, ſcilicet* *De Walburge.* *Mallebaldo* [Wilibaldo] *& Winibaldo venit ad Alemanniam, adiens civitatem Eyſtedenſem, & monaſterium Heydenheim conſtruxit, quod & rexit per vitæ ejus ſpatium laudabiliter, & in eo plena bonis operibus migravit ad Dominum.*

Arigii. AQUICINCT. In fine: *Eodem die Wapinge, natalis ſancti Arigii epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancta Walburgis virginis.*

AMBIANEN. De Sigiſmundo adjicit totum Adonis elogium.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Philippi & Jacobi Apoſtolorum. Jeremiæ, Prophetæ, qui a Judæis fuit lapidatus.* *Evermari.* *Evermari martyris.* *Amatoris.* *Amatoris epiſcopi. Walburgis virginis.* Dies ejus natalis cenſetur eſſe XXV Februarii, ut ibi diximus.

Arigii. CLUNIACEN. *Eodem die Wapince, natalis ſancti Arigii epiſcopi & confeſſoris.*

Walburgis. REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Eodem die, ſancta Walburgis virginis.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C & ALTEMPS: *Eodem die Vapingo, natalis ſancti Arigii epiſcopi & confeſſoris.*

IN VATICAN. num. 5949. Abſunt, Jeremiæ, Orientii, Amatoris. Adjicitur: *Jeroſolymis, ſancti Quiriaci epiſcopi, qui prius Judas dictus eſt. In civitate Avellino, ſancti Ypoliti, martyris.* *Quiriaci.* *Hippolyti.* Vide Acta.

Calepodii. FLORENTIN. *Romæ, ſancti Calepodii presbyteri, qui ſub Alexandro paſſus eſt: cujus corpus jactatum in Tiberim præcepit, ut in geſtis ſancti Callisti Papæ legitur.* *Simplicii. & ſoc. 68.* *Item SS. martyrum Simplicii cum omni domo ſua, promiſcui ſexus numero ſexaginta octo. Apud civitatem Catanenſem provinciæ Siciliæ, paſſio ſancti Comitis* [Cominii] *martyris ſub Claudio imperatore.* *Cominii.* Vide Acta, & Prætermiſſorum elenchum. Sequitur Walburgis.

Macarii. BURDEGALEN. *Burdegala civitate, natalis ſancti Macarii Lugdunenſis epiſcopi.* Remittitur ad IV Maii.

Tranſlat. Clementis. LUXOVIEN. *Tranſlatio corporis ſancti Clementis, Mediomatricæ urbis epiſcopi, anno MXC.* Hic ad XXIII Novembris.

REMENS SS. Timothei & Apollinaris. *In territorio Remenſi, loco qui vocatur Avenaiacus, paſſio ſanctæ Berthæ, uxoris ſancti Gumberti regis.* *Berthæ.* *Civitate Sedunenſi, loco Agaune, paſſio ſanctorum martyrum Sigiſmundi regis & uxoris ejus & duorum filiorum. Remis, depoſitio ſancti Theodulfi abbatis. Ambianis, ſanctorum martyrum Acti & Acioli.* *Acii & Acheoli.* Acta legunt *Acii* & *Acheoli.*

EDITIO LUBECO-COL. Apoſtolos præponit Jeremiæ, cetera purè uſque ad *Sigiſmundi regis*, *De Sigiſm.* ubi adjicit: *Burgundiorum, qui in honore ſanctorum Thebæorum, collegium Agaunenſium ædificavit. Qui captus in civitate Sedunenſi à Francis, cum uxore & filiis, in puteum demerſus occubuit. Sed per ammonitionem angeli, de puteo elevati, in dicto monaſterio venerabiliter ſepulti ſunt. In Germania, cœnobio Eyſtadenſi, depoſitio religioſæ monialis ſanctæ Walburgæ virginis, ſororis ſancti Willebaldi epiſcopi Eyſtadenſis, cujus tumba glorioſis miraculis decoratur.* *De Walburge.* Sequitur Amator. Dein: *In Britannia minori, ſancti Corentini epiſcopi & confeſſoris. In pago Meldenſi, ſancti Blandini confeſſoris.* *Corentini. Blandini.* Corentini dies natalis eſt XII Decembris.

BELIN. Fere purus eſt uſque ad, *in Galliam*, præterquam quod Andeolum vocet *Anderolum*. Sequitur immediate: *Item Autiſſiodoro* &c. Tum: *Item Bergomi Galliæ Ciſalpinæ, ſanctæ Gratæ virginis. Apud civitatem Aaſcum, ſancti Orientii epiſcopi. Ipſo die, ſancta Walburga virginis.* *Gratæ.* *Orientii.* *Walburgæ.* Notabis *Gratam* viduam eſſe & coli XXV Auguſti.

GREVEN. *Benigni & Andochii presbyterorum, & Tyrſi diaconi, ſociorum ſancti Andeoli.* *Benigni &c.* Benignus colitur I Novembris, alii XXIV Septembris. *Nota, Sigiſmundus, de quo ſupra, rex fuit Burgundionum, jejuniis & orationibus die noctuque intentus.* *De Sigiſm.* *Ipſe ex divina revelatione monaſterium in loco, in quo ſanctus Mauritius cum ſuis quieſcit, conſtruxit, & tandem a Francis captus, cum uxore & filiis in puteum demerſus eſt. Sed abbati Agaunenſi revelatus & ab eo extractus, miraculis claruit. Eodem die, vel ut aliis placet, infra IV Nonas, natalis ſancti Judæ (qui & Quiriacus) epiſcopi Ieroſolimorum, ſub Iuliano imperatore paſſi.* *Judæ Quir.* Vide Acta IV Maii. *Item ſecundum Adonem* (ſed non genuinum) *hic paſſio ſanctorum Calepodii presbyteri, Palmachii & aliorum, qui infra ponuntur VI Idus Maii, die ſcilicet ſepulturæ ipſorum.* *Calepod &c.* *Item ſanctorum Ammonis martyris & Proculi.* *Ammonis &c.* Hic apud Hieronym. eſt: quis alter ſit, neſcio. *In Britannia minori, Corentini epiſcopi & confeſſoris.* *Corentini.* De Blandino & Marculpho, ut ſupra. *Annæ martyris, matris ſancti Quiriaci.* *Annæ mart.* Nulli bi nota eſt. *In Germania, cœnobio Eyſtadenſi, depoſitio ſanctæ Walburgæ virginis ſanctimonialis, ſororis ſancti Wilibaldi epiſcopi Eyſtadenſis, vita, & miraculis claræ.* *Walburgæ.* *Mantuæ, tranſlatio ſancti Ioannis Boni confeſſoris, Ordinis heremitarum ſancti Auguſtini.* *Jo. Boni.* Remittitur ad XXIII vel XXIV Octobris.

MOLAN. *In Blandinio monaſterio, tranſlatio corporis ſanctiſſimæ Amelbergæ virginis.* *Tranſlat. Amelbergæ.* *In Blandinio, conſecratio baſilicæ primæ, a beato Amando pontifice.* *confec. baſil.* Vide Prætermiſſos. De Grata, Walburge, Marculpho & Theodulpho, ut ſupra. *In Britannia, ſancti Chorentini epiſcopi civitatis Aquila.* *Chorentini.* *Ambianis, beatorum martyrum Acii & Acioli, qui religioſis fulgent miraculis. Ipſo die, ſancti Ultani, fratris ſanctorum Furſei & Foillani:* *Ultani. cum elogio.* *qui poſt exceſſum fratris ſui Furſei, cum Foillano, ſancta adeptus eſt ſancta Gertrudis contuberaia, cujus multa in eccleſia ſanctitatis clarent monumenta. Quorum ſancta virgo agnita ſanctitate, per manus eorum obtulit Deo partem hereditatis ſuæ, ſcilicet villam, quæ vulgo Foſſis dicitur, quam ipſis tradidit in ſervorum Dei alimoniam, ut in eo loco conſtruerent monaſterium, ad perpetuale peregrinorum hoſpitium. Ipſo die, territorio Tungrenſi, villa quæ Rutis dicitur, ſancti Evermari martyris, qui ab injuſtis innocenter interemptus eſt.* *Evermari.* *Hujus mors pretioſa crebris miraculis illuſtratur.* Tum typis minoribus: *Eodem die, ſanctorum eremitarum Zoerardi & Benedicti martyris, quorum vitam deſcripſit Maurus epiſcopus Quinque-eccleſiaſtenſis.* *Zoerardi &c.* *Furnis, tranſlatio corporum ſanctorum Walburgis, Wilibaldi, & Winiboldi, anno MCIX.* *Tranſlat. Walb. &c.* Hactenus prima editio. In aliis, de Marculpho, Theodulfo, Chorentino &c. ut eſt in prima. *Item in Blandinio* &c. *Maius prima ſacrat Chriſti doctrina Calendas.* Dein minoribus litteris: *In Hungaria, SS. eremitarum Zoerardi* &c. *Furnis* &c. *In Scotia, Aſaphi epiſcopi, de cujus nomine nunc vocatur epiſcopatus ſancti Aſaph.* *Aſaphi.* *In minori Britannia, ſanctiſſimi Brioci epiſcopi & confeſſoris.* *Brioci.* Quæ in Molani textu litteris Italicis inſerta ſunt, facile à genuinis diſtinguuntur.

VI *Non.* *Die* 2.

Athanaſii. NAtalis ſancti Patris noſtri Athanaſii, Alexandrinæ urbis epiſcopi & confeſſoris. In hujus perſecutionem, univerſus penè conjuravit orbis, & commoti ſunt principes terræ, gentes, regna, & exercitus coierunt adverſus eum, multaque Arrianorum perpeſſus inſidiis, toto orbe profugus agitur, nec ei ullus tutus ad latendum ſupererat locus, dum ad inveſtigandum eum omnes moventur. Moritur autem quadrageſimo & ſexto anno ſacerdotii ſui, poſt multos agones, multaſque patientiæ coronas, tempore Valentiniani & Valentis. Eodem die, ſanctorum Saturnini & Neopolis, qui in carcere requieverunt. *Saturnini & Neopolis.*

In textu conveniunt codices ferme omnes. Puriores ſunt, *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverpien. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Quibus addi poſſunt, *Antverp-max. Ultrajeƈt. Leyden. Lovanien. Albergen. Daniæ.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. *Patris noſtri* poſt Bedam & Adonem conſtanter legunt probatiſſimi codices, Praten. Herinien. Tornacen. Antverp. min. & maj. Max-Lubec & Greven. In Roſweyd. & Molan. deeſt *noſtri.* In aliis etiam omittitur *Patris. Alexandriæ,* pro *Alexandrinæ,* ponunt Greven. Molan. cum nonnullis aliis ſecundæ notæ codicibus. Herinien. Greven. & Molan. atque item citati jam codices, male ſcribunt *perſecutione*, multo pejus Roſweyd. *prædicatione.* In Antverp. & Max-Lubec. eſt *contra,* pro *adverſus.* Greven. ſenſum integrum non reddit, dum ſcribit, *principes terræ, regna, exercitus coierunt.* De *Arrianorum* alibi dictum eſt. Pro *multaque ... inſidiis*, Antverp. Max Lubec. Antverp-Maj. Max. &c. habent *multaſque ... inſidias.* In Herinien. inter, *nec* & *ullus,* deeſt, *ei.* Rurſus Antverp. & Max-Lubec. pro *ſupererat* ponunt, ille *ſupereſt*, hæc *ſubeſt.* Senſus videtur exigere, ut cum Greven. Molan. & paucis aliis legatur, *moverentur.* Nihilominus ſecuti ſumus Praten. Herinien., Tornacen & pleroſque alios, pro *moventur*, ut eſt in textu. *Quadrageſimo & ſexto* legendum eſt, male omiſit Herinien. particulam *et*, turpiterque erravit, qui vacuum in Antverp-maj. ſpatium, recentius ſupplevit per, *ſexageſimo ſexto*, quod etiam in margine expreſſit. Antverp. & Max-Lubec. & qui ſequioris notæ ſunt, pro *Neopolis,* habent *Neopoli.* Recte fortaſſe, ſed præferendi nobis ſunt probatiores codices. Atque iidem omnes cum Herinien, Roſweyd. Greven. & Molan. legunt *quieverunt*, nobis præplacent Praten. & Tornacen. qui poſt Rom. parvum & Adonem, ſcribunt *requieverunt.*

Athanaſii. OBSERVATIO. Illuſtris & veneranda ſemper orbe toto magni Athanaſii memoria, in ſacros faſtos à Beda primum relata eſt, his verbis: *Sancti Patris noſtri Athanaſii epiſcopi Alexandrini*, ut eſt etiam in Rabano. Romanum parvum ſcribit: *Athanaſii Alexandrinæ urbis epiſcopi.* Utriuſque ſcribendi modum connectit Ado, ex receptiſſima ab omni ævo ſententia diſerte aſſerens, Athanaſium obiiſſe *quadrageſimo & ſexto anno ſacerdotii ſui.* Quomodo autem id cadere poſſit in annum Chriſti CCCLXXIII, viderint ii, qui ut ei anno Athanaſii mortem innectant, acribus ſtudiis contendere non diſiſtunt. Porro hæc & alia ex Rufino latius deducit Ado in inſigni laudatione, cujus amœniores floſculos aptiſſime Noſter contexuit; Notkerus, quod mirere, interpolavit & contraxit. Vitam Athanaſii, quantum licuit, breviter ex Hermantio & Papebrochio chronologice ordinavimus in citato alias, de Patriarchis Alexandrinis tractatu, tomo V Junii præfixo. Vitam aliam ſtudioſe adornavit eruditiſſimus Montfauconus, cum noviſſima magni Patris operum editione. Hiſce junge recentiorem Gallicam Tillemontii, quæ tomi ejus octavi potiſſimam partem occupat. Pluribus non immoror, locum poſtulat Wandelberti diſtichum:

Sextis hinc Nonis Athanaſi magne refulges,
Arria quo primum periit victore colubra.

Saturninus & *Neopolis* in aliquibus apographis Hieronymianis ſatis clare exprimuntur, addita poſitione ſeu loco martyrii, *Alexandriæ.* Phraſi non nihil immutata eoſdem conſignat Romanum parvum, cujus verba fere ad apicem deſcripſit Ado, addens ſolum, *eodem die*, atque ex eo ipſiſſimis terminis, ut ſupra nos opinari diximus, Noſter deſumpſit. Plana eſt itaque & expedita totius laterculi primæva ſimplicitas. Sed recte obſervatus eſt Henſchenio Galeſinii lapſus, qui hos martyres, duobus ſociis auctos, Romæ collocavit, in quo eum Baronius, re non ſatis examinata, in hodierno Romano ſecutus eſt. *Saturnini & Neopolis*

AUCTA-

AUCTARIA.

PULSANEN. Athanaſii elogium mutatum & mutilum exhibet, & pro *Neopolis*, ſcribit *Neapolis*.

MUNERAT. In textu purus, ſubdit in fine: *Ipſo die, paſſio ſancti Sicharii martyris.* *Sicharii.*

CENTULEN. *Alexandriæ, ſancti patris & paſtoris egregii Athanaſii epiſcopi, fortiſſimi confeſſoris. Eodem die, ſanctorum Saturnini & Neapolis, qui in carcere quieverunt. In territorio Remenſi, ſanctæ Macræ virginis, cum aliis virginibus ſacris.* *Macræ.* Recte, ni fallor, cenſuerunt Majores noſtri, non aliam hic indicari, quam celebrem *Macram*; ſed an hæc ſocias habuerit *virgines* aliquas, vide indicem Prætermiſſorum, & ſuperius VI Januarii.

BRUXELLEN. Scribit hoc modo: *Sancti patris Athanaſii, Alexandrinæ urbis epiſcopi. In cujus perſecutionem Conſtantius imperator, filius Conſtantini magni, hæreſi Ariana ſeductus, cum omnibus ſuis fautoribus conjuravit. Cumque ipſe Athanaſius toto orbe profugus ageretur, nec ullus ei ad latendum locus tutus ſupereſſet, B. Maximinus apud Treverim ipſum ſuſcepit, ubi in quadam ciſterna ſolem non videns, Symbolum Quicumque vult ſalvus eſſe, compoſuit, quo nos Catholicam fidem cotidie ad Primam confitemur. Et cum ipſe ibi ſex annis latuiſſet, tandem tempore Valentini ſeu Valentiniani imperatoris, ſedi ſuæ reſtitutus, quadrageſimo ſexto ſui ſacerdotii anno, poſt multos agones, multaſque patientiæ coronas, quievit in pace. Item, natale ſanctorum Saturnini* &c. *De Athanaſio.*

HAGENOYEN. Ex Adone multum interpolatus eſt in baptiſmo puerili &c. Sed illis hic locus non eſt. In Saturnino autem & Neopoli purus, hodie *Amatorem* collocat, de quo ſic ſcribit: *Altiſſiodoro, ſancti Amatoris epiſcopi & confeſſoris. Qui a pueritia ſua litteris erat inſtructus, & a parentibus nubere coactus, ſponſam ſuam monebat, virginitatem ſervare, quod & fecit. Ipſe vero tanto virtutum præconio eminuit, quod poſt Cladum* (voluit dicere *Eladium*) *Altiſſiodorenſis factus eſt epiſcopus. Hic cæcos illuminavit, paralyticos curavit, mortuos ſuſcitavit, infideles pluriinos convertit. Sanctum Germanum clericum, licet invitum, conſecravit. Spiritu prophetiæ claruit. Denique finem ſuum prævidens, clerum & populum convocans, eis in fide confortatis, inter manus eis obſequentium emiſit ſpiritum. Cujus anima ad cælum deferri ab angelis in ſpecie columbæ viſa eſt.* *Amatoris.* De eo actum eſt die præcedenti.

AQUICINCT. In fine addit: *Item ſancti Walberti comitis, Luxovienſis cœnobii abbatis.* *Walberti.* Melius *Waldeberti*. In Actis ab aliis diſtinguitur.

DAVERONEN. *Apud Salmurum caſtrum, ſuſceptio corporis beati Florentii presbyteri & confeſſoris.* *Suſcept. Florentii.* De eo agemus cum Uſuardo ad diem natalem XXII Septembris.

AMBIANEN. *Eodem die, paſſio ſancti Germani, glorioſi martyris.* *Germani.* Eſt feſtum loci proprium. Vide Acta.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Athanaſii epiſcopi. Germani epiſcopi & martyris. Saturnini & Neapolis martyrum.*

AUGENS. S. Laurentii. *Item ſancti Germani epiſcopi & martyris.* Vide codicem AMBIANEN.

CAMBERIEN. ſanctæ Mariæ. *Item Sicharii martyris.* *Sicharii.* Vide quæ de ipſo infra dicentur.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Ipſo die, paſſio ſancti Sicharii martyris.*

FLORENTIN. *Natale ſancti Antonini confeſſoris, Ordinis Prædicatorum, archiepiſcopi Florentini, vita ſanctitate atque omni doctrina genere inſignis, ut ex multis ejus voluminibus apparet. In patria Florentina obiit anno Domini MCCCCLIX ibique à Pio II Pontifice, qui tunc erat Florentiæ, conceſſa manum ejus oſculantibus ſeptennii indulgentia, maxima cum populi concurſu ſepultus eſt in eccleſia ſancti Marci apud Fratres Prædicatores.* *Antonini.*

CODEX D. LE MARE. ſignatus A. *Item ſancti Sicharii martyris* *Sicharii.* Jam tertio nominatum vidimus. Puer fuit, forte à Judæis occiſus: an autem de numero *Innocentium* juſſu Herodis interemptorum dici poſſit, examinat in Actis Papebrochius.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Bunna ſuper littus Rheni, territorio Colonienſi, tranſlatio ſanctorum martyrum Caſſii, Florentii, Maluſii & ſociorum. Quorum corpora cum jam ſeptingentis & ſeptuaginta tribus annis ſub terra recondita quieviſſent, Dominus Reynoldus Colonienſis archiepiſcopus ea invenit, tranſtulit & ad capſas honorifice recollegit.* *Tranſlat. Caſſii &c.* Remittuntur ad diem natalem X Octobris. Sequitur Athanaſii elogium pluribus interpolatum. In Saturnino &c. pura eſt. Tum: *Treveris, natale ſancti Theodolphi monachi & confeſſoris, nepotis Caroli magni imperatoris.* *Theodolphi.* De eo actum I Maii. *In Marburch Haſſiæ, tranſlatio ſanctæ Eliſabeth viduæ.* *Tranſlat. Eliſabeth.* Natalis eſt XIX Novembris. *Ipſo die, ſancti Florentii confeſſoris.*

BELINI prima editio. In fine: *Civitate Seduria, paſſio ſancti Sigiſmundi martyris, regis Burgundionum.* *Sigiſmundi.* Altera addit præterea: *In territorio Andegavenſi, ſancti Florentii presbyteri & confeſſoris.* *Florentii.* De Sigiſmundo, pridie.

GREVEN. *Germani, Hypoliti, Helpidii, & Hermogenis.* *Germani & ſociorum.* Nomina in Actis melius diſtinguuntur. *Amſiadoro, natalis ſanctorum Optati epiſcopi, Memoris & Sanctiani presbyterorum.* *Optat. & ſociorum.* Vide Prætermiſſos. *Evermari martyris, ducis ex legione Thebæorum.* *Evermari.* Vide ibid. *Item Waldeberti abbatis, diſcipuli ſancti Columbani.* *Waldeberti.* *Treveris, ſancti Theodolphi* &c. ut ſupra. *Florentii confeſſoris.* *Florentii.* *In monaſterio S. Galli, ſanctæ Wilberadæ virginis.* *Wilberadæ.* *In diœceſi Colonienſi, oppido Bonnenſi, tranſlatio* &c. fere ut ſupra. *Metis, tranſlatio ſancti Clementis epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Clementis.* Præcipue colitur XXIII Novembris. *In Marburch Haſſiæ* &c. ut ſupra.

MOLAN. *Civitate Seduria, paſſio ſancti Sigiſmundi* &c. *Sigiſmundi.* *In territorio Andegavenſi, ſancti Florentii presbyteri & confeſſoris.* *Florentii.* *Apud Florentiam, natalis beati Antonini confeſſoris, de Ordine FF. Prædicatorum, archiepiſcopi ejuſdem civitatis.* *Antonini.* De Sichario ut ſupra. *Luxovio monaſterio, Vualberti abbatis, diſcipuli ſancti Columbani abbatis.* *Walberti.* *In Alemannia apud monaſterium ſancti Galli, natale ſanctæ Vuilberadæ virginis.* *Wilberadæ.* In editionibus poſterioribus de Florentio, Antonino, Vuilberada, Sichario & Vualberto, ut ſuperius. Sequitur: *Treveris, ſancti Theodolphi, presbyteri & monachi.* *Theodolphi.* De quo diximus. *In Eiſchel, Cunegundis virginis.* *Cunegundis.* *Die ſecunda, reportatio reliquiarum ſancti patris Athanaſii. Monaſterio Sithiu, glorioſa elevatio corporis pretioſiſſimi, confeſſoris Chriſti Bertini abbatis, quæ facta eſt anno Dominicæ incarnationis milleſimo quinquageſimo ſecundo.* *Elevat. Bertini.* *Merbecca, elevatio ſanctæ Berlendis virginis, & Celſæ atque Novæ virginum.* *Elevat. Berlendis &c.* De his omnibus vide indicem Prætermiſſorum.

V *Non.* *Die* 3.

Invent. S. Crucis. Hierosolimis, inventio ſanctæ Crucis ab Helena regina, ſub Constantino principe. Romæ via Numentana, paſſio beati *Alexandri PP. & ſoc.* Alexandri Papæ, Eventii & Theodoli presbiterorum, ſub Adriano principe, quorum primus poſt vincula, carceres, equuleum, ungulas & ignes, punctis crebetrimis per tota membra peremptus eſt. Sequentes quoque, poſt longam carceris ſuſtinentiam, ignibus exami- *Juvenalis.* nati, & ad ultimum decollati ſunt. Ipſo die, ſancti Juvenalis epiſcopi & confeſſoris.

Summa codicum conſenſio; Conveniunt enim *Praten. Herinsen. Tornacen. Antverp-maj Pulſanen. Roſweyd. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan* His accedunt *Antverp-max. Ultrajeƈt. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Editio Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Deeſt in Roſweyd. primum laterculi verbum *Hieroſolimis*, quod reliquimus ſcriptum ut alibi, more noſtrorum codicum. Solus Roſweyd. legit *Nomentana.* Omnes ſcribunt *Theodoli*, excepta Max-Lubec. ubi male *Theodori.* Crediderim Romanum parvum & Adonem à Roſweydo editore emendatos, ubi *Theoduli.* In Tornacen. perperam ſcribitur *Arriano* pro *Adriano*, ſed neuter admittendus eſt, cum legendum ſit *Traiano*, ut infra ex Adone & Actis dicemus. Ad veritatem propius accedunt Pulſan. & Belin. qui ponunt *Aureliano*, ſi modo præfectum hunc, non imperatorem intelligamus. Molani ſenſus confuſus eſt, dum pro *carceres*, ſcribit *carceris*, ſine interpunctione. Nimium ſapit Pulſanenſis, dum ſenſum videtur velle perficere poſt, *per tota membra*, inſerens *confoſſus.* Tornac. poſt, *peremptus*, omiſit, *eſt. Sequentes quoque*, legendum eſt, ſunt tamen non pauci codices, qui cum Antverp Max-Lubec. & Molan. legunt, *ſequentes vero.* Primarii duo codices Praten. & Herinien. diſerte ponunt *ignibus exanimati.* Repugnant ceteri omnes & merito, ni fallor, nam Beda legit *ignibus examinati*, & ita Adonis ſenſus ad Scripturam alludens videtur exigere. In Herinienſi pro, *decollati ſunt*, habetur *ſunt decollati.* Tornacen. vero cancellorum ſuorum, opinor, anguſtiis preſſus, ultimas laterculi voces ſuppreſſit, nempe, *epiſcopi & confeſſoris.*

Invent. S. Crucis. OBSERVATIO. Quod in uno alterove Hieronymiano apographo legitur: *In Jeroſolyma, inventio ſanctæ Crucis Domini noſtri Jeſu Chriſti ab Helena, poſt paſſionem Domini, anno* CCXXXIII, *regnante Conſtantino imperatore*, id ad hoc qualecumque Hieronymi Martyrologium pertinere, fruſtra contendere videtur Florentinius. Melius abjudicat Papebrochius ex fide vetuſtiſſimi codicis Epternacenſis, aliiſque argumentis, prætenſam feſti illius antiquitatem à Florentinio aſſertam evertentibus. Mihi ſufficeret ſola annuntiationis ratio, in Hieronymianis plane inſolita. Veroſimillimum eſt, citata verba ex Floro accepta fuiſſe, & ſervato anachroniſmo, ab aliquo recentiori, textui Hieronymiano præfixa. Ad noſtrum inſtitutum quod attinet, certum eſt, inventionem illam referri à genuino Beda, ſed loco dumtaxat ſecundo, poſt Alexandrum & ſocios, inſigni elogio exornatos. Certum præterea, eamdem feſtivitatem hac ipſa die memorari à Romano parvo, & ex ipſo ab Adone, de ea inventione longam hiſtoriam texente, de cujus veritate conſulenda ſunt Acta noſtra hac die & ad x Martii, ubi de ſancto Macario. Uſuardus interim ſolitam brevitatem ſectatus, præteritâ hiſtoriâ, rem ipſam, ſemotis dubiis circumſtantiis, enuntiavit.

Dubium non eſt, quin *Alexander, Eventius* & *Theodulus* ab Hieronymianis conſignati *Alexandri & ſociorum.* ſint, ordine licet nonnihil inverſo, & ſic, ut nuſquam appareat, *Alexandrum Papam* illic certo indicari, ut ante me obſervavit Florentinius. Magis mirum eſt, id ipſum non diſtinctius exprimi in Kalendario Frontonis, ſic legente: *Natalis ſanctorum Alexandri, & Eventi & Theodoli;* quæ ferme Sacramentarii Gregoriani lectio eſt, in quo Inventioni ſanctæ Crucis præmittuntur, ut à Beda factum diximus; qui clarius & recte *Alexandrum Papam* nominat, ipſumque & ſocios inſigni elogio exornat, ſequente Rabano. Exſtant etiam in Romano parvo, atque item in Adone, ubi ex Actis Alexandri longius encomium profertur, à Notkero hinc inde contractum & interpolatum. Maluit Noſter Bedam imitari, ejuſque verba tranſcribere, mutato tamen tyranni nomine, contra expreſſam Adonis ſententiam, diſerte affirmantis, *necdum fuiſſe imperatorem Adrianum*, dum præfati martyres paſſi ſunt, uti etiam ex ipſorummet Actis manifeſtiſſimum eſt.

Itaque

Itaque ad *Traiani* tempora revocare neceſſe eſt, quæcumque in laterculo dicuntur; ſaltem, ſiquis pro Actorum veritate acrius certare cum Henſchenio in animum inducat. Moderatum de illis judicium pridem tulerat Baronius in Annalibus ad annum CXXXII num. I, his verbis: *Exſtant Acta Alexandri Papæ & ſociorum, ſed (quod in multis aliis accidit) nimia antiquitate* (addere poterat, vel alio vitio) *mendoſa.* Eam cenſuram non eſt paſſus Henſchenius, qui quoties de præfatis Actis ſermonem variis locis inſtituit, toties *ſinceriſſima & ob ſuam antiquitatem veneranda* compellat, de cetero in hujuſmodi elogiis profundendis ſatis parcus. Impulit me tam ſingularis Magiſtri commendatio, ut præter inſtitutum meum, laudata Acta diligentius expenderem, ſi forte ea tueri poſſem contra Tillemontium tomo 2 pag. 238 & 590, alioſque recentiores, Henſchenio certatim adverſantes. Verum aliter longe evenit, nam quò attentius examinavi, eò magis viſa ſunt à gravitate & ſinceritate primigeniorum Actorum recedere, ut ad XXVIII Auguſti, quo ex prædictis Actis *Hermes* recolitur, opportunius demonſtrari poterit. Hìc ſolum breviter indico, bina Henſchenii argumenta, ſiquid probent, nimium omnino evincere. Etenim Actorum ſinceritatem educere velle ex vetuſtiorum paſſionalium ſplendore & elegantia, aut ex Bedæ, Rabani, Adonis & Notkeri elogiis, inde deſumptis, tantumdem mihi videtur, ac paſſiones omnes in iis contentas admittere, atque unà elogia omnia præfatorum Martyrologorum tamquam certa & indubitata ſupponere, quod quam ab ipſius Henſchenii mente alienum ſit, exemplis plurimis palam facere, ex opere noſtro promptum & obvium eſt. Hæc curſim, fuſius alibi explicanda. En modo quibus verſibus martyres noſtros honoret Wandelbertus, quibus de Crucis inventione tertius additur:

Præſul Alexander quinas & Eventius ornant;
Theodoluſque Dei pariter pro nomine caſi.
His quoque celſa Crucis radiant vexilla reperta.

Iuvenalis. De *Iuvenale* ſilent Martyrologi Adone antiquiores: ipſe nulla poſitione, nullo elogio addito, ita ſimpliciter conſignavit, ut ab Uſuardo ex ipſo deſcriptum eſt, cujus proinde textus purus & genuinus hìc exhibetur. In Notkero ſubticetur titulus *confeſſoris*, forte quod dubitaverit an *martyr* appellandus non ſit. Vide de his Papebrochii commentarium.

AUCTARIA.

Textus contractus. CENTULEN. *Jeroſolimis, inventio ſanctæ Crucis, quam ſolemniter celebrari, ſancta Romana Eccleſia decreto ſancivit. Romæ, beati Alexandri Papæ & martyris & ſanctorum Eventii & Theodoli presbyterorum. Ipſo die, ſancti Juvenalis epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. *Jeroſolymis, inventio ſanctæ Crucis ab Helena regina, ſub Euſebio Papa & Conſtantino magno imperatore, cujus & ipſa exſtitit mater.* *De Alexandro* *Romæ, natale ſancti Alexandri Papæ & martyris. Qui aquam aſperſionis cum ſale benedicto conſecrari, oleumque quotannis ab epiſcopo benedici, & ſicut de latere Chriſti ſanguis & aqua profluxit, ita ad deſignandam unionem Chriſti & Eccleſiæ, in conſecratione ſacramenti altaris, aquam vino miſceri conſtituit, & ob memoriam paſſionis Chriſti, in Canone Miſſæ addidit: Qui pridie quam pateretur &c. Hic Alexander Papa ſub Adriano imperatore, poſt vincula, carceres, equuleum, ungulas & ignes, punctis creberrimis per tota membra peremptus, & via Numentana ſepultus, ſed poſtea in cœmeterio ſanctæ Sabinæ tranſlatus eſt. Eodem die, ſanctorum Eventii* *& ſociis.* *& Theodoli presbyterorum. Qui cum præfato Papa Alexandro tenti, poſt longam carceris ſuſtinentiam ignibus examinati, ad ultimum decollati ſunt. Et ſancti Juvenalis epiſcopi. Juxta Ponthizeram provincia Rothomagenſis, beati Walteri abbatis.* *Walteri.* Hujus Walteri Vita data eſt VIII Aprilis.

HAGENOYEN. Incipit: *Romæ, via Numentana* &c. textu nonnihil interpolato. Sequitur de Juvenale, pure. De Cruce Conſtantino oſtenſa deque ejus inventione varia narrat, quæ exactius in Actis tradita ſunt. In fine habet de Sigiſmundo plura, quam ſuperius retulerimus.

AQUICINCT. Poſt *decollati ſunt*, interjicit: *Hic Papa Alexander conſtituit aquam ſparſionis cum* *De Alexandro.* *ſale benedici in habitaculis hominum, & paſſionem Domini miſcuit in precatione ſacerdotum, quando Miſſa celebratur.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Inventio ſanctæ Crucis. Alexandri, Eventii & Theodoli martyrum. Juvenalis epiſcopi & confeſſoris. Silvani epi-* *Silvani.* *ſcopi & martyris, cum pluribus clericorum ſuorum. Andeoli ſubdiaconi & martyris.* *Andeoli.* Recte autem in margine eâdem tranſcriptoris manu notatur, de Silvano agi die ſequenti, de Andeolo I Maii.

Sereni. CODEX CASTRI-KAROLI. *Sancti Sereni confeſſoris.* Nec inter Prætermiſſos nominatur. Suſpicor eum eſſe, de quo in Auctariis agemus ad diem undecimum Octobris.

DIVIONEN. *Antiſſiodori, depoſitio & tranſlatio corporis ſancti Concordini epiſcopi & confeſſoris.* *Corcodemi.* Voluit dicere *Corcodemi*, vel *Curcodemi*, vel *Curcodomi*, non *epiſcopi*, ut hìc perperam vocatur, ſed *diaconi*, de quo agitur die ſequenti.

EDITIO LUBECO-COL. Poſt *Conſtantino principe*, addit, *junioris*, *cujus ipſa mater exſtitit. Et quia inventio hujus ſanctæ Crucis facta fuerat tem-* *De Invent. S Crucis &c.* *pore Euſebii Papæ & confeſſoris, ideo inſtituit feſtum hujus inventionis ab univerſis Catholicis Eccleſiis per univerſum orbem ſolenniter celebrari. Romæ via Numentana milliario ſeptimo, paſſio ſancti Alexandri* &c. pure uſque ad, *decollati ſunt.* Tum addit: *Hic ſanctiſſimus Papa, Romanæ Eccleſiæ epiſcopatum, quintus poſt beatum Petrum, annis decem tenuit, menſes duos, dies decem. Et ſtatuit, ut vino aqua in Miſſa miſceatur, ad deſignandum unionem Eccleſiæ & Chriſti. Et ut oblatio fieret ex*

azymo & in modica quantitate. Hic etiam ob memoriam paſſionis Chriſti, addidit in Canone: Qui pridie quam pateretur uſque ibi, Hoc eſt enim. Hic etiam conſtituit, ut aqua aſperſionis cum ſale benediceretur, & in habitaculis hominum aſpergeretur. Ipſo die, ſancti Juvenalis &c. *(De Alexandro.)*

GREVEN. *Eodem die, Juvenalis martyris.* Colitur VII Maii. *Aufridi epiſcopi Trajecti inferioris & confeſſoris. Florentii & Vindemialis epiſcoporum & confeſſorum.* Vide in Actis II Maii. *In Galliis, loco qui dicitur Cella, Philippi presbyteri & confeſſoris.* Vide Acta. *Severinæ matronæ, uxoris Aureliani cæſaris. Brugis, feſtiva memoria cruoris Chriſti.* De his vide Prætermiſſos. *Nota, beatus Alexander Papa, de quo ſupra, quintus poſt ſanctum Petrum, ſedit annis decem, menſibus duobus, diebus decem. Ipſe ſtatuit, ut aqua vino miſceatur in calice, ad deſignandam unionem Chriſti & Eccleſiæ, & in oblatio fieret* &c. ut ſupra habet EDIT. LUBECO-COL. *(Juvenalis M. Aufridi. Florentii &c. Philippi. Severinæ.)*

MOLAN. *Antiſiodori, depoſitio ſanctorum Optati epiſcopi, Memorii & Santiani presbyterorum. Dominica die poſt inventionem ſanctæ Crucis, Romo, ſancta Catharina virginis. Hæc de civitate Senenſi oriunda, in adoleſcentia ſua habitum de pœnitentia ſancti Dominici aſſumens, ac crebris miraculis clarens, anno ſuo* XXXIII *Romæ quievit, ſepulta in eccleſia ſanctæ Mariæ ſuper Minervam. Dominus autem Pius Papa* II *eam catalogo Sanctorum adſcripſit.* Vide in Prætermiſſis. In editionibus aliis, hæc ſolum habentur: *Apud Pontiſeram, ſancti Walteri abbatis*, de quo dictum eſt. *Die tertia, ſanctorum martyrum Timothei & Mauræ.* Tum charactere minori: *In Italia civitate Salſena, ſancti Urſi confeſſoris, filii regis Dalmatiæ, qui peregrinus veniens ad hanc civitatem, ibidem plenus virtutum quievit in Chriſto. Item, ſub Feſto præſide, martyrium Antoninæ virginis & Alexandri militis.* Vide Papebrochii commentarium. *(Optati & ſociorum. Catharinæ Senenſis. Walteri. Timothei & Mauræ. Urſi. Antoninæ & Alexandri.)*

IV *Non.* — *Die* 4.

Silvani. IN Palæſtina civitate Gaza, natalis beati Silvani ejuſdem urbis epiſcopi: qui perſecutione Diocletiani, cum plurimis clericorum ſuorum, martyrio coronatus eſt. *Quiriaci.* Hieroſolymis, paſſio ſancti Quiriaci epiſcopi, ſub Juliano imperatore. *Mart. XL.* Item in metalla Fanenſi, ſanctorum martyrum quadraginta, qui ſimul capite cæſi ſunt. *Antoniæ.* Nicomediæ, natalis Antoniæ martyris, quæ nimium torta & variis afflicta cruciatibus, ab uno brachio tribus diebus ſuſpenſa & in carcerem biennio detruſa, ad ultimum in confeſſione Domini flammis exuſta eſt. *Floriani.* In Norico Ripenſi, ſancti Floriani, qui præſidis juſſu, ligato ad collum ſaxo, in flumen Aniſii præcipitatus eſt. *Curcodemi.* Autiſiodoro, ſancti Curcodemi diaconi.

Sumitur ex *Praten. Herinien Roſweyd. Antverp-majore*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Paleſtina*, *Hieroſolimis*, *Jheroſolimis*, *Jeroſolimis*, *Antiſiodoro* & hujuſmodi ſcribendi modis, alibi ſatis dictum eſt: ſequimur codices, ex illius ætatis ingenio ſcribentes. *Sylvani* legit Roſweyd. contra autographum Ultraject. Herinien. videtur habere *Suvani*, utrumque in textu corrigitur. In *metalla Fanenſi* (non *Fatenſi* ut habet Antverp maj.) legunt conſtanter codices vetuſtiores & ceteri paſſim: melius fortaſſe Greven. & Molan. poſt Adonem, *metallo*. At nobis, codicibus adhærendum eſt; verum loci nomen habes in Actis. Solus Grevenus pro *Antonia*, ſcribit *Antonina*. Rurſus Greven. & Molan. ponunt *ſunt cæſi*, pro *cæſi ſunt*. ſic Antverp-maj. *aduſta eſt*, pro *exuſta eſt*. Item *præcipitatur*, pro *præcipitatus eſt*. Herinien. habet *Curcodimi*, Roſweyd. *Corcodimi* Antverp maj. *Cocordani*, Greven. & Molan. *Curcodomi.*, alii aliter. Putamus legendum, ut eſt in textu.

Silvani & mart. XL. OBSERVATIO. *Silvani epiſcopi, in civitate Gaza, cum plurimis clericorum ſuorum coronati*, his verbis meminit auctor Romani parvi, ſecutus de more Rufini Euſebium lib. 8 cap. 14; nec quidquam ſuperaddidit Ado, præter notiſſimam Diocletiani perſecutionem. Uſuardus & Notkerus Adonem tranſcripſere. Vide quæ obiter dicta ſunt in obſervatione, XX Februarii, quo die *Silvanum* cum *Tyrannione* aliiſque, perperam conjungi oſtendimus. Atque hic ex Adone, ſecundo loco ponendi erant ſocii illi XL, ſeu potius *triginta novem*, qui ſimul ad metalla damnati, eâdem cum Silvano martyrii coronâ donati ſunt, male ab Uſuardo, à duce, ut ita dicam, in noſtro laterculo ſegregati, de quibus vide Euſebium, in Actis relatum & apud Ruinartium pag. 328 & 351. Totam hiſtoriam Gallice complectitur Tillemontius tomo 5 à pag. 432. De ſolo Silvano loquitur præfatum Romanum parvum, Hieronymiana autem ita deturpata ſunt, ut in iis reſtituendis multum laboret Florentinius. In *Silvano* & XL *martyribus* mendoſa pleraque: Pro *Antonia*, paſſim habetur *Antonis*. A poſitione corrupta *Florianus* ſejunctus eſt. *Curcodemum*, qui ibi prima ſyllaba imminutus, *Codomi* vocatur, ab antiquario Gallico adjectum puta-

putavit Florentinius, ſed vere ad textum pertinere ex Mſs. Epternacenſi, Corbeienſi &c. melius cenſuit Henſchenius. Crediderim Adonem, ex emendatiori aliquo apographo ſua decerpſiſſe. Eum ſecutus eſt Noſter, tranſumpſitque omnia, præter annuntiationem ultimam à ſe adjectam.

Judæ Quiriaci feſtivitas in Hieronymianis agitur I Maii, uti & apud Rabanum, ſed apud Florum longiori elogio, cui cedere non debet hodiernum Notkeri. Breviores ſunt Ado & Uſuardus; nihilominus antiqua Acta redolent, quibus tot Martyrologorum auctoritas non plus fidei addidit, quam primus eorum compilator mereatur, ut de Actis ſancti Alexandri pridie dictum eſt. Vide Papebrochii commentarium, notas & cenſuras, ac rurſus in Reſponſionibus, variis locis, præſertim ad art. 10 num. 129. Sed hæc omnia antiquiſſimo Sancti in Eccleſia cultui nihil prorſus detrimenti afferre memineris. *Quiriaci.*

Antoniæ elogium Adonianum eſt, quamvis & illud, quod Florus habet, à noſtro non magnopere diſcrepet, haud dubie hauſtum ex eodem latice, de cujus puritate non omnino conſtat, cum pluribus *Antoniis* vel *Antoninis* feminis, ſimile elogium à Græcis & Latinis, ſi non eiſdem terminis, ſaltem eodem ſenſu aptetur, ut colligere eſt in Actis I Martii, & hic, & in Prætermiſſis XII Junii. *Antoniæ.*

De *Floriano* agit etiam Rabanus, cujus breve elogium æque ac noſtrum & diffuſius Notkeri, deſumptum eſt ex eiſdem Actis, quæ certe, pro ut primo loco ab Henſchenio edita & illuſtrata ſunt, nihil præferre videntur, quo tantopere de ſuppoſitione ea arguat Tillemontius tomo 5 pag. 67. *Curcodemus* denique ab Uſuardo aliis ſuperadditus eſt, genuino Adoni prætéritus. Videat lector, quæ de eo Henſchenius brevi commentario tradidit, decem ferme variis modis nomen ejus exprimens. Hactenus genuina Uſuardi lectio; cui Wandelberti diſtichon de Silvano, Antonia, & Floriano ſubjiciamus: *Floriani.* *Curcodemi.*

Silvanus quartas, Antonia cum Floriano,
Perpetua cingunt mentis virtute decori.

AUCTARIA.

TORNACEN. Deficit in parte elogii *Antoniæ*, omiſſis nempe iis, quæ inter *nimium torta, & ad ultimum*, in laterculo ponuntur. Abeſt etiam annuntiatio ultima.

In PULSAN. Deſunt Quiriacus, XL Martyres, Florianus & Curcodemus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Deficiunt etiam in annuntiatione ultima.

MUNBRAT. Poſt textum integrum, adjicit: *Hieroſolymis, beati Quiriaci epiſcopi & martyris, qui & Judas primi dictus eſt, Dominicæ Crucis inventoris*, Conſule Acta. *De Quiriaco.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textum referunt non plane purum, &, in fine omittunt annuntiationem *Curcodemi*.

LOVAN. Cum prioribus convenit, ſed in fine ſubdit: *Eodem die, Monicæ viduæ, matris beatiſſimi Patris noſtri Auguſtini.* *Monicæ.*

CENTULEN. *In Palæſtina, civitate Gaza, ſancti Silvani epiſcopi & martyris, qui cum multitudine cleri fideliſque populi glorioſe paſſi ſunt. In metallo Phanonſi, ſanctorum XL, qui ſimul truncati ſunt. Amiſiodoro, ſancti Corcodemi diaconi, confeſſoris. Nichomediæ, ſanctæ Antoniæ, crudeliter ac dimiſſime macerata. Loco Lauriaco, ſancti Floriani martyris. In ſuburbio Virdunenſi, ſanctorum epiſcoporum Pulcronii, Poſſeſſoris & Firmini confeſſorum.* In tabula Prætermiſſorum ſancti illi antiſtites ad proprios dies remittuntur, hodie enim de ipſorum tranſlatione proprie agitur. *Pulcronii & aliorum epp.*

BRUXELLEN. In Silvano purus, Quiriacum expunxit. Sequitur de XL, recte. De Antonia, addit: *A Priſciliano præſide*, ut habet Ado. Et in Floriano etiam ex Adone, poſt *præcipitatus eſt*, adjicit, quæ Uſuardus prætererat; *Et mox videntibus omnibus, oculi præcipitatoris crepuerunt. Ipſo die, beatiſſimi Juſti, Viennenſis epiſcopi.* Juſti Rejicitur ad VI Maii. *In Curcodemo purus eſt.* *Juſti.*

HAGENOYEN. In Silvano fere purus, ſecundo loco Florianum memorat, cum elogio ſibi proprio. Sequuntur XL martyres, pure. Tum de Quiriaco, cum narratione apocrypha De Antonia, nihil. In Curcodemo, purus eſt.

AQUICINCT. Quiriacum non vocat *epiſcopum*. Pro *Amiſii*, habet *Niſi*.

DAVERON. *Et Turonis, natalis beati Antonii confeſſoris.* Idem à pluribus infra refertur. *Antonii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Quiriaci epiſcopi & martyris, qui ante dictus fuit Judas, inventor ſanctæ Crucis. Floriani martyris. Sanctorum XL martyrum. Triphonis martyris*, pueri fortaſſe, qui colitur X Novembris. *Antoniæ martyris.* *Triphonis.*

CAMBERIEN. S. Mariæ *Caſtro Cambériaci, depoſitio S. Sindonis, ſeu S. Sudarii Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti.* Vide in Prætermiſſis de Lancea, Corona, Clavis &c. *S. Sindonis.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt, *Quiriaci & Curcodemi*. Solet hic codex ſæpius deficere.

FLORENTIN. *In territorio Florentino, paſſio ſanctorum martyrum Cerboni & ſociorum ejus apud Vallem Cava vel Cavis, juxta ſepulcrum ſancti Creſci martyris & ſociorum ejus, ſub Decio tyranno.* Primam Cerboni hujus notitiam debere Acta S. Creſcii à Laderchio edita MDCCVII. *Cerboni & ſociorum.*

REMENS. SS. Timothei & Apollinaris. *Antiſſiodori, depoſitio & tranſlatio corporis ſancti Corcodomi diaconi & confeſſoris.* *Tranſlat. Corcodemi.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Coloniæ Agrippinæ, in eccleſia ſanctæ Ceciliæ virginis, natale beati Paulini diaconi & martyris, cujus caput per ferreum malleum, pro Chriſto contritum dinoſcitur, & cerebrum ſuum, una cum pio ſanguine patienter offudiſſe. Hieroſolymis, paſſio ſancti Quiriaci epiſcopi, una cum matre ſua, ſub Iuliano impera-* *Paulini.*

Cor. Spineæ. *peratore. Ipſo die, commemoratio Coronæ ſpineæ Domini Noſtri. Apud Hoſtia tyberina, depoſitio ſan-*
Monicæ. *ctæ Monicæ* &c. cum longo elogio. Sequitur textus fere purus, uſque ad *præcipitatus eſt.* Tum
Wydonis. *In civitate Spirenſi, natale ſancti Wydonis abbatis.* Hic inferius *Guido* dicitur, de quo inter Prætermiſſos Henſchenius non meminit. Is eſt, opinor, de quo cum Molano egimus XXXI Martii, quo die in Actis refertur, titulo *abbatis Pom-*
Antonii. *poſiani* &c. *Thuronis, beati Antonii confeſſoris. Antiſſiodoro, depoſitio ſancti Corcodonis diaconi & confeſſoris. In civitate Hildesheymenſi, tranſlatio ſan-*
Godardi. *cti Godhardi epiſcopi & confeſſoris. Vienna, memo-*
Juſti. *ria ſancti Juſti epiſcopi & martyris.*

Belin. Incipit: *Apud Hoſtiam Tyberinam,*
Monicæ. *natale ſanctæ Monicæ, cujus vita admiranda, ex uno Confeſſionum libro ſancti Auguſtini epiſcopi colligitur.* Sequitur textus, tantum non purus. In altera autem editione additur: *In territorio Pe-*
Sacerdotis. *tragoricenſi, ſancti Sacerdotis Lemovicenſis epiſcopi.* Colitur proprio natali die, V Maii.

Greven. *Ipſo die, commemoratio ſanctæ ſpi-*
Cor. Spineæ. *neæ Coronæ Domini noſtri Jeſu Chriſti. Apud Coloniam* &c. de ſancto Paulino fere ut ſupra. *Item*
Celeſtini & ſociorum. *ſanctorum Celeſtini, Majoli & Quinciani.* Melius ponuntur in Actis. *Item paſſio ſancti Gardiani,*
Gordiani. *cujus feſtum in die ſepulturæ ejus agitur.* Differtur
Juſti. ad X Maii. *Eodem die, commemoratio ſancti Juſti epiſcopi Viennenſis & martyris. Thuronis, beati Antonii confeſſoris. In Spira, commemoratio ſancti* *Antonii.*
Guidonis abbatis. In civitate Hildesheymenſi, tran- *Guidonis.*
ſlatio ſancti Godehardi epiſcopi & confeſſoris. Apud *Tranſlat. Godehardi.*
Oſtia Tyberina, depoſitio ſanctæ Monicæ viduæ, *De Monica.*
matris ſancti Auguſtini epiſcopi. Hujus quanta in Deum fides pietaſque fuerit, ex libro 9. Confeſſ. aliiſque ejuſdem ſancti Doctoris libris liquido apparet. Ipſa namque precibus aſſiduis aberrimiſque lacrimis & martyrium Chriſto lucrata eſt, & filium de Manichæorum errore, ad fidei unitatem reduxit. Helena vir- *Helenæ.*
ginis. In Thoren prope Ruremundam, beata Her- *Herſwindæ.*
ſwinda abbatiſſa. De ea agitur inter Prætermiſſos.

Molan. *Apud Oſtiam Tyberinam, natale ſan-*
ctæ Monicæ &c. ut Belin. *In territorio Petrago-* *Monicæ.*
ricenſi, ſancti Sacerdotis Lemovicenſis epiſcopi. Et *Sacerdotis.*
ſancti Gothedardi epiſcopi & confeſſoris. Sequitur *Gothedardi.*
minoribus typis, de ſancto Paulino, ut ſupra.
Tum: *Item beatæ memoriæ Joannis Houthon* &c. *Jo. Houthon*
ut habes in Prætermiſſis. Editiones aliæ incipiunt charactere Italico: *Apud Oſtiam* &c. De Sacerdote ut ſupra. *In Hildesheim, ſancti Gothehardi epiſcopi & confeſſoris.* De Antonio, ut ſu-
pra. *Colonia Agrippina, natalis ſancti Paulini* *Paulini.*
martyris, cujus caput malleo ferreo pro Chriſto con- *Pelagiæ.*
tritum dinoſcitur. Die quarta, ſanctæ boſiomarty- *Tranſlat.*
ris Pelagiæ. Virduni, tranſlatio ejus loci epiſcopo- *Pulchronii &c.*
rum & confeſſorum Pulchronii &c. Sequitur: *Londinis, beatæ memoriæ Ioannis Houthon* &c. Jam dixi, vitæ compendium haberi in Prætermiſſis.

III *Non.* *Die 5.*

Euthymii. APud Alexandriam, ſancti Euthimii diaconi in carcere quieſcentis. Theſſalonicæ, natalis ſanctorum Hirenei, Peregrini
Hirenei & ſociorum. & Hirenis, ignibus combuſtorum. In Galliis civitate Arelatenſi, beati Hilarii epiſcopi & confeſſoris, præclariſſimi viri & nobiliſſi-
Hilarii. *Niceti.* mi. Item Viennæ, ſancti Niceti epiſcopi, venerabilis ſanctitatis viri.
Joviniani. Autiſiodoro, paſſio ſancti Joviniani lectoris & martyris.

Ita *Praten Herinien. Tornacen. Roſweyd. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Euthymii*, male ſcribunt Tornacen. & Antverp-maj. Sic Roſweyd. pro *quieſcentis*, ponit *requieſcentis*. *Theſalonicæ* in Antverp-maj. librarii ſphalma eſt. Nomina ibi combuſtorum, ſicut in laterculo poſita, in codicibus ferme omnibus efferuntur. *Irenei* & *Irenis* habet Roſweyd. Apud Molan. paulo nitidius *Irenæi* & *Hyrenis*. *Hylarii* ſcribit Greven & pauci alii. Herinien. Roſweyd. & Antverp-maj. legunt *nobiliſſimi viri*. *Niceti* habent codices paſſim, excepto Tornacen. ubi *Nicecii*: Greven. autem & Molan. Adoni conformiores legunt, *Nicetii*. In Herinien. elapſum eſt *a*, ſic ut pro *Joviniani*, ſit *Jovinini*. Pejus in Roſweyd. *Joviani*.

Euthymii. OBSERVATIO. Unica notatio obſervationis vices ſupplere poterit, ſi textum totum ex Adone ferme ad apicem deſumptum dixero. Paucula tamen indicare juverit elucidationis gratia. *Euthymium*, variis modis ſcriptum, ſignant apographa Hieronymiana. Romanum parvum ea phraſi, neſcio unde accepta, utitur, quam ex Adone tranſtulerunt Uſuardus & Notkerus. Rurſus citata apographa, *pugiles Theſſalonicenſes* diſerte ex-
Hirenei & ſociorum. primunt. Ea præ oculis non habuiſſe Romanum parvum, inde conjici poteſt, quod tertiam prætermiſerit, ſolum ſcribens: *Theſſalonicæ, Irenæi & Peregrini.* Interim Ado ipſam reſtituit, explicato forte ex Actis, quæ interierunt, mortis genere; plane ut Uſuardus, nullâ demptâ ſyllabâ, ſervandum putavit, ac ferme etiam habet Notkerus. Utrum poſtremæ annuntiationes ex Hieronymianis profluxerint, dubitat Florentinius, codicem ſuum Epternacenſi & Corbeienſi hîc denuo præferens. Ceterum elogium
Hilarii. ſatis inſigne *Hilario* tribuit Ado, quod mirum eſt à Florentinio adſcribi Notkero, qui non aliam ſæpius operam contuliſſe videtur, quam ut Adonis & Rabani verba ſimul componeret. Noſter primis encomii illius elementis contentus, cetera prætermiſit. Videri

deri reliqua poſſunt in fonte, quem cum Rabani elogio miſcuit Notkerus. Iſte vero, quæ de Hilario fuerit ſuo ſeculo eruditorum opinio, præclare oſtendit his verbis: *In Arelato, depoſitio ſancti Hilarii epiſcopi, qui Pelagianam hæreſim in collatoribus deprehendit, & corrigere ſtuduit.* Hæc verbo indicaſſe ſat eſt, cetera invenies, diligenter & erudite in Actis deducta ab Henſchenio & Papebrochio, hoc die & in appendice tomo 7 Maii à pag. 594. Cum quibus confer Tillemontiana tomo 15 à pag. 36 ad 97, ubi paulo moderatius cenſet, quam ii, qui Semipelagianiſmi notam, tam illuſtri ſancto calumnioſe inurere non formidarunt, quidquid ipſe de cetero cum novis Auguſtini diſcipulis, ſingulari neceſſitudine fuerit conjunctus.

In Hieronymianis *Niceto* vel *Nicetio Nectarius* jungitur, atque item in Notkero. Solum primum appellavit Ado ac proinde Noſter, eum preſſe ſecutus, niſi quod pro *Nicetii*, ſcripſerit *Niceti*. *Juvenianus* apud Hieronym., *Juvianus* apud Rabanum, *Jovianus* apud Notkerum, ab Adone ſic annuntiatur, ut in laterculo noſtro legit Uſuardus, hic, ut alibi, ſimpliciter & integre redditus. Quæ à Notkero de *Aſcenſione Domini* ſatis fuſe memorantur, de *eccleſia in monte Oliveti regio cultu inſtructa*, de *Dei & hominis ultimis veſtigiis arenæ impreſſis*, ea antiquioribus incognita ſunt: forte dici poſſet, quod hic Wandelbertum ſecutus ſit, qui ita cecinit: *Niceti.* *Joviniani.*

Stelliferum ternis Chriſtus tranſcendit olympum.
Hilarioque Arelas pollet; Vienna Niceto.

AUCTARIA.

Aſcenſionis. PULSANEN. Omittit martyres Theſſalonicenſes: Item Jovinianum, cujus loco hæc ſubſtituit: *Ipſo die, Aſcenſio Domini Noſtri Ieſu Chriſti ad cælos ex monte Oliveti.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Brevia Hilarii & Nicetii elogia reſcindunt, Joviniano perperam tribuentes titulum *epiſcopi*.

MUNERAT. In fine adjicit: *Apud Cellas, ſancti Fortunati epiſcopi & confeſſoris.* *Fortunati.* Colitur XVIII Junii. Vide ibi Munerati elogium & Acta.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. De Hilario ita habent: *In Galliis, civitate Arelatenſi, beati Hilarii epiſcopi & confeſſoris, præclariſſimi viri & nobilis.* *De Hilario ex Adone.* *Qui paupertatis amator & pius inopum miſerator, pro reficiendis pauperibus, etiam ruſticationem contra vires ſuas, homo genere clarus & longe aliter educatus, exercuit, ſed nec ſe in ſpiritualibus neglexit.* Hæc ex Adone accepta, paulo fuſius, ejuſdem prope Adonis verbis, ab ALBERGENSI deducuntur, quæ purius ex ipſo fonte hauriri poſſunt. Cetera codices illi puri ſunt, niſi quod aliquis pro *Niceti*, ſcribat *Viaconti*, aliique (ut paſſim recentiores iſti codices ſolent) menda aliqua habeant minoris momenti.

CENTULEN. *In civitate Arelas, ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris, magni, docti & præclariſſimi viri. Autiſiodori, ſancti Joviniani lectoris & martyris.* *Mauronti.* *Caſtro Duaco, ſancti Mauronti abbatis, viri genere & ſanctitate ſpectabilis, qui legitur in baptiſmate, ſanctiſſimi Richarii filius. Vienna, ſancti Niceti epiſcopi & confeſſoris.* Sequuntur Euthymius & Theſſalonicenſes, in quibus purus eſt.

BRUXELLEN Incipit: *Apud Ieroſolymam, in monte Oliveti, Aſcenſio Domini.* *Aſcenſionis.* In Euthymio & Theſſalonicenſibus, recte. De Hilario, poſt *confeſſoris* ſubnectit: *Nobilis & præclariſſimi viri. Qui paupertatis amator, ſe in ſpiritualibus non neglexit. Et Vienna, ſancti Nyceſii epiſcopi glorioſi.* De Joviniano, pure. Sequitur: *Et natale ſancti Juvenalis martyris.* *Juvenalis.* An is eſt, qui colitur VII Maii? Mirum eſt non notari in tabula Prætermiſſorum. *Eodem die, translatio corporis ſancti Audoeni Rothomagenſis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Audoëni.* Colitur XXIV Auguſti.

HAGENOYEN. Incipit ab Aotonia iis verbis, quæ die præcedenti retulimus. *Antoniæ.* Sequuntur Euthymius & Theſſalonicenſes, pure. In Hilario fere ſimilis eſt codd. mediæ notæ. Tum: *Eodem die, ſancti Godhardi epiſcopi & confeſſoris, Hildeshenſis.* *Godhardi.* De eo etiam actum eſt die præcedenti. Reliquæ duæ annuntiationes puræ ſunt.

AQUICINCT. In fine: *Apud Duacum, natalis ſancti Mauronti abbatis & levitæ.* *Mauronti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Andoëni epiſcopi Rothomagenſis. Waldrada virginis. Niceti epiſcopi & confeſſoris. Hilarii epiſcopi Arelatenſis.* *Andoëni.* *Waldradæ.*

CAMBERIEN. ſanctæ Mariæ Convent. *Ipſo die, beati Fortunati epiſcopi & confeſſoris.* *Fortunati.* De quo ſupra. *Antiſiodoro, ſancti Romani martyris.* *Romani.* Nulla apud alios hac die de eo notitia, ne quidem in Prætermiſſis noſtris. Colitur ibi *Romanus abbas* XXII Maii: *Romanus epiſcopus*, qui & *martyr* ab aliquo dicitur, VI Octobris. Doceat nos aliquis quemnam duorum hic conſignatum velit.

REG. SUEC. ſignatus num. 428: *Apud Cellas, ſancti Fortunati epiſcopi & confeſſoris.* *Fortunati.*

UGHELLIAN. Pro *Joviniani*, ſcribit *Viviani*.

ALTEMPS. *In Britannia minori, ſancti Buddoci epiſcopi & confeſſoris.* Hactenus mihi ignotus eſt; niſi hic indicetur is, qui à Caſtellano vocatur *Budocus Venetenſis*, ab ipſo notatus IX Decembris. *Buddoci.*

FLORENTIN. *Apud Mediolanum, converſio* [MEDIC. male, *& tranſlatio*] *ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, ſub Ambroſio ſancto & epiſcopo ejuſdem civitatis, & ab eodem baptizati, nigrum monachalemque habitum induti, ut idem Ambroſius ait in ſermone de baptiſmo B. Auguſtini.* *De ſancto Auguſtino.* Hæc remittenda ſunt ad diem XXVIII Auguſti.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit ab Hilario, totum Adonis elogium producens. Sequitur: *Eodem die, ſancti Godhardi epiſcopi & confeſſoris.* *De Godhardo.* *Hic primus fuit abbas multorum monachorum, ſed poſtea à ſancto Henrico imperatore ad epiſcopatum Hildesheymenſem vocatus. Qui poſtquam plures annos hoc devote rexiſſet, in feſto Aſcenſionis Domini, dum in Matutinis cantaretur, Aſcendo ad patrem meum & patrem veſtrum, anima ejus angelis aſſociatis cælos aſcendit, cujus mors extitit prodigiis & ſignis miraculoſa. Treveris, natale ſancti Britonis* *Britonis.*

ni episcopi & confessoris. Subditur reliquus textus. Deinde : *Eodem die, sancti Angeli Carmelita & martyris. Ipso die, conversio beati Augustini episcopi & confessoris*, cum variis conversionis illius circumstantiis, melius suo loco referendis.

Angeli. *De Augustino.*

Belin. *Mediolani* (sic incipit) *conversio sancti Augustini* &c. ut supra ex Florentin. Altera editio præfigit: *In monte Oliveti, Ascensio Domini Nostri Jesu Christi.* Nonnulla in textu, ut plerumque male impressus est, corrigenda sunt.

Ascensionis.

Greven. *Ascensio Domini. Apud Leocatam oppidum Siciliæ, beati Angeli de Jerusolimis, Carmelitæ. Qui cum prædicando circumquaque discurrens, innumeras Christo lucrifecisset animas, pro fidei veritate & pudicitiæ tuitione martyrizatus est. Ipso die, in plerisque ecclesiis officium servatur de bono latrone, qui cum Christo crucifixus, cum ipso paradisum intravit.* Vide Prætermissos. *Item sanctorum Gregorii, Petrus.* Melius in Actis. *Triphonis pueri & martyris, secundum Vincentium libro* XII, *cap.* 47. Vide Prætermissos. *Britonis, episcopi Treverensis & confessoris. Nectarii episcopi Viennensis & confessoris. Mauronti episcopi. Conversio beati Augustini episcopi, quando ad prædicationes beati Ambrosii a Manichæorum errore, post multas fluctuationes correctus, anno Domini* CCCLXXXVII (adde ut minimum annos X) *ætatis suæ supra tricesimum, in amorem Christi totus exarsit. Eodem die, depositio sancti Godehardi episcopi & confessoris. Qui cum esset abbas multorum monachorum, à sancto Henrico imperatore ad episcopatum Hildesheymensem vocatus, divinitus admonitus acquievit, impositumque pontificalis dignitatis officium strenue gubernans, cum in nocte Ascensionis cantaretur, Ascendo ad patrem meum, sancta illius anima angelis associata, cælos ascendit. Hirenia virginis, filia Licinii imperatoris.* Potius diceretur filia reguli alicujus, qui forte *Licinius* vocatus sit. Ut ut est, primo loco in Actis ponitur. *Item sanctæ Waldradæ virginis. Civitate Rothomagensi, translatio sancti Audoeni, ejusdem urbis episcopi & confessoris. Item sancti Avertini diaconi & confessoris. Beatæ memoriæ, Brunonis pueri, cui sanctus Godehardus, qui eum susceptum educabat, sæpius prædixit, quod secum esset ad patriam iturus. Cumque in obitu sancti campana pulsarentur, puer clamavit, vere Dominus meus cælum scandit, immemor promissionis suæ, simulque orans, ne se divitius in carne relinqueret, exaudiri meruit.* Colitur, vel saltem ejus Acta illustrata sunt cum Actis sancti Godehardi IV Maii.

Angeli. *De bono Latrone.* *Gregorii &c.* *Triphonis.* *Britonis.* *Nectarii.* *Mauronti.* *De Augustino.* *Godehardi.* *Hirenia.* *Waldradæ.* *Translat. Audoeni.* *Avertini.* *Brunonis.*

Molan. De Joviniano, sic subdit : *Qui cum beato Peregrino episcopo & martyre, imperio Sixti Papæ, Autissiodorum veniens, cum esset vir per omnia eloquens, & in divinis Scripturis egregie eruditus; dum superstitionibus paganorum fortiter resisteret, tentus est, atque in Christi passione perdurans, ab eis interemptus est. Scriptum est in passione sancti Peregrini. Eodem die, sancti Avertini confessoris & diaconi. In monte Oliveti, Ascensio Domini Nostri Iesu Christi ad cælos. Mediolani* &c. ut Florentin. usque ad *baptizatus*. De Fortunato, etiam ut supra. *In Sicilia, natale sancti Angeli presbyteri & martyris, qui de monte Carmeli prædicationis causa, divino jussu veniens, cum multos ad pœnitentiam convertisset, à quibusdam impiis hæreticis trucidatus est. Ipso die, depositio sancti Mauronti abbatis, cujus suffragiis, si ad sepulcrum ejus fuerint delati variis languoribus ægroti, vere recipiunt præmia sospitatis. Cui sacer præsul Amatus, eo tempore quo Theodoricus rex tyrannidem exercebat, iniquam, post excessum beati Ultani abbatis, gratia sanctæ conversationis traditus fuit in custodiam. Scriptum est in vita ipsius.* Tum litteris minoribus : *Brugis servatur officium de bono latrone cum Christo crucifixo.* Editiones aliæ conveniunt cum prima in Joviniano. Tum: *In Sicilia, apud oppidum Leochatam, sive Achatam, natale sancti Angeli* &c. Item in Fortunato. In Mauronte paulo contractior est, utrobique subobscurus; rem ex Actis clarius percipies. De Avertino, ut supra. *Treveris, Britonis episcopi & confessoris. In monte Oliveti ... Mediolani, conversio sancti Augustini* &c. ut in prima editione. Pronum est observare, præfatam sancti Augustini conversionem, non ante finem seculi XV in Ecclesia celebratam fuisse, aut in Fastos relatam. Nam qui primo citantur codd. Florentini, antiquiores non sunt, & quidem pars potissima abest ab editione Usuardi Florentina anni MCCCCLXXXVI, sic ut ferme Belino ea qualiscumque commemoratio adscribenda sit.

Joviniani. *Avertini.* *Ascensionis.* *De Angelo.* *De Mauronto.* *De bono latrone.* *Angeli.* *Britonis.* *De Augustini convers.*

Pridie Non. *Die* 6.

S. Ioannis ante port. Latinam. NAtalis beati Joannis Apostoli, quando ab Epheso, jussu Domitiani Romam perductus, & præsente senatu ante portam Latinam in olei ferventis dolium missus est, sed minime læsus. Ubi festum eadem die concursum fideles populi usque hodie faciunt. *Euodii.* Antiochiæ, sancti Euodii, qui ut beatus Ignatius scribit, primus ibidem episcopus ab Apostolis ordinatus est. Hic glorioso martyrio apud eamdem urbem vitam finivit. *Lucii Cyrenensis.* Item sancti Lucii Cyrenensis, qui apud Cyrenem primus episcopus à sanctis Apostolis institutus est, quem in Actibus Apostolorum beatus Lucas commemorat. *Heliodori & sociorum.* In Africa, sanctorum martyrum Heliodori, Venusti, cum aliis septuaginta quinque.

Ex toto puri sunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Proxime accedunt *Antverp.* & *Max-Lubec. Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

VARIA

V*ARIA LECTIO*. In purioribus codicibus ad pauca reducitur. Herinien. & Muncrat more ſuo ſcribunt *Johannis*. Rurſus Herinien. legit *Cirinenſis* & *Cirenen*. Muncrat. *feſtive* pro *feſtum*: Greven. & Molan. *Venuſti*. De *Aphrica* dictum alibi. Reliqui codices, excepto Antverp-majore, omittunt primam vocem, *Natalis*. Codex qui excipitur, ponit *natale*. Idem pro, *Hic glorioſa martyria*, brevius poſuit, *hic gloriaſe*. Ceteri Adonem potius quam Uſuardum ſequi videntur, dum legunt melius & clarius, *ubi feſtivum eadem die cancurſum* &c. ſed Antverp. & Max-Lubec. nævos alios habent, uti *eſt miſſus*, *curſim*, pro *concurſum*, & *in Actibus Helyodori* &c.

O*BSERVATIO*. Laterculum totum, ſi ultimam annuntiationem excipias, ex Romano parvo proficiſcitur, nam in præcipuis apographis Hieronymianis de *Joanne ante portam Latinam*, *Euodio* & *Lucia* nec verbum reperias. Ea tamen inter textum noſtrum & Romanum parvum diverſitas eſt, quod *Joannes*, hic primo, ibi ultimo loco reponatur. Nuſquam vero diſtinctius locutum eſſe Romani parvi compilatorem, textum ejus legenti manifeſtum erit. Ado prolixius elogium etiam primo loco Joanni aptavit, quod ſolito ſtitore contraxit Noſter, quem mirum eſt obſcurius legiſſe *feſtum concurſum*, ubi Ado clarius poſuerat *feſtivum*. Notkerus hic ſupra ductorem ſapuit, aucto pluribus & interpolato ejus elogio. Quæ ex Tertulliano & Hieronymo circa celebrem illam ſancti Joannis Apoſtoli paſſionem, cujus Romæ ſervatam memoriam vidimus, illuſtranda eſſent, bene ab Henſchenio remittuntur ad diem ejus natalem XXVII Decembris. Audiatur hic Wandelbertus, Joannis triumphum ſic celebrans: *S. Joannis ante port. Latinam.*

Præcelſum pridie celebrant Romana Joannem
Templa Dei, qui pleno hauſit de pectore verbum.

De *Euodia* nihilo plus dixit Ado in Martyrologio, quam in Romano parvo repererat, ſed in feſtivitatibus Apoſtolorum, verba S. Ignatii recitat, quæ Noſter non deſcripſit, ex toto Adonis contextu breve ſuum elogium conficiens: *Hic gloriaſa martyrio* &c. Quæ apud Moſandrum leguntur, ipſiſſimum ſunt Adonis inter feſtivitates encomium. Notkerus eas non conſuluit, qui præter Martyrologii verba, Pauli epiſtolam ad Philippenſes non ſatis apte huc reduxit: *De quo ipſe Paulus Philippenſibus ſcribens, ait: Euodium roga & Syntychen* &c. non enim de *Euodio* illic meminit Apoſtolus, ſed de *Euodia*, ut notiſſimum eſt. Paucis colligit Henſchenius, quæ de Euodio in tabulis eccleſiaſticis reperit, nec plura alii tradiderunt. *Lucium* refert Romanum parvum his verbis: *Et S. Lucii Cyrenenſis, qui Cyrenæ ab Apoſtolis epiſcopus ordinatus eſt.* Cetera ab Adone adjuncta, Noſter ad verbum tranſtulit. Recte obſervat Henſchenius plura hic à Martyrologis Lucio adſcribi, quam ſacer textus expreſſerit, rectius facturis, ſi idem ei elogium tribuiſſent, quod habet Manahen XXIV Maii, nempe *Propheta ac doctoris, ſub nova Teſtamento.* Nequeo conjicere ex quo qualive Hieronymi apographo *Heliodorum & Venuſtum cum* LXXV ſociis Uſuardus acceperit, quorum loco apud Rabanum & Notkerum *Marianus* & *Jacobus* cum ſociis iterum annuntiantur. Si recte Henſchenius numeroſam apud Hieronym. martyrum turmam diſpeſcuit, *Heliodorus*, *Marianus* & *Jacobus*, ad eamdem Africanam cohortem pertinent; at *Venuſtus* ad legionem, ſi ita loqui licet, Mediolanenſem reducendus eſt. Quod vero in Prætermiſſis notat Henſchenius, à Rabano indicari *Marianum lectorem* & *Jacobum diaconum*, de quibus XXX Aprilis; additæ à Rabanu circumſtantiæ plane veroſimile faciunt. Et hunc verum martyrii diem eſſe, ibi indicavimus. Utcumque res habeat, certa videtur & indubitata ex codicibus noſtris Uſuardi lectio. *Euodii.* *Lucii Cyrenenſis.* *Heliodori & ſociorum.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Jam aliquoties elogia non nihil contraxit, quod hic denuo fecit, omittendo verba, *hic glorioſo martyrio apud eamdem urbem vitam finivit.* De cetero puriſſimus eſt.

PULSANEN. Magis mutilus eſt, omittit, *ubi feſtum* &c. Et de Euodio nec verbum habet.

ROSWEYD. Incipit: *Romæ, Joannis ante portam Latinam*, deinde reliquam textus noſtri periodum huic initio adaptans: *Quando idem* &c.

BELIN. Multis nævis, ut ſolet, reſperſus eſt, quorum hic præcipuus, quod contra textum, de *Lucia Cyrenenſi*, egerit loco ultimo.

CENTULEN. *Natalis ſancti Joannis Apoſtoli ante portam Latinam Romæ. Antiochiæ, ſancti Euodii martyris, qui primus poſt beatum Petrum, Antiochenam rexit eccleſiam. Eodem die, ſanctorum martyrum Heliodori, Venuſti, Poſtumi, Maximi, Aceſsi, cum aliis* LXXII. Jam diximus in Obſervatione, Heliodorum perperam jungi Venuſto aut aliis Mediolanenſibus. Vide præterea quæ notavit Henſchenios hic. Sequitur: *Autiſſiodoro, ſancti Valeriani epiſcopi, poſt ſanctum Peregrinum tertii.* *Textus mutilus.* *Valerianus.*

BRUXELLEN. *Sancti Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ. Qui juſſu Domitiani fratris Titi, ſecunda* *De Joanne.*

 per-

perſecutione, quam ipſe poſt Neronem exercuit, ab Epheſo ad urbem Romam perductus, præſente Senatu, ante portam Latinam, in ferventis olei dolium miſſus, ſed minime læſus eſt. Unde tam liber à pœna exivit, quam à corruptione carnis fuit immunis. Quæ textui ſuperadduntur ex Adone accepta ſunt. In reliquis ſatis purus eſt.

HAGENOYEN. In Joanne modice interpolatus, ſecundo loco habet: *Item in Salerno, tranſlatio ſancti Matthæi Apoſtoli.* (*Tranſlat. Matthæi.*) Natalem Matthæi hodie referunt aliqua Hieronymiana apographa. De omnibus agetur die, quo colitur, XXI Septembris. *In Loaffea Herbipolenſis diœceſis, tranſlatio ſanctæ Regniſidis virginis & martyris.* (*Regniſidis.*) In Actis remittitur ad XV Julii. Sequuntur quæ ad textum pertinent, nonnihil etiam interpolata.

AQUIÇINCT. Omittit quæ de ſancto Luca in textu recitantur, & aliter periodum terminat.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Joannis ante portam Latinam. Lucii Cyrenenſis. Heliodori, Venuſti, cum aliis LXXV, martyris. Euodii epiſcopi & martyris.* (*Textus contractus.*)

VATICAN. num. 5949. Deeſt Heliodori & ſociorum. Adjectum primo loco: *Natalis ſancti Secundini epiſcopi & confeſſoris in ſancta Sophia. Eodem die, ſancti Secundiani martyris.* (*Secundini confeſſoris. Secundini martyris.*) Quinam ſint illi *Secundini*, hactenus mihi non liquet, nec in Prætermiſſis, de iis quidquam invenio. Non arbitror *Secundianos* indicari, quales hodie inter martyres connumerantur. Ceterum primo loco ea adjecta ſunt; ſequitur in fine: *Apud Salernum, tranſlatio ſancti Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ.* (*Tranſlat. Matthæi.*) Conſonant ſequentes codices.

FLORENTIN. *Apud Salernum, tranſlatio corporis ſancti Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ. Romæ, tranſlatio corporis ſancti Stephani Protomartyris, tempore Pelagii Papæ primi, & Theodoſii principis, & ſepultus eſt in eccleſia ſancti Laurentii extra muros & in ejus ſepulcro.* (*Tranſlat. Stephani.*) Referuntur hæc in tabula Prætermiſſorum; ſed tranſlatio illa differtur ad III Auguſti, vel XXVI Decembris.

LUXOVIEN. *Auguſtoduno, beati Placidi presbyteri & abbatis ſancti Symphoriani.* (*Placidi.*) Remittitur in indice Prætermiſſorum ad VII Maii.

SALINEN. B. Anatolii. *Auguſtoduno, depoſitio beati Philiberti epiſcopi.* (*Philiberti.*) Forte idem eſt, qui proximè ſuperius *Placidus* dicitur. Vide Prætermiſſos hac die, & Acta VII Maii.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Autiſſiodori, depoſitio ſancti Valeriani epiſcopi & confeſſoris.* (*Valeriani.*)

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſatis pura eſt, in fine adjungit: *Eodem die, ſancti Meloris pueri, pro Chriſto decollati.* (*Meloris.*) Vide Prætermiſſos, ubi nomen variè ſcribitur. *Autiſſiodoro, ſancti Valeriani epiſcopi & confeſſoris.* (*Valeriani.*)

GREVEN. *Item, ſanctorum Mathei & Primi. Victoris, Felicis.* (*Mathei & aliorum.*) Duo primi Tarentini ſunt, poſtremi ex numero Mediolanenſium. *Eodem die, ſancti Meloris pueri, pro Chriſto decollati.* (*Meloris.*) De quo jam diximus. *Autiſſiodoro, ſancti Valerii epiſcopi & confeſſoris.* (*Valerii.*) Valeriano in Actis jungitur. *Secundiani epiſcopi.* (*Secundiani.*) Hoc titulo non magis notus eſt quam *Secundini*. *Benedicti & Placidi epiſcoporum.* (*Benedicti & Placidi epiſcopp.*) Vide Prætermiſſos de utroque ſeorſim. *In Anglia, ſancti Eadbrechti (quem Edbertum nominant) epiſcopi Lindisfarnenſis & confeſſoris, viri, ut Beda teſtatur libro 4, ſcientia Scripturarum divinorum ſimul & præceptorum cœleſtium obſervantia, ac maxime eleemoſynarum operatione inſignis.* (*Eadbrechti.*) *Conſtantinopoli, depoſitio ſanctæ memoriæ Johannis Damaſceni, Doctoris egregii, nec minus vita & miraculis clari.* (*Joannis Damaſceni.*)

MOLAN. Typis minoribus: *In Anglia, ſancti Eadbrechti* &c. ut GREVENUS. Tum: *Conſtantinopoli, depoſitio* &c. addens in fine: *Cujus vitam conſcripſit Joannes Patriarcha Hieroſolymitanus.* Editiones aliæ etiam minori charactere hoc ſolum habent: *In Anglia, ſancti Eadbrechti, ſive Edberti epiſcopi Lindisfarnenſis & confeſſoris, viri in divinarum Scripturarum ſcientia ſimul & præceptorum cœleſtium obſervantia, ac maxime eleemoſynarum operatione inſignis.* (*Eadbrecht.*) Vide GREVEN. ſupra.

Nonis. *Die 7.*

Domitillæ & ſociorum. APud Terracinam Campaniæ urbem, natalis beatæ Domitillæ virginis & martyris, quæ cum eſſet Flavii Clementis Conſulis ex ſorore neptis, & à ſancto Clemente velamine ſacro conſecrata, perſecutione Domitiani, cum aliis plurimis, in inſulam Pontiam exilio deportata, longum inibi martyrium duxit. Noviſſimè doctrina ac miraculis cum convertiſſet plurimos ad fidem Domini, incenſo cubiculo à quodam judice, in quo ſimul cum ſuis convirginibus Eufroſina videlicet & Theodora clauſa morabatur, curſum glorioſi martyrii ſui conſummavit. Eodem die, ſancti Juvenalis martyris. (*Juvenalis.*) Nicomediæ, paſſio ſanctorum Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum. (*Flavii & ſociorum.*)

Sumitur textus ex *Praten. Herimen. Tornacen. Roſweyd. Munerat.* *Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Tarracinam*, & *Teracenam* librarii imperitiæ adſcribo. *Beatæ Domitillæ* legunt codices omnes, exceptis Greveno & Molano. An *beata* pro *Flavia* irrepſerit, neſcio; certe *Flaviæ* nomen nullus appoſuit præter duos jam citatos. Munerat. Belin. & præfati duo, male ſcribunt, *Domicillæ*. *Domiciani* in Praten. & Munerat. notandum non eſt. Roſweyd. tantillum tranſpoſuit in, *neptis ex ſorore* & *deportata exilio*. Belin. poſt *Domitiani*, inſerit, *ob teſtimonium Chriſti*. Item pro *Pontiani* ſcribit *Pontianum*, pro *inibi*, *ibi*: pro, *fidem Domini*, *fidem Chriſti*. Sic Tornacen. pro *martyrium duxit*, maluit

maluit ſcribere, *produxit.* Herinien. vix inter puros codices hodie meretur annumerari, dum ita ſenſum torquet: *Quodam judice, in quo & Theodora clauſa morabatur, curſum glorioſi martyrii ſui conſummavit, ſimul cum Eufroſina convirgine ſua.* Probatiores codices habent, *convirginibus*, ſoli Roſweyd. Munerat. & Belin. ſimpliciter *virginibus*. *Eufroſina* ſcribunt codices omnes. Nonnulli, ſed male, *Nichomedia*. Sic Munerat. pro *ſanctorum Flavii* &c. ponit *Clavii*.

OBSERVATIO. Etſi binæ hoc die *Flaviæ* inter multos alios martyres in Hieronymianis recenſeantur, nimis quam certum eſt, *Flaviam Domitillam* nec hoc, nec aliis diebus, in iis codicibus conſignari. Primus omnium illuſtriſſimæ Sanctæ, in ſacris Faſtis locum dedit auctor Romani parvi, ita hoc die, ſecundo loco breviter annuntians: *Et Flaviæ Domitillæ*, nec vereor aſſerere, eam veroſimillime ex Rufini Euſebio lib. 3 cap. 17 acceptam, ubi ſi non de martyrio, ſaltem de exilio expreſſe agitur. Uberior hiſtoria ex notiſſimis Actis ſanctorum Nerei & Achillei ab Adone contexta eſt, quam paulo ampliorem fecit Notkerus; Noſter eleganti ſynopſi complexus eſt. An & cur *Flaviæ* nomen expunxerit Uſuardus, fruſtra divinaveris; evidens eſt, unam ab omnibus eamdemque ipſam memorari; nec magis dubia eſt antiquiſſima & receptiſſima celeberrimæ Virginis & ſociorum ſociarumque ejus in Eccleſia veneratio, licet diverſis diebus recolantur, fere pro libitu Martyrologorum eos referentium. Sufficere poſſent in *Flaviæ Domitillæ* honorem, unum & alterum ſancti Hieronymi teſtimonium ab Henſchenio in Actis, XII Maii productum, quo die in Romano hodierno, cum Nereo & Achilleo conjungitur. Hactenus ſatis recte fluunt omnia. Nodus recurrit circa Acta ipſa, ab Henſchenio laudata tamquam *optimæ fidei*, tametſi pridem agnoviſſet Baronius tomo 1 ad annum LXVIII num. 23, *ea Acta in aliquibus fide haud integra haberi.* Rigidius ipſa tractant eruditi recentiores, nec Tillemontius, alias tam moderatus, temperare hic potuit, quin acrem in ea cenſuram ſtringeret tomo 2 pag. 127, vocans *opus peſſimum, dignumque quod inter Manichæorum, ſacra matrimonii vincula inceſſentium, figmenta connumeretur.* Nec nihil, nec omnia recte pronuntiat: præplacet eminentiſſimi Annaliſtæ judicium, a quo & hic & alibi, non niſi inviti divellimur.

Flaviæ Domitillæ & ſociorum.

Juvenalis martyris primo loco meminit Romanum parvum, nec quidquam ab Adone, aut à Noſtro, aut à Notkero ſuggeritur, quo *de loco & tempore quibus floruerit, poſſit aliquid certi proferri*, inquit Henſchenius, cetera proſequens, quæ de eo ſancto, probabili aliqua conjectura, dici queant. Pro antiquo cultu ſtat etiam Wandelbertus:

Juvenalis.

Morte pia Nonas Juvenalis ſanctus honorat.

Ultimam quoque annuntiationem ex Adone hauſit Uſuardus, ille ex Romano parvo; cujus textui, *Nicomediæ, Auguſti & Auguſtini*, nomen *Flavii* interſeruit, primuſque tres illos, *fratres* appellavit, ſic legens: *Eodem die apud Nicomediam, paſſio ſanctorum martyrum Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum.* Patet hîc, quid ex Hieronymianis Ado ductori ſuo ſuperaddiderit; patet & textus noſtri traductio. At ſcire velim, quo demum auctore, tam rotunde *Flavium, Auguſtum* & *Auguſtinum* Viennenſis nominet *fratres*? Ex Hieronymianis inquies. Minime vero: nam licet fatear, *Auguſtini* nomen non ſemel ibi appellari, atque item aliquos *fratres* dici; necdum tamen Henſchenii aut Florentinii perſpicacia, ſatis auſa eſt determinare, utrum hi tres recte fratres compellari poſſint. An vero felicius rem attigerit Notkerus, dum fratrum titulum hiſce eripiens, tribus aliis, nempe *Marcellino, Macrobio* & *Eutychio*, alias *Entheo*, eumdem tribuit, curioſi lectoris judicio relinquo. Diverſa ab his omnibus eſt Rabani oratio. Uſuardus in hujuſmodi rebus minus ſcrupuloſus, Adonem, ut diximus, ſimpliciter deſcripſit. Atque hæc, pro textus veritate, ſatis dicta ſunto.

Flavii & ſociorum.

AUCTARIA.

PULSANEN. Omittit annuntiationem Juvenalis, cetera puriſſimus eſt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Omnes deficiunt in ultima annuntiatione.

ANTVERP-MAJ. Sic incipit: *In Cantia monaſterio Petri & Pauli, depoſitio ſancti Leothardi epiſcopi & confeſſoris, qui cum filia regis Francorum Bertha, in has partes directus eſt, ut ſanctitatis exemplo, Chriſtianæ religionis cultum, pagano adhuc regi conjuncta, non mutaret.* Obſervanda ſunt, quæ de Leothardo vel Letardo in Prætermiſſis notantur. Sequitur: *Et natale ſancti Ioannis Eboracenſis archiepiſcopi.* In textu purus eſt.

Leothardi.

Joan. Ebor.

CENTULEN. *Apud Tracinam urbem Campaniæ, natales beatæ Domitilla virginis & martyris. Eodem die, Nichomediæ, ſanctorum martyrum Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum.*

BRUXELLEN. In Flavia Domitilla modice interpolatus, in Juvenale purus eſt. Tum: *Ad radicem montis ſeptimi, paſſio ſancti Gaudentii martyris.* Quis hic Gaudentius ſit, fateor me ignorare. *In Nycomedia, ſanctorum martyrum Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum & martyrum.*

Gaudentii.

Benedicti. *rum. Et Benedicti epiſcopi.* Indicat, opinor, Benedictum Papam II, de quo Acta hodie. *Item* *Donatiani.* *Donatiani epiſcopi.* Dies natalis eſt XIV Octobris. *Tranſlat. Petri Mart.* *Item, tranſlatio ſancti Petri de Mediolano* [quid ni de Verona?] *martyris de Ordine Prædicatorum.* Vide quæ ad natalem dicta ſunt XXIX Aprilis.

HAGENOYEN. In Flavia Domitilla, non nihil etiam interpolatus, in reliquo textu purus eſt. Tum ſubdit: *Ipſo die Romæ, depoſitio ſancti Benedicti Papæ II,* *Benedicti.* *qui in abeunte* [ab ineunte] *ætate ſua militavit in Eccleſia, & ſemper paupertatis amator extitit. Conſtitutiones edidit & in pace obiit ſub Conſtantino quarto.* Hujus Pontificis ætatem in Actis diſcuſſam invenies hoc die.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Domitilla virginis & martyris, cum Eufroſia & Theodora.* *Domitiani.* *Domitiani epiſcopi & confeſſoris. Juvenalis martyris. Item ſanctorum Flavii, Auguſti & Auguſtini fratrum martyrum.* Textum ſemper mutilat.

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt Juvenalis. Adjicitur: *Tranſitus ſancti Stephani Protomartyris in Romam* *Tranſitus S. Stephani.* De quo etiam heri. Vide die natali, vel III Auguſti. Fallit Caſtellani notula.

ALTEMPSIAN. *In Cauſia monaſterio Petri & Pauli, depoſitio ſancti Leothardi epiſcopi* *Leothardi.* &c. ut ſupra in ANTVERP-MAJ.

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Benedicti Papæ & confeſſoris.* *Benedicti. Joann. Ebor.* *Apud Beverlacum, ſancti Joannis epiſcopi & confeſſoris.* Abdicato epiſcopatu, eo loco mori voluit, à quo *Beverlacenſis* dictus eſt.

REMENS. SS. Tim & Apoll. *Laudino Clavaſio, depoſitio ſancti Baſonis confeſſoris.* *Baſonis.* Prætermiſſus eſt, à Caſtell. tamen inter Sanctos ponitur.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Romæ, ſancti Benedicti Papæ, qui ſedit ibidem menſes decem, imperante Conſtantino Auguſto.* *Benedicti.* Vide dicta ſuperius, ad HAGENOYEN. *De Flavia Domitilla.* *Apud Terracinam Campaniæ urbem, natale beatæ Domicillæ virginis & martyris. Quæ cum eſſet neptis Domitiani imperatoris & Aureliano filio Flavii Clementis Conſulis nupta, ipſa propter Chriſtum connubium ſpernens, à ſancto Clemente epiſcopo, ſacro velamine conſecrata* &c. fere pure. Nicomedienſes Juvenali præponit. *Tranſlat. Petri M.* Dein: *In territorio Mediolanenſi, tranſlatio beati Petri presbyteri & martyris, Ordinis Prædicatorum. Ipſo die, beati Domiciani epiſcopi & confeſſoris.* *Domitiani.* *Beverlaci, natale ſancti Johannis epiſcopi & confeſſoris Eboracenſis.* *Joan. Ebor.*

GREVEN. *Feſtum quinque gaudiorum beatæ Mariæ Dei genitricis.* *Feſt gaudior.* De eo in Prætermiſſis. *Item, ſanctorum Frodiſii, Macrobii, Achatii, Marcellini.* *Frodiſii &c.* Ex Hieronym. *Celerini epiſcopi & confeſſoris.* *Celerini.* Duo Celerini ſunt inter martyres, ſed quis hic *epiſcopus* & *confeſſor*, neſcio. *In Anglia, ſancti Johannis Eboracenſis epiſcopi & confeſſoris, vita & miraculis (Beda lib. 5 teſte) clari.* *Joan. Ebor.* *Auguſtoduni, depoſitio ſancti Placiti* (Placidi) *epiſcopi.* *Placidi.* *Domiciani epiſcopi Tungrenſis & confeſſoris.* *Domitiani.* *Hilarii confeſſoris.* *Hilarii.* Vide Prætermiſſos. *Ceveri confeſſoris.* *Ceveri.* An *Cerenicus* vel *Serenicus* diaconus Sagienſis? *In Anglia, Ezeleidis virginis.* *Ezeleidis.* Vide Prætermiſſos & Appendicem Tomo VII Maii. *Tranſlatio beati Stephani Protomartyris, quando corpus ejus à Conſtantinopoli Romam ductum, corpori ſancti Laurentii conjunctum fuit, tempore Theodoſii junioris.* *Tranſlat. Stephani, & Petri M.* *Mediolani, tranſlatio beati Petri martyris, Ordinis Prædicatorum. Maſtidiæ virginis;* Trecenſis. *Maſtidiæ.*

MOLAN. *Domitiani epiſcopi & confeſſoris Tungrenſis, Trajectenſis, Leodienſis; apud Hoyum in eccleſia beatæ Mariæ quieſcentis.* *Domitiani.* *Auguſtoduni, depoſitio ſancti Placiti epiſcopi.* *Placidi.* *Romæ, Benedicti Pontificis, qui ſedit in epiſcopatu unum menſem, imperante Conſtantino.* *Benedicti.* Dein minoribus litteris: *In Anglia, ſancti Joannis* &c. ut GREVEN. *Feſtum quinque gaudiorum Mariæ.* Editiones aliæ, ſic habent: *Beverlaci, depoſitio ſancti Joannis epiſcopi Eboracenſis & confeſſoris, vita & miraculis clari.* *Joan. Ebor.* *In eccleſia beatæ Mariæ in Hoyo, natalis ſancti Domitiani epiſcopi & confeſſoris. Qui ſub Hildeberti glorioſiſſimi regis tempore, Aurelianenſi legitur ſynodo interfuiſſe.* De Placito, ut ſupra. *Trecas, tranſlatio corporis ſanctæ Maſtidiæ virginis.* *Tranſlat. Maſtidiæ.* *Die ſeptima, commemoratio ſignis Crucis apparentis in cælo Hieroſolymis, circa horam diei tertiam, ſub Conſtantio rege. Quod quidem figurabatur per aſtra, a ſancto Calvariæ loco uſque ad montem Olivarum. Et memoria ſancti martyris Acacii.* *Acacii.* De utraque jam ſignata annuntiatione vide Prætermiſſos.

VIII *Idus.* *Die* 8.

Victoris. MEdiolani, natalis ſancti Victoris martyris, qui à primæva ætate Chriſtianus, cum eſſet in caſtris imperialibus miles, compellente Maximiano, ut ſacrificaret, in confeſſione Domini fortiſſimè perſeverans, primò graviter fuſtibus cæſus, ſed Deo protegente, doloris expers, dein liquenti plumbo perfuſus, ſed nihil penitus læſus, noviſſime glorioſi martyrii curſum capitis abſciſione complevit. *Stephani & Victoris.* Apud Ægyptum, ſanctorum Stephani & Victoris.

Ita *Pratea. Tornacea. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Fere in minutiis vertitur. Scribit Antverp-maj. *Mediolane.* Tornacen. legit, *in confeſſione Domini perſeverans*, omiſſo adverbio *fortiſſimè*, pro quo Munerat. poſuit *conſtantiſſime.* Reliqui in textu *abſciſione*, ita volentibus codicibus omnibus, tametſi id fortaſſe alibi correxerim. De cetero, *primeva*, *etate*, *ceſus*, *nichil*, *leſus penitus*, *aput* &c. nævi ſunt ætatem ſuam redolentes: penultimus Molani eſt.

Victoris. OBSERVATIO. Celeberrimam *Victoris* à patria & genere, cognomento *Mauri*, martyris Mediolanenſis memoriam apud Latinos fuiſſe olim oportuit, utpote quem prædicent Martyrologi antiqui omnes, ſolis Beda & Floro exceptis. Apographa Hiero-

Hieronymiana præcipua ab eo Sancto diem auſpicantur : *Mediolano , Victoris.* Romanum parvum , Ado & Rabanus unicum illum hodie annuntiant. In priori ſolum legitur : *Mediolani , ſancti Victoris martyris.* Diverſa ſunt, licet ex iiſdem Actis ſumantur , Adonis & Rabani elogia. Notkerus primum ſecutus eſt , uti & Noſter , qui Adonis verbis quidem utitur, ſed more ſuo aliqua relinquit intacta, à Notkero integrè tranſumpta. Utrum de elogii veritate dubitandum ſit , haud equidem plane perſpicio ; fontem , ex quo acceptum eſt , omnino purum non eſſe fatetur Henſchenius , alii ferme ex toto repudiandum exiſtimant. Vide quæ in commentario prævio expenduntur à num. 8, & apud Tillemontium tomo 5 à pag. 267. Exſtat etiam in Actis , Gregorii Turonenſis in Victoris gloriam narratio. Nec reticenda eſt nitida Wandelberti poëtica exornatio :

Idibus octavis Mediolani urbe coruſcat
Martyr præcipuo venerandus Victor amore *.

* Quid ni *honore?*

Haſtenus concors veterum ſententia. Qui ſequuntur , *Stephanus* & *Victor* ab Uſuardo ex præfatis Hieronymianis conſignati ſunt; ubi dubites an pro , *Stephani & Victoris*, non ſit ſcribendum , *Victoris & Stephani* , ut fecit Notkerus poſt Hieronymiana , aliis *Januarium* adjungentibus. Neſcio an a vero multum aberraverit, qui legendum putet, *Victoris & Coronæ.* At cum *Victor* & *Stephanus* I Aprilis , *Victor* & *Corona* XIV Maii recurrant , malim hac die Uſuardi textui inſiſtere , quem ad ejus mentem hic plane expreſſum eſſe , equidem nullus dubito. De his breviſſime in Actis noſtris hoc die diſputat Henſchenius. *Stephani & Victoris.*

AUCTARIA.

HERINIEN. In reliquo textu puriſſimus, patrium Sanctum hic denuo inſerit , ita ſcribens ſecundo loco : *Eodem die, depoſitio ſancti Gibriani confeſſoris , in eccleſia ſancti Remigii quieſcentis.* *Gibriani.*

PUISANEN. Ita orditur : *In monte Gargano , apparitio beatiſſimi Michaelis archangeli. Ubi ipſius ſacrata nomini habetur eccleſia , vili facta ſtemate , ſed cæleſti prædita virtute.* Vide tabulam Prætermiſſorum. In Victore Mediolanenſi purus eſt. Deeſt ultima annuntiatio *Apparit. Michaëlis.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui puro ſubjiciunt: *Item Elladii epiſcopi.* Adnectunt præterea : *In territorio Biſuntino , monaſterio Bellævallis , tranſlatio ,* [alii , *natale*] *ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris.* *Elladii. Tranſlat. Petri Bell.*

ROSWEYD In fine : *Trajecti , Wironis confeſſoris.* Vide de eo egregium Bollandi commentarium hoc die. *Wironis.*

ANTVERP-MAX. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG In Victore puri ſunt. De Stephano &c. nihil , ſed immediate ſubjungunt : *Antiſiodoro , natale ſancti Elladii epiſcopi & confeſſoris. In territorio Viſuntino , monaſterio Bellævallis , natale ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris. Eodem die , ſancti Wironis epiſcopi & confeſſoris.* In LEYDEN-BELG. Deeſt annuntiatio *Petri.* *Elladii. Petri. Wironis.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt : *In Apuliæ finibus monte Gargano , inventio B. Archangeli Michaëlis.* Sequitur *Mediolani* &c. pure. Abeſt *Stephani* &c. De Elladio & Petro, ut proxime diximus. *Invent. Michaëlis.*

CENTULEN. *Mediolani , ſancti Victoris martyris. In Ægypto ſanctorum Stephani & Victoris. Antiſiodoro , ſancti Helladii epiſcopi & confeſſoris. In Sanctonico Veſavenſe cœnobio , ſancti Martini abbatis.* Remittitur ad XXIV Octobris. *Eodem die , tranſlatio ſancti Gentiani martyris.* Colitur XI Decembris. *Helladii. Martini. Tranſlat. Gentiani.*

BRUXELLEN. In textu ſolito purior, hæc adjicit : *Ipſo die , ſancti Martini confeſſoris. In territorio Biſontino monaſterio Bellævallis , ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Dionyſii , ſexti Vienenſis epiſcopi.* Differtur in diem ſequentem. *Antiſiodoro , ſancti Elladii epiſcopi & confeſſoris. Item apparitio S. Michaëlis archangeli. Qui ſanctum Autbertum Abrincatenſis eccleſiæ epiſcopum ſemel , iterum & tertio admonuit , ut in mari , loco qui propter eminentiam , Tumba dicitur , eccleſiam ſuo nomini dicatam fundaret ; pro ſigno locum oſtendens, ubi taurum religatum inveniret , & ſicut eum pedibus terram protriviſſe cerneret, ſic eccleſiæ ambitum duceret. Et ex eo tempore inibi, ſicut in monte Gargano , memoria S. Michaëlis archangeli cœpit frequentari.* Hæc cum aliis diſcutienda erunt ad XXIX Septembris. *Martini. Petri. Dionyſii. Elladii. Apparit. Michaëlis Abrinc.*

HAGENOYEN. In prima annuntiatione purus, ſecundo loco, ita habet : *In Apuliæ finibus , in monte Gargano , inventio oratorii beati Michaëlis archangeli, quæ* [quod] *per taurum Gargani amiſſum inventa eſt.* [lege *inventum eſt.*] *Item Viennæ , Dionyſii viri præclariſſimi in doctrina.* De quo ſupra. *Item Gybriani præclariſſimi confeſſoris. In Gargonia , Seanyſolay epiſcopi & martyris.* Stanislaum hic intelligit Henſchenius. *Apud Ægyptum, ſanctorum martyrum Stephani & Victoris. In territorio Byſontino , ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris. Antiſiodoro, ſancti Elladii epiſcopi & confeſſoris, prædeceſſoris ſancti Amatoris.* *Apparit. Gargan. Dionyſii. Gybriani. Seanyſolay. Petri. Elladii.*

AQUICINCT. Sic incipit : *Romæ , ſancti Benedicti Papæ. Hic ab ineunte ætate in Eccleſia militavit , paupertatis ſemper amator.* Colitur VII Maii Vide quæ ibi in Auctariis diximus. *Benedicti PP.*

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. Ita in fine habent : *Inventio Michaëlis archangeli. Romæ , ſancti Benedicti Papæ.*

AMBIANEN. *In Sanctonico, Vetavienſe monaſterio , depoſitio Martini presbyteri & confeſſoris , magnarum virtutum viri, cujus vita ſanctitate & miraculis refulget glorioſa. Eodem die , tranſlatio corporis ſancti Gentiani martyris.* Vide ſupra. *De Martino. Tranſlat. Gentiani.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Wironis epiſcopi & confeſſoris , cujus corpus eſt in eccleſia ſancti Martini Trajectenſi. Victoris martyris & militis.* *Wironis.*

REG. SUEC. num. 428. *In pago Biturico , depoſitio ſancti Deſiderati epiſcopi & confeſſoris.* *Deſiderati.*

VATICAN. num 5949. Primo loco : *Apparitio ſancti Michaëlis. Romæ, Benedicti Papæ, qui præfuit Eccleſiæ menſibus decem, imperante Conſtantino.* Deeſt Stephani & Victoris. *Benedicti PP.*

Elladii. Petri. UGHELLIAN. Adjicit : *Item, Elladii epiſcopi. Item, ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris.*

Indracti & ſocior. ALTEMPS. *Monaſterio Glaſconienſi, ſancti Indracti martyris ſociorumque ejus.* Vide in Actis v Februarii, ubi ſociis *Dominica* ſoror adjungitur.

Naboris &c. Elladii. Petri. Benedicti PP. FLORENTIN. *In Africa, ſanctorum martyrum Naboris & Felicis, qui decollati ſunt cum Joanne & Marino.* Vide x Julii. *Item, ſancti Eladii epiſcopi. In territorio Tarentaſienſi, monaſterio Bonævallis, ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Benedicti II Papæ & confeſſoris.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *In pago Catalaunico, depoſitio ſancti Gibriani presbyteri & confeſſoris.*

De Michaële EDITIO LUBECO-COL. Incipit : *In Apuliæ finibus monte Gargano, inventio ſancti Michaelis archangeli. Quod feſtum ſic ſumpſit exordium. Tempore namque quo ſanctus Papa Gregorius, propter peſtem inguinariam Letanias* &c. Quæ quomodo inter ſe connectantur, eruditus lector judicet. In Victore ſatis pura eſt. Sequitur : *In territorio Biſuntino, monaſterio Belevallis, natale ſancti* *De Petro.* *Petri, epiſcopi Tharentaſienſis eccleſiæ & confeſſoris, Ordinis Ciſtercienſis, qui multis miraculis & virtutibus clarus, quievit in pace. In Polonia, civitate* *Staniſlai.* *Cracovia, paſſio beati Staniſlai epiſcopi & martyris.* De Elladio, Stephano & Victore, Martino, Dionyſio, Wirone, ut ſupra.

BELIN. Initio præfigit : *In finibus Apuliæ, monte Gargano, apud Sipontum civitatem, apparitio B. Michaelis archangeli.* Tum poſt textum in fine : *Item Eladii epiſcopi.* Alii paſſim ſcribunt *Elladii*, Acta noſtra malunt *Helladii*, in quibus vide pauca, quæ de eo ſuperſunt, ex tom. I Bibl. Labbeanæ accepta & ab Henſchenio illuſtrata.

GREVEN. De Michaële, ut BELIN. *Secundum quoſdam hic, paſſio beati Staniſlai epiſcopi & martyris.* Fuit heri. *Eodem die, vel ſecundum alios præcedenti, ſancti Benedicti Papæ ſecundi,* *Benedict.* *tempore Conſtantini quarti Auguſti.* De Dionyſio & Petro Tarentalienſi, ut ſupra. *In Trajecto inferiori, beati Wironis epiſcopi Deirorum & confeſſo-* *Wironis.* *ris. In Hibernia, beati Cathaldi epiſcopi & confeſ-* *Cathaldi.* *ſoris, vita & ſignis celeberrimi.* Colitur x Maii. *In Cenomico monaſterio Vercanenſi*, (quam varie hæc exprimantur, ex dictis patet) *beati Mar-* *Martini.* *tini presbyteri & confeſſoris. Metronis confeſſoris* *Metronis.* *Veronæ quieſcentis. Maximi presbyteri.* Notus non *Maximi.* eſt, niſi ſit ex martyribus. *Sibriani confeſſoris.* Voluit dicere *Gibriani. Macharii eremitæ &* *Macarii.* *confeſſoris, in fine orbis juxta paradiſum.* Vide inter Prætermiſſos.

MOLAN. *In finibus Apuliæ, monte Gargano,* *Michaëlis.* *apud Sipontum civitatem, apparitio beati Michaelis archangeli. Item Eladii epiſcopi & confeſſoris* *Elladii.* *Autiſiodori. Eodem die, Vuironis epiſcopi & con-* *Wironis.* *feſſoris, cujus reliquiæ habentur in eccleſia Trajectenſi. Eodem die, depoſitio ſancti Gibriani con-* *Gibriani.* *feſſoris, in eccleſia ſancti Remigii quieſcentis. In territorio Biſontino, monaſterio Bellævallis, ſancti* *Petri episcopi & confeſſoris.* *Petri.* In editionibus aliis, de Michaele & Eladio, ut ſupra. *Cracoviæ, ſancti* *Staniſlai episcopi & martyris. Remis, depoſitio ſancti* *Staniſlai.* *Gibriani* &c. De Petro, ut in editione prima. Item de Wirone. *Viennæ, ſancti Dionyſii, ſexti* *urbis epiſcopi.* Demum minutioribus litteris : *Dionyſii.* *Nivellæ, eodem die, commemoratio Tdubergæ.* *Tduberga.* Vocatur etiam *Itta*, aliis *Itaberga*, quæ ſanctimonialis facta, ſanctæ Gertrudi, filiæ ſubeſſe voluit.

VII *Idus.* *Die 9.*

De Tranſlatione Andreæ &c. FEſtivitas beati Andreæ Apoſtoli, quando ſacratiſſimum ejus corpus una cum oſſibus ſanctorum Lucæ Euangeliſtæ, & Timothei diſcipuli ſancti Pauli, ſub Conſtantio imperatore, Conſtantinopolim tranſlatum eſt. *Hermæ.* Romæ, natalis ſancti Hermen, cujus Apoſtolus Paulus, ad Romanos ſcribens, meminit. Hic dignè ſemetipſum Deo ſacrificans, acceptabiliſque Deo hoſtia factus, virtutibus clariſſimè fundatus, cæli regna petivit. *Gregorii Nazianzeni.* Apud Nazanzi oppidum, beati Gregorii epiſcopi, cognomento Theologi, qui poſt multa documenta, in loco ſuo, ut Hieronimus, ab eodem in divinis libris inſtructus, perhibet, epiſcopum ordinans, ruri vitam monachi exercuit. In Perſide, *Mart. 310.* ſanctorum martyrum trecentorum decem. *Beati.* Caſtro Vindicino, depoſitio Beati confeſſoris.

Puros cenſeo *Praten. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp-maj. ante *Timothei*, non appoſuit conjunctionem *et.* Idem cum Greveno & Molano legit *Conſtantino*; ego cum Praten. Herinien. Tornacen. &c. ſervandum puto *Conſtantio*, ſaltem ad mentem Uſuardi, quamvis utrumque longe prudentius omiſerit Baronius in Romano hodierno. *Hermen* ſcribunt codices ferme omnes, & ita habet etiam, ni fallor, codex Pratenſis, in noſtro antigrapho à Sirmondo correctus. Fateor, in Adone diſerte legi, ſicut oportet, *Hermæ*, ſed nos hìc Uſuardum verſamus; à quo, etiam errante, non diſcedimus. Adde, quod Adonis editores ſatis libere manum correctricem adhibuerint. Neſcio quam elegantiam ſectentur Greven. & Molan. dum ita textum variant : *Cujus Apoſtolus meminit Paulus ad Romanos ſcribens.* Antverp-maj. iterum negligit particulam poſt *acceptabilis.* Rurſus præfati Greven.

ven. & Molan. pro, *virtutibus clariſſime fundatus*, male ponunt *virtutibus clarificans*. In Antverp. majore legitur *Nazanci* pro *Nazanzi*, melius Ado *Nazianzi*. Item *Theodoli* pro *Theologi*, *peribet* pro *perhibet*. Scripſi *Vindicino*, cum pleriſque codicibus.

De tranſlat. Andreæ &c.

OBSERVATIO. Prima textus noſtri annuntiatio ita videtur Uſuardi propria, ut unde eam acceperit, hactenus nequiverim deprehendere. *Conſtantinopoli, natalis ſancti Timothei*, inquiunt Hieronymiana apographa: lucem affert Viennenſis, dum addit: *Quando ab Epheſo ejus ſacra oſſa delata ſunt*. Hinc brevius *tranſlationem Timothei* ſubſtituit, qui Adonem preſſius ſemper ſequitur, Notkerus. De pari *Andreæ* & *Lucæ* feſtivitate, nullus ante Uſuardum, quod ſciam, hoc die meminit. Utinam felicius id præſtitiſſet! Conſtat enim trium illorum Apoſtolorum tranſlationem non bene connecti, pejus ad idem tempus, peſſime ad eumdem diem, & præſertim hunc IX Maii revocari. Quo autem anno quove die *Andreæ* & *Lucæ* corpora Conſtantinopolim, inde aliò delata ſint, propriis locis diſcutiendum erit. Videat interim lector, quæ dicta ſunt XXIV Januarii in commentario prævio §. 3 & Caſtellanum ibi pag. 394: item Baronium & Florentinium hìc. Quibus accedere poſſunt, quæ diligenter obſervat Tillemontius tomo 1 pag. 320.

Hermæ.

De *Herma* nihil hodie Martyrologi Adonem prægreſſi, imo nec Ado ipſe in ſuo Martyrologio, unde nec in Notkero quidquam. Mirum hoc in Adone & inſolitum; poſtquam inter feſtivitates Apoſtolorum, elogio Sanctum ornavit, quod Moſander ſua, uti opinor, auctoritate, in Martyrologii textum inſeruit. Hoc certum, inde accepta eſſe omnia, quæ hìc ab Uſuardo referuntur. *Philippenſis epiſcopus* ab aliquibus dicitur *Hermas*, ſed hunc ei titulum Ado non tribuit, nec aliunde quidquam ſatis certo traditur, quo ei talis dignitas aſſeratur. Citatur ab Adone locus Apoſtoli Rom. 16, ubi & *Hermam* & *Hermen* ſalutari præcipit. Porro nonnulla commemorat de libro *Paſtoris* ab *Herma* compoſito, quem apud Henſchenium laudant Hieronymus & Origenes; at multo plura de eo & enucleatius expoſuit Tillemontius tomo 2 à pag. 111, apud quem Patres alios citatos conſulat curioſus lector. Satis de Herma.

Gregorii Nazianzeni.

Nazianzenum Gregorium variis diebus a Græcis aliiſque relatum, primus hoc die ſignavit auctor Romani parvi, ſumptum, niſi fallor, ex Rufini lib. 2 cap. 9. Ado ex illo nomen accepit, ex hoc egregium ſuum elogium concinnavit, à Notkero nonnihil contractum, ex quo paucula ab Noſtro decerpta ſunt, quæ in laterculo ponuntur. De inclytiſſimi Patris vita & rebus geſtis, fuſe poſt Baronium & Hermantium à Papebrochio actum eſt; nec minus ampla ſunt, quæ Gallice digeſſit Tillemontius tomo 9. a pag. 305. Nec inſalutatam volò Caſtellani notulam Martyrologio univerſali adjectam. *Martyres* CCCX primo loco ab Adone relati, ex Hieronymianis & Romano parvo derivantur: Uſuardus & Notkerus Adonis verba tranſcripſere. De his hæc obſervavit Henſchenius: *Quo vero tempore & mortis genere compleverint agonem, nullus prodit: & cum plurimæ apud Perſas in Chriſtianos motæ fuerint perſecutiones, difficile eſt diſcernere. Florentinius conjicit oculos in Saporem regem Perſarum, quod plurimi ſub eo ob fidem Chriſti fuerint martyrio coronati.* *Beatus* aliquis & quidem cum appoſito *confeſſoris*, in vulgatis Hieronymianis exprimitur, ſed abſque poſitione. A Beda, Floro, Romano parvo & Adone præteritus eſt. Rabanus, neſcio quo fundamento, eum Romæ adſcribit: Notkerus potius omiſit, ſed rectius Noſter loco ſuo proprio, *caſtro Vindocino* reſtituit; adde *in diœceſi Carnotenſi*, ceteraque ad eum ſpectantia accurate explicata require apud Henſchenium. De cetero, quamvis pauci codices conveniant, genuinum Uſuardi textum hìc me reddidiſſe, plane exiſtimo. Binis annuntiationibus noſtris ultimis quadrant bini Wandelberti verſiculi:

Martyrum 310. *Beati.*

Ter centum radiant ſeptenis Idibus unà
Martyrio, denique; ſimul decorante Beato.

AUCTARIA.

Tranſlat. Nicolai.

IN codice PRATENSI, ſed ad marginem, ni fallor, adjicitur: *Civitate Barri, tranſlatio ſanctiſſimi Nicolai epiſcopi & confeſſoris.* Quæ verba, aut his ſimilia, apud alios codices in textum tranſierunt.

ANTVERP-MAJ. Etiam ad marginem manu recentiori appoſitum habet: *Ipſo die, tranſlatio ſancti Nicolai confeſſoris.* Addere poterat *epiſcopi*.

Idem.

HARINIEN. Toto textu puriſſimus, ſecundo loco, ampliori phraſi interjicit: *Eodem die, tranſlatio corporis beatiſſimi Nicolai Mirrorum Lichiæ archiepiſcopi. Qui divina diſpenſatione à Mirrea metropoli, cis mare tranſlatus & apud Barrenſem Apuliæ regionis civitatem in ſui honoris baſilica glorioſe ac decenter eſt collatus* [collocatus;] *ubi uſque hodie, acſi vivens in corpore, diverſis coruſcat miraculis magnifice.* Hæc eadem in MOLANI Auctario, ſed correctiora leguntur.

TORNACAN. Textum refert, ſed truncatum elogiis Hermæ & Gregorii Nazianzeni. Ubi & pro martyribus CCCX, ponit ipſe ſolum CCCV.

PULSANEN. In prima annuntiatione purus, ſecundo loco refert Gregorium, etiam pure. Sed cetera omnia deſunt.

MUNERAT. In fine poſt textum: *Eodem die, tranſlatio beati Nicolai epiſcopi & confeſſoris.*

ROSWEYD. Pro *Beato* ſubſtituit, *Gengulfi martyris*. Ita in eccl. Ultraject. Sed colitur XI Maii. *Gengulfi.*

ANT-

ANTVERP. MAX-LUBEC. & ALBERGEN. Incipiunt à cccx, ubi puri ſunt. De Herma, poſt *ſcribens meminit*, cetera expungunt. De Gregorio, poſt *oppidum*, ſic ponunt: *Beati Gregorii, qui Theologus dictus eſt, nobilis, eruditus collega beati Baſilii Cæſareenſis epiſcopi.* Reliqua omnia deſunt, nempe annuntiatio prima & ultima.

De Gregorio

DANIC. In eo à prioribus differt, quod Hermæ elogium integrum referat.

MAX-ANTVERP. LOVANIEN. & LEYDEN. Supra Danicum in fine adjiciunt: *Eodem die, tranſlatio corporis beatiſſimi Nicolai Mirreorum Liciæ archiepiſcopi.* Convenit ENITIO ULTRAJ-BELG. Sed de Gregorio agit ultimo loco.

Tranſlat. Hieronymi. ULTRAJ. His adjicit: *Item, tranſlatio glorioſi Hieronimi, Doctoris eximii.* Vide Prætermiſſos.

Textus mutatus. CENTULENSIS. *Romæ, ſancti Hermeæ, cujus Apoſtolus Paulus ad Romanos ſcribens meminit. In Perſide, ſanctorum* CCCX *martyrum. Eodem die, feſtivitas ſancti Andreæ Apoſtoli, quando ſanctiſſimum corpus ejus, una cum oſſibus Lucæ Evangeliſtæ & Tymothei diſcipuli Apoſtoli Pauli, Conſtantinopolim tranſlatum fuit. In Apulia apud Barrim civitatem, adventus & exceptio corporis beati Nicolai Mirrenſis epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio ſancti Bavonis, tranſlatio S. Macharii Antiocenſis epiſcopi, confeſſoris. Caſtro Vindicino, ſancti Beati confeſſoris.*

De Nicolao. De Macario Antiocheno.

BRUXELLEN. Incipit ab Herma, ſatis pure. Secundo loco de cccx, etiam pure. Tum: *Natale ſanctorum Quirilli, Beati, & Primuli confeſſorum.* Prava ex Hieronym. connexio. Sequitur de Gregorio, ubi textus interpolatus eſt. *Item tranſlatio corporis beati Andreæ Apoſtoli, cum oſſibus ſanctorum Lucæ Evangeliſtæ & Timothei diſcipuli beati Pauli, facta in Conſtantinopolim, ſub Conſtantino magno imperatore. Et tranſlatio ſancti Nycolai epiſcopi. Et in Gandavo, elevatio ſancti Macharii archiepiſcopi. Ubi dum increduli miraculum exigerent, yris in modum coronæ, totum eccleſiæ atrium circumdat, & in medio crux aurea reſplendet, tanta miraculorum evidentia ſubſequente, quantam vix aliquis narrare ſufficeret.* Vide in Actis ad diem ejus natalem, x Aprilis.

Quirilli & ſociorum. De Macario.

HAGENOYEN. Incipit etiam ab Herma, pure, uti & in cccx. In Gregorio modice interpolatus, cum perperam vocat *martyrem*. Sequitur: *Feſtivitas* &c. ſenſu non nihil truncato. Tum: *Ipſo die, tranſlatio ſancti Nycolai epiſcopi de Mirrea in Barram Apuliæ. Caſtro Vindocino, depoſitio* &c. pure.

AQUICINCT. Poſt τὸ *decem*, ſubdit: *Eodem die, tranſlatio B. Nicolai epiſcopi & confeſſoris, a Mirrea civitate in Barim. Gandavo, elevatio ſancti Macharii archiepiſcopi. Caſtro Windocino* &c.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130: In fine: *Feſtivitas beati Hyppoliti martyris, quando ſacratiſſimum ejus corpus tranſlatum eſt in monaſterium ſancti Salvatoris.* Colitur XIII Auguſti. Nihil in Prætermiſſis adjungitur.

Tranſlat. Hippolyti.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Gregorii Nazianzeni epiſcopi. Tranſlatio ſancti Andreæ Apoſtoli. Tranſlatio B. Hieronymi. Tranſlatio beati Nicolai epiſcopi.*

Tranſlat. Nicolai.

REG. SUEC. ſignatus num. 130. Pro *Beati*, ſcribit: *In Caſtro, beati Heraclii confeſſoris.*

Heraclii.

Aliud REG. SUEC. num. 428. *Ipſo die, tranſlatio B. Nicolai epiſcopi à Mirea in Barrenſem urbem.*

De Nicol.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Andrea, Herma* & *Beati*. Adjicitur: *Tranſlatio ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris in Barinum.*

Idem.

In UGHELL. Abſunt etiam Andreas & Beatus. Puto convenire cum ANTV. & MAX-LUB.

ENITIO LUBECO-COL. Incipit ab Herma. Tum cccx. Sequitur, de Gregorio, ut ANTVERP. & MAX-LUBEC. Tum de Andrea &c. ubi dicitur: *Sub juniore Conſtantino imperatore, anno ipſius vigeſimo, ab Achaia Conſtantinopolim tranſlatum eſt. Bethleem Judææ tranſlatio beati Hieronymi presbyteri & Doctoris eccleſiæ, ad Romanam urbem.* De Nicolao additur, *facta tranſlatio, ab obitu ejus anno ſeptuageſimo* [an non, *ſeptingenteſimo?*] *quadrageſimo quinto.* Ex ſenſu patet noſtra correctio. De Macario & Beato, ut ſupra.

De Andrea, Hieronymo, Nicolao.

BEIJN. Textum plane tranſpoſuit, incipiens à cccx. Dein de Gregorio, ſcribit ut ANTVERP. & MAX-LUBEC. Poſt: *Romæ ſancti Hermetis, cujus Apoſtolus Paulus ad Romanos ſcribens, meminit. Item feſtivitas* &c. pure, uti & in Beato.

GREVEN. *Item ſanctorum Quirilli, Guidei, Zenonis, Affrodiſii, Primoli.* Inepta denuo ex Hieronymianis connexio. *Eodem die, tranſlatio beati Hieronymi presbyteri de Bethlehem ad urbem Rhomanam. Item, tranſlatio ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris, de Mirrea Barrim. Gandavi, elevatio corporis ſancti Macharii epiſcopi & confeſſoris. Corinthia virginis. Rhoma, Marina matrone.* Utraque hactenus ignota eſt, niſi *Marina* intelligatur *uxor Gordiani*, de qua Beda & alii die ſequenti meminerunt. Sed de ejus cultu nihil adhuc innotuit, ut vide in Prætermiſſis.

Quirilli & ſociorum. De Hieron. Nicolai. Macarii. Corinthiæ. Marinæ.

MOLAN. De Beato ſubjicit: *Cujus geſta habentur.* De Nicolao, ut ſupra dixi, verba HERINIENSIS refert, nonnihil perpolita. Dein: *Gandavi, elevatio ſancti Macharii Antiochenæ ſedis archiepiſcopi.* In poſterioribus editionibus de Macario eadem habet, ſed in elogio Nicolai, HERINIENSIS verba non nihil contraxit.

Tranſlat. Nicolai. Elevat. Macarii.

VI *Idus.* *Die* 10.

Iob. Gordiani & Epimachi. Calepodii, Palmatii & aliorum.

IOb prophetæ. Romæ via Latina, natalis ſanctorum martyrum Gordiani & Epimachi, quorum prior pro confeſſione nominis Chriſti, tempore Juliani, diu plumbatis cæditur, & in ultimo, capite truncatur. Item Romæ, beati Calepodii presbiteri, ſub Alexandro imperatore, qui fecit eum occidi gladio & corpus trahi per civitatem atque in Tyberim jactari. Decollatus eſt etiam Palmatius conſul, cum uxore & filiis & aliis promiſcui ſexus quadraginta duobus; cum quibus & Simplicius ſenator. Quorum capita juſſa ſunt ſuſpendi per diverſas portas urbis Romæ, ad exemplum Chriſtianorum.

Item

Item Romæ via Latina ad centum aulas, natalis ſanctorum Quarti & Quinti. *Quarti & Quinti.*

Puri ſunt *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp-maj. Antverpien. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

VARIA LECTIO. Magni momenti non eſt, nam *Cordiani*, *Epymachi*, *Tybrim*, *Palmacius* & id genus minutiæ ferme negligi poſſunt. Deeſt in Roſweyd. *capite ante truncatur.* Ultraject. male ſcribit *præſul* pro *conſul.* Lovanien. autem poſt *ad exemplum*, ſubdit, *& terrorem.* Molan. pro *ſanctorum Quarti & Quinti* legit, *ſancti Quarti & Quinti.*

OBSERVATIO. Ab illuſtri patientiæ miraculo diem hodie auſpicantur Romanum parvum, Ado & Noſter, ipſiſſimis illis verbis, *Job prophetæ.* Alia eſt Hieronymianorum, ſi tamen vere ad ea pertinet, alia Notkeri expreſſio: omnes cum Wandelberto, in hoc conveniunt, quod vetuſſimum tolerantiæ ſpeculum inter athletas Chriſtianos *Job* reponant, quemadmodum & in Actis noſtris locum habet, commentario ornatus. *Job.* *Gordiani* & *Epimachi* meminere etiam præfata Hieronymiana apographa, diverſis annuntiationibus & diſtincto ſepulturæ loco, de qua re videnda Florentinii notatio; meminit Beda, meminit Romanum parvum, qui ſola ferme nomina prædicant. Ado editus, de more, Actorum compendium profert. Rabanus ex eodem fonte, ſed alia phraſi tem explicat, habetque fere ſequacem Notkerum, ſolitum ductorem hîc deſerentem; Noſter à tritis veſtigiis non diſcedens, Adonis elogium paucis circumſcripſit, ea, aut caſu aut ſtudio reticens, quæ de *Epimacho* copioſius dixerat Viennenſis, quæque, ex unius codicis noſtri Ms. auctoritate, tantum non Adoni abjudicat Henſchenius, multa de Epimacho diſputans, quæ in ejus commentario legi poſſunt. Patet in Actis ab ipſo productis, ſolius *Gordiani* martyrium deſcribi. An ſatis ſincere, non audet ibi aſſerere præfatus Henſchenius, non unum, cum Baronio, falſitatis characterem agnoſcens, qui tamen non continuo reliquorum ſubſtantiam corrumpant neceſſe eſt, niſi Acta omnia, Julianum tyrannum appellantia, eodem caſu ſimul corruant. Non ignoro eſſe, qui cum Tillemontio tomo 7 pag. 722, ea penitus abrogent; ſed malim exiſtimare, à recentiori manu, diu poſt Juliani tempora, fuiſſe interpolata. Certe præclari martyris, illuſtris memoria, etiam ex Kalendariis Allatii ac Frontonis & Gregorii Sacramentario, aut ſeorſim ſola, aut cum ſocia Epimachi celebritate, perpetuo cultu abunde conſecrata eſt. Sic utrumque cum Jobo honorat Wandelbertus, ut Martyrologiis noſtris plane ſubſcribat: *Gordiani & Epimachi.*

Senis Gordianus & Epimachus ob unam
Caduntur Chriſti pariter laudemque fidemque.
Has quoque Job patiendi exemplo ſanctus honorat.

Calepodii ſenis presbyteri, ut ſcribit Romanum parvum, nulla in Hieronymianis codicibus mentio. Beda encomium brevius, ſed elegans ei concinnavit, quod prope ad verbum tranſcripſere Rabanus & ex hoc Notkerus, in ſociorum tamen numero diſcrepantes. Stylum magis exercuit Martyrologus Viennenſis, & illi, & hic Acta ſancti Calliſti Papæ præ oculis habentes. Ceterum potius Bedæ, quam Adonis verbis inhærere videtur Uſuardus, nitide contrahens, quæ ad Calepodii aliorumque laudem conducere poſſunt. Et hæc quidem præſtanter, ſi ex ſatis limpido fonte eſſent deprompta. Neſcio quid Henſchenium pellicere potuerit, ut crederet, præfata Acta *per Notarios Romanos conſcripta*, dum tam aperte perſecutionem fingunt, quam certum eſt in Eccleſia numquam fuiſſe. Ut compendio utar, ſufficit mihi Baronii judicium, ita ad annum CCXXVI num. 2 ſcribentis: *Exſtant ejus* (Calliſti Papæ) *paſſionis Acta, haud tamen in omnibus ſincera: non enim probantur, quæ in eis habentur promulgata ab Alexandro, adverſus Chriſtianos edicta, indictamque ab ipſo adverſus eos perſecutionem fuiſſe. Repugnant enim his, non ſolum quæ ex Lampridio ſuperius recitavimus, ſed & quæ ſcripta ſunt ab antiquis Chriſtianarum rerum ſcriptoribus, qui omnes æque affirmant, nullam ſub Alexandro excitatam in Eccleſia perſecutionem.* Vide etiam Tillemontium tomo 3 à pag. 250. *Quarti* & *Quinti* memoriam in Hieronymianis exſtare certiſſimum eſt, quidquid nonnulli codices mutili ſint, ut fatetur Florentinius. Diſtinctiſſime eos exprimit vetuſtior Epternacenſis his verbis: *Via Latina ad centum aulas, Quarti & Quinti.* Atque hæc ipſa phraſis eſt, quæ in Adonem, ex hoc in Noſtrum tranſiit: nam in Romano parvo, Beda, Floro aut Rabano nulla de ipſis fit mentio. De eorum cœmeterio quærit Henſchenius; at litem aliam movent Capuani, cui componendæ ibidem inſudat. Placet Ughelli ſententia, qui poſt Baronium & Bellarminum, Romano Martyrologio acquieſcendum cenſet, quo id Capuanis tribuitur, ut *Quarti* & *Quinti corpora Capuam tranſlata* cenſeantur. Plura vide apud laudatum Henſchenium. *Calepodii & aliorum.* *Quarti & Quinti.*

AUCTARIA.

Dedicat. Ioannis Baptiſtæ &c. IN codice PRATEN. recentiori manu, ut puto, adjicitur: *Apud monaſterium ſancti Germani, dedicatio in honore ſancti Joannis Baptiſtæ, ſancti Laurentii archidiaconi, atque ſancti Sulpicii epiſcopi.*

TORNACEN. Gordiani & Epimachi elogium plane reſcindit. Item Calepodii, uſque ad, *decollatus eſt*. Cetera omnia ab iis verbis, recte eum textu ſequuntur & pura ſunt.

Maturini. MUNERAT. In fine: *Ipſo die, ſancti Maturini feſtivitas.* Remittitur ad I Novembris.

In ALBERG. & DANIC. Deeſt *Job propheta.*

Textus mutilus. CENTULEN. *Obitus Job prophetæ. Romæ via Latina, ſanctorum Gordiani & Epimachi martyrum. Romæ ad centum aulas, ſanctorum Quarti & Quinti. Item Romæ, ſancti Calepodii presbyteri & martyris.* Hic codex textum ſuo modo diſponit.

BRUXELLEN. Gordiano & Epimacho jungit *Januarium*, interpolato deinceps elogio *In terra Hus, depoſitio beati Job prophetæ.* Sequitur de Calepodio fere pure. Tum: *Ipſo die, juſſu Alexandri imperatoris decollatus eſt Palmatius conſul cum uxore & filiis & aliis promiſcui ſexus* XLII. *Et Simplicius ſenator cum uxore & filiis & familia promiſcui ſexus* LXVIII. *Et Felix ſimiliter cum uxore Brianda* [lege *Blanda.*] *Quorum capita juſſa ſunt ſuſpendi per diverſas portas urbis Romæ, ad exemplum & terrorem Chriſtianorum.* In Quarto & Quinto purus eſt. *In Gandavo, ſancti Bavonis* Vide I Octobris.

DeCalepodio &c.

Bavonis.

HAGENOYEN. Textum invertit. Primo loco: *Romæ, paſſio ſancti Calepodii presbyteri & martyris. Hic Romæ fecit cimiterium, ubi plures martyres ille ſepelivit* &c. ferme pure. Tum de Palmatio & Simplicio ſeorſim, textu interpolato. Deinde de Gordiano & Epimacho, de Quarto & Quinto, ſatis pure. *Ipſo die, Job propheta. Item in epiſcopatu Argentinenſi, Sophia viduæ.* Vide quæ de ipſa dicuntur in Prætermiſſis.

Sophiæ.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Gordiani & Epimachi martyrum. Job prophete. Calepodii presbyteri & aliorum pluriniorum utriuſque ſexus & ætatis, inter quos Palmatius conſul, cum uxore & ceteris de familia ſua paſſus eſt; nec non Simplicius ſenator cum ſuis.* Perpetua in hoc contractio.

Tranſlat. Laurent. ep. AUGENS. S. Laurentii: *Eodem die, apud Anginum, tranſlatio beati Laurentii epiſcopi Lublinenſis*, aliàs *martyris*. Vide Prætermiſſos, ubi remittitur ad XIV Novembris.

Maturini. REG. SUEC. ſignatus num 428. *Ipſo die, ſancti Maturini confeſſoris.* Vide MUNERAT.

Cataldi. In VATICAN num. 5949 Deeſt Job, Quarti & Quinti. Adjectum: *Sancti Cataldi epiſcopi & confeſſoris.* Clarius loquitur STROZZ.

ALTEMPS. *Ipſo die, ſancti Cataldi confeſſoris.*

De Cataldo. STROZZ. *Item ſancti Cataldi archiepiſcopi Tarentinæ civitatis & confeſſoris, Apuliæ provinciæ. Item tranſlatio corporum ſanctorum martyrum Coſmæ & Damiani ad civitatem Venetiarum, atque in monaſterio S. Georgii majoris, anno Dom.* MCLIV *Indictione ſecunda collocatorum.* Ita fere BELIN.

Tranſlat. Coſmæ & Damiani.

Tranſlat. Joannis &c. LUXOVIEN. *Medio cœnobio, tranſlatio ſanctorum confeſſorum Joannis presbyteri & Benigni diaconi, diſcipulorum beati Hidulfi archiepiſcopi.* Dies natalis eſt XXXI Julii.

EDITIO LUBECO-COL. *In terra Hus, depoſitio ſancti Job prophetæ.* In Gordiano & Epimacho, item in Calepodio & ſociis, ex Adone interpolata eſt, ubi tamen pro LXVIII, legit XLVIII. In Quarto & Quinto pura eſt. Subdit: *In territorio Bituricenſi, ſancti Paladii epiſcopi & confeſſoris.* Primus ſit, an ſecundus, vide in Actis. *In pago Veraſtinenſi, beati Martini confeſſoris.* Fallor ſi hic non notatur *Maturinus, in pago Vaſtinenſi*, de quo I & IX Novembris. *Item Romæ, ſancti Januarii, pro Chriſto in exilium miſſi.* Vide Prætermiſſos.

Paladii.

Martini, pro Maturini.

Januarii.

Chriſtinæ. BELIN. In fine ſubdit: *Item ſancta Chriſtinæ virginis & martyris. Item, tranſlatio ſanctorum martyrum Coſmæ & Damiani in Venetias, ad monaſterium ſancti Georgii majoris, anno Domini* MCLIV *Indictione ſecunda.* Vide Prætermiſſos.

De Coſma & Damiano.

Noe. GREVEN. *Noe prophetæ. Romæ, ſancti Januarii* &c. De utroque in Prætermiſſis. *In territorio Bituricenſi, ſancti Palladii epiſcopi & confeſſoris.* De quo ſupra. *In pago Veraſtinenſi, beati Martini* [pro *Maturini*] *confeſſoris.* Vide etiam ſupra. *Apud Pontizaram, ſancti Guillelmi presbyteri & confeſſoris, magnæ charitatis viri. In Hibernia, Congalli abbatis. Probate & Midoris confeſſorum.* Quænam iſthæc ſint nomina, neſcio. *Tranſlatio ſancti Bavonis confeſſoris.*

Guillelmi.

Congalli.

Probate &c.

Tranſlat. Bavonis.

MOLAN. De Chriſtina, & tranſlatione Coſmæ & Damiani, ut ſupra. Notatur hic annus MCLIII. *Eodem die, depoſitio venerabilis Bedæ presbyteri.* Vide Prætermiſſos. Tum typis minoribus: *Item Gemmulæ monaſterio, beatæ memoriæ Beatricis Athcſtinæ, quæ annos nata* XX, *obiit anno Domini* MCCXXIX. *Cujus vitam eo tempore conſcripſit Albertus Prior Montis vinearum.* In editionibus aliis textui inſeruntur litteris Italicis, de Job: *In terra Hus, depoſitio.* De Gordiano & Simplicio nonnulla ex Adonis elogiis admixta ſunt. In fine: *Item ſancta Chriſtinæ virginis & martyris, cujus corpus Panormi in Sicilia, magna veneratione atque concurſu in majori templo conditum viſitatur. In Sicilia, apud Leontinos, ſanctorum Alphii, Philadelphii, & Cyrini fratrum martyrum, ſub Liciaio imperatore ac Tertullo præſide.* De Palladio, ut ſupra. *Mediolani, tranſlatio corporis beati Nazarii ad baſilicam Apoſtolorum.* De Coſma & Damiano hic recte. Tum charactere minori: *Eodem die, depoſitio venerabilis Bedæ presbyteri. Gemmulæ, obiit Beatrix Atheſtina.*

Bedæ.

Beatricis.

De Chriſtina.

Alphii &c.

Tranſlat. Nazarii.

V *Idus.* *Die* II.

Anthimi. ROmæ via Salaria, natalis beati Anthimi presbiteri, qui poſt virtutum & prædicationis inſignia, in Tyberim præcipitatus & ab angelo exinde ereptus, oratorio reſtitutus eſt proprio, dehinc capite punitus, victor migravit ad cælos. Viennæ, ſancti Mamerti epiſcopi

Mamerti.

Digitized by Google

epiſcopi & confeſſoris, qui ob imminentem cladem, ſolemnes ante Aſcenſionem Domini Letanias inſtituit.

Textus ſumitur ex *Heriasen. Toraacen. Pulſaaen. Roſweyd. Aatverp-maj Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Pulſanen. pro ſua auctoritate interponit, via Salaria *veteri.* In Roſweyd. librarii, opinor, oſcitantia, poſt *imminentem*, omiſit ſubſtantivum *cladem.* Cetera ferme ſcriptoria ſphalmata ſunt. *Rhame, Antimi, Tiberim, celos, ac* pro *ad*, *Vibennæ, aſſentionem, Sollempnes* &c. Scripſi *Letanias*, quia ſic legunt optimi codices, ut ſupra XXV Ap.

O*BSERVATIO.* *Anthimum* in Hieronymianis, in Romano parvo, in Adone, in Nutkero invenies. In prioribus apographis, non eodem ubique modo annuntiatur: nam in Epternacenſi agmen ducens, ſocios conjunctos habet, qui in Actis notati ſunt. In aliis ſub finem & ſolus ponitur, *Via Salaria, milliario vigeſima ſecundo*, quæ verba ab Adone & Notkero ſervata ſunt. Romanum parvum diſtantiam illam reticuit, nec expreſſit Uſuardus, qui tamen proprio marte Acta ſerutatus, elogium texuit, quale in laterculo propoſuimus. De præfatis Actis recte in commentario ſuo cenſuit Henſchenius, nec ab ejus ſententia multum recedit Tillemontius, dum de Lucinæ rebus agit tomo 4 à pag. 554. Difficultates, quæ hinc inde occurrunt, tales non videntur, ut facile diſſulvi nequeant. Utrum *Mamertus* ad codices Hieronymianos pertineat, dubitaſſe Florentinium, oſtendit character Italicus, quo cum *Martina* aliquo, de quo in Auctariis ſermo recurret, exprimitur. Henſchenius plane aſſerit, ejus memoriam antiquiſſimis illis Faſtis inſcriptam, relatoque ſubinde Flori elogio, putat Uſuardum, Adonem & alios laudatum Florum ſecutos, ut ſæpe alibi ſupponit. Non aſſentior: neque enim adverti hactenus, Adonem Flori verba uſquam præ oculis habuiſſe, licet nonnumquam ex Sanctorum Actis non diſſimilia in texendis elogiis uſurpent. Probabiliſſimum eſt, Adonis ipſius genuinam phraſim eſſe, quam in textu repræſentavimus, quamque ex ipſo Noſter ad apicem deſcripſit. Plura alia, quæ ab Adone in Chronico, de Mamerto tradita ſunt, expendit Henſchenius, cetera quæ ejus ætatem, geſta & ſcripra ſpectant, accurate in commentario diſcutiens. Curſim aliqua de Mamerto attingit Tillemontius tomo 15, vitam integram dare poterunt, qui prædicti Tillemontii operum editionem proſequuntur. Flori ſenſum verſibus ſuis reddidiſſe videtur Wandelbertus:

Anthim.

Mamerti.

Quinas eximio antiſtes ſplendore Mamertus
Inſignit, ſolenne Deo qui ferre litamen
Jejuniis inſtituit ternis ſub luce diei.

In codice Pratenſi perperam in fine ſubnectitur: *Eodem die, depoſitio domni Maioli abbatis.* Hanc vero annuntiationem Uſuardinam non eſſe, ſed a recentiori aliquo ſubnexam, ut ut ex codicibus omnibus pro textu citatis abunde liqueat, tam eſt aliunde certum, quam perſpicuum eſt, Maiolum toto ſeculo, Uſuardo poſteriorem eſſe: atque adeo manifeſtum, ſimplicem & puram Uſuardi ſententiam à nobis in laterculo exhibitam. *De Maiolo.*

AUCTARIA.

DE PRATEN. jam ſatis dictum eſt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro ſubjungunt: *Eodem die, ſancti Maioli abbatis.* *Maioli.*

MURERAT. In fine: *Item apud Silmaacum* [Silviniacum] *depoſitio beati Maioli abbatis, magnifica ſanctitatis viri, cujus vita religionis ſtudio & miraculis glorioſa mundo refulſit. Qui a cunabulis, cultibus litteralis peritia traditus, etiam faſtibus archidiaconi eccleſiæ ſublimatus, tractu divino repente mutatus, monachicam expetens vitam, monachorum pater, & multorum fundator cœnobiorum exiſtens, tandem ætatis ſenio feſſus, divinis operibus flagitatum Deo reddens ſpiritum, in pace quievit.* Alii de ipſo brevius agunt. *Ejus elogium.*

MAX-ANTVERP. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. *Apud Lingones, ſancti Gengulphi martyris, longe lateque glorioſi miraculis. Eodem die, ſancti Maioli abbatis.* Cetera ſatis puri ſunt. *Gengulfi.* *Maioli.*

CENTULEN. *Romæ via Salaria, ſancti Antimi presbyteri & martyris. Viennæ, ſancti Mamerti epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio Silviniaco, ſancti Maioli Cluniacenſis abbatis.* *Maioli.*

BRUXELLEN. Sic incipit: *Per anticipationem, Romæ via Aurelia, milliario ſecundo, Pancratii martyris, qui cum eſſet annorum quatuordecim, ſub Diocletiano martyrium capitis detruncatione complevit. Item Romæ via Salaria, milliario vigeſimo ſecundo, natale beati Anthimi* &c. ſatis pure. Sequitur: *Et Narsenciat, ſeu apud Lingones, ſancti Gengulphi, egregii martyris, longe lateque glorioſi.* In Mamerto fere purus eſt. Tum: *Et ſancti Mamertini.* Opinor *Martinum* indicari, qui ab aliquibus Mamerto conjungitur. Vide in Prætermiſſis. Tandem: *Silviniaco, depoſitio ſancti Maioli, Cluniacenſis abbatis, quem beatus Aimarus loco ſui abbatem conſtituerat.* *Pancratii.* *De Gengulf.* *Mamertini.* *Maioli.*

HAGENOYEN. Textui ſatis puro, hæc ſuperaddit: *Ravennæ, ſancti Gangolfi martyris.* Ex

uno, ni fallor, geminos facit, mutatis duabus litteris, errans in voce *Vareanas*, quam alicubi invenerit. Sic proſequitur: *Item apud Lingones,* *Gengulfi.* *paſſio ſancti Gengulphi martyris, longe lateque miraculis glorioſi. Hic propter adulterium, uxorem dimiſit, quam judicio Dei adulteram invenit, & Deo arctius ſervivit. Unde adulter clericus timens, ne quando a Gengulpho occideretur, ut illius uxoris libertus uteretur, Gengulphum occidit, & martyrem fecit. Uxor vero miraculis ejus detraxit, & ſibi maledictionem imprecata eſt, ſolo modo, quod Gengulphus miracula faceret, ſicut anus ejus loqueretur. Unde cum ſexta feria, cum ore aliquid loquebatur, anus ejus turpes ſonos cunctis audientibus emittebat. Eodem die, Silviaco monaſterio, ſancti Ma-* *Maioli.* *Montani.* *yoli abbatis. Item Remis, ſancti Montani monachi prius caeci, per hoc Eyliniae, matris ſancti Benigni, reſtituti.* Vide Prætermiſſos.

AQUICINCT. In fine: *Item ſancti Montani. Eodem die, tranſitus beati Maioli abbatis.*

VICTORIN. & codices REG. SUEC. ſignati num. 130 & 418. *In territorio Arvernis, cœnobio* *Maioli.* *Silviniaco, depoſitio ſancti Maioli Cluniacenſis abbatis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Anthymi presbyteri & Siſinnii diaconi, cum ſociis martyribus.* *Gengulfi.* *Gengulfi martyris in Burgundia. Maioli abbatis Cluniacenſis. Mamertini* [Mamerti] *episcopi & confeſſoris, qui inſtituit Litanias ante Aſcenſionem Domini.* Alia vide in elogio MUNERATI.

CISTERCIEN. qui fuit S. Benigni Divion. *Varenna, ſancti Gengulfi martyris.*

Pamphili. VATICAN. num 5949. Adjicit: *Eodem die, ſancti Pamphili episcopi.* Vide Prætermiſſos.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Palladii confeſ-* *Palladii.* *ſoris.* De quo pridie. *Item, ſancti Langulphi con-* *Langulphi.* *feſſoris.* An non *Gengulphi martyris? Item ſan-* *Montani.* *cti Montani. In Britannia majore, ſancti Freſmun-* *Freſmundi.* *di regis & martyris.* In Actis vocatur *Fremundus.*

FLORENTIN. *Item, tranſitus ſancti Maioli abbatis, cujus vita praeclara ſanctis extitit meritis. Item Varennas, ſancti Jangalphi martyris.*

Villebadis. LUGDUNEN. *Natale ſancti Villebadis* aut *Villebudis martyris.* De quo cetera latent.

BURDIGALEN. *Eodem die, ſancti Genalfi martyris.* Melius *Gengalfi*, vel ut alii, *Gengulphi.*

BIZUNTICEN. *Lingonis, ſancti Gengulphi egregii martyris.* Sic recte, ut ſupra.

EDITIO LUBECO-COL. Male legit: *Beati Ancini episcopi presbyteri.* Poſt *cladem*, addit *luperum.* In fine: *Eodem die, ſancti Maioli abbatis. Ipſo die, beati Montani confeſſoris.*

BELIN. Eadem prorſus habet, quæ ex FLORENTINIS retulimus, & eodem modo ſcribit.

GREVEN. *In Aſia, ſanctorum Demetriaci. Septimi.* Vide in Actis, *Demetrii, Attici* &c. *Fre-* *Demetrii &c* *medi regis Angliae & martyris. Civitate Tergeſtina,* *ſanctorum Primi presbyteri, Marci diaconi, Ia-* *Fremedi.* *ſonis & Celiani martyrum, tempore Adriani im-* *Primi &c.* *peratoris. E quibus Primum & Marcum juſſit Artaſius praefectus fuſtibus caedi & ſubtus ventres eorum ignem accendi, ſulphurque ſolutum in eorum ora fundi. Cumque illaeſi penitus manſiſſent, & ob hoc plurimi credidiſſent, foras civitatem ductos decollari mandavit. Iaſonem vero & Celianum fuſtibus caedi donec deficerent.* Acta hos referunt x Maii. *Metis, natale ſanctorum Rufi & Agatymbri, epiſco-* *Rufi &c.* *porum & confeſſorum.* De hoc hodie, de illo agitur VII Novembris. *Eodem die, ſancti Maioli abbatis Cluniacenſis, vita & miraculis praeclari.* *Montani.* *Montani confeſſoris.*

MOLAN. De Maiolo MUNERAT. fere tranſcripſit; de Gengulfo, CISTERCIEN. Sequitur ex Rabano: *Et paſſio ſancti Evellii, qui videns* *Evellii.* *paſſionem ſancti Torpetis martyris & mirabilia quae fecit, credidit Chriſto: qui antea conſiliarius Neronis imperatoris fuit, qualiter Chriſtiani martyrizarentur.* Hæc à Rabano contorta ſunt, melius à Notkero reddita. *In Blandinio, dedicatio paradiſi in honorem beati Andreae Apoſtoli.* Vide XXX Novembris. In poſterioribus editionibus MUNERATI elogium contractum eſt. De Gengulfo & Evellio, ut ſupra. Item in Blandinio &c. *Martiani, vigilia ſancta Rictrudis.* Tum typis *Vigilia* minoribus: *Eodem die, ſancti Fremundi, qui quinto* *Rictrudis.* *Kal. Aprilis elevatus eſt per Birinum, redeuntem à* *Fremundi.* *Pontifice cum litteris Apoſtolicis. Die undecima, genethlia Conſtantinopolis.* Vide in Prætermiſſis.

IV *Idus.* *Die* 12.

Nerei & Achillei. ROmæ via Ardeatina, natalis ſanctorum martyrum Nerei & Achillei fratrum, qui primo apud inſulam Pontiam longum duxerunt exilium, & poſtmodum à quodam judice verberibus graviſſimis ſunt attrectati, deinde cum equuleo & flammis compellerentur ad immolandum, & dicerent ſe à beato Petro Apoſtolo baptizatos, nulla ratione poſſe idolis immolare, capite cæſi ſunt. Item via Au-
Pancratii. relia, ſancti Pancrarii martyris, qui cum eſſet annorum quatuordecim ſub Diocletiano martyrium capitis detruncatione complevit. Eodem
Dionyſii. die, ſancti Dioniſii, patrui ejuſdem beati Pancratii, qui cum præmiis
Epiphanii. cæleſtibus, carus & dignus Deo, in pace diem vitæ hujus clauſit. Apud Cyprum, ſancti patris noſtri Epiphanii Salaminæ epiſcopi.

Soli puri ſunt *Pratea. Herinea. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Herinienſis ſeculum ſuum redolet, dum ſcribit *Ardiatina, Ponciam, Ydolis, Martiris, Diocletiani, Karus.* Munerat. ſcribit, *inſulam Pontum.* Item *verberibus ſunt graviſſimis.* Tum etiam *Ydolis, Pancratii, quattuordecim, Epyphanii.* In Greveni

poſte-

poſteriore editione, quam ſequimur, deeſt *idolis.* Idem Greven. & Molanus omittunt vocem *beati* poſt *ejuſdem*, quæ in aliis codicibus diſerte ponitur, & pro, *capitis detruncatione*, legunt, *obtruncatione.* Antverp-maj. pejus legit, *qui cum eſſet annorum tredecim, ſub Diocletiano capitis detruncationem complevit.* Praten. habet *Dioniſii*, Grevenus, *Dyoniſii*, illum cum aliis ſequimur in textu. Ejus encomium obſcuriuſculum eſt, niſi bene interpungatur. Obſcurius reddidit, dum forte corrigere voluit Muneratus, ſic legens: *Qui cum premiis celeſtibus, carus & dignus eſſet Deo* &c. Servanda omnino eſt phraſis Adoniana, quemadmodum in textu ex probatioribus codicibus retulimus.

Nerei & Achillei.

OBSERVATIO. Celebratiſſima hodie apud Latinos, tum in vetuſtis Kalendariis & Sacramentariis, tum apud omnes antiquos Martyrologos ſanctorum Nerei & Achillei, ſeorſim fere à Domitilla, feſtivitas, de qua & Hieronymiana apographa, Beda & Rabanus diſerte meminere, tacito utrobique ſepulturæ loco. Romanum parvum expreſſius eum locum determinat: *In cœmeterio Prætextati*, ubi Noſter & alii *viam Ardeatinam* appellant. Porro eam locorum diſcrepantiam, Notkero mediatore, compoſitam ait Florentinius, qui & hic & alibi melius ipſum Adonem nominaret, ex quo ſua Notkerus & hoc die tranſcripſit & paſſim tranſcribere ſolitus eſt. Ceterum de ea ſepulcri qualicumque controverſia, conſuli etiam poteſt commentarius ad Acta prævius: verbo dicam, utroque loco, varia de cauſa, ſanctorum illorum feſtivitas celebrata eſt. Nihil interim manifeſtius, quam elogium in textu poſitum ex Adone eſſe decerptum. De Actis ipſis, unde & Adoniana & Uſuardina accepta ſunt, nihil eſt quod ſuperaddam iis, quæ ſuperius ad VII Maii dicta ſunt. Wandelbertus ſic Pancratium aliis immiſcet acſi ad eadem tempora pertineret, cum tamen duobus omnino ſeculis poſterior ſit. Sic canit:

Virgo tuos colimus comites Domicilla quaternis
Nerea, Pancratium, cum quis & Achillea ſanctum,
Primus Apoſtolico docuit tinxitque lavacro
Quos Petrus, egregia Romæ cum virgine junctos.

Pancratii &c.

Pancratii nomen Hieronymianis & Romano parvo inſcriptum, eo encomio à Beda & Rabano ornatur, quo hic in noſtro laterculo; atque ipſiſſima verba itidem in Adone & Notkero leguntur, ſed aliis immixta. *Dionyſius* Hieronym. & Bedæ ignotus, à Romano parvo, inde ab Adone ponitur, quem de more ſequitur Noſter, ſervata phraſi, in qua nonnullam claritatem deſideres. *Pancratii* & *Dionyſii* Acta ſincera cenſuit Baronius, cenſuit & Henſchenius, non diſſimulans difficultates ſubeſſe, quibus extricandis diligenter inſudat. Eaſdem rurſus ingerit Tillemontius tomo 5 à pag. 259 & 689, ſed non video, paucos nævos tanti eſſe, ut Acta de cetero ſimplicia & gravia, repudiari merito poſſint. Sequitur in Adone ex prædictis Actis: *Sed & tunc temporis paſſa eſt virgo ſacratiſſima Soteris, nomine & genere nobilis*, quam Notkerus poſuit: Uſuardus præterit, utrum, quod eam cum alia cognomine confuderit, an aliam ob cauſam, incertum eſt. Nec enim ſatis compertum, ſitne ea *Sotheris*, quæ in Hieronymianis ponitur ſociis comitata, quorum nomina in Actis enumerantur; an illa de qua diximus X Februarii, ut cenſent Ruinartius pag. 406: & Tillemontius tomo 5 à pag. 359. Beda, & qui eum paſſim deſcribit, Rabanus, legunt; *Sancti patris noſtri Epiphanii epiſcopi Cypri.* Ado diſtinctius, iis nimirum plane verbis, quæ ad apicem Noſter in ſuum laterculum tranſtulit, ſic, ut nec in hac, nec in aliis annuntiationibus de textus Uſuardini omnimoda ſimplicitate dubitari poſſit. Vitam Epiphanii, ſub diſcipulorum nomine obtruſam, reſpuit Papebrochius, aliamque ex Hiſtoricis eccleſiaſticis contextam ſubſtituit, quam conferre licet cum Gallica Tillemontii tomo 10 à pag. 484.

De Soteride.

Epiphanii.

AUCTARIA.

TORNACEN. Longius ſanctorum Nerei & Achillei elogium contrahit, ea omittens, quæ ſequuntur poſt *aſtro-ſtari*, cetera puriſſimus eſt.

PULSANEN. Principio purus & integer, poſt, *ſancti Pancratii martyris*, omittit reliqua omnia.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & BELIN. Expungunt elogium Dionyſii. Quod etiam faciunt ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In quibus deſunt præterea de Epiphanio, hæ voces, *ſancti patris noſtri.* Ex quibus colligas, variarum Religionum fuiſſe, ubi appellatio illa, tamquam aliena, admiſſa non eſt. Convenit etiam cum poſterioribus LOVANIENSIS alio inſuper vitio laborans, quod mutilum reddat ſanctorum Nerei & Achillei elogium.

ROSWEYD. Nimium ſapere voluiſſe videtur, dum phraſim Adonianam & Uſuardinam de Dionyſio ita corrigit: *Qui cum præmiis cæleſtibus dignus, & carus Domino fuiſſet.* In fine nihil habet de ſancto Epiphanio.

Textus contractus. Rictrudis.

CENTULEN. *Romæ in cymiterio Prætextati, ſanctorum Nerei & Achillei fratrum martyrum, qui fuerunt Eunuchi beatæ Flaviæ Domitillæ. Marcianis, depoſitio beatiſſimæ Rictrudis commiſſa. Item*

Roma via Aurelia, beati Pancratii martyris. Item, beati Dionyſii patrui ipſius beati Pancratii. Apud Cyprum, ſancti patris noſtri Epiphanii, Salamina epiſcopi, fide & doctrina clariſſimi.

BRUXELLEN. Longam texit hiſtoriam de ſanctis Nereo, Achilleo, Domitilla & ſociis Eutiche, Victorino & Macrone. Purius ea in fonte lector inveniet. De Pancratio, per anticipationem, egit pridie. In Dionyſio & Epiphanio ferme purus eſt. Additur in margine manu recentiori: *Depoſitio ſancti Modoaldi archiepiſcopi Treverenſis, qui fuit avunculus beatæ Gertrudis.* Vide progeniem ejus in Actis à pag 52.

Modoaldi.

HAGENOYEN. In prima annuntiatione modice interpolatus, plura de Pancratio comminiſcitur, melius in Actis ipſis legenda. In Dionyſio fere purus eſt. *Apud Salaminam civitatem Cypri, depoſitio ſancti patris noſtri Epiphanii Alexandrini epiſcopi* &c. Ubi & alia æque exacta. Inter cetera, de mutuo Epiphanii & Chryſoſtomi vaticinio.

Rictrudis.

AQUICINCT. Poſt *clauſit*, addit: *Marcianis, depoſitio ſanctæ Rictrudis.*

DAVERONEN *Turonis, exceptio reliquiarum ſancti Mauricii martyris. Item, depoſitio ſancti Martini in proprio ſepulcro, cum aliis epiſcopis, Brictio, Euſtachia atque Gregorio, Martinopolim.* De ſingulis ad proprios dies erit agendum De Mauricio vide Prætermiſſos, item de Martino.

Except. Mauricii. De Martino &c.

MATRIC. CARTUS. ULTRAJECT. *Nerei, Achillei & Pancratii martyrum. Item, Dionyſii, patrui ejus. Epiphanii epiſcopi Salaminæ, cujus meminit beatus Hieronymus.* In margine, eadem manu appoſitum: *Pancratii martyris oſſa requieſcunt in eccleſia ſancti Salvatoris Trajectenſis.*

De Pancrat. Trajecti.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Ipſo die, commemoratio beati Hippolyti martyris, quando ejus piiſſimo corpore tranſlato, ceſſavit vaſta mortalitatis tempeſtas.* Vide Prætermiſſos & XIII Auguſti.

Hippoliti.

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt Dionyſius. Sæpius defectu, quam exceſſu laborat.

STROZZ. *Item ſanctæ Sotheris virginis, quæ ſub Diocletiano imperatore paſſa eſt.* Ex Adone.

Sotheridis.

ABOINGHOFFEN. *Item Roma via Aurelia, ſancti Pancratii martyris, anno ætatis ſuæ quarto decimo, ſub Diocletiano detruncatione capitis conſummati. Eodem die, ſancti Dionyſii, patrui ejuſdem ſancti Pancratii, digne Deo in pace quieſcunt.* Patet, Uſuardi vel Adonis phraſim hic ab aliquo lævigatam; ſed hic codex rarius recurrit.

EDITIO LUBECO-COL. Multa narrat de ordinatione ſancti Severini Colonienſis archiepiſcopi, de qua in Actis agendum erit ad XXIII Octobris Vide GREVENUM infra. Sequitur longa alia hiſtoria de ſanctis Nereo, Achilleo &c. Pancratii elogium etiam interpolatum eſt. Dionyſii, prætermiſſum. In fine: *Treveris, ſancti Modowaldi epiſcopi & confeſſoris. Apud Cyprum, ſancti Epiphanii, Salamina epiſcopi & confeſſoris.*

Modoaldi.

GREVEN. *Eodem die, ſanctorum martyrum Joannis, Achillis, Affroditi cum aliis* DV. *Item, ſanctorum Quiriaci & Maximi.* Solita confuſio vel diſtinctio. Vide totam claſſem in Actis. *Treveris, depoſitio ſancti Modowaldi epiſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, ordinatio beati Severini, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Hic cum eſſet Senonum epiſcopus & Synodo ſanctorum Patrum, propter blaſphemum Eufratam epiſcopum, apud Coloniam congregatorum intereſſet; illo depoſito, omnium unanimi conſenſu ad regimen præfatæ eccleſiæ aſſumitur, præſentibus ſanctis Patribus Maximino Treverorum & Servatio Tungrorum epiſcopis. In Anderlech Brabantiæ, ſancti Guidonis confeſſoris.* Colitur is XII Septembris. *Marcianis monaſterio, ſanctæ Rictrudis virginis.* Potius *vidua.* Sermo eſt de monaſterio Marchianenſi.

Joannis &c. Quiriac. &c. Modoaldi. De ordinat. Severini. Guidonis. Rictrudis.

MOLAN. De Pancratio, ſed litteris Italicis, textui ex Adone adjicit: *Cujus reverendum corpus Octavilla* &c. In fine: *Ipſo die Treberis, ſancti Modowaldi epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſanctæ Rictrudis, in Marcianis.* Dein typis minoribus: *Eodem die Agyra, divi Philippi, qui a divo Petro Apoſtolorum principe, ad Chriſti Evangelium Siculis concionandum miſſus, magna Siciliæ parte Chriſti ſacris initiata, apud Agyrenæos tandem obiit; ubi templum habet miraculorum frequentia celeberrimum, & confluxu hominum adeo notum, ut vel ipſi urbi ex eo divi Philippi nomen vulgo inoleverit.* In aliis editionibus ſic habet: *In Hiſpaniis, S. Dominici Calciatenſis, confeſſoris, miræ ſanctitatis. Eodem die, Argyra in Sicilia, ſancti Philippi presbyteri, cujus in dæmoniis effugandis virtus, crebris apparet ſignis. Ipſo die, Treveris, ſancti Modoaldi epiſcopi & confeſſoris. Marcianis, depoſitio ſanctæ Rictrudis.* Demum minori charactere: *Sueſſionis, tranſlatio beati Hippolyti martyris, quando ejus piiſſimo corpore deportato, ceſſavit vaſta tempeſtas mortalitatis.* Jam ſupra diximus de eo Hippolyto agi, qui colitur XIII Aug.

Modoaldi. Rictrudis. De Philippo Agyrenſi. Dominici. Tranſlat. Hippolyti.

III *Idus.* *Die* 13.

S. Mariæ ad martyres. *Mutii.* *Servatii.*

NAtalis ſanctæ Mariæ ad martyres, quando beatus Bonifacius Papa eccleſiam in honore ſemper virginis Mariæ & omnium martyrum dedicavit. Item, beati Mucii presbiteri & martyris, qui primo in Amfibuli urbe, multis pœnis atque cruciatibus in confeſſione Chriſti affectus, poſtea Byzantium uſque perductus, capitali ſententia occubuit. Ipſo die, ſancti Servatii Tungrenſis eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris, ob cujus meritum hominibus demonſtrandum, cum tempore hiemis omnia in circuitu nix repleret, numquam ſepulchrum ejus operuit, donec induſtria civium, baſilica ſuper ipſum ædificata eſt.

Puri codices ſunt *Praten. Tornacen. Antverp-maj. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Editio Ultraj-Belg.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Antverpien. & codices mediæ notæ omnes legunt, *in honore ſanctæ ſemper Virginis*. Molan. correxit *in honorem*. Reliqui in textu *Amſibuli*, ut ſcribit Praten. pro quo Herinien. & Greven. ponunt *Amphibuli*, quod eodem recidit & medium ævum ſapit. Melius alii *Amphipoli*; ſed peſſime Munerat. *Manſibuli*, omittens, *in* & pro *Mucii* ſcribens *Muntii*. Sic pro *Tungrenſis*, habet *Trugienſis*, quæ ſi vario typographi tribuas, per me licet. Sunt qui ſcribant *Thungrenſis*, *Servacii*, *Servaſii*, *hyemis* &c. Quæritur an Uſuardus legerit, *omnibus demonſtrandum*, an *hominibus?* Poſteriori modo ſcribit ſolus Herinienſis, cum Tornacenſi, qui purus non eſt, & ſic ego tenendum puto ex Adone, Notkero & ipſa, ni fallor, rei natura. *Ad* demonſtrandum in Max-Lubec. redundat, uti *magnifice* ædificata, in Munerato.

O*BSERVATIO.* *Panthei Agrippæ* in baſilicam Chriſtianam converſi veſtigia in Hieronym. ſe reperiſſe ferme putaverat Florentinius, ſed conjecturam ipſe ſuam plane repudiat. Primus itaque, *Dedicationem ſanctæ Mariæ ad martyres*, iis verbis conſignaſſe reperitur Beda: Rom. parvum paulo clarius: *Sanctæ Mariæ ad martyres dedicationis dies agitur, à Bonifacio Papa ſtatutus.* [*S. Mariæ ad martyres.*] Alias circumſtantias enumerat Ado, eumque ſecutus Notkerus, paululum de ſuo ſuperadjiciens. Noſter ſolens ſuo more fecit, dum rei ſubſtantiam ſatis eleganter contraxit. *Servatii epiſcopi* memoriam recolunt citati Beda & auctor Romani parvi, atque item Rabanus. [*Servatii.*] Inter Hieronymiana apographa, Corbeienſe cum Sanctum clare notat, *Trajecto, porto in Gallia.* Wandelbertus ſolum hunc habet verſiculum: *Servatium ternis venerantur in Idibus almum.* Hiſtoriam fuſius proſecutus eſt Ado & qui eum rurſus tranſcripſit, Notkerus. Textus noſter ex Adone ad verbum acceptus eſt, prætermiſſa dumtaxat cauſa, qua Servatium impulit Tungris Trajectum commigrare. Non facile probaverim, quæ in elogio Flori aſſeruntur, nec item, quæ Rabanus commemorat, a Notkero prætermiſſa. Sancti hujus progeniem & res geſtas pluribus fabulis involutas eſſe, nemo, qui vitam legerit, ignorat; ſed ad eas hîc non attendimus. Egregie de Servatio meritus eſt Henſchenius, cujus commentarium & Tractatum de epiſc. Tungrenſ. & Trajectenſ. conſulat curioſus lector. Pauciora habet Tillemontius tomo 8 à pag. 382.

Atque in prioribus hiſce duabus annuntiationibus conveniunt antiqui omnes, *Mutii* [*Mutii.*] vero ante Uſuardum nullus in ſerie noſtra meminit, nec ſatis obvium eſt conjicere, unde eum pro hac die ſumpſerit, utpote qui à Græcis v Idus, ſeu XI Maii referatur, non VI Idus, ut male poſuit Baronius. In ea incertitudine, nihil occurrit veroſimilius, quam quod in commentario ſuo XI Maii, num. 5 litt. F cenſuit Henſchenius, nempe in codice vetuſto reginæ Sueciæ, ſignato num. 569, qui fuit cœnobii ſancti Dionyſii, probabiliter olim reperiſſe Uſuardum Acta, ex quibus *Mutium*, alias *Mocium*, hac die conſignavit. Atque hoc magis placet, quam ſi dicatur Uſuardus ſua ex Floro accepiſſe, cujus ecgraphum unicum, neſcio an ſatis probum, *Mutium* memorat, ſed phraſi à noſtra diverſiſſima, ut vel ex ſola utriuſque textus collatione probetur, quod alias dixi, inter Florum & Uſuardum nullam prorſus affinitatem intercedere. Undecumque autem habuerit, certum eſt, *Mutum* Uſuardinum eſſe, ut ſunt reliqua omnia in laterculo expreſſa. Hic, præter morem, Græcis ſe accommodavit Henſchenius, *Mutii* Acta, ut jam dicebam, illuſtrans XI Maii, tametſi hunc XIII diem ſervet Martyrologium Romanum. Nonnulla reperit Tillemontius quæ in Mutii Actis, tametſi gravi & ſimplici ſtylo ſcriptis, carperet tomo 5 pag. 640; verum leviores iſtiuſmodi maculæ, veritatis ſolem, qui in ipſis relucet, utcumque obfuſcent; certe obſcurare omnino non poſſunt.

A U C T A R I A.

TORNACEN. In eodem luto hæſitat; hodie totum Mutii elogium expunxit.

PULSANEN. In prima annuntiatione mutilus, in Mutio ſatis purus eſt; Servatium plane omiſit.

ROSWEYD. Sic incipit: *Natale ſanctæ Mariæ ad martyres, quando beatus Bonifacius Papa, de fano, quod Pantheon ante vocabatur, eccleſiam in honore ſanctæ virginis Mariæ & omnium martyrum Chriſti dedicavit.* [*De Pantheo.*]

BELIN. Paulo aliter: *Dedicatio eccleſiæ beatæ Mariæ ac omnium Sanctorum martyrum Chriſti, quam beatus Bonifacius Papa dedicavit in honore ejuſdem Virginis glorioſæ matris ſive ſupradictorum martyrum.* Plura dicentur ad I Novembris.

CENTULEN. *Natale ſanctæ Mariæ ad martyres. Civitate Trajecto, ſancti Servatii Tungrenſis epiſcopi & confeſſoris. Autiſiodoro, ſancti Marcelliani epiſcopi fide clariſſimi.* [*Marcelliani.*] Vide Henſchenii comm.

BRUXELLEN. A Servatio incipiens, ſic narrat: [*De Servatio.*] *Sancti Servatii Eccleſiæ Tungrenſis glorioſi epiſcopi & confeſſoris. Hic Armeniæ alumpnus, Chriſto ſecundum carnem jure ſanguinis attinens, miraculoſe fit epiſcopus, porrecto ſibi ab altari per angelum baculo paſtorali, quem ante annos ſeptem Valentinus ejuſdem loci epiſcopus, moriens cuiquam dari prohibuit, donec angelus de cælis dator accederet. Dumque Servatius epiſcopus una & eadem lingua naturali uniformiter Chriſtum prædicaret, cunctis audientibus, genitiva lingua intellectus preflaxit;*

fluxit, cum tamen inverecundè ureretur interprete in negotio ſeculari. Hic excidium Galliis per Hunnos imminere longe ante in ſpiritu pravidit. Unde Romam profectus & accepta a beato Petro argentea clave, cum Gallia & ſpecialiter Tungris ſubverſionem inevitabilem fore prophetice didiciſſet, in revertendo ab hoſtibus, miraculo aquila ſe obumbrantis, liberatus, relicta Tungri, ad Trajectum ſedem tranſtulit epiſcopalem, ibique defunctus, & ſerico per angelum allato coopertus, in medio publici aggeris eſt ſepultus. Ob cujus meritum &c. In dedicatione ſanctæ Mariæ, fere ex Adone interpolatus eſt. In Mutio ſatis purus.

HAGENOYEN. Incipit: *Roma* [*nova* opinor,] *beati Mucii* &c. Sequitur Servatius, de quo jam ſatis diximus. In dedicatione, fere purus eſt. *Metronis.* Tum ſubdit: *Item Verona, ſancti Metronis inclusi.* Eſt *Metro*, de quo in Actis VIII Maii.

VICTOR. Ponit *Mucii epiſcopi*, loco *presbyteri*.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *De Servatii corpore.* *Servatii epiſcopi & confeſſoris. Hujus corpus fertur eſſe apud fratres noſtros in Confluentia: contrarium tamen dicunt Leodienſ. & Trajectenſes, circa eumdem locum.*

CLUNIACEN. & CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C. *Grati.* *Eodem die, tranſlatio ſancti Grati epiſcopi & confeſſoris, a civitate Cabilonis.* Vita dabitur, die quo colitur, VIII Octobris.

REG. SUEC num. 428. *Eodem die, ſancti Oneſimi confeſſoris.* *Oneſimi.* Forte ex Rabano acceptus eſt.

In VATICAN. ſign. num 5949. Deeſt *Mutii*.

STROZZIAN. *Dedicatio ſanctæ Mariæ ad martyres ... quæ nunc dicitur ſancta Maria rotunda. Conſecrata fuit anno* DXCV (melius annum tacuiſſet.) *Volaterris, ſancti Victoris militis & martyris.* *Victoris.* Vide quæ dicuntur in Prætermiſſis. Sequitur, etiam in aliis FLORENTINIS: *Apud Tuſciam, civitate Romana, ſancti Hilarii monachi & confeſſoris, patris, eremitæ.* *Hilarii.* Eſt haud dubie *Hilarus Galeatenſis*, de quo in Prætermiſſis.

Tranſlat. S. Grati. CAUDIACEN. *Tranſlatio beati Grati confeſſoris, Acqua, a civitate Cabilonis.*

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione ſatis pura eſt. Sequitur: *In Trajecto ſuperiori, Leodienſis diœceſis, ſancti Servatii Tongrenſis epiſcopi & confeſſoris.* *De Servatio* *Hic propinquus Salvatoris eſſe fertur ſecundum carnem, ex patre ſuo Emino. Hic tanta abſtinentia erat adhuc infans, ut in die, vix altera vice mamillas matris ſugeret. Adultus vero Hieroſolymis ſacerdos eſt ordinatus, & per ammonitionem angeli ad Tongrenſem eccleſiam regendam miſſus, ubi honorifice ab univerſo clero & populo ſuſceptus. Hic ſolitus erat quotidie Miſſam celebrare, & ſacra refectione contentus, nullum fere alterius cibi requirebat guſtum* &c. In Mutio pura eſt. *Tranſlat. Paulini* *Treveris, tranſlatio beati Paulini ejuſdem urbis epiſcopi & martyris.* Colitur XXXI Auguſti. *Marcelliani.* *Autiſſiodoro, ſancti Marcelliani epiſcopi & confeſſoris.* *Gengulſi.* *Apud Lingonas, ſancti Gengulphi martyris, longe lateque miraculis glorioſi.* De eo ſatis ſæpe & ſatis fuſe dictum eſt ſupra XI hujus.

GREVEN. *In Burgundia, ſancti Gangulphi martyris. Qui claris ortus natalibus, pietatis actibus totus intentus, magna fide fontem, quem in aliena terra emerat, in ſuo prædio ſcaturire fecit. Tandem à clerico, qui cum uxore ejus fornicari conſueverat, letaliter percuſſus occubuit, miraculis coruſcans, anno Domini* DCLXVII. *De Gengulſo.* *Item, ſanctorum Gagi, Lucæ, Agrippæ & Sabinæ.* *Gagi &c.* Ex Hieronymianis. *In Hibernia, Karthagii epiſcopi.* *Karthagii.* Remittitur ad XIV Maii. De Marcelliano & Paulino, ut ſupra. *Monaſterio Sybergenſi, tranſlatio ſancti Innocentii & capitis ſancti Vitalis martyrum, ex legione Thebæorum.* *Tranſlat. Innocentii &c.* Vide Prætermiſſos. *Hilarii abbatis & confeſſoris. Hic cum eſſet annorum* XIII, *legeretque epiſtolas B. Pauli, divino fidei calore ſuccenſus, angelo ductore, ab urbe Roma exiens, in locum ſolitarium pervenit. Ubi in magna ſanctitate vivens, diſcipuloſque multos coadunans, miraculis inclytus, quievit in pace tempore Theodorici regis Longobardorum.* *De Hilaro.* *Rolenda virginis, quæ invocari ſolet contra iliacam paſſionem & calculum.* *Rolendæ.* De Hilaro vel Hilario diximus in FLORENTINIS.

MOLAN. In textu litteris Italicis reſtituit ex Adone, quæ Uſuardus prætermiſerat. Poſt *ædificata eſt*, ſubdit: *A ſucceſſore ſuo ſancto Munulpho epiſcopo. Depoſitio ſancti Oneſimi epiſcopi & confeſſoris, qui in ſuis membris longum pertulit martyrium ſine ferro, ut quod non conſiderat ſanguinis effuſio, conferret, etiam in attritione flagelli, prolixa membrorum vexatio. Satis namque martyrii tormentum ſuſtinuit, qui pallidam faciem trahens præ nimiis jejuniis, fluxum luxuriæ in corpore ſuo edomare potuit, nec mens ſua devota auctori vacavit ab aſſiduitate orationis. Sic itaque evoluto tempore curſus ſui, correptus dolore mortis, Chriſto ſpiritum reddidit, effigiatum operibus divinitatis. Ad ejus vero tumulum venientes ægri, optata conferunt remedia ſuæ ſanitatis. Ipſe igitur illa divinæ majeſtatis fruitur præſentia in cæleſti curia, in qua, utraque Cherubin ſcilicet & Seraphin inceſſanter Sanctus, Sanctus, Sanctus & quod ſequitur proclamant. Scriptum in geſtis ejus.* *De Oneſimo.* Tum typis minoribus: *Rolenda virginis, quæ invocari ſolet contra iliacam paſſionem & calculum. Cujus corpus requieſcit Gerpiniæ, diœceſi Namurcenſi.* Vide hic Henſchenium ſcite exponentem, quæ Gerpinienſes nimia admirabilitate amplificant. Hactenus prima editio. *Rolendæ.* In poſterioribus eadem habet de Servatio. Sequitur: *Gerpiniæ ſancta Rolenda virginis, quæ invocari ſolet contra* &c. *De Oneſimo* *Duaci, ex Sueſſione, depoſitio ſancti Oneſimi epiſcopi & confeſſoris, qui in ſuis membris longum pertulit martyrium ſine ferro. Ad ejus vero tumulum venientes ægri, optata conferunt remedia ſuæ ſanitatis. Ipſe igitur illa* &c. *Duaci.* *Die decima tertia, ſancta martyris Glyceria.* *Glyceriæ.* Tum minori charactere: *Laodiceæ, apud Trajanopolim.* *Laodicea.* *Item ſancti Alexandri martyris, ſub Maximiano imperatore.* *Alexandri.* *Et Joannis epiſcopi, poſtea ſilentiarii in Laura.* *Joannis ep. Silentiarii.* *Quibuſdam hodie Gengulphi martyris, qui poſitus eſt die undecima hujus.* *Gengulfi.*

Pridie Idus. — *Die* 14.

Pontii. IN Gallia civitate Cimela, natalis Pontii martyris, cujus prædicatione & induſtria, poſtquam converſi ſunt duo Philippi imperatores ad fidem Chriſti, ipſe quoque ſub Valeriano & Galieno principibus martyrii palmam adeptus eſt. *Victoris & Coronæ.* In Syria, ſanctorum martyrum Victoris & Coronæ, ſub Antonino imperatore, quæ

Corona

Corona cum eſſet uxor cujuſdam, & cœpiſſet beatificare ſanctum Victorem, ob martyrii conſtantiam, vidit duas coronas de cælo lapſas, unam Victori, & alteram ſibi miſſam. Cumque & hoc cunctis audientibus proteſtaretur, ipſa quidem inter arbores ſciſſa, Victor vero decollatus eſt. Eodem die, ſancti patris noſtri Pachomii, qui cum eſſet factis Apoſtolicæ gratiæ inſignis, fundatorque Ægypti cœnobiorum, ſcripſit monachorum regulas, quas angelo dictante didicerat. *Pachomii.*

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverpien.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Quibus adde *Antverp-max. Ultrajett. Leyden. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Lego *Cimela* vel, ſi mavis, *Cymela*, ut habent Praten. Herinien. Antverp-maj. & Greven. Forte melius alii *Cimella*. Rurſus cum iiſdem codicibus, poſt *cujuſdam*, omiſi vocem *militis*, tametſi ea ex Beda & Adone videatur reſtituenda. Jam dixi, nos malle cum antiquioribus codicibus errare, quam quidquam corrigere. Antverp-maj. male poſuit *proteſtatur*, pro *proteſtaretur*: ſic etiam errant Antverp. & Max-Lubec. dum ponunt *quoque*, pro *vero*. Rurſus Max-Lubec. ſenſum variat, ſcribens: *Qui cum eſſet gratia Apoſtolica inſignis*, quod quidem clarius eſt, quam ponant Antverp-max. Ultraject. &c. *Qui cum eſſet factus Apoſtolicæ gratia inſignis* &c. Iidem legunt, *ſancti Pachomii abbatis*. At Antverp-maj. in fine poſuit: *Scripſit monachorum regulam, quam angelo dictante didicerat.* Greven. & Molan. habent *ab angelo*. Reliqua, minutiæ ſunt.

OBSERVATIO. Qui primo loco in textu ponitur *Pontius*, Romanus genere, martyr *Cimelienſis* vel *Cimellienſis* (Caſtellanus legeret *Cemenelenſis*, à Gall. *Cimiez*.) Is, inquam, *Pontius* ignotus eſt Martyrologis omnibus, Noſtro vetuſtioribus vel coætaneis, ut veroſimillimè hic iterum ſtatuendum ſit, illum ex Actis quibuſdam ab Uſuardo inventis, qualia ſubinde edita ſunt, detumptum fuiſſe. Videat curioſus lector Henſchenii de hoc Sancto commentarium & vitam ipſam ibi ſuo loco illuſtratam, quæ profecto magnis difficultatibus implexa eſt, ut agnovere Baronius ad annum CCXLVI num. 9 & Petavius de Doctr. temp. lib. 11 cap. 25, & plures agglomerat Tillemontius tomo 5 à pag. 588, adeo ut fere fatendum ſit, tam enormiter farta & interpolata fuiſſe Acta illa, ut vix ſubſtare poſſint, niſi pro magna ſui parte caſtigentur, quidquid ſcriptor Valerius teſtetur, ſe *oculis vidiſſe & auribus hauſiſſe* quæcumque narrat; quod ipſum à nonnullis impoſtoribus ſubinde factum novimus. Mitius eſt Henſchenii judicium, qui nonnulla hic per auxeſim dicta concedens, cetera non incongrue ſalvari poſſe exiſtimat. *Victor* & *Corona* in Hieronymianis & Rom. parvo breviter celebrantur, ſed inſigni encomio à Beda exornati ſunt. Hic vero cum Adone, toto textu ita convenit, nempe & in his duobus martyribus & in Pachomio, ut non videatur dubium eſſe, quin iſte ab illo ſua omnia acceperit. Neque dixeris Adonis textum, Bedæ fortaſſe ſuppoſitum: etenim Rabanus perpetuus Bedæ deſcriptor, cui cum Adone nihil commune eſt, ipſiſſima verba retulit; Notkerus haud dubie ex Viennenſi tranſcripſit, in quo mirum, toties hallucinari Florentinium. Porro illuſtriſſimorum pugilum elogium, à nobis in laterculo recenſitum, ſi non iiſdem ipſis Bedæ aut Adonis verbis expreſſum, ſaltem ex eorum ſententia eleganter contractum eſt. In Actis *Victoris* & *Coronæ* non deſunt, quæ criticos exerceant; nec illud ſatis certum, quot paria fuerint ſynonymorum Sanctorum, de quibus jam ſupra non ſemel actum eſt. Nonnulla explanat Henſchenius, etiam quoad locum martyrii. Nobis plura aut clariora non ſuppetunt. Vide quæ obſervat Tillemontius tomo 2 pag. 624. Wandelbertus Bedam haud dubie ſequitur: *Pontii.* *Victoris & Coronæ.*

Pachomius pridie Victorque ſimulque Corona
Splendent, hic eremita potens, illique coronis
Martyriique Deum ſocia virtute ſecuti.

Quæ autem de Pachomio in textu dicuntur, omnia ex laudatis Beda aut Adone mutuata ſunt, omiſſis dumtaxat, poſt, *angelo dictante didicerat*, poſtremis hiſce verbis, *ſimul & de tempore Paſchali*. Utrum poſtrema hæc non intellexerit Uſuardus, an ſuſpecta habuerit, incertum eſt. De cetero tot codicum conſonantia, indubitatam reddit genuinam Uſuardi lectionem. Pachomii vitam Græce & Latine edidit ac diligentiſſime recenſuit Papebrochius, ab eruditis recentioribus merito laudatus. Quantum ejus ſtudio & labore uſus ſit Tillemontius, patet ex tomo 7 à pag. 167. *Pachomii.*

AUCTARIA.

TORNACEN. In ſolo Pachomio purus eſt. Pontius caret elogio. In Victore & Corona, etiam valde mutilus, nam deſunt omnia poſt *imperatore*.

PULSAN. Incipit à Bonifacio, ut infra. Tum de Pachomio, pure. Deſunt reliqua.

De Victore &c.

ROSWEYD. Poſt ſanctum Victorem interpolatus eſt hoc modo: *Viſa ejus cum vivus excoriaretur, ac deinde capite truncaretur, conſtantia.* Dein poſt, *proteſtaretur*: *Ipſa quoque apprehenſa, & flexis arboribus pedes alligata* &c.

Ordinat. Eligii.

MUNERAT. In fine: *Ipſo die, ordinatio ſancti Eligii epiſcopi.* Vide Prætermiſſos. Colitur 1 Decembris ad quem diem omnia referentur.

Bonifacii.

ALBERGEN. & DANIC. Textui puro præfigunt: *Romæ, paſſio ſancti Bonifacii martyris, ſub Diocletiano & Maximiano, apud Tarſum civitatem paſſi, ſed Romæ in via quæ eſt Latina ſepulti. Hic cum diu in ſtupro miſceretur, tandem divino nutu compunctus, non ſolum, cui ſubjacebat, vitium deſeruit, verum quoque per diverſa tormenta ad palmam martyrii ardenter cucurrit.* Agunt de Bonifacio Ado & Uſuardus Nonis Junii.

Textus contractus

CENTULEN. *In civitate Cymelo, ſancti Pontii martyris, cujus prædicatione & industria duo Romani imperatores, fidem Domini Salvatoris acceperunt; id eſt Philippus pater & Philippus filius. In Syria, paſſio ſanctorum Victoris & Coronæ, ſub Antonino imperatore. Eodem die, natale ſancti patris noſtri Pachomii abbatis, qui cum* &c. pure, niſi quod addat: *ſimulque de tempore Paſchali. Apud*

Bonifacii.

Tharſum, paſſio ſancti Bonifacii martyris, cujus celebrior dies agitur Nonis Junii, quando corpus ejus ... ſepultum eſt. Manu & atramento recentiore ſuppleta vacuitas, *Romæ*.

BRUXELLEN. Incipit à Victore & Corona. Sequitur de Pontio, in quibus ad puritatem proxime accedit. Tum: *Romæ, ſancti Bonifacii martyris, ſub Diocletiano & Maximiano, apud Tarſum civitatem paſſi, ſed Romæ in via Latina ſepulti. Et*

Mart. 404. De Pachomio.

ſanctorum CCCCIV *martyrum.* Vide de his Prætermiſſos. *Eodem die, ſancti patris Pachomii abbatis* &c. Ubi ſub finem verba Bedæ vel Adonis ſupra citata reſtituit, additque præterea: *Et poſt hæc cum ipſe vita ſua centum & decem annos compleſſet, in pace quievit.*

HAGENOYEN. In Pontio ſatis purus, in Victore & Corona, non nihil interpolatus eſt. In Pachomio recte.

AQUICINCT. Sic in fine adjicit: *Terminos etiam Paſchales, ut traditur, angelo docente conſcripſit.* Dein calamo recentiori: *Apud Tarſum*

Bonifacii.

Ciliciæ urbem, paſſio ſancti Bonifacii martyris.

Conſtantii.

VICTORIN. In fine: *In Benevento, ſancti Conſtantii epiſcopi.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Pontii martyris inclyti. Victoris & Coronæ martyrum. Pachomii abbatis.* Textus, de more, plane contractus.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Ipſo die, ordinatio ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris.* Et CODICE ſignato 130. *Apud Tarſum civitatem, paſſio ſancti Bonifacii martyris* &c. *In Benevento, ſancti Conſtantii epiſcopi.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. De Pontio, nihil. Adjicitur 1 loco: *Benev. natale ſancti Bo-*

De Bonifacio.

nifacii martyris in S. Sophia, qui apud Tharſum quidem paſſus eſt, ſed Romæ via-Latina ſepultus. In fine: *Mediolani, ſanctorum* CCCIV *martyrum.* *Mart. 304.* De quibus ſupra, alio numero. *Beneventi, ſancti Conſtantii epiſcopi.*

ALTEMPS. *Fontanellæ monaſterio, ſancti Fremberti* [Eremberti] *Toloſanæ civitatis epiſcopi & confeſſoris.* *Eremberti.* Brevis ejus vita illuſtrata eſt.

FLORENTIN. *Ordinatio epiſcoporum Angdeoni* [Audoëni] *& Eligii. Depoſitio ſancti Theodori* *Theodori.* *Papæ.* Vide in indice Prætermiſſorum. STROZZIAN. ſolus: *Apud Aquilegiam, ſanctorum marty-* *Felicis & Fortunati.* *rum, Felicis & Fortunati fratrum.* In Prætermiſſis remittuntur ad XI Junii.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Bonifacio, de quo multa producit, in Adone Nonis Junii, & hodie in Actis certius legenda. De Pontio & Pachomio ſatis pure. In Victore & Corona modice interpolata eſt. In fine: *Eodem die,* *Harwaldi.* *beati Halaardi martyris.* Vide *Harwaldi*.

BELIN. De Pachomio ſolum habet: *Eodem die, ſancti Pachomii abbatis.* De Bonifacio eadem quæ ALBERGEN. & DANIC. *Apud Aquilegiam* ... de Felice & Fortunato, ut STROZ. ſupra.

GREVEN. *Tarſo Ciliciæ, paſſio ſancti Bonifacii martyris. Qui cum eſſet procurator nobiliſſimæ ma-* *De Bonifacio.* *tronæ Romanæ nomine Aglabes (quæ præfecturam urbis agens, ſub ſe habebat* LXXIII *procuratores, quorum omnium Bonifacius principalior erat) diuque cum ea in furore luxuriæ volutaretur, tandem divino nutu eis compunctis, dum communi conſilio Bonifacius ad requirenda martyrum corpora mittitur, ipſe quoque ad martyrii gloriam pervenit. Quod Aglabes, angelo indicante cognoſcens, abrenuncia-* *& Aglae.* *vit ſeculo, atque tantam a Deo gratiam percepit, ut in ejus nomine virtutum ſignis clareſceret. Horum tamen feſtivitas Nonis Junii celebrior habetur, quando Romæ ſanctus Bonifacius eſt ſepultus.* Similia ferme ſunt illis, quæ habet EDITIO LUBECO-COL. Sed hæc in fonte melius legentur. *Item ſanctorum Victoris, Secundini, Quarti,* *Victoris & ſociorum.* *Ciriaci, Iſidori.* Nomina ex Hieronym. confuſa, vide Prætermiſſos. *Halphardi martyris. Civitate* *Halphardi.* *Muthonis, ſancti Barbari martyris. Quem Ju-* *Barbari.* *lianus imperator ſuſpendi fecit, ventremque ejus gladio radi, donec interiora diffluerent. Curatum deinde ab angelo, juſſit rotæ alligatum circumduci, igne ſuppoſito oleoque ſuperfuſo. Sed cum nec ſic læderetur, extenſis nervis taurinis cæditur: deinde camino ignis & bove æneo ſuperatis, capitis obtruncatione martyrium complevit. Item ſecundum catalogum Sanctorum, hic paſſio eſt Felicis & Fortunati,* *Felicis & Fortunati.* *qui infra* III *Idus Junii ponuntur. Bonifacii epi-* *Bonifacii ep.* *ſcopi Ferentinæ civitatis. Qui, ut refert Gregorius,* 1 *cum eis. 30.* *Dial., a puero vita & miraculis inſigniter fulſit. Egreſſus namque hoſpitium, nonnumquam nudus revertebatur, quia mox ut nudum aliquem inveniſſet, ſe expolians, illum veſtiebat. Cum triticum omne, quod habebat mater paupercula, egenis erogaſſet, & ob hoc matrem vidiſſet afflictam, oratione fuſa impetravit, ut amplius eſſet quam ante fuerat. Factus tandem epiſcopus, plenus operibus bonis quievit in pace. Orientis epiſcopi & confeſſoris.* *Orientis.* *Pachomii alterius, monachi & confeſſoris.* *Pachomii alterius.* *Item Theodori abbatis, qui ſancto Pachomio in regimine ſucceſſit, vita & miraculis clarus.* *Theodori.* *In Hibernia, Maldod confeſſoris,* *Maldod.* *Oroſienſis monachi, collega beatorum Pachomii & Theodori abbatum: viri morum perfectione conſpicui.* *Oroſienſis.* *Stephanæ virginis & martyris.* *Stephana.* De his poſtremis,

mis, Theodoro excepto, vide elenchum Prætermiſſorum.

MOLAN De Bonifacio eadem habet, quæ ALBERG. & DANIC. De Felice & Fortunato, ut STROZZIAN & BELINUS. In Bonifacio Ferentino, GREVENUM deſcripſit, typis tamen minoribus. Sic prima editio. Poſteriores textum mutarunt præfigendo; *paſſio ſancti Bonifacii* &c ex Uſuardo Nonis Junii. In fine ſolum eſt: *Mediolani, tranſlatio ſancti Victoris.* Dubitari poteſt an ſit ex claſſe Greveniana, *Victoris*, *Se undini* & aliorum, de quibus paulo ſuperius egimus. *Tranſlat. Victoris.*

Idibus. *Die* 15.

NAtalis ſanctorum confeſſorum Torquati, Teſifontis, Secundi, Indalecii, Cecilii, Eſicii, Eufraſii, qui Romæ à ſanctis Apoſtolis epiſcopi ordinati, & ad prædicandum verbum Dei, ad Hiſpanias tunc adhuc gentili errore implicatas, directi ſunt. Cumque diverſis urbibus euangelizaſſent & innumeras multitudines Chriſti fidei ſubjugaſſent, Torquatus Acci, Teſiſon Vergii, Secundus Abulæ, Indalecius Urci, Cecilius Heliberri, Eſicius Carceſi, Eufraſius Eliturgi quieverunt. Apud inſulam Chium, beati Iſidori martyris, in cujus baſilica extat puteus, in quo & fertur injectus, de cujus aqua infirmi ſæpius potati ſalvantur. Lamoſacum, paſſio ſanctorum Petri & Andreæ, Pauli & Dioniſiæ. *Epiſcoporum Hiſpaniæ.* *Iſidori.* *Petri & ſociorum.*

Puri ſunt *Praten. Hernien. Antverpien Max-Lubec.* & *Munerat.* Accedunt *Antverp-Max. Ultraject. Leyden. Albergen Danic* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Nomina Apoſtolorum Hiſpaniæ pleraque corrupta eſſe, ſatis patet: nihil tamen in iis reformandum putavimus, nec codicum orthographia nimium deflectamus, in quorum nonnullis etiam turpius depicta ſunt. Idem intellige de urbibus, quarum nomina exactius tradita apud Adonem & in Actis invenies. *Ad Hiſpanos tunc adhuc gentili errore implicatas* diſerte legit Ado, quem ſecutus Pariſienſis Uſuardi editor Muneratus. Notkerus poſuit, ad *Hiſpanias.... implicitas.* Noſtri codices Uſuardini optimæ notæ omnes legunt, ut eſt in textu, *ad Hiſpanias, tunc adhuc gentili errore implicatas.* Pratenſ. habet *Chyum*, melius alii *Chium.* Scripſerat Ado, *de cujus aqua energumeni frebricitanteſque vel reliqui infirmi ſæpius potati ſanantur.* Aſt hæc Uſuardus, de conſenſu codicum ferme omnium, contraxiſſe dicendus eſt; atque adeo Grevenum & Molanum è purorum numero excluſimus, quod Adonem potius, quam Uſuardum ſecuti fuerint. Qui etiam legit *ſalvantur*, non *ſanantur*, ut Antverp. Max-Lubec. & Munerat. poſuerunt. *Lamoſacum*, vel *Lamoſaca*, vel *Lam ſaci* legunt codices omnes, nullus *Lampſaci.* Textus Adoni & Uſuardo conformis eſt. Reliqui *Dioniſia*, quod ſic paſſim codices habeant.

OBSERVATIO. De ſeptem celebribus Hiſpaniarum Apoſtolis nec Hieronymiana, nec Beda, nec Florus, nec Rabanus meminere. Primus eos in ſacros Faſtos retuliſſe cenſendus eſt auctor Romani parvi, unicâ, quam hodie habet, annuntiatione: *Torquati, Cteſiphontis, Secundi, Indalecii, Cæcilii, Eſicii, Eufraſii, qui Romæ ab Apoſtolis baptizati ſunt.* Inde eos accepit Ado, elogium adjiciens, cujus partem non exiguam, ſuam fecit Uſuardus, Notkerus verbum ferme de verbo extulit. Singulorum nomina & ſepulturæ loca, non parum in textu noſtro deformata, Roſweydus in Romani parvi & Adonis editione poliviſſe videtur; Henſchenius in Actis, ſatis accurate expreſſit & explicuit. Sed quis ediſſeret, unde horum Sanctorum nomina Romani parvi auctori primum innotuerint, unde porro totam ſuam narrationem acceperit Ado? niſi forte Acta aliqua viderint ſimilia iis, quæ ab Henſchenio edita ſunt. Videſis apud eumdem, hymnum Breviarii Mozarabici, ſingulorum proprios feſtos dies, aliaque ad eos Sanctos, ſeu *confeſſores*, ut hîc appellantur, ſeu ut alii volunt, *martyres*, ſpectantia, de quibus etiam Tillemontius tomo 1 pag. 191. Wandelbertus unico verſu rem expedit: *Hiſpaniæ epiſcoporum*

Pontifices ſeptem Heſperiam ſimul Idibus ornant.

Iſidorus Chienſis à nemine, quod ſciam, ante Adonem conſignatus eſt, ex quo, ſervata phraſi & verbis iiſdem, ad Notkerum tranſiit; Noſter elogium modice contraxit. Grevenus autem & Molanus, dum Adonis potius, quam Uſuardi verbis inſiſtunt, à ſimplicitate Uſuardini textus deflexerunt. Celeberrimam ſemper fuiſſe, præſertim apud Græcos, *Iſidori.*

cos, Iſidori hujus noſtri memoriam, omnes ultro concedunt, verum Acta à variis non ſatis uniformiter edita, dubia nonnulla Tillemontio ſuggeſſerunt tomo 3 pag. 714, quæ non eſt hujus loci diſcutere. *Petri & ſociorum.* Poſtremi quatuor martyres ex Hieronymianis procul dubio ſumpti ſunt, non ex Floro, quem ſi legiſſet Ado, diſtinctiora tradidiſſet. Ceterum Adonem nude ſecuti ſunt Uſuardus & Notkerus, ſolis nominibus, & loco palæſtræ corrupto contenti. Interim, tametſi codices in aliis nonnihil varient, in hac ultima annuntiatione omnes plane concordes habemus. Hoc vero mirandum, apud ſolum Florum martyrii genus explicatum eſſe, quod, procul dubio, ex Actis ipſis, Adoni, Uſuardo & Notkero ignotis, accipere debuit. Sunt ea, primigenia phraſi ab Henſchenio edita, præclara, ſincera & à criticis omnibus approbata, ut vide apud Ruinartium à pag. 146 & apud Tillemontium tomo 3 à pag. 392. Cultûs apud Græcos diverſitas & reliqua ab Henſchenio illuſtrata ſunt.

AUCTARIA.

Advent. S. Spiritus. PRATEN. Teſtatur Caſtellanus in ora præfati codicis adſcriptum eſſe: *Adventus ſpiritus ſancti ſuper diſcipulos.*

TORNACEN. Pergit in truncandis elogiis, inſtituto ſuo forte longioribus. In prima annuntiatione deſunt omnia, poſt *directi ſunt.* In Iſidoro purus eſt. Pro *Lamoſacum*, ſcribit *Moſacum.* In eo nomine plures alii variant.

PULSANEN. In prima claſſe cum TORNACEN. convenit. De Iſidoro habet uſque ad *martyris*, cetera deſunt.

ROSWEYD. In textu purus, ſic ultimam annuntiationem efformat: *In Gallia apud Lamoſacum*, *Petri* &c. & in fine, *quorum geſta habentur.*

ANTVERPIEN-MAJ. De reliquo etiam purus, omiſit in fine duo ultima nomina, *Pauli & Dionyſiæ.*

De GREVENO & MOLANO diximus in lectionibus variantibus. De Auctariis infra ſeorſim.

LOVANIEN. In prima annuntiatione conſonat cum TORNACEN. & PULSANEN. In reliquo textu purus eſt. In fine adjicitur: *Eodem die, ſancta Dympna virginis, quæ inceſtum patris recuſans, ab eodem gladio percuſſa, martyrium conſummavit.* *Dympnæ.*

CANTULEN. De Hiſpaniæ Apoſtolis mutilus, ut ſupra. *Ramoſaco, paſſio ſanctorum Petri* &c. *Quorum mira paſſiones leguntur.*

BRUXELLEN. *Adventus ſpiritus ſancti viſibiliter ſuper Apoſtolos & diſcipulos Chriſti. In Hiſpaniis, natale ſanctorum confeſſorum* &c. pure uſque ad, *ſubjugaſſent.* Tum ſubdit: *Poſt omnia, in pace quieverunt. Et dum ſinguli in ſuis, ſanctus Torquatus apud Accitanam urbem mirificatur. Nam in ſua ſolempnitate quotannis ad ſepulcrum ejus arbor oliva, divinitus florens, maturis fructibus onuſtatur.* Quæ poſtrema ex Adone deſumpta ſunt. *Apud inſulam Chium* &c. etiam ex Adone, ut GREVEN. & MOLAN *Et Lamoſacum, paſſio* &c. *Albi ſanctorum Preſtabilis & Felicis.* Avulſi ſunt à ſociis, quorum turmam vide in Actis. *Eodem die, ſancta Sophia. Cui Juſtinianus imperator apud Conſtantinopolim eccleſiam opere miro & incomparabili ædificavit.* Hæc Sancta Sanctorum eſt, ab æterno & in æternum colenda. *Apud Gheele villam Brabantiæ, natale beatorum martyrum Gereberni presbyteri & Dympna virginis, filia regis Hiberniæ. Qui a rege, patre virginis, perſecuti, ſimul pro Chriſto caſis capitibus occubuerunt. Quorum Gerebernus ad Noyam Reuonſem, qua Xanctis dicitur, tranſlatus eſt, corpus vero ſancta Dympna virginis apud præfatam villam Gheele, multis miraculis coruſcando quieſcit.*

Advent. S. Spiritus De Hiſpaniæ Apoſtolis. *Preſtabilis & Felicis.* *Sophiæ.* *Gereberni & Dympnæ.*

HAGENOYEN. Deficit in Iſidoro Chienſi, de reliquo ad puritatem proxime accedit.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num 130. *Eodem die, ſancti Hilarii monachi & eremitæ.* *Hilarii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Paſſio ſanctorum Petri, Andreæ, Dionyſii & aliorum. Roberti confeſſoris.* is eſt, opinor, qui infra Comes vel dux Palatinus dicitur apud Bingam &c. Sequitur: *Torquati, Teſifontis ac aliorum confeſſorum, de eorum ſocietate epiſcoporum.* *Roberti.* *Torquati & ſociorum.*

VATICAN. num. 5949. Poſt, *Dionyſia*, immediate ſubjungit, *& Liberatoris martyris.* Vide Acta. *Et ſanctorum martyrum Primiani & Firmiani.* Hi duo alia, ſed Longobardica etiam manu, ſcripti ſunt. Vide Prætermiſſos. *Liberatoris.* *Primiani & Firmiani.*

REMEN. SS. Timoth. & Apollin. *Antiſſiodori vico Baugiaco, natalis ſancti Peregrini martyris.* In Prætermiſſis poſitus non eſt. Remittendus ad diem ſequentem xvi Maii. *Peregrini.*

EDITIO LUBECO COL. In prima annuntiatione ſatis pura; ſecundo loco Adoniana eſt. *Apud Lamoſacum* &c. In fine ſubdit: *In territorio Senoneo, ſancti Sidronis* [Sidronii] *martyris.* Colitur XI Julii. *In Brabantia, ſancta Dympna virginis & martyris. Eodem die, beati Gereberni presbyteri & martyris, de quo legitur in geſtis ſancta Dympna virginis & martyris prædictæ.* *Sidronii.* *Dympnæ.* *Gereberni.*

BELIN. Prima editio incipit ab Iſidoro. Tum de Petro & ſociis. Sequitur de Apoſtolis Hiſpaniæ, mutilo fine. Editio altera primæ præfigit: *Hieroſolymis, adventus Spiritus ſancti paracleti.* *Advent. S. Spiritus.*

GREVEN. *Adventus Spiritus ſancti ſuper diſcipulos. In territorio Senonico, Sidronii martyris. Item ſanctorum Timothei, Felicis.* Solita ex Hieronym. confuſio. *Item, ſancti Auctoris.* Forſan *Victoris*, vide Prætermiſſos. *Hulphardi martyris, ſecundum alios die præcedenti. Simplicii presbyteri. Roperti ducis Palatini Rheni & confeſſoris. Dympna virginis & martyris, filia regis Hiberniæ. Quam cum pater idolatra conjugis loco habere vellet, illa fidem Chriſti edocta, ſcelus exhorruit, clamque a patria diſcedens Brabantiam devenit, ubi à patre, eam inſequente, decollata eſt, una cum ſancto Gereberno presbytero, qui ipſam baptizaverat.* Prior editio ordine ab hac differt. *Roſulæ, cum aliis quatuor, virginum. Item ſancta Sophiæ.* Vide Acta & Prætermiſſos. *Sidronii.* *Timothei &c.* *Auctoris.* *Hulphardi.* *Simplicii.* *Roberti.* *De Dympna.* *Roſulæ.* *Sophiæ.*

MOLAN. *Hieroſolymis, adventus Spiritus ſancti paracleti. Eodem die, ſancti Bernardi Canonici regularis.* In Prætermiſſis remittitur ad XV Junii. *In Brabantia, villa quæ Gheele nuncupatur, ſancta Dympnæ virginis & martyris. Hæc propter fidem & amorem caſtitatis decollata eſt a proprio genitore, rege Hiberniæ pagano.* Sequitur minoribus typis: *Circa annum Domini ſeptingenteſimum, qui eam inſequebatur per caſtrum quod Antverpia dicitur* *Bernardi.* *De Dympna.*

Digitized by Google

dicitur, Cameracenſis diœceſis, in prædictam villam Rureuſem: ubi obſeſſi a dæmonibus, de die in diem per eam liberantur. Avernis, ſanctorum martyrum Caſſii presbyteri & Victoriani cum ſociis: quorum Caſſius diſcipulus fuit B. Auſtremonii, primi Avernenſis epiſcopi, & perſeveravit uſque ad tempora Valeriani & Galieni. Horum actus ſcripſit ſanctus Præjectus epiſcopus. Eodem die, ſancti Epiphanii epiſcopi Conſtantiæ, cujus vitam excerpſit Simeon Metaphraſtes, ex voce Joannis, unius ex ejus diſcipulis. Vita illuſtrata eſt XII Maii. In editionibus aliis eadem habet de ſancta Dympna, quæ ſuperius non ſemel recitavimus, uſque ad, *rege Hiberniæ pagano.* Sequitur: *Apud Bingam, Roperti ſancti Roperti ducis Palatini Rheni & confeſſoris.* Et hic eſt, de quo ſupra diximus ad MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Apud Arvernum, ſanctorum martyrum, Caſſii, Victorini, Maximi & ſociorum. Quorum Acta ſcripſit ſanctus Præjectus epiſcopus. Hieroſolymis, adventus Spiritus ſancti paracleti.*

Caſſii & ſociorum. *Epiphanii.* *Roperti.* *Advent. S Spiritus.*

XVII *Kal.* *Die* 16.

IN Iſauria provincia, natalis Sanctorum Aquilini & Victoriani, quorum geſta habentur. Apud Autiſſiodorum, beati Peregrini epiſcopi, primi civitatis ipſius, qui capitali ſententia multatus, coronam meruit ſempiternam. In pago Forojulienſi, ſanctæ Maximæ virginis, quæ multis clara virtutibus, in pace quievit.

Aquilini & Victoriani. *Peregrini.* *Maximæ.*

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp-maj. Roſweyd.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Male ſcribunt Herinien. & Antverp. *Hiſauria*, alii recte, ut in textu. Pulſanen. ſic habet: *Apud Autiſſiodorum, beati Peregrini martyris & epiſcopi primi* &c. Reclamant codices alii puriores, quos ſequimur. Neſcio cur Herinienſis titulum *epiſcopi* omiſerit. Molan. etiam legit: *martyris & epiſcopi primi.* In Roſweyd. deeſt *beati.* Antverp-maj. pro, *in pace quievit*, maluit ſcribere, *quievit in pace.*

OBSERVATIO. Textus Adonianus eſt, à Noſtro permodice mutatus & tantillum in Peregrino auctus. Annuntiatio prima ex apographis Hieronymianis profluxit, in quibus corrupta nonnihil poſitio facile reſtituitur. Romanum parvum legit: *In Iſauria*, ſic ut non minus, quam codices Hieronymiani, dubium relinquat, an *urbs* ipſa *Iſauria*, vel *Iſaura*, an *provincia Iſauria* intelligenda ſit. Eodem vitio dicam, an nævo, laborat Ado, dum indeterminate ponit: *Apud Iſauriam;* Notkerus, *In Iſauria;* Noſter expreſſius loquitur: *In Iſauria provincia.* Verba reliqua ex Adone plane deſcripta ſunt. Sed qui tam diſerte hîc appoſuit verbis Romani parvi, *quorum geſta habentur*, clare oſtendit, numquam ſe ea vidiſſe, aliàs breve ſaltem aliquod elogium ex iis daturus. Hinc à Notkero ultimæ illæ particulæ prudenter expunctæ ſunt. Inter codices Hieronymianos Epternacenſis & Corbeienſis *Peregrinum* diſerte conſignant. Item Rabanus. Wandelbertus eum, & quidem ſolum, hoc verſiculo celebrat:

Aquilini & Victoriani. *Peregrini.*

Sextaque cum dena Peregrina martyre vernat.

Male nimirum in ſequentem diem eum transferens, & hac die *Timotheum* memorans, *Veridica Paulus docuit quem voce beatus;* de quo nulli alii Martyrologi antiqui hac die meminere. Ado legit: *Apud Autiſſiodorum, paſſio ſancti Peregrini epiſcopi primi civitatis ipſius.* Et ſic ferme Notkerus. Reliqua ab Uſuardo adjecta ſunt, ex quibus id ſolum habemus, quod capite plexus ſit, omiſſis tormentis aliis, quibus Acta prius afflictum teſtantur. Hæc ex variis codicibus ab Henſchenio edita & illuſtrata ſunt, prius ab aliis vulgata, inter quos ea in Bibliothecam Mss librorum inſeruit Labbeus tomo 1 à pag. 526, gravi & ſimplici ſtylo ſcripta, non ſic tamen, ut ſcrupulis omnibus eximi potuerint, quos apud recentiores lector inveniet. Videatur Tillemontius tomo 4 à pag. 480. Quæ de miſſionis ejus tempore, de tranſlationibus, aliiſque diſceptantur, ab Henſchenio abunde explanata exiſtimo. Vitandarum diſcordiarum cauſa, plures ſynonymos Peregrinos exhibet & diſtinguit Autiſſiodorenſe Ms à Clar. Caſtellano, anno MDCCIX nobiſcum communicatum, de quibus alibi agendi fortaſſe locus dabitur. *Maxima* virgo Forojulienſis antiquioribus incognita, ab Adone primum memoratur, cujus verba ad apicem tranſtulit Notkerus; Uſuardus etiam ſua omnia ex Adone deſumpſit, ſed omiſit, quod haud dubie ab Adone ſtudioſe expreſſum fuerat, *vico, qui vocatur Calidianus*, ut manifeſte evincunt codices noſtri, ex quibus genuinam & veram Uſuardi ſententiam nos retuliſſe perſpicuum eſt. De *Maxima* cultu & patria videndæ ſunt Papebrochii & Cl. Anſelmii diſſertationes, in Actis noſtris hoc die præpoſitæ. Hîc ſolum noto, aberraſſe aliquos, qui *Maximam* apud Forojulium Italiæ quæſierint, quam certum eſt ad Forojulium Provinciæ pertinere.

Maximæ.

AUCTARIA.

Fidoli. ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. Poſt textum purum, adjiciunt: *Trecas, ſancti Fidoli abbatis.* Vocem tamen ultimam mutavit MAX-LUBEC. ſcripſitque *epiſcopi.* Quod & alii male imitati ſunt.

Honorati. MUNERAT. In fine: *Ambianis, Honorati epiſcopi & confeſſoris.*

Emani & ſociorum. GREVEN. *In pago Carnotino, paſſio ſancti Emani, Maurilii, atque Almari.*

De Peregrino. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In prima annuntiatione puri, ita proſequuntur: *Apud Antiſſiodorum, beati Peregrini martyris, primi civitatis ipſius epiſcopi. Qui a beato Sixto Romæ epiſcopus ordinatus, ad prædicandum gentibus in Galliam miſſus eſt. Veniens autem Antiſſiodorum, cum multos ad fidem Chriſti convertiſſet, Deumque voce publica prædicare cœpiſſet, a miniſtris temporum tentus & diverſis ſuppliciis afflictus, obſcuriſſimo carceri mancipatur. Ad ultimum capitali ſententia mulctatus, coronam meruit ſempiternam.*

Fidoli. In Maxima, puri ſunt. In fine adduntur: *Trecas, ſancti Fidoli epiſcopi & confeſſoris.*

Honorati. ALBERGEN. & DANIC. Prioribus ſimiles, adhuc ſubjungunt: *Ambianis, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris.*

GENTULEN. *Antiſſiodoro, vico Baugiaco, paſſio ſancti Peregrini epiſcopi & martyris primi, a Roma directi, imperio Sixti Papæ.*

Honorati. Fidoli. *Ambianis, natalis ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. In pago Trecaſſino, ſancti Fidoli presbyteri confeſſoris. Apud Iſauriam, ſanctorum Aquilini & Victoriani, quorum geſta habentur. In pago Forojulienſi, ſanctæ Maximæ virginis.*

Timothei. BRUXELLEN. Incipit: *Timothei Apoſtoli, cujus natale nono Kalendas Februarii celebratur.* Hoc facile ex Wandelberto acceptum fuerit. *Apud Iſauriam provinciam* &c. pure. *Apud Antiſſiodorum, natale ſancti Peregrini, primi* &c. ut ſupra in ANTVERP-MAX. *Et in pago Forojulienſi, vico qui vocatur Calidianus, ſancta Maxima* &c. recte.

Fidoli. Honorati. Brandani. *Trecas, ſancti Fidoli epiſcopi & confeſſoris. Et Ambianis, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. In Ibernia inſula, ſancti Brandani abbatis & confeſſoris. Qui Fortunatas inſulas ſeptennali navigatione perquirens, multa miraculis digna & talium inexpertis vix credibilia vidit, & ſcriptis commendata reliquit.* Potuiſſet codicis hujus compilator certius aliquid & memoria dignius ex veris ejus Actis referre.

HAGENOYEN. Orditur à Peregrino, paulo latius quam alii codices ſupra. Tum: *In pago Foro-juliacenſi, ſancta Maxima* &c. *Trechas, ſancti Fydolis epiſcopi & confeſſoris.*

Fidolis. Honorati. *In Galliis civitate Ambianis, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. In Iſauria civitate, Aquilini* &c.

AQUICINCT. *Trecas, ſancti Fidoli abbatis.*

De Honorato. AMBIANEN. *Ambianis, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. Qui inter cetera bonitatis ſuæ inſignia, dum corpus Domini ſacraret in terris, manum illius meruit videre in cælis.*

Honorati. MATRIC CARTUS-ULTRAJECT. *Peregrini epiſcopi Antiſſiodorenſis martyris. Honorati epiſcopi & confeſſoris. Aquilini & Victoriani martyrum. Maximæ virginis.*

Emani. CODEX BIGOTIAN. ſignatus E 40. *In territorio Carnotenſi, natale ſancti Emani martyris.*

Caſſii & Victorini. CAMBERIEN. *Arvernis, ſanctorum Caſſii & Victorini.* De iis actum die præcedenti.

Honorati. REG. SUEC. ſignatus num. 428. *ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris.*

Roſii. VATICAN. num. 5949. Primo loco adjicit: *Benevento, natale ſancti Roſii epiſcopi, in S. Sophia.* Vide Acta.

Fidoli. UGHELLIAN. In fine: *Trecas ſancti Fidoli epiſcopi.* Vide ſupra Auctarium primum.

Karnoci. De Edmundo. ALTEMPS. *In Cornubia, ſancti Karnoci epiſcopi & confeſſoris.* An non Caremocus vel Cernathus. De quo in Actis. *Eodem die, repræſentatio corporis B. Edmundi regis martyris.* Colitur XX Novemb., ubi de illa repræſentatione agetur.

Juſti & Clementis. Ubaldi. FLORENTIN. *Apud civitatem Vulturanam, natale ſanctorum Juſti epiſcopi & confeſſoris, & ſancti Clementis confeſſoris, qui ambo fratres vitam ſanctam perfecto termino concluſerunt.* Remittuntur ad V Junii. *Apud civitatem Eugubienſem, ſancti Ubaldi ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, cujus vita virtutibus & miraculis claruit. Trecas, ſancti Sydoli epiſcopi & confeſſoris.* Patet error in ſcriptione *Sydoli*, pro vero nomine *Fidoli* &c.

Emani & ſociorum. CODEX S. RICALDI. *In pago Carnotico, paſſio ſancti Emani, Maurilii, atque Almarii.*

Fortis. BURDEGALEN. *Burdegalæ, Fortis epiſcopi & martyris.* Vide Papebrochii commentarium.

Tranſlat. Terentii. MONTIS SANCTI. *Metis civitate, tranſlatio corporis beatiſſimi viri Terentii epiſcopi, per quem Dominus multa miracula oſtendit.* In Prætermiſſis remittitur ad diem natalem XXVIII Septembris.

Tricii. Victorini. Brandani. Simonis. EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Peregrino, cujus elogium nonnihil amplificat. In Aquilino, Victoriano & Maxima, fere pura eſt. Sequitur de Fidolo & Honorato, ut ſupra. Dein: *Antiſſiodoro, beati Tricii epiſcopi & confeſſoris.* Vide in Prætermiſſis. *In territorio Bituricenſi, monaſterio Madiaco, beati Victorini martyris. In Anglia, beati Brandani abbatis & confeſſoris. Eodem die, ſancti Simonis confeſſoris Ordinis Carmelitarum.*

Fidoli. BELIN. Satis in textu purus, in fine habet: *Trecis, ſancti Sydoli epiſcopi & confeſſoris.*

Diocletiani & ſociorum. Victorini. Honorati. Fidoli. Alnoberti. Renoberti. Tricii. Theobaldi. De Ubaldo. Aquilini. GREVEN. In Auctario: *Item ſanctorum Diocletiani, Florenti, Eraclii, Paulini, Vincentii.* Commixtio diſparatorum. *In territorio Biturìcenſi, monaſterio Madiaco, ſancti Victorini martyris. Ambianis, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. Trecas, Fidoli epiſcopi. Civitate Sagienſi, ſancti Alnoberti epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beati Renoberti epiſcopi & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Tricii epiſcopi Antiſſiodorenſis & confeſſoris. Theobaldi epiſcopi & confeſſoris.* Vide de utroque Prætermiſſos. *Ubaldi Eugubienſis epiſcopi & confeſſoris, multæ patientiæ viri, vita & miraculis conſpicui. Beatæ memoriæ Aquilini epiſcopi Agrippinæ Coloniæ, qui beatam Urſulam ſepelivit.* Remittitur ad Urſulanas XXI Octobris.

De Brandano. De Simone. Bernardi. *Metis, tranſlatio ſancti Therentii epiſcopi & confeſſoris.* De quo ſupra. *In Hibernia, ſancti Brandani abbatis, qui abſtinentiæ virtute magnus, trium fere millium monachorum extitit pater. Civitate Burdegala, beati Simeonis confeſſoris, Ordinis Carmelitarum, ſanctæ Dei genitrici ſingulariter devoti miraculiſque clari. In monte Jovis, depoſitio ſancti Bernardi eremitæ, eximiæ ſanctitatis viri. Qui inter alia infirmitatum genera, paralyſim curandi acce-*

Digitized by Google

accepit. In Prætermiſſis dicitur obiiſſe xv Junii. Molan. *Et ſanctorum Diocletiani & Florentii.* Vide Prætermiſſos. *Trecis, ſancti Fidoli epiſcopi & confeſſoris. Civitate Burdegala, beati Simeonis Stock Carmelitæ, Deiferæ virgini Mariæ ſingulariter devoti, ac miraculorum coruſcatione præglorioſi. Civitate Sagienſi, beati Alnoberti ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beati Renoberti epiſcopi & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Item ſancti Ubaldi epiſcopi & confeſſoris.* Tum minoribus characteribus: *Eugubineaſis, multa patientia viri, vita & miraculis conſpicui. In Hibernia, S. Brandani* &c. ut Greven. *Eodem die, S. Dommoli* [Domnoli] *epiſcopi Cenomanenſis, de quo Greg. Tur. lib. 6. Hiſt. Francorum.* Editiones aliæ habent: *In Scotia, ſancti Brandani abbatis, cujus miri actus leguntur. Cenomanis, ſancti Domnoli epiſcopi.* De Simeone Stock & Alnoberto, ut ſupra. *Ipſo die, beati Renoberti epiſcopi Baiocenſis & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri.* De Bernardo & Ubaldo & Honorato, ut ſupra. *In pago Carnoteno, paſſio ſancti Emani martyris. Et ſanctorum Diocletiani & Florentii.* De Fidolo, ut ſupra. *Die decima ſexta, ſancti patris Theodori ſanctificati, diſcipuli ſancti Pachomii.* De eo cum magiſtro actum eſt xiv Maii.

Diocletiani & Florentii. Fidoli. Simeonis. Alnoberti. Renoberti. De Ubaldo. Brandani. Domnoli. De Renoberto. Emani. Theodori.

XVI *Kal.* *Die* 17.

IN Tuſcia, ſancti Torpetis martyris. Hic magnus in officio Neronis cæſaris primo fuit, ſed poſtea pro fide Chriſti, jubente eodem, alapis cæditur, verberibus diutiſſime afficitur, ac beſtiis devorandus traditur, ſed minime læditur, tandem vero decollatione martyrium ſuum III Kal. Majas complevit. Sed tamen ejus feſtivitas celebrius hic recolitur. Civitate Niveduno, ſanctorum Eracli, Pauli, Aquilini, cum aliis duobus. *Torpetis. Eraclii & ſociorum.*

Codices puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Antverp-maj. Roſweyd. Muneerat. Greven.* & *Molan.* Addi poſſunt *Antverp-max. Ultrajecti. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Editio Ultraj-Belg.* hoc ſolo à puritate deficientes, quod poſt *martyrium ſuum*, interſerant, *jubente Silvio.*

VARIA LECTIO. *Roſweyd.* ſic modice phraſim immutat: *Hic magnus in officio Neronis fuit cæſaris primum.* Herinien. habet, *primus fuit*; Antverp-maj. *fuit primo*; Greven. & Molan. *primum fuit.* Rurſus iidem Greven. & Molan. pro, *verberibus diutiſſime afficitur*, legunt *duriſſime.* Muneiat. omiſit particulam *ac*, ante *beſtiis.* Antverp & Max-Lubec. nimiam claritatem ſectantur, dum ſcribunt *decollatione capitis.* III *Kal. Maias* legunt paſſim omnes, neſcio cur Greven. & Molan. poſuerint *Maii.* Roſweyd. tranſpoſuit, *complevit* III *Kal.* In Max-Lubec. *crebrius*, pro *celebrius*, vitium eſt, qualibus paſſim ea editio redundat. Roſweyd. pro *recolitur*, habet verbum ſimplex, *colitur*, ubi Pulſanen. pro *hic*, ſcripſit *hinc.* In Hennien. & Pulſanen. eſt *Nivduno*, pejus in Max-Lubec. *Innedino.* Ceteri omnes, ut in textu *Niveduno.* Sic *Eraclii* in omnibus. *Paulini* pro *Pauli* in ſolo Molano.

OBSERVATIO. Quam illuſtris eſt martyris *Torpetis* memoria, quam ejus cultus in Italia aliiſque partibus celebris; tam incerta ſunt Acta, quæ de ipſo circumferuntur, à Papebrochio hac die diſcuſſa. In Auctariis de eo ex pluribus codicibus egimus xxix Aprilis. Rabanus magnum ei elogium concinnavit xxix Martii, in quo, proprio, ni fallor, ſpiritu ductus, neſcio quæ Acta præ oculis habuerit. In apographis Hieronymianis, nec xxix Martii, nec xxix Aprilis, nec hac, nec alia, quod ſciam, die notus eſt. Neque Beda genuinus de *Torpete* uſquam meminit, nec Florus, nec Wandelbertus: ſic ut primus videatur ipſum in Faſtis ſacris collocaſſe auctor Romani parvi, quem ſtudioſe ſemper ſequitur Ado. Hic porro elogium proprio marte compoſuit à Rabaniano plane diverſum, atque adeo ex aliis Actis, non minus fortaſſe ſuſpectis, excerptum. Adonis phraſim tranſumpſit Notkerus, pauculis de ſuo additis. Noſter antiquum obtinens, ſolitæ ſuæ brevitati fuſiorem Adonis narrationem eleganter aptavit; tam multa dicens, ut neceſſe non fuerit ea ſubinde inſerere, quæ hodie in Romano moderno recitantur. De reliquo liceat lectorem ad Acta remittere. Qui breviori in tabula totius rei compendium quærit, adeat Tillemontium tomo 2 pag. 495. Ad Acta itidem recurrendum eſt, ut de loco ſtatuatur, ſiquidem ſatis tuto id fieri poſſit, cui attribuendi ſint *Eraclius, Paulus* & *Aquilinus*, cum ſociis duobus vel pluribus nominatis vel anonymis. Incertiſſima eſſe quæ de tota hac re, tum ab antiquis, tum à recentioribus traduntur, clare oſtendit Florentinius & Henſchenius, in hujuſmodi rebus ſane perſpicaciſſimorum, anceps plane conjectatio, quam ego diſſolvere nullatenus præſumam. Claſſis illa ex Hieronymianis ab Uſuardo veroſimillime accepta eſt, aliter à Notkero expreſſa, à neutro integre diſtincta. *Torpetis. Eraclii & ſociorum.*

diſtincta. Crediderim ambos ſimpliciter exſcripſiſſe, quæ in apographis ſuis qualibuſcumque repererant, nihil ſolicitos, quid de loco ſive *Nrveduno* ſive *Siveduno*; quidve præterea de martyrum illorum numero poſteri determinarent. Satis nobis eſſe debet, ex noſtrorum codicum unanimi conſenſu, mentem Uſuardi ſeu claram ſeu confuſam, ſeu veram ſeu falſam, fideliter recenſuiſſe.

AUCTARIA.

Papiæ. CENTULEN. *Apud Ierapolim, beati Papiæ epiſcopi, qui Joannis Apoſtoli auditor, Policarpi autem condiſcipulus & conſodalis fuit.* De eo egimus cum Uſuardo XXII Februarii *In Thuſcia, depoſitio corporis ſancti Torpetis martyris. Civitate Niveduno, ſanctorum Emilii, Pauli, Aquilini, cum aliis duobus.*

De Torpete. BRUXELLEN. De Torpete ſic habet: *In Tuſcia, ſancti Torpetis martyris. Hic fuit magnus in officio cæſaris Neronis, & à beato Anthonio presbytero baptizatus. Quem Nero imperator, cum ſciret eum eſſe Chriſtianum, verberibus affectum, beſtiis devorandum tradi mandavit: & cum ab illis non læderetur, juſſit eum decollari. Cum quo etiam quidam conſiliarius Neronis, Evellius nomine, eo quod per ipſum Chriſto crediderit, decollatus eſt.* Interpolationes ex Adone acceptæ ſunt.

Iſidori. HAGENOYEN. In Torpete ferme purus, addit ſecundo loco: *Apud inſulam Chyum, ſancti Iſidori martyris, in cujus baſilica extat puteus, in quo, ut fertur, eſt conjectus, à quo infirmi ſæpius potati ſanantur.* Hæc ex præcedenti die perperam huc tranſlata ſunt. Sequitur: *Civitate Nyveduno, paſſio ſanctorum* &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Torpetis martyris in Tuſcia. Heradii, Pauli & Aquilini.*

Fraimechildis. ALTEMPS. *Eodem die, ſanctæ Fraimechildis, matris ſanctæ Auſtrebertæ virginis.* Videatur vita Auſtrebertæ filiæ, X Februarii cap. I.

Tranſlat. Siri. Et Bernardini. FLORENTIN, *Eodem die, tranſlatio ſancti Siri Ticinenſis epiſcopi.* De ea agetur ad diem ejus natalem IX Decembris. Tum CODEX STROZZIAN. ſolus. *Tranſlatio ſancti Bernardi* (voluit dicere *Bernardini*) *Ordinis Minorum.* In Prætermiſſis remittitur ad diem natalem XX Maii.

LUXOVIEN. *Civitate Niveduno, ſanctorum Eradii, Pauli, Aquilini, cum aliis duobus. Ipſo die, depoſitio ſancti Liberii epiſcopi.* Vide infra.

Tranſlat. Amati &c. MONTIS SANCTI. *Eodem die, corpora ſanctorum Amati, Romarici, Adelſii, de monte hoc feruntur ad aulam* Vide elenchum Prætermiſſorum.

De Torpete. EDITIO LUBECO-COL. Poſt *primo fuit*, cum BRUXELLENSI interſerit: *Et a beato Antonio presbytero baptizatus, ſed poſtea pro fide Chriſti* &c. *Tandem vero decollatione capitis martyrium ſuum, jubente Silvio, tertio Kal. Maii, extra civitatem Piſanam complevit. Sed tamen ejus feſtivitas celebrius hic recolitur. Civitate Nividuno, ſanctorum Eraclii, Pauli, Aquilini, cum aliis duobus, martyrum.* Mutatio eſt, ſed non magna.

Syri epiſcopi. BELIN. In fine: *Eodem die, ſancti Syri epiſcopi & confeſſoris.* Melius, opinor, ſuperius relata eſt ejus corporis tranſlatio. Diem natalem diximus IX Decembris recoli. Sequitur: *Eodem die, tranſlatio ſancti Bernardini Ordinis Minorum.* Vide ſupra.

Victoris & ſociorum. Partini &c. Pauli &c. Liberii. Benedicti. Tranſlat. Siri. Et Bernardini. GREVEN. *In Alexandria, Victoris & Baſilei, Primi, Pliberi.* Romanorum cum Alexandrinis conjunctio. Tum: *Romæ, natalis ſanctorum Partini, Galliceri, Eponomi.* Vide in Actis vera nomina. *Item ſanctorum Pauli, Peregrini, Martini, Adrionis, Baſillæ.* Altera confuſio. *Romæ, Liberii epiſcopi & confeſſoris.* Idem eſt qui primo loco hic vocatur *Pliberi*, & cum *Primo* conjungendus eſt, *martyr*, non confeſſor. Sequitur: *Benedicti confeſſoris, paſtoris in Avinione.* Is eſt, opinor, qui celeberrimum pontem erexit, cujus Acta illuſtrata ſunt XIV Aprilis. *Tranſlatio ſancti Ciri epiſcopi Papienſis & confeſſoris. Civitate Aquila, tranſlatio ſancti Bernardini confeſſoris, Ordinis Minorum.*

Tranſlat. Montani. Virginum Colonienſium. MOLAN. *Eodem die, ſancti Syri epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Bernardini, Ordinis Minorum. Lauduno Clavato, tranſlatio corporis ſancti Montani monachi.* Hæc annuntiatio tota etiam ponitur in poſterioribus editionibus, ubi præterea additur: *Ipſo die, Elnone, illatio trium virginum Colonienſium.* Remittitur in indice Prætermiſſorum ad feſtum Urſulanis omnibus virginibus commune XXI Octobris.

XV *Kal.* *Die* 18.

Dioſcori. IN Ægypto, ſancti Dioſcori lectoris, in quem præſes multa & varia tormenta exercuit, ita ut ungues ejus effoderet & lampadibus ejus latera inflammaret, ſed cæleſtis luminis fulgore territi ceciderunt miniſtri, noviſſime laminis ardentibus aduſtus martyrium conſummavit. *Felicis.* Ipſo die, ſancti Felicis epiſcopi, qui apud Spellatenſem urbem, ſub Maximiano imperatore, palmam martyrii adeptus eſt.

Ex *Pratea. Herimen. Tornacen. Pulſanen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item ex *Antverp-max Ultraject. Leyden. Lovanien. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Vix ulla re, præterquam erratis ſcriptoriis notabilis eſt; *egipto, ſet, Dioſchori, Dioſtori, Felicis, martirii* & hujuſmodi aliis. Munerat. de Dioſcoro ſcripſit *lectoris & martyris. Spelatenſem* legit Pulſanen. Belin *Spoletanam*: pejus Max-Lubec. *Spelladenſem.* Aliæ variationes patebunt in Auctariis.

OBSER-

Dioſcori.

OBSERVATIO. *Dioſcorum* martyrem Ægyptium diſerte annuntiant apographa Hieronymiana, in quibus, ſi Epternacenſe excipias, præter ſolitum additur, *quod multa paſſus ſit.* Romanum parvum, pro ſua brevitate, ſolum nomen & martyrii locum indicat. Porro multa illa & atrociſſima tormenta, quibus dire cruciatus eſt, paucis ſed eleganter enumeravit Martyrologus Viennenſis, ex aliquo antiquori ſua accipiens, ſed quis ille antiquior ſit, an forte olim Acta exſtiterint, neque Henſchenius, neque alius quiſpiam hactenus invenit. Petrus Equilinus elogia Adoniana paſſim deſcribit, cujus hic textum integrum & immutatum, in laterculum ſuum etiam tranſtulere Uſuardus æque ac Notkerus. Wandelbertus ſolum ipſum hac die celebrat his verbis: *Quintam cum decima martyr Dioſcorus implet.* Sed quid de *Felice epiſcopo Spellatenſi?* Hoc certum obſervo, Martyrographis omnibus, Uſuardo antiquioribus & ipſi coævis, eſſe prorſus incognitum. Nam quod in codice Adoniano Leodienſi Ms. ſancti Laurentii, *Felicis* memoria inſerta ſit, patet manifeſtum eſſe additamentum ex Uſuardo a recentiori aliquo deſcriptore adjectum. Sola igitur Uſuardi auctoritate niti videtur quidquid de hoc ſancto epiſcopo & martyre, à Petro de Natalibus aliiſque traditum eſt. Ast unde ea Noſter acceperit fateor me nullatenus poſſe conjicere; neque enim de Actorum ſinceritate aut antiquitate, nec de epiſcopali ſede, una eſt ſcriptorum ſententia. Et quidem Baronius, forte Belino nimium confiſus, *Spellatæ* putavit ſubſtituendum eſſe *Spoletum.* Alii in Dalmatiam, alii in Hiſpaniam retrahere conantur. Mirum adeo litigari de uno Felice, cum Acta noſtra primis quinque menſibus fere centum ſynonymos referant. Ne multis morer, curioſum lectorem remitto ad Henſchenii commentarium, quam proxime ad veritatem, vel ſaltem veriſimilitudinem accedentem, niſi quid probet Tillemontii objectio tomo 5 pag. 133. Ad nos quod proprie attinet, Uſuardi textum indubitatum faciunt, non ſolum codices quatuordecim ab Henſchenio appellati, ſed quotquot in hujus operis decurſu integros citavimus, cum typis editos, tum manu exaratos.

AUCTARIA.

Elgivæ.

ROSWEYD. Textui puro ſuperaddit: *Eodem die, tranſlatio Elgivæ reginæ.* Hac die in Actis recolitur ejus memoria.

Tranſlat. Mildredæ.

ANTVERP-MAJ. Etiam in fine: *Eodem die, tranſlatio ſanctæ Mildredæ, dilectæ Deo virginis.* In Prætermiſſis remittitur ad diem natalem XIII Julii. Facta tranſlatio indicatur anno MXXX.

CENTULEN. Dioſcori elogium prætermiſit. In Felice, plane Uſuardinus eſt.

Potamonis & ſociorum.

BRUXELLEN. In Dioſcoro ſatis purus, ſic pergit: *In Alexandria, ſanctorum presbyterorum Parthonis & Seraponis.* Melius ſcripſiſſet *Potamonis*, cum variis ſociis, de quibus Acta ex Hieronymianis. Sequitur: *Apud Spoletenſem urbem, ſancti Felicis epiſcopi, qui ſub Maximiano imperatore martyrii palmam adeptus eſt. Item Medardi epiſcopi. Item Eugeniæ virginis.* Citat hunc codicem Henſchenius, & Eugeniam iſtam prætermittit. De Medardo non loquitur hodie, ſed die ſequenti, ut vide in Prætermiſſis. Nota eſt Medardi feſtivitas VIII Junii.

Medardi. Eugeniæ.

De Jobo.

HAGENOYEN. Incipit: *Job propheta, qui regnavit in civitate Boſra, & in primo valde erat locuples, & ornatus filiis filiabuſque, fratribus & amicis. Qui in proſperitate valde timuit Dominum & pro deliciis filiorum & filiarum ſuarum ſemper Dominum deprecabatur, ut illos à peccato cuſtodiret. Quem ſatan à Domino petiit ad temptandum, putans ſe ſervum Dei Job beatum paupertate & tribulatione carnis poſſe dejicere. Sed Dominus cum eo aliud facere intendebat, & ideo illum temptationi ſatanæ ſubjiciebat. Dominus enim eum aliis voluit ponere in exemplum. Et in divitiis ſemper ille Deum timuit, & nunc in paupertate illum probare voluit, ſi fidelis permaneret. Et quia fidelis perſtitit in tribulatione & paupertate, ideo pœnituit Dominum mali, quod ſibi fecerat, & reddidit omnia ei duplicia. Et poſtea Dynam, filiam Jacob Patriarchæ, accepit & genuit ex ea filios & filias, & vidit filios ſuos & filios filiorum ſuorum uſque in tertiam & quartam generationem. Hujus feſtum ſexto Idus Maii recolitur.* Quam fidem prædicta mereantur, lectoris judicium eſto. Sequitur: *Eodem die, ſancti Felicis epiſcopi & martyris, qui apud Spellatenſem urbem ſub Maximiano imperatore eſt adeptus palmam martyrii. In Britannia, ſancti Yvonis confeſſoris & etiam magni Juriſtæ. Item, Carentii epiſcopi & confeſſoris.* Hunc in Prætermiſſis nominat Henſchenius, de priori iterum tacet. *Eodem die, depoſitio ſancti Adulfi Cameracenſis epiſcopi & confeſſoris.* Nec de hoc in Prætermiſſis fit mentio. Colitur die ſequenti.

Ivonis. Carentii.

Adulfi.

Hadulfi.

AQUICINCT. Pro *Spellatenſem*, habet, *Spolitanenſem.* Et in fine addit: *Atrebate, depoſitio Hadulphi epiſcopi.*

Bernardini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Dioſcori martyris & lectoris. Felicis epiſcopi & martyris. Bernardini confeſſoris.* In margine autem cum aſteriſco, *alias Bernardi eremitæ.*

Potamionis.

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt *Felicis*, quod mirum eſt. Adjicitur autem: *In Alexandria, ſancti Pontamionis presbyteri.*

Venantii.

STROZZIAN. Primo loco: *Apud Camerinum, ſancti Venantii martyris, cum mille quingentis ſexaginta quinque ſociis martyribus.*

Caſſii & Victorini.

CAUDIACENSIS PRIORATUS: *Arvernis monaſterio Magni-loci, ſanctorum Caſſii & Victorini martyrum.* Referuntur inter Prætermiſſos die ſequenti. Vide etiam XV Maii.

Joannis. Erici.

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, ſancti Joannis epiſcopi & martyris.* Remittitur ad XXVII Maii. *Eodem die, ſancti Erici regis ſuenerum* [quidni ſuecorum] *& martyris.*

Sophoniæ. Joannis.

GREVEN. *Sophonia propheta.* Remittitur ad III Decembris. *Romæ, ſancti Johannis epiſcopi &* *martyris.*

Google

martyris. De quo jam diximus. *Conſtantinopoli, Dativi, Lucioſi, Martiani. In Alexandria, Partonii, & Serapionis presbyterorum.* Videantur Acta. *Erici regis Sueciæ & martyris. Venantii martyris, qui pro fide Christi ſub Decio fuſtibus caſus in carcere recluſus, ab angelo confortatus; deinde Leonibus expoſitus, ſed nihil læſus, ſuſpenditur, deorſum habens caput, vertici igne ſuppoſito. Noviſſime vero capitis obtruncatione triumphat. Marci epiſcopi & martyris.* An Euangeliſtæ, an alterius? Vide in Prætermiſſis. *Item, ſanctorum Honeſtaſii, Maximi, Hermon.* Corrupta fere & mutata nomina, de quibus in Actis. *In Hibernia, Saran confeſſoris.* Vide elenchum Prætermiſſorum.

Dativi & aliorum. Erici. De Venantio. Marci. Honeſtaſii. Saran.

Molan. Litteris parvis: *Erici regis Sueciæ & martyris. Juxta monaſterium, quod Maricolus dicitur, ſancti Quiniberti confeſſoris, qui innumeris miraculis, diebus noſtris claruit.* Sic prima editio, ſed poſteriores paulo diſtinctius: *In Suecia, civitate Upſalenſi, ſancti Erici regis & martyris. In civitate Camerina, ſancti Venantii martyris ſub Decio. Qui flagris, carcere, facibuſque ſuperatis, ac leonibus manſuefactis, obtruncatus Deo ſpiritum reddidit. Apud Quercetum, eodem die, ſancti Quiniberti confeſſoris. Die decima octava, ſancti hieromartyris Theodori Ancyrani, & cum eo virginum ſeptem.* Vide in Actis ſingularum virgg. nomina, atque omnium vitam Græce & Latine ibi editam

Erici. Venantii. Quiniberti. Theodori & 7 Virgg.

XIV *Kal.* *Die* 19.

Caloceri & Parthenii. ROmæ via Appia, natalis ſanctorum Caloceri & Parthenii eunuchorum, quorum prior cum eſſet præpoſitus cubiculi imperatoris Decii, alter primicerius, nolentes ſacrificare idolis, ab eodem occiſi ſunt. *Potentianæ.* Item Romæ, ſanctæ Potentianæ virginis, quæ poſt innumeros agones, poſt multorum martyrum venerabiliter exhibitas ſepulturas, poſt omnes facultates ſuas pauperibus pro Chriſto erogatas, randem de terris ad cælos migravit. Eodem ipſo die, beati *Pudentis.* Pudentis patris ſupradictæ virginis, qui ab Apoſtolis Chriſto in baptiſmo veſtitus, innocentem tunicam uſque ad coronam vitæ immaculatæ, cuſtodivit & ſervavit.

Sic habent *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Caloceri* eum Praten. Tornacen. & Greven. In Herinien. eſt *Calocerii.* Et in Antverp. Max-Lubec. & Molan. *Calocerii & Partenii.* Greven. & Molan. in nonnullis à puritate deficiunt. Primum, pro *occiſi ſunt*, legunt *interfecti ſunt.* Deinde ut omnia conjungam, ubi alii habent *Chriſto in baptiſmo veſtitus*, ipſi ponunt, *Chriſto inveſtitus baptiſmo.* Demum ab utroque in fine omittitur, *& ſervavit*, quod etiam deeſt in Antverp, Max-Lubec. & aliis codicibus. Codex Praten. ſolus legit, *de terra ad cælos*, ceteri *de terris*, ut Ado præiverat, & nos mutandum cenſuimus. Errata ſcriptoria negligo.

Caloceri & Parthenii. OBSERVATIO. Qui Adonem præ oculis habuerit, hîc iterum facillime intelliget, unde totum hujus diei textum hauſerit Uſuardus; nam alterum cum altero conferenti perſpicuum fiet, ſolam Adonianam phraſim paulo contractiorem à Noſtro repræſentari. Prima annuntiatio ex Hieronymianis primitus profluit, & quidem, quod rariſſimum eſt, ac proinde valde ſuſpectum, totum Adonis elogium in Lucenſi codice legitur, ultimis dumtaxat verbis, *& requieſcunt in cimiterio juxta viam Appiam*, brevius ab Adone ad principium tranſpoſitis. Brevior eſt & melior Epternacenſis lectio. Meminit eorumdem martyrum, ſolita ſua methodo, Romanum parvum: *Et Caloceri & Parthenii eunuchorum.* Rabani phraſis ab Adoniana non multum differt, utrum ſecutus fuerit Notkerus, non ſatis liquet, Florus paulo compendioſior eſt. Ad XI Februarii obſervavimus *Calocerum* & *Parthenium* eo die à Beda, Rabano & Wandelberto conſignari, quibus addi poteſt Notkerus, illos denuo repetens XVIII Aprilis, ex Hieronymianis procul dubio ibi acceptos. Eoſdem ipſos eſſe, qui variis illis diebus recoluntur, ut ſæpe alibi in eo Martyrologio factum oſtendimus, cenſet Papebrochius, Actorum veritatem ſalvare conatus; dempto principio & fine; aliis nec ipſum reliquum corpus admittentibus, ut vide apud Tillemontium tomo 5 pag. 617. Unum eſt in quo Magiſtri mei diligentiam deſidero, nempe quod vetuſtiſſimi Kalendarii Bucheriani locum neglexerit, in quo diſertiſſime legitur: XIV *Kal. Jun. Parthimi & Caloceri, in Calliſti, Diocletiano* IX *& Maximiano* VIII *Coſſ.*, hoc eſt anno CCCIV, annis pluſquam quinquaginta poſt Decii mortem. Vidit ſubinde decretoriam illam auctoritatem Papebrochius, unde in agglutinata chartula manu ſua adſcripſit, verba illa intelligenda eſſe de tranſlatione, eo anno

CCCIV

CCCIV in locum tutiorem facta. Aliam viam ingreditur Florentinius, exiſtimans, binos ſynonymos alios ſtatuendos, qui ſub Diocletiano & Maximiano martyrium fecerint, ab illis, quos Acta hodierna, & Martyrologia noſtra, *uxoris Decii eunuchos* & ſub Decio paſſos, clariſſime teſtantur. Hîc ego judicium tantiſper ſuſpendo; eligat lector, quod magis probabile videbitur.

Potentiana.

Potentianam virginem memorat Beda, memorat item Romanum parvum, & ſic ambo enuntiant. Rabanus & Notkerus præferunt, *Pudentianæ*: Ado ſub disjunctione utrumque nomen expreſſit, quemadmodum & in Actis Majores noſtri: aſt Uſuardini codices *Potentianam* conſtanter appellant. Rabani elogium ab Adoniano diverſum eſt, tametſi utrumque ex iiſdem Actis acceptum eſſe, manifeſtum ſit. Noſter ſelecta Adonis verba mutuatus eſt, Notkerus omnia tranſcripſit, in cujus textu neſcio cur deſit annuntiatio altera *de Prudente*, Virginis patre. Ea in Romano parvo ac proinde in Adone, ſecundo loco refertur, ſed Uſuardo libuit *Calocerum* & *Parthenium* in laterculi fronte collocare. De cetero etiam *Pudentis* encomium, ut ſupra inſinuavi, ex Adonis verbis contextum eſt. Habes Uſuardum. Quærere poterit lector an & veritatem habeat? De *Potentianæ* vel *Pudentianæ* celeberrimo cultu, dubitandum omnino non eſt, cum ex antiquiſſimis monumentis eccleſiaſticis, etiam Frontonis Kalendario, planiſſime conſtet. Sunt qui *Pudentem* non tam facile recipiant, quos inter Caſtellanus in Martyrologio univerſali. In Actis eruderandis explicandiſque egregie laboravit Papebrochius, ſibi perſuadens, demptis nonnullis, aliis mutatis, ſejunctiſque à farina ſurfuribus, hiſtoriam Paſtori, tamquam teſti oculato, tribui poſſe. At tam multa in iis reprehendit Tillemontius tomo 2 à pag. 615, ut prudens dubium ingerat, verene auctoris illius ſint, cui paſſim adſcribuntur. Solam Pudentianam cecinit Wandelbertus:

Pudentis.

Bis ſeptena, Pudentiana virgine claret.

AUCTARIA.

Dunſtani.

PULSANEN. In ſola ſecunda annuntiatione purus, in prima omittit omnia poſt *eunuchorum*, in tertia, poſt *virginis*.

Dunſtani.

ROSWEYD. In fine adjicit: *Item in Britannia civitate Cantbia, Dunſtani archiepiſcopi ſancti.*

ANTVERP-MAJ. Etiam in fine: *Eodem die, tranſitus beati Dunſtani archiepiſcopi & confeſſoris.*

Cæleſtini. *Ivonis.*

MUNERAT. *Eodem die, feſtum ſancti Petri Caleſtini Papæ & confeſſoris. In Britannia minori, Trecorenſi Diœceſi, ſancti Yvonis presbyteri & confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJET. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Incipiunt à Pontentiana, ubi puri ſunt. Sequitur de Pudente, ubi ex Adone inſeritur, *diſcipuli Pauli*. In alia annuntiatione ex eodem additur, *eunuchorum uxoris Decii*. In fine autem ſubdunt: *Eodem die, natale ſancti Adulphi confeſſoris, epiſcopi Cameracenſis.*

Adulphi.

CENTULEN. *Romæ, natalis ſanctæ Potentianæ virginis. Ipſo die, beatiſſimi Pudentis, patris prænominatæ virginis. Item Romæ, ſanctorum Caloceri & Partenii, eunuchorum uxoris Decii imperatoris. Cœnobio Blandunio, feſtivitas ſancti Bertulfi confeſſoris & monachi.* Vide v Februarii.

Bertulfi.

BRUXELLEN. In Potentiana & Pudente interpolatus, in Calocero & Parthenio purior, ſubdit: *Et depoſitio ſancti Dunſtani Anglorum archiepiſcopi. Eodem die, depoſitio beati Hildeberti ſeu Emeberti Cameracenſis epiſcopi, beatæ Gudilæ patronæ noſtræ fratris germani. Qui Vindiciano, mediante ſancto Auberto, in Cameracenſi epiſcopatu ſucceſſit.* Refertur inter Prætermiſſos die ſequenti. De eo auctum xv Januarii. *Item ſancti Yvonis confeſſoris. Qui primum in parlamento regni Franciæ advocatus pauperum, & poſtea epiſcopus Carnotenſis fuit.* Hic colitur die ſequenti. *Romæ, ſancti Petri confeſſoris. Qui cum eſſet Papa Cæleſtinus V, ſummi pontificatus honori & oneri libere ceſſit. Et de alta Petri ſede deſcendens Cæleſtinus, ut cæleſtem ſedem conſcenderet, ad pedes Cardinalium, quibus præfuerat, humiliter Petrus proſternitur. O glorioſum virum! qui nullius per exemplum, Papatum, quo nihil mirabilius in terris, ut Chriſto ſerviret quietius, ſponte reliquit.*

Dunſtani. *Hildeberti.* *Ivonis.* *De Petro Cæleſtino.*

HAGENOYEN. In textu interpolatus, in fine ſubdit: *Treveris, Cyrilli epiſcopi & confeſſoris.*

Cyrilli Treveren.

AQUICINCT. De Dunſtano fere eadem habet. Vide infra, poſteriores MOLANI. editiones.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Caloceri & Parthenii fratrum martyrum. Potentianæ virginis. Ivonis confeſſoris. Dunſtani archiepiſcopi.*

Ivonis. *Dunſtani.*

BIGOTIAN. ſignatus P 5, qui fuit Patrum Cæleſtinorum. *Item natalis beati Petri P. N. de Murrone, confeſſoris, quondam Papæ Cæleſtini.*

Cæleſtini.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Pudentis*.

ALTEMPS. *Turribus Sardiniæ, ſancti Creſcentiani martyris.* Remittitur ad xxxi Maii.

Creſcentiani

STROZZIAN. 1 loco, alii ultimo. *In provincia Tuſcia* [diceret *Latii*, vel ſaltem *Campaniæ* late ſumptæ] *apud civitatem Ferrentinam, depoſitio ſancti Petri Papæ & confeſſoris, olim Cæleſtini, qui dicitur de Murona* [potius legendum *Cæleſtini Papa .... olim Petri*] *fundatoris Ordinis Cæleſtinorum, qui multorum cœnobiorum fundator, innumerabilium pater extitit monachorum, multiſque miraculis & virtutibus claruit. Natus vero fuit anno Domini* MCCXVI, *vixit ſeculariter annis* XVII, *fuit in pœnitentia annis* XXXIV, *aſſumptus fuit ad papatum anno Domini* MCCXCVI, * *requievit anno Domini* MCCXCVI, *vixit annos* LXXXI, *Canonizatus fuit per Papam Clementem anno Domini* MCCCVI. * *Ipſo die Florentiæ, tranſitus B. Æmilianæ de Circulis, quæ ſepulta eſt in loco fratrum Minorum de Florentia anno Domini* MCCXLVI, *virtutibus & miraculis claruit coruſcando. Lucæ, depoſitio S. Theodori epiſcopi, qui ſepultus eſt in baſilica ſancti Donati, in qua dudum ille præſul extiterat mirifice regendo.*

De Petro Cæleſtino. * *imo* 1294. * *imo* 1313. *Æmilianæ.* *Theodori.*

EDITIO LUBECO-COL. In potentiana & Pudente interpolata, ſubdit: *Treveris, ſancti Cyrilli epiſcopi & confeſſoris.* Tum de Calocero &c. ut codd. ſupra. Sequitur: *Ipſo die, depoſitio ſan-*

Cyrilli.

 cti

Dunſtani. *cti Dunſtani Anglorum epiſcopi & confeſſoris. Item*
Ivonis. *memoria depoſitionis ſancti Ivonis presbyteri & confeſſoris; & canonizatio ejuſdem, quæ anno Domini* MCCCXLVII *à D. Papa Clemente* VI *facta eſt.*
Cæleſtini. *Et ſancti Petri Cæleſtini confeſſoris, à quo Ordo Cæleſtinorum dicitur.*

Belin. In Pudente mutilus, in fine adjicit:
Cæleſtini. *Eodem die, ſancti Petri Celeſtini de Marono, qui quoniam renunciavit ſummo pontificatui, canonizatus extitit ab eccleſia, tantum pro ſimplici confeſſore.* In Pariſienſi editione adjicitur: *Turribus*
Creſcentiani. *Sardiniæ, natale ſancti Creſcentiani martyris.*

Greven. *Apud Alexandriam, ſancti Joannis*
Joannis. *martyris, qui tempore Maximiani, ducis functus officio, cum Chriſtianos perſequeretur, calitus inſtar Pauli admonitus, converſus eſt. Poſtea pro fide Chriſti equuleo laceratus, facie conciditur, plumbatis caditur, camino ignis includitur, ad ultimum vero capite plexus, victor migravit.* Vide
Urbani. Acta. *Urbani Papæ & confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. De Cyrillo, ut ſupra. *Petri confeſſoris, qui*
Cæleſtini. *Cæleſtinus Papa quintus. Hunc ob vitæ ſanctitatem Cardinales, cum jam ſedes Apoſtolica biennio vacaſſet, elegerunt. Sed ipſe ſoli Deo vacare cupiens, poſt quinque menſes ſarcinam depoſuit, & ſeipſo ſemper melior factus, quievit in pace. Dunſtani archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris, qui in adoleſcentia habitum monachi ſuſcipiens, vita & ſignis admirabilis habitus eſt, totiuſque Angliæ Primas effectus, anno Domini* DCCCCLXXXVIII *beato fine quievit.*
Adulphi. *Adulphi epiſcopi Cameracenſis & confeſſoris. In Britannia minori, diœceſi Trecorenſi, depoſitio ſancti Yvonis presbyteri & confeſſoris, utriuſque juris Doctoris & advocati pauperum: ejuſdemque canonizatio facta anno Domini* *Ivonis.*
MCCCXLVII. *Item beati Alchini*, puto *Alcuini*. Forte ex Rabano.

Molan. *Eodem die, ſancti Petri Celeſtini de Morono, qui quoniam renunciavit ſummo pontificatui canonizatus extitit ab eccleſia tantum pro* *De Petro Cæleſtino.*
ſimplici confeſſore. Eodem die, ſancti Cyrilli epiſcopi Treberenſis. *Cyrilli.* *In Britannia minori Trecorenſi diœceſi, ſancti Ivonis presbyteri & confeſſoris, qui* *Ivonis.* *pro Chriſti amore cauſas pupillorum, viduarum ac pauperum defendere non deſiſtebat. Eodem die, depoſitio ſancti Dunſtani Anglorum archiepiſcopi.* *Dunſtani.* *Nobiliaco monaſterio, depoſitio ſancti Hadulphi* *Hadulphi.* *epiſcopi & confeſſoris, apud Atrebatum in eccleſia ſancti Vedaſti quieſcentis.* Typis minoribus: *Depoſitio Domini Alchuini.* Editiones aliæ de Petro Cæleſtino, Hadulpho & Ivone, eadem quæ in priori. Sequitur: *Civitate Doroverna, ſancti Dunſtani archiepiſcopi, qui famoſum monaſterium Glaſconienſe fabricavit, multorum aliorum exiſtens fundator cœnobiorum. Ad cujus Sarcophagum crebro manifeſtatur, qualis nunc meritis maneat in cælis.* De Cyrillo, ut ſupra. *Die decima nona, ſancti hieromartyris Patritii Pruſæ & ſociorum ejus.* Vide in Prætermiſſis, ubi dicitur de iis actum XXVIII Aprilis. De Alcuino, ut ſupra.

XIII *Kal.* *Die 20.*

Baſillæ. Romæ via Salaria, natalis ſanctæ Baſillæ virginis & martyris, quæ cum eſſet ex regio genere & haberet ſponſum illuſtriſſimum, accuſata ab eodem quod eſſet Chriſtiana, decretum eſt à Galieno Auguſto, ut aut ſponſum reciperet, aut gladio interiret. Conventa de hoc, & renuens aſſenſum præbere, gladio transverberata eſt.
Baudelii. In Galliis civitate Nemauſo, ſancti Baudelii martyris, qui comprehenſus, cum ſacrificare nollet, & in fide Chriſti immobilis inter verbera & tormenta perſiſteret, martyrii palmam pretioſa morte percepit.
Auſtregiſili. Bituricas, beati Auſtregiſili epiſcopi & confeſſoris.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Præter ſphalmata librariorum nihil magnopere notandum præbet, ut *Femanſo*, *Baudelii*, *Auſtregiſilli*, *martirii* &c. *Galieni* hic ſcribunt codices omnes excepto Pratenſi, cum quo legere malim *Gallieni*, ſed torrentem ſequor. Grevenus ſyntaxim vitiat, dum ſcribit *accuſata eſt*. Antverp-maj. pro, *ſponſum reciperet*, ponit, *perciperet*. Greven. & Molan. pro, *morte percepit*, ſubſtituunt, *ſuſcepit*: Roſweyd. pro *Bituricas*, *Bituricis*.

Baſilla. OBSERVATIO. *Baſillam* virginem & martyrem clare hodie conſignat Romanum parvum; nec dubium eſt, quin eadem ipſa in apographis Hieronimianis extet, quidquid corrupto nomine deformata videatur & ſociabus immixta. Ado ſoli ipſi præclarum aptavit elogium, à Notkero tranſumptum, à Noſtro eleganter contractum. Utinam ſatis cum veritate conveniens! Sumpta ſunt, quæ hic narrantur, ex famoſis Actis, vel potius ex pio dramate, neſcio à quo pridem exornato, in honorem ſanctæ Eugeniæ, unde & Sanctis aliis elogia aptata ſunt. Videat lector Papebrochii diſſertationem hoc die, & quæ ei rurſus diſputanda fuere in Reſponſionibus ad art. 16. à num. 91. At quidquid ſit de ſpecioſis iſtis fictionibus, maneat indubitatus ſanctæ *Baſillæ* vel *Baſiliſſæ* cultus ex Hieronymianis apographis & Martyrologiis noſtris abunde comprobatus. His

adde

adde vetuſtiſſimam ejus memoriam in Indiculo Bucheriano, ubi non ſemel *cœmeterii Baſillæ* fit mentio, & veroſimiliter *Baſillæ* hujus, ut condiſtinctæ ab alia, quæ in præfato Indiculo ponitur, x *Kal. Octob. Baſillæ, Salaria vetere, Diocletiano* IX *& Maximiano* VIII *Coſſ.* quamque Florentinius & Papebrochius eam eſſe putant, quæ in Hieronymianis refertur XI Junii, ut apud utrumque eo die videre eſt.

Baudelius Romano parvo ignotus, ab Adone ex Hieronymianis acceptus eſt, in quibus *Sandeli, Haudeli*, aliiſque depravationibus mancus refertur. Totum rurſus elogium Adonianum eſt, in Notkeri Martyrologium tranſlatum & pauculis auctum, ab Uſuardo compendioſius redditum. *Baudelii.* Acceptum eſt ex vetuſtioribus Actis ab Henſchenio editis & illuſtratis, quæ ipſa non maximi meriti eſſe agnoſcit, licet Aurelianenſibus apocryphis ea longe præferat. Certiorem ſancti martyris notitiam præbent, quæ ex Gregorio Turonenſi in appendice Actorum referuntur, & cum Martyrologiis noſtris antiquiſſimum Baudelii cultum plane evincunt. Quanti prædicta Acta faciat Tillemontius, invenies tomo 4 a pag. 724, ubi poſt Henſchenium non nulla curioſe explicat, de uno an gemino Baudelio, de martyrii tempore, tranſlationibus aliiſque ad inſtitutum hoc noſtrum non ſpectantibus. Interim binas jam dictas annuntiationes ſic Wandelbertus nitide expreſſit:

Cum deni ternam vertitur fulcitque Baſilla
Baudeliuſque ſimul, trabeatus ſanguine vernat.

De *Auſtregiſilo* non meminit Ado, nec eo antiquiores. Notkerus ſuis Faſtis eum inſeruit. De Uſuardo dubitari nequit, in codicum fere omnium unanimi conſenſione. Recte *Auſtregiſili.* cenſuit Florentinius, Auſtregiſilum ad Hieronymiana non pertinere, tametſi in Lucenſi ſuo apographo exprimeretur. Cum enim codex ille ex Gallia, & ut obſervat Clar Caſtellanus, ex cœnobio ſancti Wandregiſili, Lucam olim deportatum fuerit, nihil mirum, ſi ab aliquo fortaſſe monacho, Auſtregiſili nomen adjectum ſubinde fuerit, quod in apographis aliis deſideratur. Vide quæ de eo diligenter collegit, & digeſſit Henſchenius. Item Acta Benedict. Seculo 2 a pag. 95.

AUCTARIA.

PULSANEN. Sic incipit: *Romæ, temporibus Adriani imperatoris, paſſio beatorum martyrum Heuſtaſii* [Euſtachii] *cognomento Placide* [Placidi] *& uxoris ejus Theophyſtis, cum filiis Agapito & Theopyſto, quorum mirè actus leguntur.* *Euſtachii & ſociorum.* Remittitur ad ſolemne feſtum XX Septembris. Sequitur de Baſila & Baudelio, ſed truncatis plane elogiis. De Auſtregiſilo nihil in eo codice legitur.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG Ferme puri ſunt, in eo ſolum auctiores, quod ex Adone textui inſerant, *conventa de hoc, reſpondit regem regum ſe ſponſum habere, & gladio* &c. MAX-LUBEC. aliis defectuoſior, in fine Auſtregiſilum omiſit.

CENTULEN. *Romæ, ſancta Baſillæ virginis,* *De Baſilla.* *quæ ex regio genere, et beatam Eugeniam converſa, ſponſum ditiſſimum atque potentiſſimum reſpuit, & cervicem gladio pro Chriſti amore ſubjecit. Civitate Nemauſo, ſancti Baudelii martyris. Bituricas* &c. recte.

BRUXELLEN. Sic orditur: *In Africa, natale ſanctarum virginum Victoriæ & Marcelloſæ.* *Victoriæ & Marcelloſæ.* Sequitur de Baſilla & Baudelio ſatis pure. Tum: *Et ſancti Mucii, qui paſſus eſt a Judæis, quem ob ſilius Dei confeſſionem, ſummo vinculis extra ſinum, tantis corpus vulneribus affecerunt, ut membra vermibus paſcerentur, ſed in iis omnibus ipſe invictus Deo ſpiritum reddidit.* *Mucii.* In Actis ponitur die ſequenti. *Item Edelberti martyris.* [Voluit dicere *Ethelberti regis Anglorum Orientalium.*] *Ethelberti.* *Eodem die, apud Bituricas, ſancti Auſtregiſili epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Bernardini confeſſoris, de Ordine fratrum Minorum. Quem Nicolaus V Papa canonizavit.* *Bernardini.*

HAGENOYEN. In textu modice interpolatus, penultimo loco interjicit: *Item Cœleſtini confeſſoris.* Non alius hic eſſe poteſt à Cæleſtino V Papa de, quo heri. *Cæleſtini.*

VICTORIN. & REG SUEC ſignatus num. 130. *Eodem die, ſancti Euſtaſii* [Euſtachii] *cum uxore & filiis.* Jam diximus, coli XX Septembris. *Euſtachii &c.*

REGINÆ. SUECIÆ, qui fuit Principis Urſini Roſenberg. *In civitate Aquila, ſancti Bernardini, de Ordine Minorum.* *Bernardini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Baſillæ virginis & martyris. Saturnina virginis.* *Saturninæ.* In Actis habet ſocias. *Cononis martyris cum filio.* *Cononis.* De quo multa Rabanus hac die, ſed remittitur ad XXIX Maii. *Baudelii martyris. Auſtregiſili epiſcopi.*

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Flavi, cenſi nien ſle io, tranſlatio ſancti Geremari confeſſoris.* *Tranſlat. Geremari.* Remittitur ad diem natalem XXIV Septembris.

In VATICAN. num 5949 Deeſt Auſtregiſili. Adjicitur autem 1 loco: *Romæ, natalis ſancti Euſtaſii, qui tempore Trajani imperatoris, cum uxore & filiis martyrio coronatus eſt.* *Euſtachii &c.*

FLORENTIN. Primo vel ultimo loco: *Natale ſancti Bernardini Senenſis confeſſoris, Ordinis Minorum, vita, doctrina & verbi Dei prædicatione præclari. Obiit Aquilæ, ubi & requieſcit in eccleſia ſuo ſibi nomine dedicata.* *De Bernardin.* *Qui totam Italiam ſuo illuſtravit verbo & exemplo. Item, apud Sconium* [Iconium] *provinciam Iſſariæ, ſancti Nonis* [Cononis] *cum filio ſuo, qui ſub Maximiano* [Mc-dic. *Domitiano*] *Comite pro Chriſto paſſi ſunt.* *Cononis.* *Sancti Euſtachii martyris cum ſociis ejus.* *Euſtachii &c.* Vide ſupra.

BURDEGALEN. *Andegavis, tranſlatio corporis ſancti Lucinii epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Lucinii.* Colitur XIII Februarii.

ABDINGHOFFEN. *Et ſancta Saturnina virginis & martyris.* *Saturninæ.*

Bernardini. Athelberti. Saturninæ. Editio Lubeco-Col. In Baſilla & Baudelio interpolata, in Auſtregiſilo pura, ſic addit: *Civitate Aquila, natale beati Bernardini confeſſoris, Ordinis Minorum. In Anglia, ſancti Athelberti regis & martyris. Ipſo die, ſancta Saturnina virginis & martyris.*

Theodori. Euſtachii &c. Bernardini. Belin. In Baſilla convenit cum Antverp. &c. ſupra citatis. Tum: *Papia, ſancti Theodori epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Euſtachii martyris cum ſociis ejus. In Galliis civitate Nemauſo, ſancti Baudeli martyris. Bituricus, beati Auſtregiſili epiſcopi & martyris. Eodem die, ſancti Bernardini de Senis confeſſoris, Ordinis Minorum, in civitate Aquilana quieſcentis, qui totam Italiam ſuo illuſtravit verbo & exemplo.*

Athelberti. Marcelli & Victoriæ. Cononis. Euſtachii &c. Velleſi &c. Theodori. De Bernardin. Greven. *Athelberti regis Angliæ & martyris. Item ſanctorum Marcelli, Victoria.* Lege *Marcelloſæ. Secundum quoſdam hic Cononis martyris & filii ejus, qui infra* III *Kal. Junii ponuntur. Item juxta Catalogum Sanctorum, hic paſſio ſancti Euſtachii & ſociorum ejus, qui infra* IV *Nonas Novembris ponuntur. Depoſitio ſanctorum Velleſi & Fauſtini epiſcoporum. Papia, ſancti Theodori epiſcopi & confeſſoris. In Aquila civitate Aprucii, depoſitio ſancti Bernardini de Senis presbyteri & confeſſoris Ordinis Minorum. Cujus à puero ſinceriſſima converſatio, non parvam intuentibus attulit admirationem. Ingreſſus enim præfatam Ordinem, prædicationibus & ſcriptis ferventiſſimis, innumeras Chriſto lucratus animas, quievit in pace circa annum Domini* MCCCXLIII, imo XLIV. *Saturnina virginis & martyris.* *Saturninæ.*

Tranſlat. Guduualdi &c. Theodori. Euſtachii &c. Molan. *In Blandinio, tranſlatio corporum, ſanctorum Guduualdi, Bertulphi, cum reliquiis ſancta virginis Amelbergæ.* Vide in Prætermiſſis dies ſingulis proprios, ad quos remittuntur. *Papia, ſancti Theodori epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Euſtachii martyris cum ſociis ſuis.* De Bernardino refert verba Belini. *Treveris in monaſterio, quod vulgariter Horreum nuncupatur, Baſiliſſa virginis.* Vide elenchum Prætermiſſorum. In editionibus aliis de Theodoro & Bernardino, ut in prima. Sequitur: *Treveris, ſancti Maximini martyris, primi hujus nominis Treverenſis epiſcopi.* Conſule Prætermiſſos. Tum: *Et in monaſterio, quod vulgariter Horreum nuncupatur, Baſiliſſa virginis. Hereferdia, ſancti Athelberti regis Angliæ Orientalis & martyris. Die vigeſima, ſancti martyris Thalalæi.* Vide ſocios in Actis. *In Blandinio tranſlatio* &c. ut ſupra. *Baſiliſſæ Treverenſis. Maximini. Athelberti. Thalalæi.*

XII *Kal.* *Die* 21,

Timothei & ſocior. IN Mauritania Cæſarienſi, natalis ſanctorum Timothei, Polii & Eutichii diaconi, qui apud præfatam regionem verbum Domini diſſeminantes, pariter coronari meruerunt. Item apud
Polyeucti & ſocior. Cæſaream Cappadociæ, natalis ſanctorum Polyeucti, Victorii &
Secundini. Donati. Cordubæ, Secundini martyris.

Textus eſt in *Pratea. Tornacen. Pulſanen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Antverp-maj. Munerat. Grevea.* & *Molan.* Item in *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraject-Belg.*

VARIA LECTIO. Hîc rurſus amanuenſium oſcitantiæ trebuenda ſunt plurima. Hæc pauca delibo. *Mauricania, Thimothei, Thymothei, Entici, Entici, Capadocia, Capadotia, Polveti, Polievetı, Polsonati, Polineti, Polioti, Poliocti* &c. Notabilius eſt, quod codex Pulſan. profert, ſecutus Adonem, qui pro *diaconi*, legit *diaconorum*. Habet prætereacontra textum, *coronati ſunt.* Demum aberrat maxime in hac inepta conſtructione ſeu combinatione: *Item apud præfatam regyonem Cæſaream Cappadocia* &c. Antverp. maj. pro *verbum Domini*, maluit ponere, *Domini verbum.*

Timothei & ſociorum. OBSERVATIO. De toto hodierno textu, hoc unum dici poteſt, nulla de Sanctis in eo enumeratis monumenta reperiri, præter ea quæ in Martyrologiis exſtant, adeo ut ſolo ferme nomine innoteſcant. Sic primam annuntiationem efformant plerique codices Hieronymiani: *In Mauritania, Timothei, Poli, Eutici diaconi*, incertum relinquentes, utri Mauritaniæ, *Tingitanæ*ne an *Cæſarienſi* præfati martyres tribuendi ſint. Dubitationem tollit Romanum parvum expreſſe indigitans: *In Mauritania Cæſarienſi, Timothei, Polii*, ubi vides tertium ſocium deſiderari. Repoſuit illum Ado, texuitque ſatis vulgare elogium, quale in laterculo exhibetur, cum hoc ſolo ab Adone diſcrimine, quod ipſe legat in numero multitudinis, *diaconorum*, Noſter vero cum apographis Hieronymianis, qualemcumque dignitatem ad ſolum Eytychium reſtringere videatur. Utrum id ſtudio, an caſu fecerit Uſuardus non examino, certe apud Notkerum Adoniana periodus intacta remanſit, ſolum interjecta, ſed perperam, voce, *civitate*, ut recte olim obſervavit Henſchenius. Tres noſtros martyres uno verſiculo celebrat Wandelbertus, alii duo ad hunc textum non pertinent:

Bis ſena Polius, Eutychius atque Thimotheus.

Mart. Capp *Martyrum Cappadocum* anteſignani nomen varie efferunt codices fere omnes, tum vulgati, tum manuſcripti, tum antiqui tum recentiores, ut ſupra innuimus & in Actis etiam

Google

iam abunde exponitur. Hieronymiana apographa *Polieuti* ferme nominant, Uſuardina ſibi non conſtant. Ado, quique eum ſequitur Notkerus, melius *Polyeucti*; quam enuntiandi rationem in ea codicum diſſonantia putavi præferendam. De cetero textus noſter Adonianus eſt. Martyr ultimus *Secundinus* ex eorum, opinor, eſt numero, quos ex Hiſpania in Galliam attulit Uſuardus, confuſa notitiâ illic acceptâ. Nec tamen quidquam Hiſpani ſuggerunt, unde de tempore martyrii diſtinctius ſtatuatur. Nec ad Maurorum famoſam illam perſecutionem, ſed ad longe antiquiorem Diocletianæam pertinere, veroſimillime conjicit Henſchenius, Actis, aliuve monumentis certioribus deſtitutus. Sola proinde Uſuardi auctoritate niti videtur *Secundini* commemoratio. Hic vero undecumque eum eruerit, primus eſt qui in ſacris Faſtis conſignavit, tamque certo in hac parte de ejus lectione conſtat, quam certum eſt, reliqua omnia ex Adone deſumpta. *Secundini.*

AUCTARIA.

Romani. HERINIEN. Puriſſimo textui ſubjicit: *Item, ſancti Romani monachi.* Ejus, opinor, qui die ſequenti in Actis ponitur, & in codice Pratenſi eodem die *Senonibus* tribuitur. Hinc conjectura eſt, peculiariter cultum Romanum in ea eccleſia vel cœnobio, cujus olim fuit Herinienſis codex.

Valentis Januarii. ROSWEYD. In fine: *In Angia, Valentis epiſcopi & martyris Januarii martyris.* Vide elenchum Prætermiſſorum & diem ſequentem. Vide etiam quæ de Valente hoc die notavit Caſtellanus in Martyrologio univerſali.

Valis. CENTULEN. *In Mauritania Cæſarienſi, Sanctorum Timotei, Poli & Eutici diaconi. Cæſarea Cappadociæ, ſanctorum Polioctis, Victoris & Donati. Antiſiodoro, ſancti Valis presbyteri & confeſſoris. Cordubæ, ſancti Secundini martyris.* De Vale ſeu Valente, proxime diximus.

Valentis. BRUXELLEN. In prima annuntiatione ſatis purus, ſic pergit: *Et ſancti Valentis epiſcopi & martyris. Apud Cæſaream Cappadociæ, natale ſanctorum Polieucti, Victoris & Donati. Eodem die, depoſitio Conſtantini magni imperatoris, qui viam fidei & devotionis principibus reliquit. Et quem Gregorius in Regiſtro & Ambroſius ſuper pſalmum decimum quartum, ac Iſidorus in Chronicis, magni meriti apud Deum fuiſſe, ac vitam feliciter terminaſſe commemorat. Civitate Corduba, ſancti Secundini martyris. Antiſiodori, depoſitio ſancti Vitalis presbyteri.* Qui ſupra *Valis* dicitur. *Conſtantini.* *Vitalis, alias Valis &c.*

HAGENOYEN. Initio purus, ſecundo loco habet de Dioſcoro martyre Ægyptio, quem cum Uſuardo retulimus XVIII Maii. Sequitur de Cappadocibus & Secundino, ſatis recte.

VICTORIN. In fine: *Qui, ut ſcribit beatus Cyprianus in libro de lapſis, per ignem paſſionis martyrium conſummaverunt. Apud Corſicam, ſancta Juliæ, quæ crucis ſupplicio coronata eſt. Antiſſiodori, Heleæ virginis.* Sed hæc omnia pertinent ad textum diei ſequentis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJEC. *Timothei, Pali, & Eutychii martyrum, Polieucti, Victoris & Donati.* Corrupta de more omnia.

Romani. REGINÆ SUEC. ſignatus num. 428. *Ipſa die, ſancti Romani monachi, qui beato Benedicto monachilem habitum tradidit.* Patet indicari *Romanum Sublacenſem*, qui ad XXVIII Februarii in Auctariis cum *Romano Jurenſi* confuſus eſt, quod perperam factum abunde in Actis ea die demonſtratur. Cenſet porro Ferrarius, præfatum *Sublacenſem*, eumdem eſſe cum hodierno Romano *Antiſſiodorenſi* vel *Senonenſi*, aut potius Fontisrogi. At qua id veroſimilitudine circumferatur, vide ſis in Annotatis Henſchenianis ad inſulſam rationem capite I Actorum hujus Romani, XXII Maii; ut verbo diximus ad XXVIII Febr.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Secundini.*

ALTEMPS. *Eodem die, Antiſſiodoro, depoſitio ſancti Vitalis.* Vitalis, vel *Valentis*, ut ſupra. *Vitalis.*

STROZZIAN. *Tranſlatio beati Pauli Martyris de Conſtantinopoli in civitate Venetiarum ad monaſterium ſancti Georgii majoris anno Dom.* MCCXXII *Indict.* 2. Remittitur ad VIII Julii. *Eodem die, ſanctorum Geneſii, Theopontis & ſanctæ Heleæ.* Priores duo veris ſuis nominibus referuntur III Januarii: Helena proprio die colitur XVIII Auguſti, de qua vide ibi obſervationem. *Tranſlat. Pauli mart.* *Geneſii &c.*

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *Antiſſiodori, depoſitio ſancti Valis presbyteri & confeſſoris.* *Valis.*

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſatis pura, ſubdit: *Ipſo die, beati Valentis epiſcopi & trium puerorum cum eo martyrum: qui primo pro Chriſto pedibus ſunt vincti, deinde in equuleo levati, ac ſæpius* [torti,] *finaliter gladio percuſſi, coronam martyrii adepti ſunt. Trecas, ſancti Maurilii confeſſoris. Antiſiadori, beati Valis presbyteri & confeſſoris.* Frequens nominis variatio. *De Valente* *Maurilii.* *Valis.*

BELIN. In textu, pro *Poli*, legit *Hippolyti.* Tum ſubdit: *Item tranſlatio beati Pauli martyris de Conſtantinopoli in Venetias ad monaſterium ſancti Georgii majoris, anno Domini* MCCXXII *Indictione decima. Eodem die, ſanctorum Geneſii, Theopontis & ſanctæ Helenæ.* Vide ſupra. *De Paulo.* *Geneſis &c.*

GREVEN. *Valentis epiſcopi & cum eo trium puerorum; qui primo pro Chriſto vincti, & in equuleo levati ac ſæpius tarti, tandem gladio percuſſi ad martyrii palmam pervenerunt. In Africa, natalis ſanctorum Vitis, Maurellæ, Quinti, Primuli, Saluſtii, Fortunati.* Vide ſocios alios duos in Actis. *Secundum quoſdam hic, depoſitio Conſtantini imperatoris. Antiſiodoro, beati Vallis presbyteri & confeſſoris. Trecas, ſancti Maurilii confeſſoris. Valeriani presbyteri,* Vide quæ de eo dicuntur in Prætermiſſis. *Heſpicii confeſſoris & viri Dei; qui apud Nuceriam* [Nicæam] *incluſus, ferro ad carnem accinctus, virtute abſtinentiæ inſignis, ſimul etiam prophetiæ ſpiritu claruit.* *De Valente.* *Vitis &c.* *Conſtantini.* *Vallis.* *Maurilii* *Valeriani.* *Heſpitii.*

MOLAN. *Natalis ſanctæ Idabergæ virginis.* In Actis vocatur *Itsberga. Item tranſlatio beati Pauli martyris è Conſtantinopoli in civitatem Venetias* &c. ut BELINUS. *Eodem die, ſanctorum Syneſii, Theopontis*, etiam ut ibi. *Et ſancti Valentis martyris & pontificis.* Sequitur minoribus typis. *Heſpitii confeſſoris* &c. ex GREVENO. Editiones aliæ ſic habent: *Apud Arram, natalis ſanctæ Idabergæ virginis. In civitate Antiſiodorenſi, beati Vitalis presbyteri & confeſſoris. In Luſitania, Villa Milliana, paſſio ſancti Mancii, a Judæis perempti.* Sequitur tranſlatio Pauli, ut ſupra. *Eodem die, ſanctorum Syneſio & Theopontis.* *Idabergæ.* *De Paulo.* *Syneſii &* *Valentis.* *Heſpitii.* *Mancii.*

Et

Valentis. *De Conſtan.* *Et ſanctis Valentis martyris & Pontificis: Angia quem lætis ducit per gaudia votis. Die vigeſima prima, ſanctorum magnorum regum & Apoſtolis æqualium, Conſtantini & Helenæ.* Tum litteris minoribus: *Qui Conſtantinus eccleſiam Dei maximis privilegiis honoravit, fidem dilatavit, templa conſtruxit, & plenus operibus bonis in pace quievit. Libellos accuſationum contra epiſcopos ſibi oblatos, convocatis epiſcopis incendit; dicens: vos Dii eſtis, à vero Deo conſtituti, ite & inter vos cauſas veſtras diſcutite. Apud Nicaam Galliæ, ſancti Hoſpitii* *Hoſpitii.* *confeſſoris & viri Dei, qui virtute abſtinentiæ inſignis, etiam prophetiæ ſpiritu claruit. In Anglia, depoſitio beati Godrici eremitæ & confeſſoris, cujus* *Godrici.* *actus clari extant.* Vide de eo Henſchenii commentarium & vitam à Galfrido coævo ſcriptam.

X I *Kal.* *Die* 22.

Caſti & Æmilii. IN Africa, natalis ſanctorum Caſti & Emilii, qui, ut ſcribit beatus Cyprianus in libro de lapſis, per ignem paſſionis martyrium conſummaverunt. Apud Corſicam, ſanctæ Juliæ, quæ *Juliæ.* *Helenæ.* crucis ſupplicio coronata eſt. Autiſiodoro, Helenæ virginis.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Antverp-Maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Molan. ceteris codicibus correctior, ſcribit *Æmilii*, ſed nos Uſuardinum ſcribendi modum ex Mss. & impreſſis aliis petivimus. Dubium eſt legeritne Uſuardus, *ſcribit*, an *ſcripſit*. In præterito habent Praten. Tornacen. Roſweyd. & Munerat. In præſenti, Herinien. Pulian. Antverp. maj. Greven. & Molan. Utrum præferas ſus deque eſt; mihi præplacet Adonis lectio. Errat Munerat. dum pro *conſummaverunt*, ponit *conſummavit*: nec magis placet Greveni & Molani mutatio, qui ſubſtituunt *compleverunt*. Rurſus male in Munerato eſt *Corſicam*, in Greveno pro *Juliæ*, *Julianæ*: Demum, Roſweyd. Greven. & Molan. *Helenæ* præfigunt titulum *ſanctæ*.

OBSERVATIO. Florentinius totus eſt in numerandis, diſtinguendis, diſtribuendiſque hujus diei martyribus, ex codicum Hieronymianorum ancipiti ſententia. Non lubet mihi ſupra virum diligentiſſimum ſapere. At quod noſtri eſt inſtituti, noto, *Fauſtinum, Timotheum* & *Venuſtum* male ab ipſo Bedæ tribui, quem purum ante non viderat; pejus Uſuardo, qui à Molani Auctariis diſtat longiſſime. Hoc verum eſt, Bedam *Caſti* & *Emili* meminiſſe, phraſi non multum ab Adoniana diſcrepante, quam Rabanus mutuatus eſt. Brevius eos indicat Romanum parvum. Ado Bedam, ut dixi, ferme ſequitur, Adonem Notkerus. Uſuardus vero parentheſi inſeruit, quæ alii in finem conjecerant, de B. Cypriani teſtimonio. Lapſum amborum martyrum, ſed & glorioſam ſubinde reſipiſcentiam paucis ſed eleganter à laudato Patre deſcriptam, Acta repræſentant. Liceat *Caſti & Æmilii.* hic nobis referre hæc paucula: *Sic Caſto & Æmilio aliquando Dominus ignovit, ſic in prima congreſſione devictos, victores in ſecundo prælio reddidit, ut fortiores ignibus fierent, qui ignibus ante ceſſiſſent, ut unde ſuperati eſſent, inde ſuperarent.* Vide de iiſdem inſignem Auguſtini locum apud Tillemontium tomo 3 pag. 126. Antiquiſſima item horum martyrum memoria extat in Kalendario Carthaginenſi à Mabilione edito. Wandelbertus ſic eos paucis exornat:

Undecimam Caſtus ſacer Æmiliuſque dicarunt.

Julia. *Juliam* Corſicanam longa narratione hiſtorica proſecutus eſt Moſander, eam Adoni ſupponens. At enim Adonis iſtud non eſſe elogium, veroſimile facit accuratior Rufweydi editio, & ultro fatetur Florentinius, addens *conſimilem narrationem exhiberi à Petro de Natalibus lib. 5 cap. 29.* Ex collatione patet eſſe, etiam diſſimiles, ſic tamen ut ex iiſdem Actis profluxiſſe certo appareat. Vera Adonis verba martyrii ſeriem breviſſime complectuntur, eaque Notkerus & Noſter nude tranſcripſere. Porro quid de Moſandri & Petri Hiſtoriis, variis Actis & tranſlatione cenſendum ſit, colligat lector ex Papebrochii commentario. Satis ibi innuit Magiſter noſter in eam ſe partem inclinare, ut paſſam Virginem ſtatuat ſeculo ſexto vel ſeptimo, contra quam ſenſerit Baronius in hodierna notatione & Theodoricus Ruinart in commentario de perſecutione Wandalica pag. 451, ubi ejus Acta reproducit, cum alio Ms. codice Remenſi collata. Utra opinio præferenda ſit, aliorum judicio relinquimus.

Helena. De *Helena* mirari liceat ita ſcribere Florentinium: *Meminerunt* (Helenæ) *Beda, Uſuardus, Ado, Notkerus*; cum id de ſolis antepenultimo & ultimo aſſeri vere poſſit. De Beda, quem non niſi ſuppoſitium habuit, non loquor. Sed manifeſte perſpicere eruditus auctor potuit in Adoniana Roſweydi editione *Helenam* nullam eſſe, utpote in appendicem rejectam, & ab ipſo quidem Moſandro aſteriſco notatam, quod ipſe de Fauſtino & Timotheo recte antea obſervaverat. Quod autem & *depoſitio* ejus & *tranſlatio* in Hieronymianis memoretur, bene cenſuit Henſchenius ea à poſteris aucta, ut etiam ſentire

tire debuit Florentinius, quando Helenæ commemorationem litteris Italicis à genuino textu diſcriminavit. Utcumque tamen res habeat, ſive ex apographis Hieronymianis, ſive ex Actis ſancti Amatoris, Helena Uſuardo innotuerit, certiſſimum eſt, illam ab ipſo ſacris tabulis inſcriptam. Unde priores accepti & inſerti ſint, jam in aperto poſitum eſt. Vide ſancti Amatoris Acta 1 Maii illuſtrata num. 31, & quæ paucis etiam de ea habet Tillemontius in vita ſancti Germani tomo 15 pag. 11.

AUCTARIA.

Romani. PRATEN. In ecgrapho noſtro ſub finem adjicitur: *Senonis, ſancti Romani confeſſoris.* Sed additamentum eſſe haud obſcure colligo, putoque ad marginem additum. Quid de Romano illo cenſendum ſit, videat lector in Actis hac die & XXVIII Februarii. Item in Auctariis diei præcedentis, ex HERINIEN & REG. SUEC. ſign. n. 428.

Fauſtini & Timothei. ANTVERP. MAX-LUBEC. AQUICINCT. VICTORIN. & UGHELLIAN. In fine ſolummodo adduot: *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei.*

De Helena. ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. De Helena, hæc textui ſubjiciunt: *Quæ ſicut in geſtis ſancti Amatoris legitur, & multimoda meritorum virtute claruit & miraculis effulſit.* Tum: *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei.* *Fauſtini & Timothei.* In GREVENO. alius ſocius adjungitur.

CENTULEN. *In Africa, ſanctorum Caſti & Emilii, qui per ignem martyrium conſummaverunt. Antiſiodoro, ſanctæ Helenæ virginis, quæ multimoda virtute claruit. Apud Corſicam, ſanctæ Juliæ, quæ crucis ſupplicio coronata eſt.* Vide infra.

BRUXELLEN. Nihil ſenſu differt ab ANTVERP-MAX. &c. Sed Fauſtini & Timothei annuntiationem penultimo loco collocavit.

HAGENOVEN. Helenam præterivit. In prima annuntiatione purus, ſic pergit: *Eodem die,* *De Julia.* *ſancta Juliæ virginis & martyris, quæ capta erat in Carthagine & Euſebio eſt præſentata, ut ancilla, cui fideliſſime illa ſervivit, non tamen cultum divinum prætermittens. Unde Euſebius ſumme eam diligebat, & pro ea quatuor alias à Felice præſide Corſicæ provinciæ accipere noluit. Inſuper illam nimis collaudabat. Euſebius inebriatur & Julia videnavi tollitur, & cum conſentire nollet idolis ſacrificare, alapis cæditur, crinibus torquetur & ſuſpenditur, & in ſuſpenſione flagellatur; demum crucis affixione martyrium complevit. In cruce vero illa orat & obit, ac in ſpecie columbæ ejus anima cælos cunctis videntibus aſcendit.* Hæc ferme ex citata ſuperius hiſtorica narratione deſumpta ſunt. Sequitur: *Apud Conſtantinopolim, depoſitio ſancti Constantini imperatoris, qui dictus eſt magnus.* *De Conſtantino.* *Hic quoque egregie pro imperio pugnavit, ut pacem omnibus gentibus conſervaret. In Chronicis invenitur. Hic etiam privilegia, primus imperator, Romanis Pontificibus & eccleſiis dedit. Decimas regales eccleſiis, & miniſtris Chriſti delegavit. Hic Conſtantinus primum, non per ſe ſed per ſuos, eccleſiæ erat perſecutor, & ideo leproſus eſt effectus & a lepra per beatum Silveſtrum erat mundatus in baptiſmo, ubi Chriſtus ei apparuit, & ideo poſtea factus eſt eccleſiæ propagator. Item in Roma ædificavit eccleſiam Salvatoris, id eſt ſancta ſanctorum. Et eccleſiam B. Petri Apoſtoli, quam fecit caput, & matrem omnium eccleſiarum. Et S. Pauli. Et S. Joannis Baptiſtæ in Laterano. Igitur republica bene ordinata & eccleſia Dei miro modo exaltata, cum magna religione obiit, in Conſtantinopoli, & ſepultus in eccleſia Apoſtolorum, quam ipſe ædificavit. Hujus feſtum Græci celebrant.* Quæ hic vera falſis immiſcentur, per ſe facile diſtinguet eruditus lector. Colitur Conſtantinus die præcedenti, ut ibi in Actis refertur.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Juliæ virginis & martyris. Helenæ virginis. Caſti & Æmilii, de quibus ſcribit beatus Cyprianus.*

ALTEMPS. *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei martyrum. In Galliis monaſterio quod vocatur Bonævallis* [Vallilias] *ſancti Romani confeſſoris,* *Fauſtini &c.* *Romani.* *alumni ſancti Benedicti.* De eo ſatis dictum eſt.

FLORENTIN. *Apud Ravennam civitatem, ſancti Martiani archiepiſcopi & confeſſoris.* Tum *Martiani.* STROZZIAN. *Sancti Sotheris Papæ feſtivitas agitur X Kal. Maii. Item Romæ, depoſitio ſancti Urbani Papæ & martyris, cujus feſtum agitur VIII Kal. Junii.* Cur hæc ibi hoc die notentur, ignoro. *Sotheris.* *Urbani.*

BURDEGALEN. *Quiteriæ virginis & martyris.* *Quiteria.* *Quiteria* ſcribunt Acta noſtra.

LUXOVIEN. *In pago Senonico, Vallidiacenſi monaſterio, tranſlatio corporis beatiſſimi Romani confeſſoris.* Vide quæ diximus ad PRATEN. ſupra &c. *Tranſlat. Romani*

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione pura, in ſecunda nonnihil interpolata, de reliquo ſimilis eſt codicibus ſupra citatis ANTVERP-MAX. &c. Sed ſubnectit: *Eodem die, ſanctorum confeſſorum Sanctini & Antonii, diſcipulorum ſancti Dionyſii, qui ſucceſſive eccleſiam Meldenſem in pontificalibus rexerunt & in Domino quieverunt.* *Sanctini & Antonii.* Vide in Prætermiſſis. *Lemovicas, ſancti Lupini* [Lupi] *epiſcopi & confeſſoris. Antiſiodoro, beati Romani abbatis.* *Lupi Lemovicen.* *Romani.* Idem eſt, ni fallor, qui ſupra aliis locis aſſignatur.

BELIN. Prima editione, in fine: *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei.* In altera additur: *In Galliis monaſterio, quod vocatur Vallilias, ſancti Romani abbatis, alumni patris Benedicti.* *Fauſtini &c.* *Romani.*

GREVEN. *Romæ, natalis ſanctorum Fauſtini, Timothei & Venuſti. Item Maxentii & Felicis, ſociorum. Goſwini martyris. Eodem die, ſanctorum confeſſorum Sanctini & Antonii diſcipulorum* &c. ut ſupra. *Lemovicas, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ut dicitur lib. 3. hiſtoriæ tripartitæ, depoſitio beati Conſtantini magni imperatoris confeſſoris. Qui eccleſiam Dei maximis privilegiis honoravit, fidem dilatavit, templa conſtruxit, & plenus operibus bonis in pace quievit. Antiſiodoro, beati Romani abbatis. Eodem die, ſancti Boni.* An non *Bovi* vel *Bobonis*? *In Vaſconia, Quiteriæ virginis & martyris & aliorum.* *Fauſtini. Maxenti &c.* *Goſwini.* *Sanctini &c.* *Lupi.* *Conſtantini.* *Romani.* *Boni.* *Quiteria &c.*

MOLAN. Senſum proſequitur: *Quæ ſicut in geſtis ſancti Amatoris* &c. *In civitate Antiſiodoro, beati Vualis presbyteri & confeſſoris.* De quo die præcedenti. *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei. In Galliis monaſterio, quod vocatur Vallilas* &c. *Eodem die, ſancti Boni.* Tum charactere minori: *Goſwini martyris.* De Conſtantino abunde dictum eſt. In editionibus aliis, de Helena, Romano & Bono, ut in præcedenti. Sequitur: *In Gaſconia, ſanctæ Quiteriæ virginis, quæ cum aliis multis egregium martyrium ſuſtulit. Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei. Die vigeſima ſecunda, ſancti martyris Baſiliſci.* Colitur III Martii. Demum litteris parvis: *Romæ, ſancti Goſwini pueri & martyris.* De hoc videantur Acta. *Vualis.* *Fauſtini &c.* *Romani.* *Boni.* *Goſwini.* *Quiteria.* *Fauſtini &c.* *Baſiliſci.*

X *Kal.* *Die* 23.

Deſiderii Lingonenſis.

APud Lingones, paſſio ſancti Deſidetii epiſcopi. Hic cum plebem ſuam ab exetcitu Vuandalorum vexati cernetet, pro ea ſupplicaturus exiens, ſtatim jugulari eſt juſſus, quique pro ovibus ſibi creditis cervicem libenter tetendit, & percuſſus gladio migravit ad Chriſtum. Paſſi ſunt autem cum eo & alii plures de numero gregis ſui, & apud eamdem urbem conditi.

Puri ſunt codices *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Prima occurrit variatio in nomine *Wandalorum*, ut nos & ſcribimus & pronuntiamus. Secutus ſum tamen codices Praten. Herinien. Roſweyd. & alios, quibus ea littera in uſu non eſt. Recte ſcripſit Greven. male Munerat. *Vnandalorum.* Tornacen. & Pulſanen. *Guandalorum* formant, ſolita ſatis tranſmutatione V in G, & forte ex hac radice *Ganda* à *Wanda*, quemadmodum variis in nominibus uſuvenit, ut *Guillelmus* & *Willelmus*, *Guido* & *Wido*, *Gualterus* & *Walterus*, *Gaſconia* & *Vaſconia*, aliiſque notatis ab Honorato Bouche in Corographia Provinciæ tom. 1 lib. 4 cap. 2 §. 5 occaſione urbis *Vapingenſis*, vulgo *Gap.* Hæc ſemel indicaſſe juverit, aliis etiam ſervitura. Et notantur hac ipſa die in Auctariis de *Guberto* & *Wiberto* Gemblacenſi. Sic 1 Aprilis *Gualerici* & *Walerici.* Alibi *Guandelbertus* pro *Wandelbertus* &c. Siquis pluribus hujuſmodi delectetur, habeo quæ diſſertationi non incurioſæ materiam præbeant. Altera variatio eſt in, *quique pro ovibus*, ut habent Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. Munerat. Greven. & alii; ſenſu non recto, quem correxere Pulſanen. & Molan. conjunctione inducta, legentes, *qui pro ovibus*, vel ut Munerat. *Qui mox pro.* Alterutra lectio purior eſt, ſed nos antiquiores codices prætulimus. In Pulſanenſi deeſt, *libenter.* In Munerato, per typothetæ errorem habetur, *alio plures*, pro *alii plures*, uti in principio *Lingonem* pro *Lingones.*

OBSERVATIO. Vacat hac die Beda, vacat Romanum parvum, vacant etiam, ſi ita loqui licet, Hieronymiana apographa, ſaltem quoad ſpectat limites laterculi noſtri: intellige in iis codicibus, *Deſiderium* non reperiri, niſi tantummodo ut à recentioribus adjectus eſt, fatente Florentinio; & ſic quidem adjectus, ut perpenſa annuntiandi ratione, dubium relinquatur, utrum *paſſio Deſiderii epiſcopi & martyris* Lingonenſi an Viennenſi (qui ambo hac ipſa die recoluntur) tribuenda ſit. Verba Hieronymianorum à Rabano ex iiſdem codicibus, ni fallor, deſcripta, dubium nequaquam tollunt. Aſt Florus, de Viennenſi ſe agere diſerte profitetur. Quid igitur Ado? Narrat hic illius martyrium in Chronico ad annum Chriſti DLXXXIII. Rurſus plura de eo ſcripſit à Notkero fuſe commemorata, aliaque in Actis noſtris relata; de quibus non oſcitanter egimus ad XI Februarii. At in Martyrologio ſuo de Deſiderio Viennenſi Ado non meminit, quidquid ſub ejus nomine Moſander elogium adſtruat, ex Chronici verbis conflatum. Atque hæc ita eſſe, contra Baronii Notationes evincit Florentinius, ut ante ipſum Roſweydus cenſuerat, qui, quæ de Viennenſi Deſiderio in Moſandri Adone leguntur, ſcripta invenerat, non in Adoniano textu, ſed in ora codicis Colonienſis, atque adeo inter addita ſpuriaque rejecerat. Quæ itaque pro veris Adonianis haberi debent, ſola exhibet laudata Roſweydi editio, eademque à Notkero deſcripta ſunt, interjecta periodo, qua eos redarguit, qui dicebant *civitatem civium eſſe viventium, non cadaverum defunctorum.* Quæ autem ab Uſuardo prætetita, ea potiſſimum ad ſancti martyris ſepulturam ſpectant, de qua uti & de tranſlationibus, de martyrii tempore, Wandaliſque ſeu Alemannis ſeculi tertii, qui hîc appellantur, conſulet lector eruditam Henſchenii commentationem. Sed habet hæc adverſarios ſuos, atque imprimis Tillemontium tomo 11 à pag. 648, ubi de Deſiderii hujus noſtri Actis diſſerens, Henſchenii ſententiam ex profeſſo impugnat, contenditque non ad ſeculum tertium, ſed ad initium quinti, deſiderii martyrium revocandum eſſe. Ego utriuſque opinionis momenta aliorum examini ſubjicio. Ipſorum Actorum ſeriem Gallicam tradit laudatus Tillemontius tomo eodem à pag. 539, quorum Adonis textus, breve compendium eſt, noſter vero ex Adone fere ad verbum contractus. Atque hæc ſimplex & vera Uſuardi lectio. Wandelbertus hoc diſticho Deſiderium laudavit:

Lingonicam decima Deſiderius ſacrat urbem
Antiſtes martyrque Dei galeatus honore.

AUCTA-

AUCTARIA.

IN PRATENSI noſtro apographo ſub finem legitur : *Loco Sigeſtro, dedicatio eccleſiæ ſanctæ Mariæ & ſancti Sequani.* Vix dubito, quin ea recentius ad marginem appoſita ſint, atque adeo puritati codicis nihil officiant, ut alibi notavimus.

Epitici & Baſilei.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Textui puro ſubdunt : *In Hiſpaniis, natale ſanctorum Epitici & Baſilei epiſcopi.* Alii ſcribunt *Epicteti* vel *Epictiti*; *Epitacii* vel *Epitaſii*. Vide Acta.

De Deſiderio Lingon.

CENTULEN. *Apud Lingones, paſſio ſancti Deſiderii martyris. Cum plebem ſuam ab exercitu Wandalorum vaſtari cerneret, ad regem eorum ſupplicaturus exiit, a quo ſtatim ſententiam decollationis accepit. Paſſi ſunt cum eo* [ſequentia, ab alia manu] *quamplures de numero gregis.*

Epitici &c.
De Deſiderio Lingonen.
Deſid. Vien.
Witberti.

BRUXELLEN. Sic incipit : *Apud Hiſpaniam, natale ſanctorum Epitecti & Baſilei. Apud Lingones, paſſio ſancti Deſiderii epiſcopi. Qui cum plebem ſuam ab exercitu Wandalorum vaſtari videret, ad regem ipſorum pro ſuis ſupplicaturus exivit. A quo juſſus eſt ſtatim jugulari; & ipſe pro ovibus ſibi creditis cervicem libenter extendens, gladio percuſſus migravit ad Chriſtum. Sed percuſſor ejus mox amentia correptus interiit. Paſſi ſunt etiam cum eo & alii plures de numero ſui gregis, qui ſecum apud eamdem urbem conditi ſunt. Et apud Viennam, natale ſancti Deſiderii epiſcopi. Qui in territorio Lugdunenſi in villa Priſcilliaco, conſilio Brunechildis, a Theodorico rege lapidibus obrutus, martyrii gloriam invenit. Et modo martyr ſepultus in Viennenſi eccleſia, honorifice ſervatur. Apud Gemblacum, ſancti Witberti. Qui inter nobiles Lotharingiæ milites primus, militia depoſito & religionis accingens ſe cingulo, Gemblacenſe cœnobium fundavit.*

Epicteti & Baſilei.

HAGENOYEN. Incipit à Deſiderio Viennenſi, fere ut in Adone Moſandri. In Deſiderio Lingonenſi ſatis purus eſt. Tum perperam adjicit *Helenam, Fauſtinum & Timotheum*, de quibus die præcedenti. Tum : *In Hiſpania, ſancti Epicteti martyris & Baſilei epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. & UGHELLIAN. Eadem habent in fine, quæ octo codices ſupra. Nempe : *In Hiſpaniis, ſanctorum Epictiti* vel *Epitici & Baſilei epiſcopi.*

Lucii & ſociorum.
Groyberti.

MATRIC-CARTUS-ULTTAJECT. *Deſiderii epiſcopi & martyris, cum pluribus de grege ſuo. Lucii, Montani, Flaviani cum ſociis eorum.* Vide & hos & ſocios melius in Actis expreſſos. *Groyberti confeſſoris.* Guibertum Gemblacenſem, ni fallor, indicat, vel Wibertum Friſlarienſem.

Fauſtini &c.
Caſti &c.

REGINÆ SUEC. ſignatus num. 130. *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei. In Africa, ſanctorum Caſti & Æmilii.* Vide quæ de utraque annuntiatione dicta ſunt ad diem præcedentem.

VATICAN. num. 5949. *Romæ, ſanctorum Fauſtini & Timothei.*

Adventus Reliquiarum Auſtremonii

CAUDIACEN. PRIORATUS. *Magno-loco, adventus reliquiarum S. Auſtremonii epiſcopi & martyris.* Colitur 1 Novembris.

Helenæ.

REMENS. SS. Timothei & Apoll. *Amiſſiodori, depoſitio & tranſlatio corporis S. Helenæ.* Die præcedenti, in textu Uſuardino poſita eſt.

Epicteti &c.
Deſid. Vien.

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſatis pura, addit : *In Hiſpaniis, natale ſanctorum Epicteti & Baſilei epiſcopi, martyrum. Apud Viennam, ſancti Deſiderii epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt in territorio Lugdunenſi in villa Priſcilliaco. Qui martyr modo ſepultus in Viennenſi eccleſia, nos honorifice ſervatur.* Vide ſupra Obſervationem.

Mercurialis

BELIN. *In Hiſpaniis, Epitacii epiſcopi & Baſilei. Ipſo die, ſancti Mercurialis epiſcopi & confeſſoris.* Vide Prætermiſſos & XXX Aprilis.

Lucii &c.
Epicteti &c.
Deſid. Vien.
Theopompi.
Guillelmi.
Mercurialis
Wiberti.
Calixtæ.

GREVEN. *In Africa, ſanctorum Lucii & Quintiani, Montani & aliorum. In Hiſpaniis, natalis ſanctorum Epicteti & Baſilei epiſcopi, martyrum. Apud Viennam, ſancti Deſiderii epiſcopi & martyris. Qui paſſus quidem in territorio Lugdunenſi, villa Priſcilliaco* [Priſciniaco] *ſed modo Viennæ quieſcit. Nicomediæ, Theopompi epiſcopi & martyris. Qui pro fide Chriſti miſſus in clibanum accenſum, die integro & nocte illæſus perduravit. Deinde carceri, negato cibo incluſus, à Domino confortatus, tandem vero cum Seneſio à ſe converſo, martyrii gloriam adeptus eſt.* De iis jam ſæpius. Vide in indice Prætermiſſorum. *Guillelmi martyris Roffenſis. Cujus corpus cum jaceret occultum, divinitus per miracula revelatum fuit. Mercurialis epiſcopi & confeſſoris.* De quo in BELINO. *In Friſlaria Haſſiæ, ſancti Wiberti monachi & confeſſoris.* Differtur ad XIII Auguſti. *Calixta nobilis Romana.* Vide Prætermiſſos.

De Guiberto
Deſiderii Vienenſ.
Michaëlis.
Guilelmi.

MOLAN. De Epitacio & Baſileo, atque item de Mercuriale, BELINI textum deſcripſit. Tum : *In Gemblaco monaſterio, natale ſancti Guiberti patris noſtri ac fundatoris, confeſſoris præclari in miraculis. Item Viennæ, natale ſancti Deſiderii epiſcopi, qui paſſus eſt in territorio Lugdunenſi.* De Guillelmo Roffenſi, ut ſupra, ſed charactere minori. Editiones aliæ, primo agunt de Guiberto, poſt de Deſiderio, ut ſupra. Tum : *Die vigeſima tertia, ſancti patris & confeſſoris Michaëlis epiſcopi Sinadæ.* De Epitacio &c. & Mercuriale, ut jam dictum eſt. In fine, charactere minori : *In Anglia, civitate Roffenſi, paſſio ſancti Guilelmi.*

IX *Kal.* — *Die* 24.

Manahen.
Joanna.
Vincentii.
Donatiani & Rogatiani.

NAtalis Manahen, Herodis Tettarchæ collactanei, Doctoris & Prophetæ ſub gratia novi Teſtamenti; apud Antiochiam in Chriſto quieſcentis. Item beatiſſimæ Joannæ, uxoris Chuzæ, procuratoris Herodis, quam commemorant Euangeliſtæ. In portu Romano, natalis ſancti Vincentii martyris. In Galliis civitate Namnetis, beatorum martyrum Donatiani & Rogatiani fratrum, qui pro conſtantia fidei in carcerem miſſi, & in equulei cataſta ſuſpenſi ac laniati

niati, deinde lancea militari perfoſſi, noviſſime capita eorum præciſa ſunt. Apud Hiſtriam, ſanctorum martyrum Zoëlli; Servilii, Felicis, Silvani & Dioclis.

Zoëlli & ſociorum.

Ex *Praten Herinien. Antverpien.* & *Max-Lubec. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max. Ultrajeſt. Leyden. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. In ſolo Pratenſi habetur *conlactanei*, melius reliqui cum textu. Greven. legit, *apud Antiochiam quieſcentis*, omittens, *in Chriſto*. Herinien. Antverp. Max-Lubecana & Greven. ponunt *Cnza*, Roſweyd. *Chuſa*, nos cum pleriſque *Chuzæ*. Antverp-major, opinor amanuenſis vitio, pro *Chuzæ*, ſcribit *cujuſdam* indeterminate. Bene in Pratenſi legitur *Nannetis*, male in Antverp. & Max-Lubec. *Nampnetis civitate*, peſſime in Munerato *Nanunetis*. Sequimur codicum torrentem, qui uniformiter habent *Namnetis*. In Antverp. majore pro *Hiſtriam*, in quo codices conveniunt, eſt, *Hiſtoriam*. Cetera, ut *Mananen*, *Zoels*, *Servili*, *Falicis*, *Dyoclis* &c. inter ſcriptoria ſphalmata reputanda ſunt. *Johanna*, an *Joanna* præferas, nihil intereſt; valeat parœmia: Loqui cum multis, ſapere cum paucis.

Manahen. OBSERVATIO. *Manahen* & *Joanna*, Chuzæ uxor, nec Hieronymianis, nec Bedæ aut ſequacibus, nec Romano parvo noti, ab Adone primum conſignati ſunt, cujus verba ſimpliciter deſcripſere Uſuardus & Notkerus. De utriuſque Sancti elogio dubitandum omnino non eſt; quæ de Manahen dicuntur, accepta ſunt ex Actibus Apoſtolorum cap. 13. *Joanna.* De Joanna meminit Lucas cap. 8 v 3 & cap. 24 v 10. Quomodo apud Græcos cum aliis unguentiferis mulieribus colatur, explicat Papebrochii ſylloge historica. *Vincentii.* *Vincentii* commemoratio ex codicibus Hieronymianis profluit, iiſdem ferme terminis quibus in textu noſtro exprimitur. Romanum parvum poſitionem neglexerat, ſed ea ab Adone reſtituta, inde ad nos tranſiit. Atque hæc ſolum de eo tradita ſuperſunt. *Donatiani & Rogatiani.* Exſtant etiam apud Hieronym. *Donatianus* & *Rogatianus* fratres germani martyres, quales itidem à Rabano vocantur, ex eodem fonte ab Adone hauſti, ſed ſatis ſimpliciter, utpote nullo præterea ornati elogio. Uſuardina ſunt, quæ in laterculo recitamus, ex Actis accepta. Hæc vero tanta gravitate & ſimplicitate ſcripta ſunt, licet diu poſt martyrium, ut ab omnibus inter ſincera numerentur; qualia cenſuit Ruinartius à pag. 294. Eadem Gallice refert Tillemontius tomo 4 à pag. 491, nec ejus notatio pag. 732 quidquam affert, quod ipſorum Actorum auctoritati magnopere deroget. Ex illis ipſis martyrii ſenem pluribus proſecutus eſt Notkerus, ſed hæc præter noſtrum propoſitum. Hos duos ſolos celebrat hodie Wandelbertus:

Donatianus Namnetis cum Rogatiano
Fratre, pie exornat fidei certamine Nonam.

Atque hactenus recte procedunt omnia. Annuntiatio ultima non nihil faceſſit negotii, in eo nimirum, quod perperam *Iſtriæ* adſcribantur, qui *Syri* potius dicendi ſunt. *Zoëlli & ſociorum.* Confuſionis auctor videtur eſſe auctor Romani parvi, ex quo Ado, quem de more, nullo prævio examine, ſecuti ſunt Uſuardus & Notkerus. Scripſerat Romanum parvum; *In Iſtria, Zoëlli & Silvani*, male *Iſtriam Syria* ſubſtituens. Servata poſitione ſocios ex eadem claſſe adjunxit Martyrologus Viennenſis, atque ita in Noſtrum, alioſque, & quidem in Romanum hodiernum promanavit error, correctus à Florentinio & Henſchenio, apud quos rem accuratius diſcuſſam invenies. Excuſandusne ſit Uſuardus, non examino. Enim fallentibus ductoris ſui veſtigiis, ut jam toties oſtenſum eſt, inſiſtere aſſuevit, & nos qualemcumque ejus ſententiam, ut fert inſtituti noſtri ratio, reddere profitemur.

AUCTARIA.

TORNACEN. Reſciſſo Donatiani & Rogatiani elogio, purum exhibet Adonis textum. In fine autem adjicit: *Ipſo die, beata Poſinna virginis.* *Poſinna.* Quæ intra denuo recurret. Sed in Actis ſub *Puſinnæ* nomine relata eſt XXIII Aprilis, & nos eo die in Auctariis de ea meminimus.

PULSANEN. Purus uſque ad *Vincentii martyris*, cetera omnia prætermiſit.

LOVANIEN. Refert etiam Adonem purum, expuncto martyrum Namnetenſium elogio.

CENTULEN. *Apud Antiochiam, natale ſancti Manahen, Herodis Tetrarchæ collactanei, Doctoris, Prophetæ ſub gratia novi Teſtamenti.* *Textus contractus.* In Joanna purus eſt. *In Galliis civitate Namnetis, beatorum Rogatiani & Donatiani martyrum. Apud Hiſtriam, ſanctorum Zoëlli, Servilii, Felicis, Silvani & Dioclis.*

BRUXELLEN. In textu ſolito purior, in fine adjicit: *Item tranſlatio ſancti Dominici patris & fundatoris Ordinis Prædicatorum.* *De Tranſlat. Dominici.* Hæc remittenda eſt ad diem quo colitur IV Auguſti.

HAGE-

Hagenoyen. Ita incipit: *Apud Antiochiam, natale beati Manahen* &c. In quo à germano textu deficit; de cetero in reliquis ſatis purus.

Matric-Cartusiæ-Ultraject. Primo loco: *Donatiani & Rogatiani fratrum.* De quibus ad marginem: *In honorem iſtorum martyrum eſt conſtituta quædam domus Ordinis noſtri prope Nanetas, ubi requieſcunt aut paſſi ſunt.* Sequitur in textu: *Zoëlli martyris cum ſociis. Manahen Herodis collactanei, Doctoris & Prophetæ ſub gratia novi Teſtamenti. Joannæ uxoris Chuſæ, quam commemorant Evangeliſtæ.* *De Rogat. &c.*

Augens. Canonicorum Regularium. *Ipſo die, beatæ Poſianæ virginis.* *Poſinæ.*

In Vatican. num. 5949. Deeſt *Manahen.* Habet: *Et in Iſtria, Sylvani & Felicis.*

Strozzian. *Bononiæ, tranſlatio B. Dominici confeſſoris, in qua ex corpore ejus virgineo tanta manavit odoris flagrantia, ut omnium aromatum odorem ſuperaret, quo, anno decimo tertio ab ejus obitu, de mandato Domini Papæ Gregorii IX celebrata fuit ab archiepiſcopo Ravennate & multis aliis epiſcopis.* Nota eſt dies quo colitur IV Auguſti. *De Tranſlat. Dominici.*

Remens. ſanctorum Timothei & Apollinaris. *In vico Bauſiono, ſuper fluvium Matronam, depoſitio ſanctæ Poſinæ virginis.* *Poſinæ.*

Editio Lubeco-Col. Orditur à Rogatiano & Donatiano, ut in textu. Tum: *Apud Hiſtriam* &c. Dein: *In portu Romano* &c. Sequitur: *Ipſo die, natalis ſancti Manahen* &c. Demum: *Item beatiſſimæ Johannæ uxoris Chuzæ, procuratoris Herodis prædicti, quam commemorant Evangeliſtæ. Quæ mortuo marito, Dominum Jeſum Chriſtum ſequebatur ubique prædicantem, & largiter ei & ſuis diſcipulis de ſuis facultatibus miniſtravit; habens ſociam ſibi ſimilem & affectu pariter & in effectu, ſcilicet ſanctam Suſannam, de quibus Lucas ponit, & aliæ multæ mulieres ſequebantur Dominum Jeſum Chriſtum. In Lombardia, civitate Bononia, tranſlatio ſancti Dominici confeſſoris primi Ordinis Prædicatorum. Coloniæ Agrippinæ, in eccleſia ad ſanctæ Mariæ gradus, adventus quarumdam reliquiarum ſancti Annonis ejuſdem civitatis archiepiſcopi & confeſſoris.* Vide die natali IV Decembris. *De Joanna.* *Tranſlat. Dominici.* *De reliquiis S. Annonis.*

Belini prima editio ordinem invertit & nomina pleraque turpiter corrumpit. In altera ſub finem adjungitur: *Item Bononiæ, tranſlatio beati Dominici confeſſoris, in qua ex corpore ejus virgineo tanta emanavit odoris fragrantia, ut omnium aromatum ſuavitatem ſuperaret. Quæ anno* XIII *ab ejus felici obitu, de mandato Domini Papæ Gregorii* IX *celebrata fuit ab archiepiſcopo Ravennate & multis aliis epiſcopis.* *De Tranſlat. Dominici ut ſupra.*

Greven. *Civitate Tergeſtina, ſancti Servuli martyris, tempore Numeriani imperatoris, qui cum ſacrificare contemneret, nervis cæſus, in equuleo ſuſpenſus torquetur, lateraque illius ungulis lacerantur. Deinde depoſitus, oleo fervente perfuſus, cum redderetur conſtantior, gladio animadverti jubetur.* Et *Zebelli & Secundini* ſocius, qui vere Iſtriæ tribuendi ſunt. *Anolini martyris, qui cum eſſet cuſtos carceris, a ſancto Urbano cum tribunis converſus, pro Chriſto cum eiſdem occiſus, triumphavit.* Rejicitur in diem ſequentem. *Civitate Bononia, tranſlatio ſancti Dominici confeſſoris, de cujus corpore, cum levaretur, mira odoris ſuavitas emanavit. Colonia Agrippina, in eccleſia ad gradus Mariæ, tranſlatio quarumdam reliquiarum ſancti Annonis epiſcopi & confeſſoris.* *De Servulo.* *Anolini.* *Tranſlat. Dominici.* *De rel. Ann.*

Molan. *Item Bononiæ, tranſlatio beati Dominici* &c. ex Belino. Tum: *Tranſlatio ſancti Lamberti.* Dies natalis eſt XVII Septembris. Sequitur typis minoribus: *Eodem die monaſterio Lirinenſi, Vincentii presbyteri, qui librum vere aureum conſcripſit, pro Catholicæ fidei antiquitate & veritate, adverſus profanas omnium hæreſeon novitates.* In poſterioribus editionibus neſcio cur omittatur hæc annuntiatio, ſolumque agatur de tranſlationibus ſancti Lamberti & S. Dominici. *Tranſlat. Lamberti.* *Vincentii Lirinenſis.*

VIII *Kal.* *Die* 25.

Romæ via Numenraria, natalis beati Urbani Papæ & martyris, cujus doctrina, ſub perſecutione Alexandri, multi martyrio coronati ſunt. Mediolani, ſancti Dionyſii epiſcopi & confeſſoris, qui apud Cappadociam pro fide Catholica damnatus exilio, ibidem primo quievit, poſtea vero reliquias corporis ejus, per ſanctum Baſilium præfatæ urbis epiſcopum recepras, bearus Ambroſius condigno honore condidit. Apud Meſiam civitate Doroſtoro, ſanctorum martyrum Paſſecratis, Valentionis, & aliorum duorum ſimul coronarorum. In terrirorio Trecaſſino, ſancti Leonis confeſſoris. *Urbani.* *Dionyſii.* *Paſicratis & ſociorum.* *Leonis.*

Codices quatuor puri ſunt, *Praten. Herinien. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Numentana* ſcribunt omnes, & nos ſcripſimus, licet non ignoremus legendum, *Nomentana.* Rurſus conveniunt omnes in, *cujus doctrina*, ſolus Greven. vocem de ſuo inſeruit, cujus *prædicatione* & doctrina. Reliqui item *Dioniſi*, cum codicibus, tametſi alibi, ni fallor, correxerim. *Condigno honore* bene & recte ſcripſerunt fere omnes; Herinien. tamen & Greven. habent *cum digno* honore. *Moeſiam* optime poſuit codex Pratenſis; ignoſcat lector, ſi codices omnes alios ſequor, in quibus male, ſed tamen expreſſiſſime habetur *Meſiam.* Sic *Paſicratis*, ut fert Græca ſignificatio, præferendum putamus, ſed eâdem ducti auctoritate legimus *Paſſecratis. Duûm*, pro *duorum*, poſuit Pratenſis; præſtat hîc certe aliorum orthographia. *Capadociam, Valencionis* & ſiquæ ſunt hujuſmodi, vix indicare operæ pretium eſt.

Urbani. OBSERVATIO. *Urbani* memoriam ſic ferme recolunt Hieronymiani omnes: *Via Nomentana miliario* VIII, *natalis Urbani epiſcopi*; & in iiſdem immediate ſequitur: *In cimiterio Prætextati, Doroſtori*; quæ cum ita ordinata nihil ſignificent, videtur cœmeterium illud, cum Urbani annuntiatione conjungi debere; quæ eſſet diſparatiſſimorum combinatio; nempe *via Appiæ*, ad quam certum eſt ſpectare *Prætextati cœmeterium*, cum *via Nomentana*, longe inde diſſita. In his explicandis criticen ſuam exercet Florentinius. Beda & ex eo Rabanus, ſimplicius legunt: *Romæ, natale Urbani Papæ & confeſſoris, cujus doctrina multi martyrio coronati ſunt.* Ubi certo alluditur ad Cæciliam ſocioſque martyres ab Urbano Papa inſtitutos. Aliter loquitur Romanum parvum: *In cœmeterio Prætextati, ſancti Urbani epiſcopi & martyris.* Hæc à Beda non ſolum ſtylo, ſed ipſa re ſummopere diſferunt. Audi modo liberaliorem Adonis phraſim: *Romæ via Numentana, in cœmeterio Prætextati, natalis ſancti Urbani epiſcopi & martyris. Cujus doctrina*, SUB PERSECUTIONE ALEXANDRI, *multi martyrio coronati ſunt.* Vides hìc, opinor, male collecta eſſe & *perſecutione Alexandri* aucta, quæ ferme in Hieronymianis, Beda & Romano parvo repererat, ſervato *martyris* titulo, quem Noſter, expuncto tamen recte cœmeterio, ex præfato Adone, cum reliquo ſuo textu mutuatus eſt. Hæc ſunt Martyrologorum noſtrorum placita, cum quibus conferenda & componenda Allatiani & Frontoniani Kalendarii verba: *Die* XXV (Maii) (Allat. VIII *Kal Junii*) *natal. S. Urbani confeſſoris atque Pontificis, via Appia.* Scio equidem *confeſſoris* & *martyris* appellationes ad ſanum ſenſum cum Henſchenio optime reduci poſſe, & quidem in Sacramentario Gregorii Urbanum Papam in oratione *martyrem* compellari. Scio & Wandelbertum ita canere:

Octava Urbanus meritorum ſtemmate fulget
Infula quem doctrina ſimul ſanguiſque beavit.

Scio denique Acta ipſa, quæ à Romanis Notariis conſcripta eſſe cenſuit Henſchenius, Urbani Papæ martyrium fuſe deſcribere. At non æque clare perſpicio, qua ratione vetuſta illa Allatii & Frontonis Kalendaria, Beda & Rabanus, martyres à confeſſoribus diſerte ubique & expreſſe diſtinguere ſoliti, cum ceteris Martyrologis & citatis Actis conciliari vere & ſolide poſſint. Viam aperuit Tillemontius tomo 3 pag. 686, ubi *Urbanum epiſcopum & martyrem* ab *Urbano Pontifice & confeſſore* diverſum dici poſſe exiſtimat; atque una lites componi, circa corpus Romæ & alibi aſſervatum; quò appoſite reducenda erunt, quæ recte diſſeruit Henſchenius pag. 10 num. 18. Quodque in hoc ſyſtemate ad explicanda Martyrologia conduceret maxime; poſſet *Urbanus epiſcopus & martyr* ſepultus fuiſſe *via Nomentana, milliario* VIII ab Urbe, iſque ſubinde in Galliam tranſlatus eſſe: alter vero *Papa, in cœmeterio Prætextati via Appia*, cujus corpus ibi remanſerit, primum à Paſchale I in Urbem tranſlatum, inventumque ſubinde anno MDXCIX. Conjectura eſt, quæ de cetero nihil officiet titulo *martyris* Urbano Papæ paſſim aſſerto, utpote qui illum variis confeſſionibus promeritus ſit, æque ac plurimi alii, ut notiſſimum eſt. Majoris momenti quæſtio agitatur circa Actorum ipſorum ſinceritatem ab Henſchenio defenſam, a præfato Tillemontio acriter oppugnatam, iis inter cetera argumentis, quibus ſub imperatore Alexandro, apertam perſecutionem & publica martyria nequaquam admittenda contendit. Et hæc ferme eadem adverſus Cæciliæ & ſociorum paſſionem recurrunt, ut verbo indicavimus XIV Aprilis. Nequid hic temere definiamus, aut extra propoſitum evagemur, omnia tutius ad XXII Novembris de integro examinanda explicandaque remittimus.

Dionyſii. *Mediolano, depoſitio Dionyſii epiſcopi*, diſerte notatur in Hieronymianis apographis. Silent Beda cum ſuis & Romanum parvum. Elogium à Noſtro hìc in textu recitatum Adonis eſt, idque Notkerus deſcribere non prætermiſit, adjectis aliis, quæ nec referre nec examinare noſtri fori exiſtimo. Dionyſii labores pro Catholica fide egregie exantlatos, ex variis Patribus collegit & accurate digeſſit Papebrochius. *Paſicratis & ſociorum.* *Doroſtorenſes martyres* in Hieronymianis tranſpoſitos, ex ipſis tamen erutos, à Noſtro & Notkero, vere ex Adone tranſumptos eſſe oportet, utpote qui in nullis Martyrologis antiquis aliis reperiantur. Bini an terni ſocii, an forte quaterni fuerint, non habeo unde definiam. Nec definivit Henſchenius, qui conſarcinatoris pſeudo-Chronici Dextrini commentis procul amandatis, Sanctorum noſtrorum encomia ex Græcorum monumentis veriſimiliora ſubſtituit. Certiſſima eorum laus eſt in Actis ſancti *Julii*, de quibus agemus XXVII Maii, ubi utriuſque nomen *Paſicratis* & *Valentionis* exprimitur cum *Eſichyo* etiam procul dubio martyre, ut refertur XV Junii, ſed nulla aliorum facta mentione, niſi forte Julius ipſe & Eſichyus *duo* illi aliorum *ſocii* cenſeantur. *Leonis.* De *Leone Trecaſſino* præter Uſuardum, ex veteribus nullus loquitur, & is quidem in pluribus codicibus Uſuardinis, non optimæ notæ, prætéritus eſt. Nobis ſufficere debet, præſtantiorum auctoritas. *De Eleutherio Adonis.* Pauca de eo ſuperſunt, quæ ſylloge ſua hiſtorica Henſchenius complexus eſt. Supereſt *Eleutherius Papa* ab Adone cum elogio, à Notkero aucto, hac die collocatus, cujus certum

Digitized by Google

certum eſt Uſuardum nec hîc nec alibi meminiſſe. Conjectando aut divinando rem non conficiam: cujuſmodi eſſet, ſi Adonis textum eatenus revocarem in dubium, aliove modo ſuſpectam redderem annuntiationem; in Adone tam clare expreſſam. Qui plura cupit, adeat Acta, XXVI Maii. Nobis dubium nullum eſt, quin genuinum Uſuardum hac etiam die repræſentaverimus.

AUCTARIA.

TORNACEN. Mutilat elogium Dionyſii à, *primo quievit*, uſque ad annuntiationis finem. Cetera puriſſimus eſt.

PULSANEN. In Urbano purus, totum Dionyſii elogium truncat. Deeſt annuntiatio tertia. In fine purus eſt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. LOVANIEN. EDITIO ULTRAJ-BELG. Omittunt annunti tionem ultimam de Leone. LEYDEN-BELG. male notat S. Franciſci *ſtigmata*, voluit indicare *tranſlationem*.

ROSWEYD. In Urbano purus, ſecundo loco *Eleutherii.* inſerit: *Item Eleutherii Papa, qui ſedit annis* XV *& ſepultus eſt juxta Petrum Apoſtolum.* Sequitur reliquus textus. Tum in fine: *Item in Britannia* *Aldelmi.* *Sulpitii &c.* *inſula, civitate Magidunſi, depoſitio ſancti Aldelmi epiſcopi & confeſſoris. Item Sulpitii & Serviliani.* Data ſuot poſtremorum Acta XX Aprilis.

ANTVERP-MAJ. Leonem *epiſcopum* facit, additque in fine: *Item in Britannia inſula, civitate* *Aldelmi.* *Enagidulſi* [vel *Magidulſi*] *depoſitio ſancti Aldelmi epiſcopi & confeſſoris.*

MUNERAT. In fine: *Ipſo die, ſanctarum Ma-* *Mariæ Jacobi &c.* *riæ Jacobi & Salome, ſociarum matris Domini.* Alii celebrant earumdem *tranſlationem*. Vide quæ de ipſis dicuntur in Prætermiſſis.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt; *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſancti* *Tranſlat. Franciſci.* *Franciſci (beatiſſimi patris noſtri* inquiunt ALBERGEN & DANIC.) *quæ anno Incarnationis Domini* MCCXXX, *ſub Domino Papa Gregorio* IX *facta eſt.* Addunt iidem codices (LEYDENSEM *De Urbano.* excipe) de Urbano poſt, *coronati ſunt: Hic poſt beatum Petrum ſextus decimus, conſtituit ut omnia vaſa altaris eſſent aurea vel argentea, vel ſaltem ſtannea.* Porro omnes omittunt, *ſancti Leonis.*

CENTULEN *Romæ, ſancti Urbani Papæ & martyris, cujus doctrina ſub perſecutione Alexandri* *Textus fere purus.* [multi] *martyrio coronati ſunt. Mediolani, beati Dionyſii epiſcopi & confeſſoris. Apud Meſiam* &c. ut in textu. *In territorio Trecaſſino, ſancti Leonis confeſſoris & monachi.*

BRUXELLEN. Longius Urbano elogium texit; ſed præſtat ea ex Actis cognoſci. In reliquo textu ſatis purus eſt. In fine addit: *Apud Aſſi-* *Tranſlat. Franciſci.* *ſium, tranſlatio ſancti Franciſci, fundatoris Ordinis fratrum Minorum.* Notiſſimus eſt dies natalis IV Octobris, quo omnia remittenda ſunt.

HAGENOYEN. Alia de Urbano comminiſcitur, hic prætereunda. In reliquis purus eſt.

AQUICINCT. Poſt *Papæ & martyris*, interſerit: *Hic fecit miniſteria omnia ſacrata argentea,* *De Urbano.* *& patenas argenteas quindecim poſuit.* In fine eſt: *Aldelmi.* *In Britannia, Maldubienſi monaſterio, ſancti* *Eleutherii.* *Adelmi epiſcopi & confeſſoris. Romæ, ſancti Eleutherii Papæ & martyris.*

VICTORIN. *Item Eleutherii Papa. Hic con-* *De Eleutherio.* *ſtituit ut nulla eſca repudiaretur a Chriſtianis, quæ rationalis & humana eſſet. Et in territorio Reati-* *Maronis.* *no, ſancti Maronis martyris.* Videatur elenchus Prætermiſſorum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Urbani Pa-* *Mariæ Jac.* *pæ & martyris. Mariæ Jacobi & Salome. Canonis martyris cum filio.* (*Cononis*, ni fallor, qui *Canionis.* colitur XXIX Maii.) *Paſſecratis martyris cum ſociis. Dionyſii epiſcopi Mediolanenſis, cujus reliquias beatus Ambroſius exaltavit.*

REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Et in terri-* *Maronis.* *torio Reatino, ſancti Maronis martyris.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Leonis*. Adjectum: *Benevento, ſancti Secundi epiſcopi & con-* *Secundi.* *feſſoris, in ſancta Sophia.* Hunc *Secundum* fateor me ignorare. *Romæ, ſancti Eleutherii Papæ, qui* *Eleutherii.* *præfuit eccleſiæ annis* XV. *Et ſancti Canionis mar-* *Canionis.* *tyris.* Eumdem forte intelligit, qui in Actis ponitur, epiſcopus Afer &c. Vide ibi

FLORENTIN. *Florentiæ in partibus Tuſciæ, na-* *De Zenobio* *tale ſanctiſſimi Zenobii, ejuſdem civitatis epiſcopi, qui dum viveret, adeo vita & miraculis claruit, ut in virtute ſanctæ Trinitatis mereretur fieri trium mortuorum ſuſcitator. Vixit annos* XC, *& requievit in Domino anno ab incarnatione* CCCCXXIV. *Ad cujus ſanctitatis commendationem, dum corpus ejus transfertur ab eccleſia ſancti Laurentii, die* XXVI *Januarii, ad eccleſiam majorem prædictæ urbis, feretrum ulmum ſiccam caſu tetigit, quæ mox coram omnibus floruit. Apud Aſſiſium tranſlatio* *Tranſlat. Franciſci.* *ſancti Franciſci confeſſoris, anno Domini* MCCXXX. *Eodem die, ſancti Bonifacii Papæ. Item tranſlatio* *Bonif. PP.* *ſanctiſſimi Stephani martyris de Conſtantinopoli in* *Tranſlat. Stephani.* *Venetias, ad monaſterium ſancti Georgii majoris, anno* MCX. Vide quæ de hac tranſlatione Protomartyris, an fortaſſe alterius Stephani Junioris &c. in Prætermiſſis dicuntur

EDITIO LUBECO-COL. De Urbano, præter *De Urbano.* *vaſa altaris* &c. addit: *Hujus tempore cœpit eccle-* *Tranſlat. Franciſci.* *ſia primum prædia poſſidere.* In Dionyſio & Doroſtorenſibus ſatis purus, Leonem omittit. Tum: *Apud Aſſiſium* &c. ut ULTRAJECT &c ſupra. *Eodem die, ſancti Adelmi* [Aldelmi] *epi-* *Aldelmi.* *ſcopi & confeſſoris. Ipſo die, tranſlatio ſanctarum* *Tranſlat. M. Jacobi &c.* *Mariæ Jacobi & Mariæ Salome, ſororum ſanctæ Dei genitricis Mariæ. Item tranſlatio ſancti Goaris* *Item Goar.* *presbyteri & confeſſoris.* Dies natalis eſt VI Julii.

BELIN. Ante *Leonis*, interjicit: *Apud Florentiam civitatem Tuſciæ, natale ſanctiſſimi Conobii* [Zenobii] *ejuſdem civitatis epiſcopi.* Poſt *Zenobii.* *Leonis*, addit: *Eodem die, ſancti Bonifacii Papæ.* *Bonifacii.* *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſancti patris Franciſci* *Tranſlat. Franciſci.* *Et alibi: Item tranſlatio ſanctiſſimi Stephani* &c. *Et Stephani.* ut FLORENTIN. In poſteriori editione paria omnia, ſed de Franciſco, hoc modo: *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſancti patris Franciſci, inſtitutoris* *De tranſl. Franciſci.* *fratrum Minorum, cujus venerabile corpus, crucifixi ſtigmatibus velut pretioſiſſimis margaritis ornatum, anno Domini* MCCXXX, *fratribus ad generale Capitulum Aſſiſii congregatis, ab eccleſia ſancti Georgii, in qua primum locum quietis acceperat, ad baſilicam in ipſius honorem conſtructam, octavo Kalendas Junii tranſlatum, condigno ibidem honore ſituatur.* Jam diximus remitti ad IV Octobris.

GREVEN. *Eodem die, vel ſecundum alios, ſe-* *Eleuth. PP.* *quenti, Romæ, ſancti Eleutherii Papæ. Hic litteras accepit à Lucio Britanico rege, petente, ut per ejus mandatum Chriſtianus fieret. Cumque rexiſſet Eccleſiam annis* XXI, *menſibus* VI, *martyrii palmam*

Maximi &c. Barctwardi & Dictw. Canionis. Niceti. *mam adeptus eſt; ſepultus in Vaticano. Item ſanctorum Maximi & Venerandi martyrum. Barctwardi & Dictwardi martyrum.* Vide Prætermiſſos, in *Morado. Canionis epiſcopi & martyris. Niceti martyris, qui Gothus gente, cum fidem Chriſti abnegare nollet, a Gothis in ignem miſſus, coronam martyrii adeptus eſt.* Vide Prætermiſſos. *Zenobii.* *Florentiæ, beati Zenobii epiſcopi & confeſſoris. Qui, ut teſtatur Antoninus parte 2 Chronicæ ſuæ, ſanctitate vitæ & miraculorum gloria ſaluberrimaque doctrina, multum Eccleſiæ Dei profuit, præcipue in Tuſciæ partibus, tempore Damaſi Papæ. Adelmi* [Aldelmi] *epiſcopi Schirburnenſis in Anglia, confeſſoris.* *Aldelmi. Mutii.* *Mutii abbatis, qui primo princeps latronum fuit: deinde converſus, in ſanctitate maxima, ſolitariam vitam duxit. Panem cælitus miſſum, Dominico die guſtans, cibum alium non requirebat.* *Mutii alt.* *Item Mutii alterius, qui cum filio annorum octo, monaſterium ingreſſus, ad abbatis imperium eumdem filium in flumen projecit, revelatumque fuit abbati, meritum Abrahæ Patriarchæ, Mutium in hoc facto ſibi acquiſiſſe.* Vide de utroque Mutio Prætermiſſos. *Tranſl. Fr.* *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſancti Franciſci confeſſoris. Tranſlatio ſancti Goaris presbyteri & confeſſoris.* *Item Goar.* *Tranſlatio ſanctarum Mariæ Jacobi & Salome, ſororum ſanctæ Dei genitricis.* *Et M. Jac. &c.*

Molan. *Apud Florentiam Tuſciæ, natalis ſanctiſſimi Zenobii, ejuſdem civitatis epiſcopi.* *Zenobii* *Eodem die, ſancti Bonifacii Papæ.* *Bonifacii.* *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſancti patris Franciſci, inſtitutoris* &c. *Tranſl. Fr.* ex altera Belini editione. *Item tranſlatio ſanctiſſimi Stephani* &c. *Tranſl. Step.* ut Florentin. Minoribus autem litteris: *Adelmi epiſcopi Schirburnenſis in Anglia, confeſſoris.* *Aldelmi.* Editiones aliæ ſic habent: *In Britannia, monaſterio Maldubienſi, ſancti Adelmi epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur de Zenobio, Bonifacio, Stephano & Franciſco, ut ſupra. Dein: *Die vigeſima quinta, inventio tertia pretioſi capitis præcurſoris.* *Inv. c. I. B.* Vide elenchum Prætermiſſorum. Demum alio charactere: *Eodem die, ſancti Aurelii, Redicianæ civitatis epiſcopi, qui cum Dionyſio Mediolanenſi epiſcopo ſepultus eſt, ac tandem in Hirſangienſe cœnobium tranſlatus, à Nottingo epiſcopo ejus fundatore.* *Aurelii.* In nullo alio codice memoratum reperimus. Remittitur in Prætermiſſis ad diem IX Novemb.

VII *Kal.* — *Die* 26.

Quadrati. APud Athenas, natalis beati Quadrati epiſcopi, Apoſtolorum diſcipuli, qui perſecutione Adriani, Eccleſiam grandi terrore diſperſam, fide & induſtria ſua congregans, etiam librum pro Chriſtianæ religionis defenſione edidit, plenum fidei, & Apoſtolica doctrina dignum. *Symmetrii & aliorum.* Romæ, ſanctorum martyrum Simmitrii presbiteri & aliorum viginti duorum. *Quadrati.* Ipſo item die, ſancti Quadrati martyris, in cujus ſolemnitate ſancti Auguſtini ſermones habiti inveniuntur. *Feliciſſimi & ſocior.* Tuderi Tuſciæ, natalis ſanctorum Feliciſſimi, Eraclii, Paulini. *Priſci.* In territorio Autiſiodorenſi, paſſio ſancti Priſci martyris, cum ingenti multitudine. *Auguſtini.* In Britanniis, ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, qui miſſus à beato Papa Gregorio, primus genti Anglorum Chriſti Euangelium prædicavit.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.* Qui ſoli hoc die purorum codicum numero accenſeri merentur.

VARIA LECTIO. Pauca ſuggerit, quæ ferme in ratione ſcribendi conſiſtunt. Lego *Simmitrii* cum Pratenſi & Munerato, non *Sinmitrii*, ut Herinien. nec *Simitrii*, ut Greven. & Molan. vel ut varii codices Uſuardini auctiores, aut alii hujuſmodi, variè efferunt. Acta melius habent *Symmetrii.* Sic rurſus Praten. Herinien. & Munerat. ſcribunt, *plenum fidei*, non *plenum fide*, ut Greven. & Molan. Reliqua tacitus prætereo.

Quadrati. OBSERVATIO. Quod ſæpius jam ſupra à nobis obſervatum eſt, nempe Uſuardum & Notkerum pleraque ſua ex Adone accepiſſe, hoc hodie per totum textum adeo perſpicuum eſt, ut ſatis mirari nequeam, id accuratiſſimam & oculatiſſimam Henſchenii aciem fugere potuiſſe, cum de omnibus & ſingulis hujus laterculi Sanctis res ipſa ultro in oculos incurrat. Et primo quidem in *Quadrato Athenienſi*, notat Henſchenius elogium à Notkero ex Hieronymo deſumptum, ubi manifeſtum eſt, præfatum Notkerum verba Adonis de feſtivitatibus Apoſtolorum ad apicem tranſcripſiſſe. Quod de aliis æque erit evidens, ſingula inter ſe conferenti. Itaque jam dictus *Quadratus* Hieronymianis & Bedæ prætéritus, à Romano parvo primùm conſignatus eſt, his verbis: *Apud Athenas, Quadrati diſcipuli Apoſtolorum;* quæ ferme in Adonis Martyrologio leguntur. Elogium ab eodem, citato loco texitur, cujus contractam elegantiam nitide Noſter exhibuit. Nulla hic inter Martyrologos noſtros diſcrepantia: idem cenſetur *Athenienſis epiſcopus*, idem *Apoſtolorum diſcipulus*, idem *apologiſta;* idem *propheta.* Atque hæc antiqua & receptiſſima

tiſſima ſententia eſt; à qua tamen recedunt eruditi aliqui recentiores: an ſatis fundate, judicabit lector dum Henſchenii ſyllogen hiſtoricam contulerit cum Tillemontii nota tomo 2 pag. 589. In hujuſmodi controverſis nihil hic mihi lubet decernere.

Symmetrius & ſocii, Adonis itidem ſunt, paulo brevius ab Uſuardo expreſſi, omiſſa temporis nota, ſepulturæ loco, ejuſque curatrice Praxede, ex quibus colligi debet, omnem Sancti hujus & ſociorum notitiam acceptam eſſe ex vita ſanctarum Pudentianæ & Praxedis, de qua egimus XIX Maii. Acta ejus ſingularia rejiciuntur. Vide quæ de tranſlatione aliiſque ab Henſchenio & Papebrochio eruderata ſunt. *Quadratus alter*, ſecundo loco in Adone & Notkero poſitus, in apographis Hieronymianis, ſociis immixtus refertur, quibus prætermiſſis, ſolus ab Adone celebratur, ipſiſſimis illis verbis, quæ Noſter & Notkerus tranſcripſere. Optat Henſchenius ut aliquando edantur habiti in ejus ſolennitate ſancti Auguſtini ſermones, uti prodiit ille, quem de ſanctis Perpetua & Felicitate exhibent Acta VII Martii. Notatur menſe Auguſto, poſt *Maſſam candidam*, *Quadratus* aliquis in Kalendario Carthaginenſi, qui procul dubio hic ipſe erit, ab aliis forte pro arbitrio hoc die relatus. Illuſtris item eſt in vetuſtis Hieronymianis *Tudertina turma*, varie in nominibus deformata, a qua denuo avulſi ſunt, qui hic memorantur, haud dubie primi & præcipui tres *Feliciſſimus*, *Heraclius*, *Paulinus*, a Martyrologo Viennenſi ſignati, & ab utroque alio, iiſdem ferme terminis tranſumpti. Eadem de *Priſco Cociacenſi & ingenti multitudine* eſt ratio. Cenſet Henſchenius Hieronymianis, quæ martyrii locum determinant, adſcribendos, quidquid aliter ſentire videatur Florentinius. Hoc certum eſt, eadem phraſi ab Adone, Uſuardo & Notkero recenſeri. In Actis *Cottus* ſocius adjungitur. Vide ibi utriuſque hiſtoriam, quam recentiorem exiſtimat Tillemontius tomo 4 pag. 349. Ultimum locum occupat *Auguſtinus* Anglorum Apoſtolus, de quo primus meminit Beda. Porro elogium concinnavit, non Uſuardus, ut credidit Papebrochius, ex antiqua & communiſſima deceſſorum noſtrorum & aliorum opinione; ſed Ado, ex quo Noſter & Notkerus ſua tranſtulerunt; hic integre & ad verbum; ille iis reſciſſis, quæ ab Adone & Notkero, Uſuardo addita putavit Papebrochius; apud quem vide cetera. Atque hæc plana & certa Uſuardi noſtri lectio, quam cum Adoniana & Notkeriana omnino congruere, & præterea ex ipſo Adone evidenter deſumptam, principio diximus. Solum Auguſtinum ſic honoravit Wandelbertus:

Symmetrii. *Quadrati.* *Feliciſſimi & ſociorũ.* *Priſci.* *Auguſtini.*

Auguſtine tuum commendat ſeptima nomen
Lactea quo renitent Anglorum millia: verbi
Principe, quo Chriſtum domiti ſenſere Britanni.

AUCTARIA.

TORNACEN. Cetera toto textu puriſſimus, in ſecundo Quadrato elogium præterit, *in cujus ſolemnitate* &c.

PULSANEN. Priori magis mutilus, non habet niſi de Quadrato Athenienſi & Auguſtino, deſunt reliqua omnia.

ROSWEYD. In fine adjicit: *Item in eadem Britannia inſula, beati Bedo presbyteri.* Diem anticipat, nam colitur die ſequenti. *Beda.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN & EDITIO ULTRAJ-BELG. Deficiunt in elogio Quadrati Athenienſis, in quo ſimiles ſunt Adonis Martyrologio. Vide ſupra Obſervationem.

ANTVERP-MAJ. Sic incipit: *In Britannia civitate Doroberna, natale ſancti Auguſtini Anglorum Apoſtoli, qui olim ab Apoſtolica ſede directus cum aliis plurimis verbi vitæ miniſtris, juſſu beati Gregorii, primus genti Anglorum Chriſti Evangelium prædicavit. Item in eadem Britannia inſula, depoſitio beati Bedæ presbyteri, Doctoris Anglorum ſagaciſſimi, cujus quanta extitum merita & doctrinæ fluenta, melliflua bonorum operum teſtantur exempla.* Sequitur reliquus textus pure. *De Auguſtino.* *De Beda.*

ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *Romæ, ſancti Eleutherii Papæ & martyris. Hic poſt beatum Petrum duodecimus, accepit epiſtolas a Lucio Britanniæ rege, ut per ejus mandatum Chriſtianus fieret.* De reliquo ſimiles ſunt ANTVERPIENSI, MAX-LUBEC. & aliis codicibus ſupra citatis. *Eleutherii.*

CENTULEN. *Apud Athenas, natalis beati Quadrati epiſcopi & martyris, diſcipuli Apoſtolorum. Item alterius Quadrati martyris, in cujus ſolemnitate ſancti Auguſtini ſermones habiti inveniuntur. Antiſiodoro loco Coetaco, paſſio ſancti Priſci cum ſociis ſuis, innumera martyrum multitudine, tempore Aureliani imperatoris. Romæ, beatorum martyrum Simmitrii presbyteri & aliorum viginti duorum tempore Antonini. Tuderte Tuſciæ, ſanctorum Feliciſſimi, Eraclii, Paulini. In Britannia, ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, qui miſſus a beato Gregorio Papa, primus genti Anglorum Chriſti Evangelium prædicavit. Civitate Eboraca, ſancti Bedæ presbyteri & confeſſoris.* *Textus mutatus.* *Beda.*

BRUXELLEN. De Quadrato epiſcopo, addit: *Quod unà cum ſeptem Philippi filiabus in prophetica gratia celeberrimus fuerit.* Sequitur: *Romæ, natale ſancti Eleutherii Papæ & martyris. Qui ſedit annis quindecim. A quo Lucius rex Britanniæ per epiſtolam, Chriſtianum ſe fieri poſtulavit & baptizatus eſt.* De Symmetrio & ſociis adjicit: *Quos Antoninus imperator pro fide Chriſti gladio cædi mandavit.* Reliqua ſatis pura ſunt, ſed in fine ſic habet: *Et depoſitio Venerabilis Bedæ presbyteri & Doctoris gentis Anglorum, qui cum eſſet ſeptennis, à Benedicto abbate in monaſterio ſuſceptus; poſtea anno ætatis ſuæ triceſimo presbyter eſt ordinatus & nonagenarius in extremis laborans, cum hanc orationem, O! rex gloriæ Domine virtutum &c. ſudiſſet ad Dominum, die qua ipſe petiit,* *De Quadrato.* *Eleutherii.* *De Beda.*

Google

tris, hoc eſt in Aſcenſione Dominica ſpiritum efflavit, & in monaſterio, in quo ipſe ab infantia ſcientiæ & virtutibus ſtuduit, eſt ſepultus. Jam dixi Venerabilem Bedam coli die ſequenti.

HAGENOYEN. In Quadrato Athenienſi ſatis purus, ſubjungit de Eleutherio, fere ut ſupra. Sequitur Priſci, tum Symmetrii, ſatis pure. *Hildertrici.* Dein inſeritur: *Item ſancti Hildertrici epiſcopi & confeſſoris. Hildevertum* intelligit, de quo hodie in Prætermiſſis & die ſequenti in Actis. Sequitur de Quadrato, textus noſtri altero, Tudertinis & Auguſtino, ſatis pure.

AQUICINCT. In fine de Auguſtino adjicit: *Crebriſque adhuc refulget miraculis. Depoſitio venerabilis Bedæ presbyteri apud Romam.* Quid hic *apud Romam*, quid alia in manuſcripto recentius addita ſignificent, examinare non vacat.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Eleutherii* *Eleutherii.* *Papæ & martyris. Priſci & Felicis & ſociorum ejus. Auguſtini primi Anglorum epiſcopi. Quadrati epiſcopi, diſcipuli Apoſtolorum. Item Quadrati martyris, in cujus ſolemnitate Auguſtinus fecit ſermonem.* *Bedæ.* *Julii.* *Beda venerabilis presbyteri confeſſoris. Julii militis & martyris.* Qui ad diem ſequentem ſpectat.

In VATICAN. num. 5949. Deficit ſecundus *Theodori.* Quadratus. Adjectum autem: *Sancti Theodori martyris.* Vide in Prætermiſſis Theodoros binos. De quo hic agatur, non liquet.

ALTEMPS. *Petragoricæ, ſancti Memorii confeſſoris. Ipſo die, ſancti Odonis Dorobernenſis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Memorii.* *Odonis.* Remittitur Odo in indice Prætermiſſorum ad diem IV Julii.

REMENS. SS. Timothei & Apollinaris. *Autiſſiodori in loco Quotiaco, paſſio ſancti Priſci martyris ſociorumque ejus, cum innumera martyrum multitudine.* Fere ut Hieronymiana.

EDITIO LUBECO-COL. Sic orditur: *Romæ,* *De Eleutherio.* *ſancti Eleutherii Papæ & martyris. Hic poſt beatum Petrum* XII, *ſedit annos* XXI, *menſes* VI, *dies* V. *Hic accepit epiſtolas à Lucio Britanniæ rege, ut per ejus mandatum Chriſtianus fieret. Hic iterum affirmavit, ut nulla eſca uſualis a Chriſtianis repudiaretur maxime fidelibus, quam Deus creaverat, quæ tamen rationalis & humana eſt.* Tum de Quadrato Athenienſi, de Tudertinis, de Auguſtino. Ubi interſeritur: *Item in Britanniis, ſancti Zachariæ ejuſdem gentis epiſcopi & confeſſoris,* de quo *Zachariæ.* videndi Prætermiſſi. *In territorio Autiſſiodorenſi, paſſio ſanctorum Priſci martyris & Felicis presbyteri, cum ingenti multitudine fidelium ſub Aureliano imperatore.* Sequitur de Quadrato ſecundo, Symmetrio &c., ut ſupra ſatis diximus.

BELIN. Initio caret Quadrati elogio. Tum: *Romæ, ſanctorum martyrum Miniſtri presbyteri & aliorum viginti duorum.* Sequitur textus reliquus. In fine autem: *Eodem die, ſancti Eleutherii Papæ & martyris.* *Eleutherii.* Deinde: *Item ſanctorum martyrum Simetri presbyteri & aliorum viginti duorum.* Non advertit, *Miniſtri*, fictum eſſe nomen, ubi reſtituendum *Symmetrii* &c. In altera editione *Bedæ.* adhuc additur: *Item depoſitio Bedæ presbyteri.*

GREVEN. *Item ſanctorum Victoris, Rufini.* Hi *Victoris & Rufini.* male ex Hieronymianis conjuncti ſunt. *Hildemeri epiſcopi Moldenſis & confeſſoris.* *Hildemeri.* *Zachariæ.* Vide ſupra in HAGENOYENSI. *Zachariæ epiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Eodem die (vel ſecundum alios, ſequenti) in Anglia, depoſitio* *Ven. Bedæ.* *venerabilis Bedæ presbyteri & confeſſoris, Doctoris præcipui. Qui ut ipſe de ſeipſo refert, cum eſſet annorum ſeptem, in monaſterio traditus; inter obſervantiam diſciplinæ regularis & quotidianam cantandi in eccleſia curam, ſemper aut diſcere, aut docere, aut ſcribere, dulce habuit. Tandem plenus dierum & ſanctitatis, nonagenarius obiit, die qua petierat, hoc eſt die Aſcenſionis Domini. Illo enim die illibato ſenſu & hilari vultu, cum cantaſſet antiphonam, O! rex gloriæ, Domine virtutum &c. emiſit ſpiritum.*

MOLAN. *Eodem die, ſancti Eleutherii Papæ* *Eleutherii.* *Bedæ.* *Zachariæ.* *& martyris. Item depoſitio Bedæ presbyteri. Viennæ, paſſio ſancti Zachariæ ſecundi ejuſdem urbis epiſcopi.* De quo in Prætermiſſis. In poſterioribus editionibus, de Eleutherio & Zacharia, ut ſupra. Sed charactere minori, vulgare Venerabilis Bedæ elogium hoc modo ſubjungunt: *Item depoſitio Bedæ presbyteri, Doctoris gentis Anglorum.*

VI *Kal.* *Die* 27.

Julii. APud Meſiam civitate Doroſtorenſi, natalis beati Julii, qui tempore perſecutionis, cum eſſet veteranus & emeritæ militiæ, comprehenſus ab officialibus, judici eſt oblatus, quo præſente, cum idola execraretur, & nomen Chriſti conſtantiſſime confiteretur, capitali ſententia punitus eſt. In Galliis civitate Arauſica, ſancti *Eutropii.* Eutropi epiſcopi, cujus vitam illuſtrem virtutibus ac miraculis, Verus *Ragnulfi.* epiſcopus luculento ſermone deſcribit. In territorio Adartenſi, ſancti Ragnulfi martyris.

Conſonant codices noſtri plerumque præcipui, pro textu citari ſoliti, *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Moeſiam* denuo recte legit Pratenſis, recte item Muneratus, ſed nos ex aliorum omnium codicum conſenſu ſcribimus *Meſiam*, ut XXV hujus & alibi. *Execraret*, pro *execraretur*, ponit Greven. atque item cum Molano, *confiteretur conſtantiſſime*, contra quam codices ceteri, ut in textu. *Entropi*, pro *Eutropii*, eſt in Pratenſi, Herinien. & Tornacen. quos ut vetuſtiores & probatiſſimos ſecuti ſumus, quamvis poſterior ſcribendi modus omnino præferendus ſit. Typothetarum inaduertentiæ tribuendum

dum eſt, quod in Munerato legatur *Auſarica* & in Greveno *Auraſica*, pro *Arauſica*, ut bene in textu. Sic rurſus perperam in citato Munerato *Clarus*, pro *Verus*; & *Agathenſi*, pro *Adartenſi*; præterea *Rudulſi*, pro *Ragnulſi*: ubi *Raſuulſi* habet Tornacen., Greven. *Ranulſi*; Molan. *Ranulſi*.

Julii.

OBSERVATIO. *Julium* martyrem celebrat Romanum parvum, ex quo acceptus ab Adone, atque inſigni elogio exornatus eſt, cujus potiſſimam partem, eam videlicet, quæ præcipue & ſeorſim *Julium* ſpectat, Uſuardus in laterculum noſtrum traduxit; iis prætentis, quæ de Eſychio (colitur is xv Junii) ejuſque cum martyre colloquio; de Paſicrate item & Valentione Doroſtorenſibus, xxv Maii relatis, ibi ab Adone memorata ſunt. Notkerus antiquum obtinet, deſcribens omnia. Florus etiam, verum perpaucis de Julio meminit. Sed & quæ ipſe & alii habent, accepta ſunt ex præclaris, iiſque ſinceris Actis, quorum ſolum compendium habuit Henſchenius, integra edidit Ruinartius à pag. 614, recte obſervans, iis notis carere, ex quibus de paſſionis tempore certi aliquid ſtatuatur. Atque hinc colligas, perperam à Galeſinio inſerta eſſe tempora *Alexandri imperatoris*. *Julium* aliquem *Fæſulanum*, ſeu Fæſulis cultum, à Doroſtorenſi noſtro diverſum eſſe, laudati Henſchenius & Ruinartius, ex variis characteribus recte exiſtimant. Sic ſolum Julium recolit Wandelbertus:

Julius hinc ſextum miles martyrque venuſtat.

Eutropius Arauſicanus primam ſuam in ſacris Faſtis memoriam Adoni debet. Ex eo ſumpſere Uſuardus & Notkerus, ambo ductorem preſſiſſime ſecuti. Luculentum illum, *Eutropii.* de Eutropii vita, Veri epiſcopi ſermonem, Adoni viſum non eſſe, ex ſolita conjectura arbitramur, quod nempe nullu Sanctum elogio exornaverit. Prior ſermonis pars, ex codice Ms Fucquetiano, à Papebrochio primum edita eſt, cujus de cetero commentarium conſulat curioſus lector. *Ragnulfus* Telodienſis prope Atrebates martyr, à nullo *Ragnulſi.* Martyrographo, Noſtro antiquiore aut coævo, conſignatus eſt. Pauca quæ de eo ſuperſunt monumenta quærenda ſunt in ſylloge hiſtorica Henſcheniana. *Territorium Adartenſe* prô Atrebatenſi, vel ſi ita vis, Arteſienſi nominare, Uſuardo familiare diximus ad vi Februarii, ubi Vedaſtum, non *Atrebatenſium*, ſed *Adartenſium* epiſcopum nuncupavit. Videant curioſiores etymologi, quæ in eam rem præfata die ab Henſchenio notata ſunt. Dubiùs certe nequaquam eſſe poteſt Uſuardi textus, ad quem nullo modo ſpectat additio recentiori manu facta in codice Pratenſi, nempe: *Ipſo die, tranſlatio corporis ſancti Martini* (Maximini) *abbatis & confeſſoris*, non *Trevirenſis epiſcopi*, ſed *abbatis Miciacenſis*, qui colitur xv Decembris. Hæc per tranſennam dicta ſunt.

AUCTARIA.

PULSÀNEN. Reſecat elogium Julii. In Eutropio purus, omittit *Ragnulſi*, & in fine adjicit: *In territorio Aurelianenſi, tranſlatio corporis ſancti Maxi-* *Tranſlat. Maximini.* *mini abbatis & confeſſoris*. Is eſt de quo jam ex PRATEN. diximus, referendus ad xv Decembris.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In fine attexunt: *Item depoſitio Domni Bedæ presbyteri & Doctoris gentis* *Beda.* *Anglorum*. Notabis, poſteriores omnes mediæ notæ codices pro territorio *Adartenſi*, ſcribere *Atrebatenſi*, quod faciunt etiam alii: atque item Ragnulfo tribuere titulum *epiſcopi*, quam *dignitatem à ſancto Hadulfo perperam ad illum fuiſſe tranſlatam opinatur* Henſchenius

ALBERGEN. & DANIC. Idem ipſis quod prioribus augmentum & vitium; ſed præterea excedunt in principio, ubi ita habent: *Romæ*, *Joannis PP* *natale beati Joannis Papæ, quem refert ſanctus Gregorius, ob orthodoxam fidem, primo in cuſtodia tentum, ac deinde ad mortem uſque perductum cum aliis æque Catholicis viris*. Quæ etiam in BELINO, ex quo Romanum; & in poſterioribus MOLANI editionibus hac die ponuntur, ubi ex Beda, Rom. parvo, Adone, Uſuardo, Rabano, & Notkero, ad ſequentem ſpectare videntur.

CENTULEN. *Apud Meſiam civitate Doroſtenſi, natalis ſancti Julii martyris. In Galliis civitate Auraſica, ſancti Eutropii epiſcopi.*

BRUXELLEN. In Julio non plane purus, ſecundo loco ſubdit: *Et ſancti Yſichii martyris*, *Eſichii.* accepti, opinor, ex Adone, ſed qui, ut in Obſervatione diximus, colitur xv Junii. De Eutropio, recte. Tum: *Et ſanctorum Martialis*, *Martialis. & ſociorum* *Luciani & Caſtuli*. An non *Servuli*, ut Tomitani omnes ſint. *In territorio Atrebatenſi, ſancti Ragnulſi epiſcopi & martyris*. Sufficit titulus poſterior, ut diximus in Auctario ſecundo.

HAGENOYEN. In textu ſatis purus, ſic proſequitur: *Ipſo die, depoſitio Domni Bedæ, Doctoris* *De Beda.* *Anglorum, & venerabilis cardinalis presbyteri. Hic natione erat Anglicus, & cum ſeptem eſſet annorum, datur Benedicto abbati nutriendus, a quo monachicum habitum ſuſcepit & ſemper poſtea didicit aut docuit, libroſque innumerabiles compoſuit, cum omeliis & ſermonibus, quibus utitur Eccleſia in divino Officio. Romæ promeruit quod Venerabilis eſt vocatus, nam ſcripturam expoſuit, quam nemo ante eum exponere potuit. Ipſe ſcriptoribus cathedrarum legitur maledixiſſe; qui tandem obiit in ſenectute bona, oculis excæcatis priuſquam moreretur.*

AQUICINCT. Omittit in fine memoriam ſancti Ragnulſi, quæ tamen ad ipſum propius ſpectat.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine: *Civitate Sarona* [Sorana,] *paſſio ſanctæ* *Reſtitutæ.* *Reſtitutæ virginis & martyris*.

BIGOTIAN. ſignatus P 5, qui fuit PP. Cæleſtinorum, & UGHELLIAN. *Item depoſitio do-* *Bedæ.* *mini Bedæ presbyteri & Doctoris gentis Anglorum*.

Ut ſupra ANTVERPIEN & MAX-LUBEC.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *In territorio*
Translat. *Aurelianenſi, tranſlatio corporis beati Maximini*
Maxim. &c. *abbatis, & dedicatio eccleſiæ in honore ipſius atque beati Protimartyris Stephani.*

VATICAN. num. 5949. De Ragnulfo nihil.
Felicis. Incipit: *Beneventi, ſancti Felicis martyris, in ſancta Sophia.* Vide Prætermiſſos. In fine ſubdit:
Restitutæ. *Apud Soram Campaniæ civitatem, ſancta Reſtitutæ virginis & martyris.*

FLORENTIN. *Depoſitio venerabilis* [MEDIC.
Bedæ. *Domni*] *Bedæ presbyteri & Doctoris gentis Angli-*
Tranſlat. *canæ. In territorio Aurelianenſium, tranſlatio*
Maximini. *ſancti Maximiani* [Maximini] *abbatis & confeſſoris.* De eo jam dictum ſuperius.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Joanne Papa, cujus elogio adnectit: *Hujus tempore*
De Joanne. *Francia convertitur ad Christum. Obiit autem Ravennæ in carcere ſub Theodorico rege, fautore hæreticorum, cujus corpus Romæ tranſlatum eſt, & ſepultum in eccleſia ſancti Petri in Vaticano.* Sequitur textus purus, niſi quod Ragnulfum *epiſcopum* faciat. Tum: *Item depoſitio ſancti & vene-*
Bedæ. *rabilis Bedæ presbyteri & Doctoris gentis Anglo-*
Aquilini *rum. Apud Alexandriam, paſſio ſanctorum Aqui-*
& ſociorum. *lini presbyteri & aliorum quatuordecim.* Adde, *Evangelii*, ut eſt infra in Auctariis GREVENI.

BELIN. Textui non ſatis caſtigato, ſuper-
De Joanne. addit: *Eodem die, ſancti Joannis Papæ & martyris, quem Theodoricus rex Arrianorum in exilio Ravennam direxit, ibique maceratus diutina carcere vitam finivit. Item octava ſancti Bernardini de Senis, Ordinis Minorum.* *De octava Bernardini.* Adjicit editio poſterior: *Miciaco monaſterio, tranſlatio ſancti Maximini abbatis.* *Tranſlat. Maximini.* Vide ſupra in REG. SUEC. 428.

GREVEN. *Apud Alexandriam, ſanctorum Aquilini presbyteri, Evangelii & aliorum quatuordecim.* *Aquilin. &c.* *Item ſanctorum Saluſtiani, Heliæ, Saccii, Reſtituti.* *Saluſtiani & ſociorum.* Vide Acta. *Ravennæ, beati Symmachi Patricii & martyris, à Theodorico rege Arriano cum genero ſuo Boetio interempti.* *Symmachi &c.* Boëtius hac die colitur, ſed Symmachus XXIII Octobris. *Ipſo die (ſecundum alios VI Idus Junii) Maximini epiſcopi Aquenſis, de quo in geſtis beatæ Mariæ Magdalenæ legitur.* *Maximini ep. Aquen.* Vide Octava Junii. *Maxentii abbatis Pictavenſis, magnæ ſanctitatis viri. Qui pane contentus & aqua, frequenter tamen divinis per angelos dapibus paſcebatur, atque inter alia mira opera mortuum ſuſcitavit, fratribuſque ſitientibus fontem eduxit.* *Maxentii.* Remittitur ad XXVI Junii.

MOLAN. In Joanne Papa BELINUM tranſcripſit. Tum charactere minori: *Adventus corporis ſancti Adriani martyris ad Gerardi montem.* *Adventus S. Adriani.* Editiones aliæ habent de Joanne, primo loco; & penultimo litteris Italicis inſeritur: *Die vigeſima ſeptima, ſancti hieromartyris Therapontis.* *Therapontis.* Vide quæ de ejus miraculis & tranſlatione ſuperſunt Græce & Latine in Actis noſtris. *Eodem die, adventus ſancti Adriani martyris apud Geraldi montem, anno* MCX. Colitur VIII Septembris.

V *Kal.* *Die 28.*

Joan. PP. ROmæ, natalis beati Joannis Papæ, quem refert ſanctus Gregorius, ob ortodoxam fidem, primo in cuſtodia tentum ac deinde ad mortem uſque perductum, cum aliis æque Catho-
Germani. licis viris. Pariſius civitate, tranſitus ſancti Germani confeſſoris. Qui beatus ejuſdem urbis epiſcopus, quantæ ſanctitatis, quantique meriti fuerit, quibus etiam claruerit miraculis, Fortunatus epiſcopus veraci
Emilii & ſociorum. ſtilo digeſſit. In Sardinia, ſanctorum Emilii, Felicis, Priami, Luciani.
Charauni. Eodem die, ſancti Charauni, qui apud Carnotum civitatem, capite amputato, martyrium ſumpſit.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.* Quibus adde *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. *Ortodoxam* ſcribunt codices omnes, exceptis Antverp-maj. Greveno & Molano, nihil proinde corrigendum putavimus. *Pariſius* antiquo ſcribendi modo ſervandum eſt, Molan. emendavit *Pariſiis*, Antverp. Max-Lubec. & mediæ notæ omnes, *Pariſiorum*. Praten. legit *Germani epiſcopi & confeſſoris*, cum Antverp. & citatis codicibus notæ mediæ. Nobis præplacet lectio Herinien. Tornacen. Antverp-majoris, Greven. & Molan. qui evitata repetitione *epiſcopi*, Uſuardi elogium Bedæ annuntiationi ſubjunxere, conſtructione nitidiori, qualem Uſuardus ſectari ſolet. Solus Herinien. habet, *ſanctus Fortunatus*: ut ſolus Antverp-maj. *Fortunatus presbiter*. Molan. poſuit *quantique fuerit meriti*, & *claruit*. *Stilo* eſt in omnibus, præterquam in Molano: *Emilii*, in omnibus: *Felicii*, in ſolo Pratenſi. *Charauni* antiquitus dictum, probant vetuſtiores codices Pratenſis, Herinienſis & Antverp-major, quos ſecuti ſumus, licet hodie magis probetur *Carauni*, Gallice *Cheron*.

Joannis. OBSERVATIO. Notavimus die præcedenti in Auctario tertio, *Joannem Papam & martyrem*, non XXVII Maii, ut fecit Romanum modernum, poſt Belinum, ſed hac die ab omnibus antiquis Martyrologiis, qui de eo meminerunt, ſolo Rabano excepto, collocari, quidquid in Actis noſtris tranſlatio dicatur facta & Romæ recoli

XXVII Maii. Elogium, ſeu captivitatis & necis hiſtoriam breviter, ſed nitide compilavit Beda, ex quo à Rabano & Adone tranſcripta; ex hoc à Notkero, qui de Symmacho & Boëtio nonnulla attexuit: Noſter, more ſuo, eleganti compendio rei medullam complexus eſt. Plures de glorioſo hoc Papa ſcripſere; ſelectiora ejus vitæ capita collegerunt & digeſſerunt Henſchenius & Papebrochius, quorum prior commentarium incepit, quo ſenſu ei alicubi tribuitur, alter recenſuit & perfecit.

De *Germano* meminit item Beda, qui ſolo *confeſſoris* titulo eum decoravit. Neſcio *Germani* cur Rabanus die præcedenti cum longiori elogio retulerit. Ado, quod mirêre, nulló Germanum dignatur encomio, forte quod ſatis illuſtrem tota Gallia celeberrimi Sancti memoriam & notiſſima geſta exiſtimaverit. Exſtat in Bedæ Auctariis duplex elogium à Majoribus noſtris Floro adſcriptum, quorum alterum ſic conceptum eſt, ut quis mihi continuo objicere poſſit, male à me in præfatione & in hujus operis decurſu univerſaliter negatum, Florum ab Uſuardo umquam viſum fuiſſe. At nihil hiſce aſſertum meum concuti, nullo negotio oſtenditur. Equidem ultro fateor, in noſtra Bedæ editione, bina Flori Auctaria adjecta eſſe, at qui vel modice verſandis Martyrologiis aſſuetus ſit, facile agnoſcet, primum Germani elogium Flori ſatis proprium eſſe, non item alterum, quod ſub disjunctione, imo ſub dubio apponitur. Nec certe aliter apponi potuit, cum ex ipſo citato ibi Atrebatenſi codice, quem præ oculis habeo, ſatis pateat, & hanc & multas alias annuntiationes, non Bedæ aut Flori genuinas eſſe, ſed ex Uſuardo in prædictum Atrebatenſem codicem tranſlatas, ut pluribus exemplis, ſi opus fuerit, demonſtrabo. Adde quod præfatum elogium Uſuardina phraſi omnino expreſſum ſit; in quo fruſtra aliorum, quam peritorum judicium appello. Fuſiores narrationes habent Rabanus die præcedenti, & Notkerus hoc die, quorum ut ſimilis eſt ſententia, ita varia eſt locutio; fallor tamen niſi hic illum prælucentem habuerit. Porro Germanum Hieronymianis abjudicat Florentinius, tametſi vetuſtiſſima apographa eum repræſentent, quæ fatemur à monachis, quorum erant propria, & aucta & interpolata fuiſſe. Metrica Wandelberti oratio Germanum Joanni præponit:

Quinto Pariſii Germanum turba frequentat,
Tunc quoque Pontificem celebrat ſua Roma Joannem.

Ex *Sardis martyribus* ſolos duos priores conſignavit Romanum parvum, ſed Ado binos *Emilii &c.* ſocios ex Hieronymianis reſtituit, quem ſecuti ſunt Uſuardus & Notkerus. Alii in Actis adduntur, de quibus vide Papebrochii commentarium criticum. *Charaunus*, ut ſcribunt *Carauni* antiquiores codices, ſeu *Caraunus*, ut hodie magis placet, Carnotenſis martyr, aliis Martyrologis antiquis ignotus, plane Uſuardinus eſt. Talem item eſſe textum reliquum, undecumque acceptum, puto à nemine in dubium revocari poſſe. *Carauni* Acta publicavit Henſchenius, judicium de iis proferens, quo ad Uſuardi vel potius Hilduini ſeculum ea pertinere exiſtimat; Sancti ætatem & cetera ad eum ſpectantia, in commentario prævio veriſſime definiens, ex quibus colliges, an recte ad Domitiani tempora à Baronio retractus ſit.

AUCTARIA.

PULSAN. Elogium Germani mutilat, & omittit annuntiationem ultimam.

De Joanne. ROSWEYD. In prima annuntiatione ſenſum amplificat, poſt *tentum* inſerens, *ac deinde, jubente Theodorico rege Arriano, cum Symmacho patritio, aliiſque Catholicis viris ad mortem uſque perductum.*

MUNERAT. De ſancto Germano, poſt *miraculis*, ſolus ipſe textui in reliquis puro interjicit, *cujus corpus requieſcit in cænobio beati Vincentii, in ſuburbiis divi Germani de Pratis.* *DeGermano*

ALBERGEN. & DANIC. Deficiunt in prima annuntiatione de Joanne Papa, qui ab ipſis pridie perperam conſignatus eſt; in quo cum eis convenit BELINUS, ut ibi abunde dictum memini.

CENTULEN. *Natale ſancti Johannis Papæ, qui à Theodorico impio rege peremptus, in eccleſia beati Petri Apoſtoli honorifice eſt ſepultus. Pariſius, ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris.* In Sardis & Carauno purus eſt.

De Joanne. BRUXELLEN. Sic incipit: *Natale ſancti Johannis Papæ. Qui a Theodorico rege Arriano Conſtantinopolim miſſus, ante portam civitatis cæcum illuminavit. Et à Juſtino imperatore catholico glorioſe ſuſceptus, & compos petitionis, ad Theodoricum reverſus & ab eo apud Ravennam cum aliis atque catholicis viris incarceratus, fame defecit. Cujus meminit beatus Gregorius in libro Dialogorum.* De Sardis & Carauno ferme purus eſt. Tum in fine: *Apud Pariſium, depoſitio ſancti Germani* *DeGermano* *epiſcopi & confeſſoris. Qui cum ægrotaret, juſſit ex oppoſito ſui, ſculpi in muro, V* KAL. JUNII. *Et quia poſtera die obiit, conſtat id ſibi divinitus fuiſſe revelatum. Hic quanta ſanctitatis* &c.

HAGENOYEN. In textu modice interpolatus, ſubdit quæ hic curioſo lectori proponere volui: *Ipſo die, depoſitio ſancti Wilhelmi ducis Aquita-* *Wilhelmi* *niæ provinciæ, qui vulgariter vocatur Wilhelmus* *cum elogio.* *de aranea. Hic ſub Karolo magno ſtrenuiſſime militavit, Auroſitanam civitatem magnam, quam Theobaldus rex Saracenorum occupaverat, recuperavit, cujus & uxorem duxit in uxorem ſibi, nomine Kyburgam. Hic multa pericula in bello contra paganos ſuſtinuit: Agarenos multipliciter contrivit: pax eccleſiæ ſub illo reddita, & in omnibus bonis ipſe exercetur. Communem utilitatem libenti animo pertractat, ſanctas leges ratificat, lites in eccleſia dirimit, dominos temperat, eccleſiis & Dei famulis*

mulis protectorem ſe facit, & munificum largitorem. Semper ſacerdotibus aſſurgebat, & eorum orationibus ſe devote commendabat. Hæc faciebat laicus, monachus autem factus, cocus efficitur, & officium piſtrini & molendini ſibi concedi poſtulat. Mores omnium ſemper æquanimiter tolerabat. In monaſterio & miraculis, & prophetiæ ſpiritu clarus, qui Karulo mortem prædixit, & aliis pluribus & etiam ſuam. Denique in vita activa multum laborans, fratrum coactione in contemplativam ſe tranſtulit. Centies per diem & centies per noctem genua flectere [conſueverat] *in memoriam Dominicæ paſſionis. Corporis prælia, ſpiritualibus præliis permutavit, dum tempore biemis in frigidam aquam miſit ſe. Corpore & ſanguine Chriſti communitus in Domino feliciter requievit & per adjacentes provincias, divina virtute, fit campanarum ſonitus.* Hæc ſunt, ſi pauca dempſeris, Actorum ab Henſchenio relatorum compendium.

AQUICINCT. De Joanne addit, *perductum à Theoderico rege Ariano.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Germani epiſcopi Pariſienſis. Joannis Papæ & martyris, cujus meminit beatus Gregorius in libro Dialogorum.*
Wilhelmi. *Wilhelmi confeſſoris, primo comitis & ducis tempore Caroli, poſtea monachi Ordinis ſancti Benedicti.* Habes ſupra ſatis longam hiſtoriam.

VATICAN. num. 5949. Non habet *Caraunum.*
Epagati Addit autem : *Romæ via Nomentana, ſanctorum*
& ſociorum. *Epagati, Eſtaſii, Caſtuli.* Vide totam horum martyrum claſſem diſtinctius enumeratam in Actis.

FLORENTIN. *Florentiæ, depoſitio ſancti Podii*
Podii. *ejuſdem civitatis epiſcopi, qui vita & miraculis glorioſus quievit. Sepultus eſt in cathedrali eccleſia præfatæ urbis, juxta corpus B. Zenobii in arca marmorea.* Vide Henſchenii commentarium.

EDITIO LUBECO-COL. De Joanne, die præcedenti. Sequitur textus reliquus. Tum :
Civitate Meldis, beati Rogomeri epiſcopi & confeſ- *Rogomeri.*
ſoris. In Paderborna, adventus ſancti Liborii epi- *Tranſlat.*
ſcopi Cenomanica urbis & confeſſoris. Colitur XXIII *Liborii.*
Julii. *Ipſo die, tranſlatio ſanctæ Brigittæ viduæ,* *Et Birgittæ.*
de Roma in Sweciam. Natalis eſt VIII Octobris.

GREVEN. *Fortini epiſcopi & martyris.* In Præ- *Fortini.*
termiſſis creditur is eſſe, qui colitur II Junii.
Civitate Meldenſi, beati Rogomeri epiſcopi & con- *Rogomeri.*
feſſoris. Item Wilhelmi ducis Aquitaniæ & confeſ- *Wilhelmi.*
ſoris. Qui tempore Karoli magni, poſt multas de infidelibus victorias, monachus factus, cum tempore quodam panes cocturo ſcopa ad furnum purgandum deeſſet, timeretque moram fratribus facere, ingreſſus furnum ſuccenſum, ſcapulari purgavit ac ſine læſione exivit. Criſpolæ virginis, mihi hactenus
ignotæ, niſi forte martyr aliquis *Criſpolus* indi- *Criſpolæ.*
cetur, qualis ſequenti die colitur. *Apud Paderbornam, tranſlatio ſancti Liborii epiſcopi Cenoma-*
nenſis & confeſſoris. Tranſlatio ſanctæ Birgittæ vi- *Tranſlat.*
duæ, de Roma in Sueciam. De utraque diximus *ut ſupra.*
immediate ſuperius.

MOLAN. *Tranſlatio ſanctarum reliquiarum beatæ Birgittæ de Roma ad monaſterium Vuaſtzenenſe regni Sweciæ.* In editionibus aliis : *Die vigeſima*
octava, ſancti patris Nicetæ, & ſancti hieromarty- *Nicetæ.*
ris Helladii. Primus hac die colitur, alter præ- *Helladii.*
cedenti. *Paderbornæ, tranſlatio ſancti Liborii epi-* *Tranſlat.*
ſcopi Cenomanenſis & confeſſoris. Item tranſlatio ſan- *ut ſupra.*
ctarum reliquiarum beatæ Birgittæ &c. Eædem ſunt tranſlationes, de quibus jam ſupra meminimus.

IV *Kal.* *Die* 29.

APud Iconium civitatem Iſauriæ, ſub Aureliano imperatore,
Cononis paſſio ſancti Cononis martyris & filii ejus, qui primum ignito
& Filii. ferro ſuperpoſiti, deinde craticulam prunis ſuppoſitis, & oleo
ſuper infuſo conſtanter ſuperaverunt. Poſtea vero tam frixorii quam ſuſpenſionis in equuleo ac ignis penuriam paſſi, malleo ad extremum ligneo manibus eorum contritis, in laudem omnipotentis Dei ſpiritum
Siſinnii & emiſerunt. Eodem die, ſanctorum Siſinnii, Martyrii, atque Alexan-
ſociorum. dri, qui in Anauniæ partibus, ut ſcribit ſanctus Paulinus, perſequen-
Maximini tibus gentilibus viris, martyrii coronam adepti ſunt. Treveris, beati
Maximini epiſcopi & confeſſoris, à quo Athanaſius antiſtes, perſecutio-
Reſtituti. nem Conſtantii fugiens, honorificè ſuſceptus eſt. Romæ via Aurelia,
7 Fratrum. natalis ſancti Reſtituti. Via Tiburtina, ſeptem germanorum.

Sumitur ex *Praten. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item ex *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Danic. Editione Ultraject-Belg.* & ferme *Bruxellen.*

VARIA LECTIO. *Ichoniam* in Antverp-maj. *Tconium* in Munerat. *Ichonium* in Greven. facile corriguntur. Rurſus *Aurelio* in Roſweyd. *Conoris* in Antverp-maj. & *Canonis* in Munerat. qui & pro *filii*, legit *filiorum.* Alter error in Antverp-majore *craticula*, pro *craticulam* ; & *injuriam* pro *penuriam.* Neutrum valet, inquies ; ſaltem prius poſteriori melius. Imo optime Molan., qui *pœnam* ſcripſit, & Greven. *penuriam, alias pœnam. Pœnam* etiam habent codices mediæ notæ. Ceterum Pratens. Heriniens. Roſweyd. & Munerat. conſtanter legunt *penuriam*, ut nos in textu ſervandum putavimus. Molanus poſt *paſſi*, inſeruit *ſunt*, unde vitiatur conſtructio. In Greveno deeſt nomen *Martyrii*, pro quo poſuit Munerat. *Martirini.* Roſweyd. habet *Avania* ; Antverp-maj. *Inania*, poſtremi codices

codices *Anania*, recte in textu. In Roſweyd. poſt *gentilibus*, omittitur *viris*. Antverp-max. perperam ſcribit *Treveris*, *tranſlatio*. Antverp-maj. pro *Maximini*, *Maximiani*. Codices poſtremi quatuor poſt *Antiſtes*, addunt *Alexandrinus*. In Munerato deeſt *conſtantis*, idemque & Antverp-maj. pluribus ſcriptoriis vitiis ſcatent, quæ tamquam minoris momenti minutias, & hic & alibi conſultò negligimus.

Conon. &c.

OBSERVATIO. Romanum parvum de *Reſtituto*, *ſeptem Germanis*, & *Maximino Trevirenſi*, ex ordine agit, cumque ſervavit Ado, iis adjunctis, quæ mox commemorabimus. Textus noſter, ſi non eadem præciſe ſerie, aut iiſdem plane verbis, certe totus ex Adone huc tranſlatus eſt. Qui hic primo loco ponitur *Conon* cum filio, de quo poſt Rabanum, qui longius elogium concinnavit, codices aliqui, xx hujus meminerunt, ut ibi in Auctariis diximus; hic, inquam, *Conon*, nec Hieronymianis nec Bedæ nec Romano parvo notus, ab Adone primum conſignatus & elogio, à Notkero ferme deſcripto, ornatus eſt, cujus potiſſimam partem ſuam feciſſe Uſuardum, neſcio quomodo in Papebrochii oculos non incurrerit. Sed alia in commentario ſuo advertit, quæ Actis antiquis Græco-Latinis, ab ipſo editis, lucem adferunt. Acta illa ſimplicitate & gravitate ſua veneranda eſſe fatentur doctiſſimi recentiores, inter quos Tillemontius tomo 4 à pag. 455, paſſionis narrationem ex Actis proconſularibus acceptam, cum Papebrochio lubens admittit. Nec obſunt ea, quæ in nota obſervat a pag. 683, licet talia ſint, ut non omnino primigenia & authentica eſſe oſtendant, unde nec a Ruinartio inter ſincera & ſelecta connumerata ſunt.

Siſinnii & ſociorum.

Martyres Ananienſes ſeu *Anagnienſes* agri Tridentini, in apographis Hieronymianis, corruptis non nihil nominibus, memorantur; unde in Adonem tranſiiſſe credimus, qui in eorum laudem excurrit fuſius, Noſtro rei totius ſummam in pauciora ex ipſo contrahente. Quæ in Rabano & Notkero conveniunt, ex utriuſque collatione lector percipiet. Talem hi ſancti Martyres nacti ſunt encomiaſten, nempe Vigilium Tridentinum, ut eorum Actis nihil opponi poſſit. Locum Vigilii litteris in ſua collectione dedit Ruinartius à pag. 682: Tillemontius vitam Gallice contrahit tomo 10 à pag. 543: omnia uberius exquirit, & quæ obſcura ſunt, aliis explicat in Actis noſtris Papebrochius.

Maximini

De *Maximino* jam diximus Romanum parvum meminiſſe; meminere apographa Hieronymiana, meminit Beda & ex eo Rabanus. Florus breve elogium compoſuit. Ado Romanum parvum ſecutus, ea ſolummodo addidit, quæ Noſter ad verbum tranſumpſit. Utrum Notkerus ſatis apte, alia attexuerit, cum longa Auguſtinianæ epiſtolæ lacinia, nihil ad me attinet judicare. Quanti momenti ſint Maximini Vitæ ſeculis VIII & IX compoſitæ, docet Henſchenius in diſſertatione prævia. Veriora ex hiſtoria eccleſiaſtica repetenda ſunt apud Baronium alioſque, de quibus vide Tillemontium tomo 8 variis locis. Audi Wandelbertum, qui de ſolo Maximino hunc unicum hodie verſiculum panxit:

Maximine tibi quarto Trevir alta coruſcat.

Reſtitut. 7 fratrum

Reſtituti, ac dein *ſeptem germanorum* memoria iiſdem ferme verbis in Hieronymianis, in Romano parvo, in Adone & Noſtro atque etiam in Notkero exprimitur. Sed poſtremi cum matre Symphoroſa coluntur XVIII Julii, ut ibi ex ipſo Uſuardo oſtenditur: niſi filii ſint ſanctæ Felicitatis, X Julii, vel fratres germani alii. Videſis Tomo VII Maii pag. 237 litt. E & F. Acta Reſtituti *graviter plane ſcripta & fide digniſſima* credidit Henſchenius, favorabili ſane judicio; ſed cui ægre acquieſcent, qui notationem Tillemontii expenderint tomo 5 pag. 634. Utriuſque partis argumenta curioſo lectori examinanda relinquimus. Interim verum manet, quod principio dicebam, textum noſtrum Adonianum eſſe; ſed & vere eſſe Uſuardi, minime dubitandum.

AUCTARIA.

Tranſlat. Remigii.

HERINIEN. Textui puriſſimo hanc annuntiationem ſibi propriam præfigit: *Tranſlatio corporis beati Remigii Francorum Apoſtoli, ab eo loco in quo antea jacuerat in eadem eccleſia.* De ea nihil apud alios.

TORNACEN. Reſecat elogium Cononis, atque item martyrum Ananienſium. Cetera purus.

PULSANEN. Elogium Cononis etiam reſcindit. In Siſinnio & ſociis ſatis purus eſt. Tum: *Treveris, beati Maximini epiſcopi & confeſſoris.* Atque ibi ſiſtit omiſſis reliquis.

ANTVERP. MAX-LUBEC. LOVANIEN & ALBERGEN. Deficiunt dumtaxat in elogio Cononis. Quo etiam vitio laborat BELIN.

Textus contractus.

CENTULEN. *Romæ via Aurelia, natale ſancti Reſtituti. Via Tiburtina, ſeptem fratrum. Treveris, beati Maximini epiſcopi & confeſſoris, a quo Athanaſius Alexandrinus antiſtes, Arrianos fugiens, honorifice eſt ſuſceptus. Item paſſio Cononis martyris & filii ejus. Eodem die, ſanctorum Siſinnii, Martyrii & Alexandri martyrum.*

BRUXELLEN. Non aliter ferme à textus puritate differt, quod in eo codice rarum fatemur, quam annuntiationum tranſpoſitione.

De Conone.

HAGENOYEN Cononis elogium ex Rabano, ni fallor, amplificat hoc modo: *Apud Iconium civitatem Iſauriæ, paſſio ſancti Cononis & filii ejus. Hic, dimiſſa uxore, factus eſt heremita cum filio ſuo.*

Hic Cuno fluvium, ubi homines tranſire non poterant, alibi fluere præcepit, & ſic factum eſt. Iſti poſtea tenti, primo ſuſtinuerunt oleum bulliens, carbones ignitos, craticulam, ſartaginem, ſuſpenſionem cum ſuppoſitione ignis, manuum per malleum ligneum contritionem; ſed in iis omnibus martyres Dei ſunt illæſi, & aſpicientes in cælum, orantesque migraverunt ad Dominum. Omittit Anaunienſes martyres, de cetero ferme purus.

Aquicinct. Pro *Anaunia*, habet *Annia*.

Matric-Cartus-Ultraject. *Maximini epiſcopi Treverenſis Siſinnii, Martyrii & Alexandri martyrum. Romæ ſeptem germanorum martyrum.*

Editio Lubeco-Col. In Conone modice interpolata, ſic proſequitur: *Apud Tridentum* (De Siſinnio & ſociis.) *urbem, ſanctorum Siſinnii diaconi, Martyrii, qui, ut ſcribit beatus Paulinus, de Cappadocia venerunt Mediolanum, ibi cum ſancto Ambroſio per aliqua tempora morati ſunt. Abinde venerunt Tridentem, ubi a ſancto Vigilio epiſcopo gratanter recepti ſunt, qui eos poſt aliquot dies direxit in vicum, qui dicitur Medo, ut & ibi annuntient gentibus fidem Trinitatis, & cum jam multos ibidem converteſſent, ab infidelibus viris comprehenduntur, cæduntur, ſuſpenduntur, vulnerantur, & diverſis pœnis cruciantur; ad ultimum igni traditi, ſunt martyrii coronam adepti. Erat autem Dominica paſſionis dies, & ideo Domini miracula non defuerunt. Reliquiæ vero Sanctorum, per ſanctum antiſtitem Vigilium, ad Tridentinam urbem deportata ſunt. Treveris,* (Tranſlat. Maximini.) *tranſlatio corporis beati Maximini epiſcopi & confeſſoris, de Aquitania in Treverim.* Sequitur *Reſtituti*, ſed deeſt annuntiatio ultima.

Greven. *Nota, hoc die tranſlatus eſt beatus Maximinus de Aquitania Treverim, pridie vero* (De Maxim.) *Idus Septembris dies eſt depoſitionis ejus.* Vide in Actis commentarium prævium num. 5. *Item ſanctorum Pollionis, Criſpoli, Cirilli.* (Pollionis &c.) Sic Numidia, Cæſarea Cappadociæ & Antiochia conjunguntur. *In Africa, natalis ſanctorum Primi,* (Primi &c.) *Accidiæ, Paſſimonis & aliorum* CXLIII. In Actis hæc diſtinctius. *In Bethlem, Suiberti epiſcopi* (Suiberti.) *& martyris.* Vide Prætermiſſos.

Molan. In editionibus ultimis, de Anaunienſibus martyribus, in ipſo textu interjicit curſivo, poſt *Eodem die*, hanc vocem, *Mediolani* &c. In fine typis minuſculis: *Quorum martyrium exprimitur* XXVII *Junii.* Cur non XVIII Julii?

III *Kal.* *Die* 30.

(Felicis. Gabini & Criſpoli. Hucberti.) ROmæ via Aurelia, natalis beati Felicis Papæ, qui cum annis quinque rexiſſet Eccleſiam, ſub Claudio principe martyrio coronatus eſt. Turribus Sardiniæ, ſanctorum martyrum Gabini & Criſpoli. Ipſo die, ſancti Hucberti epiſcopi & confeſſoris.

Sic habent *Praten. Herimen. Tornacen. Pulſanen. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pro *Claudio principe*, ſubſtituit Roſweyd. *Diocletiano.* Antverp-maj. in alio errat, quod omittat *principe*. Lego *Gabini*, cum Herinienſi, Tornacen. Antverp majore, Greven. & Molan. Si magis placet *Gabinii*, nihil obloquor. Lego item *Criſpoli* ex codicum omnium auctoritate, licet Romanum parvum & Ado aliter ſcripſerint. Solus Pulſanen. male poſuit *Scripuli*. Non eſt operæ pretium aliorum codicum variationes hîc attexere. In Pratenſi & Herinien. eſt *Hucberti*, & ita veroſimilius legendum eſt. Alii habent *Huberti*: male Tornacen. *Bucberti*, nec magis recte Pulſanen. *Bucherti*.

(Felicis.) OBSERVATIO. De *Felice* Papa & martyre primus agit auctor Romani parvi, cujus nomen fortaſſe repererit in Rufini lib. 7 c. 27. Exinde Ado ipſiſſimis illis verbis ſignavit, quæ in textum ſuum Uſuardus tranſtulit. Notkero viſum eſt attexere paucula de *Miſſis, ſuper memorias Martyrum celebrandis*, quæ Auctariis nonnullis materiam præbuere. Tempora ſancti hujus Pontificis expendunt & definire conantur Henſchenius & Papebrochius, vix quidquam reperientes, quod de Felicis laudibus certo prædicent, præter epiſtolæ fragmentum à Cyrillo Alexandrino & Concilio Epheſino recitatum. Vide quæ hiſce ſuperaddidit Tillemontius tomo 4 à pag. 362. De martyrii aut obitûs die, poſt Papebrochium, ex profeſſo diſputat tomo eod. pag. 687, ubi ex variis Hieronymianorum locis, ex Frontonis Kalendario XXIX Julii, ex Sacramentariis aliiſque monumentis, probabilius cenſet, hunc XXX Maii, tranſlationis alicujus cauſa, celebriorem redditum. Quibus cum certiora modo non ſuppetant, nolumus conjecturas cumulare. De Felicium confuſione & diſtinctione ſupereſt quæſtio, ad XXIX Julii in Actis examinanda. Patebit infra, hunc diem etiam à Wandelberto ſelectum eſſe.

Ex eodem fonte & rivulo procedunt martyres Sardi *Gabinus* & *Criſpolus*; quorum tamen memoria in apographis Hieronymianis etiam celebratur, quæ fortaſſe ſcaturigo prima dici debent. (Gabini & Criſpoli.) Primum nos *Gabini* enuntiavimus, quamquam Romanum parvum & Ado aliter efferant. Sic item pro *Criſpuli*, legimus *Criſpoli*, ex codicum noſtrorum antiquiſſimorum conſenſu. Sed hæc non maximi momenti difficultas eſt, majorem tangit Henſchenius, quærens utrum hîc *Gabinus* diverſus ſit ab alio *Gabino* vel *Gavino*, qui cum aliis ſociis, in ipſis Hieronymianis recolitur XXV Octobris. Obſcura hîc denuo

multa

multa adverto, quibus forte lucis aliquid accedet, dum citato die xxv Octobris, hæc in Actis erunt diſcutienda. Vide interim quæ habet Tillemontius tomo 2 pag. 230 & 587, deinde tomo 5 à pag. 143. *Hubertus*, ſeu potius *Hucbertus*, ſoli Uſuardo proprius, *Hucberti.* *Epiſcopi* titulo inſignitus, implexum faceſſit negotium. Etenim recentiores codices Uſuardini, ut in Auctariis patebit, epiſcopum illum *Leodienſem* faciunt, alii *Tungrenſem*, cum verius forte *Trajectenſis* dicendus ſit, ſi tamen de epiſcopo illo hodie agatur & non longe veroſimilius de *Huberto monacho Britinniacenſi*, ut in Actis cenſet Papebrochius, cujus commentarium prævium num. 1 & 2, curioſus lector conſulat. Notatu digna eſt hodierna Caſtellani annuntiatio textui Romani moderni in Martyrologio univerſali ſubjuncta, quam ex Gallica Latinam facio: *Furis (vulgo Ter vueren) Bruxellas inter & Lovanium, tranſitus ſancti Huberti epiſcopi, qui Cathedram epiſcopalem Trajecto Leodium tranſtulit. Corpus ejus continuo Leodium tranſlatum, atque ibi in oratorio ſancti Petri ſepultum eſt. Sedecim poſt annis è tumulo levatum eſt, tertio die Novembris; & regnante Ludovico pio tranſlatum ad abbatiam Andainenſem in Ardennis, quæ inde poſtea nomen mutavit in ſancti Huberti. Sanctus aliquis monachus ſynonymus hoc die honoratur Britinniaci in diœceſi Sueſſionenſi, quia verus ejus dies obitus ignorabatur.* Hæc pro majori parte ex citato Papebrochii commentario accepta ſunt. Vide infra xxx Septembris Auctarium Molani, ex poſterioribus ejus editionibus. Reliqua quæ Hubertum epiſcopum attinent, III Novembris, quo etiam Antverpiæ ſolemni officio recentiſſime coli cœptus eſt, accuratius in Actis diſcutientur & illuſtrabuntur. Nos hic genuinum Uſuardi textum repræſentavimus. Sic Wandelbertus de Hucberto & Felice:

Tertia Hugberto, Papa & Felice dicatur.

AUCTARIA.

ANTVERP MAX. LUBEC. & UGHELLIAN. Omittunt annuntiationem tertiam de ſancto Huberto, ejuſque loco ſubſtituunt: *In Antiochia, natale ſanctorum Sici & Palatini, qui multa tormenta paſſi ſunt.* *Sici & Palatini.* Ex Hieronymianis vel Rabano tota illa annuntiatio huc tranſlata eſt.

ANTVERP-MAX. LEYDEN. LOVANIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Citatæ annuntiationi inſerunt, *pro Chriſto* paſſi ſunt. In fine autem ſervant Huberti memoriam, hoc modo: *Ipſo die, natale ſancti Huberti Leodienſis epiſcopi & confeſſoris.* Jam dixi in Obſervatione, codices hoſce Belgicos, Huberti nomen apertius ad Leodienſem epiſcopum contrahere, quam fecerit Uſuardus ipſe in genuino textu.

ULTRAJECT. & DANIC. Cum tribus poſtremis conveniunt, ſed in eo excedunt, quod de *De Felice.* Felice Papa textui adnectant: *Hic poſt beatum Petrum viceſimus ſeptimus, inſtituit ſuper memorias Martyrum Miſſas celebrari.* In Obſervatione notavimus, hæc à Nokero ſuperaddita fuiſſe.

CENTULEN. *Romæ via Aurelia, ſancti Felicis Papæ & martyris ſub Claudio cæſare.* In Sardis purus eſt. Sequitur: *Antiochia, ſanctorum Iſicii & Palatini, qui multa tormenta paſſi ſunt. Ipſo die, ſancti Huberti epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio* *Chaidoci & alior.* *Centula, ſanctorum Chaidoci, Fricorii & Mogdegiſili confeſſorum, quorum duo primi beato Richario ad initium ſanctæ converſationis fuerunt.* De duobus his primis, quorum alter etiam *Adrianus* vocatur, conjunctim agit Henſchenius in commentario ſuo hiſtorico: de *Madelgiſilo* (Sic enim ab omnibus paſſim vocatur) plura reperit, & accurato commentario illuſtravit.

BRUXELLEN. Cum ſuperioribus convenit, excepta ultima annuntiatione, quam ſic expri- *De Huberto Leodienſi.* mit: *Ipſo die, depoſitio ſancti Huberti Leodienſis epiſcopi & confeſſoris. Qui beato Lamberto miraculoſe in epiſcopatu ſubrogatus, ſedem epiſcopalem de Trajecto Leodium tranſtulit, & tandem ipſo hac die, apud Furam Brabantiæ, ab hoc ſeculo nequam ereptus, ſcandit ad cælos, & corpus ejus transfertur Leodium, ubi in eccleſia S. Petri digne ſepelitur.* Vide ſuprà Obſervationem.

HAGENOYEN. Præter dicta de Felice, adjicit: *Et ſub eo hæreſis oritur Manichæorum.* Secundo loco de *Huberto Leodienſi* &c. Tum: *Item Thudeberti confeſſoris.* In Prætermiſſis pla- *Thudeberti.* ne ignotus eſt, nec confundi poteſt cum Trudperto in Briſgoya martyre, de quo actum XXVI Aprilis. Nam cur idem compilator eumdem Sanctum bis repeteret, ſemel *martyrem*, ſemel *confeſſorem?* Quid ſi ſuſpicemur, *Hucbertum* monachum Britinniacenſem, hic, ſcriptoris vitio, in *Thudebertum* transformatum eſſe? Sequuntur in codice *martyres Agaunenſes*, hoc die perperam inſerti. In Sardis purus eſt? Denique de Antiochenis Sico vel Iſicio & Palatino, ut ſupra.

AQUICINCT. De Felice: *Hic conſtituit ſupra* *De Felice.* *memorias Martyrum Miſſas celebrare.*

DAVERONEN. *Turonis, exceptio prima reliquiarum beatiſſimi Juliani martyris.* Vide Præter- *De reliquiis* miſſos, ubi ſic notat Henſchenius: *Videtur is eſſe* *S. Juliani.* *ſanctus Julianus martyr Arvernenſis, in cujus feſto Acta martyris, in novem lectiones diſtributa, leguntur in eccleſia & diœceſi Turonenſi* XXVIII *Aug.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Dympna* *Dympne.* *virginis & martyris, quæ pro fide & caſtitate à patre decollatur.* Nuſquam illa apud alios hac die legitur, vide xv Maii. *Felicis Papæ & martyris. Gabini & Criſpuli martyrum.*

In VATICANO ſignato num. 5949. Deeſt annuntiatio ultima de ſancto Huberto.

FLORENTIN. *Apud Ravennam, ſancti Exupe-* *Exuperant.* *rantii archiepiſcopi & confeſſoris.* Vide Papebrochii commentarium hiſtoricum, ubi de aliis Exuperantiis nonnulla curioſe obſervat.

DIVIONEN. eccleſiæ ſancti Stephani. *Dedi-* *Dedicat.* *catio ſancti Medardi in urbe Divionenſi.* *Medardi.* De hac nihil in Prætermiſſis. Vide quæ in Actis dicuntur VIII Junii, commentario prævio § IV pag. 77 litt. A.

EDITIO LUBECO-COL. De Felice ſic habet: *De Felice.* *Qui cum annis quinque, menſibus decem rexiſſet Eccleſiam, ſub Claudio & Aureliano principibus martyrio*

martyrio coronatus eſt. Hic poſt beatum Petrum XXVII &c. Sequitur de Sardis & Antiochenis. Deinde: *In Apulia, ſancti Nicolai Peregrini & confeſſoris, miraculis clari.* Remittitur ad diem, quo Trani colitur, 11 Junii. *Ipſo die, natale ſancti Huberti Leodienſis epiſcopi & confeſſoris.*

Nicolai. *Huberti Leodienſis.*

Belin. Penultimo loco etiam interſerit martyres Antiochenos. Pro Huberti ſcribit *Hugberti:* & in altera editione adjicitur: *Centula, depoſitio ſancti Madelgiſili confeſſoris.*

Madelgiſili.

Greven. *Nota, hic eſt depoſitio ſancti Huberti, tertio Nonas Novembris tranſlatio.* Vide quæ in eam rem ſuperius non uno loco obſervata ſunt. *In Antiochia, natalis ſanctorum Sici & Palatini, qui multa pro Chriſto tormenta paſſi ſunt. In Apulia, beati Nicolai cognomento Peregrini, confeſſoris. Hic columbina ſimplicitate ductus, præceptum Domini de cruce tollenda implere cupiens, ligneam crucem manu geſtans, Kyrie eleiſon inſonans, innocentes pueros, qui hæc ſecum clamitarent, poſt ſe ducens, oppidi loca circuibat. Tandem in pace quievit miraculis clarus.* Jam diximus remitti ad diem, qua Trani colitur, 11 Junii. Vide ibi ſancti ipſius effigiem, Vitam, miracula, tranſlationem & reliqua ad eum pertinentia, accurate à Papebrochio digeſta. Sequitur: *Ipſo die, ſecundum Catalogum Sanctorum, Venetiis, tranſlatio ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris, una cum oſſibus prædeceſſorum ejus Theodori epiſcopi Myrreorum & martyris, nec non alterius Nicolai, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris, avunculi ſancti Nicolai, de Myrrea Venetias, tempore Urbani Papæ ſecundi.* Vide quæ de his dicuntur inter Prætermiſſos.

De Huberto. *Sici & Palatini.* *De Nicolao.* *De aliis Nicolais.*

Molan. *Tungrenſis eccleſia. Qui primo quidem apud ſanctum Lambertum martyrem ſepultus, emergentibus annis in quodam monaſterio eſt tranſlatus & venerabiliter ſepultus. In Ravenna, ſancti Urſini martyris, qui ſub judice Paulino paſſus eſt & ſepultus in eadem urbe a beato Vitale, patre ſanctorum Gervaſii & Prothaſii.* Remittitur ad XIX Junii. *In Antiochia, ſanctorum Syri* [Ita hic, ſed infra rectius ſcribit *Sici*] *& Palatini, qui multa tormenta paſſi ſunt. Centula, depoſitio ſancti Madelgiſili confeſſoris.* Hactenus prima editio. In aliis interjicitur litteris Italicis, poſt *Claudii principe, & Aureliano.* Item iiſdem litteris poſt *Criſpoli: Centula, depoſitio ſancti Madelgiſili confeſſoris. In Antiochia, ſanctorum Sici* &c. *Die trigeſima, ſancti patris Iſaacii, manſionis Dalmatiæ.* Sequitur demum *ſancti Huberti*, ubi, quemadmodum in priori editione, inſeritur *Tungrenſis eccleſia.*

De Huberto Tungrenſi. *Urſini.* *Syri & Palatini.* *Madelgiſili.* *Iſaacii.*

Pridie Kal. *Die 31.*

Petronillæ. ROmæ, ſanctæ Petronillæ virginis, quæ poſt multa miracula ſanitatum, cum eam quidam Comes ſuo vellet conjugio ſociare, tridui inducias poſtulans, jejuniis atque orationibus vacans, tertio die, mox ut Chriſti Sacramentum accepit, emiſit ſpiritum. Apud urbem Aquileiam, natalis ſanctorum martyrum *Cantii & ſociorum.* Cantii, Cantiani & Cantianillæ fratrum, qui cum ducerent proſapiam de genere Aniciorum, ob Chriſtianæ fidei conſtantiam, unà cum pedagogo ſuo Proto capite plexi ſunt. *Creſcentiani.* Turribus Sardiniæ, Creſcentiani martyris.

Sumitur ex *Pratea. Herinien. Antverp-maj. Manerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Solitis fœdatæ editionis vitiis laborat Muneratus, in quo *ſociari* pro *ſociare*; & *tridui induas*, pro *tridui inducias*. Porro *tridui* legendum, non *triduum*, ut Pratens., nec *triduo*, ut Antverp-major, docent codices reliqui. Herinienſis male expunxit particulam *mox*. Pro *Cantii* Antverp.maj. ſcripſit *Cantini*. Greven *Cancii, Canciani* &c. Munerat habet, *cum ducerent proſapiam Aniciorum*. Pejus Herinien. phraſim mutavit hoc modo: *Qui cum eſſent de genere Aniciorum progeniti.* Reliqui in textu *pedagogo*, quod nullus diphthongo utatur, excepto ſolo Molano. In Antverp. maj. eſt *petagogo*. Greven. & Molan. ſcribunt *Protho*, ceteri omnes, ut in textu. *Creciani* pro *Creſcentiani*, vitium eſt codicis Antverpienſis majoris.

Petronilla. OBSERVATIO. Recte obſervavit Florentinius *Petronillam* virginem Romanam, librariorum oſcitantia, in nonnullis apographis Hieronymianis Aquileiæ adſcriptam, cum ea palæſtra ad tres fratres ſpectet, qui in textu ſequuntur. Ejuſdem *Petronillæ virginis*, & ſub iis dumtaxat terminis, meminere Beda & Romanum parvum. Primum ſecutus eſt Rabanus, adjecta tota ea parte Marcellianæ epiſtolæ, quam in Actis recitatam invenies. An ſincera ſint, quæ ibi Marcellus denarrat, vel ex eo colligas, quod Petronilla *Domini Petri Apoſtoli filia* dicatur, aliaque admiſceantur, quæ non tam facile fidem inveniant, eruditis recentioribus plane ſuſpecta, ut vide apud Tillemontium tomo 1 pag. 189. Ado compendioſius rem complexus eſt. Hunc & Rabanum legiſſe videtur Notkerus, Noſter vero ex Adonis elogio certiora decerpſit, iis ſtudio prætermiſſis, quæ dubitationi obnoxia animadvertit. Porro ex genuinis Uſuardi codicibus manifeſte conſtat,

eum

eum non recte citari, tamquam ſi Petronillam *S. Petri filiam* cum aliis nominaſſet, utpote qui ab ea appellatione omnino abſtinuit, reliqua etiam tam prudenter attemperans, ut data opera, ſic elogium ſuum concinnaſſe videatur. Non ita Wandelbertus, cujus de Petronilla hi exſtant verſiculi:

Tum pridie Petronella Petri de germine ſancto,
Fulgida virgo micat Chriſti trabeata decore.

Aquileienſes tergemini, apud Hieronym. & Romanum parvum notati, nullo ab Adone elogio ornantur, nec quidquam magnopere adjiciunt Rabanus & Notkerus. Uſuardi eſt quidquid encomii in laterculo exhibuimus de *Anicia proſapia* &c. Crediderim Uſuardo factam copiam eorum Actorum, quæ ex Mombritio & codd. Mss. hac die referuntur, quæque veroſimiliter in Adonis notitiam non venerant. Illuſtrium horum martyrum Acta ex vetuſtiſſimis Mss. inter ſe & cum Mombritii editione collatis, diligenter illuſtravit Henſchenius, Analecta ſubjiciens, quæ multa de eorum reliquiis, miraculis & translationibus hinc inde collecta accurate elucidant. Eadem Acta prius edita fuerant à Mabilione tomo de Liturgia Gallicana pag. 467 anno MDCLXXXV, ſed quæ Henſchenio videre non licuit, quadriennio ante vita functo. Omnia hæc expendit Tillemontius tomo 5 pag. 636, ubi pretioſum à vili diſcriminans, ea probat, quæ ſunt Maximi Taurinenſis, ſub Ambroſii nomine circumferri ſolita; in aliis non nulla carpens, ut minimùm tamquam non ſatis exacta. Nos hæc prudentium lectorum judicio relinquimus. Et hic locum habere debent Wandelberti de Cantianis verſiculi: *Cantii &c.*

Cantius & Cantianus cum Cantianella
Collucent: Maium hac claudunt ſolennia menſem.

Protum pædadogum Hieronymiana aliqua ſignant, & quidem cum *Chryſogono*, de quo nos alibi. Qui ultimo loco ponitur *Creſcentianus*, ex laudatis Hieronymianis per Adonem huc & in Notkerum tranſiit, iiſdem ubique verbis præter titulum *Martyris*, a Noſtro adjectum. Atque his germanam Uſuardi phraſim reddidimus. Solet Creſcentianus Gabino & Criſpolo, de quibus in textu diei præcedentis, tamquam popularis, forte etiam ut martyrii ſocius, conjungi, ut vide ſis in brevi Henſchenii commentario. *Creſcentianus.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Hic iterum aliquid à textu reſecat, nempe elogium Cantianorum, cetera puriſſimus.

PULSANEN. Præterea mutilus eſt annuntiatione ultima.

De Petronilla. ROSWEYD. Initio ſic habet: *Romæ, ſancta Petronillæ filiæ ſancti Petri, quæ poſt multa* &c. ſed rurſus in fine admiſcet; *tertio die, mox ut a Nicomede presbytero, Chriſti* &c. Reliqua pura ſunt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & BELINUS, Poſt *Petronillæ virginis*, inſerunt: *Filia beati Petri Apoſtoli, quæ Flacci Comitis conjugium ſpernens, acceptis triduanæ deliberationis induciis, jejuniis* &c. In reliquis puri ſunt.

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Idem habent additamentum, ſed poſt *Sacramentum accepit*, adhuc admiſcent, *reclinans ſe in lecto* emiſit ſpiritum. Atque in eo convenit codex LOVANIEN, ſed deficit in elogio fratrum Aquileienſium.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Similes ANTVERP-MAXIMO, poſt *emiſit ſpiritum*, adhuc adjiciunt: *Hujus ſepulchrum Paulus Papa aperiens, ad corpus Virginis transferendum, inventum eſt in ſarcophago ejus marmoreo, ſculptum manu Petri Apoſtoli, Aureæ Petronillæ dulciſſimæ filiæ.* Quam conveniat hæc inſcriptio Petri Apoſtoli ſtylo, vide in Actis. *De Petronilla.*

CENTULEN. *Romæ, ſancta Petronilla virginis, quæ beati Petri Apoſtoli filia fuiſſe traditur. Apud Aquileiam, ſanctorum Cantii, Cantiani, & Cantianillæ fratrum, qui cum eſſent de genere Anicianorum, & nollent idola adorare, cum pedagogo ſuo pro Chriſto capite plexi ſunt. Turribus Sardiniæ, ſancti Creſcentiani.* *Textus non purus.*

BRUXELLEN. *Romæ, ſancta Petronillæ virginis, filiæ beati Petri Apoſtoli. Quæ poſt multa miracula ſanitatum, cum eam Flaccus Comes ſuo vellet conjugio, quod ipſa ſprevit, ſociare, triduanæ deliberationis inducias petens & cum ſancta virgine Felicula collactanea ſua jejuniis vacans* [atque] *orationibus, tertia die, mox ut Chriſti Sacramentum accepit, reclinans ſe in lectulo emiſit ſpiritum.* Hic ferme totus Adonis textus eſt, ex ejus Martyrologio acceptus. Sequitur notiſſima additio: *Hujus Virginis ſepulchrum Paulus Papa, ut corpus ejus transferret, aperiens, in ſarcophago ejus marmoreo, manu beati Petri Apoſtoli ſculptum invenit; Aureæ Petronillæ dulciſſimæ filiæ, hoc Petrus pietatis obſequio.* Vide quid de hac inſcriptione ſentiat Henſchenius, in commentario ſuo hiſtorico num. 4. Cetera codex purus eſt.

HAGENOYEN. Quæ de Petronilla habet, præter jam dicta, purius legentur in Actis. Addo tamen quæ ſequuntur de Cantianis. *Apud Rudelfuſē urbem Aquilegiam, natale ſanctorum martyrum Cantii, Canciani, & Cantianillæ fratrum, qui de genere erant Aniciorum & Carini imperatoris, a pedagogo ſuo Protho fidem Chriſti edocti ſunt. Perſecutionem Diocletiani metuentes, hereditates ſuas Romæ vendunt & Aquilegiam pergunt, putantes ſe ibi Chryſogonum & Anaſtaſiam in carcere invenire; ſed per palmam martyrii ſubtracti erant. Accuſati igitur ſunt Auguſto per Dladium* [Dulcidium] *& Syſinnium, quod Chriſtiani eſſent* [&] *apud Aquas Gradatas,* *De Cantianis.*

datas,

datas, juxta fluvium Tyſcinum [Hyſontionem] *decollantur, & à ſančte Scelio* [Zoilo vel Zenó] *ſepeliuntur.* Vide Acta ipſa ex quibus hæc accepta ſunt. In Creſcentiano, purus eſt.

Matric-Cartus-Ultraject. *Petronilla filia ſancti Petri Apoſtoli. Cantii, Cantiani & Cantianilla fratrum martyrum, cum pædagogo eorumProto. Creſcentiani martyris.*

Primiani & Firmiani.

Vatican. num. 5949. Adjicit: *S. Primiani & Firmiani.* Sed huc omnino non pertinent; nec ſatis perſpicio quos velit indicare.

Tranſlat. Machabæor.

Editio Lubeco-Col. Sic orditur: *Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſanctorum Machabæorum martyrum, quæ anno Incarnationis Domini milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto à Domino Reynoldo Colonienſium archiepiſcopo facta eſt.* Coluntur I Auguſti, quo die tota illa de ſanctorum Machabæorum Coloniam tranſlatione hiſtoria diligentiſſime illuſtrabitur. De Petronilla eadem habet, quæ Ultraject. & alii codices ſupra citati. In reliquis pura.

Germani & ſociorum.

Greven. *Civitate Gerunda, natalis ſanctorum Germani, Victoris & Silvani.* More ſuo facit hic ſcriptor, dum ex Hieronymianis apographis nomina aliqua delibat, in hoc hodie felix, quod tria ſignata recte efformaverit; ſed neſcio cur ceterorum anteſignanum *Gaudentium* omiſerit. Vide ſocios in Actis enumeratos.

Chryſogoni.

Item Chryſogoni. Colitur XXIV Novembris.

Marcelli & c.

Commemoratio ſanctorum Marcelli & Exuperantii martyrum, qui infra III Kal. Januarii ponuntur, & recte; cum *Sabino.*

Machabæor.

Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſanctorum Machabæorum martyrum facta anno &c.

Paſchaſii.

Molan. Typis minutis: *Romæ, ſancti Paſchaſii archidiaconi & confeſſoris, de quo Gregorius in Dialogis.* De eo Paſchaſio nihil apud antiquiores Martyrológos legitur, ut proinde cenſendum ſit, ex hiſce additionibus in Romanum modernum tranſiiſſe. Henſchenius in commentario hiſtorico totam Paſchaſii, in Purgatorio exiſtentis & tamen miraculis clari, hiſtoriam ex Gregorii dialogis adducit, ſimilique exemplo confirmat. Hunc porro Paſchaſium Romanum diaconum recte, ni fallor, diſtinguit ab alio Paſchaſio diacono ſancti Martini epiſcopi Dumienſis, cujus Acta illuſtrata ſunt XX Martii.

Alexandri & Gallæ.

Sequitur: *Arvernis, ſanctorum confeſſorum Alexandri & Gallæ, de quibus Gregorius Turonenſis in libro de Confeſſoribus.* Et hi Sancti à Molano primum in ſacris Tabulis conſignati ſunt, ſed à Baronio prætermiſſi. Apud Turonenſem cap 36, de utriuſque ſepulcro & meritis agitur; qui vero ipſi aut cujates ſint, hactenus repertum non eſt. Putat Henſchenius diverſam eſſe *Gallam*, de qua hîc loquimur, à *Galla ſancti Eucherii uxore*, ut in Actis contra Baronium conatur evincere.

Hermii & Hermæ.

Editiones alteræ hoc ſolum habent: *Die trigeſima prima, ſancti Apoſtoli Hermiæ & ſacroſancti martyris Hermæ.* Atque idem ad verbum legit editio tertia anni MDLXXXIII, unde miror in Actis aliter referri. Interim tu vide illic, unus ne hic Hermias, vel Hermæus, an geminus dicendus ſit. Putat Papebrochius, hujus diei martyrem *Hermæum* appellandum eſſe & *Comanis* ſepultum: diverſum vero ab *Hermia* eſſe *Hermanum* Sirmienſem; ſed laborat, ut diſtingui ab hoc Hermæo credat S. Hermem Dalmatiæ Apoſtolum, qui in Actis refertur VIII Aprilis. Vide plura in laudati Papebrochii commentario.

MENSIS

MENSIS JUNIUS

Habet Dies xxx.

Kalendis. *Die* 1.

ROmæ, dedicatio ſancti Nicomedis presbiteri & martyris. Apud Cæſaream Paleſtinæ ſub perſecutione Maximini, beati Pamphili presbiteri & martyris, cujus vitam Euſebius Cæſarienſis epiſcopus tribus libris comprehendit. Sed & ſanctus Hieronymus ſcribit, quædam volumina manu ejus exarata ſe reperiſſe, quæ tanto, inquit, amplector & ſervo gaudio, ut Creſi opes habere me credam. Auguſtoduni, ſanctorum Reveriani epiſcopi & Pauli presbiteri, cum aliis decem, qui ſub Aureliano principe martyrio coronati ſunt. Ipſo die, ſancti Capraſii abbatis monaſterii Lirinenſis. *Nicomedis* *Pamphili.* *Reveriani & ſociorũ.* *Capraſii.*

Ita codices *Antverp-maj. Munerãt. Greven.* & *Molan.* Qui ſoli puri ſunt.

VARIA LECTIO. In ipſo principio offendiculum eſt. Scribit Pratenſis, *Roma dedicatio natalis ſancti Nicomedis.* Antverp-maj. & Tornac. *natale* vel *natalis S. Nicomedis*, Greven & Molan., *dedicatio baſilicæ S. Nicomedis.* Alii, *dedicatio & natalis.* Nos credimus Uſuardum ſervaſſe lectionem Adonis, qualis eſt in Munerato, Herinienſi, aliiſque, ac proinde in textu noſtro. Et hoc Molanus agnoviſſe videtur, dum in poſterioribus ſuis editionibus *baſilica* ſcripſit curſivis ſive Italicis litteris, à textu diſtinctis. Sic etiam & recte *Maximini* legimus cum Praten. Antverp-maj. & Munerato, non *Maximiani*, ut Greven. & Molan. In codicibus eſt, & eſſe debet *Pamphili presbyteri.* Erravit Praten. ſcribendo *Epiſcopi.* Rurſus habent omnes *ſe reperiſſe*, vel ut Greven. *repperiſſe*, neſcio quid Munerat. ſolito tamen caſtigatior, velit per *recepiſſe.* Plura occurrunt ſcriptoria ſphalmata, ut *Niconedis*, *presbiteri*, *Paleſtina*, *Caſarienſis*, *Jeronimus*, *Hieronimus*, *inquid*, *Creſi* & *Lirinenſis*; quorum ea ſervanda putavimus, in quibus præcipui codices & alii hodie conveniunt. Erravit denuo Pratenſis ſubtrahendo titulum *Epiſcopi* Reveriano, quem male ſupra Pamphilo tribuerat. Non minus turpiter labitur Antverp. major, qui pro *Reveriani epiſcopi.... cum aliis .... martyrio coronati*, poſuit *Severiani epiſcopi & confeſſoris.*

OBSERVATIO. Jam abunde notavimus ambiguum eſſe, quid de *Nicomede* presbytero & martyre, primigenia phraſi ſcripſerit hac die Uſuardus, cujus natalem ſeu certaminis diem, ipſe poſt alios, XVII Kal. Octobris ſeu XV Septembris innexuit. Agi de *Nicomedis.*

 aliqua

aliqua eccleſiæ, in Martyris honorem, dedicatione, manifeſtum eſt, idque primus ſignaſſe videtur auctor Romani parvi, his verbis: *Dedicatio S. Nicomedis martyris*; addidit Ado, *presbyteri apud urbem Romam*, ſimul indicans diem natalem qui ſupra. Beda, forte utroque antiquior, diſerte poſuit, *Natalis Nicomedis martyris*, & poſt eum ſubjunxit Rabanus, *eccleſiæ Dedicatio*. Utrum ex his, non ſatis claris expreſſionibus, obſcuriorem aliam conflaverit Uſuadus per, *dedicatio natalis*, harum rerum perito lectoris judicio relinquimus; maluimus nos Romani parvi & Adonis ſyntaxim, ſolitam Uſuardi regulam præferre. Pluribus hîc non immoror, cum res tota operioſiori diſquiſitione opus habeat, danda in Actis die ipſo Nicomedis natali (ut Martyrologia ſtatuunt) xv Septembris.

Pamphili. Celeberrimi martyris *Pamphili* agonem hac die perperam referri, & non magis recte binos ſocios *Valentem* & *Paulum* in hodierno Romano adjungi, bene in commentario ſuo cenſuit Papebrochius, utpote qui ſociis omnibus ad xvi Februarii melius conjungeretur; atque ibidem ſatis feliciter conjectat, Martyrologum aliquem Adone & Uſuardo antiquiorem, pro mero forte arbitrio, Pamphilum hac die conſignaſſe. Sic omnino res habet; ſed & Martyrologum illum non difficulter reperire potuit, nempe auctorem Romani parvi, ex ſolito ſuo duce Rufino ita hodie ſecundo loco legentem: *Et ſancti Pamphili martyris*, nulla temporis aut loci adſcripta characteriſtica. Non dubitavit Ado, quin de illuſtri illo, ab Euſebio celebrato, ſermo eſſet, ipſique adeo ex hoc & Hieronymo de ſcript. eccl. cap. 75 elogium concinnavit, cujus partem potiſſimam Noſter ad verbum tranſtulit, Notkero omnia deſcribente. Atque hanc ſolam credimus veram cauſam eſſe, cur *Pamphilus*, ſeorſim ab aliis, hoc die Martyrologiis noſtris inſcriptus ſit. De ſociis diximus in Obſervatione noſtra § ultimo citata die xvi Februarii, ubi continuatam duodecim martyriorum ſeriem ex Euſebio aliiſque, Gallicè expoſitam diximus à Tillemontio tomo 5 à pag. 418: quæ ferme eadem Græce & Latine hoc die in Actis noſtris edita eſt à Papebrochio, duabus partibus ea complectentibus, quæ ſuperſunt ex tribus libris de vita Pamphili ab Euſebio ſcriptis, quæque ſub Metaphraſtis nomine prius vulgata, auctoritatis aliquid amiſiſſe videbatur. Wandelbertus Pamphilum & Nicomedem honorat.

Junii origo tuum ſuſtollit ad aſtra nitorem
Pamphile, martyrio doctor venerande beato;
Martyris huncque diem feſtum Nicomedis adornat.

Reveriani & ſociorum. *Reverianus* Auguſtodunenſis & *Paulus* cum ſociis ab Uſuardo in ſacros Faſtos relati primum ſunt; à nullo antiquiore aut eo ævo memorati. Nec enim audiendus Petrus de Natalibus, eum perperam Adoni adſcribens, quem alii ſecuti ſunt. Vide Henſchenii commentarium & Acta a P. F. Chifletio communicata; quibus accedere poteſt notula Motherii, hoc die Martyrologio Gallico adjecta. Aſt ex laudato Adone & ejuſdemmet

Caprasii. verbis plane acceptus eſt *Capraſius*. Cur præteritus ſit *Claudius* Viennenſis xi epiſcopus ibidem notatus, haud ſatis perſpicio. Ceterum quæ dedimus, Uſuardina eſſe minime dubitamus. Quæ de Capraſio ſuperſunt, ab Henſchenio collecta & recenſita invenies.

AUCTARIA.

Dedicat. cryptarum. PRATEN. Imprimis multa hodie habet de *Dedicatione cryptarum* &c. in codice Prætermiſſorum integre recitata, ubi eam lector reperire poterit. Nobis ſuit dubium, an longior iſta oratio, ipſi Uſuardo eſſet tribuenda; qua ſuper re conſultus Caſtellanus, reſpondit, in codice Pratenſi, prima & eadem manu omnia eſſe ſcripta. An Uſuardina? non exiſtimo, in codicum aliorum ferme omnium apertiſſima repugnantia & quidem alterius Pratenſis codicis B, in quo hæc eraſa teſtatur, qui apographum noſtrum cum prætenſo autographo contulit celeberrimus Sirmondus.

Simeonis. HERINIEN. Toto textu omnium puriſſimus, in fine hæc ſibi propria adjicit: *Treveris civitate, depoſitio beati Simeonis monachi. Qui profectus ex monaſterio in monte Sinai conſtituto, rectoris ſui obſecundans imperiis, inque memoratam metropolim deveniens, non paucis annis remotiorem vitam ſtrenuè exercuit, ibidemque, vocante Domino, ad cæleſtia migravit, quo ſe feliciter vivere miraculorum creberrima teſtatur exhibitione.*

TORNACEN. Reſcindit partem alteram elogii beati Pamphili, cetera purus eſt.

PULSANEN. *Romæ, dedicatio & natalis* &c. Sequitur: *In Campania, natalis ſancti Heraſmi* *Erasmi.* *epiſcopi & confeſſoris. Hic ſub Diocletiano & Maximiano Augustis, diverſis ſuppliciis cruciatus, tandem vocante eum Domino, ſancto fine quievit.* Vide die tertia. Porro in codice truncatur totum elogium Pamphili. De ceteris nihil.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In textu ſatis puri, addunt in fine, alter *Juvencii*, altera *Vincencii*. Apud alios invenies *Viventii*, *Viriani* &c. Videantur Prætermiſſi & Acta pag. 43.

ROSWEYD. Et hic in textu ſatis purus eſt, ſed in fine adjicit: *Item Fauſtini epiſcopi & martyris, & ſociorum ejus.* *Faustini.* Eſt inter Peruſinos martyres *Fauſtinus* aliquis, an hunc indicet, neſcio.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & EDIT-ULTRAJ-BELG. Textum etiam referunt, ſed addunt: *Romæ, ſancti Vincentii.* De quo jam *Vincentii.* diximus. Tum: *Treveris civitate, beati Simeonis monachi.* *Simeonis.* Quæ eadem habet LOVANIEN, deficiens in altera parte elogii ſancti Pamphili. ALBERG. autem & DANIC. primis ſimiles, initio acephali ſunt, carentes *dedicatione* &c.

CENTULEN. *Romæ, ſancti Nichomedis martyris, Cæſarea Cappadociæ* [Palæſtinæ] *ſancti Pam-* *Textus contractus.*

philo

Digitized by Google

*fili presbyteri & martyris, à quo Euſebius Caſa-
rienſis Pamfili cognomen accepit. Augaſtoduni,
ſanctorum Reveriani epiſcopi & Pauli presbyteri
cum aliis decem, qui ſub Aureliano paſſi ſunt.* In
Capraſio purus eſt.

Bruxellen. Io textu, ſolito purior, ſub-
Claudii. dit: *Apud Viennam, ſancti Elandiſſimi* [voluit
dicere *Claudii*] *epiſcopi. Et Treveris, depoſitio*
De Simeone *ſancti Symeonis monachi & heremitæ. Qui Syra-*
Trevirensi. *cuſis civitate Siciliæ oriundus, Treveris pro Chri-
ſto in turri diu conclusus, migravit ad Chriſtum.*

Hagenoyen. In tribus primis annuntiatio-
nibus modice interpolatus, ante *Capraſii*, in-
terſerit: *Depoſitio ſancti Simeonis monachi & con-
feſſoris. Qui natus erat de Sicilia a nobiliſſimis
parentibus: qui & vitam heremiticam in monte
Synai duxit. Sed Puppo Treverenſis archiepiſco-
pus transfretavit & Symeonem Treverim duxit,
ipſamque ſupra nigram portam reclusit fecit, &
neceſſaria ei miniſtravit, & animam Deo dedit,
ibique ſepultus eſt & multis claret miraculis.* Se-
quitur, *Capraſii*; & in fine: *Romæ, ſancti Via-*
Vincentii. *centii.* De quo ſupra.

Aquicinct. Incipit: *Romæ, dedicatio & na-*
Joviani. *talis* &c. In fine: *Item Joviani abbatis.* In Pi-
ctavienſi Galliæ diœceſi, ut in Actis notatur.

Victorin. Pro *Augustoduni*, aliam poſitio-
nem ſubſtituit: *In territorio Nivernenſi.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Nicomedis
martyris. Pamphili presbyteri & martyris. Re-
veriani martyris cum ſociis.*

In Vatican. num 5949, deeſt *Nicomedis*,
& *Reveriani* & *Capraſii*: adjicitur: *Theſſalonica,*
Luciæ. *ſancta Luciæ virginis.* Vide indicem Sanctorum
hujus diei & Acta, in quibus varios habet ſocios.

Ughellian. In fine: *Romæ, ſancti Viventii.*
Viventii. Vide ſupra Antverp. & Max-Lubec.
Joviani. Altemps. *Pictavis, ſancti Joviani abbatis.*

Florentin. *Romæ, ſancti Vincentii. Apud*
Vincentii. *Bononiam, paſſio ſancti Proculi martyris & epi-*
Proculi. *ſcopi Interamnenſis, in ducatu Spoletano; qui vita
& miraculis multos convertit ad Dominum.* Vi-
de Prætermiſſos & Acta. *Ipſo die, ſancti Vi-*
Viviani. *viani confeſſoris.* An non Viventius eſt, Virianus,
Symeonis. Juventius vel Vincentius? *Item ſancti Simeonis,
qui dudum commoratus eſt in Bethleem in terra ſan-
cta, & poſtmodum venit Treverim & ibi vitam
finivit, ubi ejus Baſilica in groſſiſſima ſtructura*
Viriani & *cernitur uſque hodie. Item ſancti Viriani militis*
Secundarii. *& Secundarii cum ſociis ſuis, qui paſſi ſunt pro
Chriſto ſub Decio imperatore.* An de Tiſernati-
bus agitur? Videantur Acta noſtra.

Editio Lubeco-Col. Incipit à Pamphilo,
ſatis pure, & ſic de Reveriano & Capraſio.
Viventii. Tum: *Romæ, ſancti Viventii martyris. Treveris
civitate, in porta, quæ vocatur Marcia ſeu Nigra,*
Simeonis. *depoſitio beati Simeonis monachi & confeſſoris.
Romæ, commemoratio beati Nicomedis presbyteri
& martyris. Vienna, ſancti Claudiſſimi, epiſcopi
& confeſſoris.* Legendum, ut dixi ſupra, *Claudii.* *Claudii.*

Bilin. De Nicomede ex Adone adjicit,
cujus martyrium celebratur xvii *Kal. Octobris.*
Pamphili elogium ex media parte decurtat. In
Reverentiani, pro *Reveriani*, & *Capraſii*, purus
eſt. In fine: *Item ſancti Viriani martyris.* In *Viriani.*
altera editione ſuppletum Pamphili elogium.
Et poſt *Viriani* adjectum: *Romæ, ſancti Juven-* *Juventii.*
tii martyris. Vide ſupra nominum confuſio- *Joviani.*
nem. *Pictavis, ſancti Jovini abbatis.*

Greven. *Item, ſanctorum Octavi, Zoſimi,* *Octavi &*
Luciæ, Caſti, Pulli, Lupi, Criſpi. Elucidatio ex *ſociorum.*
Actis petenda. *Juſti & Viriani martyrum. Romæ,* *Juſti &c.*
Viventii martyris. De his vide dicta & Præter- *Viventii.*
miſſos. *Cuonis, qui & Conradus dicitur, Præ-* *Cunonis.*
*poſiti majoris eccleſiæ Agrippinæ Coloniæ & marty-
ris. Qui anno Domini* mlxvi *ab impiis de altiſ-
ſimo monte, tertio præcipitatus, cum manſiſſet illæ-
ſus, gladiis eorum interfectus, miraculis claruit.
Vienna, ſancti Claudii epiſcopi & confeſſoris. Tre-* *Claudii.*
*veris, in porta, quam Martiam ſeu Nigram vocant,
depoſitio ſancti Symeonis monachi & confeſſoris.* *Symeonis.*
Teclæ virginis & martyris: Antiochenæ opinor, *Teclæ.*
cum Zoſimo, ut alibi abunde dictum eſt.

Molan. De Nicomede, poſt *martyris*, cur-
ſivo inſerit Adonis verba, *cujus martyrium celebra-
tur* &c. In fine: *Item ſancti Viriani martyris. Pi-* *Viriani.*
ctavis, ſancti Lovini abbatis. Treveris civitate, in *Lovini.*
*porta, qua vocatur Martia ſeu Nigra, depoſitio beati
Simeonis* &c. ferme, ut Heriniensis. *Ipſo die, tran-* *Simeonis.*
ſlatio corporis ſancti patris noſtri Giſleni & ſancti *Tranſlat.*
Sulpitii epiſcopi & confeſſoris & beatæ Leochadiæ *Giſleni &c.*
virginis. Vide Prætermiſſos. Tum minoribus
typis de Cunone ſeu Conrado, ex Greveno. Se-
quitur: *Rothornaci, tranſlatio corporis divi Cypri-* *Tranſlat.*
ani. Colitur xiv Septembris. Poſteriores edi- *Cypriani.*
tiones curſivo etiam ſcribunt, *baſilica*: In fine
autem: *Pictavis, ſancti Jovini abbatis. Treveris
civitate* &c. plane ut ex Heriniensi ſupra retu-
limus. *Ipſo die, Felini & Gratiniani martyrum ſub* *Filini &*
Decio cæſare. Vide in Actis, *Felini* & *Gratiani. Ar-* *Gratiani.*
vernis, ſancti Medulphi confeſſoris, magnæ ſancti- *Medulphi.*
tatis viri. Vienna, S. Claudii xi *epiſcopi. Item ſan-* *Claudii.*
*cti Viriani Martyris. Romæ, ſancti Viventii mar-
tyris.* De his duobus plus ſatis dictum eſt. *Die
prima, ſancti martyris Juſtini Philoſophi, & alterius* *Juſtini &c.*
Juſtiæ & ſociorum. Videantur Acta. De Giſleno
&c., ut in prima editione. *Rothornaci, tranſlatio* *Tranſlat.*
reliquiarum divi Cypriani. Sueſſionis, elevatio ſan- *Cypriani.*
ctorum epiſcoporum Principii & Lupi confeſſorum, *Elevat.*
Gaudiani martyris & Agricolæ presbyteri confeſſoris. *SS. Sueſſ.*
*Monaſterio Fontanella, tranſlatio ſanctorum Ma-
ximi & Venerandi martyrum, Ualfranni & Erem-
berti epiſcoporum & Condedi presbyteri & confeſſo-
ris.* In Prætermiſſis ad proprios ſinguli dies re-
mittuntur. *Item Doleia, Cunonis ſive Conradi Præ-* *Cunonis.*
poſiti eccleſiæ Agrippinæ Coloniæ, qui anno mlxvi,
*ter de altiſſimo monte præcipitatus, manſit illæſus, ac
paulo poſt gladiis interfectus, miraculis claruit.*

IV *Non.* *Die 2.*

Romæ, natalis beatorum martyrum Marcellini presbiteri & *Marcellini*
Petri exorciſtæ, qui multos in carcere ad fidem erudientes, poſt *& Petri.*
dura vincula & plurima tormenta decollati ſunt ſub judice
Sereno. Lugduni, ſanctorum Fotini, ejuſdem urbis epiſcopi, Zachariæ *Pothini &*
presbiteri, Sancti diaconi, Epagati, Maturi, Attali, Albinæ, Gratæ, *ſoc. Lugd.*
cum aliis quadraginta. Hi omnes famuli Chriſti, ſicut in hiſtoria Ec-

Digitized by Google

cleſiaſtica ſcribitur, pariter coronati ſunt. Paſſa eſt quoque & ſancta Blandina ex eorum collegio, quæ primo, ſecundo & tertio die pulſata cruciatibus, cum non ſuperaretur, quarto verberibus acta, craticulis exuſta, & multa alia perpeſſa, ad ultimum gladio jugulatur.

Ita *Praten. Herinien. Antverp. Max-Lubec. Roſweyd. Munerat. Greven. Molan.* &, quod mirum, *Hagenoyen.* Accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien.* & *Edit. Ultraj-Belg.* in quibus excedunt voculæ duæ mox notandæ.

V*ARIA LECTIO.* Greven. Molan. & mediæ notæ codices pro *beatorum* martyrum, habent *ſanctorum.* Pro *Sereno*, male in Max-Lubec. *Semio.* Roſweyd. *Lugduno.* In Greveno, pro *ſanctorum Fotini*, eſt *ſancti* Fotini. Lego *Fotini* cum codicibus omnibus, Munerato ſolum & Molano exceptis, qui melius ſcribunt *Photini*, quamvis plurimi, poſt Hieronymum, malint ſcribere *Pothini*, potius ἀπὸ τοῦ πόθου, quam ἀπὸ τοῦ φωτός, ut ſit potius *deſiderabilis*, quam *lucidus.* *Fontini* in Max-Lubec. ſphalma eſt, uti & *Matudi* pro *Maturi*: & in Molano *Pagati*, pro *Epagati*, quod in Herinienſi male dividitur *Et-pagati.* Antverp-max. Ultraject. Leyden. & Lovanien. poſt *hiſtoria Eccleſiaſtica*, ex Adone fortaſſe inſerunt, *libro quinto.* Codex Roſweydi omiſit *pariter.* Legendum *paſſa eſt quoque et.* In Roſweyd. deeſt *eſt*, in Greveno & Molano *et.* Antverp. & Max-Lubec. pro *ex* eorum collegio, poſuerunt *in.* Solus Pratenſis legit *jugulata eſt*; reliqui ut in textu.

Marcellin. & Petr.

O*BSERVATIO.* Nimiam Adonis amplitudinem, proindeque contractioris Martyrologii, ad eccleſiaſticum uſum, neceſſitatem, vel ſolus hic dies abunde probat, ubi Legendario quam Martyrologo longe eſt ſimilior; *Marcellini* & *Petri*, atque iterum *Martyrum Lugdunenſium* hiſtoriam ex ipſorum Actis fuſe deſcribens. Ceterum de *Marcellino* & *Petro* agunt antiquiſſimi Martyrographi omnes, Hieronymus, Beda & Romanum parvum. Bedam deſcripſit Rabanus, & hunc vel illum ſecutus Notkerus, aliqua breviter ex Adone adjiciens. Noſter item ſua omnia ex Beda ad verbum transfert, prætermiſſa duntaxat viſione angelica, eamque ſubſecuta converſione *Dorothei*, quem mirum eſt à Martyrologis aliis ita præteriri, ut cultus ejus ſacri nulla appareant veſtigia. Porro *Marcellini* & *Petri* ſocii, qui hic deſiderantur, bene in Actis expreſſi ſunt. Certiſſima eſt & celebratiſſima horum noſtrorum Martyrum, etiam in Allatii & Frontonis Kalendariis, in Sacramentario Gregorii, in Miſſali Thomaſii aliiſque indubitatis monumentis conſecrata memoria. Utinam idem liceret aſſerere de Actis ipſis, quæ quidem *antiquitus ſcripta* recte cenſuit Baronius ad annum CCCII num. 106, Henſchenius tutari conatus eſt: aſt aliam plane cenſuram inurunt recentiores, & quidem Tillemontius digna non credidit, ex quibus vitam ſuam Gallicam contexeret tomo 5 à pag. 199, in Notam rejiciens eorum examen pag. 663. Curioſa plurima de Marcellini & Petri cultu ac potiſſimum de reliquiis, in varias orbis Catholici partes tranſlatis, collegerunt Henſchenius & Papebrochius, quibus adde quæ recentius eruderavit Janningus in Supplemento Junii, ubi de eorum non una, ut putavit Tillemontius, ſed gemina Romæ eccleſia, longe operoſius, diligentius & accuratius poſt Laderchium diſputat.

Martyrum Lugdunenſium.

Lugdunenſium martyrum non eadem quæ Romanorum eſt ratio. Illi in Hieronymianis modo confuſiore notati, in Beda dicuntur eſſe numero XLVII vel XLVIII (Rabanus male poſuit LXVIII) quorum ſola, ut anteſignana, nominatur illuſtris virgo *Blandina*, expreſſo præterea unico *Pontici* nomine. Apud Adonem fuſiſſima texitur perſecutionis Lugdunenſis & Viennenſis narratio, ex qua ſingulorum, ſi *Sanctum* diaconum excipias, nomina facile eruuntur, ut diſtincte fecit Henſchenius. Narrationis præfatæ magnam partem tranſumpſit Notkerus; aſt Uſuardus ſolitis limitibus coarctatus, ex Adone ſelegit nomina a ſe ordinata, ut in laterculo exprimuntur, ex Beda vero, phraſi contractiori, Blandinæ certamen panxit. Atque hiſce conſtat, quidquid hac die ab Uſuardo annuntiatur. Supereſt verbo indicare, quanto apud eruditos in pretio ſint incomparabilia horum Lugdunenſium vel Athenacenſium martyrum Acta, quibus forte nullum certius, nullum luculentius, nullum auguſtius primævi Chriſtiani roboris & Euangelici decoris monumentum ad poſteros integrum promanavit; imo tale, quod vel hypercritici ipſi ſumma cum veneratione recipiant & ſuſpiciant. Pretioſiſſimum theſaurum ad nos tranſmiſit Euſebius lib. 5 hiſtor. Eccl. ex epiſtola Lugdunenſium, veroſimiliter Irenæi manu, ad eccleſias Aſiæ & Phrygiæ ſcripta. Quæ in iis ex varia, ſeu verſione, ſeu lectione controverſa ſunt, explicat Henſchenius, ſingula Martyrum XLVIII nomina ſolerter exquirens, ut facit etiam Florentinius. Gallicè omnia deducta ſunt à Tillemontio tomo 3 à pag. 1. Vide etiam Ruinartii admonitionem, ejuſque in prædicta Acta notationes à pag. 45.

Non

Digitized by Google

Non erit injucundum lectori audire Joſephi Scaligeri de ipſis illis Actis judicium, quod certe nemini ſuſpectum eſſe poterit. Ad hæc Euſebiani Chronici verba, *Plurimi in Gallia glorioſe ob nomen* (Chriſti) *interfecti, quorum uſque in præſentem diem condita libris certamina perſeverant;* ſic ille in animadverſis pag. 202 num. 2183 religioſe obſervat: *Ita & Polycarpi martyrium hodie exſtant apud Euſebium in Hiſtoria Eccl. quæ ſunt vetuſtiſſima Eccleſiæ martyria, quorum lectione piorum animus ita afficitur, ut numquam ſatur inde recedat: quod quidem ita eſſe unusquiſque pro captu ſuo & conſcientiæ modo ſentire poteſt. Certe ego nihil umquam in Hiſtoria Eccleſiaſtica vidi, à cujus lectione commotior recedam, ut non amplius meus eſſe videar. Idem ſentimus de Actis martyrum Lugdunenſium & Viennenſium, apud eumdem Euſebium, quibus quid auguſtius, quid venerabilius in antiquitatis Chriſtianæ monumentis legi poteſt?* Ita ille. Promptum cuique & integrum eſt eoſdem animi motus experiri. Wandelbertus omnes textus noſtri Martyres, non inconcinne verſibus ſuis decoravit:

Marcelline ſacer, Petre exorciſta quaternis
Nonis communem dignamque litatis ad aram:
Lugduneque pia Blandina vocatur honore,
Quadragena quæ ſimul octavaque coruſcum
Cum plebe nexit flammis undiſque monile.

AUCTARIA.

TORNACEN. In mutilando textu nimis frequens, hic Marcellini & Petri elogium reſecat, de reliquo puritati Uſuardinæ ſatis prope accedit.

PULSANEN. In 1 annuntiatione purus, in 2 contractior eſt, ſcribens: *Lugduni, ſanctorum martyrum Zachariæ presbyteri & Donati cum aliis quadraginta ſex. Hi omnes famuli Chriſti, ſicut in hiſtoria* &c. Sed de Blandina nihil habet. *De Lugdun.*

ANTVERP-MAJ. In prima annuntiatione truncatus eſt, omiſſis nempe his verbis: *Qui multos in carcere ad fidem erudientes.*

ALBERG. & DANIC. Hodie ſecundo loco inſerunt, quæ ad diem ſequentem ſpectant, nempe: *In Campania, ſancti Heraſmi epiſcopi & martyris. Hic ſub Diocletiano Auguſto primum plumbatis, deinde fuſtibus graviter mactatus, poſt reſina, ſulphure, pice, plumbo, cera oleoque perfuſus, illæſus apparuit. Deinde ſub Maximiano diverſis atque immaniſſimis ſuppliciis excruciatus, tandem, vocante Domino, ſancto fine quievit.* Reliqua, quæ ad textum pertinent, pura ſunt. *Eraſmi.*

CENTULEN. *Romæ, paſſio beatorum martyrum Marcellini presbyteri & Petri exorciſtæ, ſub Sereno judice. Ipſo die Lugduni, ſanctæ Blandinæ martyris, cum aliis XLVIII martyribus, temporibus Marci Aurelii Veri & Antonini atque Lucii filiorum ejus. Eodem die, relatio Walerici abbatis, de Flandria ad proprium locum.* Vide Acta 1 Aprilis. pag. 23, ubi de hac relatione agitur. *Walerici.*

BRUXELLEN. De Marcellino & Petro in fine attexit: *Quorum in Canone Miſſæ memoramur.* In Lugdunenſibus ferme purus eſt. Tum additur: *Et ſancti Algiſi confeſſoris.* Eſt Adalgiſus presbyter in Theoraſcia Picardiæ regiuncula. *Algiſi.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. Addunt in fine: *Ipſo die Romæ, ſanctorum Marcellini, Saturnini.* Acceptos opinor ex ingenti Romanorum martyrum agmine, in quo *Saturninæ ſex, Saturnini duo, Marcellina una,* ſed *Marcellinus* nullus, præter eum ſolum, qui ſupra in textu Uſuardino poſitus eſt. *Marcell. & Saturnini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Marcellini & Petri martyrum. Fotini epiſcopi & martyris cum ſociis quadraginta de clero & populo, cum quibus paſſa eſt ſancta Blandina.* *Textus contract.*

IN VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt tota annuntiatio de martyribus Lugdunenſibus.

FLORENTIN. *Romæ, depoſitio ſeu tranſitus ſancti Eugenii Papæ & confeſſoris....* *Eugenii PP.*

EDITIO LUBECO-COL. De Marcellino & Petro poſt *tormenta*, adjicit, *ducti in Silvam nigram & ibi pariter decollati ſunt, ſub Diocletiano Imperatore, judice Sereno.* Item de Lugdunenſibus inſeritur; *ſicut in Eccleſiaſtica hiſtoria libro quinto ſcribitur, pariter tempore Marci Aurelii Veri & Antonini atque Lucii filiorum ejus coronati ſunt. Paſſa eſt quoque S. Blandina* &c. *De Marcellino & Petro. De Lugdun.*

Sequitur: *Item ſancti Dorothei, qui vidit animas ſanctorum Marcellini & Petri ſplendide ornatas ab angelis ferri ad cælos, poſtquam eos decollaverat, unde pœnitentiam agens, ſub Julio Papa baptizatus, quievit in pace.* Vide quæ ſuperius diximus in Obſervationibus noſtris. *Dorothei.*

BELIN. De Lugdunenſibus, ſic habet: *Eodem die Lugduni ſanctæ Blandinæ cum XLVII martyribus, temporibus Marci Aurelii & Antonini Veri atque Lucii filiorum ejus.* In prima annuntianione purus eſt. Sequitur: *In Campania, natale ſancti Eraſmi* &c. ut ſupra in ALBERG. & DANIC. Nos cum Uſuardo & aliis Martyrologis de eo agemus die ſequenti. *Eraſmi.*

GREVEN. *Nomina Sanctorum qui cum ſupra memoratis apud Lugdunum paſſi leguntur, hæc ſunt. Macharius, Alcibiades, Silvius, Primus, Ulpius, Vitalis, Cominus, October, Filominus, Geminus, Julia, Rogata, Emilia, Potamia, Pompeia, Rodena, Biblis, Quartia, Materna, Helpeiqua & Amnes, Alexander, Ponticus. Hi omnes in carcere quieverunt. Ariſteus, Cornelius, Zozimus, Titus, Julius, Toticus, Appollonius, Geminianus, Julia, Auſonia, Emilia, Jamnica, Pompeia, Domna, Juſta, Trofima, Antonia. Algiſi confeſſoris. Dorothei confeſſoris, qui cum beatos martyres Marcellinum & Petrum decollaſſet, videns animas eorum ſplendide ornatas ad cælum ferri, pœnitentiam egit, baptiſma ſuſcepit & in pace quievit. Arthemis* [Arthemii] *cum ſuis.* Vide VI Junii. *Zachariæ monachi, diſcipuli abbatis Silvani, qui ut Heraclides refert, arctiſſimam in eremo duxit vitam, palliumque ſuum pedibus conculcans dicebat, neminem poſſe fieri monachum, niſi qui ſic animo omnia conculcaſſet.* Vide quæ de hoc Zacharia dicuntur inter Prætermiſſos. *Nomina MM. Lugd. Algiſi. Dorothei. Arthemis cum ſuis. Zachariæ monachi.*

MOLAN. In prima & puriori editione habet augmentum de Eraſmo, ut ſupra; & typis mi-

Rr noribus:

Digitized by Google

Martyrii. noribus: *Martyris monachi, de quo in Dialog. B. Gregorius.* Notus mihi non eſt. Editiones aliæ poſt *jugulatur*, in textu litteris Italicis immiſcent verba Bedæ & ex eo Rabani: *Tunc & Ponticus puer annorum XV per omnia tormentorum genera cum ipſa circumactus & materna ejus cohortatione roboratus, ante illam martyrium conſummavit.* Accedit deinde tamquam textûs pars: *Eraſmi.* *In campania, natalis ſancti Eraſmi* &c. In fine: *Nicephori.* *Die ſecunda, ſancti patris Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolis confeſſoris.* Vide XIII Martii. Tum typis minoribus: *In territorio Lugdunenſi, depoſitio beati Algiſi presbyteri & confeſſoris.* *Algiſi.* *Sendomiriæ, anniverſaria celebritas ſtragis martyrum* *De martyr. Sendomir.* *Chriſti per excurſionem Tartarorum, quæ magno populi concurſu recolitur, multum Alexandri IV Pontificis indulgentia cumulata & dedicata. Monaſterio Latiniaco, tranſlatio ſanctorum Deodati epiſcopi,* *Tranſlat. Deodati &c.* *Maldegarii, Fulberti Amſiltonis, Lamberti ac unius Innocentium.* Vide de ſingulis, in Prætermiſſis.

III *Non.* *Die* 3.

Eraſmi. IN Campania, natalis ſancti Heraſmi epiſcopi & martyris, hic ſub Diocletiano Auguſto, primò plumbatis, deinde fuſtibus graviter maceratus, poſt reſina, ſulphure, plumbo, pice, cera, oleoque perfuſus, illæſus apparuit. Deinde ſub Maximiano, diverſis atque immaniſſimis ſuppliciis cruciatus, tandem, vocante Domino, ſancto fine quievit. Apud Aretium civitatem Tuſciæ, ſancto-*Pergentini & Laurentini.* rum martyrum Pergentini & Laurentini fratrum, qui perſecutione Decii cum eſſent pueri, poſt dura ſupplicia tolerata & magna mira-*Iſaac.* cula oſtenſa gladio cæſi ſunt. Civitate Corduba, beati Iſaac monachi, qui cum eſſet annorum viginti & ſeptem pro fide Chriſti gladio *Liſardi.* necatus eſt. In territorio Aurelianenſium, ſancti Liſardi presbiteri.

Puri ſunt *Praten. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Eraſmi* recte ſcribunt Pratenſ. & Molan. Max-Lubec. *Eraſimi.* Ceteri cum Herinien. Tornacen. Roſweyd. & aliis paſſim *Heraſmi*; quod in textu ſervavimus. Pro *primo plumbatis* &c. Max-Lubec. & Munerat. ponunt *primum.* Sic Antverp. & Molan. pro *cruciatus*, habent *excruciatus.* Greven. quod in prima editione recte ſcripſerat *Aretium*, male in ea quam ſequimur mutavit in *Aretum.* Antverp. & Max-Lubec. legunt *Arecum*; & *Valentini* pro *Laurentini.* *Tſaac* commune plurimorum vitium eſt. Ultimum nomen varie exprimitur: Munerat. Greven. & Molan. putarunt ſe bene correxiſſe *Liphardi*, ubi in antiquioribus *Liſardi* legerant, qui multorum ſolet eſſe pruritus. Ego *Liſardi* præferendum cenſeo, utpote, inquit ante me Henſchenius, *aptius ad proprietatem Francici nominis ex Teutonica lingua accepti, atque* amabili indole *præditum ſignificantis.* Quidni & eadem ratio valeat pro Italicis, Hiſpanicis, Anglicis & id genus aliis nulla Græcis affinitate conjunctis, ut alibi oſtendimus. *Epiſcopi* titulus perperam a Max-Lubec. Liſardo tribuitur.

Eraſmi. OBSERVATIO. Illuſtre in paucis Eraſmi certamen in hodierno Romano & Actis, die præcedenti referri notiſſimum eſt, nec minus certum in Hieronymianis & Rabano ea ipſa die celebrari, & ab hoc quidem cum elogio. At enim hac die memoratur à Romano parvo, Adone, Uſuardo & Notkero. Uter dies præhabendus ſit, non diſputo. Adonis elogium ferme tranſumpſit Notkerus, addito *martyri* titulo, non ſolum *epiſcopi* ſed determinate *Antiocheni*; non nulliſque, niſi vehementer fallor, ex Rabani encomio admixtis. Noſter, more ſolito, ex Adonianis floſculis corollam ſuam eleganter contexuit. Rabano & Adoni præluxerunt haud dubie Acta illa, quæ vulgo in Legendis circumferri ſolent, non ſine *juſta ſuſpicione gratuitæ fictionis*, inquit Henſchenius in comment. prævio pag. 211, quod in appendice Actis ſubjuncta, paulo clarius explicat Papebrochius. Alii rotundius, ut plane ſuppoſita rejiciunt, imo Tillemontius tomo 5 pag. 636 phraſi ſua Gallica, *excellenter mala* pronuntiat. Sed quiſquis ea finxerit, cultui Eraſmi antiquiſſimo, tot monumentis, quæ ab Henſchenio memorantur, firmato, nihil detrimenti afferre poteſt, ſive unus tantum *Eraſmus Formienſis*, ſive & *Martyrum Aretinor.* alter, & forte plures ſynonymi admittantur. *Martyres Aretini* ſubobſcure in Hieronymianis notati ſunt, indicato nomine *Laurentii* pro *Laurentini*, adjectis ſociis quadringentis anonymis. Clarius germanos pugiles diſtinxit Romanum parvum, *apud Aretium* &c. quem ſecutus Ado, maluit *Aretium* ſcribere, brevi concinnato elogio, à Noſtro contracto,

Digitized by Google

tracto, Notkero paulo liberalius hauriente. Omnia deſumpta ſunt ex vetuſtis Actis, qualia edidit Henſchenius, iis ut minimum nævis reſperſa, quæ originalia non eſſe facile oſtendant. Prodigia nimis frequentia, ſuſpecta habet Tillemontius tomo 3 pag. 332. *Iſaacus monachus*, Cordubenſis martyr, à ſancto Eulogio celebratus, ex eorum cen- *Iſaac.* ſendus eſt numero, quos ex Hiſpania attulit Uſuardus, qui primus Martyrologio eum inſeruit, ceteris omnibus antiquis ignotum. *Iſaaci* hujus martyrium ex Eulogio in Actis noſtris illuſtratum eſt. *Liſardi*, *Lieſardi*, *Leiſardi* vel *Liphardi* memoriam inter Hierony- *Liſardi.* miana (in quorum uno perperam *epiſcopus* dicitur) augmenta rejecit Florentinius, eâ causâ, quam alibi attigimus. Beda, Romanum parvum & Ado de eo planè ſilent. *Leofardum* appellat Rabanus, Notkerus *Lieſardum*, non *Lieſardum*. Quid præferendum ſit, ſatis diximus. Puto, primam ejus in Faſtis ſacris memoriam, à Rabano & Uſuardo ex Hieronymianis acceptam. Flori particulare elogium habes in Beda genuino & Actis: particulam dabunt Auctaria. Nos quæ Uſuardi ſunt recitavimus. Vide quæ de hoc Sancto ex variis ſcriptoribus diligenter collegit Henſchenius. Wandelberti metricum elogium de ſolis Aretinis & Liſardo meminit his tribus verſiculis:

Pergentinus item, Laurentinuſque cruoris,
Et generis ternas gemino fulgore venuſtant:
Aurelians ſuum plebes recolitque Liphardum.

AUCTARIA.

Tranſlat. Sindulfi. HERINIEN. Iterum puriſſimus, proprium in fine adjicit: *Eodem die, tranſlatio beati Sindulfi confeſſoris.* Is eſt qui in agro Remenſi colitur xx Octobris, & in Prætermiſſis male notatur *epiſcopus*.

TORNACEN. Deficit in elogio martyrum Aretinorum, cetera plane purus.

PULSAN. De Eraſmo egit prima hujus, ut ibi notavimus. In Aretinis & Iſaaco ſatis purus eſt, ſed Liſardum prætermittit.

ROSWEYD. Subdit in fine: *Romæ Marcelli* *Marcelli & ſoc. 400.* *martyris cum aliis* CCCC. Multi ex eo ſociorum numero in Actis coumerantur.

ANTVERP. MAJ. Senſus confundit, omiſſo alterius fine & alterius initio, hoc modo Aretina & Cordubenſia connectens; *& magna miracula oſtenſa: qui cum eſſent viginti & ſeptem* &c.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ET EDIT. ULTRAJ-BELG. Toto textu puri, ſic in fine memorant: *In territorio Au-* *De Liſardo.* *relianenſium, depoſitio ſancti Liſardi presbyteri & confeſſoris. Qui multis virtutibus clarus, monaſtico habitu venerandus, ſancto fine quievit.*

ALBERG. & DANIC. Idem habent augmentum, ſeu elogium de ſancto Liſardo, ſed carent hîc prima annuntiatione, pridie relata.

CENTULEN. *Apud Aureliam civitatem, ſanctorum Pergentini & Laurentini fratrum. In Cam-* *Eraſmi.* *pania, beati Herafmi epiſcopi & martyris. Corduba, beati Iſaac monachi & martyris. Aurelianis,* *De Liſardo.* *vico Magduno, ſancti Liſardi abbatis, qui fuit fra-* *Relat. Richarii.* *ter beati Leonardi confeſſoris. Cœnobio Centula, glorioſa relatio ſancti patris noſtri Richarii, ſacerdotis egregii atque pretioſi confeſſoris.* Alibi recurrit *translatio*; vide omnia die quo colitur, XVI Apr.

BRUXELLEN. In textu ſatis purus, de Liſardo ſic habet: *Aurelianis, depoſitio ſancti Liſardi presbyteri & confeſſoris, qui multis virtutibus clarus ſancto fine quievit. Item ſanctæ Oſithæ* *Oſithæ.* *virginis.* Eſt *Oſitha*, quæ colitur VII Octobris.

HAGENOYEN. In Eraſmo non nihil interpolatus, omittit Aretinos. In Iſaaco ferme purus, eſt. Tum de Liſardo: *In territorio Aurelia-* *De Liſardo.* *nenſi, depoſitio ſancti Liſardi presbyteri & confeſſoris, qui multis clarus virtutibus, & monaſtico habitu erat venerandus; ſancto fine quievit in pa-ce. Hic à quibuſdam dicitur de regibus Franciæ & Flandrenſibus multa propheraſſe. In territorio Baſileenſi, ſancti Merandi, viri religioſi & multis* *Merandi.* *miraculis venerandi.*

DAVERONEN. *In territorio Aurelianenſi, ſancti Liphardi presbyteri & confeſſoris.*

AMBIANEN. *In territorio Aurelianenſi, vico Warduno, depoſitio ſancti Liphardi presbyteri &* *De Liſardo.* *confeſſoris, qui multis virtutibus clarus, monaſtico habitu & religione venerandus, ſancto fine quievit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Pergentini & Laurentini fratrum martyrum puerorum. He-* *Textus contractus.* *raſmi epiſcopi & martyris. Iſaac monachi & martyris. Liſardi presbyteri & confeſſoris.*

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt *Eraſmi, Iſaac, Liſardi.* Adjicitur autem: *In Africa, ſancti Quirini.* Vide in Actis ejus ſocios, *Quirini.* niſi is ſit, de quo Uſuardus die ſequenti.

ALTEMPS. *Eodem die, ſanctæ Eſithæ virginis.* *Eſithæ.* Eadem eſt, opinor, quæ *Oſitha* ſuperius. *Item ordinatio ſancti Thomæ martyris & archipreſ...* an *Thomæ.* non *archiepiſcopi*? Si intelligatur Cantuarienſis, colitur is XXIX Decembris.

EDITIO LUBECO-COL. In Eraſmo ſatis pura, in Aretinis modice interpolata eſt. De Iſaaco pure. De Liſardo ut ANTVERP-MAX. &c. Tum in fine: *Eodem die, ſanctorum Servilii & Eraſmi* *Servilii & Eraſmi.* *martyrum.* Ad quam claſſem hi duo hîc reducendi ſint, fateor me ignorare.

BELIN. Die præcedenti Eraſmum ſignavit. In reliquo textu non omninò purus, ſic in fine enuntiat: *In territorio Aurelianenſi, ſancti Liufardi epiſcopi & confeſſoris.*

GREVEN. *Eodem die, ſancti Silvani cum aliis* *Silvani & aliorum.* LXXXII. *Abdiani, Neporis. Item quadringentorum martyrum.* Vide Acta. *Ipſo die, ſanctorum Ser-* *Servilii &c.* *vilii & Eraſmi. Merandi confeſſoris. In Hiber-* *Morandi.* *nia, Kelvini abbatis.* Vide Prætermiſſos. *Coem-* *Kelvini.* *geni confeſſoris. Julianæ virginis*, illius, ni fal- *Coemgeni.* lor, quæ inter Africanos martyres numeratur. *Julianæ.*

MOLAN. *Treberis, depoſitio ſancti Numeriani archiepiſcopi.* Colitur V Julii. Sequitur minori charactere: *Eodem die, ſanctæ Crotildis reginæ.* *Numerian.* *Quæ apud urbem Turonicam migravit ad Domi-* *Crotildis.* *num, plena dierum, ſepulta Pariſiis in ſacrario baſilica ſancti Petri, ad latus Clodovei regis, viri*

ſui. Poſtea vero Sanctarum aſſcripta numero, propter varia quæ illic edebat miracula, proxime capſam ſanctæ Genovefæ, pretioſo in feretro condita elevata eſt. Meminit ejus honorifice Greg. Turonicus libro 2, 3, & 4 hiſtoriæ Francorum. Eodem die, anno MLXX *Haſnonii in Oſtravandia,*
Dedicat. celebris Haſnonii. *veteris templi, quod Balduinus Comes convertit in Benedictinum monaſterium, dedicatio, ab epiſcopis Lietberto Cameracenſi, Ratbodone Noviomenſi, Raynerio Aurelianenſi. Qua in dedicatione interfuiſſe reperio corpora ſanctorum Marcelli, Piatonis, Salvii, Amati, Donatiani, Vedaſti, Amandi, Audomari, Giſleni, Vincentii, Bertini, Vinnoci, Vuandregiſili, Bavonis, Everardi, Eberti, Londolini, Hugonis, Aicadri, Euſebiæ, Rictrudis, Aldegundis, Raginfredis, Reginæ & Waldetrudis.* Hæc ad Acta nihil; & ab ipſo MOLANO in poſterioribus editionibus prætermiſſa ſunt, ubi ſolum legitur: *Ipſo die, ſancti Morandi confeſſoris, diſcipuli beati Hugonis. Et* Morandi.
Crotildis. *ſanctæ Crotildis reginæ. Die tertia, ſancti martyris*
Lucilliani. *Lucilliani.* Vide pueros ſocios quatuor, & virginem *Paulam* ſeu *Paulinam* pag. 274 in Actis, ibique Janningi commentarium prævium cum encomio Græco-Latino. Vide etiam quæ de Morando habentur in Supplemento Junii.

Pridie Non. *Die 4.*

Quirini. APud Illiricum civitate Siſcia, natalis beati Quirini epiſcopi, qui pr● fide Chriſti (ut Prudentius ſcribit) ligato ad manum molari ſaxo, in flumen præcipitatus, & cum circumſtantibus diu collocutus, ne ejus terrerentur exemplo, vix precibus ut mergeretur obtinuit.

Sumitur textus ex *Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Melan.*

VARIA LECTIO. *Illyricum* benè legit Molanus; ſed nos cum reliquis codicibus omnibus, ut in textu *Illiricum. Siſcia* omnino legendum eſt, cum Herinien. Molano, Pratenſi &c. non *Sitia*, ut Tornacen; *Siſia*, ut Pulſanen; *Siſcia*, ut Muneratus; vel *Sicia*, ut Greven. Titulus *martyris*, à Munerato appoſitus, in nullis codicibus Uſuardinis, nec in ipſo Adone legitur. *Fluvium* pro *flumen* habet ſolus Pulſanenſis. *Optinuit* in Herinienſi & Tornacenſi ætatem ſuam redolet.

Quirini. OBSERVATIO. *In Sabaria* (Epternacenſe corruptè *Saba*) *civitate, Quirini* memorant apographa Hieronymiana, ad quæ videri merentur Florentinii Notationes, ex quibus, ſed maxime ex Actis, intelligetur quo pacto ad Sabariam & ad alias civitates *Quirinus* idem pertineat. Romanum parvum ita loquitur: *Apud Illyricum civitate Siſcia, ſancti Quirini epiſcopi & martyris.* R●ſtius ſcripſiſſet, *in Pannonia* vel *apud Pannoniam.* Adoniana ſunt quæ in textu adjiciuntur, accepta primitus ex Hieronymiano Euſebii Chronico ad annum CCCX. Noſter, inquam, ex Adone ſua omnia ſumpſit, prætermiſſo ſolum tyranni, ſub quo Quirinus paſſus eſt, nomine, & reliquiarum ad Catacumbas tranſlatione. Sed hæc Notkerus cum reliquis tranſcripſit, male pro *Siſcia* legens *Fiſcia.* Qui hìc citatur Prudentii hymnus, in Actis exſtat, ubi notabis in commentario prævio, Uſuardo tanquam fonti tribui, quæ ipſe ex Adone planiſſime hauſit, ut conferenti perſpicuum eſt. Itaque & *molare ſaxum ad manum ligatum*, primum ab ipſo Adone ex citato Chronico, vel ex Actis male acceptum eſt. Ibi habetur, *manuali mola ad collum ligata*; in hiſce clare ponitur, *molam ad collum ligatam.* Porro Acta illa & vetuſtiſſima & omnibus probatiſſima ſunt, etiam à Ruinartio recenſita à pag. 551, atque Gallice reddita à Tillemontio tomo 5 à pag. 428; à quibus & à Papebrochio in Actis noſtris, nonnullæ difficultates circa locum ac tempus martyrii, circa præſidem ac tyrannum, demum circa corporis aut ejus partium tranſlationes explanantur. Sic à Wandelberto metrice laudatus eſt:

Martyr & antiſtes Pridie ſacra vota Quirinus
Accumulans, proprio Chriſtum de ſanguine placat.

Uſuardinum hactenus laterculum eſſe, omnino conſtat. Codex Pratenſis augmentum
de Martyr. Niveduno. affert hujuſmodi: *Civitate Niveduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.* Repugnant codices reliqui, ſi pauculos excipias, exerranti Pratenſi alibi non ſemel conformes, nempe Roſweyd. Antverp-maj. & Aquicinct. ut in Auctariis clarius patebit. Ex Hieronymianis apohraphis ſelecti & à ſociis avulſi ſunt martyres illi *Nivedunenſes*, non *Ninivetani*, ut codex aliquis poſuit, quemque Rabanus præ ceteris imitatus eſt. Cujus regionis ſint præfati martyres, vel potius cui regioni adſcribendum ſit *Nivedunum*, Galliæ an Pannoniæ, erudite examinat Henſchenius & poſt eum Janningus in Supplemento Junii pag. 17. Ceterum nihil dubitare videtur Henſchenius, quin Sancti ipſi Uſuardo ſint adſcribendi. Nos id jam quærimus, an vere eos Uſuardus in Faſtis conſignaverit. Conſultus

itaque

Digitized by Google

itaque Caſtellanus, utrum ea annuntiatio textui Pratenſis codicis inſerta, an ad marginem eſſet poſita; inſpecto diligenter codice, faſſus eſt laterculi partem facere, utpote priori immediate adjunctam, at quantum conjiceret, recentiori adjectam manu, ac proinde judicio ſuo minime eſſe Uſuardinam. Utut eſt, prædictum codicem Pratenſem prætenſe autographum, ex purorum numero hodie excluſimus, reſecto eo articulo, quem codices reliqui, ſaltem puriores omnes, ad Uſuardum nihil ſpectare manifeſte demonſtrant.

AUCTARIA.

Zotici & ſociorum. PRATEN. Addit: *Civitate Neveduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.*

Arecii & Daciani. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In fine: *Item Romæ, Arecii & Daciani.* Præfige *Picti*, ut eſt in Actis.

Cyrini. ROSWEYD. Incipit: *In Aquileia, Cyrini epiſcopi & martyris & aliorum cc martyrum.* Neſcitur unde martyres illos eruerit: vide quæ dicuntur in Prætermiſſis. Sequitur textus, ubi pro *Siſciæ* eſt *Scythia.* In fine adjicit cum Pratenſi: *Civitate Neveduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.* Vide Obſervationem. *Zotici &c.*

ANTVERP. MAJ. Etiam habet: *Civitate Nevoduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textui puro ſubdunt: *Hujus reliquiæ tranſlatæ ſunt Romam in Catacumbas. Eodem die, ſanctorum Arecii & Damiani.* Ita ſcribunt plerique; at ALBERG. & DANIC. melius *Daciani.* *Arecii &c.*

De Quirino. CENTULEN. *Apud Illyricum civitate Sciſſia, ſancti Quirini epiſcopi & martyris, qui ſub Maximiano paſſus, tranſlatus eſt Romam & juxta Catacumbas ſepultus.*

BRUXELLEN. Etiam habet: *Hujus reliquiæ Romam* &c. Tum: *Eodem die Roma, ſanctorum Arecii & Daciani. Civitate Numedia.* [Niveduno] *ſanctorum Zotici, Attali & Euthici. Item tranſlatio ſancti Polloci confeſſoris.* Forte *Petroci*, abbatis in Cornubia, de quo in Actis hac die. *Arecii &c. Zotici &c. Polloci.*

HAGENOYEN. De Quirino addit: *Hujus reliquiæ* &c. ut ſupra. Sequitur de martyribus Aretinis Pergentino & Laurentino, quos pridie omiſerat. Demum: *Ipſo die Roma, ſanctorum Arecii & Daciani martyrum.* *Arecii &c.*

AQUICINCT. *Civitate Nevoduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.* *Zotici &c.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Quirini epiſcopi & martyris apud Illyricum, de quo ſcribit Prudentius, quod ligato ad manum ſaxo ſubmerſus ſit.*

Picti & ſociorum. CAMBERIEN. ſanctæ Mariæ. *Roma, ſanctorum Picti, Arecii & Daciani.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. *Roma, ſanctorum Picti, Aregii & Daciani.*

FLORENTIN. *Roma, ſanctorum martyrum Aretii & Datiani. Item ſancti Udalrici epiſcopi & confeſſoris.* Eſt is celeberrimus epiſcopus Auguſtanus, qui colitur IV Julii. *Aretii &c. Udalrici.*

LUXOVIEN. *Civitate Nivedung, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici.* De quibus jam toties. *Zotici &c.*

EDITIO LUBECO-COL. *Memoria quinque vulnerum Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Hæc eſt prima annuntiatio, quam & habet GREVENUS, ſed de ea nihil alibi. Sequitur de Quirino, cum augmento de tranſlatione reliquiarum ex Adone, ut ſupra. In fine: *Roma, ſanctorum Arecii & Deciani martyrum. In Sicilia, ſanctorum Expergenti, Philippi, Eutecii, Saturnini, & Juliæ martyrum. In civitate Sabaria, beati Ruſtuli.* [Rutili vel Ruſtuli] *martyris, cum multis aliis. Civitate Nivedono, ſanctorum Zotici, Attali & Eutecii.* Hi martyres omnes & eorum locii in Actis diſtinctius enumerantur. *De Vulnerib. D. N. J. C. Arecii &c. Expergenti & ſociorum. Ruſtuli. Zotici &c.*

BELIN. Poſt textum: *Item Roma, Aretii & Datiani. Item ſancti Udalrici epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra in FLORENTINIS. Notabis hic à nonnullis *Udalricum* perperam geminari, eo quod Mediolani colatur. Sed viri eruditi non alium ibi Udalricum agnoſcunt, præter Auguſtanum. *Aretii &c. Udalrici.*

GREVEN. *Quinque Vulnerum Chriſti ſolemnitas.* Opinor ex devotione Colonienſium. *In Cilicia* [Sicilia,] *ſanctorum Expergenti, Philippi, Euſtici, Juliæ, & Saturnini. Sabaria civitate, ſancti Ruſtuli, cum aliis duobus. Civitate Niveduno, ſanctorum Zotici, Attali & Eutici. Item Camaſii, Italis, Cirinæ.* Vide nomina in Actis melius expreſſa & ad propriam claſſem reducta: *Roma, Arecii & Daciani. Olderici* [Udalrici] *epiſcopi & confeſſoris. Petrocii abbatis & confeſſoris. Heleni monachi & confeſſoris. Triphoniæ & Antoniæ virginum & martyrum.* De his tribus vide Prætermiſſos. *Anſomiæ, Eſmilæ, Jamneca, Rufinæ.* Corrupta puto pleraque hæc nomina. *Oſithæ virginis & martyris, filiæ regis Orientalium Saxonum.* De hac etiam alibi egimus, diximuſque, in Prætermiſſis remitti ad VII Octobris, quamvis & aliis diebus notetur. *Vuln. Xri. Expergenti & ſociorum. Ruſtuli. Zotici &c. Camaſii &c. Arecii &c. Udalrici. Petrocii. Heleni. Triphon. &c. Anſomiæ &c. Oſithæ.*

MOLAN. *Item Roma, Arecii & Daciani. Item ſancti Udalrici epiſcopi & confeſſoris, apud provinciam Rhetiæ civitate Auguſtana. Sabaria civitate, ſancti Rutili cum aliis duobus.* In editionibus aliis de Aretio & Daciano, ut ſuperius. Tum: *Die quarta, ſancti patris Metrophani Patriarchæ Conſtantinopolis.* Vide de hoc eruditum Janningi commentarium, quo quæ ad ipſum & deceſſores, ſiquos habuit, atque ad ſucceſſorem Alexandrum ſpectant, diligentiſſime excutiuntur. Nec minus elaborata ſunt, quæ de eodem argumento chronologice ordinata & ſtabilita invenies in Supplemento Junii. *Aretii &c. Udalrici. Rutili. Metrophan.*

Nonis. *Die 5.*

APud Ægyptum, natalis ſanctorum martyrum Marciani, Nicandri & Apollonii, quorum geſta habentur. Eodem die, paſſio ſancti Bonifacii martyris, ſub Diocletiano & Maximiano apud Tarſum civitatem paſſi, ſed Romæ in via, quæ Latina nun- *Marciani & ſocior. Bonifacii Tarſenſis.*

 cupatur

cupatur, ſepulti. Hic cum diu in ſtupro miſceretur, tandem divino nutu compunctus, non ſolum, cui ſubjacebat, vitium deſeruit, verum quoque per diverſa tormenta ad palmam martyrii ardenter cucurrit.
Bonifacii ep. & mart. Item ſancti Bonifacii epiſcopi, qui de Britanniis veniens, & fidem Chriſti gentibus evangelizans, cum maximam multitudinem in Friſia Chriſtianæ religioni ſubjugaſſet, noviſſimè gladio peremptus, martyrium conſummavit cum Eobano epiſcopo & aliis ſervis Dei.

Ita *Herinien. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* In Munerato eſt *Maciani* & *Appolloni*; in Molano *Martiani*; ſequimur ortographiam reliquorum: in *Ægypto* autem modum ſuperius cœptum. Sic varii ſcribunt *Bonefacii*, plures cum textu *Bonifacii*. De *Tarſo* dixi etiam alibi. *Sub Diocletiano* (Herinien. *Dioclitiano*) *&* *Maximiano* ſcribunt omnes; Muneratus poſteriorem omittit, uti etiam *civitatem*. Ejuſdem Munerati vitium eſt *Frixia*, pro *Friſia*. Conſtat Adonem legere *Eoban*, quod ſervat Grevenus & Antverp-major. Unde Pratenſis, Roſweyd. & Molanus rectiſſime formant *Eobano*, cum pluribus aliis, quo modo & Uſuardum ipſum potuiſſe exiſtimo; non *Eubanco*, ut Herinien. & Tornacen. nec *Eubaneo*, ut Munerat. nec *Eobanco*, ut Antverp. multo minus *Eobantho*, ut Max-Lubec. In duobus codicibus proxime citatis deeſt, *epiſcopo*. Sed an non legendum *coepiſcopo* cum Adone? Variant codices. Secutus ſum Praten. Herinien. Tornacen. & Munerat. Si aliud magis placet, per me licet præferatur.

Marciani & ſociorum. O*BSERVATIO.* Non leviter controverti poſſet, ſintne tres martyres Ægyptii hac die notati plane, iidem cum tribus ferme ſynonymis *Martiana, Nicanore & Apollonio*, quos v Aprilis retulimus, ibi in Obſervationibus indicantes, eos in Actis eo die prætermitos, remitti ad v Junii. Eſt igitur Henſchenii ſententia, ipſos illos utroque die commemorari, quantumvis in Hieronymianis, Adone, Uſuardo & Notkero expreſſiſſime diſtinguantur & ſexu & nominibus, excepto *Apollonio*, quem hìc *Apollinem* vel *Apollinum* vocari, facile patitur Florentinius, qui diverſos putare utrobique tergeminos, tametſi populares, non cenſet incongruum; alius ex mente Martyrologorum, crederet eſſe neceſſarium. Certe needum plene perſuaſit Henſchenius, tres ſuos hodiernos, ſeptem ſociis comitatos, cum tribus illis aliis Nonarum Aprilium eoſdem eſſe. Quid quod dubitari quoque poſſit, an terni illi hoc die ab Hieronymianis aliiſque Martyrologis tam expreſſe ſine ullis ſociis ſignati, vere cum Henſchenianis confundendi ſint. Si id miraris, adverte quot Synonymi in iis codicibus celebrentur. Creſcit difficultas ex *Nicandro* & *Marciano*, qui in Rom. moderno *Venafri* recoluntur xvii Junii, quo die ſcimus martyrium ſubiiſſe, ex authenticis Actis à Mabilione primum, deinde à Ruinartio inter ſelecta vulgatis à pag. 617, *Nicandrum* & *Marcianum milites*, veroſimiliter in partibus Mœſiæ, ſub eodem judice *Maximo*, ſub quo *Julius*, & ipſe miles, agonem complevit xxvii Maii. De his agit Tillemontius tomo 5 à pagina 14, & accurate Acta expendit in notatione a pag. 590. Sed hæc longioris diſcuſſionis ſunt, quam ut propriam relinquimus Janningo in ſupplemento Junii ad citatum diem xvii Junii ex integro retexendam. Ad textum quod attinet, nobis certius & evidentius eſt, Uſuardum more ſibi receptiſſimo, Adonem ductorem ſecutum, cujus verba ad apicem tranſcripſit. Idque clariſſime conficitur ex conſenſu codicum omnium, exceptis denuo Pratenſi, Antverpienſi majore & Roſweydino, qui plerumque, ut nuper notavimus, in aberrationibus veſtigia premunt conſimilia. Caſtellanus in citata ſæpe epiſtola monuit, hujus diei laterculum forte aliàs avulſum, ſecundis ſcriptum curis (Gallice *redécrit*) codicique adjunctum vel aſſutum (*ajouté*;) ſuſpicor ab aliquo ſciolo, qui adverterit eoſdem vel ſimiles Nonis Aprilis conſignatos. Certe tam manifeſta à reliquis deviatio, codicem illum, hac die æque ac præcedenti, purum non eſſe, ſatis evincit.

De *Bonifacio Tarſenſi martyre* ſic legit Romanum parvum: *Bonifacii martyris apud Tharſum* xiv *die menſis Maii paſſi, Romæ Nonis Junii ſepulti.* Quod recte notatum indicat
Bonif. M. Ado, & ex eo Notkerus, ejus longiorem narrationem deſcribens, quam brevius contraxit Noſter ſolitâ elegantiâ. Ab aliis & hodierno Romano colitur ipſo paſſionis die, xiv Maii, quo Acta ejus ab Henſchenio poſt alios edita & illuſtrata ſunt; ſi non primi-
Bonifacii genia, talia ſaltem, ut ſeveriores etiam cenſores, ea omnino repudiare non audeant.
Germ. Ap. Inter rigidiores eſt Tillemontius tomo 5 pag. 650 & 651. *Bonifacius Moguntinus* in aliquibus

quibus Hieronymianis apographis, quaſi in *Auſtria* (intellige, veteri *Auſtraſia*) paſſus adjicitur. Quid de Bedæ Martyrologio cenſendum, & hîc in Actis & ante II tomum Martii, explicat Henſchenius. Hoc certiſſimum eſt; elogium in noſtro laterculo poſitum plane ex Adone acceptum eſſe, quod fecit etiam Notkerus, ſociorum Bonifacii nomina ex Rabano adjiciens. Hæc Uſuardini textus ſinceram germanitatem abunde demonſtrant. In exornando Germaniæ Apoſtolo, nihil ab Henſchenio & Papebrochio prætermiſſum eſt. Huc ſpectat elegans Wandelberti metrica laudatio:

Nonis antiſtes fulget Bonifacius, Anglis
Editus, ad Chriſtum Oceani qui traxit alumnos,
Freſonum puro ſubmittens colla lavacro.

AUCTARIA.

PRATEN. Jam dixi, omiſſam ab eo annuntiationem primam. Secundam ſic incipit: *Natalis beati Bonifacii* &c.

TORNACEN. De Bonifacio Tarſenſi hæc ſolum habet: *Eodem die, ſancti Bonifacii martyris.* Cetera puriſſimus eſt.

PULSAN. De Bonifacio Tarſenſi egit ſupra. In reliquo textu ſatis purus eſt.

ANTVERP-MAJ. In defectu convenit cum Pratenſi. In reliquis ſatis purus eſt.

ROSWEYD. Convenit item in præfato defectu, ſed textum hac ratione diſponit: *Trajecti; B. Bonifacii archiepiſcopi & martyris, qui de Britanniis veniens Trajectum tempore ſancti Willebrordi archiepiſcopi, primi Trajectenſium Doctoris, cum eo moratus eſt. Poſt tranſitum vero ſanctiſſimi Præſulis Willebrordi, jam dictus Bonifacius Dei gratia ejuſdem archiepiſcopatus honore ſublimatus eſt. Qui cum fidem Chriſti conſtanter in Freſia evangelizaret & maximam multitudinem Chriſtianæ religioni ſubjugaſſet, noviſſime à Freſis gladio peremptus martyrium conſummavit, cum cooperatoribus Eobano & Adalario presbyteris & aliis quinquaginta tribus.* Hæc Ultrajectenſis codex ex ſuorum ſenſu, de quibus vide Acta. Tum: *Item in Tharſo, B. Bonifacii martyris* &c. ſatis pure.

De Bonifacio ep. & mart.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. EDITIO ULTRAJ-BELG. Proxime ad puritatem accedunt, in eo diverſi, quod primo loco [illegible] morent: *Natale ſancti Bonifacii Maguntinenſis epiſcopi* &c. Sequuntur Ægyptii Tunc de Bonifacio Tarſenſi pure, ut jam diximus.

LOVANIEN. Prioribus ſimilis, reſecat in fine elogium Bonifacii Tarſenſis, poſt *Latinæ ſepulti.* ALBERG. autem & DANIC ceteris etiam conformes, hic Bonifacium Tarſenſem omittunt, quem XIV Maii ſupra poſuere.

CENTULEN. *Apud Egyptum, ſanctorum martyrum Marciani, Nichandri & Apollonii, quorum geſta habentur. Romæ, feſtivitas beati Bonifacii martyris, qui apud Tarſum paſſus, ſed Romæ fuit hac die ſepultus. Folda monaſterio, natale ſancti Bonifacii, qui Romæ ordinatus epiſcopus à Pontifice Zacharia & ad prædicandum in Freſiam miſſus, gentes multas ad fidem convertit & à reliquis gentilium cum Eobano epiſcopo & aliis ſervis Dei gladio peremptus eſt.*

Textus mutatus.

BRUXELLEN. Sic incipit: *Commemoratio beatæ Mariæ ſemper Virginis, inſtituta ob glorioſam victoriam, quam hac die apud Woering habuit Joannes, hujus nominis primus, Lotharingiæ, Brabantiæ, & Limburgiæ Dux.* Hæc nihil ad Acta noſtra. Sequitur: *Apud Fuldas, ſancti Bonifacii archiepiſcopi & martyris. Quem ab Anglia venientem Gregorius Papa archiepiſcopum Maguntinum conſecrans, ut verbum Dei prædicaret in Germaniam direxit. Qui cœnobium Fuldenſe in pago Maguntinenſi fundavit, & poſtea cum ſociis ad prædicandum in Freſiam veniens, cum maximam multitudinem ibi Chriſtianæ religioni ſubjugaſſet, ambitus multorum furiis quaſſantes, gladio perimitur. Cum eo Eobanus coepiſcopus & alii ſervi Dei occubuerunt, & ipſe Bonifacius ad Fuldam relatus tumulatur.* In Bonifacio Tarſenſi & Ægyptiis ſatis purus eſt. In fine addit: *Et ſancta Aglaba glorioſa femina, multiſque virtutibus clara.* Vide XIV Maii, ubi de Bonifacio.

Comm. B. V. ob victor. Woring.

De Bonifacio ep. & mart.

Aglaës.

HAGENOYEN. In prima annuntiatione ultimis verbis mutilatus, de Bonifacio Tarſenſi plurima commiſcet purius in Actis legenda. *In Freſia, depoſitio ſancti Bonifacii Maguntinenſis epiſcopi & martyris, qui de Britania veniens & fidem Chriſti gentibus evangelizans. Hic Bonifacius tunc temporis erat legatus Gregorii Papæ, & propter eum ſpoliavit Wormatienſem eccleſiam uſu pallii & tradidit eccleſiæ Maguntinæ, nam antea Maguntia erat ſub Wormatia. Et cum maximam multitudinem populi in Friſia, fidei ſubjugaſſet, noviſſime gladio peremptus eſt ipſe cum Eobano coepiſcopo & Adalario ſuo archidiacono, & aliis LII ſervis Dei. Corpus Bonifacii Fuldæ tranſlatum eſt, ſed alii omnes ſepulti ſunt in Trajecto, in eccleſia Salvatoris.*

De Bonifacio

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *Eodem die, ſancta Severa cum germanis Kalendino & Marco.* Vide XXIX Januarii.

Severa & ſ.

AMBIANEN. *Corbeiæ monaſterio, excepto corporis ſancti Præcordii confeſſoris.* Vide in Actis I Februarii, quo die Præcordius colitur.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Bonifacii epiſcopi & ſociorum ejus martyrum.* In margine: *Unde multas habemus reliquias, a collegio ſancti Salvatoris Trajectenſis nobis donatas, ubi plures eorum requieſcunt.*

VATICAN. num. 5949 Incipit: *Natalis ſancti Eleutherii epiſcopi & ſanctæ Anthiæ matris ejus, in S. Sophia.* Nihil de iis hac die; vide XVIII Aprilis. Deſunt martyres Ægyptii & tota annuntiatio Bonifacii Tarſenſis.

Eleutherii & Anthiæ.

ALTEMPS. *Pictavis, S. Jovini abbatis. In pago Bonenenſi, ſancti Proculi martyris.* De utroque agitur I Junii. Vide Auctaria & Acta.

Jovini. Proculi.

FLORENTIN. *Apud civitatem Coblienſem* vel *Cellienſem, in loco qui dicitur Pigrus, paſſio ſanctorum martyrum Severæ cum fratribus ſuis Kalendino & Marco & matre eorum, quæ fuit uxor ſancti Maximi martyris* [quæ] *cum oraſſet, emiſit ſpiritum. Paſſi ſunt tempore Claudii imperatoris.* Dixi ſupra videnda Acta XXIX Januarii, ubi mille circiter milites ſocii adjunguntur.

Severæ & ſ.

EDITIO

Editio Lubico-Col. In Bonifacio Moguntino interpolata, ſecundo loco habet martyres Ægyptios. Tum: *Eadem die, canonizatio ſancti Nicolai de Tollentino presbyteri & confeſſoris, Ordinis Eremitarum. Item ſancta Aglabæ glorioſiſſimæ, multis virtutibus claræ. Romæ, ſepultura ſancti Bonifacii martyris.* *Canonizat. Nic. Tolent.* *Aglais*

Belin. In I annuntiatione purus, omittit Bonifacium, de quo egit XIV Maii, cetera purus. In editione altera additur: *Eodem die, beati Claudii epiſcopi & confeſſoris.* Remittitur ad diem ſequentem. *Claudii.*

Greven. *Adelarii epiſcopi Erffordenſis & aliorum* LIII *martyrum, de ſocietate ſancti Bonifacii. Item ſanctorum Marciani, Felicitatis, Gregorii, Ficulæ.* Vide Romanos martyres in Actis. *In Africa, Evaſi & Probati.* Lege *Privati. Pergentinæ, ſororis ſanctorum Laurentini & Pergentini.* Vide Prætermiſſos. *Canonizatio beati Nicolai de Tollentino presbyteri & confeſſoris, Ordinis eremitarum ſancti Auguſtini.* Colitur X Septembris. *Aglabes ſancta matrona Romana, de qua ſupra pridie Idus Maii.* *Adelarii. Marciani &c* *Evaſi &c. Pergentinæ. Aglais*

Molan. Solum addit typis minoribus: *Bruxellæ, commemoratio beatæ Mariæ ſemper virginis inſtituta ob* &c. ut ex ipſomet fonte Bruxellen. ſupra diximus. In editionibus aliis: *Die quinta, ſancti hieromartyris Dorothei epiſcopi Tyri.* Tum commemoratio quæ ſupra. Vide de Dorotheo Henſchenii commentarium hiſtoricum. *Doroth.*

VIII *Idus.* *Die 6.*

Philippi. Natalis beati Philippi, qui fuit unus è ſeptem Diaconibus. Hic ſignis & prodigiis inclitus, apud Cæſaream requievit, juxta quem tres Virgines filiæ ipſius prophetiſſæ tumulatæ jacent. *Mart. 20 Tarſenſ.* Apud Tarſum Ciliciæ, Martyrum viginti, temporibus Diocletiani & Maximiani, qui per diverſa ſupplicia glorificaverunt Dominum in corporibus ſuis. *Arthemii & ſocior.* Romæ, ſanctorum Artemii cum uxore ſua Candida & filia Paulina. Qui Artemius gladio percuſſus; uxor vero ejus & filia lapidibus ſunt obrutæ. *Amant. & Alexandri* Civitate Niveduno, ſanctorum Amantii & Alexandri.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. *Unus fuit* pro, *fuit unus* in Antverp-majore nihil offendit. *Inclitus* habent vetuſtiores codices, Greven. & Molan. *inclytus.* De *Tarſo* diximus non ſemel, variare non lubet. *Glorificaverunt Dominum,* legunt Pratenſis & Herinienſis, ut habet Ado, & ſic puto ſcripſiſſe Uſuardum, quidquid Notkerus legat *Deum,* ut faciunt etiam codices Antverp-major, Greven. & Molan. *Arthemii* poſuit Pratenſis primo loco, *Artemius*, altero. *Arthemii* habet etiam Antverp-maj. Melius ex Uſuardi mente *Artemii* cum ceteris, ut in textu. Solus Pratenſis legit *Amanti*, reliqui *Amantii.*

Philippi. Observatio. Textus hodierni fontem, quatenus ea ſpectat quæ plana ſunt, non aliunde quam ex Romano parvo quærere oportet, ubi iidem omnes Sancti, diverſa licet ſerie nominantur, qui & hîc nominatim expreſſi ſunt; præter ſolos Nivedunenſes, de quibus infra erit dicendum. Ex ea ſcaturigine hauſit Martyrologus Viennenſis, ex hoc Uſuardus & Notkerus, uterque pro more, ille contractius, iſte fuſius. *Philippi diaconi* & filiarum prophetiſſarum elogium ex feſtivitatibus Apoſtolorum repetitum, Noſter compendio delibavit, ad eum plane modum, quo in laterculo exhibitum eſt. Sæpe miratus ſum & hîc miror, codices mediæ notæ in Auctariis citandos, ea plerumque reſcindere ex Uſuardino textu, quæ in ipſo Adonis Martyrologio non reperiuntur. Suſpicor id factum ſcioli cujuſdam vitio, qui priorem illam Adoniani Martyrologii partem ignoraverit, unde tamen Uſuardus elogia plura mutuatus eſt. Idem hoc die factum patet, cum ex mente Adonis tres duntaxat filias cum patre ſepultas memoret; nempe quod ille, ex aliquorum traditione, quatuor filiarum unam, ſpiritu ſancto plenam, Epheſi tumulatam exiſtimaverit. De Philippi rebus geſtis, eunucho per eum baptizato, de epiſcopatu & cultu, commentarium hiſtoricum texuit Papebrochius; cui jungenda quæ habet Tillemontius tomo 2 à pag. 65 & in notis à pag. 490. Videat lector Actus Apoſtolorum magna parte capitis 8, & cap. 21 ℣. 9.

Martyrum Tarſenſ. In *martyribus Tarſenſibus* verba Adonis omnia tranſumpta ſunt, excepto ſolum *Simplicii judicis* nomine. Addidit Notkerus & recte, de iis martyribus dictum eſſe *in paſſione ſancti Bonifacii;* quæ brevius hac die, quantum ad hos martyres attinet, in Actis noſtris repræſentantur. *Arthemii & ſocior.* De *Arthemio*, uxore & filia pluribus agit Ado 11 Junii, ubi de *Marcellino* & *Petro.* Hîc ea repetit, quæ ad laudem horum trium ſeorſim faciunt, quæque Noſter ad ſolitos ſuos numeros nitide revocavit. Hactenus ex prædicto fonte, Hieronymiania

nymianis & Beda nihil ſubminiſtrantibus. Superſunt *martyres Nivedunenſes* vel *Nividunenſes*, de quibus multa ſuggerit Florentinius, multa examinat Henſchenius, tum ut germana nomina, tum ut ſociorum numerus, tum ut agonis palæſtra diſcerni poſſint, vetuſtis Martyrologiis mirè hîc variantibus. Telas retexere noſtrum non eſt, citatos Scriptores conſulat; cui ſingula expendere otium fuerit; ſed præ ceteris videat nuperam Janningi diſſertationem in Supplemento Junii pag. 17. Nobis veroſimile eſt Uſuardum, ut ſæpe alias uſuvenit, ex Hieronym. binos hoſce decerpſiſſe, quos in Adone non repererat: Utrum felicius quàm Rabanus & Notkerus, in medio relinquimus. Codicum noſtrorum unanimis conſenſus ſufficit ad ſtabiliendam propoſiti textus illibatam Uſuardinam integritatem, cui inveſtigandæ potiſſimum incumbimus. *Amantii & Alexandri*

AUCTARIA.

TORNACEN. Exceſſu rariſſime, ſæpius defectu laborare diximus, quaſi textum cancellis, non cancellos textui aptaverit Sic denuo hodie Tarſenſium martyrum elogium decurtat: cetera puriſſimus.

PULSAN. Non ſolum elogium, ſed martyres ipſos Tarſenſes omittit: reſcindit præterea elogium Philippi; de reliquo ſatis purus eſt.

ROSWEYD. Penultimo loco ante martyres Nivedunenſes interſerit: *In Blandinio, Guthuuali epiſcopi & confeſſoris.* *Gudwali.*

MUNERAT. Adjicit in fine: *Ipſo die, Claudii confeſſoris archiepiſcopi Biſuntinenſis.* *Glandii.*

ANTVERP. MAX-LUBEC-ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Hi nempe, quos dixi mediæ notæ codices, plerique Belgici, carent elogio ſancti Philippi.

CENTULEN. *Natale ſancti Philippi, qui fuit de ſeptem dyaconibus primis. Tharſo Ciliciæ, martyrum viginti. Romæ, ſanctorum Arthemii, cum uxore ſua Candida & filia Paulina, ſub judice Sereno paſſorum. Antiochiæ, ſancti Aſclepiadis epiſcopi, qui unus fuit ex præclaro confeſſorum numero.* Remittitur ad XVIII Octobris. *Civitate Nivedunо, ſanctorum Amantii & Alexandri. Cœnobio Blandinio, ſancti Guthuuali epiſcopi, virtutibus & miraculis adornati.* *Aſclepiadis.* *Gudwali.*

BRUXELLEN. Incipit ab Arthemio. Tum de Philippo & Tarſenſibus ſatis pure. Sequitur: *Et Benigni martyris*; veroſimiliter ſocii ſancti Vincentii epiſcopi, Mevaniæ in Umbria. *Item Meloni epiſcopi.* Opinor, *Mellonis Rothomagenſis*, cujus natalis eſt XXII Octobris. *In Blandinio monaſterio, depoſitio ſancti Guduuali* [Gudwali] *epiſcopi & confeſſoris. Cujus ſcrinium, cum poſt proceſſionem in Gandavum referretur, ymago crucis inclinato vultu eum venerata, immobilis manſit, neque ſe reflexit. Et Claudii confeſſoris.* Patet omiſſos eſſe martyres Nivedunenſes. *Benigni.* *Meloni.* *De Gudwalo* *Claudii.*

HAGENOYEN. A puritate parum recedens, ſolo ferme principio differt, ubi ſic ſcribit: *Apud Cæſaream, natale beati Philippi, qui fuit unus de ſeptem diaconibus primus, cum ſancto Stephano electi. Hic ſignis* &c. omnia bene.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine ſubdunt: *Eodem die, ſancti Boniti epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Gratiani epiſcopi & martyris.* Vide quæ de utroque dicuntur in indice Prætermiſſorum. *Bonitі.* *Gratiani.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Philippi diaconi, qui fuit unus de primis. Apud Tarſum, viginti martyrum. Gundwali epiſcopi & confeſſoris.* *Gudwali.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Omiſit *Amantii & Alexandri*. Addidit: *Apud Tuſciam, ſanctorum martyrum Vincentii epiſcopi & Benigni diaconi.* Locus exprimitur ſupra ad BRUXELLEN. *Vincentii & Benigni.*

FLORENTIN. *Apud civitatem Feſulanam, natale ſancti Alexandri epiſcopi & martyris ejuſdem civitatis. Apud Mantuam civitatem, inventio ſancti Cæleſtini martyris.* De hoc in Prætermiſſis. *Alexandri.* *Cæleſtini M.*

CODEX JUAENSIS S. Ragnoberti. Pro *Niveduno*, ſcribit: *Lugduno, Amantii, Lucii.* Vide quæ ſupra diximus in Obſervatione.

REMENS. SS Timothei & Apollinaris. *Civitate Niveduno, paſſio ſanctorum Amantii & Alexandri.* In præcedenti ſubſtituitur *Lucius*.

EDITIO LUBECO-COL. Toto textu modice interpolata eſt, notanter in Arthemio, de quo poſt *Candida*, ſic pergit; *& filia parvula Virgine, re & nomine Paulina, martyrum: quos ſanctus Petrus Exorciſta, cum apud eos ſervaretur in carcere, convertit ad Dominum. Qui Arthemius* &c. In fine additur: *Bituricas, ſanctæ Scariolæ virginis. In Polonia, natale beati Vincentii epiſcopi & martyris.* Hic eſt *Levita Aginnenſis*; illa *Sendeola* ſeu *Euſtadiola* vidua, ſanctimonialis. De hac VIII Junii agitur, de illo IX. *De Artemio &c.* *Scariolæ.* *Vincentii.*

BELIN. In prima editione pro *Niveduno* legit, *Lugduno*, quod in Pariſienſi corrigitur. In utraque addit: *Apud Mantuam, inventio beati Cæleſtini martyris.* De quo jam dictum eſt. *Invent. Cæleſt. M.*

GREVEN. *Item Lucii, Andreæ, Donati & Peregrini. Italia, Claudii.* Vide in Actis de Nivedunenſibus. *In Polonia, natalis beati Vincentii epiſcopi & martyris, fratriſque ejus Benigni diaconi. Quorum prior cum equuleum & flammarum aduſtionem beſtiaſque ſuperaſſet, coram plebe Miſſam celebrans ſpiritum tradidit: ſequens vero cum aliis multis gladio occiſus eſt.* Quo hæc ſpectent, non video, fallor niſi Vincentii & Benigni confundantur. *Guduuali archiepiſcopi Blandinienſis & confeſſoris.* Neque hoc magis clarum eſt. *Claudii epiſcopi Biſantini confeſſoris. Kiliani confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Commemoratio Norberti ſanctæ memoriæ archiepiſcopi Magdeburgenſis & confeſſoris, fundatoris Ordinis Præmonſtratenſis. Bituricas, Scariolæ virginis.* Vide ſupra. *Lucii & ſociorum.* *Vincent. &c.* *Gudwali.* *Claudii.* *Kiliani.* *Norberti.* *Scariolæ.*

MOLAN. De Gudwalo, Cæleſtino & Claudio ut ſupra. Tum: *Paſſio ſancti Cerati epiſcopi ſub Gratiano principe. Treveris, ſancti Auſpicii epiſcopi.* Remittitur ad VIII Julii. *Præmonſtrati, commemoratio Norberti, ſanctæ memoriæ* &c. e charactere minori. In editionibus aliis, de tribus primis, ut editio prima. Tum: *Die ſexta, ſancti patris Beſſarionis, miraculis clari. Malbodii, oſtenſio corporis beatæ Aldegundis virginis.* Vide XXX Januarii. Sequuntur verſus ex Wandelberto: *Octavas Idus Ceratus epiſcopus ornat, Urbem qui fulſit Gratiano a principe dictam.* De Norberto repetit, quæ ex GREVENO dedimus. Vide de Cerato vel Ceratio Henſchenii commentarium hiſtoricum pag. 708. Idem ipſe *Ceratus* Hieronymianis inſertus videtur ad VII Junii. *Cerati.* *Auſpicii.* *Norberti.* *Beſſarionis.*

Canonizat. Nic. Tolent. Aglaïs EDITIO LUBICO-COL. In Bonifacio Moguntino interpolata, ſecundo loco habet martyres Ægyptios. Tum: *Eodem die, canonizatio ſancti Nicolai de Tollentino presbyteri & confeſſoris, Ordinis Eremitarum. Item ſancta Aglabe glorioſiſſima, multis virtutibus clara. Romæ, ſepultura ſancti Bonifacii martyris.*

Claudii. BELIN. In I annuntiatione purus, omittit Bonifacium, de quo egit XIV Maii, cetera purus. In editione altera additur: *Eodem die, beati Claudii epiſcopi & confeſſoris.* Remittitur ad diem ſequentem.

Adelarii. Marciani & c. GREVEN. *Adelarii epiſcopi Erffordenſis & aliorum* LIII *martyrum, de ſocietate ſancti Bonifacii. Item ſanctorum Marciani, Felicitatis, Gregorii, Ficulæ.* Vide Romanos martyres in Actis. *In Africa, Evaſi & Probati.* Lege *Privati.* *Pergentinæ, ſororis ſanctorum Laurentini & Pergentini.* Vide Prætermiſſos. *Canonizatio beati Nicolaï de Tollentino presbyteri & confeſſoris, Ordinis eremitarum ſancti Auguſtini.* Colitur X Septembris. *Aglabes ſancta matrona Romana, de qua ſupra pridie Idus Maii.* *Evaſi & c. Pergenti&c. Aglaes*

MOLAN. Solum addit typis minoribus: *Bruxellæ, commemoratio beatæ Mariæ ſemper virginis inſtituta ob* &c. ut ex ipſomet fonte BRUXELLEN. ſupra diximus. In editionibus aliis: *Die quinta, ſancti hieromartyris Dorothei epiſcopi Tyri.* Tum commemoratio quæ ſupra. Vide de Dorotheo Henſchenii commentarium hiſtoricum. *Dorothei.*

VIII *Idus.* — *Die 6.*

Philippi. NAtalis beati Philippi, qui fuit unus è ſeptem Diaconibus. Hic ſignis & prodigiis inclitus, apud Cæſaream requievit, juxta quem tres Virgines filiæ ipſius prophetiſſæ tumulatæ jacent. *Martt. 20 Tarſenſiū.* Apud Tarſum Ciliciæ, Martyrum viginti, temporibus Diocletiani & Maximiani, qui per diverſa ſupplicia glorificaverunt Dominum in corporibus ſuis. *Arthemii & ſocior.* Romæ, ſanctorum Artemii cum uxore ſua Candida & filia Paulina. Qui Artemius gladio percuſſus; uxor vero ejus & filia lapidibus ſunt obrutæ. *Amant. & Alexandri.* Civitate Nivedunо, ſanctorum Amantii & Alexandri.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Unus fuit* pro, *fuit unus* in Antverp-majore nihil offendit. *Inclitus* habent vetuſtiores codices, Greven. & Molan. *inclytus.* De *Tarſo* diximus non ſemel, variare non lubet. *Glorificaverunt Dominum*, legunt Pratenſis & Herinienſis, ut habet Ado, & ſic puto ſcripſiſſe Uſuardum, quidquid Notkerus legat *Deum*, ut faciunt etiam codices Antverp-major, Greven. & Molan. *Arthemii* poſuit Pratenſis primo loco, *Artemius*, altero. *Arthemii* habet etiam Antverp-maj. Melius ex Uſuardi mente *Artemii* cum ceteris, ut in textu. Solus Pratenſis legit *Amanti*, reliqui *Amantii.*

Philippi. OBSERVATIO. Textus hodierni fontem, quatenus ea ſpectat quæ plana ſunt, non aliunde quam ex Romano parvo quærere oportet, ubi iidem omnes Sancti, diverſa licet ſerie nominantur, qui & hîc nominatim expreſſi ſunt; præter ſolos Nivedunenſes, de quibus infra erit dicendum. Ex ea ſcaturigine hauſit Martyrologus Viennenſis, ex hoc Uſuardus & Notkerus, uterque pro more, ille contractius, iſte fuſius. *Philippi diaconi* & filiarum prophetiſſarum elogium ex feſtivitatibus Apoſtolorum repetitum, Noſter compendio delibavit, ad eum plane modum, quo in laterculo exhibitum eſt. Sæpe miratus ſum & hîc miror, codices mediæ notæ in Auctariis citandos, ea plerumque reſcindere ex Uſuardino textu, quæ in ipſo Adonis Martyrologio non reperiuntur. Suſpicor id factum ſcioli cujuſdam vitio, qui priorem illam Adoniani Martyrologii partem ignoraverit, unde tamen Uſuardus elogia plura mutuatus eſt. Idem hoc die factum patet, cum ex mente Adonis tres dumtaxat filias cum patre ſepultas memoret; nempe quod ille, ex aliquorum traditione, quatuor filiarum unam, ſpiritu ſancto plenam, Epheſi tumulatam exiſtimaverit. De Philippi rebus geſtis, eunucho per eum baptizato, de epiſcopatu & cultu, commentarium hiſtoricum texuit Papebrochius; cui jungenda quæ habet Tillemontius tomo 2 à pag. 65 & in notis à pag. 490. Videat lector Actus Apoſtolorum magna parte capitis 8, & cap. 21 ℣. 9.

Martyrum Tarſenſiū. In *martyribus Tarſenſibus* verba Adonis omnia tranſumpta ſunt, excepto ſolum *Simplicii judicis* nomine. Addidit Notkerus & recte, de iis martyribus dictum eſſe *in paſſione ſancti Bonifacii*; quæ brevius hac die, quantum ad hos martyres attinet, in Actis noſtris repræſentantur. *Arthemii & ſocior.* De *Arthemio*, uxore & filia pluribus agit Ado 11 Junii, ubi de *Marcellino* & *Petro.* Hîc ea repetit, quæ ad laudem horum trium ſeorſim faciunt, quæque Noſter ad ſolitos ſuos numeros nitide revocavit. Hactenus ex prædicto fonte, Hieronymianis

nymianis & Beda nihil ſubminiſtrantibus. Superſunt *martyres Nivedunenſes* vel *Nividunenſes*, de quibus multa ſuggerit Florentinius, multa examinat Henſchenius, tum ut germana nomina, tum ut ſociorum numerus, tum ut agonis palæſtra diſcerni poſſint, vetuſtis Martyrologiis mirè hîc variantibus. Telas retexere noſtrum non eſt, citatos Scriptores conſulat; cui ſingula expendere otium fuerit; ſed præ ceteris videat nuperam Janningi diſſertationem in Supplemento Junii pag. 17. Nobis veroſimile eſt Uſuardum, ut ſæpe alias uſuvenit, ex Hieronym. binos hoſce decerpſiſſe, quos in Adone non repererat: Utrum felicius quàm Rabanus & Notkerus, in medio relinquimus. Codicum noſtrorum unanimis conſenſus ſufficit ad ſtabiliendam propoſiti textus illibatam Uſuardinam integritatem, cui inveſtigandæ potiſſimum incumbimus. *Amantii & Alexandri*

AUCTARIA.

TORNACEN. Exceſſu rariſſime, ſæpius defectu laborare diximus, quaſi textum cancellis, non cancellos textui aptaverit Sic denuo hodie Tarſenſium martyrum elogium decurtat: cetera puriſſimus.

PULSAN. Non ſolum elogium, ſed martyres ipſos Tarſenſes omittit: reſcindit præterea elogium Philippi; de reliquo ſatis purus eſt.

ROSWEYD. Penultimo loco ante martyres *Gudwali.* Nivedunenſes interſerit: *In Blandinio, Guthwali epiſcopi & confeſſoris.*

MUNERAT. Adjicit in fine: *Ipſo die, Claudii* *Glaudii.* *confeſſoris archiepiſcopi Biſuntinenſis.*

ANTVERP. MAX-LUBEC-ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Hi nempe, quos dixi mediæ notæ codices, plerique Belgici, carent elogio ſancti Philippi.

CENTULEN. *Natale ſancti Philippi, qui fuit de ſeptem dyaconibus primis. Tharſo Ciliciæ, martyrum viginti. Romæ, ſanctorum Arthemii, cum uxore ſua Candida & filia Paulina, ſub judice Sereno* *Aſclepiadis.* *paſſorum. Antiochiæ, ſancti Aſclepiadis epiſcopi, qui unus fuit ex præclaro confeſſorum numero.* Remittitur ad XVIII Octobris. *Civitate Niveduno, ſanctorum Amantii & Alexandri. Cœnobio* *Gudwali.* *Blandinio, ſancti Guthwali epiſcopi, virtutibus & miraculis adornati.*

BRUXELLEN. Incipit ab Arthemio. Tum de Philippo & Tarſenſibus ſatis pure. Sequitur: *Benigni.* *Et Benigni martyris*; veroſimiliter ſocii ſancti Vincentii epiſcopi, Mevaniæ in Umbria. *Item* *Meloni.* *Meloni epiſcopi.* Opinor, *Mellonis Rothomagenſis*, cujus natalis eſt XXII Octobris. *In Blan-* *De Gudwalo* *dinio monaſterio, depoſitio ſancti Gudwali* [Gudwali] *epiſcopi & confeſſoris. Cujus ſcrinium, cum poſt proceſſionem in Gandavum referretur, ymago crucis inclinato vultu eam venerata, immobilis manſit, neque ſe reflexit. Et Claudii confeſſoris.* *Claudii.* Patet omiſſos eſſe martyres Nivedunenſes.

HAGENOYEN. A puritate parum recedens, ſolo ferme principio differt, ubi ſic ſcribit: *Apud Cæſaream, natale beati Philippi, qui fuit unus de ſeptem diaconibus primis, cum ſancto Stephano electi. Hic ſignis* &c. omnia bene.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine ſubdunt: *Eodem die, ſancti Boniti* *Bonitl.* *epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Gratiani epiſcopi* *Gratiani.* *& martyris.* Vide quæ de utroque dicuntur in indice Prætermiſſorum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Philippi diaconi, qui fuit unus de primis. Apud Tarſum, viginti martyrum. Gandwali epiſcopi & confeſſoris.* *Gudwali.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Omiſit *Amantii & Alexandri.* *Vincentii & Benigni.* Addidit: *Apud Tuſciam, ſanctorum martyrum Vincentii epiſcopi & Benigni diaconi.* Locus exprimitur ſupra ad BRUXELLEN.

FLORENTIN. *Apud civitatem Feſulanam, natale ſancti Alexandri epiſcopi & martyris ejuſdem* *Alexandri.* *civitatis. Apud Mantuam civitatem, inventio ſancti Cæleſtini martyris.* De hoc in Prætermiſſis. *Caleſtini M.*

CODEX JURENSIS S. Ragnoberti. Pro *Niveduno*, ſcribit: *Lugduno, Amantii, Lucii.* Vide quæ ſupra diximus in Obſervatione.

REMENS. SS Timothei & Apollinaris. *Civitate Niveduno, paſſio ſanctorum Amantii & Alexandri.* In præcedenti ſubſtituitur *Lucius*.

EDITIO LUBECO-COL. Toto textu modice interpolata eſt, notanter in Arthemio, de quo *De Artemio &c.* poſt *Candida*, ſic pergit; *& filia parvula Virgine, re & nomine Paulina, martyrum: quos ſanctus Petrus Exorciſta, cum apud eos ſervaretur in carcere, convertit ad Dominum. Qui Arthemius* &c. In fine additur: *Bituricas, ſancta Scariola* *Scariola.* *virginis. In Polonia, natale beati Vincentii epi-* *Vincentii.* *ſcopi & martyris.* Hic eſt *Levita Aginneaſis*; illa *Studiola* ſeu *Euſtadiola* vidua, ſanctimonialis. De hac VIII Junii agitur, de illo IX.

BELIN. In prima editione pro *Niveduno* legit, *Lugduno*, quod in Pariſienſi corrigitur. *Invent.* In utraque addit: *Apud Mantuam, inventio beati* *Caleſt. M.* *Cæleſtini martyris.* De quo jam dictum eſt.

GREVEN. *Item Lucii, Andreæ, Donati &* *Lucii & ſociorum.* *Peregrini. Itali, Claudii.* Vide in Actis de Ni- *Vincent. &c* vedunenſibus. *In Polonia, natalis beati Vincentii epiſcopi & martyris, fratriſque ejus Benigni diaconi. Quorum prior cum equuleum & flammarum adustionem beſtiaſque ſuperaſſet, coram plebe Miſſam celebrans ſpiritum tradidit: ſequens vero cum aliis multis gladio occiſus eſt.* Quo hæc ſpectent, non video, fallor niſi Vincentii & Benigni confundantur. *Gudwali archiepiſcopi* *Gudwali.* *Blandinienſis & confeſſoris.* Neque hoc magis clarum eſt. *Claudii epiſcopi Biſuntini confeſſoris. Ki-* *Claudii.* *Kiliani.* *liani confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Commemoratio* *Norberti ſanctæ memoriæ archiepiſcopi Magdeburgenſis & confeſſoris, fundatoris Ordinis Præmonſtratenſis. Bituricas, Scariolæ virginis.* Vide ſupra. *Norberti.* *Scariola.*

MOLAN. De Gudwalo, Cæleſtino & Claudio ut ſupra. Tum: *Paſſio ſancti Cerati epiſcopi* *Cerati.* *ſub Gratiano principe. Treveris, ſancti Auſpicii* *Auſpicii.* *epiſcopi.* Remittitur ad VIII Julii. *Præmonſtra-* *Norberti.* *ti, commemoratio Norberti, ſanctæ memoriæ* &c. charactere minori. In editionibus aliis, de tribus primis, ut editio prima. Tum: *Die ſexta,* *Beſſarionis.* *ſancti patris Beſſarionis, miraculis clari. Malbodii, oſtenſio corporis beatæ Aldegundis virginis.* Vide XXX Januarii. Sequuntur verſus ex Wandelberto: *Octavas Idus Ceratus epiſcopus ornat, Urbem qui fulſit Gratiano a principe dictam.* De Norberto repetit, quæ ex GREVENO dedimus. Vide de Cerato vel Ceratio Henſchenii commentarium hiſtoricum pag. 708. Idem ipſe *Ceratus* Hieronymianis inſertus videtur ad VII Junii.

VII *Idus.* *Die 7.*

Pauli. CONſtantinopoli, natalis beati Pauli ejuſdem civitatis epiſcopi, qui à Conſtantio imperatore apud civitatulam quamdam Cappadociæ, Cucuſam nomine, ob Catholicam fidem pulſus exilio, Arrianorum inſidiis crudeliter ſtrangulatus, ad cæleſtia regna migravit. *Petri & ſoc. Cordub.* Item Corduba, ſanctorum Petri presbiteri, Auentii, Hieremiæ & aliorum trium.

Conveniunt codices multi; *Praten. Hermien. Tornacen. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Roſweyd. Antverp-maj. Munerat. Belini prima editio, Munerat. Greven.* & *Molan.* Quibus accedit codex *Aibergen.*

VARIA LECTIO. *Conſtantinopolim* ſcribunt Pulſanen. Max-Lubec. Roſweyd. Antverp-major & Belin. Præſtat noſtra ex aliis lectio. *Paulini*, pro *Pauli*, in Roſweydo error eſt. *Conſtantini* ponunt Antverp-major, Belin. & Molan. Infra probatur legendum *Conſtantii.* Ridiculum in Munerato eſt, *à Conſtantinopoli imperatore.* Bene in textu *Cappadociæ*, non, *in Capadocia.* ut Antverp. Max-Lubec. & Belinus. Omnes *Cucuſam* habent pro *Cucuſum*, exceptis Herinien. & Molano, qui *Cucuſſam*, & Greveno, qui pejus poſuit *Concuſſam.* Errat denuo Muneratus in *civitaculam*, turpius Belinus in *civitatunculam.* *Expulſus* legitur in Pulſanenſi pro *pulſus*, in Belino, *compulſus.* In *Arrianorum* omnes paſſim conveniunt. *Exilio*, loco *inſidiis*, ſcriptorium ſphalma eſt in Antverpienſi. *Corduba* legunt optimi codices. Max-Lubec. *Cordubam*, Munerat. Greven. & Molan. *Cordubæ.* In Belino *Everii*, error eſt, uti *Evencii* in Max-Lubec. & *Eventii* in Antverp. & alio Antverp-majore. Scribimus cum ceteris *Aventii*, quod correctius diceretur *Habentii.* De *Jeremiæ* vel *Jheremie* & id genus inflexionibus ſupra dictum eſt.

Pauli. OBSERVATIO. De illuſtri Ariani furoris victima Martyrologorum primus loquitur auctor Romani parvi, hiſce verbis: *Apud Conſtantinopolim, Pauli epiſcopi.* Hunc ſecutus Ado, breve confecit elogium, quale totum etiam in Notkero legere eſt: Noſter nonnihil contractum exhibet, ſervata auctoris phraſi. Ambo autem ab auctore in eo receſſerunt, quod maluerint *Conſtantio* ſcribere, quam *Conſtantino*; merito utique & ex rei veritate; nam licet idem Paulus ab ipſo Conſtantino, ut diſerte teſtatur Athanaſius, primum in Pontum exulare juſſus ſit, id ante epiſcopatum accidiſſe neceſſe eſt, ex Chronologia à Baertio noſtro veroſimillime ordinata, circa annum CCCXXXVI, unde poſtliminio revocatus, non ante annum CCCXL epiſcopus ordinatus ſit, ut pluribus oſtendit Janningi ea de re diſſertatio in Supplemento Junii hoc die. Ex quo tempore plura eum exilia pertuliſſe, ex Baertii commentario cap. 2 abunde conſtat. Cum igitur hic ultimum deſignari & determinari videatur, certum eſt non ad Conſtantinum, ſed ad Conſtantium referri oportere, utpote quod ad annum circiter CCCL ſpectet, integris XIII poſt Conſtantini ex hac vita deceſſum. Quod facilius intelliges, ſi VI Novembris, diem martyrii, hunc tranſlationis memineris, celebriorem ſubinde redditum, ut de Chryſoſtomo aliiſque factum, ſuis locis diximus. Hæc curſim pro inſtituto attingimus, à Baertio & Janningo operoſius diſcuſſa. Vitam Pauli Gallice adornavit Tillemontius tomo 7 a pag. 251, nonnulla ad eam ſpectantia in notis à pag. 697 examinans, ubi ipſum in pluribus à collegis noſtris diſſentire curioſus lector perſpicere &, ſi vacat, utriuſque partis momenta expendere poterit. Videatur etiam brevis notula Motherii. Sic ſolum Paulum hac die celebrat Wandelbertus:

Paulus ſeptenas Præſul tuus alta Bizanti.

Auctor idem Romani parvi hac die commemorat: *In Cappadocia Luciani martyris.* *De Lucian. Rom. parvi* Addit Viennenſis diſtinctiorem loci notitiam, nempe in *Cæſarea*, uti Rabanus & Notkerus. De eo nihil in codicibus noſtris probatioribus. Adſcriptus eſt Antverp-maximo aliiſque inter Auctaria recitandis; idque, ni fallor, ex Adone, ut ſæpe alibi factum, non ſemel obſervavimus. *Martyrum Cordubenſ.* Porro qui *Luciani* locum in Uſuardo occupant, *martyres* ſunt *Cordubenſes*, ex Hiſpania cum pluribus aliis accerſiti, ſed à ſociis Uſuardino more avulſi; quorum nomina in Actis expreſſa invenies, & quæ ad eorum certamina ſpectant, ex S. Eulogii Memoriali libro 2 cap. 4 à Papebrochio diligenter collecta. Laterculi noſtri ſimplicitas in tam unanimi codicum conſenſu apertiſſima eſt.

AUCTA-

by Google

AUCTARIA.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textui puro, ex Adone ut diximus, ſubjiciunt: *In Cæſarea Capadocia, natale ſancti Luciani martyris.* Luciani.

CENTULEN. *Conſtantinopoli, beati Pauli epiſcopi ejuſdem civitatis, qui perſequentibus Arrianis ad [ob] catholicam fidem exilio pulſus, deinde crudeliter ſtrangulatus, ad cæleſtia regna migravit. Corduba, ſanctorum martyrum Petri presbyteri, Aventii, Jeremiæ & aliorum trium, quorum geſta habentur. In pago Pontivo, ſancti Vulfagii presbyteri & confeſſoris.* Ulfagii. Non uno modo nomen hoc ſcribitur: Vide quo modo efferatur in Actis.

BRUXELLEN. In Paulo fere purus, ſubdit: *In Cæſarea Capadocia, natale ſancti Juliani* [pro *Luciani*] *martyris. In Corduba* &c. pure. Juliani, pro Lucian. *Nivedunо, ſanctorum Amantii & Alexandri*; ex die præcedenti. *Ipſo die, translatio ſancti Servatii epiſcopi & confeſſoris.* Tranſlat. Servatii. Repetenda eſt ex ipſo Sancti die natali, ad XIII Maii.

HAGENOYEN In Paulo perturbatior ſenſus eſt. In fine adjecit: *In Cæſarea Capadocia, ſancti Luciani martyris*, ut alii ſupra citati. Luciani.

CODEX Principis Urſini a Roſemberg. *In civitate Mantua, inventio corporis ſancti Cæleſtini Papæ & confeſſoris.* Invent. Cæleſtini. Adſcribitur *Duplex majus.* Acta data ſunt VI Aprilis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Maximini epiſcopi & confeſſoris eccleſiæ Aquenſis, qui fuit Doctor Mariæ Magdalenæ.* Maximini. Differtur in diem ſequentem. *Pauli epiſcopi Conſtantinopolitani & martyris. Petri, Aventii, Jeremiæ & aliorum trium.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B, qui fuit PP. Auguſtinianorum. *In Cæſarea Cappadocia, natalis ſancti Juliani martyris.* Juliani. Vide ſupra.

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt Petri & ſociorum. Adjicitur: *In Cæſarea Cappadocia* &c. ut proxime & jam ſæpius.

ALTEMPS. *Tranſlatio ſancti Vulſtani Wigorn. epiſcopi.* Tranſlat. Wulſtani. De ea actum in Vita data XIX Januarii. *Item ſancti Venantii epiſcopi & confeſſoris.* Venantii. Vide in catalogo Prætermiſſorum.

FLORENTIN. *Romæ, paſſio ſanctæ Feliculæ, ſociæ ſanctæ Petronillæ, & ſancti Nicomedis martyris, ut legitur in hiſtoria Petronillæ.* Feliculæ. Felicula ſeorſim colitur XIII Junii.

EDITIO-LUBECO-COL. Textui puro ſubjicit: *Apud Cæſaream Capadociæ, beati Juliani martyris. Trajecto ſuperiori, tranſlatio beati Servatii epiſcopi & confeſſoris.* Juliani. Tranſlat. Servat. Vide ſupra.

BELINI 2. editio. *Eodem die, ſancti Godoaldi epiſcopi & confeſſoris.* Godoaldi. Eſt in Actis.

GREVEN. *Tranſlatio ſecunda ſanctæ Barbaræ virginis & martyris: ſcilicet à Nicomedia Romam.* Tranſlat. 2a Barbaræ. De ea agetur IV Decembris. *In Cæſarea Capadociæ, ſancti Luciani martyris. Item ſanctorum Fortunati, Maſi, Macharii, Magri, Primoſi, Victoris, Luniciæ, Privatæ. Priſci martyris.* Luciani. Fortunati & ſociorum. Priſci. Unde hæc Africanorum martyrum nomina formaverit, neſcio: Vide propria in Actis. *In Hibernia, Colmanni epiſcopi & confeſſoris.* Colmanni. Acta illuſtrata ſunt XVIII. Februarii. *Dietgri abbatis.* Dietgri. De eo nihil juventum hactenus. *Godoaldi confeſſoris. Trajecto ſuperiori, tranſlatio ſancti Servatii epiſcopi & confeſſoris.* Godoaldi. Tranſlat. Servatii.

MOLAN. Poſt, *aliorum trium*, immediate ſubdit: *Quorum geſta habentur. Eodem die, ſancti Godoaldi epiſcopi & confeſſoris. Item in Trajecto, tranſlatio ſancti Servatii.* Godoaldi. Tranſlat. Servatii. Sequitur minoribus typis: *In Hibernia, Colmanni epiſcopi & confeſſoris, de quo Beda in hiſtoria gentis ſuæ.* Colmanni. In editionibus aliis, hoc modo: *Eodem die, ſancti Godoaldi epiſcopi & confeſſoris. Arvernis, ſancti Illidii ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* Illidii. Dantur Acta V Junii. *Die ſeptima, ſancti hieromartyris Theodoſii epiſcopi Ancyræ.* Theodoſii. *Theodorus* vocatur in Prætermiſſis, alibi *Theodotus*, ubique idem, de quo egimus XVIII Maii. *Item in Trajecto, tranſlatio ſancti Servatii. Monaſterio Subiis, tranſlatio beati Folquini Morinorum epiſcopi.* Tranſlat. Folquini. Dies ejus natalis in Prætermiſſis ſignatur XIV Decembris. Demum charactere minori: *Item depoſitio Roberti abbatis, Ordinis Ciſtercienſis in Anglia.* Roberti. Vide de ipſo Henſchenii commentarium, & brevem vitam ab eodem ex Capgravio in Actis editam & illuſtratam.

VI *Idus.* *Die* 8.

IN Galliis Sueſſionis civitate, natalis beati Medardi epiſcopi Medardi. Noviomenſis, qui quanti fuerit meriti oſtenſum eſt, cùm in ejus obitu cæli aperti ſunt, atque ante eum divina micuerunt luminaria. Gildardi. Eodem die, ſancti Gildardi Rothomagenſis epiſcopi. Heraclii. Item Senonis, ſancti Eraclii epiſcopi & confeſſoris. In Sardinia, ſancti Saluſtiani. Saluſtiani. Cordubæ, ſancti Abundii presbiteri & martyris. Abundii.

Ita *Praten. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In Roſweyd. eſt *Gallia*, pro *Galliis*. In Antverp-maj. *meriti fuerit*, & *epiſcopi Rothamagenſis*. Porro *Rothomagenſis* legunt omnes, excepto Pratenſi. *Senones* ſcribunt aliqui, ut Antverp-maj. & Greven. ceteri ut in textu. Rurſus Antverp-maj. & Molan. recte *Heraclii*, ſequimur reliquos omnes. Praten. & Munerat. ponunt *Abundi* Greven. & Molan. *Habyndii*, Roſweyd. *Habundini*. Præhabendus Antverp-maj. ubi *Abundii*, cui conſonant Hernien. Tornacen. & plerique alii. Alibi paſſim legitur *Corduba*, hic omnes ſcripſere *Cordubæ*.

Medardi & Gildardi. OBSERVATIO. Nuſquam de ſuo ditior Uſuardus, nuſquam Ado pauperior: Romanum parvum plane vacat. In Hieronymianis adjectitium eſt quidquid de Medardi depoſitione memoratur. Itaque ex Beda procedit Medardus, nudo *confeſſoris* titulo ibi exornatus. Viennenſis addit, *epiſcopi*. Sed ibi calamum ſtitit. *Licinius* quem ſecundo loco habet Ado, ad XIII Februarii ſpectat; *Carileſus*, vel ut Nutkerus, *Carlenius* ad I Julii. Pure igitur Uſuardina ſunt quæ in textu ſequuntur omnia. Medardinum Fluri elogium, de *columba ex ore morientis provolante* adoptavit nemo. Rabanus aliud cecinit, à Notkero paulo auctius redditum. Noſter ſuum proprio marte elaboravit, quale referunt citati pro textu codices & multi alii; repugnantibus tamen Heriniensi, Tornacenſi & Belino, contentis hoc, quo communiori, eò certiori: *Cujus vita & mors glorioſis miraculis commendatur.* Wandelbertus ad famoſum Synchroniſmum, in Auctariis proxime dandum, alludere videtur, his duobus verſiculis:

Progenies meritumque pium, quos jungit & ara
Gildardus ſenas pariterque Medardus honorant.

Unde colligas, mirabilem illam Gildardi cum Medardo fraternitatem, forte ab hoc primum Martyrologo, aut originem traxiſſe, aut ſaltem nono, quo vixit, ſeculo in Faſtos ſacros tranſiiſſe, de qua nec antiquiores, nec coævi vel per umbram meminerunt. Ambos Noſter hac die conjunxit, id fateor, ſed à ceteris prudenter abſtinuit. Plura vide in Actis de ſancto Gildardo; ubi inſigni commentario, ea quæ fide digna ſunt, ab ingenioſè cogitatis ſecernit Henſchenius tomo 2 Junii, à pag. 67. De Medardo majorem partem elaboravit Papebrochius, productis, poſt Acherium, vitis à Fortunato, tum ſtricta, tum ſoluta oratione compoſitis. Commentarius prævius & ſubnexa vitis documenta de ſancti Medardi corporis in Burgundiam tranſlatione, à Petro Franciſco Chiffletio collecta, lectu digniſſima ſunt: fallor ſiquid ad completam omnium elucidationem deſiderari poſſit. *Heraclii.* *Heraclius* Senonenſis recte hac die collocatur, tametſi vetuſtis aliis Martyrologis non innotuerit. Puto ab Henſchenio collecta eſſe omnia, quæ de Heraclio ex probatiorum ſcriptorum fide adduci poſſunt. *Saluſtiani.* *Saluſtianus* ex Hieronymianis acceptus eſt, non *Confeſſor*, ſed *Martyr*, ut bene notavit Florentinius. Quid præter nomen de hoc Sancto conſtet, docebit Henſchenii ſylloge adverſus recentiorum commenta. *Abundii.* *Abundius Cordubenſis* ab Hiſpanis Scriptoribus & Romano hodierno differtur ad XI Julii. Sic tamen poſuiſſe Uſuardum, & in reliquis omnibus textum ejus genuinum referri, omnino cenſemus; niſi quis Medardinum elogium ſuſpectum habeat. Abundii martyrium compendiuſe deſcribit Eulogius lib. 3 Memorialis cap. 12, notaturque martyrii dies V Idus Julii.

AUCTARIA.

HERINIEN. & TORNACEN. Neſcio quo ducti ſcrupulo, elogium nuperrime citatum alteri ſubſtituerint; certe in ceteris omnibus annuntiationibus puriſſimi ſunt. Imo fere dubium ingerunt circa veram ipſam & genuinam Uſuardi lectionem.

PULSANEN. In Medardo ſatis purus, ſic proſequitur: *De Gildardo & Medardo* *Eodem die, ſancti Gildardi Rotomagenſis epiſcopi, fratris ſancti Medardi, qui fuerunt una die nati, una eademque die epiſcopi ordinati, ſimiliter quoque una die ab hac luce ſubtracti.* Hic eſt Synchroniſmus, de quo dixi. Reliqua omnia deſunt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In Medardo puri, poſt Gildardi, omiſſo Heraclio, jungunt Saluſtiani, & omittunt etiam Abundium Cordubenſem.

ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECTEN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. In Medardo puri, de Gildardo poſt *epiſcopi*, addunt; *De Gildardo & Medardo* *fratris ſancti Medardi, quos ferunt una die natos, una eademque die ordinatos epiſcopos, ſimiliter ab hac luce una die ſubtractos.* Cetera, ut ANTVERP. & MAX-LUBEC.

CERTULEN. *In Francia, Sueſſionis civitate,* *Item.* *natalis & depoſitio ſancti Medardi Vermandenſis atque Tornacenſis epiſcopi, cujus vita & mors glorioſa miraculis fulſit. Civitate Rothomago, depoſitio ſancti Gildardi archiepiſcopi, fratris ſancti Medardi, quos fuerunt* [ferunt] *una die natos, una die epiſcopos ordinatos, ſimiliter quoque una die ab hac luce ſubtractos. In Sardinia, ſancti Salaſtiani. Corduba, ſancti Abundii presbiteri & martyris. Senonis, S. Heraclii epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLENSIS, narratiunculam amplificans, ita pronuntiat: *Item.* *In Galliis civitate Sueſſionis, ſanctorum Pontificum & confeſſorum Medardi & Gildardi fratrum geminorum. Qui fuerunt una die nati, una die Pontifices conſecrati: Medardus ad titulum Noviomenſem, & Gildardus ad Rothomagenſem, & ſimiliter poſtea una die ab hac luce ſubtracti ſunt. Qui quanti meriti fuerint apud Deum, oſtenſum eſt, cum in eorum obitu cæli aperti ſunt, atque ante ipſos divina luminaria micuerunt. In Sardinia, ſancti Saluſtiani. In Corduba, ſancti Habundi presbyteri & martyris. Apud Sennonas, ſancti Eraclii epiſcopi & confeſſoris. Item Sancti Carileſi.* *Carileſi.* Diximus alibi, Carileſum coli I Julii.

HAGENOYEN. Alia profert: *De Gildard. &c.* *In Galliis Sueſſionis civitate, depoſitio ſancti Medardi epiſcopi & confeſſoris. Qui cum eſſet puerulus, totus fuit miſericordiæ operibus deditus; unde & veſtem ſibi ſuperfluam à matre ſua* [acceptam] *dedit cæco pauperi, & quandoque cibum ſuum neceſſarium pauperibus erogavit. Hic factus Noviomenſis epiſcopus, omnia quæ habuit & habere potuit pauperi ero-*

erogavit. Qui quanti fuerit meriti &c. In Gildardo habet Synchroniſmum, de quo jam ſatis dictum. Sequitur reliqua textus pars, & in fine: *Clodulſi.* *Medis* [Metis] *civitate, ſancti Clodulſi epiſcopi.*

Aquicinct. Poſt *Rothomagenſis epiſcopi*, interſerit: *Qui, ut fertur, uno die* &c. Ibidem poſt *Marciani.* *Saluſtiani*, inſeritur: *In Ægypto ſancti Marciani.* *Tranſlat. Andomari.* *Tranſlatio ſancti Andomari epiſcopi.* Colitur IX Septembris, quo etiam de tranſlatione agetur.

Martric-Cartus-Ultraject. *Medardi epiſcopi & confeſſoris Noviomenſis. Gildardi epiſcopi Rothomagenſis confeſſoris. Eraclii epiſcopi & confeſſoris.* Deſunt ſoli duo ultimi.

Cluniacen. *Eodem die in Ægypto, Marciani.* *Marciani.* In Actis ſocium habet *Jocundum*.

Codex D. Du Cheval, qui fuit PP. Franciſcanorum: *In Ægypto, Marciani. Eodem die,* *Syriæ.* *Syria virginis.* Recentiori manu. Alii legunt *Syra*. Vide in Actis.

In Vatican. num. 5949 Deeſt memoria Gildardi, Heraclii, Saluſtiani, Abundii. Adjicitur: *Lucini.* *Andegavis, ſancti Lucini epiſcopi & con-* *Carileſi.* *feſſoris: Et ſancti Carileſi confeſſoris:* Ex Adone accepti ſunt, ut diximus in Obſervatione, ubi dies natales ſingulis aſſignantur.

In Ughelliano deeſt Heraelii, & Abundii, ut in Antverp. & Max-Lubec.

Altemps. In fine: *In Ægypto, Marciani.*

Bizunticen. *Senonis, ſancti Eradii epiſcopi & confeſſoris.* Voluit dicere *Heraclii*.

Editio Lubeco-Col. Poſt *Noviomenſis*, interponit: *Hic in juventute timebat Deum & pau-* *De Medardo* *peribus ſcholaribus panem ſuum in ſcholis dedit. Socero ſuo prædixit, quod in tertio anno futurus eſſet epiſcopus. Et quanti fuerit meriti* &c. De Gildardo habet jam ſæpius repetita. *In Sardinia, ſancti Saluſtiani confeſſoris. Andegavis, ſancti* *Luciani, pro Lucini.* *Luciani epiſcopi & confeſſoris.* Melius alii ſcribunt *Lucini*, vel ut Ado, *Licinii*. *Ipſo die, ſancti Care-* *Carileſi.* *leffi confeſſoris.* De utroque, vide ſupra. *Territorio* *Syriæ.* *Tricaſſinenſi, Syria optima matrona. Corduba, ſancti Habundii presbyteri & martyris.* Deeſt Heraclius.

Belin. De Medardo legit ſicut Herinien. & Tornacen. Sequitur Eradii, pro *Heraclii*. Tum Saluſtiani, dein Abundii; poſt Gudardi. In fine: *Metis civitate, ſancti Glodulfi epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra rectius *Clodulſi*. *Glodulſi.*

Greven. *Nicomediæ, ſancti Neſtoris.* Vide in Actis ſocios *Item Marciani. Romæ, Nabori, & Nazarii.* Remittuntur ad XII Julii. *Andegavis, Lucini epiſcopi & confeſſoris. Theodulphi epiſcopi & confeſſoris.* Videtur is eſſe, qui colitur XXIV Junii. *In Anglia, Wilhelmi archiepiſcopi Eboracenſis & confeſſoris. Maximini epiſcopi Maſſilienſis & confeſſoris, ſecundum alios, VI Kal. Junii. Maximiani epiſcopi Syracuſani & confeſſoris, cujus meminit Gregorius in 3 Dialog.* Miror non haberi in Prætermiſſis. Colitur die ſequenti. *Metis, ſancti Glodulphi epiſcopi & confeſſoris. Carileſi confeſſoris. Marcellæ virginis.* Ancillam indicat S. Marthæ. Vide XXIX Julii. *Publiæ viduæ & abbatiſſæ.* Vide Prætermiſſos. *Syria matrona.* De qua ſuperius alii codices. *Neſtoris.* *Marciani.* *Nabor. & Naz.* *Lucini.* *Theodulfi.* *Wilhelmi.* *Maximini.* *Maximiani.* *Glodulfi.* *Carileſi.* *Marcella.* *Publiæ.* *Syriæ.*

Molan. In ipſo textu, ſed aliis litteris, poſt *in memoria*, inſerit. *Ejus vita virtutibus plena conſcripta eſt.* In fine: *Metis civitate, ſancti Glodulphi epiſcopi & confeſſoris.* *Glodulfi.* *In territorio Trecaſſinenſi, beatæ Syriæ matronæ.* Tum minoribus typis: *Syriæ.* *In Anglia, Wilhelmi archiepiſcopi Eboracenſis & confeſſoris.* *Wilhelmi.* *Maximiani epiſcopi Syracuſani & confeſſoris, cujus meminit Gregorius in 3. Dialog.* *Maximiani.* *Publiæ viduæ & abbatiſſæ, de qua ſexto libro Eccleſiaſticæ hiſtoriæ tripartitæ cap.* 36. *Publiæ.* De his jam dictum ſatis. In aliis editionibus de Syria & Clodulpho, ut ſupra. Tum: *Monaſterio Sithiu, relatio ſive tranſlatio S. Andomari epiſcopi, quando Folquinus corpus ejus, fugato Hugone abbate, à Iaſbourch retulit anno* DCCCXLIII, *& in Sithiu juxta corpus beati Bertini ſub terra recondidit. Ubi per multos annos hominibus quidem latuit, at revelatus eſt, ubi Dominus voluit.* *De relat. Andomari.* Sequitur aliis litteris de Wilhelmo Eboracenſi. Denique: *In Galliis civitate Aquenſi, depoſitio beati Maximini, primi civitatis epiſcopi & confeſſoris.* *Maximini.* De quo etiam ſuperius.

V *Idus.* *Die 9.*

Romæ in monte Cælio, natalis ſanctorum Primi & Feliciani ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus. Higlorioſiſſimi martyres longævam in Domino vitam ducentes, & nunc ſimul paria, nunc ſigillatim diverſa & exquiſita ferentes tormenta, tandem felicis pugnæ curſum gladio animadverſi conſummaverunt. *Primi & Feliciani.* In Galliis civitate Agenno, paſſio beati Vincentii levitæ & martyris. *Vincentii.* Item in Scotia, ſancti Columbæ presbiteri & confeſſoris, magnæ & *Columbæ.* mirandæ virtutis viri. Nicea, ſancti Diomedis. *Diomedis.*

Non alii puri ſunt codices, quam *Herinien. Roſweyd.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Servo diphthongum in *Cælio* & *longævam* cum Molano. Herinien. in *Cælio* diphthongum habet, non in *longævam*: quam & Roſweyd. in *Roma* bene poſuit, in aliis tamen omiſit. Atque hi ſoli ſunt codices cum Pratenſi, in quibus habeatur diphthongorum ratio. *Faliciani* poſuit ſolus Molanus. Roſweyd. Molan. & alii paſſim ſcribunt *ſigillatim*: Herinien. *ſingulatim*. Pro *ferentes*, habet ſolus Roſweyd. *perferentes*. Lego *Agenno*, quoniam ita legunt & tres citati codices & alii ferme omnes. *Scotia* recte Roſweyd. Molanus &c. male Herinien. *Schotia* & *Scothcia*, alibi *Scothia*. Eſt in Molano & Roſweyd. *admiranda virtutis viri*, idque imitatus eſt Grevenus. Herinien. cum Pratenſi, Tornacenſi &

& ceteris ſimpliciter *miranda*. Molanus non male ſcribit *Nicea*: nec Roſweyd. *In Nicea*. Sequor tamen Heriñienſem & alios, ubi *Nicea*. Idem Roſweyd. adjecit *martyris*.

Supereſt notabilior variatio, à qua oritur paucitas codicum, pro textu allegatorum, *De codicib. non puris.* quæ ex tribus potiſſimum capitibus procedit. Primum eſt, quia nonnulli, Pratenſi ſimiles, in fine habent: *Apud monaſterium ſancti Germani, dedicatio in honore beati Petri Apoſtoli.* Quod augmentum refert Sirmondus, in altero Pratenſi codice eraſum; Caſtellanus vero fatetur videri ſibi in ipſo prætenſo autographo, manu recentiori adjunctum. Codices Pratenſi conformes ſunt Antverp-major, Muneratus & Grevenus. Alterum caput, quod Tornacenſis, Pulſanenſis & Belinus, non eo exceſſu, ſed aliis laborent defectibus. Tertium porro in mediæ notæ Uſuardis, idem illud eſt, quod alias indicavimus, nempe codices illos & alios, quorum extracta dumtaxat apud nos exſtant; nempe, inquam, codices iſtos ſcrupuloſius quandoque Adonis ſenſum ſecutos, non alios Sanctos proferre, quam qui in præfato Adone exprimuntur; qua cauſâ, ut equidem arbitror, hac die *Columba* & *Diomedes* ab ipſis prætermittuntur. Veram nihilominus putamus laterculi noſtri germanitatem, cum præter ſolos quatuor, reliqui omnês concordent in excludenda annuntiatione ultima, Pratenſi monaſterio propria. Undenam vero Antverp-maj. Muneratus & Grevenus illam acceperint, quis ſatis certo ſtatuat? An ex prætenſo autographo, ubi tam multæ aliæ dedicationes appoſitæ ſunt? Non eſt veriſimile, unicam hanc præ aliis ſelectam. Certe non credit Caſtellanus, ullos alios codices propria Pratenſia umquam tranſcripſiſſe, quod rotunde aſſerit in litteris, non ſemel alias recitatis, idque patuit nuper I Junii & alibi ſæpius. Sed de his pluſquam ſatis.

Primi &c. OBSERVATIO. Nunc ad textus fontes quod attinet, de *Primo* & *Feliciano* meminerunt Allatii & Frontonis Kalendaria, Sacramentarium Gregorii, Beda & Romanum parvum; Ado laudationem ex Actis deduxit plane inſignem, quam ferme totam reproducit Notkerus. Rabanus brevius encomium profert, de palæſtra altum ſilens, ſed quam alii in *Cælio monte*, quo tranſlata ſunt corpora, collocant. Noſter Adonianum elogium pauculis lineis elegantiſſime circumſcripſit. Accepta ſunt elogia iſta omnia ex vulgatis Actis, quæ à Surio limata, primitivæ phraſi ex variorum codd. collatione ab Henſchenio reſtituta ſunt, de quibus quid ſentiat, ita exponit: *Neque nos credimus ea eſſe primæ notæ atque ex Proconſularibus Actis deſumpta: ſed diu poſt exornata rhetorico ſtylo, & circumſtantiis ſermonum ultro citroque habitorum, fortaſſis etiam variarum pœnarum: ſcripta tamen putamus diu ante corporum tranſlationem.* Quod eſſet ante annum DCXLVIII. Huic Henſchenii judicio facile acquieſcunt recentiores, ut vide apud Tillemontium tomo 4 pag. 571, qui putat martyrii tempus revocari poſſe ad annum CCLXXXVII. Cetera de ſacris pignoribus in commentario proſequitur laudatus Henſchenius. Et ſic Wandelbertus:

Quinas Primus habet, juncto ſibi Feliciano.

Aginnenſi martyri Vincentio elogium ex Gregorio Turonenſi texuit Florus de *ſtolæ can-* *Vincentii.* *dore* &c. quod ad alios non tranſiit. Ado & ex eo Notkerus pro loco martyrii, cum denuo indicant, quo ſubinde corpus tranſlatum eſt, videlicet, *loco Pompeiaco*. At Noſter fortaſſe cautior, ea verba tacitus præteriens, cetera ex Adone verbotenus tranſtulit. Hieronymianorum lacunam, ubi ipſum martyris nomen omittitur, recte ſupplendam cenſuit Florentinius. Vide quæ de antiquis Actis & cultu, variiſque circa perſonam & reliquias controverſiis accurate diſquirit Henſchenius. Vincentius à Tillemontio cum Fide & Capraſio conjungitur tomo 4 à pag. 543. Sed de his agendum erit VI & XX *Columba.* Octobris. Vide quæ de Vincentio paucis notavit Motherius. Celeberrimus *Columba* primùm ſignatur ab Uſuardo & Notkero; ab illo quidem ſicut in textu retulimus, ab hoc vero longum profertur vitæ compendium, in quo nonnulla corrigenda, ut de *Primatia omnium Hibernenſium epiſcoporum*, aliiſque poſt Colganum docet Baertius; apud quem *Diomedis.* plurima curioſiſſime collecta, digeſta & explicata invenies. *Diomedes* ex Hieronymianis decerptus & à ſociis avulſus eſt, à nullo alio antiquiorum relatus. Nihil de eo aut ſociis memoria proditum eſt, præter ſola nomina, varie in Martyrologiis connexa, ut etiam ex Auctariis noſtris patebit. Atque his Laterculi ſimplicitas ſatis in tuto collocata eſt.

AUCTARIA.

PRATEN. ANTVERPIEN-MAJOR, MUNERAT. & GREVEN. Habent augmentum quod in Obſervatione notavimus.

TORNACEN. In elogio Primi & Feliciani, ut ſæpe alibi ſolet, mutilus eſt; ſiſtit ad *imperatoribus*. Cetera omnino purus.

PULSANEN. Eumdem habet de Primo & Feliciano defectum. Secundo loco: *In Alexandria, ſancti Maximi presbyteri.* *Maxim.* De quo in Actis. Pergit: *In Galliis, Pompeio, paſſio ſancti Vincentii. In Scotia, ſancti Columbani* [Voluit ſcribere, *Columba*] *confeſſoris.* De Diomede, nihil.

BELI-

Belinus. Solito purior, omittit ſolum elogium Columbæ.

Antverp. Max-Lubec. Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Alberg. Danic. & Editio Ultraj-Belg. Carent annuntiationibus duabus ultimis, quibus & caret Ado, ut in Obſervatione etiam diximus. Eodem defectu laborant Vatican. ſignatus num. 5949. & Ughellian.

Centulen. *Romæ, in monte Celio, ſanctorum martyrum Primi & Feliciani, ſub Dyocletiano & Maximiano imperatoribus. In Galliis civitate Agenno, paſſio ſancti Vincentii Levitæ & martyris. In Scotia ſancti Columbæ presbyteri, admirandæ ſanctitatis viri*

Bruxellen. In prima & ſecunda commemoratione purus, ſic quartam tertiæ antepo-

De Diomede & ſociis. nit: *Nycea civitate, ſanctorum Diomedis, Amantis* [Amantii] *Mociani & Januarii.* Sequitur de ſancto Columba, ſatis pure.

Hagenoyen. *Romæ in monte Celion, natale*

De Primo. & Feliciano. *ſanctorum martyrum Primi & Feliciani fratrum, ſub Dyocletiano & Maximiano imperatoribus. Qui primo ferro ſunt vincti & in carcerem ſunt recluſi, ubi angelus aſſuit eis, conſolans eos & a vinculis abſolvens. Poſt virgis fortiter ſunt mactati. Deinde ſeparantur ab invicem & Felicianus plumbatis cæditur, poſt ad ſtipitem ligatur, acuteque manibus & pedibus clavis infiguntur & ſic ligatus tribus diebus & noctibus manſit in ligno ſine cibo & potu. Socius autem ejus Primus, fuſtibus validiſſimis ceditur, poſt in eculeo ſuſpenditur & latera ejus lampadibus aduruntur, & poſtea plumbum bulliens ori ejus infunditur, quod ipſe bibit quaſi aquam frigidam. Deinde leones miſſi ſunt, qui ambos devorarent, qui volvebantur ad pedes eorum. Quod videntes infideles, mille & quingenti converſi ſunt, qui diverſis mortibus jugulantur, & Sancti ſtatim decollantur.* In reliquis ſatis purus eſt.

Victorin. & Reg. Suec. ſignatus num.

Getulii. 130. In fine: *Apud Savinam, ſancti Getulii martyris.* In Prætermiſſis jungitur aliis. Is haud dubie eſt, qui die ſequenti ab Uſuardo memoratur.

Daveron. *Eodem die, dedicatio eccleſiæ ſanctæ Mariæ Joſaphat.* Propria forte eſt ipſi loco.

Matric-Cartus-Ultraject. *Primi & Feliciani martyrum. Vincentii martyris in Agenno civitate. Columbæ presbyteri & confeſſoris in Scotia.*

Reg. Suec. ſign. num. 428. *Eodem die in Galliis territorio Pariſienſi, detectum eſt corpus B. Dionyſii Areopagitæ ac multorum obtutibus publica manifeſtatione oſtenſum. Quod nimirum idcirco factum fuiſſe conſtat, ne quorumdam calliditas invidorum, ejuſdem glorioſiſſimi martyris membra ſeſe habere mentientium, falſæ opinionis errorem mentibus hominum infunderet, ſive que fallaci figmento ſimplicibus quibuſque perſuaderet.* Nihil hujuſmodi apud alios. De veritate hic non diſputo. *Detectum corpus Dion. Areopagitæ*

Florentin. *In Nicea civitate, ſanctorum Diomedis, Amantii, & Motiani & Januarii. In Alexandria, ſancti Maximi presbyteri. Romæ, paſſio ſancti Fauſti martyris, qui ſub Juliano imperatore paſſus eſt.* *Diomedis & ſoc. Maximi. Fauſti.*

Lugdunen. *Civitate Agenno, Pompeyaco, paſſio ſancti Vincentii* &c.

Editio Lubeco-Col. De Primo & Feliciano, poſt *dicentes*, inſerit: *A pontificibus templorum apud imperatores, quod eſſent Chriſtiani, incuſati ſunt. Sed quia in fide Chriſti ſtabiles inventi fuerant, ideo nunc ſingulatim .....* uſque ad finem. Tum: *ſepulti ſunt ad arcus Numentanos intra arenarium ab urbe Romæ miliario quarto decimo.* De Vincentio habet ut Ado. In Columba pura eſt. *Nicea, ſancti Diomedis confeſſoris. Eodem die, ſanctorum Gentilis & Baſilidis martyrum.* Remittuntur ad diem ſequentem. *Ipſo die, tranſlatio ſancti Edmundi epiſcopi & confeſſoris.* De ea tranſlatione aliiſque eo ſpectantibus agetur ad diem natalem XVI Novembris. *De Primo. & Felician. Gentilis & Baſilid. Tranſlat. Edmundi.*

Greven. *Romæ, beatorum martyrum numero* XV. *Gentilis & Baſilidis martyrum.* Vide dicta. *Maximi presbyteri Alexandri. Tranſlatio ſancti Eskilli epiſcopi & martyris.* Natalis eſt XII Junii. *Tranſlatio ſancti Edmundi epiſcopi & confeſſoris.* *Mart. 15. Gentilis & c. Maximi Alexandri. Tranſlat. Eskilli.*

Molan. Parvis typis: *Eodem die, ſanctæ Pelagiæ virginis & martyris Antiochenæ, quæ ſe ex tecto præcipitavit, ne in illuſorum manus incideret.* In editionibus poſterioribus: *Item, Maximiani Syracuſani epiſcopi, qui tempore Gregorii Papæ claruit.* De Pelagia idem & eodem modo ut ſupra. *Pelagiæ. Maximiani.*

IV *Idus.* *Die* 10.

ROmæ via Aurelia, natalis ſanctorum Baſilidis, Tripodis, & Madalis ſub Aureliano imperatore, præſide Platone, & aliorum viginti martyrum. Eodem die via Salaria, paſſio beati Getuli clariſſimi & doctiſſimi viri ſociorumque ejus, Cerealis, Amantii & Primitivi, qui juſſu Adriani imperatoris primo cæſi, deinde in carcerem recluſi, poſtremo incendio ſunt traditi. Apud Nicomediam, ſancti Zachariæ. Autiſiodoro, ſancti Cenſurii epiſcopi & confeſſoris. *Baſilidis & ſocior. Getulii & ſociorum. Zacharia. Cenſuris.*

Puri ſunt *Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubecana, Roſweyd. Belin. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Scripſi *Madalis*, juxta Herinien. Tornacen. Roſweyd. Belin. & Greven. imo & Praten. quo modo Uſuardum legiſſe exiſtimo, licet Romanum parvum & Ado habeant *Vandalis*, quos ſequuntur Antverp. major, Molan. & alii. *Magdalis* eſt in Belino, quod proxime accedit ad *Magdalotis* vel *Macidalitis*, unde aliqui effictum putant. Antverp. & Max-Lubec, in ipſo principio omittunt, *via Aurelia.* Belin.

prq

pro *præſide*, poſuit *præſidente*. Tornacen. legit *Gentulii*, Molan. *Gethulii*, pejus Antverp. major, *Gelucii*. Solus Roſweyd. pro *Cerealis*, ſubſtituit *Cerearis*. Antverp. major & Roſweyd. legunt *in carcere*, reliqui ut in textu. Sic Belinus pro *reclusi* poſuit *retruſi*. Librarii error in Herinien. eſt, *Zacaria*, ſed longe turpior in Roſweyd. dum addidit *Zacharia Prophetæ*. *Antiſiodora* communis eſt & ſæpe recurrens lectio, alii *Antiſiodora*, *Antiſiodori* & *Anthiſiodori*. *Nichomediam*, *Amancii*, *Cenſuri* & alia prætereo.

Baſilidis & ſociorum. OBSERVATIO. Romanum parvum ita expreſſiſſime hac die pronuntiat: *Romæ, via Aurelia, Baſilidis, Tripolis & Mandalis & aliorum* xx. Sequitur Ado, qui vice elogii ſolum ſuperaddidit diſtantiam ab urbe, imperatorem & præſidem, quorum primum Noſter omiſit, cetera deſcripſit. Adonis verba omnia tranſumpſit Notkerus, de ſuo adjiciens; *in quibuſdam codicibus pro Tripode & Mandale, in Tripols, Magdaletes ſcriptum reperiri.* Quo argumento uſus eſt Henſchenius, ut poſtremos duos ex Faſtis reſecaret. Quos vero codices pro hoc die Notkerus innuat, neſcio; certe non ad hunc, ſed ad XII Junii, ex codicibus Hieronymianis ſpectare potius deberet hujuſmodi nominum transformatio: Nec ſane Romani parvi & Adonis, ac codicum omnium Uſuardinorum auctoritas, tam facile contemnenda videtur. Nihilominus perplexitatem magnam ex variis aliis Martyrologiis offendit laudatus Henſchenius, ob *Baſilidem* hîc, & *duplicem Baſilidem* die XII Junii, nunc his, nunc aliis ſociis junctum. At nec *Tripodem* nec *Mandalem* patitur; nam alios hodie Baſilidi comites addit nominatos ſeptem, anonymos xx, duobus noſtris penitus excluſis, quibus nec die XII locum concedit, ſic ut ex ejus ſententia, ficta vel corrupta nomina eſſe oporteat, ut ex Notkero proxime notabamus. Melius fortaſſe rem componit Papebrochius XII Junii, in ſubjuncta annotatione pag. 510. Ultro fateor non uſque adeo obvium eſſe, intricatiſſimum negotium enodare, ſed nec viam occluſam video, qua citatorum Martyrologiorum auctoritas ſarta tecta ſalvetur, nihil ſupra Magiſtros meos præſumendo. Plura lector apud ipſos & Florentinium in hanc rem diſputata inveniet, ego (qui præſentis diſquiſitionis ſcopus eſt) nimis quam ſecurus ſum, annuntiationem ſeu ea demum vera ſit, ſeu librariorum quorumdam vitio fictitia, annuntiationem, inquam, noſtram, ut in laterculo expreſſa eſt, ſecundum omnes terminos, vere eſſe Uſuardinam, ex Romano parvo per Adonem huc traductam. Aliam viam, quaſi ſibi propriam ſtraviſſe videtur Wandelbertus, dum ita cecinit:

Quarta Baſilide, & bis deno Martyre vernant.

Ex iiſdem Romani parvi & Adonis fontibus procedit inſignis martyr *Getulius* cum *Getulii &c.* ſociis, nec in Hieronymianis nec in Beda conſignatus. Sociorum unicum, nempe *Cerealem* aſſignat Romanum parvum, bini alii *Amantius* ac *Primitivus* ab Adone ex Actis adjuncti ſunt. Longiorem Adonis ex Actis hiſtoriam, non plane tranſumpſit Notkerus; Noſter perpaucis ea decerpſit, quæ mortis genus abunde indicant & illuſtrant. De Actorum antiquitate ſic ſtatuit Papebrochius, ut non audeat aſſerere, ipſa ex Actis Proconſularibus eſſe accepta, quamvis de cetero ſatis probata exiſtimet. Admittuntur etiam à recentioribus, ſaltem qua parte Actis celeberrimæ ejus conjugis *Symphoroſæ* & filiorum non repugnant. Hæc autem, ut ſincera, in ſelectorum numerum cooptavit Ruinartius à pag. 17. Tillemontius viri, uxoris, filiorum & ſociorum hiſtoriam Gallicè texuit tomo 2 a pag. 241. De Symphoroſa & filiis ſeorſim ex Uſuardi mente nonnulla diſputabimus XXVII Junii: ſed Actorum ipſorum recenſio ad XVIII Julii à Majoribus noſtris remiſſa eſt, ex præfixo nobis ordine ſequendi Martyrologium Ro- *Zacharia.* manum. *Zachariam Nicomedienſem* & *Cenſurium Autiſſiodorenſem* diſertè notant Hieronymiana apographa, ex quibus Rabanus, Uſuardus & Notkerus eos immediate, ni fallor, acceperunt, Bedæ, Rom. parvo & Adoni præteritos. De *Zacharia* supereſt ſola *Cenſurii.* certi cultûs memoria: de *Cenſurio*, brevi ſylloge hiſtorica, omnia complexus eſt Henſchenius, quæ in ejus notitiam alicunde pervenerunt. Sequitur in codice Pratenſi ex Caſtellani epiſtola: *Pariſius, ſancti Landerici confeſſoris*, vel, ut in ecgrapho noſtro, *epiſcopi & confeſſoris*, de quo ex Uſuardinis ſola in textu meminit Munerati editio, cum præfato codice à puris idcirco excluſa. Quæ vero in eodem codice ad marginem & manu recentiori adjecta ſunt, de *dedicatione cryptarum* &c. & hîc & in Auctariis prætermittimus. Cetera in textu poſita, non poſſunt non eſſe Uſuardina.

AUCTARIA.

PRATEN. De ejus Auctario jam ſatis dictum eſt. De dedicatione cryptarum, non loquimur.

De Lander. MUNERAT. Sic habet: *Pariſius, depoſitio ſancti Landerici epiſcopi & confeſſoris. Qui ejuſdem urbis antiſtes, licet minus plene miraculorum ſignis fulgeat in terris, tamen cum Domino creditur regnare in cælis.*

PULSANEN. Alium nobis textum ſuggerit: *Romæ via Aurelia, miliario quinto decimo, ſanctorum Baſilidis, Aurisi, Rogati, Januarii, cum ſociis eorum* XII. Vide Acta hac die & XII Junii. *Baſilidis & ſociorum.*

Dedicat. baſ. S. Luciani. Junii. *Eodem die, dedicatio baſilicæ ſancti Luciani martyris in Sueſſionis civitate.* De ea alibi nihil reperio. *In Nycomedia civitate, ſanctorum* *Reſtituti & ſociorum.* *Reſtituti, Rogati & Zachariæ.* De his & Baſilide &c. agunt eodem modo FLORENTINI infra, de quibus nihil in Prætermiſſis dictum. Puto poſtremorum nomina male conjuncta.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Poſt textum purum in fine adjiciunt. *Apud* *Maurini.* *Coloniam Agrippinam, ſancti Maurini martyris.*

CENTULEN. *Romæ via Aurelia, ſancti Baſilidis martyris, Tripodis & Mandalis & aliorum* XX *Textus contractus.* *ſub Præſide Platone. Eodem die, beati Getulii martyris, temporibus Adriani imperatoris, cum ſociis quibuſdam paſſi.* In Zacharia & Cenſurio *Landerici.* purus eſt. Sequitur: *Pariſius, ſancti Landerici* *Tranſlat.* *epiſcopi & confeſſoris. Lyſiis civitate, tranſlatio* *Urſini &c.* *beatorum Urſini epiſcopi & confeſſoris, atque Bertinnis martyris.* Vide quæ de his dicuntur in catalogo Prætermiſſorum.

BRUXELLEN. Incipit: *Sancti Judoci abbatis* *Judoci.* *& confeſſoris, filii regis Britonum, qui peregrinus & eremita in pago Pontino* [Pontivo] *quievit.* Colitur XIII Decembris. Tum ſic: *Romæ via* *Baſilidis cum al. ſoc.* *Aurelia, natale ſanctorum Baſilidis, Tripodis, Modalis, Aurisſi, Rogati, Januarii, Caſſiani, Victoris, Martini & aliorum* XXX, *ſub Aureliano imperatore martyrio coronatorum.* In Getulio ſatis purus, Zachariæ addit, *viri Dei.* Dein: *Apud Coloniam* *Maurini.* *Agrippinam, ſancti Maurini abbatis, in atrio eccleſia pro Chriſto martyrizati. Moguncia, ſancti* *Bardi.* *Bardi* [Bardonis] *archiepiſcopi & confeſſoris.* In fine de Cenſurio, pure.

HAGENOYEN. De Getulio, primo loco, ſatis pure. De Baſilide & ſociis, poſt *martyrum,* addit: *Qui diverſis mortibus interempti ſunt.* In Zacharia & Cenſurio purus, ſubdit in fine de Maurino: *Apud Coloniam* &c. ut ſupra.

VICTORIN. & REGINÆ SUEC. ſub num. 130 *Platonis.* In fine: *In Perſide, ſancti Platonis. Eſt Plato Hegumenus* IV Aprilis; eſt Martyr XXII Julii. Quis hic ſit, neſcio, nec in Prætermiſſis notus. An forte dici non poteſt *Ivonis?* Vide ALTEMPS.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Getulii &* *Text. brev.* *ſociorum ejus martyrum. Baſilidis, Tripodis & Mandalis cum ſociis* XX. *Item ſancti Zachariæ, Cenſurii epiſcopi & confeſſoris.*

REGINÆ SUEC. ſub nota num. 428. *In civitate* *Landri.* *Pariſius, beati Landri epiſcopi & confeſſoris.* *Evremundi.* *Eodem die, depoſitio ſancti Evremundi abbatis.* In Actis eſt *Landerici* & *Ebremundi.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Zachariæ & Cenſurii. Ita notat extractum

ALTEMPS. *In Anglia, apud Ramaſcyam, tranſ-* *Tranſlat. Ivonis.* *latio ſancti Ivonis archipr.* [vult dicere *epiſcopi Perſa*] *cum tribus ſociis, ſuper cujus ſacras reliquias candidiſſima pervolabat columba per ſeptem milliaria, quoadnſque in terra ſancta veheremur.*
Britannia civitate Roffenſi, depoſitio ſancti Ithamari epiſcopi & confeſſoris. *Ithamari.*

FLORENTIN. *Item ſanctorum martyrum Caſſiani,* *Caſſiani & aliorum.* *Victoris, Martini, Aurisſi, Rogati & Januarii cum aliis* XII. *Apud Nicomediam, ſanctorum Reſtituti, Rogati & Zachariæ.* Vide dicta ſuperius ad codicem PULSANEN.

EDITIO LUBECO-COL. Sic orditur: *Apud* *Coloniam Agrippinam, paſſio ſancti Maurini ab-* *Maurini.* *batis, qui in atrio eccleſiæ ſancti Panthaleonis pertulit martyrium, & ibidem corpus ejus habetur decenter & ornate reconditum.* Sequitur textus modice interpolatus. Tum: *Treveris, ſancti For-* *Fortunati.* *tunati epiſcopi & confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Item Treveris, ſanctæ Baſiliſſæ virginis in mona-* *Baſiliſſæ.* *ſterio, quod vulgariter Horrentum dicitur.* Nihil de ea in Prætermiſſis; neque enim Martyr Romana *Baſilla* vel *Baſiliſſa* diei ſequentis hic indicari poteſt, ſed agitur de abbatiſſa Horreenſis monaſterii, quam apud Caſtellanum ſignatam reperio V Septembris.

GREVEN. *Rogati, Marciani & aliorum* XX *Rogati & aliorum 20* *martyrum. Mammarii presbyteri, ſancti ſenis nonaginta duorum annorum, & ſociorum ejus Felicis &* *Mammarii ſenis & alior. ſoc.* *Victoriani diaconorum, Liboſi prætoris civitatis, Donati, Albini, Laurentii, Fauſtiniani, Ziddini, Criſpini, Leucii, Fauſtinæ, & Fauſtini ſponſi ejus. Horum omnium capitibus tempore Valeriani & Galieni (poſt equuleum, lampades lateribus applicitas, ungulas) cute capitis excoriata, caſſides ignita impoſita ſunt. Deinde in carcere ab angelo conſolati, rurſumque educti & in ignem miſſi, ſed minime læſi, in craticula aſſantur, nervis crudis uſque ad effuſionem viſcerum cæduntur, tandemque ictu gladii martyrii palmam adipiſcuntur. Apud Coloniam Agrippinam, ſancti Maurini abba-* *Maurini.* *tis & martyris, qui paſſus in atrio eccleſiæ ſancti Panthaleonis, ibidem decenter reconditus jacet. Landerici epiſcopi Pariſienſis & confeſſoris. Bar-* *Landerici.* *donis epiſcopi & confeſſoris.* *Bardonis.* *Fortunati epiſcopi Treverenſis & confeſſoris.* *Fortunati.* De quo ſupra. *Treveris, in monaſterio, quod Horrentum dicunt, ſanctæ Ba-* *Baſiliſſæ.* *ſiliſſæ virginis.* De ea etiam diximus. *In Scotia, tranſlatio ſancti Patricii epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Patricii:* Colitur XVII Martii. *In monte Sinai, tranſlatio ſanctæ Katherinæ virginis & martyris.* *& Catharin.* Natalis eſt XXV Novembris.

MOLAN. *Pariſiis, depoſitio ſancti Landerici* *Landerici.* &c. ut MUNERAT. ſupra. *In Colonia Agrippina, paſſio ſanctiſſimi Maurini abbatis & martyris.* *Maurini.* *Hujus fortiſſimi crucis ſuæ ſigniferi, Chriſtus chara ſibi merita per crebra virtutum opera mundo declaravit, quando ejus ſacrum corpus revelare dignatus eſt.* Poſteriores editiones, de Landerico & Maurino eadem referunt. Tum: *Die decima, ſacroſanctæ martyris Timothei, epiſcopi Pruſæ.* *Timothei.* *Eodem die, tranſlatio ſancti Ivonis epiſcopi de Perſide.* *Tranſlat. Ivon. Perſæ.* Demum, typis minoribus: *In Scotia, ſancta Margareta regina.* *Margareta* Videatur vita in Actis.

III. *Idus.* *Die* 11.

NAtalis ſancti Barnabæ Apoſtoli, qui cum eſſet Cyprius, cum *Barnabæ.* Paulo gentium Apoſtolus ordinatus eſt. Hujus corpus tempore Zenonis imperatoris, ipſo revelante, repertum eſt. In Aquileia, paſſio ſanctorum Felicis & Fortunati, ſub perſecutione Diocletiani & Maximiani, qui cum eſſent duo germani fratres, equuleo ſunt *Felicis & Fortunati.*

ſuſpenſi, atque ardentes lampades circa latera eorum appoſitæ, quibus mox Dei virtute extinctis, per ventrem ferventi oleo ſunt perfuſi, atque ad ultimum in confeſſione Chriſti capite truncati.

Ex *Praten. Herimen. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adjungi poſſunt *Belin. Antverp-max. Ultrajectl. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. Secunda citatorum codicum claſſis in eo ab aliis differt, quod pro, *qui cum eſſet Cyprius*, legant, *qui à diſcipulis*: & quidem Belinus poſt, *gentium*, addat, *doctore*. Porro licet multi cum Herinien. Tornacen. & Greven. habeant *Ciprius*, ſecutus ſum Praten, Roſweyd. Munerat. & Molanum. Error eſt in Antverp-majore, dum pro *Apoſtolus*, legitur, *epiſcopus*. Roſweyd. ſcripſit *Aquilegiam*, in quo conveniunt codices omnes ſecundo loco relati. De *eculeo* alibi ſæpe diximus, probatiores codices ſemper ſcribunt *equulei*, ut in textu. In Antverp-majore ante, *ardentes*, deeſt particula conjunctiva, *atque*. Pratenſe apographum noſtrum, contra quam faciant codices reliqui omnes, pro *lampades*, ponit *lampada*, quod amanuenſis vitio accidiſſe exiſtimo. Unanimis itidem omnium lectio eſt, *per ventrem ferventi oleo ſunt perfuſi.* Grevenus tamen & Molanus ibi omittunt verbum ſubſtantivum, *ſunt*, quod in finem rejiciunt, legentes, *fervente oleo perfuſi .... capite truncati ſunt*; in quo ſenſus non mutatur, ſed à ſimplicitate Uſuardina receditur. Inter codices ſecundi ordinis Antverp. & Max-Lubec. hoc peculiare habent, quod pro, *in confeſſione Chriſti*, ſoli ſubſtituant, *in confeſſione Domini.*

Barnaba OBSERVATIO. *Barnabas* Apoſtolus in Hieronymianis apographis notus non eſt, utpote cujus memoriam, ſero admodum tam in Oriente quam in Occidente ſacris Faſtis adſcriptam, obſervat Papebrochius; ipſo commentarii ſui principio fere ſubdubitans, an quæ ante tomum II Martii in genuina Martyrologii Bedæ editione, tamquam ipſius Bedæ, verba nempe, *Barnabæ Apoſtoli*, tradita ſunt, vere Martyrologi iſtius, & non potius Flori cenſenda ſint. Ego vere Bedæ eſſe exiſtimo, hac inter alias ratione potiſſimum ductus, quod Rabanus, perpetuus Bedæ deſcriptor, ipſiſſima illa verba hac die ponat, ne ſyllaba quidem aut ex Floro aut ex aliis adjunctâ, ut perſpicue intelligas, nullam ipſum Flori notitiam habuiſſe. Itaque Barnabas primùm à Beda in Faſtis Chriſtianis locum obtinuit, niſi antiquius ſit Romanum parvum à quo etiam diſerte memoratur. Ado inter Feſtivitates Apoſtolorum elogium recitat fere contextum ex verbis Hieronymi de Script. Eccl. cap. 6, unde & ſua hauſit Florus. Notkerus pluſculum de ſuo admiſcere voluit. Noſter ex Adone ſelegit apices ſingulos, quos in laterculo exhibuimus. Nihil eſt quod hiſce ſuperaddam, niſi repetere velim quæ ſummo labore & diligentia collegit & accurate diſcrevit Papebrochius, ubi ſub Analectorum finem, dum de Barnabæ Epiſtola diſputat, Tillemontii Commentarios editionis Bruxellenſis ſe legiſſe oſtendit. Tu Papebrochii lucubrationes conſule, & totius vitæ ſeriem ordinatam apud Tillemontium tomo I à pag. 408, notaſque ejus à pag. 655. De ſolo Barnaba meminit Wandelbertus:

Barnabas ternas exornat Apoſtolus Idus.

Eſt in præfato Romano parvo & Adone, ſecundo loco *Soſthenes* Pauli Apoſtoli diſcipulus à Notkero etiam ſignatus; ſed hic ab Uſuardo ad XXVIII Novembris tranſlatus eſt, ſequentibus paſſim recentioribus omnibus cum hodierno Romano. Par fra-*Felicis & Fortunati.* trum Aquileienſium non ſatis clare in Hieronymianis, imo forte non notatur, licet ibi Aquileienſium claſſis alia conſignetur. Diſtinctiſſima eſt in Romano parvo eorum commemoratio, quos inde extractos Ado egregia proſequitur oratione, quam totam Notkerus deſumpſit, Uſuardus vero ita contraxit, ut nihil quod ad illuſtre pugilum certamen pertinet, deſiderari ſit paſſus: neque nos quidquam deeſſe hîc credimus ad omnimodam textus Uſuardini ſimplicitatem. Adonianum elogium totam Actorum medullam complectitur; quibus piam Vicetinorum & Aquileienſium contentionem: *ita nutu divino finitam* memorat, *ut Felicem Vicetini, Fortunatum haberent Aquileienſes; ita tamen, ut caput beati Felicis Aquileia, caput vero Fortunati Vicetia ſortiretur.* De qua re aliiſque ſacrorum pignorum aut tranſlationibus aut elevationibus videndus Henſchenii commentarius. Si vera eſt diei nota, in præfatis Actis ſignata, ad XIV Maii Sancti referendi ſunt, ut à nonnullis codicibus noſtris factum, eo die inter Auctaria oſtendimus; unde rurſus patebit, quod totius hujus operis decurſu frequentiſſime occurrit, videlicet hunc diem pro mero fortaſſe libitu ab auctore Romani parvi ſelectum eſſe.

AUCTA-

AUCTARIA.

Criſpuli & ſociorum. *Emeriti & ſociorum.*

PULSANEN. Textum denuo fere novum habet : *Natalis beati Barnabæ Apoſtoli. Eodem die, ſanctorum Criſpini, Reſtituti. Et tranſlatio corporis ſancti Fortunati epiſcopi & martyris. Apud Aquileiam regionem, ſanctorum Emeriti, Victoriani, Victoris, Felicis & Creti.* Hæc fermeex Hieronymanis accepta ſunt, de quibus vide in Actis.

Soſthenis.

CENTULEN. *Natale ſancti Barnabæ Apoſtoli, qui cum eſſet genere Cyprius, cum beato Paulo gentium eſt ordinatus Apoſtolus & à ſuis contribulibus ignis paſſione eſt martyrium paſſus. Apud Corinthum, ſancti Soſtenes diſcipuli Apoſtolorum. Apud Aquileiam, ſanctorum Felicis & Fortunati martyrum, ſub præſide Euphemio.*

De Barnaba. *Soſthenis.*

BRUXELLEN. Sic incipit : *Natale ſancti Barnabæ Apoſtoli. Qui à diſcipulis Chriſti cum Paulo gentium Apoſtolus ordinatus eſt. Hic apud Salaminam Cypri a Barieſu mago & Judæis igne crematus eſt. Cujus corpus, quod a Johanne Marco conſobrino & Diſcipulo ſuo in cripta occultatum adhuc latebat, tempore Zenonis imperatoris, ipſo revelante repertum eſt unà cum Evangelio beati Matthæi, ejus manibus hebraicè conſcripto; quod ipſe Barnabas vivens ſemper ſecum circumferebat, & ponens illud ſuper infirmos, quoſcumque ſanabat. Et ſancti Soſtenes, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli. Apud Aquilegiam* &c. ſatis pure.

De reliquiis à S. Judoco allatis.

HAGENOYEN. Mitto quæ narrat de Barnaba. In Aquileenſibus ſatis purus eſt, tum ſubdit : *Ipſo die, rediit beatus Judocus de Roma portans ſecum reliquias Sanctorum, ubi acceptus eſt gaudens à multo populo, tam propter ſe quam propter reliquias, quas collocavit in eccleſia ſancti Marci epiſcopi, ubi inter ipſa Miſſarum ſolemnia ab ipſo celebrata, quia ſacerdos erat, ſuper ipſum apparuit manus divina ipſum conſecrans & conſignans, audiente univerſo populo, promiſſionem ſibi faciens, quod quicumque illam eccleſiam propter Judocum viſitaret, quidquid devote peteret, tam de ſpiritualibus, quam de temporalibus & ſanitate corporis, illud obtineret ſecundum congruentiam ſuam.* Quo hæc vergant, quidve ſingula ſignificent, explicabitur XIII Decembris.

Onuphrii.

VICTORIN & REGINÆ SUEC. ſub nota num. 130. In fine : *Eodem die, ſancti Onufrii, alter Onuphrii eremitæ.* Vide Prætermiſſos.

Tranſlat. Antonii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Barnabæ Apoſtoli. Felicis & Fortunati fratrum martyrum, qui variis tormentis afflicti capite truncantur. Tranſlatio ſancti Antonii.* Vide die natali XVII Jan.

Soſthenis. *Onuphrii.*

VATICAN. ſub nota num. 5949. *Apud Corinthum, ſancti Soſthenes, diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli. Apud Ægyptum, ſancti Onuphrii eremitæ.* De utroque dictum eſt ſupra.

Baſillæ. *Criſpoli &c.* *Tranſl. Fort.* *Emeriti &c.*

FLORENTIN. *Romæ, via Salaria in cœmeterio ejuſdem, ſanctæ Baſillæ virginis. Item Romæ, ſanctorum Criſpoli & Reſtituti. Item tranſlatio corporis ſancti Fortunati epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Emeriti, Victoriani, Felicis, Creti & Naboris cum ſociis eorum.* Hæc fere etiam Hieronymiana ſunt, ut de PULSANENSI ſupra diximus. Vide in Actis, ſuis locis.

Tranſlat. Spinuli.

LUXOVIEN. *Tranſlatio ſancti Spinuli confeſſoris, eximii meriti viri, beati Hidulphi archiepiſcopi diſcipuli.* Vocatur in Prætermiſſis *Spinalus*, & remittitur ad XI Julii.

Invent. Antonii.

EDITIO LUBECO-COL. In Barnaba multum interpolata, in Aquileienſibus fere pura eſt. In fine addit : *Eodem die, inventio corporis beati Antonii abbatis & confeſſoris.* Vide XVII Januarii.

Soſthenis. *Emeriti &c.* *Ramberti.* *Onuphrii.* *De Spinulo.* *Timothei & aliorum.* *Invent. Antonii.* *De Judoco.*

GREVEN. *Apud Corinthum, ſancti Soſthenes, diſcipuli ſancti Pauli. Item Emenis, Victoriani, Victoris.* Vide nomina vera & omnia in Actis. *Rumberti epiſcopi & confeſſoris.* Vita ejus data eſt IV Februarii. *Onuphrii anachoretæ & confeſſoris, viri Dei. Qui in vaſtiſſima Ægypti heremo per annos LX hominibus incognitus, Deo & ſibi vixit. Spinuli confeſſoris, viri ſummæ humilitatis & obedientiæ, diſcipuli beati Hidulphi archiepiſcopi Treverenſis. Ante cujus ſacrum corpus, cum juſſu angeli ad monaſterium reveheretur, ardentes cerei deferebantur, cum tamen tanta eſſet ventorum vis, ut annoſas etiam quercus & abietes eradicaret.* De his duobus dictum eſt ſupra. *Item, ſanctorum anachoritarum Timothei, Johannis, Andreæ, Thadei, Philippi, qui in Geſtis beati Onuphrii leguntur.* An & quo die colantur in Prætermiſſis non invenio. *Eodem die, inventio corporis beati Anthonii abbatis. Commemoratio, ſancti Judoci presbyteri & confeſſoris, ſuper quem hoc die inter Miſſarum ſolemnia apparuit manus Domini.* Plura ſuperius in HAGENOYEN., quæ remiſſa ſunt ad diem Judoci natalem XIII Decembris.

Spinuli. *Onuphrii.* *Remberti.* *Relat. S. Ragenfredis*

MOLAN. Typis minoribus : *Spinuli confeſſoris, viri ſummæ humilitatis & obedientiæ; diſcipuli beati Hildulphi archiepiſcopi Treverenſis. Onuphrii anachoritæ & confeſſoris, viri Dei.* Vide dicta. In editionibus aliis : *Bremæ, ſancti Remberti archiepiſcopi & confeſſoris.* De quo ſupra. *Eodem die, relatio corporis ſanctæ Ragenfredis virginis.* Vide Prætermiſſos. Colitur VIII Octobris.

Pridie Idus. *Die* 12.

Nazarii & Celſi. *Baſilidis & ſocior.*

MEdiolani, natalis beati Nazarii martyris, quem Anolinus ſub rabie perſecutionis, quæ per Neronem excitata eſt, diu maceratum & afflictum in carcere, cum quo ſanctiſſimum puerum Celſum, quem idem ipſe nutrierat, gladio feriri juſſit. Horum corpora, ut ſcribit ſanctus Paulinus, cum uſque ad tempora Honorii & Archadii imperatorum latuiſſent, beatus Ambroſius Domino revelante reperit. Item apud præfatam urbem, ſanctorum martyrum Baſilidis, Cirini, & Naboris.

Puri ſunt *Praten. Herinsen, Antverp-maj. Munerat. Greven. & Molan.*

VARIA LECTIO. *Mediolano*, in Antverp-maj. ſcriptoris vitium eſt. *Cum quo ſanctiſſimum* legunt omnes, exceptis Greveno & Molano, qui ponunt, *& cum eo ſanctiſſimum*. Sequitur in textu, *quem idem ipſe nutrierat*. In Herinienſi craſum eſt, *ipſe*. In Muncrato deeſt, *idem*: Antverp-maj. habet *nutriverat*; Greven. & Molan. *nutriebat*. Herinien. & Munerat. ſcribunt *ferire*, pro *feriri*. Et hic quidem redundat, legens, *ferire Anolinus juſſit*. Rurſus Greven. & Molan. pro, *ſanctus Paulinus*, præferunt *beatus*; Munerat. utrumque omiſit. In *Archadii* & *Cirini* omnes paſſim conveniunt: *repperit*, eſt in ſolis Herinien. Antverp-maj. & Greveno.

OBSERVATIO. Ad x Junii mota eſt controverſia de *Baſilide* uno an pluribus, deque ejus ſociis diverſimode combinatis. Alia hîc non minor ſuccedit ex vitioſa lectione Uſuardi, martyres Romanos Mediolanum transferentis. Ex Hieronymianis nihil magnopere lucis affunditur, ut fatetur ibi Florentinius, ea ferme allegans, quæ Fronto in notis ſuis à pag. 92 accumulavit, occaſione ſolius *Baſilidis*, qui in ejus Kalendario hoc die ſignatus eſt. Neque antiqua Sacramentaria, ab Henſchenio citata, rem omnino expediunt; quam ut paucis exequar, præmitto textum integrum Romani parvi, ubi ſic hodie legitur: *Mediolani, Nazarii & Celſi, quorum inventio* II *Idus Junii, martyrium* v *Kal. Auguſti*. Hinc incipit difficultas, ab Henſchenio felicius explanata, quam ea, qua de egimus dicta die x hujus. Itaque Ado ductorem ſecutus, hîc duorum martyrum Mediolanenſium elogium ſeu hiſtoriam ex Actis contractam & à Notkero deſcriptam retulit, quæ ab aliis proprio certaminis die xxviii Julii collocatur, & quidem à Notkero ibi & *nativitas & commemoratio* repetitur. Quod igitur Uſuardus *Nazarii & Celſi* encomium hac die notet, in eo ab Adone, cujus elegans compendium profert, haudquaquam receſſit. Nec in eo præcipuus controverſiæ cardo vertitur. Poſt binos hoſce Mediolanenſes ſequitur in Adone ſimpliciter: *Item beati Baſilidis, Cyrini, Naboris. Sed & Nazarii & Celſi, quos duos paſſos fuiſſe apud Ebredunenſem urbem, antiquitas memorando celebrat*. Quid de Ebredunenſibus cenſendum ſit, ſuo loco videbitur & in Prætermiſſis tantiſper indicatur. Aqua hæret in tribus aliis, quos Ado abſque poſitione ſeu palæſtræ loco recenſuit; quod ſi Uſuardus feciſſet, planiora erant omnia. Aſt is, inadvertenter, an conſulto, quis dicat; de ſuo rotunde addidit: *Apud præfatam urbem*. Atque hoc eſt quod coacervatis Martyrologiis aliis operoſe refellit laudatus Henſchenius, & merito; nam nec veri ſpeciem habet, nec in antiquioribus ab Uſuardo repertum eſt. Porro de iiſdem martyribus ſic habet Beda: *Natale ſanctorum Baſilidis, Cirini, Naboris & Nazarii*; unde ſuos Adonem accepiſſe mihi firmiſſime perſuadeo, omiſſo caute *Nazario*, quem forte cum Mediolanenſi confundendum putavit. Bedam certò ſequitur Rabanus, clarius rem determinans: *Romæ via Aurelia, milliario* v, *paſſio martyris Baſilidis* &c. multa adjiciens de tranſlatione corporum in Auctariis exhibenda, quæ à Rabano Notkerus magna ex parte accepit, licet ipſe, pro ſuo, opinor, arbitrio, martyres diſſociet. Recte igitur arguit Henſchenius pro veritate annuntiationis Romani moderni, neque nos minus recte genuinum Uſuardi textum, licet erroneum, hac die retulimus. Quid de *Baſilidis* ſolius, quid porro de *Baſilidis* & trium hic nominatorum ſociorum Actis ſentiendum ſit, à Papebrochio abunde explicatum eſt: at pro certiſſimo & antiquiſſimo cultu ſtant indubitata monumenta. Nazarii & Celſi paſſio, inventio & cetera ad eos Sanctos ſpectantia in Actis xxviii Julii examinabuntur. En modo Wandelberti diſtichon ad hunc diem proprie pertinens:

Cyrinus pridie effulget Nazarque Naborque,
His & Baſilidem feſto ſociamus eodem.

AUCTARIA.

Nazarii & Celſi. Baſilidis & ſocior. (margin)

TORNAC. Ex Mediolanenſium elogio poſtremam partem reſecat, incipiendo ab his verbis: *Horum corpora* &c.

PULSANEN. Ab Uſuardo iterum deviat. En ejus verba: *Natalis ſanctorum Baſilidis, Cirini, Naboris & Nazarii martyrum. Romæ, natalis ſanctorum martyrum Felicis & Magdaletis*. Felix huc aliunde eſt intruſus: alter, forte *Macedaletes*, Tripoli adſcribendus videtur. *Item ſancti Helidis epiſcopi*, Nec ſcimus unde hic locum hac die invenerit.

De Baſilide & al. ſoc. — *Felicis &c.* — *Helidii.* (margin)

ROSWEYD. Textui puro in fine adnectit: *Natale ſancti Odulfi presbyteri & confeſſoris*.

Odulf. (margin)

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Sic hodie memorant: *Mediolano, feſtivitas ſanctorum Nazarii & Celſi martyrum, quando ſidem beati martyres à beato Ambroſio inventi ſunt & tranſlati, tanta gratia decorati, ut ſanguis eorum quaſi recentiſſime videretur effuſus, & capita quaſi eo die abſciſſa fuiſſent: tantumque omnes ſenſerunt odorem, ut omnium aromatum vinceret ſuavitatem. Feſtivitas vero eorum agitur* v *Kal. Auguſti. Eodem die, ſanctorum martyrum Baſilidis, Cirini, Naboris & Nazarii.*

De Nazar & Celſo. — *Baſilidis & ſocior.* (margin)

ALBERG. & DANIC. Sic ordiuntur: *Apud Aureliam civitatem, natale beati Baſilidis, qui Domino apparente & jubente, ut omnia ſua venderet & pau-*

Baſilidis Aurelian. &c. (margin)

& paaperibus erogaret, parentes ſuos viſitaturus Aureliam venit, ibique ſub Aureliano, cum ſanctis Cyrino, Nabore & Nazario, palmam martyrii promeruit. Hæc fabuloſe adornata eſſe, nimis quam compertum eſt. Sequitur: *Mediolani, natale ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi pueri, quando iidem beati Martyres à beato Ambroſio* &c. Eadem omnia referuntur, quæ ex ANTVERP. & MAX-LUBEC. ſupra dedimus.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LAYDEN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Eiſdem plane vitiis laborant, & in fine præterea addunt: *Ipſo die, ſancti Odulphi presbyteri & confeſſoris.* (*Odulphi.*) LOVAN. reliquis etiam ſimilis, deficit in elogio Nazarii & Celſi, ubi poſt *ſuavitatem*, omittit; *feſtivitas vero* &c.

CENTULEN. *Mediolani, inventio & tranſlatio ſanctorum Nazarii & Celſi martyrum. Item beati Baſilidis, Cyrini, Naboris: ſed & Nazarii & Celſi, quos duos paſſos antiquitas commemorat.* Nempe *Ebreduni*, ut ex Adone in Obſervatione diximus.

BRUXELLEN. *Apud Aureliam civitatem* &c. ut ſupra ALBERGEN. DANIC. & alii, Tum: *Et natale ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi pueri.* (*Nazarii &c.*) *Quos duos paſſos fuiſſe apud Ebredunenſem urbem, antiquitas memorando celebrat. Nam Aurelianus præſes ſub rabie perſecutionis* &c. Vera falſis admiſcet, connectens & interpolans bina diverſa elogia ſuperius data. In fine: *Et ipſo die, ſancti Odulphi confeſſoris.* (*Odulſi.*)

HAGENOYEN. *In Mediolano, tranſlatio ſanctorum Nazarii & Celſi martyrum.* (*Tranſlat. Nazarii &c.*) *Horum corpora, ut ſcribis* &c. Vide dicta. Sequitur: *Apud Aureliam civitatem* &c. ut ſupra. Demum: *Eodem die, apud Trajectum inferius, depoſitio ſancti Odolfi, Canonici monaſterii ſancti Salvatoris.* (*De Odolfo.*) *Qui Fryſiam cum ſancto Friderico epiſcopo ſuo iterato convertit. Et quia ipſum benigne non audierunt, prædixit, Danos ſuper eos eſſe venturos, & multos martyras in Friſia eſſe futuros, & ſic factum eſt. Denique circa finem vitæ ſuæ, monaſterium in Freſia ædificavit, & mare illic venturum prædixit. Deinde Trajectum rediit & in pace obiit.* Hæc ex vita accepta ſunt, quam vide in Actis.

MARTRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Baſilidis, Cyrini & Naboris martyrum. Odulphi confeſſoris, Canonici ſancti Salvatoris Trajectenſis.* (*Baſilidis &c. Odulphi.*) *Qunera virginis & martyris, quæ fuit una ſodalium beatæ Urſulæ.* (*Cunera.*) Vide Papebrochii commentarium.

ALTEMPS. *Aurelianis, tranſlatio Ewici, epiſcopi & confeſſoris.* (*Tranſlat. Ewici.*) Forte *Evurtii* vel *Evortii* de quo agendum erit infra ad VII Septembris.

FLORENTIN. Hic rurſus multorum confuſio, in aliquibus Pulſanenſi non diſſimilis: ſic refert STROZZIAN. ni fallor: *Ipſo die, Romæ via Aurelia, milliario VIII, monaſterio Nirsino, paſſio ſanctorum martyrum Baſilidis, Tribuli, Malchi, Doletii, Cibini, Tropuli, Aureli, Donatelli & Secundæ.* (*Baſilidis & variorum.*) Vide in Actis nomina veriora. *Item, natale ſanctorum martyrum Baſilidis & Cirini. Item Romæ, natale ſanctorum Felicis & Magdalenæ. Item ſancti Eliæ epiſcopi.* (*Baſilidis &c. Felicis &c. Eliæ.*)

EDITIO LUBECO-COL. Littera ſingulari notatur: *In opido Renis, paſſio ſanctæ Cuneræ virginis & martyris, de ſocietate ſanctarum undecim millium virginum.* (*Cunera.*) *Apud Aureliam civitatem, natale beati Baſilidis* &c. Rurſus: *Mediolani, inventio ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi pueri: qui iidem* &c. ut abunde ſupra. (*Invent. Nazarii.*) *In Trajectio inferiori, natale beati Odulphi presbyteri & confeſſoris.* (*Odulphi.*) Vide ſupra elogium HAGENOYEN. & totam vitæ hiſtoriam in Actis noſtris.

BELIN. Poſt *reperit*, adjungit: *Sed feſtivitas eorum* &c. Et altera editio in fine præterea ſubdit: *Aurelianis, beati Evurtii epiſcopi & confeſſoris.* (*Evurtii.*) Cujus natalem diximus ſupra recoli VII Septembris.

GREVEN. *In Scotia, Termani archiepiſcopi & confeſſoris.* (*Termani.*) In Actis vocatur *Ternanus*. *In Trajecto inferiori, ſancti Odulphi presbyteri & confeſſoris, ejuſdem Trajectenſis eccleſiæ canonici.* (*De Odulpho.*) *Ad cujus meritum omnibus oſtendendum, cum omnia ejus ædificium flamma vorax abſumpſiſſet, baculus tamen, quo ſeniles artus ſuſtentare conſueverat, in quo & tabellam ceratam ad nomina fidelium annotanda habebat, ita repertus eſt illæſus, ut ne unus quidem apex in cera deperierit. In oppido Renen, ſancta Cunera virginis & martyris.* (*Cunera.*) *Quæ cum eſſet de ſocietate ſanctarum XI millium virginum, ipſis tamen aliquamdiu ſuperſtes, pietatis ſtudiis valde intenta, ad martyrii palmam meruit pervenire.* Jam dixi, vitam in Actis illuſtratam.

MOLAN. Ultimum textus ſenſum proſequens, addit, *& Nazarii, quorum Naborem & Nazarium, ſimul cum Gorgonio martyre tranſtulit à Roma in Galliam Grodegandus Metenſis epiſcopus, permittente Paulo Papa Romano, anno Dominicæ incarnationis DCCLXV; & collocavit prædictus epiſcopus ſanctum Gorgonium in monaſterio, quod dicitur Gorzia: ſanctum vero Naborem in monaſterio, quod dicitur Novacella: ſanctum quoque Nazarium in monaſterio, quod dicitur Loresham, ubi ſigna & miracula in ſanitate infirmorum & debilium ſæpius fiunt.* (*De Naz. &c. tranſlatione.*) Hæc ex Rabano vel Notkero deſumpta ſunt. *Ipſo die, ſancti Odulphi presbyteri & confeſſoris, cujus reliquiæ habentur apud ſanctum Salvatorem Trajecti.* (*Odulphi.*) Dein typis minoribus: *In oppido Renenſi, elevatio per ſanctum Willibrordum ſanctæ Cunera virginis & martyris. Quæ cum* &c. ut GREVEN. *In Meſopotamia, ſancti Marutha epiſcopi & confeſſoris, de quo Tripartita lib. II, cap. 8.* (*Maruthæ.*) Remittitur ad IV Decembris. Editiones aliæ, corrupto textu, idem habent de tranſlatione Nazarii &c. Item de Odulpho. Tum pergunt: *In oppido Rhenenſi, elevatio ſanctæ Cuneræ virginis & martyris*, ibi ſiſtendo. *Die Duodecima, ſancti patris Onuphrii. Et ſancti patris Petri Athonitæ.* In monte *Atho*. Vide Janningum in Actis. (*Elevat. S. Cuneræ. Onuphrii. Petri Ath.*)

Idibus. *Die* 13.

ROmæ via Ardeatina, natalis ſanctæ Feliculæ virginis & martyris, quæ nolens nubere, nec idolis immolare, tradita eſt cuidam vicario, qui fecit eam perſeverantem in confeſſione Chriſti, poſt tenebroſam cuſtodiam & famis inopiam, levari in equuleo & ſic demum deponi & præcipitari in cloacam. (*Felicula.*) Eodem die, ſancti

 Fan-

Fandilæ. Fandilæ presbiteri, qui apud Cordubam civitatem, capite amputato, martyrium ſumpſit.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Ternacen. Antverp-majore, Munerato, Greveno* & *Molano.*

VARIA LECTIO. Tornacen. ante *Felicula*, omiſit titulum *ſancta.* Molan. autem ſcripſit *Falicula.* Idem Tornacen. pro *immolare* ſubſtituit, *ſacrificare.* De *ydolis* diximus alibi, uti & de *eculeo.* In Molano pro *nec idolis*, eſt *neque.* In Heriniensi vero ex prava litterarum tranſpoſitione, pro *cloacam*, legitur, *coaclam.* Neſcio quid Greveno in mentem venerit, dum loco *Cordubam*, legit, *apud Columbam civitatem.*

Felicula. OBSERVATIO. Citatum pridie & ſæpe alibi vetuſtum Frontonis Kalendarium ad diem XIV Junii legit: *Natale ſanctæ Feliculæ*, ubi recte laudatus Fronto obſervat ſcribendum forte *die* XIII, ut nempe habent Martyrologi noſtri. Atque imprimis Hieronymiana apographa apud Florentinium ultimo loco hoc die ſignant, *Feliculi*; ſed de *Felicula* ſermonem eſſe editor non dubitat, ex antiquiſſimo Epternacenſi ſufficienter edoctus. *Romæ, ſancta Felicula*, diſerte memorat Beda, & poſt eum Rabanus, cum elogio. Clarius Romanum parvum: *Romæ, ſanctæ Feliculæ virginis martyris.* Clariſſime & expreſſiſſime Martyrologus Viennenſis, ex citata non ſemel menſe Maio Marcelli ad Nereum & Achilleum relatione, totam ſuam panegyrim contexens, cujus epitomen nitidiſſime ab Uſuardo contractam, laterculum noſtrum repræſentat. Wandelbertus paucis multa non inconcinne complectitur:

Idus illuſtrat Felicula virgo cruore
Lac Petronillæ tibi, verbum quam junxit & ætas.

Ubi alluditur ad vocem *Collactaneam*, de qua etiam alibi meminimus. An non perperam Acta aliqua Mss. *Collectaneam* appellent, vide in Henſchenii commentario. De *Felicula* geſtis eadem eſt ratio, quæ de tota *Nerei* & *Achillei* Actorum ſerie. Antiquum ejus cultum probatiſſimum novimus. De pluribus plurium corporibus, ſub ejuſdem nominis veneratione, vide Henſchenii & Papebrochii commentarium hiſtoricum. Notantur præterea hac die in Beda Africani martyres, *Lucianus, Fortunatus* & *Creſcentianus.* Quorum poſtremum omiſit Rabanus, contra quam faciant codices Uſuardini mediæ notæ, qui in ſecundo paſſim deficiunt. In Hieronymianis additur *Tecla*, quam in Auctariis notatam invenies. De Notkero nihil dici poteſt, cum in eo lacuna ſit uſque ad XIII Kalendas. Noſter Africanos illos omnino præterit, Cordubenſibus ſuis magis intentus, quorum plures hoc menſe commemorat, ut III *Iſaacum*, VII *Petrum, Habentium & Jeremiam* &c. VIII *Abundium*; quibuſque alios aliis diebus ex Eulogio Acta noſtra adjungunt. *Fandila.* Hac igitur *Fandilam presbyterum* ab Uſuardo celebrari, & ſuperiora omnia genuina ejus eſſe, putamus quam certiſſimum. Vide ſis Fandilæ Acta ex Eulogii Memoriali lib. 3 cap. 1, in majori opere producta, cum ſynopſi prævia de cultu & tempore.

AUCTARIA.

Luciani & ſociorum. Feliculi &c. PULSANEN. Sic legit: *In Africa, natalis ſanctorum Luciani, Fortunati, Creſcentiani & Tecla. Romæ, miliario ſeptimo, natalis ſancti Feliculi cum ſociis ſuis.* Puto voluiſſe ſcribere *Feliciſſimi* cum ſociis ſuis, de quo etiam hac die BRUXELLEN. Colitur vero VI Auguſti.

ROSWEYD. De Felicula textui cetera puro interſerit, *quæ erat Collactanea Petronillæ virginis.*

ANTVERP. & MAX-LUBC. In prima annuntiatione omittunt locum, nempe, *via Ardeatina.* In fine autem adjungunt: *In Africa, ſanctorum Luciani & Creſcentiani.* *Luciani & Creſcentiani* Ubi vides deeſſe intermedium Fortunatum, ut ſupra monui, & magis patebit in ſequentibus.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Sic incipiunt: *Civitate Padua, natale beati Anthonii confeſſoris, de Ordine fratrum Minorum, qui celeberrimus extitit vita, miraculis & doctrina.* *Antonii Patavini. Luciani & Creſcentiani* Sequitur textus purus. In fine additur: *In Africa, ſanctorum Luciani & Creſcentiani.*

ALBERG. & DANIC. Pares hactenus, addunt præterea de ſancto Antonio Patavino, *De Anton. Patavino.* poſt *doctrina: Hic memoria pro codicibus utebatur, ut a ſummo Pontifice Gregorio nono Archa Teſtamenti, peculiari nomine vocaretur. Inter cetera autem virtutum ſuarum miracula, quibus in vita claruit, & in morte, duos legitur mortuos ſuſcitaſſe.*

CENTULEN. *Romæ, ſancta Felicula virginis, quæ fuit convirginalis beata Petronilla, quæ ſub Flacco comite paſſa extitit. Eodem die, ſancti Fandila presbyteri, qui apud Cordubam civitatem capite amputato martyrium ſumpſit.* *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. De Felicula, poſt *martyris*, *De Felicula.* inſerit: *Quam cum Flaccus comes, poſt exceſſum beatæ Petronillæ, vellet ducere uxorem, & ipſa nubere nollet* &c. uſque ad finem, ubi additur: *Et ſic ipſa cum corona martyrii perrexit ad Chriſtum. Romæ, natale ſancti Feliciſſimi, cum ſociis ſuis.* *Feliciſſimi & ſociorum.* Videtur indicari is, qui colitur VI Auguſti. In Fandila purus, pergit: *In Africa, ſanctorum Luciani, Fortunati, & Creſcentiani martyrum.* *Luciani &c.* *Item, tranſlatio ſancti Bartholomæi Apoſtoli.* *Tranſlat. Bartholom.* De qua

Digitized by Google

qua agetur XXIV Auguſti. *In civitate Padua,*
Antonii. *beati Antonii confeſſoris, Ordinis fratrum Minorum. Qui vita, miraculis & doctrina celeber-*
Priſci. *rimus fuit. Item, ſancti Priſci epiſcopi & confeſ-*
Tranſlat. *ſoris. Et in Gandavo, tranſlatio ſancti Landoaldi*
Landoaldi. *confeſſoris.* De hac & Priſco vide Prætermiſſos.

HAGENOYEN. *Romæ via Ardeatina, natale*
De Felicula. *beatæ Feliculæ virginis & martyris, quæ erat collateralis & collactanea beatæ Petronillæ virginis, filiæ beati Petri Apoſtoli. Quam Flaccus comes poſt mortem Petronillæ virginis in uxorem habere voluit, ſed illa conſentire noluit. Sed quia ydolis tunc immolare noluit, tradita eſt cuidam vicario, qui fecit eam ſeptem jejunare diebus, & tunc ducta eſt ad puellas, deæ Veſtæ conſecratas, ut ibi cum eis de ſacrificio comederet, quod & renuit, & aliis ſeptem diebus jejunavit. Tunc eſt incarcerata & demum in eculeo levata, & tunc de eculeo depoſita, & in cloacam præcipitata. Eodem die,*
Tranſlat. *tranſlatio ſancti Bartholomæi Apoſtoli ad Beneven-*
Bartholom. *tum.* De Fandila ſatis pure. Sequitur: *In Afri-*
Luciani &c. *ca, ſanctorum martyrum Creſcentiani & Luciani.*
Antonii. *Apud Paduam, natale beati Antonii confeſſoris, qui duos mortuos legitur ſuſcitaſſe.*

AQUICINCT. In fine: *In Africa, ſanctorum*
Luciani &c. *Luciani & Creſcentiani.*

In VICTORIN. Pro *Fandila* eſt *Ficandi.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Antonii con-*
Antonii *feſſoris, Ordinis Minorum. Feliculæ virginis &*
Pharaildis. *martyris. Pharaildis virginis.* Data eſt Pharaildis Vita IV Januarii. Neſcio cur hoc die repetatur.

UGHELLIAN. *In Africa, ſanctorum Luciani*
Luciani &c. *& Creſcentiani.* Vide ANTVERP. & MAX-LUBEC.

FLORENTIN. *In Italia, civitate Paduana, ſan-*
De Antonio. *cti Antonii Ulyſſiponenſis, illuſtris confeſſoris de Ordine fratrum Minorum, qui celeberrimus exti-tit vita, miraculis & doctrina. In Africa, ſan-*
Luciani &c. *ctorum martyrum Luciani, Fortunati, Creſcentiani & Teclæ virginis.*

CODEX. S. RICALDI. *Apud territorium Fo-*
Regnaberti. *renſe, beati Regnaberti martyris.* Vide Prætermiſſos, ubi remittitur ad XV Julii.

EDITIO LUBECO-COL. In Felicula modice interpolata, in Fandila ferme pura eſt. *In Afri-*
Luciani &c. *ca, ſanctorum Luciani & Creſcentiani martyrum.*
De Antonio. *Paduæ civitate, natale beati Antonii confeſſoris* &c. ſicut ANTVERP-MAX. ALBERG. &c ſupra.

BELIN. Primo loco: *In civitate Padua, na-*
Antonii. *tale beati Antonii, illuſtris confeſſoris de Ordine fratrum Minorum, qui celeberrimus exstitit vita, miraculis & doctrina.* In Felicula purus eſt. Sed penultimo loco: *In Africa, natale ſanctorum*
Luciani &c. *martyrum, Fortunati, Luciani & Creſcentiani. Eodem die, ſancti Fandilæ presbyteri, apud Cordubam martyrizati.*

GREVEN. *In Africa, ſanctorum Luciani, For-*
Landwaldi. *tunati & Creſcentiani. Item ſancti Landwaldi.* Puto *Landoaldum*, de quo ſupra. *Civitate Ater-*
Cetbei. *nenſi, beati Cethei epiſcopi cognomento peregrini. Qui tempore beati Gregorii Papæ illi eccleſiæ* [Amiternenſi] *præfuit atque ab Umblone tyranno Longobardo morti adjudicatus, cum decollari non poſſet, ligato ad collum ſaxo ingenti, in flumen præcipitatus, feliciter occubuit, ſtatimque corpus ſacrum cum lapide ſupernatavit. Paduæ, depoſitio*
Antonii. *beati Antonii confeſſoris, Ordinis Minorum, vita & miraculis celeberrimi. Hic memoria pro codicibus utebatur, unde eum Gregorius* IX *Archam Teſtamenti appellabat. Tranſlatio ſancti Andreæ* [an non *Bartholomæi?*] *Apoſtoli ad Beneventum.* Vide Prætermiſſos.

MOLAN. *In civitate Padua, beati Antonii,*
Antonii. *Luſitani Ulyſbonenſis, illuſtris confeſſoris, Minoritæ, qui celeberrimus extitit vita, miraculis & doctrina. In Africa, ſanctorum martyrum Fortu-*
Luciani &c. *nati, Luciani & Creſcentiani. Gandavi, eleva-*
Elevat. Landoaldi, Amantii & Sociorum. *tio ſancti Landoaldi ſociorumque ejus;* quos minori charactere ſubjungit: *Amantii, Adriani, Vinciana & Landrada.* De quibus vide Prætermiſſos.
Gerardi. *In Claravalle obiit Gerardus monachus, de quo Bernardus in ſermone ſuper Cantica 26.* Eſt S. Bernardi frater, de quo in Actis In aliis editionibus. De Antonio & Africanis ut ſupra. Tum:
Acylines & Triphilius. *Die decima tertia, ſancta martyris Acylines* [Aquilinæ] *& ſancti Triphillis epiſcopi Leucoſia in Cypro. Gandavi, elevatio* &c. Minoribus typis: *In Claravalle, obitus Gerardi monachi* &c. *Item*
Peregrini. al. Cetbei. *ſancti Peregrini ſive Cetæ Aternenſis epiſcopi & martyris, in Hadrienſi civitate in fluvium Piſcariæ merſi, tempore Gregorii Papæ.* Vide Acta.

XVIII *Kal.* *Die* 14.

Eliſæi. HElisei prophetæ, qui apud Samariam Paleſtinæ (ut beatus ſcribit Hieronimus) ſitus eſt, ubi & Abdias propheta quieſcit. Apud Cæſaream Cappadociæ, natalis ſancti Baſilii epi-
Baſilii ſcopi, qui tempore Valentis doctrina & ſapientia inſignis, omnibuſque virtutibus fundatus, mirabiliter effulſit. In territorio Sueſſionis civitatis, ſanctorum martyrum Rufini & Valerii, qui à præſide Rictiovaro
Rufini & Valerii. poſt illata ſibi tormenta juſſi ſunt decollari. Ipſo die, ſancti Quintiani
Quintiani presbiteri & confeſſoris.

Ita *Praten. Herimen. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Belini prima editio* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Reliqui in textu, *Helizei*, ut habet Pratenſis & alii, licet Herimen. Tornacen. & Antverp-maj. aſpiratione careant, nullus codex legit *Elizei; Paleſtina*, ut in omnibus, ſed de ea & *Hieronimo* ſæpe alibi & ſatis dictum eſt. Probatiſſimi codices conformiter ſcribunt *ſitus eſt*, Molanus, *poſitus eſt*; qui mediæ notæ ſunt, *conditus eſt*. In Antverp-maj. poſt *Abdias*, deeſt *Propheta*; & pro *quieſcit*, in Molano, *re-*

quieſcit

quieſcit. De *Cæſarea* & *Cappadociæ*, nihil repeto. Belini prima editio ultimam annuntiationem penultimæ anteponit, altera auctior eſt, ut patebit in Auctariis. Antverp-maj. pro *Rufini*, poſuit *Rufi*, Tornacen. poſt *Valerii*, omiſit *qui*, unde ſenſus manet imperfectus. *Quintiani* legunt codices omnes, ſolus Roſweyd. *Quintiniani*, hic autem & Antverp-maj. addunt titulum *martyris*, ceteri omnes ſolius *confeſſoris*.

Eliſæi. OBSERVATIO. Qui primus Latinis Faſtis *Eliſæum* inſeruit Beda, ſolo nomine contentus fuit, idque Rabanus ſecutus eſt; & ita etiam legit auctor Romani parvi, forte citatis antiquior, ex quo certiſſime ſumpſit Ado, pluribus proſecutus ex ſancto Hieronymo, quæ Noſter breviſſime complexus eſt, ſolas ferme referens Eliſæi & Abdiæ ſepulturas. In textu noſtro ſecundus, eſt magnus *Baſilius*, cujus *natalem* diſerte exprimit is, qui primus elogio ipſum ornavit Viennenſis Ado, acceptum videlicet ex Romano parvo, à quo primitus memoriam in Martyrologio conſignatam non advertit, qui Baſilii Acta operoſiſſime & accuratiſſime illuſtravit collega noſter Baertius. Hæc
Baſilii. Romani parvi verba ſunt: *In Cappadocia, ſancti Baſilii, fratris Gregorii & Petri.* Adonianum elogium eleganter de more contraxit Noſter, ſervata *natalis* formula, quam in pleriſque probatioribus codicibus concorditer relatam invenio; de *Ordinatione*, nuſquam vel verbum. Fateor equidem ab eruditis obitus diem figi Kal. Januarii, quo ejus memoriam cum Uſuardo etiam recoluimus, verum cur ad *elevationem* vel *tranſlationem* corporis, ut aliqui codices innuunt, vel ad aliam quamvis cauſam præſens feſtivitas æque ac ad *ordinationem* referri commode nequeat, lubens docebor, quando ordinationis commemoratio in Martyrologiis antiquioribus incognita, etiam in recentioribus tam rara eſt; & aliunde conſtat vocem illam *Ordinationis*, in Romanum hodiernum, vergente ad finem ſeculo XVI primum irrepſiſſe. Sed alibi forte locus dabitur rem illam accuratius diſcutiendi, ſatis ſit modo primam feſtivitatis hodiernæ originem & ſequelas
Rufini & Valerii oſtendiſſe. In Adone ſecundo loco ponuntur *Rufinus* & *Valerius*, nullo ornati elogio, quemadmodum & Rabanus eos annuntiat. At Florus martyrii ſeriem uberius explicat: Noſter Acta ſe vidiſſe oſtendens, ex iis pauciſſima delibavit. Crediderim autem Adonem & Rabanum ex Hieronymianis apographis, ubi in nonnullis adjecti ſunt, eos martyres primum eruiſſe. Cenſuit olim Sirmondus, ipſorum hiſtoriam *probam eſſe ac minime dubiam*. Magno etiam in pretio apud Henſchenium fuiſſe, patet ex hodierno ejus commentario. Certe antiquitate ſua venerandam eſſe, fateri omnes coguntur. Ex ea geſtorum compendium tradidit Tillemontius tomo 4 pag. 459: at pag. 718 aperte ediſſerit, Actis illis fidendum non eſſe. Utri melius judicaverint, ſtatuat eruditus lector. Eliſæum cum Rufino & Valerio ſic canit Wandelbertus:

Octavo Juli & deno ante exordia menſis
Vates Helizæus, ſimul Abdias (que) *refulgent*,
Hic quoque Valerio & Rufino martyre gaudet.

Qui locum poſtremum occupat *Quintianus*, non ex Hieronym. profluit, ubi martyr
Quintiani. ſignatur cum ſociis, ſed ab Uſuardo, neſcio unde, primum productus eſt, & ſubſtitutus *Etherio Viennenſi epiſcopo*, quem notarat Ado, illo, ut ſæpe ſolitus eſt, Viennenſem prætereunte. Porro Quintianus ille, ut *presbyter confeſſor* commemoratur, non ut *epiſcopus*, qualem exiſtimaſſe videtur is, qui editionem Romani hodierni, anni MDCVIII auctiorem reddidit, à Baronio in Notationibus propugnatus. At Henſchenius epiſcopum *Rhutenenſem* huic ſynonymum rejicit ad XIII Novembris, quo die in Romano recolitur, ut epiſcopus *Arvernenſis*, idem ipſe qui antea *Ruthenenſis* fuerat, de quo meminit Greg. Turonenſis in vitis Patrum cap. 4, ut ſuo loco dicemus. Beda noſter genuinus agit de *tranſlatione S. Aniani* &c. in multis Auctariis, imo in apographis Hieronymianis poſitâ, quæ utrum vere Bedæ ſit, dubitare cogit Rabani ſilentium. Aſt Uſuardina integra lectio ex codicibus tam diverſis conſtantiſſima eſt.

AUCTARIA.

Feliculæ. PULSANEN. *Heliſei prophetæ. Et ſanctæ Feliculæ.* Vide die præcedenti. *Aurelianis civitate, tranſlatio corporis beati Aniani epiſcopi & confeſſoris, & liberatio civitatis ipſius ac* [ab] *Hunnis.* Natalis eſt XVII Novembris. *Item in Sueſſionis civitate, paſſio ſanctorum martyrum Rufini & Valerii.* *Tranſlat. Aniani.*

Tranſlat. Aniani. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Omiſſo Quintiano, hæc ſubſtituunt: *Aurelianis, tranſlatio ſancti Aniani epiſcopi & confeſſoris.* Quibus conſonat codex UGHELLIAN. ut paſſim alibi ſolet.

MUNERAT. 2. loco: *Aurelianis, ſancti Aniani confeſſoris atque Pontificis.* Cetera purus eſt. *Aniani.*

GREVEN. 3 loco: *Aurelianis, ſancti Aniani epiſcopi & confeſſoris.* De reliquo puriſſimus.

ANTVERP-MAX. De Baſilio, ad finem elogii ſubjungit: *Ipſo idem ſanctus etiam ipſa Circumciſionis die feſtivatur*, ut in Obſervatione ſatis dictum eſt. Deficit in annuntiatione ultima.

ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textum ſatis purum habent uſque ad *Quintiani*, quo carent, ut præcedens.

ALBERG.

Google

ALBERG. & DANIC. Agunt de Eliſæo & & Sueſſionenſibus. Cetera deſunt. De Baſilio egerunt I Januarii.

CENTULEN. *Helyſai propheta, qui apud Samariam Paleſtinæ conditus eſt, ubi & Abdias propheta quieſcit. Cæſarea Capadociæ, ſancti Baſilii archiepiſcopi & confeſſoris. In territorio Sueſſionico, paſſio ſanctorum Rufini & Valerii martyrum ſub Rictiovaro.* *Translat. Aniani.* *Aurelianis, tranſlatio S. Aniani epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. *Apud Cæſaream Capadociæ, ele-* *De Baſilio.* *vatio beati & magni Baſilii epiſcopi & confeſſoris, fratris S. Gregorii Nazianzeni* [Nyſſeni] *& Petri. Cui Chriſtus cum ſuis Apoſtolis apparens, miniſterium Miſſæ docuit, & cujus precibus Effrem Syrus Græcè locutus eſt. Quique mortem Juliani apoſtatæ per revelationem cognovit; qui vadens ad bellum Perſicum ſibi in reditu deſtructionem Cæſareæ fuerat comminatus. Hic magnus Baſilius, ſapientia & doctrina inſignis omnibuſque virtutibus fundatus, cum in Eccleſia Dei mirabiliter effulſerit, quievit in Chriſto Kalendis Januarii. Cujus feſtum in hac* *De Eliſæo.* *die ſuæ elevationis celebratur. Eodem die, Heliſæi propheta. Qui apud Samariam Paleſtinæ, quæ poſtea Sebaſta cœpit vocari, ſepultus eſt, ubi & Abdias propheta quieſcit, & ſanctus Joannes Baptiſta.* In Rufino & Valerio purus eſt. Sequitur: *Apud* *Julii.* *Meſanam civitatem Doroſtoro, ſancti Julii martyris. Qui ſub Maximo præſide martyrii palmam accepit.* Colitur XXVII Maii, ubi hæc nitidius *Galliani &c.* exprimuntur. *In Africa, ſanctorum Galliani & Bitiani presbyterorum & martyrum.* Primus Epheſinus eſt; de alio vide Prætermiſſos. *In Aqui-* *Prothi.* *legia, natale ſancti Prothi martyris.* Indicatur *Prothus* Cantianorum Pædagogus, de quo XXXI *Affri &c.* Maii. *Ipſo die, natale ſanctorum martyrum Affri & Quintiani presbyterorum. Afram* forte dicere *Etherii.* voluit. *Vienna, ſancti Eucherii epiſcopi & confeſſoris.* Nomina mutat, voluit dicere *Etherii.* *Ignatii.* *Item ſancti Ignatii epiſcopi.* An Conſtantinopolitani, qui colitur XXIII Octobris? De Ania- *Tecla.* no, ut ſupra. In fine: *Item Teclæ virginis.* Forte *martyrem* indicat, nempe *Quintiani* ſociam.

HAGENOYEN. *Depoſitio Heliſæi propheta, in* *De Eliſæo.* *cujus nativitate vitula una aurea mugitum dedit, qui audiebatur in Hieruſalem. Qui per Heliam prophetam unctus eſt propheta, cui ſemper poſtea adhæſit. Qui & Heliam in cælum ferri vidit, & pallio Heliæ Jordanem diviſit; miracula plura fecit & duos mortuos ſuſcitavit. Reges Iſrael & Syriæ inunxit, & facta illorum bona & mala prophetizavit. Deinde apud Samariam* &c. Baſilii elogium reſecat, in Rufino & Valerio purus. *Brandani.* *Eodem die, natale beati Brandani abbatis mirabiliſſimi, peregrini ſuper mare. Hic natione Scotus erat.* *Tranſlat.* Colitur XVI Maii. *Ipſo die, tranſlatio* *Quintiani.* *ſancti Quintiani presbyteri & confeſſoris. Eodem* *Aniani.* *die, depoſitio ſancti Aniani Aurelianenſis epiſcopi & confeſſoris* Hîc deberet eſſe *tranſlatio*, in Quintiano, *depoſitio.* Sequitur: *Ipſo die, ordi-* *Ordinat.* *natio ſancti Nycolai epiſcopi Mirrenſis.* In EDITIO- *Nicolai.* NE LUBECO-COL. & GREVEN. ſignatur hæc ordinatio XVI Junii. Utri codices rectius ſtatuant, non hîc examinandum eſt, ſed ad diem VI Decembris.

AQUICINCT. De Quintiano habet, *presbyteri* *Tranſlat.* *& martyris;* Sed Quintiani plures hoc die in A- *Aniani.* ctis recenſentur. Dein ſubdit: *Aurelianis, tranſlatio ſancti Aniani epiſcopi & confeſſoris.* Quomodo etiam habet codex BIGOTIAN. ſub nota P. 5,

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub. num. 130. In fine: *Aurelianis civitate, tranſlatio ſancti* *Idem.* *Aniani epiſcopi & confeſſoris, & liberatio ipſius civitatis.* Vide PULSANEN. ſupra. *Apud Aquileiam, ſanctorum martyrum Cantii, Cantiani, &* *Cantii &c.* *Cantianillæ.* De quibus XXXI Maii.

DAVERON. *Aurelianis, tranſlatio ſancti Aniani* *de Anian. &c.* *epiſcopi & confeſſoris, & dedicatio ſancti Salvatoris Carroffenſis.* Si dedicatio ad Anianum ſpectet, dicetur de ea ad diem ejus natalem XVII Decembris, quo ſimilia ſemper remittimus.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Rufini & Valerii* *Textus* *martyrum. Baſilii epiſcopi Cæſarienſis. Heliſæi* *contractus.* *prophetæ apud Samariam. Quintiani presbyteri.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Eliſæi, Baſilii, Quintiani.* Adjectum: *In Benevento S. Mar-* *Marciani.* *ciani epiſcopi & confeſſoris.*

ALTEMPS. *Ipſo die, Quintiani presbyteri & martyris.* Melius in textu *confeſſoris.*

FLORENTIN. *Ipſo die, ſanctorum martyrum Affri, Prothi & Quintiani.* Vide martyres Afri- *Affrii &c.* canos. De Aniano, ut PULSANEN. *Item, ſancti Ignatii epiſcopi & martyris C P.* de quo ſupra. *Ignatii.* *In Pagia civitate, ſanctæ Antheonis & ſanctæ Le-* *Antheon.* *didiæ.* Vide in Actis Antheonem. *In Epheſo, ſanctorum Maggini, Gaſtini & Viviani. In Afri-* *Maggin. &c* *ca, ſanctorum Afræ, Quintiani, Theodoli, Thedæ,* *Afræ &c.* *Feſtiæ & Quintianillæ.* Vide horum martyrum nomina correctiora in Actis.

MONTIS SION. *Aurelianis civitate, tranſlatio* *De Aniano.* *corporis beati Aniani confeſſoris atque pontificis.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Remis, tranſ-* *Tranſlat.* *latio corporis ſancti Rigoberti epiſcopi & confeſ-* *Rigoberti.* *ſoris.* Colitur IV Januarii.

EDITIO LUBECO-COL. In Eliſæo interpolatur. Sequitur de Valerio &c. pure. Tum: *Apud Cæſaream Capadociæ, tranſlatio ſancti Baſilii epi-* *Tranſlat.* *ſcopi & confeſſoris. Sueſſionenſi civitate, ſancti* *Baſilii.* *Ariſtionis confeſſoris.* Vide Prætermiſſos. *Vienna,* *Ariſtionis.* *ſancti Eucherii* [Etherii] *epiſcopi & confeſſoris.* *Etherii.* *Eodem die, ſancti Quintiani presbyteri & Sicii con-* *Quint. &c.* *feſſorum. Aurelianis, tranſlatio ſancti Aniani* &c. *De Anian.* De qua etiam altera BELINI editio.

GREVEN. *Nota, hoc die tranſlatus eſt ſanctus Baſilius, Kalendis vero Januarii obiit. Item ſanctorum Antheonis, Galani, &, Jovini, Theodoli,* *Antheon. &c* *Afri & Prothi.* Vide Acta. *Vienna, Etherii epi-* *Etherii.* *ſcopi & confeſſoris. Gregorii epiſcopi & confeſſoris.* *Gregorii.* Quis ſit, neſcitur. *Bertholdi confeſſoris.* Forte is *Bertholdi.* eſt, qui colitur XVI Junii. *Sueſſionis, ſancti Ari-* *Ariſtionis.* *ſtionis confeſſoris.* De quo in indice Prætermiſ- *Tranſlat.* ſorum. *Tulli, tranſlatio ſancti Manſueti epiſcopi* *Manſueti.* *& confeſſoris.* Colitur III Septembris. *Beatæ memoriæ Baſilii, Prioris majoris Cartuſiæ, qui octa-* *Baſil. Cart.* *vo poſt ſanctum Brunonem loco, annis XXIII prædictam rexit domum, & miraculis coruſcans obdormivit in Domino.* Vide Prætermiſſos.

MOLAN. In poſterioribus editionibus: *Vien-* *na, ſancti Etherii epiſcopi. Syracuſis, ſancti Mar-* *Etherii.* *tiani epiſcopi; qui ab Apoſtolo miſſus, Seleucum* *Martiani.* *ibi & Gordium & magnam multitudinem convertit. Die decima quarta, ſancti patris Methodii Pa-* *Methodii.* *triarchæ Conſtantinopolis.* Dein charactere minutiori: *Aurelianis, tranſlatio ſanctorum Aniani,* *Tranſlat.* *Monitoris & Floſculi, civitatis ejus epiſcoporum,* *Anian. &c.* *Euſpicii abbatis Miciacenſis primi, Baudelii & Scubilii martyrum, & Agiæ matris ſancti Lupi epiſcopi, & liberatio civitatis ab Hunnis per ſanctum Anianum epiſcopum.* In Prætermiſſis ſinguli ad proprium ſuum diem natalem reducuntur.

XVII *Kal.* *Die* 15.

Viti & ſociorum. IN Sicilia, natalis ſanctorum Viti, Modeſti, & Creſcentiæ, qui ſub Diocletiano imperatore, poſt ollam plumbi ferventis, poſt beſtias & cataſtas divina virtute ſuperatas, curſum glorioſi certaminis peregerunt. *Eſichii.* Apud Meſiam civitate Doroſtoro, ſancti Eſichii militaris, qui cum beato Julio comprehenſus, ſub præſide Maximo poſtea martyrio coronatus eſt.

Puri ſunt *Hermsen. Tornacen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Senſus exigit *ſanctorum Viti* &c. ſingulares ſunt Greven. & Molan. in *ſancti Viti* &c. Sic ſuperflua eſt particula *et* inter *Viti* & *Modeſti*, quam tamen adjiciunt Tornacen. Antverp. Max-Lubec. Munerat. & Belin. qui poſtremus legit *Viti & Modeſti atque Creſcentiæ.* De Meſia ſæpe & ſatis dictum. Cur Hermenſis ſcripſerit: *Apud Meſiam civitatem Doroſtoro*, non divino. *Meſſiam*, *Meſſinam* & *Doroſtro*, Belini vitia ſunt. Item *Exitii*, pro *Eſichii*. Videtur nimium ſapere voluiſſe Muneratus, dum *militaris*, quo modo Romanum parvum, Ado & Uſuardus conſtanter legunt, mutavit in *militis & martyris*. Idem Muneratus cum Belino poſuit *Maximiano*, pro *Maximo*. An Uſuardum ex Adone corrigere voluerint, neſcio; certe ita legit utraque Adonis editio; codices noſtri reliqui omnes, ut in textu.

OBSERVATIO. Nobiliſſimum martyrum Siculorum ternarium paſſim celebrant Latini omnes Martyrologi. Hieronymus imprimis, in cujus apographis ea ſola occurrit diverſitas, quod ultimum nomen in uno aut altero, genere maſculino male efferatur, *Creſcentius* vel *Creſcentianus*. Beda, quod mirere, ſolius *Viti* meminit, at Florus ſocios reſtituens, non contemnendo elogio omnes exornat. Rabanus de ſolo Vito agere etiam videtur, quamvis in longioris orationis ſuæ contextu ſocios non prætermittat. Jam ad fontes noſtros accedimus propius. Romanum parvum ſic enuntiat: *In Sicilia, Modeſti, Viti & Creſcentiæ martyrum.* *Viti & Sociorum.* Ado priori Hieronymianorum ordine vindicato, egregiam tradit Actorum qualiumcumque epitomen, à Florentinio laudatam, recitatam à Papebrochio, ex qua Noſter compendioſius ſuum encomium nitidiſſime texuit. De palæſtra, in qua martyres certaverint, non unam recentiorum Scriptorum opinionem recenſet Florentinius, Lucanos ex Actis, cum Siculis conciliare conatus, de quibus etiam nonnulla elucidantur in Papebrochii commentario, quo curioſiores hujuſmodi rerum indagatores libenter remittimus. Ad præſens quod attinet, compertum habemus, antiquiores & probatiores Martyrologos, nulla de Lucania facta mentione, pugiles hoſce unanimi conſenſu Siciliæ adſcribere. Porro ad Viti & ſociorum Acta quod attinet, ea à recentioribus vix tolerantur, ut videre eſt apud Tillemontium tomo 5 pag. 129. Nobis placet Papebrochii de ipſis ſententia, qua nimirum probat, *late diffuſum horum martyrum nequaquam dubitabilem cultum, utcumque dubiæ martyrii circumſtantiæ ſint.* Et ſane cultus ille etiam ex Sacramentariis à Tillemontio citatis conſtantiſſimus eſt. De eorumdem ſepultura, variiſque tranſlationibus, fuſe & diligenter monumenta à Papebrochio collecta & expenſa ſunt. Reſtat metricus Wandelberti cantus, in quo quid *Margarita* faciat, fateor me ignorare, niſi ex xx Julii huc importune retracta ſit. Audi poetam:

Septeno deno Vitus cum virgine clara,
Margarita, martyrii ſplendore niteſcit:
Hocque Modeſtus & alma nitet Creſcentia virgo.

Jam vero quem nos cum Uſuardo *Eſichium* appellamus, is in apographis Hieronymianis *Iſicus, Iſicius, Yſicius* &c. à Romano parvo *Eſychius* dicitur, uti in Roſweydi Adone, qui pro *Maximo*, ut diximus, *Maximianum* poſuit, qua voce excepta, Noſter verba ejus ſingula in laterculum ſuum apertiſſime tranſtulit. *Eſichii.* Eſt hic *Eſichius* vel *Eſychius*, de quo jam ſupra locuti ſumus xxv & xxvii Maii, ex Actis ſancti Julii, ubi in Adoniano elogio omnia habes, quæ de eo referri poſſunt. In Pratenſi codice, poſt Siculos, intruſus eſt martyr Beneventanus, his verbis: *Civitate Benevento, ſancti Mercurii martyris;* habetque denuo conſentientes ſæpius codices binos alios, Antverp-maj. & Roſweyd. *De codice Pratenſi.* cum collatione Aquicinctina. Sed manifeſtam additionem, eraſis aliis vocibus ſuperſcriptam deprehendit Caſtellanus, ſatiſque evincunt ceteri noſtri codices univerſi. Notas

tat Caſtellanus eraſionem in membrana factam incipere ab *imperatore*, unde ſuſpicari licet, interpolatorem preſſiori uſum charactere, quo ad inſerendum Mercurium, ſpatium ei ſufficeret. Inſuper apographum noſtrum in fine, puto ego in margine prætenti autographi, adjicit: *Romæ, ſancti Alexii hominis Dei.* Hanc autem annuntiationem ceteris melioris notæ codicibus incognitam, ad Uſuardum minime pertinere tam putamus indubitatum, quam certum eſt textum à nobis relatum vere & integre Uſuardinum eſſe.

AUCTARIA.

Mercurii.

PRATEN. De binis hujus codicis Auctariis proxime egimus. *Mercurius* colitur XXV Octobris.

Edburga.

ANTVERP-MAJ. Idem habet de Mercurio & eodem loco. Sed in fine addit præterea: *Ipſo die, ſancta Edburga virginis.* De qua vide in Actis. Aliis vocatur *Eadburga*.

Huic plane conſonat ROSWEYD. hoc ſolo diſcrimine, quod, ut jam diximus, ſcribat: *Ipſa die, ſancta Eadburga virginis.*

Cantiani. & ſocior.

PULSANEN. *In Lucania provincia, paſſio ſanctorum martyrum Viti, Modeſti & Creſcentiæ. Item in Doroſtoro, natalis ſancti Yſichii martyris. Apud Aquileiam, ſanctorum martyrum Cantiani, Protici, Clementis & Cantiani.* Vide totam claſſem melius in Actis diſtinctam.

Landelini.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Textui puro ſubdunt: *Eodem die, in territorio Valencenenſi, cœnobio Criſpini, depoſitio ſancti Landelini abbatis & confeſſoris, qui a beato Auberto Cameracenſi epiſcopo de ſacro fonte levatus eſt.*

Textus contractus.

CENTULEN. *Apud Siciliam, ſanctorum Viti, Modeſti & Creſcentiæ, ſub Diocletiano. Eodem die, apud Meſiam civitate Doroſtoro, ſancti Eſichii militaris, qui cum beato Julio comprehenſus, martyrio coronatus eſt.* Parum hic abeſt à puritate.

Mercurii.
Edburga.
Landelini.

BRUXELLEN. Textui ſatis puro, ſubnectit: *Civitate Benevento, ſancti Mercurii martyris. Item ſancta Edburga virginis. In territorio Valencenenſi, Cœnobio Criſpini, depoſitio ſancti Landelini abbatis & confeſſoris, qui à beato Auberto Cameracenſi epiſcopo, ex prædone ad Chriſtum converſus, tria cœnobia fundavit.*

De Vito &c.

HAGENOYEN. Sic habet: *In Sicilia, natale ſanctorum martyrum Viti pueri, & Modeſti pædagogi ſui, & Creſcentiæ. Qui ſub Diocletiano imperatore, cujus filiam ſanaverat, poſt ollam plumbi ferventis, poſt beſtias & cataſtas divina virtute ſuperatas, poſtquam ab angelo ſunt erepti, rogaverunt Dominum, ut anima illorum tolleretur in pace, & mox illorum anima quaſi candida* [forte columbæ] *cœlum viſa ſunt conſcendere.* In Eſichio ferme purus eſt. De Landelino repetit ea quæ ex ANTVERP-MAX. &c. ſuperius deſcripſimus. Sed de his videndæ ſunt vitæ geminæ ipſius Sancti ab Henſchenio in Actis illuſtratæ; ubi in commentario prævio multa accurate explicat circa corporis aut partium ejus in varia loca tranſlationes, de quibus ſuperſunt controverſiæ etiam alibi tangendæ.

Mercurii.

AQUICINCT. Secundo loco, ut diximus, inſerit: *Civitate Benevento, ſancti Mercurii martyris.*

Viti.

VICTORIN. Poſt textum purum, ubi de Vito, Modeſto &c. In fine ſubjungit: *Eodem die, natale ſancti Viti martyris.* Hunc veroſimiliter credidit ab alio diverſum eſſe.

Landelini.

MARTRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Viti & Modeſti & Creſcentiæ martyrum. Landelini abbatis. Heſychii militis & Julii martyrum.* De Julio actum eſt XXVII Maii.

Codex BIGOTIAN. ſignatus D. 9. *In Fiſcanno, dedicatio eccleſiæ ſanctæ Trinitatis.*

Aniani.

CAMBERIEN. *Aurelianis, ſancti Aniani confeſſoris.* Vide die præcedenti.

REG. SUEC. ſub nota num. 130. *Eodem die, natale ſancti Viti martyris.* Ut VICTORIN. ſupra.

Mercurii.
Cantiani &c.
Mitii &c.
Gaiani &c.
Nivitii &c.
Marchi &c.

FLORENTIN. Multa hic iterum congeruntur: *Civitate Benevento, ſancti Mercurii martyris. Apud Aquilegiam, ſanctorum martyrum Cantiani, Proti, Clementis & alterius Cantiani. Conſtantinopoli civitate, ſanctorum martyrum Mitii, Migetii, & Mirgini. Civitate Barbariæ, ſanctorum martyrum Gaiani, Joviani, & Philippi. In Lucania, ſanctorum martyrum Nivitii, Candidi, Cantiani & Cantianillæ, Irothieri, Singeni, Antheoæ, Quintiani & Theodoli. In Schyſbia, ſanctorum martyrum Marchi & Viti & Modeſti & Creſcentiæ.* Hæc Hieronymiana ſapiunt, ſed corrupta & mirum in modum quaſi ſtudio confuſa, quæ in Actis diſtinctius expreſſa invenies.

Eadburga.

EDITIO LUBECO-COL. Sic mutat initium: *In Sicilia, natale ſanctorum Viti pueri, Modeſti & Creſcentiæ nutritorum ejus. Qui ſub Diocletiano* &c. Reliquus textus ſatis purus eſt. In fine: *Eodem die, beata Eadburga virginis.*

Candidi &c.
Mercurii.
Landelini.
Eadburga.

GREVEN. *In Lucania, ſanctorum Candidi, Probi, Criſogoni.* Vide Acta. *Apud Beneventum, Mercurii martyris.* Dixi ſupra, eum coli XXV Octobris. *Landelini abbatis & confeſſoris. In Anglia, Eadburga virginis.*

Landelini.
Eadburga.
Abrahæ.
De Landel.

MOLAN. *Eodem die, in territorio Valencenenſi, cœnobio Criſpini, depoſitio ſancti Landelini confeſſoris Chriſti & abbatis, qui a ſancto Auberto Cameracenſi epiſcopo de ſacro fonte levatus eſt. Eodem die, ſancta Eadburga apud Wentanam civitatem.* Wintoniam opinor Dein minoribus litteris: *Arvernis, Abrahæ confeſſoris, cujus vitam ſcribit Gregorius Turonenſis.* Editiones aliæ ſic habent: *Arvernis, ſancti Abrahæ confeſſoris.* De Eadburga, ut ſupra. *In territorio Valencenenſi, in villa quæ dicitur Criſpinium ſuper fluvium Hon, tranſitus ſanctiſſimi ac beatiſſimi patris Landelini. Hic a beato Auberto eruditus, ſed poſt malorum ſuaſione deceptus, viam veritatis deſeruit, ſed precibus ejuſdem & angelica viſitatione territus, poſtea revocatus, & a beato Martino Papa officium prædicationis ſuſcipiens & efficaciter complens, plurimorumque fundator cœnobiorum exiſtens, quievit in pace. Item ipſo die, tranſlatio corporis ejuſdem ſancti Landelini à Godefrido Cameracenſi epiſcopo. In Heyo, tranſlatio ſancti Domitiani epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio beati Meingoldi ducis & martyris.* Vide de utroque in indice Prætermiſſorum. In fine minutioribus litteris: *In Cilicia, ſancti Dulæ martyris.* Eſt *Tatianus Dulas*, cujus Acta Græco-Latina à nobis edita ſunt. Sinceriſſima ea cenſuit Henſchenius, nec curandæ difficultates Tillemont. tomo 5 pag. 622.

Tranſlat. Landelini.
Tranſlat. Domitiani.
Item Mengoldi.
Dulæ.

XVI *Kal.* *Die* 16.

Ferreoli & Ferrution. IN Galliis apud urbem Veſuntionem, ſanctorum martyrum Ferreoli presbiteri & Ferrutionis diaconi, qui à beato Hireneo epiſcopo ad prædicandum verbum Dei miſſi, poſtea ſub Claudio judice excruciati pœnis, gladio feriuntur. Antiochiæ, natalis *Cyrici & Julittæ.* ſanctorum martyrum Cyrici & Julittæ matris ejus, qui poſt dira verbera & gravia tormenta, martyrii ſui curſum obtruncatione capitis *Aureliani.* impleverunt. Lugduni, depoſitio beati Aureliani epiſcopi Arelatenſis. *Similiani.* Civitate Namnetis, ſancti Similiani epiſcopi & confeſſoris.

Pro textu ſtant *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Veſuntionem* recte ſcribunt Herinien. Tornacen. Antverp-major, & Molan. Pro quo in Pratenſi eſt *Vezuntionem*; in Greven. *Veſuncionem*, pejus in Belino *Veſcentionenſem.* Solus Tornacen. habet *Fereoli*, plures errant in ſecundo nomine, ut Antverp-maj. *Ferruntionis*; Belin. *Ferutionis*; Greven. *Ferrucionis.* Molanus orthographiam plerumque corrigens, recte potuit *Irenæo*, ceteri ut in textu, ii etiam qui diphthongis utuntur, ut Praten. maxime & Herinien. cum quibus ſcripſi *pœnis.* Belin. legit *poſtea vero & cruciati*, pro *excruciati*. *Cyrici* eſt in omnibus præterquam in Antverp-majore, qui cum aliis etiam ſcribit *Julitæ*: melius in textu cum Martyrologis antiquis. Cetera Antverp-majoris errata colligo, ut *graviora* pro *gravia*, *Lugdunis*, *Nammetis*, *Smiriani.* Ado legit *Nannetis* ſed codices noſtri optimi *Namnetis*, Tornacen. *Nampnetis*, non *Nanetis*, ut Belinus.

Ferreoli & Ferrutionis OBSERVATIO. Ex Adone acceptum credimus quidquid hac die in textu noſtro ponitur, ordine tamen non undequaque ſervato; nam in illo Antiocheni Beſuntinis anteponuntur, Similianus Aureliano, cujus mutationis cauſam puto eſſe omnino arbitrariam. Biſuntinorum martyrum primus hoc die memoriam facit Beda, ex quo potiſſimam encomii ſui partem Ado accepit, iis dumtaxat præfixis, quæ de Irenæi miſſione, & loco certaminis, in Beda deſiderabantur. Rabanus palæſtram adjicere velle viſus eſt. Noſter Adonem præ oculis habens, ea decerpſit quæ ſolitam brevitatem non excederent. Atque hæc ex ipſorum martyrum Actis, Gregorio Turonenſi antiquioribus, accepta ſunt. Porro de eorum fide & veracitate eadem controvertuntur, quæ de Actis aliorum trium Irenæi diſcipulorum paucis diximus ad XXIII Aprilis. Gravia eſſe & ſimplicia, non omnino diffitentur recentiores, verumtamen non tam ſincera, ut inter ſelectiora a Ruinartio adlegerentur. De Ferreolo & Ferrutione exſtat veneranda memoria in Miſſali Gothico, ſeu veteri Gallico à Thomaſio edito pag. 359. In Hieronymianis nomina addita cenſet Florentinius V Septembris, quo die celebris eſt eorum inventio potius quam tranſlatio. Qui ſocios eis tribuunt, non alios ferme cenſent à tribus Valentinis, *Felice*, *Fortunato* & *Achilleo.* Wandelbertus hodiernos etiam refert citato die V Septembris: *Nonis Ferreolus cum Ferrutione refulget.*

Ceterum hactenus antiquiorum Martyrologorum & Noſtri ſalva manet auctoritas.
Cyrici & Julitta. Non ita in *Cyrico*, vel *Quirico* & *Julitta*, quos cum ſociis quatuor & quadringentis *Antiochiæ* diſertiſſime tribuunt Hieronymiana apographa & Romanum parvum. Quibus quoad poſitionem plane conſentit Ado & ex hoc Uſuardus. In eamdem ſententiam loquitur Florus, cujus elogium Adoniano hinc inde conſonat, quamvis illum nullatenus credam Adoni fuiſſe cognitum. Utrique certò præluxerint Acta, quæ tamquam apocrypha pridem reprobata fuerunt. Ut ut eſt, Noſter Adonis elogium contractius reddidit, omiſſis ſociis à Floro ad CCCCXLIV multiplicatis. Et hæc quidem ex præfatorum Martyrologorum venerando ſenſu plana & certa videri poſſent, niſi momenta graviſſima palæſtram mutandam ſuaderent, ſcribendumque *Tarſi*, pro *Antiochia*, ut Romani moderni Reformatores recte feciſſe cenſet Papebrochius, difficultatem fuſius explicans & explanans hac die*, dum martyres probabiliter ſynonymos geminat, & Antiochiæ Cyricum cum Julitta, & alterum Cyricum, Julittamque alteram Tarſo adſcribi poſſe non incongrue opinatur, niſi magis alia placeant, quæ ibidem ſatis veroſimiliter ſuggeruntur. Si cui hæc non ſufficiant, Florentinium adeat, ſimilia rationum momenta ſatis accurate expendentem. Miſſis tricis, videat Lector in Actis noſtris inſignem relationem Græco-Latinam Theodori Iconienſis de illuſtriſſimorum horum martyrum certamine, qua è fidelium manibus excidere debuiſſet famoſa illa damnata narratio apocrypha,

crypha, quæ tamen per tot ſecula in Legendariis nonnullis perſeveravit, legique etiam poteſt in citatis Actis. Eſt apud Ruinartium ipſa illa Theodori epiſtola, a pag. 527. Gallice breviter omnia deduxit Tillemontius tomo 5 à pag. 349. Adde his Wandelberti diſtichon:

Sedecimo Ciricus Julitta cum genitrice
Clareſcit vera Chriſti pietate fideque.

Interea quod noſtri fori & muneris eſt, jam exactum dedimus, & damus porro in duabus poſtremis annuntiationibus, quas ferme ad apicem ex Adone Noſter deſcripſit, antiquioribus Martyrologis prorſus intactas, niſi quod *Similianus*, ſub *Similini* nomine, aliquibus Hieronymianis, forte ex Gregorio Turonenſi, appoſitus ſit. Veriſſimum interim eſt, quod principio dicebamus, Uſuardum ſua omnia ex Adone mutuatum. De duobus hiſce noſtris ultimis Sanctis videnda ſunt, quæ in Syllogis ſuis hiſtoricis tradunt Henſchenius & Papebrochius. Plura alibi non facile reperies. *Aureliani. Similiani.*

AUCTARIA.

De Ferreolo. PULSANEN. *Apud civitatem Guiſiocenſem, beatorum martyrum Ferreoli presbyteri & Ferracionis diaconi. Qui ſub Claudio judice ad trocleas extenti & flagellati, deinde in carcerem recluſi, amputatis linguis prædicabant verbum Domini. Poſt hoc utriſque ſuat infixa ſubula in manibus & in pedibus atque in pectore: ad ultimum gladio percuſſi ſunt.* Hæc ex Beda vel Adone. Cetera omnia deſunt.

ROSWEYO. Poſt textum purum adjicit: *Mogontiæ, ſanctorum martyrum Aurei & Juſtinæ.* *Aurei & Juſtinæ.* Acta ipſorum ſatis copioſè illuſtrata ſunt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & MUNERAT. Carent ultima annuntiatione de ſancto Similiano.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. EDIT. ULTRAJ-BELG. De Biſuntinis fere ut PULSANEN.; nempe poſt *Claudio judice*, interſerunt: *Ad trocleas extenti & flagellati, deinde in carcerem truſi, amputatis linguis prædicabant verbum Dei. Poſt hæc ſubulis triginta manibus & pedibus & pectori eorum infixis, ad ultimum gladio feriuntur.* *De Ferreol &c.* In Antiochenis & Aureliano puri ſunt. Sed omiſſo Similiano, ſubſtituunt: *Apud Moguntiam, ſanctorum martyrum Aurei ejuſdem loci epiſcopi & Juſtinæ ſororis ejus.*

ALBERG. & DANIC. Idem habent de Biſuntinis, ſed Antiochenos ad XV Julii rejiciunt. In ceteris conveniunt cum proxime prægreſſis. At DANIC. proprium habet & peculiare augmentum popularis Sancti: *Ipſo die in Dacia, in provincia Selandia, ſancti Wilhelmi abbatis, vita & miraculis clari.* *Wilhelmi.* Colitur VI Aprilis.

CENTULEN. *Apud Anthiochiam, ſanctorum martyrum Cyrici & Julitta matris ejus & aliorum ſimul paſſorum quadringentorum, quatuor. Apud urbem Veſontionem, ſanctorum Ferreoli presbyteri & Ferrucionis diaconi martyrum. Civitate Nannetis, ſancti Similiani epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Incipit à Cyrico & Julitta, his verbis ferme ex Adone deſumptis: *Apud Antiochiam, ſanctorum martyrum Cyrici & Julitta matris ejus. Quorum prior calcem cum aceto & ſynapi in os accepit; deinde pariter clavis affixi, evulſiſque oculis decalvati & excoriati, & ſuper carbones in lecto æreo aſſati, deinde ferris attriti, & amputatis linguis gravia tormenta paſſi, martyrii ſui curſum obtruncatione capitis impleverunt, cum aliis quadringentis quatuor.* *De Cyric. &c.* De Biſuntinis ferme ut ſupra. Sequitur: *Eodem die, natale ſanctorum Dyogenis & Saturnini.* *Diogenis & Saturnini.* Puto conjungi Africanum cum Siculo. *Apud Maganciam, ſanctorum martyrum Aurei, ejuſdem loci epiſcopi, & Juſtinæ ſororis ejus.* *Aurei &c.* Ut habent ſupra codices mediæ notæ. Tum de Similiano. Poſt de Aureliano pure. In fine: *Apud Viennam, ſancti Domnoli epiſcopi & confeſſoris.* *Domnoli.* Eſt in Actis.

HADENOYEN. De Biſuntinis eadem habet quæ ANTVERP-MAX. &c. ſupra. Secundo loco: *Apud Moguntiam* &c. ut ſupra. In martyribus Antiochenis permodicè interpolatus, in Aureliano & Similiano ſatis purus eſt. Tum: *Item in Anglia*, [lege *in Dacia*] *ſancti Wilhelmi abbatis.* *Wilhelmi.* De quo ſupra in DANICO. *In Francia, Rotalandi ducis & martyris.* Indicat *Rolandum*, *Rolandi.* de quo vide ſis in Prætermiſſis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Cyrici & Julitæ martyrum. Ferreoli presbyteri & Ferrotionis diaconi martyrum. Aureliani epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Similiani.* *Textus contractus.*

CAMBERIEN. *Eodem die, ſancti Verolis confeſſoris.* *Veroli.* De eo die ſequenti. *Et ſanctæ Juſtinæ virginis.* An Moguntinæ, an alterius?

CODEX D. LA MARE, ſub nota A. *Ipſo die, ſancti Quintiani presbyteri & martyris.* Forte is *Quintiani.* eſt, de quo XIV hujus. *Depoſitio ſancti Flaviani.* *Flaviani.* Si de Auguſtodunenſi, colitur XXIII Auguſti.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Aureliani*. In UGHELLIAN. Deeſt *Similiani*.

FLORENTIN. *Apud Antiochiam, ſanctorum martyrum Domeſti, Creſcentii & Julii cum* CCCC *militibus.* *Domeſti &c.* Vide Prætermiſſos. *Eodem die, ſanctorum Diogenis & Saturnini.* *Diogenis &c.* De quibus ſupra.

BIZUNTICEN. S. Pauli, & SALINENSIS Franciſcanorum: *In territorio Lingonenſi, ſancti Veroli presbyteri & confeſſoris.* *Veroli.* Recte hic ſcribitur *Veroli*, ſed jam diximus coli die ſequenti.

In codice ABBATIÆ GOLLIANÆ: *Lugduni, depoſitio beati Aurelii epiſcopi Arelatenſis.* Lege *Aureliani.* *Aureliani*, ut habetur ſupra in textu.

EDITIO LUBECO-COL. De Biſuntinis nil novi addit. Secundo loco de Aureliano pure. In Antiochenis multum interpolata eſt. Sequitur, de Aureo & Juſtina, de Similiano, de Wilhelmo, de Domnolo Viennenſi, ut ſupra. *Eodem die, tranſlatio ſancti Richardi epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Richardi.* De eo Actum III Aprilis. *Ipſo die, ordinatio ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris.* *Ordinat. Nicolai.* Vide VI Decembris, quo tota vita illuſtrabitur.

GREVEN. *Rolandi comitis Cenomanenſis, ſociorumque ejus Oliverii cum aliis, tempore Karoli magni ab infidelibus occiſorum.* *Rolandi.* Vide ſupra. *Martyrum* CCCCIV, *Adone teſte, cum ſanctis Cyrico & Julitta paſſorum. Apud Moguntiam, ſanctorum martyrum Aurei* &c. De Domnolo, ut ſupra. *Aurei &c.*

 Pop-

Popponis. *Popponis archiepiſcopi Treverenſis & confeſſoris.*
Legunt.&c. Prætermittitur. *Motti, Leguntii & Strominsi epiſcoporum & confeſſorum.* Vide Prætermiſſos.
Tranſlat. Richarii. *Tranſlatio ſancti Richarii epiſcopi. In Ducm, tranſlatio ſancti Wilhelmi abbatis.* De quo ſupra.
Meandri. *Meandri confeſſoris.* An *Nicandri*? Sed hic martyr eſt die ſequenti.
Lutgardis. *Lutgardis virginis. Ordinatio ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris.*

MOLAN. *Et in civitate Maguntiaco, paſſio,*
Aurei &c. *ſanctorum Aurei & Juſtinæ ſororis ejus, qui ab Hunnis vaſtantibus Germaniam, in eccleſia occiſi ſunt.* Hæc ex Rabano ſumpta. Tum typis minoribus, de Rolando & Oliverio, ut GREVENUS. Item de Wilhelmo. Demum: *In Aquiria, monaſterio Brabantiæ, obiit ſancta*
Lutgardis. *Lutgardis, magnæ devotionis virgo, cujus vitam ſcripſit Thomas Cantipratenſis.* Editiones poſteriores litteris Italicis in textu de Antiochenis inſerunt: *Paſſi ſunt cum eis & alii* CCCCIV. In fine de Aureo & Juſtina ut ſupra. *Die decima ſexta, ſancti clarique miraculis Tychonis Amathontæ.* *Tychonis.* *In Eſchel Conſtantienſis diœceſis, elevatio ſanctarum virginum Cunegundis, Mechtundis & Vuibrandis.* *De Cuneg. &c.* *Bergis, translatio ſanctæ Lewinnæ virginis & martyris.* *Tranſl. Lew.* Natalis eſt XXII Julii. *Monaſterio Sithin, inventio pretioſiſſimi corporis ſancti Bertini, quod repertum eſt ſub capitaneo altaris ſancti Martini, ubi olim à beato Folquino tranſlatum & reconditum fuerat anno* DCCCXLVI. *Jacuit autem ducentis & ſex ferme annis, cum primitus in ſepulcro ſuo quieviſſet* CXLIX *annis.* Sequitur minori charactere: *In Galliis, Rolandi comitis Cenomanenſis, Oliverii & ſociorum,* *Rolandi & ſociorum.* *qui juxta Pampelonem ſub Pyrenæis montibus pro Chriſto pugnantes, Carolo magno imperante occubuerunt. In Aquiriis monaſterio Brabantiæ, obiit Lutgardis abbatiſſa magnæ devotionis* *Lutgardis.* *virgo.* Quæ ad ejus cultum, vitam, ætatem &c. pertinent, diligenter in Actis eruderata ſunt.

XV *Kal.* *Die* 17.

Martt.262. ROmæ, ſanctorum martyrum ducentorum ſexaginta duorum, qui poſiti ſunt via Salaria veteri ad clivum Cucumeris. Eodem
Vulmari. die, ſancti Vulmari confeſſoris, admirandæ ſanctitatis & reli-
Aviti. gionis viri. Aurelianis, ſancti Aviti presbiteri & confeſſoris.

Hunc eſſe verum & genuinum textum probant codices *Herinien. Tornacen. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Belini prima editio, Greven.* & *Molani editiones poſteriores.*

VARIA LECTIO. Ferme reducitur ad librariorum vel typographorum ſphalmata. Sic *vetere*, pro *veteri*, habent Antverp. & Max-Lubec. In Munerat. *politi*, pro *poſiti*; *divum*, pro *clivum*, ubi Belin. habet *clivium*. Rurſus Belin. *Vulmarti*. Munerat. autem *ammiranda* & pro *presbyteri & confeſſoris*, legit *abbatis & confeſſoris*.

Martt.262. OBSERVATIO. Hæc hodie Romani parvi ſola & unica annuntiatio: *Romæ, martyrum* CCLXII. Reliqua textus noſtri verba Adoniana ſunt. Quid de iis præterea dici poſſit, nuſquam reperio, niſi cenſeantur iidem eſſe, qui CCLX numero *arenam fodientes damnati fuerunt & in amphitheatro civitatis ſagittis interfecti*, à SS. Mario & Martha (de quibus XX Januarii) *ſepulti in crypta via Salaria, juxta clivum Cucumeris.* Ita credidere Henſchenius & Papebrochius, in Sylloge ſua hiſtorica alios eis martyres, in Hieronymianis hoc die expreſſos conjungentes, de quibus merito dubites, an cum hiſce CCLXII ullam aut loci aut temporis habeant affinitatem. Verum in tanta rerum obſcuritate, non video a Majorum placitis recedendum, donec aliunde plus luminis acceſſerit. An id à Wandelberto affundatur, ex ejus verſiculis ſtatuere poteris:

Quindecimus ſeptem quinquageniſque ducentis
Martyribus jucundam mittit ad aſtra coronam.

Jam ad firmandam de cetero textus noſtri genuinam Uſuardinam & primigeniam ſimplicitatem, concurrunt non ſolum citati jam codices undequaque puri, ſed reliqui
De Vulmar. ferme omnes utcumque aucti, iis dumtaxat exceptis, qui cum Pratenſi extra ceterorum ordinem convenire ſolent; ſoliti nempe ſocii Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinctinus, de quibus jam toties ſermo recurrit. Legunt illi ſecundo loco: *In territorio Bituricenſi, ſancti Gundulfi epiſcopi & confeſſoris*; eamque lectionem Henſchenius noſtræ præferendam putat, ex favente diei concurſu & adſtipulatione duorum Pratenſium codicum. Verum ut ei ultro concedamus, natalem *Vulmari* diem cadere in XX Julii, *Gundulfi* vero hac die recolendum, qua de re nulla nobis hîc diſceptatio; numquam faciet, ut lectio noſtra veriſſime non ſit Uſuardina, quocumque titulo poſita fuerit, ſtante pro ea codicum integerrimorum conſenſu, qui plane evincit *Gundulfum* in codicem Pratenſem, ut alias factum, toties oſtendimus, ſubinde fuiſſe intruſum, eraſa forte priori annuntiatione. Magiſque id adeo liquet recurrendo ad ipſam Uſuardi perpetuam ſcaturiginem; Adonem, inquam, cui *Gundulfus* ille *Bituricenſis* plane fuit incognitus. Itaque, ut ad *Vulmarum* regrediamur, de eo primus meminit prædictus Ado, iiſdemque prorſus verbis

bis laudavit, quæ in laterculum ſuum Uſuardus manifeſtiſſime tranſtulit, ut proinde dubitare nequeam, quin ita primitus in vero autographo ſcriptum reliquerit, unde probatiores noſtri codices acceperunt. Atque hæc pro re noſtra hîc ſatis; ſiquid deſiderari patimur, ad xx Julii abunde in Actis compenſabitur. De *Avita Aurelianenſi* *Aviti.* nulla occurrit difficultas, utpote qui ex Beda acceptus, in omnibus codicibus Uſuardinis conſignatus eſt, cum eo exiguo diſcrimine, quod Pratenſis & ei ſimiles ſiſtant in *presbyteri*, reſecto fine, *& confeſſoris*. An ad apographa Hieronymiana proprie ſpectet, docebit Florentinius. Eum ex Beda, de more, tranſumpſit Rabanus, diffuſiorique ornavit elogio; Florus multo breviori. Sed hæc nihil ad Uſuardum, pro cujus ſimplicitate vindicanda nihil hîc ultra diſputandum arbitramur. Porro quæ de *Avito* vel *Avitis* dubia & controverſa ſunt, in commentario pag. 350 explicat Henſchenius, ubi etiam recte obſervat, Avitum probabiliſſime hunc eumdem, ab Adone conſignatum eſſe xix Decembris. Ceterum ex vitæ ſerie in Actis noſtris tradita, ſatis refelli videtur eruditi cujuſdam recentioris opinatio, qui *Danenſem Avitum* ab *Aurelianenſi* ſeu *Miciacenſi* diſtinguendum exiſtimat.

AUCTARIA.

PRATEN. Auctarium ejus & defectum abunde jam indicavimus.

ANTVERP-MAJ. Pratenſi conformis, in fine adjicit: *Ipſo die, depoſitio ſancti Botalphi confeſſoris & abbatis.* *Botalphi.* Ubi rurſus advertis Auctarium Anglicum.

ROSWEYD. Utrique priori conſonans in textu, ſic Auctarium efformat: *Ipſo die, ſancti Buthelmi confeſſoris.* *Buthelmi.* Sequitur deinde compendium ſatis prolixum totius hiſtoriæ Alexianæ, de qua plures codices in Auctariis xvii Julii.

PULSANEN. *Romæ, natalis ſancti Quiriaci.* *Quiriaci.* Addere poterat ſocios non paucos. *In Aurelianis civitate, depoſitio ſancti Aviti presbyteri & confeſſoris.* *Lini.* *Nammetis civitate, beatiſſimi Lini confeſſoris.* Fallor, ni *Similinum* truncatum innuat, nobis *Similianum*, qui etiam ab aliis hoc die refertur, ſed nos cum Uſuardo die præcedenti. *Eodem die apud civitatem Rothomagum, tranſlatio corporis beati Romani archiepiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Romani.* Remittitur ad xxiii Octobris.

BELINI editio altera textui ſuperaddit: *In pago Bituricо, ſancti Gundulfi.* *Gundulfi.* *Eodem die S. Poſſemii* [Poſſenni] *ſacerdotis, miræ ſimplicitatis viri.* *Poſſenni.*

MOLAN. In prima editione omiſit hæc ſola verba: *Qui poſiti ſunt via Salaria veteri ad clivum Cucumeris.* Aliæ editiones, ut diximus, puræ & integræ ſunt.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Videntur litem velle componere, dum textui puro ſubjungunt: *In territorio Bituricenſi, ſancti Gundulphi epiſcopi & confeſſoris.* *Gundulphi.*

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum ducentorum ſexaginta duorum, qui poſiti ſunt via Salaria veteri ad clivum Cucumeris. Aurelianis, ſancti Aviti presbyteri & confeſſoris.* Deeſt Vulmarus, de quo vide ſuprà Obſervationem.

BRUXELLEN. In prima purus; ſecundo loco inſerit: *Et Romæ, paſſio ſanctorum Diogenis & Quiriaci.* *Diogenis & Quiriaci.* Eorum ſocii in Actis enumerantur. In Vulmaro & Avito purus, ſubjungit: *In territorio Bituricenſi, ſancti Botulphi epiſcopi & confeſſoris.* *Botulphi.* Voluit dicere *Gundulphi*. *Ipſo die apud Rothomagum, tranſlatio corporis ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Romani.* Dies natalis eſt xxiii Octobris. *Et ſancti Aycadri* [aliis Aichradi] *abbatis Gunegenſis* [Gemeticenſis.] *Aycadri.* *Qui cum nongentos haberet monachos, media eorum parte, per angelum ſibi notitia præſignata, una die migravit ad Dominum. Quos ipſe non multo poſt ſecutus, quievit in Chriſto.* Remittitur ad xv Septembris.

HAGENOYEN. De CCLXII addit, quod *decollati ſint ſub Claudio imperatore.* Sequitur: *In Egypto, depoſitio ſancti Onufrii heremitæ.* *De Onuphrio* *Qui prius erat monachus inter perfectiſſimos monachos & ipſe perfectus. Qui tandem ab illis vitam heremiticam Helya in veteri Teſtamento & Johannis Baptiſta in novo Teſtamento* [ducere volens &] *arguens fratres, quod illi non fierent, quod laudarent* &c. Quæ purius ex Actis ſumentur, datis xii Junii. Sequitur: *In Anglia, ſancti Rotulfi abbatis.* *Botulfi.* Alii ſcribunt *Loculfi*, ſed de eodem agitur, qui ſupra *Botulphus*. In Vulmaro & Avito purus eſt. In fine: *Item Biſiancia* [Veſontione] *ſancti Anthidii epiſcopi & martyris.* *Anthidii.* De quo vide Auctaria noſtra & Acta xxv Junii.

AQUICINCT. Jam diximus ſuperius in Obſervatione, codicem hunc concordare cum PRATEN.

VICTORIN. *Aſſumptio Heliæ prophetæ.* Vide Prætermiſſos. *Et ſancti Nicandri & Marciani.* *Nicandri & Martiani.*

Codex PRINCIPIS URSINI à Roſemberg. *Voliinaris, alias Valmari.* Ita legit extractum

AMBIANEN. *Aurelianis, depoſitio ſancti Aviti presbyteri & confeſſoris.* *De Avito.* *Qui cum ſancta religionis fervore, ſub patre Maximino* [in] *monaſterio floreret, tandem* [à] *Deo tactus eremum petiit; ubi aliquando commoratus, etiam miraculis claruit, & poſtea glorioſo fine in pace quievit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Aviti presbyteri & confeſſoris. Romæ, ſanctorum martyrum ducentorum ſexaginta duorum. Wlmari confeſſoris.*

CAMBERIEN. *Ipſo die, Domni Luculfi abbatis.* *Luculfi.* Erit, ni fallor, *Botulfus*.

REG. SUEC. ſub nota num. 428 *In territorio Bidderici caſtri, adventus clariſſimi confeſſoris Chriſti Bolulfi, ſuper cujus feretrum, videntibus cunctis, columna lucis cælitus emiſſa refulſit.* *Advent. Bolulfi.*

VATICAN. num. 5949. Omittit *Vulmari* & *Aviti*. Adjicit autem: *Beneventi, ſanctorum Nicandri & Marciani.* *Nicand. & ſi.* *Eodem die, tranſlatio ſancti Bartholomæi Apoſtoli de India in Liparim.* *Tranſlat. Bartholom.* Agendum de Apoſtolo xxiv Auguſti.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Poſenni ſacerdotis, miræ ſimplicitatis viri.* *Poſenni.* *Ipſo die apud ſanctum Edmundum, ſancti Bolulphi epiſcopi & confeſſoris.* *Bolulphi.* An non *Adulphi*, fratris vel ſocii *Botulphi*? *In territorio Oxonienſi, Hereilando monaſterio, ſancti Nechtavii martyris.* Nihil de eo hac die *Nechtavii.* in Actis noſtris, nihil in Prætermiſſis.

FLO-

Florentin. *Apud Beneventum, tranſlatio* *[Tranſlat. Bartholom.]* *S. Bartholomæi Apoſtoli. Civitate Ravenna, ſanctorum Froni, Candri, Blaſtri, Nicandri, Aberia. Doroſtori, Iphici,* *[Froni &c.]* *Ca[…], Cantiana, Cantianilla. Roma, natalis ſ[…] Quirſaci.* *[Quiriaci.]* *Item Roma via Salaria ad* VII *columnos; natale ſancti Diogenis, viri virtute & ſanctitate clariſſimi.* *[Diogenis.]* *Alexandria, SS. martyrum Diogenis & Marini.* *[Diogen &c.]* *In Aquilegia, ſanctorum Muſcæ, Cirinæ, Valeriana & Marinæ.* *[Muſcæ &c.]* De his omnibus vide Acta. *Civitate Rothomago, tranſlatio ſancti Romani archiepiſcopi & confeſſoris.* *[Tranſlat. Romani.]* *Item ſancti Badulphi abbatis.* Jam diximus, hoc nomen varie efferri.

Codex S. Ricaloi. *Lugduni, depoſitio beati Aureliani epiſcopi Arelatenſis.* *[Aureliani.]* Ex die præcedenti.

Remens. SS. Tim. & Apoll. *In monaſterio, quod Haran* vel *Harcea nuncupatur, ſancti Wulmari confeſſoris.* Vide hic infra, *Juliani.*

Editio Lubeco-Col. In prima, pura eſt. Sequitur: *In monte Jovis, depoſitio beati Bernardi heremitæ, eximiæ ſanctitatis viri.* *[Bernardi.]* *Hic inter cetera infirmitatum genera morbum, quem phyſici paralyſim nominant, ſolitus eſt curare.* Colitur XV Junii. De Vulmaro addit, *diſcipuli ſancti Iudoci confeſſoris.* Io Gundulſo pura eſt. *In monaſterio quod Arena nuncupatur, ſancti Iuliani confeſſoris.* *[Juliani.]* In Avito etiam pura eſt. *Alexandria, ſanctorum Dioſtori & Mariæ martyrum.* *[Dioſtori &c.]* Vide Acta. De Botulfo, ut ſupra. *[Botulfi.]* *In monte Sybergenſi, tranſlatio ſancti Innocentii martyris de ſocietate ſanctorum Thebæorum.* *[Tranſlat. Innocentii.]*

Greven. *Item ſanctorum Dugene, Blaſti, Cantiani.* *[Dugene &c.]* *Roma, Diogenis & aliorum* CCLXIV. *[Diogenis &c.]* *Dioſchori & Marini martyrum.* *[Dioſchori &c.]* Vide Acta. *Helprardi martyris.* *[Helprardi.]* Prætermittitur. *Nichrandi & Marciani martyrum.* *[Nicand &c.]* De Gundulſo recte. *In Tuſcia civitate Emilia, Himerii epiſcopi & confeſſoris.* *[Himerii.]* *Veredemii epiſcopi Avinionenſis & confeſſoris.* *[Veredemii.]* *In pago Rothomagenſi, ſancti Romani ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* *[Romani.]* De quo ſupra. *Vulterammi epiſcopi* Vide Prætermiſſos. *In Anglia, Botulphi abbatis & confeſſoris.* *[Botulfi.]* *Hic de profectu animarum ſemper habebat colloquium, ſemper de gaudio felicitatis æternæ in ipſius ore perſonabat eulogium. Eadrii abbatis.* *[Eadrii.]* *In Hibernia, Enolich confeſſoris.* *[Enolich.]* Vide de utroque Prætermiſſos. *Juliani confeſſoris.* *[Juliani.]* *Alteramni confeſſoris.* *[Alteramni.]* Quis eſt hic? *Secundum aliquos hic Bernardi eremitæ & confeſſoris, de quo ſupra* XVII *Kal. Junii.* *[Bernardi.]* *Hic raptus eſt Helias curru igneo, ante Chriſtum ortum anno nongenteſimo tertio.* *[De Elia.]* Vocatur ſupra Eliæ aſſumptio. Vide XX Julii.

Molan. De Avito; *cujus vita miraculis coruſcabat.* *[De Avito.]* *Hic inter alia facta quemdam monachum defunctum in eccleſia, ceteris fratribus ſomno gravatis, oratione fuſa ad Dominum, à morte ſuſcitavit. Apud Viennam, ſancti Domnoli epiſcopi.* *[Domnoli.]* Ex die priori. De Gundulſo & Poſſemio [pro *Poſſenno*], ut ſupra. *[Poſſenni.]* *Item Roma, Alexii confeſſoris, qui paupertatem voluntariam elegit, & poſt multas anxietates & injurias, a famulis domus patris ſui factas, neſciente patre & matre, in jejunio & orationibus in Domino quievit.* *[Alexii.]* Colitur XVII Julii. *In Arabia, raptus in cælum ſancti Heliæ prophetæ Domini, & Carmelitanæ religionis Patriarchæ, qui tantam invenit coram Domino gratiam, ut clauderet & aperiret cælum.* De Botulpho & Juliano, ut ſupra. *[Botulfi. Juliani.]* Minoribus typis: *Tranſlatio Innocentii martyris ex legione Thebæa in monte Sibergenſi.* *[Tranſlat. Innocentii.]* Colitur tota legio XXII Septembris. *Falconis archiepiſcopi Rhemenſis & martyris.* *[Fulconis.]* Prætermittitur. Editiones aliæ, de Avito, Domnole, Gundulpho, Poſſemio, Juliano, & Botulpho, repetunt ea quæ jam ſatis dicta ſunt. Sequitur: *Cremonæ, ſancti Himerii epiſcopi Æmiliæ & confeſſoris.* *[Himerii.]* *Die decima ſeptima, ſanctorum martyrum Manuelis, Sabelis & Iſmaelis.* *[Manuel &c.]* *In Conſtantienſi diœceſi, elevatio Chriſtianæ virginis.* *[Elevat. Chriſtianæ.]* Vide Prætermiſſos. Tum minori charactere: *Item Piſis, ſanctiRonerii nobilis, ac poſtmodum peregrini, qui cum Hieroſolyma viſitaſſet, abſtinentia & pietate clarus, obiit anno ſalutis* MCLXI. *[Ranerii.]* De Elia, ut ſupra in editione prima. *Item Fulconis martyris, Remenſis epiſcopi, qui pro libertatis eccleſiaſticæ defenſione eſt interemptus.* *[De Fulcone.]* Diximus prætermitti. Poſt annotationes, præter morem litteris Italicis aſſuitur: *Die Dominica ante natalem Baptiſtæ, in Foreſto, ſanctæ Heleaæ* [vel *Haleaæ*] *virginis & martyris.* *[Aleneæ.]* *Quæ Levoldi regis gentilis filia unica, juſſu patris martyrium tulit: poſt mortem tot claruit miraculis, ut illis excitatus Levoldus pater ejus, fidem Chriſti, baptiſmi gratiam, ſimul & peccatorum veniam acceperit. Hujus ſacra virginis corpus, in monaſterio Foreſtenſi, Ordinis ſancti Benedicti prope Bruxellam quieſcit.* Vide hæc in Actis deducta.

XIV *Kal.* — *Die* 18.

[Marci & Marcelliani.] ROmæ via Ardearina, natalis ſanctorum martyrum Marci & Marcelliani fratrum, qui à duce Fabiano tenti & ad ſtipitem ligati, in pedibus acutos (clavos) acceperunt. Cumque demum non ceſſarent laudare Chriſtum, lancea per latera transfixi, cum gloria martyrii ad ſiderea regna migraverunt. In Hiſpaniis civitate Malaca, ſanctorum martyrum Siriaci & Paulæ virginis, *[Siriaci & Paulæ.]* qui poſt multa tormenta ſibi illata, lapidibus obruti, inter ſaxa animas cælo reddiderunt. Alexandriæ, paſſio ſanctæ Marinæ virginis. *[Marinæ.]*

Sic plane referunt *Pratea. Herinien. Ternacen. Antverp-maj.* & *Roſweyd.*

VARIA LECTIO. *Ardentina*, ſcriptoris vitium eſt in Roſweyd. Deeſt in Antverp-majore, *martyrum*. Præterea ambo codices ſcribunt *tenti ad ſtipitem*, omiſſa particula *et*. Sequitur vitioſa conſtructio, *in pedibus acutos acceperunt*, quæ & in citatis pro

textu

textu codicibus & in omnibus ferme aliis reperitur, exceptis Greveno & Molano. Roſweyd. item phraſim mutans ſic poſuit; *in pedibus aculeos ſuſceperunt*, forte ex Floro, ubi, *aculeos acceperunt*. Noſter Adonem ſecutus eſt, ſuppreſſo ſubſtantivo *clavos*, quod parentheſi incluſimus. In Antverp-maj. eſt, *ceſſaſſent laudare Dominum*, in Roſweyd. *ceſſaſſent laudare Deum*. Melius in textu. *Syderea* legit Pratenſis. Antverp *Malacha*. Poſt *Paula virginis*, poſuit Tornacenſis *quæ*. Omnes concordant in nomine *Marina*, pro qua ſolus Pratenſis habet *Maria*.

OBSERVATIO. Duorum martyrum fratrum *Marci* & *Marcelliani* celebrem reddidere feſtivitatem Martyrologi Latini antiqui omnes. Imprimis Hieronymiana apographa non omnimode conformia. Tum Beda, poſt quem Rabanus elogium texuit, ab eo plane diverſum, quod Flori eſſe cenſuit Henſchenius. Adde Romanum parvum, ex quo Viennenſis, qui auctius encomium & elegantius concinnavit, non minus eleganter à Noſtro contractum, ut in laterculo repræſentatum eſt. Omnia ex Actis S. Sebaſtiani deſumpta ſunt, ut vide in noſtra editione, capite præſertim 22 pag. 277, quæ magis hoc die elucidantur. Celeberrima eſt Sanctorum noſtrorum memoria in Sacramentariis a Menardo & Thomaſio editis, atque item in vetuſtis Allatii & Frontonis Kalendariis quidquid in priori legatur *Marcellini*. Nec Wandelbertus metrica oratiune eos laudare prætermiſit, adjuncta *Balbina*, cui *Marinam*, de qua infra, ſubſtituendam arbitramur. Sic habet:

Marci & Marcelliani.

Quartum cum deno pretioſo ſanguine fratres
Marcellianus pariter Marcuſque ſacrarunt:
*Hanc quoque Balbina, * luſtrat meritumque decuſque.*

* Marinæ

Cyriaci, nos legimus potius *Siriaci* (quo modo antiqui codices omnes ſcribunt) & *Paulæ* nullus, Uſuardo prior aut æqualis, meminit. Martyrium ipſe, ut in textu patet, nitida oratiuncula complectitur. Aſt unde acceperit, nos plane latet. Si conjecturis indulgere fas eſt, opinari licebit, Uſuardum, dum in Hiſpania eſſet, aut Acta vidiſſe aliqua, aut ex hominum traditione, & Sanctos ipſos, & quod de illis narrari audiverat, in Franciam tranſtuliſſe, unde in ejus Martyrologio memoria eorum primum innotuit. Certe Acta nulla, ſaltem quæ fidem mereantur, hactenus prodita ſunt; nec multum ſuggerit Sylloge Henſchenii, præter venerationem, quæ ipſis, tamquam urbis patronis, Malacæ ſolenniter exhibetur. De *Marina*, ſed ſolo nomine, ut apud Alexandriam paſſa, agunt inter Hieronymiana Epternacenſe & Corbeienſe, pro qua Lucenſe, quem codicem ſequitur Florentinius, ſubſtituit *Marii*, Blumianum *Mariæ*, alii ferme dicerent *Margarita*. At enim ex prioribus *Marinam* accepiſſe credimus Rabanum, qui eam elogio, veroſimiliter alieno, exornat, quod à Notkero ferme tranſumptum eſt; licet is hae die adhuc imperfectus ſit. Cur vero hi duo eam Antiochiæ tribuant, invenies in indice Prætermiſſorum, in quo non una *Marina* diſtinguitur, contra Molani in prima editione confuſionem. Noſter Hieronymianis ſimpliciter inhæſit, niſi quod *virginis* laureolam de ſuo adjecerit. Hæc pro inſtituto noſtro ſufficiunt, res tota ab ovo ad xx Julii in Actis diſcutietur; quando conſuli poterit Tillemontius tomo 16, pag. 167. Atque hunc putamus germanum Uſuardi textum, non qualem referunt Grevenus & Molanus, apud quos in prima annuntiatione, poſt *transfixi*, interſeruntur hæc verba: *Cum Chriſtum etiam in pœnis confiterentur, tamdiu cruciati ſunt, quoaduſque per coronam* &c. Unde inepte geminatur phraſis; ex præcedentibus, *cumque demum non ceſſarent laudare Chriſtum*, ſans clara & plena; quod profecto ab Uſuardina methodo brevi & ſuccincta abhorrere videtur; cujus proinde genuina ſimplicitas longe melius à nobis ex codicibus aliis omnibus hîc relata & expreſſa eſt.

Siriaci & Paula.

Marina.

AUCTARIA.

BELIN. Puritati proximus, ordinem invertit, agens de Marina ſecundo loco. Et in Malacenſibus omittens hæc verba *lapidibus obruti*.

GREVEN. & MOLAN. Jam diximus eos annuntiationem primam amplificare.

PULSANEN. *Romæ, natalis ſanctorum martyrum Marci & Marcelliani. In Africa Marchiæ, natalis ſanctæ Miliæ & Felicis.* Vide Acta Thomæ, *ſanctorum Pauli & Ciriaci. Ravennæ, natalis ſanctorum martyrum Martari, Felicis, Emili & Criſpini.* Vide etiam Acta. *Sancti Autberti Abricatenſis* [Abrincatenſis vel Abrincenſis] *epiſcopi.*

Miliæ &c.
Pauli &c.
Martari &c.
Autberti.

MUNERAT. In fine: *In territorio Senonenſi, apud Cellas, depoſitio beati Fortunati epiſcopi & confeſſoris. Qui Vercellis civitate oriundus & à primæva ætatis flore perita litterarum traditus, meantis ſtudio Longobardorum Philoſophus: deinde vero à beato Germano Pariſiorum epiſcopo cognitus, vitam ſancti Marcelli, prædictæ urbis antiſtitis, totius mundi gratamini indubitanter pateſecit. Poſt paulum vero temporis, ſancto Germano ægrotante, inedia fervente, angelica viſitatione ſubmonitus, cupiens quoque fervore ſpeculationis aggredi Pariſius, ac ſic circa viceſimum ab urbe miliarium, Dei numine tactus, in pace quievit.*

Fortunati cum elogio.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYD. LOVAN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. In prima annuntiatione poſt *acceperunt*, Adonis verba adjiciunt; *& in hymnis & laudibus perſeverantes*. Sed priores duo omittunt *Mariaa*.

ALBERG. & DANIC. Similes ſunt ſuperioribus codicibus, ſed in principio, aliud ex Adone augmentum habent, nempe, *præclariſſimi Tranquillini & Marciæ filiorum*.

Tranſlat. Bartholom. *Fortunati.*
CENTULEN. *Natale ſancti Bartholomæi Apoſtoli, quando de inſula Lippari Beneventum tranſlatus eſt.* Natalis eſt XXIV Auguſti. *Romæ via Ardeatina, ſanctorum geminorum Marci & Marcelliani, qui lanceis per latera tranſfixi ad ſiderea regna migraverunt. In Hiſpaniis civitate Malacha, ſanctorum Ciriaci & Paulæ virginis. Alexandriæ, ſanctæ Marinæ virginis. In territorio Senonico, ſancti Fortunati epiſcopi & confeſſoris.*

Hermelii & Felicis. Mercurii & ſociorum. Autberti.
BRUXELLEN. In prima annuntiatione omnia habet quæ ALBERGEN & DANIC. In Siriaco & Paula purus eſt. Tum: *In Africa, natale ſanctorum Hermelis & Felicis, Ravennæ, natale ſanctorum martyrum Mercurii Felicis, Emilii & Criſpini.* Vide nomina rectius in Actis expreſſa. Sequitur de Marina, pure. In fine: *Eodem die, depoſitio ſancti Autberti, Abricacenſis epiſcopi.* Voluit dicere, *Abrincacenſis*.

De Marc. &c. *Gandolfi.*
HAGENOYEN. Poſt *fratrum*, interſerit: *Qui antequam paterentur, corde molleſcere cœperunt ad verba parentum & uxorum; ſed ſanctus Sebaſtianus ſuis ſermonibus eos fecit eſſe fortes ad patiendum. Qui a judice Fabiano* &c. Secundo loco: *In territorio Bituricenſi, depoſitio ſancti Gundolfi epiſcopi & confeſſoris.* De quo die præcedenti. In reliquo textu ſatis purus eſt.

AQUICINCT. Alia manu: *Alexandriæ, depoſitio ſanctæ Mariaæ virginis.* Adhuc patent veſtigia ſcriptionis purioris.

Firmini.
AMBIANEN. *Eodem die, dedicatio eccleſiæ ſancti Firmini martyris, intra muros ſita.* Colitur XXV Septembr., ubi de utroque Firmino plura notabo.

Textus contractus.
MATRIC-CARTUS-ULTRAJECTINÆ. Ita habet: *Marci & Marcelliani martyrum. Marinæ virginis & martyris. Cyriaci & Paulæ virginis, lapidibus obrutorum.*

Pauli & Cyriaci. *Martor. &c. Autberti.*
AUGENSIS Canonic Regul. *Item Romæ, in cœmeterio Damaſi, ſanctorum Marcelli & Marci fratrum. Tomis, ſanctorum Pauli & Cyriaci.* Non magna à Malacenſibus noſtris diſtantia: Sed de his vide Uſuardum XX Junii. *Alexandriæ, ſanctæ Marinæ virginis. Ravennæ, natalis ſanctorum martyrum Martarii, Felicis, Emilii & Criſpini.* Vide Acta. *Ipſo die, ſancti Autberti Cameracenſis epiſcopi.* Lege *Abrincenſis*.

Fortunati.
REG. SUEC. num. 428. *In territorio Senonum, apud Cellas, depoſitio beati Fortunati epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſuperius MUNERAT.

In VATICAN. num. 5949. & in UGHELLIAN. deeſt *Marina*, ut in ANTVERP. & MAX-LUBEC.

Adulphi.
ALTEMPS. *Ipſo die, ſancti Adulphi, fratris Bedulphi abbatis.* Vide die præcedenti in Actis noſtris.

Felicis &c. Martali &c. Marina alt. Autberti.
FLORENTIN. *Romæ, ſanctorum Felicis & Æmilii. Ravennæ, ſanctorum martyrum Martalis, Felicis, Emilii, & Criſpini. Item in Alexandria, ſanctæ Marinæ virginis, quæ in puerili ætate, clam ſe tondere fecit & monaſticam vitam expetiit, Marinus ſibi nomen imponens; poſt retruſionem multis annis in omni ſanctitate quievit in Domino.* Vide Prætermiſſos. *Eodem die, ſancti Auterti Bricatenſis epiſcopi.* Eſt *Autberti Abrincenſis*.

Amandi.
EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Civitate Burdegala, natale beati Amandi ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Hic beatum Severinum Colonienſis civitatis archiepiſcopum, cum ſummi honoris reverentia, angelica ammonitione ſuſcepit & quem numquam prius viderat, proprio nomine ſalutavit, ac eidem cathedra ceſſit ſolio.* De Marco & Marcelliano, ut ALBERG. & DANIC. De Malacenſibus purè. Sequitur longior hiſtoria monachatûs Marinæ, de quo vide ſis Prætermiſſos.

Felicis &c. Potent. &c. Fortunati. Hymeri. Colmanni. Eliſabeth.
GREVEN. *Ravennæ, ſanctorum Felicis, Emilii & Criſpini. Natalis ſanctorum martyrum Potentini diaconi, Felicis presbyteri, & Simplicii militis, in Steynvelt quieſcentium.* De Amando paulo brevius quam ſupra. *In territorio Senonice, ſancti Fortunati epiſcopi, vita, & eruditione præclari. Cremonæ, ſancti Hymeri epiſcopi & confeſſoris.* Vide die præcedenti. *In Hibernia, Colmanni, abbatis.* Vide Prætermiſſos. *Beatæ memoriæ Eliſabeth virginis ſanctimonialis in Sconaugia, cui multa ſecreta a Domino revelata ſunt, circa annum* MCLVI. In priori editione anni MDXV addebatur *Cinera*, de qua meminimus III Junii.

De Marina Antiochena. *Himeri* *Leontii.* *Calogeri.* *Amandi. Eliſabeth.*
MOLAN. Marinæ adſcribit elogium, quod Antiochenæ tribuit Rabanus, his verbis: *Quæ per Olybrium præfectum multa tormenta paſſa eſt pro nomine Chriſti; vincula, carceres, equuleum. Quam & diabolus in draconis ſpecie, ſimiliter & in Æthiopis tentavit, ſed per ſignum ſanctæ crucis ſuperatus eſt. Noviſſime vero per prædictum præfectum decollata, ſacro martyrio vitam finivit.* Vide Prætermiſſos. Sequitur de Fortunato, ut Muneratus ſupra. Tum: *Cremonæ, ſancti Himeri* &c. ut GREVENUS. Dein ex eodem, ſed minoribus litteris, de Amando Burdigalenſi & Eliſabeth Schonaugienti. Sequitur: *In portu Tripolis, ſancti Leontii martyris, cujus martyrii commentaria Cyrus quidam ſcriba in tabulis plumbeis conſcripſit, & apud ſancti martyris monumentum ea depoſuit, ut iis qui poſtea futuri ſunt, optimum exemplum relinqueret, in Chriſto Ieſu Domino noſtro.* Hactenus editio prima uberior. In aliis eſt elogium Fortunati, ex MUNERATO, uſque ad *patefecit*; deſunt reliqua. Tum: *In Lipara, Calogeri monachi ſanctiſſimi, de quo videtur Gregorius in 4. Dialogorum mentionem facere. Die decima octava, ſancti martyris Leontii.* Sequitur, typis minoribus: *Civitate Burdegala, ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris. Sconaugia, obiit Eliſabeth, virgo ſanctimonialis, cui multa ſecreta à Domino ſunt revelata.* Marina in his editionibus prætermiſſa, rejecta eſt ad Auctaria XX Julii. ſub nomine *Margaritæ*.

XIII *Kal.* *Die* 19.

Gervaſii & Protaſii.
MEdiolani, natalis ſanctorum martyrum Gervaſii & Protaſii fratrum, ex quibus priorem tam diu juſſit Aſtaſius comes plumbatis cædi, quouſque exalaret ſpiritum: ſequentem verò fuſtibus cæſum, capite truncari. Horum ſepulchra ſanctus Ambroſius Domino

mino

mino revelante reperit, & ita incorrupta eorum corpora, acſi eodem die fuiſſent interempti. Apud Ravennam, ſancti Urſicini martyris, qui ſub judice Paulino, poſt nimia tormenta, in confeſſione Domini immobilis permanens, capitis abſciſione martyrium complevit. *Urſicini.*

Sumitur ex *Praten. Herimen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item ex *Antverp-max. Ultrajećt. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

V*ARIA LECTIO. Mediolano* eſt in Antverp-maj. & Antverp. & Max-Lubec.; pejus in Roſweyd *Mediolanis.* Lego *Protaſii*, cum Prātenſi, Herimen. & Roſweyd. licet plerique alii habeant *Prothaſii.* Priores duo ſcribunt *Aſtatus*, poſterior, *Aſtacius*, Munerat. *Artatius*, Antverp-maj. *Anaſtaſius.* Sequor Greven. Molan. & codices alios cum Adone, ubi vere *Aſtaſius*, non *Aſtachius*, ut Rabanus. Recte poſuit Molan. *exhalaret.* Sed ceteri codices cogunt me ſcribere *exalaret.* Multi habent *repperit*, de quo alibi. Textus loquitur cum purioribus. *Interempta*, error eſt Antverp. & Max-Lubec. Sic male in Molano *incorupta.* De *abſciſione* diximus ſæpius, in ea ſcribendi ratione codicum torrente abripimur. Ceterum, *capitis abſciſione martyrium complevit*, ipſa eſt Uſuardi phraſis, tametſi Ado legat *conſummavit*, quod eodem recidit. At Roſweydi codex ſubſtituit, *capite truncatus eſt*, qua ferme de cauſa ex purorum numero excludendus fuerat.

O*BSERVATIO.* Celeberrimorum toto orbe Chriſtiano martyrum, à ſancto Ambroſio inchoata & inſtituta ſolennitas, in omnia Martyrologia noſtra tranſiit, hac ipſa die, quæ *inventionis* ſeu *tranſlationis* aut *elevationis* potius dicenda eſſet, quam *natalis.* Utut eſt, apographa Hieronymiana medios eos inter Nazarium & Celſum, ex alia die huc repetitos collocant. An quia ſimul elevati aut tranſlati ſint? Ita ex Puricelli diſſertatione Nazariana, ſtatuit Florentinius. Eſt & apud Romanum parvum *Commemoratio Nazarii & Celſi*, ab Adone omnino prætertita, quæ proinde inſtituto noſtro extranea eſt. Beda de *Gervaſio* & *Protaſio* non ſine laudatione loquitur, cujus verba poſtremam elogii noſtri partem conſtituunt, inde ab Adone tranſlata, & ex hoc à Noſtro cum aliis, non tam certis, accepta. Rabanus Bedam tranſcribens, nonnulla ex Hieronymianis admiſcuit de *Vitale* & *Valeria*, Martyrum noſtrorum progenitoribus, quæ non niſi ſanguinis titulo ad hunc diem pertinent, nam XXVIII Aprilis Vitalem retulimus, cui uxor in Actis conjuncta eſt. Notkerus de more ſatis liberaliter Adonem, ſuum fecit, licet & aliqua immutaverit. De horum Martyrum geſtis aut paſſione fruſtra indubitatum aliquid quæſieris; ſed non idcirco minorem conſecuti ſunt gloriam: utpote quorum illuſtria merita luculenter demonſtrant miracula prope innumera, irrefragabilibus teſtibus Ambroſio, Auguſtino, Paulino, memoriæ prodita. Ab Auguſtino haud dubie tranſlata in Africam eorum veneratio, in Kalendario Carthaginenſi locum obtinuit. Laudata ſæpe Sacramentaria & Kalendarium Frontonis non minori cultu eoſdem proſequuntur. Longum de ipſis commentarium diligentiſſime elaboravit Papebrochius, à Janningo in Supplemento Junii ad hunc diem recenſendum. Brevius pleraque digeſſit Tillemontius tomo 2 a pag. 78, quibus junge notas ejus à pag. 498. Solum hunc verſiculum hodie canit Wandelbertus: *Gervaſii & Protaſii.*

Gervaſius ter denum Prothaſiuſque coronant.

Par eſt aliorum Martyrographorum conſenſio in altera annuntiatione de *Urſicino*, ſi ſolum Bedam excipias. In Hieronymianis ab Hippolyto, Vitale & Valeria non ſatis disjungi videtur, unde forte anſa Rabano data eum *Romæ* adſcribendi: qua de re videri poteſt Florentinius. Romanum parvum melius *Ravennæ* tribuit, ex quo Ado palæſtram accipiens, breve Urſicino aptavit elogium, à Notkero integre deſcriptum, à Noſtro ultima dumtaxat ſui parte mutilatum, omiſſis hiſce verbis; *ſepultuſque eſt in eadem urbe à beato Vitale, patre ſanctorum Gervaſii & Protaſii:* quæ addi poterant ad oſtendendam nonnullam utriuſque annuntiationis affinitatem; quidquid ad eumdem diem non pertineant. Neque enim novum eſt Sanctos referre alio quam natali die conſignatos, ut de prioribus ſupra innuimus. Cauſam non inveriſimilem pro Urſicino aſſignat Papebrochius in ſylloge hiſtorica, à curioſo lectore conſulenda. Quidquid tamen ejus ſit, ex Adone procedit textus noſter vere & pure Uſuardinus; de cujus veritate diſputat laudatus Papebrochius, & nos paucis diximus XXVIII Aprilis. In ſenſu ſuo abundavit Wandelbertus, dum contra reliquos Martyrologos XX Junii Vitalem retulit hoc verſiculo: *Vitaliſque pater natos ſequitur duodena.* *Urſicini.*

AUCTARIA.

IN TORNACEN. Deſunt hæc verba: *Horum ſepulchra ſanctus Ambroſius* &c. Cetera puriſſima ſunt.

PULSANEN. *Mediolani, natalis ſanctorum martyrum Gervaſii & Protaſii. Quorum corpora Ambroſius, Deo revelante, reperit, & sic incorrupta, acsi eodem die fuiſſent interempta. Quæ cum in urbe ducerentur, quidam cæcus feretro tactu lumen recepit. Item Romæ, ſanctorum martyrum Ypoliti, Honorii, cum aliis ſex.* De his vide Acta & Prætermiſſos.

DeGervaſio &c. *Hippolyti & ſocior.*

CENTULEN. *Mediolani, ſanctorum martyrum Gervaſii & Prothaſii, quorum pater martyr Vitalis & mater Valeria, bona radix, pia germina protulerunt. Ravennæ, ſancti Urſicini martyris.*

Textus contractus.

BRUXELLEN. Poſt *fratrum*, inſerit: *Quos Valeria ſancto Vitali ſuo marito, unico partu edidit. Horum primum, ſcilicet Gervaſium, Aſtaſius comes* &c. Satis pure. Sequitur: *Et Celſi pueri pro Chriſto martyrizati.* Hujus & Nazarii natalis eſt XXVIII Julii. In Urſicino purus eſt. Tum: *Romæ, ſanctorum martyrum Ypoliti, Honorii, Evotii, Petri, Valeriæ, Marcelli & Vitalis.* De quibus vide Acta. *Item, ſanctæ Alenæ virginis & martyris, quæ Levoldi regis gentilis filia nata, juſſu patris martyrium ſubiit, poſt mortem tot clarens miraculis, ut illis excitatus Levoldus pater ejus fidem Chriſti, baptiſmi gratiam, ſimul & peccatorum veniam accepit* [acceperit.] *Hujus ſanctæ virginis corpus, in comitatu Bruxellenſi, apud Foreſtum monaſterium in capella parochialis eccleſiæ ſibi dicata quieſcit.* Superius recurrit XVII Junii.

Hippolyti & ſocior. *Alenæ cum elog.*

HAGENOYEN. Poſt *fratrum*, ſic habet: *Qui fuerunt filii ſancti Vitalis martyris & ſanctæ Valeriæ conjugis illius. Ex quibus priorem, id eſt Gervaſium, tamdiu juſſit Aſtaſius* &c. pure. Sequitur: *Apud Lyguriam, natale ſancti Urſicini, qui ſub judice Paulino* &c. uſque ad *complevit.* Ubi ſubjungitur: *Et quamvis hic iſte ponatur, tamen paſſus legitur ante Vitalem, cujus feſtum eſt* IV *Kalendas Maii.* Vide de his in Actis fuſius.

De Urſicino.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub nota num. 130. *Ipſo die, monaſterio Caſtrenſi, ſancti Romualdi abbatis.* Ejus Acta illuſtrata ſunt VII Februarii.

Romualdi.

DAVERONEN. *Cenomanis, ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris.* Vide in Actis.

Innocentii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Gervaſii & Protaſii martyrum. Rolandi comitis & martyris, cum multis aliis, ex hiſtoria Caroli imperatoris.* Vide quæ in Auctariis diximus XVI Junii. *Urſicini medici & martyris.*

Rolandi.

CAMBERIEN. S. Mariæ. *Romæ, Silverii Papæ & martyris.* Apud Notkerum *Silveſtri.* Vide XX.

Silverii.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Urſicinus.* Adjicitur: *Sancti Romualdi abbatis & anachoretæ.*

Romualdi.

FLORENTIN. *Romæ, ſanctorum martyrum Hypoliti, Honorii, Evotii, Petri, Valeriæ, Marcelli, Vitalis & Urſicini.* De quibus, hic valde confuſis, alibi clarius. *Ipſo die, depoſitio ſancti Romualdi.*

Hippol. &c. *Romualdi.*

EDITIO LUBECO-COL. Sic orditur: *In Hervordia, feſtum viſionis glorioſæ Virginis Mariæ matris Dei.* Tum de Gervaſio & Protaſio ſatis pure, niſi quod in fine ad *interempti*, addatur, *& ſepulti, licet jacuerant fere trecentis annis.* De Urſicino additur ſepultura per Vitalem, ut ſupra. Sequitur: *Cenomanis, ſancti Innocentii epiſcopi & confeſſoris. In Scotia, ſancta Margareta regina.* Vita data eſt X Junii.

Viſionis B. M. V. *Innocentii.* *Margareta reg. Scot.*

BELIN. Textui puro in fine ſubjicit: *Item ſancti Romoaldi confeſſoris.* De quo ſupra.

GREVEN. *In Hervordia, feſtum viſionis glorioſæ ſemper virginis Dei genitricis Mariæ. Bonifacii martyris, diſcipuli ſancti Romualdi. Qui obtenta licentia, Ruſſiam ſive Sclavoniam, miro fervore & martyrii deſiderio, Chriſti Evangelium annuntiaturus adiit. Cumque plurimos convertiſſet, capite truncatus, martyrii gloriam adeptus eſt. Item ſanctorum Joannis & Benedicti, qui & ipſi à Sclavis, evangelizantes, martyrio coronari meruerunt.* Remittuntur ad XII Novembris. *Ipſo die, ſancti Innocentii epiſcopi Cenomanenſis & confeſſoris. Deodati epiſcopi Nivernenſis & confeſſoris. Hildegermi epiſcopi primi Halverſtadenſis & confeſſoris, fratris ſancti Ludgeri Monaſterienſis epiſcopi. Romualdi abbatis & confeſſoris, Ordinis Camaldulenſis inchoatoris primi. Hujus vitam virtutibus & miraculis inclytam Petrus Damiani epiſcopus & Cardinalis eleganti ſtylo deſcribit. Obiit autem anno vitæ ſuæ* CXX, *tempore Henrici imperatoris primi.* Jam diximus coli VII Februarii. *Tranſlatio ſanctæ Margaretæ, reginæ Scotiæ, ſororis ſancti Edwardi regis Angliæ.* Diximus etiam coli X Junii, ubi veram Sanctæ genealogiam invenies.

Viſionis B. M. V. *Bonifacii.* *Joannis & Benedicti.* *Innocentii.* *Deodati.* *Hildegermi.* *Romualdi.* *Tranſlat. Margaretæ reg. Scot.*

MOLAN. *Item ſancti Romualdi confeſſoris. Item ſancta Alena* &c, ut ſupra in BRUXELLENSI. Sed hic additur, minoribus typis: *Cujus elevatio facta eſt anno* MCXCIII, *Dominica ante nativitatem Joannis Baptiſtæ per Godſcalcum abbatem Affligemenſem* De Bonifacio & Hildegermo, ut GREVEN. Tum: *Eodem die, apud urbem Veſuntienſem, commemoratio ſancti Stephani Protomartyris. Cum enim ſancti Stephani brachium, auro & gemmis preparatum, à furibus eſſet ſublatum, maximus oriebatur tumultus populi lamentantis & dicentis, nihil ſibi reſtare præter mortem, cum vitam ſuam in brachio patroni ſui Stephani perdidiſſent. Quem tumultum piſcatores audientes, monſtrabant populo locum in fluvio, ubi audiunt brachium ſanctum, cum lumine inter aquas in ſicco poſitum, omnes ſimul videntes, indubitatam fidem ejus miraculi poſteris reliquerunt.* De his & aliis ad S. Stephanum ſpectantibus, agetur XXVI Decembris. Hæc in prima editione. Aliæ de Romualdo, ut in prima. Tum: *Biſentii, commemoratio ſancti Stephani.* Cetera, minoribus typis, ut jam deſcripſimus. In fine: *In urbe Cononenſium, ſancti Sozimi martyris.* Ex ſolito fonte Græco acceptus eſt. Vide Acta ejus, ab Henſchenio accurate illuſtrata.

Romualdi. *De Alena.* *De brachio S. Stephani Veſuntione.* *Sozimi.*

XII *Kal.* *Die* 20.

Novati. ROmæ, depoſitio ſancti Novati fratris Timothei presbiteri, qui ab Apoſtolis in fide eruditi ſunt. Horum ſorores fuerunt beata Potentiana & Praxedes ſacræ Virgines Chriſti. Civitate Thomis, ſanctorum Pauli & Ciriaci. *Pauli & Cyriaci.*

Textus eſt in *Praten. Herimen. Tornacen. Antverp-majore, Munerat. Greveno* & *Molano.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* In paucisſimis differunt codices noſtri. *Potentia* in Antverp-maj. mendum eſt, uti & *Prudenciana* in Munerato. Ceterum *Potentianæ* nomen ſervavimus, ut eſt etiam XIX Maii, quo die natalem ejus cum Uſuardo recoluimus. In Heriniensi male legitur *Dionis*, pro *Thomis*, ut ſcribunt reliqui, qui etiam omnes conſentiunt in *Ciriaci*, exceptis Pratenſi & Munerato, in quibus melius *Cyriaci*; ſed nos codicum torrentem ſequimur.

O*BSERVATIO.* De *Novato* ſilent Martyrologia Hieronymi & Bedæ cum ſuis. Auctor Romani parvi ejus memoriam primus vindicat, hoc modo ſcribens: *Romæ, Novati fratris Timothei presbyteri, qui ab Apoſtolis eruditi ſunt.* Ipſiſſimis illis verbis ſuum Ado exorditur elogium, quod ea ferme omnia complectitur, quæ ex Paſtoris ad Timotheum epiſtola in Actis recitantur. At in his Martyrologiis nuſquam innuitur, Potentianam, vel ut alii ſcribunt, Pudentianam & Praxedem duorum illorum fratrum Novati & Timothei ſorores fuiſſe; quod Noſter primum aſſeruit, non alia ratione ſalvandum, quam qua Paſtor de Novato ait, *qui eſt frater noſter in Domino*; quemadmodum alibi diximus, Petronillam Apoſtoli Petri filiam nuncupari, nempe primâ illâ Chriſtianorum, non carnis aut ſanguinis, ſed nobiliori fidei affinitate. Sic igitur intelligenda ſunt, quæ Uſuardus ſupra ductores ſuos in laterculo hoc die expreſſit. Quî vero, & utrum ſano ſenſu, dici poſſit, Novatum & Timotheum diſcipulos Apoſtolorum fuiſſe, docebit in Actis Papebrochius, in benigniorem partem facile inflectendus, ſi Apoſtoli & diſcipuli appellatio non nimis rigide accipiatur. Et hæc quidem ſic facile componi poterunt, ſuppoſitâ omnimodâ citatæ jam ſæpius alibi epiſtolæ veritate, quam à Tillemontio impugnari, diximus XIX Maii. Nequid autem hic temere aſſeratur, rem totam novis curis examinandam remittimus ad XXI Julii, quo die in Actis de Praxede diſputandum erit. *Novati.*

Tomitani duo *Paulus* & *Cyriacus*, in nonnullis Uſuardi codicibus, prægreſſis diebus indicati, ex ejus mente hac die collocandi ſunt, ab ipſo ex Hieronymianis accepti, præteritis ſociis, quales Notkerus enumerat, fonte ſuo paulum uberior. Porro quæ ad hodiernam claſſem ſpectant, vide in Actis expoſita, eaque confer cum alia non multum abſimili turma, XVIII Junii recenſita, atque in Auctariis noſtris ferme relata, præſertim in codicibus Pulſanenſi & Florentinis, qui hoc menſe ad Hieronymum propius, quam ad Uſuardum accedunt. Hæc obiter dicta ſint in gratiam eorum, qui iſta penitius introſpicere voluerint, ſalvâ interim omni ex parte Uſuardini textus, ſi non veritate, ſaltem ſimplicitate integerrima, quam unicè nobis quærendam propoſuimus. *Pauli & Cyriaci.*

AUCTARIA.

ROSWEYD. Hoc ſolo à puritate diviat, quod poſt *Cyriaci*, in fine addit: *martyrum, & aliorum* VIII.

PULSANEN. Feſtum proprium peculiari nota diſtinctum, ita hac die celebrat: *Natalis beatiſſimi eremitæ Johannis, ſanctæ Pulſanenſis eccleſiæ abbatis. Qui vivus in ſeculo, ſe totis viribus mortificavit pro Chriſto. Hujus venerabilis obitus extitit XII Kal. Julii, anno incarnati Verbi* MCXXXIX, *Indictione ſecunda. In Thomis civitate, natalis ſanctorum Pauli, Ciriaci, Aprilis, Feliciana, Thomæ, Felicis, Emilii, Martyriæ, Vitalis & Criſpini martyris.* De his videnda ſunt Acta. *Joannis. abb. Pulſan.* *Pauli & ſociorum.*

ANTVERP. MAX-LOBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECTEN. LEYDEN. LOVANIEN. EDIT. ULTRAJ-BELG. BIGOTIAN. ſignatus P. 5. Codex D. LE MARE, ſub nota B. Omnes hi poſt *Pauli* & *Cyriaci*, adjiciunt: *Felicis & Felicianæ.* UGHELLIAN. autem, genus mutans pro *Felicianæ*, legit *Feliciani.*

ALBERGEN. & DANIC. Primo loco: *Octava ſancti Antonii.* Tum: *Apud Poncianas, natale ſancti Silverii Papæ & martyris, qui cum Arthemium patriarcham ob hæreſim depoſitum, nollet ad inſtantiam Antoninæ Auguſtæ reſtituere, ipſa agente, in exilium mittitur, & pane tribulationis & aqua anguſtiæ ſuſtentatus, moritur confeſſor ibidem.* Poſt hæc ſequitur textus ſatis purus, cui etiam in fine ſubjungitur: *Felicis & Felicianæ.* *Octava Antonii. Silverii.* *Felicis &c.*

CENTULEN. *Romæ, ſancti Novati, fratris Timothei presbyteri, qui a ſanctis Apoſtolis eruditus fuit, & in ſanctimonia perſeverans migravit ad Chriſtum.* Deeſt, *Pauli & Cyriaci.*

BRUXELLEN. In prima annuntiatione purus, ſic proſequitur: *Apud Ravennam, ſancti Vitalis martyris, patris ſanctorum Gervaſii & Prothaſii. Qui pro eo, quod corpus ſancti Urſicini martyris ſublatum ſepelivit, lapidatus eſt a Paulino Conſulari, ſub quo & conjux ejus Valeria, nimia cæde mactata, migravit ad Dominum.* Vide XXVIII Aprilis. *Et natale ſancti Silverii Papæ & martyris. Qui ſedit Romæ anno uno; & cum Anthemium Patriarcham ac Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopum, Eutychiana hæreſi infectum, depoſitum & excommunicatum, ad inſtantiam Theodoræ imperatricis reſtituere noluit, ipſa agente, à Belliſario Juſtiniani imperatoris patricio depoſitus & monachus factus, in Ponciam inſulam exiliatur, & ibi pane tribulationis & aqua anguſtiæ pauco tempore vivens, exul, martyr & confeſſor mortuus eſt. Civitate Thomis, natale ſanctorum martyrum Pauli, Cyriaci, Felicis, Felicianæ, Emilii & Vitalis. Eodem die, ſancti Criſpini martyris.* Num is eſt *Vitalis.* *De Silverio.* *Pauli & ſociorum.* *Criſpini.*

qui

qui cum Criſpiniano colitur xxv Octobris? *Fontanella monaſterio, depoſitio ſancti Bavii* [Baini] *Baini.* *Cavernenſis* [Ternanenſis] *epiſcopi & confeſſoris. Item Reginæ virginis.* *Reginæ.* Vide Prætermiſſos.

Hagenoyen. Principio item purus, ſecundo loco ſic habet: *Apud inſulas Ponctanas, natale* *Silverii.* *ſancti Silverii Papæ & martyris, qui fuit ſexageſimus poſt beatum Petrum Apoſtolum, &* [qui cum] *rexiſſet annum unum & menſes decem Romanam Eccleſiam; & Anthemium Patriarcham Conſtantinopolitanum, ob hæreſim depoſitum, nollet ad inſtantiam Antoninæ Auguſtæ reſtituere, ipſa urgente, in exilium mittitur & pane tribulationis & aqua anguſtiæ ſuſtentatus, moritur confeſſor ibidem, quia hæreticis noluit conſentire. Eodem die, ſanctæ Floren-* *Florentiæ.* *tiæ virginis.* Vide Prætermiſſos. De Tomitanis etiam adjungit: *Felicis & Feliciana.*

Aquicinct. Pro *Novati*, ſcribit *Navari*. Et *De reliquiis S. Georgii.* in fine addit: *Eodem die, allatio reliquiarum ſancti Georgii Aquicincti.* Notatur autem ex Chronico Aquicinctino, quod Martyrologio ſubjungitur, reliquias illas allatas anno MC. Sequitur in Martyrologio, calamo longe recentiore: *Silverii.* *Item ſancti Silverii Papæ & martyris.*

Victorin & Reg. Suec. ſignatus num. 130: *Florentiæ.* *Eodem die, ſanctæ Florentiæ virginis.* De qua ſupra.

Martric-Cartus-Ultraject. *Silverii Papæ & martyris. Novati confeſſoris & fratris Timothei, & Potentianæ ac Praxedis virginum.*

Codex S Benigni Cisterc. *Eodem die, ſanctæ Florentiæ virginis.*

Codex D. Du Cheval. Divion. ſignatus C. *Natalis ſancti Vitalis martyris.* Hic & codices alii ſequuntur Wandelbertum.

Vatican. num 5949. Omiſit *Pauli & Cyriaci.* Adjicit vero: *Romæ, natalis ſancti Silverii* *Silverii.* *Papæ, qui ſedit in pontificatu anno uno. Qui a Beliſario patricio in exilium miſſus, ibidem defunctus eſt.* Vide elogium ſupra in Hagenoyen.

Altemps *Ipſo die, ſanctæ Florentiæ virginis.* *Florentiæ.* *Et ſancti Genulphi epiſcopi & confeſſoris.* *Genulph.* Vide indicem Prætermiſſorum. *Et natalis ſancti Vitalis martyris.* *Vitalis.* De quo ſupra. *Eodem die, ſancti* *Jovini.* *Jovini presbyteri & confeſſoris.* Vide I Junii. *Apud Septoniam, tranſlatio ſancti Edwardi, regis confeſſoris.* Vide XVIII Martii.

Florentin. *Civitate Tomis, ſanctorum Paulini* [Pauli] *& Cypriani* [Cyriaci] *Felicis & Feliciana,* *Pauli & ſociorum* *cum aliis pluribus. Depoſitio ſancti Joannis* *Joannis ab.* *abbatis & eremitæ Pulſanenſis eccleſiæ, Sipontinæ diœceſis in Apuliæ partibus; primi abbatis Ordinis Pulſanenſis & fundatoris [qui vivens in ſeculo, ſe totis viribus mortificavit pro Chriſto. Hujus venerabilis obitus exſtitit anno incarnati Verbi* MCCXXIX] *magnæ ſanctitatis viri.* Quæ uncinis incluſa ſunt, deſunt in impreſſo. *Eodem die, ſanctæ Florentiæ* *Florentiæ.* *virginis.* Alii ſcribunt *Florentianæ*: vide Greven.

Editio Lubec-Col. *Apud inſulas Ponctanas,* *Silverii.* *natale ſancti Silverii Papæ, qui ſedit Romæ annis novem, dies undecim. Qui cum Anthemium* &c.

In Novato, pura eſt. In fine: *Felicis & Feli-* *Felicis &c.* *cianæ martyrum.* Tum: *Eodem die, beati Aba-* *Abagari.* *gari principis civitatis Edeſſæ, qui ſcripſit epiſtolam Domino noſtro Jeſu Chriſto, rogans, ut dignaretur ad eum venire, & ſanare eum ab infirmitate ſua. Cui Dominus ſcripſit, dicens; poſt mortem meam, mittam tibi unum de diſcipulis meis, qui curet te & vitam præſtabit. Poſt Aſcenſionem Domini, miſſus eſt ad eum Thadæus Apoſtolus, ſicut Dominus promiſerat, & baptizavit eum cum omni plebe ſua, & factum eſt gaudium magnum in illa civitate.* Vide Prætermiſſos. *Item ſanctæ* *Florentianæ.* *Florentianæ virginis. Treveris, S. Maximini epiſ-* *Maximini.* *copi & martyris.* Vide de Tungrenſi in Actis. *Tranſlat.* Sequitur: *Ipſo die, tranſlatio S. Eduardi regis* *Eduardi.* *& martyris.* Vide ſupra.

Belin. Secundo loco de Florentia. Tum: *Ipſo die, ſancti Silverii Papæ & martyris. Eo-* *Silverii.* *dem die, octava ſancti Antonii de Padua, Ordi-* *Octav. Ant.* *nis Minorum. Et alibi civitate Thomis* &c. purc. Accedit in alia editione: *Ipſo die, ſancti Genulfi epiſcopi & confeſſoris. Genulfi,* opinor, de *Genulfi* quo in Altempsiano.

Greven *Item civitate Thomis, Felicis & Fe-* *Felicis &c.* *licianæ.* De Maximino, ut ſupra *Silverii Papæ* *Silverii.* *& confeſſoris, qui ſedit anno uno, menſibus* V. *Cum autem nollet reſtituere Antheraium, a prædeceſſore ſuo Agapito depoſitum, agente Auguſta, in exilium miſſus, vitam in confeſſione Domini finivit. Baiani epiſcopi Ravennenſis & confeſſoris.* *Baiani.* Vide Prætermiſſos. *Civitate Sagienſi, ſancti La-* *Latuini.* *tuini epiſcopi & confeſſoris. Abagari regis E-* *Abagari.* *deſſenæ civitatis & confeſſoris. Hic (ut libro* I. *Eccl. hiſtoria dicitur) epiſtolam Salvatori noſtro miſit, ab eodemque epiſtolam recepit. Poſt Aſcenſionem vero Domini a Thatheo, uno ex* LXXII *Chriſti diſcipulis, cum populo ſuo baptizatus quievit in pace.* De eo jam diximus ſupra, uti & de tranſlatione Eduardi, de Florentiana [quæ forte melius vocaretur *Florentina*] & Regina.

Molan. Poſt *Virginis Chriſti*, litteris Italicis inſerit: *In quarum geſtis, de eo ſcribit Paſtor ad prædictum Timotheum germanum ejus.* In fine, de Silverio, Florentiana & Antonio, ut Belinus. De Latuino, ut Grevenus. Tum: *Depoſitio ſanctæ Aldegundis virginis, filiæ beati* *Aldegundis* *Baſini regis & martyris.* Dein, minoribus litteris: *Quæ in Truncinio extra Gandavum cum patre requieſcit. Eodem die, Ida, cujus corpus* *Idæ.* *ſervatur in eccleſia ſancti Joannis Gandavi.* In aliis editionibus, de Latuino, ut ſupra. *Fontanellenſi cœnobio, natale ſancti Baini epiſcopi* *Baini.* *& confeſſoris. Truncinii, depoſitio ſanctæ Aldegundis virginis, filiæ beati Baſini regis & martyris.* In Silverio & Florentia, ut ſupra. *Die vigeſima, ſacroſancti martyris Methodii epiſcopi* *Methodii.* *Pateræ*, potius *Pataræ*. Dein: *Bergis, glorioſa* *Tranſlat.* *tranſlatio ſancti Oſwaldi regis & ſanctæ Idabergæ* *Oſwaldi &* *virginis.* Vide de Iduberga hac die in Actis, *Idubergæ.* de Oſwaldo meminit Uſuardus die V Auguſti.

XI *Kal.* *Die* 21.

Rufini & Martiæ. APud Siciliam civitate Siracuſa, natalis ſanctorum martyrum Rufini & Martiæ. Civitate Cæſarea Paleſtinæ, ſancti Euſebii *Euſebii Cæſarien.* epiſcopi & confeſſoris, viri excellentiſſimi ingenii & hiſtoriographi. Romæ, ſanctæ Demetriæ virginis. Hæc cum ante impium *Demetriæ.* Julia-

Leutfredi. Quiriaci & Apollinaris.

Julianum pro fide Chriſti introduceretur, in confeſſione ſpiritum emiſit. In pago Madriacenſi, ſancti Leutfredi confeſſoris, qui in monumentum eximiæ ſanctitatis, orationibus ſuis fontem produxiſſe fertur de terra. In Africa, ſanctorum Quiriaci & Apollinaris.

Sola & unica *Molani editio* undequaque pura eſt.

Rufini & Martiæ. Demetria. Leutfredi. Quiriaci & Apoll.

OBSERVATIO. Magna hodie codicum noſtrorum diſcrepantia, potiſſimum oritur ex Euſebii Cæſarienſis in Palæſtina epiſcopi & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ conditoris, apud aliquos omiſſione, apud alios diverſâ, diceres ſcrupuloſâ, expreſſione: de qua priuſquam agamus, certiora expediemus. Martyres Siculi *Rufinus* & *Martia* in Hieronymianis & Romano parvo notati, hinc ab Adone ſumpti ſunt, & hujus verbis ab Uſuardo & Notkero relati. Nihil de ipſis alibi reperitur: ſed eos ſolos refert Wandelbertus tali verſu: *Martyr Rufinuſque undeno & Martia pollent. Demetriæ virginis*, altera eſt in Romano parvo annuntiatio, ex hoc ab Adone tranſlata ornataque encomio, quod integrum à Notkero deſcriptum eſt, à Noſtro non nihil contractum. Quæ ad hanc illuſtrem plane Sanctam ſpectant, ad memoriam Bibianæ 11 Decembris illuſtrandam, remiſit Henſchenius. Qui quarto loco à nobis refertur abbas *Leutfredus*, is primum ab Uſuardo in ſacris Faſtis conſignatus eſt, aliis antiquis plane incognitus. De Leutfredo videndus Henſchenii commentarius, & vita poſt alios ab eo edita & illuſtrata. Denique *Quiriacus* & *Apollinaris*, ſociis pluribus ab Hieronymo conjuncti, à Noſtro ex ea claſſe decerpti ſunt, ut aliàs ſæpe factum, ſuis locis oſtendimus. Socii in Actis ſuo ordine diſponuntur. Atque in hiſce Sanctis hac die referendis, paſſim concordant codices Uſuardini melioris notæ. Excipe Herinienſem, qui Leutfredum hîc præterit, & Antverp-majorem, in quo omittitur annuntiatio ultima. Tornacenſis Leutfredum in ultimum locum rejicit, reſciſſo elogio. Nunc ad rei & difficultatis cardinem progredimur.

De Euſeb. Cæſarienſi.

Dixi, inter codices præcipuos, ſolum Molanum undequaque purum eſſe, tum in quatuor prædictis commemorationibus, tum etiam, ut ego quidem cenſeo, in ſecunda à nobis in terminis expreſſa: *Civitate Cæſarea Palæſtinæ* &c. quam, eadem prorſus phraſi, ſignant Herinienſis, Tornacenſis & Belinus, quorum auctoritate nitimur, confirmata ex Antverp-maximo, Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danico & aliis, ipſiſſima illa verba, ſed tertio vel alio loco referentibus. Pratenſis cum gregalibus geminis Antverp-majore & Roſweyd. re, non verbis convenit, nam codices illi ita legunt: *In Cæſarea Paleſtina, ſancti Euſebii hiſtoriographi.* Antverp. & Max-Lubec. ultimo loco ponunt: *Item, ſancti Euſebii epiſcopi & confeſſoris.* In ſolis Munerato & Greveno Euſebius omnino expunctus eſt, editorum, opinor, ſcrupulo, qui dubiam aliunde Euſebii hiſtoriographi fidem merito ſuſpectam habentes, id ſibi nimirum arrogarunt, ut Uſuardi textum corrumperent: idque ita probavit Baronius, ut nullam penitus viri memoriam in hodierno Romano reliquam fecerit. Ceterum antiquiſſimo Hieronymi Epternacenſi ecgrapho inſcriptum fuiſſe Euſebium *hiſtoriographum*, ultro omnes admittunt, quod vero in aliis ſolum haberetur: *In Cæſarea, depoſitio ſancti Euſebii epiſcopi*, & in neſcio qua varianti lectione codicis Corbeienſis ab Acherio editi, forte recentiori manu adjectum eſſet, *Cæſarea Cappadociæ*, id ſtudioſe arripiens Florentinius, ſufficere putavit, ad ſubſtituendum Euſebium alium, Cæſareæ in Cappadocia epiſcopum, adornata in eam rem Exercitatione, quam in Actis recudendam curavit Papebrochius, appoſito ſolum *Venerabilis* titulo, utpote quem probe noverat, in nullis umquam Sanctorum tabulis locum habuiſſe. Laudanda ſane rectiſſima viri utriuſque intentio. At enim non ſolum in vetuſtiſſimo Epternacenſi, ſed & in aliis Hieronymi apographis, per Euſebium intelligi ipſummet hiſtoriographum, exiſtimo eſſe pluſquam veriſimile; magiſque adeo inducor ut credam, quod Florus ita aperte pronuntiet: *In Cæſarea Palæſtinæ, depoſitio ſancti Euſebii confeſſoris, qui Scripturis divinis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ divinæ cum Pamphilo martyre diligentiſſimus inveſtigator fuit.* Quæ ferme Hieronymi verba ſunt de Script. Eccl. cap. 81. Nec dubito, quin Hieronymum etiam præ oculis habuerit Uſuardus, ex quo brevius ſuum elogium reſtrinxerit. Atque ex his Martyrologis, Hieronymiana proxime ſecutis, de horum intelligentia certius, quam ex Florentinii conjecturis ſtatuendum, nemo cordatus diffitebitur. Neque vero animus eſt, *Sancti* titulum inde Euſebio hiſtoriographo vindicare, de quo conſulendæ ſunt Valeſii & Florentinii diſſertationes, nec non quæ ad Euſebium Cappadocem obiter in eam rem proſecutus eſt Papebrochius tomo IV Junii pag. 75; allegans recentiores pro Euſebii orthodoxia depugnantes, quibus & alii adjungi poſſent. Sed hos omnes fruſtra laborare, utcumque Euſebium magni faciam, ſemper exiſtimavi, idque adeo poſt alios ſuaſit Tillemontius tomo 7, à pag. 39; articulis præſertim tribus ultimis, quibus hanc controverſiam

accurate

accurate pertractat. Id certe extra controverſiam eſt, totis ſeptem & amplius ſeculis, ſaltem ex quo Uſuardi Martyrologium in Eccleſia Occidentali ubique receptum eſt, Euſebii illius, cum Sanctis reliquis memoriam in ſacris Faſtis celebratam, quod probat, cæleſtium honoribus cultum fuiſſe, ſic ut proinde manifeſtiſſime conſtet, nos Uſuardi textum plane germanum reddidiſſe; à cujus veritate, vel ſi vis orthodoxia, præſcindimus.

AUCTARIA.

De Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-majore, Antverp. & Max-Lubec. Munerato & Greveno, nihil dicendum ſupereſt.

Rosweyd. Præter textum, in fine adjicit: *Albani.* *Civitate Moguntia, ſancti Albani martyris.*

Belin De Quiriaco & Apollinare addit: *Virorum mira ſanctitatis.* De Leutfredo: *In pago Evroicenſi*, expuncto elogio.

Pulsan. *In Africa, natalis ſanctorum martyrum Saturnini, Albini, Quiriaci, Apollinaris cum aliis quinque. Et in Oriente, natalis ſancta* *Januariæ & Primi.* *Januaria & Primi.* De his vide Acta. *In Cæſarea, depoſitio ſancti Heuſebii epiſcopi.*

Lovanien. Loco penultimo inſerit: *Albani.* *Apud Maguntiam, ſancti Albani presbyteri & martyris, qui cum veritatem fidei Gothis & Arrianis apud dictum locum prædicaret, illi arripientes eum & foras civitatem educentes, caput ejus illic gladio abſciderunt* Sequitur: *Quiriaci* &c. pure.

Antverp-max. Ultraject. Leyden. Alberg. Danic. & Edit. Ultraj-Belg. totum textum conſequenter decurrunt, niſi quod de Demetria addant, *ſororis S. Viviana & filia Fauſti martyris:* & Euſebium, ut jam diximus, ex ſecundo in tertium locum rejecerint: deinde *De Albano.* mum de Albano, præter ea, quæ Lovan. habet, in fine ſubdant: *Quod Chriſti Martyr arripiens, manibus propriis deportavit ad locum ubi nunc corpus ejus cum capite requieſcit.* Notabis etiam nomen *Rufini*, mutatum in *Rufina.*

Centulen. In prima annuntiatione purus, *Textus contractus. Quiriaci & c.* pergit: *Romæ, ſancta Demetriæ virginis, quæ fuit beati Fauſti filia. In pago Madriacenſi, ſancti Leutfredi abbatis. In Africa, ſanctorum Quiriaci & Apollinaris. Cæſarea Paleſtina, ſancti Euſebii epiſcopi, hiſtoriographi eruditiſſimi, atque eloquentiſſimi viri.* Vide Obſervationem.

Bruxellen. Incipit: *Apud Moguntiam, Albani*..... ut Antverp-max. &c. Sequitur de Syracuſanis pure. Tum: *In Africa, ſanctorum martyrum Quiriaci, Apollinaris, Saturnini, Albini, Bellici, Spei, Criſpini & Primi.* Vide Acta.

De Demetr. *Romæ, ſancta Demetria virginis, ſororis ſancta Juliana.* [Bibianæ.] *Quæ fuerunt filia beati Fauſti martyris. Hæc cum apud impium Julianum apoſtatam pro fide Chriſti occidenda introduceretur, in confeſſione Domini emiſit ſpiritum.* In Euſebio & Leutfredo ſatis purus, in fine addit: *Martini.* *Item martini epiſcopi.* Tungrenſis.

Hagenoyen. In prima annuntiatione pu- *De Euſebio.* rus, de Euſebio ſubjicit: *Qui tantum dilexit ſtudium, ut nil a Conſtantino magno petere vellet, niſi tantum, ut geſta Sanctorum ſibi mitteret, in quibus ſuum ingenium ad multorum utilitatem exercere valeret.* Sequitur de Demetria, Quiriaco, Apollinare, ac Leutfredo ſatis pure. In fine, de Albano Moguntino, paulo prolixius quam ſupra retulerimus.

Aquicinct. De Euſebio, tertio loco, ut Pratensis, niſi quod addat, *viri doctiſſimi.* Atque in fine: *Et Euſebii.* Sed velim ſcire cujus.

Ambianen. De Euſebio, ſic habet: *Eodem die, natalis ſancti Euſebii Cæſarienſis epiſcopi, fide & doctrina clariſſimi viri.* Vide Obſervationem.

Matric-Cartus-Ultraj. *Theogneſti epiſcopi & martyris cum ſociis.* *Theogneſti.* Idem veroſimiliter eſt, qui cum Albano & Urſo colitur, ut latius *Martini.* infra. *Martini Tungrenſis. Euſebii epiſcopi Cæſarienſis. Leufredi abbatis, eximia ſanctitatis. Albani martyris.* *Albani.* *Demetria virginis & martyris.*

Bigotian. ſub nota D. 9. *In pago Ebroicenſi, ſancti Leufredi abbatis.*

Reg. Suec. ſignatus num. 428. *In Cæſarea Paleſtina, depoſitio ſancti Euſebii epiſcopi & confeſſoris.* Varia phraſis, eadem res.

In Vatican. num. 5949. Deeſt, *Leutfredi, Quiriaci & Apollinaris.* Sæpe hic cod. deficit.

Altemps. *Bituricas, ſancti Radulphi* [Ro- *Rodulfi.* dulfi] *epiſcopi & confeſſoris. In Britannia minori, ſancti Mevendi* [Mavenni] *confeſſoris. In civitate* *Mavenni.* *Ceſtrenſi, ſancta Walburga virginis.* Colitur xxv *Walburga.* Februarii & 1 Maii. Vide Prætermiſſos.

Florentin. *In Africa, ſanctorum martyrum* *Marti ex Hieronym.* *Quiriaci, Apollinaris, Saturnini, Albini, Bellici, Criſpini, Perſei & Primi. In Oriente, ſanctorum Primi & Januariæ.* Adde Africanis. *Item, ſanctorum Heſperidis, Saturnina, Sergia, Hiereæ, Saturnini & Quiriaci.* Vide hæc in Actis melius diſcreta. In Euſebio & Leutfredo puri ſunt

Luxovien. *In pago Madriacenſi, ſancti Leufredi confeſſoris.* Melius ſupra *Leutfredi.*

Editio Lubeco-Col. Incipit: *Apud Coloniam Agrippinam, in eccleſia ſancti Iohannis Baptiſta & Cordulæ, inventio ſancta Conſtantia* *Invent.* *regina, virginis & martyris, de ſocietate ſanctarum* *Conſtantiæ.* *undecim millium, quæ anno Domini* mccccxxvii *facta eſt.* Sequitur textus ferme purus. Deinde de Albano Moguntino, parum differt ab Antverp-max. &c. Tum: *Item Colonia Agrippina, in monaſterio ſancti Martini, commemoratio beati* *Eliphii.* *Eliphii martyris.* Colitur xvi Octobris. *Treveris, ſancti Martini ſecundi, epiſcopi & confeſſoris,* *Martini.* *qui etiam Tungrenſi præfuit eccleſiæ.* Vide Acta.

Greven. *Apud Maguntiam, ſancti Albani* *Albani.* *presbyteri & martyris. Hic cum Gothis & Arrianis fidei veritatem conſtanter prædicaret, illi poſt varia tormenta, extra civitatem ejectum decollaverunt. Statimque corpus truncum, caput in manus ſuſcipiens, angelico ductu, in locum ubi nunc placide quieſcit, deportavit.* De Euſebio inſerit: *eccleſiaſticique hiſtoriographi.* De Martino Tungrenſi, ut proxime dictum. *Monicha virginis.* *Monicha.* An ex Urſulanis? De Eliphio, ut ſupra. Item de Conſtantia ex undecim millibus, de quibus xxi Octobris. *Conſecratio ſancti Iacobi minoris* *Conſecrat.* *Apoſtoli.* *Jacobi min.* Quid boc ſit, non divino.

Molan. *Eodem die, ſancti Martini Tungrenſis* *Martini.* *eccleſia epiſcopi & confeſſoris, qui convertit Haſbanos & multis claruit miraculis.* Sequuntur verba Rabani: *In Moguntia, natale ſancti Al-* *De Albano & ſociis.* *bani martyris, qui ſub Diocletiano imperatore, de inſula Naxia pergens, cum ſancto Theoneſto & Urſo Mediolanum venit, indeque exiens, auxi-*

liante

liante Domino pervenit ad Gallias, ibique in ſervitio Dei manens, ad martyrium pro nomine Salvatoris promptus fuit. Poſtquam autem in Auguſta civitate beatus Urſus martyrium accepit, Theoneſtus cum Albano Moguntiam pervenit: dumque ibi prædicaret verbum Dei, Albanus diſcipulus ejus martyrium explevit: & ſepultus eſt ibi juxta prædictam civitatem. In editionibus poſterioribus, ita habet: *Eodem die, ſancti Martini Tungrenſis eccleſiæ* &c. *In Moguntia, natale ſancti Albani martyris. Die vigeſima ſecunda, ſacroſancti martyris Juliani, Tarſi.* Mirum non haberi *vigeſima prima.* Verum neutro ex his diebus colitur, ſed XVI Martii, ut eſt in Prætermiſſis. Notabis etiam in hiſce editionibus Euſebium loco ſuo excluſum, quaſi in appendicem rejectum poſt ipſa Auctaria Imo in exemplo noſtro anni MDLXXXIII, quod fuit collegii Duaceni, à P. Joanne Gravio, qui notas marginales manuſcriptas hinc inde addidit, & annuntiatio ipſa & annotatio, qua parte Euſebium hiſtoriographum ſpectant, plane inductæ ſunt. *Juliani*

X *Kal.* *Die* 22.

IN Britannia, ſancti Albani martyris, qui tempore Diocletiani in Vetolamio civitate, poſt verbera & tormenta acerba, capite plexus eſt. Paſſus eſt cum illo etiam unus de militibus, eo quod cum ferire juſſus, noluerit. Apud Nolam Campaniæ, natalis beati Paulini epiſcopi & confeſſoris, cujus meminit ſanctus Gregorius in libro Dialogorum. Claruit autem non ſolum eruditione & copioſa vitæ ſanctitate, ſed etiam potentia adverſus dæmones. Ipſo die, depoſitio ſancti Niceæ, Romatianæ civiratis epiſcopi. *Albani.* *Paulini.* *Nicea.*

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-majore, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO.* *Britania*, ſcriptoris mendum eſt in Pratenſi. Sed longe majus in Tornacenſi omiſſio horum verborum, *in Veralamio civitate.* Eam urbem varie efferunt codices. Herinienſis *Verola*; Antverp-major, *Verolamino*; Munerat. *Verolanno*; Greven. *Verolanio.* Exciſa ſubinde eſt, ibique exſtructum celebre S. Albani monaſterium; de quo vide in Actis. Greven & Molan. voces aliquas tranſponunt; *verbera acerba & tormenta*, pro, *verbera & tormenta acerba.* Et poſtremus pro *noluerit*, ponit, *noluit.* Sic Tornacen. pro eo quod in textu eſt, legit *cujus ſanctus meminit Gregorius.* Deinde omittit *autem*, poſt *claruit.* Scripſi *adverſus dæmones* cum Herinien. & Molan. in quibus eſt diphthongus, item cum Antverp maj. & Greven. qui diphthongis carent. Pratens. habet *adverſum demonem*, Munerat *adverſum demones. Romaciana* & *Romatione*, ſcriptoria ſphalmata cenſeti debent.

OBSERVATIO. Anglotum *Stephanum*, ut ipſi vocant, ſeu Protomartyrem *Albanum* certatim memorant Martyrologi antiqui ad unum omnes. Cur autem in Hieronymiano Lucenſi & Adone *Albinus* nuncupetur, ſuſpicari licet, mutationem illam in ipſiſmet ſaltem Adonis codicibus, per Colonienſes ſubinde procuratam, ne, ut Surius narrat, *Albanus Colonienſis* cum *Moguntino* confunderetur. Sed hæc paulo accuratius apud Henſchenium de ſancto Albino Colonienſi differentem, expenſa invenies à pag. 172. Vere an falsò hæc dicantur, nihil magnopere noſtra intereſt, dum apud reliquos omnes martyr Britannicus conſtanter appellatur *Albanus.* Sociorum numerum non plane uniformiter exprimunt Hieronymiana, nec qui Bedam interpolarunt, citati ab Henſchenio codices. *Albani martyris* ſimpliciter meminit Romanum parvum; Beda gentis ſuæ gloriæ, inſigne aptavit encomium à Rabano & Adone tranſcriptum, atque ab hoc duabus auctum lineis, quas cum reliquis tranſumpſit Notkerus. Uſuardus, ſemper parcior, ea ſolum, ſed verbotenus decerpſit, quæ textus noſter exhibet. Atque hæc fori noſtri ſunt. Bedæ aliorumque de Albano narrationes cum Analectis ad eum ſpectantibus, curioſe illuſtravit & digeſſit Henſchenius, quæ brevius Gallice contexta ſunt à Tillemontio tomo 4 à pag. 508. *Albani*

De *Paulino*, clare pronuntiant Hieronymiana: *In civitate Nola, Paulini epiſcopi & confeſſoris.* Paulo brevior eſt auctor Romani parvi. Silet Beda: at Florus elogium compoſuit, ſolam ferme in pauperes charitatem extollens. Ado hiſtoriam tangit de Paulini in Africa ſervitute, pro viduæ filio glorioſe tolerata. Rabanus ſolum addidit, *de quo Gregorius in libro Dialogorum narrat.* Et ita ferme Noſter primâ elogii ſui parte, cujus partem alteram, *claruit autem* &c. ex Adone ad verbum deſumpſit, reliquâ hiſtoriâ ſilentio præteritâ, forte quod ejus veritatem ſuſpectam habuerit. Certe, eam Floro notam non fuiſſe, ex toto ejus contextu abunde colligitur. Tu videſis quæ de ea re *Paulini.*

 totque

totaque Paulini vita accurate diſputavit Papebrochius, ad alium Paulinum Nolanum, ordine tertium, referens, quæ primo & celeberrimo tribuiſſe videtur Gregorius. Eruditos omnes Paulinianæ vitæ illuſtratores mirè torſit Wandalica ea Paulini captivitas, adeo ut nonnulli cum Pagio ad annum CCCCXXXI à num 54, tantum non fabuloſam exiſtiment. Pluris nobis eſt magni Gregorii auctoritas, aſſignatâ à Papebrochio ratione non incongrue ſalvanda: à qua non longe abfuit, nec tantopere abhorrere viſus eſt editor Paulini operum D. Le Brun diſſertatione 7 pag. 141 num. 4. Tillemontius, multis ultro citroque expenſis, rem indeciſam relinquit tomo 14 à pag. 733, poſtquam Paulini vitam fuſe adornavit eodem tomo a pag. 1, ad 146. Nobis interim ſalvi ſunt Uſuardi apices omnes, ſatis circumſpecte expreſſi. Ambos textus noſtri Sanctos, quibus prima & ſecunda annuntiatio conſtat, ſic eleganter cecinit Wandelbertus:

Albanus decimo defendit laude Britannos,
Paulinuſque Nolam meritis & nomine luſtrat.

Ultima annuntiatio nonnullis difficultatibus, quæ in Actis explanantur, obnoxia eſt, præſertim circa identitatem *Niceta* unius, quem Baronius in duos diſtraxiſſe videtur. De cetero ex Hieronymianis etiam proficiſcitur, mutato nomine *Nicei* in *Niceæ*, non *Nicetii*, ut poſuit Notkerus. Noſter plane immutatum reliquit quod in Adone repererat: unde patet totum ferme textum noſtrum ex eo hîc etiam profluxiſſe, qui de cetero pure & ſimpliciter Uſuardinus eſt.

Nicea.

AUCTARIA.

Julians & ſ. ROSWEYD. Penultimo loco inſerit: *Item Antiochia, Juliani & aliorum* DCCCCXV. Vide Acta.

PULSANEN. Incipit: *Natalis beati Paulini Nolani epiſcopi & confeſſoris. In Britannia, ſancti Albini martyris. Qui tempore Diocletiani* &c. uſque ad, *capite plexus eſt. Sed illo in terra cadente, oculi ejus, qui eum percuſſit, pariter ceciderant. Item ſancti Jacobi Alphei Apoſtoli.* Vide 1 Maii. *Ipſo die, ſancti Nycea epiſcopi.*

Jacobi Alphæi. Ap.

ANTVERP & MAX-LUBEC. Omittunt alteram partem elogii Pauliniani. In fine autem: *Apud Alexandriam, in monte qui vocatur Ararath, paſſio Martyrum decem millium.* Quid in MAX-LUBEC. ſignificent hæc quæ ſubduntur: *Regre numero* DCLX, fateor me neſcire.

Martyrum 10000

ANTVERP-MAX LEYDEN. LOVAN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Primo loco de ſancto Paulino, demptis etiam verbis, incipiendo *clarus* &c. Tum de Albano, quem *Albinum* vocant, pure. Tertio loco: *Apud Alexandriam, in monte qui vocatur Ararath, ſanctorum Martyrum decem millium.* In fine de Nicea pure.

ULTRAJECTIN. Jam dictis ſimilis, addit de decem millibus: *Qui omnes cum duce ſuo Achacio ſub Antonino principe crucifixi, oratione ad Dominum fuſa, pro eorum paſſionem devote celebrantibus, ipſaque divino reſponſo deſuper miſſo exaudita* (quæ ſuppoſitionis nota eſt) *ad cæleſtia*, [alii, *cælica*] *regna migraverunt.*

cum elogio.

ALBERO. & DANIC. Vix ab ULTRAJ. differunt, ſed in fine omittunt, *Nicea* Romatiani &c.

CENTULEN. *In Britannia, ſancti Albani martyris. Apud Nolam Campaniæ, ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris, qui Chriſti Domini veſtigia exequutus, ſemetipſum pro filio viduæ in ſervitutem tradidit, & Domino ſibi cooperante, ad libertatem multos reduxit. Ipſo die, beati Nicea Romatianæ civitatis epiſcopi.*

De Paulino.

BRUXELLEN. Incipit de decem millibus, omiſſa dumtaxat oratione fuſa &c. quam dixi eſſe fabuloſitatis notam. Sequitur: *Jeroſolymis, natale ſanctorum martyrum* CCCCLXXX. Lege MCCCCLXXX, & vide quæ de iis dicuntur in Actis. *Ipſo die, natale Martyrum* DCCCCLXXXIX.

Mart. 480. *Mart. 989.*

Vide etiam Acta. *In Britanniis, natale ſancti Albini &c.* cum elogio ferme ex Beda deſcripto, quod habes in Actis. De Paulino, verbis textus adjicit: *Sed præcipue ex eo, quod dum pro captivo filio viduæ, ſe in ſervientem barbaris ſubjecit, omnes captivos ſuæ urbis libere recepit. Et depoſitio beati Nicea* &c. *Item Jacobi Alphei Apoſtoli & Jeroſolymorum epiſcopi.* Quomodo iſta componi poſſint, vide 1 Maii.

Jac. Alphæi.

HAGENOYEN. In Albano, ipſi etiam *Albino*, purus, hiſtoriam captivitatis Paulinianæ amplificat, ac deinde longam aliam hiſtoriam texit de decem millibus in monte Ararath, ex Actis fabuloſis, quæ hîc referri non meretur. Deeſt autem annuntiatio ultima.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub nota num. 130. In fine: *Item, ſancta Conſortiæ virginis. Item ſancti Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis, qui ſub Herodis juſſu decollatus eſt.* Colitur XXV Julii. *Item ſanctorum Martyrum* MDCCCVII, *qui depoſiti ſunt in baptiſterio, quorum nomina Deus habet in libro viventium.* An ii ſocii S. Albani?

Conſortiæ. *Jac. Apoſt.* *Mart. 1807.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Walfridi, martyris in Friſia.* Colitur III Decembris. *Paulini Nolenſis epiſcopi & confeſſoris. Decem millium Martyrum, qui paſſi ſunt ſub Adriano & Anthonio imperatoribus.*

Walfridi. *MM. 10000*

REG. SUEC. num. 428. *Ipſo die, natalis decem millium Martyrum uno die coronatorum.*

UGHELLIAN. In fine: *Apud Alexandriam in monte qui vocatur Ararath, paſſio Martyrum decem millium.* Vide quæ diximus ad HAGENOYEN.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Acacii cum ſociis ſuis. Nempe novem millibus nongentis nonaginta novem.* Agitur de iiſdem in monte Ararath.

FLORENTIN. *Apud Antiochiam, ſanctorum martyrum Ganthalicæ, Juliani & Grapti martyris. Item ſanctorum martyrum Ruphi & Albini cum aliis numero nongentis nonaginta novem.* Vide in Actis hæc omnia diſtinctius.

Ganthalicæ. & aliorum.

LUGDUNEN. S. Stephani. *In territorio Aquenſi, ſancta Conſortia virginis.* Vide cod. ſequentem.

Conſortiæ.

CAUDIACENIS Prioratus. *In territorio Aquenſi, natale ſancta Conſortia virginis, filia Encherii Lugdunenſis civitatis epiſcopi.* Pluries recurrit.

REMENS.

REMENS. SS. Timothei & Apoll. *In pago Odomince, ſuper fluvium Matronam, vico qui*
Novicæ. *vocatur Duromannis, depoſitio ſanctæ Novicæ virginis.* Nihil de ea in Prætermiſſis aut alibi reperi; an male aliqua expreſſa ſint, neſcio.

EDITIO LUBECO-COL. In textu modice immutata eſt. In fine: *Monaſterio Cluniaco, ſanctæ*
Conſortiæ. *Conſortiæ virginis. Apud Alexandriam, in monte qui vocatur Ararath* &c. cum aliquo Actorum compendio. Vide potius Acta ipſa, vel GREVEN.

BELIN. Tertio loco: *Apud Alexandriam* &c.
M. 10000. *x mill. crucifixorum. Eodem die, ſanctæ Confor-*
Conſortiæ. *tiæ virginis.* Tum de *Nicea*, quem in altera editione *Focam* vocat, pure. Et ibi: *Item ſancti*
Jac. Alphæi. *Jacobi Alphei Apoſtoli.*

GREVEN. Longiorem hiſtoriam texit de Crucifixis. *Apud Alexandriam in monte Ararath, ſanctorum decem millium Martyrum. Qui*
De 10000 Martyrum. *omnes cum duce ſuo Agatio, ſub Adriano & Antonino imperatoribus, exemplo Chriſti torti, atque in ſingulis crucibus ſuſpenſi ſunt. Cumque orationem fudiſſent pro devote paſſionem ſuam celebrantibus, animas cælo reddiderunt. Apparuerunt vero ibi ſigna illa, quæ tempore paſſionis Chriſti viſa fuerant. Nam terræ motus factus eſt magnus, petræ ſciſſæ ſunt; ſol obſcuratus eſt. Erant autem nobiliores inter eos Hermolaus epiſcopus, Alexander, Marcus, Eliadis, Diaconarius & Theodolus. Item Alexandriæ, ſancti Rufini martyris.*
Rufini. Juliani &c. *Juliani & aliorum multorum. In Friſia juxta*
Tranſlat. Walfridi. *Groninghen, tranſlatio Walefridi martyris, Theraſiæ uxoris ejus, & filii ejus.* Diximus coli III
Galgani. Decembris. *Galgani confeſſoris.* Remittitur etiam ad dictam diem. *Monaſterio Cluniaco, ſanctæ Conſortiæ virginis*, de qua ſuperius.

MOLAN *Apud Alexandriam* &c. ut BELINUS. Item de Conſortia. Tum: *Sanctæ Ortrudis virginis.* *Ortradis.* Dein charactere minori: *Cujus corpus quieſcit in monaſterio Sithiu, in oppido ſancti Audomari.* De Walfrido &c. habet verba GREVENI. *Item beatæ memoriæ Joannis Phiſcer, epiſcopi* *De Joanne Fiſhero*
Roffenſis & martyris, qui poſtquam multis annis vitæ ſanctimonia ac aſſiduitate docendi, voce ſimul & ſcriptis, mira quoque liberalitate in egenos, & benignitate in ſtudioſos, verum egiſſet epiſcopum, propter adulterii deteſtationem, diutiſſimo carceri mancipatur: & tandem propter unitatem fidei & Eccleſiæ, quam tuebatur, cervice ſecurim excipiens ad cæleſtia regna emigrat x Kal. Julii MDXXXV. *Quo enim ante aliquot dies Thomas Morus præceſſerat,* *& Thoma Moro.*
eadem martyrii corona refulgens. Editiones aliæ litteris Italicis textui inſerunt, quod Ado Bedæ adjecit; *Quo tempore* &c. In fine: *In pago Hannoenſi, ſuper fluvium Hagnam, depoſitio ſancti Domi-* *Domitiani.*
tiani confeſſoris. Qui beato Landelino in peregrinatione ſua comes individuus exiſtens, & ab eodem in loco eodem eremita conſtitutus, multis claras virtutibus, migravit ad Chriſtum, & modo cum ſuo magiſtro, felix requieſcit Criſpinio. De eo actum xv Junii. De Crucifixis, ut ſupra. *Eodem die, ſanctæ Confor-* *Conſortiæ.*
tiæ virginis, in Cluniaco cœnobio. In monaſterio Sithiu, ſanctæ Ortradis virginis. Die vigeſimo ſecunda, ſancti hieromartyris Euſebii, epiſcopi Moſaten- *Euſebii.*
ſium, lege *Samoſatenſium.* Sequitur typis minori- *Samoſaten.*
bus de Vualtfrido, ut ſupra. De Ioanne Phiſcero, ut ipſe ſcribit, paulo brevius, ſed ſenſu eodem.

IX *Kal.* *Die 23.*

VIgilia ſancti Joannis Baptiſtæ. Eodem die, ſancti Joannis *Vig. S. J. B.*
presbiteri, quem impius Julianus, inauditum, via Salaria ve- *Joannis.*
teri, ante ſimulachrum Solis decollari præcepit. In Tuſcia civitate Utrina, ſancti Felicis presbiteri, cujus os tamdiu juſſit Turcius *Felicis.*
præfectus lapide contundi, donec emitteret ſpiritum. In Britannia, natalis ſanctæ Ediltrudis virginis, cujus corpus, cum undecim annis *Ediltrudis*
eſſet ſepultum, incorruptum inventum eſt.

Sic habent *Praten. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt codices mediæ notæ, *Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.* & *Edit. Ultraj-Belg.*

VARIA LECTIO. In Greven. & Molan. ante *Julianus*, deeſt epitheton *impius.* Roſweyd, pro *inauditum*, male poſuit oppoſitum, *auditum. Simulachrum* ſcribunt plerique & probatiores codices, adeoque & in textu relictum. *Decolari*, in Antverp-majore, patens deſcriptoris ſphalma eſt. *Utrina* legunt codices prope omnes, aliqui *Utina*, utrumque male. Proxime ad verum nomen acceſſit Roſweyd. qui habet *Sutria.* Melius ſcriptum eſſet *Sutrina*, ſed codicibus inhærendum. Belini prima editio, poſuit *ſancti Felicis primi*, ſed hoc in editione altera recte correctum eſt. Præfecti nomen varie effertur: *Turtius* in Pratenſi; in Antverp-maj *Trucius;* in Greven & Molan. *Turgius.* Scripſimus cum reliquis, & recte *Turcius.* Pro *emitteret*, legitur in Ultraject. *emiſit.* De *Britania* & *Britannus*, diximus alibi. Major eſt difficultas in efformando ſanctæ ipſius reginæ & Virginis nomine. Antverp-maj. vocat *Edeldride.* Antverp. Max-Lubec. & inferiores *Edeltrudis.* Roſweyd. *Ediltrudæ.* Belin. *Getrudis.* In Actis *Ethelreda*, *Etheldreda* & *Æthelditha.* Nos cum Pratenſi, Muncrato, Greveno & Molano *Ediltrudis;* & cum iiſdem codicibus ſolum *Virginis* titulum adjicimus, quamvis plerique alii ex Beda & Adone addant *& Reginæ.* Antverp-maj. Belin. Antverp. Max-Lubec. &c. pro *undecim*, ponunt *decem.* Et Belin. omiſit *cum ....: eſſet.* Roſweyd. legit, *eſt inventum.*

Vig. S. I. B. O*BSERVATIO.* Præcurſoris Domini *Vigiliam* in antiquis Martyrologiis ſatis raro expreſſam, primus annuntiat Beda, ſed poſtquam *Ediltrudis* elogium retulit. Eum verbis & modo ſequitur Rabanus. Aſt Ado inde textus initium facit. Romanum parvum
Ioannis. unicam hodie commemorationem ponit: *Sancti Joannis presbyteri, via Salaria vetere ſepulti.* Paucula addidit Martyrologus Viennenſis, breve elogium texens, à Notkero de more tranſlatum, ſed à Noſtro ea parte mutilum, qua *ejus corpus à beato Concordio presbytero collectum & ſepultum juxta Concilia Martyrum* dicitur, ut iterum ex Molano in Auctariis indicabitur. Hic verbo notabimus, interiiſſe Acta, quæ Ado videre debuit, ut inde elogium ſuum extraheret. Corrigendum autem, quod commentarii ſui principio male ſupponit Papebrochius, quaſi Uſuardus Adonis Martyrologium non deſcripſiſſet, contrà quam in præfatione noſtra & toto hoc opere fuſe oſtenderimus. Accuratiora ſunt, quæ de Joannis reliquiis, ac præſertim de ejus capite ibidem diſputantur. Ceterum, quæ textus noſter continet, ex præfato Adone accepta ſunt omnia: uti de
Felicis. ſancta *Ediltrude*, quæ hic poſt *Felicem* refertur, de quo Martyrologorum antiquorum nullus præter Uſuardum meminit, & quidem male notatâ palæſtrâ, cum pro civitate *Sutrina*, ſcripſerit *Utrina*, ut ſupra abunde indicatum eſt. Putat Papebrochius, Acta *Felicis* illius martyris ſincera, & quæ judicialia ferme cenſeri poſſint, quæque cum Actis ſanctæ *Muſtiolæ* conjuncta & connexa ſunt, Uſuardo præluxiſſe. Ego prima fronte prope dubitaveram, utrum ea annuntiatio vere Uſuardo eſſet tribuenda, utpote quem ſcio Sanctos extraneos, hoc eſt extra Hiſpaniam vel Galliam quæſitos, rariſſime commemorare, quos in Hieronymianis aut in Adone ſignatos non invenerit. Accedebat ſilentium inſignium duorum codicum Herinienſis & Tornacenſis, in quibus de Sutrino iſto martyre nulla omnino fit mentio. Verum tam uniformi codicum aliorum conſonantiæ cedendum fuit; idque eò pronius, quod Papebrochii conjecturam veram, ni fallor, deprehenderim. Nimirum neceſſe eſt, Acta Felicis & Muſtiolæ aliunde nactus ſit Uſuardus, ex quibus & illum hac die & illam III Julii refert, aliis Martyrologis ignotos, atque a citatis codicibus Herinienſi & Tornacenſi præteritos. Tu vide Acta ipſa, gravia ſane & fide digna, tametſi modica forte correctione egeant. Laudat ipſa Tillemontius tomo 4 à pag. 351; nec critici alii multum habent quod carpant. Plura in Actis dabimus III Julii, dum de Muſtiola agendum erit. Sit interim
Ediltrudis. Uſuardina *Felicis* annuntiatio, ſicut & ſequens de *Ediltrude*, quæ ex Beda in Adonem, inde in textum noſtrum tranſiit, hoc ſolo ferme diſcrimine, quod *Reginæ* titulum Noſter omiſerit, quem ſervat Notkerus, male legens *annis decem*, pro *undecim*, in quo ſequaces habet codices omnes ſequioris notæ, quibus id vitii ineſſe, ſupra obſervavimus. Atque ita Uſuardum damus genuinum & integrum. *Ediltrudis* vel *Etheldredæ* vita ſatis prolixa à Papebrochio illuſtrata eſt, & cetera ad eam ſpectantia in commentario explicata. Supereſt Wandelberti de ea verſus:

Anglorum nono Ediltrud de germine fulget.

AUCTARIA.

HERINIENSIS & TORNACENSIS. In quo deficiant, jam ſupra diximus.

PULSANEN. Sic loquitur: *Vigilia beatiſſimi Johannis Baptiſtæ. In Britannia, ſancta Gediltrude virginis & reginæ. Cujus corpus cum undecim* &c., pure. *In civitate Nycomedia, ſanctorum Avitico, Agapitoni, Ariſtonis,*
Avitici & ſociorum. *Emeriti, Aleti, cum aliis numero ſeptuaginta novem.* Hæc rurſus ex Hieronym. Sed ab aliis aliter exprimuntur ea nomina, de quibus vide Acta.

CENTULEN. *Vigilia ſancti Joannis Baptiſtæ. Romæ, ſancti Joannis presbyteri & martyris, tempore Apoſtatæ Juliani. In Britannia, ſancta Ediltrudis virginis & reginæ, cujus corpus cum undecim annis eſſet ſepultum, incorruptum inventum eſt.*

BRUXELLEN. Pro *Utrina*, pejus ſcribit *Uiina.* Vide quæ ſupra diximus. Tum: *Nicomediæ, ſanctorum martyrum Avitici, Cupitatonis, Abricionis, cum aliis octoginta duobus.* De his vide Acta.
De Ediltr. *In Britannia, depoſitio ſanctæ Ediltrudis virginis & Anglorum reginæ. Quæ tribus viris nupta, illis ad Deum præmiſſis, virgo permanſit; cujuſque corpus, poſt undecim ſepulturæ annos, incorruptum inventum eſt. Item depoſitio beatæ Mariæ de Oegaces in Brabantia, cujus legendam magiſter Jacobus de Vitriaco, poſtea Cardinalis, deſcripſit.* *Mariæ Ogniac.*

HAGENOYEN. Hac die tertio loco ingerit, quem præcedenti prætermiſerat: *Ipſo die, depoſitio ſancti Nycea, Romatianæ civitatis epiſcopi.* *Niceæ.*
Sequitur de *Felice*, pure. Tum: *Eodem die Lugduni, ſanctæ Conſortiæ virginis.* Quæ etiam *Conſortiæ.* ſpectat ad diem præcedentem. De Ediltrude, habet, ut codices ANTVERP-MAX. &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Vigilia Joannis presbyteri & martyris.* In ipſo codice vigilia cum ſequenti annuntiatione conjungitur, ut fere dubites, an ad Joannem presbyterum non ſit referenda. Verum aliunde patet, agi de Baptiſta. *Ediltrudis virginis & reginæ, in Britannia. Hæc poſt undecim annos ſepulturæ, incorrupta invenitur. Avito abbati, admirandæ ſanctitatis.* *Aviti abb.* Eſt hodie *Avitus* martyr Nicomediæ. An hic ſit qui colitur XVII Junii, neſcio.

CAMBERIEN. S. Mariæ Conventualium. *Eodem die, ſancti Boniti epiſcopi & confeſſoris.* Nec *Boniti.* de hoc quidquam in Prætermiſſis reperio.

FLO-

Digitized by Google

Avitici &c.

Florentin. *Nicomedia, ſanctorum martyrum Avitici cum aliis* LXXIII. Vide ſupra, & in Actis.

Martyres Alexandr.

Editio Lubeco-Col. In textu ſatis pura, in fine ſuperaddit: *Apud Alexandriam, paſſio plurimorum martyrum, quorum multi obtruncatis auribus atque naribus, atque manibus, ceterorumque membrorum ſummitatibus amputatis, feliciter obierunt.* Nulla de hiſce in Prætermiſſis memoria. An forte ſuperſunt ex majori numero?

Piſtis &c.

Greven. *Apud Alexandriam, paſſio martyrum plurimorum* &c. ut ſupra, excepta ultima voce, quæ hic eſt *occubuerunt. Nicomedia, paſſio ſanctarum virginum, Piſtis & Helpes matriſque earum Agape, Aviti, Capitonis & aliorum* LXXVIII. Hic diſparata conjungit Grevenus, ut non ſemel alibi. De Virginibus ex Notkero acceptis, vide Prætermiſſos; de Nicomedienſibus abunde

Hidulphi.

dictum eſt. *Hidulphi epiſcopi & confeſſoris.* Si de Trevirenſi agitur, colitur is XI Julii. *In diœceſi*

Mariæ Ogniac.

Leodienſi, ſancta memoria Maria de Oegnies, cujus vitam ſanctiſſimam vir Deo dignus Jacobus de Vitriaco epiſcopus Tuſculanus Cardinalis ſcripſit. Ezechiæ & Joſia regum Juda, ſecundum catalogum Sanctorum. Tranſlatio ſancti Anthimi epiſcopi & martyris. Vide de his Prætermiſſos.

Ezechiæ &c. Tranſlat. Anthimi.

Molan. De Joanne litteris Italicis in textu ex Adone addit: *Ejuſque corpus a beato Concordio presbytero collectum & ſepultum eſt juxta Concilia martyrum.* Ni fallor, ubi multi martyres ſepulti ſunt. Vide Papebrochii commentarium, ubi inter *Concilia martyrum* & *Cœmeteria* diſcrimen aſſignatur pag. 482. In fine: *Binchii, Hydulphi ducis Lotaringiæ.* Tum, minoribus typis: *Febroniæ virginis & martyris, perſecutione Diocletiani imperatoris.* Vide XXV Junii. *In diœceſi Leodienſi, ſancta memoria Maria de Oegnies, cujus vitam ſanctiſſimam vir Deo dignus* &c., ut Greven. Editiones poſteriores idem habent in textu. In fine autem: *Laubiis, Hidulphi ducis & confeſſoris. Die vigeſima tertia, ſancta martyris Agrippina.* Dein typis aliis: *Ogniaci, tranſitus beata Maria, ibidem recluſa. Cameraci obiit anno milleſimo ſeptuageſimo ſexto, in monaſterio ſancti ſepulcri, Dominus Lietbertus epiſcopus Cameracenſis.*

Hidulphi. Februniæ. M. Ogniac. Agrippinæ. Lietberti.

VIII. *Kal.* — *Die* 24.

NAtivitas beati Joannis Baptiſtæ & præcurſoris Domini. In territorio Pariſiacenſi, vico Criſtoilo, paſſio ſanctorum Agoadi & Gliberti, cum aliis innumeris promiſcui ſexus. Auguſtoduno, depoſitio Simplicii epiſcopi.

Ioan. Bapt. Agoardi & Agliberti. Simplicii.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-major, Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In Antverp-maj. & Belino, deeſt particula *et* inter *Baptiſtæ* & *præcurſoris*, quæ quidem omitti poſſet, ſed ex aliorum codicum conſtanti lectione ſervanda eſt. *In territorio Pariſienſi*, ſcribunt Pratens. Munerat. & Belin. Sed melius alii, ut in textu. Munerat. omiſit *vico*. Jam ſumma eſt varietas in nomine loci & duorum Martyrum. Locus imprimis in Antverp-majore effertur *Criſtolico*, in Greven. *Riſtoilo*; ab aliis *Chriſtoilo*; à Munerat. & Belin. *Criſtolio*. Recte & ita omnino ſcribendum puto. At probatiſſimi codices Pratens. Herinien. Tornacen. & Molan., mutatis elementis, legunt *Criſtoilo*, & ſic in textu reliquimus. Rurſus, nomina Martyrum probabiliſſime ſunt, *Agoardus* & *Aglibertus* vel *Agilbertus*, ut habet Molan. & Munerat. Aſt in Antverp-majore & Greven. legitur *Agoadi* & *Gilberti*. In Belino *Agovardi*; in aliis *Agaodi*; in Tornacenſi *Agoaldi*. Præfero modum Pratens. & Herinien., ubi *Agoadi* & *Gliberti*; Tu, quod præplacet, ſeligas licet. Par ferme luſus in *Auguſtoduno*, ut cum Antverp-maj. Munerat. & Belin. poſuimus: pro quo in Praten. *Auguſtiduno*; in Tornacen. *Auguſtiduni*, in Herinien. Greven. & Molan. *Auguſtuduni*. Optime, ni fallor, in textu.

Ioan. Bapt.

OBSERVATIO. Hodiernus Adonis textus in Martyrologio paucis hiſce circumſcribitur: *Nativitas Præcurſoris Domini*; quemadmodum etiam legunt Beda, Romanum parvum & Rabanus. Longior eſt Adonis oratio inter feſtivitates Apoſtolorum. Sed hoc certiſſimum videtur, ubique indicari *Nativitatem ſecundum carnem*; nempe peculiari Prodromi prærogativa, ab omni ævo in Eccleſia celebratam; quod nulli hominum præterquam Servatori & Præcurſori ejus contigiſſe, apud Florentinium ex Ambroſio à Petro de Natalibus eductum, aſſeritur. Nimirum cum Deiparæ Nativitas necdum peculiari cultu eſſet conſecrata; de cujus feſti inſtitutione hîc diſputandi non eſt locus. Porro Nativitatem Joannis etiam aperte denotat Wandelberti verſiculus:

Octavo natus colitur Baptiſta Joannes.

Apographa Hieronymiana Nativitatem aliam, ſeu natalem diem, aut, ſi ita vis, corporis cum capite depoſitionem, indicare videntur, dum ſic legunt: *In provincia Paleſtina, civitate Sebaſtia, natalis ſancti Johannis Baptiſtæ.* Quæ eadem ipſa repetuntur XXIX Auguſti, quando ab aliis & univerſa modo Eccleſia *Decollatio* ejus recolitur, ut ibi ex Beda, Romano parvo, Adone & Noſtro opportunius erit dicendum. Si cui de celebratiſſima

bratiſſima naſcentis Chriſti Prodromi feſtivitate, imo collectis quodammodo feſtivitatibus plura inquirere lubeat, habebit hodie in Actis, quo plane ſatietur. Interim quod ad textum noſtrum proxime attinet, patet, Uſuardum ſupra ductores ſuos ſolum *Joannis Baptiſtæ* nomen inſeruiſſe. Prolixius eſt Notkeri encomium, multa alia complectens circa locum nativitatis, mortis &c. Sed iſta & hujuſmodi alia ad citatam diem XXIX Auguſti commodius expendi poterunt, niſi ſatis diſcuſſa jam ſint à Papebrochio hac die toto capite 2 à pagina 698 ad 711. Hæc curſim indicanda fuerunt. Neque enim aut loci hujus aut fori noſtri eſt plura movere, quæ inter eruditos controvertuntur. Aliquid dicere cœpimus XXIV Februarii. Florentinii exercitatio 13, a pag. 786, item altera à pag. 857, & Tillemontius tomo 1 à pag. 82 atque in notis à pag. 482, cum lucubrationibus Papebrochii à curioſis lectoribus conferri poterunt, nobiſque interim fortaſſe nova ſuggeri, quæ ad dictum diem XXIX Auguſti, vel etiam ad XXIV Septem-
Criſtolienſ. bris accuratius recenſeamus. Quæ ſequitur *Criſtolienſium martyrum* commemoratio, ea ſoli Uſuardo propria eſt, à nullis aliis Martyrologis aut vetuſtioribus aut ſynchronis conſignata. Nomina ſuperius varie extulimus, & plura adhuc in Actis proferuntur. De eorum antiquo cultu nemo dubitat; de ætate dubia omnia, neque enim vulgata Acta talia ſunt, ut ex iis certi quidpiam erui poſſit. Vide Papebrochii annota-
Simplicii. tionem, cui ultro eruditi Galli ſubſcribunt. De *Simplicio* agunt apographa Hieronymiana: *In civitate Auguſtiduno, ſancti Simplicii*, quo etiam ferme modo ſcripſit Rabanus. Titulum *epiſcopi* addidere Uſuardus & Notkerus, eiſdem prope verbis ambo uſi. Vide Henſchenii commentarium & vitam ibi editam ex Gregorio Turonenſi de Gloria confeſſorum. Supererat in laudatis Hieronymianis, *Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ natalis*; quem vocat Rabanus *dormitationem*, Notkerus *dormitionem*, plura ibi enarrans, quæ Noſter prudentius in eam diem diſtulit, qua feſtivius memoria ejus recolitur XXVII Decembris. De cetero plana ſunt, quæ in laterculo noſtro repræſentavimus, eaque ſimpliciſſime & veriſſime Uſuardina.

AUCTARIA.

Feſti & ſociorum. ROSWEYD. Textui ſatis puro, in fine adjicit. *Romæ, Feſti & Luceiæ cum aliis* XXII. Vide Acta.

PULSANEN. *Nativitas Præcurſoris Domini Johannis in Jordane. In Palæſtina Ephe-*
Joan. Apoſt. *ſiorum, dormitio ſancti Johannis Apoſtoli & Evan-*
Feſti &c. *geliſtæ. Romæ, ſanctorum Feſti, Luciæ cum aliis* XXII. *In civitate Auguſtoduno, depoſitio ſancti Simplicii epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Omittunt Criſtolienſes, & in fine adjiciunt: *Romæ, Feſti, Luceiæ cum aliis viginti duobus.*

ANTVERP. MAX. & LOVANIEN. Poſt *Domini*, addunt: *Cujus nativitatem, vitæ auſteritatem, prædicationem, paſſionem ſacra Evangelica pandit hiſtoria.* Tum. *Auguſtoduno* &c. pure. Dein: *Romæ, ſancti Syſti* [lege *Feſti*] *& Luceiæ cum aliis* XXII. *In territorio Pariſiacenſi* &c. ſatis pure.

ULTRAJECT. LEYDEN. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Cum duobus proxime citatis conſonant, ſed penultimo loco interſerunt: *In Machlinia, paſſio ſancti Rumoldi epiſcopi & martyris.*
Rumoldi. Quidquid ſit de die martyrii, colitur 1 Julii.

ALBERG. & DANIC. Poſtremis ſimiles ſunt, niſi quod Criſtolienſes prætermiſerint.

CENTULEN. *Nativitas beati Johannis Bapti-*
De J. Bapt. *ſtæ, cujus inæſtimabilem ſanctitatis dignitatem Salvator noſter Chriſtus Dominus proprio ſermone commendat, dicens: Non ſurrexit inter natos mulierum major Johanne Baptiſta. Auguſtoduno, ſancti Simplicii epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. De Joanne Baptiſta, ut ANTVERP-MAX. &c. Secundo loco: *In Palæſtina Epheſiorum, dormitio beati Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ. In territorio Pariſiacenſi, paſſio ſanctorum Agoardi & Gliberti cum* &c. De Simplicio, pure.
Elevat. Gudonis. In fine: *Apud Anderlacum, elevatio ſancti Gudonis confeſſoris.* Dies natalis eſt XII Septembris.

HAGENOYEN. Poſt *Domini*, ita pergit: *Cujus nativitati præſens erat beata Virgo Maria mater Domini, habens in utero ſuo filium Dei. Cujus nati-* *De J. Bapt.*
vitatem, vitæ auſteritatem, prædicationem, officium circa Domini perſonam & paſſionem, ſacra Evangelica pandit hiſtoria. Hic in matris utero &c. ut melius in Actis deducta invenies. In ſecunda & tertia annuntiatione purus eſt. Sequitur: *Romæ, ſancti Syſti & Luceiæ cum aliis viginti duobus. In Machlinia Brabantiæ, Rumoldi epiſcopi &* *Rumoldi.*
martyris. Colitur hic 1 Julii, ut ſupra diximus.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. In fine: *Febroniæ.*
Eodem die, ſanctæ Febroniæ. Vide die ſequenti.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Nativitas Joannis Baptiſtæ. Rumoldi martyris in Machlinia.* *Rumoldi.*
Simplicii epiſcopi & confeſſoris inclyti.

BIGOTIAN. ſignatus P. 5. *Romæ, Feſti, Luciæ,* *Feſti &c.*
cum aliis viginti duobus.

In VATICAN. num. 5940. Deſunt Agoardus, Aglibertus & Simplicius. Adjicitur: *Apud Syriam, ſanctæ Febroniæ virginis & martyris, quæ tem-* *De Febronia*
poribus Diocletiani & Maximiani imperatorum, poſt plura genera tormentorum, capitis ad ultimum jugulatione, ſolemni judicis præcepto, finita eſt.

ALTEMPS. *Antiſiodori, ſancti Heirici monachi.* *Heirici.*
In Actis vocatur *Ericus*, ibique vita illuſtrata eſt.

FLORENTIN. *Romæ, ſanctorum martyrum Feſti* *Feſti &c.*
& Luciæ, cum aliis XXII. Sæpius recurrunt.

BURDEGALEN. *In territorio Pariſiacenſi, vico Criſtolio, paſſio ſanctorum Agoadi & Gumberti, cum aliis innumeris promiſcui ſexus.* Ut in textu.

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *Ambianis,* *Invent.*
inventio corporis ſancti Quintini martyris. Colitur *Quintini.*
XXXI Oct., ubi etiam de hac tranſlatione agetur.

EDITIO LUBECO-COL. Ad *Domini* ſequitur: *Adorat autem hunc nativitatis beata Virgo Maria, & ipſum Johannem ſuis virgineis manibus de terra levavit. Cujus nativitatem* &c. Tum, de Simplicio,

pure,

pure. *Romæ, ſanctorum martyrum Syſti & Luceiæ virginis cum aliis viginti duobus.* In Criſtolienſibus pura eſt. Deinde: *Pictavia, ſanctarum Pectinæ, Marrinæ, & Columbæ virginum & martyrum.* Vide nomina melius formata in Prætermiſſis. *Inventio ſancti Quintini martyris.* De qua ſupra.

Pectinæ & ſociorum.

Ioan Evang. GREVEN. *Depoſitio ſancti Iohannis Evangeliſtæ. Romæ, ſanctorum Syſti & Luceiæ cum aliis multis. Pictavis, ſanctarum Pectinæ, Marrinæ & Columbæ virginum & martyrum. Antiſiodori, Hoyri* [Erici] *confeſſoris. Inventio ſancti Quintini martyris.* Remittitur ad natalem, XXXI Octob.

Pectinæ & ſoc. *Erici.*

MOLAN. De Joanne Baptiſta aliis litteris multa inſerit, quæ melius in Actis digeſta ſunt. In fine: *In Mechlinia, paſſio ſancti Rumoldi epiſcopi & martyris. Laubiis, ſancti Theodulphi epiſcopi & confeſſoris.* Tum typis minoribus: *Hujus corpus cum Lobias redeundo, fines Franciæ evaſiſſet, per pagum quoque Cameracenſem Valencenas perveniſſet, cœpit miraculorum luce clareſcere. Unde illius ſiſci oppidani, in honore medici ſui divinitus deſtinati, eccleſiam dedicare voventes, & ſanctum Theodulphum ſibi in perpetuum retinere deliberant. Tandem cum clanculo a noſtris ſine ullo apparatu ſanctum corpus Lobias deducitur, per vim fere ab iis qui curati fuerant, ad Scaldam retentum fuit. Natale ſanctorum Urbaſi, Theodori & Menedemi martyrum, cum aliis ſeptuaginta ſeptem, de quibus Tripartita lib. 7, cap. 30.* Hi in poſterioribus editionibus merito omiſſi ſunt, nam coluntur V Septembris. *Eodem die, ſanctæ Romulæ virginis, de qua beatus Gregorius in homilia & Dialogor. lib 4, cap. 15.* Remittitur ad XXIII. Julii. *Item, ſancti Lupicini eremitæ & confeſſoris, de quo beatus Gregorius Turonenſis.* Hactenus prima editio. In aliis, textui ſolum additur, quod retulimus ſupra ex ANTVERP-MAX. & aliis: *Cujus nativitatem, vitæ auſteritatem &c.* In fine: *Antiſiodori, ſancti Heiri, viri ſanctiſſimi. In pago Pictavenſi, ſanctæ Pecinnæ virginis.* Quæ colitur ſeorſim à Macrina & Columba, die ſequenti. *Hugardiæ, natalis ſancti Odvini presbyteri & martyris.* Remittitur ad XXV Junii, quo die officio eccleſiaſtico ibi colitur.

Rumoldi. *Theodulphi. ſine elogio.* *Urbaſi & ſociorum.* *Romulæ.* *Lupicini.* *Erici* *Pecinnæ.* *Odvini.*

VII *Kal.* — *Die* 25.

APud Pirribetœam, ſancti Soſipatris, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli. In Alexandria, ſancti Gallicani martyris: qui cum triumphalibus infulis ſublimatus, acceptus eſſet Auguſto Conſtantino & carus, per ipſius filiam, nomine Conſtantiam, ac Chriſti martyres Joannem & Paulum, ad fidem converſus eſt. Hujus ſacræ opinionis fama poſtmodum in toto orbe in tantum excrevit, ut ab Oriente & Occidente venientes, viderent virum ex patricio & conſule lavantem pedes pauperum, ponentem menſam, aquam manibus effundentem, languentibus ſollicitè miniſtrantem, & cetera ſanctæ ſervitutis officia exhibentem. Ipſe vero poſtea cum ſacrificare cogeretur ſub Juliano, & contemneret, percuſſus gladio in corpore, Chriſti martyrem fecit. Romæ, ſanctæ Luciæ virginis cum aliis viginti duobus.

Soſipatri. *Gallicani.* *Luciæ & ſociorum.*

Puri ſunt codices quatuor *Herinien. Antverp-major*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Pyrrhi Beræam* diſtinctis vocibus recte ſcribit Molanus, ut ab Henſchenio explicatum eſt. In Greveno eſt *Periberoeam.* Nos cum duobus aliis & reliquis ferme omnibus, ut eſt in textu. Inter plura Antverp-majoris ſphalmata, primum eſt, beati *Petri* Apoſtoli, pro *Pauli.* Alterum, *Gallicani presbyteri*, pro *martyris.* Non multum abſimile reperitur in Herinien. qui pro *Conſtantino*, legit *Conſtantio*, & pro *carus*, *clarus.* Rurſus in Antverp-majore habetur, *ac Chriſti virginem*, ubi legendum, *ac Chriſti martyres.* Sic, *convertitur*, pro, *converſus eſt. Viderunt*, pro, *viderent.* Item, *venientem*, loco, *& Conſule. Fundentem* pro *effundentem* &c. De *contempneret*, diximus ſupra. *Chriſti martyrem fecit*, ſcribunt codices omnes, in quorum nonnullis, ut in Heriniensi, ſuperius recentiori manu adjectum, *ſe.* Sed Molanus ſupra ceteros ſapere voluit, ſic textum immutans, *Chriſti martyr efficitur.* Quo quidem ſyntaxis fit emendatior, ſed cum jactura ſimplicitatis Uſuardinæ. Codices habent *Luciæ*; melius ſcribendum eſſet, *Luceiæ.*

OBSERVATIO. Hodierni textus tota geneſis ex Romano parvo per Adonem proceſſit, ſervato penitus annuntiationum ordine. Sic incipit Martyrologii illius compilator: *Apud Pyrriberæam, Soſipatris diſcipuli Pauli.* Hiſce verbis nihil magnopere ſuperaddidit Ado, nec Noſter Adoni quidquam, ſatis habens ejus verba tranſcripſiſſe. Eſt hic denuo ex Chriſti aut Apoſtolorum diſcipulis aliquis, primum ab auctore Romani parvi pro libitu, ni fallor, hoc die conſignatus, & quidem confuſo nomine, cum *Sopater*, non *Soſipater*, dicendus ſit *Beræenſis* ille, de quo hìc agitur, ut cenſet Henſchenius in ſylloge ſua hiſtorico-critica; niſi forte ſub utroque nomine idem veniat, quod ſentire videtur Tillemon-

Soſipatri.

lemontius tomo 1 pag. 565. Siquid Henſchenium feſellerit, poterit ad XII Julii in Actis reſtitui, dum de *Naſone*, pro *Jaſone* vel *Mnaſone*, eo die à Martyrologis noſtris ſignato, erit differendum. *Gallicani.* De *Gallicano* ex priori *SS. Joannis* & *Pauli* Actorum parte, longa texitur ab Adone hiſtoria, quæ in compendium, ſed ſolito longius, contrahitur à Noſtro, ſervatis ubique anteceſſoris terminis. Nitide ſane, eleganter, & præter morem, prolixe, ſic ut mirum in modum & Adoni & Uſuardo placere debuerit tota illa de *Joanne* & *Paulo* hiſtoria, ſub ſpecioſo *Terentiani* cujuſdam nomine venditata, ac Bedæ etiam cognita, ut patebit die ſequenti. Itaque vetuſtam eſſe & ſeculo octavo antiquiorem plane conſtat; veram omnino eſſe, nemo qui eam expenderit, pronuntiare audebit. Videatur Papebrochii commentarius, & Tillemontii nota tomo 7 à pag 719. Sed de his ſatis; ad laterculum noſtrum revertamur. Idem in eo eſt fons, idem tradux, eadem omnium verba, quibus exprimitur annuntiatio ultima, atque adeo perſpicua eſt Uſuardina ſimplicitas, excluſa *ſancti Eligii tranſlatione*, quæ in codice Pratenſi & Munerato perperam textui adſcribitur. Porro quid de *Lucia* vel *Luceia* & ſociis vere cenſendum ſit, *Luceiæ & ſociorum.* dubitari utique poteſt, ex plurimum variantibus codicum Hieronymianorum & aliorum lectionibus. Et illi quidem non omnino conformes, die præcedenti, *Feſti & Luciæ cum ſociis viginti duobus*; hac die *Luceiæ virginis & Aceiæ virginis*, abſque ſociis; die ſequenti *Luceiæ virginis & Diogenis*; Demum I Julii, *Luceiæ virginis & Auceiæ regis* cum ſociis VIII vel IX, meminere: ſic ut minimum quadruplicem *Luceiam*, vel *Luciam* invenias, plus juſto, ni fallor, multiplicatam & magis adhuc multiplicandam, ſi ſingulorum Hieronymianorum codicum textus inter ſe ſcrupuloſius conferantur. Alii in diverſa abeuntes, hiſce tenebris lucem non affundunt. Nec vero hujus loci eſt fuſior ea de re diſquiſitio. Vide ſis quæ in Actis, qua potuit veriſimilitudine, ſtatuit Papebrochius: vel Florentinium, ſi lubet, conſule; dum nobis textus Uſuardi in tuto poſitus eſt: à cujus ſententia, qua parte *Luceiam* attinet, non longe recedit Wandelbertus, hiſce ſuis verſibus:

Septeno Romam Luceia exornat amore,
*Scampio, * bis deno & bino martyre læta:*
De quibus Aceias ſocio collucet honore.

* An forte *Campio*, ut ſit *pugil* vel *victrix*?

AUCTARIA.

Tranſlat. Eligii. PRATENS. In fine ſubdit: *Item tranſlatio ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris.* Colitur 1 Decembris.

TORNACEN. De elogio Gallicani, pluſquam mediam partem omiſit, nam ſolum habet uſque ad *converſus eſt*. In reliquo textu purus.

ROSWEYD. Caret annuntiatione ultima; cujus loco hæc ſubſtituuntur: *Tranſlat. Radbodi.* *Daventriæ, tranſlatio Radbodi epiſcopi & confeſſoris.* Natalis eſt, *Lebuini.* XXIX Novembris *Ibidem Lebuini presbyteri*. Differtur ad XII Novembris.

MUNERAT. Deeſt etiam Luceia. Adjectum: *Tr. Eligii.* *Eodem die, tranſlatio corporis beati Eligii presbyteri* [epiſcopi] *& confeſſoris.*

PULSANEN. *Natalis ſanctorum Gaudentii, Felicis & Agapiti.* *Gaud. &c.* Differuntur ad XXVI Junii. *Amandi.* *Ipſo die, ſancti Amandi confeſſoris.* Qui cum *Domnoleno* colitur in Petracoriis. *Romæ, ſanctæ Luciæ virginis cum aliis* XXII.

In ANTVERP. MAX-LUBEC & UGHELLIANO. Omiſſa Luceia, de qua pridie ſe egiſſe putarunt.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. EDIT. UTRAJ-BELG. Totum textum referunt, ſed poſt Gallicanum, inſerta ſunt ſequentia: *Proſperi.* *Item, ſancti Proſperi epiſcopi, doctoris præcipui.* Quis hic ſit Proſper, vide in Actis. *Eodem die, tranſlatio ſancti Lebuini presbyteri & confeſſoris.* *Tranſlat. Lebuini.* Colitur quidem Antverpiæ & alibi hac die, ſed natalis eſt XII Novembris.

ALBERG. & DANIC. Conveniunt uſque ad *Proſperi*, incluſive, omiſſo Lebuino & Luceia.

LOVANIEN. Truncat elogium Gallicani, poſt, *converſus eſt*, immediate connectens; *Ipſe vero* &c. In reliquis ſimilis eſt ANTVERP-MAX &c.

CENTULEN. In prima annuntiatione purus, ſic pergit: *Ipſo die, ſancti Eligii Noviomenſis epiſcopi & confeſſoris.* *Eligii.* *Alexandriæ, ſancti Gallicani, ſaculi atque nobiliſſimi ducis Romanorum, qui cum eſſet tantæ dignitatis, in filiam magni Conſtantini ſibi in conjugem peteret, divina gratia præeunte, in bello Scitharum dimicans, de pagano factus eſt Chriſtianus, & omnia mundi oblectamenta abjiciens, monachicam vitam elegit. Ad ultimum, Arantiano comite, gladio percuſſus, martyrio vitam finivit.* *De Gallicano.*

BRUXELLEN. Incipit: *Noviomi, tranſlatio ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur totus textus. Deinde: *Et Natale ſanctorum martyrum Gaudentii, Felicis & Agapiti.* De quibus ſupra *Eodem die, ſanctorum Radbodi & Adalberti.* *Gaud. &c.* *Radbod. &* Hic hodie recte; de alio dixi ſupra. *Item ſancti Proſperi epiſcopi & doctoris præcipui.*

HAGENOYEN. Poſt textum ſatis purum, ſubjungit: *Eodem die apud Taurineaſem urbem, Maximi epiſcopi & confeſſoris.* Et in margine recentiori manu: *Item, ſancti Proſperi epiſcopi, doctoris præcipui.* *Maximi.* *Proſperi.* Vide dicta ſuperius.

AQUICINCT. Pro *viginti duobus*, habet, *viginti duabus*. Ac dein ſubdit. *Item, depoſitio ſancti Niceti presbyteri & confeſſoris.* Ignotus eſt. Quid ſi pro Lebuino forte irrepſerit? *Niceti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Tranſlatio ſancti Radbodi epiſcopi Trajectenſis. Et ſancti Lebuini in Daventria. Item Adalberti confeſſoris. Luceiæ virginis & Aaceæ* (*Aceiæ*) *martyris cum ſociis ſuis. Gallicani martyris, qui fuit Romæ conſul & patricius, converſus per Joannem & Paulum.* *Tranſlat. Radbodi.* *Lebuini.* *Adalberti.* Vide hæc diſtinctius in ipſo textu.

ALTEMPS. *Monaſterio ſancti Albani, beatorum martyrum Amphibali ſociorumque ejus.* *Amphibali & ſociorum.* De iis

Digitized by Google

ſis in Actis cum ipſo ſancto Albano XXII Junii. Cur hoc die hic referantur, ignoro.

FLORENTIN. *Natale ſanctorum martyrum Gaudentii, Felicis & Agapii.* Vide ſupra. *In Theſſalonica, ſanctorum martyrum Bigarii, Luterani & Agregii regis.* Vide Acta. *In Galliis, ſancti Loii epiſcopi & confeſſoris. Et translatio ſancti Eligii epiſcopi.* Numquid non bis idem recurrit, vulgari & Latino nomine? *Item ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.* Vide Acta. *Romæ, natale ſanctæ Luciæ virginis cum aliis* XXII.

Gaudent. &c. Bigarii &c. De Eligio. Amandi.

CODEX MONTIS SANCTI. *In Geneliaco* [Gemeliaco] *natalis ſancti Amandi confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Epheſum, dormitio beati Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ.* De qua heri. *Coloniæ Agrippinæ, tranſlatio beati Gregorii ducis & ſociorum ejus Maurorum, quæ per beatum Annonem Colonienſem archiepiſcopum facta eſt poſt quingentos annos a paſſione ipſorum.* Coluntur XXIV Novembris. Sequitur de Soſipatro & Gallicano, pure. De Proſpero, ut ſupra. Tum: *Romæ, via Salaria, paſſio ſanctorum Luciæ virginis & aliorum* XII. *Item ſancti Adelberti, levitæ ac primi diaconi Trajectenſis inferioris eccleſiæ, qui fuit filius Edilbaldi regis Deirorum, filii ſancti Oſwaldi regis & martyris. Hic venit de Anglia cum ſancto Willibrordo & ſociis ejus, & Egmundæ in Hollandia oratorium conſtruens, poſt multorum paganorum converſionem, laudabilem vitæ ſuæ conſummationem, multis miraculis clarus, feliciter quievit in Chriſto, ſepultuſque in Egmunda, uſque in diem hodiernum infinitis claret miraculis. Ipſo die, tranſlatio ſancti Eligii Noviomenſis epiſcopi & confeſſoris. In Dacia, tranſlatio ſancti Kanuti ducis & martyris.* Acta illuſtrata ſunt VII Januarii. *In Daventria, tranſlatio beati Lebuini presbyteri & confeſſoris, quæ per beatum Ludgerum, primum Monaſterienſem epiſcopum facta eſt. Item Daventriæ, tranſlatio ſancti Radbodi epiſcopi Trajectenſis inferioris. Eodem die, ſancti Moloci epiſcopi & confeſſoris.* Vocatur etiam *Molonachus.*

de Joan. Ev. Tranſlat. Maurorum. Adelberti. Tranſlat. Eligii Et Kanuti. Et Lebuini. Et Radbodi. Moloci.

BELIN. In Soſipatro & Gallicano ferme purus, ſubjicit, de Maximo Taurinenſi, quem poſtea denuo repetit. Tum: *Eodem die, in eccleſia ſancti Marci Evangeliſtæ Venetiarum, apparitio ejuſdem.* Colitur XXV Aprilis. Sequitur de Lucia, de tranſlatione Eligii, iterum de Maximo Taurinenſi. Demum: *Item, ſancti Proſperi epiſcopi.*

de Marc. Ev. Proſperi.

GREVEN. *In Africa, Gaudentii, Felicis.* Vide ſupra. *Antidii epiſcopi Criſopolitani ſeu Biſuntini & martyris, a Wandalorum rege ob Chriſti fidem occiſi. Mercurii martyris.* Vide Prætermiſſos. *Moloci epiſcopi & confeſſoris. Proſperi epiſcopi Regienſis & confeſſoris, doctoris præcipui, anno* CCCCLXV. De Maximo, ut ſupra. De Adelberto, ferme ut EDITIO LUBECO-COL. *In Suecia, Horwidi confeſſoris.* Mihi notus non eſt. *Bodardi confeſſoris. Severæ virginis & martyris. Conſtantiæ virginis, filiæ Conſtantini magni imperatoris. Arthicæ & Arthemiæ virginum, filiarum ſancti Gallicani martyris.* De his, Severa & Bodardo, vide in Prætermiſſis. *Venetiis, inventio corporis ſancti Marci Evangeliſtæ. Apud Coloniam Agrippinam, tranſlatio ſanctorum Maurorum martyrum.* De quibus, ſupra. Item de Kanuto, Eligio, Radbodo & Lebuino, ut EDITIO LUBECO-COL. In fine: *Tranſitio ſanctæ Serenæ virginis.* Forte eſt illa, quæ Metis colitur *Serena martyr*, XXX Januarii.

Gaudent. &c. Antidii. Mercurii. Moloci. Proſperi. Horwidi. Bodardi. Severæ. Conſtantiæ. Arthic. &c. De Marco. De Mauris. De Serena.

MOLAN. *Bracbii, Theodulphi archiepiſcopi Remenſis, qui ſecundus poſt Urſmarum rexit eccleſiam Lobienſium.* Vide Prætermiſſos. *In Taurino, Maximi* &c., ut ſupra. *Eodem die, in Baſilica ſancti Marci Evangeliſtæ Venetiis apparitio ejuſdem.* De Eligio & Proſpero, ut BELINUS. *Item, in Daventria, ſanctorum confeſſorum Lebuini & Radbodi. In Egmonda partium Hollandiæ, ſancti Adelberti confeſſoris & levitæ, regalis ſtirpis Anglicanæ, diſcipuli ſancti præſulis Willebrordi. Eodem die, natale ſancti Vindiciani Cameracenſis epiſcopi.* Colitur XI Martii. *Tranſlatio corporis ſancti Gerulphi martyris.* Natalis eſt XXI Septembris. De Antidio, ut GREVEN. ſed aliis litteris. Hactenus editio prima. Poſteriores textui addunt; *Et Acciæ regis. Laubiis, beati Theodulphi epiſcopi & confeſſoris.* De Maximo, Proſpero & Adelberto, ut in priori, ſed omiſſa regali ſtirpe &c. *Biſuntii, ſancti Antidii epiſcopi & martyris, qui a Wandalorum rege ob fidem Chriſti eſt occiſus. In Gemeliaco, natalis ſanctorum Amandi & Domnoleni confeſſorum. Die vigeſima quinta, ſanctæ hoſtiæ martyris Febroniæ.* De Marci apparitione, de Eligii tranſlatione, de Lebuino & Radbodo, ut ſupra. Tum: *Trunciniis, tranſlatio corporis ſancti Gerulphi martyris. In Stavelaco monaſterio, tranſlatio ſancti Remacli.* Dies natalis eſt, III Septembris. *Eodem die, ſancti Vindiciani Cameracenſis epiſcopi.* De quo dictum eſt coli XI Martii. Hic proprie de ejus tranſlatione agitur, alibi cum S. Eligii tranſlatione conjuncta.

Theodulf. Maximi. De Marco. Lebuini. Radbodi. Adelberti. Vindiciani. Tranſlat. Gerulfi. Acciæ. Theodulfi. Antidii. Amandi & Domnoleni. Februniæ. Tranſlat. Gerulfi. Et Remacli. Vindiciani.

VI *Kal.* — *Die 26.*

ROmæ, natalis ſanctorum Joannis & Pauli fratrum, quorum primus præpoſitus, ſecundus primicerius Conſtantiæ virginis filiæ Conſtantini fuit, qui poſtea ſub Juliano martyrii palmam gladio cædente perceperunt. In pago Pictavenſi, ſancti Maxentii presbiteri & confeſſoris, glorioſi in miraculis. Eodem die, ſanctæ Perſeverandæ virginis.

Joannis & Pauli. Maxentii. Perſever.

Codices ſinceri ſunt *Herinienſis* & *Tornacenſis.*

VARIA LECTIO. Vix ulla eſt, quæ notari mereatur. *Pictavenſi* ſcribitur paſſim in codicibus & ſic ſervandum putavimus. Primaria variatio ſuperius indicata eſt XXXI Januarii, quo die à nobis poſitus eſt *Vigilius Tridentinus*, qui in Pratenſi & pleriſ-

que aliis codicibus hoc die refertur. Male, opinor, & contra Romani parvi, Adonis, imo & ipſius Uſuardi primam & autographam lectionem, quæ ex ipſo codice Pratenſi XXXI Januarii eraſa, hoc die multo auctior intruſa eſt, & ex hoc vel ſimilibus codicibus, in alios ſubinde traducta. Valeat hîc receptiſſima noſtra regula, videlicet, primigeniam puritatem eò magis eluceſcere, quo textus brevior fuerit & ſimplicior. Alio præterea vitio laborat codex Pratenſis, cum nonnullis aliis, de quo dicemus in Obſervatione.

Joannis & Pauli. OBSERVATIO. Poſt *Gallicanum*, ex Actis ſanctorum *Joannis* & *Pauli* XXV hujus prægreſſum, ſequuntur Sancti ipſi ab omnibus antiquis Martyrologis celebrati. Eos diſerte nominant Hieronymiana apographa & Romanum parvum. Beda encomio eos prædicat, quod totum, de more, in Rabano legitur. Fuſior eſt, ex præfatis Actis, Viennenſis, ſed ejus & Bedæ principium belle conſonat, ex alterutro à Noſtro acceptum, cui mortis genus aliis expreſſum verbis ſolummodo attexuit; Notkero liberaliorem meſſem ex Adone congregante. Et hæc quidem antiquiorum Uſuardo ejuſque æqualium auctoritate nituntur. Eâ nempe, quam die præcedenti expendere cœpimus, dubiâ in multis & vacillante, quamvis in iis quæ textum noſtrum hodiernum attinent, nihil reprehenſione dignum occurrat. Etenim conſtantiſſima eſt inſignium horum Martyrum & celeberrima in monumentis eccleſiaſticis memoria, non ſolum in citatis Martyrologiis omnibus, ſed etiam in Allatii & Frontonis Kalendariis, Sacramentariiſque à Menardo & Thomaſio vulgatis, imo & in ipſo ſacroſancto Miſſæ Canone; de quibus plura vide in Papebrochii commentario. Quidquid igitur in Actis ipſis, procul dubio exornatis & interpolatis, merito carpi poſſit, manet tamen certa atque indubitata glorioſiſſimorum Martyrum, totâ Eccleſiâ Catholicâ, conſecrata veneratio; quam ſolito elegantius verſibus ſuis decoravit Wandelbertus:

Sextum martyr habet Paulus ſimul atque Joannes,
Germine, amore, fide, virtute & ſanguine fratres,
Cum quibus anguſto radiat Conſtantia ſerto.

Maxentius, cujus vita ab Henſchenio in Actis noſtris accurate illuſtrata eſt, ab Uſuardo
Maxentius. primum notatus; in quo vindicando codices omnes unanimiter conſpirant. Non ita conveniunt in *Salvio Engoliſmenſi*, qui in ſolis Pratenſi, Antverpienſi majore & Aquicinctino repetitur; diſſentiente hîc Roſweydi codice, cujus auctor vel ſcriptor forte dubitans, *Salviumne* ſcriberet, an *Perſeverandam*, ambos expunxit. Jam vero Pratenſem illum codicem, hîc denuo eraſorum & ſuperſcriptorum, quidni & ſuppoſitorum nominum, vitio laborare, comperit in hiſce rebus oculatiſſimus Clar. Caſtellanus, qui fontem conſuluit, & in ſæpe allegata epiſtola; XXXI Maii MDCCIX data, diſerte teſtatus
Perſeveranda. eſt, *Perſeverandam* patentiſſime eſſe eraſam (*viſiblement effacée*) SANCTI SALVII (*mis pardeſſus l'effaçure*) hoc eſt, Salvium ſuper inductione inſcriptum. Suſpicor ego, fuiſſe è Sangermanis monachis aliquem, qui inventum in Floro Salvium codici Pratenſi adjiciendum putaverit cum elogio inde contracto, quo deinde ex codice, procul dubio, tranſumpti ſunt, qui ei plerumque conſentiunt. Sed præponderare omnino debet conſtans & deciſiva codicum ceterorum uniformitas, pro ſincera & primigenia Uſuardi ſimplicitate; quidquid interim Acta ſtatuant, Perſeverandam, quæ ab aliis ſatis communiter *Pecinna* appellatur, colendam eſſe die XXV Junii, quo Papebrochius ſtudioſe omnia & operoſe diſcuſſit, quæ ad cultum ejus, ad debitum titulum, ceteraque geſta pertinere exiſtimavit. Veroſimillimum eſt, Wandelbertum etiam Florum fuiſſe imitatum, dum ita poſt Joannem & Paulum quarto verſiculo cecinit:

Salvius & ſanctus, Scaldi tum littora viſit.

AUCTARIA.

PRATENS. ANTVERP-MAJOR & AQUICINCT. Sic habent de Vigilio: *Apud Trientinam urbem, ſancti Vigilii*
Vigilii. *epiſcopi, qui ſub Stilicone conſule, pro Chriſti nomine, magno lapidum imbre percuſſus, martyrium complevit.* Loco Perſeverandæ, ſic legunt: *In portu Valentianas, ſancti Salvii, En-*
Salvii. *goliſmæ civitatis epiſcopi.*

ROSWEYD. Et Salvio caret & Perſeveranda, ut diximus; ſed de Vigilio, ut ſupra.

GREVEN. MOLAN. & MUNERAT. Omnino puri eſſent, niſi cum PRATEN. & aliis codicibus confuſe ſupra citatis, de Vigilio meminiſſent. Eorum ſocii in hoc ſunt codices mediæ notæ.

PULSANEN. Nec de Vigilio quidquam toto textu habet, nec de Perſeveranda. In ceteris hodie Uſuardinus eſt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Etiam de Vigilio. Et præterea à puritate deficiunt, quod omittant Maxentii, quantumvis breve elogium; *glorioſi in miraculis.*

BELINI prima editio. Aliud de prædicto Maxentio elogium ſubſtituit; *qui in miraculis claruit.* Convenit cum aliis in Vigilio. De more mendis typographieis ſcatet. In editione altera ſuper- *Vigilii. Salvii.*
additur: *Item paſſio ſancti Salvii epiſcopi.*

CEN-

Digitized by Google

Textus mutatus.

Centulen. *Romæ, beatorum martyrum Joannis & Pauli, quorum hortatu ille nobiliſſimus vir Gallicanus ſeculi pompam contempſit. Qui & ipſi a Iuliano apoſtata crudeli morte necati ſunt. In pago Pictavenſi, ſancti Maxentii abbatis, admirandæ virtutis & ſanctitatis viri. Eodem die, ſanctæ Perſeverandæ virginis. In territorio Cameracenſi, oppido Valentianis, paſſio ſancti Salvii Engoliſmenſis epiſcopi & martyris.* Agit de eo etiam Bruxellensis, ſed hi & ſimiles codices non faciunt auctoritatem.

Salvii.

Bruxellen. De Joanne & Paulo, addit: *Quique Gallicanum patricium & Conſulem, in expeditione, ad fidem converterunt. Hos poſtea Iulianus apoſtata, quia ydolis ſacrificare noluerunt, nocte in domo perimi fecit. Et ſanctorum martyrum Baudelici & Nonnoſæ fratrum* Sunt prætermiſſi Sequitur de Vigilio. In duabus aliis annuntiationibus purus eſt. In fine additur: *In portu Valenciano, ſancti Salvii Engoliſmæ civitatis epiſcopi. Qui ab Aquitania pro fiſco Valencianas veniens, a Winegardo filio Genardi, procuratoris fiſci clam perimitur. Sed Karolus magnus, rex, ut ipſum quæreret, ter per angelum commonitus, forte occiſorem ejus quæſitum invenit. In quem ac patrem ejuſdem ipſe tantum ſcelus graviter vindicavit.*

Baudelici & Nonnoſæ. Vigilii. De Salvio.

Hagenoyen. Joannis & Pauli elogium ex Actis paulo auctius reddidit. In Maxentio & Perſeveranda purus eſt. Quarto loco: *Apud urbem Tridentinum, ſancti Iulii,* voluit dicere *Vigilii* &c. pure. Sequitur vitiata & intorta hiſtoria de ſancto Proſpero, quem die præcedenti retulimus. Ex brevi ſpecimine, de reliquis feres judicium. Ita incipit: *Ipſo die, ſancti Proſperi, doctoris eximii, qui fuit ex Hiſpania & Aquitania partibus* [an *parentibus*] *nobilibus. Primo miles erat, & ſapientia & facundia repletus. Omnibus igitur ſuis venditis, Romam venit, & à ſancto Leone Papa benigne ſuſceptus eſt. Tempore autem Marciani imperatoris, in Calcedonenſi Synodo, hereſim Nepticii & Neſtorii confutavit, & multos libros ſcripſit ad Chriſtianæ fidei firmamentum. De eo autem ſancto locum* [*Leoni*] *revelatum, eſt ut Proſper epiſcopus ordinetur & ad Emiliam deſtinetur* &c. Hæc ſufficiant.

De Proſpero.

Victorin. In fine pro *Perſeverande* habet: *Eodem die, ſanctæ Perſeverantiæ virginis.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Ioannis & Pauli fratrum & martyrum. Vigilii epiſcopi & martyris. Maxentii abbatis Pictavienſis.*

Vigilii.

In Vatican. Deeſt, *Maxentii* & *Perſeverandæ.* Adjicitur: *In Africa, ſanctorum Gaudentii & Felicis.*

Gaudentii & Felicis.

Florentin. *Apud Tudertum* [Tridentinum] *ſancti Iulii* [Vigilii] *epiſcopi, qui ſub Stilicone proconſule, pro Chriſti nomine magno lapide percuſſus, martyrium complevit. Romæ, ſancti Deodati Papæ & confeſſoris. Qui natione Romanus, ſedit annos* IV, *menſes* II, *& dies* V, *poſt ſanctum Petrum* LXXVIII, *ſepultus in eccleſia ſancti Petri in Vaticano. Qui tanto magnitudinis fuit ac benignitatis, ut omnem hominem a majore uſque ad minorem, libenter ſuſciperet, peregrinis compaſſionem exhiberet. Unuſquiſque, quod juſtum poſtulavit, ſine dubio impetravit. Poſt cujus tranſitum tanta pluvia & tonitrua fuerunt, ut etiam homines & pecuſia de fulmine interirent.* Vide Prætermiſſos, ubi vocatur *Adeodatus*, cultu carens.

Vigilii. Deodati cum elogio.

Caodiacens. *Sanctonas, natalis ſancti Decentii epiſcopi & confeſſoris, cujus venerabile corpus ob perſequutionem paganorum Arvernes depoſitum, requieſcit in cellula, quæ Argedis nuncupatur, ubi Deo annuente, multis ſignorum miraculis claret.* Spectat ad XXVIII Octobris.

Decentii.

Editio Lubeco-Col. In Joanne & Paulo pura, in Vigilio interpolata eſt. De Maxentio inſerit, *fratris beati Maximini Treverenſis epiſcopi.* De Salvio, fere ut Centulensis. Sequitur: *Civitate Longina, ſancti Pelagii martyris.* Si de Cordubenſi agit, melius ſcripſiſſet; *civitate Corduba.* De Perſeveranda, recte.

Vigilii. Pelagii.

Greven. *In Alexandria, ſanctorum Agathonis & Diogenis. Salvii Engoliſmæ (alias Ambianenſis) civitatis epiſcopi & martyris. Qui divina charitatis ardore, per Gallias verbum Dei diſſeminans, in portu Valencianas, cum diſcipulo ſuo, ab impio quodam interfectus eſt, & occultatus, a Carolo magno divinitus admonito repertus eſt. Vigilii, epiſcopi Amiſſiodorenſis & martyris, qui ob ſanctitatem ſuam inimicis juſtitiæ odioſus factus, a Warrachone ſeneſcallo regis Franciæ occiſus eſt.* De eo actum eſt XI Martii. De Pelagio, ut ſupra. *Eodem die, vel ſecundum alios, præcedenti, ſancti Radulphi epiſcopi Bituricenſis & confeſſoris.* Colitur XXI Junii. *Item, ſanctæ memoriæ Antelmi epiſcopi & confeſſoris, Ordinis Carthuſienſis. Qui ex Priore majoris Carthuſiæ, Bellicenſis factus epiſcopus, innumeris claruit miraculis, inter quæ & puerum in aquis præfocatum, vitæ reddidit. Ad ipſius etiam ſanctitatis indicium, ut Vincentius quoque lib. 30 teſtatur, cum ejus exequiæ celebrarentur, luminaria aſtantia cœlitus viſa ſunt inflammari. Tranſlatio ſancti Marcelli epiſcopi Pariſienſis & confeſſoris.* Dies natalis eſt I Novembris.

Agathonis & Diogenis. De Salvio. Vigilii Amiſſiod. Pelagii. Radulphi. Antelmi. Tranſlat. Marcelli.

Molan. Aliis litteris textui inſerit de Joanne & Paulo; *miſſo Terentiano campiductore, intra domum propriam decollati, qui tamen poſtea Chriſtianus factus eſt. Et ab ipſo Terentiano deſcripta eſt paſſio horum martyrum.* In fine: *Item paſſio, ſancti Salvii epiſcopi Engoliſmæ civitatis, in portu Valentianis.* Tum typis minoribus, de Antelmo, ut Greven. uſque ad, *reddidit.* Deinde: *Eodem die apud Cordubam civitatem, natalis ſancti Pelagii martyris, qui ætatis decem fere annorum in carcerem detruſus, ab Abdarameno rege, cum abnegare Chriſtum nollet, martyrium ſuum glorioſe complevit circa annum Chriſti* DCCCXLVI. Hæc in editione prima. Aliæ præter dicta, textui inſerunt litteris Italicis: *Legionenſi civitate, ſancti Pelagii martyris.* Imo litteris Romanis, tamquam textus partem: *In portu Valencianas, ſancti Salvii martyris.* Tum rurſus curſivis; *& epiſcopi, qui ab Albia civitate ſua, in Gallias cum uno comite ad prædicandum veniens, & in villa illa, quæ dicitur Bruiſicum, a Vuinegardo, filio Genardi, clam comprehenſus & in capite ſecuri percuſſus, una cum ſupradicto comite martyrium ſuſcepit. Qui ambo in ſtabulo reconditi, ibique ab angelis honorifice cuſtoditi, ſicut in libro de paſſione eorum invenitur, poſt tres annos, revelatione divina ab imperatore Carolo magno inventi, & in loco ubi nunc jacent, ſepulti, uſque hodie ſignis & miraculis coruſcant. Sexto Kal. Julii, ſancti Baboleni abbatis & confeſſoris. Die vigeſima ſexta, ſancti patris David Theſſalonicæ.* Demum minoribus litteris: *Item obitus ſanctæ memoriæ Anthelmi epiſcopi Bellicenſis, & confeſſoris ordinis Carthuſienſis.* Videri poſſunt Henſchenii commentarius & ejuſdem annotationes ad Anthelmi vitam à coævo & familiari ſcriptam.

de Salvio &c. De Pelag. Baboleni. David. Anthelmi.

V *Kal.* *Die* 27.

Creſcentis. APud Galatiam, beati Creſcentis, diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli, qui in Gallias tranſitum faciens, verbo prædicationis, multos ad fidem Chriſti convertit. Rediens vero ad gentem, cui ſpecialiter epiſcopus fuerat datus, Galatas, uſque ad beatum finem vitæ ſuæ, in opere Domini confortavit. Apud Tiburtinam urbem Ita-
Symphoroſ. & 7 filior. liæ, natalis ſanctæ Symphoroſæ cum ſeptem filiis, Creſcente, Juliano, Nemeſio, Primitivo, Juſtino, Stacteo, Eugenio, quorum mater ſub Adriano principe, ob inſuperabilem conſtantiam, primò palmis cæſa, deinde crinibus ſuſpenſa, noviſſimè ſaxo alligato in flumen eſt præcipitata. Filii autem ſtipitibus ad trocleas extenſi, diverſo mortis
Zoili. exitu martyrium compleverunt. Cordubæ, ſancti Zoili martyris, cujus corpus, cum longo tempore, ubinam ſepultum fuerit, latuiſſet, venerabili epiſcopo ejuſdem loci, nomine Agapio, ex divina revelatione manifeſtatum eſt.

Puros cenſeo *Praten. Herinien. Antverp-majorem*, & *Muneratum*.

VARIA LECTIO. Potius menda complectitur. *Galaciam*, eſt in Herinien. & Munerato. *Creſcentii*, in Antverp-maj. *Galathas* in Pratenſi & Munerat. *Ordinatus*, pro *datus*, legit Antverp-maj. ubi poſt *opere*, omittitur *Domini*. Praten. habet *Tiburtinem*. Herinien. *Simphoroſæ*, Munerat. *Simphortenſe*, qui & *Nemeſia*, pro *Nemeſio*. Antverp-maj. potius *matrem* ſcribit, quam *mater*. Hæc omnia recte in textu. Uti & aliud, quod Munerat. male legit, *mater fide conſtantiſſima ſub Ariano*. Poſui, *alligato*, cum Adone, non *alligata*, ſicut habent Antverp-maj. & Munerat. Prior legit, *cujus cum longo*, omittens *corpus*.

Creſcentis. OBSERVATIO. *Creſcentem* Apoſtoli Pauli diſcipulum primus, ut in hiſce ſolet, memorat auctor Romani parvi, veroſimiliter ex Rufini hiſtoria lib. 3 cap. 3. Ex Romano parvo acceptum Viennenſis proprio ornavit elogio, quod Notkerus æque ac, Noſter modice contraxit, iis præteritis, quæ ſpectant ad prædicationem Viennenſem, ceteris verbatim deſcriptis, ut hìc primum de Uſuardo ſe obſervaſſe fatetur Papebrochius. Adi ipſum, de Creſcentis apud Græcos & Latinos cultu, aſſertoque ad Viennenſes & Moguntinos Apoſtolatu diſputantem. Item Tillemontium tomo 1 pag. 312 & 584. Hactenus pro textu plana omnia. *Sed difficillimæ ſolutionis nodus occurrit*, inquit Florentinius, *an in ſeptem germanorum memoria, quæ hic recolitur* (nempe in apographis Hieronymianis, ubi
Symphor. & 7 filior. innominati ſunt) *ſeptem ſanctæ Symphoroſæ filii, aut ſanctæ Felicitatis indicentur.* Sequitur diſquiſitio non indiligens, cujus ea demum concluſio: *Quamobrem in eam facile ſententiam veni, ut ſeptem hic Symphoroſæ filii cum Beda* (ſuppoſititio,) *Uſuardo, Adone & Notkero recolantur, quoniam eorum re vera natalis dies eſſet, ut affirmat Ado, ſed iterum eorumdem peragi memoriam* XV *Kal. Auguſti* &c. Ita Florentinius, forte non ſatis hìc advertens, alia ab Adone germanorum iſtorum nomina hac die, alia prorſus ab Hieronymianis referri XVIII Julii, ubi idem denuo ſaxum à Florentinio volvitur, non ſolutâ penitus difficultate. Creſcit illa & ex eo fit intricatior, quod Adonis nomina, ſi unum forte excipias, ipſiſſima illa ſint, quæ hodie Cordubæ ab Hieronymianis tribuuntur. Non vacat notare cetera, quibus perpenſis, ſatius putavit Henſchenius, Symphoroſæ filios hìc excluſos, ad proprium diem XVIII Julii transferre; cujus ſententiæ, ſub inſerta proteſtatione ſubſcribimus, rem totam in Actis, favente Deo, de integro diſcuſſuri. Prælucebunt Acta, à Ruinartio inter ſelecta edita, cum prævia admonitione à pag. 17; & noviſſime à Tillemontio Gallice deducta tomo 2 à pag. 241. Interim ſi Wandelberti auctoritas quid poſſit aut valeat, hanc diem *Zoëlus* cum ſociis occupabit:

Heſperiam quinto antiſtes martyrque Zoëlus
Martyribus cumulat junctus deniſque novemque.

Quindecimam autem (Kal. Auguſti) *genetrix ſeptena prole dicabit*: non ut fecit Notkerus, ſic rem componens, ut hac die ſeptem Adonianos fratres & XVIII Julii ſeptem Hieronymianos commemoret, quod eſt magis nodum ſcindere quam ſolvere, ſiquidem

dem ſatis ſolubilis ſit. At enim ad hiſtoricam veritatem explorandam proprie pertinet tota ea diſceptatio, hîc de Uſuardi noſtri textu ex profeſſo quæritur; quem licet tantiſper falſum ſupponamus, ut jam ſæpe ſupra fateri debuimus, manebit tamen indubitatum, ita ipſum ex Adone ſcripſiſſe, ut laterculum ſincere & ſimpliciter repræſentat. Idem puto dicendum de annuntiatione *Zoili*, quem ſolum, expunctis decem & novem Adonis ſociis anonymis, prædicat, proindeque Grevenum & Molanum interpolatos cenſuimus, quod Adonis potius, quam Uſuardi ſenſum ſecuti fuerint. Ceterum *Zoilus* ille à Wandelberto ſuperius perperam *antiſtes* dictus, ſociis aliis xx, inter quos ſeptem noſtri Symphoroſæ filii nominantur, in Actis immixtus eſt, ubi in commentario hiſtorico controverſiam de matre & ſeptem filiis auſpicatur Henſchenius, apud quem duobus aliis paragraphis *Zoili* martyrium, inventionem & tranſlationem corporis, aliaque ad eum ſpectantia invenies. Addit hîc Uſuardus de ſuo miraculum circa ſacri corporis revelationem, quod utrum ſatis exacte deſcribatur, malo ex ipſis Actis quam ex arbitrio noſtro definias. De ſeptem dormientibus curſim aliquid appoſuit Ado; Rabanus hiſtoriam bene longam contexuit, ab ipſo Notkero totidem fere verbis relatam, quæ in Auctariis videri poteſt. Noſter, neſcio quo prælucente, eos ad XXVII Julii rejecit. His igitur ſepoſitis, manet ſimplex & genuina, hac die Uſuardi lectio.

Zoili.

AUCTARIA.

GREVEN. & MOLAN. Ex purorum numero exclusos diximus, quia de Zoilo inſerunt, *cum aliis decem & novem.*

TORNACEN. In Creſcente, purus, corripit elogium ſeptem fratrum Tiburtinorum, & Zoili encomium reſcindit.

PULSANEN. In Creſcente purus, omittit Tiburtinos, & in fine ſolum habet: *Cordubæ, ſancti Zoili martyris.*

Criſpin &c
7 Dormient.

ROSWEYD. Textui puro ſubdit: *Romæ, Criſpiniani & VII germanorum. In Epheſo, ſeptem dormientium, Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionyſii, Joannis, Serapionis, Conſtantini.*

Tranſlat.
Florentii.

ANTVERP. MAX-LUBECANA, ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. In fine, poſt textum purum: *Hoya inſula, tranſlatio ſancti Florentii confeſſoris.* An is eſt qui colitur XXII Septembris? Vide Prætermiſſos. Inſerunt etiam Zoili ſocios.

LOVANIEN. In prima & ſecunda purus, Adonem in fine ſequitur: *Cordubæ, ſancti Zoili martyris, cum aliis decem & novem*; expunctis reliquis.

ALBERG & DANIC. In prima puri, ſecundam plane omittunt. De Zoilo cum GREVEN. & MOLAN. etiam inſerunt, *cum aliis decem & novem.* In fine: *Hoya inſula* &c ut ſupra.

Florentii.
Invent.
Fuſciani &c.

CENTULEN. *Apud Galatiam, ſancti Creſcentis epiſcopi, quem beatus Paulus ordinavit, & terræ ac genti Galatiæ paſtorem conſtituit.* Uſuardi textus non ſolum hic contrahitur, ſed etiam recte corrigi videtur. *Apud Tiburtinam Italiæ civitatem, ſanctæ Symphoroſæ uxoris Getulii martyris, quæ ſub Adriano cæſare paſſa eſt cum* [ſeptem] *filiis ſuis, quorum nomina, Creſcens, Julianus, Nemeſius, Primitivus, Juſtinus, Stacteus, Eugenius.* [Hoya] *monaſterio, ſancti Florentii confeſſoris. Ambianis civitate, inventio beatorum martyrum Fuſciani, Victorici & Gentiani.* De quibus etiam agit Rabanus & ex eo Notkerus. Coluntur XI Decembris. *Ipſo die, nativitas ſancti Nicholai archiepiſcopi.* Vide VI Decembris. *Cordubæ, ſancti Zoili & aliorum XVIII. Carthagine, ſanctæ Gudilenæ martyris.* Aliis *Guddenes* vel *Gundenes.* Colitur XVIII Julii.

Nicolai.
Gudilenes.

De ſeptem
Dormient.

BRUXELLEN. In textu fere ſimilis eſt LOVANIENSI. Tum ſequitur curioſa hiſtoria, quam hic juvat attexere: *Apud Epheſum, ſanctorum ſeptem fratrum dormientium. Qui ſub Decio imperatore pro Chriſto tormentati, declinantes tortorum ſævitiam, in quadam ſpelunca ſe occultarunt, & ibidem poſt orationem obdormierunt: & Decius ſpeluncam obſtruxit. Tempore autem Theodoſii, oria ſimultate de fide reſurrectionis, ipſi à ſomno, quo ferme ducentis annis dormierunt, divinitus exciti, ſurgunt, & coram Theodoſio imperatore, aſſerta reſurrectionis veritate, iterum dormierunt in Chriſto. Qui poſtea tempore Edwardi regis Angliæ, ſe de latere in latus vertentes, ab eodem rege prophetico ſpiritu prædicantur per annos ſeptuaginta quatuor in latus illud pauſaturi. Et ſic tantum à tempore Lotharii imperatoris, nepotis ex filio Caroli magni, immoti quieviſſe referuntur.* Quam hæc ſint veroſimilia, dicetur in Actis XXVII Julii. *Apud Cartaginem, ſanctæ Guddenes, pro Chriſto, gladio caſæ. Et nativitas ſancti Nycolai epiſcopi. Hoia inſula, tranſlatio ſancti Florentii confeſſoris.* De hiſce tribus jam egimus ſupra in CENTULENSI.

Guddenes.
Nicolai.

Tranſlat.
Florentii.

HAGENOYEN. In Creſcente ſatis purus eſt. De Tiburtinis, poſt textum modice interpolatum, ſingulorum mortis genus tacitis nominibus refert, quod ex Adone clarius intelliges, ubi nomina ordine repetuntur. In Zoilo iterum purus, ſubdit in fine: *Nola* [Hoya] *inſula, tranſlatio Florentii confeſſoris.*

DAVENTRIEN. *Oya inſula, tranſlatio Florentii confeſſoris.*

Florentii.
Inventio
Fuſciani &c.

AMBIAN. *In Roia monaſterio, ſancti Florentii confeſſoris.* Haud dubie agitur de eadem Florentii tranſlatione. *Ambianis, inventio corporum ſanctorum martyrum Fuſciani, Victorici & Gentiani.*

7 Dormient.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Septem dormientium. Creſcentis diſcipuli beati Pauli Apoſtoli. Zoili martyris. Symphoroſæ cum filiis ſeptem martyribus.*

CAMBERIEN. *Apud Viennam, ſancti Creſcentis ejuſdem urbis primi epiſcopi.* Vide Papebrochii commentarium.

FLORENTIN. *Inſula Hera* [Hoya, vel Oya] *tranſlatio ſancti Florentii epiſcopi & confeſſoris.*

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *In Oya monaſterio, tranſlatio corporis ſancti Florentii confeſſoris. Ambianis civitate, inventio corporum ſanctorum Fuſciani & Victorici atque Gentiani.*

EDITIO LUBECO-COL. In Creſcente, Adoni quam Uſuardo ſimilior, in Tiburtinis pura eſt.

De ſeptem dormientibus alia comminiſcitur; ſufficiant nobis ſupra dicta. In Zoilo pura eſt. *Ladiſlai.* Tum: *Eodem die, ſancti Ladiſlai regis Hungariæ & confeſſoris. In Hoia &c* ut ſupra. *Revelat. Antonii.* *Ipſo die, revelatio ſancti Antonii abbatis & confeſſoris.* Vide natali die XVII Januarii.

BELIN. In Creſcente purus, ſecundo loco: *Ladiſlai.* *In Ungaria civitate Varaſdienſi, ſancti Ladiſlai regis & confeſſoris. Qui clariſſimis miraculis uſque ad diem hodiernam coruſcat.* In Symphoroſa & filiis plane mutilus; in fine: *Corduba, S. Zoili martyris.* Addit editio altera: *Oba inſula, translatio ſancti Florentini confeſſoris.* Alii melius.

GREVEN. *Nota, Symphoroſa præfata, uxor fuit Getulii martyris, de quo ſupra IV Idus Junii.* *Criſpi & Criſpinellæ.* *Item ſanctorum Criſpi & Criſpinellæ.* Vide in Actis de *Felice & Spinella.* *De Dorm.* *Secundum aliquos hic, inventio ſeptem martyrum dormientium. Qui apud Epheſum tempore Decii, perſecutionis rabiem declinantes, ſpeluncam intraverunt, in qua* CCCLXIII *annis, uſque ad tempora Theodoſii ſenioris* [immenſus parachroniſmus] *ſuaviter dormierunt. Hos Uſuardus primum habet* VI *Kal. Auguſti.* *Ladiſlai.* *Ladiſlai regis Hungariæ & confeſſoris, vita & miraculis clari.* De revelatione S. Antonii, & tranſlatione S Florentii, ut ſupra.

MOLAN. De Tiburtinis, ex Adone mortis genus adjicit, litteris Italicis: *De 7 filiis Symphoroſæ.* *Imperator enim juſſit Creſcentem in gutture tranſfigi; Lactantium in pectore; Nemeſium in corde; Primitivum per umbilicum; Juſtinum, per membra diſtentum, ſcindi per ſingulos corporis nodos atque juncturas; Stacteum lanceis innumerabilibus, donec moreretur in terra confixi; Eugenium ſcindi à pectore uſque ad inferiores partes. Altera autem die Adrianus præcepit corpora eorum in foveam altam projici. Et pontifices templorum poſuerunt nomen loci illius; Ad ſeptem biothanatos.* In fine, de Ladiſlao, ut BELIN. De Florentio, ut jam ſæpius. Tum: *Elevat. Livini.* *In Gandavo, elevatio ſancti Livini martyris & tranſlatio ſecunda corporis ipſius.* Colitur XII Novembris. *Adelini.* *Criſpinio, natalis ſancti Adelini confeſſoris, diſcipuli ſancti Landelini.* Vide in hujus vita XV Junii, ubi rectius vocatur *Adolinus*, ut hic infra. Tum minoribus typis: *Joannis.* *Hic Pariſiis celebratur feſtum Viſitationis beatæ Mariæ. In pago Turonico, ſancti Joannis presbyteri & confeſſoris, præcipuæ ſanctitatis. De quo Gregorius Turonenſis.* Vide Prætermiſſos. Poſteriores editiones Tiburtinos expunxerunt. In fine de Ladiſlao, ut ſupra ex BELINO. *Pomæ.* *Catalaunis, ſanctæ Pomæ virginis, ſororis ſanctiſſimi Memmii.* Differtur ad natalem fratris, V Auguſti. *De Adelino.* *Criſpinii, depoſitio beatiſſimi Adolini confeſſoris Chriſti. Hic à beato Landelino, ſuper fluvium Han conſtitutus, ut Chriſti athleta, vitam virtutibus adornatam ſedulo ducens, migravit ad Chriſtum. In quo loco ſepultus fuiſſe creditur, ut miracula crebra monſtraverunt. Sed poſtea Criſpinio tranſlatus, cum magiſtro ſuo adeſſe monſtratur.* Vide dicta. *Sampſonis.* *Die viceſima ſeptima, ſancti patris Sampſonis, hoſpitum excepioris. 7 Dormient.* *In Epheſo civitate, feſtivitas celebratur ſeptem fratrum dormientium, hoc eſt, Maximiani, Malchi, Marciani, Dionyſii, Joannis, Serapionis, Conſtantini.* De Florentii tranſlatione & Livini elevatione, ut ſupra.

IV *Kal.* Die 28.

Vigilia Ap. Leonis. Irenæi. VIgilia Apoſtolorum Petri & Pauli, & natalis beati Leonis Pontificis & Doctoris. Apud Lugdunum Galliæ, ſancti Hirenei epiſcopi & martyris, quem conſtat beati Policarpi ſacerdotis & martyris fuiſſe diſcipulum, ut ſcribit Hieronimus & Apoſtolorum temporum vicinum. Poſtea verò perſecutione Severi, cum omni fere civitatis ſuæ populo, glorioſo coronatus eſt martyrio. Alexandriæ, *Plutarchi & ſocior.* ſanctorum martyrum Plutarchi, Sereni, Heraclidis, Herois, Potamienæ, Marcellæ cum aliis tribus, inter quos præcipuè emicuit Potamiena virgo, quæ primo immenſos & innumeros agones pro virginitate deſudans, deinde etiam pro martyrio, exquiſita & inaudita tormenta perpeſſa, ad ultimum igni conſumpta eſt.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Quibus accedere poſſunt *Antverp.* & *Max-Lubec.*

VARIA LECTIO. Pro *Pontificis*, legunt Greven. & Molan. *Papæ*; ſed *Doctoris* addunt omnes, exceptis Antverp. & Max-Lubec., qui ſic ſcribunt: *Romæ, natalis beati Leonis Papæ.* De *Hirenei*, *Policarpi*, & *Hieronimus*, ex medii ævi uſu, ſatis alibi dictum eſt. Aliqui, *Hyrenei*, *Jeronymus*; Molanus correxit omnia. Antverp. & Max-Lubec. legunt *ſanctus* Hieronymus. Sunt qui pro *Apoſtolorum*, malunt cum Adone ſcribere *Apoſtolicorum*; codices noſtri habent ut eſt in textu. Et ſic etiam *temporum*, non *temporibus*, ut Greven. & Molan. multo minus *tempori*, ut Antverp. & Max-Lubec. In Alexandrinorum martyrum nominibus aliqua eſt variatio. Sic Herinien. *Potamianæ* & rurſus, quando idem nomen poſtea recurrit, *Potamiana.* Antverp-maj. *Eraclidis*, *Herroris.* Munerat. *Herodidis*, *Potamenæ.* Mitto hujuſmodi alia minoris momenti. Soli Greven. & Molan. habent *igne* conſumpta eſt, ceteri cum textu, *igni.*

OBSER-

Vigilia Ap.

OBSERVATIO. *Petri* & *Pauli* Apoſtolorum *Vigilia* in antiquis Sacramentariis & Allatii ac Frontonis Kalendariis ſignata, inter Martyrologos à Beda primum relata videtur, quem ſecutus eſt Ado, Noſter vero alterutrum vel utrumque. *Leonis magni* feſtivitatem, XI Aprilis pridem ab Eccleſia recoli ſolitam, in confeſſo eſt; hoc quoque die olim celebratam, non minus evidenter oſtendi poteſt, quamvis neuter *depoſitionis* proprius ſit, ut ad XI Aprilis abunde diximus. In citatis Kalendariis hoc die legitur: *Tranſlatio corporis B. Leonis*, utique primi, ut recte contendit editor. Gregorii Sacramentarium diſerte ponit: *Natal. ſancti Leonis Papæ;* ubi palam eſt, Leonem II deſignari minime poſſe. Beda, qui XI Aprilis ſcripſerat: *Romæ, Leonis Papæ & confeſſoris;* hoc die, poſt Vigiliam Apoſtolorum Petri & Pauli, ſubjungit: *Ipſo die, S. Leonis Papæ:* ſed utrobique de Leone magno agi, ex eo conjicitur, quod veriſimile omnino non ſit Leonem II, qui Bedæ tempore vixit, in tabulis Eccleſiaſticis ab ipſo conſignatum fuiſſe. Romanum parvum, dum ſcribit; *Romæ, Leonis Papæ:* & Ado; *Ipſo die, natalis ſancti Leonis Papæ.* non *Leonem* II, ut male notavit Roſweydus, ſed certiſſime *Leonem magnum* indicant, cum de eo XI Aprilis non meminerint. Noſter, adjecto *Doctoris* titulo, Leonem I ſatis aperte determinat. Quod clarius fecere Rabanus & Notkerus, tametſi XI Aprilis eadem fermé elogia poſuiſſent. Apertiſſime item in eamdem ſententiam loquitur Wandelbertus, quidquid etiam alia die Leonem I laudaverit. En hodiernum verſiculum:

Præſule quartus ovat, verbi & Doctore Leone.

Atque hæc antiquiorum omnium ſententia, à qua nec Papebrochius recedendum putavit, num. 4 ſynopſeos ſuæ chronologicæ probabiliter aſſignans, quo ferme tempore hoc die in Leonis magni locum ſucceſſerit Leo II, nativis coloribus à Molano in poſterioribus editionibus expreſſus, qui in aliis rectius oppoſitum aſſeruerat. Interim ex Auctariis noſtris patebit, quam diverſa ſenſerint, qui Uſuardum noſtrum, pro ſuo genio, ſubinde interpolarunt. Plura non addo de duratione cultus Leonis I hoc ipſo die, nam pro inſtituto noſtro dicta abunde ſufficiunt.

Irenæi.

Illuſtriſſimus martyr *Irenæus* in Hieronymianis plane ſignatus eſt, ſed Alexandrinis martyribus ita connexus, ut ferme ad eamdem palæſtram pertinere cenſeas. In Beda & Romano parvo de eo non agitur. Ado autem elogium texuit, vix aliud continens, quam quod ex Hieronymo de ſcript. eccl. cap. 35 & Lugdunenſium traditione facile habere potuit, ut proinde neceſſe non ſit cum Papebrochio ad *Flori venerabilis viri, ſecundi libri commenta* confugere, quæ, ut alibi abunde probavimus, aliud omnino non ſunt, quam ipſummet Adonis Martyrologium, ab Uſuardo pro Flori volumine habitum, quoniam acephalum Lugduno accepiſſet, atque adeo auctorem ignoraret. Porro laudatus Ado, Irenæum ab Alexandrinis accurate diſtinxit, & priorem & poſteriores inſignibus elogiis exornans, quorum medullam ita Uſuardus exhauſit, ut elegantius contrahi non potuerint. Videatur totus Papebrochii commentarius hiſtoricus, in quo cetera omnia ad Irenæum ſpectantia ſtudioſe elucidantur. Brevem de eo diſſertatiunculam Selectis ſuis inſeruit Ruinartius pag. 59: ſub finem operis pag. 708 inter Addenda, ſic ſcribens: *Acta, quorum fragmentum ſe reperiſſe dicit Baronius, invenimus integra in cod. Ms. archicœnobii Ciſtercienſis, ſed cum ad Irenæi ætatem accedere non videantur, ea proferre operæ pretium non duximus.* Nec Papebrochius ulla ejus Acta, quæ plura habuimus, publica luce digna cenſuit. Videri etiam poſſunt, quæ ſparſim tradit Tillemontius tomo 2, aliique, à Papebrochio & ab illo citati. De cetero textum ſuum integrum Uſuardus ex Adone deſumpſit. Notandum reſtat, Uſuardum eadem protuliſſe *Alexandrinorum* nomina, quæ Romanum parvum recenſuit. Quorum & nos aliqua ex Euſebio attigimus in Tract. de Patriarchis Alexandrinis pag. 23. Tu Acta conſule, ubi ex laudato Euſebio plura deſumuntur; vel Ruinartium à pag. 96 ad 102: nobis hîc ſufficit, manifeſte patere primigeniam totius noſtræ tabulæ ſimplicitatem. *Alexand.*

AUCTARIA.

TORRACEN. Reſcindit verba elogii Irenæi, poſt, *temporum vicinum.*

PULSANEN. Pergit uſque ad, *vicinum*, incluſive: deſunt reliqua omnia.

Benigni.

ROSWEYD. Toto textu purus, proprium Ultrajectinum ſecundo loco inſerit: *Et natale ſancti Benigni epiſcopi & martyris, qui apud Carnotum, martyrium pro Chriſto accepit.*

Leonis II.

ANTVERP-MAX. LEYDEN. LOVANIEN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. De Leone, ſic habent: *Romæ, natale ſancti Leonis ſecundi Papæ & confeſſoris.* Et in fine: *Eodem die, ſancti Benigni epiſcopi & martyris.* Cetera puri ſunt. *Benigni.*

De Leone II.

ULTRAJECT. ALBERG. & DANIC. De Leone præterea adjiciunt: *Hic ſuſcepit ſanctam ſextam Synodum, & inſtituit, ut qui ordinatus fuerit archiepiſcopus, nulla conſuetudine aliquid pro uſu pallii aut diverſis officiis Eccleſiæ perſolvere debeat.* Huc uſque conveniunt; ſed prior habet additamentum de S. Benigno.

Tranſmut. Leonis I.

CENTULEN. In Vigiliis, purus; pergit: *Romæ, tranſmutatio corporis ſancti Leonis Papæ, qui merito*

merito excellentis ingenii, apud Romanos Magnus Leo appellatur. Alexandriæ, ſanctorum martyrum Plutardi [lege *Plutarchi*,] *Sereni, Heraclidis, Leonidis, Potamianæ, Marcellæ cum aliis tribus. Lugduni, ſancti Herenei epiſcopi & martyris. Qui ſub Severo principe cum omni fere civitate ſua pepulo glorioſe coronatus eſt.*

Bruxellen. Primo loco agit de Leone magno, quem ait ſibi manum amputaſſe, quod eam mulier oſculata fuiſſet, quam ſubinde beatiſſima Virgo reſtituerit. Deinde de celeberrima epiſtola contra Eutychetem ſcripta &c. In Irenæo ſatis purus eſt. Jo Alexandrinis martyribus modice interpolatus. Sequitur in fine, quod habet textus noſter in principio: *Vigilia beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli.*

Haglnoyen. Sic ſcribit de ſancto Leone:
De Leone II. *Item Romæ, ſancti Leonis II Pontificis & Doctoris. Hic compoſuit ſermones, quibus ſermonibus utitur Eccleſia in officio divino. Hic ſuſcepit ſextam Synodum, & inſtituit, ut qui ordinatus fuerit archiepiſcopus* &c. ut ſupra retulimus ex Ultrajectino &c. In reliquis proxime ad puritatem accedit, ſed longe recedit à recta orthographiæ ratione, ut paſſim ſolet.

Aquicinct. De ſancto Leone addit, quod damnaverit hæreſim Neſtorianam & Eutychianam: item quod coëgerit concilium Chalcedonenſe. Tum ſubdit: *Hic conſtituit intra actionem dicere, Sancta ſacrificia; & velamen capitis non accipere monialem ab epiſcopo, niſi probata prius illius virginitas fuerit.*

Matric. Cartus. Ultraject. *Leonis Papæ. Herenei epiſcopi, cum ſociis martyribus. Vigilia.*
De Benigno. *Benigni epiſcopi & martyris, cujus oſſa ſunt in eccleſia Trajectenſi. Plutarchi martyris, cum ſociis. Potamienæ virginis & martyris.* Quam in margine, vocat *Potamienam.* Ubi etiam notat, quod *Irenæus Lugdunenſis cum omni fere populo ſuo, martyrium ſuſtinuit.*

In Vaticano. Poſt *Herbis*, adjectum: *Item Sereni, Potamiæ, Marcelli, Catechumenæ, & Heronimæ, baptiſmum martyrii conſecutæ. Inter*
De Alexand. *quos* &c. Quæ Alexandrinorum martyrum nomina attinent, ad uſque minutias excuſſit in Actis Henſchenius.

Caſſiani. Florentin. *Item, paſſio ſancti Caſſiani epiſcopi Tudertini & martyris, cujus corpus ibi requieſcit in eccleſia ſancti Fortunati.* Dies natalis eſt XIII Auguſti, quo die etiam in Martyrol. Romano refertur. An hic de tranſlatione agatur, incertum eſt.

Editio Lubeco-Col. Poſt Vigiliam Apoſtolorum, immediate ſubjicit de Irenæo, tum de Alexandrinis: utrobique ſatis pure. Tum: *Eodem die, beati Benigni epiſcopi Carnotenſis & martyris.* Benigni. In fine: *Romæ, beati Leonis, primi, Papæ & confeſſoris.* De Leone I. *Qui ſedit annos viginti unum, menſem unum, dies viginti octo. Cujus temporibus extitit quarta Synodus, ſcilicet Calcedonenſis; in qua congregati ſunt quingenti & triginta epiſcopi, ponentes fidem Catholicam & confitentes extra hæreſim Neſtorianam & Euticianam, duplicem in Chriſto naturam, divinam videlicet & humanam. Hic addidit Canoni, Sacrificium ſanctum, immaculatam hoſtiam. Manum ſibi amputavit propter tentationem quamdam, ſed beata Virgo, quia ei ſingulariter ſemper devotus extitit, ipſam reſtituit.*

Belin. De Leone: *Romæ, beati Leonis Papæ & confeſſoris.* In fine mutilus, hæret ad, *eminuit Potaucia virgo*; vult dicere *Potamiena.*

Greven. *Nota. Leo Papa hic poſitus, hujus nominis primus fuit. Qui ſua induſtria concilium Calcedonenſe congregari fecit; conſtituitque intra actionem dici; Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiam. Item Baſilidis, percuſſoris ſanctæ Potamienæ,* Baſilidis & aliorum. *Sereni, Etheræ, Catechuminæ, baptiſmum ignis conſecutæ, aliorumque multorum martyrum ex ſcola Origenis. Quibus ſancta Potamiena per viſum aſſiſtens, coronas martyrii a Domino impetratas detulit.* Vide ipſa Acta. *Benigni epiſcopi Carnotenſis & martyris, in Trajecto inferiori quieſcentis.* Benigni. *Item beatæ memoriæ Heymbradi presbyteri & confeſſoris, in Haſſia, monaſterio Haſungen, à ſe fundato, quieſcentis.* Heymeradi.

Molani prima editio ſolum adjicit: *Item Trajecti, Benigni martyris atque pontificis.* Benigni. In poſterioribus ſic emendatur annuntiatio Leonis: *Et natalis beati Leonis Papæ et,* tum Italicis litteris, De Leone II. *confeſſoris; qui ſedit Romæ menſes decem. Hic eloquentiſſimus & Græca Latinaque lingua eruditus, ſanctam ſextam Synodum fecit, quæ in regia urbe celebrata eſt: ubi damnati ſunt Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Macarius, Stephanus & Polychronius, novus Simon, qui unam voluntatem & operationem in Domino Jeſu Chriſto prædicabant.* Sequitur textus, cui poſt *Herois*, intruditur Italicis rurſum litteris: *Item Sereni.* Io fine: *Die vigeſima octava, reportatio reliquiarum ſanctorum Cyri & Joannis, qui miraculis claruerunt.* De reliquiis Cyri & Joa. Coluntur ambo die XXXI Januarii. *Item Trajecti, Benigni martyris atque Pontificis.*

III *Kal.* *Die* 29.

Petri & Pauli. ROmæ, natalis beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, qui paſſi ſunt ſub Nerone cæſare, Baſſo & Tuſco conſulibus. Quorum prior in eadem urbe juxta viam triumphalem totius orbis veneratione celebratur, ſequens quoque in via Oſtienſi ſepultus, pari habetur honore. Eodem die, ſancti Marcelli martyris, qui
Marcel. & Anaſtaſii. apud caſtrum Argentomacum pro fide Chriſti unà cum Anaſtaſio militari, capite plexus eſt. In territorio Senonico, Beatæ, virginis.
Beatæ.

● Puris annumero *Praten Herinsen. Tornacen.* & *Muneratum*, quamvis in aliquo diſcrepent.

VARIA LECTIO. In prima annuntiatione omnes concordant. *Oſtinſi*, apud Muneratum, typographi mendum eſt. *Argentomacum* legunt paſſim codices omnes, excepto Munerato, qui *Argentò magnum*; & Molano, qui *Argentomachum* ſubſtituunt. Sic

citati

citati codices & ceteri fere omnes legunt cum textu, *capite plexus eſt*: Pratenſis vero magis generice, *martyrio coronatus eſt*, in quo ei conſentiunt Antverp-maj. & Roſweyd. plerumque conformes. Pluris nobis eſt aliorum auctoritas; licet non ignorem Anaſtaſium ex Actis, alio mortis genere, quam decollatione conſummatum. Puto Uſuardum ſimpliciter ſcripſiſſe *Beata, virginis*, ut habent Praten. Tornacen. & Munerat. atque etiam Herinien. niſi quod adjectum ſit, *cruci appenſa*. Alii aliter exprimunt, ut patebit in Auctariis.

OBSERVATIO. *Hunc* XXIX *Junii tota antiquitas, media ætas, atque Eccleſia hodiedum omnes, venerata ſunt & venerantur, pro die legitimo Depoſitionis ſive martyrii ſanctorum Petri & Pauli. Quis auſit vel hiſcere contra auctoritatem tantam, & uſum Eccleſiæ univerſalis ſine intermiſſione continuatum?* Verba ſunt Janningi §. 5 num. 46, Commentarii prævii ad Apoſtolorum Acta, ubi varias alias intricatas quæſtiones circa locum, modum & tempus martyrii enucleate juxta ac erudite explanat, videndus omnino à curioſo lectore. Ad inſtitutum noſtrum quod propius attinet, præter Kalendaria & Sacramentaria, Martyrologi antiqui univerſim omnes pro hac eadem die certatim & conſtantiſſime pugnant. Hieronymiana imprimis apographa omnia à Florentinio edita, tum Beda, Florus, Rabanus; Item Romanum parvum, Ado, Notkerus & Noſter. Et Wandelbertus etiam ſic eleganter cecinit: *Petri & Pauli.*

Tertius auratam ſuſtollit ad ethera Romam
Martyrio pariter Petri Paulique beato.

Ex quibus non parum roboratur relatum nuperrime Janningi aſſertum. Porro Viennenſis Martyrologus inter Feſtivitates Apoſtolurum primo & præcipuo loco, multa in Petri & Pauli laudem commemorat, quæ exactiori criſi ſubigi poſſent, æque ac alia à Notkero ſuperaddita. Quæ textus noſter tamquam vere Uſuardina repræſentat, ea ex Adone omnino decerpta ſunt, ſervatis *Baſſi* & *Tuſci* Conſulum nominibus, perperam cum *Nerone cæſare* connexis, utpote a quo totis ferme duobus ſeculis ſejunguntur, ut clare intelligas *Tranſlationem* ſeu *Depoſitionem alteram*, ſi ita vocari poſſit, cum ipſo martyrii die, Adonis errore fuiſſe confuſam. Qua de controverſia videſis laudatum Janningum citato loco, & iterum § 20 Analectorum, atque item in præcedentibus paragraphis Henſchenium & Papebrochium. Perſuaſum habeo, ea iſtic curioſo lectori ſuppeditatum iri, quæ animum prorſus expleant. Si cui forte magis placeat rerum ſeries per ordinem digeſta, adire is poterit Tillemontium tomo 1 à pag. 108 ad 317, utriuſque Apoſtoli geſta proſequentem. Interea manifeſte patet quam ſimpliciter & bona fide Uſuardus Adonem ductorem ſuum, de more ſecutus fuerit. Nullum habuit in *Marcello Argentonenſi* & ſocio milite; adeoque Acta ei præluxiſſe credimus, in quibus clare dicitur Marcellus *capite plexus*, *Anaſtaſius* vero alio mortis genere agonem conſummaſſe. *Marcelli &c.* Unde ſi in laterculo utriuſque martyrium conjungitur, dubium manet, rectiuſne Pratenſis cum ſolitis ſociis, an potius alii ſcripſerint; qua cauſa codices puros multiplicavimus, notabiliter licet diſcrepantes. Movit etiam annuntiatio ultima, judicio noſtro plane Uſuardina, ſed in codicibus diverſimode expreſſa. Nobis quidem longe probabilior eſt laterculi noſtri lectio, multis argumentis in Actorum ſylloge confirmata; ſed nec codicum aliorum contemnenda auctoritas, qui *Beata*, vel *Sancta* faciunt adjectivum *Beata.* ſeu epitheton *Benedicta*, ut proinde nomen proprium in dubio relinquatur. Haud abſone nomen aliud excogitavit Clar. Caſtellanus, de quo cum in præfata Sylloge dictum ſit, non eſt neceſſe actum agere. Ex dictis colligitur, quid primigenia phraſi Uſuardum ſcripſiſſe cenſeamus.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Pratenſi pro more de cetero ſimilis, caret ultima annuntiatione *de Beata*, vel *Benedicta*.

PULSANEN. Purus eſt uſque ad *Marcelli martyris*, incluſive: cetera omnia deſunt.

ROSWEYD. Caret etiam in fine annuntiatione *Beata*, cujus loco hæc habet: *Item Romæ, Novatiani & aliorum* DCCCCLXXIX. Notantur *Novatiani & ſociorum.* hi Martyres in Hieronymianis, ſed mirum eſt nec in Actis, nec in Prætermiſſis, ullam eorum fieri mentionem. Sequitur: *Fortunati epiſcopi & confeſſoris*. Vide Prætermiſſos. *Fortunati.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Incipiunt: *Romæ, ſanctiſſimorum Apoſtolorum* &c. In fine autem, pro *Beata, virginis*, legunt, *ſanctæ Benedictæ virginis*. Vide Obſervationem. *Benedictæ.*

BALINI prima editio, præter menda plurima, etiam ſcribit, *ſanctæ Benedictæ*. Secunda vero, de Petro & Paulo inſerit; *anno trigeſimo octavo poſt paſſionem Domini*.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Ordiuntur hoc modo: *Romæ, paſſio beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Quorum prior cruci affixus eſt, capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus elevatis: aſſerebat enim ſe indignum eo modo, quo ſuus Dominus, crucifigi. Sequens vero, pretioſi capitis obtruncatione, mortem* *De Petro & Paulo.*

 pretio-

Digitized by Google

pretioſam invenit. Paſſi ſunt autem illuſtriſſimi athleta anno Dominica incarnationis LXXII, *paſſionis vero* XXXIX (LEYDEN. ſolus legit LXII, paſſionis XXX) In fine: *In territorio Senonico, ſancta Benedicta virginis cruci appenſa.*

CENTULEN. *Roma, natale beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, qui paſſi ſunt ſub Nerone* [manu recentiori, ſuper eraſis verbis, *Baſſo & Tarſo Conſulibus*] *Tradunt vero antiqui & ſanctiſſimi Patres, quod hi duo magni Eccleſiarum Principes, non poſt anni revolutionem, ſed eodem anno, una eademque die, in una urbe, alter cruce, alter gladio triumpharit. In urbe Argentorace, ſancti Marcelli, qui cum Anaſtaſio capite plexus eſt.*

De Petro & Paulo. BRUXELLEN. De Petro & Paulo, omiſſis annis, ferme repetit quæ jam dicta ſunt, hoc notabile adjungens: *De quo* [martyrio] *beatus Ambroſius loquens, ſic ait: Non ſine cauſa factum putamus, quod uno die, uno loco & ſub eodem perſecutore Petrus & Paulus paſſi ſunt. Uno quidem die, ut ad Chriſtum pariter pervenirent; in uno loco, ne alteri Roma deeſſet, & ſub uno perſecutore, ut æqualis crudelitas utrumque conſtringeret.* De Marcello, pure: de Benedicta, ut mediæ notæ codices ſupra. In fine ſubdit: *Et ſancti Caſſii Nermenſis* [Narnienſis] *epiſcopi, cujus tranſitum B. Gregorius in Omeliis commemorat.* Vide Papebrochii commentarium. *Caſſii.*

HAGENOYEN. De Petro & Paulo, aliis verbis ſententiam exprimit ſex codicum ſupra, notans annum incarnationis LXXI, paſſionis XXXVII. De Marcello & Benedicta, ut iidem.

AQUICINCT. Legit *Argentoracbum*, pro, *Argentoratum*. In fine: *Sancta Beata.*

Muſtiolæ. VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130 *In territorio Senonico, beata Muſtiola & Beata virginum.* De Muſtiola, vide Prætermiſſos. *Agricolæ.* *Ipſo die, Nivernis, ſancti Agricolæ epiſcopi & confeſſoris.* Vide Acta XXVI Februarii.

Caſſii. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Petri & Pauli Apoſtolorum. Caſſii Narnienſis epiſcopi, de quo beatus Gregorius in homilia.* Vide BRUXELL.

ID VATICANO num. 5949. Deeſt commemoratio *Marcelli*, & item *Beata*.

FLORENTIN. *Apud civitatem Verolamiam, paſſio ſancti Albani martyris, ſub Diocletiano imperatore. Qui paſſus eſt anno Domini* CCLXXXVII, *tamen feſtum ejus agitur* X *Kal. Julii.* Vide ibi. *Albani.*

BURDEGALEN. & BIZUNTICEN. *In territorio Senonico, Beata virginis.*

CAUDIACEN. *In territorio Senonico, ſancta Beata virginis.* Vario modo dicitur idem.

EDITIO LUBECO-COL. De Petro & Paulo, convenit cum codicibus ſupra. In Marcello, pura eſt. Benedicta etiam ut ſupra. Tum: *Ipſo die, ſancti Novatiani martyris cum aliis* DCCCCXCVII *martiribus.* Vide ſupra in ROSWEYD. *Novatiani & ſociorum.* *Item, ſancti Caſſii epiſcopi Narnienſis & confeſſoris, de quo beatus Papa Gregorius in Omeliis ſcribit.* *Caſſii.* *Dominica prima, in Werda oppido imperiali, tranſlatio ſancti Swiberti epiſcopi Verdenſis & confeſſoris.* Data ſunt Acta XXX Aprilis. *Tranſlat. Suiberti.*

GREVEN. *Eodem die, Novatiani martyris, cum aliis* DCCCCLXXVIII. De quibus ſupra. *Caſſii Narnienſis epiſcopi & confeſſoris. Huic, ut refert Gregorius homilia* XXXVII, *mos erat cotidianas Deo hoſtias offerre; ita ut pene nullus dies vita ejus abſcederet, quo non omnipotenti Domino hoſtias placationis immolaret. Cui cum ſacrificio, valde etiam concordabat vita; nam cuncta qua habebat, in eleemoſynis tribuens, cum ad horam offerendi ſacrificii veniſſet, velut totus in lachrymis deſluens, ſemetipſum cum magna cordis contritione mactabat. Item ſancta memoria Geronis archiepiſcopi Agrippinenſis Colonia & confeſſoris.* *Novatiani & ſociorum. De Caſſio.* *Geronis.* Nec in Prætermiſſis memoratur. Denique: *Dominica huic feſto proxima, apud Werdam, tranſlatio ſancti Suiberti epiſcopi Verdenſis & confeſſoris.* Vide in EDITIONE LUBECO-COL.

MOLAN. De Caſſio Narnienſi, typis minoribus deſcribit, quæ ex GREVENO proxime dedimus, nec in prima ſua aut poſterioribus editionibus aliud quidquam addit. Vide alia ex ſancto Gregorio in Actis noſtris deſcripta.

Pridie Kal. *Die* 30.

Commem. Pauli Ap. COmmemoratio ſancti Pauli Apoſtoli, quem cum beato Petro cruce appenſo, cælum gladio necatum excepit unà. Romæ, *Lucinæ.* natalis beatiſſimæ Lucinæ diſcipulæ Apoſtolorum. Lemovicas civitate, ſancti Marcialis epiſcopi, cum duobus presbiteris Alpiano & Stratocliniano, quorum vita miraculorum ſignis admodum effulſit. *Martialis & ſocior.* Ipſa die, ſancti Corſici presbiteri & Leonis ſubdiaconi. *Corſici & Leonis.* In territorio Vivarienſi, ſancti Oſtiani presbiteri & confeſſoris. *Oſtiani.*

Sumitur ex *Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Commeratio* in Herinien. ſcriptoris haud dubie error eſt. Munerat. ſenſum Uſuardi, non pura verba reddidit: *Qui cum beato Petro cælum gladio necatus accepit una eadem die.* Lego *Marcialis*, cum codicibus ferme omnibus, excepto Molano. Munerat. ſcribit *Alpiano*, ceteri cum textu, ubi forte melius poneretur *Albiniano*, atque item *Auſtricliniano*, ut bene Greven. & Molan. Ego cum Herinien. & vetuſtioribus aliis reliqui *Stratocliniano*. Utrumvis, præferre licet, potius quam *Stratocliano* cum Praten. & Munerat. Rurſus tres codices noſtri ſimiles Praten. Antverp-maj. & Roſweyd. legunt, *in Italia*, male; codices alii ut in textu. In Munerato mendum eſt *Vavienſi*, pro *Vivarienſi*. In eo demum errat, quod omiſerit vocem ultimam, *Confeſſoris*.

OBSER-

O*BSERVATIO.* Joannes Molanus in poſterioribus ſuis Uſuardi editionibus ad XXIX Junii annotavit, ſe ex textu ſuſtuliſſe, *Baſſo & Tuſco conſulibus*; quod *manifeſto errore* ea recentius Uſuardo adjecta, ſibi male perſuaſerit. *Neque enim*, inquit, *Uſuardi* *Commem.* *eſſe hoc ſomnium, inde colligo, quod is putarit Petrum & Paulum diverſis annis paſſos eſſe.* Hoc *Pauli Ap.* probatum oportuit. Audi jam illum ad hunc diem XXX: *Quod ad lectionem attinet, vetus Uſuardi codex* (non is certe, quem in prima puriori editione ſecutus fuerat) *habet*, UNA, NON TAMEN EADEM DIE, SED EVOLUTO ANNI TEMPORE, UT VIR DISERTUS ARATOR SCRIBIT. *Sed majores noſtri, præter vocem* UNA, *totam hanc ſententiam, veluti improbabilem deleviſſe videntur.* Sic Molano viſum, ignoranti, procul dubio, id quod *ſomnium* vocat, non Uſuardi, ſed Adonis erratum eſſe, vere tamen ab Uſuardo tranſumptum, quodque proinde perperam è textu expunctum eſt; uti & male eraſa Aratoris periocha, ſiquidem ea ab Uſuardo vere umquam inſerta fuit, quod mihi hactenus non fit veroſimile. Potius crediderim Uſuardum in Pauli commemoratione, non minus quam die præcedenti, Adonis opinioni adhæſiſſe, atque adeo aliud Adonis ſomnium adoptaſſe, quo ſenſerit utrumque Apoſtolum, non *evoluto anni tempore*, ſed uno eodemque *Neronis* XIV martyrium ſubiiſſe, ut ab Adone Noſtri ductore, diſerte aſſeritur. Atque hinc conſequens exiſtimamus, *veteri illi codici*, Aratoris ſententiam à recentiori aliquo ſciolo eſſe intruſam; cui codici (forte Pratenſi) ſolitos ſocios ſimiles exhibemus, nempe Antverp-majorem & Roſweyd. in quibus idem traditur, quoſque nos ea de cauſa è purorum numero excluſimus: ſervata codicum aliorum lectione, quam ipſiuſmet Uſuardi ſimplicem & germanam eſſe cenſebimus, niſi quis certiora docuerit.

Ducem eumdem ſibi prælucentem habuit Uſuardus in *Lucina* Apoſtolorum diſcipu- *Lucina.* la, Adonis verba ad apicem deſcribens. Porro Lucinam ex Romano parvo tamquam ex fonte accepit Ado, & inter Feſtivitates Apoſtolorum elogio, à Notkero tranſumpto, exornavit, veluti quæ pro confeſſione Chriſti & ipſa ſanguinem fuderit, de qua re vide Papebrochium in Actis, de *altera Lucina* ibi etiam differentem. *Martialis Lemovicenſis* *Martialis.* depoſitionem, tamquam *Confeſſoris*, notant codices Hieronymiani, notat item & eodem modo Viennenſis, nihil in commendationem adjiciens, & ſic à Rabano & Notkero poſitus eſt. Binos ſocios conjunxit Noſter, ſed ad hunc diem non ſpectantes, utpote qui ſinguli propriis feſtivitatibus recolantur. Nihil in citatis Martyrologis de Martialis Apoſtolatu, ſeu Apoſtolorum diſcipulatu, cujus tamen meminiſſe videtur Florus, in hypotheſi quod ejus verba ſint, quæ in Beda noſtro referuntur. Videat curioſus lector, quæ de tota illa celeberrima controverſia fuſe in Actis & accurate explicata ſunt. Hic ſolum Wandelberti & unicum de Martiale verſiculum adjicio:

Lemovicum pridie colitur Martialis honore.
Junius his celſum feſtis determinat orbem.

Sequuntur in codicibus noſtris *Corſicus* & *Leo*, à Pratenſi, Antverp-majore & Roſweyd *Italiæ* adſcripti, ubi ceteri rectius à palæſtra abſtrahunt, uti nos in textu legimus. *Corſici & Leonis.* Nam ſi agonis locus ab Uſuardo appoſitus eſt, non potuit non Africam notare, quam clare expreſſam legere debuit in ipſomet fonte, ex quo duos illos à reliquis ſociis avulſit. *Oſtianus, presbyter*, non *epiſcopus*, ut aliqui habent, neſcio unde Uſuardo innotuerit, Actis *Oſtiani.* ejus plane deficientibus; certe ab ipſo primum fuiſſe conſignatum probat antiquiorum & æqualium ſilentium, ab ipſo autem vere conſignatum fuiſſe, quemadmodum & ſuperiores ceteri, eo modo quo retulimus, ex allegato probatiorum codicum conſenſu abunde demonſtratum putamus. Inter codices in Auctariis citandos, *Oſtianus* varie annuntiatur, in multis & ipſe & duo ſuperiores omnino prætermiſſi ſunt, ut mox patebit.

AUCTARIA.

DE PRATENSI, ANTVERP-MAJORE & ROSWEYDINO, jam ſatis in Obſervatione diximus.

TORNACEN. Deficit in fine textus, nempe *Corſici*, *Leonis* & *Oſtiani* non meminit.

PULSANEN. In commemoratione Pauli, meminit etiam de *revoluto anni tempore*. Martialem & ſocios plane omiſit, uti & Corſicum ac Leonem.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Item ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Simpliciter ſcribunt: *Commemoratio ſancti Pauli Apoſt.* Idem habet BELINUS. Sed illi de Oſtiano legunt *epiſcopi*, hic ſolum *presbyteri*. EDIT. ULTRAJ-BELG. in commemoratione Pauli cum prioribus convenit, ſed caret utraque ultima annuntiatione.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Sic incipiunt: *Commemoratio ſancti Pauli Apoſtoli, qui juxta traditionem beatorum Pontificum Anacleti & Gelaſii, uno eodemque die gladio* *De S. Paulo.* *conſummatus eſt, quo Petrus cruci appenſus eſt. De quo beatus Ambroſius loquens, ſic ait: Non ſine cauſa factum putamus, quod uno die, uno loco, & ſub eodem perſecutore Petrus & Paulus paſſi ſunt. Una quidem die, ut ad Chriſtum pariter pervenirent; in uno loco, ne alteri Roma deeſſet; & ſub uno perſecutore, ut æqualis crudelitas utrumque conſtringeret.* Quæ Ambroſii verba heri

etiam in BRUXALLENSI retulimus. Cetera puri ſunt, niſi quod Oſtianum *epiſcopum* faciant.

Textus contractus. CENTULAN. *Natolis, & celebratio iterum, ſancti Pauli Apoſtoli. Eodem die, beatiſſima Lucina, qua ab Apoſtolis baptizata & inſtructa eſt. Lemovicas, ſancti Martialis epiſcopi, qui Romæ à beato Petro ordinatus & ad præfatam urbem primus epiſcopus tranſmiſſus eſt. Ipſo die, ſanctorum Corſici presbyteri & Leonis ſubdiaconi. In territorio Vivarienſi, ſancti Hoſtiani presbyteri & confeſſoris.*

BRUXELLEN. *Commemoratio beati Pauli Apoſtoli, gentium Doctoris. Romæ, natale beatæ Lucinæ* &c. *In Africa, ſanctorum Thimothei, Zetici* *Timothei & ſociorum.* *& Pauli.* Vide in Actis aliorum ſociorum nomina. *In Italia, ſanctorum Corſici* &c. Sequitur de Martiale & Oſtiano pure. In fine: *Et in Brabantia, tranſitus fratris Arnulphi de Bruxella, converſi monaſterii Villarienſis, ubi miranda* *Arnulfi.* *ſanctitatis ejus geſta habeatur.* Ex hoc MOLAN.

HAGENOYEN. *Romæ, commemoratio ſancti Pauli Apoſtoli, quam ſtatuit celebrari in Eccleſia* *De Paulo.* *beatus Gregorius Papa magnus, quia injuſtum & inconveniens ſibi videbatur, quod tanti Eccleſiæ præcones uno die celebrentur. Et ideo in die utrorum Apoſtolorum, totum facit officium de beato Petro; & iſto, ſervari inſtituit de beato Petro* *De Lucina.* [imo *Paulo.*] *Romæ, natale beatæ Lucinæ, diſcipulæ Apoſtolorum. Hæc Lucina Paulo Apoſtolo velum capitis ſui dedit, quo oculos ſuos tegeret, eunti illi* [ad] *paſſionem. Quod & illa miracu-* *De Martiale.* *loſe recepit ſanguine ſuo* [ejus] *cruentatum. Apud Gallias civitate Lemovica, ſancti Martialis, qui fuit unus de* LXXII *diſcipulis Chriſti, cum duobus presbyteris, Alpiniano & Auſtridiano. Iſte Martialis, ſancti Petri Apoſtoli erat conſanguineus & ſancti Stephani Protomartyris. Qui quindecim annorum baptizatus eſt cum parentibus ſuis, & Domino ſemper adhæſit, & factus eſt ejus diſcipulus. Hic miſſus eſt in Galliam à beato Petro. In Gallo* [Gallia] *unus ſanctorum ſuorum moritur, & tactu baculi ſui illum ſuſcitavit. Hic Martialis à Domino multipliciter eſt honoratus, cum illum ad quadam ſecreta ſua admiſit, ſcilicet lotioni pedum in cœna Domini, ubi ipſe aquam & linteamina miniſtravit.* Et plura alia eodem ſpiritu excogitata, quæ ſilentio prætermimus, cum hæc ad ſpecimen ſufficiant. Plures videri poſſunt in obviis legendariis, de quibus conſule Papebrochii commentarium. De Corſico, Leone, & Oſtiano non meminit.

Theobaldi. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Commemoratio ſancti Pauli Apoſtoli. Theobaldi eremitæ & confeſſoris. Martialis epiſcopi cum duobus presbyteris. Sancta Lucina, diſcipula Apoſtolorum.*

BIGOTIAN. ſub nota P. 5. *Oſtiani epiſcopi & confeſſoris.* Sic notat brevis collatio.

IO VATICAN. num. 5949. Deeſt *Corſici, Leonis* & *Oſtiani*. An in reliquis purus ſit, non liquet.

LUGDUNEN. S. Stephani. *In territorio Vivarienſi, natalis ſancti Oſtiani, glorioſiſſimi confeſſoris.* *De Oſtiano.*

BURDEGALEN. *Andegavis civitate, tranſlatio corporis beatiſſimi Albini & dedicatio baſilicæ.* *Tranſlat. Albini.*

SALINEN. S. Anatolii. *Andegavis civitate, tranſlatio corporis ſancti Albini epiſcopi & confeſſoris.* De eo cum Uſuardo actum eſt ſupra I Martii, quo dies natalis recolitur.

EDITIO LUBECO-COL. De Paulo eadem refert, quæ ſupra dedimus ex ULTRAJECTIN. &c. In Lucina, pura eſt. *Lemovicas civitate, ſancti Martialis epiſcopi cum duobus presbyteris, Alpiniane & Auſtricliniano. Quorum vita miraculorum* *De Martial.* *ſignis admodum effulſit. Hic Martialis cum adhuc puer eſſet quindecim annorum, conſanguineus ſancti Petri Apoſtoli, vocavit eum Dominus Jeſus cum per Judæam prædicaret. Et dixit ei: Permane mecum fili mi, & ſervi mihi, & non accipias uxorem, ſed in paupertate ſequere me & ego te* &c. æque apocrypha. *In Italia, ſanctorum Corſici* &c. In Oſtiano *Ottonis.* pura eſt. Sequitur: *Eodem die, ſancti Ottonis epiſcopi Babenbergenſis & confeſſoris.* Differtur ad II *Tranſlat. Severi.* Julii. *In monaſterio Meyſelt, tranſlatio ſancti Severi presbyteri & confeſſoris.* Ad XV Octobris.

Ottonis. Theobaldi. Suſannæ &c. GREVEN. *Ottonis epiſcopi Babenbergenſis & confeſſoris.* De quo proxime ſupra. *In territorio Conſtantienſi, ſancti Theobaldi presbyteri, eremitæ & confeſſoris. Suſanna matrona & filia ejus Valeria, pro Chriſto occiſæ, de quibus in geſtis ſancti Marcialis*, illis haud dubie, quæ rejecta ſunt, unde nec in indice Prætermiſſorum de hiſce agitur. *Erendrudis virginis, abbatiſſæ,* *Erendrudis.* *cognatæ ſancti Ruperti Vangionum epiſcopi. Monaſterio Meyſelt, tranſlatio beati Severi presbyteri & confeſſoris.* Vide ſupra. *Tranſlatio ſancti* *Tranſlat. Severi.* *Albini epiſcopi & confeſſoris.* De qua etiam ſu- *Item Albini* pra. *Metis, tranſlatio ſancti Sigeberti confeſſoris.* *& Sigeberti.* De ipſo actum eſt I Februarii. *In monaſterio* *Arnoldi.* *Vilarienſi, Ordinis Ciſtercienſis, beatæ memoriæ Arnoldi converſi & confeſſoris.* Communius vocatur *Arnulfus*, vel apud alios *Arnulphus*.

MOLAN. Addit de Oſtiano: *Cujus geſta habentur.* Quæ tamen nuſquam reperta ſunt: quapropter verba illa in aliis editionibus expunxit. Sequitur minoribus litteris: *Et in Brabantia,* *De Arnulfo.* *tranſitus fratris Arnulphi de Bruxella, converſi monaſterii Vilarienſis, ubi miranda ſanctitatis ejus geſta habentur.* Aliæ editiones aliis litteris textui ingerunt: *Eademque die, juxta traditionem beatorum Pontificum Anacleti & Gelaſii.* In fine: *Eodem die, ſancti Odenis epiſcopi Urgellenſis.* *Odenis.* Remittitur ad VII Julii. *Orpis, ſancta Adilia virginis. Die trigeſima, congregatio ſanctorum &* *Adiliæ.* *benedictorum duodecim Apoſtolorum.* Vide Præ- *Dei a Apoſt.* termiſſos. *Eodem die, ſancta Clothſendis virginis.* *Clothſendis.* Et minoribus litteris: *Quæ non eſt canonizata.* De Arnulfo Vilarienſi, eadem quæ in editione priori. Vide *miranda ejus geſta* in Actis.

MENSIS

MARTYROLOGIA
HIERONYMIANA CONTRACTA.

Ex MSS. Codicibus recenſuit
Idem, qui USUARDUM illuſtravit,
JOANNES BAPTISTA SOLLERIUS.

Editoris Præfatio.

NON diſplicuiſſe eruditis antiquitatis eccleſiaſticæ ſtudioſis noſtrum in illuſtrando Uſuardi Martyrologio conatum, habeo, quæ proferre poſſim, plurimorum teſtimonia; nec pauciora aut minus expreſſa, de probata Martyrologorum geneſi atque progenie in operis iſtius præfatione expanſa deductaque. Primum omnium & vetuſtiſſimum & ceterorum caput aut ſtirpem, Hieronymianum eſſe, nemo hodie in dubium revocaverit. Placuit igitur inter alia conſpectus ille variorum Martyrologiorum quantumvis contractorum, à primo illo ſtipite profluentium, de quibus cap. 1, art. 1, § 2 curſim egimus, plura pollicentes, ſi ſpécimen ibi exhibitum curioſis harum rerum ſerutatoribus arriſiſſet. Arriſit omnino, idque ſtimulum non mediocrem addidit, quò datam ibi fidem quantocius liberarem, tametſi proſecutio operis, ſeu menſis Julius illuſtrandus tantum laboris ſuppeditaret, ut vix quidquam otii reliquum fieret, ad vetuſta illa cimelia pro merito eruderanda. Repertus eſt modus, quo utrique debito fieret ſatis; nimirum & promovendo operi, & Hieronymianis nonnullis recenſendis, quibus in altera Supplementi Junii parte opportunum locum ſupereſſe animadvertebam. Hac itaque occaſione uſus, præcipua quædam ſelegi utriuſque ordinis, nempe priora magis pura & integra, paucioribuſque aut Sanctis aut elogiis interpolata & aucta; tum vero ex multis unum, variis Bedæ aut Flori elogiis hinc inde amplificatum, ut infra de ſingulis ſeorſim erit exponendum.

2 Præmitti hîc velim ex dicta præfatione Uſuardina totum articulum ad Hieronymiana ſpectantem, ne repetenda ſint, quæ ibi ſatis explicata exiſtimo. Plura ſiquidem eo loco contractiora Hieronymiana enumeravi, ſuis characteribus eò ſaltem uſque diſtincta, ut modo exempla, quæ jam edimus, præ oculis ſint, ac cum Gellonenſi, quod Spicilegii tomo XIII vulgavit Acherius, & cum Variantibus Additionibuſque aliorum ibi ſubjunctorum, conferantur, idea ſatis genuina & propria haberi poſſit, ad ferendum judicium de quibuſcumque aliis id genus Martyrologiis, quæ ad Hieronymianorum claſſem reducuntur. Monendus ſemper lector, horum Martyrologiorum ſtylum, modum, ſymmetriam, totumque ordinem, ad eorum fontes, ſcilicet vetuſtiſſimum Epternacenſe, Lucenſe, Corbeienſe & Blumianum apud Florentinium exploranda, cujus commentarii, annotationes, exercitationes hiſce brevioribus æque ac majoribus iſtis planiſſime ſubſerviunt; ut proinde actum agere, aut multas hîc obſervationes congerere ſupervacaneum ſit; præ-

 terquam

Digitized by Google

terquam quod de Sanctis priorum ſex menſium in Actis abunde dixerimus, reliquis vero operoſius explanandis, proprius in altero ſemeſtri locus ſuperſit. Id tamen neceſſarium duximus, nonnulla hîc præfari & explicare, quæ harum rerum minus peritos nata ſunt offendere, ne ſi hac luce careant, ſpernenda putent, omni æſtimatione & veneratione digniſſima monumenta, quòd manca, mutila, corrupta, luxata & ſcabroſa videantur tum in locorum, tum in Sanctorum nominibus turpiter paſſim tranſpoſitis aut mutatis, quemadmodum à Bollando, Henſchenio, Florentinio, & in citata jam Uſuardina præfatione ex profeſſo expoſitum eſt.

3 Aſſueſcant, obſecro, curioſi lectores incondito, barbaro & horrido amanuenſium ſcribendi modò, eorumque negligentiæ, oſcitantiæ, ſocordiæ ignoſcant, tametſi tranſlati & repetiti, tribus ſæpe aut pluribus diebus Sancti, nunc ſoli, tum ſociis juncti, aliàs non modice deformati repræſententur. Propria hæc quodammodo ſunt ſeculorum iſtorum ignorantiæ, quæ non minus in Hieronymianis majoribus, quam in hiſce contractis omni prope Sanctorum laterculo elucent. Turbationibus illis cauſam aut occaſionem dederunt tum repetitæ toties tranſcriptiones, tum maxime abbreviationes pro variorum arbitrio, dicam, an inſcitia, efformatæ, ſubinde ab aliis perperam correctæ, tum tranſpoſitæ, poſtea amplificatæ, demum rurſus contractæ, unde ex eodem nomine diverſa promanarunt. Exemplo ſint *Al.* quod pro *Alibi* poſitum, forte in *Ab* mutatum, codex Gellonenſis ſæpenumero in *Abbatis* vel *Abba* ridicule vertit, ut videſis ſolo menſe Martio, XIII, XVI, XXIII, XXIV, XXVI. Ad eumdem modum *Nic.* ab aliis pro *Nicomedia*, ab aliis pro *Nicea* acceptum, *Alex.* vel *Alexand.* modo locum ſeu poſitionem *Alexandriæ*, modo Martyris nomen *Alexandri*; *Af. Africa*, *Afri*, *Afræ*, *Ant. Antiochiam* vel *Autiſiodorum*; *Arv*, *Arvernis*, vel *Arvernis* educendi anſam librariis præbuere; ut pluribus locis contingit; quibus totidem alia vitioſiſſime expreſſa adjungere liceret, uti & tetricas eorumdem Sanctorum repetitiones ac tranſpoſitiones, niſi præfationis limites prætervehi vereremur: tam obvia ſunt tum in laterculis Florentinianis, tum in his noſtris, ut nullo non die in oculos continuo incurrant.

4 At vero nec ſeculorum, quibus laudata Martyrologia ſcripta ſunt, barbaries, nec librariorum ſeu amanuenſium pingendi imperitia, ſtupiditas & incuria quidquam detrahunt iſtiuſmodi monumentorum auctoritati & venerationi; utpote quæ vetuſtiſſima atque evidentiſſima ſunt, tum cultûs Sanctorum in Eccleſia perpetui, tum ritûs eoſdem quotidie invocandi honorandique argumenta, ut alibi ſæpius demonſtratum eſt. Singulorum codicum juſtam ætatem accuratius figere, aut ſcrupuloſius determinare, nec vacat, nec vero ſatis obvium eſt. Remotiſſimam vetuſtatem ſpirat ipſe annuntiandi modus, per ſola Sanctorum, ſæpius per poſitionis ſeu locorum nomina, ut pridem ex notiſſima S. Gregorii ad Eulogium Alexandrinum epiſtola explicuere Majores noſtri, Florentinius, & nos in ſæpe dicta ad Uſuardum præfatione. Quod autem ſeculis quandoque poſterioribus ſcripta eſſe, ex recentiorum Sanctorum appoſitione pateſcat, id ceterorum antiquitati nequaquam præjudicat, cum pro variis locis, ubi uſitata fuerunt, aut pro deſcribentium guſtu, adjecta tantummodo ſint paucula nomina, nonnumquam alio charactere diſtincta, aut adoptati loquendi modi, quæ omnia, ut facile dignoſcuntur, ſic antiquiores textus minime inficiunt. Inverſa nomina ad marginem aliquando correxit Acherius: cœperam & ego notulas hinc inde adjicere, aut textui correctiones inſerere; verum inutilis ferme viſus eſt labor, cum ex codicum inter ſe collatione, occurentia ſphalmata lector ipſe ſuo marte poſſit reſtituere, & non ſine aliqua voluptate in ea diſquiſitione verſari, nonnulla detegendo, quæ intellectum oblectent atque ad plura examinanda alliciant.

5 Unum fortaſſe moroſioribus hominibus diſplicere poſſit, quod nimirum plura unius prope formæ Martyrologia hîc publicemus, eaque talia, ut à Gellonenſi, quod Acherius primùm edidit, non magnopere differant; quorum proinde variantes lectiones ſatis fuiſſet adducere, ut ipſe ibidem præſtitit, alios codices cum præfato Gellonenſi conferendo. Siqui tales reperiantur; ii ſibi reſponſum habeant, I. Pluris apud me eſſe curioſorum id genus cimelia expetentium deſiderium. II. Non omnibus ad manum eſſe Acherianum Spicilegium. III. Et quamquam in promptu fuerit, adeo diverſa eſſe Martyrologia noſtra, ut in iis recenſendis nec laboris me pœniteat, nec alium lectionis merito tædere poſſit. Adde quod in multis præſtantiora hæc ſint Gellonenſi, ut ex pluribus mox perſpicies. IV. Intelligant, variantes colligi non potuiſſe, niſi hîc denuo ederetur Gellonenſe, quod ab inſtituto noſtro alienum erat. Ceterum ne integra deficiant, neve plura edendo, ſæpius eadem reproducere videamur, ſena dumtaxat exempla exhibebimus, ad quorum normam, tum reliqua noſtra, tum alia ejuſdem generis revocanda eſſe, ex paulo longiori ſpecimine, ad hujus opuſculi calcem, manifeſte patebit. Nunc proprios ſæpe dicti Martyrologii Gellonenſis characteres præmitto; idem de noſtris ex ordine facturus, ut de ſingulorum merito & pretio facile ſtatuatur.

DE MARTYROLOGIO GELLONENSI.

Ex editione Acherii tomo XIII à pag. 388.

6 AD lectorem ſic loquitur editor num. V: *Martyrologium Gellonenſe, ſive monaſterii S. Guillelmi de deſerto, O. B. diœceſis Luteventis, pervetuſtum, ineunte ſælici ſeculo nono, anno circiter* DCCCIV *conſcriptum, extat in fine libri Sacramentorum, ex Gelaſiano & Gregoriano compoſiti ab Albino Alcuino, uti refert Hariulfus ..... Porro Martyrologium Gellonenſe contulimus cum Martylogio Hieronymiano San-Remigiano MS. & aliis, ac variis lectionibus excerptis ex duobus manu exaratis Martyrologiis antiquis, uno monaſterii S. Galli in Helvetia, alterò anonymi, quæ V. Cl. Stephanus Baluſius manu ſua deſcripſit, & nobis perhumaniter ſuo more conceſſit.* Recte cenſuerunt viri illi doctiſſimi, pretioſa eſſe & luce digniſſima, tum alia iſta Martyrologia, tum Gellonenſe, quamvis brevius & locis aliquibus mutilum, tamen antiquitate ſua venerandum; quale etiam eruditis omnibus & id genus cimeliorum æſtimatoribus ſemper viſum eſt. Idque adeò Caſtellanum pridem impulerat, ut, qui plura ejuſdem Martyrologii exemplaria in Muſeo noſtro exſtare compererat, nos ad eadem evulganda toties & tanta contentione excitaret. Vicit ipſius aliorumque eruditorum amicorum auctoritas, tanto facilius, quod noſtra illa, cum Gellonenſi comparata, tametſi fortaſſe antiquiora non ſint, aliis certe titulis ipſum ſuperent, ut ex ſingulorum cum eo collatione curioſus lector intelliget.

7 Signatam ſupra ab editore codicis ætatem nec improbo nec impugno; qualeſcumque ſint adductæ ab eo notæ, equidem pro indubitato habeo, non poſſe non eſſe antiquum, quod Hieronymiana methodo & ratione diſpoſitum eſt. Solum adverti, unicum eſſe locum XIV Decembris: *Dedicatio Baſilica ſancti Salvatoris in Gellone*, unde codici iſti appellatio indi potuerit, *Gellonenſis*, cum argumentis pluribus educi poſſe videatur, ſpectaſſe olim ad Resbacenſe cœnobium, à S. Audoëno Rothomagenſi archiepiſcopo in diœceſi Meldenſi fundatum. Habe in eam rem textus varios. Sic lego XXV Junii: *Rarbacis* [pro *Rasbacis*] *monaſterio, dedicatio eccleſia ſancti Audoëns epiſcopi.* Argumentum in hoc genere convincentius nemo deſideret. Habe aliud ex XXVI Auguſti: *Rabaſc. mon ..... ſancti Quintualerdi mart.* Rurſus XXX Auguſti: *Rabaſcis monaſterio, depoſitio Agili abbatis.* Pluribus opus non eſt, ſed quæ hîc obiter notaſſe ſuffecerit; de voce aut nomine contendere non lubet; mihi ſuſdeque eſt ſive Resbacenſe, ſive Gellonenſe nuncupetur prædictum Martyrologium, è re noſtra eſt, alias ejus proprietates obſervare.

8 Præter corrupta, inverſa, truncata, luxata, tum locorum, tum Sanctorum nomina, quod omnibus convenire ſæpius monuimus, illud huic codici peculiare, quod in frequentiſſimis textibus, nec unum locum exprimat, ad quem enumerati Sancti pertineant Ne ſingula cum lectorum tædio recenſeam; ſolo menſe Februario, à die XII uſque ad finem, non niſi quater locum deſignat; quod ineluctabili confuſioni obnoxium eſſe, nemo non percipit. Non diffitebor, idem quandoque in noſtris & vel in ipſis Florentinianis recurrere, verum longe rarius, ut ſaltem in hac parte, aliis multo defectuoſius ſit prædictum Gellonenſe. Aliud invenio, ab Hieronymiano ſtylo abhorrens, quod verbo ſupra indicabam, inter mera Sanctorum martyrum nomina toties interſeri titulum *abbatis*, ubi legendum eſt *alibi*. Plures *Octavas*, v. g. S. Martini, & alias habet, quam in noſtris reperiam, ex quo non inepte quis argueret, fallere ætatis notam ab Acherio aſſertam. De hoc alibi diſputavimus. Martii die IV, præter alios codices omnes legit: *Adriani epiſcopi ordinatio.* XIX Auguſti ſignatur: *Reverſio ſancta Crucis*, quæ in noſtro Labbeano ad marginem poſita eſt. Utrum hæc omnia prædictæ epochæ ab Acherio adſcriptæ nihil officiant, quærere ſuperſedeo; mihi ſatis antiquum eſt, ut iterum dicam, quidquid Hieronymianum eſt, aut Hieronymianorum codicum ſtylum ſapit, qui in hoc & in noſtris exemplaribus ſe prodit manifeſtiſſimè. Jam ad editionem noſtram accedamus.

DE MARTYROLOGIO RHINOVIENSI.

9 EX Hieronymianis majoribus ſolum Epternacenſe viderat Bollandus dum Januarium ederet; ex contractioribus unicum hoc Rhinovienſe; de quo in Præfatione generali ſic meminit: *Aliud quoque Martyrologium perbreve & mutilum, ſed cum illo Treverenſi ſive Epternacenſi conſentiens, quod olim Rhinovienſis juxta Baſileam cœnobii fuit, reperi in Roſweydi ſchedis.* Porro ex eodem tredecim primos Januarii dies, ſpeciminis gratiâ, deſcripſit; ego pluſcula ad ipſum codicem ſeu fragmentum membraneum ſpectantia explicui num. 27 Præfationis Uſuardinæ, quibus hîc reliqua addo ex laudata ibidem epiſtola noſtri Stephani Viti, ſic Roſweydum alloquentis: *Gratiſſimum ſcio munuſculum, ere-*

ptum de incendio terrem, fragmento veteris Martyrologii (multo antiquioris, niſi me fallant manus & notæ, quam ſit veſtrum Romanum vetus evulgatum) quod incipit à die natalis Jeſu Chriſti in terris. Sunt tredecim folia, in forma 8 majore, membrana, boni characteris priſci, quamvis ob nimiam ſenectam non raro fugientis & evanidi. Deſunt .... cetera talia ſunt, ut veſtris oculis placitura; niſi forte ...... diſpliceat ad IX Kal. Maii: In Perſida, nat. S. Mathei Apoſtoli & Evangeliſtæ; pro, Romæ, Joannis ante portam Latinam. Nam idem iſtud meum fragmentum diſerte recteque ſic ad XXI Septembris: In Perſida, nat. S. Mathei Apoſtoli & Evangeliſtæ; & XI Kal. Sept. Romæ, Timothei, diſcipuli S. Pauli Apoſtoli: male dies, menſis, locus. Hactenus Vitus, necdum Martyrologiis iſtiuſmodi verſandis aſſuetus.

10 Etenim in adductis exemplis nihil ſingulare habet hoc Rhinovienſe Martyrologium, quod aliis Hieronymianis, etiam majoribus, ſatis commune non ſit, de quibus tunc temporis haud quidquam noverat laudatus Vitus, cetera vir doctiſſimus. Neque certior eſt ejus conjectura de tempore, quo Rhinovienſe ſcriptum fuerit, quod an Romano parvo antiquius ſit, definire non auſim. Annuntiatio *Aſſumptionis ſanctæ Mariæ* XV Auguſti, remotiſſima ſecula non redolet; nec forte adeo vetuſta ſunt, quæ duobus ſequentibus diebus ſignantur. Auguſti XVI: *Dedicatio eccleſiæ Mariæ Inſulæ.* Item XVII: *Dedicatio oratorii ſancti Johannis Baptiſtæ in Inſula. Margaretam* XV Julii manu recentiori adjectam, alio charactere diſtinximus, uti & I Septembris: *Verenæ virginis.* Quod & factum in *Depoſitione ſancti Benedicti abbatis* XI Julii, quantum colligere licet, adjectitia, quamquam in aliis noſtris prima manu referatur. De cetero pauciſſima habet præfatus codex, quæ ex antiquiſſimo aliquo decerpta non ſint, ut proinde & ipſe antiquiſſimus appellari mereatur; iſtis nihil vitii eſt relictum, quin & ſit idem huic, præter mutila verba aut evanida, quæ recte obſervavit Vitus. Lucem modicam hinc inde aſperſimus, ſed quæ cum originali textu non facile confundatur, utpote hamulis ſuis incluſa. Non minus recte fragmentum vocavit Vitus, in quo nimirum *deſunt folia ab* VIII *Kal. Februarii uſque ad* XIV *Kal. Aprilis; & à* XXVII *Septembris, ad uſque Decembris* XXIV. Paſſim convenit cum proxime ſequenti Richenovienſi, quod tamen plenius eſt, & locis nonnullis auctum, ut ſtatim declarabimus.

DE MARTYROLOGIO RICHENOVIENSI,

Sive Augiæ divitis prope Conſtantiam.

11 QUemadmodum cognata ſunt monaſteria Rhinovienſe & Richenovienſe, ſic affinitatem contraxerunt utriuſque loci Martyrologia. De hoc codice pauca notavimus ſæpe dictæ præfationis num. 29, diximuſque Majores noſtros ipſum accepiſſe anno MDCLI; antiquum eſſe & notæ optimæ, neque Gellonenſi poſthabendum, quamvis hinc inde recentiora Sanctorum, præſertim Germanicorum, nomina adſcripta habeat. Abſque hoc ſi foret, ceteris prope omnibus incunctanter præferrem. At ſuperius monui, auctaria paucula ceteris ſanis, ſinceris & integris fraudi eſſe neutiquam poſſe, præſertim cum in diſtinguendis poſitionis ſeu martyrii locis, aliiſque accuratius exprimendis excellat. Quæ autographo ſcriptura poſteriori addita erant, ex litteris Italicis dignoſcuntur. Veriſſimum Hieronymianum eſſe, propriæ characteriſticæ ſatis demonſtrant, vel in truncatis inverſiſque nonnumquam Sanctorum nominibus, iiſque non raro ſæpius repetitis. Exemplum ſe offert in ipſo principio, dum *S. Stephanus* ponitur loco proprio XXVI Decembris; tum vero I Januarii: *In Oriente, Stephani*: rurſus II Januarii: *Hieroſolymæ, Stephani*; præterquam quod idem nomen annuntietur XXX & XXXI Decembris. Sed hæc & id genus plura in propatulo ſunt; alia obſervemus, quæ aut ignota ſunt lectori, aut eum facilius fugere poſſunt. Diſplicet titulus *Sancti*, paulo frequentius, quam Hieronymianis in uſu ſit, à librario appoſitus. Reliquas maculas ordine referam, nihil negligens, quo plena &, quantum fieri poteſt, diſtincta operis notitia habeatur.

12 Suſpicor *Dedicationem eccleſiæ S. Albini martyris* XXX Decembris loci, cujus Martyrologium aliquando fuerit, propriam eſſe. Tranſpoſita aliqua ſunt XXVII, XXVIII, & XXIX Januarii. *Blaſius* III Februarii videtur adjectitius. Ejuſdem menſis XIII, ſcriptoris vitio legitur: *Et Albini, natale ducentorum*, pro, *Et alibi, natale Dicenti.* En ſtylum recentiorem, XIX Martii: *Bethleem, ſancti Joſeph nutritoris Domini.* Reliqua brevius aſſignemus. Neſcio cur ſubvirgulata fuerit *tranſlatio* poſita IX Aprilis. Eodem menſe XXIII eſt *Adalbertus epiſcopus* ſancto Georgio junctus. Maii I, *Waldburga.* IV Maii, *Gotehardus epiſcopus.* VIII Maii, *inventio baſilicæ S. Michaëlis.* Junii V, *Bonifacius.* XVI, *Aureus & Juſtinus.* Julii IV, *Udalricus.* VIII, *Chilianus, Colmanus* &c. XXII, *Maria Magdalene.* Auguſti IV, differt textus ab aliis Hieronymianis. V legitur, *Oſwaldi martyris.* XV, XVI & XVII, eadem habet, quæ in Rhinovienſi notavimus. Prætereo quæ curſivo impreſſa ſunt. Septembris I, recurrit *Verena.* IX, *Keranus.* XXIII, *Athemananus.* Novembris XII, *Burchartus.* XVI, *Otmarus.* XVIII, *Dedicatio eccleſiæ S. Georgii* &c. XXIV, *Gebhardus & Eberhardus.* Demum

mum XXV : *Et in Alexandria , Katherinæ virginis & martyris.* Hæc ſunt præcipua , quæ animadverſione digna exiſtimavi. Conſulto omiſſa ſunt , quæ huc nihil faciebant, tum Dominicales litteræ, tum notæ Epactarum. Ex Paſchali tabula ad calcem adjecta , ab anno MCXXXIX ad MCXLIX , haud obſcure colligitur , eo circiter tempore deſcriptum fuiſſe.

DE MARTYROLOGIO AUGUSTANO

Monaſterii S. Udalrici.

13 SEriem proſequor in MSS. noſtrorum ordine ab Henſchenio diſpoſitam , nullo codicum merito aut præjudicio. Auguſtanum hoc Gellonenſi ſimillimum eſt in prætermittendis aut in Sanctorum nomina mutandis poſitionibus ſeu martyrii locis. Neque in aliis ab eodem deflecteret , niſi cœnobii Germanici , uti præcedens , uſibus quoque aptatum , pauca popularia & recentiora tum admixta , tum ſuperaddita aliquando exhiberet ; ac præterea in multis deformatum eſſet , quæ vix reſtitui aut corrigi potuere , quamvis hamulis & parentheſibus ſæpe uſi fuerimus. Pro magna parte Papebrochii manu deſcriptum eſt , tum , opinor , cum per Germaniam in Italiam proficiſceretur , ſocius Henſchenio , cujus etiam calamus apparet. Incipit à Kalendis Januarii , deficitque in IV Novembris. Utrum abbreviationes omnes ſcrupuloſe obſervatæ ſint , fruſtra modo quæſiveris ; tertia manus in iis ſupplendis liberalius verſata videtur : licitum nobis putavimus, (quod de aliis etiam noſtris hiſce Martyrologiis dictum ſit) licitum, inquam, putavimus ; pro *Al.* ſubſtituere *Alibi*; *Martyris* pro *M*; *Virginis* pro *V*; *Apoſtoli* pro *Apli* ; *Epiſcopi* pro *Epi* : & ſiquæ ſunt aliæ ejuſmodi minutiæ, ſervato in ceteris accuratiſſime ſcribendi, imo & nomina invertendi , truncandi , luxandique modo. Codici huic ſingulare prorſus advertet lector , quod in *Vigiliis* notandis , quæ deſunt apud alios , frequentior ſit , neglectis *Octavis*, quarum tamen alii meminerunt. Siquis laterculos ſingulos Gellonenſis & Auguſtani hujus componat , non magna in antiquis diſcrimina inveniet ; nonnumquam excedunt & exceduntur. Ad XXIV Maii Gellonenſe legit: *Africa , Joannis Apoſtoli* ; melius noſtrum , *Epheſo*. En modo reliqua obſervatu digna.

14 Ad codicis commendationem facit , quod *Vigiliam Epiphaniæ* , tum Januarii VIII ; *Severini Conf.* (quem & alibi notat ,.) III Febr. *S. Blaſii.* IV Febr. *S. Helenæ reginæ* , alio charactere diſcernat. Ad textum pertinent , XVII Martii : *Obitus ſanctæ Gertrudis.* XXVII : *Rudperti epiſcopi & conf.* qui XXIV Septembris denuo recurrit. XXIV Aprilis : *S. Quirini martyris.* Idem , ſed aliis verbis quam in Richenovienſi , annuntiatur : *Adventus S. Michaëlis in monte Gargano.* Habet V Junii, *Bonifacios* duos ; IX, *Columbam* refert. *Bernabas Apoſtolus*, Hieronymianis ignotus , hodiernum locum obtinet XI Junii. Ejuſdem menſis XXVI refertur *Vigilius epiſcopus.* Julii IV , rubris litteris in autographo ſcriptum erat : *N. S. Udalrici epiſcopi.* VI , *Goari.* VII, *N. S. Willibaldi epiſcopi & conf.* VIII , *Ciliani epiſcopi & ſociorum.* Adjecti ſunt *Filii Felicitatis.* XIII adjungitur : *Margareta virginis.* Et XXII , in medio textu : *S. Maria Magdalene*, ſed curſivo diſtincta. Quæ III Auguſti refertur, *inventio ſancti Stephani* &c. aliis etiam deeſt , & hîc ſatis diſtinguitur. VII & IX, *Afra* & *Romanus.* XVI , repetitur *Arnulfus*, qui in hoc , Gellonenſi & Labbeano eſt XVIII Julii. Ad I Septembris; *Egidii* & *Verena.* IV , *Erendrude. Gorbinianus epiſcopus.* XXII , aliunde acceſſit determinatus Agaunenſium numerus *ſex millium ſexcentorum ſexaginta ſex*; additurque *Emmeramus. Wenceſlaus* ſuperadditus eſt , uti & *Bavo*, I Octobris. Tum XII: *Dedicatio baſilicæ S. Maximiliani conf.* Patentiſſimum vero augmentum præbet XXI Octobris , *undecim millium Virginum* ; unde de codicis ætate conjicias , cum in nullo , quod ſciam , vel Uſuardino Martyrologio, ſeculo XII antiquiori , harum Virginum reperiatur memoria , rotundo undecim millium numero expreſſa.

DE MARTYROLOGIO LABBEANO.

15 LAbbeanum appellamus hoc Martyrologium, quod in fronte manu Bollandi adſcriptum ſit : *Miſſum à P. Philippo Labbe* ; quodque hactenus notam nullam ſatis certam deprehenderimus , ex qua ſtatui poſſit , cujus olim loci , eccleſiæ vel cœnobii fuerit. Autographum ipſum ad Majores noſtros miſſum fuiſſe , hîc vero tranſumptum , colligo ex charactere plane Belgico , quo exaratum eſt , atque ex correctionibus manu Henſchenii non raro appoſitis. Notavit alicubi Papebrochius , allatum eſſe poſt excuſum diem XX Februarii. Incipit à Natali Domini ſecundum carnem, in quo erravit præfatio Uſuardina, ſed nullis litteris Dominicalibus aut ſignis aliis variegatum eſt. Dies omnes in lato margine extenduntur; *Octavo Kalendas Januarii* , & ſic porro de ceteris , quos in editione ad aliorum normam nos contraximus. Nonnulla ad oram adjecta , ut XV Februarii : *Et dia-*

balus retro à Domina receſſit. XVIII Martii : *Primus dies ſeculi.* XXVIII Aprilis : *Egreſſio Noë de Arca.* I Maii : *Initium prædicationis Domini noſtri Jeſu Chriſti*, & id gĕnus alia, laterculis à nobis ſubjuncta ſunt, diverſo charactere diſcriminata, quantumvis in Gellonenſi iiſdem litteris expreſſa ſint. De cetero Martyrologium hoc cum præfato Gellonenſi, non minus quam Auguſtanum, imo magis integrè conſonat; in ſignandis poſitionibus ſeu locis martyrii æque deficiens, ut multoties ſanctorum Martyrum nomina coacerventur, quorum nullum, niſi aliorum codicum auxilio, ad certum locum poſſis reducere.

16 Aliud vitii ipſi quodammodo proprium eſt, quod poſitionem *Alexandriæ*, ſæpe in nomen martyris *Alexandri* vertent. Id quidem & in Gellonenſi & in Auguſtano quandoque invenitur; aſt in hoc noſtro frequentius: ut vide XXI, XXIX & XXX Aprilis. XXVI Junii. VII, XIII, XV, XIX Julii. VIII Septembris &c. Sic III prædicti menſis Septembris ponit *Afri* pro *Africa*; ſimilia obſervabit lector, ſi Martyrologia ſingula inter ſe, & cum Hieronymianis majoribus contulerit. Verum de his aliiſque hujuſmodi tranſmutationibus abunde ſupra diximus. Neſcitur quid velit XVI Januarii : *Fuſſiane conf. S. Ferioli epiſcopi & martyris.* Primum nomen accipi poſſet pro *Furſeo*, at *Ferreolus* neque Epiſcopus fuit, neque ad eum diem ſpectat. Repetitiones Apoſtolorum & Sanctorum aliorum omnibus communes ſunt; una ſatis inepta III Aprilis, ubi hoc Labbeanum legit : *In Nicea, Thomæ Apaſtoli*; Gellonenſe, *In Nicomedia* : utrobique male : nec magis recte Auguſtanum : *In India*, ut videre eſt apud Florentinium & in Actis citato die. Maii I die, non ſatis pura ſunt omnia, & quod VI Maii habet : *Natale Joannis ante portam latinam* in Hieronymianis non reperitur, præterquam in majori Corbeienſi apud Acherium & Florentinium, atque in præcedenti Auguſtano. Maii IX eſt, *Pachomii abbatis.* XXV Julii : *Florenti canfeſſoris.* III Septembris : *Tullo, Manſueti* &c. In conſignandis vigiliis Auguſtano non cedit. Habes VII Septembris *Vigiliam S. Mariæ.* XX Septembris *Vigiliam S. Matthæi.* Ut omittam reliquas, rara ſane eſt *Vigilia S. Ceciliæ*; nec minus Hieronymianis incognita, quæ hic refertur I Decembris, *Dedicatio baſilicæ S. Stephani in Hieraſalyma.* De reliquo, in toto codice nihil reperitur, ex quo prohibeamur aſſerere, Gellonenſi ætate ſupparem eſſe. Videbatur & pro ætate & pro loco lucis aliquid afferre *Domnus Pirminius bonæ memoriæ*; aliud. *Octava S. Martini* : at re maturius expenſâ, video, nihil ſatis tuto hactenus definiri poſſe.

DE MARTYROLOGIO CORBEIENSI MINORI.

17 DE hoc codice meminit præfatio Uſuardina num. 31, ubi paucis notata ſunt, quæ ad ejus commendationem facere poſſunt, præſertim ad ætatem, quam, *ſaltem octingentorum annorum* eſſe, cenſuit Acherius, cum id *anno* MDCLXI *menſe Decembri*, in Majorum noſtrorum gratiam deſcribi curavit. An in Martyrologio iſto evolvendo operam aliquam poſuerit vir eruditiſſimus, dubitari merito poteſt. Nam ſi legiſſet, quæ habentur XVII Junii : *Eodem die interfectus eſt venerabilis Fulco archiepiſcapus ab impio* : Si hæc, inquam, legiſſet, prima manu ſcripta, non tam facile epocham illam determinaſſet. Cum enim prædictus Fulco, anno primum DCCCC interemptus ſit, evidenter conſequens erat, non potuiſſe codicem illum ſcribi ante ſeculum decimum fortaſſe adultum; eſſetque adeo ætas ejus annorum, ut ſummum ſeptingentorum, quibus veroſimiliter ſeculo non integro antiquius eſt Corbeienſe Hieronymianum majus, ab eodem Acherio vulgatum Spicilegii tomo 4. Ex iſto, brevius hoc ſtudioſe contractum videtur, ad uſum chori, opinor, ne longiores nudorum fere nominum quotidianæ recitationes tædium parerent. Certe cum altero paſſim concordat, niſi quod hinc inde magis corruptum ſit, annuntiationibus non ſatis perfectis & mutilis, pravis item conſtructionibus, quarum initium ſit : *Natalis* aut *paſſio ſanctorum*, pro Sancto unico &c. Exempla hîc congerere nimis longum foret, ſatis ſit, dies ſignare, quibus reperiri poſſint; XVII Februarii; IX Martii; VII, XII & XX Aprilis; X, & XIX Maii; XXIV & XXV Junii. II & XI Julii. XIII Auguſti. XIII & XX Septembris; X Novembris &c.

18 Porro noſtrum hoc ex majori Corbeienſi deſumptum, oſtendunt exempla plurima iſti propria. Sic XV Januarii habet : *Pictavis, dedicatio baſilicæ ſancti Amanti.* XXX Januarii : *Cala manaſteria, depoſitio Baldechildis reginæ.* Item : *Corbeiea monaſterio, dedicatio baſilicæ ſancti Joannis Euangeliſtæ.* II Aprilis : *Leganau monaſterio, depoſitio ſancti Vualerici confeſſoris* : de quo vide commentarium Henſchenii I Aprilis. Ejuſdem menſis XV ponitur : *In Antiſiodoro, dedicatio baptiſterii, qui eſt juxta baſilicam S. Germani* &c. XXVII : *Centulo monaſterio in Gallia, depoſitio ſancti Richarii confeſſaris.* Item VI Junii, ex dicto Corbeienſi majori profluit annuntiatio : *Paſſio ſanctarum martyrum Vincentii epiſcopi & Benigni diaconi.* XXI Septembris : *Corbeiea monaſterio, dedicatio baſilicæ domni Albini & Marcellini epiſcoporum.* IX Octobris : *Corbeiea monaſterio, depoſitio Teodefridi abbatis.* Non eſt opus reliqua operoſius conquirere : habent ex his curioſi lectores, quo rei veritatem indubitate perſpiciant; brevius hoc

Mar-

Martyrologium cum majori, vel pro ut ab Acherio editum, vel pro ut à Florentinio citatur, conferendo. Ab his raro deflectit, vel illud ſervando, ut menſi Octobri *novem Idus* tribuat, omiſſo Nonarum die. Deflectit tamen XIV Junii. Nonnumquam codici Florentiniano ſimilis eſt, ut XXX Junii, ubi alterum cum altero commiſcet, ex uno Sanctos, ex alio locum decerpens. Ut autem & id obiter indicem; in deſignandis locis tam eſt accuratum, quam iſta facile negligant Auguſtanum, Labbeanum & Gellonenſe; quamvis tamen iiſdem nonnumquam naevis obnoxium ſit, ut tribus primis diebus Martii & paucis aliis.

19. Sed nec aliis caret defectibus. Habe aliquot. Januarii XXVII ſignatur, *Sanctæ Agnetis Virginis*, & Sancti qui eo die referendi erant, ponuntur die ſequenti XXVIII Februarii. Ultimus dies in apographo noſtro perperam collocatus erat poſt Kalendas Martii, & *Sanctus Albinus* ibi legitur, qui ad diem I Martii pertinet. Maii VI, *S. Gerontius* acceptus eſt ex interpolatione majoris alicujus Hieronymiani, de qua re eo die diſputant Florentinius & Henſchenius. Maii XIX, non uno modo corrupta eſt laterculi conſtructio, reſarcienda ex laudatis modo Florentinio & Henſchenio. Neque recte conſignatur *Petronilla* XXIX ejuſdem menſis. Notabilis eſt annuntiatio ex Corbeienſi majori deſumpta XXV Junii: *Theſſalonica*, *Lantians*, *Theſaulonica*. Julii VI, *ſancto Goaro* adſcribitur titulus *Epiſcopi*. Ibidem X Julii vitioſus denuo textus, ſed qui ex eodem fonte, ſeu majori Corbeienſi acceptus eſt. At parvo huic ſingulare, quod XXVIII Julii legat: *Corbeia monaſterio, dedicatio baſilicæ ſancti Petri Apoſtoli*. XXX Julii ex codice ſimili Florentiniano hauſit *Puerenſe* pro *Portuenſe*, ut plerumque amanuenſes in deſcribenda ſphalmata proni videntur. Deeſt textus XIII Octobris: nam qui ibi ponitur textus III Idus, legendus eſt pridie Idus. Novemb. XVI annuntiationes male tranſpoſitæ ſunt, ut ibi & aliis locis annotavi. Ejuſdem menſis XXIII *S. Trudo*, rurſus ex majori acceptus eſt. Quæ hic annuntiatur IV Decembris *depoſitio Benedicti abbatis*, in Labbeano eſt *adventus corporis à partibus Romæ*. An ſatis recte, dicemus ad XI Julii. Obſerva elogiorum lacinias ſubinde adjectas, ut V & VII Januarii; XXV Martii, XVII Junii & II Auguſti, & alibi; quod ab Hieronymianorum ſtylo alienum eſt, uti & Sancti appellationes, quæ frequenter apponuntur. In repetitionibus Apoſtolorum nihil adeo ſingulare habet; ſed mirum eſt, tot dedicationes baſilicarum referri. Cetera ſcrupuloſius percurrere, operæ pretium non eſt: hactenus dicta ad diſtinctiorem codicis notitiam abunde ſufficiunt.

DE MARTYROLOGIO REGINÆ SUECIÆ,

Olim S. Columbæ Senonenſi.

20. SExtus ordine & ultimus, qui hîc integre typis ſubjectus eſt, codex, aliis non minus illuſtris, pluresque encomiaſtas nactus eſt, à Cl. Holſtenio ex Ms. codice Reginæ Sueciæ primùm erutus, & ex parte editus in Animadverſis ad Martyrologium Romanum, quæ Actis S. Bonifacii Romæ publicatis anno MDCLXIII ſubjuncta ſunt. Hinc Martyrologii iſtius meminit Florentinius in ſuis ad Hieronymiana annotationibus, & Majores noſtri paſſim, qui poſt editum Februarium, ex præfato codice Reginæ Sueciæ apographum nacti, eodem ſæpe uſi ſunt, etiam in accurando Bedæ Martyrologio ante tomum II Martii, uti docet prologus num. 12. Confuſionis vitandæ gratia, idem nomen Reginæ Sueciæ & nos ſervandum putavimus, tametſi vere & proprie appellandum eſſet Senonenſe S. Columbæ, ut ante me docuit Caſtellanus pag. 28 Præmonitionis ad primum ſuum Bimeſtre Martyrologii Romani gallicè verſi, cum eruditiſſimis notis, cujus editionis ſequelam avidiſſime exſpectamus. Originem ſuam, ſaltem diuturnam commorationem ſatis indicat Martyrologium ipſum, dum VII Januarii notat: *Eodem die, octavas ſanctæ Columbæ virginis & martyris*, de qua in nullo alio Martyrologio uſpiam memoria: alias ejuſdem Martyrologii proprietates explicat laudatus Caſtellanus; alia in lectorum oculos ultro inſiliunt. Id maxime dolendum, codicem, ex quo deſcriptum fuit, mutilum opus retuliſſe, utpote quod deficit in VII Idus, ſeu VII die Septembris. Incipit à Kalendis Januarii, forte ad exemplum Bedæ, cujus elogia mutuanda ſuſceperat operis compilator. Antiquiſſima eſſe, quæ Hieronymiana ſunt, principio oſtendimus; de cetero indicia deſunt, ex quibus de ejus vera ætate certi quidpiam ſtatuatur.

21. In quinque præmiſſis codicibus habetur Hieronymianorum textus purus ab omnibus elogiis, quæ ex Martyrum Actis colligere ac Martyrologiis inſerere primus cœpit Venerabilis Beda. Verum eſt, in Richenovienſi & Auguſtano ac aliis nonnulla adjuncta reperiri, quæ recentiora eſſe, propriis locis ſupra indicavimus; aſt in hoc, de quo jam agimus, non ſolum brevia aliqua & contracta, ſed & integra Bedæ elogia referuntur, ut legenti ſaltem, codicis textus auctiores cum Beda à nobis edito conferenti, manifeſte pate-

Digitized by Google

patebit. Id pridem obſervarunt Henſchenius & Papebrochius, non in hoc ſolum codice, ſed & in aliis, quibus in adornanda præfata editione uſi ſunt, quemadmodum in laudato eorum Prologo pluribus locis declaratur. Atque hæc prope eſt Rabani & Notkeri ratio, qui ſicciori Hieronymianorum ſtylo non contenti, elogia hinc inde collegerunt, aut concinnarunt ipſi, quæ nudis, tranſpoſitis, diſtractis confuſiſque nominibus ſuperadderent. Propria Senonenſia & vicinorum locorum facile agnoſcentur, ut *Balduinus Laudunenſis* VIII Januarii, *Lupus* I Sept., tot Autiſſiodorenſes aliique apud Caſtellanum ſignati. Errata, ut diximus, ex mutua collatione corrigenda ſunt. Titulum *Martyris* ſancto Auguſtino Hipponenſi adſcriptum & id genus alia conſulto notare neglեximus.

22 Ad eamdem hanc plane normam contextum eſt non minus celebre Martyrologium à Cardinale Baronio atque ab Holſtenio, tum à noſtris Majoribus ſæpe commendatum ſub nomine S. CYRIACI, de quo in præfato ad Bedam Prologo num. 12 & in Præfatione Uſuardina fuſius actum eſt. Normam hîc voco modum illum interſerendi elogia Bedæ, quæ in Martyrologio ſancti Cyriaci nonnumquam magis integra ſunt. Differt hoc item à Senonenſi, quod ejus compilator pro proprio & ſingulari ſuo delectu ſeu guſtu, ſi ita loqui licet, nomina plura aut pauciora, hoc vel illo ordine, iſto vel alio modo efformata decerpſerit, cujus rei certa ratio nequaquam reddi poteſt. Ne vero faſtidium aut nauſeam pariat plurium codicum, eadem prope referentium, repetita editio, viſum eſt ex reliquis noſtris Martyrologiis terna tantummodo ſeligere, quæ inter ſe & cum editis conferantur, ſumpto in eum finem menſe uno alterove, qui ad operis hujus calcem ſubjungatur. Porro in ea collatione ſecundum locum occupabit exemplar ſancti Cyriaci, quantumvis deforme & vitioſe deſcriptum, eique comparabitur BARBERINIANUM illuſtrius, pari ferme methodo ex Beda interpolatum & auctum, ſicque ex diebus aliquot, de ceteris fieri poterit conjectura. Primum erit SAN-MAXIMIANUM, brevius illud ſed & antiquius, quod cum Rhinovienſi majorem haberet affinitatem, niſi ſtylo recentiori hinc inde accommodatum eſſet, quod & de breviori Corbeienſi ſupra notavimus. Atque hæc, niſi vehementer fallor, ſufficient; ut, quod unice intendo, curioſi lectores ſpecimina habeant, ad diſcernendam à Martyrologiis reliquis totam Hieronymianorum claſſem, ſeu puram & ſimplicem, ſeu aliunde interpolatam. En modo editionis ſeriem.

MARTY-

Digitized by Google

MARTYROLOGIA
HIERONYMIANA CONTRACTA
MARTYROLOGIUM PRIMUM
RHINOVIENSE.

In nomine Jeſu incipit Martyrologium per circulum anni.

VIII *Kal. Januarias.* Bethleem, nativitas Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. Romæ, Jovini. Sirmio, Anaſtaſiæ.

VII *Kal. Jan.* Paſſio ſancti Stephani primi martyris & diaconi. Romæ, Dionyſii conf. Heliæ, Juliani.

VI *Kal Jan.* In Baſilica montis Oliveti, natale ſancti Joannis Euangeliſtæ, & ordinatio epiſcopatus [S. Jacobi fratris Domini]

V *Kal. Jan.* Bethleem Judæ, natale ſanctorum martyrum infantium & lactantium.

IV *Kal. Jan.* In Africa, Victoris. Libroſi epiſcopi, Honorati, Saturi, Secundi, Saturnini.

III *Kal. Jan.* In Alexandria, Manſueti, Honorii, Pauli, Polecliti, Stephani, Cleti.

II *Kal. Jan.* Sancti Silveſtri epiſcopi & confeſſoris. Kartagine, Donati, Gaii, Bononi.

JANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kal. Jan. Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. Io Oriente, Stephani. Nicomediæ, Eofroſini epiſcopi, Priamiani. Et al....

IV *Non. Jan.* Antiochiæ, Iſidori epiſcopi, Macharii abbatis. Saturi, Poſſeſſoris, Firmi.

III *Non. Jan.* Pariſius, Genoſevæ virginis. In Elleſponto, Cirici, Primi.

II *Non. Jan.* In Africa, Aquilini, Gemini, Martiani, Eugenii. Quinti, Theodati.

Non. Jan. In Africa, Felicis, Secundi, Luciani, Jocundi, Petri, Marci. Alibi, depoſitio [Simeonis prophetæ.]

VIII *Idus Jan.* Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, Teleſpori, Acuti, Januariæ.

VII *Id. Jan.* In Nicomedia, Luciani presbyteri, Liceri diaconi, Polioti, Felis, Januarii.

VI *Id. Jan.* Grecia, Cipiſci, Secundi, Timothei, Lucii. Ruſtici. Avo DNO [*legendum*, Auguſtoduno, depoſitio Agemoni.]

V *Id. Jan.* In Africa, Epictiti, Jocundi, Saturnini, Vitalis, Felicis, Fortunati.

IV *Id. Jan.* Romæ, depoſitio Meleiadis epiſcopi. In Sirmis, Revocati. In Africa, Firmi.

III *Id Jan.* In Alexandria, Petri, Abalſamii, Filoromi. In Africa, Felicis. Et ſancti Gregorii epiſcopi [Nazianzeni]

II *Id. Jan.* Io Achaia, Cyriaci. In Africa, Zotici, Caſtoli, Quinti, Rogati, Modeſti.

Id. Jan. Pictavis, depoſitio ſancti Hilarii epiſcopi. Io Neapoli, Vincentiæ. In Africa, Ingenii.

XIX *Kalend. Februarii.* In Campania Nola, Felicis confeſſoris. In Antiatia [Antiochia,] Glicerii diaconi.

XVIII *Kal. Feb.* In Ægypto, Creſconii, Genonis. In Oriente, Cornelii, Caleſti.

XVII *Kal. Feb.* Romæ, Marcelli Papæ. Paſſio Marthæ. In Africa, Fauſti.

XVI *Kal. Feb.* In Africa, Mutii, Victoris & Fortunati. In Ægypto, Antonini * monachi. Liogonis, Paſſio ſanctorum martyrum Geminorum.

* Antonii

XV *Kal. Feb.* Romæ, ſanctæ Priſcæ. Item Romæ, Cathedra ſancti Petri Apoſtoli. Et Ponto, Mariæ.

XIV *Kal. Feb.* In Africa, Pauli, Quinti, Geronii, Januarii, Germani. Hieroſolima, Marthæ.

XIII *Kal. Feb.* Romæ, ſancti Sebaſtiani. Fabiani epiſcopi. Nicomedia, Leonti, Cyriaci, Cendei.

XII *Kal. Feb.* Romæ, paſſio ſanctæ Agnæ. Et in Spaniis, Fructuoſi epiſcopi & Logii.

XI *Kal. Feb.* In Spaniis, Vincentii diaconi. In Africa, Januarii, Minutii, Saturi.

X *Kal. Feb.* Cæſaria, Severiani & Aquilæ. Romæ, Belli, Flori, Saturnioi, Caſtuli.

VIIII *Kal. Feb.* Antiochia, paſſio ſancti Babilli epiſcopi cum tribus parvulis. Romæ, Feliciſſimi

VIII *Kal. Feb.* Nicomedia, Biti, Romæ; tranſlatio corporis Pauli Apoſtoli. Kartagine, Donati.

VII *Kal. Feb.* In Oriente, Policarpi epiſcopi. Et in Laodicia, [Bodonis &c.]

Deſunt in codice aliquot folia.

XIIII *Kal. April.* In Capadocia Cæſarea, Theodori presbyteri. Et in Africa, Baſſi & aliorum XX.

XIII *Kal. April.* In Antiochia, Joſeph. Et in alio loco, Pauli & Cyrilli, Eugenii, Serapionis.

XII *Kal. April.* Io Caſſino, ſancti Benedicti abbatis. In Alexandria, Serapionis, Joſippi, Voluſii.

XI *Kal. April.* In Arbona * Aquitaniæ, natale Secundi, & Pauli. Et in Sebaſti, Arionis. * *al.* Narbona.

X *Kal. April.* Io Africa, natal. Fidelis. In Antiocia, Theodori presbyteri. Cæſarea, Juliani.

VIIII *Kal. April.* In Syria, Seleuci. Et in Africa, Agapiti, Romuli, Rogati, Victurini, Saturnini.

VIII *Kal. April.* Adnuntiatio ſanctæ Mariæ matris Domini. Hieroſolyma, Dominus noſter Jeſus Chriſtus crucifixus eſt.

VII *Kal. April.* Romæ, Caſtuli. Et in Sirmio, Montani presbyteri. In Sebaſti civitate, Petri epiſcopi.

VI *Kal. April.* Hieroſolyma, Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti Et in Africa, Mauroli, Aetui, [Romuli &c.]

V *Kal. April.* In Africa, Rogatæ, Succeſſi & Dorothei. In Cæſarea, Mariæ.

IIII *Kal. April.* Nicomedia, Paſtoris, Victorini, Saturnini, Dolæ, Julianæ & aliorum VII.

III *Kal. April.* Theſſalonica civitate, Domnini, Philopoli, Acaci & Palatini. Alibi, Victoris.

II *Kal. April.* Africa, Aneſi, Felicis, Diodoli, Porti, Abdæ, Corneliæ, Valeriæ.

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalend. April. In Armenia, Partini, Quintiani & Victoris. Et in Theſſalonica, Agapis.

IIII *Non. April.* In Africa, Amphiani, Victoris, Proculi. Theſſalonica, Theodoli, Agatopi.

III *Non. April.* In Thomis, Euagrii & Benignæ. Io Miſia, Agathæ, Meri, Ruſi.

II *Non. April.* Theſſalonica, Theodoli, Agatopili diaconi. Et alibi, Pauli, Orbani.

Non. April. Nicomedia, Claudiani & Plauti. In Ægypto, Mariani.

VIII *Id. April.* Sirmia, Herenei epiſcopi. In Nicomedia, Firmi, Salvatoris, Quiriaci.

VII *Id. April.* Alexandria, Pelufii presbyteri. Et in Nicomedia, Cyriaci cum aliis X.

VI *Id. April.* In Africa, Januarii, Macharii. Et in Cartagine, Conceſſi, Timoris.

V *Id. April.* In Sirmia, Dimetri diaconi, Helari, Conceſſi, Furtunati, & Virginum VII.

IIII *Id. April.* Alexandria, Apollonii preſbyteri. Et in Tacia, Repenſi, Gaiani diaconi.

III *Id. April.* Romæ, Leonis Papæ. In Mauritania, Helarii, Maximi.

II *Id. April.* Romæ, Julii epiſcopi. In Capadocia, Quarti. Et in Aſia, Carpi epiſcopi, & aliorum XLII.

Id. April. In civitate Calcedonia, Euſemiæ. Et Romæ, Januarii martyris.

XVIII *Kal. Maii.* Romæ, natal. Tiburtii & Valeriani & Maximi. Alibi, Appollonii.

XVII *Kal. Maii.* In Picino, Maronis & Meſtoris epiſcopi. In Meſopotamia, Comaii.

XVI *Kal. Maii* In Corintho, Cariſſimi, Leonidis. Et Romæ, Vincentii. In Mauritania, Baſiliæ.

XV *Kal. Maii.* Antiochia, Perri diaconi & Ermogenis. Et in Africa, Furtunati & Martiani.

XIIII *Kal. Maii.* In Salona, Septimi diaconi, Victorici. In Africa, Victoris, Pamphili.

XIII *Kal. Maii.* Africa, Ermogenis. Et in Spaniis, Vincentii & Gagi. In Armœnia Militanæ [civitate, Gagi &c.]

XII *Kal. Maii.* In Alexandria, Aradi presbyteri, Silvani. Romæ, depoſitio Victoris epiſcopi, Felicis.

XI *Kal. Maii.* Alexandria, Fortunati & Aratoris presbyteri. Romæ, depoſitio Gagi epiſcopi.

X *Kal. Maii.* In Phrygia, Philippi. Romæ, depoſitio Gagi epiſcopi.

VIIII *Kal. Maii.* In Africa, Catulini, Saturnini, Felicis. Romæ, depoſitio Georgii martyris.

VIII *Kal. Maii.* In Alexandria, Theonis & aliorum XXIIII. In Africa, Fauſtini, Victorini.

VII *Kal. Maii.* In Siracuſis, Euodii, Caliſti & Ermogenis. Africa, nobilis Matiæ.

VI *Kal. Maii.* In Axiopoli, Cyrilli. Et in Antiochia Siriæ, Leonidis, Vindei. Et in Africa, Victoris.

V *Kal. Maii.* In Nicomedia, Antimi, Stephani epiſcopi, & Antonini presbyteri. Et in Moleto [Mileto] Elpidii.

IIII *Kal. Maii.* Romæ, Vitalis. In Pannoniis, natale Pollionis. Et in Tarſo Ciliciæ, Afrodiſii.

III *Kal. Maii.* In Alexandria, Germani presbyteri. Et in Nicomedia, Proſduci. Et in Pulio [Peruſio] Valeotini.

II *Kal. Maii.* Alexandria, Fredifi presbyteri. Romæ, depoſitio Quirini epiſcopi, Dorothæ presbyteri [*lege* Dorothei]

MAIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Maii. In Aſia, natal. Apoſtolorum Philippi & Jacobi. In Africa, Quinti.

VI *Non. Maii* In Alexandria, Saturnini, Germani, Helpidiæ, Cæleſtini, Felicis, Urbani.

V *Non. Maii.* Romæ, natal. ſanctorum Eventii, Alexandri, Theodoli. Hieroſolimis, inventio ſanctæ Crucis.

IIII *Non. Maii.* In Nicea civitate, Antonini. In Africa, Cæleſtini & aliorum XV.

III *Non. Maii.* Alexandria, Eutimii diaconi. Et in Theſſalonica, Herenis, Peregrini.

II *Non. Maii.* In Perſida, natal. Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ. Africa, Secundini epiſcopi.

Non. Maias. In Nicomedia, Flavii epiſcopi, Auguſtini, Macrobii. Et in Conſtantinopoli, Achaici.

VIII *Id. Maii.* Mediolano, Victoris martyris. Et in Nicomedia, Maximi presbyteri.

VII *Id. Maii* In Anxiopoli, Quirilli, Zenonis. Et in Tarſo Ciliciæ, Afrodiſii.

VI *Id. Maii.* Romæ, Gordiani & Epimachii & Majoris. In Africa, Probati, Petri.

V *Id. Maii.* Romæ, Antemii. In Aſia, Demetrii. Sirmio, Montaniani. In Africa, Mavili.

IIII *Id. Maii.* Romæ, natal. ſanctorum Nerei, Achillei, Panchratii, Quiriaci, Sotheris virg.

III *Id. Maii.* In Oriente, Taraci, Probi & Andronici. Alexandria, Agrippæ.

II *Id. Maii.* In Siria, Victoris & Coronæ. In Africa, Secundini & Secundiani.

Id. Maii. In Sirmio, Timothei & IIII Virginum. Et in Sardinia, Simplicii presbyteri.

XVII *Kal. Junii.* In Iſauria, Aquilini Victorianæ. In Epheſo, Gaiani, Jovini.

XVI *Kal. Jun.* In Alexandria, Victoris, Baſilæ. Romæ, Partenis, Caloceri.

XV *Kal. Iun.* Alexandria, Pomonis presbyt. Bartaſii. In Ægypt. [Dioſcori.]

XIIII *Kal. Jun.* Romæ, Pudentianæ, Caloceri, Urbani, Seleuci. Alexandria, Areni diaconi.

XIII *Kal. Jun.* Romæ, Urbani confeſſ. Baſillæ, Victoriæ. In Galliis, Baudeli martyris.

XII *Kal. Jun.* In Mauritania, Timothei. Et Ravenna, Martyrii, Poli, Eutici. Alibi, Valentis.

XI *Kal. Jun.* Africa, Fauſti, Venuſti, Emuli, Maxentii. Romæ, Timothei, Caſti.

X *Kal.*

x *Kal. Jun.* In Emerita, Epicteti & Baſi epiſcopi. Africa, Quinti, Luci. Et Vienna, deſiderii epiſcopi.

viiii *Kal. Jun.* In Iſtria, Servuli. Et in Africa, Saturnini. In Syria, Saturæ, Timini.

viii *Kal. Jun.* Romæ, ſancti Urbani epiſcopi. In Mediolano, depoſitio Dyoniſii epiſcopi.

vii *Kal. Jun.* In Africa, Eraclî, Pauli. Et in Tuder [Tuderto] Feliciſſimi & Nundinæ.

vi *Kal. Jun.* Alexandria, Aquilini presb., Euangelii & aliorum xiiii. Alibi, Heliæ.

v *Kal. Jun.* In Africa, Cetuli, Auroſi, Proti. In Sardinia, Emeli, Priami.

iiii *Kal. Jun* Romæ, Reſtituti. Et in Africa, Primi, Acedi, Apaſimeni, & aliorum liii. [cliii]

iii *Kal. Jun.* In Antiochia, Eſitiæ, Eutimiæ. Et in Sardinia, Gavini, Palatini.

ii *Kal. Jun* In Aquilegia, Cantiani, Proti. Romæ, Proceſſi, Martiniani. Cartagine, Dattani.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. Romæ, dedicatio ſancti Nicomedis martyris. In Theſſalonica, Octavii.

iiii *Non. Jun.* Romæ, Marcellini presbyt. & Petri exorciſtæ. Et in Cæſarea, Honorati.

iii *Non. Jun.* In Africâ, Quirini. Et in Tuſcia, Vetin civitate, Laurentii & aliorum cccc.

ii *Non. Jun.* In Ninive, Dinocii, Attali, Eutici Et in Saratia, civitate Pannoniarum, [Cyrini epiſcopi]

Non. Jun. Romæ, Felicis, Felicitatis, Gregorii: In Ægypto, Martiani, Nigrandi.

viii *Id. Jun.* In Africa, Amanti, Lucii, Andreæ, Donati, Peregrini, Itali, Philippi.

vii *Id. Jun.* Africa, Pauli, Fortunati. Et in Bizantio, id eſt Conſtantinopoli, Macharii.

vi *Id. Jun.* Romæ, natal. ſanctorum Naboris & Nazarii, Primi. Et in Cæſarea, Creſti.

v *Id. Jun.* Romæ, Primi & Feliciani. Et in Alexandria, Maximi presb., Diomedis.

iiii *Id. Jun.* Romæ, Baſilidis, Auriſi, Rogati, Baſillæ. In Spaniis, Criſpuli.

iii *Id. Jun.* Romæ, Baſilidæ, Criſpuli, Reſtituti. Et in Aquilegia, Furtunati epiſcopi.

ii *Id. Jun.* Romæ, Baſilidis, Cyrini, & Naboris. In Tripoli, Magdaletis.

Idus Jun. In Africa, Luciani & Furtunati. Et in Perſida Bartholomei Apoſtoli.

xviii *Kal. Julii.* In Phrigia civitate Laodicia, Antoniomis Et in Epheſo, Miogenis.

xvii *Kal. Jul.* Conſtantinopoli, Mucii & Mejetiæ. In Lucania, Viti, Candidi.

xvi *Kal. Jul.* Africa, Quiriaci, Valeriæ. In Sicilia civitate Malena, Saturnini.

xv *Kal. Jul.* Romæ, Diogenis, Quiriaci. Et in Ravenna, Fromi, Blaſtini.

xiiii *Kal. Jul.* Romæ, Marcelliani & Marci. Africa, Emilii & Felicis. Item Romæ, Baldini.

xiii *Kal. Jul.* Mediolanio, natal. ſanctorum Protaſii & Gervaſii, Marcelli.

xii *Kal. Jul.* Ravenna, Criſpini, Vitalis. Et in Thomis, Pauli & Cyriaci, Felicis.

xi *Kal. Jul.* In Africa, Ciriani, Bellici, Criſſimi. In Sicilia, Rufini, & Martiæ.

x *Kal. Jul.* In Antiochia, Gantali, Juliani & aliorum octingentorum lxxvii Martyrum.

viiii *Kal. Jul.* Nicomedia, Aviti & Cinnami, Capitonis, Ritonis, Emeriti, Alici, & aliorum lxxviii.

viii *Kal Jul.* In provincia Paleſtina, civitate Sebaſtia, natal. ſancti Joannis Baptiſtæ.

vii *Kal. Jul.* Africa, Gaudentii, Felicis, Agapiti, Emeriti. Et in Alexandria, Agatonis.

vi *Kal. Jul.* Romæ, Joannis & Pauli fratrum. Et in Theſſalonica, Lartani, Bigiti.

v *Kal. Jul* Romæ, ſeptem germanorum, Criſpini, Criſpiniani, Felicis, S. Pinellæ.

iiii *Kal. Jul.* Romæ, Leonis Papæ. Africa, Fabiani, Arioni, Capitolini. Et in Alexandria, Theodori.

iii *Kal. Jul.* Romæ, natal. Apoſtolorum Petri & Pauli, & aliorum nongentorum lxxvii.

ii *Kal. Jul.* Romæ, Timothei, Zotici. In Agrippina, Aſelini, Pamphili.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. In Nicomedia, Zoëli. Romæ, Gagi Papæ, Luciæ virginis, Proceſſi & Marini.

vi *Non. Jul.* Romæ, natal. ſanctorum Proceſſi & Martiniani, Melciadis epiſcopi.

v. *Non. Jul.* Alexandria, Triſonis, Menelai, Cirilli, Aprici. Et Ediſſa, tranſlatio corporia ſancti Thomæ Apoſtoli.

iiii *Non. Jul.* In Africa, Jocundiani, Sereni & Theodori. Et in Toronis, ordinatio epiſcopatus [& tranſlatio corporis S. Martini epiſcopi.]

iii *Non. Jul.* Agathoni, Theodoti, Trophonis, Magrini, Arpotis.

ii *Non. Jul.* In Alexandria, Artotis & Zotici. In Syria, Aratoris. Neviduno, Zotici.

Non. Jul. In Alexandria, Parmeni, Erali, Appollonii, Publii. Et alibi, Parteni.

viii *Id. Jul.* In Syrmio, Cycatricii, Parenti. Cæſarea Capadociæ, Procopi. Quarti.

vii *Id. Jul.* In Thomis, Zenonis. Et in Mediolanio, Moeci, Vitalis. In Sicilia, Feliciani.

vi *Id. Jul.* Romæ, natal. vii Fratrum, id eſt Felicis, Philippi, Vitalis, Alexandri, Silani, Januarii.

v *Id. Jul.* In Alexandria, Euticii, Euſemiæ. In Africa, Januarii, & Marini. *Depoſitio ſancti Benedicti abbatis.*

iiii *Id. Jul.* Mediolanio, Naboris, Felicis. Romæ, Primitivi. In Aquilegia, Furtunati.

iii *Id. Jul.* In Alexandria, Serapionis, Troſime, Melei, Euangelii, Attali, Zenonis.

ii *Id. Jul.* In Alexandria, Philippi, Zenonis. In Africa, Papiæ, Donati. Antiochia, Petri.

Id. Jul. Sirmio, Agrippini, Secundi, Maximi. In Alexandria, Philippi, Zenonis. *Margarete.*

xvii *Kal. Auguſti.* In Hoſtia civitate, Helarini. Et in Antiochia, Theodoti & Statii.

xvi *Kal. Aug.* Mediolanio, Marcelli. In Africa, Aquilini, Cbindini. Kartagine, Generoſi.

xv *Kal. Aug.* In Alexandria, Suinni. Romæ, Semperoſi, Petri, Marcelliani. Januarii.

xiiii *Kal. Aug.* In Antiochia, Macedonis & Lampadii. Conſtantinopoli, Luciani, Philippi.

xiii *Kal. Aug.* Africa, Luciani, Petri, Amabilis. In Thebaida, Victori. Et in Damaſco, Sabini.

xii *Kal. Aug.* In Africa, Heliæ. Et in Maſſilia, Victoris, & Coronæ. Romæ, Praxedis.

xi *Kal. Aug.* Antiochia, Andreæ martyris. Et in Antioc. [Aneyra] Galatiæ, Platonis, Cyrilli, Aurelii.

x *Kal. Aug.* Ravenna, Appollinaris. Romæ, Vincenti. Et in Laodicia, Miniſci.

viiii *Kal. Aug.* In Armenia minore, natal. Sebaſti, Theogenis, Victoris, & aliorum LXXX trium.

viii *Kal. Aug.* Paſſio ſancti Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis. In portu Romano, natal. Acontii.

vii *Kal. Aug.* In Laodicia, Joviani & Juliani, Emili, Felicis, Martiani, Maximi.

vi *Kal. Aug.* In Campania civitate Nola, natal. ſancti Felicis epiſcopi. Et alibi, Jocundæ.

v *Kal. Aug.* In Laodicia, Theofili, Auxenti, Septimi; Et in Nicomedia, Pantaleonis.

iiii *Kal. Aug.* Romæ, natal. ſanctorum Felicis, Simplicii, Fauſtini, & Viatricis. Et in Africa, Felicis.

iii *Kal. Aug.* Romæ, natal. ſanctorum Abdo & Sennes. Et in Africa, Maximæ, Priſci, Paternici.

ii *Kal. Aug.* In Phrigia, Democriti, Secundi & Dioniſii, Tyrſi. Autiſiodoro, Germani epiſcopi.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Aug. In Antiochia, paſſio ſanctorum Machabeorum, vii fratrum, cum matre ſua.

iiii *Non. Aug.* Romæ, ſancti Stephani epiſcopi & martyris Et in Verona, Felicis. In Antiochia, Martyrum vii.

iii *Non. Aug.* In Antiochia, Stephani. Romæ Diogenis, Juſtini, Creſcentionis.

ii *Non. Aug.* In Nicomedia, Ilei. Et Romæ, dedicatio baſilicæ ſanctæ Mariæ, Juſtini.

Non. Aug. Auguſta civitate, ſanctæ Afræ. Auguſtiduno, Caſſiani epiſcopi. Catalaunis, ſancti Memmii.

viii *Id. Aug.* Romæ, nat. ſancti Xiſti epiſcopi & mart. Feliciſſimi & Agapiti, Donatiani.

vii *Id. Aug* In Antiochia, Sotronii. Et in Aretio, Donati epiſcopi & conf. Mediolano, Fauſtini.

vi *Id. Aug.* Romæ, Cyriaci, Secundi, Severiani, Victorini, Largi Nicomedia, Nazarii.

v *Id Aug.* In Syrmio, Ruſtici. Et in Oriente, Creſcentiani & Tiburtii. In Alexandria, Antonini.

iiii *Id. Aug.* Romæ, Largi, Creſcentionis, Memmiæ.

iii. *Id. Aug.* Romæ, natal. ſancti Tiburtii, Suſannæ Valeriani, & Cæciliæ virginis.

ii *Id. Aug.* In Sicilia civitate Catena, Eupoli, Veretiæ. Et Syria, Juliani & Macharii.

Id. Aug. Romæ, Ypoliti mart. Pontiani epiſcopi, Luciani, Caliſti. Et Pictavis, Radegundis.

xviiii *Kal. Septembris.* Romæ, ſancti Euſebii presb. In Syria, Demetrii, Furtunati. In Aquileia, Felicis.

xviii *Kal. Sept.* Aſſumptio ſanctæ Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Nicomedia, natal. Philippi.

xvii *Kal Sept.* Dedicatio eccleſiæ ſanctæ Mariæ Inſula. In Alexandria, Orionis.

xvi *Kal. Sept.* Dedicatio oratorii ſancti Joannis Baptiſtæ in Inſula. In Cæſarea, ſancti Mammetis.

xv *Kal. Sept.* Romæ, Agapiti. Et in Ponto, Pontiani, Pilanti, Martianæ virginis.

xiiii *Kal. Sept.* In porto Amaſiæ civitatis, Filionis, Rufini, Leontii, Theodoli, Cyrilli.

xiii *Kal. Sept.* In Alexandria, Dioſcori. Et in Lucania, Valentia [Valentiniani] & Leonti.

xii *Kal. Sept.* In Spaniis, Vincentii & Juliani. Et in Lucania, Valentini, & Leonti.

xi *Kal. Sept.* Romæ, Timothei diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli. Et in Ponto, Nectarii.

x *Kal. Sept.* In Aquilegia, Furtunati, Ermogenis. Romæ, Cyriaci, Abundi, Innocenti.

viiii *Kal. Sept.* In India, natal. ſancti Bartholomei Apoſtoli. Romæ, Geneſii mart. In Antiochia, Zenobii.

viii *Kal. Sept.* In Arelato, Geneſii mart Julii. Et Romæ, Euricetis. In Syria, Juliani.

vii *Kal Sept.* In civitate Salona, Anaſtaſii martyris. Et Appulia civitate Ecclamo, Mercurii martyris.

vi *Kal Sept.* In Campania, Rufi. Et in Antiochia, Sebaſti. In Alexandria civitate Thomis, Marcellini. *Vide Richenovienſe.*

v *Kal. Sept.* Romæ, natal. ſancti Ermetis. In Africa, ſancti Auguſtini epiſcopi. Arvernis, Juliani martyris.

iiii *Kal. Sept.* In Emiſſa civitate, decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ. Romæ, ſanctæ Savinæ.

iii *Kal Sept.* Romæ, natal. ſanctorum Felicis & Audacti, Gaudentiæ virginis, cum aliis tribus.

ii *Kal. Sept.* In Treviris, depoſitio ſancti Paulini epiſcopi. Et Ancyra Galatiæ, ſancti Gagiani.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Sept. In Appollonia, Felicis & Donati. Et in Capua, Priſci. In Caſſino, Conſtantii. *Et Verena virginis.*

iiii *Non. Sept.* In Nicomedia, Zenonis, Gorgonii, Theodoti. Et in Sicilia, Eopoli.

iii *Non Sept.* In Syria, Antonini, & Ariſtenis epiſcopi. Et in Alexandria, Areſtenippi epiſcopi.

ii *Non. Sept.* In Ancyra Galatiæ, Marcellæ, Helpidii, Marcelli. Romæ, Bonifacii epiſcopi.

Non Sept. In portu Romano, Taurini, Erculiani. Et in Capua, Quinti, Arconti.

viii *Id Sept.* In Reati, Eleutherii. In Capadocia civitate Teriatin, natal. ſancti Guttidi.

vii *Id. Sept.* In Capua, Sineriæ. Et in Benevento, Januarii, Feſti. Arelato, Auguſtalis epiſcopi.

vi *Id. Sept.* Nativitas ſanctæ Mariæ matris Domini. Romæ, Adriani. In Antiochia, Timothei. Ammonii, Fauſti.

v *Id. Sept.* Romæ, Gorgonii. Et Sabinis, Jacinti, Alexandri, Tiburtii. In Cæſarea, Donatæ.

iiii *Id. Sept.* In Alexandria, Orionis, Eroſii & aliorum octingentorum ſex.

iii *Id. Sept.* Romæ, Proti & Jacinti. Alibi, Felicis & Regulæ. Item Rnmæ, Baſillæ.

ii *Id. Sept.* In Antiochia, Timothei. Et in Pamphilia, Siriæ. In Sicilia, Eupoli, & Serapionis.

Id. Sept In Apulia, Feliciſſimi & Secundi. Et in Alexandria, Theodoli epiſcopi.

xviii *Kal. Octobris* Romæ, Cornelii. In Cartagine, Cypriani epiſcopi. Et Exaltatio ſanctæ Crucis.

xvii *Kal. Octob.* Romæ, Nicomedis. In Alexandria, Serapionis, Leontii. Et in Nuceria, Conſtantii.

xvi *Kal. Octob.* Romæ, Luciæ, Eugeniæ virg. & Geminiani. Papiæ, Felicis, Victoris.

xv *Kal. Octob.* In Nneeria, Conſtantiæ. In Neviduno, Valeriani, Maerini & Gordiani.

xiiii *Kal. Octob* In Calcedonia, Trofimi. In Nicomedia, Medecii. Mediolanio, Eutropi epiſcopi.

xiii *Kal. Octob.* In Alexandria, Demetrii, Caſtoris Et in Neapoli, Januarii, Saturnini.

xii *Kal. Octob.* In Syria, Doromi, Dioniſii & Dorothei, Privati, Conſtantini, Felieis.

xi *Kal. Octob.* In Perſida, natal. ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ. Mediolanio; Victoris.

x *Kal. Octob.* In Gallia, natal. ſanctorum Mauritii, Exuperi, Candidi, Victoris cum aliis vi milia ſexcentis ſexaginta vi martyribus ſociis eorum.

viiii *Kal Octob.* In Oriente, Teclæ virginis. Et in Alexandria, ſancti Marci Euangeliſtæ.

viii *Kal. Octob* Machcronta caſtello, conceptio ſancti Johannis baptiſtæ. Romæ, depoſitio Liberii epiſcopi.

vii *Kal. Octob.* In Aſia, nat. ſancti Bardoniani, Eucarpi & aliorum xvi. Alibi, Marci.

vi *Kal. Octob.* Romæ, depoſitio Euſebii epiſcopi. Et in Albano, Senatoris. Et in Sardinia, Luxorii. *Cetera deſunt.*

MARTYROLOGIUM SECUNDUM.

RICHENOVIENSE.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti incipit Martyrologium per circulum anni.

viii *Kalend. Ianuarii.* Bethleem, nativitas Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem Romæ, Jovini. Paſſio Eugeniæ virginis Et Firmio *, Anaſtaſiæ virginis, Felicitatis, Saturnini. * Sirmio

vii *Kal. Ian.* Paſſio ſancti Stephani, primi martyris & diaconi. Romæ, Dioniſii confeſſoris, Heliæ. Doroſtoli, Juliani, Mariniani, Neandri.

vi *Kal. Ian* In baſilica montis Oliveti, natale ſancti Johannis Euangeliſtæ Et ordinatio epiſcopatus ſancti Jacobi fratris Domini.

v *Kal. Ian.* Bethleem, natale ſanctorum martyrum infantium & lactentium. Ancira Galatiæ, Eutiei presb., Domitiani diaconi Et in Affrica, Caſtoris, Euſebii, Gaianæ. Tranſlatio Thomæ Apoſtoli.

iv *Kal. Ian.* In Affrica, Victoris, Libroſi epiſcopi, Honorati, Saturi, Secundi, Saturnini, Victoriæ. Et Romæ, in cemiterio Caliſti, Felicis & Bonifacii epiſcopi.

iii *Kal. Ian.* In Alexandria, Manſueti, Honorii, Pauli, Poleeliti, Stephani, Cleti. Romæ, Felicis epiſcopi & Perpetuæ. Florenti confeſſoris. Et dedicatio eeeleſiæ ſancti Albani martyris.

Prid. Kal. Ian. Cartagine, Donati, Gaii, Bononi. Romæ, Donati, Pauliniæ. Et ſancti Silveſtri epiſcopi & confeſſoris. Hermetis, Stephani, Pontiani, Xiſti. Senonas, paſſio ſanctæ Columbæ virg.

IANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Ianuarii. Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. In Oriente, Stephani. Nicomedia, Eorroſini epiſcopi, Primiani. Et alibi, Hermetis, Gagi. Ravenna, Severi confeſſoris. Auguſtoduno, depoſitio Agrippini epiſcopi. Romæ, Martinæ martyris.

iv *Non. Ian.* Antiochia, Iſidori epiſcopi, Macharii abbatis. Saturi, Poſſeſſoris, Firmi, Aeutionis. Et in Æthiopia, Rutulæ. Hierololyma, Stephani.

iii *Non. Ian.* In Helleſponto, Cirici, Primi. Et in civitate Thomis, Claudionis, Eugenii, Argei, Narciſſi, & Marcellini. Pariſius, Genoveiæ virginis.

Pridie Non. Ian. In Affriea, Aquilini, Gemini, Martiani, Eugenii, Quinti, Theodori & Triſinæ. In Oriente, Bononia civitate, Hermetis & Gagi.

Nonas Ian. In Affrica, Felieis, Secundi, Luciani, Jocundi, Petri, Marei. Hieroſolyma, depoſitio Simeonis prophetæ. Et in Antiochia, Simeonis confeſſoris.

viii *Idus Ian* Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Affrica, Telesfori, Acuti, Januariæ, Honorii, Julii. Apud Sirmium, Anaſtaſiæ. In Antiochia, paſſio Juliani & Baſiliſſæ. In civitate Redonis, ſancti Melani epiſcopi.

vii *Id. Ian.* In Nicomedia, Luciani presb., Licerii diaconi, Polioti, Felicis, Januarii, Poliarchi, Filoronis.

vi *Id. Ian.* In Græcia, Cipiſei, Secundi, Timothei, Lucii, Flori, Ruſtici. Auguſtiduno, depoſitio Agmoni.

v *Id. Ian.* In Affiica, Epicuti, Jocundi, Saturnini, Vitalis, Felicis, Fortunati. In Smirna, Revocatæ, Firmi

iv *Id. Ian.* Romæ, depoſitio Meleiadis epiſcopi. In Sirmis, Revocati. Affrica, Firmi, Nirtæ, Saturi, Quinti. Alibi, ſancti Termitii presb. & confeſſoris.

iii *Id. Ian* In Alexandria, Petri, Abſalmii, Filoromi Io Affrica, Felieis. Et ſancti Gregorii epiſcopi Nazianzeni.

Prid. Id. Ian. In Achaia, Ciriaci. In Affrica, Zotici, Caſtoli, Quinti, Rogati, Modeſti, Petri, Aventiæ.

Idus Ian. In Neapoli Vineentiæ. Affrica, Ingenui, Cymini, Eriſi. Pictavis, depoſitio ſancti Clarii * epiſcopi. * Hilarii

xviiii *Kal. Februarii.* In Antiochia, Glicerii diaconi. In Campania Nolæ, Felicis confeſſoris. Et in Capua, Agapiti. Affrica, Pauli, Succeſſi. Campania, Eutraſii epiſcopi.

xviii *Kal. Febr.* In Ægypto, Criſonii, Geponis. In Oriente, Cornelii, Caleſti. Ambacuc prophetæ.

xvii *Kal. Febr.* Romæ, Marcelli Papæ. Paſſio Marthæ. Affrica, Fauſti. Arelato, depoſitio Honorati epiſcopi.

xvi *Kal. Febr.* In Africa, Mutii, Victoris & Fortunati. In Ægypto, Antonii monachi,

Lingonis, paſſio ſanctorum martyrum Geminorum Speoſippi, Helaſippi, Melaſippi, Leonillæ, Junillæ, Neonis. Bituricas, Sulpitii epiſcopi.

xv *Kal. Febr.* Romæ, Cathedra ſancti Petri Apoſtoli. Et in Ponto, Mariæ. Item Romæ, ſanctæ Priſcæ. In Ponto civitate Aſiæ, Moſei, Ammonii. Et paſſio Tyrſi.

xiv *Kal. Febr.* In Affrica, Pauli, Quinti, Gerontii, Januarii, Germani. Hieroſolima, Marthæ & Mariæ, ſororum Lazari. Romæ, paſſio Sebaſtiani martyris.

xiii *Kal. Febr.* Romæ via Appia, ſancti Sebaſtiani, Fabiani epiſcopi. Nicomedia, Leontii, Ciriaci, Cendei, Urſi, Flori, Felicia, Celendonii. Noviduno, Tyrſi, Leucii.

xii *Kal. Febr.* Romæ via Numentana, paſſio ſanctæ Agnæ. Et in Hiſpaniis. Fructuoſi epiſcopi & Logii Et in Spoliti, Vitalis. Alevernis, Aviti epiſcopi, Saturi.

xi *Kal. Febr.* In Affrica, Januarii, Minucii, Saturi. In Hiſpania civitate Valentia, paſſio ſancti Valerii epiſcopi & Vincentii diaconi. In Spoliti civitate, Archirogæ.

x *Kal. Febr.* Cæſareæ, Severiani & Aquilæ. Romæ, Belli, Flori, Saturnini, Caliſti. Sanctæ Emeritianæ mart. Et alibi, Cornelii exorciſtæ.

ix *Kal. Febr.* Antiochia, paſſio ſancti Babilli epiſcopi, cum tribus parvulis. Romæ, Feliciſſimi. Et alibi, Marini, Clati, Saturi, Cæliani. Euſtaſii confeſſoris.

viii *Kal. Febr.* Nicomedia, Biti. Romæ, tranſlatio Pauli Apoſtoli. Cartagine, Donati, Secundi. Et in Affrica, Epictiti, Publiani. In Ægypto, Catynæ.

vii *Kal. Febr.* In Oriente, Policarpi epiſcopi & martyris. Et in Laodicia, Bodonis, Arthemii, Fabiani, Sabiani Ravenna, Artemaſi, Theogenis, Sindonis, xxx quinque martyrum.

vi *Kal. Febr.* In Affrica, Davæ, Juliani, Cilianæ, Saturi, Vincenſiæ, Victoriæ, Teliptæ, Reotri, Secundi, Papæ, Emiliani, & aliorum xxx duorum.

v *Kal. Febr.* Romæ, Agnetis virginis de nativitate. In Affrica, Victoris, Meſſoriani, Feſtæ, Marinæ. In Nicomedia, Leaci. In Appollonia, Callenidi, Lucii.

iv *Kal. Febr.* In Cabalauno, Eppoliti & Pauli epiſcoporum. Et in Tuſcia civitate Peruſio, Conſtantii. Et in Affrica, Victoris & Honorati. Treveris, Valerii epiſcopi.

iii *Kal Febr.* In Affrica, Feliciani. Et in Antiochia, Yppoliti & aliorum xxiiii. Pelliani, Cleri, Filippiani.

Pridie Kal. Febr. In Alexandria, Tarſucii, Zotici, & Ammonii, Gemini, Gelaſii. Et paſſio ſanctorum Tyrſi, Calinici, & aliorum xv ſacerdotum. Africa, Victoris.

FEBRUARIUS HABET DIES XXVIII.
Nox horas xvi. *Dies* viii.

Kalend. Februarii. In Scotia, depoſitio ſanctæ Brigidæ virginis. Africa, Publii, Saturnini, Mauriani. Ravenna, natale Severi epiſcopi. Et alibi, Victoris, Luciani, Helarii, Ciriaci, Eugenii.

iv *Non. Febr.* Solemnitas ſanctæ Mariæ, quando Dominum noſtrum in templo præſentavit. Affrica, Marini, Perpetuæ, Privatulæ, Honorati.

iii *Non. Febr.* In Africa, Felicis, Laurentii, Yppoliti & Celerinæ. Wappingo, depoſitio Tredi & Remedii. Lugduno, depoſitio beati Lupicini epiſcopi. Et ſancti Blaſii mart.

Pridie Non Febr. In Foroſimfronii, natale Gemini, Gelaſii, Mannii, Aquilini & Donatæ. Timuæ epiſcopi cum filia ſua.

Non Febr. Sicilia, in Cathana civitate, paſſio ſanctæ Agathæ virginis. In Affrica, Felicis & Saturnini. Viennæ, depoſitio Aviti epiſcopi.

viii *Id. Febr.* Romæ, Sotheris virginis. In Achaia, Saturnini, Revocatæ. Sanctæ Dorotheæ. Siracuſa, ſanctæ Luciæ virg. Antoliani.

vii *Id. Febr.* In Brittania civitate Auguſta, Auguli epiſcopi & martyris. Anatholi, Ammonis, Statiani, Nepotiani, Lucii, Saturnini, & Sarnæ, Andreæ.

vi *Id. Febr* In Armenia minore, Dioniſii, Emiliani & Sebaſtiani Romæ, depoſitio Pauli epiſcopi. Et alibi, Lucii, Julii Papæ.

v *Id. Febr.* Apud Cyprum, Alexandri, Ammonii & aliorum xx. Alexandria, Pauli, Dioniſii Et in Ægypto, Julii, Pleſei, Ronei, Orfaſi, Agatonia.

iv *Id. Febr.* Romæ, Soteris, Zotici & Amanti. Et in Alexandria, paſſio Apollonis, Prothei, Orionis. Sanctonis civitate, depoſitio ſancti Trogiani epiſcopi.

iii *Id. Febr.* In Apamia. Poenæ & Euſraxi. Et in Armenia, Baſilii. In Affrica, Felicis, Victoris. Et alibi, Amanti, Tulici, Zotici, Ciriaci. Romæ, Sorotetis.

Prid. Id. Febr. In Alexandria, Damiani martyris, Modeſtæ & Ammonis. Cartagine, Poſſinnæ. Alexandria, Juliani, Victoris, Secundi, Germani.

Idus Febr. In Alexandria, Juliani, Ciriaci & Ammonii Et Albini * natale ducentorum. Lugduni, depoſitio beati Stephani epiſcopi.

xvi *Kal. Martii.* Romæ, Valentini. Et Spoleti, Vitaliani. Et in via Ardeatina, Feliculæ. In Egea civitate, Juliani, Martiani. Et alibi, Filoronis, Candidiani. * alibi

xv *Kal. Mart.* In Antiochia, Joſippi Diaconi. Interamnis, ſanctæ Agapæ virginis, Johannis, Xiſti. Et in Brixia, Fauſtini & Jovitæ. In Siria, Aventi.

xiv *Kal. Mart.* In Hiſpania Barcelona, Cocofatis. In Africa, Maximi Item Secundæ, Sauli, Muſtaci, Præſentis, Secundi, Maximæ, Lunellæ, & cum eis LIIII.

xiii *Kal. Mart.* In Effeſo, Criſanti. Et Aquileia [Creſcentiani. In Africa] civitate Concordia, Donati, Secundiani & Juſti. Alibi, Romuli, Saloni, Silvani cum aliis LXXXIIII martyribus.

xii *Kal. Mart.* In Italia civitate Concordia. Rutuli, Silvani, Claſſici, Secundi, Damaſi, Pauli, Martialis, Maximæ. Et alibi, Marcelli, Rumuli, Silvini, Caſſici. Alibi, ſancti Pimenii mart.

xi *Kal. Mart.* In Affrica, Publii, Marcelli, Juliani, Baracei. Item, Juliani, Tullii, Lampaſi, Mavili, Maximillæ.

x *Kal. Mart.* Romæ, via Appia in cœmiterio Caliſti, depoſitio Gagi epiſcopi. Et alibi, Victoris, Coronæ. Et Cypro, natale Putamii, Nemeſiæ & Didimi.

ix *Kal. Mart.* In Africa, Aſſumito civitate. Verili, Jocundi, Servuli, Sirici, Felicis, Saturnini,

nini, Fortunati. Item Juſti, Amatoris, Secundæ, Siriſi.

VIII *Kal. Mart.* Romæ, natale Concordiæ. Et natale Cathedræ Apoſtoli Petri, quam ſedit Antiochiæ. In Nicomedia, ſanctæ Teclæ virginis. In Affrica, Victorini. Sirmio, ſancti Severi & aliorum LXXI.

VII *Kal Mart.* In Sirmio, Senerotis. Et in Aſiâ, Herotis & Carpoſori. In Affrica, Creſconii, Zenonis, Emenandi, Diodori. Item in Aſia, Sinoris, Heruli.

VI *Kal Mart.* Romæ, Pauli & Primitivi. Et in Nicomedia, Luciani presb. & aliorum XIIIII. In Ægypto paſſio SS. Victorini, Victoris, Ninentiæ. Et alibi Matthiæ Apoſtoli.

V *Kal. Mart.* In Affrica, Juſti, Herenei & XLV, Donati, Piſcinionis, Aurili, Rutuli & aliorum X. Pamphilia, natale Niſtoris.

IV *Kal Mart.* In Alexandria, Alexandri, Julli, Theodoli, Neſtoris, & aliorum XXXV. Epion. Donativi, Ampliati, Ingenui. Antiochiæ, Fortunati.

III *Kal. Mart* In Teſalonica, Alexandri. Et in Affrica, Anteginis, Dioniſiæ & aliorum XXIIII. In civitate Smyrna Aſiæ, Serviliani, Datiani, Leandri.

Prid. Kal. Mart. In Alexandria, Celeris, Pupilii, Serapionis, Iuſti. Et Claudii, Theophili, Victorini, Eppoli, Atlutæ, Mitilæ, Alexandri, Victoris.

MARTIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Martii. In Affrica, Leonis, Donatiæ, Furtuni, Donatillæ, Abundantii. Maſſiliæ, Ermeti, Githei cum aliis XXIIII. Andegavis, depoſitio Albini epiſcopi.

VI *Non. Mart* In Cæſarea Capadocia, Lucii epiſcopi. Et Romæ, Primitivi, Erolii, Georgii, Abſaloni, Secundulæ, Januarii.

V *Non Mart.* In Affrica, Floriani, Felicis, Caſti, Fortunati & aliorum XL, Lucioli, Juſti, Martiæ, Hierolis, Antigoni, Januarii, Gahiani, Quirini.

IV *Non. Mart.* Romæ in cœmiterio Caliſti, Julii epiſcopi. Et natale octingentorum Martyrum. Et alibi, Roti, Arcelai, Palatini. Nicomedia, Andreani.

III *Non. Mart.* In Affrica, Eoboli, Petri, Focæ, Marturis, Victoris, Euſebii. Alibi, Saturnini, Marci, Martini.

Prid Non. Mart. In Nicomedia, Victurini. Et in Pamphilia, Victoris. Et alibi, Papiæ, Alexandri. Affrica, Saturi, Saturnini, Revocatæ.

Non. Martii. In Mauritania, Secundi, Saturi, Saturnini, Perpetuæ & Felicitatis In Affrica, Saturi, Revocatæ, Jocundi. Aotiochia, Leoci, Equinæ.

IIX *Id. Mart.* In Nicomedia, natale Quirilli epiſcopi & Capitulini In Affrica, Rogatiæ, Felicis Item Rogatæ, Jocundi, Beromiæ, Orbani, Silvani

VII *Id. Mart.* In Armenia minore, natale militum XL. In Affrica, Juliani & Sici, Cirilli, Philippi, Mariniani, Rogati, Conceſſi.

VI *Id. Mart.* In Alexandria, natale Candidi, Valerii, Petri, Marciani. In Nicea, Gorgoni, Palatini. In Antiochia, Agapæ virginis & Marini.

Id. Martii. In civitate Nicea, natale Gorgonii & Firmi. Cartagine, Zoſimi. Alexandria, Gagi, Philomi epiſcopi, Candidi, Valerii, Quirilli.

IV *Id Mart.* In Nicomedia, Mariani presb. In Affrica, Neonis diaconi, & aliorum XLIIII. Romæ, depoſitio ſancti Gregorii epiſcopi. In Aſia, Firmi.

III *Id. Mart.* In Nicomedia, Macedonii presb. Patritii & Modeſti. Cioni presb. Saturi, Januarii. Nicea civitate, Teuſitæ & Horis.

Prid. Id. Mart. In Teſſalonica, Dioniſii, Alexandri & Palatini. Et Romæ, depoſitio Innocentii epiſcopi. Nicomedia, Feliciſſimi, Datiui, & Florentini.

Idus Mart. In Nicomedia, Pauli, Silvii, Petronii In Capadocia, Longini, Luci epiſcopi. Cartagine, Solutoris. Hieroſolima, Jacobi Apoſtoli.

XVII *Kal. Apr.* Aquileia, Helarii & Tatiani. Et in Grecia, Caſtoris, Nonni, Sereni. Et in Nicomedia, Pamphiliani & Eugenii, Dionis, Quiriaci.

XVI *Kal. Apr.* Nicomedia, Dioniſii, Januarii, Mariæ, Victorini. Et Hibernia Scotiæ, depoſitio ſancti Patritii epiſcopi. Romæ, Alexandri epiſcopi, Theodori diaconi.

XV *Kal. Apr.* In Alexandria, Collectitii. In Nicomedia, Servuli. Et in Mauritania, Timothei, Rogati, Quarti. In Campania, Quinti, Ingenui, Quartillæ.

XIV *Kal. Apr.* In Capadociæ Cæſarea, Theodori presbyteri. Bethlehem, ſancti Joſeph nutritoris Domini Et in Affrica, Baſſi & aliorum XX. Lucillæ, Fiſſiani, Pomeni, Apollonii, Leontii epiſcopi, Marci cum aliis IX.

XIII *Kal. Apr.* In Antiochia, Joſeph. Et in alio loco, Pauli & Cyrilli, Eugenii, Serapionis, Cludii, Exnperii, Victorici, Valentini, Domni.

XII *Kal. Apr.* In Alexandria, Serapionis, Joſippi, Voluſii & Policarpi, Luci, Ammonii, Amatoris. Et in Caſſino, ſancti Benedicti abbatis.

XI *Kal. April.* In Arbona Aquitaniæ, natale Secundi & Pauli. Et in Sebaſtia, Arionis. In Affrica, Saturnini & aliorum IX. Decroni, Arionis

Kal. April. In Affrica, natale Fidelis. Antiochia, Theodori presb. Cæſarea, Juliani. In Cæſarea civitate, Agatii, Thimioli & Dioniſii.

IX *Kal. April.* In Syria, Seleuci. Et in Affrica, Agapiti, Romuli, Rogati, Victorini, Saturnini. Item Saturnini. Romæ, Cyrini mart.

VIII *Kal. April.* Annuntiatio ſanctæ Mariæ matris Domini Hieroſolyma, Dominus noſter Jeſus Chriſtus crucifixus eſt. Et paſſio Jacobi Apoſtoli fratris Domini.

VII *Kal. April.* Romæ, Caſtuli. Et in Syrmio, Montani presb. In Sebaſte civitate, Petri epiſcopi In Antiochia, Timothei, Diogenis. Alibi, Theodori epiſcopi.

VI *Kal. April.* Hieroſolima, Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et in Africa, Mauroli, Acuti, Romuli, Succeſſi, Miſſiæ, Donati, Alexandri, Solutoris.

V *Kal. April.* In Affrica, Rogatæ, Succeſſi & Dorothei. Et in Cæſarea, Mariæ. In Tharſo Ciliciæ, Caſtorii. Gavillono, Guntrammi regis. Alibi, Audacti.

IV *Kal. April.* Nicomediæ, Paſtoris, Victorini, Saturnini, Dolæ, Julianæ & aliorum

quatuor,

Google

quatuor. Antiochiæ, Theodori presb. Pentalis & Juliani.

III *Kal Apr.* Theſalonica civitate, Domnini, Philopoli, Acaci, & Palatioi. Alibi, Victoris, Marcellini, Eulaliæ virg. Aurelianis, depoſitio Paſtoris.

Prid. Kal. Apr. Affrica, Aneſi, Felicis, Diodoli, Porti, Abdæ, Corneliæ, Valeriæ.

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalend. Aprilis In Armenia, Partini, Quinctiani & Victoris. Et in Theſalonica, Acapis, Cioniæ & Hereni, Secundi, Ingenianæ, Saturnini. Et Eraclia, Victoris, Agapæ & Herenei. In Ægypto, Stephani.

IV *Non Apr.* In Affrica, Amphiani, Victoris, Proculi. Theſalonica, Theodoli, Agatopi, Publii, Orbani Lugduno Galliæ, depoſitio Niceti epiſcopi.

III *Non. Apr.* In Thomis, Euagrii & Benignæ. In Myſia, Agathæ, Meri, Rufi. In Cæſarea Palæſtinæ, Theudiſiæ virginis. Nicomedia, Donati.

Prid. Non. Apr. Theſſalonica, Theodoli, Agathopoli diaconi. Et alibi Pauli, Orbani, Saturnini, Publii, Marutini, Victoris. Mediolani, ſancti Ambroſii epiſcopi.

Nonas Apr. Nicomedia, Claudiani & Plauvii. In Ægypto, Mariani. In Alexandria, Didimi presb. Sicilia, Honorii. Cæſarea, natale ſancti Amfiani.

VIII *Id. Apr.* Syrmia, Herenci epiſcopi. In Nicomedia, Firmi, Solutoris, Quiriaci, Moyſi. Affrica, Epifanii epiſcopi. In Macedonia, Timothei.

VII *Id. Apr.* Alexandria, Peluſii, presb. Et in Nicomedia, Ciriaci cum aliis x. Antiochia Syriæ, Thimothei, Diogenis, Machariæ, Maximæ.

VI *Id Apr.* In Affrica, Januarii, Macharii. Et in Cartagine, Conceſſi, Timoris, Cornexi. Et alibi, Maximi, Solutoris, Succeſſi, Ammonii.

V *Id. Apr.* In Syrmia, Dimetri diaconi, Helarii, Conceſſi, Fortunati & Virginum ſeptem. Marii, Donati. *Et tranſlatio corporum S. Marci Euangeliſtæ, & S. Seneſii martyris in Angiam anno* 830.

IV *Id. Apr.* Alexandria, Apollonii presb. Et in Datia Ripenſi, Gaiani diaconi, Helari. Antiochia. ſancti Theodori presb. Lugduno, depoſitio ſancti Syagrii.

III *Id. Apr.* In Mauritania, Helarii, Maximi. Salona Dalmatiæ, Domionis epiſcopi. Affrica, Fortunati, Donati. Alibi, Euſtorgii, Neſtoris.

Prid. Id. Apr. Romæ, Julii epiſcopi. In Capadocia, Quarti. Et in Hatia, Carpi epiſcopi & aliorum XLVII. In Capua, Cypriani, Muſculæ, Donatæ, Novellæ.

Idus Apr. In civitate Calcedonia, Euſemiæ. Et Romæ, Januarii martyris, Secutoris, Eucapi, Catuli. Pergamo Aſiæ, Policarpi epiſcopi, Pauli diaconi.

XVIII *Kal. Maii.* Romæ, natale Tiburtii, Valeriani, & Maximi. Alibi, Apollonii, Proculi, Valentini, Marciæ. Alexandria, Frontonis.

XVII *Kal. Maii.* In Picino, Maronis & Meſſoris epiſcopi. In Meſopotamia, Comati, Cypriani. In Antiochia Syriæ, Proſducæ. In Spaniis, Luperci martyris.

XVI *Kal. Maii.* In Corintho, Cariſi, Leonidis. Et Romæ, Vincentii. In Mauritania, Baſiliæ. In ponto, Martialis, Felicis, Fauſtini, Luciani.

XV *Kal. Maii.* Antiochia, Petri diaconi & Ermogenis. Et in Africa, Fortunati & Martiani, Quinti, Mappalici, Baruci, Victorici, Donati, Galli, Juliani.

XIV *Kal. Maii.* In Salona, Septimi diaconi, Victurici. In Affrica, Victoris, Pamphili, Donatæ. Romæ, Partenii & Caloceri & Eleutherii epiſcopi, Apollonii.

XIII *Kal. Maii.* Affrica, Ermogenis. Et in Spaniis, Vincentii, Gagi. In Armenia Militene civitate, Gagi, Expeditii, Ariſtoni, Ciruſi, Galatii.

XII *Kal. Maii.* In Alexandria, Aradi presbyteri, Silvani. Romæ, depoſitio Victoris epiſcopi, Felicis, Alexandri, Silviani Antiſiodoro civitate, depoſitio Martini epiſcopi. Alibi, ſancti Seneſii mart.

XI *Kal. Maii.* Alexandria. Fortunati & Aratoris presbyteri. Romæ, Valeriani, Maximi, Tiburtii. Et in Sicilia, ſancti Amphelici. Alibi, Victoris, Papiæ, Apruculi epiſcopi.

X *Kal. Maii.* In Frigia civitate Hieropoli, Philipi. Romæ, depoſitio Gagi epiſcopi, Primuli. Lugduno Galliæ, paſſio ſancti Eppodi. Civitate Senonis, Leonis epiſcopi.

VIIII *Kal. Maii.* In Affrica, Catulini, Saturnini, Felicis. Romæ, Georgii martyris & Adalberti epiſcopi. Naboris. In Gallia Valentia civitate, Felicis presbyteri, Fortunati diaconi.

VIII *Kal. Maii.* In Alexandria, Theonis & aliorum XXIIII. In Affrica, Fauſtini, Victurini. In Babilonia civitate, Sidrach, Miſach & Abdenago, cum de camino ignis ardentis liberati ſunt.

VII *Kal. Maii* In Alexandria, ſancti Marci Euangeliſtæ. Letania Romana. Affrica, Nobilis, Martiæ. Et in Perſide civitate Dioſpoli, ſancti Georgii martyris. Lugduno, Ruſtici epiſcopi.

VI *Kal. Maii.* In Anxiopoli, Cyrilli. * Et in Antiochia Siriæ, Leonidis, Vindei Et in Affrica, Victoris, Sirici, Honorati, Felicis, Pauli, Maximi, Martiani. * *al.* Aurili

V *Kal. Maii.* In Nicomedia, Antimi, Stephani epiſcopi, & Antonini presbyteri. Et in Mileto, Elpidii & Ermogenis. In Tarſo Ciliciæ, Caſtoris. Antiochia, Timiæ, Mauri.

IIII *Kal. Maii.* In Pannoniis, natale Pollionis. Et in Tarſo Ciliciæ, Afrodiſii & aliorum CLXX. Euſebii epiſcopi. Romæ, Vitalis. Bituricas, depoſitio Eutici presbyteri.

III *Kal. Maii.* In Alexandria, Germani presbyteri. Et in Nicomedia, Proſduci. Et in Peruſio, Valentini, Martiani. Et in Affrica, Grati & aliorum ſex. Et alibi, Pudentis.

Prid. Kal. Maii. Alexandria, Frodiſi presbyteri. Romæ, depoſitio Quirini epiſcopi, Dorothei presbyteri, Rodociani diaconi, Viatoris, Martini, Majorici, Victoris.

MAIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Maii. In Aſia, natale ſanctorum Philippi Apoſtoli & Jacobi. In Affrica, Quintiani, Eleutherii. Et in Oriente, Matthei Apoſtoli. Toloſa, Orienti epiſcopi. Antiſiodoro, Amatoris epiſcopi. Alibi, Sigiſmundi regis. Waldburgæ virginis.

VI *Non. Maii* In Alexandria, Saturnini, Germani, Helpidiæ, Celeſtini, Felicis, Urbani, Bellaci, Privatæ. In Armenia, civitate Militana, Ermogenis.

V *Non. Maii.* Romæ, natale ſanctorum Eventii, Alexandri, Theodoli. In Hieroſolima, inventio ſanctæ Crucis. Affrica, Mariani, Fortunati, Rufini.

IV *Non. Maii.* In Nicea civitate, Antonini. Et in Affrica, Cæleſtini & aliorum duodecim. Et in Cæſarea, Silvani. Alexandria, quadraginta Martyrum. Et alibi, Floriani. Et ſancti Gotehardi epiſcopi.

III *Non. Maii.* Alexandria, Eutimii diaconi. Et in Teſalonica, Herenis, Peregrini. Affrica, Gregorii. Arelato, Helari epiſcopi.

Prid. Non. Maii. In Perſida, natale Matthei Apoſtoli & Euangeliſtæ. Affrica, Secundini epiſcopi. Mediolanio, Victoris, Felicis. Antiſiodoro, Valerii epiſcopi.

Nonas Maii In Nicomedia, Flavii epiſcopi, Auguſtini, Macrobii. Et in Conſtantinopoli, Achaici. In Affrica, Celerinæ, Maximæ, Victuri, Potentillæ.

VIII *Id. Maii.* Mediolano, Victoris martyris. Et in Nicomedia, Maximi presbyteri. Affrica, Eutici, Fortunati, Saturnini, Helladii epiſcopi. In monte Gargano, inventio Baſilicæ S. Michaelis archangeli.

VII *Id. Maii.* In Anxiopoli, Quirilli, Zenonis. Et in Tarſo Ciliciæ, Afrodiſii. Conſtantinopoli, ſancti Timothei. Alibi Primuli, Beati confeſſoris.

VI *Id. Maii.* Romæ, Gordiani & Epymachii & Majoris. In Affrica, Probati & Petri. Anxiopoli, Cyrilli, Felicis, Fauſtæ, Victurini, Saturnini. In Scotia, Fauſti. Depoſitio ſive natale Job prophete.

V *Id. Maii.* Romæ, Antemii. In Aſia, Demetrii. Sirmio, Montaniani. In Affrica, Mauvili, Septimi, Julii, Januariæ, Victurii, Fortunati.

IV *Id. Maii.* Romæ, natale ſanctorum Nerei, Achillei, Pancracii, Quiriaci, Sotheris virginis, Johannis, Moſei, Affroti, cum aliis quingentis quatuor.

III *Id. Maii.* In Oriente, Taraci, Probi & Andronici. Alexandria, Agrippæ, Sabini, Lucii, Cyrillæ, Acris, Maximi. Antiſiodoro, Marcellini. Et Gangolfi martyris.

Prid. Id. Maii. In Syria, Victoris & Coronæ. In Affrica, Secundini, Secundiani, Quarti. In Aſia, Maximiani. Mediolano, Victoris, Naboris.

Idus Maii. In Syrmio, Timothei & ſeptem Virginum. Et in Sardinia, Simplicii presbyteri. Mediolano, Petri, Andrei, Dioniſii. Auguſtoduni, Tredici.

XVII *Kal. Junii.* In Iſauria, Victorianæ. In Epheſo, Gaiani, Jovini. Antiſioduro, paſſio ſancti Peregrini epiſcopi. Alibi, depoſitio Fiduli presbyteri.

XVI *Kal. Jun.* In Alexandria, Victoris, Baſſe. Romæ, Partenis, Caloceri. Et depoſitio Liberii epiſcopi. In Achaia, Caliſti, Vincentii, Felicis.

XV *Kal. Jun.* Alexandria, Potamonis presbyteri, Boſtaſii. In Ægypto, Dioſcori. In Antiochia, Petri, Ermogenis, Fortunati, Quinti, Victorici.

XIV *Kal. Jun.* Romæ, Caloceri, Pudentianæ, Urbani, Seleuci. Alexandria, Areni diaconi.

In Cæſarea, Epolochi. In Affrica, Quinti. Getulie, Emelii.

XIII *Kal. Jun.* Romæ, Urbani confeſſoris, Baſillæ, Victoriæ. In Galliis, Baudelii martyris. Alibi, Protaſii, Gervaſii, Fauſti. Bituricas, Auſtregiſili epiſcopi. Euſtaſii mart.

XII *Kal. Jun.* In Mauritania, Timothei. Et Ravenna, Martyrii, Poli, Eutici. In Affrica, Victi, Maurellæ. In Britania, Timothei diaconi. Alibi, ſancti Valentis martyris & epiſcopi.

XI *Kal. Jun.* Affrica, Fauſti, Venuſti, Emuli, Maxentii. Romæ, Timothei, Caſti. In Corſica, Juliæ. Antiſiodoro, ſanctæ Helenæ virginis. Alibi, Polucti

X *Kal. Jun.* In Emerita, Epicterii & Baſi epiſcopi. Affrica, Quinti, Lucii. Et Vienna, Deſiderii epiſcopi & mart. Juliani, Felicis, Montani, Januariæ

IX *Kal. Jun.* In Iſtria, Servuli. Et in Affrica, Saturnini. In Syria, Saturæ, Timini. Item Saturnini, Felicis. In Nametis civitate, Rogatiani.

VIII *Kal. Jun.* In Mediolano, depoſitio Dioniſii epiſcopi. Et in Campania, Atelæ, Amonis. Romæ, ſancti Urbani epiſcopi, Doroſtori. Epheſo, Joannis Apoſtoli.

VII *Kal. Jun.* In Affrica, Eracli, Pauli. Et in Tuderto, Feliciſſimi & Mindiniæ. In Affrica, depoſitio ſancti Auguſtini epiſcopi. Antiſiodoro, paſſio ſancti Priſci.

VI *Kal. Jun.* Alexandria, Aquilini presbyteri, Euangelii & aliorum XIV. Alibi, Heliæ, Luciani, Martialis. In Affrica, Sacei, Carpiæ. In Sardinia, Saluciani. Eutici epiſcopi. Creſcentini, Ticiani, Quinti, Stiabili.

V *Kal. Jun.* In Affrica, Cetuli, Auroſi, Proti. In Sardinia, Emeli, Priami. Romæ, Epigati, Catulæ, Martialis. Pariſiis civitate, depoſitio ſancti Germani epiſcopi.

IV *Kal. Jun.* Romæ, Reſtituti. Et in Affrica, Primi, Acidi, Apaſimoni, & aliorum CCIII. Treveris, Maximi epiſcopi. In Spaniis, Sicinoti, Muſti.

III *Kal. Jun.* In Antiochia, Eſiciæ, Eutimiæ. Et in Sardinia, Gavini, Palatini. Item in Sardinia, Gabinæ, Eriſpoli.

Pridie Kal. Jun. In Aquileia, Cantiani, Proti. Romæ, Proceſſi, Martiniani. Cartagine, Datiani. Alibi, Iſici. Romæ, ſanctæ Petronellæ virginis.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. In Theſſalonica, Octavii. Et in Antiochia, Zoſimi & Teclæ. In Affrica, Criſpini. Romæ, Loventi, Exuperantii. Dedicatio ſancti Nicomedis martyris. Alibi, Honorati, Donati.

IV *Non. Jun.* Romæ, Marcellini presbyteri & Petri exorciſtæ. Et in civitate Cæſarea, Honorati, Porphirii & Pamphili. Alibi, Tomaci, Silvini.

III *Non. Jun.* In Africa, Quirini. Et in Tuſcia, Recio civitate, Laurentii & aliorum quadringentorum. Alibi, ſanctæ Julianæ virginis. Natale ſancti Thomæ Apoſtoli. Romæ, Marcellæ, Aviti, Gagi, Methomi, Paſſemi Viriani.

Prid. Non. Jun. In Ninive, Dinocii, Attali, Eutici. Et in Saracia, civitate Pannoniarum, Cyrini epiſcopi. Romæ, Picti, Arecii, Datiani. In Sicilia, Expergenti.

Nonas Jun. Romæ, Feliculi, Felicitatis, Gregorii. In Ægypto, Martiani, Nigrandi. Affrica, Evaſi & Privati. Et in Syria, Zoëli, Saturi, Servilii. Alibi, paſſio ſancti Bonifacii archiepiſcopi.

VIII *Id. Jun.* In Affrica, Amanti, Lucii, Andreæ, Donati, Peregrini, Itali, Philippi. Alibi, depoſitio Gladii epiſcopi. Gratianopoli, depoſitio Cirati epiſcopi.

VII *Id. Jun.* Affrica, Pauli, Fortunati. Et in Bizantio, id eſt Conſtantinopoli, Macharii, Privati, Vaſii & Innocentii. Alibi, Primaſi. Cæſareæ, Luciani.

VI *Id. Jun.* Romæ, natale ſanctorum Naboris & Nazarii, Primi. Et in Cæſarea, Creſti, Martiæ, Mociani. Et in Nicomedia, Neſtoris. Sueſſionis, ſancti Medardi epiſcopi.

V *Id. Jun.* Romæ, Primi & Feliciani. Et in Alexandria, Maximi presbyteri, Diomedis & Amantii. In Galliis, civitate Agenna, paſſio ſancti Vincentii.

IV *Id. Jun.* Romæ, Baſilidis, Auriſi, Rogati, Baſillæ. In Spaniis, Criſpuli. Et in Nicomediæ, Zachariæ. In Antiſiodoro, depoſitio beati Cenſuri epiſcopi.

III *Id. Jun.* Romæ, Baſillæ, Criſpuli, Reſtituti. Et in Aquilegia, Fortunati epiſcopi, Emeriti, Victuriani, Victoris. Alibi, Naboris.

Prid. Id. Jun. In Tripoli, Magdaletis. Romæ, Baſilidis, Cirini & Naboris, & ſancti Nazarii. Aurili, Donatillæ, Secundæ.

Idus Jun. In Affrica, Luciani & Fortunati. In Perſide, Bartholomei Apoſtoli. Romæ, Feliculi.

XVIII *Kal. Julii.* In Frigia, civitate Laodicia, Antonionis. Et in Epheſo, Miogenis, Galliani. In Affrica, Quintiani, Feſtivi. Sueſſionis, Valerii, Ruſini mart.

XVII *Kal. Jul.* Conſtantinopoli, Mucii & Mereciæ. In Lucania, Viti, Candidi. Et in Benavento, Marcii. In Provincia Siciliæ, Viti, Modeſti & Creſcentiæ.

XVI *Kal. Jul.* In Affrica, Quiriaci, Valeriæ. In Sicilia civitate Miſena, Saturnini, Condeni. In Antiochia, Cyrici & Julitæ, & cum eis quadringenti quattuor. Alibi, Aurei epiſcopi & Juſtini mart.

XV *Kal. Jul.* Romæ, Diogenis, Quiriaci. Et in Ravenna, Fronii, Blaſtini. Alexandria, Dioſcori & Marini. Et in Aquilegia, Cyriæ. Aureliania, Aviti presbyteri.

XIV *Kal Jul.* Affrica, Emilii & Felicis. Romæ, Marcelliani & Marci. Balbini, Pauli, Cyriaci, Felicis. In Alexandria, ſancti Marini.

XIII *Kal. Jul.* Medioiani, ſanctorum Protaſii & Gerbaſii, Marcelli. Romæ, Euodii, Petri. Alibi, Valeriæ, Marcelli, Vitalis, Urſicini.

XII *Kal. Jul.* Ravenna, Criſpini, Vitalis. Et in Thomis, Pauli & Cyriaci, Felicis & Thomæ, Emilii. Item Vitalis & Martyriæ.

XI *Kal. Jul.* In Africa, Ciriaci, Bellici, Criſimi. In Sicilia, civitate Siracuſa, Ruſini & Marciæ. In Cæſarea Palæſtinæ, depoſitio ſancti Euſebii epiſcopi. Alibi, ſancti Albani mart.

X *Kal. Jul.* In Antiochia, Gantali, Juliani & aliorum octingentorum ſeptuaginta ſeptem Martyrum. Et in Perſide, Jacobi Alfei Apoſtoli. In Nola, Paulini epiſcopi. Alibi, Alpinæ martyris.

IX *Kal. Jul.* Nicomedia, Acuti & Cinnami, Capitonis, Ritonis, Emeriti, Alici & aliorum ſeptuaginta octo.

VIII *Kal Jul.* In Provincia Paleſtinæ, civitate Sebaſtia, natale ſancti Johannis Baptiſtæ. Et in Epheſo, dormitio ſancti Johannis Euangeliſtæ. Romæ, Luciæ. Auguſtiduno, Simplicii epiſcopi.

VII *Kal. Jul.* Affrica, Gaudentii, Felicis, Agapiti, Emeriti. Et in Alexandria, Agathonis, Luciæ virginis.

VI *Kal. Jul.* Romæ, Johannis & Pauli fratrum. Et in Theſalonica, Lantani, Bigati. Romæ, Acteie. Alibi, Diogenis.

V *Kal. Jul.* Romæ, ſeptem germanorum. Criſpiniani, Spinellæ, Felicis. In Corduba, Creſcentis, Juliani, Nemeſi, Primitivi, Eugenii.

IV *Kal. Jul.* Affrica, Fabiani, Arioni, Capitolini. Romæ, Leonis Papæ. In Alexandria, Theodori, Paſtaſi, Titiri, Paſi, Miſæ. Lugduno Galliæ, Herenei epiſcopi cum aliis ſex.

III *Kal. Jul.* Romæ, natale Apoſtolorum Petri & Pauli, & aliorum nongentorum ſeptuaginta ſeptem. In Perſide, Simonis & Judæ Apoſtolorum.

Prid. Kal. Jul. Romæ, Timothei, Zotici. In Agrippina, Aſidim, Pamphili. Et Lemovicas, depoſitio ſancti Martialis epiſcopi & confeſſ.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. In Nicomedia, Zoëli. Romæ, Gagi Papæ, Luciæ virginis, Proceſſi, Marini. In Antiochia, Severiani. In monte Hor, depoſitio Aaron Sacerdotis. Auguſtiduno, Leontii epiſcopi.

VI *Non. Jul.* Romæ, natale ſanctorum Proceſſi & Martiniani, Melciadis epiſcopi, Damaſi, & Eutiei. Et in Meſopotamia, Eſicii, Animidæ, Aurixi.

V *Non. Jul.* In Alexandria, Trifonis, Menelai, Cyrilli, Aprici. Et Ediſſa, tranſlatio corporis ſancti Thomæ Apoſtoli. In Tarſo Capadociæ, Severi.

IIII *Non. Jul.* In Affrica, Jocundiani, Sereni & Theodori. Et in Toronis, ordinatio & tranſlatio corporis S. Martini epiſcopi. Alibi, ſancti Lauriani. *Et Udalrici epiſcopi.*

III *Non. Jul.* Agathoni, Theodoti, Troſonis, Magrini, Arpotis.

Prid. Non. Jul In Alexandria, Artotis & Zotici. In Syria, Aratoris. Neviduno, Zotici, Amandi, Aſteris. Auguſtiduno, Legunti epiſcopi.

Nonas Jul. In Alexandria, Parmeni, Eracli, Apollini, Publii. Et alibi, Partemi, Pividii, cum aliis ſeptem. Alexandri, Pirminii.

VIII *Id. Jul.* In Sirmio, Citracii. In Nicea, Cladii, Severi, Honorati. In Cæſarea Capadociæ, Procopii, Quarti. In Eraclia, Johannis. Alibi, natale ſanctorum Chiliani epiſcopi, Colmani presbyteri, Dotnani diaconi.

VII *Id. Jul.* In Thomis, Zenonis. Et in Mediolanio, Mocci, Vitalis. In Sicilia, Feliciani. Romæ, Floriani, Fauſtini, Anatholii, Felicitatis.

VI *Id. Jul.* Romæ, natale ſeptem Fratrum, id eſt Felicis, Philippi, Vitalis, Martialis, Alexandri, Silani, Januarii. In Alexandria, Leontii, Marci.

V *Id. Jul.* In Alexandria, Euticii, Euſemiæ. Et in Affrica, Januarii & Marini. Romæ, Stephani, Leontii. Tranſlatio ſancti Benedicti abbatis.

IV *Id. Jul.* Mediolanio, Naboris, Felicis. Romæ, Primitivi. In Aquileia, Fortunati. In

Sicilia,

Sicilia, Agathæ virginis. Lugduno Galliæ, Viventioli epiſcopi.

III *Id. Jul.* In Alexandria, Serapionis, Triſoniæ, Melei, Euangelii, Attali, Zenonis, Thophili. Alibi, Trophimi. Alibi, Menei presbyteri.

Prid. Id. Jul. In Alexandria, Philippi, Zenonis. In Affrica, Papiæ, Donati. Antiochia, Petri, Gummi Lugduno Galliæ, Juſti epiſcopi. Alibi, Foci epiſcopi.

Id. Jul. Syrmio, Agrippini, Secundi, Maximi. In Alexandria, Philippi, Zenonis, Naſci, Nicivis. Et in Affrica civitate Carthagine, Catulini diaconi. Alibi, Reginſindæ mart. & virg.

XVII *Kal. Auguſti.* In Hoſtia civitate, Helatini. Et in Antiochia, Teudoli & Statii. Mediolanio, Mochimi. In Cæſarea, Pauli & Mametis.

XVI *Kal. Aug.* Mediolanio, Marcelli. In Affrica, Aquilini, Chindini. Cartagine, Generoſi. In Aſia, Nazarii, Venturi, Secundæ. Antiſiodoro, Teudoſii epiſcopi.

XV *Kal. Aug.* In Alexandria, Siſinnii. Romæ, Semperoſi, Petri, Marcelliani, Januarii. In Doroſtoro, Emiliani, Baſſi, Maximi, Pauli. Alibi, Fabei epiſcopi.

XIV *Kal. Aug.* In Antiochia, Macedonis & Lampadii. Conſtantinopoli, Luciani, Philippi, Perri. In Spaniis, Juſti. Lugduno Galliæ, Ruſtici presbyteri.

XIII *Kal. Aug* Affrica, Luciani presbyteri, Petri, Amabilis. In Thebaida, Victuri. Et in Damaſco, Sabini. Et in Caſſino, Severi. In Corintho, Cyriaci. Romæ, Paſſeriæ.

XII *Kal. Aug.* In Affrica, Heliæ. Et in Maſſilia, Victoris, & Coronæ. Et Romæ, Praxedis, Æmiliani. Et in Alexandria, Diodori, Feliciani & Longini.

XI *Kal. Aug.* Antiochia, Andreæ martyris. Et in Ancira Galatiæ, Platonis, Cyrilli, Aurili, Eliani, Stradei, Thebelli, Aiaboſi. *Et Mariæ Magdalene.*

X *Kal. Aug.* Ravennæ, Appollinaris. Romæ, Vincentii. Et in Laodicia, Miniſei, Tiſiciæ. Et natale Primitivi.

IX *Kal. Aug.* In Armenia minore, natale Sebaſti, Theogenis, Victoris. & aliorum octoginta trium. Alibi, natale Victurini & Militaris. Emeritæ, Capitonis, Silvani. Natale ſanctæ Criſtinæ virg.

VIII *Kal. Aug.* In portu Romano, natale Acontri, Nonni. Paſſio ſancti Jacobi Apoſtoli, fratris Johannis. Et alibi, Clementis, Juliani. Amon, ſancti Chriſtophori.

VII *Kal. Aug.* In Laodicia, Joviani & Juliani, Emili, Felicis, Marciani, Maximi, Saturnini, Glorioſi. Item Emili. Alibi, Mociani.

VI *Kal. Aug.* In Campania, Nola civitate, natale ſancti Felicis epiſcopi. Et alibi, Jocundæ. Et in Syria, Symeonis monachi. In Nicomedia, Januarii.

V *Kal. Aug.* In Laodicia, Theophili, Auxentii, Septimi. Et in Nicomedia, Pantaleonis. Et in Sicilia Coſconiani. Alexandria, Biſſiæ, Zotici, Secundi, Macharii.

IV *Kal. Aug.* Romæ, natale ſanctorum Felicis, Simplicii, Fauſtini & Viatricis. Et in Affrica, Felicis. Tregas civitate, Lupi epiſcopi. Aurelianis, depoſitio Proſperi epiſcopi.

III *Kal. Aug.* Romæ, natale ſanctorum Abdon & Sennes. Et in Affrica, Maximæ, Priſci, Paternici, Juſti. Antiſiodoro, depoſitio ſancti Urſi epiſcopi.

Prid. Kal. Aug. In Frigia, Democriti, Secundi & Dioniſii, Tyrſi. Antiſiodoro, Germani epiſcopi & confeſſoris. Et natale Aunacharii epiſcopi.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Auguſti. In Antiochia, paſſio ſanctorum Machabeorum, ſeptem fratrum, cum matre ſua. Romæ, Secundi. Vercellis, Euſebii epiſcopi. Bituricas, Archadii epiſcopi. Ad Vincula ſancti Petri.

IV *Non. Aug.* Romæ, ſancti Stephani epiſcopi & martyris. Et in Verona, Felicis. In Antiochia, Martyrum ſeptem. Alibi, Theodotæ cum tribus filiis.

III *Non. Aug.* In Ancona, Stephani. Romæ Diogenis, Juſtini, Creſcentionis. Hieroſolimis, inventio corporis ſancti Stephani primi martyris.

Prid. Non. Aug. In Nicomedia, Iſei. Et Romæ, dedicatio baſilicæ ſanctæ Mariæ. Juſtini & Creſcentiæ. Alibi, Floriani, Herenei, Eraclii, Baſſi.

Non. Aug. Auguſtiduno, Caſſiani epiſcopi. Catalauni, ſancti Memmii. Alibi, Herenii, Claſſi, Eraclii. Et Oſwaldi mart.

VIII *Id. Aug.* Romæ, natale ſancti Xiſti epiſcopi & mart. Feliciſſimi, Agapiti, Donatiani, Fauſtini, Laurentii, Yppoliti & Militum CLXV.

VII *Id. Aug.* In Antiochia, Sophronii. Et in Aretio, Donati epiſcopi & confeſſ. Mediolanio, Fauſtini. Alibi, Carpofori, Veneriæ. Auguſta civitate, ſanctæ Afræ.

VI *Id. Aug.* Romæ, Secundi, Severiani, Victurini, Cyriaci, Largi. Nicomediæ, Nazarii, Juliani, Agapæ virg. Philadelphia, Leonidis.

V *Id. Aug.* In Syrmio, Ruſtici. Et in Oriente, Creſcentiani & Tiburtii. In Alexandria, Antonini. Romæ, Dioniſii epiſcopi. In urbe Lemovicas, Martini.

IV *Id. Aug.* Romæ, natale ſancti Laurentii, Cyriaci, Largi, Creſcentionis, Memmiæ, Feliciſſimi. Et alibi, Januarii, Cyrilli, Quinti, Gemini, Lucilli.

III *Id. Aug* Romæ, natale ſancti Tiburtii, Suſannæ, Valeriani & Cæciliæ virginis. Et Nicopoli, paſſio multorum Martyrum. Et in foro Cornelii, paſſio ſancti Caſſiani.

Prid. Id. Aug. In Sicilia, civitate Catena, Eupoli, Vetetiæ. Et Syria, Juliani & Macharii monachi. Romæ, ſanctorum Criſanti, Dariæ, Claudii, Mauri.

Idus Aug. Romæ, Yppoliti mart. Pontiani epiſcopi, Luciani, Caliſti. Et Pictavis, Radegundis reginæ. Alibi, Antiochi epiſcopi.

XIX *Kal. Septembris.* In Syria, Demetrii, Fortunati Et in Aquileia, Felicis, Eutici, Pauli, Eradi, Poſteſſoris. Romæ, ſancti Euſebii presbyteri.

XVIII *Kal. Sept.* Aſſumptio ſanctæ Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Nicomedia, natale Philippi, Stratonis & Euticiani.

XVII *Kal. Sept.* In Alexandria, Orionis, Emeli. Et alibi, Agnati. In Perſide, natale ſancti Tyrſi. Et dedicatio eccleſiæ ſanctæ Mariæ in Inſula Augienſi.

XVI *Kal. Sept.* In Cæſarea Capadociæ, ſancti Mam-

Mammetis monachi Et in Calcedonia, ſanctæ Euſemiæ. Et dedicatio oratorii ſancti Johannis Baptiſtæ in Inſula.

xv *Kal. Sept* Romæ, Agapiti. Et in Ponto, Pontimi, Pilantii, Martianæ virginis Et ſancti Martini Papæ urbis Romæ. Candidi, Martyrii.

xiv *Kal. Sept.* In porto Amaſiæ civitatis, Filionis, Rufini, Leontii, Theodoli, Cyrilli. In Alexandria, ſancti Orionis. In Biturico territorio, ſancti Mariani.

xiii *Kal. Sept.* In Alexandria, Dioſcori. Et in Lucania, Valentiniani, Leontii. In Sinnada civitate, Piſti, Areii, Diomedis, Agareni, Pamphili.

xii *Kal. Sept.* In Spaniis, Vincentii & Juliani. Et in Lucania, Valentini & Leontii. In Sardinia, Luxorii, Traiani, Quadrati epiſcopi. In Alexandria, Piſti, Sevi.

xi *Kal. Sept.* Romæ, Timothei diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli Et in Ponto, Nectarei. Auguſtiduno, paſſio ſancti Medardi & Symphoriani martyrum.

x *Kal. Sept.* In Aquileia, Fortunati, Ermogenis. Romæ, Cyriaci, Abundii, Innocentii. Lugduno Galliæ, Minerui. Auguſtiduno, Flaviani epiſcopi. Arvernis, Sidonii epiſcopi.

ix *Kal. Sept* In India, natale ſancti Bartholomei Apoſtoli. Romæ, Geneſii martyris. In Antiochia, Zenobii & Capitolini. Redonis, depoſitio ſancti Audoini epiſcopi.

viii *Kal. Sept.* In Arelato, Geneſii martyris, Julii. Et Romæ, Eutiectis. Io Syria, Juliani. In Capua civitate, ſanctorum Rufini, Eutici. In Spaniis, Juſti, Paſtoris.

vii *Kal. Sept.* In civitate Salona, Anaſtaſii martyris. Et in Apulia civitate Ecclamo. Mercurii martyris. Romæ, Maximiliani, Quintini. Arelato, Victoris.

vi *Kal. Sept.* In Campania, Rufi. Et in Antiochia, Sebaſti & Alexandri. In civitate Thomis, Marcellini. Arelato, depoſitio ſancti Cæſarii epiſcopi. Auguſtiduno, Siagrii epiſcopi.

v *Kal. Sept.* Romæ, natale ſancti Ermetis. Et in Affrica civitate Yppone Regio, ſancti Auguſtini epiſcopi. Arvernis civitate, Juliani martyris. Sanctonis, Viviani epiſcopi. Et alibi, ſancti Pelagii mart.

iv *Kal. Sept.* In Emiſſa, civitate Fœniciæ provinciæ, decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ & aliorum octingentorum mart. Romæ, ſanctæ Savinæ. Et pauſatio Heliſei prophetæ.

iii *Kal Sept.* Romæ via Oſtienſi, natale ſanctorum Felicis & Adaucti, Gaudentiæ virginis, cum reliquis tribus.

Prid. Kal. Sept. In Treviris, depoſitio ſancti Paulini epiſcopi. Et Ancyra Galatiæ, ſancti Gagiani, Juliani, Rufini, Vincentiæ. Antiſiodoro, ſancti Optati epiſcopi.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Septembris. In Apollonia, Felicis & Donati. Et in Capua, Priſci. In Caſſino, Conſtantii & Feliciani. Et in Tuderto, Ferrentiani epiſcopi. In Cartagine, Fortunati. Et alibi, ſanctæ Verenæ virg.

iv *Non. Sept.* In Nicomedia, Zenonis, Gorgonii, Theodoti. Et in Sicilia, Eopolo, Joſephi. In Appulia, Felicis. In Antiochia, Timothei. Alibi, depoſitio Juſtini epiſcopi.

iii *Non Sept.* In Syria, Antonini & Ariſtonis epiſcopi. Et in Alexandria, Areſtempi epiſcopi. Alibi, Lucæ, Johannis, Euſemiæ, Sirici, Areſtis.

Prid. Non. Sept. In Ancyra Galatiæ, Martellæ, Helpidii, Antonii. Romæ, Bonifacii epiſcopi, Magni, Caſti. Caballonis, Marcelli, Treveris, Paulini epiſcopi.

Nonis Sept. In portu Romano, Taurini, Erculiani. Et in Capua, Quinti, Arconti In Ægypto, Taurini, Nemorati. In Veſontio, Fenoli, Ferruntionis.

viii *Id. Sept.* In Reati, Eleutherii. In Capadocia civitate Teriatina, natale ſancti Guttidi. Alibi, ſancti Eugenii. Et natale ſancti Magni confeſſ.

vii *Id. Sept.* In Capua, Sinociæ. Et in Benevento, Januarii, Feſti. Arelato, Auguſtalis epiſcopi. Aurelianis, Euorti epiſcopi. Pariſiis, Flodoaldi regis. Alibi, ſanctæ Reginæ.

vi *Id. Sept.* Nativitas ſanctæ Mariæ matris Domini. In Antiochia, Timothei, Ammonii, Fauſti, Pii, Savini, Demetrii, Silvani. Romæ, Adriani.

v *Id. Sept.* Romæ, Gorgonii. Et Sabinis, Jacinti, Alexandri, Tiburtii. In Cæſarea Capadociæ, Donatæ, Ammonii, ſancti Marci. Alibi, ſancti Kerani confeſſ.

vi *Id. Sept.* In Alexandria, Orionis, Eroſi & aliorum octingentorum ſex. Romæ, depoſitio beati Helarii Papæ. Affrica, Tuſci, Valentini.

iii *Id. Sept.* Romæ, Proti & Jacincti, Baſillæ. In portu Romano, Ingenui & Yppoliti. Et in Alexandria, Syri & Sirapionis. Alibi, Felicis & Regulæ.

Prid. Id. Sept. In Antiochia, Timothei. Et in Pamphilia, Syriæ. Et in Sicilia, Eupli, & Serapionis. Romæ, Probi, Sanctini. Nicomedia, Ammonii.

Idus Sept In Apulia, Feliciſſimi & Secundi. In Alexandria, Theodoli epiſcopi. Auguſtiduno, Nectari epiſcopi. Andegavis, Maurilionis epiſcopi.

xviii *Kal. Octobris* Romæ, Cornelii, & depoſitio Dionyſii epiſcopi Et in Cartagine, Cypriani epiſcopi. Alibi, ſancti Aurelii epiſcopi. Et Exaltatio ſanctæ Crucis. In Tuſcia, Felicis.

xvii *Kal. Octob.* In Alexandria, Scrapionis, Leontii. Romæ, Nicomedis. Et in Nuceria, Conſtantii, Gordiani epiſcopi. Lugduno, Albini epiſcopi. Alibi, Valeriani.

xvi *Kal. Octob.* Romæ, Luciæ, Euphemiæ virg. & Geminiani. Papiæ, Felicis, Victoris, Alexandri, Emerentiani, Cæciliæ & Emerentianidis.

xv *Kal. Octob.* In Nuceria, Conſtantiæ. In Neviduno, Valeriani, Macrini & Gordiani. Et in Gallia, territorio Aſpanienſi, Landeperti epiſcopi & mart.

xiv *Kal. Octob.* In Calcedonia, Trofimi. In Nicomedia, Oliani, Xiſti, Medecii. Mediolanio, Eutropii epiſcopi & Saturi.

xiii *Kal. Octob.* In Alexandria, Demetrii, Caſtoris. Et in Neapoli, Januarii, Saturnini, Niceti epiſcopi Et in Vienna, ſancti Ferioli mart. Alibi, Mileti epiſcopi.

xii *Kal. Octob.* In Syria, Doromi, Dioniſii & Dorothei, Privati, Conſtantini, Felicis. Romæ. Januarii. Alibi, Conſtantiæ.

xi *Kal. Octob.* Mediolanio, Victoris martyris. Et in Perſide civitate Tarrium, natale ſancti

Matthæi

Matthæi Apoſtoli & Euangeliſtæ. Alibi, Lucæ Euangeliſtæ.

x *Kal. Octob.* Romæ, Baſillæ. Et in Gallia civitate Sindus, loco Agauno, natale ſanctorum Mauricii, Exuperi, Candidi, Victoris cum aliis ſex millibus ſexcentis ſexaginta ſex martyribus ſociis eorum. Alibi, ſancti Silvani.

ix *Kal. Octob.* In Oriente, Teclæ virginis. Et in Alexandria, ſancti Marci Euangeliſtæ. Romæ, Liberii epiſcopi. Alibi, ſancti Athamanani epiſcopi.

viii *Kal. Octob.* Romæ, depoſitio Liberii epiſcopi. Macherunta caſtello, conceptio ſancti Johannis Baptiſtæ. Auguſtiduno, Andoci, Tyrſi & Felicis mart.

vii *Kal. Octob.* In Aſia, natale ſancti Bardoniani, Eucarpi & aliorum ſedecim. Alibi, Marci.

vi *Kal. Octob.* Romæ, depoſitio Euſebii epiſcopi. Et in Albano, Senatoris. Et in Sardinia, Luxurii. Et alibi Migiuni, Naborti, Fauſtini. Arvernis, Apollinaris epiſcopi.

v *Kal. Octob.* In Cæſarea Capadociæ, Euletherii. Et in Bizantio, quinque fratrum, Coſmæ & Damiani, Anrimi, Leontii & Eutropii. Epheſo, Timothei.

iv *Kal. Octob.* Romæ, Stertei. In Affrica, Martialis, Leontii, Marii, Fauſtini, Victoris, Candidi. Antiſiodoro, Alodi epiſcopi. Romæ, Juſtini.

iii *Kal. Octob.* In Tracia civitate Eraclia, Eutici & Plautini. Et dedicatio Baſilicæ ſancti Archangeli Michaelis. Romæ, Placidi, Ambuti. Antiſiodoro, depoſitio Fraterni epiſc.

Prid. Kal. Octob. In Placentia, Antonini, Caſti, Deſiderii. Alibi, Caſti & Deſiderii. Et in Bethleem, depoſitio ſancti Hieronimi. Et ſanctorum Victoris & Urſi.

OCTOBER: HABET DIES XXXI.

Kalend. Octobris. In civitate Thomis, Priſci, Euagrii, Januarii & Alexandri. Antiſiodoro, depoſitio ſancti Germani epiſcopi. Bituricas, Depoſentioni. Remis, depoſitio ſancti Remedii epiſcopi.

vi *Non. Octob.* In Nicomedia, Eleutherii. In Antiochia, Primi, Quirilli. Romæ, Euſebii epiſcopi. Leodegarii martyris. Et alibi, Pontii, Leonis, Gaiani, Secundiani.

v *Non. Octob.* Romæ, Candidi. Et in Antiochia, Teoctiſti. Et in Ægypto, Marci & Marcelliani. In Affrica, Victoris, Urbani. Et alibi, Felicis & Caſti.

iv *Non. Octob.* Romæ, Marcelli epiſcopi. Et in Affrica, Adaucti & Reſtituti. Et in Antiopoli, Daſii. Alibi, Marcelli epiſcopi. Antiſiodoro, depoſitio Marſi presbyteri.

iii *Non. Octob.* In Sicilia, Eutici & aliorum octo, Et alibi, Placidi, Fiarici. In Valentia civitate Galliæ, Apollinaris epiſcopi. Antiſiodoro, Firmati diaconi.

Prid. Non. Octob. Romæ, Marci epiſcopi. Et in Apulia, Caſti, Marcelli, Emili, Saturnini. Et in Affrica, Rogati, Fauſtini. In Gallia civitate Aginno, Fidis virginis.

Nonis Octob. Romæ, Marci epiſcopi. Et in Capua, Marcelli, Quarti & Marcellini. Alibi, Sergii & Bachi. Alibi, ſancti Marci Euangeliſtæ. Bituricas, Auguſti presbytari.

viii *Id. Octob.* In Antiochia, Pelagiæ. Et in alio loco, Juliani, Martialis, Privati. Romæ, depoſitio Euſebii, Eraclii, Dioniſii.

vii *Id. Octob.* In Laodicia Frigiæ, Diodori & Dioniſii. Pariſiis, paſſio ſanctorum Dioniſii, Ruſtici presbyteri, Eleutherii diaconi. Coloniæ, Gereonis cum aliis quadringentis ſeptemdecim martyribus.

vi *Id. Octob.* In Affrica, Euſebii, Eraclii, Dioniſii, Secundæ, Septimi. Et alibi, Venuſti, Beati, Secundi, Donati, Sereni, Creſcentii, Probi, Andronici.

v *Id. Octob.* Antiochia, Eradii. Alibi, Taraci, Probi & Andronici. Et in alio loco, Tanaſi presbyteri, Ampodi, Placidi, Fauſti, Januarii, Marcialis & Marcelli.

iv *Id. Octob.* Romæ, Ecliſti & Cæleſti & Saturi. Et in Syria, Euſtaſii presbyteri. Et in Campania, Fortunati, Euagrii. Bituricas, Opinionis presbyteri.

iii *Id. Octob.* In Spaniis, Fauſti, Martialis & Andriani. Et in Calcedonia, Marcelli. Et alibi, Fauſtini & Januarii. Athanaſii epiſcopi Alexandrini.

Prid. Id. Octob. Romæ, Caliſti Papæ & martyris. Alibi, Saturi. In Capadocia, Lupi, Ampoli, Modeſti. Et in Corduba, Lupi. Aurelii. Lugduno Galliæ, Juſti epiſcopi. Alibi, ſanctæ Fortunatæ & fratrum ejus.

Idus Octob. In Aſia, natale Careæ & aliorum ducentorum ſeptuaginta. Alibi, ſancti Soſſii, Lupuli, Saturnini. Bituricas, Ambroſii. Belloacis civitate, Luciani martyris.

xvii *Kal. Novembris.* In Affrica, Nerei, Alexandrini, Aufidi, Victoriæ, Nobilitariæ, Mariani. Et depoſitio ſancti Galli confeſſoris.

xvi *Kal. Nov.* In Alexandria, Nicomedis. Et in Mauritania, Victuri, Nobilitani, Mariani, Lucii, Rufiniani, Donati, Serviliani, Venerei, Quintaſii & Severi.

xv *Kal. Nov.* In Anxiopoli, Lucæ Euangeliſtæ. Philippi martyris & Ermetis. Et in Nicomedia, Agnæ. In Campania civitate Puteoli, Januarii & Euticetis.

xiv *Kal. Nov.* In Neapoli, Januarii, Soſii, Proculi, Euticetis, Acutii, Feſti, & Deſiderii. Puteolis civitate, Proſduci & Niceæ. Et in Antiochia, Pelagii, Beronici, & aliorum novem.

xiii *Kal. Nov.* In Nicomedia, Euticii, Primaci, Lucii, Marcellini. Puteolis, Zoſimi, Dorotheæ, Januarii, Soſimi. In Agenno civitate, ſancti Capraſii mart.

xii *Kal. Nov.* In Nicomedia, Daſſi, Cometis, Zotici. Et in Affrica, Modeſti, Eutici. Et in Nicea, Macharii. Neapoli, Feſti. Lugduno Galliæ, Juſti & Beati, Victoris.

xi *Kal. Nov.* In Tracia, Philippi epiſcopi. Et ſancti Severi martyris & Hermæ diſcipuli ejus, & Euſebii. Et alibi, paſſio ſancti Leucadii.

x *Kal. Nov.* In Andrianopoli, Severi & Dorothei. Et in Cæſarea Capadociæ, Longini.

Kal. Nov. In Nicomedia, Severi, Vitalis, Felicis, Rogati, Papiri, & Victorini, & Flaviani. Et Jerapoli, Claudiani, Theocharii.

viii *Kal. Nov.* Romæ, Maximi. Et in Sardinia, Gavini. Et in Affrica, Saturini, Claudiani, Primi. Sueſſionis civitate, ſanctorum Criſpini & Criſpiniani.

vii *Kal. Nov.* In Nicomedia, Luciani, Marciani, Flori. Et Eracliæ, Tuti & Flori.

vi *Kal. Nov.* In Sardinia, Proti & Januarii. Et in Frigia, Eumenii, Diodori & Metropi. Romæ, Mariani, Lucii. Alibi Florentii.

Romæ, Mariniani, Criſanti, Dariæ.

V *Kal. Nov* In Antiochia, Smaragdi, Mariani. Et in Cartagine, Sofronii. Et in Suanis civitate Perſarum, natale Apoſtolorum Simonis & Judæ.

IV *Kal. Nov.* In Lucania, Quinti martyris, Jacincti, Feliciani & Lucii, Sacinoti & Lucini.

III *Kal. Nov.* In Nicomedia, Januarii Calendini. Et in Affrica, Felicis, Quinti, Luciani, Victoris. Et in Antiochia, Januarii, Marciani, Nazarii.

Prid. Kal. Nov. In Affrica, Rogatiani presbyt. Vincentii diaconi, Rudiciani, Juliani, Fortunati, Caſtæ. Et in Macedonia, Vitalis. Et in Nicomedia, Philippi. Et in Gallia, Auguſta Vermandorum, paſſio ſancti Quintini. * *Lignum Domini cum Cruce in Cellam ſancti Georgii venit.*

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Novembris In Aſia Macedonis, Juliani. Romæ, Cæſarii. Auguſtiduno, ſancti Pinminii epiſcopi. Pariſiis, depoſitio ſancti Marcelli epiſcopi. Et ſeſtivitas omnium Sanctorum.

IV *Non. Nov.* In Affrica. Publiani, Victoris, Hermetis, Juſti, Vitalis. Euſtachii & ſociorum ejus martyrum.

III *Non. Nov.* In Cæſarea Capadociæ, Germani, Theophili, Juſti & Ermetis, Agricolæ, Cæſarii. Alibi, depoſitio ſancti Pirminii epiſcopi.

Prid. Non. Nov. In Affrica, Primi, Gregorii, Amantii, Saturi. Auguſtiduno. Proculi epiſcopi. Et in Nicea, Domnini. Alibi, Victurinæ & Perpetuæ.

Nonis Nov. In Cæſarea Capadociæ, Domnini, Cæſarii, Antonini. In Campania, Marci epiſcopi & Secundi. In Capua, Quarti confeſſ.

VIII *Id. Nov.* In Nicomedia, Euſebii & Juliæ. Et in Affrica, Donati, Pauli, Baſſami, Domnini, Felicia. Redonis Galliæ, depoſitio ſancti Melani epiſcopi. * *Tranſlatio Sanguinis Domini in Augiam. In Aquitania, ſancti Leonhardi confeſſoris. Ipſo die S. Wilibrordi epiſcopi & confeſſ.*

VII *Id. Nov.* In Affrica, Rogati, Donati, Pauli. In Nicomedia, Euſebii, Proviſi, Marii, Primi. Et alibi, Sinfronii, Nicoſtrati, Gandii, Victoris.

VI *Id. Nov.* Romæ, ſanctorum quatuor Coronatorum, Simfroniani, Claudii, Nicoſtrati, Simplicii, Caſtoris. Et in Affrica, Primi, Macharii, Juſti, Amaranti.

V *Id. Nov.* In Nicomedia, Damiani. Alibi, Donati, Reſtituti, Victorini. Romæ, Theodori & Simfronii. Et in Spaniis, Fauſti, Januarii & Martialis.

IV *Id. Nov.* In Antiochia, Demetrii, Amineſi. In Affrica, Saturnini, Donati. Romæ, depoſitio ſancti Leonis epiſcopi. Aurelianis, depoſitio ſancti Victoris epiſcopi.

III *Id Nov.* Ravennæ, Felicis. Romæ, ſancti Mennæ. Turonis, dormitio ſancti Martini epiſcopi. Lugduno Galliæ, depoſitio Verani epiſcopi, Victorini & Donni.

Prid. Id. Nov. In Affrica, Maurili, Publii. Et in Cæſarea Capadociæ, Germani, & Theophili. Item in Cæſarea, ſancti Euſebii. Alibi, Burcharti confeſſ.

Idus Nov. In Affrica, Euticii. Et in Cæſarea Capadociæ, Felicis. Turonis, Bricti confeſſoris. Romæ, Felicis presbyteri. Redonis, depoſitio ſancti Amanti epiſcopi.

XVIII *Kal. Decembris.* In Eraclia, Clementini, Theodoti, Filomini, Eracli, Varici, Marcialis, Donati.

XVII *Kal. Dec.* In Affrica, Secundi, Fidentiani, & Martialis. Hyppone Regio, Sanctorum Siddini, Saturnini, Servii, Calendionis, Galliani, Secundi, & Fridolini.

XVI *Kal. Dec.* In Capua, Auguſtini & Felicitatis. In Affrica, Vitalis, Januarii & Juſti, Ruſiani, Marci Alibi Auguſtini. Lugduno, Eucherii. Et Otmari confeſſoris.

XV *Kal. Dec.* In Nicomedia, Ammonis. Et in Aſia, Matronæ & Teclæ virginis. In Eraclia, Gregorii & Victoris. Aurelianis, Amani confeſſoris.

XIV *Kal. Dec.* In Antiochia, Romani monachi, Barallæ & Iſici martyris. Et in Cæſarea, Bonuli, Victoris, Maximi, Luciani. In Eraclia, Carterii. Et dedicatio Eccleſiæ ſancti Georgii martyris in Cella, quæ dicitur Hattonis, in Augia inſula.

XIII *Kal. Dec.* In Cæſarea, Maximi, Mucii, Neoferi, Muciani, Januarii, Zefori, Romani. Auguſtiduno, Simplicii epiſcopi.

XII *Kal. Dec.* In Capua, Auguſtini, Baſſi, Dioniſii. In Sicilia, Ampali & Gagi. Et in Taurinis, Octavi, Solitoris, Adventoris. Et Agapæ virg.

XI *Kal. Dec.* In Antiochia, Baſillæ, Zefiri, Auxilii. Romæ, ſancti Clementis. Et alibi, Maximi, Siſinnii, Stephani, Pionii, Eracli, Macedonii.

X *Kal. Dec.* Romæ, Cæciliæ virginis. Et in Affrica, Criſogoni, Cleir, Verociani. In Capadocia, Longini militis & martyris, qui Chriſtum lancea percuſſit.

IX *Kal. Dec.* Romæ, ſancti Clementia epiſcopi, Felicitatis & Maximi. Et in Capadocia, Niciani In Italia monaſterio Bobio, depoſitio ſancti Columbani abbatis.

VIII *Kal. Dec.* Romæ, Chriſogoni, Eleutherii & Maximi. Et in Affrica, Sirici, Donati, Saturi, Rogati & aliorum XL. Et in Peruſia Tuſciæ, ſancti Feliciſſimi. Alibi, Gebhardi & Eberhardi confeſſorum.

VII *Kal. Dec.* In Affrica, Luciani, Marciani, Claudiani, Cypriani. Marcialis, Petri, Felicis, Vitalis, Juliani, Victoria, Januarii, Donati, Quiriaci. Et in Alexandria, ſanctæ Katherinæ virg. & mart.

VI *Kal. Dec.* Romæ, depoſitio ſancti Sirici epiſcopi. Et in Aquileia, Valentini epiſcopi. Et in Capua, Nicandri, Caſſiani & Feliciſſimi, Saturnini. Alibi, Amatoris epiſcopi & Conradi epiſcopi.

V *Kal. Dec.* In Nicomedia, Marcelli, Petri, Hereni. Et Italia civitate Bononia, Agricolæ & Vitalis. In Mediolanio, Lucii, Andreæ, Johannis, Severi.

IV *Kal. Dec.* In Oriente, Trofimi, Theodori, & Pecaſii, Eucherii. Et alibi, Euſebii & Julii.

III *Kal. Dec.* Romæ, Saturnini, Criſanti, Mauri, Dariæ & aliorum ſeptuaginta duorum. Et in Gallia, civitate Toloſa, ſancti Saturnini epiſcopi & martyris.

Prid. Kal. Dec. In Achaia, civitate Patras, ſancti Andreæ Apoſtoli. Et Romæ, Caſtuli, Saturnini & Euprebitis. Et in Mediolanio, Ambroſii. Et in Nicomedia, Carionis, Turrionis.

DE-

DECEMBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Decembris. Romæ, ſanctæ Candidæ. Et in Affrica, Victuri, Rogati, Eliquati. Et in eivitate Noviomo, depoſitio ſancti Elegii epiſcopi.

IV *Non. Dec.* Romæ, Pimenii & Pontiani, Vibiani. Et io Mauritania, Veri, Securi, Januarii, Victorini, Fortunati. Item, Victoris & Pontiani.

III *Non. Dec.* In Oriente, Merobi, Claudici & Felicis. Et in Affrica, Criſpini, Magni, Johannis, Stephani, Victoris. Io Bononia Italiæ, Agricolæ, Lucii epiſcopi.

Prid. Non. Dec. In Oriente, Eracli, Laudocii, Criſtiani, Prudentii, Victorini. Romæ, Barbaræ virginis. Et in Laodicia, Metropiæ, Felicis.

Nonas Dec. In Affrica, civitate Tigora, Julii & Potamienæ, Criſpini & aliorum ſeptem. Item in Affriea, Humili, Miſſi, Victoris. Trofimi.

VIII *Id. Dec.* In Affrica, Zeduli, Fortunati, Gathi, Agathæ, Hermogeni & Rogati. Et ſancti Nicolai epiſcopi.

VII *Id. Dec.* In Antiochia, Policarpi & Theodori. Et alibi, Sapidici. Et Romæ, Eutaciani epiſcopi.

VI *Id. Dec.* Romæ in eimiterio Caliſti via Appia, depoſitio Euticiani epiſcopi & confeſſ. Euſebii & Orani, Succeſſi.

V *Id. Dec* In Affrica, Petri, Succeſſi, Baſini, Victoris, Urbani, Januarii, Mizini, Paſcenti. Io Aotiochia, Gerooti, Pollentiæ, Silvinæ.

IV *Id. Dec.* Romæ, Pontiani, Traſonis, Capitulini, Damaſi Papæ. Germani, Euangeli, Mauri. Arvernis, ſancti Agricolæ & Vitalis mart.

III *Id. Dec.* Romæ, depoſitio Damaſi epiſcopi. Eulaliæ, Prætextati & aliorum ſine numero.

Prid. Id. Dec. In Spaniis Emertiæ, Eulaliæ. Et in alio loco, Ermogenis, Donati & aliorum viginti virorum.

Idus Dec. Siracuſa civitate Siciliæ, Luciæ virginis. Ravenoa, Urſicini martyris. Alibi Saturnini.

XIX *Kal. Ian.* In Antiochia, Druſi, Zoſimi, & Theodori. Lugduno, Viatoris epiſcopi. Vienna, Lupicini epiſcopi. Remis, Nicaſii epiſcopi Alibi, Theoduli.

XVIII *Kal. Ian* In Affrica, Fauſti, Lucii, Candidi, Maximi, Marci, Secundi, Primi, Saturnini. Aurelianis, Maximi presbyteri. In Aſcalonia, Promoti.

XVII *Kal. Ian.* Ravenna, Valentini, Navalis, Agricolæ, Concordii.

XVI *Kal. Ian.* Affrica, Victoris, Adjutoris, Quarti, Honorati, Simplicii, Felicis, Victoriani, Vincentii, Quinti, Donati. Et alibi, Dioſcori.

XV *Kal. Ian.* In Laodicia, Teocteni; Baſeliani. Et in Affrica, Quinti, Simplicii, Pomponii. In Lucania, Honorati, Reductulæ, Victoriæ.

XIV *Kal. Ian.* In Bithinia, Secundi, Zoſimi, Pauli, Victoriæ & Cyriaci. Antiſiodoro, beati Gregorii epiſcopi. Et alibi, Criſanti & Dariæ.

XIII *Kal. Ian.* In Tracia, Julii. Et Iconio, Teclæ. Romæ, depoſitio Ciprini epiſcopi & Ignatii martyris, Potentiani, Anaſtaſii epiſcopi & Liberati.

XII *Kal. Ian.* In India, Thomæ Apoſtoli. Et Romæ. depoſitio ſancti Innocentii epiſcopi. Victoriæ, Zoſimi, Aurelli. Alibi, Foci, Florenti, Honorati epiſcopi.

XI *Kal. Ian.* Romæ, depoſirio Felicis epiſcopi. In Antiochia, Baſiliæ. Alibi, Demetrii, Honorii & Flori. Item Romæ, Teudoſiæ virgiois.

X *Kal. Ian.* In Nicomedia, triginta quinque Martyrum. Romæ, Eugenii, Eleutherii, Urbani, Cornili, Traiani, Metelli, Victoris & Titiani.

IX *Kal. Ian.* In Tripoli, Luciæ. Et Romæ, Metropi, Pauli, Zenoti, Timiſli. Et alibi, Druſi & Donati, Tiutini. Antiochia, Virginum quadraginta.

MARTYROLOGIUM TERTIUM

AUGUSTANUM

MONASTERII S. UDALRICI.

IANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Ianuarii. Circumciſio Domini ſecundum carnem. Stephani, Eofroſini, Hermetis, Gagi, Victoris, Severi. Auguſtoduno, Agrippini epiſcopi. Romæ, Martinæ martyris. S. Baſilii epiſcopi & confeſſoris.

IV *Nonas. Ian.* Antiochia, Iſidori, Macharii, Vibiæ, Rutuli, Vitalis, Stephani.

III *Non. Ian.* Cirini, Claudionis, Argei, Marcellini. Pariſiis, Genovefæ virginis. Viennæ, Florentini. Romæ, Antherii Papæ. Theagenis.

Pridie Non. Ian. In Africa, Aquilini, Aggei, Agenti, Quinti, Triphenæ. Bononia, Hermetis, Gagi.

Nonas Ian. Felicis, Luciani, Teleſphori Papæ, Petri, Sereni. Hieroſalem, Simeonis prophetæ. Nat. Symeonis qui in columna ſtetit. *Vigilia Epiphaniæ Domini.*

VIII *Idus Ian.* Epiphania Domini. Honorii, Julii, Anaſtaſiæ. Redonis, nativitas & tranſlatio Ordei epiſcopi Mediolani [*lege*, & ordinatio epiſcopi Melanii conf.]

VII *Id. Ian.* In Nicomedia, Luciani, Linceri, Polyocthi, Felicis, Palati, Iſidori, Pulianthi, Eueti.

VI *Id. Ian.* In Græcia, Myſtici, Timothei, Lucii, Flori, Sathei. Auguſtud. Egementi epiſcopi.* *Severus conf.*

V *Id. Ian.* In Porta, Saturnini, Vitalis, Fortunati epiſcopi & Reconui.* *Revocati.

IV *Id. Ian.* In Africa, Revocati, Firmi. Romæ, Melchiadis epiſcopi & confeſſoris. Conſtantinopoli, Polyeucti martyris & S. Felicitatis. Pauli primi eremitæ.

III *Id. Ian.* In Alexandria, Petri, Seleuci. Alibi, Filoromi, Augenti, Auguſtini. Gregorii epiſcopi Nannetis.* (* Nazianz.)

Prid. Id. Ian. In Achaia, Ciriaci, Saturi. Alibi, Zotici, Clycerii, Bonitati, Caſtoli, Rogati, Filoromi, Petri, Aventi.

Idus Ian. Africa, Ingenui: Felicatis. Alibi, Cyriaci, Zotici, Climenii. Romæ, XL militum martyrum, Secundi. Depoſitio ſancti Hilarii epiſcopi Pictavis.

XIX *Calend. Februarii.* Antiochia, Clycerii martyris. Alibi, Pauli, Serapionis, Geronti, Januarii, Felicis epiſcopi. Strafi * epiſcopi. (* Euphratii.)

XVIII *Kal. Febr.* In Egyppia, Criſconi, Menelampi. Alibi, Cornili, Lirici, Abacuc prophetæ. Remen. Remei * conſ. (* Remedii.)

XVII *Kal. Febr.* Romæ, Marcelli Papæ martyris, Mathæ. Alibi, Saturnini, Fauſti, Aprilii. Avalato*, Honorati epiſcopi, Furſeonis. (* Arelato)

XVI *Kal. Febr.* Africa, Mucii, Victoriei, Lucii. Thebaida, Antonii monachi. Pſeuſippi, Leonillæ martyris cum ſociis. Deaſcium *, Marcelli epiſcopi. Bitur. Sulpitii epiſcopi. (* Deas civit.)

XV *Kal. Febr.* Cathedra ſancti Petri Apoſtoli, qui primum Romæ ſedit. Meſei, Amonii, Tirſi, Lucii, Luciani. Romæ, Priſcæ martyris. Turonis, Leobardi conſ.

XIV *Kal. Febr.* Africa, Pauli, Germani, Julii, Gagi. Hieruſalem, Marthæ, Mariæ. Alibi, Pii, Zoſimi, Fortunati. Lugduno, Niceti.

XIII *Kal. Febr.* Romæ, Fabiani & Sebaſtiani, martyrum. Mariæ, Audiflex, Abacuc. Alibi, Clementis, Leonti, Tirſi.

XII *Kal. Febr.* Felicis, Anaſtii conſ. Solutoris Fructuoſi martyris, Eulogii martyris, Patrucli martyris. Romæ, Agnetis V. Arven. Aviti conf.

XI *Kal. Febr.* In Hiſpania Venenenſium [Valent. civit.] paſ. Valerii epiſcopi, Vincenti diaconi martyris, Pauli, Quintiliani, Apodimi, Quirini, Clementis, Januarii. Romæ, Vincentii & Anaſtaſii mart.

X *Kal. Febr.* Severiani martyris, Flori, Cornilii, Donati, Clementis, Eugenii, Macharii martyrum. Romæ, Emerontianæ martyris.

IX *Kal. Febr.* Antiochiæ, Babillæ martyris. Alibi, Mardonii martyris, Epictiti, Galæi, Feliciſſimæ, Vincenti, Euſtaſii conf. Sabinæ virginis.

VIII *Kal. Febr.* Viti. Pauli Apoſtoli converſio in Damaſco. Donati, Epienti, Pupiæ, Tyrſi; Agape, Fabiani, Sabini. Arvern.* Præjecti martyris.

VII *Kal. Febr.* Policarpi epiſcopi, Armati, Artemii, Fabiani, Doni, Leudici, Theogenis, Sabinæ, S. Paulæ.

VI *Kal. Febr.* Daviti, Reotri, Emeliani, Pupli, Arthemii, Armati, Gagi. Epictici.

V *Kal. Febr.* Romæ, Agnetis virginis de nativitate. Donati, Viti. In Africa, Meſutiani, Juliani, Niceti, Locati, Cæleſtini, Leacii.

IV *Kal. Febr.* Victoris, Pauli, Hyppolyti, Honorati, Conſtantini. Treveris, Valerii epiſcopi.

III *Kal. Febr.* Ant. [Antiochiæ] Ypolili. Alibi, Peliani, Cleri, Philippiani & aliorum CXXIV.

Pridie Kal. Febr. Alexandriæ, Tharlici, Gelaſii, Ippoti, Tyrſi martyrum. Calinici, Victoris.

FEBRUARIUS HABET DIES XXVIII.

Kalend. Februarii. In Scotia, depoſitio Brigidæ virginis. Polyearpi, Penis, Pupli, Severiani conf. Vindemialis.

IV *Non. Febr.* Solennitas ſanctæ Mariæ, quando Dominum in templo præſentavit. Africa, Victoris, Privatulæ Romæ, Laurenti, Futtunati, Aurelii *, Floſculi. Et depoſitio Siagre * virginis. (* al Aurelianis.) (* al. Siciariæ)

III *Non. Febr.* Africa, Felicis. Laurenti, Celerini, Ypoliti, Felicitatis. Fapingi, Terridi confeſſoris. Lugduni, Lupicini. *Sancti Blaſii martyris.*

Prid. Non. Febr. Foro Sympronii, Gemini, Gelaſii, Mammi, Donati, Aquilini, Timothei.

Non. Febr. Sicilia, paſſio Agathæ virginis. Revocati, Saturi, Felicis, Saturnini. Vienna, Aviti confeſſoris. Andreæ Apoſtoli de ordinatione epiſcopi. *S. Genuins conf. in Biſebona.* [*Intellige* Ingenuinum ep. Sabionenſem]

VIII *Id. Febr.* Sotheris virginis. Alibi, Saturnini, Revocati, Dorothæ, Theophili. Alibi, Luciæ virginis. Amandi epiſcopi. Vedaſti epiſcopi. *S. Helena regina.*

VII *Id. Febr.* Auguli epiſcopi martyris. Anatolii, Ammonis, Statiani, Nepotiani, Lucii, Saturnini, Sarneanæ, Andreæ. (* al. Armenia,)

VI *Id. Febr.* Armeli * & Dionſii, Emiliani, Sebaſtiani. Romæ, Pauli epiſcopi. Alibi, Lucii.

V *Id. Febr.* Alexandria, Ammonis, Cyriaci, Æmiliani, Thomæ, Julii, Germani, Agatonis. *Altonis confeſſoris.* [in Bavaria.]

IV *Id. Febr.* Apollinaris martyris, Silvani. Romæ, Zotheris Benevento caſtro Caſſini, S. Scholaſticæ virginis.

III *Id. Febr.* Euſraxiæ, Baſiliani, Amati, Dulici. Lugduni, Deſiderii epiſcopi. Pectavis, Baldegundæ virginis.

Prid. Id. Febr. Damiani martyris, Juliani, Donati, Eradi Suſannæ, Eulaliæ, Urbani. Simplicii confeſſoris. Parthenii martyris.

Idus Febr. Juliani martyris, Tulliani, Cirici Ammonii, Dicenti. Lugduni, depoſitio beati Stephani epiſcopi

XVI *Kal. Martii.* Romæ, Valentini, Zenonis, Vitalis, Feliculæ martyris. Martiani, Vincenti, Germani, Baſſiani, Dionyſii martyris. Agathon martyris. Jonas, Ægeas.

XV *Kal. Mart.* Joſeppi, Agapæ virginis, Johannis, Adventi, Xyſti, Victoris, Pamponis, Caſtuli & aliorum XII.

XIV *Kal. Mart.* Fauſtini, Impleſſi, Cucuſatis, Fabiani, Maximæ, Junellæ, Culini, Julianæ cum V millibus.* Tetradii epiſcopi. (* al. LXV, vel CLIV.)

XIII *Kal. Mart.* Donati mart. Criſantii, Romuli mart. cum LXXXIV. Januarii, Octaviani, Guovuli, Marci.

XII *Kal. Mart.* Rutili, Claſſici, Domaſei, Pauli, Martialis. Maximini, Marcelli, Fructuli.

XI *Kal. Mart.* Puplii, Juliani, Baræthei, Julii, Laſnpaſi, Majuli. Julii, Marcelli.

X *Kal. Mart.* Potami, Meneſei, Bidini, Gagi.

IX *Kal. Mart.* In Africa, Veroli, Sirici, Jocundini, Victorini, Petri, Juſti, Secundini.

VIII *Kal. Mart.* Cathedra S. Petri Apoſtoli qua ſedit apud Antiochiam. Teclæ virginis. Victorini, Concordiæ, Severi & aliorum LXI. Gorgonii.

VII *Kal. Mart.* Scnerati, Policarpi epiſcopi cum aliis XII. Heretis, Criſconi, Petri, Felicis cum aliis XXXVI. Sirici.

VI *Kal. Mart.* Heroli, Primitivi, Rutuli. Mathiæ Apoſtoli. Luciani, Victorini, Serapionis mart.

V *Kal. Mart.* Donati, Ingenui cum aliis V. * (* al. XLV.)

Juſti,

Juſti, Caſti, Creſcenti, Rogatiani, Neſtoris. *Vualpurga virginis.*

iv *Kal. Mart.* Alexandri, Neſtoris, Theonis, Donativi, Ingenuæ, Fortunati, Felicis cum aliis xxvi.

iii *Kal. Mart.* Alexandri, Antigoni, Abundanti, Divani, Dionyſii & aliorum xxiv. Serviliani, Datiani, Leandri.

ii *Kal. Mart.* Celeris, Pupilli, Claudiani, Macbarii, Gage, Rufini, Juſti.

MARTIUS HABET DIES XXXI.

* Andegavis.

Kalend. Martii. Paſſio Leonis mart. Donati, Abundantii, Hermetis, Adriani, Victoris. Andg *. Albini conf.

vi *Non. Mart.* Heroni mart. Luci epiſcopi. Pauli, Georgii, Januarii, Abſalonis, Primitivi.

v *Non. Mart.* Felicis, Lucioni, Caliſti, Æmeteri, Juli, Caſti, Juſti, Fortunati. Natalis ſancti Eucherii & Celedoni.

iv *Non. Mart.* Natale ſanctorum Martyrum octingentorum. Romæ, Juli, Roti & aliorum xxvii. Luci, Gagi, Fortunionis, Gregorii, Adriani.

iii *Non. Mart.* Euoli, Petri, Focæ mart Victoris, Euſebii. Alibi, Saturnini, Marti, Martini.

ii *Non. Mart.* Nicomedis, Victoris. Alexandri, Diodori, Perpetuæ & Felicitatis, Silvani.

Non. Martii. Africa, Perpetuæ & Felicitatis virgioum, Saturi, Servani, Leoci, Italiæ, Randæ, Rogati, Manili.

viii *Id. Mart.* Nicomediæ, Quirilli. Alibi, Rogati, Orbani, Cirilli, Heronimæ, Heremæ, Felicis.

* al. ix.

vii *Id. Mart.* Armenienſium militum xlviii *. In Africa, Juliani, Felicis, Philippi, Mariani, Conceſſi. Romæ, xl. militum.

vi *Id. Mart.* Nitia, Gorgoni, Firmi. Antiochiæ, Agapæ virg. Alibi, Palati....

* al. Alexandriæ,

v *Id. Martii.* Alexandri *, Agapi, Filomi, Candidi, Valeri, Quirilli, Petroni, Eracli, Zoſimi, Martiani.

iv *Id. Mart.* Nicomedia, Agadoni martyris. Alibi, Zoſimi, Neonis, Ponii. Romæ, Innocenti, Ruaſi conf. S. Gregorii Papæ.

* al. Macedonii.

iii *Id. Mart.* Nicomed. Machc Dioni *, Epodi. Alibi, Theoſetæ, Euſraxiæ, Victorini, Martialis, Juli.

ii *Id. Mart.* Euſraſiæ, Alexandri, Petri, Nimi, Peonis, Innocenti; Feliciſſimi. Romæ, Leonis epiſcopi & martyris.

Idus Mart. Longini. Luci mart. Fauſti, Pauli. Hieroſolymis, Jacobi Apoſtoli. Lucæ Euangeliſtæ.

xvii *Kal. Apr.* Nicomedia, Caſtorii, Sereni, Eugeniæ, Juliani. Alibi, Helarii, Caſſonis, Pampini, Ciriaci, Scmaragdi, Largi, Creſcentiani mart.

xvi *Kal. Apr.* Patritii epiſcopi & confeſſoris. Hieroſolyma, Quiriaci epiſcopi. Dionyſii, Mariæ, Largi, Alexandri, Datiani. *Obitus S. Gertrudis virg.*

xv *Kal. Apr.* Alexandria, Collegi, Rogati, Saturi. Nicomedia, Aplis, Servili. In Campana, Luciani [cum] aliis xxiv. Quinti, Saldæ, Rogati.

xiv *Kal. Apr.* Theodoti, Baſſi, Baſſiliæ. Leoti conf. Sorenti, Marci, Florenti.

xiii *Kal. Apr.* Joſeph, Pauli, Cirilli, Engeniæ, Serapionis, Claudii, Victuricus, Doionii, Valentini. Vulframni.

xii *Kal. Apr.* Alexandria, Serapionis, Joſippi, Voluſiani, Polycarpi, Amatoris, Amoni. Benedicti abbatis.

xi *Kal. Apr.* Narbona, Pauli [illegible]nſ. In Africa, Saturnini In Sebaſte, Dieroni, Arionis.

x *Kal. Apr.* In Africa, Felicis. Alibi, Theodoriti presbyteri, Juliani, Agani, Piomoli, Pauli, Dionyſii.

ix *Kal. Apr.* In Africa, Agapiti, Romuli, Rogiti, Saturnini Alibi, Secunduli, Victorini, Seleuci. Romæ, Cirini mart. *S Quirini mart.*

viii *Kal Apr.* Annuntiatio B. V. Hieruſalem Dominus noſter Jeſus Chriſtus crucifixus eſt. Et paſſio Jacobi Apoſtoli fratris Domini. Nicomedia, Dulæ. Alibi, Lucellæ & quadragintorum martyrum. Jovini. Teclæ virginis.

vii *Kal. Apr.* Romæ, Caſtuli. Alibi, Meniotni mart. Petri. Marciani. Thimothei, Theodoli.

vi *Kal. Apr.* Reſurrectio Domini. In Africa, Romoli, Aviti, Miſſiæ, Solutoris. Sancti Rudperti epiſcopi & confeſſ.

v *Kal. Apr.* Rogati, Audacti, Caſtoris, Alexandri, Dorothei. Caval Gũdrã, [Cavalono, Guntramni] regis.

iv *Kal. Apr.* Nicomedia, Paſtoris, Victoris, Doli, Julianæ. Ant. [Antiochiæ,] Theodori, Saturnini, Pentalis. Alibi, [Achaïcæ.]

iii *Kal. Apr.* Theſal. [Theſſalonicæ,] Domnini, Filopoli, Agaci, Palatini. Alibi, Victoris, Eulaliæ virg. Depoſitio Paſtoris.

ii *Kal. Apr.* Africæ, Aneſi, Felicis, Diodoli, Portæ, Aptæ, Corneli, Variæ [Valeriæ.]

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalend. Aprilis In Armenia, Partini, Quintiani. Alibi, Victoris, Agape, Herenei.

iv *Non. Apr.* In Affrica, Ampbiani, Victoris. Alibi, Marcellini, Theodoli, Orbani. Niceti conf.

iii *Non. Apr.* In India, Thomæ. Alibi, Pancratii, Agathæ, Theodoſiæ virg. Donati, Amphiani, Euagri, Sixti.

ii *Non. Apr.* Theodoli, Agathoni, Pauli, Saturnini, Publii, Victoris, Juliani, Succeſſi, Martini. Et depoſitio S. Ambroſii epiſcopi & confeſſ.

Nonas Apr. Claudiani, Marcianæ, Didimi, Quinti, Honori, Agapæ, Anſiani, Nicanoris, Andronici.

viii *Id. Apr.* In Nicomedia, Firmi, Herennei, Romani, Donati, Stephani, Timothei, Cluſi, Quiriaci, Marini..

vii *Id. Apr.* Antiochia, Timothei, Diogenis, Eleuſi, Machariæ, Maximæ. Alibi, Apricæ, Victoris, Peluſii.

vi *Id Apr.* Africa, Timori, Anexi, Conceſſi, Solutoris, Succeſſæ. Macharii monachi. Pinnarii, Ammonis, Maximæ.

v *Id. Apr.* Trimetri, Helari, Conceſſi, Mari, Fortunati, Camati & aliorum vii martyrum.

iv *Id. Apr.* Alexandriæ, Apollonii, Granii, Saturnini. Alibi, Gagani, Elali, Donati, Pinnati, Theodori.

iii *Id. Apr.* Romæ, Leonis Papæ & confeſſ. Salonis, Domnini, Fortunati, Euſtorgi, Neſtoris, Maximi, Donati, Siagri confeſſ. & aliorum ccxi.

ii *Id. Apr.* In Aſia, Carpi. Alibi, Julii, Agapi, Pauli, Opiniani, Valeri. Conſtantini conf. Iſachari, Euſemiæ.

Idus Apr. In Chat. [Chalcedonia,] Euſemiæ martyris. Eucarpi, Sequutoris, Catuli, Januarii, Polycarpi, Pauli.

xviii *Kal. Mai.* Romæ, Tiburtii, Valeriani, Maximi. Alibi Proculi, Optati, Corneliæ, Quiriaci, Frontoni.

xvii *Kal. Mai.* Bicmo [Picino,] Marionis, Meſſoris, Moſitis. Alibi, Arcelladi, Diogenis, Vironici, Proſduci, Luperci, Georgii, Agutæ.

xvi *Kal. Mai.* Achiæ [In Achaia.] Cariſſimi martyris. Alibi, Baſilicæ, Marcialis, Calliſti mart. Felicis, Luciani, Saciani.

xv *Kal. Mai.* Antiochiæ, Petri, Armogenis, Martiani. In Africa, Baruci, Donati, Macedoni, Fortunati.

xiv *Kal. Mai* Septimi, Maurilii, Donati, Eleutherii epiſcopi, Criſpioi, Mappalici, Antiæ, Victorini.

xiii *Kal. Mai.* Armenia, Ermogenis, Gagi, Rufi martyris. Fortunati, Sericiani, Donati. Alibi, Vincenti, Vitalis martyris.

xii *Kal. Mai.* Africa, Serviani, Aricatii, Joannis. Romæ, Victoris, Agoracii. Salviani, Donati martyris. Audati. Martini coof.

xi *Kal. Mai.* Alexandria. Fortunati, Aratoris, Vitalis. Romæ, Valeriani, Apruculi, Maximi, Cæſaris.

x *Kal. Mai.* Philippi. Romæ, Gagi Papæ. Lugduno, Epipodii, Leonidis. Primoli. Turdiani Senias [Senonis,] Leonis.

ix *Kal. Mai.* Africa, Catulini, Victoria, Urſi. Romæ, Georgii martyris, Naboris, Vitalis. Alibi, Felicis, Fortunati, Pantalimoti.

viii *Kal. Mai.* Victoris, Coronæ, Donati, Theonis, Fauſtini. Sidrach, Miſach & Abdenago ſic liberati ſunt [*S. Adalberti martyris.*] de camino ignis. Alexandri.... S. Georgii martyris.

vii *Kal. Maji* Euodii, Fortunati. Dioſpoli, Georgii martyris. Lugduno, Ruſtici, Conf. Et depos. Marci Euang. Romæ, Litania major.

vi *Kal. Mai.* Africa, Aurelii, Leonidis, Juri, Cyri, Vindei, Pauli. Cleti, martyris, Maximi, Martiali, Simplicii, Germani, Gemellini.

v *Kal. Mai.* Anthimi epiſcopi, Caſtoris, Anchimi, Hermetis, Victoris, Germani, Stephani, Antonini, Timiæ, Sodolis.

iv *Kal. Mai.* Euſebii Romæ, Vitalis, Victuri, Malinæ, Aphroſidi, Manilitiæ, Luciæ cum aliis cccx. Bides [Bituricæ] Eutici confeſſ. Vitâlis.

iii *Kal. Maji.* Alexandri, Germani. Alibi, Proſtuci, Gradi, Prudenti, Valentini, Urbani, Pudenti.

ii *Kal. Mai.* Alexandria, Dorothei, Criſpini, Nomadiani, Quirini mart. Rodimini, Polderoni conf.

MAIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Maii. Natale Philippi & Jacobi. In Gallia, Amatoris conf. Orienſis [Toloſæ, Orientii ep.] Sigimundi Regis. Matthæi apoſtoli. Judæ. Et initium prædicationis Domini noſtri Jeſu Chriſti.

vi *Non. Mai.* Germani, Saturnini, Helpidi, Cæleſtini, Privati, Felicis, Ermogenis.

v *Non. Mai.* Inventio ſanctæ Crucis Romæ, Ermogenis, Alexandri, Eveoti & Theodoli, Juvenalis conf. Orbani, Marciani, Fortunati.

iv *Non Mai.* Antonini mart. Cæleſtini, Felicis, Floriani martyris, Silvani, Neſtoris, Corcadoo. conf. Romani, Fortunati.

iii *Non. Mai.* Euſuni, Herenei, Gregorii, Petri, Aureliani *, Hilari. Viend. [Vienna] Feliciſſimi, Nectari, Niceti. Audati *. Viviniani mart. [* al. Arelato, * Autiſſiodori,]

ii *Non. Mai.* Marthei Apoſtoli. Gerunti, Secundiani. Med. [Mediolani,] Victoris, Felicis. Audati, [Autiſiodoro,] Valerii. S. Joannis ante portam Latinam.

Nonas Mai Auguſtini, Marcellini. Celerini, Eutychi, Georgii, Hilarii conf. Auguſtiduno, Placidi, Macrobii, Flavii

viii *Id. Mai.* Adventus S. Michaelis in monte Gargano. Victoris, Fortunati, Agathi, Maximi, Stephani, Eutychi, Saturnini. In Santia *, Martini. Augdno * Pilati [Helladii.] [* al. Sanctonico, * al. Autiſſiodoro,]

vii *Id. Mai* Quirilli, Zenonis, Timothei, Gordiani, Primoli, Quindei, Aphrodiſi, Beti confeſſoris.

vi *Id. Mai.* Romæ, Epimachi, Gordiani. Alibi, Probati, Cyrilli, Petri, Felicis, Fauſtæ, Martæ, Job prophetæ

v *Id. Mai.* Montaniani, Septimi, Majuli, Epimini, Antimi, Timetri *. Vienna; Mamerti, Martini. [* al Demetrii.]

iv *Id. Mai.* Romæ, Nerei & Achillei, Pancratii martyris, Sotheris, Aprocleti martyris cum ccv.

iii *Id. Mai.* Agripi, Lucii, Sabini, Gagi, Sebaſtiani, Taraci, Probi, Andronici. Victoris, Marcellini.

ii *Id. Mai.* Victoris, Quarti, Proculi, Sebaſtiani, Maximi cum cccciv mart. qui cum Cyriaco Romæ paſſi. S. Iſidori, Bonifacii.

Idus Mai Timothei, Præſtabilis, Digni, Simplicii, Victoris, Felicis Cyrici, Petri, Andreæ, Dionyſii, Tritici.

xvii *Kal. Junii.* Aquilini, Eraclii, Victorini, Paulini, Diocliriani, Mengeni mart

xvi *Kal. Jun* Victoris, Primi, Liberi, Eraclii Aquilini, Quartini, Galliari, Pauli, Peregrini mart.

xv *Kal. Jun.* Alex [Alexandriæ,] Potamionis, Maximi, Ermonii Alibi, Dioſcori mart. Dativi, Ortaſii, Victoris, Caſi, Lucroſi, Marci Euangeliſtæ

xiv *Kal. Jun.* Romæ, Caloceri, Pudentianæ martyris Paterni, Cælelli, Politti, Quioti, Emelii, Primoli, Partini.

xiii *Kal. Jun.* Romæ, Baſillæ, Victuriæ, Baſiliſcæ, Gervaſii, Protaſii, Fauſti, Auſtrigiſili.

xii *Kal. Jun.* Timothei, Poli, Euni, Inchoati, Veturi, Donati, Marthei Apoſtoli. Valis conf.

xi *Kal. Jun.* Romæ, Fauſtini, Venuſti, Juliæ, Elenæ. Alibi, Polyeucti, Caſti.

x *Kal. Jun.* Epictiti, Baſilei conf. Quinti, Lucii, Verni. Deſiderii epiſcopi. Juliani, Firmi, Aptoni, Fauſti.

ix *Kal. Jun.* Servuli, Saturnini, Vincenti, Zeli. Nannetis, Rogatiani, Donatiani mart.

viii *Kal. Jun.* Sentiati, Dionyſii, Euſebii, Macenti. Romæ, Urbani Papæ. Deſiderii epiſcopi. Epheſo, Joannis Apoſtoli. Trec. Leonis monachi.

vii *Kal. Jun.* Eradii, Auguſtini epiſcopi, Feliciſſimæ, Pauli, Victuri, Saturi. Auctis [Autiſiodoro,] paſſio Priſci martyris. Romæ, Ximeti martyris & aliorum xx mart.

vi *Kal. Jun.* Aquilini, Eliæ, Salvatiani, Sacei, Euctrici, Quinti, Stabili. Eugl. Lucæ [Eugenii, Luciani,] Alibi, Luciani, Reſtituti.

v *Kal.*

v *Kal. Jun.* Zetuli, Primoli, Emelii. Romæ, Epicadi, Marciani, Caſtuli. Paris. Germani confeſſ.

iv *Kal. Jun.* Pollionis, Cripoli, Cyrilli, Primi, Reſtituti, Venuſti. Craboli, Maximini conſ.

iii *Kal. Jun.* Sici, Palatini martyris, Gabini, Criſpoli.

ii *Kal. Jun.* Canti, Procati, Dictiani, Donatiani, Proceſſi, Romæ, Petronelle virginis, filiæ S. Petri.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. Theſal. Octavi, Luciæ, Caſti, Puplii, Lupi, Criſpini, Claudii, Maximi, Nicomedis martyris. Zoſimi, Juvencii, Caſtuli, Atabi & aliorum cxx.

iv *Non. Jun.* Romæ, Marcellini & Petri martyris. Zachariæ, Rogati, Saturnini. Alibi, Thamati. Lugd. Sotiri & xlviii mart. Mauri, Vincenti.

iii *Non. Jun.* Africa, Quirini, Aldiani, Neboris, Demetriæ, Julianæ virginis. Thomæ. Apoſtoli. Marcelli, Silvani, Leiſhardi.

ii *Non Jun.* Zotici, Camaſis, Julii, Saturnini, Italii, Daciani, Ruſtici, Quirini, Picti, Expergentii, Ruſtulæ, Criſſentiæ.

Nonas Jun. Marciani. Et Alibi, Euaſii. Romæ, Felicitatis, Gregorii, Nigandri, Apollonii, Gagi, Clari, Candidi, Zoeli, Fortunati. Bonifacii epiſcopi & martyris. Item Bonifacii martyris.

viii *Id. Jun.* Nivendi [Nividuni,] Amanti, Lucii, Andreæ Alibi, Itali, Philippi, Claudii. Graciani [Gratianopoli] Zeruti epiſcopi. Alexandri.

vii *Id. Jun* Pauli, Fortunati, Magiri, Primoſi. Affrica, Victuri, Privati, Donati. Alibi, Lucianæ mart.

vi *Id. Jun.* Marciani, Creſti, M. [Marti] Vitici, Saluſtini. Romæ, Nazarii, Primi, Naboris, Feliciaoi. Alibi, Marciæ. Sueſſionis, Medardi confeſſ.

v *Id. Jun.* Maximi, Baſilidis, Zachariæ, Cenſuri, Amanti. Romæ, Primi, Feliciani. In Aginno, Vincentii martyris. Columbæ Abis. [abbatis.]

iv *Id. Jun.* Romæ, Baſillæ, Caniani. Alibi, Criſpuli, Reſtituti, Rogati, Zachariæ. [Autiſiodoro,] Cenſuri epiſcopi.

iii *Id. Jun.* Romæ, Reſtituti. Alibi, Fortunati, Barthi epiſcopi. Emeriti, Victoriani, Victoris, Felicis. Barnabæ Apoſtoli.

ii *Id. Jun.* Romæ, Baſilidis, Criſpoli, Cyrini. Naboris, Felicis. Magdaletis. Zabini, Aurili, Doncilæ. Helidii epiſcopi.

Idus Jun Perſide, Bartholomei Apoſtoli. Alibi, Feculi. Africa, Luciani, Fortunati, Tedæ *, Creſcentiani. * al. Teclæ.

xviii *Kal. Julii.* Anteonii, Afri, Quintiani, Prothi. Art. [Aurelianis,] tranſl. Aniani. Seſſ. [Sueſſione] Valeriani. Ruſuni martyris. Ignati epiſcopi.

xvii *Kal. Jul.* Iſicii, Caotiani, Nati, Gaiani, Candidi. Romæ, Viti, Clementis, Jubiniani, Philippi, Miſogoni, Quintiani.

xvi *Kal. Jul.* Diogenis, Saturoini. Antiochia, Cyrici, Viti martyris, Modeſtæ, Creſcentæ, Julittæ mart. & cccc militum. Nannetis, Similini.

xv *Kal. Jul.* Quiriaci, Cantiani, Mocrini mart.

xiv *Kal. Jul.* Marcii, Marcelliani, Emelii, Felicis, Pauli, Martarii. Alibi, Criſpinæ, Marinæ

xiii *Kal. Jul.* Med. [Mediolani,] Nazarii, Gervaſii, Prothaſii, Celſi mart. Romæ, Ippoliti, Euoti, Honori, Petri, Vitalis, Urſici martyris.

xii *Kal. Jul.* In toniſcium [In Tomis civitate,] Pauli, Cyriaci, Feliciani, Thomæ, Felicis, Emelii, Vitalis, Criſpini.

xi *Kal. Jul.* Bellici, Perſei, Primi, Apollinaris, Rufini. Io Cæſaria, Euſebii epiſcopi. Saturnini. Cyriaci, Albanimiæ, Eudecei.

x *Kal. Jul.* Ant [Antiochia] Gantalicæ, Julianæ, Grapi, Jacobi Alphei Apoſtoli. Rufi, Albani martyris, cum occccLxxxviii. Paulini conf. Niceti conf.

ix *Kal. Jul.* Vigilia S. Joannis Baptiſtæ. Nic. [Nicomediæ,] Aviti, Lingi, Capitoni, Sarati, & dio onis [*forte* Aritionis] Emeriti, Alici, cum aliis Lxxviii.

viii *Kal. Jul.* In Paleſtina, natalis S. Joannis Baptiſtæ. Epheſo, dormitio Joannis Apoſtoli. Romæ, Fiſtulæ [Feſti,] Luceiæ. Agat. [Auguſtoduno] Simplicii.

vii *Kal. Jul.* Bigati, Banthanii, Acoræ [Aceiæ] Luciæ.

vi *Kal. Jul.* Africa [Gaudentii] Felicis. Romæ, Joannis & Pauli mart. Agapiti, Emeritæ. Alexandriæ, Agathonis Deageois. Vigilii epiſcopi.

v *Kal. Jul.* Romæ, Criſpinille *. Spania, Creſcentis, Criſpiniani, Juſtini, Felicis, Juliani, Primitivi, Clementis. In Achaia, Diani, Florenti. * al. Criſpi, Spinellæ.

iv *Kal. Jul.* Africa, Fabiani, Theoni, Gor. [Gordiani.] Alexandria. Sereni, Senidi, Venuſti, Eunuchi, Apollonii. Lugduno, Herei, [Herenei] Marcellæ. Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli. Leonis Papæ.

iii *Kal. Jul* Natale Apoſtolorum Petri & Pauli.... & aliorum dccccLxxvii mart. Simonis & Judæ

ii *Kal. Jul.* Romæ, Timothei, Leonis, Pauli. Lemovicas, Urſici, Martialis confeſſ. Andegavis, Albini confeſſ.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. Romæ, Gagi, Luciæ, Iſicii. Alibi, Urion. Arileſſi conf. Zeli, Severiani. In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis. In Perſide, Simonis Chananei & Judæ Zelotæ. Auguſtoduno, Leonti. Eparci epiſcopi.

vi *Non. Jul.* Romæ, Damaſi Papæ. Cæleſti, Eutychi. Melciadis Papæ. Heſycii, Proceſſi Martiniani. Turon. Menegundæ.

v *Non. Jul.* In Ediſſa, tranſlatio corporis Thomæ Apoſtoli. Tryphonis, Cionis, Aprici, Juliani, Severi, Effemiæ, Cypriaoi.

iv *Non. Jul.* Apud Auguſtam *N. S. Udalrici epiſcopi.* Jocundiani, Innocenti. Turon. tranſlatio corporis & dedicatio Baſil. S. Martioi epiſcopi. Biturig. Lauriani mart.

iii *Non. Jul.* Agathoni, Theodori, Triphonis mart. Secundini, Arbotis, Zoæ uxoris Nicoſtrati.

Prid. Non. Jul. Arioti, Palladii, Philippi, Severi, Zeti, Zotici, Augd. (Auguſtoduno) Legaoti * epiſcopi. S. Goari presb. & conf. * al. Legontii.

Nonas Jul. In Alexaodria, Parthenii, Eraclii, Apollonii, Publii. Alibi, Pividii, Parnini. N. S. Willibaldi epiſc. & conf.

VIII *Id. Jul.* In Nicæa, Soſtrati, Eradii. Alibi, Perenti, Procopii, Speci, Quarti, Pancrati, Corneliani, Eladii, Primoli. Ciliani epiſcopi & ſociorum.

VII *Id. Jul.* Inochi [Mochi] Zenoni, Cyrilli. Feliciani. Romæ, Floriani, Procopii mart. Fauſtini, Anatoliæ, Felicitatis, Alexandri, Fraterni.

VI *Id. Jul.* Septem Fatrum, Felicitatis *filiorum, Felicis, Philippi, Vitalis, Martialis, Alexandri, Sylani & Januarii.* Rufinæ, Secundæ, Anatholiæ, Marciani, Leonti, Philippi, Silini, Pretextati & aliorum XL.

V *Id. Jul.* Africa, Martiani. Et depoſitio Benedicti abbatis. Alibi, Januarii, Stephani, Leontii, Martiani, Prodiciæ, Mauricii, Eutychi. Liacini [*forte* Pictavis, Siſinni.] Pii mart.

IV *Id. Jul.* Fortunati. In Sicilia, Agathæ virg. Mediolano, Naboris, Felicis. Alibi, Primitivi, Divi, Cornepci.

III *Id. Jul.* Alexandria, Serapionis. Melei, Trophimi, Tropimei, Aptali, Propili, Menei. Med. Naboris, Felicis. Margaretæ virg.

II *Id Jul.* Africa, Donati. Alibi, Petri, Phoci. Lugduno, Juſti conf. Ammici conf. Marii, Antioti.

Id. Jul. Alexandria, Philippi. Alibi, Agrippini, Catullini, Bonoſi, Zoſimi, Jacobi, Secundi, Maximi. Romæ, Cyrici mart.

XVII *Kal. Auguſti* Ilarini, Mietiæ, Theodoſii, Pauli, Dionyſii, Macharii, Mammetis, Valentini, Theoni.

XVI *Kal. Aug.* In Africa, Aqoilini, Marcelli, Generoſi. Bituric. Nazorii. Autiſ. Theodoræ.

XV *Kal. Aug.* Romæ, Symphoroſæ cum VII filiis. Petri, Pauli, Herenei. Arnulfi epiſc. & conf. Alibi, Falbei epiſcopi. Emiliani, Aquilini.

XIV *Kal. Aug.* Alexandria, Siſinni. Alibi, Machodori, Dariæ, Juſti, Torquanti, Landadi, Petri. Lugduno, Ruſtici conf.

XIII *Kal. Aug* Africa, Sabini. Alibi, Victoris, Paulæ, Luciæ, Cyriaci, Maximi, Romani, Valeriani, Magrini, Secundi.

XII *Kal. Aug.* [Africa,] Victoris. Alibi, Fauſti, Adriani, Baſillæ. Romæ, Praxedis, Feliciani, Longini.

XI *Kal. Aug.* Antiochia, Cyrilli epiſcopi. *S. Maria Magdalena.* Andreæ, Thepelli, Aurilii, Startei. Alibi, Platonis, Eleani, Aiopoſi.

X *Kal. Aug.* Romæ, Vincentii. Ravennæ, Apollinaris epiſcopi. In Laodicia Phrygi, Miniſſei

IX *Kal. Aug.* Victorini, Statiani, Militaris, Silvini, Chriſtinæ virg.

VIII *Kal. Aug.* Romæ, Agunti. Paſſio Jacobi Apoſtoli. Alibi, Julianæ, Clementis, Criſtofori, Ponni.

VII *Kal. Aug.* Joviani, Juliani, Emelii, Marciani, Adriani, Mittianæ, Laodiciæ & aliorum XXIV.

VI *Kal. Aug* Felicis, Juliæ, Simeonis monachi. Jocundi, Macharii. Etheri epiſcopi.

V *Kal. A*[illegible] Auxenti, Septimæ. In Nicomed. N. S. Pantaleonis. Lugd. S. Peregrini presb. Mediolano, Nazarii & Celſi, Theophili, Victoris, Prudenti. Redd-i Riod omodi [Redonis, Riodomi] conf. In Britannia, Sampſon.

IV *Kal. Aug.* Romæ, Felicis, Simplicii, Fauſtini, Beatricis, Abſcodi, Simpliciæ, Anaſtaſiæ Trecas, Lupi epiſcopi, Rufi, Pontiani. Aurelianis, Proſperi epiſcopi.

III *Kal. Aug.* Romæ, Abdon & Zennen, Maximæ, Felicis, Fauiti, Beatricis, Juſti. Auturci [Autiſiod [illegible] epiſcopi. [illegible]

II *Kal. Aug.* Democriti, Diani Autiſiod. Germani confeſſoris. Secundi, Tilphi, Tertulini martyris.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Auguſti. Antiochia, mart. VII fratrum Machabeorum. Petri, Cyrilli martyris, Rufi. Vercellis, Euſebii conf. Bituric. Archadii epiſcopi. Gerunda, Feliciſſimi martyris. Catena S. Petri oſculanda.

IV *Non. Aug.* Romæ, Stephani epiſcopi martyris. Theodotæ, Felicis mart. Niceti.

III *Non. Aug.* Euphronii, Ermoli martyris. Droigenis, Stephani, Albini. *Inventio corporis S. Stephani protom., Gamalielis, Nicodemi.*

II *Non. Aug.* Romæ, Laurentii, Creſcentiani, Jacinthi, Juſtini, Sego*, Bartholomæi. [* *al.* Segu.]

Non. Aug. Eracli, Herenæ, Atri, Daſſi. Auguſtoduno, Caſſiani. Cat. [Catalauni] Mimmi epiſcopi.

VIII *Id. Aug.* Romæ, Xiſti martyris, Agapiti, Feliciſſimi, Donatiani Vigilia S. Afræ mart. Fauſtini, Ypoli cum aliis LXV.

VII *Id. Aug.* Fauſtini, Auxentii, Quiriaci, Suffroni, Veneriæ. Donati epiſcopi & martyris. Carpophori. *Apud Auguſtam Vindelic. S.* Afræ martyris.

VI *Id. Aug.* Romæ, Secundi, Cyriaci, Nazari, Agape virginis. Severiani, Victurini, Albani, Largi, Medratæ virginis.

V *Id Aug. Roma, N. S. Romani.* Firmi, Ruſtici. Dionyſii, Permoni, Gagi, Xiſti, Inbrivennenſem [Io Brivenſe] Martini. Vigilia S. Laurentii.

IV *Id. Aug.* Romæ, Laurentii arcbidiaconi, Creſcentionis, Feliciſſimi. Mariæ, Genuari, Cirillæ.

III *Id. Aug.* Tiburtii, Valeriani, Suſannæ, Cæciliæ virginis. Caſſiani mart. Radegundæ reginæ. Gaurici epiſcop.

II *Id. Aug.* Romæ, Eupli, Leuci, Geſon. Venariæ, Macharii, Darii, Chriſanti, Juliani.

Idus Aug. Romæ, Ypoliti martyris. Luciani, Pontiani. Alibi, Aſtiati, Cæleſti, Corneli, Anoci, Radegundæ, Eupli levitæ mart. Caſſiani martyris.

XIX *Kal. Septembris.* Fortunati, Juventiæ, Tutuli, Pauli, Parmi, Eradi, Demetri, Felicis. Romæ, Euſebii

XVIII *Kal. Sept.* Aſſumptio S. Mariæ. Nicomedia, Stratonis, Philippi, Eutyciani *cum ſociis eorum.*

XVII *Kal. Sept.* Emeli, Orionis, Tirſi. Arnulphi epiſcopi & conf.

XVI *Kal. Sept.* Mammetis, Orionis, Euſemiæ, Emeli, Daſſei.

XV *Kal. Sept* Romæ, Agapiti, Candidi, Pontuni, Diani, Maſſæ, Marcianæ virginis.

XIV *Kal. Sept* Filionis, Rufinæ, Leonti, Theodoti, Celaſi, Magni mart. Orionis. Bituric. Mariani mart. Andreæ ſociorumque ejus.

XIII *Kal. Sept.* Valentiniani, Piſti, Agatini, Coloni, Maximi conf. Leontii, Dioſcori.

XII *Kal. Sept.* Lulii, Juliani, Ypoliti, Quadrati, Leonti, Privati mart.

XI *Kal. Sept.* Romæ, Timothei, Marcialis.

Alibi

Alibi, Nectavi, Mariani. Auguſtoduno, Medardi, Emeliani. Symphoriani mart.

x *Kal. Sept.* Fortunati, Abundi. Romæ, Ciricei, Egeatis. Lugduno, Minervi, Eleazari, Sixti, Dioniſii. Remedii *, Timothei. Sidonii Apollinaris. Auguſtoduno, Flaviani.

* al. Remis.

ix *Kal. Sept.* In India, S. Bartholomæi Apoſtoli. Alibi, Genobi, Geneſii mart. Nivernis, Capitulini, Patricii conf. Gelderi confeſſ. Eduæ, Optati conf. *Prapone* Capitulini. *Tum* Nivernis.

viii *Kal. Sept.* Juliani, Rufini. Romæ, Geraſii martyris, Hermetis, Juſti, Paſtoris. mart.

vii *Kal. Sept.* Hermetis, Anaſtaſii mart. Herculani, Mercurii, Baſillæ, Maximiliani, Aſallæ, Primi, Eleutherii. Romæ, Abundii, Herenei martyris.

vi *Kal. Sept.* Sebaſti, Aranti, Riphi, Felici, Riphini, Dii, Hermetis, Marcellini. Arelato, Cæſarii epiſcopi. Auguſtoduno, Siagri epiſc.

v *Kal. Sept.* Romæ, Hermetis, Stephani, Poheni. Hippone Regine, S. Auguſtini conf. Privati *, Iuliani martyris. Sexti anc. [Sanctonis,] Viviani conf. Peraſii, Abundii MM.

* al. Brivatæ.

iv *Kal. Sept.* Heliſei prophetæ. Niſiæ, Felicis. Romæ, Sabinæ martyris, Candidæ. Et paſſio S. Joannis Baptiſtæ. Baſillæ virg. & aliorum dcccc martyrum.

iii *Kal Sept.* Romæ, Gaudentiæ virg. Felicis, Gemellini. Romæ, Felicis & Adaucti mart.

ii *Kal. Sept.* Paulini epiſcopi. Gangani, Helladii, Juliani, Vincentii, Vitalici. Optati confeſſoris.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Septembris. Priſci mart. Terentini epiſcopi, Ebeti, Valenti, Donati. Cinnomi [Cenomanis] Auctoris & Felicis. [Senonis,] depos. Lupi epiſcopi. At & [Alexandriæ] paſſio S. Petri epiſcopi. Egidii conf. Verene virg.

iv *Non. Sept.* Zenonis, Antonii, Dubitati, Joſeph, Theodori, Gorgoni, Timothei. Lugduni, Juſti epiſ. Auguſtoduni, Siagri epiſcopi.

iii *Non Sept.* Ariſtonippi, Antonini, Euſemiæ, Silici, Areſti, Johannis, Lucæ.

ii *Non. Sept.* Rufini, Maximi, Bonifacii. Cavati *, Marcelli mart. Erendrude virg. Sylvani, Caiani, Magni, Caſti, Paulini.

* al. Cavallono.

Nonis Sept. Taurini, Quinti, Ingenuini, Herculani, Arguntii. Bitunti, Ferruſionis. Quintini epiſcopi & conf.

viii *Id Sept.* Romæ, Eleutherii. Cappadocia, Eugenii epiſcopi. Gutti. Magni conf.

vii *Id. Sept.* Zenoti [Senonis] Reginæ mart. Art. [Arelato] Auguſtalis, Anaſtaſiæ. Art. [Aurelianis] Eurti confeſſ. Clodoaldi.

vi *Id. Sept.* Timothei, Fauſti. Alexandri, Ammonii, Pii, Demetrii, Severi. Nativitas S. Mariæ Virginis. Romæ, Adriani mart. Et S. Gorbiniani epiſcopi.

v *Id. Sept.* Romæ, Gorgoni. Alexandria, Hiacinthi, Donati, Fortunati, Tiburtii.

iv *Id. Sept.* Eupliæ, Eroſi, Hilarii PP. Alexandria, Sylvani & dcccc martyrum. Africa, Thuſci, Valentini, Salvii.

iii *Id. Sept.* Romæ, Proti, Hiacinthi, Baſillæ, Eugeniæ. Andegavis, Maurilionis confeſſoris. Ingenui. Alibi, Siri. Lugd. Patientis, Felicia mart. Regulæ.

ii *Id. Sept.* Lugd. Sacerdotis. Auguſtoduni, Evanti, Siri, Serapionis. Alibi, Ammonii, Proti, Euſebii.

Idus Sept. Ageti [Auguſtoduno,] Nectari, Feliciſſimi. Turonis, Lidorii epiſcopi. Secundini, Theodoli.

xviii *Kal. Octobris.* Romæ, Cornelii, Cypriani, Dionyſii, Saturi, Felicis, Honorii, Eparrici epiſcopi. Exaltatio S. Crucis.

xvii *Kal. Octob.* Cirini, Stratonis, Leonti, Pauli. Apri epiſcopi. confeſſ. Conſtantii. Romæ, Nicomedis. Valeriani mart. Alibi, Carnodi, Atopi martyris. [*Lege* Albani. Carnotis, Leobini conf.]

xvi *Kal. Octob.* Luciæ, Euſemiæ virg. Geminiani, Victoris. Romæ, Emerentianidis, Ceciliæ, Felicis, Tirſi.

xv *Kal. Octob.* Hodiani, Valeriani, Magrini, Santini, Conſtantii, Pauli, Iſici mart. Macrobii.

xiv *Kal. Octob.* Tropimi, Oziani, Sixti, Meditei, Euſtorgii, Saturi.

xiii *Kal. Octob.* Demetrii, Niceti, Caſtoris militis. Trecæ, Januarii, Feroli, Siquami conf.

xii *Kal. Octob.* Vigilia Matthei Apoſtoli. Joſmidoni, Dorotei, Privati, Theodori, Conſtanticiæ, Felicis. Romæ, Januarii.

xi *Kal. Octob.* Mediolano, Victoris martyris. Perſida, Matthei Apoſtoli. Albini [Alibi] Lucæ Euangeliſtæ. Palpili mart. [*Forte* Pampili]

x *Kal. Octob.* Baſillæ. Sedun. Auguns [Sidunis, Agauno] Mauritii, Exuperi, Candidi, Victoris, Innocentii, Vitalis & aliorum ſex millium, ſexcentorum ſexaginta ſex. Eodem die, S. Emmerami martyris.

ix *Kal. Octob.* Teclæ virginis. Alexandriæ, Marci Euangeliſtæ. Romæ, Liberii Papæ. Lini martyris.

viii *Kal. Octob.* Conceptio S. Joannis Baptiſtæ. Juliani. Auguſtiduno, Sedilia *, Andochii, Direi, Felicis mart. Lugduni, Lupi. Arvernis, Ruſtici epiſcopi. Rutperti conf.

* al. Sediloco

vii *Kal. Octob.* Aſia, Bardoniani, Marci, Eucarpi.

vi *Kal. Octob.* Romæ, Euſebii conf. Alibi, Senatoris, Luxorii, Magni, Naboſti, Fauſtini. Avernis, Apollinaris. *S. Cypriani epiſcopi & martyris, atque Juſtinæ virg.*

v *Kal. Octob.* Eeutherii, Andronici, Timothei, Taraci, Probi, Coſmæ & Damiani, Florentini.

iv *Kal. Octob.* Martialis, Laurenti, Stathei, Emeli, Cypriani. Romæ, Juſtini presbyteri, Alodi, Sidonii. *Natalis S. Wenceſlas mart.*

iii *Kal. Octob.* Plauti, Placidi, Eraplii, Aut. [Autiſiodoro] Fraterni. Soſii, Januarii. Dedicatio Baſilicæ Archangeli Michaëlis.

ii *Kal. Octob.* Placentiæ, Antonini. Jeroſol. apud oppidum Bethleem, Hieronymi presb.

OCTOBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Octobris. Priſci, Creſcentiani, Euagrii, Fauſti, Dignæ. Remis, Remigii epiſcopi. *Apud Gantum, S. Bavonis.* Autiſiodoro, depoſitio Germani epiſcopi.

vi *Non. Octob.* Eeutheri, Quirilli, Secundiani, Primi, Euſebiæ, Gaiani, Cleonti. *Leodegarii.*

v *Non. Octob.* Theogeni. Aphr. [Africa] Victoris. Amonii, Scapargi, Orbani, Felicis.

iv *Non. Octob.* Martii, Audacti, Daſi, Marci, Autiſiodori, Maruſii, Marcelli.

iii *Non. Octob.* Placidi, Valentiani, Apollinaris, Eutici, Victorini. Autiſiodori, Fauſti, Pelagii, Firmati, Flavianæ virginis.

II *Non. Octob.* Rogati, Ammoni, Caſti, Marcelli. Romani epiſcopi.

Non. Octob. Marcellini, Matthei, Marci, Lini Papæ.

VIII *Id. Octob.* Dionyſii, Januarii, Juliani, Fauſtini, Macialis.

VII *Id Octob.* Col. Gereon martyris cum aliis CCCXVIII. Dionyſii & Geouini martyrum, Affræ. Eleutherii

VI *Id. Octob.* Africa, Euſebii, Heraclii, Dionyſii, Septimi, Venuſti. Probi, Andronici Alibi, Sereni, Paulini epiſcopi. Maluſii cum CCCXXX. *Burchardi epiſcopi & confeſſoris.*

V *Id Octob.* Placidi, Fauti, Tanaſii, Amboti. Turon. Venanti, Genuari, Marcelli.

IV *Id. Octob.* Euagrii, Euſtaſii. Romæ, Ecliſti, Saturi, Eucariſti, Priſciani. Bitur. Opinionia. Dedicatio Baſilicæ S. Maximiliani conf.

III *Id. Octob.* Fauſti, Marcelli, Andriani, Januarii, Athanaſii epiſcopi.

II *Id Octob.* Romæ, Caliſti epiſcopi, Amboti, Modeſti, Saturi. Alibi, Lupi, Luciani, Juſti.

Idus Octob. In Capuana, Luplili, Fortunati.

XVII *Kal. Novembris.* Africa, Cecre, Marii, Aufidi, Nerei, Alexandrini, Victuriæ, Nubilitani, Marinæ. Galli confeſſoris.

XVI *Kal. Nov.* Alexandri, Victorini, Donati, Serviſiani, Baſillæ, Jencari.

XV *Kal. Nov.* Lucæ Euangeliſtæ. Victoriæ, Hermetis. Puteoli, Juſti martyris. Januarii. Agnetis virg. Triphoniæ, Bereſi, Auticis.

XIV *Kal. Nov.* Auſteri, Januarii, Proculi, Deſiderii, Euticii, Preſtici, Pelagii.

XIII *Kal Nov.* Claſi, Zoſimi, Promaſi, Januarii, Euticis, Marcellinæ, Capralii, Neonis mart.

XII *Kal. Nov.* Gagi, Eutici, *cum* 7000 Diſſei, Modeſti, cum aliis CCLXXII, Macharii, Feſti. Lugduno, Juſti

XI *Kal. Nov.* Philippi, Euſebii, Hermetis, Severi, Leugati. Col. SS. undecim millium Virginum. Depoſitio Severini epiſcopi & conf.

X *Kal. Nov.* Severi, Dornthei, Seureſi.

IX *Kal. Nov.* Vitalis, Felicis, Rogati, Claudiani, Eutheri, Flaviani, Juſti.

VIII *Kal. Nov.* Romæ, XLVI mart ſeu mille centum octoginta quatuor. Saturini, Maximi, Urbani conf. Alibi, Primi. Sueſſionis, Criſpini, Criſpiniani, Rogati, Felicis, Vitalis.

VII *Kal. Nov.* In Nicia, Luciani, Martiani, Flori, Heraclii, Tuti. Amandi epiſ. & conf.

VI *Kal. Nov.* Policarpi. Neonii, Euminii, Mariani, Tarſi, Gagi, Diodori, Metropi, Poti, Florenti, Longi.

V *Kal Nov.* Arcrladi. Natalis Apoſtolorum Simonis & Judæ. Lucæ. Romæ, Cirilli, Amenti, Marinæ, Quinti, Lucii.

IV *Kal. Nov* Lucani, Hiacintbi, Saci, Noti, Quinti, Feliciani, Lucini.

III *Kal. Nov* In Nicomedia, Januarii, Calendionis, Marci, Germani, Martialis, Petri, Catici, Marciani Saturnini.

II *Kal. Nov.* In Africa, Dagoni, Juliani, Agapi, Bonifacii, Donati, Fortunati, Silvani. Paſſio S. Quintini mart.

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Novembris. Mariæ, Cæſarii mart. Primi epiſcopi. Meldecaſi. Baioch. Victoris *, epiſcopi & conf. Romæ, Ceſarii. Divionis, Benigni mart. Ach. [Auguſtoduno] Primi epiſc. Feſtivitas omnium Sanctorum. * *al.* Vigoris.

IV *Non Nov.* Africa, natal. SS. Pupliani, Hermetis, Vitalis, Victoris, Juſti.

III *Non. Nov* In Africa Cappad. Germani, Theophili, Agricolæ mart. Caſarii, Vitalis.

II *Non. Nov.* Biturg. Luſoris conf. Cæſarii, Domnini In Patavia, Valentini.

Nonis Nov. Cæſarea, Domnini, Pulleti, Marci.

MARTYROLOGIUM QUARTUM

LABBEANUM

In nomine Sanctæ Trinitatis, incipit Martyrologium per circulum anni.

VIII *Kalendas Januarii.* Bethlem, nativitas Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem Romæ, Jovini, & paſſio Eugeniæ virginis. Et alibi, Anaſtaſiæ virginis, Felicitatis, Saturnini.

VII *Kal. Jan.* Paſſio Stephani martyris. Romæ, Dionyſii confeſſoris, Heliæ, Doroſtoli, Juliani, Mæandri. Et paſſio ſancti Marini.

VI *Kal. Jan* Ordinatio epiſcoporum *, Jacobi Apoſtoli fratris Domini, & adſumptio S. Joannis Euangeliſtæ. * *al.* epiſcopatus.

V *Kal. Jan.* Bethlem, natale martyrum infantium & lactentium. Alibi, Domitiani, Eutychi, Caſtori, Euſebii, Gaiani, Domitiæ. Tranſlatio Thomæ Apoſtoli, & octava ipſius.

IV *Kal. Jan.* In Africa, Victoris, Liboſi, Honorati, Saturi. Romæ, Felicis, Domiti, Creſcenti, Primiani, Bonifacii epiſcopi.

III *Kal. Jan.* Alexandriæ, Manſueti, Honori, Pauli, Poli, Stephani, Cleti. Romæ, Felicis epiſcopi, Perpetuæ, Florentis epiſcopi,

II *Kal. Jan.* Donati, Gai. Romæ, Rogati, Sylveſtri epiſcopi & confeſſoris Hermetis, Stephani. Senonis, paſſio Columbæ virginis.

IANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Januarii. Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecuodum carnem. Stephani, Eufroſyni, Hermetis, Gai, Victoris, Severi. Auguſtoduni. Agrippini epiſcopi. Romæ, Martinæ martyris.

IV *Nonas. Jan.* Antiochia, Iſidori, Macari. Alibi, Tobiæ, Rutulæ, Vitalis, Stephani.

III *Non Jan.* Cyrici, Claudionis, Argei, Marcellini. Paris. Genovevæ virginis. Viennæ, Florenti. Romæ, Antheri. Paſſio Theogenis martyris.

II *Non. Jan.* Africa, Aquilini, Augenti, Quinti, Trifiniæ. Bononiæ, Hermetis. Aggei, Gai.

Nonas Jan. Africa, Felicis, Luciani, Teleſphori, Petri, Sereni. Hieruſalem, Symeonis presbyteri. Item Simeonis epiſcopi.

VIII *Id.*

Digitized by Google

VIII *Idus Ian* Epiphania Domini. Honori, Julii, Anaſtaſiæ, Juliani, Baſiliſſæ, Celſi. Rhedonis, natale, tranſlatio, ordinatio epiſcopatos Melanii cooſeſſoris.

VII *Id. Ian.* Nicomediæ, Luciani, Liceri, Polyeucti, Felicis, Palladi. Iſidori epiſcopi, Pulicoſti, Eudi. Eductio Jeſu de Ægypto.

VI *Id. Ian.* Græcia, Ruſtici, Timothei, Luci, Flori, Schotei. Auguſtiduno, Hegemoni epiſcopi.

V *Id. Ian.* Epicteti, Saturnini, Vitalis, Fortunati, Quieti, Revocati.

IV *Id. Ian.* Africa, Revocati, Juſti, Albæ [Alibi.] Melciadis, Saturi, Felicitatis.

III *Id. Ian* In Alexandria, Petri, Leuci. Alibi, Philoromi, Augenti, Auguſtini. Gregorii epiſcopi [Naziaozeni:]

II *Id. Ian.* In Achaia, Syriaci, Saturi. Alibi, Zotici, Bonitti, Caſloii, Rogati, Philoromi, Petri, Aventiæ.

Idus Ian. Africa, Ingenuæ, Felicitatis. Alibi, Syriaci, Z..ici, Gliceri, Secundi. Depoſitio Hilarii epiſcopi.

XIX *Kalend. Februarii.* Antiochiæ, Cliceri martyris. Alibi, Pauli, Saturi, Geronti, Januarii, Felicis. Eufroſii confeſſoris.

XVIII *Kal. Febr.* In Ægypto, Criſconi, Minelampi. Alibi, Corneli, Lirici. Abbacuc prophetæ. Romedii confeſſoris.

XVII *Kal. Febr.* Romæ, Marcelli Papæ martyris, Marthæ martyris. Alibi, Saturnini, Fauſti. Arelate, Honorati epiſcopi. Fuſſione confeſſoris. S. Ferioli epiſcopi & martyris.

XVI *Kal. Febr.* Africa, Mucii, Victurici, Leucii. In Ægypto Thebaida, Antonii monachi. Lingonis Speuſippi, Leonillæ martyris cum ſociis earum. Deas civit. Marcelli epiſcopi. Bituriæ. Sulpitii epiſcopi.

XV *Kal. Febr.* Cathedra S. Petri Apoſtoli, quo primum Romæ ſedit. Moſei, Ammonii, Thyrſiſconis, Luci, Lurici, Priſcæ. Leopardi confeſſoris.

XIV *Kal. Febr.* Africa, Pauli, Germani, Juli, Gai. Hieruſalem, Marthæ &, Mariæ. Alibi, Piæ, Zoſimi, Fortunati. Lugduni, Nicetæ confeſſoris.

XIII *Kal. Febr.* Romæ Fabiani, Sebaſtiani mart. Mariæ ...., Audiſax. Alibi, Clementis, Leonti, Tyrſi.

XII *Kal. Febr.* Felicis, Euſtaſi confeſſoris, Solutoris, Fructuoſi martyris, Eulogii martyris, Patrueli martyris. Et paſſio Agnetis virginis. Aucti * confeſſoris.

* *al.* Aviti.

XI *Kal. Febr.* In Spania, Valentia civitate, paſſio S. Valeri epiſcopi, Vincenti diaconi martyris, Pauli, Quintiliani, Pauli, Epodimi, Quiri, Clementi, Januarii. Romæ, Vincenti & Anaſtaſi martyrum.

X *Kal. Febr.* Severiani mart Flori, Corneli, Donati, Clementis, Eugenii, Macarii mart. Romæ, S. Emerentianæ martyris.

IX *Kal. Febr.* Antiochiæ, Babilæ martyris. Alibi, Doni martyris. Epicteti, Galei, Feliciſſimi, Vincentiæ, Euſtaſii conf. Savinæ virginis.

VIII *Kal. Febr.* B. Pauli Apoſtoli converſio in Damaſco. Donati, Epicteti, Puppiæ, Tyrſi, Agape, Sabiani, Sabini. Alvernis, Præjecti, Amarini martyris.

VII *Kal. Febr.* Polycarpi epiſcopi, Armatæ, Artemi, Fabiani, Sidonis, Leuducius, Theogenis, Sabiani, S. Paulæ.

VI *Kal. Febr.* Africa, Dativi, Reotri, Æmiliani, Publi, Armati, Gai, Epicteti.

V *Kal. Febr.* Romæ, Agnetis virginis de nat. [nativitate.] Donati, Viti In Africa, Meſſuriani, Juliani, Nicomedis, Leuci, Celeſtini.

IV *Kal. Febr.* Pauli, Victoris, Hippolyti, Honorati, Conſtantini. Treveris, Valeri epiſcopi.

III *Kal Febr.* Antiochiæ, Hippolyti. Alibi, Pelliani, Clari, Philippiani.

II *Kal. Febr.* Alexandriæ, Tarſici, Hippolyti, Tyrſi martyris, Calioici, Victoris.

FEBRUARIUS HABET DIES XXVIII.

Kalendas Februarii. In Scotia, depoſitio Brigidæ virginis. Alibi, Polycarpi, Poenis, Publii, Severi conf. Vindemialis mart.

IV *Non. Febr.* Solemnitas S. Mariæ, quando Dominum io templo præſentavit. Io Africa, Victoris, Privatulæ. Romæ, Laurenti, Fortunati. Aurel. [Aurelianis] Floiculi conf. Et depoſitio Siccariæ virginis.

III *Non. Febr.* Africa, Felicis, Laurenti, Celerinæ, Hippolyti, Felicitatis. Vapingi, Teridi conf. Lugduni, Lupicini conf.

II *Non. Febr.* Gemini, Gelaſi, Maximi, Donatæ, Aquilini, Timoë.

Non Febr. Sicilia, paſſio Agathæ virg. Revocati, Saturi, Felicis, Saturni. Viennæ, Aviti confeſſoris. Andreæ Apoſtoli de ord. [ordinatione] epiſcopatus.

VIII *Id. Febr.* Soteris virginis. Alibi, Saturnioi, Revocati, Dorotheæ, Theophili. Alibi, paſſio Luciæ virginis. Amandi epiſcopi. Vedaſti epiſcopi.

VII *Id. Febr.* Agabi martyris. Anatoli, Ammonis, Statiani, Nepotiani, Luci, Saturnini, Sarncandre [Sarnæ, Andreæ.]

VI *Id. Febr.* Armenia, Dioniſi, Æmiliani, Sebaſtiani. Romæ, Pauli epiſcopi. Alibi, Luci.

V *Id. Febr.* Alexandri, Ammonis, Æmiliani, Thomæ, Nili, Germani, Agathoni, Cyriaci.

IV *Id. Febr.* Apollonis martyris, Protei, Orientis, Plauſi martyris. Silvani confeſſoris, Andreæ, Troiani confeſſoris. Romæ, Soteris, Zotici, Irenæi, Hyacinthi, Amanti mart.

III *Id. Febr.* Eufraxi, Baſiliani, Amanti, Julici, Felicis, Zotici, Zoteris. Lingonis, Deſiderii epiſcopi. Pect. [Pictavis,] Baldegundæ. Romæ, Caloceri, Partheni mart.

II *Id. Febr.* Damiani martyris, Juliani, Donati, Eracli. Suſannæ, Eulaliæ, Urbani. Simplicii confeſſoris.

Idus Febr. Juliani martyris, Tulliani, Cyriaci, Ammooi, Decenti. Lugduni, depoſitio Stephani epiſcopi.

XVI *Kal. Martii.* Romæ, Valentini, Zenonis, Vitalis, Fæliculæ martyris, Marciani, Vincenti, Germani, Baſſiani, martyris, Dionyſi martyris, Agathoni martyris. Jonas, Ægeas.

XV *Kal. Mart.* Joſippi, Agapæ virginis, Joannis, Adventi, Xyſti, Victoris, Pamponi. *Et diabolus retro à Domino receſſit.*

XIV *Kal. Mart.* Fauſtiniani, Pleſi, Cocoſatis, Fabiani, Maximæ, Junellæ cum quinquaginta quatuor. Julianæ martyris cum quinque millibus. Depoſitio Tetradi epiſcopi.

XIII *Kal. Mart.* Donati martyris, Chryſantianæ, Romuli martyris cum octoginta quatuor. Januarii, Octaviani, Guovili, Marci.

XII *Kal. Mart.* Rutuli, Claſſii, Damaſci, Pauli,

li, Marcialis, Maximi, Marcelli, Fructuli.

XI *Kal. Mart.* Publii, Juliani, Baretſei, Tulii, Lampaſis, Manili, Marcelli.

X *Kal. Mart.* Potami, Nemeſii, Didymi, Gai, Victoris, Coronæ martyris.

IX *Kal. Mart.* In Africa, Viroli, Sirici, Jocundi, Victurini, Petri, Juſti, Secundi.

VIII *Kal. Mart.* Natalis Cathedræ S. Petri Apoſtoli, quam ſedit apud Antiochiam. Teclæ virginis, Victurini, Concordiæ, Sereni. Et alibi ſexaginta unius Martyrum. Euteri, Caſtæ, Flaviæ, Gorgoni.

VII *Kal. Mart.* Seneroti, Polycarpi epiſcopi cum aliis duodecim. Herotis, Criſconi, Petri, Felicis cum aliis triginta ſex. Sirici.

VI *Kal. Mart.* Heroti, Primitivæ, Edititius, Rutuli, Luciani, Victurini, Serapionis mart.

V *Kal. Mart.* Donati, Ingenuæ cum aliis quadraginta quinque. Juſti, Caſtæ, Creſcentæ, Creſcentiæ, Rogatiani, Neſtoris.

IV *Kal. Mart.* Alexandri, Neſtoris, Theonis, Donativi, Ingenui, Fortunati, Felicis cum aliis viginti quinque.

III *Kal. Mart.* Alexandri, Antigoni, Abundanti, Ticiani, Dioniſi, & aliorum viginti trium. Serviliani, Datiani, Leandri.

II *Kal. Mart.* Celeris, Pupilli, Claudiani, Macari, Gaiæ, Ruſinæ, Juſti.

MARTIUS HABET DIES XXXI.

Kalendas Martis. Paſſio Leonis martyris, Habundanti, Hermetis, Adriani, Victuri. Andegavis civit. Albini confeſſoris.

VI *Non. Mart.* Heroli. Romæ, Luci epiſcopi, Pauli, Georgii, Januariæ, Abſaloni, Primitivæ,

V *Non. Mart.* Felicis, Lucioli, Gaiolæ, Hemeteri, Juli, Caſti, Juſti, Soli,

IV *Kal. Mart.* Romæ, natale ſanctorum Martyrum octingentorum. Juli. Roti, Luci, Gai, Fortunionis, Gregorii, Adriani.

III *Non Mart.* Africa, Eovoli, Petri, Focæ martyris, Victoris. Euſebi. Alibi, Saturnini, Marci, Martini.

II *Non. Mart.* Nicomediæ, Victoris. Alibi, Alexandri, Diodori, Perpetuæ, Felicitatis, Silvani.

Non. Mart. Africa, paſſio Perpetuæ & Felicitatis, Saturi. Alibi, Servani, Leuci, Tadici, Dandæ, Rogatæ, Maruli.

VIII *Idus Mart.* Nicomediæ, Quirilli. Alibi, Rogati, Urbani, Cyrilli, Beromiæ, Ereniæ, Felicis.

VII *Idus Mart.* Armenia, militum ſexaginta. Africa, Juliani, Sici, Philippi, Nectari, Conceſſi. Romæ, Martyrum quadraginta.

VI *Idus Mart.* Nicia, Gorgoni, Firmi. Antiochiæ, Agapæ virginis. Alibi, Palatini, Firmiani.

V *Idus Mart.* Alexandriæ, Gai, Philomi, Candidi, Valeri, Cyrilli, Petroni, Heracli, Zoſimi, Marciani.

IV *Idus Mart.* Niciæ, Egdomi martyris. Et alibi, quinquaginta. Alibi, Zoni, Neonis, Pioni. Romæ, Innocenti, Raſi confeſſoris, Gregorii Papæ beatæ memoriæ.

* *al.* Nicomediæ. III *Idus Mart.* Niciæ *, Macedoni, Epipodi. Alibi, Teuſeræ martyris, Euſraxiæ, Victurini, Marcialis, Juli.

II *Idus Mart.* Euſroſi, Alexandri, Petri martyris, Fronimi, Pionis, Innocenti, Feliciſſimi. Romæ, Leonis epiſcopi & martyris.

Idus Martii. Longini, Luci martyris, Fauſtæ, Paulæ. Hieruſalem, Jacobi Apoſtoli. Lucæ Euangeliſtæ.

XVII *Kal Apr* Niciæ, Caſtori, Sereni, Eugeniæ, Juliani. Alibi, Hilari, Caſſonis, Pampini.

XVI *Kal. Apr.* Theodoli Hieruſalem, Quiriaci epiſcopi, Dionyſi, Mariæ, Largi, Alexandri, Datiani. In Scotia, Patricii confeſſoris. *Primus dies ſeculi.*

XV *Kal. Apr.* Alexandriæ, Collegi. Romæ, Pimenii presbyteri, Quartini, Sanfori. Alibi, Sebioli * cum aliis viginti quatuor. Quinti, Saldæ, Rogati. * *al.* Servuli.

XIV *Kal. April.* Theodori, Baſſi, Baſeliæ. Leonti confeſſoris. Sorenti, Marci, Florenti.

XIII *Kal. April.* Joſeph, Pauli, Cyrilli, Eugeni, Serapionis, Claudi, Victurici, Domni, Valentini. Volranni confeſſoris.

XII *Kal. April.* Alexandriæ, Serapionis, Joſippi, Voluſiani, Polycarpi, Amatoris, Ammoni. Benedicti abbatis.

XI *Kal. April.* In Narb. [Narbona] Pauli confeſſoris In Africa, Saturnini. In Sabar [Sebaſtia,] Decroni, Arionis.

X *Kal. April.* In Africa, Felicis. Alibi, Theodori, Juliani, Agavi * Piomti, Pauli, Dionyſi. * *al.* Agatii.

IX *Kal. April.* In Africa, Agapiti, Ramoli, Rogati, Saturnini. Alibi, Secundoli, Victurini, Seleuci. Romæ, Cyrini martyris.

VIII *Kal. April.* Annunciatio S. Mariæ matris Domini. Hieruſalem Dominus noſter Jeſus Chriſtus crucifixus eſt. *Æquinoctium.* Et paſſio Jacobi Apoſtoli fratris Domini. Nicomediæ, Dulæ. Alibi, Lucillæ & quadringentorum martyrum. Jovini, Teclæ martyris. Et immolatio Iſaac.

VII *Kal. April.* Romæ, Caſtuli. Alibi, Monati martyris, Petri, Marciani, Caſſiani, Timothei, Theodori.

VI *Kal. April.* Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, Romoli, Agate, Militiæ, Solutoris

V *Kal. April.* Rogati, Audacti, Caſtori, Alexandri, Dorothis. Caval. [Cavalono] Guntranni Regis.

IV *Kal. April.* Niciæ, Paſtoris, Victurini. Dolæ, Julianæ. Antiochiæ, Theodori, Saturnini, Pocutalis. Alibi, Achaicæ.

III *Kal. April.* Theſſalonicæ. Domnini, Filipoli, Acaci, Palatini. Alibi, Victoris, Eulaliæ virginis. Depoſitio Paſtoris.

II *Kal. April.* In Africa, Aneſi, Felicis, Diodoli, Porti, Abdæ, Corneli, Valeriæ.

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalendas Aprilis. In Ar. [Armenia] Paſtini, Quintiani. Alibi, Victoris, Agapæ, Irenei, Dyoniſi, Stephani, Secundi.

IV *Non. April.* In Africa, Amphiani, Victoris. Alibi, Marcellini, Theodoli, Urbani confeſſ.

III *Non. April.* In Nicia, Thomæ Apoſtoli, Prancati, Agathæ, Theodoſiæ virginis, Donatæ, Amphiani, Euagri, Sixti martyris, Benigni.

II *Non. April.* Theodoli, Agathoni, Pauli, Saturnini, Publii, Victoris, Succeſſi, Maturini, Urbani, Juliani. Mediolani, depoſitio S. Ambroſii confeſſoris.

Non. April. Claudianæ, Marcianæ, Didymi, Quinti, Honori, Agape, Amphiani, Nicanoris, Andronici.

VIII

VIII *Id. April.* In Nicomedia, Firmi. Bertonnel, Romani, Donati, Epiphani, Timothei, Cluſi, Quiriaei, Marinæ.

VII *Idus April.* Antiochiæ, Timothei, Diogenis, Eleuſi, Macariæ, Maximæ. Alibi, Capuæ *, Victoris, Peluſi.

* *al.* Capricæ.

VI *Id. April.* Africa, Timæri, Conexi, Conceſſæ, Solutoris, Succeſſi, Macari, Pinnari, Ammoni, Maximi.

V *Id. April.* Demetri, Hilari, Conceſſi, Mari, Fortunati, Donati, & aliorum ſeptem.

IV *Id. April.* Alexandriæ, Apolloni, Granii, Saturnini, Alexandri, Gaiani, Hilari, Donati, Pinnadi, Theodori, Fadi.

III *Id. April* Romæ, Leonis Papæ & confeſſoris Salonis, Domini, Fortunati, Euſtorgi, Neſtoris, Maximi, Donati, Siagri confeſſoris. Et alibi, ducentorum quadraginta.

II *Id. April.* In Africa *, Carpi. Alibi, Juli, Agapi, Pauli, Cypriani, Valeri Conſtantini confeſſoris Iſaac, Cari, Euphemiæ.

* *al.* Aſia.

Idus Apr. In Calcid. [Calcidonia,] Euphemiæ virginis. Eucapi, Secuturis, Catuli, Januarii. Polycarpi, Pauli.

XVIII *Kal. Maii.* Romæ, Tiburti, Valeriani, Maximi. Alibi, Proculi, Optati, Corneliæ, Cyriani. Frontonis monachi.

XVII *Kal. Maii.* Picano, Mortonis, Meſſoris, Moaſitis. Alibi, Archelai, Diogenis, Veronicæ, Proſduci, Luperci martyris, Georgii, Agatæ.

XVI *Kal. Maii.* Achaia, Cariſſi martyris. Alibi, Baſiliæ, Marcialis, Caliſti martyris, Felicis, Luciani, Fauſtini.

XV *Kal. Maii.* Antiochiæ, Petri, Hermogenis, Marciani. In Africa, Baruci, Donati, Macedoni, Fortunati.

XIV *Kal. Maii.* Septimi, Victoriei, Donati, Elutherii epiſcopi, Criſpini, Mappaliei, Anthia, Victurini.

XIII *Kal. Maii.* Armenia, Hermogenis, Gai, Rufi martyris, Fortunati, Sericiani, Donati. Alibi, Vincenti, Vitalis martyris.

XII *Kal. Maii.* Africa, Serviani, Arnaci, Joannis. Romæ, Victoris, Aiaraei, Salviani, Donati martyris. Antiſſiodori, Martini conf.

XI *Kal. Maii* Alexandri. Fortunati, Aratoris, Vitalis. Romæ, Valeriani, Aprunculi, Maximi. Alibi, Cæſari.

X *Kal. Maii.* Philippi. Romæ, Gai Papæ. Lugduni, Epipodi. Alibi, Leonidis, Primoli, Turdiani. Senonis, Leonis epiſ.

IX *Kal. Maii.* Africa, Catulini, Victoris, Urſi. Romæ, Georgii martyris, Naboris, Vitalis. Alibi, Felicis, Fortunati, Achillei, Panteleemonis.

VIII *Kal. Maii.* Victoris, Carinæ, Donati, Theonis, Fauſtini. Sidrac, Miſac, Abdenago, ſic liberati ſunt de camino ignis. Alexandri martyris. S. Georgii.

VII *Kal. Maii* Euodi, Fortunati Diopliſcium [Dioſpoli civit.] Georgi martyris. Lugduni, Ruſtici confeſſoris.

VI *Kal. Maii.* Aureli, Leonidis. Africa, Juri, Sirici, Vindei, Pauli. Cleti, Maximi, Marciani, Simplicii, Germani, Gemellini.

V *Kal. Maii.* Anthemii epiſcopi, Caſtoris, Aneſſimi, Hermetis, Victoris, Germani, Stephani, Antonini, Thimiæ, Sodalis.

IV *Kal. Maii.* Euſebi. Romæ, Vitalis, Victuri, Malinæ, Aphrodiſi, Manili, Niciæ, Luciani cum aliis quadringentis & decem martyribus. Eutyci confeſſoris. *Egreſſio Noe de Arca.*

III *Kal. Maii.* Alexandri, Germani. Alibi, Proſdoci, Gradi, Prudenti, Valentini, Urbani, Pudenti, Vitalis.

II *Kal. Maii.* Alexandri, Dorothei, Criſpini. Alibi, Pomodiani, Quirici martyris, Rodimi *, Polochroni confeſſoris.

* *al.* Rodociani.

MADIUS HABET DIES XXXI.

Kalendas Madias. In Aſia, natale Philippi & Jacobi Apoſtoli. In Gallia, Amatoris confeſſoris. Sigiſmondi regis. Matthei Apoſtoli. Judæ. Berthæ abbatis. *Initium prædicationis Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

VI *Non. Maii* Germani, Saturnini, Elpidi, Cæleſtini, Privati, Felicis, Hermogeni, Cetioi.

V *Non. Maii.* Inventio S. Crucis. Romæ, Hermogenis, Alexandri, Euenti, Theudoli. Juvenalis confeſſ. Urbani, Mariani, Fortunati.

IV *Non. Maii.* Antoninæ martyris, Celeſtini, Felicis, Floriani martyris, Silvani, Neſtoris. Corcodomi confeſſoris. Romani, Fortunati.

III *Non. Maii.* Euſemi, Irenei, Gregori, Petini. Alibi, Hilarii. Viennæ, Feliciſſimi, Nectari, Niceti. Antiſ. [Antiſiodoro,] Viviani martyris. *Aſcenſio Domini.*

II *Non. Maii.* Perſida, Matthei Apoſtoli. Alibi, Gerorſi * confeſſoris, Secundiani. Mediol. Victoris, Felicis. Ant. [Antiſiodoro,] Valeri. Natale Joannis ante portam Latinam.

* *al* Gerontii.

Nonas Maii Auguſtini, Marcellini, Celerini, Eutychi, Georgi. Hilari confeſſoris. Auguſtod. Placidi, Macrobi, Flavi.

VIII *Id. Maii.* Victoris martyris, Fortunati, Agathi, Maximi, Stephani, Eutychi. In Sancton. Martini. Antiſſd. Palladi.

VII *Id. Maii* Quirilli, Zenoni, Timothei, Gordiani, Primoli, Quinidei, Afrodiſi. Beati confeſſoris. S. Pachomii abbatis.

VI *Id. Maii.* Romæ, Epimachi, Gordiani. Alibi, Probatæ, Cyrilli, Petri, Felicis, Fauſtæ, Mariæ. Job prophetæ.

V *Id. Maii.* Montaniani, Septimi, Majuli, Epimini, Anthimi, Demetri. Viennæ, Mamerti, Martini.

IV *Id. Maii.* Romæ, Nerei, Achillei, Pancrati martyris. Soteris virginis. Effoditi martyris cum quingentis & quatuor.

III *Id. Maii.* Agrippæ, Lucæ, Sabini. Gai, Sebaſtiani, Taraci, Probi, Andronici, Victoris, Saturnini, Marcelliani, Martini.

II *Id. Maii.* Victoris, Quarti, Secundiani, Proculi, Maximi & quadringentorum quatuor martyrum, qui cum Cyrico paſſi ſunt. Romæ, Iſidori, Boniſacii.

Idus Maii. Timothei, Præſtabilis, Digni, Simplici, Felicis, Cirici, Victoris, Petri, Andreæ, Dyonyſi. Tetrici epiſcopi.

XVII *Kal. Junii.* Aquilini, Eracli, Victoriani, Paulini, Diudiciani, Megethi, Vincenti, Peregrini martyris. Fiduli confeſſoris.

XVI *Kal. Jun.* Victoris, Primi, Pliberi, Eracli, Aquilini, Partini, Gallicori, Pauli, Peregrini martyris.

XV *Kal. Jun.* Alexandria, Potamonis, Maximæ, Hermon. Alibi, Dioſcori martyris, Daiivi, Hortaſi, Victoris, Caſi, Lucioſæ. Marci Euangeliſtæ.

XIV *Kal. Jun.* Romæ, Caloceri, Pudentianæ mar-

martyris. Paternæ martyris, Caliſti, Paliaci, Quinti, Æmili, Primoli, Partini.

XIII *Kal. Jun* Romæ, Baſillæ, Victuriæ, Baſiliſſæ, Baudili, Marcelloſæ, Salſæ, Gerváſi, Prothaſi, Fauſti, Auſtregiſili.

* al Poli, Eutici.

XII *Kal. Jun.* Timothei, Polyeucti*, Victuri, Donati. Mathei Apoſtoli. Valis confeſſoris.

XI *Kal. Jun.* Romæ, Fauſtini, Venuſti. In Corſica, Juliæ. Antſ. [Antiſſiodoro] Helenæ Alibi, Polyeucti, Caſti.

X *Kal. Jun.* Epicteti, Baſilei. Africa, Quinti, Luci. Viennæ, Deſiderii epiſcopi. Juliani, Firmi, Aptoni, Fauſti.

IX *Kal. Jun.* Servoli, Saturnini, Zoeli, Vincentii. Nannetis, Rogatiani, Donatiani mart.

Initium Æſtatis.

VIII *Kal. Jun.* Sentianæ, Dionyſii, Euſebii, Innocentii. Romæ, Urbani Papæ. Deſiderii martyris. Epheſi, Joannis Apoſtoli. Trecis, Leone mon.

VII *Kal. Jun.* Africa, Heracli, Auguſtini epiſcopi, Feliciſſimæ, Pauli, Victuri, Rufini, Sauri. Antiſſ. paſſio Priſci. Romæ, Symmetri martyris, & aliorum viginti duorum mart.

VI *Kal. Jun.* Aquili, Heliæ, Sacci, Julii, Saluciani, Eutrici, Quinti, Stabili, Euangeli, Luciani. Romæ, Reſtituti.

V *Kal. Jun.* Zotoli, Primoli, Emili. Romæ, Epagathi, Marciani, Caſtuli. Pariſ. Germani epiſcopi.

IV *Kal. Jun.* Pollionis, Criſpoli, Cyrilli, Primi, Reſtituti, Carelli Maximini confeſſoris.

III *Kal. Jun.* Sici, Palatioi martyris, Gabini, Criſpoli.

II *Kal. Jun* Canti, Procoti, Datianæ, Donatianæ, Proceſſi. Romæ, Petronillæ virginis, filiæ S. Petri. Ilicl, Germani, Paulini.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. Theſſalon. Octavi. Luciæ, Caſti, Publii, Lupi, Criſpini, Claudi, Maximæ. Alibi, Eladi, Zoſimi, Joventi, Caſtulæ, Arabi.

IV *Non. Jun.* Romæ, Marcellini, Petri martyris, Zachariæ, Rogati, Saturninæ. Alibi, Thamathi. Lugduni, Fotini, & quadraginta octo martyrum. Mauri, Vincenti, Rogatiani.

III *Non. Jun.* Africa, Quirini, Abdiani, Nepori, Demetriæ, Julianæ virginis. Alibi, Thomæ Apoſtoli. Marcelli, Silvani. Leiſardi.

II *Non Jun.* Zotici, Camaſi, Julii, Saturnini, Italii, Daciani, Ruſtici, Quirini, Picti, Expergenti, Ruſtuli, Creſcentiæ.

Nonas Jun. Eop. [In Ægypto] Marciani Alibi, Euaſi. Romæ, Felicitatis, Gregori, Nicandri, Apolloni, Gai, Hilari, Candidæ. Alibi, Zeli, Fortunati.

VIII *Id. Jun.* Nividuni, Amanti, Luci, Andreæ. Alibi, Itali, Philippi, Claudi. Gracinno [Gratianopoli,] Cerati epiſcopi. Alexandri.

VII *Id. Jun.* Pauli, Fortunati, Macri, Primaſi. Africa, Victuri, Privatæ, Donatæ. Alibi, Lucianæ martyris.

VI *Id. Jun.* Marciani, Creſti, Marti, Vitici, Seduſtini. Romæ, Nazari, Primi, Naboris, Feliciani. Alibi, Marthæ. Sctim. [Sueſſione,] Medardi confeſſoris.

V *Id. Jun.* Maximi, Baſilidia, Zachariæ, Cenſuri, Amanti. Romæ, Primi, Feliciani. In Agenno, Vincenti martyris.

IV *Id. Jun.* Romæ, Baſillæ, Caſſianæ. Alibi, Criſpoli, Reſtituti, Rogati, Zachariæ. Antiſiod. Cenſuri epiſcopi.

III *Id. Jun.* Romæ, Reſtituti. Alibi, Fortunati, Emeriti, Victoriani, Victoris, Felicis.

II *Id. Jun.* Romæ, Baſilidis, Tripoli, Cyrini, Naboris, Nazari, Felicis. Magdaletis, Zabini, Aurelii, Donatillæ, Helidii epiſcopi.

Idus Jun. Perſida, Bartholomæi Apoſtoli. Alibi, Feliculi. Africa, Luciani, Fortunati, Theclæ, Creſcentiani.

XVIII *Kal. Julii.* Anthemi, Afri, Quintiani, Prati. Aurel. tranſlatio Aniani. Seſſionis, Valersi. Rufini martyris. Gnacii epiſcopi.

XVII *Kal Jul.* Ifici, Canciani, Micigitiani, Candidæ. Romæ, Viti, Clementis, Joviani, Philippi, Chryſogoni, Quintini.

XVI *Kal. Jul* Diogenis. Saturnini. Aotiochiæ, Cyrici, Viti martyris, Modeſti, Creſcenti, Julitæ martyris, & quadringentorum quatuor militum. Nannetis, Simili.

XV *Kal. Jul* Quiriaci, Canciani, Marini mart. Romæ, Diogenis, Blaſti, & aliorum ducentorum ſexaginta duorum martyrum Alexandri, Dioſcori. Alibi, Mariæ. Aurel. Aviti.

XIV *Kal Jul.* Romæ, Marci, Marcelliani, Æmili, Felicis, Paulini, Avethari. Alibi, Criſpinæ, Marinæ.

XIII *Kal. Jul.* Mediolani, Nazari, Gervaſi, Protaſi, Celſi martyris. Romæ, Hippoliti, Euoti, Honori, Petis, Vitalis, Urſicini.

XII *Kal. Jul.* In Tomis CIII [civitate,] Pauli, Cyriaci, Feliciani, Thomæ, Felicis, Æmili, Vitalis, Criſpioi.

XI *Kal. Jul.* Bellici, Perſei, Primi, Apollinaris, Rufini. In Cæſarea, Euſebi epiſcopi. Saturnini. Quiriaci Albani martyris.

X *Kal. Jul* Antiochiæ, Cantoliæ, Julianæ, Grapi martyris. Jacobi Alphei Apoſtoli. Rufi, Albani martyris, cum octingentis octoginta octo. Paulini confeſſoris. Nice epiſ.

IX *Kal. Jul.* Nicomediæ, Aviti, Argaſapitonis,* Aricionis, Emeriti, Alici cum aliis ſexaginta octo. *Solſtitium.* * al. Capitoois.

VIII *Kal. Jul.* In Palæſtina, natale S. Joannis Baptiſtæ. Epheſo, dormitio S. Joannis Apoſtoli. Romæ, Feſti, Lucciæ. Auguſtoduni, Simplici.

VII *Kal. Jul.* Bigati, Lamentani, Acciæ, Lucciæ virgin.

VI *Kal. Jul.* Africa, Gaudenti, Felicis. Romæ, Joannis & Pauli martyrum. Agapiti, Emeritæ, Alexandri, Agathonis, Diogenis.

V *Kal. Jul.* Criſpi, Spioellæ. Spania, Creſcentis, Criſpiniaoi, Juſtini, Felicis, Juliani, Primitivi, Clementis. In Oia, Florenti.

IV *Kal. Jul.* Africa, Fabiani, Theoni, Gordiani, Alexandri, Sereni, Senidi, Venuſti, Eunuchi, Apolloni, Dionyſi. Lugduni, Ireoei, Marcellæ.

III *Kal. Jul.* Romæ, natale Apoſtolorum Petri & Pauli, cum quadringentis ſeptuaginta ſeptem martyribus. Perſida, natale Symonis, Judæ Apoſtoli, Nevaciani.

II *Kal. Jul.* Romæ, Timothei, Leonis, Pamphili. Limod. Curſici, Martialis confeſſoris. Andeg. Albini confeſſoris.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. Romæ, Zeli, Severiani, Uſicii. Arileſæ. In monte Or, depoſitio Anton ſacerdotis. In Perſid. Simonis, Judæ Apoſtol.

Au-

Auguſtoduno, Leonti. In Ecliſma, Eparcii epiſcopi. Gaiæ, Urion, Luciæ.

VI *Non. Jul.* Romæ, Damaſi, Celeſti, Eutiei, Melciade, Heſici, Proceſſi, Martiniani. Turonis, Monegundæ ancillæ Dei.

V *Non. Jul.* In Ediſſa, tranſlatio Thomæ Apoſtoli. Triphonis, Cionis, Apriei, Juliani, Severi, Euphemiæ, Cyriani.

IV *Non. Jul.* Jocundiani, Innocenti. Toronis, ordinatio epiſcopatûs & tranſlatio corporis, & dedicatio Baſilicæ S. Martini epiſcopi & confeſſoris. Bituric. Lauriani martyris.

III *Non. Jul.* Agathoni, Theoduri, Tryphonis, Macrini, Arpotis.

II *Non. Jul.* Aitoli, Paladi. Philippi, Severi, Zeti, Zotici. Auguſtod., Leganti epiſcopi.

Nonas Jul. Alexandri, Artemi, Eraclei, Apollonii, Publi. Alibi, Partheni, Pividii, Parmini.

VIII *Id. Jul.* Nicia, Suſtrati, Eradi. Alibi, Terenti, Procobi, Seperi, Quarti, Francæi, Corneliani.

VII *Id. Jul.* Modii, Zenoni, Cyrilli epiſcopi, Feliciali Romæ, Fioriani. Procobi martyris, Fauſtini, Anatoliæ, Felicitatis, Alexandri, Fraterni.

VI *Id. Jul.* Romæ, natale ſeptem Fratrum filiorum S. Felicitatis, Felicis, Rufinæ, Secundæ, Anatoliæ, Marciani, Leonti. Philippi, Sylvani, Prætextati, Maximi, Januarii, Cyrilli.

V *Id. Jul.* Africa, Mariani. Et depoſitio S. Benedicti abbatis. Januarii, Stephani, Leonti, Marciani, Prodicitæ, Mauricii, Eutici. Pictlias [Pictavis] Simpii * martyris.

IV *Id. Jul.* Fortunati. Sicilia, Agliæ * virginis. Mediolani, Naboris, Felicis. Alibi, Primitivi, Divi, Carninſe, Viventioli.

* al Siſinnii, Pii.
* al. Agathæ.

III *Id. Jul.* Alexandri, Serapionis, Melei, Trophimæ, Tropimei, Attali, Euangeli, Propili, Menti. Mediolani, Naboris. Felicis.

II *Id. Jul.* Africa, Donatæ. Alibi, Petri, Foci. Lugduni, Juſti confeſſoris. Aonici confeſſoris. Mari, Anthiæ.

Id. Jul. Alexandri, Philippi Alibi, Agrippini, Catulini, Bonoſæ, Zoſimi, Jacobi, Secundi, Maximi. Romæ, Cirici martyris.

XVII *Kal. Auguſti.* Hilarini, Ingenuæ, Theodoſi, Pauli, Dionyſi, Macarii, Mammetii, Valentini, Theoni.

XVI *Kal. Aug.* In Africa, Aquilini Alibi, Marcelli, Generoſi. Bituri, Nazarii. Antiſiodori, Theudoſi.

XV *Kal. Aug.* Romæ, Sympheroſæ, Petri, Pauli, Iicnæi. Alibi, Falbæi epiſcopi. Balperii epiſcopi Æmilianæ, Aquilini. Arnulphi epiſcopi & confeſſoris.

XIV *Kal. Aug.* Alexandri, Siſinni. Alibi, Macadoræ, Dariæ. Juſtæ, Torquati, Lampadi, Petri. Lugduni, Ruſtici confeſſoris.

XIII *Kal. Aug.* Africa, Sabini. Alibi, Victoris. Paulæ, Luciæ, Cyriaci, Maximi, Romani, Valeriani, Maximæ. Secundi.

XII *Kal. Aug.* Africa, Victoris. Alibi, Adriani, Fauſti Maſillæ, Alexandri. Romæ, Praxedis, Feliciani, Longini.

XI *Kal. Aug.* Ant. [Antiochiæ] Cyrilli epiſcopi, Andreæ, Tebelli, Aureli, Slerthei. Alibi, Platonis, Ælianæ, Alboſi.

X *Kal. Aug.* Romæ, Vincenti. Ravennæ, Apollonaris. Laudiciæ Phrygiæ, Miniſci, Tiſici, Primitivi.

IX *Kal. Aug.* Victurini, Staciani, Militaris, Silvani. Chriſtinæ virginis.

VIII *Kal. Aug.* Romæ, Acanthi. Et Paſſio S. Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis. Alibi, Julianæ, Clementis, Chriſtophori, Nonni. Florenti confeſſoris.

VII *Kal. Aug* Joviani, Julianæ, Æmili, Marciani, Adriani, Marcianæ, Mutianæ, Laudatæ.

VI *Kal. Aug* Felicis, Juliæ. Symonis monachi. Jocundi, Januari. Antiſiodori, Ætheri epiſ.

V *Kal. Aug.* Auxenti, Septimiæ, Pantaleonis. Mediolani, Gervaſi, Prothaſi, Nazari, Celſi. Thiopoli, Simplici, Fauſtini, Victoris. Prudenti, Beatricis. Red: [Redonis] Rioduni confeſſoris. Britan. Samſon. *Transfiguratio Chriſti in monte Tabor.*

IV *Kal. Aug.* Romæ, Felicis, Simpliei, Fauſtini, Beatricis, Abſcodi, Anaſtaſiæ. Trecis, Lupi. Pontiani. Aurel. Proſperi epiſcopi.

III *Kal. Aug.* Romæ, Abdu & Sennis. Maximæ, Felicis, Fauſti, Viatrici, Senis, Juſti, Antſ. [Antiſiodori] Urſi epiſcopi.

II *Kal. Aug.* Democriti, Dioniſi Antiſſ. Germani confeſſoris. Secundi, Tyrſi.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Auguſti. Antiochiæ, Sanctorum Machabæorum. Petri, Cyrilli martyris, Rufini. Vercel. Euſebii confeſſoris Bituric. Archadii epiſcopi. Felici martyris. Romæ ad vincula, catena S. Petri oſculanda. Item Fauſti, Bonoſi, Calomnioſi, Joannis, Exuperanti, Caſti, Cyrilli, Honorati, Theudoſi, Baſilli.

IV *Non. Aug.* Romæ, Stephani epiſcopi & martyris. Theodotæ, Felicis martyris, Niceti.

III *Non. Aug.* Auguſtoduni, Eufronii. Hermoli martyris, Diogenis, Stephani. Alibi, Metrophili.

II *Non. Aug.* Romæ, Laurenti, Creſcentiani, Jacinti, Fagæ, Bartholomæi.

Non. Aug. Eracli, Heremi, Daſſi, Afri. Auguſtoduni, Caſſiani. Catl. [Catalauno] Memmi epiſcopi.

VIII *Id. Aug.* Romæ, Xyſti martyris, Feliciſſimi & Agapiti, Donatiani, Afræ martyris, Fauſtini, Hippolyti cum centum ſexaginta quinque.

VII *Id. Aug.* Fauſtini, Auxenti, Quiriaci, Sufroni, Veneraniæ. Donati confeſſoris. Afræ, Carpophori martyris.

VI *Id. Aug.* Romæ, Secundini, Cyriaci, Nazari, Agape virginis, Severiani, Victurini, Albani, Largi. Alibi, Medrotæ virginis.

V *Id. Aug.* Firmi, Ruſtiei, Dionyſi, Permoni, Gai, Xyſti. In Brivenſe, Martini.

IV *Id. Aug.* Romæ, Laurenti martyris, Archanarci *, Creſcentionis, Feliciſſimi. Alibi, Mariæ, Genuarii, Cyrillæ.

* al. Archidiaconi.

III *Id. Aug* Romæ, Tiburti, Valeriani, Suſanoæ, Cæciliæ virginis. Alibi, Caſſiani martyris. Radegundæ reginæ Giturici * epiſcopi & confeſſoris.

* al. Gangerici.

II *Id. Aug.* Romæ, Eupli, Leuci, Geſon, Venceiæ, Macari, Dariæ, Chryſantæ, Juliani.

Idus Aug. Romæ, Hippolyti martyris, Luciani, Pontiani. Alibi, Antiothi, Celeſti, Corneli, Anoci, Radegundæ, Eupli levitæ martyris.

XIX *Kal. Septembris.* Furtunati, Vincentiæ, Tituli, Pauli, Paroi, Eradi, Demetri, Felicis. Romæ, Euſebi ſacerdotis

XVIII *Kal. Sept.* Aſſumptio S. Mariæ matris Domini,

Digitized by Google

mini. Nicomediæ, Stracoris, Philippi, Eutyciani.

xvii *Kal Sept* Armili, Orionis, Tyrſi, Agniti.

xvi *Kal. Sept.* Mammetis, Orionis, Euphemiæ, Æmili, Diſſci: Octava S. Laurenti.

xv *Kal. Sept.* Agapiti, Candedi, Ponturnii *, Helianæ, Maſſæ, Marcianæ virginis, Iſaci.

* al. Pontiuni.

xiv *Kal. Sept.* Filonis, Rufini, Leonti, Theodoli, Zelaſi, Magni martyris, Orionis. Bituric. Mariani confeſſoris. *Hierosolimis, reverſio S. Crucis.*

xiii *Kal. Sept.* Valentiniani, Piſti, Agatini, Coloni, Caman. [*forte* Caſtro Turonico] Maximi confeſſoris. Leonti. Dioſcoli.

xii *Kal. Sept.* Juli, Juliani, Vincenti, Hippolyti, Quadrati, Leonti, Privati martyris.

xi *Kal. Sept.* Romæ, Timothei, Macialis. Alibi, Nectavi, Marini. Auguſtod. Medardi, Æmiliani. Symfroniani martyris.

x *Kal. Sept.* Fortunati, Abundi Romæ, Cyriacæ, Egias. Lugduni, Minervi, Eleazari, Xyſti, Dionyſii. Remis, Timothei. Sydonii Apollinaris. Auguſtoduni, Flaviani.

ix *Kal. Sept.* In India, natalis S. Bartholomei Apoſtoli. Alibi, Zonabi, Geneſi martyris. Nivern. Capitulini, Patriei confeſſoris. Geldari confeſſoris. Æduæ, Epitati * confeſſoris. *Junge* Nivernis *cum* Patricii.

* al Eptati.

viii *Kal. Sept.* Juliani, Rufinæ. Romæ, Geneſi martyris, Hermetis, Juſti, Paſtoris mart.

vii *Kal Sept.* Hermetis, Anaſtaſi martyris. Heclari *, Mercuri. Baſillæ, Maximilianæ, Atellæ, Prin.i, Eleutheri. Romæ, Abundi & Irenei martyris.

* al Helano nomen S.

vi *Kal. Sept.* Sebaſti, Aronti, Rufi martyris, Felici, Rufini, Olii, Hermetis, Marcellini. Arl [Arelato] Cæſari epiſcopi. Auguſtoduni, Siagri epiſcopi.

v *Kal. Sept* Romæ, Hermetis, Stephani, Poeliei. Hippone, depoſitio S. Auguſtini epiſcopi & confeſſoris. Privat. [Brivatæ] Juliani martyris. Sanctonis, Urbani * confeſſoris.

* al. Viviani vel Juliani.

iv *Kal. Sept.* Eliſei prophetæ. Pauli, Niceæ, Felieis, Candidæ. Romæ, Sabinæ martyris. Paſſio S. Joannis Baptiſtæ. Et Baſillæ virginis. Et nongentorum Martyrum.

iii *Kal Sept* Romæ, Gaudentiæ virginis. Felicis, Audacti martyris. Felix, Gemellinus. Candidæ virginis.

ii *Kal Sept.* Paulini epiſcopi & confeſſoris. Gaiani, Eladi, Juliani, Vincentii, Vitalici, Cupati confeſſoris.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Septembris. Priſci martyris, Terentiani epiſcopi, Euoti, Valenti, Donati. Cinoman. Victoris confeſſoris, Felicis. Senon. Lupi epiſcopi. Alexandriæ, paſſio Petri epiſcopi.

iv *Non. Sept.* Zenonis, Antoni, Dubitati, Joſeph, Theodori, Gorgoni, Timothei. Lugduni, Juſti epiſcopi. Auguſtoduni, Siagri epiſcopi.

iii *Non Sept.* Ariſtonippi. Tullo, Manſueti epiſcopi & confeſſoris. Antonini, Euphemiæ, Sirici, Areſti, Joannis, Lucæ.

ii *Non. Sept.* Rufini, Maximi, Bonifaci. Cavall. [Cavalono] Marcelli martyris. Silvani, Caiani, Magni, Caſti, Paulini.

Nonis Sept. Taurini, Quinti, Ingenui, Herculani, Arconti. Veron [Veſontione] Ferioli, Ferrucionis. Octava S. Joannis Baptiſtæ.

viii *Id Sept* Romæ, Eleutheri. Capad. Cuſti. * Eugeni epiſcopi.

* al. Quottidi.

vii *Id. Sept.* Senon. * Reginæ martyris. Ar. [Arelato] Auguſtalia, Anaſtaſi. Aurel. Euorti confeſſoris. Clodoaldi confeſſoris. Vigilia S. Mariæ.

* al. Auguſtoduni ſeu Aliniæ.

vi *Id. Sept.* Timothei, Fauſti, Alexandri, Ammoni, Pudemetis *, Severi. Romæ, Adriani martyris. Nativitas ſanctæ Mariæ matris Domini.

* al. Pii, Demetrii.

v *Id. Sept.* Romæ, Gorgoni, Alexandri, Hyacinthi, Donati, Fortunati, Tiburti, Proti.

iv *Id Sept.* Eupliæ, Horoſi Hilarii Papæ. Alexandri, Silvani, & nongentorum Martyrum. Tuſei, Valentini. Salvi.

iii *Id Sept.* Romæ, Proti, Hyacinthi, Eugeniæ, Baſillæ, Ingenui. Alibi, Siri. Andegavi, Maurilionis confeſſoris. Lugduni, Patientis martyris, Regulæ.

ii *Id. Sept* Lugduni, Sacerdotis. Auguſtoduni, Euanti, Siri, Serapionis. Alibi, Ammoni, Teclæ, Proti, Euſebi.

Idus Sept Auguſtoduni, Nectari, Feliciſſimi. Turonis, Ledori, Secundini. Andegavi civit. Maurilionis confeſſoris, Teudoti, Lidori.

xviii *Kal. Octobris* Romæ, Corneli, & Cypriani martyrum. Dionyſi, Saturi, Felicis, Eparci epiſcopi. Et ſalutatio S. Crucis.

xvii *Kal. Octob.* Romæ, Nicomedis martyris. Tullo, Apri epiſcopi & confeſſoris. Cyrini, Stratori, Leonti, Pauli, Conſtanti. Valeriani martyris. Albini. Carnot. Leubini confeſſ.

xvi *Kal Octob* Romæ, Luciæ, Euphemiæ, Geminiani, Victoris, Emerentiani, Cæciliæ, Felicis, Tirſi.

xv *Kal Octob* Gordiani, Valeriani, Macrini, Sanctini, Conſtantii, Pauli; Iſici martyris, Macrobi Lamberti epiſcopi Sidonii.

xiv *Kal. Octob.* Trophimi, Ociani, Sixti, Medilei, Euſtorgi, Satyri

xiii *Kal. Octob.* Demetrii, Niceti, Caſtoris militis, Trogi, Januarii, Ferioli, Sigonis.

xii *Kal Octob.* Dormidoni, Dorothei, Privati, Conſtantiæ, Felicis. Romæ. Jaouarii. Vigilia S. Matthei.

xi *Kal. Octob.* Med. [Mediolani] Victoris martyris. Perſid. Matthei Apoſtoli & Euangeliſtæ. Alibi, Lucæ Euangeliſtæ.

x *Kal Octob.* Baſillæ. Sydunis *, Agauno, Mauricii, Exuperii, Candidi, Victoris. Innocenti, Vitalis cum aliis quinque millibus, & quingentis octoginta quinque Martyribus.

* al. Sidunis.

ix *Kal. Octob.* Teclæ virginis. Alexandriæ, Marci Euangeliſtæ. Romæ, Liberi epiſcopi. Lini martyris.

viii *Kal. Octob.* Conceptio S. Joannis Baptiſtæ, Juliani. Auguſtoduni Seid. [Sediloco] Andoci, Tirſi, Felicis. *Æquinoctium.*

vii *Kal. Octob.* In Aſia, Eucarpi, Barduniani. Alibi, Marci.

vi *Kal. Octob.* Romæ, Euſebi confeſſoris. Senatoris, Luxori, Nigni, Naborti, Fauſtini. Avern. Apollinaris.

v *Kal. Octob.* Eleutheri, Andronici, Timothei, Taraci, Probi, Coſmæ, Damiani martyrum. Ed. [Eduis] Florentini.

iv *Kal. Octob.* Marcialis, Laurenti, Stactei, Æmili. Ebriani. Romæ, Juſtini presbyteri, Aladi, Sadoni.

iii *Kal. Octob.* Plauti, Placiti, Eraeliæ, Thraciæ. Antiſſiodori, Fraterni, Soſi, Januari.

Et

Et dedicatio Baſilicæ Archangeli Michaëlis in monte Gargano.

II *Kal. Octob.* Placentiæ, Antonini Hieruſalem, Hyeronimi presbyteri. Natalis Æmili & Caſti.

OCTOBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Octobris. Priſci, Creſcentiani, Euagri, Fauſti, Caſti, Dignæ. Rem. [Remis] Remedii epiſcopi. Antiſiodori, Germani epiſcopi.

VI *Non. Octob.* Eleutheri, Quirilli, Secundini, Primi, Euſebi, Gaiani. Leonti.

V *Non. Octob.* Thengeni, Afri, Victoris. Amponi, Sapargi, Urbani, Felicis, Caſti. Pict. [Pictavis] Leudegarii martyris Ep. Auguſtodun

IV *Non Octob.* Marci, Audacti, Daſii, Marciani, Maruſi, Reſtituti, Marcelli. Antſ. [Antſiodoro] Marſi.

III *Non Octob.* Placiti, Valeri, Apollonaris, Eutici, Victurini. Antſ. Fauſti. Pelagi, Firmati, Flavinæ virginis.

II *Non. Octob* Rogati, Æmili, Ammoni, Marcelli, Caſti, Albini, Marel. Agen. Fidis martyris. Antſ. Romani epiſcopi.

Non Octob. Marcelli, Juliæ, Apulei, Matthei Euangeliſtæ. Marci Euangeliſtæ. Bituric. Auguſti confeſſoris. Alibi, Sergi, Quarti.

VIII *Id. Octob.* Antiochiæ, Dionyſii, Januarii, Privati, Victoris, Heraeli, Juliani, Pelagie. Fauſtini martyris, Marcialis. Paſſio S. Reparatæ.

VII *Id Octob.* Coloniæ, Gereoni martyris cum aliis trecentis & ſeptendecim Diodori, Septimi. Pariſiis, Dionyſi martyris, Eleutheri, Ruſtici. Alibi, Afræ, Priminæ. Romæ, Marcellini & Genuini martyrum.

VI *Id. Octob.* Af. [Africa] Euſebi, Eraeli, Dionyſi, Septimi, Venuſti, Probi, Andronici. Alibi, Sereni, Paulini epiſcopi, Probi, Malaſi cum aliis trecentis triginta.

V *Id Octob.* Placidi, Fauſti, Tanaſi, Ampoti, Venanti, Genuari, Marcialis, Marcelli. Eraeli.

IV *Id. Octob.* Euagri, Euſtaſi Romæ, Hediſti, Saturi, Euchariſti, Priſciani. Bituric. Opionis.

III *Id. Octob.* Fauſti, Marcelli, Adriani, Marciæ, Ianuarii. Athanaſii epiſcopi.

II *Id Octob.* Romæ, Caliſti epiſcopi, Ampoti, Modeſli, Saturi. Alibi, Lupi, Luciani, Juſti.

Idus Octob. In Capua, Luplili, Fortunatæ.

XVII *Kal. Novembris.* Suſſi [Africa] Celſæ, Mares, Aufidi, Nerei, Alexandrini, Victuriæ, Nubilitanæ, Marianæ.

XVI *Kal. Nov.* Alexandri, Victurii. Lucæ Euangeliſtæ, obiit ſeptuageſimo ſeptimo anno, ſepultus in Bethania. In Maurit.... Nini, Donati, Serviliani, Baſillæ, Januarii.

XV *Kal. Nov.* Lucæ, Victoriæ, Hermetis, Potioli, Juſti martyris, Januarii, Agnetis virginis, Triphoniæ, Bereſi, Eutycis, Daſi, Leuci.

XIV *Kal. Nov.* Auſteri, Januarii, Proculi, Deſiderii, Proſduci, Nici, Domnæ virginis, Pelagiæ, Feſti.

XIII *Kal. Nov.* Daſi, Zoſimi, Primaci, Januarii, Eutycis, Luci, Marcellinæ, Capraſi, Neonis martyris.

XII *Kal. Nov.* Gai, Eutici, Diſſei, Modeſti cum aliis ducentis & ſeptuaginta. Feſti, Macari. Lugduni, Juſti & Viatoris.

XI *Kal. Nov.* Philippi, Euſebii, Hermetis, Severi, Leucati.

X *Kal. Nov.* Severi, Dorothei, Seureſi, Longini.

IX *Kal. Nov.* Vitalis, Felicis, Rogati, Victoris, Puperi, Claudiani, Eutheri, Flaviani, Juſti.

VIII *Kal. Nov.* Romæ, natale Sanctorum quadraginta trium Martyrum ſeu mil. ducentorum viginti duorum. Saturnini, Maximi. Juliani confeſſoris. Alibi, Primi. Sueſſionis, Criſpini, Criſpiniani, Rogati, Felicis, Vitalis.

VII *Kal. Nov.* Nicomediæ, Luciaſi, Marciani, Flori, Heracli, Tuti.

VI *Kal. Nov.* Polycarpi, Nicomi, Eumini, Mariani, Tarſigogi, Diodori, Metrobi, Poti, Florenti, Longi. Vigilia Symeonis Cananei, & Judæ Zelotis.

V *Kal Nov.* Natale Apoſtolorum Symonis & Judæ. Arcelladi, Amaranti, Marianæ, Quinti, Luci. Romæ S. Cærillæ.

IV *Kal. Nov.* In Lucania, Jacinti, Sacinati, Quinti, Felicianæ, Lucini.

III *Kal. Nov* Nicomediæ, Januarii, Calendionis, Marci, Germani, Marcialis, Petri, Attici, Marciani, Saturnini.

II *Kal. Nov.* Afric. Daconi, Juliani, Bonifaciæ, Agapi, Donati, Fortunati, Silvani, Vincenti, Vitalis, Vigilanti, Nundini, Philippi, Feliciſſimæ, Caſtæ, Perpetuæ. Paſſio S. Quintini. Romæ, Creſcentiani.

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Novembris. Marneiæ martyris. Primi epiſcopi. Geneſi epiſcopi. Alibi, Maldegaſi. Romæ, Cæſariæ, Severini. Alibi, Macedoni. Baioc Vicoris epiſcopi & confeſſoris. Divione, Benigni. Auguſtoduni, Primi epiſcopi, Vitalis.

IV *Non. Nov.* Africa, natale SS. Pupliani, Hermetis, Vitalis, Victoris, Juſti.

III *Non. Nov* In Africa Capad. Germani, Tiofili, Agri, Ceſare, Vitalis, Agricolæ. Et depoſitio Domni Pirminii epiſcopi bonæ memoriæ.

II *Non. Nov* Africa, Primi, Gregori. Auguſtoduni, Proculi epiſcopi. Roden. [Ruthenis] Amanti epiſcopi. Biturc. Luſoris confeſſoris. Cæſari, Domnini.

Nonis Nov. In Cæſarea, Domnini, Pulluli. Alibi, Marciæ, Gregori, Quarti, Cæſari, Euras, Antonini, Epiphani.

VIII *Id. Nov.* Nicomediæ, Euſebi. Alibi, Sinfroni, Rogatiani, Donati, Euſtaſi, Mari, Primi, Optati.

VII *Id. Nov.* Nicomediæ, Adriani. Alibi, Donati. Felicis. Rhedonis, tranſlatio S. Melani confeſſoris. Alibi, Juli, Euſebi, Januarii, Mammari.

VI *Id. Nov.* Romæ, natale SS. quatuor Coronatorum, Claudi, Nicoſtrati, Simproniani, Caſtori & Simplici martyrum. Alibi, Primi, Macari, Euſebi, Calliſti.

V *Id. Nov.* Nicomediæ, Damiani, Donati, Clementis Romæ, Theodori, Hippolyti, Adriæ, Chryſogoni, Simfrooi, Fauſti, Marcialis martyris, Januarii martyris.

IV *Id. Nov.* Ant [Antiochiæ] Demetri, Saturnini, Ameniſi, Euſtoſi. Romæ, Leonis epiſcopi. Aurel. Monitoris epiſcopi.

III *Id. Nov.* Ravenna, Valentini, Feliciani, Bonifaciæ martyris. Lugduni, Verani epiſcopi, Mariæ, Vincenti, Mimatis. Romæ, Menæ martyris. Turonis, depoſitio S. Martini epiſcopi & confeſſoris.

II *Id. Nov.* Africa, Maruli, Publi. In Cæſarea, Germani, Cæſari, Euſebi, Theophili.

Idibus Novembris. In Thracia, Edicti. In Cæſarea, Antoni, Germani. Roten [Ruthenis] Amanti confeſſoris. Turonis, Briccionis confeſſoris. Romæ, Felicis presbyteri. Alibi, Jacobi, Solutoris, Valentini.

XVIII *Kal. Decembris* In Heraclia, Clementini, Theudotæ, Philumini, Eracli.

XVII *Kal. Dec.* In Africa, Secundi, Secundini, Saturnini, Fidentiani, Varici, Martialis, Donati, Fructuoſi.

XVI *Kal Dec.* Africa, Rufiniani. Alibi, Fidentiani, Neri, Pauli, Auguſtini, Vincentiæ, Vitalis, Euceri, Juſti, Marci, Valeri, Victoris, Felici martyris.

XV *Kal. Dec.* Capad. * Auguſtini. Alibi, Ammoni. Euſari, Cæcili, Teclæ virginis. Aurel. Aniani confeſſoris, Gregoriæ, Zachei.

* An non Capuæ ?

XIV *Kal. Dec.* Antiſiodori *, Romani, Yſicii martyris. Alibi, Adiſclæ martyris, Victoris, Maximi, Luciani, Benoli, Marciani, Carteri. Octava S. Martini confeſſoris.

* al. Antiochiæ.

XIII *Kal. Dec.* In Cæſarea, Maximi, Neoſeri, Januarii, Muciani, Carteri, Zelori. Auguſtoduni, Simplici. Romæ, Maximi.

XII *Kal. Dec.* In Eracl. Baſſi, Dionyſi. Alibi, Gai, Maximi, Agapæ virginis, Secundi, Octavi, Solutoris.

XI *Kal. Dec.* Antiochiæ, Baſilei, Saturnini, Auxilii, Baſiliſſæ, Siſinnii. Alibi, Clementis, Quintiani, Stephani, Demetrii. Romæ, Gelaſii Papæ, Celſi. Vigilia S. Cæciliæ.

X *Kal. Dec.* Romæ, Cæciliæ virginis, Celſi, Cleti, Zeti, Fauſti, Longini, Leonti, Valeriani, Tiburti, Maximi. Auguſtoduni, Preomaci.

IX *Kal. Dec.* Romæ, Clementis, Felicitatis mart. Maximi, Verociani, Euticis, Marci, Fateri. Bobii, Columbani abbatis.

VIII *Kal. Dec.* Romæ, Chryſogoni, Eleutheri, Maximi, Feliciſſimi, Donati, Anthirodi, Mammeri, Clementi martyris.

VII *Kal. Dec.* Luciani, Marciani, Cypriani, Claudiani, Quiriaci, Marcialis, Petri, Donati.

VI *Kal. Dec.* Romæ, Cyriaci, Saturnini. Alibi, Petri, Marcellini, Mone. Valeriani confeſſoris. Auguſtd Amatoris epiſcopi.

V *Kal. Dec.* Nicomediæ, Marcelli, Petri, Sereni, Nemoni, Joannis. Romæ, Opiati epiſcopi. Alibi, Agricolæ, Severi, Euphimiæ, Lucæ.

IV *Kal. Dec.* In Syria, Trophimi, Theodoli, Expicaſi, Euceri, Euſebi, Etilii.

III *Kal. Dec.* Romæ, natale SS. Saturnini, Cryſanthi, Maturi; Dariæ, Marci. Nannet. Saturnini, Eulaliæ. Vigilia S. Andreæ.

II *Kal. Dec.* Achaia, civit. Patras, natale S. Andreæ Apoſtoli. Mediolani, Ambroſii epiſcopi & confeſſoris. Romæ, Caſtuli, Saturnini, Euprebitis, Centuli, Januarii, Chryſaoti, Mauri.

DECEMBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Decembris. Romæ, Candidi, Lucii. Alibi, Victuri, Ambroni, Filadi, Rogati, Caſtiani, Pimini, Matronæ. Dedicatio Baſilicæ S. Stephani protomartyris in Hieroſolyma.

IV *Non. Dec.* Romæ, Vivianæ, Primenti, Pontiani, Pimini, Dafroſæ, Demetriæ. Alibi, Veri, Securi, Agnetis.

III *Non. Dec.* In Oriente, Merobi, Claudici, Felicis, Victuri, Juli. Alibi, Joannis, Stephani, Criſpinæ, Agriculæ, Martini.

II *Non. Dec.* Eracli, Victuri, Meggini, Felicis, Merubi, Chriſtiani. Romæ, Barbaræ virginis, Filadi martyris, Umbini. Monaſt. Flor. [Floriacenſi] à partibus Romæ adventus corporis S. Benedicti abbatis.

Nonis Dec. Romæ, Criſpini, Humili, Trophimi, Felicis, Victoris, Pauli, Marci, Amanti.

VIII *Id. Dec.* Africa, Zeloti, Fortunati, Gatti, Hermogeni, Roguli, Agathæ.

VII *Id. Dec.* Antiochiæ, Polycarpi, Theudori, Sapidici. Romæ, Eutyciani epiſcopi. Octava S. Andreæ.

VI *Id. Dec.* Natale SS. Euſebi, Uriani, Succeſſi.

V *Id. Dec.* Africa, Petri, Victoris, Urbani, Boniſaci, Succeſſi, Saſeni, Tunici. Ant. [Antiochia] Geronti, Silvani, Mariæ, Rogatæ, Victoriæ.

IV *Id. Dec.* Victuri, Adriani, Pauli, Cæciliæ, Marthanæ, Privatæ. Romæ, S. Melchiade Papæ, Damiani, Valeriæ, Germani. Arvernis, Agricolæ, Vitalis martyris. In Spania, Eulaliæ virginis.

III *Id. Dec.* Romæ, Damaſi Papæ, Eulaliæ, Protextati. Alibi, Traſonis, Pontiani, Samoni, Eutici, Secundi. Ambian. Victuri, Fuſciani martyris, Mariæ.

II *Id. Dec.* In Spaniis, Eulaliæ virginis. Alibi, Hermogenis, Donatæ.

Idus Decemb. Rav. [Ravennæ] Urſioni, Leucadi confeſſoris, Valentini. In Sicilia, Luciæ virginis & martyris. Caſti, Felicis, Modeſti, Securi.

XIX *Kal. Jan.* Ant. [Antiochiæ] Druſi, Zoſimi. Lugd. Victoris, Theodoli. Viennæ, Lupicini. Remus, Nicaſi.

XVIII *Kal. Jan.* In Africa, Fauſti, Luci, Candidi, Cecili, Primi, Januarii, Macri, Reſtituti. Aurel. Maximi confeſſoris.

XVII *Kal. Jan.* Rav. Valentini, Navalis, Agriculæ, Concordi.

XVI *Kal. Jan.* Africa, Victoris, Adjutoris, Honorati, Quarti, Victuriani, Felicis, Quinti, Dioſcori.

XV *Kal. Jan.* Africa, Quinti, Pauli, Digni, Ceciliani, Euaſi, Baſiliani, Pompini, Simplici, Vincenti. Romæ, Luciæ virginis, Feliciani, Auceiæ, Antonini, Irenæi. Alibi, Honorati, Afræ.

XIV *Kal. Jan.* Bitu. [Bithynia] Zoſimi, Ciriaci, Anaſtaſi, Sidoni. Auſt. [Antiſiodoro] Pauli, Gregorii, Dari, Chryſaoti.

XIII *Kal. Jan.* In Thracis, Juli. Romæ, Zephirini. In Oriente, Teclæ, Liberati.

XII *Kal. Jan.* In Edeſſa, natale Thomæ Apoſtoli. Romæ, Innocenti, Flori, Aureli, Victuriæ. Alibi, Focæ martyris. Honorati conf.

XI *Kal. Jan.* Antiſiodori, Baſilei. Alibi, triginta Martyrum. Demetri, Flori, Ariſtoni, Honorati, Felicis, Didymi.

X *Kal. Jan.* Nicomediæ, triginta quinque Martyrum. Siſtis, Apolloni. Romæ, Egeni, Urbani, Corneli, Traiani, Cliti, Anincliti, Caſtulæ. Alibi, octingentorum triginta. Celeſti, Petri, Sixti, Joannis.

IX *Kal. Jan.* In Tripoli, Luciani. Romæ, Metropi, Pauli. Antoi. [Antiochiæ] Virginum quadraginta. Zenobi, Theutini, Timiſti, Druſi, Donati.

MAR-

MARTYROLOGIUM QUINTUM
CORBEIENSE BREVIUS.

VIII *Kalendas Januarii.* Bethlchem, nativitas Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. Romæ, paſſio S. Eugeniæ virginis.

VII *Kal. Jan.* In urbe Hieroſolymitana, Villa Kaſargamala, Paſſio S. Stephani Protomartyris & Apoſtoli, qui lapidatus eſt à Judæis.

VI *Kal. Jan.* Aſſumptio S. Joannis Euangeliſtæ apud Epheſum. Et Ordinatio epiſcopatûs S. Jacobi fratris Domini.

V *Kal. Jan.* Bethlchem, natalis SS. infantium & lactentium, qui ſub Herode pro Chriſto paſſi ſunt.

IV *Kal. Jan.* In Affrica, Domicii. Romæ, Felicis & Bonifatii epiſcopi.

III *Kal. Jan.* In Alexandria, Manſueti .... Inſula S. Clementis, Sereni. Turonis civitate, Perpetui epiſcopi & confeſſoris. *Pro* inſula S. Clementis, *puto legendum :* Oya inſula; S. Florenti.

Prid. Kal. Jan. Carthagine, Donati, Cæleſtini. Romæ, Donati, Pauli. Et depoſitio S. Silveſtri epiſcopi & confeſſoris. Senonis civitate, S. Columbæ virginis.

JANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Januarii. Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.

IV *Nonas. Jan.* Antiochia, Siridoni epiſcopi. Hieroſolymæ, Stephani.

III *Non Jan.* In Heleſponte, civitate Parethia, Cyrici. Pariſius, depoſitio S. Genovefæ virginis. Viennæ, depoſitio S. Florenti epiſcopi & confeſſoris.

Prid. Non. Jan. In Africa, Aquilini, Gemini, Eugenti.

Nonas Jan. In Africa, Felicis. Hieroſolymæ, Simeonis Prophetæ, cum obtulit ei Dominum Jeſum Chriſtum Maria & Joſeph. Et depoſitio ipſius Prophetæ.

VIII *Idus Jan.* Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, Flori.

VII *Id. Jan.* In Nicomedia, Luciani presb. qui in quatuor partibus diviſus eſt.

VI *Id. Jan.* In Græcia, Ruſtici, Phiſei, Timothei. In Gallia, civitate Belloacus, paſſio S. Luciani martyris.

V *Id. Jan.* In Africa, Epictati, Jocundi, Quinti.

IV *Id. Jan.* In Africa, Revocati, Firmi, Nirthi.

III *Id. Jan.* In Alexandria, Petri. S. Luci confeſſoris.

II *Id. Jan.* In Achaia, Cyriaci, Moſcenti, Saturi.

Idus Jan. In Africa, Ingenui. Pictavis, depoſitio S. Hilarii epiſcopi & confeſſoris.

XIX *Kalend Februarii.* In Antiochia, Cleri diaconi. Nola Campaniæ, paſſio S. Felicis. Et depoſitio beati Eufraſii epiſcopi & confeſſoris.

XVIII *Kal. Febr.* In Ægypto, Chriſconi. Remis, depoſitio S. Remedii epiſcopi & confeſſoris. Pictavis, dedicatio Baſilicæ S. Amanti.

XVII *Kal. Febr.* Romæ via Salaria in cimeterio Priſcillæ, depoſitio S. Marcelli epiſcopi & & confeſſoris. Arlato, depoſitio S. Honorati epiſcopi & confeſſoris.

XVI *Kal. Febr.* In Africa, Micæ, Victoris. In Gallia, civitate Bituricas, depoſitio S. Sulpitii epiſcopi & confeſſoris.

XV *Kal. Febr.* Dedicatio Cathedræ S. Petri Apoſtoli, quam primo Romæ ſedit. In Africa, Seoniſi.

XIV *Kal. Febr.* In Africa, Quinti, Pauli, Geronti. Maria & Martha.

XIII *Kal. Febr.* Romæ, Fabiani epiſcopi, & paſſio S. Sebaſtiani martyris.

XII *Kal. Febr.* Romæ, paſſio S. Agnetis virginis. Trecas, paſſio S. Patrocli martyris. Arvernis, depoſitio beati Aviti epiſcopi & confeſſoris.

XI *Kal. Febr.* In Hiſpaniis, civitate Valentia, paſſio S. Valerii epiſcopi. Ad Gemellas *, Clementis & Vincentii. Et paſſio S. Anaſtaſii martyris. (* *V. Florentinianum.*)

X *Kal. Febr* In Mauritania, civitate Neocæſaria, paſſio S Severiani. Et paſſio ſanctorum Eugenii, Machari.

IX *Kal. Febr.* In Antiochia, paſſio S. Babylli epiſcopi cum tribus parvulis.

VIII *Kal. Febr.* Romæ, tranſlatio * S. Pauli Apoſtoli. (* *al.* converſio)

VII *Kal. Febr.* In Nicea Smirnæ, paſſio S. Polycarpi epiſcopi. In Campania Puteolis, Arthematis & Armatæ.

VI *Kal. Febr.* Romæ, S. Agnetis virginis, Donati, Viti.

V *Kal. Febr.* In Africa, Dativi, Juliani, Telliani, Reotri.

IV *Kal. Febr.* In Gabala civitate, S Pauli. Treveris, depoſitio beati Valeri epiſcopi & confeſſoris.

III *Kal Febr.* In Antiochia, paſſio ſancti Ypoli * martyris. Cala monaſterio, depoſitio Baldechildis Reginæ. Corbeia monaſterio, dedicatio Baſilicæ ſancti Joannis Euangeliſtæ. (* *al.* Hippolyti.)

Prid. Kal. Febr. In Alexandria, Tarſici, Zotici, Ammonii.

FEBRUARIUS HABET DIES XXVIII.

Kalendas Februarii. In Græcia, ſanctorum Polycarpi epiſcopi, Poenis, Dionyſii. In Scotia, depoſitio S. Brigidæ virginis.

IV *Non. Febr.* Purificatio beatæ Mariæ, quando repræſentatus eſt Jeſus in templo. Aurelianis, depoſitio S. Fuſculi epiſcopi.

III *Non. Febr.* In Africa, Felicis, Celerinæ, Felicitatis.

Prid. Non. Febr. Foro Simphronii, natalis Gemini, Gelari.

Non. Febr. In Sicilia, Cathenas civitate, paſſio S. Agathæ virginis In Oriente, Patras civitate, ordinatio epiſcopatus S. Andreæ Apoſtoli & martyris. Viennæ, depoſitio Aviti epiſcopi & confeſſoris.

VIII *Id. Febr.* Romæ via Appia, in ejuſdem cimiterio, paſſio Soteris virginis & martyris. Amandi. Atrabatas, depoſitio S. Vedaſti epiſcopi & confeſſoris.

VII *Id. Febr.* In Britanniis, civitate Auguſta, natalis Auguli epiſcopi.

VI *Id. Febr.* In Arminia minori, natalis Dionyſii,

ſii. Romæ, depoſitio S. Pauli epiſcopi & conf.

v *Id. Febr.* Suevo apud Cyprum, natalis Alexandri.

iv *Id. Febr.* In Alexandria, paſſio Apollonis. Bethlehem ſub Herode, paſſio ſanctorum Andreæ, Apori.

iii *Id. Febr.* In Apamia, Poenis, Eoſraxi, Armatæ. In Campania, Baſiliani. Romæ, Sorothedis.

Prid. Id. Febr. In Africa, paſſio ſancti Damiani, Victoriæ. In Italia, Donati. Et depoſitio S. Simplicii epiſcopi.

Idus Febr. In Nicomedia, paſſio S. Juliani. Lugduno, depoſitio beati Stephani epiſcopi.

xvi *Kal. Martii.* In Tuſcia, Politi * civitate, natalis Vitalis & cum ſociis ſuis.

* al Spoleti.

xv *Kal. Mart.* In Antiochia, natalis Joſeppi diac. Interamne, natalis S. Agapæ virginis.

xiv *Kal. Mart.* In Britanniis, natalis ſanctorum Fauſlini. In Nicomedia, paſſio S. Julianæ virginis & martyris.

xiii *Kal. Mart.* In Africa, civitate Concordiæ, paſſio ſanctorum Donati. Item Donati, Victoris, Agapæ.

xii *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Rictuli, Silvani.

xi *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Publii, Juliani.

x *Kal. Mart.* Apud Cyprum, natalis Potaminæ.

ix *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Viruli, Juſti.

viii *Kal. Mart.* Natalis cathedræ S. Petri Apoſtoli, quam ſedit apud Antiochiam. Nicomediæ, natalis S. Teclæ virginis diſcipulæ S. Pauli Apoſtoli.

vii *Kal. Mart.* In Pannoniis, Seneroti, Antagoni, Rutuli, Libii, Rogatiani. In Aſia, Polycarpi epiſcopi cum aliis duodecim martyribus.

vi *Kal. Mart.* In Ceſaria Cappadotiæ, natalis ſanctorum Heroli, Lucii, Sirgii. Romæ, Abſolonas. In Porto, Primitivæ.

v *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Donati, Juſti, Ruſtuli. Pamphiliæ, natalis ſanctorum Neſtoris & Caſtæ.

iv *Kal. Mart.* Natalis ſanctorum Alexandri, Neſtoris, Theonis.

iii *Kal. Mart.* In Theſſalonica, natalis ſanctorum Alexandri, Antigoni. In Africa, Dionyſii & aliorum triginta quatuor.

Prid. Kal. Mart. Natalis ſanctorum Celeris, Pupilli, Gaii. Andecavis civitate, depoſitio S. Albini epiſcopi & confeſſoris.

MARTIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Martii. Natalis ſanctorum Leonis, Donati, Habundantii.

vi *Non. Mart.* Torgii, Herocli, Abſalomi, Ærenci.

v *Non. Mart.* Felicis, Luciolæ, Juſti, Fortunati.

iv *Non. Mart.* Natalis Martyrum nongentorum. Romæ, depoſitio Juli epiſcopi, & aliorum triginta novem.

iii *Non. Mart.* In Africa, Adriani, Euoli, Euſebii, Juliani. Antiochiæ, paſſio S. Focæ, Ruſtici, Herebi.

Prid. Non. Mart. Nicomediæ, Victoris, Victorini.

Non. Martii. In Africa, Satiri, Revocati, Jocundi. In Mauritania, civitate Turbitanorum, paſſio ſanctorum Perpetuæ & Felicitatis.

viii *Id. Mart.* In Nicomedia, Quinti epiſcopi, Capitulini.

vii *Id. Mart.* In Armenia, Sebaſtiani & milites quadraginta.

vi *Id. Mart.* In Nicea, Gurgoni, Palatini, Firmi.

v *Id. Martii.* In Cartagine, Heracli, Zoſimi, Alexandri, Philomi epiſcopi. Candidi, Valeri, Quirilli.

iv *Id. Mart.* In Nicomedia, Egloni presbyteri & aliorum vii. Romæ, depoſitio S. Gregorii Papæ beatæ memoriæ.

iii *Id. Mart.* Nicomediæ, Macedoni presbyteri, Matriciæ uxoris ejus & Modeſtæ filiæ Sion [ejus.] Cionis * presbyteri.

* al Cyrion.

Prid. Id. Mart. Eotroſii, Frumini, Fortumioni.

Idus Mart. In Cappadocia, S. Longini martyris Carthagine, Pauli, Solutoris. Et S. Jacobi Apoſtoli fratris Domini. Hieroſolyma, Jacobi Apoſtoli. Lucæ Euangeliſtæ

xvii *Kal. Apr.* In Aquileia, Hilari, Taſiani, Datiani.

xvi *Kal. Apr.* In Nicomedia, Dionyſi, Januarii. Romæ, Alexandri epiſcopi. Teodoli diac. Et depoſitio Patrici epiſcopi.

xv *Kal. Apr.* In Alexandria, Collegi diaconi.

xiv *Kal. Apr.* In Ceſaria Cappadocia, Teodoli presbyteri.

xiii *Kal. Apr.* In Antiochia, S. Joſephi, Lucæ. In Syria, Pauli.

xii *Kal. Apr.* In Alexandria, Serapionis monachi, Joſeph, Volociani Et Benedicti abbatis.

xi *Kal. April.* In Narbona civitate, natalis S. Pauli epiſcopi. In Africa, Saturnini & aliorum novem.

x *Kal. April.* In Africa, natalis S Fidelis magni. In Provintia Carmillæ, Pauli. Ceſareæ, Julianæ, Juli.

ix *Kal. April.* Syria, Seleuci In Africa, Agapiti.

viii *Kal. April.* Hieroſolyma Dominus noſter Jeſus Chriſtus crucifixus eſt. Et Annuntiatio S. Mariæ per Angelum. Et paſſio S. Jacobi Apoſtoli, qui & frater Domini, ſicut in actibus Apoſtolorum continetur.

vii *Kal. April.* Romæ, in cimiterio ejuſdem via Lavicana, S. Caſtulæ.

vi *Kal. April.* Hieroſolymæ, Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, Romoli, Acuti, Morobi.

v *Kal. April.* In Ceſaria, Rogati, Alexandri, Dorothei. Cavilono, depoſitio Guntechramni regis.

iv *Kal. April.* In Nicomedia, Paſtoris, Victorini, Saturnini.

iii *Kal. April.* In Teſſalonica civitate, Domnini, Philippoli, Acaci, Palatini. Et alibi, Victoris, Marcellini, Satulli.

Prid. Kal. April. In Africa, natalis S. Aneſi, Felicis, Diodoli.

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalend. Aprilis In Arminia, natalis ſanctorum Fortuni, Quintiani. In Ægypto, paſſio ſanctorum Victoris & Stephani.

iv *Non. Apr.* In Africa, natalis ſanctorum Amphiani, Victoris. Liganau monaſterio, depoſitio S. Vualerici confeſſoris.

iii *Non. Apr.* In Sicilia *, natalis ſanctorum Thomæ, Euagrii. In Ceſaria Paleſtina, natalis S. Theodoſiæ virginis.

* al Niceæ vel Nicomediæ.

Prid. Non. April. In Theſſalonica, natalis ſanctorum

ctorum Agathoni diaconi. Et alibi, Pauli, Matutini. Ambroſii epiſcopi & confeſſoris.

Nonas Apr. In Nicomedia, natalis ſancti Claudiani. In Ægypto, natalis ſanctorum Martiæ, Nicanori. In Sicilia, natalis S. Honorati.

VIII *Id. Apr.* In Nicomedia, Firmi, Ærenei epiſcopi & confeſſoris.

VII *Id. Apr.* In Antiochia Syriæ, natalis ſanctorum Timothei &c...

VI *Id. Apr.* In Africa, natalis ſanctorum Timori, Mæchari.

V *Id. Apr.* In Syrmia, natalis quinque * Virginum, quarum nomina Deus ſcit. Et alibi, Demetri, Conceſſi.

* al. ſeptem.

IV *Id. Apr.* In Alexandriæ, Apollonis presbyteri, Gaiani.

III *Id. Apr.* In Mauritannia, natalis Saloni, Maximi, Helarii, cum ceteris Sanctis. Et Domnini epiſcopi. Papæ Leonis

Prid. Id. Apr. In Aſia Pergamo, natalis ſanctorum Carpi epiſcopi. Romæ, in cimiterio Calipodi, Lucipini.

Idus Apr. In Calcidonia, natalis S. Euphemiæ & Euapiæ *, Euphemiæ virginis.

* al. Eucapiæ.

XVIII *Kal. Mai.* Romæ viâ Appiâ, in cimiterio Prætextati, natalis ſanctorum Tiburtii, Valeriani, Maximi.

XVII *Kal. Maii.* Piceno, in Aureo monte, Maronis In Anthiſiodoro Galliæ, dedicatio Baptiſterii, qui eſt juxta Baſilicam S. Germani epiſcopi & confeſſoris, ubi ſunt conditæ reliquiæ S. Joannis Euangeliſtæ.

XVI *Kal. Mai.* In Achaia, Corintho civitate, natalis ſanctorum Caleſti, Cariſſi, Leonedis, Lotæ, Tertiæ, Chriſtianæ.

XV *Kal. Mai.* In Antiochia, natalis ſanctorum Petri & Hermonis * miniſtri Petri, Fortunati, Martiani.

* al. Hermogenis.

XIV *Kal. Maii.* In Salona civitate, natalis ſanctorum Septimi diaconi, Victurici. Anthiſiodoro in Galliis, dedicatio altaris ſenioris eccleſiæ.

XIII *Kal. Maii.* In Militana civitate Arminiæ, Hermogenis.

XII *Kal. Mai.* In Africa, natalis ſanctorum Serviani. Romæ, depoſitio S. Victoris epiſcopi. Everduno, depoſitio S. Marcellini epiſcopi & confeſſoris. Anthiſiodoro civitate, depoſitio S. Martini presbyteri & conf.

XI *Kal. Mai.* In Alexandria, natalis ſanctorum Fortunati, Aratoris presbyteri.

X *Kal. Mai.* In Africa, civitate Hierapoli, natalis S. Philippi Apoſtoli. In Senonis civitate, depoſitio Leonis epiſcopi.

IX *Kal. Mai.* In Africa, natalis ſanctorum Catulini, Saturnini. Romæ, Naboris. In Alexandria, Corona, Georgii martyris.

VIII *Kal. Mai.* In Alexandria, natalis ſanctorum Coronæ virginis. In Africa, natalis ſanctorum Fauſtini. Et in hoc die Sydrach, Miſach, Abdenago, iterato nomine, qui & Ananias, Azarias & Miſahel, in Babylonia igne ardente liberati ſunt. Benedictus Deus.

VII *Kal. Mai* In Seracuſa, civitate Siciliæ, natalis Sanctorum Euodii Hermogenis. Et paſſio S. Georgii. Lugduno, depoſitio beati Ruſtici epiſcopi.

VI *Kal. Mai.* In Axiopoli, Aurili. Centulo monaſterio in Gallia, depoſitio S. Richarii conf.

V *Kal. Mai.* In civitate Tarſo Ciciliæ, natalis S. Caſtori.

IV *Kal. Mai.* In Pannonia, Euſebi epiſcopi, Tiballi.

III *Kal. Maii.* In Alexandria, natalis S Germani presbyteri, S. Vitalis

Prid. Kal. Mai. In Alexandria, Dorothei presbyteri.

MAIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Maii. Initium prædicationis Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa * Hierapoli, natalis Sanctorum Philippi Apoſtoli & Jacobi. Anthiſiodoro, depoſitio S. Amatoris. Agauno, paſſio Sigiſmundi regis. Begorra civitate, depoſitio S. Juſti epiſcopi, Magni.

* al In Aſia.

VI *Non. Maii.* Germani, Cæleſtini, Felicis, Cetini.

V *Non. Mai.* Hieroſolymæ, inventio S. Crucis Domini noſtri Jeſu Chriſti ab Helena regina, poſt paſſionem Domini annis ducentis triginta tribus, regnante Conſtantio * imperatore.

* leg. Conſtantino, & V. Herent.

IV *Non. Mai.* In Nicomedia, Antoniæ, Juſti.

III *Non. Mai.* Eutimi diaconi & martyris. In Teſſalonica, natalis S. Herenei. Arelato, depoſitio S. Helari epiſcopi.

Prid. Non. Mai. In Perſida, natalis S. Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ. In Galacia civitate, natalis bratiſſimi Geronti confeſſoris.

Nonas Mai. In Nicomedia, natalis ſanctorum Flavii epiſcopi. Auguſtini epiſcopi. Arelato, depoſitio S. Helari epiſcopi.

VIII *Id. Mai.* Mediolano, Victoris, Eutici. In Sanctonico, depoſitio S. Martini, Juliani.

VII *Id. Mai.* In Axiopoli, Quirilli. Mediolano, Apoſtoli Joannis, Andreæ & Thomæ.

VI *Id. Mai.* Romæ viâ Latinâ, in cimiterio ejuſdem, natalis S. Gordiani, Julii. Et in cimiterio....

V *Id. Mai.* In Syrmia, natalis S. Montani.

IV *Id. Maii.* Romæ, natalis ſanctorum Nerei & Achillei. Et alibi, S. Pancrati, Gradi & Soteris virginis.

III *Id. Mai.* In Alexandria, natalis ſanctorum Afrodiſi, Agrippæ. Trejecto porto in Gallia, depoſitio Servaci epiſcopi & confeſſ.

Prid. Id. Mai. In Syria, Victoris militis. In Africa, natalis S. Secundiani, Quarti, Victoriani.

Idus Mai. In Syrmia, Timothei. Lamazaco, paſſio ſanctorum Petri & Andreæ, Pauli & Dyonyſii.

XVII *Kal. Junii.* In Iſauria, natalis ſanctorum Aquilini, Victoriani. In civitate Epheſo, Mengenis, Gaioni.

XVI *Kal. Jun.* In Alexandria, Victoris, Baſiliæ.

XV *Kal. Jun.* In Alexandria, Patomoni presbyt.

XIV *Kal. Jun.* Romæ, natalis ſanctorum Caloceri, eunuchorum & uxorum ejus. Hi ſub Deciſio imperatore occiſi ſunt & requieſcunt in cimiterio juxta viam Appiam.

XIII *Kal. Jun.* In Africa, natalis ſanctorum Victuriæ, Marcellotæ. Et alibi, natalis ſanctorum germanorum Gervaſii & Prataſii.

XII *Kal. Jun.* In Mauritania, Timothei, Pauli, Euci diaconi. In Britanniis, natalis S. Timothei diaconi. Et alibi, Timothei *.

* al. Matthæi.

XI *Kal. Jun.* Romæ, natalis ſanctorum Fauſtini, Timothei. In Corſica inſula, paſſio S. Juliæ virginis.

X *Kal. Jun.* In Hiſpaniis, natalis ſanctorum Epictiti, Aptoni.

IX *Kal. Jun.* In Hiſtria, natalis ſanctorum Ze-

belli, Servuli. In porto Romano, natalis S. Vincentii.

VIII *Kal. Jun.* In ſolo Tuſciæ, civitate Lora, natalis ſanctorum Sententiatæ. Mediolano, depoſitio Dionyſii epiſcopi. In Epheſo, Joannis Apoſtoli. Et depoſitio S. Marcelli confeſſoris. Urbani Papæ.

VII *Kal. Jun.* Natale S. Eracli, Pauli, Mendinæ, Jocundi. In Tuſcia civitate, natalis ſanctorum Feliciſſimi, Eracli.

VI *Kal. Jun.* In Alexandria, natalis ſanctorum Aquili presbyteri, Euangeli & aliorum quatuordecim.

V *Kal. Jun.* In civitate Pariſius, S. Germani epiſcopi confeſſoris.

IV *Kal. Jun.* In Cibalis, natalis S. Pollionis lectoris & martyris. Treviris, depoſitio Maximiani epiſcopi.

III *Kal. Jun.* Romæ, natalis S. Petronellæ.

Prid. Kal. Jun In Aquileia, natalis ſanctorum Canti, Cantiani.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. In Teſſalonica, Octavi. In Antiochia. Zoſimi & Teclæ virginis. Romæ, Joventiæ, Cyriaci.

IV *Non. Jun.* Romæ, Marcelli presbyteri & Petri Exorciſtæ. Lugduno Galliæ, quadraginta & quinque Martyrum.

III *Non. Jun.* In Africa, Quirini, Abidiani, Gagi, Donati & aliorum centum quadraginta ſeptem. Apud Arecium civitatem Tuſciæ, Laurenti. Natalis S. Thomæ Apoſtoli.

Prid. Non. Jun. Nividuno civitate, Zotici, Attalici. Romæ, natalis S. Pieti, Areci, Datiani.

Nonas Jun. In Ægypto, Martiani, Nigrandi & Apollonii.

VIII *Id. Jun.* Neveduno, Amanti, Lucii, Alexandri. Paſſio SS. martyrum Vincenti epiſcopi & Benigni diaconi.

VII *Id. Jun.* In Bizantio civitate, Pauli, Fortunati.

VI *Id. Jun.* In Ægypto, natalis Martiani, Jocundi. In Gallia, civitate Sueſſionum, depoſitio S. Medardi epiſcopi.

V *Id. Jun.* In Gallia Pompeiaco, paſſio S. Vincentii martyris.

IV *Id. Jun.* Romæ, natalis Baſilidis, Auris, Rogati.

III *Id. Jun.* Romæ, natalis S. Baſillæ & SS. Criſpoli & Fortunati.

Prid. Id. Jun. Romæ, Aurili, Luci, militum quinque. Nazari.

Idus Jun. In Perſida, natalis S. Bartholomæi Apoſtoli.

XVIII *Kal. Julii.* In Pagia civitate, natalis S. Antcani. In civitate Aurelianis, tranſlatio corporis S. Amani * martyris.

* *al.* Aniani ep. conf.

XVII *Kal. Jul.* In Doroſthoro, nat. S. Iſici, Felicis.

XVI *Kal. Jul.* In Africa, natalis ſanctorum Diogenis, Micæ.

XV *Kal. Jul.* Romæ, Quiriaci, Baſti, Nicandri. Eodem die interfectus eſt venerabilis Fulco archiepiſcopus ab iniquo [anno DCCCC]

XIV *Kal. Jul.* In Africa, Marciæ, Emeli, Felicis. Marci & Marcelliani.

XIII *Kal. Jul.* In Mediolano civitate, natalis ſanctorum Nazarii, Gervaſii, Protaſi & Ceiſi pueri.

XII *Kal. Jul.* In Thomis civitate, Pauli, Cyriaci, Paulæ.

XI *Kal. Jul.* Saturnini, Quiriaci, Apollonaris.

X *Kal. Jul.* In Antiochia, ſanctorum Gantalici, Juliani, & ſanctorum Martyrum nongentorum tredecim, quorum nomina habentur in libro vitæ. In Perſida, natalis S. Jacobi Alphei Apoſtoli. In Nola civitate, natalis S. Paulini epiſcopi & confeſſoris.

IX *Kal. Jul.* In Nicomedia, Aviti, Zinzami.

VIII *Kal. Jul.* In Provincia Paleſtina, natalis S. Joannis Baptiſtæ & Prophetæ. In Ephe. [Epheſo S. Joan. Apoſt & Euang.]

VII *Kal. Jul.* Theſſalonica, Lanitani, Theſſalonicæ.

VI *Kal. Jul.* Romæ, Joannis & Pauli.

V *Kal. Jul.* Romæ, miliario nono, Criſpi, Criſpiniani.

IV *Kal. Jul.* In Africa, Sablani, Felicis, Elaphi.

III *Kal. Jul.* Romæ, natalis ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum. In Perſida, natalis ſanctorum Simonis & Judæ Apoſtolorum.

Prid. Kal. Jul. Romæ, natalis ſanctorum Timothei, Zotici.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. Romæ, Gaii Papæ. Et natalia ſanctorum Luceiæ virgin. & Auceiæ regis. In Perſida, paſſio ſanctorum Apoſtolorum Simonis Cananæi & Judæ Zelonis.

VI *Non. Jul.* Romæ, Damaſi & militum duorum Proceſſi [& Martiniani]

V *Non. Jul.* In Ediſſa Meſopatamiæ, natalis & tranſlatio corporis S. Thomæ Apoſtoli, qui paſſus eſt in India.

IV *Non. Jul.* In Gallia, Turonis civitate, ordinatio epiſcopatûs & tranſlatio corporis S. Martini epiſcopi & dedicatio Baſilicæ ipſius.

III *Non. Jul.* In Sicilia, Agathoni, Triphonis.

Prid. Non Jul. Gallia, depoſitio S. Goaris epiſcopi & confeſſoris. Et octava ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum.

Nonas Jul. In Alexandria, Parthenii, Eraclei.

VIII *Id. Jul.* In Nicea, Suſtrati, Speri, Eracli.

VII *Id. Jul.* Modiolano, Mochi. Et in Thomis. ſanctorum Zenoni, Minæ, Vitalis.

VI *Id. Jul.* Romæ, Priſillæ & natalis ſanctorum ſeptem germanorum, id eſt Fratrum.

V *Id. Jul.* In Africa, Mariani. Romæ, ſanctorum Stephani. Et depoſitio beatæ memoriæ Benedicti abbatis.

IV *Id. Jul.* In Sicilia, natalis S. Agathæ virginis.

III *Id. Jul.* In Alexandria, Serapionis, Tropimei.

Prid. Id. Jul. Lugduno Galliæ, natalis S. Juſti epiſcopi & confeſſoris.

Id. Jul. In Alexandria, natalis ſanctorum Philippi, Zenonis.

XVII *Kal. Auguſti.* In civitate Oſtia, natalis S. Helarini.

XVI *Kal. Aug.* In Africa, natalis ſanctorum Aquilini, Speratæ.

XV *Kal. Aug.* Romæ viâ Tiburtina, miliario nono, natalis ſanctorum Symphoroſæ matris ſeptem germanorum.

XIV *Kal. Aug.* Lugduno Galliæ, natalis S. Ruſtici epiſcopi.

XIII *Kal. Aug.* In Africa, natalis ſanctorum Sabini, Luciani, Petri.

XII *Kal. Aug.* In Africa, natalis ſanctorum, Victoris, Stercorii.

XI *Kal. Aug.* In Antiochia, natalis ſanctorum Cyrilli, Andreæ.

X *Kal.*

Digitized by Google

x *Kal. Aug.* Romæ via Tiburtina, miliario nono decimo, natalis ſancti Vincentii * martyris. Ravennæ, S. Apollinaris.

* *leg.* Amiternina.

ix *Kal. Aug.* In Armia Termina * civitate, miliario octogeſimo tertio, natalis S. Victorini martyris.

viii *Kal. Aug.* Natalis S. Jacobi Apoſtoli. Et in Sicilia * civitate Samon, natalis S. Chriſtofori martyris.

* *al.* Licia.

vii *Kal. Aug.* In Laodecia Frigiæ, natalis ſanctorum Juviani, Juliani. Et natalis ſanctorum Mutianæ, Laudaiæ.

vi *Kal. Aug.* In Nola civitate, natalis S. Felicis de ordinatione epiſcopatus.

v *Kal. Aug.* In Laodecia, civitate Frigiæ, Theophilæ, Auxenti. Corbeia monaſterio, dedicatio Baſilicæ S. Petri Apoſtoli. Mediolano, natalis ſanctorum Gervati, Protaſi, Nazarii & Celſi.

iv *Kal. Aug.* Romæ, viâ Pucrenſe *, natalis ſanctorum Abſcodi, Rufi, Ahdi. Trecas civitate, depoſitio S. Lupi epiſc. & confeſſoris.

* *al.* Portuenſi.

iii *Kal. Aug.* In cimiterio Pontiani, natalis S. Ahdo & Senis.

Prid. Kal. Aug. Antiſiodoro; S. Germani epiſcopi & confeſſoris.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Augusti. In Antiochia, paſſio ſanctorum Machabæorum ſeptem fratrum. Romæ dedicatio primæ eccleſiæ, à beato Petro Apoſtolo conſtructæ & conſecratæ.

iv *Non. Aug.* Romæ in cimiterio [Calliſti,] S. Stephani martyris. In Antiochia, natalis reliquiarum Stephani primi Protomartyris & diac. qui Hieroſolymis eſt tranſlatus ex revelatione Luciani presbyteri corpuſculum ejus. *Vide Florentinium.*

iii *Non. Aug.* Hieroſolymis, inventio corporis beatiſſimi Stephani Protomartyris & ſanctorum Gamalielis, Nicomedi & Ahibonis.

Prid. Non. Aug. Romæ via Tiburtina, in cimiterio, natalis ſanctorum martyrum Creſcentianæ & Juſtæ.

Non. Aug. Natalis ſanctorum Herenti, Heracli Daſſi, ſive Baſſi.

viii *Id. Aug.* Romæ in cimiterio Cæleſti * viâ Appiâ, natalis S. Xyſti epiſcopi & Feliciſſimi, Agapiti. Et paſſio S. Afræ.

* *al.* Caliſti.

vii *Id. Aug.* In Antiochia, natalis ſanctorum Simphronii, Veneriæ.

vi *Id. Aug.* Romæ, natalis ſanctorum Secundini, Severiani.

v *Id. Aug.* In Oriente, natalis ſanctorum Firmi, Ruſtici, Primi.

iv *Id. Aug.* Romæ via Tiburtina, natalis S. Laurentii archidiaconi. In via Appia, Feliciſſimi.

iii *Id. Aug.* Natalis S. Tiburti. In Cameraco, civitate in Gallia, natalis S. Gauderici epiſcopi & confeſſoris.

Prid. Id. Aug. In Sicilia, civitate Cathenas, natalis ſanctorum Eupoli, Veretiæ, Veneriæ.

Idus Aug. Romæ, natalis ſanctorum Hippolyti martyris.

xix *Kal. Septembris.* Gendara Syriæ, natalis S. Fortunati martyris.

xviii *Kal. Sept.* Aſſumptio S. Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti.

xvii *Kal. Sept.* In Alexandria, natalis S. Orionis.

xvi *Kal. Sept.* In Cæſaria Cappadociæ, natalis S. Mammetis monachi. Natalis S. Euphemiæ virginis.

xv *Kal. Sept.* Priſtina * civitate, miliario ab Urbe trigeſimo tertio, natalis S. Agapiti.

* *al.* Prænestina.

xiv *Kal. Sept.* Et in Hieroſolyma, apparitio S. Crucis.

xiii *Kal. Sept.* In Lucania, natalis ſanctorum Valentiani, Leonti. Natalis S. Dioſcori & S. Filiberti.

xii *Kal. Sept.* In Hiſpaniis, natalis ſanctorum Juli & Juliani.

xi *Kal. Sept.* Romæ via Oſtenſe, S. Timothei diſcipuli Pauli Apoſtoli. Et Symphoriani martyris.

x *Kal. Sept.* In Aquileia, natalis ſanctorum Fortunati, Hermogenis.

ix *Kal. Sept.* In India, S. Bartholomei Apoſtoli. Et depoſitio Geldardi presbyteri.

viii *Kal. Sept.* In Provintia Syriæ, natalis S. Juliani, Rufini.

vii *Kal. Sept.* Civitate Salona, natalis S. Anaſtaſi martyris.

vi *Kal. Sept.* In Antiochia, natalis ſanctorum Sebaſti, Alexandri. Et S. Ceſarii.

v *Kal. Sept.* Romæ, natalis S. Hermetis martyris. In Africa, Yppone regio, depoſitio S. Auguſtini epiſcopi & confeſſoris.

iv *Kal. Sept.* Pauſatio S. Helyſei prophetæ, diſcipuli S. Heliæ prophetæ. Romæ, S. Felicis. Et S. Sabinæ virginis.

iii *Kal Sept.* In Provincia Paleſtinæ, Sabaſtia, natalis S. Joannis Baptiſtæ. Et alibi, natalis Sanctorum nongentorum, qui eodem die paſſi ſunt.

ii *Kal. Sept.* Treveris, depoſitio S. Paulini epiſcopi & confeſſoris. Hic in exilio requievit.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Septembris. In Caqua Aquaria, natalis S. Priſci. In Tutertina Tuſciæ, natalis ſanctorum Terentiani epiſcopi & confeſſoris. Et S. Firmini confeſſoris & epiſcopi.

iv *Non. Sept.* Lugduno Galliæ, depoſitio S. Juſti & dedicatio paſſi * ipſius.

* *leg.* Baſilicæ.

iii *Non Sept.* In Alexandria, natalis S. Ariſtonippi epiſcopi. Provincia Syriæ, natalis ſanctorum Antoni pueri, Areſti epiſcopi.

Prid. Non. Sept. In Ancira Gallaciæ, natalia ſanctorum Rufini. In Gallia, civitate Cabillono, natalis S. Marcelli martyris. Treveris, depoſitio S. Paulini epiſcopi.

Nonis Sept. In porto Romano, natalis S. Saturnini. Et paſſio S. Tothaholis martyris.

viii *Id. Sept.* Romæ via Salaria, miliario ab Urbe, natalis S. Eleutheri epiſcopi & confeſſ.

vii *Id. Sept.* Benehabento * civitate, natalis ſanctorum Senonti, Januarii, Fiſti.

* *leg.* Benevento.

vi *Id. Sept.* Nativitas S. Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. Et S. Adriani.

v *Id. Sept.* Romæ, natalis S. Gurgoni.

iv *Id. Sept.* Romæ, depoſitio beati Hilari Papæ.

iii *Id. Sept.* Romæ, via Salaria veteri, [in cimiterio] Baſillæ, natalis ſanctorum Proti & Jacinti.

ii *Id. Sept.* In Sicilia, civitate Cathenas, natalis ſanctorum Eupli & Serapionis epiſcopi. Magni & Secundini.

Idus Sept. In Apulia, natalis ſanctorum Feliciſſimi.

xviii *Kal. Octobris.* Exaltatio S. Crucis.

xvii *Kal. Octob.* In Alexandria, natalis ſanctorum trium Fratrum.

xvi *Kal. Octob.* Calcidonia, natalis S. Euphemiæ virginis. Romæ, paſſio S. Ceciliæ virg.

xv *Kal. Octob.* In Neveduno, natalis ſanctorum Valeriani, Magrini. In Gallia, in vico qui dicitur Leodio, paſſio S. Landeberti epiſcopi & martyris.

xiv *Kal. Octob.* In Alexandria, natalis ſanctorum Otiani, Xiſti.

xiii *Kal. Octob.* In Alexandria, Demetri, Palei, Nilipaci.

xii *Kal. Octob.* Sinnida Frigiæ, ſanctorum Dormidoni, Dorothei, Privati, Felicis. Natalis ſanctorum Felicis.

xi *Kal. Octob.* In Perſida, civitate Tarrium, natalis S. Mathei Apoſtoli. Corbeia monaſterio, dedicatio Baſilicæ domni Albini & Marcellini epiſcoporum.

x *Kal. Octob.* Sidunis civitate, in loco qui vocatur Agauno, natalis ſanctorum Mauritii, Exuperi, Candidi, Victoris, Innocenti, Vitalis cum ſociis ſuis.

ix *Kal. Octob.* In Seleucia, natalis S. Teclæ virginis. Et natalis S. Marci Euangeliſtæ.

viii *Kal. Octob.* Machirouta caſtello, conceptio S. Joannis Baptiſtæ

vii *Kal. Octob.* In Gallia, Ambianis civitate, paſſio S. Firmini epiſcopi & martyris.

vi *Kal. Octob.* Romæ viâ Appiâ, in cimeterio Cæleſti, depoſitio Euſebi epiſcopi. Et natalis S. Senatoris.

v *Kal. Octob.* In Cæſaria Cappadociæ, natalis S. Eleutheri. Epheſæ, natalis S. Timothei diſcipuli Pauli Apoſtoli. Et ſanctorum Coſmæ & Damiani.

iv *Kal. Octob.* In Africa, natalis ſanctorum Martialis, Laurenti.

iii *Kal. Octob.* Romæ, miliario ſexto, dedicatio baſilicæ angeli Michaëlis, vel in monte qui dicitur Garganus. *Vide Florentinum.*

Prid. Kal. Octob. In Placentia civitate, natalis S. Antonini martyris. Et S. Victoris Bethlehem civitate, depoſitio S. Hieronymi presb.

OCTOBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Octobris. In civitate Thaniis *, Priſci, Euagri. Antiſiodoro, depoſitio S. Germani epiſcopi & confeſſoris. Remis, S. Remedii. Treveris, S. Niceti. * *al.* Thomis.

vi *Non. Octob.* In Gallia, S. Leodegarii mart.

v *Non. Octob.* In Antiochia, Theogeni. In Africa, Victoris.

iv *Non. Octob.* In Ægypto, Marci & Martiani martyrum.

iii *Non Octob.* In Sicilia, Placenti & Placiti, Eutici & aliorum triginta.

Prid. Non. Octob. Capua, natalis ſanctorum Marcelli, Caſti, Emeli.

ix *Id Octob.* Romæ viâ Appiâ, depoſitio S. Marcelli. Et natalis S. Mathei Euangeliſtæ.

viii *Id. Octob.* In Antiochia, Dionyſii epiſcopi. Januarii.

vii *Id Octob.* In civitate Laodecia Phrygia, natalis S. Theodoli. Pariſius, natalis ſanctorum Dionyſii epiſcopi, Eleutheri presbyteri, Ruſtici diac. Corbeiæ monaſterio, depoſitio Teodefridi abbatis.

vi *Id. Octob.* In Africa, Eradi, Dionyſii, Septimiæ.

v *Id Octob.* In Acervo Siciliæ, S. Anaſtaſi presb.

iv *Id. Octob.* In Provincia Syriæ, ſanctorum Euagri, Proſiriæ. *Supra omiſſa ſunt Nona, & hic deeſt* iii *Idus, nam ſequens eſt pridie Idus.*

iii *Id. Octob.* In Hiſpaniis, Cordoba civitate, S. Lupi, Aureliæ.

Idus Octob. Colonia civitate, natalis ſanctorum Maurorum de militibus.

xvii *Kal. Novembris.* In Baias, S. Suſſi martyris. In Africa, Cecræ

xvi *Kal. Nov.* Nicomedia, Alexandri. In Mauritania, Nini.

xv *Kal. Nov.* In Oriente, tranſlatio corporis S. Lucæ Euangeliſtæ Et juxta portum Romanum, S. Agnetis virginis. *Vide Florentin.*

xiv *Kal. Nov.* In Oſtia, Auſteri. Neapoli, Suſſi, Januarii.

xiii *Kal Nov.* In Puteolis civitate, Daſii, Anoſimini *, Januarii. * *al.* Zoſimi.

xii *Kal. Nov.* In Nicomedia, Daſii, Zotici, Gagi, cum duodecim militibus martyribus.

xi *Kal. Nov.* In Atrianopoli Thraciæ, Philippi epiſcopi.

x *Kal. Nov.* In Atrianopoli, Severi, Dorothei.

ix *Kal. Nov.* In Nicomedia, Severi, Vitalis, Felicis, Rogati.

viii *Kal. Nov.* Sucſſionis civitate, Criſpini & Criſpiniani martyrum.

vii *Kal. Nov.* In Nicomedia, ſanctorum Luciani, Martiani.

vi *Kal. Nov.* In Africa, ſanctorum Saturnini, Flavii.

v *Kal. Nov.* In Antiochia Syriæ, Mirandi. Et natalis ſanctorum Apoſtolorum Simeonis Cananæi & Judas Zelotis.

iv *Kal. Nov.* In Lucania, S. Sancincti, Quinti, Felicianæ.

iii *Kal. Nov.* Nicomedia, Januarii. [In Antiochia,] Nazari, Protaſi, Gervaſi & Celſi pueri. Toloſa, tranſlatio corporis S. Saturnini epiſcopi.

Prid. Kal. Nov. In Africa, Claconii *, Juliani, Fortunati Auguſtæ Viromandorum in Gallia, S. Quintini martyris. * *al.* Daconi *vel* Dogoni.

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Novembris. Pictavis, dedicatio Baſilicæ S. Helari epiſcopi. In Nicomedia, dedicatio Baſilicæ Jacobi & S Joannis Euangeliſtæ Et paſſio Euſtachii martyris cum uxore & filiis. *Vide Florentinum.*

iv *Non. Nov.* Sitio monaſterio, depoſitio S. Audomari epiſcopi. * Et dedicatio Baſilicæ ſanctorum Sixti, Yppoliti, Laurenti. * *al.* Pridie.

iii *Non. Nov.* Dedicatio Baſilicæ S. Andreæ Apoſtoli.

Prid. Non. Nov. In Africa, natalis ſanctorum Primi, Cæſari. Rotenus civitate, depoſitio S. Amanti epiſcopi & confeſſoris.

Nonis Nov. In Cæſarea Cappadociæ, natalis ſanctorum Domnini, Cæſari.

viii *Id. Nov.* In Nicomedia, natalis ſanctorum Adriani, Juliæ.

vii *Id. Nov.* In Nicomedia, S. Euſebii, Pobiſi, Rogati, Donati, Primæ.

vi *Id. Nov.* Romæ, natalis ſanctorum Simphroni, Claudii, Caſtori.

v *Id. Nov.* In Nicomedia, natalis ſanctorum Damiani. Natalis S. Teodori martyris.

iv *Id. Nov.* In Antiochia, natalis Donati. Sanctorum Demetri epiſcopi. Ameneſi.

iii *Id. Nov.* Ravenna, natalis ſanctorum Valentini, Feliciani. Turonis civitate, S. Men-

næ

Digitized by Google

næ martyris, depoſitio S. Martini epiſcopi & confeſſoris. *Ponatur* Mennæ *ante* Turonis.

Prid. Id. Nov. Io Africa, natalis ſanctorum Ædicti, Auruli, Publii.

Idibus Novembris. Turonis civitate, depoſitio S. Bricionis epiſcopi & confeſſoris.

XVIII *Kal. Decembris.* In Eraclea civitate, Secundini, Fidutiani.

XVII *Kal. Dec.* In Africa, natalis ſanctorum Rufiniaoi, Marci.

XVI *Kal. Dec.* In Cappadocia, civitate Campaniæ, natalis S. Auguſtini. *Reſtitue ex Florentinis die ſequenti.*

XV *Kal. Dec.* Aurelianis civitate, depoſitio S. Amani * epiſcopi & confeſſoris. (* al. Aniani.)

XIV *Kal. Dec.* In Antiochia civitate, Romani monachi.

XIII *Kal. Dec.* In Cæſarea, Maximi, Mutiani.

XII *Kal. Dec.* In Heraclia, Baſſi, Dionyſi, Orionis.

XI *Kal. Dec.* Antiochia, Baſilei & Auxilii.

X *Kal. Dec.* Romæ, Cæciliæ virginis, Valeriani.

IX *Kal. Dec.* Romæ, Maximi. Natalis S. Clementis epiſcopi & martyris. In Gallia, vico Sarcingo, depoſitio S. Trudoni presbyteri & confeſſoris.

VIII *Kal. Dec.* Io Aquileja civitate, S. Griſogoni.

VII *Kal. Dec.* Luciani, Marciani, Claudiani.

VI *Kal. Dec.* Romæ, ſanctorum Sirici epiſcopi & Saturnini.

V *Kal. Dec.* In Nicomedia, Marcelli, Petri.

IV *Kal. Dec.* In Syria, Trofimi, Theodoli.

III *Kal. Dec.* Romæ, Araſonis, Saturnini.

II *Kal. Dec.* In Provincia Achaiæ, civitate Patras, natale S. Andreæ Apoſtoli & mart.

DECEMBER HABET DIES XXXI.

Kalend. Decembris. Romæ, Candidæ, Amboni, Filati, Luci. In Gallia, civitate Noviomo, depoſitio S. Elegi epiſcopi.

IV *Non. Dec.* Romæ, natalis S. Primenti, Pontiani.

III *Non. Dec.* In Oriente, Merobi, Claudici, Felicis.

Prid. Non. Dec. Depoſitio Benedicti abbatis. Eracleæ *. (* al Eracli.)

Nonis Dec. Natalis S. Criſpini. In Africa, Humili.

VIII *Id. Dec.* In Africa, Zeloti, Fortunati, Gai.

VII *Id. Dec.* In Antiochia, Polycarpi, Theodori.

VI *Id. Dec.* Euſebii epiſcopi. Uſanni presbyt.

V *Id. Dec* In Africa, Petri, Succeſſi, Baſini.

IV *Id. Dec.* Victori, Conſenti, Adriani, Eracli.

III *Id. Dec.* Ambianis civitate, natalis Victurici & Fuſciani, & Gentiani martyrum.

Prid. Id. Dec. Io Hiſpaniis, civitate Emerita, Eulaliæ virginis.

Idus Decemb. Seracuſa, civitate Siciliæ, natalis S. Luciæ virginis.

XIX *Kal. Ian.* In Aotiochia, Druſi & ſociorum ejus

XVIII *Kal. Ian.* In Africa, Fauſtini, Luci, Candidi.

XVII *Kal. Ian.* Ravenna, Valentini. Natalis Agriculæ.

XVI *Kal. Ian.* In Africa, Victoris, Victoriani.

XV *Kal. Ian.* Laodecia civitate, Theotini, Baſiliani. Et alibi, paſſio S. Afræ virginis.

XIV *Kal. Ian.* In Nicea, civitate Bithiniæ, Zoſimi, Pauli.

XIII *Kal. Ian.* Io Tratia, civitate Gildoba, Julii martyris.

XII *Kal. Ian.* In Meſopotamia, civitate Ædiſſa, natalis & tranſlatio corporis S. Thomæ Apoſtoli, qui tranſlatus eſt ab India, cujus paſſio ibidem celebratur.

XI *Kal. Ian.* In Antiochia, S. Baſilei, Joannis.

X *Kal. Ian.* In civitate Nicomedia, natalis ſanctorum triginta quinque Martyrum, quorum nomina Deus ſcit. Et paſſio S. Gregorii.

IX *Kal. Ian.* In Tropoli civitate, natalis S. Luciani. Et Romæ, natalis ſanctorum Metrobi, Pauli, Zenoni. Et paſſio S. Eugeniæ. Et in Antiochia Syriæ, natalis ſanctarum Virginum canonicarum quadraginta, & aliorum duorum, ſimul Druſii.

MARTYROLOGIUM SEXTUM

REGINÆ SUECIÆ,

OLIM SENONENSE S. COLUMBÆ.

In nominæ Sanctæ Trinitatis incipit Martyrologium anni circuli, de ſingulis Feſtivitatibus Sanctorum.

IANUARIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Ianuarii. Circumciſio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Romæ via Appia, coronæ militum XXX, & paſſio Almachi martyris. Ravenna, depoſitio ſancti Severi confeſſoris. Auguſtiduno, depoſitio beati Agrippini epiſcopi.

IV *Nonas. Ian.* Antiochia Siriæ, Doni epiſcopi ejuſdem loci. Alio loco, Stratonici. Et Macharii abbatis. In Ethiopia, Rutuli, cum aliis tribus.

III *Non. Ian.* Romæ, natalis Antheros Papæ. Pariſius, depoſitio ſanctæ Genovefæ. Vienna, ſancti Floreotii. In civitate Aulana, paſſio ſancti Petri, qui crucifixus eſt. Eo die, paſſio ſancti Theogenis.

Prid. Non. Ian. In Oriente, civitate Bononia, Ermetis, cum aliis duobus. In Africa, Aquilini cum aliis VI.

Nonas Ian. Hieroſolyma, depoſitio beati Simeonis prophetæ. In Africa, Felicis, cum aliis duodecim. In Antiochia, natale ſancti Symeonis confeſſoris, qui in columna ſtetit.

VIII *Idus Ian.* Epiphania Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, Fori, cum aliis V. Antiochia, paſſio ſanctorum Juliani & Baſſiliſſæ. Io India, Celſi, Juliani. In civitate Redonis, depoſitio ſancti Melani epiſcopi.

VII *Id. Ian.* In Nicomedia, Luciani presbyteri, qui quatuor in partibus diviſus eſt, & in mare

præcipitatus. In Eraclea, Felicis & Januarii In Græcia, Palladii. Eodem die, Octayas ſanctæ Columbæ virginis & martyris.

VI *Id. Jan.* Auguſti luno, depoſitio beati Eugenii epiſcopi. Lugduno caſtro, paſſio Balduini abbatis.

V *Id. Jan.* In Africa, natale ſanctorum Epicteri, Jocundi, Quinti, cum aliis X.

IV *Id. Jan.* Natale ſancti Pauli heremitæ, cujus animam ad cælum ferri ab angelis Antonius vidit. Romæ, depoſitio Melciadis epiſcopi.

III *Id. Jan.* In Africa, natale ſancti Salici. In Alexandria, natale ſancti Leucii confeſſoris.

II *Id. Jan.* In Achaia, paſſio ſancti Cyriaci. In Africa, Zotici. Et depoſitio ſancti Boniti confeſſoris.

Idus Jan. In Africa, Ingenui cum aliis III. Romæ via Lavicana, militum XL. Pictavis, depoſitio ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris. Et Remus, tranſitu Remigii confeſſ. præcipui.

XIX *Kalend. Februarii.* Nola Campaniæ, paſſio ſancti Felicis. Et alibi, depoſitio beati Euſraſi epiſcopi.

XVIII *Kal. Febr.* In Egypto, paſſio ſanctorum Creſconii, Tyſi, Leuci, cum aliis tribus. Et depoſitio Ambacum prophetæ.

XVII *Kal. Febr.* Romæ, natale ſancti Marcelli Papæ & martyris. Arelato, depoſitio ſancti Honorati pontificis.

XVI *Kal. Febr.* In Egypto, depoſitio ſancti Antonii monachi. Et apud Lingones, paſſio ſanctorum Speuſuppi, Eleuſippi, & Meleuſippi, qui martyrio ſunt coronati, tempore Aureliani imperatoris. Galiis civitate Bituricas, depoſitio ſancti Sulpitii epiſcopi & confeſſoris.

XV *Kal. Febr.* Natale ſanctæ Priſcæ virginis & martyris. Turonis, depoſitio ſancti Leopardi confeſſoris.

XIV *Kal. Febr.* In Africa, Pauli, Quinti, Geruntii, & aliorum multorum. Hieroſolyma, Martæ, & Mariæ ſororum Lazari.

XIII *Kal. Febr.* Romæ, paſſio ſancti Fabiani epiſcopi; qui tempore Decii Imperatoris, martyrio coronatus eſt Eodem die, ſancti Sebaſtiani, qui fuſtibus diu fatigatus occubuit, tempore Diocletiani imperatoris.

XII *Kal. Febr.* Romæ, paſſio ſanctæ Agnetis, quæ ſub præfecto Urbis Simphronio gladio percuſſa eſt. Hiſpaniis, civitate Tarracona, paſſio ſanctorum Fructuoſi epiſcopi, Auguli & Eulogii diaconorum. Trecas, paſſio ſancti Patrocli martyris. Arvernis, depoſitio ſancti Aviti epiſcopi.

XI *Kal. Febr.* Romæ, natale ſancti Anaſtaſii monachi, & martyris, qui fuit in Perſida capitali ſententia damnatus ſub rege Coſroa. Hiſpaniis, civitate Valentia, paſſio ſanctorum Valerii, Ptoti, Vincentii diaconorum, cum ſociis ſuis.

X *Kal. Febr.* Romæ, paſſio ſanctæ Emerentianæ virginis, quæ lapidata pro Chriſto occubuit. Et in Italia, civitate Novaria, depoſitio ſancti Gaudentii pontificis. In Mauritania, civitate Neoceſaria, paſſio ſancti Severiani, & Aquilæ uxoris ejus. Et alibi, paſſio ſanctorum Macharii, & Eugenii.

IX *Kal. Febr.* Ravenna, natale ſanctorum Euſtaſii confeſſoris, & Saturnini. Eodem die, paſſio ſanctæ Sabinæ virginis. In Antiochia, paſſio ſancti Babilæ epiſcopi cum tribus parvulis, ſub Numeriano Principe. Romæ, Feliciſſimi.

VIII *Kal. Febr.* Natale ſanctorum Saviniani, & ſancti Projecti. Cartagine, natale ſancti Secundi. Et converſio ſancti Pauli. Et in Sicilia, ſancti Tyrſi martyris.

VII *Kal. Febr.* Smirnæ, paſſio ſancti Policarpi epiſcopi, qui ſub Marco Antonio & Lucio Aurelio igni traditus occubuit. Hieroſolima, tranſitus ſanctæ Paulæ Deo dicatæ.

VI *Kal. Febr.* In Africa, Dativi, Juliani, Secundi, cum aliis VI.

V *Kal. Febr.* Romæ, nativitas ſanctæ Agnetis virg. In Africa, Miſſuriani, Publii, Victoris. Nicomedia, Leacii In Apollonia, Calenici.

IV *Kal. Febr.* In Africa, Victoris, Honorati. In Tuſcia, Conſtantii. Et alibi, Ippoliti epiſcopi de antiquis. Treveris, depoſitio beati Severi epiſcopi. Trecas, natale ſanctæ Sabinæ virginis.

III *Kal. Febr.* Antiochia, paſſio ſancti Ippoliti In Africa, Polliani, Cleri, Philippiani & aliorum CXXIV.

Prid. Kal. Febr. Depoſitio ſancti Edeci epiſcopi. In Alexandria, Gemini, Urſini, & paſſiu ſanctorum Tyrſi, Galiniti & aliotum XV ſacerdotum. In Ibernia, ſancti Audicci epiſcopi.

Letaniæ indicendæ.

FEBRUARIUS HABET DIES XXVIII.

Kalend. Februarii. In Græcia, ſancti Polcarpi epiſcopi. In Scotia, depoſitio ſanctæ Brigitæ virginis. Ravenna, Severi epiſcopi. Et alibi, depoſitio Pieti presbyteri.

IV *Non. Febr.* Purificatio beatæ Mariæ ſemper virginis, quando Dominum præſentavit in templo. Romæ, miliario ab Urbe CLXXIV, Laurentii, & Ippoliti. Aurelianis, depoſitio beati Fuſculi epiſcopi.

III *Non. Febr.* In Africa, Felicis & Felicitatis. Lugduno Galliæ, depoſitio beati Lupicini epiſcopi.

Prid. Non. Febr. Roma Foro Simpronii, natale Gemini, Gelaſii, Magni. Trecas, depoſitio Aventini abbatis.

Non. Febr. In Sicilia, Catenas civitate, paſſio ſanctæ Agatæ virginis ſub Quintiano conſule, tempore Diocletiani, quæ poſt alapas, & carcerem, poſt eculeum, & tortiones, poſt mamillarum abſciſionem, ſed a Domino ſanationem, poſt volutationem io teſtis & carbonibus, tandem in carcere conſummata eſt. Vienna, Aviti epiſcopi.

VIII *Id. Febr.* Romæ via Appia, in cymiterio juxta Cataecumbas, paſſio Soteris virginis In Acaia, Saturnini. Et alibi, depoſitio ſancti Amandi epiſcopi.

VII *Id. Febr.* In Britanniis, civitate Agaſta, paſſio Auguli epiſcopi & martyris. Et alibi, Anatolii, Ammonis, Nepotiani.

VI *Id. Febr.* Romæ, depoſitio ſancti Pauli epiſcopi. In Arminia minori, natalis ſancti Dioniſis, cum aliis duobus.

V *Id. Febr.* Apud Cyprum, natale ſanctorum Alexandri, Ammonis. Alexandria, Pauli, Dioniſii & aliorum XXVIII. In Egypto, Pleſii, Orſati, Agaton, Proti, Orion, Cyriaci.

IV *Id. Febr.* Alexandria, paſſio Apollinis & aliorum XX. Romæ, Zotici, Hiteni. In Campania, natale ſancti Silvani epiſcopi & confeſſoris. In Bethleem civitate Jodeæ, paſſio ſanctorum Andreæ, Aporis. Sanctonis civitate, depoſitio Troiani epiſcopi.

III *Id.*

Google

III *Id. Febr.* In Appamia, Eufraxi. In Campania, Baſiliani. Romæ, Calocerii, & Parthenii. Lugduno, Deſiderii epiſcopi.

Prid. Id. Febr. Paſſio ſancti Damiani militis. Cartagine, Modeſti. Alexandria, Juliani. In Italia, Donati, cum aliis v. Et alibi, depoſitio Simplicii epiſcopi.

Idus Febr. Nicomedia, paſſio ſanctæ Julianæ. Alexandria, Juliani, Ammonii. Lugduno, depoſitio beati Stephani epiſcopi

XVI *Kal. Martii.* Romæ, ſancti Valentini presbyt. Eodem die, ſancti Valentini Interamnæ urbis epiſcopi. In Tuſcia, natalis ſanctorum Vitalis, & Martiani. In Eraclea, Felicis, Januarii. In Græcia, Palladii, Candidiani. Alexandria, Saturnini, Advocati.

XV *Kal. Mart.* In Antiochia, Juſippi diaconi. Interamnæ civitate, natale ſanctæ Agapis virginis.

XIV *Kal. Mart.* Sancti Oneſimi Apoſtoli. Et in Cumas, natalis ſanctæ Julianæ virginis, quæ tempore Maximiani imperatoris, poſt multa tormenta, decollatione capitis martyrium conſumavit: quæ paſſa eſt quidem in Nicomedia, ſed poſt paucum tempus, Deo diſponente, in Campaniam tranſlata. In Britanniis, natale ſanctorum Fauſtini, Juventiæ. In Hiſpaniis, civitate Barcelona, paſſio Cucufati martyris. Et alibi, Valentis diaconi, cum Ægyptiis numero quinque millibus.

XIII *Kal. Mart.* In Babilonia, natale Policronii epiſcopi ejuſdem civitatis, qui præſente Decio perſecutore, os lapidibus cæſum, manibus tenſis, oculos ad cælum elevans, emiſit ſpiritum. Scriptum in paſſione ſancti Laurentii. In Africa, civitate Concordum, paſſio ſanctorum Donati, Secundiani. In Aquileia, Criſantiani. Et alibi, Romuli, Salviani, cum aliis LXXXIV.

XII *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Rutuli, Silvani, & aliorum XII.

XI *Kal. Mart* In Africa, natalis ſanctorum Publii, Maurobii, Juliani & aliorum VIII.

X *Kal. Mart.* Romæ via Appia, in cymiterio Caliſti, depoſitio Gagi epiſcopi. Apud Cyprum, natalis ſanctorum Potamini, Miſis, Didimi. Et alibi, Victoris & Coronæ & aliorum X.

IX *Kal. Mart.* In Africa, civitate Adromit., natalis ſanctorum Veruli, Secundini, Servuli, Sirici & aliorum XXI. Et alibi, Victurini, Criſpini, Ruſtici, cum aliis XVI.

VIII *Kal. Mart.* Apud Antiochiam, Cathedra ſancti Petri Apoſtoli. Nicomediæ, natalis ſanctæ Teclæ virginis. Romæ via Tiburtina, natalis ſanctæ Concordiæ.

VII *Kal. Mart.* In Pannoniis, natalis ſanctorum Seneroti, Antigoni, Rutuli, Libii. In Aſia, Polycarpi epiſcopi, cum aliis XIII.

VI *Kal. Mart.* Inventio capitis Præcurſoris. In Cæſarea Cappadociæ, natalis ſanctorum Heracli, Luci. Romæ, ſanctæ Primitivæ. Nicomedia, natalis ſanctorum Luciani presbyteri, Petri, Palatini. In Ægypto, paſſio ſanctorum Victurini, Victoris.

V *Kal. Mart.* In Africa, natalis ſanctorum Donati, Juſti, Rutuli, Erenei. Pamfilia, Neſtoris & Caſti.

IV *Kal. Mart.* In Alexandria, Felicis, cum ſociis ſuis. Et alibi, natalis ſanctorum Alexandri, Juſti, Theonis & aliorum XXVIII.

III *Kal. Mart.* In Theſalonica, Abundantii, Titiani, Severiani. In Africa, Dioniſii. In civitate Smirna Aſiæ, natalis ſanctorum Serviliani, Datiani, Leandri.

Prid. Kal. Mart. Natalis ſanctorum Celeris, Pupilli, Serapionis, Theophili. Et alibi, Felicis, Gagi, Quintiani, Manſueti. Alexandriæ, Victurini, Secundellæ.

Letaniæ indicendæ.

MARTIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Martii. Natalis ſanctorum Leonis, Donati, Abundantii. In Africa, Adriani, Victurii. Maſilia, Hermetis, Felicis. Andecavis, depoſitio Albini epiſcopi.

VI *Non. Mart.* Cæſareæ Cappadociæ, Luci epiſcopi, Primitivi. Romæ, Pauli.

V *Non. Mart.* Felicis, Lucioli, Fortunati. In Africa, Gaioli.

IV *Non. Mart.* Romæ, in cymiterio via Appia, depoſitio Julii epiſcopi & aliorum XXVI. Nicomedia, paſſio ſanctorum Adriani, cum aliis XXXIV.

III *Non. Mart.* In Africa, paſſio ſancti Focæ. Antiochia Syriæ, Saturnini, Juſti, Petri.

Prid. Non. Mart. Nicomedia, natalis ſanctorum Victoris, Victurini, Claudiani & Baſſæ uxoris ejus.

Non. Martii. In Africa, natalis ſanctorum Saturi, Revocati. Et apud Cartaginem, Perpetuæ, Felicitatis, quæ beſtiis ſunt deputatæ ſub Severo principe. In civitate Traciæ, natalis ſanctorum Dandæ, Lenuci, Fecundi.

VIII *Id. Mart.* In Nicomedia, natalis ſanctorum Quintini epiſcopi & Capitulini. In Africa, Rogati, Felicis & Cyrilli epiſcopi, cum aliis VII.

VII *Id. Mart.* In Sebaſte, in Armenia majore, XL. militum tempore Licinii regis ſub preſide Agricolao, qui poſt vincula & carceres creberrimos, poſt cæſas lapidibus facies, miſſi ſunt in ſtagnum, ubi gelu conſtricta corpora eorum nocte diſrumpebantur, & mane crurifagio martyrium conſumarunt. Deinde corpora eorum combuſta, & in fluvium projecta, ſed divina diſpenſatione reliquiæ eorum integræ ſunt repertæ & honore digno conditæ. Erant autem nobiliores inter eos Quirion & Candidus.

VI *Id. Mart.* In Niceria, natalis ſanctorum Gorgoni, Palatini, Firmi. In Antiochia, Agapæ virginis. In Perſida, Martyrum XLII. Alexandria, Zozimi & Alexandri, cum aliis tribus.

V *Id. Martii.* In Cartagine, natalis ſanctorum Eraclii, Candidi, Quirilli, Martiani, cum aliis XXII. Nicomedia, Eunuchi & Gorgonii.

IV *Id. Mart.* Romæ, depoſitio ſancti Gregorii Papæ beatæ memoriæ. Et depoſitio ſancti Innocentii epiſcopi. In Africa, Joannis & aliorum XLIV. In Aſia, Petroni epiſcopi, Modeſti, Domitiani, Zoſimi, Euſtaſii presbyterorum.

III *Id. Mart.* In Nicomedia, natalis ſanctorum Macedonii presbyteri, & Patriciæ uxoris ejus, nec non & Modeſtæ filiæ ipſius. Nicea civitate, ſex Martyrum, qui omnes igne cremati ſunt.

Prid. Id. Mart. In Nicomedia, Feliciſſimi, Dativi. In Africa, Petri. Theſſalonica, Alexandri, cum aliis duobus. Antiochia, Pionis.

Idus Mart. In Capadocia, natalis ſancti Longini. In Nicomedia, Lucii epiſcopi & martyris. Hieroſolymà, Jacobi Apoſtoli fratris Domini. Lucæ Euangeliſtæ.

XVII *Kal. Apr.* Romæ, natalis ſancti Cyriaci, qui poſt longam carceris macerationem aliaque tormenta, jubente Maximo, capite truncatus eſt, cum Largo & Smaragdo & aliis XX. In Aquileia, natalis ſanctorum Clari, Tatiani. In Nicomedia, Caſtoris, Dioniſii.

XVI *Kal. Apr.* Romæ, Alexandri epiſcopi, Theodoli diaconi. In Scotia, natalis ſancti Patritii confeſſoris. Eodem die, obitus ſanctæ Geretrudis Virgin a.

XV *Kal. Apr.* In Alexandria, Collegi diaconi. In Campania, Quinti, Rogati. In Mauritania, Timothei, cum aliis duobus.

XIV *Kal. Apr.* Cæſarea Capadociæ, natalis ſancti Theodori presbyteri. In Africa, Baſſi, Lucilli, cum aliis XIII. Et alibi, de depoſitione ſancti Leontii epiſcopi.

XIII *Kal. Apr.* In Antiochia, natalis ſancti Joſeph. In Siria, Pauli, Cirilli, cum aliis IX. Et depoſitio ſancti Cuthberti epiſcopi.

XII *Kal. Apr.* In Benevento, monte Caſſino, depoſitio ſancti Benedicti abbatis. In Alexandria, ſancti Serapionis monachi & aliorum IX.

XI *Kal. April.* In Narbona civitate, natalis ſancti Pauli confeſſoris. In Africa, Saturnini & aliorum IX.

X *Kal. April.* In Africa, natalis ſancti Felicis. In Antiochia, Theodori epiſcopi.

IX *Kal. April.* In Siria, natalis ſancti Seleuci. In Africa, Rogati, cum aliis IX. In Frigia, Acapiti. In Mauritania, Secundi, Felicis, Saturnini, cum aliis XIX.

VIII *Kal. April.* Sanctæ Mariæ, quando ab Angelo ſalutata eſt. Hoc eſt conceptio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hieroſolyma, Dominus crucifixus eſt. In Nicomedia, natalis Dulæ ancillæ militis, quæ pro caſtitate occiſa eſt. Romæ, Cyrini, qui interfectus à Claudio, & in Tyberim jactatus, in inſula Licaonia inventus, & in cymiterio Pontiani conditus eſt. Scriptum in paſſione ſancti Valentini. Et immolatio Iſac Patriarchæ.

VII *Kal. April.* Romæ, via Lavicana, natalis ſancti Caſtuli. In Syrmia, Montani presbyteri, & Maximæ uxoris ejus. In Tracia, natalis ſancti Marciani ep ſcopi. In Pentapoli Libiæ, natalis ſancti Theodori epiſcopi. In Africa, Victoris & aliorum XIV.

VI *Kal. April.* Reſurrectio Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Africa, natalis ſanctorum Romuli, Acuti, & aliorum X.

V *Kal. April.* In Cæſarea, natalis ſanctorum Rogati, Alexandri, Dorothei. In Tarſo Ciliciæ, natalis ſancti Caſtoris. Cavillono, obitus Domini Guntramni regis.

IV *Kal. April.* In Nicomedia, natalis ſanctorum Paſtoris, Victurini & aliorum VII. Antiochia, natalis ſancti Theodori presbyteri.

III *Kal April.* In Theſſalonica, natalis ſanctorum Domnini, Philippi, Acati, Palatini. Et alibi, Victoris, Marcellini, cum aliis VII. Aurelianis civitate, depoſitio Paſtoris.

Prid. Kal. April. In Africa. natalis ſanctorum Aneſii, Felicis, cum aliis V.

Letaniæ indicendæ.

APRILIS HABET DIES XXX.

Kalend. Aprilis In Theſalonica, Agapia, & Chioniæ ſub Diocletiano, quæ primo in carcere maceratæ, poſt in ignem miſſæ ſunt, ſed mactatæ * flammis, poſt orationem a Domino [ad Dominum] fuſam, anima reddiderunt. In Ægypto, paſſio ſanctorum Victoris, Stephani.

* intactæ.

IV *Non. Apr.* In Africa, natalis ſanctorum Amphiani, Victoris, cum aliis num. X. Lugduno Galliis, depoſitio ſancti Niceti epiſcopi.

III *Non. Apr.* In Scithia, natalis ſanctorum Thomæ, Euagri, Benigni, cum aliis V. In Cæſarea Paleſtinæ, natalis ſanctæ Theodoſiæ virginis.

Prid. Non. April. In Mediolano, depoſitio ſancti Ambroſii confeſſoris. Theſſalonica, natalis ſanctorum Theonis, Theodoli, Agatonis diaconi.

Non. April. In Theſalonica, natalis ſanctæ Hirenis, quæ poſt tolerantiam carceris, inter orationes ſagitta percuſſa eſt, & a Siſinio comite, ſub quo, & ſorores ejus Agapis, & Chionia martirizaverunt.

VIII *Id. April.* In Africa, ſanctorum Epiphanii epiſcopi, Donati & aliorum XIII. In Macedonia, Thimothei, Diogenis. In Alexandria, natalis ſancti Cluſi presbyteri. Libia ſuperior, natalis ſanctorum Theodori epiſcopi, Herenei diaconi & aliorum V. Et alibi, natalis ſanctæ Marinæ.

VII *Id. April.* Antiochia Syriæ, natalis ſanctorum Thimothei, cum aliis III. Alexandria, Peluſii presbyteri.

VI *Id. April.* In Africa, Timori, Mæcharii, cum aliis III. Et alibi, Conceſſis, Solutoris, Succeſſi, cum aliis II.

V *Id. April.* In Syrmia, natalis V Virginum. Et alibi, Demetrii diaconi, & ſeptem Virginum, quæ in unum meruerunt coronari.

IV *Id. April.* Ezechielis prophetæ. In Alexandria, Appollonii presbyteri & aliorum V. In Africa, Martyrum XL, quorum nomina Deus ſcit.

III *Id. April.* Romæ, Leonis Papæ & confeſſoris. In Mauritania, natalis ſanctorum Salonis, Maximi, Helarii, Conceſſi, cum cæteris Sanctis. Salona Dalmatiæ, beati Domnionis epiſcopi & militum VIII.

II *Id. April.* Romæ, depoſitio Julii epiſcopi & confeſſoris, qui ſub Conſtantio Arriano, filio Conſtantini, decem menſibus tribulationes & exilia perpeſſus, poſt ejus mortem, cum magno decore ad ſuam ſedem reverſus eſt.

Idus April. In Calcedonia, natalis ſanctæ Euſemiæ. Pergamo Aſiæ, Policarpi epiſcopi. Pauli diaconi.

XVIII *Kal. Maii.* Romæ viâ Appiâ, in cymiterio Prætextati, natalis ſanctorum Tyburtii, Valeriani, Maximi, ſub Almachio Urbis præfecto, quorum primi fuſtibus cæſi & gladio ſunt percuſſi, ultimus tamdiu ad plumbatas verberatus, donec ſpiritum redderet.

XVII *Kal. Maii.* In civitate Cordula, natalis Olimpiadis & Maximi nobilium, qui jubente Decio, fuſtibus cæſi, & deinde plumbatis, ad ultimum capita eorum ſecuribus tunſa, donec emitterent ſpiritum.

XVI *Kal. Maii.* In Achaia, Corintho, natalis ſancto-

ſanctorum Caliſti, Cariſii & aliorum VII.

XV *Kal. Maii.* In Antiochia, natalis ſanctorum Petri diaconi & Hermogenis miniſtri Petri. In Africa, Victurici, Januarii & Juliani presbyteri.

XIV *Kal. Maii.* Salona civitate, natalis ſanctorum Septimi diaconi, Victuri. In Africa, Victoris, Pamphilici, Sirici, Priſciani. Romæ, Eleutherii epiſcopi & Anthiæ matris ejus.

XIII *Kal. Maii.* In Militana, civitate Arminiæ, natalis ſanctorum Hermogenis, Gagi, cum aliis IV una die coronatorum. In Africa, Donati, Siriciani, cum aliis V.

XII *Kal. Maii.* In Africa, natalis ſanctorum Silviani, Fortunati, Joannis, cum aliis VIII. Romæ, depoſitio ſancti Victoris epiſcopi. Autiſiodero, depoſitio ſancti Matiani epiſcopi & confeſſoris.

XI *Kal. Maii* Romæ, in cymitherio Caliſti, via Appia, natalis ſanctorum Valeriani, Maximi, Tiburtii. Nicomedia, Pantaleonis monachi. In Campania, natalis ſancti Cæſarei.

X *Kal. Maii.* In Frigia, civitate Gerapoli, natalis S. Philippi Apoſtoli. Romæ, paſſio ſancti Gagi Papæ, qui cum Eccleſiam XI annis, menſes IV, dies XII rexiſſet, martyrio coronatur ſub Diocletiano principe, cum Gabinio fratre. Eodem die, in Cordula civitate, natalis Parmenii, Elimæ & Chriſoteli presbyterorum, & Lucæ & Muci diaconorum, qui omnes poſt multa tormenta gladio cæſi ſunt ſub Decio perſecutore. Senona civitate, depoſitio beati Leonis epiſcopi.

IX *Kal. Maii.* In Perſida, civitate Dioſpoli, paſſio ſancti Georgii martyris. In Galliis, civitate Valentia, natalis ſanctorum Felicis presbyteri, Fortunati diaconi.

VIII *Kal. Maii.* In Alexandria, Theonis presbyteri. In Britanniis, depoſitio Melliti epiſcopi. Lugduno Galliis, paſſio ſanctorum Alexandri, cum aliis XLIV.

VII *Kal. Maii.* In Alxandria, natalis Marci Euangeliſtæ, qui conſtitutis & confirmatis eccleſiis, per Libyam, Armaricam, Amoniacam, Pentapolim, Alexandriam atque Ægyptum univerſam, ad ultimum tentus eſt à paganis, qui remanſerant in Alexandria, qui videntes eum, die ſancto Paſche miſſas facientem, miſerunt funem in collo ejus, & trahebant eum ad loca Buculi, quæ erant juxta mare ſub rupibus, ubi erat eccleſia conſtructa, & defluebant carnes ejus in terram, ac ſaxa inficiebantur ſanguine. Veſpere autem facto, miſerunt eum in carcerem, ubi circa mediam noctem, primo angelica viſitatione confortatus eſt, deinde ipſo Domino ſibi apparente, ad regna cæleſtia vocatus. At mane dum traheretur ad loca Buculi, gratias agens & dicens, Domine in manus tuas commendo ſpiritum meum, defunctus eſt & à viris religioſis ſepultus in loco lapidis exciſi, cum gloria. Ordinaverat autem pro ſe Alexandriæ epiſcopum Anianum: aliis quoque longe lateque eccleſiis presbyteros & diaconos dederat. Lugduno, depoſitio beati Ruſti epiſcopi. *Voluit dicere* Ruſtici.

VI *Kal. Maii.* Natalis ſancti Cleti Papæ & martyris. Et egreſſio Noë de Arca. Ipſo die, depoſitio ſancti Marcellini Papæ, qui cum eccleſiam IX annis & menſ. IV rexiſſet, temporibus Diocletiani & Maximiani, ab eodem Diocletiano pro fide Chriſti, cum Claudio & Cyrino & Antonio capite truncatus eſt, & poſt dies XXV ſepultus via Salutaria, in cubiculo, à Marcello presbytero & diaconibus, cum hymnis VI Kal. Maii.

V *Kal. Maii.* Tarſo Ciliciæ, natalis ſancti Caſtoris. In Nicomedia, Antimi & Stephani epiſcoporum. In Armenia. Ephei presbyteri & Ermogenis militis. In Ægypto, Victoris, Maximi, Pauli, Martiani, Germani, cum aliis VI.

IV *Kal. Maii.* Romæ, natalis ſancti Vitalis mart. Eodem die, ſancti Criſtophori. In Pannonia, Euſebii epiſcopi. In Alexandria, natalis ſancti Victurini. In Africa, provincia Numidiæ, natalis ſanctorum Manlii, Donati & aliorum multorum.

III *Kal. Maii.* In Alexandria, natalis ſancti Germani. Et alibi, Proſduci diaconi. In Nicomedia, Prudentii, Martialis & aliorum XV.

Prid. Kal. Maii. In Alexandria, natalis ſanctorum Dorothei presbyteri, Rodociani diaconi, Terentii martyris, cum aliis DLII. Romæ, in cymitherio Prætextati, via Appia, depoſitio ſancti Quirini epiſcopi.

Letaniæ indicendæ.

MAIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Maii. Initium prædicationis Domini noſtri Jeſu Chriſti. In Frigia, Hierapoli, natalis Philippi & Jacobi Apoſtolorum. Eodem die, Hieremiæ prophetæ. Hieroſolymis, natalis ſancti Judæ epiſcopi, qui cognominatus eſt Quiriacus. Toloſa, Orgenti epiſcopi. Autiſiodero, ſancti Amatoris epiſcopi. Et paſſio Sigiſmundi regis.

VI *Non. Maii* Sancti Patris noſtri Athanaſii epiſcopi Alexandriæ. Et Juvenalis; Et alibi, natalis ſanctorum Germani, Cæleſtini, Felicis.

V *Non. Maii.* Hieroſolyma, inventio ſanctæ Crucis ab Helena regina anno CCXXXIII. Romæ, natalis ſanctorum Alexandri, Euenti, Theodoli. Autiſiodero, depoſitio Euſebii presbyteri. *De notato anno alibi diximus.*

IV *Non. Maii.* In Nicomedia, natalis ſanctæ Antoniæ, quæ poſt multa tormenta flammis exuſta obiit. Autiſiodero, depoſitio Cocordini confeſſoris.

III *Non. Maii.* Aſcenſa Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et in Theſalonica, natalis ſanctorum Herenei & Peregrini, ignibus aduſtorum. Arelato, depoſitio ſancti Hilarii epiſcopi. Vienna, Niceti epiſcopi. Autiſiodero, paſſio ſancti Jocuniani lectoris.

Prid. Non. Maii. Mediolano, Victoris, Felicis, cum aliis triginta tribus. Autiſiodero, Stavii* epiſcopi. Auguſtiduno, depoſitio beati Placidi presbyteri & abbatis baſilicæ ſancti Sinforiani martyris. * *al.* Valerii.

Nonas Maii. Mediolano, natalis ſancti Victoris martyris, cujus paſſio ibidem celebratur.

VIII *Id. Maii.* Conſtantinopoli, Maximi presbyteri, Antos diaconi & aliorum multorum. In Ægypto, Victoris, Stephani. Autiſiodero, depoſitio beati Elladii epiſcopi.

VII *Id. Maii.* In Axiopoli, natalis ſanctorum Quirilli, Quindei, Zenonis. In Tarſo Ciliciæ, Afrodii. In Territorio Carnotinæ civitatis, caſtro Vindocino, natalis ſancti Beati confeſſoris.

vi *Id. Maii.* Natalis ſanctorum Gordiani & Epimachi Romæ. Et natalis Calipodi ſenis presbyteri ſub Alexandro imperatore. Et alibi, natalis ſancti Job prophetæ.

iv *Id. Maii.* Romæ, miliario xii, natalis ſancti Antimi. In Aſia, natalis ſanctorum Demetrii, & Tacei. Vienna, depoſitio Mamerti & Martini epiſcoporum.

iv *Id. Maii.* Romæ, natalis ſanctorum Nerei & Achillei fratrum, & ſancti Pancratii, qui cum eſſet annorum xiv, ſub Diocletiano martyrium capitis detruncatione complevit. Et ſancti Patris Epiphani epiſcopi Cypri.

iii *Id. Maii.* Natalis ſanctæ Mariæ ad Martyres. Eodem die, natalis ſancti Servatii. In territorio Sanctonico, depoſitio ſancti Martini presbyteri. Autiſiodero, depoſitio ſancti Marcelliani epiſcopi.

Prid. Id. Maii. Sancti Patris Pachomii: qui cum eſſet factis Apoſtolicæ gratiæ inſignis fundatorque Egypti cœnobiorum, ſcripſit monaſteriorum regulas, quas angelo dictante didicerat; ſimul & de tempore Paſchali. Ipſo die in Syria, natalis Victoris & Coronæ, ſub Antonino imperatore, duce Alexandriæ Sebaſtiano. Erat autem Victor miles à Cilicia, cui Sebaſtianus in confeſſione fidei confringi digitos & evelli juſſit à cute. Deinde in caminum ignis juſſit illum mitti, ubi triduo permanens, non eſt læſus. Deinde venenum bibere [juſſus,] non eſt mortuus, ſed veneficum potius ad fidem convertit; deinde juſſum eſt, nervos corporis ejus tolli; deinde oleum bulliens mitti in pudendis ejus. Poſt hoc juſſit lampadas ardentes ſuſpenſo ad latera applicari, acetum & calcem ſimul miſceri, & dari ei in ore; deinde oculos erui, deinde triduo juſſum capite ſuſpendi; & dum adhuc ſpiraret, juſſit eum excoriari. Tunc Corona, cum eſſet uxor militis cujuſdam, cœpit beatificare ſanctum Victorem, pro gloria martyrii, & dum hoc faceret, vidit duas [coronas] de cælo lapſas, unam Victori & alteram ſibi miſſam. Cumque & hoc cunctis audientibus proteſtaretur, tenta eſt, juſſumque duas arbores palmæ curvari ad invicem, & cannabinis funibus ligari Coronam in utraque, manibus & pedibus, & ſic arbores dimitti; quod dum fieret, diviſa eſt Corona in duas; erat autem annorum xvi. Tum quoque Victor decollatus eſt, & ipſe victoriæ perennis triumphum meruit.

Idus Maii. In Sirmia, natalis ſancti Thimothei. Et alibi, vii Virginum. Mediolano, natalis ſancti Victoris.

xvii *Kal. Junii.* In Iſauria, natalis ſanctorum Aquilini, Victurinæ, quorum geſta habentur. In Epheſo, Mengenis, Gaiani, Jovini. In territorio Autiſioderenſi, paſſio ſancti Peregrini, primi civitatis ipſius epiſcopi. Et in territorio Tricaſſinæ civitatis, depoſitio beati Fedoli confeſſoris.

xvi *Kal. Jun.* In Alexandria, natalis ſanctorum Victoris, Baſiliæ. Romæ, via Salutaria veteri, natalis ſanctorum Partheni, Galliæ, Chori, Primi, & depoſitio Liberi epiſcopi. Nividuno, Eraclii, Pauli, Minervi, Aquilini, Victoris.

xv *Kal. Jun.* In Alexandria, natalis ſanctorum Pantamon, Oſtaſii & Serapionis presbyterorum, cum aliis xiii. In Ægypto, Dioſcori lectoris.

xiv *Kal. Jun.* Romæ, natalis ſanctorum Calocerii & Parteni eunuchorum, quorum ex his alter præpoſitus cubiculi Decii imperatoris, alter primicerius, nolentes ſacrificare, à Decio occiſi ſunt. Item in cymiterio Caleſti, via Appia, natalis ſanctorum Paterni, Gallicoli, cum aliis ix. Et paſſio ſanctæ Potentianæ virginis.

xiii *Kal. Jun.* Mediolano, natalis ſanctorum Gervaſii & Prothaſii. Romæ, via Salutaria, natalis ſanctæ Baſiliſſæ, cum aliis duobus. In Galliis, civitate Nemauſo, natalis ſancti Baudili martyris.

xii *Kal. Jun.* In Mauritaniis, natalis ſanctorum Thimothei, Eutici diaconi. In Africa, natalis ſanctorum Victi, Maurellæ, Quinti, cum aliis v. Cæſarea Capadociæ, natalis ſanctorum Donati, Primi, cum aliis iv. In Britannia, natalis ſanctorum Thimothei diaconi. Et in civitate Autiſiodero, depoſitio beati Valis presbyteri, & confeſſoris.

xi *Kal. Jun.* Romæ, natalis ſanctorum Fauſtini, Thimothei, Venuſti, cum aliis xiii. In Corſica, paſſio ſanctæ Juliæ. Et in Africa, Caſti & Mili, qui per ignem paſſionis martyrium conſumarunt. Scribit Cyprianus in lib. de Lapſis. In civitate Autiſiodero, depoſitio ſanctæ Helenæ virginis.

x *Kal. Jun.* Hiſpaniis, civitate Valentia, natalis ſanctorum Baſilii epiſcopi, cum aliis iii. In Cæſarea, Lucii, Juliani, Felicis, cum aliis x. Vienna, paſſio ſancti Deſiderii epiſcopi, cum aliis vii.

ix *Kal. Jun.* In porto Romano, natalis ſancti Vincentii, cum aliis xii. In Galliis, civitate Nametis, natalis ſanctorum Rogatiani & Donatiani germanorum martyrum.

viii *Kal. Jun.* Romæ, ſancti Urbani Papæ, cujus doctrina multi martyrio coronati ſunt. Mediolani, natalis Dionyſii epiſcopi. Trecas, depoſitio ſancti Leonis confeſſoris & ab.

vii *Kal. Jun.* In Britannia, depoſitio Auguſtini, primi Anglorum epiſcopi. In Africa, Pauli, Quadrati, cum aliis tribus. In territorio Autiſioderenſæ civitatis, loco Quiotiaco, paſſio ſancti Priſci, cum innumera multitudine ſociorum ſuorum Martyrum.

vi *Kal. Jun.* In Alexandria, natalis ſanctorum Aculi presbyteri, Euangelii & aliorum xiv. In Thomis, Heleæ, Luciani, Zotici, Martialis, Victuri, Murianæ. In Africa, natalis ſanctorum Sacci, Juli, Damiæ, Carpiæ. In Sardinia, natalis ſanctorum Saluciani, Eutici epiſcopi, Creſcentini, Ticiani, Quinti, Sciabili.

v *Kal. Jun.* Pariſius, Germani confeſſoris. Ipſo die, depoſitio ſancti Joannis Papæ, quem quia orthodoxus erat, & à Juſtino imperatore orthodoxo, Conſtantinopolim veniens, glorioſe ſuſceptus erat, Theodoricus rex Arianus irreverenter in Ravenna in cuſtodia tentum, uſque ad mortem, cum aliis æque Catholicis viris, perduxit xv Kal. Junii. Meminit S. Gregorius in Dialogis, cujus corpus tranſlatum in [de] Ravenna, ſepultum eſt in Baſilica ſancti Petri Apoſtoli v Kal. Jun. Olibrio Cos.

iv *Kal. Jun.* Apud Nicomediam, natalis ſancti Criſpoli. In Cæſarea Cappadociæ, Cyrilli. In Africa, natalis ſanctorum Primi, Baſſimonii, & aliorum cliv. Treveris, depoſitio

ſancti

ſancti Maximini epiſcopi. Romæ, via Aurelia, natalis ſancti Reſtituti. Via Tiburtina, VI Germanorum. Hyſpaniis, natalis ſancti Genti.

III *Kal. Jun.* Antiochia, natalis ſanctorum Sitii, Palatini. Turribus Sardiniæ, natalis ſanctorum Gabini, Criſpoli.

Prid. Kal. Jun. Romæ, via Aurelia, natalis ſanctorum Petronillæ, Proceſſi, Martiniani. In Aquileia, natalis ſanctorum Canti, Cantiani, Griſogonæ, Cantianellæ. Cartagine, natalis ſancti Datiani. Turribus Sardiniæ, natalis ſancti Criſentiani.

Letaniæ indicendæ.

JUNIUS HABET DIES XXX.

Kalend. Junii. Natalis ſancti Nicomedis martyris. Antiochia, natalis ſanctorum Zoſimi, Teclæ. In Africa, natalis ſancti Criſpini. Romæ, Cyriaci, cum aliis tribus. In Theſſalonica, Lucciæ & Auccie regis, & aliorum multorum. Vienna, depoſitio Helladi epiſcopi.

IV *Non. Jun.* Romæ, Marcellini presbyteri & Petri exorciſtæ, qui multos in carcere ad fidem erudientes, poſt dira vincula & plurima tormenta decollati ſunt ſub Judice Sereno. Et qui eos decollavit, vidit animas eorum ſplendide ornatas ab angelis ferri ad cælos, & pœnitentiam agens, ſub Julio Papa baptizatus eſt in ſenectute ſua nomine Dorotheus. Ipſo die in Lugduno, ſanctæ Blandinæ cum XLVII Martyrum, cui à prima luce, uſque ad veſperam tormenta ſemper innovantes, ad ultimum victos ſe tortores confitentur. Quæ & ſecundo pulſata cruciatibus, non ſuperatur. Tertio quoque die religata eſt ad ſtipitem, atque in crucis modum diſtenta, beſtiis pabulum præparatur; quam cum nulla ex beſtiis auderet attingere, rurſum revocatur ad carcerem. Quarto etiam verberibus acta, graticulis exuſta, & multa alia perpeſſa, ad ultimum gladio jugulatur. Tunc & Pontius annorum XV per omnia tormentorum genera, cum ipſa per circum actus, & materna ejus cobortatione roboratus, ante illam martyrium conſumavit ſub Antonino. Scriptum eſt vero in hiſtoria eccleſiaſtica l. 5.

III *Non. Jun.* In Africa, natalis ſanctorum Quirini, Gagi, & aliorum LIV. Romæ, natalis ſancti Marcelli & aliorum multorum. Et alibi, depoſitio ſanctæ Juliæ, ſacræ puellæ. Et in territorio Aurelianenſi, vico Maiduno, depoſitio ſancti Liſardi presbyteri & confeſſ.

Prid. Non. Jun. Romæ, via Appia, natalis ſanctorum Pecti, Arethei, Datiani. In Panonia, natalis ſancti Quirini. In Sicilia, natalis ſanctorum Itali, Philippi, Euthici, cum aliis X. Et alibi, natalis ſancti Rutuli, cum aliis duobus.

Nonas Jun. Romæ, via Ardeatina, miliario VII, natalis ſanctorum Felicitatis, Gregorii, Saturnini & aliorum XXII. In Ægypto, natalis ſanctorum Martiani, Nigrandi, Apollonii. In Africa, Euaſi, Privati. In Friſia Germaniæ, paſſio ſancti Bonefacii archiepiſcopi & Eobanii ejus epiſ. cum aliis ſervis Dei.

VIII *Id. Jun.* In Nividuno, natalis ſanctorum Amantii, Lutii, Alexandri, cum aliis tribus. In Africa, natalis ſanctorum Zotici, Philippi, Camati, cum aliis II. Gratianopolim, depoſitio Cerati epiſcopi.

VII *Id. Jun.* Conſtantinopolim, natalis ſanctorum Fortunati epiſcopi, cum aliis IV. In Africa, natalis ſanctorum Victuri, Euaſi, Quirilli, cum aliis IV. In Cæſarea Capadociæ, natalis ſancti Luciani.

VI *Id. Jun.* In Cæſareæ Paleſtina, natalis ſancti Chriſti. In Doroſtoro, natalis ſancti Marci. Romæ, via Aurelia, natalis ſanctorum Naboris & Nazarii. In Sardinia, natalis ſancti Saluſtiani. In Galliis, Serſione civitate, depoſitio ſancti Medardi epiſcopi & confeſſoris.

V *Id. Jun.* Romæ, via Nomentana, natalis ſanctorum Primi, & Feliciani. In Alexandria, natalis ſancti Maximi presbyteri. In Nicea civitate, natalis ſancti Diomedis, cum aliis IV. In Galliis, vico Pompeiaco, paſſio ſancti Vincentii martyris.

IV *Id. Jun.* Romæ, via Aurelia, miliario XII, natalis ſancti Baſilidi, cum aliis XXIV. In Hiſpaniis, natalis ſancti Criſpoli. In Nicomedia, natalis ſancti Zachariæ. Autiſiodero, depoſitio beati Centurii epiſcopi.

III *Id. Jun.* Natalis ſancti Barnabæ Apoſtoli. Romæ, via Salutaria veteri, natalis ſanctæ Aſellæ. Et via Nomentana, natalis ſanctorum Reſtituti, Criſpoli. In Aquileia, Emeriti, cum aliis tribus.

Prid. Id. Jun. Romæ, via Aurelia, miliario VIII, natalis ſanctorum Baſilidis, Cyrini, Naboris, & Nazari. Tripolim, natalis ſanctorum Zabini, Aurilii, Donatellæ, Secundæ, cum aliis IV.

Idus Jun. Romæ, via Ardeatina, natalis ſanctæ Feliculæ. Et alibi, natalis ſancti Luciani, Fortunati, Criſcentiani, Teclæ.

XVIII *Kal. Julii.* Eliſei prophetæ. In Frigia, civitate Laodicia, natalis ſancti Antiani & Afræ. In Africa, natalis ſanctorum Quintiani, Teodoli, cum aliis II. In Aquileia, natalis ſancti Proti. In territorio Seſſionis civitatis, paſſio ſanctorum Valerii & Ruffini.

XVII *Kal. Jul.* In Aquileia, natalis ſanctorum Clementis, Cantiani, cum aliis duobus. In Provincia Siciliæ, paſſio ſanctorum Viti, Modeſti & Criſentiæ.

XVI *Kal. Jul.* Ferroli presbyteri & Ferructionis diaconi in civitato Viguncenſi, qui ſub Julio Claudio ad trocleas extenti & flagellati, deinde in carcerem recluſi, & mane amputatis linguis prædicabant verbum Dei. Poſt boc ſubulæ XXX utriuſque infixæ in manibus & pedibus & pectore; ad ultimum gladio feriuntur. In Antiochia, Cirici martyris, & Julitæ matris ejus, cum aliis CCCCIV. Nammetis, natalis ſancti Similiani.

XV *Kal. Jul.* Romæ, via Salutaria veteri, natalis ſancti Quiriaci, cum aliis VIII. Alexandria, Dioſcori, Marini. Aquileia, natalis ſanctæ Ciriæ, cum aliis duobus. Aurilianis civitate, depoſitio ſancti Aviti presbyteri & conf.

XIV *Kal. Jul.* Natalis ſanctorum martyrum Marci & Marcelliani. Scriptum in paſſione ſancti Sebaſtiani. Ravenna, nstalis ſanctorum martyrum Felicis, Emili, Criſpini. Alexandria, natalis ſanctæ Marinæ.

XIII *Kal. Jul.* Mediolano, natalis ſanctorum Gervaſii & Protaſi, quorum ſepulchra Ambroſius, Domino revelante, repperit, & ita incorrupta eorum corpora, acſi eodem die fuiſſent interempti. Romæ, in Cymitherio Hippoliti, natalis ſanctorum Honorii, Euodi, Petri.

xii *Kal. Jul.* In Thomis civitate, Pauli, Cyriaci & aliorum v. Et alibi, Vitalis, Criſpinæ, Martyriæ.

xi *Kal. Jul.* In Africa, natalis ſanctorum Saturnini. Quiriaci, Apollonaris, cum aliis iii. In Sicilia, civitate Siracuſa, natalis ſanctorum Rufini, Marciæ.

x *Kal. Jul.* Nola civitate, depoſitio ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris. In Britanniis, ſancti Albani martyris, qui tempore Diocletiani, in Verolamio civitate, poſt verbera & tormenta acerrima, capite plexus eſt, ſed illo in terram cadente, oculi ejus, qui eum percuſſit, pariter ceciderunt. Paſſus eſt cum illo etiam unus de militibus, eo quod cum ferire juſſus, noluerit. Divino utique perterritus miraculo, quia viderat beatum Martyrem ſibi, dum ad coronam martyrii properaret, alveum amnis interpoſiti, orando tranſmeabile reddidiſſe.

ix *Kal. Jul.* Britanniæ, ſanctæ Ediltrudæ virginis & reginæ, cujus corpus cum xvi annis eſſet ſepultum, incorruptum inventum eſt. Nicomedia, natalis ſanctorum Aviti, Cinzami. Et alibi, Orionis & aliorum lxxxi.

viii *Kal. Jul.* Nativitas Præcurſoris Domini. Auguſtiduno, depoſitio ſancti Simplicii epiſcopi.

vii *Kal. Jul.* Theſſalonica, natalis ſancti Laricanitis & aliorum iii. Romæ, natalis ſanctorum Luciæ virginis & Aceiæ regis.

vi *Kal. Jul.* Romæ, Joannis & Pauli, quorum primus præpoſitus, ſecundus fuit primicerius Conſtantinæ virginis, filiæ Conſtantini: qui poſtea ſub Juliano martyrium capitis abſciſione meruerunt, per Terrentianum Campiductorem, qui deinde Chriſtianus factus eſt. Pictavi, ſancti Maxentii confeſſoris.

v *Kal. Jul.* Romæ, natalis ſeptem Germanorum. Cordoba Hiſpaniis, natalis ſanctorum Creſcentis, Juliani, Nemeſii, & aliorum xviii.

iv *Kal. Jul.* Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli. Ipſo die, natalis ſancti Leonis Papæ. In Africa, Fabiani, Felicis & aliorum xxv. In Alexandria, natalis ſanctorum Theodori, cum aliis xxvii. Lugduni Galliis, natalis ſancti Erenei epiſcopi.

iii *Kal. Jul.* Romæ, natalis ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Et in eadem urbe, natalis ſancti Novatiani & aliorum dccccl-xxix martyrum.

Prid. Kal. Jul. In Africa, natalis ſanctorum Timothei, Zotici. Italiæ, Galati. In Agrippinia, natalis ſanctorum Aſclini, Puphili. Lemodecas, depoſitio ſancti Marcialis epiſcopi & confeſſoris.

Letaniæ indicendæ.

JULIUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Julii. In Nicomedia, natalis ſancti Zoili. Romæ, depoſitio Gagi Papæ. In monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdotis. Auguſtiduno, depoſitio Leontii epiſcopi.

vi *Non. Jul.* Romæ, natalis ſanctorum Proceſſi & Martiniani. Et in eadem urbe, via Appia, natalis ſancti Euticii.

v *Non. Jul.* Tranſlatio corporis in eccleſia ſancti Thomæ Apoſtoli, paſſus vero in India. In Alexandria, natalis ſanctorum Tiphonis, Meneleai & aliorum x. In Tarſo Ciliciæ Capadociæ, natalis ſanctorum Elionis, Montani, Germani, cum aliis vi. Conſtantinopolim, natalis ſanctorum Euſemiæ, Accacii, & aliorum xxii.

iv *Non. Jul.* Turonis, tranſlatio corporis ſancti Martini, & ordinatio epiſcopatûs, ſeu & dedicatio Baſilicæ ipſius. In Africa, natalis ſancti Succidiani martyris. Et in territorio Biturico, natalis ſancti Lauriani.

iii *Non. Jul.* In Sicilia, natalis ſanctorum Agathonis, Triphonis. Et in Thomis, Theodoti, Mariæ. Alexaodria, natalis ſancti Arpotis.

Prid. Non. Jul. In Alexandria, natalis ſanctorum Palladii, Philippi. In Syria, natalis ſancti Aratoris. Nividuno, natalis ſancti Zotici, Aretus. Lugduni, depoſitio beati Leontii epiſ.

Nonas Jul. In Alexandria, Parthenii, Appollonii, Publii, cum aliis numero xvi. Et alibi, natalis ſanctorum Partemii, Paterni, cum aliis numero xix.

viii *Id. Jul.* Natalis ſancti Procopi in Paleſtina, qui ab Scitopoli ductus Cæſarcam, ad primam reſponſionum ejus confidentiam irato judice Fabiano, capite cæſus eſt. In Syrmia, natalis ſanctorum Parentii, Cæciriæ. In Eraclea, natalis ſanctorum Joannis, Apri.

vii *Id. Jul.* In civitate Tyre, natalis ſanctorum Anatoliæ virginis & Audacis Marſi, qui uterque capitali ſententia coronati ſunt. Romæ, natalis ſanctorum Felicis, Philippi. Et in Cymitherio Prætextati, natalis ſancti Januarii. Et in eadem urbe, natalis ſanctarum Rufinæ & Secundæ. Senonas, ſancti Eracli epiſcopi.

vi *Id. Jul.* Romæ, ſeptem Fratrum filiorum ſanctæ Felicitatis, id eſt Felicis, Philippi, Vitalis, Martialis, Alexandri & Silani & Januarii, ſub præfecto Urbis Publio, tempore Antonini priocipis.

v *Id. Jul.* In Africa, natalis ſancti Mariani. Et in Arminia minore, natalis ſanctorum Januarii & Pelagiæ. Et depoſitio ſancti Benedicti abbatis.

iv *Id. Jul.* Romæ, natalis ſanctorum Stephani, Leontii, Mauritii, cum aliis numero xxxix. In Antiochia, nat. ſanctor. Prodociæ, Veronicæ & Specioſæ. Alexandria, natalis ſancti Eutici.

iii *Id. Jul.* In Aquileia, natalis ſanctorum Fortunati, & Armagiri. Modiolano, natalis ſanctorum Namoris, Felicis. Cæſareæ Cappadociæ, natalis ſanctorum Divi, Cornelii. Lugduno Galliæ, depoſitio beati Inventioli.

Prid. Id. Jul. Africa, natalis ſanctorum Papiæ Donati. Ponto, ſancti Focæ epiſcopi, qui ſub Traiano imperatore, præfecto Africano, carcerem, vincula, ferrum, ignem etiam pro Chriſto ſuperavit: cujus reliquiæ in Baſilica Apoſtolorum, in Galliis civitate Vienna habentur. Et alibi, depoſitio beati Amici presbyteri.

Id. Jul. In Alexandria, natalis ſanctorum Philippi, Zenonis, Naſei & x infantum. In Syrmia, natale ſanctorum Agripini, Secundi, Maximi, Fortunati, Marcialis. Romæ, natalis ſanctorum Eutropi, Zozimæ & Bonoſæ ſororum. Cartagine, natalis ſancti Catulini diaconi.

xvii *Kal. Auguſti.* In Hoſtia, natalis ſancti Hilarini, qui ſub perſecutione Juliani, cum nollet ſacrificare, fuſtibus cæſus, martyrium ſumpſit. In Antiochia, natalis ſanctorum Theodoſii, Euſtaſi, Dioniſii, Theodoti.

xvi *Kal.*

XVI *Kal. Aug.* In Cartagine, Silicitanorum, id eſt Sperati, Martialis, Felicis, Aquilini, Lactantii, Januarii, Generoſi, Veſtæ, Donatæ & Secundæ ſub Saturnino præfecto, qui poſt primam Chriſti confeſſionem in carcerem miſſi & in ligno confixi, & mane gladio decollati ſunt. Mediolano, natalis ſancti Marcelli. Autiſiodero, depoſitio beati Theodoſii epiſcopi.

XV *Kal. Aug.* Romæ, Semperoſæ matris cum VII germanorum, id eſt Petri, Marcelliani, Januarii, Dioniſii, Simpronii, Clementis, Germani. In Doroſtoro, natalis ſanctorum Miliani, Baſſi, Maximi, Pauli, cum aliis duobus.

XIV *Kal. Aug.* Sancti Patris noſtri Arſenji, de quo in verbis Seniorum refertur, quia propter redundationem lacrymarum tergendam, ſudarium ſemper in ſinu vel in manu habuerit. Conſtantinopoli, natalis ſanctæ Dariæ. Lugduno Galliis, natalis ſancti Ruſtici presbyteri & confeſſoris.

XIII *Kal. Aug.* In Africa, natalis ſanctorum Sabini, Luciani, Petri, cum aliis numero XXIX. In Tebaida, natalis ſancti Victoris. Et in Damaſo, natalis ſanctorum Maximi, Juliani, Macrobi & aliorum XIV. In Corintho, natalis ſanctorum Ciriaci, Donati, cum aliis XIX.

XII *Kal. Aug.* Romæ, natalis ſanctæ Praxitis virginis. Et ſancti Danielis Prophetæ. Et apud Tiburtinam urbem Italiæ, natalis ſanctæ Simphoroſæ, cum VII filiis, Creſcente, Juliano, Nemeſio, Primitivo, Juſtino, Stacteo, Eugenio, cum quibus ſimul paſſa eſt. Maſſilia, natalis ſanctorum Victoris, Alexandri, Deuteri.

XI *Kal. Aug.* Natalis ſanctæ Mariæ Magdalenæ. In Antiochia, natalis ſancti Cirilli, cum aliis IV. Et in Anquira Gallaciæ, natalis ſancti Platonis, cujus geſta habentur.

X *Kal. Aug.* Ravenna, natalis ſancti Apollinaris epiſcopi, qui Romæ ordinatus ab Apoſtolo Petro, & illuc miſſus eſt; qui etiam in Emilia prædicavit, & in partibus Corinthiorum, & in Miſia, & in partes Danubii; in partibus quoque Tarchiæ; in quibus locis exilio religatus eſt, & ubicumque pervenit, innumeras virtutes fecit, & paſſiones ſuſtinuit; nam nimia cæde mactatus eſt, & rurſum diutius fuſtibus cæſus ac nudis pedibus ſuper prunas impoſitus, rurſum cæſus, & ſaxo os ejus contuſum eſt & eum graviſſimo ferri pondere inclauſus in carcere horifico atque in ligno catenſus eſt, ubi ab omnibus quidem neglectus, ſed ab angelo publicè paſtus eſt; deinde cathenatus atque in exilium directus eſt. In quo rurſum diutius fuſtibus cæſus & rurſum in Ravenna ligatus à paganis, cæſus & vulneratus, & rurſus in carcerem miſſus, & cæſus ſic martyrium conſumavit ſub Veſpaſiano cæſare, Demoſtene Patricio. Rexit eccleſiam annis XXVIII, dies IV.

IX *Kal. Aug.* In Tyro, natalis ſanctæ Criſtinæ virginis. In Namiternina civitate, miliario LXXXIV ab urbe Roma, natalis ſancti Victurini.

VIII *Kal. Aug.* Natalis ſancti Jacobi Apoſtoli fratris beati Joannis. Et in porto urbis Romæ, natalis ſanctorum Aconti, Nni [Nonni.] In Sicilia, civitate Samon, natalis ſancti Criſtofori.

VII *Kal. Aug.* In Leadicia Frigiæ, natalis ſanctorum Joviani, Emilli, Felicis, Martiani & aliorum III.

VI *Kal. Aug.* Sancti Simeonis monachi. Nicomedia, natalis ſanctorum Juliæ, Jucundæ, Januarii. Autiſiodero, depoſitio beati Æterii epiſcopi.

V *Kal. Aug.* Laodicia Frigia, natalis ſanctorum Titi, Philippi, Alexandri. Nicomedia, natalis ſancti Pantaleonis. Mediolano, natalis ſanctorum Nazarii & Celſi pueri.

IV *Kal. Aug.* Romæ, natalis ſanctorum Felicis, Simplicii, Fauſtini, & Viatricis. Eodem die, depoſitio ſancti Lupi epiſcopi de Trecas, qui cum Germano venit Britanniam, & LII annis ſacerdotio functus eſt: qui tempore Regis Attillæ, qui Galliam vaſtabat, ſicut in himno ejus canitur; dum bello cuncta perderent, orando Trecas munivit. Aurilianis civitate, depoſitio beati Proſperi epiſcopi.

III *Kal. Aug.* Romæ, Abdonis & Sennis ſubregulorum, qui cum in Cordula civitate Perſarum vincula paterentur à Decio, ad ultimum duxit eos Romam cathenis obligatos, & diverſis pœnis maceratos, ubi primo plumbatis cæſi, & deinde gladio interfecti ſunt. Autiſiodero, depoſitio beati Urſi epiſcopi.

Prid. Kal. Aug. In Africa, civitate Sinnada, natalis ſanctorum Democriti, Secundi, Dioniſii, Tiri. Autiſiodero, depoſitio ſancti Germani epiſcopi, qui multis virtutibus, doctrina, & continentia clarus, etiam Brittonum fidem per duas vices à Pelagiana hæreſi defendit.

Letaniæ indicendæ.

AUGUSTUS HABET DIES XXXI.

Kalend. Auguſti. Romæ, ſancti Petri Apoſtoli ad vincula. Antiochia, paſſio ſanctorum Machabæorum VII fratrum, cum matre ſua. Gerunda, paſſio ſancti Felicis martyris. Vercellis, Euſebii epiſcopi, qui moventibus perſecutionem Arrianis, ſub Conſtantino principe martyrium paſſus eſt. Galliis, civitate Bitturicas, depoſitio beati Archadii epiſcopi.

IV *Non. Aug.* Romæ, ſancti Stephani Papæ; qui martyrio coronatus eſt in perſecutione Valeriani principis. Eodem die, natalis ſanctæ Theodotæ, cum III filiis ſuis, qui omnes igne conſumpti ſunt, præcipiente Diocletiano imperatore ſub comite Laodicio.

III *Non. Aug.* Hieroſolyma, inventio corporis ſancti Stephani Protomartyris, ubi haberi dicitur unus de lapidibus, quibus percuſſus eſt, & multas ex eo virtutes ſanitatum fieri. Auguſtiduno, depoſitio Eufronii epiſcopi.

Prid. Non. Aug. Via Lavicana, miliario ab Urbe XIV, natalis ſancti Saebinti. Nicomedia, natalis ſanctorum Segæ & Bartholomei. Lugduno Galliæ, adventus corporis ſancti Juſti epiſcopi de eremo.

Non. Aug. In civitate Auguſtana, paſſio ſancti Afri. Axiopoli, natalis ſanctorum Herenei, Eracli & Baſſi. Auguſtuduno, depoſitio ſancti Caſſiani epiſcopi. Catalonis, depoſitio beati Memii epiſcopi.

VIII *Id. Aug.* Sancti Siati epiſcopi, Feliciſſimi, & Agapiti diac., qui decollati ſunt ſub Decio. Decollati ſunt cum eo & alii IV ſubdiaconi Januarius, Magnus, Vincentius & Stephanus, ut in geſtis Pontificalibus legitur.

Google

vii *Id. Aug.* In Aregio, Donati epiſcopi, qui, ut Gregorius in Dialogorum meminit, fractum à paganis calicem ſanctum ad miſſas, orando reſtauravit. Romæ, paſſio ſanctorum xxv Martyrum.

vi *Id. Aug.* Romæ, via Appia, natalis ſancti Secundi. Via media, natalis ſanctorum Nazarii, Julianæ & Agapæ virginis. Philadelfia, natalis ſancti Leonidis. *Eodem die, ſancti Cyriaci.*

v *Id. Aug.* Vigilia ſancti Laurentii. Eodem die Romæ, natalis ſancti Romani militis, qui confeſſione ſancti Laurentii compunctus, petiit ab eo baptizari, & mox jubente Decio cum fuſtibus exhibitus ac decollatus eſt. Et in Collonia Thuſciæ, natalis ſanctorum Fauſtiniani, Marcellini, cum aliis tribus.

iv *Id. Aug.* Natalis ſancti Laurentii ſub Decio, qui poſt plurima tormenta carceris, diverſarum laminarum ardentium, ad ultimum in crate ferre [ferrea] aſſatus martyrium conſumavit.

iii *Id. Aug.* Romæ, ſancti Tiburtii mart. Et in eadem urbe, juxta duas domus Diocletianas, natalis ſanctæ Suſannæ.

Prid. Id. Aug. In Sicilia, civitate Cantenenſium, Eupli diaconi, qui cum diutius torqueretur, decollatus eſt tempore Diocletiani & Maximiani. Romæ, natalis ſanctorum Criſanti & Dariæ; & cum eis paſſi ſunt Claudius, Jaſon, Maurus & milites LXX. In Iſtria, natalis ſancti Juliani.

Idus Aug. Romæ, natalis ſancti Yppolyti martyris & Concordiæ nutricis ejus, quæ ante ipſum plumbatis caſa martirizavit, & aliorum xix de domo ejus, qui ſimul decollati ſunt. Eodem die, natalis ſancti Caſſiani martyris, cujus paſſionem Prudentius poëta verſibus explicavit.

xix *Kal. Septembris.* Natalis ſancti Euſebii presbyteri. In Africa, natalis ſancti Demetrii. In Aquileia, natalis ſanctorum Felicis, Fortunati, Januarii.

xviii *Kal. Sept.* Aſſumptio ſanctæ Mariæ ſemper Virginis, matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Nicomedia, natalis ſanctorum Stationis, Philippi, Euticiani.

xvii *Kal. Sept.* Alexandria, natalis ſanctorum Orionis & Emili. In Perſida, natalis ſancti Tyrſi.

xvi *Kal. Sept.* In Cæſarea, natalis ſancti Mammetis monachi. Et octavas ſancti Laurentii.

xv *Kal. Sept.* In civitate Prænestina, natalis ſancti Agapiti. Et in Ponto, natalis ſancti Pontani & Helianæ virginis.

xiv *Kal. Sept.* Natalis ſancti Magni & ſancti Andreæ martyrum, cum ſociis ſuis duo mil. quingentorum cx & vii. Ponto in Amatica civitate, natalis ſanctorum Philonis, Rufini & aliorum v. Et in territorio Bituricæ civitatis, natalis ſancti Mariani.

xiii *Kal. Sept.* Cainone caſtro, depoſitio ſancti Maximini epiſcopi. Heræ inſula, depoſitio ſancti Philiberti abbatis. In Lucana civitate, natalis ſanctorum Valentiani, Leonti. In Alexandria, natalis ſancti Dioſcori.

xii *Kal. Sept.* Hiſpaniis, natalis ſanctorum Julii & Juliani, cum aliis tribus. In porto Romano, natalis ſancti Hippoliti. In Sardinia, natalis ſanctorum Quadrati epiſcopi, Traiani. Et in territorio Gavallæ civitatis, natalis ſancti Privati martyris.

xi *Kal. Sept.* Natalis ſancti Timothei, qui ab Antiochia veniens Romam, ſub Miltiade Papa ſuſceptus eſt in oſpitium à Silveſtro, qui, poſtea epiſcopus fuit. Qui cum annum totum & aliquot menſes ibi prædicans, multos ad Chriſtum convertiſſet, tentus à Tarquinio Urbis præfecto & lunga carceris cuſtodia maceratus, cum ſacrificare idolis noluiſſet, tertio cæſus & graviſſimis ſuppliciis attractatus, ad ultimum decollatus, & juxta beatum Paulum Apoſtolum ſepultus. Auguſtiduno, paſſio ſancti Simphoriani martyris.

x *Kal. Sept.* In Aquileia, natalis ſanctorum Fortunati & Ermogenis, cum aliis ii. Lugduno Galliæ, natalis ſanctorum Minervi & Eleazari. Remis civitate, natalis ſanctorum Timothei, Appolinaris. Auguſtiduno, depoſitio ſancti Flaviani epiſcopi. Arvennis, depoſitio ſancti Sindonii epiſcopi.

ix *Kal. Sept.* In India, natalis ſancti Bartholomei Apoſtoli. Romæ, paſſio ſancti Geneſii martyris. Rotomaco, depoſitio ſancti Audoëni epiſcopi & confeſſoris. Nevernis, depoſitio beati Patricii abbatis.

viii *Kal. Sept.* In Provintia Syriæ, natalis ſancti Juliani. Capua Campaniæ, natalis ſanctorum Rufinæ, Euticæ. Arelato, paſſio ſancti Geneſii martyris. Et in eadem Provincia, natalis ſanctorum Juſti & Paſtoris.

vii *Kal. Sept.* Natalis ſanctorum Erenei & Abundi Romæ, quos Deciana perſecutione, juſſit Valerianus incloacari, eo quod corpus beatæ Concordiæ in cloaçam miſſum, levaret; & ipſorum quoque corpora levavit Juſtinus presbyter & ſepelivit in cripta juxta beatum Laurentium. Et in eadem urbe, natalis ſanctorum martyrum Mercurii, Maxiliani, Quintini.

vi *Kal. Sept.* Romæ, natalis ſanctorum Hermetis & Baſillæ. In Lucana, natalis ſancti Felicis cum aliis iii. Arelati, depoſitio ſancti Cæſarii epiſcopi & confeſſoris. Auguſtiduno, depoſitio beati Siagrii epiſcopi.

v *Kal. Sept.* In Africa, Ippone regius, paſſio ſancti Auguſtini epiſcopi, qui primo de ſua civitate Sardiniam tranſlatus, ſed nuper à Luitbranno rege Langobardorum Ticinis relatus, & honorifice conditus eſt. Romæ, natalis ſancti Ermetis. In territorio Arvennis, paſſio ſancti Juliani martyris. Sanctonis civitate, depoſitio beati Biviani epiſcopi & confeſſoris.

iv *Kal. Sept.* Romæ, natalis ſanctæ Sabinæ virginis & martyris. Eodem die, decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ, qui primo in Samaria conditus, nunc in Alexandria; porro caput de Hieroſolymis ad Phœnicem urbem Emiſſam delatum. Et depoſitio Eliſei prophetæ.

iii *Kal Sept.* In Venuſia, civitate Apuliæ, natalis ſanctorum Felicis epiſ. civitatis Tubzocenſæ, & Audacti presbyteri, & Fortunatiani & Septemini lectorum, qui temporibus Diocletiani in ſua civitate tenti à Magnelliano curatore xviii Kal. Julii, inde multis diu vinculis & carceribus macerati, & in Africa & in Sicilia, tandem gladio conſumati ſunt. Felix lvi annorum virgo obiit Romæ, Gaudentiæ virg.

ii *Kal Sept.* Treveris, depoſitio ſancti Paulini epiſcopi, qui pro fide Catholica à Conſtantio imperatore Arriano exilium paſſus, ubi & requievit. Ancyra Galatiæ, natalis ſancto-

rum

Digitized by Google

rum Gaiani, Juliani, Rufini, cum aliis xi. Autiſiodero, depoſitio beati Optati epiſcopi.

Letaniæ indicendæ.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Kalend. Septembris. In villa Erdona, in Appollia, in Galliis, Senonas civitate, depoſitio beati Lupi epiſcopi & confeſſoris. Capua, natalis ſancti Priſci. Cartagine, natalis ſanctorum Fortunati. Donati, Felicis. Celomannis, depoſitio ſancti Victoris epiſcopi.

iv *Non. Sept.* Nicomedia, natalis ſanctorum Zenonis, Gorgoni, Theodotæ, cum filiis ſuis. Lugduno Galliæ, depoſitio ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris.

iii *Non. Sept.* In Provincia Syriæ, ſub Conſtantio imperatore, paſſio ſancti Antonii adoleſcentis annorum xx & Aretli epiſcopi, cujus geſta habentur.

Prid. Non. Sept. In Ancyra Galatiæ, natalis ſanctorum Silvani, Marcelli, Maximi, cum aliis xiv. Romæ, depoſitio ſancti Bonifacii epiſcopi. Galliis, civitate Cavillono, paſſio ſancti Marcelli epiſcopi & martyris.

Nonas Sept. Romæ, natalis ſanctorum Taurini, Areſloſii. In Capua Campaniæ, natalis ſanctorum Ferreoli & Ferrutionis.

viii *Id. Sept.* Romæ, natalis ſancti Eleutheri epiſcopi. Et depoſitio Zachariæ prophetæ.

vii *Id. Sept.* Cappua, natalis ſancti Senoti. Et paſſio ſancti Anaſtaſii. Arelato, depoſitio Auguſtalis epiſcopi. Aurelianis, depoſitio beati Euortii epiſcopi. Et in territorio....

S P E C I M I N A

Ex Martyrologiis S. Maximini apud Treviros, S. Cyriaci Romæ, & Barberiniano majori.

P R I M U M

Ex Sanmaximiano, deſcripto manu P. Alexandri Wilthemii, quod incipit à feſtivitatibus Apoſtolorum.

MENSIS JULIUS.

Kalend. Julii. In monte Or, depoſitio Aaron. Paſſio ſanctorum Apoſtolorum Simonis Cananei & Judas Zelotis. Remis civitate, depoſitio ſancti Teuderici presbyteri.

vi *Non. Jul.* Natale ſanctorum Proceſſi & Martiniani & aliorum.

v *Non. Jul.* Tranſlatio ſancti Tome Apoſtoli, qui paſſus eſt in India.

iv *Non. Jul.* Turonis civitate, ordinacio epiſcopatus, & tranſlatio corporis ſancti Martini. Et natale ſanctorum Petri & Marcellini.

iii *Non. Jul.* In Africa, natale Jocundiani, Agathoni, Triſonis, Thomi.

Prid. Non. Jul. Octabas Apoſtolorum. Auguſtiduno, depoſitio ſancti Leonti.

Nonas Jul. In Alexandria, Eracli, Apollonis, Publi, cum aliis.

viii *Id. Jul.* In Nieja, Suſtrati, Eracli, Speri, Emmi ib. [*Forte* alibi *aut* aliorum.]

vii *Id. Jul.* In Tomis, Zenonis, Vitalis, Cirilli epiſcopi, Fraterni.

vi *Id. Jul.* Romæ, natalis ſanctorum ſeptem fratrum, Felicis, Philippi, Maximi.

v *Id. Jul.* Natale ſancti Benedicti abbatis. Alibi, Januarii, Stephani.

iv *Id. Jul.* In Sicilia, civitate [Catana,] natale ſanctæ Agathæ virginis. Namoris.

iii *Id. Jul.* In Alexandria, Seraphionis, Menei presbyteri, Trofimi vir. [*Lege* Trophimæ virginis]

Prid. Id. Jul. In Africa, Donatæ. Sancti Foci epiſcopi. Natale Juſti epiſcopi. Amici.

Id. Jul. In Alexandria, natale ſanctorum Philippi, Zenonis, Jacobi.

xvii *Kalend. Auguſti.* In civitate Hoſtia, natale ſancti Hilarini. Et natale ſancti Valentini.

xvi *Kal. Aug.* In Africa, Aquilini. Sancti Marcelli. Depoſitio beati Teodoſi.

xv *Kal. Aug.* Romæ, via Tiburtina, natale ſanctorum Symphoroſæ.

xiv *Kal. Aug.* In Alexandria, Siſinni, Machadori. Sancti Dariæ & aliorum.

xiii *Kal. Aug.* In Africa, natale ſanctorum Sabini, Luciani, Victoris.

xii *Kal. Aug.* Natale ſancti Pancrati. In Africa, natale ſanctorum Victoris.

xi *Kal. Aug.* Natale ſancti Apolonaris. Antiochia, Cirilli, Andrei.

x *Kal. Aug.* Romæ, via Tiburtina, natale ſancti Vincenti. Et ſancti Apol. [Apollinaris]

ix *Kal. Aug.* In Arminia civitate, milites LXXXIII. Sanctæ Chriſtinæ.

viii *Kal. Aug.* Natale ſancti Jacobi Apoſtoli, fratris ſancti Johannis. Paſſio ſancti Criſtofori.

vii *Kal. Aug.* In Laudiciæ Frigiæ, Emili, Felicis, Marciani.

vi *Kal. Aug.* In Nola civitate, natale ſancti Felicis, Jocunde & aliorum.

v *Kal. Aug.* Natale ſanctorum Simplici, Fauſtini & Beatricis. Nazari & Celſi.

iv *Kal. Aug.* Natale ſancti Felicis. Tricas civitate, depoſitio ſancti Lupi epiſcopi.

iii *Kal. Aug.* Natale ſanctorum Abdo & Senes. Fauſti, Juſti. Antiſiodero, Urſi.

Prid. Kal. Aug. Democreti, Dioniſi. Antiſiodero, Germani confeſſoris.

In reliquis idem annuntiandi modus.

SECUNDUM

EX MARTYROLOGIO S. CYRIACI,

Quod incipit à Kalendis Januarii.

JULIUS HABET DIES XXXI.

LUNA VERO EJUS XXX.

Kalend. Julii. Rome, Gagi Pape & ſanctorum Luecie virg. & Accecie regis, cum aliis VIII. Et in monte Hor, depoſitio Aaron ſacerdoti primi.

VI *Non. Jul.* Rome, natalis ſanctorum. Proceſſi & Martiniani. Et depoſitio Melziadis PP.

V *Non. Jul.* Tranſlatio Thome Apoſtoli in Edeſſa; paſſus vero in India.

IV *Non. Jul.* Turonis, tranſlatio ſancti Martini confeſſoris, vel ordinatio epiſcopatus ejus, ſeu dedicatio baſilice ipſius. Et natalis ſancti Lauriani martyris, cujus caput Hiſpalim portatum eſt.

III *Non. Jul.* In Sicilia, Agathoni, Triphonis, Feratoris, Theodoti, Secundini.

Prid. Non. Jul. Iſaie Prophete. Et octabas Apoſtolorum.

Non. Jul. In Alexandria, Partheni, Eraclei, Publici, cum aliis XVIII.

VIII *Idus Julii.* Natale Procopii in Paleſtina, qui ab Scitopoli ductus Ceſaream, ad primam reſponſionum ejus confidentiam irato judice Flaviano, capite ceſus eſt.

VII *Id. Jul.* In civitate Tyre, nat. ſanctorum Anatbolie, & Audacis ſub Decio imperatore, quorum Anatolia cum multos in Piceno infirmos, lunaticos ac demoniacos curaſſet, ducta eſt jubente Feſtiano ad civitatem Tyrie & diverſis plagarum generibus vexata; deinde cum repente tota nocte incluſa eſt, nihil leſa eſt. Quin & ipſum Marſum, qui ſerpentem dimiſerat, nomine Audacem, mane à ſuo ſerpente devorandum, eripuit & ad Chriſti martyrium devertit. Nam ipſe poſt hoc ob confeſſionem veritatis in cuſtodiam datus, nec mora, capitali ſententia coronatus eſt. Ipſa quoque Chriſti virgo gladio tranſverberata, cum ſtaret extenſis manibus in oratione, ita ut per dextrum latus gladius miſſus, per ſiniſtrum exiret; quæ paſſa eſt VIII Idus Julii, ſepulta autem mane à civibus Tyrenenſibus. Audax vero, quia de Oriente erat, ab uxore ſua & filiis illo tranſlatus eſt. Eodem die VII Iduum Juliarum, de preſidio [depoſitio] ſancti Patris noſtri Effrem.

VI *Id. Jul.* Septem fratrum filiorum ſanctæ Felicitatis; id eſt Felicis, Philippi, Vitalis, Marcialis, Alexandri, Silani & Januarii ſub prefecto Urbis Publio, tempore Antonini Principis. E quibus Januarius poſt verbera virgarum & carcerem ac plumbatis occiſus eſt; Felix & Philippus fuſtibus mactati, præcipitio Silanus interemptus eſt: Alexander, Vitalis & Marcialis capitali ſententia ſunt puniti. Et ſanctarum Ruffine & Secunde.

V *Id. Jul.* Depoſitio ſancti Benedicti abbati. Romæ, ſanctorum Leonitii, Stephani, Mauricii.

IV *Id. Jul.* In Aquileia, Fortunati, Agathe virginis, Naboris & Felicis.

III *Id. Jul.* In Alexandria, Sertipionis, Actali, Zeononis, Trophime virginis.

Prid. Id. Jul. Sancti Focati epiſcopi Ponti, qui ſub Traiano imperatore, prefecto Africano, carcerem, vincula, ferreum igneum etiam pro Chriſto ſuperavit; cujus reliquie in Baſilica Apoſtolorum in Gallia civitate Vienna habentur. Gallia, natale ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris.

Idus Julii. Sancti Cirici, Philippi, Secundi, Marcialis. Et Jacobi epiſcopi Nizivis, qui in corpore multa ſigna fecit, & arca Noë ſolus vidit in monte, nulli alio, de his qui cum eo perrexerant, videre eſt permiſſum.

XVII *Kal. Auguſtas.* In Hoſtia, natalis ſancti Ylarini, qui perſecutione Juliani, cum nollet ſacrificare, fuſtibus ceſus, martyrium ſumpſit. In Antiochia, Theodoſii, Euſtaſi, Dioniſi.

XVI *Kal. Aug.* In Cartagine, Sulidanorum, id eſt Sperati, Marcialis, Cithii, Veſtorii, Felicis, Aquilini, Lactantii, Januarii, Generoſi, Veſte, Donate & Secunde ſub Saturnino prefecto, qui poſt primam Chriſti confeſſionem in carcere, & in ligno confixit & mane gladio decollati ſunt. Autiſiodoro, Theodoſii epiſcopi. *Et ſancti Alexis confeſſoris.*

XV *Kal. Aug.* Natale ſancti Arnulphi confeſſoris. Romæ, Symphoroſe matris VII germanorum.

XIV *Kal. Aug.* Sancti Patris noſtri Arſenii, de quo in verbis Seniorum refertur, quæ per pater [quia propter] redundationem lacrimarum tergendam ſudarium ſemper in ſinu vel in manu habuerit. Et alibi, Ruſtici.

XIII *Kal. Aug.* Romæ, paſſio ſancti Strie, Magrini, Neſſite, Satiri, Amirini, Secundi. Sancte Margarite virginis & martyris.

XII *Kal. Aug.* Natale ſanctæ Praxedis virginis. Et ſancti Danihelis prophete. Et apud Tiburtinam urbem Italie, natale ſanctæ Symphoroſe, cum ſeptem filiis, Creſcentie, Juliano, Necomeſio, Primitivo, Juſtino, Stacteo, Eugenio, cum quibus ſimul paſſa eſt ab Adriano principe, qui ipſam Symphoroſam juſſit palmis cedi, deinde ſuſpendi crinibus, ſed cum ſuperari nullatenus poſſet, juſſit eam alligato ſaxo in fluvium precipitari. Cujus frater Eugenius, curie principalis Tyburtine, colligens corpus ejus ſepelivit. Mane imperator juſſit ſeptem figi ſtipites, ibique filios ejus ad trocleas extendi, & Creſcentem in gutture transfigi, Julianum in pectore, Nemeſium in corde, Primitivum per umbilicum, Juſtinum per membra diſtenſum ſcindi per ſingulos corporis nodos atque juncturas,

ſturas; Stacteum lanceis innumerabilibus, donec moreretur, in terra configi; Eugenium findi à pectore uſque ad inferiores partes. Altera autem die Adrianus precepit corpora eorum ſimul auferri & projici in foveam altam, & poſuerunt pontifices nomen loci illius, ad ſeptem Biathanatos.

XI *Kal. Aug.* Nat. ſanctæ Marie Magdalene. In Antiochia, Arilli Andree.

X *Kal. Aug.* Natale ſancti Apollenaris epiſcopi in Ravenna. Qui Romæ ordinatus ab Apoſtolo Petro, & illuc miſſus eſt. Qui etiam in Emilia prædicavit, & in partibus Corinthiorum, & in Miſia, & in ripa Danubii. & in partibus Tharachie, in quibus locis exilio religatus eſt, & ubicumque pervenit, innumeras virtutes fecit & in paſſiones ſuſtinuit: nam nimia cum cede mactatus eſt, & rurſum diutius fuſtibus ceſus ac nudis pedibus ſuper prunas impoſitus; rurſum ceſus, & eculeo appenſus tortus eſt, & ſaxo hos ejus contuſum eſt. & cum graviſſimo ferri pondere incluſus in carcere horrifico atque in ligno extentus eſt, ubi ab hominibus quidem neglectus, ſed ab Angelo publice paſtus eſt. Deinde catenatus in exilium directus eſt; in quo rurſum diutius fuſtibus ceſus & rurſum in Ravenna ligatus à paganis, ceſus & vulneratus & rurſum in carcerem miſſus, & ceſus; ſic martyrium conſumavit ſub Veſpaſiano ceſare, Demoſtene Patricie. Rexit eccleſiam annos XXXVIII, dies quatuor. *Vide Bedam.* Romæ, Vincentii. Natale Primitivi.

IX *Kal. Aug.* Natale ſanctæ Criſtine virginis. In A.... tuo [Amiterno,] ſancti Victorini martyris.

VIII *Kal. Aug.* Natale ſancti Jacobi Apoſtoli Zebedei. Et ſancti Chriſtophori.

VII *Kal. Aug.* In Laodicie Frigie, Jobiani, Juliani, Felicis, Marciani. *Sancti Paſtoris preſbyteri.*

VI *Kal. Aug.* In Siria, Simeonis monachi. In Nicomedia, Juliani, Jocundi. In Nicomedia, ſancti Pantaleimonis.

V *Kal. Aug.* In Mediolanum, Nazarii & Celſi. In Britannia, ſancti Samſonis epiſcopi & confeſſoris.

IV *Kal. Aug.* Natale ſanctorum Felicis, Simplicii, Fauſtini & Beatricis. De preſidio [Depoſitio] ſancti Lupi epiſcopi de Trecas, qui cum Germano venit Brittania, & anni [annis quinquaginta] ſacerdotio functus eſt. Qui tempore regis Attile, qui Galliam vaſtabat, ſicut in ymno ejus canitur: Dum bella cuncta perderent; orando Trecas munit. Alibi, depoſitio Proſperi epiſcopi.

III *Kal. Aug.* Romæ, Abdon & Sennes ſubregulorum, qui cum in Corduba civitate Perſarum, vincula paterentur a Decio, ad ultimum adduxit eos Romam catenis obligatis & diverſis pœnis maceratis, ubi primum plumbatis ceſos deinde gladio interfecti ſunt.

Prid. Kal. Aug. Autiſiodoro, depoſitio ſancti Germani epiſcopi. Et natale ſanctorum Secundini, Maxime. Eodem die, reconciliatio ſancti Nicolai.

TERTIUM

EX BARBERINIANO ACEPHALO

Quod incipit ab Idibus Martii.

JULIUS HABET DIES XXXI. LUNA XXX.

Kalend. Julias. Romæ, natale ſanctarum Luciæ virginis, & Aucenæ reginæ, cum aliis XXI. Aniſolæ monaſterio, depoſitio S. Carilephi presbyteri. In monte Or, depoſitio Aaron ſacerdotis. In Meſopotamia, Zeli, cum aliis ſex. Orionis, cum aliis IX. Et aliorum ducentorum ſeptuaginta quatuor. Auguſtiduno, depoſitio Leontii epiſcopi & S. Quintiani.

VI *Non. Jul.* Romæ, paſſio ſanctorum militum Proceſſi & Martiniani. Et nat. S. Damaſi Papæ, & depoſitio Meltiadis epiſcopi. Turonis, depoſitio S. Monegundæ virginis.

V *Non. Julii.* In Ediſſa, tranſlatio S. Thomæ Apoſtoli, qui fuit paſſus in India XII Kal. Januarii. In Alexandria, Triponis, Menelai, Cyrilli, Juliani. Conſtantinopoli, Euſemiæ, Acaci, Demetrii.

IV *Non. Jul.* Turonis, ordinatio epiſcopatus, & tranſlatio corporis & dedicatio baſilicæ S. Martini epiſcopi & confeſſ. In Syrmia, Sabbatiæ, Innocens, cum aliis triginta. Beturivo civitate, nat. ſancti Lauriani epiſcopi & mart.

III *Non. Jul.* In Sicilia, Agathonis & Triphonis. In Thomis, Stratoris, Theodoci, Rodoſiæ, Secundini. In Alexandria, Arpotis.

Prid. Non. Jul. Eſaiæ prophetæ. Romæ, octava Apoſtolorum. In Syria, Zotici, Amandi Artetis. Auguſtiduno, depoſitio S. Leontii epiſcopi. In Alexandria, Arthoti, Zeti, Philippi, Severi. Eodem die in Binga, natalis S. Goaris.

Non. Julii. In Alexandria, Partheni, Eradii, Apollonii, cum aliis decem & octo. Et alibi, Alexandri, Partiminii.

VIII *Idus Jul.* In Paleſtina, natalis S. Procopii martyris, qui ab Scithopoli ductus Cæſaream, ad primam reſponſionum ejus confidentiam irato Judice Flaviano, capite cæſus eſt. Auguſta Viromandorum, inventio corporis S. Quintini mart. Et alibi, Agreſti, Primuli. In Nicæa, Soſtrati, Eradii.

VII *Id. Jul.* In civitate Tyræ, natale ſanctorum Anatholiæ virg. & Audacis mart. ſub Decio imperatore, quorum Anatholia, cum multos in Picæno infirmos, lunaticos, ac dæmoniacos curaſſet, deducta eſt, jubente Feſtiniano, in civitatem Tyriæ, & diverſis plagarum generibus vexata. Deinde cum ſerpente tota nocte incluſa, nihil læſa eſt: quin & ipſum Marſum, qui ſerpentem dimiſerat, nomine Audacem, mane à ſuo ſerpente Devorandum eripuit & ad Chriſti martyrium convertit. Nam ipſe poſt, ob confeſſionem veritatis, in cuſtodiam datus, nec mora, capi-

Digitized by Google

tali ſententia coronatus eſt. Ipſa quoque Chriſti virgo gladio tranſverberata, cum ſtaret extenſis manibus in oratione, ita ut per dextrum latus gladius miſſus, per ſiniſtrum exiret: quæ paſſa eſt VII Id. Jul., ſepulta autem mane a civibus Tyrenenſibus. Audax verò, quia de Oriente erat, ab uxore ſua & filiis illò tranſlatus eſt. Eodem die, depoſitio ſancti Patris noſtri Effrem. Romæ, nat. virginum Flavianæ, Fauſtinæ.

VI *Id. Jul.* Romæ, paſſio ſanctorum ſeptem fratrum filiorum S. Felicitatis. Id eſt, Felicis, Philippi, Vitalis, Marcialis, Alexandri, Silani, & Januarii, ſub præfecto Urbis Publio, tempore Antonini principis. E quibus Januarius poſt verbera virgarum & carcerem ac plumbatis occiſus eſt; Felix & Philippus ſuſtibus mactati; Silanus præcipitio interemptus eſt; Alexander, Vitalis, & Martialis capitali ſententia ſunt puniti. Romæ, paſſio *S. Rufina & Secunda.*

V *Id. Jul.* Romæ, paſſio ſanctorum Stephani, Leontii, Mauricii & Militonis. In pagum Aurelianenſem, inventio corporis S. Benedicti abbatis & depoſitio ejuſdem.

IV *Id. Jul.* Mediolano, Naboris, Felicis & Primitivi. In Aquileia, nat. ſanctorum Fortunati & Armogeni. Lugduno Galliæ, depoſitio S. Viventioli epiſcopi.

III *Id. Jul.* In Alexandria, Serapionis, Melei, Zenonis, Naſei, Attali, Menci presbyteri & Trofimæ virginis.

Prid. Id. Jul. Natalis S. Focati epiſcopi Ponti, qui ſub Traiano imperatore, præfecto Africano, carcerem, vincula, ferrum, ignem etiam pro Chriſto ſuparavit, cujus reliquiæ in baſilica Apoſtolorum in Gallia civitate Vienna habentur. Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amati epiſcoporum.

Idus Julii. In Alexandria, natal. ſanctorum Philippi, Zenonis, Naſei & decem ſororum. In Cartagine, nat. S. Catholini diaconi. Eodem die, S. Quirici & Julitæ matris ejus.

XVII *Kal. Augusti.* In civitate Hoſtia, paſſio S. Hylarini, qui ſub perſecutione Juliani, cum nollet ſacrificare, fuſtibus cæſus martyrium ſumpſit. In Cæſarea, natal. ſanctorum Pauli & Mammetis. Et natal. ſanctorum Valentini Theoni, Diocletis.

XVI *Kal. Aug.* In Cartagine, paſſio ſanctorum Sicilitanorum martyrum, id eſt, Spetati, Marcialis, Cithii, Veſturii, Felicis, Aquilini, Lactantii, Januarii, Generoſi, Vaſtæ, Donatæ & Secundæ, ſub Saturnino præfecto; qui poſt primam Chriſti confeſſionem, in carcerem miſſi, & in ligno fixi, & mane gladio decollati ſunt. Mediolano, nat. S. Marcelli. *Roma, S. Alexii.*

XV *Kal. Aug.* Romæ, apud Tiburtinam urbem Italiæ, paſſio S. Simphoroſæ, cum ſeptem filiis ſuis (S. Brunonis epiſcopi confeſſoris.) Nemeſio, Primitivo, Juſtino, Stracteo, Eugenio, cum quibus ſimul paſſa eſt ab Adriano principe, qui ipſam Simphoroſam juſſit palmis cædi, deinde ſuſpendi crinibus. Sed eum ſuperari nullatenus poſſet, juſſit eam alligato ſaxo in fluvium præcipitari. Cujus frater Eugenius curiæ principalis Tiburtinæ, colligens corpus ejus, ſepelivit, & mane imperator juſſit ſeptem figi ſtipites ibique filios ejus ad trocleas extendi & Creſcentem in gutture transfigi, Lucianum in pectore, Nemeſium in corde, Primitivum in umbilico, Juſtinum per membra diſtenſum, ſcindi per ſingulos corporis nodos atque juncturas; Stacteum lanceis innumerabilibus, donec moreretur, in terra configi; Eugenium findi in pectore uſque ad interiores partes. Altera autem die Adrianus præcepit corpora colligi. In Ponto, Amantiæ civitate, natale Pontini, Filantir, Helianæ virginis, Mariæ virginis.

XIV *Kal. Aug.* Natalis S. Arſeni monachi, de quo in verbis Seniorum refertur, quia propter redundationem lachrimarum tergendam, ſudarium ſemper in ſinu vel in manu habuerit. In Alexandria, Siſinni. In Spania, natal. S. Juſti. Lugduno Galliæ, depoſitio Ruſtici epiſcopi & confeſſoris.

XIII *Kal. Aug.* Romæ, natal. ſanctorum Paſſeriæ, Macrini, Saturi. In Africa, Sabini, Luciani, Amabilis. In Thebaida, nat. Victoris. In Damaſco, nat. Maximi, Luciani, Macrobii, cum aliis decem.

XII *Kal. Aug.* Romæ, nat. S. Praxedis virginis. Eodem die, S. Danielis prophetæ. In Maſſilia, natal. ſanctorum Victoris, Alexandri, Feliciani & Longini.

XI *Kal. Aug.* Natal. S. Mariæ Magdalenæ. In Anthiochia, natal. ſanctorum Cyrilli, Andreæ, Tabelli. Et alibi, nat. S. Platonis.

X *Kal. Aug.* In Ravenna, nat. S Apollinaris epiſcopi & martyris, qui Romæ ordinatus ab Apoſtolo Petro, & illuc miſſus eſt. Qui etiam in Æmilia prædicavit, & in partibus Corinthiorum, & in Meſia, & in Ripa Danubii, & in partibus Traciæ, in quibus locis exilio religatus eſt, & ubicumque pervenit, innumeras virtutes fecit & paſſiones ſuſtinuit; nam nimia cæde mactatus eſt, & rurſum diutius ſuſtibus cæſus, & eculeo appenſus, tortus eſt, & ſaxo os ejus contum eſt, & cum graviſſimo ferri pondere incluſus in carcere horrifico atque in ligno extenſus eſt, ubi ab hominibus quidem neglectus, ſed ab Angelo publicè paſtus eſt. Deinde catenatus in exilium directus eſt, in quo rurſum diutius ſuſtibus cæſus & rurſum Ravennæ ligatus, a paganis cæſus, ſic martyrium conſumavit ſub Veſpaſiano cæſare, Demoſtene Patricio. Rexit eccleſiam annis viginti octo & diebus quatuor. Romæ, natal. S. Primitivæ & S. Vincentii martyris.

IX *Kal. Aug.* Romæ, nat. S. Victurini. In Arminia civitate, natal. ſanctorum Theonis, Victoris, Militonis. In Tyro civitate, nat. S. Chriſtinæ virginis.

VIII *Kal. Aug.* Hieroſolimæ, paſſio S. Jacobi Apoſtoli Zebedei, fratris Joannis Euangeliſtæ, qui decollatus eſt in civitate Hieroſolima juſſu Hærodis, qui fuit nepos Hærodis, filius Archelai. In Licia, civitate Samon, paſſio S. Chriſtophori mart. Pariſio, tranſlatio corporis S. Germani epiſcopi & conf.

VII *Kal. Aug.* In Liodicia Phrigiæ, nat. ſanctorum Joviniani, Juliani, Felicis, Marciani. Et alibi, nat. ſanctarum Mucianæ, Laudaiæ.

VI *Kal. Aug.* In Nicomedia, natal. ſanctorum Juliæ, Secundæ, Januarii. Et in Sicilia, nat. S. Symeonis monachi. Autiſiodoro, depoſitio ſancti Ætherii epiſcopi & confeſſoris. Et S. Pantaleymon.

V *Kal.*

Digitized by Google

v *Kal. Aug.* In Nicomedia, nat. ſanctorum Nazarii & Celſi. In Laodicia, civitate phrigiæ, nat. ſanctorum Theophili, Prudentii, Philippi, Alexandri. Et alibi, natal. S. Auguſtæ virg. In occiduis partibus. ...

iv *Kal. Aug.* Romæ, natal. ſanctorum Felicis Papæ, Simplicii, Fauſtini, & Beatricis. Trecas civitate, depoſitio S. Lupi epiſcopi [qui] cum Germano venit Britanniam, & quinquaginta annis ſacerdotio functus eſt. Qui tempore regis Atilæ, qui Galliam vaſtabat, ſicut in hymno ejus canitur: Dum cuncta bella perderent, orando Trecas muniit.

iii *Kal. Aug.* Romæ, paſſio ſanctorum Abdon & Sennes ſubregulorum, qui cum in Cordula civitate Perſarum vincula paterentur à Decio, ad ultimum duxit eos Romam catenis obligatos & diverſis pœnis maceratos, ubi primò plumbatis cæſi, deinde gladio interfecti ſunt. Autiſiodoro, depoſitio S. Urſi epiſcopi.

Prid. Kal. Aug. In Africa, civitate Sindana; natalis ſanctorum Democriti, Secundi, Dioniſii, Tyrſi.

MENSIS JULIUS

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* I.

IN monte Or, depoſitio Aaron ſacerdotis primi. In terri- *Aaron.*
torio Lugdunenſi, depoſitio beati Domitiani abbatis, qui *Domitian.*
primus illic heremiticam vitam exercuit, & plurimos ſibi
in Dei ſervitio aggregans, magniſque virtutibus & glorioſis
miraculis valde clarus, collectus eſt ad patres in ſenectute bona. Ci-
vitate Engoliſma, ſancti Eparchi monachi & confeſſoris. Aninſulæ *Eparchi.*
monaſterio, ſancti Carileſi presbiteri. In territorio Remenſi, ſancti *Carileſi.* *Theoderic.*
Theoderici presbiteri. In portu Valencianas, ſancti Salvii confeſſoris. *Salvii.*

Sola fere pura eſt *Grevenі* editio.

V*ARIA LECTIO*. Legit Greven. *Hor* & ſic ex Romano parvo & Adone deſcribere debuit Uſuardus. Nihilominus codices reliqui, excepto Molano, habent ut eſt in textu. Rurſus in Greveno eſt *Eparchus*, ſcripſi cum aliis *Eparchi*. Item *Aninſula* & *Carileſi*, contra quam in edito ſit *Anynſula*, *Karileſſi*. *Theoderici* & *Theodorici* promiſcue ſcribitur; aliqui habent *Teoderici*, nos primo modo uſi ſumus. Denique citatus codex & Molanus ponunt, *Salvii martyris*, nos cum ceteris, *confeſſoris*, licet aliam lectionem præferendam ſciamus.

O*BSERVATIO*. Celebrem olim fuiſſe oportet in Eccleſia Latina *Aaronis* memoriam, *Aaron.*
quam vel ipſe Wandelbertus, pauciſſimos Sanctos complecti ſolitus, tribus hodie verſibus, quos paulo inferius dabimus, prædicat. Exſtat apud Hieronymiana pleraque; item in Romano parvo, unde in Adonem tranſiit, & ex hoc totidem verbis in textum noſtrum. *Domitianum* ſacris Faſtis primus inſeruit Ado, eumdem elogio proſecutus, *Domitiani.*
quod Notkerus liberalius, Noſter parcius, ſed eleganter delibavit. Nec eatenus dubitatio ulla poteſt occurrere. Quæ ſecundo loco ab Adone refertur *Monegundis*, ea à Noſtro in ſequentem diem tranſlata eſt: *Martinus* autem Viennenſis epiſcopus tertius, plane omiſſus, ut ſæpe Uſuardum feciſſe, non ſemel alibi obſervavimus. Qui in Uſuardo ſequitur *Eparchus* Enculiſmenſis, in Lucenſi vocatur *Separcus*, in Corbeienſi *Eparcus*, *Eparchi.*
utrobique *epiſcopus*, quem rectius codices noſtri *monachum* dicunt & *presbyterum*, ex alterutro Hieronymiano ab Uſuardo acceptum. Vide Surium & Acta Benedict. tomo 1 pag. 267. Ex citato Corbeienſi profluxiſſe credimus *Carileſum* ſeu *Karileſum*, itidem *Carileſi.*
presbyterum, hoc modo ibi notatum: *Cinomannico, Aniſola monaſterio, depoſitio S. P.*

Karileſi, presbyteri & confeſſoris. At quæri poteſt, qua phraſi Uſuardus annuntiationem ſuam expreſſerit; An, *In pago Cenomanico*, ut legit Pratenſis & ei conſimiles Antverp-major & Roſweyd.; an potius, *Aninſula monaſterio*, ut reliqui? Nos horum auctoritati innixi, ſcripſimus, ut eſt in textu. Molanus, qui in prima editione *Carileſum* Auctariis annumeraverat, re melius expenſa, in poſterioribus loco eum ſuo reſtituit. Plura de hoc Sancto memorant Rabanus & Notkerus, quorum ille *Arileſum*, hic *Arileſſum* nominant, quæ indicaſſe ſufficiat, alibi ex profeſſo diſcutienda; dum vitam dabimus, à B. Siviardo ſcriptam, inter Acta Benedictina editam, tomo I pag. 642, & eum Suriana aliiſque Mss. conferemus. Hîc locum habeant verſus Wandelberti de Aarone & Carileſo:

Primus qui veteris populi legiſque ſacerdos
Extitit, incenſi primuſque litavit ad aram,
Aaron orditur Juli ſacratque Calendas.
Has quoque contemptor mundi Carilephus honorat.

Theodericum Remenſem ſignant codices univerſim omnes, cum ea tamen differen-
Theoderic. tia, quod Pratenſis cum ſuis, tribuat ſolum *Confeſſoris*, alii omnes ſolum *presbyteri* titulum. Dubium itaque non eſt, quin hic ab Uſuardo primum conſignatus fuerit. Exſtat vita Theoderici in Appendice Benedict. tomo I à pag. 614. In fine, nodus intricatior. Monuimus ſupra ad XXVI Junii, eraſam in codice Pratenſi *Perſeverandam*, inſcriptam-
Salvii. que commemorationem *Salvii Enculiſmenſis epiſcopi*. Hic adverto, ab eodem codice & Munerato notari: *In Britannia, ſancti Leonorii confeſſoris & epiſcopi.* Et in hoc quidem omiſſa non eſt Salvii annuntiatio, quæ in Pratenſi omnino deeſt, alio nempe tranſlata, cujus locum ſubinde impleverit *Leonorius*, ceteris omnibus, etiam Antverp-majori & Roſweyd. incognitus. Unde patet cur binos illos codices è purorum numero excluſerimus. Ubi & hoc obſervandum, Grevenum & Molanum legere *Salvii martyris*; & recte prorſus; ſic tamen ut ſatis indicent, ſe antiquiores codices correxiſſe, in quibus paſſim ſolo *Confeſſoris* titulo honoratur. Itaque, ſi non plane certum, ſaltem veroſimillimum eſt, ſimplicem & genuinum Uſuardi textum à nobis in laterculo productum eſſe. Equidem Salvium hîc ab Uſuardo ipſo conſignatum, vix dubito. Cetera vide ad XXVI Junii, quo die Henſchenius plures Salvios, perperam in unum conflatos diſtinxit. Siquid forte diſtinctioris notitiæ aliunde accedat, in Actis proprio loco poterit recenſeri.

AUCTARIA.

Leonorii. PRATEN. & MUNERAT. In fine: *In Britannia, ſancti Leonorii confeſſoris & epiſcopi.* Sed cum differentia, de qua in Obſervatione jam diximus.

HERINIEN. Proprium habet, quod Theodericum memoret 3 loco, cum hoc elogio:
De Theoder. *Abbatis, diſcipuli ſancti Remigii, qui ejuſdem magiſtri ſui ſuffragantibus meritis, regis Francorum filiam aſſeritur reſuſcitaſſe a mortuis.* Cetera puriſſimus eſt.

TORNACEN. Omiſit elogium Domitiani. De reliquo etiam plane cum textu convenit.

ROSWEYD. De Theoderico, addit, *Pontifices.* In fine autem: *Item ſanctarum virginum,*
Fidei &c. *Fidei, Spei, & Charitatis, & Sophiæ, matris earum.*

PULSANEN. Incipit: *Paſſio ſanctorum* DCCC
Mart. 800. *martyrum, qui tempore Diocletiani in Verolanio civitate paſſi ſunt.* Vide XXII Junii. In Aaron, purus eſt. Deeſt elogium Domitiani. De Eparcho, Carileſo, & Theoderico, nihil. Salvium, vocat *Silvanum.*

ANTVERP-MAJ. Forte dubitans quem ex duobus ultimo loco ſignaret, Salvium an Leonorium, utrumque prætermiſit.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Deficiunt in Ca-
Oct. I. B. rileſo. Abundant in fine: *Eodem die, octava ſancti Joannis Baptiſtæ.*

MOLAN. In prima editione, ut jam diximus, è textu Carileſum expunxit, quem in poſterioribus repoſuit.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Omnes, ſed non eodem loco annuntiant: *Octava ſancti Joannis Baptiſtæ.* In omnibus deeſt, *Carileſi.* Tres primi legunt: *Salvii epiſcopi & confeſſoris.*

LOVANIEN. Initio: *Apud Mechliniam, paſſio* Rumoldi.
ſancti Rumoldi martyris, epiſcopi Dunellenſis, filii regis Scotiæ. Vide Auctarium MOLANI. Elogium ſancti Domitiani expunctum eſt. In ceteris convenit cum ANTVERP-MAX. &c.

CENTULEN. Incipit: *Octava ſancti Joannis* Octav. I. B.
Baptiſtæ. In Aaron, purus eſt. Sequitur: *Re-*
mis, ſancti Theoderici abbatis, diſcipuli ſancti Textus
Remigii. Cenomanis, ſancti Carileffi epiſcopi & mutilus.
confeſſoris. Civitate Engoliſma, ſancti Ebarchii confeſſoris & monachi. In territorio Lugdunenſi, depoſitio viri Dei, beati Domitiani abbatis. In margine, recenti manu adjectum eſt: *Depoſitio S. Teobaldi confeſſoris.*

BRUXELLEN. Sic orditur: *Octava ſancti Joan-* Octav. I. B.
nis Baptiſtæ. Turonis, depoſitio ſanctæ Monegundis, religioſa virginis. De Aaron addit: *Fratris* Monegund.
Moyſi. Tum: *Vienna, ſancti Martini, tertii* Martini.
ejuſdem urbis epiſcopi, & ab Apoſtolis ad præfatam urbem miſſi. Quæ ex Adone, ſumpta ſunt. *In territorio Lugdunenſi, loco qui Vallis Nobronia dicitur, depoſitio viri Dei beati Domitiani* &c. *Theoderici*, ſubdit, *abbatis.* In Eparcho purus eſt. In fine: *Item Carileſi presbyteri & confeſſoris.* De Salvio fuſe egit XXVI Junii.

HAGENOYEN. De Aaron multa ſubjungit, quæ ex ſacris paginis certius noſcuntur. Textûs reliqua ſatis pura ſunt. Demum huc differt annuntiationes duas diei præcedentis, de mar-

tyribus

tyribus *Corſico* & *Leone*. Item de *Hoſtiano*, ut
ipſe ſcribit, *epiſcopo & confeſſore*.
AQUICINCT. Habet: *In pago Cenomanico.* Ad
Carileſi, addit: *confeſſoris*, ſine *presbyteri*. Item,
Octav. I. B. *Theodorici abbatis*, tantum. In fine *Octava, ſancti*
Tetbaldi. *Joannis Baptiſtæ. Et ſancti Tetbaldi confeſſoris.*
VICTORIN. Legit cum textu: *Salvii con-*
Quintiani. *feſſoris.* Tum: *Eodem die, ſancti Quintiani mar-*
Octav. I. B. *tyris. Octava ſancti Joannis Baptiſtæ.*
DAVERONEN. *Avinſda monaſterio, ſancti Ca-*
rileffi presbyteri. De Salvio, recte. *Auguſtodu-*
Leonis ep. *no, depoſitio Leonis epiſcopi.*
AMBIANEN. *Eodem die, natalis ſancti Carile-*
De Karileſ. *phi epiſcopi & confeſſoris. Qui in loco, Anſula nun-*
cupatus [nuncupato,] *heremiticam vitam gerens,*
plurimorum poſtea ibidem exſtitit pater monacho-
rum, ubi etiam clarus miraculis in pace quievit.
In Galliis civitate Ambienſi [an non *Ambia-*
nenſi?] *dedicatio baſilica ſanctæ Mariæ Virginis.*
MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Aaron ſa-*
cerdotis. Salvii epiſcopi & martyris cum diſcipulis.
Theodorici abbatis. Karilephi epiſcopi & confeſſoris.
Conradi. *Conradi epiſcopi & martyris.* Puto Cunonem
Trev. indicari, de quo I Junii. *Domitiani abbatis.*
AUGEN. & BURDEGALEN. Pure habent cum
textu: *In portu Valentianas, ſancti Salvii con-*
feſſoris. An de aliis agant, neſcio.
REG. SUEC. num. 130. *Eodem die, ſancti*
Udalrici. *Quintiani martyris. In Alemannia, apud Augu-*
ſtanam civitatem, depoſitio B. Udalrici epiſcopi &
confeſſoris, magni & glorioſi ab infantia uſque ad
obitum ſuum. Colitur IV Julii. Alius ſub num. 428:
Leonorii. *Eodem die, ſancti Leonorii epiſcopi & confeſſoris.*
VATICAN. Meminit ſolius Domitiani, re-
Luciæ &c. jecto elogio. Adjicitur: *Natale ſanctæ Luciæ*
virginis & Anceiæ regis, cum aliis octo.
FLORENTIN. *Apud Ravennam, ſancti Mar-*
Martialis. *tialis confeſſoris, ejuſdem urbis archiepiſcopi.*
JURENSIS S. Ragnoberti. *In pago Cenoman-*
nico, Anſola monaſterio, beati Carileffi confeſſo-
ris & abbatis. Vide ſuperius.
EDITIO LUBECO-COL. *Octava ſancti Joannis*
Octava *Baptiſtæ.* De Aaron, addit, *ut liber Leviico-*
J. Baptiſtæ. *rum teſtatur. In territorio Pruvinaco, beati Theo-*
Theobaldi. *baldi epiſcopi & confeſſoris. Hic ſpreto ſeculo*
ſubripuit, & heremiticam vitam per novem annos
expetens, pro Chriſto pauperrime vixit, quem
propter vitæ ſanctitatem, angeli de cælo, infula
pontificali decoraverunt. De Domitiano, ſatis
pure. Tum: *In Brabantia civitate Mechlinia,*
Rumoldi. *ſancti Rumoldi epiſcopi Hiberniæ & martyris, filii*
regis Scotiæ, qui licet ipſo die natalis Præcurſo-
ris Domini paſſus ſit, ejus tamen ſolemnitas hic
feſtive peragitur. In territorio Remenſi, ſancti
De Theoder. *Theodorici abbatis & confeſſoris, qui educatus à*
beato Remigio epiſcopo, & ab eodem conſtructo
monaſterio, pater exiſtens multorum ſervorum Dei,
multis clarus miraculis, inter quæ filium regis a
morte ſuſcitaverat, tandem & ipſe quievit in pa-
ce. Turonis, depoſitio ſanctæ Monegundis virginis
Monegund. *Deo ſacratæ.* De Eparcho, pure. *In territorio*
Cameracenſis urbis, portu Valentianas, ſancti Sal-
vii martyris, qui capitalem ſuſtinuit ſententiam.
Leonis ep. *Auguſtoduno, depoſitio ſancti Leonis epiſcopi &*
confeſſoris. De Martino, ut BRUXELLEN. ſupra.
In fine: *In portu Valentianis, ſancti Salvii con-*
feſſoris. Geminatur hic idem, qui XXVI Junii
etiam relatus eſt. Omittitur autem Carileſus.
BELIN. *Octava ſancti Joannis Baptiſtæ.* Tur-
batus eſt ordo, & in prima editione male præ-
termiſſus eſt Carileſus, qui in altera apponitur,

GREVEN. *Nota. Alibi legitur, Salvii confeſ-*
ſoris. In Brabantia, ſancti Rumoldi epiſcopi Hi- *Rumoldi.*
berniæ & martyris, qui paſſus eſt quidem VIII
Kal. Julii, ſed ejus celebritas hic feſtive reco-
litur. Viriani martyris & ſociorum ejus. Aaron *Viriani &c.*
& Julii martyrum, cum aliis pluribus. Gaii Papæ. *Aaron &c.*
Viennæ, ſancti Martini, tertii ejuſdem urbis epi- *Gaii PP.*
ſcopi, ab Apoſtolis illuc miſſi. Auguſtoduni, ſancti *Martini.*
Leontii epiſcopi & confeſſoris. Servani epiſcopi & *Leontii.* *Servani*
confeſſoris. Pambo abbatis & confeſſoris. Qui cum *Lapiani.*
eſſet illiteratus, & pſalmum aliquem diſcere cu- *De Pambo.*
peret, lecto ſibi verſu illo; Dixi, cuſtodiam vias
meas, ut non delinquam in lingua mea, ſecundum
verſum audire noluit, ſufficere ſibi dicens, ſi pri-
mum implere poſſet. Romæ, ſanctarum Fidei, Spei *Fidei &c.*
& Charitatis, ſororum virginum & martyrum. Li- *Liberiæ &c.*
beriæ imperatricis & Agrippinæ. Mariæ, ſororis
Moyſi & Aaron. Eleazari, filii Aaron, & Phi- *Mariæ &c.*
nees nepotis ejus. Heſter reginæ. *Eſther.*
MOLAN. Ad Theodorici, aliis litteris inſe-
rit verba HERINIEN ſupra. Et typis minori-
bus: *Theodorici, filii Clodovei. Cum autem mul-*
tis virtutes operibus eſſet gregis Dei doctor Theodo- *De Theoder.*
ricus (natus patre latrone, tamquam roſa de ſpinis)
& angelis eum ſuſcipientibus, cum gloria migraſ-
ſet, Rex Theodoricus, ad monaſterium veniens,
ſanctum corpus propriis humeris, ad ſepulcbrum
evexit. In fine textûs: *Qui capitali ſententia mul-*
tatus, coronam meruit ſempiternam. Octava ſancti *Octav I. B.*
Joannis Baptiſtæ. Machliniæ, paſſio ſancti Rumol- *De Rumold.*
di glorioſiſſimi martyris atque Pontificis, Scotorum
regis filii, ſignis & doctrina mirabilis. Qui re-
galis celſitudinis ſolium, & pontificalis digni-
tatis reſpuens honorem, Machliniam petiit ſibi
divinitus revelatam, quam VIII *Kal. Julii*
conſecravit martyrio, ſed quia eadem die ſanctiſſi-
mi Baptiſtæ & Præcurſoris Domini celebratur na-
tivitas, Romanus Pontifex Alex. IV, paſſionem
noſtri martyris in nativitatis prædictæ octavis in-
ſtituit ſolemnizari. Sequitur de Carilepho. Dein:
Eodem die, depoſitio ſancti Theobaldi confeſſoris. *Theobaldi.*
De Leonorio, ut ſupra. Ruſus typis minori-
bus; *Heſter reginæ. Aaron & Julii martyrum* *Eſther.*
cum aliis pluribus, quorum Beda meminit lib. I *Aaron &c.*
Hiſtoriæ ſuæ. Eodem die, Symeonis abbatis, qui *Symeonis*
fuit propter Chriſtum cognominatus Salus, id eſt *Sali.*
ſtultus. Notatur & hac die Simeon in Roma-
no moderno; ubi Baronius: *Agunt de eodem*
hac die Græci in Menologio. Ad quæ Roſweyd.
in citato non ſemel Ms. *Imo vero*, inquit, *Me-*
nologium, uti & Menæa, XXI *Julii Simeonem Sa-*
lum ſtatuunt. Exiſtimo Baronium I *Julii Simeo-*
nem poſuiſſe in Martyrologio, quia Aloyſius &
Surius inter Vitas Sanctorum eo die exhibent.
Qui videntur eam opinionem ſumpſiſſe ex fine
vitæ, ubi dicitur I *Julii obiiſſe. Sed conſulendus*
textus Græcus, videndumque, an ibi habeatur á
unde interpres I *Julii expreſſit, an vero κά, quod*
eſt XXI *Julii, uti Menæa & Menologium re-*
præſentant. Unde Molanus hac die acceperit,
neſcio, certe XXI Julii, in poſterioribus edi-
tionibus, in quibus Græcos adjicit, iterum
repetitur idem Simeon. Pergit Molan: *Ar-*
vernis, depoſitio beati Galli, ejuſdem civitatis *Galli.*
epiſcopi & confeſſoris. Cujus vitam beatus Grego-
rius Turonenſis ſcribit. Item Dononio monaſterio,
ſanctæ Reginæ, matris ſanctæ Rainfridis. In edi- *Regina.*
tionibus aliis, incipit litteris Italicis: *Octava*
ſancti Joannis Baptiſtæ. Tum: *Mechliniæ* &c. ut
ſupra. In textu ponitur Carileſus, omittitur
Salvius. De Theoderico ad verba HERINIEN.
ſolum

ſolum hic addit : *Theodorics : idemque Rex ſanctum defuncti corpus propriis humeris ad ſepulcrum evexit. Eodem die, ſolemnitas ſanctæ Reginæ, quæ quieſcit apud Valencenas in Dononio monaſterio. In territorio Pruvino, ſancti Theobaldi confeſſoris.* De Leonorio, ut ſupra. Denique : *Arvernis, depoſitio beati Galli epiſcopi & confeſſoris.* Vide de Gallo plura ſuperius.

VI *Non.* *Die* 2.

Proceſſi & Martinian. ROmæ via Aurelia, natalis ſanctorum Proceſſi & Martiniani, qui à beato Petro Apoſtolo baptizati, ſub Nerone autem oris contuſionem, equuleum, nervos, fuſtes, flammas, ſcorpiones perpeſſi, noviſſime gladio cæſi martyrio coronantur. Ipſo die, ſancto-
3 Militum. rum trium militum, qui cum beato Paulo Apoſtolo paſſi ſunt. Item,
Ariſtonis & ſocior. ſanctorum martyrum Ariſtonis, Creſcentiani, Euticiani, Urbani, Vitalis, Juſti, Feliciſſimi, Felicis, Martiæ, & Symphoroſæ, qui omnes apud Campaniam glorioſo martyrio coronati ſunt. Turonis, depoſitio
Monegund ſanctæ Monegundis religioſæ.

Ita ſcribunt *Praten. Hermien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec.* & *Molan.* Adjungitur etiam *Danic.*

VARIA LECTIO. *Eculeum*, *Marcia*, *Symphoroſa*, *Feliciſſimi*, & hujuſmodi alia indicare ſufficiat. Antverp. & Max-Lubec. cum aliis ſecundæ notæ codicibus, legunt *ſcorpioneſque*. Solus Molanus pro *oris contuſionem*, poſuit *concuſſionem*. Idem recte correxit *Eutychiani*, ſed nos codices reliquos ſequimur, in quibus conſtanter *Euticiani*. Dubium eſt circa titulum, Monegundi adſcribendum. Praten. cum ſuis, nempe Antverp-majore & Roſweyd. legit, *Deo ſacrata*, Optime quidem, ſed nos cum Herinien. Tornacen. & Greven. *religioſa*, ubi addendum eſſet cum Baronio, *femina*. Tu præfer quod magis placuerit, modo ne cum Molano & codicibus reliquis apponas lauream *Virginis*, quæ viduæ, duarum filiarum matri, minime convenit.

OBSERVATIO. Illuſtris eſt in Sacramentario Gregorii, nec non in Kalendariis ab
Proceſſ. Martinian Allatio & Frontone editis, atque item apud antiquos Martyrologos omnes, *Proceſſi* & *Martiniani* hoc die memoria, ſimpliciter & recte à Beda prædicata : auctius à Rabano, ſed tacito etiam martyrii & ſepulturæ loco. Difficultatem ingerunt Hieronymiana apographa, ad XXXI Maii *Via Aurelia* eos collocantia, hodie vero ſcribentia : *Romæ, Damaſi* &c. Quæ Florentinium ancipitem reddunt, an de *Damaſi cæmeterio*, an de ſancto aliquo Damaſo agatur. Creſcit apud illum ex Adone perplexitas, qui in Martyrologio Sanctos illos in *cæmeterio Damaſi* ſtatuit, cum tamen in Feſtivitatibus Apoſtolorum clariſſime exprimat *viam Aureliam*, à præfato cœmeterio longe diſſitam. Crediderim ego, errorem ex Romano parvo emanaſſe, quod Viennenſis in Martyrologio ſecutus fuerit. Prudentior Uſuardus ex libello de Feſtivitatibus totam ſuam annuntiationem belle concinnavit. Porro an poſitiones illæ variæ, tranſlationes vel quid ſimile indicent, opportunius in Actis diſcutiemus ; jam dicta pro præſenti inſtituto ſufficiunt. Verbulum adjicio de prædictorum Martyrum Actis, quæ *eo fideliora eſſe putavit* Baronius, ad annum LXVIII num. 24, *quo breviora noſcuntur.* Henſchenius ad XIV Martii *perantiqua* cenſuit. Aliter plane opinantur recentiores, ut vide apud Tillemontium tomo 1 pag. 179 & 532. Quid nobis videatur, dicemus propediem. Sic Wandelbertus carmine luſit :

Proceſſus ſextas retinet cum Martiniano
Nonas, martyrii læto irradiante decore.

Milites tres, Apoſtoli Pauli ſocii, à Romano parvo primum conſignati ſunt, unde eos
Militum 3 accepit Ado, & ex hoc Noſter ſua omnia ad verbum deſcripſit. Ex eodem fonte procedunt *Martyres* ſequentes *decem*, in Campania coronati, ſed non omnes nominatim à
Ariſtonis & ſocior. Romano parvo expreſſi. Haud dubium eſt, quin Adoni præluxerint geſta ſancti Sebaſtiani in quibus (vide Acta noſtra cap. XI) ſingulorum horum & aliorum item nomina enumerantur. Noſter bona fide Adonem ſequens, textum ejus immutatum huc
Monegund tranſtulit. *Monegundam*, ſeu potius *Monegundem* in Corbeienſi & Lucenſi referri, notat Florentinius ; non autem in vetuſtiſſimo Epternacenſi ; unde *Antiquarii Gallici* additamentum eſſe cenſet. Recte, opinor, ſed additamenta hujuſmodi nec in Epternacenſi alias deſunt, æque Gallico, ac ſunt apographa reliqua. Undecumque Monegundem Uſuar-

Digitized by Google

Uſuardus habuerit, certum eſt, eam hac die ab eo memorari, quam præcedenti ab Adone ſignatam ibi obſervavimus. Et quidem in hoc expreſſe ſignatur titulus *Virginis*, uti & à Rabano hac ipſa die, ſed ab eo Uſuardus prudenter abſtinuit, Molani idcirco excuſatione nequaquam indigens, qui in prioris editionis ſuæ textu errorem non adverterat. Putat etiam Florentinius *Virginem* fuiſſe. At enim ex Gregorio Turonenſi, ab ipſo citato, ſed non conſulto, melius doceri potuit. En Flori verba ex laudato Gregorio probabiliter accepta: *Turonis, ſancta Monegundis, quæ duabus filiabus orbata, ſpreto viri conſortio, ad Chriſtum convolavit: cujus amore in parva cellula ſe recludens, ibidem magna enituit abſtinentia, & ante & poſt tranſitum multitudine miraculorum.* Cenſeo itaque Uſuardum ſcripſiſſe *religioſa*, vel ſi ita vis, *Deo ſacrata*, ut ſupra notavimus. Neque audiendus Molanus, qui in poſterioribus editionibus, obſervato errore primæ, putat *virginem* dici poſſe, eo quod ſanctimonialis fuerit. Monegundis vitam ex Greg. Turon. de Vit. Patrum cap. 19, edidit hoc die Surius: addi poteſt cap. 24 de gloria Confeſſorum; quæ omnia accuratius in Actis illuſtrabuntur.

AUCTARIA.

Swithuni. ANTVERP-MAJ. In fine textui ſuperaddit: *Apud occidentales Saxones, civitate Wenta, depoſitio ſancti Swithuni mirificæ ſanctitatis viri.*

ROSWEYD. Omiſit annuntiationem trium militum. Et in fine etiam habet: *Apud occidentales Saxones, civitate Wenta, depoſitio Swithuni epiſcopi & confeſſoris.*

PULSANEN. Purus eſt uſque ad, *qui cum beato Paulo Apoſtolo coronati ſunt*, incluſive. Deſunt reliqua omnia, ut alibi ſæpe deficit.

MUNEBAT. In fine ſubdit: *Item Viſitatio beatæ Mariæ Virginis.*

GREVEN. Quod mirum eſt, textum incipit: *Viſitatio beatæ Mariæ Virginis.* Vide infra. *Viſitationis.*

BELIN. Sic annuntiat: *Viſitatio glorioſæ Virginis Mariæ ad Heliſabeth.*

ALBERGEN. Incipit ſimpliciter ut GREVEN. *Viſitatio ſanctæ Mariæ Virginis.* Alii autem, nempe ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. ſic loquuntur: *Viſitatio beatæ & glorioſæ ſemper Virginis Mariæ.*

Textus mutilus. CENTULEN. *Romæ in cimiterio Damaſi, natale ſanctorum Proceſſi & Martiniani, qui a ſanctis Apoſtolis baptizati & ſub Nerone paſſi ſunt.* Huc refer notationem Roſweydi pag. 222. *Item ſanctorum martyrum Ariſtonis, Creſcentiani* &c. (ut in textu) *qui omnes per beatum Sebaſtianum ad fidem converſi & ad martyrium corroborati ſunt.*

BRUXELLEN. Incipit: *Viſitatio beatæ Mariæ ſemper Virginis. Romæ via Aurelia in cimiterio Damaſi, natale ſanctorum martyrum Proceſſi* &c. pure, uti in ſequentibus uſque ad finem, niſi quod deſit Monegundis, quam per anticipationem, ut ſæpe ſolet, retulit die præcedenti.

HAGENOYEN. De Proceſſo & Martiniano inſerit, *baptizati erant, dum adhuc tenerentur in vinculis.* Cetera ſatis pura ſunt. De Monegunde ait: *virginis religioſæ.*

AQUICINCT. Poſt *Monegundis*, habet, *Deo*
De Leon. II. *ſacrata.* Deinde ſubdit: *Romæ, Leonis Papæ, viri eloquentiſſimi & divinis litteris ſufficienter inſtructi, Græca Latinaque lingua eruditi. Hic conſtituit, ut qui archiepiſcopus ordinatus fuerit, nullam conſuetudinem pro uſu pallii, in diverſis officiis perſolvere debeat.* Hiulcum ſenſum, clarius redditum vide in Auctariis ad diem XXVIII
Swithuni. Junii. Tum: *In Britannia, ſancti Swithuni epiſcopi & confeſſoris.*

Viſitationis. Textus contractus. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Viſitatio beatæ Mariæ. Proceſſi & Martiniani martyrum. Sanctorum trium militum, qui cum beato Paulo paſſi ſunt. Ariſtonis, Creſcentiani, Urbani, Eutychiani cum ſociis. Monegundis religioſæ.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt, Trium militum & Monegundis.

STROZZIAN. *Sancti Vitumii epiſcopi & confeſſoris.* Imo *Swithuni*, ni fallor. *Vitamii.*

CODEX CASTRI KAROLI. *Ipſo die, ſancti Adegrini confeſſoris.* Habemus vitam Ms. *Adegrini.*

DIVION. eccleſiæ ſancti Stephani. *Apud caſtrum Divionenſe, tranſlatio corporis ſancti Medardi epiſcopi & confeſſoris.* Vide VIII Junii. *Tranſlat. Medardi.*

EDITIO LUBECO-COL. *Viſitatio glorioſæ Virginis Mariæ. Quæ ſtatim in montana poſt conceptionem filii Dei, abiit in civitatem Juda, ad ſalutandam Eliſabeth cognatam ſuam, in qua ſalutatione Joannes, adhuc incluſus in utero matris ſuæ, ſanctificatus eſt. Romæ via Aurelia, in cimiterio Damaſi, natale* &c. quæ non nihil interpolata ſunt uſque ad finem. De Monegunde egit pridie. In fine adjicitur: *Ipſo die, beati Switini epiſcopi & confeſſoris.* *De Viſitat. Switini.*

GREVEN. *Nota. Feſtum Viſitationis beatæ Mariæ inſtitutum fuit ab Urbano* VI, *anno Domini* MCCCLXXXIX, *ſuperadditumque eſt hic Uſuardo.* Melius intactum reliquiſſet Uſuardi textum, ut alibi facere ſolitus eſt. Sequitur: *Mamertini martyris.* Fallor vehementer, niſi hîc ex carcere *Mamertino* imperitus aliquis Sancti & quidem martyris nomen efformaverit. *Ottonis epiſcopi & confeſſoris; ſecundum alios pridie Kal. Julii. In Anglia, Switini epiſcopi Wintonienſis & confeſſoris. Item ibidem, Sibertini confeſſoris. Maria Jacobi, ſcilicet Minoris, filia Cleophæ.* *Mamertini. Ottonis. Switini. Sibertini. Mariæ Jac.*

MOLAN. Litteris Italicis textui præfigit: *Viſitatio glorioſæ Virginis Mariæ ad Eliſabeth, à Domino Urbano cum multis indulgentiis inſtituta.* Poſt textum adjicit: *Dominica ſecunda poſt feſtum Joannis, Binchii, tranſlatio ſanctorum Urſmari, Erminii, Theodulphi, Ulgiſi, Amoluini, Abel, Hydulphi & Amelbergæ, de eccleſia Lobienſi, in oppidum Binchienſe facta anno* MCCCCIX, *die* XX *menſis Junii.* Dein minoribus typis: *In Anglia, ſancti Switini epiſcopi Wintonienſis & confeſſoris. Othonis epiſcopi & confeſſoris depoſitio in Bamberga.* In editionibus aliis, ſic habet: *In Britannia civitate Wintonia, depoſitio ſancti Swithuni epiſcopi & confeſſoris, cujus merita uſque hodie miraculis coruſcant. Babenberga, ſancti Ottonis epiſcopi & confeſſoris. Die ſecunda, depoſitio ſtolæ ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ in Blachernis. Dominica ſecunda poſt feſtum Joannis, Binchii, tranſlatio ſanctorum &c.* *Tranſlat. Urſmar. &c. Switini. Ottonis. Depoſit. Stolæ B. M. V.*

V *Non.* *Die* 3.

Tranſlat. Thomæ Ap. APud Edeſſam Meſopotamiæ, tranſlatio corporis ſancti Thomæ Apoſtoli. *Gregorii.* Ipſo die apud Cneocæſaream Ponti, natalis beati Gregorii epiſcopi & martyris, qui magnâ ſignorum ac miraculorum gloria præditus, inter cetera quodam tempore, ut eccleſiæ faciendæ locus ſufficeret, montem precibus movit. *Irenæi & Muſtiolæ.* Civitate Cluſina, ſanctorum martyrum Hirenei diaconi & Muſtiolæ nobilis matronæ, qui paſſi ſunt ſub Aureliano principe. *Anatholii.* In Laodicia Siriæ, ſancti Anatholii epiſcopi, qui non ſolum religioſis viris, ſed & philoſophis admiranda ſcripta dereliquit. *Triphonis.* Alexandriæ, ſancti Triphonis & aliorum decem. *Eulogii.* Item Conſtantinopoli, ſancti Eulogii.

Ita *Praten. Herimen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Cneocæſarea* aliàs dictum eſt, ſequor orthographiam plerorumque codicum: qui ferme omnes poſt Rom. parvum & Adonem legunt *epiſcopi & martyris*, ſed Antverp-maj. & Roſweyd, corrigunt *epiſcopi & confeſſoris.* Roſweyd. habet ſolus *facundæ.* Scribendum *Cluſina* ut plerique ponunt: excipe Munerat. qui *Eluſina*; Greven. *Scluſina*; Molan. *Seleuſina*. *Hirenei* ut ſæpius ſupra, non *Hireni* ut Antverp-major, qui etiam male legit *Muſteolæ.* Rurſus idem & Roſweyd. *Laodiciæ Siriæ*, nos cum plerisque *Laodicia Siriæ.* Melius Praten. *Laodicea*, & Molan. *Syriæ.* Errat Munerat. in *Antonii* pro *Anatholii.* Solus Roſweyd. habet *phyloſophis.* In Greven. & Molan. deeſt *ſcripta.* Praten. ſcribit, *reliquit*, alii omnes *dereliquit.* Greven. & Molan. cum pluribus mediæ notæ codicibus, Triphoni jungunt ſocios *duodecim.* Denique Antverp-maj. pro *Conſtantinopoli*, ſubſtituit *Conſtantinopolim*; qui ſatis frequens medii ævi annuntiandi modus.

Tranſlat. Thomæ Ap. OBSERVATIO. *Apoſtoli Thomæ* Edeſſam tranſlatio celebratur in pluribus Hieronymianis, in Beda & Rabano, in Romano parvo ac proinde in Adone, atque ex hoc in Noſtro, iiſdem ferme ubique terminis; niſi quod Hieronymiana & Beda addant, *ex India*, ubi tamen adhuc aſſervari corpus, ii teſtantur, qui ſeculo XVI, res Indicas proſecuti ſunt. Salvat utramque opinionem Baronius in Notis hac die; cui rei examinandæ proprius *Gregorii.* erit locus dum Acta Apoſtoli illuſtrabuntur ad XXI Decembris. *Gregorii martyris* meminit Romanum parvum, unde eum accipiens Ado, eos characteriſmos ex Euſebio Rufini lib. 7. cap. 26 & Hieronymo de Script. cap. 65 fuſe deduxit, ex quibus de *Thaumaturgo* agi minime dubium relinquatur, tametſi Acta ipſa clare demonſtrent, ſanctum illum *Thaumaturgum*, proprie dictum martyrium non ſubiiſſe, ut pluribus dicetur XVII Novembris. Ceterum Uſuardus, ductoris ſententiam ſequens & contrahens, nihil in laurea mutandum cenſuit, quod a poſteris nonnullis factum, in Variantibus lectionibus *Irenæi & Muſtiolæ.* oſtendimus. Sequuntur *Irenæus & Muſtiola*, Cluſii in Etruria Martyres, à ſolo Uſuardo notati, ſiquidem vere Uſuardina ſint, quæ hîc ponuntur, ut tantiſper bona fide ſuppoſuimus ad XXIII Junii, ubi de *Felice Sutrino*; quamvis judicio noſtro præferendi eſſent codices Heriniensis & Tornacenſis, à quibus & hi, & ille omnino abſunt. Codicum numero & auctoritate vincimur, ex quorum unanimi conſenſu textus noſter eruendus eſt. Vide quæ de eorum paſſionis hiſtoria diximus ad citatum diem XXIII Junii. Ex *Anatholii.* Romano parvo ſumitur *Anatholius*, cujus verbis Ado vix quidquam ſuperaddidit, ita ut breve ejus elogium, totum Uſuardo tribuendum ſit, ex Rufini Euſebio lib. 7 cap. 28, *Triph. &c.* unde nomen erutum erat, veroſimillime acceptum. *Triphonem* Alexandrinum cum pluribus ſociis memorant apographa Hieronymiana. In eorum numero, vel ipſi codices noſtri diſcrepant. At recte *decem* ſtatuit in Præfatione ſua generali Bollandus, Epternacenſis codicis ſenſum explicans: & nos Uſuardum ſic vere legiſſe exiſtimamus. Rurſus Conſtantinopolitanos plures eſſe, ex iiſdem Hieronymianis conſtat. Aſt ab auctore Roma- *Eulogii.* ni parvi ſolus nominatur *Eulogius*, ſolus item ab Adone, ſolus à Noſtro, cujus genuinam ſententiam, ſub adhibita in Cluſinis cautione, toto textu productam cenſemus. Quo ſenſu intelligi debeat Wandelberti de Anatholio atque Eulogio verſiculus, dicetur in Actis. Ita ille hodie binos ſuos, quos vocat pontifices, cecinit:

Pontifices quintas Anatholius Eulogiuſque.

AUCTA.

Digitized by Google

AUCTARIA.

HERINIEN & TORNACEN. Carent, ut diximus, Irenæo & Muſtiola, de cetero puriſſimi ſunt.

PULSAN. Caret præterea Gregorio & Triphone; hic paſſim imperfectus.

De Gregor. ANTVERP. & MAX-LUBEC. De Gregorio ita ex Adone textum augent: *Qui jurgantibus de quodam ſtagno duobus fratribus, facta oratione, aquam lacus ſubduxit, & abiſſis divino nutu reſtituit, & virentem campum germanis concordibus dereliquit. Sed & quodam tempore ut eccleſia* &c. Deeſt Irenæi, Muſtiolæ & Anatholii. Triphoni tribuunt ſocios *duodecim.* Et in fine
Eulogii &c. habent: *Item Conſtantinopoli, ſancti Eulogii, Euſemiæ, Acacii, Demetrii.*

ANTVERP-MAX ULTRAJECT. LEYDEN & LOVAN. Superioribus de Gregorio verbis præfigunt: *Qui ſicut Eccleſiaſtica lib. 7 narrat hiſtoria, jurgantibus* &c. Sequitur: *Alexandriæ, Triphonis & aliorum* XII. *Item Conſtantinopoli, ſancti Eulogii, Euſemiæ, Acacii & Demetrii.* Demum de Anatolio, ut textus, omiſſis annuntiationibus de Irenæo & Muſtiola.

ALBERG. & DANIC. Proxime citatis ſimiles, carent annuntiatione Anatholii.

CENTULEN. *In India, paſſio ſancti Thomæ Apoſtoli, cujus ſacrum corpus ad Edeſſam Meſopotamiæ relatum eſt* XII *Kal. Januarii, quando celebrior dies ei agitur. Apud Neocæſaream Ponti, ſancti Gregorii epiſcopi & martyris, beati Athenodori fratris. Qui Gregorius maxima miraculorum gratia præditus fuit.*

BRUXELLEN. Secundo loco de Irenæo & Muſtiola. Tertio de Triphone & XII. Tum de Eulogio, Euphemia, Acacio & Demetrio. De Gregorio, fere ut ANTVERP. ſupra. Dein:
Leonis II. *Et Romæ, ſancti Leonis Papæ II, qui ſedit menſibus decem. Hic vir eloquentiſſimus, in divinis Scripturis, tam Græca quam Latina lingua eruditus* [fuit] *& Chriſti fidelibus in Miſſa poſt Agnus Dei, pacem dari conſtituit.* Tum de Anatholio,
Athenodori. pure. Demum: *Beati Athenodori epiſcopi, fratris* [beati Gregorii Thaumaturgi.]

HAGENOYEN. Poſt *Thomæ Apoſtoli; Quæ translatio facta eſt ſub Alexandro imperatore.* Doceri cupio, quis hic Alexander fuerit. De Gregorio, ut ſupra. De Anatholio, pure. De Triphone & XII, item de Conſtantinopolitanis quatuor, ut ſupra. Caret Irenæo & Muſtiola.

MATRIC-CARTOS-ULTRAJECT. *Translatio ſancti Thomæ. Muſtiolæ virginis & martyris cum*
Triphonis & ſoc. 12. *ſociis. Gregorii epiſcopi & martyris. Anatholii epiſcopi, Doctoris. Triphonis martyris & aliorum* XII.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt, Thomæ, Gregorii, & Triphonis. Adjicitur: *Romæ, na-*
Leonis. *talis ſancti Leonis Papæ, qui præfuit eccleſiæ menſibus decem.* Indicatur hic ſæpius Leo II; longiori phraſi à MOLAN. infra; ſed vide de eo Obſervationes noſtras & Acta XXVIII Junii.

UGHELLIAN. Omittit Anatolium, & Eulogiis conjungit ſocios tres, ut ſuperius.

FLORENTIN. *Apud civitatem Conſtantinopo-*
Eulogii &c. *lim, ſanctorum martyrum Eulogii, Achatii, Euphemiæ, & Demetrii. Apud Ravennam, ſancti*
Dati. *Dati,* vel *Dathi, archiepiſcopi & confeſſoris.* Notat Baronius ex ſcriptoribus Ravennatibus, eum claruiſſe temporibus Commodi imperatoris.

LUXOVIEN. *In pago Senonico, ſancti Sidronii* *Sidronii.* *martyris, fratris ſanctæ Beatæ virginis, Mentoræ quieſcentis vico.* Hic colitur XI Julii.

EDITIO-LUBECO-COL. Incipit: *Apud Neocæſaream Ponti, natalis beati Gregorii epiſcopi & martyris, doctrina & miraculis clariſſimi. Qui ſicut Eccleſiaſtica* &c. Sequitur translatio Thomæ. Triphon cum XII. *Conſtantinopoli, ſancto-* *Evolii &c.* *rum Evolii, Euſemiæ, Acacii & Demetrii martyrum. Apud Laodiciam Syriæ, beati Anatholii epiſcopi & confeſſoris. Civitate Cluſina* &c. De- *De Leon. II.* mum: *Romæ, beati Leonis Papæ & confeſſoris, qui ſedit annos tres, menſes decem, dies decem & ſeptem. Hic eloquentiſſimus & divinis Scripturis eruditus, Græca & Latina lingua ſufficienter inſtructus fuit. Et conſtituit oſculum pacis dari poſt Agnus Dei. Hic ſuſcepit ſanctam ſextam Synodum, & ut pro uſu Pallii archiepiſcopus nihil perſolvere debeat,* [ſtatuit.] Vide XXVIII Junii.

BELIN. Pro *Gregorii,* ſcribit *Georgii,* additque quæ ſupra retulimus, pro *abiſſis* ſubſtituens *ab ipſis,* ubi & alia deformata ſunt, inverſo etiam textus ordine. In prima editione, deeſt, *Civitate Cluſina,* &c. Sed in altera ad finem annuntiatio hæc adjicitur.

GREVEN. *Acacii, Demetrii & Euſemiæ, cum* *Eulogii &c.* *Eulogio coronatorum. Leonis Papæ II, qui ſedit* *Leonis.* *annis tribus menſibus decem. Hic conſtituit oſcu-* *Lanfranci.* *lum pacis dari poſt Agnus Dei. Lanfranci archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris, viri eruditiſſimi. Hujus fama illectus Anſhelmus, ad eum venit, eique poſtmodum in epiſcopatu, ut illi prophetico ſpiritu prædixerat, ſucceſſit. Heliodori* *Heliodori.* *epiſcopi Altinenſis & confeſſoris, ad quem extant* *Bertha.* *beati Hieronymi quædam epiſtolæ. Bertha vidua, matris Caroli magni.*

MOLAN. Aliis litteris textui inſerit, quæ ſupra de jurgantibus fratribus retulimus. In *De Leone II.* fine: *Leonis Papæ. Qui ſedit Romæ menſes decem. Hic eloquentiſſimus, & divinis Scripturis ſufficienter inſtructus fuit, Græca Latinaque lingua eruditus. Hic ſanctam ſextam Synodum fecit, quæ in regia urbe celebrata eſt: ubi damnati ſunt Cyrus, Sergius, Honorius, Pyrrhus, Petrus, Paulus, Macharius, Stephanus, Polychronius & novus Simon, qui unam voluntatem & operationem in Domino Jeſu Chriſto prædicabant.* Dein typis *Sidronii.* minoribus. *Eodem die, natalis ſancti Sidronii martyris, ſub Aureliano principe, cujus corpus è Roma Meſſenas tranſtulit Adela, uxor Balduini pii, Comitis Flandriæ. Prope Brugas in Ooſtkerck,* *Gudagoni.* *Gudagoni confeſſoris.* In editionibus aliis Gregorius ad calcem rejicitur, elogio ſuo privatus. Auctaria ſunt: *In Ooſtkercka burgo Flandriæ, ſancti Gudbagoni confeſſoris, regis Scotiæ, qui ibi peregrinans pro Chriſto in pace quieſcit. Die tertia,* *Hyacinthi & Anatolii.* *ſancti martyris Hyacinthi, & ſancti patris Anatholii epiſcopi Conſtantinopolis. Eodem die, Vu-* *Wibrand & Mechtund.* *brandis & Mechtundis virginum, quæ in Eſſchel quieſcunt.* Hic jam locatur Gregorius, ubi poſt *epiſcopi,* typis minoribus, additur: *Quem Romana Eccleſia & Græcanica ponunt menſe Novem-* *Heliodori.* *bri. Item, beati Heliodori epiſcopi Altinenſis.* Notatio Baronii conformis eſt ſen ſui GREVENI. Verum dubitat Caſtellanus, an hic *Heliodorus* diverſus non ſit ab eo, de quo ſæpius meminit, & ad quem ſcripſit Hieronymus &c.

IV *Non.* *Die 4.*

Oſea. Tranſl.&c. Martini. Jocund. Innocentii & ſocior. Lauriani.

OSeæ propheræ. Turonis, tranſlatio beati Martini epiſcopi & confeſſoris, & Ordinatio epiſcopatus ejus. In Africa, natalis ſancti Jocundiani martyris, in mare merſi. Apud Sirmium, ſanctorum martyrum Innocentii & Sebaſtiæ, cum aliis triginta. In rerrirorio Bituricæ civiratis, ſancti Lauriani martyris, cujus caput Hiſpalim ad Hiſpanias deportatum eſt.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore*, *Munerato* & *Molano*. Puritati proximi ſunt *Antverp-max.* & *Lovanien.*

V*ARIA LECTIO.* Neſcio cur Molanus ſimpliciter ſcribat *Oſee*, id quidem mediæ ætatis codicibus concedendum, in quibus diphthongi ferme notæ non ſunt; at vero cum ipſe eas paſſim ſoleat reſtituere, non video cur hìc omittat, niſi nomen indeclinabile ſtatuat. Ceterum recte legunt Praten. & Herinien. quos hìc ſequimur. *Jocundiani* eſt in codicibus Hieronymianis & Romano parvo, in Adone *Jucundiani*, Noſter antiquam lectionem reſtituit. *Smyrmium* in Antverp-maj. & *Syrmum* in Munerat. ſcriptoria ſphalmata ſunt. *Sebaſtia* habent codices noſtri omnes. Mirum cur ab antiquioribus receſſerit Uſuardus, in quibus clariſſime *Sabbatia* ſcribitur: Molanus longius deflectens, ponit *Sebaſta*, & Antverp-maj. *Sebaſte*, in quo diphthongorum nulla habetur ratio. Idem Antverp-maj. male poſuit *ab Hiſpalim*: Munerat. *Hyſpalim* & *Hyſpaniam.*

O*BSERVATIO.* Nihil hac die de ſuo poſuit Uſuardus, ſed textum integrum, ut jacet, ex Adone tranſcripſit, nonnullis hinc inde truncatis. Sic in ipſo principio *Aggæum* prophetam *Oſeæ* ſocium ſuſtulit, quem ex Romano parvo, prophetarum annuntiatore, alteri ſociatum, Viennenſis acceperat. *Oſea.* Rurſus in iis, quæ de *Martino* referuntur, *De Martino.* mutilavit aliquid; nam ubi Ado præter tranſlationem & ordinationem addidit, *& dedicatio baſilicæ ipſius*, hanc partem Noſter reſcidit, tametſi & ita legiſſet in Martyrologio Bedæ. Mediæ notæ codices è noſtris aliqui, ut in Auctariis dicetur, propria ſua auctoritate avulſam laciniam reſtituendam putaverunt. Utrum ad Hieronymiana, in Galliis aucta, ſpectare poſſit prædicta annuntiatio, docebit Florentinius. Nos omnia quæ ad Martinum pertinent, ad proprium ejus natalem XI Novembris differemus. *Jocundian.* *Jocundiniani* (typographi, opinor, errore, pro *Jocundiani*) *martyris* meminit Romanum parvum, tacito loco & genere martyrii, in quibus etiam deficit apographum Hieronymianum Lucenſe, ubi ſolum ponitur, *ſancti Jocundiani.* Epternacenſe præfixit: *In Africa, Jocundiani.* Corbeienſe autem diſtinctius omnia exprimens, legit: *In Africa, Jocundiani, in altum miſſi & martyris.* Noſter, ut jam dixi, Adonem plane ſecutus eſt, niſi quod *Jucundiani*, ut ductor ſcripſit, in *Jocundiani*, cum mutaſſe, ex codicum noſtrorum unanimi conſenſu, exiſtimemus. *Innocentii & ſociorum* Sic in *Sirmienſibus* diſerte ſcripſit Ado *Sabbatia*, ex Romano parvo, in quo & ſociorum triginta numerus apponitur, variantibus denuo Hieronymianis apographis apud Florentinium. Neſcio quid Uſuardum moverit, ut pro *Sabbatia*, ſubſtitueret *Sebaſtia*, ſic enim conſtanter habent codices noſtri omnes, ii nempe, in quibus ea annuntiatio non omittitur.

An de hiſce Sirmienſibus & Jucundiano quidquam ſuperſit, præter ſolam in Martyrologiis memoriam, hactenus me latet. Ejus, qui ſequitur, *Lauriani* Acta Mss. cum Bollando pridem communicavit V. C. Andreas du Cheſne, quibus ſimilia edidit Labbeus tomo 2 Biblioth. Mss. à pag. 411. Libuit ipſa evolvere, ſed quo conſideravi attentius, eo minus mihi placere fateor, nec ſcio utrum difficultatibus omnibus ſatis ſe expediat Cointius, ad annum DXVIII à num. 14, ut ſuo loco copioſius exponemus. *Lauriani.* Interim, quod ad præſens magis attinet, *Laurianum*, Hieronymianis apographis abjudicat Florentinius, immerito, ut mihi quidem videtur, quando in exemplis editis memoratur, quidquid interim in laurea diſcrepent. Epternacenſe recte ſcribit *Lauriani martyris*, male Corbeienſe, *epiſcopi & confeſſoris.* Ab *epiſcopi* titulo præſcindit Ado, quem ei tribuit Hagiologium Labbeanum, debitum ſane, ſi, ut Acta volunt, conſtet *Hiſpalenſem epiſcopum* fuiſſe: quæ cauſa fuerit; cur & in citato Hagiologio, caput Hiſpalim ad Hiſpanias deportatum dicatur. Noſter nihil dubitans, nec à ductoris veſtigiis deflectens, etiam hìc verba ſua omnia ex ipſo deſumpſit. De ſolo hoc martyre & magni Martini tranſlatione loquitur hac die Wandelbertus, geminis hiſce verſibus:

Lauriane tenes meritorum nomine quartas;
Oſſaque Martini tumulo mutata venuſtant.

AUCTA-

AUCTARIA.

Advent. rel. Polycar. &c.

TORNACEN. Raro auctior, hodie ſuperaddit: *In Altovillarenſi monaſterio, octavo milliario ab urbe Remenſi, adventus & exceptio corporis ſancti Polycarpi presbyteri & martyris, atque reliquiarum ſanctorum martyrum Sebaſtiani, Urbani, Quirini.* Hinc conjectura eſt, ex eo cœnobio hunc codicem acceptum aut deſcriptum fuiſſe.

Odalrici.

ROSWEYD. Omiſſo *Oſea*, incipit: *Turonis, tranſlatio ſive ordinatio ſancti Martini archiepiſcopi. Item Conſtantia* [quidni *Auguſta?*] *ſancti Odalrici epiſcopi.* Cetera purus eſt.

PULSANEN. Caret annuntiatione ultima de ſancto Lauriano.

Oſea & Aggei.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. *Oſea & Aggei Prophetarum.* De Martino ex Adone ſupplet, quod in Uſuardo deſideratur: *Et dedicatio baſilica ipſius.* Deeſt, *apud Sirmium* &c.

Odolrici.

GREVEN. Poſt Jocundiani, quarto loco annuntiationem textui inſerit, quam ſcire potuit, ad Uſuardum pertinere nequaquam poſſe, cum Sanctus, de quo agit, toto ſeculo ſit Uſuardo poſterior, nempe: *Eodem die, natalis beati Odolrici epiſcopi & confeſſoris, qui multis in mundo & inauditis miraculis claruit.* Scribit *Odolrici*, ali, *Olderici* & *Odalrici*; communior appellatio *Udalrici*.

ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Puritati proximi ſunt, nam ſolum addunt *Aggei.*

ULTRAJECT. & LEYDEN. Etiam ſcribunt: *Oſea & Aggei prophetarum.* Et in fine: *Apud provinciam Recia, civitate Auguſtana, natale Odalrici, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.*

ALBERGEN. & DANIC. De Aggæo, ut proxime. In Martino, deeſt *ordinatio*, & tota annuntiatio de Sirmienſibus. In fine additur: *Apud provinciam Recia, natale ſancti Udalrici* &c.

De Martino.

CENTULEN. *Aggei*, ut ſupra. *Turonis, ordinatio epiſcopatus beati & magni confeſſoris Martini, & tranſlatio corporis ejus, & dedicatio baſilica ipſius. In territorio Biturica civitatis, ſancti Lauriani martyris. Apud Sirmium, ſanctorum Innocentii, Sabacia, cum aliis* XXX.

Tranſlat. Rumoldi.

BRUXELLEN. Incipit: *Machlinia, tranſlatio ſancti Rumoldi epiſcopi & martyris. Eodem die, Oſea & Aggei prophetarum.* In Martino, Sirmienſibus & Jocundiano ſatis purus eſt. De Lauriano, ex Adone inſerit, *vico Juſtino. Apud provinciam Rethia, ſancti Uldarici, civitatis Auguſtana vel Ausburgenſis epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. *Oſea Propheta, qui fuit filius Beeri, de tribu Yſachar ..... Hic temporibus Ozia, Joathan, Achaz & Ezechia regum Juda, & Jheroboam rege Iſrael, filio Joas, prophetavit. Qui Ozea reprobationem filiorum Iſrael ....* & multa alia, melius ex ſacris paginis intelligenda. De Martino

De Udalric.

addit, *& dedicatio* &c. Tum: *Civitate Auguſta, depoſitio ſancti Odalrici epiſcopi & confeſſoris. Qui in primo, propter magnam ſuam humilitatem, a Martino ſummo Pontifice epiſcopatum accipere noluit, qui poſtea illud coactus accepit, & in magno labore ibi præfuit, ſe & ſuos optime regens. Cujus meritis & precibus gens Noricorum & Alemanorum ex immaniſſima eſt Hungarorum vaſtatione liberata.* Sequitur de Jocundiano, pure: cetera deſunt.

Udalrici. *Berta.*

AQUICINCT. In fine addit: *Apud provinciam Recia, civitate Auguſtana, natalis beati Udalrici, ejuſdem civitatis epiſcopi. In pago Ternanenſi, depoſitio ſancta Berta nobilis matrona.*

De Udalr.

VICTORIN. *In Alemannia, apud Auguſtinam civitatem, beati Udalrici epiſcopi & confeſſoris, magni & glorioſi ab infantia uſque ad obitum ſuum.* Similia verba citavimus I Julii, ex codice REG. SUEC, ſub num. 130, quæ diximus hoc die referenda.

Donati.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Tranſlatio ſancti Martini. Donati epiſcopi & martyris.* Notatur in margine, cum *hoc die alibi non inveniri.* Vera eſt Obſervatio, nam licet pluſquam viginti Donati ſancti reperiantur, hoc die nullum uſquam ſignatum hactenus invenimus. Pergit codex: *Udalrici epiſcopi & confeſſoris. Innocentii & Sebaſtia, cum aliis triginta martyribus.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Oſeæ & Martini. In UGHELLIAN, deſunt Sirmienſes.

ALTEMPS. *Item, depoſitio ſancti Malrici epiſcopi & martyris.* An non *Udalrici Auguſtani?*

BIZUNTICEN. *In Bavaria, depoſitio ſancti Olderici epiſcopi, virtute miraculorum clariſſimi.*

REMEN. SS. Tim. & Apoll. *In territorio Biturica civitatis, vico Veſcenno, natale ſancti Lauriani epiſcopi & martyris.*

De reliquiis Urſulæ &c. *Florentinæ.* *De Udalrico.* *Procopii.*

EDITIO LUBECO-COL. *In monaſterio Tuicienſi, ſuper littus Reni, tranſlatio quarumdam reliquiarum ſancta Urſula virginis & regina, de civitate Colonia. Item, ſancta Florentina virginis & martyris de ſocietate ſanctarum undecim millium virginum.* Sequitur: *Oſea & Aggei. Apud provinciam Recia, civitate Auguſtana, natale ſancti Udalrici, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Qui quadam die Paſca, dum Miſſam celebraret, dextera Domini apparuit ſuper eum, qua cum ipſius dextera hoc ipſum ſacramentum ſanctificavit, quod etiam antea in cœna Domini ſimiliter factum eſt.* Sequitur textus modice interpolatus & tranſpoſitus, ubi Sirmienſibus tribuuntur ſocii XXXIII. *In Bohemia, ſancti Procopii abbatis & confeſſoris.* A Caſtellano male ponitur II Aprilis. Notat Crugerius in Sacris Bohemiæ Pulueribus, obiiſſe XXV Martii, ſed hoc die ob canonizationem feſtivius recoli.

BELIN. Addit, *Aggei.* Et de Martino, *dedicatio baſilica ipſius.* Sirmienſes, inverſo ordine, ponuntur ultimo loco.

Aggei. *Procopii.* *Nonnæ.* *Tranſlat. Wilhelmi.*

GREVEN. *Aggei propheta. In Bohemia, ſancti Procopii abbatis & confeſſoris. Nonna virginis Tungrenſis. Tranſlatio ſancti Wilhelmi comitis Pictavienſis & confeſſoris. In monaſterio Tuicienſi, e regione Agrippinenſis Colonia, tranſlatio quarumdam* &c. ut ſupra. *Item tranſlatio ſancta Florentia* &c. Supra ſcribitur *Florentina.*

Aggei. *Udalrici.* *Domitiani.*

MOLAN. Aliis litteris textui inſerit: *Et dedicatio baſilica ipſius.* In fine: *Et Aggei propheta. Eodem die, natalis beati Udalrici epiſcopi & confeſſoris, qui multis in mundo & inauditis miraculis claruit. Item ſancti Domitiani, diſcipuli ſancti Landelini.* In editionibus aliis, *Aggei propheta* in textu additor litteris Italicis, uti & *dedicatio.* In fine: *Apud provinciam Rhetiam, civitate Auguſtana, natalis beati Udalrici, epiſcopi & confeſſoris, qui multis & inauditis miraculis claruit. Apud Blanciacum, depoſitio ſancta Berta, piiſſima abbatiſſa, qua ibidem vitam finivit in pace, multis in eodem loco virtutum ſignis uſque hodie refulgens. Die quarta, ſancti patris Andrea Cretenſis, Hieroſolymitani.* Hunc diſtinguit Caſtellan. ab eo qui colitur XVII Oct.

Berta. *Andrea Cretenſ.*

III *Non.* *Die* 5.

Domitii. *Zoa.* APud Syriam, natalis ſancti Domitii martyris, qui virtutibus ſuis multa incolis beneficia præſtat. Romæ, ſanctæ Zoæ martyris, quæ dum ad Confeſſionem Petri Apoſtoli oraret, à perſecutoribus arctata & in cuſtodiam obſcuriſſimam truſa, dein à collo & à capillis in arbore ſuſpenſa, adhibito ſubter horribili fumo, in confeſſione Domini emiſit ſpiritum.

Sic habent *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-major. Roſweyd. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Nec multum abſunt codices multi alii, ut infra patebit.

VARIA LECTIO. Turpiter in ipſo principio errat Munerat. forte errore librarii, dum legit: *Apud Siciliam. Syriam* vel *Siriam* promiſcue ſcribunt codicees, ſic ut ſibi non conſtent. In textu eſt ſecundum Praten. Roſweyd. Pulſanen. & Molan.; alios præferas per me licet. *Domitii* legendum eſt, male Antverp-maj. *Domiciani*, & Roſweyd. *Domitiani*. Tornacen. omiſit titulum *Sancti*, ei præfigendum. *Zoæ* habent Praten. Herinien. & Molan. in quibus diphthongi ſervantur, ceteri omnes legunt Zoë, excepto Munerato, qui poſuit *Zoee*. Pauci habent, *ad Confeſſionem ſancti Petri*, plerique ut in textu. Bene legunt citati Praten. Herinien. & Molan. *arctata*, ubi cetĕri fere omnes habent *artata*. In Antverp-majore eſt *à collo & capillis*; in Roſweyd. & Munerat. *collo & capillis*, alii forte melius cum textu. Sic etiam recte *adhibito ſubter horribili* &c. pro quo Pulſanen. perperam ſcripſit, *ibi ſubter*.

Domitii. OBSERVATIO. De martyribus *Domitio* & *Zôa* vel *Zôe*, qui ſoli in textu referuntur, nihil hac die in apographis Hieronymianis, nihil in genuino Beda, nihil in Floro, Rabano aut Notkero. Romanum parvum, ſolitum fontem Adoni aperuit, dum ita pronuntiavit: *In Syria, ſancti Domitii martyris.* Porro Viennenſis breviſſimo elogio multa complexus eſt: *Qui virtutibus ſuis multa incolis beneficia præſtat*; quæ totidem verbis, ut patet, in laterculum ſuum à Noſtro tranſlata ſunt. Hoc qualecumque elogium ex Gregorio Turonenſi acceptum eſt, lib. de Gloria Martyrum cap. 100. Ipſum autem Domitii noſtri martyrium paucis memoratur in Chronico Alexandrino ſeu Paſchali ad annum CCCLXIII, editionis Cangianæ pag. 297, ubi pro *Domitio*, ſcribitur *Dometius*. Hiſtoriam quantumvis brevem non deſcripſit Ruinartius; de Domitio tamen meminit, ubi de Martyribus ſub Juliano paſſis, pag. 645. Probat Domitii hiſtoriam Tillemontius tom 7 pag. 422, quæritque pag. 744, an idem ſit, qui in Rom. eſt VII Auguſti. *Zoa.* Ex præcitato Romani parvi fonte etiam profluit annuntiatio altera: *Romæ, natale Zoæ uxoris Nicoſtrati.* Eam pridie collocavit Florus cum longiori elogio, ex geſtis ſancti Sebaſtiani contexto, quorum etiam partem, ſed ſolito brevius Ado commemorat. Totius rei ſeriem habes in Actis prædicti Sancti ad XX Januarii, in opere noſtro cap. 20. Encomii ſui delectum ex Adone fecit Uſuardus, ſic ut hîc etiam textus totus ex eo procedat; cujus compendium ſatis nitide metris innexuit Wandelbertus:

Domitius ternas dicat; & clariſſima Zoë
Auxit martyrio cœtum qua jure beatum.

AUCTARIA.

COdices mediæ notæ ferme omnes parum à puritate deficiunt; ut ANTVERP. & MAX-LUBECANA, ANTVERPIEN-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. in quibus de Zoë vel Zoa, ſolum inſeritur: *Uxoris beati* (alii, *ſancti*) *Nicoſtrati.*

BELIN Idem augmentum paulo aliter enuntiat: *Zoe martyris, uxoris beati Nicoſtrati martyris.* *De Zoë.* Qui præterea ſolus ſic ſcribit: *Ad confeſſionem beati Petri & Pauli.*

CENTULEN. In prima annuntiatione de Domitio, à puritate non recedit. Tum: *Romæ, ſancta Zoe, uxoris Nicoſtrati martyris. Quæ per capillos in arbore ſuſpenſa; adhibito ſubter horribili fumo, in confeſſione Chriſti emiſit ſpiritum.*

BRUXELLEN. Primo loco: *Per anticipationem, octava beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum.* *Anticipat. oct. Apoſt.* Sequitur de Domitio, in quo purus eſt. De Zoë, poſt *oraret*, legit, à *paganis perſecutoribus tenta.* Reliqua cum textu conveniunt.

HAGENOYEN. De Oſea, die præcedenti ex ſacra Hiſtoria elogium concinnavit, pro quo lectorem ad fontem remiſimus. Huc Aggæum diſtulit, cujus encomium hîc in ſpecimen exhibeo. Ita habet: *Agges propheta, qui fuit de Tribu Juda, & locutus eſt ad Zorobabel filium Salatiel, principem populi & ad Joſum ſummum ſacer-* *De Aggæo.*

ſacerdotem, filium Joſedech, ut redirent de Caldea in Jeruſalem in anno primo Cyri regis Aſſiriorum, qui illos ire licentiavit. Et hic propheta magis incepit populo prædicare quam prophetare, & ideo tarde egerant. Prophetavit tamen populi conceſſionem ſub Cyro, templi ædificationem, civitatis Jeruſalem revocationem, [renovationem] *obſervantiam ſacerdotalem, & interitum regnorum exterorum. Hic propheta non timuit regis Cambiſis edictum, quin confortaret manus ædificantium templum in Domino. Ipſe etiam filiis Judæ ſterilitatem terræ prædixit, quia deſides erant in ædificatione templi, & mortuus eſt Aggeus propheta Domini in Jeruſalem, & planxit illum omnis populus & ſepultus eſt ibidem:* Dein: *Apud Syriam, natale ſancti Dyomitis martyris, qui victatibus* &c. pure. *Romæ, ſancta Zoe uxoris Nicoſtrati martyris. Quæ dum* &c. fere ut textus. Denique hic reponit, quod die præcedenti omiſerat: *Apud Sirmium, ſanctorum martyrum*
Innoc. &c. *Innocentii & Sebaſtiæ, cum aliis XXX. In territorio*
Lauriani. *Bitericæ civitatis, ſancti Lauriani martyris, cujus caput ad Hyſpaniam deportatum eſt.*

AQUICINCT. Pro *Domitii*, habet *Domicians.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Apud Sy-*
Textus. *riam, Domitii martyris. Zoe martyris, de qua*
contractus *legitur in geſtis ſancti Sebaſtiani.* Locum ipſum ex Actis noſtris citavimus ſupra in Obſervatione.

CAMBERIEN. Conventualium S. Mariæ: *Demetrii &*
Item ſanctorum Demetrii & Numeriani. *Numeriani*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Romæ, ſancta Zoe uxoris beati Nicoſtrati martyris, cui beatus Sebaſtianus ad*[*h*]*uc muta* [mutæ] *loquelam à Domino impetravit. Quæ dum ad ſepulcrum beati Petri Apoſtoli oraret, a perſecutoribus arrepta, & a patrono regionis naumachiæ per dies ſex in cuſtodiam obſcuriſſimam* &c. ut textus. In Domitio pura eſt. Additur in fine: *Treveris, beati Numeriani episcopi & confeſſoris.* — *De Zoe.* — *Numeriani.*

GREVEN. *In Sicilia, ſanctorum Agathonis & Teſſinæ. Mariani, Theodori & Godephæ. Tryphonis.* Vide Hieronymiana. *Treveris, Numeriani episcopi & confeſſoris. Translatio ſancti Wondelini confeſſoris.* — *Agathonis & aliorum.* — *Tranſlat. Wendelini.*

MOLAN. Aliis litteris poſt *arctata*, textui immiſcet: *ducta eſt ad patronum naumachiæ.* In fine: *Treberis, depoſitio ſancti Numeriani archiepiſcopi.* Tum minoribus typis: *Depoſitio ſancti Valerii confeſſoris, primi Coſeranis epiſcopi, de quo beatus Gregorius Turonenſis, de gloria confeſſorum cap.* 84. Editiones aliæ in textu conveniunt cum priori. In fine autem: *Treviris, depoſitio ſancti Numeriani archiepiſcopi. Dio*[*c*]*quinia, ſancta Marthæ, matris ſancti Simeonis, in mirabili monte. Et ſancti deſſoes patris Athanaſii, qui fuit in Atho. Et ſancti Lampadi.* — *Numeriani.* — *Valerii.* — *Marthæ.* — *Athanaſii.* — *Lampadii.*

Pridie Non. *Die 6.*

APud Judeam, Iſaiæ prophetæ, qui ſectus in duas partes oc- *Iſaia.*
cubuit, ſepultuſque eſt ſub quercu Rogel, juxta tranſitum
aquarum. Item Octavæ Apoſtolorum, & primus beati Apo- *Oct. Apoſt.*
ſtoli Pauli ingreſſus in urbem Romam, anno ſecundo Neronis imperii.
Romæ, natalis ſancti Tranquillini martyris, qui dum ad beati Pauli *Tranquil.*
Confeſſionem oraret, tentus à paganis ac lapidatus, martyrium con- *Goaris.*
ſummavit. In pago Treverenſi, ſancti Goaris presbiteri & confeſſoris.

Ita *Pratea. Herinien. Tornacen. Munerat. Belini editio altera* & *Greven.*

VARIA LECTIO. *Judeam* ſimpliciter ſcribunt codices omnes, excepto Pratenſi noſtro apographo, in quo & *Eſaia*, uti Belin. & Molan. habent. Tornacen. Munerat. & alii *Yſaia*, nos cum Herinien. & Greven. ut in textu. In Tornacenſi deeſt *juxta*, ante *tranſitum. Octabæ*, more antiquo, eſt in Herinien., in Belino. *Octava.* Ceteri communius *Octavæ. Neronis imperii* tranſponit Munerat. in, *imperii Neronis*, uti & Tornacen. ſed Greven. ſenſum invertit, per *Neronis impii*. Et rurſus, ad... *Confeſſionem memoraret*, pro *oraret*. Sic Munerat. *lapidibus* pro *lapidatus*. Inter puros, ſolus Praten. legit *Maginenſi*, ut mox pluribus dicam. Melius reliqui, *in pago Treverenſi*, pro quo male ſcribitur in Herinien. *Trecarenſi.* Alii aliter legunt, ſed, ni fallor, æque aberrant.

OBSERVATIO. Hodiernum etiam textum ex Adone Uſuardus, ille ex Romano parvo totum deſumpſit; neque enim in Hieronymianis, è relatis Sanctis quiſquam notatur, ſed de ſola *Octava Apoſtolorum* agitur, de qua & Beda, *Prophetam Iſaiam* præfigens, ut fecit perpetuus ejus ſectator Rabanus. De *Tranquillino* meminit quidem Florus, ſed ita ut nec Adoni nec Uſuardo præluxiſſe ullo modo videatur. Itaque Romanum parvum cum Iſaia *Joëlem* annuntiat, uti & Ado. At Noſter omiſſo poſteriore, genus mortis, & ſepulturæ locum alteri ſuperaddidit. Opinor ex Epiphanio, cujus extractum exhibet Surius hoc die, cum altero etiam ad Iſaiam ſpectante, ex Iſidoro Hiſpalenſi deſumpto. *Et Octava Apoſtolorum* iiſdem omnes verbis conſignant. De primo *Oct. Apoſt.* item *beati Pauli Apoſtoli ingreſſu in urbem Romam* phraſi parum admodum differunt. *Anno ſecundo Neronis imperii*, adjunxit Ado, quæ Noſter deſcripſit, neglecta Paulinarum peregrinationum longa ſerie, quæ apud Adonem videri poteſt. Sequitur in Romano parvo;

Tranquill. vo : ***Et Tranquillini martyris***, cujus breve elogium ab Adone ex Actis ſancti Sebaſtiani jam non ſemel citatis, concinnatum, Uſuardus in pauciora contraxit, à mediæ notæ codicibus ferme integre redditum, ut in Auctariis monſtrabitur.

Ultima demum commemoratio ſic in Romano parvo effertur : ***Et natalis ſancti Goaris confeſſoris***; in Adone autem : ***Eodem die, depoſitio beatiſſimi Goaris confeſſoris.*** *Goaris.* Ita ſimpliciter abſque ulla poſitione, quam ei perperam, *in pago Trecharenſi* adſcribit Mabilio, loco infra citando, ut in præfatione oſtendimus. Rabanus longiorem vitæ hiſtoriam texuit, cujus priorem partem ex Molano in Additionibus recitabimus. Ipſa Sancti vita ab anonymo ſubæquali, rudiori ſtylo compoſita, & altera à Wandelberto expolita editæ ſunt & obſervationibus illuſtratæ à Mabilione ſeculo 2 Benedict. à pag. 275. Poſterior etiam exſtat apud Surium, ſed antiquiorem præfert Cointius, ſparſim de Goare in Annalibus ſuis agens ad annos DXCVII, DCXVIII, DCXL & DCXLVII, quæ omnia ulteriori diſcuſſioni reſervamus. Quæritur hic quo modo depoſitionis locum expreſſerit Uſuardus? Pratenſis cum tribus ſibi plerumque conſimilibus, Antverp-maj. Roſwëyd. & Aquicinctino, legit : *In pago Maginenſi, Magnienſi*, vel *Machinenſi*, quem nobis prorſus ignotum fatemur. Pagum *Treverenſem*, ab aliis ſignatum probe novimus, nec dubitamus, quin ita Uſuardus primigenia phraſi ſcripſerit, ut proinde ab imperito quodam, Pratenſi codici ignotam vocem inſertam oporteat, quæ inde in alios, ex eo codice deſcriptos, tranſierit. Quid Molanum abſterruerit ab ultima hac annuntiatione Uſuardo vindicanda, conjicere prorſus nequeo, in tam aperta rivulorum cum ipſo fonte, hoc eſt Rom. parvi, Adonis & Uſuardi conſenſione, quam & illi oſtendit Wandelbertus, hodiernos Sanctos, quinque verſiculis ſic eleganter complexus :

Eximius Vates pridie defectus in orbe
Martyrio Eſaias virtute atque are coruſcat.
Tranquilline ſimul duplici ſplendore refulges,
Sanctorum genitor, Sanctas canitate peremptos :
Tuique Goar Chriſti colitur famuluſque ſacerque.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Poſt Iſaiam, ſecundo loco inſerit : *Item, depoſitio ſancti Tenfredi diaconi.* *Tenfredi.* Et in fine ſubnectit : *Ipſo die, in Britannia, depoſitio ſancta Sexburga.* *Sexburgæ.* Quod pro *Treverenſi*, ſcribat *Magnienſi*, jam diximus.

ROSWEYD. Incipit : *Octava Apoſtolorum Petri & Pauli.* Convenit in augmentis cum ANTVERP-MAJORE, *De eiſdem.* ſed pro *Tenfredi* legit, *Theofredi* : & *Sexburgæ* perperam tribuit titulum *Virginis*. Pro *Treverenſi* habet *Machinenſi*.

PULSANEN Purus eſt uſque ad *Tranquillini martyris* incluſive. Cetera deſunt.

BELINI prima editio & MOLANUS deficiunt in ultima annuntiatione, de qua ſuperius in Obſervatione plura diximus.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. *Iſaia Propheta*, ibi ſiſtendo. Deeſt annus ingreſſus Pauli. *De Tranquil.* De Tranquillino adjungunt, quæ Uſuardus ſuppreſſerat, nempe : *Patris Marci & Marcelliani martyrum, qui ad prædicationem beati Sebaſtiani, credens in Chriſtum, dum ad* &c. In fine : *Ipſo die Goaris confeſſoris.* Nihil præterea.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Puri ſunt exceptis iis, quæ de Tranquillino inſerunt, ut jam proxime.

ALBERGEN & DANIC. Incipiunt, ille : *Octava Apoſtolorum*, hic : *Octava ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli.* Deeſt in utroque ingreſſus Pauli, & de Tranquillino eadem etiam habent quæ ANTVERP. & MAX-LUBEC.

BRUXELLEN. *Tranſlatio ſancta Gudila virginis, noſtra patrona.* *Tranſlat. Gudilæ.* *Apud Iudæam, Iſaia & Johelis prophetarum, qui, ſiquidem Iſaias ſectus* &c. *Joeli.s.* *Ipſo die, primus ſancti Pauli Apoſtoli ingreſſus in urbem Romam.* *De Paulo.* *Dum ipſe ad imperatorem appellans, à Feſto præſide Judæa illuc vinctus mitteretur, anno ſecundo imperii Neronis.* De Tranquillino, habet ut ſupra. Tum : (addere hic iterum poterat per anticipationem) *Apud Alexandriam, ſancti Panthemii* [Pantæni] *confeſſoris, viri apoſtolici & omni ſapientia adornati. Cujus tantum ſtudii & amoris erga verbum Dei fuit, ut etiam ad prædicandum Chriſti Evangelium omnibus gentibus, qui in Orientis ultimis receſſibus reconduntur, fides & devotionis ſuccenſus calore, profectus ſit.* *De Pantæno* Vide die ſequenti. In Goare purus eſt. Denique : *Apud Viennam, ſancti Foldi* [Eoaldi] *Eoaldi.* *epiſcopi, cujus induſtria reliquia ſanctorum martyrum Thebæorum ad urbem Viennam delata ſunt.* Verba Adonis ſunt relata ad diem ſequentem.

HAGENOYEN. Totus eſt in prophetarum elogiis, quorum ſpecimen dedimus die præcedenti. Hic de Iſaia longam hiſtoriam narrat, quam non vacat deſcribere. De Tranquillino, ut ſupra. In aliis ſatis purus eſt. Tum : *Ipſo die, in pago Treverenſi, ſancti Goaris presbyteri & heremita, cujus ſanctitatem oudit* [puto velle dicere *prodidit*] *mirabiliter infans ab illo interrogatus.* *De Goare.* *Nam Ruſticus archiepiſcopus Goari ſtuprum, quod ipſe perpetraverat, injecit, & infans ſeptem dierum illum excuſavit, & epiſcopum patrem ejus proclamavit. Pro quo facto epiſcopus debuit a rege Franciæ deſtitui & Goaris inſtitui. Et vix impetratis aliquibus diebus, infirmitatem perpetuam à Domino petiit, & accepit febres, qua febris illum ſeptem annis vexavit, & in qua mortuus eſt.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Octava Apoſtolorum Petri & Pauli. Iſaia propheta, qui* *Textus contractior.* *fuit ſecatus apud Iudæam. Goaris presbyteri ſuper Rhenum. Tranquillini martyris, de quo legitur in Actis ſancti Sebaſtiani.* Vide Acta cap. 12 & 20.

In

ed by Google

In Vatican. num. 5949. Deeſt Iſaiæ & Goaris. Adjicitur: *Auguſtiduno, natalis ſancti Leonti epiſcopi & confeſſoris.*

Leonti.

Altemps. *In Britannia, ſanctæ Sexburgæ, ſororis ſanctæ & perpetuæ virginis reginæ Etheldredæ, quæ copulata in conjugium erat regi Ouericbricho, qui frater minor fuit Ermenredi, patris videlicet ſanctorum Aelthredi & Ethelberti; ex qua Sexburga rex præfatus genuit duas filias, ſuique heredem in regno Ethbrichtam, ſub quo Ethbrichto prædicti martyres* (indicat, opinor, ſanctos illos Aelthredum & Ethelbertum) *occiſi ſunt.*

De Sexburg.

Florentin. *In Tuſcia Feſulis, paſſio ſancti Romuli, ejuſdem urbis epiſcopi & martyris & ſociorum ejus, ſcilicet Cariſſimi, Marchitiani, Creſcentis & Dulciſſimi, qui fuerunt diſcipuli beati Petri Apoſtoli & ab eo ad prædicandum verbum Dei ad eamdem civitatem miſſi ſunt.* Pergit Strozz. *Prædictus autem S. Romulus a S. Petro conſecratus epiſcopus prædictæ urbis, una cum ſociis ſub Repertiano tyranno gravia & horrenda tormenta ſuſtinentes, & demum mortem pro Chriſti nomine libenter paſſi, martyrii coronam adepti ſunt & ad radices montis, in quo prædicta civitas Feſulana ſita eſt, ibidem ſepulti ſunt.* Rurſus omnes: *Sancti Goaris ..... ſepulti in valle Trivricha.* Demum Strozz. & Medic: *Eodem die, ſancti Siri epiſcopi Januenſis & confeſſoris.*

Romuli & ſociorum.

Siri.

Luxovien. *Lugduno, B. Leontii epiſcopi. Ipſo die SS. Berthari & Athaleni martyrum, qui ab Allobrogis interfecti ſunt.*

Leontii.
Berthar &c.

Salinen. *Auguſtiduno, depoſitio ſancti Legontii epiſcopi.* Idem qui ſupra *Leontius* &c.

Legontii

Codex Montis Sancti: *Natale ſanctorum martyrum Berthari ſacerdotis & Athaleni levitæ.*

Berthar. &c.

Editio Lubeco-Col. In textu, nonnihil tranſpoſito, ſimilis eſt Antverp-max. &c. De Goare ſolum addit: *Miræ hoſpitalitatis & charitatis viri, cujus geſta habentur.* Deinde: *Apud Viennam, ſancti Evoldi epiſcopi & confeſſoris, cujus induſtria* &c. ut Bruxellen. *Ipſo die, beatæ Sexburgæ virginis, ſororis ſanctæ Etheldredæ reginæ. Item ſanctæ Gadalenæ* [Godelevæ] *virginis & martyris. Eodem die, tranſlatio ſanctæ Gudulæ virginis.*

Evaldi.
Sexburgæ.
Godelevæ.

Greven. *In Syria, Zotici, Amandi, Arteſiis. In Tuſcia, Romuli epiſcopi & martyris, diſcipuli beati Petri, Mareiani & aliorum. Palladii epiſcopi & confeſſoris. Lentfredi diaconi & confeſſoris. Gadaleva virginis & martyris. Sexburga reginæ. In Hibernia, Nominna virginis. Eodem die, tranſlatio ſanctæ Gudulæ virginis.*

Zotici &c.
Romuli &c.
Palladii.
Lentfred.
Godelevæ.

Molan. *In pago Treverenſi, ſancti Goaris presbyteri & confeſſoris. Qui in provincia Aquitania ortus, temporibus Hildeberti regis Francorum, ſtatim ab infantia verus Dei cultor fuit. Hic poſtmodum ibi presbyter conſecratus, patriam parentesque deſeruit, & in provincia, quæ ripis Rheni fluminis contigua, Trigoria nuncupatur, atque ad diœceſim pertinet Trevirorum, ibi Deo libera ſervire elegit, uſque ad finem vitæ ſuæ.* Vide reliqua in Rabano atque etiam in Notkero, qui aliquot diebus vacavit. *In territorio Giſtellenſi, paſſio beatæ Godelivæ martyris.* Dein minoribus typis: *Rotornaci, tranſlatio ſancti Hermetis martyris, ſub Adriano principe, ex Indenſi monaſterio.* Editiones aliæ, plura, ſed aliis litteris textui inſerunt de Tranquillino. De Goare ut editio citata. Item de Godeliva. Tum: *In Britannia, depoſitio ſanctæ Sexburgæ viduæ. In Campania ſub Diocletiano, ſancta Dominica virginis & martyris; quæ idolis fractis, igne beſtiiſque ſuperatis, decollata migravit ad Dominum. Cujus corpus Tropeæ quieſcit in Calabria. Die ſexta, ſancti patris Siſoa magni.* Rurſus minoribus characteribus: *Rotornaci* &c.

De Goare.
Godelevæ.
Tranſlat. Hermetis.
Sexburgæ.
Dominicæ.
Siſoæ.

Nonis. *Die 7.*

APud Alexandriam, natalis ſancti Panteni, viri apoſtolici & omni ſapientia adornati, cujus tantum ſtudii & amoris erga verbum Dei fuit, ut etiam ad prædicandum Chriſti Evangelium omnibus gentibus, quæ in ultimis Orientis receſſibus reconduntur, fidei & devotionis calore profectus ſit. Romæ, ſanctorum martyrum Nicoſtrati, Claudii, Caſtorii, Victorini, Simphroniani, quos Fabianus judex per decem dies minis & blanditiis agens, cum in nullo penitus poſſet commovere, juſſit eos tertio torqueri ac poſtea in mare præcipites dari.

Pantani.
Nicoſtrati & ſocior.

Conveniunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Varie effertur *Pantani* nomen, aliis ſcribentibus *Pantheni*, aliis *Patemis*, alius *Panthemii* &c. nos proxime ad puritatem accedimus ex Herinien. Antverp. & Max-Lubec. *Cui tantum ſtudii* &c. legunt Praten. Greven. & Molan.; ceteri ex Adone, prout eſt in textu. Antverp. Max-Lubec. & codices omnes mediæ notæ ſatis nitide ſcribunt *fidei & devotionis calore ſuccenſus*, ſed nec in Adone nec in purioribus codicibus reperitur ea vox *ſuccenſus*. Variant codices in ultimo nomine quinque martyrum, quem alii *Simphorianum*, alii rectius cum Romano parvo & Adone, vocant *Simphronianum*. In Antverp-max. Ultraject. & Leyden. deeſt *Victorinus*; in Lovanien. quintus vocatur *Simplicius*, quod eſt nomen Martyris quinti, in claſſe

 ſignata

ſignata VI Idus Novembris, primo loco. Tornacen. habet *movere*, pro *commovere*; Praten. *torquere* pro *torqueri*; & Greven. *penitus*, pro *poſtea*. Molan. ſuo modo, *pænitus*, ſicut *Falix* &c.

OBSERVATIO. Quærit hodie Florentinius, utrum is, qui in Hieronymianis *Parthenius*, *Parincnus*, vel *Parthemus*, vel alia quacumque inflexione nuncupatur, utrum,
Pantæus. inquam, is cum celeberrimo *Pantano* noſtro, de quo in Chronologia Patriarch. Alexandrinorum breviter meminimus pag. 21, commune aliquid habeat? At veroſimillimum eſt, ibi de Martyre agi ab Indorum Apoſtolo plane diverſo. Bedæ, Floro & Rabano etiam ignotus eſt Pantænus, à Romano parvo, cum aliis Sanctis Rufinianis, locum in Faſtis primum nactus, ab Adone ex Euſebio, ni fallor, & Hieronymo, eo exornatus encomio, cujus elegantiorem partem Noſter ſuo more decerpſit, Notkero totum tranſcribente. Ad lectoris notitiam faciet, ſi verbo indicaverim vitam Pantæni, ex omnibus antiquis documentis ab Halloixio noſtro collectam & digeſtam, inter vitas Patrum Orientis tomo 2 à pag. 839. Gallicè ſuam ordinavit Tillemontius tomo 3 à pag. 170. In Wandelberto unicus de Sancto noſtro exſtat verſiculus:

Pantani Nonis ſplendet meritumque fideſque.

Proxima martyrum Romanorum claſſis, ab antiquioribus hac rurſus die præterita, di-
Nicoſtrati & ſociorum. ſerte notatur a laudato Romano parvo, his verbis: *Romæ, martyris Nicoſtrati primiſcrinii, Claudii, Caſtorii, Victorini, Symphroniani.* Atque hæc in textum ſuum tranſlata pluribus amplificat Viennenſis, ex Actis ſancti Sebaſtiani, in quibus apud nos cap. XI tres ſaltem primi nominatim exprimuntur. Notkerus autem, recitatis hiſce Sanctorum nominibus, de ultimo, quem *Symphorianum* vocat, obſervavit: *Vel ſicut in libro Sacramentorum continetur, Simproniani.* Tum pergens: *Quorum natalem ſexta die Iduum Novembris eatenus nos celebraſſe credidimus, donec venerabilis pater Ado, alios & alios pro eis nobis honorandos inſinuaret; de quibus ſuo loco, vita comite commodius diſſeretur.* Porro quid diſſeruerit, neſcimus, cum poſt XXVI Octobris reliqua ejus Martyrologii deſiderentur. Ceterum notari meretur appoſita Notkeri obſervatio, nam in Hieronymianis nomina eadem, præter *Simplicii*, pro *Victorini*; & *Simphroni*, vel *Simphoriani*, pro *Simphroniani*, citatâ ſextâ die Iduum Novembris referuntur, uti & in Beda, ad quem Flori augmentum expreſſe indicat, eos à ſancto Sebaſtiano ad Chriſti fidem converſos, à Polycarpo baptizatos, eâdem illâ plane ſententiâ, quam huic noſtræ claſſi Ado applicavit. Contra vero Romani parvi auctor ſextâ illâ Iduum, ſeu VIII Novembris, alios, licet ferme ſynonymos, producit, ſic loquens: *Romæ, martyrum Claudii, Nicoſtrati, Symphroniani, Caſtorii, Simplicii, artificum inſigniſſimorum*: quibus ipſiſſima die tale elogium præfatus Ado aptavit, ut ab hodiernis S. Sebaſtiani catechumenis, & à quatuor vel quinque *Coronatis* diſtinctiſſimos eſſe oporteat. Hæc ad præſens inſtitutum indicaſſe ſit ſatis, in proxime edendis menſis Julii Actis, ex profeſſo trituranda. Interim manifeſtum eſt, Uſuardum, licet paulo contractiorem, ab Adonis phraſi non magis hîc quam in priori annuntiatione receſſiſſe. *Euoldus*, ultimo loco in Adone notatus eſt, cum eo elogio, de quo die præcedenti in Auctariis diximus, delatarum nempe Thebæorum reliquiarum Viennam. Sed hunc cum pleriſque Viennenſibus epiſcopis Noſter omiſit. Nomen varie ſcribitur, ut ſatis oſtendunt varia Auctaria. Forte optima Caſtellani lectio *Eoaldi*.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Anglicis Sanctis ſæpe
Tranſlat. Thomæ. auctus, in fine addit: *Ipſa die, tranſlatio ſancti Thomæ martyris.*

PULSANEN. In prima annuntiatione purus, in altera mutatis non nihil nominibus, elogium reſcindit.

ROSWEYD. Textui ſatis puro ſubjecit: *In*
Willibaldi. Publii. *Eiſtede, Willibaldi epiſcopi & confeſſoris. In Alexandria, Publii martyris cum aliis* XXIV.

MUNERAT. Poſt textum in fine: *Apud Can-*
Tranſlat. Thomæ. *tuariam, tranſlatio ſancti Thomæ epiſcopi & martyris.*

Eſt & in PRATENSI codice additamentum:
Octavæ Martialis. *Eadem die, octava ſancti Martialis*: ſed eum ea nota, ut ad marginem adjectum exiſtimem, vel ſaltem ad alterum codicem, quem B vocamus, potius quam ad vetuſtiorem ſpectet.

Textus mutatus. CENTULEN. *Apud Alexandriam, ſancti Panthenii, viri apoſtolici & omni ſcientia adornati. Romæ, natalis ſanctorum Nicoſtrati primiſcrinii, Claudii commentarienſis, Caſtorii, Victorini & Simphoriani. Quos ſanctus Sebaſtianus credere Chriſtum docuit, & ad gloriam martyrii incitavit.* In margine recentiori manu adjicitur: *Marculfi.*
Eodem die, ſancti Marculfi abbatis.

BRUXELLEN. Omiſſo Pantæno, de quo pridie, hic denuo anticipat: *Apud Aſiam minorem, ſanctorum Aquilæ & Priſcillæ, uxoris ejus.* *De Aquila & Priſcilla.*
De quibus in Actis Apoſtolorum legitur. Apud quos, poſtquam ipſi ab urbe Roma in Achaiam venerunt, beatus Paulus Apoſtolus morabatur propter artificium: erant enim ejuſdem artis, id eſt ſcenofactoria, cujus & Apoſtolus operarius erat. In ſequenti, ex voce *Primiſcrinii*, duos Sanctos facere videtur, *Primi* & *Scrinii*. In reliquo textu purus eſt. Subdit: *In Paleſtina,*
natale beati Procopii martyris. Qui à Scitopoli *Procopii.*
ductus Cæſaream, a judice Fabiano capite cæſus eſt.

Google

eſt. Hæc etiam ex ſequenti die anticipantur. Demum: *In Anglia, tranſlatio ſancti Thomæ archiepiſcopi Cantuarienſis & martyris.* *Tranſlat. Thomæ.*

Hagenoyen. In prima ſatis purus, ſic habet ſecundo loco: *In civitate Eyſtetenſi, natalis ſancti Wilibaldi pueri* [quid ni *viri*?] *ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Item Vienna, Coldi* [vult dicere Eoaldi vel Evoldi] *epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur de Nicoſtrato & ſociis pure. Tum ex die heſterna huc transfert: *Romæ, natalis ſancti Tranquillini martyris. Qui dum ad beati Pauli confeſſionem oraret, tentus eſt à paganis ac lapidatus martyrium conſummavit.* *Wilibaldi. Eoaldi. Tranquill.*

Matric-Cartus-Ultraj. *Nicoſtrati martyris cum ſociis. Pambeni viri apoſtolici & ſcientia adornati.*

Codex Divionen. S. Benigni io tribus diverſis extractis: *Cœnobio Divionenſi, tranſlatio corporum ſanctorum Urbani, Euſtadii & Hilarii confeſſoris, & ſanctarum Radegandis reginæ & Paſchaſiæ virginis; nec non & beatæ Quietæ conjugis præfati B. Hilarii.* *Tranſlat. Urbani & aliorum.*

Reg. Suec. ſub num 428. *Apud Cantuariam, tranſlatio ſancti Thomæ archiepiſcopi & martyris.* *Tranſl. Th.*

Vatican. ſignatus num. 5949 *Natalis ſanctorum Jannarii, Laurentii & Petri in ſancta Sophia. In Camerino, ſancti Anſuini presbyteri.* *Jannar. & ſ. Anſuini.*

Altemps. *Item depoſitio ſancti Boiſili presbyteri & confeſſoris, & ſanctæ Mariæ virginis: qui ſe pro libertate Eccleſiæ Dei, hoſtiam Deo placentem obtulit.* Ita legitur, non ſatis clare. *Boiſili.*

Strozzian. *Eodem die, ſancti Wilebaldi epiſcopi & confeſſoris.* *Wilibaldi.*

Editio Lubeco-Col. Poſt textum ſubdit: *Eodem die, ſancti Willibadi epiſcopi eyſtedenſis civitatis & confeſſoris. Treviris, beati Navitii epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beati Proceſſi confeſſoris. In Anglia civitate Cantuaria, tranſlatio ſancti Thomæ epiſcopi & martyris. In Scotia, tranſlatio ſancti Kentigerni epiſcopi & confeſſoris.* *Naviti. Proceſſi. Tranſl. Th. Kentigerni.*

Belinus in utraque editione: *Eodem die, ſancti Vilibaldi epiſcopi & confeſſoris.* *Wilibaldi*

Greven. *Apud Viennam, ſancti Eoldi epiſcopi & confeſſoris, cujus induſtria reliquiæ ſanctorum Thebæorum ad præfatam urbem tranſlatæ ſunt.* Vide quæ ſupra diximus in fine Obſervationis noſtræ. *Item Wilibaldi epiſcopi Eyſtadenſis & confeſſoris. Navitii epiſcopi Treverenſis & confeſſoris. Item Walfridi epiſcopi. In Anglia, Heddæ epiſcopi. Tranſlatio ſancti Thomæ Cantuarienſis epiſcopi & martyris. Materniani confeſſoris. Apollonii confeſſoris. Proceſſi confeſſoris. Edilbergæ virginis abbatiſſæ; filiæ regis Orientalium Anglorum, cujus Beda meminit libro 3. Treveris, ſanctæ Juliæ virginis. Muſtiolæ viduæ.* *De Eoaldo. Wiliboldi. Naviti. Waltfridi. Heddæ. Tranſl. Th. Materniani. Apollonii. Proceſſi. Edilburgæ. Juliæ. Muſtiolæ.*

Molan. Textui aliis litteris adjungit ad Nicoſtrati, *Primiſerinii*; ad Claudii, *commentarienſis*; & poſt *Simphoriani*, pro Simphroniani, interſerit: *Hos beatus Sebaſtianus credere Chriſtum docuit & ſanctus Polycarpus presbyter baptizavit. Qui cum corpora ſanctorum per ora Tyberina requirerent, tenti ſunt.* In fine: *Apud Cantuariam, tranſlatio ſancti Thomæ epiſcopi & martyris. Eodem die, ſancti Bilibaldi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſanctæ Beggæ viduæ.* Et minori charactere: *In Anglia, Heddæ epiſcopi. Edilburgæ virginis* &c. ut Greven. *Arvernis, ſancti Illidii, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* Editiones poſteriores, idem habent io contextu. In fine autem: *Eodem die, ſancti Vuilibaldi epiſcopi & confeſſoris. Treviris, natalis ſancti Navitii epiſcopi & martyris. Die ſeptima, ſancti patris Thomæ in Malao & ſanctæ megalomartyris Cyriacæ. Apud Cantuariam, tranſlatio ſancti Thomæ epiſcopi & martyris. Andenna, tranſlatio ſanctæ Beggæ viduæ.* *de Nicoſt. &c. Tranſl. Th. Bilibaldi. Tranſl. Beggæ. Heddæ. Edilburgæ. Illidii. Naviti. Thomæ & Cyriacæ.*

VIII *Idus.* *Die 8.*

APud Aſiam minorem, ſancti Aquilæ & Priſcillæ ejus uxoris, de quibus in Actibus Apoſtolorum ſcribitur. In Paleſtina, natalis beati Procopii martyris, qui ab Scitopoli ductus Cæſaream, ad primam reſponſionum ejus confidentiam, à judice Fabiano capite cæſus eſt. Eodem die, ſancti Ciliani martyris. *Aquilæ & Priſcillæ. Procopii. Kiliani.*

Ita *Praten. Herimen. Tornacen. Pulſanen.* & *Grevenus.*

VARIA LECTIO. *Scythopoli* recte ſcripſit Praten. vel ſaltem qui apographum noſtrum tranſumpſit. Ceterum cum alii paſſim habeant *Scitopoli*, coactus fui ſequi vel errantes. Solus Pulſanen. poſuit *Scithopoli*, ſed peſſime Greven. *Sticopoli.* Molan. *Nicopoli. Cæſareæ* pro *Cæſaream*, vitium eſt in Pulſanen. Alius error in eodem, *ad primam confidentem reſponſionem*, ubi cum textu legendum, *ad primam reſponſionum ejus confidentiam.* Rurſus, pro *Kiliani*, habet *Juliani.* Cum autem in omnibus codicibus præterquam in Greveno, inveniam *Ciliani*, ita in textu relinquendum fuit. In Rabano & Notkero legitur *Chiliani*, at pro prima inflexione ſtat uſus communis.

OBSERVATIO. Pergit eodem tenore Uſuardus haurire ex Adone, hic ex Romano parvo: prima ſiquidem annuntiatio apud eos tantummodo reperitur. En Romani parvi terminos: *In Aſia minori, Aquila & Priſcilla uxoris ejus.* Ado legit: *Apud Aſiam minorem* &c. prout in textum ſuum Noſter verbatim tranſtulit. Sed iis in Adone alia adduntur, quæ ex ipſo à Notkero deſumpta ſunt, eo ferme ſenſu quo die præcedenti in Auctariis ex Bruxellenſi codice retulimus. Ex Actibus Apoſtolorum & Pauli epiſtolis vulgo nota ſunt, quæ ſi in ordinem chronologicum redacta cupis, adi Tillemontium *Aquila & Priſcilla.*

Ccc 2 tomo

tomo 1 pag. 246 & aliis locis, quæ alibi diſcutiemus. Non placet notula Caſtellani, hoc die in Martyrologio univerſali appoſita; meliora ſunt, quæ obſervavit Motherius. Et hæc quidem de Aquila & Priſcilla, citatis quatuor Martyrologis propria ſunt. *Procopii.* Notior eſt *Procopius*, ab Hieronymianis, Beda, Rabano & Wandelberto etiam memoratus. Dubitat Florentinius unuſne ſit an geminus *Procopius*, hicque ab eo diverſus, quem inter martyres Palæſtinæ celebrat Euſebius, tamquam ad tribunal raptum & capite truncatum VIII menſis Deſii, qui eſt apud Romanos, ante diem ſeptimum Idus Junias. Nos de ea controverſia, loco ſuo. Certum interim eſt, Procopium ab Hieronymianis hac die notari; an cum *Quarto* martyrii ſocio, alibi videbitur. Certum etiam, Romanum parvum legere: *In Palæſtina, Procopii martyris.* Certum denique, elogium idem inveniri in Beda, Rabano, Adone, Uſuardo & Notkero, cum hac ſola voculæ mutatione, quod Uſuardus pro *irato judice*, ſcribat, *à judice*, ſenſu clariori. Quis præiverit, pronum eſt colligere. Etenim Rabanus & Ado ſua ex Beda mutuati ſunt, Noſter ex Adone, Notkerus ex alterutro. Omnia celeberrimum Procopium indicant, à quo librum de martyribus Palæſtinæ orditur Euſebius, ex editione Valeſii relatus à Ruinartio à pag. 330, cuique ſubjungitur pag. 373 tantillo uberior hiſtoria ex laudati Valeſii notis pag. 172. Et hæc quidem ut vera & ſincera eidemque perſonæ apprimè quadrantia admittuntur. Quid de alterius Procopii ducis exercitus Actis, ut ſub nomine Metaphraſtis à Surio edita ſunt, cenſendum ſit, habes in Actis ad XIX Maii pag. 304 & in Reſp. Papebrochii ad art. 5 à num. 29, quibus plura adjicit Tillemontius tomo 5 à pag. 605. Hæc curſim hîc dicta ſufficiant.

De *Kiliano* nihil in Romano parvo, nihil in Adone, à Baronio perperam citato, legitur; nihil item in Beda aut Floro. Quod autem in ſolo Lucenſi Hieronymiano apo- *Kiliani.* grapho habetur: *In Auſtria, paſſio ſancti Kyliani*, cenſet Florentinius *laciniam* eſſe, *ex nota marginali interpoſitam à Gallico antiquario.* Quod ei facile conceſſerim, in eorum confirmationem, quæ alibi monui, nempe non magis Epternacenſem, quam ceteros Hieronymianos codices, in Gallia fuiſſe & auctos & interpolatos. Porro *Kilianum* Rabano notum fuiſſe, in ea locorum vicinia, mirum prorſus videri non debet, hinc Notkero communicatus duplo auctiori elogio exornatus eſt, ubi & *Auſtriam* illam ab hodierna diſtinctam invenies, ut alibi non ſemel dictum memini. Videatur duplex paſſio à Caniſio edita Antiq. Lect. tomo 4 à pag. 628, & quæ ad eas obſervavit Mabilio ſeculo 2 Benedict. pag. 991 & ſeqq. Dubium non eſt, quin & à Noſtro *Kilianus* conſignatus ſit, quamvis unde illum acceperit, minime liqueat. Molanus hîc iterum juſto ſcrupuloſior è textu eum expunxit. Noto, in Romano parvo memorari etiam hac die *Brictium*, quem Ado & Noſter in ſequentem diem diſtulerunt. De Kiliano & Procopio ita cecinit Wandelbertus:

Octavo ante Idus Cilianus Procopiuſque
Excellent, Chriſtum virtute & morte ſecuti.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Rurſus ex Anglia, addit: *In Ventano* (vide infra) *mona-* *Grimbaldi.* *ſterio, depoſitio S. Grimbaldi monachi.*

ROSWEYD. Sic orditur: *In Uuirziburc, Kyliani epiſcopi & martyris, & ſociorum* *Kiliani & ſociorum.* *ejus Colmanni & Totmanni.* De quibus vide cod. BRUXELL. & alios. Sequitur textus purus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. MOLAN. & VATICAN. num. 5949. Carent ultima annuntiatione de Kiliano.

MUNERAT. Textum pluribus auget, hoc modo: *Eodem die, ſancti Ciliani* [Kiliani] *Nomii.* *martyris. In pago Pinciacenſi, ſancti Nomii con-* *Theobaldi.* *feſſoris. Ipſa die, ſancti Theobaldi confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. & DANIC. Textui puro ſub- *De Kiliano & ſociis.* dunt: *Eodem die, ſancti Kiliani epiſcopi & martyris, ſociorumque ejus. Qui de partibus inſularum Oceani maris adveniens in regnum Germaniæ, ad civitatem Herbipolim devenit, ibique ſub judice Gozberto martyrium, capitis obtruncatione complevit.* In hoc conveniunt omnes, ſed ANTVERP-MAX. inſuper adjicit: *Apud Almuridenſium civitatem, ſanctorum martyrum Epicteti* *Epicteti & ſocior.* [Epicteti] *presbyteri & Aſtionis monachi, quorum geſta habentur.* Illa, opinor, quæ in vitis Patrum à Roſweydo edita ſunt, & ex iiſdem apud Surium vulgata, ſuo loco illuſtrabuntur.

CENTULEN. In textu, excepto Kiliano, præter morem ſatis purus, adjicit: *Apud Heracleam, ſanctorum Joannis & Apri. Eodem die,* *Joannis & Apri.* *ſancti Quiliani & ſociorum ejus.* Satis patet *Kilianum* intelligi.

BRUXELLEN. Incipit: *In Oſtrofrancia, paſſio ſancti Kiliani epiſcopi & martyris, ſociorum-* *de Kiliano & ſociis.* *que ejus. Qui de partibus inſularum Oceani maris veniens in regnum Germaniæ ad civitatem Herbipolim, Gorbertum ejuſdem loci ducem redarguit, quod Geylam* [Geilanam,] *quondam fratris ſui uxorem, ſibi conjugem ſociavit. Unde Geyla jubente, Kilianus epiſcopus & ſocii ejus pro veritate juſtitiæ clam perimuntur.* Sequitur nova anticipatio: *Romæ, ad Guttam jugiter manan-* *Zenonis.* *tem, natale ſancti Zenonis martyris, & aliorum* *& 10203.* *decem millium ducentorum & trium. Item Julia-* *Juliani.* *ni martyris. Et Grimbaldi confeſſoris. Apud Be-* *Grimbaldi.* *liſiacenſe monaſterium, ſanctæ Landradæ virginis* *Landradæ cum elogio.* *& abbatiſſæ. Quæ fuit eorum, quos Franci Majores domus appellant, inclita proles; & beata Gudila noſtra patrona conſanguinea. Et cum obiiſſet, ſtatim beato Lamberto epiſcopo apparens, locum ei ſuæ ſepulturæ deſignat. Et cum populus ad id explendum non conſentiret, apud Beliſiam tumulatur, ſed poſt triduum inventa eſt cum ſarcophago divinitus tranſportata, ubi prædixerat.* Vita ejus exſtat apud Surium, ubi hæc videri poſſunt.

HAGE-

ed by Google

HAGENOYEN. Poſt priores annuntiationes ſatis pure relatas, de Kiliano plurima ſubjungit. At tu vide ſis Rabanum vel Notkerum, quibus magis, quam huic compilatori, fidendum eſſe, ex ſupra hinc inde datis abunde conſtat.

Grimboldi. AQUICINCT. In fine poſt textum integrum: *Wintonia civitate, depoſitio beati Grimboldi ſacerdotis & monachi Sithienſis.*

Epiſtici &c. Tranſlat. Barbaræ. Landradæ. Norberti. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Epiſtici & Aſtionis martyrum. Tranſlatio ſanctæ Barbaræ. Procopii martyris. Kiliani epiſcopi & martyris cum ſociis. Landradæ virginis. Norberti archiepiſcopi, fundatoris Ordinis Præmonſtratenſis.* Agitur haud dubie de aliqua tranſlatione. Alia Antverpiæ ſolenniter recolitur XI Julii.

Nanni. REG. SUECIÆ num. 428. *In pago Pinciacenſi, ſancti Nanni confeſſoris.* Caſtell. ſcribit, *Nummii.*

Grimbaldi. ALTEMPS. *Tranſitus ſancti Grimbaldi presbyteri & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri.*

Pauli Coſp. STROZZIAN. *Item, ſancti Pauli martyris Conſtantinopolitani.* An *epiſcopi*, de quo VII Junii?

Kiliani &c. ABDINGHOFFEN. *Eodem die, ſancti Kiliani cum ſociis ſuis Calamo & Totmanno.* Alii rectius.

De Kiliano. EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Herbipoli, paſſio ſancti Kyliani epiſcopi & martyris ſociorumque ejus duorum Colonati & Thotnani. Qui Kylianus de partibus inſularum Oceani ortus, pro lucro animarum Romam deveniens, & conſecratus ibidem in epiſcopum, obtenta licentia prædicandi, applicuit partibus Germaniæ & venit ad civitatem Herbipolim; ibidem ducem Franconiæ Goſbertum ad Chriſtum convertit. Qui cum uxorem fratris ſui nomine Erslanam, illicite tenuiſſet, & ſanctus epiſcopus eam relinquere ſuaderet, ipſe ſanctum virum & ſocios ejus fecit propter hoc plecti.* In annuntiationibus duabus primis, ſatis pura eſt.

Auſpicii. Joannis & Primi. Grimbaldi. Diſibodi. In fine: *Treveris, ſancti Auſpicii epiſcopi & confeſſoris. Apud Eracleam, ſanctorum Johannis & Primi confeſſorum. Eodem die, ſancti Grimbaldi presbyteri & confeſſoris. Ipſo die, beati Diſibodi epiſcopi & confeſſoris.* Vide ejus vitam apud Surium hoc die.

Pauli Coſp. BELIN. In textu non omnino purus, in fine habet: *Item ſancti Pauli martyris Conſtantinopolitani.*

GREVEN. *Tranſlatio prima ſanctæ Barbaræ virginis & martyris, Nicomediæ in loco ſepulturæ.* *Tranſlat. Barbaræ.* *Colonati presbyteri & Tornani diaconi. Qui cum beato Kiliano epiſcopo & martyre de Scotia egreſſi,* *deſoc. Kilian* *apud Herbipolim civitatem Franconiæ Chriſtum evangelizantes, ad martyrii palmam cum ipſo pervenire meruerunt. Epiſtici presbyteri & Aſtionis monachi, martyrum.* *Epict ii &c. cum elogio.* *Qui tempore Diocletiani ab oriente in fines Scythiæ venientes, pro fide Chriſti ſenis, in omnibus, quibus afficiebantur, tormentis, hæc creberrime verba dicebant: Chriſtiani ſumus, ô tyranne, fiat voluntas Dei noſtri in nobis. Poſt varios tandem cruciatus, capite truncati, martyrium conſummaverunt. Treveris, Auſpicii epiſcopi & confeſſoris.* *Auſpicii.* *Ipſo die, Diſebodi epiſcopi & confeſſoris.* *Diſebodi.* *Item Waſonis epiſcopi Leodienſis & confeſſoris.* *Woſonis.* *Civitate Rothomagenſi, tranſlatio ſancti Euodii epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Euodii.* *Apud Eracleam, Johannis & Primi.* *Joannis &c.* *Summivæ virginis & ſociorum ejus martyrum. Qui de Hibernia egreſſi, in Norbegia corona martyrii affecti ſunt.* *Summivæ & ſociorum.*

de Kilian &c MOLAN. *In pago Auſtria & caſtro nomine Wirciburg, juxta Menum fluvium ſito, nota[illegible] ſancti Kiliani martyris, & duorum ſociorum ejus, qui ab Hybernia Scotorum inſula venientes, nomen Chriſti in prædictis locis prædicaverunt, ibique ob veritatis confeſſionem, ſub quodam judice Gozberto trucidati ſunt, & multis poſtea ſignis, veri Chriſti martyres eſſe claruerunt.* Quæ Rabani verba ſunt. *Item ſancti Pauli martyris Conſtantinopolitani.* *Pauli Coſp.* *In pago Pinciacenſi, ſancti Nonni martyris.* *Nonni.* *In Gemblaco, adventus corporis ſancti Exuperii, ſigniferi Thebææ Legionis & martyris glorioſi.* *Advent. Exuperii.* *Treveris, ſancti Auſpicii epiſcopi.* *Auſpicii.* *Auguſta Veromanduorum, inventio corporis ſancti Quintini martyris.* *Invent. Quintini.* *In monaſterio Beliſia, ſanctæ Landradæ virginis.* *Landradæ.* De Diſebodo & Summiva vel Summiva, ut GREVEN. In aliis editionibus ea eſt diverſitas, quod addatur: *Wintonia civitate, depoſitio beati Grimbaldi abbatis & monachi Sithienſis.* *Grimbaldi.* Et de Diſebodo: *In pago Treverico, ſancti Diſebodi* &c. Denique, typis minoribus: *In Anglia, ſancta Witeburga virginis.* *Witelburgæ* Colitur XVII Martii. Vide ibi Henſchenium.

VII *Idus.* *Die* 9.

ROmæ ad Guttam jugiter manantem, natalis ſancti Zenonis martyris & aliorum decem milium ducentorum trium. Eodem die, beati Cirilli epiſcopi, qui flammis injectus, cum illeſus evaſiſſet, ac ſtupore tanti miraculi à judice eſſet dimiſſus, rurſus pro inſtanti & alacri prædicatione facta de Chriſto, ab eodem capite plexus eſt. In civitate Tyro, paſſio ſanctorum Anatholiæ & Audacis ſub Decio imperatore, quorum Anatholia Chriſti virgo, diverſis plagarum generibus vexata, noviſſimè gladio tranſverberata eſt in oratione. Audax quoque in cuſtodiam datus; nec mora, capitali ſententia coronatur. Civitate Martula, ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris, qui pro confeſſione Domini poſtquam eſt multa perpeſſus, & ab angelo ſancto & beato Petro Apoſtolo confortatus, item magnas populorum credentium multitudines omnipotenti Deo lucrifaciens, quievit in pace.

Zenonis & 10203 *Cyrilli.* *Anatholiæ. Audacis.* *Brictii.*

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item ex *Albergen.* & *Danico.*

V*ARIA LECTIO. Milium, Cirilli, illeſus* ſcripſi ex codicum ferme omnium conſenſu. Pro *alacri prædicatione*, male Antverp. & Max-Lubec. *alacri perſecutione*; pejus Muncrat. pro *alacri* habet, *altari.* In *Tyro* ſervanda fuit codicum lectio, pro qua in Antverp-maj. & Greven. eſt, *Tiro*; Sed neutrum valet, ut infra oſtendam. Puto Pratenſem recte ſcribere, *in oratione transverberata eſt*, at ex aliorum auctoritate tranſponenda fuit conſtructio, pro qua in Antverp. & Max-Lubec. poſitum, *tranſverberata in confeſſione eſt*, & in Muncrat, *transverberata, martyrium complevit.* Lego *Brictii* cum Tomacen. Muncrat. Greven. & Molan. Videtur in Praten. ſcriptum *Brixii*, alii *Bricii* vel *Bricctii.* Muncrat. vitioſe poſuit *es*, pro *eſt.* Molan. omiſit *item*, ante *magnas populorum* &c. Denique Antverp-maj. *ſecundo*, pro *ſancto*, & in fine, *lucrificans, quievit in Chriſto.*

O*BSERVATIO.* Eadem rurſum Uſuardi ratio in deſcribendo Adone, eadem Adonis
in ſequendo Romano parvo, in quo tamen, ut die præcedenti diximus, Bri-
Zenonis & 10203. ctius VIII Julii collocatus eſt. *Zeno* itaque cum ingenti illa ſociorum multitudine, aliis
vetuſtioribus ignotus, à ſolis noſtris quatuor, eumdem funem trahentibus, conſigna-
tur. Si major ſubinde notitia acceſſerit, ea in Actis noſtris dabitur. Eſt in Romano
Cyrilli. parvo; *Cyrilli epiſcopi & martyris*, qui non eumdem ubique locum occupat, ſed iiſdem
ferme verbis in Adone, Uſuardo & Notkero laudatur: in prioribus abſque poſitione
ſeu loco certaminis, quo modo & in Hieronymianis poſitus eſt. De eo ſilet Beda; at
Florus & *Ægyptum* expreſſit, & *Decium imperatorem* & *Lucium præſidem*, & ignem quo
conſumptus dicitur. In eamdem ſententiam loquitur Rabanus, contexto ſatis longo
elogio. Notkerus item, licet in phraſi Adonem ſecutus, characteres hujuſmodi ali-
quot ductori ſuperaddidit. Alii interim *Gortynam Cretæ*, pro qua ſtat Baronius, alii
Romam nominant, quæ omnia differendi materiam in Actis illuſtrandis ſubminiſtra-
bunt. Sunt ipſa in Surii collectione hac die, brevi, ſimplici & gravi ſtylo compoſita,
ſic tamen, ut jam tactæ à nobis difficultates, ſuſpicionem Tillemontio ingerant, gemi-
num fortaſſe Cyrillum in unum fuiſſe conflatum. Vide ipſum tomo 3 pag. 715. Nec
contemnendas puto Caſtellani notatiunculas ad hanc & ſequentem annuntiationem.
Quod dixi iiſdem ferme verbis etiam ab Uſuardo Cyrillum laudari, intellige contra-
ctum ab eo de more Adonis elogium.

Sequens annuntiatio in citato Romano parvo refertur his verbis: *In civitate Tyria*,
Anatholia & Audacis. *Anatolia & Audacis.* Beda pro *Tyria*, ſcribit *Tira*, ex quo totum ſuum elogium deſcri-
bunt Ado & Rabanus ac proinde Notkerus, qui forte æquivocationem veritus in voce
Tyro, qua Rabanus utitur, ſtudioſe appoſuit; *non longe ob urbe Roma.* Quod certe
opus non erat, circumſtantiis elogii ſatis indicantibus, non hic *Tyrum Phœnicis urbem*,
ſed oppidum aliquod Italiæ intelligendum. Melius id quadraſſet Uſuardo, qui floſculos,
ut ita dicam, elogii ſolum colligens, & contra Adonis mentem etiam legens *Tyro*, ita
annuntiationem ſuam efformat, ut qui eam legit, vix dubitare poſſit, quin omnino
agatur de prædicta civitate Tyro, aliàs notiſſima. Utrum vero Anatholia noſtra
etiam in Hieronymianis memorari cenſenda ſit, vide in Notatione Florentinii & hoc
die & ſequenti, quo, *in Savinis* conjungitur *Victoria.* De cetero, nec *Tyria*, nec *Tiræ*,
multo minus *Tyri* vel *Tyro*, ſed *Thora* legendum, quæ ad lacum Velinum in diœceſi
Reatina ſita eſt, docebit Baronius: niſi cum noſtro P. Joanne Gravio, qui notas Mſs.
marginales adjecit editioni Molani anni MDLXXIII, quam *Molanum-Duacenum* voca-
runt Majores noſtri, eas Notas Schotto tribuentes; niſi, inquam, cum Gravio pro
Thora, ſubſtituas *Turis in Calabria.* Sed hæc propria erit Commentarii ad horum Sanctorum
Acta diſquiſitio. Edidit ipſa Surius, more ſuo, nonnihil expolita, ſed non ita expur-
gata, ut de interpolatione ſuſpecta non ſint. Placet hiſtoria, ut à Tillemontio diſpoſita
eſt tomo 3 pag. 329. Aſt ibi *Audax* excludi videtur, quem tamen Wandelbertus cum
Anatholia conjunxit: *Audax ſepteno pariterque Anotholio claret.*

Brictius, in civitate Martulana à Romano parvo pridie ſignatus, hac die cum elogio
Brictii. ab Adone refertur, quod in Notkero deſcriptum invenies. Noſter ea carptim ſelegit,
quæ brevitati ſuæ conveniebant, atque ita, ut principio dicebam, totus textus ex Ado-
ne acceptus eſt, & à nobis fideliter traditus. Quid de hac Brictii hiſtoria cenſendum ſit,
colliges ex Actis S. Chryſopoliti & ſoc. XII Maii ab Henſchenio diſcuſſis & brevius apud
Tillemont. tomo 5 pag. 132. In Beda & Wandelberto celebratur hac etiam die, *de-
poſitio S. P. N. Ephrem*; in Adone: *Item apud Ægyptum, ſancti Serapionis epiſcopi & con-
feſſoris.* De primo agit Noſter I Februarii; de Serapione fortaſſe dubitaverit; certe de
eo hac die non meminit, tres alios aliis diebus memorans, Anachoretam martyrem,
XXI Martii; Antiochenum, XXX Octobris; Alexandrinum, XIV Novembris. Plura in
Actis diſcutienda erunt de Serapionum diſtinctione, præter ea, quæ XXI Martii diſpu-
tata ſunt. Sed de his ſatis, ne juſto longius evagemur.

AUCTA-

AUCTARIA.

TORNACEN. Longiores textus decurtare ſolitus, hic omittit elogia Cyrilli & Brictii; cetera cum textu plane convenit.

PULSANEN. Satis recte procedit uſque ad, *ſub Decio imperatore*, deſunt reliqua omnia.

ROSWEYD. Poſt textum purum ſuperaddit *Ephrem.* in fine: *In Ægypto, ſancti Ephrem monachi.* Qui ſane ab Edeſſeno diacono diverſus eſſe debet.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. *Octav. Viſit.* Textui puro, præfigunt: *Octava Viſitationis beatæ Mariæ Virginis.*

LOVANIEN. In citato augmento, prioribus ſimilis, deficit præterea in elogio Brictii, quod totum omiſit.

CENTULEN. In Zenone purus eſt. *Eodem die, beati Cyrili epiſcopi, qui capite caſus martyrium conſummavit. In civitate Syria* [pro Tyria, ni fallor,] *ſanctorum Anatholiæ & Audacis, ſub Decio imperatore. In civitate Martulana, ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti patris noſtri Effrem dyaconi, magnarum virtutum & excellentis ſagenæ viri.* *Textus contractat.* *Ephrem.*

BRUXELLEN. De Zenone egit die præcedenti. In Anatholia, Audace & Cyrillo ſatis purus eſt. Sequitur ex Hieronymianis; *Romæ, natale ſanctarum virginum Florianæ, Fauſtinæ & Felicitatis, cum presbyteris ſeptem.* De Brictio etiam recte, ſed ejus elogium auget his verbis: *Cujus animam in ſpecie columbæ areæ, cælo recipi viderunt aſtantes.* In fine autem additur: *Eodem die, ſancti patris Effrem.* *Floriana &c.* *De Brictio.* *Ephrem.*

HAGENOYEN. In Zenone purus, ſecundo loco habet: *Item in Colonia Agrippina, ſancti Agylolfi epiſcopi & martyris.* Vide XXXI Martii. *Eodem die, beati Cyrilli epiſcopi & martyris, qui in Ægypto verbum Dei prædicavit, & ideo tentus eſt a rege Lucio, & flammis injectus eſt. Sed dum non læderetur, ſtupet judex & illum abire permittit. Qui poſtea plures ad fidem convertit; unde judex de ſua dimiſſione dolens, jubet eum decollari. Aſtantes autem animam ejus in ſpecie niveæ columbæ ad cæleſtia conſcendere viderunt.* Cetera purus eſt. *Agilolfi.* *De Cyrillo.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Octava Viſitationis. Cyrilli epiſcopi & martyris. Anatholiæ virginis & martyris & Audacis. Romæ, Zenonis martyris & decem millium ducentorum cum ipſo.* *Oct. Viſit.*

VATICAN. num 5949. *Apud Ægyptum, ſancti Serapionis epiſcopi & confeſſoris. Et depoſitio ſancti Ephrem.* Vide Obſervationem. *Serapionis.* *Ephrem.*

ALTEMPS. *Eodem die, ſanctæ Everildis virginis.* *Everildis.*

STROZZIAN. *Apud Ægyptum, ſancti Serapionis epiſcopi & confeſſoris.* *Serapionis.*

EDITIO LUBECO-COL. *Octava Viſitationis beatæ Mariæ virginis. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio ſancti Agilolphi archiepiſcopi ejuſdem civitatis & martyris. Qui cum a Karolo Martello, cujus tutor & conſiliarius fuit, vocatus eſſet, in via à quibuſdam æmulis ſuis juxta oppidum Malmundarienſe interfectus eſt, ſed poſt Coloniam tranſlatus & in eccleſiam ſanctæ Mariæ ad gradus honorifice locatus. Item Coloniæ Agrippinæ, commemoratio & ordinatio beati Heriberti archiepiſcopi & confeſſoris, quæ facta eſt ſub Ottone III Romanorum imperatore, anno ab incarnatione Domini* DCCCCXCIX. Sequitur: *Romæ ad Guttam jugiter manantem* &c. ubi fuſe enumerat varia tormentorum genera, quibus & Zeno & ſocii affecti ſunt. De Cyrillo addit, ut ſupra, *animam in ſpecie columbæ* &c. In Anatholia, Audace & Brictio, ſatis pura eſt. In fine: *Apud Ægyptum, ſancti Serapionis epiſcopi & confeſſoris. Senonis, ſancti Theraclii epiſcopi & confeſſoris.* *Oct. Viſit.* *De Agilolfo.* *De Heriberto* *de Zenone &c* *Serapionis.* *Theraclii.*

BELIN. Incipit: *Octava Viſitationis glorioſæ Virginis Mariæ:* In fine, deeſt elogium *Brictii*, qui in 2 editione vocatur *Lucicius.* *Oct. Viſit.*

GREVEN. *Octava Viſitationis beatæ Mariæ. Apud Coloniam Agrippinam, beati Agilolphi epiſcopi & martyris. Qui ob amorem juſtitiæ, impiis odioſus factus & ab ipſis occiſus, Coloniam relatus, in eccleſia beatæ Mariæ ad gradus honorifice locatus eſt. Apud Heliopolim, quæ eſt circa Libanum, ſancti Cirilli diaconi & martyris. Qui, ut lib. 6 Hiſtoria tripartita dicitur, cum ſub Conſtantio multa idola contriviſſet, ſub Juliano à paganis peremptus eſt. Apud Ægyptum B. Serapionis epiſcopi & confeſſoris. Materni, Galendi* (prima editio habet *Galendini*) *Gaii, Baſilii, epiſcoporum Mediolanenſium & confeſſorum. Senonis, Theraclii epiſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, ordinatio epiſcopatus ſancti Heriberti epiſcopi & confeſſoris, facta anno Domini* DCCCCXCIX. *In Ægypto, Effrem ſancti patris eremitæ & confeſſoris. In Hibernia, Germani confeſſoris. Salviæ virginis. Item Wichburga virginis. Tranſlatio ſanctæ Odæ viduæ.* *Agilolfi.* *Cyrilli diac.* *Serapionis.* *Materni &c* *Theraclii.* *Ordinat.* *Heriberti.* *Ephrem.* *Germani.* *Salviæ.* *Wichbargæ.* *Tranſl. Odæ*

MOLAN. *Octava Viſitationis glorioſæ Virginis Mariæ. Ipſo die, ſancti patris noſtri Ephrem. Coloniæ, ſancti Agilolfi, ejuſdem urbis archiepiſcopi & martyris.* Dein typis minutioribus: *Qui ob amorem* &c. ut GREVEN. Item: *Apud Heliopolim, quæ eſt juxta Lybanum* &c. etiam ut GREVEN. In editionibus aliis poſt, *jugiter manantem*, inepte aliis litteris inſeritur: *quæ alias dicitur, eccleſia ſanctæ Mariæ fontis olei trans Tyberim*, cum hæc loca disjunctiſſima ſint, ut recte in Notationibus ſuis oſtendit Baronius. In fine ſolum additur: *Coloniæ, ſancti Agilolphi, ejuſdem urbis archiepiſcopi & martyris.* Ejus elogium non ſemel ſupra productum eſt. *Oct. Viſit.* *Ephrem.* *Agilolfi.* *Cyrilli diac.*

VI *Idus.* *Die* 10.

ROmæ, ſeptem fratrum filiorum ſanctæ Felicitatis, id eſt Januarii, Felicis, Philippi, Silvani, Alexandri, Vitalis, Martialis. E quibus Januarius tempore Antonini, poſt verbera virgarum & carcerem, ad plumbatas occiſus eſt. Felix & Philippus fuſtibus mactati. Silvanus præcipitio interemptus. Alexander, Vitalis, & Mar- *Septem fratrum.*

Januar. & ſociorum. Martialis capitali ſententia puniti. In Africa, natalis ſanctorum Januarii, Marini, Naboris & Felicis decollatorum. Item Romæ, ſanctarum *Rufinæ & Secundæ.* virginum Rufinæ & Secundæ, quæ ſub perſecutione Valeriani & Galieni tormentis ſubactæ, ad ultimum una, capiti illiſo gladio, altera, cæſa cervice, migraverunt.

Ex *Praten. Herinien. Antverp-majore*, *Antv.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Martialis* cum Herinien. Antverp-maj. & aliis, licet Praten. & nonnulli alii diſcrepent. Solus Molan. habet *Sylvani*: qui cum Greven. pro *carcerem*, ponit *carceres*: Belin. *carceris macerationem*: & iterum *plumbatis*, pro *ad plumbatas*; ubi Antverp-maj. *& plumbatas.* Sunt qui cum Greven. & Molan. legunt, *interemptus eſt*, ſed Praten. Herinien. Antverp-maj. & alii, omittunt *eſt*. Ultimus vero male poſuit *puniti ſunt*, quod etiam Belin. habet, qui quatuor martyres Africanos ultimo loco recitat. *Decolatorum*, male ſeribitur in Antverp-majore, uti & *Criſtina* pro *Rufina*. In omnibus codicibus eſt *Galieni*, & ita proinde in textu. Pro, *altera cæſa cervice*, Greven. & Molan. legunt, *altera cervici*, nempe *illiſa gladio*, ſed alia eſt Uſuardi conſtructio. Belinus claritatis, opinor, gratia, interpoſuit *ad cælos*, ante *migraverunt.*

OBSERVATIO. Solita tenent veſtigia cognati Martyrologi, Romanum parvum, Ado, Uſuardus, quibus accedere, ex potiori parte poteſt Notkerus. De illuſtri matris *Septem fratrum.* & filiorum claſſe in primo ſolum ſcribitur: *Romæ, ſeptem fratrum.* Hieronymiana exempla ita confuſa ſunt, ut alienis auxiliis opus habuerit Florentinius, ad vera filiorum ſanctæ Felicitatis nomina à cœmeteriis aliiſque immixtis diſtinguenda. Nec ſatis diſtincte loquitur Frontonis Kalendarium; *ſeptem fratrum Apii & Salariæ*; de quibus vide editoris obſervationem pag. 103, ubi de tribus Miſſis &c. Clariora ſunt quæ tradit Beda & poſt illum Ado, pari uterque ſententia, licet non eiſdem omnino verbis, cum alter altero paulo ſit brevior, & niſi Noſter perpetuo Adonianus eſſet, dubitari poſſet, an non potius illum, quam hunc, præ oculis habuerit. Rabanus certo Bedam deſcripſit, Notkerus Adonem, addita brevi clauſula. Utrum autem fratres illi omnes hac die, an ſimul cum matre, an eodem loco confecti & ſepulti, ſuo loco diſcutietur; præeunte Bucherii vetuſtiſſimo Kalendario, cujus verba recitat Ruinartius pag. 20, Acta ipſa paſſionis ut ſincera ſubjungens, cum Surii, & Ughelli editione aliiſque Mss. collata. Mirum quam jejune de his agat Tillemontius tomo 2 pag. 312. De aliis germanis, itidem ſeptem, Tiburtinis egimus XXVII Junii, & porro agendum erit XVIII hujus.

Africanos noſtros quatuor ita annuntiat Romanum parvum: *In Africa, Januarii,* *Januarii & ſociorum.* *Marini, Naboris & Felicis.* Et eadem eſt Hieronymianorum phraſis, niſi quod ſocii adjungi videantur, à noſtris plane expuncti. Citatis jam verbis ſuperaddidit Viennenſis & ex eo Notkerus, *decollatorum*; ac præterea: *Quorum corpora Mediolanum tranſlata ſunt.* Suſpectam tranſlationem habuiſſe videtur Uſuardus, certe eam ſilentio plane involvit, de cetero annuntiationem totam ex Adone accipiens. Magna, ſaltem poſteriorum duorum, cum *Victore Mauro*, de quo egimus VIII Maii, affinitas, adeo ut Acta in multis convenire dicantur. Vide Tillemontium tomo 5 à pag. 267. Celeberrimas virgines *Rufinam* & *Secundam* ſolis nominibus appellavit Romanum parvum: *Romæ, Rufinæ & Se-* *Rufinæ & Secundæ.* *cundæ.* Has apud codices Hieronymianos, ſupra laudatis fratribus immixtas, obſervat Florentinius, nonnulla in earum laudem congereris. Aſt Ado uberius rem proſecutus, prolixo eas ornavit elogio, Actorum videlicet eleganti compendio, quod mirum eſt à Notkero non integre fuiſſe deſcriptum. Noſter paucula delibavit, ſatis parce, ut verum fatear, pro materiæ, ab Adone tam large digeſtæ, abundantia. Hunc ſua ſumpſiſſe conſtat ex Actis ipſis, quæ à Mombritio & Surio poſtea edita ſunt; quæque antiquitatis ſuæ teſtem habent Aldelmum, Virginum encomiaſten, alioſque veteres. Pro integritate ſtat Baronius; contra ſentiunt recentiores, quibus ferme accedit Tillemontius tomo 4 pag. 5, ſed maxime pag. 584. Illuſtrem Romæ earum memoriam probat vetuſtiſſimus epiſcopatus *Silva candidæ*, poſt loci everſionem Portuenſi unitus. Sed quidquid de his poſtea ſtatuendum ſit; patet interim, ut ſupra dicebam, Martyrologorum noſtrorum convenientia, & ex codicibus Uſuardinis, nativa Uſuardi ipſius ſimplicitas. De ſola prima claſſe meminit Wandelbertus:

Sexto germana Chriſto pro ſorte coronam
Progenie ſeptena dicat Felicitas alma,
Quam genuit, gratamque Deô præmiſit ad aram.

AUCTA.

AUCTARIA.

TORNACEN. Septem fratrum nomina enumerat, ſed omiſſo elogio. Cetera omnia pura ſunt.

PULSANEN. In prima purus; adjungit: *Item Romæ, ſanctarum virginum Rufinæ & Secundæ.* Deſunt reliqua.

ROSWEYO. Textui puro ſubjungit: *Item* *Amelberga* *ſanctæ Amelbergæ virginis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Omnes cum Belino, Africanos ultimo loco referunt, quibus addunt: *In portu Gandavo, monaſterio Blandinio, ſanctæ Amelbergæ virginis.* At LOVANIEN. caret elogio ſeptem fratrum: & DANIC. proprium ſuperaddit: *In Dacia civitate Othonienſi, natale* *Canuti.* *ſancti Canuti regis & martyris.*

CENTULEN. *Romæ, natale ſeptem fratrum* *Textus mutatus.* *filiorum ſanctæ Felicitatis, id eſt Januarii, Felicis, Philippi, Alexandri, Vitalis, Silvani, Martialis, tempore Antonini, primatis* [an non prætoris?] *auditu. Deinde per varios judices, ac variis ſuppliciis laniarentur, miſſi. In Africa, ſanctorum Januarii, Marini, Naboris & Felicis, decollatorum. Quorum corpora Mediolanum tranſlata ſunt. Item Romæ, natale ſanctarum Rufinæ & Secundæ ſororum, genere & opibus nobilium, quas præfectus Archeſilaus, pro nomine Chriſti præcepit capite plecti. Cœnobio Blandinio, natale* *Amelberga.* *ſanctæ Amelbergæ virginis.*

BRUXELLEN. De ſeptem fratribus, poſt *puniti*, ſubdit: *Et poſt martyrium filiorum, Feli-* *DeFelicitate* *citas mater, pro Chriſto capite cæſa eſt. Hanc beatam fœminam plusquam martyrem vocat Gregorius, quæ ſeptem in filiis & octavo in corpore proprio martyrium fortiter eſt perpeſſa.* Sequitur de Rufina & Secunda, pure; item de Africanis. In fine adjicitur: *Apud Temſecam, ſecus Scaldam,* *DeAmelber.* *depoſitio ſanctæ Chriſti virginis Amelbergæ, neptis beatæ Gudilæ, noſtræ patronæ. Cujus brachii os fregit Karolus Martellus princeps, cum ipſe junior eſſet, ut eam ſibi raperet ſponſam. Quam & ipſe plane cepiſſet uxorem, ſi non virginalis pudicitia penitus obſtitiſſet. Hujus ſacræ virginis reliquiæ poſtea Gandavi in monte Blandinio ſunt tranſlatæ.* Vide notulam Caſtellani.

HAGENOYEN. In ſeptem fratribus nonnihil interpolatus, ſecundo loco habet: *Item ſanctæ* *Theodora.* *Theodoræ electæ, de cujus pœnitentia legitur. Item* *Patiniani.* *Patiniani confeſſoris.* In reliquo textu purus eſt. In fine autem nomen tranſmutat: *In portu Gandavo, monaſterio Blandinio, ſanctæ Qualber-* *Quielberga.* *gæ virginis.* Patet agi de *Amelberga*.

AQUICINCT. Textui ſubdit: *Et ſanctæ Amel-* *Amelberga.* *bergæ virginis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Septem fratrum martyrum, filiorum ſanctæ Felicitatis; ſcilicet, Januarii, Felicis, Philippi, Silvani, Alexandri, Vitalis & Martialis, Romæ paſſorum feliciter. Rufinæ & Secundæ virginum & martyrum. Amelbergæ virginis in Gandavo.*

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione modice interpolata, ſic habet ſecundo loco: *Item Romæ, milliario decimo, ſanctarum virginum Rufinæ & Secundæ ſororum. Quæ ex pa-* *De Rufina & Secunda.* *tre clariſſimo, nomine Aſterio, & matre illuſtriſſima Aurelia natæ ſunt, & ſub perſecutione Valeriani & Galieni imperatorum, judicibus vero Junio Donato præfecto, & Archeſilao comite, diverſis tormentorum generibus martyrizatæ, ad ultimum una earum illiſo capite gladio, altera ſciſſa cervice migraverunt ad Dominum.* In Africanis pura eſt. Tum: *In Flandria, portu Gan-* *Amelberga.* *davo monaſterio Blandinio, ſanctæ Amelbergæ* *Canuti.* *virginis. In Dacia, beati Kanuti regis ac martyris.*

GREVEN. *In Dacia, Kanuti regis & mar-* *De Canut.* *tyris. Qui propter amorem juſtitiæ & religionis ſanctæ, poſt multas perſecutiones in eccleſia ſancti Albani protomartyris Anglorum, expanſis manibus orans, ab impiis interfectus eſt. Paterniani* *Paterniani.* *epiſcopi & confeſſoris. In Flandria, portu Gandavo, monaſterio Blandinio, ſanctæ Amelbergæ* *Amelberga.* *virginis.* Vide ſupra BRUXELLEN.

MOLAN. Aliis litteris textui inſeruit: *Quorum corpora Mediolanum tranſlata ſunt*, ut alii ſupra. In fine: *In portu Gandavo, in monte Blandinium dicto, ſanctiſſimæ virginis Chriſti Amelbergæ. Binchii, Amelberga electa vidua, quæ* *Ameſb virg.* *cum in pace quieviſſet, condita eſt in Lanbais in* *Ameſb. vid.* *baſilica beati Urſmari, & ſignis clara, mira veneratione fidelium colitur. In Fiſciaco, natale ſancti Ettonis epiſcopi & confeſſoris.* Dein typis *Ettonis.* minoribus: *In Dacia, Canuti regis & marty-* *Canuti.* *ris. Qui propter amorem* &c. ut GREVEN. Demum: *Galliis oppido Lens, obiit Pacificus, pri-* *Pacifici.* *mus Miniſter Fratrum Minorum in Francia.* Aliæ editiones in textu idem ſervant. In fine autem de Amelberga, ut in prima. Tum: *Eodem die, Lanbaco cœnobio, depoſitio Amelbergæ electæ. Quæ ſignis clara, mira veneratione fidelium colitur. Civitate Othonienſi, ſancti Canuti* *Canuti & ſociorum.* *regis & protomartyris Danorum, qui anno milleſimo octuageſimo ſexto, in baſilica ſancti Albani martyris, manibus in modum crucis ſolo tenus expanſis orans, mortem pro Chriſto paſſus eſt a ſuo familiari. Paſſi ſunt cum eo Benedictus frater & alii ſeptemdecem. Lætiis ex Fiſciaco, natale ſancti Ettonis epiſcopi & confeſſoris. Die decima, ſancto-* *Ettonis.* *rum quadraginta quinque martyrum, in Nicopoli* *Mart. 45.* *Armeniæ.* Demum minoribus typis: *In Arteſia oppido Lens, obiit Pacificus, primus Miniſter frater* [Fratrum] *Minorum in Francia, cujus meminit Bonaventura.* A priori parum differunt.

V *Idus.* *Die* 11.

TRanſlatio ſancti Benedicti abbatis. Apud Armeniam minorem, civitate Nicopoli, natalis ſanctorum martyrum Januarii & Pelagiæ, qui equuleo, ungulis, & teſtarum fragmentis diebus quatuor cruciati, martyrium impleverunt. In territorio Senonico, *Tranſlat. Benedicti.* *Januar. & Pelagia.*

Sidronii. Sabini. beati Sidronii martyris. Item in territorio Pictavenſi, ſancti Sabini confeſſoris.

Soli omnino puri ſunt *Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In erroribus orthographicis maxime conſiſtit. In Pulſanen. eſt *Nycepolt, eculeo.* In Munerat. *Pellagis, Sidronis.* Sunt qui ſcribant *in pago Pictavenſi,* ut Praten. &c. Sed noſtri eum Herinien. Tornacen. & pleriſque aliis, ut eſt in textu. Munerat. pro *Sabini,* legit *Albini.* Quæ confuſio in Auctariis ſæpe recurret.

Tranſlat. Benedicti. OBSERVATIO. *Tranſlationis corporis ſancti Benedicti* ex Italia in Galliam, pleriſque antiquis Martyrologiis, imo vel ipſis Hieronymianis apographis, Lucenſi præſertim & Corbeienſi, inſerta eſt, aut adjecta memoria, quidquid in hunc uſque diem obluctentur Caſſinenſes, ut ex ipſorum querelis aliquando coram audire licuit. Beda, pro tranſlatione, ſcripſit *depoſitio*, à Floro tranſlationem deſcribente, in hac parte emendatus, quod tamen Rabanus ſervandum cenſuit. De neutra meminit Romanum parvum. Ado autem brevem tranſlationis hiſtoriam texuit, à Notkero nonnihil auctam, cujus compendium in Auctariis dabimus. Noſter, omiſſis reliquis, ſatis habuit tranſlationem ipſam conſignare, ut probant primæ notæ codices, è quorum uno, nempe Herinienſi, ſcalpello veroſimillime eraſa eſt, loco vacuo relicto. In Tornacenſi notata non eſt, & eapropter ambo codices illi, cetera puriſſimi, è genuinorum claſſe excluſi ſunt. Videat curioſus lector totam tranſlationis hujus, ad Floriacenſe monaſterium, hiſtoriam, in Actis noſtris ad XXI Martii fusè deductam, cum miraculorum ibi patratorum narratione, à pag. 299 ad 357. Wandelberti verſus infra dabimus. Martyres Armeni, *Januarius* & *Pelagia*, in Hieronymianis nonnihil deformati ſunt. *Januarii & Pelagiæ.* In Romano parvo fit commemoratio ſolius *Januarii.* Ado utrumque ex Hieronymianis, opinor, aut ex Actis conjunxit, adjecto brevi elogio, quod Noſter ad verbum tranſumpſit. Notkerus ſola ultima voce differt; at Florus & Rabanus, quamvis in rei ſubſtantia conveniant, phraſi prorſus diſcrepant ab Adone, ut mihi ſemper fiat veroſimilius, duos illos, licet Adone antiquiores, ab eo tamen numquam viſos fuiſſe. Non habeo quod hic ſuperaddam, præter metricum Wandelberti encomium, quo Benedicti tranſlationem etiam complectitur:

Martyrio quintum ſancit Januarius, atque
Conſimili decorat Pelagia ſancta nitore.
Tum Beneventanis tranſlata montibus almi
Juſta patris Benedicti, nunc Liger altus honorat.

Sequitur in Pratenſi & in ei conſimilibus, Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinct: *In Mauritania Cæſarienſi, ſancta Marciana virginis & martyris*, ſuper eraſis aliquot verbis, citato Pratenſi codici intruſa, ut me monuit oculatiſſimus teſtis Clar. Caſtellanus, quod ſuperius IX Januarii iterum indicavimus. De vero paſſionis die non diſputo, nam & hac die in Hieronymianis *Martianus* aliquis in Mauritania, forte pro *Marciana*, recolitur. Unicus eſt diſquiſitionis noſtræ ſcopus, utrum ex tam unanimi codicum aliorum conſenſu, vera Uſuardi ſententia non apertiſſime liqueat? Et ita quidem nobis videtur, urgentioribus argumentis libenter & ultro ceſſuri. Binæ annuntiationes ultimæ purè Uſuardinæ ſunt, niſi fortaſſe in depravatis Hieronymianorum nominibus, eum hiſce
Sidronii. Sabini. Sanctis affinitatem invenias, & *Baſinum* v. g. codici Lucenſi aſſutum, pro *Sabino* noſtro accipiendum exiſtimes. An hic Sabinus Brixia accerſendus ſit, docebit Caſtellani notula ad hunc diem; ubi aliam adjicit de *Sabino* & *Cypriano*, in Romano moderno ſignatis. Utramque in Actis noſtris examinabimus. Ex hactenus dictis, patet germana & pura Uſuardi lectio: quem mirum eſt *Pium Papam* præteriiſſe, ab Adone hac die tam diſtincte propoſitum, à Notkero in ſequentem dilatum.

AUCTARIA.

DE PRATEN. & cum eo cohærentibus, uti & de HERINIEN & TORNACEN jam ſatis diximus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Omittunt in principio Tranſlationem S Benedicti. Deſunt etiam Sidronius & Sabinus, quorum loco habetur: *Roma, paſſio*
Stephani & Leontii. *ſanctorum Stephani & Leontii.*

ANTVERP MAX ULTRAJECT. & LEYDEN. *Tranſlatio beati Benedicti abbatis, & ſancta Scolaſtica ſororis ejus. Roma in Vaticano, natale ſancti Pii Papa & martyris. Huic ab angelo nunciatum eſt, Paſcha die Dominico celebrandum.* *De Scholaſt. Pii PP.* In Armenis ſatis puri ſunt. Tum: *Item Roma, ſanctorum Stephani & Leontii.* Demum: *In pago Pictavenſi, ſancti Sabini confeſſoris.* *Stephani &c* Deeſt Sidronii.

In LOVANIEN. Deeſt *Sidronis* & *Sabini*; cetera ut priores. In ALBEROEN. omiſſa tranſlatio Benedicti. Item in DANICO, qui proprium popularem ſanctum in fine adjungit his verbis:

Ketelli. bis. *In Dacia civitate Wibargenſi, natalis ſancti Ketelli confeſſoris.* Videtur Martyr fuiſſe.

CENTULEN. *In Galliis cœnobio Floriaco, adventus & tranſlatio corporis ſanctiſſimi patris Benedicti abbatis, ſimulque beatæ Scholaſticæ virginis, ſororis ejus. In Armenia, civitate Nicopoli, ſanctorum martyrum Januarii & Pelagiæ. In territorio Pictavenſi, ſancti Sabini confeſſoris. Hic fuit ex diſcipulis magni patris ſancti Germani.*

DeBen.&c. *De Sabino.*

BRUXELLEN. *Floriaco, adventus ſeu tranſlatio ſancti Benedicti abbatis. Cujus corpus ex Italia de monte Caſſino in Gallias ad monaſterium Floriacenſe tranſlatum eſt.* In Armenis ſatis purus; pergit: *Romæ in Vaticano, natale ſancti Pii Papæ & martyris. Qui ex annuntiatione angelica, Paſcha Domini ſemper in Dominica celebrandum conſtituit. Item Romæ, paſſio ſanctorum Stephani & Leontii. In Mauritania Cæſarienſi, ſanctæ Marcianæ virginis & martyris.* Obitus eſt, ſeu tandem ſignaſſe IX Januarii. In Sidronio, purus eſt. Tum: *In pago Pictavenſi, ſancti Albini confeſſoris.* Voluit dicere *Sabini*, niſi agat de *Albino* vel *Albano* ſocio *Liſiani*, ut infra.

De Pio PP. *Stephani &c.* *Martianæ.* *Albini.*

HAGENOYEN. *Romæ in Vaticano ad S. Petrum, depoſitio ſancti Pii Papæ & martyris. Hic mauſit poſt beatum Petrum, undecim annis & menſibus quatuor & diebus viginti unum, rexit Eccleſiam. Hic paſſus Antonio* [Antonino] *imperatore iſte conſtituit Paſca die Dominico celebrari, ne cum Judæis videamur judaizare. Hic conſtituit, hæreticam venientem de hæreſi Judæorum, debere recipi & baptizari. Item conſtituit ſententiam excommunicationis ferri in violatores & vaſtatores eccleſiaſticarum rerum & eccleſiarum. Item quod clericus, qui paravit ſuo epiſcopo inſidias, quod deponatur & curiæ ſeculari tradatur.* In Armenis purus eſt. Dein: *Romæ, paſſio ſanctorum martyrum Stephani & Leontii.* De Sidronio recte. Tum: *Eodem die, tranſlatio ſancti Benedicti abbatis & Scolaſticæ ſororis ejus. Qui poſt devaſtationem monaſterii ſui factam à paganis, corpus ejus* (non eſt ſyntaxis) *in Gallias deportatum eſt, cum corpore ſanctæ Scolaſticæ.* In Sabino purus eſt.

De Pio PP. *Stephani & Leontii.* *Tranſl. Ben.*

AQUICINCT. De Martiana, dictum eſt. Poſt Sabini, adjungit: *Et ſancti Albani confeſſoris & Liſiani. Item, ſanctorum Savini & Cypriani. Romæ, ſancti Pii Papæ. Hujus tempore Hermes librum ſcripſit qui appellatur Paſtor, quia in habitu paſtoris ei angelus apparuit.* Hæc poſtrema de Paſtore, ex Adone accepta ſunt.

Albani & Liſiani. *Savini &c.* *De Pio PP.*

REG. SUEC. qui fuit Urſini a Roſemberg. *In civitate Mantua, ſancta Specioſæ virginis.* Duplat cl.

Specioſæ.

DAVERONEN. *In territorio Senonico, beati Sidronii martyris. Item, in territorio Pictavenſi, ſancti Albini confeſſoris & Liſiani.*

Albini &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Tranſlatio ſancti Benedicti abbatis. Sidronii martyris in Senonica. Sabini confeſſoris. Januarii & Pelagiæ martyrum. Joel & Eſdræ prophetarum.* De quibus XIII hujus in textu Uſuardino agitur.

Joel & Eſdræ.

BIGOTIAN. ſign. P. 5. *Romæ, paſſio ſanctorum Stephani & Leontii.* Supra *Leontii*.

Stephani &c.

REG. SUEC. ſub nota num. 428. *Pariſius Albini confeſſoris.*

Albini.

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. C. *In territorio Pictavenſi, ſancti Albini confeſſoris & Liſiani. Et ſancti Savini & Cypriani martyrum.*

Albini &c. *Savini &c.*

IN VATICAN. Deeſt Tranſlat Benedicti De Sidronio & Sabino nihil. Adjicitur: *Romæ, ſancti Pii Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis XI. Item Romæ, ſanctorum Leontii, Stephani, Mauritii,*

Pii PP. *Leontii &c.*

ALTEMPS. *In Mauritania Cæſarienſi, ſanctæ Marcianæ virginis & martyris. Item Liſiani, Savini & Cypriani martyrum.*

Marcianæ. *Liſiani &c.*

FLORENTIN. *Romæ, paſſio ſanctorum martyrum Stephani & Leontii. In territorio Pictavenſi, ſancti Albini confeſſoris.*

Stephani &c.

BURDEGALEN. *In territorio Senonico* [aliquid deeſt] *Pictavenſi, ſancti Albini confeſſoris. Et in territorio Burdegalenſi, ſancti Sabini.*

Albini. *Sabini.*

LUXOVIEN. *Depoſitio ſancti Hidulphi archipræſulis, Mediano monaſterio quieſcentis, glorioſæ ſanctitatis viri.*

Hidulphi.

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ in Vaticano, natale ſancti Pii Papæ & martyris. Qui ſedit in epiſcopatu annis XI, menſibus III, diebus XXI. Huic ab angelo nunciatum eſt, Paſcha die Dominico celebrandum. Et conſtituit, hæreticum venientem ex Judæorum hæreſi, ſuſcipi & baptizari. Item Romæ, ſanctorum Stephani & Leontii martyrum.* In Armenis, ſatis pura eſt. Tum: *Treveris, beati Hildulphi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, beatorum martyrum Savini & Cypriani fratrum. In territorio Pictavienſi, ſanctorum Albini, Luciani, & Seviani confeſſorum. In Floriaco monaſterio territorii Aurelianenſis, tranſlatio ſanctorum corporum Benedicti abbatis & ſororis ejus Scholaſticæ virginis, de Italia in Galliam.*

De Pio PP. *Stephani &c.* *Hildulphi.* *Savini &c.* *Albini &c.* *De Tranſl. Benedicti.*

BELIN. Incipit: *Romæ, beati Pii Papæ & martyris.* In fine Sabinum Sidronio anteponit. Et in ſecunda editione adjicit: *Item tranſlatio ſanctæ Scolaſticæ virginis.*

Tranſlat. Scholaſticæ.

GREVEN. *Romæ in Vaticano* (teſte *Adone*) *ſancti Pii Papæ & martyris, qui ſedit in epiſcopatu annos* XIX [Ado XVIII.] *Sub hujus tempore Hermes librum ſcripſit, qui Paſtor appellatur, quia in habitu paſtoris ei angelus apparuit. Eodem die, beatorum martyrum Savini & Cipriani fratrum. Romæ, Stephani, Leontii, Mauritii & Militonis, Bertini martyris. In Siria, ſancti Marcialis. Apud Cæſaream Mauritaniæ, paſſio ſanctæ Mariæ virginis, quæ ſub Budari paſſa eſt. Hildulphi archiepiſcopi Treverenſis & confeſſoris, fratris ſancti Erhardi epiſcopi Ratiſponenſis. Hic pondus curæ paſtoralis, quod ægerrime ferebat, deponens, in ſaltu Voſago eremiticam vitam duxit, converſatione pariter & miraculis præclarus, multos in eodem propoſito magnæ ſanctitatis viros imitatores habere meruit. In territorio Pictavenſi, Luciani & Savini confeſſorum. In Britannia, tranſlatio ſancti Maclovii epiſcopi & confeſſoris. In Dacia, tranſlatio ſancti Ketilli presbyteri & confeſſoris. Tranſlata eſt cum ſancto Benedicto etiam ſancta Scolaſtica ſoror ejus atque in partibus Cenomanenſium, religioſorum devotione condita. Item ſancti Eulogii.*

De Pio PP. *Savini &c.* *Stephani &c.* *Bertini.* *Marcialis.* *Mariæ.* *De Hidulpho.* *Luciani &c.* *Tranſlat. Maclovii.* *Item Ketilli.* *Et Scholaſt.* *Eulogii.*

MOLAN. Poſt *Benedicti abbatis*, aliis litteris textui inſerit: *Poſtquam enim, ſicut ipſe vivens prædixit, monaſterium ejus a gentibus vaſtatum eſt; Domino revelante, repertum eſt corpus ejus & in Gallias tranſlatum, atque in monaſterio quod vocatur Floriacum, condigne ſepultum. Tranſlatum eſt pariter etiam corpus beatæ Scholaſticæ, ſororis ejus, atque in partibus Cenomanenſium, religioſorum devotione conditum.* In fine ſolum addit: *Et Liſiani. Romæ, beati Pii Papæ.* In aliis editionibus, brevior eſt tranſlationis hiſtoria. In fine autem habetur: *Romæ, beati Pii Papæ (& martyris.) Treviris, ſancti Hidulphi, epiſcopi & confeſſoris egregii. Wiburgæ in Dacia, ſancti Ketilli confeſſoris.* Lectiones de eo apud nos Mſs. ſuo tempore illuſtrabuntur.

De Tranſlat. Ben. & Schol. *Liſiani.* *Pii PP.* *Hidulphi.* *Ketilli.*

IV *Idus.* *Die* 12.

Naſonis. APud Cyprum, beati Naſonis, antiqui Chriſti diſcipuli. In *Hermagor.* Aquileia, natalis ſancti Hermagoræ epiſcopi, diſcipuli beati *&* Marci Euangeliſtæ, qui inter miracula ſanitatum & prædicationis inſtantiam ac populorum converſionem, plurima pœnarum gene- *Fortunati.* ra expertus, ad ultimum cum Fortunato archidiacono ſuo, capitali *Dii.* ſupplicio perpetuum meruit triumphum. In Cæſarea, ſancti Dii.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-major.* & *Munerat.*

VARIA LECTIO. *Ermagoree* legit Antverp-maj., *Ermagore* Munerat., uterque neglecta diphthongo, ſed in textu melius. Idem Munerat. male ſcribit *converſationem*, pro *converſionem*. In Pratenſi eſt *Dyi*, in Antverpien-majore *Diſi*, certum ſuppono ex codicibus & extractis plurimis, omnino legendum eſſe *Dii*, ut præfert textus.

Naſonis. OBSERVATIO. Bina hodie in Romano parvo annuntiatio pro libitu, ni fallor, poſita, quarum ſecunda proponitur hoc modo: *Apud Cyprum, Naſonis, antiqui Chriſti diſcipuli.* Interſere, *natalis beati*, & habebis ſenſum Adonis, patebitque quid & unde Noſter acceperit. Non dubium eſt, quin, ut recte advertit Roſweydus, hic intelligendus ſit *Jaſon*, vel *Mnaſon*, de quo in Actibus Apoſtolorum cap. 21. Et quidem *Jaſon* in moderno Romano nuncupatur, aſt codices noſtri omnes, Romani parvi & Adonis lectionem conſtantiſſime tenent. De eo nec in Hieronymianis, ſaltem hac die, nec in Beda, Floro, Rabano aut Wandelberto quidquam legitur. Notkerus à textu noſtro permodice diſcrepat. Utcumque ſit, certum puto agi hic de *Mnaſone* illo Cyprio, qui fuit unus ex diſcipulis Chriſti, ut pridem oſtendit Henſchenius xxv Junii, à pag. 4, & nos fuſius, ſi opus eſt, de eo in Actis ex profeſſo diſputabimus. *Hermago-ra &c.* *Hermagoræ* memoriam recoli in Hieronymianis, videntur indicare adjuncti characteriſmi, tametſi in omnibus codicibus nomen corruptum ſit, aliis *Armigeri*, aliis *Armigiri* vel *Armageri* legentibus, præfixo ubique *Fortunati* nomine, quem à Noſtro abeſſe, male refert Florentinius. Ceterum in Romano parvo ſic primo loco clariſſime Hermagoras exprimitur: Aquileiæ, *Hermagoræ epiſcopi, diſcipuli ſancti Marci.* Hiſce nihil magnopere adjecit Ado, præter ea quibus indicat fuiſſe *primum ejuſdem civitatis epiſcopum.* Itaque elogium totum in laterculo noſtro repræſentatum & *archidiaconi Fortunati* ſocietas, pure Uſuardina ſunt, ex Actis aliquibus decerpta. Qualia fortaſſe ſunt, quæ edidit Mombritius tomo 2 pag. 2, vel quæ nos Mss. habemus, diverſo ſtylo & ordine, ſuo loco examinanda. Wandelbertus Hermagoram diſticho honoravit:

Hermagoram quarta ſupplex Aquileia frequentat,
Antiſtes precibus populum qui fulſit & urbem.

Qua porro veroſimilitudine dici poſſit, Marcum Euangeliſtam Aquileiæ fuiſſe, ibique Hermagoram epiſcopum inſtituiſſe, non improbabiliter oſtendimus in Tractatu de Patriarchis Alexandrinis, diſſertatione fundamentali §. 2 num. 20. Cetera in Actis diſcutien- *Dii.* tur. *Dium* vel *Divum* in Hieronymianis legi, fatetur Florentinius: expreſſa ejuſdem in Adone mentio: *Apud Cæſaream, ſancti Dii;* quæ ferme etiam Uſuardi verba ſunt, & ipſius certa, ut ego quidem ex probatiſſimorum codicum conſenſu exiſtimo, quamquam nec Belinus, nec Grevenus, nec Molanus, nec codices aliqui alii eam annuntiationem poſuerint, quæ, procul dubio, cauſa fuit cur & à Baronio neglecta ſit, utpote in ſolitis ejus fontibus non reperta. Hæc pro textu noſtro plene & integre Uſuardino.

Sequitur in Adone: *Mediolani, tranſlatio ſanctorum martyrum Naboris & Felicis;* ſatis *De Tranſl. Naboris & Felicis.* conformiter ad dicta x hujus. At vero apud alios faciem mutavit ea tranſlatio. Sic Romanum hodiernum clare indicat diem natalem, ſeu diem quo Mediolani paſſi ſint, ut faciunt etiam codices in Auctariis citandi. Notat hîc Caſtellanus, locum alium in eorum Actis ſuggeri, alii tenebras alias affundunt; ſic ut hæc ſeges ſit, intricatis quæſtionibus, *De Cleto PP.* alibi elucidandis, involuta. Adde memoriam *ſancti Cleti Papæ* in eodem Adone conſignatam, ſed à Noſtro itidem præteritam, forte quod eumdem crediderit cum Anacleto, a ſe notato xxvi Aprilis. Nota eſt celebris controverſia de Cleto & Anacleto, uno an gemino, eodem an diverſo; nota Martyrologiorum confuſio & oppoſitio, ut ad præfatam diem abunde indicavimus & porro in Actis menſis Julii, ad hanc vel ſequentem diem, fuſius & forte de integro erit diſceptandum.

AUCTA-

AUCTARIA.

Felicis & Naboris. TORNACEN. Toto textu puriſſimus, in fine ſubjicit: *Eodem die, Felicis & Naboris martyrum.*

Naboris & Felicis PULSANEN. Omittit *Dii*, cujus loco ſubſtituens: *Mediolani, natalis ſanctorum martyrum Naboris & Felicis.*

ROSWEYO. ANTVERP.* & MAX-LUBEC. GREVEN. & MOLAN. Omnes deficiunt in ultima annuntiatione.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Primo loco: *cum elogio.* *Apud Mediolanum civitatem, natale beatorum Naboris & Felicis. Qui Maximiano imperatore accuſati quod Chriſtum colerent, duodecim diebus in carcere ſine victu detenti ſunt. Deinde traditi Anolino conſulari, [&] fuſtibus caſi, juſſi ſunt ignibus conſumi. Qui illaſi perſeverantes, ad extremum capitalem ſententiam ſuſceperunt.* Poſt hæc ſequitur de Naſone, Hermagora &c. purè, ſed deeſt etiam annuntiatio ultima.

CENTULEN. *Apud Aquilegiam, ſancti Hermagora epiſcopi & martyris, qui cum Fortunato archidiacono ſuo, capitali ſupplicio, perpetuum meruit triumphum. In Cypro, ſancti Naſonis antiqui Chriſti diſcipuli. Mediolani, translatio ſanctorum Naboris & Felicis.*

Anacleti. BRUXELLEN. *Roma, natale ſancti Anacleti Papa & martyris. Qui poſt beatum Clementem rexit Eccleſiam annis novem, & ſub perſecutione Domitiani martyrio coronatus eſt. Hic ſacerdotes pra cateris juſſit honorari, & prohibuit ne ipſi ſine teſtibus ſacrificare præſumant.* Dein de Naſone & Hermagora pure, prætermiſſo Dio. Tum:

Natalis & ſociorum. *Apud Mediolanum, natale beatorum Natalis, Felicis, Naboris & Primitivi. Qui apud Maximianum imperatorem accuſati quod Chriſtum colerent, duodecim diebus in carcere ſine victu tenti ſunt, deinde fuſtibus caſi & ignibus traditi, illaſi permanentes, finaliter capitalem ſententiam ſuſceperunt.* Manu multo recentiori aſſuitur: *Et*

Wilgefortis. *beatæ Wilgefortis virginis & martyris, filia regis Portugalliæ.* Ab aliis ponitur xx Julii.

HAGENOYEN. In prima purus, de Hermagora multa narrat ex Actis commixta, quæ triturari merentur. De Nabore item & Felice non pauca, aliunde magis probanda. Convenit cum textu: *In Caſarea, ſancti Dii.*

AQUICINCT. Pro *Dii*, ſcribit *Diſi*, ut ANTVERP-MAJOR ſupra. In fine adjicit: *Roma, ſancti Cleti Papa & martyris. Hic ex præcepto beati*

De Cleto PP. *Petri, viginti quinque presbyteros ordinavit in urbe Roma; qui & ſepultus eſt juxta corpus beati Petri.* Hæc ex Adone ſumpta ſunt.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130.

De Pio PP. *Roma, ſancti Pii Papa. Sub hujus tempore Hermes librum ſcripſit, qui appellatur* PASTOR, *quia in habitu paſtoris ei apparuit angelus.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Felicis &*

Felicis & Naboris. *Naboris fratrum & martyrum. Horum corpora cum tribus Regibus Coloniam tranſlata ſunt. Hermagora epiſcopi, diſcipuli ſancti Marci Evangeliſta.*

In VATICAN. num 5949. Deeſt Hermagoræ. Additur: *Mediolani, natale ſanctorum martyrum Naboris & Felicis.*

Anacleti. *Roma, ſancti Anacleti Papa, qui præfuit Eccleſia annis* XII. *Lugduni,*

Viventioli. *ſancti Viventioli epiſcopi.* Sic rectè, alii male.

FLORENTIN. In paucis voculis diſcordes, ita ferme omnes habent: *In Tuſcia, in territorio Florentino, apud monaſterium ſancti Michaelis de Paſignano, Feſulana diœceſis, tranſitus ſancti*

Joannis Gualberti. *Joannis abbatis, fundatoris Ordinis Vallis-umbroſa. Qui vivus in ſeculo ſe totis viribus mortificavit pro Chriſto. Hujus venerabilis obitus extitit anno incarnati Verbi* MLXXIII. [aliàs MLXXIV] *Tamen feſtivitas fit in Tuſcia* VI *Idus Octobris. In partibus Tuſcia, civitate Lucana, natale ſancti*

Paulini & aliorum. *Paulini epiſcopi primi ejuſdem civitatis & confeſſoris atque Severi & Theobaldi. Quorum corpora ſepulta ſunt in eccleſia Cathedrali dicta civitatis.*

Martt. 46. *Apud Antiochiam, paſſio ſanctorum martyrum* XLVI *(ſicut legitur in geſtis ſanctorum martyrum Quirici & Julitta) qui martyrizati ſunt ſub Caſare Juliano, & à præſide Alexandro capitali ſententia perempti ſunt.*

ABDINGHOFFEN. *Eodem die, beati Henrici imperatoris confeſſoris.* Spectat ad XIV Julii.

EDITIO LUBECO-COL. De Nabore & Felice habet, ut ANTVERP-MAX. &c. In Naſone & Hermagora, nonnihil interpolata eſt. De ultimo, notanter addit: *Requieſcit Oſnabrugi.* Dein:

Viventioli. *Lugduni, ſancti Juventioli epiſcopi & confeſſoris. In Caſarea, ſancti Diſi confeſſoris.* Ubi hunc titulum *confeſſoris* repererit, equidem neſcio.

BELIN. Scribit *Hermacora & Hermagorii.* Deeſt *Dii.* In fine additur: *Mediolani, ſanctorum martyrum Naboris & Felicis. In Tuſcia, ci-*

Naboris & c. Paulini. *vitate Lucana, beati Paulini, ejuſdem civitatis primi epiſcopi, qui ſub Nerone in radice montis Piſani, poſt multos agones, martyrium ſuum con-*

Jo. Gualber. *ſummavit. Item, ſancti Joannis Gualberti.*

GREVEN. *Eodem die, apud Mediolanum, natale (vel ut Adoni placet, translatio) Felicis &*

Felicis & Naboris. *Naboris martyrum. Qui cum eſſent cives Mediolanenſes, accuſati quod Chriſtum colerent, in carcerem, negato cibo, miſſi ſunt. Deinde fuſtibus caſi, ignem ſuperantes, decollatione martyrium conſummaverunt ſub Maximiano. Horum corpora cum ſanctis Magis Coloniam tranſlata, ibidem requieſcunt.*

Anacleti. *Anacleti Papa hic paſſio, die vero*

Vincentii. *ſequenti, ſepultura. Vincentii martyris. In Tuſcia,*

Pauli. *civitate Luca, beati Pauli, primi ejuſdem urbis epiſcopi. Qui ſub Nerone, in radice montis Piſani poſt* &c. ut BELIN.

Magdani. *Apud Mediolanum, ſancti Magdani, diſcipuli Chriſti.*

Viventioli. *Lugduni, ſancti Juventioli epiſcopi & confeſſoris. In territorio Bituricenſi, ſancti Menulphi epiſcopi & confeſſoris.*

Menulphi. *Item*

Cleti PP. *ſancti Cleti Papa, qui, ut dicit Ado, Roma ſedit annis* XII. *Hic ex præcepto ſancti Petri, viginti quinque* &c. ut AQUICINCT. ex Adone. *Nota quod Ado hic habet Cletum; ſexto vero Kal. Maii Anacletum.* Hoc vere dicit GREVEN; *Uſuardus vero contra hic Anacletum die ſequenti.* Hoc falſo.

Dii confeſſ. Theodora. *Apud Cæſaream, beati Dii confeſſoris. Theodora religioſa femina, qua tempore Zenonis imperatoris per maleficium decepta, cum adulterium commiſiſſet, mox compuncta, monaſterium virorum ingreſſa, de crimine falſo accuſata, patientiſſime tulit, ac miraculis coruſcans, tandem quievit in pace.*

Joannis Gerſon. *Item, ſancta memoria Johannis Gerſon, Doctoris chriſtianiſſimi, qui vita & eruditione eximius, quievit anno Domini* MCCCCXXIX. Hic ſanctitas, cultus &c. deſiderantur.

Meinulphi. MOLAN. *In territorio Bituricenſi, beati Meinulphi præſulis. Mediolani, ſanctorum martyrum*

Naboris & c. Paulini. *Naboris & Felicis. In Thuſcia civitate Luca, beati Paulini, ejuſdem civitatis* &c. ut BELIN.

Vincentii *In Pompeia, paſſio ſancti Vincentii martyris, cujus paſſio habetur. Lugduno Galliæ, depoſitio ſancti* *Juvencioli.* *Jo.Gualber.* *Juvencioli epiſcopi. Item, ſancti Joannis Gualberti.* Et minoribus typis: *Cujus vitam edidit Blaſius Milaneſius, Generalis Ordinis Vallis-umbroſæ.* In editionibus aliis, de Nabore & Felice; de Paulino Lucenſi, de Gualberto de Juventiolo, Vincentio & Meinulpho, ut in priori. Noto has editiones legere *Viventioli*; rectius poſuiſſent *Viventioli*. Additur hic: *Die duodecima, ſanctorum martyrum, Procli & Hilarii, & ſancti patris Michaelis Malani.* *Procli & aliorum.*

III *Idus.* *Die* 13.

Joël & Eſdra. JOël & Eſdræ prophetarum. Apud Macedoniam, natalis beati *Silea.* Sileæ Apoſtoli; qui cum eſſet unus de primis fratribus, & ab Apoſtolis ad eccleſias gentium deſtinatus, prædicationis officium, gratia Domini plenus, inſtanter conſummavit, atque in paſſionibus ſuis Chriſtum clarificans, poſtmodum requievit. In Africa, *Eugenii & ſociorum.* ſanctorum confeſſorum Eugenii Carraginenſis epiſcopi, fide ac virtutibus glorioſi, & univerſi cleri eccleſiæ ejuſdem, qui cæde inediaque macerati, fere quingenti vel eo amplius, inter quos quamplurimi erant lectores infantuli, gaudentes in Domino, procul exilio crudeli extruſi ſunt. Erant autem in eis nobiliſſimi, archidiaconus nomine Salutaris, & Muritta ſecundus in officio miniſtrorum, qui tertio confeſſores effecti, glorioſæ in Chriſto perſeverantiæ titulo illuſtrati *Turiavi.* ſunt. In Britannia minori, ſancti Turiani epiſcopi & confeſſoris, miræ ſimplicitatis & innocentiæ viri.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-maj.* & *Munerat.*, ut die præcedenti.

VARIA LECTIO. Praten. legit *Joël & Iſra*; Herinien. *Jobel & Ezra*; Antverp-maj. *Jobel & Heſdra*; Munerat. *Jocis & Ozea.* Liceat mihi ex aliis cum Adone ſcribere *Eſdra.* Poſui conſequenter ex eodem, cum Pratenſi & Herinien. *Silea*, tametſi in aliis melius habeatur *Sila.* Errat Antverp-maj. ſcribens *& Apoſtolis*, expuncta particula *ab.* Solus Praten. habet *Carthaginenſis*, ſatis recte, ſed ſecutus ſum reliquorum torrentem. Pro *univerſi cleri*, peſſime legit Antverp-maj *univerſalis.* Sic in Pratenſi & Munerato *nobiliſſimus*, pro *nobiliſſimi.* Item in Antverp-majore, *exilio truſi.* Sphalmata alia ſunt in Munerato *Mirita*, *glorioſo & miræ ſunt ſimplicitatis.* In Antverp-majore bene legitur *Turiavi*, in aliis omnibus *Turiani*, etiam in apographo noſtro Pratenſi & jam paſſim ex vita apud Surium ex Barrali edita, quidquid ſcribat Caſtellanus, ſe in Pratenſi legiſſe *Turiavi.* Ita etiam legendum monet ad marginem Martyrologii ſui univerſalis Gallicè *Turiaf*, *cujus corpus*, inquit, *Pariſiis quieſcit.*

Joëlis & Eſdra. OBSERVATIO. Superius ad VI Julii monuimus, prætermiſſum à Noſtro *prophetam Joëlem*, quem in Romano parvo & Adone *Iſaïa* conjunctum invenerat. Recte id ab eo factum, ſatis modo patet, cum hic idem propheta denuo recurrat alteri copulatus, ſtudio an errore, non examino. Sumpta eſt tota noſtra annuntiatio ex jam citatis Martyrologis, qui utrobique nomen idem repetunt, Notkero *Joëlem* omittente, quem *Silea.* ſupra nominaverat. *Sileam*, ſeu melius *Silam*, aut ſi vis *Silvanum*, primus inter antiquos, quod ſciam, refert Ado, hic breviter, aſt inter Feſtivitates Apoſtolorum cum eo elogio, quod ferme totum à Noſtro in laterculum ſuum tranſlatum exhibuimus. Cetera ejus geſta ex Actibus Apoſtolorum atque epiſtolis Petri & Pauli, hiſtorice in Actus deduci poterunt, cui rei viam ſtraviſſe videtur Tillemontius tomo I variis locis, ibi accuratius expendendis. Notkerus, quod mirum eſt, nec verbo de eo meminit, ejus loco ſubſtituens *Margaretam Antiochenam* cum vitæ compendio ex verbis Rabani ferme contexto. Romanum parvum de Carthaginenſibus ſic loquitur: *Et ſanctorum confeſſorum Euge-* *Eugenii & ſociorum.* *nii epiſcopi & univerſi cleri eccleſiæ.* His accedit brevis Adonis panegyris, fere ad verbum à Noſtro tranſumpta; liberalius à Notkero, in quo advertas, non inepte haberi, *lectores infantulique*, contra quam Ado & Uſuardus, obſcurius, ni fallor, expreſſerint. Non defuit celeberrimorum confeſſorum elogiis materia, ex Victore Vitenſi, barbaram illam Hunerici perſecutionem fuſe proſequente, à principio libri 2, ut vide in editionibus Chiffletii & Ruinartii, vel in ipſo Surio. In quibus autem à Victore differat Gregorius

Turo-

Turonenſis ſub initium lib. 2 hiſtoriæ Francorum, in Actis diſcutietur. Videri interim poteſt Tillemontius tomo 16, perſecutionem Wandalicam Gallice deſcribens à pag. 492; ubi de Eugenio & aliis ab articulo 21 pag. 541, de facta autem difficultate agit pag. 800. Interim manifeſtiſſimum eſt, totum hactenus textum ex præfato Adone plane mutuatum, Hieronymianis, Beda & Floro tacentibus. *Turianus* à ſolo Uſuardo conſignatus eſt, qui forte ſacrorum pignorum, de quibus in vita S. Leufredi, XXI Junii, pag. 112 agitur, tranſlationi interfuit: ut proinde dubitari minimè poſſit, quin genuinum & ſimplicem textum dederimus, excluſo *Anacleto*, quem neſcio unde Greven. & Molan. hac die ſecundo loco intruſerint, codicibus aliis purioribus plane ignotum. A textu Uſuardino longiſſime recedit Wandelbertus, cujus hi ſunt verſiculi: *Turiavi.*

Tertius Ægyptum præſentat Serapioni,
Attalus & martyr cæleſti flore niteſcit.

AUCTARIA.

TORNACEN. De Sila habet uſque ad *conſummavit*, de Africanis uſque ad *extorris ſunt*; deſunt elogiorum reliqua.

PULSANEN. In 1 & 2 ſatis purus, omittit reliqua; quibus ſubſtituit: *Ipſo die, ſanctæ Margaritæ virginis & martyris.* *Margarita.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri uſque ad *exilio crudeli truſi ſunt*; reliqua omnia, quæ in textu ſequuntur, prætermittunt.

ROSWEYD. Nihil habet de Turiavo; ſed in fine addit ſequentia: *Item Margaritæ. Et Mildradæ virginis, ſororis ſancti Lebarni, Deo dilectæ & in Cantia depoſitæ. Attali martyris. In Ægypto, Serapionis monachi.* *Margarita. Mildradæ. Attali. Serapionis.*

GREVEN & MOLAN. Secundo loco interſerunt: *Romæ, depoſitio Anacleti Papæ.* Vide reliqua in aliis codicibus interius. *Anacleti.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. In prima puri; ſubdunt: *Apud Antiochiam, natale ſanctæ Margaretæ virginis, quæ cum eſſet annorum XV, ſub præfecto regionis Olibrio, poſt diverſa pœnarum genera & ſtupenda miracula, demum agonem martyrii abſciſſione capitis conſummavit. Romæ, natale ſancti Anacleti Papæ & martyris, qui tertius poſt beatum Petrum, cum rexiſſet Eccleſiam annis IX, perſecutione Domitiani martyrio coronatus eſt.* In Sila, puri ſunt. In Africanis deſunt ea quæ ſequuntur poſt *crudeli exilio truſi ſunt.* De Turiavo, nihil. *De Margar. Anacleti.*

ALBERG. & DANIC. Cum tribus citatis conveniunt, ſed Joelis & Eſdræ habent tertio loco, poſt Anacleti. Conformior eſt LOVANIEN. in annuntiationum ordine, ſed totum Africanorum elogium reſcindit.

CENTULEN. *Natale ſancti Silea Apoſtoli, qui apud Machedoniam Chriſtum in paſſionibus ſuis glorificans, poſtmodum requievit. Alexandriæ, ſancti Joannis Patriarchæ, qui Elo....* [Eleemoſynarius] *nuncupatur. In Africa, ſanctorum confeſſorum Eugenii Carthaginenſis epiſcopi, Salutaris archidiaconi & Muritta, ſecundi in officio miniſtrorum & univerſi cleri eccleſiæ ejuſdem. In Britannia minori, ſancti Certani epiſcopi & confeſſoris.* Haud dubie *Turiavi*, vel ut in textu, *Turiani*. *Joannis Pat. Eleemoſyn.*

BRUXELLEN. Primo loco, de Margareta, ferme ut ſupra. In prophetis & Sila, ſatis purus, de Africanis, ſiſtit in *pulſi ſunt exilio.* Sequitur: *Apud Alexandriam, beati Johannis Patriarchæ, viri Dei, & in compaſſione & eleemoſynarum largitate piiſſimi. Item in Alexandria, ſanctorum Meanæ, Serapionis, Zenonis & Naſei presbyterorum.* Denique in Turiavo puriſſimus eſt; ſcribit tamen etiam cum aliis *Turiani*. *de Jo. Eleim. Menna & ſociorum.*

HAGENOYEN. Eſdram omittit & Joëli elogium aptat, quale de Oſea dedimus V hujus. In Sila ſatis purus eſt. Sequitur longior hiſtoria de ſancta Margareta, in qua nec draco rufus deſideratur &c. Deſunt Africani & Turiavus, quorum loco: *In Bavaria, tranſlatio ſancti Caſtuli martyris. In Babenberg, ſancti Henrici imperatoris, confeſſoris.* *Tranſlat. Caſtuli. Henrici.*

AQUICINCT. Poſt textum ſubnectit: *Alexandriæ, beato Joannis epiſcopi, Eleemoſinarii.* *Jo. Eleem.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign num. 130. In fine: *Eodem die, ſancti Minulfi confeſſoris. Eodem die, ſancti Cleti Papæ. Hic ex præcepto beati Petri, viginti quinque presbyteros in urbe Roma ordinavit: qui ſepultus eſt juxta corpus beati Petri.* *Minulfi. De Cleto.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Henrici imperatoris. Cleti Papæ & martyris. Marcellini Papæ & martyris.* Vide XXVI Aprilis. *Eugenii epiſcopi Carthaginenſis, cum toto Clero exilio relegati.* *Henrici. Cleti. Marcellini.*

IN VATICAN. Deeſt Joelis & Eſdræ.

FLORENTIN. *Item, ſancti Artiſii, de antiquis Chriſti diſcipulis.* Dein STROZZIAN ſolus: *Lugduni, depoſitio ſancti Bonaventuræ, Cardinalis epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.* *Artiſii. Bonavent.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Margareta; ut ſupra. In prophetis recte. Tum: *Civitate Babenbergenſi, depoſitio ſancti Henrici imperatoris Chriſtianiſſimi. Qui regnavit XXII annis ſub anno Domini milleſimo. Cui deſponſata fuit ſancta Cunegundis, filia Palatini comitis Rheni, virgo devotiſſima. Qui pariter virginitates ſuas Deo voventes, occulte virgines uſque ad finem vitæ permanſerunt.* De Anacleto addit, quod *ſepultus ſit juxta corpus beati Petri in Vaticano*, & quod *conſtituerit, ut Clerus nec barbam nec comam nutriat.* De Joanne, ut BRUXELLEN. ſupra. In Sila ſatis pura eſt: In Africanis circa finem turbatur. Tum: *Pictavis, ſancti Cypriani martyris.* In Turiavo, pura. Dein: *Carthagine, in Africa, beatorum Salutaris* &c. ſupplet quod ſupra defuit. *Eodem die, ſanctæ Milaridæ virginis. Mildridam*, vel *Mildritham* indicat. *De Henrico. De Anacleto. Cypriani. Mildridæ.*

BELIN. Ante Turiavi, inſerit: *Romæ, ſancti Anacleti Papæ & martyris.* Et de Bonaventura, ut codices FLORENTIN. ſupra. *Anacleti.*

GREVEN. *Pictavis, ſancti Cipriani martyris. Item, depoſitio ſancti Johannis patriarchæ Alexandrini cognomento Eleemoſynarii, ſecundum alios X Kal. Februarii. Lugduni Galliæ, depoſitio ſancti Bonaventuræ epiſcopi Albanenſis, S. R. E. presbyteri Cardinalis, Ordinis Minorum. Qui vita, ingenio & ſcriptis (dum in his ita ſtudet illumi-* *Cypriani. Jo. Eleemoſ. Bonavent.*

bationi

nationi intellectus, ut totum refertur ad religioſitatem & pietatem affectus) plurimum Chriſtianam religionem illuſtravit, SERAPHICIQUE *non immerito ſortitus eſt nomen. Hujus feſtum ſervatur Dominica ſecunda menſis Julii. Civitate Babenbergenſi,* *Henrici.* *Serapionis.* *depoſitio ſancti Henrici imperatoris Chriſtianiſſimi, hujus nominis primi, quoad imperatores, benedictionem imperialem ſeu coronam aſſecutos. Cujus uxor Cunegundis virgo ſanctiſſima, juvenculaque pulcherrima, ad hoc virum ſuum induxit ut communi voto inter ſe perpetuam virginitatem ſervarent. In quo ſtatu S. Henricus Chriſto ſerviens, anno Domini* MXXI *bono fine quievit miraculis clarens.* Pertinet ad diem ſequentem: in Romano differtur ad XV. *Serapionis confeſſoris. Item ſancta memoria Petri de Lutzenburgo Cardinalis,* *Petri de Lutzenbur.* *Avinione quieſcentis. Apud Antiochiam, ſancta* *Margaretæ.* *Margareta virginis & martyris. Quæ cum eſſet annorum* XV*, poſt ſqualorem carceris, flagra, ungularum lacerationem, lampadarum adustionem, capitis obtruncatione martyrium complevit. Secundum alios paſſa eſt* XIII *Kal. Auguſti.* *Mildrida.* *Mildrida virginis.* *Nehemiæ & alior PP. Vet. Teſtam.* *Neemia, Zorobabel filii Salathiel, & Jeſu filii Joſedech, qui Eccleſiaſtici 49, ſanctis Patribus veteris Teſtamenti connumerantur.*

MOLAN Poſt *illuſtratus ſunt*, minutis typis interſerit: *ſub Elpidoforo, quem venerabilis Muruta diaconus de alveo fontis ſuſceperat generatum.* *De Africanis* *Hic, ſedente ac fremente Elpidoforo, priuſquam exueretur, ſuſcipiens illa, quibus eum de fonte dudum texerat, ſabanu, in his verbis totum ad fletum & lacrymas commoviſſe dicitur civitatem: Hæc ſunt linteamina Elpidofore, miniſter erroris, quæ te accuſabunt, dum majeſtas veniet judicantis, cuſtodiente diligentia mea, ad teſtimonium tuæ perditionis, ad demergendum te in abyſſo putei ſulphurantis. Hæc te immaculatum cinxerunt de fonte ſurgentem. Hæc te acrius perſequentur, flammam gehennæ cum cœperis poſſidere.* In fine: De Bonaventura, ut FLORENTIN. *In Antiochia, ſancta Margaretæ virginis, quæ per multa* *De Margar.* *genera tormentorum, cæleſtis patriæ triumphum a Domino percipere meruit. Apud Bambergo, ſancti Henrici imperatoris & confeſſoris.* *Henrici.* *Item, ſanctæ Mildrudæ, virginis in Cantia, jam in Daventrium tranſlatæ.* *Mildradæ.* Rurſus minoribus typis: *Dominica die poſt hoc feſtum beatæ Margaretæ, Bruxellæ, feſtivitas* CORPORIS CHRISTI *miraculis clariſſimi, quod anno* MCCCLXIX *Judæi transfoderunt, prout adhuc hodie cernere licet.* *De feſto V. S. Bruxelles.* Aliæ editiones in primo augmento paulo breviores ſunt. In fine de Mildrada (quam alii ſæpe *Mildridam*; Caſtellanus *Mildrutham* appellandam cenſet,) ut ſupra. *Joſeph.* *Die decima tertia, memoria ſancti patris Joſeph confeſſoris, Theſſalonicæ.* Minoribus typis: *Eodem die apud multos, feſtum beatæ Margaretæ. Dominica die proxime ſequenti, Bruxellæ, feſtivitas* CORPORIS CHRISTI, *miraculis clariſſimi.* Vide in prima.

Pridie Idus. *Die* 14.

Phoca. APud Pontum, natalis beati Focæ epiſcopi civitatis Sinopis, qui ſub Trajano imperatore, carcerem, vincula, ferrum, ignem etiam pro Chriſto ſuperavit. Alexandriæ, ſancti He-
Heracla. raclæ antiſtitis, ob cujus opinionem celeberrimam memorat ſe Africanus Hiſtoriographus, ad eum properaſſe.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-maj. Pulſanen. Munerat. Belini 1 editio, Greven.* & *Molan.* Et quod rariſſimum eſt, etiam *Centulenſis.*

VARIA LECTIO. *Phoca* habent & recte Praten. & Molan. ſed ex reliquorum omnium unanimi conſenſu ſcribendum fuit in textu, *Focæ*, ut ſupra etiam fecimus v Martii, ubi Molanus æque ac Pratenſis cum reliquis concordabant. Solus Centulen. poſuit *Focca*. Hic cum Greven. & Molan. legit *Synopis*; at reliqui omnes, ut in textu. Neſcio quid velit Pulſanen. per *civitatis ipſius*. In Munerat., ante *ferrum*, redundat *et*; in Belino autem poſt *ignem*, deeſt *etiam*. Molanus & Centulenſis legunt, uti oportet, *Heraclæ*, ſed rurſus codices reliqui cogunt ſcribere ut eſt in textu; vel pejus, *Eraclea*, vel peſſime cum ſolo Belino, *Eradii*. Antverp-maj. pro *properaſſe*, poſuit *properaviſſe*, quod idem valet; pejus Belinus *properaſſe hiſtoriam*. Centulen, ſi non pure, ſaltem nitide phraſim reddidit, hoc modo: *Ob cujus opinionem celeberrimam, Africanus nobilis Hiſtoriographus ſe commemorat ad eum properaſſe*. Sphalmata ſcriptoria colligo, ut ſunt: *Aput, Ponthum, civitate Sinapis, ignes, Tſtoriographus, Aphricanus, Affricanus* &c.

Phoca. OBSERVATIO. *Phocam Antiochenum* memoravimus ad diem v Martii, ex Uſuardo noſtro & aliis antiquioribus. Hic alter recurrit & ipſe apud Martyrologos notiſſimus. Hieronymiana imprimis de eo hac die meminere, ſub nomine *Foci* vel *Focæ*, uti nos in textu ſcripſimus, cum titulo *epiſcopi*. Notat Florentinius traduci à Combefiſio Baronium, quaſi non ſatis recte Phocas diſtinxerit; quod certe nec ipſi Combefiſio facere plane integrum fuit. Interim Romanum parvum ſic *epiſcopum* & *martyrem* noſtrum annuntiat: *Apud Pontum, Phocæ epiſcopi civitatis Synopis*. Quo modo etiam ex ipſo loquitur Ado, imperatorem, præfectum, genera tormentorum & reliquiarum tranſlationem ſeu depoſitionem *Vienna in Gallia* proſecutus, iiſdem prope verbis, quibus utitur

Beda

Beda & poſt hunc Rabanus. Cum autem Notkerus Rabanum vel Adonem deſcribat, patet horum quatuor elogia planè eſſe conſimilia. Noſter nihil de præfecto aut reliquiis, quæ in Auctariis ſupplebuntur; at cetera omnia verbatim ex Viennenſi accepit, Hactenus Martyrologorum prope omnium conſtans ſententia, quorum auctoritate, ut v Martii cum Henſchenio & Florentinio inſinuavimus, duo ſaltem *Phocæ* martyres, iique ut minimùm conditione diverſi, adſtruendi ſunt, quidquid fortaſſe origine populares dici poſſint. An Aſterii Amaſeæ epiſcopi de *Phoca* encomium, utrumque confuderit, ut Baronio viſum eſt, non omnino liquet. Conjecturas ſuas, cum Aſterii oratione, prius a Surio XXII Septembris edita, vulgavit citatus Combefiſius; ſuas in admonitione prævia propoſuit Ruinartius inter ſelecta pag. 627. Pleraque eruditiſſimorum virorum iſtorum argumenta rurſus expendit Tillemontius tomo 5 a pag. 581. Silvam video ſpinoſam & implexam, cui expurgandæ, an exſcindendæ, cum Baronio, Florentinio, aliiſque, proprius in Actis noſtris locus erit. Subſcribit Martyrologis aliis Wandelbertus, Phocam etiam alterum, nempe *epiſcopum*, hîc ita exornans:

Antiſtes pridie & martyr petit æthera Phocas.

De *Heracla* Alexandrino patriarcha, tacent Martyrologi omnes, Uſuardo aut antiquiores aut æquales, fitque adeo evidens, primùm ab eo locum inter Sanctos *Heraclam* obtinuiſſe; quod profecto mirandum in eo, qui rariſſime Sanctos extraneos, præſertim tam procul accerſitos, ductoribus ſuis ſuperinducit. Nec ſatis video cur hoc præ ceteris die Heraclam collocaverit, quem nos in ſerie chronologica probabilius IV Decembris vita functum, in Tractatu noſtro oſtendimus pag. 24. Sed hæc loco ſuo examinanda reſervantur. Sufficiat verum hîc Uſuardi textum retuliſſe, in quo quæ in illius Patriarchæ laudem adducuntur, apud Rufini Euſebium invenies lib. 6 cap. 23. *Heracla.*

AUCTARIA.

Focati. TORNACEN. Textum incipit; *Focati epiſcopi & martyris.* Poſt quæ ſequitur textus purus & integer, ubi *Focatus* ille diverſus à *Foca* cenſetur, quod in codicibus pluribus factum mox videbis. In margine, ſimili ſed recentiori manu, adſcribitur: *Vincentii confeſſoris, Haoniæ.* *Vincentii.*

ROSWEYD. Textui puro ſubjungit: *Item Marchelini confeſſoris, ſocii ſancti Lebuini. Item Focati epiſcopi.* Vide codicem LUXOVIEN. *Marchelini. Focati.*

ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. In prima interjiciunt, *& præfecto Africano*, ex Adone. Heraclas plane omiſſus eſt. Sequitur autem: *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amici epiſcoporum. Item Focati epiſcopi.* *Juſti & Amici. Focati.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. In prima etiam habent, *& præfecto Africano.* Sequitur: *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amici.* In Heracla puri. Denique: *Eodem die, Focati epiſcopi.*

In ALBERGEN. Deeſt Heraclas, cetera aliis ſimilis eſt. DANICUS omnino convenit, ſed in margine habet de Bonaventura, manu multo recentiori: *Lugduno Galliæ, depoſitio Seraphici Doctoris ſancti Bonaventuræ, epiſcopi Cardinalis & confeſſoris, Ordinis Fratrum Minorum.* *Bonavent.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Senegias* (potius *Sonegias*) *ſancti Vincentii confeſſoris & conjugis beatæ Waldetrudis Caſtrilocenſis, nepotis beatæ Gudilæ. Qui ſanctorum Auberti & Giſleni abbatis exhortatione, factus ex comite monachus, Chriſto in omnibus ſuis actibus ſervire ſtudebat.* De Phoca habet, ut ANTVERP-MAX. intermiſcendo, *& præfecto Africano*; quibus in fine etiam ex Adone adjicit: *Cujus reliquiæ Viennæ in baſilica Apoſtolorum habentur.* In Heracla purus eſt, niſi quod ſcribat, *Eracles.* In fine: *Et in Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amancii epiſcoporum. Eodem die, ſancti Focati epiſcopi. Item Germani epiſcopi.* In margine autem, manu valde recenti, adſcriptum eſt: *ſancti Henrici, Romani imperatoris & confeſſoris.* *Vincentii. De Phoca. Juſti & Amantii. Focati. Germani. Henrici.*

HAGENOYEN. In Phoca convenit cum ANTVERP-MAX. &c. Tum: *In Africa, ſanctorum martyrum Eugenii epiſcopi, fide & virtutibus glorioſi & univerſi Cleri* &c. Item: *In Britannia minori, ſancti Turſini* &c. quæ ex heſterno textu huc tranſlata ſunt. *Alexandriæ, ſancti Heraclitæ* &c. pro *Heracla.*

DAVERONEN. *Pictaviæ, ſancti Cypriani martyris.* Vide codices alios die præcedenti. *Cypriani.*

AMBIANEN. *Eodem die, dedicatio oratorii beati Pauli Apoſtoli. In iſta eccleſia hac die venerantur principalis ſancta Dei genitricis Mariæ & ſancti Firmini ſenioris noſtri commemoratio, pro bello, in hujus civitatis ſuburbiis nobiliter peracto, anno ab Incarnatione Domini DCCCCLVII.* *Dedic. Orat. S. Pauli. Feſt. Ambian.*

BIGOTIANUS codex ſignatus P. 5. *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amici epiſcoporum. Et alibi, ſancti Focati epiſcopi.* *Juſti & Amici. Focati.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B. *Eodem die, ſancti Phocati epiſcopi.* Et in alio codice ejuſdem ſignato C: *In Africa, Donati.* *Phocati. Donati.*

FLORENTIN. *Lugduni Galliæ, depoſitio ſanctorum martyrum Juſti, Amati & Focati.* Sed qui *Focatus* hic toties repetitus, cum Lugdunenſibus connectatur, non intelligo. Vide cod. ſeq. *Juſti &c.*

LUXOVIEN. *Apud Pontum, ſancti Phocæ ..... Cujus reliquiæ in baſilica Apoſtolorum ad Galliam civitatem Viennam habentur.* Adoniana ſunt.

SALINEN. *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amati epiſcoporum.* *Juſti & Amati.*

EDITIO LUBECO-COL. *In Dacia, tranſlatio duorum capitum ſanctarum virginum, de ſocietate undecim millium. Apud Pontum, natale ſancti Focæ* &c. cum additamentis ex Adone, ut ſupra. *Ipſo die, ſancti Conſtantini magni imperatoris, qui Romæ ædificavit eccleſiam Lateranenſem in honore ſancti Iohannis Baptiſtæ. In quo loco meruit per beatum Silveſtrum Papam a lepra mundari.* *Tranſlat. cap. 2 Urſulanar. Conſtantini.*

mundari. Hic Eccleſiam factam maximis muneribus dotavit, atque Clerum honoravit. *Juſti & Amici.* *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum Juſti & Amici epiſcoporum & confeſſorum.* *Focati.* *Ipſo die, Focati epiſcopi & confeſſoris.* *Turrini.* *In Britannia minori, beati Turrini epiſcopi & confeſſoris.* Haud dubie pro *Turiavi.* *Eraclii.* *Alexandriæ, ſancti Eraclii antiſtitis & confeſſoris, ob cujus* &c. *In Daventria, natale beati* *Marcellini.* *Marcellini confeſſoris, diſcipuli ſancti Lebuini presbyteri.* *Petri & Donati.* *In Africa, ſanctorum Petri & Donati.* *In territorio Clevenſi civitate Reeſa, depoſitio* *Dentlini.* *ſancti Dentlini pueri. Item feria tertia proxima poſt feſtum ſanctæ Margaretæ virginis, eſt commemoratio ſanctæ Brigidæ virginis.* *Brigidæ.*

Balini editio altera in fine adjungit: *Donati.* *In Africa, ſancti Donati. Eodem die, ſancti Vedaſti confeſſoris & epiſcopi Atrebatenſis.* *Vedaſti.* Forte agit de relatione corporis, de qua die ſequenti in Auctariis fit commemoratio.

Greven. *Petri &c.* *In Africa, ſanctorum Petri & Donati.* *Lutberti.* *Lutberti abbatis & martyris.* *Juſti &c.* *Lugduni, ſanctorum Juſti & Amici epiſcoporum & confeſſorum.* *Focati.* *Focati epiſcopi & confeſſoris.* *Marcellini.* *In Daventria, Marcellini presbyteri & confeſſoris, ſocii ſancti Lebuini, diſcipuli autem ſancti Willebrordi epiſcopi.* *Conſtantini.* *Ipſo die ſecundum quoſdam, Conſtantini magni imperatoris. Sed verius ſecundum alios* xi *Kal. Junii.* *Vincentii.* *Vincentii comitis Hanoniæ & confeſſoris. In territorio Clevenſi civitate Reeſa, ſancti Dentlini* *Dentlini.* *pueri ſeptem annorum & confeſſoris.* *Foca Virg.* *Focæ virginis. In Dacia, tranſlatio duorum capitum ſanctorum Virginum* &c. ut ſupra in editione Lubec-Col.

Molan. Etiam textui, ſed aliis litteris, inſerit: *Cujus reliquiæ in baſilica Apoſtolorum, in* *Javent.* *Vienna civitate Galliæ habentur.* In fine: *Eodem die, inventio ſancti Liberti martyris, vita & meritis glorioſi.* *Liberti cum elogio.* *Quem inclytus martyr beatiſſimus Ramoldus triduo extinctum ſubmerſio, divina ſuſcitavit virtute, fideque imbuit & doctrina. Illo autem tempore quo Normanni, Dani & Huni Brabantiam & adjacentes provincias igne vaſtabant & gladio, ante ſancti Trudonis aram, vitam glorioſo conſummavit martyrio. Apud Sonegias, depoſitio beati Vincentii confeſſoris Chriſti & abbatis, qui ſtruxit Altum montem.* *Vincentii.* *In Aicurtia, ſanctæ Rageanflæ virginis.* *Ragenaſlæ.* *Eodem die, ſancti Henrici ſecundi, Romanorum imperatoris & confeſſoris; qui obiit anno Domini* mxxi. *Henrici II.* *Paſſio ſancti Baſini regis & martyris.* *Baſini.* Dein aliis typis: *Qui quieſcit in Truncinio monaſterio extra Gandavum. In Daventria, ſancti Marcellini* &c. ut Greven. *Marcellini.* *In territorio Clivenſi, civitate Reeſa, ſancti Dentlini pueri ſeptem annorum & confeſſoris; non tamen canonizati.* *Dentlini.* Editiones aliæ curſivis incipiunt: *Lugduni depoſitio ſancti Bonaventuræ,* *Bonavent.* *Cardinalis & epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum.* In textu, idem quod ſupra. In fine: *Apud Babenberge, ſancti Henrici ſecundi, Romanorum imperatoris & confeſſoris; qui obiit anno Domini* mxxiv. *Apud Sonegias, depoſitio beati Vincentii confeſſoris Chriſti. Qui in monaſterio, quod Altus mons dicitur, tonſo capite vixit plurimis annis ſub ſancta regula, ſervata charitate ſeparatus à ſancta Waldetrude conjuge ſua. In Haſbania eodem die, inventio ſancti Liberti* &c. ut ſupra. *Daventriæ, ſancti Marcelini presbyteri & confeſſoris, diſcipuli ſancti Vuillibrordi epiſcopi.* *De Marcell.* *Qui partes Tranſiſelanas, locum Oudenzeel, Trentam ac Tuentam, Covordiam ac Daventriam rexit, & Dei providentia totum ferme populum Chriſto prædicando eſt lucratus. Truncinio monaſterio, paſſio ſancti Baſini regis & martyris.* *Baſini.* *In Aicurtia, ſanctæ Ragenaſlæ virginis.* *Ragenaſlæ.* *Apud Treverim, ſancti Juſti confeſſoris.* *Juſti.*

Idibus. *Die* 15.

Jacobi. NIſibi, natalis ſancti Jacobi epiſcopi, magnæ virtutis viri. Hic unus fuit è numero Confeſſorum ſub perſecutione Maximini, & eorum, qui in Nicena Synodo perverſitatem Arrii, omouſii oppoſitione damnarunt. *Eutropii & ſociorum.* Romæ in portu, natalis ſanctorum Eutropii, Zoſimæ & Bonoſæ ſororum. *Catulini & ſociorum.* Apud Carraginem, ſanctorum martyrum Catulini diaconi, Januarii, Florentii, Juliæ & Juſtæ, qui ſunt poſiti in baſilica Fauſti. *Philippi & ſociorum.* Alexandriæ, ſanctorum Philippi, Zenonis, Narſei & decem infantum.

Ita *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Niſibi* ſimpliciter habent codices omnes, tum puri tum alii, exceptis Antverp. & Max-Lubec. in quibus, *Niſibi civitate.* Sic etiam legunt omnes; *Hic fuit unus è numero* &c. ſed in Greven. & Molan. deeſt, *è numero.* Rurſus, *ſub perſecutione Maximini*, licet in Adone diſerte legatur, *Maximiani. Nicena Synodo* ſcribunt citati codices & reliqui fere, ſed in Herinien. male eſt *Sinodo.* Idem eſt de *Arrii* & *Omouſii*, quamquam Ado habeat *Arii* & *Homouſii.* De *Carthagine* dixi alibi, uti & de *dampnarunt*, ejuſque generis orthographia, ſeu potius pſeudographia. In Molano legitur *damnaverunt.* Antverp. & Max-Lubec. pro *Catulini*, habent *Catilini.*

Jacobi. OBSERVATIO. Romanum parvum annuntiationem primam pauciſſimis circumſcribit: *Niſibi, Jacobi epiſcopi.* Hieronymiana, *Niſivis*, *Niziba*, vel *Niſibini*, in quibus, præter morem, hiſtoria dicam, an fabula, attexitur in hunc modum: *Qui in corpore*

multa

multa ſigna fecit & Arcam Noe ſolus vidit in monte, nullus alius de his qui cum eo perrexerunt, videre eſt permiſſum. Hæc ibi, & quidem non ſatis correcte intruſa eſſe, probat vetuſtiſſimi Epternacenſis codicis ſilentium. Quid porro, in Ararat vel Tauro monte, Noemicæ Arcæ, primis Eccleſiæ ſeculis ſuperfuerit, ſatis operoſe, neſcio quo operæ pretio, inquirit Florentinius. Qui & alios cultûs dies, ſed forte diverſorum Jacoborum indicat. Ceterum de præfata viſione, ſeu naturali ſeu miraculoſa, nihil memoravit Ado, aliud ex Gennadio idque hiſtoricæ veritati, ni fallor, conformius elogium deproperans, cujus nitidiſſimam epitomen confecit Uſuardus, qualem in textu repræſentavimus. Notkerus vero Adonianis non contentus, viſionem ex Hieronymianis acceptam, prioris verbis attexere voluit. Jacobi vitam, ex Theodoreti Philotheo interpretationis Hervetianæ, eduxit Surius, cui ex ejuſdem Scriptoris hiſtoria, alia ſuperaddi poterant. Tillemontius ſeriem hiſtoricam ex ipſo, ex Gennadio, aliiſque Gallicè contexuit tomo 7 a pag. 260, quæ Actis præclariſſimi Sancti illuſtrandis non parum ſubſerviet. Diſtichi Wandelbertini primus verſiculus huc non pertinet, ſecundus Jacobo tribuitur:

Idibus effulgent Caſſianus Cyricuſque
Et Jacobus meritis celebratur epiſcopus amplis.

Entropii & ſociorum. Annuntiatio altera tota in Romano parvo, tota in Adone eſt, imo & ferme in apographis Hieronymianis, ubi corruptiora ſunt & hinc inde turbata nomina. Certe Noſter anteſignanos ſuos fideliter ſecutus eſt. Vide notationem Baronii. De *Carthaginenſibus* & *Alexandrinis* tacet Romanum parvum. Ado ex Hieronymianis procul dubio utramque commemorationem deſumpſit, ſic tamen ut nomina aliqua paulo clarius expreſſerit, omiſſa in prima claſſe *Pallutana*, & ubi inter Alexandrinos, præfata apographa legunt *Naſei*, hic poſuerit *Marſei*. *Catulini & ſociorum.* Illuſtre eſt hoc die *Catulini martyris* nomen in laudato ſæpe Carthaginenſi Kalendario. Citatur etiam Auguſtini in ejus laudem tractatus, ſed quem hactenus editum non vidimus. *Philippi & ſociorum.* De Alexandrinis ſola nomina ſupereſſe videntur. Ut ut eſt, ambas claſſes ex Adone deſcripſit ad verbum Uſuardus, alteram alteri anteponens, & mediam, ut ita dicam, viam ingreſſus, pro *Naſei* & *Marſei* ſubſtituit *Narſei*, ſicut codices noſtri unanimiter enuntiant: pro quo recentiores, *Narſai*. Tota igitur textus congeries & Adoniana & Uſuardina eſt.

AUCTARIA.

De diviſion Apoſtolorum IN HERINIENSI recentiori manu ad marginem adjicitur: *Ipſo die, diviſio Apoſtolorum.* De qua etiam alii.

TORNACEN. Reſecat elogium Jacobi Niſibeni; cetera purus eſt.

Tranſlat. Swithuni. ANTVERP-MAJ. Textui puro in fine ſubnectit: *Et tranſlatio ſancti Swithuni.*

Quirici & Julittæ. PULSANEN. Et deficit & auctus eſt. Sic incipit: *In Antiochia, paſſio ſanctorum martyrum Quirici & Julittæ matris ejus.* Sed in textu omittit Jacobum & martyres Portuenſes.

Divis. App. MUNERAT. Poſt textum in fine addit: *Ipſo die, diviſio Apoſtolorum ad prædicandum.*

Divis. App. Plechelmi. Philippi & c. Caſſiani. ROSWEYD. Incipit: *Diviſio Apoſtolorum.* Tum: *Plechelmi confeſſoris atque pontificis.* Sequitur prima textus annuntiatio de Jacobo &c. Dein: *Item Philippi, Agrippini & Reginsindæ virginis. Caſſiani martyris.* Poſt hæc ſequuntur textus reliqua, quibus in fine additur: *Deuſdedit. Tranſl. Swit.* *Eodem die in Britannia, depoſitio beati Deuſdedit archiepiſcopi & confeſſoris. Et tranſlatio ſancti Swithuni.* In Anglicis ſæpe convenit cum ANTVERP-MAJ.

De div. App. ANTVERP-MAX & LOVANIEN. A puritate parum abſunt, textui hæc ſolum præfigentes: *Diviſio Apoſtolorum, quæ, ut Beda ſcribit, anno à paſſione Domini duodecimo facta eſt.*

De Cyrico & Julitta. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Cum duobus præcedentibus conveniunt, ſed illis omnibus anteponunt: *Apud Antiochiam, natale ſanctorum* TYRITI (TYRICI, QUIRITI) *& Julitæ matris ejus. Qui evulſis oculis, primo in carcerem miſſi ſunt: poſt hæc excoriati & in lecto ferreo aſſati, deinde ferris attriti, & amputatis linguis, martyrii ſui curſum obtruncatione capitis compleverunt. Paſſi ſunt etiam cum eis & alii quadringenti quatuor.* De his cum Uſuardo egimus XVI Junii. Vide quæ ibi, & fuſius in Actis dicta ſunt.

CENTULEN. *Natale ſancti Jacobi Niſibenæ civitatis epiſcopi, magnarum virtutum viri. Apud Carthaginem, ſanctorum Catulini diaconi, Januarii, Florentii, Juliæ & Juſtæ, qui ſunt poſiti in baſilica Fauſti. Alexandriæ, ſanctorum Philippi, Zenonis, Narſeni & decem infantum. Atrebas, relatio beati Vedaſti ad proprium locum.* *De relat. Vedaſti.*

De div. App. BRUXELLEN. Incipit: *Diviſio Apoſtolorum, quæ, ut Beda ſcribit, anno a paſſione Domini duodecimo, ſub Claudio imperatore facta eſt.* *De Jacobo.* *Niſibi civitate, ſancti Jacobi epiſcopi & confeſſoris. Qui fuit unus ex numero ſanctorum ſub perſecutione Maximiani, & eorum, qui in Nycena Synodo perverſitatem Arii dampnarunt. Et aliàs vir magnæ virtutis, ita ut ad ejus preces ſæpe urbs a periculo liberata ſit. Quo intra urbis muros ſepulto, ſed & poſtea zelo Juliani apoſtatæ extra condito, mox civitas Perſarum ditioni ſuccubuit.* Sequitur de Alexandrinis, tum de Carthaginenſibus, ac denique de Romanis, pure.

De diviſione Apoſtolorum HAGENOYEN. Tertio loco, poſt Portuenſem claſſem, inſerit: *Eodem die, diviſio Apoſtolorum, quæ ſecundum Bedam, tredecimo anno poſt paſſionem Domini facta eſt; quando illi per totum orbem diviſi ſunt & verbum Domini prædicabant. Nam ſub Cornelio Papa facta eſt diviſio oſſium Apoſtolorum Petri & Pauli, quando medietas oſſium Petri poſita ad ſanctum Paulum, & converſo, media oſſa Pauli poſita ſunt ad ſanctum Petrum.* Quid iſtud *nam*, quid diviſio oſſium faciat ad diſperſionem Apoſtolorum, prorſus non intelligo. Sequitur de Cyrico & Julitta, fere

Iuſti & Amici. Focati. ut ſupra. Tum: *Lugduno Galliæ, depoſitio ſanctorum epiſcoporum Iuſti & Amici. Eodem die, ſancti Focati epiſcopi.* Vide die præcedenti.

AQUICINT. Omittit nomen *Florentii*. Et in *Relat. Ved.* fine adjicit: *Eodem die, relatio corporis ſancti Vedaſti a Beluaco civitate ad proprium locum.*

VICTORIN. Et codex REG. SUEC. ſign. 130. *Cyr. & Jul.* In fine: *Antiochiæ, natalis ſanctorum Cyrici & Julitæ matris ejus. Eodem die, liberata eſt civi-* *Capt. Jeruſ.* *tas ſancta Ieruſalem.* Vide annum in MOLAN.

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Diviſio A-* *Divis. App. Plechelmi.* *poſtolorum. Plechelmi epiſcopi & confeſſoris. Eutropii, Zozimæ & Bonoſæ, ſororum martyrum. Philippi, Narſæ, Zenonis & decem infantum martyrum. Iacobi Nyſibi epiſcopi.*

REG. SUEC. ſign. num. 428. *Ipſo die, divi-* *Divis. App.* *ſio Apoſtolorum ad prædicandum.*

VATICAN. num. 5949. *Apud Tharſum me-* *Cyr. & Iulit.* *tropolim, natale ſanctorum martyrum Cyrici & Iulitæ matris ejus.*

FLORENTIN. *Apud Antiochiam, Quirici & Ju-* *Tranſlat. Senatoris &c.* *litta..... Tranſlatio ſanctorum martyrum Senatoris, Viatoris, Caſſiodori & Dominatæ matris eorum.* *Felicis.* Luce aliqua hæc indigent. STROZZIAN. *Papiæ, ſancti Felicis epiſcopi & martyris.*

BURDEGALEN. *Sancti Benedicti Andegaven-* *Benedicti.* *ſis epiſcopi.* Ponitur etiam hoc die à Caſtellano.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Diviſio Apo-* *De Diviſ. & paſſione Apoſtolorum* *ſtolorum ad prædicandum verbum Dei per univerſum orbem. Quæ, ut Beda ſcribit, anno à paſſione Domini duodecimo facta eſt. Petrus Antiochiam venit, deinde Romam reſedit & ibidem crucifigitur. Paulus mundum ſua prædicatione illuſtravit & Romæ decollatur. Andreas Achaia crucifigitur. Iacobus Zebedei Hieroſolymis decollatur. Ioannes Epheſo in pace moritur. Philippus in Phrygia lapidatur & crucifigitur. Iacobus Alphei fuſte fullonis perimitur. Bartholomeus in India excoriatus decollatur. Thomas in alia India, quæ eſt in fine mundi transfigitur. Simon & Thadeus in Perſida perimuntur. Mattheus in Ethiopia, coram altari lancea perforatur. Matthias in Iudea martyrium complevit. Hæc diviſio præcepto Chriſti facta, eſt ut impleretur illud Pſalmiſtæ: In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Sequitur textus integer, *Catholini & Zoſimi. Tranſlat. Swithuni &c.* cui ſubjungitur: *Item Alexandriæ, ſanctorum Catholini epiſcopi & Zoſimi confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Swithuni epiſcopi & ſociorum ejus epiſcoporum & confeſſorum. Ipſo die, ſancti Plechelmi epiſcopi & confeſſoris. Item relatio ſancti Vedaſti Atrebatenſium epiſcopi & confeſſoris.* *Plechelmi. Relat. Vedaſti.*

BELIN. Ultimo loco ponit, *Nyſibi civitate* &c. Et tum addit: *Eodem die, ſanctorum martyrum Quirici & Julitæ. Papiæ, ſancti Felicis epiſcopi & martyris.* *Cyr. & Julit. Felicis.*

GREVEN. *Diviſio Apoſtolorum ad prædicandum, facta ſecundum Bedam anno a paſſione Domini duodecimo. Item ſecundum aliquos hic Cirici & Julitæ, quos Uſuardus habet* XVI *Kalend. Julii. Plechelmi Twentienſis epiſcopi & confeſſoris, in Aldenſel quieſcentis. Deuſdedit archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris. Alexandriæ, ſanctorum Catholini epiſcopi & Zozimæ confeſſorum. Eodem die, in Anglia, tranſlatio ſancti Switini epiſcopi Wintonienſis & ſociorum ejus epiſcoporum & confeſſorum. Item relatio ſancti Vedaſti Atrebatenſis epiſcopi & confeſſoris. Regiswindis virginis & martyris. Fauſtæ & Juliæ, ſororum virginum & martyrum. Dedicatio templi Dominici ſepulchri in Jeruſalem.* *Divis. App. Cyr. & Iulit. Plechelmi. Deuſdedit. Cathol. &c. Tranſl. Swit. Relat Ved. Regiſwindis Fauſtæ &c.*

MOLAN. *Eodem die, feſtivitas omnium Apoſtolorum; hoc eſt quando diviſi ſunt ab invicem. Eodem die, ſanctorum martyrum Cyrici & Julitæ. Papiæ, ſancti Felicis epiſcopi & martyris. Anno Dominicæ Incarnationis* DCCCXCIII *relatio corporis ſancti Vedaſti à Bellonago ad proprium locum, poſt annos* XII, *menſes novem, dies* XXIV. Tum minoribus typis: *Ipſo die, Hieroſolyma ab exercitu Chriſtianorum capta eſt, anno milleno ducenteſimo minus uno*; vult dicere MXCIX. De Plechelmo, Deusdedit & tranſlatione Swithuni, ut GREVEN. ſupra. Denique, *Anſweri monachi, cum ſuis in Ratiburg lapidati.* Editiones aliæ poſt *virtutis viri*, inſerunt aliis litteris: *Ita ut ad ejus preces ſæpe urbs diſcrimine ſit liberata.* In fine: De diviſione Apoſtolorum, ut ſupra. *Cantuariæ, depoſitio ſancti Deuſdedit, ſexti archiepiſcopi & confeſſoris. Civitate Oudenſele, natale ſancti Plechelmi epiſcopi.* De Felice, ut ſupra. *Eodem die, ſanctæ Reginſwindæ virginis. Atrebati anno Dominicæ* &c. ut in priori. De Swithuno, ut ſupra. Tum minoribus typis: *Ipſo die, Hieroſolyma ab exercitu Chriſtianorum capta eſt anno milleno cum centeſimo minus uno*: ubi corrigit quod ſupra erraverat, ſcribens *milleno ducenteſimo* &c. *In Racozburg, Anſueri monachi, cum ſuis lapidati: de quibus Helmoldus in hiſtoria Slavorum.* *Divis. App. Cyr & Iulit. Felicis. Relat. Vedaſ. Capt. Ieruſ. Anſweri. Deuſdedit. Plechelmi. Reginſwind.*

XVII *Kal.* — *Die* 16.

Euſtathii. APud Antiochiam Syriæ, natalis beati Euſtachii epiſcopi, & confeſſoris, ſub Conſtantino principe, qui ob Catholicam fidem in Trajanopolim civitatem Thraciæ pulſus exilio, *Hilarini.* ibidem requievit. In Oſtia, paſſio ſancti Hilarini monachi, qui cum nollet ſub perſecutione Juliani ſacrificare, fuſtibus cæſus, martyrium ſumpſit.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Antverp-majore*, *Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

*V*ARIA LECTIO. De *Syria* etiam alibi dicendum fuit; ſcribo cum Pratenſi; Antverp. & Max-Lubec. Munerat. Belin. Molan. Si codices ſibi non conſtent, nec uniformis erit orthographia noſtra. *Euſtachii* legunt codices noſtri omnes poſt Roman. parvum & Adonem, *Euſtathii* tamen legendum, dubium non eſt, ut in Ob-

Obſervatione dicemus. Optimæ notæ codices, ut ſunt Praten. Hennien. Tornacen Antverp-major, Pulſanen. Roſweyd. Munerat. & Belin. rectè in textu ſcribunt *Conſtantino principe*, quidquid alii, quos ſequitur Romanum modernum, amiſſitem noſtrum *Conſtantii* juſſu relegatum velint, ut habent Antverp. Max-Lubec. & mediæ notæ reliqui, cum Greveno & Molano, qui duo legunt, *Conſtancio imperatore*, alii *Conſtancio principe*. Et ita factum, ex Athanaſii non ſatis valido teſtimonio, Baronius in Notationibus ſe eviciſſe, aſſerit; aliis ex hiſtoriæ ſerie, contrarium evincentibus. Sunt qui cum Notkero male ſcribant *intra Janopolim*. Sed alii melius cum textu. *Tracia* in nonnullis, & *Traciem* in Antverp-majore, facile corriguntur. Belin. ſenſum mutat, dum ponit, *ibidem exilio requievit*. *Hoſtia* legitur in multis, ſed Praten. & Herinien. recte cum textu. In Belino eſt *Hylariani*: in Munerat. *Hylarii*, in quo additur, *& martyris*, debitè quidem, ſed non ex auctoris mente.

OBSERVATIO. Fontem textui præbuit Romanum parvum, Ado inde hauſit, atque ex hoc ſcilicet in Noſtrum derivatus eſt, hoc ſolo diſcrepans, ſiquidem diſcrepantia appellari ea poſſit, quod qui in prioribus, primo loco ponitur *Hilarinus*, in Uſuardo ſecundum teneat. Ceterum *Euſtachium* conſtanter legunt, ut ſupra innuebam, & Romanum parvum, & Ado & codices noſtri Uſuardini paſſim omnes; pro quo *Euſtathium* ſcribit Baronius, & recte, cum agatur de celeberrimo illo adverſus Arium fidei defenſore, in illius temporis hiſtoria notiſſimo, ſed nos lectionem Uſuardinam in textu tradidimus, in quo etiam oſtendimus *Conſtantino principe*, pro *Conſtantio principe*, melius referri, etiam contra apertiſſimam Adonis ſententiam. Videſis Notationem Baronii, & quæ ſuo tempore in Actis diſputabuntur. Major eſt difficultas, utrum *Euſtathius* vel *Euſtachius* noſter in Hieronymianis recenſeatur, ſociis aliis martyribus conjunctus, quod equidem pede in uno non auſim reſolvere, quidquid conjecerit Florentinius. Tutiſſimum eſt, eam etiam quæſtionem ad proprium locum elucidandam remittere. Interim damus verba Romani parvi: *Apud Antiochiam Syriæ, Euſtachii epiſcopi*. Cetera Adoniana ſunt, à Noſtro & Notkero deſcripta. Norunt eruditi totam magni Euſtathii geſtorum ſeriem, ex variis antiquis monumentis eccleſiaſticis colligendam, cui à variis pridem allaboratum eſt, inter quos Tillemontius tomo 7 à pag. 2 f pleraque documenta ſuggerit, nobis ſuo tempore uſui futura. *Euſtathii.*

De *Hilarino*, paucis etiam laudatum Romanum parvum: *In Oſtia, Hilarini martyris.* *Hilarini.* Elogium in textu poſitum à Beda primitus concinnatum oportet, ſi ejus genuina ſunt, quæ in noſtra ante Tomum II Martii editione ei tribuuntur. Inde in Rabanum & Adonem tranſierit, ex hoc in Noſtrum. Notkero, fortaſſe ad Sancti nomen alludenti, paucula hæc inſerere placuit: *Qui Sanctorum hilariſſimus ſuſceptor & ſuſtentator*: quæ utrum ex Actis ſanctorum Joannis & Pauli accepta ſint, non vacat, nec operæ pretium eſt hìc inquirere. Quid ſi exemplum *Gallicani* aliunde influat? Hoc certum videtur, Hilarinum eumdem & in eadem poſitione collocatum, ab Hieronymianis apographis memorari, nempe: *In civitate Hoſtia*, nobis *Oſtia*, ut ſignant etiam Martyrologi nuperrime citati, contra quam Florentinius legerit, niſi & ipſe cum Romano moderno cenſeat, *Hilarinum* Aretii agonem compleviſſe, ſubinde Oſtiam tranſlatum, quæ eſt Baronii ſatis fundata opinio, ſuo itidem loco examinanda. Vide Adonem ad VII Auguſti de *Donato*, & eodem die Florentinium de eodem Sancto. De ſocio *Cyrico* vel *Cyriaco* ſola Hieronymiana meminere. Utcumque interim exigat hiſtorica veritas, ſimplex & genuinus Uſuardi noſtri textus extra controverſiam omnino poſitus eſt. Sic Hilarinum celebrat Wandelbertus:

* quæ ſignat — *Cum decima Auguſtam* (Auguſtum) *præ* ſignat ſeptima menſem,*
Hilarine tuo, martyr, nitet optime feſto.

AUCTARIA.

Bertini. TORNACEN. Incipit: *Bertini abbatis.* Textus qui ſequitur, puriſſimus eſt.

PULSANEN. In prima annuntiatione purus, ſecundam plane omittit.

Monulfi & Gondulfi. Tranſl. Bert. ROSWEYD. Textui puro in fine ſubjungit: *Munulfi & Gundulfi epiſcoporum & confeſſorum. Tranſlatio ſancti Bertini abbatis.*

ANTVERP-MAX. LOVANIEN. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Textui puro etiam adnectunt: *Ipſo die, in Trajecto ſuper Moſam, ſanctorum Mondolphi & Gondolphi epiſcoporum.* Duo ultimi ſic efformant nomina: *Monolfi* vel *Monolphi*, & *Gundolfi* vel *Gundolphi*. *Monulfi & c.*

CENTULEN. *Antiochia, ſancti Euſtachii epiſcopi, qui ob Catholicam fidem pulſus exilio, ibidem quievit. In Hoſtia, ſancti Hilarini monachi & martyris ſub Juliano apoſtata.* *Textus contractus.*

BRUXELLEN. In textu ſatis purus, adjicit: *Apud Trajectum ſupra Moſam, depoſitio ſanctorum confeſſorum Monulphi & Gondulphi epiſcoporum. Apud Xanctas Brabantiæ, natale ſanctæ Regnildis virginis & martyris, beatæ Gudilæ noſtræ patronæ ſororis. Quæ comitatu unius ſervi & ancillæ contenta, ſanctam civitatem Jheruſalem & ſingula loca, quæ Dominus Jheſus corporaliter perambulabat, peregre viſitavit. Et poſt ſeptennium* *Monulfi & c. Regnildis cum elogio.*

cum multis ſanctorum reliquiis ad patriam rediens, apud Xantas manſit, donec ipſa, una cum Grimoaldo ſubdiacono & Gondulpho familiari ab Hunnis pro fide Chriſti, martyrii palmam ſuſcepit. *Elevat. Bertini.* *Ipſo die, elevatio ſancti Bertini abbatis.*

HAGENOYEN. In prima purus, ſecundo loco refert: *Apud Carthaginem, natale ſanctorum* *Catulini &c.* *martyrum Catulini diaconi, Januarii* &c. De quibus nos die præcedenti Rurſus: *Alexandriæ,* *Philippi &c.* *natale ſanctorum martyrum Philippi* &c. etiam ut heri. Sequitur: *In civitate Hoſtia, paſſio ſancti Hilariani monachi* &c. pure. *In Trajecto ſuper Moſam, depoſitio ſanctorum confeſſorum* *Monulfi & Gondulfi.* *Numolfi & Gundolfi, qui dicuntur illi duo defuncti epiſcopi fuiſſe, & per beatum Leonem Papam & ejus ſocios reſuſcitati* [qui] *Aquenſem eccleſiam cum aliis epiſcopis dedicaverunt.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Euſtachii epiſcopi Antiochenæ civitatis. Hilarini monachi.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. In fine: *Beneventi,* *Vitaliani.* *natalis ſancti Vitaliani epiſcopi & confeſſoris.* In Romano hodierno ſignatur Capuæ.

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Leonis Papæ V...* .. *Leonis.* Ita hic lego, licet aliunde nulla ſacri cultus argumenta reperiam. Puto Leonem IV indicari, de quo infra. Sequitur in iiſdem codici- *Canonizat. Franciſci.* bus: *Canonizatio beati Franciſci, a Gregorio Papa celebrata, anno Domini* MCCXXVIII, *pontificatus ſui anno ſecundo.*

In CODICE monaſterii MONTIS SANCTI: *Dedicatio* *Dedic. eccl. S. Stephani* *baſilicæ beati protomartyris Stephani, in hoc ſancto Monte ſancti Romarici.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Romæ, na-* *Leonis IV.* *tale beati Leonis* IV *Papæ & confeſſoris. Qui ſedit annos octo, menſes tres, dies ſex. Hic orationibus & vigiliis jugiter intentus, ſepultus eſt in eccleſia ſancti Petri.* Sequitur de Euſtachio, *De Hilarin.* pure. Tum: *In Oſtia, paſſio ſancti Hylarini monachi. Qui cum juſſu Juliani ſacrilegi imperatoris, apud Tuſciam civitatem Arecio comprehenſus, a Quadracio judice cum beato Donato epiſcopo compellitur ſacrificare, & cum reſpuerent, Donatus incarceratur, Hilarinus vero fuſtibus cæditur donec ſpiritum redderet, cujus oſſa in Oſtia tumultuo reſervantur. In Trajecto inferiori ſuper* *Monulfi & Gondulfi* *Moſam ſinitam* [ſituato,] *ſanctorum Monulphi & Gundulphi epiſcoporum & confeſſorum. Hi nutu Dei, ut fertur, vivi de eorum ſepulcris ſurrexerant & cum beato Leone* III *Papa templum in Aquiſgrani in honorem Dei genitricis virginis Mariæ conſecraverunt. Quo facto Trajectum ad eorum ſepulcra redierunt & ad priſtinam dormitionem ſe mutuo collocaverunt. In Cæſarea, ſanctorum Paulini & Mammetis martyrum.* *Paulini & Mammetis.* De Mammete multa hac die refert Notkerus, ſed ab Uſuardo ponitur XVII Auguſti. *Eodem die,* *Marini.* *ſancti Marini epiſcopi & martyris. Treveris, beati* *Valentini.* *Valentini epiſcopi & martyris. Ipſo die, tranſlatio* *Tranſlat. Oſmundi.* *ſancti Oſmundi epiſcopi & confeſſoris. Item Dominica ſecunda Julii, natale ſancti Bonaventuræ,* *Bonavent.* *ſeu ſancti Euſtachii epiſcopi Albanenſis & confeſſoris, Ordinis Fratrum Minorum.*

GREVEN. *Valentini epiſcopi Treverenſis & mar-* *Valentini.* *tyris. Marini epiſcopi & martyris.* *Marini.* *In Cæſarea, ſanctorum Paulini & Mammetis martyrum.* *Paulini &c.* *Antiochiæ, ſancti Theodoti.* *Theodoti.* *Leonis Papæ* IV *& confeſſoris,* *Leonis IV.* *qui ſedit annis octo: vir valde ſanctus, vigiliis & orationibus multum intentus, utpote qui ab infantia inter monachos ſanctos fuit enutritus. Anatholii* *Anatholii.* *epiſcopi & confeſſoris. Trajecto ſuperiori ſuper Moſam fluvium, ſanctorum Monulphi & Gundulphi* *Monulfi &c.* *epiſcoporum & confeſſorum: quos ferunt de ſepulcris ſurrexiſſe & cum Leone Papa* III *templum Aquiſgrani in honore ſanctæ Dei genitricis conſecraſſe, eoque officio expleto in priſtinam ſe quietem recepiſſe. Treveris, Heliæ virginis.* *Heliæ V.* *Item Regnildis virginis & martyris.* *Regnildis.* *Tranſlatio ſancti Oſmundi epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſl. Oſm.* *Canonizatio beati Franciſci confeſſoris.* *Canoniz. Fr.*

MOLAN. *Trajecti, ſanctorum confeſſorum Mo-* *Monulfi &c.* *nulphi & Gondulphi epiſcoporum Tungrenſis eccleſiæ. In Sanctis, ſanctæ Raineldis virginis & martyris.* *Raineldis cum elogio.* Tum minoribus typis: *Beata Gudilæ ſororis. Quæ comitatu unius ſervi & ancillæ contenta, ſanctam civitatem Hieruſalem & ſingula loca, quæ Dominus Jeſus corporaliter perambulavit, peregre viſitavit: & poſt ſeptennium cum multis ſanctorum reliquiis ad patriam rediens, apud Zanthas Brabantiæ manſit, donec ipſa una cum Grimoaldo ſubdiacono & Gondulpho familiari, ab Hunis pro fide Chriſti martyrii palmam accepit.* Quæ ex BRUXELLENSI, ut alibi etiam factum oſtendimus, deſcripta videntur. In editionibus aliis, ſic habet: *Trajecti, ſanctorum confeſſorum Monulphi* &c. ut in priori. *Treveris, ſancti Valentini epiſcopi & martyris.* *Valentini.* *Sanctis, ſanctæ Raineldis virginis & martyris, ſororis beatæ Gudilæ, quæ cum Grimoaldo ſubdiacono, & Gondulpho familiari, ab Hunis pro fide Chriſti palmam martyrii accepit. Die decima ſexta, ſancti hieromartyris Athenogenis, & decem ejus diſcipulorum.* *Athenogenis & ſociorum.* *Item canonizatio beati patris Franciſci.* *Canon. S. Fr.* *Monaſterio Sithiu, ſancti patris Bertini corpus a beato Folquino transfertur & reconditur anno* DCCCXLVI. *Tranſl. Bert.* Colitur Bertinus V Septembris. *In Hiſpaniis, de triumpho ſanctæ Crucis, ob præclaram victoriam,* *De triumph. S. Crucis.* *quæ per ſymbolum Crucis contra Mauros habita eſt.*

XVI *Kal.* *Die 17.*

Martyrum Scillitanorum.

IN Cartagine, natalis ſanctorum martyrum Scillitanorum, id eſt Sperati, Nartali, Cithini, Beturii, Felicis, Aquilini, Letatii, Januariæ, Generoſæ, Beſſiæ, Donatæ & Secundæ, ſub Saturnino præfecto, qui poſt primam confeſſionem in carcerem miſſi & in ligno confixi, deinde gladio decollati ſunt.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Carthagine*, jam ferme ad nauſeam dictum eſt. Qui *Scilitanorum* ſcribunt, ut Munerat & Greven. ſatis manifeſte errant. Nodus eſt in expreſſione nominum, quæ quoad aliquos, ferme ubique diverſa eſt. Hieronymiana hic præ-

præterea. Sic habet Beda: *In Carthagine, Scillitanorum, id eſt, Marcialis, Cithi, Veſturii, Felicis, Aquilinii, Lactantii, Januarii, Generoſi, Veſtæ, Donatæ & Secundæ.* Ubi vides deeſſe *Speratum*, in reliquis anteſignanum; haud dubie amanuenſis oſcitantia, cum in Rabano diſerte præponatur. In Actis à Baronio relatis, hoc modo & ordine recenſentur: *Speratus, Narzalis, Cittinus, Veturius, Felix, Acyllinus, Lætantius, Januaria, Generoſa, Veſtina, Donata & Secunda.* In aliis Actis diſcrimen eſt perexiguum. Satis patet, qua ratione ad unam normam hæc omnia reducenda ſint. Ex codicibus noſtris, Munerat. legit, *Narchalis*; Praten. & Molan. *Cythini*; Herinien. *Beaturii*; qui & *Letati*; Praten. & alii plerique, *Letacii*, quorum primitivum *Lætantii* eſſe vix dubito. In *Januarii* vel *Januariæ* variant fere omnes, nos eum Adone ſcripſimus, quod eſt veroſimillimum. Antverp. & Max-Lubec. non male legunt, *poſt primam Chriſti confeſſionem*, at ita legi vetant codices reliqui, nullo excepto. In Greveno & Molano corrupta eſt conſtructio, dum ſic ſcribunt; *poſt primam confeſſionem in carcere, & in ligno* &c. In textu clara eſt & expedita ſyntaxis. Herinien. ſimpliciter, *Deinde decollati ſunt*, omiſſa voce *gladio.* Sic ſupra neglexi dicere, deeſſe in Munerato nomen *Beſſiæ.* Cetera obſervatu digna non ſunt.

OBSERVATIO. Illuſtris ab omni ævo fuit *Scillitanorum* horum duodecim martyrum triumphus, à Kalendario Carthaginenſi & ab antiquis Martyrologis noſtris certatim celebratus. *Martyrum Scillitanor.* Jam diximus, amanuenſis vitio in Beda deeſſe *Speratum*; de cetero ipſum inter & Adonem, quorum priorem ſequitur Rabanus, poſteriorem Notkerus atque ac Noſter, nulla niſi ſolorum aliquorum nominum inflexionis occurrit diſcrepantia, quam facillime reſtitui poſſe ex alterius ad alterum collatione nullo negotio intelliges. Romanum parvum non exprimit ſingula nomina, ſic ſolum ſcribens: *Carthagine, martyrum Scillitanorum, Sperati, Narthalis, Cythini, Beturii, Felicis & aliorum* VII. Porro ſeptem illos nominatim adjunxit Ado ex Actis, opinor, vel forte ex Beda; quod eo facilius crediderim, cum totum ejus elogium adoptet, adjecta in fine tranſlatione, ſuis hiſce verbis: *Horum reliquiæ, cum oſſibus beati Cypriani & capite ſancti Pantaleonis martyris, ex Africa in Gallias tranſlatæ, venerantur Lugduni in baſilica beatiſſimi Ioannis Baptiſtæ.* Sed hanc periocham Noſter, forte dedita opera, omiſit, reliqua omnia Adoniana ad verbum deſcribens; ut proinde de textu Uſuardino vero & genuino dubitandum non ſit. Multum ſudat Florentinius, ut *Scillitanorum* horum duodecim nomina conciliet cum Actis Proconſularibus, quæ tamquam venerandæ antiquitatis vero pretioſum theſaurum protulit Eminentiſſimus Baronius Tomo 2 Annalium, ad annum CCII num. 2. Nec diffiteor, Hieronymianorum codicum inter Africanos & Aſiaticos martyres confuſionem, tenebras Actis Baronianis offundere, non facile diſſipandas; imo nec Acta alia, à Theodorico Ruinart inter ſincera & ſelecta edita a pag. 75, ſatis explanare, quæ Florentinio ſcrupulum ingerunt. At enim conſtantiſſima Martyrologorum aliorum auctoritas, Actis illis conformior, ſatis evincit, Scillitanos noſtros duodecim numero fuiſſe, & ſimul Carthagine paſſos, quidquid moleſtiæ creare poſſit modica nominum & adſcriptorum dierum, ab amanuenſibus corruptorum, diverſitas. At nos hîc nihil quidquam determinamus, ſatis ſit difficultates indicaſſe, ſuo loco exigendas. Acta noſtra intelligo, in quibus diſcutienda recurret alia controverſia, quam etiam tangit Ruinartius, de reliquiarum tranſlatione, Martyrum omnium, an aliquorum, Romam, an Lugdunum & inde Compendium, ad regium ſacellum facta; de qua etiam agit Tillemontius, horum martyrum paſſionem Gallicè deſcribens tomo 3 à pag. 131. Interim ad duodenarii numeri probationem etiam faciunt Wandelberti verſiculi, Scillitanorum martyrum feſtivitatem nitide exprimentes:

Sedecimam votis Carthago ſpectat opimis,
Martyrii plebem duodenam læta frequentans,
Scillitana ſimul capiti quos patria miſit.

AUCTARIA.

TORNACEN. Quamvis raro auctior, jam unum atque item alterum in principio additamentum habuit. Sic hodiernum textum incipit: *Alexis confeſſoris.* In reliquo textu puriſſimus eſt. *Alexis.*

ANTVERP-MAJ. Textui puro ſuperaddit: *Ipſo die, ſancti Kenelmi regis & martyris.* *Kenelmi.*

PULSANEN. Huc retulit eam textus partem qua die præcedenti caruit; nempe: *In Hoſtia, paſſio ſancti Hylarini monachi. Qui cum nollet* &c. Sequitur totus textus hodiernus, purus. *Hilarini.*

ROSWEYD. Poſt textum purum ſubjicit: *Eodem die in Britannia, ſancti Kenelmi martyris. Item natale ſanctæ Marcellinæ virginis, ſororis ſancti Ambroſii epiſcopi. Item depoſitio ſancti Theodoſii epiſcopi & confeſſoris.* *Kenelmi. Marcellinæ. Theodoſii.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Primo loco ſic habent: *Romæ via Latina, natale ſancti Alexii confeſſoris. Qui patre, domo, facultatibuſque relictis, pauperem atque peregrinam aliquamdiu agens vitam, tandem ad domum rediens paternam;* *De Alexio.*

nam, in eadem toto tempore vita ſua ſub ſpecie latinis peregrini. Cujus acta & geſta, carta in ipſius manu poſt obitum reperta, omnibus patefecit. Sequitur textus purus.

Textus contractior. Centulen. *In Carthagine, ſanctorum martyrum Scillitanorum, id eſt, Sperati, Marchali, Cithini, Beturii, Felicis, Aquilini, Lactatii, Ianuariæ, Generoſæ, Boſſiæ, Donatæ & Secundæ, ſub Saturnino præfecto decollatorum. Antiſiodoro,* *Theodoſii.* *ſancti Theodoſii confeſſoris.*

Bruxellen. De Alexio, primo loco, ut ſupra. Tum textus. In fine autem: *Ipſo die,* *Fredegundi.* *ſancti Fredegundi confeſſoris. Item Kenelmi* [Ke-*Kenelmi.*nelmi] *regis.* Vide infra diſtinctius.

Hagenoyen. In textu ſatis purus, hæc de *Multa de Alexio.* Alexio ſubnectit: *Roma via Latina, depoſitio ſancti Allexii confeſſoris. Qui Allexius filius fuit Euſemiani, primi ex principibus palacii imperatorum Arcadii & Honorii. Qui Euſemianus dedit Allexio Marinam ſponſam de imperiali ſanguine ortam. Sed ille ſponſam ſuam caſte vivere monuit, & ſic illam & omnia quæ habuit propter Deum reliquit, pauca ſecum ferendo, quæ mox pauperibus tradidit. Pergens ergo Allexius Laodiciam,* XVII *annos apud eccleſiam beatæ virginis, humillime pauper cum pauperibus ille vixit. Poſt hæc à Domino admonetur ut Romam redeat: quod & fecit. Quem pater ejus quaſi pauperem alium, pro ſalute filii ſui in domum ſuam recepit & victum ſibi miniſtravit, ignorans quod filius ſuus fuerit: ubi* XVII *annis manens multas injurias à ſervis patris ſui ſuſtinuit patienter & libenter. Tandem ſentiens ſibi mortem imminere, vitam ſuam in carta ſcripſit manu ſua, & illam in manu ſua tenens obiit, multis clarens poſtea miraculis.* *Kenelmi.* *In Anglia, ſancti Konelini* [Kenelmi] *pueri* *Marcellinæ.* *regii, innocenter occiſi. Item Marcellinæ virginis, ſororis beati Ambroſii, epiſcopi Audolini.* Non eſt dubium, quin legendum ſit *Mediolani.*

Aquicinct. In fine: *Eodem die, tranſitus* *Alexis.* *ſancti Alexis confeſſoris.*

Victorin. & Reg Suec. ſign. num. 130. *Alexii.* *Eodem die, tranſitus ſancti Alexii confeſſoris &* *Marinæ.* *Marinæ virginis.* Diceres, hanc conjunctionem indicare, Marinam illam pro Alexii conjuge accipi. Sed vide Greven. infra.

Matric-Cartus-Ultraj. *Alexii confeſſo-* *Alexii.* *ris eximii, Roma. Sperati & ſociorum ejus martyrum undecim, qui dicuntur Scillitanorum. Mar-* *Marcellinæ.* *cellinæ virginis ſororis ſancti Ambroſii.*

Vatican. num. 5949. *Roma, natalis ſancti A-* *Alexii.* *lexii.* Vel, ut Bellin. *Eodem die, ſancti Alexii confeſſoris.* Vide ſupra codices mediæ notæ &c.

Florentin. *Roma, ſancti Alexii.... anno Domini* CCCXCVIII, *vita quinquageſimo primo. Item, ſancta Marina virginis.* Longiorem de ea hiſtoriam texit Greven. quæ etiam aliis tribuitur.

Editio Lubeco-Col. Incipit: *Commemo-* *De Severino* *ratio reliquiarum ſancti patris Severini archiepiſcopi Colonienſis Agrippinæ, confeſſoris, multarum virtutum viri & miraculorum egregii. Roma via* *Alexii.* *Latina, natale beati Alexii* &c. ut ſex codd. ſupra. Sequitur textus ſatis purus. In fine: *In* *Anglia, depoſitio ſancti Kenelmi regis Mercio-* *Kenelmi.* *rum & martyris. Mediolano, ſanctæ Marcellinæ* *Marcellinæ.* *virginis. In Dacia, ſanctæ Florentiæ virginis.* *Florentiæ.*

De Kenelmo Greven. *In Anglia, Kenelmi regis Merciorum & martyris, pueri ſeptem annorum. Quem cum pater Kenulphus moriens, ſororis fidei commiſiſſet alendum, illa regnandi cupiditate, puerum obtruncari fecit: ferturque puerum in ipſa hora hymnum angelicum, Te Deum laudamus inchoaſſe, tuncque percuſſum, cum diceret: Te martyrum candidatus* &c. *Statim vero Romæ ſuper altare beati Petri membrana (columba candida deferente) ſuperne delapſa & necem ſancti martyris & locum ſepulturæ prodidit. In Hungaria, in eccleſia Nitrienſi, ſanctorum Andreæ & Benedicti martyrum.* *Andreæ & Benedicti.* *Theodoſii epiſcopi & confeſſoris.* *Theodoſii.* *Enodii epiſcopi & confeſſoris.* *Enodii.* *Fredegandi epiſcopi & confeſſoris.* *Fredegandi.* *Roma via Latina, ſancti Alexii confeſſoris.* *Alexii.* *Qui patre locupletiſſimo genitus, ſponſam ſortitus eſt nobiliſſimam. Fidei tamen flamma ſuccenſus, omnibus relictis, vitam pauperrimam peregre aliquamdiu agens, tandem reverſus, in domo paterna uſque ad finem vitæ, incognitus permanſit. Mediolani, ſancta Marcella virginis, ſororis beati* *Marcellæ.* *Ambroſii epiſcopi. In Dacia, tranſlatio ſanctæ Flo-* *Tranſlat. Florentiæ.* *rentiæ virginis, diſcipulæ ſancti Hilarii epiſcopi. Item ſecundum catalogum Sanctorum, hic, ſancta Marina virginis.* *De Marina.* *Quæ mutato habitu monaſterium virorum ingreſſa, de crimine fornicationis falſo accuſata, patientiſſime tulit, pœnitentiamque egit ac ſi rea criminis fuiſſet, cujus ſacrum corpus anno Domini* MCXIII *Venetias tranſlatum, debito cum honore ſervatur. Item commemoratio reliquiarum ſancti Severini Agrippinenſis Coloniæ ar-* *De Severino.* *chiepiſcopi, magnæ ſanctitatis viri. Apud Aquiſgranum, dedicatio baſilicæ in honorem glorioſiſſi-* *Dedicat. Baſil. Aquiſ.* *mæ Dei genitricis Mariæ, per Leonem Papam* III, *præſentibus epiſcopis* CCCLXV *aliiſque Patribus quampluribus. Quæ licet in feſto Epiphaniæ facta fuerit, hic tamen feſtivius recolitur.*

Molan. Addit ex Adone tranſlationem reliquiarum, de qua ſupra. *Eodem die, ſancti Alexii* *Alexii.* *confeſſoris, qui poſt vitam glorioſam atque laudabilem, ſepultus eſt Romæ in monaſterio ſancti Boniſacii Papæ. Canonizatio beatiſſimi patris noſtri Fran-* *Canoniz. S. Franciſci.* *ciſci. In Mediolano, ſancta Marcellina virginis.* *Marcellinæ.* *Ipſo die, ſancti Enodii epiſcopi & confeſſoris.* *Enodii.* *Eodem die, dedicatio ſanctæ Mariæ Aquiſgrani.* *De baſ. Aq.* *Ipſo die, Fredegundi confeſſoris.* *Fredegundi.* Dein minori charactere: *Qui cum ſancto Furſeo venit ex Hybernia, & quieſcit in monaſterio Dominarum ſuper Sambriam fluvium, non longe à Namurco. In Anglia, Kenelmi* &c. ut Greven. uſque ad *obtruncari fecit.* *Kenelmi.* Editiones aliæ, de tranſlatione Scillitanorum & Alexio, ut ſupra. Tum: *Ticini, ſancti Enodii epiſcopi & confeſſoris. Mediolani, depoſitio ſanctæ virginis Marcellinæ. In Anglia, ſancti Kenelmi pueri, regis Merciorum & martyris. In monaſterio Argenſon, ipſo die, ſancti Fredegandi confeſſoris.* *Fredegandi.* Caſtellanus in Martyrologio univerſali eum collocat in *Dorne*, potius *Deurne*, prope Antverpiam.

XV *Kal.* *Die* 18.

Guddenes. APud Cartaginem, ſanctæ Guddenes martyris, quæ juſſu Rufini proconſulis, ob Chriſti confeſſionem, quater diverſis temporibus equulei extenſione vexata, & ungularum horrenda lace-

laceratione cruciata, carceris etiam ſqualore diutiſſimè afflicta, noviſſimè gladio cæſa eſt. Civitate Doroſtoro, ſancti Emiliani.

Æmiliani

Soli ex omni parte puri ſunt *Pulſanenſis* & *Molanus*.

VARIA LECTIO. Lego *Guddenes* cum Romano parvo, Adone & codicibus noſtris melioris notæ. In Antverp-majore male habetur *Guldene*. Roſweyd. poſuit *Gnndenes*; Munerat. *Gaudenes*. Romanum parvum binis eam ſertis ornavit, *Virginis*, *Martyris*. Ado ſcripſit *Virginis*, quod & poſuit Molanus. At Pulſanen. cum ceteris codicibus, ſolum tribuit titulum *Martyris*, forte quod Uſuardus de virginitatis laureola dubitaverit. Solus Molanus recte ſcripſit *Æmiliani*, ex ſua, opinor, correctione, nam reliqui codices omnes ſimpliciter legunt, ut eſt in textu.

OBSERVATIO. Romanum parvum hac die Adoni ejuſque ſequacibus ita materiam ſubminiſtravit: *Carthagine, ſancta Guddenes virginis, martyris*: quæ nec apud Hieronymum hodie, nec apud Bedam nota eſt. Ado & martyrii tempus & mortis genus exequitur, ex quo ſolam poſtremam partem Noſter adſcivit. De hac annuntiatione ſatis plana ſunt omnia; niſi quis cum Tillemontio tomo 3 pag. 125, *Gaudentum* vel *Gaudentium* Hieronymianorum, ſignatum *in Africa* XXVI Junii, pro hac *Guddene* ſeu *Gudenne* ſeu *Gudente*, accipi poſſe exiſtimet; eòque adducat Auguſtini ſermonem 294 novæ edit. habitum in natali *martyris Guddentis* XXVII Junii, de quo etiam meminit Ruinartius inter ſelecta pag. 197. Eſt autem plane veroſimile, quod loco citato conjicit idem Tillemontius, nempe Acta aliqua ſincera olim exſtitiſſe, ex quibus Ado encomium ſuum deſumpſerit, notis conſularibus tam expreſſe diſtinctum; quæ utinam aliquando in lucem producantur! *Emilianus*, vel potius *Æmilianus*, non aliunde quam ex Hieronymianis acceptus videri poteſt, avulſus à pluribus ſociis; quod Uſuardum ſæpius facere ſolitum, alibi ſatis ſuperque oſtendimus. Videantur annotata Baronii, & quæ de inſigni Martyre ex antiquis collegit Tillemontius tomo 7 pag. 354 & 355. Et eatenus quidem concinunt codices noſtri prope omnes; unde indubitata redditur Uſuardi lectio, prout à nobis tradita eſt.

Guddenes.

Æmiliani.

Nunc advertendum, ſignari hac die in Adone, Rabano & Notkero *Arnulfum Metenſem epiſcopum*, à Rabano cum longo, ab Adone cum brevi elogio, quod Uſuardus diſtulit ad XVI Auguſti, ipſiſſima illic Adonis verba referens, ut proinde certum ſit, codices omnes, qui de Metenſi Arnulfo hodie agunt, in hac parte nullo modo eſſe Uſuardinos. Singulorum verba in Auctariis dabimus. Non ita pervium eſt diſcernere utrum Uſuardus Martyrologio ſuo non adſcripſerit *Arnulfum epiſcopum & martyrem*, cujus diſerte meminere Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Munerat. & Greven. codices aliàs notæ optimæ. Et Vincerent quidem hi codices, niſi ea obſtarent, quibus eos deſerere cogimur; exiſtimantes *Arnulfum* illum, nec ſatis propriè *martyrem*, nec ullo modo *epiſcopum*, ab ipſo Uſuardo poſitum non fuiſſe, ſed ab aliis ſuperadditum. Atque ut à Pratenſi incipiam, monuit me in ſæpe adducta epiſtola Clar. Caſtellanus, annuntiationem illam, *In pago Caſtrinſe, ſancti Arnulfi martyris & epiſcopi*, ad primigenium textum minime pertinere, utpote recentiori charactere codici illi plane aſſutam. Quæ Herinienſis habet de *epiſcopatu Turonenſi* (ut inter Auctaria referam) commentitia paſſim cenſentur; iſque præterea ſolus ex ſenſu ſuo loquitur, Remenſis provinciæ proprium, ni fallor, textui Uſuardino attexens. Reliqui aut diverſa phraſi utuntur, ex quo manifeſtiſſime patet negotium adjectitium, aut ex Pratenſi vel id genus manuſcripto aliquo ſua ipſi accepere, atque adeo fonte ſuo puriora non proferunt. Porro codices noſtri alii, cum Pulſanenſi & Molano optime conveniunt, eſſentque puri, niſi in *Arnulfo Metenſi*, aut alio excederent. Notavit pridem Baronius ad hanc diem, qua *Metenſem* Romano inſeruit, ab Uſuardo, ut diximus, XVI Auguſti collocatum; notavit, inquam, nonnullam inter Arnulfos confuſionem occurrere; quod mirum, fieri potuiſſe inter *Metenſem* & *Sueſſionenſem*, tot ſeculis disjunctos. Veroſimilius eſt confuſos fuiſſe & confundi à modernis Arnulfum *Aquilinenſem* ſeu *Avellinenſem*, de quo hîc diſputamus, cum altero Arnulfo *Muſſipontano*, ſeu *Muſſipontum* tranſlato, quorum fortaſſe etiam Acta, quæ & varia & ſatis miranda circumferuntur, facile commixta fuerint, & alterius alteri adſcripta; de quo hîc nihil vacat diſcernere: nodos tangimus, in opere magno ſolvendos. Ad præſens quod attinet, problema eſſe poſſit, quem *Arnulfum* Beda indicare voluerit, dum ita hac die ſcripſit: *Natale ſancti Arnulfi confeſſoris*. Ad quæ Florus ibi: *Cujus vita maxima exſtitit ſanctitatis*. Metenſem hîc appellari non videtur probabile, cum Arnulfi illius dignitatem Beda haud dubie non ignoraverit. Non diffiteor tamen etiam epiſcopos à Beda, ſolo quandoque *confeſſoris* titulo decorari, ut videre eſt XXVIII

De variis Arnulfis.

Maii de S. Germano, VIII Junii de S. Medardo &c. Jam vero *Confeſſorem* ſimpliciter dici, *Aquilinenſi* noſtro non magis quadrare contendes. At certe quidquid hîc a Beda & Floro aſſeritur, de eo prædicari nihil magnopere vetat, reſciſſis & *martyris* & *epiſcopi* titulis, qui, an merito ipſi tribuantur, ut minimùm ſaltem incertum eſt. Niſi magis placeat Arnulforum diſtinctio, ſic ut *Caſtrenſis* vel *Aquilinenſis* noſter à latronibus cæſus, pro *martyre* habeatur, alius vel alii, ſolo *confeſſoris* titulo gaudeant, unde orta ſit tanta ſacrarum reliquiarum ſub eodem nomine multiplicatio, quæ etiam ex diverſis poſitionibus, ſeu locorum nominibus accreſcere potuit. Sed hæc iterum Actis reſervanda ſunt.

De ſeptem Tiburtinis. Huc etiam ſpectare poſſent celeberrimi *fratres VII Tiburtini*, aliis plane nominibus ab Hieronymianis & Notkero hac die ſignati, quam nos XXVII Junii retulerimus. Verum cum hæc ad Uſuardum hoc loco nihil faciant, fruſtra iis componendis hîc immoraremur; præterquam quod ſatis & abunde ad prædictam diem de ea controverſia actum cenſeamus, plura in Actis dicturi. Wandelberti verſiculos, ſupra indicatos, vide apud Molanum. Reliqua ad hoſce Martyres pertinentia, in Auctariis reperientur.

AUCTARIA.

Arnulfi. PRATEN. Jam ejus verba dedimus; ubi pro *Caſtrenſi*, notabis *Caſtrenſe*, & præter morem, *martyris & epiſcopi*.

HERINIEN. Alia plane phraſi utitur: *Ipſa die, in ſilva, quæ Equilina dicitur, feſtivitas beati Arnulfi pontificis Turonenſis & martyris, qui contemporalis & diſcipulus fuiſſe noſcitur beati Remigii.* (*Arnulfi Aquilinen.*) Silva illa, quæ dicitur *Aquilina*, vocatur Gallicè *Yveline*. Vide Caſtell.

TORNACEN. Incipit: *Brunonis* [aliàs *Bruni*] *epiſcopi & confeſſoris. In pago Caſtrinſe, ſancti Arnulfi epiſcopi & martyris.* (*Brunonis. Arnulfi.*) Sequitur annuntiatio prima, deeſt altera de Æmiliano.

ANTVERP-MAJ. Textui puro adjungit: *Eodem die, ſancti Eraulfi martyris.* (*Arnulfi M.*) Ubi adverte diverſum ab aliis loquendi modum.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In fine poſt textum purum: *Apud civitatem Metenſium, ſancti Arnulfi epiſcopi, qui ſanctitate & miraculorum gratia illuſtris, heremiticam vitam diligens, beato fine quievit.* (*de Arn. Met.*) Quæ verba, ex Adone accepta invenies, XVI Auguſti.

MUNERAT. Etiam in fine, ſed diverſa rurſus phraſi: *Eodem die, natalis ſancti Arnulfi epiſcopi & martyris.* (*Arn. E & M*) Vide ſuperius Obſervationem.

GREVEN. Proxime PRATENSI accedit: *In pago Caſtrenſi, ſancti Arnulfi epiſcopi & martyris.* (*De eodem.*)

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. & LOVANIEN. Referunt textum purum, cui ſubnectunt: *Civitate Metenſium, ſancti Arnulphi epiſcopi, qui ſanctitate* &c. ut ſupra ex Adone. (*Arn. Meten.*) In fine: *Eodem die, ſancti Frederici Trajectenſis epiſcopi & martyris.* (*Frederici.*)

ALBERGEN. & DANIC. Primo loco ponunt: *Apud Tiburtinam urbem Italiæ, natale ſanctæ Symphoroſæ cum VII filiis* &c. ut vide ſis XXVII Junii. (*Symphoroſæ & 7 filior.*) Sequitur textus, & in fine, de Arnulfo Metenſium epiſcopo, ut ſupra.

CENTULEN. *In Francia, caſtro Criſpeio, natale beati Arnulfi, Turonicæ ſedis epiſcopi, quem tradunt diſcipulum fuiſſe beati Remigii Remenſium pontificis, à quo ſcilicet remeans, ab impiis peremptus eſt.* (*Arn. Aquil.*) Vide citatum Caſtellanum. *Ipſo die, octava ſancti patris Benedicti abbatis.* (*Oct. Bened.*)

BRUXELLEN. Principio anticipat feſtum Juſtæ & Rufinæ, de quibus vide die ſequenti. Sequitur de Guddene & Æmiliano ſatis pure. Tum: *Apud ſilvam Aquilinam, ſancti Arnulfi epiſcopi & martyris.* (*Arn. Aquil.*) *Apud Trajectum inferius, natale ſancti Frederici epiſcopi & martyris.* (*Frederici.*) *Qui mandato imperatricis* [potius ab inceſtuoſis inſulanis Walacrenſibus] *pro juſtitia legis divinæ occiſus eſt; multis clarus miraculis. Remis, tranſlatio ſancti Nycaſii epiſcopi & martyris.* (*Tranſlat. Nicaſii.*)

HAGENOYEN. Huc refert Eſdram prophetam, de quo nos ſupra XIII Julii, cui elogium more ſuo ex ſacris paginis conceptum adſcribit. Sequitur totus textus. Deinde: *In civitate Metenſi, depoſitio ſancti Arnulfi ejuſdem civitatis epiſcopi*, cum longiori elogio, quod in ipſis Actis legi mavelim. (*Arnulfi Met.*) Tum: *In pago Caſtrenſi, ſancti Arnolfi epiſcopi & martyris.* (*Arn. E & M*) *Apud Trajectum, ſancti Frederici epiſcopi & confeſſoris.* (*Frederici.*) Neſcio cur & hic non æque martyr appelletur.

AQUICINCT. In fine: *Caſtello Criſpiaco, ſancti Arnulfi archiepiſcopi & martyris.* (*Arnulfi.*) Idem eſt, opinor, de quo CENTUL. *Octava ſancti Benedicti abbatis.* (*Oct. Bened.*)

VICTORIN. *Civitate Metenſi, ſancti Arnulfi epiſcopi & confeſſoris.* (*Arn. Met.*) *Ipſo die, ſancti Severini confeſſoris.* (*Severini.*) *Octava ſancti Benedicti abbatis.*

DAVERONEN. *In pago Caſtrenſi, qui dicitur Sylva Aquilina, natalis beati Arnulphi epiſcopi & martyris, cum uxore ſua Scariberga.* (*Arn. & uxor*)

MATRIC-CARTUS. ULTRAJECT. *Frederici epiſcopi Trajectenſis, martyris. Requieſcit ad ſanctum Salvatorem.* (*Frederici.*) *Arnulphi epiſcopi Turonenſis, martyris. Gudonei, qui multa ſuſtinuit.* (*Arn. E & M*)

CODEX BIGOTIAN. tertius, ſub nota D. 9. *Item, ſancti Clari martyris.* (*Clari.*) Quæ alia manu adjecta ſunt. Colitur hic hodie Pariſiis, ſed alibi die natali proprio, IV Novembris.

REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Ipſo die, ſancti Veterini confeſſoris.* (*Veterini.*)

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Æmiliani. Adjicitur Symphoroſa cum VII filiis. *Item ſancti Arnulfi Metenſis*, ut ſupra. (*Arn. Met.*)

FLORENTIN. *In Tuſcia, ſancti Raphilli archiepiſcopi Ravennenſis.* (*Raphilli.*) *Beati Roberti confeſſoris de Sulle, Ordinis Celeſtinorum.* (*Roberti.*)

CODEX MONTIS SANCTI. *Tranſlatio ſancti Arnulfi Metenſis epiſcopi, qui ſanctitate vitæ & miraculorum gratia* &c. (*Tranſl. Arn.*)

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Hoja, territorio Leodienſi, tranſlatio ſanctæ Odiliæ virginis & martyris de civitate Colonia, ex nobili illa ſocietate undecim milium virginum.* (*Tranſl. Odil.*) *Apud Tyburtinam urbem Italiæ, ſanctæ Symphoroſæ* &c. (*Symphor. &c*) Sequitur de Guddene, pure. Tum: *Apud Silvam Aquilinam, ſancti Arnulfi epiſcopi Thuronenſis & martyris.* (*Arn. E & M*) *Civitate Metis, ſancti Arnulphi epiſcopi & confeſſoris. Qui ſanctitate* &c. (*Arn. Meten.*) *Civitate Doroſtoro, ſancti Emiliani confeſſoris. Trajecto inferiori, paſſio beati Frederici epiſcopi & martyris.* (*Frederici.*) *In territorio Juliacenſi, villa Arnſwilre, natale*

Arnoldi. Eadburgæ. *natale beati Arnoldi citharædi Karoli magni & confeſſoris. Eodem die, ſanctæ Eadburgæ virginis.*

Belin. Incipit à Symphoroſa &c. Tum de Arnulfo Metenſi. Poſt de Æmiliano. Dein: *Eodem die, ſancti Aquilini epiſcopi. Ipſo die,* *Aquilini. Materni.* *ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris. Apud Carthaginem, ſanctæ Gudenis martyris.*

Greven. *Eugenii Papæ* II *& martyris. Qui à laicis Romanis excæcatus & occiſus, ſepultus eſt apud ſanctum Petrum.* *Eugenii II.* *In Trajecto inferiori, ſancti Frederici epiſcopi & martyris.* *Frederici.* *Qui cum zelo juſtitiæ illicitas nuptias Ludovici imperatoris argueret, alteram expertus Herodiaden, martyrio coronatur.* Vide quæ diximus in Bruxellen. *Antweri. Clari. Aquilini. Materni. Tr. Arn. Met. Arnoldi.* *Aaſweri martyris & ſociorum ejus. Clari martyris. Aquilini epiſcopi. Materni epiſcopi & confeſſoris. Metis, tranſlatio ſancti Arnulfi epiſcopi & confeſſoris. In territorio Juliacenſi, pago Arnuwilre, natale beati Arnoldi, citharœdi Karoli magni & confeſſoris, multæ ergà pauperes pietatis viri. Sequuntur aliquot hic Symphoroſæ cum filiis ſuis, de quibus ſupra* v *Kal. Julii.* *Symph. &c* *In Hoio, territorio Leodienſi, tranſlatio ſanctæ Odiliæ virginis & martyris, ex ſocietate* XI *millium virginum.* *Tranſl. Odil.* *Eodem die, ſanctæ Eadburgæ virginis.* *Eadburga.*

Molan. *Apud Tyburtinam civitatem Italiæ* &c. *de Sym. & fil.* *Apud civitatem Metenſium* &c. *Arnul. Met. Aquilini. Materni.* *Eodem die, ſancti Aquilini epiſcopi. Mediolano, ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris.* Deinde ex Adone vel ejus apud Roſweydum appendice. *De Philaſtr.* *Brixiæ, depoſitio S. Philaſtrii ipſius civitatis epiſcopi. Qui cum fuiſſet presbyter ordinatus, ductus amore Dei, relictis omnibus, univerſum pene ambitum circuivit orbis, quatenus ſecutus veſtigia Pauli Apoſtoli, per ſingula loca animas fraude diaboli deceptas, de ſempiterno ſuis prædicationibus liberavit interitu. Unde non ſolum contra gentiles atque Judæos, verum etiam contra omnes pene hæreſes & maxime contra Arrianam perfidiam, quæ tunc nimium prævalebat, fidei vigore pugnavit, & ob hoc verberibus caſtigatus, ſtigmata Domini noſtri Jeſu Chriſti ſuo portabat in corpore. Nam & in Mediolanenſi urbe, idoneus cuſtos Dominici gregis fuit, & Auxentio Arriana perfidia epiſcopo, priuſquam beatus Ambroſius eligeretur, divina gratia fultus, nimium repugnavit. Romæ etiam non exiguo tempore demoratus, multis & publica & privata diſputatione eſt in fide lucratus. Et quia valde hæreticos impugnabat, voluit de eorum ſingulis ſectis atque doctrinis nefandiſſimis librum componere, quatenus ſingularum hæreſum errore patefacto, nullus ab eis ſaltem ſimplex in eccleſia conſtitutus comprehendi poſſit. De quo beatus Auguſtinus ita dixit: Philaſter Brixienſis epiſcopus, in prolixiſſimo libro, quem de hæreſibus condidit, centum viginti octo hæreſes arbitratus eſt computandas. Item Trajecti, Frederici, ejuſdem loci epiſcopi & martyris.* *De Frederico* *Qui innocens a nocentibus pro veritate occiſus eſt ante ſanctum altare Dei, poſt Miſſæ celebrationem; ſepultus eodem loco. In pago Caſtrenſi, ſancti Arnulphi epiſcopi & martyris Turonenſis.* *Arn. E. & M.* Tum minoribus typis, de Arnoldo cytharœdo, ut Greven. *Eodem die, natalis beati Theodorici Metenſis epiſcopi, conſobrini Othonis primi.* *Theoderici.* *In Normannia, ſancti Clari monachi & martyris, de cujus paſſione extat ſermo Nicolai de Niſe.* *Clari.* Hæc in prima editione. Aliæ textui præfigunt: *Apud Tiburtinam* &c. In fine, de Æmiliano, additur *martyris. Et ſancti martyris Hiacynthi in Anaſtride.* *Hyacinthi.* De Arnulfo Metenſi, ut ſupra. *Ipſo die, ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris in Mediolano.* De Arnulfo Caſtrenſi, habet ferme ut Herinien. De Frederico Trajectenſi, ut in priori editione. *Brixiæ, depoſitio ſancti Philaſtrii, ipſius civitatis epiſcopi, qui contra omnes pene hæreſes, & maxime contra Arrianam perfidiam, quæ tum nimium prævalebat, fidei vigore pugnavit, & ob hoc verberibus caſtigatus, ſtigmata Domini noſtri Jeſu Chriſti ſuo portabat in corpore.* De Odilia Huienſi, de Arnoldo cytharœdo, de Theodorico Metenſi epiſcopo, & Claro, ut ſupra.

XIV *Kal.* *Die* 19.

Natalis ſancti Epafræ, qui à beato Paulo Coloſſis ordinatus epiſcopus, clarus virtutibus, ibidem martyrii palmam pro ovibus ſibi commendatis virili agone percepit. *Epaphræ.* Apud Thebaidem, ſancti patris noſtri Arſenii, de quo in verbis ſeniorum refertur, quia propter redundationem lachrymarum tergendam, ſudarium ſemper in ſinu vel in manu habuerit. *Arſenii.* In Hiſpania civitate Hiſpali, paſſio ſanctarum Juſtæ & Rufinæ, quæ à præſide Diogeniano comprehenſæ, primo equulei extenſione & ungularum laniatione vexatæ ſunt, poſt carcere, inedia & doloribus afflictæ, tandem Juſta in carcere ſpiritum exhalavit, Rufinæ cervix confracta in confeſſione eſt. *Juſtæ & Rufinæ.*

Conſonant *Praten. Herſaten. Antverp-maj. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. *Epaphra*, recte formant Pulſanen. Greven. & Molan., ſequor in textu reliquos omnes. *Coloſis* habent aliqui, Herinien. *Coloſenſis*, melius ceteri, uti nos ſcripſimus. Munerat. adjecit titulum *martyris. Beati Paulo, Thebaidam, ſervorum* pro *ſeniorum, lacrimarum* & *lachrimarum, exalavit* &c. facile corrigi poſſunt. Belin. & Molan. cum mediæ notæ codicibus, poſt *ſancti*, omittunt *patris noſtri.* Item pro *redundationem*, habent

cum

cum Greveno *redundantiam*, vel ut Antverp. & Max-Lubec. *redundanciam*; probatiores codices Adonem ſecuti ſunt & nos etiam in textu. Belin. & codices recentiores quinque à phraſi Bedæ & Adonis recedunt, dum pro *imbuerit*, legunt *habuit*. Greven. & Molan. ſingulares nonnumquam ſunt, ut ſupra ſæpius patuit; hîc ſoli pro *Hiſpania*, ſubſtituunt *Hiſpaniis*. Item, *poſt in carcere inedia & tortionibus afflicta*. Demum, *Rufinæ cervix confracta eſt in confeſſione Domini*. Hæc, inquam, propria ſunt Greveno & Molano, in quibus hic alterum deſcripſit. Ceterum, *In Hiſpania*, codices omnes unanimiter legunt, in altero nonnihil variant. Herinien. legit; *poſt carcerem, inedia & doloribus afflicta*. Antverp-maj. *poſt carceris* &c. Major numerus cum Antverp. & Max-Lubec. *poſt carceris, inedia & variis doloribus*. At vero phraſis Adoni conformior eſt, quæ ex Pratenſi & Munerato in textu ſumitur. Demum Herinien. ponit, *cervix confracta in confeſſione Domini eſt*. Antverp-major, *cervix in confeſſione confracta eſt*; omnes quidem ſyntaxi bona, ſed ubi de Uſuardi modo loquendi quæritur, is præferendus videtur, qui Adoni proximus eſt, qualem habet Praten. Munerat. Belin. Antverp. & Max-Lubec. cum ceteris, quos textui prælucere maluimus.

OBSERVATIO. Quam magna hac die codicum noſtrorum conſonantia, tam clara totius textus ex Adone transfuſio. Hieronymiana ex mente Florentinii nihil habent quod huc ſpectet, quamvis tamen Hiſpanienſem *Juſtum* illic poſitum, pro *Juſta* accipi nihil magnopere impediat, præſertim cum *Juſta* diſerte ſcripſerit Corbeienſe. Nam quod ab Notkero rem decidi putat Florentinius, haud ſatis probare queo, niſi cum ipſo eodem auctore duos Juſtos hac ipſiſſima die in Hiſpaniis recenſendos exiſtimer, quod quam ſit veroſimile, ſuo loco intelliges. Interim Romanum parvum ſic hodie breviſſime: *Hiſpali, ſanctorum Juſta & Rufina*. Beda *Arſenium* nominat, & poſt eum Rabanus, iiſdem omnino terminis, quibus Ado utitur. En modo laterculi geneſim. *Epaphra* elogium ex Feſtivitatibus Apoſtolorum à Noſtro ad verbum tranſumptum eſt. Patet potiorem partem ex Pauli epiſtolis acceptam eſſe; verum unde Adoni conſtiterit, Epaphram Coloſſis *martyrii palmam virili agone percepiſſe*, fateor me necdum reperiſſe; nec id invenit Tillemontius tomo 1 in vita Pauli articulo 44, à pag. 292. Sed hæc alterius loci ſunt. Arſeniana jam dixi Bedæ & Adonis eſſe communia, ab Uſuardo etiam tranſcripta. Uberiori elogio exornari poterat Arſenius, ex ipſo illo fonte quem Viennenſis attingit. At hæc nobis relicta ſunt, in Actis fuſius deducenda ex Vitis PP. aliiſque ſcriptoribus Metaphraſte ſincerioribus, quorum varias narrationes, ordine diſpoſuit Tillemontius tomo 14 à pag 676. Wandelbertus ſoli Arſenio metricum elogium aptavit:

Epaphra. Arſenii.

Arſenius quartam denamque eremita venuſtat.

Denique *Juſtæ* & *Rufinæ* laudatio, licet hinc inde nonnihil contracta, tota ex Adonis verbis conflata eſt. Educta, procul dubio, ex antiquioribus Actis, quorum ſelectam medullam extraxiſſe videtur Maldonatus, ut habes apud Surium hoc die. Mirum autem cur à Notkero, tam fideli Adonis imitatore, *Epaphras* prætermiſſus ſit, ejuſque loco ſubſtituti alii, non ſatis undequaque cogniti, ne quidem apud codices Hieronymianos, quantumvis auctos. At de hoc tantopere nobis laborandum non eſt, ubi ex ſupradictis certiſſima textus origo ſimpliciter & manifeſte pateſcit.

Juſta & Rufina.

AUCTARIA.

TORNACEN. Incipit: *Apud Thebaidem* &c. tum de Epaphra, reſciſſo utrobique elogio. Cetera purus.

ROSWEYD. Augetur in fine, his verbis: *Lugduno, Ruſtici presbyteri*. *Ruſtici.*

PULSANIN. In Epaphra & Arſenio purus, ſilet de duabus ultimis Juſta & Rufina.

LOVANIEN. In duabus primis purus, reſcindit elogium Juſtæ & Rufinæ.

CENTULEN. In prima ſatis purus, ſic pergit: *Eodem die, ſancti patris noſtri Arſenii, vita & moribus Chriſto Domino per omnia digni. In Hiſpaniis civitate Hiſpali, ſanctarum Juſtæ & Rufinæ, quæ à Diogeno præſide comprehenſæ, gravi cruciatu delaniatæ ſunt.*

BRUXELLEN. Denuo anticipat: *In Judea, natale beati Joſeph, qui cognominatus eſt juſtus, & cum beato Mathia ſub Apoſtolica ſorte ſtatutus; qui que prædicationis officio inſerviens, multamque* *De Joſeph.* *pro fide Chriſti perſecutionem ſuſtinens, venenum fertur bibiſſe, ex quo nichil triſte pertulerit; ſed victorioſe fine in pace quievit. Coloſis, natale ſancti Ephre. Qui à beato Paulo Colocenſibus ordinatus epiſcopus, clarus virtutibus, ibidem martyrium pro ovibus ſibi creditis, virili agone percepit. Apud Tyburtinam Urbem, natale ſanctæ Symphoroſæ cum ſeptem filiis. Quæ ſuſpenſa crinibus, & poſt alligato ſaxo, in fluvium præcipitata eſt. Deinde filii per varia tormenta martyrizati ſunt omnes.* Hæc etiam hac die non ſatis apte referuntur. Sequitur: *Apud Thebaidem, ſancti patris Arſenii. Qui ex inſigni ſenatore, in heremo factus eſt monachus. De quo in verbis ſeniorum refertur, quia propter* &c. In fine: *Apud Trajectum inferius, depoſitio ſancti Barnulphi epiſcopi & confeſſoris.* In GREVEN. vocatur *Berneldus*. *De Symph. & 7. filiis.* *Barnulfi.*

HAGENOYEN. In prima ſatis purus eſt. Deinde: *Apud Thebaidem, depoſitio ſancti patris noſtri*

Mira de Arſenio. *ſtri Arſenii, fratris ſancti Euſemiani, patris ſancti Allexii. Qui quando in ſeculo erat, imperialibus ſaltem veſtibus erat indutus, & nimis erat delicatus, & Theodoſio imperatori erat cariſſimus, ita ut duos ejus filios de ſacro fonte levaret. Et hic poſt converſionem erat abſtinentiſſimus, & veſtibus omnium viliſſimus. Et ideo ſicut Daniel propheta, ſpiritu prophetia clarus. De quo refertur in verbis ſeniorum, quia propter* &c. In Juſta & Rufina ſatis purus eſt.

Tranſlat. Sambariæ. AQUICINCT. Subjungit in fine proprium loci, hoc modo: *Aquicincti, tranſlatio ſancta Sambaria virginis & martyris.* Sed hæc ſunt à recentiori manu, ut in apographo notatur.

Invent. Gerv. & Prot. VICTORIN. & REG. SUEC. ſub nota num. 130. *Mediolani, inventio ſanctorum Gervaſii & Protaſii.* Vide de his Uſuardum XIX Junii, & Acta eo die, in quibus de his fuſius agitur.

Textus contractus. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Juſta & Rufina. Arſenii confeſſoris & ſolitarii, dudum Senatoris Roma. Epaphra epiſcopi Coloſſenſis, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli.*

Eliæ. In VATICAN. num 5949. Deeſt *Arſenii.* Adjicitur. *Aſſumptio ſancti Eliæ prophetæ.*

Eutycii & ſociorum. FLORENTIN. *Apud Spoletum, paſſio ſanctorum martyrum Eutycii, Britii, Joannis, Teudilii, Iſaach, Laurentii, Herculani & Parietalis. Quorum capita Martianus tyrannus juſſit truncari & inhumata corpora eorum derelinqui. Sed quædam inclita matrona vidua, illa condidit in prædio ſuo in cœmiterio Pontiano, non longe ab urbe prædicta, ut habetur in geſtis ſancti Proculi* (in excuſo eſt *Pauli*) *epiſcopi & martyris. Nomina vero eorum ſunt hac Eutecius .... Theudila .... Treveris, ſancta Severa virginis.* *Severæ.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Coloſis, ſancti Epafra epiſcopi & martyris, qui a beato Paulo* &c. Reliqua totius textus ſatis pura ſunt. In fine adjicitur: *Treveris, beati Martini epiſcopi & martyris. Conſtantinopoli, ſancta Dariæ virginis. Lugduno Galliæ, depoſitio beati Ruſtici epiſcopi & confeſſoris.* *Marini. Dariæ. Ruſtici.*

GREVEN. *Treveris, beati Martini, primi ejuſdem urbis epiſcopi & martyris. Symmachi Papa. Lugduni Galliæ, ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Juſti. Conſtantinopoli, ſancta ... ria virginis. Item beata memoria, Bernoldi epiſcopi Trajecti inferioris & confeſſoris.* *Martini. [illegible] Ruſtici. Juſti. [illegible] Bernoldi.*

MOLAN. In prima editione nulla habet Auctaria. In poſterioribus hæc pauca adjungit: *Treviris, beati Martini, decimi ejuſdem urbis epiſcopi & martyris. Eodem die, Symmachi Papa. Die decima nona, ſancti patris Dii, Et ſancta Macrina, ſororis magni Baſilii.* Notandum, quod in harum editionum textu litteris Italicis poſt *Juſta & Rufina qua*, inſerantur hæc verba; *vendentes vaſa fictilia*, citato ad marginem Officio Sanctorum Hiſpaniæ, Maldonato & Surio, ex quibus videlicet illa accepta ſunt. In priori ſignatur lectio a Burgenſis eccleſiæ. *Martini. Symmachi [illegible] Macrina.*

XIII *Kal.* *Die* 20.

NATALIS beati Joſeph, qui cognominatus eſt juſtus. Hic prædicationis & ſanctitatis officio inſerviens, multamque pro fide Chriſti perſecutionem à Judæis ſuſtinens, victorioſiſſimo fine in Judæa quievit. De quo refertur, quod venenum biberit, & nihil ex hoc triſte pertulerit, propter Domini fidem. Apud Damaſcum, ſanctorum Sabini, Maximi, Juliani, Macrobii, Caſſii, Paulæ, cum aliis decem. Civitate Corduba, ſancti Pauli diaconi & martyris. *Joſeph. Sabini & ſociorum. Pauli.*

Puros cenſemus *Herinien. Max-Lubec. Antverp-max* & *Lovanienſem.*

VARIA LECTIO. Sunt qui legant, *prædicationis officio & ſanctitatis inſerviens*, melior eſt textus noſtri conſtructio, ubi *inſerviens* cum Adone, non *ſerviens*, ut alii. In omnibus Damaſcenorum hic eſt ordo: *Sabini, Maximi, Juliani* &c. Soli Greven. & Molan. ita vertunt: *Juliani, Sabini, Maximi*: procul dubio ex diverſitate codicum Hieronymianorum, de qua vide Florentinium. Herinien. pro *Macrobii*, male ſcripſit *Macrabis*, ut alii *Pauli*, pro *Paulæ* &c. Alia in proxime ſequenti Obſervatione expediuntur.

OBSERVATIO. Circa primam & ſecundam textus noſtri annuntiationem nulla prorſus difficultas ſuſcitari poteſt. *Joſeph* ab auctore Romani parvi tacitis Faſtis primum inſertus, ita ibi prædicatur: *Joſeph, qui cognominatus eſt juſtus, qui à Judæis pro Chriſto multa perpeſſus, victor in Judæa quievit.* Ado elogium auctius reddidit, a Notkero deſcriptum. Noſter, ut ſemper aſſolet, dum textus Adoniani paulo diffuſiores ſunt, ſumma rerum capita eleganter compegit. Quod autem de hauſto innoxiè veneno dicitur, ex Rufini Euſebio lib. 3 cap. 28 deſumptum exiſtimo. Cetera ex Actis, aut Patrum traditione colligenda ſunt, ut fecit Tillemontius tomo 1 variis locis, ſed maxime pag. 119, quæ in Actis noſtris accuratius diſcutientur. *Martyres Damaſceni*, ut hic ſignantur, ita ex Hieronymianis accepti ſunt ab Adone, ex quo in Noſtrum & Notkerum transfluxere. De nonnulla, inter vetuſtiſſimum Epternacenſem & reliquos Hieronymianos codices diſcrepantia, agit Florentinius, quem curioſus lector conſulat. *Joſeph. Sabini & ſociorum.*

Hactenus certe ſibi conſtat Uſuardina veritas, ex conſenſu codicum omnium: venenum aut diſcrimen in cauda latet. Ut autem clare & ordine procedam, verba Pratenſis *De Praten. ubiſque cod.* codicis primum recito. Addit ille poſt præfatas binas commemorationes: *In Pago Bononienſi, ſancti Ulmari confeſſoris.* Quibus ſubjungit ecgraphum noſtrum: *Eodem die, ſanctæ Margaritæ virginis & martyris*, ſic tamen ut ex ſubvirgulatione facile intelligam, ea verba ex margine in textum traducta, quod ſubinde confirmavit oculatus inſpector Clar. Caſtellanus, aſſerens recentiori manu eo loci ſcriptum eſſe, non *Margarita*, ſed hoc pacto: *Eod. die, ſcæ Marinæ virg. & mr.* Unde & qua ratione *Marina* illa cum *Margarita* confundi poſſit, dicere cœpimus ad XVIII Junii, ſed ut candide fatear, operoſioris diſquiſitionis eſt, quam ut hic indagetur. Impræſentiarum ſit ſatis, oſtendiſſe annuntiationem illam antiquis Martyrologis incognitam, in codicibus Uſuardinis plane eſſe adjectitiam, atque adeo à puritate deficere codices omnes quotquot illam adoptant, ut ſunt, Antverp-maj. Antverp. Munerat., Greven. & alii. Reſtat ſolvendus nodus in *Vulmaro*, quem jam ferme XVII Junii, ex toto præcidimus. Hîc ſolum accedet Caſtellani obſervatio, ita Gallice ad me ſcribentis: *Le* 20 (Julii) *finit par une rature, ſur laquelle eſt ecrit d'une main tres ancienne: In pago Bononienſi* &c. Quod ſignificat, annuntiationem prius illic poſitam, eraſam eſſe, & quæ modo apparet, vetuſtiſſima manu ei inſcriptam. Meminiſſe oportet ad XVII Junii in eodem codice expunctum *Vulmarum*, eique ſubſtitutum *Gundulfum Bituricenſem* (ut in ſimilibus non ſemel factitatum alibi oſtendimus;) & ſic manifeſte comperiemus, correctorem illum, quiſquis fuerit, hac die *Paulum Cordubenſem* exſculpſiſſe, ut eò *Vulmarum* transferret, quem ob ſpatii anguſtias Adoniana phraſi non potuit exprimere; uti nec codices alii in ea annuntiatione conformes ſunt.

Hinc modo conjice, reſtituendam loco ſuo annuntiationem *Pauli*, à nobis idcirco in *Pauli.* textu poſitam, prout eam diſerte ſignant citati ſupra codices quatuor, & præterea Tornacen. Antverp. Munerat. Greven. Ultraject. cum aliis codicibus & extractis. Molanus, qui in prima ſua editione de Vulmaro recte egerat XVII Junii, merito hac die eum prætermiſit; ſed cur *Paulum* neglexerit, non ſatis perſpicio; multo minus cur in editionibus aliis utrumque poſuerit: ubi immemorem ſui diceres, niſi in annotatione neſcio quam hujus duplicitatis cauſam indicaret. Nobis itaque, perpenſis omnibus, dubium non eſt, quin *Paulus*, à ſancto Eulogio lib. 2 Memorialis cap. 6, egregie celebratus, cum pluribus aliis martyribus Cordubenſibus, quos in Hiſpania Uſuardus collegerat, inde in Franciam allatus, & hoc die, martyrii ejus proprio, non vero *Vulmarus*, conſignatus ſit, ut proinde vindicatam putemus primigeniam & germanam Uſuardi ſimplicitatem.

AUCTARIA.

DE PRATENSI codice jam diximus. Ei in augmentis de more ſimilis eſt ANTVERP. MAJOR.

TORNACEN. Incipit: *Margareta virginis.* *Margareta.* In elogio Joſephi mutilus eſt, à *de quo refertur* &c. Cetera purus.

ROSWEYD. In fine ſolum habet: *In pago Bononienſi, ſancti Wlmari abbatis & confeſſoris.* *Vulmari.* Malo ego cum aliis ſcribere *Vulmari.*

ANTVERP. & UGHELLIAN. De Margarita ſic habent: *Apud Antiochiam, paſſio beatæ Margaritæ virginis & martyris.* *Margarita.*

MUNERAT. Textui puro ſubdit: *Eodem die, ſanctæ Margaretæ virginis & martyris.*

BELIN. Habet etiam textum purum, ſed addit: *De eadem.* *Apud Antiochiam, paſſio beatæ Margaritæ virginis & martyris. Item eodem die, Octava ſancti Bonaventuræ epiſcopi & confeſſoris, Ordinis Minorum.* *Octava Bonavent.* Similia feſta hic ſæpius notantur.

GREVEN. Poſt textum purum ſolus in ipſo textu adjungit: *Arnulfi C.* *Ipſo die, ſancti Arnulphi confeſſoris*, ſine characteriſtica, unde dignoſcatur. *Margareta.* Deinde: *Eodem die, ſanctæ Margaretæ virginis & martyris.* Vide ſuperius Obſervationem.

MOLAN. Deficit, ut ſupra dictum eſt, in annuntiatione Pauli martyris Cordubenſis.

ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Textui puro ſuperaddunt: *Treveris ſanctæ Severæ virginis, ſororis ſancti Monowaldi, ejuſdem loci epiſcopi.* *Severæ.* Vide infra cod. BRUXELL. &c.

CENTULEN. *Natale beati Joſeph, qui Juſtus cognominatus eſt, quibus* [quique] *corpus Dominicum in ſepulcro proprio meruit ſepelire.* Satis patet confuſio. In Damaſcenis, purus eſt, niſi quod pro *Maximi*, ſcribat *Maximini. In Thebaide, ſancti Victoris.* *Victoris.* *Corduba, ſancti Pauli diaconi & martyris. In pago Bolonienſi, ſancti Vulmari abbatis.* *Vulmari.* In margine autem nova plane manu adjectum legitur: *Apud Antiochiam, paſſio ſanctæ Margaritæ virginis & martyris.*

BRUXELLEN. De beato Joſeph, locutus eſt die præcedenti. Porro in Damaſcenis & Paulo purus, ſubdit: *In pago Bononienſi, depoſitio ſancti Vulmari presbyteri & confeſſoris.* *Vulmari.* *Treveris, ſanctæ Severæ virginis, ſororis ſancti Modoaldi,* *Severæ.* *ejuſdem loci epiſcopi. Apud Antiochiam, beatæ Margaretæ virginis & martyris.* *Margaritæ.*

HAGENOYEN. Sic incipit: *In Judea, depoſitio beati Joſeph, qui cognominatus eſt Juſtus.* *De Joſeph.* *Hic erat filius Alphei & Mariæ Cleophe, quæ fuit ſoror beatæ Mariæ, matris Domini noſtri Jeſu Chriſti & frater Jacobi Minoris & Symonis & Judæ Apoſtolorum. Hic fuit unus ex ſeptuaginta duobus diſcipulis Domini; & poſt aſcenſionem Domini, ſortem miſit cum Mathia pro apoſtolatu per electionem Apoſtolorum. Hic ingentibus myſteriis Domini interfuerat & Spiritum ſanctum cum Apoſtolis recepit. Hic poſtea prædicationis & ſanctitatis officio inſerviens* &c. pure. In Damaſcenis & Paulo, cum textu conſonat, & in fine adjicit:

Tre-

Google

Severæ. *Treveris, depoſitio Severæ virginis, ſororis Modewaldi epiſcopi ejuſdem civitatis.*

AQUICINCT. Pro *Caſſi*, *Paula*; habet *Baſſi*, *Pauli*. Deeſt, *civitate Corduba* &c. Sed in fine: *Margareta.* *Eodem die, ſancta Margaretæ virginis & martyris.* *Vulmari.* *In pago Benonienſi, depoſitio ſancti Vulmari abbatis.* Idem hic ſæpius recurrit.

VICTORIN. *Antiochia, ſancta Margareta virginis.* *Margaretæ.* Vide infra elogium apud MOLAN.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Margareta virginis & martyris. Joſeph qui dictus eſt Juſtus. Sanctorum martyrum Sabini, Maximi, Juliani cum cæteris.* *Bernoldi.* *Bernoldi epiſcopi Trajectenſis, qui apud ſanctum Petrum quieſcit.*

CLUNIACEN., CODEX D. DU CHEVAL ſignatus C. & CAUDIACEN. Adjungunt: *Ipſo die Cluniaci monaſterio, glorioſa exceptio reliquiarum beati Gregorii Papæ.* *Except. rel. Gregorii PP.*

In VATICAN. Deeſt *Pauli*. Adjectum: *In Caſſino, natalis ſancti Severi epiſcopi.* *Severi.*

ALTEMPS. *Apud Cluniacum, exceptio reliquiarum beati Gregorii Papæ.* *de rel. Greg.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Elias raptus eſt in cælum curru ignis, aſtante & vidente Heliſeo.* *Rapt. Eliæ.* Sequitur de Joſeph & Damaſcenis, ſatis pure. Tum: *In Thebaida, ſancti Victoris confeſſoris.* *Victoris.* *Civitate Corduba* &c. *In pago Bononienſi, depoſitio ſancti Wulmari abbatis, presbyteri & confeſſoris.* *Vulmari.* *Treveris, ſancta Severæ virginis, ſororis ſancti Monowaldi, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* *Severæ.* *Quæ in eccleſia ſancti Eucharii quieſcit.* Alibi melius legitur, *Modoaldi*.

GREVEN. *In Thebaide, ſancti Victoris confeſſoris.* *Victoris.* *Magni presbyteri & Amorini.* *Magni &c.* *In pago Bononienſi, ſancti Vulmari abbatis, presbyteri & confeſſoris.* *Vulmari.* *Item Placeriæ. In Tuſcia, ſanctæ Placeriæ.* *Placeriæ.* *memoria Ambroſii presbyteri & confeſſoris, Ordinis Prædicatorum.* *Ambroſii.* *Item, ſanctæ Wilgefortis virginis, & martyris, filiæ regis Portugaliæ.* *Wilgefortis.* *Severæ virginis, ſororis ſancti Modoaldi epiſcopi Treverenſis.* *Severæ.* Vide notationem Baronii.

MOLAN. *Apud Antiochiam, paſſio beatæ Margaritæ virginis & martyris.* *Margaritæ.* *Treberis, ſanctæ Severæ virginis, ſororis ſancti Modoaldi, ejuſdem loci epiſcopi.* *Severæ.* *Eodem die, in pago Galliæ Bononienſi, monaſterio Salmaco, depoſitio ſancti Vulmari abbatis.* *Vulmari.* Poſtea typis minoribus: *Item ſancta Wilgefortis virginis & martyris, filia regis Portugaliæ: quam nonnulli Latine, Liberatam, Teutonice autem, Ontcommeram agnominant.* *Wilgefortis.* Editiones aliæ poſt textum integrum purum, ſubdunt: *Apud Antiochiam, paſſio beatæ Margaritæ virginis & martyris.* *de Margarit.* *Quæ per Olybrium præfectum multa tormenta paſſa eſt pro Chriſti nomine, vincula, carceres, flagella, equuleum. Quam & diabolus in draconis ſpecie, ſimiliter & in Æthiopis, tentavit, ſed per ſignum ſanctæ Crucis ſuperatus eſt. Noviſſime vero per prædictum præfectum decollata, ſacro martyrio vitam finivit.* De hac alibi, ut XIII Julii &c. Sequitur in his editionibus, tanquam pars Uſuardi textus: *Eodem die, in Galliæ pago Bononienſi, ſancti Vulmari confeſſoris, admirandæ ſanctitatis viri. Treviris, ſanctæ Severæ virginis, ſororis ſancti Modoaldi, ejuſdem loci epiſcopi. In Portugallia, natalis ſanctæ Wilgefortis virginis & martyris, quæ amore caſtitatis & Chriſtianæ fidei, in cruce moriens, feliciter tranſivit ad Dominum.* Non eſt nomen Luſitanicum.

XII *Kal.* *Die* 21.

DAnielis prophetæ. Romæ, ſanctæ Praxedis virginis. *Danielis.* Hæc in omni caſtitate & lege divina erudita, vigiliis & orationibus atque jejuniis aſſiduè vacans, quievit in Chriſto, ſepultaque eſt juxta ſuam ſororem Potentianam via Salaria. *Praxedis.* In Galliis civitate Maſſiliæ, natalis ſancti Victoris; qui cum eſſet miles, & nec militare, nec idolis ſacrificare vellet, primo in carcerem truſus, ibique ab angelis viſitatus, deinde variis excruciatus pœnis, noviſſimè contritus in mola piſtoria, martyrium conſummavit. *Victoris & 3 alior.* Paſſi ſunt cum eo tres milites, Alexander, Felicianus & Longinus. Trecas, ſanctæ Juliæ virginis & martyris. *Juliæ.*

Sumitur textus ex *Praten. Herimen. Tornacen. Antverp-majore*, *Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belini prima editione*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Recte legunt omnes, *orationibus atque jejuniis aſſidue vacans*, neſcio cur in Antverpienſi inſeratur vox *erudita*, unde exurgit inepta conſtructio, *orationibus atque jejuniis erudita aſſidue* &c. cum eadem prius bene poſita ſit, *lege divina erudita* &c. *In Chriſto quievit*, eſt tranſpoſitio Antverp-majoris, ut in alio faciunt Belin. Greven. & Molan. qui pro, *juxta ſuam ſororem*, mutant in *juxta ſororem ſuam*. Alibi diximus *Pudentianam* ſcribi, pro *Potentiana*, ſed hîc codices omnes cum textu conſentiunt. *Marſilia* habent Munerat. & Belin. Rurſus Belin. ubi in textu eſt, *& nec militare nec idolis* &c. ponit, *& non militare nec* &c. Antverp-major vero omittit *et*, male etiam efformans ſequentia, hoc modo: *Primo cum in carcerem truſus, ibi ab* &c. Et Belin. iterum *angelo*, pro *angelis*. Reliqui in textu *pœnis*, licet plerique omnes codices diphthongis careant, in quo & ſimilibus vix ſervari poteſt orthographica uniformitas. Belin. aliis verbis uſus, ſcripſit,

ſcripſit, *variis cruciatibus punitus.* Senſus exigit, *noviſſime contritus in mola piſtoria*, ſed Antverp. & Max-Lubec. ponunt *conſtrictus*, atque eadem editio & Belin. omittunt *in.* Greven. & Molan. hîc denuo à communi lectione deficiunt, nam ubi omnes alii legunt, *paſſi ſunt cum eo tres milites*, ipſi omittunt *tres.* *Longius*, pro *Longinus*, error eſt in Antverpien-majore: minores alios, tum ex hoc, tum ex aliis codicibus prætereo.

Daniels. *Praxedis.* OBSERVATIO. De *Daniele* propheta agit hodie Beda ſecundo loco, poſt *Praxedem.* Romanum parvum ſequitur Ado, hunc Noſter & alii, iiſdem ferme omnes terminis. Videbitur ſuo tempore, quanti faciendus ſit, qui apud Surium hoc die exſtat, totus ille Metaphraſtis de Daniele & tribus pueris Babiloniers commentarius. *Praxedem* etiam memorat Romanum parvum, & Beda, ut jam dixi. Rabanus eam ex Beda accipiens, elogium format ab Adoniano plane diverſum. Noſter Adonis textum, paulo longiorem, nitide ſuo more contraxit. Unde vero narrationis ſuæ materiam Viennenſis acceperit, non eſt opus hîc repetere; vide quæ dicta ſunt XIX Maii & XX Junii. *Victor* Maſſilienſis illuſtris martyr, à Romano parvo his ſolum verbis notatur: *Maſſiliæ, Victoris martyris.* Aſt in Hieronymianis, iiſdem ſociis militibus ſtipatus eſt, quos Ado nominatim etiam recenſuit, addito itidem *Deutherio puero, qui ad Martyrum ſepulcrum orans emiſerit ſpiritum.* Et hæc eadem veſtigia preſſit Notkerus, Adonem totum & in hiſce Martyribus & in Praxede ſuum faciens. Uſuardus autem, ſolita methodo, panegyrim in pauciora redigens, ſolos milites, omiſſo puero, commemoravit. Nec vero, quæ de puero illo tradit Viennenſis, adeo explorata ſunt, quemadmodum glorioſiſſimi *Victoris* & aliorum trium Acta, ab omnibus eruditis ſummopere laudata, & à C. V. Franciſco Boſqueto primum vulgata, de quo vide in admonitione prævia Ruinartii inter ſelecta pag. 299. Gallicè eadem recenſuit Tillemontius tomo 4 à pag. 549. Videndi etiam Annales Maſſilienſis P. Gueſnay pag. 131. Quæ omnia in Actis ex profeſſo elucidabimus.

Victoris & ſociorum.

Julia. Porro *Trecenſem Juliam* ſolus Uſuardus ſuperaddidit, antiquis aliis aut præteritam, aut ignotam, quæ tamen plane non minus ac reliqui, ex unanimi noſtrorum codicum conſenſu Uſuardina cenſenda eſt. Hiſtoria paſſionis ex Camuzato, pag. 381 in Surium tranſlata eſt, ſed quam Tricaſſini Promptuarii auctor fatetur *inconcinne conſcriptam.* Alii magis vituperant, ut vide apud laudatum Tillemontium tomo citato pag. 348. Notabis, Bedam hac die *Symphoroſam* referre cum eodem ferme elogio, quod Ado poſuit XXVIII Junii, cujuſque epitomen illic ex Uſuardi ſtylo exhibuimus. Rabanus ſupra doctorem ſapiens, multa alia adjunxit. Verum cum ea ad Uſuardum minime pertineant, hîc Bedæ à reliquis diſſonantiam, quam nonnulli codices noſtri Uſuardini imitantur, indicaſſe ſuffecerit. Ædipo opus eſt, ut intelligatur, quid Wandelbertus tertio ſuo verſiculo inſinuare voluerit. Niſi alludat ad dedicationem eccleſiæ S. Petri, in qua depoſitum eſt S. Wandregiſili corpus, de qua meminerunt Hieronymiana. Sed tunc verſus ille ad diem ſequentem pertineret. Ita hac die cecinit:

Praxedis duodena effulget virginis atque
Prophetæ Danielis nomine, fine, fideque.
Ipſa luce pii ſolennis dedicatio Petri.

AUCTARIA.

Arbogaſti. ROSWEYD. Inter Maſſilienſes & Juliam Trecenſem, ponit: *Eodem die, ſancti Arbogaſti Strazburgenſis epiſcopi & confeſſoris.* Voluit dicere *Straſburgenſis*, pro *Argentinenſis* vel *Argentoratenſis.*

PULSANEN. Purus eſt uſque ad *ſancti Victoris* incluſive, ſed deſunt reliqua omnia.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Annuntiationum loca commutant, Juliam Trecen. præponentes martyribus Maſſilienſibus. In fine autem adjiciunt: *Eodem die, ſancti Arbogaſti Argentinenſis epiſcopi & confeſſoris.* Vide quæ de ipſo notavit Baronius. *Arbogaſti.*

ALBERGEN. & DANIE. Incipiunt à Praxede: quam ſequitur Daniel. Cetera proxime præcedentibus ſimiles ſunt. In DANICO ad marginem apponitur: *Octava ſancti Bonaventuræ.* *Octava Bonavent.*

Textus non unus. CENTULEN. *Obitus Danielis prophetæ. Romæ, ſancta Praxedis virginis. Quæ fuit ſoror beatæ Potentianæ virginis. Civitate Maſſilia, paſſio beatiſſimi Victoris martyris, & cum eo Alexandri, Feliciani & Longini militum. Trecas, ſancta Juliæ virginis martyris, cujus corpus in eccleſia beatæ Mariæ, apud Jordarenſe cœnobium quieſcit.*

BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, ſancta Praxedis virginis. Hæc in omni caſtitate & lege divina erudita, cum ſorore ſua beata Potentiana, poſt tranſitum Pudentis ſui patris, in virginitate permanſit, & jejuniis, vigiliis atque orationibus aſſidue vacans, plena operibus bonis & eleemoſynis, migravit ad Chriſtum. Cujus corpus via Salaria juxta prædictam ſuam ſororem ſepultum eſt. Item, Danielis prophetæ.* In Victore purus eſt, uſque ad *excruciatus pœnis*, ubi ſic pergit: *Noviſſime in molam piſtoriam miſſus, in qua ſparſum vertigine animalis macerari ſolet, atque ita contritus, ſub Aſterio præſide martyrium conſummavit. Et cum eo paſſi ſunt* &c. In Julia purus eſt. Addit in fine: *Apud Argentinam civitatem, ſancti Arbogaſti, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* *De Praxed.* *De Victore.* *Arbogaſti.*

HAGENOYEN. Propheticum elogium more ſuo conglobavit, quod hic non vacat deſcribere.

bere. In Praxede non nihil interpolatus, martyres Maſſilienſes & Juliam Tricaſſinam omittit, ſic in fine de Arbogaſto ſubjiciens: *De Arbogaſt.* *In civitate Argentina, depoſitio ſancti Arbogaſti, ejusdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Hic inter cetera miracula virtutum ejus, Dagoberti regis Franciæ unicum filium, de feris dilaceratum & mortuum, ſuis precibus reſuſcitavit; & ob hoc Rex Rubiacum caſtrum & oppidum eccleſiæ ſanctæ Mariæ in Argentina tradidit. Ipſe autem Arbogaſtus multos annos vixit, & pluribus miraculis claruit, & in pace finivit vitam, & in eccleſia ſancti Michaelis ſepulturam ſibi fieri fecit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Praxedis virginis, ſororis ſanctæ Potentianæ, quæ Romæ ſimul quieſcunt. Danielis prophetæ. In Galliis* *Textus mutilus.* *civitate Maſſilia, Victoris militis & martyris, contriti in mola piſtoria. Item trium militum, qui cum eodem paſſi ſunt.* Vide nomina ſuperius.

CODEX D. DU CHEVAL, ſignatus C. *Item,* *Symphoroſæ.* *ſancta Symphoroſa.* Hic paſſim recurrit.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Danielis & Juliæ. An cetera pura ſint, dubito.

ALTEMPS. In fine: *Item ſancta Symphoroſa* *Symphoroſæ.* *virginis.* Voluit dicere *viduæ.*

BURDEGALEN: *Trecas, ſanctæ Juliææ virginis* *Juliane.* *& martyris. Item, ſanctæ Symphoroſæ. Salvia,* *Symphoroſæ.* *ſancti Sereneti* [an Serenedi?] *confeſſoris.* *Serenet.*

CAUDIACEN. *In Galliis, adventus & ſuſce-* *Advent. corp.* *ptio corporis ſancti Domnini, vel Dumnini marty-* *S. Domnini.* *ris, ex ſacra Aquitania provincia, translatum in Selula, id pago Telericenſi, in loco antiquitus Magno-loco dein nomine dicto, anno Incarn. Dominicæ* DCCCLXXXIX. Quid hæc omnia ſignificent, fateor me non ſatis clare intelligere.

REMENS. SS. Timoth. & Apollin. *Civitate* *Leubini.* *Carenús, depoſitio ſancti Leubini epiſcopi & confeſſoris.* An non *Carnotis, Leobini*? de quo XV Sept.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit a Praxede, ubi non nihil interpolata eſt. Sequitur Daniel & Julia, pure. Tum de Victore, ubi ſolum inſeruntur nomina *Diocletiani & Maximiani* tyrannorum. In fine autem: *Item Trecas, paſſio ſanctorum martyrum* [hic inſeri poterat nomen *Claudii*] *imperatoris barbarorum, Juſti & Secundini, ac aliorum quinque, ſub Aureliano imperatore. Eodem die, ſancti Arbogaſti epiſcopi argentinenſis & confeſſoris. Ipſo die, beatorum martyrum Dionyſii, Ponti, Cuſtionis, Papirii, Saturii, cum aliis ſeptem.* In GREVEN. eſt *Cuſtionis.* *Soc. Juliæ.* *Arbogaſti.* *Dionyſii & ſociorum.*

BELINI EDITIO ALTERA. In fine ſubjicit: *Item, ſancta Symphoroſa.* *Symphoroſæ.*

GREVEN. *In Africa, Heliæ & Stertionis.* *Heliæ &c.* *Vaſtradis martyris. Dionyſii & Ponti, Cuſtionis,* *Vaſtradis* *Papirii, Saturii & aliorum ſeptem. Eleutherii* *Dionyſii & ſociorum.* [Deutherii] *pueri & confeſſoris. Qui cum oraret ad ſepulcrum ſancti Victoris, emiſit ſpiritum.* *Eleutherii.* *Arbogaſti epiſcopi Argentinenſis & confeſſoris.* *De Arbogaſto* *Qui de Scotia egreſſus, plenam virtutibus vitam agens, præfata eccleſia glorioſè præfuit, tempore Dagoberti regis, cujus etiam unicum filium, in venatione equo dejectum & protritum, oratione fuſa, ad vitam revocavit. Albini confeſſoris. In* *Albini.* *Ægypto, Danielis abbatis, presbyteri & confeſſoris. Trecas, paſſio ſanctorum martyrum* [Claudii] *Daniel. abb.* *imperatoris barbarorum, Juſti & Secundini, cum aliis quinque, ſub Aureliano imperatore.* *Soc. Juliæ.*

MOLAN. De Julia ſubnectit: *Cujus ſacrum* *De Julia.* *corpus in territorio Meldorum, in eccleſia beatæ virginis Mariæ, Jordarenſis monaſterii eſt translatum, ubi honorifice veneratur humatum. Eodem die, in Cellenſi monaſterio, ſancti Sulpitii epiſcopi* *Sulpitii &* *& ſanctæ Leochadiæ virginis. Trecas, paſſio ſancti* *Leocadiæ.* *Claudii imperatoris barbarorum, Juſti, Jocun-* *Claudii &c.* *dini, cum aliis quinque, ſub Aureliano imperatore. Eodem die, ſancti Arbogaſti Argentinenſis* *Arbogaſti.* *epiſcopi & confeſſoris.* Tum, minoribus typis: *Qui de Scotia* &c ut GREVEN. ſupra. In poſterioribus editionibus, de Julia Trecenſi eadem adduntur. Tum: *Ibidem, paſſio ſancti Claudii imperatoris, Juſti, Jucundini* &c. De Arbogaſto, ſimpliciter abique elogio. Tum: *Die vigeſima prima, ſanctorum patrum Simeonis, qui pro-* *Simeonis.* *pter Chriſtum dictus eſt Salus, & Joannis ſynaſceta* *& Joannis.* *ipſius.* Vide quæ de Simeone Salo in Auctariis noſtris dicta ſunt 1 Julii ex relata ibi longiori obſervatione Roſweydi. *Eodem die, in Cellenſi* *Tranſlat.* *monaſterio, tranſlatio ſancti Sulpitii* &c ut in priori. *Sulpitii.*

XI *Kal.* *Die* 22.

ANcira Galaciæ, natalis ſancti Platonis martyris, cujus geſta *Platonis.* habentur. Eodem die, ſanctæ Mariæ Magdalenæ & Sinti- *Mar. Magd* cen beatæ, quæ Philippis dormit ſepulta, de qua Apoſtolus *Syntyches.* Paulus ſcribit. In monaſterio Fontinella, depoſitio ſancti Wandregi- *Wandreg.* ſili confeſſoris. In territorio Arvernenſi, ſancti Menelei abbatis. *Menelei.*

Ita habent *Praten. Tornacen. Antverp-major. Roſweyd. Munerat.* & *Greven.*

VARIA LECTIO. Sequor communem codicum lectionem *Ancira Galaciæ*, aliqui paulo melius *Ancira Galatiæ*; optime ſolus Molanus cum Adone, *Ancyra Galatiæ.* Videntur Prätenſis & Herinien. ſcribere *Magdalenis*, ſed reliqui omnes, ut in textu, præterquam quod multi diphthongum negligant, quam ad vitandam confuſionem, puto & hic & alibi efformare neceſſe eſſe. Non eadem eſt ratio in *Sinticen*, quam proinde reliqui, ut eſt in codicibus. Tornacen. & Munerat. ponunt *Sinticem*, quod æque aberrat. Nec ſatis accedit Praten. per *Synticen*, nec Greven. per *Sintiches*, nec demum Molanus per *Syntiches*: recte in Romano parvo, à Roſweydo haud dubie correcto, *Syntyches.* Praten. cum ſolitis gregalibus legit: *In pago Rotomagenſi*, ſed nos cum reliquis magis Uſuardine: *In monaſterio Fontinella.* De quo infra in Obſervatione dicendum. Sunt qui ponant *Vuandregiſils*, ſed ferme omnes cum textu, niſi quod Munerat. male

formet

ſormet *Wandregiſilli*, adjungatque titulum *abbatis*, quem etiam adſcribit Antverp-major cum nonnullis ſequioris notæ codicibus. *Arvenenſi* in Muncrato, & *Arnvernenſi* in Roſweyd. forte librarii ſphalmata ſunt: uti & in poſtremo *Menelas* pro *Menelei*.

OBSERVATIO. De tribus primis hujus diei Sanctis ſic hodie loquitur Romanum parvum. Primo loco: *Sancta Maria Magdalenes.* Secundo: *Et Syntyches, quæ Philippis dormit.* Tertio: *Ancyræ, Platonis martyris.* Eumdem ordinem ſervat Ado, nihil magnopere in laudem adjiciens. Noſter, inverſa paululum ſerie, *Platonem* principio memorat, ipſiſſimis Adonis verbis, quæ hîc ex Hieronymianis accepiſſe videtur, correctâ ex Romano parvo poſitione, quæ in illis corrupte legebatur: In *Anquira* vel *Auritia*, *Gallacia* vel *Gallitia*, quo etiam ferme modo in Rabano legitur. Platonis *geſta* in Hieronymianis *haberi* dicuntur, ſed ea diverſa fuiſſe exiſtimo, ab iis, quæ apud Surium a Metaphraſte exornata inveniuntur, quæque Tillemontio tomo 5 pag. 563 aliiſque hodiernis criticis nequaquam probantur. Nos de his loco ſuo. Secundam annuntiationem ſic profert Beda: *Natale Mariæ Magdalenæ*; ut vix quidquam in re diſcrepent & hic & Romanum parvum & Rabanus & Ado &c. Ceterum inter Feſtivitates Apoſtolorum, elogii vice, notat Viennenſis expulſionem ab ea ſeptem dæmoniorum, & primam Chriſti Domini apparitionem, ipſi factam poſt reſurrectionem, quæ omnia ex Molano in Auctariis recitabuntur. Ex re nata fluit obſervatio, nimirum Martyrologia noſtra ubique *Mariam Magdalenam* diſtinctiſſime exprimere, nuſquam vero *Mariam Bethaniæ* multo minus *peccatricem feminam* apud Euangeliſtas *anonymam*. Neque enim *ſeptem ejecta dæmonia* pro peccatis accipi oportere, ſatis probatum hactenus reperi. Vulgo notum eſt *Mariam & Martham ſorores Lazari* in antiquis Martyrologiis referri XIX Januarii, ut in Auctariis noſtris ibi notavimus. Juverit hic apponere P. Grothuſii noſtri ſententiam ad vetuſtum Kalendarium Paderbornenſe Ms. ipſa illa die XIX Januarii. *Vere*, inquit, *Maria, ſoror Marthæ, prorſus alia eſt a Maria illa Magdalene, quæ celebratur* XI *Kal. Auguſti, quoniam ex hiſtoria Euangelica omnino oportet cum multis SS. PP. aſſerere, tres fuiſſe perſonas diverſas, omnes tamen Sanctas & Chriſto miniſtrantes, quæ nomine Mariæ Magdalenæ vulgo indicantur. 1 fuit ex caſtro Magdalo, prope Capharnaum, de qua ſeptem dæmonia Dominus ejecit. 2 fuit Nimtis peccatrix, miſericordiam conſecuta, 3 de Bethania ſoror Lazari.* Hanc doctiſſimi viri opinionem, multorum eruditorum, qui agitatiſſimam quæſtionem ventilarunt, calculo hodie confirmatam invenio. Ne quid tamen præmature hîc definiam, totius controverſiæ deciſionem ad Acta remitto. Vide interim de ea breviter diſſerentem Tillemontium tomo 2 à pag. 28. Audi modo Wandelbertum:

Undecimam Chriſto felix miſerante Maria
Ornat, ſepteno caruit quæ dæmone, quamque
Magdala progenitam ſignat cognomine origo.

Platonis.

Mariæ Magdalen.

Syntychem etiam ſatis breviter perſtrinxit Ado, ſic ut omnia prope ejus verba Noſter in tabulam ſuam tranſtulerit. Eſt apud Paulum ejus commendatio ad Philipp. 4 v. 2. De ejus obitu & ſepultura alibi videbitur. Quid autem ſibi hîc velit diſparatarum perſonarum conjunctio, divinare non lubet, ita ſcripſiſſe Uſuardum & certum & palam eſt. *Meneleus* in præcitatis Martyrologiis non invenitur; de *Wandregiſilo* dubium faciunt Hieronymiana apographa: certe haudquaquam ambigimus, quin vere ambo Uſuardini ſint, tametſi Caſtellanus, eraſionem aliquam in codice Pratenſi ſe obſervaſſe moneat, cui hæ duæ ultimæ annuntiationes inſcriptæ videantur. Sed *quod mirandum*, inquit, *ſola hæc verba*: IN PAGO ROTOMAGENSI, *ab aliena manu ſunt, ceteris omnibus eodem charactere evidentiſſime figuratis, quo totum Pratenſe autographum ſcriptum eſt.* Fueritne in præfato codice facta tam longa expunctio, nec ne, certo ſtatuere integrum non eſt; mihi conſenſus codicum ferme omnium abunde probat, utrumque Sanctum vere ab Uſuardo fuiſſe conſignatum. At expunctio & corruptela manifeſte apparet, in verbis illis: *In pago Rotomagenſi*, utpote, quæ in nullis codicibus, reperiuntur præterquam in Pratenſi & ei conſimilibus, Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinct.; ceteris omnibus conſtanter cum textu legentibus: *Fontinella monaſterio*, quo modo etiam procul dubio in prædicto Pratenſi codice prius habebatur; quem tamen idcirco à puris hodie non excluſimus. Non auſim aſſerere, Wandregiſilum ex auctioribus Hieronymianis mutuatum; at nota ſatis fuit & ipſius & Menelei itidem abbatis ſanctitas, ut iis ſacros Faſtos locupletaret Uſuardus, quod eum feciſſe indubitatum putamus, quidquid Molanus hîc rurſum juſto ſcrupuloſior, alterum prætermiſerit. Utriuſque abbatis vitæ inter Benedictinas à Mabilione editæ ſunt; Wandregiſili ſec. 2 à pag. 524, Menelei, ſeculi tertii parte 1 à pag. 404. De Wandregiſilo verſiculum compoſuit Wandelbertus, cui forte is jungendus eſt, qui die præcedenti, tertio loco habetur. En hodiernum:

Syntyches.

Wandreg.

Menelos.

Vandregiſle tibi hac monachorum vota recurrunt.

AUCTA-

AUCTARIA.

Tranſlat. Theodoſiæ. HERINIEN. Cetera puriſſimus, in fine adjicit: *Ipſo die, tranſlatio ſanctæ Theodoſiæ virginis.* Propriam aliquam loci feſtivitatem exiſtimo.

PULSANEN. Incipit: *Natalis beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ.* In Platone purus eſt, in Syntyche, modice interpolatus. Omiſit Wandregiſilum: in Meneleo iterum purus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Deficiunt in ultima annuntiatione, cetera puri.

MOLAN. Deeſt Wandregiſili.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Incipiunt: *Natale beatæ Mariæ Magdalenæ. De qua, ut Evangelium refert, ſeptem dæmonia Dominus ejecit.* Sequitur de Platone, Syntyche & Wandregiſilo, ſatis pure. Deeſt in fine annuntiatio Menelei.

De Maria Magdalena. ALBERGEN. & DANIC. Sic ordiuntur: *Natale beatæ Mariæ Magdalenæ. Hæc eſt illa peccatrix beatiſſima, quæ profluentibus mundata lacrymis, lavit pedes Domini diſcumbentis. Hæc eſt illa mulier Evangelica, quæ profuſa dulcedine pietatis, unguento pretioſiſſimo caput unxit Dominicum tempore paſſionis. Hæc eſt illa Apoſtolorum Apoſtola, quæ prior ceteris videre, & nuntiare meruit gloriam reſurgentis.* In reliquis, de Platone &c. cum prioribus conveniunt.

Textus mutatus. CENTULEN. *Natale beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ. De qua, ut Evangelium refert, ſeptem dæmonia ejecit Dominus. Et Sanibile* [Syntyches] *beatæ, quæ Philippis dormit ſepulta, quæ* [quam] *beatus Apoſtolus ſuo ſermone commendat. Anciræ Galatiæ, ſancti Platonis martyris. Monaſterio Fontanella, depoſitio ſancti Wandregiſili abbatis, incliti confeſſoris. In territorio Arvernico, ſancti Menelei abbatis.*

De Wandr. BRUXELLEN. Incipit iiſdem verbis, quibus ſupra ALBERGEN & DANIC. Tum de Syntyche & Platone ſatis pure. Demum: *Monaſterio Fontenella, depoſitio ſancti Wandregiſili abbatis & confeſſoris. Qui fuit filius Walchiſi, fratris Anſegiſi ducis, & beati Arnulphi ex filio nepos. Hic fuit primus fundator monaſterii Fontanellenſis, ubi & ipſe carnis onere depoſito, migravit ad Chriſtum. Sed poſtea corpus ejus in Blandinio tranſlatum eſt.* Et ibi in Romano annuntiatur.

Longa hiſt. De Maria Magdalena. HAGENOYEN. Incipit: *Apud Aquenſem Provinciæ civitatem, depoſitio ſanctæ Mariæ Magdalenæ, quæ nobilis erat genere, ſed tota laſciviæ data. Hæc Chriſtum dilexit & pedes ejus lacrymis compunctionis lavit & unguento perunxit: Chriſto & ſuis omnes divitias ſuas dedit: verba ejus ad pedes illius ſedens audire ſolebat. Cujus amore Chriſtus Lazarum fratrem ejus ſuſcitavit. In convivio caput Domini perunxit, pro quo Judas murmuravit & Chriſtus laudabatur: juxta crucem ſtetit: Dominum etiam ſepelire juvit, cujus corpus mortuum ungere voluit. Prima illum poſt reſurrectionem vidit, & Apoſtolorum Apoſtola à Domino tunc eſt facta, quando Diſcipulis gloriam Domini nunciavit. Hanc angeli conſolabantur ad ſepulcrum, ſed illa conſolari non potuit: Chriſto in ſpecie hortulani loquitur & illum non agnoſcit. Hæc poſt aſcenſionem Domini in exilium à Judæis miſſa cum aliis Chriſtianis eſt, qui navi ſine remis impoſiti ſunt, & Marſiliam Deo dante appropinquaverunt, ubi per mira Mariæ Magdalenæ & aliorum ſuarum ſodalium, tota illa gens converſa eſt ad Dominum, per miraculum factum in mari, de puero principis conſervato, & uxore ejus defuncta. Deinde pro deſiderio Chriſti & tædio hominum; ut dicit Joſephus, triginta annis in heremo vixit, hominibus incognita, nec cibum nec potum humanum ſumens. Semper horis canonicis angeli eam in aera vehebant, ubi cæleſtes cantus auribus cordis audiebat, & ſic eam ad ſpeluncam ſuam ſatiatam iterum reducebant. In fine vitæ ſuæ per beatum Maximinum epiſcopum eſt communicata & tunc coram altari ſe proſtravit, & omnibus orantibus obiit, & odor corporis ejus multis poſtea diebus ibi ſentiebatur, & corpus ejus ſine anima ſtetit uſque dum a beato Maximino epiſcopo ei ſepulcrum præparabatur, & ibi fiunt miracula multa per merita illius. Sepulta eſt Magdalena in Aquenſi civitate, ſed poſtea tranſlata eſt ad Vecellianam.* Hæc & hujuſmodi alia magis pie quam probabiliter excogitata, materiam ſuggerent, quam in Actis eruderemus. Sequitur de Syntyche, Platone, Meneleo & Wandregiſilo ſatis pure.

AQUICINCT. Pro, *eodem die*, habet, *Vizeliaco.* Poſt *ſcribit*, additur, *ad Philippenſes. In pago Rothomagenſi, depoſitio ſancti Wandregiſili abbatis & confeſſoris.*

Dedicat. eccl. Trajectenſis MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Mariæ Magdalenæ. Wandregiſili, primo militis, poſtea monachi & abbatis. Platonis martyris, cujus geſta habentur.* In margine autem adſcribitur: *Dedicatio eccleſiæ Trajecti, quæ facta fuit præſente imperatore Romanorum & XII epiſcopis.*

CAMBERIEN. *Philippis civitate, beatæ Sintecen diſcipulæ Pauli.*

Hieron. ep. In VATICAN. 5949. Deeſt Wandregiſili & Menelei. Adjicitur: *Natale S. Jeronimi epiſcopi Ticinenſis, in S. Sophia.*

De Syntyche. EDITIO LUBECO-COL. De Maria Magdalena fere convenit cum ALBERG. & DANIC. In Platone ſatis pura. Tum: *Philippis, dormitio beatæ Sintecen, quæ Philippis dormit ſepulta, de qua Paulus Apoſtolus ſcribit Philippenſibus: Euchodiam* [Euodiam] *rogo & Sintecen deprecor, idipſum ſapere in Domino.* Reliqua ſatis pure.

De Magdal. BELIN. Sic in principio: *Natale ſanctæ Mariæ Magdalenæ, de qua Dominus ſeptem dæmonia ejecit, & quæ ipſum Salvatorem primum videre meruit a mortuis reſurgentem.* Deeſt Wandregiſili, cetera ſatis bene.

Cyrilli &c. Hieron. ep. Lewinæ. GREVEN. *Item ſanctorum Cirilli, Andreæ, Thebelli, Aurili, Apollonii. Papiæ, ſancti Hieronymi epiſcopi. Lewinæ virginis & martyris.*

De Magdal. MOLAN. Litteris Italicis verba Adonis de Magdalena textui interſerit: *De qua, ut Evangelium refert, ſeptem dæmonia ejecit Dominus: quæ etiam inter alia dona inſignia, Chriſtum à mortuis reſurgentem prima videre meruit.* Tum in fine: *In Blandinio, ſanctiſſimi patris noſtri Wandregiſili, primi fundatoris cœnobii Fontanellenſis, cujus geſta habentur. Papiæ, ſancti Hieronymi epiſcopi. Paſſio ſanctæ Lewinæ.* Inde minoribus typis: *Cujus veneranda oſſa cum oſſibus S. Oſualdi regis Anglorum & S. Iduberga, exaltata fuerunt in civitate Bergenſi, ſed per ultimam Francorum in Flandriam irruptionem, in devaſtatione Bergenſium ſunt deperdita. Sanctorum epiſcoporum*

(margin: De Wandreg. — Hieron. ep. — Lewinæ cum elogio.)

Eulogii &c. *Eulogii, Protogenis cum aliis de quibus in Trip. lib. 7. Apollo, de quo Act. 18 habetur & 1. Cor. 1. & 16.* Hactenus editio prima. In poſterioribus eadem habet de Maria Magdalena. Item in fine de Wandregiſilo. Tum de Hieronymo Papienſi Denique hoc, tamquam hiſce editionibus proprium, apponitur: *Die vigeſima ſecunda, reportatio lipſani ſancti hieromartyris Phocæ.* Reportat. Phocæ.

X *Kal.* *Die* 23.

Apollinar. NAtalis beati Apollinaris epiſcopi, qui ab Apoſtolo Petro Romæ ordinatus & Ravennam miſſus, poſtea pro fide Chriſti diverſas & multiplices cædes perpeſſus eſt. Tandem autem ſub Veſpaſiano cæſare, inter ipſa viciſſim ſuccedentia ſibi tormenta, glorioſum martyrium conſummavit.

Sumitur textus ex *Praten. Tornacen. Antverp-majoro, Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Iterum peculiare aliquid habent Greven. & Molan. nam ubi ceteri omnes codices ſimpliciter incipiunt: *Natalis beati* &c. præfigunt ipſi: *Apud Ravennam.* Antverp-major & Munerat. codices plerumque non ſatis terſi, pro *Apollinaris*, ſcribunt, *Appolinaris.* Lego *cædes*, licet pauci codices diphthongis utantur, ſic *Romæ*, *cæſare* &c. quod confuſionis vitandæ gratia faciendum fuiſſe, non ſemel ſuperius monui.

OBSERVATIO. Inclytiſſimum martyrem, Ravennatium epiſcopum primum, *Apollinarem* hac die celebrant Allatii & Frontonis Kalendaria, celebrant Martyrologi præter Noſtrum ceteri omnes, Hieronymus, Beda, Romanum parvum, Rabanus, Ado, Apollinar. Notkerus, Wandelbertus. In Hieronymiano Lucenſi *Apollenaris* vocatur, in vetuſtiſſimo Epternacenſi *Appollinaris*, ſed in hoc, die præcedenti relatus eſt. Beda inſigne ei adornavit elogium à Rabano tranſcriptum, à Notkero nonnihil mutilatum. In Romano parvo annuntiatur his verbis: *Ravennæ, Apollinaris epiſcopi & martyris.* Viennenſis, more hactenus inuſitato, duplici ipſum encomio proſecutus eſt. Inter Feſtivitates Apoſtolorum illud collocavit, quod ex Beda accepiſſe dicendus eſt, niſi aut Adoniana in Bedam tranſlata dixeris, aut miraculum fingas, in tanta utriuſque conſonantia. At in Martyrologio ſuo prolixam Actorum ſeriem præfatus Ado expandit, quæ totam ferme Apoſtolici viri vitam complectitur. Ex his Uſuardus paucula delibavit, quibus in laterculo ſolita phraſi martyris laudes abunde prædicat. Et ea quidem omnia idem fere ſonant, omnia promanant ex eodem fonte, videlicet ex ipſis illis Actis, quæ apud Surium edita, vetuſtatem ſuam, vel ex his Martyrologis manifeſte oſtendunt. Neque eſt qui antiquitatem in dubium revocet: ſincera eſſe, aut ex fidis monumentis deſumpta, fateri nolunt recentiores, & ea propter maluit Tillemontius tomo 2 à pag. 102 ex Chryſologo, Gregorio, aliiſque ea colligere, quæ fideliora cenſuit. Noſtrum erit & de Actis & de reliquiis & de miraculis omnia ſuo loco expendere, digerere & illuſtrare. Porro unicus Wandelberti verſiculus ita Apollinarem prædicat:

Hinc decimam præclarus Apollinaris honorat.

AUCTARIA.

HERINIEN. Proprium rurſus aliquid ex Remenſi provincia textui puriſſimo ſubnectit, in hunc modum: *Eodem*
Tranſlat. Nicaſii. *die, tranſlatio ſancti Nichaſi cum ſociis ſuis.* In STROZZIAN. de *Eutropia* fit mentio.

ROSWEYD. Cetera etiam valde purus, in fine
Liborii. ſubdit: *Eodem die, ſancti Liborii Carnotenſis epiſcopi & confeſſoris.* Voluit ſcribere, *Cenomanenſis.* Exſtat apud Surium hiſtoria vitæ & tranſlationis, de quibus vide Bollandi opuſculum.

Multi codices hodie adjiciunt etiam poſt textum purum: *Romæ, natale ſanctæ Primitivæ,* vel ſimpliciter: *Romæ, ſancta Primitiva.* Ta-
Primitivæ. les ſunt, ANTVERP. MAX-LUBEC. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. UGHELLIAN. BIGOTIAN. ſignatus P. 5. & CODEX D. nu CHEVAL. ſub nota B. & plures infra citandi.

ALBERGEN. & DANIC. Sic addunt: *Romæ,*
natale ſanctæ Primitivæ virginis. Apud Cenoma- Primitivæ.
nicam civitatem, ſancti Liborii epiſcopi & con- Liborii.
feſſoris. Hic quinquageſimo Ordinationis ſuæ anno ad patrem & ad patriam tranſivit ex hoc mundo.

CENTULEN. *Apud Ravennam, ſancti Appol-* De Apollin.
linaris martyris & epiſcopi, qui in diſcipulatu beati Petri Apoſtoli diu multumque edoctus, & ab eo ordinatus epiſcopus, eadem civitate vel provincia paſtor fuit delegatus, paſſus vero eſt ſub Veſpaſiano cæſare, Demoſtene Patricio.

BRUXELLEN. In textu ſatis purus, adjicit
etiam: *Romæ, natale ſanctæ Primitivæ. Apud* Primitivæ.
Cenomanicam civitatem, ſancti Liberii [Liborii] Liborii.
epiſcopi & confeſſoris. Qui quinquageſimo ordinationis ſuæ anno, ex hoc mundo feliciter ad patriam tranſivit æternam. Vide dicta in ROSWEYD.

HAGE-

De Apollin. HAGENOYEN. *Apud Ravennam, paſſio ſancti Apollinaris epiſcopi & martyris. Qui fuit diſcipulus beati Petri Apoſtoli, a quo ipſe epiſcopus eſt ordinatus, & Ravennam miſſus eſt ad prædicandum, quem pagani ſuper prunas pedibus nudis ſtare fecerunt, poſt exuitur & plagatur, & ſuper plagas ejus aqua bulliens funditur. Tandem ſub Veſpaſiano imperatore, inter ipſa ſibi ſuccedentia ſupplicia, percuſſus fuſtibus donec mortuus videretur, diebus ſeptem ſupervixit & curſum martyrii ſui complevit. In Galliis, civitate Maſſilia,* *De Victore.* *natale ſancti Victoris, qui cum eſſet miles & nec militare, nec ydolis ſacrificare vellet, primo in carcerem eſt truſus, ibique ab angelis eſt viſitatus; deinde variis excruciatus eſt pœnis: noviſſime conſtrictus eſt in mola piſtoria* [&] *ſub Aſteria præſide martyrium conſummavit. Paſſi ſunt etiam cum eo tres milites, ſcilicet Alexander, Felicianus &* *Julianæ.* *Longinus. Trecas, ſancta Julianæ virginis.* Hæc ex XXI hujus in hunc locum tranſlata ſunt. Sequitur: *Apud Cenomanicam civitatem, depo-* *De Liborio.* *ſitio ſancti Lyborii epiſcopi & confeſſoris. Hic quinquageſimo anno ſacerdotii ſui in epiſcopatu, ad patrem & ad patriam tranſiit feliciter de hoc mundo. Hic à Ludovico imperatore tranſlatus eſt in Padeburne, & ibi per totam diœceſim eſt patronus. Hic medetur calculo & paſſionibus arenoſis.* *Primitivæ.* *Romæ, ſancta Primitivæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Appollinaris epiſcopi & martyris. Hic a beato Petro Ravennam miſſus, glorioſum martyrium conſummavit.* *Tranſlat. Reg. Colon.* *Tranſlatio trium Regum à Mediolano Coloniam.* *Birgittæ.* *Brigitta vidua ſanctimonialis, à qua habent ortum illius Ordinis obſervatores, qua* [qui] *modernis temporibus in diœceſi Trajectenſi oriri cœperunt.* Vide ejus vitam apud Surium. Notatur in margine: *Hac die ſingulis annis fit proceſſio ſolennis cum V. Sacramento & ſanctorum reliquiis per circuitum civitatis Trajectenſis.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. *Romæ, ſan-* *Vincentii & Primitivæ.* *ctorum Vincentii & Primitivæ.*

Raſipi. STROZZIAN. *Eodem die, ſancti Raſipi martyris.*

REMENS. SS. Timothei & Apollin. Pro- *Tranſl. Nic.* prium habent: *Remis, tranſlatio corporum ſanctorum Niſaſi epiſcopi & martyris & ſanctæ Eu-* *& Eutropiæ* *tropiæ ſororis ejus.*

EDITIO LUBECO-COL. *Apud Coloniam A-* *Tranſlat.* *grippinam, tranſlatio corporum trium Magorum,* *3 Magorum.* *qui in Evangelio leguntur, nato in Bethleem Salvatori obtuliſſe munera, aurum, thus & myrrham. Quorum pignora veneranda Præſul Colonienſium Reynoldus ab imperatore Frederico poſtulata, de Mediolano ad Coloniam anno Domini* MCLXIV *cum gaudio & exultatione omnium tranſtulit & in eccleſiam ſuam Cathedralem honorifice collocavit: in qua, operante gratia divina, crebra miracula eorum meritis coruſcant. Item Colonia Agrippina,* *Tranſlat. Felicis & Naboris.* *tranſlatio ſancti Felicis & Naboris militum & martyrum, qui etiam per prædictum Colonienſium archiepiſcopum Reynoldum eodem tempore de civitate Mediolanenſi facta eſt. Item natale beati* *De Apollin.* *Appollinaris epiſcopi & martyris. Hic ab Antiochia ſecutus Apoſtolum Petrum ad urbem Romanam & ab eodem in urbe epiſcopus ordinatus & Ravennam miſſus eſt* [&] *ibi rexit eccleſiam annis* XXVIII *menſe* I *diebus* IV. *Qui etiam in partibus Corinthiorum & in Nicea, & in ripa Danubii & in partibus Thraciæ prædicavit. In quibus locis exilio relegatus eſt, & ubicumque pervenit, innumeras virtutes fecit. Poſtea pro fide Chriſti diverſis & innumeris cædes perpeſſus eſt. Tandem ſub Veſpaſiano cæſare, Demoſtene Patricio inter ipſa viciſſim* &c. *Romæ, natale ſanctæ Primitivæ virginis.* *Primitivæ.* *Apud Cenomanicam urbem, ſancti Liborii* &c., ut ALBERG. & DANIC. *Eodem* *Liborii.* *die, ſancta Brigitta vidua, quæ in vita ſua, Domino* *Birgittæ.* *in ipſa operante, quatuordecim mortuos ſuſcitavit.*

BELIN. Textum purum habet, ſed adjicit: *Raſipi.* *Eodem die, ſancti Raſipi martyris.*

GREVEN. *Apud Coloniam Agrippinam, tranſ-* *Tranſl. Col.* *latio trium regum Magorum, cum duobus aliis.* *3 Magorum* *Nota, corpora ſanctorum Magorum, ut dicit Vincentius lib. 30, olim ab imperatore Conſtantinopolim tranſlata & inde Mediolanum miraculoſe tranſvecta, cum imperator Fredericus I Mediolanum deſtrueret, à Reinaldo Colonienſi archiepiſcopo, qui tum auxilio imperatori venerat, Coloniam tranſlata ſunt anno Domini* MCLXIV, *una cum ſanctis Felice & Nabore atque in eccleſia Cathedrali,* *& Felicis ac Naboris.* *magna omnium exultatione repoſita; ubi etiam multis coruſcant miraculis. Eodem die, ſanctorum martyrum Ravenni presbyteri & Raſiphi, fra-* *Ravenni & Raſiphi.* *trum. Cenomannis, ſancti Liborii epiſcopi & con-* *Liborii.* *feſſoris, multæ ſanctitatis viri. Quem epiſcopatus ſui anno quinquageſimo defunctum, beatus Martinus Turonenſis ſepelivit. Romæ, Primitivæ vir-* *Primitivæ.* *ginis. Apud Ravennam, Tecla virginis. Romæ,* *Teclæ.* *depoſitio ſancta Birgitta vidua, nobilis de regno* *De Birgitta.* *Swecia. Quæ tranſcurſis in multa ſynceritate ſtatu virginali & conjugali, divinitus admonita Jeruſalem peregre adiit, indeque Romam rediens, vita ſua reliquum ibidem in magna ſanctitate, revelationibus aſſiduis a Domino viſitata, exegit. Ipſa etiam novum Ordinem monaſticum inſtituens, miraculiſque multis claruit.*

MOLAN. *Eadem die, Raſipi martyris. Romæ,* *Raſipi.* *natalis ſancta Birgitta vidua, quæ in vita terram* *De Birgitta.* *Sanctam & alia diverſa loca Sanctorum viſitabat, & ſub Papa Gregorio* XI *anno Domini* MCCCLXXIII *anno ætatis ſuæ* LXX, *ſumptis Sacramentis, beato fine quievit. Apud Coloniam Agrippinam, tranſ-* *De tranſlat.* *latio trium regum Magorum, qui in Evangelio* *Magor &c.* *leguntur, nato in Bethlehem Salvatori, aurum, thus & myrrham obtuliſſe. Quorum pignora, una cum corporibus ſanctorum martyrum Felicis & Naboris, Reinoldus archiepiſcopus Colonienſis à Frederico imperatore poſtulata, de Mediolano Coloniam honorifice tranſtulit.* In editionibus aliis, ſcribit: *Eodem die, ſancti Raſiphi martyris.* De Birgitta, *Raſiphi.* ut in priori. Tum: *Cenomanis, depoſitio ſancto-* *Panacii & Liborii.* *rum Panacii & Liborii epiſcoporum & confeſſorum.* Tranſlatio trium Regum, item Felicis & Naboris per Reinoldum, eiſdem etiam verbis exprimitur, quibus in prima editione.

IX *Kal.* *Die* 24.

ROmæ via Tiburtina, natalis ſancti Vincentii. Apud Emeri- *Vincentii.*
tam Hiſpaniæ civitatem, ſancti Victoris militaris, qui cum *Victoris & ſociorum.*
duobus fratribus Stercatio & Antinogeno diverſis examinatus ſuppliciis, martyrium conſummavit. In Italia civitate Tyro, ſan-

Chriſtina. ctæ Chriſtinæ virginis, quæ in Chriſtum credens, ptimo ſub duobus judicibus tormenta conſtanter petferens, noviſſimè per ſucceſſorem eorum, abſciſione linguæ & ſagittarum confixione, curſum martyrii
Nicetæ & Aquilina. ſui complevit. Eodem die, natalis ſanctarum Nicetæ & Aquilinæ, quæ beati Chriſtofori martyris prædicatione ad Chriſtum converſæ, martyrii palmam capitis abſciſione ſumpſerunt. Civitate Amiterni-
Milit. 83. na, militum octoginta trium.

Ita *Praten. Hermien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *via Tiburtina*, alibi dictum eſt. *Vincencii* ſcribit Greven. Et Munerat. *militis*, pro *militaris*. Rurſus in Greven. *Antiogeno*, pro *Antiogeno*. Praten. habet *diverſis exanimatus ſuppliciis*, ad rem ſatis appoſite, ut alibi præferendum putavimus. Fortius loquuntur Greven. & Molan. per, *diverſis exterminatus ſuppliciis*. At ceteri hîc cum Adone legunt; *diverſis examinatus* &c. Male Hermien. *Tiro*; item *Criſtina* cum Munerat. & Greven.; rectius alii cum textu *Chriſtina*. Omnes habent, *tormenta conſtanter perferens*: neſcio unde in Herinien. irrepſerit, *tormenta multipliciter exacta*. Item *confeſſione*, pro *confixione*, ubi in Greveno eſt, *infixione*. *Nicea* pro *Niceta* ſcribunt Herinien. & Munerat. ut habet Florus die ſequenti. Forte Pratenſis poſt Adonem, bene poſuit *Aquilæ*, in quo codex unus aut alter ei concinit, ſed cedendum fuit reliquorum torrenti. Lego *Chriſtofori*, cum maximo codicum numero, quamvis melius habeant *Chriſtophori* Herinien. & Molanus. *Amiterna* pro *Amiternina*, vitium eſt in Munerat.

OBSERVATIO. Totius hujus textus, valde dubii & implexi, veram & unicam ſcaturiginem attigeris, ſi Adonem cum Noſtro conferas, licet non idem in utroque ordo ſervetur. Qui in Romano parvo primus, *Roma via Tiburtina, Vincentii*, idem &
Vincentii. in Uſuardo eſt, ſed in Adone, ſecundo loco ponitur, ubi hic interjicit, *miliario* XIX, quod a Noſtro neglectum vides. Forte quod milliaria illa, ultra urbem Tiburtinam extendi intelligeret. Sic tamen die præcedenti in Hieronymianis ferme legitur; niſi quis Epternacenſem codicem præferat, in quo ſimpliciter: *Roma, Vincentii.* Unicum martyris hujus noſtri monumentum ſuperciſe vides, quod nempe, teſte Baronio, Tibure exſtet *eccleſia S. Vincentii*, veroſimiliter de hujus nomine ſic appellata. Rurſus in Romano parvo ſequitur: *Apud Emeritam Hiſpaniæ, Victoris militaris*, qui in Adone locum ter-
Victor. &c. tium obtinet. Ceterum quæcumque Uſuardus Romano parvo ſuperaddidit, ea verbatim ex Viennenſi deſcripta ſunt. Utrum ea Viennenſis ex documentis ſatis certis acceperit, merito dubitare cogit Caſtellani notula, quâ, fortaſſe ex Hieronymianis, hîc indicari putat decem Athenogenis diſcipulos, qui cum ipſo interempti ſint XVII Julii, quo die magiſtri Acta à Surio referuntur; de quibus nos aut illo, aut hoc die fuſius alibi diſſeremus. De *Chriſtina* prudentiſſime ſcripſit Beda: *Natale ſanctæ Chriſtinæ virginis*. Quibus Rabanus præfixit, *Tyro civitate*, cum elogio à ſe concinnato. Verum Bedæ circumſpectione uſus eſt auctor jam bis laudati Romani parvi, ita legens: *Circa lacum Vulſinum in Italia, Chriſtinæ virginis*. Atque ab hac illuſtri virgine, hodie orditur Ado:
Chriſtina. *Eodem die, apud Italiam in Tyro, circa lacum* &c. Pluribus deinde proſequens ſupplicia varia, ab ea incredibili robore tolerata; ex quibus ſatis habuit Uſuardus paucula ea decerpere, in textu noſtro ſatis eleganter repræſentata. Quæ porro *Tyrus* illa Tuſciæ (cui fere ſimilem habuimus ſuperius IX Julii) & ubi ſita umquam fuerit, quærunt Baronius & Florentinius contra Cluverium, ubi & multa alia commiſcentur, quæ hoc loci decidenda non ſunt, opportunius alibi cum ipſis Chriſtinæ Actis diſcutienda. Eam Wandelbertus, cum ſequentibus duabus virginibus uno verſiculo complectitur:

Mox nonam Chriſtina, Aquila & Niceta ſacrarunt.

Quarto itaque loco ponuntur & in Adone & in Noſtro, totidem utrobique verbis,
Niceta & Aquilina. geminæ jam dictæ virgines *Niceta* & *Aquilina*; ita nos hîc utramque vocamus, ex præcipuorum Uſuardinorum codicum auctoritate, licet fortaſſe poſterior ex Adonis ſenſu melius *Aquila* nominaretur. Clar. Caſtellanus in Martyrologio ſuo univerſali, ambas ante Wandelbertum incognitas fuiſſe aſſerit; recte, niſi antiquior cenſeatur Florus à noſtris editus, qui XXV Julii earum & Chriſtophori elogium connectit: an ſatis vere, alterius loci erit diſquirere. Poſtrema demum annuntiatio vere etiam & integre Adoniana eſt, ut proinde de totius noſtri laterculi origine & ſimplicitate vel per umbram ambigi à quoquam nequeat. Hæc igitur pro præſenti inſtituto ad normam ſuam plene & plane exacta ſunt, quamvis ultro fatear ex codicibus Hieronymianis ſcabritiem

Digitized by Google

britiem non modicam ſupereſſe, tum circa *Amiternines*, tum circa *Emeritenſes*, cui lævigandæ dolabra adhuc alia opus erit præter eam, quam in illis conciliandis adhibuit Florentinius, uti & de *Chriſtina* nuperrime diximus. Addi poterunt *Victorinus*, Notkeri, & *Victorinus* atque *Severinus*, fratres qui à Rabano recoluntur. Vide interim citatas Caſtellani Notulas ad Martyrologium univerſale, ubi *octoginta tres milites* in *octoginta tria* *Milit.* 83. *milliaria* commutantur, ſervato ſolo *Victorini* nomine, qui ad eam diſtantiam *via Salaria* coronam martyrii conſecutus ſit, pro qua lectione ſtare videntur Hieronymiana apographa recte inter ſe compoſita. Sed de rebus ambiguis, hîc pluſquam ſatis.

AUCTARIA.

Chriſtina. TORNACEN. Incipit: *Natale ſanctæ Chriſtinæ virginis.* An Chriſtinam Haſbanienſem, vulgo, *mirabilem* intelligat, eo, quo hoc Martyrologium ſcriptum eſt ſeculo defunctam, neſcio; certe in textus proſecutione iterum ſcribit: *In Italia civitate Tiro, ſancta Chriſtinæ virginis*, reſecto elogio. Cetera purus eſt.

ANTVERPIEN-MAJ. Expuncto Vincentio, textum confundit hoc modo: *Roma, via Tiburtina, natale ſancti Victorini militaris, qui cum duobus fratribus* &c. Reliqua quæ ſequuntur, ſatis pura ſunt, niſi quod in fine ſic habeat: *Amiterna, militum octoginta.*

ROSWEYD. Toto textu purus, in fine ap-
Vig. S. Jac. ponit: *Vigilia ſancti Jacobi Apoſtoli.*

PULSANEN Caret duabus annuntiationibus, nempe ſecunda & ultima.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Deficiunt ſolum in anountiatione prima.

ANTVERP MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Integrum textum referunt, mutato dumtaxat Chriſtinæ loco, quam eum Adone primam collocant. Sed initio præfigunt:
De eadem. *Vigilia ſancti Jacobi Apoſtoli.*

ALBERG & DANIC Quatuor prioribus conformes, omittunt etiam *Vincentiu.*

BRUXELLEN. Et hic rariſſime deficiens, deficit tamen hac die in eodem Vincentio.

HAGENOYEN. Incipit: *Vigilia ſancti Jacobi.* In Vincentio dein & Emeritenſibus purus eſt. Sequitur: *In Italia civitate Tyro, paſſio ſanctæ*
De Chriſtin. *Chriſtinæ virginis & martyris. Quæ cum eſſet nobilis & annorum quindecim, pater ejus interea clauſit eam cum duodecim puellis, & conjunxit ei Deos aureos, ut adoraret ea* [eos] *quos ipſa divinitus inſpirata contempſit. Ob hoc pater ejus iratus percuſſit eam nudam virgis, & nudam fecit duodecim viri ſuper eam. Poſt fecit illam in rota ligari, & ſic præſentavit eam judici, qui clauſit illam in cane anea, & ignem appoſuit cum pice, reſina & oleo, & nil ei nocuit. Poſt hæc præciduntur ei mammillæ, & lac pro ſanguine egreſſum eſt. Tunc ipſa cum mammilla ſua faciem judicis maculavit & ejecit oculum ejus Et tunc ſub tertio judice lingua ſibi præciditur & ad ultimam tribus ſagittarum ictis occiditur.* In reliquis ſatis purus eſt.

CENTULEN. *Apud Emeritam Hiſpaniæ civitatem, ſancti Victoris martyris. In Italia civitate Tiro, paſſio ſanctæ Chriſtinæ virginis. Eodem die, ſancto-*
Textus mutilus. *rum Nicetæ & Aquilinæ, quæ in paſſione ſancti Chriſtofori commemorantur.* Vide Obſervationem.

AQUICINCT. Pro *Stercatio* & *Antinogene*, legit, *Sunteatio* & *Antiogeno.*

VICTORIN. In fine: *Et ſancti Victorini mar-* *Victorini.*
tyris. Alii codices eodem modo annuntiant.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Criſtinæ virginis & martyris. Vigilia. Roma, Vincentii martyris. Nicetæ & Aquilinæ martyrum. Judoci con-* *Judoci.*
feſſoris. Item militum LXXXIII *martyrum.*

REG. SULC. ſignatus num. 130. *Militum* XCIII. *Milit. an 93.*
Et ſancti Victorini martyris. *Victorin.*

VATICAN. ſub nota num. 5949. Etiam in *Victorini.*
fine: *Et ſancti Victorini martyris.*

ALTEMPS. *In territorio Conveatienſi Stanes monaſterio, ſancti Wlfadi martyris, qui pro fide*
Chriſti à rege Wlfero patre ſuo, gladio interem- *Wlfadi.*
ptus coronam meruit accipere ſempiternam, ſignis ſe ſignans vivere manifeſtis.

CODEX MONTIS SANCTI. *Natalis ſanctæ Se-* *Segolenæ.*
golenæ Deoſacratæ. Caſtellanus ſcribit *Siggolena.*

EDITIO LUBECO-COL. *Vigilia ſancti Jacobi* *Vig. S. Jac.*
Apoſtoli. In Italia civitate Cyro, quæ eſt circa
lacum Vulſianum, ſanctæ Chriſtinæ virginis. Quæ *De Chriſtin.*
in Chriſtum &c. ubi poſt *complevit*, adjicitur; *anno ætatis ſuæ undecimo.* In Victore, pura eſt. De Vincentio addit, *miliario* XIX. In Amiternenſibus pura, de duabus virginibus Niceta & Aquilina, inſerit: *Quæ in Licia, civitate Samon*
beati Chriſtofori &c. In fine: *Cenomanis, depoſitio* *Panacii & alior. epp.*
ſanctorum Panacii, Turribii & Gundanſoli epiſcoporum & confeſſorum.

BELIN. Incipit: *Vigilia ſancti Jacobi Apo-* *Vig. S. Jac.*
ſtoli. Reliquus textus utcunque purus eſt, ſed Emeritenſes ad ultimum locum rejecit.

GREVEN. *Vigilia ſancti Jacobi Apoſtoli. Ce-* *Vig. S. Jac.*
nomannis, depoſitio ſanctorum Panacii, Turribii *Panacii &c.*
& Gundanſoli epiſcoporum præfatæ urbis & con- *Segolenæ.*
feſſorum. Segoleaa vidua.

MOLAN. *Paſſio ſanctæ Lewinnæ, quæ multis* *De Lewina.*
decorata virtutibus floruit ſub rege Anglorum Enberto nuncupato; quæ poſtmodum ſub ejuſdem regis tempore, martyrio vitam finivit; archipræ-
ſule vivente nomine Theodoro. Vigilia ſancti Ja- *Vig. S. Jac.*
cobi Apoſtoli. Dein minoribus typis: *Quæ pleriſque locis in obſervatione jejunii celebratur. In*
territorio Haſbano, ſanctæ memoria Criſtinæ vir- *Chriſtinæ*
ginis: cujus vitam ſcripſit Thomas Cantipratenſis. *mirabilis.*
Editiones poſteriores incipiunt litteris Italicis à, *Vigilia ſancti Jacobi Apoſtoli.* In fine: *Bergis, ex Anglia, paſſio ſanctæ Lewinnæ, quæ multis decorata virtutibus floruit ſub rege Anglorum* &c.
Die vigeſima quarta, ſancta hoſiomartyris Chriſti *Paraſceves.*
Paraſceves. Hæc in Latinis codd. nota non eſt.

VIII. *Kal.* *Die* 25.

NAtalis beati Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis Euangeliſtæ, qui *Jacobi.*
ab Herode rege decollatus eſt. Hujus ſacratiſſima oſſa ab Hieroſolimis ad Hiſpanias tranſlata, & in ultimis earum finibus

Digitized by Google

Chriſtof. bus condita, celeberrima illarum gentium veneratione excoluntur. In Licia civitate Samon, ſancti Chtiſtofori, qui virgis ferreis attritus, & à flammis æſtuantis incendii, Chriſti virtute ſalvatus, ad ultimum ſagittarum ictibus confoſſus, martyrium capitis obtruncatione com- *Cucuphat.* plevit. Civitate Barcinona, natalis beati Cucufatis martyris, qui pro nomine Domini atrociſſima tormentorum genera ſub tribus expertus *Tranſlat.* judicibus, noviſſime gladio victor migravit. Civitate Pariſius, tranſ- *Germani.* latio ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris.

Ita *Praten. Herinen. Antverp-maj. Antverp. Max-Lubec.* & *Greven.*

VARIA LECTIO. De *Hieroſolimus*, *Jheroſolimus*, *Hieruſolimis*, *Jeroſolimis* &c. dictum & ſatis. Item de *Licia* & *Chriſtoforo.* Hic potiſſimum notandum, quod in codice Heriniensi ſecunda annuntiatio ponatur primo loco. Antverp. & Max-Lubec. pro *ſacratiſſima oſſa* ſubſtituunt, *ſacra oſſa*. Legendum eſſet *Samo*, ut bene habet Greven. Sed ceteri omnes ſcribunt *Samon*, non *Samſon*, ut Antverp-major. Pratenſis legit, *& è flammis æſtuantis* &c. pejus Herinien. & Antverp-maj. *& flammis.* Poſuimus cum Adone & codicibus reliquis, *& à flammis* Antverp. ſolus & male ſcripſit *Barcilonona*: item & ipſe & Max-Lubec. & filii *Cucufati*, Antverp-maj. *Cucuphatis*: nos cum majori & potiori numero *Cucufatis.*

OBSERVATIO. *Jacobi Zebedæi*, primi inter Apoſtolos martyris memoriam Sacramentarium Gregorii, & iis verbis recolit Romanum parvum, à quibus parum *Iacobi.* differt Bedæ phraſis: *Natale ſancti Jacobi Apoſtoli Zebedæi:* nec dubitat Florentinius, quin eidem ipſi Zebedæo tribuenda ſint, quæ hac die de Jacobo in Hieronymianis referuntur. Adonis elogium inter Feſtivitates Apoſtolorum & breve & nitidum eſt, à quo vix quidquam Noſter detraxit, omnia ferme ad verbum deſcribens. Quæ autem Notkerus iis adjunxit, magni momenti non ſunt. Alia Florus de Apoſtolo commemorat, tamquam ex Clemente Alexandrino accepta, ſed proprio loco examinanda; cum pluribus aliis ad Jacobi vitam, peregrinationes, martyrium, tranſlationem, inventionem & innumera miracula ſpectantibus, quæ certe operoſam diſquiſitionem exigunt, a Tillemontio eruderari cœptam tomo 1 a pag. 324, & in notis a pag. 594, ubi, ſolitâ diligentiâ, auctores adducit, ex quibus controverſiæ plures copioſius ſuo loco explicari & enodari poterunt. Pergit Romanum parvum: *Civitate Samo, Chriſtophori martyris.* Agitur & ejus memoria in Flori ad Bedam (hic eum ſignavit XXVIII Aprilis) additionibus, longiuſculum elogium complexis. Verum ad nos propius ſpectat Ado, qui tam eleganter rem omnem paucis expreſſit, ut nihil invenerit Uſuardus quod ex eo demi *Chriſtoph.* poſſet. Neque hic dubium eſt, quin eumdem *Chriſtophorum* etiam recolant Hieronymiana apographa, quidquid & nomen & poſitio nonnihil deformata appareant. De giganteis ejus ſtatuis, aliiſque eo ſpectantibus, videſis Florentinium & notam Papebrochii ad Ephemerides Græco-Moſcas ante tomum 1 Maii pag. XXVI col. 1, ex qua prævie intelliges, quid de vulgatis Chriſtophori Actis cenſendum ſit.

In Barcinona civitate, ſancti Cucuphatis martyris, ſcribit Florus, quem ab Adone num- *Cucuphatis.* quam viſum, mihi perſuaſiſſimum habeo. Sic ut certum videatur, non Martyrologum aliquem antiquiorem hoc die, ſed Acta ipſa qualiacumque Viennenſi præluxiſſe; quorum inſignem producit epitomen, à Notkero ferme tranſumptam, ſed ab Uſuardo ita contractam, ut in textu legere eſt. Videantur Hieronymiana non XV Februarii, ut notat Caſtellanus, ſed XVI Februarii, quæque ibi à Florentinio obſervata ſunt. Quæ de hoc ſancto certa ſunt, tradit Tillemontius tomo 5 pag. 58, quæ dubia pag. 609. *De Germ.* Hactenus in textu noſtro Adoniana omnia. In ipſo ſequitur *depoſitio ſancti Germani epiſcopi*, poſita, opinor, per errorem typographi, pro, *tranſlatio*, ut recte legunt Uſuardini; nam de Germani depoſitione, ab ipſomet Adone agi oſtendimus die XXVIII Maii. In *De Clodeſindo.* prædicto Adone textum claudit: *Metis, natale ſanctæ Clodeſindis virginis*; quam cur Uſuardus prætererit, non aliam cauſam conjicio, quam quod veroſimiliter ab ejus ecgrapho abfuerit. Utcumque res habeat, præteritam evincunt probatiſſimi codices, quemadmodum primigeniam & genuinam ejus phraſim in reliquis apertiſſime demonſtrant. Porro Wandelbertus tres primos noſtros Martyres hoc modo metris ſuis illigavit:

Octavam Jacobus Zebedei filius ornat,
Primus Apoſtolicum vero pro Rege cruorem
Qui dedit: hunc Cucuphas Chriſtophoruſque ſequuntur.

AUCTA-

AUCTARIA.

TORNACEN. Plane in reliquis purus, omittit elogium Cucuſatis.

PULSANEN. In Jacobo plenus, deficit in elogiis Chriſtophori & Cucuſatis. De ſancti Jacobi tranſlatione tacet.

ROSWAYD. Textui integro eum Adone ſubjungit: *Metis, natale ſanctæ Glodeſindæ virginis.* (*Glodeſindæ.*)

MUNERAT. In textu etiam purus, adjungit: *Cenomanis, tranſlatio ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris.* Dies ejus natalis eſt XXVII Januarii. (*Tranſlat. Juliani.*)

MOLAN. Ultimam annuntiationem, de ſancti Germani tranſlatione, prætermiſit.

ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Textui item puro adjiciunt: *Metis, natale ſanctæ Glodeſindis virginis. Treveris, ſancti Magnerici epiſcopi & confeſſoris.* (*Glodeſindis. Magnerici.*)

ANTVERP-MAX. Hiſce ſuperaddit: *Item ipſo die, ſancti Judoci heremitæ, filii regis Britanniæ.* (*Judoci.*)

CENTULEN. *Natalis beati Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis Evangeliſtæ, qui decollatus eſt ab Herode Ieroſolymis, ut liber Actuum Apoſtolorum refert. In Licia, civitate Samon, ſancti Chriſtofori martyris, qui virgis ferreis aſtrictus & flammis æſtuantis incendii, Chriſti virtute ſalvatus, ad ultimum ſagittarum ictibus confoſſus, martyrium obtruncatione capitis complevit. Civitate Barcinona, ſancti Cucufatis martyris glorioſi. Romæ, ſancti Nemeſii martyris. Pariſius, tranſlatio ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris. In pago Pontivo, inventio corporis ſancti Judoci confeſſoris.* (*Nemeſii. Invent. Judoci.*)

BRUXELLEN. In tribus primis, ſatis purus, quarto loco ponit: *Metis, natale ſanctæ Glodeſindis virginis glorioſæ, quæ ſponſum fugiens, velamen de manu angeli ſuſcipere meruit. Treveris, ſancti Magnerici epiſcopi & confeſſoris, qui beatum Gaugericum clericali militiæ aſcripſit.* Sequitur *tranſlatio ſancti Germani.* (*Glodeſindis. Magnerici.*)

HAGENOYEN. De Jacobo & Chriſtophoro longos logos recitat, alibi diſcutiendos. In Cucufate, ſatis purus eſt. De tranſlatione ſancti Germani, nihil habet, ſed ejus loco ſubſtituit: *Item, tranſlatio ſancti Judoci confeſſoris*; quæ ſupra in CENTULEN. *inventio* dicitur &c. Vide diem ejus natalem, XIII Decembris. (*Tranſlat. Judoci.*)

AQUICINCT. Poſt tranſlationem S. Germani, recentiori manu addit: *Et ſancti Judoci.* (*Judoci.*)

AMBIANEN. *Eodem die, ſancti Judoci confeſſoris.* Jam diximus, ipſum coli XIII Decembris. (*Judoci.*)

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Jacobi Apoſtoli. Chriſtofori martyris. Cucufatis martyris. Glodeſindis virginis. Tranſlatio beati Germani epiſcopi Pariſienſis. Felicis martyris.* (*Glodeſindis. Felicis.*)

BIGOTIAN. ſign. P. 5. *Civitate Pariſius, tranſlatio ſancti Marcelli epiſcopi & confeſſoris.* Vide plura de Marcello, die ſequenti. (*Tranſlat. Marcelli.*)

DIVIONEN. S. Benigni, qui eſt apud Ciſtercium. *Ipſo die beati Juliani epiſcopi. Hic fuit unus de LXX Chriſti diſcipulis, quem tranſmiſit beatus Petrus Apoſtolus Cenomanicæ civitati ad prædicandum verbum Dei.* Vide ad MUNERAT. (*De Juliano.*)

REGINÆ SUEC. ſub nota num. 428. *Cenomanis, tranſlatio ſancti Juliani epiſcopi & confeſſoris. Belloacus, ſancti Ebrulfi confeſſoris.* Gallicè vocatur *Evrols*; de quo in Martyrologio univerſali notat Caſtellanus, abbatem fuiſſe ad *S. Fuſciani* prope Ambianum; ſepultum Oratorii in pago Bellovacenſi, indeque corpus ejus in urbem Bellovacenſem ad S. Petri tranſlatum. (*Tranſlat. Juliani. Ebrulfi.*)

In VATICAN. num. 5949. Deeſt tota ultima noſtra annuntiatio de *tranſlatione S. Germani.*

ALTEMPS. *Romæ, natalis ſancti Eutychiani Papæ, qui corpora martyrum CCCLXII ſepelivit, martyrio coronatus, ſepultus eſt via Appia in cœmeterio Calixti.* Vide de eo hac die Florum, vel qui ſub ejus nomine in Beda noſtro editus eſt, & Rabanum. Colitur in Romano, VIII Decembris. (*De Eutychia.*)

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Eutychiani Papæ & martyris.* De quo jam diximus. (*Eutychiani.*)

LUXOVIEN. *Metis, ſanctæ Glodeſindis virginis.* (*Glodeſindis.*)

EDITIO LUBECO-COL. In tribus primis modice interpolata, ſubdit: *Hieroſolymis, ſancti Joſiæ ſcribæ, qui Chriſtum lntratus eſt, lege calicis, ſicut in geſtis beati Jacobi Apoſtoli legitur.* De Magnerico, ut ſupra. Dein: *Methis, natale ſanctæ Glodeſindis virginis, cujus ſepulcrum crebris miraculis illuſtratur. In pago Meldenſi, depoſitio ſancti Urſi Trecorum epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Urſicii epiſcopi & confeſſoris.* De tranſlatione Germani ut ſupra. Demum: *Ipſo die, inventio corporis ſancti Judoci presbyteri & confeſſoris.* (*Joſiæ. Glodeſindis. Urſi. Urſicii. Invent. Judoci.*)

BELIN. Tertio loco habet: *Civitate Pariſius, tranſlatio* &c. Poſt quam annuntiationem ſequitur: *Civitate Barchilona, natale beati Cucufatis martyris*, ubi ſiſtit, expuncto elogio.

GREVEN. *Treveris, ſancti Magnerici epiſcopi & confeſſoris. Qui à ſancto Niceto ejuſdem urbis epiſcopo educatus, eum, ob zelum juſtitiæ, à Clothario in exilium pulſum, non dereliquit, ſibique poſtmodum digne ſucceſſit. In pago Meldenſi, depoſitio beati Urſi, Trecorum epiſcopi & confeſſoris. Item, ſanctorum Ruſtici & Florentii. Methis, natale ſanctæ Glodeſindis virginis, cujus ſepulcrum crebris illuſtratur miraculis. Cenomanis, tranſlatio ſancti Iuliani epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, inventio corporis ſancti Judoci presbyteri & confeſſoris.* Vide quæ ſupra diximus ad HAGENOYEN. (*De Magner. Urſi. Ruſtici & Florentii. Glodeſindis. Tranſlat. Iuliani. Invent. Judoci.*)

MOLAN. *Ipſo die Metis, natalis ſanctæ Glodeſindis virginis. Treveris, ſancti Magnerici epiſcopi. Civitate Pariſius, tranſlatio ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris. In pago Meldenſi, depoſitio beati Urſi, Trecorum epiſcopi & confeſſoris.* Dein, minoribus typis: *Civitate Æduenſi, ſancti Reticii confeſſoris, ejuſdem civitatis epiſcopi.* Editiones aliæ: *Ipſo die Metis* &c. *Treviris* &c. *In pago Meldenſi* &c. *Die vigeſima quinta, memoria ſanctarum mulierum, Olympiadis & Eufraxiæ.* De tranſlatione ſancti Germani, ut ſupra. Demum minori charactere: *In Palæſtina, civitate Gaza, ſanctarum mulierum, Valentinæ & collegæ ejus. Quas Firmilianus præſes, cui, animi magnitudine plane viri, liberrime contradicebant, ad extremum flammarum incendio abſumendas addicit. Ibidem ſancti Pauli martyris, qui oratione fuſa, pro judice, carnifice, & omnibus in errore verſantibus, cervicem gladio feriendam libenter ſubmiſit.* Vide de celeberrimis hiſce Martyribus Martyrologium Romanum hoc die, & geminas Caſtellani ad ipſum accuratiſſimas Notulas. Sumuntur ex Euſebio de Martyribus Palæſtinæ, editionis Valeſianæ libro 8 cap. 8, quem refert Ruinartius inter Selecta pag. 341; ubi obſervat, fortiſſimas Virgines à Græcis recoli XVIII Julii, alteramque apud Euſebium anonymam, ab eis *Theam* appellari. (*Glodeſindis. Magnerici. Urſi. Reticii. Olympiadis & Eufraniæ. Valentina & ſociæ. Item Pauli.*)

VII *Kal.* *Die* 26.

Eraſti. *Hyacinthi.* *Simpronii & ſocior.*

NAtalis ſancti Heraſti, qui Philippis à beato Paulo epiſcopus relictus, ibidem martyrio coronatus quievit. Romæ in portu, ſancti Jacincti martyris, qui primò in ignem miſſus, inde in validiſſi num torrentem præcipitatus, illæſus evaſit: poſt hæc à conſulari Leontio, gladio percuſſus, vitam finivit. Via Larina, ſanctorum Simpronii, Olimpii, Theodoli, & Exuperiæ, qui ignibus conflagrati, ut in geſtis ſancti Stephani Papæ legitur, martyrii palmam adepti ſunt.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In *Heraſti*, nulla inter codices diſcrepantia, omnibus plane ita efformantibus. Fateor, ſequentem melius vocandum *Hyacinthi*, ut eſt in Romano parvo & Adone. Proxime accedit Praten. per *Hiacinti*; ſed reliqui conſtanter & uniformiter legunt *Jacincti*, ut eſt in textu. Solus Antverp-maj. pro, *inde in validiſſimum torrentem*, ſcribit, *inde validiſſimo torrente.* Sic bene in textu, *poſt hæc à conſulari* &c. ſed Antverp-maj. & Herinien., omittunt particulam *à* &c. *Leuncio* in Antverp., & *Lenucio* in Max-Lubec. utrumque mendoſe ſcribitur, uti & *Leoncio* à Greven. Poſt, *via Latina*, in Antverp. & Max-Lubec. Deeſt, *Sanctorum.* Nomina autem martyrum variè corrupta ſunt, etiam in textu noſtro, ubi *Simpronii* reliquimus, ex Praten. Herinien. &c. tamquam conformius vero nomini *Sempronii*, quod in Actis exprimitur, licet alii legant communius *Simphronii;* Antverp-maj. *Simphroſii*, tum *Olimphii*, *Teodoli*, *Exuperii;* quæ ex aliorum conſenſu aliter à nobis ſcripta ſunt. In Antverp. & Max-Lubec. omittitur *Olimpii.* Greven. pro, *ut in geſtis* &c. legit, *& ſicut.*

Eraſti. OBSERVATIO. De *Eraſto*, qui hîc primo loco ponitur, nihil hac die in Hieronymianis, nihil in Beda, Floro aut Rabano, nihil in Romano parvo, nihil in ipſo Adonis Martyrologio, ut à Roſweydo editum eſt; in quo & hoc vitii advertes, quod ſignato in indice nomine *Heraſtus*, ad appendicem remittamur, à qua tamen Sanctus abeſt, in libello de Feſtivitatibus recte ſine aſpiratione poſitus. Quid ſcrupuli, ad eum ex prædicto Adonis Martyrologio expungendum, habuerit Roſweydus, haud ſatis perſpicio; mihi certe tam videtur Adonianus, quam ſit *Hyacinthus* ibidem commemoratus: idque evinci omnino arbitror ex eo, quod ipſiſſimis Adonis apud Moſandrum verbis & à Notkero & ab Uſuardo referatur, præterquam quod diſertiſſime etiam in ipſomet Adone Roſweydi, inter citatas Feſtivitates Apoſtolorum, & quidem iiſdem ubique terminis celebretur. Eraſti laus ex Actibus Apoſtolorum & epiſtolis Pauli Apoſtoli vere deſumenda eſt; videri poſſunt quæ de eo paucis colligit Tillemontius tomo 1 pag. præ-

Hyacinthi. ſertim 113. De *Hyacintho*, Hieronymianis iterum & Bedæ ignoto, ſic loquitur Romanum parvum: *Romæ in Portu, ſancti Hyacinthi martyris.* Hinc in Adonem tranſiit, ubi pluribus & martyrium ejus & ſepultura deſcribitur, quemadmodum & apud Notkerum invenies; ſed Uſuardus, ſola prima parte contentus, rem totam paucioribus, ſolito nitore, explicuit; utinam tam vere! nam ut candide dicam, Acta martyrii, ut apud Surium edita ſunt, non pauca continent, quæ talium peritus lector non facile admittet: merito aliqua carpit Tillemontius tomo 2 pag. 573.

Simpronii & ſocior. Abeſt etiam ab Hieronymianis & Beda ſequens martyrum claſſis, à Romano parvo primum conſignata, non hac die, ſed IV Decembris, quæ ratione tranſlationis, à beato Sixto factæ, celebrior evaſiſſe ibi dicitur, licet VII Kal. Auguſti ſeu XXVI Julii paſſi dicantur. Quæ omnia ab Adone prædicta die IV Decembris fuſius explicantur, præmiſſo nempe longo elogio, ex Actis S. Stephani Papæ concinnato: in quibus mirum eſt non obſervaſſe Adonem, quod præfati martyres ſepulti referantur à S. Stephano Papa, pridie Kal. Novembris, adeoque veroſimillime non menſe Julio, ſed Octobri exeunte martyrium conſummaverint. Aliam diem elegit Florus, nempe XXVII Julii, ita loquens: *Eodem die, Romæ, paſſio ſancti Symphronii; cum quo Olympius cum uxore ſua Exuperia & filio Theodolo, juſſu Valeriani & Galieni ignibus ſunt exuſti.* Ad Uſuardum noſtrum quod proxime attinet, vix equidem dubito, quin ex Adone ſua omnia acceperit, cujus ſententiam de paſſionis die ſecutus, ipſos martyres ex IV Decembris ad XXVI Julii retraxerit. Quod & Baronius fecit, haud ſatis memor in Actis ſancti Stephani Papæ, ſub annis CCLIX & CCLX à ſe in Annalibus editis, alium omnino diem inſi-

inſinuari. Sed hæc in ipſis Actis poſtea à nobis illuſtrandis ad incudem erunt revocanda: hîc ſolum oſtendere placuit, ex uno eodemque Adoniano fonte derivata eſſe quæcumque ſuperius in Uſuardino laterculo, pure & ſimpliciter ex auctoris mente recenſuimus. Videnda quæ de ſancti Stephani Actis dicemus ad diem 11 Auguſti. Wandelbertus *Adrianum* hoc die cum *Æmilio* & *Marciano* connectit, quorum poſtremi in Hieronymianis reperiuntur, ſed unde conjunctio illa orta ſit, prorſus ignoro.

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret elogio Hyacinthi, & in fine habet: *Civitate Pariſius, Translat. Marcelli.* *tranſlatio ſancti Marcelli epiſcopi & confeſſoris.* Plura habet MUNERAT.

Ruſtici & Florentii. ROSWEYD. Textui puro ſubdit: *Item Ruſtici & Florentii martyrum.*

PULSANEN. Truncata eſt ſecunda annuntiatio, expuncto elogio.

MUNERAT. Poſt textum, adjicit: *Pariſius,*
De Tranſlat. Marcelli. *tranſlatio magna laudis & eximii viri Marcelli, ejuſdem loci Paſtoris, de cujus* [ſic & alibi habet] *corpus requieſcit in alma ecclesia* [eccleſia] *beatæ*
Annæ. *Mariæ virginis de Pariſiis. Item feſtivitas beatæ Annæ, matris genitricis Dei Mariæ.*

PRATEN. Etiam additamentum refert, ſed quod ex ſubvirgulatione colligo, in margine
Tranſlat. Marcelli. eſſe appoſitum his verbis: *Tranſlatio ſancti Marcelli epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN.
Annæ. Incipiunt: *Natale beatæ Annæ, matris Mariæ*
Paſtoris. *Virginis. Item natale ſancti Paſtoris confeſſoris.* Notabis, deeſſe Olympii, in his duobus & tribus ſequentibus codicibus.

LOVANIEN. Idem habet de Anna matre beatiſſimæ Virginis, ſed de Paſtore nihil.

ALBERGEN. & DANIC. Sic in principio:
Paſtoris. *Natale ſancti Paſtoris confeſſoris.* Sed prior in
Annæ. fine textus addit: *Item ſancta Anna, matris glorioſiſſimæ Dei genitricis virginis Mariæ.* Quæ annuntiatio aliis verbis & alia manu in poſteriori codice DANICO adjicitur.

CENTULEN. *Natale beati Heraſti, qui Philippis à beato Paulo ordinatus epiſcopus, ibi mar-*
Textus contractus. *tyrio coronatus quievit. Romæ in portu, ſancti Iacinthi martyris. Item Romæ, ſanctorum Sempronii, Olimpii, Theodoli & Maximæ* [Exuperiæ,] *qui ignibus conflagrati, martyrii palmam adepti ſunt.*

BRUXELLEN. Incipit: *Sancta Anna, matris*
De Anna. *beatæ Mariæ Virginis, glorioſæ genitricis Domini*
De transfig. *noſtri Jeſu Chriſti. Transfiguratio Domini, facta in monte Thabor, à tribus diſcipulis, qui interérant, poſt aſcenſionem Domini, ſuis coapoſtolis publicatur.* Sequitur textus ferme purus. Deinde: *Et*
Victoriani & ſociorum. *commemoratio ſanctorum martyrum Victoriani, Frumentii, & alterius Frumentii, & duorum germanorum. Qui omnes ſub perſecutione Wandalica apud Africam coronati ſunt. In Laodicia, natale*
Viviani & c. Warmundi. *ſanctorum Viviani & Felicis. Eodem die, depoſitio Warmudi, qui fuit Jeroſolymorum Patriarcha.* Nobis hactenus, ſaltem ſub tali nominis infle-
Paſtoris. xione, notus non eſt. *Item ſancti Paſtoris confeſſoris.*

HAGENOYEN. In Eraſto ſatis purus, ſecundo
Paſtoris. loco habet: *Item natale beati Paſtoris confeſſoris.* Sequuntur duæ aliæ annuntiationes etiam
De Anna. ſatis puræ. Tum: *Eodem die, ſancta Anna, matris Dei genitricis, quæ tres viros habuiſſe dicitur in ſacra Scriptura....* Et alia hujuſmodi, quæ prætereo. Huc refert tranſlationem ſancti Germani. Atque etiam: *Metis, natale ſanctæ*
Glodeſwind. *Glodeſwindis virginis. Item, Deſiderati epiſcopi*
Deſiderati. *& confeſſoris.* Sequitur conſtructio imperfecta, de tranſlatione ſanctæ Helenæ. Demum: *Tre-*
veris, ſancti Magnerici epiſcopi & confeſſoris. *Magnerici.* Vide die præcedenti.

AQUICINCT. Pro *Exuperia*, habet *Exuperantia.* *Anne.*?

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Anna, matris beatæ Mariæ. Romæ, Hyacinthi martyris. Sempronii, Olympi, Theoduli & Exuperiæ martyrum. Eraſti, diſcipuli beati Pauli.*

REG. SUEC. ſign. num. 428. *Civitate Pariſien-* *Tranſlat.*
ſi, tranſlatio ſancti Marcelli Pariſienſis epiſcopi. *Marcelli.*

CODEX D. LE MARE. ſign. A. *Angoludum,* *Retici.*
beati Reticii epiſcopi & doctiſſimi viri.

VATICAN. *In Syria, Simeonis monachi, qui in* *Simeonis.*
columna ſtetit. Extracta hac die confuſa ſunt.

UGHELLIAN. Convenit plerumque, ut ſæpe diximus, cum ANTV. & MAX-LUBEC. qui cum ipſo hic omittunt annuntiationem Olympii.

FLORENTIN. *Item ſancti Paſtoris presbyteri* *Paſtoris.*
cardinalis. In STROZZIAN. præterea: *Monaſterio*
ſancti Benedicti, in agro Mantuano, ſancti Si- *Simeonis.*
meonis, monachi & eremitæ, qui multis miraculis clarus, in ſenectute bona quievit.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Natale ſan-*
ctæ Annæ viduæ, matris glorioſiſſimæ & clariſſimæ *De Anna.*
Virginis genitricis Dei Mariæ, matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Quæ fuit de civitate Bethleem, de tribu Iuda orta & beato Ioachim deſponſata. *Paſtoris.*
Romæ in Titulo, ſancti Paſtoris presbyteri & confeſſoris, fratris ſancti Pii Papæ. Hic poſt innumeros agones, poſt multarum Sanctorum ſepulturas, poſt innumera pietatis opera, requievit in Domino, tempore Antonini imperatoris. Ipſo die,
ſancti Valerii filii Albanæ, quem beatus Eucha- *Valerii.*
rius, primus Treverorum epiſcopus, à morte ſuſcitavit. In Eraſto ſatis pura eſt. De Hyacintho, ſepultura adjicitur. In alia claſſe modice interpolata eſt. In fine: *In territorio Treverenſi,*
circa Confluentiam, in monte, natale ſancti Beati *Beati.*
presbyteri & confeſſoris.

BILIN. Incipit: *Natale ſanctæ Annæ, matris* *Annæ.*
virginis Mariæ. Sequitur textus; & in fine:
Eodem die, ſancti Paſtoris presbyteri & confeſſo- *Paſtoris.*
ris. Monaſterio ſancti Benedicti, in agro Mantuano &c. ut ſupra in STROZZIANO.

GREVEN. *Dormitio ſanctæ Annæ, dignæ ma-* *De Anna.*
tris Dei genitricis ſemper virginis Mariæ. Eobani *Eobani.*
epiſcopi & martyris. Item ſanctorum Viviani, Fe- *Viviani & c.*
licis, Juliani. Romæ, ſancti Paſtoris presbyteri & *Paſtoris.*
confeſſoris, fratris ſancti Pii Papæ. Hunc ſanctus Pudens, diſcipulus ſancti Pauli, filias ſuas Potentianam & Praxedem commendavit, titulumque nomini ejus conſtituit. Ipſe vero poſt innumeros agones, poſt multorum Sanctorum venerabiliter exhibitas ſepulturas, quievit in pace. Valerii con-
feſſoris, filii Albanæ &c. ut ſupra. *Treveris, ſancti* *Valerii.*
Beati presbyteri & confeſſoris. In Bohemia, bonæ *Beati.*
& ſanctæ memoriæ, Joannis Oviculæ, confeſſoris, *Joannis.*
Ordinis prædicatorum.

MOLAN. Litteris Italicis textui præfigit:
Natalis ſanctæ Annæ matris Virginis Mariæ. In *Annæ.*
fine: *Eodem die, ſancti Paſtoris presbyteri & con-* *Paſtoris.*
feſſoris. De Simeone Mantuano, ut ſupra. Item de tranſlatione S. Marcelli, ut MUNERAT.

Digitized by Google

Deinde: *In civitate Tenremunde, beata Chri-* *Chriſtianæ cum elogio.* *ſtiana virginis. Quæ regis Anglorum Migranimi filia unica, erga deos ſuos & idola, ſecundum patrum ſuorum traditionem, extitit devotiſſima. Hanc omnipotens Deus aſpiciens, de cælo illi angelum ſub ſpecie pauperis tranſmiſit, qui eam catechizaret, atque in Chriſti nomine baptizari præcepit: cujus etiam ductu Dielmenne pervenit.* Tum typis mi- *Beati.* noribus. *Treveris, ſancti Beati presbyteri & confeſſoris. Eobani, epiſcopi & martyris.* Editiones *Eoban.* aliæ ſic ipſum Uſuardinum textum litteris Italicis incipiunt: *In civitate Aconenſi, natale ſanctæ Annæ* &c. In fine, de Paſtore, de Simeone Mantuano, de Chriſtiana Teneramundenſi, ut in prima editione. Tum: *In Carthuſia prope Confluentiam, ſancti Beati, presbyteri Treverenſis & confeſſoris.* Demum, de tranſlatione Marcelli Pariſienſis, etiam ut ſupra.

VI *Kal.* *Die 27.*

Maximiani & Soc. APud Epheſum, natalis ſanctorum Maximiani, Malchi, Martiniani, & aliorum quatuor, quorum geſta habentur. Nicomediæ, beatorum martyrum *Hermolai & Sociorum.* Hermolai presbiteri, Hernempi, & Hermogratis fratrum; qui poſt multas pœnas ſibi illatas à Maximiano imperatore, capitali ſententia, ob confeſſionem Chriſti, puniti ſunt. *Simeonis.* Eodem die in Sicilia, beati Simeonis monachi. *Etherii.* Autiſiodoro, depoſitio Etherii epiſcopi.

Soli codices quatuor puri ſunt, nempe *Praten. Hermen. Ternacen.* & *Antverp-major.*

VARIA LECTIO. Prima difficultas eſt, utrum enumeraverit Uſuardus ſingula fratrum, vulgo *Dormientium*, nomina, quæ in multis codicibus diſtincte exprimuntur. Nos cum citatis quatuor probatiſſimis & Muncrato, cenſemus ſcribendum, ut eſt in textu. Difficultas altera occurrit in efformandis nominibus duorum fratrum ſociorum Hermolai, quæ forte à ſolo Molano recte ſcribuntur, *Hermippi* & *Hermocratis*. Nihilominus ex unanimi codicum aliorum orthographia, ſequenda eſt pars deterior; omnes enim habent, *Hernempi* vel *Ernempi*; omnes item enuntiant *Hermogratis*, excepto Pratenſ. De iis non loquor, qui omiſſa hac annuntiatione, aliam ex Adone ſubſtituunt, aliaque commiſcent textui noſtro contraria. Antverp-major vitiis duobus laborat. Scilicet in principio inſeruit, *natalis ſanctorum ſeptem Dormientium*, & in fine, ante *Etherii*, appoſuit *ſancti*. Molanum exclusimus, quia nomina ſeptem fratrum commemorat, & in ſecunda annuntiatione, poſt *capitali ſententia*, expunxit, *ob confeſſionem Chriſti*, quod etiam fecit Grevenus, præter alia quibus excedit. De mendis ſcriptoriis in *Nichomedia, presbiteri, penas, Autiſiodoro* &c. ſatis alibi dictum eſt.

OBSERVATIO. Ad diem XXVII Junii curſim indicavimus, Adonem eo die memoriam agere ſeptem Dormientium; hîc addimus, nulla ab eo exprimi nomina, quæ, niſi fallor, à Rabano primum producta ſunt. Sic igitur ibi ſimpliciter Ado pronuntiat: *De ſeptem Dormient.* *Ipſo die, geſta ſeptem dormientium*, quo ferme modo referuntur in codice Hieronymiano Corbeienſi, die X Auguſti. Conſuli poſſunt Rabani & Notkeri elogia ad prædictam diem XXVII Junii, ex pervulgatis Actis conglobata, de quibus videndus omnino Baronius in Notationibus ad hanc diem. Uſuardus prudenter reticuit, quæ forte veroſimilia non judicavit. At quatenus, quo duce, quo præeunte ſeptem illos fratres hac die collocaverit in Martyrologorum omnium, tum antiquiorum, tum ſynchronorum ſilentio; nec veſtigium uſquam occurrit, quo probabili ratione id factum dicamus, niſi fortaſſe in præcitatis eorum Actis qualibuſcumque aliquid repererit, quo huc potius quam alio pertinere cenſeret; aut demum pro arbitrio rem compoſuerit. Ceterum non omnia Dormientium illorum nomina ab Uſuardo ſingulatim enumerata, ex melioris notæ codicibus ſupra deduximus. Neque nomina, à Latinis poſita, cum Græcorum nomenclatione conveniunt, licet in mirabili hiſtoria non multum diſcrepent. Poſſitne Gregorii Turonenſis aut aliorum relatio Actis illis auctoritatem addere, ſatis explicat Baronius, cui adde Tillemontium tomo 3 à pag. 348, & in notis pag. 712.

De ſolo *Hermolao* meminere Romanum parvum & Ado, cujus elogium mediæ notæ *Hermolai.* codices in Auctariis immutatum exhibebunt. Noſter ſocios binos adjunxit, ex paſſione ſancti Pantaleonis acceptos, iis reſectis, quæ de præfato Pantaleone in Viennenſi commemorantur. Quæ de eorum paſſione ſuperſunt, ex Actis Pantaleonis accipienda ſunt. Solus Hermolaus à Wandelberto ſic canitur:

Presbyter Hermolaus ſexta martyrque refulget.

In Sicilia, Simeonis monachi, ſcribit Rom. parvum, quod ſequitur Ado, hunc Uſuar- *Simeonis.* dus & Notkerus, niſi ex Hieronymianis hauſiſſe velis, in quibus, iiſdem prope verbis

bis ſignatur. Necdum ſatis aſſequor, cur à reformatoribus hodierni Romani è textu excluſus ſit. De *Etherio* Autiſſiodorenſi, Bedæ, Romano parvo, & Adoni præterito, in- *Etherii.* dubitatum videtur eum ex Hieronymianis ab Uſuardo acceptum eſſe, quem pariter memorant Rabanus & Notkerus. Sed quoquo modo in textum noſtrum derivata ſint ſingula, certum puto, veriſſime Uſuardina eſſe quæ in laterculo propoſita ſunt. Solo ferme nomine notus eſt *Etherius* in Ms. noſtro de epiſcopis Autiſſiodorenſibus.

AUCTARIA.

Boni &c. ROSWEYD. Incipit: *Via Latina, ſanctorum martyrum Boni presbyteri, Fauſti, Mauri, cum aliis ſeptem, qui in ſancti Stephani Papæ Actibus deſcribuntur.* Deficit in ſeptem Dormientibus; reliquo textu purus. At in fine ſubdit: *Sancta* *Artemia.* *Artemia, matris ſancti Nicetii epiſcopi.*

PULSANEN. Deficit etiam in Dormientibus, de reliquo ſatis purus.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Sic habent. *De 7 Dorm.* *Apud Epheſum, natale ſanctorum ſeptem dormientium, Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionyſii, Johannis, Serapionis, Conſtantini: quorum geſta habentur.* Sequitur textus Adonia- *De Hermol.* nus: *Nicomediæ, ſancti Hermolai presbyteri, cujus doctrina beatus Pantaleon ad fidem Chriſti converſus eſt & illuſtri martyrio conſummatus. Qui tentus a Maximiano, capitali ſententia ob confeſſionem Chriſti punitus eſt.* In fine Etherius Simeoni præponitur.

MUNERAT. Errat in principio his verbis: *Transfigur.* *Transfiguratio Chriſti in monte Thabor.*

GREVEN. Pluribus idem proſequitur: *In* *De Transfig.* *monte Thabor, transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti, quando Petrum & Jacobum & Ioannem ſecum duxit.* Habet omnia Dormientium nomina, & præterea deficit in ſecunda annuntiatione, in qua deſunt verba, *ob confeſſionem Chriſti.*

MOLAN. Et hic nomina habet Dormientium, uti in Variantibus dictum eſt, & præterea eodem, cum Greveno, defectu laborat.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & ALBERGEN. Conveniunt cum ANTVERP. & MAX-LUBEC. Vide ibi.

DANIC. Præfatis ſimilis, initio præfigit: *Pantaleonis.* *Apud Nicomediam, paſſio beati Pantaleonis, qui tentus pro fide Chriſti à Maximiano, equuleo pœna & lampadarum exuſtione cruciatus, ſed inter hæc, Domino ſibi apparente, refrigeratus, tandem ictu gladii martyrium conſummavit.* Vide die ſequenti.

CENTULEN. *Apud Nichomediam, ſanctorum Hermolai presbyteri, Hermippi, & Hermogra-* *Textus mutatus.* *tis fratrum, qui ſub Maximiano paſſi ſunt. Apud Epheſum, ſanctorum ſeptem Dormientium, id eſt, Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionyſii, Ioannis, Serapionis & Conſtantini martyrum. In Sicilia, beati Simeonis monachi. Autiſiodoro, ſancti Etherii epiſcopi.*

BRUXELLEN. Poſt enumerata Dormientium *De 7 Dorm.* nomina, ſubdit: *Quorum geſta leguntur ſupra v Kal. Iulii, quo die omnipotens Deus ipſos in teſtimonium reſurrectionis, de morte ad vitam* *De Hermol.* *ſuſcitavit. In Nicomedia, natale ſancti Hermolai presbyteri & martyris, cujus doctrina beatus Panthaleon ad fidem Chriſti converſus eſt. Et beatorum Hermippa & Hermogratis fratrum. Qui omnes tenti, poſt multas pœnas ſibi illatas, à Maximiano imperatore illuſtri martyrio coronati ſunt, & ob confeſſionem Chriſti, ſententia puniti ſunt capitali.* Ubi vides Adonis textum cum noſtro *Simeonis.* commixtum. Sequitur Simeon, de quo addit: *Qui fuit Syracuſis Siciliæ oriundus, Treveris pro Chriſto, diu in turri concluſus, migravit ad Dominum.* Connexio diſparatorum; de Simeone Treverenſi vide I Junii. Nec enim veroſimile eſt, hoſce Simeones confundendos, licet uterque ſit Siculus. Hodiernus ſenior & minus forte notus, alter junior, Treveris notiſſimus. Ceterum nullus hoc die Simeon apud Baronium. Sequitur: *Metis, ſancti Fromini epiſcopi* *Fromini.* *& confeſſoris.* In fine, de Etherio, pure.

HAGENOYEN. *Apud Epheſum, natale ſeptem* *Multa de Dormient.* *Dormientium, Malci, Maximiani, Martiniani, Dyonſii, Iohannis, Conſtantini & Seraphionis. Iſti ſeptem viri ſancti, erant Decii imperatoris curia Officiales, & cum ille omnes cogeret ydolis ymmolare, ipſi fugerunt in montem, aliquam pecuniam ſecum portantes, & in tribulatione obdormiverunt uſque ad tempora magni Theodoſii imperatoris Chriſtianiſſimi, coram quo illi ad oſtenſionem futuræ reſurrectionis, aſſeruerunt ſe reſuſcitatos, quia mortuorum reſurrectio tunc ab hæreticis impugnabatur, & poſtquam illi generalem reſurrectionem, ſplendore vultus eorum & verbis probaverunt coram imperatore & cuncto populo, iterum obdormiverunt in Chriſto.* De Hermolao, eadem ferme habet quæ ſupra ex Adone. Tum addit: *Eodem die, ſanctorum martyrum, Her-* *de Herm. &c.* *mippi & Hermogratis fratrum ſancti Hermolai presbyteri, qui paſſi ſunt multas pœnas à Maximiano ſibi illatas, tandem capitali ſententia ob confeſſionem Chriſti nominis puniti ſunt.* In Simeone & Etherio ſatis purus eſt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Lutgardis* *Lutgardis.* *virginis* (de qua XVI Junii) *Beatricis virginis* *Beatricis.* (vide XXIX hujus) *Maximiani, Malchi, Martiniani, & aliorum quatuor martyrum. Hermolai cum ſociis mart. in paſſione Pantaleonis, incliti & glorioſi juvenis, quem Deus mirabiliter in paſſione confortavit: de cujus corpore lac pro ſanguine manavit.* Hæc ad marginem cum aſteriſco remiſſa, dubium relinquunt, an huic an potius diei proxime ſequenti (ad quem proprie ſpectant) ſint tribuenda.

EDITIO LUBECO-COL. In Hermolao, parum differt ab Adonis textu, cui ſubjungit: *Item, Nicomediæ, ſanctorum martyrum, Hermippi & Hermogratis fratrum, ſub Maximiano imperatore decollatorum.* In Simeone & Etherio ſatis pura eſt. Sequitur: *Apud Epheſum, natale ſanctorum ſeptem Dormientium in monte Celyon, in ſpelunca,* *De 7 Dorm.* *qui juſſu Cæſaris Decii obturati ſunt lapidibus qua-* *Translat.* *dratis. Eodem die, tranſlatio beati Karoli magni* *Caroli M.* *imperatoris & confeſſoris, apud Aquiſgranum.*

BELIN. In prima & ſecunda & tertia, purus, quarto loco habet: *Apud Nicomediam, paſſio ſancti Pantaleonis martyris, qui tentus* &c. *Pantaleonis.* ut die ſequenti Uſuardus in textu annuntiat. Pro Etherii, ſcribit *Etherei*, cetera purus.

GREVEN. *In Campania, ſanctorum Felicis,* *Felicis &c.* *Juliæ & Jocundæ. Item juxta quoſdam hic paſſio Boni presbyteri, Fauſti & aliorum decem, ex Clero* *Boni &c.*

B. Stephani Papæ, quos Uſuardus habet infra, Kalendis Auguſti. Metis, ſancti Fromini epiſcopi & confeſſoris. (Frominii.) *Apud Aquiſgranum, translatio ſancti Caroli magni imperatoris confeſſoris.* (Tranſlat. Caroli M.) *Eodem die, ſanctæ memoriæ Guigonis confeſſoris, vita & eruditione præclari.* (Guigonis.) *Hic poſt ſanctum Brunonem, quinto loco, majoris Carthuſiæ prioratum tenuit; Carthuſienſis Propoſiti Conſtitutiones ſcripto digeſſit & exemplo monſtravit.*

MOLAN. *Apud Nicomediam, paſſio ſancti Pantaleonis martyris, qui tentus* &c. ut die ſequenti. (Pantaleonis.) *In civitate Noxana, Felicis, Juliæ & Jucundæ.* (Felicis &c.) *Metis, depoſitio ſancti Frominii epiſcopi & confeſſoris.* (Frominii.) *Tranſlatio ſancti Karoli.* Sic editio prior. (Tranſl. Car.) In aliis hic textui præfigitur: *Apud Nicomediam, paſſio beati Pantaleonis*, & litteris Italicis, *martyris glorioſi. Hic ſacratus adoleſcens & athleta Chriſti, cum artem Medicinæ diſceret ab Hermolao presbytero, ad fidem Chriſti converſus, multa miracula fecit.* (De Pantal.) Denuo litteris textualibus: *Qui tentus pro fide* &c. Et tum ſequitur: *Apud Epheſum, natalis ſanctorum* (litteris Italicis, *ſeptem Dormientium*) *Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionyſii, Joannis* &c. In reliquo textu ſatis pura ſunt omnia, & in fine de Fròminio & tranſlatione Karoli, ut ſupra.

V *Kal.* *Die* 28.

Pantaleon. APud Nicomediam, paſſio beati Pantaleonis, qui tentus pro fide Chriſti à Maximiano, equulei pœna & lampadum exuſtione cruciatus, ſed inter hæc Domino ſibi apparente refrigeratus, tandem ictu gladii martyrium conſummavit. In Britan-
Samſonis. nia minori, Dolo monaſterio, ſancti Samſonis epiſcopi & confeſſoris.
Peregrini. Eodem die Lugduni, ſancti Peregrini presbiteri, cujus beatitudinem miraculorum gloria teſtatur,

Ex *Praten. Herinsen. Tornacen. Antverp-majore*, & *Munerat.*

VARIA LECTIO. Ferme in mendis ſcriptoriis conſiſtit, quos notaſſe, correxiſſe eſt. *Nichomediam, Panthaleonis, eculei, pena, aparente, Sanſonis, beatitudine.* Dubium eſt, ſcripſeritne Uſuardus *Lampadum*, an potius cum Adone *Lampadarum.* Poſtremo modo habet Herinienſis, reliqui primo, qui proinde numero vincunt; tu, quod volueris, ſelige: ſed noli cum Munerato legere, *lapidum exuſtione.* In Tornacenſi mendoſe Peregrino tribuitur titulus *epiſcopi.*

Pantaleon. OBSERVATIO. Illuſtriſſimum martyrem *Pantaleonem*, alias *Pantalëémonem*, in hodierno Romano, die præcedenti celebrari notiſſimum eſt, quod à Baronio in ultima reformatione, ex Græcorum auctoritate factum videtur. Certe apud præcipuos quoſque Latinos noſtros Martyrologos, ut ſunt Hieronymiana, Romanum parvum, Florus (in quo Lugduno adſcribitur) Wandelbertus, Ado, & qui eum ſequuntur; hac XXVIII diſertiſſime ſignatur. Vide notationem Roſweydi ad vetus ſuum Romanum pag. 219, ubi pro XVIII Januarii, ſubſtitue XVIII Februarii tranſlationis memoriam agi, ut eſt eo die in Auctariis Greveni. Neſcio quid Rabanum moverit, ut non Pantaleonem tantum, ſed & Hermolaum & Hermippum & Hermocratem XVIII Februarii ſimul collocaret, quo ſola, ni fallor, Pantaleonis tranſlatio apud Colonienſes celebratur. Molanus in prima editione Uſuardum ſecutus, in poſterioribus Romano ſeſe accommodat, unde ſæpius in iſtis Uſuardina puritas deſideratur, ut non ſemel alias monuimus. De Pantaleonis nomine & reliquiis ſatis multa collegit Florentinius, & nobis in Actis plura illuſtranda ſupererunt. Interim quæ in brevi ſuo elogio Uſuardus memorat, ea ex Viennenſi plane deſcripta ſunt, Adoniano principio & fine connexis, ſed relictis intermediis, quæ à Notkero mutata & interpolata referuntur. De Actorum veritate vel ipſi Martyrologi noſtri, alias ſatis creduli, dubitaſſe ferme videntur. Baronius ſatis habuit ea Metaphraſti adſcribere, à cujus phraſi certe non abhorrent. Sed non una ſunt, fateor; utinam vel una ſinceram rerum ſeriem exhiberent! Tu vide Tillemontii judicium tomo 5 pag. 642. Wandelbertus Nazario & Celſo Pantaleonem ſubjungit, alios quatuor verſus ſuperaddens, qui huc nullo modo pertinent. Sic canit:

Quintam Nazarius cum Celſo poſſidet, hancque
Panthaleon martyr proprio ſibi ſancit honore.

De *Samſone* (ita nos cum omnibus codicibus ſcribimus) monacho, abbate, & epi-
Samſonis. ſcopo agunt Hieronymiana apud Florentinium, ex quibus eum Noſter procul dubio accepit; niſi motu proprio eum conſignarit. Utcumque placuerit, ex omnibus exemplaribus aperte conſtat, eum hac die recenſeri. Exſtat longa vitæ ejus hiſtoria, quam

alliis

aliis prætulit & annotationibus illuſtravit Mabilio ſec. 1 Benedict. à pag. 165. Denium *Peregrinus* ex Adone & ipſiſſimis iterum Adonis verbis huc tranſlatus eſt. Exſpectamus à Lugdunenſibus, ſiqua habeant, de hoc Sancto monumenta, in Actis noſtris illuſtranda. Notandum reſtat, codices nonnullos hac die repetere *Nazarium* & *Celſum* puerum, de quibus cum Adone & Uſuardo egimus ſupra XII Junii. Hos inter Pratenſis (ut ſcribit Caſtellanus) vetuſtiſſima manu eos in margine exhibet, per aſteriſcum * ad ſecundum textus locum remiſſos: Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Greven. Molan. & alii ipſos in fine adjungunt. Verum hæc eorumdem Sanctorum repetitio, longe abeſt ab Uſuardina ſimplicitate, quam præcipue inveſtigandam, detegendam & probandam toto hoc opere ſuſcepimus, ut proinde ad inſtitutum noſtrum nihil hic deſideretur.

Peregrini. *De Nazar. & Celſo.*

AUCTARIA.

Nazarii & Celſi. PRATEN. Jam dixi, in ora codicis apponi: *Eodem die, paſſio ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi.*

Idem. ROSWEYD. Poſt textum: *Mediolanis, Nazarii martyris cum Celſo puero.*

Idem. PULSANEN. Incipit: *Natalis ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi pueri.* In Pantaleone ſatis purus, in Peregrino integer eſt; ſed de Samſone, qui penultimo loco refertur, nihil.

Idem. ANTVERP. & MAX-LUBEC. In fine: *Ipſo die, paſſio ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi pueri.* Ita ferme etiam ſequentes.

Idem. GREVEN. & MOLAN. Textui ſubdunt: *Mediolani, ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Incipiunt à Pantaleone, cum textu. Secundo loco inſerunt ex XII Junii: *Mediolani, natale beati Nazarii martyris, quem Anolinus, ſub rabie perſecutionis, quæ per Maximianum excitata eſt, diu maceratum & afflictum gladio percuſſit. Cum quo ſanctiſſimum puerum Celſum, quem idem ipſe nutrierat, gladio feriri juſſit. Horum corpora, ut ſcribit beatus Paulinus, cum uſque ad tempora Honorii & Arcadii imperatorum latuiſſent, B. Ambroſius reperit, Domino revelante. Romæ, ſancti Victoris Papæ & martyris. Qui tertius decimus poſt beatum Petrum, cum decem annis Romanam rexiſſet Eccleſiam, ſub Severo imperatore martyrio coronatur. Item Romæ ad Urſum pileatum, ſancti Innocentii Papæ & martyris.* Hæ duæ annuntiationes ex Rabano vel Notkero tranſlatæ videntur. Victor colitur XX Aprilis: Innocentius, non martyr ſed confeſſor, XII Martii. Reliqua textus pura ſunt.

De Nazario *& Celſo.* *Victoris PP.* *Innocent PP.*

ALBERGEN. Præcedentibus ſimilis, de Victore ſuperaddit: *Hic conſtituit, ut à quarta decima Luna primi menſis uſque ad vigeſimum primam, die Dominico ſanctum Paſcha celebrare* [celebretur.] De Innocentio item: *Qui multos Cathafrigas ab ipſo inventos in exilio, monaſterio relegavit. Et conſtituit, ut quilibet, quamvis de Chriſtiana muliere natus, denuo naſci debeat per baptiſmum, quod negavit Pelagius hæreticus & damnavit.* Hæc non ſatis clara ſunt; vide Rabanum & Notkerum.

De Victore. *De Innocent.*

DANIE. In eo differt, quod die præcedenti de Pantaleone egerit, & hic incipiat à Nazario.

CENTULEN. *Nicomediæ, paſſio ſancti Pantaleonis martyris. Qui cum jubente Maximiano imperatore diſceret artem medicinæ, à presbytero Hermolao ad fidem Chriſti converſus, multa miracula fecit, patremque ſuum Euſtorgium ſenatorem, Chriſti fidei ſubjugavit.* Hæc textui præfige, & habebis Adonis elogium. *In Britannia minore, Dolo monaſterio, ſancti Samſonis epiſcopi & confeſſoris, admirandæ virtutis & ſanctitatis viri. Mediolani, ſanctorum Nazarii & Celſi martyrum.*

Nazarii & Celſi.

BRUXELLEN. De Pantaleone textui adjicit: *Cujus caput cum oſſibus beati Cypriani Carthaginenſis, Aaron Amirus in Franciam miſit Karolo magno.* De Nazario & Celſo ponit elogium Uſuardi ex XII Junii, ut ſupra ANTVERP-MAX. &c. Tum: *Romæ, ſancti Victoris Papæ & martyris. Qui cum decem annis Romanam rexiſſet Eccleſiam, ſub Severo imperatore martyrio coronatur. Hic conſtituit, ut quartadecima* &c. ut ALBERGEN &c. Quibus additur: *Multi enim tunc epiſcopi Aſiæ & Orientis, Paſcha cum Judæis celebrabant. Romæ ad Urſum pilleatum, natale ſancti Innocentii Papæ & martyris. Qui ſedit annis quindecim. Hic conſtituit, ad Miſſam pacis oſculum dari, & ut oleo, ad uſum infirmorum ab epiſcopo conſecrato, non tantum presbyteri, ſed & alii etiam uterentur Chriſtiani. In Britannia minore, Dolo monaſterio, ſancti Sampſonis epiſcopi & confeſſoris, cum ſex fratribus æque ſanctis ſacerdotibus, quos mater ſua in Anglia uno partu enixa eſt. Hæc, ulius magnæ caritatis & juſtitiæ matrona, ſiqua fortuitu mulier geminos habuiſſet in utero, fornicariam eam ſuſpicata eſt, diſcredens, unam mulierem infantes ab uno ſimul plures poſſe concipere, donec ipſa Dei potentiam in ſe experta, quos ſimul concepit, ſeptem peperit. Quos præ verecundia carecto deſtinans ad ſubmergendum, ab obvio quodam epiſcopo periculo prærepti & enutriti ſunt.* In Peregrino purus eſt.

De Pantal. *De Victore.* *De Innocent.* *Samſonis & ſociorum, cum elogio.*

HAGENOYEN. Longum de Pantaleone elogium corradit, quod malim legi apud Metaphraſten. Victorem ait poſt S. Petrum fuiſſe XII. De Paſchate, fere ut ſupra. Et præterea: *Hic etiam conſtituit, ut faciente neceſſitate ſive in flumine, ſive in mari, ſive in martyrio* [unuſquiſque] *Chriſtianæ profeſſionis credulitate baptizaretur.* In Samſone, purus eſt. In fine: *Mediolano, ſanctorum martyrum Nazarii & Celſi, ſub Nerone cæſare & Anolino præſide.* Deeſt Peregrinus, quem ad diem ſequentem tranſtulit.

De Victore. *Nazarii & Celſi.*

Urſi. *Nazarii & Celſi.* AQUICINCT. In fine: *Lucus caſtro, ſancti Urſi confeſſoris. Eodem die; Mediolani, ſanctorum Nazarii & Celſi pueri*, ut eſt in præcedenti.

Urſi. DAVENTRIEN. Poſt *Peregrinus*, habet: *Luchas caſtro, ſancti Urſi confeſſoris.*

Nazarii. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Nazarii, Celſi, atque Panthaleonis martyrum.* In margine de primis additur: *Horum corpora beatus Ambroſius reperit & levavit de terra.*

REG. SUEC. ſign. num. 428. *Ipſo die, ſancta Anna matrona, matris glorioſiſſimæ Dei genitricis Mariæ. In baſilica S. Dionyſii, conſecratio altaris in honore Apoſtolorum Petri & Pauli à B. Stephano Papa.* Vide Wandelbertum.

De Anna. *Conſecrat. alt. App.*

Auguſtinæ. CODEX MONTIS SANCTI. *Natalis ſanctæ Auguſtinæ virginis.* Hæc indeterminatè poſita, non magnam hujus ſanctæ notitiam ſuppeditant.

EDITIO

Editio Lubeco-Col. In Pantaleone multum interpolata, etiam de Nazario & Celſo aliqua inſerit, quæ vide apud Adonem XII Junii. De ſancto Victore, ſimilis eſt Albergen. atque item in Innocentio. Tum: *In Britan-* *De Samſone* *nia minori, Dolo monaſterio, ſancti Samſonis epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus Aurelianis tranſlatum eſt.* In Peregrino pura, pergit: *Trecas,* *Cameliani.* *depoſitio ſancti Cameliani epiſcopi & confeſſoris.* *Urſi.* *Caſtro Lucas, beati Urſi confeſſoris. Eodem die,* *Botuidi.* *ſancti Botuidi martyris.*

Belin. De Pantaleone egit die præcedenti. Hic primo loco de Nazario & Celſo, ut ſupra in Antverp-max. &c. Sequitur de Peregrino, *Victoris.* pure. *Ipſo die, paſſio ſancti Victoris Papæ & mar-* *Innocentii.* *tyris. Et ſancti Innocentii Papæ & martyris. In Britania majori, ſancti Saxonis* &c. In ſecunda editione, ponit: *In Britania minori, ſancti Saſonis.* Vide textum. Et in fine addit: *Lochas ca-* *Urſini.* *ſtro, ſancti Urſini confeſſoris.* Alii melius, *Urſi.*

Greven. Poſtquam in textu adjecit, ut ſupra diximus, *Mediolani, ſanctorum martyrum* *De Naz. &c* *Nazarii & Celſi*, ſic Auctarium incipit: *Nota, Nazarius & Celſus hic paſſi, pridie vero Idus* *Victoris.* *Junii inventi ſunt. Secundum aliquos hic Victoris Papæ primi & martyris, quem Uſuardus habet* XII *Kal. Maii. Romæ, ad Urſum pileatum, ſancti Innocentii Papæ primi & martyris. Hunc Uſuar-* *Innocentii.* *dus & Ado habent* XV *Idus Martii. Botwidi* *Botwidi.* *martyris. Caſtro Lucas, ſancti Urſi confeſſoris.* *Urſi.* *Ipſo die, ſanctæ Auguſtæ virginis. Trecas, depoſi-* *Auguſtæ.* *tio ſancti Camaliani epiſcopi & confeſſoris.* *Camaliani.*

Molan. De Pantaleone aliis litteris inſe- *De Pantal.* rit: *martyris glorioſi. Hic ſacratus adoleſcens & athleta Chriſti, cum artem medicinæ diſceret ab Hermolao presbytero, ad fidem Chriſti converſus, multa miracula fecit. Qui tentus pro fide Chri-ſti* &c. In fine poſt *Celſi*, ſubdit: *Pueri, quem* *De Celſo &c* *Anolinus* &c. uſque ad, *feriri juſſit.* Tum: *Ipſo* *die, paſſio ſancti Victoris Papæ. Et ſancti Innocen-* *Victoris.* *tii Papæ. Luchas caſtro, ſancti Urſi confeſſoris.* *Innocentii.* *Urſi.* Hactenus editio prima: Poſteriores vix quidquam habent Uſuardini. Incipiunt a Samſone. Tum de Peregrino Sequitur tota annuntiatio Nazarii & Celſi, ut ſupra. Deinde: *Ro-* *De Victore.* *mæ, natalis ſancti Victoris Papæ. Qui poſt beatum Petrum quintus decimus, rexit eccleſiam annis decem, & ſub Severo Principe martyrio coronatur. Item Romæ, beati Innocentii Pontificis.* Huc uſque textus, cui intra parentheſim litteris Italicis attexitur, *& martyris.* Demum pro Auctario habetur: *Luchas caſtro, ſancti Urſi confeſſoris.* Locum Gallicè interpretatur Caſtellanus in Martyrol. univerſali, *a Loches en Touraine*, Latiòè, *Lucis.*

IV *Kal.* *Die* 29.

Felicis. ROmæ via Aurelia, natalis beati Felicis Papæ, qui à Conſtantio Auguſto, ob Catholicæ fidei defenſionem à ſede ſua dejectus & gladio necatus, glorioſiſſimè occubuit. Item via *Simplic. & ſociorum.* Portuenſi, ſanctorum martyrum Simplicii, Fauſtini & Beatricis, temporibus Diocletiani, quorum duo poſt multa ac diverſa ſupplicia, juſſi ſunt capitalem ſubire ſententiam. Beatrix vero ſoror eorum, in Chriſti confeſſione præfocata eſt in carcere. Civitate Trecas, ſancti *Lupi.* Lupi confeſſoris, qui cum beato Germano in Britanniam directus venit. Hic quinquaginta duobus annis ſacerdotio venerabiliter functus eſt.

Concordant *Praten. Hernien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max.* & *Ultraject.*

VARIA LECTIO. Munerat. & Max-Lubec. pro *Conſtantio*, mendoſe ponunt *Conſtantino.* Greven. Molan. Antverp-max. Ultrajectin. & omnes ferme ſecundæ notæ codices pro *glorioſiſſimè*, legunt ſimpliciter, *glorioſe occubuit.* Solus Munerat. habet: *Item in via Portuenſi.* Greven. & Molan. periodo nonnihil tranſpoſita, ubi alii hæc, *temporibus Diocletiani*, nominibus martyrum immediate ſubjungunt; ipſi in alium locum ea transferunt, ſic legentes: *Juſſi ſunt capitalem ſubire ſententiam tempore Diocletiani.* In Antverp-majore, eſt *præfocata in carcerem.* Rurſus Greven. & Molan. ſcribunt, *civitate Trecis.* A probatiſſimis omnibus codicibus abeſt titulus *epiſcopi*, in Antverp. & Max-Lubec. aliiſque mediæ notæ, appoſitus. Item in hiſce codicibus facta mutatio, nam poſt *confeſſoris*, ſubdunt, *Hic cum beato Germano .... & quinquaginta* &c. Et quidem Antverp. & Max-Lubec. ſcribunt, *venit Britanniam*; & omittunt *venerabiliter.* Hæc ita explicat Antverp-maj. *L* (pro *quinquaginta*) *annis duobus ſacerdotii venerabiliter functus eſt officio.* Excidit notare, quod in Antverp-max. pro *Fauſtini*, habeatur *Fauſti.*

Felicis. OBSERVATIO. Romanum parvum diſtinctam hodie primi noſtri martyris memoriam agit his verbis: *Romæ, Felicis Papæ & martyris ſub Conſtantio.* Hieronymiana ipſum, meo quidem judicio, non nominant. Beda vero ita *Felicem* aliquem tribus ſequentibus conjungit, acſi eorum ſocius & anteſignanus fuiſſet. Quomodo etiam à Wandelberto & in Frontonis Kalendario coadunati ſunt: ut pluſquam dubium reddant, an vere hic *Felix* pro Pontifice accipi poſſit. Accuratior notitia ab Adone traditur, ex

quo

Digitized by Google

quo breue ſuum elogium Noſter contraxit. Notat ibi Viennenſis, *Felicem* martyrio coronatum IV Idus Novembris, ſepultum in baſilica, à ſe prius conſtructa, XV Kal. Decembris. Et tamen, *natalis*, inquit, *celebratur* IV *Kal. Auguſti*, nullam dictæ celebritatis rationem aſſignans. Vide quæ in hanc rem congeſſit Florentinius, tametſi non ſatis probet, Felicem hunc Papam ad Hieronymianos pertinere. Porro quæ circa ejus Acta controvertuntur, nec pauca nec levia, pluribus diſcuſſit Baronius, & nobis ſuo loco operoſius erunt examinanda. Ancipitem quæſtionem verbo indicavimus ad diem XXX Maii, quo de Felice Papa & martyre actum eſt. Hìc ab Adone *Felicem* II, Liberio ſubſtitutum, deſignari manifeſtiſſime patet, at nondum inter eruditos convenit, an vere *Felix* iſte inter Sanctos, nedum inter martyres, quin imo an inter Romanos Pontifices numerari poſſit. Controverſiam pridem attigere Henſchenius & Papebrochius, ille in Tabulis antiquiorum Pontificum, ante tomum I Aprilis pag. XXXI, & ejuſdem menſis tomo 3 à pag. 999; hic noviſſime in Reſponſ. ad art. XI, à num. 116. Verum infeſtiſſimos habet adverſarios Felix ille; atque hos inter Tillemontius acriori, præter morem, ſtylo eum inſectatur tomo 6 variis locis, ſed maxime à pag. 778. Plures ejus populares non recito, cum ii certatim in partem Felici oppoſitam deflectant. Mitius agit Fronto in notationibus ad Kalendarium à pag. 108. Nos hiſce nimium immoramur, in Actis locus erit totius controverſiæ accuratius expendendæ.

Simplicii & ſociorum

De tribus *Portuenſibus* certò agunt Hieronymiana apographa, quorum aliqua ſociis eos implicare videntur, ut inter alia latius expónit laudatus Florentinius. Beda, ut dixi, eoſdem etiam memorat, quem ſequitur Rabanus, plura ex Actis admiſcens. Ado aut ex prioribus aut ex Romano parvo textum accipiens, longiori elogio fratres decoravit, cujus elegantem epitomen compilavit Noſter, omnes etiam conſocians, licet ex Actorum compendio, fratres & ſororem diverſis diebus paſſos eſſe, omnino conſtet. De his tribus Sanctis videnda omnino Baronii notatio, ubi ipſorum agones deſcriptos refert in Actis ſancti Anthimi, apud Surium die XI Maii. Videat lector in Actis noſtris appendicem, & poſitam illic annotationem, quæ omnia ad proprium locum remittimus, ubi de Sanctorum noſtrorum martyrio & ſepultura plures erunt examinandæ circumſtantiæ, uti & de tranſlatione à Leone II facta, atque de ſepulcro marmoreo, ſeu tabula lapidea cum epitaphio, in ſacrario baſilicæ S. Mariæ majoris; quæ ex ipſo Baronio & Aringho breviter tangit Tillemontius tomo 4 pag. 559. Nec omiſerim hìc notare, prædictos Sanctos in Allatii & Frontonis Kalendariis Felici Papæ conjunctos ſignari, cum hac diverſitate, quod in poſteriori addantur hæc verba; *via Portuenſe*, quæ in priori abſunt. Citat Tillemontius Miſſale Romanum, ſeu librum Sacramentorum Thomaſii, & recte, nam ibi ſolorum trium memoria agitur, hoc modo: *Simplicii, Fauſtini & Viatricis.* Codices Sacramentarii Gregoriani uniformes non ſunt, ut probant notæ & obſervationes Menardi pag. 171. Certe in edito, nulla Miſſa eſt præterquam de ſancto Felice martyre atque Pontifice. At de his hoc loco ſatis.

Lupi.

De celeberrimo *Lupo* Trecenſi nonnulla apud Hieronymianos mentio, quam adjectitiam eſſe cenſuit Florentinius, nonnumquam ſcrupuloſior. Beda ſic eum paucis laudavit, ut verba ejus omnia Viennenſis deſcripſerit, quæ apud Noſtrum ita ſunt abbreviata, ut debitus *Epiſcopi* titulus deſideretur. Ex citatis à laudato Baronio auctoribus ea deſumenda ſunt, quæ inclytiſſimi præſulis geſtis illuſtrandis uſui eſſe poſſint; quæque jam nunc non indiligenter collecta ſunt à Tillemontio tomo 16 à pag. 126. De reliquo autem Adonianus eſt textus totus & integerrime Uſuardinus. Notkerus in omnibus ferme ad verbum Adonem tranſumpſit. Et Wandelbertus nitide duobus verſiculis rem complexus eſt:

Felix, Simplicius, Fauſtinus & alma Beatrix,
*Trecaſſique Lupus, quartam communiter * aurant.*

*Quidni *ornant?*

AUCTARIA.

ROSWEYD. De Lupo inſerit titulum ab aliis omiſſum, *epiſcopi*. In fine ſubdit: *Item natale Olaph regis Danorum.* *Olaph.*

PULSANEN. Refert quidem omnes textus noſtri Sanctos, ſed omnium elogia, more ſibi ſatis familiari, truncat.

LEYDEN. Scriptoris vitio lacunam habet, alioquin puris eſſet accenſendus.

Marthæ. LOVANIEN. Secundo loco inſerit: *Tranſitus venerabilis Marthæ, hoſpitæ Chriſti, de qua plura in Evangelio habentur.* In fine deeſt elogium Lupi Tricaſſini, *qui cum B. Germano in Britanniam* &c.

ALBERGEN. In textu ſatis purus, longam de Martha hiſtoriam præter morem adjungit. De ea vide GREVEN. & codices alios.

DANIC. Textui etiam ſatis puro ſolum adjicit: *In Norwagia, ſancti Olavi regis & martyris.* *Olavi.*

CENTULEN. *Romæ via Aurelia, ſancti Felicis Papæ & martyris. Eodem die Romæ, ſanctorum Simplicii, Fauſtini & Beatricis virginis ſororis eorum. Trecas, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris, qui cum ſancto Germanno Britanniam venit & multis virtutibus floruit.* Addi poterant ultima elogii verba: *Hic quinquaginta duobus annis ſacerdotio* &c. *Textus contractus.*

Marthæ. Oct. Magdal. Seraphiæ. BRUXELLEN. Incipit : *Sanctæ Marthæ virginis, hoſpitæ Chriſti, & beatorum Lazari & Mariæ Magdalenæ ſororis. Et octava beatæ Mariæ Magdalenæ. Romæ, paſſio beatæ Serapiæ virginis, ſub Adriano imperatore.* *De Felice.* *Romæ via Aurelia, natale ſancti Felicis ſecundi Papæ & martyris. Qui ſedit anno uno. Hic Conſtantium imperatorem, filium Conſtantini magni, rebaptizatum & hæreticum declaravit. Unde ipſe ob Catholicæ fidei defenſionem ab eodem Conſtantio Auguſto à papatu & ſede ſua dejectus, & tandem gladio necatus, glorioſe occubuit.* Sequitur de Portuenſibus, pure. Dein: *De Lupo.* *Trecas civitate, depoſitio ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris. Qui cum beato Germano in Britanniam contra hæreticos prædicationis cauſa venit, & quinquaginta duobus annis ſacerdotio venerabiliter functus eſt. Hic Attilam Hunnorum ducem Trecas venientem interrogavit, quis eſſet? Et dum ille reſpondiſſet ; ſe eſſe flagellum Dei ; dixit : Et ego ſum Lupus diſſipator ovium, Dei indigens flagello. Quo dicto aperuit portas, & Attila cum ſuis intravit, & à portis ad portas urbis pertranſiens, neminem videns ac neminem lædens, & ſic receſſit.* *Proſperi.* *Aurelianis, depoſitio beati Proſperi epiſcopi & confeſſoris.* Vide Notkerum. *Eodem die,* *Guilielmi.* *ſancti Guilhelmi confeſſoris.*

HAGENOYEN. Incipit à Portuenſibus, in quibus nonnihil interpolatus eſt. De Felice aliqua commiſcitur, non ſatis digeſta. Sequitur : *Eodem die apud Lugdunum, ſancti* *Peregrini.* *Peregrini presbyteri, cujus beatitudinem miraculorum gloria teſtatur.* In Lupo ferme purus eſt. De Peregrino, vide die præcedenti.

AQUICINCT. In fine : *Ipſo die, ſancti Olavi,* *Olavi.* *glorioſi regis & martyris.* Et manu multo recen- *Marthæ.* tiore : *Item, beatæ Marthæ, ſororis ſanctæ Mariæ Magdalenæ & Lazari.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. *Serapiæ.* *Ipſa die, ſanctæ Serapiæ virginis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Felicis (Papæ)* *Felicis &c.* *Simplicii, Fauſtini & Beatricis ſororis eorum,* *De Lupo.* *martyrum. S. Lupi epiſcopi & confeſſoris, viri ſancti, qui cum ſancto Germano in Britanniam* *Floræ & Lucillæ.* *perrexit. Flora & Lucilla, virginum & martyrum, cum Eugenio rege, qui eas prius captivaverat, poſtea cum eis martyrizatus eſt.*

In VATICAN. Deeſt Lupi. Adjicitur : *Romæ,* *Seraphiæ.* *ſanctæ Seraphiæ, quæ beatam Sabinam ad fidem convertit & poſtmodum paſſa eſt ſub Adriano imperatore, judice Berillo.*

ALTEMPS. *Item in Norwegia, ſancti Olavi* *Olavi.* *regis & martyris.* Sic etiam ab aliis memoratur.

FLORENTIN. *Marthæ...... Item beatæ Marcel-* *Marthæ. Marcellæ.* *la famula beatæ Marthæ, quæ poſt ejus mortem in Slavoniam pergens, & ibi Evangelium Chriſti prædicans, poſt annum à dormitione Marthæ in pace quievit.* STROZZIAN. ſolus præterea habet : *Seraphinæ.* *In civitate Mamienſi, ſanctæ Seraphinæ.*

BIZUNTICEN. Sancto Lupo Tricaſſino ſolum tribuit annos ſacerdotii XLII. Lege cum aliis LII.

EDITIO LUBECO-COL. De Martha longius texit elogium, quam ut hîc deſcribi poſſit. Textus qui ſequitur, totus ferme purus eſt. Deinde : *Eodem die, ſancti Olavi* [Olavi] *regis Nor-* *Olavi.* *wegiæ & martyris.* Etiam habet : *Romæ, paſſio* *Serapiæ.* *ſanctæ Serapiæ virginis & martyris.*

BELIN. Poſt textum non omnino purum, ſubnectit : *Item eodem die, feſtum ſanctæ Mar-* *Marthæ.* *thæ virginis, ſororis ſanctæ Mariæ Magdalenæ & ſancti Lazari, hoſpitæ Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. In Mamienſi civitate, ſanctæ Seraphinæ.* *Seraphinæ.* In ſecunda editione, additur : *In Norwegia,* *Olavi.* *paſſio ſancti Olavi regis & martyris.*

GREVEN. *Olavi regis Norwegiæ & Daciæ mar-* *De Olavo.* *tyris. Qui mox ubi Chriſti fidem ſuſcepit, ejuſdem fidei calore ſuccenſus, Evangelium in diverſis regni ſui partibus annuntians, innumerabilem Domino populum acquiſivit. Tandem à germano ſuo, ob fidem Chriſti fracte velatus, corona ſpinea coronatus, in cruce ligatus, in ſexta feria, anno* MXXVI (prima editio notat MXXVIII) *tradidit ſpiritum. Aurelianis, depoſitio Proſperi epiſcopi. Romæ,* *Proſperi.* *Serapiæ virginis & martyris, quæ hic paſſa eſt,* *Serapiæ.* *ſed III Nonas Septembris, ſepulcro novo impoſita. Civitate Mamers, ſanctæ Seraphinæ. Eugenii re-* *Seraphinæ.* *Eugenii &c.* *gis barbarorum, Floræ, Lucillæ virginum, aliorumque multorum martyrio coronatorum. In caſtro* *De Martha.* *nobili Tarachonenſi, dormitio ſanctæ Marthæ, Chriſti & Apoſtolorum ejus hoſpitæ. Hujus funeri, ut legitur, Dominus noſter Jeſus Chriſtus, cum ſancto Frontone Petragoricenſi epiſcopo, exequias ſolennes exhibuit.* Hæc alibi examinanda ſunt.

MOLAN. De Lupo, ſubdit ex Adone : *Qui* *De Lupo.* *tempore regis Attilæ, qui Galliam vaſtabat, ſicut in hymno ejus canitur ; dum bello cuncta perderent, orando Trecas munivit. Et depoſitio beati* *Proſperi.* *Proſperi epiſcopi. Item eodem die, feſtum ſanctæ Marthæ* &c. ut BELIN. Item de Seraphina. *In* *Marthæ.* *Norwegia, paſſio ſancti Olavi regis & martyris.* *Olavi.* *Qui mox ubi fidem* &c. minori charactere, ex GREVENO. Tum pergit : *Civitate Ebroicenſi,* [Lege *Briocenſi*] *ſancti Guilelmi, ejuſdem civi-* *Guilelmi.* *tatis epiſcopi & confeſſoris. Hunc Innocentius* IV, *anno ſuo quarto, canonizavit Lugduni. Romæ, ſanctarum virginum Floræ & Lucillæ martyrum, cum* *Floræ &c.* *aliis multis, quarum paſſio habetur, & exſtat de eis ſermo Petri Damiani. Revelatio capitis B.* *Revelat. cap. S. I. B.* *Joannis Baptiſtæ, Pipino regi facta in Aquitania.* Poſteriores editiones, idem habent de Lupo, ſed legunt, *orando Trecas munivit. Aurelianis, depoſitio beati Proſperi epiſcopi. In Norwegia, ſancti Olavi regis & martyris, anno* MXXVIII. (in priori legerat MXXVI.) *Civitate Briocenſi, ſancti Guilelmi epiſcopi & confeſſoris.* De Seraphina, ut ſupra. *Die vigeſima nona, ſancti martyris Callinici.* Dein typis minoribus : *Romæ,* *Callinici.* *ſanctarum virginum, Floræ & Lucillæ martyrum, cum aliis* &c. *Item revelatio* &c. addendo in fine de revelatione capitis ſancti Joannis Baptiſtæ : *De qua eſt Tractatus apud martyrem Cyprianum.*

III *Kal.* *Die* 30.

Abdon & Sennen. ROmæ, natalis ſanctorum Abdon & Sennes ſubregulorum, qui cum in Cordula civitate Perſarum, vincula paterentur à Decio, ad ultimum duxit eos Romam catenis obligatos & diverſis pœnis maceratos, ubi primo plumbatis cæſi & deinde gladio interfecti ſunt. Apud Africam civitate Lucernaria, ſanctarum virginum

num Maximæ, Donatillæ & Secundæ, quæ perſecutione Galieni, *Maximæ & ſociar.* aceto & felle primò potatæ, deinde plagis acerrimis cæſæ & equulei extenſione cruciatæ, poſtmodum etiam craticulis exuſtæ, nec non ad beſtias projectæ, ſed ab his intactæ, noviſſimè gladio jugulatæ ſunt.

Puri ſunt *Prateu. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Herinien. & Antverp-maj. legunt *Sennis*, quomodo in Pratenſi habeatur, ex apographo noſtro non diſcernitur. Mallem *Sennen*, ſed codices ceteri legunt cum textu. Scribimus *Cordula*, ut ſupra fecimus; vide infra Obſervationem. In Roſweyd. deeſt, *a Decio*. Praten. Tornacen. & Munerat. legunt *Rama*, reliqui melius *Romam*, ubi Antverp-maj. ſenſum aliquatenus immutat, his verbis: *Adduxit eos ad ultimum Romam colligatos. Aput*, proprium eſt Antverp-majori. De *Galieni* diximus alibi. Omnes cum textu habent, *nec non ad beſtias projectæ*, excepto Roſweyd. qui particulam *etiam* interjicit, *nec non etiam ad beſtias*.

OBSERVATIO. *Celeberrimi ſancti martyres Abdon & Sennen* (inquit hac die Florentinius) *ab antiquiſſimo tempore Romæ venerationem acceperunt, in omnibus Occidentalis Eccleſiæ Martyrologiis indicati*: ubi alia præclara ex Kalendariis & Sacramentariis monumenta in eorum laudem adducit. *Abdon & Sennen.* Itaque ab Hieronymianis apographis, Beda, Floro, Rabano, Romano parvo, Adone, Notkero & Wandelberto certatim celebrantur. Bedæ elogium à Rabano tranſumptum eſt, à Floro mutatum: Noſter compendio etiam uſus, cum Adoniani encomii ſummam, utpote ex alibi ſæpius citatis ſancti Laurentii Actis conceptam, in Beda reperiſſet, eam totam ad verbum ſuam fecit. Notkerus Adonem ſequi maluit. De civitate *Cordula*, *Corduba*, *Cerduba*, *Credula*, *Corduena*, *Cerduna*, & quocumque modo alio inflectere volueris, vide dicta ad XV & XXII Aprilis. Ad Acta quod attinet, cum ex Laurentianis deſumpta ſint, quid de iis cenſendum, ex horum ſinceritate ſtatuendum erit. Vide X Auguſti. Fatetur Baronius hîc, manuſcripta vetera, quæ Sanctorum noſtrorum res geſtas continent, caſtigatione indigere. Pauciſſima de ipſis adducit Tillemontius tomo 3 pag. 328 & 329. Verum, ut jam dicebam, ex antiquiſſimis monumentis abunde ſtabilita eſt eorum veneratio. Nullum Bucheriano Kalendario vetuſtius; in eo autem diſerte hoc ipſo die annuntiantur, his verbis: III *Kal. Aug. Abdon & Sennen, in Pantiani, quod eſt ad Urſum pileatum.* Simpliciora ſunt Allatii & Frontonis Kalendaria, in quibus hæc ſolum verba leguntur: *Natale SS. Abdon & Sennes.* Nec differunt Menardi & Thomaſii Sacramentaria, præterquam ſolo modo efferendi nomina, ultimo ſcribente: *Abdo & Senis.* Quæ de tranſlatione corporum, à Gregorio IV, aut de aliis Florentiam, vel Sueſſionem factis, memorat Tillemontius, alibi accuratius diſcutientur. Non debet præteriri ſatis elegans Wandelberti elogium:

Abdon & Zennen, deſignat tertia ſanctos,
Regni quos Romæ tribuit de germine Perſis.

Virgines Africanas ſic hodie annuntiant codices Hieronymiani: *In Africa civitate Tuburtula Caſariæ, natalis ſanctorum Maximæ, Secundæ, Donatellæ, Rufi* &c. *Maximæ & ſociarum* Sic ut in aliquibus ſocii quatuordecim nominatim explicentur; in vetuſtiſſimo Epternacenſi, novem dumtaxat, qui ferme à Notkero in diverſum manipulum collecti ſunt; de quibus conſule eruditas Florentinii Notationes. Romanum parvum de ſociis nihil memorans, alia poſitione ſolas Virgines annuntiat: *Tuburbo Lucernaria, Maximæ, Donatillæ & Secundæ virginum.* Quam palæſtram, ſeu certaminis locum, non magis quam priorem à ſe inventum, fatetur Florentinius. Nec quidquam obſcuritatis abſtulit Uſuardus, dum prætermiſſo *Tuburbo*, ſimpliciter legit: *Civitate Lucernaria.* Sed de his vide Commentarium prævium ad Acta ſanctarum Perpetuæ & Felicitatis VII Martii, & quæ ex Ortelio aliiſque Geographis, de una, vel duabus, vel tribus *Tuburbiis* aut *Tuburbibus*, ſuo loco denuo ventilari & diſputari poterunt, etiam ex citatis à nobis ſcriptoribus ſupra ad præfatam diem VII Martii, ubi has Virgines & Martyres proprie TUBURBITANAS appellari diximus, quo modo hoc die in Kalendario Carthaginenſi ſignatæ ſunt: *Sanctarum Tuburbitanarum & Septimiæ.* Hæc de palæſtra pro re noſtra ſatis. Plura vide in citata alibi prævia Ruinartii admonitione ad Acta ſanctarum Perpetuæ & Felicitatis inter Selecta à pag. 81. Ad textum quod proprie attinet, Ado, Romanum parvum ſecutus, ex nobiliſſimarum Virginum Actis, fortiſſimi agonis hiſtoriam compilavit, quam mutilam refert Notkerus: Noſter vero, omiſſis circumſtantiis de *Secunda*, prioribus captivis ſe ultro aggregante, aliiſque multis, ea ſolum delibavit,

quæ eleganter in laterculo expreſſa dedimus. An ſatis ſincera fuerint Acta, quæ Adoni præluxerunt, compertum mihi non eſt. Optandum, ut quemadmodum Criſpinæ Acta (quæ de tribus noſtris meminerunt) detexit Mabilio, ita aliquis Tuburbitanarum paſſionem reperiat. Videantur laudati Mabilionis notæ in Kalendarium Carthaginenſe tomo 3 Analectorum pag. 409. & Ruinartius inter Selecta à pag. 493.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima annuntiatione purus eſt, de ſecunda nihil habet.

Urſi. ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN & BELIN. In fine: *Antiſiodoro, ſanctis Urſi epiſcopi.* Vide Romanum.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Voce unica ab aliis defferunt, legunt enim: *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Urſi epiſcopi.*

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum Abdon & Sennes, ſubregulorum, quos Decius Cæſar in Cordula civitate Perſarum, ſibi præſentari juſſit. Apud Africam, civitate Lucernaria, ſanctarum Maximæ, Donatillæ & Secundæ virginum. Quæ ſub Gallieno & judice Anolino paſſi ſunt*, pro *paſſæ*. *Urſi.* *Antiſiodoro, ſancti Urſi epiſcopi & confeſſoris.* *Vig. German.* *Eodem die, vigilia ſancti Germani, genere, fide, doctrina atque miraculorum gloria clariſſimi.*

BRUXELLEN. In textu permodice interpolatus, in fine habet: *Urſi.* *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Urſi epiſcopi. Et Treveris, beati Panthi presbyteri.* *Pantho.* Voluit dicere *Bantonis*, niſi fallor, de quo apud alios die ſequenti.

HAGENOYEN. Etiam in textu paululum auctior, in fine ſubdit: *Urſi.* *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Urſi epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. Ad nomen *Galieni*, ſuperne notatum habet charactere minori: *vel Decii.* *Urſi.* In fine autem: *Et ſancti Urſi epiſcopi Antiſiodorenſis.* Notatur ferme ab omnibus.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *Urſi.* *Ipſo die, ſancti Urſi epiſcopi Antiſſiodorenſis.*

AMBIANEN. *Eodem die, vigilia ſancti* *De Germani Vigilia.* *Germani epiſcopi, genere, fide & doctrina atque miraculorum gloria clariſſimi. Hic feſtivitatem ſepulturæ habet Kalendis Octobris, quando & celebrior dies agitur.* Vide igitur quæ die ſequenti cum Uſuardo dicemus. Et rurſus quæ 1 Octobris de tranſlatione ejus paſſim referuntur.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Abdon & Sennen martyrum. Martha hoſpita Chriſti.* De *Marthæ.* qua die præcedenti. *Maxima, Donatilla & Secunda virginum & martyrum.*

VATICAN. num 5949. *Antiſiodoro, ſancti* *Urſi.* *Urſi epiſcopi.* Jam dixi paſſim recurrere.

ALTEMPS. *In Cantia, depoſitio ſancti Tadwini* *Tadwini.* *epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

FLORENTIN. Dubium eſt, an ad hunc, an ad ſequentem diem referant, quod ponunt hoc modo: *Romæ, via Latina, ſancti Tertullini martyris* *Tertullini.* *in crypta arenaria, ſicut legitur in geſtis ſancti Stephani Papæ & martyris.* Florus eum notat hac ipſa die cum elogio, alii IV Auguſti, & nos ibi eum Uſuardo.

EDITIO LUBECO COL. Poſt, *gladio interfecti* *de Abdon & Se.* *ſunt.* adjicit: *Et ante ſimulacrum Solis projecti, ubi tribus diebus jacuerunt inſepulti, quos Quirinus ſubdiaconus latenter ſepelivit.* In ſecunda annuntiatione, ſatis pura eſt. In fine cum aliis codicibus adjungitur: *Antiſiodori, depoſitio ſan-* *Urſi.* *cti Urſi epiſcopi & confeſſoris.*

GREVEN. *Item ſancti Tiburtii. Antiſiodoro,* *Tiburtii.* *ſancti Urſi epiſcopi & confeſſoris.* *Urſi.* *In Suecia, Brunolphi epiſcopi Scharenſis & confeſſoris.* *Brunolph.* *Lupini* *Lupini.* *epiſcopi. In Suecia, Helenæ viduæ.* *Helenæ.*

MOLAN. *Antiſiodori, ſancti Urſi epiſcopi.* *Urſi.* Tum minoribus litteris de Brunolpho & Helena deſcripſit, quæ habet GREVEN. Demum adjungit: *Ipſo die Aſſiſii, natalis ſancti Rufini martyris.* *Rufini.* Editiones poſteriores de Urſo & Brunolpho, ut ſupra. *Item in Suecia, beata Helena.* Et typis minoribus hoc ſolum: *Aſſiſii, natalis ſancti Rufini martyris.* Ad Romanum notat Baronius, exſtare de eo ſermonem Petri Damiani. Vide Surium.

Pridie Kal. *Die* 31.

Fabii. APud Cæſaream, paſſio Fabii martyris, qui cum ferre vexilla præſidialia recuſaret, primum diebus aliquot in carcerem truſus, deinde interrogatus ſemel & iterum, in Chriſti confeſſione perdurat: & mox à judice capitali ſententia condemnatur. *Germani.* Ravennæ, tranſitus ſancti Germani Autiſiodorenſis epiſcopi, genere, fide *Democriti & ſociorũ.* & doctrina, atque miraculorum gloria clariſſimi. Civitate Sinnada, ſanctorum Democriti, Secundi & Dionyſii.

Conſonant codices *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Notabis codicem Tornacen. omnino quidem purum eſſe, ſed primo loco agere de ſancto Germano, procul dubio ex uſu illius eccleſiæ. Antverp. legit, *Fabiani.* In Belino deeſt *ferre.* Herinien. ponit, *in carcere truſus.* Antverp. Max-Lubec. & reliqui codices mediæ notæ, ſenſum aliquatenus immutant hoc modo: Deinde

Deinde interrogatus ſemel & iterum, cum in Chriſti confeſſione perduraret, Antverp-max. *duraret*: aliqui deinde, *condemnatus eſt*. Melius in textu, ex phraſi Adonis. In Pratenſi eſt *Sinada*. In Munerat. *Sinnenda*. In Belino, *Synoda* & *Cineda*. Alii *Sumada*, *Synnada* &c. In textu ſequimur codices probatiores. Non minor variatio eſt in nomine *Democriti*. Pro quo Tornacen. *Dimocriti*. Max-Lubec. *Democerti*. Antverp-max. cum aliquibus, *Demotrici*; Danic. *Democrici*. Certa videtur textus lectio. De *Ceſaream*, *condemnatur*, *Antiſiodorenſis*, *Dionyſii* &c. loqui ſuperſedeo.

Fabii. OBSERVATIO. De *Fabio* nihil hîc habent Hieronymiana, nihil Beda, aut Bedæ ſequaces Florus & Rabanus. Itaque prima annuntiatio, tamquam fonti debetur Romano parvo, ita ſcribenti: *Cæſareæ, Fabii martyris*. Inde ab Adone mutuatus, & hiſtorica laudatione exornatus eſt, cujus priorem & potiſſimam partem in textum ſuum tranſtulit Uſuardus, Notkero de more in alienam meſſem liberalius falcem immittente. Nihil Petrus in Catalogo, nihil Surius de Fabio prodidere, præter ſolum Adonis elogium, quod brevi commentario illuſtravit Henſchenius, Cæſareæ Mauritaniæ martyrem adſcribens. Acta quæ habemus ex codice Moſſiacenſi apud D. Joly, à Papebrochio tranſumpta, non gravis narrationis ſpeciem, ſed potius luxuriantis calami ſtylum exercentis, adornationem ſapere videntur, qua nimirum Adonis elogium oratorie amplificatur. Wandelbertus de ſolo Fabio ſic metricè pronuntiat:

Martyrii pridie Fabium pia gloria texit
Julius hac orbi excedens ſolennia linquit.

Germani. Glorioſiſſimum præſulem Germanum ſic hac die breviſſime commemorat Ado: *Autiſiodori, ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris*. Cetera quæ ad celeberrimum fidei defenſorem pertinent, fuſe idem proſequitur Kal. Octobris, unde breve ſuum elogium decerpſiſſe videtur Uſuardus. Hieronymiana Germanum hac etiam die recto conſignant. Beda ipſum eum Vercellenſi Euſebio conjungit die ſequenti, cujus verba inde huc retraxit Rabanus, ex quo, niſi vehementer fallor, deſumpſit Notkerus quæ hac etiam die de Germano retulit, monens, *feſtivitatem ejus Kal. Octobris, apud Gallicanas eccleſias celebriorem haberi*, ferme ut die præcedenti inter Auctaria ex codice Ambianenſi notavimus. Germani vitam à Conſtantio ſcriptam edidit Surius; exſtat apud nos manuſcripta, etiam ut ab Erico verſibus innexa eſt, cum pluribus aliis documentis, ad Sancti geſta ſpectantibus, quæ delibavit Tillemontius tomo 15 à pag. 1. Vide notationem Baronii. Claſſis Martyrum ultima ex Hieronymianis in Uſuardum immediate profluxiſſe videtur, de qua nec in Romano parvo, nec in Adone quidquam legitur. Ipſorum etiam meminit Rabanus, meminit & Notkerus, ambo legentes, *in Africa civitate Sinnada*, adjuncto ſocio *Thyrſo*, ut non dubites, Notkerum hæc ex Rabano accepiſſe. *Mirum*, inquit Florentinius, *quantum in loco agonis ſanctorum Martyrum aſſignando diſſent inter ſe codices* &c. Crediderim, Uſuardum id etiam olim advertiſſe, cumque fortaſſe dubitaret, *Phrygio* ne, an *Africa* tribuendi eſſent, difficultatis nodum ſcidiſſe, ab utraque regione abſtrahendo, ſcribendoque ſimpliciter, *Sinnada*. Recte an ſecus Baronius adjunxerit *Phrygia* vel *in Phrygia*, an potius ex mente Florentinii, *Africa* hi Martyres aſſerendi ſint, ſuo loco examinabitur. Patet codicum noſtrorum ſtatque interim ſalva totius textus Uſuardini lectio. *Democriti & ſociorum*

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Ut in Anglia auctus eſt, ita hîc, ut ſæpe alibi ſuperius de aliis obſervatum eſt, Anglicum Sanctum textui ſuperaddit, his verbis: *Eodem die, ſancti Neoti presbyteri & confeſſoris.* *Neoti.*

ROSWEYD. Germani elogium mutat, nam *De German.* poſt *epiſcopi*, ſubdit: *Qui fidem Catholicam ſapiens a Pelagiana hæreſi defendit.* Deeſt tota annuntiatio ultima.

PULSANEN. Caret annuntiatione prima de Fabio; cetera omnia pura ſunt.

CENTULEN. *Apud Ravennam Italiæ civitatem, transitus ſancti Germani, viri Apoſtolici, Doctoris eccleſiæ mirabilis & omni ſapientia adornati. Apud Cæſaream, ſancti Fabii martyris. Civitate Sinnanda, ſanctorum Democriti, Secundi & Dyoniſii.* *Textus contractus.*

BRUXELLEN. Incipit à Germano, additque *De German.* poſt *clariſſimi*: *Qui Ravennæ moritur, ſed corpus ejus cum miraculorum ſplendore Antiſiodorum refertur.* Reliqua textus ferme pura ſunt.

HAGENOYEN. In prima & ultima ſatis purus, ſic habet de Germano: *Ravennæ, tranſitus ſancti Germani, Altiſiodorenſis epiſcopi & confeſſoris. Qui fuit nobilis genere, Antiſiodoro natus, liberalibus ſtudiis in Gallia edoctus, & in ſcientia juris Romæ, & ibi Burgundiæ ducatum obtinuit; & magis in juventute vanitati, quam Chriſtianæ religioni intendebat. Poſtea ab Amatore epiſcopo, invito eo, clericus ordinatus eſt. Et poſtquam clericus fuit, numquam panem frumenti, non vinum, non acetum, non oleum, non legumina, vel ſal pro ſapore comedebat; ſemper jejunavit uſque ad veſperam, interdum autem à quinta feria uſque ad Dominicum diem jejunavit: panem ſuum cinere miſcuit. In æſtate & in hieme nullam habuit veſtem, niſi cilicium, tunicam, & cucullam: nullo lecto, nullo pulvinari uſus eſt, numquam veſtem, raro calceamenta & cingulum deponebat, & in conventu fratrum vitam duxit heremiticam. Bis in Angliam contra hæreticos profectus eſt, & in diverſis lo-* *Germani enim elogio.*

cis tres mortuos ſuſcitavit. Tandem in domo Placidæ [Placidiæ] *reginæ aſinum ſuum mortuum ſuſcitavit, & ab ea recedens, in Ravenna obiit, tricesimo anno episcopatus ejus.*

Victorin. & Reg. Suec. ſign. num 130. In fine : *Item ſanctæ Serapiæ cum tribus filiabus ſuis, Piſtis, Elpis & Agapes.* Die ſequenti mater vocatur *Sapientia*, aliàs *Sophia*.

Serapiæ cum filiab.

Matric-Cartus-Ultraject. *Germani episcopi & confeſſoris. Fabii martyris. Item Democriti, Secundi & Dionyſii.*

Vatican. num. 5949. Caret ultima annuntiatione, cujus loco ſubſtituit : *In caſtro ſancti Aguelli, natalis ſancti Dodonis abbatis.*

Dodonis.

Altemps. *Civitate Cantuariæ, ſancti Cuthwini archiepiſcopi & confeſſoris. Item Cristullini martyris.* An non *Tertullini*, de quo die præcedenti?

Cuthwini. Cristulini.

Luxovien. *Apud Medianum cœnobium, depoſitio beatorum confeſſorum, Joannis presbyteri & Benigni diaconi, qui carne & ſpiritu germani, à beato Hidulfo Treverorum archiepiſcopo educati, ſimul migrantes, una conditi ſunt mauſoleo.*

Joannis & Benigni.

Abdinghoffen. *Treveris, ſancti Bantonis confeſſoris Christi.* Alii ſcribunt *Banti* & *Panthonis*.

Bantonis.

Editio Lubeco-Col. Incipit : *Ravennæ, tranſitus ſancti Germani, Antiſſiodorenſis episcopi & confeſſoris, tempore Valeriani* [Valentiniani] *imperatoris, genere, fide & doctrina atque miraculorum gloria clariſſimi. Hic ab episcopatu uſque ad triginta annos corpus ſuum tam crudeliter tormentavit, ut numquam panem frumenti, nec vinum, nec acetum, nec oleum, nec legumen, nec ſal pro ſapore comedit. Non vinum bibebat, niſi in feſtivitatibus Paſchæ, & Nativitatis Christi, ſemel tantum, & illud multum lymphatum. Semper jejunabat, & non niſi veſpere comedebat, & in refectione ſemper cineres præbebat. Veſtem non habebat præter cilicium & tunicam & cucullam, quæ tamdiu corpori inhærebant, donec attritione nimia ſolverentur, & ſicut genere fuit nobilis, ſic fide ac doctrina ac miraculorum gloria fuit præclarus, cujus mater, Placida nomine, ſanctiſſimum corpus propriis manibus ſepelivit.* In reliquo textu ſatis pura, adjungit in fine : *Treveris, ſancti Banti confeſſoris. Eodem die, ſancti Neoti abbatis & confeſſoris.* Caſtellanus legit *Neothi*.

De German.

Banti. Neoti.

Greven. *Tertullini presbyteri & martyris (de quo in geſtis beati Stephani Papæ) hic ſepultura. Verum, Adone teſte, pridie Nonas Auguſti ad locum ſepulchri ejus ſolemnior concurſus fit. Item ſancti Tirſi. Eodem die, ſancti Fantini confeſſoris. Qui à puero ſanctæ converſationis, cum anno ætatis ſuæ* XII*, patrem Fantium & matrem Deodatam ad fidem converteſſet, cum eiſdem pro fide Christi tenetur, plumbatis cæditur, & in carcerem mittitur. Tandem parentibus, capitis abſciſione martyrium complentibus, Fantinus ab angelo ſolutus, miraculis clarens, quievit in pace. Treveris, Panthonis (alias Banti) presbyteri & confeſſoris. In Anglia, Neoti abbatis & confeſſoris. Morandi confeſſoris. Floræ virginis & martyris*

Tertullini. Tirſi. Fantini. Panthonis. Neoti. Morandi. Floræ.

Molani prima editio, in fine ſolummodo adjungit : *Treveris, ſancti Bantonis confeſſoris Christi.* In aliis autem : *Mediolani, nativitas ſancti Calimeri pontificis & martyris. In Anglia, beati Neoti ſacerdotis, meritis ac miraculis inſignis.* De Bantone, ut ſupra. *In Calabria, oppido Taurianno, ſancti Fantini confeſſoris Syracuſani, cujus parentes Fantius ac Deodata, Syracuſis plumbatis cæſi, cum diis litare nollent, decollati ſunt. Die trigeſima prima, ſancti & juſti Eudocimi.* Tum, typis minoribus : *Romæ, obiit beatiſſimus Ignatius Loiola, fundator Societatis Jeſu. Quam toto propemodum terrarum orbe multiplicatam vidit. Multa quoque barbarorum millia per eamdem è ſumma barbarie, ad ſuave Christi jugum ſubeundum, revocata eſſe cognovit. Omnia enim ejus conſilia & ſtudia ſpectabant ad conſervandam, revocandam & multiplicandam per ſe & ſuos fidei Catholicæ ſynceritatem.* Ad majorem Dei gloriam.

Bantonis. Calimeri. Neoti. Fantini. Eudocimi. De Ignatio de Loyola.

MENSIS

MENSIS AUGUSTUS

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* I.

ANtiochiæ, natalis ſanctorum Machabeorum. Romæ, ad *Machab.*
ſanctum Petrum ad vincula. Apud Italiam civitate Ver- *Pet. ad vinc.*
celli, beati Euſebii epiſcopi, qui ob confeſſionem fidei à *Euſebii.*
Conſtantio Scitopolim, & inde Cappadociam relega-
tus, poſt ad eccleſiam ſuam reverſus, noviſſimè perſequentibus Ar-
rianis, martyrium paſſus eſt. Item Romæ, paſſio ſanctarum virginum
Spei, Fidei & Charitatis & matris earum Sapientiæ: quæ ſub Adriano *Spei &c.*
principe martyrii coronam adeptæ ſunt. Via Latina, ſanctorum mar- *Boni &c.*
tyrum Boni presbiteri, Fauſti, Mauri, cum aliis ſeptem; qui in Ste-
phani Papæ Actibus deſcribuntur. In Hiſpaniis civitate Gerunda, nata- *Felicis.*
lis ſancti Felicis, quem juſſit judex Dacianus, poſt illata tormentorum
genera, ungulis detrahi, ac deinde uſque ad oſſa laniati, & tamdiu
vulnera vulneribus inſtaurari, uſque dum invictum Chriſto ſpiritum
reddidit. Apud Arabiam civitate Philadelphia, ſanctorum martyrum *Cyrilli &c.*
Cirilli, Aquilæ, Petri, Domiciani, Rufi, Menandri, una die corona- *Juſtini.*
torum. In territorio Pariſiacenſi, Juſtini martyris. In pago Liſui- *Nemeſii.*
no, ſancti Nemeſii confeſſoris.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-major. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Reliqui *Vercelli*, ex Praten. & Herinien. Alii paſſim melius legunt *Vercellis*. Greven. habet, *Conſtantio principe*, Molan. *Conſtantino principe*: Antverp-maj. omittit *principe*, ſed ſervat *Conſtantino*. Ceteri ſimpliciter, ut eſt in textu. Scribo *Scitopolim* cum Herinien. Antverp-maj. & aliis pleriſque. In Pratenſi eſt *Scithopolim*, in Greven. *Scytopolim*, in Molan. *Schytopolim*. *Spei, Fidei* &c. ponunt omnes, excepto Antverp-majore, qui cum nonnullis aliis præponit *Fidei*. In Antverp-maj. hiulca eſt conſtructio, *quem judex Dacianus*, omiſſo verbo *juſſit*. Molan. typothetæ, ni fallor, errore habet *Decianus*. Deinde cum Greveno legit *vinculis detrahi*, pro *ungulis detrahi*. Item uter-

que,

que, *tamdui vulneribus inſtaurari* Herinien. *Vulnera verberibus reſtaurari.* Recte Praten. & Antverp-maj. cum Adone, ut eſt in textu. Sed non bene Antverp-maj, *reddit*, pro *reddidit*. Antverp-maj. uniformiter ſcribit *Filadelſia*; Herinien. *Filadelphia*, præfero alios tres. Solus Praten. legit *territorio Pariſienſi*, ferme contra omnes. Non diſtinguitur in Antverp-majore nomen *Juſtini*. Idem habet *Biſuino* & *Meneſii*. Greven *Liſuyno*. Pro textu ſtat codicum auctoritas, in quibus minutias alias negligendas putavi.

Machabæorum. OBSERVATIO. Textus vix toto anno diffuſior, ex ſolitis tamen fontibus, præſertim Adoniano, pro majori parte derivatus. *Machabæos* fratres ab ipſis primis Eccleſiæ ſeculis magna ſemper in veneratione fuiſſe, demonſtrant Patrum encomia apud Florentinium, & Martyrologorum noſtrorum conſenſus. Hieronymiana imprimis ampliori eos phraſi commemorant, quæ in mediæ notæ codices irrepſit. Noſter perpaucis Bedam, Romanum parvum & Adonem ſequitur, in hoc diſpar, quod eos primo loco annuntiet. Plura in ipſorum laudem lege ſis apud Florentinium, matris & filiorum nomina ſingillatim enumerantem. Et Notkerus aliquid ſupra Adonem cooatus eſt. *Petri ad Vincula.* Rurſus in Hieronymianis plura narrantur de *dedicatione* primæ à B. Petro eccleſiæ, atque Vinculorum ſolutione, quæ à Notkero nonnihil etiam amplificata ſunt, Bedâ interim, Romano parvo & Adone breviſſime rem expedientibus, plane ut in textu legitur. De prima à Petro dedicata Romæ eccleſia erudite diſputat laudatus Florentinius. *Euſebii.* *Euſebius Vercellenſis* ab Hieronymianis notatur tamquam *Confeſſor*. Beda, à quo eum Germano Autiſſiodorenſi conjungi nuper diximus, diſerte ait, *moventibus perſecutionem Arianis, martyrium paſſum.* Tu vide Tillemontium tomo 7 à pag. 529. Romanum parvum ſolum dicit: *Vercellis, Euſebii epiſcopi.* Viennenſis titulum utrumque connectit, ex quo noſtra omnia, ſublatis dubiis, deſumpta ſunt. Notkerus explicat, quomodo & martyrium paſſus ſit, *& in pace Eccleſiæ, circum confeſſionis ſuæ conſummaverit.* Pro huc uſque dictis, monumenta tradit Surius, & cum noſtris convenit Wandelbertus, ſic Auguſtum exordiens:

Auguſtus demum pleno jam farre refertus,
Quis nova ſacra ferat, monſtremus carmine Sanctos,
Quos ferus in mortem Antiochus cum matre ſubegit,
Venturo ſanguen qui Chriſto ſponte dicarunt,
Auguſtas retinent Machabæi jure Calendas.
Carcere Roma Petrum celebrat vincliſque reductum:
Euſebiumque ſuum Vercelli rite frequentant.

Spei &c. Sequuntur *ſorores Virgines* cum matre vidua, quas fateor me neſcire, unde Uſuardus accerſiverit, cum antiquioribus Martyrologis omnibus ſint incognitæ. Non ignoro, ad XXIII Junii inter Auctaria referri tres ſorores, iiſdem nominibus Græce inſignitas, *Piſtis, Elpis, Agapis*, quas nimirum ibi Notkerus, iſque ſolus, Nicomediæ paſſas aſſerit. Baronius in Notationibus ſatis innuit, ſe in Uſuardo eas reperiſſe, quod ex codicibus noſtris manifeſtum eſt. Cur autem matrem à filiabus ſegregatam, ad XXX Septembris rejecerit, necdum habeo ſatis exploratum. Geddeſii ineptias, occaſione harum Sanctarum excogitatas, vix eſt operæ pretium nominare, nedum refutare. Facile crediderim Acta aliqua nactum Uſuardum, qualia apud Surium exſtant, unde earum memoriam hac die ſimul collocarit. Pluribus hîc abſtineo, alibi ex profeſſo diſcutiendis. Videat interim curioſus lector, quæ de Sophia ejuſque filiabus diximus in Chronologia Patriarcharum Alexandrinorum, pag. 18, num. 92.

Claſſis ſubſequens *Boni* & ſociorum martyrum ex ſolitis etiam fontibus non proce- *Boni &c.* dit, nam inter antiquiores à ſolo Floro, cum Beda edito, conſignata eſt, phraſi à noſtra tam diverſa, ut ex eo ſcriptore Uſuardum accepiſſe omnino exiſtimari non poſſit. Re- *Felicis.* ſtat ut ex ipſis ſancti Stephani Actis tranſlatos ſupponamus. De *Felice*, dubium non eſt, quin ex Adone proficiſcatur, ex cujus longiori elogio, à Notkero deſcripto, epitomen ſuam Noſter condidit. Notus etiam eſt in Hieronymianis & citato Floro. Ceterum an ſatis emendate diem notaverit Ado, vide Florentinium & Acta ſuo loco illuſtranda; de quorum auctoritate ibi diſputabitur. Certe quæ Prudentius & Greg. Turon. tradunt, in dubium revocanda non ſunt. In *Philadelphienſibus* nonnulla item diffi- *Cyrilli &c.* cultas occurrit circa martyrum *Synodum*, ab Hieronymianis notatam, à Notkero, ab ipſis noſtris Martyribus diſtinctam; de qua uti & de *Martyrum Conciliis* multa accurate diſquirit Florentinius. Ad rem noſtram quod facit, Romanum parvum de illis meminit, non expreſſis ſingulorum nominibus, quæ Ado alibi inventa reſtituit, ex quo annuntiatio- *Juſtini. Nemeſii.* nis ſuæ verba omnia Uſuardus deprompſit. *Juſtinus* & *Nemeſius*, qui agmen claudunt, ab Uſuardo in ſacros Faſtos primùm relati videntur, quidquid aliunde præter morem excreſceret textus, quem nihilominus totum & vere & ſimpliciter Uſuardinum cenſemus.

AUCTA-

AUCTARIA.

TORNACEN. Incipit: *Romæ, ad ſanctum Petrum ad vincula.* Tum de Machabæis, pure. Euſebii elogium reſecat. In Virginibus purus eſt. Item in Juſtino. Deſunt reliqua omnia, quibus ſub-
Exuperii. ſtituit: *Caſtro Corbolio, ſancti Exuperii epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus perſecutione Danorum a Redonis civitate fugatum, atque à Galliarum incolis honorifice receptum, in prædicto loco affectu magnæ devotionis colitur.*

ROSWEYD. Sic orditur: *Romæ, ad Vincula ſancti Petri.* In Machabæis, bene. Deſunt Spei &c. Boni & ſociorum; item Nemeſii.

PULSANEN. *Roma, abſolutio beati Petri Apoſtoli à vinculis.* In Machabæis & Euſebio ſatis purus eſt. Deeſt elogium Boni & ſociorum; & deſunt etiam quæ ſequuntur omnia.

MUNERAT. Secundo loco: *Romæ, ſancti Petri ad vincula.* In reliquis ſatis purus, in fine habet ferme ut TORNACEN. ſupra de Exuperio, quem etiam eodem modo annuntiat codex REG. SUEC. ſub nota num. 428.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN & DANIC. Incipiunt: *Romæ, ſancti Petri ad vincula.* Dein cum Hieronymianis: *Apud Antiochiam, paſſio ſanctorum Machabæorum ſeptem fratrum, cum matre ſua, qui paſſi ſunt ſub Antiocho rege.* Sequuntur reliqua ſatis pure, exceptis duabus poſtremis annuntiationibus, quæ deſiderantur.

LOVANIEN. Superioribus ſimilis, hunc præterea defectum habet, quod careat elogio Felicis.

CENTULEN. *Romæ, ad vincula ſancti Petri feſtivus & ſolennis* [ſolemnis] *concurſus. Antiochia,*
Textus contractus & tranſpoſ. *ſanctorum Machabæorum. In Italia civitate Vercellis, ſancti Euſebii epiſcopi & martyris. Apud Arabium civitate Philadelfia, ſanctorum martyrum Cyrilli, Aquilæ, Petri, Domitiæ, Ruffi, Menandri, una die coronatorum. In territorio Pariſiorum, ſancti Juſtini martyris. In pago Silvino, ſancti Nemeſii confeſſoris. Roma via Latina, ſanctorum martyrum Boni presbiteri, Fauſti, Mauri cum aliis ſeptem. Item Romæ, ſanctarum virginum Fidei, Spei & Caritatis, & matris earum Sapientiæ, quæ ſub Adriano imperatore paſſæ ſunt. In Hiſpania, civitate Gerunda, ſancti Felicis martyris.* In margine recentiori longe manu appoſitum eſt: *Caſtro Corbeilo, ſancti Exuperii*
Exuperii. *confeſſoris.* Fuit Epiſcopus Bajocenſis, vide ſupra.

BRUXELLEN. *Romæ, ſancti Petri ad vincula:*
De Vinculis S. Petri. *de duabus enim catenis, quibus Herodes beatum Petrum vinxerat, & de ea qua ipſe ſub Nerone vinctus fuerat, tradem factam, Papa poſuit in eccleſia, quam ipſe Kal. Auguſti ſub honore & vocabulo beati Petri ad vincula dedicavit.* De Machabæis eadem habet quæ ANTVE[RP.] &c. ſupra. Sequuntur Philadelphienſes, ſa[tis] pure. In Euſebio modice interpolatus, de Felice, de tribus Virginibus & matre, de Bono & ſociis, ſatis recte. Adjicit deinde: *In Aquitania,*
Severi. *civitate Vienna, ſancti Severi epiſcopi, qui fuit*
Nectarii *unus de diſcipulis Apoſtolorum: Et ſancti Nectarii*
Tranſlat. *epiſcopi. In Gandavo, tranſlatio corporis ſancti*
Bavonis. *Bavonis confeſſoris.* Colitur 1 Octobris.

HAGENOYAN. *Antiochia, natalis ſanctorum*
De Machab. *martyrum Machabæorum ſeptem fratrum, cum matre ſua, qui paſſi ſunt ſub veteri Teſtamento. Sed eorum martyrum Eccleſia veneratur ob memoriam omnium veteris Teſtamenti Patrum. Horum paſſio ſanctorum Machabæorum continetur in ſecundo libro Machabæorum. Romæ, ſancti Petri ad vin-* *De Vincul.* *cula. Quæ feſtivitas quondam erat celebris ad honorem Octaviani Auguſti principis Romanorum; quam delevit Eudexia cum Papa Pelagio, & ſtatuit celebrari in memoriam principis Apoſtolorum. Unde regina veniens de Hieruſalem pertulit catenas, quibus ligatus erat Petrus ab Herode, & Papa protulit ſtatim in medium catenam, cum qua ligabatur Petrus a Nerone Cæſare in Roma. Et hæ duæ catenæ mirabiliter in unum conjuncta eſt* [conjunctæ ſunt.] Sequitur de Virginibus, ubi interpolatus eſt. Tum de Bono & ſociis, item de Philadelphienſibus ſatis pure, uti & de Juſtino & Nemeſio. Deſunt reliqua omnia.

AQUICINCT. Ante memoriam B. Euſebii Vercellenſis, interſerit hæc: *Marcianas, depoſitio ſancti Jonati abbatis.* Pro *Nemeſii*, habet *Jonati.*
Meneſii. In fine autem: *Item ſanctorum Freardi* *Freardi &c.*
& Secundelli. Ex Greg. Turon. de Vit PP. cap 10.

VICTORIN & REG SUEC. ſign. num. 130. *Juſtæ.*
In fine: *Apud Italiam, natalis ſanctæ Juſtæ.*

DAVERONEN. *In territorio Pariſiaco, Juſtini martyris.* Quid de reliquis habeat, non conſtat.

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Petri ad vincula. Sanctorum Machabæorum fratrum. Fidei, Spei & Charitatis virginum, & Sapientiæ matris earum, martyrum. Euſebii Vercellenſis epiſcopi & martyris.* Patet textum eſſe valde mutilum.

In VATICAN. num. 5949. Deſunt Virgines, Juſtinus & Nemeſius. Adjicitur: *Apud Ita-* *Juſtæ.*
liam, ſancta Juſta virginis.

UGHELLIAN. Caret etiam commemorationibus Juſtini & Nemeſii. Vide ANTVERP. &c.

FLORENTIN. *Romæ, Boni presbyteri, Fauſti,* *Boni &c.*
Mauri, Primitivi, Calumnioſi, Joannis, Exuperantii, Quirilli & Honorati ...... In Italia, ſancta Juſta virginis. Item ſancti Ruphiniani [MEDI- *Juſtæ.*
CÆUS legit *Ruffiniani*] *epiſcopi & confeſſoris,* *Rufiniani.*
diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli.

EDITIO LUBECO-COL. De Vinculis & Machabæis ſatis dictum eſt. Sequitur textus uſque ad Philadelphienſes incluſive. Tum: *In Anglia, ſancti Edelwoldi epiſcopi & confeſſoris.* Dein *Edelwoldi.*
de Juſtino, pure. Poſt: *Viennæ, ſancti Severi* *Severi.*
epiſcopi & confeſſoris, qui unus fuit de diſcipulis Apoſtolorum. Bituricas, beati Archadii epiſcopi & *Archadii.*
confeſſoris. Sueſſionis, beati Bandaridi epiſcopi & *Bandaridi.*
confeſſoris. In pago Lyſynno, beati Nemeſii confeſſoris. Eodem die, ſancti Nectarii epiſcopi & *Nectarii.* *Friardi &c.*
confeſſoris. Ipſo die, ſanctorum Friardi & Secun- *Facinolæ.*
delli confeſſorum. Item, beata Facinolæ virginis. *Juſtæ.*
Et ſancta Juſta matrona.

BELIN. Incipit & legit de Vinculis & Machabæis, ſicut ANTVERP. &c. In Euſebio, Virginibus, Bono & ſociis, & Philadelphienſibus purus eſt. ſubjungit: *Apud Italiam, ſancta*
Juſta virginis. In Juſtino purus eſt. *In pago Te-* *Juſtæ.*
ſinno, ſancti Meneſii confeſſoris. De Felice, ultimo loco, abſque elogio. Altera editio Machabæos collocat, *Apud Hieroſolymam* &c. In reliquis priori ſimilis eſt, at in fine adjicitur:
In territorio Bleſenſi [haud dubie *civitate,*] *ſan-* *Bethaſii.*
cti Bethaſii confeſſoris. Caſtellanus legit *Betarii.*

GREVEN. *Item, ſanctorum Primitivi, Colu-* *Primit. &c.*
mnioſi, Johannis, Exuperantii, Quirilli, Theodoſii, Caſti Baſilii & Honorati, de quibus in Actibus

Severi. *beati Stephani. Viennæ, ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris, diſcipuli Apoſtolórum. Bituricas, ſancti* Archadii. *Archadii epiſcopi & confeſſoris.* Baudaridi. *Sueſſionis, ſancti Baudaridi epiſcopi & confeſſoris.* Exuperii. *Exuperii epiſcopi Baiocenſis & confeſſoris.* Ethelwoldi. *In Britannia, Ethelwaldi epiſcopi & confeſſoris.* Nectarii. *Nectarii epiſcopi.* Friardi &c. *Friardi & Secundelli confeſſorum.* Juſtæ. *Juſtæ martyris, matris ſancti Silveſtri, in puteum præcipitata.* Facinolæ. *Facinolæ virginis. Apud Veronam Italiæ, ſancta Mariæ virginis, cognomento Conſolatricis.*

Molan. *Caſtro Corbolio* &c. ut Tornacen. Exuperii. ſupra. Lietas. *Gandavi, elevatio ſancti Bavonis pii confeſſoris.* Bavonis. *Romæ, dedicatio primæ eccleſiæ, a beato Petro conſtructa & conſecrata.* Tranſlat. Winwal. *In Britannia, tranſlatio ſancti Vuinwaloci abbatis.* Tum minoribus Ethelwaldi. typis: *In Britannia, Ethelwaldi epiſcopi & confeſſoris, in civitate Wintonia; cujus actus ſcripſit Vulſtanus cantor Vuintonienſis. Sancti Secundelli abbatis, & Friardi, de quo Gregorius Turon.* Friardi &c. *Eodem die, natalis ſancti* Jenati. *Jenathi confeſſoris, diſcipuli ſancti Amandi.* In editionibus aliis, de Machabæis curſivo, textui inſerit, quæ habet Antverp. &c. additque, *& præceptoris ipſorum Eleazari.* De Euſebio, *& confeſſoris*; & de Virginibus nomina Græca, item quod *fuerint natione Mediolanenſes.* Denique de Juſtino: *cujus corpus requieſcit in magna eccleſia beatæ Mariæ Virginis Pariſiis.* Deinde in fine: *Caſtro Corbolio* &c. Item *Friardi & Secundelli. In Britannia, natalis ſancti Ethelwoldi epiſcopi Vuintonienſis & confeſſoris. Marcianis, depoſitio ſancti Jonati abbatis.* De Bavone, Winwaloco, & dedicatione primæ eeeleſiæ à beato Petro, ut ſupra Demum: *Die prima, proceſſio venerabilium lignorum venerandæ & vivificatricis Crucis.* Sumitur ex Horologio Græcorum, de quo non ſemel alibi egimus.

IV *Non.* — *Die* 2.

Stephani. ROmæ in cimiterio Calixti, natalis beati Stephani Papæ, qui perſecutione Valeriani, cum inſequeretur ob Chriſti martyrium, & ſtaret intrepidus ante altaris ſolemnia, ac jugiter cœpta perficeret, in eodem loco, ſicut in ſua decollatur ſede. Theodotæ cum 3 filiis. In Provincia Bithinia, urbe Niceæ, ſanctæ Theodotæ cum tribus filiis ſuis; è quibus primogenitum nomine Euodium, Chriſtum fiducialiter confitentem, fecit primum conſularis Bithiniæ fuſtibus cædi, deinde ipſam cum omnibus filiis igne conſumi.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *cæmeterio Caliſti*, alibi etiam meminimus; ſequor in textu quod habet plerumque major codicum numerus: Praten. legit *cemeterio*, Herinien. *cymiterio*, ſed non ſemper ſibi conſtant. *Calixti*, eſt in omnibus, excepto Pratenſi. *Cum inſequeretur*, paſſive ſcribunt omnes. At quid de hac phraſi? *In eodem loco, ſicut in ſua decollatur ſede.* Non ita Ado, qui nitidius: *In eodem loco, in ſua decollaverunt ſede.* At conſtructio noſtra in omnibus ferme codicibus reperitur, hoc ſolo diſcrimine, quod Munerat. Greven. & Molan. legant *decollatus eſt ſede*, & Tornacen. *Sic in ſua*; nam quod Herinien. etiam habeat *ſic*, ſcioli vitio factum patet, cum eraſæ ſint duæ litteræ *ut*. Putamus itaque Uſuardum, licet male, ſic tamen ſcripſiſſe, ut in textu poſuimus. Solus Molan. recte habet *Bithyniæ*: male Munerat. *Bitinia*, reliqui ut in textu, niſi quod videatur Praten. ponere in obliquo *Bithiniæ*. Idem legit *Euodum*, vel *Evodum*, cum Munerato. Greven. ſenſum torquet, legendo, *primum Conſularis fecit Bithiniæ*, qui & cum Molano in fine habet, *conſumi præcepit*: ubi Antverp-maj. *cum omnibus filiis ſuis*, quod etiam eſt in Pratenſi ſignato B. De *ſolempnia*, *ſolemnia*, *ſollemnia*, *ſollennia*, *Nicea*, *cedi* & id genus aliis, non arbitror operæ pretium plura notare.

Stephani. OBSERVATIO. Citata ſunt ſuperius non ſemel, & porro citanda, beati *Stephani Papæ* Acta; ex quibus non pauci martyres, aut conjunctim aut diviſim, ſuis quique diebus educuntur, quorum pleroſque à Molano hac die in annotatione collectos reperies, qui à nobis pro varia Uſuardi diſpoſitione, in proprias feſtivitates diſtributi ſunt. Stephanum ipſum hîc etiam recolunt Hieronymiana apographa, non ſatis diſtincte dignitatem exprimentia. Clarius Beda *Papam* & *martyrem* diſerte pronuntiavit, adjecto parvo elogio, à Rabano tranſumpto, quod ſubinde, neſcio quomodo, in omnes ferme Uſuardinos mediæ notæ codices tranſiit, in hoc dumtaxat à puritate aberrantes. At vero Uſuardum non ex Beda, ſed ex Adone ſua accepiſſe, ex eo evidenter patet, quod & phraſim ejus & verba accuratiſſime imitetur. Ex Romano parvo in Adonem fluxiſſe vix dubium eſt, ubi ſic legitur: *Romæ, Stephani Papæ & martyris.* Longior Adonis oratio Actorum compendium cenſeri poteſt, qua potiſſimum parte Stephanum proprie ſpectant. Quæritur an Acta ipſa ſummatim accepta, cum Baronio in Annalibus ad annum

annum CCLIX num. 20, *fideliſſima, germana cognita atque legitima*, & *quo candidiora vo veriora* cenſenda ſint; an forte cum recentioribus, pro vitiatis & interpolatis habenda? Sed patietur lector, difficillimam controverſiam, ad proprium locum remitti. Videat interim ipſe, quid Actis iſtis opponat Tillemontius tomo 4, pag. 592. Notari etiam poteſt brevis Motherii obſervatiuncula. Nitide Stephanum exornat Wandelbertus:

Nonarum Stephanus martyrque & Papa beatus
Quarto feſtivæ tribuit pia gaudia Romæ.

Laudatum Romanum parvum ſic etiam breviter ſecundam annuntiationem complectitur: *In Bithynia, Theodatæ, cum tribus filiis.* In camdem plane ſententiam loquitur Ado, inſigni encomio & matrem & filios exornans, quod in Beda, & Rabano ex eodem Actorum fonte hauſtum, ſed contractius eſt, niſi malis, Bedam aliquatenus Adoni præluxiſſe. Hoc certe non obſcure colligitur, Uſuardum Bedæ potius, quam Adonis verbis inhærere, reſectis iis quæ de tyranno Diocletiano & Leucadio comite ab utroque narrantur. Sed qua ratione hæc omnia cum Hieronymianis codicibus conciliari poſſint, prorſus non video. Ibi enim ex Lucenſi & Corbeienſi, textus in hunc modum exprimitur: *Et in Cæſarea Mauritaniæ, Theodotæ & ſeptem filiorum ejus, quorum geſta habentur.* Neque id ſatis perſpexit Florentinius, qui *Cæſarienſis* illius & filiorum geſta ſe fruſtra quæſiviſſe fatetur. Unde recte putavit, ſupplendum in vetuſtiſſimo Epternacenſi & emendandum provinciæ nomen, ſcribendo *Bithyniæ*, pro *Bitia*, ut eo pacto cum Martyrologis aliis melius cohæreat. Hæc curſim notaſſe pro inſtituto noſtro pluſquam ſatis eſt, nam quidquid ſit de una an gemina *Theodota* vel *Theodora*, *Cæſarienſi* altera, altera *Nicæna*, quod ad Acta ex profeſſo diſcutiendum remittimus, abunde hîc demonſtrata eſt textus noſtri & origo & ſincera puritas, tametſi non omnino defæcata. Acta quæ Surius edidit ad XXV Decembris, ex eorum, opinor, numero ſunt, quæ refellit Ruinartius pag. 420. Quid de Combefiſianis inter Lectos triumphos pag. 247 Græco Latinè vulgatis ſtatuendum ſit, aliò pertinet. Hic ſatis eſt fontes deſignaſſe. *Theodota & filiorum*

AUCTARIA.

De Stephan. ROSWEYD. De Stephano Papa, textui inſerit: *Cum jam multos ad martyrii coronam præmiſiſſet.* Cetera purus eſt, imo pluſquam purus, cum ſimpliciter legat, *in eodem loco, in ſua decollatur* &c.

PULSANEN. In prima ſatis purus, deficit in ſecunda, ubi elogium reſecat.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANICUS. Codices illi ſunt, in quos dixi tranſiiſſe elogium Bedæ, expunctô Uſuardino. Sic enim de Stephano Papa legunt: *Qui perſecutione Valeriani principis martyrio coronatus eſt.* Vide ſupra in Obſervatione.

Textus mutatus. CENTULEN. *Romæ in cymiterio Caliſti, natalis ſancti Stephani Papæ & martyris. Eodem die, ſancta Theodota cum filiis ſuis, quæ tempore Diocletiani paſſa eſt agonem ſub conſulari Niceciô & comite Leucadio.* Hic plerumque mutatio & contractio.

BRUXELLEN. In Stephano, poſt *Papa & martyris*, ſic pergit: *Qui dum multos gentilium convertiſſet & multorum martyrum corpora ſepeliſſet, ſub perſecutione Valeriani perſecutus, ante altare intrepidus, Miſſam celebrans, decollatus eſt. Et ſanctorum martyrum Nemeſii, Lucillæ, Olimpii, Exuperii & Theodoli.* De his in Actis ſancti Stephani agitur, ſed ad alios dies pertinent. Primi duo referentur XXXI Octobris. Vide quæ de aliis diximus XXVI Julii. De Theodota & filiis, poſt *conſueta*, adjungit: *Pro iis in paſſione ſanctæ Anaſtaſiæ virginis ſcriptum habetur.* Colitur Anaſtaſia XXV Decembris. *De Stephan.* *Nemeſii & ſociorum.* *De Theodot.*

HAGENOYEN. De Stephano Papa ſparſim ex Adone ſua accepiſſe videtur, in hunc modum: *Romæ cimiterio Kalixti, natale beati Stephani Papæ & martyris. Qui perſecutione Valeriani imperatoris, cum inſequeretur Chriſtianos, tentus eſt cum multis clericis ſuis, & tunc ille ſolus ad Valerianum intrepidus vadit, arguens illum de nece piorum, & ſtatim ductus eſt ad templum Martis, ut immolet aut decolletur. Tunc Stephanus Papa oravit, & pars templi cecidit, & præ timore omnes fugierunt. Et ipſe cum ſuis ad cimiterium Luciæ perrexit, & Chriſtianos ad ſe venientes confortavit, & ſollempnia Miſſarum incepit, & jugiter incepta perfecit, quem ut milites Valeriani viderunt, ipſum in altari ſtatim decollaverunt, & aliquot alios cum eo.* Cetera purus eſt. *De Stephan.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Stephani Papæ & martyris, cujus præclara geſta habentur & ſæpius allegantur. Boni, Fauſti, Mauri cum aliis ſeptem, de quibus in geſtis B. Stephani legitur, ſed primo die in aliis Martyrologiis habentur. Theodota cum tribus filiis.* *Boni &c.*

ALTEMPS. *Eodem die, inventio corporis ſancti Albini protomartyris Anglorum.* Cur non *Albani*? *Invent. Albini.*

STROZZIAN. & forte FLORENTINI alii. *Romæ, depoſitio beati Severini Papæ, qui ſepultus eſt in baſilica beati Petri Apoſtoli. Fuit enim benignus ſuper omnes homines, amator pauperum, largus, mitiſſimus. Fuit autem poſt Petrum Apoſtolum* LXXI. *Hujus temporibus Chriſtianiſſimus imperator Heraclius, deſtructo Choſroe, Crucem Domini reportavit Hieroſolymam.* Vixiſſe eo tempore Severinum fateor, ſed Papam fuiſſe non intelligo. *Civitate Padua, ſancti Maximi, ejuſdem civitatis epiſcopi, qui miraculis clarus beato fine quievit. Dedicatio eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Portiuncula, in qua B. P. Franciſcus procuravit a Deodato Papa maximam Indulgentiam.* Deodatus vixit ſeculo VII, S. Franciſcus XIII. Lege ergo, ut BELINUS, *à Deo & a Papa.* *Severini.* *Maximi.* *De Portiun.*

EDITIO LUBECO-COL. De Stephano ait: *Qui rexit Eccleſiam annis quatuor, menſes duos, dies quindecim & paſſus eſt ſub Valeriano & Galieno imperatoribus, quem ob Chriſti confeſſionem* *De Stephan.*

intrepide in cimeterio ſanctæ Lucinæ, ante altare ſacrificia libantem, in eodem loco, in ſua epiſcopali ſede ſedentem decollaverunt. Ipſum autem fideles Chriſti, qui aderant, cum ſede ſua, jam ipſo ſacro cruore perfuſa, in eadem crypta ſepelierunt. Monſtratur cruor ejus in lapide marmoreo ante ſummum altare ad Catacumbas. Hic conſtituit ut ſacerdotes & levitæ veſtes ſacerdotales in quotidiano uſu non haberent, niſi tantum in eccleſia. In Theodota, modice interpolata eſt. Sequitur: *In Italia civitate Verona, beatorum*
Felicis & Nycetis. *Felicis & Nycetis martyrum. Eodem die, ſanctorum martyrum Nemeſii, Lucillæ, Olimpii, Exu-*
Nemeſii &c. *periæ & Theodolæ. Ipſo die, beati Adrenuldi*
Adrenuldi. *epiſcopi & confeſſoris.*

Belin. In Stephano etiam utitur elogio Bedæ, ut ſupra. In fine addit: *Civitate Padua,*
De Maxim. *ſancti Maximi, ejuſdem civitatis epiſcopi, qui miraculis clarus beato fine quievit. Eodem die,*
De Portiun. *conſecratio eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Portiuncula apud Aſſiſium, in qua B. P. Franciſcus procuravit à Deo & a Papa maximam Indulgentiam.*

Greven. *In Italia civitate Verona, Felicis &* Felicis &c.
Nicetis martyrum. Item ſanctorum Nemeſii, Lu- Nemeſii &c.
cillæ, Olimpii, Exuperiæ & Theodolæ. Stephani Stephani II.
Papæ II & confeſſoris, qui amator fuit eccleſiarum, pauperum Chriſti maxime fautor & nutritor. Hic ultimo pontificatus ſui anno imperium a Græcis tranſtulit ad Germanos in perſonam Karoli Stephani III.
magni. Item Stephani Papæ III, viri ſanctiſſimi. Adrenuldi.
Adrenuldi epiſcopi & confeſſoris. Medardi epiſcopi. Medardi.

Molan. In fine adjicit verba Bedæ: *Scriptum eſt in paſſione ſanctæ Anaſtaſiæ. Civitate Pa-*
dua, ſancti Maximi &c. *Eodem die, conſecratio* Maximi.
baſilicæ ſanctæ Mariæ de Portiuncula &c. Quæ De Portiun.
ex Belin. deſcripta ſunt. Editiones poſteriores mutant nomen *Theodota*, in *Theodora*. In fine habentur eadem Auctaria, quibus immixtum eſt
novum, nempe: *Carnoti, ſancti Betharii, ejuſdem* Betharii.
civitatis epiſcopi, ſanctitate & miraculis clari.

III *Non.* *Die 3.*

Invent. Steph. &c. HIeroſolimis, inventio corporis beatiſſimi Stephani protomartyris & ſanctorum Gamalielis, Nicodemi & Abibon. Hæc ſeptimo Honorii principis anno revelata, atque à beato presbitere Luciano ſcripta, ad totius Eccleſiæ perſonam, omnibus fere gentibus
Hermelli. declaratur. Conſtantinopoli, ſancti Hermelli martyris.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-major, Roſweyd. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Omnes codices legunt *beatiſſimi*, excepto ſolo Pratenſi, in quo, ſimpliciter *beati*. Roſweyd. pro *Abiban*, ſcribit *Abibæ*, nec adeo male, cum etiam *Abibas* appelletur, Gamalielis filius. *Hæc ſeptima* &c. legendum eſt, referendo ad omnia corpora. Munerat. poſuit, *Hoc*. Idem habet *principiis*, pro *Principis*, errore haud dubie typothetæ. *Principis Honorii*, eſt in Tornacen. reliqui cum textu. Sic item nonnulli, ut Herinien. & Molan., *atque à beato Luciano preſbytero*, ſecuti ſumus majorem codicum numerum. Sed Greven. ut non ſemel alias, hic denuo conſtructionem torquet, ſic enuntians; *atque à beato Luciano ſcripta presbytero*; Pulſanen. habet, *deſcripta*. Non placuit Antverp-majori illa *totius Eccleſiæ perſona*, ut ex Adone Noſter deſcripſit, ſed legere maluit, *ad totius Eccleſiæ perſonas*. Idem cum Pulſanen. *Conſtantinopolim* ſcripſit, pro *Conſtantinopoli*. Item rurſus Antverp-maj. *Emelli*, Greven. & Molan. *Ermelli*; ceteri melius cum aſpiratione. Superſunt modi ſcribendi in *Jheroſolimis*, *Jeruſalimis*, *Jeroſalimis*, *Protomartiris*, *Gamalihelis*, *Nichodemi* & *Nychodemi*, quos ſatis eſt indicaſſe.

O*BSERVATIO.* Beatiſſimi *protomartyris Stephani* revelationem ſeu inventionem longe celebratiſſimam inſigni narratione, ex Luciano potiſſimum accepta, exornavit Ado, textus ſui ſubſtantiam, ni fallor, ex Romano parvo deducens, ubi ſic habetur:
De invent. Steph. &c. *Jeroſolymis, inventio corporis B. Stephani, Gamalielis, Nicodemi, Abibon.* Porro ex prolixa Adonis hiſtorica panegyri Noſter ſua omnia decerpſit, nec ad latum unguem à ſoliti ductoris veſtigiis deflectens: quin & vel ipſo etiam mutuato errore, quem obſervat Baronius in annis Honorii, ubi pro anno *ſeptimo*, legendus eſſet *vigeſimus primus*. Aliam protſus viam ingreditur Rabanus, tranſlationem Antiochenam Hieronymianorum heſternam, cum hodierna inventione conjungens, ex quo ſumpſit Notkerus omnia, quæ præcedenti die de uno ex lapidibus, Antiochiæ aſſervato & miraculis claro, commemoravit. Hæc Hieronymianorum verba ſunt IV Non. Auguſti. *In Antiochia, natalis reliquiarum protomartyris Stephani & diaconi, qui Jeroſolymis eſt lapidatus, ex revelatione Luciani preſbyteri, corpuſculus ejus Jeroſolymis eſt tranſlatus.* His igitur inſiſtens Notkerus, ex Rabano adjicit: *Ubi haberi dicitur unus de lapidibus, quibus in paſſione ſua* &c. Ad quæ reflectens Florentinius, ut paſſim Notkero nimium tribuit, ejus fontes ignorans; ita hîc ex illo anſam arripit plura commentandi, atque inter alia cum Baronio dubitat, utrum pro *Antiochia*, ſcribendum non ſit *Ancona*, quod illic è lapidibus iſtis unus, magna in venera-

tione

tione habeatur, citatis in eum finem ſancti Auguſtini ſermonibus; quæ omnia ad XXVI Decembris examinabuntur, cum iis, quæ ab eruditis recentioribus ex Auguſtino & aliis collecta ſunt. Atque hæc Notkerus pridie. At magis cum Romano parvo, Adone, ac proinde & cum Noſtro conveniunt laudata Hieronymiana hac die, quando legunt: *In Jeroſolymis, inventio corporis beatiſſimi Stephani, primi martyris, & ſanctorum Gamalielis, Nichodemi & Abibon.* Verum hic Notkerus iterum alia ſuggerit, volens hac die aut lapidatum, aut ſaltem à Gamaliele ſepultum Stephanum, ſic ut hodie ex ejus mente paſſio recolatur, *& ſeptimo Kalendarum Januarii, ſacrum corpus patefactum & Jeroſolymam tranſlatum ſit*, ut *vita continet*, inquit, *curabimus aperire* &c. Sed ea probatio deſideratur hactenus, Martyrologio ejus poſt XXVI Octobris deficiente. Neque tamen in omnibus aberrare hic Notkerum cenſemus, quandoquidem ex Luciani relatione conſtet, menſe Decembri inventa eſſe corpora. Cur autem hac III Auguſti ejuſdem inventionis celebretur feſtivitas, non auſim temere aſſerere: vide tantiſper conjecturam Baronii, reliquaſque ejus & Florentinii notationes: item Surium hoc die ac Tillemontium tomo 2 à pag. 1 & in notis à pag. 462. Ceterum jam dicta nullo plane pacto obeſſe poſſunt ſimplicitati primigeniæ ipſius textus Uſuardi, qui ut jam diximus, ab Adone ſuo non receſſit; annuntiationem ultimam de ſancto *Hermello* ex ipſo etiam verbatim deſumens, ut *Hermelli*, ferme in Romano parvo poſita eſt. Nam Hieronymianorum lectio ſubobſcura, nomen mutat aut aliter inflectit, ut pluribus te docebit laudatus jam ſæpe Florentinius. De Hermello nihil uſquam reperio. Primam annuntiationem ſic metrice exornat Wandelbertus:

Terno mox Stephani colitur ſolenne reperti,
Primus qui mortem Chriſti eſt moriendo ſecutus.
Gamaliel, Nicodemus, Abibon pariterque
Inventi, voto fulgent & laude perenni.

AUCTARIA.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. & DANIC. Ita hodie textum ſuum etiam ex Adone conſtruunt: *Hieroſolimis, inventio corporis beatiſſimi prothomartyris Stephani & ſanctorum Nicodemi* (ANTVERP. *Nicomedi*) *Gamalielis & Abibon; ſicut revelatum eſt à Domino, beato presbytero Luciano, ſeptimo Honorii principis anno. Conſtantinopoli, natale ſancti Hermelli martyris. Auguſtoduno* [MAX-LUBEC *Auguſtodimo,*] *depoſitio ſancti Euphronii epiſcopi.* *De Inv. &c.* *Euphronii.*

CENTULEN. *Jeroſolimis, inventio corporis beati Stephani prothomartyris, & cum eo Nichodemi, Gamaliel & Abibon, ſicut revelatum eſt a Domino, beato presbytero Luciano, ſeptimo Honorii principis anno. Romæ, via Appia, ſancti Tarſitii acoliti & martyris.* *Tarſitii.*

BRUXELLEN. *Jeroſolimis, inventio corporis beati prothomartyris Stephani, & ſanctorum Nycodemi, Gamalielis & Abibon. Quæ ſeptimo Honorii principis anno & ſeptimo Kalendas Januarii à Domino revelata, atque a beato Luciano presbytero deſcripta habetur. Sed feſtum agitur hac die, qua idem beatus Stephanus pro Chriſto lapidatus eſt.* Hæc Notkeri opinioni conformia ſunt. Sequitur de Hermello pure. Tum: *Auguſtoduno, depoſitio ſancti Eufronii epiſcopi.* *De Inv. &c.* *Eufronii.*

HAGENOYEN. Incipit: *Apud Novariam civitatem, natale beati Gaudentii epiſcopi & confeſſoris. Hic ſancti Martini notarius erat. Hunc ſanctus Symplicianus primum epiſcopum Novariæ civitatis ordinavit. Hic cum Euſebio epiſcopo Vercellienſe exilium ſuſtinuit, & ante per aliquot dies in Mediolano in vinculis detentus fuit. Tunc ſanctus Ambroſius inviſum eum & alios præterire voluit & non potuit. Tandem de equo deſcendit & ſanctos in carcere poſitos in Domino confortavit. Qui in exilio obiit & corpus ejus Novariam reductum eſt, & Agapius, qui ei ſubſtitutus fuerat, precioſum ei ſepulchrum præparari fecit, & ideo à Januario uſque ad Auguſtum inſepultus remanſit, & ungues & capilli ei, acſi viveret, creſcebant. Hieroſolimis, inventio ſanctorum Stephani, Gamalielis, Nycodemi & Abibonis. Hæc inventio ſeptimo Honorii principis anno facta eſt, beato Luciano ſacerdote illam procurante, cui & revelatio de illis à Deo de eis facta eſt.* In Hermello, purus eſt. In fine: *Auguſtoduno, depoſitio ſancti Eufroſini epiſcopi & confeſſoris.* *Gaudentii cum elogio.* *De Inv. &c.* *Eufroſini.*

AQUICINCT. In fine addit: *Auguſtoduno, Euphronii. ſancti Euphronii.* Sic melius quam in præcedenti.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Revelatio beati Stephani protomartyris. Inventio ſeu revelatio ſanctorum Gamalielis, Nicodemi & Abibonis, quam beatus Lucianus presbiter deſcripſit. Hermelli martyris.* Poterat adjungi palæſtra. *Textus contractus.*

VATICAN. ſub nota num. 5949. Adjicit: *Romæ, ſancti Diogenis.* Aliis ignotus eſt. *Diogenis.*

UGHELLIAN. *Auguſtoduno, depoſitio ſancti Eufronii epiſcopi.* Scribe, ut ſupra *Euphronii.* *Eufronii.*

FLORENTIN. *Apud Novariam, ſancti Gaudentii epiſcopi & confeſſoris. Romæ in cœmeterio Caliſti, ſancti Tarſitii acolythi, ſicut in geſtis ſancti Stephani Papæ & martyris legitur.* *Gaudentii.* *Tarſitii.*

BIZUNTICEN. *Inventio corporis beatiſſimi Stephani.....: Item Chryſopolis, quæ nunc Bizuntia dicitur, adventus reliquiarum ſupradicti protomartyris.* Proprium loci, de quo nihil apud alios. *Advent. vel. Veſontion.*

EDITIO LUBECO-COL. In textu fere pura, adjungit: *Auguſtoduno, depoſitio ſancti Eufronii epiſcopi & confeſſoris. In Italia, civitate Novaria, ſancti Gaudentii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, beati Fiacrii heremita & confeſſoris. Vienna, ſancti Juſti, epiſcopi & martyris, eximiæ ſanctitatis viri, ſub temporibus Antonini imperatoris cognomento Pii.* Alius *Juſtus* in Adone die ſeq. *Eufronii.* *Gaudentii.* *Fiacrii.* *Juſti.*

BELIN. In inventione ſancti Stephani, ſequitur phraſim ANTVERPIENS. & aliorum ſupra. Tum *Conſtantinopoli, natale ſancti Hermolii mar-*

Eufronii. Gaudentii. *martyris. Augustoduno, depositio ſancti Eufronii episcopi. Apud Novariam, ſancti Gaudentii episcopi.* Pro *Gaudentii*, quemadmodum ſuperius ſcripſit *Hermolis* pro *Hermelli*.

Justi. Eufronii. Gaudentii. Metropoli. GREVEN. *Vienna, tempore Antonini cognomento Pii, ſancti Justi episcopi & martyris, eximiæ ſanctitatis viri. Augustoduno, depositio ſancti Eufronii episcopi & confeſſoris. In Italia, civitate Novaria, ſancti Gaudentii episcopi & confeſſoris. Conſtantinopoli, ſancti Metropolis episcopi.* An non *Metrophanis*? Vide Floreminium. Fiacrii. Walteni. Martini. Conradi. *Fiacrii eremita & confeſſoris. Item, Walteni abbatis & confeſſoris. Martini confeſſoris. In Haſſia, beatæ memoria Conradi de Herlesheym, monachi presbyteri, Ordinis Ciſtercienſis & confeſſoris.*

Euphronii. Gaudentii. Iſaacii & ſociorum. MOLAN. *Augustoduni, depositio ſancti Euphronii episcopi. Apud Novariam, ſancti Gaudentii episcopi.* In poſterioribus editionibus eadem plane repetit, hoc ſolum adjungens: *Die tertia, ſanctorum patrum Iſaacii, Dalmatii & Fauſti.*

Pridie Non. *Die 4.*

Ariſtarchi. Tertullini. NAtalis beati Ariſtarchi, diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli. Romæ via Latina, paſſio ſancti Tertullini martyris, qui ſub Aureliano imperatore, poſt impiam fuſtium mactationem & ignium circa latera exuſtionem, ac oris conquaſſationem, atque equulei extenſionem, nervorumque cæſionem, data ſententia, capitis amputatione martyrium conſummavit.

Tantum puri ſunt codices *Praten. Herinien. Pulſanen. Antverp. Max-Lubec.* & *Munerat.*

VARIA LECTIO. *Natalis ſancti Ariſtarchi*, legit ſolus Pulſanen, reliqui omnes, ut eſt in textu. In eodem, ante *Tertullini*, deeſt titulus *ſancti*. Nullus codex eſt ſeu Ms. ſeu typis editus, qui non legat *ſub Aureliano imperatore*, Ado tamen, à quo hæc omnia accepta ſunt ex ſancti Stephani Actis, tyrannum vocavit *Valerianum imperatorem.* Rurſus conſentiunt omnes in *impiam fuſtium mactationem*; Antverp. tamen & Max-Lubec. cum Molan. ſcribunt *macerationem*. Pulſanen. pro, *ac oris conquaſſationem*, habet *oriſque*: item pro *nervorumque*, legit *ac nervorum*, ubi Antverp. & Max-Lubec. loco *conquaſſationem*, ſimpliciter ponunt, *quaſſationem*. Sed hæc leviora ſunt: tres codices optimæ aliàs notæ, nempe Antverp-major, Greven. & Molan. in aliqua elogii parte deficiunt, dum ita legunt, *& ignium circa latera exuſtionem, nervorumque extenſionem*: vel ut Antverp-maj. *nervorumque ſciſſionem*, omiſſis intermediis, quæ cauſa eſt, cur è purorum numero eos excludamus, præterquam quod Grevenus augmentum aliud habeat, poſtea recitandum. Pulſanen. ſcribit *conſumavit*; ut Munerat. *Tertulini* &c. quæ vix notanda ſunt.

Ariſtarchi. OBSERVATIO. Nec *Ariſtarchi*, nec *Tertullini* ulla hodie apud Hieronymianos, Bedam, Florum, Rabanum aut Wandelbertum memoria: utrumque refert Romanum parvum his verbis: *Ariſtarchi diſcipuli Apoſtolorum. In crypta arenaria, Tertullini martyris Romæ.* Hinc ambos Viennenſis in Martyrologium ſuum tranſtulit, ex quo verbatim procedunt, quæ de Ariſtarcho in textu noſtro dicuntur. Mirari licet, Uſuardum ad Feſtivitates Apoſtolorum recurrere ſolitum, eas hoc die non conſuluiſſe, ut inde elogii alicujus materiam extraheret, quam Molanus integrè laterculo ſuo litteris Italicis inſeruit, ut in Auctariis patebit. Quæ vero præterea à Notkero adjiciuntur, ea hujus loci non ſunt. Nec vero præter Adonianum elogium, multa aliunde de Ariſtarcho ſuggeri poſſunt. Pleraque omnia ex Actibus Apoſtolorum & Pauli epiſtolis hinc inde de eo commemorat Tillemontius tomo 1; idemque in nota pag. 571 varia Græcorum elogia examinat & refellit, de quibus nos plura alibi.

Tertullini. *Tertullinum* alibi diximus à Floro notari XXX Julii, qui forte verus paſſionis dies cenſeri poteſt, cum Ado diſerte aſſerat, corpus ejus à ſancto Stephano Papa ſepultum, *ſecundo Kal. Auguſti.* Cur autem hac demum die beati martyris feſtivitas celebretur, rationem ibi ſubjungit Ado, quod nempe ad ejus ſepulcrum *concurſus ſolennis fiat* II *Nonas Auguſti.* Porro Adonis elogium ex Actis ſancti Stephani Papæ, nudiuſtertius noviſſime citatis, deſumptum eſt, atque à Noſtro eleganter contractum, ſic tamen ut imperatoris nomen perperam mutaverit, *Aurelianum* ſcribens pro *Valeriano*, quemadmodum in Variantibus lectionibus monſtravimus, quod in Romano moderno recte correctum invenies. An id ſtudio, an ex inadvertentia factum fuerit, non eſt promptum conjicere; nam cum Uſuardus in reliquis Adonem preſſiſſime ſequatur, quid cauſæ eſſe dices, cur in hac parte ab eo recederet? Sequitur in Viennenſi, *adventus Juſti epiſcopi de eremo &c.* cujus etiam meminere apographa Hieronymiana, ſed eam qualem-

cum-

cumque commemorationem Noſter omiſit, reliqua ex Adone deſcripſiſſe contentus. Alium hodie martyrem exornat Wandelbertus, de quo ſtatim in Auctariis plura dicenda recurrent. Sic canit:

Juſtinus pridie proprio celebratur honore,
Presbyter in numero ſanctorum, cæde peremptus
Crudeli, exquirens tumulos qui condecoravit.

AUCTARIA.

Oſwaldi. TORNACEN. Hoc habet principium: *Natalis ſancti Oſwaldi regis & martyris*, de quo vide textum Uſuardinum die ſequenti. Cetera puriſſimus eſt.

ANTVERP-MAJ. Laborat defectu, quem ſupra notavimus. In reliquis etiam purus eſt.

Juſtini. ROSWEYD. Orditur à Juſtino in hunc modum: Romæ, *Juſtini presbyteri, in ſepeliendis martyrum corporibus ſtudioſiſſimi.* An hoc, & id genus ſecutura elogia, ex Rabano aut Notkero accepta non ſint, aliis judicandum relinquo. De cetero purus eſt & integer.

Juſtini. GREVEN. In prima annuntiatione purus, ſic ſecundo loco inſerit: *Romæ ad ſanctum Laurentium, natalis beati Juſtini presbyteri & martyris, quem beatus Sixtus ordinavit, qui multa corpora ſanctorum ſepelivit.* Deficit in elogio Tertullini, ut ſuperius dictum eſt.

MOLAN. In prælato defectu convenit cum ANTVERP-MAJORE & GREVENO.

De Ariſtarc. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. De Ariſtarcho adjiciunt: *Qui conſtitutus Theſſalonicenſium epiſcopus, poſt longos & beatiſſimos agones, a Chriſto coronatus, quievit.* Dein *Romæ via Tiburtina, natale ſancti Juſtini presbyteri & martyris, qui perſecutione Decii, Galli & Voluſiani, confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit.* *Juſtini.* In Tertullino ſatis puri ſunt. Tres poſteriores excedit ANTVERP-MAX. in eo quod charactere aliquanto recentiori adjectum habeat: *Apud Eydenhen, natale ſanctæ Walburgis virginis, quæ flagrans amore divino, patriam hereditatemque relinquens, ſoli Deo placere ſtuduit.* *Walburgis.*

ALBERG & DANIC. Similes ferme ſunt ULTRAJECT. & duobus aliis præcedentibus, ſed Juſtinum Ariſtarcho præponunt.

Juſtini. CENTULEN. *Romæ ad ſanctum Laurentium, ſancti Juſtini presbyteri & martyris, qui confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit. Romæ in crypta arenaria, beati Tertullini martyris. Eodem die, ſancti Ariſtarci diſcipuli Apoſtolorum, a quibus Theſſalonicenſibus ordinatus epiſcopus, poſt longos & beatiſſimos agones, à Chriſto coronatus eſt.*

Juſti. BRUXELLEN. Incipit: *Apud Lugdunum, adventus corporis ſancti Juſti martyris de heremo.* *De Ariſtarc.* *Apud Theſſalonicam, natale beati Ariſtarchi, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli. Qui conſtitutus Theſſalonicenſium epiſcopus, poſt longos agones, a Chriſto coronatus, quievit. Romæ, via Latina in crypta arenaria, paſſio ſancti Tertullini martyris.* *De Tertull.* *Qui ſub Aureliano imperatore, poſt fuſtes, laterum adustiones, oris quaſſationem, eculeum ac nervorum inciſionem, capitis amputatione martyrium conſummavit. Item Roma via Tyburtina, natale ſancti Juſtini presbyteri & martyris.* *Juſtini.* *Qui ſub perſecutione Decii, Galli & Voluſiani, confeſſionis gloria inſignis fuit. Et in Germania, elevatio ſanctæ Walburgis virginis, quæ Kalendis Maii migravit ad Dominum.* *Elevat. Walburgis.* Vide Acta noſtra XXV Februarii.

HAGENOYEN. De Ariſtarcho, idem fere addit, quod ſupra. Pro *Tertullini*, ſcribit *Tertullis.* Poſt textum ſubjicit: *Item Romæ, ſancti Gregorii Papæ, qui pœnitentiarius dicitur.* *Gregorii.* *Item Romæ via Tiburtina, natale ſancti Juſtini presbyteri & martyris, qui ſub perſecutione Decii & Galli atque Voluſiani imperatorum, confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit, & multos ſepelivit martyres, & plures Chriſtianos in domo ſua abſcondens & alimenta præbens, tandem per pontem in Tyberim præcipitatus martyrium complevit.* *Juſtini.*

Juſtini. AQUICINCT. In fine, *Eodem die, ſancti Juſtini presbyteri & martyris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Juliani* [potius *Juſtini*] *presbyteri & martyris. Ariſtarchi, diſcipuli beati Pauli. Tertullini martyris Romæ, qui poſt varia tormenta capite truncatur.*

Juſtini. REGINÆ SUEC. ſignatus num. 428. *Eodem die, ſancti Juſtini presbyteri & martyris.*

Creſcentiani & ſociorum. VATICAN. n. 5949. *Romæ, ſanctorum Creſcentiani & Juſti, & ſancti Apollonii & ſociorum ejus.*

Oct. Pantal. Juſtini. EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Octava ſancti Panthaleonis martyris. Romæ, via Tiburtina ad ſanctum Laurentium, natale ſancti Juſtini presbyteri & martyris. Hic corpora SS. Laurentii, Hyppolyti, Concordiæ, Herenei, Abundi, Cyrillæ aliorumque plurimorum ſanctorum ſepulturis tradidit. Hic perſecutione Decii, Galli & Voluciani confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit.* De Ariſtarcho addit, ut ſupra. *Romæ via Latina, in crypta arenaria, paſſio ſancti Terculini martyris. Qui ſub Aureliano imperatore* &c. Tum: *Eodem die, beati Juſtini epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, beati Valentini epiſcopi & confeſſoris.* *Juſtini ep. Valentini.* Agitur de Patavienſi in Norico, vide Surium hoc die. *Item adventus ſanctæ Walburgæ virginis.* *Advent. Walburgæ.* *Apud Lugdunum, adventus corporis ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris de heremo.* *Et Juſti.*

Juſtini. BELIN. In textu ſatis purus, addit: *Eodem die Romæ, ſancti Juſtini presbyteri & martyris.*

Juſtini ep. GREVEN. *Juſtini epiſcopi & confeſſoris.* Tum ex Adone decerpit: *Apud Lugdunum Galliæ, adventus corporis ſancti Juſti epiſcopi, de eremo.* *De Juſt. Lug.* *Qui cum aliquot annis in eremo, angelis proximam egiſſet vitam, ibique feliciter obdormiſſet, corpuſculum ejus, venerabilium civium Lugdunenſium cura requiſitum, à remotis partibus, cum alacritate & religione reportavit atque ſepelivit.* Sequitur: *Item adventus ſanctæ Walburgæ virginis.* *De Walburg.* *Tranſlatio ſancti Valentini epiſcopi Patavienſis & confeſſoris.* *Tranſlat. Valentini.* *In Hiſpaniis, ſancta Iohanna vidua.* *Ioannæ.* *Item in Anglia, bonæ memoriæ, Symeonis comitis Leceſtriæ, martyris.* *Simonis.*

MOLAN. De Ariſtarcho inſerit, quæ in Obſervatione dixi, nempe: *De quo beatus Apoſtolus ſcribit Coloſſenſibus: Salutat vos Ariſtarchus concaptivus meus.* *De Ariſtarc.* *Qui comes individuus Apoſtolo permanſit, uſque ad ejus confeſſionem: qui conſtitutus Theſſalonicenſium epiſcopus, poſt longos ac beatiſſimos agones, à Chriſto coronatus quievit.* In fine: poſt *conſummavit* adnectitur: *Quem beatus Stephanus baptizatum in Albis presbyterum conſecravit, & ab eodem beato Pontifice, non longe poſt ſepultus eſt, poſtquam abſciſione capitis mar-*

De Tertull. Adv. Iuſti. Iuſtini. Walburgis. Euphronii. Dominici.

martyrium promeruit. Lugduni, adventus corporis ſancti Juſti epiſcopi de eremo. Eodem die Romæ, ſancti Juſtini &c. ut BELIN. ſupra. *Item ſanctæ Walburgis virginis.* Dein minoribus typis: *Quæ Furnis quieſcit. Eodem die, depoſitio ſancti Euphronii, decimi octavi epiſcopi Turonenſis & confeſſoris, de quo proximus ejus ſucceſſor Greg. Turonenſis nonnulla ſcribit in Francorum hiſtoria & de gloria Confeſſorum.* Editiones aliæ incipiunt litteris curſivis: *Civitate Bononia, ſancti Dominici confeſſoris, fundatoris Ordinis fratrum Prædicatorum, viri ſanctitate & doctrina clariſſimi. Quem ob ſingularem meritorum gratiam, tres mortuos ſuſcitaſſe dum viveret, & virginitatem perpetuo illibatam conſervaſſe, perſp cuum eſt.* De Ariſtarcho, ut in prima. De Tertullino adjungitur, *in crypta arenaria*, & in fine, quæ ſupra. Auctior autem hic textus, habet: *Romæ, via Tyburtina, natalis ſancti Iuſtini presbyteri & martyris, qui perſecutione Decii, Galli & Voluſiani, confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit.* Tum rurſus litteris curſivis: *Quem beatus Sixtus ordinavit. Hic beatos Hippolytum & Concordiam, Irenæum, Abundium, & Cyrillam filiam Decii Cæſaris, martyres, & alios plurimos ſepulturis condidit. Romæ, beatæ & ſanctæ Perpetuæ, matris ſancti Nazarii. Item ſanctæ Walburgis virginis, cujus reliquiæ ſacræ Furnis habentur. Turonis, ſancti Euphronii epiſcopi & confeſſoris.* Vide quæ de ipſo notavit hoc die Baronius.

De Iuſtino. Perpetuæ.

Nonis. *Die* 5.

Afra. APud provinciam Retiæ civitate Auguſtana, natalis ſanctæ Afræ, quæ cum eſſet pagana & meretrix, per doctrinam ſancti Narciſſi epiſcopi ad Chriſtum converſa, & cum omni domo
Oſwaldi. ſua baptizata, pro confeſſione Domini igni tradita eſt. Eodem die,
ſancti Oſwaldi regis Anglorum, cujus actus commemorat venerabi-
Caſſiani. lis Beda presbiter in geſtis ejuſdem gentis. Auguſtuduni, beati
Memmii. Caſſiani epiſcopi & confeſſoris. Catalaunis, ſancti Memmii epiſcopi.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Antverpien.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scribo *Retiæ*, ut habent codices omnes, excepto Antverpien. in quo *Rectæ*. Molan. Adonem potius quam Uſuardum ſecutus, poſt *Afræ*, addidit *martyris*: nos eam vocem ex aliorum codicum auctoritate excluſimus. Antverp-maj. ſenſum profert non ſatis perfectum, dum legit, *propter confeſſionem Domini tradita eſt*, omiſſo, *igni*. *Oſwaldi* recte heri ſcripſit Tornacenſis, recte hac die Herinien. Molan. & alii *Oſuualdi*, ubi adverte morem Gallorum, qui duplicato W aut nolunt aut non poſſunt aſſueſcere; inde Praten. & Antverp. ponunt *Oſualdi*. Rurſus in Antverp-major conſtructio defectuoſa eſt; *cujus actus meminit venerabiliter Beda*. Lego *Auguſtuduni*, quoniam ita codices hodie; *Aaguſtadano* habet Antverpien. *Cantalaunis* error eſt in Antverp. majore, uti & *Memini*. *Cathalaunis*, Antverp. *Cataulanis*; reliqui bene, ut in textu. *Memmii epiſcopi* legunt ſimpliciter codices plerique omnes manuſcripti; Molan. addit *& confeſſoris*. Alia, ut *apud*, *Affræ* &c. prætereo.

Afra. OBSERVATIO. Romani parvi textus hoc die ita ſonat: *In civitate Auguſta, in Rhætia, ſancta Afra martyris.* De ea vero nec Hieronymiana hac die loquuntur, nec Beda, nec Florus. Priora diſerte notant: *In civitate Auguſta, paſſio ſancti Afri.* Hunc aliqui dicunt ſanctæ Afræ patruum, eoque titulo Nonis, Auguſtæ Vindelicorum recoli, ut legere eſt in Marci Velſeri Notis pag. 54 verſâ; ubi etiam doceberis, ſanctam Afram non hac die, ſed VII Idus ab Auguſtanis celebrari, Radero in Bavaria ſancta idem teſtante. Ponitur & prædicta die VII Idus, ſeu VII Auguſti à Floro & Wandelberto, & ſi Florentinio credimus, ab Hieronymianis, quamvis & die ſequenti ſeu VI hujus diſerte legant: *Paſſio ſancta Afra.* Quod mirum videri non debet, cum in Actis diſtincta diei notitia non exprimatur. Hæc omnia dirimere voluit Notkerus, ſic rem totam hodie definiens: *In Auguſta Eufratenſi, nativitas ſancti Afri martyris. Quorum nominum ſimilitudine, id eſt & Auguſta & Afri, noſtrates inducti, hac die apud Auguſtam Rhetianam, ſive Vindelicam, paſſionem ſanctæ Afræ conſummatam putaverunt. De qua in ſequentibus, Deo volente, dicemus.* Nec ea procul accerſenda ſunt, nam ad VII Auguſti, Adonis verba ferme recitat, ſocias adjungens, quas iterum repetit XII. At vero laudatus Ado Notkeri haud quaquam popularis, Romani parvi auctorem, procul dubio Italum ſecutus, Afram hac die V Auguſti, cum parvo elogio retulit, quod totum, excepta unica voce *Martyris*, Noſter deſcripſit. Plures hìc difficultates attigimus, ſuo loco in Actis diſcutiendas, quando & Angli critici ineptiæ, Martyrologio Romano inſperſæ, ſatiſque in præfatione exploſæ; quantum ad Afram attinent, uberius convellentur. Interim vide Acta S. Narciſſi illuſtrata ad XVIII Martii; Tillemontium tomo 5 à pag. 270, & Ruinartium inter Sincera & Selecta Martyrum Acta à pag. 500.

Oſwal-

Oſwaldus rex & martyr à nullo antiquo Martyrologo hac die memoratur, præterquam à Wandelberto. Mihi dubium non videtur, quin ab Uſuardo ex Bedæ hiſtoria in ſacros Faſtos relatus ſit : videatur Surius hoc die. *Caſſianum* ſic Ado annuntiat : *Auguſtoduni*, *natalis ſancti Caſſiani epiſcopi*. Quid Uſuardus addiderit & detraxerit, ex indiculo noſtro liquet. A Floro procedunt elogia, quæ in Auctariis recenſebimus, tu vide Bedam à nobis editum ante Tom. II Martii. Cur à Florentinio, alio charactere, nempe Italico, inſcriptus, tamquam adjectitius reputetur, haud ſatis perſpicio. Idem eſto judicium de *Memmio* Catalaunenſi, qui non minus in Lucenſi codice, quam in Corbeienſi & Epternacenſi, aperte memoratur, ad quæ laudatus editor hæc ſolum appoſuit : *A Gallico ſcriptore, vetuſtiori Martyrologio Sanctos hos epiſcopos Caſſianum & Memmium additos fuiſſe, non difficile ſuadeor.* Poterat citius ſuaderi, ſi omnes ab Antiquariis Gallis adjectos eliminare voluiſſet. Interim phraſi paulo diffuſiori celebratur à Rabano, ex quo ſuam, licet nonnihil variatam, Notkerus deſumpſit; quod mirum eſt numquam à Florentinio obſervari, per Notkeri verba identidem jurare ſolito. Ceterum *Memmius*, à Moſandro Adoni plane adſcriptus, a Roſweydo in appendicem rejicitur, indicta causâ. Mihi ſatis veroſimile eſt, illum æque ac Caſſianum ex Hieronymianis acceptos, ab Adone pariter notatos fuiſſe & inde in Noſtrum traductos. Nec tamen lubet contendere, ſi aliud præplaceat, dicam, poſtremum, nempe Memmium, ab Uſuardo ipſo ex Hieronymianis extractum; certe & ipſum & reliquos omnes pure & genuine Uſuardinos eſſe, ex codicum omnium conſonantia clarius evinci non poteſt. Non diſſimulabo, Mabilionem Roſweydiana omnia rejectanea Adoni vendicare; aſt hæc in præfatione diſcuſſa ſunt. De duobus ultimis Sanctis Acta non deſunt, ſed quæ accurato egeant examine. Utrumque memorat Gregorius Turonenſis de gloria Confeſſorum; Memmium capite 66, Caſſianum capite 74. Ambos cum Oſwaldo cecinit Wandelbertus, utpote qui Afram, ut diximus, ad VII Auguſti diſtulit. Sic habet Martyrologus metricus :

Oſwaldi. *Caſſiani.* *Memmii.*

Nonas Caſſianus, Memmius atque Oſualdus
Rex pius Anglorum merito & virtute retentant.

AUCTARIA.

TORNACEN. Qui de Oſwaldo die præcedenti egit, hic ejus loco inſerit : *Eodem die, civitate Bononia, beati Dominici confeſſoris, de Ordine Fratrum Prædicatorum.* Reliqua textus puriſſima ſunt. *Dominici.*

ROSWEYD. Omiſit hic annuntiationem primam, quam ad VII Idus, ſeu VII Auguſti nonnihil auctiorem ultimo loco repoſuit.

PULSANEN. Satis purus in duabus primis annuntiationibus, deficit in duabus ultimis.

MAX-LUBEC. Præter ſphalmata plura, in fine habet : *Civitate Bononia, depoſitio ſancti Dominici confeſſoris.* Et ita etiam UGHELLIANUS. *Dominici.*

MUNERAT. Nec ipſe in textu ſatis terſus, in fine adjicit : *Caſtro Corboilo, ſancti Tonii martyris. Eodem die, Dominici confeſſoris, Ordinis Prædicatorum patris atque inſtitutoris.* *Tonii.* *Dominici.*

GREVEN. Textum quidem purum habet & integrum, ſed ſigno appoſito LL, Dominicum inſerit, qui ad Auctaria pertinebat. Sic igitur habet ſecundo loco : *In Italia, civitate Bononia, natale beati Dominici, viri apoſtolici, potentis in opere & ſermone, fundatoris Ordinis Prædicatorum. Hic quanti fuerit meriti apud Dominum, coruſcantia miracula proteſtantur.* Non ignoro, per ſignum LL Grevenum indicare velle, Sanctum, cui præfigitur, Uſuardo eſſe ſuperadditum. Sed cum id gratis ab ipſo factum fuerit, nihilo ea cauſa minus à puris excluditur, ut eſt I Apr. & recurret XX Aug. XIII Sept ac alibi. *De Dominic.*

ANTVERP-MAX. Incipit : *In Italia civitate Bononia, natale ſancti Dominici confeſſoris. Qui tanti zeli circa ſalutem extitit animarum, ut non ſolum ſeipſum verbo & exemplo dedicaverit Evangelicæ prædicationi, ſed & Ordinem Prædicatorum ad hoc ipſum inſtituerit.* In Afra & Oſwaldo purus, pergit : *Auguſtuduno, beati Caſſiani epiſcopi & confeſſoris. Ad cujus ſepulcrum cum quodam tempore ſanctus Germanus epiſcopus veniſſet, mirabile dictu, poſt orationem vocans eum de ſepulcro, ait : Quid agis frater Caſſiane? At ille è tumulo : Dulci in pace quiete potior, & adventum Redemptoris exſpecto. Catalaunis, ſancti Memmii epiſcopi & confeſſoris.* *De Caſſiano.*

LOVANIEN. Cum præcedenti convenit, ſed in elogio Afræ defectuoſus eſt, & pro *Memmius*, ſcribit *Memnis*.

ULTRAJECT. & LEYDEN. Fere ſimiles ANTVERP-MAX. toti textui præfigunt : *Romæ, feſtum nivis glorioſæ Virginis Mariæ.* *S. Maria ad nives.*

ALBERG. Principio : *Feſtum nivis beatæ Mariæ virginis.* DANIC. autem ſecundo loco : *Eodem die, feſtum nivis.* Idem vario modo dicitur.

CENTULEN. *In Francia, civitate Cathalaunis, ſancti Memmii confeſſoris, primi civitatis illius epiſcopi. Auguſtiduni, ſancti Caſſiani epiſcopi & confeſſoris.* In Afra purus eſt. Tum : *In Britannia, ſancti Oſwaldi Anglorum regis & martyris, cujus actus venerabilis preſbyter Beda in geſtis ſuæ gentis commemorat.* *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. Per anticipationem : *Romæ via Appia in cimiterio Calixti, beati Sixti* &c. De quo die ſequenti. Sequitur de Afra, ſatis pure. Tum de Memmio, ut ſupra. Item de Caſſiano, ut ANTVERP-MAX. Deinde : *Eodem die, ſancti Gregorii Nyceni.* Vide IX Martii. *Et ſancti Oſwaldi regis Anglorum. Qui regno ſuſcepto, in fide Chriſti ſuper omnes Britanniæ reges emicuit. Cujus actus venerabilis Beda in geſtis Anglorum commemorat. Romæ, feſtum beatæ Mariæ Virginis, quod dicitur ad nives. In Italia civitate Bononia, depoſitio ſancti Dominici confeſſoris, fundatoris Ordinis Prædicatorum.* *Sixti.* *Greg. Nyſſ.* *De Oſwaldo.* *Ad nives.* *Dominici.*

HAGENOYEN. Incipit ab Oſwaldo, de quo multa narrat præclare geſta, alibi examinanda. Sequitur de Caſſiano, phraſi ab ANTVERP-MAX.

non multum abſimili. Item de Memmio. Tum de Dominico elogium nimis longum, quam ut hic inſeri poſſit. Afram diſtulit ad VII Auguſti. Et CODEX URSINI ROSEMBERG, de Dominico habet ut ANTVERP-MAX. Et præterea addit: *Eodem die, ſancta Maria ad nives Romæ.* Utrumque feſtum *dup. 2. cl.*

MATRIC CARTUS-ULTRAJECT. *Dominici* *De Dominic.* *confeſſoris, qui habitum (ut fertur) ſuſcepit in domo majoris Cartuſiæ, nam prius fuerat canonicus regularis, & fuit fundator Ordinis Prædicatorum. Ejus feſtum jam præcedenti die celebratur.* *Ad nives.* *Feſtum beatæ Mariæ ad nives. Oſwaldi regis Anglorum. Caſſiani epiſcopi & confeſſoris. Afræ meretricis, quæ converſa eſt cum omni domo ſua ac igni tradita.*

REG. SUEC. ſignatus n. 428. *Caſtro Corboilo,* *Pauli, pro Tonii.* *ſancti Pauli* [MUNERAT. habet *Tonii*] *martyris.*

FLORENTIN. *Bononiæ, ſancti Dominici confeſ-* *Dominici.* *ſoris FF. Prædicatorum, vita, doctrina & miraculis clari, qui migravit ad Dominum anno Domini* MCCXXI. *Apud Eſculum, ſancti Migdii epi-* *Migdii.* *ſcopi & martyris. Romæ apud ſanctum Petrum,* *Hormiſdæ.* *ſancti Hormiſdæ Papæ & confeſſoris*........ Vide Auctaria die ſequenti.

BIZUNTICEN. *Catalaunis, ſancti Memmii epi-* *De Memmio* *ſcopi, qui inter cetera virtutum ſuarum inſignia, mortuum ſuſcitavit.*

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, conſtructio ec-* *Mariæ maj.* *cleſiæ ad ſanctam Mariam Majorem, quod feſtum nivis beatæ Mariæ Virginis appellatur. In Italia* *De Dominic.* *civitate Bononia, natale ſancti Dominici confeſſoris, viri magnæ pietatis ac ſanctitatis. Qui tanti zeli* &c. Ubi in fine adjungitur: *Hic quanti fuerit meriti apud Deum, coruſcantia ipſius miracula proteſtantur.* Sequitur de Oſwaldo, pure. *De Memmio* De Caſſiano, ut ſupra. Pro *Memmii*, ſcribit *Memmii*, additque, *ab urbe Roma, illis civitatis primo directi, qui inter alia miracula mortuum* *Ionii.* *ſuſcitavit. Ipſo die, beati Ionii presbyteri & martyris, ſocii ſancti Dionyſii.*

Ad nives. *Dominici.* BELIN. Incipit: *Roma, ſancta Maria matris Dei ad nives. Civitate Bononia, ſancti Dominici confeſſoris, fundatoris Ordinis fratrum Prædicatorum.* In textu non omnino purus eſt. Secunda editio de Dominico habet, ut MOLAN. pluribus retulit die præcedenti.

GREVEN. *Romæ, feſtum ſanctæ Mariæ ad ni-* *De feſto ad nives.* *ves, quando de facultatibus Johannis Patricii, tempore Liberii Papæ, templum conſtructum eſt in honorem Dei genitricis, ipſa locum deſignante deſcenſu copioſæ nivis, contra naturam temporis autumnalis* [quid ni *æſtivi?*] *dicitur que ad ſanctam Mariam Majorem. Emigdii epiſcopi Eſcu-* *De Emigdio.* *lani & martyris. Qui de Germania egreſſus, Romæ à Marcello Papa Eſculanus ordinatus epiſcopus, cum plurimos ad fidem convertiſſet, innumeris coruſcans miraculis, pro eadem fide decollatus, martyrium complevit. Caſtro Corboilo, ſancti Tonii* *Tonii.* *presbyteri & martyris, ſocii ſancti Dionyſii. Or-* *Hormiſdæ.* *miſda Papæ & confeſſoris, ſecundum aliquos hic natale, die vero ſequenti ſepultura. Qui, teſte Adone, clerum compoſuit & pſalmis erudivit, ſeditque annis* XVII, *ſepultus in eccleſia beati Petri,* VIII *Idus Auguſti.* Vide Adonis appendicem.

MOLAN. De Oſwaldo, ſed aliis litteris poſt *De Oſwaldo.* *genitis*, attexit; *narrans inter cetera de eo, quod cum quadam die ſederet ad prandium, diſcum argenteum, qui erat poſitus ante eum, confringi præcepit minutatim, alimoniamque pauperibus dari.* In fine: *Romæ, ſancta Maria matris Dei ad nives.* *Ad nives.* *Civitate Bononia* &c. ut die præcedenti. *Caſtro* *Dominici.* *Corboilo, ſancti Ionii confeſſoris. Binchis, Abel* *Ionii.* *Abel.* *archiepiſcopi Remenſis.* Editiones poſteriores, incipiunt curſivo: *Romæ, ſancta Maria* &c. De Oſwaldo, ut ſupra. De Memmio additur; *pri-* *De Memmio* *mi, illis civitatis ab Urbe directi, qui inter alia innumera miracula, mortuum ſuſcitavit.* De Ionio, ut ſupra. *Lanbiis, natalis ſancti Abel archiepiſcopi & confeſſoris. Die quinta, ſancti Enſignis martyris. Et præfeſtum metamorphoſis Domini noſtri Ieſu Chriſti. Bergis, adventus ſanctæ* *Advent.* *Lewinæ virginis & martyris.* Demum typis mi- *Lewinæ.* noribus: *Apud Aſculum, ſancti Emygdii epiſcopi* *Emygdii.* *& martyris tempore Marcelli Papæ.* Ab aliis ſupra male paſſim ſcriptum eſt *Eſculum*, pro *Aſculum*.

VIII *Idus.* *Die 6.*

Sixti & aliorum. ROmæ via Appia, natalis beati Xyſti epiſcopi & martytis. Et in cœmeterio Prætextati, ſanctorum Feliciſſimi & Agapiti diaconorum ejuſdem, qui cum eo ſub Decio pariter decollati ſunt. Decollati ſunt cum eo & alii quatuor, id eſt Januarius, Magnus, Vincentius, & Stephanus, ſubdiaconi, ut in geſtis pontificalibus legitur. Paſſus eſt cum eis beatus Quartus, ut ſcribit ſanctus Cyprianus. In *Juſti & Paſtoris.* Hiſpaniis civitate Compluto, Juſti & Paſtoris fratrum, qui cum adhuc pueri, litteris imbuerentur; projectis in ſchola tabulis, ſponte ad martyrium cucurrerunt. Et mox à Daciano teneri juſſi, cum ſe mutuis exhortationibus conſtantiſſimè roborarent, extra civitatem producti & à carnificibus jugulati ſunt.

Puri ſunt *Praten. Hermien. Antverp-major, Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max.* & *Lovanien.*

VARIA LECTIO. Maxima in principio difficultas, cujus cauſa codices aliquot ferme à puris excludi deberent. De *Xyſti* vel *Sixti* non laboro, præter quod volueris; antiquior ſcribendi ratio in textu ſervata eſt. *Epiſcopi* legunt puriores omnes cum Adone,

ne, tametſi in Rom. parvo habeatur *Papa*. Hîc jam hæret aqua. Roſweyd. imprimis ſic principium format, ut poſt *martyris* addat, *qui ſedit annis duobus: & ſanctorum Feliciſſimi & Agapiti* &c. omiſſo *cæmeterio Prætextati*. Antverp. autem & Max-Lubec. ſic ſcribunt: *Romæ via Appia in cæmeterio Calixti, ſancti Sixti Papæ & martyris.* Ubi duo alii Antverp-max. & Lovanien. ponunt, *beati Sixti ſecundi Papæ* &c. Textus noſter purior eſt, ipſis Adonis verbis conceptus. In Munerat. deeſt particula *et*, ante, *in cæmeterio*. Qui poſt, *decollati ſunt*, ſic pergit: *Et cum eo etiam quatuor* &c ubi non repetit, *decollati ſunt*. Herinien. Roſweyd. Munerat. & Greven. legunt: *Paſſus eſt cum eis & beatus* &c. Sed illic particula *et* redundare videtur. In Roſweyd. deeſt, *civitate Compluto*. Male ſcripſit Munerat. *Compulto*, addens poſt *fratrum*, titulum *& martyrum*; qui nec in textu Uſuardino, nec in Adoniano poſitus eſt. Nomen *Juſti* in Antverp-majore, non recte expreſſum eſt. Idem cum Roſweyd. habet, *qui cum adhuc puerilibus litteris imbuerentur*. Plures legunt *ſcholæ*, aliqui *exortationibus*, nonnulli *perducti*, ſed hæc omnia melius ex mente Adonis in noſtro laterculo exprimuntur, qui, ut jam diximus, Adonis verbis potiſſimum conſtat.

OBSERVATIO. Tam illuſtris eſt *Sixti* Papæ & martyris memoria, ut vix alterius Romani Pontificis pluribus antiquis monumentis conſecrata ſit. Kalendarium Bucherianum ita hoc die diſerte notat: *Syſti in Calliſti & Prætextati, Agapiti & Feliciſſimi.* In Frontoniano ponitur v Auguſti: *Natale S. Sixti, Feliciſſimi & Agapiti.* Allatianum hoc die *Feliciſſimi* nomen mutat in *Felicis*. His adde Sacramentaria a Menardo & Thomaſio edita, quamvis in ſociis non conveniant. Nec vero in Martyrologiis, præſertim Hieronymianis, circa ſocios ſeu anonymos, ſeu nominatim expreſſos, uniformis eſt ſententia, de qua controverſia pluribus diſſerit Florentinius. Romanum parvum ſic paucis textum ſuum abſolvit: *Romæ via Appia, Xiſti Papæ & martyris. Feliciſſimi & Agapiti diaconorum in cæmeterio Prætextati.* Ado longiorem ex Actis hiſtoriam, a Notkero ex parte deſcriptam texuit, cujus principium & finem ipſiuſmet Viennenſis verbis Noſter ſatis appoſitè conjunxit. Non multum abludunt quæ hîc Beda cum ſuis commemorat, deficiens in *Quarto*, quem à ſancto Cypriano laudari fatetur etiam Florentinius, *cum tamen*, inquit, *aliunde quis, quando paſſus ſit, ignoretur.* Dubitari poteſt, an eodem cum Sixto die glorioſum agonem compleverint nominati quatuor ſubdiaconi; imo & de diaconis idem videtur, ut pluribus ſuo tempore examinabimus. Cenſet interim Caſtellanus in notula Martyrologio ſuo Gallico univerſali adſcripta, ſolum *Quartum* cum Sixto martyrium ſubiiſſe, ex ſancti Cypriani epiſtola. Non ad *Decii*, ſed *Valeriani* tempora ſpectare Sixtum & alios, dicemus x Auguſti, ubi de Laurentii Actis ſermo erit, quæ licet ab eruditis repudientur, indubitatis aliunde monumentis apud Baronium & alios citatis, facile ſuppleri poſſunt. Elogium Wandelberti infra dabimus. *Sixtus &c.*

De *Juſto* & *Paſtore* meminit hac die Florus noſter, ſed apud antiquiores nihil de ipſis reperio. Neque ullo modo veriſimile eſt, Viennenſem ſua ex illo Floro accepiſſe, nam licet in rei ſubſtantia cum eo ſatis conveniat, phraſi tamen hîc & alibi tam diverſa utitur, ut nulla prorſus ſocietate conjungantur. Crediderim ambos ex iiſdem quidem Actis, quæ apud Surium exſtant, utrumque fratrem hauſiſſe, ſed proprio ſingulos marte elogium concinnaſſe. Porro Uſuardus Adonis verbis hîc etiam ita inſiſtit, ut omnia ad apicem ex eo deſumpſerit, omiſſo dumtaxat paſſionis loco, *in campo laudabili*, & brevi periodo ultima: *Ubi etiam in baſilica ſui nominis quieſcunt.* Nonnulla de his Sanctis notavit Baronius, quæ ferme à Tillemontio repetuntur tomo 5 pag. 59. Patet igitur textum totum & Adonianum & Uſuardinum eſſe, ad quem non ſpectat, *Transfiguratio Domini*, in nonnullis codicibus adjecta, ſed ab Uſuardo numquam poſita; quod ſibi perperam ſuadere voluit Grevenus ad xxvii Julii, ut infra iterum ex ipſo in Auctariis erit repetendum. Sufficiat codicum noſtrorum auctoritas. Solus Wandelbertus inter antiquos de *Transfiguratione* meminit, quam ita Sixto & ſociis præfigit: *Juſti & Paſtoris.*

Idibus octavis mortem paſſura crucemque
Chriſti ſancta caro, æthercam dedit ante figuram.
Præſul & his Sixtus Romæ martyrque colendus,
Juxta & Feliciſſimus Agapituſque triumphant.

AUCTARIA.

Transfigur. TORNACEN. Incipit: *Transfiguratio Domini in monte Thabor.* Deeſt annuntiatio ultima.

Eadem. PULSANEN. *In monte Thabor, Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti coram tribus diſcipulis.* Deficit in quinque ultimis Sixti ſociis, & præterea in elogio Complutenſium.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Textui cetera puro, ſecundo loco interſerunt: *Item Romæ, ſancti Ormiſdæ Papæ. Sub hujus tempore Anaſtaſius imperator hæreticus, fulmine percuſſus interiit.* *Hormiſda.*

CENTULEN. *Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti in monte Thabor, quando reſplenduit facies* *De Transfig.*

ejus & veſtimenta ejus facta ſunt alba ſicut nix. Romæ, paſſio ſancti Sixti Papæ & martyris & cum eo Feliciſſimi & Agapiti diaconorum; Januarii, Magni, Vincentii, Stephani ſubdiaconorum. Paſſus eſt cum eis & beatus Quartus, ut ſcribit beatus Cyprianus. De Complutenſibus, nihil.

BRUXELLEN. *Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti in monte Thabor.* (*De eadem.*) *Facta creditur circa principium veris, quo tempore Evangelium ejus recitatur. Quum tres diſcipuli, qui illi interfuerant, poſt aſcenſionem Domini VII Kal. Auguſti ſuis coapoſtolis publicabant. Poſtea vero hac die VIII Idus Auguſti ex decreto totius concilii apoſtolici, ipſa transfiguratio palam cœpit prædicari. Romæ,* (*Hormiſda.*) *ſancti Hormiſdæ Papæ & confeſſoris.* In Complutenſibus ſatis purus eſt. De Sixto egit pridie.

HAGENOYEN. *In monte Thabor, Transfiguratio* (*De Transfig.*) *Domini noſtri Jeſu Chriſti, quando aſſumpſit Petrum, Iacobum & Johannem, & oſtendit illis gloriam, quam habituri ſunt ſancti poſt reſurrectionem generalem, ubi illi etiam audierunt Patrem in voce, Filium viderunt in glorificata carne, & Spiritum ſanctum in lucida nube. Ubi etiam viderunt Moyſen & Heliam loquentes cum eo, & legem & prophetiam concordare in perſona Chriſti.* (*De Sixto & c.*) *Romæ via Appia, paſſio ſancti Sixti Papæ ſecundi. Hic natione fuit Græcus, primo quidem Philoſophus, & poſtea Chriſti Vicarius electus. Iſte, cum duobus annis & menſibus undecim rexiſſet Eccleſiam, paſſus eſt ſub perſecutione Decii minoris & Valeriani imperatorum* [&] *capitis obtruncatione martyrium complevit. Hic conſtituit, ut Miſſa celebretur ſuper altare, quod antea non fiebat, & quod altare verſum ſit ad Orientem & non aliter. In cœmiterio Prætextati, beatorum martyrum Feliciſſimi* &c. ſatis pure. *Item Romæ, depoſitio* (*Hormiſdæ.*) *ſancti Ormiſdæ* [Hormiſdæ] *Papæ. Sub hujus tempore Anaſtaſius imperator hæreticus fulmine percuſſus interiit. Iſte conſtituit, ſi quis Miſſam celebraverit* [&] *non rite ordinatus fuerit prius, quod ipſo facto ſit perpetuo de ſacris ordinibus depoſitus.* Aliqua ſumuntur ex appendice Adonis.

VICTORIN. Poſt *Cyprianus*, inſerit. *Item ibidem* (*Hormiſda.*) *Hormiſda Papa. Hic compoſuit clerum ſub tempore Anaſtaſii imperatoris. Eodem die Transfiguratio* (*Transfigur.*) *Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Sixti Papæ,* (*Textus contractus.*) *Feliciſſimi & Agapiti martyrum. Januarii, Magni, Vincentii, Stephani, Quarti martyrum. Hi cum beato Sixto paſſi ſunt. Juſti & Paſtoris fratrum puerorum martyrum.* Textus de more contrahitur.

CAMBERIEN. S. Mariæ. *Ipſo die, Domini Leonardi abbatis.* (*Leonardi.*) Puto agi de Aquitano, ſancti Remigii diſcipulo, qui colitur VI Novembris.

VATICAN. ſign. num. 5949. In fine adjicit: (*Hormiſda.*) *Romæ, ſancti Hormiſdæ Papæ, qui præfuit Eccleſiæ annis VII, temporibus Theodorici & Anaſtaſii Auguſtorum.* Jam dixi de Hormiſda agi in app. Adon.

EDITIO LUBECO-COL. *In monte Thabor, Transfiguratio Domini,* (*De Transfig.*) *quæ facta fuit in præſentia diſcipulorum, ſcilicet Petri, Johannis & Iacobi fratris ejus, quando reſplenduit facies ejus ſicut ſol, veſtimenta vero ejus candida facta ſunt tamquam nix, veram ſui naturalem & myſtici corporis novitatem præfigurans. Romæ via Appia, in cœmiterio Calixti,* (*De Sixto.*) *natalis beati Sixti ſecundi Papæ & martyris, quem Decius Cæſar decollari fecit. Hic rexit Eccleſiam annos duos, menſes undecim, dies ſex, & conſtituit, ut Miſſa celebretur ſuper altare, quod antea non fiebat, & fuit pater ſpiritualis ſancti Laurentii diaconi. Item Romæ in cœmiterio Prætextati, paſſio* &c. ferme pure. De Hormiſda, ut ULTRAJECTIN. &c. De Juſto & Paſtore, ut in textu.

BELIN. In textu puritati proximus eſt, licet ſphalmatibus multis fœdatus. Initio præfigit: *In monte Thabor, Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti.* (*Transfigur.*) Vide plura ſuperius in BRUXELLEN.

GREVEN. *Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti in monte Thabor, quam Uſuardus habet ſupra ſexto Kal. Auguſti.* (*Eadem.*) Dixi in Obſervatione, Uſuardum de eo feſto non egiſſe; quidquid aliter Grevenus ſenſerit. *Ormiſda Papa hic ſepultura. Apud Perſas Ormiſdæ confeſſoris.* (*Hormiſda. Ormiſdæ cum elog.*) *De quo libro 10 Hiſtoriæ tripartitæ narratur, quod cum eſſet valde nobilis, pro Chriſto divitiis, dignitate, veſtibuſque ſpoliatus, unde ſub ardentiſſimo ſole camelorum jubetur exercitus trahere. Cumque rurſus reſtitutum rex emollire (veſtis beneficium commemorando) tentaret, ille ſtatim veſte dirupta, nudus imperio expulſus abivit. Item beatæ memoriæ Gezelini confeſſoris, in Slebuſrode ducatus Montenſis quieſcentis.* (*Gezelini.*)

MOLAN. Poſt, *pariter decollati ſunt*, aliis litteris inſerit: *Noctu vero venerunt clerici & maxima pars Chriſtianorum, qui ſepelierunt ſanctorum corpora condigno honore.* In fine: *In monte Thabor, Transfiguratio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et natale beati Ormiſdæ Papæ, qui ſedit Romæ annos decem & ſeptem.* (*Transfigur. Hormiſda.*) *Hic compoſuit Clerum & pſalmis erudivit. Sub hujus tempore Anaſtaſius imperator hæreticus percuſſus fulmine interiit. Sepultus eſt idem Pontifex in eccleſia beati Petri.* Sequitur minoribus typis: *Apud Perſas, Ormiſdæ confeſſoris.* (*Ormiſd. Per.*) De quo &c. ut GREVEN, uſque ad, *exercitus trahere.* Editiones aliæ textui præfigunt litteris curſivis: *In monte Thabor* &c. In textu habent idem quod in editione prima. In fine: *Romæ in eccleſia beati Petri, natale beati Hormiſdæ Papæ, qui compoſuit clerum & pſalmis erudivit. Sub hujus tempore Anaſtaſius* &c. Denique minoribus typis: *Item, beatæ memoriæ, Gezelini confeſſoris, qui quieſcit in ducatu Montenſi.* (*Gezelini.*) In Slebuſrode, ut ſupra retulit GREVEN.

VII *Idus.* — *Die 7.*

Donati. APud Tuſciam civitate Aretio, natalis beati Donati epiſcopi & martyris, ſub Juliano imperatore. Qui, ut Gregorius Papa in libris Dialogorum meminit, fractum à paganis calicem ſanctum, ad Miſſas orando reſtauravit. Romæ, (*Petri & ſociorum.*) ſanctorum martyrum Petri, Juliani cum aliis decem & octo. Apud Mediolanum, (*Fauſtini.*) ſancti Fauſtini, tempore Aurelii Commodi martyrizati.

Multi hac die codices puri ſunt, ut *Praten. Hermien. Ternacen. Antverp-major, Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA

Digitized by Google

VARIA LECTIO. Legendum cum textu ex Beda, *ut Gregorius Papa in libris Dialogorum meminit.* Munerat. habet, *libro Dialogorum*, Belin. *in libris Dialogorum ſcribit.* Turpius Antverp. utrumque conjungit, *in libro Dialogorum ſcribit meminit.* Antverp. maj. duos martyres in unum puerum contrahit, ſic legens: *Sanctorum martyrum pueri Juliani*, niſi *pueri* accipiat pro nomine proprio, vel veroſimilius librarii vitium ſit. Munerat. interjicit conjunctionem *&*, *Petri & Juliani.* Greven. & Molan. ſcribunt: *Apud Mediolanum, natalis ſancti Fauſtini* &c. Munerat. inter alia ſcriptoria ſphalmata hoc etiam habet, quod pro *Aurelii Commodi*, ponat, *Aureliani Comodi.*

Donati. OBSERVATIO. Recte notat Florentinius, *Donatum* Aretinum epiſcopum in omnibus Martyrologiis notiſſimum, *martyrem* eſſe, unde miratur in nonnullis Hieronymianis apographis *confeſſorem* tantummodo nuncupari; quæ nomina, ut hic iterum repetam, ſemper in ſtricta & contradiſtincta acceptione intelligimus. Sed & hoc in ejus indiculo advertere neceſſe eſt, nempe in quo ſic legatur: *Natalis ſanctorum Donati epiſcopi & confeſſoris, Auxenti & Garpenſori*, quaſi poſteriores duo Donati ſocii fuiſſent, & eodem die coronati, quos tamen Florentinius urbi Aretinæ tribuere non audet. Sintne *Cumenſes*, an *Novocomenſes*, an loci alterius, dicetur alibi. Expeditior res eſt in Romano parvo: *Apud Aretium, Donati epiſcopi & martyris.* Ad quæ Viennenſis longam Actorum ſeriem producit, in qua de pluribus Sanctis agitur, Donati inſtructoribus, ſociis aut æqualibus, nominatim de *Hilarino* monacho, ut XVI Julii in noſtra Obſervatione indicavimus. Ex prolixiori illa Adonis oratione, à Notkero deſcripta, nihil Uſuardus decerpſiſſe videtur, præter ſolum *Juliani imperatoris* nomen, quo martyrii tempus inſinuaret. Reliqua autem in textu noſtro poſita Bedæ verba ſunt, ſolam fracti calicis reſtaurati circumſtantiam ex Gregorii Dialogis exprimentia, quam ex ipſis Actis à ſancto Pontifice acceptam, eſt pluſquam veroſimile, cum ab Adone etiam ex eodem fonte fuſius enarretur. De fonte autem ipſo, ut apud Mombritium tomo I pag. 234 vulgatus eſt, dignam ſua eruditione cenſuram tulit Baronius in hodiernis notationibus, de qua nos plura in Actis dicemus. Notanda interim in Thomaſii Sacramentario Donati memoria.

Petri &c. *Romæ, Petri, Julianæ cum aliis* XVIII, meminit Romanum parvum. Nec in re differt Ado, diſerte itidem *Julianæ* ſcribens pro *Juliani*, quod neſcio cur ab Uſuardo immutatum ſit, qui cetera ad verbum ex Adone prorſus deſumpſit. Uſuardum præ reliquis ſecutus eſt Baronius, ego me fateor hactenus non perſpicere, cur nomen alterum alteri præferendum ſit, quidquid virum enuntient codices noſtri omnes. Supereſt quæſtio alia, utrum bini hic nominati martyres inter anonymos XXV vel XXVI, qui in Hieronymianis hoc die ſignantur, computari debeant; item an illi ipſi Auguſtæ tribuendi non ſint, ut paucis commentatur Florentinius. Sed hæc intricatioris indaginis ſunt, quam ferat præſentis noſtri inſtituti ratio. Ultima annuntiatio non minus Adoniana eſt, quæ in Romano parvo ita primitus habebatur: *Mediolani, Fauſti martyris.* *Fauſtini* Contra vero Hieronymiana *Fauſtini* conſtanter ſcribunt, unde Adonem exiſtimo nomen ſuum mutuaſſe, quale etiam habent Rabanus & Notkerus. Romanum hodiernum prætulit *Fauſti*, pro quo Mediolanenſes tabulas appellat Baronius, quas alibi examinandas ſuſcipiemus. Hic pro re noſtra, ſatis demonſtrata eſt genuina & pura Uſuardi ſimplicitas. De *Afra Auguſtana* hoc die à Floro & aliis relata, abunde diximus V Auguſti. Quid autem apud præfatum Florum *paſſio Mammetis Cæſarienſis in Cappadocia* hodie faciat, neſcio: ſpectat ad XVII Auguſti. Wandelbertus Afram cum Donato ſic hac die connectit:

Septenas pariter Donatus & Afra bearunt.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Quem ſupra notavimus Afram V Auguſti prætermiſiſſe, ita hanc textui puro ſubjicit: *In civitate Auguſtana, natale ſanctæ Afræ.* *De Afra &c.* *Quæ cum eſſet pagana & meretrix, per doctrinam ſancti Narciſſi epiſcopi ad Chriſtum converſa, & cum omni domo ſua baptizata, pro confeſſione Domini igni tradita eſt cum tribus puellis.*

PULSANEN. In duabus primis ſatis purus eſt, tertiam vero plane omiſit.

Textus mutatus. CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum Petri, Juliani cum aliis* XVIII. *Apud Thuſciam civitate Aretio, natalis ſancti Donati epiſcopi & martyris, ſub tempore Juliani.*

BRUXELLEN. In Donato purus, Hilarinum (de quo ſuperius etiam egit XVI Julii) hic denuo repetit, ut cum Donato conjungat, his verbis: *Et ſancti Hilarini monachi gladio necati.* *Hilarini.* In ſecunda purus eſt, in tertia, pro *Aurelii*, ſcribit *Aureliani.*

HAGENOYEN. Incipit: *Apud provinciam Retia civitate Auguſta, natale ſanctæ Afræ martyris.* *De Afra &c.* *Quæ cum eſſet pagana & meretrix, per doctrinam & prædicationem ſancti Narciſſi epiſcopi*

Jeroſolymitani [melius *Gerundenſis*] *ad Chriſtum converſa eſt, propter tymorem dyaboli quem vidit, & propter miracula qua a ſancto Narciſſo perſpexit: unde beata Afra cum omni familia eſt baptizata, & pro confeſſione Domini igni eſt tradita.* Sequuntur duæ ultimæ annuntiationes ſatis puræ. Tum de Donato etiam ferme pure, ſed adjungit: *Propter quod plus octuaginta paganis converſi ſunt & ab eo baptizati.* Hactenus non abſurde, ſed quæ deinceps habet, Donatos duos confundunt, quos GREVEN. infra diverſis characteribus diſtinguit. Sic codex noſter hic ſcribit: *Hic etiam oriando draconem interfecit, & fontem per draconem intoxicatum purgavit. Tandem capite truncatus martyrium conſummavit.*

De Donato.

AQUICINCT. In fine adjicit, quod reliqui in Auctariis habent die præcedenti; nempe: Item *Romæ, ſancti Hormiſdæ Papæ. Hic compoſuit clerum & pſalmis erudivit. Sub hujus tempore Anaſtaſius imperator hæreticus percuſſus fulmine interiit. Pontifex defunctus, ſepultus eſt in eccleſia beati Petri.*

Hormiſda.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Transfiguratio Domini. At ea ad diem præcedentem pertinet.* (Quæ etiam ſunt verba illius codicis.) *Donati epiſcopi & martyris. Fauſtini martyris. Petri & Juliani martyrum cum aliis XVIII.*

Transfigur. Textus contractus.

STROZZIAN. *In Italia Comis* (alii duo codices FLORENTINI poſitionem omittunt) *paſſio ſanctorum martyrum Carpophori, Exanti, Caſſii, Severini & Secundini, qui paſſi ſunt ſub Maximiano tyranno ſacrilego.* Hi ferme in Romano hodierno, Novocomo tribuuntur.

Carpophori & ſociorum.

EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit: *Commemoratio beatæ Mariæ Egyptiacæ. Hæc anno ætatis ſuæ duodecimo parentes relinquens, Alexandrinam civitatem adiit. Et quia formoſa erat & lubrica, corpus ſuum decem & octo annos omnibus libidinoſis actibus pro temporali lucro expoſuit, non excludens quemcumque impetentem. Quæ poſtmodum nutu Dei converſa, heremum intravit & ibidem per ſexaginta annos omnibus hominibus incognita, duriſſimam pœnitentiam egit, cujus vitam Hieronymus beatus in Vitas Patrum deſcribit. Obiit autem feliciter anno Domini ducenteſimo ſeptuageſimo tertio in cœna Domini; quæ celebratur IV Nonas Aprilis.* Vide ibi. Addi poterat, cur hac die talis fiat commemoratio. Sequitur: *Apud Tuſciam civitate Arecio, natale beati Donati epiſcopi & martyris, ſub Juliano imperatore & Quadraciano judice decollati. Hic etiam inter cetera miracula, ut Gregorius Papa meminit in libris Dialogorum, dum populo ſacra myſteria tribueret, diacono a paganis compreſſo, calix vitreus de ejus manibus illabitur, & confractus paganis fecit cachinnum, quem ſanctus Præſul, collectis fragmentis, precibus reparavit.* Sequentes duæ puræ ſunt. Sequitur de Afra, fere ut v hujus. Demum: *Eodem die, beati Alberti confeſſoris, Ordinis Carmelitarum.* Vide Romanum & Caſtellani notulam.

De Maria Ægyptiaca.

De Donato.

Alberti.

GREVEN. *Donati epiſcopi & Hilarini monachi martyrum ſub Juliano.* Superflua eſt repetitio. *In Antiochia, ſanctorum Suffronii, Venerii & aliorum ſex. Item Julianæ, Dyomadæ, Memmiæ, Agapes & aliorum martyrum. In Galliis civitate Rothomago, depoſitio ſancti Victricii epiſcopi & confeſſoris. Donati epiſcopi Euriæ Epyri & confeſſoris. De hoc refert Hiſtoria tripartita libro 9, quod draconem cunctis terribilem ſigno crucis edito, in os ejus expuens, ſine mora extinxerit, fontemque comitibus ex timore fatigatis impetraverit. Civitate Meſſana, beati Alberti de Trapano, Ordinis Carmelitarum per Siciliam Prioris Provincialis, ſanctimonia vitæ & miraculorum gloria inſignis. Commemoratio beatæ Mariæ Ægyptiacæ.*

Hilarini.

Suffronii &c.

Julianæ &c.

Victrici.

Donat. alt.

Alberti.

De Maria Ægyptiaca.

MOLAN. De Donato, poſt *reſtauravit*, aliis litteris textui inſerit: *Hic tentus eſt a Quadratiano Auguſtali ſimul cum Hilarino monacho, juſſuſque eſt idolis ſacrificare, quo renuente, juſſit Hilarinum tamdiu fuſtibus cædi in conſpectu ipſius, donec emitteret ſpiritum, deinde beatum Donatum gladio percuti. Quorum corpora Chriſtiani venerabiliter juxta civitatem ſepelierunt.* Quæ ex Adone contracta ſunt. In fine: *Anno Domini* MCCXCII, *depoſitio beatiſſimi Alberti de monte Drepano, presbyteri & confeſſoris, ſacri Ordinis Carmeli Prioris Provincialis, multis miraculis in vita & poſt mortem coruſcantis. In Galliis civitate Rothomagenſi, beati Victricii, præfatæ urbis epiſcopi & confeſſoris.* Tum minoribus typis: *Donati epiſcopi Euriæ Epyri* &c. ut GREVEN. ſupra. Deinde: *Civitate Novaria, ſancti Godſcalci martyris, ejuſdem civitatis epiſcopi, cujus paſſio habetur.* Editiones aliæ, in fine: *Civitate Meſſana in freto Siculo, depoſitio beatiſſimi Alberti de monte Drepano, presbyteri & confeſſoris, ſacrique Ordinis Carmeli per Siciliam Prioris Provincialis. Qui genere, moribus, doctrina, ſanctimonia & miraculis clariſſimus, deceſſit anno Domini* MCCXCII. De Victricio, ut ſupra. *Catalaunis civitate, depoſitio ſancti Donatiani epiſcopi & confeſſoris. Die ſeptima, ſacroſancti martyris Dometii.* Denique minoribus typis: *Civitate Novaria, ſancti Godſcalci* &c. ut eſt in editione prima.

De Donato & Hilarino.

De Alberto.

Victricii.

Godſcalci.

Donatiani.

Dometii.

VI *Idus.* *Die* 8.

Cyriaci & ſociorum. ROmæ via Oſtienſi, natalis beati Ciriaci diaconi & ſanctorum martyrum Largi & Smaragdi cum aliis viginti, rempore Diocletiani imperatoris. Apud Viennam Galliæ urbem, ſancti Severi presbiteri & confeſſoris, qui, ut ejus geſta teſtantur, cauſa Euangelii prædicandi, laborioſam peregrinationem ſuſcepit & ad præfatam urbem deveniens, ingentem paganorum multitudinem verbo & miraculis ad fidem Chriſti convertit.

Severi.

Ita legunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Belini editio prior, Greven.* & *Molan.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Legendum eſſet *Cyriaci*, cum Praten. Roſweyd. & Belin. ſed prævalent alii, etiam dum errant. *Oſtienſi* vel *Hoſtienſi* alibi notatum eſt. Roſweyd. poſt, *diaconi* ſubjungit, *& martyris. Tempore Diocletiani imperatoris*, legunt omnes, tametſi Ado diſtinctiſſime ſcripſerit *Maximini Augusti*, qua de re alibi diximus. Molan. omiſit *imperatoris*. Tornacen. pro *Severi* ſuppoſuit *Severini*. *Ad præfatam urbem devenient* cum textu ſcribunt omnes, exceptis Greven. & Molan. qui habent, *ad præfatam urbem veniens*. *Martirum*, *Vienam*, *Euuangelii*, &c. prætereo.

Cyriaci & ſociorum.

O*BSERVATIO.* De ſanctis Martyribus, primo hîc loco poſitis, *Cyriaco*, *Largo* & *Smaragdo*, cum Uſuardo & aliis Martyrologis egimus ipſo, quo martyrium paſſi cenſentur, die XVII Kal. Aprilis, ſeu XVI Martii, ibique in Obſervatione notavimus, ſocios tum expreſſos tum anonymos, ex Beda, cum toto ferme elogio, in Adonem tranſiiſſe. Hac die confuſa ſunt multa, tum in Hieronymianis, tum in aliis, quæ non eſt promptum paucis explanare. Nonnulla ſatis accurate diſtinguit Florentinius, ſed ita, ut plura ſuperſint. Beda, qui jam citato die XVI Martii nomina quinque retulerat, hîc ſimpliciter legit, *Natalis ſancti Cyriaci*, dubium quodammodo relinquens, ſitne hic *Cyriacus* idem, de quo ſuperius egerat. Quæ vero adduntur ſub Flori, opinor, nomine, non magnam lucem afferunt, uti nec Rabanus, ſic poſt Bedam loquens quaſi Cyriacus hac die fuiſſet paſſus cum aliis XXI. Clarius paulo Romanum parvum: *Romæ via Oſtienſi, Cyriaci martyris cum aliis* XXI, *quando* VIII *die menſis Auguſti reconditi ſunt.* Sed neque ſic difficultas tollitur, nam quærendum reſtat, quinam hîc ſint viginti illi & unus, poſtquam idem Romanum parvum citato XVI Martii deſtincte meminit *Cyriaci*, *Largi*, *Smaragdi* & *Creſcentiani* cum aliis XX Nihilominus obſcuritatis habent quæ Ado hîc commemorat, principio ſolum Cyriacum nominans cum *aliis promiſcui ſexus* XXI, in fine autem ita ſcribens: *Beatorum autem martyrum paſſiones, id eſt Cyriaci, Largi & Smaragdi ſuis locis in præſenti Kalendario notata ſunt* XVII *Kal. Aprilis.* Quæro iterum, an hinc tuto conjici poſſit, quod omnes XVI Martii relati, hac die reconditi ſint, an ſolum aliqui? An item ſoli Cyriacus, Largus & Smaragdus à Papa Marcello depoſiti? An, ut notat Bucherii Kalendarium, una reconditi ſint ſequentes: *Balleſtaria, Cyriaci, Largi, Creſcentiani, Memmia, Juliani & Smaragdi?* An potius quotquot in Hieronymianis hodie enumerantur? Si omnes omnino tranſpoſitos aut tranſlatos dixeris, vix invenies numerum quem certo ſtatuas. Si Notkerum acceſſeris, hic diem martyrii & tranſlationis ac martyrum numerum magis implicare videbitur. Sic Noſter de tranſlatione aut elevatione corporum nec verbum faciens, rotunde ſcribit: *Romæ via Oſtienſi, natalis beati* &c. acſi de iis numquam ante meminiſſet. Nominat autem tres præcipuos cum aliis XX, adeoque colligit eoſdem XXIII, quos XVII Kalend. Aprilis etiam collocaverat, ibi ſub *Maximino*, hîc ſub *Diocletiano*. Sed de perſecutore & perſecutione ſupra abunde locuti ſumus, nodos reliquos ad Acta ſolvendos remittimus; ubi de tota paſſionis ipſius biſtoria, ex integro erit differendum, quam correctione indigere ad XVI Januarii, poſt Baronium faſſus eſt Bollandus. Et ille quidem in Annalibus ad annum CCXCVIII num. 13, & ad annum CCCIX num. 6, ſatis oſtendit, non pauca diſplicere, ſed iis tam multa addunt recentiores critici, ut totam ferme narrationem contemptui exponant. Interim pro genuina latereuli lectione ſtant codices citati omnes, à quibus nonnihil diſtant recentiores, in Auctariis producendi, qui auctorem corrigere volentes, tranſlationem ſubſtituunt, à Marcello Papa factam, ut mox patebit. Quò hactenus dicta magis involuta ſunt, eò clarior eſt annuntiatio ultima ex Adone, reſciſſis pauculis accepta, quam ille primus, ut pote ſibi magis notam, *Severi.* poſuit, & ex eodem Notkerus totam deſcripſit. Forte ea geſta citavit Viennenſis, quæ apud nos Mss. exſtant, alia breviori, alia diffuſiori ſtylo compoſita, quæ quanti facienda ſint, proprio loco decernendum reſervamus. Wandelbertus ita Cyriacum hîc memorat, quaſi ſolus hodie coleretur & à priori diverſus eſſet; in quo fortaſſe antiqua Kalendaria ſecutus eſt, qualia à Frontone & Allatio edita ſunt, plane conformia Sacramentario Gregorii. Quid quod & XV Julii in Frontoniano notetur *Cyriacus*, etiam ſolus. Vides hîc abundantem alibi differendi materiam. En modo ipſum Wandelberti verſiculum:

Æthereum ſenis penetrat Cyriacus honorem.

AUCTARIA.

Quiriaci.

Severi M.

PULSANEN. In prima purus, ſecundo loco ponit: *Hieroſolymis, paſſio ſancti Quiriaci epiſcopi, ſub Juliano imperatore.* Deinde: *Apud Viennam Galliæ urbem, ſancti Severi presbyteri & martyris*: ibi ſiſtens.

Agapa.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui ſubdunt: *Item ſancta Agapa virginis.*

De Juſtino.

MUNERAT. Poſt textum: *Ipſo die, ſancti Juſtini martyris, de cujus corpus requieſcit in magna eccleſia beata Virginis de Pariſiis.* Hîc repetitur

titur, qui à nobis poſitus eſt 1 Auguſti, inter Auctaria Mol. cum eodem elogio, ſed aliquantulum correcto; quia hac die Pariſiis colitur.

Antverp-max. Ultraject. Leydrn. Lovan. Alberg. & Danic. Sic primam annuntiationem exprimunt: *Roma via Oſtienſi, (De Cyr. &c.) beati Cyriaci diaconi, & ſanctorum martyrum Largi & Smaragdi, quando à beato Marcello corpora eorum levata ſunt & venerabiliter tumulata. Paſſi ſunt autem* XVII *Kal. Aprilis.* In ſecunda ſatis (Agapa.) puri ſunt. In fine: *Item, ſancta Agapa virginis.*

Cantulen. *Roma, natale ſancti Cyriac. dia- (De Cyr. &c.) coni [&] ſociorum ejus, qui paſſus eſt* XVII *Kal. Aprilis, ſed nunc, levatis à beato Marcello Papa, & honoratius reconditis illorum corporibus, ſit major celebritas & conventus frequentior. Medielani, (De Fauſtino.) ſancti Fauſtini martyris.* Ex die præcedenti. *Vienna, ſancti Severi presbyteri & confeſſoris, qui in vineam Domini a primo mane uſque ad vitæ finem ſollicite inſerviens, meruit coronari. Apud Coloniam Thuſciæ, (Secundiani & ſociorum.) ſanctorum Secundiani, Marcelliani & Veriani.* Vide die ſequenti.

Bruxellen. *Roma via Oſtienſi, miliario ſeptimo, (De Cyr &c.) elevatio beati Cyriaci dyaconi, & ſanctorum Largi & Smaragdi. Qui cum aliis* XXI *paſſi,* XVII *Kal. Aprilis, hac die a beato Marcello Papa ipſorum corpora levata ac venerabiliter tumulata ſunt. Et in Nycea Bithinia, (Arsiſii.) ſancti Arciſii confeſſoris ſub Licinio perſecutore. Qui relicta militia ſolitariam vitam in quadam turri præfata urbis egit, tantiſque virtutibus clarus, ut dæmones expelleret & draconem permiſſet immanem.* In Severo purus, ſic finit: *Item, ſancta Agapa virginis.* (Agapa.)

Hagenoyen. *Roma via Hoſtienſi, tranſlatio ſanctorum martyrum Cyriaci, Largi, & Smaragdi, (De Cyr. &c.) quando a beato Marcello Papa corpora eorum levata ſunt ac venerabiliter tumulata. Paſſi autem iſti ſunt ſancti ſub Maximiano imperatore* XVII *Kal. Aprilis, ſed hac eorum feſtivitas celebratur.* In Severo, ſatis purus eſt. Sequitur: *Item ſancta Agapa virginis.* (Agapa.) Tum: *In Hiſpania civitate Gerunda, natale ſancti Felicis martyris, (Felicis cum elogio.) quem juſſit judex Decianus, ſub perſecutione Dyocletiani, poſt illata tormentorum genera, ungulis detrahi ac deinde uſque ad oſſa laniari, & tamdiu vulnera vulneribus inſtaurari, uſque dum invictum deo ſpiritum redderet.* Vide ſuperius textum noſtrum 1 Auguſti.

Aquicinct. In fine: *Item Agapa virginis.* (Agapa.)

Matric-Cartus-Ultraject. *Cyriaci, Largi & Smaragdi martyrum, cum aliis* XX. *Severi presbyteri & confeſſoris, qui Viennæ ingentem multitudinem ad fidem convertit.* (Textus contractus.)

Ughellian. Addit in fine: *Item ſancta Agapa virginis.* (Agapa.) Hæc ſæpius recurrit.

Florentin. *Ancona, tranſlatio ſancti Quiriaci epiſcopi & martyris. Item ſancta Agapa virginis.* (Tranſl. Quir. Agapa.)

Editio-Lubeco-Col. *Roma via Oſtienſi, miliario ſeptimo, tranſlatio beati Cyriaci diaconi & ſanctorum martyrum Largi & Smaragdi cum aliis viginti duobus, quando à beato Marcello Papa, corpora eorum levata ſunt ac venerabiliter tumulata. Paſſi ſunt autem* XVII *Kal. Aprilis. Hac tamen dies celebrior habetur.* (Tranſlat. Cyriac &c.) In Severo pura eſt. Addit in fine: *Eodem die, ſancta Agapa virginis. In territorio Tracaſſino, ſancti Leonidis martyris.* (Agapa. Leonidis.) Puto eſſe errorem in nomine.

Belin. Editio ſecunda in fine adjicit: *Item Agappæ virginis. Bourdegalis, depoſitio Mommurali abbatis Floreacenſis cœnobii.* (Agapa. Mommurali.)

Greven. *In Hungaria, adventus ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti.* (de Sang. J. C.) *Item feſtum quindecim Auxiliatorum, quorum nomina hæc ſunt: Glorioſa Dei genitrix ſemper Virgo Maria, Blaſius, Dionyſius, Eraſmus, Panthaleon, Vitus, Georgius, Ciriacus, Chriſtoferus, Agatius, Euſtachius, Egidius, Barbara, Catherina, Margaretha.* (15 Patron.) *Ciriaci epiſcopi Hoſtienſis & martyris.* (Cyriaci.) *Paymonis martyris.* (Paymonis.) *Apud Philadelphiam, natalis ſancti Leonidis.* (Leonidis.) *Item Juſtini martyris.* (Juſtini.) *In territorio Trecaſſino, Leovaldi martyris.* (Leovaldi.) *Item Secundi.* (Secundi.) *Apud Anconam, tranſlatio ſancti Quirici epiſcopi & martyris, de Jeruſalem ad præfatam urbem.* (De Quirico.) *Agapes virginis.* (Agapes.) *Item, beata memoria Hilgeri confeſſoris, Ordinis Prædicatorum, filii comitis.* (Hilgeri.)

Molan Primæ annuntiationi ex Adone ſubjungit litteris Italicis: *Quorum paſſiones ſuis locis in præſenti Calendario notatæ ſunt.* In fine: *Item Agapa virginis.* (Agapa.) *Bourdegalis, depoſitio Mommurali, abbatis Floriacenſis cœnobii.* (Mommurali.) *Ipſo die, ſancti Juſtini martyris, cujus corpus requieſcit in magna eccleſia beatæ Mariæ Virginis, Pariſiis.* (Juſtini.) Vide hæc eadem 1 Auguſti in poſterioribus Molani editionibus. Hæ porro hodie idem habent in textu, quod ſupra. In fine: *Bourdegalis, depoſitio Mommoli, abbatis Floriacenſis cœnobii.* (Mommoli.) *Item ſancta Agapa virginis. Die octava, ſancti Æmiliani confeſſoris in Cyzico.* (Æmiliani.) In Horologio additur titulus *epiſcopi.*

V *Idus.* *Die* 9.

(*Vig. Laur.*) Vigilia ſancti Laurentii martyris. (*Secundiani & ſociorum.*) Apud Coloniam Tuſciæ, natalis ſanctorum Secundiani, Marcelliani, & Veriani, qui tempore Decii, ſub conſulari Promoto primum cæſi ſunt, deinde in equuleo ſuſpenſi & ungulis abraſi, atque igne lateribus appoſito aſſati, triumphalem martyrii palmam capite cæſi meruerunt. (*Romani.*) Romæ, ſancti Romani militis, qui confeſſione beati Laurentii compunctus, petiit ab eo baptizari, & mox jubente Decio, cum fuſtibus exhibitus ac decollatus eſt.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Notabis Roſweyd. puris annumerari, licet ab aliis maxime differat, non verbis textus, ſed annuntiationum tranſpoſitione: nam *Vigiliam* ad ultimum locum rejicit, & *Romanum* ei primo loco ſubſtituit. Sic ultimi ſex codices mediæ

mediæ notæ, Romanum referunt ſecundo loco. Nunc ad peculiaria. Roſweyd. legit, *Secundiani & Marcelliani & Valeriani.* Et pro *Promoto*, habet *Promorto.* Greven. *Promocto*, Molan. *Promotio.* Munerat. *caſi ſunt primum.* Antverp. librario ſchalmate repetit *aſſati*, hoc modo, *atque igne lateribus aſſati apposito aſſati.* Quæ omnia accuratius in textu poſita ſunt. Greven. & Molan ante *confeſſione*, interjiciunt *in*, *qui in confeſſione*, ceteri cum antiquioribus & Noſtro ſimplicius. Sic iidem; *cum fuſtibus exhibitus decollatus eſt*, omiſſa particula *ac.* Antverp maj. & ſex ultimi expungunt *cum*, *jubente Decio fuſtibus*, quod etiam facit Munerat. in alio excedens, nam poſt *exhibitus*, ſubdit, *ac tandem decollatus eſt.*

Vig. Laurentii. OBSERVATIO. *Vigilia ſancti Laurentii.* Sic ponitur à Beda, Romano parvo & Adone. Cur à Rabano prætermiſſa ſit, haud queo divinare, potius ſuſpicarer non eſſe genuinam Bedæ annuntiationem. Neque ſic tamen deſineret eſſe vetuſtiſſima celebritas ſeu conſuetudo à primis Eccleſiæ temporibus frequentata, ut probant Kalendaria Frontonis & Allatii, nec non Sacramentaria à Menardo & Thomaſio vulgata, quidquid Hieronymiani codices de ea non loquantur. Hujuſmodi *vigiliarum*, ad unum & plures dies protractarum originem, à Baronio veroſimiliter explicatam invenies. Citatos Martyrologos ſequitur Notkerus, ſed Noſter adjunxit titulum *martyris.* Wandelbertus ſolum *Romanum* hodie canens, oſtendit in cœnobio ſuo Prumienſi, dum ſcriberet, ritum illum necdum fuiſſe receptum. De ſequenti martyrum claſſe nihil apud ſolitos Uſuardi præcurſores reperio. Florus ſic breviter: *Coloniæ, natale ſanctorum Fauſtini, Mercellini, Secundiani & Sixti.* At enim hinc ſua Noſter nequaquam accepit. Probabilius exiſtimo martyres in textu expreſſos, ex Hieronymianis profluere, in quorum aliquo legerit Uſuardus: *In Tuſcia, Veriani, Marcelliani, Secundiani........* quos ut præcipuos, quemadmodum paſſim facere aſſolet, omiſſis reliquis ab Epternacenſi notatis, decerpſerit. Cum vero alius codex legeret: *In Colonia;* has duas poſitiones ita ipſe in unam conjunxerit: *Apud Coloniam Tuſciæ*: ac deinde ex repertis alicubi Actis elogium ſuum conflaverit. Porro de prædictorum Actorum veritate, uti & de controverſo incepti & conſummati martyrii loco, plura alibi diſcutienda ſupererunt; ſufficiat interim Notkeri cenſura, ita hac die ſcribentis. *In Colonia, Fauſtini, Marcellini, Secundiani, Veriani, juxta Martyrologium beati Hieronymi. Cum à noſtratibus, apocryphorum deliramenta ſectantibus, à beato Sixto propter continuationem temporum baptizati & à Decio dicantur interempti.* Quid propriè, aut quoſnam hic impugnet Notkerus, necdum ſatis perſpectum habeo. Arbitror tamen, ea hic Acta ab ipſo convelli, quæ Sixti Papæ tempora cum Decio connectunt, unde à Baronio ad annum CCLIII num. 29 *corrupta* vocantur. Vide quæ de iiſdem Actis diſputavit Papebrochius tomo 1 Junii à pag. 34, quibus accedere poteſt Tillemontius tomo 3 pag. 704. Vide ſis plura in Notationibus Florentini. Ceterum ex codicibus Uſuardinis omnibus manifeſtiſſimum eſt, ſic Noſtrum ſcripſiſſe, ut tabula exhibet. De celebri martyre *Romano*, nulla plane difficultas. Signatur is ab Hieronymianis & Romano parvo ſimpliciter. Beda compendioſo elogio paſſionem complexus eſt, à quo ſumpſerunt Rabanus & Ado, ex hoc Uſuardus & Notkerus, ſervatis ubique iiſdem fere apicibus. Patet, Romani Acta, Laurentianis immixta eſſe, ut proinde de utriſque eadem habenda ſit ratio. De *Firmo* & *Ruſtico* martyribus Veronenſibus agunt Florus, Rabanus & Notkerus, ſed ex quo eos tranſtulerit Belinus, neſcio; certe ad textum Uſuardinum nihil prorſus attinent. Nitidus eſt Wandelberti de Romano verſiculus:

Secundiani & ſociorum (margin)

Romani. (margin)

Romanus quinis martyr mileſque refulget.

AUCTARIA.

TORNACEN. Vix media parte hodierni textus poſitâ, pergit deficere uſque ad XXVI Septembris.

PULSANEN Sic incipit: *Vigilia ſancti Laurentii levitæ & martyris.* In ſecunda annuntiatione expunctum eſt elogium. In tertia de Romano purus eſt.

CENTULEN. *Vigilia ſancti Laurentii. Romæ, ſancti Romani militis, qui confeſſione beati Laurentii compunctus, petiit baptizari, & mox jubente Decio exhibitus cum fuſtibus & decollatus eſt.* De aliis egit die præcedenti.

De Vigilia Laurentii. BRUXELLEN. *Vigilia ſancti Laurentii martyris, qui ex numero omnium martyrum ſolus Vigiliam habet. Romæ, ſancti Romani militis, qui à beato Laurentio baptizatus, mox jubente Decio Ceſare, fuſtibus caſus ac decollatus eſt.* In aliis martyribus ferme purus eſt, ſed pro *Veriani*, qui in textu eſt, ſcribit *Neriani.*

De Romano. HAGENOYEN. In duabus primis ſatis purus, ſic tertiam enuntiat: *Romæ, paſſio ſancti Romani militis & martyris. Qui in paſſione ſancti Laurentii compunctus, quia vidit juvenem pulcherrimum ejus vulnera tergentem, & ideo ſe ab eo baptizari petiit & obtinuit, & idcirco à Decio Cæſare minore fuſtibus eſt caſus, & quia fortis in fide fuit, juſſit eum decollari.*

Textus contractus. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT *Vigilia. Romani militis & martyris. Secundiani, Veriani & Marcelliani martyrum.*

Ruſtici & Firmi. STROZZIAN. *Verona, ſanctorum martyrum Ruſtici & Firmi.* Vide ſuperius Obſervationem.

Martini. BURDEGALEN. *Apud Brivam, ſancti Martini martyris* Caſtellanus vocat *Brivam-curretiam.*

CODEX CASTRI-KAROLI. *In ſuburbio Lugdunenſi, natale ſanctorum martyrum Amoris &* Amoris & Viatoris. *Viatoris.* Eſt haud dubie feſtum proprium loci.

BIZUNTICEN. De martyribus Tuſcis, refert verba textus, quibus ſubjungit: *Ex quibus Secundianus poſtea in Gallias in territorio Lingonenſi* De tranſlat. Secundiani & ſociorum. *eſt tranſlatus, & in cœnobio ſancti Leodegarii glorioſe humatus, ubi Deo donante, claris non ceſſat ſe manifeſtare virtutibus.* Eadem leguntur in Martyrologio Franciſcanorum Salinenſium. Et hæc quidem de ſolo Secundiano. Sauſſayus in Martyrologio ſuo Gallicano alia plane ſuggerit, dum ibi hac die ita ſcribit: *In Jorenſi cœnobio, veneratio ſacratiſſimorum pignorum illuſtrium Corpis martyrum Secundiani, Veriani & Marcelliani, qui hodie Romæ, imperante Decio, ſub Conſulari Promoto, fuſtibus, igne, ferro excruciati, demum capitis abſciſſione æternum gloriæ diadema promeruerunt. Quorum corpora Româ in Gallias advecta, illic ad venerationem repoſita, etiamnum eximio cultu cum plurimis aliorum beatorum martyrum lipſanis conſervantur.* Quænam hujus tranſlationis documenta ſuperſint, in Apodicticis ſuis docere debuiſſet magni Martyrologii compilator, ſed cum hæc deſint, aliunde poſtea in Actis noſtris erunt conquirenda, quando & Italicarum urbium, de pretioſo depoſito contendentium, rationes accurate expendentur.

EDITIO LUBECO-COL. Similis fere eſt ANTVERP-MAX. &c. nempe quod Romanum ſecundo loco annuntiet. In fine addit: *Methis civitate, natale ſancti Auctoris, ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* Vide die ſequenti. Auctoris.

BELIN. Etiam Romanum Tuſcis præponit. Tum in fine: *Eodem die, Verona ſanctorum martyrum Ruſtici & Firmi.* Ruſtici & Firmi.

GREVEN. *Apud Veronam, ſanctorum Firmini & Ruſtici martyrum. Qui ob Chriſti confeſſionem, ſub Maximiano ſuper teſtas accenſas diutius volutati, cum in igne quoque ſine læſione perduraſſent, fuſtibus macerati, decollatione martyrii gloriam adepti ſunt.* De Firmino & Ruſtico. *In Alexandria, ſanctorum Antonini, Tiburtini, Valeriani. Item, ſanctæ memoriæ Erici regis Daciæ & martyris.* Antonini & ſociorum. Erici. An non idem qui colitur XVIII Maii? Certe non videtur is eſſe, de quo in Actis XIII Martii, qui Peruſii colitur. Illud, *ſancta memoria* videtur aliquid aliud indicare, ut apud GREVEN. ſonat.

MOLAN. In fine: *Eodem die, ſanctorum martyrum Ruſtici & Firmi civium Pergamenſium, Verona.* Ruſtici & Firmi. Tum minoribus typis: *Natale ſanctorum Numidici presbyteri & martyris cum aliis multis.* Numidici & aliorum. *De quibus Cyprianus in epiſtola ad diacones, presbyteros & plebem Carthaginenſem.* Vide Ruinartium pag. 198. In editionibus aliis, ſic habet: *Eodem die, Verona, ſanctorum martyrum, Ruſtici & Firmi. Catalaunis civitate, ſancti Domitiani epiſcopi & confeſſoris.* Domitiani. Ponitur in Romano.

IV *Idus.* *Die* 10.

Laurentii. ROmæ via Tiburtina, natalis beati Laurentii archidiaconi, qui præſente Decio imperatore, poſt plurima tormenta carceris, verberum diverſorum, laminarum ardentium, ad ultimum in craticula ferrea aſſatus, martyrium complevit. Eodem die Romæ,

Milit. 165 militum centum ſexaginta quinque.

Codices puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Belini prima editio, Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pro *Tiburtina*, ſcribunt Belinus & Molanus *Tyburtina.* Antverp. & Max-Lubec. *Laurencii.* Antverp-maj. ſolus tranſponit, *poſt plurima carceris tormenta.* Herinien. *Lamminarum.* Roſweyd. ex ſecunda annuntiatione expungit martyres centum, legens, *militum ſexaginta quinque.* In Antverp-majore deeſt *militum.* Belin. autem ſic habet: *Romæ, ſanctorum centum ſexaginta quinque.*

Laurentii. OBSERVATIO. *De ſancto Laurentio notiora ſunt omnia,* inquit Florentinius, *quam ut aliquid addere oporteat.* Sic eſt; nam Martyrologia noſtra omnia, imo & Kalendaria vetuſtiſſima, ut eſt illud Polemei Silvii, & aliud à Bucherio editum, item Carthaginenſe, Allatianum, Frontonianum, & Sacramentaria, glorioſiſſimam tota Eccleſia ejus paſſionem unaminiter recolunt; idque peculiare in hoc illuſtriſſimo Sancto obſervabis, quod ſolus ipſe, extra Redemptionis noſtræ & Apoſtolorum feſta, ſolus, inquam, inter mortales ſolenni & univerſali cultu celebritatem habeat, non clero ſolum, ſed & populo præceptam, ſive quod ſoli ipſi, origine non Judæo, decreta ſit fere prima in Eccleſia feſtivitas. Præter Hieronymiana, ſic de Laurentio hodie Romanum parvum: *Romæ, Laurentii, archidiaconi, martyris.* Ado totus eſt in Actis fuſe deducendis; quorum potiorem partem in Martyrologium ſuum tranſtulit Notkerus. At Noſter, compendioſiora ſectatus, maluit Bedæ elogium tranſcribere: ubi advertes, ſolam ex Adone præfixam palæſtram, ſeu mavis ſepulturæ locum, *Romæ, via Teburtina;* atque item ex eodem & Romano parvo, imo & aliquibus Hieronymianis, *Archidiaconi* titulum, jam olim à ſanctis Patribus raro exemplo tributum. Noſter vero, ſupra quam in fontibus legerat, ſcripſit *præſente Decio*, Rabano, Bedæ verbis preſſius inhærente; in quo non quidem *Decii præſentia*, ſed *Decii perſecutio* diſerte notatur, ab Adone etiam ex Actis expreſſa, iiſdem utrobique verbis:

Sub

Sub Decio. Sed de hac re legendæ omnino ſunt diligentiſſimæ Baronii Notationes ad hanc diem, ubi ex temporum ratione facile evincit, nec Sixti nec Laurentii martyrium cum annis Decii combinari poſſe, atque adeo pro *Decii*, ſcribendum *Valeriani*, ut & nos alibi fuſius deducemus. Quanti porro facienda ſint vulgata Laurentii Acta, ex quibus & alia deſumuntur, alibi a nobis citata, docebit Card. Noriſius in fine diſſertationis tertiæ de epochis Syro-Macedonum à pag. 394 editionis Lipſienſis, ſubſcribentibus eruditis recentioribus, quorum argumenta ſuo tempore erunt expendenda. Quod ſi nec ipſa, quæ Laurentium ſeorſim ſpectant, Acta tutari poſſimus, facile aliunde jactura compenſabitur, ex tot SS.PP. elogiis, quæ collecta excepta ſunt inter ſelecta Ruinartii a pag. 180.

Sequitur in Romano parvo: *Et militum* CLXV. De his nihil in Hieronymianis, nihil in Beda aut Bedæ ſequacibus. Ado primum de more ſecutus, ſic legit: *Eodem die, Romæ, militum* CLXV, additque: *Tunc paſſi ſunt Claudius, Severus, Creſcentio & Romanus, ipſo die quo beatus Laurentius, poſt tertium diem paſſionis ſancti Sixti.* De his videndum erit ſuo loco. Interim Notkerus poſtrema iſta Laurentiano elogio attexuit, alteram annuntiationem ſic efformans: *Eodem die, Romæ, militum centum & quadraginta quinque.* Quæ autem hujuſmodi mutationis cauſa ſit, nuſquam apparet. Ceterum ſi ſolum numerum ſpectes, non video cur Adonem Notkerus deſeruerit: unde ſuſpicari licet amanuenſis incuria male fuiſſe tranſcriptum. Quod autem *Claudium* & ſocios à *militibus* CLXV diſcreverit, forte accidit, quod hoſce, licet eadem die, non tamen eodem tempore paſſos crediderit. Certe ad Aureliani perſecutionem eorum certamen revocat Baronius in Romano hodierno. Recte, an ſecus hîc inquirere ſuperſedeo. Satis ſit obſervaſſe, Uſuardum Adonis ſectatorem perpetuum, in militibus illis Martyribus ab ejus ſententia non receſſiſſe. Adnecti meretur metricum, quod Wandelbertus cecinit Laurentii encomium, in quo ſolus canitur, nullâ ſociorum aut militum CLXV facta mentione. *Milit. 165*

Quartis Laurenti merito ſplendeſcis opimo,
Ignem qui paſſus, tortorem vincis iniquum.

AUCTARIA.

PULSANEN. Legit, *beatiſſimi Laurentii.* Omittit milites CLXV, quorum loco ſubſtituit: *Apud Epheſum, natalis ſanctorum ſeptem Dormientium, id eſt Maximiani, Malchi, Martyriani, Johannis, Dionyſii, Conſtantini, Serapionis, & aliorum quatuor, quorum geſta habentur.* Cur illi quatuor adjiciantur, neſcio. Vide Uſuardum XXVII Julii. *De ſeptem Dormientib.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Textui ſuperaddunt: *Metis, depoſitio ſancti Auctoris epiſcopi.* Recte infra, *in Mauri-monaſterio.* *Auctoris.*

CENTULEN. *Romæ, natalis beati Laurentii archidiaconi, qui poſt plurima tormenta carceris, verberum diverſorum, laminarum ardentium, ad ultimum in craticula aſſatus ferrea, glorioſum & omni laude digniſſimum complevit martyrium. Eodem die, Romæ, militum* CLXV. *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. Textui ſatis puro, ſolum adjicit: *Metis, Mauri-monaſterio, depoſitio ſancti Victoris Metenſis epiſcopi & confeſſoris.* Lege *Auctoris*, ut recte habent codices alii. *Victoris pro Auctoris.*

HAGENOYEN. *Romæ via Tiburtina, paſſio ſancti Laurentii martyris, qui à beato Sixto Papa ſecundo, ordinatus eſt archidiaconus Eccleſiæ Romanæ, qui & officium ſuum devotè implevit, & ideo Sixtus vadens ad paſſionem illi theſauros ſuos dimiſit, ut ille pauperibus eos erogaret. Quod & fecit, & ipſe per ſignum crucis cæcos illuminavit & plures verbo & exemplo ad fidem convertit. Hic poſt carceres & diverſa verberum genera, laminas ardentes ſuſtinuit, per vocem ſibi loquentem divinam confortatus eſt, & iterum ſcorpionibus cæſus eſt, & pro aſtantibus orans incarceratur, & tunc in nocte Decio adducitur, & omnia tormentorum genera afferuntur. Et tunc ſuper cratem ferream Laurentius extenditur, furcis ferreis comprimitur, & carbones crati ſubſternuntur & aſſatur, & ſic martyr Chriſti ille conſecratur. Item Romæ ipſo die, militum* CLXV. *Metis, depoſitio ſancti Auctoris epiſcopi & confeſſoris.* *Multa de Laurentio.* *Auctoris.*

VICTORIN. & REG. SUECIÆ, ſign. num. 130. In fine: *In Epheſina civitate, ſeptem Dormientium.* *7 Dormient.*

MATRIC. CARTUS. ULTRAJECT. *Laurentii martyris. Romæ militum centum & ſexaginta quinque.* Hic ſemper aliquid deeſt. *Textus contractus.*

REG. SUEC. ſign. num. 428. *Pariſius, ſuſceptio S. Coronæ Domini.* De hac nihil apud alios, ſpectat ad diem ſequentem. *De Coron. D.*

VATICAN. ſign num. 5949. *Apud Epheſum, ſanctorum ſeptem dormientium.* Vide ad PULSAN. *7 Dormient.*

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ via Tiburtina, natale beati Laurentii archidiaconi, beati Sixti Papæ. Qui Hiſpanus genere, pueritiæ, innocentia vitæ, liberate* [an non *liberalitate*?] *operum miſericordia præfulgens, præſente Decio imperatore, poſt plurima tormenta* &c. In militibus CLXV pura eſt. Subdit in fine: *In Scotia, ſancti Blani, epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum. *De Laurent.* *Blani.*

BELINI EDITIO ALTERA. Ultimam annuntiationem format in hunc modum: *Eodem die Romæ, centum ſexaginta quinque; & ſeptem Dormientium.* Dividenda eſt conſtructio. *7 Dorment.*

GREVEN. *Item ſanctorum Claudii, Severi, Creſcentiani* (an non *Creſcentionis*?) *& Romani martyrum. Metis, ſancti Auctoris epiſcopi & confeſſoris. Apud Tungrim, ſancti Johannis epiſcopi & confeſſoris, qui & Agnus dictus eſt. Hic cum eſſet agricola, miraculo virga florentis, ad regimen præfatæ eccleſiæ aſſumptus fuit. In Scotia, ſancti Blani, epiſcopi & confeſſoris. Trajecto ſuperiori, tranſlatio ſanctorum Monulphi & Gandulphi, epiſcoporum & confeſſorum.* Ponuntur XVI Julii, à Caſtell. XXVI. *Claudii & ſociorum.* *Auctoris.* *Joannis.* *Blani.* *Tranſlat. Monulphi & Gandulp.*

MOLAN. In omnibus editionibus hoc unicum habet augmentum: *Metis, depoſitio ſancti Auctoris epiſcopi.* Corpus quieſcit in *Mauri-monaſterio.* *Auctoris.*

III *Idus.* *Die* 11.

Tiburtii. ROmæ inter duas Lauros, natalis ſancti Tiburtii, qui ſub judice Fabiano, cum nudis plantis ſuper carbones ardentes ingreſſus, Chriſtum majori confiteretur conſtantia, duci in tertium ab urbe miliarium, atque ibidem gladio animadverti jubetur. *Suſanna.* Item Romæ, ſanctæ Suſannæ virginis, quæ cum eſſet nobili proſapia orta & beati Gaii Pontificis neptis, martyrii palmam tempore Diocletiani, capitis obtruncatione promeruit. In civitate Cameraco, *Gaugerici.* ſancti Gaugerici epiſcopi & confeſſoris. Apud caſtellum Ebroas, *Taurini.* ſancti Taurini epiſcopi.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Antverp-majore*, *Antverp.* & *Max-Lubec. Belin.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Quod alibi de *via Tiburtina*, id hîc recurrit de *Tiburtii.* Belin. iterum & Molan. ſcribunt *Tyburtii*; Antverp-maj. *Tiburcii.* Idem hic codex conſtructionem habet hiulcam & mutilam, nam ubi recte in textu, *cum...... Chriſtum majori confiteretur conſtantia*, ſic legit: *Chriſtum confiteretur in ſtantia.* Vitioſa item eſt hæc Herinien. periodus, ſeu periodi pars ultima, primæ non quadrans, nempe, *atque ibidem gladio animadverti fecit*, pro *jubetur.* De *Gaii*, dictum eſt non ſemel, ſequimur orthographiam codicum. *In civitate Camberaca*, diſerte ponunt Praten. Herinien. Antverp-major & Belinus. Præferant *Cameraca*, qui voluerint, per me licet. *Gauritis*, pro *Gangerici*, error eſt in Belino. Hieronym. Lucen. ſcripſit *Gaurici.* Dormitavit Molan. dum legit *epiſcopi & martyris*, ſed agnitam oſcitantiam in poſterioribus editionibus correxit. Addidit item in fine, *Taurini, epiſcopi & confeſſoris*, quæ ultima vox abeſt ab reliquis codicibus, præterquam ab Antverp. & Max-Lubec. qui annuntiationem in principio mutilant: *Ipſo die, ſancti Taurini epiſcopi & confeſſoris* Omnes legunt *Ebroas* pro *Ebraicas*, nec melius in Antverp-majore, *Ebarias.* Alius habet *Ebora.*

Tiburtii. OBSERVATIO. *Tiburtii* martyris ita meminere Hieronymiana aliqua, ut *Valeriani*, *Caciliæ* ſponſi, fratrem deſignare plane videantur; unde merito ſuſpicatur Florentinius, ex incurioſi antiquarii imperitia, puta qui alium ignorarit Tiburtium, ſociorum iſtorum duorum nomina ibi perperam intruſa. In iiſdem Hieronymianis ſtatim ſubjicitur: *Natalis ſanctæ Suſannæ.* Beda, quam poteſt breviſſime, una annuntiatione duas complectitur: *Romæ, ſancti Tiburtii martyris & Suſannæ.* Nonnihil diſtinctius Romanum *Suſanna.* parvum; de primo: *Romæ inter duas Lauros, Tiburtii martyris.* De altera: *Et Suſannæ virginis martyris.* De utroque diffuſas hiſtorias Martyrologio ſuo inſeruit Viennenſis, quarum primam accepit ex Actis ſancti Sebaſtiani, apud nos capite præſertim 21: alteram ex ipſis, quæ celeberrima vocat Molanus, inclytæ martyris geſtis, videndis apud Surium, laudatis à Baronio & Majoribus noſtris; à nonnullis plane rejectis, ſed à nobis ſubinde examinandis & illuſtrandis. Quidquid vero de Actis illis deinceps ſtatuatur, venerandam *Suſannæ* memoriam, præter citata Martyrologia, etiam abunde comprobant Frontonis Kalendarium & Sacramentaria ab ipſo citata, quo die in eodem Kalendario *Tiburtius* commemoratur. Qui & ambo in Allatiano conſignati ſunt. De cetero ad textum quod attinet, ex duobus Adonianis encomiis ſelectiora paucula ſumpſit Noſter, eo modo diſpoſita, quo in laterculo repræſentantur. Plura ex iiſdem & de more liberalius hauſit Notkerus. Nec apud Florum & Rabanum deſunt breviora elogia, quæ ad præſens inſtitutum nihil faciunt. Wandelbertus Tiburtium & Gaugericum, qui ſequitur, Suſannâ, neſcio ob quam cauſam, omnino præteritâ, ſic cecinit:

> *Ternis flaſque decuſque pium petis aſtra, Tyburti.*
> *Hac & Goericus * confeſſor poſſidet almus.*

* Brabantice *Goeric.*

Gaugericum Cameracenſem epiſcopum Adoni tribuit Moſandri editio, Roſweydus in *Gaugerici.* appendicem rejecit, recte opinor, alias à Notkero veroſimiliter non prætermittendum. Interim ſignatur in codicibus Hieronymianis Lucenſi & Corbeienſi: recentius ab antiquario ſuperadditus, nec ne, non diſputo. Crediderim ex ſimili aliquo codice, forte *Taurini.* Corbeienſi, ab Uſuardo acceptum, in quo & *Taurinus* exprimitur, aliis omnibus Martyrologis ignotus præterquam Floro, qui eum ita cum Gaugerico copulat, ut *fratrem* fuiſſe affirmare non dubitet. Nota eſt aſſerti parachroniſmi origo ex Actis neſcio quibus, à quodam

quodam Adeodato ita adornatis, ut de ſuppoſitione facile convincantur. Securius proceſſit Noſter, nihil affirmans, quod ex certioribus monumentis abunde non conſtet, & ea forte de cauſa à confeſſoris aut martyris titulo ſtudioſe abſtinuit. Ex elogio Rom. moderni ſolam eam partem ſuſpectam habet Caſtell., quæ miſſionem ſpectat a S. Clemente Papa factam. Sincerior eſt Gaugerici vita apud Surium, ſed contracta ex diffuſiori hiſtoria, ſuo tempore à nobis illuſtranda. Atque hæc ſufficiunt ad comprobandam totius textus originem & plane germanam ejus ſimplicitatem.

AUCTARIA.

De Tiburtio. ROSWEYD. De Tiburtio, textui inſeruit, *filii Chromatii Urbis præfecti, docti a S. Sebaſtiano.* Cetera ſatis pura ſunt uſque ad finem, ubi ſola annuntiatio ultima deſideratur,

PULSANEN. Purus eſt uſque ad, *Suſanna virginis*, deſunt reliqua omnia.

MUNERAT. Textui puro adnectit: *Pariſiis, ſuſceptio ſacra ſpinea Corona Domini, ab infideli-* *De ſacra Cor. ſpinea.* *bus per beatum Ludovicum Francorum regem feliciter erepta. Cujus* [quæ, vel cujus pars] *honoratur & colitur in ſacroſancta capella palatii Pariſiis, ibique requieſcit.*

GREVEN. In fine etiam attexit: *Civitate Pariſius, translatio ſanctæ ſpineæ Coronæ Domini no-* *De eadem.* *De Taurino.* *ſtri Jeſu Chriſti.* Cautior MOLAN. à textu excluſit.

ANTVERP MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. In tribus primis ſatis puri, ſic ultimam formant: *Apud caſtellum Ebroas, ſancti Taurini epiſcopi, quem beatus Dyonſius ordinavit, & eidem urbi epiſcopum deſtinavit, ubi glorioſo coronatus martyrio, multis fulget miraculis.* Hæc etiam codicum aliorum ſententia eſt.

In LOVANIEN. Tota hæc annuntiatio excidit, ut ferme ſolet nonnulla corripere.

CENTULEN. *Romæ inter duos Lauros, ſancti Tiburtii martyris, filii Chromatii Urbis præfecti, qui* *Textus mutatus.* *per beatum Sebaſtianum eruditus in fide, illuſtre duxit martyrium. Eodem die Romæ, ſancta Suſannæ, quæ Romani imperatoris ſprevit conjugium, ut Chriſti Domini ſortiretur conſortium. Cameraco, ſancti Gaugerici epiſcopi & confeſſoris.* In margine recentiori manu adjectum: *Civitate Ebroicas, ſancti Taurini epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Incipit: *Civitate Cameraco, depoſitio ſancti Gaugerici epiſcopi & confeſſoris.* De Tiburtio, poſt, *martyris*, interjicit: *Filii Chro-* *De Tiburtio.* *matii, Urbis præfecti. Qui juvenis ſub judice Fabiano, dum nudis* &c ferme pure. In Suſanna, etiam recte. De Taurino, ut ANTVERP-MAX. &c.

HAGENOYEN. *In civitate Ebora, ſancti Tau-* *De Taurino.* *rini epiſcopi & martyris, quem beatus Dyonſius apud caſtellum Eboras miſit, & eumdem ordinavit urbi epiſcopum, ubi glorioſo* &c. *Romæ inter duos Lauros, natalis ſancti Tyburtii martyris. Tyburtius* *De Tiburtio.* *filius fuit Cromatii ſenatoris, viri nobiliſſimi. Qui cum ad prædicationem ſancti Sebaſtiani converſus eſſet, poſt ſanationem patris ſui; tantam in Chriſti fide devotionem accepit, ut cum omnes Chriſtiani de Roma fugerent, ipſe amore martyrii ſolus in Urbe remanſit. Hic traditus à Torquato, falſo Chriſtiano, Fabiano præfecto, qui fecit illum nudis* *De Suſanna.* &c. *Item Romæ, ſancta Suſanna virginis & martyris. Quæ fuit virgo nobilis & pulchra & petebatur uxor a Diocletiano, Maximino filio ſuo. Quæ virginitatem ſervare docta eſt a patre ſuo ſancto Gabino, & patruo Gayo ſummo Pontifice, & à Serena imperatrice. Et quia conſentire noluit, tam pro virginitate, quam pro fide, inaudita tormenta paſſa eſt. Noviſſime gladio vitam finivit.* De Corona idem habet quod GREVEN. *Item in Scotia, ſancta Arata virginis & ſanctimonialis, quæ in-* *Arata.* *vocatur ad liberationem captivorum, & ſuffragatur hominibus in peſtilentia.* A Caſtellano vocatur *Athracta.* In Gaugerico, purus eſt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Tiburtii martyris inclyti, de quo in geſtis beati Sebaſtiani leguntur multa præclara opera; ſimiliter de Chromatio patre ejus. Gaugerici epiſcopi & confeſſoris.* *De Cor. ſpin.* *Romæ, Suſanna virginis & martyris. Feſtivitas Coronæ Domini. Taurini epiſcopi & confeſſoris.*

CODEX D. Le Mare ſignatus A. qui fuit collegii Canonicorum Auguſtoduni: *Eodem* *Andebli.* *die, Andeolus martyr veneratur.* Vide 1 Maii.

In VATICAN. Deeſt Gaugerici & Taurini.

UGHELLIAN. *Civitate Pariſiis, translatio S ſpi-* *De Cor. ſpin.* *neæ Coronæ Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

LUXOVIEN. *Civitate Metis, depoſitio ſancti Amoris epiſcopi & confeſſoris.* Vide quæ diximus *Auctoris.* in Auctariis diei præcedentis.

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ inter duas Lauros, natale ſancti Tiburtii martyris, filii Chroma-* *De Tiburtio.* *tii Urbis præfecti, quem erudierunt in fide Sebaſtianus, beatus Tranquillinus, & glorioſus presbyter Policarpus. Hic ſub judice Fabiano, cum nudis plantis ſuper carbones ardentes ingreſſus, Chriſtum majore confiteretur conſtantia* &c. Et poſt *jubetur*, inſerit; *& a quodam pa ene Chriſtiano in eodem loco ſepelitur.* De Suſanna, eadem ferme habet quæ HAGENOYEN. In Gaugerico, pura eſt. De Taurino, ut ANTVERP-MAX &c. *Pa-* *Tranſlat.* *riſius, tranſlatio Coronæ ſpineæ Domini noſtri.* *Coron. ſpin.* *Treveris in majori eccleſia, tranſlatio capitis ſan-* *Tranſlat. cap.* *cti Matthiæ Apoſtoli.* *Matthiæ Ap.*

GREVEN. *Cromatii Urbis præfecti, patris ſancti* *Cromat. &c.* *Tiburtii cum aliis multis. Qui, ut Ado, conſilio Gaii Pontificis, immanitatem perſecutionis declinantes, in Campaniam profecti, per multas tribulationes regnum Dei introierunt. Apud Aquilegiam, ſancti Cromatii epiſcopi & confeſſoris, ad* *Chromat. ep.* *quem exſtant B. Hieronymi quædam epiſtolæ. Secundum Cathalogum Sanctorum, hic evigilatio vel* *Evigilat. 7 Dormient.* *inventio ſeptem Dormientium, apud Epheſum. Tre-* *Dec. ſp. Mat.* *veris, in majori eccleſia* &c. ut ſupra.

MOLAN. De Suſanna ex Adone aliis lit- *De Suſanna.* teris textui admiſcet: *Ejus corpus collegit Serena Auguſta noctu, & manibus ſuis cum linteaminibus & aromatibus ornavit; ſanguinem vero martyris, qui effuſus fuerat, in loco domus ſuæ velamine deterſit, & poſuit in capſa argentea in palatio ſuo, ubi die noctuque, furtivis orationibus ſemetipſam Domino effundebat.* Item de Gaugerico: *Qui* XXXIII *annos Cameracorenſem rexit* *De Gauger.* *eccleſiam & vita ſanctitate conſpicuus extitit, & clarus miraculis in pace quievit.* Tum in fine: *Pariſiis, ſuſceptio ſacra ſpinea Corona* &c. fere ut *De Cor. ſpin.* MUNERAT., *In Sarchinio, tranſlatio corporum, ſanctorum Trudonis & Eucherii confeſſorum Chriſti.* *De Trudone & Eucherio.* *Ipſo die elevatio eorumdem ſanctorum, quæ facta eſt ſolemniter a domino Rodulpho, Leodienſi epiſcopo.*

De Taurino Hæc eadem omuia referunt quoqſe poſteriores editiones, in quibus præterea aliis etiam typis de Taurino attexitur: *Quem beatus Dionyſius ordinavit, & eidem urbi epiſcopum deſtinavit.* Ubi advertis reſciſſa eſſe, quæ de glorioſo Taurini martyrio alii codices certatim adjunxerant.

Pridie Idus. *Die 12.*

Eupli. IN Sicilia civitate Cathina, natalis ſancti Eupli diaconi, ſub Diocletiano & Maximiano Auguſtis, qui cum diutiſſime pro confeſſione Domini torqueretur, tandem martyrii palmam gladio cædente percepit. *Hilariæ & aliorũ.* Apud Auguſtanam urbem, ſanctæ Hilariæ matris ſanctæ Aſtæ martyris, quæ cum ad ſepulchrum illius excubaret, ibidem pro fide Chriſti à perſecutoribus igni tradita eſt, cum Digna & Eumenia & Euprepia. Paſſi ſunt item eodem die in præfata civitate Quiriacus, Largio, Creſcentianus, Nimmia, Juliana cum aliis viginti. *Graciliani & Feliciſſ.* Item urbe Falari, paſſio Graciliani & Feliciſſimæ virginis, quorum ora primum pro Chriſto lapidibus contuſa, dehinc gladio perculſi, optatam martyrii ſuſcepere coronam. *Macarii & Juliani.* In Siria, ſanctorum Macharii & Juliani.

Soli *Herinien. Greven.* & *Molan.* omnino puri ſunt.

VARIA LECTIO. Male ab Herinien. ſcribitur *Sycilia*, male à Greven. *Cathyna*; nec bene in textu *Cathino*, vel *Catina*, his tamen modis, & primo præſertim, legunt omnes, alibi paulo melius *civitate Cathanenſium*. *Eupoli* habet Greven. & ſic eſt etiam in Hieronymianis. Poſui *Hilaria* cum Greveno & Molano. Herinien. habet *Hilaræ*, alii *Hylaræ* & *Hylaria*. Sequens conſtructio, *Paſſi ſunt item eodem die in præfata civitate*, Uſuardina eſt, ut infra oſtendam. Molan. neglexit particulam *item*; Herinien. autem ſcripſit, *in præfata urbe*. Recte expreſſa ſunt quinque martyrum nomina, quidquid codices aliqui varient, inter quos Molan. legit *Nymmia*. Idem pro *Falari*, ſubſtituit *Phalari*; neutrum forte convenit, ut cenſet Baronius. Neſcio an id adverterint codices aliqui, qui palæſtram expunxerunt. *Quorum ora primum* &c. omnibus commune eſt, Molan. tranſpoſuit, *quorum primum ora*. Rurſus Molan. cum Greven. & aliis diſcrepant, legentes, *optatam martyrii ſuſcepere palmam*. Heriniensi ſubſcribunt plerique in, *optatam martyrii ſuſcepere coronam*, ut eſt in textu. De *Siria* & *Macharii*, alibi dictum eſt.

Eupli. OBSERVATIO. De *Euplo*, *Euplio*, vel *Eupolo* agunt Kalendaria Allatii & Frontonis, ac Martyrologi paſſim omnes poſt Hieronymiana, in quibus ſociæ adjunguntur *Nereia* & *Veneria*, reliquis omnibus incognitæ, imo Actis ipſis, quæ laudata & expenſa invenies tomo 1 Februarii pag. 598, ubi à Bollando in exemplum adducuntur, ex quo liberiores Metaphraſtis interpolationes dignoſci queant. Egregium theſaurum primus effodit Baronius, publicique juris fecit in Annalibus ad annum CCCIII à num. 146, ex quo accepere Surius & noviſſime Ruinartius inter ſelecta à pag. 437, præmiſſa admonitione, additiſque obſervationibus, ſuo tempore uſui futuris, cum editione Græca à Cotelerio procurata. Porro ex laudatiſſimis illis Actis ſuccinctum elogium texuit Beda, prolixius Ado; utrumque, ni fallor, vidit Noſter, ſuaque inde decerpſit. Nec Wandelbertus illuſtriſſimum martyrem prætetiit, hoc eum verſiculo honorans:

Martyrii palmam pridie capis Euple perennem.

Hilariæ & aliorum. Quæ de *Hilaria* ſubjiciuntur, proprie Adoniana ſunt, ex Actis S. Afræ, de quibus ſupra egimus, deſumpta, & ab Uſuardo ex Adone ad verbum deſcripta, ſic ut proinde nulla ſubſit difficultas. At non ita promptum eſt decernere, quid ſibi velit commemoratio tertia in codice Pratenſi evidenter corrupta, teſte Clar. Caſtellano, qui in prætenſo illo autographo deprehendit, eraſa fuiſſe verba omnia inter *Euprepia* & *Quiriacus*, ibique ſubſtituta hæc, preſſius diſpoſita: *Eod. die paſſi ſt Romæ ſub præfecto Pertinace.* Qua in mutatione, Pratenſi de more adſtipulantur Antverp-major & Roſweyd. At ex reliquis omnibus certiſſima videtur Uſuardi lectio. Quæri poſſet an vera? An non ab ipſo (ut forte quis volet) ab ipſo, inquam, Uſuardo correcta? Quid de his ſentiam, in præfatione abunde explicui. In medio ſunt ſanctæ Afræ Auguſtanæ Acta à Marco Velſero notis illuſtrata,

quæ

quæ ſi præ oculis habuit Uſuardus, non potuit non ſcribere prout eſt in textu. Si dicas Hieronymiana ipſum conſuluiſſe VIII Auguſti; jam dies tranſponit, imo duas claſſes confundit, & forte etiam tertiam, quæ in prædictis Hieronymianis anonyma ponitur VII Auguſti. Salebras hic video & præcipitia, quæ explanare non ſatis obvium erit, niſi martyres quinque & viginti noſtri Auguſtani a totidem Romanis ex parte fere ſynonymis (de quibus ad VII Auguſti) diſtinguantur. Legat curioſus indagator ea quæ notavit Florentinius citatis illis diebus VII & VIII Auguſti. Nos reliqua ad majus Opus rejicimus, nihil interim dubii de Uſuardi mente, ſive is vera ſcripſerit, ſive erronea. Atque hactenus fontes quidem eruimus; verum unde *Gracilianus* ille aliis *Gratilianus* & *Feliciſſima* in laterculum tranſierint, prorſus ignorare me fateor, indubitata tamen eſſe ipſius Uſuardi verba codicum omnium conſenſus apertiſſime evincit. Quæ ſit ea *Falaris* vel *Falare*, videndum in Notationibus Baronii. Actis ſubinde perpenſis, videor poſſe conjicere, Uſuardum ea vidiſſe, quæ apud nos exſtant Mss. non una; quorumque ſpecimen habes ad XV Maii tomo 3 pag. 458, in *Eutitio*. Sola nota *anni quarti Claudii*, ab omnibus conſtanter ſignata, viſa eſt Tillemontio tomo 5 pag. 126 intolerabilis. Non deſunt alia, prudenti examine ſuo loco ſubigenda. *Macarius* & *Julianus* ab Hieronymianis, Romano parvo & Adone laudantur. Ex poſtremo totidem verbis acceptos credimus: Notkerus Hieronymianorum verba tranſcribere maluit. De his duobus ultimis nihil hactenus reperi.

Graciliani & Feliciſſimæ.

Macario & Juliani.

AUCTARIA.

PRATEN. ANTVERP-MAJ. & ROSWEYD. Habent eam mutationem, de qua dixi ſuperius in Obſervatione.

ROSWEYD. Præterea in fine ſubdit: *In Aquitania, ſanctæ Radegundis virginis.* Vide Uſuardum die ſequenti.

Radegundis.

PULSANEN. In prima & ultima annuntiatione purus, intermediis omnibus caret.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Toto textu ſatis puri, in eo deficiunt, quod penultimam annuntiationem contrahant, hoc modo: *Item, paſſio Graciliani & Feliciſſimæ virginis.*

MUNERAT. Sive amanuenſis ſive typographi vitio connectit diſparata, nam poſt, *cum aliis viginti*, immediate ſubjicit: *Quorum ora primum pro Chriſto* &c. omiſſis iis, quæ erant interponenda, nempe: *Item urbe Falaris, paſſio Graciliani & Feliciſſimæ virginis.*

ANTVERP-MAX. Poſt *Euprepia*, ex Adone attexit; *quæ fuerunt puellæ ſanctæ Afræ.* De Graciliano & Feliciſſima omittit poſitionem, ſeu locum certaminis. In fine autem: *In Aſſiſio civitate, natale beatæ Claræ virginis.*

Claræ.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG & DANIC. Incipiunt: *In Aſſiſio civitate, natale beatæ virginis Claræ. Quæ beati Franciſci prædicationem audiens, & pœnitentiam videns, facta eſt ejus filia ſpiritualis, & ſancta primiceria paupertatis. Hæc Ordinis pauperum dominarum fundamentum & gloria, omnis perfectionis ſpeculum extitit & lucerna.* De reliquo ſimiles ſunt ANTVERP-MAX. Sed ALBERGEN. aliis defectuoſior, in penultima habet hoc ſolum: *Item paſſio ſanctorum Graciliani & Feliciſſimæ virginis.*

De eadem.

LOVANIEN. In prima purus, omiſit elogium Hilariæ & reliqua eo ſpectantia. De Graciliano &c. ut ANTVERP-MAX. Item in fine de Clara.

CENTULEN. *In Sicilia civitate Catinas, paſſio ſancti Eupli diaconi & martyris, tempore Diocletiani ſub judice Calviſiano. In Syria, ſanctorum Macarii & Juliani. Eodem die, ſancta Hilaria matris ſanctæ Affræ, quæ paſſa eſt per ignem cum Digna, Eumenia & Euprepia. Civitate Falaris, paſſio ſanctorum Graciliani & Feliciſſimæ Virginis.*

Textus mutatus.

BRUXELLEN. In *Eupli*, quem *Empli* vocat, nonnihil interpolatus eſt. In Hilaria, ut ANTVERP-MAX. Sequitur: *Romæ, ſanctorum Criſanti & Dariæ virginis. Qui cum nullo genere tormentorum lædi poſſent, jubente Numeriano tandem pro Chriſto ſerra & lapidibus obruti ſunt.* Agunt de iis hodie Hieronymiani. Coluntur in Romano XXV Octobris; Noſter eos refert I Decembris. In Graciliano & Feliciſſima; in Macario & Juliano purus eſt. Tum: *Apud Aſſiſium civitatem, depoſitio ſanctæ Claræ virginis. Quæ fuit filia ſpiritualis primogenita beati Franciſci; paupertatis & omnis perfectionis ſpeculum & lucerna. Apud Montes Hannoniæ, tranſlatio beatæ Waldetrudis electa, & neptis beatæ Gudilæ.* Vide III Februarii & XXVIII Martii.

Chryſanthi & Dariæ.

De Clara.

Tranſlat. Waldetrudis

HAGENOYEN. In tribus primis, non niſi modice interpolatus, ſic proſequitur: *Item paſſio ſanctarum Gracilianæ & Feliciſſimæ virginum.* De Macario & Juliano, pure. In fine de ſancta Clara, ut ANTVERP-MAX. &c.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. *Item paſſio ſancti Graciliani & Feliciſſimæ virginis.*

MATRIC CARTUS. ULTRAJECT. *Claræ virginis de Ordine Minorum. Hilariæ martyris cum aliis tribus. Quiriaci, Largionis, Creſcentiani cum* XXII *martyribus. Graciliani & Feliciſſimæ martyrum.*

Claræ.

Hilariæ cum al. ſoc.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Graciliani & Feliciſſimæ. Neſcio an reliqua pura ſint.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Ethelwodi.* Vide I Auguſti. *Civitate Cantuaria, ſancti Lamberti archiepiſcopi & confeſſoris.*

Ethelwoldi.

Lamberti.

FLORENTIN. *In civitate Aſſiſii, natale ſanctæ Claræ virginis. Quæ fuit prima planta Ordinis pauperum dominarum, quæ & vita & miraculis claruit. Migravit ad Dominum, anno Domini* MCCLIII.

De Clara.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Coloniæ Agrippinæ, commemoratio ſanctæ Urſulæ reginæ & ſodalium ejus undecim millium virginum in eccleſia earumdem.* In Euplo pura eſt. Sequitur: *In Aſſiſia civitate, natale beatæ Claræ virginis* &c. ferme ut ſupra ANTVERP-MAX. Tum: *Apud Auguſtanam urbem, ſancta Hilaria, matris ſanctæ Afræ martyris. Quæ cum ſancto Dionyſio fratre ejus & pluribus aliis, beatam Afram ſepeliſſent, & ad ſepulchrum ejus occubarent, ibidem comprehenſi, & dum idolis immolare nollent, à perſecutoribus igni traditi ſunt cum beata Digna, Eumenia & Euprepia, quæ fuerant puellæ ſanctæ Afræ, & ibidem omnes ſimul honorifice*

De Urſula.

De Clara.

De Hilaria.

moriſice ſepulta. Paſſi ſunt &c. *Civitate Salari, paſſio ſanctorum Gratiliani & Feliciſſimæ virginis.* In ultima poſt *Julianam*, addit *confeſſoris.* Denique ſubdit: *Eodem die, ſancti Vuiberti confeſſoris.*
Wiberti. GREVEN infra ſcribit *Wiberti.*

BELIN. In textu non omnino purus, Auguſtanis immediate ſubnectit: *In Syria, ſanctorum Machari & Juliani.* Deinde. *In civitate Aſſiſio,*
De Clara. *ſanctæ Claræ virginis, primæ plantæ Ordinis pauperum dominarum, quæ vita & miraculis claruit. Item urbe Falario, paſſi ſancti Gratiani & Feliciſſimæ virginis.* Lege ut habent alii ſupra.

GREVEN *Eodem die, Porcarii abbatis monaſte-*
Porcarii & c. *rii Lirinenſis & martyris, cum ſociis monachis quingentis, ſub Geiſerico Vandalorum rege pro fidei ve-*
Wiberti. *ritate coronatis. Item Wiberti confeſſoris. Apud*
De Clara. *Aſſiſium, tranſitus beatæ Claræ virginis. Quæ cum eſſet annorum* XVIII, *relicto ſeculo, nuptiarumque copula, immortali ſponſo Chriſto per ſanctum Franciſcum conſecrata, Ordinis pauperum dominarum fundamentum, gloria & regula, omniſque perfectionis ſpeculum facta eſt. Tandem, in ſancto propoſito exactis* XLII *annis quievit, miraculis multis coruſcans. In Praga Bohemiæ, ſanctæ Agne-*
Agnetis. *tis virginis. Apud Coloniam Agrippinam, comme-*
De Urſula. *moratio ſecunda beatæ Urſulæ reginæ, & ſodalium ejus undecim millium virginum in eccleſia earum-*
De Clara. *dem.* Hæc Coloniæ propria ſæpe repetuntur.

MOLAN. *In civitate Aſſiſio, ſanctæ Claræ virginis, primæ plantæ Ordinis pauperum dominarum,*
Agliberta. *quæ vita & miraculis claruit. Iotro monaſterio, ſan-*
Porcara. *ctæ Aglibertæ abbatiſſæ. Eodem die, Porcarii abbatis* &c. ut ſupra GREVEN. Vide Acta apud Surium. In editionibus aliis, initio aliis litteris præfigit, quæ de Clara prius in fine poſuerat. Hic autem, ſic ſcribit: *Eodem die, Porcarii abba-*
Photii & Aniceti. *tis monaſterii Lirinenſis & martyris. Iotro monaſte-*
Translat. *rio, ſanctæ Aglibertæ abbatiſſæ. Die duodecima,*
Waldedrud. *ſanctorum martyrum, Photii & Aniceti. Montibus Hannoniæ, tranſlatio ſanctæ Vualdedrudis.*

Idibus. *Die* 13.

Hippolyti. ROmæ, beati Ypoliti martyris, qui pro confeſſionis gloria, jubente Valeriano præſide, ligatus pedes ad colla indomitorum equorum, ſic per carduetum & tribulos tractus emiſit
Concordiæ & aliorum. ſpiritum. Paſſa eſt etiam Concordia nutrix ejus, quæ ante ipſum plumbatis cæſa martyrizavit: & alii decem & novem de domo ejus,
Caſſiani. qui ſimul decollati ſunt. Eodem die Foroſillæ, natalis ſancti Caſſiani, qui cum adorare noluiſſet, vocatis pueris, quibus docendo exoſus fuerat, data eſt facultas eum perimendi, quorum quanto infirmior erat manus, tanto graviorem martyrii pœnam dilata morte faciebat.
Radegund. Pictavis, ſanctæ Radegundis reginæ, cujus vita virtutibus & miraculis latè claruit.

Conſonant codices ferme omnes, *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultrajéct. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Solus Molan. recte *Hippolyti*: Praten. *Hippoliti*; Greven. *Hipoliti*, Herinien. *Yppoliti*: reliqui omnes cum Hieronymianis, ut eſt in textu hic, & XXX Januarii. Antverp-maj. *qui confeſſionis* &c. omiſit *pro.* Roſweyd. *ligatis pedibus .... ſic per cardos*, pro *carduos*, ut habet Beda: *Cardetum* ſcribunt omnes, Ado *Carduetum*, neutrum placet. *Equorum indomitorum*, eſt in Antverp. majore. De *Concordia* legunt Greven. & Molan. *quæ ante plumbatis cæſa martyrium ſumpſit*; Roſweyd. & Munerat. ultima etiam mutant *martyrizata eſt*; Antverp-max. cum reliquis, *migravit ad Dominum.* Rurſus hi omnes cum Antverp. & Max-Lubec. habent, *qui ſimul cum eo decollati ſunt.* Sed aliter invertunt Greven. & Molan. *decollati ſunt ſimul & alii decem & novem de domo ejus.* Antverp-maj. pro *& alii*, male legit *& alios. Foroſillæ* voce unica ſcribunt omnes, excepto Molano, qui recte diſtinguit *Foro Sylla.* Roſweyd. turpiter mutat *die*, in *ſanctæ; eodem S. Foroſillæ.* Antverp-max. cum ſuis legit, *Caſſiani epiſcopi & martyris*, Roſweyd. ponit, *exoſus fuerat factus*, Greven. & Molan. *exoſus factus fuerat.* Item *perimendi eum*, pro quo Antverp. & Max Lubec. *eum puniendi.* Antverp-maj. *facultas data eſt eis*; Munerat. *data eis facultas*, & poſt, *dilatata morte faciebant.* Omnia hæc in textu ſimplicius. Greven. & Molan. legunt: *Pictavis, depoſitio ſanctæ Radegundis reginæ, cujus virtutibus & miraculis late claruit vita.* Vox *depoſitio* eſt etiam in Antverp. Max-Lubec. Antverp-max. &c. In duobus primis, deeſt *late*, pro quo Munerat. ſuppoſuit *luce*; legens, *depoſitio ſanctæ Eradgundis.*

Hippolyti & ſociorum OBSERVATIO. Inter illuſtres Eccleſiæ martyres plane numerandus eſt *Hyppolytus*, in vetuſtiſſimis Kalendariis & Martyrologiis omnibus laudatiſſimus; quidquid de Actorum ejus veritate eorumque cum alterius presbyteri Hippolyti martyris Oſtienſis iden-

identitate ex Martyrologorum confuſione merito diſputetur. Hieronymiana id rurſum peculiare habent, quod ſocios & quidem expreſſis nominibus ei conjungere videantur, quorum nulla apud reliquos mentio. Placuit Uſuardo Bedæ encomium, quod ab ipſo ex longiori Adonis hiſtoria elegantius contrahi non potuiſſet, ſervatis pleriſque Actorum ibi relatorum verbis. Dubium hinc ſuboriri natum eſt, an verè elogium illud Bedæ tribuendum ſit. At eum idem & Rabanus referat, facile tollitur quidquid prima fronte difficultatis occurrit. Notkerus Adoni quam Bedæ conformior eſt, errans tamen in numero eorum, qui de Hippolyti familia paſſi dicuntur. Atque hic ſaltem clare innuit Florentinius, Notkerum ſua, de more, ex Adone accipere, quod alibi toties & manifeſtius obſervare potuiſſet. Hæc quidem denuo ſatis plana ſunt, quantum instituti hujus ratio poſtulat; notandum tamen, quod principio innuimus, Hippolytos hic duos à Martyrologis noſtris confundi, dum *Concordia* nutrix vocatur &c. Itaque illuſtris & toties celebratus martyr, is ipſe eſt, de quo ad xxx Januarii diximus, iſque idem veroſimillime, qui à Prudentio celebratur, Novatiano ſchiſmati aliquando implicitus &c. De quo vide Ruinartium inter ſincera à pag. 155, ac Tillemontii notam tomo 3 pag. 675 & alibi. Alium tamen etiam Laurentii ſocium recolimus, quem in Actis operoſius ab Hippolytis aliis ſecernemus.

Pro textus ſimplicitate, ut ſupra dicebamus, hæc ſatis plana ſunt. Sed quid *Caſſiano* facias, quem Hieronymiana (ſi quidem de hoc Caſſiano loquantur) inter Hippolyti ſocios collocant; Beda item & poſt eum Rabanus, diſerte *Romæ* tribuunt: contra vero, Romanum parvum, Ado, Notkerus, orthographiâ deficiens, & alii *Foro Sylla*, hodie *Imolæ*, eſtque ipſa Prudentii poetæ ſententia; quam vide apud Ruinartium pag. 593, vel proſa expreſſam apud Surium hoc die. Adde quæ diligenter obſervat Tillemontius tomo 5, pag. 531 & pag 794. Notat aliqua Baronius, quæ rem componere queant; niſi difficultas augeretur ex *Caſſiano Tudertino* epiſcopo & martyre, in Romanum modernum inſerto, quem malunt alii a priori non divellere: nos hujuſmodi difficiliores diſquiſitiones ad proprium locum exigendas remittimus. Certum eſt, Uſuardum phraſim Adonis ſecutum, atque ex ejus elogio, quod apud Bedam, Rabanum & Notkerum idem prorſus eſt, ſuum contraxiſſe. *Radegundem*, ut plures alios tardius paſſim adjectos, memorant Hieronymiana, memorat Florus: quidni & ab Adone poſitam dicamus, licet à Roſweydo in appendicem rejecta ſit? Ita cenſuit Moſander, magiſque adeo in eam opinionem inducor, quod à Notkero conſignetur. Utut eſt, potuit Noſter eam, aliunde ſibi ſatis notam, adnectere, cum brevi laudatiuncula omnibus ſanctis feminis ſive virginibus, ſive conjugatis, ſive viduis communi, ut ex textu patet, quem pure & plane Uſuardinum eſſe, res ipſa loquitur. Radegundis vitam, à *Fortunato & Bandonivia* ſive *Bandonivia* ſcriptam, vulgavit Surius, & novis curis ſec. 1 Benedict. edidit Mabilio, variis notis illuſtratam. Cetera ex Gregorio Turonenſi repetenda ſunt. Obſervationi finem faciet metricum Wandelberti encomium de primo & ultimo textus, noſtri Sancto:

Caſſiani.

Radegund.

Idibus Hippolytum comitem Laurentius aſtris
Pro Chriſti parili recipit certamine paſſum,
Reginam meritis virtute fideque colendam
Tellus tum venerans Radegundem Aquitana frequentat.

AUCTARIA.

Textus mutilus.

PULSANEN. *Romæ, beati Ypoliti martyris & ſociorum ejus. Qui pro confeſſione ..... & ſic per cardetum & tribulos emiſit ſpiritum. In civitate Modomulenſi, in loco qui dicitur Forum Cornelienſe, natalis ſancti Caſſiani martyris.* Deſunt reliqua omnia, ut ſæpe hic codex mutilus eſſe ſolet.

Textus contractus.

CENTULEN. *Romæ, paſſio Ypoliti martyris & Concordia nutricis ejus, cum aliis XIX decollatis. Pictavis, ſancta Radegundis regina, cujus vita virtutibus & miraculis late claruit. Foroſilla, ſancti Caſſiani martyris.*

De Caſſiano.

BRUXELLEN. In Hippolyto modice interpolatus, de Caſſiano, Adonem aut ſimilem alium deſcribit, hoc modo: *Eodem die, Foro Silla, ſancti Caſſiani martyris. Qui cum adorare ydola noluiſſet, interrogatus à perſecutore, quod genus artis haberet; reſpondit, quia pueros notas doceret. Et mox ſpoliatus veſtibus ac manibus poſt tergum revinctis, ſtatuitur in medio, vocatiſque pueris, quibus docendo exoſus factus erat, data eſt facultas eum perimendi. At illi quantum doluerant diſcentes, tantum ſe ulciſci gaudentes, alii eum tabulis buxis feriebant, alii ſabulis & ſtilis vulnerabant Quorum quanto infirmior erat manus, tanto graviorem martyrii pœnam, dilata morte faciebant. Pictavis, depoſitio ſancta Radegundis regina, quam in Thuringia captam Lotharius Francorum rex ſibi conjugem fecit; qua poſt mutata veſte, virtutibus & miraculis late claruit. Item ſancti Wicberti abbatis.*

De Radegunde.

Wicberti.

De Hyppol. & ſociis.

HAGENOYEN. *Romæ, natale beati Ypoliti martyris & ſociorum ejus decem & octo, de familia ſua. Quem beatus Laurentius convertit ad fidem poſtquam vidit miracula, quæ fecit per eum Dominus. Hic poſtquam corpus Laurentii ſepulturæ tradidiſſet, tentus eſt a Valeriano, & Decio præſentatus, nudatus eſt veſte ſua & fuſtibus cæſus, & cum non conſentiret ſacrificare ydolis, juſſi ſunt omnes de familia ejus*

capite truncari. Paſſa eſt etiam beata Concordia nutrix Ypoliti, ipſo die, quando fuſtibus eſt caſa ad mortem. Et ipſe Ypolitus gratias Deo egit de fortitudine ſervorum ſuorum, & tunc Ypolitus tractus eſt per cardos & tribulos ab equis indomitis, donec ſpiritum emitteret. In Caſſiano & Radegunde non nihil etiam interpolatus eſt.

Viviani, al. Juniani. DAVERONEN. *In pago Pictavenſi, ſancti Viviani* [an non *Juliani*, vel potius *Juniani?*] *abbatis cœnobii Nobiliacenſis.*

Textus brevior. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Hippoliti martyris* [qui] *per carduetum & tribulos tractus, emiſit ſpiritum. Radegundis regina. Concordia, nutricis Hyppoliti & aliorum* XIX *de ejus familia. Caſſiani martyris.* *Eupli.* *Eupli martyris.* Ex die præcedenti huc tranſlatus eſt.

Simpliciani. FLORENTIN. *Mediolani, ſancti Simpliciani epiſcopi, diſcipuli ſancti Ambroſii. Hic compoſuit vitam & hiſtoriam ſancti Zenobii epiſcopi Florentini.* Addit STROZZIAN. *Cujus vita exitus glorioſa, & ſic in pace quievit.*

EDITIO LUBECO-COL. In Hippolyto non multum differt ab HAGENOYEN In Caſſiano fere pura eſt. Tum: *In pago Pictavo* [Pictavo] *ſancti Juliani abbatis.* *Juliani, al. Juniani.* *Pictavis, depoſitio ſancta Radegundis* &c. De ea ſatis dictum eſt.

BELIN. In textu non ſatis calligatus, adjicit in fine: *Eodem die, depoſitio ſancti Simpliciani* *Simpliciani.* *epiſcopi & confeſſoris.* Secunda editio rectius ſcribit, *Simpliciani.* Vide ſequens Auctarium GREV.

GREVEN. *Ipſo die, Wichberti epiſcopi & confeſſoris.* *Wichberti.* *Potentiani* [an non *Pontiani?*] *epiſcopi.* *Potentiani.* *Mediolani, depoſitio beati Simpliciani epiſcopi & confeſſoris.* *Simpliciani.* *Qui ob celebrem ſanctitatis ſuæ famam, ex eremita ſenio confecto, beato Ambroſio ſuccedens, ſicut in vita ſolitaria Domino ſpecialiter extiterat devotus, ita ad regimen eccleſiæ aſſumptus, ſancti Ambroſii imitator extitit ſtrenuus. In pago Pictavenſi, ſancti Juliani abbatis.* *Juliani. Iraniat.* *Apud Mediolanum, tranſlatio ſanctorum martyrum Siſinnii, Martyrii & Alexandri.* *Siſinnii &c.* *Item ſancti Landulphi.* *Landulphi.* *Ermendrudis virginis.* *Ermendrud.*

MOLAN Aliis litteris de Caſſiano textui inſerit Bedæ vel Adonis verba: *Scribit hæc Prudentius poeta.* In fine de Radegunde ſubjicit: *A Fortunato presbytero deſcripta. Eodem die, depoſitio ſancti Simpliciani epiſcopi & confeſſoris.* *Simpliciani.* *Ipſa die, ſancti Landulphi.* *Landulphi.* *In Germania provincia, natale ſancti Wigberti presbyteri & confeſſoris.* *Wigberti.* Dein typis minoribus. *In Anglia, ſancti Higbaldi confeſſoris, in Lindiſſi abbatis.* *Higbaldi.* *De quo Beda in geſtis Anglorum lib. 4 cap. 3. Eodem die, ſancti Hariolphi, primi abbatis Elwangenſis.* *Hariolphi.* Editiones aliæ in textu vix differunt. In fine: *Ipſo die, ſancti Laudulphi epiſcopi Ebroicenſis.* De Simpliciano & Wigberto, ut ſupra. Tum: *Die decima tertia, ſancti patris & confeſſoris Maximi.* *Maximi.* Demum, minoribus typis: *Eodem die, ſancti Hariolphi* &c. ut eſt in priori editione. Vide Caſtell., qui pro *Hariolphi*, legit *Herulfi.*

XIX *Kal.* *Die* 14.

Vig. Aſſumptionis. *Euſebii.* VIgilia Aſſumptionis ſanctæ Mariæ. Romæ via Appia, natalis beati Euſebii presbiteri & confeſſoris, qui à Conſtantio Auguſto, ob Catholicæ fidei defenſionem, in quodam cubiculo domus ſuæ incluſus, ibique in oratione conſtanter perſeverans, dormitionem accepit.

Codices puri ſunt *Praten. Hermien. Antverp-major, Munerat. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Tota conſiſtit in duabus codicum diſcrepantiis. Prima eſt, quod Antverp-major & Munerat. pro *Conſtantio*, male ſcribunt *Conſtantino*, quod ſæpe alibi factum obſervavimus. Magis à reliquis diſcedit Grevenus, ejuſque in hujuſmodi variantibus perpetuus ſectator Molanus. Uterque igitur principio ita enuntiant: *Vigilia Aſſumptionis Dei genitricis Mariæ.* Ex reliquis abunde conſtat Adonis & Uſuardi lectio.

Vigilia Aſſumpt. B. M. V. OBSERVATIO. A quo potiſſimum tempore celebrari primum cœperit, ſaltem in Galliis, *Vigilia Aſſumptionis ſanctæ Mariæ*, ex Adonis ætate omnino colligendum eſt, qui inter Martyrologos eam primus in ſacros Faſtos retuliſſe videtur; vetuſtioribus omnibus, ut ſunt Hieronymiani, Romanum parvum, Beda, Florus, Rabanus, de ea plane tacentibus. Wandelbertus item de ſolo Euſebio meminit, ut poſt dicemus. Interim Uſuardus æque ac Notkerus totidem ſyllabis ſua ex Adone deſcripſerunt. Atque hîc iterum monitos velim Romani parvi ſuggillatores, quam ſuis abducantur præjudiciis, dum Martyrologium illud ex Adone contractum importune contendunt, ubi & hoc & aliis diebus tam multa in Adone reperiunt, quæ Romani parvi auctori numquam nota fuiſſe manifeſte patet. *Euſebii.* De *Euſebio* hoc noſtro Romano nihil item memorant codices Hieronymiani, apud quos Euſebius quidem aliquis notatur, ſed iis diſtinctus, aut, ſi ita vis, confuſus characteriſticis, etiam *Titulo conditoris*, quæ alium à Romanô hoc noſtro demonſtrent. Beda annuntiationem ſuam paucis circumſcribit, ne poſitione quidem expreſſa: *Natale ſancti Euſebii presbyteri.* Romanum parvum melius rem explicat: *Romæ, Euſebii presbyteri & confeſſoris, ſub Conſtantio Arriano, ſepulti in cœmeterio Calliſti.* Plura ex Actis ejus colligit Ado, quæ nonnulla caſtigatione indigent, quemadmodum & ea quæ Rabanus Bedæ ſuperaddidit. Videatur Baronius ad annum CCCLVII num. 45

ubi

ubi de Clericorum, hinc reduci Romam Liberio, illinc Felici adhærentium, ſchiſmate plenius agitur, & in quo Euſebius partem non modicam habuiſſe videtur. Rurſus tomo 12 pag. 887 adduntur aliqua probabiliter huic Euſebio adſcribenda, ſed proprio loco cum ceteris examinanda. Notkerus Adonem ſequens Liberio etiam adverſatur, Euſebium inſuper *Epiſcopum* nominans. Noſter à controverſiis quaſi ſtudio abſtinens, ſatis habet ea ex Adone decerpere, quæ egregium *Confeſſorem*, pro fidei integritate contra Arianos tuenda & paſſum & mortuum abunde exornent, ſic tamen ut martyris laurea nuſquam tribuatur, à qua etiam abſtinent Acta, prius à Mombritio tomo 1 pag. 258, deinde à Baluzio vulgata lib. 2 Miſcell. pag. 141, haud multum diſſimilia iis, quæ Adonis elogio continentur. Fatendum eſt, ut jam dixi, præfata Acta, nonnulla caſtigatione indigere, verum Tillemontius tomo 6 à pag. 776, & alii, Felicis Papæ II adverſarii, præter modum rem exaggerant, dum ſuſpecta habent, quæcumque Pontificis illius geſtis conſentanea ſunt, ut ſuis locis magis declarabitur. Interim antiqua Kalendaria Frontonis & Allatii, cum Gregorii Sacramentario, non alium Euſebium, quam hunc noſtrum laudare perſpicuum exiſtimo, quidquid Fronto duos Euſebios pag. 53 & 121 confudiſſe videatur, velitque *Euſebium Papam* fuiſſe *martyrem*; quod mirum, hîc à Tillemontio allegari, qui tomo 5 pag. 100, eam laureolam Papæ non tribuit. Huc refer notulam Motherii in nupera verſione Martyrologii Romani. Idem eſt Euſebius noſter, quem Wandelbertus hoc die canit:

Quæ decima & nona eſt Septembris ante Kalendas
Euſebium Romæ ſancit celebratque beatum.

AUCTARIA.

De Euſebio. ROSWEYD. Deeſt Vigilia. Tum: *Natale beati Euſebii presbyteri & confeſſoris, Romæ viâ Appia. Qui à Conſtantio Auguſto ob Catholicæ fidei defenſionem, in quodam cubiculo domus ſuæ incluſus, ibique* &c. *Eodem die, in Batuenſi inſula vico Elſt, ſancti* *Werenfridi.* *Werenfridi presbyteri, qui à beato Willebrordo Trajectenſi epiſcopo, eidem genti prædicator tranſmiſſus, poſt beatæ prædicationis curſum in pace quievit in loco ſupradicto.* Vita exſtat apud Surium.

De Aſſumpt. PULSANEN. Sic incipit: *Vigilia Aſſumptionis ſanctiſſimæ Dei genitricis & Virginis Mariæ.* In Euſebio ſatis purus eſt.

Demetrii. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In textu puri, addunt: *In Africa, ſancti Demetrii.* Cum his conveniunt ALBERGEN. & DANIC. Eſt præterea in Romano moderno.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. & LOVANIEN. Idem etiam augmentum habent, ſed præterea adjiciunt: *Ipſo die, ſancti Werenfridi presbyteri & confeſſoris.* *Werenfridi.*

CENTULEN. *Vigilia Aſſumptionis ſanctæ Mariæ. Romæ, ſancti Euſebii presbyteri, qui factione Arrianorum martiſſimam* [vult dicere *in arctiſſimam*] *cuſtodiam mancipatus, diebus non paucis ibi maceratus, dormitionem accepit. Aquilegia, ſanctorum Felicis & Fortunati fratrum martyrum.* Vide Auctaria XIV Maii. *Felicis & Fortunati.*

BRUXELLEN. *Vigilia Aſſumptionis beatæ Mariæ, perpetuæ Virginis. Romæ via Appia, ſancti Euſebii presbyteri. Qui Conſtantium Auguſtum & hæreticum audacter arguebat. Unde ipſe domina cuſtodiæ mancipatus & in cubiculo domus ſuæ incluſus, ibique in oratione conſtanter perſeverans, dormivit in Chriſto. Et ſancti Gregorii presbyteri & confeſſoris. In Africa, natale ſancti Demetrii.* Puto indicari ſuprà Gregorium, qui Euſebium ſepelivit. *De Euſebio.* *Gregorii.* *Demetrii.*

De Euſebio. HAGENOYEN. *Roma via Appia, natale beati Euſebii presbyteri & confeſſoris, qui dum Conſtantium hæreticum imperatorem* [argueret] *& injuſte illum agere affirmaret contra epiſcopos & clericos orthodoxos, ab eodem Conſtantio pro defenſione Catholicæ fidei, ſeptem menſibus in cubiculo domus ſuæ, quæ erat quatuor cubitorum latitudinis, incluſus, ibique in oratione perſeverans, dormitionem accepit. In Hiſpania civitate Compluto, paſſio Juſti & Paſtoris fratrum* &c. De quibus actum eſt VI Auguſti. *In Africa, ſancti Demetrii.* Voluit dicere *Demetrii*, ut ſupra. *Juſti & Paſtoris.* *Demetrii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Euſebii confeſſoris. Vigilia. Vuerenfridi confeſſoris, patroni in Elſt, in Betua, diœceſis Trajectenſis.* *Werenfridi.*

CAMBERIEN. *Apud Aquileiam, decollatio ſanctorum Felicis & Fortunati fratrum.* Vide ſupra. *Felicis & Fortunati.*

VATICAN. Num. 5949. Adjicit: *Natale ſancti Peregrini.* De eo nihil apud alios. *Peregrini.*

FLORENTIN. *In Vicentia civitate, ſanctorum martyrum Felicis & Fortunati. Romæ, ſanctorum martyrum Hirenæi & Abundii, ſicut legitur in geſtis ſancti Hippolyti martyris. Quos ſanctus Juſtinus ſepelivit juxta corpus beati Laurentii martyris in agro Verano via Tiburtina, die vigeſimo poſt paſſionem ipſorum martyrum.* Vide XXVI Auguſti. *Felicis & Fortunati.* *Irænei & Abundii.*

EDITIO LUBECO-COL. *Vigilia Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis.* De Euſebio, poſt *domus ſuæ*, addit, *habente in latitudine pedes quatuor, incluſus, ibique in oratione conſtanter perſeverans, poſt menſes ſeptem felicem dormitionem ſuſcepit. Item Romæ, ſancti Gregorii presbyteri & confeſſoris. Hunc Conſtantius imperator, eo quod corpus beati Euſebii presbyteri ſepelierat, fecit in eamdem cryptam vivum includi, quem Oroſius presbyter noctu colligens ſemivivum, & emiſſo ſpiritu, ſepelivit eum juxta corpus beati Euſebii. In Africa, natale ſancti Demetrii epiſcopi & confeſſoris. In Elſt, depoſitio ſancti Werenfridi presbyteri & confeſſoris, qui ab Anglia cum ſancto Willibrordo veniens, uſque Batuam miſſus, novellum Chriſti populum in Elſt & Weſtervoert & in finibus illius fideliter rexit. Et infinitis miraculis clarificatus, tam in vita quam in morte, feliciter in Domino obdormivit; & miraculoſè in Elſt ſepultus fuit.* Vide miraculum in GREVEN. *De Euſebio.* *De Gregorio.* *De Werenfr.*

BELIN. *Vigilia Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis.* In Euſebio ferme purus, in fine adjicit: *In Africa, ſancti Demecii.* Puto eſſe errorem typographi, legendumque cum ceteris, *Demetrii. In Vincentia, ſanctorum Felicis & Fortunati.* *Demetrii.* *Felicis &c.*

GREVEN. *In Africa, natalis ſancti Demetrii*
Demetrii. *epiſcopi & confeſſoris. In Hibernia, Fachna,*
Fachun. [Fachnani] *epiſcopi. Romæ, beati Gregorii pre-*
De Gregorio. *ſbyteri & confeſſoris. Qui cum corpus beati Euſebii unà cum Oroſio presbytero in crypta ſepeliſſent, titulo appoſito,* EUSEBIO HOMINI DEI, *Conſtantius imperator hoc audito, Gregorium in eadem crypta includi præcepit. Quem Oroſius ſemivivum noctu excepit, & poſt paululum defunctum, juxta beatum Euſebium ſepelivit. Item ſancti Felicis. De-*
De Werenfr. *poſitio ſancti Werenfridi presbyteri & confeſſoris. Qui cum ſancto Willebrordo Trajectenſi epiſcopo de Anglia veniens, Batuam inſulam vetuſtis purgavit erroribus, ſollicitèque gubernavit, multis in vita pariter & poſt mortem clarus miraculis. Sacra etenim corporis ejus gleba, cum de ipſa populi diſceptarent, navi ſine regimine impoſita, angelico ductu ad ulteriorem ripam tetendit. Ubi iterum vaccis plauſtro ſubjunctis ſuperimpoſita, abſque humana directione, in locum, Elſt dictum, ubi nunc*
Euſeb. alt. *placide quieſcit, perducta eſt. Euſebii confeſſoris, diſcipuli beati Hieronymi, natione Cremonenſis, qui poſt obitum Hieronymi, cum monaſterio illius laudabiliter præfuiſſet, & jam ſepulturæ traderetur, monachus quidam, qui oculos amiſerat, oſculato corpore ejus, viſum recepit.*

MOLAN. De Euſebio ex Adone adjicit :
De Euſebio. *Cujus corpus collegerunt Gregorius & Oroſius preſbyteri & ſepelierunt in crypta juxta corpus beati Sixti epiſcopi & martyris, via Appia in cœmeterio Calliſti, ubi & titulum ipſius ſcribentes, poſuerunt ita:* EUSEBIO HOMINI DEI. *Audiens autem Conſtantius, quod Gregorius & Oroſius ſepeliſſent corpus beati Euſebii, in eadem crypta, ubi illud condiderant, præcepit vivum includi Gregorium. Hunc ſemivivum nocte Oroſius excepit inde, & poſt paululum defunctum, juxta corpus ſancti Euſebii ſepelivit: factaque eſt graviſſima perſecutio in Catholica Eccleſia ab Arianis, ſedem Apoſtolicam tenente Liberio. In Africa, ſancti*
Demetrii. In Vincentia, ſanctorum Felicis & *Demetrii.*
Fortunati. Item Vuenenfridi, presbyteri & con- *Felicis &c.*
feſſoris, cujus corpus in Ducatu Ghelriæ, in vico, *Werenfridi.*
qui dicitur Elſte, requieſcit. Dein typis minori-
bus : *Item ſanctæ matris noſtræ Athanaſiæ, cujus* *Athanaſiæ.*
vita & inſtitutio ac miracula habentur in Simeonis metaphraſi, à quodam viro pio narrata, qui partim ea vidit, partim à mulieribus, ipſius matris familiaribus, audivit. Aliæ editiones de Euſebio & Demetrio eadem repetunt. Ibi rectius ſcribitur *Vuerenfridi* & *Gheldriæ*. Demum minoribus typis ſubditum : *Hic prædicator egregius, verſus Batuam miſſus, novellum Chriſti populum in Elſt & Weſtervoirt & in finibus illis feliciter rexit.* Vide plura in Auctario GREVEN. *Item ſancta matris Athanaſia.* Videatur ejus vita apud Surium.

XVIII *Kal.* *Die* 15.

Dormitio- DOrmitio ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, cujus ſacratiſſimum
nis B.M.V. corpus etſi non invenitur ſuper terram, tamen pia mater Eccleſia venerabilem ejus memoriam ſic feſtivam agit, ut pro conditione carnis, eam migraſſe non dubitet. Quo autem illud venerabile Spiritus ſancti templum nutu & conſilio divino occultatum ſit, plus elegit ſobrietas Eccleſiæ cum pietate neſcire, quam aliquid frivolum & apocriphum, inde tenendo docere. Romæ via Appia, ſan-
Tharſicii. cti Tharſicii acoliti & martyris, qui cum deferret quodam die Chriſti corporis Sacramenta, & nec vellet ea diſcutientibus prodere paganis, tam diu eſt fuſtibus & lapidibus maceratus ab eis, quouſque exhalaret ſpiritum.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-major, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Solus Molan. pro *ſacratiſſimum*, ſubſtituit, *ſanctiſſimum*. Item cum Greven. ſcribit *inveniatur*. Item, *quatenus pro conditione*, ubi ceteri omnes, *ut pro conditione*. Munerat. pro, *Quo autem* &c. legit, *Quod autem*. Antverp-major habet, *plus elegit ſobrietas cum pietate*, alii melius, *ſobrietas Eccleſiæ*. Reliqui in textu *apocriphum* ex Praten. & Greven. Plerique alii *apocrifum*, ſolus Molan. recte, *apocryphum*, ſed cum Greveno omittit ſequentem particulam *inde*. Variant in ſequentis martyris nomine, aliis *Tharſii*, aliis *Tarſicii*, aliis *Tharſitii* ſcribentibus; nos cum Herinien. Munerat. & aliis communius *Tharſicii*. In *acoliti*, ſecuti ſumus lectionem Antverp-majoris & Greven. Alii habent *accoliti*, paulo melius Molan. *acolyti*. Pro *diſcutientibus*, in Antverp-maj. eſt *decutientibus*. In Munerat. deeſt *paganis*. In Greven. & Molan. omittitur particula *et*, ſenſu quidem nitidiori, ſed textui non conformi. De *exalaret* alibi dictum eſt.

OBSERVATIO. Kalendariorum jam ſæpe citatorum Allatii & Frontonis una eſt de hodierno feſto ſententia: *Solemnia de pauſatione S. Mariæ*: Sacramentaria *Aſſumptionem*
Dormition. enuntiant: at *Sancta Maria dormitio* iiſdem hodie terminis exprimitur à Beda & Romano
B. M. V. parvo & Adone, tametſi hic pridie diſertiſſime legerit, *Vigilia Aſſumptionis*. Rabanus Bedam

Bedam deſcribere ſolitus, hîc tamen poſuit, *Aſſumptio ſanctæ Mariæ*, quo modo etiam ex Lucenſi ſuo refert Florentinius: nam Corbeienſis Acherii, ſecundo loco ſcripſit: *Et Aſſumptio ſanctæ Mariæ matris Domini noſtri*; ſilente ad hæc vetuſtiſſimo Epternacenſi. Quam multa de *Aſſumptione* & *Dormitione, morte* & *reſurrectione* ultro citroque pridem diſceptata ſint à Baronio, Gretſero, Florentinio; recentius a Jolio, Launoyo, Billiado, Lambecio; atque etiam à recentiſſimis Tillemontio tomo 1, Caſtellano ad XVI Januarii, aliiſque, non eſt hujus loci pluribus proſequi. Hoc ſummopere miror, fuiſſe qui nuperrime confidenter aſſereret, hîc ſaltem clare pateſcere, Uſuardum & Adonem ſete mutuo non tranſcripſiſſe (*ſans qu'on puiſſe dire pour cette fois que l'un l'ait pris de l'autre.*) Sic ille ex Tillemontio pag. 477, cum forte nuſquam evidentius demonſtretur oppoſitum. Videat curioſus lector Adonis feſtivitates Apoſtolorum, annuntiatione omnium ultima, VI Idus Septembris, oculoſque teſtes advocet, an quidquam afferat Uſuardus, quod ex Adone ad verbum non tranſumpſerit, iis hinc inde reſciſſis, quæ paſſim aut conſulto, aut brevitatis cauſa, intacta reliquit. Quæ Notkerus fuſius diſputat, nihil ad nos attinent; nec illam quæſtionem ventilare lubet, cur in Hieronymianis beatiſſimæ Virginis *depoſitio* XVIII Januarii conſignata ſit. Apud alios diebus aliis fontes Uſuardi attigimus, & hoc ad rem noſtram ſatis; qui plura cupiunt, conſulant laudatos ſcriptores; caveant tamen, ne cum Lambecio, in ſacro itinere Cellenſi pag. 31, ea Uſuardo tribuant, quæ poſtmodum adjecta ſunt, ut in Auctariis videre licebit, ex codicibus Ultrajectino, Leyden. & aliis. Unum notare non pigeat, famoſam illam de Uſuardi verbis controverſiam, tanta contentione ab annis quadraginta & amplius Pariſiis agitatam, ad Adonis auctoritatem primitùs fuiſſe revocandam. Supereſt elegans diſtichum, quo triumphabundam Deiparam proſequitur Wandelbertus:

Octava & decima, mundi lux floſque Maria,
Angelico comitata choro petit æthera Virgo.

Alterius annuntiationis noſtræ fundamentum ſic ſternit Romanum parvum: *S. Tharſitii acolythi & martyris.* Eum antiquiores non memorant. Ado elogium ſatis nitidum concinnavit, quod deſcripſit Notkerus. Uſuardus vero non omnia quidem ſumpſit, ſed nihil habet, quod non inde verbatim acceperit. Sunt itaque & Adoniana & plane Uſuardina, quæcumque in hodierno hoc noſtro laterculo continentur. Tharſicii certamen deſcribitur in Actis S. Stephani Papæ, de quibus nihil hîc dicendum ſupereſt. Vide Tillemontium tomo 4, pag. 32. *Tharſitii.*

AUCTARIA.

De Aſſumpt. ROSWEYD. Incipit: *Dormitio ſive Aſſumptio ſanctæ Dei genitricis & perpetuæ Virginis Mariæ.* Sequuntur reliqua ſatis pure. Pro Tharſicio nomen aliud ſubſtituit, ſic legens: *Natale beati Euticiani presbyteri* &c. ut in textu.

PULSANEN. *Aſſumptio glorioſiſſimæ genitricis* *De Aſſumpt.* *Domini noſtri Jeſu Chriſti & perpetuæ Virginis Mariæ.* Cetera bene: ſed deeſt Tharſicii.

ANTVERP & MAX LUBEC. *Aſſumptio ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ*, expunctis reliquis. Tum de Tharſicio fuſius ex Adone his *De Tharſicio* verbis: *Eodem die, ſancti Tarſicii acolyti & martyris. Quem cum pagani inveniſſent, Sacramenta corporis Chriſti portantem, cœperunt diſquirere quid gereret. At ille indignum judicans porcis margaritas prodere, tamdiu eſt mactatus fuſtibus & lapidibus, quouſque ſpiritum exalaret. Et revoluto ejus corpore ſacrilegi diſcuſſores, nihil Sacramentorum Chriſti in ejus manibus aut veſtibus invenerunt. Chriſtiani autem corpus martyris collegerunt, & in cimiterio Calixti via Appia ſepultus eſt.*

ANTVERP-MAX. *Aſſumptio ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ (vel ſecundum Cathuſienſes ex Martyrologio ſancti Hieronymi) Dormitio ſanctæ Dei genitricis, cujus* &c. *Romæ via Appia, in cimiterio Calixti, natale ſancti Tharſicii acolyti & martyris. Quem cum pagani inveniſſent* &c.

LOVANIEN. Simpliciter: *Aſſumptio ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ. Cujus ſacratiſſimum corpus etſi* &c. Eſt in reliquis præcedenti ſimilis.

ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Sic incipiunt: *Aſſumptio ſanctiſſimæ Dei* *Plura de* *genitricis Mariæ. Ad cujus venerandas exequias,* *Aſſumpt.* *ſicut legitur in libro de divinis nominibus, princeps Apoſtolorum Petrus & alii Apoſtoli convenerunt. Affuit etiam Thymotheus, Areopagita Dyoniſius, & magiſter ejuſdem Dyoniſii Jerotheus, & quamplures alii viri ſancti, divinam proſequentes laudibus bonitatem.* Hæc ſunt quæ ſupra à Lambecio perperam Uſuardo tribui diximus. Ceterum cum textu pergunt, *cujus ſacratiſſimum corpus etſi non invenitur* &c. uſque ad finem, plane ut ANTVERP-MAX. &c.

CENTULEN. *Glorioſa Domina Maria noſtra,* *Textus* *ſemper Virginis Dei genitricis felix & beata Dor-* *mutatus.* *mitio. Cujus ſacratiſſimum corpus, etſi ſuper terram non invenitur, tamen pia mater Eccleſia venerabilem ejus memoriam peragit ſic feſtivam, ut pro conditione carnis eam migraſſe non dubitet. Romæ via Appia, ſancti Tarſicii acolyti & marty-* *Euſebii.* *ris. In Paleſtina, ſancti Euſebii martyris.*

BRUXELLEN. *Aſſumptio beatæ Mariæ ſemper* *Plura de* *Virginis, matris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ad* *Aſſumpt.* *cujus ſacri corporis ſepulturam & venerandas exequias, ſicut in libro de divinis nominibus legitur, beatus Petrus & alii Apoſtoli, ac quamplures viri ſancti convenerunt, divinam bonitatem laudibus proſequentes. Itaque pia mater Eccleſia ejus memoriam ſic feſtivam agit, ut conditione carnis eam migraſſe non dubitet, ſed an beatiſſima ejus anima, ſacro corpori reunita, an illo in terra relicto, cæli*

tranſcenderit, plus elegit ſobrie neſcire, quam inde aliquid apocryphum firmando docere. Romæ via Appia in cimiterio Calixti, natale ſancti Tharsii acolyti & martyris. Quem cum pagani &c. ut ſupra.

HAGENOYEN. Initio ponit: *Dormitio Dei genitricis Mariæ.* Deinde ULTRAJECTINO & aliis per omnia ſimilis, poſt, *tenendo docere*, hoc attexit: *Omnes tamen Doctores ſancti dicunt eam carne & anima aſſumptam in cælum, præter ſolum Jeronymum, qui nihil certi de ejus aſſerit* De Aſſumpt. *Aſſumptione.* Propoſitio valde generalis eſt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Aſſumptio* Arnulphi. *glorioſa Virginis. Tarſicii acolyti martyris. Arnulphi Metenſis epiſcopi & confeſſoris.* In margine autem monet: *Arnulphum quidam ponunt ſequenti die, & ſic erat poſitus.* Vide itaque textum noſtrum Uſuardinum die ſequenti.

FLORENTIN. Pro Tharſicii, ſcribunt Tarſii.

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatione partim differt ab ULTRAJECT. &c. Et in Tharſicio etiam convenit. In fine: *In Palæſtina, ſancti Euſebii martyris, pro Chriſto decollati. Apud Nicomediam, paſſio ſanctorum Stratonis, Philippi & Eutiçiani ſociorumque eorum martyrum. In monaſterio, Flechtdorp, adventus ſancti Landolini confeſſoris, qui prius per Karolum magnum in villam Boek a Gallus fuit tranſlatus.* Scribendum eſt *Landelini.* Vide totam tranſlationis, ſeu veræ, ſeu prætenſæ hiſtoriam in commentario prævio XV Junii à pag. 1062.

Euſebii. Stratonis & ſociorum. De reliq. Landelini.

BELIN. *Aſſumptio ſanctiſſimæ Dei genitricis Virginis Mariæ. Eodem die S. Tarſicii....* ut ANTVERP. & MAX-LUBEC.

GREVEN. *Romæ, Euthiciani presbyteri & martyris.* Puto Tharſicium indicari. *In Palæſtina, ſancti Euſebii presbyteri & martyris, pro Chriſto decollati. Nicomediæ, ſanctorum Stratonis, Philippi & ſociorum eorum martyrum. Sueſſionis civitate, ſancti Arnulphi epiſcopi & confeſſoris. Qui in Brabantia nobilibus ortus parentibus, omnia dereliquit: monaſterium ſancti Medardi juxta muros Sueſſionicæ civitatis ingreſſus, magnis virtutum exercitiis ſe exercuit. Factus deinde ejus loci abbas, atque ex abbate Sueſſionis epiſcopus, plenus operibus bonis quievit in pace. In monaſterio Flechtorp, adventus ſancti Landolini confeſſoris, de pago dicto Boeck, ubi per Karolum magnum tranſlatus erat. Item, ſanctæ memoriæ Altfridi epiſcopi Hildonſheymenſis & confeſſoris, in Eſſendono monaſterio quieſcentis.*

Entychiani. Euſebii. Stratonis & ſociorum. Arnulphi. Advent. rel. Landelini. Altfridi.

MOLAN. Aliis litteris, poſt *prodere paganis*, textui inſcrit: *Indignum judicans porcis prodere margaritas.* In fine autem: *Et revoluto* &c. ut ſupra. *In Nicomedia, ſanctorum Stratonis, Philippi & Eutychiani, cum eorum ſociis.* Dein typis minoribus: *Eodem die Aldenburgi, depoſitio ſancti Arnulphi epiſcopi & confeſſoris. Qui in Flandria nobilibus ortus parentibus* &c. Ut GREVEN. ſed in fine additur, *anno Domini* MLXXXVII. Editiones aliæ idem habent in textu, & in fine ſolum adjiciunt, uſque ad *nihil invenerunt Sacramentorum Chriſti.* De Stratone & ſociis, ut ſupra. De Arnulpho, paulo contractius. Tum minoribus etiam typis: *Eodem die, ſancti Jacinti ſive Jacincti, Ordinis Prædicatorum, qui poſt multos labores, in Polonia & Ruſſia, pro religione Chriſtiana toleratos, moritur anno* MCCLV *& multis poſt interjectis annis, propter ſanctimoniam vitæ acta & miracula, noſtra memoria in numerum Sanctorum relatus eſt.* Transfertur in diem XVI.

Straton. &c. Arnulphi. Hyacinthi.

XVII *Kal.* *Die* 16.

Urſacii. IN Nicea Bithiniæ, natalis beati Urſacii confeſſoris, qui ſub Licinio perſecutore, militiâ relictâ, ſolitariam vitam agens, tantis claruit virtutibus, ut & dæmones expuliſſe & ingentem draconem orando intereniſſe legatur. Apud civitatem Metenſium, Arnulfi. ſancti Arnulfi epiſcopi, qui ſanctitate vitæ & miraculorum gratia illuſtris, heremiticam vitam diligens, beato fine quievit. Romæ, ſanctæ Serena. Serenæ uxoris quondam Diocletiani Auguſti.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Nicea Bithiniæ* ſimpliciter, ut alibi, ex codicum fere omnium conſenſu. Greven. habet *Bitiniæ*, optime Molan. *Bithyniæ.* Belin. addit *Bithiniæ civitate.* Et hic pro *Urſacii*, ponit *Urſicii.* Turpius Antverp-major *Velatii*, qui deinde barbare effert, *Clitimo imperatore.* Roſweyd. *Luciano*; Munerat. *Limo*; poſt *confeſſoris*, adjiciens *& militis.* In Roſweyd. *expuliſſet*, in Munerat. *drachonem*, in Belin. *legitur* ſcriptoria ſphalmata ſunt: uti & *Methenſium* in Herinien. pro *Metenſium.* Denique in Munerat. *Arnuſli* pro *Arnulfi.* Solus Belin. textum vitiat, ſic legens: *Metis civitate, tranſlatio ſancti Arnulfi* &c. Greven. & Molan. præter ceteros ſcribunt, *Arnulphi epiſcopi & confeſſoris.* Iidem etiam habent *miraculorum gloria*, cum Antverp-majore, Roſweyd. & Munerat., non male quidem, ſed reliqui melius cum Adone, *miraculorum gratia.* Antverp-major, non recte interjicit, *illuſtris fuit.* Praten. legit *heremiticam vitam deligens*, ut ſenſus, ſi recte conſtruatur & cum præcedentibus conferatur, exigere videtur; ſed alii omnes poſt Adonem, cum textu noſtro conveniunt in verbo *diligens*, quod ea de cauſa præferendum fuit. Belin. iterum ſolus, *beato fine in pace quievit.* In Roſweyd. eſt, *natale ſanctæ Serenæ.* Reliqui textui conformes ſunt. *Diocleſiani* & *Diocleciani* & ſiquæ ſunt hujuſmodi minutiæ, ſatis patent.

OBSER-

OBSERVATIO. De *Urſacio*, quem Græci, quos Baronius ſequi maluit, *A ſacium* paſſim vocant, nihil hac die memorant Hieronymiana, tacent etiam Beda ejuſque ſequaces Florus & Rabanus. Aſt in Romano parvo ſignatur his verbis: *In Nicea Bithyniæ, Urſacii confeſſoris, ſub Licinio.* Ado ex lib. 5 Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ tripartitæ, ut ipſemet indicat, breve elogium texuit, quod totum tranſumpſit Notkerus, à Noſtro modiciſſime contractum, excluſo dumtaxat loco, quo vitam ſolitariam egiſſe legitur, nempe, *in quadam turre præfatæ urbis*, & verbis illis ultimis jam à nobis recitatis & porro in Auctariis non ſemel repetendis. Omnia fuſius legi poſſunt citato ab Adone loco, vel apud Sozomenum lib. 4 cap. 16, vel apud Surium hac die. Inclytiſſimum Metenſium antiſtitem *Arnulfum*, ab Adone XVIII Julii notatum fuiſſe, ſupra diximus; ibique multa de Arnulfis variis eorumque confuſione ſolito fuſius diſputavimus. Hîc præcipue obſervandum eſt, Arnulfi Metenſis tranſlationem, undecimo ab obitu menſe factam, pro natali à pluribus ſubſtitutam, idque ita Molano perſuaſum fuiſſe, auctore, opinor, Belino, ut eam vocem *tranſlatio*, hac die in Uſuardi textum inſerendam putaverit. Baronius item & alii Adonem ſecuti, XVIII Julii felicem Arnulfi tranſitum conſtanter collocant. Non recte; nam hac ipſa, & non alia die, cum è vivis ereptum multis argumentis ſuo loco probabimus; Quæ cum Uſuardo ignota non fuerint, inde omnino factum credimus, ut deſertâ Adonis ſententiâ, verba ejus ex XVIII Julii huc plane tranſtulerit. Vita à laudato Surio, hoc ipſo die exhibetur, accuratius reproducta & obſervationibus illuſtrata à Mabilione ſec. 2 Benedict. à pag. 149, ubi & Pauli diaconi verba recenſentur. Ultima commemoratio non alium rurſus fontem habet, quam Romanum parvum: *Romæ, Serena, uxoris Diocletiani Auguſti.* Verba *ſanctæ* & *quondam* ab Adone adjecta ſunt, & ita à Noſtro & Notkero deſcripta. Quid autem de Serena illa tandem ſtatuendum ſit, ſuo loco examinabitur. Juvat hîc Wandelberti verſiculum attexere ad firmandam, quam diximus, veram ſententiam de cæleſti Arnulfi noſtri natali:

Urſacii. *Arnulfi.* *Serena.*

Septenam denamque tenes, Arnulphe ſacerdos.

AUCTARIA.

PULSANEN. *In Nicea Bithinia, natalis beati Urſicini confeſſoris.* [pro *Urſacii* vel *Arſacii.*] *Apud civitatem Metenſium, ſancti Arnulfi epiſcopi & confeſſoris.* Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In prima & ultima puri, de Arnulfo vel Arnolfo, ita habent: *Metis civitate, beati Arnulfi, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. & LOVAN. De Urſacio, verba Adonis adjiciunt; *Scriptum eſt in lib. 5 eccleſiaſticæ hiſtoriæ tripartitæ. Metis civitate, tranſlatio ſancti Arnulphi, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* In ultima annuntiatione puri ſunt.

Tranſlat. Arnulfi.

ALBERGEN. & DANIC. De Urſacio, idem adnectunt. In Serena etiam puri ſunt. Sed de Arnulfo, nihil, nempe cum de eo egerint XVIII Julij.

CENTULEN. *In Nicea Bithinia, ſancti Urſatii confeſſoris. Qui tantis virtutibus claruit, ut demones expelleret; & magnum draconem orando interemit. In Galliis civitate Mediomatrico, ſancti Arnulfi epiſcopi & confeſſoris, excellentis proſapiæ & admirandæ ſanctitatis viri. Item in Flandria, depoſitio ſancti Arnulfi Sueſſionenſis epiſcopi, qui inter cetera miraculorum præconia, ortum regis Francorum Ludovici, & orando impetravit, & præſcius prophetavit.* In Serena purus eſt.

De Arnulfo Sueſſionen.

BRUXELLEN. Incipit: *Metis civitate, ſancti Arnulfi epiſcopi & confeſſoris. Qui fuit, filius Arnoldi, filii Anſberti ex Blichilde filia primi Lotharii regis Francorum; & pater Anſegiſi ducis, mariti ſanctæ Begghæ ſororis beatæ Gertrudis. Hic ſanctus Arnulphus ex Majore regiæ domus, Metenſium fit epiſcopus, & ex epiſcopo factus ſolitarius, mira vitæ ſanctitate ac miraculorum gloria illuſtrior quam ante præclarus & tandem beato fine in Chriſto quievit. Apud Africam, ſanctorum ſeptem martyrum Liberati abbatis, Bonifacii dyaconi, Servii & Ruſtici ſubdyaconorum; Rogati & Septimi monachorum, & Maximi pueri. Qui ſub perſecutione Wandalica, juſſu Hunerici regis, pro fide Catholica remorum vectibus enecati, & ita ſinguli in modum canum, cerebris comminutis extincti ſunt.* Hæc iterum hujus codicis anticipatio eſt, vide textum Uſuardinum die ſequenti. In Serena ſatis purus, ultimo loco agit de Urſacio, in quo habet, ut codices ſupra. In fine manu longe recentiori: *Et beati Rochi confeſſoris.*

De Arnulfo. *Liberati & ſociorum.* *Rochi.*

HAGENOYEN. In Urſacio ſuperioribus ſimilis, ita ſubjicit: *Apud Italiæ urbem Vercellas, beati Euſebii epiſcopi & martyris, qui ob fidem, quam nitebantur Arriani corrumpere, veritatem ab ipſis & Conſtantio imperatore in exilium miſſus eſt, & ibi arctiſſimo carcere mancipatus eſt, qui erat ejus altitudine profundior & longitudine brevior, & latitudine anguſtior, ita ut de latere in latus vertere ſe non poſſet. Et poſtea tamen ad eccleſiam ſuam reverſus, & perſequentibus eum noviſſime eiſdem Arrianis, in eccleſia ſua tractus de gradu in gradum, martyrio coronatus eſt.* Vide I Auguſti. *Apud Metenſem civitatem, tranſlatio ſancti Arnulfi epiſcopi, quando de Habendo caſtro corpus ejus exhumulatum eſt & ad Metenſem civitatem cum magna eſt Sollempnitate delatum. Romæ, depoſitio ſanctæ Serenæ imperatricis uxoris Dyocletiani imperatoris, quæ Chriſtianis ſuo in tempore multum utilis fuit, & multis Chriſtianis vitam iſtam prolongavit ne punirentur.*

De Euſebio Vercellenſi. *De Tranſlat. Arnulfi.* *De Serena.*

DAVENTRIEN. *Sancta Gemma.* Tres Gemmas alicubi invenio, de qua hîc agatur, incertum eſt.

Gemmæ.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Sancta Serena, uxoris Diocletiani. Urſacii confeſſoris. Iberonis martyris & confeſſoris.* Vide die ſequenti.

Iberonis.

In

In VATICAN. ſign. num. 5949. Deeſt Arnulfi.
Simplicii. *In Perſide, natalis Simplicii* Inter Simplicios tredecim, quos reperio, nullus eſt Perſa.

STROZZIAN. *Apud Tudertinam civitatem,*
Philippi. *natalis beati Philippi confeſſoris, de Ordine Fratrum Servorum ſanctæ Mariæ, de Florentia oriundus.* [aliàs, *civis Florentinus.*] *Cujus vita miraculis exiſtit glorioſa.*

BURDEGALEN. *Andegavis, tranſlatio ſancti*
Tranſlat. Maurilii. *Maurilii.* Colitur XIII Septembris.

CAUOIACEN. *Arvernis monaſterio Magnilocenſi,*
Domnini. *ſancti Domnini inclyti martyris & ſociorum ejus.* Supra non ſemel recurrit.

EDITIO LUBECO-COL. In Urſacio, tota ferme Adoniana eſt. Tum: *Romæ, paſſio ſanctæ Serenæ martyris, uxoris quondam Diocletiani Augusti. Apud Caſtrum Ramerudet, natale beati*
Balſemii & ſociorum. *Balſemii, glorioſi martyris ſociorumque ejus. Metis civitate, tranſlatio beati Arnulphi, ejuſdem*
Tranſlat. Arnulfi & Berwardi. *civitatis epiſcopi & confeſſoris, ammirandæ ſanctitatis viri. Eodem die, tranſlatio ſancti Berwardi, epiſcopi Heldesheymenſis & confeſſoris. Oſtenſio ſancti Hunfredi, epiſcopi & confeſſoris*
Hunfredi. Rochi. *Ipſo die, natale ſancti Rochi, confeſſoris ac peregrini.*

GREVEN. *Ipſo die, ſanctorum Orionis, Terſi,*
Orionis &c. Balſemii &c. Tranſlat. Berwardi. *Agnitæ. Apud Caſtrum Ramoruden, natale ſancti Balſemii martyris & ſociorum ejus. Tranſlatio ſancti Brewardi, epiſcopi Heldensheymenſis & confeſſoris. Oſtenſio ſancti Hunfridi epiſcopi & confeſſoris. Lugduni Galliæ, beati Rochi, peregrini*
De Rocho *& confeſſoris. Hic claris ex Aquitania natalibus ortus, & à puero optimæ converſationis, ſingularem à Domino gratiam curandi homines a morbo epydemia accepit. Tandem poſt multa bona opera, tamquam explorator in carcere quinque annis detentus, ibi in Domino quievit. Mediolani, depoſitio beati Georgii Cremonenſis, qui vita & miraculis inſigniter fulſit. Item Karolemani confeſſoris.* *Georgii. Carolomani.*
Artemiæ virginis & martyris, filiæ ſanctæ Serenæ & Diocletiani imperatoris. Quæ per beatum Ciriacum a demonio liberata & baptizata, a Galerio Maximino fratre ſuo, poſt mortem patris imperante, martyrio coronata eſt. *Artemiæ cum elogio.*

MOLAN. Aliis litteris textui inſerit: *Scriptum eſt in libro &c.* & de Arnulpho, *tranſlatio.* In fine: *Mediolani in monaſterio Coronatæ, Ordinis Fratrum Eremitarum beati Auguſtini, depoſitio beati Georgii Cremonenſis, qui vita ſanctitatis & miraculorum gratia inſignis fuit.* *De Georgio Cremonenſi.* *Lugduni Galliæ, beati Rochi confeſſoris, contra peſtilentiam adjutoris. Apud Caſtrum Ramerudem* &c. ut ſupra. In editionibus aliis: *In Galliis depoſitio beati Rochi* &c. De Balſemio item, ut ſupra. *Eodem die, Theodoli confeſſoris epiſcopi Sedunenſis.* *Rochi. Theodoli.* *Die decima ſexta, ſancti Mandelis, & ſancti martyris Diomedis. Et deportatio ab urbe Edeſſa, non manufactæ imaginis Domini noſtri Jeſu Chriſti.* *Mandel &c. De imag. Chriſti.* *Moriniis, oſtenſio ſancti Hunfredi, epiſcopi & confeſſoris.* *Hunfredi.* Denique minoribus typis, de beato Georgio Cremonenti, ut ſupra.

XVI *Kal.* *Die* 17.

Liberati & ſocior. APud Africam, ſanctorum martyrum Liberati abbatis, Bonifacii diaconi, Servii & Ruſtici ſubdiaconorum, Rogati & Septimi monachorum, & Maximi pueri; qui perſecutione Wandalica juſſu Hunerici regis, pro confeſſione Catholicæ fidei & unici baptiſmatis defenſione, ſpecioſum curſum certaminis ſui, coronante Domino, perfecerunt. In Cæſarea Cappadociæ, natalis ſancti
Mammetis Mammetis martyris, qui paſſus eſt imperante Aureliano ſub Alexan-
Oct. Laur. dro præſide. Ipſo die, Octavæ ſancti Laurentii martyris.

Puri ſunt *Praten. Hermien. Antverp-major, Roſweyd. Antverpien.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Nonnulli codices legunt *Bonefacii*, nos cum aliis & communiori, ut eſt in textu. Praten. habet *Servi*, cum Munerato, recte ex Adone. At Praten. codex ſecundus & reliqui noſtri omnes, cum Romano parvo, *Servii*. De W alibi diximus: *Vuandalica*, & *Uuandalica* modi ſcribendi Gallici ſunt, ſequimur Antverp-maj. &c. Scribit hìc *Wandalorum*, & præterea ſenſum infideliter corripit, nam ubi in textu legitur; *pro confeſſione Catholicæ fidei & unici baptiſmatis defenſione, ſpecioſum* &c. ibi ſimpliciter habetur, *pro confeſſione, ſpecioſum* &c. Pro *Hunerici*, ponit Munerat. *Himerici*, Greven. *Honerici*. Porro Antverp. & Max-Lubec. in priori conſtructione etiam variant, *pro defenſione Catholicæ fidei & unici baptiſmatis*. Roſweyd. pro *perfecerunt*, ſubſtituit, *perceperunt*. *Octaba*, more antiquo ſcribunt Hermien. & Munerat. atque hic in fine cum Antverpien-majore omittit *martyris*. De *Affricam*, *Aphricam*, *dyaconi*, *Capadocia*, & id genus aliis, ſufficiant alibi dicta.

Liberati & ſocior. OBSERVATIO. Romanum parvum ita hodie pronunciat: *In Africa, martyrum Liberati abbatis, Bonifacii diaconi, Servii & Ruſtici & aliorum ſub Wandalica perſecutione.* Atque hìc primus eſt Martyrologus, qui de his Sanctis meminerit & quidem hac die, cum ſatis conſtet eos II Julii martyrium conſummaſſe. Ado, conſulto annuntiationis fonte, nempe Victore Vitenſi pag. 81, ſingulorum expreſſit nomina & martyrii hiſtoriam fuſius proſecutus

Digitized by Google

ſecutus eſt. Notkerus de more meſſem integram ſuam fecit, Noſter ſtylo ſuo ea aptavit, quæ in laterculo reddita ſunt. Sitne autem Victori Vitenſi tribuenda celebris hujus paſſionis hiſtoria, diligenter quærit Ruinartius in ſua Hiſtoriæ perſecutionis Wandalicæ noviſſima editione a pag. 94, ubi de martyrii tempore, modo, die ac loco plura diſcutiuntur, quibus junge notas ejus pag. 209. De celebri *Mammete, Mamante, Mamma*, uno vel diverſis plura diſquirit Florentinius ex Hieronymianis, in quibus *monachus* appellatur. Baronius, Baſilii, Nazianzeni & aliorum panegyricos uni huic noſtro ſub nomine *Mamantis* adſcribit. Inde varia ſuggerunt varii, quæ rurſus ad locum proprium diſcutienda remittimus. Tu interim videbis Actorum Mammetis compendium apud Rabanum, quod ex eo totidem fere verbis accepit Notkerus. Porro Actis illis Metaphraſticis à Surio editis, fidere non audent eruditi recentiores, Mammetis hiſtoriam texentes ex monumentis verioribus, quæ apud Ruinartium indicata invenies inter ſelecta à pag. 276, Gallicè vero deducta à Tillemontio tomo 4 à pag. 358. Romanum parvum ſic de *Mammete* breviter: *Cæſareæ, Mammetis martyris.* Utrum Ado martyris illius Acta aliqua viderit, dubium facit ejus elogium ſolito compendioſius, utpote qui nihil aliud proferat quam quod ex eo Uſuardus deſcripſit. Wandelbertus eum ſolum prædicat, his verbis: *Mammetis*

Martyre ſedecima effulget Mammete beato.

Reſtat, *Octava ſancti Laurentii martyris*, ab omnibus Uſuardinis codicibus notata, tametſi Clar. Caſtellanus adverterit in codice Pratenſi annuntiationem illam, *videri ferme adjectam, manu quidem vix diverſa, ſed ſpatium implere in fine lineæ relictum.* Quod ſi verum eſt; non in eo ſolum codice, ſed in omnibus antiquiſſimis factum fuiſſe oportuit. Moſander commemorationem illam plane Adonianam cenſuit, Rolweydus in appendicem rejecit; uter præferendus ſit, tu videris. At numquid in ipſo genuino Beda diſerte ſignatur, *Octava ſancti Laurentii?* Fateor; ſed cur à Rabano prætermiſſa ſit, haud equidem intelligo. Ceterum, certa & indubitata eſt Uſuardi noſtri lectio, quantumvis mirum videri debeat, ſolius hujus & Apoſtolorum Petri & Pauli octavæ memoriam, apud ipſum reperiri. *Oct. Laur.*

AUCTARIA.

PULSANEN. Incipit: *Octava beatiſſimi Laurentii, levitæ & martyris.* Sequitur de Africanis, uſque ad *Maximi pueri*, incluſive; deſunt reliqua omnia.

BELIN. ANTVERP-MAX ULTRAJECT LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG & DANIC. Ita puritati accedunt, ut propter ſolum ordinem excluſi ſint, quia nempe ordiuntur ab *Octava ſancti Laurentii martyris.* De Africanis ſcribunt cum ANTVERP. & MAX-LUBEC., *pro defenſione Catholicæ fidei & unici baptiſmatis*; ubi in BELINO inepte in fine repetitur *defenſione.*

Textus fere purus. CENTULEN. *Romæ, Octava beati Laurentii. Apud Africam, ſanctorum martyrum Liberati abbatis, Bonifacii diaconi, Servi & Ruſtici ſubdiaconorum, Rogati & Septimi lectorum monachorum, & Maximi pueri. Qui omnes juſſu crudeliſſimi regis Wandalorum, diverſis pœnis conſumpti ſunt. Cæſarea Cappadociæ, ſancti Mammetis, monachi martyris, qui paſſus eſt imperante Aureliano.*

BRUXELLEN. Incipit: *Octava ſancti Laurentii martyris.* De martyribus Africanis egit die præcedenti. In Mammete ſatis purus eſt. Sequitur: *Romæ, beati Julii Senatoris & martyris.* *Julii.* *Qui jubente Commodo imperatore, tam diu fuſtibus cæſus eſt, donec emitteret ſpiritum.* Anticipatio eſt ex XIX hujus. Tum: *Item Karolomanni principis Auſtraſiorum, filii Karoli Martelli.* *De Carolom.* *Qui pro Chriſti amore regnum & gloriam mundi derelinquens, in monte Caſſino monachum profeſſus eſt; ubi ipſe omni virtute pollens, cum ſemel ad coquinæ officium hebdomadarius deputaretur & in modico erraret, à coco crudeliter cæſus, ait: Indulgeat tibi Deus, frater, & Karolomannus. Poſt ipſe cum ſancto Papa Stephano ſecundo veniens in Franciam, ut Rex Pippinus frater ejus Aſtulphum regem Longobardorum ab oppreſſione Eccleſiæ reprimeret, impetravit. Et in reditu apud Viennam languore correptus, ſancto fine quievit.* Vera falſis mixta.

HAGENOYEN. *In Cæſarea civitate Capadociæ, natalis ſancti Mammetis martyris, qui metu Aureliani Cæſaris, in deſertum fugiens, & cum ſuis habitavit ibi; & congregabantur ad eum omnes ſilveſtres feræ, quas mulſit & fecit caſeos. Hic poſtquam ad fidem multos converti∫ſet, vocavit leonem ſilveſtrem, ut eum vindicaret, & factum eſt ita. Hic ab Alexandro præſide in equuleo ſuſpenditur, & voce cæleſti ibi conſolatur. Poſt hæc incarceratur, ut poſtea in caminum projiciatur, ubi ei mel & lac ab angelo defertur. Et tertio die hic feris projicitur, ſed non læditur; & tunc lapidibus obruitur, & ille cæleſti voce vocatus obiit.* *De Mammet.* Sequitur de Africanis, pure; item de Octava ſancti Laurentii

AQUICINCT. Pro *Ruſtici*, habet *Ruſticii.*

DAVERONEN. *Turonis, dedicatio ſanctæ Mariæ, & ſancti Juliani martyris.* *Dedicat. B.V. & Jul.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Octava ſancti Laurentii martyris. Mammetis pueri & martyris. Liberati abbatis, cum pluribus aliis de ſuis, pro fide à Wandalis martyrizati.* *Textus contractus.*

CODEX GOLLIAN. *Caſtro Seduno, ſancti Theodori epiſcopi.* *Theodori.* Inter plurimos Theodoros, quis hic ſit, poſtea videbitur.

EDITIO-LUBECO-COL. In Octava ſancti Laurentii & martyribus Africanis pura, de Mammete poſt *martyris*, ſic habet: *Qui cum eſſet puer ſeptem annorum, & idolorum culturam omnino reſpueret, pro fide Chriſti paſſus eſt diverſa tormenta, poſtremo lapidatus, imperante Aureliano ſub Alexandro præſide.* *De Mammet.* *In Norwich, natale beati Jeronis presbyteri & martyris.* *Jeronis.* Vide quæ de ipſo, hoc die ſatis diligenter notavit Caſtellanus.

Jeronis. Judith. Euſemiæ. GREVEN. *In Hollandia, pago Norwich, natalis beati Jeronis presbyteri & martyris. In Bethulia, beata Judith vidua. Item Euſemia.*

MOLAN. Poſt *perfecerunt*, aliis litteris textui interjicit: *Scribit beatus Victor Africanus* (De African.) *epiſcopus in hiſtoria ejuſdem Vandalicæ perſecutionis, quam & ipſe cum cœteris ſuſtinuit & fideli atque illuſtri ſtylo digeſſit.* In fine: *Eodem die,* (Jeronis.) *in pago Hollandia, ſancti Jeronis presbyteri & martyris.* Tum minoribus typis: *Item Carolomanni confeſſoris, principis Auſtraſiæ, qui in* (Caroloman.) *monte Caſſino monachus effectus eſt.* Poſteriores editiones cum prima in textu conveniunt. In fine autem habent: *In pago Hollandiæ, Egmonda monaſterio, ſancti Jeronis, presbyteri & martyris. Die decima ſeptima, ſancti martyris* (Myronis.) *Myronis.* Demum minoribus litteris ſubdunt: (Pauli & Julianæ.) *Apud urbem Ptolemaidem, ſanctorum martyrum Pauli & Juliana.* Vide Acta apud Surium. In Romano moderno dicuntur paſſi ſub Valeriano.

XV *Kal.* *Die* 18.

Agapiti. APud Preneſtinam civitatem,miliario ab Urbe triceſimo tertio, natalis ſancti Agapiti martyris, qui cum eſſet annorum quindecim, & amore Chriſti martyrio ferveret, juſſu Aurelii imperatoris tentus eſt, ac primo nervis crudis diutiſſimè cæſus: deinde à præſide Antiocho gravia patitur ſupplicia. Exinde cum ex præcepto imperatoris leonibus ſubjiceretur, & minimè eſſet læſus, gladio miniſtrorum coronandus percutitur. Eodem die Romæ, beatorum presbiterorum Joannis & Criſpi (Joannis & Criſpi.), qui perſecutione Diocletiani multa ſanctorum corpora officioſiſſime ſepelierunt, quorum meritis & ipſi poſtmodum ſociati, gaudia vitæ meruerunt. Via Lavicana, ſanctæ Helenæ (Helenæ.) matris Conſtantini imperatoris.

Sumitur ex *Praten. Hermien. Antverp-majore, Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belini editione prima, Greven.* & *Molan.* Accedunt codices *Antverp-max. Ultrajećt. Leyden.* & *Albergen.*

VARIA LECTIO. Solus Molan. *Præneſtinam* ſcribit per diphthongum, cet'ri ut in textu. Antverp. Max-Lubec. Belin. & alii legunt, *ab urbe Roma.* In Munerato error eſt *viceſimo tertio* pro *triceſimo tertio*, ut habent omnes cum Adone, uti *& amore Chriſti martyrio ferveret*,exceptis Greven. & Molan. qui omiſſo *martyrio* nitidiorem faciunt ſenſum. Non eſt exacta Notkeri conſtructio, *& pro amore Chriſti martyrio ferveret.* Inter antiquiores codices ſolus Roſweyd. pro *Aurelii*, poſuit *Aureliani* cum Adone & Notkero, quod ſervant codices mediæ notæ;cur Uſuardus præferat *Aurelii*,fateor me ignorare,niſi ut ſæpe fit, nomina illa promiſcuè accipiantur, quod ea ætate contingere facile potuit. *Exinde* legunt plerique, alius *exhin*, alius *exin*, alius *exhinc*. Belin. poſt, *ex præcepto imperatoris* male inſerit *tentus & leonibus* &c. ubi Roſweyd. iterum non inepte correxit *objiceretur*, pro *ſubjiceretur.* In Munerato, poſt, *quorum meritis*, omittuntur particulæ *& ipſi.* Greven. & Molan. a reliquis denuo deſſentiunt, legentes *gaudia vitæ æternæ*, contra Adonem & codices noſtros. Belin. de Helena: *Item Romæ, via* &c. De nævis codicum mediæ notæ non loquor, ut nec de *tercio, aput, Anthioco, Johannis, Dyocletiani* &c.

Agapiti. OBSERVATIO. Quam illuſtris eſt & ab antiquo celebratiſſima *Agapiti* Præneſtini martyris gloria, à vetuſtis Kalendariis, Sacramentariis & Martyrologiis noſtris omnibus prædicata, tam ſunt depravata ejuſdem Acta, teſte ipſo Cardinale Baronio, ut tuto dici poſſe videatur, cuſa eſſe in eadem officina, ex qua prodiere illa, quæ de ſancto Venantio expenſa ſunt ad XVIII Maii; ſi non potius eadem utriuſque ſint, aut alterius alteri aptata,certe multa correctione egentia,ut fuſius ſuo loco demonſtrabitur;& rurſus dicendum erit infra ad XX & XXI Auguſti.Scio duplicia Acta exſtare;utra præferenda ſint, ſuo loco dicetur. Porro glorioſiſſimum adoleſcentis certamen referunt etiam Hieronymiana,Beda,Rabanus, Romanum parvum,Ado, Notkerus & Wandelbertus. In Hieronymianis exprimitur item diſtantia ab Urbe, perpauco inter codices diſcrimine, ſed ea à Romano parvo negligitur. Rabani elogium de rege Antiocho meminit. Veroſimiliora ſunt, quæ ab Adone dicuntur, *Aurelianum* imperatorem diſerte nominante, ut facit poſt ipſum Notkerus, unde mirari licet;in omnes fere vetuſtos Uſuardi codices irrepſiſſe *juſſu Aurelii*, cum tamen reliqua omnia ex Adone accepta eſſe, manifeſtiſſime pateat. Solus Agapitus à Wandelberto celebratur hoc verſiculo:

Agapi-

Digitized by Google

Agapitus quintam decimam certamine ſancit.

Sequens annuntiatio ab auctore Romani parvi hac die primum prolata eſt his verbis : *Romæ, Joannis & Criſpi presbyterorum.* Ado encomium breve compoſuit, quod ferme integrum deſcribit Noſter, expunctis dumtaxat verbis, *in Sexto Philippi*, quæ certe ſatis clara non ſunt, & alterius tyranni, *Maximiani* nomine. Crediderim ignotum ſibi cœmeterium Uſuardum nominare non voluiſſe. Videat curioſus Lector Aringhi Rom. ſubter. lib. 2 c. 20, pag. 365, ubi hæc ipſa hodierna Adonis verba citata inveniet. Notat Caſtellanus, Sanctos illos ex aliis diebus hîc conjunctos eſſe. Cetera alibi. *Helenam*, in codicibus Adonianis repertam, aſteriſco notavit Moſander, tamquam adjectitiam, idemque cenſuit Roſweydus. Dubium igitur manet unde eam ſumpſerit Uſuardus, ſed ab eo ſignatam eſſe, ut in textu retulimus, videtur certiſſimum. Eſt apud nos Altmanni Altivillarenſis, ad Hincmarum Ms. Helenæ vita, cum hiſtoriis tranſlationis & miraculorum, necnon vitæ aliæ & narrationes variæ Noteheri &c. tum Mss. tum typis excuſæ, ſuo tempore diligenter ex profeſſo examinandæ. Tutius hîc proceſſit Surius, nonnulla ex Euſebio & Theodoreto deſumens, relatâ ad VII Februarii Flodoardi, de Altivillarenſi tranſlatione hiſtoriâ, quam accuratius à Mabilione diſcuſſam habes ſec. 4 Benedict. parte 2 à pag. 153. Sed laborioſior Tillemontius, viam ſtravit, qua ex veterum de Helena teſtimoniis, certior vitæ ſeries eruatur, ut videre eſt tomo 7, à pag. 1 & in notis eò pertinentibus.

Joannis & Criſpi. *Helena.*

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima & ultima purus, ſecundam plane omittit.

LOVANIEN. Deficit in elogio Agapiti, cetera purus eſt.

DANIC. In ſecunda annuntiatione reſcindit ultimam elogii partem, incipiendo à, *quorum meritis & ipſi poſtmodum ſociati* &c.

Textus contractus. CENTULEN. *In Italia civitate Præneſta, ſancti Agapiti martyris, ſub præſide Antiocho. Eodem die Romæ, ſub Sexto Philippi* [Ado, *in Sexto Philippi*,] *beatorum Joannis & Criſpi presbyterorum, qui perſecutione Diocletiani multa martyrum corpora curatiſſime ſepelierunt. Via Lavicana, ſanctæ Helenæ, matris Conſtantini Auguſti.*

BRUXELLEN. Fere purus eſt; addit etiam, *urbe Roma*; legit *Aureliani*, in ceteris nævi ſunt. Tum: *Et Romæ in Sexto Philippi, ſanctorum presbyterorum* &c. *Item Romæ via Lavicana* &c.

De Agapito. HAGENOYEN. *Apud Preneſtinam civitatem, miliario ab urbe Roma XXXIII, natale ſancti Agapiti martyris. Qui cum eſſet annorum quindecim & amore martyrii flagraret, perſecutoribus ſe obtulit, & juſſu Aureliani imperatoris eſt tentus, & primo nervis crudis & dure percuſſus, & Antiocho præſidi eſt miſſus, à quo gravia tormenta eſt paſſus. Primum incarceratur, deinde prunas ardentes capiti ejus imponuntur, ſed non læditur; flagellis cæditur, capite verſo & fumo ſubtus horribili facto. Tunc bullienti aqua perfuſus eſt & maxilla ejus contrita ſunt, & judex hæc videns exſpiravit. Tunc imperator juſſit eum leonibus objici, qui eum non lædebant, & poſtea capite amputato martyrium complevit.* In Joanne & Criſpo purus eſt. Tum: *Romæ via Lavicana, depoſitio ſanctæ Helenæ reginæ, matris magni Conſtantini imperatoris.* *De Helena.* *Hæc Helena prius fuit pagana & miſericordiæ operibus valde intenta, poſtmodum erat Judæa & in ea lege perfecta. Ultimo fuit Chriſtiana & Chriſtianæ religioni multum proficua, quia Crucem Domini invenit. Multa corpora ſanctorum de partibus tranſmarinis ad Chriſtianos duxit & multa monaſteria in Aſia, Gallia, & Italia ædificavit. Hæc in bonis operibus perſeveravit & in pace obiit.* Alium vadem poſtulant quæ hic narrantur, ut fidem inveniant.

AQUICINCT. Textui ſubnectit : *Item, ſancti Pontini.* Vide infra verum nomen & titulum. *Pontini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Agapiti martyris. Romæ, Helenæ reginæ, matris Conſtantini imperatoris. Joannis & Criſpi presbyterorum; qui cum multa ſanctorum martyrum corpora ſepeliſſent, & ipſi martyrio coronati ſunt.* In margine, de Agapito additur: *Iſte puer multa ſuſtinuit & judicem valde confudit, quem & Deus in vindictam ſancti martyris percuſſit.*

CODEX D. du Cheval, ſignatus C. *Item Pontini.* *Pontini.* Puto legendum *Pontimi*, ex Hieronym.

ALTEMPS. *Item Pontini martyris.* Recte *martyris*, non *confeſſoris*, ut habet EDIT. LUB-COL. *Pontini.*

FLORENTIN. *Helenæ..... Cujus corpus jacet modo Venetiis.* Vel, *Cujus corpus modo Venetiis ſepultum eſt.* Adhuc ſub judice lis eſt. *De Helena.*

LUGDUNEN. *Pago Siſterico, in monte, qui dicitur Lura, ſancti Donati* &c. Vide die ſequenti. *Donati.*

CODEX CASTRI-KAROLI. *In Galliis pago Sigiſterico, in monte qui dicitur Lura, ſancti Donati presbyteri.* Uſuardus de eo agit XIX Aug. *Donati.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Romæ via Lavicana, ſanctæ Helenæ, matris ſancti Conſtantini imperatoris, & inventricis Crucis Chriſti, Treverorum indigena nobiliſſimæ.* Sequitur de Agapito, ſatis pure. In Joanne & Criſpo ex Adone adjicit, quæ Uſuardus omiſit. Demum: *In civitate Amaciæ, beati Pontini confeſſoris.* Jam dixi *Pontimum* eſſe, & martyrem. *De Helena.* *Pontini.*

BELINI editio altera in fine adjicit : *Item Pontini.* Vide jam dicta. Socios vel potius ſocias nominant apographa Hieronymiana. *Pontini.*

GREVEN. *Nota ſecundum aliquos hic commemoratio eſt ſanctæ Helenæ, depoſitio vero, XVII Kal. Maii. Martini Papæ. Demetrii martyris. Privati martyris. Potentini confeſſoris.* *Martini. Demetrii. Privati. Potentini.*

MOLAN. *In Bronium, tranſlatio ſancti Eugenii epiſcopi & martyris. Metis civitate, depoſitio ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris.* Editiones aliæ litteris Italicis in textu ſcribunt: *Aureliani.* In fine: *Metis civitate, depoſitio ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris. Die decima octava, ſanctorum martyrum Phlori & Lauri. In Bronio, tranſlatio corporis ſancti Eugenii archiepiſcopi & martyris.* *Tranſlat. Eugenii. Firmini.* *Phlori & Lauri.*

XIV *Kal.* *Die* 19.

Magni vel Andreæ & ſociorum. *Donati.* NAtalis ſancti Magni, ſeu ſancti Andreæ martyris, cum ſociis ſuis duobus milibus quingentis nonaginta & ſeptem. In pago Sigiſterico, beati Donati presbiteri, qui ab ipſis infantiæ rudimentis mirâ Dei gratiâ præditus, anachoriticam vitam multis annis exegit & miraculorum gloria clarus migravit ad Chriſtum. Romæ, *Julii.* ſancti Julii Senatoris & martyris, qui jubente Commodo imperatore tamdiu fuſtibus eſt cæſus, donec emitteret ſpiritum. In territorio Bi- *Mariani.* turicenſi, ſancti Mariani confeſſoris.

Ita *Praten. Antverp-major, Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Lovanien.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Muneratus ceſpitat in principio, *natalis ſancti Magni & Sancti Andreæ martyrium.* Omnes legunt, *cum ſociis ſuis*, excepto Pratenſi, qui ultimam vocem omittit. Scribo *milibus*, quia ſic omnes etiam habent. Antverp-maj. notat ſocios 2598. Roſweyd. 2167, Greven. 2527. Numerus ab Uſuardo ex antiquioribus acceptus, à nobis in textu exprimitur. Antverp. à ſocia editione maxima & à reliquis diſſentit in Donati titulo, quem ſolus ipſe *epiſcopum* vocat. Scribit item *anacoreticam*, ceteri ut in textu *anachoriticam*. Greven. in annuntiationis principio legit; *In Galliis pago* &c. quod etiam habet conſuetus imitator Molan., qui & ambo ſcribunt *exegit multis annis*; ac deinde pro *miraculorum gloria*, *miraculorum gratia.* In Munerato deeſt utrumque: atque in Antverp-maj. ac Roſweyd. ante *miraculorum*, particula *et.* Autverp-major, ponit, *fuſtibus cæſus eſt.* Antverp. pro *Mariani*, ſubſtituit *Martini*, at Max-Lubec. cum Antverp-maximo, Lovanien. & Danico, *Marini.*

Andreæ & ſociorum. OBSERVATIO. *Andream* apud Græcos inclytiſſimum *megalomartyrem* Martyrologi noſtri Latini veroſimillime ex Græca appellatione binomium fecerint *Magnum* ſeu *Andream.* Sic etenim Beda, & ex eo Rabanus, Romanum parvum, Ado & Noſter, eadem prorſus ubique phraſi. Melius fortaſſe legiſſent, *magni Andreæ.* Neque enim veriſimile puto, Martyrologos noſtros *Andream* tribunum militum cum *Magno epiſcopo Anagnino* confundere voluiſſe. Wandelbertus aliam viam ingreſſus, pro numero nominum ſubjecta geminavit conjunxitque, ut mox oſtendam. Utrum Ado Andreæ Acta, prout vulgata ſunt viderit, neſcio, certe præcurſoribus ſuis nihil ſuperaddidit. Nos ea, ut ex Metaphraſte, Lipomano & Surio edita novimus, ſuo loco examinabimus. Præfata Acta *germana* cenſuit Baronius ad annum CCCI num. 5, crediditque, operâ Petri Tarſenſis epiſcopi, collecta atque ſcripta eſſe. Non deſunt hodie qui aliter ſentiant. Videri poteſt Tillemontii nota tomo 5 à pag. 588, in Actis noſtris ſuo loco accuratius expendenda. Audi modo Wandelbertum:

Magnus & Andreas quarta denaque coraſcant:
Septem nonaginta & quingenti comitantur,
Quos pariter Sancti ſimul his bis mille ſequuntur.

Qui in noſtro indiculo ſequitur *Donatus*, is ab Adone in ſacros Faſtos primum relatus *Donati.* eſt, cum ampliori vitæ hiſtoria & deſignatione montis, in quo ſolitariam vitam egerit: quemque Moſander *Tura* vocat, Roſweydus *Jura*, ſed cum notatione propria manu ſubinde adjecta, qua monet I mutandum in L, proindeque legendum *Lura*, utpote qui à Jura monte tantum diſtet, quantum Provincia à Burgundia. Utut eſt, Uſuardus elogium ſuum totum ex Adone tranſtulit. Unde hic ſuum acceperit, non liquet. Petrus in Catalogo lib. 7 cap. 78, Adonis verba de more deſcribit. De Donato meminit vita Marii XXVII Januarii num. 11. Habemus ſancti ipſius vitam Ms. alibi illuſtrandam. De *Julii.* *Julio* ſic breviſſime Romanum parvum: *Romæ, Julii Senatoris & martyris.* Plura ex Actis deducit Ado, ſed Noſter compendio uſus eſt. Vide Obſervationem XXV Auguſti, ubi de Actis *Euſebii*, *Pontiani* &c. Inventum eſt Romæ non ita pridem Julii alicujus martyris corpus: an hujus *ſenatoris* dici poſſit, needum compertum habeo. In Hiero- *Mariani.* nymianis aliquibus adjectum legitur: *In Biturio, vico Villaano, depoſitio ſancti Mariani confeſſoris.* De eo fuſius diſputat Florentinius; notatque ex Labbeo hujus ſancti ere-

mitæ

mitæ feſtum in diœceſi Bituricenſi recoli XIX Septembris. An autem ad ſalvandam cultus diverſitatem, recte ad alium *Marianum* recurratur, alibi explicabimus. Satis mirum videri poſſet, Uſuardum, non ſolum verum obitûs (qui determinari omnino nequit) ſed & cultûs diem ſuo tempore uſitatum ignoraſſe, dum *Marianum* hac die conſignavit. Clariſſimus eſt codicum noſtrorum & in Mariano & in ſuperioribus unanimis plane conſenſus. Brevem Mariani vitam, neſcio an ſatis ſinceram, edidit Labbeus tomo 2 Bibl. Ms. pag. 432, ubi & S. Gregorii Turonenſis caput 81 refert. Exitant in Muſeo noſtro bina alia vitæ compendia Mss, in majori opere accuratius examinanda.

AUCTARIA.

Bertulphi. HERINIEN. Toto textu puriſſimus eſt, ſed neſcio qua cauſa ſecundo loco inſertum ſit: *In monaſterio Bobio, depoſitio ſancti Bertulphi abbatis.*

Magni. PULSANEN. *Natale ſancti Magni martyris. Romæ, ſancti Julii Senatoris* &c. recte. Sequitur: *In territorio Biturico, ſancti Mariani confeſſoris.* Deſunt alia omnia. Vide de *Magno* quæ ſupra diximus. Item notulam Caſtellani in Martyrol. univerſ. & GREVEN. inferius.

Ludovici. Magni. ULTRAJECT. & LEYDEN. Incipiunt: *In Cicilia, natale ſancti Ludowici epiſcopi & confeſſoris. Natale ſancti Magni martyris cum ſociis ſuis* &c. pure. Utraque ſequens annuntiatio turbata & confuſa eſt. Pro *Mariani*, ſcribunt *Marini*.

De Ludovic. ALBERGEN. Alia phraſi: *Apud Maſſiliam, natale ſancti Ludowici epiſcopi & confeſſoris. Qui cum eſſet primogenitus regis Ciciliæ, profeſſus eſt Ordinem Fratrum Minorum.* Reliqua pura ſunt, niſi quod hujus diei finis, cum ſequentis principio confundatur, quod ſubinde correctum eſt. Legit etiam *Marini.*

Textus non integer. CENTULEN. *Natale ſancti Magni, ſeu ſancti Andreæ martyris, cum ſociis ſuis duobus millibus quingentis nonaginta ſeptem. In Galliis, pago Segiſterico, ſancti Donati presbyteri & confeſſoris. Eodem die Romæ, ſancti Julii Senatoris, qui paſſus eſt ſub Commodo imperatore, judice Vitellio.*

BRUXELLEN. De Andreæ ſociis ſupra bis mille quingentos, ſcribit *nonaginta novem.* De Donato addit, *in monte qui dicitur Lura.* In reliquis permodice interpolatus eſt. In fine ſubdit: *Apud Marciliam, ſancti Ludovici epiſcopi & confeſſoris, & filii regis Siciliæ, epiſcopi Toloſani, de Ordine Fratrum Minorum.* *Ludovici.*

HAGENOYEN. Incipit à Julio, in quo purus eſt. Nec in Donato, à puritate multum diſtat. Tum de Mariano; ultimo loco de Andrea, etiam ſatis recte. Sequuntur annuntiationes duæ anticipatæ ex die ſequenti; nempe: *Herio inſula,* *Philiberti.* *depoſitio ſancti Philiberti abbatis. Qui primo militiam terrenam* [ſecutus] *Chriſti tyrocinio mancipatus eſt, & multorum extitit monachorum fundator devotus. Civitate Cordila* [Corduba,] *ſanctorum monachorum & martyrum Leovigildi &* *Leovigildi & Chriſtoph.* *Chriſtofori, quorum corpora poſt abſciſionem capitum igni tradita ſunt.* Vide de his die ſequenti.

AMBIANEN. Ex Adone deſcribit ſancti Donati elogium. Purius ex ipſo fonte.

Ludovici. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Magni martyris cum ſociis. Ludovici confeſſoris, qui fuit filius regis, poſtea monachus in Ordine Minorum & epiſcopus Toloſanus. Julii Senatoris martyris.*

In VATICAN. num 5949. Deeſt Mariani.

Ludovici. FLORENTIN. *Sancti Ludovici* .... Plura non invenio, forte reliqua conformia erunt hodierno Romano, vel BELINO, qui cum hiſce codicibus ſæpe concordat. Videri etiam poſſunt codices alii ſupra & EDITIO LUBECO-COL. &c.

BURDEGALEN. *In territorio Bituricenſi, Marini confeſſoris.* Vult dicere *Mariani.* *Marini pro Mariani.*

CODEX SALINEN. *In territorio Bizunticenſi, ſancti Mariani confeſſoris.* Lege *Bituricenſi.*

EDITIO LUBECO-COL. De Andrea, pura; in Donato nonnihil ex Adone interpolata eſt, uti & in Julio. Sequitur: *Apud Maſſiliam, natale ſancti Ludovici epiſcopi Tholoſani & confeſſoris. Qui cum eſſet primogenitus regis Siciliæ, profeſſus eſt Ordinem Fratrum Minorum; vita & miraculis glorioſus, Sanctorum catalogo meruit adſcribi.* *De Ludovic.* Pro *Mariani*, ſcribit *Marini.* *Civitate Nuremberga, ſancti Sebaldi peregrini & confeſſoris, filii regis Daciæ.* *Sebaldi.* *Civitate Anagnina, XL. milliario ab urbe Roma, via quæ Latina nuncupatur, depoſitio ſancti Magni, epiſcopi & confeſſoris. Hic in partibus Apuliæ, civitate Tranæ oriundus, oves vicinorum in paſcuis pro mercede cuſtodivit, ut parentes ſuos pauperes inde ſuſtentaret. Qui poſtea, angelo duce per beatum Redemptum epiſcopum baptizatus, ac perfecte in fide inſtructus, & in brevi tempore ſufficienter litteralibus ſtudiis edoctus eſt, paucis decurrentibus annis epiſcopus ordinatus, & multis perpeſſus inſidiis, tandem beato fine quievit.* *De Magno ep. Anag.*

BELIN. *Natale ſanctorum Magni & Andreæ cum* &c. Cetera ſatis pura ſunt, niſi quod ſcribat *Martini* pro *Mariani.* Dein adjungit: *Eodem die in Provincia, apud caſtrum de Brignola, depoſitio ſancti Ludovici epiſcopi & confeſſoris. Qui inde Marſiliam deportatus, in eccleſia Fratrum Minorum, ibidem honorifice conditus eſt. Item octava ſanctæ Claræ virginis. Apud Mantuanam civitatem, ſancti Ruffini confeſſoris.* *De Ludov. Oct. Claræ. Ruffini.*

GREVEN. *Magni, regis Noreganorum & martyris. Apud Maſſiliam, natale beati Ludovici epiſcopi & confeſſoris, qui cum eſſet* &c. ut ſupra. *Mag. R.M. Ludovici.* In Magno Anagnino etiam parum admodum diſtat ab EDITIONE LUBECO-COL. Sequitur: *Bertulphi abbatis & confeſſoris. Sebaldi confeſſoris, filii regis Daciæ. Hic ſponſam nobiliſſimam ſortitus, exemplo beati Alexii, ipſam, parentes, omniaque ſua reliquit. In vita ſolitaria Deo puriſſimum ſervitium exhibens, multis miraculis coruſcabat, inter quæ comitibus itineris oratione panem ſubcinericium impetravit; clamyde ſuper aquas poſito flumen tranſiit. Tandem plenus bonis actibus apud Nurembergenſe oppidum quievit. Richardis virginis. Ermelinæ virginis.* *Magn. Anag. Bertulphi. De Sebaldo. Richardis. Ermelinæ.*

MOLAN. De Mariano, *cujus geſta habentur.* In Ludovico, BELINUM deſcribit. *Apud Mantuam, ſancti Rufini confeſſoris. In Bobio, ſancti Bertulphi abbatis.* Dein typis minoribus: *Sebaldi confeſſoris, filii regis Daciæ: qui plenus bonis actibus apud Nurembergenſe oppidum quievit.* *Ludovici. Rufini. Bertulphi. Sebaldi.* Editiones aliæ, de Ludovico ponunt, *caſtro Briniola:* reliqua ut BELIN. De Rufino & Bertulpho, ut ſupra. *Eodem die, ſancti Elaphii, Catalaunis epiſcopi & confeſſoris. Nurenberga civitate, depoſitio ſancti Sebaldi confeſſoris, filii regis Daciæ.* *Elaphii.*

XIII *Kal.* *Die* 20.

Samuelis. SAmuelis prophetæ, cujus ſacra oſſa, ut Hieronimus ſcribit, Auguſtus Archadius de Judea tranſtulit Traciam. Eodem die, *Porphyrii.* beati Porphirii hominis Dei, qui ſanctum martyrem Agapitum erudivit in fide & doctrina Chriſti. Herio inſula, *Filiberti.* ſancti Philiberti abbatis, qui poſt militiam temporalem, Chriſti tyrocinio mancipatus, monaſteriorum extitit fundator devotus. Civitate Corduba, *Leovigildi & Chriſtophori.* ſanctorum monachorum Leovigildi & Chriſtofori, quorum corpora poſt abſciſionem capitis, igni tradita ſunt.

Ex *Praten. Hermien. Antverp-majore, Roſweyd.* & *Melan.*

VARIA LECTIO. Præmitto orthographica: *Samuhelis, Jeronimus, Jheronymus, Hieronimus, Archadius, Judea, Traciam, Porphirii, Filiberti, Phyliberti, Philiberti, tyrocinio, tirocinio, Chriſtophori, Chriſtofori, Criſtophori, abſciſionem* &c. Io quibus omnibus hîc & nunc ſcribendis, uniformitas ſemper ſervari omnino non poteſt, utpote quam in codicibus meis non reperio. Itaque ea hîc & alibi ſecundum majorem codicum conſonantium auctoritatem efformo. Novi, præferenda *Hieronymus, Arcadii, Judaa, Thraciam, Porphyrii, Filiberti, tirocinio, Chriſtophori, abſciſſionem*, nemo tamen vitio vertat aliam me lectionem ſequi. Molan. pro *hominis Dei*. ſcripſit *viri Dei*. Praten. pro *Chriſti* tirocinio, habet *Chriſto*.

OBSERVATIO. *Samuel propheta* notatur à Beda: Rabanus caſu mutato ſcripſit: *Samuelis prophetæ*. Et hoc etiam modo habet Romanum parvum. Ado non prophetæ enco-*Samuelis.* mium, ſed brevem tranſlationis hiſtoriam ex Hieronymo adverſus Vigilantium adjunxit, quam inter Molani aliorumque Auctaria invenies. Wandelberti verſiculos infra dabimus. Uſuardus id ſolum ex Adone accepit quod in laterculo repræſentavimus. De Porphyrio ſic legit Romanum parvum: *Et Porphyrii hominis Dei*, de quo antiquiores non meminêre. Quæcumque ab Adone ex Agapiti Actis adjecta ſunt, Noſter ad verbum deſcripſit. Ut autem clarius pateat Actorum Agapiti Præneſtini & Venantii Camerini confuſio, conſule hujus lectiones in Breviario Romano ad XVIII Maii, in quibus *Cornicularius à beato* *Porphyrii.* *Porphyrio presbytero cum familia baptizatus* dicitur, &c. Quæ ſane tam ſunt conformia, ut non poſſint non ex unis Actis ad altera tranſlata ſupponi, niſi miraculum novum finge-*Filiberti.* re velimus. Sed de his, pro inſtituti noſtri ratione ſatis dictum eſt. De *Filiberto* meminit Wandelbertus XX Julii: *Et ternam denam Philibertus ſanctus adornat.* Eodem ipſo die codicibus Adonianis adjectus reperitur, alteri abbati Vulmaro conjunctus. Hoc vero die apographo Hieronymiano uni alterive ſuperadditus eſt, memoratus etiam à Floro & Rabano. Non arbitror ex eorum ullo in Uſuardum tranſiiſſe, qui proprio marte totam annuntiationem noſtram compoſuiſſe omnino videtur. Filiberti vitam, à ſuppari monacho ſcriptam, edidit Surius, ſolita ſua mutandi ſtyli libertate uſus. At primigeniæ phraſi *Leovigildi & Chriſtoph.* reſtituit Mabilio ſec. 2 Benedict. à pag. 816; tranſlationes aliaque ad ſec. 4 remittens. Vide ibi parte 1 à pag. 537. *Leovigildus* item & *Chriſtophorus* ipſi ſoli debentur, ex Hiſpania cum pluribus aliis allati, ut non ſemel alibi diximus. Conſule Memoriale Eulogii libro 2 cap. 11. De Samuele hæc hodie prædicat Wandelbertus:

Tertia poſt denam Samuele excellet, ab ipſis
Quem Domino cunis genitrix devota ſacravit.

AUCTARIA.

PULSANEN. In duabus primis purus, poſtremas duas omittit.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri ſunt, niſi quod in Porphyrio deficiant; in fine autem excedant in nova annuntiatione de *Bernardi.* ſancto Bernardo: *In territorio Lingonenſi, depoſitio beati Bernardi, primi Clarevallenſis abbatis, viri vita, doctrina & miraculis glorioſi.*

MUNERAT. Textui puro in fine ſubdit: *In* *Bernardi.* *territorio Lingonenſi, beati Bernardi.*

GREVEN. Toto etiam textu purus, in fine utitur ſigno LL, de quo egimus quinta hujus in ſancto Dominico & alibi, quo nempe indicat, Sanctum eo ſigno affectum Uſuardo eſſe ſu-*Bernardi.* peradditum. Debuit ergo inter Auctaria reponi, quod hodie ſic habet: *Item in Clara-valle, ſancti Bernardi abbatis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. & LOVANIEN. Secundo loco poſt Samuelis, in-*Bernardi.* ſerunt: *In territorio Lingonenſi, depoſitio beati Bernardi, primi Clarevallenſis abbatis, viri doctrina & miraculis glorioſi.* Sequuntur reliqua textus pure. In fine: *Ipſo die, ſancti Auctoris Tre-* *Auctoris.* *verorum epiſcopi.* An non Metenſium, X Aug.?

AL-

ALBERG. & DANIC. In eo à ſuperioribus differunt, quod de Bernardo agant primo loco, *Idem.* & Porphyrii commemorationem, ab aliis ſuo loco poſitam, hi duo plane omittant.

CENTULEN. *Samuelis prophetæ, cujus ſacra oſſa Archadius Auguſtus de Judæa tranſtulit Thraciam,* *De Samuele.* *portantibus epiſcopis, & omnibus eccleſiarum populis tanta lætitia concurrentibus, quaſi præſentem viventemque cernerent. Eodem die, ſancti Porphirii* *Textus mutatus.* *hominis Dei. Herio inſula, ſancti Philiberti abbatis; qui de militia temporali, Chriſti tyrocinio mancipatus, monaſteriorum extitit fundator devotus. Civitate Corduba, ſanctorum monachorum Leovigildi & Chriſtophori, quorum corpora poſt decollationem igni tradita ſunt.*

BRUXELLEN. Incipit à Bernardo, ut ſupra. Tum: *Item ſancti Samuelis prophetæ. Cujus ſacra* *De Samuele.* *oſſa Archadius Auguſtus de Judæa tranſtulit Traciam. Portantibus autem epiſcopis, & omnium eccleſiarum populis occurrentibus, tanta lætitia facta eſt, quaſi præſentem viventemque cernerent atque ſibi parent, ita ut de Paleſtina uſque ad Calcedoniem jungerentur agmina populorum, & in laude Chriſti una voce perſonarent. Scribit beatus Jeronimus.* In Porphyrio ſcribit, *Agapitum ſeu Agathonem.* In Cordubenſibus purus eſt. De *De Filiberto.* Filiberto ſubjicit: *Et ſpecialiter cenobii Gimegienſis, in territorio Rothomagenſi. Cujus abbatiam quam ipſe ɡerebat* [regebat] *ob tyrannidem Ebroni* [an non *Ebroini?*] *apoſtata reliquit. Apud Treverim, ſancti Auctoris epiſcopi & confeſſoris.* *Auctoris.* Vide Auctaria x Auguſti. Niſi duo diverſi ſint.

HAGENOYEN. De Samuele longum ex ſacris litteris commentarium texit, quem non vacat tranſcribere. In Porphyrio purus eſt. De Filiberto & Cordubenſibus egit die præcedenti. Sic modo pergit: *Eodem die, depoſitio ſancti Bernhardi,* *Bernardi cum elogio.* *abbatis Clarevallenſis in territorio Lingonenſi. Hic ex nobilibus parentibus de Burgundia natus eſt; de patre Celmo & matre Aleyde valde religioſis. Hic quinque habuit fratres & unam ſororem. Et ipſe Bernhardus, tertius in ordine erat filiorum, quem mater præviđit in utero ejus tanquam catulum totum candidum, & in capite ac dorſo raſum, & maxime audivit latrantem. Hic cum eſſet adhuc puerulus, Chriſtum in nocte Dominicæ nativitatis, quaſi puerum naſcentem de beata Virgine, vidit. Juvenis caſtitatem multum amavit, & monachus factus in viceſimo ſecundo anno ætatis ſuæ, totum ſe dedit patientiæ, abſtinentiæ, humilitatis & caritatis* [operibus] *per omnes dies vitæ ſuæ. Hic perpetratis multis miraculis & multis deſcriptis libris, & monaſteriis ſui Ordinis centum & ſexaginta ædificatis, anno ſexageſimo tertio ætatis ejus obiit in pace, teſtamentum karitatis, humilitatis, patientiæ, abſtinentiæ ſuis fratribus relinquens. Item in Anglia,* *Oſwini. Auctoris.* *ſancti Oſwini regis & martyris. Treveris, ſancti Auctoris epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. In fine addit: *Cainone caſtro,* *Maximi.* *ſancti Maximi confeſſoris.* Deinde calamo nota- *Bernardi.* biliter recentiore: *Depoſitio ſancti Bernardi abbatis.* Habes ſupra elogium ſatis longum.

AMBIANEN. *Ipſo die, ſancti Bernardi, ab-* *Bernardi.* *batis Clarevallenſis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Bernardi abbatis. Samuelis prophetæ. Porphyrii, qui ſanctum Agapitum puerum erudivit. Philiberti, primo militis, poſtea abbatis.*

CLUNIACEN. & ALTEMPS. *Cainone caſtro,* *Maximi.* *ſancti Maximi confeſſoris.* Fuit diſcipulus S. Martini Turonenſis; Gallicè vocatur *Méme.*

REG. SUEC. num. 428. *In partibus Burgundiæ, loco qui dicitur Claravallis, depoſitio ſancti* *Bernardi.* *Bernardi abbatis.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Samuelis & Filiberti. Adjicitur: *In Lucania, ſancti Leoncii.* *Leoncii.*

UGHELLIAN. Deeſt Porphyrii. In fine: *In territorio Lingonenſi, depoſitio beati Bernardi,* *Bernardi.* *primi abbatis Clarevallenſis.*

FLORENTIN. *Sancti Bernardi . . . . . Sancti Ste-* *Stephani.* *phani . . . . . Sancti Potiti pueri q. à* [puto velle *Potiti.* dicere *qui paſſus eſt*] *in Apulia provincia tempore Antonini imperatoris.*

BURDEGALEN. *Cainone caſtro, ſancti Maxi-* *Maximini.* *mini confeſſoris.* Lege cum aliis, *Maximi.*

CODEX MONTIS SANCTI. *Ipſo die, innovatur ſanctorum confeſſorum Amati, Romarici, &* *Amati &c.* *Adelfi celebritas annua. Eodem die, tranſlatio S.* *De Gebetrudis.* *Gebetrudis.* Vide Caſtell. pag. 785 & in indice.

EDITIO LUBECO-COL. De Samuele, fere ſimilis eſt BRUXELLEN. Sequitur: *In territorio Lingonenſi, monaſterio Clarevallis, depoſitio* *De Bernardo.* *beati Bernardi, primi ejuſdem loci abbatis & confeſſoris, viri vita, doctrina & miraculis glorioſi. Qui monaſteriorum & monachorum extitit fundator & pater inclytus.* In Filiberto, Cordubenſibus & Porphyrio ſatis pura eſt. Tum: *Treveris beati Auctoris, epiſcopi & confeſſoris: qui in* *De Auctore.* *Brunſwich per tranſlationem requieſcit. Ipſo die, beati Stephani, regis Ungariæ, & confeſſoris.* *Stephani.* *Item, commemoratio ſancti Malachiæ epiſcopi &* *Malachiæ.* *confeſſoris.* In Rom. ponitur depoſitio III Nov.

BELIN. In Samuele purus, in Cordubenſibus corruptus eſt. Rurſus in Porphyrio purus, in Filiberto totum elogium expunxit. Tum: *In Ungaria, civitate regia Albaregali, ſancti Stephani re-* *Stephani.* *gis, qui primus Ungaros ad fidem convertit.* In Bernardo ſimilis eſt ANTVERP & MAX-LUBEC. *Maximi.* *Cainone caſtro, ſancti Maximi confeſſoris.*

GREVEN. *Oſwini, regis provinciæ Deirorum* *Oſwini.* *& martyris. Cujus inſtantem obitum (ut ſcribit Beda lib. 3.) cum ſanctus Aidanus epiſcopus prædiceret, non eſt, inquit, digna hæc gens talem habere rectorem. In Lucania, ſanctorum Valentiani & Leontii. Ste-* *Valentiani & Leontii.* *phani, regis Hungariæ & confeſſoris. Qui ubi in-* *De Stephano.* *ſtantia uxoris ſuæ ſanctiſſimæ Geiſilæ, ſororis ſancti Henrici imperatoris, fidem Chriſti ſuſcepit, induſtria ſua populum ſuum ad idem induxit, plenuſque operibus bonis, beato fine quievit. Treveris, ſancti Auctoris epiſcopi & confeſſoris, in Brun-* *Auctoris.* *ſwich quieſcentis. Julianæ virginis & martyris, ac* *Julianæ &c.* *aliorum quatuor. Commemoratio ſancti Malachiæ* *Malachiæ.* *epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra.

MOLAN. De Samuele, aliis litteris textui *De Samuele.* inſerit: *Portantibus epiſcopis, & omnium eccleſiarum populis tanta lætitia occurrentibus, quaſi viventem ſuſciperent: ut de Paleſtina uſque Calcedoniam jungerentur populorum examina & in Chriſti laudes una voce reſonarent. Scribit ſanctus Hieronymus in libro contra Vigilantium.* In fine: *In Hungaria, civitate regia Alba regali, ſancti Stephani regis, qui primus Hungaros ad fidem* *Stephani.* *convertit:* ex BELINO, ut etiam facit in Bernardo & Maximo. *Ipſo die, ſancti Auctoris Tre-* *Auctoris.* *verorum epiſcopi.* Dein typis minoribus: *In Brunſwyc quieſcentis.* In Oſwino GREVENUM deſcribit. Sequitur: *Daventriæ, obiit beatus Ge-* *Gerardi.* *rardus cognomento magnus. Et in Villario monaſterio, Ordinis Ciſtertienſis, beatus Gobertus ex* *Goberti.* *Comite Aſperi montis, ibidem egregiæ ſanctitatis monachus.* Editiones aliæ præter dicta, de Samuele, etiam Bernardi annuntiationem textui admi-

admiſcent. In fine, de Stephano, Maximo &c. Auctore, ut ſupra. *In Anglia, ſancti Oſuini martyris, regis Deirorum Cujus inſtantem* &c. Tum typis minoribus: *Daventria, obitus beati Gerardi cognomento magni, qui initium dedit Fratribus de communi vita. Villario monaſterio, obitus Goberti, ex Comite Aſperi montis* &c., ut in editione priori. *Vuormatia, obitus Burchardi epiſcopi.*

Oſwini. *Burchardi.*

XII *Kal.* *Die* 21.

Privati. IN territorio civitatis Gavalitanæ, paſſio ſancti Privati epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt perſecutione Valeriani & Galieni. *Bonoſi & Maximian.* Eodem die, natalis ſanctorum martyrum Bonoſi & Maximiani, quorum geſta habentur. *Anaſtaſii.* Et in civitate Salona, ſancti Anaſtaſii martyris, qui pro confeſſione nominis Chriſti jubente Aurelio imperatore interemptus eſt.

Textus ſumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Solus Antverp-major legit, *paſſus eſt ſub perſecutiane*, reliqui omnes omittunt particulam, *ſub.* Quod Munerat. habeat *Ganalitanæ*, typographi vitio tribuendum puto. Item *Bodoſi*, pro *Bonoſi.* Idem die de *Maximi* pro *Maximiani* apud Greven., qui præterea cum Molano ſcribit, *quorum actus habentur.* Omnes ponunt: *Et in civitate Salona*, neſcio cur Molan. expunxerit particulam, *in.* Hæret hîc denuo Uſuardus in confuſione ſuperius memorata circa nomina *Aureliani*, in *Aurelii* contra quam Ado expreſſiſſime legat, ut ſupra diximus in Agapito XVIII Auguſti: uter, an neuter præferendus ſit, alibi diſcutiendum.

Privati. OBSERVATIO. *In Gavallis, vico Mimmatenſi, paſſio Privati martyris*, inquiunt apographa Hieronymiana ultimo loco. Videri ad hæc poſſunt Notationes Florentinii, atque item Baronii ad Martyrologium Romanum. Rabanus ex Hieronymianis ſua plane deſcripſit, nulla etiam dignitatis epiſcopalis facta mentione. Flori elogium & deſideratam dignitatem, & tempus certaminis, & barbaros à quibus martyrio affectus creditur, diſertius exprimit. Romanum parvum de Privato non meminit. Crediderim itaque ex Gregorio Turonenſi ſua ſumpſiſſe Adonem, quæ curſim ſolum attingit, deſcripta à Noſtro, exceptis dumtaxat his verbis, *vico Minatenſi*, pro quo legendum *Mimatenſi*, ut ex laudato Gregorio aliiſque à Baronio citatis, fuſius ſuo loco deducemus. Opportunas ſuppetias feret Tillemontius tomo 4 à pag. 221, ac in notis à pag. 651. Wandelbertus unico ſuo verſiculo, unum Privatum hodie exornat:

Martyris hinc duodena Privati ſanguine fulget.

Bonoſus & *Maximianus* ab antiquioribus omnibus præteriti, neſcio unde in Adonis *Bonoſi & Maximian.* notitiam primum devenerint, à quo in ſacris Faſtis conſignati ſunt iiſdem ipſis verbis, quæ ex ipſo ab Uſuardo deſumpta, in indiculo noſtro dedimus. Idque adeo mirandum magis, quod idem Ado diſerte aſſerat, eorum *Acta haberi*, quæ tamen eum numquam vidiſſe, inde indubitatum redditur, quod nec verbum ex iis proferat, nuda producens nomina, ex quibus nec de loco martyrii, nec de tempore quidquam conjicere valeas. Fatetur Baronius, ea ſuo tempore, & nos fatemur, à Majoribus nuſtris nuſquam fuiſſe reperta: unde ſummæ debentur gratiæ Theodorico Ruinartio, qui ipſa ex cod. Ms. monaſterii B. Mariæ Silvæ-majoris in diœceſi Burdegalenſi eruta, primus inter ſincera & ſelecta in lucem extulit à pag. 663, ubi & eadem eruditis obſervationibus hinc inde illuſtrat. Porro ex Actis illis colligitur, diem XXI Auguſti, quaſi pro arbitrio ab Adone ſelectum eſſe (an Caſtellanus recte XX Septembris prætulerit, æque ferme incertum eſt.) Palæſtram autem, Antiochiam fuiſſe; tyrannum, Julianum Comitem, imperatoris apoſtatæ avunculum, & ipſum apoſtatam, Chriſtianis infenſiſſimum; Martyres vero illos, profeſſione milites, *Labari* Chriſtiani cauſa, quod illud in paganum mutare conſtanter abnuerent, dire excruciatos; demum alterius ex his nomen, non *Maximianus*, ſed *Maximilianus* exprimendum, hîc paucis indicaſſe ſufficiat. Vide interim *Anaſtaſii.* Tillemontium tomo 7, a pag. 406. & 739. Romanum parvum de ſolo *Anaſtaſio* hac die agit: *Salonæ, Anaſtaſii martyris.* Pluſcula ſuggerit Ado ex Actis ſancti Agapiti, ubi *Cornicularius miles* dicitur. Uſuardus non plura deſcripſit, quam in laterculo exhibuimus, priori & ſuperius indicatæ mutationi inſiſtens, in nominibus *Aurelii* & *Aureliani.* Plura ex præfato Adone dabunt Auctaria. Quod die præcedenti de Porphyrio obſervatum

Google

vatum eſt, hîc de Anaſtaſio plane recurrit, nam in citatis Venantii Lectionibus, *Corniculārius* idem, qui hic ab Adone refertur, ubi ex demirata Venantii conſtantia converſus eſt, poniturque in Martyrologio Romano moderno XI Maii. Plura in Actis memorabimus, ubi *Anaſtaſius Salonenſis* procul dubio ab hoc Corniculario diſtinguendus erit, & ex Hieronymianis ponendus XXVI Auguſti, quo die coronatum aſſerunt Acta citata apud Tillemontium tomo 5 pag. 148. Ceterum clariſſime hîc denuo apparet, Adoniana & Uſuardina, quæ recitavimus „eſſe omnia.

AUCTARIA.

Juliani & ſociorum. ROSWEYD. Textui puro ſubdit: *In Hiſpaniis, ſancti Juliani martyris cum aliis quatuor.* Variant codices.

De altari S. Andreæ. POLSANEN. In textu etiam purus, adjungit in fine: *Eodem die, conſecratio altaris beati Andreæ Apoſtoli.*

Quadrati. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Addunt: *Item Quadrati epiſcopi.* Vide Martyrologium Romanum & notam Baronii huc ſpectantem.

De Anaſtaſio ANTVERP-MAX ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC In prima & ſecunda puri, ſic tertiam ex Adone adornant: *In civitate Salona, ſancti Anaſtaſii martyris. Qui cum eſſet miles & videret ſanctum Agapitum inter tormenta Chriſtum fortiter confitentem, exclamans, ait: Magnus eſt Deus Chriſtianorum & non eſt alius præter eum. De quo præſes cum nuntiaſſet Aureliano imperatori, jubente ipſo interemptus eſt.* Dein

Quadrati. in fine: *Item, ſancti Quadrati epiſcopi.*

Textus mutilus. CENTULEN. *In territorio civitatis Gavalitanæ, ſancti Privati epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt ſub Gallieno. Eodem die, ſanctorum martyrum Bonoſii & Maximiani.*

BRUXELLEN. In tribus primis annuntiationibus, ANTVERP-MAX & ceteris codicibus haud abſimilis, ſubjungit: *Et in Hiſpaniis, natale*

Julii & Juliani. Quadrati. Flori. *ſanctorum martyrum Julii & Juliani. Et ſancti Quadrati epiſcopi. Et beati Flori abbatis, diſcipuli ſancti Mauri abbatis.*

HAGENOYEN. *In civitate Gavalitana, in territorio ejuſdem, paſſio ſancti Privati* &c. ut in

Quadrati. textu. *Item ſancti Quadrati epiſcopi.* In Bonoſo & Maximiano purus eſt. De Anaſtaſio ferme ut ſupra ex ANTVERP-MAX. &c. Demum:

Antonii. *Romæ, ſancti Antonii martyris, qui cum Chriſtianum [ſe] libere fateretur, jubente Vitellio judice, capitali ſententia damnatus eſt, utque Aureliæ ſepultus.* Vide die ſequenti.

AQUICINCT. In fine: *Item, ſancti Quadrati*

Quadrati. *epiſcopi.* Vide ſuperius dicta.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Privati*

Textus contractus. *epiſcopi & martyris. Bonoſii & Maximiani martyrum. Anaſtaſii martyris*

Valentii & Leoncii. Julii &c. VATICAN. num. 5949. Adjicit: *Natalis ſanctorum Valentii & Leoncii in ſancta Sophia. In Hiſpania, ſanctorum Julii, Juliani, Vincentii, Angurii, Fructuoſi. In Sardinia, ſancti Quadrati* *Quadrati.* *epiſcopi.* In aliis deeſt poſitio.

UGHELLIAN. *Item Quadrati epiſcopi.* Idem *Quadrati.* ſæpius recurrit, ut vide ſupra.

FLORENTIN *Apud Sardiniam, civitate Carilitana, paſſio ſanctorum martyrum Ruſſoris* [MEDIC. *Ruſſoris & locorum.* *Rūxoris*] *Caſelli & Camerini, ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus, præſidente Dalaſio præſide.* Adjungit STROZZIAN. *Paſſi ſunt pro Chriſto. Caput autem ſancti Ruſſoris inde tranſlatum Florentiæ, poſitum eſt in eccleſia omnium Sanctorum.* Vide & Martyrum & locorum nomina melius in Romano expreſſa. Quanti autem facienda ſint, quæ occaſione *Luxorii & Camerini* à Tamayo hoc die corraſa ſunt, dicet Card. Aguirrius apud Papebrochium in Reſp. art. 18 num. 42.

EDITIO LUBECO-COL. *In territorio civitatis Gavalitana, vico Mimatenſi, paſſio* &c. Sequitur de Anaſtaſio, ut ANTVERP-MAX. &c ſupra. In Bonoſo & Maximiano pura eſt. Denique: *Quadrati.* *In ipſo die, ſancti Quadrati epiſcopi & confeſſoris.*

BELIN. Incipit: *Natale ſanctorum martyrum* *Luſorii & ſociorum.* *Luſorii, Ceſelli & Camerini.* Si hæc ex FLORENTIN. accepta ſunt, polita videntur nomina. In Privato ſatis purus eſt. Sequitur: *Eodem die, ſanctorum martyrum Bonoſii, Maximi & Ma-* *Bonoſii &c.* *ximiani, quorum* &c. In Anaſtaſio purus, ſubdit *Quadrati.* in fine: *Item Quadrati epiſcopi.*

GREVEN. *Juliani & aliorum quatuor martyrum.* *Juliani &c.* *Item, ſanctorum martyrum, Luſorii, Ciſelli &* *Luſorii &c.* *Camerini. Quadrati epiſcopi & confeſſoris. In* *Conæ.* *Alexandria, Conæ nobilis. Quiriacæ, matronæ* *Quiriacæ.* *Romanæ & martyris, in Veſalia ſuperiori quieſcentis*

MOLAN In Luſorio & ſociis BELIN. aut *Quadrati.* GREVEN deſcripſit Tum: *Item Quadrati epi-* *De Quiriaca.* *ſcopi.* Dein typis minoribus: *Quiriaca, matrona Romana, & martyris in Uveſalia ſuperiori quieſcentis, apud Carmelitas, de qua in paſſione beati Laurentii.* Editiones poſteriores, BELIN. preſſius imitatæ, aliis litteris textui præfigunt: *Luſorii &c.* *Natale ſanctorum martyrum Luſorii, Ciſelli & Camerini.* In fine de Quadrato, ut in prima editio- *Baſſæ.* ne. Tum: *Et ſancta martyris Baſſa. Romæ in agro Verano, ſancta Cyriaca martyris; quæ in Veſalia, tranſlata quieſcit.* *Cyriacæ.* De Cyriaca & Baſſa vide Romanum, ubi utriuſque elogia invenies.

XI *Kal.* *Die* 22.

ROmæ via Oſtienſi, natalis beati Timothei martyris, qui ten- *Timothei.* tus ab Urbis præfecto, & longa carceris cuſtodia maceratus, cum ſacrificare idolis noluiſſet, tertiò cæſus & graviſſimis ſuppliciis attrectatus, ad ultimum decollatus eſt. Eodem die Auguſtuduni, ſancti Simphoriani, tempore Aurelii imperatoris, qui cum ido- *Symphoriani.* lis ſacrificare nollet, primò verberibus affectus, deinde carceri manci-

 patus,

admiſcent. In fine, de Stephano, Maximo & Auctore, ut ſupra. *In Anglia, ſancti Oſuini martyris, regis Deirorum Cujus inſtantem* &c. Tum typis minoribus: *Daventria, obitus beati Gerardi cognomento magni, qui initium dedit Fratribus de communi vita. Villario monaſterio, obitus Goberti, ex Comite Aſperi montis* &c., ut in editione priori. *Vuormatia, obitus Burchardi epiſcopi.*

Oſuini. *Burchardi.*

XII *Kal.* *Die* 21.

Privati. IN territorio civitatis Gavalitanæ, paſſio ſancti Privati epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt perſecutione Valeriani & Galieni. Eodem die, natalis ſanctorum martyrum Bonoſi & *Bonoſi & Maximian.* Maximiani, quorum geſta habentur. Et in civitate Salona, ſancti *Anaſtaſii.* Anaſtaſii martyris, qui pro confeſſione nominis Chriſti jubente Aurelio imperatore interemptus eſt.

Textus ſumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Solus Antverp-major legit, *paſſus eſt ſub perſecutione*, reliqui omnes omittunt particulam, *ſub*. Quod Munerat. habeat *Ganalitanæ*, typographi vitio tribuendum puto. Item *Bodoſi*, pro *Bonoſi*. Idem dic de *Maximi* pro *Maximiani* apud Greven., qui præterea cum Molano ſcribit, *quorum actus habentur*. Omnes ponunt: *Et in civitate Salona*, neſcio cur Molan. expunxerit particulam, *in*. Hæret hîc denuo Uſuardus in confuſione ſuperius memorata circa nomina *Aureliani*, in *Aurelii* contra quam Ado expreſſiſſime legat, ut ſupra diximus in Agapito XVIII Auguſti: uter, an neuter præferendus ſit, alibi diſcutiendum.

Privati. OBSERVATIO. *In Gavallis, vico Mimmatenſi, paſſio Privati martyris*, inquiunt apographa Hieronymiana ultimo loco. Videri ad hæc poſſunt Notationes Florentinii, atque item Baronii ad Martyrologium Romanum. Rabanus ex Hieronymianis ſua plane deſcripſit, nulla etiam dignitatis epiſcopalis facta mentione. Flori elogium & deſideratam dignitatem, & tempus certaminis, & barbaros à quibus martyrio affectus creditur, diſertius exprimit. Romanum parvum de Privato non meminit. Crediderim itaque ex Gregorio Turonenſi ſua ſumpſiſſe Adonem, quæ curſim ſolum attingit, deſcripta à Noſtro, exceptis dumtaxat his verbis, *vico Minatenſi*, pro quo legendum *Mimatenſi*, ut ex laudato Gregorio aliiſque à Baronio citatis, fuſius ſuo loco deducemus. Opportunas ſuppetias feret Tillemontius tomo 4 à pag. 221, ac in notis à pag. 651. Wandelbertus unico ſuo verſiculo, unum Privatum hodie exornat:

Martyris hinc duodena Privati ſanguine fulget.

Banoſus & *Maximianus* ab antiquioribus omnibus præteriti, neſcio unde in Adonis *Bonoſi & Maximian.* notitiam primum devenerint, à quo in ſacris Faſtis conſignati ſunt iiſdem ipſis verbis, quæ ex ipſo ab Uſuardo deſumpta, in indiculo noſtro dedimus. Idque adeo mirandum magis, quod idem Ado diſerte aſſerat, eorum *Acta haberi*, quæ tamen eum numquam vidiſſe, inde indubitatum redditur, quod nec verbum ex iis proferat, nuda producens nomina, ex quibus nec de loco martyrii, nec de tempore quidquam conjicere valeas. Fatetur Baronius, ea ſuo tempore, & nos fatemur, à Majoribus noſtris nuſquam fuiſſe reperta: unde ſummæ debentur gratiæ Theodorico Ruinartio, qui ipſa ex cod. Ms. monaſterii B. Mariæ Silvæ-majoris in diœceſi Burdegalenſi eruta, primus inter ſincera & ſelecta in lucem extulit à pag. 663, ubi & eadem eruditis obſervationibus hinc inde illuſtrat. Porro ex Actis illis colligitur, diem XXI Auguſti, quaſi pro arbitrio ab Adone ſelectum eſſe (an Caſtellanus recte XX Septembris prætulerit, æque ferme incertum eſt.) Palæſtram autem, Antiochiam fuiſſe; tyrannum, Julianum Comitem, imperatoris apoſtatæ avunculum, & ipſum apoſtatam, Chriſtianis infenſiſſimum; Martyres vero illos, profeſſione milites, *Labari* Chriſtiani cauſa, quod illud in paganum mutare conſtanter abnuerent, dire excruciatos; demum alterius ex his nomen, non *Maximianus*, ſed *Maximilianus* exprimendum, hîc paucis indicaſſe ſufficiat. Vide interim *Anaſtaſii.* Tillemontium tomo 7, a pag. 406. & 739. Romanum parvum de ſolo *Anaſtaſio* hac die agit: *Salonæ, Anaſtaſii martyris*. Pluſcula ſuggerit Ado ex Actis ſancti Agapiti, ubi *Cornicularius miles* dicitur. Uſuardus non plura deſcripſit, quam in laterculo exhibuimus, priori & ſuperius indicatæ mutationi inſiſtens, in nominibus *Aurelii* & *Aureliani*. Plura ex præfato Adone dabunt Auctaria. Quod die præcedenti de Porphyrio obſervatum

vatum eſt, hìc de Anaſtaſio plane recurrit, nam in citatis Venantii Lectionibus, *Cornicularius* idem, qui hic ab Adone refertur, ubi ex demirata Venantii conſtantia converſus eſt, poniturque in Martyrologio Romano moderno XI Maii. Plura in Actis memorabimus, ubi *Anaſtaſius Salonenſis* procul dubio ab hoc Corniculario diſtinguendus erit, & ex Hieronymianis ponendus XXVI Auguſti, quo die coronatum aſſerunt Acta citata apud Tillemontium tomo 5 pag. 148. Ceterum clariſſime hìc denuo apparet, Adoniana & Uſuardina, quæ recitavimus „eſſe omnia.

AUCTARIA.

Juliani & ſociorum. ROSWEYD. Textui puro ſubdit: *In Hiſpaniis, ſancti Juliani martyris cum aliis quatuor.* Variant codices.

De altari S. Andreæ. PULSANEN. In textu etiam purus, adjungit in fine: *Eodem die, conſecratio altaris beati Andreæ Apoſtoli.*

Quadrati. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Addunt: *Item Quadrati epiſcopi.* Vide Martyrologium Romanum & notam Baronii huc ſpectantem.

De Anaſtaſio. ANTVERP-MAX ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. In prima & ſecunda puri, ſic tertiam ex Adone adornant: *In civitate Salona, ſancti Anaſtaſii martyris. Qui cum eſſet miles & videret ſanctum Agapitum inter tormenta Chriſtum fortiter confitentem, exclamans, ait: Magnus eſt Deus Chriſtianorum & non eſt alius præter eum. De quo præſes cum nuntiaſſet Aureliano imperatori, jubente ipſo interemptus eſt.* Dein in fine: *Item, ſancti Quadrati epiſcopi.* *Quadrati.*

Textus mutilus. CENTULEN. *In territorio civitatis Gavalitanæ, ſancti Privati epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt ſub Gallieno. Eodem die, ſanctorum martyrum Bonoſii & Maximiani.*

Julii & Juliani. Quadrati. Flori. BRUXELLEN. In tribus primis annuntiationibus, ANTVERP-MAX & ceteris codicibus haud abſimilis, ſubjungit: *Et in Hiſpaniis, natale ſanctorum martyrum Julii & Juliani. Et ſancti Quadrati epiſcopi. Et beati Flori abbatis, diſcipuli ſancti Mauri abbatis.*

Quadrati. HAGENOYEN. *In civitate Gavalitana, in territorio ejuſdem, paſſio ſancti Privati* &c. ut in textu. *Item ſancti Quadrati epiſcopi.* In Bonoſo & Maximiano purus eſt. De Anaſtaſio ferme ut ſupra ex ANTVERP-MAX. &c. Demum:

Antonii. *Romæ, ſancti Antonii martyris, qui cum Chriſtianum [ſic] libere fateretur, jubente Vitellio judice, capitali ſententia damnatus eſt, vìaque Aurelia ſepultus.* Vide die ſequenti.

Quadrati. AQUICINCT. In fine: *Item, ſancti Quadrati epiſcopi.* Vide ſuperius dicta.

Textus contractus. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Privati epiſcopi & martyris. Bonoſii & Maximiani martyrum. Anaſtaſii martyris*

Valentii & Leontii. Julii &c. VATICAN. num. 5949. Adjicit: *Natalis ſanctorum Valentii & Leontii in ſancta Sophia. In Hiſpania, ſanctorum Julii, Juliani, Vincentii, Antonii, Fructuoſi. In Sardinia, ſancti Quadrati epiſcopi.* In aliis deeſt poſitio. *Quadrati.*

UGHELLIAN. *Item Quadrati epiſcopi.* Idem ſæpius recurrit, ut vide ſupra. *Quadrati.*

FLORENTIN. *Apud Sardiniam, civitate Carlitana, paſſio ſanctorum martyrum Ruſſoris* [MEDIC. *Ruxoris*] *Ceſelli & Camerini, ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus, præſidente Dalaſio præſide.* Adjungit STROZZIAN. *Paſſi ſunt pro Chriſto. Caput autem ſancti Ruſſoris inde tranſlatum Florentiæ, poſitum eſt in eccleſia omnium Sanctorum.* Vide & Martyrum & locorum nomina melius in Romano expreſſa. Quanti autem facienda ſint, quæ occaſione *Luxorii* & *Camerini* à Tamayo hoc die corraſa ſunt, dicet Card. Aguirrius apud Papebrochium in Reſp. art. 18 num. 42. *Ruſſoris & ſociorum.*

EDITIO LUBECO-COL. *In territorio civitatis Gavalitanæ, vico Mimatenſi, paſſio* &c. Sequitur de Anaſtaſio, ut ANTVERP-MAX. &c ſupra. In Bonoſo & Maximiano pura eſt. Denique: *In ipſo die, ſancti Quadrati epiſcopi & confeſſoris.* *Quadrati.*

BELIN. Incipit: *Natale ſanctorum martyrum Luſorii, Ceſelli & Camerini.* Si hæc ex FLORENTIN. accepta ſunt, polita videntur nomina. In Privato ſatis purus eſt. Sequitur: *Eodem die, ſanctorum martyrum Bonoſii, Maximi & Maximiani, quorum* &c. In Anaſtaſio purus, ſubdit in fine: *Item Quadrati epiſcopi.* *Luſorii & ſociorum. Bonoſii &c. Quadrati.*

GREVEN. *Juliani & aliorum quatuor martyrum. Item, ſanctorum martyrum, Luſorii, Ciſelli & Camerini. Quadrati epiſcopi & confeſſoris. In Alexandria, Contæ nobilis. Quiriaca, matrona Romana & martyris, in Veſalia ſuperiori quieſcentis.* *Juliani &c. Luſorii &c. Contæ. Quiriacæ.*

MOLAN. In Luſorio & ſociis BELIN. aut GREVEN deſcripſit. Tum: *Item Quadrati epiſcopi.* Dein typis minoribus: *Quiriaca, matrona Romana, & martyris in Uveſalia ſuperiori quieſcentis, apud Carmelitas, de qua in paſſione beati Laurentii.* Editiones poſteriores, BELIN. preſſius imitatæ, aliis litteris textui præfigunt: *Natale ſanctorum martyrum Luſorii, Ciſelli & Camerini.* In fine de Quadrato, ut in prima editione. Tum: *Et ſancta martyris Baſſa. Romæ in agro Verano, ſancta Cyriaca martyris; quæ in Vueſalia, tranſlata quieſcit.* De Cyriaca & Baſſa vide Romanum, ubi utriuſque elogia invenies. *Quadrati. De Quiriaca. Luſorii &c. Baſſæ. Cyriacæ.*

XI *Kal.* *Die* 22.

ROmæ via Oſtienſi, natalis beati Timothei martyris, qui rentus ab Urbis præfecto, & longa carceris cuſtodia maceratus, cum ſacrificare idolis noluiſſet, tertiò cæſus & graviſſimis ſuppliciis attrectatus, ad ultimum decollatus eſt. Eodem die Auguſtuduni, ſancti Symphoriani, tempore Aurelii imperatoris, qui cum idolis ſacrificare nollet, primò verberibus affectus, deinde carceri manci- *Timothei. Symphoriani.*

 patus,

patus, ad ultimum cæſo capite martyrium conſummavit. In portu *Martial. & ſociorum.* Romano, ſanctorum peregrinorum martyrum Martialis, Epicteti, Saturnini, Aprilis & Felicis cum ſociis eorum. Item Romæ, ſancti *Antonii.* Antonii martyris, qui, cum ſe Chriſtianum liberè fateretur, jubente Vitellio judice, capitali ſententia eſt damnatus, viaque Aurelia ſepultus.

Ita *Praten. Hèrinien. Antverp-major*, *Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In Greven. eſt *Hoſtienſi*, in Antverp-maj. & Roſweyd. *Oſtenſi.* In Herinien. & Antverp-maj. *Thimothei.* Item in eiſdem & Roſweyd. *tertiò.* Antverp-maj. poſt *cæſus*, omiſit particulam *et.* Quodque maxime notandum eſt, Greven. & Molan. *præfecto* addiderunt nomen, *Tarquinio*, quod etiam faciunt codices recentiores; aſt Uſuardum illud expunxiſſe, indubitatum videtur. Herinien. pro *attrectatus*, habet *adtractatus*, pejus Antverp maj. *attractus.* Omnes ſcribunt *Auguſtuduni* vel *Auguſtuduno.* Munerat. & Molan. *Symphoriani*; ceteri ſimpliciter cum textu. Iterum conveniunt vetuſti codices in *Aurelii*, licet Ado poſuerit *Aureliani.* Nota, Muneratum poſt *Symphoriani*, adjicere *martyris.* Scribit hic etiam cum Antverp-maj. & Greven. *Marcialis*: item *Epictei* cum eodem Antverp-maj. & Roſweydo; Greven. legit, *Epicett.* De *Dampnatus* dixi alibi. Roſweyd. poſtponit *eſt*, Antverp-maj. in finem rejicit. Greven. & Molan. phraſim nonnihil in principio variant; *qui, cum ſe libere fateretur Chriſtianum.* Et præterea Molan. pro *Antonii*, ſcribit *Anthonini.*

OBSERVATIO. Hodiernum latereculum totum ex Adonianis verbis, ſervato annuntiationum ordine, contextum eſt; altius tamen repeti poteſt prima earum *Timothei.* ſcaturigo. Atque ut à prima exordiar, *Timothei* illuſtriſſimi ſane martyris commemoratio miro conſenſu vetuſtis Kalendariis, Bucheriano, Carthaginenſi, Allatiano, Frontoniano, Gregorii Sacramentario & Martyrologiis omnibus inſerta eſt. Illum itaque celebrant Hieronymiāna, ſed cum titulo *diſcipuli Pauli Apoſtoli*, quam confuſionem Florentinius in Notationibus expendit & explicat: ſed dubiæ plenum opus eſt aleæ. Clarius loquuntur Beda, Rabanus, Romanum parvum, Ado & Wandelbertus. Primus ei elogium concinnavit laudatus Beda, deſcriptum à Rabano, ab Adone modice decurtatum; ex hoc à Noſtro eleganter contractum, ſicut textus ſupra exhibet. Qua fide nitatur Timothei hujus hiſtoria, hìc non diſputo, certe cum ex Actis ſancti Silveſtri acceptam fateantur & Beda & Ado, de ejus veritate facile ſtatuet eruditus lector, ſalvâ ſemper antiquiſſimi & celeberrimi cultûs integritate; ſi modo & Kalendaria & Martyrologia eumdem ipſum Timotheum in Actis ſancti Silveſtri memoratum conſignent, quod equidem hactenus ſatis aperte perſpicere nequeo. Multa, occaſione Timothei, notavit hoc die Baronius, ſed quæ noſtram hanc difficultatem non tangunt. Nonnulla delibat Tillemontius tomo 2 pag. 618, verum plura alia in Actis erunt diſcutienda. Quod noſtri hìc officii eſt, Wandelberti verſus, qui hanc & ſequentem annuntiationem complectuntur, ſubjicimus:

Undecimam Romæ Timotheus paſſus honorat,
Æduatumque ſuum celebrat plebs Symphorianum;
Mater quem Chriſto pariter moritura dicavit.

Non minus inclyta eſt & certioribus Actis ſuffulta jam laudati *Symphoriani Auguſtodu-* *Symphoriani.* *nenſis* memoria, quæ quidem in vetuſtis Kalendariis ſignata non eſt, nihilo tamen minus & notiſſima & in Galliis celebratiſſima. Ejus meminerunt codices Hieronymiani; item Beda & totidem verbis Rabanus. Florus breve elogium addidit, temporis notas definiens ſub *Aureliano imperatore* & *Heraclio Conſulari*; & ipſas eaſdem ſervat Ado, ex Actis à Mombritio & Surio vulgatis, atque à Baronio probatis, procul dubio acceptas. Acta ipſa apud nos exſtant Mss.; eorum inter Selecta editor & primigeniæ puritatis reſtitutor Ruinartius à pag. 69, prædictas temporis notas rejicit, & pro *Aureliani*, ſcribendum cenſet *Aurelii*, ut fecit Noſter jam non ſemel, desertâ Adonis lectione, à quo tamen reliqua ſua omnia ad apicem tranſumpſit. Utra porro temporum ratio præferenda ſit, non eſt hujus loci ſtatuere. Legi poteſt Tillemontius tomo 3 à pag 43, ſed maxime à pag. 609, ubi de prædictis temporum notis ex profeſſo diſputat. Vide etiam Miſſam in *Martyrum peregrin.* Miſſali Gothico ſeu Gallicano apud Thomaſium pag. 371. *Peregrini martyres*, an ii verè ſint, qui hìc nominatim exprimuntur, dubium reddunt Hieronymiana apographa, quæ

Flo-

Florentinius conciliare conatur. Romanum parvum ſic loquitur : *Et peregrinorum martyrum, Martialis, Epicleti, Saturnini , cum ſociis eorum. Aprilem* & *Felicem* adjunxit Ado, præfixa poſitione ex Hieronymianis, in quibus & alia nomina confuſius enumerantur, quorum indiculus in Actis opportunius erit digerendus. Uſuardus annuntiationem ſuam verbatim ex Adone deſcripſit. *Antonii martyris* vel *Antonini*, primus meminit auctor Romani parvi, ex quo in Adonem tranſiit, elogio ex Actis ſancti Euſebii adornato, cujus principium & finem Noſter conjunxit, in omnibus, ut ſupra dicebam, plane Adonianus. *Antonii.*

AUCTARIA.

Oct. Aſſump. PULSANEN. Incipit: *Octava beatiſſimæ Dei genitricis & Virginis Mariæ.* In Timotheo purus eſt. Et in Symphoriano, uſque ad, *Aureliani imperatoris.* Deſunt reliqua omnia.

Idem. ANTVERP. & MAX-LUBEC. In textu ſatis puri, ſubdunt : *Et Octava ſanctæ Dei genitricis Mariæ.* Varia eſt variorum codicum phraſis

Idem. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Textui præponunt : *Octava Aſſumptionis ſanctæ Mariæ.* Legunt, *præfecto Turquinio*, & pro *Antonii*, ſubſtituunt *Anthonini.*

Hippolyti. ALBERG. & DANIC. Superioribus ſimiles ſunt, ſed prætetea ante *in portu Romano*, textui interſerunt : *Item , natale beati Ypoliti martyris.* De quo Uſuardus die ſequenti.

Oct. Aſſump. LOVANIEN. Orditur etiam ab *Octava Aſſumptionis* &c. In Timotheo purus eſt. Symphoriani elogium reſecat. Rurſus in Portuenſibus purus, Antonii elogium expungit.

De Octava Aſſumpt. CENTULEN. *Octava beatæ & glorioſæ ſemper Virginis Dei genitricis Mariæ, quæ ſuperno nuntio clarificata & ſpiritu ſancto fœcundata, ab eo qui de illa carnem ſuſcepit, præ omnibus ſublimata, in æternum veneratur benedicta. Romæ, ſancti Tymothei martyris. Auguſtiduno, ſancti Symphoriani martyris, temporibus Aureliani. Item Romæ, beati Antonii martyris.* *Textus contractus.* *In portu Romano, martyrum peregrinorum, Martialis, Epicleti, Aprilis & Felicis cum ſociis eorum.*

Oct. Aſſump. BRUXELLEN. *Octava Aſſumptionis beatæ Mariæ matris Domini noſtri Jeſu Chriſti.* In beato Timotheo deſcribit Bedæ elogium. In tribus aliis ſatis purus eſt. In fine ſubjungit : *Remis* *Marti. 50.* *civitate, natale martyrum quinquaginta. Et tranſ-* *Tranſlat. Hilarii & c.* *latio corporum, ſanctorum Hylarii epiſcopi & confeſſoris, Innocentis martyris, & ſancti Peregrini epiſcopi & martyris in baſilica ſancti Dyoniſii.*

HAGENOYEN. Incipit ab Octava Aſſumptionis, ubi hiſtoriam ſubjungit, quam majori auctoritate firmatam velim. Tum : *Romæ via* *De Timoth.* *Oſtienſi, natale beati Timothei martyris, qui ſub perſecutione Neronis, tentus eſt a Turquinio urbis præfecto, & longa carceris cuſtodia eſt maceratus & cum idolis ſacrificare noluiſſet, tertio eſt cæſus, & graviſſimis eſt pœnis attrectatus, & viva calce vulnera ejus ſunt aſperſa, & martyr Dei gratias egit Deo. Tunc duo ſibi angeli dixerunt, reſpice ſurſum, & vidit coronam ſibi præparatam in manu Domini, & ſic decollatus eſt. Eodem die, ſancti* *Apollinaris.* *Apollinaris martyris, qui vidit gloriam ſancti Timothei, & ideo ſe baptizari fecit, & cum Timotheo decollatus eſt.* Satis patet confuſio, nec explicatione mea indiget. Vide die ſequenti. De *De Symphor.* Symphoriano poſt *imperatoris*, ita habet : *Qui in juventute ſua tam gravis erat in moribus ſuis, ut ſervorum* [ſeniorum] *vitam anticipare videretur. Hic cum ſtatuam Veneris adorare nollet, primo ſub Eraclio præfecto verberibus afficitur, deinde carceri mancipatur, & ad ultimum capite puniuntur. In portu Romano, ſanctorum peregrinorum martyrum, Martialis, Epicleti* &c. pure.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Octava Aſſumptionis beatæ Mariæ. Timothei & Symphoriani martyrum.* In margine notatur : *De iſto Timotheo legitur in vita B. Sylveſtri.* Sequitur : *Mar-* *Martialis C.* *tialis confeſſoris.* Et rurſus in margine : *Martialem confeſſorem alibi non invenies.* Pergit textus : *In portu Romano, ſanctorum Peregrinorum martyrum, Martialis, Epicleti & ſociorum eorum decem.* Hæc clarius in textu expreſſa ſunt.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Eodem die,* *tranſlatio corporum ſanctorum in cœnobio ſancti* *Tranſlat.* *Dioniſii; hoc eſt, Peregrini, Patrocli, Innocentii* *Peregr. & c.* *atque Hilarii epiſcopi & confeſſoris.*

FLORENTIN. *Sancti Andreæ diaconi, & mi-* *Andreæ.* *niſtri ſancti Donati de Scotia, epiſcopi Feſulani, cujus corpus honorifice ſepultum eſt in monaſterio ſancti Martini de Menſola* [MEDIC. *Lamenſola*] *in territorio Florentino.*

SALINEN. *In Galliis civitate Auguſtoduno, natalis ſanctorum Medardi & Æmiliani cum filiis ſuis octo.* *Medardi & ſociorum.*

REMENS. SS. Timothei & Apoll. *Remis, paſſio ſanctorum Mauri presbyteri & cum eo quinquaginta martyrum.* *Mauri & 50.*

EDITIO LUBECO-COL. *Octava Aſſumptionis* *Oct. Aſſump.* *glorioſæ Virginis Mariæ. Romæ, via Oſtienſi in cimiterio ejuſdem, natale beati Timothei marty-* *De Timoth.* *ris. Qui tempore Melchiadis Papæ de Antiochia veniens Romam, & poſtquam ibidem per annum & tres menſes prædicaſſet & multos ad fidem Chriſti converiſſet, tentus eſt ..... & juxta Apoſtolum Paulum per ſanctum Melchiadem Papam & ſanctum Silveſtrum devote ſepultus eſt.* De Sym- *De Symphor.* phoriano, poſt *conſummavit*, ſubdit : *Qui cum ad locum decollationis duceretur, mater ejus de muro exclamans, ait : Nate, nate, memento æternæ vitæ, reſpice ſurſum & regnantem in cœlis mente : tibi vita non tollitur, ſed in melius commutatur. Et tali reformatione animatus, ut ovis in ſua infantia puer ad victimam ductus eſt, quo decollato, honorifice eſt ſepultus.* In Portuenſibus, pura eſt. *Item Romæ, ſancti Antonini martyris & carnificis. Qui cum* *Antonini.* &c. *Xonis civitate Galliæ, ſanctorum quinquaginta martyrum.* Iidem ſunt, ni fallor, qui ſupra Re- *Marti. 50.* mis adſcribuntur. Vide GREVEN.

BELIN. Initio & fine excedit. Incipit enim: *Oct. Aſſump.* *Octava Aſſumptionis Virginis Mariæ.* Et in fine *Hippolyti.* adjicit : *Item Romæ, ſancti Hypoliti martyris.*

GREVEN. *Octava Aſſumptionis glorioſæ Dei* *Oct. Aſſump.* *genitricis & Virginis Mariæ. Mauri presbyteri & martyris aliorumque quadraginta* [prior editio, *Mauri & 40* *ſexaginta*, ſed ſcribendum XLIX] *Xonis civitate* *Marti. 50.* *Galliæ, ſanctorum martyrum quinquaginta.*

MOLAN. De Timotheo aliis litteris in textu ex Adone miſcet: *Scriptum invenitur in hiſtoria ſancti Silveſtri.* De Antonio, totum ferme Adonis textum deſcribit. In fine: *Octava Aſſumptionis Virginis* *Oct. Aſſump.*

Digitized by Google

Hippolyti. Mauri & 50

Maria. Roma, ſancti Hippolyti martyris. Remis civitate Galliæ, beati Mauri & cum eo quinquaginta martyrum. Deinde minoribus typis: *Apud Montem Falconis, in civitate Menania, depoſitio beati Jacobi de Blanconibus, qui vita, moribus, miraculiſque clarus, ſenio jam confectus, & ſanguine ex crucifixi imagine fluente, facie, veſtibus, manibuſque conſperſus, migravit ad cœlum* MCCCI. *Cujus corpus necdum permiſit Dominus videre corruptionem, ſed ſanguinem Domini noſtri adhuc in manu reſervat.* Editiones aliæ vitiatæ ſunt. Præfigitur aliis litteris, *Octava* &c. Sed pejus textui tribuitur, ſecundo loco: *In portu urbis Romæ, ſanctorum Hippolyti*, Italice *qui dicitur Hippolytus Nonnus, & ſociorum. In Oſtia, natalis ſanctorum*, typis Romanis, *Quyriaci & Archelas.* Reliqua, ut in priori editione. In fine: *Remis civitate Galliæ, natalis ſancti Mauri martyris cum ſociis ſuis. Qui de Roma cum beato Timotheo Remos veniens, poſtquam verbum Dei ibidem diſſeminans, Apollinarem cum aliis pluribus baptizaſſet, a Lampadio præfecto cum ſociis Sanctis, quos baptizaverat, decollatus eſt. Die vigeſima ſecunda, ſancti martyris Agathonici.* Hæc ex ſolito fonte Græco.

De Jacobo de Blanconibus. *Quiriaci & Archelai.* *De Mauro & c.* *Agathon.*

X *Kal.* Die 23.

Donati & ſociorum. *Zachei.* *Claudii & ſociorum.* *Hippolyti & ſociorum.* *Theonæ.* *Timothei & Apollinaris.* *Minervii & Eleazari &c.*

NAtalis ſanctorum martyrum Donati, Reſtituti, Valeriani, Fructuoſæ cum aliis duodecim, qui præclariſſimo confeſſionis honore apud Antiochiam coronati ſunt. Eodem die, beati Zachei epiſcopi, qui quartus à Jacobo, Hieroſolimorum eccleſiam clariſſime rexit. Apud Liciam civitate Egea, ſanctorum Claudii, Aſterii & Neonis, qui poſt acerba tormenta cruci affixi ſunt. In portu urbis Romæ, ſanctorum Ypoliti, Quiriaci & Archillai. Alexandriæ, ſancti Theonæ epiſcopi venerabilis & verè Deo digni. Item natalis ſanctorum Timothei & Apollinaris, qui apud Remenſium urbem conſummato martyrio cæleſtia regna meruerunt. Lugduno Galliæ, ſanctorum martyrum Minervii & Eleazari cum filiis octo.

Soli puri ſunt *Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Zachei*, ſimpliciter ſcribunt omnes, excepto Molan. Male legit Munerat. *Hieroſolimorum eccleſia clariſſime claruit. Liciam, Egea, Hippoliti* &c. ut alibi. Ceteri Munerati errores ferme ſcriptorii ſunt, ut *Neronis*, pro *Neonis*, *afflixit*, *Achilles*, *vero* Deo digni, *Appollinaris*, *Minervi* &c. ubi deeſt conjunctio *et*. Greven. & Molan. contra communem omnium codicum lectionem ſcribunt, non, *cum filiis*, ſed, *cum aliis octo*, non advertentes nomen *Eleazari* eſſe muliebre, ab *Eleazarum*, ut *Glycerii* à *Glycerium*, *Euſtochii* ab *Euſtochium* &c.

Donati & ſociorum. *Zachei.* *Claudii & ſociorum.*

OBSERVATIO. *Antiochenorum* pugilum memoriam, Adonis Martyrologio antiquiorem, hoc die non invenio, nec alium habuit fontem Uſuardus, ex quo ſua ita hauſit, ut nec ſyllabam mutaverit. Quærimus Adonis fontem, ſed nihil hactenus reperire licuit. *Zachæi epiſcopi* meminit Romanum parvum, forte ex Rufino lib. 4 cap. 5, ſed neglectis characteriſticis omnibus, quas Ado appoſuit, & ex eo rurſus ſingulas tranſtulit Uſuardus. De ſequenti claſſe nihil memorant aut Romanum parvum aut Ado. In Hieronymianis purioribus ſolum exprimuntur *Claudius*, *Aſterius* & *Neon*, quos & nos ſupra retulimus, & ex illis acceptos non dubitamus. Martyrii genus ex Actis proconſularibus profluxiſſe neceſſe eſt, quæ pridem à Surio hoc die, & à Baronio ad annum CCLXXXV à num. 3; recentius à Ruinartio vulgata ſunt. An ea integra & genuina viderit Rabanus, dum elogium ſuum compoſuit, non ſatis liquet; cum de crucis ſupplicio, quod à Floro ex præfatis Actis diſerte aſſeritur, nec verbum faciat. Mulieres tamen *Domninam*, vel ut alii *Donninam* & *Theonillam* ex illis à Rabano ſumptas exiſtimo, quas neſcio quis Pratenſi codici, corrupto textu, inſerendas putavit. Id mihi indicavit oculatiſſimus inſpector Clar. Caſtellanus, obſervata in eo codice eraſione inter *coronati ſunt* & *Alexandriæ*, utrimque excluſive, quâ ſcalpello inducta ſunt omnia, quæ in noſtro textu habentur, eaque ſuperſcripta, quæ in Auctariis primo loco referemus. Suſpicor ego, correctorem illum, laudatum Rabanum ſequi voluiſſe. Utcumque ſit, Pratenſi codici hic conſentiunt conſueti ejus comites Antverp-major & Roſweyd. cum ipſo ex purorum numero excluſi, quibus & Aquicinctinus forte ſimilis eſt, ut infra dicam. De *Lycia*, ſeu potius *Cilicia*; aliiſque circa hoſce martyres controverſiis, vide Florentinii Notationes & Ruinartii ſincera & ſelecta à pag. 278.

Major

Digitized by Google

Hippolyti & ſociorum. Major difficultas eſt in iis quæ ſpectant *Martyres Portuenſes* & *Oſtienſes*, in Hieronymianis diſcretos, in Romano parvo conjunctos & confuſos hoc modo: *Romæ, Hippolyti, Quiriaci & Archillai.* Ado legit: *In Portu Romano.* Noſter hujus deſcripſit omnia. De *Hippolytorum* identitate & varietate actum eſt non ſemel, prætertim XXX Januarii & XIII Auguſti, & plura alibi examinanda ſupererunt: nimirum, utrum hic noſter pridie colendus, an *Nonnus* ad diſtinctionem appellandus, ſoluſque in Portu Romano paſſus ſit? Utrum duo alii *Oſtiæ*? An eorum ſocii, *peregrini* martyres heſterni? Demum, an hic *Hippolytus* fuerit *epiſcopus*, & quidem magnus ille & ſcriptis inclytus, atque alia id genus ambiguæ diſquiſitionis, operoſius ſuo loco pertractandæ, cujus prima ſemina apud Baronium & Florentinium hoc & aliis diebus invenies. Magni Hyppolyti res geſtas & ſcripta diligenter collegit Tillemontius tomo 3 à pag. 238. Cetera ſuperius abunde pro inſtituti hujus noſtri ratione dicta ſunt. Romanum parvum ſcribit: *Theonæ epiſcopi*; breve elogium aptavit Ado, cujus priorem partem Noſter deſumpſit. Videſis Chronologiam noſtram Patriarchalem à num. 173. De *Timotheo* & *Apollinare* agit etiam Florus, ſed Uſuardus nihil in Adonianis verbis mutandum cenſuit. Utrum ad Hieronymiana pertineant, dicet Florentinius. Vide quæ de ipſis habet Surius ex Gregorio Turonenſi. Longiora Acta non deſunt, ſed quæ ſuppoſita videntur, in quibus de Mauro quoque & ſociis agitur, pridie inter Auctaria notatis. Florentinium etiam conſule ſuper *Minervio* & *Eleazaro*. Uſuardi textus non aliunde quam ex præfato ſæpius Adone quærendus eſt; atque inde ſtatue, ex eo deſcripta eſſe omnia, præter annuntiationem unicam, de qua jam ſatis diximus. Wandelberti verſus huc non ſpectat.

Theona. *Timothei & Apollin.* *Minervio & Eleazar.*

AUCTARIA.

Diſcrepant. à textu. PRATEN. Ex prætenſo autographo verba, quæ habentur inter *coronati ſunt* & *Alexandriæ*, cum abbreviationibus mihi deſcripſit Caſtellanus: *Apud Liciā civitate Egea, ſanctorum martyrum Claudii, Aſterii, Neonis, Dominica & Theonilla, qui ſub Lyſia præſide variis pœnis excruciati atque interempti ſunt. In portu urbis Romæ, ſanctorum Ypoliti, Quirini* [Quiriaci] *& Archillai. Eodem die, beati Zachæi, qui quartus ab Jacobo Hieroſolimorum eccleſiam clariſſime rexi*, pro *rexit*, propter ſpatii anguſtias: itaque in ANTVERP-MAJORE ita prorſus tranſumptum eſt. Jam dixi, ROSWEYD. & ordine & ſenſu etiam concordare. De AQUICINCT. paulo inferius.

PULSANEN. In Antiochenis & Zachæo purus, de Theona aliquid decerpens, ſic habet: *Alexandriæ, ſancti Theonæ epiſcopi, vero Deo digni.* Deſunt reliqua omnia.

Flaviani & Sidonii. ANTVERP. & MAX-LUBEC. In textu puri, in fine ſubdunt: *Item Flaviani & Sydonii epiſcoporum.* Vide notulas Caſtellani.

Vig. Barth. Flavian. &c. ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Initio præfigunt: *Vigilia ſancti Bartholomei Apoſtoli.* In fine, addunt: *Item Flaviani & Sydonii epiſcoporum.* Cetera omnes puri ſunt.

Textus contractus & tranſpoſ. CENTULEN. *Natale ſanctorum martyrum Donati, Reſtituti, Valeriani, Fructuoſa cum aliis duodecim, qui apud Antiochiam coronati ſunt. Alexandriæ, beati Theonæ epiſcopi venerabilis & vere Deo digni. Eodem die, ſancti Zachæi epiſcopi, qui quartus ab Jacobo Jereſolimorum rexit eccleſiam. Lugduno Galliæ, ſanctorum martyrum Minervii & Eleazari cum filiis ſuis octo. In Portu urbis Romæ, ſanctorum Ypoliti, Quiriaci & Achilei. Remis, ſanctorum Tymothei & Apollinaris martyrum. In Licia civitate Egea, ſanctorum Claudii, Aſterii & Neonis, qui poſt dura tormenta cruci affixi ſunt.*

BRUXELLEN. Ordinem invertit, ſic incipiens: *Apud urbem Remenſem, ſanctorum Thymothei* &c. *De Theona.* In Zachæo & Antiochenis purus eſt. Pro *Theona*, ſcribit *Theonis*, additque in fine Adonis verba: *Qui beatum Petrum epiſcopum & martyrem in omni puritate enutrivit. Apud Egeam civitatem Liciæ* &c. In Portuenſibus etiam purus, ultimæ annuntiationi Adonis verba rurſus ſubnectit: *Quorum corpora in cripta, quæ urbi ab Occidente imminet, condita habentur.* In fine: *Item Flaviani & Sydonii epiſcoporum.* *De Portuen. Flaviani &c*

HAGENOVEN. Incipit: *Vigilia ſancti Bartholomei Apoſtoli.* Sequitur textus, mutato non nihil annuntiationum ordine, ſed de cetero ſatis purè. In fine: *Eodem die, ſancti Flaviani epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Sydonii epiſcopi.* *Vig. Barth.* *Flaviani. Sidonii.*

AQUICINCT. Poſt *Neonis* cum PRATEN. interjicit: *Dominæ & Theonillæ, qui ſub Lyſia præſide, variis pœnis excruciati atque interempti ſunt.* An etiam ſeriem mutaverit, notatum non invenio. In fine autem additur: *Item, ſanctorum Flaviani & Sydonii epiſcoporum.* *Domnina &c.* *Flaviani &c*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Vigilia. Claudii, Aſterii & Neonis fratrum martyrum & puerorum, quos judex per varia tormenta fecit crucifigi; & cum eis paſſa ſunt duæ mulieres cum infantulo. Eleazari cum filiis.* *Vigiliæ.*

UGHELLIAN. In fine: *Flaviani & Sidonii epiſcoporum*, ut ſupra ANTVERP. & MAX-LUBEC. *Flaviani &c*

ALTEMPS. *In Scotia, ſancta Ebba abbatiſſa.* Colitur XXV Auguſti. *Ebbæ.*

STROZZIAN. *Eodem die, ſancti Flaviani epiſcopi.* De Sidonio non meminit. *Flaviani.*

CAODIACEN. *Apud Candiacum, natale ſancti Amandi & ſancti Domnini martyris.* *Amandi &c.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Vigilia beati Bartholomei Apoſtoli.* Sequitur textus, in ordine nonnihil mutatus & interpolatus. In fine: *Auguſteduno, beatorum Flaviani & Sidonii epiſcoporum & confeſſorum. Cenomanis, beati Victoris epiſcopi & confeſſoris.* An *Victorii*, qui colitur I Septembris? *Vig. Barth.* *Flaviani &c* *Victoris.*

BELIN. In tribus primis utcumque purus, quarto loco habet de Timotheo &c. Sequitur: *Item Vigilia ſancti Bartholomei Apoſtoli.* Tum de Lugdunenſibus purè. *Alexandriæ, Theonæ epiſcopi.* Prima editio in fine ſolum addit: *Eodem die, ſancti Flaviani epiſcopi.* Sed altera ſic habet: *Eodem die, ſancti Flaviani & Sydonii epiſcopi* *Vig. Barthol.* *Flaviani &c*

coporum. Et licet die præcedenti egerit de S. Hippolyto, hic adjicit: *In portu urbis Romæ, ſanctis Hypoliti, Quiriaci & Acholaii.*

Vig. Barth. *Adæ.* *Juſti &c.* *Flaviani &c.* *Victoris.* *Brumberti.* *Theonæ ab.* *Theonillæ.* *Oſannæ.* *Ebbæ.* GREVEN. *Vigilia ſancti Bartholomei Apoſtoli. Item ſecundum aliquos hic: Adæ primi hominis. Juſti & Abundii martyrum. Auguſtuduni, ſanctorum Flaviani & Sidonii epiſcoporum & confeſſorum. Cenomannis, Victoris epiſcopi & confeſſoris. Brumberti confeſſoris. In eremo Scythi, Theonæ abbatis. Civitate Egea, ſancta Theonilla. Oſanna virginis. Ebba virginis.*

Flaviani. *Sidonii.* *Fraubaldi.* *Vig. Barth.* MOLAN. *Eodem die, ſancti Flaviani epiſcopi. Et Sidonii epiſcopi. Eodem die, beati Fraubaldi abbatis & confeſſoris. Item, vigilia ſancti Bartholomei Apoſtoli.* Tum minoribus typis: *Quæ pleriſque locis jejunii obſervatione celebratur. Item ſecundum aliquos hic, Adæ primi hominis, qui, etſi in ſuperbiam elatus & de pomo vetito comedens, ſe totum & ſuam propaginem, originalis peccati labe eam afficiendo & inficiendo, miſere perdiderit; per ſecundum tamen Adam eum à delicto ſuo eductum eſſe, atque vitæ æternæ gaudiis potiri, Catholica tenet Eccleſia.* *De Adam.* Huc uſque prima editio. In aliis ſolum adduntur ſequentia: *Eodem die, ſancti Flaviani epiſcopi Auguſtoduni. Arvernis, natalis ſancti Sidonii epiſcopi. Cenomanis, beati Fraubaldi abbatis & confeſſoris. Die vigeſima tertia, ſancti Luppi martyris. Item Vigilia ſancti Bartholomæi Apoſtoli.* *Luppi.* De ea etiam egerunt plerique alii codices ſuperius citati.

IX *Kal.* *Die* 24.

Bartholomæi. NAtalis beati Bartholomei Apoſtoli, qui apud Indiam Chriſti Evangelium prædicans, decollatione martyrium complevit. Hujus Apoſtoli ſacratiſſimum corpus, primum ad inſulam Liparis, deinde Beneventum tranſlatum, pia fidelium veneratione *Maſſa candida.* honoratur. Eodem die, apud Cartaginem, trecentorum martyrum, qui paſſi ſunt tempore Valeriani & Galieni: denique poſt ſupplicia ſibi illata Chriſtum Dei filium, Deum fatentes, in clibanum calcis accenſum demerſi ſunt. Ex quo etiam candidatus ille exercitus bea- *Audoëni.* torum, Maſſa candida meruit nuncupari. Civitate Rotomago, ſancti Audoëni, confeſſoris, qui ſeculum ſalubriter deſpiciens, ſanctitatis *Patricii.* merito epiſcopii adeptus eſt honorem. Nivernis, Patricii abbatis.

Ex *Praten. Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Bartholomei ſcribunt codices omnes, excepto Molan. & forte Pratenſi. Sic plura alia errata ſcriptoria recurrunt, quæ hîc conjungo; ut *Lipparis, Cartaginem, Galieni, Rotomago* &c. Munerat. pro, *Denique poſt* &c. poſuit *Deinde*, nihilo emendatiorem inde conſtructionem reddens, de qua vide Obſervationem & Auctaria. Idem male ſcribit *Muſa candida*, pro *Maſſa candida.* Herinien. tranſpoſuit, *ſalubriter ſeculum deſpiciens.* Dubium eſt quid præferri debeat, *epiſcopii honorem*, an *epiſcopi honorem*: primo modo ſcribunt Praten. Herinien. & Roſweyd.; altero, Munerat. Greven. Molan. & Antverp-maj. Hic quidem nitidior eſt, ille ſeculum ſuum magis ſapere videtur, quem proinde in textu reliquimus. Greven. & Molan. ante *Patricii* præfigunt, *ſancti*; reliqui titulum omittunt.

Bartholomæi. OBSERVATIO. *Bartholomæi Apoſtoli* feſtivitatem variis olim diebus celebratam fuiſſe præſertim à Græcis, & quidem hoc tempore, non eodem ubique die in Eccleſia recoli ſatis conſtat. In Sacramentario Gregorii ponitur XXIV, in Kalendario Allatii XXV. Nec minus implexa & incerta ſunt, quæ de ejus geſtis circumferuntur, ſed quæ ad præſens non attinent, uti nec quæ de tranſlatione non ita pridem diſputata fuit. Ceterum Hieronymiana apographa Bartholomæi, *in Perſida natalem* diem referunt XIII Junii, & ibi codices noſtri aliqui inter Auctaria de eo egerunt. Porro eadem Hieronymiana aliter hodie exprimunt: *In India, ſancti Bartholomæi Apoſtoli*, quæ in vetuſtiſſimo Epternacenſi, ſequenti die leguntur. Utrum earùm annuntiatio aliqua pro tranſlationis ſolennitate accipienda ſit, videatur Florentinius citatis diebus & ad Indiculum Apoſtolorum. Item Baronius in Notationibus. In Beda hodie diſerte legitur: *In India, natale Bartholomæi Apoſtoli.* Quem ferme ſequitur Rabanus, nomen interpretans & *viventem à barbaris decoriatum* aſſerens. Romanum parvum ſic ponit: *Bartholomæi Apoſtoli & martyris.* Ado in Martyrologio ſuo Bedæ ſimilior eſt, ſed breve elogium ab ipſo inter feſtivitates Apoſtolorum digeſtum, Noſter fere integrum inde deſcripſit. Quanti valeant encomia de Bartholomæo compoſita, quorum unum edidit Surius, ex Tillemontio tomo 1 à pag. 387 & in notis eò reducendis facile intelliges, uti & alia ad

tranſ-

tranſlationes ſpectantia. Quæ in brevi notula de Apoſtoli vero nomine obſervat Caſtellanus, ab aliis operoſius olim diſquiſita ſunt. Solito longius Wandelberti metricum elogium, Geneſium ex die ſequenti, Apoſtolo ſubjungit, cum Audoëno, de quo infra:

Bartholomæus nonam exornat retinetque beatus,
India quo doctore Dei cognovit honorem,
Herculis & Bacchi inſanis vix erута ſacris.
Hunc illum fama eſt varia pro ſorte ſepulcri,
Æoliam, Liparem, Beneventi & templa tenere.
Tum quoque Geneſio reſplendet martyre Roma,
Audoenum tumque pium Rothomagus honorat.

Maſſa candida.

Maſſam candidam Carthaginenſem, ſeu potius Uticenſem, paulo forte obſcurius memorant Hieronymiani codices XVIII Auguſti, ubi legi poſſunt Florentinii commentaria. Veroſimile eſt, eodem die recoli in Kalendario Carthaginenſi. Hac die primùm ſignata eſt à Romano parvo his verbis: *Maſſæ candidæ Carthagini.* Martyrum numerum, veroſimiliter ex Prudentio, ad trecentos extendit Ado, pro quo recte certat Baronius ex Pontio diacono, aliis, ex S. Auguſtini ſermonibus, minorem fuiſſe opinantibus. Unde porro martyrii genus & alias circumſtantias acceperit laudatus Ado, non ſatis mihi liquet. Uſuardus elogium ejus ſic contraxit, ut duriorem reddiderit conſtructionem, utens adverbio *denique*, dum nihil præceſſit, ad quod merito referri poſſit; quæ procul dubio cauſa fuit, cur codicum aliquorum ſcriptores ad fontem recurrerint, ex quo purius loquerentur, ut oſtendunt Auctaria. Huc ſpectant, quæ ſatis accurate de his martyribus notavit Ruinartius inter ſelecta pag. 199 & 518. Videatur etiam Tillemontius tomo 4 pag. 175 & 640. Hieronymiano Lucenſi præfixa eſt *Audeni depoſitio Rodomo* &c. Florus eamdem poſitionem ſervat, ſed rectius *Audoëni* exprimit cum brevi elogio. Moſander cum Adoni adſcripſit, Roſweydus expunxit, uter melius, problema eſt; elogium certe qualecumque Uſuardi proprium cenſeo. Plures ſervamus Audoëni vitas Mss., & inter has metricam unam. At quantum hæ omnes à Suriana diſtent, non eſt hujus loci diſcernere. Conferentur ſuo tempore cum iis, quæ tradunt editor hiſtoriæ abbatiæ regalis S. Audoëni lib. 1, & Cointius variis annis à DCXXXIV ad DCLXXXIII, & DCLXXXVII. Qui in fine adjicitur *Patricius*, anſam præbuit nonnullis codicibus eum cum Hiberniæ Apoſtolo confundendi. In additamentis Hieronymianis vocatur *Pectricius*, quod Florentinius corrigit. Galli nomen pronuntiant *Parrize*, unde non inepta formatione ſequi videretur *Parrizius*. Hæc curſim notata ſint, ſuo loco diſcutienda: ſufficiat modo, verum, ſimplicem & genuinum Uſuardi textum retuliſſe.

Audoëni.

Patricii.

AUCTARIA.

Epadii.

CODEX PRATENSIS ſignatus apud nos littera B. Addit in margine: *Cerondum, ſancti Epadii confeſſoris.*

ANTVERP-MAJ. In textu purus eſt uſque ad annuntiationem ultimam, quam ita amplificat: *In Hibernia, ſancti Patricii abbatis & Gildardi confeſſoris. Qui Patricius, primus Hibernorum fertur Magiſter. Sed quia nec ipſos correxiſſe potuit, in peregrinationem porrexit; ad monaſterium Gleſtingenſe pervenit, ibique vitam virtutibus clareſcens finivit, quod & uſque hodie mortui ipſius oſſa conteſtari videntur.* Eadem habet, tantillo correctius, codex AQUICINCT.

Patricii & Gildardi.

ROSWEYD. *In India, beati Bartholomæi Apoſtoli, qui apud eamdem provinciam Chriſti Evangelium prædicans, primo vivus juſſu Aſtiagis decoriatus, poſtea decollatus martyrium complevit. Cujus* &c. In Carthaginen. purus, de Audoëno poſt *bonorem*, addit: *Poſt multa miraculorum inſignia, poſt talentum ſibi creditum fideliter diſpenſatum, Domini ſui intravit gaudia. In Britannia, monaſterio Gleſtingenſi, depoſitio ſancti Patricii abbatis.*

De Barthol.

De Audoëno

De Patricio.

PULSANEN. In prima deficit, in ſecunda ſatis purus eſt. Tum: *Civitate Rotomagum, ſancti Audoeni archiepiſcopi & confeſſoris.* Deſunt reliqua, ut hic codex plerumque contrahitur.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. In prima etiam ſatis puri, ſecundam ſic annuntiant: *Eodem die Carthagine, trecentorum martyrum, qui paſſi ſunt tempore Valeriani & Galieni. Fornaci enim, inter alia ſupplicia tunc à præſide clibanum calcis accenſum, & in ora ejus prunas cum thure exhibitas, & præſidem Chriſtianis dixiſſe: Eligite unum è duobus, aut thura ſuper hos carbones offerte Jovi, aut in calcem demergimini. Tunc trecenti viri fide armati ictu rapidiſſimo Chriſtum Dei filium fatentes, ſe injecerunt in ignem & inter vapores calcis pulverei ſunt demerſi. Ex quo & candidatus ille beatorum exercitus* MASSA CANDIDA *meruit appellari;* MASSA *propter numerum,* CANDIDA *propter meritum. Civitate Rotomago, ſancti Audoeni epiſcopi & confeſſoris.* MAX-LUBEC. ſcribit *Ando*. In omnibus deeſt *Patricius*.

De Maſſa candida.

CENTULEN. In prima ſatis purus, ſic proſequitur: *Apud Carthaginem, ſanctorum martyrum trecentorum, qui pro eo quod unanimiter & uno momento paſſi ſunt, Maſſa candida nuncupantur. Civitate Rothomago, depoſitio ſancti Audoeni archiepiſcopi & confeſſoris. In territorio Nivernenſi, ſanctorum Patricii abbatis & Gildardi presbyteri confeſſorum.* Vide ſupra ANTVERP-MAJ.

Patricii & Gildardi.

BRUXELLEN. De Bartholomæo inſerit: *Qui pro fide Chriſti excoriatus & poſt decollatus eſt. Cujus* &c. In Carthaginenſibus: *Poſt varia enim ſupplicia ..... conſumpti ſunt: unde ille beatorum*

exer-

[*De Maſſa candida.*] *exercitus Maſſa candida, maſſa quidem propter numerum, candida vero propter meritum ſolet appellari.* [*De Audoëno.*] In Audoëno ſatis purus adjicit: *Et cum eccleſiam Rothomagenſem rexiſſet annos quadraginta, ipſe nonagenarius feliciter migravit ad Chriſtum.* De Patricio tacet.

Hagenoyen. *Bartholomæi Apoſtoli, qui præ omnibus aliis Apoſtolis, ſolus nobilis fuiſſe deſcribitur.* [*De Barthol.*] Mitto hujus generis reliqua. De trecentis Carthaginenſibus ſimilis ferme eſt Antverpien. &c. De Audoëno & Patricio nihil.

Victorin. & Reg. Suec. num. 130. Poſt *nuncupari*, addunt: *In Galliis civitate Nivernis, ſancti Gildardi presbyteri & confeſſoris.* [*Gildardi.*] *Item in eodem territorio, ſancti Patricii abbatis. In territorio Aduæ* [Æduæ] *civitatis, Ternidono* [Cervidono] *monaſterio, depoſitio ſancti Eptadii presbyteri & confeſſoris.* [*Eptadii.*] Vide Auctaria xvi Aprilis.

Daveron. *Cenomannis civitate, ſancti Rigomeri presbyteri & confeſſoris.* [*Rigomeri.*] Vide in Actis xxii Januarii, & primum bimeſtre Caſtellani.

Matric-Cartus-Ultraject. *Bartholomæi Apoſtoli. CCC martyrum qui in clibanum poſt varia tormenta miſſi, unde Maſſa candida dici meruerunt. Audoeni Rothomagenſis epiſcopi & confeſſoris. Theoderici abbatis, admirandæ ſanctitatis viri.* [*Theodorici*]

Cistercien. S. Benigni. *Eodem die, beati Urſini martyris.* [*Urſini.*] De quo agat, neſcio.

Reg. Suec. num. 428. *Nivernis, ſanctorum confeſſorum Gildardi & Patricii.* [*Gildardi & Patricii.*]

Codex D. Le Mare. ſign. A. *Eodem die, apud Servidunum, natalis ſancti Eptadii confeſſoris.* [*Eptadii.*]

In Vatican. num. 5949. Deeſt Audoëni & Patricii. Adjicitur: *Capuæ, natale ſancti Rufini epiſcopi & confeſſoris.* [*Rufini.*] In Romano eſt die xxvi.

Remen. SS. Tim. & Apoll. *In territorio Nivernenſi, ſanctorum confeſſorum Patricii abbatis & Gildardi presbyteri.* [*Patricii & Gildardi.*]

Editio Lubeco-Col. In prima ſimilis eſt Rosweyd. In ſecunda, Antverpiensi &c. In Audoëno elogium expunxit. Tum ſic pergit: *Cenomannis, beati Rigomeri presbyteri & confeſſoris.* [*Rigomeri.*] *In territorio Nivernenſium, beatorum Patricii abbatis & Geldeldi confeſſorum.* [*Patricii & c.*] *Eodem die, beatæ Eliſabeth matris præcurſoris Domini.* [*Eliſabeth.*] Melius xxvi.

Belin. In omnibus ſimilis Antverpiensi &c. in fine ſubdit: *Liverniis,* [pro *Nivernis,*] *ſancti Patricii abbatis.* Editio altera, addit: *In pago Cenomanico, ſancti Rigomari confeſſoris, & beatiſſimæ Teneſtinæ virginis.* [*Rigomeri. Teneſtinæ.*]

Greven. *Gildardi, alias Gildeldi, presbyteri & confeſſoris.* [*Gildardi.*] *Sandraai abbatis primi monaſterii in Gladbach confeſſoris.* [*Sandraai.*] *Theoderici abbatis* [*Theodor.*] *Cenomannis, beati Rigomeri presbyteri & confeſſoris.* [*Rigomeri.*] *Apud Samum inſulam, ſanctorum Gregorii, Theodori & Leonis confeſſorum.* [*Gregorii & c.*] *Qui tempore Conſtantis cum eſſent milites, perſecutionem Arrianorum declinantes apud præfatam inſulam Chriſto devotiſſime ſervierunt, ſimulque quieverunt. Domninæ martyris.* [*Domninæ.*] Quæ heri ponenda fuit. *Engra virginis & martyris, cum aliis.* [*Engra & c.*] *Moalbodio monaſterio, Anſoaldis virginis.* [*Anſoaldis.*] *Eodem die, ſanctæ Eliſabeth viduæ, matris præcurſoris Domini.* [*Eliſabeth.*]

Molan. De Bartholomæo, poſt *prædicans*, [*De Barthol.*] aliis litteris inſerit; *vivens a barbaris decoriatus eſt, atque juſſu regis Aſtyagis, decollatione* &c. [*De Maſſa candida.*] Item poſt *nuncupari*, additur: *In quorum laudibus extant homiliæ ſancti Auguſtini epiſcopi.* In fine: *In pago Cenomanico, ſancti Rigomeri confeſſoris.* [*Rigomeri.*] Alii dicerent *Richmiri*. Vide Daveron. Editiones aliæ in textu eadem habent, & in fine item de Rigomero. Tum: *In Gladbach diœceſi Agrippina, ſancti Sanderadi, ejuſdem cœnobii primi abbatis.* [*Sanderadi.*] *Die vigeſima quarta, ſancti hieromartyris Eutychis, diſcipuli ſancti Joannis Theologi.* [*Eutychis.*] Dein typis minoribus: *Andaino monaſterio, obiit Theodoricus abbas, anno MLXXXV, qui vivus & defunctus multis claruit ſignis ac virtutibus.* [*Theodorici.*] *Ejus corpus humo levatum Hugoniſtarum immanitate redactum eſt in cineres & favillas.* Vide Caſtellanum.

VIII *Kal.* *Die* 25.

[*Euſebii & ſociorum.*] ROmæ, natalis ſanctorum martyrum Euſebii, Pontiani, Vincentii & Peregrini, ſub Commodo imperatore, qui primò in equuleum levati, nervis quoque diſtenti, ac deinde fuſtibus cæſi ſunt, flammis circa eorum latera appoſitis, ſed cum in laude Chriſti fideliſſimi permanerent, plumbaris uſque ad emiſſionem ſpiritus mactati ſunt. [*Geneſii Romani.*] Item Romæ, ſancti Geneſii martyris tempore Diocletiani Auguſti, qui fuſtibus primò crudeliſſimè cæſus, equuleo ſuſpenſus & ungularum diutiſſima laceratione vexatus, lampadibus etiam inflammatus, cum in fide perſiſteret, dicens; Non eſt Rex præter Chriſtum, pro quo ſi millies occidar, ipſum mihi de ore, ipſum mihi de corde auferre non poteritis, martyrii coronam capitis obtruncatione promeruit. [*Geneſii Arelaten.*] Eodem die, beati Geneſii Arelatenſis, qui exceptoris functus officio, cum impia, quibus Chriſtiani puniri jubebantur, edicta nollet excipere, comprehenſus atque decollatus, martyrii gloriam proprio cruore baptizatus accepit. [*Gerontii.*] In Hiſpania civitate Italica, ſancti Gerontii epiſcopi, in carcere quieſcentis.

Puri undequaque ſunt ſoli quatuor *Praten. Antverp-major, Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Præter ſphalmata orthographica, quibus plerumque abundat Antverp-maj. ut hic *Potentiani*, *eculeo*, *diſtenſi*; poſt *caſi*, deeſt *ſunt*, poſt *lampadibus*, deeſt *etiam*; *michi*, *Aretenſis*, *impii*, pro *impia*, *Chriſtiana* pro *Chriſtiani* &c.; & præter *milites* quod omnes habent, excepto Greveno; notanda ſunt duo. Primum, idem Greven. & Molan. poſt *occidar*, immediate ſubjungunt, *ipſum mihi de corde auferre* &c. omittentes præcedentia, *ipſum mihi de ore.* Alterum eſt, quod Praten. & Roſweyd. legant: *Civitate Italica*, & ipſis ſuppar Antverp-major: *In civitate Italica.* Greven. vero & Molanus, *In Hiſpaniis civitate Italica.* Demum, Herinien. & Munerat. in textu puri, *In Hiſpania civitate Italica*, quem ſcribendi modum prætulimus, ſed ita, ut ab aliis phraſibus minime abhorrendum putemus.

Euſebii & ſociorum.

O*BSERVATIO.* Romani parvi hodiernum ſegmentum tertio loco refert: *Romæ, quatuor martyrum Euſebii, Pontiani, Peregrini & Vincentii*; atque eodem etiam ordine ab Adone collocantur, addito Actorum, à Surio aliiſque non ſemel editorum, compendio, quod Noſter ad ſolitam ſuam brevitatem non ineleganter reduxit, priorum eis in laterculo locum tribuens, tranſpoſitis duobus ultimis nominibus. Ab antiquioribus Martyrologis de eis non agi, certum videtur; fatente Florentinio, *Pontianum*, ſeorſim ab aliis; codici Lucenſi à popularibus ſuperadditum. Quid de hiſce Actis cenſendum ſit, necdum audeo definire; nonnulla invenit Tillemontius tomo 3 pag. 59, quæ diſpliceant, etiam qua parte agunt de Julio Senatore, relato ſupra XIX hujus. Sed hæc alibi diſcutienda ſunt. *Geneſius* ex mimo martyr illuſtriſſimus à Kalendario Allatii & ab Hieronymianis ponitur XXIV Auguſti. Item à Floro, qui eum in elogio ſuo ex Actis deſumpto *militem* vocat. Denique & à Wandelberto, ut pridie oſtendimus. Romanum parvum hac die expreſſius: *Romæ, Geneſii martyris, mimi. Thymelicæ artis magiſter fuit*; hoc eſt theatricæ. Eſt etiam in Kalendario Frontonis & veroſimiliter in Carthaginenſi. Acta apud varios exſtant ſane miranda, noviſſime à Ruinartio edita à pag. 282, ex quibus patet, ſincera Adonem & genuina præ oculis habuiſſe, dum ea fere integra Martyrologio ſuo inſeruit. Uſuardo ſatis fuit præcipua quæque ex Adone delibaſſe, quæ tamen ſolito prolixius deduxit; Rabano ex præfatis Actis paucula ſatis jejune decerpente. Videri etiam poſſunt laudata Acta, Gallicè à Tillemontio edita tomo 4 à pag. 418. Sequitur *Geneſius* alter Arelatenſis, cum priori male à nonnullis confuſus, ut explicat Florentinius ad Hieronymiana, in quibus hoc die conſignatur, uti & à Floro, qui ſolum innuit, proprio ſanguine baptizatum. Romanum parvum ſimpliciter legit: *Et ſancti Geneſii Arelatenſis.* Pluſcula ex pulcherrimis Actis, etiam à Ruinartio inter ſelecta reproductis à pag. 601, deſumpſit Ado; Noſter rei totius medullam paucioribus complexus eſt. Videri poteſt Prudentii hymnus apud laudatum Ruinartium pag. 517 & Gregorius Turonenſis in Miraculis cap. 68. Adi etiam, ſi lubet, Tillemontium tomo 5 à pag. 569. Nec diſplicebit unicus de hoc Geneſio, Wandelberti verſiculus:

Geneſii Romani. *Geneſii Arelaten.*

Octava hinc Arelas celebrat te, ſancte Geneſi.

Gerontii.

Gerontius, vel *Geruntius* antiquioribus omnibus Martyrologis incognitus eſt, nec ſatis perſpicio, unde eum Uſuardus accipere potuerit, niſi in Hiſpanico itinere notitiam ejus aliquam nactus ſit, quam ſubinde dignam cenſuerit, quæ in Faſtis ſacris locum obtineret. *Tempore Apoſtolorum* vixiſſe aut prædicaſſe, nuſquam innuit; unde à Martyrologii Romani Reformatoribus, ex aliis documentis id adjectum fuiſſe oportet, de qua re videri tantiſper poteſt Baronii notatio. Priora omnia ex Adone diſcripta oſtendimus, hanc vero ultimam annuntiationem plane etiam Uſuardinam eſſe, codices noſtri omnino evincunt.

AUCTARIA.

Hunegundis *Gregorii.*

HERINIEN. Toto textu puriſſimus, in fine ſubdit: *In pago Viromandenſi, natale ſanctæ Hunegundis virginis.*

ROSWEYD. In textu nonnihil luxatus, de Geneſio Arelatenſi poſt *accepit*, inſerit: *Et ubi ſanguis ejus cecidit, nata eſt ingens arbor Sichomorum.* In fine adjicitur: *Item natale beati Gregorii abbatis, Trajectenſium epiſcopi & confeſſoris.* Errat hic Caſtellani notula.

POLSANEN. Hoc die Bartholomæi, ſatis pure. Deinde de Euſebio &c. uſque ad, *ſub Commodo imperatore.* Deſunt reliqua omnia.

Juliani. *De Ludovic.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Loco *Gerontii*, habent: *In provincia Syria, ſancti Juliani martyris.* Superiora pura ſunt.

MUNERAT. Toto textu ſatis purus, in fine adjungit: *Item depoſitio beati Ludovici Francorum regis illuſtriſſimi & glorioſiſſimi, de cujus corpus requieſcit in cœnobio D. Dionyſii in Francia, & caput ejus honoratur & colitur in ſacroſancta capella palatii.* Phraſis huic propria.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Toto textu puri eſſent, niſi ultimam annuntiationem omitterent, cujus loco hæc ſubſtituunt:

Juliani. Ludovici. Gregorii. Hunegund.

tuunt: *In provincia Syria, natale ſancti Juliani martyris. Item, natale ſancti Ludovici confeſſoris regis Franciæ. Eodem die, ſancti Gregorii epiſcopi Trajectenſis & confeſſoris. In pago Viremandenſi, natale ſanctæ Hunegundis pretioſæ virginis Chriſti.*

LOVANIEN. Eumdem habet defectum & eadem Auctaria, ſed nonnulla elogia reſcindit.

Ludovici. Juliani.

ALBERGEN. Incipit: *Natale ſancti Ludovici regis & confeſſoris.* Deeſt etiam ultima annuntiatio de Gerootio, cujus loco ſolum ponitur: *In provincia Syriæ S. Juliani* &c.

Ludovici.

DANIC. A priori ſolum differt, quod ſecundo loco interjiciat: *Pariſius ad ſancti Dionyſii, beati Lodowici regis & confeſſoris.*

Textus mutatus. Hunegund. Juſti & Paſtoris.

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum Euſebii, Pontiani, Peregrini, Vincentii, tempore Commodi imperatoris, ſub judice Vitellio. Item Romæ, ſancti Geneſii martyris, qui ſub Diocletiano paſſus eſt. Ipſo die, S. Geneſii Arelatenſis, qui in ripa Rodani ſummus gladio percuſſus occubuit. In territorio Vermandenſi, ſancta Hunegundis virginis Chriſti. In Hiſpaniis civitate Complutu, ſanctorum Juſti & Paſtoris martyrum:* alia manu, *fratrum.* Vide de his ſupra VI Auguſti. *Civitate Italica, ſancti Gerontii epiſcopi, in carcere quieſcentis. In Francia, ſancti Ludovici regis Francorum, ac glorioſiſſimi confeſſoris.*

De Geneſio.

BRUXELLEN. Incipit à Geneſio Arelatenſi, in quo nonnihil interpolatus eſt. Pergit: *Romæ, natale ſancti Geneſii militis & martyris. Quem cum vellet Dyocleſianus imperator a fide revocare, ille immotus perſtitit, dicens: Non eſt Rex præter Chriſtum, pro quo ſi milies occidar, ipſum mihi ..... non poteris. Et cum imperator non proficeret, ipſe illum poſt fuſtes, eculeum, ungulas & lampadas decollari præcepit.* In Euſebio & ſociis purus eſt. *In Hiſpaniis civitate Italica, ſancti Gerontii epiſcopi, in carcere quieſcentis.* De Juliano & Hunegunde, ut ſupra.

Juliani. Hunegund. Ludovici.

Eodem die, depoſitio ſancti Ludovici incliti regis Francorum, quem Papa Bonifacius VIII cathalogo Sanctorum aſſcripſit.

De Geneſio.

HAGENOYEN. In prima claſſe purus, ſic proſequitur: *Item Romæ, ſancti Geneſii militis & martyris, tempore Dyocletiani Auguſti. Qui in juvenili ætate tantum deridebat Chriſtianos, quod avide omnia Eccleſiæ Sacramenta perſcrutabatur, in libro ſcribens divina myſteria, jocans ſuis ſociis idem proponens. Tandem converſus ad Dominum mirabiliter, primo fuſtibus* &c. ſatis pure. Sequitur de Juliano, ut ſupra. Demum: *In Hiſpania civitate Italio, ſancti Gerontii* &c. Deeſt annuntiatio Geneſii Arelatenſis.

Juliani.

Hunegund. Aredii. Ludovici.

AQUICINCT. Incipit: *Humularias, natalis ſanctæ Hunegundis virginis.* In fine: *In pago Lemovicino, ſancti Aredii abbatis.* Deinde calamo longe recentiori: *Ipſo die, Pariſius, elevatio beati Ludovici confeſſoris.*

Aredii.

VICTORIN. & REG-SUEC. ſign. num. 130. In fine: *Eodem die, beati Aredii abbatis.* Vide Obſervationem die ſequenti.

Ludovici. De Gregorio.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ludovici regis Francorum. Gregorii epiſcopi Trajectenſis tertii, nobilis genere, qui fuit ſucceſſor beati Bonifacii, cujus & doctrina fuit eruditus; ejuſque corpus eſt in eccleſia ſancti Salvatoris.*

Juliani.

BIGOTIAN. Sub nota numeri P. 5. *In Provincia Syria, ſancti Juliani martyris.*

Ludovici.

REG-SUEC. ſignatus num. 428. *Apud Cartaginem, depoſitio beati Ludovici regis Franciæ, ſanctitate & meritis glorioſi.* Hic poſitio rectius ſignatur.

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C. *In pago Aredii. Lemovicino, ſancti Aredii abbatis.*

In VATICANO notato num. 5949. Deeſt Gerontii. Neſcio an cetera pura ſint.

Hildæ.

ALTEMPS. *Eodem die, ſanctæ Hildæ virginis.* Ab aliis ponitur XVII Novembris.

S. Ludovici. Nemeſii. Lucii PP.

STROZZIAN. *Sancti Ludovici regis ..... Nemeſii .....hujus ſacra reliquiæ tranſlata jacent in monaſterio S. Mariæ angelorum.* Forte legendum *Geneſii*, ut vide BELIN. Quamvis & *Nemeſius* aliquis hoc die colatur. Alii etiam FLORENTINI: *Romæ, ſancti Lucii Papæ & martyris.*

De Vincent. & Peregrin.

BIZUNTICEN Poſt primam annuntiationem, adjicit: *Ex quibus Vincentius & Peregrinus, tempore Nicolai Papæ per Gerardum comitem Galliam ſunt tranſlati & in territorio Lingonenſi in cœnobio ſancti Petri, quod Pulteras dicitur, decenter reconditi. Nota, in Chronico Autiſſiodorenſi anno* DCCCLXV *dicitur, corpus ſancti Euſebii repoſitum Pulterinei, corpus vero ſancti Pontiani, Vercellinei.* De his plura ſuo loco.

De brachio S. Annonis. Ludovici. Juliani. De Gerontio. De Gregor. Tranſl. Luc. Nemeſii &c. Tranſl. Adel.

EDITIO LUBECO-COL. *Coloniæ Agrippinæ, tranſlatio brachii beati Annonis, archiepiſcopi ejuſdem civitatis & confeſſoris, de monte Sibergenſi ad eccleſiam beati Georgii martyris.* De Ludovico magnum habet elogium, quod brevius in GREVENO dabimus. In Euſebio & ſociis, atque item in Geneſio Romano, permodice interpolata eſt; in Arelatenſi, pura. Scribit, *Gerontii epiſcopi & confeſſoris.* De Gregorio, addit: *Hic beatum Lebuinum Domini ſacerdotem miſit in Davantriam. Ipſo die, ſanctorum Aredii abbatis & Juſtini presbyteri ac confeſſoris. In Dacia, in eccleſia Roskildenſi, tranſlatio ſancti Lucii Papæ & martyris. Romæ, paſſio beatorum Nemeſii diaconi & Lucillæ filiæ ejus martyrum, ſub Valeriano & Galieno decollatorum. Item, tranſlatio ſancti Adelberti epiſcopi & martyris.*

Lucii PP. Nemeſii. Iuliani. Ludovici. Aredii.

BELIN. Incipit: *Romæ, ſancti Lucii Papæ & martyris.* In Euſebio & ſociis purus eſt. Tum: *Item Romæ, ſancti Nemeſii,* pro *Geneſii* &c. In Arelatenſi ſatis purus eſt. *In provincia Styria,* pro *Syria* &c. In Gerontio, purus eſt. In fine: *Item Pariſius, ſancti Lodovici confeſſoris, regis Franciæ.* Altera editio ſuperaddit: *In pago Lemovicenſi, ſancti Aredii confeſſoris.*

Iuliani. Nemeſii &c. 5 FF. mart. Gregorii. Turibii &c. Titi. Severi. Aredii &c. Ludovici.

GREVEN. *In Syria, Juliani martyris. Romæ, paſſio ſanctorum Nemeſii diaconi & Lucillæ filiæ ejus, quos Uſuardus habet pridie Kalend. Novembris, die ſcilicet, quo corpora eorum à ſancto Sixto ſunt levata. Quinque fratrum martyrum, videlicet Benedicti, Johannis, Mathei, Iſaac & Criſtini.* De Gregorio, fere ut EDITIO LUBECO-COL.. *Torribii & Grimdanisfeli epiſcoporum Cenomanenſium & confeſſorum. Secundum alios vero* IX *Kal. Auguſti. Item juxta Cathalogum Sanctorum hic, Titi Cretenſis epiſcopi, quem Uſuardus habet pridie Non. Januarii. Apud civitatem Agathenſem, ſancti Severi abbatis, qui regali Syrorum genere ortus, divitiis magnis contemptis, arctiſſimæ vitæ ſe dedit, apud præfatam urbem. Factus deinde multorum monachorum pater, plenus ſanctitatis, beate, in Domino fine quievit. Aredii abbatis & Juſtini presbiteri confeſſorum. Ludovici regis Franciæ & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Cui cum Blancha mater ſedule diceret, ſe malle eum mortem temporalem incurrere, quam per aliquod peccatum mortale creatorem offendere, verba illius ita pii filii præcordiis adhæſerunt, ut numquam mortale peccatum admiſiſſe perhibeatur. Poſt multa tandem pietatis ſtudia, cum*

jam

jam ſecundam pararet profectionem in ſubſidium terra ſancta , in ipſo itinere à Domino vocatus , terram celeſtis promiſſionis intravit. Tranſlatio capitis beati Lucii Papa & martyris ab urbe Roma in Daciam ad eccleſiam Roſchildenſem. De translatione S. Adelberti ; item brachii ſancti Annonis , ut in EDITIONE LUBECO-COL. De Hunegunde, ut HERINIENSIS ſupra.

Tranſl. cap. Lucii PP.

MOLAN. Adonianum Geneſii elogium aliis litteris textui inſeruit. In fine : *Roma Lucii Papa & martyris.* De Juliano , ut ſupra. De S. Ludovico , ut MUNERATUS , cui ſuperaddit : *Cujus mortem precioſam Deo per miracula crebra conteſtante , Dominus Bonifacius* VIII *cum ſolemnitate fratrum ſuorum & Cleri hunc Sanctum , Sanctorum Catalogo aſſcripſit.* De Hunegunde, ut ANTVERP-MAX. &c. De Aredio , ut ſupra. De Gregorio , addit : *Qui fuit inſtructor ſancti Ludgeri epiſcopi Monaſterienſis* , & typis minoribus ; *primi : qui ejuſdem Gregorii vitam conſcripſit. Hilda abbatiſſa monaſterii Scruwelhalſenſis , cujus feſtum in civitate Lubecenſi à factoribus Roſariorum celeberrimum habetur.* Editiones aliæ , idem habent in textu De Juliano , Ludovico, Hunegunde , Aredio & Gregorio , ut prima, exceptis iis quæ aliis typis adjecta ſunt. Tum : *Die vigeſima quinta, reverſio lipſani, ſancti Bartholomæi Apoſtoli.* Denique typis minoribus: *Eodem die fuit incendium oppidi Tuitienſis , in quo corpus Dominicum a flamma circumfuſa intactum remanſit*

Lucii PP. Iulian. Ludovici. Hunegundis. Aredii. De Gregorio. Hildæ. De Barthol. De incendio Tuitienſi.

VII *Kal.* *Die* 26.

ROmæ , natalis beati Zephirini Papæ. Et ſanctorum martyrum Hirenei & Abundii , qui in paſſione beati Laurentii leguntur. Apud Victimilium caſtrum Italiæ , natalis beati Secundi martyris , viri ſpectabilis & ducis ex legione ſanctorum Thebeorum. Item civitate Pergamis, ſancti Alexandri , qui & ipſe unus extitit ex legione Thebeorum, & cum nomen Domini Jeſu conſtantiſſimè fateretur, martyrium abſciſione capitis complevit. Autiſiodoro , Eleuterii epiſcopi.

Zephyrini. Irenai & Abundii. Secundi. Alexand. Eleutherii.

. Puri ſunt *Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Lego *Zephirini* ſimpliciter, cum codicibus ferme omnibus. Item *Hirenei* , licet Herinien. habeat *Herenei*. Munerat. *Hyrenei* , melius Molan. *Irenai*. Male ſcribunt Antverp. & Max-Lubec. *Abundi*, nec melius Greven. *Habundii*. Neſcio cur Munerat. textum mutaverit, legens *in paſſione beati Ypoliti*, pro *in paſſione beati Laurentii*. In prima autem Munerati editione poſt *ducis ex legione*, deeſt *ſanctorum*. Dubitari poteſt de *Pergamis*, pro quo alii ſubſtituunt cum Antverp. & Max-Lubec. *Bergamis*, ſed præferenda nobis eſt communis codicum orthographia, forte popularibus gratior. Antv. & Max-Lubec. ponunt, *qui & unus extitit* , ubi deeſt, *ipſe*. Contra vero in hac ipſa annuntiatione apud ipſos redundat *ſanctorum* , ante *Thebaorum*. Hanc porro vocem etiam cum codicibus ſimpliciter ſcripſi. De *abſciſione* ſatis alibi dictum eſt, Munerat. ſubſtituit, *obtruncatione*. *Autiſiodoro* habent plerique , Greven. & Molan. *Autiſiodori* , & *Antiſiodori*. Iidem ſcribunt etiam *Eleutheri* & *Eleutherii* ; reliqui ſimplicius , quamvis pejus cum textu.

OBSERVATIO. Totus textus , excepta ſola annuntiatione ultima , ex Romano parvo in Adonem , inde in Uſuardum derivatus eſt , cum hac ſolum differentia , quod ex Thebæis alter alteri anteferatur. De nullo eorum agunt hac die Hieronymiana, quæ nempe *Zephyrinum* ad xx Decembris diſtulerunt, cumque probabilius verum obitus diem cenſet Papebrochius. Rabanus & Wandelbertus Hieronymianorum veſtigiis inſiſtunt ; unde merito opinantur aliqui , hanc XXVI Auguſti tranſlatione aut elevatione, corporis celebriorem evaſiſſe , eaque ſententia etiam præplacet laudato Papebrochio. In Romano moderno celebratur hoc die ; vide ibi notationem Baronii, cui junge quæ habet Tillemontius tomo 3 à pag. 236. Quod autem Romano parvo ſuperaddit Vienneniſis præſul , videlicet , Zephyrinum , *Eccleſiam rexiſſe annos octo , menſes ſeptem , dies decem* , prudenter ab Uſuardo, ut ſæpe ſolet, prætermiſſum eſt, forte quod calculum ſuſpectum habuerit , cum ex Romanorum Pontificum Chronologicis tabulis duplum ferme temporis expleviſſe oſtendatur. Sed de his & rebus à Zephyrino geſtis, alibi latius. De *Ireneo* & *Abundio* primus loquitur Beda , cujus verba, ut aliàs ubique, deſcripſit Rabanus, recte, ni fallor, legens , *in cloaca necari* pro *incloacari*, quod tamen in Henſchenii & Papebrochii genuina Bedæ editione ſervatum eſt, & Ado etiam poſuit, elogium ſuum ex Beda ad verbum accipiens. Noſter utriuſque phraſim in pauciora contraxit. Videantur Acta ſancti Laurentii , de quibus ſuperius non ſemel ſermo recurrit. Solos eos celebrat Wandelbertus, hoc verſiculo:

Zephyrini. Irenai & Abundii.

Martyrio ſeptenam Irenaus , Abundius ornant.

In Romano parvo ex Thebæis martyribus *Alexander* præponitur *Secundo* : Uſuardus
Secundi. Adonis ordinem ſecutus eſt. Et quidem de *Secundo* totam priorem elogii Adoniani
Alexandr. partem deſcripſit, alteram intactam relinquens. De Bergomenſi *Alexandro* longiorem hiſtoriam texuit Viennenſis, ex qua paucula ab Uſuardo decerpta, in laterculo producuntur; quæ ſatis ſint, ut pateat totum hactenus textum ex Adone profluere. Exſtant *S. Secundi* Acta apud Mombritium tomo 2 pag. 261 verſâ, ubi tamquam è Thebæis unus deſcribitur; potuitque proinde Ado ex ipſis elogium ſuum olim accepiſſe; at unde *Alexandrum* Thebæis annumeraverit, adhuc ignoro; nam Acta, quæ refert idem Mombritius tomo 1 pag. 24, nec verbum faciunt, ex quo Thebæus magis, quam Romanus fuiſſe Alexander cenſeatur. Quam ſint ſincera, hîc non examino: Tillemontio, ubi de Thebæis agit tomo 4 pag. 431, ſatis fuit, utriuſque nomen ex Martyrologiis commemorare. Aliunde ab Uſuardo ſubditus eſt Autiſſiodorenſis *Eleutherius*, ab omnibus co-
Eleutherii. dicibus noſtris memoratus, ſi tres exceperis, non raro diſcrepantes, nempe Pratenſem, Antverp-majorem & Roſweyd. quibus accedit Aquicinct. eumdem plerumque funem trahens. Scribunt hi ultimo loco: *In territorio Lemovicenſi, ſancti Aredii presbyteri*, quem nos die præcedenti inter Auctaria ſæpius memoravimus. Aſt obſervavit Caſtellanus, in codice Pratenſi eraſam Eleutherii annuntiationem, ut alter hac die perperam intruderetur, cum ad XXV Auguſti certo ſpectare videatur. Veroſimile eſt, Uſuardum ex aliquo codice Hieronymiano auctiori *Eleutherium* deſumpſiſſe. Quidquid interim ſit, nos codices illos diſcordes, hîc denuo à puris excluſimus, germanam & ſinceram aliorum lectionem ſecuti.

AUCTARIA.

De Pratensi & Antverpien-maj. jam ſatis in Obſervatione diximus.

Rosweyd. Præter mutationem
De Ireneo &c. prædictam, de Irenæo & Abundio textui inſeruit: *Quos Valerianus juſſit in cloacam mitti.* Hæc ex Bedæ, nonnihil correcto elogio.

Pulsanen. Satis purus eſt uſque ad, *qui & ipſe unus extitit ex legione Thebæorum.* Sed ibi ſiſtit.

Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albero. & Danic. Sic incipiunt:
De Zephyr. *Romæ via Appia, natale beati Zephyrini Papæ & martyris. Qui quartus decimus poſt beatum Petrum, rexit Eccleſiam, martyrioque coronatus, ſepultus eſt in cimiterio ſuo juxta cimiterium Calixti.* In reliquis puri ſunt.

Centulen. *Romæ, ſanctorum Herenei & A-*
De Iren. &c. *bundii martyrum, quos Valerianus* [vel] *ipſius præfectus fecit in cloaca vivos necari, pro eo quod corpus Concordii martyris de cloaca levaverunt. Apud Vicumilium caſtrum Italiæ, ſancti Secundi martyris. Civitate, quæ Pergamis dicitur, ſancti Alexandri martyris. Civitate Salona, ſancti A-*
Anaſtaſii. *naſtaſii martyris.* Vide XXI Auguſti. *Antiſſiodoro, ſancti Eleutherii epiſcopi. Ab Incarnatione*
De incendio eccleſiæ S. Richarii. *Domini* MCXXXI *anno combuſta eſt eccleſia ſancti Richarii cum tota villa & fere cum trecentis promiſcui ſexus viris & mulieribus, feria* IV, VII *Kal. Septembris.* Patet eſſe proprium loci.

Bruxellen. Incipit: *Romæ, natale ſancto-*
De Iren. &c. *rum martyrum Hyrenei & Habundi. Quos Valerianus juſſit mitti in cloacam, eo quod ipſi corpus beati Concordii ex cloaca levaſſent. Et horum corpora levans Juſtinus presbyter in cripta juxta beatum Laurentium ſepelivit. Item Romæ via Appia,*
De Zephyr. *natale beati Zepherini Papæ & martyris. Hic ſedit annis novem & conſtituit ſacrificium fieri in vitreis vel ſtanneis vaſis, quod antea in ligneis fiebat. Statuit etiam, ut omnes Chriſtiani annorum duodecim Euchariſtiam in die Paſchæ accipiant.*
Anaſtaſii. *Item depoſitio ſancti Anaſtaſii presbyteri & mar-*
De Secundo. *tyris.* De Secundo, poſt *Thebæorum*, addit: *Qui ante ſanctum Mauricium & ceteros, poſt vincula & carcerem, martyrium capitis abſciſione complevit. Apud urbem Italiæ, quæ Pergamus dicitur, ſancti Alexandri martyris. Qui unus extitit ex* *De Alexan.*
legione Thebæorum; & cum nomen Domini conſtantiſſime fateretur, jubente Maximiano capite caſus eſt. Omnia ex Adone aucta ſunt. In fine: *Antiſſiodoro, ſancti Eleutherii epiſcopi.*

Haoenoyen. De Zephyrino, atque item *De Zephyr.*
de Irenæo & Abundio alia narrat, quæ non lubet deſcribere. In ceteris ſatis purus eſt.

Aquicinct. Poſt *Papæ*, ſubdit: *Hic conſtituit, ut præſentibus omnibus clericis & laicis fidelibus, ſive diaconus ſeu ſacerdos & aſtantibus ſacerdotibus Miſſa celebrarentur.* Deeſt *Eleutherii* & ſubſtituitur *Aredii*, licet die præcedenti de abbate Aredio Lemovicino egerit.

Victorin. Sic habet in fine: *Antiſſiodoro,*
ſancti Eleutherii epiſcopi & confeſſoris. Nivernis *Eulalii.*
civitate, ſancti Eulalii epiſcopi & confeſſoris.

Matric-Cartus-Ultraject. *Alexandri* *Iſaac &c.*
martyris ex Legione Thebæorum. Iſaac & Maxi- *Anaſtaſii.*
miani martyrum. Anaſtaſii martyris.

Reg. Suec. ſignatus num 130. *Nivernis* *Eulalii.*
civitate, natalis S. Eulalii epiſcopi & confeſſoris.

Vatican. ſub num. 5949. *Apud Beneven-*
tum, tranſlatio ſancti Mercurii martyris, à quin- *Tranſlat.*
to decimo, in ſanctam Sophiam. Quid velit non *Mercurii.*
intelligo. Videtur aliquid deeſſe.

Altemps. *Eodem die, commemoratio ſancti*
Guthlaor anachoretæ. An non *Guthlaci* anacho- *Guthlaor.*
retæ, qui colitur XI Aprilis?

Burdegalen. *Sancti Sulpitii epiſcopi & con-* *Sulpitii.*
feſſoris. Puto agi de eo qui colitur XVII Januarii.

Editio Lubeco-Col. *Apud Coloniam A-*
grippinam, tranſlatio quarumdam reliquiarum *De reliq.*
beati Andreæ Apoſtoli & martyris, in eccleſiam *Andr. Ap.*
ejuſdem. Romæ via Appia, natale beati Zephe- *De Zephyr.*
rini Papæ & martyris. Qui quartus decimus poſt beatum Petrum rexit Eccleſiam annis novem, menſibus ſeptem, diebus decem; martyrioque coronatus, ſepultus eſt in cimiterio ſuo juxta cimiterium Calixti. Hic conſtituit &c. eadem quæ in Bruxellensi. In Irenæo & Abundio ferme pura eſt. In Secundo habet, ut Bruxellen. In Ale- *De Alexan.*
xandro autem præterea addit: *Quem matrona quadam nomine Greta* [Grata] *cum* [in] *ſuo prædio*

die ſepelivit. Antiſſiodori, ſancti Eleutherii epiſcopi & confeſſoris.

Belin. De Zyphyrino poſt *Papa*, addit, *& martyris*. Palæſtram Secundi ſic efformat: *Apud Vigintimilium.* Deinde: *Item in Gallia Ciſalpina civitate Bergomi* &c. Sequitur: *Eodem die, Octava ſancti Lodovici epiſcopi & confeſſoris. Antiſſiodori, beati Eleuterii epiſcopi, Deo digni.* *Oct. Ludov. De Eleuth.*

Greven. *Apud Carthaginem, ſanctorum Iſaac & Maximiani martyrum. Anaſtaſii martyris & Aſclepiæ viduæ. Theodoli epiſcopi & confeſſoris. Aurelii presbyteri. Maximiliani confeſſoris Gratæ, matronæ ſanctæ, quæ beatum Alexandrum ſepelivit.* *Iſaac &c. Anaſtaſ. &c. Theodoli. Aurelii. Maximil. Gratæ.*

Apud Coloniam, tranſlatio quarumdam reliquiarum ſancti Andreæ Apoſtoli.

Molan. *Item tranſlatio ſancti Lamberti, de crypta in altare ſanctæ Crucis.* Dein typis minoribus: *Maximiliani confeſſoris. Cereſani oppido Hiſpaniæ, beati Victoris martyris. Qui a Mauris corona martyrii donatus, a Chriſto cæleſtium numero aggregatus eſt, cujus natale* VII *Kal. Septembris apud Burgenſem diœceſim celebratur.* Editiones aliæ litteris Italicis, poſt *Papa*, textui inſerunt, *& martyris*. In fine autem: *Cereſani oppido Hiſpaniæ, beati Victoris martyris, qui à Mauris eſt martyrii corona donatus.* Ponitur in Romano. *Tranſlat. Lamberti. Maximil. Victoris.*

VI *Kal.* *Die* 27.

APud Capuam, natalis ſancti Rufi martyris, quem docuit *Rufi.*
beatus Apollinaris, Petri Apoſtoli diſcipulus, cum eſſet idem
Rufus patriciæ dignitatis. Thomis civitate, ſanctorum mar- *Marcellini*
tyrum Marcellini tribuni & uxoris ejus Manneæ, Joannis, Serapio- *& aliorū.*
nis, & Petri. Eodem die, natalis ſanctorum Georgii diaconi, Aure- *Georgii &*
lii, Felicis, Nathaliæ & Lilioſæ, quorum primus miræ abſtinentiæ *ſociorum.*
monachus, ab Hieroſolimis Cordubam adveniens, cum reliquis ex
eadem urbe claro germine ortis, diu optatum ſibique à Domino præ-
monſtratum meruit aſſequi martyrium. Civitate Arelatenſi, ſancti
Cæſarii epiſcopi, miræ ſanctitatis & pietatis ſtudii viri. Auguſtuduni, *Cæſarii. Siagrii.*
ſancti Siagrii epiſcopi & confeſſoris.

Ita *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Male ſcripſit Herinien. *Cappuam*, ſicut Munerat. *Appollinaris.* Idem habet *Tomis*, ſed reliquorum torrenti hîc cedendum fuit. Rurſus Munerat. Greven. & Molan. ponunt *Manea*, alii melius cum textu. Hîc in aliquorum lectione notabilis eſt varietas. Greven. & Molan. in fine poſt *Petri*, ſubdunt, *filiorum ejus*. Gratis, opinor, nam ſi quid addi potuit, ex Adone deſumendum erat, quem preſſe ſecuti ſunt Antverp. & Max-Lubec., qui poſt *Mannea*, ita legunt: *Et filii ipſius Johannis, & Serapionis clerici, & Petri militis.* Sed & hi & illi à puritate Uſuardina in eo plane deflectunt. Munerat. poſt *Georgii diaconi*, interjicit *et*. Scribit item *Natalia*, cum Roſweyd.; ceteri *Nathalia*. Sequitur difficultas altera in *Cæſarii* elogio, quod ex Adone ſic formant Greven. & Molan; *miræ ſanctitatis & pietatis & ſtudii viri.* Roſweyd. *miræ ſanctitatis & pietatis viri.* Antverp. & Max-Lubec. *miræ ſanctitatis viri.* Noſtra conſtructio minus quidem accurata videtur, ſed ipſa eſt Uſuardina. Sic Ado & Notkerus ſcribunt *Syagrii*, quod habet Molan. Praten. *Siagri*. Reliqui, ut in textu ſervavimus.

OBSERVATIO. Diſputat hodie Florentinius de nomine, dignitate & aureola *Rufi* vel *Rufini* Capuani, occaſione *Rufini* alicujus, *in Capua* ab Hieronymianis conſignati, qualem inter Auctaria non ſemel reperimus. Verum, an epiſcopalis dignitas, præter martyrii aureolam, Rufo huic noſtro aptari poſſit, non iis argumentis probat Ughellus, ut adverſantes convincat. Rufos geminat Baronius, & pro epiſcopi titulo hunc vindicando, citat Bedam, nempe tunc vulgatum, Uſuardum & Adonem, cum tamen nullus eorum eam Rufo dignitatem adſcribat. Magis laudanda ſunt, quæ de patritia dignitate erudite coacervat. Sed hæc impræſentiarum verſanda non ſunt; omnia quæ ad Rufum unum vel plures pertinent, cum Actis ipſis, de quibus XXIII Julii in Apollinare meminimus, in majori opere, ſuo loco diſcutientur uberius. Interim commemorationis noſtræ ſcaturigo ex Romano parvo repetenda videtur, ita loquente: *Capua, Rufi martyris, Apollinaris diſcipuli.* quæ in textu noſtro adjuncta ſunt, ea ex Adone accepit Uſuardus, voculam unam, poſt *docuit*, expungens, nempe, *& baptizavit.* Notkerus, ex lacuna ſua hîc primum emergens, Adonianam phraſim paulo contractiorem reddidit. Nitide Wandelbertus: *Rufi.*

Ruſe tuos recolens oſtendit ſexta triumphos.

Tomitanos martyres recolunt apographa Hieronymiana, ad quæ Florentinius, inutili prorſus opera, Notkerum ſuum explicat, quaſi obſervare non potuerit, ſingulos ejus apices ex Adone deſcriptos eſſe. Romanum parvum ſic paucis præluxerat: *Tomis, Marcellini* *Marcel &c.* *& Mannea.* Ado Hieronymianis ſimilior eſt, ex quibus ſingulorum characteres deſumpſiſſe videtur, quos à Notkero inde acceptos diximus. Noſter uxorem diſtinxit, & expunctis *clerico* & *milite*, ſola nomina propria enumeraſſe ſatis habuit. Qui ſequuntur *Cor-* *Georgii &c.* *dubenſes martyres Georgio* duce, Uſuardini proprie ſunt, antiquioribus Martyrologis incogniti, ſed ab Uſuardo cum multis aliis in Hiſpanienſi meſſe collecti. Signavit eos Baronius in Romano hodierno XXVII Julii, eumque diem natalem eſſe ex Eulogio ſtatuit, aliaque obſervat alibi illuſtranda. Acta ipſa egregie proſecutus eſt laudatus Eulogius lib. 2 Memorialis, toto cap. 10, ubi expreſſiſſime notatur paſſionis dies VI kal. Auguſti. Sequuntur tamen Pratenſes monachi errantem Uſuardum. De Georgii & Aurelii translatione vide XX Octobris. *Cæſarii.* *Siagrii.* *Cæſarium Arelatenſem*, & *Siagrium Auguſtodunenſem* Hieronymianis adjectos reputat Florentinius. Agit de utroque Rabanus. Quid Florum moverit, ut Cæſarium *martyrem* diceret, neſcio. Uſuardus & Notkerus perpetuum ductorem ſecuti, ambo annuntiationes ſuas ex Adone deſcripſerunt. Celebriores ſunt Sancti illi, quam ut hic addi quidquam debeat; lege ſis tantiſper accuratas Baronii ad utrumque notationes.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJOR. Hodie truncatus eſt, nam poſt *Thomis civitate, ſanctorum martyrum*, immediate ſubdit: *Georgii* &c. omiſſis intermediis. In *Bernardi.* fine adjicitur: *Ipſo die, ſancti Bernardi abbatis*, Puto voluiſſe dicere *Octava* &c.

PULSANEN. In prima, purus, omittit ſecundam. In tertia, reſcindit elogium. In quarta, purus eſt. Deeſt quinta.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. *De Marc &c.* ALBERG. & DANIC. In Tomitanis Adonem ſequuntur, ut ſupra. Et deinde addunt: *Qui ſub Culciano præſide, poſt edomitam feritatem ferarum, poſt flammas ſuperatas, gladio feriuntur, & ſic demum corpora eorum igne cremantur.* Ex his Maurolyci & Galeſinii elogia confecta exiſtimo.

LOVANIEN. Superioribus purior eſt, ſed Cordubenſium elogium in eo deſideratur.

Textus mutilus. CENTULEN. *Apud Capuam, ſancti Rufi martyris, quem docuit & baptizavit beatus Apollinaris, cum eſſet idem Rufus patricia dignitatis. Eodem die, ſanctorum Georgii diaconi, Aurelii, Felicis, Nataliæ & Liliofæ, omnium pro Chriſto paſſorum. Auguſtiduni, ſancti Siagrii epiſcopi & confeſſoris.* Deeſt 2 & 4 annuntiatio.

BRUXELLEN. In Rufo, pure Adonianus eſt. *Felicis.* Tum: *Apud Nolam, ſancti Felicis epiſcopi, ſub Marciano præſide, cum aliis triginta martyrizati.* De Tomitanis, ut ANTVERP-MAX. &c *Apud Cordubam, natale ſanctorum Georgii* &c. Item de Cæſario & Siagrio, ſatis pure.

HAGENOYEN. *Apud Capuam, natale beati* *De Rufo.* *Ruphi martyris, qui ideo ad fidem converſus eſt, quia beatus Apollinaris, Petri Apoſtoli diſcipulus ſuſcitavit filiam ejus unicam defunctam; qui in Ravenna erat patricius, & ideo ſub perſecutione Domiciani* [Capuam] *ductus eſt, & ibi capite truncatus.* In Tomitanis, ſimilis eſt ANTVERP-MAX. &c. In Cordubenſibus purus eſt. Tum: *De Cæſario.* *Ipſo die, in civitate Arelatenſi, ſancti Cæſaris epiſcopi & confeſſoris, miræ ſanctitatis & pietatis ſtudii viri & doctoris eximii, qui & omelias compoſuit & ſermones. Auguſtuduno, ſancti Syagrii epiſcopi & confeſſoris depoſitio.*

AQUICINCT. In fine, addit: *Bituricas, ſancti* *Sulpitii.* *Sulpicii* [epiſcopi] *& confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Rufi martyris, patricia dudum dignitatis. Sanctorum martyrum ſedecim, in Ægypto.* Recte notatur in mar- *Martyrum Ægyptior.* gine: *Quos aperte hic die non invenio in Martyrologio Romano aut alibi*; neque nos invenimus. Sequitur: *Cæſarii epiſcopi Arelatenſis.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſub nota C. *In territorio Bigorenſi, civitate Horea, natalis ſancti* *Licerii.* *Licerii epiſcopi & confeſſoris, miraculorum* [patratoris] *illuſtriſſimi.*

VATICAN. num. 5949. Omiſit Georgii & ſociorum. Adjecit primo loco: *Natalis ſanctorum, Arontii, Honorati, Fortunatiani, & Sabiniani. Capua, natalis ſanctorum martyrum Rufi & Carponi* (aliàs *Carpophori.*) *Arontii &c.* *Rufi &c.*

FLORENTIN. *Apud civitatem Potentiam, ſanctorum martyrum quatuor germanorum Aruntii, Honorati, Fortunati & Sabiniani. Eorum feſtum agitur in Kal. Septembris.* *Aruntii &c.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Mediolanum, ſancti Simpliciani epiſcopi & confeſſoris. Hic ob celebrem ſanctitatis ſuæ famam, ex heremitica vita, poſt deceſſum ſancti Ambroſii, ad epiſcopatum Mediolanenſis eccleſiæ aſſumptus eſt, & ſicut prius in vita monaſtica Deo fuerat devotus, ita in paſtorali cura beati Ambroſii imitator extitit ſtrenuus. Hic etiam venerabilis Antiſtes, dum adhuc eremita eſſet, Auguſtinum rhetorem & ſcholaſticum ejuſdem urbis, ſua doctrina & exemplari vita, ad deteſtationem erroris Manichæorum ſectæ deduxit, & ad fidem ſanctiſſimæ Trinitatis convertit. Et quoniam ipſe Auguſtinus, ejus monitis & exemplis ad fidem Catholicam converſus fuerat, ideo ab eodem ſancto ſene habitum ſanctæ converſationis, formamque vivendi ſuſcepit, quam poſtmodum in Africa exuberans redolevit.* *Simpliciani cum elogio.* *Apud Capuam, natale beati Rufi martyris, patricii Romanorum. Hic ducatum tenebat apud Ravennam, cujus filiam defunctam beatus Appollinaris, Petri Apoſtoli diſcipulus, à mortuis ſuſcitavit, unde & ipſe cum uxore ſua & filia ac tota familia, numero* CCCXXIV *in Chriſto baptizati ſunt. Beatus vero Rufus apud Capuam martyrium ſuum conſummavit.* *De Rufo.* De Tomitanis, habet, ut ANTVERP-MAX. *Corduba, natale* &c. pure. Item in textu reliquo. In fine: *Methis civitate, ſancti Rufi epiſcopi & confeſſoris.* *Rufi ep.* Natalis ejus refertur in Romano VII Novemb.

BELIN. Cordubenſes transfert ad locum penultimum, expuncto elogio. In Tomitanis, purus etiam non eſt. Scribit *Ruffus* &c. in Pariſi-
enſi

enſi editione adjecit : *Bituricas civitate, ſancti Sulpicii epiſcopi & confeſſoris.* *Sulpicii.*

GREVEN. *Nota, alibi ſocii Marcellini tribuni leguntur hoc modo : Joannis & Babila filiorum ejus, Serapionis & Hironis, Amonis, clericorum, & Petri militis, qui omnes una cum Marcello & uxore, ſub Culciano præſide, beſtiarum feritate edomita, flammiſque ſuperatis, gladio cæſi, martyrium impleverunt. Milecii epiſcopi Theogenis, Ariſtonis, Feſti, Victoris, Suſanna, Zoili, Domnis & Memmonis, martyrum. Moſis, S. Rufi epiſcopi & confeſſoris. Item ſecundum aliquos hic, Simpliciani epiſcopi Mediolanenſis, quem alii habent Idibus Auguſti. Ebbonis epiſcopi & confeſſoris. Bituricas, tranſlatio S. Sulpicii epiſcopi & confeſſoris. In Scotia, Malkubii abbatis.* *De Marc. &c. Milecii. Theogen. &c. Rufi ep. Simpliciani. Ebbonis. De Sulpicio. Malkubii.*

MOLAN. In prima editione, caret augmento. In poſterioribus : *Die vigeſima ſeptima, ſancti patris Paſtoris. Civitate Conſtantia, natalis ſancti Gebehardi, epiſcopi & confeſſoris. Item tranſlatio ſancti Lamberti, de crypta in altare ſanctæ Crucis.* *Paſtoris. Gebehardi. Tranſlat. Lamberti*

Subnecto hic Roſweydi obſervationem in Baronii Martyrologium, ſuper verba, *In Thebaide, S. Pamonis anachoretæ.* Ad quæ Baronius notaverat : *De eo hac item die Græci in Menologio. Plura autem in Vitis Patrum.* Atque item in Annalibus, ad annum Chriſti CCCXLIII : *Vocatum quoque eſſe ab eodem ſancto Athanaſio aliquando Alexandriam, abbatem Pamonem, ſpectatæ ſanctitatis virum, habetur in Vitis Patrum.* Audi modo Roſweydum in ſuperius citata Ms. epiſtola : *Quod de Pamone ait Baronius, vel eum fefellit memoria, vel Pamonem eumdem putavit cum Pammone. De Pammone hoc habes hic apud Ruffinum lib. 3 num. 164, quem eumdem eſſe cum Pambone, non cum Pamone, colliges ex Pelagii libello 3 n. 14 & libello 17 n. 11 ubi eadem apophthegmata narrantur nomine Pambonis, quæ Ruffinus habet nomine Pammonis. Alius ab his Piammon ſeu Pyammon, de quo hic apud Ruffinum lib. 1 cap. 31, qui Palladio cap. 72, eſt Ammonas. Ita jam olim ad Vitam ſancti Antonii notaveram. Addo nunc, Pamonem diſtinctum fuiſſe a Pammone ſeu Pambo. Patet ex Ruffini lib. 2 Hiſtor. Eccl. cap. 8, ubi Pambus in Cellulis ponitur, & Pamon in monte Piſpiri. Hoc enim ait : Macarius de ſuperiori eremo, aliuſque Macarius de inferiori; Iſidorus in Scetis, Pambus in Cellulis; Moyſes & Benjamin in Nitria; Scyrion & Elias & Paulus in Apeliote; alius Paulus in Focis, Pamon & Joſeph in Piſpiri.* Hactenus Roſweydi accurata obſervatio. *Roſweydi Obſervatio in Martyrol. Romanum.*

V *Kal.* *Die* 28.

ROmæ, natalis beati Hermetis viri illuſtris, qui, ut in actibus Alexandri Papæ legitur, primo carcerali cuſtodiæ mancipatus, deinde gladio cædente martyrium adeptus eſt. Conſtantinopoli, ſancti Alexandri epiſcopi & confeſſoris, glorioſi ſenis, cujus virtute orationis Arrius divino judicio condemnatus eſt. In Africa, depoſitio ſancti Auguſtini epiſcopi, qui primo de ſua civitate propter barbaros Sardiniam tranſlatus, nuper à rege Longobardorum Ticinis relatus, & honorificè conditus eſt. Ipſo die, natalis ſancti Juliani martyris, qui tempore perſecutionis, hortatu beati Ferreoli, ex Viennenſi urbe, clandeſtino diſceſſu, ad territorium urbis Arvernæ commigravit, ubi tandem defecto gutture, morte horribili necatus eſt. Apud Sanctonas, ſancti Vibiani epiſcopi & confeſſoris. *Hermetis. Alexandri Auguſtini. Juliani. Vibiani.*

Sic habent *Praten. Herinien. Antverp-major, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In ipſo principio omiſit Antverp. major, *natalis.* Deinde textum nonnihil turbavit, penultimam annuntiationem de Juliano Brivatenſi, ſecundo loco reponens, ubi pro *Viennenſi*, ſcribit *Vienſi.* Rurſus pro *Conſtantinopoli* habet *Conſtantinopolim.* Munerat. tertium noſtrum articulum ſic auget : *Depoſitio ſancti Auguſtini epiſcopi & doctoris*; Molanus. *Auguſtini epiſcopi, optimi doctoris.* Herinien. ſcripſit *Ticini relatus*, Greven. & Molan. ſyntaxi meliori, *Ticinum*, at certum eſt, Bedam, Rabanum, Adonem, Nockerum habere *Ticinis*, ut ſervant Praten., Antverp. major, Muneratus & alii. *Urbis Arminà* pro *Arverna*, vitium eſt in Munerato, neque recte Molanus *Averna*; textus ex aliis correctior. Iterum errat Munerati typotheta in *defecto gutture*, pro *defecto.* Idem habet *Juliani* pro *Vibiani*, quo etiam vitio laborat Antverp. major. Magna de cetero in hoc nomine diverſitas. Florus & Ado legunt *Bibiani*, quos ſequuntur Greven. & Molan. Belin. in prima *Juliani*, in altera *Viviani*, quo modo ſcribunt codices noſtri recentiores & Baronius. Ego Praten. & Herinien. ſecutus ſum.

OBSERVATIO. *Hermetem* clariſſimum martyrem, vetuſtiſſimo & perenni cultu celebratum oſtendunt antiqua Kalendaria apud Florentinium, & Martyrologia noſtra omnia, in quibus (ſi Rabanum excipias, in quo tranſponitur) primum locum obtinet. *Hermetis.*

Geſta

Geſta ejus immixta ſunt Actis S. Alexandri Papæ, ad III Maii illuſtratis, quæ curioſus lector conſulere interim poterit, donec proprio loco tranſlatio ejus Rothnacum Flandriæ municipium facta, aliaque ad eumdem Sanctum ſpectantia accuratius illuſtrari ſuo loco poſſint. Acta ejus ferme complectitur diffuſius Adonis elogium, ex quo pauca, præter morem, accepit Notkerus, pauciora Noſter ſtylo ſuo aptata. Socios *Hermeti* perperam in Lucenſi codice apponi, oſtendit Florentinius. Illuſtris etiam eſt apud Hieronymiana & Romanum parvum Ariomaſtyx *Alexander*, titulis multis a Baronio & in no- *Alexandr.* tationibus & in Annalibus laudatus, pluribus etiam à nobis alibi exornandus. Jam nunc partem non exiguam executus eſt Janningus noſter die IV Junii, in commentario de S. Metrophane. Quæ autem de Alexandri ætate acrius ventilata eſt inter eruditos diſceptatio, non infeliciter ab eodem compoſita videtur, Suppl. Junii in Appendice ad vitam S. Pauli, hujus Alexandri ſucceſſoris. Uſuardina in laterculo de eo relata, ex Adone contracta ſunt, iis excluſis, propter quæ codices nonnulli rejiciendi fuerunt. De *Auguſtini.* magno patre *Auguſtino*, meminere citati proxime Martyrologi atque etiam Beda à Rabano & Noſtro deſcriptus. Ado ſatis longam vitæ ſeriem deduxit, cujus initium & finem Uſuardus clare exprimit, ſic tamen, ut hîc Bedam potius quam Adonem præ oculis habuiſſe exiſtimem. Latiſſimum campum ſuo tempore pandent Doctoris incomparabilis egregia geſta, quæ ipſe, raro admodum exemplo, in aureo de Confeſſionibus ſuis opere, ad ſacerdotium uſque luculenter proſecutus eſt; Poſſidius diſcipulus, comes prope perpetuus & oculatus teſtis, reliquum laborum curſum diligentiſſime texuit. Atque ex hiſce potiſſimum fontibus totam vitæ ſeriem deducendam nemo diffitebitur; ex Auguſtini ipſiuſmet aliorumque ſcriptis, & innumeris pro fide Catholica tuenda certaminibus illuſtrandam. Suppetias ferent ſcriptores plurimi in eodem argumento pridem verſati, quos hîc enumerare fruſtra eſſet. Nihil in hac parte deſiderari nobis paſſus eſt Tillemontius, toto volumine 13 ſolius Auguſtini res geſtas fuſiſſime complexus. Wandelbertus inter Hermetem & Vibianum, metricum Auguſtini encomium collocat, vix uſquam in laudando profuſior. Sic habet:

Hermen quinta probat felici morte beatum,
Eccleſia lumen, populi ſacra norma fidelis,
Africa quo paſtore, orbis doctore coruſcat,
Auguſtine pater feſto celebraris eodem,
Aurea quem ſervant Italis nunc templa ſepultum,
Sanctonus alta ſui Vibiani hac fulget honore.

Julianum Brivatenſem quanta veneratione proſequantur Arverni, tota Gallia notiſſi- *Juliani.* mum eſt. Memoriam ejus feſtive recolunt Hieronymiana, Florus, Ado, Uſuardus Notkerus. Hic paulo compendioſius, Noſter ex Adoniano encomio, hoc ſolum poſt *Ferreoli* omiſit, *cujus in militia comes erat*: cetera ad verbum tranſtulit. Videantur Baronius & Florentinius. Acta aliqua à Labbeo tomo 2 Biblioth. Ms. edita ſunt. Surius Gregorium Turon. deſcripſit. Vide quæ accuratius expendit Tillemontius tomo 5 à pag. 279, ſed præcipue à pag. 696, ubi ex laudato Greg. Turon. alia adferuntur. Qui *Vibiani.* in Hieronymianis *Vivianus* cum Alexandro conjungitur, vel nullus eſt, vel idem ipſe, ni fallor, qui ibi in adjectitiis *Julianus* etiam vocatur, melius à Floro *Bibianus* dictus, ſed male, *Sconis*, *Scottis* vel *Comis* tributus. *Bibianus* item ab Adone appellatur, ſed à Notkero *Vibianus*, quam orthographiam ex Pratenſi & Herinienſi ſupra prætulimus, mediam quaſi inter antiquiores, & recentiores codices, cum Baronio, viam ingreſſi. Tu hujus notationes conſule. Certum eſt, Uſuardum totam ſuam annuntiationem ex Adone deſumpſiſſe: atque adeo ex dictis patet textus noſtri geneſis puriſſima & ſimpliciſſima.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Non omnino purus eſt: præterea deficit in ultima annuntiatione.

PULSANEN. Primo loco de S. Auguſtino, deinde de Hermete, ſatis pure: Sed reliqua omnia deſiderantur.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. E puris excluſi *De Alexan.* ſunt, quia in Alexandro utuntur phraſi Adonis: *Arrius divino judicio damnatus crepuit medius & effuſa ſunt viſcera ejus.* In fine. *Viviani.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. *Idem.* Incipiunt ab Auguſtino, de quo addunt: *Doctoris eximii*; & LEYDEN præterea, *patris noſtri.* Alia pura ſunt, etiam in Hermete & reliquis omnibus, præterquam in Alexandro, de quo etiam habent ſenſum Adonis, *crepuit medius* &c. In fine etiam cum pluribus ſcribunt, *Viviani.*

ALBERGEN. A prioribus in eo ſolum differt, quod de Auguſtino, omittens elogium, ſimpliciter legat; *epiſcopi & confeſſoris.*

DANIE. In omnibus congruit, ſed poſt *Ticinis*, explicationis gratia, locum diſtinctius deſignaturus, addit; *id eſt apud Papiam.*

LOVANIEN. *In Africa, depoſitio ſancti patris noſtri Auguſtini epiſcopi, Doctoris eximii* &c. pu- *De Auguſt.* re. Item de Hermete. De Alexandro, ut ſupra. In Juliano elogium truncat. In Vibiano, recte.

HAGE-

Digitized by Google

Textus, ſed interpolatus. CENTULEN. *Roma, paſſio ſancti Hermetis martyris, quem beatus Alexander Papa, cum eſſet præfectus, baptizavit cum uxore & filiis & ſorore Theodoſia. Conſtantinopoli, ſancti Alexandri epiſcopi, glorioſi ſenis. In Africa, civitate Hypona, ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, qui talenta ſibi credita a Deo multiplicavit* [ita] *ut nemo fuerit, qui omnia ejus ſcripta ſe fateatur legiſſe. In Privato vico, paſſio ſancti Juliani martyris, cujus paſſionem Gregorius Turonenſis fideli ſtilo deſcribit. Sanctonas, ſancti Lubiniani epiſcopi & confeſſoris.* Mira nominis variatio, cum tamen ubique de ipſo eodem *Vibiano*, vel *Viviano* vel *Bibiano* agatur. Codex qui ſequitur eum *Lubianum* appellat.

BRUXELLEN. Incipit ab Auguſtino, in quo ANTVERP-MAX. &c. ferme ſimilis eſt. In Hermete, fere purus; In Juliano inſerit Adonis verba, ab Uſuardo prætermiſſa, ut dixi in Obſervatione. De Alexandro habet, ut ſupra. Pro *Vibiani*, ſcribit *Lubiani.*

HAGENOYEN. In Hermete & Alexandro modice interpolatus, plura corradit de ſancto Auguſtino, quæ purius in Adone legi poſſunt. Sequitur de Viviano. In fine legit: *Item ipſo die,* *Juliani & Ferreoli.* *ſanctorum martyrum Juliani & Ferreoli* &c. Colitur hic XVIII Septembris.

AQUICINCT. *Apud Sanctonas, Vibiani epiſcopi & confeſſoris.* Eſt à calamo recentiore.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Auguſtini epiſcopi & confeſſoris. Hermetis martyris. Alexandri epiſcopi & confeſſoris Conſtantinopoli, qui Arium damnavit. Juliani martyris. Tubiani* [Vibiani] *epiſcopi & confeſſoris.* *Textus contractus.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Vibiani*. Adjicitur: *Apud Salernum, ſanctorum martyrum* *Fortunati &c Septimini.* *Fortunati, Gagi & Anthes. Et ſanctorum martyrum Septimini, Januarii & Felicis. Et dedicatio trium altarium hujus eccleſiæ.*

EDITIO LUBECO-COL. Multa habet de S. Auguſtino, quæ à MOLANO nitidius exprimuntur. *De Hermete* Sequitur: *Roma, beati Hermetis martyris, illuſtriſſimi viri. Hunc beatus Alexander Papa, ut in Actibus ipſius legitur, cum eſſet præfectus urbis Romæ, baptizavit cum uxore & filiis ac ſorore ejus Theodora, cum quibus pariter mille quinquaginta duos ſervos ejus, uxores quoque & filios eorum, prius ingenuitate illis conceſſa. Quod factum cum perveniſſet ad aures Aureliani comitis, juſſit eum carcerali cuſtodiæ mancipari, deinde gladio feriri, & tali martyrio migravit ad Chriſtum.* In Juliano nonnihil interpolata eſt. De Alexandro &c. ut codices alii ſupra.

BELIN. *In Africa civitate Hyponenſi, natale* *De Auguſt.* *ſancti patris Auguſtini, epiſcopi & confeſſoris, eccleſiæque Doctoris eximii. Qui primo.* &c. non ſatis pure. In Hermete etiam variat. In Alexandro, ut ſupra. Juliani elogium expunctum eſt. De Juliano & Viviano diximus ſupra.

GREVEN. *Abundi & Abundantii martyrum.* *De Pelagio.* *Pelagii martyris, qui in provincia Acarnannia, tempore Numeriani imperatoris, virgis fuſtibuſque cæſus; equuleo, ungulis, & oleo fervente ſuperatis; tandem ictu gladii martyr Chriſto conſecratur. Cujus corpus ſanctus presbyter Uranius, qui eum ſacris litteris imbuerat, ſepelivit.* Ipſum canit Wandelbertus, ut vide apud MOLAN. infra.

Pelagii PP. *Joannis.* *Agnetis.* *Tayſis.* *Pelagii Papæ & confeſſoris. Joannis abbatis & confeſſoris. Item ſanctæ memoria Agnetis virginis, ſororis ſanctæ Claræ, quæ eo dixerat moriens, ut ſe feſtine ſequeretur ad Dominum. Tayſis, quondam peccatricis, quam ſanctus Paſnucius abbas convertit, & in cella arcta incluſit, ubi in maxima pœnitentia exactis annis tribus, poſtea quievit in pace.*

MOLAN. Poſt *optimi Doctoris*, litteris Italicis ex Adone contracto, vel potius ex Poſſidio inſerit: *Auguſtini elogium.* *Hic per acceptiſſimum Deo & in optimis viris præclariſſimum ſacerdotem Ambroſium, verbi Dei prædicatorem frequentiſſimum, divina preſtante opitulatione, & doctrinam ſalutarem & divina percepit ſacramenta. Moxque ex intimis cordis medullis, ſpem omnem quam habebat in ſæculo dereliquit. Factumque eſt ut interjecto tempore, ſancto epiſcopo Valerio id agente, omnibus gratulantibus, epiſcopatum ſuſcipere, ſuo vivente epiſcopo coactus ſit. Atque id factum eſt, ut epiſcopus multo inſtantius ac ferventius, majore auctoritate, verbum ſalutis æternæ, alacriter pullulanti atque creſcenti Domini eccleſiæ prædicaret. Verbum Dei uſque ad extremam ægritudinem imprætermiſſe, ſana mente, ſanoque conſilio in eccleſia prædicavit.* Sequitur typis minoribus: *Hoſpitalitatem ſemper exhibuit, & in ipſa menſa magis lectionem vel diſputationem, quam epulationem potationemque diligebat: & contra peſtilentiam humanæ conſuetudinis, in ea ita ſcriptum habebat:*

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam
Hanc menſam vetitam noverit eſſe ſibi.

Et ideo omnem convivam a ſuperfluis & noxiis fabulis & detractionibus ſeſe abſtinere debere admonebat. Indiſciplinatas tranſgreſſiones ſuorum a regula recta & honeſtate & arguebat & tolerabat, quantum decebat & oportebat: in talibus præcipue docens, ne cujuſquam cor declinaretur in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis. Eccleſiæ bibliothecam & omnes codices diligenter poſteris cuſtodiendos ſemper jubebat. Nec ſuos conſanguineos, in propoſito vel extra conſtitutos, in ſua vita & morte vulgi more tractavit. Rurſus Italicis ex Adone: *Teſtamentum nullum fecit, quia unde faceret pauper Dei non habebat. Tertio obſidionis menſe (nam civitas ejus quatuordecim menſibus concluſa & obſeſſa eſt à Wandalis, Alanis aliiſque commixtis gentibus) decubuit febribus, & illa ultima exercitatus eſt ægritudine. Hic beatus epiſcopus ſpiritu divino tactus, in ſancta Eccleſia Catholica, ad inſtructionem animarum, fecit libros, tractatus, epiſtolas numero 1030; exceptis quæ numerari non poſſunt, quia nec numerum deſignavit eorum. Qui primo de ſua* &c. pure. In fine: *Apud Conſtantiam Galliæ urbem, natale ſancti* *Pelagii.* *Pelagii martyris. Qui ſub Numeriano imperatore, juſſu Evilaſii judicis martyrium ſumpſit.* Demum typis minoribus: *Buchangiæ, ſancta Adelindis abbatiſſa.* *Adelindis.* Editiones aliæ Auguſtinum primò loco annuntiant, ſed ſuperius elogium ad quartam circiter partem contrahunt. De Hermete, eadem ferme habent quæ ſupra dedimus ex editione LUBECO-COL. De Juliano litteris Italicis interſerunt nomen *Brivate*. In fine: *Buchoviæ in Suevia, ſancta Adelindis abbatiſſa. Die vigeſima octava, ſancti patris Moyſis Æthiopis.* *Moyſis.* Ex Horologio acceptus eſt. Vide de eo notatiooem Baronii, Obſervationem noſtram VII Febr. & Acta eodem die. Denique adjiciuntur duo ultimi Wandelberti ex hoc die verſiculi: *De Pelagio.*

Urbs Alemannorum recolit Conſtantia ſanctum
Hic quoque Pelagium, fuſo pro ſanguine clarum.

Supra tribuebatur Pelagius *Conſtantiæ Galliæ*, quæ à Rheno longe diſſita eſt; niſi Gallia vel potius Francorum imperium in latiſſima ſignificatione, quam olim habuiſſe conſtat, accipiatur.

IV *Kal.* *Die* 29.

Decollat. Jo. Bapta. DEcollatio, vel potius inventio capitis, beatiſſimi Joannis Baptiſtæ. Siquidem decollationem ejus circa ſolemnitatem Paſchalem eveniſſe ex Euangelica comprobatur lectione, quæ tamen hic feſtiva recolitur, quando caput ejuſdem ſecundo repertum eſt in Emeſſa civitate, atque in eccleſia conditum. *Sabina Romana.* Romæ, natalis, ſanctæ & illuſtriſſimæ Sabinæ martyris, quæ ſub Adriano imperatore gladio percuſſa, martyrii palmam adepta eſt. *Sabina Trecenſis.* In pago Trecaſſino, ſanctæ Sabinæ virginis, quæ pro Chriſti amore laborioſiſſimâ peregrinatione ſuſcepta, etiam virtutibus ac miraculis glorioſa, quievit in pace. *Mederici.* Pariſius, depoſitio Mederici presbiteri. *Candidæ.* Ipſo die, ſanctæ Candidæ virginis.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA-LECTIO. Praten. legit, *inventio capitis Joannis.* &c. Antverp-maj. *inventio beatiſſimi Joannis.* Roſweyd. cum Pratenſi convenit, aſt Herinien. & reliqui diſerte ponunt ut eſt in textu. Diximus alibi de *ſollempnitatem*, ut codices aliqui ſcribere ſolent. Munerat. pro *Euangelica comprobatur lectione*, ſubſtituit *Euangelica probatur auctoritate.* Greven. & Molan. à reliquis diſcedunt in, *quando caput ejus repertum eſt ſecundo in Ediſſa.* Scribendum eſſet *Emeſa*, ſed à codicibus non recedimus. Pro *conditum*, habet Munerat. *reconditum.* Item *Sabina virginis & martyris.* Vide Obſervationem. In Herinien. eſt *Trecaſino.* In Antverp-maj. *Legina*, pro *Sabina* vel *Savina*, ut ſcribit Munerat. Notavit Caſtellanus lituram in codice Pratenſi, incipiendo a *Pariſius dep.* uſque ad finem, cui ſuperſcriptum advertit, *oſitio Mederici presbiteri & monachi* &c. Et eam ſcribendi rationem ſequuntur perpetui comites Antverp-maj. & Roſweyd. Antea habebatur *Mederici epiſcopi*, quo modo legit Molan. Sed præferenda eſt Herinien. & Greveni lectio, *depoſitio Mederici presbiteri*, non, *ſancti Mederici abbatis*, ut habetur in Munerato. Nihilominus codices illi inter puros numerati ſunt.

OBSERVATIO. De *inventione capitis Baptiſtæ Prodromi*, ea paucis ad XXIV Februarii complexi ſumus, quæ hîc repetere ſupervacaneum eſſet. Porro ad XXIV Junii dictum eſt, in Hieronymianis pleriſque apographis & illo & hoc die *natalem* ejus *in Sebaſtia* recoli, quamvis de vero & genuino hujus diei textu diſputet Florentinius admonitione 6, pag. 26 & 28. *Decollat. Io. Bapta.* Beda ſignanter hodie legit: *Eodem die, decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ.* Verum quæ ibidem adjunguntur, ſatis innuunt tranſlationem capitis intelligi. Romanum parvum & Ado indicant *decollationem hodie venerari.* Cetera quæ poſtremus habet, ipſa ſunt Bedæ verba, a Rabano etiam & Notkero deſcripta. Nec clariora ſunt, quæ ab Adone in feſtivitatibus Apoſtolorum hac die referuntur. Noſter ex textu Adoniano XXIV Februarii eruiſſe videtur, *decollationem*, quæ circa feſtum Paſchæ v. g. 1 Aprilis, celebrari non poterat, ideo hac die conſignatam, quod eo ipſo facta fuerit ſecunda ſacri capitis inventio. At enim fere arbitraria hæc eſſe, ſi omnia recte perpenderis, facile perſpicies. Melior fortaſſe Caſtellani conjectura, cenſentis decollationis feſtum obtinuiſſe ob dedicationem hodiernam templi à Theodoſio conditi. Alii alia excogitant, quæ uberius loco proprio diſcuti poterunt, & illis ſuperaddi quæ fuſe & erudite deduxit Papebrochius tomo IV Junii à pag. 711, & Tillemontius citatus dicto die XXIV Februarii, quibus addenda ſunt, quæ contra P. l'Amy idem auctor diſputat tomo 2 à pag. 714. Quid Wandelbertus de hac feſtivitate ſenſerit, ex ejus verſibus intelliges. Locum etiam habet Sabina Romana, quæ ſequitur, hîc ut *virgo* celebrata:

Præco Dei, Verbi vox, & Baptiſta Joannes,
Quem effera ſaltanti tribuerunt juſſa puellæ,
Inſignit quartam meritorum laude perenni.
Virgo Sabina ſimul Romæ ſua templa reviſit.

Sabina Romana. Ponit hodie primo loco Beda: *Romæ, ſanctæ Sabinæ virginis atque martyris*: Rabanus ſolum, *Sabinæ martyris*, quo modo veroſimile eſt, primum à Beda ſcriptum fuiſſe, cum

ex

ex Actis conſtet *præclariſſimi quondam Valentini uxorem* fuiſſe, de qua meminere Acta Serapiæ virginis, III Septembris illuſtranda. In veteribus Kalendariis Allatii & Frontonis, uti & in Sacramentario Gregorii, ſolo nomine ſignatur. Nec præter martyris titulum quidquam adſtruxit Romanum parvum, niſi quod locum addat, *ad arcum Fauſtini*. Plura ex præfatis Serapiæ Actis contexuit Ado, indeque hoc præcipue accepit Uſuardus, quo *illuſtriſſimam martyrem* prædicet. Notkerus pauca etiam capita ſummatim decurrit. Plura dabunt Notationes Baronii & Florentinii. Ex prioris Annalibus ad annum CCCCXXXII num. 37 diſces, dicatam ei per id temporis eccleſiam etiam hodie celebratiſſimam, ad quam fit prima & ſolennior Statio feria IV Cinerum, ut vide apud Frontonem pag. 33.

Sabina Trecenſis. *Sabinam* ſeu *Savinam Trecenſem* perperam huc ab Uſuardo intruſam recte advertit Caſtellanus, utpote quam ſcire potuerit, non hac die, ſed XXIX Januarii à popularibus publica ubique ſolennitate celebrari, ut in Actis ad eam diem fuſius probatum invenies, idemque ferme Uſuardi elogium ex nonnullis Mss. Martyrologiis relatum. Satis inſinuat laudatus Caſtellanus Bimeſtri primo pag. 452, diem hunc ab Uſuardo Sabinæ Trecenſi conſecratum fuiſſe, quod eo jam dicta ſynonyma Sabina Romana recoleretur, quamquam de vera alterius feſtivitate melius edoceri potuiſſet.

Mederici *Medericus* à ſolo item Noſtro notatus eſt, non ut *monachus*, *abbas*, aut *epiſcopus*, ut ſupra oſtendimus, tametſi *monachum*, & ſi vis, *abbatem* fuiſſe non diffiteamur, ſed ut *presbyter*; ſicut textus noſter exhibet. Vide quæ de eo refert & obſervat Mabilio ſeculi Benedict. 3, parte I à pag. 8, ubi de Sancti ætate, de auctore vitæ, de profeſſione monaſtica, de variis locis, ſive cœnobiis ſive aliis, à Mederico cultis, denique de cellula, in ſuburbanis Pariſiorum ſub nomine Principis Apoſtolorum conſecrata, in qua poſtremum vixerit, ac demum exſpiraverit, multa, more ſuo, diligenter inquirit & explicat, pluribus alibi deducenda. *Candida.* *Candidam* aliquam virginem Romanam ſociis aliis immixtam profert Hieronymianum Epternacenſe vetuſtiſſimum, quam facile crediderim ex hujuſmodi apographo ab Uſuardo erutam. Certe Uſuardinam eſſe, ſatis evincunt codices noſtri, ex quibus æque evidenter patet germana totius textus ſimplicitas.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima annuntiatione ſatis purus, pergit: *In pago Trecaſſino, ſanctæ Sabinæ virginis.* Deſunt reliqua.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Plane mutilati ſunt. Sic habent: *Decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ. Romæ, ſanctæ Sabinæ virginis & martyris. Ipſo die, ſanctæ Candidæ virginis. In Antiochia Syriæ, ſanctorum Nicææ & Pauli. In Syrmia, natale ſanctæ Baſillæ.* Poſtremæ duæ ex Hieronymianis adjectæ ſunt. *Nicea & Pauli. Baſilla.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Uſque ad penultimam annuntiationem ſatis puri ſunt. Itaque de Mederico non loquuntur; ſed Sabinæ Trecenſi immediatè ſubjungunt: *Ipſo die, ſanctæ Candidæ* &c. ut ſtatim diximus.

LOVAN. Hiſce etiam ſimilis eſt, præterquam quod elogium Sabinæ Trecaſſinæ expungat.

ALBERG. & DANIC. Incipiunt: *Decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ.* In reliquis conveniunt cum ANTVERP-MAX. &c.

Textus mutilus. CENTULEN. *Romæ ad arcum Fauſtini, beatiſſima Sabina martyris. Eodem die, veneratur decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ, quem Herodes Tetrarca, ut Evangeliſtæ ferunt, præcepit decollari in carcere. Ipſo die, ſanctæ Candidæ virginis. Pariſius, depoſitio Clerici presbyteri*, opinor, pro *Mederici*, qui neque hic *monachus* appellatur.

BRUXELLEN. *Decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ, quam Evangelica lectio circa Paſcha factam commemorat; ſed feſtum ejus hic recolitur, quando caput ipſius ſecundo repertum, & in eccleſia Edeſſæ civitatis conditum eſt. Romæ in Aventicio, oppido Vindinenſe, ad arcum Fauſtini* [hæc Ado clarius] *natale ſanctæ Sabinæ illuſtriſſimæ martyris, quæ fuit uxor præclariſſimi quondam Valentini, & filia Herodis Metellarii. Hæc Adriano imperatore, ſub Helpidio præfecto paſſa & gladio percuſſa, martyrii palmam accepit.* In Sabina Trecenſi purus eſt. Sequitur de Antiochenis & Baſilla, ut ſupra. In Candida purus eſt. Tum: *Et ſanctæ Aureæ virginis. Metis, depoſitio ſancti Adelphi epiſcopi & confeſſoris.* In *Mederici*, prima ſyllaba inſertum eſt *o*, ut ſit *Moderici*. *De decollat.* *De Sabina Romana.* *Nicea &c. Baſilla. Aurea. Adelphi.*

HAGENOYEN. *Decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ, vel potius capitis ejus inventio, & oſſium ipſius concrematio, & digiti ejus tranſlatio, & baſilicæ ejus dedicatio. Unde à quibuſdam hæc feſtivitas diverſimode notatur. Dicitur namque decollatio, collectio, inventio & dedicatio. Decollatus Johannes eſt circa feſtum Paſchæ, ſicut Evangelii probat auctoritas, ab Herode Tetrarcha Galilææ, filio Herodis regis ſub quo natus eſt Dominus. Concrematio oſſium ejus facta eſt a Juliano imperatore. Et oſſium collectio facta eſt per monachos Hieroſolymitanos, qui concremantibus ſe miſcuerunt, & plura oſſa ipſius furabantur. Inventio capitis Johannis facta eſt per duos monachos, ipſo revelante. Digiti ejus tranſlatio & eccleſiæ dedicatio facta eſt penes Mediolanum à Theodelina regina Longobardorum. Unde propter hæc omnia à Domino Papa ſtatutum eſt, ut hæc dies per mundum celebris in honore Baptiſtæ habeatur.* Quæ de Sabina Romana memorat, melius ab Adone referuntur. De Trecenſi & Mederico ſilet. Sequitur: *In Sirmia, ſanctæ Baſilicæ virginis.* Hæc melius *Baſilla* vocatur. De Candida pure, de Antiochenis, ut ſupra. *De decollat. Jo. Bapt. &c.* *Baſilica. Nicea &c.*

AQUICINCT. Medericum *monachum* vocat cum PRATENSI & ſociis aliis ſupra citatis.

Textus mutilus. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ. Sabinæ virginis & martyris.* De qua in margine recte adnotatur : *de hac nunc agimus commemorationem, quaſi non eſſet virgo. Mederico abbatis & confeſſoris. Sabinæ virginis. Candida virginis.*

Coronatio Cæleſtini. CODEX BIGOTIAN. ſign. P. 5, qui fuit PP. Cæleſtinorum. In margine adſeribit recentiori manu : *In civitate Aquila, coronatio beati Petri Cæleſtini patris noſtri, in qua eſt Indulgentia à baptiſmo.* Vel hinc cognoſcitur codex.

Vitalis &c. IN VATICAN. Deeſt Mederici & Candidæ. Adjicitur : *Natale ſanctorum Vitalis, Satoris & Repoſiti.* Apud alios noti non ſunt.

Niceæ &c. Baſillæ. UGHELLIAN. Nihil habet de Sabina Trecenſi & Mederico. Porro de Antiochenis & Baſilla, ut ſupra in ANTVERP. & MAX-LUBEC.

Ioannis. CODEX CASTRI CAROLI. *Ipſo die, ſancti Joannis confeſſoris.*

De decollat. EDITIO LUBECO-COL. *Decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ. Qui primo in Samaria conditus eſt, nunc in Alexandria. Porro caput ejus de Hieroſolymis ad Fenicem urbem Ediſſam delatum eſt.* *De Sabina.* Hæc ferme habent Beda, Rabanus, Ado & Notkerus. *Romæ in Aventino, opido Vindenenſi, ad arcum Fauſtini* &c. quæ in Adone legi malim. *De Sab. Trec. Niceæ &c.* De Sabina Trecenſi, inſerit, *ſororis ſancti Saviniani martyris.* De Antiochenis, ait, *Niceæ virginis & Pauli martyris.* *Adolphi. Baſillæ.* *Metis, ſancti Adolphi epiſcopi & confeſſoris.* De Mederico, addit, *& confeſſoris.* De Baſilla Sirmienſi, ut ſupra. De Candida, pure.

Eliſæi. BELIN. Incipit : *Decollatio ſancti Joannis Baptiſtæ.* De Sabina, omittit titulum *illuſtriſſima.* Sequitur : *Item ſancti Helyſei prophetæ.* In Candida, purus eſt. *Niceæ &c. Baſillæ.* In Antiochenis, ut ſupra. Pro *Baſilla*, ſcribit *Baſilia.* In Mederico purus. Quæ in priori Veneta editione aberat, ponitur in altera : *In pago Trecaſſino, ſanctæ Sabinæ virginis.*

GREVEN. *Item ſanctorum martyrum nongentorum, qui eodem die paſſi ſunt.* *Mart. 900* *In Antiochia Syriæ, ſanctorum Niceæ virginis & Pauli martyrum.* *Niceæ &c.* *Metis, ſancti Adelphi epiſcopi & confeſſoris.* *Adelphi.* *Civitate Oſtia, ſanctæ Aureæ virginis, & martyris. Quæ nobili orta genere, pro fide Chriſti ſub Claudio in carcere fame cruciata eſt, deinde equuleo ſuperato, fuſtibus cæſa, in exilium miſſa eſt : ubi denuo varia perpeſſa tormenta, in mare præcipitata, martyrium conſummavit.* *De Aurea.* *In Sirmio, ſanctæ Baſillæ virginis.* *Baſillæ.* *Veronæ virginis.* *Verona.* Vide quæ de ea habet MOLAN.

MOLAN. *Metis civitate, depoſitio ſancti Adelphi epiſcopi & confeſſoris.* *Adelphi.* *Item, ſancti Helizæi prophetæ.* *Eliſæi.* *Hujus ſacrum corpus etiam mortuum, mortui reſuſcitatione peculiariter glorioſum, Ravennæ tranſlatum, honore condigno honoratur. In Antiochia Syriæ, natale ſanctorum Niceæ & Pauli.* *Niceæ &c.* *In Syria, natale ſanctæ Baſileæ.* *Baſillæ.* *In Venuſio civitate Apuliæ, natale Felicis epiſcopi.* *Felicis.* *Civitate Tubzozenſe, Januarii presbyteri, & Fortunatiani & Septimi lectorum : qui ſub Diocletiano imperatore a Magdelliano procuratore, gladio conſummati ſunt.* *Ianuarii &c.* Vide de his XXIV Octobris. *Veronæ, virginis beatæ, in eccleſia ſanctæ Crucis.* *Veronæ cum elogio.* Dein typis minoribus, *miliario ab urbe Lovanio, in monte, qui ab ea ſancta Verona nomen accepit. Hæc filia Ludovici regis Alemanniæ, ſanctimonialis fuit in monaſterio a ſe fundato ad Rhenum, quod Verenhouſe dicitur, & Maguntiæ in Domino obdormivit.* Editiones poſteriores corrigunt priorem in Mederico, ſed Italicis litteris adjiciunt *abbatis.* De Elizæo habent, ut ſupra. Tum : *Apud urbem Lovanium, natalis Veronæ, virginis beatæ, in eccleſia ſanctæ Crucis.* Hîc omittuntur omnia, quæ de ſancta Verona ex priori editione ſupra diſtinctius explicata ſunt. Sequitur : *Eodem die, tranſlatio ſancti Adelphi Metenſis epiſcopi & confeſſoris, ad novum Vilore monaſterium, petitione Lantfridi coepiſcopi Drogonis Metenſis, tempore Ludovici pii.* *Tranſlat. Adelphi.*

III *Kal.* *Die* 30.

Felicis. ROmæ via Oſtienſi, paſſio beati Felicis presbiteri, ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus, qui poſt equuleí vexationem, datâ ſententiâ, cum ad decollandum duceretur, obvius ei fuit quidam Chriſtianus ; hic dum ſe Chriſtianum ſponte profiteretur, mox cum eodem pariter decollatus eſt. Hujus nomen ignorantes Chriſtiani, *Adaucti.* Adauctum eum appellaverunt, quod ſancto Felici auctus ſit ad coronam. *Gaudentiæ* Item Romæ, ſanctæ Gaudentiæ virginis.

Puri ſunt *Herinien. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Belini prima editio*, *Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Ferme in nævis conſiſtit. Sic *Rhame*, *Haſtienſi*, *eculei.* In Herinienſi, pro *duceretur*, eſt *deduceretur.* Belin. legit *obvius fuit ei*, Max Lubec. *obvius ei quidam fuit.* In Antverp. poſt *Adductum*, omittitur *eum*, Denique Belin. pro *ſancto Felici*, ſcribit *Felice.*

Felicis & Adaucti. OBSERVATIO. De confuſione variorum martyrum ſub *Felicis* appellatione, dicendum nobis fuit ad XIV Januarii, ubi fontes aſſignavimus, ex quibus plura, huic etiam diei ſervientia, inveniet curioſus lector, quæ modo nec lubet repetere, nec vacat operoſius retractare. Nodus hac die intricatior videri poteſt, quod Martyrologi inter ſe diſcrepent. Nam Beda & qui eum, unico die tranſpoſito, ſequitur, Rabanus, eos martyres recolunt, quos diebus præcedentibus inter Auctaria recenſuimus, nempe *Felicem epiſcopum*,

ſcopum, *Adauctum* vel *Adactum*, *& Januarium preſbyteros* (aliqui in nominibus nonnihil variant) *Fortunatianum & Septimum* vel *Septiminum*, *lectores*, à nobis proxime ex Molano ad XXIV Octobris remiſſos: quo die iiſdem Bedæ verbis ex Adone, & ex hoc ab Uſuardo celebrantur. Inde recentioribus anſa præbita eſt, dubitandi utrum vere *Felix* noſter & *Adauctus* Romæ vendicandi ſint. Quo id fundamento adſtruant, ipſi viderint. Certe vetera Kalendaria Allatii & Frontonis ſæpe citata, Sacramentarium Gregorii, apographa Hieronymiana, Romanum parvum, Rabanus, Ado, Notkerus, Wandelbertus, æque ac Noſter diſertiſſime hodie ſignant *Felicem* dumtaxat & *Adauctum*, vel per metatheſim *Andactum*, *via Oſtienſi*, eoſque tot præterea characteribus & circumſtantiis diſtinguunt, ut hactenus non videam, quid cum ſuperioribus, Africanis omnibus, commune habere queant. Fateor, Adonem duos fratres *Felices* hac ipſa die innuere, at dum unius tantummodo res geſtas proſequitur, ſatis demonſtrat, unum illum fuiſſe, qui via Oſtienſi cum acceſſorio comite Adaucto coronam martyrii promeritus ſit. Adonis Acta rejiciunt aliqui, ego necdum ut ſincera venditare auſim, attamen tales cenſeo relatas auctoritates, ut geminos noſtros *Oſtienſes* ab aliis diverſiſſimos eſſe oporteat. Quod velint, huic etiam diei innecti debere Africanorum (ſaltem *Felicis epiſcopi* Venuſiæ paſſi) glorioſum agonem, haudquaquam obluctabor; quin potius ſubſcribam Ruinartio, id non improbabiliter ſuadenti a pag. 374: ſatis nobis eſt Martyrologiorum noſtrorum fidem aſſeruiſſe. De cetero ad laterculum quod attinet, omnia ex longiori Adonis narratione contraxiſſe Uſuardum, manifeſtum eſt. Multum innititur Florentinius Ms. reginæ Sueciæ, ſed ignoravit, Bedæ propria eſſe, quæ ibi referuntur, quæque proinde nihil in hac re immutare poſſunt. Communem Martyrologorum ſenſum ſecutus eſt Wandelbertus, dum ita ſcripſit:

Ternâ cum Felice pio præcellet Adauctus.

In Hieronymianis primo loco notatur *Gaudentia virgo cum reliquis tribus*. Hæc in Rabano totidem verbis leguntur, quibus alicunde lucis aliquid afferri velim. *[Gaudentia.]* Porro *Gaudentia* illa Adoni & Notkero præterita eſt; unde mihi dubium non eſt, quin Uſuardus ex Hieronymianis eam acceperit. An martyris titulo decoranda ſit, vide in Florentinio. Sequitur apud Rabanum, *Depoſitio Agili abbatis*, reliquis omnibus antiquioribus Martyrologis incogniti. Hunc, neſcio quis, codici Pratenſi aſſuere voluit, hac phraſi: *In pago Meldenſi, ſancti Agili confeſſoris*, ex quo in ordinarios comites tranſiit, eâ causâ à puris excluſos. Aſſutum ab aliquo ſeu adſcriptum dicimus ſanctum Agilum in Pratenſi codice, nam, teſte Caſtellano, primâ manu ſignatus non eſt. Verum quæcumque ea manus fuerit, antiquam eſſe oportet, quandoquidem Antverp-maj. & Roſweyd., quos codices Pratenſis ſocios vocamus, eum etiam iiſdem verbis referant. Alia phraſi eumdem protulit Muneratus, ſed & ipſe & præfati iſti codices ita ab omnibus aliis, pro textu ſuperius citatis, refelluntur, ut indubitata maneat Uſuardinæ lectionis noſtræ germaniſſima puritas & ſimplicitas. Qui de Agilo plura legere voluerit, conſular Mabilionem ſec. 2 Benedict. à pag. 315.

AUCTARIA.

[Agili.] PRATEN. & ROSWEYD. In fine adjiciunt: *In pago Meldenſi, ſancti Agili confeſſoris.*

ANTVERP-MAJ. Idem habet augmentum & præterea in Felice mutilus eſt.

MUNERAT. Textui puro ſubdit: *Reſbaco monaſterio, cognomento Hieruſalem, ſancti Agili,* *[De Agilo.]* *qui ejuſdem abbas cœnobii multis virtutibus claruit. In territorio Meldenſi, ſancti Fiacrii confeſſoris.* *[Fiacrii.]*

CENTULEN. *Romæ via Oſtienſi, beatorum martyrum Felicis & Andacti, tempore Diocletiani, ſub præfecto Urbis Draco. Item Romæ, ſanctæ Gaudentiæ virginis. Cœnobio Reſbacenſi, depoſitio ſancti Agili abbatis.* *[Agili.]*

BRUXELLEN. *Romæ via Oſtienſi, paſſio beatorum martyrum Felicis presbyteri & Adaucti, ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus decollatorum.* *[De Felice & Adaucto.]* *Quorum primus, dum poſt eculei vexationem, data ſententia duceretur ad mortem, obvius ei fuit alter, & dum ille ſe ſponte Chriſtianum eſſe fateretur, mox cum primo pariter decollatus eſt. Et quia hujus ſecundi martyris nomen ignorantes Chriſtiani non invenerunt, Adauctum ipſum appellaverunt, eo quod ſancto Felici martyri auctus, ſibique pro fidei confeſſione, martyrii corona aucta ſit. Item Romæ, ſanctæ Gaudentiæ virginis. Eodem die in monaſterio Ieruſalem, depoſitio ſancti Agili confeſſoris & abbatis.* *[Agili.]*

HAGENOYEN. *Romæ via Oſtienſi, natale beati Felicis preſbyteri & Adaucti cujuſdam alii Chriſtiani, ſub Dyocleciano & Maximiano.* *[De Felice & Adaucto.]* *Hic Felix cum ductus eſſet ad ſtatuas plures, ſcilicet Serapis, Mercurii & Dyanæ, quæ omnes reciderunt, & cum in eculeum levatus & tortus, & poſtea ad arborem ſacrilegam ductus, quam ſimiliter dejecit, & ſimulacrum cum templo & ara corruit, & tunc illum præſes juſſit decollari & corpus ejus lupis & canibus dimitti. Tunc quidam Chriſtianus in medium proſiliit, Chriſtum confitens, & oſculantes ſe invicem pariter decollati ſunt. Hujus nomen Chriſtiani ignorantes, Adauctum eum vocaverunt, eo quod ſancto Felici adauctus ſit ad coronam.* Vide hæc in Adone purius. *In civitate Trecaſſina, ſancti Saviniani martyris & ſanctæ Savinæ ſororis ejus* &c. *[Saviniani & Savinæ.]* Sequitur longa horum Sanctorum hiſtoria, de qua vide in Actis XXIX Januarii.

AQUICINCT. Poſt *Gaudentia virginis*, addit: *In monaſterio, quod dicitur Reſpacis, tranſitus ſancti Agili, ejuſdem loci abbatis & confeſſoris.* Et calamo longe recentiori adjicitur: *In territorio Meldenſi, ſancti Fiacrii confeſſoris.* Vide quæ habet Surius hoc die, & recentius Mabilio ſeculo 2 Benedictino à pag. 599. *[Agili.]*

DAVERONEN. *Jeruſalem monaſterio, quod dicitur Reſbacis, tranſitus ſancti Agili, primi ejuſdem loci abbatis & confeſſoris.* *[Fiacrii. De Agilo.]*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Felicis & Adaucti martyrum. Lazari fratris Marthæ, epiſcopi Maſſilienſis.* Vide XVIII Decembris. *Fiacrii eremitæ & confeſſoris. Agili abbatis & confeſſoris.* *[Lazari. Fiacrii. Agili.]*

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Resbaco monaſterio, cognominato Jeruſalem, ſancti Agili, qui ejuſdem abbas cœnobii, multis virtutibus claruit. In pago Meldenſi, beati Fiacrii confeſſoris, viri vita & miraculis glorioſi.* *[De Agilo. De Fiacrio.]*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Gaudentia.*

ALTEMPS. *Ceneyo monaſterio, ſancti Ealdwoldi confeſſoris, fratris beati Edmundi martyris. Ipſo die, ſancti Junionis epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Decimavi martyris.* *[Ealwoldi. Junionis. Decimavi.]*

FLORENTIN. *In monaſterio Jeruſalem, ſancti Agilis abbatis & confeſſoris.* *[Agili.]*

EDITIO LUBECO-COL. De Felice & Adaucto vix quidquam novi inducit. Sequitur: *Monaſterio Tuicienſi, ſuper litus Rheni, tranſlatio corporis beati Heriberti archiepiſcopi Colonienſis Agrippinæ & confeſſoris. Quæ à Domino Arnoldo primo, archiepiſcopo Colonienſium, ſub anno Incarnationis Domini MCXLVII facta eſt. In monaſterio Resbaſi, ſancti Agili abbatis & confeſſoris, qui centenarius ac virgo exiſtens, feliciter ex vocatione migravit à ſeculo* In Gaudentia, pura eſt. Denique: *Eodem die, natale ſanctorum martyrum, Januarii presbyteri, Fortunati & Septimi lectorum.* Vide ſociorum Obſervationem. *[Tranſlat. Heriberti. Agili. Januarii & ſociorum.]*

BELINI editio altera: In fine habet: *In territorio Meldenſi, ſancti Fiacrii confeſſoris.* *[Fiacrii.]*

GREVEN. *Ipſo die, ſecundum Cathalogum ſanctorum, ſancti Therentiani epiſcopi & martyris. Qui tempore Adriani apud Tudertum Tuſciæ ſacrificare nolens, in equuleo levatus, ſcorpionibus cæditur, ignibusque lateribus apponitur. Deinde lingua præciſa, cum nihilominus Chriſtum clare confiteretur, decollatus eſt una cum Flacco ſacerdote idolorum à ſe converſo & baptizato. Item, ſanctorum Hippolyti & Saviniani martyrum, de quibus in geſtis ſanctæ Aureæ virginis. In territorio Meldenſi, beati Fiacrii abbatis & confeſſoris, magnæ virtutis viri. In monaſterio Resboſi, ſancti Agili abbatis & confeſſoris, qui anno vitæ ſuæ centeſimo virgo obiit. Monaſterio Tuicienſi, ſuper litus Rheni, tranſlatio ſancti Heriberti archiepiſcopi Agrippinenſis Coloniæ & confeſſoris, facta anno Domini MCXLVII per Dominum Arnoldum ejuſdem urbis archiepiſcopum. Ipſo die ſecundum quoſdam, natale ſanctorum Januarii presbyteri, Fortunati & Septimi, qui infra IX Kalend. Novembris habeatur.* *[De Terent. Hippolyti & Savinian. Agili. Tranſlat. Heriberti. Januarii & ſocior.]*

MOLAN. *Resbaco monaſterio* &c. Deinde: *In territorio Meldenſi* &c. ad verbum ex MUNERATO. Sequitur: *Anno milleſimo quinquageſimo ſexto, tranſlatio ſancti Donatiani Remenſis epiſcopi* [Brugas.] In poſterioribus editionibus, de Agilo & Fiacrio, eadem quæ in prima. Tum: *Brugis, tranſlatio ſancti Donatiani, Remenſis epiſcopi.* *[Agili. Fiacrii. Tranſlat. Donatiani.]*

Pridie Kal. — *Die* 31.

TReveris, natalis ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris, qui à Conſtantio imperatore ob Catholicam fidem exilio relegatus, & uſque ad mortem, etiam extra Chriſtianum nomen, mutando exilia fatigatus, ad ultimum apud Frigiam defunctus, beatæ paſſionis coronam percepit à Domino. Eodem die, apud Athenas, beati Ariſtidis, fide, ſapientiaque clariſſimi, qui Adriano principi de religione Chriſtiana libros obtulit, & quod Chriſtus Jeſus ſolus eſſet Deus, præſente ipſo imperatore, luculentiſſimè peroravit. Autiſſiodoro, ſancti Optati epiſcopi & confeſſoris. *[Paulini. Ariſtidis. Optati.]*

Puri ſunt *Praten. Herimen. Antverp-major, Munerat. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Eſt inter codices pro textu hîc citatos & inter Belinum, cui conſonant mediæ notæ ecgrapha noſtra, ea diverſitas, quod licet omnes ex eodem fonte hauſerint, poſtremi tamen primam annuntiationem de Paulino Trevirenſi in aliam quodammodo formam tranſpoſuerint, dum loquuntur in hunc modum: *Treveris, ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris, qui tempore Arrianæ infeſtationis; à Conſtantio imperatore, ob Catholicam fidem uſque ad mortem variis exiliis fatigatus, tandem apud Frigiam, beatæ paſſionis coronam percepit à Domino.* De cetero inter puros noſtros nihil ferme diſcriminis. Antverp-maj. & Munerat. mendoſe ſcribunt, *Conſtantino*, pro *Conſtantio.* Molan. habet *relegatus exilio*, ſed à Greveno magis detortus eſt ſenſus; dum ita conſtructionem implicat: *Ob catholicam relegatus fidem exilio.* Praten. poſuit *Phrigiam*, melius Molan. *Phrygiam*; ſed nos cum reliquis omnibus, quos vel errantes etiam alibi ſecuti ſumus, ſimpliciter *Frigiam.* In Herinien. eſt *Ariſthidis.* De *Autiſiodoro* vel *Antiſiodoro* &c. dictum eſt ſæpius. Cetera notatu digna non ſunt.

OBSER-

Paulini. OBSERVATIO. Illuſtria *Paulini Trevirenſis* pro catholica fide cum Arianis certamina merito celebrant Athanaſius, Hilarius, Hieronymus aliique ſcriptores eccleſiaſtici, nec minus ut egregium *confeſſorem*, quidni & *martyrem*? eum exornant Martyrographi paſſim, Hieronymiana præſertim, in quibus poſtquam hac die poſitum eſt: *In Treveris, depoſitio ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris*, ad IV Septembris denuo repetitur: *Treveris, depoſitio ſancti Paulini.* Geminatæ hoc modo feſtivitatis rationem non reperit Florentinius; nec ſatis promptum eſt reddere, niſi ad tranſlationem, elevationem, aut inventionem corporis recurratur, ſeu ad relationem ejus ex Phrygia, de quibus conſuli poteſt Sigebertus apud Florentinium; nam his omnibus occurri videtur, dum utrobique expreſſiſſime legitur *depoſitio*. De Paulino nihil in Beda, Floro, aut Romano parvo, ſed cum memorat Rabanus, breviter notans, quod ſub Conſtantio *exiliatus ibidem requieverit.* Paulo fuſius & nitidius rem expreſſit Ado, quem neſcio cur Notkerus non ſatis fideliter ſecutus ſit. Noſter preſſe illius verbis inhærens eaque nonnihil contrahens, ſic plane juxta antiquiores codices noſtros elogium efformaſſe dicendus eſt, ut nos in laterculo poſuimus, non ut Belinus loquitur & Mss. recentiores, iterum in Auctariis diſtinctius citanda. Pluſculum dicent laudati Florentinii notationes, ubi miraberis, nos ad Merſæum in Annalibus Archiepiſcoporum Treverenſium remitti, ut diſcamus, *ſanctum Paulinum*, qui certò ſub Conſtantio obiit adeoque, ut Florentinius fatetur, ſaltem ante CCCLXIII; ut diſcamus, inquam, *ſanctum Paulinum, à ſancto Martino Turonenſi conſecratum* fuiſſe, *& à D. Ambroſio dilectum & excultum.* Saniora docebit Baronius & à nobis producentur ſuo loco, ex Severi Sulpitii hiſtoriæ ſacræ lib. 2 aliiſque certioribus eccleſiaſticis monumentis, ex quibus patebit, Paulinum noſtrum Trevirenſem, glorioſæ confeſſionis ſuæ prius curſum abſolviſſe, quam aut Martinus aut Ambroſius ferme catechumeni fuerint; utpote cum ille probabilius anno CCCLIII, poſt Concilium Arelatenſe in exilium miſſus, quinquennio poſt, anno CCCLVIII, laborum ærumnarumque metam attigerit. Locum hic habeat Wandelberti metricum de Paulino elogium, quo menſem Auguſtum ita concludit:

Paulinus pridie Treverorum mœnia luſtrat,
Exilio Antiſtes vero pro dogmate clarus.
Auguſti his demum clauduntur lumina feſtis.

De *Ariſtide* nihil dicitur in Hieronymianis, Beda, aut Rabano; unde certum videtur, à Romano parvo in ſacras Tabulas primum fuiſſe relatum, haud dubie ex Rufini Euſebio lib. 4 cap. 3, his verbis: *Apud Athenas, Ariſtidis, qui Adriano principi de religione chriſtiana libros obtulit.* Et hæc quidem ex hiſtoria eccl. vere conſtant, confirmata ab Hieronymo de Script. cap. 20; non item ea quæ ab Adone ſuperaddita ſunt, de *luculentiſſima* coram Adriano *peroratione*; ut hinc rurſus evidenter pateat, quam inepte velint aliqui, Romanum parvum ex Adone contractum fuiſſe. Sed de his plura alibi. Interim notabis, Viennenſis phraſim à Noſtro plane & integre eſſe deſcriptam, Notkero voces aliquas aut mutante aut tranſponente. *Optatus* Autiſſiodorenſis ab Uſuardo haud dubie appoſitus eſt ex codicibus Hieronymianis, eum diſerte exprimentibus, quidquid adjectitium velit Florentinius. Atque inde patet tota textus noſtri œconomia & ratio. *Ariſtidis.* *Optati.*

AUCTARIA.

Aidani. Enſuitha. Cutbburga. ROSWEYD. Textui ſubdit augmenta Anglica: *In Britannia, monaſterio Gliſtingenſium, ſancti Adani* [potius *Aidani*] *epiſcopi & confeſſoris.* Vide Surium. *In Cantia, depoſitio ſanctæ Enſuitha virginis. Eodem die, ſanctæ Cutbburgæ virginis.*

PULSANEN. Paulini elogium reſecat; In Ariſtide purus eſt: De Optato, nihil.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Hi octo codices cum BELINO primam annuntiationem formant, ut dixi ſupra in lectionibus variantibus. De cetero codices puri ſunt, de altero dicemus infra.

CENTULEN. *Apud Athenas, beati Ariſtidis fide ſapientiaque clariſſimi. Treveris, beati Paulini epiſcopi, qui contra Arrianos fortiter fideliterque pugnavit. Atrebas, ſancti Hadulphi epiſcopi & confeſſoris.* Vide in Actis noſtris die natali XIX Maii. In MOLAN. infra notatur *tranſlatio.* *Hadulphi.*

De Paulino. BRUXELLEN. In Paulino, textum Adonianum deſcribit, additque præterea de ſuo: *A quo nunc mirificatur. Cujus corpus Treverim relatum eſt, ubi in eccleſia ſui nominis in cripta ſubterranea cum corporibus multorum martyrum, poſſorum ſub Rictiovaro, quieſcit.* In Ariſtide ſatis purus eſt. *Antiſiodore, depoſitio ſancti Optati epiſcopi & confeſſoris. Item Andaus epiſcopi.* *Andani.*

HAGENOYEN. Pro *Ariſtidis*, ſcribit *Ariſtionis*, ſed in eo purus eſt: in Paulino, plane Adonianus. Tum: *Item Pariſius, depoſitio ſancti Mederici epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra XXIX Auguſti. *Ipſo die, beati Geneſii martyris Arelatenſis, qui exceptoris functus eſt officio, cum impia, quibus Chriſtiani puniri jubebantur, edicta nollet excipere, comprehenſus eſt, atque decollatus, martyrii coronam proprio cruore baptizatus accepit.* Sæpe in hoc codice, ferme ex ſcriptoris arbitrio, dies commutantur & tranſponuntur; vide Uſuardum XXV hujus. In Optato ſatis purus eſt. *Mederici.* *Geneſii Arelaten.*

AQUI-

AQUICINCT. In fine addit: *Eodem die, sancti Aidani episcopi, cujus animam sanctus Cuthbertus in cælum ab angelis ferri vidit. Item sancti*
Aidani.
Elladii episcopi. In Hieronymianis hoc die refertur, vide VIII Maii.
Elladii.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Aidani episcopi & confessoris. Paulini episcopi & confessoris, exilio relegati. Aristhidis confessoris, viri doctissimi.*
Aidani.

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. C. *Item Elladii episcopi.* Jam dixi ſpectare ad VIII Maii.

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt *Optati.*

ALTEMPS. *In Cantia, depoſitio sanctæ Eanſwithæ virginis.* Vide ſupra ROSWEYD.
Eanſwithæ.

FLORENTIN. *Item, sancti Juliani confessoris, qui patrem & matrem interfecit, cujus vita & tranſitus habetur.* De Julianis alibi actum eſt.
Juliani.

BURDEGALEN. *Altiſſiodoro, sancti Optati episcopi & confessoris. Item Eraclii episcopi.* Si de Senonenſi ſermo eſt, colitur IX Julii.
Eraclii.

EDITIO LUBECO-COL. *Treveris, natale sancti Paulini episcopi & martyris. Qui tempore Arrianæ infeſtationis à Conſtantio imperatore ob Catholicam fidem uſque ad mortem variis exiliis fatigatus, tandem apud Phrygiam, ſub anno Domini trecenteſimo ſexageſimo primo, beatæ paſſionis coronam percepit a Domino.* In Ariſtide purus uſque ad *peroravit*, adjicit, *multiſque illud probavit teſtimoniis prophetarum.* In Optato purus eſt. In fine: *Eodem die, beati Belladii & Aulani episcoporum & confeſſorum.* Fallor ſi non velit indicare *Elladium* & *Aidanum*, de quibus ſupra. *In Anglia, sancta Cuthburga virginis.*
De Paulino.
Belladii & Aulani.
Cuthburgæ.

BELIN. Præter mutationem in annuntiatione prima, addit in fine: *Item sanctorum martyrum Robuſtiani & Marci.* Vide Romanum, in quo prior etiam recolitur XXIV Maii.
Robuſtiani & Marci.

GREVEN. *Colomanni martyris.* Si de ſocio Kiliani agitur, vide XIII Julii. *In Anglia, sancti Aidani episcopi Lindisfarnenſis & confeſſoris. Hic, ut teſtatur Beda libro 3, vita & miraculis clarus, nil ex omnibus, quæ in Evangelicis, ſive Apoſtolicis ſive Propheticis litteris facienda cognoverat, prætermittere, ſed cuncta pro viribus implere curabat. Item, apud Marſiliam, sancti Lazari episcopi & martyris, quem Dominus a morte ſuſcitavit.* Uſuardus habet eum XVI Kalend. Januarii. *Juſti & Clementis episcoporum & confeſſorum. In Anglia, Cuthburgis virginis abbatiſſæ. Potamiæ virginis. In Egypto, virginum plurimarum.*
Colomanni.
De Aidano.
Lazari.
Juſti & Clementis.
Cuthburgis.
Potamiæ.
Plurimar. virginum.

MOLAN. *In loco Blandinium dicto, dedicatio & conſecratio baſilicæ beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Item sanctorum martyrum Robuſtiani & Marci. Tranſlatio sancti Hadulphi episcopi & confeſſoris Jotro monaſterio, sancti Ebraiſili episcopi & confeſſoris.* Ab aliis vocatur *Ebrigiſilus.* Exinde typis minoribus: *In Anglia, sancti Aidani episcopi Lindisfarnenſis & confeſſoris. Hic, ut teſtatur Beda libro tertio, vita & miraculis clarus, nil ex omnibus quæ in Evangelicis, ſive Apoſtolicis, ſive Propheticis litteris facienda cognoverat prætermittere, ſed cuncta pro viribus implere curabat.* Ex GREVEN. deſcripta ſunt, uti & quod ſequitur: *In Anglia, Cuthburgis virginis abbatiſſæ.* Editiones aliæ habent: *Item, sanctorum martyrum Robuſtiani & Marci Jotro monaſterio* &c. ut ſupra. *Eodem die, sancti Aidani episcopi. Cujus animam sanctus Cuthbertus in cælum ab angelis ferri vidit. In Anglia, sancta Cuthburgis virginis & reginæ. Ibidem, depoſitio sanctæ Eanſwidæ virginis & abbatiſſæ.* Vide dicta ſuperius. *Atrebati, tranſlatio sancti Hadulphi episcopi & confeſſoris. In loco Blandinium dicto, dedicatio* &c. ut in priori. *Die trigeſima prima, depoſitio venerandæ Zonæ sanctiſſimæ Deiparæ,* cui minoribus typis adjungitur, *in anniverſario die dedicationis templi in Chalcopratiis.* Vide Surium hoc die.
Dedicat. in Blandin.
Robuſt. &c.
Tranſlat. Hadulphi.
Ebraiſili.
De Aidano.
Cuthburgis.
Eanſwidæ.
De Zona Deiparæ.

MENSIS

MENSIS SEPTEMBER

Habet Dies xxx.

Kalendis. *Die* 1.

JEſu Nave & Gedeon prophetarum. Item natalis beatiſſi- *Jeſu Nave*
mæ Annæ prophetiſſæ, cujus ſanctitatem Euangelicus ſer- *& Gedeon.*
mo prodit. Apud Capuam via Aquaria, ſancti Priſci mar- *Anna pro-phetiſſa.*
tyris, qui fuit unus de antiquis Chriſti diſcipulis. Remis, *Priſci.*
depoſitio ſancti Sixti, epiſcopi primi civitatis ipſius. Senonis, beati *Sixti.*
Lupi epiſcopi & confeſſoris, de quo refertur, quia quodam die, dum *Lupi.*
aſtaret præſente clero ſacris altaribus, lapſa eſt cælitus gemma in ejus *Victoris.*
ſancto calice. Cenomannis, ſancti Victoris epiſcopi.

Soli puri ſunt *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Pro *Senonis*, legit Greven. *Senones.* Et ipſe & Molan. à reliquis codicibus differunt, quod habeant, *ejus calice ſancto;* ego tamen ceteros ſecutus ſum, licet in aliquo à puritate deficiant. Commune omnium additamentum eſt, *Egidii abbatis*, diverſo loco poſitum diverſa phraſi à ſingulis expreſſum. De Pratenſi teſtatur Caſtellanus, quod ſub linea laterculi ultima, quæ ſimul paginæ ultima eſt, additum invenerit manu antiqua: *Eod. die, natalis S. Egidii abbatis.* In Heriniensi, loco antepenultimo, legitur: *Item S. Egidii abbatis.* In Antverp. majore, poſt, *calice*, *Ipſo die, S. Egidii abbatis & confeſſoris.* In Roſweyd. ultimo loco: *In Provincia, natale beati Egidii, cujus vita multis miraculorum ſignis fuit venerabilis.* Munerat. tertio loco inſeruit: *Provincia, S. Egidii abbatis.* Tanta in codicibus variatio, argumentum, ni fallor, evidens eſt, ad primigeniam Uſuardi lectionem, *Ægidium* non pertinere.

OBSERVATIO. Prophetæ, primo loco hic poſiti, ex Romano parvo in Adonem, inde *Jeſu Nave*
in Noſtrum deducti ſunt, à Notkero *Prophetarum* titulo privati. Cur poſtremum *& Gedeon.*
Caſtellanus ad XII Decembris remittendum aſſerat, hactenus non perſpicio. Quæ ſe-
quitur, *beatiſſima Prophetiſſa*, ab Adone inter Feſtivitates Apoſtolorum primum conſigna- *Anna pro-*
ta fuit, deinde in Martyrologio poſt *Priſcum*, cui Uſuardus eam antetulit, ex præfatis *phetiſſa.*
Feſtivitatibus accipiens, quidquid adjecit elogii. Reliqua vide in Euangel. Lucæ 2. De
Priſco, ſic ferme codices Hieronymiani: *In Capua Aquaria, vel Aquiria, natalis S. Priſci.*
Romanum parvum, viam reticens: *Capuæ, Priſci martyris, de illis antiquis Chriſti diſcipulis.* *Priſci.*
Diſtinctius Ado, *via Aquaria*, quod mirum eſt à Notkero ſuppreſſum. Noſter ſua omnia

Digitized by Google

verbatim ex Adone tranſumpſit. An ſatis ſubſtent paucula, quæ de eo habet Petrus in *Sixti.* Catalogo lib. 8 cap. 17, alibi videbitur. *Sixtus* vel *Xyſtus* Remenſis, antiquioribus prætèritus, ab Uſuardo in ſacras Tabulas relatus eſt, ſed modo ſimpliciſſimo, ut hîc patet; quæ præterea in hodierno Romano ſuperaddita ſunt, non æque certa eſſe ex Remen- *Lupi.* ſium traditione apud Flodoardum, Marlotum & alios, ſuo loco demonſtrabitur. *Lupus* Senonenſis, hoc ſolum elogio ab Adone exornatur: *Sanctitate & ſignis miraculorum illuſtriſſimi*; unde facile colligitur, latuiſſe Viennenſem Lupi Acta, quæ Uſuardum vidiſſe, ex relato ſigno manifeſtum exiſtimo. In nonnullis Hieronymianis cum *Victore*, *Victorio*, vel *Victurio* Cenomanenſi adſcriptus reperitur, ſed utrumque adſcititium putat Florentinius. Præfata Lupi Acta edidit Surius, ſed phraſi ab autographo multum diverſa, quod nos ſuo tempore ſincerum & integrum dabimus. Wandelbertus in Joſue liberalior, Priſcum & Lupum etiam merito laudat, adjecta Verena, de qua vide Molanum in Auctariis. Sic alios honorat:

> *Legifer heredem proprie quem linquit honores*
> *Promiſſam populo terram, qui ſorte per aſtra,*
> *Per loca per celſos montes diſtinxit & urbes,*
> *Septembres Joſue tenet orditurque Calendas.*
> *Priſcus & has martyr trabeatus ſanguine luſtrat.*
> *Præſul & his Senonum Lupus ade coruſcat ab alta.*

Porro de *Victore* agunt Florus & Rabanus, quorum elogia plane diſſimilia, aliaque à re- *Victoris.* centioribus edita, amplam in Actis diſſerendi materiam ſubminiſtrabunt. Vide interim notationes Baronii & Florentinii. Atque etiam notulam P. Mothier in noviſſima verſione Gallica Martyrologii Romani edita anno MDCCV, ad hanc diem. Unde *Victorem* Uſuardus acceperit, incertum eſt, forte aut Acta aliqua vidit, aut ex Gregorio Turonenſi, nomen deſcripſit. De Cenomanenſium epiſcoporum geſtis nonnulla in Thuribio XVI Aprilis à pag. 455 eruderavit Henſchenius; plura circa eorum chronologicam ſeriem collegit Papebrochius XIX Junii ad vitam *Innocentis* vel *Innocentii* à pag. 854, poſt ipſorum Acta à Mabilione vulgata tomo 3 Analect. à pag. 46. Sintne exhauſtæ difficultates, collige ex Tillemontio tomo 4 à pag. 730. Sed de his alibi decernendum eſt. Quidquid autem ſtatueris, interim patet ex codicibus noſtris, textum hactenus relatum vere Uſuardinum eſſe, à quo *Ægidium* excludendum ſupra oſtendimus. De *Longino* Adonis, vide in Auctariis.

AUCTARIA.

DE PRATENS. in lectionibus Variantibus ſupra abunde diximus. Vide de Ægidio citatum P. Mothier.

HERINIENS. Proprium Remenſe ſecundo loco inſerit, nempe: *Remis,* *Sixti & Sinicii.* *depoſitio ſancti Sixti epiſcopi primi civitatis ipſius, & beati Sinicii ejuſdem ſucceſſoris.* De Ægidio, vide ſupra. In fine adjicitur proprium *Nivardi.* aliud: *Eodem die, depoſitio ſancti Nivardi epiſcopi.*

ANTVERP-MAJ. Truncatus eſt in elogio Priſci. Et turpius Sixtum cum Lupo confundit; illi, hujus elogium tribuens de gemma &c. De Ægidio, dictum eſt.

ROSWEYD. Quarto loco perperam immi- *Petri Alex.* ſcet: *Alexandriæ, Petri epiſcopi & martyris, qui primus Arrium presbiterum anathematis vinculo condempnavit.* Vide XXVI Novembris. Penul- *Verenæ* timo loco inſeritur: *ſancta Verena virginis.* In fine de Ægidio, ut ſupra.

PULSANEN. In 1, 2, & 3 purus, omittit *Lupi M.* Sixti. Sequitur: *Senones, beati Lupi epiſcopi &* *Ægidii.* *martyris. Eodem die, ſancti Egidii abbatis.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Satis puri ſunt, ſed in fine adjiciunt: *Item Egi-* *Ægidii.* *dii abbatis.* Primus omiſit nomen *Anna.* Pro *Victore*, ſcribunt *Victuri* & *Victurii*, fortaſſe non male. Vocatur etiam *Victorius.*

MUNERAT. Pro *Anna* habet *Agna.* Tertio loco, de Ægidio, ut ſupra. Pro *ſancto calice*, legit, *ſacrum calicem.* In fine, ſubdit, *Ambia-* *Firmini.* *nis, tranſitus ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris.* Videndæ ſunt de hoc Firmino nuperæ diſſertationes D. l'Eſtocq & aliorum.

ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Satis puri ſunt, ſed penultimo loco: *Item, natale ſancti E-* *Ægidii.* *gidii abbatis.* Habent etiam *Victuris*, vel *Victuri.*

ULTRAJECT. & LEYDEN. Incipiunt: *Apud Beneventum, natale ſanctorum martyrum XII fra-* *De 12 fratr. Benevent.* *trum, Donati & Felicis, Arontii & Honorati, Fortunatiani & Saviniani, Septimini & Januaris, Felicis & Vitalis, Saturnini & Repoſiti. Hi cum ſua prædicatione plurimos convertiſſent, ſub imperatore Maximiano, judice Valeriano, capitalem ſententiam ſuſtinuerunt.* Vide eorum Acta verſu hexametro deſcripta, apud Surium hoc die. Sequitur Prophetarum & Annæ, ut in textu. Deinde: *In territorio Conſtantienſi, ad locum qui dicitur Aqua dura, ſancta Verena vir-* *Verenæ.* *ginis.* De qua videri poteſt longum Notkeri elogium. Sequuntur reliqua textus, in quo penultimo loco: *Item, natale ſancti Egidii abbatis.* *Ægidii.*

ALBERGEN. & DANIC. In Beneventanis, *De Benev.* prioribus fere ſimiles, ſecundo loco ponunt: *Ægidii.* *In Provincia, ſancti Egidii abbatis, magnarum vir-* *Verenæ.* *tutum viri.* Tum de Prophetis & Anna. *In territorio Conſtantienſi* &c. ut ſupra. Deinde textus.

CENTULEN. In Prophetis, purus eſt. *Ipſo die, beatiſſima Agna propheteſſa, filia Phannel,* *De Anna* *de Tribu Aſer, cujus ſanctitatem Evangelicus ſermo deſcribit. Remis Francorum metropoli, ſanctorum confeſſorum Pontificumque Sixti, Sinicii at-* *De Sixto &c.* *que Nivardi. Senonis, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris.*

Firmini. *feſſoris. Ambiani, ſancti Firmini epiſcopi & confeſ-*
ſoris. Capuæ vin Aquarin, ſancti Priſci martyris,
qui fuit unus ex illis antiquis Chriſti diſcipulis. Ipſo
Ægidii. *die, depoſitio S. Egidii abbatis, quem ob meritum ſan-*
ctitatis, omne genus hominum quærit & veneratur.

Bruxellen. Incipit: *Sancti Egidii abbatis*
De Ægidio. *& confeſſoris, magnarum virtutum viri. Qui de*
Græcia in Provinciam veniens, mira claruit ſan-
ctitate. Cui angelus infra Miſſarum ſolemnia
ſuper altare detulit cartam continentem quoddam
occultum peccatum Karoli magni regis, quod ipſe
nulli umquam auſus fuerat confiteri. Quo confeſſo,
ſanctus Egidius abbas migravit ad Dominum. In
prophetis, Anna, & Priſco, ſatis purus eſt. Tum:
Longini. *Apud Cæſaream Cappadociæ, ſancti Longini mili-*
tis & martyris. Quem tradunt illum eſſe, qui lancea
latus Domini pendentis in cruce aperuit. Hic poſt-
modum baptizatus ab Apoſtolis pro fide Chriſti capi-
te truncatus eſt, & Afrodiſius commentarienſis,
ſimul cum eo capite plexus coronatur. Hæc ferme ex
De Benev. Adone, vide Uſuardum XV Martii. De Bene-
ventanis, eadem ferme quæ ſupra. In Lupo, Sixto
Verenæ. & Victurio, ſatis purus eſt. Pro *Verena*, ſcribit *Se-*
rena, de qua eadem ſcribit quæ ſupra Ult. &c.

Hagenoyen. Agit de ſolo Joſue, cui elogium
ex Hiſtoria ſacra appingit. Tum: *In territorio*
Conſtantienſi, ad locum qui dicitur Aqua dura, id eſt
De Verena. *Zurziatum, depoſitio ſanctæ Verenæ virginis, mira-*
culorum gloria & ſanctitate illuſtris. In Lupo, non
Vvardi & Firmini. omnino purus eſt. Dein: *Item Vuardi* [an non
Nivardi?] *& Firmini epiſcoporum & confeſſorum.*
De Anna, aliqua adjecit ex Euangelio. *Item ſan-*
Longini. *cti Longini, militis & martyris, latus Domini perfo-*
7. frat. mart. *rantis. Item ſeptem fratrum martyrum.* In Priſco
Ægidii. purus eſt. De Ægidio multa narrat, quæ non
vacat deſcribere. Sequitur in fine, de Sixto &
Victurio, ſatis pure.

Aquicinct. Tertio loco ponitur: *Eodem*
Ægidii. *die, ſancti Egidii abbatis.* In fine, calamo re-
centiore adjungitur: *Eodem die, Ambianis, beati*
Firmini. *Firmini epiſcopi & confeſſoris, qui dum Miſſam*
celebraret, palmam Domini in excelſis ſuper cali-
cem conſecrationem [an forte *ſuper calicem conſe-*
cratum vel *conſecrandum*] *vidit.*

Victorin. & Reg-Suec. ſignatus num. 130.
Ægidii. In fine: *Eodem die, natale ſancti Egidii abba-*
Terentiani. *tis, quieſcentis ſuper ſtagnum maris. In Tuſcia,*
De Benev. *ſancti Terentiani epiſcopi. Benevento, 12 fratrum.*

Ambianen. *Ambianis, tranſitus beati Firmini*
De Firmino. *epiſcopi & confeſſoris. Qui inter cetera bonitatis*
ſuæ inſignia, dum corpus Domini ſacraret in ter-
ris, manum illius meruit videre in cælis.

Matric-Cartus-Ultraject. *Sixti &*
Sixti &c. *Sinicii epiſcoporum. Lupi epiſcopi & confeſſoris.*
Ægidii. *Ægidii abbatis. Sanina virginis.* Notat in mar-
Sanina. gine: *Saninam non invenio, ſed bene Verenam.*
De Benev. *Duodecim fratrum martyrum*, haud dubie Bene-
ventanorum. *Item Jeſu Nave & Gedeon.*

Reg-Suec. num. 428. *In Provincia, ſancti*
Ægidii. *Ægidii abbatis. Ambianis, tranſlatio ſancti Fir-*
Firmini. *mini epiſcopi & confeſſoris.*

In Vatican. num. 5949. Deſunt, *Joſue, Ge-*
Benevent. *deon, Sixti, & Victoris.* Adjicitur: *Beneventi, na-*
talis ſanctorum martyrum duodecim fratrum. In
Terentiani. *Tude, ſancti Terentiani epiſcopi & martyris.*

Strozzian. &c. *In territorio Tudertino, ſancti*
Terentiani. *Terentiani epiſcopi & martyris. Capua, ſancti Pri-*
Fidelis. *ſci.... Item ſancti Fidelis confeſſoris, qui fuit ſocius*
ſancti Cerbonii epiſcopi Populonienſis, & apud eam-
dem urbem quieſcit, magnæ ſanctitatis viri. Apud
Reguli. *Africam ſancti Reguli epiſcopi & martyris, cujus*
corpus requieſcit in baſilica ſancti Martini in ci-
vitate Lucana. Item, ſancti Mamertini abbatis, Mamertin.
apud monaſterium ſancti Germani, ubi poſt ſanctum
Alodium abbas fuit, ibique laudabiliter vivens
tam Deo quam hominibus, quievit in pace.

Lugdunen. *In territorio Menoſenſi, natalis* Ægidii.
ſancti Ægidii. De hoc alii pluribus.

Bizunticen. Poſt *Victoris: Item Auguſtodu-*
ni, exceptio corporis ſancti Lazari, quem Dominus De Lazaro.
Jeſus ſuſcitavit a mortuis.

Remens. SS. Tim. & Apoll. *Remis, depo-*
ſitio BB. confeſſorum, pariterque ejuſdem urbis Sixti &c.
Pontificum, Sixti, Sinicii atque Nivardi.

Editio Lubeco-Col. In prima pura, in ſe-
cunda, interjecit, *filia Phanuelis* Tum: *In Provin-*
cia, ſancti Egidii abbatis, magnarum virtutum viri. De Ægidio.
Hic de Athenis ex regia & Chriſtianiſſima ſtirpe
progenitus, ac ſacris litteris ſufficienter edoctus, poſt
mortem amborum parentum, patrimonium ſuum pau-
peribus erogavit, & ipſe humanæ laudis fugiens peri-
culum, ad interiorem heremum ſe tranſtulit, juxta
fluvium Rodani, in locum, qui Septimana vocatur, &
ibi manens triennium, ſolum herbarum radicibus
& lacte cujuſdam cervæ vixit. Tandem diem obi-
tus ſui Dominus illi per ſpiritum revelavit, quem
ille fratribus indicans, feliciter migravit ad Do-
minum. Treveris, tranſlatio ſancti Mathiæ Apo- Tranſlat.
ſtoli de Roma Treverim &c. ut melius infra de- Mathiæ.
ſcribemus ex Greveno. Sequitur: *Apud Bene-* Benevent.
ventum, de XII fratribus, ut ſupra. *Civitate*
Ambianenſium, depoſitio ſancti Firmini epiſcopi De Firmino.
& confeſſoris. Hic tanta ſcientia & ſanctitate flo-
ruit quod omnium Europæ eccleſiarum doctor &
rector efficeretur. Deinde epiſcopus eccleſiæ Am-
bianenſis ordinatus eſt & completis annis ætatis ſuæ
quadraginta ſeptem, ad Chriſtum tranſiens, ſancto
fine quievit. Qui ſepultus in eccleſia beatæ Mariæ
Virginis juxta corpus prædeceſſoris ſui, ſancti mar-
tyris & antiſtitis Firmini, cujus nomen ipſe ſorti-
tus eſt. In Priſco & Sixto pura eſt. De Lupo
Senonenſi conjungit elogium Adonianum cum
Uſuardino. *Cenomannis, S. Victuris epiſcopi & con-*
feſſoris. Eodem die, S. Vivardi epiſcopi & confeſſoris. Vivardi.

Belin. In textu non ſatis terſus, ſubjicit:
Item ſancti Egidii abbatis. Eodem die, Beneventi, Ægidii.
ſanctorum martyrum duodecim fratrum. Et in al-
tera editione: *Eodem die, ſancti Lazari martyris.* Lazari.

Greven. *Ipſo die ſecundum Adonem, Longini* De Longino ex Adone.
militis & martyris, qui latus Domini lancea ape-
ruit. Hic ab Apoſtolis baptizatus, cum apud Ca-
padociam præcipuus degeret, ob Chriſti confeſſio-
nem comprehenſus, linguâ præciſâ, dentibuſque
excuſſis, capite truncatus, triumphavit. Uſuar-
dus eum habet Idibus Martii. Cum ipſo ſimul co-
ronatus eſt Afrodiſius commentarienſis, qui poſt
linguæ abſciſſionem, Chriſtum expedite loquebatur.
Bethſaida prima, natalis ſancti Marcialis [prima Marcialis & ſociorum.
editio *Marciani*] *epiſcopi, Siſinnii & Amanſi.*
Petri epiſcopi Alexandrini & martyris. In Be- Petri Alex.
neventanis, ferme ut ſupra. *Terentiani epiſcopi* Benevent.
& martyris. Secundum alios vero, III Kalend.
Septembris. In Tuſcia civitate Lucana, ſancti Re- Reguli.
guli epiſcopi & martyris. Item, ſanctorum Con- Conſtant. &c.
ſtantii & Feliciani. Remis, Vivardi epiſcopi & Vivardi.
confeſſoris. Ambianis, ſancti Firmini epiſcopi &
confeſſoris, qui à patre Fauſtiano, viro nobili, ad
honorem ſancti Firmini Ambianenſis epiſcopi mar-
tyriſque glorioſi, quem ipſe ſepelierat, Firmini De Firmino.
nomine vocatus eſt. Cumque vita & eruditione præ-
cipuus, dictam eccleſiam multis annis ſtrenue re-
xiſſet, in Domino feliciter obdormivit. Ipſo die,

Berchariī eam elogio. *ſecundum Cathalogum, ſancti Berchari abbatis & martyris. Hic ſub ſancto Vivarde Remorum epiſcopo primum, deinde ſub Euſtaſio abbate, in Luxovienſi monaſterio moribus & ſapientia imbutus, cum tempore quodam potum ex vaſe eliceret, juſſu abbatis vocatus, mox omnibus relictis, nec ipſum vas obſtruens, quo vocabatur occurrere feſtinavit. Cumque ex vaſe illo continenter liquor efflueret, vaſe repleto (ut meritum obedientiæ innoteſceret) liquor in ſublime tolli cœpit, nec quicumque in terram defluxit. Poſtmodum vero à filio, quem ob culpam corripuerat, occiſus, martyrum numero aſſociari meruit.* *Sinicii.* *Remis, ſancti Sinicii epiſcopi & confeſſoris. Apud Arelatum oppidum Provinciæ,* *De Ægidio.* *ſancti Egidii abbatis & confeſſoris. Qui anno Domini* DCCXV *de Athenis, unde claram duxit originem, veniens, apud ſanctum Cæſarium Arelatenſem epiſcopum biennio manſit. Sed eremum cupiens, humanæque laudis timens periculum, clam diſceſſit in locum, qui Septimania dicitur, ubi Rodanus in mare defluit, herbarum radicibus, & cervæ cujuſdam lacte triennio vivens. Tandem constructo monaſterio, multos ad contemptum mundi vitamque monaſticam inſtruens, plenus fide & operibus bonis, quievit in pace.* *Rotbildis.* *Rotbildis, regina Franciæ.* *Verenæ.* *In diœceſi Conſtantienſi, ſanctæ Verenæ virginis, ex ſocietate ſanctorum Thebæorum.* *De tranſlat. Mathiæ.* *Treveris, tranſlatio ſancti Mathiæ Apoſtoli, ab urbe Roma. Cum enim ad inſtantiam ſanctæ Helenæ Treveris indigenæ, Silveſter Papa beatum Agricium patriarcham Antiochenum Trevirenſibus epiſcopum mitteret, tradidit ei præfata imperatrix per manus ſancti Silveſtri, tunicam Domini inconſutilem, cum uno ex clavis ac cultello* [prima edit. *Chriſti*] *quo in cœna uſus fuerat. Inſuper & corpus ſancti Mathiæ Apoſtoli, quod ipſa de Judæa Romam tranſtulerat, ut hoc honore condigno urbi ſuæ inferret. Qui Treverim veniens, ſacras reliquias diverſis in locis diſtribuit, ſanctum vero Mathiam, juxta corpus ſanctorum patrum Eucharii & Valerii epiſcoporum, venerabiliter collocavit. Item Treveris, inventio ejuſdem Apoſtoli apud ſanctum Eucharium.* *Invent. Mathiæ.* Sic etiam habet Editio Lubeco-Col.

Molan. Poſt *Victoris epiſcopi*, ſubdit: *Cujus* *De Victore.* *geſta habentur præclara in ſanctitate & miraculis. Item, ſancti Egidii abbatis in Provincia.* *Ægidii.* *Ambianis, tranſitus ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris.* *Firmini.* *Tranſlatio ſancti Mathiæ Apoſtoli de Roma Treviros.* *Tranſl. Mat.* *Eodem die, depoſitio ſancti Nivardi.* *Nivardi.* *Remis, depoſitio beati Sinicii, ſucceſſoris ſancti Sixti, primi civitatis ipſius epiſcopi.* *Sinicii.* *Eodem die, Beneventi, ſanctorum martyrum duodecim fratrum.* *Benevent.* *Ad Aquas duras, natale ſanctæ Verenæ virginis.* *Verenæ.* De hac ipſa ſancta Verena ultimo ſuo verſiculo ita cecinit Wandelbertus:

Has & Verena ruſlam ſolemnin ſancta.

Dein typis minoribus: *Dominica die ante nativitatem beatæ Mariæ Dei genitricis, Lovanii in baſilica ſancti Petri, ſolemnitas recollectionis feſtorum ejuſdem beatiſſimæ Virginis, quæ cum totius urbis lætitia feſtive celebratur.* *Recollect. feſt. B. M. V.* Editiones aliæ, idem habent elogium de Victore, quod ſupra dedimus. *Item in Provincia, ſancti Egidii abbatis.* De Beneventanis, ut in prima. *In Alto-villari, depoſitio ſancti Nivardi epiſcopi Remenſis.* De Firmino breviter, ut ſupra. *In territorio Conſtantienſi, ad Aquas duras* &c. *In die prima, ſancti martyris Anthalæ, & ſanctarum martyrum quadraginta mulierum, & Ammonis diaconi atque didaſcali ipſarum: & ſanctorum Martyrum, Calliſtes, Euodii & Hermogenis fratrum.* *Anthalæ & multor. martyrum.* *Et principium indictionis, novique anni.* *De princip. Indictionis.* *Et commemoratio ſuperbenedictæ Dei genitricis, in Maſinis. Treveris, tranſlatio ſancti Mathiæ Apoſtoli de Roma.* *Commemor. B. M. V. in Maſinis.* Rurſus minori charactere: *Dominica die prima menſis Septembris, Lovanii in baſilica* &c. ut ſupra. Non minori apparatu eadem ſolennitas *Recollectionis* feſtivitatum &c. Antverpiæ quotannis celebratur Dominica poſt Octavam Aſſumptionis ejuſdem beatiſſimæ Virginis.

IV *Non.* *Die* 2.

Juſti. Lugduno Galliæ, natalis ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris, qui in heremum ſecedens, cum aliquot annis proximam angelis egiſſet vitam, & dignus adeſſet finis tantis laboribus, regnum ſcandere cælorum beato lucro promeruit. Hujus ſanctum corpuſculum cum oſſibus beati Viatoris ejus miniſtri, poſtea Lugdunum relatum eſt. *Helpidii.* Eodem die, apud præfatam urbem, ſancti Helpidii epiſcopi & confeſſoris. *Antonini.* In Appamia, ſancti Antonini martyris.

Sic legunt *Praten. Herinien. Antverp-major*, *Munerat. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. Eſt inter codices vetuſtiores & recentiores ea notabilis variatio, quod primi ex Uſuardi mente, *Juſti* elogium ex duobus Adonianis contractum exhibeant, nempe ex hac die & ex XIV Octobris; alii vero, ut Antverp. Max-Lubec. &c. ex ſolo hoc die hauſiſſe videantur, ut patebit Auctaria cum Adone conferenti. Ceterum inter puros codices hoc maxime diſcriminis occurrit; Praten. Antverp. major & Munerat. conſtructionem formant non ſatis perfectam; *regnum ſcandens cælorum beato lucro promeruit*: alii nitidius, *regnum ſcandere cælorum beato lucro* &c. Vide Adonem XIV Octobris, ubi invenies, *& dignus adeſſet finis tantis laboribus regnum ſpondens cælorum.* &c. Certa videtur lectio à nobis in textu expreſſa. De *heremum* vel *eremum*, diximus alibi. Muneratus pro *Helpidii*, ſcribit *Elpidii*: & pro, *In Appamia*, *In Appia.* Greven. Molan. & alii habent *Apamia*: utrovis modo ſcripſeris, mihi ſus deque eſt.

OBSER-

OBSERVATIO. *Juſtus Lugdunenſis*, inclytiſſimus poſt Irenæum epiſcopus, in Hierony- *Juſti.*
mianis antiquari additionem ſapit, inquit Florentinius, nonnulla tamen ex Theophilo Raynaudo aliiſque notans, quæ actis illuſtrandis lucem afferre poterunt. A Floro & Rabano hac ipſa die ſignatum invenies, ut proinde ratio non appareat, cur in Adonem inſurgant aliqui, quod Juſtum hac die collocarit. Nemo fortaſſe minus vapulare meritus eſt, cum clariſſime hodie explicet, *migraſſe ad Dominum pridie Idus Octobris: corpus* vero *à religioſis civibus Lugdunum cum oſſibus beati Viatoris miniſtri ejus relatum, & condigno cultu in baſilica beatorum ſeptem fratrum Machabæorum & martyrum glorioſiſſimorum conditum eſſe* IV *Nonas Septembris.* Si Adonis verba, tum hic, tum XIV Octobris, cum Flori & Rabani elogiis conferas, merito dubitabis, an ex iiſdem Actis ſinguli ſua hauſerint. Notkerus hîc Adonem ferme deſcribens, contra expreſſam ejuſdem ſententiam, ad XIV Octobris, corporis tranſlationem refert. De Uſuardo conſtat, natalem hodie ab eo celebrari, quamvis ambas Adonis annuntiationes legerit, contulerit, & ex utraque ea decerpſerit, quibus encomium ſuum componeret: quod non advertentes ſcioli aliqui, recentiorum codicum deſcriptores, phraſim Uſuardinam immutantes, ex ſolo hujus diei Adoniano laterculo omnia accipienda putaverunt, quorum verba in Auctariis dabimus. Plura ſuggerent Baronius, Severtius, Hermantius, in Ambroſio, aliique ſuo loco expendendi. Quos inter non poſtremus erit Tillemontius tomo 8. à pag. 546 & 798. Acta latina apud Surium hoc die exſtant, ſed elimato de more ſtylo, quem ex pluribus Mss. noſtris integritati reſtituemus. Wandelbertus de ſolo Juſto ſic breviter canit:

Quartas hinc Nonas Lugduni Juſtus honorat.

De *Helpidio* nulla Adone antiquior in ſacris Faſtis memoria, ex quo ab Uſuardo & *Helpidii.*
Notkero contractiori nonnihil phraſi acceptus eſt. Pauca de eo memorat laudatus Severtius pag. 39. *Antoninus*, quiſquis ille eſt, unus an multiplex, multis controverſiis materiam præbet. Ita de illo hodie apographa Hieronymiana: *In partibus Appamiæ, na-*
talis ſanctorum Anthonii & Antonini. Ad quæ Florentinius multa diligenter colligit, de *Antonini.*
martyrii loco, iſne ſcilicet *in Syria*, an *in Aquitania* quærendus ſit; de diſtinctione vel identitate *Antonii* & *Antonini*, qui in præfatis apographis conjunguntur. Diſputant alii, an idem ſit *Antoninus*, qui hac & ſequenti die in iiſdem apographis legitur. Rurſus an recte ab Adone, Uſuardo & aliis *Antoninus* aliquis die ſequenti *Capuæ* adſcribatur. De quibus omnibus alia habet Baronius, alia Chiffletius, alia demum Tillemontius tomo 4, in Dionyſio Pariſienſi, articulo x & nota xv, pag. 464 & 720. Quæ curioſus lector conſulere interim poteſt, donec Acta, à poſtremo & ſequacibus repudiata, a nobis ſuo tempore & loco accuratius examinentur. Videantur etiam Auctaria in Ultrajectino, Centulenſi, Victorino &c. Auctor Romani parvi, qui priores duos reticet, *Antoninum* diſerte notat, ſimplici eo modo, quo in Adonem & Uſuardum tranſiit, Notkero pro *Antonini* ſcribente, *Antonii.* De Capuano Antonino *annorum viginti puero*, agetur die ſequenti. Hæc pro ſinceritate & ſimplicitate lectionis noſtræ Uſuardinæ dicta ſufficiant.

AUCTARIA.

ROSWEYD. In textu non omnino purus, ſuperaddit in fine: *Leucorum civitate, ſancti Manſueti epiſcopi. In*
Manſueti. *Nicomedia, ſancti Aniceti. Item Pho-*
Anicet. *Photini & ſociorum.* *tini cum ſociis ſuis, qui in thermas publicas miſſi, inter flammas ſpiritum reddiderunt.* Vide de his Acta quæ exſtant apud Surium.

PULSANEN. In prima & ultima ſatis purus, deficit in media de Helpidio.

ANTVERP MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Ex eorum numero ſunt, qui phraſim Uſuardinam immutant, hoc modo: *Natale*
De Juſto. *ſancti Juſti Lugdunenſis epiſcopi, miræ ſanctitatis & prophetici ſpiritus viri, qui apud Egyptum quidem obiit, ſed corpus ejus cum oſſibus beati Viatoris miniſtri ejus, à religioſis civibus Lugdunum relatum, & cum digno cultu in baſilica conditum eſt.* Cetera pura ſunt, niſi quod ANTVERP-MAX. pro *Antonini*, ſcribat *Anthonii.*

ULTRAJECT. ALBERGEN. & DANIC. Sic
De Antonin. incipiunt: *Apud Apamiam, ſancti Antonini martyris. Qui à gentilibus dum comprehenſus proſternitur, corpus ejus in partes plurimas ab eis diſcerptum, in momento ſic divinitus adunatur, ut ſingula membra prius diſperſa, in unam eamdemque compagem fiat reverſa.* De Juſto habent ut ANTVERP. &c. In Helpidio puri ſunt.

LEYDEN. Cum præcedentibus in re convenit, ſed ordine diſcrepat, primo loco, ut eſt in textu Uſuardino, Juſtum annuntians.

CENTULEN. *In Galliis territorio Caturcenſi,*
ſancti Antonini presbyteri & martyris. Eodem *De duobus*
die, ſancti alterius Antonini pueri, martyris. Lug- *Antoninis.*
duni, ſancti Juſti epiſcopi. Et ibidem ſancti Helpidii epiſcopi & confeſſoris.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Apamiam, na-*
tale ſancti Anthonini martyris. Qui à gentibus *De Antonin.*
comprehenſus proſternitur; & dum corpus ejus in partes plurimas eſſet diſcerptum, in momento &c.
ut ſupra. *Apud Lugdunum Galliæ, ſancti Juſti* *De Juſto.*
epiſcopi & confeſſoris, miræ ſanctitatis & prophetici ſpiritus viri. Qui clam epiſcopatum ſuum relinquens, perveniens ad Egiptum; ubi in heremum ſecedens, cum per aliquot annos inter monachos, proximam angelis vitam egiſſet, quievit in pace. Cujus corpus cum oſſibus beati Victoris miniſtri ejus

Lugdunum relatum & in baſilicn ibidem conditum eſt. In Helpidio purus eſt.

HAGENOYEN. *Lugduni Galliæ, natale ſancti* *De Juſto.* *Juſti epiſcopi & confeſſoris, miræ ſanctitatis & prophetici ſpiritus viri. Qui in heremum* &c. ſatis *De 12. frat. Benevent.* pure. In Helpidio etiam purus eſt Sequitur: *Apud Beneventum, natale ſanctorum martyrum & fratrum, Donati, Felicis, Aroncii, Honorati, Fortunati, Saviani, Septimini, Januarii, Felicis, Vitalis & Repoſiti. Hi cum ſua prædicatione plurimos ad fidem convertiſſent, ſub imperatore Maximiano & judice Valeriano, capitalem ſuſceperunt ſententiam. Horum feſtivitas agitur in Kalendis Septembris.* Ut quid ergo hac die referuntur? De Antonino habet ut ULTRAJECT. &c.

AQUICINCT. In fine: *Leucborum civitate,* *Manſueti.* *ſancti Manſueti epiſcopi & confeſſoris.* Vide codices inter Auctaria die ſequenti.

VICTORIN. Etiam in fine: *Civitate Brugdu-* *Antonini & ſociorum Zenonis &c.* *nenſi, paſſio ſancti Antonini levitæ, cum Joanne presbitero & Almachio puero. Item, ſancti Zenonis cum duobus pueris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Tranſlatio* *Tranſlat. Agnetis Agulfi &c.* *Agnetis in Trajectum. Agulphi abbatis & martyris, cum ſociis ſuis. Helpidii epiſcopi & confeſſoris. Juſti epiſcopi. Antonini martyris.*

REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Item ſancti* *Zenonis &c.* *Zenonis, cum duobus pueris.*

FIORENTIN. *Apud civitatem Volaterranam,* *Octaviani.* *ſancti Octaviani eremitæ & confeſſoris, natione Africani, miræ ſanctitatis viri & miraculis glorioſi. Hic venit cum ſancto Regulo epiſcopo ad prædictam urbem; qui demum in ana arbore ulmi vitam finivit, cujus corpus ibi requieſcit in eccleſia* *Terentii.* *cathedrali. Item, ſancti Terentii martyris, qui ſub Alexandro imperatore paſſus eſt & apud civitatem Tudertinam, in loco, qui dicitur Petroſo, octavo miliario requieſcit.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In territorio Conſtancienſi, ad locum qui dicitur Aqua dura, natale ſanctæ Verenæ virginis. Hæc comitata fuit* *De Verena.* *ſocietate ſanctorum Thebæorum martyrum.* Vide Auctaria die præcedenti. In Antonino ſimilis *De Antonin.* fere ULTRAJECT. Poſt *diſcerptum eſt*, inſerit, *ſimul cum capite truncatum, in momento in ripam fluminis demerſum, ſic divinitus* &c. Dein poſt *reverſa*, additur, *& à fidelibus honorifice ſepulta.* In Juſto convenit cum ANTVERP. In Helpidio pura eſt. In fine: *Eodem die, ſancti Non-* *Nonnoſi.* *noſi monachi.* Vide MOLAN. & Romanum.

BELIN. Textui ſatis puro, ſubdit: *Item,* *Coſmæ.* *ſancti Coſmæ, confeſſoris & heremitæ.*

GREVEN. *In Ninive, ſancti Thobiæ prophetæ.* *Tobiæ.* *Nichomediæ, ſanctorum Aniceti & Fotini fratrum* *De Aniceto & Photino.* *martyrum, qui innumeris tormentis ſuperatis, tandem cum aliis utriuſque ſexus, in caminum ignis præcipitati, impollutos creatori ſpiritus trudide-* *Agricoli.* *runt, tempore Diocletiani. Agricoli epiſcopi A-* *Elpidii abb.* *vinionenſis & confeſſoris.* Vide Surium. *Elpidii* *Antonii.* *abbatis, miræ abſtinentiæ viri. Antonii confeſſoris.* *Joſeph.* *Joſeph. Nonnoſi monachi & confeſſoris.* *Nonnoſi.* *Juſtini* *Juſtini.* *confeſſoris. Coſmæ, confeſſoris, qui in inſula Cretenſi* *Coſmæ.* *eremiticam vitam ducens quievit. Trajecto inferiori,* *Tranſl. Agn.* *tranſlatio ſanctæ Agnetis virginis & martyris.*

MOLAN. *Item ſancti Coſmæ confeſſoris & ere-* *Coſmæ.* *mitæ. In Trajecto inferiori, tranſlatio ſanctæ A-* *Tranſl. Agn.* *gnetis virginis & martyris. Remis, depoſitio, ſancti Alpini epiſcopi.* *Alpini.* Dein minoribus typis: *Nonnoſi monachi & confeſſoris, de quo Gregorius* *Nonnoſi.* *ſcribit libro Dialogorum 1 cap. 7, quod inter alia miracula, ingentem lapidem precibus movit, lampadem fractum reparavit, & oleum augmentavit.* Editiones aliæ, ſic legunt: *Item, ſancti Coſmæ confeſſoris & eremitæ, cujus corpus ex Creta Venetias eſt tranſlatum. Eodem die, beati Brocardi* *Brocardi.* *presbyteri, & Carmeli Prioris generalis, magnæ* *Joannis Jejunatoris.* *ſanctitatis viri. Die ſecunda, ſancti patris Joannis jejunatoris. Eodem die in Trajecto, tranſlatio* *Elevat.* *Agnetis virginis. Apud Dononium, elevatio corporis* *Ragenfredis* *ſanctæ Ragenfredis virginis.* Colitur VIII Octob.

III *Non.* *Die* 3.

Phœbes. Serapiæ. NAtalis ſanctæ Feben, de qua beatus Apoſtolus Romanis ſcribit. Romæ, paſſio beatæ Serapiæ virginis, ſub Adriano principe, quæ cum eſſet tradita duobus laſcivis viris, & minime poſſet illudi, nec poſtmodum ardentibus lampadibus inflammari, juſſu præſidis fuſtibus eſt cæſa, ſicque gladio decollata. Hujus dies paſſionis quarto Kalendas Auguſti, ſepulturæ vero ejuſdem in præſenti habetur, quando & memoria ipſius martyrii celebrior agitur. In Capua, *Antonini & Ariſtei.* ſanctorum martyrum Antonini pueri, annorum viginti, & Ariſtei epiſcopi, quorum geſta habentur.

Puri & integri ſunt *Antverp-major*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Recte ſcribit Molan. *Phœbes*; Greven. *Febes*, ſequor reliquos, qui paſſim habent *Feben*. Antverp. major in *Seraphiæ* ſequitur orthographiam Romani parvi & Adonis, nos communiorem ex codicibus noſtris. Sunt qui legant *Kalendas Auguſtas*, ut Praten & Herinien. Sed reliqui cum textu. In Greven. & Molan. tranſponitur *tradita*, poſt *viris*. Omnes ſcribunt *Ariſtei*, non *Ariſtæi*. Excluſus eſt Pratenſis, quia in fine adjecit: *Romæ, ordinatio ſancti Gregorii Papæ*, ut in apographo noſtro diſerte refertur. Miror tamen, hoc additamentum acutam Caſtellani aciem effugiſſe. Herinien. textui etiam puro, ſubdit: *Item ipſo die, natalis ſancti Remacli epiſcopi & confeſſoris.* Roſweyd. *Stabulaus, ſancti Remacli epiſcopi.* Alii alia, quæ in Auctariis recenſebimus.

OBSER-

Phœbes. *Serapia.*

OBSERVATIO. *Phœben* primus memorat Ado inter feſtivitates Apoſtolorum, unde accepit Uſuardus, *de qua beatus Apoſtolus Romanis ſcribit*, omiſſis tamen Apoſtoli verbis ex Rom. 16: *Commendo autem vobis* &c. quæ ibi a præfato Adone deſcribuntur. De ſequenti Virgine ſic habet Romanum parvum: *Romæ, Seraphia virginis*, IV *Kal. Auguſti paſſæ*, II *Kal. ſepulta*; III *Nonas Septembris memoria paſſionis ejus celebrior.* Hæc & totum præclaræ Virginis martyrium ex Actis fuſius deducit Ado, ſervato nomine *Seraphia*, notatoque item paſſionis die IV Kalend. Auguſti; in quo advertes, non erraſſe Adonem, quaſi numerandus eſſet dies certaminis beatæ *Sabinæ*, qui in IV Kalend. Septembris ſeu XXIX Auguſti incidit, quo de *illuſtriſſima martyre* ex eodem Adone, cum Noſtro egimus; nam ibi in Actis indicatur, *interpoſitis aliquot diebus* prius paſſam ſepultamque *Serapiam*, quam ejuſdem gloriæ particeps fieret *Sabina*: quam facile autem dies illi aliquot ad menſem extendi poſſunt? De cetero elogium Adonianum hîc multum contraxit Notkerus, Noſter omnia decerpſit, quæ in textu cum ipſo tradidimus. Acta ipſa à recentioribus nonnullis ſatis ſcrupuloſe examinata, novis curis ſuo tempore illuſtrabuntur. Vulgata ſunt hoc die à Surio, ad manuſcriptorum fidem tunc exigenda. Vide ipſa Gallicè verſa à Tillemontio tomo 2 à p. 246, & notas eo ſpectantes à p. 597.

Antonini & Ariſtæi.

Recurrit modo difficultas, quam die præcedenti attigimus, de *Antonino* hîc ab Adone, *apud Capuam*, cum *Ariſtæo epiſcopo*, collocato, contra expreſſiſſimam Hieronymianorum ſententiam, *Antoninum* ſive *Antonium* illum qualemcumque, diſerte *in Syria* cum aliis circumſtantiis conſignantium, in quo ſequacem habent Rabanum, eorum verba ex parte deſcribentem. Sed jam diximus, hæc multis controverſiis materiam præbere. Caſtellanus interim rotunde affirmat, *Antoninum* hodiernum, eumdem eſſe qui die præcedenti recolitur. Alii rotundius ex quatuor *Antoninis*, nempe *Appamienſi Syro*, *Appamienſi Gallo*, *Capuano*, & *Placentino*, qui XXX Septembris ponitur, unum conflant. Dubia iterum vides & implexa plurima, quibus elucidandis operoſe inſudat Florentinius, & nos eadem alibi diligentius diſcutiemus. Utrum Notkerus Antoninum Capuanum ſuſpectum habuerit, neſcio; certe de eo plane ſilet. Uſuardus annuntiationem ſuam totam ex Adone deſcripſit; notans etiam *Acta haberi*, quæ veroſimilius nec ipſe, nec Ado umquam viderint. Wandelberti verſus communiori opinioni, ni fallor, ſubſcribunt:

Ternis Antonine puer martyrque triumphas,
Tunc & Ariſtæus antiſtes de morte beatus.

De Remaclo & Manſueto Adonis.

Lego apud eumdem Adonem, in utraque tum Moſandri tum Roſweydi editione, *Remaclum Trajectenſem* & *Manſuetum Tullenſem*, de quibus ferme dubites, an vere Adoniani ſint, in codicum noſtrorum Uſuardinorum, ſaltem puriorum, & Notkeri ſilentio. Ut tamen demus ab Adone notatos, nihilominus certum puto, ab Uſuardo fuiſſe prætermiſſos, cujus textum purum & integrum à me productum ambigi haud quaquam poſſe videtur, excluſis iis omnibus, quæ in Variantibus ſupra rejecimus.

AUCTARIA.

Ordinat. Gregorii.

PRATEN. Ut jam dixi, in fine ſubdit: *Romæ, ordinatio ſancti Gregorii Papæ.*

Remacli.

HERINIEN. Etiam in fine: *Item ipſo die, natalis ſancti Remacli epiſcopi & confeſſoris.* In margine autem, eodem fere calamo, additur: *Item apud Pruvinum, ſancti Agulfi, glorioſi martyris.* Vide de utroque Surium.

**Aigulfi.* *Remacli.*

ROSWEYD. Pro, *pueri annorum viginti*, legit, *annorum* XII, alii *annorum* X. Præterea in fine habet: *Stabulaus, ſancti Remacli epiſcopi.*

PULSANEN. Purus eſt, uſque ad *decollata eſt.* Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Carent prima. In fine adjiciunt: *Tullo civitate, Manſueti epiſcopi.*

Manſueti. *Godegrandi.*

MUNERAT. Textui ſubjicit: *Civitate Sais, ſancti Godegrandi epiſcopi & martyris.*

Manſueti. *Remacli.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Omnes carent annuntiatione prima. In ſecunda, puri ſunt. Sequitur: *Tullo civitate, ſancti Manſueti epiſcopi. In territorio Leodienſi, monaſterio Stabuleto, natale ſancti Remacli epiſcopi & confeſſoris.* In ultima, puri ſunt. Omnes, excepto ANTVERP-MAX. Remaclo addunt titulum *epiſcopi glorioſi.*

Ariſtæi. *Ordinat. Gregorii.*

CENTULEN. *Natale ſanctæ Phœbe, diſcipulæ Apoſtolorum. Romæ, ſanctæ Seraphiæ virginis. Quæ veniens ab Antiochia, beatam Sabinam convertit & Romæ martyrium complevit. Capuæ, ſancti Ariſtei martyris. Romæ, ordinatio beati Gregorii Papæ, divini totius Eccleſiæ Doctoris, Anglorum vero Apoſtoli.*

De Remaclo. *Manſueti.* *Aigulfi.* *Tranſlat. Auberti & ſ. Ord. Greg.*

BRUXELLEN. *In territorio Leodienſi, monaſterio Stabulao, depoſitio ſancti Remacli glorioſi epiſcopi & confeſſoris. Qui ab Aquitania veniens ad monaſterium Solempniacum, ſub beato Eligio ſe in Chriſti tirocinio exercuit & poſtea Trajectis ſupra Moſam epiſcopus ordinatur. Sed tandem ſtrepitum turbæ fuge* [ſugere] *volens, beato Theodardo in epiſcopatu ſubſtituto, Stabulaus monaſterium regendum ſuſcepit, ubi in pace quievit.* Sequitur totus textus ſatis purus, cui ſubjungitur: *Tullo civitate, ſancti Manſueti epiſcopi & confeſſoris. Prumiaco, ſancti Agulphi, abbatis Lixivenſis* [vario modo effertur, ſed ut ſemel dicam, lege *Lirinenſis*] *& martyris. Apud Gandavum in monte Blandinio, tranſlatio ſanctorum corporum Ausberti & Wulfranni, archiepiſcoporum & Wandregiſili abbatis. Item Romæ, ordinatio beati Gregorii Papæ.* Vide Auctarium GREVENI.

HAGE-

HAGENOYEN. Pro *Phœbe*, ſcribit *Paphen.*
Secundo loco: *In civitate Tullenſi, depoſitio*
De Manſueto. *ſancti Manſueti, epiſcopi & confeſſoris, primi*
civitatis illius. Hic nobilium Scotorum genere erat
natus, & ex manſuetudine mentis, vocabulum
traxit nominis. Hic ſanctus, qui ſupergreditur
laudem humanam. Iſte ſanctus diſcipulus beati
Petri erat Apoſtoli &c. ex Actis non ſatis pro-
batis accepta. In Serapia, nonnihil interpo-
latus eſt. In Remaclo, ut ANTVERP-MAX. ſu-
De Ordinat. Gregorii. pra. *Romæ, ordinatio beati Gregorii Papæ, quam*
ordinationem præcepit Mauricius imperator fieri,
qui & coegit illum eſſe ſummum Pontificem. In
Ariſtæi &c. *Capua, ſanctorum martyrum Ariſtei epiſcopi, &*
Antonini pueri.

AQUICINCT. Penultimo loco inſerit: *Eodem*
Remacli. *die, ſancti Remacli epiſcopi Tungrenſis.* In fine:
Agulfi. *Apud Lirinenſe cœnobium, paſſio ſancti Agulfi*
martyris. Deinde calamo recentiore: *Et ordi-*
Ord Greg. *natio epiſcopatus, beati Gregorii Papæ.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130.
Manſueti. In fine: *Tullo civitate, Manſueti epiſcopi. Apud*
Agulfi. *Lirinenſium cœnobium, ſancti Agulfi martyris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Serapiæ vir-*
Remacli *ginis & martyris. Remacli epiſcopi Tungrenſis.*
Manſueti. *Manſueti epiſcopi, diſcipuli beati Petri.*

REG. SUEC. num. 130. Præterea habet;
Romæ, electio & ordinatio præclari & doctiſſimi
De Gregor. *Gregorii Papæ.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Phœbes* &
Syrici &c. *Serapia.* Adjicitur: *In Aquileia, ſancti Syrici &*
ſanctæ Euphemiæ.

FLORENTIN. *Tullo civitate, ſancti Manſueti*
Manſueti. *epiſcopi. Romæ, ordinatio ſancti Gregorii Papæ.*
Ord. Greg. *In pago Leodienſi, apud Scapachel* [vult dicere
Remacli. *Stabuletum*] *ſancti Remacli epiſcopi & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Ordinatio*
Ord. Greg. *pontificatus ſummi & incomparabilis viri Gregorii*
Papæ urbis Romæ & confeſſoris. In Serapia ex
Manſueti Adone interpolata eſt. *Tullo civitate, ſancti Man-*
Remacli. *ſueti epiſcopi & confeſſoris, quem beatus Petrus in*
Galliam direxit &c. De Remaclo fere ut ſupra
&c. In Antonino ſatis pura eſt. *Cœnobio Lu-*
Agulfi *nenſi, ſancti Agulphi abbatis & martyris. Eodem*
Emerici. *die, beati Emerici ducis Ungariæ & confeſſoris.*

BELIN. Omittit Phœben. In Serapia mutilus
Manſueti. eſt. Addit in fine: *Tullo civitate, ſancti Man-*
ſueti epiſcopi & confeſſoris. Eodem die Papiæ,
Marini. *ſancti Marini. Ordinatio ſummi pontificatus in-*
Ord. Gregor. *comparabilis viri Gregorii Papæ. Et natale, ſanctæ*
Sebendæ. *Sebendæ, cujus Apoſtolus ad Romanos meminit.*
Utrum inter *Sebendam* & *Phœben* affinitas ſit,
tu judica: ſic tamen in altera editione compo-
nuntur. Dein: *Eodem die, ſancti Arnulphi, ab-*
batis monaſterii Lirvienſis; pro *Agulfi.*

GREVEN. *Civitate Sagienſi, ſanctorum Gode-*
Godegrandi. *grandi epiſcopi & martyris, & ſancti Godegrandi*
ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio Lu-
Agulfi. *nenſi, ſancti Agulphi abbatis & martyris. Romæ,*
ordinatio pontificatus beatiſſimi atque incompara-
bilis viri Gregorii Papæ & Doctoris Eccleſiæ, *Ord. Greg.*
facta anno Domini DXCII. *Civitate Leucorum,*
ſeu Tullenſi, depoſitio ſancti Manſueti epiſcopi & *Manſueti.*
confeſſoris. Qui Scotorum claro ortus ſanguine,
Romæ a beato Petro ordinatus antiſtes, præfatæ ci-
vitatis primus Chriſti Evangelium annunciavit,
vitaque & miraculis inclytus, quievit in pace. In
territorio Leodienſi monaſterio Stabuleto, depoſi-
tio ſancti Remacli epiſcopi Trajecti ſuperioris & *Remacli.*
confeſſoris. Qui ex diœceſi Bituricenſi nobilibus
ortus parentibus, ſancto Eligio traditus, & ab ipſo
in monaſterio Solemniaco locatus; in magna ſancti-
tate adolevit. Raptus deinde eſt ad regimen dictæ
eccleſiæ; ſed amore vitæ ſolitariæ, ut alius ſucce-
deret, tandem impetravit: multoſque verbo &
exemplo, ut ſervirent omnipotenti ſe redderent,
provocans, beato fine quievit. Ambroſii, epiſco-
pi Senonum & confeſſoris. Tranſlatio ſancti *Ambroſii.*
Renoberti epiſcopi & confeſſoris. In Hungaria, *Tranſlat. Renoberti.*
ſancti Emerici ducis & confeſſoris, filii ſancti Ste- *Emerici.*
phani regis Hungariæ. Hic cœlitus admonitus,
integritatem carnis cum deſponſata ſibi virgine
uſque ad finem ſervans, miraculis claruit. Pa-
piæ, ſancti Maricii. Apud Aquilegiam, paſſio *Maricii.*
ſanctarum Euſemiæ, Dorotheæ, Tela (prima *Euſemiæ &*
edit. *Tecla*) & *Eraſmæ virginum & martyrum.* *ſociarum.*
Quæ pro fide Chriſti, primo virgis cæſæ, capita
malleis ferreis contuſæ, tandem poſt lampadarum
adustionem, mamillarum abſciſſionem, decollatio-
ne martyrii gloriam adeptæ ſunt.

MOLAN. *In monte Blandinio Gandavi terri-*
torii, adventus ſanctorum corporum, Wandregiſili *Advent.*
abbatis, Anſberti & Wulfranni archipræſulum. *Wandr. &c.*
Tullo civitate, ſancti Manſueti epiſcopi & con- *Manſueti.*
feſſoris. Eodem die Papiæ, ſancti Marini. Ordi- *Marini.*
natio ſummi pontificatus incomparabilis viri Gre- *Ord. Greg.*
gorii Papæ. Eodem die, ſancti Arnulphi abbatis *Arnulfi.*
monaſterii Lirinenſis. Hunc ex BELIN. accepit,
ſed, ni fallor, *Agulfus* ipſe eſt, qui ſequitur.
Item apud Primunum, ſancti Agulphi, glorioſi *Agulfi.*
martyris. Eodem die, in territorio Leodienſi, in
Ardenna, monaſterio Stabuleto, depoſitio ſancti
Remacli epiſcopi & confeſſoris. Civitate Sait, ſan- *Remacli.*
cti Godegrandi epiſcopi & martyris. Dein typis *Godegrandi.*
minoribus: *Cujus paſſio continetur in vita ſanctæ*
Oportunæ virginis ſororis ejus. Item ſancti Gode-
grandi, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Edi-
tiones aliæ: *Civitate Sais, ſancti Godegrandi* *Godeg. conf.*
epiſcopi & martyris. Eodem die, ſancti Agulphi,
abbatis monaſterii Lirinenſis, glorioſi martyris. De
Remaclo, Manſueto, & Marino, ut ſupra.
Tum: *Apud Aquileiam, ſanctarum Euphemiæ,* *Euphemiæ*
Dorotheæ, Teclæ & Eraſmæ, quæ tempore Nero- *& ſociarum.*
nis, poſt graviſſima multiplicia que tormenta, capite
plexæ ſunt, & ab Hermagora ſepultæ. Die tertia,
ſancti patris Theoctiſti, ſynaſceta magni Euthymii. *Theoctiſti.*
De ordinatione Gregorii, & aduentu corpo-
rum in monte Blandinio, ut ſupra. Denique: *Tranſlat.*
Foſſis, tranſlatio corporis beati Foillani martyris. Vi- *Foillani.*
de quæ de hoc habentur in Auctariis XXXI. Oct.

Pridie Non. *Die 4.*

Moyſis. MOyſi prophetæ. Apud Anciram Galatiæ, natalis ſanctorum
Rufini & ſociorum. martyrum trium puerorum Rufini, Silvani & Vitalici. Ca-
bilonis, ſancti Marcelli martyris, qui à præſide Priſco, cum ad
Marcelli. profanum convivium fuiſſet invitatus, & ejuſmodi execrans epulas,
omnes qui aderant, cur idolis deſervirent, libera imprecatione corri-
peret,

peret, inaudito crudelitatis genere defodi eum cingulo tenus erectum Præſes juſſit, ſicque ſanctus Dei martyr, tertio die in Dei timore & laudibus perſeverans, incontaminatum reddidit ſpiritum. Ipſo die, ſanctorum Magni & Caſti. *Magni & Caſti.*

Puri ſunt *Praten. Hermien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Moyſi* ſcribunt Uſuardini omnes, licet Romanum parvum & Ado habeant *Moyſis*. In Praten. & Molan. eſt, *Ancyram*, ceteri ſimpliciter, ut eſt in textu. In Greven. eſt *Galacia* & *Victalici*. Herinien. male ponit *Calonis*, pro *Cabilonis*. Sic Praten. Greven. & Molan. *prophanum*; malo cum reliquis *profanum*. De *ydolis*, *Sylvani*, *tercio* & hujuſmodi, dixi alibi. Hic maxime obſervandum, quod codex Pratenſis, ſecundùm Adonem habeat *defodiri*, quod tamen in nullis aliis codicibus invenio.

OBSERVATIO. Ex Romano parvo in Adonem, ex hoc in Uſuardum & Notkerum defluxit *Moyſes* propheta, de quo nec Hieronymiana, nec Beda, nec hujus ſequaces meminêre. Nempe, ut in præfatione & alibi non ſemel diximus, & hic unus eſt ex propriis Romani parvi Sanctis, quales numeramus veteris Teſtamenti Propbetas non paucos, plures ex novo Apoſtolorum diſcipulos, tum viros illuſtres Euſebio-Rufinianos, & feſta aliqua Romæ propria, quorum juvat lectorem identidem memorem reddere. Eſt etiam in Wandelberto, neſcio unde acceptus, cum is veroſimillime Romanum parvum numquam viderit. Sic Legiſlatorem Hebræum exornat poeta Martyrologus: *Moyſis.*

Legis divinæ lator, ſuſceptor & auctor,
Colloquio viſuque Dei dignate frequenti,
Præciſo pridie tumularis monte Moyſes;
Nulli poſt licuit cujus cognoſcere buſtum.

Eumdem habent fontem *Ancyrani martyres*, ſic à Romano parvo notati: *Ancyræ, martyrum trium puerorum Rufini, Silvani, Vitalicæ.* Ado etiam ſcripſit *Vitalicæ*, pluſculis verbis uſus, ſed abſque elogio, eadem memorans, quæ rurſus à Noſtro & Notkero deſcripta ſunt, hoc ſolo diſcrimine, quod ultimum nomen *Vitalicæ*, mutaverint in *Vitalici*. Nodi hic denuo varii recurrunt. Primo, cur ex majori claſſe, ab Hieronymianis ad ſeptemdecim extenſa, ſoli tres enumerentur, nulla prorſus ſociorum facta mentione? Item, cur *pueri* dicantur, nullo in Hieronymianis majoris aut minoris ætatis apparente veſtigio? Demum, cur à poſterioribus *Vitalicæ* nomen in *Vitalici* transformatum fuerit? Plura fortaſſe alia diſputanda occurrent, ſed hæc omnia ſolvere hujus loci non eſt. *Rufini & ſociorum.*

Laudata Hieronymiana apographa de *Marcello* ſic legunt: *In Gallia civitate Cavallonentium, natalis ſancti Marcelli martyris.* Epternacenſe ceteris paulo contractius, addit tamen titulum *epiſcopi*, à quo reliqua abſtinent, quibus conſentiunt Martyrologi alii, ut Florus, Rabanus, Ado, Uſuardus, Notkerus, Wandelbertus, qui hoc ipſo die eumdem conſignant, ſola *martyris* laurea contenti. Porro Flori, Rabani & Adonis elogia multum diverſa ſunt, hoc ſolo concordantia, quod ab omnibus inſolens martyrii genus referatur. De cetero, quæ Florus habet, ſatis vulgaria ſunt Rabanus totus eſt in narrandis variorum ſuppliciorum generibus. Ado aliam viam ingreſſus, primum ea complectitur, quæ fugam ejus ſpectant Lugduno Cabilonem verſus, ubi in aliam carnificinam inciderit. Ex quibus facile conjicias, Acta eadem ſingulos non conſuluiſſe. Quam vero ætatem ea ſapiant, hactenus mihi non liquet. Quæ vulgata ſunt, à recentioribus diſcuſſa, non probantur, nec in Gregorio Turonenſi quidquam reperio, quod iis illuſtrandis uſui eſſe poſſit. Ceterum ex Adone ſua omnia accepit Noſter, reſciſſa prima parte, qua Marcelli fuga Lugduno Cabilonem indicatur. Ita poſt Moyſen eum celebrat Wandelbertus: *Marcelli.*

Tunc etiam Cabilon Marcelli ſanguine vernat.

Magnus & *Caſtus* ab Uſuardo appoſiti ſunt, qui utrum pro Romanis, an pro Ancyranis, ex codicibus Hieronymianis deſumpti ſint, quis divinet? cum in iis apographis bis annuntientur. Quis primus Uſuardo *Maximum*, de quo in Auctariis, adjecerit, æque incertum eſt: *Saturninus* eorum potius videretur ſocius, *Maximo* ab iis longe ſejuncto. Quidquid ſit, textus noſter vere & ſimpliciter Uſuardinus eſt. *Magni & Caſti.*

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Textui puro ſubdit: *Et tranſlatio reliquarum ſancti Cuthberti epiſcopi.* Patet Anglicum eſſe. Vide etiam codicem ſequentem. *Tranſlat. Cuthberti.*

ROSWEYD. In fine adjungit: *Et tranſlatio reliquarum ſancti Guthberti epiſcopi. Item in Britanniæ finibus, tranſlatio ſancti Berini epiſcopi & confeſſoris. Hic primus miranda Catholicæ prædicationis conſtantia roboratus, paganiſſimam dudum occidentalium Saxonum provinciam intro-* *Idem. De Berino.*

intrepidus adiens, Kinegiſlam regem ad Chriſtianæ agnitionis culturam converſum, cum ſua gente regi Chriſto, ſacro fonte regeneravit, poſt multos annos in prædicta urbe ſepultus, ſuperna Dei providentia cæleſtibus indiciis revelatus, ibidem condignis honoribus veneratur. Romæ, Bonifacii epiſcopi, qui fanum Pantheon eccleſiam Chriſti fecit. — *Bonifacii.*

Pulsanen. Totum Marcelli elogium reſcindit, cetera ſatis pura ſunt.

Antverp. Max-Lubec. Ughellian. Reg-Suec. num. 130. Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Alberg. & Danic. Omnes puritati proximi ſunt, eo ſolo defectu laborantes, quod in fine poſt *Magni* & *Caſti*, addant *Maximi*. Vide Obſervationem. — *Maximi.*

Textus contractus. Centulen. *Moyſi prophetæ, hominis Dei. Ancira Galaciæ, ſanctorum Rufini, Silvani, Vitalica martyrum. Cabillone, ſancti Marcelli martyris.*

Bruxellen. Incipit: *Moyſi prophetæ & legiſlatoris.* Sequitur de Marcello, deinde de Ancyranis, ſatis pure. Ad *Caſti*, addit etiam *Maximi*. Tum: *Apud Virdunum, ſanctorum Mauri & Salvini, pontificum & confeſſorum. Item, tranſlatio ſancti Cudberti.* — *Maximi. Mauri &c. Tranſlat. Cutberti.*

Hagenoyen. Juvat hic attexere Moyſis elogium ex ſacris Litteris, qualia in hoc codice plurima ſunt. Sic habet: *Moyſi prophetæ, qui fuit filius Amram & Iocabeth, de Tribu Levi. Hic fuit ſubmerſus in flumine miſſus, quem invenit filia Pharaonis & in filium ſibi eum adoptavit, & adultus zelo Legis percuſſit Ægyptium, & ſabulo abſcondit, deinde fugit ad Jetro ejus cognatum, & accepit Sephoram filiam illius uxorem, & genuit duos ex illa filios, ſcilicet Gerſon & Eliezer. Poſtea Deum vidit in rubo, ad cujus præceptum rediit in Ægyptum cum duobus ſignis, ſcilicet virga mutata in colubrum & manu leproſa, & tunc decem plagas duxit ſuper Ægyptum, & in decima exivit cum omni populo & jumentis de Ægypto per mare rubrum, ubi Pharao rex cum omnibus ſuis ſubmerſus eſt. Et veniens in deſertum, legem de manu Domini accepit, & facies ejus cornuta ex colloquio Domini apparuit. Veſtimenta ſacerdotalia, vaſa altaris cum archa & candelabro ex præcepto Domini inſtituit. Sacerdotium ſempiternum Aaron fratri ſuo & filiis ejus per floritionem virgæ ejus ſtatuit. Dathan, Abyron, & Chore litigantes pro ſacerdotio & principatu populi, vivos à terra abſorberi fecit. In deſerto miracula per eum Dominus oſtendit. Contra Amalech, Seon & Og reges orando pugnavit & vicit. Hunc Dominus ſemper dilexit, & ideo ſemper eum protexit, & maledicos pro eo ſemper corripuit. Filiis Iſrael benedixit, moriens in campeſtribus Moab, cujus ſepulchrum numquam comparuit, & oſſa ejus numquam inventa fuerunt, & à manu Domini ſepultus eſt.* — *Plurima de Moyſe.* Vide Moyſis vitam bene longam apud Surium hoc die editam, in qua nitidius paulo & diſtinctius hæc omnia deducta invenies. Sequitur: *Item Seduno, tranſlatio Theodoli, Mauricii & ſociorum ejus.* In Ancyranis & Marcello, ſatis purus eſt. Adjungit, *Maximi*. Deinde: *In Viterbio, ſancta Roſa virginis & abbatiſſa, cujus corpus per plura tempora durans adhuc oſtenditur integrum.* Ipſum vidi anno MDCXCVII, cum adhuc adventantibus expoſitum pateret. At Caſtellanus notat tranſlationem hic recoli, natalem vero eſſe VIII Martii. *Item, tranſlatio ſanctæ Barbaræ virginis, de Arecio in Romam. Eodem die, ſancti Petri Criſogoni confeſſoris.* An forte *Chryſologi?* ſed hic colitur II Decembris. — *Tranſlat. Theodoli &c. Maximi. Roſa Viterb. Tranſlat. Barbaræ. Petri Chryſ.*

Aquicinct. In fine adjectum habet: *Et tranſlatio reliquiarum ſancti Cuthberti epiſcopi.* — *Tranſlat. Cutberti.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Marcelli martyris inclyti. Trium puerorum martyrum Rufini, Silvani, & Vitalici. Moyſis Prophetæ.* — *Textus mutilus.*

In Vatican. num. 5949. Deeſt *Moyſi, Magni* & *Caſti*. Adjicitur autem: *Romæ via Salaria, depoſitio ſancti Bonifacii epiſcopi.* — *Bonifacii.*

Florentini codices addunt *Maximi*. Pro *Caſti*, legunt *Feſti*. *Item, ſancti Mauri confeſſoris. Tranſlatio ſancti Gudberti confeſſoris.* — *Mauri. De Cutbert.*

Luxovien. *Apud Virdunum, ſanctorum confeſſorum atque pontificum Mauri, Sylvani & Aratoris.* Bruxellen. tantum duos memorat. — *Mauri &c.*

Caudiacen. *Arvernis, monaſterio Magni loci, adventus reliquiarum ſancti Sebaſtiani, & adventus corporis beati Ferreoli martyris.* — *De advent. reliquiar.*

Editio Lubeco-Col. In Moyſi, Marcello & Ancyranis ſatis pura, ſubdit: *Apud Virdunum, ſanctorum confeſſorum atque pontificum, Mauri, Salvini atque Aratoris. Ipſo die, ſanctorum Magni, Caſti & Maximi martyrum. Treveris, beati Pauli confeſſoris. Item Treveris, beati Marcelli epiſcopi & martyris. Eodem die in Britannia, tranſlatio ſancti Cuthberti, epiſcopi Lindiſfarnenſis & confeſſoris.* — *Mauri &c. Maximi. Pauli. Marc. Trev. De Cutbert.*

Belin. *Maximi. Et ſancti Mauri confeſſoris. Eodem die, octava ſancti Auguſtini epiſcopi.* — *Mauri. Oct. Auguſt.*

Greven. *Aggei prophetæ. Treveris, beati Marcelli epiſcopi & martyris, qui Treverenſem ſimul & Tungrenſem rexit eccleſias. Romæ, depoſitio ſancti Bonifacii epiſcopi. Virduni, tranſlatio ſanctorum confeſſorum atque Pontificum* &c. *Treveris, beati Pauli confeſſoris. In Anglia, commemoratio ſancti Birini epiſcopi Dorcacenſis & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio ſancti Cuthberti epiſcopi Lindiſfarnenſis & confeſſoris. Item, canonizatio ſancti Suitberti epiſcopi Verdenſis & confeſſoris. In Tiſano monte, ſancti Marini Levitæ & confeſſoris, qui cum eſſet dolandorum lapidum peritus & à Diocletiano conductus, de laboribus ſuis, pauperibus largè ſubveniebat, Chriſtianos quoque, ob Chriſti fidem in opere prægravatos, adjuvabat. Poſtea vero Romani Pontificis juſſu diaconus ordinatus, quievit in pace. In Hibernia, Valtani abbatis. Muſei presbyteri Maſſilienſis & confeſſoris. In Africa, Simpliciolæ virginis & Gallæ matris ejus. Roſæ virginis. Herentrudis virginis. Irmgardis virginis, in majori eccleſia Colonienſi. Item, ſancta Ide, vidua nobilis, quæ tempore Karoli magni in Weſtphalia juxta Lippiam, decurſo ſtatu conjugali, in portica eccleſiæ, quam maritus ejus impenſis ſuis conſtruxerat, recluſorium ſibi ſtatuens, in magna ſanctitate degens, & vere viduam ſe oſtendens, quievit in pace.* — *Aggei. Marcelli. Bonifacii. Mauri &c. Pauli. Birini. De Cutbert. De Suitbert. Marini. Valtani. Muſei. Simpliciolæ & Gallæ. Roſæ. Herentrud. Irmgardis. Idæ.*

Molan. *Et Maximo, & ſancto Mauro confeſſori*; ex Belino. Dein typis minoribus: *Irmgardis virginis, in majori eccleſia Colonienſi.* De Cutberto & Ida, ut Greven. ſupra. Editiones aliæ, de Maximo & Mauro, ut prior. *Treveris, ſancti Marcelli epiſcopi & martyris. In territorio Monaſterienſi, ſupra Lippiam fluvium, depoſitio beatæ Idæ viduæ, magnæ ſanctitatis.* Tum, minori charactere: *Coloniæ, in majori eccleſia, Irmgardis virginis, in cujus profeſto, ibidem campanæ pulſantur, ſicut in profeſtis Sanctorum, licet non ſit canonizata.* Nempe, ob cultum immemorabilem, quo ibi à tot ſeculis gaudere pergit. — *Maximi. Mauri. Irmgardis. De Cutbert. Idæ. Marcelli.*

Nonis.

ROmæ, beati Victorini martyris, qui ſanctitate & miraculis *Victorini.*
præclarus, ſacerdotium Amiterninæ urbis, totius populi electione adipiſcitur. Inde poſtmodum ſub imperatore Nerva, juſſus eſt ſuſpendi capite deorſum, in loco ubi putentes & ſulphureæ emanant aquæ, quod cum per triduum pro nomine Chriſti paſſus fuiſſet, *Herculani.*
glorioſè coronatus, victor migravit ad Dominum. Item Romæ in Portu, natalis ſancti Herculani. *Quinti & ſociorum.* Capuæ, ſanctorum martyrum, Quinti, *Bertini.*
Arcontii & Donati. Eodem die, ſancti Bertini abbatis.

Puri ſunt *Herinsen. Antverp-max. Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Antverp. Max-Lubec. Alberg. Danic. & Belin. pro *adipiſcitur* legunt, *eſt adeptus*: omiſſaque particula *inde*, immediate ſubjungunt, *poſtmodum* &c. Belin. mendoſe habet, *qui cum per triduum*, pro *quod*. Rurſus, pro *migravit ad Dominum*, *migravit ad Chriſtum*, in quo ei conſentit Munerat. Menda ſcriptoria ſunt, *Amiterniæ*, *putrentes*, *Hertiani* pro *Herculani*: in prima Belini editione; *Quincti*, *Arcontii*, *Aconcii* &c. Praten., cum duobus ſoliis aſſeclis, in fine legit: *In pago Taruenenſi; ſancti Bertini abbatis.* Aſt obſervavit Caſtellanus, expuncta in eo codice verba, *Eodem die*, & nova illa, *In pago Taruenenſi*, ſubinde inſcripta, quod à prima manu factum exiſtimat. Idem habent Antverp. major & Roſweyd. ut in Auctariis referemus.

OBSERVATIO. De *Victorino* martyre, ita hodie loquitur Romanum parvum: *Romæ, Victorini martyris, fratris Severini, qui poſt miram pœnitudinem, Amiterninæ urbis epiſcopus & martyr factus eſt.* Hiſtoriam totam fuſius in Adone deſcriptam habes, ubi infelix lapſus & ſtupenda prorſus pœnitentia, aliaque eo ſpectantia denarrantur, ſed quæ omnia alteri *Victorino Septempedano*, Severini fratri, tribuenda cenſet Baronius, ut proinde toto hìc cælo Romanum parvum & Adonem aberrare neceſſe ſit. Eam tamen hiſtoriam ex Adone deſcripſit Surius, & eamdem refert Notkerus. Noſter, pro conſtanti more ſuo, ductorem non deſerens, ea ex ipſo decerpſit, quæ texendo elogio aptiora judicavit. in quo uniformiter referendo, ſingularem vides codicum noſtrorum Uſuardinorum conſenſum. At enim quam manifeſtá eſt & vera ea propago, tam eſt ſuſpectus fons ipſe, unde primitus emanavit. Ego, rebus nondum ſatis expenſis, non habeo quod certo ſtatuam. Notat Caſtellanus, *Victorinum illum*, qui hodie recolendus eſt, in pace quieviſſe, atque adeo diverſum eſſe ab eo, cui apud Amiternenſes martyrii gloria tribuitur. Videat curioſus lector notationem Baronii, Adonis errorem redarguentis. Item Acta ſanctorum Nerei & Achillei XII Maii, apud nos cap. 5, ubi Victorinum inveniet, cujus martyrium cum hodierno plane convenit; eritque proinde hic *Victorinus*, idem qui cum Marone & Eutychete colitur XV Aprilis, ubi videndus Henſchenius pag. 374, num. 5. Hæc ſufficere exiſtimo, ut difficultates indicentur, alibi ex integro diſcutiendæ.

Romanum parvum ſecundo loco ponit: *Romæ, Hercolani.* Annuntiatio noſtra plane *Herculani.*
Adoniana eſt. Variant Hieronymiana in Portuenſium martyrum numero, aliis quatuor, aliis tres, aliis binos dumtaxat numerantibus. Poſtrema ſecutus eſt Rabanus; at noſtris plerumque familiare eſt, unum, aut certe paucos, ex majori Hieronymianorum numero delibare. Sincerius ex iiſdem apographis ab Adone deſumpti ſunt *Capuani*, ſervata ſer- *Quinti & ſociorum.*
me eorum phraſi. Uſuardus Adonis verbis preſſe inſiſtit; neſcio qua auctoritate Notkerus ſocios duos adjunxerit. Rabanus ſolum ſcripſit: *In Campania, Quinti.* Huc ſpectare poterunt, quæ de Quarto & Quinto ad X Maii ab Henſchenio diſputata ſunt, quæque nos in Obſervatione ibi breviter indicavimus. Wandelbertus præter Ferreolum & Ferrutionem, de quibus cum Uſuardo egimus XVI Junii, ſolos duos Capuanos ita celebrat:

Donatus Capuam pariterque Arcontius ornant.

Plura de *Portuenſibus* & *Capuanis* vide in notationibus Florentinii. Patet hactenus textus noſtri puritas & ſimplicitas. De *Bertino*, ſolus inter antiquos loquitur Florus, his *Bertini.*
verbis: *Eodem die, depoſitio ſancti Bertini confeſſoris & monachi, qui in divinis rebus prudens, & in malis ſimplex, virtutibus claruit divinis.* Vulgare elogium, quod ferme quibuſlibet Sanctis tribui queat. Hoc vidiſſe Uſuardum, haudquaquam veroſimile eſt; quo uſque autem *Bertinus* ad eum vere ſpectet, ſupra in Variantibus explicuimus. Vitam Bertini edidit Surius, ſed plura apud Mabilionem collecta invenies ſec. 3 Benedict. parte 1 à pag. 104 ad 169.

A. U C T A R I A.

PRATEN. & ANTVERPIEN-MAJOR. *In pago Tarnenenſi, ſancti Bertini abbatis.*

ROSWEYD. Idem plane augmentum habet, ſed in textu omnino purus non eſt. Item pro *Tarnnenſi*, ſcribit *Tarvernenſi*. Et in fine adjicit: *Item ſancti Apri confeſſoris*. Si Tullenſis eſt, colitur XV Sept. — *Apri.*

PULSANEN. *Romæ, beati Victoriæ martyris.* Deeſt totum elogium. In Herculano & Capuanis, ſatis purus eſt. Pro *Bertini*, in quo textum ſequitur, ſcribit, *Libertini*.

CENTULEN. *In ſuburbio Romæ, beati Victorini martyris Capuæ, ſanctorum martyrum Quinti, Arcontii, & Donati. Ipſo die, ſanctorum Magni & Caſti. Romæ, ſancti Herculiani martyris. In territorio Morinorum, ſancti Bertini abbatis, magnæ ſanctitatis & innocentiæ viri.* — *Textus mutatus. Magni &c.*

BRUXELLEN. *Romæ in ſuburbano, natale beati Victorini epiſcopi & martyris. Qui ſanctitate & miraculis præclarus, ſummum ſacerdotium Amiterninæ urbis, totius populi electione adeptus, ſub imperatore Nerva apud eum locum, qui Cotiliæ appellatur, ubi puteoſæ aquæ & ſulphurea emanant, in ipſis capite deorſum juſſus eſt ſuſpendi. Quod cum per triduum fieret, glorioſe coronatus, victor migravit ad Dominum.* In Herculano & Capuanis, purus eſt. *Ipſo die, depoſitio beati Bertini abbatis & confeſſoris.* — *De Victorin.*

HAGENOYEN. Incipit: *Gedeonis prophetæ & judicis Iſrael. Hic Gedeon fuit Joas, de familia Ezri, de tribu Manaſſe. Hic fuit ſalutatus ab angelo & virorum fortiſſimus nuncupatus. Cui Gedeon ſuper petram carnes obtulit ad edendum. Iſte ab ara Baal deſtructa, dictus Jerobaal. Hic ſuſcepto in vellere ſuo ſigno, cum trecentis viris* &c. quæ ex ipſa Hiſtoria ſacra, ſatis nota ſunt. Sequitur: *In Lauſana, Genebaudi epiſcopi & confeſſoris.* In Victorino, Herculano & Capuanis martyribus, ſatis purus eſt. In fine: *In Italia, ſancti Bertini abbatis.* Unde Italiam huc induxerit, aliis divinandum relinquo. — *De Gedeone. Genebaudi.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Victorini epiſcopi & martyris. Bertini abbatis, cujus ſolemne monaſterium exſtat juxta S. Audemarum.* — *De Bertino.*

CLUNIACEN. & CODEX D. DU CHEVAL, ſignatus C. *Cœnobio Cluniaco, beati Marcelli Papæ & martyris glorioſa ab Arvernis exceptio, miraculorum laude, populorumque frequentia non mediocriter illuſtris.* — *De except. Marcel. PP.*

REGINÆ SUEC. ſign. 428. *Civitate Sais, ſancti Godegranni, epiſcopi & martyris.* Vide dicta ſuperius ad III Septembris. — *Godegranni.*

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt *Victorini* & *Bertini*.

FLORENTIN. *In monaſterio Pulſanenſi, diœceſis Sipontinæ, juxta Manfredoniam, depoſitio ſancti Jordani abbatis dicti monaſterii.* Mirum in proprio illius cœnobii Martyrologio, toties à nobis citato, nullam Jordani illius memoriam fieri. — *Jordani.*

BURDEGAL. *Burdegala, Innocentiæ virginis.* — *Innocentiæ.*

CAUDIACEN. *Apud Burgundiam, pago Matiſcenſi, cœnobio Cluniaco, beati Marcelli Papæ & martyris glorioſa ab Arvernis exceptio* &c. ut ſupra in CLUNIACENSI. — *De except. Marcel. PP.*

EDITIO LUBECO-COL. *Apud Coloniam Agrippinam, in eccleſia beati Clementis, tranſlatio ſancti Cuniberti archiepiſcopi Agrippinenſium & confeſſoris. Romæ in ſuburbio, beati Victorini presbyteri & martyris. Qui ſanctitate & miraculis præclarus, ſacerdotium Amiternina* [Amiterninæ] *urbis, totius populi electione eſt adeptus. Deinde ab Aureliano judice cum aliis Dei ſervis Eutice & Marone* [ex Actis SS. Nerei & Achillei] *relegatus, ſexageſimo miliario ab Urbe, via Salaria. Inde poſtmodum ſub imperatore Nerva, juſſus eſt ſuſpendi* &c. pure. In Herculano & Capuanis, pura eſt. Tum: *Apud Flandrias, monaſterio Sithiu, depoſitio ſancti Bertini abbatis & confeſſoris. Eodem die, natale beati Genebaldi epiſcopi Laudunenſis & confeſſoris, de quo legitur in geſtis beati Remigii Remenſis epiſcopi.* — *Tranſlat. Cuniberti. De Victorin. De Bertino. Genebaldi.*

GREVEN. *Sanctus Bertinus, in territorio Conſtantienſi ortus, patriâ relictâ, ad ſanctum Audomarum compatriotam ſuum, Taruanenſem epiſcopum, cum aliis duobus veniens, & ab eo in opus Dei miſſus, vita & ſignis glorioſus quievit. In Alexandria, Nympii & Saturnini. In Galliis civitate Veſontionenſi, inventio beatorum martyrum Ferreoli & Ferrutionis, a beato Aniano, tempore Juliani imperatoris. Ubi operante Domino, multæ virtutes fiunt.* Huc reſpicit hodiernus Wandelberti verſiculus, qui primo loco ponitur: — *De Bertino. Nimpii &c. Invent. Ferreoli &c.*

Nonis Ferreolus cum Ferrutione refulget.

In Pronia, Agiulphi, abbatis, martyris cum aliis. Vide die præcedenti. *In Campania, Quintini epiſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, in eccleſia beati Clementis, tranſlatio ſancti Cuniberti, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, depoſitio beati Genebaldi epiſcopi Laudunenſis & confeſſoris, de quo in geſtis ſancti Remigii legitur. Ipſo die, inventio ſancti Taurini. Victorini confeſſoris. Qui cum Romæ ob ſapientiam, ſtatuam in foro Trajani meruiſſet, in ſenectute, Chriſti fidei ſe tradens, quievit in pace. Trecas civitate, commemoratio ſanctorum Savinæ virginis, & Saviniani martyris, fratris ejus.* Quid hic facit ea conjunctio? De hoc enim Uſuardus XXIX Januarii, de illa XXIX Auguſti memoriam egit. — *Aigulfi. Quintini. Tranſlat. Cuniberti. Genebaldi. Invent. Taurini. Victorin. C. Savinæ & Saviniani.*

MOLAN. *Almi patris noſtri & confeſſoris depoſitio, in pago Teruanenſi, monaſterio dicto Sithiu, qui vita & miraculis inſignis, anno ab Incarnatione Domini* DCXCVIII *migravit ad Dominum. Ubi dum dies caniculares finem faciunt, ſicut venerabilis Gregorius Turonenſis epiſcopus ſcribit, finæ ultimæ diei, mutati ſunt viri ſancti invicti labores, quoniam diem clauſit ultimum, in regeneratione viva, diem accepit perpetuum, Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Lauduno Clavato, ſancti Genebaldi epiſcopi & confeſſoris, & ſanctæ Probæ virginis.* Dein typis minoribus: *In Galliis civitate Veſontionenſi, inventio beatorum martyrum Ferreoli & Ferrutionis* &c. ut ſupra in GREVENO. *In Campania, Quintini epiſcopi & confeſſoris. Victorini confeſſoris. Qui cum Romæ ob ſapientiam ſuam, ſtatuam* &c. etiam ut habet GREVEN. In editionibus poſterioribus, in fine inter, *eodem*, & *ſancti Bertini*, aliis litteris inſeritur: *In pago Teruanenſi, monaſterio dicto Sithiu.* Deinde, *almi patris* &c. *Lauduno Clavato, ſancti Genebaldi epiſcopi & confeſſoris. Et ſanctæ Probæ virginis. In Galliis, civitate Veſontionum, inventio beatorum martyrum Ferreoli* &c. ut ſupra. Demum minori charactere: *Eodem die, ſanctorum martyrum, Eudoxi, qui & Mariani, Romuli, Zenonis & Macarii, qui ſub Trajano martyres coronantur.* Vide annuntiationem Romani moderni, & appoſitam Caſtellani notulam. — *De Bertino. Genebaldi & Probæ. Invent. Ferreoli &c. Quintini. Victorin. C. Eudoxi & aliorum.*

VIII *Idus.*

VIII *Idus.* *Die* 6.

ZAchariæ prophetæ, qui de Chaldea ſenex in patriam reverſus, juxta Aggeum prophetam jacet conditus. *Zacharia.* In Africa, beatorum confeſſorum & epiſcoporum, Donatiani, Preſidii, Manſueti, Germani, Fuſcoli, qui pro aſſertione Catholicæ veritatis diriſſime cæſi & exilio eliminati ſunt. *Donatiani & ſoc. epp.* Inter quos etiam epiſcopus, nomine Letus, ſtrenuus atque doctiſſimus vir, poſt diuturnos carceris ſqualores, incendio concrematus eſt. Item Cappadociæ urbe Reaten, ſancti Cottidi diaconi. *Cottidi.*

Ex *Praten. Herinien Antverp-majore, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In noſtro apographo Pratenſi ſcribitur *Zacaria*. Herinien. Antverpien-maj & Greven, habent *Caldea*, melius ex aliis, ut eſt in textu. Antverp-maj. omiſit particulam *de*, quæ immediate præcedit. Idem legit *Aggeam*, Munerat *Ageum*, optime Molan. *Aggæum*, ſed nos reliquos codices ſequimur. Rurſus Antverp-maj. ſcribit *confeſſorum epiſcoporum*, omiſſa conjunctione *et*. In Munerat. eſt *Donaciani*, in Antverp-maj. *Donatii*. Item in hoc *aſcertione*, pro *aſſertione*. Denique in eodem, poſt *concrematus*, deeſt *eſt*. De *Cappadocia* alibi diximus. Greven. & Molan. ſic legunt: *Item, apud Cappadociæ urbem Reaten, ſancti Coctidi diaconi.* Alii cum textu, niſi quod Munerat. ſcribat *Cotidi*. *Strennuus* in Molano, mendum typographicum eſt: bene ſcribit *Præſidii*, & *Lætus*, ſed nos cum ceteris ſimpliciter.

OBSERVATIO. *Zacharia prophetæ* hiſce iiſdem plane verbis meminerunt Beda, Rabanus, Romanum parvum, Ado & Notkerus. *Zacharia.* Noſter, ut ante non ſemel diximus, veteris Teſtamenti Patribus, quos in antiquioribus nudo nomine ornatos reperit, ſæpius proprium aliquid adjungit, ut de *Zacharia* factum, ex laterculo noſtro manifeſtum eſt. Solum ipſum hodie canit Wandelbertus:

Vates Zacharias octavas obtinet Idus.

Sequitur in Romano parvo: *Et Oneſiphori, Pauli diſcipuli*, Ado legit, *diſcipuli Apoſtolorum*; elogii vice inter Feſtivitates Apoſtolorum ea omnia deſcribens, quæ Paulus memorat 2. Tim. 1: *Det miſericordiam Dominus* &c. *De Oneſiphoro ex Adone.* Notkerus non hæc ex Adone, ſed ſola Martyrologii ejus verba deſumpſit. Interim certum eſt, *Oneſiphorum* ab Uſuardo prætermiſſum; cauſam divinet qui poteſt. Illuſtrium Africanorum præſulum, in Wandalica ſub Hunnerico perſecutione paſſorum claſſis, breviter à laudato Romano parvo deſcribitur: *& confeſſorum Donatiani & ſociorum.* *Donatiani & ſoc. epp.* Adonis narratio paulo diffuſior eſt, in qua ſingulorum confeſſorum nomina exprimuntur, ſumpta, ni fallor, ex Victoris Vitenſis Hiſtoria perſecutionis Africanæ lib. 2 ſub finem. Adonis verba ferme omnia tranſumpſit Notkerus, contractior Uſuardus nonnulla excluſit, quæ in Auctariis ſupplebuntur. Reſtat annuntiatio ultima, Romano parvo & Adoni incognita, quæ ex ſolis Hieronymianis ab Uſuardo tranſlata eſt. *Cottidi.* In ipſis ita ferme legitur: *In territorio Cappadociæ, civitate Reaten, natalis ſancti Quottidi cum ſociis ſuis.* Variant apographa in urbis nomine. Rabanus legit: *In territorio Capadociæ, civitate Ructenſi, natale ſancti Cuttidi*, addens præterea, *Eugenii epiſcopi & ſociorum ejus.* Noſter, recepto more, ut ſæpius dixi, ſocios negligens, ſolum *Quottidum* vel *Quottidium* memorat, quem ex communi codicum noſtrorum ſcribendi ratione *Cottidum* nominavimus. Porro de præfata urbe multa diſquirit Florentinius. Utrum autem *Reate*, *Reaten*, *Readden*, *Seriate*, *Teriate*, vel hujuſmodi alia aut ei affinis in Cappadocia reperiri poſſit, cui Cottidus noſter vere tribuatur, alibi ex profeſſo examinabitur. Oſtendimus unde primos, unde ultimum hunc Sanctum acceperit Uſuardus, ac proinde, ex conſenſu codicum, manet textûs ejus primigenia & defæcata ſimplicitas.

AUCTARIA.

PRATEN. Inter puros numeratus eſt, tametſi in textu, penultimo loco in antigrapho noſtro hæc habeantur: *Senonis, ſanctorum germanorum Sanctiani & Beatæ, & ſancti Auguſtini epiſcopi.* *Sanctiani & ſociorum.* Nam cum hæc à Sirmondo vel Cortaſio ſubvirgulata ſint, indicium eſt, ex margine in textum irrepſiſſe.

ROSWEYD. Satis purus eſt, ſed omittit annuntiationem ultimam.

PULSANEN. Omnia recte habet uſque ad *Fuſcoli*, ſed, ut codex ille jam paſſim in pluribus deficit, hîc etiam omiſit reliqua.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui adjungunt: *Romæ, Eleuterii epiſcopi.* In *Eleutherii.*

Romann agitur de Eleutherio abbate, ſervo Dei; videſis notulam Caſtellani.

• Lovanien. In textu ſatis purus, ſubdit in

Magni. fine: *Eodem die, natale ſancti Magni confeſſoris.* Vide Surium & elogia inferius.

Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Albergen. & Danic. Idem habent augmentum, ſed præterea, poſt *Fuſculi*, textui inſ ruunt:

De African. *Qui perſecutione Wandalica, juſſu Hunerici regis Arriani, pro aſſertione Catholica* &c.

Centulen. *Obitus Zachariæ prophetæ. Eodem*

Oneſiphori. *die, ſancti Oneſifori, de quo ſanctus Paulus, laudis plenam mentionem facit. Apud Africam, ſanctorum confeſſorum & epiſcoporum Donatiani, Præſidii, Manſueti, Germani, Fuſculi, qui perſecutione Wandalica, terminum hujus vitæ ſuſceperunt.*

Bruxellen. Secundo loco: *Et natale beati*

Oneſiphori. *Oneſiphori Apoſtolorum diſcipuli.* In Africanis,

De African. ſimilis eſt Antverp-max &c. *Capadociæ apud urbem Reatinam, ſancti Cottidi dyaconi. Eodem*

Magni Donati & Eleutherii. *die, ſancti Magni confeſſoris. Item, ſanctorum Donati & Eleutherii epiſcoporum.*

Hagenoyen. Hic rurſus longa hiſtoria prophetica, ut hunc codicem familiare eſt, non ſemel

De African. monuimus. In Africanis, eadem habet quæ Antverp-max. &c. ſupra. Tum: *Item Romæ,*

Eleutherii. *ſancti Eleutherii epiſcopi.* In ultima fere purus eſt. Cui in fine ſubjungit, quæ hic deſcribenda cenſuimus: *Item Augustenſi dioceſi, monaſterii in Fau-*

Magni, cum elogio. *tibus, depoſitio ſancti Magni, vel Magnoaldi abbatis. Hic quondam erat diaconus beati Galli abbatis. Iſte viginti quinque annis, laudabiliter ſacerdotio functus eſt, in quibus etiam miraculis clarnit, multos ad fidem converteat. Iſti per urſum ſilveſtrem vena ferri monaſtrata ſunt. Huic etiam miſtici morantes, quoque boves domeſtica* [ſerviebant.] *Poſt hæc beatus Magnus obiit in pace.*

Aquicinct. In fine: *Item, ſancti Humberti*

Humberti. *confeſſoris. Romæ, Eleutheri epiſcopi.* De Hum-

Eleutherii. berto, videatur Surius.

Matric-Cartus-Ultraject *Huberti presbyteri & confeſſoris.* (additur in margine, alias

Humberti. *Humberti.*) *Zachariæ prophetæ. Donatiani, Præſidii cum ceteris.*

Codex D. du Cheval. ſign. C. *Romæ, Eleutherii epiſcopi.* Vide quæ ſupra notavimus.

In Vatican. num. 5949. Deſunt *Zachariæ*

Oneſiphori. & *Cottidi.* Adjicitur: *Apud Iconium, ſancti Oneſiphori, diſcipuli beati Pauli Apoſtoli.*

Eleutherii. Florentin. *Romæ, ſancti Eleutherii epiſcopi.*

Potiti. *Paſſio ſancti Potiti martyris.*

Editio Lubeco-Col. In Zacharia purus,

De African. ita proſequitur: *In Africa, ſanctorum confeſſorum & epiſcoporum Domiciani, Præſidii, Manſueti, Germani, Fuſtoli. Qui perſecutione Wandalica, juſſu Hunerici regis Arriani, pro aſſertione Catholicæ veritatis, duriſſime fuſtibus caſi, exilio eliminati ſunt. Inter quos etiam quidam epiſcopus* &c. *Ad Fauces, natale ſancti Magni confeſſoris,* *Magni.* *qui in miraculis clarus habetur, diſcipuli beati Columbani. Capadociæ apud urbem Reatenſem, ſancti Cottidi diaconi & confeſſoris. In Aſia,* *Oneſiphori.* *ſancti Oneſiphori Apoſtolorum diſcipuli.*

Belin. Penultimo loco inſerit: *Romæ, ſancti* *Eleutherii.* *Eleutherii epiſcopi.* Vide ſuperius.

Greven. *Zacharia, filii Joiadæ ſeu Bara-* *De Zachar.* *chiæ. Qui cum prævaricationem regis & populi arguerat, illi miſerunt lapides & interfecerunt eum in atrio domus Domini, 2 Paralip. 24. Eodem* *Oneſiphori.* *die, ſecundum Adonem, natalis beati Oneſiphori* *Eleutherii.* *Apoſtolorum diſcipuli. Romæ, ſancti Eleutherii* *Maſtulini.* *epiſcopi. In Hibernia, Maſtulini epiſcopi. Me-* *Gundulfi.* *tis, ſancti Gundulphi epiſcopi & confeſſoris. Ma-* *Mamertini.* *mertini abbatis monaſterii ſancti Germani Anti-* *Magni.* *ſiodorenſis & confeſſoris. Ad Fauces, ſancti Magni, qui & Magnaldus, diſcipuli ſancti Colum-* *Humberti.* *bani abbatis. Humberti confeſſoris. Eleutherii ab-* *Eleut. abb.* *batis & confeſſoris, miræ ſimplicitatis & compunctionis viri. De quo beatus Gregorius 3 Dialog. inter alia refert, quia ſibi infirmo virtutem abſtinendi, & mortuo cuidam, oratione & lachrimis vitam impetravit.*

Molan. Poſt *concrematus eſt*, aliis litteris ex Adone textui inſerit: *Tunc etiam epiſcopis,* *De African.* *quaſi ad concilium convocatis Carthagine, una die univerſas Africæ eccleſias clauſit Hunericus rex Arrianus, univerſamque ſubſtantiam epiſcoporum, ſuis epiſcopis condonavit.* In fine ſuperaddit: *Et natale ſancti Humberti confeſſoris Chriſti. Eodem* *Humberti.* *die ad Fauces, ſancti Magni confeſſoris. Romæ,* *Magni* *ſancti Eleutherii Papæ. Et natale beati Oneſiphori* *Eleuth PP.* *Apoſtolorum diſcipuli, de quo ait Apoſtolus: Det miſericordiam Deus Oneſiphori domui.* Sequitur *Oneſiphori, cum elogio.* minoribus typis: *Quia ſæpe me refrigeravit, & catenam meam non erubuit, ſed cum Romam veniſſet, ſolicite me quæſivit & invenit. Et quanta Epheſi miniſtravit, tu melius noſti.* Vide Adonem in feſtivitatibus Apoſtolorum. Deinde: *Mamertini abbatis monaſterii ſancti Germani An-* *Mamertini.* *tiſiodorenſis & confeſſoris. Eleutherii abbatis &* *Eleuth. abb* *confeſſoris, miræ ſimplicitatis & compunctionis viri, de quo beatus Gregorius 3 Dialogor. inter alia refert, quod ſibi infirmo virtutem abſtinendi, & mortuo cuidam, oratione & lachrymis vitam impetravit.* In editionibus aliis textui etiam inſeritur Adonis clauſula. De Magno habent, ut ſupra. *Et natale beati Oneſiphori, Apoſtolorum diſcipuli,* uſque ad *Oneſiphori domui. Eodem die, tranſlatio corporis beatiſſimi confeſſoris Chri-* *Tranſlat.* *ſti, Humberti, virtutibus & miraculis clari. Die* *Humberti.* *ſexta, commemoratio miraculi facti ab archiſtra-* *De miraculo Michaelis.* *tego Michaele, in Coloſſis, ſive in Chonis.*

VII *Idus.* *Die 7.*

Joannis. Apud Nicomediam, natalis beatiſſimi Joannis martyris. Hic nimio calore fidei ignitus, librum in quo continebantur crudelia edicta adverſus Chriſtianos, injecta manu detraxit ac diſcerpſit, cumque hoc relatum eſſet Diocletiano & Maximiano Auguſtis, in eadem urbe conſtitutis, nimia crudelitate ſævientes, omnia ſuppliciorum genera juſſerunt expendi in eum, quæ vir nobiliſſimus cum tanta alacritate vultus ac ſpiritus pertulit, ut nec triſtis quidem pro his

videri

Digitized by Google

videri potuiſſet. Civitate Aurelianis, depoſitio ſancti Evurtii confeſ-
ſoris, qui, ut geſta teſtantur, primo ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubdi-
aconus, dein divino munere per columbam eſt deſignatus pontifex
præfatæ urbis. In territorio Auguſtudunenſi, ſanctæ Reginæ virginis, *Regina.*
quæ ſub proconſule Olibrio, equulei, carceris, ac lampadarum per-
peſſa ſupplicia, tandem capitali ſententia finiri eſt juſſa. Item in terri-
torio Pariſiacenſi, ſancti Chlodoaldi presbiteri, tam generis quam *Clodoaldi.*
mentis nobilitate conſpicui.

Evurtii.

Sumitur ex *Praten. Antverp-majore, Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Accedunt, *Antverp-max. Ultrajett. Leyden. Albergen.* & *Danicus.*

VARIA LECTIO. Scribo *diſcerpſit* cum Praten. Herinien. Antverp. Max-Lubec. & Greven. Et ita ſenſus exigit, licet Antverp-maj. Roſweyd. Molan. & plerique alii habeant *decerpſit*. Antverp-maj. & Roſweyd. ita legunt, *cum tanta alacritate vultus ac ſpe*, ut abbreviatio illa potius *ſpecie*, quam *ſpiritus* eſſe videatur. *Euurtii*; ex Aurelianenſium uſu habent fere omnes. Excipe Roſweyd. qui *Euorcii*, Greven. *Euurcii*, Molan. *Euortii*. Poſtremi duo cum Antverp. & Max-Lubec. ac recentioribus adjiciunt titulum *epiſcopi*, qui in antiquis deeſt. In Greven. pro *dein*, eſt *dehinc*. Lego *Auguſtudunenſi* ex antiquiorum more, alij habent *Auguſtudinenſi*, Molan. *Auguſtodunenſi*, peſſime Greven. *Andegavenſi*. Roſweyd. ponit *Conſule Olibrio*, alii ut eſt in textu. Sic Antverp-maj. & Molan. *lampadum*. Antverp. *finiri juſſa eſt*, Max-Lubec. *juſſa eſt puniri*; Roſweyd. *vitam finire*. Reliqui *Chlodoaldi*, ut antiquiores habent, non ut Roſweyd. *Cloaldi*, vel ut alii *Clodoaldi*. Idem Roſweyd. pro *conſpicui*, ſubſtituit, *perſpicui*.

OBSERVATIO. Prima inclyti *Martyris*, qui apud Lactantium de mortibus Perſecu- *Joannis.*
torum & apud Euſebium anonymus eſt, prima, inquam, ejus ſub *Joannis* nomine memoria, Romano parvo debetur, in quo, hoc die, pro ejus arbitrio electo, ſic legitur: *Joannis martyris, qui Nicomediæ ſub Diocletiano, librum iniqua legis minutatim diſcerpſit.* Fuſius ex Rufino lib. 8 toto cap. 5, rem geſtam proſequitur Ado, à quo elogium ſuum Noſter accepit, & Notkerus etiam contraxit. Nomen aliud ſuggerit Caſtellanus & agonem circa XXIV Februarii anni CCCIII, veroſimillime conſummatum pronuntiat. Non improbabiliter conjectat Papebrochius, Georgio abſcribi poſſe, quæ hic *Joanni* noſtro tribuuntur, ut videſis in comment. prævio ad Acta S. Georgii XXIII Aprilis § 4. Alii aliter ſentiunt, ut Baluzius apud Ruinartium inter ſelecta pag. 319, in notis. Atque de hoc ſolo Joanne agere videtur Ado, quidquid & alios tres ei ſupponat Moſander: magiſque adeo in hoc Roſweydo aſſentior, quod Notkerus deſcriptor Adonis perpetuus, ceteros quoque prætermittat.

Evurtius Aurelianenſis, in Hieronymianis *Evotus*, ab aliis *Evortius*, *Euritius*, & *Eortii.*
Emirtius nominatus, ſed ex propria ejus ſubſcriptione dicendus, *Eortius*, à Floro celebratur longo encomio, ex iis procul dubio Actis deſumpto, quæ pridem à variis edita, à recentioribus ut minimùm interpolata eſſe cenſentur. Eadem & Rabanum & Uſuar-
dum præ oculis habuiſſe neceſſe eſt, ex quibus propria ſinguli decerpſerint. Auguſto- *Regina.*
dunenſis *Regina*, à Rabano etiam memoratur, ſed ſolo fere nomine ornata, licet geſta ejus citentur. Ea à Petro & à Mombritio edita, à Surio contempta videntur, & ab aliis pro mera fictione, tamquam ex conſimilibus Actis conſarcinata, traducuntur: de quibus nos hactenus nihil ſtatuimus. Ceterum ex hujuſcemodi Actis eductum eſt Uſuardi noſtri
elogium, quod vere ei tribuendum eſſe, codices omnes evincunt. *S. Clodoaldi confeſſoris*, *Clodoaldi.*
ſcribit Beda, Rabanus *Chlodoaldi*; acceſſiones Hieronymianæ *Chlonevaudi* & *Chlodoaldi*, Aimoinus, teſte Caſtellano, *Fluduaſdi*. Utcumque ſcripſeris, idem intelligitur eſſe Chlodovæi regis nepos, Chlodomiri filius, ex impia fratrum per patruos nece feliciter ſervatus. Vide auctores, qui de eo ſcribunt, à Baronio citatos, à nobis ſuo tempore cum Actis à Mabilione aliiſque editis conferendos. Uſuardi elogium paucis multa complectitur, ex quo in Hagiologium Franco-Galliæ tranſlatum exiſtimo: certe Uſuardinum eſſe, æque ac cetera hodie tradita, minime dubitandum videtur. Secundam & quartam annuntiationem noſtram ſic verſibus ſuis copulavit Wandelbertus.

Antiſtes ſeptenas ſervat Euortius, atque
Regali inſignis Clodoaldus ſtirpe ſacerdos.

AUCTA-

Google

AUCTARIA.

Viventii. HERINIEN. Toto textu puriſſimus, in fine proprium ſubjicit: *Eodem die, beati Viveenti* (vult dicere *Viventii*) *Remorum archiepiſcopi.*

PULSANEN. Purus eſt uſque ad *expendi in eum.* Sequitur immediatè: *In territorio Auguſtodunenſi, ſanctæ Reginæ virginis.* Hic ſiſtit.

MUNERAT. Textui puro, phraſi ſibi propria ſubdit de Clodoaldo: *De cujus corpus requieſcit*
DeClodoald. *in eccleſia beati Clodoaldi prope Pariſius.*

LOVANIEN. Deficit in elogiis Eortii Aurelianenſis & Reginæ Auguſtodunenſis.

CENTULEN. *Apud Nichomediam, beati Joan-*
Textus mutatus. *nis martyris, ſub Diocletiano. Apud Aleſiam, quæ olim fertiſſima civitas fuerat, ſed a Julio Cæſare eſt deſtructa, ſanctæ Reginæ virginis, quæ ſub Olybrio præſide, pro fide plurima ſuſtinens, tandem capitali ſententia finita eſt. Aurelianis, ſancti Evurtii epiſcopi & confeſſoris. Pariſius, ſancti Chlodoaldi presbyteri & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Gallias, civitate Aurelianis, depoſitio ſancti Evorcii epiſcopi & confeſſoris. Qui* &c. Sequitur: *Eodem die, ſan-*
Felicis&ſoc. *ctorum martyrum Felicis, Lucæ, Polsani, Vittoris, Laderis & Datini. Qui ſub Decio graviter fuſtibus cæſi, deinde compedibus vincti, & ad fodienda metalla deputati, agonem conſummaverunt martyrii.* Vide de his Uſuardum diſtinctius loquentem x Septembris. In Joanne, Regina & Clodoaldo ſatis purus eſt. In fine: *Item, depo-*
Madelbertæ. *ſitio ſanctæ Magdalbertæ virginis, quæ Leodii quieſcit, filia ſcilicet ſanctæ Waldetrudis, & beatæ Gudilæ neptis.* Recentiori calamo attexitur: *Et ſancti Clodoaldi* &c. quaſi alius eſſet à ſuperiori.

HAGENOYEN. In Joanne ſatis purus, ſubdit de Regina, etiam ſatis bene. Tum: *In pago*
Wlpecla. *Lauſanenſi, ſanctæ Wlpeclæ virginis. Item tranſ-*
Tranſlat. *Anaſtaſiæ.* *latio ſanctæ Anaſtaſiæ. Item, ſanctæ Madelbertæ*
Madelbertæ. *virginis.* Reliqua textûs pura ſunt.

DAVERONEN. Scribit, *ſancti Chlodoaldi preſbyteri, tam genere, quam mentis* &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Reginæ virginis & martyris. Madelbergis virginis. Nemo-*
Madelbertæ. *ris* [alii ſcribunt, *Memorii*] *cum ſociis. Joannis*
Memorii & ſociorum. *martyris inclyti. Evortii epiſcopi & confeſſoris.*

CAMBERIEN. S. Mariæ. *Civitate Auguſta, patria Sabaudia, depoſitio corporis ſancti Grati*
Grati. *ejuſdem urbis epiſcopi.*

In VATICAN. 0.5949. Deeſt *Evortii* & *Regina.*

FLORENTIN. *Natale ſanctorum martyrum De-*
Deſiderii & Januarii. *ſiderii & Januarii.* Vide GREVEN.

BIXUNTICEN *Catalaneis* (pro *Catalaunis*) *ſancti Alpini epiſcopi & confeſſoris, cujus laudabilem*
Alpini. *virtutem clariſſima miracula teſtantur.*

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *Catalaunis, ſancti Alpini epiſcopi & confeſſoris.*

Alpini. EDITIO LUBECO-COL. In Joanne ſatis pura, de Fortio inſerit: *epiſcopi & confeſſoris, viri ſanctiſſimi.* Rurſus in Regina, pura; de Clo-
DeClodoald. doaldo, ſic ſcribit: *In territorio Pariſienſi, vico*
De Memor. *Novigenti, ſancti Clodowaldi presbyteri & confeſſoris, filii regis Franciæ Clodomeri, tam generis* &c. Tum: *In territorio Trecaſſino, beati Nemoris martyris & diaconi glorioſi Lupi præſulis, quem Attila rex Hunnorum cum ſociis interfecit. Cathalanis, depoſitio ſancti Alpini confeſſoris, diſci-*
De Alpino. *puli ſupradicti ſancti Lupi epiſcopi, ut ex meritis diſcipulorum pateat, quanta ſanctitatis magiſter ex-*
Madelbertæ. *titerit. Eodem die, beatæ Magdelbertæ virginis.*

BELIN. In Joanne & Eortio ſatis purus eſt. Pro *Clodoaldi*, habet, *Dodaldi*, cujus elogium reſcindit. Sequitur de Regina, etiam brevius.

GREVEN. *In territorio Trecaſſino, beati Me-* *Memorii.*
morii martyris, diaconi ſancti Lupi epiſcopi, quem Attila rex Hunnorum cum ſociis ſuis interfecit.
Cathalannis, ſancti Alpini confeſſoris, diſcipuli *De Alpino.*
ejuſdem beati Lupi, unde ex meritis diſcipulorum, licet æſtimare ſanctitatem magiſtri. In Campaniâ *Innocentii*
apud Beneventum, ſanctorum Innocentii, Janua- *& ſociorum.*
rii, Feſti. In Aquileia, Anaſtaſii martyris, qui *Anaſtaſii.*
fullonum compſitor erat. Vincentii [vult dicere
Viventii] *archiepiſcopi Remenſis & confeſſoris.* *Viventii.*
Ipſo die, digna & ſancta memoria Stephani epi- *Stephani,*
ſcopi Dienſis, Ordinis Carthuſienſis, magnæ ſancti- *cum elogio.*
tatis & clariſſimi in miraculis viri. Qui ex Priore domus Portarum, ad regimen præfatæ Eccleſiæ aſſumptus, præter cetera ſtupenda opera, magno zelo animarum æmulabatur ſalutem. Unde cum populum duræ cervicis cerneret, ut eos ſalubriter terreret, atque ſcirent quibus hoſtibus ſerviſſent, fecit apparere coram omnibus (in prima eſt, *coram omni populo, in eccleſia congregato*) *gigantea enormitatis dæmones, rurſumque abire,* (in prima, *qui ad nutum ejus iterum abierant.*) *Item ſanctæ*
memoriæ Gerlini epiſcopi Tullenſis & confeſſoris, de *Gerlini.*
quo in geſtis beati Manſueti dicitur, quod fuerit
pius & ſanctiſſimis operibus approbatus. Civitate *Auguſtalis.*
Arelatenſi, depoſitio beati Auguſtalis. Magdel- *Madelbertæ.*
bertæ virginis. Alii legunt *Madelberta.*

MOLAN. De Clodoaldo, habet auctarium MU-
NERATI. *Item in Leodio, beata Madelberta virgi-* *Madelbertæ.*
nis. Eodem die, B. Vincentii Remorum Archiepi- *Viventii.*
ſcopi. Deſcripſit ex GREVEN. *Arelate, ſancti Au-* *Auguſtalis.*
guſtalis epiſcopi. In civitate Tenremunda, beati
Hildelwardi epiſcopi & confeſſoris, qui ſub duce *Hildewardi,*
Magriptio, primò diverſis tormentorum cruciati- *cum elogio.*
bus affectus, ſed fidei conſtantia in adverſis velut in proſperis lætus, fidelem populum ad agnitionem veritatis admonuit, fidemque catholicam conſtantiſſime prædicavit. Tandem ipſe Magriptium, oppoſito veritatis ſpeculo, ita devicit, ut rejecto incredulitatis errore, Jeſum Chriſtum Dei filium aſſereret, & ſe ſuoſque velle baptizari acclamaret. Quo facto, vir Dei Dicleventa oratorium conſtruxit, in quo poſt hujus labilis vitæ deceſſum, glorioſo fine quievit. Quo de loco viri Tenremundenſes veneranda ejus oſſa, omni virtute famata, cum ſummo exultationis jubilo, Tenremunde tranſtulerunt. Item eodem die
apud Tenremundam, adventus corporis beatæ Chri- *Advent.*
ſtianæ virginis. In Aquileia, natalis ſancti Ana- *Chriſtianæ.*
ſtaſii martyris. Hic fullo fuit, ſed fidei merito in *Anaſtaſii.*
martyrum numerum annumeratus eſt. In territo-
rio Trecaſſino, beati Nemorii, archidiaconi glorioſi *Memorii.*
Lupi Præſulis, quem Attila Rex Hunnorum cum ſociis ſuis interfecit. Editiones aliæ, de Clodoaldo & Hildewardo, ut ſupra. De Madelberta, additur: *Quæ poſt amitam Aldegundem, & ſororem Aldetrudem, Malbodienſe cœnobium tertia rexit.* Pro *Vincentii* rectè hic legitur *Viventii.* De Anaſtaſio, Auguſtali, & Nemorio, ut ſupra.
Ipſo die, depoſitio ſancti Grati confeſſoris, Augu- *Grati.*
ſtenſis epiſcopi, miræ ſanctitatis ac miraculorum viri.
Die ſeptima, ſancti martyris Sozontis. Et præfeſtum *Sozontis.*
nativitatis ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ. In por- *Vig. Nativ.*
tu Valencianæ, tranſlatio ſancti Salvii martyris, *Tranſlat.*
ac Ancoliſmæ civitatis epiſcopi, & Superii diſci- *Salvii & Superii.*
puli ejus. Item eodem die apud Tenramundam, adventus corporis beatæ Chriſtianæ virginis.

VI *Idus.*

Digitized by Google

VI *Idus.* *Die* 8.

NAtivitas beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ, perpetuæ Virginis. Apud Nicomediam, natalis ſancti Adriani martyris, cum aliis viginti tribus, qui omnes poſt multa ſupplicia martyrium crurifragio conſummaverunt, ſub Diocletiano Auguſto. Alexandriæ, ſanctorum Ammonis, Theophili, Neotherii, & aliorum viginti duorum. Item Antiochiæ, Timothei & Fauſti. *Nativit. B. M. V.* *Adriani & ſoc.* 23. *Ammonis & ſoctor.* *Timothei & Fauſti.*

Ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Inter puros connumerantur Antverpien. Max-Lubec. & Belinus, qui facile excludi poterant ratione defectus, quo laborant: nam ubi codices antiquiores legunt: *Nativitas beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ, perpetuæ Virginis*; Antverp. & Belinus, omittunt *perpetuæ Virginis* & Max Lubec. habet *genitricis Virginis Mariæ*. Praten. & Munerat. ſcribunt, *& aliorum viginti duum*; Greven. ſecurè, *aliorum* XXII, nos cum reliquis *viginti duorum*. Antverp-major mendoſe ponit; *Item Antiochiæ, Timothei & Fauſtini*; in textu purius. Reliqui errores fere ſcriptorii ſunt, aut antiqui ſcribendi modi: *Nichomediam, Diocliciani, Dioclitiani, Amonis, Theophuli, Neotheri.* &c.

OBSERVATIO. *Nativitas ſanctæ Mariæ matris Domini*, vel, *Natale ſanctæ Dei genitricis Mariæ*, vel ut eſt in textu, vel aliis æquivalentibus terminis, à Martyrologis omnibus celebratur. De prima inſtitutionis hujus feſti origine, videndæ Baronii & Florentinii Notationes. Nec minus curioſa ſunt, quæ pag. 129 & 130 obſervat Fronto ad Kalendarium, in quo, uti & Allatiano, ac Gregorii Sacramentario, prædictæ B. M. V. Nativitati, Adriani memoria ſubjungitur, in Thomaſiano excluſa. Cur autem in vetuſtiſſimo Hieronymiano Epternacenſi ea Nativitas Deiparæ collocetur XVII Kalend. Septembris ſeu XVI Auguſti, conjecturis non aſſequor. Feſta plura ejuſdem beatiſſimæ Dei matris hodie inter Feſtivitates Apoſtolorum connectit Ado: Noſter ea phraſi uſus eſt, quam ex antiquiorum codicum noſtrorum lectione in textu præferendam cenſuimus. Wandelbertus reliquis Martyrologis accinit, hiſce verſiculis: *Nativit. B. M. V.*

Qua Deus humanam ſuſcepit Virgine formam;
Illuſtrat ſenas ortus de luce Mariæ.
Martyr & Adrianus Romam tum ſanguine comit.

At vero qui ultimo verſu cantatur *Adrianus*, is Romæ à Wandelberto videtur attribui, *Romam tum ſanguine comis*: Nicomediæ tamen paſſim Martyrologi ceteri conſtanter aſſerunt; & quidem hoc die plerique, quorum elenchum in Actis noſtris ad IV Martii inter Prætermiſſos invenies. Ex Hieronymianis pro alterutra parte decidi nihil poteſt, cum & IV Martii & VIII Septembris *paſſio* vel *natalis* diſerte ponatur. Eſt & in Beda, *natale ſancti Adriani martyris cum aliis* XXIII. Ceterum à Baronio arguitur Ado, quod hodie Adriani *paſſionem celebrari* affirmet, in quo quid tantum piaculi occurrat, non video. Porro quidquid ſit de vero martyrii die, qui nec ex Actis ipſis ſatis eruitur, certum eſt feſtivitatem *Adriani* hac die ſolennius recoli, ſive id primæ, ſive ſecundæ tranſlationis, ſive baſilicæ dedicationis, ſive alia demum cauſa invaluerit. Conſulat curioſus lector, de his paulo uberius diſputantes Baronium & Florentinium. Acta ejus pluries edita ſunt, ex quibus diffuſam narrationem compilavit Ado, ſtrictiorem ex hoc Notkerus, breviſſimam Noſter, ſed omni difficultate expeditam, adeoque veriſſimam; cum Acta ipſa variis circumſtantiis decompta, licet ſincera à Baronio, pathetica à Florentinio exiſtimentur, ab eruditis nonnullis revocentur in dubium, imo Tillemontius tomo 5 pag. 818 rotunde aſſerat, nec probari nec propugnari poſſe, (inſoutenables.) Vide ejus notas citato tomo à pag. 641. Nos de iis & loco & tempore judicium noſtrum proferemus. Hactenus conveniunt Hieronymiana, Beda, Wandelbertus, Rabanus, Romanum parvum, Ado, Notkerus & Uſuardus. *Natalis* huic etiam diei ab auctore Romani parvi adſtringitur: Ado nullum determinat; Noſter ad I Decembris diſtulit, opinor, quia Ado eo die ſepultam memorat. Qui in laterculo ſupra ſequuntur *Alexandrini martyres* ex Hieronymianis à Noſtro accepti videntur, ſelectis pro arbitrio tribus ex ſeptem, quos nominatim exprimeret. Antiocheni *Timotheus* & *Fauſtus* ex iiſdem fontibus procedunt, non eodem ubique ordine nec eodem modo vocati; de quibus omnibus vide Florentinium. Noſtra lectio & vere Uſuardina, & ex codicum conſenſu ſatis clara & probata eſt. *Adriani.* *Ammonis & ſociorū.* *Timothei & Fauſti.*

AUCTARIA.

R OSWEYD. Majuſculis & miniatis litteris ſic habet: *Nativitas ſanctæ Mariæ ſemper virginis.* Et in fine poſt textum adjicit: *Friſingia, Corbiniani* *Corbiniani* *epiſcopi & confeſſ.* Vide ejus vitam apud Surium.

PULSANEN. Satis purus eſſet, niſi careret ultima annuntiatione.

ANTVERP-MAX. LEYDEN. & LOVANIEN. Omittunt, *perpetuæ Virginis.* Deinde poſt *Diocletiano Auguſto*, inſerunt: *Decurrentibus autem* *De Tranſlat. Adriani.* *aliquot annis, corpus beati Adriani Romæ tranſlatum eſt* VI *Idus Septembris, atque in templo honorabili exornatum.*

ULTRAJECT. ALBERGEN. DANIC. Prioribus ſimiles, præterea tertio loco interjiciunt: *Romæ, natale ſancti Sergii Papæ. Hic invenit miræ* *De Sergio.* *magnitudinis portionem Dominicæ Crucis in ſacrario beati Petri, quæ ſingulis annis in baſilica ſancti Salvatoris, quæ appellatur Conſtantiniana, die Exaltationis ejus, ab omni populo oſculatur atque adoratur. Hic ſtatuit, ut tempore fractionis Dominici corporis, Agnus Dei a clero & populo decantetur.* Vide Auctaria die ſequenti.

CENTULEN. *Nativitas ſanctæ Dei genitricis &* *De Nativit. B. M. V.* *perpetuæ Virginis Mariæ, quam Spiritus ſanctus cuſtodivit, & electam ſanctificavit, ut ex utero illius naſceretur homo Deus excelſus. Alexandriæ, ſanctorum Ammonii, Teophili, Neoterii & aliorum viginti duorum. Romæ, feſtivitas ſancti Adriani martyris, qui paſſus fuerat Nichomediæ cum aliis viginti tribus* IV *Nonas Martii. Eodem* *Corbiniani.* *die Friſingæ, ſancti Corbiniani epiſcopi & confeſſ.*

BRUXELLEN. In prima purus, ſic pergit: *Romæ, tranſlatio ſancti Adriani martyris. Qui* *Tranſlat. Adriani.* *apud Nycomediam* IV *Nonas Martii cum aliis viginti tribus, poſt multa ſupplicia, ſub Diocletiano Auguſto crurifragio martyrium conſummaverunt. Et poſt aliquot annos, corpus beati Adriani hac die Romæ tranſlatum eſt.* Reliqua ſatis pura ſunt.

HAGENOYEN. *Nativitas beatæ Mariæ Virginis,* *De Inſtitut. Nativitatis.* *quæ inventa eſt per quemdam heremitam, qui audivit omni anno in iſta nocte, & non in aliis noctibus, cæleſtem & dulcem armoniam ab angelis: tandem quæſivit a Domino, quid hoc ſignificaret. Cui reſponſum eſt divinitus, quod beata Virgo Maria* [mater] *Domini noſtri Jeſu Chriſti nata eſſet de beata Anna, matre ſua in terris, & propter hoc gauderet totus chorus angelorum & Sanctorum in cælis. Cui præceptum eſt cælitus, ut Romam pergeret & Papæ illud indicaret, ut Eccleſia militans in terris, gauderet illo die cum Eccleſia triumphante in cælis. Et ſic factum eſt. Eodem die, tranſlatio ſancti Adriani martyris, quando corpus ejus Romæ* *Tranſlat. Adriani.* *tranſlatum eſt. Qui paſſus erat ſub Dyocletiano &* [in] *Nycomedia cum aliis triginta tribus. Romæ, natale beati Sergii Papæ* &c. ut ULTRAJECT. *Sergii.* &c. ſupra. In reliquis ſatis purus eſt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Nativitas beatæ Mariæ Virginis. Adriani martyris cum viginti tribus martyribus.* Notatur autem in margine: *Hujus martyris caput eſt in eccleſia ſancti* *De Adriani capite.* *Martini, cum capite ſancti Eſiſii martyris, ſatis ſolemniter locatum.*

In VATICAN. ſub nota num. 5949. Deeſt, *Ammonii & ſociorum: Timothei & Fauſti.*

REMENS. SS. Timothei & Apollinaris. *Remis, natale ſancti Viventii epiſcopi & confeſſoris.* De eo *Viventii.* inter Auctaria die præcedenti abunde actum eſt.

EDITIO LUBECO-COL. *Nativitas beatiſſimæ* *De Nativit.* *Dei genitricis Virginis Mariæ, quæ gaudium apportavit univerſo mundo. Ideo ſumma exultatione gaudeat terra noſtra, Virginis illuſtrata natali.* De Sergio habet, ut ſupra, diſtinctius exprimens, *De Sergio.* *Agnus Dei ter a clero & populo decantandum.* Sequitur: *In civitate Friſingia, natale ſancti Corbi-* *Corbiniani.* *niani epiſcopi & confeſſoris.* In Alexandrinis & Antiochenis, ſatis pura eſt. In fine: *Apud Nicomediam, tranſlatio ſancti Adriani martyris de* *Tranſlat. Adriani.* *Conſtantinopoli ad urbem Romam. Et licet dies paſſionis ejus celebretur* IV *Nonas Martii, hæc tamen dies in Eccleſia celebrior habetur, quando corpus ipſius Romæ eſt tranſlatum atque in templo honorabiliter exornatum.*

GREVEN. *Corbiniani epiſcopi Friſingenſis. Ipſo* *Corbiniani. Clodulfi. & Dodæ.* *die, ſancti Clodulphi epiſcopi Methenſis, & Dodæ matris ejus.* Vide VIII Junii.

MOLAN. Poſt *Diocletiano Auguſto*, aliis litteris textui immiſcet: *Confractis itaque cruribus ac pedibus inciſis, inſuper & beato Adriano inciſa* *De Adriano.* *manu, orantes & gratias agentes Deo, ſpiritum emiſerunt. Corpora eorum juſſit tyrannus incendi, ſed ſubito facta ſunt coruſcationes & tonitrua ac pluvia & extinctus eſt ignis. Tunc Chriſtiani rapientes martyrum reliquias, aſcenſis navibus, fugerunt Bizantium & reverenti honore ſepelierunt. Non longo poſt tempore beati Adriani corpus eſt Romam tranſlatum.* Hæc ex Adone decerpta ſunt. In fine ſubjicit: *In ſuburbanis Moguntiacenſis eccleſiæ, ſancti Disboti confeſſoris.* Lege potius *Diſibodi. Et Friſingæ, depoſitio ſancti Cor-* *Diſibodi.* *biniani epiſcopi, cujus vita virtutibus ſaclyta in Baioaria clarnit.* Poſterioribus editionibus ſolum habet: *Friſinga, depoſitio ſancti Corbiniani epi-* *Corbiniani.* *ſcopi, cujus vita virtutibus* &c. ut in prima.

V *Idus.* *Die 9.*

Dorothei & Gorgon. APud Nicomediam, paſſio beatorum martyrum Dorothei & Gorgonii, qui præſente Diocletiano, cum perſecutionem, quam Chriſtianis inferebat, deteſtarentur, juſſi ſunt primo ſuſpendi & flagris toto corpore laniari: exin viſceribus pelle nudatis, aceto & ſale perfundi, ſicque in craticula aſſari, atque ad ultimum laqueo necari. Interjecto autem tempore beatus Gorgonius Romam *Hyacinthi & ſocior.* tranſlatus eſt poſituſque via Latina. In Sabinis miliario ab urbe trice- *Audomari.* ſimo, ſanctorum Jacincti, Alexandri, & Tiburtii. In territorio Taruanenſi,

ruanenſi, ſancti Autmari epiſcopi & confeſſoris. In Scotia, Querani abbatis. *Querani.*

Sic habent *Praten. Herinien. Antverp-major, Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. Poſt *laniari*, lego *exin*, cum præcipuis codicibus, quidquid Munerat. Greven. & Molan. habeant *exinde*, malo Belin. *et*, qui & pro *nudatis*, mendoſe ſcribit, *nudati*. Non ſemel ſuperius recurrit nomen *Hyacinthi*, quod ex pluribus efformavimus *Hiacinti*, ut modo habet Praten. Hic ſcribimus *Jacincti* cum Herinien. Antverp-maj. Roſweyd, Greven. & Molan. In Munerato eſt *Jacinti*, in Belin. *Jacinthi*: ultimorum ſex codicum nævos non obſervo. Molan. pro *Alexandri*, in prima editione poſuit *Alexandria*, unde, ni fallor, factum eſt, ut Uſuardo id tribuat Florentinius. Scribo *Taruanenſi* cum Herinien. Greven. & Molan. Variant alii, nam in Praten. legitur *Taruennenſi*, in Antverp-maj. *Taruenenſi*, in Roſweyd. *Taruernenſi*, in Munerat. *Ternanuenſi*, in Belini prima editione *Darnanenſi*, in altera *Ternanenſi*, in Ultrajectino peſſime *Tornacenſi*. Puto adhærendum Pratenſi, ſed aliorum numerum prætuli. Sic fere omnes legunt *Audomari*, ſed nos ex Praten. Herinien. & Greven. reliquimus *Autmari*, quomodo etiam videtur voluiſſe ſcribere Munerat. In Belini ſecunda editione & in Molan. omittitur titulus *ſancti*. De *Scotia* alibi ſæpius. Herinien. poſuit *Querann*, Roſweyd. *Cherani*, melius cum ceteris in textu.

OBSERVATIO. Inter innumeros Nicomedienſes martyres, non poſtremas tenent ſævientis Diocletiani cubicularii *Dorotheus* & *Gorgonius*, ut apud Euſebium, Rufinum, Lactantium & alios celebratiſſimi, ita à Romano parvo, Adone, Uſuardo & Notkero, non ſatis opportune, ut merito pluribus videtur, hoc die collocati, cum manifeſte appareat, eos ipſos eſſe, qui ab Hieronymianis cum *Migdonio*, *Petro* aliiſque pluribus referuntur XII Martii, quo in Actis, de ipſis agitur. Legendus omnino de Nicomedienſi carnificina Euſebius lib. 8, vel ſaltem extractum ex eo, propoſitum & notis illuſtratum inter Acta martyrum ſelecta per Theodoricum Ruinartium à pag. 317. Videſis etiam Tillemontium tomo 5 a pag. 180, ubi *Dorothei*, *Petri* & *Gorgonii* geſta enucleate & erudite proſequitur. Quid de iis Sanctis ſingulare, præter tranſlationes, proferant varia, quæ apud nos exſtant, monumenta, alibi explicabitur. Beda noſter, tactâ palæſtrâ, legit hoc die: *Natale ſancti Gregorii*, vitio, opinor, amanuenſis, nam *Gorgonii* ſcribendum dubitari vix poteſt, quemadmodum habet Rabanus, ingentem ei ſociorum turmam adjiciens, non Nicomedienſium, ſed Romanorum martyrum ſub Licinio, diſtinctis & locis & temporibus. Eſt & in Hieronymianis hodie ſolus Gorgonius, eſt item in Wandelberto: *Dorothei & Gorgonii.*

Gorgonius quinas famâ meritiſque retentat
*Roma: quem paſſum * nunc Gallia poſcit adorans.*

**al.* venerans nunc Gallia poſcit

An is Nicomedienſis? Videtur aſſerere Baronius, dubitant Florentinius & Caſtellanus, negant alii: tu citatos auctores conſule, uſque dum eorum opiniones accuratius ſuo loco à nobis expendantur. Ad præfixum laterculum noſtrum quod attinet, Adonem ſolens ſecutus eſt Uſuardus, & ſenſum & verba ſimpliciter ex eo deſcribens, ſolis iis prætermiſſis, quæ brevitatem ejus excedebant. Annuntiatio proxima *martyrum Sabinienſium* tota verbatim ex præfato Adone accepta eſt, paulo brevius à Romano parvo expreſſa. Plura de *Hyacintho* memorat Rabanus, at ſocios nec nomine appellat. In Hieronymianis pleriſque terni ſunt, eodemque modo referuntur, quo hic à nobis conſignati. Porro unde Hyacinthum *diaconum* faciat Rabanus, Petrus de Natalibus *epiſcopum*, divinare omnino nequeo. De *Autmaro* ſive *Audomaro*, nihil antiquiores memorant præter Florum, à quo exornatur hoc elogio: *Qui mundo mortuus, Deo vivens, plurimarumque virtutum ſignis pollens, Taruennis urbis populum ad cultum convertit divinum.* At hæc Uſuardo viſa non eſſe, ex textu noſtro ſatis patet: atque hinc facile colligas & *Audomarum* & *Queranum* ſingulari Uſuardi diligentia in ſacris Tabulis locum obtinuiſſe, cujus lectionem ſimplicem & genuinam eſſe ne dubites: ſane de *Sergio Papa*, an Uſuardinus ſit, quæri non poteſt, an Adonianus, diſcrepant Moſander & Roſweydus, ille adſcribit, hic rejicit; uter melius, incertum eſt. Notkerus eadem omnia habet, quæ a Moſandro Adoni tribuuntur, Uſuardus non item, uterque tamen Adonis aut deſcriptor aut abbreviator eſt. Statuat lector quod placuerit. Audomari vitam, quam Surius contractam & interpolatam dederat, integritati reſtituit & notis illuſtravit Mabilio ſec. 2 Benedict. à pag. 559: an cum noſtris Mss. plane conveniat, ſuo loco videbitur. *Querani*, *Kirani*, vel *Kirani* vitam Ms. habemus, variaque ad eam annotata, quæ ſuo tempore digerentur.

Hyacinthi & ſociorum.

Audomari.

Querani.

AUCTARIA.

Memorii. HERINIEN. Io margine, alia, ſed tamen antiqua manu adjecta, habet : *In territorio Trecaſſino, ſancti Memorii martyris, cum ſociis ſuis.* Recurrit etiam diebus proxime præcedentibus, nunc ſub *Nemorii*, nunc ſub *Memorii* nomine, ſed quidquid varient codices, in Romano ponitur VII Sept.

PULSANEN. Spatium magnum vacuum relinquit : agit deinde de Nicomedienſibus, quorum elogium, plane reſecat & reliqua omnia, excepta ultima annuntiatione.

ANTVERP. MAX LUBEC. & UGHELLIAN. Io textu ſatis puri, carent ultima aonuntiatione.

Textus mutatus. CENTULEN. *Apud Nichomediam, ſanctorum Dorothei & Gorgonii martyrum, ſub Dyocletiano. Eodem die, ſancti Audomari Bolonenſium ac Morinorum epiſcopi, cujus glorioſa converſatio miraculorum præconio collaudatur. Ipſo die, ſanctorum Jacincti, Alexandri & Tiburtii. In Scotia, ſancti Querani abbatis.* Hujus ſancti nomen ſupra varie expreſſimus ; à Caſtell. vocatur *Kiuranus.*

BRUXELLEN. In fine primæ annuntiationis, poſt *Romam*, addit : *Et poſtea Gorrium* [Gorziam] *ſeptimo miliario ab urbe Methenſi tranſlatum eſt.* *De Gorgonio* *Romæ, ſancti Sergii Papæ. Qui ſius in Officio Miſſæ inter communicandum, Agnus Dei ter cantetur, inſtituit.* *De Sergio.* *In territorio Tervanenſi ſeu Morinenſi, depoſitio ſancti Audomari epiſcopi & confeſſoris. Qui cæcus exiſtens & in elevatione corporis beati Medaſti illuminatus, ut rediret cæcitas petiit & impetravit.* *De Audom.*

HAGENOYEN. *Apud Nicomediam, paſſio ſanctorum martyrum Gorgonii & Dorothei. Horum Dorotheus magiſter in officiis, quæ intra palatium exhibebantur : alter erat cubiculi regis præpoſitus. Quorum inſtitutionibus optimis omnes pene cubiculi miniſtri in fide Dei vigilanter & libere perſiſtebant. Hi duo audacter arguunt Diocletianum de morte Chriſtianorum, & ſe libere Chriſtianos fatebantur. Tunc juſſit eos apprehendi, & flagris toto corpore laniari, & viſceribus jam pene nudatis, jubentur ſale & aceto perfundi. Cumque alacriter hæc tormenta toleraſſent, craticula prunis ſubtracta* (an non *ſubſtrata?*) *poni jubetur in medio, ibique quod reliquum fuerat corporis a verberibus, ſuppoui, & non ad ſubitum, ſed ſenſim ſuccendi. Ad ultimum laqueo appenſos juſſit necari. Interjecto autem tempore, beatus Gorgonius Romam transfertur & ibi ſepelitur via Latina* (alii, *via Labicana*) *inter duos lauros. In Hybernia, ſancta Oſmanna regina Chriſtianiſſima.* *DeGorg. &c* *Oſmanna.* Sequens annuntiatio ita interpungitur : *In Sabinis miliario ab urbe Roma, triginta ſanctorum martyrum, Jacincti, Allexandri & Tiburcii. In territorio Tarnanenſi, ſancti Audomari epiſcopi & confeſſoris depoſitio. In Scotia, natale ſancti Querani abbatis & confeſſoris.*

VICTORIN. Penultimo loco : *Romæ, ſancti Sergii Papæ. Hic ſtatuit in tempore fractionis Dominici corporis, Agnus Dei à clero & populo decantari, & conſtituit ut diebus Annuntiationis & Nativitatis ſanctæ Dei genitricis Mariæ ac ſancti Symeonis, quod Græce Hypopanti dicitur, exeant è ſancto Adriano, & ad ſanctam Mariam occurrant.* *De Sergio.* Vide infra auctarium MOLANI, qui ex Notkero clarius ſcribit ; *& ad ſanctam Mariam populus occurrat*; ubi & priora paulo melius explicantur.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Gorgonii martyris. Audomari epiſcopi & confeſſoris. Sergii Papæ & confeſſoris.* *Sergii.*

REG. SUEC. ſub num. 428. *Ipſo die, beatiſſimæ Oſmannæ virginis.* *Oſmannæ.* Notat Caſtellanus hanc Sanctam peculiari cultu honorari in municipio ſui nominis, provinciæ Cenomanenſis, & ad S. Dionyſii Franciæ, ubi reliquiæ aſſervantur.

REG. SUEC. ſig. 130. *In territorio Tergannenſi, ſancti Autmari epiſcopi & confeſſoris.*

IN VATICAN. num. 5949. Deeſt *Andomari* & *Querani.* Adjicitur : *Romæ, natale ſancti Sergii Papæ, qui præfuit eccleſiæ annis tredecim.* *Sergii.*

ALTEMPS. *Ipſo die, ſanctæ Modwidæ virginis.* *Modwidæ.* An forte *Modovena*, quæ à Caſtell. ponitur V Jul.? *Monaſterio Berkingenſi, ſanctæ Wiſpdæ abbatiſſæ.* *Wiſpdæ.*

DIVIONEN. *Revelatio beati Medardi epiſcopi, quem D. Jocobus Cardinalis revelavit apud nos.* *De Medard.*

REMENS. SS. Timothei & Apollin. *Tranſlatio ſanctorum martyrum Timothei & Apollinaris, ſanctorumque Joviniani & Tonanti.* *Tranſlat. Timot. &c.*

EDITIO LUBECO-COL. Poſt *via Latina*, interjicitur ; *inter duas lauros, Dorotheo in Græcia patrono remanente.* Poſt *Tiburcii*, additur : *martyrum, è quibus beatus Jacinctus tortori ſuo prædixit, neque coluber te comedet, ignis vero & aqua, quibus me puniri feciſti, nihil mihi nocebunt : tandem decollatur.* *De Hyacint.* In duabus poſtremis, pura eſt. Tum : *In Babenberga civitate, tranſlatio beatæ Cunegundis virginis.* *Tranſlat. Cunegundis.*

GREVEN. *Beatus Audomarus* (*alias Autmarus*) *ut refert Vincentius ex geſtis ejus, juxta Conſtantiam nobilibus ortus parentibus, cum patre ſuo in Luxovienſi cœnobio, ſub ſancto Euſtaſio abbate factus eſt monachus, ac non multo poſt Tarnanenſis epiſcopus. Et cum verbo pariter & exemplo XXX annis glorioſe præfuiſſet, ſpiritum creatori reddidit, ineffabili odoris fragrantia remanente.* *De Audomaro.* *Apud Cæſaream Cappodociæ, natalis ſanctorum Donati, Fortunati, Ammonii.* *Donati & ſociorum.* *Romæ, depoſitio beati Sergii Papæ & confeſſoris. Qui Syrus natione annis XIII Eccleſiam Dei laudabiliter rexit. In Miſſa poſt fractionem Dominici corporis, Agnus Dei ter dici à clero & populo inſtituit, pleniſque operibus bonis quievit.* *Sergii.* *Berlendis virginis & ſociarum ejus* [tranſlatio.] *Civitate Babenberga, tranſlatio beatæ Cunegundis virginis imperatricis.* *Berlendis & ſociar. Tranſlat. Cunegundis.*

MOLAN. De Audomaro, inſerit : *Qui obiit anno Verbi incarnati DCXCI* : aliæ editiones DCXCV. In fine ex Notkero : *Sergii Papæ, qui ſedit Romæ annos XIII. Hic invenit miræ magnitudinis portionem ligni ſalutiferi Dominicæ Crucis in ſacrario beati Petri. Hic ſtatuit in tempore Dominici corporis confractionis, Agnus Dei à clero & à populo decantari : & conſtituit, ut diebus Annunciationis Domini, Dormitionis & Nativitatis ſanctæ Dei genitricis Mariæ & ſancti Simeonis, quod hypanti Græce dicitur, letania exeant à ſancto Adriano, & ad ſanctam Mariam populus occurrat.* *De Sergio.* Poſteriores editiones : *Die nono, ſancti martyris Severiani. In Bethnei, quam villam recentiores Stadfort nominant, ſancti Bertellini eremitæ & confeſſoris. Alto monte, inventio ſancti Marcelli Papæ & martyris. Merbecco, tranſlatio Berlendis, Celſæ atque Nonæ virginum.* *Severiani. Bertellini. Invent. Marcelli. Tranſlat. Berlend. &c* De Sergio Papa, fere eadem repetunt, quæ ex priori edition. retulimus.

IV *Idus.*

Google

IV *Idus.* *Die* 1.

Hilarii. *Nemeſiani & ſocior.* *Soſthenis & Victoris.*

ROmæ, beati Hilarii Papæ. Apud Africam, natalis ſanctorum epiſcoporum Nemeſiani, Felicis, Lucii: item Felicis, Littei, Poliani, Victoris, Iaderis, & Darivi, qui ſub Decio & Valeriano, exurgente perſecutionis rabie, ad primam confeſſionis Chriſti conſtantiam, graviter fuſtibus cæſi, deinde compedibus vincti, & ad fodienda metalla deputati, glorioſæ confeſſionis agonem conſummaverunt. Extat epiſtola beati Cypriani ad ipſos & de ipſis ſcripta. Eodem die in Calcedonia, ſanctorum Soſtenis & Victoris, qui ob fidei confeſſionem, ſub Priſco Conſule, carcerem, vincula & beſtias ſuperantes, tandem in oratione vocati de cælo, ſpiritum emiſerunt.

Ita *Praten. Antverp-major, Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* De *Hylaris* adhuc alibi dictum eſt. In efformandis Africanorum præſulum nominibus, non una omnium eſt ratio. Pro *Nemeſiani*, male poſuit Antverp-major *Meneſiani*. Pro *Lucii*, eſt qui legat *Lacii*. In *Littei*, quod nos præferimus, maxima eſt variatio. Molan. eum Adone habet *Litei*; Greven. *Licei*; Munerat. *Liclei*; Antverp-maj. *Lutei*. Hic item *Iaredis*, nec melius Greven. *Vaderis*. Greven. & Molan. legunt, *compedibus vincti ad fodienda* &c. omiſſa conjunctione *et*. In Munerato mendoſe ſcribitur: *Extat epiſtola beati Cypriani ad ipſos & ipſis* &c. Quod autem mirum eſt, Molanus, qui diphthongis utitur, ante *confeſſionis*, poſuit *glorioſe* adverbialiter, ſed melius Praten., Herinien & Roſweyd. cum Adone, *glorioſæ confeſſionis*. De reliquis judicium fieri non poteſt. Greven. & Molan. pro *beati* Cypriani, habent *ſancti*. Antverp. & Max-Lubec. ſcribunt *Calcidonia*, Munerat. *Calcidona*, omiſſa præpoſitione *in*. Solus Molan. recte ſcripſit *Soſthenis*, nos reliquos omnes ſequi in textu debuimus. Max-Lubec. expunxit verba ultima, *ſpiritum emiſerunt*.

Hilarii.

O*BSERVATIO.* Quod die præcedenti circa beati *Sergii Papæ* annuntiationem obſervavimus, hoc idem rurſus dubium recurrit, utrum nempe de *Hilaro* ſeu *Hilario Papa* egerit Martyrologus Viennenſis, diſcrepantibus, ut ibi, editoribus Moſandro & Roſweydo. Et ille quidem ſecundo loco poſuit: *Romæ, depoſitio beati Hilarii Papæ*, quo ferme modo hic Noſter loquitur, Notkero contra de *Hilario* plane tacente. Roſweydus autem citata Moſandrianæ editionis verba, in appendicem rejicienda cenſuit. Interim in Hieronymianis pleriſque ſignari certum eſt, ex quibus in Rabanum tranſiiſſe putamus; cujus hæc eſt annuntiatio: *Romæ, depoſitio Hilari Papæ, per quem Victorius ordinem Paſchalem conſcripſit.* Caſtellanus ex Papebrochii ſupputatione *Hilarum* retrahit ad XXI Februarii, quo die in primo ſuo Bimeſtri nonnulla obſervat, quæ legi merentur, non minus quam Baronii & Florentinii notationes. De cetero undecumque *Hilarium*, ut nos ſcribimus, Uſuardus acceperit, ex codicibus noſtris evidens exiſtimamus, eum eſſe Uſuardinum. Multa ab eo præclare geſta & ſcripta colliguntur in Conciliis Labbei tomo 4 à col. 1029. Vide etiam Tillemontium tomo 15 variis locis.

Nemeſiani & ſoc. epp.

De novem celeberrimis præſulibus Africanis ita habet Romanum parvum: *In Africa, epiſcoporum, Nemeſiani, Felicis & aliorum ſeptem.* Singulos nominatim exprimit Ado, eorum elogium potiſſimum deſumens, ex epiſtola ſancti Cypriani ibidem citata, inter editas 77. Quæ vero Noſter in laterculo compendioſius recitat, ex præfato Adone eleganter contracta ſunt. Diverſis & diebus & locis Athletas illos confeſſionis curſum conſummaſſe notiſſimum eſt, ſed hic in unam turmam collectos crediderim, quod à Cypriano ſimul connumerentur. Reſponſa eorum exſtant epp. 77, 79, 80, de quibus vide differentem Tillemontium tomo 4 à pag. 171 & in nota pag. 640. Sedes epiſcopales ſingulorum proprias annotat Caſtellanus in Martyrologio univerſali hoc die: reliqua nos fuſius ſuo loco.

Soſthenis & Victoris.

Soſthenes & *Victor*, Hieronymianis, Bedæ, Floro & Rabano, æque ac ſuperiores ignoti ſunt. Romanum parvum ſic de iis breviter: *Apud Chalcedoniam, Soſthenis & Victoris.* Ado ex qualibuſcumque inclytæ virginis & martyris Euphemiæ Actis elogium concinnavit, quod fere integrum reddidit Notkerus, ſed ſtrictius rem complexus eſt Noſter, ut in laterculo exhibuimus. Eoſdem ita memorat Wandelbertus:

Soſthenes & Victor quartis memorantur, eamdem
Chriſti pro regno ſortiti & laude coronam.

AUCTARIA.

HERINIEN. Raro exemplo defectuoſus eſt, purus uſque ad *conſummaverunt*, omittens conſtructionem ultimam & omnia, quæ de Soſthene & Victore ab Uſuardo dicuntur.

Odgeri.

ROSWEYD. Textui ſubdit: *Item ſancti Odgeri diaconi & confeſſoris.* Alii ſcribunt *Othgeri.*

PULSANEN. In prima & ultima ſatis purus, Africanos omnino reticet.

Theodardi.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN & LEYDEN. In textu ſatis puri, adjiciunt: *Eodem die, paſſio ſancti Theodardi epiſcopi Trajectenſis. Hic beati Remacli ſucceſſor, ſanctique Lamberti extitit eruditor.* Vide notulam Caſtellani.

LOVANIEN. Idem habet auctarium, ſed deficit in elogio martyrum Chalcedonenſium.

ALBERGEN. & DANIC. De Hilario adjiciunt: *Hic conſtituit, ut nullus clericus a laico inveſtituras recipiat.* Cetera ANTVERP-MAX. &c. ſimiles ſunt.

De Hilario.

CENTULEN. *Romæ, depoſitio Hylarii Papæ, per quem Victorinus ordinem Paſchalem conſcripſit. Apud Africam, ſanctorum epiſcoporum Nemeſiani, Felicis, Poliani, Victoris, Jaderis & Dativi* [deſunt duo ad marginem adjecti] *qui ſub Decio & Valeriano paſſi ſunt. In Calcedonia, ſanctorum Soſtenis & Victoris, qui per beatam Eufemiam converſi ſunt.*

Theodardi.

BRUXELLEN. Incipit: *Paſſio ſancti Theodardi, Trajectenſis ſupra Meſam epiſcopi & martyris. Qui beati Remacli ſucceſſor, & ſancti Lamberti extitit eruditor.* Sequitur Hilarii, pure. Tum: *Romæ, via Lavicana, inter duas lauros, natale ſanctorum martyrum Jacincti, Alexandri & Tiburtii.* Vide die præcedenti. In Africanis deeſt ultima periodus de epiſt. Cypriani. In Chalcedonen. purus eſt.

Hyacinthi & ſociorum.

HAGENOYEN. In Hilario convenit cum ALBERG. In Africanis & Chalcedonenſibus ſatis purus eſt. Sequitur: *Item Salvii epiſcopi & martyris.* In Romano vocatur *confeſſor*, ſed Salvii diverſi ſunt. *Eodem die, paſſio ſancti Theodardi epiſcopi Trajectenſis.* [Hic fuit ſancti Remacli] *ſucceſſor & ſancti Lamberti poſt eum epiſcopi, ſecundum ſuum vaticinium, eruditor.*

Salvii. *Theodardi.*

AQUICINCT. In fine, ſubdit: *Item ſanctorum Nemeſii & Ammonii.* In Hieronymianis plures habent ſocios; Vide ibi Florentinium.

Nemeſii &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Theodardi epiſcopi & martyris. Hilarii Papæ & confeſſoris. Otgeri confeſſoris.*

Theodardi. *Otgeri.*

REG-SUEC. num. 428. *Leodii, ſancti Teodardi martyris, epiſcopi Tongrenſis.* Vide ſupra.

Theodardi.

CODEX D. DO CHEVAL. ſign. C. *Item Demeſii* [alii *Demetrii*] *& Ammonii.* Vide AQUICINCT.

Nemeſii &c.

In VATICAN. num 5949. Deeſt *Hilarii Papa.*

ALTEMPS. *Eodem die apud Eveſham, tranſlatio ſancti Egwini epiſcopi & confeſſoris. In territorio Bizontino, monaſterio Bellæ-vallis, S. Petri epiſcopi & confeſſoris.* Vide Auctaria VIII Maii.

Tranſlat. Egwini. Petri.

STROZZIAN. *In Carontaſienſi urbe, ſancti Petri archiepiſcopi & confeſſoris, qui multis virtutibus & miraculis claruit.* Forte idem, de quo proxime; & ſic legendum eſſet *Tarentaſienſi. Item, ſancti Nicolai de Tolentino confeſſoris, Ordinis Fratrum Eremitarum.*

Petri. *Nicolai.*

EDITIO LUBECO-COL. In Hilario, habet ut ALBERGEN. &c. ſupra. In Africanis & Chalcedonenſibus ſatis pura eſt. De Theodardo, ut ANTVERP-MAX. &c. Sequitur: *Civitate Tollentinenſi, depoſitio ſancti Nicolai presbyteri & confeſſoris. Qui mira abſtinentia, heremitica vitæ ſectator, ſub regulari diſciplina beati Auguſtini degens, ultra communem vitam regulæ, artiorem converſationem inter fratres magnifice duxit. Nam quanti meriti fuerit oſtenſum eſt, cum per ſex menſes continuos ante obitum ſuum, meruit miniſterio angelorum, cæleſtibus melodiis honorari. Poſtea ſancto fine quievit, cujus ſepulcrum uſque in præſens, crebris ſignis & miraculis illuſtratur. Ipſo die, ſanctorum Demetrii & Ammonii martyrum. Item beati Otgeri diaconi & confeſſoris.*

Theodardi. De Nicolao Tolentino. *Demetr. &c. Otgeri.*

BELIN. Incipit: *Tollentini, depoſitio ſancti Nicolai confeſſoris, Ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini.* Sequitur de Hilario & Africanis, ſatis pure. Tum: *Eodem die, ſancti Petri archiepiſcopi, qui multis virtutibus & miraculis claruit. Eodem die in Calcedonia, ſanctorum Soſtenis & Victoris, qui poſt multa ſupplicia in oratione ſpiritum emiſerunt.*

Nicolai. *Petri.*

GREVEN. *Eodem die, paſſio ſancti Theodardi epiſcopi Trajecti ſuperioris & martyris. Hic ſancto Remaclo eremum adeunti digne ſucceſſit, ſancti Lamberti educator. Demetrii & Ammonii martyrum. In Alexandria ſanctorum Ammonii, Orionis, Oroſis & aliorum DCCCVI. Item, depoſitio beati Salvii epiſcopi Albigenſis & confeſſoris, qui contempto ſeculo, monaſterium ingreſſus, oblitus quæ retro ſunt, in anteriora ſemet ipſum indeſinenter extendens, in abbatem electus eſt. Sed ipſe utilius reputans inter monachos latere, quam abbatis habere nomen in populo, recluſorium ſubiit; unde poſtmodum extractus, privatæ eccleſiæ præeſſe cogitur, tandemque laboris ſui mercedem a Domino vocatus cum aliis multis accepit. Othgeri diaconi & confeſſoris. In Anglia, tranſlatio ſancti Adelwoldi epiſcopi Wintonienſis & confeſſoris. Civitate Novaria, ſancti Gabii epiſcopi & confeſſoris. Item, depoſitio ſancti Nicolai de Tollentino, Ordinis Eremitarum beati Auguſtini, qui virtute continuæ orationis & mira abſtinentia valde emicuit. Ad judicium denique eximiæ ſanctitatis ejus, per ſex menſes ante obitum ſuum, audire meruit angelicos concentus quibus delectatus deſideravit & obtinuit diſſolvi & eſſe cum Chriſto. Felicitatis viduæ & filiarum ejus.*

Theodardi. *Demetr. &c.* *Ammonii &c.* *Silvii pro Salvii.* *Othgeri.* *Tranſlat. Adelwoldi.* *Gabii.* *De Nicolao.* *Felicitatis & filiarum.*

MOLAN. *Tolentini, depoſitio ſanctiſſimi Nicolai* &c. ut BELIN. De Petro item, ut ibi. *Item Leodienſi civitate, natalis ſancti Theodardi epiſcopi & martyris. Hic beati Remacli ſucceſſor, ſanctique Lamberti eruditor, requieſcit in Legia, in baſilica ſancti Lamberti. Item, ſancti Otgeri confeſſoris. Et depoſitio Salvii epiſcopi, de cujus ſanctitate Gregorius Turonis epiſcopus ſcripſit, narrans quod per revelationem vidiſſet, divinæ vocis evaginatum gladium imminere ſuper regulum, quod Chilpericus rex præcepit conſtrui. Cui viſioni veritas ſtatim ſubſecuta eſt, nam poſt dies viginti, duo filii regis mortui ſunt.* Vide Rabanum. Sequitur, typis minoribus: *Eodem die, ſancti Ennucii epiſcopi Noviomenſis & confeſſoris.* Editiones aliæ, de aliis, ut ſupra. Sequitur: *Civitate Albienſi, depoſitio ſancti Salvii* &c. ut ſupra. *Item, ſancti Otgeri confeſſoris, qui ex Brytannia comes peregrinationis fuit ſanctis epiſcopis, Vuironi & Plechelmo, atque poſt multa pietatis exercitia, ſepulturam accepit in eccleſia Montis Petri, juxta Ruramondam. Eodem die, ſancti Ennucii epiſcopi Noviomenſis & confeſſoris. Die decima, ſanctarum martyrum Menodoræ, Metrodoræ, & Nymphodoræ.*

Nicolai. *Theodardi.* *Otgeri.* *De Salvio* *Ennucii.* *De Otgeri.* *Menodoræ & ſociar.*

III *Idus.*

III *Idus.* *Die* 11.

ROmæ via Salaria veteri, natalis ſanctorum martyrum Proti & Jacincti eunuchorum, qui ſub Galieno imperatore, quod eſſent Chriſtiani deprehenſi, coguntur ſacrificare, ſed non conſentientes, primo diriſſime verberantur, tuncque pariter decollantur. *Proti & Hyacinthi.*

Sumitur Textus ex *Praten. Herinien Antverp-majore*, *Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Prothi* ſcribunt Antverp-maj. Greven. & Molan. nos cum aliis ſimplicius, ut eſt in textu. De *Hyacintha* dictum eſt ix hujus. Hic denuo plerique, ut Herinien. Antverp maj. Roſweyd. & Greven. cogunt ponere *Jacincti* Pulſanen. habet *Jacinthi*, Munerat. *Jacinti*, Molan. *Hyacincthi*, Praten. *Iaacincti*, niſi forte librario potius quam manuſcripto tribuendum ſit. Communis codicum lectio eſt, *tuncque pariter decollantur.* Variat Antverp-maj. *atque pariter decollati ſunt.* Greven. & Molan. *Tunc pariter decollati ſunt.*

OBSERVATIO. Pro antiquiſſimo & perpetuo duorum fratrum, vulgo geminorum, cultu, ſtant vetuſtiſſima Eccleſiaſtica monumenta, nimirum Kalendaria a Buchenio & Frontone edita (Allatianum hoc die corruptum eſt) ac Gregorii Sacramentarium, eſtque communis opinio, officium de iis ſolennius peragi conſueviſſe adusque ſec. XIII quo primum inſtituta creditur octava Nativitatis B. M. V. His accedunt poſteri Martyrologi omnes, nullo excepto, inter quos ea ſola diverſitas, quod in Florentinii codicibus adjungantur *Eugenia* & *Baſilla*, quarum poſtremam cum Romano parvo, Adone & Uſuardo dedimus XX Maii, alteram cum iiſdem daturi XXV Decembris. Hæc ſunt Lucenſis codicis verba: *Romæ, via Salaria vetere, in cimiterio Baſillæ, natalis ſanctorum Proti & Jacincti, Eugeniæ & Baſillæ.* Abſunt hæc ab Epternacenſi & Corbeienſi, atque in hoc veroſimilius fratres vocantur *Didimi (Dydimi)* ſeu gemelli. Beda ſcribit: *Romæ, ſanctorum Prothi & Hyacinthi: qui erant eunuchi ſanctæ Eugeniæ.* Addit Florus: *Sed ſervare fidei facti ſunt doctores Chriſtianæ legis, unde & capitalem ſuſceperunt ſententiam.* Rabani elogium ex eodem fonte manat, ex quo ſuum deduxit Ado, nempe ex Actis ſanctæ Eugeniæ, ſed ab Adoniano plane diverſum eſt. Romanum parvum, ſic paucis legit: *Romæ, Hyacinthi & Prothi eunuchorum.* Hiſce Ado longiorem ſuam hiſtoriam, ex prædictis Actis ſubtexuit, quæ apud Notkerum tota ferme exſtat, à Noſtro brevioribus terminis conſtricta, ſic ut nihil magnopere contineat, quod non hiſtoricæ veritati ſatis conforme videatur, licet Acta ipſa, ex quibus ſua dicerpſit Ado, nonnulla cenſura indigeant, ut fatetur Baronius; ab aliis, ut plane fabuloſa rejiciantur. Qua de re alibi ex profeſſo agetur, ſi non ſufficiant, quæ a Papebrochio delibata ſunt, in Reſponſionibus ad P. Sebaſtianum art. 16 à num. 91. En modo Wandelberti metra: *Proti & Hyacinthi.*

Prothus hinc ternas, fraterque Hyacinthus honorant;
Qui Eugeniam pariter legem docuere ſacratam.
Has ſimul & Felix felici morte dicavit, * — *Tiguri
Martyrio Regula ſancto pariterque beatæ.

De poſtremis illis nihil apud Martyrologos antiquiores invenio: ſolus Notkerus populares Sanctos, nempe Tiguritanos, magno encomio exornavit, ad quem lectorem remitto, cum hæc ad Uſuardum noſtrum nihil attineant. Quæ nonnullis codicibus Uſuardinis ſubinde acceſſerunt, inter Auctaria ſubjiciam, ubi codices aliqui de his duobus Sanctis, tamquam Thebæorum comitibus, plura commemorant.

AUCTARIA.

ROSWEYD. Toto textu purus, hæc in fine ſubdit: *Sancta Eugenia virginis. Felicis martyris & ſororis ejus Regulæ, virginis & martyris.* Eugenia colitur XXV Dec. De poſtremis vide Wandelbert. *Eugeniæ. Felicis & Regulæ.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In fine: *Lugduno, depoſitio ſancti Patientis.* *Patientis.*

ANTVERP-MAX & LOVANIEN. *Lugduno, depoſitio ſancti Patientis epiſcopi.* Vide Romanum. *Patientis.*

ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Idem habent Auctarium de Patiente Lugdunenſi; cui ſubjungunt: *Tarego, natale ſanctorum martyrum Felicis & Regulæ ſororis ejus, de comitibus Thebæorum. Quos Decius præſes juſſu Maximiani imperatoris diverſis primo tormentis affecit, tandem gladio animadverti præcepit.* *De Felice & Regula.*

CENTULEN. *Romæ in cymiterio Baſillæ, ſanctorum Prothi & Jacincti martyrum, qui fuerunt* *Textus contractus.*

eunuchi

eunuchi beatæ Eugeniæ virginis. Lugduno, ſancti *De Patient.* *Pacientis epiſcopi & confeſſoris, cujus hortatu vita ſancti Germani Antiſſiodorenſis deſcripta eſt.*

BRUXELLEN. In textu ſatis purus, de Felice *Felicis &c.* & Regula eadem addit, quæ ſupra ex ULTRAJECT. & aliis dedimus. Tum: *Ipſo die, ſancti* *Dagoberti.* *Dagoberti regis & martyris. Lugduno, ſancti* *Patientis.* *Pacientis epiſcopi. Et ſancta* *Musianæ.* *Muciana virginis.* Puto indicari *Vincianam*, de qua vide Caſtellanum.

HAGENOYEN. *Romæ via Salaria veteri, na-* *De Proto & Hyacint. ex hiſtoria Eugeniana.* *tale ſanctorum martyrum Prothi & Jacincti fratrum. Qui cum Eugenia filia Philippi, poſtea præſidis Allexandriæ, traditi ſunt ſtudio. Et cum phyloſophiam adiſcere deberent, fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti didicerunt: unde & Eugeniam ad fidem converterunt. Deinde miſſi ſunt in Allexandriam cum Philippo, & illum reliquerunt, & cum Eugenia monoſterium intraverunt, & miraculoſe poſtea Philippo apparuerunt, & ad fidem eum converterunt. Poſt cujus mortem Claudia uxor Philippi, rediit Romam cum omnibus ſuis filiis & Protho & Jacincto; ubi dum plures per eos convertuntur, ad immolandum ducuntur, & idolum ſtatim iis orantibus corruit & in favillam redactum eſt, quod paganos puduit, & ipſos mox decollaverunt. Item in* *Adelfii.* *caſtello Habue, ſancti Adelfii confeſſoris.* Vide infra Sanctum melius deſignatum. *Apud Ture-* *Felicis &c.* *gum, paſſio ſanctorum martyrum Felicis & Regulæ ſororis ejus, & Exſuperancii. Qui poſt ferri candentis rotaſſiti* [lege, *rotas*] *& longos carceres, & alias afflictiones, poſt picis & bullientis plumbi examinationem, Dominum ſe vocantem audierunt in hac voce: Venite benedicti patris mei, percipite regnum* &c. *& non multo poſt, jubente Decio præſide decollati ſunt: & ſane poſt horam, corpora Sanctorum ſe erexerunt, & capita ſua ſuſtulerunt, & quadraginta cubitos ea tulerunt, & ibi quieverunt. In quo loco fid les Karolus magnus canonicum contraxit* [an vult dicere quod fideles collegerit?] *& poſt Ludowicus filius ejus monaſterium ſanctimonialium ædificaverunt. Lugduno, ſan-* *Patientis.* *cti Patientis epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. In fine: *Ipſo die, ſancti Patien-* *Idem.* *tis epiſcopi Lugdunenſis.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Prothi & Hyacinthi martyrum.* Additur: *Iſti fuerunt eunuchi beatæ Eugeniæ virginis & martyris, qui cum ea ſunt ad fidem converſi, ſicut in ejus legenda in-* *Felicis. &c.* *venitur.* Sequitur: *Felicis & Regulæ martyrum.*

FLORENTIN. *Prothi & Hyacinthi..... Horum* *De Prot. &c* *ſacratiſſima oſſa, una cum reliquiis ſancti Nemeſii martyris ad monaſterium ſanctæ Mariæ de angelis, de Florentia, tranſlata anno Domini* MCCCCXX *tempore Martini* V *Papæ. Eodem die, ſancti Heliæ* *Heliæ.* *abbatis.* Plures Eliæ ſunt, de hoc poſt videbitur.

CODEX MONTIS SANCTI *Fulget natalitius* *De Adelfio.* *dies Adelfii nobilis ex clara gena Sicambrorum gente nobiliter oriundi, cui genitrix fuerat filia nobiliſſimi Romarici, ſancti Rectoris noſtri dulciſſimique Patroni.*

EDITIO LUBECO-COL. Poſt *eunuchorum*, *De Prot. &c* inſerit, *beatæ Eugeniæ virginis, cum qua ab Heleno epiſcopo baptizati. Qui non longo tempore poſt, ſub Galieno imperatore, quod eſſent* &c. Sequitur: *Turego in Almania, ſanctorum martyrum* *De Felic. &c* *Felicis* &c. fere ut ſupra in ULTRAJECTIN. &c. *Patientis.* *Lugduno, depoſitio ſancti Potientis epiſcopi & con-* *Eupli & Serapionis.* *feſſoris. In Silicia, beatorum Eupli & Serapionis confeſſoris.* Melius in GREVENO infra.

BELIN. In textu ſatis purus, in fine addit ut ſupra: *Lugduni, depoſitio ſancti Patientis.* Sed *Patientis.* neſcio cur in ſecunda editione poſitum ſit, *ſancta Patientis*, niſi ex errore typothetæ.

GREVEN. *Turego in Almania, ſanctorum mar-* *De Felic. &c* *tyrum Felicis & Regulæ ſororis ejus ex ſacra legione Thebæorum, quos Decius præfectus, juſſu Maximiani imperatoris diverſis ſuppliciis affectos, gladio animadverti mandavit. Lugduni, ſancti* *Patientis.* *Patientis epiſcopi & confeſſoris. Bodonis epiſcopi* *Bodonis.* *Tullenſis & confeſſoris. Qui tranſlatus Lugdunum, mira fidelium devotione veneratur. Item commemo-* *Leonis &c* *ratio ſanctorum Leonis, Baſillæ & Eugeniæ. In Si-* *Eupli &c.* *cilia, Eupli & Serapionis confeſſorum. Item beatæ* *Mauræ.* *Mauræ. Apud inſulam Palmariam, depoſitio ſancti* *Venerii.* *Venerii abbatis. Qui tempore Focæ imperatoris apud eamdem inſulam, eremiticam vitam ducens, miraculis multis clarus, quievit in pace, ibidem ſepultus manibus angelicis. Quo in loco etiam oleum effluere* *Venerii alterius.* *viſum eſt, valens in ſalute multorum. Item Venerii alterius monachi & confeſſoris. Qui amore vitæ ſolitariæ de cœnobio egreſſus, ſaxum quoddam hominibus inacceſſibile conſcendit, ibique ſine humano cibo (præter quatuor panes quos ſecum ſumpſerat) annis quatuor permanſit. Defunctus tandem ac in eodem loco ſepultus, miraculis claruit tempore Ottonis III.* *Heliæ* *Apud Egyptum, ſancti Heliæ abbatis & confeſſo-* *Wilberti.* *ris. Item, bonæ memoriæ, Wilberti epiſcopi Agrippinenſis Coloniæ & confeſſoris.*

MOLAN. *Lugduno, depoſitio ſancti Patientis* *De Patient.* *epiſcopi. Cujus hortatu Conſtantius presbyter vitam beati Germani epiſcopi, virtutibus plenam deſcri-* *Æmiliani.* *pſit. Vercellis, ſancti Æmiliani epiſcopi & con-* *Felicis &c.* *feſſoris. Et ſanctorum Felicis & Regulæ.* Deinde *Bodonis.* typis minoribus: *Bodonis epiſcopi Tullenſis & confeſſoris, qui tranſlatus Lugdunum, mira fide-* *Vincianæ.* *lium devotione veneratur. Vincianæ virginis.* Editiones poſteriores de Patiente & Æmiliano eadem habent quæ prior. Sequitur: *Turigo, natale ſanctorum Felicis & Regulæ. In portu Gauda, ſancta Vinciana virginis. Die undecima, ſanctæ* *Theodoræ.* *matris Theodoræ Alexandrinæ.* Minori charactere: *Item Bodonis confeſſoris, epiſcopi Tullenſis, qui Lugdunum tranſlatus, mira* &c. Intellige *Lugdunum clavatum*, vulgo *Laon*, ubi corpus honoratur.

Pridie Idus. *Die* 12.

Syri & Juventii. APud urbem Ticinum, ſanctorum confeſſorum Syri & Iventii, qui à beato Hermagora ad præfatam urbem directi, primo illic Chriſti Euangelium prædicantes, & magnis virtutibus ac miraculis coruſcantes, etiam vicinas urbes divinis operibus illuſtrarunt, ſicque in pontificali honore, glorioſo fine quieverunt in pace.

Iterum ſumitur ex iiſdem *Praten. Herinen. Antverp-majore, Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA

VARIA LECTIO. *Tycinum* à Greven. aliiſque ſcribitur, ſed male. In *Iventii* maxime diſcordant codices, unde & cum alio, aut aliis fere ſynonymis Sanctis, confuſio oriri poſſet. Hic, de quo agimus, vocatur in Actis noſtris VIII Februarii *Juventius.* Praten. hodie ſcribit cum Pulſanen. *Iventii*; Greven. *Ivencii*; Muncrat. *Juvencii*; Auctor Breviarii Ticinenſis de Gaſparis, conſtanter vocat *Inventii.* Nos in textu Hetinien. & Molan. ſequimur. Antverp-maj. legit *Syri Eventii*, omiſſa conjunctione *et*. Sic à Greven. & Molan. eadem particula expungitur ante *magnis virtutibus*, quam tamen alii omnes codices unanimiter ſervant. *Choraſcantes* in Antverp-maj. & Muncrat. mendum eſt. Herimen. Antverp-maj. & Muncrat. ponunt *illuſtraverunt*, nihil intereſt; ſed reliquos profero. In Pulſanen. deeſt *glorioſo fine*, Muncrat., forte typothetæ vitio, habet *glorioſe*.

Syri & Juventii.

OBSERVATIO. *Syrum* aliquem, *Eventium* item, *Evantium* vel *Iventium* aliquem, apud Hieronymianos hoc die notari obſervo, ſed tales ambos, qui Ticinum retrahi nequaquam poſſint. Non magis Ticino propinqui ſunt, quos Rabanus memorat, ex Hieronymianis ſua ferme deſumens. Eſt & apud Wandelbertum,

Martyr mox pridie celſus petit æthera Syrus.

Aſt hic martyrii laurea donatus, minus etiam Ticinenſibus tribuendus eſt. *Juventium* in Actis reperiri diximus VIII Februarii, ubi non pauca illuſtrantur, quæ ipſum & *Syrum* propius attinent, quamvis hujus geſta ad IX Decembris remittantur. Multa in utriuſque Actis reperiuntur, quæ ſcrupulos injiciunt, præſertim circa tempora, quibus ambo floruiſſe dicuntur, & circa miſſionem ab Hermagora, ſancti Marci diſcipulo ſuſceptam, ſed quæ operoſiori diſquiſitione diſcutienda ſunt. Conſuli interim poſſunt ſcriptores Ticinenſes, ſtrenui antiquitatum ſuarum propugnatores Gualla & de Gaſparis, ille in Sanctuario Papiæ, hic in Breviario SS. epiſcoporum eccleſiæ Ticinenſis: quorum prior in apertiſſima contradictione, inſcius, ſed fortaſſe vere aſſeruit, Juventium *Mediolani contra Arianos ſtrenue certaviſſe*; verum hoc pacto tota Syri, Pompei & Juventii hiſtoria everteretur, de qua vide citato die VIII Februarii, Bollandi commentarium & Tillemontium tomo 2 pag. 561. Ceterum nec in apographis Hieronymianis, nec in genuino Beda, Floro aut aliis, duo illi Ticinenſes *epiſcopi confeſſores* conjunguntur. Unus conjunctionis in hunc diem fons eſt auctor Romani parvi; ex quo in Adonem, hinc in Noſtrum & Notkerum emanarunt. Sic loquitur primus: *Ticini, confeſſoris Syri & Eventii diſcipulorum Hermagoræ, Aquileienſis primi epiſcopi.* Multa de more adjunxit Ado, ex quibus contractum ab Uſuardo elogium, quale hîc in textu expoſuimus, ut de ſimplicitate Uſuardina dubitari omnino non poſſit. Utrum nonnulla ſtudio caverit Uſuardus, neſcio, certe quæ in noſtro textu dicta ſunt, facilius ad hiſtoricam fidem exigi poſſe videntur, quam alia, quæ ex Actis Ado admiſcuit. Pluribus alibi.

AUCTARIA.

Maximini.

ROSWEYD. In textu purus, ſubjicit: *Treveris, natale ſancti Maximini epiſcopi.* Vide infra.

Sacerdotis.

ANTVERP. MAX-LUBEC & UGHELLIAN. Etiam in textu puri, addunt: *Lugduno Galliæ depoſitio beati Sacerdotis epiſcopi.* Gallicè *Serdos*, vel *Sardos*; quem Pariſiis obiiſſe, notat in Martyrologii margine Caſtellanus.

De Maxim.

ANTVERP-MAX ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Textui ſubdunt: *In Aquitania, natale ſancti Maximini Treverorum archiepiſcopi, qui IV Kalend. Junii Treverim relatus eſt.* (ULTRAJECTEN. & ALBERGEN. notant IV Kalend. Julii.) *Lugduno Galliæ, depoſitio beati Sacerdotis epiſcopi.*

Sacerdotis.

CENTULEN. *Apud urbem Tycinum, quæ & Papia dicitur, natalis ſanctorum confeſſorum pariter & pontificum Syri & Hiventii, quos beatus Hermacoras Aquilegienſis, ordinatos ad præfatam urbem tranſmiſit; qui non ſolum illam regionem, ſed vicinas civitates Veronenſem & Brixenam & Laudenſem verbo fidei illuſtrarunt, & optimo (fine, ni fallor) ſunt perfuncti.*

De Syro &c.

BRUXELLEN. *Apud urbem Ticinum, quæ & Papia dicitur, ſanctorum Syri & Eventii confeſſorum. Qui à beato Armagora, diſcipulo ſancti Marci Evangeliſtæ, ad præfatam urbem directi, primo illic Chriſti Evangelium prædicantes, & magnis virtutibus ac miraculis choruſcantes, etiam vicinas urbes divinis operibus illuſtrarunt; ſicque in pontificali honore &c. In Sicilia, paſſio ſancti Serapionis epiſcopi & aliorum tredecim. In Aquitania, depoſitio ſancti Maximini Treverorum archiepiſcopi. Cujus corpus IV Kalend. Junii Treverim relatum, in cimiterio ſancti Eucharii ſepelitur. Lugduno Galliæ, depoſitio beati Sacerdotis epiſcopi. Apud Anderlacum, vicum Brabantiæ nobis vicinum, depoſitio ſancti Guidonis confeſſoris. Ubi reliquiæ ſui corporis venerantur; vita quoque ejus atque miracula plura leguntur. Et ſancta Reginæ virginis. Item ſanctæ Edippæ virginis.*

Idem.

Serapionis & aliorum.

Maximini.

Sacerdotis.

Guidonis.

Reginæ.

Edippæ.

HAGENOYEN. In textu fere ſimilis eſt BRUXELLEN. Sequitur: *Ipſo die, Verena virginis, apud Zurzacum Conſtancienſis dyoceſis, quæ erat Thebæa genere & cum beato Mauricio & ſuis ſociis venit in Ytaliam cauſa peregrinationis, & intrans Mediolanum; carceres Sanctorum ſub Dyocletiana perſecutione viſitavit & eis de ſua ſubſtantia, in quantum potuit, miniſtravit, & quod non habuit, non potuit facere pecunia, hoc fecit voluntate &*

De Verena.

ſer-

ſervitio corporis ſui. Igitur paſſo Mauricio & ſociis ſuis, Verena Alpes tranſgreſſa eſt, & morata cum unaqui evaſerat de Thebeis, qui timore mortis non fugerat, ſed exempla Domini. Itaque Verena mater multarum virginum effecta & cæcos illuminavit, & dæmones de obſeſſis ejiciebat, & plura alia miracula Dominus per illam operabatur, & ideo per quemdam Romanum variis injuriis affecta incarceratur, ubi a ſancto Mauricio viſitatur & confortatur. Cetera omitto, quæ utrum majorem fidem mereantur ſuo loco dicemus.

Maximini. Vide Auctaria, 1 Septembris. *Item, ſancti Maximini Treverorum epiſcopi & confeſſoris. Apud Lugdunum Galliæ,* *Sacerdotis.* *depoſitio beati Sacerdotis epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra ANTVERP. &c.

AQUICINCT. In fine: *Lugduni, ſancti Sacerdotis epiſcopi.* *Sacerdotis.* Vide dicta ſuperius.

VICTORIN. & REG-SUEC. ſub nota num. 130. *Patientis.* *Ipſo die, ſancti Patientis epiſcopi Lugdunenſis.* Ex variis codicibus eum retulimus die præcedenti.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Syri & Iventii epiſcoporum, qui a beato Hermagora Ticinum miſſi, multum populum converterunt.* *Textus contractus.* Recte notatur in margine: *Alias Syri & Iventii, in Martyrologio Romano, Juventii.*

Patientis. Serapionis. FLORENTIN. *Lugduno Galliæ, natale ſancti Patientis. Item ſancti Serapionis.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Aquitania, natale beati Maximini, Treverorum archiepiſcopi & confeſſoris, a quo Athanaſius Antiſtes Alexandrinus, perſecutionem Conſtantii imperatoris fugiens, Treviris honorifice ſuſceptus eſt. Qui etiam Euſratam, præſulem Coloniensium eccleſiæ, hæreticum depoſuit, & beatum Severinum, virum diſcretiſſimum, in ejus locum ſubrogavit.* *De Maxim.* *Lugduno Galliæ, depoſitio beati Sacerdotis epiſcopi & confeſſoris.* *Sacerdotis.* *Apud urbem Ticinum, quæ & Papia dicitur, ſanctorum confeſſorum atque Pontificum Siri & Quentii, qui a beato Hermagora Aquileienſi pontifice, diſcipulis* [diſcipulo] *ſancti Marci Evangeliſtæ, ad præfatam urbem directi, primo illic Chriſti Evangelium prædicantes, & magnis virtutibus ac miraculis coruſcantes, etiam vicinas urbes, Veronenſem ſcilicet, Brixiam & Laudenſem, divinis operibus illuſtraverunt, ſicque in pontificali honore fundata & confirmata fide credentium populorum, glorioſo fine quieverunt.* *De Syro &c.* *Auguſtoduno, ſancti Evantii epiſcopi & confeſſoris.* *Evantii.*

BELIN. Poſt textum: *Lugduno Galliæ, depoſitio ſancti Sacerdotis epiſcopi.* *Sacerdotis.*

GREVEN. *Item Antiochiæ, ſancti Timothei.* *Timothei.* *Apud Nichomediam, ſancti Nicetii martyris, qui & Victor dictus eſt.* *Nicetii.* *Hic pro fide Chriſti ſuperatis gladiis acutis, igne, fumo, manuum ac pedum obtruncatione, cum divinitus illi membra reſtituta fuiſſent, iterum fuſtibus cæſus eſt, ac poſtea feliciter migravit. In Aquitania, depoſitio ſancti Maximini epiſcopi Treverenſis & confeſſoris.* *Maximini.* *Qui de Aquitania oriundus, fama ſanctitatis beati Agricii Treverorum epiſcopi allectus, ad eum venit: a quo in omni ſanctitate educatus, eidem ex divina revelatione ſucceſſit: patriam tandem ſuam inviſens, ibi quievit. Lugduni, beati Sacerdotis epiſcopi & confeſſoris.* *Sacerdotis.* *Item Serapionis epiſcopi.* *Serapionis.* *Marcellini epiſcopi.* *Marcellini.* *Auguſtoduni, ſancti Evantii epiſcopi & confeſſoris.* *Evantii.* *Tranſlatio ſancti Hermagoræ epiſcopi Aquilegienſis.* *Translat. Hermagoræ.* *In Normannia civitate Baiocenſi, beati Reverentii preſbyteri & confeſſoris.* *Reverentii.* *Apud Egyptum, ſancta Bona virginis, quæ & Mundicorda dicta,* [in prima edit. *eſt, quæ*] *in multa ſanctitate Chriſto ſponſo ſervivit.* *Bonæ.*

MOLAN. *Lugduni Galliæ, ſancti Sacerdotis epiſcopi.* *Sacerdotis.* *Apud nos* [vult dicere *Anderlaci* prope *Bruxellas*] *depoſitio ſancti Guidonis confeſſoris; qui poſt ſeptennem ac laborioſam peregrinationem, hunc locum ſuæ quietis elegit, ubi ſui ſacri corporis reliquiæ ſub frequentia miraculorum frequentantur.* *De Guidone.* *In Aquitania, natale S. Maximini Treverorum archiepiſcopi, qui IV Kal. Junii Treverim relatus eſt.* *Maximini.* *Eodem die, beati Reverentii preſbyteri & confeſſoris.* *Reverentii.* Dein typis minoribus, *in Normannia civitate Baiocenſi.* Editiones poſteriores de Sacerdote, Guidone & Maximino, ut ſupra. Tum: *Eodem die, Baiocas, beati Reverentii preſbyteri & confeſſoris. In Galliis civitate Auguſtoduno, depoſitio beati Evantii epiſcopi.* *Evantii.* *Die duodecima, ſacroſancti martyris Antonomi.* *Antonomi.* Vide Martyrologium Romanum & Sancti Acta apud Surium.

Idibus. *Die* 13.

Philippi. APud Ægyptum civitate Alexandria, beati Philippi epiſcopi, patris ſanctæ Eugeniæ virginis. Hic dignitatem præfecturæ deſerens, & baptiſmi gratiam adipiſcens, epiſcopii honorem poſtmodum eſt aſſecutus, quem in oratione conſtitutum, juſſit Perennius præfectus gladio jugulari, tempore Voluſiani & Galieni imperatorum. *Amati.* Eodem die, ſancti Amati presbiteri & abbatis monaſterii Romarici, qui miræ abſtinentiæ & anachoriticæ vitæ ſectator, virtutum & miraculorum gratia illuſtrem converſationem duxit. Andegavis, *Maurilionis.* ſancti Maurilionis epiſcopi & confeſſoris.

Ita *Pratea. Herinea. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Egipto* dictum eſt pluſquam ſatis, in eo præter ceteros excedit Munerat. quod legat, *apud Egiptum Alexandria*, addatque Philippo titulum *epiſcopi & martyris.* Superius etiam notata eſt differentia circa *epiſcopi*, *epiſcopatus* vel *epiſcopii* honorem. Ego ultimum modum ſecutus ſum ex Praten. potiſſimum & Herinienſi: Antverp-maj. ſecundo modo ſcribit, Munerat. & Molan. primo. *In orationem conſtitutus,*

ſtitutus, habet ſolus Antverp-major, ceteri ut eſt in textu. Male ab Adone ſcribitur *Perennius* pro *Terentius*; pejus mutaverunt Antverp-major in *Perbennius*, Molan. in *Perbemmius*. Omnes cum Adone ponunt *Voluſiani & Galieni*, de qua conjunctione vide infra. *Romanici* pro *Romarici*, *anachorita* pro *anachoritica*, vitia ſunt in Antverp-majore.

Philippi.

OBSERVATIO. Baronius ad xxv Decembris de memoratis ſuprà ſanctæ Eugeniæ Actis ita pronuntiat: *Habent tamen aliqua, quæ cenſura indigeant, veluti quod ibi legitur de Philippo Eugeniæ patre, facto (ut ait auctor) epiſcopo Alexandrino; quod plane commentum eſſe, tabulæ epiſcoporum Alexandrinorum ...... manifeſte declarant.* Si hiſce adjunxeris quæ hoc die notat laudatus Baronius, facile deprehendes, non eo ſolo commento laborare præfata Acta, quæ, ut ſupra etiam diximus, à Papebrochio diſcuſſa & repudiata ſunt in Reſponſionibus ad P. Sebaſtianum art. 16 à num. 91. De Philippo non meminere apographa Hieronymiana, Beda, Florus, Rabanus, Wanbelbertus. Unus hîc denuo ſequacibus ſuis prælucet auctor Romani parvi, ita loquens: *In Alexandria, Philippi epiſcopi & martyris, qui primum præfectus fuit.* Ex citatis Actis depromſit Ado, quæ de Philippi epiſcopatu aliiſque eum ſpectantibus ibi memorantur, quorum compendium ſuo ſinguli modo reddidere Uſuardus & Notkerus, ſervata ubique connexione imperatorum *Voluſiani & Galieni*, itemque nomine *Perennii* præfecti, qui in Actis à Surio vulgatis *Terentius* dicitur, quemque in Romano moderno ita appellat Baronius. Hæc modo pro re noſtra ſufficiant. Sequens annuntiatio de *Amato* presbytero & abbate, tota Adoniana eſt, nec antiquior; tota ferme ad apicem a Noſtro deſcripta. Adoniana, inquam, *Amati.* eſt annuntiatio noſtra, ſed non Adonis illius, quem plerumque in Actis Benedict. citat Mabilio, quique ab omnibus noſtris, tum Mss. tum excuſis diſſentit, ut etiam alibi obſervavimus. Vide notationes prævias ad vitam ſancti hujus noſtri Amati, ſeculo Benedictino 2, pag. 129, ubi integra datur, quæ in Surio contracta & immutata eſt. Differt hîc Notkerus, quod pro *Amati* ſcripſerit *Antani*, ſed hoc amanuenſis vitio irrepſiſſe credimus. Sic de ſolo Amato noſtro Wandelbertus:

Idibus abba nitet merito & cognomine Amatus.

Præter Philippum & Amatum Moſander Adoni tribuit *Maurilionem* Andegavenſem *Maurilionis.* & *Littorium* Turonenſem-epiſcopos, à Roſweydo in appendicem rejectos. De poſtremo (quem Hieronymianorum verbis conſignat Rabanus) non agere Uſuardum, probatiſſimi noſtri codices oſtendunt. Crediderim, ex iiſdem Hieronymianis ipſum accepiſſe *Maurilionem*, quem hodie *Maurilium* communius appellant, quique a Moſandro & Hagiologio Labbei, iiſdem omnino terminis commemoratur. Atque hæc omnia vere & pure Uſuardina eſſe cenſemus; quod pro inſtituti hujus ratione plane ſufficit. Aliò remittimus examinandam rerum congeriem circa vitas plures apud nos Mss., inter quas, præter antiquius editas, exſtat Ms. & impreſſa Magnobodi Andegavenſis, aliaque ſoluto ſtylo, ac præterea metrica Marbodi Rhedonenſis in vetuſtiſſima membrana, de quarum fide jam inter eruditos, præeunte Launoyo, controverſum eſt.

AUCTARIA.

Feliciſſimi & Secundini. ROSWEYD. In fine ex Hieronymianis adjicit: *Item in Appulia, Feliciſſimi & Secundini martyrum.*

PULSANEN. In prima & ultima ſatis purus, ſecundam de Amato expunxit.

Lidorii. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui ſubdunt: *Turonis, ſancti Lidorii epiſcopi.*

Materni. GREVEN. Textui attexit ſub ſigno LL. *Treveris, ſancti Materni epiſcopi.* De eo ſigno egimus v & xx Auguſti, & hîc eadem de cauſa GREVEN. è purorum numero excludimus.

De Mauril. Lidorii. ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. & DANIC. De Maurilione addunt: *Qui & vita ſanctitate perſpicuus exiſtit & multis virtutibus floruit. Turonis, ſancti Lidorii epiſcopi & confeſſoris.*

Materni. ALBERGEN. Hiſce ſuperaddit: *Treveris, natale ſancti Materni epiſcopi, diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli.* Vide infra EDIT. LUBECO-COL.

LOVANIEN. De Amato, omnia relecat poſt *Romarici*. In Maurilione purus eſt. In fine de Lidorio, ut ANTVERP-MAX. &c. ſupra.

CENTULEN. *Apud Egyptum civitate Alexandria, ſancti Philippi martyris, patris ſanctæ* [Eugeniæ] *virginis. Andegavis, ſancti Maurelii epiſcopi & confeſſoris, magnarum virtutum viri. In territorio Boloaenſi, ſancti Maximi Regenſis epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Amati abbatis de monte Romarici.* De Maximo vel potius *Maximi.* de ejus inventione, vide GREVENUM infra.

Lidorii. BRUXELLEN. In textu modice interpolatus, addit in fine hoc ſolum & unicum auctarium: *Turonis, ſancti Lidorii epiſcopi & confeſſoris.*

De Philippo. HAGENOYEN. De Philippo ex Eugeniæ Actis fuſius agit hoc modo: *Apud Egyptum civitate Allexandria, beati Philippi epiſcopi paſſio, patris ſanctæ Eugeniæ virginis. Qui per Eugeniam filiam ſuam mirabiliter converſus eſt, cum videret illam in ſtatu monachorum, & infamata eſſet de ſtupro: & illa aperiret veſtem & oſtenderet ſe eſſe filiam ſuam; ille corde compunctus eſt & baptizatus, deſereaſque præfecturam, epiſcopatus honorem, omnibus eum eligentibus aſſecutus eſt, & non multo poſt in oratione poſitum Perhennius præſes gladio jugulari fecit, Voluſiani & Galieni imperatorum tempore. Eodem die, ſancti Amati presbyteri & De Amato. abbatis monaſterii Romarici, Metenſis diœceſis, qui*

miro abſtinentia &c. addens in fine, *& obiit multorum monachorum pater in pace. In Aquitania, na-*
Maximini. *tale ſancti Maximini Treverorum archiepiſcopi, qui IV Kalend. Junii, Treverim relatus eſt. Ande-*
De Mauril. *gavis, ſancti Maurilionis vel Maurilii epiſcopi & confeſſoris depoſitio. Qui* &c. ut ANTVERP-MAX.
Lidorii. *Turonis, depoſitio ſancti Lydorii* &c.

AQUICINCT. Poſt τὸ *imperatorum*, inſcrit:
Amati Sen. *Duaci, tranſlatio ſancti Amati archiepiſcopi Senonenſis. Qui a Theodorico rege Francorum ab epiſcopatu dejectus conſilio Ebroini Majoris Domus, in hanc provinciam relegatus eſt, juſſu præfati regis. Qui abbas monaſterii Romarici factus, mira abſtinentia* &c. Poſt *regis*, omiſſum eſt: *Item alterius ſancti Amati*, aut quid ſimile, ne duo diverſi in unum confundantur.

Lidorii. DAVERONEN. *Sancti Lidorii epiſcopi Turonenſis.*
De reliq. Jul. *Exceptio reliquiarum beati Juliani martyris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Philippi*
Textus cõtr. *epiſcopi & martyris, patris ſanctæ Eugeniæ virginis, qui per filiam ſuam ſatis mirabiliter eſt converſus, reſignans præfecturam Alexandriæ. Maurilionis epiſcopi. Amati abbatis.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Amati* & *Maurilionis*. Adjectum primo loco: *Benevents,*
Feliciſſimi. *natalis ſancti Feliciſſimi epiſcopi in ſancta Sophia.*
Mamiliani. *Eodem die, ſancti Mamiliani confeſſoris.*

ALTEMPS. *Ipſo die, tranſlatio beati Auguſtini*
Tranſlat. SS. Angliæ. *Anglorum Apoſtoli, & ſanctorum archipræſulum confeſſorum Laurentii, Melliti, Juſti, Honorii, Deuſdedit, Theodori, & ſancti Adriani abbatis, ac Deo dilectæ virginis Mildredæ.*

FLORENTIN. *Amati* ...... (abb., vel altàs
Amati Flor. *Donatici) Cujus corpus fuit conceſſum beato Ambroſio à ſummo Pontifice ſancto Damaſo & tranſlatum de civitate Romana ad civitatem Florentiam & ſepultum in eccleſia ſancti Laurentii; ubi & requieſcunt corpora ſanctorum Marci Papæ & Concordiæ martyris. Andegavis, ſancti Auxilii epiſcopi & confeſſoris.* Pro *Maurilii. Turonis,*
Littorii. *ſancti Littorii* [MED. *Litorii*] *epiſcopi & confeſſoris. Apud Lamum civitatem, tranſitus ſancti*
Venerii. *Venerii, cujus corpus Regium tranſlatum eſt. In*
Martt. 79. *Sicilia, ſanctorum martyrum* LXXIX, *qui paſſi ſunt à Proſaſio tyranno in civitate Admimandula, ut habetur in paſſione ſanctorum Luciæ & Geminiani.* Proſtant Acta apud Surium, ſed nec tyranni nomen, nec palæſtra, nec martyrum numerus cum dictis conveniunt.

CODEX MONTIS SANCTI. *Solemnis jam diei fulminat orbita, qua præclarus Christi confeſſor,*
De Amato. *cæleſtem vitam ducens Amatus, ſupremam curiæ cæleſtis ſortitur lætabundus aulam, cujus miracula relegere qui vult, actus & vitam ſcilicet ipſius* [conſulat.] *Qui mira abſtinentia* &c.

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *Turonis,*
Littorii. *ſancti Littorii epiſcopi & confeſſoris.* Perpetua variatio in nomine. conſtanter ſcribendum *Lidorii.*

EDITIO LUBECO-COL. *Colonia Agrippina, depoſitio ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris,* *Materni.*
diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli. Qui ſimul Colonienſi, Treverenſi, ac Tongerenſi archiepiſcopus præfuit Eccleſiæ. Bono tamen fine ſenex Coloniæ Deo ſpiritum reddidit CXXVIII *Incarnationis anno.* Vide die ſequenti. In Philippo ſatis pura
eſt. Sequitur: *Eodem die, ſancti Venerii ſacer-* *Venerii.*
dotis, notabiliter orti. Qui in inſula Tyri ſolitariam vitam duxit, & ibidem puerum ſubmerſum *Lidorii.*
orando vitæ reſtituit; & multos a languoribus diverſis curavit, & poſtea feliciter in Domino obdormivit. De Maurilione habet ut ANTVERP-MAX. In Amato pura eſt. De Lidorio, ut ſupra: *Auguſtiduno, ſancti Neocarii epiſcopi & confeſſoris.* Hoc etiam nomen varie efformatur, *Nectarii.*
GREVENO infra ſcribente *Necarii*, ſed cum Mo- *Invent.*
LANO legendum *Nectarii. Inventio ſancti Maxi-* *Maximi.*
mi, epiſcopi Regenſis & confeſſoris.

BELIN. In prima annuntiatione ſatis purus, pro *Romarici*, ſcribit *Romanci* & Amati elogium reſecat. In Maurilione, quem in altera editione *Maurilium* vocat, purus eſt. Addit: *Ipſo die,*
ſancti Venerii confeſſoris admirandæ ſanctitatis viri. *Venerii*
Accedit in ſecunda edit. *Turonis, S. Lidorii* &c. *Lidorii.*

GREVEN. *Ipſo die, ſancti Ligorii martyris.* *Ligorii.*
Qui in Græciæ partibus ob Chriſti nomen occiſus, poſtmodum Venetias tranſlatus eſt. Cum vero dies paſſionis ejus ignoraretur, ipſe per viſum, hunc diem deſignavit. Vide notulam Caſtellani. *In*
Apulia, ſanctorum Feliciſſimi & Secundini. Tu- *Feliciſſ. &c.*
ronis, ſancti Lidorii epiſcopi & confeſſoris. Ale- *Lidorii.*
xandriæ, ſancti Theodoli epiſcopi. Auguſtiduno, *Theodoli.*
ſancti Necarii epiſcopi & confeſſoris. Inventio ſan- *Nectarii.*
cti Maximi, epiſcopi Regenſis & confeſſoris. Adul- *Inv Maxim.*
phi abbatis & confeſſoris. Andegavis, ſancti Ne- *Adulfi*
ctarii. Quis hic Nectarius ſit, neſcio, forte alte- *Nectarii.*
rius occaſione intruſus *Eodem die, Barſanophii* *Barſanophii.*
abbatis & confeſſoris glorioſi. Qui apud Ægyptum tempore Juſtiniani imperatoris omni ſapientia mundana eruditus, divinitus admonitus, ſolitariam vitam petiit, in qua cum ſociis ejuſdem voti, in fame, ſiti, nuditate, vigiliis & laboribus, carnis mortificationi, & divinæ in ſe imaginis reformationi inſiſtens, tandem plenus dierum & ſanctitatis quievit.
Item, ſecundum aliquos hic, Venerii confeſſoris, *Veneris.*
qui ſupra III *Idus habetur.*

MOLAN. *Broylo, depoſitio ſancti Amati epiſcopi* *Amati Sen.*
& confeſſoris. Turonis, ſancti Lidorii epiſcopi & *Lidorii.*
confeſſoris. Ipſo die, ſancti Venerii confeſſoris, *Venerii.*
admirandæ ſanctitatis viri. Editiones aliæ legunt:
Duaci ex Broylo, depoſitio ſancti Amati epiſcopi & *De Amato.*
confeſſoris. Cujus virtutem Salvator omnium pius magnificavit in temporali vita, ſuorum gratia meritorum. De Venerio & Lidorio, ut ſupra *Au-* *Nectarii.*
guſtiduno, depoſitio ſancti Nectarii. Die decima *D. dicat.*
tertia, dedicatio templi ſanctæ Chriſti & Dei noſtri *S. Crucis.*
reſurrectionis, & præfeſtum vivificæ Crucis.

XVIII *Kal.* *Die* 14.

Exaltat. S. Crucis. EXaltatio ſanctæ Crucis, quando Heraclius imperator eam de Perſide Hieroſolimam reportavit. Sed & procurrentibus annis Papa Sergius, miræ magnitudinis portionem ejuſdem ligni in ſacrario beati Petri, Domino revelante, repperit, quæ annis
Cornelii & ſociorum. omnibus, ipſo die exaltationis ejus, ab omni oſculatur atque adoratur populo. Romæ via Appia, beati Cornelii Papæ, cui os, poſt exilii rele-

relegationem, juſſit Decius plumbatis cædi, & ſic cum aliis viginti uno promiſcui ſexus decollari. Sed & Cerealis miles cum uxore Saluſtia, quos idem Cornelius fide inſtruxerat, ſub eodem die capite plexus eſt. In Africa, ſancti Cypriani epiſcopi, qui ſub Valeriano principe, *Cypriani* poſt longum exilium, detruncatione capitis martyrium conſummavit, *& ſocior.* ſexto miliario à Carragine, juxta mare. Referuntur cum eo paſſi Creſcentianus, Victor, Roſula & Generalis.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scribo *Heraclius* cum Praten. Greven. & Molan. licet alii paſſim habeant *Eraclius*. De *Hieroſolima* ſatis dictum eſt; Herinien. ponit, *reportavit Hieroſolimam*. Omnes legunt *repperit*. Munerat. pro, *oſculatur atque adoratur*, tranſponit, *adoratur & oſculatur*. Rurſus pro, *ſub eodem die capite plexus eſt*. *Sub eodem capite* &c. In Greven. & Molan. deeſt *ſub*, & poſt *Cypriani*, deeſt *epiſcopi*. Antverp-maj. mendoſe ſcribit, *ſex miliario ex Cartagine*.

OBSERVATIO. Apud Martyrologos omnes feſtiviſſime recolitur ſalutiferæ Crucis *Exaltatio*, prætcrita tamen in vetuſtiſſimo Hieronymi ecgrapho Epternacenſi, *Exaltat. S. Crucis.* unde, ſolitâ Florentinio dicendi formâ, conjici poſſet, antiquarii Gallici in aliis apographis additamentum eſſe. De illius feſti antiquitate, celebritate aliiſque eodem ſpectantibus videndi inter ceteros Baronius & Florentinius, qui merito cenſent, *Exaltationem Crucis* Heraclio vetuſtiorem habere originem, & ſi Caſtellano credimus, pluſquam ducentis & quadraginta annis ante illius imperatoris tempora, ſaltem Hieroſolymis inſtitutam fuiſſe. Hinc forte apud Hieronymianos codices, Bedam & Rabanum, nullâ Heraclii facta mentione, ſimpliciter legitur: *Exaltatio ſanctæ Crucis*. Romanum parvum, præter morem, ſed tamquam de feſto proprio fuſius: *Exaltatio ſanctæ Crucis, ab Heraclio imperatore à Perſis Jeroſolymam reportatæ, quando & Romæ lignum ſalutiferum Crucis à Sergio Papa inventum, ab omni populo veneratur*. Longiorem hiſtoriam deduxit Ado, ex quo breviorem ſuam Uſuardus compoſuit, a Notkero non adeo contractam.

Præponuntur in Kalendariis ſæpe citatis & in Martyrologiis omnibus, præterquam in *Cornelii.* Sacramentario Gregorii ac Hieronymianis, *Cornelii* & *Cypriani* memoriæ, toto orbe celebratiſſimæ. Et primo quidem in *Cornelio* hoc die conſignando conveniunt Martyrologi antiqui plane omnes, apud quos certatim conjunguntur *Cornelius* & *Cyprianus* eodem XIV Septembris, nempe uno die, ut ſupponunt, licet non uno anno coronati, cum alter alteri ſexennio ſupervixerit. At inter eruditos non parum laboratur, ut beati Cornelii vel obitus vel martyrium ad Septembrem differri poſſit, quod de corporis Centumcellis Romam relatione ejuſque ibi ſepultura ſatis apte explicare conatus eſt Papebrochius, cui nonnulli ſubſcribunt. Major difficultas eſt in tempore, à Beda, Adone & utriuſque ſequacibus diſerte notato *ſub Decio*, cum certum videatur, Decium vel Decios ante Cornelii exitum omnino periiſſe. Huic nodo ſolvendo ſolitus cuneus utcumque ſuccurret, ſi dixeris durantem potius Decii perſecutionem, quam viventem Decium, intelligendam eſſe. De cetero conjiciunt aliqui, Adonis hiſtoriam deſumptam ex Actis ab Hilduino compoſitis, de quorum auctoritate & fide alibi diſputabitur. Inſignem vitæ Cornelianæ ſeriem digeſſit Tillemontius tom. 3, ſuo tempore uſui futuram. Interim Uſuardi noſtri elogium ex Beda potiſſimum profluxiſſe videtur, tranſpoſita nonnihil, mutata & limata phraſi.

De *Cypriano celeberrimo martyre & epiſcopo Carthaginenſi omnia nota ſunt*, inquit Flo- *Cypriani.* rentinius, imo notiſſima & ſinceriſſima ejus Acta à Pontio ejus diacono, præſente & oculato teſte, poſteritati relicta, præter Conſularia ipſa cum prioribus ſimul vulgata. Notiſſima item ejus in Martyrologiis omnibus & in antiquioribus monumentis ſanctitatis fama, de quibus vide rurſus Baronium & Florentinium in hodiernis notationibus. Prælaudata ejus Acta integre edidit & eruditis notis illuſtravit Ruinartius inter ſelecta à pag. 193; nec minus accurate & diligenter, præter alios plures, Cypriani geſta diſpoſuit laudatus Tillemontius tomo 4 à pag. 45. Quod huc propius ſpectat, textus noſter ex Beda iterum acceptus eſt, quo uſque ejus verbis inſiſtit, verus & certus; nam quæ de Cypriani ſociis ex Adone adjunguntur, non æque explorata eſſe, ſolerter obſervat Florentinius. Atque hactenus patet totius textus propago & genuina ſimplicitas. De Cyprianicarum reliquiarum, imo & ſancti Cornelii in Galliam aliaſque partes tranſlationibus, non eſt hujus loci inquirere. Vide quæ pro libello de vita Cypriani à Pontio elaborato, erudite diſputavit Henſchenius ad diem VIII Martii. Cum noſtris conci-

nit Wandelbertus, ſed ultimo verſiculo Eparcum aliquem adjicit, quem puto eumdem eſſe, de quo egimus I Julii. Hic reliquos verſus ſubjicio:

Octavo & decimo Octimbrem vocitante futurum
Exaltata Crucis fulgent vexilla relata,
Perſide ab indigna victor quam vexit Heracleus;
Corneliuſque ſuam virtute & ſanguine Romam
Antiſtes fulcit, & Cypriano læta coruſcat
Carthago, inſigni doctore & martyre, totum
Eccleſiæ ſcribunt, cujus ſacra dicta, per orbem.

AUCTARIA.

Materni. ROSWEYD. Textui puro in fine ſubdit: *Treveris, ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris.* Alii male die præcedenti.

Textus contractus. PULSANEN. In prima annuntiatione ſatis purus, de duobus aliis Sanctis, ſic ſolum habet: *Romæ via Appia, beati Cornelii Papæ. In Africa, ſancti Cypriani epiſcopi.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & BELIN. Primam annuntiationem detruncant, hoc modo: *Exaltatio S. Crucis, ſub Heraclio imperatore piiſſimo.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. & LEYDEN. *Exaltatio ſanctæ Crucis, ſub Eraclio imperatore piiſſimo, qui eam de Perſide Hieroſolimam reportavit. Sed & procurrentibus.....* uſque ad finem textus ſatis pure. Tum additur: *Treveris, ſancti*
Materni. *Materni epiſcopi, diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli.*
Evergiſili. *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Evergiſili epiſcopi & martyris.*

LOVANIEN. Incipit ut priores uſque ad *reportavit*, omiſſis ceteris. In Cornelio purus eſt. In Cypriano reſcindit ſocios. De reliquo ſimilis eſt ſuperioribus.

ALBERGEN. & DANIC. Principio ſolum habent uſque ad *piiſſimo*, ſicut ANTVERP. & MAX-LUBEC. In Cornelio & Cypriano ſatis puri ſunt. In ALBERGEN. nihil eſt de Materno. In utroque de Euergiſilo poſt *martyris* additur; *apud Tungrim ſagittis interfecti.*

CENTULEN. *Exaltatio ſanctæ Crucis. Romæ,*
Textus mutatus. *beati Cornelii Papæ & martyris ſub Decio Cæſare. Apud Karthaginem, paſſio magnifici & admirandi Doctoris Cypriani, qui martyrium celebravit ſub Galieno imperatore, Galerio Maximo proconſule.*

BRUXELLEN. De Exaltatione ex Adone interpolatus eſt. Et nonnihil etiam in Cornelio & Cypriano. Deinde ſubdit ſequentia: *Et na-*
Senatoris & ſociorum. *tale ſanctorum martyrum Senatoris, Victoris, Caſſiodori fratrum, ac Dominatæ matris ipſorum. Tre-*
De Materno. *veris, ſancti Materni, diſcipuli beati Petri Apoſtoli, per cujus baculum poſt quadraginta dies ipſe à morte ſuſcitatus, tot annis in epiſcopali cathedra ſedit, quot diebus ſepultus in terra jacuerat.*
Evergiſili. *Apud Coloniam Agrippinam, beati Evergiſili epiſcopi & martyris. Qui ſancti Severini diſcipulus & archydiaconus exiſtens, in tranſitu beatiſſimi martyris ymnum angelicum cum ſuo audivit magiſtro, & poſtea apud Tungrim, quæ & Octavia dicitur, ſagittis interfectus eſt. Eodem die, dedi-*
Dedicat. eccl. & tranſl. Gud. *catio hujus eccleſiæ, ac ad illam tranſlatio corporis beatæ Gudilæ virginis.*

HAGENOYEN. Aliam de ſanctæ Crucis Exaltatione hiſtoriam compingit. De Cornelio aliqua etiam hinc inde interjicit. Tum: *Apud Coloniam,*
Evergiſili. *natale ſancti Evergiſili epiſcopi Colonienſis, apud Tungrim ſagittis interfecti.* In Cypriano nonnihil etiam interpolatus eſt. In fine adjicit: *Item*
Aurelii. *in Swevia, ſancti Aurelii epiſcopi & confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Exaltatio ſanctæ Crucis. Cornelii & Cypriani martyrum. Creſcentiani, Victoris, Roſulæ & Generalis, qui referuntur paſſi cum beato Cypriano.* *Textus contractior.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. B. *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Evergiſili epiſcopi & martyris.* *Evergiſili.*

FLORENTIN. *Apud Calabriam, ſanctorum martyrum, Senatoris, Victoris, Caſſiodori & matris eorum Dominatæ.* Vide ſupra in BRUXELLEN. *Senatoris & ſociorum.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Romæ, beati Cornelii Papæ & martyris. Cujus ſacrum corpus* *De Cornelio.*
Roma tranſlatum à Carolo juniore auguſto, poſitum eſt in monaſterio, quod conſtruxit infra palatii ædes Compendii. Apud Carthaginem, paſſio beatiſſimi Cypriani Doctoris excellentiſſimi, cujus ſacratiſſi- *De Cypriano.*
mum corpus temporibus Caroli magni imperatoris, in Franciam eſt tranſlatum, & Lugduni venerabiliter repoſitum.

EDITIO LUBECO-COL. *Exaltatio ſanctæ Crucis, ſub Eraclio imperatore piiſſimo, qui eam de Perſide ad Hieroſolymam reportavit, expletis annis à paſſione Domini quingentis* [& quod excurrit.] De Cornelio adjicit: *Hic conſtituit, ut ſacerdotes pro certa cauſa jurare poſſint, ſi velint.* In Cypriano modice interpolata eſt. Sequitur: *Treveris, celebratio feſtivitatis ſancti Materni* *Materni.*
archiepiſcopi & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Evergiſli epiſcopi & marty- *Evergiſili.*
ris, apud Tungrim ſagittis interfecti.

GREVEN. *Apud Tungrim, paſſio beati Ever-* *De Evergiſ.*
giſli epiſcopi Agrippinenſis Coloniæ & martyris. Hic cum archidiaconi fungeretur officio, locaque ſancta cum beato Severino Colonienſi epiſcopo circuiret, audire meruit concentus angelorum, animam ſancti Martini Turonenſis, in cælum deferentium. Ferreoli martyris. Item ſanctorum Dio- *Dionyſii & Felicis*
niſii & Felicis. Secundum aliquos hic, depoſitio beati Joannis Chryſoſtomi, & VI Kalendas Februa- *De J. Chryſ.*
rii, tranſlatio. Materni epiſcopi & confeſſoris. Qui *De Materno.*
à beato Petro Apoſtolo cum ſanctis Euchario & Valerio, ad prædicandum Chriſti Evangelium Gallis & Germanis miſſus, poſt ſociorum dormitionem, ipſe Treverenſem, Agrippinenſem pariter & Tungrenſem [in I, *vigilantiſſime*] *rexit eccleſias: & apud Agrippinam* [I, *Coloniam*] *quievit, ubi & ejus ſolennitas per anticipationem* [I, *potiſſimum*] *agitur Idibus Septemb. Aurelii epiſcopi.* *Aurelii.*

MOLAN. *Treveris, ſancti Materni epiſcopi,* *De Materno.*
diſcipuli ſancti Petri Apoſtoli, qui ſimul Tungrenſi, Colonienſi, & Treverenſi eccleſiis præfuit archiepiſcopus, & Coloniæ ad ultimum, ſpiritum reddidit, & in eccleſia ſancti patris Eucharii, quæ nunc ad ſanctum Matthiam appellatur, ſimul cum iiſdem requieſcit. Eodem die, dedicatio hujus eccle-
ſiæ, ac ad illam tranſlatio corporis beatæ Gudilæ *De Gudila eccleſia.*
virginis. Vide BRUXELLEN. *In Blandinio, tranſla-*

ed by Google

Tranſlat. Anſberti. *tranſlatio ſancti Anſberti Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi.* Dein minoribus typis : *Natale ſancti Anaſtaſii martyris, de quo eſt Petri Damiani* *Anaſtaſii.* *ſermo. In Mareolo, in territorio Atrebatenſi, elevatio beata Bertilia.* *Elevat. Bertiliæ.* *Quarta feria poſt* XVIII *diem Kalendarum Octobrium, triduanum jejunium autumnale, ſive ſeptimi menſis, de quo extant beati Leonis Papa I homiliæ novem.* Editiones poſteriores truncant commemorationes ſanctorum Cornelii & Cypriani, quas in XVI transferunt, id his verbis indicantes : *Quorum natales tranſferuntur in diem perendinum.* Tum, de Materno, ut in priori. *Bruxella, dedicatio eccleſiæ & ad illam tranſlatio* &c. *In Blandinio, tranſlatio ſancti Anſberti Rothomagenſis* &c. *In Mareolo, elevatio beata Bertiliæ.* Denique minori charactere : *Quarta feria poſt decimum octavum diem Kalendarum Octobrium, triduanum jejunium autumnale* &c. ut ſupra.

XVII *Kal.* *Die* 15.

ROmæ via Numentana, natalis beati Nicomedis presbiteri & *Nicomedis.* martyris, ſub Domiciano imperatore. Qui cum diceret compellentibus ſe ſacrificare : Ego non ſacrifico niſi Deo omnipotenti, qui regnat in cælis, plumbatis diutiſſime cæſus migravit ad Dominum. Eodem die in territorio Cabilonenſi, ſancti Valeriani mar- *Valeriani.* tyris, quem Priſcus præſes ſuſpenſum, & gravi ungularum laceratione cruciatum, cum in Chriſti confeſſione videret immobilem, ac læto animo in ejus laudibus permanentem, gladio animadverti fecit. Tul- *Apri.* lo, ſancti Apri epiſcopi & confeſſoris. Item Camoto, ſancti Leobini *Leobini.* epiſcopi.

Puri ſunt *Praten*, *Hernien. Antverp. major*, *Munerat.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Plurimi codices ſcribunt *Nichomedis*, ſecutus ſum tamen priorem orthographiam, qua de eodem Nicomede agentes, uſi ſumus 1 Junii. Reliqui tamen *Domiciani* ex communiori codicum ſententia, licet Hernien. & Molan. melius ſcribant *Dimitiani*. Ab omnibus reliquis recedit Molan. Grevenum, opinor, ſecutus; nam ubi illi legunt : *Qui cum diceret compellentibus ſe ſacrificare : Ego non ſacrifico, niſi Deo omnipotenti, qui regnat* &c. Aliter ipſe conſtruit: *Qui cum diceret compellentibus, ſe non poſſe ſacrificare niſi Deo* &c. Pro *Cabilonenſi*, mendoſe in Antverp majore eſt, *Cabilenenſi.* Molan. habet *Tulli* & *Carnoti.* Turpius Antverp major *Cartono*, *ſancti Leobidi*; Munerat. *beati Leobini.*

OBSERVATIO. De *Nicomedis* hujus noſtri, martyris inclyti, dedicatione aliqua, ut *Nicomed.* putamus baſilicæ, egimus non obiter 1 Junii, correcta variorum codicum Uſuardinorum aut aberratione aut ſaltem confuſione. Hodie *natalem* ejus recolunt codices Hieronymiani, quos tamquam ſuos habet Florentinius. Beda eadem hodie phraſi utitur, qua, citato die 1 Junii; ſed cum hîc luxata videatur Mss. ex quibus genuinum textum ante tomum 2 Martii dedimus, præferenda forte erit ſumpta ex ipſo Beda, Rabani lectio, qui priori die *baſilica dedicationem* exprimit, hîc legens, *paſſio Nicomedis martyris.* Exſtat etiam vetus ejus memoria in Kalendario Frontonis & Gregorii Sacramentario, per Menardum, ubi conſuli poſſunt utriuſque editoris notæ; nec deeſt in Allatii Kalendario. Romanum parvum breviſſime etiam legit : *Romæ, Nicomedis martyris.* Ado pro more ſuo plura delibat ex Actis ſanctorum Nerei & Achillei, ſeu potius ex Marcelli epiſtola, alibi non ſemel à nobis citata; plura, inquam, delibat quæ hujus Sancti propria ſunt, ſtrictim à Notkero relata, magis etiam à Noſtro, ſed ferme Adonis ipſius verbis, contracta. Porro an ſub Domitiano paſſus ſit *Nicomedes*, an potius ſub Trajano, ſuo loco explicabitur. Vide dicta ſuperius variis locis, præſertim XII & XXXI Maii, quæ hîc repetenda non ſunt. Metricum Wandelberti elogium inferius ſubjicimus. In ſignando hoc die *Valeriano* tam ſunt concordes Hieronymiani codices, quam diſcrepant, *Valeriani.* in exprimendo diſtinguendoque martyrii loco, aliis *Caſtro Tremorcio*, aliis *Caulomo caſtro*, aliis *Caſtro Ternocto*, quod ad *Tournus* proxime accedit, enuntiantibus. Utrum *Valeriani* vere meminerit Beda, non ſatis compertum eſt, cum dubium videatur, an ei tribui poſſint, quæ ibi deſignantur: *In territorio Cavillonenſi, caſtro Trimorchio*, niſi Rabanus aliquid conferat, cujus verba ſunt : *In territorio Cabilonenſe, caſtro Nortio, natale ſancti Valeriani martyris :* quæ ferme à Notkero deſcripta ſunt, relicta longiori Adonis panegyri, expunctâ tamen Rabani palæſtrâ, quam forte ſuſpectam habuerit. Verum ut ut ea ſita ſint, non alium Noſter ducem habuit quam conſuetum, qui ex Actis ſancti Marcelli, tem

Cabilo-

Cabilonenſis, de quo IV Septembris egimus, ea deſumpſiſſe videtur, quæ ex ipſo in plures alios tranſierunt. Uſuardus pauca quidem ſeligit, ſed vel in ea brevitate Adonis verbis ſcrupuloſe inhæret. Qualiſcumque ſit Bedæ codicum confuſio, patet nihilominus in iis memorari: *Apri. Leobini.* *Eodem die ſancti Apri epiſcopi.* Deinde: *Leobini confeſſoris*, qui eodem prorſus modo à Rabano referuntur. De poſtremo nihil eſt in Adone, de primo ſic habet: *Eodem die, depoſitio beatiſſimi Apri Tullenſis epiſcopi & confeſſoris.* Quemnam è duobus deſcripſerit, an ex utroque aliquid ſumpſerit Uſuardus, confer & ſtatue. An hic idem *Aper* ſit, cui cum ſancto Paulino neceſſitudo aut litterarum commercium interceſſit, alterius loci & diſquiſitionis eſt. Conſule tantiſper noviſſimam B. Paulini operum editionem Pariſinam anni MDCLXXXV diſſertatione V ad ſancti vitam, ſub finem voluminis. Cum autem in ſolitis Uſuardi fontibus de *Leobino* nihil inveniam, non temere licet ſupponere, nomen ipſum ex Beda acceptum, cui Noſter aliunde epiſcopalem ſedem ſuperaddiderit. Sane ex codicum noſtrorum fide, & hic & ceteri omnes proprie & genuine Uſuardini ſunt. De duobus ultimis epiſcopis, poſt Nicomedem, cecinit Wandelbertus, cujus hi ſunt verſiculi:

Septenum denum Nicomedes presbyter ornat,
Virgo tuus Petronilla comes martyrque beatus.
Pontifices ará, meritis, vitaque colendi
Carnutes Leobinus, Aper Leucoſque tuentur.* **al.* Leo quoſque

AUCTARIA.

ROSWEYD. In Nicomede & Valeriano ſatis purus, deficit in duabus annuntiationibus ultimis.

PULSANEN. In prima ſatis purus, in 2 reſecat elogium, caret etiam duabus poſtremis.

ANTVERP. & MAX-LUBAC. Ambo deficiunt in ſola ultima annuntiatione. Sed MAX-LUBAC. in eo à priori differt, quod in fine habeat: *Octava Nativit.* *Et octava ſancta Dei genitricis Mariæ.*

GREVEN. Poſt textum purum ſubjicit: *Idem.* *Item octava, beatæ Virginis Mariæ.* Quæ mirum eſt potuiſſe ab eo inter Uſuardina recenſeri.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBARG. & DANIC. Incipiunt: *Idem.* *Octava nativitatis glorioſæ Virginis.* Sequitur de Nicomede & Valeriano, non omnino pure. Tum: *Civitate Tullenſi, natale ſancti Apri* &c. Deeſt *Leobini.*

LOVANIEN. Incipit etiam: *Idem.* *Octava nativitatis glorioſæ Virginis.* In Nicomede, ferme purus eſt. De Valeriano elogium reſcindit: *Civitate Tullenſi* &c. ut ſupra. Deeſt etiam *Leobini.*

CENTULEN *Octava nativitatis beatæ Mariæ.* *Idem.* *Romæ, paſſio ſancti Nichomedis preſbiteri & martyris. In territorio Cabillonenſi, caſtro Tenortio, ſancti Valeriani martyris. Item Carnoto, ſancti Leobini epiſcopi confeſſoris.* *De Apro.* *Tullo, ſancti Apri epiſcopi & confeſſoris, cujus mortem in conſpectu Domini pretioſam miracula crebra teſtantur.*

BRUXELLEN. *Octava nativitatis glorioſæ ſemper Virginis Mariæ.* *De Octava.* In Nicomede & Valeriano ex Adone nonnihil interpolatus eſt. Tum: *Item Carneto, ſancti Leobini epiſcopi & confeſſoris.* *De Apro.* *Civitate Tullenſi, beati Apri ejuſdem eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris. In territorio Rothomagenſi, monaſterio Gemegienſi, depoſitio ſancti Aycadri abbatis & confeſſoris.* *Aycadri.* *Qui cum ibi nongentos haberet monachos, media eorum pars, per angelum ſibi noctu præſignata, una die migravit ad Dominum. Quos ipſe non multo poſt ſecutus, quievit in pace.* Vitam edidit Surius, de qua vide Mabillonis obſervationes prævias ſec. 2 Benedict. à pag. 952, ubi aliam ejuſdem Sancti vitam producit, cum noſtris Mss. ſuo loco conferendam.

HAGENOYEN. De Octava nativitatis aliqua congerit, quæ ad rem non pertinent. *De Octav.* Non magis apte proſequitur: *Romæ via Numentana, natale beati Nycomedis presbiteri & martyris tranſlatio, cujus dies paſſionis eſt in Kalendis Junii.* Vide quæ ſupra in Obſervationibus diximus. In Valeriano ſatis purus eſt. Sequitur longa hiſtoria de Apro epiſcopo Tullenſi, cujus ſpecimen ſubjicio: *In civitate Tullenſi, depoſitio ſancti Apri, epiſcopi & confeſſoris.* *De Apro.* *Iſte vir adhuc puer tantæ fuit liberalitatis & pietatis erga pauperes, quod multoties veſtes ſuas dabat pauperibus & nudus domum reverſus eſt. Erat autem beatus Aper aſpectu venerandus, mitis alloquio, vultu ſerenus, expers veritatis* [potius *expers fallaciæ*, vel *experta veritatis*] *& tranquilla lenitate, cunctis placabilis. Erat etiam ei moris, ſanctos quoſque adire, ad imitandum eos, & ideo corporis habuit continentiam, animi lætitiam, cordis induſtriam, vigilans* [vigilantiam,] *jejunia, orationes, ſaccum, cinerem, pœnitentiam & caritatem.* Omitto reliqua, quæ neſcio quo modo Apro noſtro convenire poſſint, ſi cum Actis ejus conferantur, ut alibi fuſius oſtendemus. In fine adjicitur: *Item, apud Carnotum, depoſitio ſancti Leobini epiſcopi & confeſſoris.* Ferme ut eſt in textu.

AQUICINCT. In fine: *Et ſancti Aicadri abbatis.* *Aicadri.* Vide ſupra in BRUXELLEN.

DAVERONEN. *Civitate Carnotenſi, tranſlatio ſancti Leobini epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Leobini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Octava nativitatis beatæ Mariæ Virginis.* *Octava.* *Nicomedis martyris. Valeriani martyris. Leobini epiſcopi & confeſſoris. Apri epiſcopi & confeſſoris.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Apri* & *Leobini.* Additur *Beneventi, ſancti Conſtantii in S. Sophia.* *Conſtantii.* Apud alios notus non eſt.

UGHELL. Caret etiam annuntiatione ultima Leobini Carnotenſis, ut ANTVERP. & MAX-LUBEC. ſuperius, cum quibus plerumque convenit.

FLORENTIN. *Natale ſancti Archadii epiſcopi & confeſſoris.* *Archadii.* Fallor, ni *Aicadri* velit dicere.

EDITIO-LUBECO-COL. *Octava nativitatis glorioſæ Virginis Mariæ.* *Octava.* *Romæ via Numentana, natale ſancti Nicomedis presbiteri & martyris, qui corpus beatæ Feliculæ virginis & martyris* [cum] *De Nicom.* *honorificè ſepeliſſet, ob hoc detentus à Flacco Comite ſub Domiciano imperatore* [eſt] *& cum diceret compellentibus* &c. In Valeriano ſatis pura eſt.

Civi-

Civitate Tullenſi, *natale ſancti Apri epiſcopi & confeſſoris. Apud Carnotum, beati Leobini epiſcopi & confeſſoris.*

Cirini & aliorum. Clementis. Mereni. Aichadri. Luthardi. Ludmillæ.

GREVEN. *Alexandriæ, ſanctorum trium fratrum Cirini, Leoncii, & Serapionis. Item Seleuci, Conſtantii. Decorati martyris, & aliorum cum eo. Clementis epiſcopi. In Scotia, Meremi epiſcopi. Aichadri abbatis. Luthardi, comitis Clivenſis & confeſſoris. Ludumillæ, viduæ & martyris, aviæ ſancti Wenceſlai ducis Bohemiæ & martyris.*

MOLAN. *Eodem die, octava nativitatis Virginis Mariæ. Eodem die, depoſitio ſancti Aichadri abbatis. Lugduno, depoſitio Albini epiſcopi.* Dein typis minoribus: *In Galliis, ſanctæ Eutropiæ viduæ, de qua Sidonius in epiſtola ad Pragmatium. Luthardi comitis Clivenſis & confeſſoris, qui fundavit clauſtrum Wiſchelenſe & Nuſſienſe.* Editiones aliæ: *Eodem die, octava nativitatis* &c. Item de Albino Lugdunenſi & Aichadro abbate, ut ſupra. *Die decima quinta, ſancti martyris Nicetæ. In Clivia, Luthardi comitis & confeſſoris, qui fundavit clauſtrum* &c. ut vide in jam citata priori edit.

Octavæ. Aichadri. Albini. Eutropiæ. Luthardi. Nicetæ.

XVI *Kal.* — *Die* 16.

APud civitatem Calcedoniam, natalis ſanctæ Euſemiæ virginis & martyris, quæ ſub proconſule Priſco tormenta & carceres, verbera & argumenta rotarum, ignes & pondera lapidum angularium, beſtias & plagas virgarum, ſecures & ſartagines igneas, rurſum morſum beſtiæ pro Chriſto ſuperavit. Romæ, ſanctorum martyrum Luciæ nobilis matronæ & Geminiani, quos Diocletianus pœnis graviſſime afflictos, diuque tortos, tandem poſt laudabilem martyrii victoriam, gladio animadverti præcepit.

Euphemiæ. *Luciæ & Geminiani*

Sic *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Lovanien.* & *Daric.*

VARIA LECTIO. Primum noto, poſtremos tres codices puros quidem eſſe, ſed in eo differre à reliquis, quod Euphemiam habeant ſecundo loco. Ab aliis etiam diſcrepat Roſweyd. ſic incipiens: *In Calcidonia, Euphemiæ virginis* &c. *Calcidoniam* ſervant Herinien. & Greven. ſed Munerat. *Calcidonem.* De *Euſemia* non loquor cum ita omnes forment, excepto ſolo Molano, qui recte ponit *Euphemiæ.* In Antverp. deeſt epitheton *ſancta*, in Max-Lubec. eſt *beata.* Belin. legit *tormenta, carceres*, expuncta conjunctione *et.* Rurſus idem Belin. pro *ſartagines igneas*, forte melius cum Beda ſcribit *ſartagines ignitas.* Dubium eſt utrum præferri debeat, *rurſum morſum beſtiæ*, an *rurſus morſum beſtiæ.* Primo modo legit Beda, ex quo veroſimilius acceptum eſt. Herinien. Antverp Max. Lubec. & Munerat. *rurſus morſum* &c. Greven. & Molan. ſingulares denuo ſunt in *nobiliſſimæ matronæ*, pro *nobilis matronæ.* Antverp. & Max-Lubec. neutrum expreſſerunt.

OBSERVATIO. *Sancta & maxime benedicta*, vel ut alii loquuntur, *pretioſiſſima & beatiſſima* Chalcedonenſis martyr *Euphemia* innumeris paſſim, tum in Oriente tum in Occidente, laudibus certiſſimiſque monumentis celebratur, tametſi dareмus Acta ejus à Metaphraſte, Surio aliiſque vulgata, exiguæ fidei & auctoritatis eſſe, ut forte ſunt & alia quæ in pluribus antiquis Paſſionalibus aliiſque chartis Mss. habemus, ubi fortaſſe *præclara* illa *& editis hactenus meliora* reperientur, de quibus in Ephemeridibus Græco-Moſcis meminit Papebrochius. Utut tamen non ſatis probata, imo dubia illa omnia ſupponantur, dubia profecto non eſt inſignis de *Euphemia* Aſterii enarratio à Surio & noviſſime à Ruinartio edita & obſervationibus illuſtrata; dubia non ſunt tot alia argumenta, quæ poſt Baronium & Florentinium accurate digeſſit Tillemontius tom 5. à pag. 405. Quanti porro facienda ſit vita ſanctæ *Euphemiæ* metrica à Paſchale Verrone compoſita & Neapoli edita MDXCII; item Theodori Beſti encomium, quod Græce & Latine Ms. apud nos exſtat, poſtea videbitur. Ceterum pro antiquiſſimo ejus cultu ſtant Martyrologia noſtra omnia. Inter Hieronymiana hoc ſolum occurrit diſcriminis, quod in vetuſtiſſimo Epternacenſi, Romæ Euphemia tribui videatur, ut & Allatii & Frontonis Kalendaria innuunt, dum eam Luciæ conjungunt. Rurſus vero apud præfata Hieronymiana ſequenti die *Euphemia Chalcedonenſis* reperitur, de qua re vide Florentinium utroque die. Romanum parvum legit: *Chalcedone, Euphemiæ virginis.* Adonis elogium ex Actis ſupra citatis latius extenditur, ſtrictius à Beda, Rabano & Notkero: ſic tamen ut evidenter pateat, ultimum ex primo ſumpſiſſe. At ex quo Uſuardus? Is certe tormentorum genera verbis Adonis deſcripſit, ubi non *clavas*, ſed *plagas virgarum*; ubi deſunt

Euphemiæ.

 verba

verba *ferras acutas*, demum ubi *ſartaginas igneas*, non *ignitas*. At vero verba illa ultima, *rurſum morſum beſtiæ pro Chriſto ſuperavit*, non ex Adone, ſed ex Beda manifeſte profluunt. Habes pro hac parte textus formationem.

Luciæ & Geminiani. Celebris etiam & antiqua eſt *Luciæ* matronæ Romanæ & *Geminiani* ſolennitas; tametſi ambo ab Hieronymianis hodie non notentur. An hæc ſit *Lucia*, quam ex Allatii & Frontonis Kalendariis nuperrime citavimus? Sunt qui dubitent. Beda, & poſt eum Rabanus, diſerte utrumque annuntiant, ſed omiſſa poſitione, ſeu palæſtra. Clarius Romanum parvum: *Romæ, Luciæ & Geminiani martyrum.* Longum ex Actis extractum profert Ado, quod in collectione ſua retulit Surius, procul dubio, quod Actis ipſis caruerit, quæ à Mombritio tomo 2 vulgata ſunt, qualia & apud nos Mss. in antiquo Membraneo codice ſervantur. Et hæc eadem ſunt, ni fallor, quæ vidit Baronius, recte obſervans correctione indigere. Miror Tillemontium aſſerere, ſe ea non habuiſſe, quaſi apud Mombritium aut alibi reperire non potuerit. De ipſorum ſinceritate aut diſputandi aut quidquam decernendi locus non eſt; qualiacumque fuerint, id ſatis aperte liquet, Adoniana omnia ex ipſis decerpta & ex hoc à Noſtro breviſſime contracta, ſic ut in laterculo noſtro nihil contineatur, quod magnopere in dubium revocari poſſit, ſi modo Diocletiani perſecutio, ut ſæpe alibi faciendum diximus, in ipſius perſecutoris locum ſubſtituatur. Wandelbertus metrica ſua encomia hoc die incipit à Martino Papa, quem in nullis noſtris codicibus ſignatum reperio: hunc eſſe diem obitus indicat Caſtellanus. Ceterum ita canit poëta Martyrologus:

Hinc ſexto d[illegible]no Martinus Papa beatur,
Euphemiamque pio ſanctam veneramur amore:
Lucius hoc ſimul excellit cum Geminiano,* *Lucia
Condecorat pariter paſſos quos laurea Chriſti.

AUCTARIA.

Eadipa. ANTVERP-MAJ. Textui puro, ut ſæpius uſu venire ſupra oſtendimus, addit proprium Anglicum, hiſce verbis: *Eodem die, ſancta Eadipa virginis.* Puto velle dicere *Editha.*

PULSANEN. In prima annuntiatione purus eſt. In ſecunda item purè pergit uſque ad *Geminianum*; ſed deſunt reliqua omnia.

ALBERGEN. Similis eſt ANTVERP-MAX &c. in tranſpoſitione. In fine autem addit: *Item*

Stigmat. S. Franciſci. *feſtum beatorum Stigmatum beati Franciſci.*

De iiſdem. ULTRAJECT. & LEYDEN. Incipiunt: *Feſtivitas ſacrorum Stigmatum. His ſiquidem almus ille confeſſor Chriſti Franciſcus, biennio antequam ſpiritum cælo redderet, poſt prædicationis ſuæ curſum, caritatis exceſſum, paupertatis titulum, ad aſpectum Seraphim crucifixi, velut ſeraphicus agebatur deſideriis, inſignitus eſt corporaliter in manibus & pedibus, & latere dextro, non humanitus ſed digitis Dei vivi deſcriptus.* In reliquo textu ut ANTVERP-MAX. &c.

CENTULEN. *Natalis ſanctæ Euſemiæ virginis,*

Textus contractus. *quæ paſſa eſt ſub Dyocletiano imperatore, proconſule autem Priſce* [Priſco] *in civitate Calcidona. Romæ, ſanctorum Luciæ & Geminiani martyrum,*

Aicadri. *ſub conſulari Megaſio. Ipſo die, ſancti Aicadri abbatis.* Vide die præcedenti.

BRUXELLEN. In Euphemia permodice interpolatus, in ſecunda, poſt *Geminiani*, inſerit:

De Luc. &c. *Hæc beatiſſima Lucia, a filio ſuo Euprepio accuſata, quod eſſet Chriſtiana, juſſit eam, cum prædicto Geminiano, Dyocletianus ſibi adduci. Quos ille pœnis* &c. In fine ſubjungit: *Eodem die, receptio ſacrorum Stigmatum beati Franciſci.* *De Stigmat.*

De Euphem. HAGENOTEN *In civitate Calcedonia, ſanctæ Euſemiæ virginis & martyris. Hæc erat filia cujuſdam ſacerdotis ydolorum, & cotidie audivit cantantes Chriſtianos ejus domum tranſeuntes; Omnes dii gentium dæmonia* &c. *ad fidem Domini converſa eſt, & ſub perſecutione Maximiani, à præſide Priſco, tormenta & carceres* &c. *Romæ, paſſio ſanctæ Luciæ viduæ & Geminiani martyrum. Hæc vidua Lucia quæ filium ſuum Euprepium fidem Chriſtianam in rigore obſervare docuit, ab eodem Euprepio filio ſuo, Dyocletiano imperatori accuſata eſt & tradita carceri, ubi ei Dominus apparuit, & fluvium de carcere eduxit, qui dimidium civitatis cum palacio regis ſubvertit* &c. Ex his, de reliquis plus juſto extenſis, facile ſtatues. In fine additur: *Item in Anglia, ſanctæ Edithæ reginæ & virginis.* *De Luc. &c.* *Editha.*

DAVERONEN. *Cenomannis civitatis, depoſitio ſancti Principii epiſcopi & confeſſoris.* *Principii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Luciæ & Geminiani martyrum. Euſemiæ virginis & martyris. Juſtini presbyteri & confeſſoris.* Notatum eſt in margine, quod in Romano Martyrologio ponatur die ſequenti, & habeatur martyr. *Juſtini.*

FLORENTIN. *Item ſanctorum martyrum Soſthenis & Victoris.* Hi ad hunc diem non pertinent, ſed forte à ſciolo aliquo hic poſiti fuerint, ut Euphemiæ conjungerentur, ex cujus Actis deſumptos diximus x Septembris. Sequitur; *ut & ſanctorum martyrum* XLIX. *Soſthenis & Victoris.* *Mart. 49.*

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, ſanctorum martyrum Luciæ nobilis matronæ & Geminiani præpotentis. Hæc beatiſſima Lucia cum in viduitate perſtitiſſet triginta ſex annis, & jam ex decurſu totius vitæ ſuæ compleſſet ſeptuaginta quinque annos, à filio ſuo Euprepio accuſata, quod Chriſtiana eſſet; juſſit eam Diocletianus imperator ſibi adduci cum prædicto Geminiano. Quos ille pœnis graviſſime afflictos tradidit cuidam perverſiſſimo judici, qui diu eos cruciavit, tandem poſt laudabilem martyrii victoriam, gladio animadverti fecit. Hos ſancta Maxima Chriſti devota famula decenter ſepelivit.* In Euphemia ferme pura eſt, poſt, *pro Chriſto*, adiungens, *& complevit martyrium.* Sequitur: *In montibus Alverna, receptio ſanctorum ſtigmatum ſancti Franciſci confeſſoris, primi Ordinis Minorum.* *De Luc. &c.* *De Stigmat.*

Digitized by Google

Principii. Edithæ. rum. *Cenomannis, ſancti Principii, epiſcopi & confeſſoris. In Anglia, ſancta Edithæ virginis.*

GREVEN. *Feſtum ſancti Joachim, patris glorioſæ Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ. Et commemoratio ſanctæ Annæ matris ejus. Romæ, Felicis Papæ. Item ſancti Victoris. In Scotia, Niniani epiſcopi & confeſſoris. Cenomannis, depoſitio ſancti Principii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancta memoria Ludovici archiepiſcopi Arelatenſis, Cardinalis ſanctæ Cæciliæ. In Anglia, Edithæ virginis abbatiſſæ, filiæ Edgari regis Anglorum. Quæ à religioſis parentibus, bima Chriſto conſecrata & ſanctiſſimè converſata, ſeculum ignoravit potius quam reliquit.* Caſtellanus legit *Eadgitha.* (Joachim & Annæ. Felicis & Victoris. Niniani. Principii. Ludovici. Editha.)

MOLAN. Typis minoribus: *In Anglia, Editha virginis abbatiſſa, filia Edgari* &c. ut GREVEN. ſupra. *In Scotia, Niniani* &c. *In territorio Argentinenſi, ſanctæ Einbeth virginis, præclaræ ſanctitatis. Agnetis virginis de monte Policiano, cujus vitam Magiſter Raymundus, Ordinis Prædicatorum ſcripſit.* In poſterioribus editionibus duorum fermè dierum textus confuſi ſunt: nam hoc die referuntur Cornelius & Cyprianus, ex XIV Septembris, quibus ſubjungitur totus textus hodiernus. In fine additur: *In Anglia, ſanctæ Edithæ virginis, filiæ Edgari Regis. In territorio Argentinenſi, ſanctæ Einbeth virginis, præclaræ ſanctitatis.* Dein typis minoribus: *In Scotia, Niniani epiſcopi Candida caſa & confeſſoris. Item obitus Agnetis de monte Politiano, cujus vitam ſcripſit Raymundus, Magiſter Ordinis Prædicatorum.* Vide Martyrol. Romanum & Acta XX Apr. (De Editha. Niniani. Einbeth. Agnetis.)

XV *Kal.* *Die 17.*

ROmæ via Tiburtina, natalis ſancti Juſtini presbiteri, qui perſecutione Decii, Galli & Voluſiani confeſſionis gloria inſigniſſimus fuit. Item Romæ, ſanctorum martyrum Narciſſi & Creſcentionis. Apud Leodium, beati Lamberti epiſcopi Tungrenſis, qui à nocentibus, innocenter occiſus, aulam cæleſtis regni perpetuo intravit victurus. In Brittanniis, ſanctorum Socratis & Stephani. Niveduno, ſanctorum martyrum, Valeriani, Macrini, & Gordiani. Item Corduba, ſancti Emiliani diaconi & Hieremiæ decollatorum. (*Juſtini. Narciſſi & Creſcentionis. Lamberti. Socratis & Stephani. Valeriani & ſociorum. Emiliani & Hieremiæ.*)

Sic habent *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Quibus accedere poſſunt *Antverpien-max.* & *Lovanien.*

VARIA LECTIO. Dixi accedere poſſe Antverp-max. & Lovanien. nam hi, licet totum textum referant, in eo tamen ab aliis diverſi ſunt, quod de Lamberto agant primo loco, & in fine periodi legant *perpetuo victurus intravit*, contra antiquiores omnes. Iidem cum Praten. & Molan. ſcribunt *Tyburtina*, ſed prævalent alii. Rurſus cum Molan. omittunt nomen *Galli*; Munerat. poſuit *Gayli*. Antverp-maj. poſt *Voluſiani* omittit *confeſſionis*, & cum Antverp. Max-Lubec. Antverp-max. & Lovan. pro *inſigniſſimus*, ſcribit, *inſignis*. Munerat. autem *confeſſionis* mutavit in *Confeſſoris*. In Praten. eſt *Narcyſſi*, in Molan. *Narciſci*, in Antverp. & Max-Lubec. *Narciſſa*: ſed quid in Greven. ſibi vult *Marcilla*? Antverp-max. & Munerat. nomen *Creſcentionis* vertunt in *Creſcentiani*, & ſic habet Romanum parvum, pejus Lovanien. *Creſcentis*. Praten. videtur ſcripſiſſe *Leodicum*, quod in nullo alio codice reperio. Item *Lantberti*, ut cum eo habet ſolus Roſweyd. Nos ex Adone & reliquis codicibus prætulimus orthographiam communiorem, ſec. IX certo uſitatam, etiam apud Wandelbertum, quidni & apud Bedam, licet Rabanus & alii utantur *Landebertus*. Errat Antverp-maj. in *innocentum*, pro *innocenter*, item in *Brittannia*, pro *Brittanniis*, ut paſſim reperimus. Mitto reliqua menda ſcriptoria, ut *Niveduni* pro *Niveduno*, *Matrini* vel *Martrini* pro *Macrini*, *Corduba*, *Eliani* pro *Emiliani*, ut ſervant codices. *Dyaconi*, *Hiremia*, *Jeremiæ*, *Jheremia*.

OBSERVATIO. Romani parvi auctor ſic hodie textum ſuum orditur: *Romæ, Juſtini presbyteri, ad quem beatus Laurentius in vico Patricis nocte venit.* Nullus antiquior Martyrologus de eo, ſaltem hoc die, meminit. Ado, ipſum refert tertio loco, plura ex Actis ſancti Laurentii memorans, quorum initium & finem, ductoris verbis, Noſter connexuit. Illum ipſum Juſtinum inter Auctaria ſignavimus IV Auguſti, quo die cum ita canit Wandelbertus: (*Juſtini.*)

Juſtinus pridie proprio celebratur honore
Presbyter in numero ſanctorum, cæde peremptus
Crudeli, exquirens tumulos qui condecoravit.

Martyrii propriè dicti lauream ipſi etiam tribuit Baronius; hac Wandelberti aliorumque antiquorum monumentorum (ut ait) auctoritate ductus, inter quæ procul dubio computat res ejus *geſtas, ſeorſum poſitas & uberius conſcriptas*, ex quibus pateat ſupervixiſſe

 ad

ad tempora Claudii. (intellige II) tuncque martyrio coronatum fuiſſe. Quæ omnia proprio loco diligentius erunt examinanda. In laudato Romano parvo ſequitur: *Item Narciſſi & Creſcentiani*, quos diſtinctius penultimo loco Ado *Romæ* adſcribit, *in crypta arenaria*, ſecundum vocans *Creſcentionem*, quemadmodum ex ipſo Uſuardus deſcripſit. Quid in Actis ſancti Laurentii, in eorum laudem contineatur, patebit x Auguſti. Quintum & poſtremum locum in Adone tenet inclytiſſimus præſul & martyr *Lambertus*, de quo etiam meminere Beda & Rabanus, à quibus *Landebertus* appellatur, ſi nonnullis Bedæ ecgraphis aſſentiri volueris. Florus elogium plane vulgare ei tribuit. Plura ex geſtis delibat Rabanus, pauciora Ado, quem contrahit Notkerus. Uſuardus proprio marte & ſermone hîc loqui voluit, ſenſum quidem Adonis ſecutus, ſed aliis omnino formulis rem exprimens. Quouſque ad Hieronymiana *Lambertus* vel *Landebertus* pertineat, diſces ex Florentinio. Complura Acta de eo conſcripta novimus, auctores vide apud Baronium in hodiernis notis; Mabilionem ſec. 3. Benedict. parte 1, à pag. 66 & alios recentiores. Nec prætereundus eſt Wandelbertus, qui ſolum Lambertum ita hodie celebrat:

Narciſſi & Creſcention. — *Lamberti.*

> *Lambertus quintum denum virtute coronat,*
> *Factio quem cæſum ſemper tremebunda paveſcit.*

De *Socrate* & *Stephano* agunt Beda, Rabanus, Ado & Notkerus, iiſdem prope terminis, quos Noſter plane mutuatus eſt ex Adone, in quo primo loco ponuntur. Inter Hieronymiana eos etiam memorat vetuſtiſſimum ecgraphum Epternacenſe, tacentibus ferme reliquis. Proxima, ſeu ſecunda in Adone annuntiatio eſt: *Nivduno, natalis ſanctorum martyrum Valeriani, Macrini & Gordiani*: ubi vides nihil à Noſtro mutatum eſſe, præter ultimum nomen. Eodem modo loquuntur Hieronymiana, niſi quod pleraque *Macrini & Gordiani* ſcripſerint. Quid de bina hac claſſe in ſinceris monumentis eccleſiaſticis ſuperſit, ſuo loco diſquiremus. Hactenus ductores ſuos habuit, eoſque, eo modo quo explicavimus, ſecutus eſt Uſuardus, ſed poſtremi duo *martyres Cordubenſes* ab eo primum, imo ab eo ſolo conſignati ſunt, ex Arabicæ perſecutionis meſſe in Hiſpania collecta, quam ipſe in Galliam retulit, ut jam ſuperius ſæpe dictum eſt. Prioris nomen ab Uſuardo mutatum vix dubito, formatumque *Emilianum* ex *Emilla*, qui cum *Hieremia* ab Eulogio refertur lib. 2 Memor. cap. 12. Cur in Romano moderno locum non habeant, ſed eorum loco *Columba* ex Memor. lib. 3 cap. 10 ſubſtituatur, non aliam cauſam video, quam quod ejus reformatores Galeſinium ſecuti ſint, neglectis Belino, Maurolyco, Felicio & aliis, quibus tamen uſos eos fuiſſe ſatis conſtat. At enim binos noſtros vere Uſuardinos eſſe æque ac ceteros, codices noſtri evidenter demonſtrant.

Socratis & Stephani. — *Valeriani & ſociorum.* — *Emiliani & Hieremiæ.*

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima annuntiatione truncatus eſt: in ſecunda purus: deeſt tertia: purus eſt in quarta: deeſt iterum quinta. In ſexta deeſt ultima totius textus vox *decollatorum*.

ULTRAJECT. & LEYDEN. Ex Adone Lamberti elogium amplificant, hoc modo: *Apud Leodium, beati Lamberti epiſcopi. Qui dum regiam domum zelo religionis accenſus increpaſſet, & rediens, in eccleſia ſua orationi incumberet, à nocentibus innocenter occiſus, aulam cæleſtis regni perpetuo victurus intravit.* Sequuntur reliqua, quæ ad textum ſpectant. *(De Lamber.)*

ALBERGEN. & DANIC. Idem habent initium; ſed de Juſtino, Narciſſo & Creſcentione, nihil.

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum Narciſſi & Creſcentionis. Corduba, ſanctorum Emiliani diaconi, & Jeremiæ, quorum corpora poſt abſciſſionem capitum igni tradita ſunt. Niveduno, ſanctorum martyrum Valeriani, Machrini & Gordiani. In Britannia, ſanctorum Socratis & Stephani. Eodem die, paſſio ſancti Lamberti, Trajectenſis eccleſiæ epiſcopi.* *(Textus contractus.)*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Leodium, paſſio beati Lamberti epiſcopi & martyris. Qui fuit Apri comitis filius, quem ſanctus Landoaldus in via Dei induxit, ſicque ipſe beato Theodardo in epiſcopatu Trajectenſi ſucceſſit. Sed Ebroini* [Ebroini] *factione ab epiſcopatu dejectus, in Stabulaus cœnobio per ſeptem annos monachatur. Quem Pippinus tandem in ſua ſede reſtituit, & quia ipſe zelo religionis accenſus, præfatum Pippinum principem increpare auſus fit, quod Alpaidem pellicem, ſua legitima Plectrude ſuperduxerit, a Dodone fratre Alpaidis martyrizatur.* In Juſtino, deinde in Narciſſo & Creſcentione modice interpolatus eſt. Sequuntur Cordubenſes, tum Nivedunenſes & Britanni, pure. In fine: *Et Waſtagio, ſancti Ernagindi confeſſoris. Item ſancti Mauritii epiſcopi & confeſſoris.* *(De Lamber.)* *(Ernagindi. Mauritii.)*

HAGENOYEN. De Juſtino, nihil. In Narciſſo & Creſcentione purus eſt. Tum de Cordubenſibus & Nivedunenſibus, ſatis bene. Deſunt Britanni. Tum: *Item Merantii, ſanctorum Deſiderii epiſcopi & Reginfridi martyrum. In monaſterio ſancti Ruperti in Pingwia, Maguntinæ diœceſis, ſanctæ Hildegardis ſanctimonialis & propheteſſæ. Apud Leodium, beati Lamperti epiſcopi & martyris* &c. De quo jam ſatis diximus. *Ipſo die, ſancti Floſcelli martyris.* *(Deſiderii & Reginfridi. Hildegardis. Floſcelli.)*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Lamberti epiſcopi & martyris. Flocelli pueri martyris. Hildegardis virginis. Narciſſi & aliorum martyrum.* *(Flocelli. Hildegardis.)*

CODEX BIGOT. ſign. D 9 *Ipſo die, ſancti Floſcelli martyris.* Signatur in pleriſque codicibus, ſed vide ejus elogium infra inter Auctaria GREVEN. *(Floſcelli.)*

CAM-

Digitized by Google

Camberien. S. Mariæ. *Item Romæ, beati Juſtini presbyteri.* Neſcio an cetera pura ſint.

In Vatican. num. 5949. Deeſt ultima annuntiatio *Emiliani & Hieremiæ.*

Florentin. *Feſtum ſacrorum ſtigmatum Jeſu Chriſti in corpore S. Franciſci.* Tum Strozzian: *Ipſo die, ſancti Steſelli* [veroſimillime legendum *Floſcelli*] *martyris egregii.*

Invent. Gebetrud. Deſiderii.

Codex Montis sancti. *Inventio ſancti Gebetrudis & Deſiderii martyris, Rudunenſis epiſcopi.*

Belnen. *Natale ſancti Floſcelli martyris.*

Editio Lubeco-Col. In Lamberto ferme ſimilis eſt Ultraject. &c. Secundo loco de Britannis, dein de Nivedunenſibus: quarto de Narciſſo & Creſcentione; quinto de Cordubenſibus; denique de Juſtino, ubique ſatis pure.

Belin. In quatuor primis non omnino purus, quinto loco ſubdit: *Eodem die, octava ſancti Nicolai confeſſoris de Tolentino. Eodem die, feſtum, id eſt impreſſio ſacrorum Stigmatum Domini noſtri Jeſu Chriſti in carne, id eſt in corpore ſancti Franciſci, in ſacro monte Alverna, de diœceſi Aretina.* Sequitur de Nivedunenſibus & Cordubenſibus, pure. In fine: *Ipſo die, ſancti Floſelli, martyris egregii.*

Octave Nicolai. De Stigmat.

Floſcelli.

Greven. Longiora habet multorum Sanctorum elogia. *Ipſo die, ſanctorum Deſiderii & Reginfridi. Paſſio ſancti Floccelli pueri, qui tempore Antonini imperatoris, cum Chriſtianos in tormentis poſitos confortaret, cum leone in carcerem, ab eo devorandus, miſſus eſt, ſed ipſo orante leo moritur. Eductus è carcere atque in ignem miſſus, igne extincto, ipſe poſtmodum martyrium ſuum implevit. Tarraſis confeſſoris, cujus corpus juxta Conſtantinopolim in ſpelunca repertum, titulo appoſito: Hic requieſcit corpus ſancti Tarraſis confeſſoris, in urbem primum regiam, deinde Venetias tranſlatum, in monaſterio beati Zachariæ quieſcit. Leondræ virginis. Apud Pinguiam in diœceſi Maguntinenſi, depoſitio ſanctæ memoriæ Hildegardis virginis. Quæ tempore ſancti Bernardi abbatis odorem ſuæ ſanctitatis late ſparſit, adeo ut plurimi Romani Pontifices ei ſcribentes, ſe & Eccleſiam Romanam orationibus illius commendaverint: tumque Latini ſermonis eſſet ignara, ſpiritu ſancto docente, omnia quæ ſcripſit, Latine exceptoribus dictavit. In monte qui dicitur Alverna, prope Aſſiſium, impreſſio ſacrorum Stigmatum in corpus ſancti Franciſci. Cum enim idem vir Dei, ſeraphicis temporaquodam deſideriorum ardoribus ſurſum ageretur in Deum, atque in gratioſo aſpectu Chriſti crucifixi ſibi tam mirabiliter quam familiariter apparentis, exceſſivam quamdam conciperet lætitiam, ac diri Crucis affixio animam ipſius compaſſionis transfigeret gladio, poſt arcanum cum Chriſto, alloquium, caro ejus crucifixo conformiter inſignita (ſignis videlicet clavorum ex carne ſurgentibus, in manibus ac pedibus, nec non rubra cicatrice in latere dextro) apparuit.*

Deſiderii & Reginfr. Floſcelli.

Tarraſis.

Leandræ. Hildegardis.

De Stigmat.

Molan. Poſt *inſigniſſimus fuit*, aliis litteris ex Adone inſerit: *Quem beatus Sixtus ordinavit. Hic beatos Hippolytum & Concordiam, Irenæum & Abundium, & Cyrillam filiam Decii Cæſaris, martyres & alios plurimos ſepulturæ condidit.* De Lamberto multa etiam ex eodem Adone iiſdem litteris immiſcet. In fine: *Ipſo die, ſancti Frecilli martyris egregii. In monte, qui dicitur Alverna prope Aſſiſium, impreſſio ſacrorum Stigmatum in corpore beatiſſimi patris noſtri Franciſci. Ipſo die, elevatio ſanctæ Hiltrudis virginis.* Tum minoribus litteris, de Hildegarde & Tarraſe, ut Greven. Denique: *depoſitio ſanctorum confeſſorum & presbyterorum Juſtini & Simileni: de quibus Greg. Turonicus.* In aliis editionibus Juſtinus IV Auguſti poſitus, hoc die omittitur, poniturque primo loco Lambertus cum acceſſionibus, ut in prima. In fine de *Flocello*, ut ſupra. *Apud Bingam, ſancta Hildegardis virginis, quæ tempore ſancti Bernardi abbatis, odorem ſuæ ſanctitatis late ſparſit.* De Stigmatibus ſancti Franciſci, ut ſupra, excepta voce *noſtri*. Denique: *Lætiis, ipſo die, elevatio ſanctæ Hiltrudis virginis.*

De Juſtino. Floſcelli. De Stigmat. Elevat. Hiltrudis.

Juſtini & Simileni.

Hildegardis.

XIV *Kal.* *Die* 18.

Natalis beati Methodii, Olimpi Liciæ, & poſtea Tiri epiſcopi, qui ſub Diocletiano in Calcide Græciæ, ut ſcribit ſanctus Hieronimus, martyrio coronatus eſt. Viennæ, ſancti Ferreoli, qui cum eſſet tribunitiæ poteſtatis, juſſu impiiſſimi præſidis tentus, & primò crudeliſſimè verberatus, dein gravi catenarum onuſtus pondere, in teterrimum carcerem truſus eſt, ac poſtea martyrii palmam capitis obtruncatione percepit.

Methodii.

Ferreoli.

In textu conveniunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. Molan. ab antiquiorum ſcribendi modo deflectens, recte poſuit *Olympi Lyciæ*: Praten. Antverp-maj. Muncrat. Greven. & alii paſſim ſimpliciter *Olimpi Liciæ*; in Herinien. & Roſweyd. nimium ſapere voluit amanuenſium perſpicacia, nam in primo eraſum eſt *pi*, ita ut legatur *olim Liciæ*; in altero *pi* cum *Liciæ* connexum eſt, facitque proinde *olim Piliciæ*. Nos orthographiam paulo meliorem, ſaltem communiorem ſecuti ſumus. *Tyri* recte ſcribunt Herinien. & Molan. nos cum reliquis, ut eſt in textu. Muncrat. poſt *Epiſcopi*, addit & *Martyris*. Male legit ſolus Praten. in *Colcide*, alii omnes in *Calcide*, præter Herinienſem, qui in *Calchide* & Molan. qui in *Chalcide*. Lego, *ut ſcribit ſanctus Hieronymus* cum omnibus, excepto codice Praten. & Antverp-majore, qui τὸ *ſanctus*, omittunt. De *Hieronimus*; dixi alibi. *Fereoli*, pro *Ferreoli*, mendum eſt in Ant-

veſp-majore. Munerat. habet, *deinde catenarum onuſtus*; melius Greven. & Molan. *deinde gravi catenarum* &c. ſed nos cum ceteris *dein.* Sic prædicti Greven. & Molan. poſt *truſus eſt*, abſolvunt ſenſum, novumque incipiunt: *Poſtea vero* &c. Alii omnes habent, ut nos in textu ſcripſimus.

Methodii.

OBSERVATIO. *Methodius* epiſcopus, doctor & martyr, ſcriptis non minus, quam ſanctitate & martyrii corona inclytus, multis tum antiquorum, tum recentiorum encomiis celebratur. Inter hos colligit Tillemontius tomo 5 à pag. 466 quidquid ferme alii ſparſim poſterorum memoriæ reliquerunt. Inter antiquos *Methodium* maxime prædicat Hieronymus de Scriptoribus eccl. cap. 83, ex quo à Romani parvi auctore (neque enim apud Hieronymianos codices, Bedam, Florum aut Rabanum memoratur) acceptus videtur, his verbis: *Methodii, Olympi Lyciæ & poſtea Tyri epiſcopi, qui ſub Diocletiana, martyrio coronatus eſt.* His Ado palæſtram dumtaxat ſeu locum martyrii ſuperaddidit, nempe *in Chalcide Græciæ*, quæ inde deſumpſit Notkerus, cum ea variatione, quod *Ebacide* poſuerit pro *Chalcide*, amanuenſis, opinor, vitio. Noſter præterea fontem indigitat, unde omnia deſcripta ſunt & plura deſcribi potuere. Bene etiam à Wandelberto laudatur Methodius, hiſce verſiculis:

Ore, fide antiſtes, ſignis & ſanguine martyr
Methodius, quartum denum celebrandus honorat.

Ferreoli.

De *Ferreolo* quamtumvis celebri Viennenſi martyre nullus hoc die Martyrologus locutus eſt ante Adonem. Videtur tamen locum habere in vetuſtiſſimo Epternacenſi, cujus laterculum ab incurioſo librario male habitum cenſet Florentinius, cum in eo ſequenti die referatur. Tu illum ibi conſule. Interim ex Adone non niſi paucula extraxit Notkerus, ſed ita tamen, ut martyrium Brivatum etiam transferat, quod cum ſincerioribus Actis (quæ veroſimiliter Adoni ignota fuerunt) non ſatis cohæret, ut per te dignoſcere poteris, ſi ea conſulas quæ olim Surius & non ita pridem inter ſelecta edidit Ruinartius à pag. 509. Notiſſima Ferreoli cum Juliano Brivatenſi, de quo XXVIII Auguſti egimus, conjunctio, fecit, ut utriuſque res geſtas copulaverit Tillemontius tomo 5 à pag. 279, apud quem breviter deductum invenies quidquid in utriuſque laudem alibi illuſtrandum erit. Uſuardus noſter ex Adonianis encomium ſuum tam prudenter attemperavit, ut nihil aſſerat, quod cum citatis Actis non aptiſſime conveniat. Antiquam de Ferreolo Miſſam exhibet Miſſale Gothicum ſeu potius Gallicanum à Thomaſio editum pag. 359.

AUCTARIA.

PULSANEN In prima annuntiatione mutilus eſt, ubi etiam pro *Olympi Lyciæ*, ſcribit *olim Celeciæ.* In altera de Ferreolo purus eſt.

Trophimi & ſociorum.

ANTVERP. MAX-LUBEC. AQUICINCT. VICTORIN. BIGOTIAN. ſub littera P. 5. REG SUEC. ſub num. 130 & UGHELLIAN. Omnes in textu ſatis puri, adjiciunt in fine: *Item, ſanctorum Trophimi, Oceani & Euſtorgii* De vera horum diſtinctione & poſitione vide apographa Hieronymiana apud Florentinium.

Satiri.

Trophimi & ſociorum.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Textum etiam ſatis purum referunt, cui in fine ſubdunt: *Mediolani, depoſitio ſancti Satiri confeſſoris, fratris ſancti Ambroſii.* Hic in Romano hodierno ponitur die præcedenti. Sequitur: *Item ſanctorum Trophimi* [apud aliquos *Trophini*] *Oceani, & Euſtorgii.* Mirum eſt, in DANICO pro *natale*, ſcribi in principio *Neapoli.*

Textus contractus.

CENTULEN. *Natale ſancti Methodii Olimpiliciæ & poſtea Tiri epiſcopi, qui ſub Dyocletiano in Calcido Græcia martyrio coronatus eſt. Viennæ, ſancti Ferreoli martyris.*

Martini PP

BRUXELLEN. Solus inter omnes ita diem orditur: *Romæ, ſancti Martini Papæ & martyris. Qui dum Miſſam celebraret, Spatarius Olympii miſſus ad occidendum, & levans ad eo gladium, cæcus efficitur. Et poſt ipſo Papa mittitur in exilium. Cujus memoria principaliter agitur IV Idus Novembris, qua die ipſe feliciter migravit ad Dominum.* Quæ cauſa fuerit, eum hac die Bruxellis recolendi, hactenus ignoro, nec inquirere operæ pretium exiſtimo. Vide quæ die XVI Septembris diximus occaſione verſiculi Wandelbertini. Sequitur textus ſatis purus. Deinde in fine: *Mediolani, depoſitio ſancti Euſtorgii epiſcopi, & beati Satiri confeſſoris, fratris ſancti Ambroſii. Item ſanctorum Trophimi, Oceani & Sixti.*

Euſtorgii Satiri. Trophimi &c.

De Methodio.

HAGENOYEN. De Methodio, poſt *epiſcopi*, inſerit: *Doctoris egregii & martyris eximii.* In reliquo textu tantum modice interpolatus eſt. In fine adjicit: *Mediolani, depoſitio ſancti Satiri confeſſoris, fratris ſancti Ambroſii, ejuſdem civitatis epiſcopi. Ipſo die, paſſio ſanctorum martyrum Trophimi, Oceani & Euſtorgii, & aliorum. Fandela, ſancta Richardis virginis & imperatricis. In pago Caſtina, ſancti Severi confeſſoris, viri ſanctitate mirabilis & præclari.* Vide de his duobus clarius loquentem Caſtellanum in Martyrol. univerſali pag. 472. Item MOLAN. infra.

Satiri. Trophimi &c. Richardis. Severi.

Satyri.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ferreoli tribuni & martyris. Methodii, epiſcopi & martyris. Satyri confeſſoris, fratris beati Ambroſii.*

Trophimi &c.

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B. addi poterat ſuperioribus, in quibus poſt textum legitur: *Item ſanctorum Trophimi, Oceani & Euſtorgii.*

Oceani &c.

In VATICAN. num. 5949. Sic adjicitur: *Nicomediæ, ſanctorum Oceani, Xiſti & Euſtorgii epiſcopi.* Dixi ſuperius de his conſulenda eſſe

apogra-

Digitized by Google

apographa Hieronymiana. *Euſtorgius epiſcopus* aliò ſpectat.

FLORENTIN. *Item ſanctorum martyrum Tropho-*
Trophim. &c Satiri. *nis (Trophimi) Oceani & Euſtorgii* Tum STROZ-
ZIAN. *Mediolani, depoſitio, ſancti Satiri confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. In textu aliquantu-
lum interpolata, ſubdit: *Mediolani, depoſitio*
Satiri. Euſtorgii. *ſancti Satyri confeſſoris, fratris ſancti Ambroſii*
epiſcopi. Item Mediolani, natale ſancti Euſtorgii
epiſcopi & confeſſoris. Hic corpora ſanctorum trium
Magorum à Conſtantinopoli Mediolanum tranſ-
vexit & multis miraculis clarens in pace quievit.
Trophim. &c Senior 24. *Eodem die, ſanctorum Trophimi, Occeani & Eu-*
ſtorgii martyrum. Item viginti quatuor ſeniorum.

BELIN. Textui ſubdit: *Eodem die, ſancti Eu-*
Euſtorgii. Satyri. *ſtorgii epiſcopi & confeſſoris. Mediolani, depoſitio*
ſancti Satiri confeſſoris.

GREVEN. *Viginti quatuor ſeniorum, quos Apo-*
24 Senior. *calypſis Johannis commemorat. Ipſo die, ſecundum*
De Victore & Corona. *cathalogum Sanctorum, Victoris & Stephanæ, quæ*
latine dicitur Corona. Quorum Victor cum eſſet
miles a Cilicia, pro fide Chriſti, poſt digitorum
evulſionem, camino ignis incluſus, triduo ibi per-
manſit illæſus. Deinde juſſu Sebaſtiani ducis Ale-
xandriæ, poſt hauſtum venenum, poſt oleum fervens,
lampades lateribus applicitas, acetum cum calce ori
infuſum, excoriatas atque excoriatas, capitis ab-
ſciſſione, victoriæ perhennis meruit triumphum. De
Stephana require pridie Idus Maii, ubi hos Mar-
Florentii. *tyres habet Uſuardus. Florentii martyris. Trophi-*
Trophim. &c. *mi, Occeani, & Euſtorgii martyrum. Apud Me-*
Euſtorgii. *diolanum, ſancti Euſtorgii epiſcopi & confeſſoris.*
Mariani. *Hic corpora beatorum Magorum* &c. ut ſupra.
Synerii. *Mariani epiſcopi. Synerii epiſcopi & confeſſoris.*
Satyri. *Mediolani, depoſitio beati Satyri confeſſoris, fra-*
tris ſancti Ambroſii epiſcopi, qui ejus virtutes ele-
ganti delucidans ſtilo, in libro quem inſcripſit de
exceſſu fratris, dicit eum ſacri dona baptiſmatis,
caſto corpore & puro corde intemerata ſervaſſe.
Item beatæ memoriæ Egberti, epiſcopi Treverenſis *Egberti.*
& confeſſoris. Beatæ etiam memoriæ Arnulphi fra- *Arnulphi.*
tris ejus, tertii Comitis Hollandiæ, ab impiis inno-
center occiſi. Necnon Herlindis virginis, æquè *Herlindis.*
ſanctæ memoriæ, ſororis eorum.

MOLAN. *Apud Abrincas, depoſitio ſancti Si-* *Sinerii.*
noris, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Me-
diolani, ſancti Euſtorgii epiſcopi & confeſſoris. *Euſtorgii.*
Mediolani, depoſitio ſancti Satyri confeſſoris, ac *Satyri.*
germani, præclariſſimi Doctoris ac epiſcopi Am-
broſii. Qui in libro, quem de fratris obitu compoſuit,
in ejus laudem ita inter cetera, dixit: Nihil qui-
dem habui, fratres chariſſimi, in rebus humanis
tanto fratre pretioſius, nihil charius. Bos frequenti
mugitu pium teſtatur affectum, ſi forte defecerit cum
quo ducere collo aratra conſuevit. Et ego te frater
non requiram? aut poſſim unquam obliviſci tui,
cum quo vitæ hujus ſemper aratra ſeſtinavi? labore
enim inferior, ſed amore conjunctior. Latus enim
meum tuo latere fovebas, caritate, ut frater, cura,
ut pater, ſolicitudine, ut ſenior, reverentia ut ju-
nior. Editiones aliæ de Euſtorgio & Satyro ea-
dem habent quæ in prima. Tum ſequitur: *Apud*
Abrincas, depoſitio ſancti Sineri &c. etiam ut ſu-
pra. A Caſtellano vocatur *Senator*, apud quem vi- *Richardis.*
de ulteriorem ejus notitiam. Deinde: *In Germa-*
nia, monaſterio Andelaha, depoſitio ſanctæ Richar- *Eumenii.*
dis imperatricis, conjugis Caroli craſſi & virginis. *Tranſlat.*
Die decima octava, ſancti patris Eumenii, epiſcopi *Winoci.*
Gortynæ, thaumaturgi. Bergis, glorioſa tranſlatio
corporis ſanctiſſimi patris [noſtri] *Winnoci abbatis.*

XIII *Kal.* *Die* 19.

IN Neapoli Campaniæ, natalis ſanctorum Januarii Beneven- *Januarii, & ſocior.*
tanæ civitatis epiſcopi, Feſti & Proculi diaconorum, Deſide-
tii, Eutici & Acuti, qui poſt vincula & carceres capite cæſi
ſunt in civitate Puteolana, ſub Diocletiano principe. Item in Paleſtina, *Pelei & Nili.*
ſanctorum martyrum Pelei & Nili epiſcoporum, qui tempore perſe-
cutionis cum plurimis clericis pro Chriſto igni conſumpti ſunt. Apud *Felicis & Conſtant.*
Nuceriam, natalis ſanctorum martyrum Felicis & Conſtantiæ, qui
ſub Nerone paſſi ſunt. In territorio Lingonicæ civitatis, ſancti Se- *Sequani.*
quani presbiteri.

Ita *Praton. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *In Neapolim*, pro *In Neapoli*, antiquo ſed mendoſo ſcribendi modo eſt in Herinienſi. Greven. *Feſti & Procli* pro *Proculi*. Codices paſſim habent *Eutici*, ut eſt in textu; Antverp-maj. *Euticii*. Idem legit, *Pelei & Lini*. Munerat. *Pelei & Julii* Rurſus Munerat., ubi codices omnes habent *pro Chriſto*, ſubſtituit, *pro Chriſti nomine*. Ibidem, *apud Muceriam*, pro *apud Nuceriam*. Et iterum, *Nerone imperatore*. Greven. Adoniano modo ſcripſit *Linguonicæ*. Et ſic Herinien. cum antiquioribus Martyrologis *Sigonis*, pro *Sequani*, quod nomen ſervavimus, quia in codicibus noſtris magis receptum. Antverp-maj. & Munerat. vocant *Signi*. Apud alios etiam legitur *Sigoni* vel *Siconci*. Greven. claritatis cauſa, parentheſim textui interjecit, *Sequani (alias Sigonis)* ſed diverſis iſtis nominibus ſeu potius variis inflexionibus, unum ubique eumdemque indigitari ſatis certum eſt.

OBSER.

Januarii & ſociorum. OBSERVATIO. De prima Martyrum turma, multa hoc die à Baronio in notationibus, plura à Florentinio XII & XIX Septembris diſputantur, quæ amplam alibi diſſerendi materiam ſuppeditabunt. Summa rerum geſtarum & martyrii capita collegit & accurate digeſſit Tillemontius tomo 5 à pag. 365. Apographa Hieronymiana ſatis confuſa & mutila ſunt utroque die jam citato. Beda, poſt eum Rabanus & item Ado, idem prorſus elogium pro tota claſſe referunt. Crediderim Bedam ex antiquioribus Actis (nam qui alia ſcripſit Joannes Diaconus longè Beda poſterior eſt) encomium ſuum concinnaſſe. Quæcumque autem Actorum illorum auctoritas ſit, inde immortalis Januarii toto orbe Catholico gloria nequaquam obſcurari poteſt, ut ex pluribus monumentis Mſs. in eum finem collectis, ſuo loco oſtendetur. Sequor hîc Martyrologia. Romanum parvum ita ſcripſit: *Neapoli, Januarii, Soſii, Feſti, Deſiderii, Proculi, Eutychetis, Acutii.* Ubi pro re noſtra maxime notandum eſt, ab illis omnibus atque à Notkero, Adonis etiam contractore, ſeptem martyres connumerari. Uſuardus ſua quidem omnia ex Beda vel Adone decerpſit, ſed cum illi ambo *Soſium* denuo ſeorſim recolant XXIII Septembris, eum Noſter hîc ad vitandam repetitionem, prætereundum cenſuit. Quam viam inierit Baronius, ex hodierno Romano Martyrologio cuique obvium eſt perſpicere.

Pelei & Nili. *Paeli, Nili* & plurium aliorum memoriam apud Hieronymiana invenio, non *in Palæſtina*, ſed *Alexandriæ*, de quibus ex Euſebio de Martyribus Palæſt. cap. 13 & lib. 8 Hiſt. cap. 13 fuſius agit Florentinius, verum duobus prioribus ſocium jungens *Patermuthium*, pro quo apud Notkerum *Marcus*, alibi *Elias* irrepſit, qui forte melius diceretur *alius*, nempe presbyter anonymus, ab Euſebio non expreſſus. Beda & Rabanus de ipſis non meminêre. Romanum parvum breviſſime: *Et Pelei & Nili*; ut plerumque illius auctor in more poſitum habet, ſola martyrum nomina ex Euſebio Rufini extrahere. Ado nihil magnopere addidit, ſed ſic annuntiationem formavit uti eam ex ipſo deſcripſit Noſter, omiſſo tamen tyranni nomine; nam ubi Ado clare exprimit, *qui perſecutione Diocletiani*, Noſter indefinite, *qui tempore perſecutionis*, forte quod ἀντονομαστικῶς omnium violentiſſimam ſatis intelligi putaverit. Duos hoſce epiſcopos Tyrannioni, Silvano, Zenobio & anonymis Martyribus Tyriis conjunxit Ado XVIII Februarii; vide quæ ibi diximus.

Felicis & Conſtantiæ. Circa *Felicem* & *Conſtantiam* magna in Hieronymianis depravatio, in quibus cum bis reponantur, hoc nempe & ſequenti die, ita aliis commixti ſunt & ſexu confuſi, ut vix vera nomina, vix certam palæſtram inveniat Florentinius, cui ipſos tuto adſcribat, quamdiu aliis implexi ſunt. Unde Noſter ſua acceperit, non longe quærendum eſt, cùm ſingula verba ex Adone deſcribat, ut ferme etiam fecit Notkerus. Florus à reliquis omnibus diſſentiens, eos die præcedenti ſed abſque poſitione, ita annuntiat: *Et paſſio ſanctorum Felicis & Conſtantii, qui paſſi ſunt ſub Nerone imperatore.* Qui ultimum locum tenet *Sigo, Sequanus* vel

Sequani. *Signus* pro varia antiquorum nomenclatura, videtur ab Adone ex Hieronymianis extractus, unde in Noſtrum & Notkerum totidem verbis tranſiit. Dubitat Florentinius an unus & idem ſit *Sigo* ſeu *Sigonus* & *Sequanus*; verum ſi ex hujuſmodi diverſitate pro multiplicitate argui poſſit, jam Sanctus ille quadruplex imo & quintuplex eſſe poterit. Apud laudatum Florum ita idem celebratur his verbis: *In territorio Lingonicæ civitatis, monaſterio Segeſtro, depoſitio ſancti Sigonis presbyteri & confeſſoris.* Simili phraſi utuntur & alii etiam inter Uſuardinos, at vero & in hac parte & in reliquo textu germanam Uſuardi lectionem à nobis traditam, manifeſtiſſimum eſt. Nihil de Sequano reperit Surius præter cap. 88, quod male 8 vocat, Greg. Turon. de Gloria Confeſſorum. Vitam habemus Ms. qualem edidit Mabilio ſec. 1 Benedict. à pag. 263, cum alia paulo contractiori, quæ ambæ ſuo tempore conferri & illuſtrari poterunt. *Euſtathium* vel *Euſtachium* hodie canit Wandelbertus, at quo is ſpectet dicetur alibi.

AUCTARIA.

Turgii & ſociorum. Mariani. ROSWEYD. Textum ſatis purum habet, ſed in fine adjungit: *Item Turgii epiſcopi, Pii diaconi cum aliis* CLIV. *Biturícas, Mariani epiſcopi confeſſoris.* Vide quæ cum Uſuardo diximus XIX Auguſti.

PULSANEN. In prima fere purus eſt. Subjungit immediate: *Apud Nuceriam, natalis ſanctorum martyrum Felicis & Conſtantiæ.* Deſunt reliqua omnia, ut jam ſæpius ſupra.

ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Poſt *Sequani*, addunt, *abbatis, plurima juſtitia presbyteri. Turonis, ſancti Euſtachii epiſcopi, magnarum virtutum viri.* Corrigendi hic paſſim codices, nam verum nomen eſt *Euſtochius*, ut recte MOLAN. infra. *De Sequano. Euſtoch. ep.*

CENTULEN. *Neapoli Campaniæ, ſanctorum Januarii, Beneventanæ civitatis epiſcopi, cum Soſſio, diacono Meſenatæ civitatis, & diacono ſuo Feſto & lectore ſuo Deſiderio, ſub judice Dracontio. In Paleſtina, ſanctorum Pelei & Lini epiſcoporum, qui cum clericis multis pro confeſſione Chriſti, igni conſumpti ſunt. Apud Nuceriam, ſanctorum Felicis & Conſtantiæ, qui ſub Nerone paſſi ſunt. In territorio Linguonenſi, ſancti Sigonis presbyteri & monachi, qui mira abſtinentia ſectator extitit.* *Textus mutatus.*

BRUXEL-

Google

De Euſtach. & ſociis. BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, ſanctorum martyrum Euſtachii, cognomento Placidi & uxoris ejus Theopiſtæ, cum filiis Agapio & Theopiſto. Quorum Actus, peregrinatio atque converſio ſub Trajano imperatore, mirabiles loquuntur. Et quia diis ſacrificare noluerunt, in initio regni Adriani imperatoris in bove æneo, igne ſuccenſo, cremati ſunt.* Jam diximus hos Sanctos à Wandelberto etiam hoc die recoli; in Romano hodierno ponuntur die ſequenti, quo etiam ab Adone rejecti ſunt, nos de iis cum Uſuardo agemus 1 Novembris. Sequitur textus, ſed tranſpoſitus. Primo loco eſt; *Apud Nuceriam*, pro *Nuceriam* &c. Tum, de Januario & ſociis; deinde de Palæſtinis. Tum interjicitur: *Item Theodori martyris. Turonis, ſancti Euſtachii epiſcopi, magnorum virtutum viri. In territorio Lingonicæ civitatis, depoſitio ſancti Sequani abbatis, & ſancti Sigonis, plurimæ juſtitiæ presbyteri.* Hic clare, ſed male, ni fallor, diſtinctos habes *Sequanum* & *Sigonem*, de quibus jam ſupra in Obſervatione ſatis diximus. *In territorio Bituricenſi, depoſitio ſancti Mariani confeſſoris.*

Theodori. Euſtach. ep. Sequani & Sigonis. Mariani.

HAGENOYEN. In prima & ſecunda ſatis purus, ſubjicit: *Metis, depoſitio ſancti Goerici epiſcopi & confeſſoris.* Vide Surium. *Item ſancti Arnulſi epiſcopi & confeſſoris.* An epiſcopi Vapincenſis? Sequitur: *Apud Nuceriam, natalis ſanctorum* &c. pure. Demum de Sequano & Euſtachio Turonenſi, ut ANTVERP. &c. ſupra.

Goerici. Arnulfi. Euſtach. ep.

Zenonis. AQUICINCT. In fine: *Item ſancti Zenonis martyris.* Infra vocatur *Genonis.*

Mariani. VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. *Item in territorio Biturico, ſancti Mariani.*

Materni. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Materni, epiſcopi & confeſſoris. Januarii epiſcopi & martyris cum ſociis. Polei & Nili, epiſcoporum, qui cum plurimis clericis igne conſumpti ſunt.*

Materni. Genonis. CODEX D. DU CHEVAL. ſign. B. *Treveris, beati Materni epiſcopi & confeſſoris.* Vide XIV Septembris. *Codex* ejuſdem, ſign. C. *Item Genonis martyris.* Is forte eſt, qui ab aliis *Zeno* vocatur. Sub neutra inflexione hic colitur.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Sequanus.*

Euſtach. ep. UGHELLIAN. *Turonis, ſancti Euſtachii epiſcopi, magnorum virtutum viri.*

Sequani. Mariani. FLORENTIN. *Sancti Sequani abbatis .... Item, ibidem ſancti Mariani confeſſoris.*

Signi. Beonis. BURDEGALEN. *In territorio Lingonicæ civitatis, ſancti Signi presbiteri. Item Beonis martyris.*

Signi. CODEX CASTRI-KAROLI. *In territorio Lingonicæ civitatis, ſancti Signi presbiteri.* Hic patet indicari *Sequanum*, ut in priori.

Goberici. BIZONTICEN. *Metis, ſancti Goberici epiſcopi & confeſſoris.* Idem eſt, qui ſupra *Goericus* appellatur.

Sigonii. REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *In territorio Lingonicæ civitatis, monaſterio Segeſtro, depoſitio ſancti Sigonis presbiteri & monachi.*

Mileti. Goerici. Euſtach. ep. Zenonis. Materni. EGMOND-LUBECO-COL. In tribus primis fere pura eſt, deinde ſubdit: *Treveris, ſancti Mileti epiſcopi & confeſſoris. Metis, ſancti Goerici epiſcopi & confeſſoris. In territorio Lingonicæ civitatis, depoſitio ſancti Sequani abbatis, plurimæ juſtitiæ presbyteri.* De Euſtachio Turonenſi, ut ſupra. *Eodem die, ſancti Zenonis martyris. Ipſo die, commemoratio ſancti Materni archiepiſcopi & confeſſoris, apud Tungerim.*

Euſtach. ep. Genonis. BELINI prima editio, penultimo loco interjicit: *Turonis, Euſtachii epiſcopi, magnarum virtutum viri.* Altera editio in fine adhuc ſubjungit: *Item Genonis martyris.*

Demetrii & ſociorum. Zenonis. Goerici. Mileti. Euſtach. ep. Theodori. Turgi. GREVEN. *Alexandriæ, ſanctorum Demetrii, Nicei & Caſtoris. Item Zenonis martyris. Metis, ſancti Goerici, epiſcopi & confeſſoris. Treveris, ſancti Mileti epiſcopi & confeſſoris. Turonis, ſancti Euſtachii epiſcopi & confeſſoris, magnorum virtutum viri. In Anglia, beati Theodori archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris. Hic (teſte Beda, lib. 4) natus Tarſo Ciliciæ, divina & humana litteratura, Latine Græceque inſtructus, probis moribus & ætate venerandus, cum eſſet annorum ſexaginta ſex, a Vitaliano Papa Dorovernenſis ſeu Cantuarienſis epiſcopus conſecratus, totius Angliæ eccleſias exemplo & doctrina replens, plenus dierum quievit in pace.* Vita extat apud Surium. *Turgi epiſcopi & confeſſoris. Eligii epiſcopi & confeſſoris. Apud Tungrim, commemoratio ſancti Materni epiſcopi & confeſſoris.*

Eligii. Materni.

Euſtach. ep. Mileti. Theodori. Goerici. MOLAN. *Turonis, ſancti Euſtachii epiſcopi, magnarum virtutum viri. Treberis, ſancti Melitii* [Mileti] *epiſcopi. In Anglia, beati Theodori archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris. Hic natus Tharſo* &c. ut GREVEN. niſi quod in fine addatur: *Scribit Beda lib. 4 Hiſtor. Anglic. c. 1 & 2, & lib. 5, c. 8. Metis, ſancti Goerici epiſcopi & confeſſoris, qui cognomento Abbo, vita ſanctitate fuit admirabilis & omnibus ſibi commiſſis amabilis.* Editiones aliæ, de Mileto, ut ſupra. Sequitur: *Meſſanæ in freto Siculo, ſanctorum Nicandri abbatis & ſodalium, Gregorii, Petri, Demetrii & Eliſabeth. Qui ſub quadam ſpecie ſolitaria vixere, inediam, ſitim, æſtum & algorem pro Chriſto tolerantes, ubi pariter in pace quieverunt.* De Euſtochio, ut ſupra. Tum: *Die decimo nono, ſanctorum martyrum Trophimi, Sabbatii & Dorymedontis. Civitate Metis, ſancti Goerici, epiſcopi & confeſſoris. Qui vita ſanctitate fuit admirabilis, & omnibus ſibi commiſſis amabilis.* Apud Caſtell. patronus eſt Canonicarum Spinalenſium.

Nicandri & ſodalium. Trophimi. Sabbatii & Dorymedon.

XII *Kal.* *Die* 20.

IN Cizico, natalis ſanctorum martyrum Fauſtæ virginis & Euilaſii, ſub Maximiano imperatore, quam idem Euilaſius, cum eſſet primus palatii, juſſit primo dehoneſtari, ſuſpendi, torqueri, ac quaſi lignum ſecari mediam, ſed poſtea credens & ipſe Chriſtum, ſimul cum Fauſta agonizatus eſt. Civitate Corduba, beati Eulogii presbiteri, ob Chriſti martyrium decollati. In Phrigia, ſanctorum Dionyſii & Privati.

Fauſtæ & Euilaſii. Eulogii. Dionyſii & Privati.

Soli puri ſunt *Praten. Antverp-maj. Munerat.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Czica* ſcribunt omnes, excepto Molano, qui *Cyzica*, ſed peſſime Antverp-maj. *Crito* vel *Erito*. Videtur Molanus voluiſſe Uſuardum corrigere, dum pro, *credens & ipſe Chriſtum*, legit *credens & ipſe in Chriſtum*, niſi ita à Greveno acceperit. Munerat. ante *martyrum*, omiſit *Chriſti*. At Antverp.maj. totam phraſim limavit, ſaltem mutavit, hoc modo: *Eulogii presbiteri pro Chriſti amore martyria laureati.* Deinde pro *Phrigia*, ut paſſim codices ſcribunt, poſuit; *In Africa*. Molan. recte habet *Phrygia*, Munerat & alii *Frigia*. Sed de hoc alibi ſatis, dum cum codicibus aliam ſcribendi normam ſumus ſecuti.

Fauſta & Euilaſii.

OBSERVATIO. Prima primorum hujus laterculi martyrum memoria, Hieronymianis ignota, apud Bedam reperitur, ubi ex longioribus Actis nonnulla decerpta invenies, quæ creditu difficilia non immerito pronuntiat Tillemontius tomo 5 pag. 160 & 161; præterquam quod alia à Surio, poſt Metaphraſten VI Februarii, alia à Beda hîc, alia rurſus à Baronio, qui Euilaſium idolorum ſacerdotem facit, narrari videantur. Sed hæc nos proprio loco examinabimus. Hîc præcipue notandum, Rabano & Adoni ita præluxiſſe Bedam, ut totam hujus hiſtoriam illi tranſcripſerint. Romanum parvum paucis legit: *In Cyzico, Fauſtæ virginis & Euilaſii.* Noſter, ſive Adonem ſive Bedam præ oculis habuerit, ita elogium formavit, ut in textu retulimus, non ut habent codices mediæ notæ, in quibus licet eadem referantur, phraſis tamen plane immutata eſt. Vide quæ de Cyzico, de virginum tonſione, & aliis eòdem ſpectantibus notauit Baronius, & de *Maforte*, *Maphorte* vel *Mavorte*, muliebri capitis tegumento, Molanus in prima Uſuardi editione. Wandelbertus ſolos hodie Fauſtam & Euilaſium ita memorat:

Virgoque bis ſenum Fauſta atque Euilaſius ornant.

Eulogii.

De *Eulogio* celeberrimo Cordubenſi presbitero & martyre, qui in textu noſtro proximus eſt, ſolus inter antiquos loquitur Uſuardus, quem ex recentioribus inter alios ſecuti ſunt Maurolycus, Felicius, Galeſinius; ſed cum hic notaverit V *Idus Martii ſecuri percuſſum*, illuc ipſum retrahendum cenſuit Baronius, tametſi idem Galeſinius aſſerat: *Hodierna die divinis ſtatarum horarum officiis ex eccleſiæ Cordubenſis uſu ....celebrari.* At hæc in Actis noſtris XI Martii Comment. prævio §. 1 ex Scholiis Ambroſii Moralis redarguuntur. Recte an ſecus, lector ſtatuat; mihi certe dubium non eſt, quin Uſuardus qui fere cominus Cordubenſia certamina intuitus eſt, rationem pro eo tempore gravem habuerit, cur eum hoc die potius quam XI Martii collocaret. Reliqua quæ ad Eulogium ſpectant videſis in Actis noſtris ad prædictum diem XI Martii accurate & diligenter ab Henſchenio illuſtrata. *Martyres Phrygii*, niſi vehementer fallor, ex Hieronimiano aliquo codice accerſiti ſunt. Turbata, mutila & confuſa nonnulla in illis codicibus hoc & præcedenti die reperiri, nuperrime indicavimus. Ceterum ex collatis à Florentinio variorum codicum Tabulis, *Dionyſius* & *Privatus* è Sinadenſium numero facile eruuntur, quidquid corrupta ibi & luxata nomina agnoſcamus. Gratiſſimum erit, ſiquis de poſtremis hiſce Martyribus monumenta aliqua ſuggeſſerit. Curſim denique obſervandum eſt, Molanum in prima editione purum, in poſterioribus *Euſtachium* cum uxore & filiis textui inſeruiſſe, quem Wandelbertus ſolum pridie cecinerat. Florus de eo meminit I Novembris, Uſuardus II, cujus poſtremi verba codex Herinienſis huic diei innexuit, ut in Auctariis mox dicemus.

Dionyſii & Privati.

AUCTARIA.

HERINIEN. Utut paſſim integer & ſincerus, mire hodie depravatus eſt. Incipit: *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ.* Sequitur prima textus annuntiatio puriſſima. At dein inſeritur quod jam dicebam: *Item temporibus Adriani imperatoris, paſſio beatorum Euſtachii cognomento Placida* [à Placidas] *& uxoris ejus Theoſpis, cum filiis Agapio & Theoſpite, quorum miri Actus leguntur.* Deficit præterea in Eulogio Cordubenſi.

Vig. Matth.

De Euſtach. & ſociis.

ROSWEYD. In textu non omnino purus, in fine ſubdit: *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ.* Hæc ſæpius infra recurrit.

Vig. Matth.

PULSANEN. Incipit: *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli.* Textus plane truncatus eſt, nam ex eo ſolum habet: *In Cizico, natalis ſanctorum martyrum* &c. uſque ad *imperatore*; deſunt reliqua omnia.

Vig. Matth.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Præcipui ſunt ex eorum numero, quos dixi Uſuardi phraſim ex Beda vel Adone commutaſſe, hoc modo: *In Cizico, ſanctorum martyrum Fauſtæ virginis & Euilaſii. Quorum Fauſta ab eodem Evilaſio decalvata & ad turpitudinem raſa, ſuſpenſa eſt & torta. Deinde cum vellet eam mediam ſecare, ſed carnifices non valerent eam lædere, ſtupens Euilaſius credidit. Qui etiam à Maximiano cum fortiter torqueretur, Fauſta capite terebrata, clavis toto corpore confixa, ignitæ ſartagini impoſita, cum eodem Euilaſio voce de cælo vocata tranſiit.* Reliqua textus pura ſunt, ſed in fine adjicitur: *Item, Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli.*

De Fauſta & Euilaſio.

Vig. Matth.

GREVEN. In textu purus, in fine etiam ſubdit ſed tamquam annuntiationem ad textum pertinentem. *Item, Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli.*

De eadem.

ANT-

Digitized by Google

De eadem. ANTVERP-MAX. LEYDEN. & LOVANIEN. Ita ordiuntur: *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ*. In ceteris omnibus tres hi codices ſimiles ſunt ANTVERP. & MAX-LUBEC.

UITRAJECT. In eo à tribus proxime prægreſſis differt, quod Eulogium omiſerit.

De eadem. Euſtachii & ſociorum. ALBERGEN. & DANIC. *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli. Romæ temporibus Adriani imperatoris, paſſio beatorum Euſtachii cognomento Placidi, & uxoris ejus Theoſpis, cum filiis Agapio & Theoſpite, quorum miri Actus leguntur*. Sequitur textus, ut in ANTVERP-MAX. &c.

Vig. Matth. Textus immutatus. CENTULEN. *Vigilia ſancti Mathei. In Frigia, ſanctorum Dionyſii & Privati. In Cizico, ſanctorum Fauſtæ virginis & Euilaſii, ſub Maximiano imperatore. Erat autem Fauſta puella annorum tredecim & Euilaſius octogenarius. Corduba, Eulogii presbyteri, ob Chriſti fidem decollati*

Vig. Matth. BRUXELLEN. *Vigilia beati Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ*. De Fauſta & Euilaſio multa ex Adone miſcet, quæ purius leges in Auctario MOLANI. Sequitur de Eulogio & Phrygiis, pure. *Elevat. eiuſdem.* Tum: *Elnone monaſterio, elevatio corporis ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.*

Vig. Matth. HAGNOYEN. De Vigilia, ut ſupra. In Fauſta & Euilaſio, etiam Adonem aut Bedam ferme ſequitur. In duabus ultimis purus eſt. Subjungit: *Quiriaci.* *Treveris, ſancti Quiriaci presbiteri & confeſſoris.* Vide VI Martii. infra ponitur *tranſlatio*.

Elevat. eiuſdem. AQUICINCT. Penultimo loco interſerit: *Elevatio corporis ſancti Amandi epiſcopi.*

Euſtachii. VICTORIN. & REG-SUEC. ſignatus num. 130, in fine: *Item Romæ, Eucius* vel *Eucis* [Euſtachii] *cum uxore & duobus filiis.*

Tex. contr. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Fauſtæ virginis & martyris. Et Euilaſii. Dionyſii & Privati.*

In VATICAN. num. 5949. Deſunt annuntiationes *Eulogii*, *Dionyſii* & *Privati*.

Lauri. FLORENTIN. *Item ſancti Lauri epiſcopi & confeſſoris*: *Laudi*, opinor, de quo die ſequenti.

Vig. Matth. Euſtachii. EDITIO LUBECO-COL. *Vigilia ſancti Mathei Apoſtoli. Romæ, temporibus Adriani imperatoris, paſſio beatorum Euſtachii* &c. Ferme ut ſupra. In Fauſta & Euilaſio paulo magis interpolata eſt quam ANTVERP. &c. In duabus ultimis pura eſt. *Quiriaci. Tranſlat. Quiriaci.* Sequitur: *Eodem die, ſancti Quiriaci Apoſtoli & martyris. Ipſo die, tranſlatio ſancti Quiriaci presbiteri & confeſſoris.* Diximus ſupra ad HAGENOYEN. Quiriaci hujus natalem recoli die VI Martii. Vide eo die in Actis commentarium hiſtoricum; hîc melius commemoratur *tranſlatio*.

BELIN. In Fauſta & Euilaſio ſimilis eſt ANTVERP. &c. Tum immediatè ſubdit: *Eodem die, ſanctorum Euſtachii & ſociorum ejus. Item eodem die, vigilia ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ. In Frigia, ſanctorum* &c. *Euſtachii. Vig. Matth.* Deeſt Eulogius Cordubenſis in editione prima, ſed in altera ad finem apponitur: *Civitate Corduba, beati Eulogii presbyteri.*

Florentii. Quiriaci. Cuthberti. Tranſlat. Quiriaci. Euſtoch. &c. Gerhardi cum elogio. GREVEN. *Florentii epiſcopi & martyris.* Inter multos Florentios, non facile eſt divinare, quem hîc indicatum velit. *Quiriaci philoſophi & martyris. Item ſancti Cuthberti. Ipſo die, tranſlatio ſancti Quiriaci presbyteri & confeſſoris. Secundum aliquos hîc, Euſtachii & ſociorum ejus, qui in IV Nonas Novembris habentur. Item ſanctæ memoriæ Gerhardi eremitæ & confeſſoris. Hic ut in geſtis beatæ Ludwydi virginis refertur, ex diœceſi Agrippinenſis Coloniæ ortus, vita ſolitaria deſiderio Egyptum adiit, ibique manna cœli vivens, corpore craſſus nimium, vultu vero angelicus, in ſpecu repertus eſt. Tandem beato in Domino fine quievit, anno Domini* MCCCCXXVI [in I edit. 1425.] *Cujus animam præfata virgo vidit ab angelis in cælum ferri. Euſtochiæ virginis.* *Euſtochiæ.*

De Fauſta & Euilaſio ex Adone. MOLAN. Poſt *agonizatus eſt*, aliis litteris ex Beda vel Adone textui inſerit: *Cum enim eam carnifices ferris lædere non valebant, ſtupens Euilaſius, Chriſto credere cœpit. Et hoc ubi imperatori nunciatum eſt, miſit præfectum, qui eum ſuſpenſum fortiter torqueret. Qui etiam juſſit Fauſtam nudam & ſine majore flagellatam, incarceratam, caput terebrari, ac oculos infigi, cui poſtmodum non ſolum caput & facies, ſed & pectus & totum corpus uſque ad tibias clavis impletum eſt. Poſt hæc ſartaginem juſſit igniri, ſed hæc, pſallente illa, refrigunt. Inter hæc veniens vox de cælo vocavit eos, & ſic tradiderunt ſpiritum. Erat autem Fauſta annorum* XIII *& Euilaſius* LXXX. In fine, addit: *Item eodem die, ſanctorum Euſtachii & ſociorum ejus. Item eodem die, vigilia* &c. *Ipſo die in cœnobio Sonegiæ, tranſlatio beati Vincentii confeſſoris & monachi.* *Euſtachii & ſociorum. Vig. Matth. Tranſlat. Vincentii.* Agitur de marito ſanctæ Waldetrudis, qui alio nomine vocatur *Madelgarius*. Vide de eo Auctaria ad diem ejus natalem XIV Julii. Aliæ editiones incipiunt ab Euſtachio. In fine de Vigilia, ut ſupra. Item de tranſlatione beati Vincentii. *De Elevat. Amandi.* Demum: *Elnone, elevatio corporis ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris. Cujus corpus poſt centum quinquaginta annos à tranſitu, integrum inventum eſt, atque de ore ejus, geminis ab inventore dentibus ablatis, ſtilla ſcribuntur fluxiſſe cruoris.* Vide de hac elevatione ſermonem Milonis monachi in Actis VI Februarii pagina 891.

XI *Kal.* *Die* 21.

Matthæi. NAtalis beati Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ, qui apud Æthiopiam prædicans, martyrium paſſus eſt. Hujus Euangelium Hæbræo ſermone conſcriptum, ipſo revelante, tempore Zenonis imperatoris inventum eſt. Eodem die via Claudia, viceſimo miliario ab Urbe, paſſio ſancti Alexandri epiſcopi, qui pro fide Chriſti, *Alexandri* ſub Antonino imperatore, vincula, fuſtes, equuleum, lampades ardentes, ungularum laniationem, beſtias ac fornacis flammas ſuperans, tandem gladio vitam adeptus eſt glorioſam. Item Romæ, ſancti Pamphili martyris. *Pamphili.*

Conſonant *Praten. Hermien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. Tota ferme reducitur ad ſcriptionis diverſitatem, ut *Mathei*, quo modo omnes ſcribunt, excepto Molano, qui recte *Matthai.* Roſweyd. habet *Ethyopiam*, Belin. & plerique alii *Ethiopiam*, nos cum Pratenſi & Henrinenſi: & ſic in *Hebraeo*, &c. Belinus pro *laniationem*, habet *laceratione*, & Roſweyd. *exuperans*, pro *ſuperans*.

Matthei. OBSERVATIO. Vetuſtiſſimam Apoſtoli & Euangeliſtæ Matthæi in Faſtis ſacris memoriam, præter antiqua alia monumenta, probant Martyrologia omnia. Et in Hieronymianis quidem diverſis quatuor diebus, videlicet I & VI Maii, & rurſus VII Octobris. Hodie vero in iiſdem ita legitur: *Et in Perſida, civitate Tarſeum* (vel *Tarrium*,) *natalis ſancti Mathei Apoſtoli & Euangeliſtæ.* Epternacenſe prudentius locum non exprimit. Beda ſimplicius poſuit: *Natalis ſancti Matthæi Apoſtoli & Euangeliſtæ.* At Florus adjecit, *in Perſida*, imo &, *in civitate Tharim.* Rabanus, *in Æthiopia*, paucula ex vulgatis Actis ſubjiciens. Romanum parvum, breviſſime: *Matthæi Apoſtoli.* Nec multa in Feſtivitatibus Apoſtolorum ſuggeſſit Ado, ex Hieronymo potiſſimum, imo ferme ex eo ſolo delibans, quæ à Noſtro ſatis nitide contracta ſunt. Notkerus ſolito parcior, ſatis frigide addit, *cujus paſſionis hiſtoria circumquaque frequentatur.* Nos de hiſtoria illa & conſimilibus pluribus paſſim repudiatis, alibi differemus, uti & de martyrii loco multipliciter controverſo, de tranſlationibus reliquiarum aliiſque huc ſpectantibus, quæ prælibata inveniuntur in Notationibus Baronii, in Florentinii prævio ad Martyrologium indiculo pag. 158 & 159, ac in Notis hujus diei, & recentius à Tillemontio tomo I in ſerie Apoſtolorum. Videri etiam poſſunt Caſtellani, annotatiunculæ ad Martyrologium univerſale hoc, die. Wandelbertus hoc modo cecinit:

Deſeruit Chriſto mundi qui lucra vocante,
Undecimum Matheus Euangelico ore ſacravit.

Alexandri epiſcopi nullus hodie Martyrologus præter unum Adonem meminit, apud
Alexand. quem XXVI Novembris longo elogio exornatur. Ibi Romanum parvum de eo ita memorat: *Et beati Alexandri epiſcopi & martyris, paſſi XI Kalend. Octobris, à Papa Damaſo VI Kalend. Decembris tranſlati, quando feſtivitatem ei dicavit.* Ex Adoniana hiſtoria huc retulit Uſuardus, quæ in elogio noſtro paucis ſed eleganter complexus eſt. Notavit Baronius, *conſtare, hunc omnino eſſe diverſum ab Alexandro Papa. Cujus autem fuerit civitatis epiſcopus*, inquit, *nondum invenimus.* Neque nobis hactenus lucis aliquid affulſit, unde de epiſcopali ejus ſede quidquam definire poſſimus, quod cum Actis ipſius diligentius ſuo loco
Pamphili. examinabitur. Poſtremum locum hic occupat *Pamphilus martyr Romæ*, nulla alia diſtinctionis nota aut charactere veſtitus. Aſſerit Baronius, Uſuardo *adſtipulare vetera Mſſ.* Verum quæ aut qualia ea ſint, nuſquam indicat, forte quod ſolum citata invenerit apud Galeſinium, in iis appellandis ſatis liberalem. Ego me fateor mirari vehementer hunc Pamphilum ab Uſuardo adjunctum, cujus antiquiorum aut æqualium nullus mentionem faciat; cum alibi notaverim raro Sanctum quempiam apud Uſuardum reperiri (Cordubenſes excipio & populares Gallos) cujus apud alios veſtigia ſaltem aliqua non occurrant. Nihilominus vere ab ipſo hac die recoli ex codicibus noſtris omnibus indubitatum eſt.

AUCTARIA.

PULSANEN. Purus eſt uſque ad *Alexandri epiſcopi* incluſive, deſunt reliqua omnia.

CENTULEN. *Natalis beati Mathei*
Textus contractus. *Apoſtoli & Euangeliſtæ, qui primus in Judæa Evangelium Chriſti Hebræo ſermone conſcripſit, poſt vero Ethiopiam prædicans, martyrium paſſus eſt. Eodem die, ſancti Alexandri martyris, quem Papa Damaſus condignè ſepelivit. Romæ, ſancti Pamphili martyris.* Sic paſſim textum contrahit.

BRUXELLEN. *Natale beati Mathei Apoſtoli &*
De Matth. *Euangeliſtæ, qui ex publicano à Chriſto electus, primum quidem in Judæa evangeliſavit, poſtmodum in Macedonia & Ethiopia prædicans, martyrium paſſus eſt in Perſida. Hujus Euangelium* &c. pure. *Ipſo die, Romæ via Claudia, viceſimo ab urbe miliario,*
Alex. PP. *paſſio ſancti Alexandri Papæ.* Errat, nam Alexander Papa colitur III. Maii, ut ibi diximus. Sequuntur textus reliqua, ſatis pure, quibus ſubjungitur in eadem falſa hypotheſi: *Hic aquam aſperſionis cum ſale benedici, & ut oblatio altaris in azimo fieret, & ut vino aqua miſceretur ad deſignandam Chriſti & Eccleſiæ unionem, conſtituit. Et in Canone Miſſæ addidit: Qui pridie quam pateretur.* In Pamphilo purus eſt. Tum: *Et Trunciniis,*
ſancti Gerolfi martyris. Et tranſlatio corporis ſancti Gerolfi.
Landelini confeſſoris. Quem ſanctus Autbertus ad Tranſlat. Landelini.
Chriſtum convertit. Et ipſe converſus, monaſteria Alnæ ſuper Sambrem & Lobienſe fundavit.

HAGENOYEN. *Natale beati Mathei Apoſtoli &*
Ewangeliſtæ. Quem Dominus de theolenio vocavit Multa de Matthæo.
& ſuum Apoſtolum fecit. Qui Domino magnum convivium in domo ſua fecit. Hic poſtquam ad Dominum venit, illum non reliquit, nec ad publica negotia reſedit. Hic in multis ſecretis erat Domini cum aliis Apoſtolis. Dominum vidit reſurrexiſſe a mor-

Digitized by Google

mortuis, & in cælum eum aſcendere, & Spiritum ſanctum cum aliis recepis. Hic primus in Judæa prædicans lingwa Hebrayca primus ſcripſit Euangelium. Articulum adjecit Symbulo. Poſtea in Mirmidonoa prædicans, excatus eſt & per Andream Apoſtolum illuminatus. Tunc deſcendit in Egyptum verbum Dei Prædicare, ubi ſibi Taroes & Arfaxat magi valde erant infeſti. Ubi poſt ſuſcitationem filii regis, civitatem & patriam pro magna parte convertit, eccleſias plures edificavit, presbiteros & epiſcopos ac alios clericos ordinavit, filiam regis Epigeniam ſacro velamine conſecravit, quam quia Hircinus poſt regem Eglyppum ſponſam habere [cogitaſſet,] *Apoſtolum Mattheum poſt Miſſarum ſollempnia, gladio a tergo peremit fecit & martyrem Chriſti conſecravit. Hujus Euangelium* &c. *Item, ſancti Landolini martyris.* Sed hic codex Landelinum cum aliis ex confeſſore martyrem facit, cum tamen ubique de eodem ſancti Autberti Cameracenſis epiſcopi diſcipulo agatur, quem Auctaria noſtra & Martyrologium Romanum memorant xv Junii, quo die vita ejus illuſtrata &c. *Item, beati Landi epiſcopi & confeſſoris.* In Alexandro & Pamphilo, fere purus eſt. — *Landelini.* — *Landi.*

Caſtoris. Aquicinct in fine: *Civitate Attenſi* [Aptenſi,] *natalis beati Caſtoris epiſcopi & confeſſoris.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ. Alexandri epiſcopi & martyris, qui multa ſuſtinuit tormenta.*

Cistercien. S. Benigni. *Dedicatio altaris ſancti Enſiadis & ſanctæ Paſchaſiæ.*

Landi. Reginæ Suec ſignatus num. 428. *Rotomago, ſancti Landi epiſcopi.* Melius appellandus eſt, *Lauto*, Gallice brevius *Lo*.

Caſtoris. Codex D. Le Mare ſignatus A, niſi fallor: *In civitate Attenſi, natalis beati Caſtoris, epiſcopi & confeſſoris.*

Vincentii. In Vatican. ſub nota num. 5949. Deſunt annuntiationes duæ ultimæ. Adjicitur autem: *Eodem die, ſancti Vincentii martyris.* De quo Vincentio loquatur neſcio, niſi id velit, quod in Bizuntican. legitur XXIII Septembris

Landi. *Werburgæ.* *Caſtoris.* Altemps. *Item ſancti Landi epiſcopi. In Britannia, ſancta Werburga virginis.* Vide III Feb.

Caudiacens. *Civitate Attenſi, natalis beati Caſtoris epiſcopi & confeſſoris.* Superius legebat aliquis, *civitate Attenſi*, Greven. infra, habet *Caſtoris epiſcopi Athenienſis*; ſed ſcribendum *civitate Aptenſi.* Vide de eodem Sancto nonnulla alia in Martyrologio Caſtellani.

Editio. Lubec-Col. *Apud Ethiopiam, civitate Nadaber, natalis beati Mathei Apoſtoli & Evangeliſtæ, qui & Levi. Primus in Judæa Euangelium Chriſti Hebreo ſermone conſcripſit, quod poſtea apud Ethiopiam prædicans, martyrium a rege Hircano paſſus eſt. Et licet per aliquod tempus Euangelium hoc occultatum fuerat, divino tamen nutu, ipſo Apoſtolo revelante, tempore Zenonis imperatoris inventum eſt.* In Alexandro tantillum interpolata, in Pamphilo pura eſt. Sequitur: *Eodem die, in territorio civitatis Conſtanciæ, ſancti Landonis epiſcopi & confeſſoris. In pago Trecaſſino, ſancta Maura.* Additur in fine τὸ *civitatis*, ſed quod ad rem non facit; forte legere voluit *virginis.* — *De Matth.* — *Landonis.* *Mauræ.*

Greven. *Landelini martyris.* Vide dicta in Hagenoyen. *Geronis martyris. In Flandria, Gerulphi pueri & martyris. In Normannia inferiori, civitate Conſtantienſi, beati Laudi epiſcopi & confeſſoris. Hic ſuperna diſpoſitione, cum eſſet annorum duodecim, in epiſcopum aſſumptus, verbo, vita & miraculis præfatam illuſtrans eccleſiam, beato fine quievit. Caſtoris epiſcopi Athenienſis & confeſſoris.* Vide Caudiacen. *Item Victoris. Geremari abbatis. In pago Trecaſſino, ſancta Maura virginis.* — *Landelini.* *Geronis.* *Gerulfi.* *Laudi.* *Caſtoris.* *Victoris.* *Geremari.* *Mauræ.*

Molan. De Alexandro, poſt *glorioſam*, aliis litteris textui inſerit: *Cum Papa Damaſus condignam faciens cryptam, illuc eum ſexto Kalendas Decembris tranſpoſuit, quando & feſtivitatem ei indixit, ubi & ejus paſſio annotata eſt.* Vide Adonem in Obſervatione citatum. In fine ſubjungit: *Apud Conſtantias inferioris Normanniæ, beati Laudi, primi præfatæ urbis epiſcopi, cujus vita miraculis floruit, & mors ipſius nihilominus pretioſa in conſpectu Domini fuit. Paſſio ſancti Gerulphi martyris.* De Alexandro eadem habent poſteriores editiones in textu, quæ jam diximus. In fine item de Laudo ſimiliter. Tum: *Trunciniis juxta Gandavum, paſſio ſancti Gerulphi. Die vigeſima prima, ſancti Apoſtoli Codrati in Magneſia. Criſpinus, elevatio & remotio corporis beatiſſimi patris Landolini, ab Odone Cameracenſi epiſcopo.* Recte hîc de *Landelino, patre* ſeu *abbate* & *confeſſore* agitur, & non de depoſitione, ſed de *elevat.* &c. — *De Alexand.* — *De Laudo.* — *Gerulfi.* — *Codrati.* *Elevat.* *Landelini.*

X *Kal.* *Die 22.*

IN Galliis civitate Seduno, loco Acauno, natalis ſanctorum martyrum Thebeorum, Mauricii, Exuperii, Candidi, Victoris, Innocentii, Vitalis cum ſociis ſuis ſex millibus quingentis, qui ſub Maximiano paſſi pro Chriſto, glorioſiſſime coronati ſunt. Apud Beuuatiam, ſancti Emmetammi epiſcopi & martyris. Hic crimen ſtupri à quodam commiſſum, ſibi cauſa Chriſti imputari ſuaſit, ac proinde mortis diſcrimen patienter pertulit. In pago Pictavenſi, ſancti Florentii presbiteri & confeſſoris. Item, ſancti Silvani confeſſoris, in territorio Bituricenſi. — *Mauritii & ſocior.* — *Emmeramni.* — *Florentii.* *Silvani.*

Ita habent *Praten. Herinien. Antverp-maj., Roſweyd. Munerat. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Reliqui *Acauno*, cum antiquioribus noſtris codicibus Praten. & Herinien; & quia ita legunt Acta Eucheriana & veteres alii. Non tam facile ſociorum numerum ex codicibus iiſdem aut aliis definias, utpote quem Acta ipſa non exprimunt,

munt, licet ſolitas legionis copias ex communiori opinione declarent, quos intra terminos etiam hæſit Viennenſis. Primus numerum 6666 determinaſſe videtur Florus, qui & in plériſque codicibus noſtris legitur, nempe in Herinien. Roſweyd. Greven. Molan. & mediæ notæ ferme omnibus. Ego cum exiſtimem Florum illum ab Uſuardo numquam viſum, ſic facile credo aliam ab ipſo initam rationem, quæ in Pratenſi, Antverp-maj. & Munerato remanſerit, qualem in textu ſecuti ſumus, ut fortaſſe vero calculo proximiorem, quem mallemus indeterminatum relinquere. Puto Uſuardum ſcripſiſſe *Beuuariam*, pro qua alii *Beiovariam*, alii *Bauuariam*, alii *Bavariam*: preſſius Roſweyd. *Ratiſponæ*. In nomine Sancti, mirabilis diverſitas. In Pratenſi *Hmmerani*; in Herinien. *Amtrani*; in Antverp-maj. & Munerat. *Avitramni*; Molan. *Emerami*; alii aliter. Liceat mihi pro textu ſeligere quod maxime ad verum accedit ex Roſweyd. & Greven. *Emmerammi*, pro *Emmeramni*. Male legit Praten. *crimen ſtupri à quodam commiſſo*: paulo melius Herinien. *commiſſi*, alii optime *commiſſum*. Roſweyd. Munerat. Greven. & Molan. contra antiquiores, in fine legunt: *In territorio Biturcenſi, ſancti Silvani* &c.

Mauritii & ſociorum OBSERVATIO. Inclytiſſimæ legionis Thebææ martyrium tot antiquiſſimis & indubitatis monumentis firmatum & ſtabilitum eſt, ut ſatis mirari nequeam miniſtelli cujuſdam Anglo-Sabaudiei temeritatem, qui agmen illud ſacroſanctum audaci ore arrodere auſus fuerit. Erit tempus, quo hypercriticam ejus diſſertationem, Anglice & Gallice editam, favente Deo convellamus, niſi eam, licet numquam viſam, prævie ſatis obtriverit Tillemontius tomo 4 à pag. 421, & alii plures, ceterà ſatis critici & in eruenda veritate hiſtorica peritiſſimi. Porro monumenta, quæ dicebam, Martyrologiis noſtris nituntur potiſſimum, & egregiis illis, imo venerandis ſancti Eucherii Lugdunenſis Actis, à Chifletio noſtro primùm, deinde à Ruinartio inter ſelecta editis & illuſtratis à pag. 285: quibus non video quid hactenus tantopere detraxerint Dubourdæana ſophiſmata. De exacto martyrum illorum numero, ut nihil certo tradunt laudata Acta, ita neque hîc quidquam lubet ſtatuere. Ceterum in apographis Hieronymianis ita celebrantur: *In Galliis, civitate Sedunis, natalis ſanctorum Mauricii, Exuperii, Candidi, Victoris, Innocentii, Vitalis cum ſociis ſuis* V CIↃ D *& octoginta quinque*. Bedæ exempla manuſcripta in numero conformia non ſunt. Si Bedam in Rabano quærimus, ſic veroſimiliter ſcripſiſſe dicendus eſt: *Sanctorum martyrum Thebæorum, Mauricii, Candidi, Exuperii*, quæ nomina in Actis exprimuntur. In aliquo codice additur, *Victoris*, & hoc etiam recte: in altero ſocii anonymi recenſentur *ſexies mille & octoginta quinque*. Florus rotundius pro antiquatum Romanarum legionum cenſu: *Cum ſociis, quorum omnium numerus* 6666. Romanum parvum prudenter & vere pronuntiat: *Mauritii cum ſociis, qui Thebæi fuiſſe referuntur, ſub Maximiano paſſi*. Nec diſtinctius martyrum numerum expreſſit Ado, utpote quem in Eucherio, ex cujus ſinceriſſimis Actis partem potiſſimam in ſuum Martyrologium retulit; quem, inquam, in Eucherio omnino non repererit. Paucis elogium ſuum ex Adone Noſter exequitur, variante in codicibus præfato martyrum numero, ut ſupra abunde oſtendimus. Eſt igitur veterum Martyrologorum omnium, etiam Wandelberti & Notkeri, conſtantiſſima pro Thebæorum noſtrorum martyrio ſententia. Nec prætereunda eſt auctoritas Miſſalis Gothici ſeu Gallicani veteris, quod nongentis annis vetuſtius, ut teſtatur illuſtris editor Thomaſius, poſtea S. R. E. Cardinalis, pag 373 Miſſam exhibet, in qua *ſex milium ſexcentorum*, imo *Thebæorum exercitûs* præclariſſima exſtat memoria. Hi ſunt de Thebæis & Emmeramno Wandelberti verſiculi:

Mauritius denum ſocia legione coronat,
Effuſo mortem pariter quà ſanguine vicit.
Emmeramus cum ſocio comitatur honore,
Quem gens inſignis Britannia voce repoſcit.

De *Emmerammo* vel *Emmeramno*, ſoli meminere Rabanus & Wandelbertus. Apud
Emmerammi. hunc nomen invenire potuit Uſuardus, ſed mihi veroſimilius eſt, aliunde vitam nactum, ex qua nomen deſumpſerit, ſatis crude *ſtuprum ab alio commiſſum, ſibi imputari ſuoſiſſe* commemorans, quod in Romano Baronius phraſi paulo moderatiori cenſuit exprimendum. Rei totius veritas ex Actis ejus à variis editis, ſuo tempore illuſtrabitur, quando & Wandelberti verſiculus excutietur: *Quem gens inſignis Brittannia voce repoſcit.*

Florentius Pictavenſis, & *Silvanus Bituricenſis* à nemine ante Uſuardum in Tabulis ſacris
Florentii. Silvani. conſignati ſunt, quod in popularibus Sanctis ei ſatis familiare eſt. Primi Acta cum aliis ſancti *Floriani* connexa, ex parte à Cointio publicata ſunt ad annum DCXCIV à num. 13. An quæ Mss. habemus, quatuor partibus diſtincta, tam ſint incertæ fidei, quam contendat recentior aliquis, poſtea videbitur. De *Silvano* nihil proditum ſcio, præter ea quæ Labbeus ſuggerit tomo 2 Bibliothecæ Mss. à pag. 444.

AUCTA-

Digitized by Google

AUCTARIA.

Silvani cum ſoc. PULSANEN. In prima ſatis purus, ſubjungit: *Item ſancti Silvani confeſſoris cum ſociis ſuis.* Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. *In*
De Thebæis. *Galliis civitate Seduno, ſeu Octodero Valenſe, loco Agauno* &c. Numerum ponunt 6666, ut omnea mediæ notæ, & annuntiationem concludunt: *Paſſi pro Chriſto, glorioſa paſſione mundum illuſtrarunt;* quemadmodum hodie legit Martyrolog. Rom. Sequitur: *In pago Pictavenſi, ſancti Florentii presbyteri & confeſſoris. In territorio ci-*
Landoni. *vitatis Conſtantia, ſancti Landini epiſcopi.* Deſunt alia quæ ad textum ſpectant. *Lando* vel potius, ut ſupra notavimus, *Lanto* colitur die præcedenti, ubi & ab aliis *Landus* appellatur.

ANTVERP-MAX. Legit 6660. Habet eamdem clauſulam: *Paſſi* &c. De Florentio ſcribit *epiſcopi.* Tum de Laudone, ut proxime diximus. Demum in fine: *Apud Bojoariam, ſancti Emmerammi, epiſcopi & martyris.*

ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & DANIC. Cum prioribus ferme conveniunt. Scribunt 6666. De Florentio, cum textu legunt *presbyteri.* In ſcribendo *Emmerammi* nomine plurimum variant, ut de aliis etiam dictum eſt.

ALBERGEN. Deficit cum ANTVERP. & MAX-LUBEC. in annuntiatione *Emmerammi;* in omnibus autem deeſt Silvanus Bituricenſis.

CENTULEN. *In Galliis territorio Sedunenſi, loco*
De Thebæis. *Agauno, natalis ſanctorum martyrum Thebeorum, Mauricii, Exuperii, Candidi, Vitalis, Innocentii & Victoris, ac ſociorum eorumdem, quorum ſumma eſt ſex milia, ſexcenti ſexaginta ſex viri, qui ſub Maximiano imperatore paſſi pro Chriſto, glorioſiſſime*
Advent. Germani. *coronati ſunt. Antiſiodoro, adventus & exceptio corporis ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris, ab Ita-*
Tranſlat. Io. Reom. *lia. In Bauvaria, ſancti Hamerami martyris. Eodem die, tranſlatio ſancti Ioannis Reomenſis.*

BRUXELLEN. In prima utcumque purus, ſecundo loco habet de Silvano. Sed, *cum ſociis ſuis.* Tum: *Apud Radiſponam civitatem Bavariæ,*
De Emmer. *paſſio beati Hemmerami vel Aateami epiſcopi & martyris. Qui crimen ſtupri a quodam commiſſum, ſibi innocenti pro Chriſti imputari permiſit.* &c. *In*
Laudonis. *territorio civitatis Conſtantia, ſancti Landonis epiſcopi. In pago Pictavenſi, ſancti Florentii epiſcopi & confeſſoris.* Lege cum textu *presbyteri.*

HAGENOYEN. Multa de Thæbæis martyribus collegit, quæ apocrypha credimus. Tum, de Silvano. Deinde de Florentio, ſatis pure.
Laudonis. Sequitur, de Laudone, ut ſupra. En modo aliqua de Emmeramno: *Apud Petivariam Ratiſ-*
De Emmer. *ponam civitatem Alemania, ſancti Emerammi epiſcopi & martyris. Qui natus erat ex Aquitania de civitate Tholoſa, qui à juventute ſua mundum deſpexit & Chriſto adhæſit, litterarumque ſtudium adeptus eſt, & ſummum ſacerdotium adeptus eſt. Erat namque ille verus Dei cultor. Poſt hoc reliquit patriam, & omnia quæ habuit ut Hunis* [& aliis gentibus] *paganis verbum Dei prædicaret. Et ingreſſus Germaniam, quam Deodo vir alacri ingenio & ſtrenuus in armis regebat; in cujus provincia ipſo jubente, prædicavit tres annos. Eo tempore filia ducis ſtuprum commiſit, quod illa cum fornicatore ſibi confeſſa eſt. Quibus ille pœnitentiam injungens, ſibi illud imponi fecit* &c.

AQUICINCT. S. Emmeramnum non appellat
De Emmer. *epiſcopum,* & poſt τὸ *martyris,* ſic proſequitur: *Hic crimen ſtupri à quodam commiſſum, ſibi cauſa Chriſti imputari patitur, ac proinde mortis diſcrimen patienter pertulit.* Præter ea quæ ſuperius notata ſunt, ne exeidat Cointius, multa diligenter inquirens ad annum DCXLIX à pag. 243 ad 256.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Mauritii* [Mauritii] *& ſociorum ejus. Salaberga abbatiſſa.* *Salabergæ.*
Lutrudis virginis. Emmerammi epiſcopi & martyris. Florentii epiſcopi & confeſſoris. *Lutrudis.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. B. *In territorio civitatis Conſtantia, ſancti Landonis epiſcopi.* *Landonis.*

IN VATICAN. ſignato num. 5949 nihil eſt de Emmeramno, Florentio & Silvano.

UGHELLIAN. Caret etiam Emmeramno & Silvano. Adjecit: *In territorio civitatis Conſtantia,* *Landi.*
ſancti Landi epiſcopi.

ALTEMPS. Pro *Emmerammi*, ſcribit *Hautramni. Conſtantia, ſancti Landi epiſcopi.* *Landi.*

FLORENTIN. *In territorio civitatis Conſtantia,* *Landonis.*
ſancti Landonis epiſcopi & confeſſoris.

LUXOVIEN. *Lugduno Clavato, ſancta Salaberga,* *De Salaberg.*
Chriſti famula, quæ mater extitit trecentarum ſanctimonialium, ad cujus polyandrium [intellige *ſepulchrum*] *claræ poſt obitum paruerunt virtutes.*

CAUDIACEN. *Sancti Lantoni epiſcopi & confeſſo-* *Lantoni.*
ris. Idem eſt, qui aliis *Lando, Lando, Laudus* &c. Gallice *Lo,* ut diximus.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Antiſſiodori, adventus & exceptio corporis ab Italia, ſancti Germa-* *Adv. Germ.*
ni ejuſdem civitatis epiſcopi.

EDITIO LUBECO-COL. In prima ſatis pura, ſubdit: *Item ibidem loco Agauno, beati Victoris* *Victoris.*
veterani, qui poſt ſtragem beatorum Thebeorum, ibidem à perſecutoribus interemptus eſt, & ſanctis martyribus ſociatus. Ratiſpona, ſancti Emmerammi epiſcopi & martyris. De Florentio, bene. *Apud Ba-* *Haytramii.*
variam provinciam, natale ſancti Haytramii, epiſcopi & confeſſoris. An non repetitio? *In pago Tor-* *Ioannis.*
nodorenſi, beati Iohannis abbatis. De Silvano, ut *Lutrudis.*
ſupra. *Eodem die, ſancta Lutrudis virginis.*

BELIN. In prima legit etiam 6666. & habet clauſulam, ut ſupra. Sequitur de Florentio, ut
ANTVERP-MAX. Tum, de Laudone &c. In Sil- *Laudonis.*
vano nonnihil mutilatus eſt. *Apud Bauvariam, ſancti Autrani* &c. *Hic crimen ſtupri imputatum eſt, ac proinde mortis diſcrimen,* &c.

GREVEN. *Laudone, Romarici ac ſociorum ejus* *Romarici & ſoc. 585.*
quingentorum octoginta quinque. Platonis martyris. *Platonis.*
Victoris martyris. Qui cum Agaunenſes martyres beatificaret, felicem ſe dicendo, ſi cum illis fuiſſet occi- *Victoris.*
ſus, mox ab eiſdem illorum carnificibus trucidatus eſt. Secundum aliquos hic, Joāis presbyteri & mar- *Jonii.*
tyris, ſocii beati Dionyſii; ſecundum alios vero Noais Auguſti. Hic cum in Galliam, cauſa prædicationis veniſſet, tentus ac decollatus eſt, ſtatimque corpus truncum, caput in manus ſumens, miliario fere uno deportavit, in locum ubi quieſcere elegerat. Secundum Cathalogum Sanctorum hic, Sanctini epiſcopi Meldenſis & confeſſoris, diſcipuli beati Dionyſii Pariſiorum epiſcopi & martyris. Item Silvani, *Sanctini.*
epiſcopi Nazareth & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri, beato Hieronymo familiariſſimi, ut patet *Silvani.*
ex geſtis ejuſdem. In eremo Scythi, ſancti Silvani *Silv. abb.*
abbatis & confeſſoris. In pago Tornodorenſi, beati Ioannis abbatis. Lutrudis virginis. Ipſo die, ſancta *Joannis. Lutrudis.*
Salaberga viduæ, abbatiſſæ. Quæ in ſuburbano Leucorum, nobilibus orta parentibus, cum oculorum lu- *Salabergæ.*
men amiſſum, beati Euſtaſii abbatis interventu reca-

recuperaſſet, defuncto viro, cui juſſu Dagoberti regis nupſerat, primum in ſuburbio Linguonenſi, hereditate vixit paterna, deinde Lugduni, constructo monaſterio, trecentis fermo adunatis famulabus Chriſti præſidens, vita & miraculis clara quievit.

De Victore & Thebæis. MOLAN. In textu aliis litteris poſt *coronati ſunt*, ex Adone miſcet: *Victor vero martyr, nec legionis ejuſdem fuit, neque miles, ſed emerita jam militia veteranus. Hic cum iter agens incidiſſet in hos, qui paſſim epulabantur læti martyrum ſpoliis, atque ab his ad conveſcendum invitatus, prolatam ab exultantibus per ordinem cauſam cognoviſſet, deteſtatus convivas refugiebat. Qui mox ab eis captus & jugulatus eſt, ac ceteris martyribus honore conjunctus eſt. At vero beatiſſimorum martyrum corpora, poſt multos paſſionis annos S. Theodoro epiſcopo revelantur, & in honore eorum baſilica honeſte componuntur.* In fine habet de Laudone, ut jam ſæpe ſuperius.

Tum: *Civitate Lauduno Clavato, depoſitio ſanctæ Salabergæ abbatiſſæ, quæ in lege divina erudita, vigiliis & orationibus aſſidue vacans, virtutum & miraculorum gratia illuſtrem converſationem duxit. In pago Tornoderenſi, beati Joannis abbatis.* *Salabergæ.* Denique typis minoribus: *Corbeiæ, Lutrudis virginis ſanctimonialis.* *Joannis.* *Lutrudis.* Editiones aliæ de Victore nil nulla contrahunt, ſed de Emmerammo addunt, *De Emmeram.* quod & prima litteris Italicis inſertum habet: *Cui ſingulariter omnia membra abſciſa ſunt.* Præterea hæ editiones annuntiationem truncant & variant, rurſus litteris Italicis ſic legentes: *Huic crimen ſtupri imputatum eſt.* Deinde charactere Romano, ſeu proprio textûs; *ac proinde mortis* &c. In fine: *Civitate Lauduno Clavato, depoſitio ſanctæ Salabergæ* &c. ut ſupra. De Laudo vel Laudone, agunt hæ editiones die præcedenti, uti & plures alii codices. *In pago Tornodorenſi* &c.

IX *Kal.* *Die* 23.

Soſii. IN Campania, natalis beati Soſii diaconi Meſſenatæ civitatis. Hic cum tempore quodam Evangelium legeret in eccleſia præfatæ civitatis, præſente epiſcopo Januario, vidit ſubito idem epiſcopus de capite ejus flammam exurgere, & pronuntiavit eum martyrem futurum. Et poſt non multos dies, cum eſſet annorum triginta, martyrium cum eodem epiſcopo capitis obtruncatione ſuſcepit. *Thecla.* Eodem die, ſanctæ Teclæ virginis de Iconio civitate, quæ in confeſſione Chriſti ignem ac beſtias devicit, & poſt multa certamina ad doctrinam multorum veniens Seleuciam, requievit in pace. *Paterni.* In territorio civitatis Conſtantiæ, ſancti Paterni epiſcopi & confeſſoris.

Conveniunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverpien-max. Leyden.* & *Lovanien.*

VARIA LECTIO. *ſancti Soſii*, pro *beati*, ſcripſit Herinienſis Antverp-maj. habet *Soſſii.* Locus varie ſcribitur. Optime Roſweyd. & Molan. *Meſenatæ*, male Herinien. *Meſſeratæ*, Praten. Antverp-maj. & Greven. eo modo, quo in textu reliquimus. Roſweyd. pro *flammam exurgere*, legit *aſcendere.* In Praten. & Antverp-majore eſt *Thecla.* Alii omnes ſimplicius *Tecla.* De *dyacono, yconio* & hujuſmodi nævis, non loquor. *Seleutiam* ſcribit Pratenſis, ſed alii paſſim & melius, ut eſt in textu. In fine notabilior variatio, utpote cum Pratenſis & ſoliti duo aſſeclæ Antverp-maj. & Roſweyd. ab omnibus aliis diſſentientes, legant: *In territorio civitatis Abrincæ*, ceteri nullo excepto: *In territorio civitatis Conſtantiæ*, quod omnino ſervandum putavimus. Vide infra in Obſervatione. Sed nota, Caſtellanum, ceterà Pratenſis codicis accuratiſſimum inſpectorem, hanc à Molani editione diverſitatem inter alias non indicaſſe.

Soſii. OBSERVATIO. De *Soſio* celebri Miſeno diacono jam abunde locuti ſumus ad XIX Septembris, quando de Januario actum eſt, neque ibi dicta, hîc repetenda ſunt. Beda, Rabanus, & Ado, idem habent elogium, ex quo Noſter compendium ſuum eleganter contraxit. Romanum parvum etiam cum aliis *Soſium* hoc die, ſecundò annuntiat: *Meſenatha, Soſii diaconi, annorum* XXX *martyris.* Notkerus ſolum poſuit: *Soſii diaconi, de quo* XIII *Kalend. Octobris invenies.* Wandelbertus tertio verſiculo, ſic eum laudat:

Levita & Soſius merito ſplendeſcit honore.

Thecla. Clariſſimam virginem, &, ſi ita vis, inter virgines protomartyrem, *Theclam* celebrant Martyrologia omnia, & quidem diebus variis Hieronymiana, ut diligenter in hodiernis aliorumque dierum ibi citatorum notationibus advertit Florentinius; ſive ubique eadem illa Apoſtoli diſcipula, ſive forte alia (ut plures fuerunt ejus virtutum æmulæ) memorentur. Nullum Hieronymianum apographum ſimplicius loquitur, quam vetuſtiſſimum Epternacenſe, in quo ſolum legitur: *In Oriente, Thecla.* Florentinii textus paulo amplior

eſt;

eſt: *In Seleucia, natalis Theclæ virginis, quæ Romæ igne depoſita evaſit.* Beda & ex eo Rabanus breve ſed ſatis nitidum elogium exhibent, quod pro majori parte Noſter in ſuum laterculum tranſtulit. Solita brevitate utitur Romanum parvum: *Et Theclæ virginis, Seleuciæ quieſcentis.* Longior eſt Adonis hiſtoria ex vulgatis Actis extracta, de quorum veritate ex Baronio aliiſque alibi diſputabitur. Notiſſima eſt priſci fabulatoris de Pauli & Theclæ Actibus reprobata dudum narratio, ex qua tamen alias apud Surium ſatis prolixas pullulaſſe negare non auſim. At enim, utut corruptos fateamur hujuſmodi fontes, tot aliunde ſuggeſſit veneranda ſanctorum Patrum auctoritas, ut ex iis vitæ ſeries concinnari queat, quemadmodum non infeliciter tentavit Tillemontius tomo 2 à pag. 60. Vero martyrio coronatam ſolus inter Martyrologos aſſerere videtur Wandelbertus, dum ita canit: *Nonum Tecla tenet roſea perfuſa cruore.* Sed latiori id ſenſu intelligendum veroſimilius eſt, idque nonnulli inferunt ex eo, quod in Canone Miſſæ Eccleſia ei locum non tribuerit. Hæc pro inſtituto ſufficiant. *Paternus*, duobus præcedentibus ab Uſuardo ſuperadditus, ita à Praten. Antverp-majore & Roſweyd. ponitur, ut non territorio Conſtantienſi, ſed Abrincenſi adſcribatur, contra quam reliqui codices noſtri Uſuardini uniformiter ſcribant: *In territorio civitatis Conſtantiæ*; quo modo & in Romano hodierno legitur, ubi Baronius in Notatione obſervat, *primum fuiſſe Conſtantienſem epiſcopum.* At lapſum hic memoria virum eminentiſſimum, probat Henſchenius in Comment. prævio ad Acta ſanctorum Paterni & Scubilionis, XVI Aprilis; atque ibi etiam oſtendit Paternum hunc noſtrum, illum ipſum eſſe Abrincenſium epiſcopum, qui, quod in Seſciaco monaſterio diœceſis Conſtantienſis obierit, ideo ſignatus ſit, *in territorio civitatis Conſtantiæ.* Et ſic Uſuardum legiſſe cenſemus, quidquid Pratenſis, cum ſolitis duobus ſociis refragetur. Conſtat porro Paternum in pace quieviſſe XVI Aprilis, neque hactenus cauſam reperi, cur eum Uſuardus hoc die collocarit. Sunt qui & *Linum* commemorent, duce, ni fallor, Floro vel Rabano, unde in nonnullos codices noſtros tranſiit, uti & in Romanum, cum de eo Uſuardus agat XXVI Novembris. Sed cur omiſſus *Libertus* Papa, de quo hoc die Hieronymiana & Wandelbertus, Rabanus die ſequenti? Forte alibi ratio aſſignabitur.

Paterni.

De Lino & Liberio.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima annuntiatione expunctum plane elogium. In ſecunda purus eſt. Tertia abeſt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. FLORENTINI & alii codices plures hodie Papam Liberium referunt, hiſce iiſdem terminis: *Romæ, ſancti Liberii epiſcopi.* Vide Obſervationem ſupra & notulam Caſtellani. *Liberii.*

MUNERAT. Poſt textum purum, adjicit: *Eodem die, Paxentii martyris, de cujus corpus honoratur & colitur in conventu divi Martini de Campis, Pariſius.* Notabis phraſim huic codici propriam. *Paxentii.*

ULTRAJECT. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *Romæ, natale beati Lini Papæ. Qui cum poſt Apoſtolum Petrum primus Eccleſiam Romanam rexiſſet annis duodecim, martyrio coronatus, ſepultus eſt in Vaticano.* Vide Obſervationem. *De Lino.*

CENTULEN. *In Campania, ſancti Soſſii diaconi & martyris. Eodem die, ſanctæ Teclæ virginis, apud Seleuciam quieſcentis. Civitate Beluaco, ſancti Geremari abbatis.* Vide Martyrologium Romanum die ſequenti. *Geremari.*

BRUXELLEN. Sic orditur: *Natale Teclæ virginis, apud Seleuciam quieſcentis, Quæ de civitate Iconio à beato Paulo Apoſtolo inſtructa eſt. Quam mater ejus cernens Chriſtianam & nuptias repudiare, accuſavit eam. Quæ in confeſſione Chriſti, ignes & beſtias ſuperavit & poſt multa certamina, ad doctrinam plurimorum veniens Seleuciam, cum duplici corona virginitatis & martyrii requievit in pace. Romæ, beati Lini Papæ.* Sequitur de primo & ultimo, nempe Soſio & Paterno, pure. *De Thecla.* *Lini.*

HAGENOYEN. De Thecla, multa corradit, quorum hic partem ſubjicio: *Apud Seleuciam, depoſitio ſanctæ Teclæ virginis, diſcipulæ ſancti Pauli Apoſtoli. Quæ orta erat de Iconio civitate, quæ quia ſponſum ſuum deſeruit & Paulo adhæſit, à matre propria eſt accuſata, quod Chriſtiana eſſet: unde in ignem projicitur & non læditur. Hæc comam tondere voluit, ut cum Paulo habitare poſſet, ſed ipſe prohibuit. Et iterum, quia nubere nolait, in Antiochia beſtiis objicitur, ſed non conſumitur: deinde in foveam plenam ſerpentibus mittitur, ſed illa orante, moriuntur. Et iterum in ignem projicitur, ſed non comburitur. Tunc ſuper leonam ligatur* &c. Sequitur: *Item Romæ, Liberii epiſcopi.* In Soſio ſatis purus eſt; de Paterno, nihil. *De Thecla.* *Liberii.*

AQUICINCT. In fine, *Romæ, ſancti Liberii epiſcopi & confeſſoris.* *Liberii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Teclæ virginis. Zozii diaconi & martyris, cum epiſcopo ſuo Januario. Paterni epiſcopi & confeſſoris.*

In VATICAN. num 5949. Deeſt *Paterni.*

LUGDUNEN Huc refert: *Victoris Innocentis.... cum ſociis ſuis 6066.* Vide Thebæos, XXII. *Victoris &c.*

BIZUNTICEN. *Item feſtivitas ſancti Vincentii martyris. Quando ejus ſacratiſſimum corpus ab Hiſpaniis, Gallias eſt tranſlatum & in cœnobio, quod Caſtris dicitur, decenter humatum.* *Vincentii.*

LUXOVIEN. *Ipſo die, Medii monaſterii, repoſitio corporis beati martyris Bonifacii ex Thebæa legione.* *Bonifacii.*

CABILONEN. *Inventio corporis beati Vincentii levitæ & martyris.* Vide BIZUNTICEN. *De Vincent.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Romæ, natale beati Lini Papæ & martyris. Hic poſt beatum Petrum Apoſtolum, cum primus Eccleſiam Romanam rexiſſet annis duodecim, menſibus tribus, diebus duodecim, martyrio coronatur. Hic ex præcepto beati Petri conſtituit, ut mulier in eccleſiam velato capite introiret, qui etiam ſepultus eſt juxta corpus beati Petri Apoſtoli in Vaticano.* De Soſio tria hæc verba in fine adjicit; *tempore Diocletiani imperatoris.* In Theclæ elogio hinc inde nonnihil interpolata eſt, in ultima annuntiatione, ſatis pura. *De Lino.*

BELIN. Annuntiationum ſeriem mutavit. Primo loco: *In Iconie civitate, ſancta Tecla virginis* &c. Secundo loco, de Paterno, pure. Item de Solio. In fine: *De Lini.* *Eodem die, Roma, ſancti Lini Papa & Martyris, qui poſt Petrum primus, Romanam Eccleſiam tenuit annis duodecim, & martyrio coronatus, ſepultus eſt in Vaticano, octavo Kalend. Octobris.* Vide in auctario ſequenti.

GREVEN. *Roma, Lini Papa & martyris: cujus hic eſt paſſio, licet ejus celebrius* VI *Kalend. Decembris ſolemnior habeatur, quo die tranſlatus perhibetur.* *De eodem.* *Roma, Liberii epiſcopi & confeſſoris.* *Liberii.* *Adamnani epiſcopi.* *Adamnani.* *Conſtantii epiſcopi Aquina civitatis,* *Conſtantii.* *de quo beatus Gregorius 3. Dialog. refert, quia prophetiæ ſpiritu claruerit.* *Stabilionis confeſſoris, diſcipuli beati Paterni epiſcopi.* *Stabilionis.* Notabis, Paternum à GREVEN. ſignatum XVI. Aprilis, ſed ſub mendoſo titulo *epiſcopi Pictavienſis*. De reliquo vide dicta in Obſervatione & fuſius in Actis XVI Aprilis, ubi verum diſcipuli nomen invenies. Pergit GREVENUS: *Eodem die apud Anconam, ſancti Conſtantii confeſſoris, de quo beatus Gregorius* I *Dialog. refert, quod idem vir Dei funditus terrena deſpiciens, toto mentis adniſu ad cæleſtia flagraverit. Cumque in eccleſia, in qua manſionarii fungebatur officio, oleum unde lampades accenderet, defuiſſet, lampades ipſas aqua implevit, & allato igne ſuccendit, ſicque aqua arſit acſi in lampadibus oleum fuiſſet.* *Conſtantii Anconitani.* Vide notulam Caſtellani. *Adumini abbatis.* Lege *Adamnani*. *Adamnani.* *Digna & Emerita, virginum & martyrum.* *Digna & Emeritæ.* Spectant ad diem præcedentem. Vide Romanum.

MOLAN. *Eodem die, Roma, ſancti Lini Papa & martyris: qui poſt* &c. ut BELIN. ſupra. *Lini.* *Item Roma, ſancti Liberii confeſſoris.* *Liberii.* Quam ſcrupuloſè, ubi Wandelbertus aperte enuntiat: *Liberiuſque dicat Romanam Papa per urbem.* Tum: *Eodem die, Paxentii martyris, cujus corpus honoratur & colitur* &c. ut MUNERAT. *Paxentii.* *In Gemblaco, elevatio corporis ſancti patroni noſtri Guiberti confeſſoris Chriſti, in miraculis præclari.* *Elevat. Guiberti.* Subdit minoribus typis: *Secunda aſſumptio ſancta Maria virginis.* De Conſtantio Aquinate & de Conſtantio Anconitano eadem omnia ex Gregorii Dialogis refert. *Conſtan. Aq. Conſtant. An.* Denique: *In Scotia, monaſterio Hienſi, ſancti Adamanni, ejuſdem loci abbatis & confeſſoris, ſanctitate ac doctrina famoſi, de quo Beda l. 5, c. 16 & 22.* *Adamnani.* Editiones aliæ textui Uſuardino Linum præmittunt. De Thecla aliis litteris textui poſt *virginis*, inſerunt, *prima martyris*, & poſt *Seleuciam*, hæc: *cum duplici corona, virginitatis & martyrii.* In fine: *Item Roma, ſancti Liberii Papa & confeſſoris.* De Paxentio martyre, ex MUNERAT. & elevatione corporis ſancti Guiberti, Gemblacenſis, ut ſupra in priori editione. Item typis minoribus, de ſecunda aſſumptione S. Mariæ Virg. *Aſſumpt. 2. B. M. V.*

VIII *Kal.* *Die* 24.

Concept. Joan. Bapt. Andochii & ſocior. CONceptio ſancti Joannis Baptiſtæ. Et in Auguſtiduno, natalis ſancti Andochii presbiteri, Tyrſi diaconi & Felicis, qui à Policarpo epiſcopo ab Oriente directi ad docendam Galliam, ſub Aureliano principe ſunt glorioſiſſime coronati. Siquidem flagellis cæſi, in ultimo tota die inverſis manibus ſuſpenſi, in ignem miſſi, ſed non combuſti, tandem vectibus colla feriuntur.

Soli puri ſunt *Praten. Herinien. Antverpien-major* & *Roſweyd.*

VARIA LECTIO. De *Joannis* & *Johannis*, ſatis alibi dictum eſt. In apographo noſtro Pratenſi legitur ſimpliciter *Auguſtiduno*, at Caſtellanus notat, diſerte haberi: *Et in Auguſtiduno*, quemadmodum etiam legit Herinien. & alii, noſque ita ſervandum putavimus, licet in Antverp. maj. deſit *et*, in Roſweyd. vero utraque particula, Antverp. maj. pro *Andochii*, ponit *Andocii*. Ex quatuor citatis codicibus ſolus Roſweyd. ſcribit, *Tirſi*; ceteri, ut in textu; nullus *Thyrſi*. *Policarpo*, ut alibi. *Sub Aureliano* habent omnes poſt Bedam & Adonem; ſed eam temporis notam alibi correxit Uſuardus, & nos in Actis probabilius rejiciendam oſtendemus. Pro *principe*, ſolus Herinien. ſubſtituit *imperatore*. In Antverp-majore pro *combuſti*, male ſcriptum eſt *conbuſti*.

Andochii & ſociorum OBSERVATIO. Paucis obſervationes omnes neceſſarias abſolvero, ſi dicam indiculum noſtrum totum ex Adone verbatim deſcriptum; porro Adonem æque ac Rabanum ſua ex Beda accepiſſe. Eſt autem inter Bedam & Adonem ea diverſitas, quod hic poſt *feriuntur*, fruſtra repetat, *atque ita martyrium ſuum glorioſiſſime compleverunt* VIII *Kalend. Octobris*; Beda vero magis ad rem ſubjiciat: *Ubi Symphorianus tunc viginti annorum, qui poſtea paſſus eſt, ſemper vigilias & orationes agebat.* De hoc Symphoriano, ad ejus diem natalem XXII Auguſti pro re noſtra ſatis dictum eſt. At latius ſe extendit Æduenſium martyrum cognatio, quam fuſe explicatam invenies in Actis Tergeminorum Speuſippi, Eleuſippi & Meleuſippi ad XVII Januarii, in quibus *Benignus presbiter*, de quo agendum I Novembris, cum his Sanctis noſtris, Andochio item presbytero, Thyrſo diacono & Felice, à Polycarpo in Galliam miſſi dicuntur, ubi longe veroſimilius *Felix* poſtremus, & laicus & mercator indigena fuiſſe cenſetur, cum Apoſtolis illis, quos exceperat, martyrii laurea donatus. De Tergeminorum Actis quod ſuperaddam non habeo: quam vero

Digitized by Google

vero authentica ſint, quæ de Andochio & duobus hodiernis ſociis apud nos manuſcripta exſtant, ſatis erit deprompſiſſe, cum & otioſius & accuratius ea expendere licuerit. Interim Hieronymianis etiam inſertos vel potius adjectos oſtendit Florentinius, apud quem ita ſcribitur: *In Gallia, civitate Auguſtidunenſi, vico Sedulo, natalis ſanctorum Andochii, Tyrſi & Felicis martyris*; qua ferme phraſi non male uſi ſunt nonnulli codices Uſuardini, quos mediæ notæ appellamus. Huc quod ſpectat, vide in Obſervatione ad dictum diem XVII Januarii. Nihil de his Romanum parvum, cujus auctor procul dubio Warnacharii Acta aut hujuſmodi alia numquam viderat. Notkerus Adonem vel Rabanum plus ſolito contraxit: Wandelberti verſus ad calcem ſubjiciam. De *conceptione ſancti Joannis Baptiſtæ*, *Concept. S. Jo. Bapt.* quæ in textu noſtro primum locum obtinet, hoc unice & breviter obſervandum, eam in omnibus omnino antiquis Martyrologiis conſignatam, imo ab omni ævo in veneratione ſemper fuiſſe, tam in Orientali quam in Occidentali eccleſia. Fatetur Florentinius, ignorare ſe, cur hujuſmodi celebritas in Romano emendato Martyrologio prætermiſſa ſit; utrum vero conjecturis ſuis id aſſequatur, lectoris judicio relinquo, cui auctor ſum, ut ejusdem Florentinii Exercitationem huic diei ſubjunctam conſulat, *De Joannis Baptiſtæ nondum poſito Præcurſoris officio, deque ejuſdem conceptionis & nativitatis loca*, ubi de *Macherunte* diſputat, quo in loco nonnulla Hieronymiana Baptiſtæ conceptionem ſignant. Si hæc non ſufficiant, videatur Papebrochius, hæc omnia accuratiſſime illuſtrans Tomo IV Junii cap. 2 §. 2 & 3, à pag 701. Videri etiam poteſt notatio Roſweydi in Feſtivitates Apoſtolorum pag. 223. En modo pollicitos Wandelberti verſiculos:

Octavum ſterili conceptus ventre Joannes,
Andochiuſque ſacrat, martyrque & presbyter almus,
Quem Tyrſus Felixque pari comitantur amore.

AUCTARIA.

PULSANEN. Purus eſt uſque ad, *ſunt coronati*, ſed deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In prima bene. Ita pergunt: *In territorio Eduæ civitatis, caſtro Sedeloco, ſancti Andochii* &c. In fine: *Arvernis, depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi*. MAX-LUBEC., habet *Ruſaci*.
De Andochio &c. Ruſtici.

MUNERAT. Textui ſubnectit: *Caſtro Bleſis, ſancti Solemnis epiſcopi & confeſſoris*. Eſt in Martyrologio Romano die ſequenti. Videſis eo die lectiones noſtras Variantes.
Solemnis.

GREVEN. Etiam addit & quidem ut partem textûs: *Item, ſancti Solemnis epiſcopi*.
Solemnis.

MOLAN. In prima editione omittit *Conceptionem ſancti Joannis Baptiſtæ*, uti etiam fecit Baronius. At ille in editionibus poſterioribus eam annuntiationem reſtituit.

ANTVERP. MAX. ULTRAJECTIN, LEYDEN. & LOVANIEN. Similes ſunt ANTVERP. & MAX-LUBEC. in eo ferme ſolum diſcrepantes, quod in Auctario de Ruſtico, omittant τὸ *depoſitio*, & addant titulum *confeſſoris*.

ALBERGEN. & DANIC. Carent annuntiatione prima, in reliquo cum poſtremis conveniunt.

CENTULEN. In prima purus eſt. Tum: *Auguſtiduno, ſancti Judochi presbyteri & martyris, Tyrſi diaconi & Felicis, qui ſub Aureliano principe ſunt glorioſiſſimo coronati.*

BRUXELLEN. In prima purus, in ſecunda idem habet initium cum ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC. &c. in fine tamen nonnihil tranſpoſitus. Tum: *Arvernis, ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, in territorio Belnacenſi, ſancti Gummari* (vult dicere *Geremari*) *abbatis*.
Ruſtici. Geremari.

HAGENOYEN. *Conceptio ſancti Joannis Baptiſtæ, quæ facta eſt poſt completionem ſacerdotii Zachariæ, patris ejus*. In Auguſtodunenſibus nonnihil interpolatus eſt. Tum: *In territorio civitatis Conſtantiæ, ſancti Patrini* [pro *Paterni*] *epiſcopi & confeſſoris*. Vide die præcedenti. *In pago Pictavienſi, ſancti Florentii presbyteri & confeſſoris*. De quo iterum ſuperius egit XXII Septembris.
De Conceptione I. B. Paterni. Florentii.

Avernis, depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Silvani confeſſoris. An non Silvani, de quo etiam ſupra XXII? *In Ungaria, ſancti Gerhardi epiſcopi & martyris.*
Ruſtici. Silvani. Gerhardi.

AQUICINCT. Omittit *Conceptionem ſancti Joannis Baptiſtæ*; in reliquis purus.

DAVERONEN. *Depoſitio beati Solemnis, epiſcopi Carnotenſis, magnifica ſanctitatis & clariſſimo in miraculis viri.*
De Solemne.

AMBIANEN. Poſt conceptionem Joannis, addit: *Eodem die, vigilia glorioſiſſimi epiſcopi & martyris Chriſti Firmini.*
Vigilia Firmini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Conceptio ſancti Joannis Baptiſtæ. Solemnis epiſcopi & confeſſoris.*
Solemnis.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Beloncus, depoſitio ſancti Geremari confeſſoris.*
Geremari.

UGHELLIAN. *Arvernis, depoſitio Ruſtici epiſc.*
Ruſtici.

ALTEMPS. *Ipſo die, dedicatio ſanctæ Trinitatis eccleſiæ Norwicenſis. In territorio Belvacenſi, ſancti Germani abbatis.* Pro *Geremari*.
Geremari.

FLORENTIN. *In finibus Germaniæ, paſſio ſanctorum martyrum, qui tempore Maximiani, paſſi ſunt pro Chriſto, ut habetur in geſtis ſancti Dominini.*
Mult. Mart.

MONTIS SANCTI. *In Gallia, civitate Auguſtoduno, vico Sedulo, natalis ſanctorum Andochii* &c.

EDITIO LUBECO-COL. Poſt *Baptiſtæ* addit: *Præcurſoris Domini*. In Auguſtodunenſibus fere ſimilis eſt ANTVERP. &c. ſupra. In fine: *Avernis, ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris.*
Ruſtici.

BELIN. Incipit: *Auguſtoduno* &c. pure. Tum, *Avernis, depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi, Item, in Ungaria, ſancti Gerardi epiſcopi & martyris. Item conceptio ſancti Joannis Baptiſtæ.* Hæc Conceptionis tranſpoſitio fefellit Papebrochium citato loco in Obſervatione, ubi ait, primum eſſe Belinum, qui hoc feſtum omiſerit, nempe quod in laterculi principio non repererit. Altera Belini editio ad hæc adjungit: *In territorio Belnacenſi, ſancti Germani abbatis.* Vide ſupra.
Ruſtici. Gerardi. Geremari.

GREVEN. *In Pannonia ſeu Hungaria, ſancti Gerhardi epiſcopi & martyris, qui ſecundum Cathalogum paſſus eſt VII Kalend. Martii. Ruperti*
Gerhardi. Ruperti.

epiſcopi & martyris. In Calcedonia, ſanctorum martyrum quadraginta novem, qui cum beata Euſemia pro fide Christi Priſco proconſuli oblati, martyrii palmam adepti ſunt. (Mart. 49.) *Eymberti epiſcopi. Arvernis, depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Geniani abbatis. Epigeniæ virginis, abbatiſſæ & Euſemiæ matris ejus, de quibus in geſtis ſancti Mathæi Apoſtoli. Roſa virginis.* (Eymberti. Ruſtici. Geniani. Epigeniæ. Roſæ.)

Molan. *Arvernis depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi. Item in Hungaria, ſancti Gerardi epiſcopi & martyris. Item conceptio ſancti Joannis Baptiſtæ. In territorio Belvacenſi, ſancti Germani abbatis. Cameraci, tranſlatio ſancti Gangerici epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, depoſitio Solemnis epiſcopi. Hic cum quadam die obvium haberet hominem, à nativitate cæcum & ſurdum, eum complexus collo oſculatus eſt, & ſtatim ſanum reddidit. Hic etiam Carnotenſium epiſcopus Ludovicum regem, cum trecentis ſeptuaginta nobilibus ſacro fonte regeneravit, ſicque Dei famulus tres olympiades gerens in epiſcopatu, migravit ad Dominum.* (Ruſtici. Gerardi. Geremari. Tranſlat. Gangerici. Solemnis cum elogio.) *Et ſancti Ruperti confeſſoris*; tum aliis litteris; *epiſcopi Vuormatienſis & Saltzburgenſis tranſlatio.* (Ruperti.) De poſterioribus editionibus, jam dixi reſtitutam in iis *Conceptionem ſancti Joannis Baptiſtæ*, ubi aliis litteris inſeritur textui; *glorioſi Prophetæ & Præcurſoris.* In fine de Ruſtico & Gerardo, ut ſupra. *In territorio Belvacenſi, ſancti Germari abbatis. Cameraci, elevatio ſancti Gangerici, epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra XI Auguſti. (Germari. Elevat. Gangerici.)

VII *Kal.* *Die* 25.

(Cleophæ.) Natalis beati Cleophæ, quem tradunt apud caſtellum Emaus, in eadem domo, in qua menſam Domino paraverat, pro confeſſione illius à Judæis occiſum & glorioſa memoria ſepultum. (Firmini.) In civitate Ambianenſium, beati Firmini epiſcopi, qui ſub præſide Rictiouaro poſt varia tormenta, capitis decollatione martyrium ſumpſit. (Lupi.) Apud Lugdunum, depoſitio ſancti Lupi epiſcopi ex anachoretâ. (Herculani.) Ipſo die, ſancti Herculani militis, qui in paſſione Alexandri epiſcopi legitur. (Aunarii.) Autiſiodoro, ſancti Aunarii epiſcopi & confeſſoris.

Inter puros ſolum numero *Munerat. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. Scripſi *Emaus*, ut codices habent communius, licet aliqui malint *Emmaus*. Nonnulli legunt, *Lupi epiſcopi anachoretæ* vel *anachoritæ*, ſed melius Molanus & alii poſt Adonem, *ex anachoreta*. Sic rurſus Molan. ex eodem Adone, ponit *Herculani* non *Herculiani*. Supereſt præcipua & difficilior varietas, circa annuntiationem *ſancti Solemnis*, vel ut ſcribunt codices *Sollempnis*, quam certum eſt non ad hunc, ſed ad præcedentem diem pertinere, ut recte obſervat Bollandus IV Februarii, ad vitam ſancti Aventini; & alii. (Utrum ad Uſuardum ſpectet S. Solemnis.) Nos die præcedenti Muneratum & Grevenum è puris excluſimus, quod ibi in ea annuntiatione ab omnibus reliquis diſcreparent, quamvis, ſi ponenda ſit, eo die ſignanda videatur. Quæritur, utrum hoc die *Solemnem* collocarit Uſuardus, & non potius ab alio adjectus ſit? Vidit hoc, opinor, Molanus, qui neutro die ipſum retulit. At contrarium ſtatuunt Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. & Belin, apud quos ultimo loco diſertiſſime exprimitur: *Item, ſancti Solempnis*, vel *Solennis epiſcopi*. Cogor nihilominus exiſtimare Uſuardinum non eſſe, hac potiſſimum ratione ductus, quod Caſtellanus, diligentiſſimus codicis Pratenſis inſpector obſervaverit, prima manu ſolam S. Aunarii annuntiationem ultimo loco poſitam fuiſſe, quæ ſubinde eraſa fuerit, tumque preſſiori charactere ita reſcripta, ut altera S. Solemnis accedere poſſet. Quod idem habeant Antverp-maj. Roſweyd. & etiam Aquicinct., novum non eſt, cum paſſim ex eodem fonte procedant. Sola me retineret Herinienſis auctoritas, niſi & hic hodie auctior eſſet. Nam ad Belinum quod attinet, tot ferme quotidie Auctariis abundat, ut raro incorruptus appareat. Ita equidem veroſimilius cenſeo, ſi cui *Solemnem* Uſuardo vendicare lubeat, argumentis facile cedam; liceat mihi interim Munerat. Greven. & præcipue Molanum ceteris codicibus hic anteferre. De Solemni vide Rabanum XXIV Septembris. Acta ejus ſincera non eſſe, ſatis indicat Bollandus, citata ſuperius die IV Februarii in *Aventino* &c.

(Cleophæ.) *Observatio.* De *Cleopha* nihil eſt apud Hieronymiana, Bedam, Florum, Rabanum aut Wandelbertum. Primus eum ſignavit auctor Romani parvi, his verbis: *Cleophæ, cui Dominus poſt reſurrectionem in via apparuit.* Ado in ſuo Martyrologio præfigit: *Natalis beati*, & ita ferme deſcripſit Notkerus: at Uſuardi elogium ex Apoſtolorum Feſtivitatibus ad verbum contractum eſt. Qua autem fide aſſertum ab Adone martyrium nitatur, hactenus non reperi. Alii cum Tillemontio tomo I pag. 366, 459 & 622 cognationem ejus vel affinitatem cum Chriſto Servatore examinant, de qua & nos alibi egimus, & porro

porro fuſius ſuo loco diſputabimus. Indubitata ſunt, quæ ex Lucæ cap. 24 refert laudatus Tillemontius pag. 368. De *Firmino* legit Rabanus : *Natale ſancti Firmini martyris.* *Firmini.* Wandelbertus, *Ambiana micat Firmino martyre plebes.* Plura Florus memorat. Adoni à Moſandro adſcribitur. Verum, niſi multum fallor, non alium ducem habuit Uſuardus quam Acta ipſa, quæ, ut fortaſſe ſincera omnino non ſint, gravia tamen & antiqua eſſe, ſuo tempore demonſtrabitur. Multa de translationibus, una aut pluribus, hujus Firmini & alterius cognominis *confeſſoris*, jam pridem, & recentiſſime, vel ipſas inter umbras diſputata ſunt, quæ tunc etiam accuratius examinabuntur. *Lupi depoſitio* ab Hieronymianis pridie notata, à Corbeienſi Lugduno, ab Epternacenſi Auguſtoduno tribuitur. *Lupi.* Ado priorem ſecutus videtur, dum recte ſcribit : *Lugduni, ſancti Lupi epiſcopi ex anachoreta* : unde jam perſpicis, ex quo Noſter ſua acceperit. Hoc ei elogium canit Wandelbertus :

Septena Lupus Antiſtes Lugdnna reviſit
Mœnia, devotæ paſtor memorabilis urbi.

Herculani. Res ejus geſtæ colligi poterunt ex iis, quæ ſatis fuſe deduxit Severtius in Chronologia hiſtorica à pag. 84, & ex aliis ab ipſo citatis. *Herculanus*, in Actis ſancti Alexandri epiſcopi, de quo ſupra ad XXI Septembris egimus, memoratus apud Adonem XXVI Novembris, hoc die pro mero Uſuardi arbitrio poſitus videtur, aliis omnibus antiquis Martyrologis præteritus, ubi etiam advertes, perperam, vel ſaltem gratis, ei ab Noſtro dari titulum *militis*, cum ab Adone ſolum dicatur, *juvenis ex officio Antonini.* Sequitur *Aunarius*, ſive, ut ſcribit Caſtellanus, *Annacharius*, ab Uſuardo etiam primum conſignatus, de cujus Actis plura ſparſim inveniuntur tomo primo Bibliothecæ Labbeanæ, ſed præcipuè à pag. 419 & 528, ad quæ accedere poteſt Compilatio noſtra Autiſſiodorenſis itidem Ms. ex Labbeo ferme pro hac parte deſumpta, pag. 53. Atque hactenus conformes ſunt probatioris notæ codices omnes, ut de genuino textu dubitari nequeat. *Aunarii.* Quid de *Solemne* ſeu *Solenne* cenſendum, ſuperius abunde diſcuſſum eſt.

AUCTARIA.

Solemnis. *Ceolfridi.* PRATEN. ANTVERP-MAJ. & ROSWEYD. De *Solemne* habent ut ſupra diximus. Sed in Roſweyd. præterea additur : *In monaſterio Gleſtienſi, ſancti Ceolfridi.*

Principii. *Solemnis.* HERINIEN. Secundo loco proprium inſerit: *Eodem die, ſancti Principii Sueſſionenſis epiſcopi, fratris beati Remigii.* In fine, de *Solemne*, ut ſupra.

Solemnis. PULSANEN. In prima ſatis purus, in ſecunda truncat elogium, & tunc immediate cum ſuperioribus ſubdit : *Item, ſancti ſollempnis epiſcopi.* Deſunt reliqua omnia.

Alex PP. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Omittunt annuntiationem *Aunarii*, & recte etiam *Solemnis.* Pro *Alexandri epiſcopi*, ponunt *Alexandri Papæ.*

Solemnis. BELIN. Etiam legit, *Alexandri Papæ*, & in fine : *Item ſancti Solemnis epiſcopi*, altera editio diſtinctius legit : *Item Bleſis* &c.

Alex. PP. *Solemnis.* ANTVERP-MAX. LEYDEN. & LOVANIEN. Scribunt : *Alexandri Papæ*; omittunt *Aunarii*, & ultimo loco habent : *Apud Carnotum, natale ſancti Solempnis epiſcopi & confeſſoris.*

De Solemne. ULTRAJECT. ALBERGEN. & DANIC. In eo à proxime ſuperioribus differunt, quod de Solemne ita addant : *Hic hominis a nativitate caeco & ſurdo & muto viſum, auditum, & officium linguæ reſtituit. Clodovæum quoque regem Francorum & trecentos ſexaginta quatuor cum eo aqua ſacri baptiſmatis initiavit.*

Textus contractus. *Solemnis.* *Rodberti.* CENTULEN. *Natale beati Cleophæ, qui fuit unus ex ſeptuaginta duobus diſcipulis. Ambianis, paſſio ſancti Firmini martyris, primi illius civitatis epiſcopi. Lugduni, ſancti Lupi epiſcopi ex anachoreta. Ipſa die, ſancti Herculiani militis. Antiſiodoro, ſancti Aunarii epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Solennis epiſcopi. Cœnobio Ceſaren, ſancti Rodberti epiſcopi & confeſſoris.*

BRUXELLEN. Incipit à Firmino, ſatis pure. Tum de Cleopha. Deinde de Herculano, quem *Arculanum* vocat. Sequitur : *Apud Carnotum, natale ſancti Solempnis epiſcopi & confeſſoris. Hic homini à nativitate caeco, ſurdo, & muto, viſum, auditum & officium lingua reſtituit. Apud Lugdunum depoſitio ſancti Lupi ex anachoreta epiſcopi. Antiſiodoro, depoſitio ſancti Januarii* (pro *Aunarii*) *epiſcopi & confeſſoris. Et eodem die, beatorum Sergii & Bachii.* Lege *Bacchi* & vide VII Octobris. *De Solemne.* *Sergii & Bacchi.*

HAGENOYEN. De Cleopha pluribus proſequitur hiſtoriam Euangelicam. In Firmino ſatis purus eſt. Item in Lupo. Tum : *Apud Carnotum, ſancti Sollempnis epiſcopi. Hic homini a nativitate caeco, ſurdo, & muto, viſum auditum & olfactum linguæ reſtituit. Clodovæum vero regem Francorum & ſexingentos & ſexaginta quatuor cum eo, unda* &c. Sequitur de Herculano & Aunario cum textu ſatis purè. *De Solemne.*

AQUICINCT. Pro *Ricliovâro*, habet, *Sebaſtiano*; & in fine de Solemne, ut ſupra.

AMBIANENS. *Ambianis civitate, natalis ſancti Firmini martyris & primi epiſcopi civitatis ipſius.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Hoc die contractior eſt, ſic habet: *Cleopha, diſcipuli Chriſti. Firmini epiſcopi & martyris. Principii epiſcopi Sueſſionenſis, fratris beati Remigii epiſcopi.* *Principii.*

REGINÆ SUEC. ſignatus num. 130. Etiam habet : *Item ſancti Solennis epiſcopi.* *Solemnis.*

IN VATICAN. ſignato num. 5949. Deſunt poſtremæ duæ annuntiationes.

In UGHELLIAN. Deeſt in hoc codice Aunarius, ut ſupra in ANTVERPIEN. & MAX-LUBEC.

ALTEMPS. *In Gleſcovia, ſancti Ceolfridi abbatis & confeſſoris. Item, ſanctæ Fauſtæ virginis. Item, ſancti Solennis.* Idem qui *Solemnis.* *Ceolfridi.* *Fauſtæ.* *Solemnis.*

FLORENTIN. *Ipſo die, ſancti Solemnis epiſcopi.* *Solemnis.*

CAUDIACEN. *Magno-loco, ſanctæ Georgiæ virginis.* Vide hunc eumdem codicem citatum XV Februarii, ubi hujus Georgiæ, tranſlationem ſignat. *Georgiæ.*

EDITIO LUBECO COL. *In territorio Hieroſolymitano, caſtello quod appellatur Emaus, natale*
De Cleopha. *ſancti Cleophæ, qui fuit unus de ſeptuaginta duobus diſcipulis Chriſti, qui etiam in die reſurrectionis Domini, cum alio diſcipulo in idem caſtellum ibat, quibus Dominus in via apparuit. Et quem tradunt ibidem & in eadem domo, in qua menſam præparaverat Domino, pro confeſſione ejus* &c. *Coloniæ*
Ordinat. Cyniberti. *Agrippinæ, ordinatio ſancti Cumberti archiepiſcopi ejuſdem civitatis & confeſſoris. In civitate Am-*
De Firmino. *bianenſium, beati Firmini epiſcopi & martyris. Qui ſub Diocletiano & Maximiano imperatoribus & ſub præſide Rictiovaro, poſt varias tormentorum minas, nocte clam in carcere decollatus eſt, ſicque martyrium complevit. Cujus corpus Fauſtinianus, ab eodem baptizatus, rapiens ſepelivit, qui ob amorem & reverentiam ſancti Martyris unicum filium ſuum quem habuit, Firminum appellavit. Qui tandem ſcientia & ſanctitate proficiens, omnium Europæ eccleſiarum magiſter effectus, epiſcopus prædictæ eccleſiæ Ambianenſi ordinatur.* In Lupo & Herculano fere pura eſt. De Solemno eadem habet quæ
Solemnis. ULTRAJECTIN. & ALBERG. ſupra. *Autiſiodoro, S. Amaacii.* Voluit haud dubie ſcribere *Aunarii*.

GREVEN. *In Aſia, ſanctorum Eucarpi, Bardumani, & aliorum viginti ſex. Sueſſionis, ſancti Principii epiſcopi & confeſſoris, fratris beati Remigii. Zachariæ epiſcopi. In Hibernia, Barreæ epiſcopi & confeſſoris. Germani abbatis & confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, ordinatio epiſcopatus ſancti Cuniberti, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Item bonæ memoriæ Gerhardi confeſſoris Ordinis Minorum, viri devotiſſimi.* Eucarp. & Jubinani. Principii. Zachariæ. Barreæ. Germani. Cuniberti. Gerhardi.

MOLAN. *Item, ſancti Solemnis epiſcopi & confeſſoris, caſtro Bleſis. Eodem die, ſancti Principii Sueſſionenſis epiſcopi, fratris beati Remigii.* Quod ex HERINIEN. videtur deſumptum. Editiones aliæ, ſic habent: *Item Bleſis, ſancti Solemnis epiſcopi. Hic hominem à nativitate cæcum & ſurdum oſculatus eſt, & ſtatim ſanum reddidit. Hic etiam Carnotenſium epiſcopus, Ludovicum regem cum trecentis ſeptuaginta nobilibus ſacro fonte regeneravit. Sicque Dei Sanctus, tres olympiades gerens in epiſcopatu, migravit ad Dominum. Eodem die ſancti Principii*, &c. ut in priori. *Conſtantiæ, in territorio Bizuntino, depoſitio beati Hermenfredi, abbatis & confeſſoris. In Glaſconio, depoſitio ſancti Ceolfridi abbatis & confeſſoris.* Vide de utroque Caſtellan. Solemnis. Principii. De Solemne. Hermenfr. Ceolfridi.

VI *Kal.* *Die* 26.

Cypriani & Juſtinæ. NAtalis ſanctorum martyrum Cypriani epiſcopi & Juſtinæ virginis, quorum Juſtina, multa propter Chriſtum perpeſſa, ipſum quoque Cyprianum, cum eſſet magus, & magicis ſuis eam dementare conaretur, convertit ad Chriſtum, cum quo poſtea, jam epiſcopo & nobili doctore facto, martyrium ſumpſit. Horum corpora poſtmodum à Chriſtianis Romam delata ſunt. Civitate Al-
Senatoris. bano, ſancti Senatoris.

Puri ſunt *Pratea. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Vides hîc denuo inter puros codices recurrere Tornacenſem, qui ab VIII Auguſti ad hunc uſque diem vacuus fuit, foliis aliquot aut decerptis aut ſaltem deperditis. De cetero codex ille, item Antverp-maj. & Greven. ſcribunt *Cipriani*, melius reliqui, ut in textu. Antverp-maj. Roſweyd. & Molan. poſt *magicis ſuis* non male addunt *artibus*, verum ex codicibus aliis judico, non ſic ſcripſiſſe Uſuardum, qui forte melius cum Beda poſuiſſet *magiis ſuis*; ſiquidem ita vere Beda legit, cum Rabanus etiam ſimpliciter habeat *magicis ſuis*. Pro *dementare* in Antverp-majore eſt *temptare*. Idem, ante *Chriſtianis*, omittit *a*. Ultimam annuntiationem ſic format Roſweyd. *Civitate Albana, natale ſancti Senatoris.* At utrovis modo ſcripſeris, verum locum non facile deſignaveris. Munerat. in fine ei adjungit titulum *epiſcopi*.

Cypriani & Juſtinæ. OBSERVATIO. Multa ſunt, quæ implexam & perplexam reddunt celeberrimorum alioqui martyrum noſtrorum *Cypriani* & *Juſtinæ* hiſtoriam, ita ex Metaphraſte à Lipomano, Surio aliiſque editam, ut apertiſſime Cyprianum illum inclytiſſimum Carthaginenſem antiſtitem cum hoc noſtro, veroſimilius Antiocheno, confundat; quod paſſim Gregorio Nazianzeno acceptum refertur. Ab ea confuſione nonnihil recedit Eudociæ imperatricis laudatio; magis etiam vera, ſeu ut alii exiſtimant, ſuppoſita ipſius Cypriani *Confeſſio*. Nec in martyrii tempore, nec in aliis pluribus circumſtantiis ſatis conveniunt rerum geſtarum ſcriptores, ut fatetur Baronius. Laudanda in hiſce Tillemontii opera, qui, quæ veroſimilia & probabilia ſunt, operoſe digeſſit tomo 5 à pag. 329, ſuo tempore nonnulli uſui futura. Jam ut ad textum noſtrum accedamus, primum noto, in Hieronymianis apographis Cyprianum & Juſtinam omnino prætermiſſos. Romanum parvum ſic eorum meminit: *Romæ, Cypriani epiſcopi, Antiochiæ paſſi, & cum martyre Juſtina Romam tranſlati.* Martyrologus Viennenſis longam quidem narrationem texuit, ſed in qua Metaphraſtæ confuſio ſic evitatur, ut tota Actorum ejus etiam a Surio edito-

editorum, veritas non incommode ſalvari poſſe videatur. Verum Noſter compendioſius Bedæ elogium a Rabano de more deſcriptum, hic ſibi prælucere maluit, ex quo proinde eos deſumpſit characteres de *epiſcopo & nobili doctore facta*, ut Carthaginenſem Cyprianum plane, ni fallor, deſignari intelligamus: unde mirum videri non debet, ſi Romani Martyrologii reformatores eas notas expunctas voluerint. Id tamen prudenter cavit Uſuardus, ne Juſtinam æque ac Cyprianum *ſub Diocletiano multa propter Chriſtum perpeſſas*, in fine, *ſub Claudio principe martyrizaviſſe* aſſereret, quemadmodum in Beda & Rabano legitur. Quod autem ambo Antiochiæ & Nicomediæ adſcribantur, inde factum dici oportet, quod primo loco inchoata paſſio, poſtremo conſummata ſit. Cetera ad proprium locum remittamus, addito hic ſolum metrico Wandelberti encomio:

Sexta martyr ovat Cyprianus, virgo beata
Quem Juſtina Dei fecit cognoſcere regnum,
Artibus inſanis tandem furiiſque relictis.

Senatoris. *Senator* Albanenſis ſeu *martyr*, ſeu *confeſſor*, & ſi ita vis, *epiſcopus*, multam Baronio & Florentinio conjectandi materiam præbuit. Nullis Martyrologis antiquis, præterquam Hieronymianis, notus videtur, in quibus ita lego: *Et in Albano, natalis ſancti Senatoris.* Quæ ab aliquo Adoni ſubinde ſuperaddita ſunt, ut abunde teſtantur Moſaodri aſteriſcus & Roſweydi appendix. Mihi vix dubium eſt, quin ex Hieronymianis à Noſtro acceptus ſit, relictis terminis æque dubiis, ſic ut ubi *Albana* illa *civitas* ſeu *Albanum* quærendum ſit, necdum inter auctores plane conveniat. Utrum ſatis feliciter contra aliorum opiniones ipſum *in Scotia* invenerit Caſtellanus, ut ejus notula ad Martyrologium univerſale indicat, poſtea videbitur. Interim ſic poſuiſſe Uſuardum, ut in indiculo noſtro habetur, certiſſimum eſt.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima purus, caret annuntiatione ſecunda; ut paſſim mutilus eſſe ſolet.

ANTVERP. MAX-LUBEC. BELIN. UGHELLIAN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN & DANIC. In fine, textui puro ſubjungunt: *Romæ, ſancti Euſebii epiſcopi & confeſſoris.* *Euſebii.* Ejus *depoſitio* in Hieronymianis ſignata reperitur, *via Appia, cœmeterio Caliſti*, eo modo, quo confeſſores deſignari ſolent. Videatur Florentinius plures allegans, qui ei martyris laureolam aſſerant. Ceterum ex Hieronymianis tranſiit Euſebius in Bedæ & Adonis, imo & in Uſuardi Auctaria, ut ex probatiſſimis noſtris codicibus pro textu citatis manifeſtum eſt. De Euſebio Papa, vide Auctaria Uſuardina ad diem ſecundum Octobris.

Textus contractus. CENTULEN. *Apud Antiochiam, natalis ſanctorum martyrum Cypriani epiſcopi & Juſtinæ virginis, qui paſſi ſunt ſub imperatore Dyocletiano. Civitate Albano ſancti enatoris.* Ita quidem in eo codice legitur, ſed apparent veſtigia eraſi *S* initialis, ut debeat legi *Senatoris.*

BRUXELLAN. *Natale ſanctorum martyrum Cypriani epiſcopi, quondam magi, & Juſtinæ virginis & Theoginti.* *Theoginti cum Cypr. & Juſtina.* *Quorum Juſtina, multa propter Chriſtum perpeſſa, ipſum quoque Cyprianum, cum eſſet magus & ſuis magicis artibus eam dementare conaretur, & à Chriſti cultura pervertere, convertit ad Chriſtum. Cum quo poſtea, jam epiſcopo & nobili Doctore facto, ſub Diocletiano imperatore, ſimul martyrio coronantur, & ipſorum corpora poſtmodum,* &c. *Romæ, ſancti Euſebii epiſcopi. Civitate Albana, ſancti Senatoris.* *Euſebii.*

HAGENOYEN. *Apud Antiochiam, ſancti Cypriani epiſcopi & martyris, & Juſtinæ virginis & martyris. Hic Cyprianus prius erat incantator, & magus ſuis artibus multos dementabat. Nam ille puer exiſtens ſeptem annorum, à parentibus dyabulo conſecratus eſt, & à carnibus, piſcibus, vino & coitu abſtinuit diu, ut diabulo plus ſervire poſſet, & ut breviter concludam, omnia fecit mala, quæ excogitare potuit, ut demonibus plus placeret, & in quibuſdam* *Longa hiſtoria de Cypriano & Juſtina.* *malis demones in malo ſuperabat, & multis Chriſtianis ipſe erat cauſa peccati. Unde cum Juſtinam virginem ad ſuum conſenſum inclinare non poſſet, ſed multis ad eam miſſis demonibus, unus eorum interrogatus ab eo, cur nil perficeret, ille reſpondit, quod Chriſtus non fineret. Cui Cyprianus: Eſt ne ergo Chriſtus major nobis? Reſpondit demon: Major eſt omnibus creaturis. Sprevit ergo Cyprianus dyabulum & baptizatus eſt, & ipſe poſtmodum miracula fecit, & poſt annum ſacerdos ordinatus eſt. Et poſt* XVI *annos, mortuo Anthonio Antiocheno epiſcopo, ipſe epiſcopus ordinatus eſt, & multos ad fidem convertit, & fideles plurimum in fide confortavit; ac ipſe Juſtinam in monaſterio virginibus pluribus præfecit. Tunc ipſe cum Juſtina comprehenditur & incarceratur. Deinde in eculeo ſuſpenditur & ungulis ferreis laceratur. Dehinc alapis ceduntur & nervis crudis flagellantur: poſtea in ſartaginem plenam pice, cera, & adipe ſuccenſam* [mittuntur;] *in qua Deum ſine læſione laudabant. Tunc Eucolinus comes eos ad imperatorem Claudium in Nycomediam miſit, qui fecit eos decollari, & horum Romam tranſlata ſunt corpora, deinde Placentiam. Civitate Albana, ſancti Senatoris martyris. In Armenia majore, ſancta Riſpina, regina & virginis. Quæ cum ſprevisset connubia regis Armeniæ Thiridatis propter amorem Chriſti, cum pluribus aliis virginibus, inauditis tormentis eſt occiſa.* *Ripſimes. Euſebii.* Ripſimen indicat, de qua vide notulam Caſtellani & Romanum XXIX Septembris. De Euſebio, ut ſupra. *De Cypriano & Juſtina.*

AQUICINCT. In fine: *Romæ, ſancti Euſebii.*

MATRIC. CARTUS-ULTRAJECT. *Juſtinæ & Cypriani martyrum, qui fuit magus primo, ſed per ſanctam Juſtinam virginem converſus fuit.* Additur in margine eadem manu: *Horum reliquiæ habentur in eccleſia ſancti Joannis Trajectenſis.* *Euſebii. Januarii.*

IN VATICAN. ſign. nom. 5949. Deeſt *Senatoris.* Adjicitur: *Romæ, ſancti Euſebii epiſcopi & confeſſoris. Natale ſancti Januarii preſbyteri Antiocheni.* Multos novi Januarios, ſed quis hic ſit Antiochenus preſbyter, doceri cupio.

EDITIO LUBECO-COL. Præmittit annuntiationem ſatis miram, his verbis: *Apud Coloniam Agrip-*

Agrippinam, in eccleſia ſancti Maximini, inventio *De reliquiis Gorgonii.* *& tranſlatio ſancti Gorgonis epiſcopi & martyris & ſociorum ejus. Qui Gorgonius fuit confeſſor regis & reginæ Hiſpaniæ & de collegio ſanctarum undecim* *De Cypriano, Juſtina & ſocio* *millium virginum.* De Cypriano & Juſtina, poſt, *Doctore facto*, ſic ſcribit : *Martyrium ſub Diocletiano imperatore, judice Eutolmo ſumpſit. Et cum jam hi duo martyres poſt multiplices pœnas juſſu imperatoris ducerentur in Nicomediam civitatem, ut ibidem decollarentur, adjunxit ſe eis Chriſtianus* *Theognito.* *quidam, veniens de peregrinatione, nomine Theognitus, qui cum cervices ſanctorum deoſcularetur, cum ipſis pariter decollatus eſt. Quorum corpora nocte tulerunt nautæ in navem ſuam, transferentes ea Romam. Civitate Albano, ſancti Senatoris confeſſoris.* *Euſebii.* De Euſebio, ut ſupra.

GREVEN. *Item apud Coloniam Agrippinam, in eccleſia ſancti Maximini, inventio & elevatio ſancti Gorgonis epiſcopi & martyris. Hic confeſſor fuit regis Hiſpaniæ & de ſocietate undecim millium virginum.* *Gorgonii.* *Romæ, Euſebii epiſcopi & confeſſoris.* *Euſebii.* *Arvernis, depoſitio ſancti Apollinaris epiſcopi & confeſſoris.* *Apollinaris.* *Tranſlatio ſancti Meynulphi diaconi.* *Tranſlat. Meynulphi.*

MOLAN. *Romæ, ſancti Euſebii epiſcopi & confeſſoris.* *Euſebii.* Deinde minoribus typis : *Eodem die, Amantii preſbyteri & confeſſoris, de quo beatus Gregorius in Dialogis lib. 3 cap. 35.* *Amantii.* Vide notulam Caſtellani. Editiones poſteriores de Euſebio habent, ut prior. Tum adjungunt: *Die vigeſima ſexta, tranſitus ſancti Apoſtoli & Evangeliſtæ Joannis Theologi.* *De Joanne Evangeliſta.* Accepta eſt de more annuntiatio ex Græcorum Horologio ſeu Menologio contracto, de quo alibi diximus. Sed hæc & alia, quæ à Græcis de Joanne Evangeliſta liberaliter circumferuntur, ad diem ejus in Eccleſia Latina natalem XXVII Decembris remittenda ſunt.

V *Kal.* *Die* 27.

Coſmæ & Damiani, APud civitatem Egeam, natalis ſanctorum martyrum Coſmæ & Damiani, qui ſub perſecutione Diocletiani, poſt multa tormenta, vincula & carceres, poſt mare & ignes, crucem, lapidationem & ſagittas divinitus ſuperatas, capite plectuntur. Referun-
eum Anthimo & ſoc. tur etiam paſſi in eorum collegio tres fratres germani eorumdem, id eſt Anthimus, Leontius & Euprepius. Eodem die, ſanctorum fratrum
Adulfi & Joannis. Adulfi & Joannis, qui apud Cordubam civitatem pro Chriſto coronati ſunt. Caſtro Pſeuduno, ſancti Florentini, qui unà cum beato Hi-
Florentini & Hilarii. lario, poſt abſciſionem linguæ, gladio juſſus eſt feriri.

Ita *Praten. Antverp-major. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Ægeam* invenio in apographo noſtro Pratenſ. & Molano, at ceteri codices omnes ſcribunt ſimpliciter, ut eſt in textu. Neſcio an Caſtellanus rem acu tangat, dum his præfert nomenclaturam aliam *Æga, Ægarum.* Pro *lapidationem*, poſuit Molan. *lapidationes.* Pratenſis & Antverp-maj. videntur legere *Enprepius*, in quo ſingulares ſunt, ſequimur reliquos. Ado prius ſcribit *Euprepius*, deinde *Eutropius.* In Greven. & Molan. ſuperflua ſcrupuloſitate legitur *Adulphi*, de qua inflexione ſatis alibi diximus, ſed in Antverp-majore male habetur *Aldulfi.* Reſtat *Pſeuduno*, ſic omnino ſcribendum, ut habent optimi codices Praten. Herinien. Tornacen. Roſweyd. & Greven. non *Seuduno*, ut eſt in Antverp.-majore, neque *Seduno*, ut in Molano & aliis. Vide infra in Obſervatione.

OBSERVATIO. Florentinius in diffuſa de ſanctis Coſma & Damiano hac die annotatione, inter alia ſic habet : *Vidit Baronius varia horum ſanctorum martyrum Acta, erroribus & implicationibus referta*, qualia nempe apud Legendarios exſtant, *quæ ſi quis tueri velit, alios Coſmam & Damianum conſtituere neceſſe habeat*, & quidem Romæ martyres, *Coſmæ & Damiani.* alibi confeſſores admittere, eoſque non ſemel geminatos. Ita prorſus fecere Wangnerechius & Dehnius, ambo Societatis noſtræ, ex veteribus, ut ajunt, Græciæ monumentis, in Syntagmate hiſtorico *de tribus ſanctorum Anargyrorum, Coſmæ & Damiani nomine, paribus*, edito Viennæ MDCLX, quo terna illa Græcorum diſtinctio, contra Latinorum confuſionem acriter defenditur, in ea nimirum ſuppoſitione, qua illi alios Coſmam & Damianum I Julii, alios XVII Octobris, alios I Novembris aut diebus aliis recolunt. Viderat hæc pridem Baronius ſed rejecerat, nec ſcio equidem, an ſatis tutò digeri poſſint, tametſi Papebrochius in Ephemeridibus Græco-Moſcis eo inclinari videatur. Nequid tamen hic inconſulte definiam, ubi longo & maturo examine opus eſt, ſola Martyrologiorum noſtrorum auctoritate rem circumſcribam. Sic loquuntur Hieronymiana : *Ad Acia civitate, natalis ſanctorum Coſmæ & Damiani martyrum.* An recte locum *Ad Acia*, vel *Adacia* ſive diviſim ſive conjunctim explicet Florentinius, tu ſtatue, ego mendum exiſtimo pro *Ægea* vel *Ægæa*, ut ſcribunt Beda & ex eo Rabanus, item auctor Romani parvi, Ado, Notkerus &c. Hos inter Romanum parvum ita legit : *In Ægæa civitate, Coſmæ & Damiani, Anthimi, Leontii & Euprepii.* Multa ex Actis ſuperaddidit Viennenſis, quæ & ipſa tritu-

trituratione indigent. Noſter priorem elogii ſui partem ex Beda deſcripſit, alteram ex Adone mutuatus. Hactenus conſentiunt Martyrologi antiqui omnes, etiam Wandelbertus, qui, ſi Hieronymianos excipias, de ſolis Anargyris hodie meminerunt; nam Sancti a Moſandro adjecti, Adonis non ſunt. Audiamus Wandelbertum:

Quinto, cum fratre excellit Coſma Damiano.
Antimus hos ſequitur, Leontius, Euprepiuſque,
Unum, Chriſte, tibi ſertum qui merito decorabat.

Florus hoc ipſo die Timotheum retulit, ex Hieronymianis procul dubio acceptum, de quo vide ſupra ad XXII Januarii &c. *Martyres Cordubenſes* pure Uſuardini ſunt, nec de iis quidquam obſervandum video, præter id quod ſæpius alibi dictum eſt, eos nempe ex Hiſpania allatos & à Noſtro ſignatos, locum in ſacris tabulis primum inveniſſe. Breve ſed præclarum utriuſque elogium extat in Memoriali lib. 2 cap. 8 ultra medium, ubi Eulogius ipſorum, *inſtar ſiderum cæli geſta micantia, ad emolumentum Eccleſiæ ſanctæ & exemplum debilium, à ſene & magiſtro* ſuo *atque illuſtriſſimo doctore.... beatæ recordationis & memoriæ Sperandeo, ſtylo latiori compoſita* aſſerit. Hac occaſione matris eorum Artemiæ: porro ipſos denuo nominat Eulogius lib 3 cap. 17, dum ſororis Aureæ illuſtrem confeſſionem deſcribit. Acta ipſa periiſſe credimus, eamque forte irreparabilem jacturam merito deplorat noſter Martinus de Roa tomo de Martyribus Cordubenſibus pag. 153. Si in hujuſmodi monumentis perquirendis operam poſuiſſent Scriptores illi, qui tot pſeudochronica nobis obtruſerunt, quam ſolidam toti genti, quam veram ſibi laudem peperiſſent. *Adulfi & Joannis.*

Florentinus in Hieronymianis ſic ultimo loco notatur: *In territorio Edue civitate; natalis ſancti Florentini.* Hujus nomen à Moſandro cum aſteriſco refertur, Roſweydus in appendicem rejicit, & recte, ut in præfatione cap. 3 contra Mabilionem oſtendimus. Ampliorem alicunde notitiam nactus fuerit Uſuardus, dum locum preſſius deſignat, & martyrii ſocium *Hilarium* exprimit, optime ſcribens *Pſeuduno*, cujus loci nihil hodie ſupereſſe dicitur, præter vicum, quem Gallicè vocat Caſtellanus *Semont* in Lugdunenſi Gallia, non procul ab Arari; unde perſpicias, errare aliquos, qui *Caſtrum Sedunum* ad Rhodanum intelligunt, vulgo *Sion* vel *Sitten*. Colligas etiam, eam ſententiarum varietatem argumento ſufficienti non eſſe, ut hi martyres duplicentur apud Florentinium. Paſſos eſſe ſub perſecutione, ſeu mavis graſſatione & depopulatione Wandalica, communior fert opinio Baronii, Florentinii & aliorum, à qua neſcio cur recedat Caſtellanus in Martyrologio ſuo univerſali, apponens annum Chriſti CCLXIV. Utcumque tamen ea ſe habeant, ſatis hic fuerit ſimplicem & germanam Uſuardi phraſim repræſentaſſe. *Florentini & Hilarii.*

AUCTARIA.

Tranſlat. Gibriani. HERINIEN. Propriam appendicem habet: *Ipſo die, tranſlatio ſancti Gibriani confeſſoris.* Vide Auctaria VIII Maii, ubi ex eodem codice Gibriani depoſitionem retulimus, in S. Remigii quieſcentis.

TORNACEN. In prima commemoratione purus, à duabus ultimis elogia reſcindit.

Fidentii. & Terentii. ROSWEYD. Textui integro in fine ſubjicit: *Item Fidentii & Terentii martyrum.* Vide Roman.

PULSANEN. In prima etiam purus eſt, ſed caret reliquis omnibus.

De Coſma & Damiano. ANTVERP. MAX-LUBEC. ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Sic primam enuntiant: *Apud civitatem Egeam, natale ſanctorum martyrum Coſmæ & Damiani, qui ſub perſecutione Diocletiani, poſt multa tormenta, vincula & carceres in mare merſi, divina virtute educti, igni copioſo impoſiti, ſed frigente igne illæſi, cum ſuperiores tormentis exiſterent, paratis crucibus proconſul impius eos ſuſpendi & lapidibus juſſit urgeri. Hinc ſagittis aggredi, tandem gladio præcepit abſumi. Referuntur* &c. pure.

Cerauni. MUNERAT. In fine: *Eodem die, ſancti Cerauni confeſſoris & epiſcopi Pariſiorum civitatis.* Vide Caſtellanum in Martyrologio univerſali.

Petri Elzearii. ULTRAJECT. LEYDEN & DANIC. Conveniunt cum ANTVERPIEN. &c. Sed in fine adjiciunt: *Metis civitate, depoſitio ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris.* In DANIC. ad marginem additur: *Sancti Elzearii confeſſoris feſtum ſolemne.* Nempe quod codex fuerit ad uſum PP. Franciſcan.

Elzearii. ALBERGEN. Præterea adjungit: *Ipſo die, ſancti Elyaſii confeſſoris*; pro *Elzearii.*

Textus contractus. CENTULEN. *Apud Egeam, paſſio ſanctorum Coſmæ & Damiani martyrum, cum quibus ſunt paſſi tres eorum fratres Antimus, Leontius, Euprepius. Eodem die, ſanctorum fratrum Adulfi & Iohannis, qui apud Cordubam civitatem pro Chriſto coronati ſunt. In territorio Auguſtodunenſi, ſanctorum martyrum Florentii & Hilarii.*

Petri. BRUXELLEN. In prima fere ſimilis eſt ANTVERPIEN. &c. In ſecunda & tertia, ſatis purus. Addit etiam in fine: *Metis civitate, depoſitio ſancti Petri epiſcopi & confeſſoris.*

Gaianæ &c. Tranſlat. Virgilii. Elzearii. Petri. HAGENOYEN. In Coſma & Damiano interpolatus, ſubjungit: *In Armenia, ſanctæ Gaianæ viduæ, & aliarum virginum.* Vide Caſtellanum, qui duas virgines addit. In duabus poſtremis annuntiationibus, ſatis purus eſt. Tum: *Item tranſlatio Virgilii Salzburgenſis, epiſcopi & confeſſoris.* Colitur XXVII Novembris. *In die Coſmi & Damiani, ſancti Elſearii comitis Arriani & confeſſoris, per Urbanum Papam quintum noviter canonizati.* De Petro Metenſi, ut ſupra.

Fidentii &c. Lioba. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Coſmæ & Damiani martyrum. Florentini & Hilarii martyrum. Fidentii & Terentii martyrum. Liobæ virginis. Anthimi, Leontii & Euprepii.* Notatur in margine, quod *Lioba in Martyrologio Romano* habeatur *die ſequenti*, quod verum eſt.

Geremari. AUGENS. *Flaviaco, ſancti Geremari confeſſoris*

atque

atque abbatis. Et hæc ponuntur primo loco. De eo ſupra actum eſt non ſemel. Vide XXIV. Sept.

In VATICAN. num. 5949. Deſunt annuntiationes duæ ultimæ. Adjicitur: *In Epheſo, ſancti* Timothei. *Timothei.* Vide Obſervationes.

FLORENTIN. *Ravennæ, ſancti Aderiti* [Aderiti] Aderiti. *archiepiſcopi & confeſſoris.* Tum STROZZIAN. *Sancti* Elzearii. *Eleazarii confeſſoris, de tertio Ordine S. Franciſci.*

JURENSIS. *In civitate Ambianenſi, beati Fir-* Firmini. *mini epiſcopi* &c. Vide ſuperius, XXV.

DIVIONEN. *In territorio Auguſtidunenſi, paſſio ſanctorum martyrum Florentini & Hilarii.*

REMEN. SS. Timoth. & Apoll. Verbis proxime citatis veram ipſam poſitionem, ſeu locum interſerit, *caſtro Pſeudυno*, ut eſt in textu.

EDITIO-LUBECO-COL. *Apud Epheſum, miſſio* Exil. Joan. *in exilium beati Iohannis Euangeliſtæ, una cum ſancto Procoro diacono, ſub Domitiano imperatore. Apud civitatem Egeam in Arabia provincia, na-* De Coſm. &c. *tale ſanctorum martyrum Coſmæ & Damiani fratrum, medicorum. Qui ſub perſecutione Diocletiani imperatoris à præſide Lyſia, poſt multa tormenta* &c. ut ſupra in ANTVERPIAN. & aliis. De Cordubenſibus, ſatis pure. Tum: *In territorio Auguſtuduno,* De Florent. & Hilario. *caſtro Seudυno, natale ſanctorum Florentini & Hilarii, qui præcipiente Croco, Wandalorum rege, poſt dentium excuſſionem ac linguarum extractionem,* Petri. Elzearii. *gladio perempti ſunt.* De Petro M.teoſi, ut ſupra. *Eodem die, ſancti Elſiarii comitis & confeſſoris, de tertia regula ſancti Franciſci confeſſoris.*

BELIN. De Coſma & Damiano, eadem habet quæ ANTVERPIEN. &c. ſupra. Cetera purus eſt in poſtremis annuntiationibus, niſi quod prima editione pro *Florentini*, ſcribat *Florentii.* In Elzearii. fine adjicitur: *Eodem die, ſancti Elzearii confeſſoris, de tertio Ordine ſancti patris Franciſci.*

GREVEN. *Miſſio in exilium beati Iohannis Euan-* Exil Joan. *geliſtæ, una cum ſancto Procoro diacono, ſub Domitiano imperatore. Item, ſanctorum Eleutherii, Andro-* Eleutherii & ſociorum. *nici, Timothei. Fidentii & Terentii martyrum. Feli-* Fident. &c. *ciani & Benedicti martyrum. Tranſlatio beati Stani-* Tranſl. Stan. *ſlai epiſcopi & martyris. Metis, depoſitio ſancti Pe-* Petri. *tri epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, Elſiarii comitis* Elzearii. *& confeſſoris, de tertia regula beati Franciſci. In Dacia, dormitio ſancti Ketilli confeſſoris, regularis* Ketilli. *Præpoſiti eccleſiæ Wiburgenſis. Theodota matronæ,* Theodotæ. *matris ſanctorum Coſmæ & Damiani. Apud Coloniam Agrippinam, dedicatio majoris eccleſiæ ſancti Petri Apoſtoli.*

MOLAN. De Coſma & Damiano, poſt *Emprepins,* aliis litteris ex Adone textui inſerit: *Quorum* De Coſma & Damian. *corpora religioſi viri ſepelierunt in loco venerabili, non longe a civitate Ægea. Duorum autem fratrum Coſmæ & Damiani memoria* [Romæ] *etiam, templo præclaro opere, omnino eorum ædificato, ſolenniter agitur.* In fine autem: *Pariſiis eodem die, ſancti* Elzearii. *Eleazarii confeſſoris, de tertio Ordine ſancti patris* Cerauni. *Franciſci. Eodem die, ſancti Ceraunii confeſſoris & epiſcopi Pariſiorum civitatis. Civitate Sagienſi, dedicatio baſilicæ præfatæ urbis, per diœceſim ubilibet* Hiltrudis. *celebranda. Natale ſanctæ Hiltrudis virginis, quæ amore Chriſti ſponſum in terris fugiens, ei quem elegerat, viriliter adhæſit, bonumque propoſitum laudabili fine concluſit.* Dein minoribus typis: *Cujus corpus quieſcit in Hanonia, monaſterio Letiis.* De Ketilli. Ketillo habet, ut GREVEN. Poſteriores editiones de Coſma & Damiano ſolum inſerunt: *Pecuniæ abſtinentia & miraculis clari.* In fine de Elzeario & Cerauno, ut in priori. Tum: *Latiis, natale ſanctæ Hiltrudis virginis, quæ amore Chriſti,* &c. *Die* Calliſtrati. *vigeſima ſeptima, ſancti martyris Calliſtrati & ſociorum ejus. Civitate Sagienſi, dedicatio baſilicæ* &c.

IV *Kal.* *Die* 28.

Exuperii. APud Toloſam, ſancti Exuperii epiſcopi & confeſſoris, qui beatus vir, quantum ſibi extiterit parcus, quantumque aliis largus, ſanctus Hieronimus memorabili proſecutus eſt relatu.
Stactei. Salonis. Romæ, natalis ſancti Stactei. Civitate Janius, ſancti Salonis epiſcopi & confeſſoris.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-majore, Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In minutiis hæret. Herinien. habet, *extiterit ſibi.* Tornacen. Poſt *Romæ*, omittit *natalis.* Antverp-maj. legit *Stractei*; Max-Lubec. *Stractetis*; Munerat. & Greven *Tactei.* Antverp. & Max-Lubec. pro *Salonis*, ſcribunt *Salomonis*; Molan. *Saloni.* De *Tholoſam, Hieronimus, Jeronimus* &c. aliquid notare, operæ pretium non eſt.

Exuperii. OBSERVATIO. Solitos ductores ſuos Romanum parvum & Adonem hodie Noſter deſeruit; nam cum illi, ſequente Notkero, ſolos referant martyres Cordubenſes *Fauſtum, Januarium* & *Martialem*, de quibus etiam agit Wandelbertus, hos Uſuardus diſtulit ad XIII Octobris: utrum quod in Hiſpaniis de proprio eorum cultûs tunc temporis die, certiorem notitiam adeptus ſit, alibi expendemus. Beda hac die plane vacat. Supersunt itaque ſoli codices Hieronymiani, ex quibus meſſem Noſter colligere potuerit. Neque tamen ex illis accepit *Exuperium* Toloſanum, omnibus Martyrologis prætermiſſum. Nihil veroſimilius eſt, quam quod Uſuardus in ipſis Hieronymi operibus repererit, quæ de ſanctiſſimo præſule in laterculo prædicat. Plura de hoc Sancto in ſua ad Martyrologium Romanum Notatione obſervat Baronius, et vitæ ſeriem accuratius digeſſit Catellus in commentariis ad hiſtoriam Occitaniæ lib. 5 à pag. 827, apud quem invenies, unde extracta ſint, quæ hîc in Sancti laudem ex Hieronymo recitantur, cum pluribus

ribus aliis eodem ſpectantibus. Vide etiam teſtimonia à Surio collecta. *Stactei* eum Noſtro meminit Rabanus. Uterque eodem modo ſcribit, uterque ex Hieronymianis eum deſumpſit, in quibus varie efformatum nomen *Stacta*, & in vetuſtiſſimo Epternacenſi repetitum *Stertes* & *Stactei*, anſam Florentinio dedit ſuſpicandi, *diverſos eſſe martyres*, & *Sterteum deficere* in pluribus codicibus. Diſputat etiam de officio & titulo; verum, ni fallor, unus idemque eſt *Stertens* & *Stacteus*, non confeſſor aut epiſcopus, ſed martyr Romanus, ſolo ferme nomine notus, & pro majori parte Fuldam tranſlatus, ut in beati Rabani vita, IV Februarii illuſtrata, pag. 517 indicat Henſchenius. *Stactei.*

Salo, *Salon*, *Salonus* vel *Salonius*, fatente Florentinio, notatur in pluribus apographis Hieronymianis, quidquid ab ipſo tamquam adjectitius, alio charactere exprimatur his verbis: *Civitate Genua in Gallia, depoſitio ſancti Saloni epiſcopi*. Eadem verba tranſcripſit Rabanus, ſed editor Caniſius ad oram libri poſuit *Salomonis*, haud dubie ex hodierno Romano. Noſter forte pridem difficultatem ſubodoratus, reſciſſa voce *Gallia*, ſcripſit *Janua*. Baronius nullum Genuæ Salonem inveniens, ex Belino aliiſque recentioribus *Salomonem* ſubſtituit. Vides intricatum negotium, cui ſolvendo hanc notam Martyrologio ſuo univerſali attexuit Caſtellanus; remiſſo aſteriſco ad *Salomonis*: *Hoc eſt*, inquit, *ſecundum antiqua Martyrologia, Geneva, ſancti Saloni, veroſimiliter primi ejus nominis* (epiſcopi) *in catalogis prætermiſſi, qui cum patre ſuo ſancto Eucherio ſubſcripſit Concilio I Arauſicano; atque hic potius intelligendus, quam ſecundus, qui Concilio IV Pariſienſi ſubſcripſit, cum altero Salono epiſcopo Ebredunenſi*. Favet eruditæ conjecturæ Hieronymianorum & Rabani recitata lectio: *civitate Genua, in Gallia*, quibus verbis, meâ quidem ſententiâ, ſatis clare excludi videtur celebris Genua Ligurum, apud medii ævi ſcriptores *Janua* potius vel *Januis*, quàm Genua dicta, certe in antiquis noſtris Martyrologiis numquam, quod ego ſaltem ſciam, nominata. Raro etiam occurrit Geneva, ſed hanc tantiſper hoc loco intelligendam ſupponemus, donec in Actis res elucidetur. Longiuſcule ab inſtituto digreſſi videri poſſumus, cum interim ſuper Uſuardina puritate nihil magnopere dubii occurrat. *Salonis.*

AUCTARIA.

Wenceſlai. Martialis & ſocior. 33

ROSWEYD. In textu non omnino purus, in fine adjicit: *In Boemia, ſancti Weaszlai martyris. Item Martialis & aliorum* XXXIII *martyrum*. In Hieronymianis nominatim exprimuntur ſocii quindecim cum viginti anonymis.

PULSANEN. In prima & ſecunda fere purus, omittit tertiam, frequenti defectu.

Wenceſlai.

ANTVERP. MAX. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Poſt textum, addunt: *Apud Pragam civitatem Boemia, ſancti Wenzelas* vel *Wenceſzlai, ducis & martyris. Qui valde in Chriſti religione devotus extitit, adeo ut oblitus dignitatis ſui primatus, tempora meſſis & vindemia ipſe meteret & vindemiaret, quod in ſacrificales hoſtias ſacerdotum manibus offerretur*. Notandum in ſolo LOVANIEN. ſcribi *Salonis*, in aliis *Salomonis*.

Elzearii.

ULTRAJECT & LEYDEN Recte habent *Salonis*. In Wenceſlao cum præcedentibus conveniunt, ſed præterea in fine adjiciunt: *Eodem die, depoſitio ſancti Elearii* (pro *Elzearii*) *confeſſoris, de Ordine tertia regula beati Franciſci*. Vide quæ non ſemel dicta ſunt die præcedenti.

Fauſti &c.

CENTULEN. *In Hiſpaniis civitate Corduba, ſanctorum Fauſti, Januarii & Martialis*. Jam dixi in Obſervatione, dilatos ab Uſuardo ad XIII Octobris, ubi & Wandelberti geminata encomia metrica invenies. *Romæ, natalis ſancti Stactei. Antiſiodoro, ſancti Alogii* (Hieronymiana & Rabanus ſcribunt *Alodii*) *epiſcopi & confeſſoris, qui fuit ex diſcipulis ſancti Germani. Civitate Januis, ſancti Salomonis martyris*. *Alodii.* *Salomonis.*

de Fauſto &c.

BRUXELLEN. Incipit ex Adone: *In Corduba, natale ſanctorum Fauſti, Januarii & Martialis. Qui poſt eculeum, raſis ſuperciliis, & auribus & naribus præciſis, dentibuſque ſuperioribus evulſis detorpati, ad ultimum in igne conſumpti ſunt*. Sequitur de Stacteo, pure. Tum: *Apud Pragam civitatem Bohemia, natale ſancti Wenceſlai ducis & martyris. Qui in Chriſti religione adeo extitit devotus, ut ipſe perſonaliter meteret & vindemiaret, quod Deo in ſacrificales hoſtias ſacerdotum manibus offerretur. Lugduno, Auremundi martyris*. Melius *Enemundi*, vel *Annemundi*, Gallice *Chamond*, de quo vide Caſtellanum. In fine, de Exuperio & Salone, ut eſt in textu. *De Wenceſl.*

De Wenceſl.

HAGENOYEN. In Exuperii elogio mutata nonnulla & procul tranſpoſita ſunt. De Wenceſlao habet ut ſupra uſque ad *offerretur*, ſed adjungit. *Et etiam ligna in ſilvis ſuis propriis ejus manibus ſuccideret, quæ in dorſo ſuo ante januas pauperis ponebat, qui aliter ligna habere non poterat. Qui quandoque a ſervis ſuis ligna cuſtodientibus graviter percutiebatur, nec tamen deſiſtebat. Hic tandem à fratre proprio, ut dominium ſuum poſſideret, occidebatur*. In Stacteo purus eſt. Pro *Salonis*, ſcribit *Salomonis*. Tum: *Item Lioba virginis*. De qua videndus Rabanus, & quæ ex ipſo dabit MOLANUS infra: item vita apud Surium. *Item ſancta Euſtochia virginis a ſancto Jeronymo* (puto velle dicere *informata* vel *inſtituta*.) Vide notulam Caſtellani. *Civitate Corduba, ſanctorum Fauſti, Januarii & Marcelliani. Item Martialis epiſcopi & confeſſoris*. Vide ſuperius Auctarium primum. *Lioba.* *Euſtochii.* *Fauſti &c. Martialis.*

Martialis.

AQUICINCT. Ante memoriam ſancti Stactei, interſerit: *Eodem die, ſancti Martialis epiſcopi & confeſſoris*. Puto *martyrem* eſſe, de quo ſupra.

Wenceſlai.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Wenceſlai martyris, ducis Bohemia. Exuperii epiſcopi & confeſſoris, de quo ſcribit Jeronymus.*

Fauſti &c. Wenceſlai.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt textus, cujus loco ſubſtituuntur: *In Hiſpaniis civitate Corduba, natalis ſanctorum martyrum Fauſti, Januarii & Martialis. In civitate Praga, ſancti Wenceſlai regis & martyris*. Habes hic in codicibus varia ejus elogia; vide brevius & elegantius in Mart. Rom.

Fauſti &c. Feroſei. Florentin. *In Hiſpaniis civitate Corduba, ſanctorum martyrum Fauſti, Januarii & Martialis. Item ſancti Foroſei epiſcopi & confeſſoris, cujus hiſtoriam venerabilis Beda ſcripſit.* Nomen corruptum videtur, an forte de *Furſeo* agitur, quem Beda celebrat? Sed hic colitur XVI Januarii, ſolo *Confeſſoris* titulo. Vide Greven.

De Wenceſl. Editio Lubeco-Col.. Incipit à Wenceſlao, de quo etiam cum ſuperioribus convenit uſque ad *offerretur*, quibus ſubdit: *Quem Boeſlaus frater ſuus, advocatis ſervis ſuis & ſociis, pariter gladiis & lanceis confoderunt & tali paſſione eum martyrem Chriſti effecerunt: ſanguis autem martyris Chriſti effuſus, quaſi contra fratricidam clamans de terra ad Dominum, à loco paſſionis ſuæ per multa annorum curricula nec abradi potuit nec abſtergi.* De Cordubenſibus legit, ut Bruxellen. ſupra. Sequitur de Exuperio, pure. *Romæ, natale ſancti Stactei confeſſoris.* Pro *Salonis*, ſcribit *Salomonis.* In fine: *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Alodii epiſcopi & confeſſoris.* *Stactei conf. Alodii.*

Wenceſlai. Belin. In Exuperio fere purus, ſecundo loco habet: *Eodem die, ſancti Venceſlas martyris, regis Boemiorum, ſanctitate & miraculis glorioſus* [glorioſi.] In Stacteo ferme purus, pro *Salonis* ſcribit *Salomonis.* Demum: *Civitate Corduba, ſanctorum martyrum Fauſtini, Januarii & Marcialis.* *Fauſti & ſociorum.*

Feſti de Angelo. Terentiani. De Wenceſl. Greven. *Feſtum de proprio angelo hic quidam ſervant. Terentiani epiſcopi & martyris. Apud Pragam Bohemiæ, ſancti Wenceſlai ducis & martyris, qui tempore Ottonis I, cum patri in principatu ſucceſſiſſet, in Chriſtianam religionem adeo devotum ſe geſſit, ut oblitus dignitatis ſuæ, privatim tempore meſſis & vindemiæ, meteret & vindemiaret quod in ſacrificio Chriſti, ſacerdotum manibus offerretur. Cumque magnis polleret virtutibus, a fratre ſuo Boezlao gentili innocenter occiſus, martyrii palmam adeptus eſt. Apud Aſiam, Maximi martyris. Qui juſſu Decii imperatoris juſſibus caſus in equuleum levatus eſt atque ita ungulis attrectatus, ut carnes ejus una cum ſanguine in terram diffluerent. Ad extremum vero lapidibus obrutus, glorioſe occubuit. Item ſecundum Adonem hic, Fauſti, Januarii & Marcialis, quos Uſuardus habet III Idus Octobris. Antiſiodoro, ſancti Allodii epiſcopi. Marnulphi epiſcopi. Auron epiſcopi. Forſei epiſcopi. Juſtini presbyteri. Eodem die, ſanctorum Convalli & Manchari presbyterorum & confeſſorum. Eodem die, Euſtochii virginis, filiæ ſanctæ Paulæ viduæ. Hanc in quanta veneratione habuerit divus Hieronymus, teſtantur frequentes ad ipſam matremque ejus epiſtolæ: item & illud quod eam virginitatis & eccleſiæ pretioſum monile vocat. In Britannia, ſancta Tecla abbatiſſa. Monaſterio Fuldenſi, ſanctæ Liobæ virginis.* Vide notam Caſtellani, ubi pro *Lioba*, ſcribit *Leobgytha*, atque proprium nomen fuiſſe *Truthgebe.* *Maximi. Fauſti &c. Allodii. Marnulfi. Aaronis. Forſei. Juſtini. Convalli &c. Euſtochii. Teclæ. Liobæ.*

De Lioba. De Wenceſl. De Euſtoch. Alodii. Charitonis. Molan. De Cordubenſibus Adonem etiam ferme deſcribit. Sequitur ex Rabano: *In Germania, ſancta Lioba virginis, quæ de Britannia inſula a ſancto Bonifacio archiepiſcopo Moguntiacenſis eccleſiæ advocata, ut famulas Dei in monaſteriis Germaniæ divinis ſcripturis inſtrueret; ubi non ſolum multa miracula vivens fecit, imo poſt obitum in Buchonia ſylva, in monaſterio Fulda juxta decretum ſancti Bonifacii ſepulta, non paucis miraculis claret. Eodem die, ſancti Wenceſlai martyris, regis Bohemorum, ſanctitate & miraculis glorioſi. Qui valde in Chriſti religione devotus*, &c. ut Antverp-max. ſupra. De Euſtochio deſcribit typis minoribus verba Greveni, poſt *vocat*, adjiciens: *In matris ſuæ epitaphio; ubi & obſequia ejus erga matrem ægrotam enarrat.* Editiones aliæ, de Wenceſlao habent, ut ſupra. Tum: *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Alodii epiſcopi.* Sequitur de Lioba, fere ut ſupra. In fine: *Die vigeſima octava, ſancti patris & confeſſoris Charitonis.* Vide Martyrol. Caſtellani.

III *Kal.* *Die* 29.

Michaëlis archang. IN monte Gargano, venetabilis memoria beari archangeli Michaëlis, ubi ipſius conſecrata nomine habetur eccleſia, vili facta ſcemate, ſed cæleſti prædita vitture. In Thracia, naralis ſanctorum Eutici, Plauri & Eraclea. Autiſiodoro, ſancti Fraterni epiſcopi & confeſſoris. *Eutici & ſociorum. Fraterni.*

Ita codices fere omnes, *Praten. Herinien. Tornacen. Antverpien-maj. Roſweyd. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien.* & *Albergen.*

VARIA LECTIO. Pulſanen. Munerat. & Belin. legunt *Michaëlis archangeli.* Roſweyd. *Feſtivitas ſancti Michaëlis* &c. *Scemate* habent omnes, excepto Molano, qui melius *ſchemate.* Aſt in ea conſtructione nonnulla occurrit variatio. En verba Antverp-majoris: *Ubi in ipſius nomine conſtat eccleſia conſecrata, vili quidem cemate facta, ſed cæleſti virtute prædita.* Roſweyd. *ſed cæleſti conſtat prædita virtute baſilica.* Belin. *vili quidem facta.* Antverp. & Max-Lubec., *prædita cæleſti virtute.* Lectio noſtra ſincera & Adoniana eſt. De *Tracia* ſatis diximus alibi. Pulſanen. ſolus ſubſtituit, *In Africa.* *Eutici* ſcribunt omnes, ſolus Antverp-maj. *Euticii.* Codices recentiores ponunt *Plati*, cum Antverp. & Max-Lubec. In Munerato eſt *Plãti*, in Belino *Paulati.* In paucis invenio *Heraclea.* Mendoſe Greven. & Molan. *Eracletæ;* ſed hic in poſterioribus editionibus emendavit, *Heraclea.* De *Anthiſiodoro, Antiſyodoro* &c. vide ſupra. Antverp-maj. male pro *Fraterni*, ſuppoſuit *Firmini.*

Michaëlis archangeli. OBSERVATIO. Præcipuas tres eaſque celebriores archangeli Michaëlis apparitiones à ſcriptoribus enumeratas invenio. De prima, quæ in Aſiatica regione Chonenſi accidit, multa apud Metaphraſtem commemorat Pantaleon, editus à Surio. Secunda

ordine

ordine temporis, ſed multiplex fuit, ad montem Garganum. Exſtat etiam relatio de Normannica, in monte *Tumba*, aliis in *periculo maris*, de qua videndus Mabilio ſec. 3 Benedict. parte 1 à pag. 84. De hac expreſſius in acceſſionibus Uſuardinis agitur XVI Octobris. Quæ autem hac die memoria in Martyrologiis recolitur, ea potiſſimum ſpectare videtur Dedicationem ejus templi, quod in præfato monte Gargano famoſiſſimum eſt. Ita ferme loquuntur Hieronymiana: *Dedicatio baſilicæ ſancti Michaëlis*, ut in Epternacenſi vetuſtiſſimo, vel ut in Corbeienſi: *Dedicatio baſilicæ archangeli Michaëlis, in monte, qui dicitur Garganus.* Beda priori ſimilior: *Dedicatio eccleſiæ ſancti angeli Michaelis*: addit Rabanus, *in monte Gargano.* Concinit Wandelbertus:

Ætherea virtute potens, principſque ſuperna
Militia Michael terno ſibi templa ſacravit.

Hæc omnia de dedicatione in monte Gargano accipienda eſſe, manifeſtum puto; eóque itidem referenda, quæ in Kalendariis per Allatium & Frontonem, ac Sacramentario Gregorii per Menardum editis, de dedicatione habentur, uti & in aliis veteribus monumentis à Florentinio recitatis. Aliam ſibi propriam ſemitam ingredi videtur auctor Romani parvi, duobus articulis rem explicans. Primo quidem: *In monte Gargano, venerabilis memoria archangeli Michaëlis.* Sed quæ ea memoria ſit, an *apparitionis*, an *dedicationis*, in dubio relinquitur. Sequitur vero: *Et Romæ, dedicatio eccleſiæ ejuſdem archangeli, à beato Bonifacio Papa conſtructa in Circo, qui locus* INTER NUBES *dicitur.* Ado *memoriam* illam in monte Gargano deſcribit ipſiſſimis verbis, quæ ex ipſo ad apicem Noſter tranſumpſit, quibus jam dictam *dedicationem* ſatis aperte & præciſe enuntiari non video. Hinc motum opinor Baronium, ad phraſim ita reſtringendam, ut *conſecrationis* ſolennitatem, tamquam hoc ipſo die factam, paulo clarius indigitaret. Habes in Adone longiorem Garganenſis hiſtoriæ ſeriem, ſuo tempore illuſtrandam, ubi in fine ex Rom. parvo attexitur dedicatio Romanæ eccleſiæ *inter nubes* ſitæ, de qua videſis Notationem Baronii. Hiſtoriam ipſam cum ſana Chronologia conciliare conatur Florentinius, & nos alibi operam conferemus. Ceterum verbo notaſſe juverit, hodiernam celebritatem, ita ab univerſali eccleſia Catholica recoli, ut non Michaëlis ſolius, ſed angelorum omnium eſſe cenſeatur.

Sequens claſſis *martyrum in Thracia*, ambagibus & nebulis a Florentinio obnoxia merito dicitur, quia in Hieronym. apographis & martyrum & locorum nomina ita confuſa ſunt, ut non facile alia ab aliis diſcreveris. *Eutici & ſociorum*, Interim ex eodem fonte hauſerunt Rabanus & Noſter, at purum non fuiſſe, oſtendit utriuſque diſcrepantia, cum prior ita ſcribat: *In Thracia civitate Eraclea, natale Euticii, Plauti.* Multa alia expendit Florentinius. Verum utut ea ſint, lectio noſtra ex omnibus codicibus vere Uſuardina eſt, eamque in Romano moderno ſecutus eſt Baronius. *Fraterni, Autiſſiodorenſis epiſcopi depoſitio* ſignatur in Hieronymianis, ex quibus eum denuo totidem verbis accepit Rabanus: Noſter addidit *confeſſoris*, quo ſpectat in Hieronymianis *depoſitio.* Ab aliis *martyr* dicitur & ſignanter in epiſcoporum Autiſſiodorenſium catalogo apud Democharem, & in alio apud nos manuſcripto. Caſtellanus martyris titulum videtur eripere, eumque neſcio ob quam cauſam ad IX Julii retrahendum putat. An ab Adone notatus ſit, dubium videtur, ſed Uſuardi ſimplicitas, ſecundum omnes tabulæ noſtræ partes, extra controverſiam poſita eſt. Tillemontius tomo 15 pag. 26 de Fraterno pauca ſuggerit, neque in notis pag. 838 & 839 quidquam affertur, quod ad illuſtrandam ejus vitam multum conferre poſſit. *Fraterni.*

AUCTARIA.

Linewini. DANTE. Textui ſatis puro in fine ſubjungit: *Treveris, ſancti Linewini epiſcopi.* Nomen diverſimode formatur, ut patebit inferius: an ceteris palmam præripiat Caſtellanus, dum *Ludovini* ſcribit, alibi ex profeſſo erit examinandum.

Michaëlis in Gargano. Romæ &c. CENTULEN. *In monte Gargano, venerabilis memoria beati Michaëlis archangeli, ubi ipſius conſecrata ab eodem archangelo habetur eccleſia, vili facta ſcemate, ſed cœleſti prædita virtute. Item Romæ, dedicatio oratorii ſancti Michaelis archangeli, quod Pontifex Bonifacius dedicavit in ſummitate circi, miro opere altiſſime porrectum. Autiſſiodoro, paſſio Fraterni epiſcopi & martyris. In Tracia, ſanctorum Lucii, Plauti & Eraclea.* *Lucii &c.*

BRUXELLEN. *Venerabilis memoria beati archangeli Michaëlis, patroni hujus eccleſiæ: ac in monte Gargano, dedicatio eccleſiæ, quæ ibi ipſius nomine conſecrata habetur, vili quidem ſcemate* &c. Nomina martyrum in Thracia nonnihil luxata ſunt. Sequitur: *Treveris in monaſterio Medeloco, depoſitio ſancti Lindemini archiepiſcopi & confeſſoris.* In Fraterno ſatis purus eſt. *Lindemini.*

De omnib. angelis. HAGENOYEN. Poſt textum de archangelo Michaële ſatis pure relatum, ſubjungit. *Hac etiam placuit Deo ſanctæ matri Eccleſiæ, ut omnium ſanctorum angelorum memoria ſolempniter agatur, quia unuſquiſque hominum creditur unum angelum habere ſibi a Deo deputatum ad cuſtodiam. Apud Carnotum, natale ſancti Sollempnis epiſcopi & confeſſoris. Hic homini, à nativitate cæco, ſurdo & muto, orando viſum, auditum & loquelam reſtituit. Clodoveum quoque regem Francorum & ſecum trecentos & ſexaginta quatuor, unda baptiſmatis initiavit, quem poſtea Remigius Remorum epiſcopus in regem conſecravit.* De eo ſupra actum eſt in Auctariis *Solemnis.*

xxiv & xxv Septembris: hiſtoria fuſius alibi examinabitur. *In Tracia, natale ſanctorum martyrum Eatici, Plati & Eraclæ.* De Fraterno, ſatis pure. In fine: *Treveris, ſancti Lyatvini epiſcopi & confeſſoris,* *Lyntvini.*

Reg-Sılec. Qui fuit Urſini à Roſemberg. *Treveris, ſancti Liutmini epiſcopi & confeſſoris.* Diverſa ſæpe ejuſdem nominis formatio. Vide quæ diximus ad Danic. ſupra. *Liutaini.*

Matric-Cartus-Ultrajectin. *Michaëlis archangeli. Lutwini epiſcopi Treverenſis. Eutici & ſociorum ejus martyrum Fraterni epiſcopi & confeſſoris.* De quo in Obſervatione. *Lutwini.*

In Vatican. num. 5949 Deeſt *Fraterni.*

Editio Lub-Col. De Michaële poſt textum uſque ad *virtute*, adjungit: *In quo tamen omnium angelorum ſolemnitatem agimus & omnes adoramus & honoramus. In Toracia, natale ſanctorum Eutici, Pluti & Eraclea martyrum. In monaſterio Melacenſi, juxta Treverim, depoſitio ſancti Lutwini epiſcopi Treverenſis & confeſſoris. Qui primo fuit dux in Francia & monaſterium ibidem conſtruens, monachus factus eſt: deinde Treverenſis archiepiſcopus fit, multis clarens miraculis, & poſtmodum in Domino quievit. Autiſiodoro, ſancti Fraterni epiſcopi, quem tradunt eodem die interemptum, quo epiſcopum ordinatum. Trecas, beati Urſionis monachi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Blaadini confeſſoris.* *De angelis. Latwini. De Fraterno. Urſionis. Blandini.*

Greven. *Item ſanctorum Placidi, Soſii. Aquilini epiſcopi. Treveris, ſancti Ludwini epiſcopi & confeſſoris. Item ſecundum Cathalogum hic, depoſitio ſancti Maximi Regenſis epiſcopi, quem Uſuardus habet in v Kalend. Decembris. Apud Indiam, ſancti Joſaphat, regis & confeſſoris; cujus ortum, converſionem & geſta præclara Vincentius in Speculo, lib. 16 ad longum proſequitur. Blandi confeſſoris. Trecas, Urſionis monachi & confeſſoris.* *Placidi &c. Aquilini. Ludwini. Maximi. Joſaphat. Blandi. Urſionis.*

Molan. De Michaële, poſt *virtute*, textui ex Adone interſerit: *Vertice ſiquidem montis excelſi poſita, de corpore ejuſdem ſaxi ſpelunca adinſtar præcavata oſtenditur. Romano itaque Pontifice & Sipontino epiſcopo, de conſecratione loci ipſius quærentibus, ac propterea triduanum jejunium cum civibus celebrantibus, nocte jejunii ſuprema, ſanctus Michaël epiſcopo Sipontino per viſionem apparens, monuit, ut intrarent eccleſiam, quam ipſe dedicavit, & Miſſas ibi juxta morem agerent. Innumera quoque ibi præſtantur beneficia per ſanctorum archangelorum merita.* Sequitur pars reliqua textus. In fine: *Eodem die, in Mediolacenſi monaſterio, juxta Treverim, natale ſancti Loutwini, archiepiſcopi & confeſſoris ejuſdem antedictæ civitatis. Ipſo die, inventio corporis ſancti Giſleni epiſcopi & confeſſoris. Trecas, beati Urſionis monachi.* In poſterioribus editionibus omittitur prima periodus eorum, quæ ex Adone interſeruntur, nam in his incipitur à *Romano ſiquidem Pontifice & Sipontino epiſcopo de* &c. In fine de Loutwino Treverenſi habent, ut in prima. Tum: *Trecas beati Urſionis monachi.* Tum: *Die vigeſima nona, ſancti patris Cyriaci anachoritæ.* Vide Metaphraſtis narrationem apud Surium hoc die. Denique de *inventione corporis ſancti Giſleni epiſcopi & confeſſoris* repetuntur quæ ſupra dicta ſunt in priori editione. *De Michaële archangelo. Loutwini. Invent. Giſleni. Urſionis. Cyriaci.*

Pridie Kal. *Die* 30.

Victoris & Urſi. IN Galliis caſtro Solodoro, paſſio ſanctorum martyrum Victoris & Urſi, ex glorioſa legione Thebeorum, qui primo diris ſuppliciis cruciati, ſed cæleſti ſuper eos lumine coruſcante ruentibus in terram miniſtris, erepti ſunt, deinde in ignem miſſi, ſed in nullo penitus læſi, noviſſime gladio conſummati ſunt. Eodem die apud *Hieronym.* Bethleem Judæ, depoſitio beati Hieronimi presbiteri, qui obiit anno ætatis ſuæ nonageſimo octavo, menſe ſexto. Civitate Placentia, ſancti *Antonini.* Antonini confeſſoris.

Ita ſoli *Praten. Herinien. Tornacen. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Duabus notatiunculis abſolvitur. In Herinien. pro *erepti ſunt*, legitur, *erecti ſunt*. In Greven. & Molan. *menſe tertio*, pro *menſe ſexto*. De *choruſcante*, *Bethlehem*, *Jheronimo*, *Jeronima* &c. ſatis diximus.

Victoris & Urſi. OBSERVATIO. Signati 1 loco gemini martyres *Victor* & *Urſus* ex inclyta Thebæorum legione in Actis Eucherianis ſaltem nomine appellantur, in antiquioribus Martyrologiis, ut ſunt Hieronymiana, Beda & Romanum parvum, omnino præteriti; quidquid recentior aliquis & Hieronymianos codices & editorem Florentinium fruſtra alleget. De altero *Victore*, Mauritianis annumerato, aliiſque egimus xxii Septembris. Qui hodie coluntur, ab Adone in ſacros Faſtos primum relati ſunt, cum elogio, ex Actis, opinor, longioribus contracto, cujus medullam Uſuardus in textu ſelectam reddidit. Acta aliqua ex Gallia deportata edidit Surius, ſed quam ætatem ſapiant aut qua valeant auctoritate, ut minimùm incertum eſt, nec puto veroſimile, ea Adoni præluxiſſe, tametſi in principio haud multum ab ejus encomio diſcrepent. An quid novi ſuppeditent Acta apud nos Mss., ſuo loco examinabitur. *Victor* alius, cujus tranſlationem Mediolanenſem Hieronymiana hoc die celebrant, non ex Thebæorum numero, ſed aliunde, *Hieronymi.* forte ex Africa, eo delatus creditur. De glorioſiſſimo eccleſiæ Doctore *Hieronymo* loquuntur

tur Martyrologia & monumenta alia paſſim, ſuntque *ita clara omnia*, inquit Florentinius, ut *recoquenda non videantur*. Hieronymiana ſic habent: *In territorio Jeroſolymitano, depoſitio ſancti Jeronimi presbyteri*. Beda: *In Bethleem Juda, depoſitio ſancti Hieronymi presbyteri*. Addit: *Qui obiit anno nonageſimo primo*. Florus breve elogium interpoſuit, Rabanus paulo longius, ſed in annorum numero Bedæ adverſans. Romanum parvum breviſſime notat: *Bethleem, Hieronymi presbyteri*; quam brevitatem compenſat deducta fuſius in Adone, cum operum elencho vita, ex qua Uſuardus pauciſſima extraxit ſervatâ ætatis determinatione, nec Bedæ nec Rabano conformi. Videantur Baronii Notationes. Hieronymi vitam poſt alios diligentius collegit Marianus Victorius, alias alii ſpoponderunt, nobis viam præſignavit Tillemontius tomo 12, multa erudite diſponens, quæ Actis Hieronymianis illuſtrandis utiliſſime ſubſervient, uti & ea quæ in nupera operum Hieronymianorum, & ſecuta vitæ Gallicæ editione, à Martianæo obſervata ſunt, cum plurimis noſtris monumentis, tum manuſcriptis, tum excuſis ſuo loco in Actis examinanda, & pro inclytiſſimi Sancti merito, luculentius exornanda. Locum hic ſibi poſtulat metricum Wandelberti non adeo rude encomium:

Interpres legis veteriſque novæque probatus,
Inſtructor doctrinæ, hæreſis damnator iniquæ,
Hieronymus pridie Septembrem claudit ovantem.

Qui ultimum locum implet Placentiæ *Antoninus*, nobis *confeſſor*, is in Corbeienſi vocatur *Antoninus martyr*, in aliis vero Hieronymianis apographis *Anthonius* vel *Antonius* ſimpliciter, abſque ullo titulo. De eo multa diſquirit Florentinius, lectores remittens ad II & III Septembris, quibus diebus etiam nos de variis *Antoninis* & *Antoniis* abunde egimus, nec modo quidquam magnopere occurrit, quod verſatas ibi tenebras novo ſplendore diſpellat. Acta apud Petrum in Catalogo lib. 8 cap. 133, *martyrem* prædicant, *qui de Placentinis finibus egreſſus, per Orientales provincias pertranſiverit, & multa miracula fecerit; demum ad urbem ſuam rediens* &c. Supponitur fuiſſe nihilominus ex legione Thebæa. Crediderim, & titulum & officium ex Petro in Romanum hodiernum perperam, ni fallor, irrepſiſſe. *Antonini* hujus & alterius *Antonini Appamienſis* Acta quoquo pacto confundi agnovere Ferrarius & Florentinius: nos, ne hic tricis involvamur, hæc omnia ſuo loco diſcutienda relinquimus. Certe haud dubium eſt, quin Uſuardus ex aliquo Hieronymiano Antoninum acceperit, cum aliis omnibus Martyrologis incognitus ſit, etiam Adoni, cui Uſuardi verba ab aliquo adſcripta fuerint, à Moſandro & Roſweydo rejecta. Pluribus opus non eſt, ut textus Uſuardini integritas ſtabiliatur. *Antonini.*

AUCTARIA.

Honorii. ANTVERP-MAJ. Textui puro ſubdit: *Item ipſo die civitate Dorobernia, ſancti Honorii archiepiſcopi & confeſſoris.*

ROSWEYD. In textu non omnino purus eſt, & in fine adjicit: *Ipſo die, depoſitio ſancti Honorii archiepiſcopi. Qui quintus a beato Auguſtino, genti Anglorum verbum Dei prædicavit.* *Honorii.* *Item, ſanctorum Tharaci, Probi & Andronici, quorum geſta habentur.* *Tharaci & ſociorum.* Imo præſidialia ipſa Acta integre edita ſunt à Roſweydo anno MDCVII & etiam ab aliis. At cur hac die referantur neſcio, quandoquidem paſſi ſint XI Octobris, ut ibi dicemus.

PULSANEN. Primo loco de Hieronymo, pure. Tum: *Romæ, paſſio ſanctarum virginum Fidei, Spei & c.* *Piſtis, Elpis, Agapis & Sophiæ matris earum, quæ eſt Sapientia.* Vide I Auguſti. In martyribus Solodorenſibus reſcindit elogium. Antonino Placentino tribuit titulum *martyris*.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. In prima puri, *De Hieron.* de Hieronymo poſt *presbyteri*, interſerunt: *Qui omnium ſtudia litterarum adeptus atque probatiſſimorum monachorum imitator eſt factus. Obiit autem anno* &c. ut in textu. De Antonino, recte.

MUNERAT. Poſt textum purum, addit: *Pariſius, ſolemnitas ſanctarum noſtræ redemptionis reliquiarum, ibidem in ſacra capella regia, a beatiſſimo rege Ludovico honorifice reconditarum.* *S. Crucis Pariſiis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. & DANIC. Sic incipiunt: *Apud Bethleem Juda, depoſitio ſancti Hieronymi presbyteri, viri ſanctiſſimi & in Scriptura ſacra eruditiſſimi. Hic omnium ſtudia litterarum adeptus, probatiſſimorum quoque monachorum imitator factus, obiit anno* CCCCXXIII (ANTVERP-MAX. CCCCIII) *ætatis ſuæ anno* XCVIII, *menſe* VI. (DANIC. rotunde, *anno* XCIX.) Melius alii obiiſſe Hieronymum ſtatuunt anno CCCCXX. In reliquis codices ſatis puri ſunt. *De Hieron.*

ALBERGEN. De ſancto Hieronymo præter jam dicta, poſt *presbyteri* interponit: *Glorioſi Doctoris, & Eccleſiæ Romanæ Cardinalis. Hic omnium ſtudia* &c. ut præcedentes. *De Eodem.*

CENTULEN. *In Galliis caſtro Solodoro, ſanctorum martyrum Victoris & Urſi, qui fuerunt ex glorioſa legione Thebæorum. Apud Bethleem Juda, depoſitio ſancti Jeronimi presbiteri & abbatis, per quem omnis divina ſcriptura apud Latinos ad tenorem veritatis eſt redacta. Placentia, ſancti Antonini confeſſoris.* Vide ſupra Obſervationem. *Textus contractus.*

BRUXELLEN. Poſt *imitator*, auget Hieronymi elogium his verbis: *Eumdem annorum numerum, quem & alter Dei genitricis miniſter, Johannes Evangeliſta complens, ætatis ſuæ anno* XCIX *quievit in Chriſto. De quo quidam in viſione nocturna quemdam quaſi in codice legentem hos verſus audivit:* *De Hieron.*

Græcia miratrix nullo plus gaudet alumno:
Si numerabit avos repetens ab origine prima,
Plusquam laudatur, eſt quod laudetur in illo.

In Victore & Urſo, quos ſecundo loco refert, *De Victor. & Urſo.*

etiam

etiam interpolatus eſt, hæc inter alia ex Adone inſerens: *Qui cum illic furorem Maximiani tyranni declinantes ſeceſſiſſent, ipſius juſſu tenti, primo diris ſuppliciis excruciati, ſed cæleſti ſuper eos lumine* &c. In ultima purus eſt.

HAGENOYEN. in prima aliquantum interpolatus, de Hieronymo plura narrat, ſed quæ ab Adone verius deducuntur. Tum addit: *In Angia majori Conſtantienſis diœceſis, ſanctæ Fortunatæ virginis & martyris, & fratrum ſuorum Torpontii, Evagriſti & Priſciani martyrum.* *Fortunatæ & fratrum.* Coluntur hi Sancti & in codicibus referuntur XIV Octobris, quo die vide Auctaria. In ultima purus eſt.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Hieronymi presbyteri confeſſoris. Victoris & Urſi martyrum ex legione Thebæorum. Anthonini confeſſoris.* (Additur in margine, *in Mart. Rom martyris*) *Romæ, Arethæ martyris & aliorum quingentorum* *Arethæ & quingent. Leopardi.* (notatur denuo, *in Martyrologio Romano ſequenti die*) *Leopardi martyris.* Vide de hoc etiam Romanum.

Ceraunii. REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Eodem die, ſancti Seraunii Pariſienſis epiſcopi.* Vide Auctaria Uſuardina ad XXVII Septembris.

Piſtis &c. VATICAN. num. 5949. Adjicit: *Romæ, ſanctarum virginum Piſtis, Elpis, Agapis, & Sophiæ matris earum.* Jam dixi recurrendum ad I Aug.

CODEX CASTRI KAROLI *In Galliis caſtro Soledoro, quod eſt ſuper Prulam fluvium*, &c.

Lendomiri. BIZUNTICEN *Catalannis, ſancti Lendomiri confeſſoris.* Alii ſcribunt *Leodemiri* &c.

Ledomari. REMENS SS. Tim. & Apoll. *Catalaunis, ſancti Ledomari epiſcopi & confeſſoris.*

De Hieron. EDITIO LUBECO-COL. *Apud Bethleem Judæ, depoſitio glorioſi Hieronymi presbyteri & Doctoris, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis. Hic omnium ſtudia litterarum adeptus, Latina, Græca, Hebraica & Chaldæa eruditus fuit; Hieroſolymam venit, & viſitatis locis ſacris a Cyrillo epiſcopo Hieroſolymitano locum præſepis Domini petivit & obtinuit, & ibidem monaſterium fundavit, imitator probatiſſimorum monachorum factus, cœpit vivere cum fratribus ſibi in charitate adjunctis, ſecundum regulam a ſanctis Apoſtolis conſtitutam. Hic poſt perfectam, placitamque Domino converſationem, poſt multos labores, quos in deſcriptione librorum ad ædificationem Eccleſiæ deſudaverat, tandem obiit anno Domini* CCCCXXIII, *ætatis vero ſuæ anno* XCIX, *ſepultus in ore ſpeluncæ præſepis Domini.* De Victore & Urſo, fere ut ſupra. In Antonino, pura eſt. Deinde: *Cathalanis, ſancti Leodomeri, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Lauri epiſcopi & confeſſoris. In Babemberga, tranſlatio ſancti Ottonis epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Leopardi martyris.* *Leodomeri. Lauri Tranſlat. Ottonis. Leopardi.*

BELIN. Primo loco de Hieronymo, ut ANTVERP. & MAX-LUBEC. Secundo loco, de Antonino, pure. Sequitur Victoris & Urſi, pure, niſi quod pro *Urſi*, ſcribat *Urſicis*. In fine: *Eodem die, ſanctæ Sophiæ viduæ.* *Sophiæ.* Omiſſis filiabus.

GREVEN. *Romæ, ſancti Leopardi martyris, apud Aquiſgrani nunc quieſcentis. In Anglia, ſancti Honorii archiepiſcopi Cantuarienſis, poſt beatum Auguſtinum quinti.* *Leopardi. Honorii.* *Leodomeri epiſcopi Cathalanenſis & confeſſoris. Tranſlatio ſancti Ottonis epiſcopi Babenbergenſis & confeſſoris.* *Leodomeri. Translat. Ottonis.* *Romæ, depoſitio beati Symeonis monachi & confeſſoris, filii comitis Veromandiæ.* *Symeonis.* *Lauri presbyteri & confeſſoris.* *Lauri.* *Eodem die, beatæ Sophiæ viduæ.* *Sophiæ.* *Rachelis, uxoris Jacob Patriarchæ, quæ interpretatur ovis.* *Rachel.* *Item ſanctæ memoriæ, Jacobi de Viniaco, Ordinis Carthuſienſis.* *Jacobi de Viniaco.* *Hic vitæ contemplativæ ſtudio magno imbutus, loco octavo decimo, itemque viceſimo, Carthuſiæ prioratum tenuit, & poſt mortem miraculis vivere cœpit. Item bonæ memoriæ, Johannes Cornerii monachi Carthuſienſis Ordinis, maximæ ſanctitatis viri.* *Joannis Cornerii.* *Hic die quo primam Miſſam celebraturus erat, cum a ſacriſta vocaretur, reperta eſt cella ejus igneo fulgore coruſcans, & idem vir Dei velut flamma ignis ardens. Ejus etiam meritis litteræ quædam, caſu in ignem copioſum projectæ & poſt longam moram extractæ, in nullo penitus læſæ repertæ ſunt.*

MOLAN. De Hieronymo aliis litteris textui inſerit eadem ferme, quæ ſupra ANTVERP. & MAX-LUBEC. In fine de Sophia, ut BELIN. *Sophiæ.* Item de ſolemnitate reliquiarum Pariſiis, ut MUNERAT. Tum: *Tranſlatio corporis ſancti Vedaſti de loco ſepulturæ ejus in eum quo nunc requieſcit. Tranſtulerunt autem eum beati confeſſores Aubertus & Audomarus.* *Tranſlat. Vedaſti.* *Eodem die, feſtivitas ſancti Leopardi martyris.* *Leopardi.* Dein minoribus typis: *Romæ, nunc in Aquiſgrani quieſcentis.* De tranſlatione ſancti Ottonis, & de S. Honorio, ut GREVEN. ſupra. *Tranſl. Ott. Honorii.* Tum: *Catalaunis, ſancti Leudomiri ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris: de quo canit Eccleſia:* *Leudomiri.*

Leudomire pater filiis ſuccurre potenter,
Ut ſani vivant æternaque gaudia quærant.

In poſterioribus editionibus, de Hieronymo in textu, ut ſupra. In fine de Sophia, ut ſupra. *Babenberga, ſancti Othonis, epiſcopi & confeſſoris, qui convertit Pomeranos.* *Ottonis.* *In Anglia, ſancti Honorii archiepiſcopi Cantuarienſis.* De Leudomiro, fere ut in prima. *Aquiſgrani eodem die, feſtivitas ſancti Leopardi martyris. Die trigeſima, ſancti martyris Gregorii, in magna Armenia.* *Gregorii Armeni.* De ſolemnitate reliquiarum Pariſienſium, & tranſlatione ſancti Vedaſti, ut in prima. Sequitur: *In Andaino monaſterio, tranſlatio corporis beatiſſimi Huberti, Tungrenſis epiſcopi & confeſſoris; quando a beatæ memoriæ Walcando epiſcopo, ejus ſacra oſſa a Leodio ad locum Andainum ſunt tranſlata, anno dominicæ incarnationis* DCCCXXV. *Ubi miraculorum gloria ejus declarantur merita, & fidelium devotione ipſius celebrantur beneficia.* *Tranſlat. Huberti.*

MENSIS OCTOBER

Habet Dies XXXI.

Kalendis. *Die* I.

ROmæ, natalis beati Arethæ martyris & aliorum quingentorum quatuor. Thomis civitate, ſanctorum Priſci, Creſcentis, & Euagrii. Apud Provinciam Luſitaniam civitate Oliſcpona, ſanctorum martyrum Veriſſimi, Maximæ & Juliæ ſororum. Civitate Tornaco, paſſio ſancti Piatonis presbiteri, qui cum beato Dionyſio epiſcopo ejuſque ſociis ab urbe Roma Galliam prædicationis cauſa expetiit, ac poſteą conſummato martyrio migravit ad Chriſtum. Eodem die, tranſlatio ſanctorum confeſſorum Germani & Remigii, quorum prior Autiſiodorenſem, alter vero Remenſem rexit eccleſiam. In portu Ganda, ſancti Bavonis confeſſoris.

Aretha & ſocior. 504. Priſci & ſociorum. Veriſſimi & ſociar. Piatonis. Tranſlat. Germani & Remigii Bavonis.

Puri vel puris proximi ſunt *Praten. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Principio advertenda annuntiationum tranſpoſitio in multis codicibus, & iis quidem, quos puriores cenſemus. Etenim Pratenſis de Piatone agit ante tranſlationem Germani & Remigii; Greven. autem & Molan. tranſlationem præponunt. *Arethæ* ſcribunt omnes. Item *Thomis*, licet Romanum parvum, Ado & Notkerus legant, *Tomis*, & Romanum modernum addat, *in Ponto.* Multis diſputat Florentinius, legendumne ex Hieronymianis *Thmuis*, vel *Thomis* in Ægypto, an potius *Tomis* in Ponto; aſt hæc ad aliud examen ſpectant, nos Uſuardinam ex codicibus lectionem quærimus. Molan. textum corrigit ſcribendo *Luſitanam. Oliſepona, Oleſipona, Oleſipoma* & aliis modis effertur: qui puriores ſunt, ſcribunt ut in textu. Praten. cum paucis habet *Pyatonis.* Greven. & Molan. poſt *Dionyſio*, omittunt *epiſcopo*, & pro *rexit*, ponunt *gubernavit.* Greven. *migravit ad Chriſtum*, mutat in *migravit ad Dominum:* & pro, *In Portu Ganda*, ſubſtituit, *In portu Ganto.* Supereſt notanda maxima inter codices variatio circa tranſlationem jam dictam, quæ in Hieronymiano Lucenſi potius pro natali habetur multorum ſimul conjunctorum: *In Gallia civitate Autiſſiodorenſi, ſancti Germani epiſcopi & ſancti Vedaſti, Remedii & ſancti Piatoni.* Neſcio an hinc fortaſſe nata ſit Uſuardinorum aliquot codicum confuſio, ſic ut Antverp-maj. ſcribat: *Eodem die, tranſlatio ſanctorum confeſſorum & epiſcoporum Germani, Remigii & Vedaſti; quorum prior Antiſiodorenſem, alter vero Remenſem, tertius vero Atrebatenſem gubernavit eccleſiam*, quo ferme modo referunt Antverp. Max-Lubec. & mediæ notæ codices cum Belino & Romano moderno. Herinien. ſervat quidem annuntiationem puram, ſed primum ei locum tribuit, & poſt tres alias etiam purus, inſerit: *Apud caſtrum Atrebatis, ſancti Vedaſti epiſcopi*: pro quo Pratenſi codici

De tranſl. confuſione.

 ad

ad marginem, ni fallor, adjectum eſt: *Et tranſlatio ſancti Vedaſti epiſcopi*; quam tranſlationem Molanus ad diem præcedentem retractam aſſerit, quod hic dies Remigii feſtivitate impediretur. Obiter notabis lapſum Florentinii, qui verba Rabani de Vedaſto infra citanda, Notkero inadvertenter adſcripſit. Vide reliqua in Obſervatione & Auctariis.

Aretha & ſocior. 504. OBSERVATIO. Non ſemel ſuperius obſervatum eſt, raros in Uſuardi Martyrologio Sanctos reperiri (populares Gallos & Cordubenſes ſemper excipio) qui apud antiquorum aliquem non meminerentur. Oppoſita exempla hinc inde dedimus & noviſſime XXI Septembris in Pamphilo martyre Romano, reliquis Martyrologis plane incognito. En tibi ſpecimen aliud in prima hujus diei annuntiatione de *Aretha* & ſociis DIIII. Sudavi affatim, ut vel veſtigium horum Sanctorum alibi invenirem, ſed fruſtra; nam Adonem & hîc & alibi ſæpius perperam à Baronio ejuſque ſequacibus citari, evidentiſſimum eſt. Galeſinius, Ferrarius & recentiores alii numerum illum fingunt & refingunt, adeo ut Bartholomæus Piazza in Emerologio, ſocios ad ſeptem dumtaxat contraxerit, quorum glorioſæ confeſſionis memoriam ſuperſtitem ait, & reliquias per varia Urbis templa diſperſas. Martyrii tempus divinare videntur citati Galeſinius & Ferrarius, ego de tota annuntiatione nihil me compertum habere candide profiteor. *Aretham* alium martyrem apud Homeritas, cum multis ſociis ſub tyranno Dunaan paſſum, de quo Metaphraſtes apud Surium XXIV Octobris, curſim attigimus in Tractatu de Patriarchis Alexandrinis pag. 64. Quidquid interim ſit de Aretha noſtro Romano, negari omnino non poteſt, cum ab Uſuardo, undecumque demum acceptum, vere conſignatum fuiſſe. *Priſci & ſociorum.* Alterius annuntiationis fons patentiſſimus eſt, nam de tribus illis Martyribus meminere Hieronymiana, tametſi hinc inde luxata. Clare eos ſignat Romanum parvum, ex quo Ado, ex hoc Notkerus & Noſter, iiſdem ubique terminis, niſi quod Uſuardus pro *Creſcentii*, vel ut Hieronym. *Creſcentis*, poſuerit *Creſcentis*. *Ulyſſiponenſes martyres* inter antiquos ſolus memorat Florus in Bedæ auctario, quibus & elogium concinnavit. *Veriſſimi & ſocior.* At ſi Flori & Uſuardi textus conferas, facile perſpicies (quod alibi etiam monui) alterum alteri notum non fuiſſe. Ita ſcribit ille: *Eliſſipona civitate, paſſio ſanctorum Veriſſimi, Maximi & Juliæ, qui paſſi ſunt ſub Datiano præſide* &c. Baronius in Romano legit: *Qui in perſecutione Diocletiani paſſi ſunt.* Noſter nullam temporis notam *Piatonis.* appoſuit, quod fortaſſe (ita quidem conjicio) nullam ejus notitiam in Hiſpania, unde Martyres illos cum Cordubenſibus afferre potuit, inveniſſet. *Piotonis* vel *Platonis*, aliàs *Piati*, memoria Hieronymianis à Florentinio adjecta cenſetur, nec illam inde accipere debuit Uſuardus, qui procul dubio Acta vidit, ex quibus elogium contextum eſt. Laborarunt nonnulli in nomine *Dionyſii* & *Quintini*, quorum alterutri ſocius in Galliam ex urbe profectus ſit: verum hic ſcrupulus facile tollitur, ſi utrique compoſitum aſſeramus. Acta Piatonis, ſuſpecta ſunt, quod ex aliis conſimilibus profluxiſſe videantur, ſed de ea controverſia ſuo loco agendum erit. De tranſlationum confuſione ſuperius dictum eſt. *De Remigio Germ. &c.* Hîc obſervandum, Bedam ſcripſiſſe: *Feſtivitas ſancti Remigii, Remis civitate.* Romanum parvum: *Et Remis civitate, ſancti Remigii epiſcopi.* Ado elogii vice aliqua addidit, & ex eo Notkerus, quæ etiam magis ad natalem vel depoſitionem quam ad tranſlationem pertineant. Et ita loquitur Rabanus de Germano atque Vedaſto, cujus verba hîc recitari merentur: *In Galliis civitate Antiſiodorenſe, depoſitio ſancti Germani epiſcopi. Remis civitate, Remedii epiſcopi. Adradis* (pro *Atrebatis*) *civitate, beati Vedaſti epiſcopi. Ganda monaſterio, ſancti Rabonis epiſcopi. Quorum omnium converſationes & geſta miraculis plena, conſcripta habentur.* De feſto Remigii ſolenni, ſeu, ut aiunt, in populo pro diœceſi Remenſi, dictum eſt XIII Januarii; Germani autem retulimus XXXI Julii; Vedaſti VI Februarii. Illuſtria Remigii geſta & hiſtorice & oratorie deducta in Actis noſtris non minimam Octobris partem occupabunt, licet antiquiſſima eorum collectio, ex qua Fortunatus Pictavienſis compendium edidit, periiſſe dicatur. De Germano Autiſſiodorenſi ea omnia hîc narrat Viennenſis & contrahit Notkerus, quæ melius proprio die collocata fuiſſent. Ceterum in tanta lectionum varietate, puto Uſuardi textum *Bavonis.* à nobis ſincere redditum. Conſuli poſſunt notationes Baronii. In *Bavone*, qui non Adoni, ſed Uſuardo primùm tribuendus eſt, conveniunt codices. Acta ejus primigenia protulit Mabilio ſeculo 2 Benedictino à pag. 394, quæ cum Theodoricianis collata, ſuo tempore illuſtrabuntur. Ad poſtremas annuntiationes pertinent Wandelberti verſiculi:

Francos qui primus docuit domuitque feroces
Remigius, proprio Octimbrem præſignat honore:
Germanuſque ſimul doctrina inſignis & actu,
Tum propriam munit meritis Antiſiodorum;
Qui oceano fidei refugas & dogma nefandum
Reppulit, & ſignis te picta Britannia texit.
Hos virtute Bavo & ſancto comitatur honore.

AUCTA-

AUCTARIA.

De Piatone. HERINIEN. Præter dicta, hoc habet peculiare, quod de Piatone ſic incipiat: *In pago Medenentiſe, natalis ſancti Piatonis* &c. Vide Variantes.

TORNACEN. Caret duabus primis. In reliquis purus eſt, ſed in fine adjicit. *Vedaſt. &c.* *Eodem die, Vedaſti, Waſnulphi & Tradonis.*

ANTVERP-MAJ. Hic per aliquot folia recentiori manu reſcriptus, mendis ſcriptoris refertiſſimus eſt. De ejus Auctario jam diximus.

Remigii. Germani. Vedaſti. ROSWEYD. Incipit: *Remis, Remigii epiſcopi & confeſſoris. Antiſiodoro, Germani epiſcopi & confeſſoris. Atrebatis, Vedaſti epiſcopi & confeſſoris.* Tum de Bavone, Piatone, Aretha, Thomitanis & Luſitanis, ſatis pure.

PULSANEN. Pro *Aretha*, habet *Hermetis.* Deſunt annuntiationes Luſitanorum, Piatonis & Bavonis, ut ferme quotidie deficit.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. & DAVERONEN. In tribus primis ſatis puri ſunt. *De iiſdem.* Tum: *Eodem die, tranſlatio ſanctorum confeſſorum Germani, Remigii, Vedaſti. Quorum prior Antiſiodorenſem, alter vero Remenſem gubernavit eccleſiam; tertius vero Atrebatenſem atque Cameracenſem.* Cetera puri ſunt.

MUNERAT. Puritati proximus eſt, ſolum in *Piati Carn.* fine addit: *Apud Carnotum, Piati martyris.* Adjectum forte ex inſcitia. Vide BURDEGALEN.

ANTVERP. MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & ALBERGEN. Incipiunt: *Remis civitate, tranſlatio ſancti Remigii epiſcopi & confeſſoris.* *De Tranſl. trium epp.* *Ipſo die, tranſlatio ſanctorum confeſſorum Germani & Vedaſti, quorum primus Antiſiodorenſem, alter vero Atrebatenſem & Cameracenſem gubernavit eccleſias.* Sequitur de Aretha, Thomitanis & Luſitanis, pure. Omnes præter ALBERGEN. Piatoni tribuunt titulum *epiſcopi.* In fine de Bavone ſic ſcribunt: *In portu Gandavenſi, depoſitio* &c.

Nicetii. DANIC. Superioribus ſimilis, penultimo loco interſerit: *Treveris, ſancti Nicetii epiſcopi.* Colitur v Decembris.

CENTULEN. *Roma, beati Aretha martyris, cum ſociis ſuis* DIIII. *Antiſiodoro, depoſitio ſacratiſſimi corporis beati Germani epiſcopi & confeſſoris, qui obiit apud Ravennam Italiæ civitatem* II *Kal. Auguſti. Remis Francorum metropoli, tranſlatio ſancti* *Additur de tranſlat.* *Remigii archiepiſcopi & confeſſoris. Atrebas, tranſlatio ſancti Vedaſti epiſcopi & confeſſoris. In territorio Tornacenſi, ſancti Piati preſbyteri martyris, qui a Roma Gallias venit in comitatu ſancti Quintini. Cœnobio Ganda, depoſitio ſancti Bavonis confeſſoris & monachi, quem B. Amandus pontifex a ſeculi vanitate converſum, ad cæli gloriam feſtinare* *Vulflagii.* *perdocuit. In pago Pontivo, natalis ſancti Vulflagii presbyteri & confeſſoris.* Colitur VII Junii. Vide Acta ejus eo die illuſtrata.

BRUXELLEN. *Remis, tranſlatio ſancti Remigii* *DeRemigio.* *archiepiſcopi & confeſſoris. Qui antequam naſceretur per Montanum monachum cæcum, ex nomine pronunciatus eſt. Quo nato, idem Montanus de lacte Ciliniæ matris ejus oculos linient, illuminatur. Hic Idibus Ianuarii migravit ad Chriſtum, ſed hac die feſtum ſuæ tranſlationis celebratur. Antiſiodoro, tran-* *De German.* *ſlatio ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris. Cujus dies depoſitionis cadit pridie Kal. Auguſti. Attre-* *De Vedaſto.* *batis, tranſlatio ſancti Vedaſti epiſcopi & confeſſoris. Qui a beato Remigio epiſcopus ordinatus, Cameracenſem ſimul & Atrebatenſem rexit eccleſias, &* VIII *Id. Februarii migravit ad Chriſtum.* Sequitur de Piatone, Aretha, Thomitanis & Luſitanis, ſatis pure. Tum: *Item ſancti Wa-* *Waſnulfi.* *ſnulphi martyris. In pago Medenenſi, Piatus* *Piati.* *pro Chriſto patitur. In portu Gandavo, depoſitio beati Bavonis confeſſoris. Qui ex comite Ha-* *De Bavone.* *sbaniæ ferociſſimo converſus, in Gandavo ſub beato Amando ſibi monaſterium ſtatuit, cui Florbertum abbatem præfecit. Hic in hora ſui tranſitus, ſancta Gertrudis, ſua cognata, Novella orantis apparuit, petens ut mox veſtes ſepulturæ aptas ſibi pararet. Treveris, ſancti Nyceſii epiſcopi & confeſſoris.* *Nicetii.* Vide DANIC. ubi diximus, coli v Decembris.

HAGENOYEN. In prima & ſecunda purus, tertio loco ſic habet: *In pago Medenentinſe,* *De 3 epp.* *civitate Tornaco, natale ſancti Piatonis martyris. Qui* &c. In tranſlatione conjungit tres, ut ANTVERP. MAX-LUBEC. &c. In Luſitanis, ſatis purus eſt. Tum. *In pago Gandavenſi Flandria, depoſitio ſancti Bavonis monachi & confeſſoris. In epiſcopatu Tridemienſi, ſancti Re-* *Remedii.* *medii confeſſoris.* Nec *Tridemienſi* intelligo, nec *Tridentinenſi*, ut alii loquuntur. Vide ſis Caſtellanum in primo Bimeſtri pag. 231, ubi de Remigio. Sequitur: *In Babmberg, ſancti Ottonis epiſcopi & confeſſoris.* De eo actum *Ottonis.* die præcedenti. *In Salſa, tranſlatio ſanctæ Al-* *Tranſlat. Albeydis.* *beydis imperatricis.*

AQUICINCT. In tranſlatione etiam tres conjungit, & de Vedaſto ita addit: *Tertii vero cor-* *De 3 epp.* *pus angelica revelatione a ſanctis epiſcopis Autberto & Audomaro a ſede pontificali, in loco ubi nunc veneratur, tranſlatum eſt.* In fine: *Et de-* *Waſnulfi.* *poſitio ſancti Waſnulfi confeſſoris.*

AMBIAN. *Cœnobio Centula, dedicatio eccleſiæ beatæ Mariæ Virginis, & beati Petri Apoſtolorum principis, & ſancti Richarii confeſſoris.* Plane mirum eſt, talem eccleſiæ dedicationem in ipſo illius cœnobii Martyrologio non ſignari.

MATRIC. CARTUS-ULTRAJECT. *Remigii* *DeRemigio.* *epiſcopi & confeſſoris, cujus feſtum hic celebratur in Ordine, quando ſcilicet tranſlatio ejus accidit, quia in die obitûs propter octavas Epiphaniæ & commemorationem ſancti Hilarii non vacat. Pya-* *Pyaton. ep.* *tonis primi Tornacenſis epiſcopi & martyris.* Notatur in margine: *de epiſcopatu Piatonis vide magnam quæſtionem. Bavonis confeſſoris in Gandavo, ubi corpus ejuſdem requieſcit.*

REG. SUEC. num. 130. *Item ſancti Vedaſti.* *Vedaſti.*

IN VATICAN. ſub. num. 5949. Deſunt Luſitani, Piatus & Bavo.

FLORENTIN. *Treveris, beati Nicetii epiſcopi* *Nicetii.* *& confeſſoris.* Jam diximus, coli v Decembris.

BURDEGALEN. *Civitate Carnoto, paſſio ſancti Pietonis presbyteri, qui cum beato Dionyſio* &c. *Piat. Carn.* Si legas *Tornaco* & *Piatonis*, habebis textum. Vide MUNERAT. & hic infra.

*BIZUNTICEN. *In pago Carnotenſi, natalis ſan-* *De eodem.* *cti Piatonis, qui cum beato Dionyſio* &c.

EDITIO LUBECO-COL. Tres tranſlationes in *De 3 epp.* tres articulos dividit. De Piatone poſt *expo-* *De Piaton.* *ſitit*, addit, *ac poſtea ſub Diocletiano, conſummato martyrio migravit ad Dominum. Treveris civita-* *Nicetii.* *te, monaſterio ſancti Maximini, natale ſancti Niceeii, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, totius ſanctitatis viri, &* [qui] *Trevericum populum, adhuc in corpore vivens, ab inguinaria peſte ſuis precibus liberavit.* In Thomitanis & Luſitanis ſatis

pura eſt. De Bavone habet, ut ANTVERP-MAX. &c. Tum de Aretha, pure. *Melori.* *Eodem die, ſancti Melori martyris.* Vide Caſtellanum. *Waſnulſi.* *Item ſancti Waſnulphi,* aliàs *Baſanulſi.*

BALIN. Jam dixi, hunc etiam Germani, Remigii & Vedaſti tranſlationem ſimul conjunxiſſe. *De 3 opp.* In reliquo textu prima editio ſatis pura eſt, niſi quod pro *Ganda*, ſcribat *Gada*, & pro *Bavonis*, *Pavonis*. Et hæc altera editio quidem corrigit, ſed in fine gratis repetit: *Attrebatis, ſancti Vedaſti episcopi & confeſſoris.* *Vedaſti.*

GREVEN. *Meloris martyris. Treveris, depoſitio ſancti Nicetii episcopi & confeſſoris. Item ſanctorum confeſſorum Remedii, Abro, qui & Deodatus, David, diſcipulorum ſancti Germani episcopi. Imeri confeſſoris. Item, Waſnulphi confeſſoris. Attrebatis, tranſlatio ſancti Vedaſti, cui interfuerunt ſancti Lambertus Tungrenſis, Auſbertus Rothomagenſis, & Audemarus Taruanenſis, qui lumen oculorum amiſerat. Cumque precibus ſanctorum epiſcoporum præſentium & meritis beati Vedaſti viſum recuperaſſet, moleſte tulit, atque ut iterum excæcaretur obtinuit. Tranſlatio ſancti Autberti Cameracenſis episcopi & confeſſoris. Item Cathalogus Sanctorum huc reponit memoriam quorumdam juſtorum antiquorum, ſcilicet Mathathiæ, patris Judæ Machabei, Jonathæ & Simeonis filiorum ejus: qui quanta pro patriis ſanctiſque Dei legibus egerint & paſſi fuerint, Machabæorum libri plene edocent. Additur his Johannes, Symeonis ſupradicti filius. Item memoria Oziæ ſacerdotis ſummi, viri eximia modeſtia & ſobrietatis, ab impio Andronico innocenter occiſi. Item Eleazari, viri de primoribus ſcribarum à puero optimæ converſationis, qui cum urgeretur contra legem ad carnes porcinas, miro animi libertate & fortitudine renuens, tormenta ſuſtinuit,* [&] *adoleſcentibus exemplum fortis relinquens, honeſto morte perfunctus eſt.* Nihil de his in aliis codicibus.

Meloris. Nicetii. Remedii & ſociorum. Imeri. Waſnulſi. Tranſlat. Vedaſti. Tranſlat. Autberti. Judæ & aliorum ex Machab.

MOLAN. *Item ſancti Fronti episcopi, cujus geſta miraculis plena conſcripta habentur.* Vide Rabanum. Colitur xxv Octobris, ſub nomine *Frontonis.* *Fronti.* *Item in cœmeterio* [civitatis Hannoniæ quæ dicitur] *Condatum nomine, ſancti Vuaſnulphi confeſſoris, qui de Scotia inſula veniens in ſultum Ceraſin, in loco qui nunc vocatur Cella, multis diebus vitam laudabiliter duxit. Poſtea vero ad monaſterium Dei genitricis Mariæ Condatum nomine perveniens, ibi Domino ſervivit uſque ad obitum.* *Waſnulſi cum elogio.* *Treveris, ſancti Nicetii episcopi & confeſſoris, qui de utero matris ſanctus fuit; nam ab ipſo ortus ſui tempore mirabiliter clericus deſignatus eſt. Cum partu itaque fuiſſet effuſus, toto capite, ut eſt conſuetudo naſcentium, a capillis nudo, egreſſus eſt, in circuitu modicorum ordine pilorum apparente.* *Nicetii cum elogio.* Editiones aliæ pro *Dionyſio*, ponunt *Quintino* Et ad *Bavonis*, aliis etiam litteris addunt, *cujus geſta habentur.* Deinde textui adnectitur: *Civitate Treveris, ſancti Nicetii episcopi, totius ſanctitatis viri:* & aliis litteris, *qui ab ortus ſui tempore mirabiliter clericus deſignatus eſt. Condato, ſancti Waſnulphi confeſſoris.* De Fronto, ut in prima. Demum: *Die prima, ſancti Romani melodi.* Ex ſolito Horolog. *Romani melodi.*

VI *Non.* — *Die* 2.

Eleutherii, cum aliis plurimis. APud Nicomediam, natalis ſancti Eleutherii martyris, cum aliis innumeris, quorum jubente Diocletiano imperatore, alii gladiis obrruncabantur, alii ignibus cremabantur, alii in mare præcipitabantur; ſed horum primus Eleurherius, cum diu cruciatus, per ſingula tormenta validior redderetur, martyrium victoriæ ſuæ, ignibus velut aurum examinatus, complevit. In terrirorio *Leodegarii* Adartenſi, paſſio beati Leodegarii Auguſtudunenſis epiſcopi, quem variis injuriis & diverſis ſuppliciis pro veritare afflictum, Ebrcinus Major domus regiæ interfecit. *Sereni.* Ipſo die, ſancti Sereni confeſſoris.

Pro textu ſtant *Praten. Herinien. Antverp-maj.* & *Greven.*

VARIA LECTIO. Præcipua diverſitas occurrit in principio, ubi Praten. & Antverp-maj. ſyntaxim habent non ſatis rectam; *quorum jubente Diocletiana acervatim collecti, alii gladiis* &c. Nec Munerati conſtructio exacta eſt; *quorum multitudo, jubente Diocletiano, acervatim collecta, alii gladio* &c. Melius Herinien. cum Antverp. Max Lubec. & aliis; *quorum, jubente Diocletiano, ſæviſſimo imperatore, alii gladiis* &c. Verum adjectum videtur epitheton *ſæviſſimo*, ſic ut, meâ quidem ſententiâ, brevius & nitidius legant Greven. & Molan.; *quorum, jubente Diocletiano imperatore, alii gladiis* &c. Eſt in Greveno, *concremabantur.* Deinde *cruciatus diu*; reliqui habent, ut in textu. Antverp-maj. ut nuper dixi, mendis ſcatet, ſufficiant paucula: *Adaracenſi*, pro *Adartenſi*, *Ebortnus, Serini* &c. Scribit tamen cum reliquis omnibus *afflictum*, contra quam legat Praten. ſolus, *affectum.* Videatur Ado.

Eleutherii & aliorum. OBSERVATIO. Hîc veroſimiliter ſub una annuntiatione denuo celebrantur fortiſſimi illi athletæ omnes, qui Nicomediæ coronati ſunt, forte exeunte Martio, occaſione famoſæ conflagrationis palatii Diocletianæi, de qua videndi Euſebius & Lactantius, alibi à nobis citati, dum de particularibus huius turmæ Sanctis ageremus, præſertim XII Martii, XXVII Aprilis & IX Septembris. Hieronymiana hodie ſolum Eleutherium

Digitized by Google

therium nominant, his verbis: *In Nicomedia, Eleutheri, cujus geſta habentur.* Ultimam partem reſecuit Rabanus, forte quia nulla hujus ſancti Acta reperire potuit. Romanum parvum breviter & nitide rem totam colligit: *Nicomediæ, Eleutherii martyris ſub Diocletiano, & innumerabilium aliorum, quos iratus Diocletianus pro incenſo palatio, diverſis tormentis odio Chriſtiani nominis occidit.* Paulo diffuſior eſt in Adone narratio, a Petro in Catalogum hinc tranſlata, ex qua etiam Noſter totum ſuum elogium contraxit. Nicomedienſem carnificinam diligenter evolvit Tillemontius tom. 5 a pag. 23.

Dubium eſt, utrum *Leodegarius* ad codices Hieronymianos ſpectet. Florus a noſtris editus eum certò poſuit, elogio tamen ab Adonis & Uſuardi phraſi tam diverſo, ut nihil commune habeant præter rei ſubſtantiam. Errat Rabanus, dum legit: *In Gallia, natale ſancti Leudegarii epiſcopi & confeſſoris:* atque in eo hallucinari videtur, quod *Leudegarium*, hoc die, nominet, tamquam diſtinctum à *Leutgario* Auguſtodunenſi epiſcopo, cujus paſſionem paulo fuſius celebrat die ſequenti. Ado martyrium collocat, *In Atrebatis, villa Sircinio* (Notkerus deſcripſit, *in Atratis.*) Noſter cetera omnia ex Adone deſumens, ſic poſitionem extendit, ut pagum vel provinciam Arteſiæ, pro villa Sircinio ſubſtituerit, quomodo etiam ſcripſit Hagiologium Franco-Galliæ a Labbeo editum, quod alibi diximus ſæpe ex Uſuardo tranſumptum eſſe. Leodegarii Acta duplicia ſunt, à Mabilione aliiſque edita & poſtea a nobis accuratius cum Mss. noſtris conferenda & recenſenda. In veteri Miſſali Gothico ſeu Gallicano, Miſsâ honoratur, ut vide in editione Thomaſii pag. 375. Eum hodie ſolum cecinit Wandelbertus: *Leodegarii*

Mox ſextum Nonarum Leodegarius ornat,
Seditione potens quem Dux populuſque peremit.

Hactenus textus noſter ex Adone profluxit. Qui poſtremum locum occupat *Serenus*, is ab Uſuardo primum, ex privata notitia conſignatus eſt, in Romano moderno prætermiſſus, forte quod in Belino repertus non ſit, aut Reformatoribus non ſatis cognitus, utpote quem Uſuardus ſolo dumtaxat nomine indigitavit. Maurolycus eum recte adſcripſerat *Caſtro Cantumerulæ*, & ſic in Actis noſtris Mss. quæ in nonnullis valde mira ſunt, notatum invenio, appoſito nomine Gallico *Chante-merle*, quæ abbatia eſt Canonicorum regularium Ordinis S. Auguſtini. Caſtellanus ſolertiſſimus aliàs nominum, & Sanctorum, & locorum inquiſitor, eorumque, ignoſce voci barbaræ, latiniſator, id hoc die in Martyrologio ſuo univerſali neglexit, quando teſtatur Serenum maxime honorari in *Montier-la Celle*, non procul ab urbe Trecenſi. Suppoſuit, nimirum, facile occurſurum *Monaſterium Cellenſe*, ſeu cœnobium a Cella denominatum. Ut clarius loquar, intellige prioratum Cellenſem, Ordinis ſancti Benedicti, quarta leucæ parte diſtantem à prædicta abbatia Cantumerulenſi. Atque hæc ad Sancti notitiam pro inſtituto noſtro ſufficiant. *Sereni.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret annuntiatione prima de martyribus Nicomedienſibus, in reliquis omnibus plane purus eſt.

ROSWEYD. In prima & ſecunda annuntiatione ſatis purus, omittit tertiam.

PULSANEN. In prima mutilus eſt, expunctis omnibus poſt *innumeris*. In duabus aliis purus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIANUS & ANTVERP MAX. In prima & ſecunda ſatis puri ſunt, habent tamen poſitionem Leodegarii ex Adone; & loco tertiæ, legunt: *Eodem die, ſancti Gerini martyris, fratris beati Leodegarii. In Antiochia, natale ſanctorum Primi, Quirilli & Secundiani.* De his agit Romanum. *Gerini. Primi & ſocior. um.*

De Leodeg. MUNERAT. De Leodegario, pro textu Adoniano & noſtro, legit: *Quem ernutis oculis, lingua & labiis præciſis, cum non ceſſaret prædicare verbum Dei, fecit Ebroinus Major-domus regiæ decollari.* Pro *Sereni*, habet *Severi*.

MOLAN. Importune textui intrudit; *In territorio Atrebatenſi*, & litteris curſivis *Villa Sercinio*, ex Adone. Sed defectus ejus præcipuus eſt, quod annuntiationem ultimam expunxerit.

LOVANIEN. Similis eſt ANTVERP. MAX-LUBEC. &c. niſi quod in prima truncatus ſit.

ALBERGEN. Totum textum habet, ut ANTVERP. &c. Sed ei præfigit: *Romæ, natale ſancti*
EuſebiiPP. *Euſebii Papæ & martyris. Hic à beato Petro exitus* XXXII. *Hujus tempore inventa eſt Crux Domini Ieroſolymis* IV[V] *Non. Maii, & Judas baptizatus eſt, cui nomen poſtea Quiriacus.* In Romano ponitur XXVI Septembr. Vide ibi notam Caſtellani.

ULTRAJECT. LEYDEN. & DANIC. His anteponunt: *In Aſſiſio civitate, tranſlatio ſanctæ Claræ virginis.* Quæ verba in DANICO extra ordinem & quantum apparet, alia manu appoſita ſunt *Tranſlat. Claræ.*

CENTULEN. *Apud Nichomediam, ſancti Eleutherii martyris. In territorio Atrebatenſi, paſſio ſancti Leodegarii, Auguſtidunenſis epiſcopi & martyris. Eodem die, ſancti Sereni confeſſoris. Item ipſo die, ſancti;* Deeſt nomen & minori ac recentiori manu appoſitum *Huini* (forte voluit dicere *Gerini*) *martyris*, de quo ſuperius. *Textus contractus. Huini.*

BRUXELLEN. Incipit. *In territorio Atrebatenſi villa Syricino, paſſio ſancti Leodegarii Auguſtidunenſis epiſcopi. Qui pro juſtitia veritatis primo in Luxonie monaſterio retruditur, & ab illo revocatus capitur, quem Ebroinus Major regiæ domus, poſt oculorum evulſionem & linguæ ac labiorum abſciſionem decollari mandavit. Cujus meritum multis miraculis poſt mortem declaratur. Eodem die, ſancti Gerini martyris, fratris beati Leodegarii. Quem Ebroinus lapidibus obrutum interfecit. Romæ, natale ſancti Euſebii Papæ & confeſſoris. Cujus tempore, ut ipſe in epiſtola ſua ſcribit, inventa eſt Crux ſancta, & ideo inventionem ſanctæ Crucis V Non. Maii ſolemniter* *De Leodeg. De Gerino. Euſebii.*

lempniter celebrari inſtituit. Sequitur de Eleutherio & ſociis Nicomedienſibus, pure. In fine: *In* *Primi & ſociorum.* *Antiochia, natale ſanctorum Primi, Quirilli, & Secundiani.* Demum de Sereno, pure.

HAGENOYEN *Romæ, natale ſancti Euſebii Papæ* *De Euſebio.* *& martyris. Hic a beato Petro extitit XXXII, qui paſſus eſt ſub Diocletiana perſecutione. Hujus tempore creditur inventa fuiſſe ſancta Crux Domini Hieroſolymis, V Non. Maii, quam & celebrem diem Chriſtianis ipſe inſtituit, & Judas, qui & Quiriacus, baptizatus eſt.* In Eleutherio, ſatis purus eſt. De Leodegario longam habet hiſtoriam, quæ apud Surium ſincerior legi poteſt. Tum: *Ipſa die,* *De Gerino.* *Gerini, fratris ſancti Leodegarii martyris, quem idem Ebroinus ligatum ad ſtipitem lapidibus obrui* *Apollinaris.* *præcepit. Item ſancti Apollinaris epiſcopi & martyris.* Deſideratur poſitio.

DAVENTRIENSIS, CODEX CASTRI-KAROLI, GOLLIAN. & CALDIACEN. In fine paulo brevius ſcribunt: *ſancti Sereni confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Leodegarii epiſcopi & martyris. Eleutherii martyris, apud Nicomediam cum aliis multis.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Sereni.* Adjicitur: *Beneventi, natalis ſancti Modeſti levitæ* *Modeſti. Euſebii.* *& martyris. Romæ, natalis ſancti Euſebii Papæ, qui ſedit in epiſcopatu annis duobus.*

Primi &c. Euſebii. FLORENTIN. *In Antiochia, ſanctorum martyrum Primi, Cirilli, Secundarii. Sancti Euſebii Papæ.*

EDITIO LUBECO-COL. *Romæ, natale ſancti* *De Euſebio.* *Euſebii Papæ & confeſſoris, qui ſedit in epiſcopatu annis ſeptem. Hic a beato Petro extitit XXXII. Hujus tempore inventa* &c. In Eleutherio & Leode- *Gerini.* gario, ſatis pura eſt. *Item ſancti Gerini martyris, fratris beati Leodegarii prædicti epiſcopi. In An-* *Primi &c.* *tiochia, natale ſanctorum Primi, Quirilli, & Se-* *Tranſlat. Claræ. Thomæ. Oſtenſionis Maximi.* *cundiani martyrum. Apud Aſſiſium, tranſlatio ſanctæ Claræ virginis, Ordinis Minorum. In Anglia, ſancti Thomæ epiſcopi & confeſſoris. Caſtro Cantumerula, beati Sereni monachi & confeſſoris. Oſtenſio ſancti Maximi epiſcopi Regenſis & confeſſoris.*

BELIN. In Eleutherio, pro *Diocletiano*, ponit *Juliano*, & præter alia multa menda, omittit annuntiationem *Sereni.* Poſt *interfecit* autem, *Gerini.* adjicit: *Eodem die, ſancti Gerini martyris, fratris beati Leodegarii. In Antiochia, Primi, Quirilli* *Primi &c.* *& Secundarii. Eodem die, tranſlatio ſanctæ Claræ* *Tranſlat. Claræ.* *virginis.* Clarius ſupra, & in GREVEN.

GREVEN. *In Antiochia, Primi, Quirilli, Se-* *Primi &c.* *cundiani. In Tuſcia, Colmeri epiſcopi & martyris.* *Colmeri.* *Romæ, beati Euſebii Papæ & confeſſoris.* *Euſebii.* *Theylaidi abbatis & martyris.* *Theylaidi.* *In Anglia, ſancti Thomæ* *Thomæ.* *Herefordenſis epiſcopi & confeſſoris, vita & miraculis clari.* Vide notulam marginalem Caſtellani, in Martyrologio univerſali. *Item, ſancti Garini* *De Gerino.* *martyris, fratris beati Leodegarii epiſcopi, quem* *Beregiſi.* *vilis apoſtata Ebroinus, de exilio reductum, juſſit* *Gerici.* *lapidibus obrui. Beregiſi confeſſoris. Item beatæ* *Oſtenſion. Maximi.* *memoria Gerici, ducis Sabaudiæ & confeſſoris. Oſtenſio ſancti Maximi, epiſcopi Regenſis & confeſſoris.* *Tranſlat. Claræ.* *Apud Aſſiſium, tranſlatio ſanctæ Claræ virginis.*

MOLAN. In fine, poſt *interfecit*, ſubdit: *Corpus ejus in Broato quieſcit. Binchii, tranſla-* *Tranſlat. Urſmari.* *tio Urſmari & aliorum, de veteribus capſis in novas. Eodem die, ſancti Gerini martyris, fratris* *Gerini.* *beati Leodegarii. In Antiochia, Primi, Quirilli &* *Primi &c.* *Secundarii. Eodem die, tranſlatio ſanctæ Claræ vir-* *Tranſlat. Claræ.* *ginis. Ipſo die, ſancti Sereni confeſſoris. In Daino monaſterio, natalis ſancti Beregiſi abbatis.* *Beregiſi.* Tum minoribus typis: *Qui habitum ſancti Benedicti aſſumpſit in monaſterio ſancti Trudonis.* De Thoma *Thomæ.* Herefordenſi, ex GREVENO. Editiones aliæ conveniunt cum priori in textu, in Gerino & Antiochenis. Tum: *Andaino monaſterio, nata-* *De Beregiſo.* *lis beati Beregiſi abbatis. Hic ex Condustro pago Auſtraſiorum oriundus, Haſbanii intra monaſterium ſancti Trudonis, litteris eſt eruditus. Cumque ſublimatus in comitatu Pipini junioris, ſolitariam vitam deſiderabat attentius, contigit Plectrudem ejuſdem principis conjugem, tranſitum habuiſſe per ſaltum Arduennenſem: & ecce chartulam inter ſaxa decidentem reſpicit, in qua continebatur, locum illum a Deo electum, multaſque inde animas fidelium dirigendas in cœlum. Beregiſus ultro ſe offerens, locum ſuſcipit, ſtirpat, monaſterium conſtruit, & multos ſuo exemplo, ad bene vivendum ibidem colligit.* De Sereno, ut ſupra. *In Anglia, ſancti Thomæ, Herefordenſis epiſcopi & confeſſoris. Aſſi-* *Oſtenſion. Maximi.* *ſii, tranſlatio ſanctæ claræ virginis. Moranis, oſtenſio ſancti Maximi epiſcopi Rhegienſis & confeſſoris.*

V *Non.* *Die 3.*

Dionyſii. NAtalis beati Dioniſii epiſcopi & martyris, qui poſt clariſſimam confeſſionem fidei, poſt graviſſima tormentorum genera, glorioſo martyrio coronatus eſt, ut reſtatur Ariſtides Athenienſis, vir fide ſapientiaque mirabilis, in eo opere, quod de Chriſtiana religione compoſuit. Apud antiquos Saxones, ſanctorum martyrum *Ewaldor.* duorum Ewaldorum, qui cum eſſent presbiteri & prædicare ibi Chriſtum cœpiſſent, comprehenſi ſunt à paganis & occiſi; quorum corpora noctu multa diu lux apparens, & ubi eſſent & cujus eſſent me- *Candidi.* riti declaravit. Romæ ad Urſum pilleatum, ſancti Candidi martyris.

Ita *Praton. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt, *Antverpien-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. *Dyoniſii, Ariſthides, Ariſtodes*, & ſimilia prætermitto. Variatio eſt in Ariſtidis elogio, quod Greven. & Molan. exprimunt, *fide vir ſapientiaque:* Antverp. *vir ſapientia fideque.* Belin. & Max-Lubec. omittunt *fide*; in textu pura eſt lectio.

lectio. Munerat. pro *compoſuit*, ſcripſit, *complevit*. Legendum eſt more noſtro *Ewaldorum*; ut habent Antverp-maj. Max-Lubec. Greven. & Molan. Eodem teciđit, ſed non tam recte ſcribitur in Praten. & Herinien. *Eunaldorum*. Antverp. ponit *Egualdorum*; Belin. *Engualdorum*. Senſus videtur exigere, *ad quorum corpora*; ut habent Antverp. & Belin. ex Beda, Adone &c. vel, *quorum ſuper corpora*, ut Munerat. Sequimur tamen probatiores codices Praten. Herinien. Antverp. maj. Greven. & Molan. ex quibus textus. Munerat contraxit ultimam periodi partem, *& ubi atque cujus eſſent* &c. Reliqui, *ad Urſum pilleatum*, quod prope omnes ita ſcribant; Belin. ea verba fortaſſe melius expunxit.

OBSERVATIO. Mirum eſt, Uſuardum in hodierno laterculo *Areopagitæ* appellationem prætermiſiſſe, ubi ex ipſo textu evidentiſſimum eſt, non de alio, quam de celeberrimo illo Athenienſi epiſcopo ſermonem eſſe; utpote qui ex Adone, tum hìc, tum in Apoſtolorum feſtivitatibus, & primùm ex Romano parvo clariſſime deſumptus eſt. Nihil de Areopagita ponunt Hieronymiana, nihil Beda, Florus aut Rabanus. Textus fontem deſignavimus, eumque adeo certum, ut eruditorum hodie nemo Hilduini opinamenta tueri audeat, tam aperte ab Adone & Uſuardo ejus ſynchronis rejecta, quidquid Wandelbertus etiam coævus, Hilduinum ſecutus videatur, dum IX Octobris illum Dionyſium celebrat, *Gallia doctorem Paulo inſtituente beatum, quem meruit, gemino comptum, junctumque miniſtro*. Verſamur in re vel eruditorum vulgo notiſſima, in qua paſſim Baronio contradicitur, qui & in Notationibus & in Annalibus ad annum CIX a num. 38, Hilduino adhæſiſſe videtur. Gratum futurum opinor, ſi Roſweydi animadverſionem, in epiſtola Ms. ſæpe alibi citata, ultimam, hìc curioſo lectori proponam, ex qua pateat, doctiſſimum virum id pridem obſervaſſe, quod eodem ſeculo tot alii ſuis ſuffragiis confirmarunt. Refert primùm Uſuardi ex Belino verba omnia, hìc in textu expreſſa, ad quæ ſubjungit „ Miror, hæc omiſſa eſſe in Martyrologio Romano „ Baronii, eum ante centum annos in Martyrologio Belini hæc exhibita fuerint. Quid „ quod ante mille annos ita credidit Eccleſia Romana? Nam vetus Martyrologium Ro- „ manum, quod Adonis Martyrologio ex editione Moretiana olim præmiſi, (ubi & „ ejuſdem Roſweydi notatio videri poteſt pag. 219) clare ita repræſentat: *Athenis*, „ *Dionyſii Areopagitæ, ſub Adriano diverſis tormentis paſſi, ut Ariſtides teſtis eſt in opere, quod* „ *de Chriſtiana religione compoſuit. Hoc opus apud Athenienſes inter antiquorum memorias cla-* „ *riſſimum tenetur*. Idem habet Beda (ſuppoſititius,) Uſuardus, Ado & Notkerus, ut „ merito in conſiderationem venire debeat, num hic Dionyſius Areopagita ſuo loco „ tot comitatus teſtibus relinquendus ſit, maxime cum & Menologium Græcum, „ itemque Menæa, Areopagitam Dionyſium hoc die repræſentent. Jam vero cum „ iidem hi auctores citati, Dionyſium Pariſienſem alio die, videlicet IX Octobris repo- „ nant, quis dubitare poteſt, quin Dionyſium Areopagitam à Pariſienſi diſtinxerint. „ Quare in textu Baronii IX Octobris, ubi de Dionyſio Pariſienſi agitur, ut confor- „ mitas ineatur inter vetera Martyrologia, Romanum tempore Gregorii Magni, Ro- „ manum Belini ante centum annos, Uſuardum, Adonem, Notkerum; videtur de- „ lendum *Areopagita*, itemque *à B. Clemente*, cum hæc à poſterioribus inſerta & intruſa „ ſint. Conſuli poterunt Romæ omnia vetuſtiſſima Martyrologia Romana, non exiſti- „ mem, ullum inveniri poſſe, ante tempora Hilduini abbatis, quod IX Octobris Diony- „ ſium Areopagitam repræſentet. Fors Baronius, ſi vetus Martyrologium Romanum, A- „ doni præmiſſum, cujus deſiderio tantopere tenebatur, vidiſſet, in aliam ſententiam „ declinaſſet. „ Hactenus Roſweydus. Videnda etiam breviſſima, ſed veriſimillima, Caſtellani in Martyrologio univerſali obſervatio, ex quibus omnibus pateat, adſtructam à monachis Dionyſianis, ſed perperam, Dionyſiorum plurium confuſionem dicam, an diſtinctionem, à Romano parvo, Adone, Uſuardo & Nutkero abunde pridem confutatam. Qui plura cupit, adeat Reſponſiones Papebrochii art. XI, toto § 4. Dionyſii.

De *Ewaldis*, *Eunaldis*, ſeu *Egualdis* (hujuſmodi nominum etymologiam & litterarum W in G mutationem ſatis alibi explicavimus) clare loquitur Beda in Martyrologio, quem ſequuntur & tranſcribunt Rabanus, Ado, Uſuardus & Notkerus, ita tamen ut poſtremi duo paulo contractius hiſtoriam exprimant. Apud Hieronymiana & Romanum parvum noti non ſunt. Wandelbertus ita canit: Ewaldorum.

Ewaldi, meritis, gente & cognomine & ara
Doctrinaque pares, quintum ſibi morte dicarunt.

Actorum ſeries ex Beda elucidabitur. Videri interim meretur brevis Caſtellani notatiuncula, quam ex parte tangunt nonnulli codices inter Auctaria. Huc uſque iterum patet Uſuardini textus ſcaturigo. At unde *Candidus* ille ad *Urſum pileatum*? nuſquam reperio. Eſt quidem in Hieronymianis aliquibus *Candidæ* vel *Candidi* memoria hoc die, ſed unde Uſuardus poſitionem ad *Urſum pileatum* acceperit, cum nulla hujus Sancti Acta noverimus, incertum eſt. Quæ Adoni à Moſandro ex Hieronymianis ſuperadjecta ſunt, Roſweydus veroſimilius ab Adoniano textu diſcernenda putavit. Candidi.

AUCTA-

AUCTARIA.

IORNACEN. Primam refert uſque ad *coronatus eſt*, deeſt pars altera. Secundam plane omittit, purus eſt in tertia. In fine ſubjungit: *In pago Dulcomenſi, ſancti Juvini confeſſoris.* (*Juvini.*)

ROSWEYD. In prima ſatis purus, in ſecunda Bedæ quam Uſuardo ſimilior eſt, inſerens hæc verba: (*De Ewaldis*) *Cum ſancto Willebrordo venientes in Germaniam, Saxonibus prædicare cœperunt, comprehenſique a paganis & occiſi* &c.

PULSANEN. In Prima ſatis purus, in ſecunda reſcindit totum elogium. Pro *Ewaldorum* ſcribit *Gnandolorum*. Deeſt etiam tertia.

ALBERGEN. Textui ſatis puro, præmittit: (*Tranſlat. Ludgeri.*) *In cœnobio Werdinenſi, tranſlatio ſancti Ludgeri, primi Monaſterienſis epiſcopi & confeſſoris. Quod cœnobium ipſe primum, divinitus adjutus fundavit, in quo & Domino revelante, diem ſe expectaturum noviſſimum præcognovit.*

CENTULEN. *Natale ſancti Dionyſii epiſcopi & martyris. Apud antiquos Saxones, ſanctorum duorum presbyterorum martyrum, qui ambo fuerunt nominati Ewaldus, qui pro prædicatione verbi Dei à paganis occiſi ſunt.* In ultima purus eſt. (*Textus contractus.*)

BRUXELLEN. Incipit: *Apud antiquos Saxones,* (*De Ewaldis.*) *ſanctorum duorum Ewaldorum preſbyterorum, quorum unus Ewaldus albus & alter Ewaldus niger dicti ſunt. Qui cum beato Willebrordo epiſcopo de Anglia venientes in Germaniam, tranſierunt ad Saxones, & cum ibi Chriſtum prædicare cœpiſſent, a paganis occiſi ſunt. Super quorum corpora columpna lucis noctu apparens, ubi eſſent, & cujus eſſent meriti declaravit; ſicque Pippino jubente Coloniæ ſepeliuntur. Ipſo die, natale beati Dyoniſii Ariopagitæ* (*De Dionyſio.*) *epiſcopi & martyris. Qui ab Apoſtolo Paulo inſtructus credidit Chriſto, & primus apud* [habebatur ni fallor, *Athenas*, ſed ſuper ea voce eraſa, alia manu ſcriptum eſt] *Chorinthum ab eodem Apoſtolo epiſcopus ordinatus, poſt graviſſima tormentorum genera ſub Adriano imperatore glorioſo martyrio* &c. Tum: *Romæ ad Urſum pilleatum, natale ſancti Candidi martyris. Eodem die, elevatio ſancti Ludgheri epiſcopi, virtutibus clari. Et depoſitio Domini Madaluti Verdunenſi· epiſcopi.* Apud Caſtellanum eſt *Madelvei* die ſequenti. (*Elevat. Ludgeri. Madaluti.*)

HAGENOYEN. In prima ſatis purus, in ſecunda, poſt *Saxones*, inſerit, qui nunc vocantur *Fryſones*. Deinde: *In Ansl yochia, ſanctorum natalis martyrum Primi, Quirilli & Secundiani.* Vide die præcedenti. Sequitur longa hiſtoria Nicetii Treverenſis, de quo ad 1 Octobris ſatis dictum eſt. Demum: *In Anglia, ſancti Thomæ epiſcopi & confeſſoris*: de quo etiam die præcedenti. (*Primi &c. Nicetii. Thomæ.*)

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Duorum Ewaldorum martyrum. Gerardi, primo militis, poſtea abbatis. Dionyſii epiſcopi & martyris.* (*Gerardi.*)

AUGENS. *In pago Dulcomenſi, ſancti Vuvini confeſſoris.* TORNACEN. habet *Juvini*, alibi *Jovini*. (*Juvini.*)

REG-SUEC. ſignatus num. 428. *Item ipſo die, ſancti Franciſci confeſſoris.* Vide die ſequenti. (*Franciſci.*)

FLORENTIN. *Item ſanctorum martyrum Victoris & Spargi.* Vide de his codices Hieronymianos & notulam Florentinii. (*Victoris & Spargi.*)

LUXOVIEN. *Depoſitio ſancti Madalnei Verdunenſis epiſcopi & confeſſoris.* Jam dixi ex Caſtellano, melius vocari *Madelveum*, colique die ſequenti. Hæc proprio loco uberius diſcutientur. (*Madalnei.*)

CAUDIACEN. *Apud ſanctum Andream de Ulmis, adventus ſancti Ragnoberti militis & martyris.* Ponitur à Caſtellano XIII Junii atque etiam inter Auctaria noſtra ipſo die, in Actis tamen remiſſus eſt ad XV Julii. Ratio poſtea dabitur. (*Advent. Ragnoberti.*)

DIVION. *Natale ſancti Dionyſii Areopagitæ, qui ab Apoſtolo Paulo inſtructus credidit Chriſto.*

REMENS. SS. Timoth & Apoll. *In ſuburbio Remenſi, natale ſancti Jovini confeſſoris.* (*Jovini*)

ABDINGHOFFEN. *Eodem die, adventus corporis beati Felicis martyris.* De quo Felice agatur inter tot ejuſdem nominis Sanctos, ignoro. (*Advent. Felicis.*)

EDITIO LUBECO-COL. *Apud antiquos Saxones, natale ſanctorum martyrum duorum Ewaldorum fratrum. Qui cum eſſent presbyteri & prædicare ibi Chriſtum cœpiſſent, comprehenſi ſunt a paganis & occiſi & in fluvium Reni projecti. Super quorum corpora multa diu lux noctu apparens, & ubi eſſent & cujus eſſent meriti declaravit. Quorum corpora fluxus non abſorbuit, ſed reſtuo curſu per paſſus fere quadraginta millia, comitante eos luce divina, uſque Coloniam provexit, ubi ipſa corpora Sanctorum à Pippino duce Francorum, qui tunc Romanum ſceptrum regebat, cum univerſo clero in eccleſia ſancti Clementis juxta Renum poſita, condigna veneratione condita ſunt. Item apud antiquos Saxones, ſancti Willibrordi epiſcopi & martyris.* Sequitur de Dionyſio & Candido, pure. Tum: *Apud Warindas, beati Gandulphi confeſſoris. Eodem die, ſanctorum Felicis & Caſti martyrum. Ipſo die, depoſitio ſancti Madalnei epiſcopi Verdunenſis & confeſſoris.* De tranſlatione ſancti Ludgeri, eadem habet quæ ALBERGEN. ſupra. (*De Ewaldis. Willibrordi. Gandulfi. Felicis &c. Madalnei.*)

GREVEN. *Apud antiquos Saxones, ſancti Willibrordi epiſcopi & martyris.* Ita etiam poſuit EDITIO LUBECO-COL. ſupra, ſed alium ego Willibrordum non novi, quam celebrem illum Trajectenſem epiſcopum & confeſſorem, qui colitur VII Nnvembris. *In Africa, Victoris, Urbani, Sapargii. Et alibi Felicis, Ammonii & Caſti. Antiochia, Chengenis.* In Hieronymianis vocatur *Thogenus* vel *Thengenus* vel *Theogenes* &c. *Gerardi abbatis Bronienſis & confeſſoris. Apud Warindas, beati Gandulphi confeſſoris. Scopilionis, archipreſbyteri & confeſſoris. Apud Monaſterium Werdenenſe, tranſlatio ſancti Ludgheri, epiſcopi primi Monaſterienſis, & confeſſoris, præfati monaſterii fundatoris, in quo & revelante Domino, ſe diem generalis reſurrectionis expectaturum præcognovit.* Vide diem ejus natalem in Actis XXVI Martii. (*Willibrordi. Victoris &c. Felicis &c. Chengenii. Gerardi. Gandulfi. Scopilionis. Tranſlat. Ludgeri.*)

MOLAN. *Et in Bronio monaſterio, natale & tranſlatio ſancti Gerardi abbatis, qui poſt militiam temporalem, Chriſti tyrocinio mancipatus, hujus monaſterii fundator extitit devotus juſſione beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Hic poſtea, auctore Chriſto fuit pater & abbas ſex cœnobiorum. Corpus ejus in Bronio quieſcit. In pago Dalcomenſi, ſancti Juvini confeſſoris.* Editiones poſteriores eadem referunt quæ habentur in prima, ſolum addunt: *Meſonis feſtivitas beati Arnulphi martyris.* In hoc vero à priori differunt, quod annuntiationem Dionyſii ponant poſt Auctarium, cui litteris Italicis inſerunt cognomentum *Areopagita*. Frequentium hujuſmodi variationum an ſufficiens, in harum editionum præfatione ratio reddatur, aliorum judicio relinquo. Hic ſaltem ſatis opportune emendatio appoſita eſt. (*De Gerardo. Juvini. Arnulfi.*)

IV *Non.*

IV *Non.* *Die* 4.

APud Corinthum, natalis beatorum Criſpi & Gaii, quorum meminit ſanctus Paulus Apoſtolus Corinthiis ſcribens. In Ægypto, ſanctorum Marci & Marciani fratrum, & aliorum cum eis innumerabilium, non inferioris gloriæ, utriuſque ſexus atque ætatis; quorum alii poſt verbera & diverſi generis horribiles cruciatus, flammis traditi ſunt, alii in mare præcipitati, nonnulli etiam capite cæſi, plurimi inedia conſumpti, alii patibulis affixi, quidam etiam capite deorſum preſſo, & pedibus in ſublime ſublatis, beatiſſimam paſſionis coronam meruerunt. Civitate Pariſius, ſanctæ Aureæ virginis.

Criſpi & Caii. *Marci & ſociorum.* *Aurea.*

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-major*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Corintum* poſuit Herinien. Sed recte ſe corrigit in *Corinthiis.* Idem ſcribit *Martiani*, ſed alii cum textu conſonant. Solus Pratenſis legit *cruciatus horribiles.* Luxata erant in Antverp-maj. hæc verba, *nonnulli etiam capite caſi*, pro quibus legebatur, *non ſine etiam capite caſi:* nec ſenſum purum reddidit, qui deletis, *non ſine*, ſubſtituit, *alii etiam* &c. Non male ſcripſit Herinien. *capite deorſum verſo*, ſed melius cum Adone, *capite deorſum preſſo*, ubi, errore opinor typothetæ, pro *quidam*, habet Molan. *quidem*, ubi paulo ante *inedta* pro *inedia:* ſcrupuloſus eſt in *Pariſiis* pro *Pariſius.* De *Caii Gai, Gaii, Gagi* &c. alibi dictum eſt ſæpius: codices ſibi non conſtant.

OBSERVATIO. De *Criſpo*, prius archiſynagogo, præclara fit mentio in Actibus Apoſtolorum capite 18. *Caius* Apoſtoli hoſpes exprimitur ultimo capite epiſtolæ ad Romanos. Amborum conjunctionis cauſam exiſtimo, quod ambo ſoli ab Apoſtolo baptizati dicantur 1 ad Cor. 1. Atque inde ferme eruenda ſunt, quæ in eorum laudem indubitate referri poſſunt. Prima eorum in Martyrologiis memoria debetur Romano parvo, ubi ſimplicìter ſignantur: *Apud Corinthum, Criſpi & Caii.* Quod hîc in textu ſuperadditur, ab Adone adjunctum eſt, à Noſtro plene, à Notkero fere deſcriptum, iis neglectis, quæ præter hæc in Feſtivitatibus Apoſtolorum idem Ado commiſcêre viſus eſt. Etenim tres Caios Apoſtolorum diſcipulos diſtinguendos, veroſimile eſt; hunc nempe Pauli hoſpitem, ad Rom. cap. 16; alterum *Derbium*, & ipſum Pauli diſcipulum, qui Act. 20 clare diſtinguitur, & tertium illum, ad quem Joannes epiſtolam ſuam tertiam deſtinat, in quo Adonem aberraſſe nonnulli volunt, dum ultimum cum primo confudit, ut ex eo Beda ſuppoſititius, hinc Molanus textui ſuo inſeruit. Quid ſi & aliquis dubitet, utrum tribus adjici quartus non debeat, qui cum Ariſtarcho memoratur Actorum cap. 19? Sed hæc alterius loci & diſquiſitionis ſunt. *Criſpi & Caii.*

Marcus & *Marcianus* ab Hieronymianis diſerte poſiti, tot characteriſticis à Marco & Marcelliano ſecernuntur, ut mirum ſit confundi potuiſſe. Rabanus ſcribit *Marti* & *Mauriciani*, quæ amanenſium oſcitantiæ adſcribimus. Romanum parvum breviter: *Apud Ægyptum, Marci & Marciani fratrum, cumque eis innumera multitudinis.* Adonis encomium ſatis aperte ex Euſebii lib. 8 cap. 8 deſumptum eſt, apud quem glorioſi illi athletæ omnes anonymi ſunt, uti & alii ab eodem Euſebio ſequenti capite enumerati. Ceterum ita paſſim admittitur facta ab Adone ad duos hoſce martyres applicatio, ut qui eam in dubium revocet, hactenus invenerim neminem. Eam ipſam ſecuti ſunt Uſuardus & Notkerus, ille phraſim in textu elegantius contrahens, quam iſte, qui etiam *Marcellianum* pro *Marciano* ſubſtituit. Wandelbertus ſolos fratres bis verſibus exornat: *Marci & ſociorum.*

Marcus Marcianuſque ſuo implent munere quartum,
Germine, martyrio, natura & funere fratres.

Aurea Pariſienſis virgo pure Uſuardina eſt, omnibus aliis Martyrologis antiquis ignota, ſaltem præterita; inter Adonis augmenta cum *Marſo* Autiſſiodorenſi ab ipſo Moſandro recenſita. Ejus meminit ſanctus Audoënus in vita ſancti Eligii, ex qua aliiſque, ſi quæ ſuperſunt, monumentis, ea ſuo loco elucidari poterunt quæ ad ipſam, ipſiuſque abbatiam, ab Eligio in Martialis Lemovicenſis, popularis ſancti, honorem Pariſiis conditam, deinde extinctam, aliaque eo ſpectantia reperientur. Vide tantiſper indicem Sanctorum prætermiſſorum ſeculo 2 Benedictino pag. LVIII. *Aurea.*

AUCTARIA.

Franciſci. TORNACEN. In prima & ultima purus, in ſecunda, media fere parte mutilatus eſt. In margine: *Eodem die, Franciſci confeſſoris.*

Marſi. ROSWEYD. In textu ſatis purus, adjungit: *Item, ſancti Marſi preſbyteri.*

PULSANEN. In prima & tertia ſatis purus, in ſecunda ſolum habet uſque ad *utraſque ſexus atque ætatis*, deſunt reliqua.

Franciſci. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Idem habent augmentum de ſancto Franciſco, ſed primus ita effert: *Eodem die, depoſitio beati Franciſci.* Alt MAX-LUBEC. in eo differt, quod omittat τὸ *depoſitio* & adjungat, *confeſſoris.*

De Francis. MUNERAT. Incipit: *Apud Aſſiſium, natalis beati Franciſci confeſſoris, Ordinis Minorum fundatoris, ſeu inſtitutoris.* Sequitur textus. Sed in *De Aurea.* fine poſt *Aurea virginis*, adjicitur: *Cujus corpus requieſcit in eccleſia ſancti Eligii, prope palatii, Pariſiis.* MOLANUS hæc emendat, ſic corrigens, *prope palatium, Pariſiis.*

Franciſci. ANTVERP-MAX. Puritati ſatis prope accedit, hoc ſolum textui præfigens: *Apud Aſſiſium, natale beati Franciſci confeſſoris, FF. Minorum Ordinis fundatoris, & primi Miniſtri.*

Franciſci. LOVANIEN. Idem habet, ſed in martyrum Ægyptiorum elogio mutilus eſt.

Franciſci cum elogio. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Ita primo loco de S. Franciſco: *Apud Aſſiſium, natale beati Franciſci confeſſoris, FF. Minorum Ordinis fundatoris & primi Miniſtri. Huic irrationales creaturæ miram exhibebant obedientiam, velut agnoſcentes in homine primam innocentiam reſtitutam. Hic tanto deſiderio ferebatur in Deum, ut in orationis ſpiritu conſtitutum viderent qui aderant, à terra toto corpore ſublevatum, unde & in oratione propheticum ſpiritum & revelationem obtinuit ſecretorum Hic per biennium ante felicem ejus tranſitum, poſt prædicationis ſuæ curſum, martyrii deſiderium, animarum zelum, charitatis exceſſum, paupertatis titulum, ad aſpectum ſeraphim crucifixi, ſicut ſeraphicis agebatur deſideriis, inſignitus eſt corporaliter in pedibus, manibus & dextro latere, ſtigmatibus Jeſu Chriſti.* Cetera ſatis puri ſunt.

Textus contract. CENTULEN. *Natale ſanctorum Criſpi & Gaii, quos beatus Apoſtolus ad Corinthios, ſe commemorat baptizaſſe. Apud Ægyptum, ſanctorum Marci & Marciani fratrum, cum quibus innumerabiles tam viri quam feminæ, ſed & pueri & ſenes pro fide Chriſti paſſi ſunt. Antiſiodoro, ſancti Marſi* *Marſi.* *preſbyteri & confeſſoris. Pariſiis, ſancta Aurea virginis & abbatiſſæ.*

De Francis. BRUXELLEN. *Apud Aſſiſium, depoſitio beati Franciſci confeſſoris & fundatoris Ordinis FF. Minorum. Qui per biennium, ante felicem ejus tranſitum, in pedibus, manibus & latere corporaliter inſignitus eſt ſtigmatibus Jeſu Chriſti.* Sequitur prima & ſecunda annuntiatio ſatis pura. Tum *Pa-* *De Aurea.* *riſius civitate, depoſitio beatæ Aureæ virginis, quam beatus Eligius præfecit puellarum monaſterio, quod ipſe ſibi conſtruxit.*

De Francis. HAGENOYEN. In prima & ſecunda ſatis purus, omittit tertiam, cujus loco ſubſtituit. *Apud Aſſiſium, depoſitio beati Franciſci confeſſoris, fundatoris Fratrum Minorum* &c. quæ nitidius ſupra ex ULTRAJECTEN &c exhibita ſunt.

Franciſci. AQUICINCT. In fine recenti manu: *Eodem die, S. Franciſci confeſſoris.* Vide ſupra ULTRAJECT.

DAVERON. *In pago Turonico, ſancti Quintini* *Quintini.* *martyris.* Vide de hoc caſtitatis martyre Caſtellani Martyrologium univerſale.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Franciſci* *Franciſci.* *confeſſoris. Aureæ virginis, abbatiſſæ Pariſiis. In Ægypto, Marci & Marciani fratrum, cum aliis innumeris vario paſſis.*

UGHELLIAN. *Item ſancto Franciſci confeſſoris.* *Ejuſdem.*

FLORENTIN *Sancti Franciſci..... Item, ſancti* *Petronii.* *Petronii epiſcopi & confeſſoris.*

REMENS. SS Timothei & Apollinaris. *Antiſſiodori, ſancti Marci* (voluit dicere *Marſi*) *Marſi.* *preſbyteri & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. incipit: *Apud Treve-* *De Tyrſo & 300 Thebæis* *rim, natale ſanctorum martyrum Tyrſi ducis ſacratiſſimæ legionis trecentorum Thebæorum & ſancti Bonifacii. Hos Maximianus imperator Herculeus, propter frequentes tumultus Gallorum, Thebæos milites ab Oriente in auxilium accerſivit. Hi Thebæi ab antiſtite Hieroſolymitano fuerunt baptizati & à Marcellino beato Papa, qualiter ſub armis Romanæ libertatis, Chriſtianam innocentiam ſervare deberent, inſtructi ſunt. Hos Rictiovarus præfectus urbis interrogavit, an vellent Romanorum deos adorare, & eorum detractores armis debellare. Cui cum dux legionis Tyrſus reſponderet, ſe ſuoſque omnes ſocios & milites pro Chriſti amore potius malle mori, quam hujuſmodi ſacrilegio pollui, tunc Rictiovarus diffuſis per totum campum militibus, præcepit omnes interfici, & corpora eorum feris avibuſque devoranda relinqui. Hic igitur multitudo militum martyrizata eſt ad litus Moſellæ juxta capitolium, quod poſtea in honore Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ eſt dedicatum, & ipſe locus ob memoriam Martyrum, Litus ad Martyres, nomen accepit.* Sequitur de Franciſco ut ULTRAJECT. &c. ſupra. Tum *Franciſci.* textus totus ſatis purus. De Quintino, ut DA- *Quintini.* VERON. In fine: *Antiſiodoro, depoſitio ſancti* *Marſi.* *Marſi preſbyteri & confeſſoris.* Vide dicta ſuperius ad codicem REMENSEM.

BELIN. *In civitate Aſſiſii, natale beati Fran-* *De Francis.* *ciſci confeſſoris, fundatoris Ordinis Minorum. Hic poſt multiplicationem mirabilem Ordinis, quem fundavit ubique terrarum diffuſum, in eodem viginti annis cælibem vitam ducens, de hujus mundi miſeria carnis ergaſtulo, ad cæleſtem patriam eſt deductus.* Junge hæc ULTRAJECT. &c.

GREVEN. De Trevirenſibus pauca habet, ſed *De Treviren.* de iis ſatis diximus. De Quintino, ut ſupra. *Ipſo* *Quintini.* *die, ſecundum Cathalogum, ſancti Aniani epi-* *Aniani.* *ſcopi & confeſſoris, de quo in geſtis ſancti Marci Evangeliſtæ refertur: quia cum eſſet ſutor & calceamentum beato Marco reficeret, manum ſibi perforaverit. Sed à beato Marco curatus eſt & presbyter ordinatus, tanta fidei extitit, ut montem tranſtuliſſe feratur; deinde epiſcopus ordinatus in pace quievit, tranſlatus poſtea Venetias, in monaſterio ſancti Clementis conditus ſervatur.* Vide Tract. de Patriar- *Madalvei.* chis Alexandrinis ante tomum v Junii. *Madalvei* *Petronii.* *epiſcopi Virdunenſis & confeſſoris. Item Petronii epiſcopi Bononienſis & confeſſoris, qui vitas Patrum conſcripſiſſe fertur. In valle Spoletana, apud Aſſiſii civitatem* &c. paulo brevius quam ULTRAJECT. *Franciſci.* &c. ubi dicitur quieviſſe anno MCCXXIV. *An-* *Marſi.* *tiſiodoro, ſancti Marſi preſbytero & confeſſoris, na-* *Daſii.* *tione Romani. Daſii confeſſoris.*

MOLAN. De Criſpo & Cajo, poſt *ſcribens*, *De Caio.* aliis litteris interjicit: *Cujus Gaii meminit idem*

Apo-

Apoſtolus ad Romanos: Salutat vos, inquit, Gaius hoſpes meus & universa eccleſia. Cujus beatus Joannes, epiſtolam ſcribens, meminit ita: ſenior Gaio chariſſimo, quem ego diligo in veritate. In fine de Aurea, addit verba MUNERATI, de Franciſco, verba BELINI refert, ſolum addens poſt *deductus, anno Dominicæ Incarnationis* MCCXXVI. &c, *Cujus vitam inclytam, miraculis plenam deſcribit Bonaventura. Item Treveris, Thyrſi & ſociorum ejus, ſub Rictiovaro præſide.* Tum typis minoribus de Quintino, ut ſupra. Succedunt deinde ſequentia: *De Franciſ.* *De Trevir.*

Baptiſta Mantuanus in Faſtis Eccleſiaſticis lib. 10:

Hæc eadem tibi Petroni, celeberrime gentis
Flamminiæ princeps, lux eſt ſacrata tuarum,
Felſina quæ quondam Thuſci caput eſſe ſolebat
Imperii, laudum ſervas monumenta; fuiſti
Et pater & paſtor tanta digniſſimus urbis &c.

Hactenus prima & purior editio. In poſterioribus ſancti Franciſci annuntiatio litteris Italicis ponitur primo loco. De Caio adduntur, quæ ſupra. In fine de Aurea & Thyrſo, etiam ut ſupra. Tum: *Bononiæ, ſancti Petronii epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur de Quintino, ut in prima. Dein: *Virduni, ſancti Magdalvei epiſcopi & confeſſoris eximii.* Jam ſupra non ſemel diximus legendum eſſe *Madelvei. Die quarta, ſancti patris Hierothei epiſcopi Athenarum.* Vide notulam Caſtellani, quæ ſi vera eſt, & hic & in Romano delendus erit. *De Petronio* *Madelvei.* *Hierothei.*

III *Non.* *Die* 5.

APud Siciliam, natalis ſanctorum martyrum Placidi, Euticii & aliorum triginta. In Eumenia, beati Traſei epiſcopi, apud Smirnam martyrio conſummati. In Galliis civitate Valentia, ſancti Apollinaris epiſcopi, cujus & vita virtutibus inſignis fuit, & mors nihilominus ſignis & prodigiis decoratur. Autiſiodoro, depoſitio ſanctorum Germanorum Firmati diaconi, & Flavianæ virginis. *Placidi & ſociorum.* *Thraſea.* *Apollinar.* *Firmati & Flavianæ.*

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverpien-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Sycilıam* ſcribit ſolus Praten; ſolus Antverp-maj. *Cicilıam.* In Antverpien. eſt *Placiti*, ut Hieronymiana aliqua habent; Max-Lubec. mendis ſcriptoriis plena eſt. *Eutychius* varie effertur, reliqui *Euticii*, pluralitate ſuffragiorum, nempe Roſweydi, Greven. Tornacen. &c. Praten. habet *Eutichii*, Herinien. *Euthici*, Antverpienſes *Eutici*, Munerat. *Ethici*, ſolus Molan. recte. Idem recurrit in *Thraſea*, cujus nomen efformavi ex Praten. Herinien. Greven. & Molan. Apud alios eſt *Tracia*, *Tarſea*, *Tharſea*, *Tranſea* &c. Rurſus *Smirnam* ſcripſi ſimpliciter ex omnibus ferme codicibus, excepto Pratenſi & item Molan. Lego, *cujus & vita virtutibus* &c. contra quam habeant Praten. & Herinien. qui omittunt particulam *et*, quam certum videtur Uſuardum ex Adone poſuiſſe, qui cetera omnia ex eo ſumpſit. Neſcio cur Greven. & Molan. ante *germanorum*, expunxerint *ſanctorum*, uti Roſweyd. ante *Thraſea*, delevit *beati*. De *nichilominus*, *dyaconi*, &c. nihil dicendum eſt.

OBSERVATIO. Codices Hieronymiani Lucenſis & Corbeienſis, tum Ms. tum ab Acherio vulgatus, diſerte legunt: *In Sicilia, Placidi*, vel *Placiti*, *Eutici & aliorum* XXX. Mutilus videtur Epternacenſis, dum ſolum notat: *Eutici & aliorum* VIII. Rabanus in nomine eum poſtremo convenit, in ſociorum anonymorum numero aliis ſubſcribit. Hic jam varie ſe torquet Florentinius, ut *ſpiras, amfractus, ambages*, imo *labyrinthum errorum* complanet, qui ex Actis pſeudo-Gordianis emanarunt, quod quam eſſet difficile, ſatis perſpexit Baronius ad annum DXXIX num. 10 & alibi; fatentibus modo Benedictinis ipſis, fontem, ex quo Maurolycus, aliique hauſere, turbidum prorſus & lutoſum eſſe: adeo ut Theodoricus Ruinartius in Appendice ad Apologiam miſſionis ſancti Mauri, non ita pridem edita, aliam plane viam iniverit ad ſalvandum *Placidi*, Benedicti diſcipuli cultum. Non alius occurrit modus expeditior, quam ſi *Placidus* alter ab altero diſtinguatur. Hoc certe indubitatum videtur, nullum antiquorum Martyrologorum, dum *Placidum*, *Eutychium* & ſocios anonymos memorant, vel per umbram cogitaſſe monachos ipſos, nedum Benedictinos fuiſſe, quod profecto, qui monachi & ipſi erant, inſinuare non neglexiſſent, ut paſſim faciunt; fruſtra hic & ſubtimide reclamante Ruinartio. Factam interpolationem in Romano moderno (veroſimiliter ex Maurolyci Actorum compendio) obſervavit Caſtellanus, quæ ibi non ſemel ſubinde mutata eſt, ut patebit vel ſolas editiones Plantinianas conferenti. Belinus ſolum *Placidum* primus ipſe *Benedicti diſcipulum* fecerat, textum cetera intactum relinquens. Sed & hoc novitatis revincitur, cum in tanto codicum noſtrorum numero, quorum pars maxima à Benedictinis monachis exarata eſt, nec unus unicus reperiatur, in quo Uſuardi verbis vel ſyllaba adjecta ſit. Interim de *Placido* aut ſociis nihil legitur in Beda, Romano parvo, Floro aut Wandelberto, *Placidi & ſociorum.*

delberto. Adonis verba deſcribit Noſter, Notkerus paululum contrahit. Porro Acta præfata *atrocibus mendis exonerare conati ſunt* Acherius & Mabilio, de quibus videſis paucis Reſponſiones Papebrochii ad art. XI num. 238 & 239. Nos cetera loco proprio reſervamus.

De *Thraſca* ſic primus hodie ex ſolito ductore Rufino lib. 5 cap. 24, meminit auctor *Thraſea.* Romani parvi: *Eumenia, Thraſca epiſcopi, ad Smyrnam coronati, qui unus fuit ex antiquis.* Hæc ab Adone ex Euſebio nonnihil ampliata ſunt, ex hoc iterum accepere Uſuardus & Notkerus. Textus noſtri verba, an ad Rufini ſenſum ſatis exacta ſint, non plane conſtet: nam apud Euſebium aliter loquitur Polycrates, non aſſerens Thraſeam martyrio conſummatum *Smyrnæ*, ſed *requieſcere* vel *requieviſſe*, κεκοίμηται, ubi Rufinus ſimpliciter vertit *conſummatus*. Sed de his plura alibi.

Præcedit in Viennenſi *Apollinaris* cum elogio, quod verbatim in textum noſtrum *Apollinar.* tranſlatum eſt; à Notkero, ut proxime ſuperius, modice decurtatum. Nonnulla de hoc Sancto edidit Surius, ſed certiora ex aliis monumentis ſuo tempore producemus. Apollinarem ex Hieronymianis ab Adone deſumptum exiſtimo, ex quibus etiam in Rabanum purius tranſivit, cum annuntiatione ultima de *germanis Autiſſiodo-* *Firmati & Flaviana.* *renſibus.* Utrum vero Florentinius pro ſuo arbitrio recte *hos cælites ex additis à Gallico antiquario agnoſcat*, mihi ſatis compertum non eſt, quemadmodum nec ſatis intelligo, cur ultimam hanc annuntiationem, à Moſandro poſitam, Roſweydus Adoni abjudicaverit, utpote qui hanc æque ac proxime ſuperiorem ex Hieronymianis unà deſumere potuit. Conjicit Caſtellanus, *Flavianam* hanc mutatam in *Flaviam* (ſicuti aliàs vocatur) acceſſiſſe martyribus Siculis, inter quos etiam frater ejus *Firmatus*; uti *Victorinus* & *Fauſtus*, qui in Hieronymianis apographis expreſſe cum particula *alibi* ponuntur. Neſcio cur in ultima Martyrologii Romani editione Plantiniana anni MDCCI, *Firmatus* Autiſſiodorenſis appelletur *Firmanus*. Hæc in præſentiarum ſufficiant. At quid ſibi vult Wandelbertus, hos de Apollinare verſus pangens, qui ad XXIII Julii potius remitterentur, quamvis & ibi Apollinarem memoraverit.

Ternas tam Nonas Apollinaris honorat
Præſul, templa frequens cujus Ravenna coronat.

AUCTARIA.

TORNACEN. Ad puros accederet, niſi deeſſent verba illa; *apud Smyrnam martyrio conſummati.*

PULSANEN. In duabus primis annuntiationibus purus eſt, contra vero in duabus poſtremis plane deficit.

ANTVERP MAX. & LOVANIEN. In prima, tertia & quarta puri, ſic ſecundam efferunt: *Apud* *De Thraſca* *Smyrnam, ſancti Tracea Eumenienſis epiſcopi & martyris, cujus meminit quintus liber Eccleſiaſticæ hiſtoriæ.* Vide in ſeqq. textum Adonis.

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Idem habent augmentum, ſed ei inſuper *De eodem.* adjungunt: *Hic unus ex antiquis, quaſi ex traditione priorum, ſe aſſerunt accepiſſe, Salvatorem Apoſtolis præcepiſſe, ante annum duodecimum ab Hieroſolymis ne diſcederent.* Quæ ſunt verba Adonis, accepta ex Euſebio lib. 5 cap. 18.

CENTULEN. *In Galliis civitate Valentia, ſancti* *Textus contractus.* *Apollinaris epiſcopi & confeſſoris. Apud Siciliam, ſanctorum martyrum Placidi, Eutbicii & aliorum* XXX. *Antiſiodoro, ſanctorum Firmati diaconi, & Flaviæ virginis Deo ſacratæ.* Obſerva, hic *Flaviæ* legi, non *Flavianæ*.

BRUXELLEN. In prima purus, ſecundam ſic format: *Apud Eumeniam vel Smyrnam, beati Traſeæ epiſcopi & martyris, cujus meminit*..... ut ſupra ULTRAJECT. &c. In tertia conſtructionem modicè tranſpoſuit. In ultima purus eſt.

HAGENOYEN. In prima purus, in ſecunda fere ſimilis eſt etiam ULTRAJECT. &c niſi quod Thraſeam faciat *confeſſorem*, ſimul & *martyrem*. In tertia & quarta, ſatis purus eſt. In fine refert quæ ad diem præcedentem pertinent: *Pariſius* *Aurea.* *civitate, depoſitio ſanctæ Aureæ virginis.* Vide ibi.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Placidi & Eutycii cum aliis* XXX *Firmati diaconi & ſororis ejus.*

IN VATICAN. ſignato num. 5940. Deeſt annuntiatio ultima de Autiſſiodorenſibus.

FLORENTIN. *Ravenna, ſancti Marcelli* [aliàs *Marcelli.* *Marcellini*] *ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris. In Iconio, beati Traſeæ epiſcopi.* De Marcellino Ravennate, vide Surium.

ABDINGHOFFEN. *Eodem die, ſancti Meinulfi confeſſoris*, alii legunt *Magenulfi*. Vide Surium.

EDITIO LUBECO-COL. *Colonia Agrippina, translatio ſanctiſſimi patris Severini, ejuſdem civi-* *Tranſlat. Severini.* *tatis archiepiſcopi & confeſſoris. Quæ angelica ammonitione per religioſos cives Colonienſes, de Aquitania civitate Burdigala, in Coloniam facta eſt, ad eccleſiam ſanctorum martyrum Cornelii & Cypriani, quam beatiſſimus Dei confeſſor Severinus à fundamentis erexerat, & in eorum honore in vita ſua dedicaverat, ac conventum fratrum ibidem in Chriſti charitate inſtituerat. Cujus etiam tranſlationem Deus, qui ſemper eſt glorioſus in Sanctis ſuis, novis miraculis decoravit, ut ejus corporis relationis geſta teſtantur. Treveris, paſſio ſanctorum martyrum Palmacii conſulis & patricii civitatis, cum unde-* *Palmatii & ſociorum.* *cim principibus, quos Rictiovarus præfectus urbis, ob confeſſionem nominis Jeſu Chriſti juſſit gladio plecti. Quorum principum nomina hæc ſunt: Maxentius, Conſtantius, Creſcentius, Juſtinus, Leander, Alexander, Sother, Hormiſda, Papirius, Conſtans & Jovianus, quorum corpora requieſcunt ibidem in crypta, juxta corpus ſancti Paulini epiſcopi & martyris. In territorio Paderbornenſi, monaſterio Bodecenſi, depoſitio ſancti Maynulphi diaconi & con-* *Maynulfi* *feſſoris.* Sequitur textus, ut eſt in ULTRAJECT. &c. In fine: *Eodem die, beati Fauſtini confeſſoris.* *Fauſtini.*

BE-

Digitized by Google

Belin. *Apud Siciliam, natale ſanctorum martyrum Placidi monachi, beatiſſimi Benedicti abbatis diſcipuli, Eutici & aliorum* xxx. In Apollinare & Autiſſiodorenſibus ſatis purus eſt. In finem rejicit: *In Iconio, beati Traſea epiſcopi, apud Smyrnam martyrio coronati.*

De Placido.

Greven. *Nota, Anthoninus parte 2 tit. 15 cap. 14 dicit, hunc Placidum diſcipulum fuiſſe ſancti Benedicti, quem Maurus ex aquis retraxerat, & in Siciliam miſſum ad curanda bona, quæ pater ipſius, monaſterio contulerat. Treveris, paſſio ſanctorum martyrum Palmachii conſulis ac patricii civitatis ipſius, cum undecim principibus, Maxentio, Conſtantio, Creſcentio, Juſtino, Leandro, Alexandro, Sotero, Hormiſda, Papirio, Conſtante & Joviniano. Quos omnes Rictiovarus urbis præfectus, ob confeſſionem nominis Chriſti, gladio occidi mandavit.* De tranſlatione Severini, habet ferme ut ſupra. Tum: *In Dioceſi Paderbornenſi, monaſterio Budicenſi, ſancti Meynulfi diaconi & confeſſoris. Qui tempore Karoli magni in fundatione Paderbornenſis eccleſia, vita & miraculis inclytus, beato fine quievit. Fauſtini confeſſoris. Oſytha virginis & martyris.* Vide Surium & Caſtellanum die vii Octobr. *Galla nobiliſſima vidua ſanctimonialis, de qua Greg. lib. 4 Dial. refert, quia cum viro viduata medici dicerent, niſi ad amplexus viriles rediret, barbas eſſet habitura, quod ita quoque factum eſt: illa nihil exterioris deformitatis timens, ad omnipotentis Dei ſervitium ſe tradidit, ſimplicitati cordis, orationi & eleemoſynarum largitionibus dedita, beato Petro Apoſtolo, ut eſt vultûs benigniſſimi, ſibi apparente, de ſeculo migravit.*

Palmatii & ſociorum.

Tranſlat. Severini.

Meynulfi.

Fauſtini.

Oſythæ.

Gallæ.

Molan. Aliis litteris poſt *Placidi*, textui inſerit: *monachi beatiſſimi Benedicti abbatis.* In fine: *Item Treveris, ſanctorum martyrum Palmatii & ſociorum ejus, ſub Rictiovaro præſide. Colonia, tranſlatio ſancti Severini epiſcopi.* Tum typis minoribus de Meinulfo, ut Greven. Deinde: *Gallæ, nobiliſſimæ viduæ ſanctimonialis, de qua Gregorius lib. 4 Dialogorum. Eodem die, natalis ſancti Attilani, epiſcopi Zamorenſis, quem vita functum Urbanus II Papa, in Sanctorum numerum retulit.* Vide Surium. In editionibus aliis de Placido præterea additur famoſa hiſtoria Manuchæ piratæ, miſſi ab Abdala Hiſpaniæ rege, quem apud hiſtoricos Hiſpanos fruſtra quæſiveris. De Thraſea, *cujus meminit* &c. In fine, poſt *virginis*, additur *Deo ſacratæ.* De Palmatio, ut in priori. Tum: *Budica monaſterio, diœceſis Paderbornenſis, ſancti Meinulphi, diaconi & confeſſoris. Zamora, natalis ſancti Attilani epiſcopi, quem Urbanus II in Sanctorum numerum retulit. Die quinta, ſancta martyris Charitines.* Vide Metaphraſten apud Surium hoc die.

De Placido.

Palmatii & ſociorum.

Tranſlat. Severini.

Meinulfi.

Gallæ.

Attilani.

Charitines.

Pridie Non. *Die 6.*

Apud Capuam, natalis ſanctorum martyrum Marcelli, Caſti, Emilii, & Saturnini. Eodem die, beati Sagaris martyris & epiſcopi Laodicenſis, qui unus fuit de antiquis Pauli Apoſtoli diſcipulis. Civitate Agenno, natalis ſanctæ Fidis virginis & martyris, cujus exemplo beatus Capraſius ad agonem martyrii animatus eſt.

Marcelli & ſocior.

Sagaris.

Fidis.

Sumitur ex *Praten. Herinnen. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item ex *Antverp-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

V*ARIA LECTIO.* Omnes ſimpliciter ſcribunt *Emilii*, excepto ſolo Molano, qui *Æmilii.* Tornacen. pro *beati* Sagaris, legit *ſancti.* In apographo noſtro Pratenſi habetur *Laudicenſis*, forte ex amanuenſis errore; certe nec *Laudicenſis* valet, nec *Laudanenſis*, ut habet Munerat. cum certum videatur, ibi epiſcopum fuiſſe ubi mortuus eſt, nempe *Laodiceæ.* De eo ſic habet Munerat: *Qui fuit unus de diſcipulis beati Pauli Apoſtoli.* Sunt inter codices mediæ notæ, in quibus legitur *Aginno*, item *Agynno*; noſtra lectio antiquior eſt, an purior & verior, non diſputo.

O*BSERVATIO.* Tota hodierna tabula integre & ad verbum Adoniana eſt, à Notkero etiam deſcripta, cum hoc tamen diſcrimine, quod Noſter *Fidem* virginem ab Adone & Notkero, ſecundo loco poſitam, in tertium rejecerit. De *Capuanis martyribus* ſilent Beda, Romanum parvum, Florus & Wandelbertus. Rabanus ſolum legit: *In Apulia, Caſti & Emili.* Annuntiatio noſtra ab Adone ex Hieronymianis primitus videtur accepta, ubi totidem fere verbis legitur: *In Capua, natalis ſanctorum Marcelli, Caſti, Emili, Saturnini*: atque in nonnullis apographis hoc ipſo die inferius repetuntur: *In Apulia, Caſti, Emili, Saturnini* &c. Alia aliter efferunt. Diſcordias componere conatur Florentinius, quibus hîc diutius immorari non vacat. Satis plauſibilis eſt conjectura Baronii, ſumpta ex ſimilitudine nominum Caſti & Æmilii Africanorum, de quibus egimus xxii Maii, quidquid contra inſurgat Ferrarius. At hæc ſuo loco uberius expendentur. Secunda annuntiatio ex Rufino, ni fallor, accepta, ſic ponitur in Romano parvo: *Sagaris epiſcopi Laodicenſis, de antiquis Pauli Apoſtoli diſcipulis.* Nihil magnopere addidit Viennenſis præſul, præter titulum *martyris*, quem ei ſuggeſſit Polycrates in citata, die præcedenti, epiſtola ad Papam Victorem, de controverſia obſervationis Paſchatis apud Euſebium lib. 5 cap. 24, ubi ille *Sagarim* pro Aſiaticæ conſuetudinis antiquitate adducit, mortuumque aſſerit Laodiceæ, cum Thraſeæ, de quo pridie egimus, ſubjungens;

Marcelli & ſociorum;

Sagaris;

 neutrum

neutrum autem, utut antiquum, Apoſtoli Pauli diſcipulum, ſaltem eo loci prædicari video.

Fidis.

Fidis, non *Fidei* virginis diſertiſſime meminerunt Hieronymiana, Ado, Uſuardus, & Notkerus, ſub eadem inflexione; ſolus Rabanus legit *Fidei*; at *Fidem* in *Felicem*, *Agennum* in *Gennam* mutaſſe videtur Epternacenſis codicis ſcriptor Laurentius. Ceterum Acta ejus à pluribus vulgata ſunt, noviſſime à Labbeo tomo 2 Bibliothecæ Ms. à pag. 528, à Tillemontio ſatis accurate expenſa tomo 4 à pag. 543, & rurſus in notis à pag. 752, ubi ea quæ ad Capraſium & Vincentium, Aginnenſes itidem martyres ſpectant, unà conjungi monuimus in Obſervatione noſtra ad IX Junii. Hîc locus non eſt Tillemontii criticam aut examinare aut refellere, cum hæc omnia à nobis ſuo tempore diligentius illuſtranda ſint. Sic Fidem noſtram metro unico cecinit Wandelbertus:

Virgo Fides pridie hinc felici morte triumphat.

AUCTARIA.

Romani. Tranſlat. Hugonis.

ANTVERP-MAJ. Textui ſatis puro in fine ſuperaddit: *Antiſiodoro, ſancti Romani epiſcopi & martyris. Eodem die apud Lincolniam, tranſlatio ſancti Hugonis epiſcopi & confeſſoris.*

Romani.

ROSWEYD. In textu purus, ſubdit: *Antiſiodoro, Romani epiſcopi & martyris.*

PULSANEN. In duabus primis purus eſt, deficit in tertia, quod huic codici familiare eſſe alibi non ſemel notavimus.

Balbinæ.

ANTVERP. MAX-LUBAC. & UGHELLIAN. Hoc habent principium: *Romæ, ſancta Balbina virginis.* Cetera puri ſunt. Crediderim ex aliquo codice Hieronymiano, ubi hoc die ſignatur, Balbinam huc fuiſſe intruſam. Videatur notatio Florentinii. De ipſa egimus XXXI Martii. Codex UGHELLIAN. videtur legere *Sabinæ*, ut alii infra.

Brunonis.

HERINIEN. In textu puriſſimus, in margine minori & recentiori calamo adjectum exhibet: *In Calabria, depoſitio beati Brunonis confeſſoris, primi inſtitutoris Ordinis Cartuſienſis.*

Textus mutilus. Romani.

CANTULEN. *Apud Capuam, ſanctorum Marcellini, Caſti, Emilii & Saturnini. Civitate Agenno, paſſio ſanctæ & glorioſæ Fidis virginis, cujus exemplo beatus Capraſius, ad agonem martyrii animatus eſt. Antiſiodoro, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris.*

Oct. Mich. Balbinæ.

BRUXELLAN. Incipit: *Octava beati Mychaëlis archangeli, patroni hujus eccleſiæ.* Sequitur textus purus. In fine: *Romæ, ſancta Balbina.*

Abraham. Balbinæ.

HAGANOTEN. Multa coacervat de patriarcha Abraham, quæ hic non vacat deſcribere. Vide infra IX Octobris. Sequuntur martyres Capuani, pure. Inde: *Romæ, ſancta Balbina virginis. Eodem die, ſancti Sygarii epiſcopi Laodicenſis & martyris.* De Fide, nihil.

Rogati.

AQUICINCT. In fine: *Item ſancti Rogati.* Quis hic Rogatus ſit, ſive martyr, ſive confeſſor, ſive epiſcopus, necdum ſcio.

Romani.

DAVERONEN. *Antiſiodoro, depoſitio ſancti Romani epiſcopi.*

Capraſii. Brunonis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Fidis virginis & martyris. Capraſii martyris, qui exemplo Fidis virginis martyrium pertulit.* Vide XX Octobris. *Marcelli, Caſti, Æmilii & Saturnini martyrum.* In margine notatum habetur: *Eſt dies S. P. N. Brunonis, & tamen omiſſus, unde antiquitatem & ſinceritatem hujus Kalendarii animadvertere licet.* Verba ſunt amanuenſis, qui codicem tranſcripſit.

Rogati.

CLUNIACAN. & CODEX D. DU CHEVAL ſignatus C. *Item Rogati.* Vide ſupra.

Renati.

VATICAN. ſub num. 5949. Addit: *Apud Surrentum, ſancti Renati confeſſoris.* Adde *epiſcopi.*

ALTEMPS. *Item Rogati martyris.* An *Rogati*?

FLORENTIN. *In Judæa, civitate Ebron metropoli, depoſitio ſanctorum patriarcharum Abrahæ, Iſaac & Jacob. Quorum corpora in eadem eccleſia, in ſpelunca duplici, divina revelatione inventa ſunt à Latinis Canonicis ejuſdem eccleſiæ, anno Domini* MCXX. *Romæ, ſanctæ Sabinæ virginis.* MEDICÆUS codex forte melius legit, *Balbinæ.* *Abrahæ, Iſaac &c. Sabinæ.*

REMANS. SS. Tim. & Apoll. *Antiſſiodori, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris.* *Romani.*

EDITIO LUBECO-COL. *Octava ſancti Michaëlis & omnium angelorum. Treveris, paſſio innumerabilium martyrum à præfecto urbis Rictiovaro occiſorum, [qui] in plebem utriuſque ſexus & ætatis, cædem pro nomine Chriſti exercuit. Pauci vero Chriſtiani qui hujus procellas fuga declinaverunt, poſtquam aliquantulum perſecutio ceſſavit, horum martyrum corpora partim ſepulturæ tradiderunt & quemdam ingentis capacitatis puteum, vetuſtate neglectum, & aquis exhauſtum, eorumdem martyrum oſſibus impleverunt: in quo puteo ſuper oſſa martyrum, ſanctus Athanaſius Alexandrinus epiſcopus, ſex annis incognitus latitavit, in quo loco monaſterium ſancto Maximino dedicatum eſt, in cujus crypta in eodem puteo corpora ipſorum martyrum* &c. *requieſcunt.* In Capuanis pura eſt. Fidem paſſam ait, *ſub Daciano præſide Hiſpaniarum.* Tum: *Item apud Agennum, civitatem Galliæ, paſſio ſancti Capraſii martyris, qui exemplo beatæ Fidis virginis prædictæ, ad Agonem martyrii animatus eſt.* Jam diximus coli XX Octobris. In Sagari, ſatis pura eſt. Sequitur: *Eodem die, ſancti Rogati martyris. Antiſiodoro, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris. In Angliâ villa Lincolme, tranſlatio ſancti Hugonis, epiſcopi & confeſſoris, Ordinis Cartuſienſis. Item ipſo die, memoria ſanctorum patriarcharum Abraham, Iſaac & Jacob. In monaſterio Schonangia, tranſlatio ſanctorum Cæſarii & Venææ virginis & aliorum ſociorum eorum martyrum, de ſocietate undecim millium virginum.* *Oct. Mich. &c. Martyrum Trevirens. De Capraſio. Rogati. Romani. Tranſlat. Hugonis. Abrah. &c. Tranſlat. Cæſarii &c.*

BELIN. In prima editione incipit: *Romæ ſanctæ Balbinæ virginis.* In ſecunda ad finem adjicit: *Item ſancti Rogati epiſcopi.* Cetera textus purus, ſed in ſcriptione mendoſus eſt. *Balbinæ. Rogati.*

GREVEN. *Octava ſancti Michaëlis & omnium beatorum ſpirituum.* De Patriarchis, ut EDITIO LUBECO-COL. *Raphaëlis archangeli apud aliquos hic ſervatur memoria. In Swecia, Eſkilli epiſcopi & martyris.* De Treverenſibus paulo ſuccinctius quam ſupra. *Item ſanctorum Primi & Feliciani, qui cum beata Fide paſſi referuntur.* Vide IX Junii. *Secundum Catbologum hic paſſio ſancti Gangulphi martyris, qui ſupra habetur* III *Id. Maii. Antiſiodoro, depoſitio ſancti Romani epiſcopi* *Oct. Mich. &c. De Patriarc. Raphaëlis. Eſkilli. De Trevir. Primi & Feliciani. Gangulfi. Romani.*

Google

Dulcidii. *De Brunon.* *ſcopi & confeſſoris. Dulcidii, epiſcopi Agennenſis. In Calabria, depoſitio ſancti Brunonis confeſſoris. Qui ex Colonia Agrippinenſi claris ortus natalibus, litteris tam ſecularibus quam divinis apprime eruditus, doctorque famoſus, eccleſiæ Remenſis canonicus, honeſtatis & gravitatis ac totius maturitatis quaſi quoddam ſimulachrum, relicto ſeculo cum aliis ſex ejuſdem propoſiti viris (terrifico illo caſu apud Pariſios defuncti cujuſdam, ſe accuſatum, judicatum, deinde etiam damnatum clamantis, ſalubriter exterritis, jamque divino amore ardentibus) heremum Carthuſiæ, ubi per id tempus ſanctus Hugo Gratianopolitanus epiſcopus Deum viderat dignationis ſuæ habitaculum conſtruentem, ſtellaſque ſeptem ducatum ſibi itineris præſtantes (erant quippe & hi numero ſeptem) ingreſſus, monaſticæ converſationis propoſitum ſatis arduum, religionem videlicet Carthuſienſium inſtituit anno Domini MLXXXIV. Verum ab Urbano Papa II, cujus olim præceptor fuerat, evocatus, Romam adire & ſummo Pontifici in eccleſiaſticis negociis aſſiſtere cogitur. Sed Curiæ non ferens ſtrepitus, ſpreto archiepiſcopatu Regienſi, ad quem electus fuerat, relicta ſolitudinis & quietis amore flagrans, in Calabria heremum ſeceſſit; ubi multis fratribus adunatis, in maxima ſanctitate & auſteritate degens, primi quoque monaſterii, id eſt Carthuſiæ heremi, ſollicitudinem gerens, vita & miraculis clarus, quievit in pace anno Christi MCI in die Dominica.* De Schonaugienſibus, & translatione ſancti Hugonis Lincolnienſis, ut ſupra in EDITIONE LUBECO-COL. In fine: *Babillæ virginis.* *Tranſlat. Hugonis. Babillæ.*

MOLAN. *Romæ, ſancta Balbina virginis. Depoſitio Romani Antiſiodorenſis epiſcopi. Item, ſancti Rogati epiſcopi. In Calabria, depoſitio ſancti Brunonis confeſſoris, primi inſtitutoris Ordinis Carthuſienſis.* Tum minoribus typis: *Quem Leo X ſanctorum Catalogo aſcripſit.* De Eskillo & martyribus Trevirenſibus GREVENUM deſcripſit. In editionibus aliis, Brunonem primo loco aliis litteris collocat. In fine de Romano & Balbina, ut ſupra. Tum: *In Galliis, ſancta Emmia virginis, filia Clodovei regis, eximiæ ſanctitatis.* An non melius vocetur *Enimia*, vide Martyrologium Caſtellani. De martyribus Trevirenſibus dictum eſt ſatis, hic eorum elogium contrahitur. *Balbinæ. Romani. Rogati. Brunonis. Eskilli. De Trevir. Emmiæ.*

Nonis. *Die 7.*

ROmæ via Appia, depoſitio beati Marci Papæ. Apud provinciam, quæ nuncupatur Auguſta Eufrateſia, ſanctorum martyrum Sergii & Bachi, ſub Maximiano imperatore; quorum Bachus tam diu nervis crudis eſt cæſus, quoadusque totus corpore diſciſſus in confeſſione Chriſti emitteret ſpiritum: Sergius vero clavatis coturnis pedibus indutus, cum in fide fixus maneret, datâ ſententiâ, juſſus eſt decollari. Item apud eamdem provinciam, ſanctæ Juliæ virginis, quæ ſub Marciano præſide martyrium conſummavir. Eodem die, ſanctorum martyrum Marcelli & Apulei, qui per Apoſtolum Petrum, relicto Simone, Apoſtolicæ doctrinæ ſe tradiderunt, ac poſtmodum ſub Aureliano conſulari, martyrii coronam reportarunt, ſepulti non longe ab urbe Roma. *Marci PP. Sergii & Bacchi. Juliæ. Marcelli & Apuleii.*

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Praten. cum ſolitis duobus comitibus Antverp-maj. & Roſweyd. differt à reliquis omnibus; quod annuntiationem Marcelli & Apulei ponat ſecundo loco. Molanus pro *beati* Marci, habet, *ſancti.* Roſweyd. ei tribuit titulum *martyris.* Solus Praten. ante *Euphrateſia*, omittit *Auguſta.* Ceterum ſcribo *Eufrateſia*, *Bachi*, *coturnis*, *Apulei* &c. ex communi codicum enuntiandi ratione. In Antverp. & Max-Lubec. ante *Sergii*, deeſt *martyrum.* Molan. voces tranſpoſuit, *tamdiu eſt nervis crudis cæſus.* Rurſus loco *Marcelli*, poſuit *Marci*, quod in poſterioribus editionibus correctum eſt. Praten. Antverp-maj. Roſweyd. & Munerat. ſcribunt *Symone.* Roſweyd. præterea cum Antverp. & Max-Lubec. addit *Mago.* Antverp-maj. præter plurima ſcriptoria ſphalmata, ut *Bachis*, *Bacus*, *diſciſus*, *confeſcione* &c. peculiare habet, cur ferme à puris excludi debuit; legit enim cum Adone, *Aureliano conſulari viro ſententiam ferente.*

OBSERVATIO. Hodierni laterculi eadem eſt quæ heſterni origo, tranſlatio videlicet totius textus ex Adone, quem Uſuardus & Notkerus hic de more ſecuti ſunt, ille ex Romano parvo Sanctos omnes accepit. *Sanctus Marcus Papa* apud Bedam legitur, *Lina* itidem Papæ conjunctus, unde veroſimiliter profluxit Wandelberti verſiculus, quo ſimul uterque non ſatis metrice prædicatur: *Pontifices nonas Linuſque Marcuſque retentant.* Inter Hieronymiana diſtinctius loquitur vetuſtiſſimum Epternacenſe, his verbis: *Romæ, depoſitio Marci epiſcopi.* In aliis apographis varia conjunctio & confuſio eſt, multaque *Marci.*

im-

implexa occurrunt, quibus explicandis non parum deſudat Florentinius. Romanum parvum, Bedæ non abſimile, ponit: *Roma, Marci Papæ.* Breve elogium texuit Ado, in quo Notkerus aliquid mutare voluit. Noſter ſolam poſitionem determinavit. Quid de Marco tradant Pontificalia, videri poteſt in veteribus Catalogis tomó I Aprilis præfixis, ex quibus paucula deſumpſit Fronto, in hodierna ſua notula ad Kalendarium, in quo ſignatur hoc modo: *Menſe Octobri die* VII, *natale S. Marci*; diſtinctius in Allatiano & Sacramentario Gregorii: *Nonis Octobris, natale S. Marci Papæ.* Quibus abunde ſtabilitur vetuſtiſſimus ſancti hujus Pontificis in Eccleſia cultus; nec plura quæ ad vitam aut geſta pertineant, reperit Tillemontius tomo 7 pag. 268.

Sergii & Bacchi.

Julia, *Sergius* & *Bacchus* in codicibus Hieronymianis, Romano parvo, Adone & Notkero ſub una annuntiatione conjunguntur, de qua obſervari multa poſſent, ſed ne actum agam, ad Florentinii notationem lectores remitto. Actorum compendium ſatis eleganter concinnavit Ado; an ex fonte puro & ſincero, non auſim aſſerere. Agnovit Baronius ad annum CCCIX, numero ultimo, aliqua eſſe emendanda: ſunt qui plane rejiciant tamquam à Metaphraſte, ut apud Surium exſtant, aut interpolata aut corrupta; inter quos Tillemontius tomo 5 à pag. 491 ſatis habuit ea diligenter colligere, quæ ad vetuſtum & celebrem eorum in univerſa Eccleſia cultum pertinent; nos hîc ea omnia intacta relinquimus, ſuo loco diſcutienda.

Julia.

Uſuardus *Juliam* à duobus aliis ſejunxit, ex uno geminos diſtinguens articulos, & utrumque Adonianis verbis componens. Atque hoc etiam fecit in annuntiatione ultima, quam nimium contrahens, paulo obſcuriorem reddidit.

Marcelli & Apuleii.

Utrum *Marcellus* & *Apuleius* ad Hieronymiana ſpectent, collige ex Florentinio, perperam aſſerente, Uſuardum pro *Marcelli*, ſcribere *Marci*, quod procul dubio legerit in prima Molani editione, de qua ſuperius locuti ſumus. Nitide ambos annuntiat Romanum parvum: *Marcelli & Apuleii, qui primo adhæſerunt Simoni Mago, deinde Apoſtolo Petro: ſub Aureliano conſulari viro, martyrio coronati.* Plura Ado, ex quo noſtra, ut dixi, deſumpta ſunt; ſed qua fide ea omnia narrentur, alibi ſtatuemus. Totam hiſtoriam improbant, qui Acta ſanctorum Nerei & Achillei, item Proceſſi & Martiniani non admittunt. Vide Tillemontium tomo I pag. 189 & 538. Interim pro antiquo cultu cum Martyrologiis ſtat Sacramentarium Thomaſii, in quo pag. 174 diſerte leguntur orationes, *in natal. ſanctorum Marcelli & Apulei Non. Octob.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Puriſſimus eſſet, niſi poſt *Maximiano imperatore*, reliquum elogii reſcinderet.

PULSANEN. Eodem defectu laborat, quo TORNAC., ſed præterea expungit omnia poſt *Juliæ virginis*, & poſt *Marcelli & Apuleii.*

GREVEN. Peculiari augmento hodie à puritate deficit, nempe addendo in fine proprium loci, cujus aliquando fuit: *Civitate Carnotis, inventio corporis ſancti Caletrici, ipſius civitatis epiſcopi.*

Invent. Caletrici.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Tantum non puri ſunt, cum ſolum differant in annuntiatione prima, apud ipſos ita expreſſa: *Roma via Appia, cimiterio Balbinæ, depoſitio ſancti Marci Papæ & confeſſoris.* Julia non ponitur immediate poſt Sergii & Bacchi, ſed ultimo loco, repetita poſitione.

De Marco.

LOVANIEN. Cum hiſce convenit, ſed expungit totum elogium Sergii & Bacchi.

ALBERG. & DANIC. In eo ab aliis recedunt, quod Sergium & Bacchum habeant primo loco, & Marcum penultimo.

Textus mutatus, & contract.

CENTULEN. *Romæ, ſancti Marchi Papæ & confeſſoris. Qui ſedit in pontificatu annos tres, menſes octo, dies viginti. Item Romæ, ſanctorum martyrum Marcelli & Apulei. Qui primum quidem adhæſerunt Symoni mago, ſed videntes mirabilia, quæ contra eum fiebant per Apoſtolum Petrum, relicta ſpurcitia Symonis, ſinceritatem fidei perceperunt. Apud provinciam, quæ nuncupatur Auguſta Eufrateſia, ſanctorum Sergii & Bacchi martyrum. Item apud eamdem provinciam, S. Juliæ virginis & martyris.* In duabus primis textum auget, hic corripit.

BRUXELLEN. *Roma via Appia, depoſitio ſancti Marci Papæ & confeſſoris. Qui conſtituit ut ſymbolum fidei in Miſſa alta voce cantetur, & apud ſanctum Petrum in cimiterio Balbinæ ſepultus eſt.* Sequitur de Marcello & Apuleio. Tum de Sergio & Baccho. Item de Julia, ſatis pure. In fine: *Apud civitatem Bituricas, depoſitio beati Auguſti presbyteri & confeſſoris.*

De Marco. *Auguſti.*

HAGENOYEN. Incipit à Marcello & Apuleio, in quibus parum abeſt à puritate. De Sergio & Baccho multa commiſcet, quæ purius in Adone invenies. Hoc notandum, quod eos martyres *translatos* aſſerat *in Wittenburg oppidum.* In Julia, modice interpolatus eſt. Demum: *Roma via Ardeatina in cymiterio Balbinæ* [erratur hic æque ac in BRUXELLENSI,] *depoſitio ſancti Marci Papæ. Hic triceſimus quintus erat à beato Petro Apoſtolo, & ſucceſſor ſancti Silveſtri fuit, & ſedit ſub Conſtantino imperatore magno, undecim annis & menſibus octo, & conſtituit, ut Hoſtienſis epiſcopus Papam conſecrare debeat & pallio utatur, & obiit in pace.* Vix menſibus totis novem Apoſtolicam ſedem tenuit.

De Sergio & Baccho. *De Marco.*

AQUICINCT. Poſt *Marci Papæ*, adjicit: *Hic conſtituit, ut epiſcopus Oſtiæ, qui conſecrat epiſcopos urbis, pallio utatur.* Hæc proxime ſuperius dictis ſatis conſentanea ſunt, ferme ex Notkero aut ex Tabulis Pontificiis accepta.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Item ſancti Lini Papæ.* Neſcio unde in hos duos codices hæc annuntiatio irrepſerit. Vide Uſuardum XXVI Novembris, & quæ diximus XXIII Septembris ſub finem Obſervationis.

Lini.

MA-

Textus contractus. **Matric-Cartus-Ultraject.** *Marci Papæ & confeſſoris. Sergii, Juliæ virginis, & Bacchi martyris. Marcelli & Apulei martyrum.*

Lini. In **Vatican** num. 5949. Deeſt *Juliæ.* Adjicitur: *Romæ, ſancti Lini Papæ & martyris.*

Oſithæ. **Altemps.** *Apud Orientales Saxones, paſſio ſanctæ Oſithæ virginis & martyris. Cujus caput à Danis exſectum, ipſa martyr illud aſſumpſit, ac de loco in locum portavit.*

De Marco. Juſtinæ. **Florentin.** *Sancti Marci Papæ.... Et jacet nunc Florentiæ in eccleſia ſancti Laurentii. Apud civitatem Paduanam, ſanctæ Juſtinæ virginis & martyris.* Vide infra.

Palladii. **Burdegalen.** *Xantonas civitate, ſancti Palladii epiſcopi & confeſſoris.* Memoratur à Sauſſayo & aliis, ſed mirum eſt à Caſtellano in Martyrologio univerſali prætermiſſum.

Except. Prudentii. **Bizunticen.** & **Salinen.** Franciſcanorum. *In Bezua cœnobio, exceptio corporis ſancti Prudentii martyris.*

Helani. **Remens.** SS. Timoth. & Apoll. *In pago Remenſi, vico qui vocatur Buxiolus, depoſitio ſancti Elani presbyteri & confeſſoris.* Romanum modernum & alii melius ſcribunt *Helani.*

De Marco. Oſgidæ. Juſtinæ. Tranſlat. Wolfgangi. Canonizat. Birgittæ. **Editio Lubeco-Col.** In Sergio & Baccho, nonnihil interpolata eſt; purior in Marcello & Apuleio. Tum: *Romæ via Ardeatina, in cimiterio Balbinæ, depoſitio ſancti Marci Papæ & confeſſoris. Qui ſedit in epiſcopatu annis duobus, menſibus octo, diebus decem.* In Julia ſatis pura eſt. *Ipſo die, beatæ Oſgidæ virginis. Apud Paduam, ſanctæ Juſtinæ nobilis virginis & martyris, quæ cum ibidem juſſu Maximiani imperatoris nollet idolis immolare, gladio per latus percutitur, & orans migravit ad Chriſtum ſponſum ſuum. Item, tranſlatio ſancti Wolfgangi epiſcopi & confeſſoris, & canonizatio ejuſdem. Eadem die, canonizatio ſanctæ Brigittæ viduæ.*

Juſtinæ. Lini PP. **Belin.** Incipit: *Apud Paduam civitatem, ſanctæ Juſtinæ virginis & martyris.* Sequitur textus non omnino caſtigatus. Altera editio in fine de ſuo adjuogit: *Ipſo die, beatiſſimi Lini Papæ.*

Syſai. Auguſtalis. De Wolfg. Oct. Hieron. **Greven.** *Syſai epiſcopi & confeſſoris. Bituricas civitate, depoſitio ſancti Auguſtalis epiſcopi. Tranſlatio & canonizatio Wolfgangi epiſcopi Ratiſponenſis & confeſſoris. Octavæ ſancti Hieronymi presbyteri & Doctoris, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis. Qui lingua Hebræa, Græca, Latina & Chaldaica eruditus, ab urbe Roma propter æmulos ſecedens, Hieruſolymis a Cyrillo epiſcopo locum præſepis Domini obtinuit. Ubi poſt multa heremi loca peragrata, conſtructo monaſterio, cœpit cum ſuis vivere ſecundum regulam à ſanctis Apoſtolis inſtitutam, tandemque poſt multos pro Eccleſiæ utilitate ſudores, obdormivit in Domino, anno Domini* CCCCXXIII.

Juſtinæ. Jotha. Oſgidæ. De Birgitt. *Patavii, ſanctæ Juſtinæ virginis & martyris. Quæ regali orta progenie, cum ad juſſum Maximiani nollet idolis immolare, gladio latus transfixa, martyrii gloriam adepta eſt. Jotha abbatiſſa. Ipſo die, Oſgidæ virginis. Item canonizatio ſanctæ Brigittæ viduæ.* Malo legere *Birgittæ.*

Juſtinæ. Invent. Caletrici. Helani. De Birgitt. De Sergio & Baccho. Auguſti. De Caletric. De Birgitt. Invent. Silvii &c. **Molan.** *Apud Paduam civitatem, ſanctæ Juſtinæ virginis & martyris. Carnoti, inventio corporis ſancti Caletrici, ipſius civitatis epiſcopi. In pago Remenſi, vico qui vocatur Buxiolus, depoſitio ſancti Helani presbyteri & confeſſoris. Romæ in eccleſia ſancti Petri, canonizatio beatæ Brigittæ viduæ per Bonifacium* IX, *pontificatus ſui anno ſecundo. Qui ſolemnem edidit libellum, quo dictam Chriſti ſponſam, tamquam viduam ſanctam in Eccleſia Chriſti, authoritate Apoſtolica perpetuis temporibus præcepit venerari.* In editionibus aliis de Sergio & Baccho inſeruntur textui ex Adone, charactere Italico, *primicerius & ſecundicerius ſcholæ gentilium.* In fine, de Juſtina & Helano, ut ſupra. Tum: *Bituricas, Auguſti presbyteri & confeſſoris.* De inventione Caletrici Carnotenſis & canonizatione beatæ Birgittæ, omnia ponuntur ut in prima editione. Demum minoribus typis, adjicitur: *Toloſæ, inventio ſanctorum confeſſorum, Silvii, Hilarii & Honorati epiſcoporum, & Pappoli epiſcopi & martyris.* Neſcio unde hæc accepta ſint; ceterum Papulus inventus dicitur menſe Octobri anno MCCLXV.

VIII *Idus.* *Die* 8.

Simeonis. Demetrii. Petri. Benedictæ. Pelagiæ. NAtalis beatiſſimi ſenis Simeonis, qui in Euangelio legitur Dominum ſuis ſuſcepiſſe in ulnis. Apud Theſſalonicam, paſſio ſancti Demetrii martyris. Item civitate Hiſpali, ſancti Petri martyris. In territorio Laudunenſi, ſanctæ Benedictæ virginis & martyris. Ipſo die, ſanctæ Pelagiæ, quæ peccattix appellatur.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Greven. & Molan. pro *beatiſſimi ſenis Simeonis*, legunt, *beati ſenis Simeonis.* Praten. ſcribit hîc iterum cum aliis *Symeonis*, ſed codices ſibi non conſtant, ſæpe pro libitu ſcribentes: nos hîc turbam ſequimur. In Antverp. & Max-Lubec. deeſt prima annuntiationis vox, nempe, *natalis.* Tornacen. poſt *Dominum*, omiſit *ſuis.* Poſui *Theſſalonicam* ut alibi, licet nonnulli habeant *Teſſalonicam.* De *Hyſpali*, dictum eſt ſupra. Praten. legit: *In territorio Lugduni Clavati*, in quo ei conſentit ſolus Antverp-maj. Munerat. & Max-Lubec. habent, *Lugdunenſi.* Sequimur reliquos omnes. In Herinien. male ſcriptum eſt *pecatris*, pro *peccatrix.* Munerat. loco *appellatur*, ſubſtituit *nuncupatur.*

Simeonis. OBSERVATIO. Ad XI Aprilis curſim indicavimus, Philippum Gortynenſem in Creta epiſoopum, hac etiam die recoli à Romano parvo, Adone & Notkero: repetitionis illius cauſam hactenus non reperio, nec in eam operoſius jubet inquirere, cum ad

Uſuardum noſtrum nihil ſpectet. *Beatiſſimi ſenis Simeonis* primus meminit Ado, etiam inter Feſtivitates Apoſtolorum, ubi ex Lucæ 2 cap. ea referuntur, quæ de eo vere commemorari poſſunt. Noſter ſtrictim omnia complectitur. Mirum eſt; eum à Notkero prætermiſſum, ejuſque loco ſubſtitutam celeberrimam virginem & martyrem *Reparatam*, cum elogio ex Rabano contracto. Quid de Simeone ſuggerat Leo Allatius in diatriba de Symeonum ſcriptis pag. 100, ſub nomine *Methodii* vel *Timothei presbyteri Hieroſolymitani*, dicetur ſuo loco. Videri interim poteſt Tillemontius tomo 1 pag. 424. *Demetrii.* De *Demetrio* ſic habet auctor Romani parvi: *Theſſalonica, Demetrii martyris.* Hinc ab Adone acceptus eſt, ex hoc à Noſtro & Notkero. Ejus encomium ita metrice exhibet Wandelbertus:

Octavo ante Idus, Demetri ſancte, bearis,
Nomine pro Chriſti tortores paſſus iniquos.

Plurima de celeberrimo hoc martyre à variis ſcripta enumerat Baronii Notatio, ſelectiora colligit Tillemontius tomo 5 à pag. 149, ubi & *Megalomartyrem* & *Thaumaturgum* à Græcis nuncupatum aſſerit. Nos ea omnia & producemus, &, qua poterimus diligentia illuſtrabimus, collatis Actis Metaphraſticis apud Surium editis, cum paſſione ab Anaſtaſio Bibliothecario elaborata, quæ exſtat inter Analecta Mabilionis tomo 1 à pag. 65. *Petri.* *Petrum* Hiſpalenſem martyrem extra Uſuardum nuſquam invenio: liceat igitur ſuſpicari, eum eſſe de illorum numero, quos ex Hiſpania in Franciam Noſter contulit, quemadmodum alibi ſæpe ſupponendum fuit, nempe cum alius fons non ſuppeteret, ex quo ipſum hauſiſſe conjectaremur. *Benedicta.* *Benedicta Auriniacenſis*, vel, ut alii, *Origniacenſis*, ab Uſuardo etiam in ſacras tabulas, quod in ſanctis Gallicis ſæpe accidit, primum relata eſt, *Laudunenſi*, non *Lugdunenſi* territorio adſcribenda. Pridem notarunt Majores noſtri ad XXVI Maii, in indice Prætermiſſorum, tomo 6 pag. 353, *Acta hujus martyris plane eadem eſſe, quæ ſunt Saturninæ virginis & martyris, mutatis ſolum nominibus, & hæc à nobis* XX *Maii edita.* Siqua nihilominus peculiaria ſubinde reperta fuerint, ſive ad vitam ſive ad translationem ſpectantia, ea menſe Octobri in Actis locum invenient. Videri poſſunt quæ de ea & virginibus aliis, ejus fortaſſe ſociabus, curſim notavit Tillemontius in Luciano Bellovacenſi tomo 4 pag. 540. *Pelagia.* *Pelagiam* aliquam in Hieronymianis memorari certum eſt, an pœnitentem illam, quæ Hieroſolymis à Baronio adſcribitur, dubitat Florentinius. Nobis in re obſcura, nihil hactenus licet decernere. Satis veroſimile, Uſuardum nomen Pelagiæ ex Hieronymianis accepiſſe, cui pro arbitrio *peccatricis* cognomentum addiderit, quod ea inter ſynonymas eſſet notiſſima. Ceterum ex Uſuardi mente, à recentioribus omnibus hodierna Pelagia pro *peccatrice* accipitur. Vita à Jacobo Diacono ſcripta, in Surii collectione edita eſt, ex Roſweydi Vitis Patrum accepta; quam ſequitur alia à Metaphraſte adornata.

AUCTARIA.

Tranſlat. Oſwaldi. ANTVERP-MAJ. Caret Pelagia, cujus loco ponitur: *Ipſo die, tranſlatio ſancti Oſwaldi archiepiſcopi & confeſſoris.* Patet acceſſio Anglica.

ROSWEYD. In prima, ſimilis eſt GREVEN. & MOLAN. In ſecunda & tertia purus. Tum: *In territorio Landuni Clavati, id eſt in Auriniaco, ſancta Benedicta virginis.* *Dionyſii.* *Antiochia, Dionyſii epiſcopi & ſocii ejus.* *Regenſledis.* *Item, ſancta Regenſledis virginis.* *Reparata.* *Et ſancta Reparata virginis. Ipſa die, ſancta Pelagia, quæ appellatur peccatrix.*

PULSANEN. In Simeone, Petro Hiſpalenſi & Benedicta ſatis purus, caret reliquis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. In prima puri, poſt *De Demetr.* *Demetrii martyris*, addunt: *Quem Maximinus* [aliqui *Maximianus*] *imperator, apud præfatam civitatem docentem populum, juſſit lanceis perforari, talique fine glorioſum martyrium conſummavit.* In reliquo textu puri, ſubjungunt: *Reparata.* *Apud civitatem Cæſarienſem, natale ſanctæ Reparatæ virginis. Quæ ſub Decio præſide, ferventi plumbo perfuſa, deinde per lampades accenſas, mamillis ejus ablatis, viſceribuſque fruſtratis* [aliqui *fruſtatis*] *caminum igni ſuccenſum ſuperans, capitis tandem detruncatione martyrium conſummavit. Belſia, depoſitio ſancti Amatoris* [aliqui *Amoris*] *confeſſoris.* *Amoris.* Colitur in *Munſterbilſen* prope Tungros.

LOVANIEN. In eo à ſuperioribus differt, quod Demetrii elogium expunxerit.

CENTULEN. *Textus mutilus.* *Natalis beatiſſimi ſenis Symeonis, qui in Evangelio legitur Dominum ſuſcepiſſe in ulnas. Theſſalonica, ſancti Demetrii glorioſi martyris. In Galliis territorio Landuni Clavati, paſſio ſanctæ Benedictæ virginis, ſub judice Matroclo. Eodem die, territorio Atrebatenſi, ſanctæ Ragemfledis* *Ragemfledis* *virginis & abbatiſſæ. In monte Oliveti, ſancta Pelagia, ex peccatrice religioſa atque ſanctiſſima facta.*

BRUXELLEN. Incipit: *Natale ſanctæ Benedictæ virginis & martyris.* De Simeone poſt *ulnas*, addit; *& dictaſſe canticum, Nunc dimittis. Apud Cretam urbem Cortina,* [lege, *Cortinam urbem Cretæ*] *beati Philippi, epiſcopi glorioſi.* *Philippi.* Vide ſupra in principio Obſervationis. De Demetrio & Reparata, habet ut ANTVERP-MAX. &c. *Reparata.* Tum de Petro Hiſpalenſi, pure. Sequitur: *Belſia, depoſitio ſancti Amoris confeſſoris.* *Amoris.* *Item Richarii confeſſoris.* *Richarii.* Vide XXVI Aprilis. De Pelagia, pure. Demum: *Et ſancta Ragenfredis virginis.* *Ragenfredis* Varie hoc nomen in codicibus inflectitur.

HAGENOYEN. De Simeone præter jam dicta, more ſuo non ſatis veroſimiliter addit: *Hic Symeon*

De Simeone. *meon fuiſſe fertur unus de ſeptuaginta duobus interpretibus, qui miſſi fuerant ab Onia Pontifice, regi Ptolomæo ad transferendam legem Dei de Hebrayco* *Fidis.* *in Chaldaycum.* Tum S. Fidem inſerit cum ſatis longo elogio: nos de ea abunde egimus VI Octo- *De Demetr.* bris. Sequitur de Demetrio, ut ſupra in ANTVERP-MAX. &c. Demum de Benedicta, pure. Petrus Hiſpalenſis & Pelagia hîc omiſſi ſunt.

AQUICINCT. Secundo loco poſt Simeonem, *Ragenfledis.* inſerit: *Eodem die, ſancta Ragenfledis virginis.* Pro *Landunenſi*, habet, *Landuni Clavati.*

VICTORIN. In fine: *Civitate Cæſareenſi, ſancta* *Reparatæ.* *Reparata virginis & martyris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Sancti Si-* *Reparatæ.* *meonis, ſenis. Reparatæ virginis & martyris. Be-* *De Pelagia.* *nedictæ virginis & martyris. Pelagiæ meretricis Antiochenæ, quæ dicta fuit Margarita, propter pulchritudinem; mirabiliter converſa per ſanctum Nonnum epiſcopum.*

REG-SUEC. ſub num. 428. *Vigilia ſanctorum* *Vig. Dionyſ.* *martyrum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii. Civitate* *Reparatæ.* *Cæſarea, ſanctæ Reparatæ virginis & martyris.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt memoria Simeonis, Demetrii, Petri, & Pelagiæ Adjici- *Philippi.* tur: *Apud Cretam, natale ſancti Philippi epiſco-* *Reparatæ.* *pi. Et ſancta Reparata virginis.*

STROZZIAN. *Paſſio ſanctorum martyrum Te-* *Terentiani & ſociorum.* *rentiani presbyteri, Probi & Andriani* [in MED. eſt *Adriani*] *qui apud civitatem Niceam ſub Maximiano tyranno pro Chriſto paſſi ſunt.* Puto corrupta eſſe nomina. Quid ſi indicentur *Tharacus, Probus* & *Andronicus*, de quibus Uſuar- *Dedicat. Marc. Euan.* dus XI Octobris? *Dedicatio eccleſiæ ſancti Marci Evangeliſtæ, in alma civitate Venetiarum.*

CABILONEN. *Cabillone, tranſitus ſancti Grati* *Grati.* *epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

REMENS. SS. Timoth. & Apoll. *In pago Laudunenſi, ſancta Benedicta virginis & martyris.*

ABDINGHOFFEN. *In territorio Lugdunenſi, ſancta Benedicta virginis & martyris.*

EDITIO LUBECO-COL. In Simeone pura, de Demetrio habet, ut ſupra. In Petro, pura eſt. *De Benedict.* De Benedicta, addit: *Quæ tempore Maximiani imperatoris in civitate Auruniaco, ſub judice Matroculo, diverſis tormentis atrociter afflicta, noviſſime tempora ejus ſecuri confracta ſunt. In pago Blio-* *Suſannæ.* *nenſi, ſancta Suſannæ virginis.* De Pelagia elogium *Reparatæ.* habet vulgo notiſſimum. De Reparata Cæſareenſi, ut ſupra Tum: *Belſiſa, depoſitio ſancti A-* *Amoris.* *moris confeſſoris. Qui de Aquitania nobiliſſimis parentibus ortus, forte carnem torquebat cilicio, ſitius angebat jejuniis, vigiliis inhærebat aſſidue & precibus, ab otioſo ſermone abſtinebat & riſu, multiſque clarus miraculis, in pace quievit. Treveris, ſancti Metropoli epiſcopi & martyris. Eodem die, commemoratio ſancti Flaviani martyris. Item, tranſlatio ſancti Erhardi epiſcopi & confeſſoris.* *Metropoli. Flaviani. Tranſlat. Erhardi.*

BELIN. In textu, more ſolito, purgatus non eſt. In fine addit de dedicatione eccleſiæ ſancti Marci, ut ſupra. Deinde: *Item ſancta Reparatæ virginis.* Accedit in altera editione: *In territorio Senonico, ſancta Porcaria virginis & martyris.* *Reparata. Porcariæ.*

GREVEN. *Treveris, ſancti Metropoli epiſcopi & martyris. In Antiochia, ſanctorum Dionyſii, Januarii, Fauſtini, Marcialis. Flaviani martyris commemoratio. Philippi epiſcopi Gortinenſis & confeſſoris.* De ſancto Amore, habet fere ut ſupra in EDITIONE LUBECO-COL. *In Anglia, Ewigii confeſſoris. Tranſlatio ſancti Erhardi epiſcopi & confeſſoris.* De Reparata etiam ferme ut ſupra in ANTVERP-MAX. &c. *In pago Bleonenſi, ſancta Suſanna virginis. In Humeltoet, Valeria virginis. Rainfredis virginis. Eodem die, ſancta Triduana virginis.* *Metropoli. Dionyſ. &c. Flaviani. Philippi. Amoris. Ewigii. Tranſlat. Erardi. Reparatæ. Suſannæ. Valeriæ. Rainfredis. Triduanæ.*

MOLAN. *Adventus ſancti Gerulphi martyris.* Dein typis minoribus, *ex Merandra Troachinium. Qui ab Helizeo epiſcopo in cœnobio Blandinienſi, ſacro unctus chriſmate, ingreſſus ex itinere Deiparæ templum, diutius oravit quam reductori patrino placeret, ac propterea ab illo ita cæſus eſt, ut brevi poſt mors ſit ſubſecuta. Scribit Meierus in comment. rerum Flandriæ anno* DCCCCXV. Tum rurſus ſolito charactere Italico: *In Vualchiodoro, ſancti Eloquii presbyteri & confeſſoris. Eodem die, dedicatio eccleſiæ ſancti Marci Evangeliſtæ Venetiis. Et in Humeltoet, ſancta Valeria virginis. Item Dionyſii epiſcopi, Januarii cum ſociis eorum. Item Belſiſe, depoſitio ſancti Amoris presbyteri & confeſſoris. In territorio Senonico, ſancta Porcaria virginis & martyris. Apud Rothomagum, beati Euodii, præfatæ urbis epiſcopi & confeſſoris. In pago Blionenſi, ſancta Suſanna virginis. Eodem die in Donaey, ſancta Rainfredis virginis. Item, ſancta Reparata virginis.* De qua verſiculi tres ex Baptiſta Mantuano de ſacris diebus l. 10. *Advent. Geruſfi. Eloquii. Dedicat. Marci. Valeriæ. Dionyſii & ſociorum. Amoris. Porcariæ. Euodii. Suſannæ. Rainfredis. Reparatæ.*

Cæſarienſis eram vivens: poſt fata cadaver
Venit in arva meum Feſulis ſubjecta, cubatque
Qua Tuſcus decurrit aquis torrentibus Arnus.

Editiones aliæ: *Et in Hemulcurt, ſancta Valeria virginis. Item depoſitio ſancti Amoris, qui quieſcit in Belſiſia monaſterio.* De Porcaria Senonenſi, Euodio Rothomagenſi, Suſanna, Metropolo, Reparata, ut ſupra. Tum: *Apud Donozium, ſolemnitas ſanctæ Rageafredis virginis.* De dedicatione eccleſiæ ſancti Marci, & tranſlatione ſancti Eloquii, ut ſupra. Denique: *Trancinus ex Merandra, adventus S. Gerulphi martyris.*

VII *Idus.* *Die* 9.

ABrahæ patriarchæ. Apud Pariſium, natalis ſanctorum martyrum Dioniſii epiſcopi, Ruſtici presbiteri, & Eleutherii diaconi, qui beatus epiſcopus à Pontifice Romano in Gallias prædicandi gratiâ directus, præfatam urbem devenit, ubi per aliquot annos commiſſum ſibi opus ardenter proſequens, tandem à præfecto Feſcennino, unà cum ſociis gladio animadverſus martyrium complevit. Apud Juliam, via Claudia, ſancti Domnini martyris, ſub Maximiano, qui cum vellet perſecutionis rabiem declinare, protinus inſecutus, & nihilominus gladio verberatus, glorioſè occubuit. *Abrahæ. Dionyſii & ſocior. Domnini.*

Ita habent *Praten. Herinien. Antverp-maj.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Lego, *apud Pariſium*, ex Praten, Molan. & etiam Greven. quamvis alii paſſim ſcribant, *apud Pariſius*; ratio eſt, quod ita in Adone Uſuardum reperiſſe exiſtimem. Idem valeat in *præfatam urbem devenit* abſque præpoſitione, quo modo pleriquc puriores legunt, excepto Antverp-majore & Molano. Rurſus Antverp-maj. poſuit *commiſſum opus ſibi*: Molan. autem volens energiam addere, ante *ardenter* adjunxit *ſolerter*, legens *ſolerter & ardenter*. Solus Antverp-maj. ex Adone ſumpſiſſe videtur, *Feſcennino Siſinnio*. Deeſt in Pratenſi particula penultima *glorioſe*. Antverp-maj. ſcribit *Dompnini*, ſed hoc, & *nichilominus*, & *Dioniſii* &c. præteriri poſſunt.

OBSERVATIO. Antiquorum veteris Teſtamenti Patriarcharum fœcundiorem ſegetem ſubminiſtrat auctor Romani parvi, ex quo hoc die *Abraham*, ſequenti a pluribus *Loth*; aliis diebus alii accepti ſunt. Ado illius verba deſcripſit, & ex ipſo eadem habent Uſuardus & Notkerus. Videſis infra Wandelberti verſus quatuor in Abrahami laudem depromptos. Nunc controverſia recurrit, quam ad III hujus attigimus; à Baronio in Notatione locupletiſſime tractata, in qua nec Lucam Holſtenium, nec eruditos Gallos, nec alios pleroſque in tuendis Hilduini abbatis Areopagiticis ei faventes invenies. Nos Martyrologorum cancellis conſtricti, ea ſolum adducemus, quæ ipſorum auctoritate definiri poſſe videntur. En verba Hieronymiani Corbeienſis: *Pariſius, natalis ſanctorum Dionyſii epiſcopi, Ruſtici presbyteri & Eleutheri diaconi.* Conſonat Beda: *In Pariſiis, natale ſanctorum martyrum, Dionyſii epiſcopi, Ruſtici & Eleutherii*, quæ in Rabano paulo auctiora ſunt. Accedit Romanum parvum: *Pariſiis, Dioniſii epiſcopi cum ſociis ſuis, à Feſcennino, gladio animadverſi.* Eadem eſt Adonis & clariſſima ſententia, à quo plane deſumptus textus noſter, quemadmodum & à Notkero factitatum, cum hac tamen differentia, recte etiam à Caſtellano in præf. Bimeſtris primi pag. 25 obſervata, quod Ado, & ex hoc Notkerus *Eleutherium presbyterum* nominent, *Ruſticum, diaconum*, quæ ab Uſuardo in textu noſtro melius correcta ſunt. Fallor vehementer, ſi ex his omnibus vel umbram Areopagiticam expreſſeris. Hæc igitur modo confer cum Romani parvi, Adonis, Uſuardi & Notkeri verbis, III Octobris relatis, atque apertiſſime perſpicies, ex eorum mente hodiernum Dionyſium ab Areopagita remotiſſimum eſſe. Is itaque, de quo hodie agimus, *Dionyſius*, primus cenſetur Pariſiorum epiſcopus; de cujus ætate, patria, miſſione, ſociis & rebus geſtis plurima, elapſo præſertim ſeculo diſputata ſunt, quæ ſuo loco accurate a nobis diſcutientur, digerenturque. Conſuli interim poſſunt, ut inter tot ſcriptores, binos dumtaxat ſeligam; conſuli, inquam, poſſunt Du bois in Hiſtoria eccleſiæ Pariſienſis, lib. 1 cap. 3, & libro 6 cap. 6, ac recentior Tillemontius tomo 4 à pag. 439, apud quos alii indicantur. In tabulis Hieronymianis Lucenſibus, primo loco ponitur: *Natalis ſancti Domnini martyris*, de quo non pauca notavit Florentinius. Nihil de eo legitur in Hieronymiano Epternacenſi aut Corbeienſi, nihil in Beda, Romano parvo, Adone & Notkero. Rabanus eum ſignat cum brevi elogio, ſed quod ab Uſuardino diverſum eſt. Crediderim, Uſuardum ex aliquo codice Hieronymiano ipſum martyrem accepiſſe, eademque Acta legiſſe, quæ Moſander apud Surium edidit, nempe cum inde ſumpta videantur, quæ in textu noſtro ſtrictim exhibuimus. Præfata Acta recentioribus aliquibus ſuſpecta ſunt, ſed ea diſceptatio hujus loci non eſt. Diximus III Octobris, in quam opinionem circa Dionyſios, uberiori elogio, quod apud Molanum integrum exſtat, inclinare videatur Wandelbertus, hîc de Domnino verſiculum ejus ultimum, aliis quatuor de Abrahamo adjungimus:

Abraha. — *Dionyſii & ſociorum.* — *Domnini.*

Exemplum fidei, parendi & norma ſalubris,
Excelſi patris primum cognomine dictus,
Gentibus inde pater cœleſti ſorte vocatus,
Septenas Abraham ſancit retinetque beatus .....
Domninoque Itali claro cum martyre fulgent.

AUCTARIA.

TORNACEN. Frequenter ſolitus elogia decurtare; de Dionyſio habet uſque ad, *præfatam urbem devenit*. Deſunt ejus elogii reliqua. De cetero purus eſt.

De Dionyſio. ROSWEYO. Interpolatus eſt, nam poſt *Pontifice Romano*, inſerit, *Clemente, Petri Apoſtoli ſucceſſore*. Item poſt illa verba, *cum ſociis*, ſequitur, *hebetatis ſecuribus capite truncatus*. Reliqua ad textum Uſuardinum ſpectantia ſatis pura ſunt.

PULSANEN. In prima & ſecunda ferme purus, deficit in tertia, ut jam toties ſupra.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In toto textu puri, ad finem ſubdunt: *Item natale ſancti Giſleni confeſſoris.* *Giſleni.*

MUNKRAT. Etiam interpolatus eſt, nam legit, *à præfecto Romæ Feſcennino*. Et poſt *complevit*, phraſi propria adjungit: *De quorum corpora requieſcunt in cœnobio beati Dionyſii in Francia.* *De Dionyſio.*

GRE-

GREVEN. Textui puro, de ſuo adnectit: *Tranſlatio Richarii.* *Eodem die, tranſlatio ſancti Richarii confeſſoris.* Vide XXVI Aprilis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Inſerunt de Dionyſio, *qui beatus epiſcopus a beato* *De Domnin.* *Clemente Romano Pontifice....* De Domnino autem: *Et nihilominus gladio capite truncatus, nutu divina caput proprium abſciſum de terra elevans, & quantum eſt jactus lapidis, a loco percuſ-* *Gisleni.* *ſionis deferens, glorioſe occubuit.* In fine: *Item ſancti Gisleni confeſſoris.*

LOVANIEN. In duabus primis, ſuperioribus ſimilis, in tertia totum elogium reſcindit. In *Gisleni.* Gisleno rurſus convenit.

ALBERGEN. Ab ANTVERP-MAX. &c. ſolum differt ordine, primo loco Dionyſium ponens, Abraham ſecundo.

DANIC. Totum textum habet, ut ALBERGEN. Sed in ora codicis inferiori duarum paginarum, alia manu adſcriptum invenio: *Apud* *De Mart. Septanis.* *Ceptam civitatem Hiſpaniæ* [vult dicere *apud Septam Africæ*] *paſſio ſanctorum martyrum Danielis, Samuelis, Angeli, Domni, Leonis, Nicolai & Hugolini, de ſacro Ordine Fratrum Minorum. Hi cum fidem catholicam regi Saracenorum & ſuis ferventer prædicarent in eadem civitate, poſt vincula ferrea, carceres, verbera atque ſæviſſimas flagellationes pro Christo patientiſſime toleratas, ab eiſdem Saracenis omnes crudeliter in ore ſunt gladii trucidati & membratim conciſi anno Domini* MCCXXI. *Feſtum Majus duplex.* Alibi referuntur XIII Octobris.

CENTULEN. *Obitus Abrahæ patriarchæ. Pariſius, beatorum martyrum Dyoniſii, Ruſtici archipresbiteri, & Eleutherii archidiaconi, qui ſecuribus decapitati, martyrium compleverunt. In Italia via Claudia, ſancti Domnini martyris. Cœnobio Centula, optabilis tranſlatio precioſi corporis ſan-* *Tranſlat. Richarii.* *ctiſſimi patris noſtri Richarii, de heremo in locum cœnobii, a ſe olim fundati, ut Chriſti milites ſua præſentia roboraret, quos verbo & exemplo antea* *Gisleni.* *edificavit. In territorio Haanoenſi, ſancti Gisleni confeſſoris.* De Richario Centulenſi jam ſuperius diximus, coli XXVI Aprilis.

BRUXELLEN. Incipit à Dionyſio, ferme ut *De Abrah.* ſupra. Tum: *Ipſo die, ſancti Abrahæ patriarchæ, qui in Canone Miſſæ nominatur.* In Domnino etiam auctus eſt, ut ſupra. Ultimo loco: *In* *De Gisleno.* *comitatu Hannonienſi, depoſitio ſancti Gisleni archiepiſcopi & confeſſoris. Qui ab Athenis veniens in Hannonia, monaſterium Cellenſe conſtruxit, cujus eccleſiam beatus Autbertus Cameracenſis epiſcopus dedicavit.*

HAGENOYEN. De Dionyſio multa congerit *De Dionyſ.* quæ prætermittere ſatius duco. Vide intra EDIT. LUBECO-COL. In Domnino, fere ſimi- *Petri.* lis eſt ſuperioribus. Tum: *In civitate Hiſpali, ſancti Petri martyris*, de quo die præcedenti. *Gisleni.* Demum: *Item, ſancti Gilleni confeſſoris.*

AQUICINCT. In elogio Dionyſii, pro *gladio*, habet *ſecuri*. De Domnino ſilet. *Eodem die,* *Gisleni. Tranſlat. Richarii.* *ſancti Gisleni confeſſoris. Et tranſlatio corporis ſancti Richarii.* Quæ adduntur de ſancto Goſſuino, ſunt à recenti calamo.

AMBIANEN. *In pago Pontino* [opinor *Ponti-* *De eodem.* *vo*] *tranſlatio ſancti Richarii, magnifici confeſſoris. Qui in eodem loco ubi nunc requieſcit, monaſterium de paterno palatio inſtituens, multorum pater ibidem extitit monachorum, magnorumque patrator miraculorum.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii martyrum. Abrahæ patriarchæ. Nicaſii epiſcopi & martyris, cum ſociis Quirino & Scavilo.* *Nicaſii.* Quid hoc nominis ſit, neſcio: vide XI Octobris. *Romæ, Domnini martyris.* *Gisleni.* *Gisleni presbyteri & confeſſoris.*

CODEX BIGOTIAN. ſignatus E 40. *Eodem die, tranſlatio ſancti Richarii confeſſoris.* *Tranſlat. Richarii.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Abraha* & *Domninus*. Adjicitur: *Apud Coloniam Agrippinam, ſancti Gereon cum aliis* CCCXVIII &c. Agunt de iiſdem Hieronymiana, Beda & Notkerus: nos cum Uſuardo, die ſequenti. *Gereon cum ſociis.*

ALTEMPS. *Ipſo die, tranſlatio ſancti Oſwaldi archiepiſcopi. Et Reparatæ virginis.* Vide Auctaria diei præcedentis. *Natale ſancti Richarii abbatis & confeſſoris.* Agitur de tranſlatione, vide dicta ſuperius. *Tranſlat. Oſwaldi. Reparatæ. Richarii.*

FLORENTIN. *Item ſancti Gilberti confeſſoris.* *Giliberti.* Alii vocant *Giſlerii*; melius ſupra, *Gisleni*.

EDITIO LUBECO-COL. *Apud Pariſius, ſanctorum martyrum natale Dionyſii epiſcopi... Qui* *Multa de Dionyſio.* *beatus epiſcopus Dionyſius cum Athenis in vico Ariopagita commoraretur, ab Apoſtolo Paulo inſtructus, credidit Chriſto, & primus apud Athenas ab eodem Apoſtolo epiſcopus ordinatus eſt, & cum percepiſſet, beatos Apoſtolos Petrum & Paulum Romæ à Nerone captivos detineri, amore eorum & deſiderio martyrii flagrans, ut ſimul cum eis pateretur, uſque illac properavit. Quem ſanctus Clemens Papa, ſucceſſor ſancti Petri, conſummato martyrio Apoſtolorum, in Galliam prædicandi gratia direxit, & ſic ad prædictam urbem Pariſienſem devenit, ubi per annos* &c. fere ut ſupra. *Item Abrahæ Patriarchæ.* De Domnino addit, *cubicularii Maximiani.* In reliquis parum differt ab ANTVERP-MAX. &c.

BELIN. In textu ſatis purus, in fine adjicit: *Item, natale ſancti Giſlerii confeſſoris.* Pro Gisleni, niſi multum fallor. *Giſlerii.*

GREVEN. *Ipſo die, ſanctorum Dionyſii archidyaconi Remenſis & ſociorum ejus. Romæ, natalis ſanctorum Marcellini, Gemini & Nivis. Item ſancti Theodori. Gisleni abbatis & confeſſoris. Romæ inter duas lauros, ſanctæ Priminæ virginis.* Multa hic colligere ſolet, alibi ex profeſſo diſtinguenda. *Dion. Rem. Marcellini & ſociorum. Theodori. Gisleni. Priminæ.*

MOLAN. Aliis litteris textui inſerit verba MUNERATI, *quorum corpora requieſcunt in cœnobio beati Dionyſii in Francia.* In fine: *In pago* *De Dionyſio.* *Hainau, in loco qui tunc a circumjacentibus pagenſibus nominabatur Urſidongus, nunc Cella vocatur, natale ſancti Gisleni epiſcopi, confeſſoris,* *De Gisleno.* *miræ ſanctitatis viri, qui Athenienſium epiſcopus fuit, & pro Chriſto ipſum apicem terreni honoris relinquens, pauper fieri voluit, Romamque veniens, cauſa viſendi Principum Apoſtolorum limina Petri & Pauli, ibi voce divina juſſus eſt, in Gallias properaret ibidemque oratorium conſtrueret in honore Apoſtolorum Petri & Pauli, ac finem iſtius ærumnoſi exilii præſtolaretur. Item eodem die, elevatio corporis ipſius. Item ſancti Domnini, qui ſub Maximiano imperatore propter fidem Chriſti decollatus eſt.* An hic à priori diſtinguendus? Minoribus typis habet: *Aquiſgrani, obitus beati* *Goſwini.* *Gozwini abbatis; hic rumores nec audiebat nec referebat libenter.* Editiones aliæ in textu concordant. In fine: *Item natale ſancti Giſlerii confeſ-* *Giſlerii.* *ſoris. Eodem die Cameraci via Atrebatenſi, feſtivitas ſanctæ Ollæ virginis.* *Ollæ.* Sequitur *Gisleni*, ut ſupra: ſed quid ſibi vult *Giſlerius* ex BELINO, ni fallor, acceptus? *Die nona, ſancti patris Andronici.* *Andronici.* Minoribus typis, de Goſuino, ut ſupra.

VI *Idus.* *Die* 10.

Pinyti. APud Cretam, beati Piniti, inter epiſcopos nobiliſſimi, qui in ſcriptis ſuis velut in ſpeculo viventem ſui dereliquit imaginem. *Gereonis & ſoc.* 318 Civitate Agripinenſi, ſancti Gereonis martyris, cognomento Malloſi, cum aliis trecentis decem & octo, qui perſecutione Maximiani tyranni, pro vera pietate colla patienter gladiis ſubdiderunt. *Victoris & ſoc.* 17. Item in territorio ejuſdem urbis, ſancti Victoris martyris & aliorum decem & ſeptem. *Caſſii & ſociorum.* Item ſanctorum martyrum Caſſii & Florentii, cum aliis pluribus. *Paulini.* In Britannia, ſancti Paulini epiſcopi & confeſſoris.

Ita *Praten. Herinsen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scribo ſimpliciter *Piniti.* Praten. & Greven. habent *Pyniti*, nullus recte *Pinyti.* Antverp. & Max-Lubec. cum Greven. legunt, *viventem ſibi dereliquit imaginem*, melius cum reliquis in textu. In Greven. & Molan. recte eſt *Agrippinenſi*, ſed ceteri omnes ſuffragiis vincunt. Antverp-maj. inter plura errata ſcriptoria habet *ſubdiderant* pro *ſubdiderunt.* Legendum omnino eſt *Caſſii & Florentii*, non ut in apograpbo noſtro Pratenſi *Florentini. Brittannia* à Pratenſi & Herinienſi ſcribitur, ceteri *Britannia*, quod hîc ſequimur. Antverp-maj. de Paulino addidit, *Eboracenſis archiepiſcopi.* Antverp. autem, Max-Lubec. Aquicinct. & Ughellianus adjungunt *& Eubrachii*, quod pro *Eboraci* irrepſiſſe non dubito, cum hujuſmodi Sanctum prorſus non noverim, licet in codice Camberienſi inveniam, *& Eubrachii confeſſoris*, ut videſis in Auctariis.

De Loth. OBSERVATIO. *Loth* propheta, ut pridie monui, in Romano parvo hodie ponitur, unde in Adonem & Notkerum tranſiit, à Noſtro prætermiſſus, ſed à Wandelberto boc ornatus elogio: *Senas inſtitia titulis Loth ſanctus adornat.* Altera Romani parvi an- *Pinyti.* nuntiatio veroſimiliter ex Rufino lib. 4 cap. 23, ita ſonat: *In Creta, Pyniti, inter epiſcopos nobiliſſimi.* Atque hîc primum ſignatur; Hieronymianis, Bedæ, Floro, Rabano, Wandelberto incognitus. Elogium noſtrum totum Adonianum eſt. Res ejus geſtæ deſumendæ ſunt ex auctoribus, à Baronio in Nota citatis, & ex ejus Annalibus ad annum CLXXII num. 8, & CLXXV num. 15. Summa exſtat citato jam Rufini vel Euſebii loco, *Gereonis & ſociorum.* ex quo ſua habet Hieronymus de ſcriptoribus Eccl. cap. 28. De *Gereone*, aliiſque ad Rhenum martyribus, multa occurrunt, maturo poſtea examine diſcutienda. Imprimis confuſa ſunt & hoc & præcedenti die Hieronymiana, tum in nominibus, tum in martyrum numero, tum etiam in natione, Maurine an Thebæi fuerint, an ex utraque gente diverſæ claſſes admittendæ; quæ omnia explicare conatur Florentinius. Dubitant Majores noſtri, utrum vere die præcedenti *Gereon cum ſociis* CCCXV à Beda relatus ſit, idque adeo mihi ſit incertius, quod de iis non loquatur Rabanus. Legit hodie Florus editus: *In Colonia, quæ vocatur Agrippina, natale Gereonis martyris, cum aliis* CCCXVIII. Notkerus die præcedenti numeravit ſocios CCCXIX, & hoc die ex Adone meminit *Malloſi & Victoris.* *Victoris &c.* Beda abſque poſitione ſeu certaminis loco: *paſſio ſancti Victoris martyris.* In Adone primo loco reperias *Gereonem* cum CCCXVIII, *quos ferunt*, inquit, *Thabeos fuiſſe, & cum legione illa beati Mauritii* &c. Deinde poſt Loth & Pinytum ſequitur longior commemoratio *Malloſi & Victoris*; quibus nec ſocios tribuit; nec *Caſſium* aut *Florentium* nominat purior Roſweydi editio. Quid hîc jam ſtatues? Vidit Adonem Uſuardus, nam *Gereonis* elogium ex ipſo accepit; nihilominus quod proprium nomen ſtatuit Ado, hic in cognomentum vertit, *Malloſi* videlicet. Si divinare licet, opinabor, Acta aliqua Elinandæis antiquiora Uſuardo innotuiſſe, in quibus nullum (ut nec in Elinandæis eſt) *Malloſum* repererit, *Caſſii. &c.* ſed ſolos quatuor præcipuos pugiles diſtincte expreſſos *Gereonem*, *Victorem*, *Caſſium & Florentium*, quorum commemorationes in textu noſtro ſequuntur. Si Acta, Elinando antiquiora, Uſuardum vidiſſe neges, non magnopere reluctabor, ſed dicam poſteriorum trium nomina ex Hieronymianis, utut confuſis, fuiſſe decerpta. At unde Victori acceſſerunt ſocii dumtaxat XVII, cum & in Hieronymianis & in Actis, imo & apud Moſandrum adnumerentur CCCXXX? Quinam vero ſunt illi plures, cum Caſſio & Florentio? Iterum repeto, hæc omnia adeo involuta & implexa eſſe, ut operoſa diſcuſſione indigeant, ad locum proprium hîc differendâ; ſalva tamen inviolata fide eccleſiæ Colonienſis.

nienſis. Telam non indiligenter exorſus eſt Tillemontius tomo 4 à pag. 429. Quid Molanus ſenſerit, docent annotationes, quæ poſterioribus editionibus acceſſerunt. Wandelberti verſus, ſolos nominatos quatuor athletas etiam complectuntur.

Caſſius & Gereon, Victor, Florentius, atque
Martyris comites, plebs tum conjuncta triumphat.

Paulini. *Paulini* Eboracenſis vitam in Hiſtoria ſua deſcripſit Beda, cumque in Martyrologio ſignavit, his verbis: *Et in Britannia, Paulini epiſcopi Eburaci:* quæ inde à Rabano mutuata ſunt. Adonis elogium à Notkero contractum, à Noſtro prætermitum eſt. Vita apud Surium edita videri poteſt.

AUCTARIA.

Teclechildis. TORNACEN. Caret annuntiatione prima: reliqua textus pura ſunt. Adjicit: *Jotro monaſterio, ſancta Teclechildis, virginis & abbatiſſa.* Caſtellanus ſcribit *Theodolechildis*, Gallicè *Thelchide*.

De Victore & Florent. ROSWEYD. In textu non omnino purus, poſt *Caſſii & Florentii cum pluribus*, adjungit: *Quorum Victor Trecaſſis, & Florentius Verona* [nempe *Bonna*] *depoſiti requieſcunt.* Sed quid ille Victor huic Florentio conjungitur?

PULSANEN. Omnes Sanctos recenſet excepto Victore, ſed omnium elogia reſcindit, & nomina aliqua male exprimit.

Loth. Cerbonii. ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Incipiunt: *Loth propheta, filii Aran, fratris Abraha.* Tum: *Apud Populonium, natale ſancti Cerbonii epiſcopi & confeſſoris.* In Pinyto, puri ſunt. Poſt *Agrippinenſi*, inſeruot, *qua dicitur Colonia.* Poſtea: *Item in territorio ejuſdem urbis, loco qui Zanctis dicitur, ſancti Victoris martyris & aliorum* CCCXXX. *Item in Verona, ſanctorum martyrum Caſſii & Florentii cum aliis* VII. De Paulino, poſt *epiſcopi*, addunt *Eburaci*. *Victoris & ſoc. 330. Caſſii &c.*

De Cerbonio. ULTRAJECT. & LEYDEN. In eo ſolum proxime præcedentes excedunt, quod Cerbonio hoc adjiciant elogium. *Hic Vigilio Papa accuſatus & ab eo citatus, dum nollet manu vacua comparere, ſilveſtres anſeres, domitorum more ſecum venientes, ſummo præſentans Pontifici, ipſum ſibi aſſurgere compulit tanto ſigno.*

Loth. Cerbonii. ALBERGEN. & DANIC. Differunt à eodd. præcedentibus ſolo ordine, primo loco ponentes Cerbonium, Loth ſecundo.

CENTULEN. *Apud Cretam, beati Pinuti, inter epiſcopos nobiliſſimi. Coloniæ Agripinæ, ſancti Gereonis martyris cum ſociis ſuis* CCCXIX, *quos fuerunt* [ferunt] *Thebæos fuiſſe. Item ibidem, ſanctorum Malloſi & Victoris. Item ſanctorum Caſſii & Florentii, cum aliis pluribus.* De Paulino, inter *epiſcopi & confeſſores*, inſerit *Eboracenſis*. *Malloſi & Victoris.*

Gereonis & aliorum. BRUXELLEN. Primo loco Gereonem, Victorem, Caſſium & Florentium in una annuntiatione conjuogit, cum ſociis &c. ut ſupra: tumque ex Adone ſubdit: *Quos ferunt Thebæos fuiſſe omnes & cum legione illa beati Mauricii, juſſu Maximiani imperatoris in Gallias tranſitum fecisse, atque circa Rheni littora, funeſtum tyranni imperium reſpuendo colla patienter gladiis ſubdidiſſe pro Chriſto.* De Loth, ut ſupra. In Pinyto fere purus eſt. De Cerbonio, ut ULTRAJECT. & LEYDEN. Deinde: *In Britannia, depoſitio ſancti confeſſoris Paulini Eboracenſis epiſcopi. Item, inventio ſancta Auſtreberta.* Colitur x Febr. *Loth. Cerbonii. Invent. Auſtrebert.*

HAGENOYEN. In duabus primis uteumque purus, de Victore habet, fere ut ſupra. Tum: *In territorio ejuſdem civitatis, quod Banna vocatur, natalis ſancti Caſſii & Florentii cum aliis* VII, *qui ſub eodem perſecutore pro fide Chriſti occubuerunt.* In Cerbonio, paulo auctior eſt; inter alia in fine addens: *Et ſic cum gloria ad ſedem ſuam reverſus eſt & obiit in pace.* *Caſſii &c. Cerbonii.*

Domnini. Eubrachii. AQUICINCT. Secundo loco hic ingerit Domninum, de quo pridie. Victori adjicit; *& aliorum* CCCXXX. In fine apponitur, *& Eubrachii*, ut in ANTVERP. & MAX-LUBEC. &c. de quo vide io Variantibus.

Troëſii. VICTORIN. & REG. SUEC. oum. 130. In fine: *Nivernis civitate, ſancti Troëſii abbatis, qui plenus dierum migravit ad Dominum.* Apud Caſtellanum in Martyrol. univerſali ponitur XVII Octobris, vocaturque *Trojecius*.

De Firmino. AMBIANEN. *Eodem die, ingreſſio beati Firmini martyris in civitate Ambiana.*

Tratus contractior. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Victoris martyris. Et Gereonis, Caſſii, Florentii* &c. Additur in margine, *feſtum in civitate Trajectenſi. Paulini, epiſcopi & confeſſoris. Ponti* [Pinyti] *epiſcopi & confeſſoris.*

BIGOTIAN. Sign. P. 5. *Item dedicatio eccleſiarum Ordinis Celeſtinorum, hodie inſtituta ubique ſolemniter celebrari.*

Eubrachii. CAMBERIEN. *In Britannia apud Eboracum, beatorum Pauli* [Paulini] *præſulis & Eubrachii confeſſoris.* Vide Variantes.

De Domnin. In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt *Gereonis, Caſſii & Florentii.* Adjicitur autem recentiori manu: *Via Claudia, natalis ſancti Domnini martyris; cujus corpus a venerabilibus monachis tranſlatum eſt in ſacro cœnobio Sculeularum per divinam revelationem, in quo clare quieſcit.*

Cerbonii. Caſſii. &c. Narnienſ. FLORENTIN. *Apud civitatem Populonienſem, in partibus Tuſciæ, ſancti Cerbonii, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Apud urbem Narnienſem, ſancti Caſſii ejuſdem urbis epiſcopi, & ſancti Florentii cum aliis ſeptem.* Diceres hos Sanctos hinc Bonnam, vel Bonna huc traductos. *In territorio Florentino, loco qui dicitur Paſſignanum, tranſlatio ſancti Joannis Gualberti, abbatis Vallis Umbroſæ.* Additur in STROZZ.: *Moritur carne & regnat cum Chriſto, anno ab ejus Incarnatione* MLXXIII. *Tranſlat. Joan. Gualb.*

Clari. BURDEGALEN. *Sancti Clari, epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

Except. Valent. &c. CAUDIACEN. *Pago Matiſcenſi, monaſterio Cluniaco, exceptio ſanctorum Valentini presbyteri & martyris atque Felicis Pontificis & confeſſoris, qui apud Arvernum epiſcopalem cathedram tenuit.*

Theodehild. REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Monaſterio Jotero, depoſitio ſancta Theodehildis abbatiſſa.*

Loth. Cerbonii. cum elog. EDITIO LUBECO-COL. De Gereone & reliquis vix quidquam novi affert, vide GREVENUM infra. Sequitur de Loth, ut in ANTVERP-MAX. &c. De Cerbonio, ut ULTRAJECT. Sed poſt *ſigno*, attexit: *Hic milites Chriſtianos hoſpicio recepit, propterea à rege Gothorum, urſo feroci ſubjicitur: qui pedes ſancti viri lambebat, & ſic liberatus, poſtmodum feliciter in Domino quievit.* In Pinyto ſatis purus,

purus, de Paulino inſerit, *Eboracenſis*. In fine: *Trecas, ſancti* [ſanctæ] *Ancha virginis & martyris*. Legendum *Tanca* vel *Tancha*, quæ hoc die colitur. *Ancha.*

Belin. In fine textus, non omnino puri, ſubdit: *Eodem die, ſancti Zerboni, epiſcopi & confeſſoris.* Altera editio legit *Cerbonii*, & adjicit: *Lemovicas, tranſlatio egregii confeſſoris Chriſti Martialis.* Dies natalis eſt xxx Junii. *Cerbonii. Tranſlat. Martialis.*

Greven. *Loth propheta. Nota, ſanctus Gereon & ſocii ejus fuerant ex legione Thebeorum. Similiter ſanctus Victor, qui cum ſociis* CCCXXX *apud Troiam, quæ nunc Xanctis dicitur, paſſus eſt. Ex eadem legione fuerunt Caſſius & Florentius cum ſeptem aliis, apud Veronam, quæ & Boana dicitur. Hi omnes glorioſi martyres, diverſis licet in locis, pro una tamen fide Chriſti occiſi ſunt, corporaque eorum in loca profunda demerſa. In Africa, ſanctorum Euſebii, Eraclii, Venuſti martyrum. Cerbonii, epiſcopi Populoniæ civitatis & confeſſoris. De quo B. Greg. 3 Dialog. inter alia refert, quia hoſpitalitatis ſtudio valde intentus, milites tranſeuntes hoſpitio ſuſceptos, à Gothis abſconderit. Cumque ob hoc, urſo expoſitus fuiſſet, & beſtia epiſcopi pedes ferocitate depoſita lamberet, dimiſſus eſt. Cujus corpus cum in navi ad ſepeliendum deferretur, circa utraque navis latera procelloſa valde pluvia deſcendit, in ipſam autem ne una quidem gutta cecidit. Virgilii, epiſcopi Arelatenſis & confeſſoris.* Vide Acta v Martii. *Attici, Conſtantinopolitani epiſcopi & confeſſoris, cujus virtutes libro 12 hiſtoriæ tripartitæ tanguntur. Trecas ſancta Ancha virginis & martyris.* De hac vide ſupra. An Atticus Sanctis adſcribi mereatur, alio loco inquiremus.

Loth. De Gereon. &c. Euſebii & ſociorum. Cerbonii cum elogio. Virgilii. Attici. Anchæ.

Molan. Aliis litteris, de Victore textui inſerit, *loco qui Xanthis dicitur.* Tum: *Apud Veronam, quæ vulgo Bonna dicitur.* In fine, de Paulino: *Qui gentem Nordanhumbrorum, eam videlicet nationem Anglorum, quæ ad Aquilonem Humbri fluminis habitabat, cum rege ſuo Hedwino, prædicando verbum fidei, convertit ad Dominum. Eodem die, ſancti Cerbonii epiſcopi & confeſſoris.* De tranſlatione Martialis, ex Belino. *Loth propheta. Jotro monaſterio, ſancta Telechildis virginis & abbatiſſæ. Trecas, paſſio ſanctæ Ancha virginis. Ipſo die, dedicatio Ordinis Cæleſtinorum, ubique locorum præfati Ordinis una die ſolenniter celebranda.* Tum typis minoribus: *Joannis Prioris Bridlingtoniæ in Anglia, Ordinis Regularium, qui canonizatus eſt a Bonifacio* IX. *In Galliis juxta Aream, ſancti Venantii martyris vere nobilis.* Editiones poſteriores præfigunt aliis litteris, *Loth propheta.* In textu præter dicta, pro, *decem & ſeptem*, legitur, *ſociorum ejus.* De quibus videnda ibi Molani Annotatio. Inſeritur etiam *Eboraci.* Augmentum vero incipit ab his verbis: *Qui eam nationem* &c. De Cerbonio, poſt *Confeſſoris*, additur: *Populonienſis, cujus reliquias attulit in Gallias frater Robertus Piſanus.* De Tancha Trecenſi, ut ſupra. *Jotro monaſterio, ſancta Telechildis* &c. *In Anglia, monaſterio Bridlingtonia, depoſitio ſancti Joannis confeſſoris, & Prioris ejuſdem monaſterii, de Ordine Regularium.* De ſancto Venantio, ut ſupra. *In Haſteria, ſancti Nuncii confeſſoris. Die decima, ſanctorum martyrum Eulampii & Eulampiæ. Ipſo die, dedicatio Ordinis Cæleſtinorum, ubique locorum præfati Ordinis* &c. ut in priori.

De Paulino. Tranſlat. Martialis. Loth Telechildis. Anchæ. Joannis. Venantii. Cerbonii. Nuncii. Eulampii & Eulampiæ.

V *Idus.* *Die* 11.

Tharaci & ſocior. APud Tarſum metropolim Ciliciæ, natalis beatiſſimorum martyrum Tharaci, Probi & Andronici, qui perſecutione Diocletiani, longo tempore carcerali ſqualore afflicti, & tertio diverſis tormentis & ſuppliciis examinati, in confeſſione Chriſti triumphum gloriæ adepti ſunt. *Nigaſii & ſocior.* In pago Vilcaſino, paſſio ſanctorum Nigaſii presbiteri & ſociorum ejus Quirini & Pientiæ. *Cainichi.* In Scotia, ſancti Cainichi abbatis. *Firmini.* Civitate Uzetia, ſancti Firmini epiſcopi & confeſſoris.

Soli puri ſunt *Praten. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scribo *Tarſum*, *presbiteri*, *Scotia*, &c. ut ſupra dixi ſæpius, licet codices in eo varient. *Tharaci* ſcribitur communius, & ita habent codices vetuſtiores Praten. Herinien. &c. non *Taraci*, ut alii, aut *Tarati* ut Greven. nullus *Tarachi* poſuit, cum tamen ex Græco ita legendum ſit. In Praten. Herinien. & aliis eſt *Vilcaſini*, ut nos ſervavimus, licet Greven. & Molan. malint *Vilcaſſini*: utrumvis elige. Greven. ſcribit *Nycaſii*, melius Molan. *Nicaſii*, quem multi ſequuntur, optime tamen, ni fallor, Praten. *Nigaſii*, ad diſtinctionem à Nicaſio Remenſi. Non capio, cur ea annuntiatio ab Herinienſi prætermiſſa ſit, niſi forte codicis deſcriptor, ut erat diœceſis vel provinciæ Remenſis, putarit eo modo ſanctum ſuum Nicaſium aliò transferri. *Canici* ſcribunt Greven. & Molan. ego *Cainichi* malo, ut ad veram nominis formationem proxime accedens, uti habent Praten. Herinien. & Aquicinct. vere tamen legendum exiſtimo *Kainnichi*, ut eſt in vita. *Uzecia*, *Uzechia* & aliter efferunt codices, præfero *Uzetia*, cum præcipuis.

Tharaci & ſocior. OBSERVATIO. Pretioſiſſima & numquam ſatis laudanda ſunt, genuina & Præſidialia illuſtriſſimorum horum trium Martyrum Acta, à Baronio primum, purius à Roſweydo, ab aliis etiam deinceps vulgata, ut in admonitione ſua fuſius explicat, is qui

Google

is qui noviſſimam editionem Græco-Latinam adornavit Theodoricus Ruinartius, inter ſelecta & ſincera, à pag. 454. Eorum memoriam recolunt Hieronymiana, non hoc ſolum die, ſed etiam IX & ex hujus, ex diverſis codicibus diverſimode. Eos inter vetuſtiſſimum Antverpienſe ſeu Epternacenſe, hodie: *Anazabori Ciliciæ* eos diſerte collocat, quo loco (quem *Anazarbi* multo melius expreſſeris) paſſos eſſe, non *Tarſi*, ex Actis ipſis demonſtratur. Hic tamen eos primus ſtatuiſſe videtur auctor Romani parvi, his verbis: *Apud Tarſum, martyrum Tharaci, Probi & Andronici*, unde in Adonem, Uſuardum, Notkerum & recentiores omnes ea poſitio dimanavit. Quod in Epternacenſi Andronico addatur titulus *presbyteri*, id, procul dubio, ſcriptoris incuria irrepſerit. Adonis elogium ex ipſis Actis eleganter deductum eſt, a Noſtro ſolitæ brevitati ex illo aptatum. Inde veroſimiliter ſua quoque eruit Wandelbertus:

Quinas mox Tharacm, Probus, Andronicuſque coronant,
Virtutis mortiſque pares quos gloria reddit.

Nigaſii & ſocior.

Huc uſque patent Uſuardi duces; alios Sanctos unde acceperit, non adeo clare perſpicio. Potuit quidem in aliquo Hieronymiano codice, forte Corbeienſi ſimili, reperire: *Nicaſi & aliorum martyrum*: ſed ibi ſociorum ejus nomina haudquaquam reperit. Ad hæc Adoniana Moſandri qualiſcumque editio meminit, *Nichaſii epiſcopi*, & *Subiculi diaconi*. Noſter interim de hoc ſilet, alterique ſolum tribuit titulum *presbyteri*. Neque ab aliis Martyrologis lux ulla affulget; unde ſupereſt conjectandum, peculiarem notitiam habuiſſe Uſuardum, ex qua eadem illam Martyrologio ſuo inſeruerit. Circa veram nominum inflexionem, conſuli poſſunt notulæ P. Motherii ad noviſſimam ejus Martyrologii Romani Gallicam verſionem. De reliquo videatur Tillemontius in Dionyſio Pariſienſi tomo 4 art. 18 pag. 485. *Venantius* abbas Turonenſis, Hieronymianis ex Florentinii mente adjectus, Floro, Rabano, Adoni Moſandri, & Notkero notus eſt, quem Noſter ad XIII Octobris diſtulit. At ex Scotia *Catnichum*, à nullo alio nominatum, adducit; forte quod Ordinis ſui abbatem cenſuerit, aut in ipſa Gallia peculiari cultu fuerit celebratus. Vita apud nos exſtat Ms., in qua *Kannechus* appellatur, multaque de eo Roſweydus ad vitæ capita, notata reliquit, in Actis producenda. *Firminus* Uzetienſis plane etiam Uſuardinus eſt. De geſtis ejus ſcripſere varii, nos omnia ſuo tempore colligemus.

Catnichi.

Firmini.

AUCTARIA.

HERINIEN. Puriſſimus eſſet & integerrimus, niſi omitteret annuntiationem ſecundam, de qua ſuperius dixi.

TORNACEN. Eodem laborat defectu quo HERINIEN. Cetera etiam ſatis purus.

De Nigaſio & ſociis.

ANTVERP MAJ. In Nigaſio, poſt *Quirini presbyteri*, ſic pergit, *& Scuviculi diaconi & Pientiæ virginis. Qui cum beato Dionyſio ab urbe Roma in Gallias ad prædicandum directi, & a præfecto Siſinnio in eodem pago comprehenſi, glorioſo ſunt martyrio coronati.* In fine prætereа: *In Britannia, ſancta Ethelburga virginis, cujus vitam meminit Venerabilis Beda in geſtis Anglorum.*

Ethelburga.

ROSWEYD. De Nigaſio ſic legit. *Item, paſſio ſanctorum Nigaſii* &c. In fine: *Item ſancta Oneſta virginis.*

Oneſta.

PULSANEN. Tarſenſium elogium plane expunxit. Tum: *In pago Vilcaſſino, paſſio ſancti Nicaſii presbyteri & ſociorum ejus Excubienli, Quirini & Pientia virginis & martyris.*

Melani & Æmil.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Incipiunt: *Redonis civitate, ſancti Melani confeſſoris.* Lege *Æmiliani.* Scribunt. *Nigaſii epiſcopi & ſociorum ejus*, ſed nullum nominant. Deeſt annuntiatio ultima de Firmino.

De Nigaſ. &c.

MUNERAT. Scribit etiam *Nigaſii epiſcopi*, ſed dein mutata poſitione: *Caſtro Corbeilo, beatiſſimi Quirini & Pientia.*

Tranſlat. Auguſtini.

De Nigaſ. &c.

ANTVERP. ULTRAJECT. & LEYDEN. Incipiunt: *Tranſlatio ſancti* [LEYDEN, *patris noſtri*] *Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, de Sardinia ad Papiam.* In Tarſenſibus, fere puri ſunt. De Nigaſio & ſociis poſt *Pientia*, addunt: *Qui a beato Clemente Papa cum beato Dionyſio ad prædicandum in Gallias directi, inſequente eos præfecto Feſcennino, gloriam martyrii adepti ſunt.* Habent, *Canici abbatis*; ſed de Firmino nihil.

LOVANIEN. Etiam, *patris noſtri*: ex quo patet fuiſſe ad uſum PP. Auguſtinianorum. Cetera prioribus ſimilis eſt, niſi quod totum elogium Tarſenſium expungat.

Octavæ Franciſci.

ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *Octava beati Franciſci confeſſoris.* De reliquo textum habent ſicut ANTVERP-MAX ſed nihil de tranſlatione ſancti Auguſtini.

De Nigaſ. &c.

Euſtachii.

Venantii.

CENTULEN. In prima purus eſt, dempto elogio. *In pago Vilcaſſino, ſanctorum Nichaſii primi Rothomagenſium epiſcopi & ſociorum ejus Quiriaci & Pientia martyrum. In Syria, ſancti Euſtachii martyris. Turonis, depoſitio ſancti Venantii abbatis & confeſſoris.*

Gummari.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Lyram oppidum Brabantiæ, depoſitio ſancti Gummari confeſſoris.* Sequitur de Nigaſio & ſociis, ut ANTVERP-MAX. In Tarſenſibus, fere purus eſt. Tum: *In Acervo Siciliæ, natale ſanctorum Anaſtaſii presbyteri, Placidi & Marcialis. Apud Antiochiam, natale ſancti Eracli. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio Domini Brunonis archiepiſcopi. Apud Virdunum, depoſitio beati Sanctini epiſcopi & confeſſoris. In Scotia, depoſitio ſancti Canichi abbatis & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio beati Auguſtini glorioſi epiſcopi & confeſſoris.*

Anaſtaſii, & ſocior.

Eracli.

Brunonis.

Sanctini.

Tranſl. Aug.

HAGENOYEN. Incipit à Nigaſio & ſociis, auctus ut ſupra. In Tarſenſibus utcumque purus eſt. Tum inſerit: *Apud civitatem Cæſarienſem, natale*

(*Reparatæ.*) *natale ſanctæ Reparatæ virginis* &c. ut vide in Auctariis VIII Octobris. *Pelufia* [pro *Beliſia*] *depoſitio ſancti* (*Amoris.*) *Amoris* &c. ibidem. *In Scotia, ſancti Canici abbatis depoſitio. In civitate Vſzecia, depoſitio ſancti Firmini* &c.

Aquicinct. In fine: *Item ſanctorum Placidi &* (*Placidi &c.*) *Athanaſii.* Ita etiam codex D. Cheval ſignatus C.

Victorin. & Reginæ Suec. ſignatus num. (*Tranſl. Aug.*) 130. In fine: *Tranſlatio ſancti patris noſtri Auguſtini epiſcopi, de Africa in Sardiniam.* Superius agitur de tranſlatione ſecunda. Deinde. *Turonis,* (*Venantii.*) *ſancti Venantii abbatis.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Sanctini* (*Sanctini.*) *epiſcopi & martyris. Tharaci, Probi & Andronici,* (*Melani.*) *martyrum. Melani* [dixi ſupra legendum *Æmi-* (*Gummari.*) *liani*] *epiſcopi & confeſſoris. Gummari confeſſoris. Tranſlatio Auguſtini.* Dubium, de qua agat.

Bigotian. ſignatus P. 5. Primo loco: *Rodoni civitate, ſancti Melani confeſſoris.*

Bigotian ſign. D. 9. *Eodem die, ſancti Nicaſii* (*De Nic. &c.*) *epiſcopi, Quirini presbyteri, & Scubiculi diaconi.*

Augien. Alia manu adjectum habet: *Apud Rotomagum, ſancti Nigaſii martyris, ſociorumque ejus.*

In Vatican. num. 5949. Deeſt memoria Cainichi & Firmini; nihil adjectum eſt.

Altemps. *In Scotia, ſancti Cannichi abbatis. Civitate Urſecia, ſancti Firmini* &c.

Florent. *Prima tranſlatio corporis ſancti Augu-* (*Tranſl. Aug.*) *ſtini epiſcopi & doctoris, de Ipona in Sardiniam.*

Burdegalen. *Turonis, ſancti Melanii epi-* (*Melanii.*) *ſcopi & confeſſoris.* An non *Æmiliani Redonenſis* vel *Rotonenſis?*

Bizunticen. *In Scotia, ſancti Canici* &c. Legendum, opinor, *Cainichi. In civitate Uzetia* &c.

Luxovien. *Sancti Sanctini, primi Virdunenſis epiſcopi.* Vide etiam ſuperius.

Remens. SS. Timothei & Apollinaris: *Tu-* (*Venantii.*) *ronis, ſancti Venantii abbatis.*

Edito Lubeco-Col. Incipit à Nigaſio, ut Antverp-max. In Tarſenſibus, ſatis pura eſt. (*De Tranſlat.*) Pro *Cainichi*, ſcribit *Carachi*. Tum: *Item tranſ-* (*Auguſtini.*) *latio corporis eximii Doctoris ſancti Auguſtini epiſcopi & confeſſoris, de Sardinia in civitatem Ticinum, quæ nunc Papia dicitur, ubi per devotiſſimum regem Longobardorum, Luitbrandum nomine, in eccleſia ſancti Petri Apoſtoli, in cælo aureo ſic dicto, honorifice, ut decuit, relatus ac conditus eſt anno Domini* DCCXXIII, *temporibus Gregorii Papæ II & Leonis III imperatoris, ab obitu ejuſdem Patris* CCLXXXIII. (Calculi chronologici non cohærent.) *Et hæc ipſius ſecunda tranſlatio appellatur. Ipſo die, ſanctorum* (*Anaſtaſii & ſocior.*) *martyrum Anaſtaſii presbyteri, Placidi & Geneſii ſociorumque eorumdem. Virduni, ſancti Xanctini ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris. Civitate* (*Sanctini.*) *Euretia, ſancti Firmini* &c. *Ipſo die, ſanctæ A-* (*Athelburgæ.*) *thelburgæ virginis. Item, ſanctorum Juſti, Ar-* (*Juſti &c.*) *themii & Honeſtæ virginis, martyrum. Et Turo-* (*Venantii.*) *nis, ſancti Venantii abbatis.*

(*Tranſl. Aug. Æmiliani.*) Belin. Incipit: *Papiæ, tranſlatio & reconditio corporis beatiſſimi patris Auguſtini epiſcopi & confeſſoris. Redonis civitate, ſancti Emiliani confeſſoris.* In Tarſenſibus, recte. Tum: *Eodem die, octava ſancti patris Franciſci.* (*Oct. Franc.*) Deeſt Nigaſii & ſociorum. In Cainicho & Firmino ſatis purus eſt. Altera editio in fine addit: *Item Placidi &* (*Placidi &c.*) *Athanaſii.*

Gelven. *Ipſo die, ſanctorum Anaſtaſii pre-* (*Anaſtaſ. &c.*) *sbyteri, Placidi, Marcialis, Geneſii ac ſociorum eorum martyrum. Antiochia, natalis ſancti Eracli.* (*Eracli.*) *Venantii martyris. Iuſti, Arthemii & Honeſtæ vir-* (*Venantii.*) *ginis, martyrum. Virduni, beati Sanctini, ejuſ-* (*Juſti &c.*) *dem loci epiſcopi & confeſſoris. Gummari confeſſo-* (*Sanctini.*) (*Gummari.*) *ris. Melani confeſſoris. Tranſlatio ſancti Auguſtini* (*Melani.*) *epiſcopi. Cum enim Luitprandus, devotus Longobar-* (*Tranſlat.*) *dorum rex, audiſſet, a Sarracenis depopulatam Sar-* (*Auguſtini.*) *diniam inſulam, in quam olim, ob barbarorum incurſionem, ab Ypone oſſa eximii Doctoris tranſlata fuerant, ſub omni celeritate illuc nuncios ſuos dirigit, datiſque pecuniis magnis ſacras reliquias Papiam deferri fecit anno Domini* DCCXXIII, *ab obitu ejuſdem ſancti* CCLXXXIII. *Dicitùrque hæc ſecunda ejus tranſlatio, prima vero celebratur altima Februarii. Aliqui tamen hic celebrant primam, illic vero ſecundam. Athelburga virginis & abba-* (*Athelburgæ.*) *tiſſæ. Item ſanctæ memoriæ Brunonis archiepiſcopi* (*Brunonis.*) *Agrippinenſis Coloniæ & confeſſoris, germani Ottonis I imperatoris.* Vide Surium.

Molan. De Tarſenſibus textui inſerit aliis litteris totum Adonis elogium, quod in fonte legi poteſt. In fine, de tranſlatione ſancti Augu- (*Tranſl. Aug.*) ſtini & Æmiliano, Belinum deſcribit. Tum: (*Æmiliani.*) *Lyræ, depoſitio ſancti Gummari præclari confeſſo-* (*Gummari.*) *ris, qui inter cetera virtutum ſuarum inſignia, ictu baculi ſui fontem de terra produxit; arborem quoque ſucciſam & terra proſtratam, divino auxilio erexit, ac ita integram ſolidavit, ut nullum ſignum læſionis in ea appareret, quæ in teſtimonium tantæ virtutis, per annos plurimos incolumis permanſit.* Dein, minoribus litteris: *Hoc die obiit B. Jaco-* (*Jac. Aleman.*) *bus Alemannus, Ordinis Prædicatorum. Athelbur-* (*Athelburgæ.*) *ga virginis & abbatiſſa.* De Sanctino, ut Belinus. *Ex Calendario defunctorum Coloniæ, ad S. Pantaleonem obiit Dominus Bruno, pius paſtor ſanctæ Co-* (*Sanctini.*) *lonienſis eccleſiæ, qui inter cetera laudabilis vitæ* (*Brunonis.*) *inſignia, quæ liber geſtorum ejus plenius enumerat, etiam locum iſtum a fundamentis erexit, & rebus quæ ibi Deo ſervientibus ſufficerent, abundanter locupletavit.* In editionibus aliis textus ſimplex eſt. In fine de Gummaro, Æmiliano & Sanctino, ut ſupra. *Beſontii, ſancti Germani epiſcopi* (*Germani.*) *& martyris. In Anglia, ſancta Ethelburga virginis & abbatiſſa. Die undecima, ſancti patris Theo-* (*Theophanis.*) *phanis, ſcriptoris & poetæ, epiſcopi Niceæ. Papiæ, tranſlatio & reconditio* &c. ut Belin. *Eodem die, depoſitio beati Brunonis Agrippinæ eccleſiæ archiepiſcopi. Qui inter cetera* &c. Deinde minoribus litteris, de Jacobo Alemanno, ut ſupra. Denique repetit: *Coloniæ ad ſanctum Pantaleonem, obiit Dominus Bruno, pius paſtor ſanctæ Colonienſis eccleſiæ ac fundator dicti monaſterii.* Vide quæ hîc habet citatus auctor in fine Annotationis.

IV *Idus.* *Die* 12.

(*Hediſtii.*) APud Ravennam via Laurentina, natalis ſancti Hediſtii mar- (*Martyrum Afr. 4976*) tyris. In Africa, ſanctorum confeſſorum & martyrum quatuor millium nongentorum ſeptuaginta ſex, ſub Hunnerico rege, qui cum eſſent eccleſiarum Dei epiſcopi, presbiteri, diaconi, aſſoci-

Digitized by Google

aſſociatis ſibi turbis fidelium populorum, pro defenſione Catholicæ veritatis, in horribilis heremi exilium truſi, & ad extremum varie excruciati, martyrium celebrarunt; inter quos erant Cyprianus & Felix, *Euſtachii.* præcipui Domini ſacerdotes. In Syria, ſancti Euſtachii presbiteri.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Munerat. Belin in prima editione*, *Greven.* & *Molan.* Accedit codex *Danicus*, licet de cetero non ſatis correctus.

VARIA LECTIO. Munerat. pro, *via Laurentina*, legit, *via Laurentia.* Varie effertur nomen martyris, ſed præcipue *Ediſtii*, vel *Hediſtii.* Pro primo modo ſtant Greven. Molan. & alii cum Adone; pro ſecundo Praten. Herinien. & probatiores codices cum Romano parvo, quibus aſſentimur. Omnes codices legunt *milium*, ut alibi etiam dixi. Herinien. poſuit, *quatuor milia* &c. In Greven. & Molan. eſt *Honerico*, in Munerat. *Hunerico*, qui ſuperius omiſit ultimum numerum, *ſex.* Greven. & prima Molani editio tranſponunt ordinem, legentes, *presbyteri, diaconi, epiſcopi. Heremi*, habent omnes, excepto ſolo Molano. Et hic rurſus cum Greven. tranſpoſita habet nomina, *Felix & Cyprianus.* Munerat. & Belin. ſcribunt *celebraverunt.* Herinien., haud dubie amanuenſis vitio, pro *Syria*, legit *Africa.* Belin. *Schitia.* Munerat. pro *Euſtachii*, *Euſtacii.*

OBSERVATIO. Notabilis eſt hodie inter codices Hieronymianos atque etiam inter alios Martyrologos diſcrepantia. Vetuſtiſſimum Epternacenſe primo loco enuntiat: *Romæ, natalis Hediſti:* quo modo ex pari codice deſcripſit Rabanus. Porro Hieronymiani alii expreſſe legunt: *In Ravenna, via Laurentina, natalis ſancti Ediſti.* *Hediſtii.* Neſcio in quo Notkero invenerit Florentinius: *Romæ, natalis ſancti Bodiſti martyris*, pro *Hediſtii.* Invenio equidem tertio loco, *Bediſti martyris*, aſt in principio clare expreſſit: *Apud Ravennam, ſancti Ediſtii*, in quo à ductoribus ſuis minime deflectit. Etenim Romanum parvum ſtrictim habet: *Ravenna, Hediſti.* Ado paulo diſtinctius ex mente Hieronymianorum: *Apud Ravennam, via Larrentina, natalis ſancti Ediſtii.* Unde Noſter acceperit, in propatulo eſt; nec de Notkero dubium relinquitur, tametſi omiſerit hæc verba, *via Laurentina.* An pro via Laurentina, ſubſtituenda ſit, *via Lauretina* à nemore lauris conſito, diſcere poteris ex Florentinio. Ceterum Ravennatem martyrem fuiſſe Hediſtium, videtur extra controverſiam, ſubſcribente etiam Wandelberto hiſce verſiculis:

Idus tum quartas meritis Ediſtius auget,
Urbs Ravenna ſuo celebri quo martyre gaudet.

De fortiſſima & glorioſiſſima Africanorum martyrum legione, primus meminit auctor Romani parvi: *Apud Africam, ſanctorum confeſſorum quatuor millium nongentarum ſeptuaginta ſex, ſub perſecutione Wandalica paſſorum.* *Martyrum Africanor 4976.* Lacrymas, non jam commiſerationis, ſed potius exultantis animi teſtes, excutit Victor Vitenſis, dum immanem Hunnerici barbariem deſcribit lib. 2 in editione Chiffletiana à pag. 24, unde procul dubio encomii ſui materiam deſumpſit Viennenſis Martyrologus, in martyrum numero ſecutus Romanum parvum, cujus Martyrologii auctor, diverſum à Chiffletiano hiſtoriæ Wandalicæ perſecutionis exemplum conſuluit, nam in præfata Chiffletii editione, tota martyrum turma ad quatuor millia DCCCCLXI contrahitur. Numerum integre reddit, qui novis curis Vitenſem recenſuit Ruinartius pag. 30. Ab utroque differt Baronius, legens quatuor millia DCCCCLXVI. Præferendus omnino videtur Martyrologorum noſtrorum calculus, noviſſimæ editioni conformis. Utcumque tamen fuerit; Uſuardus Adonis elogium eleganter contrahens, etiam in determinando pugilum numero, recte ſententiam ejus amplexus eſt. De ultima noſtra annuntiatione, quemadmodum de prima, inter codices Hieronymianos controvertitur: arbitrum vide Florentinium. Nobis indubitatum eſt, ex aliquo apographo, ſimili Epternacenſi, *In Syria, Euſtachium*, vel *Euſtatium presbyterum* *Euſtachii.* acceptum fuiſſe, relictis, ſiquos habuit, ſociis, ut paſſim Noſter facere aſſolet: certe plane Uſuardinam eſſe annuntiationem illam, ex codicibus evidentius oſtendi non poteſt. Atque ex eodem ipſo fonte hauſiſſe videtur Rabanus, dum ſcribit: *Et in Syria, Euſtati presbyteri;* ubi additur: *Et Eucharisti, Burri, Bonati* (Epternacenſe habet *Donata,*) de quibus, cum ad Uſuardum non ſpectent, nulla hîc nobis quæſtio eſt. *Euſtachium* cum pluribus, tamquam Adoni adjectum, in appendicem retulit Roſweydus, idque etiam indicat aſteriſcus à Moſandro appoſitus. Videatur Notula a Caſtellano, Martyrologio ſuo univerſali appoſita, qua confuſos Martyres diſtinguere conatur. An ſatis feliciter, necdum auſim aſſerere; in tanta tabularum Hieronymianarum turbatione, quam alibi componere conabimur.

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret tota annuntiatione prima, in reliquis puriſſimus eſt.

ANTVERP-MAJ. Non legit, *pro defenſione Catholico* &c. ſed, *pro Dei confeſſione Catholico* &c. In fine autem addit: *In Brittania, ſancti Wilfridi epiſcopi & confeſſoris, qui inter ceteras virtutes, mortuo quoque vitam legitur reddidiſſe.* Vita *Wilfridi* illuſtrata eſt XXIV Aprilis. Vide etiam Surium hoc die.

Wilfridi.

ROSWEYD. Textui ſubdit. *In Britannia, depoſitio ſancti Wilfridi epiſcopi & confeſſoris.*

Wilfridi.

PULSANEN. Mutilus eſt in elogio Africanorum, poſt *Hunerico rege*; cetera ſatis purus.

ANTVERP. MAX. LUBEC. & UGHELLIAN. In fine adjiciunt: *Bituricas, ſancti Epioais presbyteri.*

Epionis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & ALBERGEN. in textu ſatis puri, idem cum præcedentibus habent augmentum. *Bituricas, ſancti Epionis presbyteri.*

Epionis.

CENTULEN. *Apud Ravennam, via Laurentia, ſancti Hediſtii martyris. Apud Africam, ſanctorum confeſſorum & martyrum nongentorum ſeptuaginta ſex* (deſunt quatuor millia) *Meldis, ſancti Sanctini epiſcopi & confeſſoris.* Vide die præcedenti.

Sanctini.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Burgundiam, natale ſancti Gengulphi martyris. Qui a quodam clerico, matris ſuæ conſtupratore, etiam occiditur. In cujus necis ultionem idem clericus dum ventrem purgaret, viſcera, ut Arrius, effudit.* Vita ejus in Actis edita eſt XI Maii. *Apud Ravennam, via Laurentiana, natale ſancti Hediſtii martyris & ſanctorum Celeſtis & Saturi. In provincia Syria, ſanctorum martyrum Quirini presbyteri & Euagrii. In Egypto, ſancti Euſtachii presbyteri. In Campania, ſancti Euchariſti. Apud Bituricas, depoſitio ſancti Epionis presbyteri. Item ſancti Wilfrini, epiſcopi & confeſſoris.* Puto Wilfridum indicari. Africanos in ſequentem rejicit.

Gengulfi. *De Hediſtio eiuſq. ſociis.* *Quirini &c.* *Euſtachii Ægypt.* *Euchariſti.* *Epionis.* *Wilfrini.*

HAGENOYEN. Huc refert Loth Prophetam cum vitæ compendio, ex ſacris litteris de more collecto. Deinde agit de martyribus Africanis, in quibus fere purus eſt. Deſunt reliqua.

Loth.

AQUICINCT. Africanorum martyrum numerum reducit ad *trium millium* DCCCCLXXVII. In fine autem addit: *Bituricas, ſancti Opionis. Et ſanctorum Saturi & Calixti.*

Opionis. *Saturi & Calixti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Amici & Amelii militum, martyrum, quorum actus leguntur. Sanctorum confeſſorum & martyrum quatuor millium & ultra.*

Amici & Amelii.

In VATICAN. ſub num 5949. Deeſt *Euſtachii.* Adjicitur: *Romæ, ſancti Cæleſtini & Saturi.*

Cæleſtini & Saturi.

FLORENTIN. *Biturichas, ſancti Epionis presbyteri. Item, ſancti Vilſtidis* [an non *Wilfridi?*] *epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Eulagrii.*

Epionis. *Wilfridi.* *Eulagrii.*

EDITIO LUBECO-COL. Textum purum refert, niſi quod in fine de Euſtachio addat, *& confeſſoris.* Tum: *Bituricas, ſancti Epioais presbyteri & confeſſoris. Civitate Meldis, beati Schynnis, epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Wilfridi epiſcopi & confeſſoris Eboracenſis civitatis.*

Epionis. *Schynni.* *Wilfridi.*

Ipſa die, ſancti Maximiliani epiſcopi & confeſſoris.

Maximiliani.

BELINI editio altera, in fine: *Bituriges, Opionis confeſſoris.* Vide ſuperius.

Opionis.

GREVEN. *Apud Apamiam, beati Marcelli epiſcopi & martyris, qui cum tempore Theodoſii ſenioris multa idolorum templa diruiſſet, à paganis tentus, pro confeſſione nominis Chriſti martyrio coronatus eſt. In Campania, natalis ſanctorum Euchariſti, Fortunati, Priſciani. In Syria, natalis ſanctorum Syri & Euagrii. Romæ, natalis ſanctorum Celeſti & Saturi. Item ſanctorum Amelii & Amici, quorum miri actus leguntur in ſpeculo Vincentii lib. 24 cap. 162. Cumque eſſent miro modo ſibi conſimiles, tandem in bello quod Karolus magnus contra Deſiderium Longobardorum regem in Italia geſſit, multis pollentes pietatis operibus, cum aliis multis interfecti, martyrii palmam adepti ſunt. Maximiliani Laureacenſis epiſcopi & martyris, qui tempore Cari & Numeriani imperatorum, martyrii coronam adeptus, poſtmodum a Duce Bavarorum in Pataviam ſuper litus Eni tranſlatus, in magna veneratione habetur. Lucinii & ſorores ejus martyrum. In Anglia, ſancti Wilfridi epiſcopi Eboracenſis & confeſſoris, cujus cum meminiſſet Beda lib. 4, rurſus lib. 5, velut ad priora repetens, vitam ejus virtuoſiſſimam à puero diligentius perſtringit; epitaphium etiam verſibus conſcriptum adjiciens: ubi inter alia legitur, quod multis domi forisque jactatus nimium per tempora longa periclis, tandem in pace quieverit. Hic libros quatuor ſacrorum Evangeliorum aureis litteris ſcribi, & thecam auream his condignam fieri fecit. Aniani epiſcopi, Namatii epiſcopi. Civitate Meldenſi, ſancti Schynni epiſcopi & confeſſoris. Symperti epiſcopi. Bituricas, ſancti Opionis presbyteri & confeſſoris. In Aquitania, ſancti Geraldi abbatis & confeſſoris, de quo in geſtis ſancti Arnulphi Sueſſionenſis epiſcopi refertur, quia eidem Arnulpho in proximo monaſterio ſucceſſerit, ſed ab ambitioſis expulſus, Aquitaniam profectus, monaſterium conſtruxerit, quodque ejus vita & mors ſignis virtutum & miraculorum gloria refulſerit. Aidani abbatis. In Scotia, Movei abbatis. Eufraſia virginis & martyris. Hurlindis virginis & martyris.*

Marcelli. *Euchariſti & ſociorum.* *Syri &c.* *Celeſti & Saturi* *Amelii & Amici.* *Maximiliani.* *Lucinii &c.* *Wilfridi.* *Aniani.* *Namatii.* *Schynni.* *Symperti.* *Geraldi.* *Aidani.* *Movei.* *Eufraſiæ.* *Hurlindis.*

MOLAN. *Bituriges, Opionis confeſſoris.* Deinde minoribus typis ex GREVENO deſcribit omnia de Wilfrido Eboracenſi. Item de Amelio & Amico notam in Vincentii Speculo librum 24 cap. 62 & ſeqq. In fine *Maximiliani Laureacenſis epiſcopi & martyris.* In editionibus aliis, de Opione, ut ſupra. *Mediolani, tranſlatio ſancti Monæ archiepiſcopi. In Anglia, natalis ſancti Vulfridi epiſcopi Eboracenſis & confeſſoris. Celeiæ in Pannonia, Maximiliani Laureacenſis epiſcopi & confeſſoris. Cujus corpus Laureacum tranſtulit ſanctus Rupertus Bavarorum Apoſtolus, qui plurimas eccleſias ad ejus honorem dedicavit. Tandem vero Pataviam reliquias tranſtulit Henricus ſecundus imperator.* Deinde typis minoribus: *Papiæ, ſanctorum martyrum Amelii & Amici, quos rex Deſiderius occidit in bello contra Carolum magnum.* Ex Caſtellano diſces, reliquias eſſe Mortariæ.

Opionis. *Wilfridi* *De Amelio &c.* *Maximil.* *Tranſlat. Monæ.* *Amelii & Amici.*

III *Idus.* *Die* 13.

Carpi. *Fauſti & ſociorum.*

APud Troadam, natalis beati Carpi diſcipuli Apoſtoli Pauli. In Hiſpaniis civitate Corduba, paſſio ſanctorum Fauſti, Januarii & Martialis, qui primò equulei pœna cruciati, deinde ſuper-

ſuperciliis raſis, auribus quoque & naribus præciſis, dentibus etiam ſuperioribus evulſis, ad ultimum ignis paſſione martyrium conſummaverunt. Antiochiæ, ſancti Theophili, qui ſextus ab Apoſtolo Petro pontificatum eccleſiæ tenuit. *Theophili.* Turonis, ſancti Venantii abbatis. *Venantii.*

Ex *Herinien. Roſweyd. Munerat. Belini prima editione, Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* *Troadam* ſcribunt Mſs. vetuſtiores codices cum Adone; typis editi, ut Munerat &c. habent *Troadem.* Belin. legit, *diſcipuli ſancti Pauli apoſtoli.* Idem pro *Fauſti*, ponit *Fauſtini*: item *ſuperciliitis* & errata alia. Rurſus Belin. Greven. & Molan. ſcribunt, *qui ſextus ab Apoſtolo Petro eccleſiæ pontificatum tenuit.* Roſweyd. autem, *qui ſextus à beato Petro Apoſtolo Antiochenæ eccleſiæ* &c. Puto Uſuardum legiſſe, ut eſt in textu. Belinus iterum male *Amantii*, pro *Venantii* ſubſtituit. Pratenſem codicem a puris excluſimus, quia in fine additamentum habet: *Ipſo die, ſanctorum confeſſorum Geraldi & Leoboni.* A recentiori calamo eſſe, vel inde colligo, quod ſoliti comites Antverp-maj. & Roſweyd. eam annuntiationem non poſuerint.

O*BSERVATIO.* De Carpo Apoſtoli hoſpite & diſcipulo, nullus Martyrologus meminit ante auctorem Romani parvi, a quo ita celebratur: *Troade, Carpi, Apoſtoli Pauli diſcipuli.* *Carpi.* Hinc in Adonem defluxit, & in Adonis ſequaces Uſuardum ac Notkerum. Prima ejus & certa notitia ſumitur ex 2 ad Timotheum 4 ℣ 13. Alia in Notis inſinuat Baronius, ſuo tempore uſui futura. Vide quid de iis ſentiat Tillemontius tomo 1 pag. 301 & 581. *Cordubenſes martyres*, & quoad locum & quoad nomina deformatos, *Fauſti & ſociorum.* exhibent Hieronymiana aliqua, quibus conciliandis occupatur Florentinius, Ex his ſua decerpſit Rabanus, at Noſter ſolitum ducem Adonem ſecutus eſt, omnia ex eo ferme verbatim deſcribens: non quidem ex hoc die, ſed ex XXVIII Septembris, quo à Romano parvo notati ſunt, & ab Adone præfato, elogio exornati. Cur Uſuardus huc eos diſtulerit, non aliam cauſam divinare licet, præter eam, quam XXVIII Septembris breviter attigimus, nimirum quod fortaſſe in Hiſpania, hoc ipſos die coli deprehenderit. Plura in hanc rem colligit Theodoricus Ruinartius, eorum Acta inter ſincera & ſelecta referens, à pag. 597; nec tanti momenti ſunt difficultates propoſitæ a Tillemontio tomo 5 pag. 796, ut non facile diſſolvi queant. Laudantur etiam Cordubenſes noſtri in hymno Prudentii apud eumdem Ruinartium pag. 517. Wandelbertus & XXVIII Septembris & hoc die Martyres illos cecinit, quos forte diverſos putavit ex *Martialis* & *Marcelli* apud ipſum diſcrimine. Primo loco ita habet:

Fauſtus, Martialis quartum & Janius ornant,
Martyrii trabea ſimul & certamine clari.

Hodie vero ſic unico verſu abſolvit:

Ternas Marcellus, Fauſtus, Januarius implent.

Theophilus ab Hieronymo de Script. cap. 25 egregie laudatus, primitus etiam oritur ex Romano parvo, his verbis: *Antiochia, Theophili epiſcopi, qui ſextus ab Apoſtolis fuit.* *Theophili.* Vix dubito, quin ex Rufino lib. 4 cap. 24 deſumptus ſit. Phraſim permodicè ampliavit Ado, ſed eam neſcio unde auxerit Notkerus: Noſter ex Adone ſua deſumpſit, omittens duo ultima verba, *viri eruditiſſimi*, quæ certe intacta ſervare poterat, cum ex citatis Euſebio & Hieronymo de inſigni ejus doctrina abunde conſtet, ut pluribus invenies ex aliis ſcriptoribus à Baronio in Notatione citatis. Nobis maxime uſui veniet Halloixii noſtri lucubratio, conferenda cum commentario Gallico Tillemontii tomo 3 à pag. 49. De *Venantio* non ſemel in Auctariis ſermo fuit. Liquet hoc primum die ab Uſuardo *Venantii.* ſignatum, ſed obſervavit Caſtellanus in Martyrologio ſuo univerſali, hunc ſepulturæ potius quam obitûs diem eſſe. Vita ejus ex Gregorio Turonenſi potiſſimum innoteſcit.

AUCTARIA.

PRATEN. Jam ſupra in Variantibus augmentum ejus notavimus: *Ipſo die, ſanctorum confeſſorum Geraldi & Leoboni.*

TORNACEN. Hic ſolito defectuoſior caret annuntiatione prima & ultima, in duabus mediis omnino purus.

ANTVERP-MAJ. Habet iterum acceſſionem Anglicanam: *Eodem die apud Weſtmonaſterium, translatio ſancti Edwardi regis & confeſſoris.* *Translat. Eduardi.*

PULSANEN. Deficit in elogio Cordubenſium, in relequis ſatis purus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. CODEX BIGOTIAN. ſign. P. 5. & UGHELLIAN. Omnes in fine poſt textum adjiciunt: *Item Marcelli, Ad sans & Marci.* *Marcelli ſociorum.* Ex Hieronymianis codicibus accepti videntur, ſed, ut ſæpiſſime accidit, male conjuncti.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Omnes pro *Fauſti*, ſcribunt

De iiſdem.

Fauſtini. Omnes ex Adone de Theophilo reſtituunt verba, quæ ab Uſuardo omiſſa fuerant; nempe, *viri eruditiſſimi.* Omnes penultimo loco inſerunt: *Item Calcedonia, ſanctorum Marcelli,* [ſolus ANTVERP-MAX. præter ceteros legit *Marcellini*] *Adriani & Marci.*

LOVANIEN. Cum prioribus convenit, ſed deficit in elogio Cordubenſium.

Textus mutilus.

CENTULEN. *Apud Troadam, ſancti Carpi epiſcopi, diſcipuli Pauli Apoſtoli. Cordaba, ſanctorum Fauſti, Januarii & Martialis, qui ignis paſſione martyrium conſummaverunt.*

BRUXELLEN. Huc refert martyres Africanos, de quibus egimus die præcedenti, narrationem ex Adone amplificans. In Carpo, purus eſt. Sequitur de Theophilo, ut ſupra. In Cordubenſibus ſatis purus eſt.

Marcel &c. Athanaſii.

In Calcedonia, natale ſanctorum martyrum Marcelli, Adriani & Marci. In Alexandria, ſancti Athanaſii, orthodoxi. Videtur indicari Magnus Athanaſius, ſed hic colitur II Maii. Sequitur:

Gerardi.

Arvernis, ſancti Gerardi confeſſoris. Vocatur *Geraldus.* Vide Caſtellanum, & codices intra. De Venantio agendum erit die ſequenti.

De Carpo. Hediſtii. De Theophil.

HAGENOYEN. De Carpo, poſt *Apoſtoli*, addit: *De quo idem Apoſtolus mentionem facit in ſuis epiſtolis.* Hic ponit Hediſtium Ravennatem, de quo nos pridie. Theophilo etiam addit elogium *viri eruditiſſimi:* Deinde adjungit: *Qui librum*

Venantii.

quatuor Evangeliorum in uno volumine compoſuit. Turonis, depoſitio ſancti Venantii abbatis in monaſterio ſancti Martini.

Marcel &c.

Ipſo die in Calcedonia, paſſio ſanctorum martyrum Marcelli, Adriani & Marci.

Marcel. &c. Geraldi.

AQUICINCT. Ante *Turonis*, interſerit: *Item ſanctorum Marcelli, Adriani & Marci. Eodem die, ſancti Geraldi confeſſoris. Qui licet in laicali habitu, Chriſtiana religioni inhærens viriliter, quemadmodum Deo charus extiterit, per miracula monſtratum eſt, quæ vivens geſſit & multiplicitur poſt mortem operatur.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130.

Geraldi.

Ipſo die, ſancti Geraldi confeſſoris.

Textus contractus.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Venantii abbatis & confeſſoris. Carpi, diſcipuli beati Pauli. Fauſti, Jonnarii & Martialis, graviter paſſorum. Theophili epiſcopi Antiochiæ.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Fauſti* & ſoc. item *Venantii.* Adjectum:

Geroldi. Translat. Gilberti. Honorii.

Apud Gallias, depoſitio ſancti Geraldi confeſſoris. Tranſlatio ſancti Gilberti confeſſoris. Romæ, depoſitio ſancti Honorii Papæ. Majori auctoritate opus erit, ut de cultu aliquid ſtatuatur.

Geraldi.

LUGDUNEN. *Depoſitio beati Geraldi confeſſoris Chriſti.* De quo jam ſæpius.

BURDEGALEN. *Tranſlatio ſancti Geraldi confeſſoris* *Lege cum aliis, *depoſitio.*

Geraldi.

CASTRI-KAROLI. *Apud urbem, quæ Orilacus nuncupatur, ſancti Geraldi confeſſoris.*

Geraldi.

REMENS. SS Timothei & Apollinaris. *In Aquitania, monaſterio Aurelinco, depoſitio ſancti Geraldi confeſſoris.*

Invent. Maurini.

EDITIO LUBECO-COL. *Colonia Agrippina, in monaſterio ſanctorum Panthaleonis, Coſmæ & Damiani medicorum Dei, inventio corporis beati Maurini abbatis & martyris, ſub Ottone I imperatore, & fratre ejus Domino Brunone, Colonienſi archiepiſcopo, incarnationis Verbi anno* DCCCCLVI.

Marcelli & ſociorum.

Sequitur textus, ut eſt ſupra in ANTVERP-MAX. &c. Tum: *In Calcedonia, ſanctorum Marcelli, Adriani & Marci confeſſorum.*

Lubencii. Geraldi.

In territorio Treverenſi, tranſlatio ſancti Lubencii presbyteri & confeſſoris. Eodem die, ſancti Geraldi confeſſoris.

Colomanni.

Apud Auſtriam juxta Danubium, paſſio ſancti Colomanni martyris ac peregrini Chriſti. Ipſo die, triumphus ſancti Lamberti epiſcopi Leodienſis & martyris. In Anglia, tranſlatio ſancti Edwardi regis & confeſſoris.

Marcel. &c. Geraldi.

BELINI. Editio altera habet textum, ut prior, ſed in fine conjungit: *Item Marcelli, Adriani, Marci & Geraldi.* Ultimus confeſſor, cum primis martyribus male connectitur.

Marcel. &c. Colomanni. Invent. Maurini.

GREVEN. *In Calcedonia, ſanctorum Marelli* [Marcelli] *Adriani & Marci. Apud Auſtriam juxta Danubium, paſſio ſancti Colomanni martiris ac peregrini Chriſti. Colonia Agrippina, inventio ſancti Maurini abbatis & martyris. Cum enim beatæ memoriæ Bruno Colonienſis archiepiſcopus anno Domini* DCCCCLXVI, *monaſterium ſancti Panthaleonis in præfata civitate erigeret & pro fundamento locando foderetur, repertum eſt ſacrum corpus titulo appoſito: Hic requieſcant oſſa bonæ memoriæ Maurini abbatis, qui in atrio eccleſiæ martyrium pertulit ſub die quarto Idus Junii. Ipſo*

Lamberti.

die, triumphus ſancti Lamberti epiſcopi Leodienſis & martyris.

Athanaſii.

Alexandria, Athanaſii, Doctoris optimi, qui fidem expoſuit. In Uſuardo habetur VI

Tranſlat. Edwardi. Lubentii. Congani Belixendæ.

Nonas Maii. *In Anglia, tranſlatio ſancti Edwardi regis & confeſſoris. In territorio Treverenſi, beati Lubentii presbyteri & confeſſoris. Congani abbatis. Item beatæ memoriæ Belixenda, filia Karoli magni, uxoris ſancti Ameli Comitis & martyris.* An cultum habeat, poſtea videbitur.

De Lambert. De Mart. Septanis.

MOLAN. *Eodem die, triumphus ſancti Lamberti in Stepi. Apud Ceptam Saracenorum civitatem, ſanctorum martyrum Danielis, Samuelis, Angeli, Domni, Leonis, Nicolai, Hugolini; de Ordine fratrum Minorum, qui deſiderio martyrii flagrantes, fidem Catholicam imperterrita mente ibidem conſtantiſſimè prædicaverunt; tandem poſt illata opprobria, poſt contumelias, irriſiones, flagella & vincula, capitis obtruncatione martyrio coronati ſunt, anno Domini* MCCXXI, *anno ſexto ante obitum beati patris noſtri Franciſci.*

Anaſtaſii. Lubentii. Geraldi.

In Alexandria, natale ſancti Anaſtaſii epiſcopi, & ſancti Lubentii presbyteri & ſancti Geraldi confeſſoris.

Invent. Maurini.

Coloniæ, in monaſterio ſanctorum Panthaleonis, Coſmæ & Damiani medicorum Dei, inventio corporis ſancti Maurini abbatis & martyris: quod anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXIV, *dum fundamentum ejuſdem eccleſiæ effoderetur, cum hujuſmodi inſcriptione repertum eſt: Hic requieſcunt* &c. Deinde minoribus typis, de Colo-

Colomanni. Gerbrandi. Simperti cum elogio.

manno, ut ſupra. *Item ſancti Gerbrandi abbatis & confeſſoris. Simperti epiſcopi duodecimi eccleſiæ Auguſtenſis, circa annum* DCCLXVI; *cujus corpus requieſcit in cœnobio ſanctorum Udalrici & Afræ. Per cujus merita, inter varia miracula, muliercula quædam pauper recuperavit officium brachii atque manus, quo per aliquot annos caruerat. Quo pro ſanitate recepta laudes exſolvit & brachium cereum ad indicium ſanitatis ſuæ ibi reliquit.* Editiones aliæ: *Apud Septum Saracenorum* &c. ut ſupra in priori. *In Galliis, ſancti Geraldi confeſſoris. Treveris, ſancti Lupentii presbyteri. Auguſtæ Vindelicorum, ſancti Simperti, epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, triumphus ſancti Lamberti in Stepi. Coloniæ in monaſterio ſanctorum Pantaleonis* &c. ut ſupra. Demum charactere minori: *Item, ſancti Gerbrandi confeſſoris & primi abbatis in Flori campo, Ordinis Ciſtercienſis.* Vide Caſtell. in Martyr. univ.

II Idus.

ized by G

II *Idus.* *Die* 14.

ROmæ via Aurelia, natalis beati Caliſti Papæ & martyris. Hunc *Calliſti.*
Alexander imperator ſub diutina cuſtodia, fame cruciari,
& quotidie fuſtibus cædi juſſit, tandem vero per feneſtram
domus, in qua cuſtodiebatur, præcipitatus, victoriæ triumphum pro-
meruit. Civitate Tudertina, ſancti Fortunati epiſcopi, qui in effugan- *Fortunati.*
dis ſpiritibus immundis, immenſæ virtutis gratia enituit.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-majore, Roſweyd. Munerat. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* De *Calixto, Calliſto, Caliſto, Caleſto*, dixi alibi, ut videſis XVI Aprilis. Hic iterum ſequor antiquiores noſtros codices Praten. & Herinien. cum Hieronymianis. De *cotidie* etiam ſatis dictum eſt. Inter alia errata typographica, eſt in Munerato, *tantem vero.* Praten. Herinien. & Munerat. legunt *Tutertina*, ego cum omnibus aliis melius ſcribere *Tudertina.* Alter Munerati error eſt in *affugandis*, pro *effugandis.* Maxima variatio eſt circa ultimum verbum *enituit*, quo modo ſcribunt Praten. Tornacen. & Munerat. Male Herinien. verbum *pollebat*, quo utitur Gregorius, in præterito inflexit per *polluit.* Antverp-maj. Greven. Molan. ponunt *emicuit.* Roſweydini codicis ſcriptor, dubius quid præferret, ſcripſit *emicuit*, & ſuperius adjunxit *enituit.* Putamus, nos cum Uſuardo legere.

O*BSERVATIO. Calixti, Calliſti*, vel *Caliſti* Papæ, ſive is mortualis ſit, ſeu potius ex mente Adonis, ſepulturæ dies, in antiquiſſimis quibuſque Eccleſiæ monumentis, pridie Idus Octobris ſolenniter recolitur. Etenim hoc ipſo die de eo loquuntur Bucherii, Allatii, Frontonis, aliaque kalendaria vetuſtiſſima, Sacramentarium Gregorii & Martyrologia omnia. Hieronymiani codices non eâdem quidem phraſi, ſed *Calixti, Caliſti* vel *Caleſti*, expreſſe meminerunt. Diſcordiam inter ea apographa non unam componere, & ſocium determinare conatur Florentinius. Beda & ex eo Rabanus, Calliſtum inſigni elogio exornant, quod in Adone diffuſius eſt, deſumptum tamen ex eodem fonte, quem non ſatis limpidum & defæcatum agnovit Baronius, tum in Notatione, tum in Annalibus, ad annum CCXXVI a numero 2, ut fuſius ſupra notavimus ad diem X Maii. Videri poſſunt quæ apud Surium edita ſunt. Ceterum quæ in hodierno laterculo Noſter protulit, ex Beda potius quam ex Adone accepta videntur. Romanum parvum Adoni paucis præluxerat: *Romæ, Calliſti Papæ & martyris, & Privati militis.* Mavult Florentinius *Saturnum* ſocium Calliſto adjungere; Wandelbertus anonymum relinquit:

Caliſtus pridie antiſtes martyrque tropæo
Præcellens multo, & comitatus martyre fulget.

Brevem pontificatus ſancti Calliſti ſyllogen dedit Tillemontius tomo 3 à pag. 250: pars Actorum ad X Maii vulgata eſt, ubi de Calepodio, Palmatio & ſociis actum; reliqua ſuo loco illuſtrabuntur. De *Fortunato*, Tudertino epiſcopo, ſilent antiqui Martyrologi omnes, ſic ut proinde planiſſime Uſuardinus ſit; repertus procul dubio in ſancti Gregorii Dialogis, cujus fere verbis ex libro 1 cap. 10 annuntiatio Noſtra contexitur. Aſt in Gregorio, qui ſolum miraculis referendis intentus eſt, diem obitus Noſter non reperit, quidquid Ferrarius rotunde ſignet, pridie Idus Octobris, unde non temere conjectari poſſe videor, hunc præ ceteris diem pro mero Uſuardi arbitrio ſelectum eſſe, qui ſubinde inter recentiores obtinuit; quod plerumque factum eſt in aliis Sanctis, ex Gregorii Dialogis in Faſtos ſacros tranſlatis. Cur XXX Junii apud Tudertinos Fortunati memoria feſtivius celebretur, vide in Notatione Baronii. Obſervat autem Caſtellanus, feſtum ſolenniter recoli in ea civitate XXX Auguſti; an quod is forte obitus dies ab incolis cenſeatur, ſuo loco diſquiretur. Vide interim quæ de Fortunato exſtant apud Surium hoc die. Recurrit hodie in Adone *Juſtus* Lugdunenſis, de cujus & depoſitione & tranſlatione abunde egimus ſecunda Septembris. *Fortunati.*

AUCTARIA.

PULSANEN. Pergit deficere, ferme quotidie in Sanctorum elogiis mutilus. Hodie de Calliſto ſolum habet, uſque ad *Papæ & martyris*, expunctis reliquis omnibus. In Fortunato ſatis purus eſt,

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. De more hic denuo conveniunt: in Uſuardino textu puri ſunt, ſed in fine adjungunt: *Item Saturnini & Lupi.* Sunt illi martyres Cappadoces, quorum ſocios vide in Hieronymianis. *Saturnini & Lupi.*

ULTRA-

De iiſdem. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Sic habent: *Item, ſanctorum Saturnini & Lupi.*

Donatiani. ANTVERP-MAX. Idem habet augmentum, & præterea adjungit: *Eodem die Brugis, beati Donatiani archiepiſcopi Remenſis ſeptimi.*

CENTULEN. *Romæ, natalis ſancti Calixti Papæ & martyris, qui ſedit in epiſcopatu annos ſeptem, menſes duos, dies decem, & ſub imperio Alexandri, martyrii gloriam adeptus eſt. Civitate Toderta, ſancti Fortunati epiſcopi & confeſſoris. Eodem die,* *Donatiani.* *feſtivitas ſancti Donatiani, ſeptimi Remorum epiſcopi, cujus corpus in caſtro Brugenſi magna reverentia habetur.* *Viatoris.* *Ipſo die, ſancti Viatoris, lectoris, comitis ſancti Juſti epiſcopi.* Vide Obſervationem.

Multa de Calliſto. BRUXELLEN. *Romæ via Aurelia, natale ſancti Calixti Papæ & martyris, qui jejunia quatuor temporum inſtituit. Hic ſub perſecutione Alexandri imperatoris, in carcere poſitus, quemdam militem ab ulcerum fœditate, ſpiritu & ab infidelitate curavit: quod audiens Alexander imperator, ipſum quidem militem plumbatis deficere, beatum vero Calixtum Papam per feneſtram domus præcipitari, & ligato ad collum ejus ſaxo, in puteum demergi præcepit. Poſt dies autem decem & ſeptem Aſterius presbyter cum clericis, nocte levavit corpus ejus & illud in cimiterio Calepodii, qui ante martyrium conſummaverat, ſepelivit.* Vide Adonem. *Mauri* *Caleſtis.* *monaſterio, ſancti Celeſtis epiſcopi, diſcipuli beati Petri Apoſtoli. Qui cum beato Clemente & Felice ad urbem Metenſem veniens, poſt primum, in eadem urbe epiſcopus conſtitutus, cæleſtem duxit vitam & tandem ad Chriſtum migravit. Et in Corduba,* *Saturnini & ſociorum* *natale ſanctorum martyrum Saturnini, Lupi & Aureliæ.* Vide Auctarium ſecundum. In Fortu- *Donatiani.* nato purus eſt. *Eodem die, ſancti Donatiani Remorum archiepiſcopi. Turonis, depoſitio ſancti Ve-* *Venantii.* *nantii abbatis & confeſſoris. Civitate Belloacenſi,* *Angadriſin.* *ſancta Angadriſinæ virginis, ſponſa ſancti Ausberti archiepiſcopi Rothomagenſis.* Apud Caſtellanum appellatur *Angadriſima. Item tranſitus ſan-* *De Juſto.* *cti Juſti.* Vide Obſervationem.

HAGENOYEN. Præter jejunium quatuor tem- *De Calliſto.* porum alia Caliſti ſtatuta adducit, quæ malim alibi reperire. In Fortunato ſatis purus eſt. Tum: *Paulini.* *In Britannia, ſancti Paulini, epiſcopi & confeſſoris in civitate Eboraci.* Vide ſupra x Octobris. *Saturn. &c.* *Item, ſanctorum martyrum Saturnini & Lupi.*

AQUICINCT. In fine, addit: *Item, ſanctorum* *De iiſdem.* *Saturnini & Lupi. In pago Beluacenſi, ſancta An-* *Andragiſin.* *dragiſines virginis. Brugiis, ſancti Donatiani* *Donatiani.* *archiepiſcopi & confeſſoris.*

VICTORIN. In fine: *Item, ſancta Fortuna vir-* *Fortunatæ.* *ginis* Pro *Fortunata.* Vide inferius.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Calixti* *Donatiani.* *Papæ & martyris. Donatiani epiſcopi & confeſſoris.* *Eutropii.* *Fortunati epiſcopi. Eutropii epiſcopi* (notatur in margine, *hunc hoc die alibi non invenio.*) *Forta-* *Fortunatæ.* *nata virginis & martyris cum tribus germanis.*

REG. SUEC. ſub num. 428. *Beloacus, ſancta* *Angadriſin.* *Angadriſina virginis.* Vide BRUXELLEN.

REG. SUEC. Sub. num. 130: *Item, ſancta* *Fortunatæ.* *Fortunata virginis.* Vide cod. ſequentem.

In VATICAN. num. 5949. Deeſt *Fortunati.* Ad- *Juſti.* jicitur: *Eodem die, tranſitus ſancti Juſti eremita.* *Fortunatæ & ſocior.* *Apud Campaniam, ſancta Fortunata virginis, quæ paſſa eſt cum tribus fratribus ſuis Carponio, Evariſto & Priſciano, apud Cæſaream, imperantibus Diocletiano & Maximiano, præſide Urbano.*

Saturn. &c. FLORENTIN. *Item, ſanctorum Saturnini & Lupi. Item ſancti Gaudentii.* STROZZIAN. addit, *Gaudentii.* *epiſcopi.* Vide GREVEN.

LUXOVIEN. *Tranſitus ſancti Juſti confeſſoris in* *Juſti* *eremo. Ipſo die, Caleſtis epiſcopi ipſius civitatis.* *Caleſtis.*

EDITIO. LUBECO-COL. In Calixto interpo- *De Calliſto.* lata, præter jejunium quatuor temporum, addit, *quod promotiones Eccleſiæ Ordinum gradatim fieri inſtituit, & induxit ſervare perpetuam caſtitatem miniſtris Eccleſiæ.* Cetera habes ſupra. In Fortunato, pura eſt. Tum: *Eodem die, ſanctorum Saturnini & Lupi martyrum. Treveris,* *Saturn. &c.* *ſancti Ruſtici, ſecundi epiſcopi & confeſſoris. Her-* *Ruſtici.* *bipolim, ſancti Burchardi ejuſdem civitatis primi* *Burchardi.* *epiſcopi & confeſſoris. In heremo, tranſitus ſancti Juſti heremitæ.* *Juſti.* *Methis civitate, ſancti Caleſtis,* *Caleſtis.* *ſecundi ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Civitate Remis in Galliis, ſancti Donatiani epiſcopi* *Donatiani.* *& confeſſoris.*

BELIN. Poſt *promeruit*, interponit: *Hic con-* *De Calliſto.* *ſtituit jejunium die ſabbati quater in anno fieri, frumenti, vini & olei ſecundum prophetiam.* In *Saturn. &c.* fine: *Item ſanctorum Saturnini & Lupi.*

GREVEN. *Eodem die, ſancti Gaudentii epi-* *De Gaudentio.* *ſcopi Ariminenſis & martyris.* *Lupi &c.* *Qui Epheſi ortus, Romæ tempore Damaſi Papæ, presbyter ordinatus, miraculis claruit. Conſecratus deinde Ariminenſi eccleſiæ in epiſcopum, poſtquam multos ad fidem* *Saturn. &c.* *converſiſſet, ob Catholicæ fidei defenſionem fuſtibus & lapidibus uſque ad emiſſionem ſpiritus mactatus eſt. Civitate Corduba, ſanctorum Lupi & Aureliæ. Saturnini & Lupi martyrum. Vienna, ſanctorum Agrati & Caſtuli, ejuſdem urbis epi-* *Agrati &c.* *ſcoporum. Treveris, ſancti Ruſtici, ſecundi ejuſdem* *Ruſtici.* *urbis epiſcopi & confeſſoris. Apud Herbipolim, ſancti Burchardi, primi illius eccleſiæ epiſcopi &* *Burchardi* *confeſſoris. Hic cognatus fuit ſancti Boniſatii Ma-* *cum elogio.* *guntinenſis epiſcopi & martyris, atque ab eo præfata eccleſiæ antiſtes ordinatus anno Domini* DCCLI. *Cumque multo tempore ſtrenue eam gubernaſſet, ſolitaria vita deſiderio alium loco ſui inſtitui faciens, Deo & ſibi vacans, quievit anno ſacerdotii ſui quadrageſimo. Juſti Lugdunenſis epi-* *Juſti.* *ſcopi & confeſſoris hic depoſitio. Qui & ipſe ſolitariam vitam diligens, in heremo aliquot annis ſanctiſſime converſatus, miniſtro ſuo Viatori, quod ſe celeriter ſequeretur, moriens prædixit. In Galliis civitate Remis, beati Donatiani archiepiſcopi* *Donatiani.* *& confeſſoris. Methis, beati Celeſtis, ſecundi ejuſdem* *Caleſtis.* *urbis epiſcopi & confeſſoris, diſcipuli beati Petri Apoſtoli. Vitalis confeſſoris. Apud Beluacum, ſan-* *Vitalis.* *cta Angadriſima virginis, ſponſa ſancti Ausberti* *Angadriſin.* *Rothomagenſis. Vide ſupra v Idus Februarii. For-* *Fortunatæ & ſociorum* *tunata virginis & martyris, & trium fratrum.*

MOLAN. *Item, ſanctorum Saturnini & Lupi.* *Saturn. &c.* *Treveris, ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Bru-* *Ruſtici.* *gis, ſancti Donatiani archiepiſcopi Remenſis.* *Donatiani.* *Lugduno Galliæ, tranſitus ſancti Juſti in eremo. In ter-* *Juſti.* *ritorio Cathalaunenſi, ſancta Manegildis virginis.* *Manegildis.* Deinde minoribus typis, de Burchardo ex GRE- *Burchardi.* VEN., uſque ad *anno Domini* DCCLI. Tum: *Item beata memoriæ, Placilla uxoris Theodoſii imperato-* *Placillæ.* *ris. Eodem die, obiit Dominicus Loricatus, cujus* *Dominici Loricati.* *vitam ſcribit Petrus Damiani, tomo 8 Aloyſii.* In editionibus aliis, de Saturnino & Lupo ut ſupra. *Herbipoli, ſancti Burchardi epiſcopi & confeſſoris.* De Donatiano, Ruſtico & Manegilde, ut ſupra. Tum de Andregiſina, ut GREVEN. Dein: *Et ſancti patris Coſmæ Hagiopolitani & poeta, epiſcopi Majumæ.* Minoribus litteris: *Eodem die, obiit venerabilis Dominicus Loricatus.*

Idibus.

Digitized by Google

APud Coloniam Agrippinam, natalis ſanctorum quinquaginta *Martt.50.*
martyrum, qui cum eſſent ex legione ſacra Thebeorum,
apud eamdem urbem curſum ſui agonis compleverunt. Ro- *Fortunati.*
mæ via Aurelia, ſancti Fortunati. Lugduni, ſancti Antiochi epiſcopi, *Antiochi.*
qui ſtrenue adminiſtrato pontificii culmine, ad quod aſſumptus fuerat, regnum cæleſte adeptus eſt. In territotio Remenſi, ſancti Baſoli *Baſoli.*
confeſſoris.

Puros exiſtimo *Praten.* & *Munerat.* Proxime accedunt *Roſweyd.* & *Belini prima editio.*

VARIA LECTIO. Dixi poſtremos duos proxime ad puritatem accedere, nam in principio uterque corruptus eſt, dum in Roſweyd. legitur: *Apud Coloniam, ſanctorum Maurorum* CCCXL, & in Belino, CCC *martyrum*; certum enim eſt, omnino legendum *quinquaginta*, ut habent codices vetuſtiores Praten. Herinien. Antverp-maj. Pulſanen. Aquicinct. & Munerat. ex Adone. Munerat. poſt *ex legione*, omittit vocem, *ſacra*. Item pro *compleverunt*, legit *impleverunt*; & pro *Baſoli*, habet *Bajoli*. Hîc noto, excluſum codicem Herinienſem, quia ſecundo loco inſertum habet: *Eodem die, ſancti Oſwaldi, epiſcopi & confeſſoris.* Atque in fine: *In territorio Remenſi, tranſlatio ſancti Baſoli confeſſoris, quæ facta eſt ab Hincmaro archiepiſcopo, viro venerabili.* Atque hoc vere ſcribit, licet non pure Uſuardinè. Mihi veriſimile eſt, *Oſwaldum*, qui hîc ponitur, accipi pro Oſwaldo Wigornienſi & Eboracenſi epiſcopo, qui colitur XXIX Februarii; quamvis & pro *Ethelwaldo* Lindisfarnenſi, qui etiam Oſwaldus dictus eſt, ſumi poſſit, ut viſum eſt Henſchenio tomo 3 Februarii pag. 750. Vide quæ de codice Herinienſi diximus in præfatione. De tranſlatione alicujus Oſwaldi egit Antverp-maj. VIII Octobris, hîc vero idem codex in fine ſubdit: *In Britannia, ſancti Wlfuni epiſcopi & confeſſoris*, pro quo legit Henſchenius, loco citato, *Wlfranni.*

OBSERVATIO. Natalem *ſanctorum Maurorum* hodie in Hieronymianis conſignari, manifeſtum eſt; quod Rabanus, eos codices ſecutus, ipſos martyres in *agro Pinenſi* *Marti.50.*
collocet, facile corrigitur; voluit enim legere: *In Galliis, Colonia Agrippinenſi, natale Maurorum.* Hactenus pugilum iſtorum numerum proditum non reperio. Utrum Thebæorum & Maurorum claſſes, quas Florentinius ex Elinando ſive Helinando, ſeculi XIII ſcriptore diſtinguit, ſatis ſubſiſtant, alterius eſt indaginis; uti &, an hi fuerint ex legione Thebæa, quod diſertiſſime aſſerit Ado, & ex eo Uſuardus ac Notkerus; an potius claſſis alia, ex Africæ oris Coloniam advecta, ut Grevenus & alii ſcriptores populares contendunt. Equidem de numero & gente nullam invenio antiquiorem, atque adeo certiorem notitiam illâ, quæ apud Gregorium Turonenſem exſtat, libro de glor. Martyrum cap. 62, ex quo elogium ſuum plane deſumpſit Ado. Ibi porro Gregorius: DICUNTUR QUINQUAGINTA VIRI EX ILLA LEGIONE SACRA THEBÆORUM. *Et quia admirabili opere ex muſivo quodammodo deaurata reſplendet* (baſilica) SANCTOS AUREOS *ipſam baſilicam incolæ vocitare voluerunt.* Hæc ſunt Gregorii ab Adone in Martyrologium ſuum tranſlata verba, ex quibus colligas, quam præclare recentiores Uſuardum corrigere, melius dicam, depravare præſumpſerint, ut ſe feciſſe candide fatetur Molanus, & ab aliis male tentatum ſuperius oſtendimus, magiſque patebit ex ſubſequentibus Auctariis, quæ nihil diſſonant à Breviario Ultrajectino, edito Leydæ, anno MDVIII, recentiori nempe, quam ſit Matricula Cartuſiæ Ultrajectinæ, infra etiam citanda. Laudabilis certe Colonienſium erga Martyres ſuos inſignis veneratio, utpote qui à Gregorii Turonenſis tempore, per tot ſecula *deauratam baſilicam*, & *ſanctos Aureos* conſtanti cultu, ſemperque ornatiori cuſtodierint & honoraverint, ut mihi non ſemel ſumma cum voluptate coram intueri licuit. Hæc obiter dicta ſint. Wandelbertus Mauros exornat, circa controverſa nihil definiens:

Idibus inde tibi Maurorum turba vocatur
Agrippina, animis pariter quæ læta beatis,
Militiam Chriſto virtute & morte dicavit.

Sequitur in textu, *Fortunati martyris*, quem minime dubito ex Hieronymianis ab *Fortunati.*
Uſuardo acceptum; nam Adoni perperam omnino tribui, facile cum Roſweydo exiſtimo, cum in Notkero plane aliter notetur: hic enim ex Rabano, *Capua, Libulum* cum *Fortunata* conjunxit. Et vero *Fortunata*, non *Fortunati*, legendum videtur, ſi primam in

 Hiero-

Hieronymianis ſcaturiginem conſulimus, in qua ſic leges: *Via Aurelia, in cimiterio ejuſ-* *Antiocb.* *dem, ſancta Fortunata.* De *Antiocho* Lugdunenſi, omnium primus meminit Ado, ex quo Notkerus ſolum nomen & poſitionem deſumpſit, Noſter partem elogii ſatis eleganter contraxit. Vitæ Antiochi monumenta aliqua collegit Severtius à pag. 37. Notus etiam eſt in vita ſancti Juſti, de quo vide quæ diximus 11 Septembris. Ultimo loco ex codi- *Baſoli.* cum noſtrorum lectione ponitur *Baſolus*, non recte, ſi pro die obitus, cum is ad XXVI Novembris certo ſpectet, unde melius corporis ejus tranſlationem ab Hincmaro hoc die factam, ſuperius retulit codex Herinienſis, ſolitus propria Remenſia hinc inde Uſuardo adjicere. Varia de Baſolo refert & notat Mabilio, ſeculo 2 Benedictino à pag. 64. Verum quod ſub Adonis nomine de *Baſulo* ibi recitat, merum augmentum eſt, quod in ſolo codice Ms. Lobienſi reperire potui. Conſtat proinde proprie Uſuardinum eſſe Baſolum, quem, quod Uſuardi tempore ex celebriori tranſlatione inclaruerit, eâ causâ hoc die recolendum putarit.

AUCTARIA.

DE codicibus HERINIENSI & ANTVERP-MAJORE vide ſuperius dicta in Variantibus.

TORNACEN. De Mauris ſilet, ſed in *Bercarii.* fine adjicit: *Ipſo die, natalis ſancti Berachari abbatis & martyris.* Hoc die eſt in Romano. Vide ibi notulam Caſtellani, de qua dicitur alibi.

PULSANEN. In prima purus eſt. Secundam omittit. De tertia ſolum habet: *Lugduno, ſancti Antiochi epiſcopi.* In quarta, ſcribit *Baſſoli.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Habent CCC *Martyrum.* Et in fine: *In Capua,* *Luſili &c.* *ſanctorum Luſili & Fortunati.*

GREVEN. Habet CCCLX, & poſt textum ſub- *Tranſlat. Gregorii.* dit: *Eodem die, tranſlatio ſancti Gregorii Papæ ab urbe Roma.*

MOLAN. Sequitur GREVENUM in numero CCCLX. *De 360.* Et in fine omittit annuntiationem ultimam.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. DANIC. Omnes ponunt numerum martyrum CCCLX. Inſerunt textui, *ſub perſecutione Maximiani*, & *cum duce ſuo Gre-* *Luſili &c.* *gorio.* In fine: *In Capua, ſanctorum Luſili* [*Luſyli, Luſili, Inſili*] *& Fortunati.*

CENTULEN. *Apud Coloniam Agrippinam, ſanctorum martyrum quinquaginta. Lugduni, ſancti* *Tranſlat. Wulfranni.* *Antiochi epiſcopi. Cœnobio Fontanella, tranſlatio ſancti Wulfranni, Senonenſis quondam archiepiſcopi & confeſſoris. In territorio Remenſi, natalis ſancti Baſoli confeſſoris & monachi: cujus ſancta converſatio etiam miraculis claruit.*

BRUXELLEN. De Mauris habet, ut ANTVERP-MAX. &c. In Fortunato purus eſt. Tum: *In Ca-* *Luſili &c.* *pua, ſanctorum Luſili & Fortunati.* In Antiocho & Baſolo, iterum purus. In fine: *Fontanella* *Tranſlat. Wulfranni.* *monaſterio, elevatio & tranſlatio ſancti Wulfranni archiepiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. *Apud Coloniam Agrippinam, extra muros, natale ſanctorum Maurorum cum quadraginta* [puto ex CCC, formatum CUM, ut ſit legendum CCCXL] Cetera fere ſimilis ANTVERP-MAX. &c. In reliquo textu ſatis purus eſt. Pro *Baſoli*, habet, *Baſili.* In fine additur: *In Capua,* *Luſili &c.* *ſanctorum martyrum Luſili & Fortunati. In Syria,* *Euſtachii.* *ſancti Euſtachii presbyteri & confeſſoris. Bituri-* *Epiſonii.* *cas, ſancti Epiſonii presbyteri & confeſſoris.* De utroque actum eſt ſupra XII Octobris.

AQUICINCT. Subdit in fine: *In Capua, ſancto-* *Lupuli &c.* *rum Lupuli & Fortunati. Eodem die, ſancti Vul-* *Wulfranni.* *franni archiepiſcopi Senonenſis.* *Leonardi.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus numero 130. *In territorio Lemovicenſi, Sancti Leonardi confeſſoris.* Melius infra alii poſitionem aſſignant.

DAVERONEN. *In pago Cenomannico, ſancti Leonardi confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Baſoli abbatis & confeſſoris. Tranſlatio ſanctorum martyrum quinquaginta, ex legione Thebæorum. Obiit hoc die ſancta Hedwigis, ducissa Moraviæ, Sleſiæ, Sla-* *Hedwigis cum elogio.* *voniæ, anno Domini MCCXLIII; matertera ſanctæ Elizabethæ Thuringiæ, quæ canonizata eſt à Clemente IV. Qui cum differret canonizationem ejus, in Miſſa orans, ut, ſi tanti meriti eſſet apud Deum, & voluntas ejus eſſet, ut adſcriberetur Sanctorum catalogo, ut filia ejus cæca, quam in ſtatu militari de propria uxore habuerat, ejus meritis lumen reciperet, quod factum eſt; unde eam ſtatim canonizavit, anno Domini MCCLXVII: licet Urbanus IV eam intendebat canonizare, ſed præventus fuit per mortem. Hæc infra marginem*, inquit deſcriptor.

BIGOTIAN. ſign. P 5. *In Capua, ſanctorum Lu-* *Luſili &c.* *ſili & Fortunati.*

BIGOTIAN. ſign. E 40. *Eodem die, tranſlatio* *Tranſlat.* *ſancti Gregorii Papæ, ab urbe Roma.* *Gregorii.*

AUGEN. *Ipſo die, natalis ſancti Berachari ab-* *Bercarii.* *batis & martyris.*

CODEX D. LE MARE. ſign. A. *In partibus An-* *Leonardi.* *guſtodini, ſancti Leonardi abbatis.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. B. *In Capua,* *Luſili &c.* *ſanctorum Luſyli & Fortunati.*

IN VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt memoria *Fortunati* & *Baſoli.* Adjicitur: *Beneventi, natalis ſanctorum martyrum Lupuli & Modeſti, in* *Lupuli &c.* *S. Sophia. Et ſancti Tammari epiſcopi & confeſſoris.* *Tammari.*

ALTEMPS. *Ipſo die, tranſlata ſunt de Roma ſan-* *Tranſlat.* *ctorum corpora Sebaſtiani & Gregorii. In Britan-* *Gregor &c.* *nia minori, ſancti Erkleti martyris.* *Erkleti.*

FLORENTIN. *Capua, ſanctorum martyrum Ru-* *Ruſili &c.* *ſilis* vel *Ruſili, & Fortunati.*

LUXOVIEN. *Luxovii, dedicatio eccleſiæ ſanctæ Dei genitricis Mariæ.*

EDITIO LUBECO-COL. In Mauris paulo au- *De Mauris.* ctior eſt, addens: *Cum duce Gregorio & beato Conſtantio, curſum ſui agonis compleverunt, & cum beato Gereone ejuſque ſociis, beatorum corporum quietem perpetuam delegerunt in baſilica, quæ ammirabili opere ex muſco* [muſivo] *quodammodo deaurata reſplendet. Treveris, natale ſancti Severi* *Severi.* *epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur reliqua pars textûs, ſatis pura. Tum autem: *In Capua, ſanctorum* *Luſili &c.* *Luſili, & Fortunati martyrum. Apud Viennam, ſanctorum Agrati & Caſtuli, ejuſdem urbis epiſcoporum* *Agrati &c.* *& confeſſorum. Lemovicas, beati Auſtridiani confeſſo-* *Auſtridini.* *ris. Eodem die, ſancta Hadwigis regina. Item, ſancti* *Hadwigis.* *Wulfranni epiſcopi & confeſſoris. In Argentina,* *Wulfranni.* *natale ſanctæ Aureliæ virginis, quæ fuit una de un-* *Aureliæ.* *decim*

decim milibus Virginum, & in reditu de Roma, infirmatu ibidem obiit.

Lupini &c.

Belini editio altera. Habet ut prima, *trecentorum Martyrum.* In fine: *In Capua, Lupini & Fortunati martyrum.*

Lupuli &c. Deodati. Severi. Wulfram. Auſtr dini. Specioſæ. Margaritæ.

Greven. *Apud Capuam, ſanctorum Lupuli & Fortunati martyrum. Viennæ, ſancti Deodati epiſcopi & confeſſoris. Treveris, natale beati Severi epiſcopi & confeſſoris. Vulframni epiſcopi & confeſſoris. Lemovicas, ſancti Auſtrudini confeſſoris. Specioſæ virginis. Antiochia, ſanctæ Margaritæ virginis. Quæ, ut ſeculi hujus pelagus evaderet, relicto ſponſo carnali, monaſterium virorum ingreſſa Pelagii ſibi nomen aſſumpſit. Ubi in magna ſanctitate vivens, monaſterio virginum prælata, de fornicatione falſo accuſata, pœnitentiam egit, plenaque ſanctitate quievit. Nota; ſupradicti martyres* ccclx *fuerunt ex Mauritania, quæ eſt pars Africæ, non ex legione Thebæorum, licet Ado & Uſuardus ſic habeant: veneruntque Coloniam navigio cum duce ſuo Gregorio. Item, ſancti Leonardi Corbiginacenſis confeſſoris. Qui, ut refert Vincentius libro 22, temporibus Lotharii regis, in pago Cenomannico ſibi & ſequacibus ſuis conſtructo monaſterio, tanta inter omnes humilitatis extitit, ut Prioris nomen refugiens, cunctis ſe viliorem exhiberet: vita tandem & miraculis inclytus quievit circa annum* dlix. Ergo paulo ſerius. *In Argentina, ſanctæ Aureliæ virginis, quæ cum eſſet ex nobili illa ſocietate undecim milium Virginum, apud præfatam urbem in reditu ab urbe Roma infirmata, obiit in pace. Eodem die Placidiæ virginis, filiæ Valentiniani imperatoris, quæ ſpreto ſeculo, aviæ ſuæ Gallæ adhærens, jejuniis, eleemoſynis & aſſiduis orationibus intenta, tandem Veronæ quievit, ſignis coruſcans. Ipſo die, ſanctæ Hadwigis ducıſſæ Poloniæ, materteræ ſanctæ Elizabeth Lantgraviæ. Hæc matrona ſanctiſſima, ultra quam dici poteſt pium in pauperes ſe exhibens, flexis genibus alimenta eis præbebat, pedes lotos oſculabatur, virtuti etiam continuæ orationis valde intenta, corpus ſuum frigore, nuditate, jejuniis & flagellis duris caſtigans, ſpiritu prophetico clarens, quievit in pace.*

(margin: De Mauris. Leonardi. Aureliæ. Placidiæ. Hadwigis.)

Molan. De Mauris in textu aliis litteris ex Adone adjungit: *Conditi in baſilica, quæ admirabili opere ex muſivo quodammodo deaurata reſplendet, unde & incolæ ad ſanctos Aureos vocitare conſueverunt.* In fine, ex Heriniensi: *Eodem die, Oſwaldi epiſcopi & confeſſoris. In territorio Remenſi, tranſlatio ſancti Baſoli confeſſoris, quæ facta eſt ab Hincmaro archiepiſcopo, viro venerabili.* Tum: *Ipſo die, ſancti Severi epiſcopi Treverenſis.* Dein typis minoribus: *Sleſia ipſo die, ſanctæ Hadwigis duciſſæ Poloniæ, materteræ ſanctæ Eliſabeth Lantgraviæ. In Scotia, ſancti Malcolmi regis, qui ex Hungaria conjugem habuit beatam Margaretam, & ſanctitate claruit in Domino quievit anno* mxcvii. Editiones aliæ in textu, ut prima. In fine: *Eodem die, Oſwaldi, epiſcopi Vuigornienſis & confeſſoris.* Vide ſupra in Variantibus De *Severo*, ut ſupra. *Cracoviæ, ſanctæ Hedwigis, duciſſæ Poloniæ. Argentinæ, ſanctæ Aureliæ virginis. Ipſo die, ſancti Theodorici, confeſſoris, Ordinis Carmeli. Apud Veronam, ſanctæ Placidiæ, virginis ſanctiſſimæ, Valentiniani imperatoris filiæ.* De tranſlatione Baſoli, ut ſupra. Demum: *In portu Valencianas, elevatio preſioſiſſimi corporis beati Salvii martyris, ac Ancoliſmæ civitatis epiſcopi.* Hic clare deſignari videtur Salvius ille, de quo videnda Obſervatio noſtra 1 Julii.

(margin: De Mauris. Oſwaldi. Tranſlat. Baſoli. Severi. Hadwigis. Malcolmi. Aureliæ. Theodorici. Placidiæ. Elevat. Salvii.)

XVII *Kal.* *Die* 16.

IN Africa, ſanctorum martyrum ducentorum ſeptuaginta, pariter coronatorum, & ſanctorum martyrum Martiani & Satiriani cum duobus fratribus eorum, qui pro conſtantia fidei Catholicæ, primùm nodoſis fuſtibus cæſi, & uſque ad oſſa laniati, cum multo tempore talia paterentur, ſequenti die ſemper incolumes reddebantur; noviſſimè in exilii relegatione, vinctis pedibus poſt terga currentium quadrigarum, inter ſpinoſa loca ſilvarum, pariter juſſi ſunt interire. Paſſa eſt etiam Maxima virgo cum eis. In territorio Bituricenſi, ſancti Ambroſii confeſſoris.

(margin: *Martyrum Afric.* 270 *Martiani & aliorũ. Ambroſii.*)

Solus inter codices omnes aut purus, aut puro proximus eſt, *Molanus.*

VARIA LECTIO. Molan. habet *Satyriani*, nos cum reliquis fere omnibus *Satiriani*. Legendum eſſet *Saturiani*, ut infra dicam. Rurſus idem cum Greveno legit, *in exilium relegatione*, reliqui ut in textu. Denique pro, *paſſa eſt etiam*, ponit, *paſſa eſt autem.* Nunc ceterorum codicum corruptelas expendamus. De annuntiatione *Ambroſii*, in qua Praten. Antverp. maj. & Roſweyd. à reliquis diſcordant, dicemus in Obſervationibus. Habet præterea Praten. additamentum: *Monaſterio clervo* (forte habetur *Derno* vel *Dervo*) *ſancti Bercharii martyris & abbatis.* Mortuus is eſt xxvi Martii, adeoque melius, licet non magis Uſuardine poſuit Herinien: *ipſo die, tranſlatio ſancti Bercharii abbatis & martyris.* Tornacen. in prima mutilus eſt, & in fine adjicit: *Jotro monaſterio, natalis ſancti Priſci martyris.* Antverp. maj. incipit: *Dedicatio baſilicæ beati archangeli Michaelis, in monte Tumba, ubi multa mirabilia Deus oſtendit*; ſub finem attexens, *& exceptio reliquiarum ejuſdem.* Quæ ridicula ſunt, niſi *ejuſdem* referatur ad *baſilicam*, ita ut exceptio ſit reliquiarum ejuſdem baſilicæ, de cujus dedicatione agitur. Roſweyd. in fine: *In Alemannia, ſancti Galli abbatis & confeſſoris.*

Coloniæ, *Eliſſii martyris.* Pulſanen. in prima mutilus, in ſecunda purus, ſubdit: *Item dedicatio baſilicæ ſancti Michaelis archangeli in mari, in monte qui dicitur Tumba.* Hæc ad ſpecimen ſufficiant, cetera in Auctariis dabimus.

Martyrum Afric. 270

OBSERVATIO. Inter Hieronymianas tabulas ea hodie occurrit differentia, quod aliæ ſcribant: *Et in Africa, Cacra*, vel *Cetra & aliorum pariter paſſia* vel *paſſorum* CCLXX; aliæ vero: *In Aſia, Cerea & aliarum* CCLXX. Huic poſtremæ lectioni inſiſtit Rabanus, aliam præferunt alii, at de perſecutione Wandalica, nuſquam vel verbum; ut merito cenſeat Florentinius, anonymos illos noſtros CCLXX, utut Africanos fuiſſe admittamus, ſaltem tempore dividi ab illis, qui in laterculo nominatim exprimuntur, quorumque illuſtria certamina deſcribit Victor Vitenſis lib. 1 in editione Chiffletiana a pag. 10, ubi nec apicem invenias, qui ad CCLXX reduci queat, niſi ex indeterminato Martyrum hinc inde paſſorum numero, certum aliquem pro arbitrio colligas. Aliter nihilominus loquitur Romanum parvum, anonymos illos cum aliis, *Martiana, Satiriano* &c. diſertiſſime conjungens, his verbis: *Sanctorum martyrum Martiani & Satyriani, cum duobus fratribus eorum, & aliorum* CCLXX *pariter coronatorum, Wandalica perſecutione.* At certe ex Victore hæc eruere non potuit hujus Martyrologii auctor, nec alium fontem facile aſſignaveris. Rurſus videtur hic dies pro mero arbitrio ab illo delectus. Ceterum in omnibus eum ſequitur Ado, principio quidem CCLXX anonymos collocans, ſed ita eum ſequentibus copulatos, ut ad eamdem perſecutionem omnes referat, cum interim longiori ſua narratione ea ex Victore ſolummodo proſequatur, quæ ad *Martianum, Satyrianum cum duobus fratribus, & egregiam Chriſti ancillam, Maximam virginem*, ſeorſim & proprie attinent. Adonis ſententiam more ſuo complexi ſunt Uſuardus & Notkerus, ambo elogium, ſed pro ſuo quiſque ingenio, contrahentes; atque inde in omnes recentiores Martyrologos dimanavit. Putat Florentinius, Belinum claſſes omnino dividere voluiſſe, dum poſt anonymos, aliam annuntiationem ut ſeparatam exorſus eſt: *Item ſanctorum Martiani &c.* Quaſi eas Baronius etiam non diviſerit per, *Ibidem* &c. qui nihilominus priores etiam in Wandalica perſecutione paſſos affirmat, & quidem ex Victore acceptos. Wandelbertus anonymorum numerum ita exprimit, ut quæ gentem, locum & tempus ſpectant, penitus indeciſa relinquat.

Martiani & aliorum.

Bis centum & decies ſeptem memorantur, iniquus
Quas furor ob Chriſtum ſimili mactavit honare.

Neque ego in hiſce quidquam determinare auſim, donec accuratiori examine ſingula expendere licuerit, ſatis hic eſt diverſas opiniones propoſuiſſe: unum obiter moneo, luxata eſſe in Martyrologiis noſtris duorum martyrum nomina, nam pro *Martiani* & *Satiriani* vel *Satyriani*, ex Victore cum Baronio legendum eſt *Martiniani & Saturiani*. Conveniunt codices in ſignanda *Ambraſii* commemoratione, in modo prorſus diſſentiunt. Praten. cum ſuis, nempe Antverp-maj. & Roſweyd. legit: *In page Bituricenſi, ſancti Ambroſii Caturcenſis epiſcopi.* Quibus fere accedit Munerat. per: *In territorio Bituricenſi, ſancti Ambraſii, canfeſſoris, epiſcopi Caturcenſis.* Contra vero, Herinien. Tornacen. Pulſanen. Belin. Greven. & Molan. ſimplicicter ei tribuunt titulum *canfeſſoris*, ita legentes: *In territaria Bituricenſi, ſancti Ambraſii confeſſoris.* Equidem fateor, veram etiam eſſe priorem lectionem, ſed alteram, quæ noſtra eſt, vere Uſuardinam exiſtimo. Quæ ad *Ambroſii* hujus vitam & geſta pertinent, non indiligenter ſcrutatus eſt Guilielmus de la Croix, in epiſcopis Cadurcenſibus à pag. 32. Omnia ſuo tempore diligentius illuſtrabuntur. De *Gallo* abbate egimus cum Uſuardo XX Februarii, ubi notavimus, eum à Notkero aliiſque melius referri hoc die, ut facit etiam codex Roſweydi, cum pluribus aliis auctioribus Uſuardinis, in Auctariis citandis, quibus & Wandelbertus accedit: *ſepteno denoque Novembrem qui vententem præſignat, Gallus colitur confeſſor.* Sed cum hæc textui hodierno extranea ſint, ad Acta remittimus: vita exſtat apud Surium hoc die.

Ambroſii.

AUCTARIA.

DE PRATEN. HERINIEN TORNACEN. ANTVERP-MAJ ROSWEYD. & PULSANEN. ſatis dictum eſt ſupra in lectionibus Variantibus.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Nihil habent de *Maxima*. In fine: *Item Saturnini, Neres cum aliis* CCCLXV. Vide Notulam Caſtellani in Martyrologio univerſali.

Saturnini & ſociorum.

MUNERAT. Poſt *interere*, inſerit: *Eodem die, ſanctorum martyrum Luciani, Maximiani & Juliani.* Tum vero: *Paſſa eſt etiam* &c. De martyribus illis Bellovacenſibus, Luciano, Maxiano & Juliano vide VIII Januarii. In DAVERON. ponitur eorum *inventio*. Alia memorat Tillemontius Tomo 4 pag 538 & 539; quæ ex Bollando ferme deſumpta ſunt.

Luciani & ſociorum.

BELIN Secundo loco poſt Africanos: *Item Saturnini, Neres cum aliis* CCCLXV *Eodem die, ſancti Galli abbatis.* Vide Obſervationem.

Saturn. &c. Galli.

GREVEN. Deficit in nomine virginis *Maximæ*. Præterea in fine adjicit: *Carnotis, natalis ſancti Priſci martyris, ſuper fluvium Andura.*

Priſci.

ANT-

ANTVERP-MAX. & LOVANIEN. Pro *coronatorum*, habent, *decollatorum*. Inſerunt: *Qui tempore Wandalicæ perſecutionis, ſub Geiſerico rege Arriano.* *De Afris.* *Galli.* Sequitur: *In Allemannia, depoſitio ſancti Galli abbatis. Qui Scotis natus, cum Suevis collocat artus.* Ambroſio nullum titulum addunt, uti nec ANTVERP. & MAX-LUBEC. ſupra. In *Saturn. &c.* fine: *Item Saturnini & Neres cum aliis* CCCLXV.

ULTRAJECT. & LEYDEN. Recte habent, *coronatorum*. Idem inſerunt de perſecutione, & cetera habent, ut duo præcedentes; ſed præterea in fine adjiciunt: *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Eliphii martyris.* *Eliphii.* *Qui cum frequenter ea quæ ſunt Chriſtianæ fidei, gentibus prædicaſſet, tandem ſub Juliano apoſtata, apud civitatem Grandenſem, capite truncatus, gloria & honore preceſſi martyrii coronatur.* Vide Surium.

DANIC. Proxime citatis ſimilis eſt, ſed omittit hæc verba: *Paſſa eſt etiam Maxima* &c.

ALBERG. Eodem laborat defectu, atque item quod pro CCLXX, ſcribat CCLX, ſed omnes excedit hoc augmento, *De Afris.* poſt *inermes*: *Cumque ducta ac reducta aumoſis ligaorum aculeis innocentium corpora traherentur, vicino currentibus ſadomitis equis, vale ſibi invicem, iis verbis dicebant: Frater ora pro me, impleveſt Deus deſiderium noſtrum; taliter perveniatur ad regna cælorum; ſicque orando & pſallendo, gaudentibus angelis ſuis, animas emiſerunt.* Vide Adonem.

CENTULEN. *Octava beati patris noſtri Richarii,* *Oct. Richar.* *confeſſoris Domini glorioſi. Apud Africam, ſanctorum martyrum* CCLXX, *& egregia Chriſti ancilla Maxima, virginis, abbatiſſa. Civitate Be-* *Luciani &c.* *luaco, ſanctorum Luciani, Maxiani & Juliani martyrum. Bituricas, ſancti Ambroſii presbyteri & confeſſoris.* Vide Obſervationem.

BRUXELLEN. Incipit: *In partibus Alamanniæ,* *De Gallo.* *Arbona caſtro Retiarum, depoſitio beati Galli abbatis. Qui de Iberniæ ſeu Scotia cum beato Columbano in Alamanniam veniens, & ibi manens, tranſitum ejuſdem beati Columbani, in Italia morientis, nullo nuncio referente cognovit. In Africa, ſancto-* *Cacra &* *270* *rum martyrum Cacræ & aliorum* CCLXX, *pariter coronatorum. Item Saturnini & Neres cum aliis* *Saturn. &c.* CCCLXV. *In caſtro Sollerciis, natale ſancti Eliphii* *Eliphii.* *martyris. Qui cum ferventer, ea quæ ſunt Chriſtianæ fidei, gentibus prædicaſſet, tandem ſub Juliano apoſtata, apud civitatem Grandenſem, capite truncatus, gloria & honore martyrii coronatur. Cujus corpus tranſlatum, nunc ad Coloniam Agrippinam quieſcit.* In Ambroſio fere purus eſt. *Ci-* *Nommolini.* *vitate Novioma, depoſitio ſancti Nommolini epiſcopi & confeſſoris. In civitate Nazareth, memo-* *Gabrielis.* *ria beati archangeli Gabrielis ſuper paranymphi. Item in monte maris, qui dicitur Tumba, dedicatio* *Michaelis.* *eccleſiæ ſancti Michaelis archangeli.* Nihil hic habet de Martiniano &c. quos tranſtulit ad diem XXIV Octobris.

HAGENOYEN. In prima ſimilis eſt ANTVERP-MAX. De Saturnino & ſociis ut ſupra. Tum *In* *De Gallo.* *Conſtantienſi diœceſi Alimaniæ, depoſitio beati Galli abbatis, diſcipuli ſancti Columbani abbatis. Qui monaſticæ religionis amator ardentiſſimus, quamdam heremum ingreſſus eſt, de qua in virtute Dei multum prævoluit, ita ut de illa fugaret beſtias & dæmones. Et ſicut tunc dæmones a loco ſolitudinis, ita etiam poſtmodum illos ab hominibus fugavit obſeſſis. Denique multis perpetratis miraculis, & pluribus receptis diſcipulis, & ad fidem pluribus converſis, & monaſteriis ædificatis, obiit in pace.* Ambroſium Bituricenſem tranſtulit in diem ſequentem.

AQUICINCT. In fine: De Saturnino &c. ut ſupra. *Ipſo die, ſancti Ægidii confeſſoris.* Vide I *Ægidii.* Septembris. *Colonia, ſancti Eliphii martyris. Ale-* *Eliphii.* *mannia, ſancti Galli presbyteri & confeſſoris. In* *Galli.* *territorio Lemovicenſi, ſancti Juniani confeſſoris.* *Juniani.* *Civitate Novioma, depoſitio beati Nummolini epi-* *Nummolini.* *ſcopi & confeſſoris. Eodem die, natalis ſanctorum* *Luciani &c.* *Luciani, Maxiani & Juliani.* Vide infra codicem DAVERONENSEM.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *In Alemannia, natale ſancti Galli abbatis.* *Galli.* VATICAN. ſub num. 5949 habet, *depoſitio* &c.

DAVERONEN. *Belvaco, inventio ſanctorum Lu-* *De Lucian. &c.* *ciani, Maxiani & Juliani martyrum. Ipſo die, ſancti Magnibodi epiſcopi & confeſſoris.* *Magnibodi.* *Cenomannis civitate, depoſitio ſancti Berarii epiſcopi &* *Berarii.* *confeſſoris. Eodem die, in pago Carnotenſi ſuper* *Priſci.* *fluvium Andiera, ſancti Priſci martyris.*

AMBIANEN. *Eodem die, repoſitio ſancti Firmini* *De Firmino.* *epiſcopi & martyris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Eliphii* *Eliphii.* *martyris. Cujus caput eſt in eccleſia ſancti Martini Trajectenſis. Galli abbatis & confeſſoris.* *Galli* *Sanctorum martyrum* CCLXX. *Bercharii abbatis & martyris.* *Bercharii.* Vide quæ de ipſo habet Surius hoc die.

CODEX D. LE MARE ſignatus A. *In terri-* *Vitalis.* *torio Ratine, ſancti Vitalis confeſſoris.* Hunc mihi plane ignotum fateor.

FLORENTIN. *Apparitio ſecunda ſancti Mi-* *De Michael.* *chaelis archangeli, quæ circa annum Domini ſeptingenteſimum decimum accidiſſe legitur. Item ſanctorum martyrum Saturnini & Neres cum aliis* *De Saturn.* CCCLXV. De his jam ſupra non ſemel.

BURDEGALEN. Novum ſanctum producit, ſic ſcribens: *Sancti Bertrandi epiſcopi Convenarum.*

LUXOVIEN. *In monte Falconis, beatiſſimi Baldrici confeſſoris, cujus merita crebris miraculis declarantur. In territorio Tullenſi, ſancti Eliphii martyris.* Vide infra longiorem hiſtoriam.

SALINIEN. *In territorio Bituricenſi,* [pro *Bituricenſi,*] *ſancti Ambroſii confeſſoris.*

REMENS. SS Timothei & Apollinaris. *In territorio Bituricenſi, ſancti Ambroſii presbyteri & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. *In Prato ameno, ſuper* *Eliphii encomio.* *flumen, quod Vora dicitur, inter Grandenſem & Tullenſem civitates, natale ſancti Eliphii martyris. Qui cum ferventer ea quæ ſunt Chriſtianæ fidei, Judæis & gentibus prædicaſſet, tandem ſub Juliano apoſtata tentus & requiſitus ut Chriſtum negaret; reſpondit: Inimice veritatis & adverſarie propriæ ſalutis, ad hæc mere conſilio meo, & pœniteo te erraſſe, ut mortem æternam evadere poſſis. Audiens Julianus fremuit & juſſit eum decollari, dicens: Nunc videbo, in quo Deus tuus prævaleat; & capite truncatur, cum gloria & honore precioſe martyrium complevit. Quo facto corpus exanime ſe de terra tranſtulit & caput amputatum in labiis manibus amplectens, & fere per miliare deportavit in montem excelſum quem antea ſuæ ſepulturæ elegerat. Sed nunc in Colonia Agrippina, in monaſterio ſancti Martini epiſcopi per tranſlationem requieſcit. In Almania, de-* *Galli abb.* *poſitio ſancti Galli abbatis & confeſſoris, in monaſterio Avernenſi, diſcipuli ſancti Columbani abbatis. Qui Scotus natus cum Suevis collocat artus. Hic obitum magiſtri ſui Columbani, abſens cognovit, & fratribus ſuis hunc denuntiavit. Virtutibus itaque plenus, apud Arbonam caſtrum migravit ad Dominum. Tunc inventa eſt in cella ejus capſella, & in ea ænea catena, qua vir ſanctus corpus ſuum macerabat.* Vide Notkerum plenius de monaſterii ſui fun-

fundatore & inſtitutore, hoc ejus natali die diſferentem. De Africanis, ut ULTRAJECTIN. &c. Tum: *In loco qui Tumba dicitur, juxta mare, ſex* *De Michael.* *miliaribus ab urbe Abricenſi, apparitio ſancti Michaelis archangeli.* In Ambroſio pura eſt. *In pago* *Silvani.* *Lemovicenſi, ſancti Silvani martyris.* *Betharii.* *Cenomannis, depoſitio ſancti Betharii epiſcopi & confeſſoris.* *Magnob. &c* *Ipſo die ſanctorum Magnobodi & Mammoleni epiſcoporum & confeſſorum. E quibus prior Andegavenſem rexit eccleſiam, & vita ejus miraculis exſtitit glorioſa.* *Lulli.* *Apud Maguntiam, ſancti Lulli epiſcopi & confeſſoris.* De Saturnino & ſociis, ut ſupra. *Bercharii.* *In Dervo monaſterio, ſancti Berchari abbatis. Item ipſo die, ſancti Nimiani monachi & confeſſoris.* De Balderico, ut ſupra ex codice LUXOVIEN. *De Maxim.* *Item eodem die, beatæ Maximæ virginis. Quæ multorum extitit rectrix virginum, noviſſime in veritatis confeſſione glorioſa quievit.*

GREVEN. *In territorio Abrincenſi, apparitio* *De Michael.* *ſancti Michaelis archangeli, qui circa annum Domini* DCCVII *apparuit Autberto Abrincatenſi epiſcopo, monens ut in loco maris, qui Tumba propter ſui eminentiam, & etiam in Periculis maris dicitur, eccleſiam in ſui memoriam fundaret, volens nimirum ſibi in pelago, æqualem ei, quæ in monte Gargano eſt, venerationem exhiberi.* De Saturnino, ut ſupra. De Eliphio, vide jam dicta, hic deeſt allocutio *In pago Lemovicenſi, ſancti* *Silvani.* *Silvani martyris.* *Lulli.* *Eodem die, ſancti Lulli archiepiſcopi Maguntinenſis & confeſſoris. Qui ſancto Bonifacio, cujus cognatus erat, digne ſuccedere meruit.* *Arnulfi.* *Arnulphi epiſcopi.* *Magnobodi.* *Magnobodi Andegavenſis epiſcopi & confeſſoris. Qui tempore Dagoberti regis vita, & ſignis clarè effulſit.* *Benedicti.* *Benedicti epiſcopi.* *Mammoleni.* *Mammoleni epiſcopi & confeſſoris.* De Bethario Cenomanenſi, al. *Berario*, Gallo, & Balderico, ut editio ſuperior. *Berchari.* *In Dervo monaſterio, tranſlatio ſancti Berchari* &c. *Nimiani.* *Nimiani monachi & confeſſoris.* *Berthæ.* *Berthæ, abbatiſſæ & martyris.* *Herburgis.* *Herburgis virginis. Eodem die, beatæ Maximæ* &c. ut ſupra.

MOLAN. In fine, *epiſcopi Caturcenſis.* De Saturnino ſatis dictum eſt. *Galli.* *Eodem die, ſancti Galli abbatis depoſitio, cujus vita virtutibus plena conſcripta habetur. Carnotis Joſbro monaſterio, natalis* *Priſci.* *ſancti Priſci martyris ſuper fluvium Anduræ.* De Berchario habet tranſlationem. De Baldrico, ut ſupra. *Nummolini.* *Civitate Noviomo, ſancti Nummolini epiſcopi & confeſſoris.* *Gurdielli.* *Eodem die, tranſitus ſancti Gurdielli confeſſoris,* [Duaci.] *Antiochi.* *Apud Lugdunum, beati Antiochi epiſcopi.* *Eliphii.* *Et Eliphii martyris. Qui cum ferveret* &c. ut BRUXELLEN. Dein typis minoribus: *Hic apud Coloniam Agrippinam in monaſterio ſancti Martini quieſcit.* *Lulli.* Tum de Lullo, ut *Magnob. &c* GREVENUS; item de Magnobodo & Bertha. In editionibus aliis adſcribitur textui *Gallus abbas*, & pro Auctario, eſt, *miræ ſanctitatis viri. Qui Scotus natus* &c. *Et cujus vita* &c. De Saturnino & Priſco, ut in priori. *Ipſo die, Dervo monaſterio, ſancti Berchari abbatis & martyris.* De Baldrico, ut ſupra. *Coloniæ, Eliphii martyris. Qui cum* &c. ut ſupra, excepta additione, minoribus typis in priori editione appoſita. *Maguntiæ, natalis ſancti Lulli* &c. ut GREVEN. *Andegavis, ſancti Magnobodi* &c. etiam ut GREVEN. De Nummolino, ut in priori. *Duaci eo die, tranſitus ſancti Gurdielli confeſſoris. In territorio Abrincenſi, apparitio beati Michaelis archangeli, in procella maris, id eſt in monte Tumba.* V° ſupra.

XVI *Kal.* *Die* 17.

Heronis. IN Antiochia, natalis ſancti Heronis diſcipuli beati Ignatii martyris, qui poſt eum epiſcopus factus, viam magiſtri pius imitator ſequitur & pro commendato grege amator Chriſti *Florentii.* occubuit. Civitate Arauſica, ſancti Florentii epiſcopi, qui multis clarus virtutibus in pace quievit.

Tres codices puri ſunt, *Herinien. Tornacen.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Tornacen. pro *Heronis*, ſcribit *Jeronis*, pro *Arauſica*, *Aurafica*. Videtur Praten. habuiſſe *Auranſica*, quod in apographo noſtro à reviſoribus Sirmondo aut Cortas correctum eſt. Sic in eodem codice credo prius poſitum fuiſſe *Florentii*, idque mutatum in *Florentini*, quemadmodum & in Herinien & Tornacen. legitur; at melius reliqui probatiores cum Adone, Notkero & Wandelberto, *Florentii*. Præfatum Adonem preſſe ſecuti ſunt Greven. & Molan. qui ita legunt: *In Galliis civitate Aurafica* (pro *Arauſica*) *ſancti Florentii* &c. Multos hìc denuo codices è purorum numero excluſi, quod variis abundent Auctariis. Praten. imprimis in fine ſubjungit: *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii presbyteri & confeſſoris*, ubi notavit Caſtellanus, hæc eâdem quidem manu ſed non eodem atramento ſcripta eſſe. Ceterum ordinarii ſequaces duo, Antverp. maj. & Roſweyd. Pratenſi denuo ſubſcribunt, licet omiſerint titulum *presbyteri*, & prior male pro *Vincentii*, ſcribat *Vincii*. De aliis dicemus infra, hìc ex ceterorum probatiſſimorum codicum auctoritate omnino cenſeo, dictam annuntiationem merum eſſe additamentum.

OBSERVATIO. De hodiernis ſanctis *Herone* & *Florentio* prorſus non meminere antiquiora Martyrologia, ut ſunt Hieronymiana, Beda, Romanum parvum, Florus & Rabanus. Ex Adone deſumpta ſunt, quæ hìc in textu exhibentur. Sed neque *Heronis.* in omnibus prælucentem Adonem ſecutus eſt Noſter, nam quæ in ipſo & in anteſignano Romano parvo, prima annuntiatio eſt: *Marthæ ſororis Lazari*, de ea Uſuardus hodie

hodie non loquitur, ſed ad XIII Decembris transfert. Sequitur in utroque jam citato, *Ariſtion*, de quo egimus XXII Februarii, ubi ex Obſervatione intelliges, fruſtra ab Adone repetitum, quem hoc tantummodo die in Romano parvo invenerat. Notkerus Adonem cæce deſcripſit, Noſter delectum fecit. Itaque qui tertio loco apud Adonem eſt, is primum locum hic occupat, *Heron*, ſeu potius *Heros*, magni Ignatii in Antiochena cathedra ſucceſſor, ut habet Euſebius lib. 3 editionis Valeſianæ cap. 36, cujus capitis ultima verba ſunt: *Quo* (Ignatio) *defuncto, epiſcopatum Antiochenæ eccleſiæ ſuſcepit Heros.* Alius eſt apud Rufinum (ex quo ab auctore Romani parvi Heronem acceptum credimus) alius, inquam, apud Rufinum ordo capitum, ſed eadem prorſus ſententia. Apud hunc poſt libri 3 cap 25, poſtrema hæc verba, *hactenus de Ignatio*, ſic inchoatur caput 26: *Poſt hunc rexit eccleſiam civitatis Antiochenæ Heros.* Nec quidquam ultra eſt, quod ab antiquis in ejus laudem memoriæ proditum ſit, quandoquidem Ignatii litteræ, ad ipſum prætensè datæ, communi hodie eruditorum ſuffragio ſuppoſititiæ exiſtimentur. Quæcumque igitur de magiſtri imitatione & effuſo pro commendato grege ſanguine, in textu memorata ſunt, ſolâ, quod equidem ſciam, Adonis auctoritate nituntur. *Florentius* Arauſicanus, ſolus poſt Eutropium, inter illius urbis antiſtites, Sanctorum *Florentii.* albo adſcriptus, ab Adone primum conſignatus eſt, ejuſque verba omnia tranſumpſit Notkerus; Noſter ſola initialia reſecuit, *In Galliis*: quæ a Greveno & Molano reſtituta oſtendimus. Vitæ ejus compendium tradunt Sammarthani, nonnullaque alia ſuggerit catalogus apud nos manuſcriptus, ex quo diſquiſitionibus aliis materia ſuo tempore poterit ſuppeditari. Wandelberti verſiculum ſubjicio.

Sedecimum ſacer antiſtes Florentius ornat.

AUCTARIA.

PRATEN. Jam ſupra in Variantibus, augmentum ejus de Vincentio Nivernenſi notavimus.

ANTVERP-MAJ. Præcedenti ſimilis, *Vincentii.* in fine ſubdit. *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii* [pro *Vincentii*] *confeſſoris.*

ROSWEYD. Etiam in fine: *In territorio Ni-* *Vincentii* *vernenſi, ſancti Vincentii confeſſoris.* Deinde: *In* *Eadelrutha.* *Britannia, ſanctæ Edeldrutha virginis & reginæ.* Eſt feſtum tranſlationis. Vide Acta noſtra *Marian. &c.* XXIII Junii. *In Mauritania, Mariani & Maximi martyris, cum aliis* XXIII. Vide de his apographa Hieronymiana.

PULSANEN. In prima annuntiatione mutilat elogium Heronis. In ſecunda purus eſt. Tum *Vincentii.* adjungit. *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii epiſcopi & confeſſoris.*

ANTVERP. MAX LUBEC. & UGHELLIAN. *Victor. &c.* Textui de cetero ſatis puro ſubdunt, *Item, Victoris, Alexandri, Mariani.*

GREVEN. Rurſum propriis Carnotenſibus ex- *Solina.* cedit. Primo: *Carnoti ſanctæ Solinæ virginis.* *Dedicat.* Tum: *Apud eamdem urbem, dedicatio baſilicæ* *Carnotens.* *in memoria beatiſſimæ Mariæ matris Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

MUNERAT. In textu ſatis purus, addit pro- *Cerbonii.* prium Pariſienſe: *Eodem die, ſancti Cerbonii Populonenſis epiſcopi, cujus reliquias attulit Fr. Robertus Piſanus.* Vide Auctaria, die quo colitur ſanctus Cerbonius, nempe X Octobris. Pariſiis hodie feſtum habet, ob partem prædictarum reliquiarum, de quibus vide infra in codice REG. SUECIÆ ſub numero 428.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. Textui etiam ſubdunt, fere ut ANTVERP. & MAX-LU- *Victor. &c.* BEC. *In Nicomedia, natale ſanctorum Victoris, Alexandri & Mariani.* Florentinius ipſos ex Hieronymianis conatur educere.

CENTULEN. Etiam repetit, quæ poſuerat *Ariſtionis.* XXII Februarii, nempe: *Natalis beati Ariſtionis, qui unus fuit ex antiquis Chriſti diſcipulis. Antiochiæ, ſancti Heronis epiſcopi, ſucceſſoris beati Ignatii, qui Heron pro ovibus ſuis conſtanter occubuit. Civitate Arauſica, ſancti Florentii epiſco-* *Textus contractus.* *pi confeſſoris.*

BRUXELLEN. In prima purus, ſecundo loco habet: *In Anxiopolim, natale ſanctorum Herme-* *Hermet. &* *tis & Taxis. In Nicomedia, natale ſanctorum Victoris, Alexandri & Mariani. In Galliis, civi-* *Victoris &c.* *tate Arauſica* &c. *In territorio Nivernenſi, ſan-* *Vincentii.* *cti Vincentii presbyteri & confeſſoris. Eodem die,* *Auſtrudis.* *ſanctæ Auſtrudis virginis.*

HAGENOYEN. Poſt *Ignatii martyris*, inſerit: *Qui poſt eum factus eſt epiſcopus a Polycarpo, diſcipulo ſancti Joannis Evangeliſtæ, cui Ignatius eccleſiam, vadens Romam captivus ut occideretur,* *De Herone.* *commiſit. Qui virum magiſtri* &c. *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Eliphii martyris. Qui cum ferventer ea quæ ſunt Chriſtianæ fidei, gentibus* *De Elipho.* *prædicaſſet, tandem ſub Juliano imperatore tentus eſt, & in vinculis ad Grandenſem civitatem eſt perductus, & ibi capite ab eodem truncatus eſt, & honore præcelſi martyrii coronatur.* Vide die præcedenti. *Civitate Arauſica, depoſitio ſancti Florentii* &c pure. *In Nicomedia, natalis ſanctorum martyrum, Victoris, Alexandri & Mariani. Item in territorio Biturienſi, depoſitio ſancti Am-* *Victor &c.* *broſii confeſſoris.* Colitur die præcedenti. *Ambroſii.*

AQUICINCT. In fine: *Item, ſanctorum Victoris, Alexandri & Mariani.* Tum PRATENSI, *Victor. &c.* ut ſæpe ſolet, cohærens: *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii confeſſoris.* *Vincentii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Aurelii martyris, cum uxore ſua & aliis ſociis eorum. San-* *Aurelii.* *cti Hermetis martyris. Florentini epiſcopi & confeſ-* *& ſocior.* *ſoris.* Puto deſignari Florentium Arauſicanum.

REG. SUEC. ſub num. 428. *Eodem die, ſancti Cerbonii Populonenſis epiſcopi, cujus nobis reliquias attulit Fr. noſter Robertus Piſanus.* Qui Ro- *Cerbonii.* bertum illum Piſanum noverit, ſciet cujus eccleſiæ aut monaſterii olim fuerit codex, de quo loquimur. Tum: *In territorio Nivernenſi,* *Vincentii.* *ſancti Vincentii presbyteri confeſſoris.*

CODEX D. LE MAIRE. ſign. A *Eodem die, na-* *Anna &c.* *talis ſanctorum martyrum, Annæ, Luciæ & Victoris.*

In

In Vaticano ſub num. 5949. In fine additur: *Natale beati Ariſtionis, qui unus fuit de* *Ariſtionis.* LXX *diſcipulis. In Sannia, ſancti Pardi epiſcopi.* *Pardi.* De Ariſtione vide dicta XXII Februarii.

Altemps. *Apud Rameſiam in Anglia, tranſlatio germanorum ac pretioſorum martyrum Chriſti, Ethelredi atque Ethelbrithi, regia ſtirpe ortorum.* *Ethelredi & Ethelbrit.* *Horum quidem corpora, nequiter necata ac furtim ſub regali condita ſede, nocte media lux clarior ſole, per regia tectum nula caelitus emiſſa, revelavit; non multo vero poſt necatorem eorum, ad ipſius veſaniam, & martyrum gloriam declarandam, terra vivum abſorbuit & ad inferos tranſmiſit. Eodem die, ſancta ac perpetua virginis Etheldreda,* *Etheldreda.* *cujus ſacratiſſimum corpus, poſt multos annos, ad demonſtrandum ipſius eximiæ virginitatis meritum, pietas divina, in ipſa ſcilicet tranſlatione, ſine corruptione ſervatum revelavit.* Vide ſupra in Rosweyd.

Florentin. *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii epiſcopi & confeſſoris.* *Vincentii.* *Item ſanctorum martyrum Victoris, Alexandri & Mariani.* *Victor. &c.* *Item ſancti Ariſtionis, qui fuit unus ex* LXX *diſcipulis Jeſu Chriſti.* *Ariſtionis.* *Item, natale ſancti Rufiniani.* *Rufiniani.*

Burdegalen. *Andegavis, ſancti Lupi epiſcopi.* *Lupi.* Vide Caſtellanum.

Luxovien. *Luxovia, dedicatio eccleſiæ ſancti Martini.*

Divionen. ſancti Benigni. *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii presbyteri & confeſſoris.* *Vincentii.*

Remens. SS. Tim. & Apoll. *Natalis beatæ Marthæ, ſororis Lazari.* *Marthæ.* Vide Obſervationem. *Aranſica, Florentii.*

Editio Lubeco-Col. De Herone, poſt *diſcipuli*, inſerit, *ac diaconi.* De reliquo textus ſatis purus eſt: Tum: *In Nicomedia, natale Victoris, Alexandri & Mariani martyrum.* *Victor. &c.* *Treveris, ſancti Florentini epiſcopi & martyris.* *Florentini.* *Carnoti, ſanctæ Solinæ virginis.* *Solinæ.* *Eodem die, tranſlatio ſanctæ Marthæ, hoſpitæ Chriſti, ſororis beati Lazari & Mariæ Magdalenæ.* *Tranſl. Mar.* *In Anglia, tranſlatio ſanctæ Etheldredæ virginis.* *Et Etheldr.* *Andegavis, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris.* *Lupi.* *In territorio Nivergenſi,* [lege cum aliis *Nivernenſi*,] *beati Vincentii, presbyteri & confeſſoris.* *Vincentii.*

Belin. Pro *Aranſica*, habet *Aurifica.* Prima editio addit in fine: *Item, Victoris, Alexandri & Mariani.* *Victor. &c.* Ad hæc ſecunda adjicit, *atque Marci.*

Greven. *Treveris ſancti Florentini epiſcopi & martyris.* *Florentini.* *Apud Nicomediam, ſanctorum Alexandri & Victoris.* *Alexandri &c.* *In Mauritania, ſanctorum Mariani, Maximi, Nini, Lucii, Sacrati, Veneri, Primæ, Donatæ, Victoriæ, Baſillæ & aliorum.* *Mariani &c.* Vide Hieronymiana. *Item ſecundum Adonem hic, beati Ariſtionis, qui fuit unus de* LXXII *Chriſti diſcipulis.* *Ariſtionis.* *Uſuardus habet eum* VIII *Kal. Martii. Ipſo die, ſecundum alios præcedenti, paſſio ſanctis Silvani, Alexandri & Marci martyrum.* *Silvani & aliorum.* *Privati martyris, qui cum eſſet miles & ulceribus plenus, à beato Calixto Papa curatus & baptizatus, pro Chriſto plumbatis, donec deficeret, mactatus eſt.* *P[illegible]i.* Vide ſupra XIV Octobris. *Andegavis, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris.* *Lupi.* *In Cancia, Nodelini epiſcopi & confeſſoris.* *Nodelini.* *In Hibernia, Monachi confeſſoris.* *Monachi.* *In territorio Nivernenſi, ſancti Vincentii, presbyteri & confeſſoris.* *Vincentii.* *Meynardi confeſſoris.* *Meynardi.* *Gordinelli confeſſoris.* *Gardinelli.* *Eodem die, tranſlatio ſanctæ Marthæ hoſpitæ Chriſti.* *Tranſl. Mar.* *In Anglia, tranſlatio ſanctæ Ethelredæ virginis.* *Et Ethelr.* *Liliofæ, virginis, cognatæ ſanctæ Nathaliæ.* *Liliofæ.* *Auſtrudis virginis.* *Auſtrudis.* De hac plura invenies in auctario ſequenti.

Molan. *Item, Victoris, Alexandri & Mariani.* *Victor. &c.* *Carnoti, ſanctæ Solinæ virginis.* *Solinæ.* *Eodem die, ſancti Cerbonii Populonienſis epiſcopi, cujus reliquias attulit frater Robertus Piſanus.* *Cerbonii.* *Lauduno Clavato, natale ſanctæ & illuſtriſſimæ Auſtrudis virginis & abbatiſſæ, quæ ab ipſis infantiæ rudimentis more Dei gratia prædita, etiam virtutibus & miraculis glorioſa, migravit ad Chriſtum.* *Auſtrudis.* *Item beati Ariſtionis, qui fuit unus de* LXX *Chriſti diſcipulis.* *Ariſtionis.* Deinde typis minoribus: *Meinardi confeſſoris.* *Meinardi.* In poſterioribus editionibus, eadem habet quæ in prima, de Victore & ſociis, de Solina virgine, & Florentino Treverenſi. *Item, beati Eutichii confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri, Ordinis Carmeli.* *Florentini. Eutychii.* *Lauduno Clavato, natale ſanctæ & illuſtriſſimæ Auſtrudis,* &c. ut in priori. Tum: *Die decima ſeptima, ſancti martyris, Andreæ in Criſi:* *Andreæ.* Deinde minoribus typis: *Qui propter adorationem ſacrarum imaginum glorioſe coronatus eſt, ſub improbo Conſtantino.* Nampe iconomacho illo, cognomento *Copronymo.* Andreæ diſputationem & certamina ex Metaphraſte edidit Surius.

XV *Kal.* *Die* 18.

Lucæ. Natalis beati Lucæ Euangeliſtæ, qui cum eſſet ſeptuaginta & trium annorum, obiit in Bithinia plenus ſpiritu ſancto, cujus oſſa viceſimo Conſtantii anno Conſtantinopolim tranſlata ſunt. *Aſclepiad.* Eodem die, ſancti Aſclepiadis, Antiocheni epiſcopi, qui unus fuit ex præclaro confeſſorum numero, qui ſub Decio glorioſe paſſi ſunt. *Triphonia.* Item Romæ, ſanctæ Triphoniæ, uxoris Decii Cæſaris. *Juſti.* In territorio Beluacenſi, ſancti Juſti martyris.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Greven.* & *Molan.* Proxime accedit *prima Belini editio.*

Varia lectio. Codices noſtri omnes cum Adone ſcribunt *ſeptuaginta & trium*, neſcio unde Greven. & Molan. acceperint *octoginta & trium.* Recte ſcripſit Molan. *Bithynia*, ſed reliqui omnes, ut eſt in textu. Dixi Belinum proxime ad puros accedere, deficit enim in eo quod annuntiationum ordinem invertat, Aſclepiadem in ultimum locum rejiciens: & præterea textum corrumpit, dum pro *Conſtantinopolim tranſlata*, ſubſtituit

ſtituit *Padnam tranſlata ſunt.* De Patavina hac tranſlatione ita hodie notat Florentinius: *Licet*, inquit, *eam affirmet Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ, hac ipſa die; veluti fabulam tamen Petrus de Natalibus lib. 9 cap. 7 eamdem antea rejecerat.*

O*BSERVATIO. Lucam Evangeliſtam* in Hieronymianis non uno loco ſignatum invenio, male tamen nos hîc Florentinius ad XXV Septembris remittit, cum indicare debuerit XXI ejuſdem menſis, quo die: *In Paralice civitate, natalis ſancti Lucæ Evangeliſtæ*, diſerte ponitur, & XXVII Novemb: *In Mediolano, Lucæ.* Hodie vero in iiſdem apographis legimus: *In Oriente, tranſlatio corporis Lucæ Evangeliſtæ*; ni malis cum vetuſtiſſimo Epternacenſi *natalem* ſupponere, quemadmodum faciunt Martyrologia reliqua antiqua omnia, ut Beda, ex quo Rabanus; Romanum parvum, ex quo Ado, & qui eum ſequuntur. Alias tranſlationes, atque ad alia loca factas adducit, & ex parte, ut ſupra diximus, refellit laudatus Florentinius, quem de his & ceteris eo ſpectantibus conſulere poterit curioſus lector. Bedæ elogium ampliavit Ado, ætatem uno anno contrahens, cum pro LXXIV, ſcribat LXXIII *annorum*: Menologium Sirleti ad LXXX, Greven. & Molan. ad LXXXIII, Hieronymus ad LXXXIV extendit. Interim Noſter Viennenſi adhæret, totumque elogium in laterculo poſitum, ex eo plane contraxit. De Lucæ martyrio ultro citroque controvertitur. Sermones varios in ejus laudem compoſitos citat Baronius, quorum aliquos retulit Surius. Vitæ ſeriem ex certioribus monumentis ſatis accurate exegit Tillemontius tomo 2 à pag. 130. Nec prætermittendum metricum Wandelberti encomium. *Lucæ.*

Lucas ter quintum, feſto officioque dicatum
Monſtrat, Paule, tuo Chriſtum ſermone locutus.

De *Aſclepiade* ita primus ex Rufini Euſebio lib. 6 cap. 9, meminit auctor Romani parvi: *Et Aſclepiadis Antiocheni epiſcopi.* Pluſculum habet Ado, & ex eo Noſter; quæ neſcio unde omnia accepta ſint, præſertim ſi *glorioſe pati*, de mortis ſupplicio intelligatur. Nam vere paſſum fuiſſe, ſatis exprimit Euſebius lib. 6 cap. 11, dum de eo, Serapioni ſuccedente, ait: *Qui perſecutionis tempore, fidem Chriſti confeſſus, maximam gloriam retulerat*; vel, ut interpretatur Rufinus, cujus verba textui Uſuardino inſerta ſunt: *Qui & ipſe unus ex præclaro confeſſorum numero fuit.* At certe de violenta morte non plane conſtat, nec dici poteſt *ſub Decio* paſſus; quod à Baronio obſervatum, eum impulit, ut pro Decio, *Macrinum* ſubſtitueret. Nos ſuo loco rem omnem de integro accuratius examinabimus. Obſervari interim poteſt, veroſimiliter ab Adone confuſos duos Aſclepiades, hunc nimirum Antiochenum epiſcopum, qui ſub Severo paſſus eſt, & alterum Pionii ſocium, cujus certamen ad Decii tempora ſpectat, ut vide in comment. prævio ad Acta Pionii I Februarii § 3. Paucula quæ ad Aſclepiadis noſtri laudem ſuperſunt, citato loco breviter exponit laudatus Euſebius. Ceterum & hîc textus noſter totus ex Adone procedit. Rurſus & in *Triphonia*, quam iiſdem prope omnino verbis referunt Beda, Rabanus & Ado. Romanum parvum ſtrictius eam annuntiat: Notkerus ductoris phraſim nonnihil mutilat, Noſter more ſuo ſatis eleganter in pauciora redigit: eadem eſt ubique ſententia quod *Decii Cæſaris uxor fuerit*; at filii, ſeu *junioris*, ut cenſet Baronius. Hiſtoriæ veritas pendet ex ſinceritate Actorum ſancti Laurentii, de quibus curſim egimus proprio die X Auguſti & alibi. Wandelberti verſiculus aliis conſonat: *Regni calcatrix juxta & Triphonia claret.* Hieronymiano codici Corbeienſi inſerta legitur, *depoſitio Juſti pueri*; hujus veroſimiliter, quem hodie vel ex tali codice, vel de ſuo conſignat Uſuardus, eum diſerte *Beluaco* tribuens. Sitne porro *Juſtus* iſte, idem cum *Juſtino* Pariſienſi, de quo Muneratus VIII Auguſti, non eſt hujus loci examinare, neque etiam utrum Acta, quæ ſub Bedæ nomine circumferuntur, ſatis probata ſint. Sane genuinum Bedæ Martyrologium, quod hîc ſolum ſequimur, de Juſto omnino non loquitur. Videatur interim Tillemontius in Luciano Bellovacenſi tomo 4 pag. 540. Acta exſtant Apud Surium hoc die.

Aſclepiad. *Triphoniæ.* *Juſti.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Deficit in annuntiatione ſecunda de *Aſclepiade*, in omnibus reliquis purus eſt.

ANTVERP. MAJ. Legit, *ſancta Aſclepiadis*, caret ejus elogio, atque item annuntiatione *Triphoniæ*.

ROSWEYD. Sic incipit: *In Bithinia, natale beati Lucæ Evangeliſtæ, qui diſcipulus Apoſtolorum, poſtea Paulum ſecutus, cum eſſet ſeptuaginta & trium annorum, obiit in Bithinia, plenus ſancto ſpiritu, cujus oſſa* &c. In duabus mediis, purus eſt, in ultima iterum auctior, addens de Juſto: *Qui pro Chriſti nomine martyrio conſummatus eſt.* *De Luca.* *De Juſto.*

PULSANEN. In prima, deſunt hæc verba: *Viceſimo Conſtantii anno.* Secunda deeſt. In tertia purus eſt, caret ultima, ſed adjicit: *Ipſo die, ſancti Hermelandi abbatis & confeſſoris.* Eſt is, opinor, qui colitur XXV Martii. *Hermelandi.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. BIGOTIAN. ſignatus P 5. & ALTEMPS. Textui ſubdunt: *Item Alexandri & Villoris.* *Alexandri &c.*

MUNERAT. In textu ſatis purus, adjicit: *Andega-*

[*Hermeland.*] *degavis, ſanctis Herblandi abbatis.* Sic vocatur Gallicè *Hermelandus.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTEN. LEYDEN. [*De Triphon.*] LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. De *Triphonia*, poſt *caſaris*, ex Adone inſerunt: *Hac per beatum Juſtinum baptizata, ſequenti die defuncta,* [*Alexand. &c*] *migravit ad Dominum.* In fine habent additamentum ſuperius: *Item Alexandri & Victoris.*

CENTULEN. *Natale ſancti Luca Evangeliſta. Qui fuit natione Syrus Antiochenſis, arte medicus, Apoſtolorum diſcipulus. Antiochia, beati Aſclepiadis epiſcopi. Qui unus fuit de praclare confeſſorum numero. In territorio Belloacenſi, ſancti Juſti pueri & martyris, de tempore Rictiovari. Remis Francorum metropoli, dedicatio eccleſia ſancta Maria.*

BRUXELLEN. *Sancti Luca Evangeliſta, Apoſtolorum diſcipuli. Qui Syrus natione & arte medi-* [*De Luca.*] *cus, Apoſtolum Paulum ſecutus, apud Achayam Evangelium, quod ab eodem beato Paulo didicerat & Actus Apoſtolorum deſcripſit. Et poſt multa certamina, ipſe ſeptuageſima trium annorum obiit in Bithinia. Cujus oſſa viceſimo anno Conſtantii imperatoris cum reliquiis beati Andrea Apoſtoli Conſtantinopolim tranſlata ſunt.* Sequitur de Aſclepiade & Juſto, pure. Tum: *Item Alexandri* [*Alexandri & Victoris.*] *& Victoris.* Deinde: *Roma, natale ſancta Tri-* [*De Triphon.*] *phonie ſive Cephinia, uxoris Decii caſaris. Qua, viro ſuo, poſt interfectionem beatorum Sixti & Laurentii, divinitus punito, petiit cum filia Decii Cyrilla, a Juſtino presbytero baptizari, & ſequenti die defuncta, migravit ad Dominum, & apud ſanctum Ypolitum in cripta ſepulta eſt. Ipſo die, ſancti Hermelandi abbatis & confeſſoris.*

[*Hermeland.*] HAGENOYEN. *In Bytinia, depoſitio ſancti Luca Evangeliſta, qui erat natus de civitate Anthyocena* [*Multa de Luca.*] *Syria, arte medicus, & tamen quidam dicunt de eo quod fuerit pictor egregius; & eloquio Gracus erat, ignorans litteras Ebraycas. Hunc quidam dicunt fuiſſe unum de* LXXII *diſcipulis Chriſti. Sed Jeronimus dicit eum tantum poſt paſſionem Domini primo converſum, & Apoſtolorum diſcipulum. Hic virgo extitit & ideo ſecretarius Virginis Maria matris Domini fuit, & ab illa audiviſſe* [creditur] *quod ſcripſit poſt Matheum & Marcum in ſuo Evangelio. Hic, ut legitur, carus Deo fuit, cujus Scriptor erat Evangelium; carior erat bene Virgini, cujus fuerat paranymphus: cariſſimus fuit Apoſtolo Paulo, cujus erat ſocius individuus, & cooperator omnium ſactorum ſuorum optimus. Ipſe etiam poſt Evangelium, Actus Apoſtolorum compoſuit. Denique multis perpetratis miraculis & eccleſiis pluribus edificatis, & pluribus ad fidem converſis, & epiſcopis pluribus* [*Aſclepiadis.*] *ordinatis & clericis, obiit in Bytinia plenus ſpiritu ſancto. Cujus oſſa &c. Eodem die, ſancti Aſclepiadis, Antyocene epiſcopi & martyris. Hic Aſclepiades multum in epiſtolis Alexandri Iheroſolimitani commendatus eſt, & vocat eum virum ſan-* [*De Triphon.*] *ctiſſimum. Iſte erat unus ex praclaro* &c. *Roma, depoſitio ſancta Triphonia, uxoris minoris Decii imperatoris. Qua ſatis erat crudelis, & tamen arguit eum de nece Sanctorum. Hac poſt mortem viri ſui, cum filia ſua Cyrilla per beatum Juſtinum Chriſtiana eſt effecta, & ſequenti die orans ad confeſſiones Sanctorum, migravit ad Dominum.* Juſtum Bellovacenſem differt in diem ſequentem.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Luca Evangeliſta. Juſti pueri & martyris. Mononis martyris.* [*Mononis.*] *Aſclepiadis epiſcopi & martyris Antiocheni.*

REG. SUEC. ſub numero 428. *Andegavis,* [*Hermelad.*] *ſancti Erblandi abbatis.* Vide ſupra.

In VATICAN. ſign. num. 5949. Deeſt *Juſti.* [*Alexand. &c*]

FLORENTIN. *Item ſanctorum Alexandri & Victoris. Item, ſancti Hermelandi abbatis. Et ſan-* [*Mononis.*] *cti Monnonis* vel *Mononis martyris.*

BURDEGALEN. *In territorio Belloacenſi, ſancti* [*Alexand. &c*] *Juſti martyris. Alexandri, Victoris.*

EDITIO LUBECO-COL. In Luca ferme convenit cum ſupradictis. In Aſclepiade pura eſt. In Triphonia habet ut ANTVERP-MAX. &c. *In territorio Beluacenſi, ſancti Juſti pueri & mar-* [*De Juſto.*] *tyris, qui temporibus Diocleciani imperatoris, ſub Rictiovero judice, capite caſus eſt. Eodem die, ſancti* [*Alexand. &c.*] *Alexandri & ſancti Victoris. Ipſo die, ſancti Aqui-* [*Aquilini.*] *lini epiſcopi & confeſſoris.* Vide die ſequenti.

BELINI editio altera in fine adjicit. *Eodem die, beati Marci, clariſſimi Doctoris.* In reliquis [*Marci.*] ſimilis eſt priori. Multos Marcos novi, ſed de quo hic agat, neſcio. Si de Hieroſolymitano, colitur XXII Octobris.

GREVEN. *Mononis martyris. In Auxiopoli,* [*Mononis.*] *ſanctorum Hermetis & Rexis.* Vide Hierony- [*Hermetis & Rexii.*] miana, ex quibus hæc male deſcripta ſunt. *In Campania, civitate Pateolana, Januarii.* Vide [*Januarii.*] XIX Septembris. Hic intervenit error typothetæ. *Item Victricis, Marcialis. In Nichomedia,* [*Victricis. &c.*] *Victorini & Hermetis. In Africa, Victoris & Fauſti. Aquilini epiſcopi Eboracenſis* [Ebroicenſis] [*Aquilini.*] *& confeſſoris; ſecundum alios die ſequenti. Ande-* [*Hermeland.*] *gavis, ſancti Herblandi abbatis.*

MOLAN. De Luca, aliis litteris, poſt *tranſlata* [*De Luca.*] *ſunt*, ex Adone adjungit: *Hic fuit natione Syrus Antiochenſis, arte medicus, Apoſtolorum diſcipulus, Paulum ſecutus uſque ad confeſſionem ejus, ſerviens Domino ſine crimine, neque unquam uxorem habens.* Iterum, poſt *Decii caſaris: Qua viro ſuo, poſt interfectionem Sixti, Laurentii & Hippolyti divinitùs punito, ſe petiit baptizari cum filia Decii Cyrilla, a Juſtino presbytero, & alia die defuncta eſt, & juxta ſanctum Hippolytum in crypta ſepulta.* In fine: *Eodem die, in Naſſonia apud ſanctum Hubertum in Ardoana, beati Mononis martyris. Ande-* [*De Triphon.*] *gavis, ſancti Herblandi martyris.* Puto eſſe eum- [*Mononis*] dem *Hermelandum* abbatem, de quo ſupra, ut [*Hermelandi.*] aliæ editiones corrigunt. *In Machlinia, tranſlatio beati Rumoldi martyris atque Pontificis.* Editiones [*Tranſlat. Rumoldi.*] poſteriores, de Luca ſolum adjiciunt in textu aliis litteris: *Hic fuit arte medicus, Paulum ſecutus uſque ad confeſſionem ejus.* De Triphonia, idem quod in priori. In fine: *Andegavis, ſancti Herblandi abbatis. In Naſſonia, natalis beati Mononis* [*De Monone.*] *martyris, qui angelico monitu, de Scotia Arduennam devenit; ibique ſoli Deo, multo tempore ſerviens, à ſicariis latronibus confoſſus, feliciter occubuit, ſepultus in ea eccleſia, quam ipſe conſtruxerat.* De tranſlatione beati Rumoldi, ut ſupra.

XIV *Kal.* *Die* 19.

[*Ptolemai & Lucii.*] APud Alexandriam Ægypti metropolim, natalis ſanctorum martyrum Ptolomei & Lucii, ſub Antonino cognomento Pio, quorum prior multo tempore ſqualore carceris maceratus, & ad

& ad ultimum; cum de Chriſti magiſterio publica confeſſione teſtaretur, juſſus eſt duci ad mortem. Sequens quoque, cum ſe Chriſtianum liberrime fateretur, ſimilem ſententiam excepit. In Antiochia Syriæ, ſanctorum martyrum Beronici, Pelagiæ & aliorum quadraginta novem. *Beronici & ſocior.*

Ita *Praten. Herinien. Antverp-maj. Belins prima* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* De *Ægypti* ſæpius dictum eſt *Ptholemei*, *Tholomei*, *Ptolomai* & aliis modis ſcribitur, nos plerorumque codicum ſimplicem inflexionem ſecuti ſumus, quamvis putemus legendum *Ptolemai*. Antverp-maj. legit: *Cum Criſti magiſterium &c.* Belinus autem mutat quæ immediate ſequuntur; *publica confeſſione ac atteſtatione firmaret.* Idem ſcribit *Anthiochia*, Antverp-maj. *Antyochia* &c. Herinien. & Antverp-maj. habent *quadraginta & novem*, ceteri ut eſt in textu. In Pratenſi noſtro apographo adjectum invenio: *Eodem die, tranſlatio ſanctorum Saviniani & Potentiani ſociorumque eorum.* At cum verba illa ſubducta ſint, conjicio ad marginem recentius eſſe appoſita, ut etiam notavit Caſtellanus, unde textus integritati nihil officiunt.

O*BSERVATIO.* Ut ſuperius non ſemel apud viros harum rerum peritos, in confeſſo eſſe diximus, auctorem Romani parvi, præcipue ex Rufini Euſebio Martyrologium ſuum compilaſſe, ita id hodie manifeſte patet, dum de *Ptolemæo* & ſociis ita habet: *Et Ptolomai, qui à quodam centurione Urbicio judici traditur; & Lucii ac Tertii ſimul decollatorum, qui Alexandriæ ſepulti ſunt.* Hæc certe, ſi ultimas particulas excipias, ex Euſebii lib. 4 cap. 17 evidenter deſumpta ſunt, & ex eodem loco ab Adone ampliata, ſervatis duobus, quæ in citatis verbis omnino diſplicent. Primum eſt, quod *Tertius* pro nomine proprio accipi videatur, qui in Euſebio tertius ordine & anonymus relinquitur; alterum, quod *Alexandria ſepulti* dicantur, quos *Roma* paſſos eſſe conſtat, ex hiſtoriæ hujus fonte Juſtini apologetico, apud Halloix pag. 48. Adjunxit præterea Viennenſis Martyrologus, *paſſos eſſe ſub Antonino, cognomento Pio*: at *liquet*, inquit Halloix, in notis pag. 361, *hæc accidiſſe ſub Marco Antonino Philoſopho, Pii filio.* Erratum primum de Tertio evitavit Noſter, ſed in turpius labitur, dum annuntiationem incipit: *Apud Alexandriam Ægypti metropolim*, quod nec in Adone, nec alibi reperit, niſi forte bona fide ſuppoſuerit, ibi paſſos martyres, ubi ſepultos inveniebat. Non diffitebor tamen martyrii locum apud Euſebium ſatis dubium relinqui, imo ex toto contextu anſam præberi, ut alibi, & præſertim Alexandriæ, Ptolemæus & ſocii paſſi intelligantur; verum hæc omnia in Romano moderno, ex ipſa Juſtini apologia rectiſſime caſtigavit Baronius. Hujuſmodi controverſia examinat Ruinartius, inter ſincera & ſelecta in admonitione à pag. 35. Videatur etiam Tillemontius tomo 2 pag. 311 & à pag. 395. *Ptolemai & Lucii.*

De cetero textus totus, à nobis relatus, ex Adone contractus eſt. Attamen ſerie ab utroque anteſignano differt, nam illi primo loco Antiochenos ponunt, qui à Noſtro poſt Ptolemæum collocati ſunt, ſic nihilominus, ut totam ipſam de Antiochenis annuntiationem Uſuardus ex præfato Adone deſcripſerit, quam hic ex Romano parvo tranſtulerat. Eſt & hujus Antiochenæ claſſis memoria apud Hieronymianos codices hoc die, præfixo tamquam ducis aut primipili nomine *Pelagii*, de quo & aliis eo ſpectantibus vide Florentinium. Porro quænam ſit hodierna *Pelagia*, operoſius ſuo tempore diſquirendum erit; *pænitentem* non eſſe, quam hic importune obtrudunt Rabanus & Notkerus, certum puto. Sitne Antiochena illa celebris Virgo & Martyr, ab Ambroſio laudata, de qua in Actis noſtris ix Junii, id ex characteribus, in Commentario prævio egregie à collega noſtro Janningo delineatis tomo 2 pag. 154 & ſeqq. diſpiciendum erit. Ibi interim pag. 157 C, tantum non prævie refutatam invenies Caſtellani notulam de *Domnina* Pelagiæ, ut ipſe vult, matre, & ſororibus *Bernice* & *Profdoce*, quorum primæ & poſtremæ nomina, quomodo ex hodiernis Hieronymianis tabulis laudatus Caſtellanus extundat, & cum Antiochenis hiſce conjungat, fateor me ſaltem hactenus non ſatis perſpicere. At ne præfixos limites hic excedam, hæc & ſiquæ alia controverſa ſunt, ad majus opus remitto; ſatis erat, abunde oſtendiſſe, unde Uſuardus, & textum ſuum, & unà errandi occaſionem deſumpſerit. Wandelbertus de Ptolemæo & ſociis non loquitur; de Antiochenis eadem cum noſtris canit: *Beronici & ſocior.*

Beronicus bis ſepteno atque Pelagia fulget,
Quos pariter quadraginta atque novem comitantur.

AUCTARIA.

De Tranſlat. Saviniani & Potentiani.

TORNACEN. Caret annuntiatione prima, in ſecunda purus eſt, tum vero adjungit: *Ipſo die, feſtivitas ſive tranſlatio beatorum martyrum Saviniani & Potentiani ſociorumque eorum. Horum feſtivitas dum ab antiquis temporibus ageretur pridie Kalendarum Januariarum, tranſmutata eſt à Patribus,* XIV *Kalendarum Novembrium, eo quod ipſo die tranſlata ſunt corpora eorum, & angelicæ voces in cælo ſunt auditæ, ſicut in tranſlatione eorum ſacra legitur. Ideo & hic venerabilior habetur eorum ſollempnitas, qui & eorum corpora ſancta honeſtius ſunt tumulata.*

Januarii. Proculi. Tranſlat. Willib.

ROSWAYD. In textu purus, ſubdit: *Beneventi, Januarii epiſcopi & ſociorum ejus martyrum.* Vide XIX Septembris. *Proculi martyris cum aliis* XLIV. *Tranſlatio ſancti Willibrordi epiſcopi.*

PULSANEN. In prima mutilus eſt, reſciſſo elogio. Pro *Beranici*, eſt *Beronici & aliorum* LIX, ut habet Notkerus.

Proculi &c.

ANTVERP. MAX.-LUBEC. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. In textu ſatis puri, addunt: *In civitate Puteolis, natale ſanctorum Proculi & Niceæ matris ejus.*

Savin. &c.

MUNLRAT. In fine: *Senonis, ſanctorum martyrum Saviniani & Potentiani, ſociorumque eorumdem.* Vide ſupra in TORNACEN.

Savin. &c.

GREVEN. Hæc magis diſtinguit: *Apud Senones, paſſio ſanctorum martyrum Potentiani, Saviniani, Altivi & Totaldi.* Male legit poſtrema nomina, pro quibus alii, *Altini & Eodaldi.*

Textus contractus.

CENTULEN. *Alexandriæ, beatorum Ptholomæi & Lucii martyrum. Antiochiæ, ſanctorum Beronici & Pelagiæ & aliorum* XLIX. *Cœnobio Centula, dedicatio orientalis criptæ in honorem ſanctæ Mariæ & ſancti Richarii ſacerdotis glorioſi.*

Proculi &c. Amati. Columbani.

BRUXELLEN. Incipit ab Antiochenis, in quibus purus eſt. Tum: *Et in civitate Puteolis, natale ſanctorum martyrum Proculi & Niceæ matris ejus.* Sequitur deinde annuntiatio de Ptolemæo & Lucio, pure. Accedit: *Item Amati, epiſcopi Senonenſis, qui pro veritatis juſtitia a Theodorico rege, gravi exilio diu fuit tribulatus.* Vide Auctaria XXVIII Aprilis & XIII Septembris. *Turonis, depoſitio ſancti Columbani abbatis.* Inſia dicitur *epiſcopus Turonenſis*, neque ſic notus.

Juſti. Alexand. &c. Proculi &c.

HAGENOYEN. In textu, præter morem, purus. adjungit: *In territorio Belnacenſi, natale ſancti Juſti martyris.* Vide dicta die præcedenti. *Item, ſanctorum Alexandri & Victoris martyrum.* Vide ibidem. *In civitate Puteolis, ſanctorum martyrum paſſio Proculi & Niceæ matris ejus.*

Tranſl. Am. Aquilini.

AQUICINCT. Incipit à proprio vicini oppidi: *Duaci, tranſlatio ſancti Amati archiepiſcopi & confeſſoris.* In fine autem addit: *Apud caſtrum Ebroicas, natalis ſancti Aquilini epiſcopi & confeſſoris.*

Aquilini.

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. In fine abſque poſitione: *Ipſo die, ſancti Aquilini, epiſcopi & confeſſoris.*

Ethbini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Ptholomæi & Lucii martyrum. Ethbini confeſſoris. Beronici, Pelagiæ & aliorum quadraginta novem martyrum.*

Proculi &c.

BIGOTIAN. ſignatus P 5. *In civitate Puteolis, natalis ſanctorum Proculi & Nicheæ matris ejus.*

Savin. &c.

BIGOTIAN. ſignatus E 40. *Apud Senones, paſſio ſanctorum martyrum Saviniani, Potentiani, Altini & Eodaldi.* Conſtat ex TORNACEN. ſupra, hodie memoriam agi tranſlationis, quæ facta eſt anno MXXVI, vel, ut alii, MXXX.

Proculi &c.

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B. *In civitate Puteolis, natalis ſanctorum martyrum Proculi & Niceæ matris ejus.* UGNELLIAN. Procul dubio ſimilis hic etiam eſt ANTVERP. MAX-LUBEC. &c. Verum in extracto noſtro ſic primum nomen ſcriptum eſt: *In civitate Puteolis, natalis ſanctorum Pauli & Niceæ matris ejus.*

Fredeſwidæ. Aquilini.

ALTEMPS. *In Britannia, civitate Oxoniæ, ſanctæ Fredeswidæ virginis. Et ſancti Aquilini, epiſcopi & martyris.*

Proculi &c. Amati. Aſterii.

FLORENTIN. *In civitate Puteoli, ſanctorum martyrum Proculi & Niceæ matris ejus. Item, ſancti Amati confeſſoris.* Addit ſolus codex STROZZIAN. *Romæ, ſancti Aſterii presbyteri & martyris.* Vide XXI Octobris.

Savin &c.

BIZUNTICEN. *Senonis, ſanctorum martyrum Saviniani & Potentiani ſociorumque eorum.*

Columbani.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Turonis, depoſitio ſancti Columbani abbatis & confeſſoris.*

Proculi &c. Frideſwidæ.

EDITIO LUBECO-COL. Primæ annuntiationi poſt, *& Lucii*, inſerit, *atque Tertii ſub Anthonino cognomento Pio, & filio ejus.* Cetera ſatis pura ſunt uſque ad finem. Ubi additur: *In civitate Puteolis, natale ſanctorum martyrum Proculi & Niceæ matris ejus. In Anglia, civitate Oxonia, ſanctæ Frideſwidæ virginis.*

Eadnochi. Verani.

BELINI editio altera, priori in textu ſimilis, in fine adnectit: *Eodem die, ſancti Eadnochi martyris, epiſcopi Eboracenſium. In territorio Aurelianenſi, depoſitio beati Verani epiſcopi & confeſſoris.* Vide Uſuardum XI Novembris.

Proculi &c. Auſterii &c. Januar. &c. Columbani. Bevagii. Folquini. Deſiderii. Geremari. Amati abb. Ethbini.

GREVEN. *Civitate Puteolis, ſanctorum martyrum Proculi & Niceæ matris ejus. In Hiſtria, ſanctorum Auſterii, Neopoli, Deſiderii & Feſtini. Eodem die, commemoratio ſanctorum Januarii & ſociorum ejus martyrum. Columbani epiſcopi Turonenſis & confeſſoris. Bevagii, epiſcopi Silvanectenſis & confeſſoris. Folquini epiſcopi. Deſiderii epiſcopi. Geremari abbatis Flaviacenſis & confeſſoris.* Vide Auctaria XXI, XXIII & XXIV Septembris. *Amati, abbatis Luxovienſis & confeſſoris. In Hibernia, ſancti Ethbini, levitæ & confeſſoris, diſcipuli beati Samſonis Dolenſis archiepiſcopi. Hic cum ſancto Winguoloco presbytero & confeſſore digniſſimo (de quo ſupra* VI *&* V *Nonas Martii habetur) iter faciens, Chriſtum in ſpecie leproſi ſuſcipere & miro fidei ardore cum eodem tractare, vocem etiam aſcendentis Domini audire, ſalutem promittentis eis, qui amborum memores in orationibus extitiſſent, meruit. Ipſe tandem vita & miraculis, inter quæ & mortuum ſuſcitaſſe legitur, clarus, beato fine in Domino quievit.* Notabis parentheſim hic inſertam in prima editione ſic legi (*qui* VI *&* V *Nonas Martii ſine egregia commendatione tranſiri non debuerat.*) Sequitur:

Tranſlat. Willibrordi. Frideſwidæ.

Tranſlatio ſancti Willibrordi epiſcopi & confeſſoris. In Anglia, civitate Oxonienſi, ſanctæ Frideſwidæ virginis.

Eadnochi. Verani. Savin. &c.

MOLAN. *Eodem die, Eadnochi martyris, epiſcopi Eboracenſium. In territorio Aurelianenſi, depoſitio beati Verani, epiſcopi & confeſſoris. Senonis, ſanctorum martyrum Saviniani & Potentiani ſociorumque ejus. Horum feſtivitas dum ab antiquis temporibus, pridie Kalendarum Januariarum ageretur, tranſmutata eſt* XIV *Kal. Novemb. eo quod*

ipſo

Digitized by Google

Tranſlat. Amati. *ipſo die tranſlata ſunt corpora eorum, & angelica voces ſunt audita, ſicut in tranſlatione eorum legitur. Duaco, tranſlatio ſancti Amati epiſcopi & confeſſoris. Qui poſtquam execrabili juſſu Theoderici regis, gregi ſuo condolens, ſed commendans ſancta Trinitati, epiſcopatum dereliquit, carnem ſuam macerando, multas paſſiones pro Chriſto ſuſtinuit.* *Aquilini.* *Et ſancti Aquilini epiſcopi & confeſſoris*; dein typis minoribus, *Eboracenſis* [Ebroicenſis] *In Anglia, civitate Oxonienſi, ſancta Fredeſwida virginis.* *Fredeſwidæ.* Editiones aliæ habent: *Ebroicas, ſancti Aquilini, epiſcopi & confeſſoris. Oxonia, ſancta Fredeſwida virginis. Die decima nona, ſancti Vari martyris* *Vari.* De Saviniano & ſociis: item de Amato, plane ut in priori. Ad finem adjicitur aliis litteris. *In Britannia ſancti Ethini, abbatis Nellenſis.* *Ethini.*

XIII *Kal.* *Die* 20.

APud Avienſem provinciam, natalis beati Maximi levitæ & martyris, qui patiendi deſiderio, inquirentibus ſe perſecutoribus palam oſtendit, & poſt reſponſionum conſtantiam, equuleo ſuſpenſus ac tortus, dein fuſtibus cæſus & ad ultimum obrutus occubuit. *Maximi.* In Galliis civitate Agenno, ſancti Capraſii martyris, qui cum rabiem perſecutionis declinans, lateret in ſpelunca, tandem animatus ad tolerantiam paſſionum, ad aream certaminis properavit, & palmam martyrii fortiter dimicando promeruit. *Capraſii.* Civitate Colonia, paſſio ſanctarum virginum Marthæ & Saulæ cum aliis pluribus. *Martha & Saula.* Ipſo die, exceptio ſanctorum martyrum Georgii diaconi & Aurelii. *Except. Georgii &c*

Omnino puri ſunt ſoli *Praten. Antverp-maj. Munerat.* & *Greven.*

VARIA LECTIO. Munerat. & recentiores aliqui codices ſcribunt *Anienſem*, ſed pro *Avienſem* ſtant omnes antiquiores, licet locus hodie in Veſtinis, ubi olim fuit, notus non ſit, ac proinde computari poſſit inter eos pagos vel oppida, de quibus recte dixeris: *Hac tunc nomina* fuerunt, *nunc ſunt ſine nomine.* Præterea idem Munerat. omiſit titulum *beati.* Legendum eſt *patiendi deſiderio*, male in Greven. *patiendo.* In Munerat. & Greven. eſt, *reſponſionis conſtantiam*; ceteri ut in textu. *Captaſii*, error eſt in Antverp-majore. Greven. pro *paſſionum*, habet *paſſionis.* Denique in Antverp-majore omiſſa eſt particula *&*, poſt *properavit.*

OBSERVATIO. De *Maximo* hoc noſtro Avienſi antiquorum Martyrologorum meminit nullus, excepto ſolo Uſuardo, qui unde illum acceperit, divinare prorſus nequeo, niſi ſuſpicemur, Martyris illius paſſionem, aut brevia quædam Acta, in ejus manus perveniſſe, qualia ferme edidit Petrus de Natalibus lib. 9 cap. 85. Alia apud nos Mss exſtant, & quidem varia, in quorum nonnullis manifeſta inter Maximos apparet confuſio, de qua diſputantem vide Tillemontium tomo 3 pag. 710 & 711. Aſſerit Baronius, *ejus martyris atque tranſlationis hiſtoriam manuſcriptam ſe accepiſſe ab eccleſia Aquilana*; nimirum, opinor, Acta illa ipſa, ex quibus compoſitum ſubinde fuit officium eccleſiaſticum Aquilanæ diœceſi proprium, Romæ impreſſum anno MDCIV, cujus exemplar habemus, & ex quo deſcripſit Ferrarius, quæcumque de Maximo annotat in Sanctis Italiæ pag. 657. Colitur ab Aquilanis, ſacri depoſiti poſſeſſoribus, tamquam peculiaris patronus XIX Octobris; nos alterutro die vitam & geſta, qua poterimus veroſimilitudine illuſtrabimus. *Maximi.* *Capraſium* certo memorant Hieronymiana, nec eſt cur adjectitium reputet Florentinius, niſi quod forte in codice Lucenſi defuerit, de cetero ejus Notatio conſuli meretur. *Capraſii.* Superius VI Octobris, ubi de *Fide* agendum fuit, paucis indicavimus, quæ ad celeberrimæ virginis Acta ſpectabant, ex quibus haurienda ſunt Capraſii geſta, ut proinde ea hic repetere opus non ſit. Ex præfatis Actis *Capraſium* accepit Ado, brevique exornavit elogio, cujus medullam Noſter repræſentat; at codices recentiores, contra Uſuardi mentem, integrum reſtituunt, ut in Auctariis pateſcet. Notkerus, contractis Adonis verbis, eum Sanctum die præcedenti collocavit. Wandelbertus de ipſo ſolo hodie cecinit:

Ternum cum deno, Capraſi martyr, honoras:

Sequitur claſſis virginum Colonienſium, quam diu, ſed fruſtra, apud Martyrologos aut alios ſcriptores antiquos, imo apud Colonienſes ipſos, quæſiveram, donec caſu incidi in locum Crombachii de Urſula lib 11 cap. 12, ubi Uſuardum *primarum Virginum caſarum pridie cladis generalis Urſulana*, per textus noſtri verba meminiſſe contendit, addens, *Colonienſes has, vel non colere, vel tantum poſtridie cum tota ſodalitate Urſulana.* *Martha & Saula.* Hic paucis edoctus ſum, cur in vanum quæſierim: at unde Virgines ſuas Uſuardus aut acceperit

 aut

aut efformaverit, æque incertum relinquitur. Utrum vero ſatis comperta ſint, quæ de Uſuardina noſtra commemoratione cenſuit Crombachius; atque item, an ſatis conſona vulgatis Actis Urſulanis, alterius loci & examinis eſt. At enim, ex Uſuardo, tamquam de recepta ſuo ſeculo, nempe nono, opinione, teſtimonium ferente, id eruitur, *Virgines plures* apud Coloniam, ut ſequenti die etiam Wandelbertus teſtabitur, id, inquam, eruitur, Virgines plures, & ſi ita vis, plurimas ibi pro fide Chriſti occubuiſſe. Poterunt forte *Martha* & *Saula* curioſioris perſcrutationis materiam aliquando ſuggerere. Interim ſi de ſocietate undecim millium fuiſſe cenſeantur, mirari liceat, inter tot Urſulanas, ab aliquibus nominatim expreſſas, hæc duo nomina ferme ubique deſiderari. De *Georgio*, *Aurelio* & ſociis martyribus Cordubenſibus egimus cum Uſuardo XXVII *Except. Georgii &c.* Auguſti, quo die illos ipſe perperam conſignavit, cum certum ſit ex Eulogio, VI kal. Auguſti ſeu XXVII Julii eſſe interemptos. Hic recolitur feſtiva exceptio ſacrorum corporum, Corduba ab Uſuardo ipſo & Odilardo allatorum, quam ob inſignem celebritatem Noſter Martyrologio inſerere voluit. Exſtat tranſlationis ipſius, factæ anno DCCCLVIII hiſtoria ex Uſuardi narratione, ab Aimoino ſymmiſta compilata, & à Mabilione recuſa ſeculo 4 Benedictino, parte 2 à pag. 45.

AUCTARIA.

Sindulfi. HERINIEN. In textu puriſſimus, augmentum Remenſe proprium adjicit: *Eodem die, depoſitio Sindulfi confeſſoris, cujus vita quam fuerit Deo accepta, teſtantur ipſius miracula, quæ per ejus merita ſunt facta.*

TORNACEN. Omittit elogium Maximi: in Capraſio & Colonienſibus purus, nihil habet de exceptione reliquiarum &c.

ROSWEYD. In textu non omnino purus; præcipuum defectum habet, quod careat penultima annuntiatione de Martha & Saula.

PULSANEN. Reſcindit elogia Maximi & Capraſii, cetera omnia pura ſunt.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. &, ut puto, U- *De Capraſio.* GHELLIAN. In prima puri, de Capraſio Adonem deſcribunt poſt, *in ſpelunca*, addentes: *tandem audiens qualiter beata Fides pro Chriſto agonizavit, animatus ad tolerantiam paſſionum, oravit ad Dominum, ut ſi eum gloria martyrii judicaret dignum, ex lapide ſpeluncæ aqua limpidiſſima emanaret, quod præſtante Domino, ſecurus ad certamen properavit, palmamque* &c. Deſunt annuntiationes duæ ultimæ.

MOLAN. In prima ſatis purus, in ſecunda mutilus eſt, in tertia purus, caret quarta.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. & LEYDEN. De Capraſio habent, ut ANTVERP. & MAX-LUBEC. De Martha & Saula, nihil; in prima & ultima puri. In fine: *In pago Remenſi, depoſitio* *Sindulfi.* *ſancti Sindulphi presbyteri & confeſſoris.* Noto, ANTVERP-MAX. pro *Maximi*, legere *Maximini*.

ALBERORN. & DANIC. In prima & ſecunda ſimiles ſunt ſuperioribus, ſed carent reliquis, ut ſupra ANTVERP. &c.

LOVANIEN. Convenit cum ANTVERP-MAX. &c. ſed totum Capraſii elogium expunxit.

CENTULEN. *In Galliis civitate Agenno, ſancti Capraſii martyris. Apud Avienſem provinciam,* *Textus mutilus.* *beati Maximi, levitæ & martyris. Civitate Colonia, ſanctarum virginum Marthæ & Saulæ cum aliis pluribus.*

BRUXELLEN. Incipit à Capraſio, de quo habet ut ANTVERP. &c. Sequitur de Maximo, pure. *Auſterii.* Tum: *Romæ, natale ſancti Auſterii presbyteri.* Vide die ſequenti. *In Puteolis civitate, natale ſanctorum* *Zozimi &c.* *martyrum Zozimi, Januarii & Dorotheæ.* Ex Hieronymianis, æque ac Auſterius. Sequitur de exceptione Georgii &c. & ſanctarum Marthæ & Saulæ, pure. Deinde: *In pago Remenſi, de-* *Sindulfi.* *poſitio ſancti Syndufi* [pro *Sindulfi*] *presbyteri & confeſſoris. Et ſanctæ Auſtrebertæ virginis.* Vide x Februarii; infra indicatur tranſlatio. *Auſtrebertæ.*

HAGENOYEN. In prima ſatis purus, de reliquo textu nihil habet, ſed ſubſtituit: *Apud* *Multa de Pelagia.* *Alexandriam ſanctæ Pelagiæ, quæ peccatrix appellatur, quam mirabiliter ſanctus Nummus* [Nonnus] *epiſcopus ad fidem convertit, & in conventu clericorum, & totius civitatis Alexandriæ baptizavit. De qua prius tamen, cum adhuc meretrix eſſet, ipſe prophetaverat, quod ipſa octo epiſcoporum præire deberet ſacerdotium. Et de illa poſtea mirabilem vidit viſionem, quam ipſum in ſe implevit: nam illa habitum virilem induit, & ſolo Nummo epiſcopo ſciente, à quo cilicium accepit, fugit, & cellam ſolitariam intrans, vocans ſe Pelagium. Et ibi multis annis in magna abſtinentia & pœnitentia vixit & ante mortem à Nummo epiſcopo, per Jacobum dyaconum eſt ſalutata, & multum confortata & obiit in pace.* Vide quæ de Pelagia & Pelagiabus dicta ſunt in Obſervationibus ad VIII & XIX Octobris.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Capraſii* *Textus mutilus.* *martyris. Maximi, levitæ & martyris. Sanctarum virginum Marthæ & Saulæ cum aliis multis, martyrum.*

CLUNIACEN. *Item, Neonis martyris.* Novi *Neonis* ſeptem Neones, quis hic ſignetur, neſcio.

VATICAN. num. 5949. Textui præfigit: *Beneventi, ſancti Zozimi epiſcopi.* Deſunt an- *Zozimi.* nuntiationes duæ ultimæ.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Neoti presbyteri* *Neoti.* *& confeſſoris. Item Neonis martyris. Item tranſla-* *Neonis.* *tio ſanctæ Auſtrebertæ virginis.* *Tranſl. Auſt.*

FLORENTIN. *Item, ſanctorum martyrum Ge-* *Georgii &c.* *orgii diaconi & Aurelii. Ipſo die Romæ, ſancti A-* *Aſterii.* *ſterii presbyteri & martyris, ſub Alexandro imperatore, quem præcepit per pontem præcipitari.* Vide die ſequenti.

BIZUNTICEN. *Pariſius, exceptio ſanctorum martyrum Georgii diaconi & Aurelii.*

CABILLON. *Sancti Verani epiſcopi Cabillonen-* *Verani.* *ſis.* Vide Uſuardum XI Novembris, & alios die præcedenti.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *In territorio* *Remenſi, villa quæ dicitur Alſontia, depoſitio ſan-* *Sindulfi.* *cti Sindulfi presbyteri & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Colonia Agrippina, in eccleſia ſanctarum undecim millium virginum, commemoratio ſancti Hippolyti marty-* *Hippolyti.* *ris & ſociorum ejus, cujus Hippolyti corpus ibidem*

per

per tranſlationem requieſcit. Item apud Coloniam, paſſio ſanctarum virginum & martyrum Marthæ &c. In Maximo, ſatis pura eſt. *Tranſlat. Caprafii.* *In Galliis, civitate Agenno, feſtivitas tranſlationis ſancti Caprafii martyris. Qui enim timore, perſecutionis urbem* &c. ſicut ANTVERP. uſque ad *præſtante Domino*, ubi adjungit: *Ita factum eſt. Securus igitur ad certamen paſſionis properavit, ubi una cum beata Fide decollatus, ſicque palmam*, &c. Tum: *Horum ſanctorum tolerantiam paſſionis & patientia Primus & Felicianus fratres videntes, ad Chriſtum converſi, cum ipſis pariter decollati ſunt.* Vide quomodo hæc conveniant cum dictis IX Junii. *Arandi.* *Trecas, ſancti Arandi confeſſoris.* An non *Adroldi* vel *Alderaldi*? *Quirini.* *Eodem die, ſancti Quirini presbyteri & martyris.* Hunc Quirinum non novi. *Feliciani.* *Apud Mynden, ſancti Feliciani martyris.*

BELIN. In prima non plane purus, in ſecunda habet cum ANTVERP. &c. In tertia purus eſt, deeſt ultima. Altera ejus editio ſubjungit in fine: *Neonis.* *Item, ſancti Neonis martyris.*

GREVEN. *Avelſi &c.* *Avelſi & Valeriani, diſcipulorum Chriſti.* *Quirini.* *Quirini presbyteri & martyris.* *Feliciani.* *Apud Mynden, ſancti Feliciani martyris. Feliciani martyris* *Felicis &c.* *& Juſti pueri. Nicomediæ, ſanctorum Eutici,* *Eutici &c.* *Dromaſii, Lucii & Marcellini. Civitate Puteolis,* *Zozimi &c.* *ſanctorum Zozimi, Januarii, Dorothæ. In Fulginea,* *Feliciani.* *Feliciani, epiſcopi & confeſſoris.* *Sindulfi.* *Sindulphi, confeſſoris.* *Priſci.* *Priſci, confeſſoris.* *Arandi.* *Trecas, ſancti Arandi, confeſſoris.* Vide ſupra in EDIT. LUBECO-COL. *Apud Coloniam Agrippinam, in eccleſia ſanctarum undecim millium Virginum, commemoratio ſancti Hipolisi martyris, ibidem per tranſlationem re-quieſcentis, & ſociorum ejus.* *Hippolyti.*

MOLAN. Ex Adone eadem textui, ſed aliis litteris interjicit, quæ ſupra retulimus in ANTVERP. & aliis. Mutilum autem ſupra diximus in hac ipſa annuntiatione, quod ultima verba, *& palmam martyrii fortiter dimicando promeruit*, etiam Italicis exprimat. In fine vero adjectitium cenſet: *Ipſo die, excepto ſanctorum martyrum Georgii diaconi & Aurelii.* Tum: *Item Neonis martyris. Eodem die, depoſitio Sindulphi confeſſoris: cujus vita, quam fuerit Deo accepta, teſtantur ipſius miracula.* *Neonis.* *Sindulfi.* Hæc ex HERINIENSI, ſed nonnihil immutata. *Trecas civitate, natalis ſancti Arandi confeſſoris & archidiaconi.* *Arandi.* Editiones aliæ in textu conveniunt. In fine: *In pago Remenſi, depoſitio Sindulphi confeſſoris: cujus vita, quam fuerit Deo accepta, teſtantur ipſius miracula. Trecas civitate, natalis ſancti Araldi, confeſſoris & archidiaconi.* *Araldi.* *Item, ſancti Neonis martyris. Et tranſitus ſancti Vendelini, confeſſoris.* *Vendelini.* *Apud Mindam, natalis ſancti Feliciani, epiſcopi & martyris.* *Feliciani.* Putat Caſtellanus, ubique indicari unum & eumdem Felicianum Fulginatem. *Die vigeſima, ſancti magni martyris Artemii.* *Artemii.* *Ipſo die Pariſiis, excepto ſanctorum martyrum Georgii diaconi & Aurelii.* Vide apud Surium longam de magno illo martyre Artemio ex Metaphraſte hiſtoriam.

XII *Kal.* *Die* 21.

APud Nicomediam, natalis ſanctorum martyrum Daſii, Zotici, Gai cum duodecim militibus. *Daſii & ſociorum.* Eodem die ſancti patris noſtri Hilarionis, cujus vitam Hieronimus virtutibus plenam ſcribit. *Hilarionis.* In civitate Oſtia, ſancti Aſterii presbireri, qui in paſſione beati Caliſti Papæ legitur. *Aſterii.* Ipſo die, ſancti Viatoris, miniſtri beati Juſti Lugdunenſis epiſcopi. *Viatoris.*

Inter codices, undequaque puri ſunt ſoli *Praten.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Gai*, *Hieronimus*, *Oſtia*, *Caliſti*, non ſemel dictum eſt. Molan. opinor ex Greveno, phraſim nonnihil tranſpoſuit, legens: *Cujus vitam virtutibus plenam Hieronymus ſcribit.* Noſtra lectio Bedæ & Adoni conformior eſt. Hic noto, varietatem lectionis etiam inter vetuſtiores codices in eo eſſe præcipuam, quod Antverp. maj. Roſweyd. Antverp. Max-Lubec. Munerat, & Greven. cum ſigno L, textui adjiciant celebratiſſimas illas Virgines Colonienſes undecim mille numero, de quibus die præcedenti agere cœpimus occaſione *Marthæ*, *Saulæ* & ſociarum plurium, ex quo die in hunc tranſlatas exiſtimat Caſtellanus. *De Virgin. Urſulanis.* Hoc certum, hodiernas iſtas, Uſuardinas omnino non eſſe, nec apud ullum antiquum Martyrographum ſub eo numero cognitas. Wandelberti verſus, nuper etiam indicatos, lubens ſubjicio, ex quibus id demum habetur, quod ultro concedimus, numeroſam Virginum multitudinem apud Coloniam martyrio coronatam. Ita habet:

Tunc numeroſa ſimul Rheni per littora fulgent
Chriſto virgineis erecta trophæa maniplis
Agrippina urbi, quarum furor impius olim
Millia mactavit ductricibus inclyta Sanctis.

Numerum hic pro poëtæ arbitrio determinari perſpicuum videtur. Ceterum & millia & millenas fuiſſe illuſtriſſimas Virgines, tam indubitatum putamus, ut ferreus ſit oporteat (loquor ex Magiſtri ſententia) qui hiſce & antiquis fundamentis nixæ Colonienſium traditioni fidem negare ſuſtineat. Acta equidem, ut paſſim vulgata ſunt, nullus probo, nec de ipſis varie à variis & merito caſtigatis, hic diſputandi locus eſt. Videa-

tur

atur Baronii Notatio, ſed cum ea conferantur, quæ diligentiſſime ſcrutatus eſt Browerus noſter in Venantii Fortunati librum tertium à pag. 61 : item Reſponſiones Papebrochii ad articulum XIX, num 15, quæque ibi ab eo indicantur. Nos reliqua ex Crombachio & aliis ſuo tempore expendemus.

Daſi & ſociorum. OBSERVATIO. Incipio à confuſione, quæ in Adonianis codieibus Mss. haud dubie inveniri debuit, & propter adjectas virgines Urſulanas, & propter tranſpoſita in Romano parvo nomina, quæ à Roſweydo locis ſuis feliciter reſtituta ſunt, à Moſandro & magis etiam à Notkero turbata. De cetero quod ad textum noſtrum attinet, is plane ex Adone aut deſcriptus aut contractus eſt; ſingula ordine proſequamur. Inter codices Hieronymiaoos, ut vetuſtiſſimus, ita hodie correctiſſimus eſt Epternacenſis, nam ubi alii ferme legunt : *In Nicomedia, Daſi, Zotici, Gagi cum duodecim milibus*; enormem numerum, Græcis ipſis incognitum, melius iſte reſtringit hoc modo : *cum duodecim militibus.* Primam lectionem pridie ſecutus eſt Notkerus, at Romanum parvum, Ado & ex hoc Noſter probatiori inſiſtunt. Jam vero præfata verba, *cum duodecim millibus*, dubium injecêre Florentinio, utrum ſub iſto numero *ſancta Urſulæ ac ſociarum certamen* non *celebretur.* Nec ſane tam procul rejicienda videtur haud infundata ſuſpicio, præſertim ſi vera ſunt, quæ in Notula ſua aſſerit Caſtellanus, nimirum, in nonnullis antiquis codicibus nòn *duodecim* ſed *undecim* dumtaxat *millia* accenſeri, cumque numerum non ad Nicomedienſes referri, ſed ipſis martyribus Colonienſibus applicari. Ad hæc rurſus dilabimur, de quibus ſatis dictum eſt; aliorum virorum eruditorum circa hujus famoſi numeri geneſim conjecturas vix quiſquam vel leviter doctus ignorat. Videri aliquæ poſſunt in Notatione Motherii, in nupera verſione Gallica Martyrologii Romani ad hunc diem.

Hilarionis. De *Hilarione* non eſt quod addam Notationi Baronii. Celebratur à Beda & ex hoc à Rabano iiſdem verbis : Romanum parvum, paucis : *Et ſancti Hilarionis monachi.* Verum Ado ex inſigni vita, ab Hieronymo deſcripta, ſeriem bene longam Martyrologio ſuo inſeruit, ex qua non multa Notkerus, ſed die præcedenti male retulit; Noſter ſolam primam periodum, quæ Bedæ & Rabani phraſi perſimilis eſt, ſelegit & tranſumpſit. *Aſterii.* Vide quæ curſim à nobis præſignata ſunt XXI Martii, & vitam apud Surium. *Aſterii* meminit etiam laudatus Beda, meminit Rabanus, meminit Ado, omnes iiſdem plane terminis. Bedam, an Adonem, ſecutus ſit Uſuardus tantumdem eſt, certe ex alterutro, & veroſimilius ex ſolito anteſignano, pauca ea excepit, quæ in textu retulimus. De Actis videnda ſunt quæ in Calliſto obſervavimus XIV Octobris. Aſterium porro & Hilarionem ſic laudat Wandelbertus :

Presbyter Aſterius duodeno laude coruſcat,
Egregia, multos docuit qui vincere Sanctos
Undique bella piis diram minantia mortem:
Hunc & Hilarion eremi bonus accola comit.

Viatoris. *De ſancto Viatore*, inquit Florentinius, *apud Gallicos ſcriptores omnia aperta ſunt.* Aſſentior : ſed an ejus conjectura adeo fundata ſit, in reſtituenda Gallici antiquarii, ut vocat, additione, judicent alii. De Juſto, Viatoris hujus magiſtro, abunde egimus ad 11 Septembris, quo die ab aliquibus miniſter epiſcopo conjungitur, cetera alibi de integro diſcutientur. Auctaria nonnulla utrumque, aut conjunctim, aut diviſim diverſis diebus referunt; ſed hoc nihil ad textum. Hìc demum ſufficiat obſervaſſe, Uſuardum in Viatore juxta ac in reliquis Sanctis, ut initio monebamus, ſua omnia ex Adone tranſtuliſſe.

AUCTARIA.

HERINIEN. Toto textu puriſſimus, iterum proprium Remenſe inſerit ſecundo loco: *Item, in caſtro Laudunenſi, ſancta Cilinia, matris beati Remigii Remorum archiepiſcopi.* In ora codicis inferiori, *Ciliniæ.* recenti manu adjicitur : *Apud Coloniam Agrippinam, paſſio ſanctarum Virginum, undecim milium.* *11000 VV.*

TORNACEN. In textu etiam puriſſimus eſt, ſed penultimo loco interjicit : *Civitate Laudunenſi, ſancta Cilinia.* Deinde poſt Viatoris in fine: *Meldis civitate, ſancta Cilinia virginis.* Putat Caſtellanus Remigii matrem, occaſione hujus virginis fere ſynonymæ, conſignatam. *Ciliniæ. Ciliniæ V.*

ANTVERP-MAJ. In textu non ſatis correctus, in fine non magis eleganter adjicit: *Civitate Colonia, paſſio ſanctarum undecim milia Virginum.* *11000 VV.*

ROSWEYD. De Aſterio : *Qui in paſſione beati Kalixti legitur Papa urbis Romæ.* In fine: *Civitate Colonia, undecim milia Virginum.* *De iiſdem.*

PELSANEN. Omnia ſatis pura habet, excepta ultima annuntiatione, in qua deficit.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Adjiciunt textui : *Burdegala, Severinus epiſcopi. In civitate Colonia, natale Virginum XI milium.* *Severini. 11000 VV.*

MUNERAT. *Daſii, Zotici cum XII militibus.* In fine : *Eodem die, apud Coloniam, ſanctarum undecim milium Virginum & martyrum.* *De iiſdem.*

GREVEN. cum ſigno L, ut diximus, in fine ſubdit : *Apud Coloniam Agrippinam, paſſio ſanctarum undecim millium Virginum.* *De iiſdem.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. In prima puri, ſecundam ſic efferunt: *Apud Paleſti-*

Digitized by Google

leſtinam, natale ſancti Hilarionis abbatis, cujus vitam &c. Tum: *Apud Coloniam Agrippinam, natale Virginum undecim millium.* De Aſterio addunt: *Qui ſicut in paſſione Kalixti Papæ legitur, juſſu imperatoris Alexandri per pontem præcipitatus, quia corpus ſancti Kalixti ſepelierat, gloriam martyrii adeptus eſt.* In Viatore puri, ſubdunt: *In caſtro Laudunenſi, ſancta Cilinia, matris ſancti Remigii Francorum Apoſtoli. Burdegala, ſancti Severi Treverenſis epiſcopi.* Severus Trevirenſis colitur xv Octbris. Hic de *Severino* agitur, ut alibi latius explicabimus.

De iiſdem. De Aſterio. Ciliniæ. Severini.

LOVANIEN. In eo à ſuperioribus differt, quod elogium Aſterii expunxerit.

ALBERGEN. & DANIC. Ab ANTVERP-MAX. &c. ſolo ordine diſſident, nam primo loco Hilarionem annuntiant, ſecundo Urſulanas, tertio Nicomedienſes; cetera ut ſuperius.

CENTULEN. *Apud Nicomediam, ſanctorum Daſii, Satiigii cum aliis decem militibus. In Palæſtina, tranſitus beati Hylarionis, magni patris monachorum, cujus vitam beatus Jeronimus ſanctitatis & miraculorum gloria plenam deſcribit. In civitate Hoſtia, ſancti Aſterii presbyteri & martyris. Lauduni Clavati, ſancta Cilinia, matris ſancti Remigii archiepiſcopi.*

Textus mutilus. Ciliniæ.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Coloniam Agrippinam, foris muros civitatis ad aquilonarem plagam, paſſio beatæ Urſulæ, ac cum ipſa ſanctarum undecim milium Virginum. Quæ de Britannia Romam & inde Coloniam venientes, ibi juxta Renum martyrizatæ ſunt.* Nicomedienſes quatuor nominatim exprimit, nempe, *Elaſii, Daſii, Zotici, Gagii vel Gaii* &c. De Hilarione habet ut ANTVERP-MAX. &c. Tum: *Apud Burdegalam, depoſitio ſancti Severi Treverenſis archiepiſcopi.* Vide in ANTVERP-MAX. *Fontanella monaſterio, depoſitio ſancti Condedis* [aliàs *Condedi*] *confeſſoris. Apud Laudinum, depoſitio ſancta Ciliniæ, matris beati Remigii.* Lege *Laudunum*, ut ſupra.

De Urſulanis. Severini. Condedi. Ciliniæ.

HAGENOYEN. De virginibus Urſulanis multa narrat, ſed ita ut ſelegiſſe videatur quæ maxime ſunt veriſimilia. Vide infra in editione LUBECO-COL. & GREVENO. De Nicomedienſibus ſolum addit, *cum undecim militibus.* De Aſterio, ferme ut ANTVERP-MAR. Tum: *Item in caſtro Lugdunenſi, depoſitio ſanctæ Ciliniæ, matris ſancti Remigii Francorum Apoſtoli.* Deſunt Hilarion & Viator.

Ciliniæ.

AQUICINCT. Textui ſubdit: *Burdegala, ſancti Severini epiſcopi. Eodem die, inventio corporis beati Audomari epiſcopi. Et ſancta Ciliniæ, matris ſancti Remigii. Colonia, ſanctarum undecim millium Virginum.* Notat amanuenſis, qui codicem contulit cum ſecunda Molani editione, & variantes deſcripſit; notat, inquam, faciem unam & alteram recentiori manu hic inſertam, in quibus additamenta ſunt varia, atque illud potiſſimum, ex quo codicis ætatem in præfatione colligere conati ſumus.

Severini. Inventio Audomari. Ciliniæ. 11000 VV.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Undecim millium Virginum. Hilarionis, confeſſoris. Daſii, Zotici, Caii, cum duodecim militibus martyribus. Aſterii presbyteri & martyris.*

De iiſdem.

REG. SUEC. ſub. num. 428. *Apud Coloniam, undecim millium Virginum.*

De iiſdem.

CODEX D. LE MAIRE ſignatus A. *Civitate Burdegala, ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris.*

Severini.

VATICAN. num. 5949. Pro *Daſii*, habet *Claudii.*

FLORENTIN. Non omnino conveniunt, ſed ſic ferme legunt: *Urſula cum undecim millibus, & paſſio ſanctorum martyrum Cyriaci Papæ, qui fuit poſt Petrum XVIII, nec non & Jacobi, archiepiſcopi Antiocheni, Vincentii presbyteri Cardinalis, Mauricii epiſcopi Lavicani, Follani epiſcopi Lucenſis, Sulpitii epiſcopi Ravennæ, Clementis epiſcopi, & Marculi epiſcopi, & Heres ſponſi ſanctæ Urſulæ. Burdegala, ſancti Severini epiſcopi.* Hæc ultima annuntiatio de ſancto Severino, iiſdem verbis legitur in codice BURDEGALEN.

De Urſula & ſociabus. Severini.

CODEX MONTIS SANCTI. *Tulli, tranſlatio ſancti Gerardi epiſcopi & confeſſoris.* Vide in Actis noſtris ad diem XXIII Aprilis.

Tranſlat. Gerardi.

EDITIO LUBECO-COL. *Apud Coloniam Agrippinam, paſſio ſanctæ Urſulæ, & ſodalium ejus ſanctarum undecim milium Virginum & martyrum. Quorum ſancta Urſula, virgo & filia regis Britonum, domina & regina extitit. Hæc cum eſſet deſponſata Etherio, filio regis Angliæ, has ſacras virgines ad dedicationem & conſervationem virginitatis ſuæ elegit, cum quibus peregrinavit Romam, de Roma uſque ad Coloniam pervenit. His ſacris Virginibus aſſociati fuerant ſanctus Cyriacus Papa, & Innocentius presbyter Cardinalis, Pantalus Baſileenſis epiſcopus, & ſanctus Marculus epiſcopus, multique epiſcopi & ſacerdotes, principes & nobiles huic ſanctæ ſocietati adhæſerunt, & cum eiſdem virginibus una die, ſub una fide ſanctiſſimæ Trinitatis ſuper litus Reni præfatæ civitatis, una cum beata Gerraſina, regina Siciliæ ac filiabus ejus Babila, Juliana, Victoria & Aurea, ac parvula ſuo Adriano & beatis virginibus Cleomata, Theomata, & Criſtantia, Pynnoſa, Theuſta, Thamaria regina & Officia, ab Hunis & barbaris tempore Marciani imperatoris, circa annum Domini CCCCL, crudeli examinatione trucidati ſunt. Apud Burdegalam civitatem Aquitaniæ, memoria ſanctiſſimi patris Severini, Agrippinenſium archiepiſcopi & confeſſoris, quæ glorioſa feſtivitas apud ejuſdem civitatis incolas, hodie celebri jocunditate recolitur.* De Hilarione, plura etiam habet, ſed quæ in Adone legi mavelim. In Nicomedienſibus eſt, *cum duodecim militibus.* De Aſterio, ut ANTVERP-MAR. &c. In Viatore fere pura eſt. De Cilinia etiam ut ANTVERP-MAR. ſed pro *matris* habet *martyris.* Tum: *Eodem die, tranſitus ſancti Wendelini confeſſoris, cujus merita frequentibus panduntur miraculis. Civitate Meldis, ſancta Celinæ, virginis. Ipſo die, beatorum Victoris & Syndulphi, confeſſorum.*

Hiſtoria Urſulana. Severini. Ciliniæ. Wendelini, Celinæ V. Victoris & Sindulſi.

BELIN. In textu ſatis purus eſt, niſi quod legat, *cum duodecim militibus.* In fine adjicit: *Burdegaliæ, ſancti Severini epiſcopi. Eodem die civitate Colonia, natale ſanctorum undecim millium Virginum, quæ pro virginitatis conſtantia, martyrio vitam conſummaverunt.*

Severini. 11000 VV.

GREVEN. *Nota, undecim millium Virginum regina & ductrix fuit beata Urſula, Deonoti regis Britonum filia, deſponſata Conano regi Armoricorum, ſeu Britanniæ minoris. Hæ omnes Virgines cum aliis innumeris, ad ipſas confluentibus, apud Coloniam martyrio coronatæ ſunt (ut in geſtis Britonum legitur) tempore Gratiani imperatoris, qui cœpit anno Domini CCCLXXXI. Aliis aliud videtur.* [confer cum his EDIT LUBECO-COL.] *Ad quarum ſanctitatem commendandam non modo conſuetudo, verum etiam pro conſuetudine ſacramentum inolevit, ut intra ambitum virginalis ſepulturæ, nemo cujuſquam defuncti audeat corpus inferre. Fuerunt autem cum beata Urſula ſuper totum exercitum Virgines quatuor, quarum nomina ſunt Pynnoſa, Cordula, Elembera, Florentia. Poſt has*

Alia hiſt. Urſulana.

undecim, ſingulæ millenis præerant, quarum hæc ſunt nomina: Jota, Benigna, Clementia, Sapientia, Carpophora, Columba, Benedicta, Odilia, Celyndris, Sibilia, Lucia. Item Nicea Bithiniæ, ſanctorum Macharii, Proculi, Modeſti cum aliis *Macarii &c.* CCLXXII. *Maurunti, epiſcopi Marſilienſis & con-* *Maurunti.* *feſſoris. Severi, epiſcopi Treverenſis & confeſſo-* *Severi.* *ris. Monaſterio Fontinella, ſancti Condeli pre-* *Condeli.* *ſbyteri & confeſſoris. Item, depoſitio ſancti Wendelini confeſſoris Treverenſis, cujus merita frequentibus panduntur miraculis.* *Wendelini.* *Malchi monachi.* *Malchi.* *In Hibernia, Numini confeſſoris.* *Numini.* *Apud Burdegalim, civitatem Aquitaniæ, ſolemnis memoria beati Severini, Colonienſis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Severini.* *Civitate Meldenſi, ſancta Celinæ virginis.* *Celinæ V.* *In caſtro Laudunenſi, ſancta Cilinia, matris Sancti Remigii Francorum Apoſtoli.* *Ciliniæ.* Jam ſæpius ſupra recurrit.

Molan. *Burdegallia, ſancti Severini epiſcopi.* *Severini.* *Eodem die, in Colonia Agrippinenſi, ſanctarum* *11000 VV.* &c. ut Belinus. *Item in caſtro Laudunenſi, ſancta Cilinia, matris beati Remigii, Remorum archiepiſcopi.* *Ciliniæ.* *Meldis civitate, ſancta Edinia virginis.* *Edinia, pro Celinæ V.* *Ipſo die, tranſitus ſancti Wandelini confeſſoris.* *Wandelini.* Minoribus typis additur, *Treverenſis, cujus merita* &c. ut Greven. *Malchi, monachi.* *Malchi.* *Eodem die, beati Wimonis, Bremenſis epiſcopi, qui Birca quieſcit.* *Wimonis.* Editiones aliæ, de Urſulanis, ut ſupra. De Cilinia, Remigio datur titulus *Francorum Apoſtoli.* *Meldis civitate, ſancta Celinæ virginis. In Sithiu, inventio ſancti Audomari epiſcopi Morinenſis.* *Invent. Audomari.* Demum, minoribus typis: *Birca, beati Wimonis, Bremenſis epiſcopi, qui Gothis verbum Dei prædicavit.* A Caſtellano vocatur *Vimo* Gall. *Guimon*, diciturque fuiſſe tertius Bremenſis epiſcopus.

XI *Kal.* Die 22.

Philippi & ſocior. APud Adrianopolim Thraciæ, natalis ſanctorum martyrum Philippi epiſcopi, Euſebii & Hermetis. *Marci.* Item beati Marci epiſcopi, clariſſimi & doctiſſimi viri, qui primus ex gentibus eccleſiam Hieroſolimorum ſuſcepit regendam, ac non multo poſt martyrii meruit palmam. *Salomæ.* Item ſanctæ Salomæ, quæ in Euangelio legitur circa Domini ſepulturam ſollicita. *Nunilonis & Alodiæ.* In civitate Oſca, ſanctarum virginum Nunilonis & Elodiæ, quæ pro confeſſione Chriſti diutina cuſtodia maceratæ ac capitali ſententia punitæ, martyrium celebrarunt.

Conſonant codices multi, ut *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverpien-max. Ultrajectin. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. Sunt qui ſcribant *Hadrianopolim*, ut Praten. & Molan. ceteri ſimpliciter, excepto Belino, qui legit *Andrianopolim.* De *Thracia*, item *Hieroſolimorum* &c. non amplius loquor. Pro *doctiſſimi*, habet Antverp-max. *devotiſſimi*, Antverp-maj. eum vocat *Marcii.* Antverp. Max-Lubec. & recentiores omnes ſcribunt, *fuiſſe ſollicita.* Nuſquam tanta variatio quanta in nomine *Nunilonis*, pro quo ſcriptum invenio, *Nunilonis, Munilonis, Mulinonis, Numelonis, Numilionis, Minulionis, Mymilionis, Mrviliōnis, Milionis* & quid non? Reliqui in textu *Elodia*, quod ita habeant codices omnes, excepto ſolo Molano, qui recte ſcribit *Alodia*, ut omnino ſcribendum docet Memoriale Eulogii. In Antverp-majore non bene exprimitur *cuſtodia macerata*, at magis deficit Belinus, phraſim mutilans hoc modo: *Mulinonis & Zolodia, quæ capitali ſententia punita, martyrium conſummaverunt*; ubi plane deſunt hæc verba: *Quæ pro confeſſione Chriſti diutina cuſtodia macerata* &c. Greven. & Molan. pro *celebrarunt*, ponunt *celebraverunt.* Sex ultimi codices, quos mediæ notæ vocamus, in eo à purioribus differunt, quod ſecundam annuntiationem ſic incipiant: *Hieroſolymis, beati Marci* &c.

Philippi & ſocior. OBSERVATIO. *In Atriopoli* vel *Adrionopoli Thraciæ, Philippi epiſcopi, Euſebi, Hermetis, Severi*, paſſim legunt apographa Hieronymiana, apud Florentinium. Hinc veroſimillime tres primos accepit Ado, qui conjunctiores videbantur; ex Adone verbatim ſua deſumpſit Noſter, primo loco claſſem referens, quæ illi poſtrema eſt. In *Severo* vel *Severis* (qui forte diverſi ſunt) confuſi videntur codices citati, at unde huc *Euſebium* intruſerint, fateor me nec divinando aſſequi poſſe. Exſtant *Philippi* hujus, non *Adrianopolitani* ſed *Heracleenſis epiſcopi, Severi presbyteri* & *Hermetis diaconi*, præclariſſima Acta apud nos Mss. à Mabilione tomo 4 Analectorum vulgata, à pag. 134, & ſubinde correctius à Ruinartio inter ſelecta & ſincera à pag. 442, ex quibus evidenter patet, Philippum non niſi binos martyrii ſocios habuiſſe, *Severum presbyterum*, & *Hermetem decurionem, diaconum.* Ex his primum, nempe Severum, diſerte excludit Caſtellani notula, aſſerens *ſolum decurionem diaconum cum epiſcopo paſſum*; verum qui Acta conſuluerit, manifeſte deprehendet, prædictum Severum una cum duobus aliis ejuſdem martyrii

tyrii gloria coronatum. Acta ipſa ſolus inter Martyrologos legiſſe videtur Rabanus, ſocios recte diſtinguens & determinans, ac breve ex iiſdem Actis elogium contexens. Rabanum ex parte ſequitur Notkerus, ſed ejus verba cum Adonianis perperam commiſcet, in Kalendarum ordine hic rurſus aberrans. Falluntur, opinor, qui Philippum ſub Juliano agonem conſummaſſe exiſtimant, nec recte Baronius eum inter epiſcopos Adrianopolitanos connumerat. Wandelbertum eadem cum Adone ſenſiſſe, patet ex ejus verſibus:

Undecimum feſto Philippus epiſcopus auget,
Hermis hoc ipſo nitet, Euſebiuſque beatus.

De *Marco* Hieroſolymitano primus inter Martyrologos loquitur auctor Romani parvi, *Marci.* ex ſolito ſuo fonte Rufino lib 4 cap. 7 his verbis: *Jeroſolymis, Marci, qui primus ex gentibus epiſcopus ibi factus eſt.* Hunc ſequitur Viennenſis primo loco, breve Marco elogium concinnans, quod ex citato loco pro aliqua parte deſumptum eſt. Ex Adone ſua omnia decerpſit Noſter, quod etiam fecit Notkerus, ſed die præcedenti. Ceterum in laudato Rufino non reperit Ado, quod Marcus *non multo poſt* (electionem) *martyrio conſummatus ſit*; nam primum falſum eſt, alterum, de martyrio, ut minimùm ſaltem dubium. Videſis in Hiſtoria Chronologica epiſcoporum Hieroſolymitanorum, à Papebrochio præfixa tomo 3 Maii pag. XI. Plura ſuggerunt Baronius & alii ſuo loco recenſenda. *Salome* aliis Martyrologis antiquis prætérita, debetur etiam auctori Romani parvi: *Et Saloma, quæ in Euangelio legitur.* *Salome.* *Maria* prænomen ei alicubi tribuitur, at nuſquam, quod ego ſciam, ita apud antiquos appellata legitur. Eam ex Romano parvo tranſtulit Viennenſis, Noſter ea ſolum expunxit, quæ ad eam proprie non pertinebant; nempe, *cum reliquis ſanctis feminis*; cetera omnia plane Adoniana ſunt. Videantur Euangeliſtæ, præſertim Matthæus capitibus 15 & 16, & quæ jam nunc in Actis deducta ſunt occaſione Mariæ Cleophæ ad IX Aprilis. Ultima claſſis Hiſpanica & propria Uſuardo eſt. De nominum variatione jam ſuperius ſatis ſuperque diximus. *Nunilonis & Alodiæ.* Tu vitam & Acta illuſtrium Virginum egregie deſcripta invenies apud Eulogium lib. 2 Memorialis cap. 7. Vide præterea quæ ab Ambroſio Morali circa earum paſſionem uberius diſcuſſa ſunt & annotata in ſcholiis ad Eulogium, quæ habes tomo 4 Hiſpaniæ illuſtratæ pag. 285.

AUCTARIA.

TORNACEN. In tribus primis annuntiationibus purus eſt, in quarta plane deficit.

ROSWEYD In toto textu purus eſt, ſed in fine adjungit: *In Neapoli, ſanctis Feſti & Modeſti martyrum & aliorum* CCLXXI. *Feſti & Modeſti.* Vide Hieronymiana, die præcedenti *Ravenna, ſancti Severi epiſcopi confeſſoris.* *Severi.* Vide hic infrà EDITIONEM LUBECO-COL. GREVEN. & MOLAN. Item Auctaria 1 Februarii.

POLSANEN. In prima purus, in ſecunda deſunt omnia poſt *doctiſſimi viri.* In tertia etiam purus eſt, deeſt quarta.

MUNERAT. In textu non omnino purus eſt, & in fine ſubdit: *In Galliis civitate Rothomago, natalis ſancti Melloni, qui ejuſdem urbis primus eccleſiam archiepiſcopus rexit, ibidemque ſepultus glorioſiſſime quievit.* *Melloni.* Qualia occaſione hujus Sancti à nonnullis Hiſpanis ſcriptoribus conficta fuerint, diſces ex Card Aguirrio relato in Reſp. Papebrochii art. XVIII num. 37.

CENTULEN. *Jeroſolimis, beati Marci, qui primus Jeroſolimis ex gentibus, poſt epiſcopos ex circumciſione, ſacerdotium tenuit illius eccleſiæ. Apud Adrianopolim Traciæ, ſanctorum Philippi epiſcopi, Euſebii & Hermetis. In civitate Oſca, ſanctarum virginum Nunilonis & Heladiæ, quæ Daciana perſecutione* [videantur Acta ipſa] *pro fide Chriſti paſſæ ſunt. Item, ſancta Salome, quæ in Euangelio legitur circa Domini ſepulturam ſolicita.* *Textus contractus.*

BRUXELLEN. Incipit: *Maria Jacobi & Maria Salome, matertera nimi Domini noſtri Jeſu Chriſti. Quæ, ut in Euangelio legitur, circa ejuſdem Domini Jeſu ſepulturam ſollicitam curam gerebant.* *Mariæ Jac. Mariæ Sal.* *Apud Coloniam Agrippinam, paſſio beatæ Cordulæ virginis & martyris.* *Cordulæ.* *Apud Andronopolim Traciæ* &c. *Jeroſolimis, natale ſancti Marci epiſcopi, clariſſimi & doctiſſimi viri* &c. *In civitate Oſtia* [Oſtia] *natale beati Aſterii presbyteri.* *De Aſterio.* *De quo in paſſione Calixti Papæ legitur: quod pro eo, quod ipſe corpus ejuſdem Calixti Papæ ſepeliſſet, Alexander imperator juſſit ipſum per pontem præcipitari, & ſic martyrii palmam adeptus eſt. Apud eamdem Oſtiam civitatem* [patet error] *natale ſanctarum virginum Nunilodiæ & Elodiæ. Quæ pro confeſſione* &c. *Item Valerii epiſcopi & martyris.* *Valerii.* *Apud Lugdunum, depoſitio ſancti Viatoris confeſſoris, lectoris, comitis & miniſtri beati Juſti Lugdunenſis epiſcopi.* *Viatoris.* De hoc & Aſterio vide die præcedenti. *Et Mellonis confeſſoris, Rothomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi.* *Mellonis.*

HAGENOYEN. Errat in ipſo principio, dum pro *Salome* ſcribit, *Maria Magdalena*, multaquè ibi commiſcet alibi trituranda In Adrianopolitanis purus eſt. *In Jheroſolyma, natale ſancti Marci epiſcopi & martyris, qui primus ex gentibus* &c. *In Britannia, ſancti Mellonis epiſcopi & confeſſoris.* *Mellonii.* *In civitate Oſca, natale ſanctarum virginum Mymdemis, Mymiliont & Elodiæ. Quæ pro confeſſione Chriſti* &c. pure. *Ipſo die, ſanctæ Cordulæ virginis cum aliis pluribus, quæ fuerunt de conſortio undecim milium Virginum.* *Cordulæ & ſociarum.* *Quæ fuerunt perterritæ timore mortis & latuerunt per noctem in navibus; ubi* [autem] *viderunt alias Virgines glorioſas cœlum conſcendere, ſponte ſequenti die carnificibus ſe tradiderunt; quæ cum aliis Virginibus ſepeliri non poterant, & ideo illæ non requieſcunt in eccleſia Hoſpitaliorum, ubi plura per merita earum facta ſunt miracula. Apud Ravennam civitatem, depoſitio ſancti Severi epiſcopi,* *De Severo.*

qui dicitur fuiſſe faber, & per baculum ſuum florentem electus eſt epiſcopus. Qui ſcientiam regendi ſubditos è Domino recepit, bene rexit, miracula fecit, & vivus, ſicut Johannes Evangeliſta, ſepulchrum introivit & obiit. Vide ROSWEYD ſupra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Severi epi-*
Severi. *ſcopi. Cordulæ virginis. Philippi epiſcopi & mar-*
Cordulæ. *tyris cum ſociis. Mariæ Salome. Marci epiſcopi Hieroſolymitani.*

BIGOTIAN. ſignatus D 9. *Ipſa die, tranſlatio*
Mellonis. *ſancti Mellonis, archiepiſcopi Rotomagenſis.*

REG. SUECIÆ ſub num. 428. *Civitate Roto-*
De Mellone. *mago, depoſitio ſancti Mellonis epiſcopi & confeſſoris. Qui ejuſdem urbis primus eccleſiam archiepiſcopus rexit, ibique ſepultus glorioſo fine quievit.*

In VATICANO ſignato num. 5949. Deſunt annuntiationes duæ ultimæ. In fine adjicitur: *Benevento, natale ſancti Caſſii epiſcopi in ſancta So-*
Caſſii. *phia.* Quis hic ſit Caſſius, poſtea quæretur.

ALTEMPS. *Item paſſio Valerii, Lingonicæ urbis*
Valerii. *archidiaconi, qui, Wandalis Galliam invadentibus, glorioſo martyrio pro Chriſti nomine coronatus eſt.*

FLORENTIN. Primo loco: *In partibus Tuſciæ,*
Donati. *apud Feſulas in territorio Florentino, ſancti Donati, Scoti, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, qui virtutibus & miraculis* [clarus,] *quievit in Domino, & ſepultus* [eſt] *in baſilica prædicta urbis. Item, ſancti*
Mellonii. *Mellonis Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi & confeſſoris.*

DIVIONEN. S. Benigni. *In territorio Lingonicæ*
Valerii. *civitatis, ſancti Valerii archidiaconi & martyris.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *In pago Catelaunenſi, ſancti Lupentii martyris.*
Lupentii.

EDITIO LUBECO-COL. *Coloniæ Agrippinæ,*
De Cordula. *paſſio ſanctæ Cordulæ, reginæ, virginis & martyris, una de undecim milibus Virginum. Quæ videns atrociſſimam ſtragem ſuarum ſodalium, timore perterrita, in navi ſe nocte illa abſcondit, ſed in craſtinum ſe ſponte morti offerens, martyrii coronam*
Vigilia *accepit. Item vigilia beati Severini, archiepiſcopi*
Severini. *& confeſſoris.* In Adrianopolitanis & in Marco
De Severo. ſatis pura eſt. *Ravennæ, ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris. Hic ex lanifico opere per oſtenſionem columbæ in epiſcopum ab univerſo clero & populo aſſumptus eſt. Quod videntes uxor ejus Vincentia & filia ejus Innocentia, monaſterium ingreſſæ, dedicaverunt & ipſæ ſe Domino. Ipſe vir ſanctus, prænoſcens obitum ſuum, ſanctis miſteriis celebratis & populis expulſis de eccleſia, acceſſit ad ſepulcrum uxoris & filiæ, & lapide per ſe revoluto, dixit ad eas: Præcipite Domini vocor, date mihi locum vobiſcum dormiendi, illis autem ſibi locum dantibus, vivus intravit moriturus. Item, ſancta Maria Sa-*
De Salome. *lome. Quam Evangelio legitur, cum reliquis feminis circa Domini ſepulturam fuiſſe ſollicita. Ab urbe autem Romana veniens in Campaniam, civitatem Merulanam* [Verulanam] *migravit ad Chriſtum, & ibidem ſub quodam ſpecu accepit ſepulcrum. Cujus corpus è Jacob filio ſuo revelatur & honorifice ad prædictam civitatem transfertur. In civitate Oſtia, ſanctarum virginum & martyrum Miveloniſ & Helodiæ. Quæ pro confeſſione* &c. cum textu Uſuardino ſatis pure.

GREVEN. *In pago Ambianenſi, beati Gratiani* *Gratiani.*
martyris. Leogatii martyris. Ebidii epiſcopi & mar- *Leogatii.*
tyris. In Galliis civitate Rothomagenſi, ſancti Mel- *Ebidii.*
loni epiſcopi, qui è ſancto Stephano Papa & mar- *Melloni.*
tyre primus illi urbi ordinatus antiſtes, glorioſe ibidem fine quievit. Ipſo die, ſecundum alias vero
Kalend. Februarii, Ravennæ, beati Severi epiſcopi *De Severo.*
& confeſſoris. Qui ex lanario, miraculo columbæ cælitus miſſa in epiſcopum aſſumptus, cum injunctum officium ſtrenue adminiſtraſſet, diemque dormitionis ſuæ preſciret, aperto ſepulchro uxoris & filiæ, ut ſibi locum ſecum quieſcendi concedant, imperat, illiſque locum dantibus, ſepulchrum moriturus in-
travit. Coloniæ Agrippinæ, ſancta Cordula, regina, *De Cordula.*
virginis & martyris. Quæ cum eſſet ex ſocietate undecim millium Virginum, exterrita ſtrage ſodalium, in navi ſe abſcondit, ſed mane facto ſponte ſe offerens, martyrii coronam accepit.

MOLAN. Poſt *Hermetis*, aliis litteris textui *De Phil. & ſo.*
inſerit: *Qui perſecutione ſæviente, Chriſtianorum eccleſias claudere & ſpoliare, juſſu imperatoris Juliani, per iniquos præſides contendebant, & ob hoc per Beſſum præſidem, nec non & Juſtinum multis tormentis afficiebantur, hoc eſt carceribus, vinculis, flagellis, ad ultimum vero flammarum incendio, ſed Domini virtute roborati, uſque in finem in confeſſione nominis ejus perſeveraverunt.* Hæc ex Rabano petita ſunt, intruſo perperam nomine *Juliani*, quod ibi abeſt. In fine: *In Galliis, civitate*
Rothomago, natalis ſancti Meloni, qui ejuſdem *Meloni.*
urbis &c. ex MUNERATO. *Severi epiſcopi & con-* *Severi.*
feſſoris. Eodem die, Cordulæ virginis. Deinde *De Cordula.*
minori charactere; *Quæ cum eſſet ex ſocietate un-*
decim millium &c. ex GREVEN. *Lupentii, Gaba-* *Lupentii.*
litani abbatis & martyris, de quo in Chronic. Greg. Turon. Editiones aliæ idem habent in textu. In fine, de Mellono, ut ſupra. Tum: *In urbe Gabalitana, ſancti Lupentii, abbatis baſilicæ ſancti Privati & martyris. Coloniæ, Cordulæ virginis & mar-*
tyris. Die vigeſima ſecunda, S. Abercii epiſcopi Hie- *Abercii.*
ropolis, qui claruit miraculis tempore Apoſtolorum. Vide Metaphraſtem apud Surium. *In Oeſterhout,*
natalis S. Oelberti martyris. Pauca quæ de hoc *Oelberti.*
Sancto ex traditione ſuperſunt, invenies in Natalibus Sanctorum Belgii hoc die. *Eodem die,*
tranſlatio S. Severi confeſſoris, epiſcopi Ravenna- *Tranſlat.*
tis, cum uxore & filia, ad diœceſim Moguntinam. *Severi.*

X Kal. *Die* 23.

Theodoreti APud Antiochiam Syriæ, natalis ſancti Theodoriti presbiteri, qui perſecutione Juliani impii, poſt equulei pœnam & multos ac duriſſimos cruciatus, etiam lampadibus circa latera appoſitis inflammatus, cum in confeſſione Chriſti perſiſteret, oc-
cisione gladii martyrium conſummavit. In Hiſpaniis, ſanctorum
Servandi & German. Servandi & Germani, qui poſt verbera, ſqualorem carceris, ſitis ac famis injuriam & longiſſimi itineris laborem, noviſſime martyrii ſui curſum, ferro cæſis cervicibus, impleverunt. Ex quibus Germanus

Digitized by Google

manus Emeritæ, Servandus vero Hiſpali conditus eſt. Civitate Colonia, ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris. In pago Pictavenſi, ſancti Benedicti confeſſoris.

Severini. *Benedicti.*

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-majore, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Soli codices Praten. & Antverp maj. habent *Theodoriti*, quam lectionem ex ejus Actis prætulimus, tametſi ceteri antiqui codices ponant *Theodirici*, alii *Theodori* cum Sozomeno, Romanum parvum autem & Ado, *Theodoreti*. Antverp-maj. & Munerat. ſcribunt *presbiteri & martyris*. De *presbiteri*, *Syria* & id genus aliis, ſatis dictum eſt. Praten. ſcribit *dirriſſimos cruciatus*, nos cum reliquis *duriſſimos*. Rurſus Praten. disjungit *etiam*, legens *et jam*; in Antverp maj. eſt *et lampadibus*. Greven. & Molan. *impii Juliani*, pro *Juliani impii*. In Munerat. poſt *Germani* additur, *martyris*; & pro *martyrii ſui*, legitur *martyrii ſocii*. Molan. vero in enumerandis tormentis ſubſtantiva continuat, *ſqualorem*, *carceres*; ceteri, ut in textu. Item pro *Pictavenſi*, ut legunt omnes, corrigit ipſe, *Pictavienſi*.

OBSERVATIO. In toto hodierno laterculo nullam partem habent aut Hieronymiani codices, aut Beda & qui hunc ſequuntur. Prima itaque *Theodoriti* vel *Theodoreti*; *Theodori* vel *Theodorici* memoria petitur ex Romano parvo, his verbis: *Antiochiæ, Theodoreti presbyteri*. Ita enim nomen effert Ado, licet Sozomenus lib. 5 cap. 8 editionis Valeſianæ martyrem noſtrum, ut diximus, *Theodorum* appellet. Acta à teſte oculato graviter deſcripta, Adoni viſa exiſtimo, cum elogium ejus ex ipſis contractum videatur. Citat Acta Mss. ex Cartuſia Amſtelodamenſi Molanus hìc, in quibus paſſionis dies expreſſe ſignatur x *Kal. Novembris*, quemadmodum etiam legunt Mss. aliqua apud nos, ſed & alia aliter, quæ omnia cum editione Mabilionis tomo 4 Analectorum, & Ruinartiana inter ſincera & ſelecta à pag. 658 ſuo tempore accuratius conferentur. De cetero ex Adone ſua omnia tranſumpſit Uſuardus, uti & Notkerus die præcedenti. De *Servando & Germano* primus etiam meminit auctor Romani parvi: *In Hiſpaniis, Servandi & Germani*. Elogium non multis complexus eſt Ado, qui forte Acta aliqua viderit Surianis, ex Lucio Marineo Siculo extractis, non abſimilia. Habemus nos uberiora cum aliis collata, de quibus multa obſervare nec tempus nec locus eſt; videri poſſunt interim quæ notavit Baronius. Noſter textum ſuum integrum hìc etiam ex Adone tranſtulit. Moſander ſic hodie laterculum Adonianum exorditur: *Colonia, depoſitio ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris*. Roſweydus additamentum cenſuit, atque adeo in appendicem rejecit; recte, opinor, cum & à Notkero, fideli utique Adonis deſcriptore, prætermiſſus ſit. De Uſuardo nihil prorſus dubii relinquitur in communi codicum præcipuorum conſpiratione. Feſtivitatem ejus Burdegalæ ſolenniter celebrari ſolitam xxi Octobris, patet ex Auctariis illius diei. Quæ de illuſtriſſimo Sancto ſcripſiſſe dicitur Fortunatus, necdum lucem aſpexere. Acta alia recentioris auctoris a Surio edita ſunt, cum extracto ex Gregorio Turonenſi, atque item hiſtoria tranſlationis; alia apud nos exſtant Mss. cum prioribus alibi illuſtranda. Videatur iterum Baronii Notatio. A Wandelberto ſolus hodie Severinus celebratur hiſce verſiculis:

Theodoreti. *Servandi & Germani* *Severini.*

Severine, tuos decimo ſacer inde Colonos
Inſpectas, primi radians de culmine templi.

Sequitur partus ultimus, iſque itidem plane Uſuardinus, *Benedictus* nempe Pictavienſis *confeſſor*, quem Caſtellanus in notula marginali aſſerit *Quintiaci* & *Aſinaci* cultum ſub titulo *epiſcopi*, qui & in Auctariis ei tribuitur. Legit Caſtellanus in verſione ſua Gallica, Pictavorum more, *Bonuzet*, ſed mavult Motherius vindicare ſolitam hujus linguæ inflexionem, *Benoiſt*. Siqua ejus Acta aut geſta memoriæ prodita ſint, ſuo tempore producentur. Nihil ego hactenus reperi obſervatione dignum. Quod ipſum Sauſſayus prædicet, *gratia privilegiis perornatum*, id ita Benedicto huic noſtro quadrare intelligis, ut de Sanctis omnibus cujuſcumque aut ſexus aut ordinis pronuntiari mereatur.

Benedicti.

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima & duabus ultimis ſatis purus, ſecundâ, de Servando & Germano, plane caret.

ROSWEYD. In textu non omnino purus, poſt *Severini* addit, *archiepiſcopi & confeſſoris. Qui in hora tranſitus ſancti Martini, cum poſt Matutinum, loca ſancta cum clericis ſuis circuiret, audivit pſallentium chorum in ſuperius.* Superaddit in fine: *In Cæſarea Cappadociæ, Severi epiſcopi & confeſſoris.* In Hieronymianis repe-

De Severin. *Severi.*

reperitur aliquis *Sureſius*, ſed *martyr*, ni fallor, dicendus is erit, non *epiſcopus*.

Romani. Pulsanen. In duabus primis expungit elogia. In tertia purus eſt. Tum: *Rotomagum, depoſitio ſancti Romani archiepiſcopi & confeſſoris.*

Antverp. Max-Lubec. & Ughellian. In textu fere puri, omittunt ultimam.

Severini. Antverp-max. Ultrajyect. Leyden. Alberg. & Danic. Omnes ſcribunt, *Theodori*. In duabus primis puri ſunt; tertiam ſic formant: *Civitate Colonia, quæ Agrippina dicitur, natale ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris. Qui in tranſitu beati Martini, voces audire meruit pſallentium angelorum.* Deeſt hic etiam annuntiatio ultima, ut in Pulsanensi &c.

Lovanien. Com proxime citatis omnino conveniret, ſi non careret elogio duorum martyrum Hiſpanorum Servandi & Germani.

Domitii. Gratiani. Centolen. *Apud Antiochiam Syriæ, ſancti Theoderici presbyteri, qui perſecutione Juliani, occiſione gladii martyrium conſummavit. In Hiſpania, ſanctorum Servandi & Germani martyrum. In Pago Pictavienſi, ſancti Benedicti confeſſoris. Civitate Colonia, ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris. Ambianis civitate, ſancti Domitii confeſſoris. In territorio ejuſdem civitatis, ſancti Gratiani martyris, ad cujus ſanctitatem comprobandam, Dominus quot annis arborem Corilum ſub unius noctis ſpatio facit frondere, florere & nuces producere.*

Severini. De Theodor. Bruxellen. Incipit: *Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio ſancti Severini, ejuſdem civitatis archiepiſcopi. Qui tranſitum beati Martini Turonenſis mox cognovit, & una cum ſuo archidiacono tunc audire meruit voces in cælo pſallentium angelorum. Apud Antiochiam Syriæ, natale ſancti Theodori presbyteri. Qui perſecutione impii Juliani apoſtatæ, poſt eculei pœnam, ac multos & durisſimos cruciatus, etiam lampadibus circa latera appoſitis inflammatus eſt. Sed cum angelorum aſpectu territi ruiſſent in faciem miniſtri, credentes Chriſto, juſſit eos Julianus impius pelago immergi. Quibus beatus Theodorus ait: Præcedite, fratres, ego vero ſuperans inimicum, ſequar ad Dominum, ſicque ipſe in confeſſione Chriſti immobilis perſiſtens decollatus eſt.* Vide Adonem. Io Servando & Germano purus eſt. Tum: *Et alibi ſancti Longini. Item, Oda vidua, filia ducis Lotharingiæ ac conjugis relicta Lamberti comitis, noſtri fundatoris. Quæ viro ſuo in tranſlatione corporis beatæ Gudulæ, & inſtitutione Collegii hujus eccleſiæ, tam conſilio quam auxilio, fidelis coadjutrix fuit. Eodem die, ſancti Romani archiepiſcopi & confeſſoris. Et tranſlatio ſancti Theodori abbatis.* De Benedicto Pictavienſi, oihil.

Longini. Oda. Romani. Tranſlat. Theodori.

De Severino. Hagenoyen. In prima & ſecunda noonihil interpolatus, ſic habet tertiam: *Civitate Colonia, quæ Agrippina dicitur, natale ſancti Severini epiſcopi & confeſſoris ejuſdem civitatis. Qui ſub tempore Arrianæ perſecutionis, eccleſiam eamdem optime rexit, & a Deo ipſe refertur inſtitutus fuiſſe. Qui in epiſcopatu ſuo peregrinam legitur duxiſſe vitam, & cum quodam tempore eccleſias more ſolito cum clericis ſuis circuiret, in tranſitu ſancti Martini voces audire meruit pſallentium angelorum.* Deeſt hic annuntiatio ultima ad diem ſequentem, pro hujus codicis auctoritate, tranſlata.

Aquicinct. Io fine recentiori manu: *Eodem die, ſancti Leotadii, epiſcopi & confeſſoris.*

Leotadii. Victorin. Reg. Suec. ſignatus num. 130 & Codex D. du Cheval ſignatus litt. C. *Eodem die, ſancti Leothadii epiſcopi & confeſſoris.* *Leotadii.*

Gratiani. Daveron. *Feſtivitas beati Gratiani martyris.* De Severino & Benedicto pure.

Domitii. Gratiani. Ambianen. *Ambianis civitate, natale ſancti Domitii confeſſoris, magnarum virtutum viri. In territorio ejuſdem civitatis, ſancti Gratiani mart.*

Severini. Oda. Matric-Cartus-Ultraject. *Severini epiſcopi Colonienſis. Oda vidua. Theoderici presbyteri & martyris. Servandi & Germani martyrum.*

Leotadii. Cluniacen. *Eodem die, Leotadii epiſcopi & confeſſoris.* Sæpius hoc die recurrit.

Gratiani. Camberien. & Reg. Suec. ſub num. 428. *In pago Ambianenſi, beati Gratiani martyris.*

In Vatican. ſignato num. 5949. Deſunt annuntiatiooes Severini & Benedicti.

Ethelfledæ. Leotadii. Altemps. *Eodem die, ſanctæ Ethelfleda regina. Et ſancti Leotadii epiſcopi & confeſſoris Cantuarienſis.* Vide Martyrologium Caſtellani.

Romani. Domitiani. Florentin. *Item ſancti Romani archiepiſcopi.* Tum Strozzian. *In territorio Ambianenſium, ſancti Domitii epiſcopi & confeſſoris.*

Leothadii. Castri Karoli. Scribit cum ſuperioribus: *Sancti Leothadii epiſcopi & confeſſoris.*

Remens. SS. Timothei & Apoll. *In pago Pictavenſi, ſancti Benedicti epiſcopi & confeſſoris.*

Longa de Severino hiſtoria. Editio Lubeco-Col. *Civitate Colonia, quæ Agrippina dicitur, tranſitus ſanctiſſimi patris & protectoris noſtri Severini, ejuſdem urbis archiepiſcopi & confeſſoris, magnæ auctoritatis & ſanctitatis viri. Hic ex Aquitania, civitate Burdegala bone, his parentibus ſecundum ſeculi felicitatem, ac nobilibus progenitus; liberalibus litteris ſufficienter eruditus, primo apud Senonas epiſcopus ordinatus, poſtea, ut ſibi a Domino per angelum prædictum fuerat, apud Coloniam Agrippinam IV. Idus Maii archiepiſcopus ordinatus* [eſt.] *Cujus Catholica fide & maximo ſudore ac ſana doctrina Colonienſium, Burdegalenſium, Tongerenſium vicinorumque eccleſiæ, ab infeſtatione Arrianæ hæreſeos, tempore ſancti Damaſi Papæ, Theodoſii & Valentiniani imperatorum defenſæ ſunt, multas ideo Arrianorum & malorum perpeſſus inſidias. Et quanti fuerit meriti apud Deum, coruſcantia miracula proteſtantur. Qui ad inſtar beati Jacob Patriarchæ, ſtans in oratione nocte, vidit ſcalam auream uſque ad cælum tendentem & angelos aſcendentes & deſcendentes. In tranſitu beati Martini Turonenſis epiſcopi voces audire meruit pſallentium angelorum. Unum juvenem mortuum legitur ad vitam reſuſcitaſſe. Illius etiam prophetiæ gratia erat, cujuſcumque viderat aſpectum, ejus cognoſcebat & animum. Poſt multa inſignia virtutum ac miraculorum, convocatis fratribus prædixit, ſe mortis debitum ſoluturum & diem ac horam ſui exitus. Unde in Burdegala, in præſentia beati Amandi ejuſdem loci epiſcopi, ac plurium fidelium utriuſque ſexus, poſt datam exhortationem & pacis oſculum, cunctis onuſtus virtutibus migravit a mundo, die, qua ipſe prædixerat, qua Dominus noſter victor a mortuis reſurrexit. Vidit Dominum Jeſum Chriſtum & gloriam ſanctam Dei patris, acceſſerunt angeli & ſuſceperunt animam ejus, ſed relatus eſt Coloniam tertio Non. Octobris & in his diebus, ut creditur, decenter locatus: Cujus ſepulcrum divinis creberrime illuſtratur miraculis, ut ejus vita geſta teſtantur.* Habes hîc vulgatorum Actorum, ſuo tempore expendendorum, compendium. *Item tranſlatio beati Materni, Colonienſis primi, Treverenſis tertii, & Tongrenſis etiam primi archiepiſcopi & confeſſoris. Cujus corpus ad vitandam ſeditionem populorum harum trium eccleſiarum, maturo conſilio expoſitum fuerat Coloniæ navigio. Et ecce navis illa ſine humano guber-* *Tranſlat. Materni.*

gubernatore in medio Reni poſita, cæleſti agitata remigio, contra curſum aquæ verſus Treverim aſcendebat. Et hæc accurate examinanda erunt ad XIV Septembris. De Theodorico Antiocheno videantur dicta ſuperius in BRUXELLENSI, cum quibus editio hæc fere convenit. In Servando & Germano, pura eſt: item in Benedicto. Tum: *Romani. Gratiani. Eodicii.* *Eodem die, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris. In pago Ambianenſi, beati Gratiani martyris. Viennæ, ſancti Eodicii epiſcopi.*

BELIN. In toto textu ſatis purus eſt, ſed penultimo loco interſerit: *Ipſo die, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris.* Et in fine: *In territorio Ambianenſium, ſancti Domitii epiſcopi & confeſſoris.* Altera editio adhuc ſuperaddit: *In civitate Rothomagenſi, depoſitio ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris.* Vide infra auctarium MOLAN.

GREVEN. *Nota, prædictus beatus Severinus ex* *De Severin.* *Aquitania nobili proſapia ortus, litteris liberalibus ſufficienter inſtructus, primo Seanum, deinde, ut ſibi per angelum prædictum fuerat, Colonienſis eccleſiæ antiſtes factus, ſua induſtria, Catholica fide & doctrina ſana, magno licet labore, Colonienſem, Tungrenſem, Burdegalenſem, finitimaſque eis eccleſias ab infeſtatione Arrianæ hæreſeos, tempore Damaſi Papæ, defendit. Ipſe concentus angelorum audire & qui animam beati Martini Turonenſis in cælum deferrent, per ſpiritum agnoſcere meruit. Tandem vita & miraculis (inter quæ mortuum ſuſcitaſſe legitur) clarus, quievit in pace; Colonienſis eccleſiæ patronus præcelſerque ſingulariſſimus, multis uſque hodie miraculis coruſcans.* *Longini. Severi & ſ.* *Longini martyris. Apud Adrianopolim, ſanctorum Severi & Dorothei. In Cæſarea Cappadociæ, ſancti Severi epiſcopi.* *Severi ep.* *Romani.* *Civitate Rothomagenſi, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris. Qui tempore Clodovei, præfata eccleſiæ præſidens, inter alia mira opera, vaſculum criſmatis, caſu confractum, oratione integrum reddidit, moxque criſma ſacrum guttatim in idem vaſculum ſe recepit. Viennæ, ſancti Eodici epiſcopi & confeſſoris.* *Eodici.* De translatione Materni, vide jam dicta. In fine: *Ethelfredæ.* *Ethelfreda regina.*

MOLAN. Aliis litteris de Severino textui adjungit: *De Severin.* *ſanctiſſimi protectoris noſtri. Cujus Catholica fide, maximoque ſudore, ac ſana doctrina Colonienſium, Burdegalenſium, Tungrenſium, vicinorumque eccleſiæ ab infeſtatione Arrianæ hæreſis ſunt defenſæ: qui & in tranſitu beati Martini audire meruit voces pſallentium angelorum.* In fine: *In territorio Ambianenſium, ſancti Domitii epiſcopi & confeſſoris.* *Domitii.* *Ipſo die, ſancti Romani epiſcopi & confeſſoris,* *Romani.* *in civitate Rothomagenſi, cujus vita miraculis clarens, & mors precioſa in domo Domini quotidie demonſtratur. Apud Mantuam, depoſitio ſancti Joannis Boni, confeſſoris, Ordinis fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini, cujus vita ſanctitatis & miraculorum gloria illuſtris fuit.* *Joan. Boni.* *In territorio Ambianenſium, ſancti Gratiani glorioſi martyris.* *Gratiani.* *Eodem die, Oda vidua, amita ſancti Huberti, in villa Anaria ſuper fluvium Moſa.* *Oda.* Editiones aliæ, de Severino, Domitio, Gratiano, Romano, & Oda, cum prima ſenſu conveniunt. Tum: *Helnone, reſtitutio corporis ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.* *Reſtitut. corp. Amand.* De Amandi tranſlatione, elevatione &c. Vide diem VI Febr p. 842 & à p. 889. Demum typis minoribus de Joanne Bono eadem habet quæ ſupra.

XI *Kal.* *Die* 24.

IN Venuſia civitate Apuliæ, natalis ſanctorum Felicis epiſcopi *Felicis & ſociorum.* Audacti & Januarii presbiterorum, Fortunati & Septimi lectorum, qui temporibus Diocletiani, multis diu vinculis & carceribus macerati in Africa & in Sicilia, tandem in occiſione gladii conſummati ſunt. Felix quinquageſimo ſexto annorum virgo obiit. *Martini.* Vertavo monaſterio, ſancti Martini abbatis.

Ex *Herinien. Antverp-majore, Roſweyd. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Molan. more ſuo ſcribit *Falicis*; Roſweyd. *Appulia*, omitto alias hujuſmodi minutias. Antverp-maj. legit, *ſanctorum martyrum Felicis* &c. & ante *occiſione*, deeſt particula *in*. Maxima varietas eſt in ultimo elogii membro. Roſweyd. Greven. & Molan. legunt: *Felix quinquageſimo ſexto anno virgo obiit*, atque ea nitidior videtur ſcribendi ratio. Nihilominus aliam, tametſi magis impropriam prætulimus, *quinquageſimo ſexto annorum*, cum Herinien. Antverp-maj. & Pratenſi codice, quod ea ad Adonem magis accedat, in quo melius & rectius legitur: *quinquaginta ſex annorum.* Solus Antverp-maj. bene legit *Vertavo*, Herinien. & Roſweyd. *Vertao*; Greven. & Molan. *Vercano*, alii *Vertano* &c. In apographo noſtro Pratenſi tertio loco adjungitur: *In Britannia, ſancti Maglorii epiſcopi & confeſſoris.* Tornacen. habet: *Eodem die, ſancti Maglorii epiſcopi & confeſſoris.* Alia phraſi eumdem ponit Muneratus, ut infra dicam. At ex reliquis fere omnibus codicibus ſatis evincitur, Maglorium ab Uſuardo conſignatum non eſſe.

OBSERVATIO. De variis ſanctis Felicibus jam non ſemel egimus, non ſemel quæ *Felicis & ſociorum.* circa eos dubia occurrebant, diſſolvere conati fuimus. Hic, quo de nunc ſermo eſt, jam ad XXX Auguſti in Obſervationibus noſtris recurrit, eo die à Beda diſerte conſignatus; melius ſane quam à Rabano XXIX Auguſti, & melius etiam quam à Romano parvo, Adone, & horum ſequacibus huc tranſlatus fuerit. Hæc ſunt hodie Romani

parvi

parvi verba: *Venuſia, Felicis epiſcopi Tubzocenſis, & Audactis & Januarii presbyterorum, & Fortunatiani & Septimi lectorum.* Eadem prorſus ſociorum nomina, eamdem ſedis epiſcopalis appellationem ſervat Ado, quamvis elogium plane deſcribat ex Beda, qui tamen pro *Audactis*, legit *Audacti*, & *Septimini* pro *Septimi*: quodque notandum eſt maxime, ubi Beda ſolam diſtantiam Tubzocam inter & Carthaginem in elogio ſubnectit, Viennenſis ea prætermittens, de ſuo inſerit: *Sunt autem honorifice ſepulti inter Carthaginem & Uticam*, quæ Actis ſancti Felicis conformia omnino non ſunt. Ad Uſuardum quod attinet, is brevius ſuum encomium, præteritâ illâ circumſtantiâ, totum ex præfato Adone contraxit, quemadmodum & Notkerus, hìc denuo ſignatas Kalendas uno die prævertens. Porro circa horum pugilum martyrii diem, ſociorum vera nomina, eorum palæſtram, circa tempus, circa Felicis epiſcopatum & id genus alia, plurima occurrunt intricata & controverſa, fuſe ſuo loco expendenda, de quibus videri interim poſſunt Baronius, tum in hodierna Notatione modice emendanda, tum in Annalibus tomo 2 anno CCCII à num. 118, unde Janningus noſter, Romæ exiſtens MDCXCVIII, rogatu Card. Coloredi lectiones accepit formandas & diſpoſuit ad uſum eccleſiæ Venuſinæ, anno proxime ſequenti approbatas ibidem & editas. Item Ruinartius in Actis ſinceris & ſelectis à pag. 374, & Tillemontius tomo 5 à pag. 202. Acta ipſa ſane præclara uſque adeo eruditis placuere, ut poſt Surium & Baronium ea rurſum evulgaverint, & emendatiora reddere conati ſint Lucas Acherius Spicilegii ſui tomo 12 pag. 634, & Stephanus Baluzius tomo 2 Miſcellaneorum pag. 77. Quin & Oxoniæ recuſa dicuntur anno MDCLXXX. Adde brevem Caſtellani notulam. Quæ omnia conferenda erunt cum pluribus aliis Mss. ex variis bibliothecis apud nos collectis, ut ſuo loco copioſe præſtabimus. Satis hìc ſit, ſumma rerum capita ex inſtituto noſtro curſim delibaſſe.

Martini. *Martinus Vertavenſis* nullum Uſuardo antiquiorem auctorem habet, ſed ab eo vere conſignatum, ex codicibus noſtris plane liquet. Baronii Notatio Martinum hunc confundit cum altero Martino Sanctonenſi, relato ab Adone, non V Idus, ſed VII Idus Decembris, quo die videnda Caſtellani obſervatio, uti & hodierna; utraque Martinos plures accurate diſtinguens. Hujus Vertavenſis vitam editam invenio tomo I Actorum Ordinis ſancti Benedicti à pag. 371, quam ſequitur miraculorum liber, ejuſdem veroſimiliter auctoris, ubi & in appendice, altera vita & miraculorum relatio ſuperadditur. Utrobique refertur ad annum circiter ſexcenteſimum: unde mirum, Acta ejus iis annumerari, quæ ſubdititia cenſentur, tamquam eorum Sanctorum, qui ante ſanctum Benedictum deceſſerint. Porro laudatus Caſtellanus in Martyrologii ſui univerſalis interiori margine litteris Romanis notat annum obitus circiter DCCLXXXIX, in quo à Mabilionis ſententia longe recedit, vocatque in ora extima Gallicè *Saint Martin-le-ſeul*, veluti per characteriſticam ab aliis Martinis diſcretivam. Acta penes nos Mss. ſunt & varia, quæ cum præcitatis ſuo tempore recenſeri poterunt & illuſtrari. *Maglorium* ad Uſuardi textum nequaquam ſpectare, ſupra in Variantibus abunde oſtendimus. Wandelbertus hodie memorat *quadragenos ſexque triumpho, Roma militia & ſancto certamine claros*, qui ad diem ſequentem pertinent.

AUCTARIA.

PRATEN. & TORNACEN. Utriuſque exceſſum ſuperius abunde recitavimus.

PULSANEN. In prima annuntiatione utcumque purus, ſecunda omnino caret; quod huic codici inſolitum non eſt

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Omnes deficiunt in ultima parte elogii ſancti Felicis & ſociorum, qua primi ætas indicatur; omnes in fine adjiciunt: *Item ſancti Vitalis*; vel ut habet ULTRA-
Vitalis. JECT. *Item natale ſancti Vitalis.* Puto ex Hieronymianis acceptum eſſe; non enim veroſimile eſt, hìc indicari Vitalem Felicis ſocium, qui in Actis memoratur.

MUNERAT. In textu non omnino purus, addit in fine: *Ipſo die in Britannia, tranſitus beati*
Maglorii. *Maglorii epiſcopi & confeſſoris.* Ita editio prima; aſt in altera ſubjungitur: *Cujus corpus honoratur & colitur in cœnobio divi Maglorii, civitate Pariſius.*

CENTULEN. *Apud Apuliam, civitate Venuſia, ſancti Felicis epiſcopi Tubezenſis, & Audacis & Januarii dyaconorum, & Fortunati & Septimi lectorum, qui in occiſione gladii conſummati ſunt. Pariſius, ſancti Maglorii epiſcopi & confeſſoris.* *Maglorii.*

BRUXELLEN. Huc refert Africanos martyres, de quibus egimus XVI Octobris. Ita habet: *Apud Africam, natale ſanctorum martyrum Marciani & Saturiani cum duobus fratribus eorum. Qui tempore Wandalicæ perſecutionis ſub Gen-* *Marciani & ſocior.* *ſerico rege Arriano, pro conſtantia fidei Catholicæ, primum nodoſis fuſtibus caſi, & uſque ad oſſa laniati ſunt, & cum multo tempore talia paterentur, ſequenti die ſemper incolumes reddebantur: noviſſime autem in exilii relegatione, vinctis pedibus poſt terga currentium quadrigarum, inter ſpinoſa loca ſilvarum, pariter juſſi ſunt interire, & currentibus indomitis equis, orando & pſallendo pias animas emiſerunt. Paſſa eſt etiam cum eis egregia Chriſti ancilla Maxima virgo, quæ tandem ſua libertati dimiſſâ, poſtmodum mater multarum virginum Dei effecta, in confeſſione veritatis glorioſa conſenuit. Apud Andronopolim, natale ſanctorum Severi & Dorothei martyrum.* Vi- *Severi & Dorothei.*
de Hieronymiana, die præcedenti. *Item in Nemeſia*, pro *Venuſia*, *civitate Apuliæ* &c. ſatis

pure,

Google

pure uſque ad: *Quorum Felix quinquaginta ſex annorum, virgo & martyr, duplicem coronam adeptus eſt. Apud Nicomediam, paſſio ſanctorum Felicis, Paperia & Flaviani.* Vide hic rurſus Hierooymiana. *Vertano monaſterio, depoſitio ſancti Martini abbatis. Eodem die, depoſitio ſancti Maglorii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Vitalis.* Vide dicta ſuperius. *Felicis, Paperia &c. Maglorii. Vitalis.*

HAGENOYEN. In prima non omnino purus, ſecundo loco memorat: *Apud Palaeſtinam, natale ſancti Hilarionis monachi & heremita, diſcipuli ſancti Antonii magni, qui ſpiritu prophetia claruit & multas ab infidelibus perſecutiones paſſus eſt, & tandem plenus bonis operibus migravit ad Dominum in pace. Cujus vitam beatus Jeronymus in Vita Patrum deſcribit.* Vide ſupra XXI Octobris. Hujus codicis auctor ſatis pro arbitrio Sanctos huc illuc tranſponit. En exemplum aliud ex XXIII Octobris: *In pago Pictavienſi, ſancti Benedicti confeſſoris.* Rurſus: *In territorio Ambianenſi, ſancti Domicii, epiſcopi & confeſſoris. Vertago monaſterio, ſancti Martini abbatis. Item, ſancti Vitalis martyris.* *De Hilarion. Benedicti. Domicii. Vitalis.*

AQUICINCT. In fine addit: *Item ſancti Vitalis. In pago Turonico, Lucas caſtro, ſancti Senoch confeſſoris atque abbatis.* *Vitalis. Senoch.*

DAVERONRN. Poſt *Martini*, ſubdit: *Item, ſancti Vitalis. Lucas caſtro, ſancti Senoch confeſſoris.* *De iiſdem.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECTIN. *Energiſti, epiſcopi & martyris. Maglorii epiſcopi & confeſſoris. Martini abbatis & confeſſoris. Felicis epiſcopi & martyris cum ſociis.* *Energiſti. Maglorii.*

BIGOTIAN. ſignatus D 9. *ſancti Fromundi martyris.* Caſtellanus vocat *Fromundum.* *Fromundi.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. C. *Ipſo die, ſancti Amandi confeſſoris. Luciani, Marciani & Flori.* De his XXVI Octobris. *Amandi. Lucian. &c.*

In VATICAN, ſub num. 5949 Deeſt *Martini.*

ALTEMPS. *In pago Bitaricenſi, ſancti Dulcardi confeſſoris. Item ſancti Fromundi martyris.* *Dulcardi. Fromundi.*

FLORENTIN. Primo loco: *In Florentino territorio, in Thuſcia, paſſio ſancti Creſcii martyris & ſociorum ejus. Qui anno Domini* CCXLVIII [potius ſequenti] *ſub perſecutione Decii tyranni paſſi ſunt in loco, qui dicitur Vallis cava, ubi in eccleſia ſub titulo ſancti Creſcii requieſcunt. Item ſancti Vitalis. Sancti Macrenii* [nomen non recte exprimitur] *epiſcopi & confeſſoris. Item apud ſanctum Marcum, tranſlatio ſanctorum martyrum Senatoris & Viatoris, Caſſiodori & Luca abb.* *Creſcii & ſociorum. Vitalis. Macrenii. Tranſlat. Senator. &c.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Coloniam Agrippinam, natale ſancti Energiſti, ejuſdem civitatis archiepiſcopi & martyris, apud Tongerim civitatem ſagittis interfecti. Hic precibus beati Severini archiepiſcopi, cujus primus archidiaconus fuit, meruit audire in ſublimi voces pſallentium angelorum. Item Colonia, paſſio beati Jacobi epiſcopi Antiocheni & martyris, de conventu ſanctarum undecim millium Virginum.* Jo Felice & ſociis Adonem ferme deſcribit. Tum: *Treveris, ſancti Severini primi epiſcopi & martyris. Item Treveris, ſancti Felicis primi epiſcopi.* In Martino, ſatis pura eſt. Dein: *Nicomedia, paſſio ſanctorum martyrum Vitalis, Papiri & Flaviani. Pariſius, beati Maglorii epiſcopi & confeſſoris. In territorio Turonico, caſtro, quod Lucas dicitur, beati Enoch, abbatis.* Apud alios *Senoch. Eodem die, beata Oda vidua.* *Energiſti. Jacobi. Severini. Felicis. Vitalis. &c. Maglorii. Senoch. Oda.*

BELIN In prima editione ſimilis eſt ANTVERP. & aliis codicibus ſupra. In ſecunda textum purum habet, addit etiam *Vitalis*, & praeterea: *In territorio Turonico, ſancti Senoc confeſſoris. Eodem die, ſancti Maglorii epiſcopi & confeſſoris.* *Vitalis. Senoch. Maglorii.*

GREVEN. *Apud Coloniam Agrippinam, ſancti Energiſti epiſcopi & martyris, qui licet* XVIII *Kal. Octobris paſſus ſit, ejus tamen martyrium hic feſtive recolitur. Apud eamdem urbem, paſſio beati Jacobi Antiocheni epiſcopi & martyris, ex ſocietate undecim millium Virginum. Treveris, beati Severini primi, epiſcopi & martyris. Nichomedia, Severi martyris. In Nicea, natale ſanctorum Vitalis, Felicis, Rogati, Flaviani, Papiri, Victoria. Hierapoli Frigia, ſanctorum Claudiani, Encheris, Juſti, Victoris & Flavini. Ipſo die, vel, ſecundum alios, ſequenti, Bonefacii Papa primi, qui ſedit Roma annis tribus, ſepultuſque, eſt via Salaria juxta corpus beata Felicitatis. Hic conſtituit, ſervum Clericum non fieri, nec obnoxium curia, vel alicui rei.* Haec in Moſandri editione Adoni adſcripta ſunt. Sequitur: *Eracliani epiſcopi. Treveris, ſancti Felicis primi epiſcopi & confeſſoris. In Britannia, tranſitus ſancti Maglorii epiſcopi Dolenſis & confeſſoris. Qui beato Samſoni ſuccedens, cum vita & ſignis clarus haberetur, monetur per angelum, ſolitariam vitam expetere, cumque ſuperne parens nutui, in hoc propoſito multos annos miraculis inclytus exegiſſet, in vigilia Paſcha obitum ſuum imminere angelo nuntiante didicit, atque ab eodem viaticum viſibiliter accepit. Ab illo itaque die uſque in diem vocationis ſua, niſi cauſa inevitabilis interpolaſſet, hunc ſemper in ore verſum repetiit: Unam petii a Domino, hanc requiram &c. In Hibernia, Dalnath epiſcopi & confeſſoris. In territorio Turonico, caſtro Lucas, ſancti Enoch abbatis. Columbani monachi. Eodem die, feſtum beata Oda vidua.* *Energiſti. Jacobi. Severini. Severi. Vitalis &c. Claudiani & ſociorum. Bonifacii. Eracliani. Felicis. Maglorii. Dalnath. Senoch. Columbani. Oda.*

MOLAN. In Maglorio deſcribit MUNERAT. Tum: *Item ſancti Vitalis. In territorio Turonico, ſancti Senoch confeſſoris, in caſtro quod Luchas dicitur. Item, ſancti Energiſti epiſcopi Colonienſis & martyris, archidiaconi & ſucceſſoris ſancti Severini epiſcopi. Hic Tungris natus, martyr fuit & tumulatus* Editiones aliae ſuperaddunt: *Die vigeſima quarta, ſanctorum martyrum Aretha & ſociorum.* *Maglorii. Vitalis. Senoch. Energiſti. Aretha & ſociorum.*

VIII *Kal.* *Die* 25.

ROmae, natalis quadraginta ſex militum, qui ſimul baptizati à Dioniſio Papa, mox jubente Claudio imperatore decollati, ac via Salaria ſepulti, ubi & alii martyres centum viginti unus poſiti ſunt: inter quos fuerunt quatuor milites Chriſti, Theodoſius, Lucius, Marcus & Petrus. Eodem die Petragoricas civitate, ſancti Frontonis, qui Romae à beato Petro epiſcopus ordinatus, cum Georgio *Milit. 46. Theodoſii & ſocior. Frontonis.*

 presbi-

preſbitero, quem per Apoſtoli baculum in itinere ſocium de morte recepit, ad prædictam civitatem veniens, magnam gentis illius multitudinem ad Chriſtum convertit, & multis miraculis clarus, in pace

Criſpini & Criſpiniani. quievit. Apud urbem Sueſſionem, ſanctorum Criſpini & Criſpiniani, qui perſecutione Diocletiani, poſt immania tormenta ſibi illata, gladio trucidati, coronam martyrii conſecuti ſunt. Civitate Florentia,

Miniatis. paſſio beati Miniatis, ſub Decio principe. Item civitate Gavalis, ſan-

Hilarii. cti Hilarii epiſcopi & confeſſoris.

Puri ſunt *Praten. Antverp.* & *Max-Lubec.* & *Antverpien-maximus.*

VARIA LECTIO. In Antverp. & Max-Lubec. deeſt in principio τὸ *natalis.* Item pro *centum viginti unus*, ſolum legunt *centum viginti*, in quo ipſis conſonat Antverp-max. Atque hic pro *Petragoricas*, ſcribit *Petragoritas.* Rurſus idem *Georgio* mutat in *Gregorio*: & cum duobus aliis non *Sueſſionem* ſcribit, ſed *Sueſſionis.* Antverp. & Max-Lubec. legunt, *coronam conſecuti ſunt*, omittentes *martyrii*; & Antverp-max. ſimplicius habet, *gladio trucidati, coronati ſunt.* Demum in Antverp. & Max-Lubec. in ultimæ annuntiationis principio deeſt *Item.* Minutiora neglecta ſunt, ut *Dioniſio, presbitero, Mineatis, Hilari, hylarii* &c.

OBSERVATIO. Prima annuntiatio duplex ſeu compoſita eſt, à Beda ex Actis ſancti Xyſti, ut teſtatur, primitus excepta. Alii S. Laurentii, alii S. Hyppolyti Acta adducunt, ſed de iiſdem loquuntur omnes. Ad primam partem quod attinet, ea etiam & quidem ſola, omiſſis omnibus aliis, memoratur à Romano parvo: *Romæ via Salaria*,

Milit. 46. XLVI *militum, qui baptizati à Dionyſio Papa, jubente Claudio decollati ſunt.* Plura ex laudato Beda & ex ipſis Actis deſumpſit Ado, tum in hac, tum in altera parte, quas Noſter ad ſolitam ſuam brevitatem reduxit. Hieronymiana nihil habent de XLVI, ſed *Maximum* nominant *& milites alios* CXX anonymos, *quorum nomina Deus ſcit.* Rabanus, Ado, Uſuardus & Notkerus numerum ſervant à Beda determinatum CXXI, veroſimiliter quod his adnummeretur *Maximus*, verum quatuor alios ex eadem turma nominatim exprimunt cum hac diverſitate, quod qui à Beda *Theodotus*, is ab omnibus aliis appelletur

Theodoſii & ſocior. *Theodoſius.* Quæ præter hæc dubia ſunt, non indiligenter diſcutit ac ſolvere conatur Florentinius,& nos alibi operoſius examinabimus. *Frontonis* memoria ab Adone primum in ſacras Tabulas relata eſt, totuſque elogii contextus ex iis, ni fallor, Actis deſumptus eſt, quæ Bollandus in Appendice ad tomum primum Januarii, pag. 1085 ex Boſqueto pronuntiat, *à nupero quodam & ridiculo ſcriptore, non ante 40 aut circiter annos, compoſita fuiſſe.*

Frontonis. De Petri Catalogo haud dubium videtur, quin ibi lib. 9 cap. 109, neſcio quis alius *Fronta abbas* cum hoc noſtro confundatur. Multa alia apud Petrum ac apud alios & obſcura & incerta ſunt, ut videſis in Tillemontii commentariis tomo 4 à pag. 501. Ceterum Uſuardi noſtri elogium, merum eſt Adoniani compendium.

Illuſtres illi gemini Sueſſionenſes Martyres ſic à Beda conſignantur: *Sueſſiones, natale*

Criſpini & Criſpinian. *ſanctorum martyrum Criſpini & Criſpiniani.* Florus elogium addidit, Rabanus longiorem hiſtoriam ex eodem, opinor, fonte, ex quo etiam ſua ſed diverſa & breviori phraſi accepit Ado; eam ex hoc magis contraxit Noſter; Notkerus veroſimilius ex Rabano. Celeberrimorum pugilum memoria antiquior eſt in codicibus Hieronymianis: *Gallus, Seſſionis* vel *Seſſonis, Criſpini* & *Criſpiniani*, additis ſociis, qui aliunde divulſi videntur. Quam ætatem Acta redoleant, alibi diſcutiemus. Ea apud Mombritium edita ſunt, à Surio nonnihil contracta, à nobis primigeniæ phraſi reſtituenda, illuſtranda, &, ſi

Miniatis. fieri poteſt, contra recentiores criticos vindicanda. De *Miniate* nihil apud vetuſtiores uſquam reperio, nec ſatis conjicere poſſum, unde cum Uſuardus acceperit: neque enim Acta à Surio vulgata vidiſſe exiſtimandus eſt, qui tam jejune de eo loquitur. Non magis notus apud antiquiores *Hilarius.* Suſpicor tamen Uſuardum codicem aliquem Hieronymianum auctiorem habuiſſe, qualis eſt hodie Corbeienſis, in quo ſolo legitur:

Hilarii. *In Gavalis, depoſitio beati Hilarii epiſcopi & confeſſoris.* Et ſic melius pro pago aut territorio quam pro civitate accipitur. Ceterum inde Noſter haud dubie mutuatus eſt. Vide quæ ad Miniatem notarunt Baronius & Caſtellanus; de Hilario nihil præterea, quod ſciam, memoriæ proditum eſt. Vide notulam Motherii. Wandelbertus, qui pridie de XLVI militibus egerat, hoc die Hilarium ultimo loco celebrat, præmiſſis Criſpino & Criſpiniano; Chryſanto & Daria. Poſtremos duos etiam hodie referunt Rabanus primo

mo loco & ex eo Notkerus, quemadmodum & in Allatii ac Frontònis antiquis Kalendariis collocantur; at Noſter Adonem ſecutus, diſtulit ad 1 Decembris, ut ibi dicemus. Hic Wandelberti verſus ſubjicio:

Octavum Criſpinus habet cum Criſpiniano,
Flammas qui paſſi, ſævum vicere tyrannum.
Gemmas martyrii geminas feſto veneramur eodem* — *Poſſet deleri *feſto*
Chryſantum Dariamque, novo quos munere Chriſti,
Roma nunc vectos tumulis nova Cella venuſtat,
Quam Rheni celſis ſuccedunt æquora ſilvis.* — *Lege *Quà*
Hilarius hic etiam nitet amplo præſul honore.

AUCTARIA.

HEBNIENS. Toto textu puriſſimus, ſubjicit proprium Remenſe *Ipſo die, depoſitio ſancti Celſini presbyteri & confeſſoris.* Vide Caſtellanum. — *Celſini.*

TORNACEN. In prima, tertia & quinta purus, omittit ſecundam & quartam.

ANTVERP-MAJ. Deficit in ſola annuntiatione quarta, in reliquo textu ſatis purus.

ROSWEYD. Quarto loco inſerit. *Item Romæ, Maximi & aliorum* CXX *militum.* Sequitur ſimpliciter: *Miniatis martyris.* Tum: *Romæ, natale ſanctorum martyrum Criſanti & Dariæ virginis. Qui poſt multas, quas pro Chriſto luerat fuerant paſſiones, juſſi ſunt a Numeriano imperatore via Salaria in arenario deponi & viventes terra & lapidibus obrui.* Jam diximus, hos ab Adone ad 1 Decembris tranſlatos. — *Maxim &c. Chryſanti & Dariæ.*

PULSANEN. Hæc ſolum habet: *Natalis ſanctorum martyrum Chriſanti & Dariæ virginis. Qui tempore Numeriani a judice Celerino Romæ paſſi ſunt. Romæ, natalis quinquaginta & ſex militum. Item civitate Cavalis, ſancti Ilarii epiſcopi & confeſſoris.* Scribit & abbreviat modo ſuo. — *Chryſanti & Dariæ.*

MUNERAT. Pro XLVI *militum*, ſcribit, *natalis ſex militum.* Alia in textu ſunt non ſatis exacta. In fine: *Corbolio, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum. — *Lupi.*

GREVEN. Textui adſcribit: *Apud Carnotum, dedicatio eccleſiæ ſancti Joannis Baptiſtæ: & ſancti Vincentii levitæ & martyris.* — *Dedicatio Carnoten.*

ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Incipiunt: *Romæ, ſanctorum Criſanti & Dariæ virginis. Qui poſt multas paſſiones juſſi a Numeriano imperatore via Salaria in arenario deponi, atque illic viventes, terra & lapidibus obrui. Romæ, via Salaria, natale beati Bonifacii I Papæ. Hic conſtituit, ſervum clericum non fieri, nec obnoxium curiæ vel cujuſlibet rei.* Dubitari fere poſſet an hæc poſtrema Adoniana non ſint. Certe Notkerus de Bonifacio agit, Moſander eum etiam poſuit: Roſweydus autem ad XXIV Octobris in appendicem rejecit. Sequitur in citatis codicibus textus fere purus. — *Chryſ. &c. Bonifacii.*

LOVANIEN. Puritati proximus eſt, ſolum enim deficit in Frontonis elogio.

CENTULEN. *In Galliis civitate Sueſſionis, paſſio ſanctorum Criſpini & Criſpiniani martyrum, qui ſub Maximiano crudeli examinatione decertarunt. Petragoricas, ſancti Frontonis epiſcopi, ab urbe Roma illuc directi. Ipſo die Romæ, militum quadraginta ſex, quos Papa Dionyſius baptizavit & mox jubente Claudio decollati ſunt. Civitate Gavalis, ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris.* — *Textus mutilus. De Criſp. &c.*

BRUXELLEN. *Apud urbem Sueſſionis, natale ſanctorum Criſpini & Criſpiniani. Qui ſub perſecutione Dyocletiani, beatum Quintinum ſecuti poſt immania tormenta à Rictiovaro præſide ſibi illata, caſi gladio coronantur.* In Frontone nonnihil etiam ex Adone interpolatus eſt. *Apud Florentiam civitatem, paſſio beati Nimetis* [Miniatis] *ſub Decio Cæſare. Roma via Salaria, natalis ſanctorum martyrum Criſanti & Dariæ virginis. Qui cum nullo genere tormentorum vinci poſſent, tandem Numeriano imperatore jubente, pro Chriſto terra & lapidibus obruti ſunt. Roma via Salaria, natale ſancti Bonifacii Papæ, qui conſtituit, ne ſervus aut curiæ obnoxius clericus fieret.* In Hilario ſatis purus eſt. In fine: *Apud Bituricas civitatem, Ambiliaco monaſterio, beati Dulcardi confeſſoris.* Caſtellanus ſcribit *Ambliaci* Gall. *Amblis.* — *De iiſdem. Bonifacii. Dulcardi.*

HAGLNOYEN. Pro XLVI, habet, XLVII *militum*, in reliqua annuntiatione ſatis purus. Sequitur: *Apud urbem Sueſſionem in Gallia, paſſio ſanctorum martyrum Criſpini & Criſpiniani. Qui fuerunt nobiles genere, de Perſide fugientes perſecutionem Maximiani, quam fecit Chriſtianis in Oriente, ad eamdem civitatem devenerunt. Et tunc cum victum & veſtitum non haberent, ad artem ſutoriam animum ſuum poſuerunt & pauperibus gratis laboraverunt, & mercede carentibus & omnibus; & omnibus ſutoribus prævaluerunt. Et ob invidiam accuſati quod Chriſtiani eſſent, & non negaverunt, & ideo ſub Dyocletiano per Rictiovarum præſidem immania tormenta paſſi ſunt, & ad ultimum gladio jugulari jubentur.* De Bonifacio habet ferme ut ſupra. Pro *Miniate*, ſcribit *Mymate.* De Frontone & Hilario, die ſequenti. — *De Criſp. &c. Bonifacii.*

AQUICINCT. In fine addit: *In pago Turonico, ſancti Spani martyris.* Ita & alii ſcribunt, vel *Sperani* &c. Caſtellan. *Hiſpadus*, Gallicè *Epain. Eodem die, ſanctorum Benigni & Berii cum ſociis eorum.* Vide nomina etiam vernacula apud Caſtellanum. Deinde recentiore manu: *Romæ, ſancti Bonifacii Papæ. Hic conſtituit, clericum non fieri...... obnoxium cuilibet rei.* Hiulcus ſenſus eſt, quem ſupra integrum habes. — *Spani. Benigni & ſocior. Bonifacii.*

VICTORIN. Secundo loco inſerit: *Item Romæ, ſancti Bonifacii Papæ. Hic conſtituit, ut ſervus nullo modo clericus fieret.* Et in fine: *Item Chryſanti & Dariæ martyrum.* — *Bonifacii. Chryſ &c.*

DAVERONEN. *Baiocas, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris. In pago Turonico, ſancti Sperani martyris.* Vide in AQUICINCT. — *Lupi. Sperani.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Criſpini & Criſpiniani martyrum. Bonifacii Papæ & confeſſoris. Romæ,* XLVI *militum martyrum. Frontonis, epiſcopi Petragoricenſis.* — *Bonifacii.*

CLUNIACEN. & ALTEMPS. Scribunt ut codex AQUICINCT ſupra citatus: *In pago Turonico, ſancti Spani martyris.* — *Spani.*

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Corbolio, ſancti Lupi epiſcopi & confeſſoris.* Vide DAVERON &c. — *Lupi.*

REG. SUEC. ſub num. 130. *Item Romæ, Bonifacii Papæ. Item Chryſanti & Dariæ martyrum.* *Bonifatii. Chryſ. &c.*

VATICAN. num. 5949. Deeſt *Minatis* & *Hilarii*. Adjicitur: *Tranſlatio ſancti Bartholomæi de inſula Liparis in Beneventum.* *Tranſlat. Barthol.*

FLORENTIN. Primo loco: *Apud Florentiam, paſſio ſancti Miniatis martyris, cum ſociis ſuis, qui ſub Decio tyranno paſſi ſunt anno Domini* CCXLVIII. •Haud dubie paulo ſerius. *Apud Sardiniam in civitate Turritana, ſancti Gaviniæ militis & martyris, qui paſſus eſt ſub præſide Barbaro, ſub perſecutione Diocletiani & Maximiani imperatorum.* *Gavini.* In Romano habentur *Protus* & *Januarius*. Vide Obſervationem noſtram XXX Maii. *Romæ, ſancti Bonifacii Papæ* V, *qui* &c. *Bonifacii.* Vide hæc ſupra Bonifacio I adſcripta.

BURDEGALEN. *Andegavis, tranſlatio ſancti Albini.* *Tranſlat. Alb.* Natalis eſt 1 Martii.

LUXOVIEN. *Tranſlatio ſancti Simeonis, epiſcopi & confeſſoris, Metenſis eccleſiæ paſtoris piiſſimi.* *TranſlatSim*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Remis, ſancti Celſini, diſcipuli ſancti Remigii.* *Celſini.*

EDITIO LUBECO-COL. De Bonifacio, jam ſupra dictis adjungit: *Qui rexit eccleſiam annis tribus.* *De Bonifac.* Et præterea: *Etiam decrevit, ut nulla mulier aut monacha pallam ſacratam altaris tangeret aut lavaret. Qui ſepultus eſt juxta corpus ſanctæ Felicitatis.* Sequitur prima & ſecunda annuntiatio ſatis pura. Tum. *In Galliis, civitate Sueſſionis, paſſio ſanctorum fratrum Criſpini & Criſpiniani.* *DeCriſp&c* *Qui cum eſſent nobiliſſimi Romani propter fidem Chriſti dilatandam a Roma egreſſi* [ſunt,] *ut eamdem fidem alibi prædicarent. Et quocumque pervenerunt, nullus eos hoſpitio recipere dignabatur, & ob hoc ergo artem ſutoriam didicerunt, ut pauperibus ſubvenirent, qui quidquid ex officio lucrati ſunt, præter victum, totum pauperibus elargiti ſunt. Hi inventi quod Chriſtiani eſſent, fuſtibus ſunt cæſi atque ad trocleas extenſi, digiti eorum ſubulis tranſfixi, & de dirſis eorum ora præciſa, & ſic diverſis tormentis vexati, ſub perſecutione Diocletiani & Maximiani, præſide Rictiovaro agente, gladio trucidati, glorioſo martyrio coronati ſunt.* In Miniate & Hilario ſatis pura eſt. De Beato & Benigno, ut ſupra codex AQUICINCT. Demum: *Bituricas, ſancti Dulcardi confeſſoris.* *Benigni & ſocior. Dulcardi.*

BELIN. Incipit à Criſanto & Daria ferme ut ROSWEYD. ſupra. Tum: *Item Romæ, natale ſanctorum Mari & XLVI militum* &c. *Chryſ. &c.* Frontonem ponit ultimo loco. Et in altera editione ſuperaddit: *Eodem die, Beati & Benigni cum ſociis eorum.* *Beati &c.* Deinde: *In territorio Turonico, Spani.* Denique *Remis, Celſini*, ut ſupra. *Spani. Celſini.*

GREVEN. In fine: *Ipſo die ſecundum Vincentium lib. 26, tranſlatio ſancti Bartholomæi Apoſtoli, de inſula Liparitana Beneventum facta anno Domini* DCCCVIII. *De Barthol.* *Romæ, ſanctorum martyrum Maximini & aliorum* CXX. *Eodem die, vel ſecundum alios ſequenti, Nicomediæ, ſanctorum Luciani, Marciani, Flori, Heraclii, Tuſi, Floriani.* *Luciani &c.* *Beati & Benigni martyrum, aliorumque cum ipſis.* *Beati &c.* *In Anglia, tranſlatio ſancti Johannis Eboracenſis epiſcopi & confeſſoris. In Normannia, ſancti Lupi epiſcopi Bajocenſis & confeſſoris.* *Lupi.* *Marnoci epiſcopi & confeſſoris.* *Marnoci.* *Bituricas, ſancti Dulcardi confeſſoris.* *Dulcardi.* *Item, tranſlatio ſanctorum martyrum, Criſanti & Dariæ, ab urbe Roma ad monaſterium Eyflia.* *Tranſlat. Chryſ.*

MOLAN. Poſt *Petrus*, ex Adone aliis litteris adjicit: *Hi videntes ad ſe venire armatos, rogabant, ut primi decollarentur. Scriptum eſt in paſſione ſanctorum Sixti, Laurentii & Hippolyti.* *De Theod. &c.* In fine de Chryſantho & Daria, fere ut ROSWEYD. *Eodem die, Benigni & Beati cum ſociis eorum.* *Chryſ &c. Benigni&c.* *In territorio Turonico, ſancti Spati martyris.* *Spati.* Vide AQUICINCT. *Remis, ſancti Celſini confeſſoris & presbyteri, diſcipuli beati Remigii.* *Celſini.* De Lupo ut MUNERAT. *Lupi* *Bonifacii Papæ, qui ſedit Romæ annos tres. Hic ſepultus eſt via Salaria, juxta corpus ſanctæ Felicitatis. Hic conſtituit, ſervum* &c. *Bonifacii.* Editiones aliæ in ipſo textu præfigunt, *Chryſanti, Dariæ, & Diodori presbyteri* &c. Poſt *Petrus*, idem quod ſupra. In fine: Benigni & Beati, Spati & Celſini, ut ſupra. De Lupo, additur *Bajocenſis epiſcopi* &c. *Bituricæ, Ambaliaco monaſterio, beati Dulcardi confeſſoris.* *Dulcardi.* *Die vigeſima quinta, ſanctorum martyrum & notariorum Martiani & Martyrii.* *Martiani & Martyrii.* *Romæ via Salaria, Bonifacii Papæ.* Vide ſuperius.

VII *Kal.* *Die* 26.

Rogatiani & Feliciſſ. APud Africam, natalis ſanctorum martyrum Rogatiani presbiteri & Feliciſſimi, qui perſecutione Decii & Valeriani, illuſtri ſunt martyrio coronati, de quibus etiam ſcribit beatus Cyprianus in epiſtola ad Confeſſores. Civitate Narbona, ſancti Ruſtici *Ruſtici.* epiſcopi & confeſſoris.

Ita *Praton. Heriaven. Tornacen. Antverp-major, Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In nævis hæret, ut *Aphricam*, *Affricam*, *Rogaciani*, *Ciprianus*. Poterat Antverp-major è purorum numero excludi, quia tota hodierna annuntiatio, prima manu omiſſa eſt; at cum ad oram codicis tota ſubinde adſcripta & pura ſit, locum hìc ei dedimus.

OBSERVATIO. *Rogatianus* & *Feliciſſimus* apographis Hieronymianis, Bedæ, Floro, Rabano, Wandelberto præteriti, ab auctore Romani parvi primum conſignantur, *Rogatiani & Feliciſſ.* his verbis: *In Africa, Rogatiani presbyteri & Feliciſſimi martyris.* Quæ præterea paulo fuſius & elegantius exponit textus noſter, ea ex Adone ad verbum deſumpta ſunt, excluſa dumtaxat magni Cypriani commendatione, ex epiſtola ejus 81 apud Viennenſem recitata; nimirum, inquit, *ut ſequamini in omnibus Rogatianum presbyterum ..... qui cum Feliciſſi-*

Digitized by Google

ciſſimo fratre noſtro, quieto ſemper & ſobrio, excipiens ferocientis populi impetum &c. Plures alias ejuſdem Cypriani epiſtolas appellat Baronius in Notatione, & de præfatis Sanctis fuſius tractat tomo 2 Annalium ad annum CCLIII num 42; item CCLIV, num 35; ſed expreſſius ad CCLX, num. 59 & 60; ubi receptæ Chronologiæ rationem videtur excedere, Sanctorum obitum, contra textus noſtri auctoritatem nimium differens, qua forte cauſa, in hodierno Romano mutata Imperatorum nomina animadvertimus. Interim ex prædicta Cypriani epiſtola 81 potiſſimum eruiſſe videntur Martyrologi noſtri, quod de *illuſtri martyrii corona* prædicant; an ſatis certo, non auſim aſſerere: nam ſi vera ſunt, quæ accurate obſervat Tillemontius tomo 3 pag. 389, paſſos quidem conſtat Rogatianum & Feliciſſimum primo ipſo *ferocientis populi impetu*, at in tormentis vitam poſuiſſe, non item. Notkerus diverſa ab Adone phraſi utitur, ſed martyres etiam pronuntiare non dubitat. Caſtellanus contra, nullum ejus rei fundamentum ſe reperiſſe rotunde teſtatur. Quæ inſuper de pluribus ſanctis Rogatianis, quid ni & Feliciſſimis, controvertuntur; utrum hic Rogatianus idem ſit, de quo loquitur Cyprianus; deinde de mortis tempore, de utriuſque gradu & officio, aliiſque hujuſcemodi, hæc, inquam, ad proprium locum rejicimus. *Ruſticus* Narbonenſis mere Uſuardinus eſt, à nullo antiquiori aut æquali hodie poſitus. Notatio Baronii paucis iudicat, quæcumque circa vitam ejus aut geſta obſervari debent ex Hieronymi & Leonis epiſtolis, nec quidquam ultra memorat Catellus, inſcriptionem adducens, quæ multorum eruditorum ingenia exercuit, alibi à nobis de integro examinandam. In Adone, ſecundo loco habetur: *Commemoratio ſanctorum epiſcoporum Vedaſti & Amandi, quorum vita & mors plurimis extitit miraculis glorioſa.* De iiſdem hoc etiam die canit Wandelbertus: *Ruſtici.*

Pontifices fama, ſignis tumuliſque coruſcos
Septimus oſtendit, vero de nomine Amandum,
Vedaſtumque ſimul, meritis & tempore junctos.

Alibi oſtendimus, quam recte bini illi Præſules uno die conjungantur. Plura adjicit Notkerus de Vedaſto, prius Tullenſi presbytero &c. Atque hic ſiſtit Caniſiana Notkeri editio, cum ex hoc die uſque ad anni finem reliqua deſiderentur. Porro Uſuardus citata Adonis verba retulit VI Februarii, ut ibi diximus, hic utrumque tacitus prætermittens. Et de Vedaſto quidem tacent etiam plerique codices recentiores, at de Amando, aut ejus ordinatione, tranſlatione, vel elevatione & eccleſiæ dedicatione, non pauci meminere, quos jam ſubjiciam. Vide quæ diximus VI Februarii.

AUCTARIA.

Amandi. ROSWEYD. Subdit in fine: *Natale ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.*

Demetrii. PULSANEN. Sic primam annuntiat: *Apud Africam, natalis ſanctorum martyrum Rogatiani presbyteri & Feliciſſimi. Item apud Theſalonicam, ſancti Demetrii martyris.* Is eſt, opinor, qui colitur VIII Octob. Sequitur de Ruſtico, pure.

Amandi. Luciani & Flori. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Nihil de Ruſtico, ſed ejus loco: *Ipſo die, Amandi confeſſoris.* Et adjungunt eodem textu, *Luciani & Flori*, ut etiam invenies die præcedenti.

Luciani & Flori. *Amandi.* *Euariſti.* ANTVERP-MAX & LOVANIEN. In prima ſatis puri, ſecundo loco: *In Nicomedia, ſanctorum Luciani & Flori.* Horum ſocios [illegible] in codicibus Hieronymianis. Ipſorum Acta inter Selecta recenſuit Ruinartius à pag. 151, ubi conſulenda prævia ejus admonitio. Tum: *Ipſo die, elevatio ſancti Amandi confeſſoris.* In Ruſtico puri ſunt. Demum: *Item ſancti Euariſti Papæ & martyris.*

De Euariſt. ULTRAJECT. Omnia eadem habet, niſi quod de Euariſto ſic primo loco loquatur: *Romæ, natale ſancti Euariſti Papæ. Qui quartus poſt beatum Petrum, Romanam Eccleſiam gubernavit ſub Traino* [Traiano] *Principe martyrio coronatus, ſepultus eſt juxta corpus beati Petri in Vaticano.*

Euariſti. LEYDEN. & ULTRAJECT. Conveniunt, ſed in fine repetunt: *Item, ſancti Euariſti Papæ & martyris.*

Amandi. ALBERG. & DANIC. In hoc à proxime ſuperioribus differunt, quod Ruſticum omittant, & pro, *elevatio ſancti Amandi*, ſimpliciter ſcribant: *Ipſo die, ſancti Amandi confeſſoris.* Quaſi alium indicarent à Trajectenſi epiſcopo.

Miniatis. *Polycratis.* CENTULEN. *Apud Africam, ſanctorum Rogatiani presbyteri & Feliciſſimi, ſub Decio & Valeriano. Civitate Florentia, beati Miniatis, ſub Decio.* Vide textum die præcedenti. Sequitur: *Apud Epheſum, ſancti Polycratis, epiſcopi egregii & nobiliſſimi viri.* Quis hic ſit ſanctus Polycrates, divinet qui poteſt, ego alium *Polycratem epiſcopum Epheſinum* non novi, præter eum qui in controverſia de celebratione Paſchæ Victori Papæ reſtitit, & excommunicatus eſt. *Civitate Narbona, ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio Helnone, tranſlatio beati Amandi epiſcopi & confeſſoris.*

Tranſlat. Amandi. BRUXELLEN. Sic incipit: *Tranſlatio corporis beati Amandi epiſcopi & confeſſoris. Qui eccleſiam Trajectenſem ſupra Moſam tribus annis rexit, & poſt heremiticam vitam eligens, in quadam cella quindecim annis cilicio ſemper tectus & aqua &c.* Deſunt reliqua. Deficit uſque ad XXXI Octob.

Multa de Frontone. HAGENOYEN. *Apud Petragoricam civitatem, depoſitio ſancti Frontonis epiſcopi. Qui Romæ à beato Petro Apoſtolo epiſcopus ordinatus eſt, cum Gregorio presbytero, quem per Apoſtoli Petri baculum in itinere ſocium de morte recepit vivum, & ad prædictam veniens civitatem, magnam illius gentis multitudinem convertit ad Chriſtum. Iſte cum Domino Jeſu Chriſto beatam Martham ſepelivit in ſpecu, cujus cyrotheca & annulus ejus ibi remanſerunt, cum poſtea unam cyrothecam remiſerunt cum annulo epiſcopali, aliam ibi ſervantes. Tandem*

poſt multa miracula & doctrinas ſalutares, obiit in
De Euariſt. *pace. Romæ, natale ſancti Euariſti Papæ & martyris. Qui quartus poſt beatum Petrum, Romanam rexit Eccleſiam annis decem, menſibus ſeptem. Hic natione erat Græcus ex patre Judæo, nomine Juda, de civitate Bethlehem. Hic titulos in urbe Roma diviſit Cardinalibus presbyteris & dyaconibus. Hic conſtituit, ut conjugium publice à præſentibus ſponderetur & a ſacerdote poſtmodum benediceretur. Hic martyrio coronatur ſub perſecutione Trajani imperatoris, & ſepelitur juxta ſanctum Petrum. In civitate Gavalis, natale beati Hylarii epiſcopi & con-*
Hilarii. *feſſoris.* De hoc & Frontone agitur die præcedenti. In fine habet: *Civitate Narbona, depoſitio ſancti Ruſtici epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. Poſt, *ad confeſſores,* inſerit: *Tran-*
De Amand. *ſlatio corporis ſancti Amandi epiſcopi, & ordinatio epiſcopatus ejus, & dedicatio eccleſiæ ipſius.*

VICTORIN & REG. SUEC. ſignatus num. 130.
Amandi. *Item, ſancti Amandi epiſcopi* &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Rogatiani*
Euariſti. *& Feliciſſimi. Euariſti Papæ & martyris. Ruſtici, epiſcopi & confeſſoris.*

CLUNIACEN. & ALTEMPS. *Luciani, Marciani*
Luciani &c. *& Flori.* De his Florus cum brevi elogio.

REG. SUEC. ſub num. 428. *Eodem die, Floren-*
Florentii. *tii confeſſoris.* An is de quo agitur die ſequenti?

CODEX D. LE MARR, ſign. A. *Niverais civi-*
Trojecii. *tate, depoſitio ſancti Trogeni confeſſoris.* Vult dicere *Trojecius* Gall. *Troé,* qui colitur XVIII Octob.

VATICAN. Addit: *Theſſalonica, ſancti Demetrii*
Demetrii. *martyris.* Vide PULSANEN. Forte apud Beneventanos & in aliis Italiæ partibus colitur hac die.

FLORENTIN. *Sancti Demetrii martyris. Romæ,*
Demetrii. *ſancti Euariſti Papæ.....Ordinatio epiſcopatus ſancti*
Euariſti. *Amandi, tranſlatio corporis & dedicatio eccleſiæ.*
De Amando.

BURDEGALEN. *Sancti Amandi confeſſoris. Lu-*
Amandi. *ciani, Marciani & Flori.* Vide ſupra.
Luciani &c.

EDITIO LUBECO-COL. *Colonia Agrippina, in eccleſia ſanctæ Mariæ ad gradus, feſtum adventus*
De Euariſt. *ſanctæ Crucis Chriſti. Romæ, natale ſancti Euariſti Papæ & martyris. Qui quartus poſt beatum Petrum Apoſtolum, Romanam gubernans Eccleſiam annis novem, ſub Trajano principe martyrio coronatus, ſepultus eſt juxta corpus beati Petri in Vaticano. Hic conſtituit, ut conjugium a parentibus publice reſponderetur & deinde a ſacerdote ſolemniter benediceretur.* Vide melius in HAGENOYEN. Sequitur de
Pelagiæ. Africanis, ſatis pure. Tum: *Eodem die, ſancta Pelagia virginis. Quæ cum peteretur a quodam nobili adoleſcente in conjugem, ipſa tonſis crinibus & habitu virili, clam aufugit & monaſterium probatiſſimorum monachorum intravit, & in eo omnibus incognita uſque ad mortem Deo devota ſic vixit & tandem feliciter obiit.* Vide GREVEN. De Ruſtico, *Luciani &c.*
bene. Dein: *In Nicomedia, natale ſanctorum Lu-* *Urſæ.*
ciani & Flori martyrum. Item in Nicomedia, ſan- *De Amando.*
cta Urſa virginis. Eodem die, tranſlatio ſancti Amandi epiſcopi Trajectenſis ſuperioris & confeſſoris. *Amandi*

BELIN. Secundo loco: *Ipſo die, Amandi con-* *Luciani &c.*
feſſoris. Luciani & Flori. Et in fine: *Romæ, ſancti* *Euariſti.*
Euariſti Papæ & martyris.

GREVEN. *Jacob Patriarchæ. Item ſecundum ali-* *Jacob.*
quos hic, Euariſti Papæ, ſecundum Adonem vero *Euariſti.*
& alios die ſequenti. Qui ſedit annos novem & ſub Trajano, martyrio coronatus, ſepultus eſt in Vaticano. Ipſe titulos in urbe presbyteris diviſit, ſeptemque diaconos, qui epiſcopum prædicantem cuſtodirent, ordi- *Demetrii.*
navit. Demetrii martyris. Romæ, natale ſanctorum *Marian &c.*
Mariandri, Lucii, Viteli. Ipſo die, ſecundum alios *Tharſi &c.*
autem V. Kal. in Phrygia, ſanctorum Tharſi, Policarpi, Gaii, Metrobii, Enmeniæ, Januarii, Terrei, Corminis. Apud Epheſum, Policarpi epiſcopi & confeſſo- *Polycarpi.*
ris. Si quis iſtius nominis epiſcopus Epheſinus fuit, non magis in Eccleſia cultum habet, quam *Beani.*
Polycrates, de quo ſupra. Sequitur: *Beani epi-* *De Amando.*
ſcopi. Tranſlatio ſancti Amandi epiſcopi Trajecti ſuperioris, confeſſoris. Coloniæ Agrippinæ ad gradus Mariæ, adventus magnæ portionis ſanctæ Crucis. Apud Auguſtam Retiæ oppidum, converſio beatæ Aphræ, quæ cum eſſet meretrix & beatum Narciſſum *Converſ.*
recepiſſet hoſpitio, ab eodem converſa eſt. Colitur *S. Afræ.*
V Auguſti. *Nicomediæ, ſancta Urſa virginis. Item* *Urſæ.*
ſecundum aliquos hic, Margaritæ virginis, quæ & *Margaritæ*
Pelagia. Alii habent eam Idibus Octobris. Imple- *ſeu Pelagiæ*
xum negotium. Eadem eſt, opinor, quæ in EDITIONE LUBECO-COL. vocatur *Pelagia.*

MOLAN. *Ipſo die, Luciani & Flori. Romæ, ſan-* *Luciani &c.*
cti Euariſti Papæ & martyris. Commemoratio ſancti *Euariſti*
Vedaſti & Amandi, quorum vita & mors plurimis *De Vedaſt.*
virtutibus extitit glorioſa. Typis minoribus: *In* *& Amand.*
Glaſconia, depoſitio Ceolfridi abbatis & confeſſoris. *Ceolfridi.*
Edit. aliæ, de Luciano &c. Item de Euariſto, ut in prima. Tum: *Trajecti ordinatio epiſcopatus* *De Amand.*
ſancti Amandi: & Elnone cœnobio, tranſlatio corporis ipſius ab eccleſia ſancti Petri & Pauli in baſilicam ſancti Stephani Protomartyris, agente beato Eligio pontifice; atque dedicatio ejuſdem baſilicæ. *Elevat.*
Laubiis, elevatio ſancti Ermini epiſcopi. Die vigo- *Ermini.*
ſima ſexta, commemoratio magni terræ motus.

VI *Kal.* *Die* 27.

Vincentii & ſocior. IN Hiſpaniis civitate Abula, paſſio ſanctorum Vincentii, Sabinæ & Criſtetæ, qui primo adeo in equuleo ſunt extenſi, ut omnes compages eorum membrorum laxarentur, deinde capita eorum lapidibus ſuperpoſita, uſque ad excuſſionem cerebri, validis vectibus ſunt contuſa, atque ita martyrium compleverunt,
Florentii. agente præſide Daciano. Eodem die apud Tile caſtrum, ſancti Florentii martyris.

Sumitur ex *Praten. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Præcipua diverſitas in eo occurrit, quod multi codices, etiam probatiſſimi, ut Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. & reliqui, textui aut præfigant aut ſubjiciant: *Vigilia Apoſtolorum Simonis,* vel *Symonis & Judæ.* Dubites utrum

utrum ea annuntiatio Uſuardina non ſit, præſertim cum in Adone diſertiſſime ponatur. Ego certe Uſuardo adſcribendam perſuaſiſſimum haberem, ſi in citatis codicibus uniformitas ſervaretur, qua deficiente, alios præferendos judicavi, ut iterum dicam XXXI Octobris. In Munerato male eſt *Abulla*, ceteri paſſim *Abula*, tametſi Romanum parvum & Ado ſcripſerint. *Abela*. Forte melius ſcriberetur *Chriſleta*, ſed codices noſtros ſecuti ſumus. Molan. tranſpoſuit voces *membrorum eorum*. Praten. legit *Datiano*, melius cum communi Munerat. *Daciano*; male Greven. & Molan. *Deciano*. In apographo noſtro Pratenſi ſub finem additur: *Ipſo die, inventio ſeu tranſlatio ſancti Vincentii levitæ & martyris*. Verum cum ea verba lineolis ſubducta ſint, ex Sirmondi præmonitione patet, ea ad marginem recentius eſſe adjecta.

Vincentii & ſocior.

OBSERVATIO. Martyres plures *Vincentii* nomine illuſtres paſſim commemorantur, at forte vix ullus, de quo pauciora & minus genuina exſtent monumenta antiqua, quam de hoc Abulenſi duabuſque ejus ſororibus *Sabina* vel *Savina* & *Chriſleta*; ſic enim & ipſas vocat Ruinartius inter ſincera & ſelecta pag. 389, qui forte Acta vidit, qualia penes nos ſunt a Papebrochio deſcripta ex pervetuſto codice D. Canonici Joly Pariſiis, in quibus paſſi dicuntur V Kal. Novembr. ſeu XXVIII Octobris: quæ ſi ſincera exiſtimaſſet, edere procul dubio non prætermiſiſſet. Ceterum hæc aut ſimilia habuit Martyrologus Viennenſis, cum elogium ejus inde acceptum videatur, quod Petrus in Catalogo retulit, lib. 9 cap. 114, ubi pro *Chriſleta* ſcribit *Chriſtina*, quodque totum Noſter etiam tranſumpſit, mutatis ſolum vocibus *Abela* in *Abula*, *Chriſletes* in *Chriſletæ*, & *ſuppoſita* in *ſuperpoſita*. De Actis ipſis quid cenſeam ſi me roges, malo judicium tantiſper ſuſpendere, quam quidquam temere definire, tametſi ſufficientia occurrant veſtigia, quæ ſatis oſtendant, ad aliorum Actorum imitationem, aliquot poſt eorum paſſionem ſeculis, fabricata aut ſaltem exornata; adeo ut Tamayus de Salazar, cetera in corradendis omnibus ſatis facilis, non exiguam eorum partem reſcindendam putaverit. At inde nec hilum detraxeris vetuſtiſſimo juxta ac celebratiſſimo tota Hiſpania inclytorum martyrum cultui, quorum prima, ni fallor, memoria ex Romano parvo profluit: *Abela civitate, Vincentii, Sabinæ & Chriſtetes martyrum*. Florus etiam eos diſerte conſignat die ſequenti his verbis: *Ipſo die, paſſio ſanctorum Vincentii, Sabinæ & Chriſletæ, qui paſſi ſunt in urbe Avila*. Elogii reliqua ex ſolito Adoniano fonte, ſed alia phraſi exprimuntur. Adde Wandelbertum, cujus metricum elogium legi meretur:

Hinc ſextum martyr pugnans Vincentius ornat,
Chryſtete hoc pariter Sabinaque virgo triumphat.

Florentii.

Sequitur in Adone: *Eodem die apud Tyle caſtrum, natale ſancti Florentii martyris*; & hæc totidem verbis in laterculum noſtrum tranſlata ſunt, mutato *Tyle* in *Tile*. Eſt apud Adonem Moſandri, *Florentius* alius confeſſor, de quo in Auctariis plura recurrent. Dum autem & Hieronymiana *Florencti* alicujus vel *Florenti* meminere, quid velint non ſatis explicant. Quæro qui in his tenebris lucis aliquid affundant, ſed hactenus non invenio, niſi Sauſſayum audire velimus, locum, tempus, martyrii genus &c. memoriter recitantem. Nec quidquam ſolidæ explicationis afferunt, quæ apud nos per conjecturam à Roſweydo, ni fallor, notata ſunt, de hoc Florentio Thebæis adſcribendo, ejuſque martyrii palæſtra collocanda in *Tiel*, oppido Geldriæ Vahali fluvio adſito, in quam opinionem facile Belgæ inclinant. Sufficere poteſt, mea quidem ſententia, Florentius unus Thebæus ad tractum Rheni, de quo egimus X Octobris. Nec vero ad Euphratem aut in Ponto, nec in Africa aut Hiſpania quærendum puto *Tile* vel *Tyle* caſtrum, ſed veroſimiliter in Burgundia, ubi Gallice vocatur *Trichateau*, Lingones inter & Divionem, ut accuratius expendit noſter Motherius in obſervatiuncula ad hunc diem, à curioſo lectore omnino conſulenda. De Actis noſtris & Sanctis ipſis plurimum promerebitur, qui tum de Vincentio & ſororibus, tum de Florentio certiora documenta ſubminiſtrabit: certiora, inquam, quam ſint Higueriana, Dextrina & id genus commenta à Tamayo congeſta, quæ nec nominata hîc vellem, niſi vel eò recurrere me coëgiſſet puriorum fontium penuria. Tertio loco in Adone ponitur *Euariſtus Papa*, ſub Trajano martyrio coronatus, de quo die præcedenti abunde egimus. Ejus etiam meminit Florus; at ab Uſuardo plane prætermiſſus eſt.

AUCTARIA.

HERINIEN. Incipit: *Vigilia Apoſtolorum Simonis & Judæ*. Cetera puriſſimus.

Vigilia Sim. & Jud.

TORNACEN. Purus, ſubdit: *Ipſo die, vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ*.

Ejuſdem. Deſiderii.

ANTVERP-MAJ. Textui etiam puro ſubnectit: *Anticiodoro*, [Autiſſiodoro] *S. Deſiderii epiſcopi & confeſſoris. Et vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ*.

Luciani.

ROSWEYD. Secundo loco inſerit: *In Nicomedia, Luciani martyris*. Vide die præcedenti. In Florentio, purus eſt. Tum: *Rumoldi martyris*. Vide infra. *Rictrudis virginis*. Vult dicere *ſanctimonialis* & *abbatiſſæ*, quæ tamen vidua & beatæ Euſebiæ mater fuit, coliturque XII Maii. *Vigilia Apoſtolorum Simonis & Judæ*.

Rumoldi. Rictrudis.

Put-

PULSANEN. *Vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ.* In 2ª deeſt elogium. In ultima purus eſt.

De eadem. ANTVERP. & MAX-LUBEC. Puri in textu, addunt etiam: *Ipſo die, Vigilia Simonis & Judæ.*

De eadem. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. & DANIC. Omnes incipiunt: *Vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ.* In textu puri.

Ivonis. ALBERGEN. In fine adjicit: *Item, ſancti Yvonis confeſſoris.* Infra, expreſſius eſt *tranſlatio.*

Vigiliæ. Florentii Monachi. CENTULEN. *Vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ. In Hiſpaniis, civitate Helborn, ſanctorum Vincentii, Sabinæ, & Chriſtetæ martyrum. In pago Pictavienſi, ſancti Florentii presbyteri & monachi.* Is eſt qui in Martyrologiis noſtris ponitur XXII Septembris, quemque ſuperius in Adone Moſandri repeti hoc die diximus, quod etiam fit in aliis codicibus Uſuardinis. Variæ hujus Sancti tranſlationes, variæ de ſacro corpore concertationes, diverſis hiſce feſtivitatibus facile occaſionem dederint, cum & aliis etiam menſibus recolatur. Quid ſi hæc fortaſſe fuerit prima corporis Rodium in Picardiam advectio. Sequitur in citato codice: *Autiſiodoro, ſancti Deſiderii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die apud Tile Caſtrum, ſancti Florentii martyris. Cœnobio Blandinio, adventus ſanctæ Amelbergæ virginis.* *Deſiderii. Adventus Amelbergæ.*

BRUXELLEN. Jam dixi codicem hunc deficere uſque ad diem XXXI Octobris.

HAGENOYEN. Scriptoris oſcitantia omiſſus eſt dies VI Kalend. Novembris, & diei ſequenti præfigitur VI Kal. ubi ſcribi deberet V Kal.

Euariſti. AQUICINCT. Incipit: *Romæ, Euariſti Papæ & martyris. Hic titulos in urbe diviſit presbyteris, & ſeptem diaconos ordinavit, qui cuſtodirent epiſcopum prædicantem.* Ibidem pro *Florentii*, habetur *Florentiam.*

Euariſti. Vigiliæ. VICTORIN. *Romæ, ſancti Euariſti Papæ. Hic titulos diviſit in Urbe presbyteris, & ſeptem diaconos conſtituit qui cuſtodirent epiſcopum. Vigilia Apoſtolorum Simonis & Judæ.*

Florent. mon. AMBIANEN. *In pago Pictavo, natalis ſancti Florentini presbyteri & monachi, maximæ ſanctitatis & innocentiæ viri.* De eodem, opinor, *Florentio* agitur, de quo dixi ad CENTULEN.

Pharonis. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Vigilia. Pharonis epiſcopi & confeſſoris.* Vide de eo die ſequenti. *Vincentii, Sabulæ* [Sabinæ] *& Chriſtetæ martyrum. Florentii martyris.*

Euariſti. RAGINÆ-SUEC. ſignatus num. 130. Adjicit: *Romæ, ſancti Euariſti Papæ* &c.

De eodem. VATICAN. Adjicit: *Romæ, natalis ſancti Euariſti Papæ, qui præfuit Eccleſiæ annis tredecim, & martyrio coronatus eſt ſub Traiano.*

Geltrudis. Tranſlat. Ivonis. Proti & Januarii. FLORENTIN. *Item, ſanctæ Geltrudis* [MEDIC. *Gertrudis*, an non melius *Rictrudis*?] *virginis. Apud Britanniam, tranſlatio* [MEDIC. *ordinatio*] *ſancti Ivonis confeſſoris, magnæ ſanctitatis viri. Apud Sardiniam civitate Turritana, ſanctorum martyrum & fratrum Proti presbyteri & Januarii diaconi, ſub præſide Barbaro; tempore Diocletiani & Maximiani.*

RAMANS. SS. Tim. & Apoll. *In pago Pictavenſi, ſancti Florentii presbyteri & monachi.* *Flor. monac.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Vigilia ſanctorum Apoſtolorum Simonis & Judæ.* Sequitur de Vincentio, Sabina & Chriſteta, pure. Deinde: *Apud Tyle caſtrum, ſanctorum Florentii, Ernclii, Flori & Tucii martyrum.* Hæc eſt diſparatorum confuſio. *Ipſe die, commemoratio beati Yvonis presbyteri & confeſſoris. Autiſiodoro, depoſitio ſancti Deſiderii epiſcopi & confeſſoris.* *Vigiliæ. Florentii & alior. Ivonis. Deſiderii.*

BELIN. In textu variis nævis deformis, in fine ſuperaddit: *Item eodem die, Vigiliæ Apoſtolorum Simonis & Judæ. Eodem die, ſancti Ivonis confeſſoris, de tertio Ordine Fratrum Minorum.* *Vigiliæ. Ivonis.*

GREVEN. *Vigilia Apoſtolorum Symonis & Judæ. Apud Carthaginem, natalis ſancti Suffragiani* [prima editio melius ordinata eſt.] *Ipſo die, ſancti Eucharii epiſcopi & martyris. In Sardinia, ſanctorum Mariani, Prothi & Januarii. In Phrygia, Eumenii & Canonis. Rumoldi epiſcopi & martyris relatio. In pago Pictavenſi, ſancti Florentii epiſcopi.* Vult dicere, ni fallor, *presbyteri*; aliàs Florentii Pictavienſes geminarentur. *Deſiderii epiſcopi Autiſiodorenſis & confeſſoris. Apud Indiam, ſancti Frumentii epiſcopi, qui ab Athanaſio Alexandrino illuc epiſcopus directus, cum pene totam Indiam ſuperiorem Chriſti fidei ſubjugaſſet, vita & ſignis inclytus quievit in pace. In Hibernia, Orani epiſcopi & confeſſoris. In Britannia minori, tranſlatio ſancti Yvonis confeſſoris, juriſperiti, advocati pauperum. Rictrudis virginis. Ipſo die, inventio corporis Vincentii levitæ & martyris.* *Vigiliæ. Suffragiani. Eucharii. Marian. &c. Eumenii &c. Rumoldi. Florentii. Deſiderii. Frumentii. Orani. Tranſl. Ivon. Rictrudis. Invent. Vincentii.*

MOLAN. *In Mechlinia, relatio beati Rumoldi epiſcopi & martyris. Eodem die in Britannia, tranſlatio ſancti Ivonis confeſſoris, in utroque jure doctoris, de Ordine pœnitentium beati Franciſci. Romæ, Euariſti Papæ; qui ſedit annos novem. Sub Traiano martyrio coronatur, ſepultus in Vaticano. Hic conſtituit duos in Urbe presbyteros & ſeptem ordinavit diaconos, qui cuſtodirent epiſcopum prædicantem. In loco qui dicitur Marcinas, ſanctæ Rictrudis cum filia Euſebia. In Blandinio, adventus corporis ſanctiſſimæ virginis Chriſti Amelbergæ. Item eodem die, vigilia Apoſtolorum Simonis & Judæ.* Dein typis minoribus: *Quæ obſervatione jejunii celebratur.* Tum: *Apud Indiam, ſancti Frumentii epiſcopi, qui ab Athanaſio* &c. ut GREVEN. Editiones aliæ: *Item eodem die, Vigilia* &c. De tranſlatione Ivonis, ut ſupra. Sequitur: *Elnone, commemoratio ordinationis beati Amandi. Quælicet die præcedenti, ſicut & tranſlatio corporis, & eccleſiæ dedicatio facta fuiſſe credatur, tamen hac die ſpecialius recolitur.* De Rumoldo, ut ſupra. Tum: *Eodem die elevatio corporum ſanctarum Euſebiæ atque Gertrudis.* De adventu Amelbergæ, ut ſupra. Demum minoribus typis: *Ipſo die, inventio corporis ſancti Vincentii levitæ & martyris.* *Relat. Rumold. Tranſl. Ivon. Euariſti. Rictrudis cum filia. Advent. Amelbergæ. Vigiliæ. Frumentii. De Amando. De Euſ. &c. Invent. Vincentii.*

V *Kal.* *Die 28.*

Simonis & Judæ. NAtalis beatorum Apoſtolorum Simonis Chananei & Thadei, qui & Judas dicitur; è quibus Thadeus apud Meſopotamiam, Simon vero apud Ægyptum traditur prædicaſſe. Inde ſimul Perſidam ingreſſi, cum innumeram gentis ipſius multitudinem Chriſto ſubdidiſſent, martyrium conſummaverunt. Romæ, ſanctæ Cirillæ *Cyrillæ.* filiæ

filiæ Decii Cæſaris, quæ ſub Claudio principe pro Chriſto jugulata & *Faronis.*
necata eſt gladio. Civitate Meldis, ſancti Faronis epiſcopi & confeſ- *Tranſlat.*
ſoris. Pariſius, tranſlatio ſanctæ Genovefæ virginis. *Genovefæ*

Sumitur ex *Proten. Herinien. Antverp-maj. Antverp. Max-Lubec.* & *Greven.* Cum *Antverp.* & *Max-Lubec.* conveniunt *Antverp-max. Ultrojectin. Leyden..* & *Lovanien.*

V*ARIA LECTIO. Symonis* ſcribunt aliqui, ſed in hoc nomine un & *Chananeo* & *Thadea* potiorem codicum partem ſecutus ſum. Antverp. Max-Lubec. &c. de Thadeo habent, *qui & Judas Jacobi legitur*, ut ferme eſt in Adone. Major in explicanda prædicatione varietas. Antverp-maj. poſt, *Simon vero*, omittit particulam *apud*. Antverp. Max-Lubec. &c. ſic legunt: *Quorum Simon apud Ægyptum, Thadeus apud Meſopotamiam prædicavit.* Omnes paſſim ſcribunt *Cirillæ*, ut in textu eſt. Greven. poſuit *jugulata atque necata eſt*. Herinien. omiſit *& necata*. Antverp-maj. pro *tranſlatione*, habet, *Pariſius, ſancta Genovefa virginis.* De *Perſidam* vel *Perſidem*, *Faronis* vel *Pharonis* &c. nihil opus eſt plura ſubjicere.

O*BSERVATIO.* Apoſtolorum *Simonis* & *Judæ* celebritas in Martyrologiis noſtris *Simonis*
Latinis (nam quid Græci ſtatuant, toto hoc opere non eurauimus) in noſtris, *& Judæ.*
inquam, Martyrologiis hoc die paſſim conjungitur. Sie imprimis apographa Hieronymiana: *Et natalis ſanctorum Apoſtolorum, Symonis Chananei & Judæ Zelotis.* In Indiculo Apoſtolorum plura legenda eccſſet Florentinius pag. 160, ubi alios dies colligit, quibus in iiſdem apographis ambo Apoſtoli, ob diverſas forte cauſas, ſimul recoluntur. Subjungit porro binas exercitationes ſatis longas ad explicanda dubia, confuſa & implexa, quæ circa horum Apoſtolorum nomina, agnomina, conſanguinitatem cum aliis, prædicationem, martyrium &c. non pauca nec levia occurrunt, quæque talia ſunt, ut hîc breviter expediri omnino non poſſint. Tu Florentinium ipſum & Baronii Notationes conſule, uti & Tillemontium tomo 1 à pag. 399. Quod iuſtituti hujus noſtri proprium eſt, reliquos Martyrologos atque unà textus noſtri ſcaturiginem indicabimus. Apud Bedam hæc ſtrictim leguntur: *Natale ſanctorum Apoſtolorum, Simonis & Thadei.* Quæ ferme à Rabano deſcripta ſunt. Romanum parvum brevius: *Simonis & Thadei Apoſtolorum.* Ado in Martyrologio: *Natalis ſanctorum Simonis & Judæ.* At in Feſtivitatibus Apoſtolorum rem fuſius proſequitur, unde nimirum Uſuardus totum ſuum elogium contraxit. Inter alia eos ibi Viennenſis redarguit, *qui putant, Simonem Apoſtolum unum de duodecim, ipſum eſſe qui ſub Trajano crucem paſſus ſit.* Non deſunt tamen, qui hæc & alia etiamnum tueantur. Verum, ut jam dixi, controverſiæ illæ alterius & operoſioris indagationis ſunt, quam ut hîc jejune delibentur. Audiatur poſtremo Wandelberti encomium:

Simonis & Judæ præcellit quintus honore,
Quos opulenta Deo Perſis mittente receptos
Fidos martyrio, & ſignis tumulare patronos
Promeruit; fidei cultrix ſi deinde fuiſſet.

Habet Romanum parvum ſecundo loco: *Romæ, Cyrillæ filiæ Decii Cæſaris.* Venerabilis *Cyrillæ.*
Beda ex ſæpe citatis ſancti Laurentii Actis pauca adjecit, quæ à Rabano & Adone tranſumpta ſunt, nullâ uſquam Deciorum facta diſtinctione. Noſter primam partem veroſimiliter ex Adone accepit, quæ martyrium explicat, alteram de ſepultura, à Juſtino presbytero procurata, intactam reliquit. Audi hîc etiam Wandelbertum:

Cæſare nata micat Decio hîc Cyrilla, beatis
Virgo animis, & cui Decius haud editor eſſet.

Ex his patet invaluiſſe pridem hiſtoriam illam, de qua in Triphonia locuti ſumus
XVIII Octobris, quamque alibi diligentius diſcutiemus. De *Farone*, aliàs *Burgundofara* *Faronis.*
Meldenſi, nemo præter Uſuardum meminit. Habuit inſignis ille antiſtes è conſanguineis ſuis Sanctum non unum. Porro Acta ſub Hildegarii nomine à Mabilione edita ſunt ſeculo 2 Benedict. à pag. 606; brevius à Surio. Exſtant apud nos plura, & diffuſiora & contractiora, quæ tamen cum editis non omnino conveniunt. Omnium inter ſe collatio materia erit diſquiſitionum, in Actis noſtris ſecuturarum. Vitam à Fulcuino, ut aiunt, carmine ſcriptam necdum vidi. Habe unicum Wandelberti verſiculum:

Hic etiam Matrona colitur per littora Phara.

Ad III Januarii illuſtrem virginem *Genovefam* cum Uſuardo retulimus, proprio *De tranſl.*
ipſius die natali. Ibi Bollandus plures alias in ejus honorem feſtivitates enumerat, inter *Genovefæ.*
quas & hæc tranſlatio, à ſancto Eligio, anno DCXXX veroſimiliter facta, recenſetur, ab Uſuardo certiſſime poſita, quidquid à Molano, neſcio ob quem ſcrupulum, inter acceſſiones rejiciatur. Hæc pro re noſtra abunde dicta ſunto: cetera vide apud Bollandum, & ſcriptores ab eo citatos. Nec deſunt recentiores, ex quibus nonnulla fortaſſe notari poterunt in Supplemento Januarii.

AUCTARIA.

TORNACEN. Textum habet totum & purum, excepta annuntiatione tertia de ſancto Farone.

ROSWEYD. Rubricis majuſculis
De Sim &c. incipit: *Natale beatorum Apoſtolorum Symonis & Judæ.* Deinde pergit: *E quibus Thadeus apud Meſopotamiam, Simon vero* &c. Hinc poſt *ſubdidiſſent*, inſerit; *a pontificibus templorum occiſi, martyrium* &c.

PULSANEN. In prima utcumque purus, caret ceteris omnibus.

MUNERAT. In omnibus ſatis purus, in fine
De Genov. de Genovefa ſuperadjicit: *Cujus corpus honoratur & colitur in cœnobio Apoſtolorum Petri & Pauli, in monte Pariſius.*

MOLAN. In ceteris purus, omittit, ut dixi, annuntiationem ultimam.

ALBERG. & DANIC. In textu etiam ſatis puri, adjiciunt: *Eodem die* [ALBERG. *natale*] *ſan-*
Ferrutii. *cti Ferrucii martyris.* Vide MOLAN. infra. *Me-*
Terentii. *tbis civitate, ſancti Terentii epiſcopi & confeſſoris.*

CENTULEN. *Natale beatorum Apoſtolorum Sy-*
Textus contractus. *monis Zelotis & Judæ, qui Taddeus dicitur, & Judas Jacobi ſcribitur. Romæ, beatæ Cyrillæ virginis. Quæ fuit filia Decii Cæſaris, quam Claudius imperator decollari juſſit. Meldis, ſancti Pharonis epiſcopi & confeſſoris. Pariſius, tranſlatio glorioſæ virginis Genovefæ, quæ mirabili virtute & ſanctitate claruit.*

HAGENOYEN. Mutatis Kalendis, hodie ſcribit hoc modo: VI Kalend. Novemb. *In Perſide,*
De Simone & Juda. *natale beatorum Apoſtolorum Symonis & Judæ. Iſti duo Apoſtoli aliis nominibus nominantur. Symon vocatur Cananeus vel Zelotes* [in quo recte ſane obſervat] *Judas vero dictus eſt Tatheus* [Thadæus] *& in Eccleſiaſtica hyſtoria ipſe vocatur Lybeus* [*Lebbeus* vel *Lebbæus.*] *Hi duo Apoſtoli fuerunt fratres* [ſaltem unus] *Jacobi minoris & filii Alphei & Mariæ Cleophæ. Quorum primus, id eſt Symon in Ægypto prædicavit & multos ad fidem convertit, miracula plura fecit, eccleſias fundavit, & ſacerdotes ac epiſcopos illic conſtituit. Judas vero beato Thomæ Apoſtolo fuerat aſſociatus, & cum eo tres Reges, qui Domino in canalibus munera obtulerant, convertit. Abagarum regem à lepra curavit & convertit, & plura ibidem miracula fecit, & eccleſias ibidem ædificavit. Deinde in Meſopotamia & in Ponto prædicans* [prædicavit,] *& gentes illas indomitas & belluinas ſuo dogmate inſtruxit. Demum Judas in Ægyptum venit ad fratrem ſuum Symonem, cum quo perrexit in Perſydem, ubi duos magos & Aroen & Arfaxat confundebant. Xertem regem Babylonis cum ſexaginta milibus virorum, exceptis mulieribus & parvulis baptizaverunt; ubi per annum & tres menſes manſerunt, & eccleſias ædificaverunt, pontifices & ſacerdotes ſtatuerunt & multum populum ab errore converterunt, & poſtmodum in Swanyr civitate tenti ſunt, ubi preceperunt à demonibus exire de ydolis & illa confringere, quod & fecerunt. Tunc pontifices in Apoſtolos irruerunt & ſubito occiderunt.* Habes hic vulgatorum Actorum compendium.
De Cyrilla. *Romæ, beatæ Cyrillæ virginis, filiæ Decii junioris, Cæſaris, quæ cum matre ſua Typhonia, poſt mortem patris ſui, Chriſtiana effecta eſt: & ſub Claudio imperatore pro fide Chriſti decollata eſt. Item,*
Fidelis. *ſancti Fidelis martyris. Item, ſancti Joſeph filii Ja-*
Joſeph. *cob, tranſlati in Britanniam. In Methis civitate,*
Terentii. *depoſitio ſancti Terencii epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. *Pariſius, tranſlatio ſanctæ Genovefæ.* An in ceteris purus ſit, non liquet.

CODEX URSINI à Roſemberg. *Metis civitate,* *Terentii.*
ſancti Terencii epiſcopi & confeſſoris.

AMBIANEN. *Ambianis civitate, depoſitio ſan-*
cti Salvii epiſcopi & confeſſoris. Qui Tenderico *Salvii.*
rege Gallis imperante, ſanctitate & gratia plenus, pontificatum ejuſdem loci obtinuit. Cujus corpus Moſtorolo vico tranſlatum & digno cum honore decenter eſt adornatum. Vide Caſtellanum.

MATRIC. CARTUS ULTRAJECT. *Simonis & Judæ Apoſtolorum. Cyrillæ, filiæ Decii Cæſaris, virginis & martyris.* De Farone, pridie.

In VATICAN ſub num. 5949. Deeſt Faronis & Genovefæ; ut habetur in extracto.

ALTEMPS. *Monſtrolo monaſterio, ſancti Silvii epiſcopi & confeſſoris.* Vide AMBIANEN.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Sueſſionis, depo-* *Divitiani.*
ſitio ſancti Divitiani epiſcopi & confeſſoris.

EDITIO LUBECO-COL. In prima ſatis pura, *De Cyrilla.*
in ſecunda adjicit ex Adone; *& ſepulta a Juſtino presbytero, cum matre ſua juxta ſanctum Hyppolitum.* In Pharone, pura eſt. *In Phrygia, ſan-*
ctorum Tharſi, Policarpi, Gaii, Eminii, Januarii, Terrei, Corminii & Florentii martyrum. No- *Tharſi &c.*
mina confuſa ſunt ex Hieronymianis die præcedenti *Eodem die, natale ſancti Ferrucii martyris.* *Ferrutii.*
Octava beatæ Urſulæ & ſodalium ejus undecim mil- *Oct. Urſul.*
lium Virginum. In tranſlatione Genovefæ, pura.

BELIN. In textu non omnino purus, in fine adjicit: *Civitate Cumis, ſancti Fidelis martyris.* *Fidelis.*
Vide Martyrologium Romanum.

GREVEN. *Octava ſanctarum undecim milium* *Oct. Urſul.*
Virginum. Beatus Pharo per ſanctam Pharam ſo- *De Farone.*
rorem ſuam ad contemptum ſeculi adductus, uxore ſua Blidechilde, ſacro velamine conſecrata, ipſe ex Comite palatino, fratri ſuo beato Walberto, in pontificatu Meldenſis eccleſiæ ſucceſſit. Cum autem tempore quodam ante carcerem tranſiens, vinctorum clamores audiſſet, Exite, inquit, liberi, eo quod pœniteamini, ſtatimque vincula eorum ſoluta ſunt. Tandem cum LXVI *annis ibi multa ſanctitate præfatam eccleſiam rexiſſet, quievit in pace. In Lucania, Quinti, Feliciani, Sancindi.* Vide hæc *Quinti &c.*
melius die ſequenti. *Ferrutii martyris. Felicis* *Ferrutii.* *Felicis*
martyris. Methis, depoſitio ſancti Therentii epi- *Terentii.*
ſcopi & confeſſoris. Bodonis confeſſoris. Item be- *Bodonis.*
ati Chilleni, qui de Scotia à ſancto Pharone in *Chilleni.*
provinciam Atrebatenſem miſſus, ipſam ſana ſua doctrina & miraculorum ſignis Chriſto acquiſivit. Inter quæ, cum præfato Pharone corpus reficiens, vas vitreum caſu confractum oratione redintegra-
vit. Tranſlatio ſanctæ Cuneræ virginis & marty- *Tranſlat.*
ris, ex ſocietate undecim millium Virginum. Vi- *Cuneræ.*
de quæ dicta ſunt XII Junii.

MOLAN. Poſt *Chananæi* aliis litteris textui inſerit, *qui & Zelotes ſcribitur.* In fine: *Pariſiis, tranſlatio ſanctæ Genovefæ* &c. ut habet ſu-
perius MUNERAT. *Civitate Cumis, ſancti Fide-* *Fidelis.*
lis martyris. Eodem die, dedicatio baſilicæ ſancti *Dedicat.*
Lamberti martyris. Facta eſt autem hæc dedica- *Lamberti.*
tio ſexto anno epiſcopatus Baldrici noſtri epiſcopi, à ſanctiſſimo viro Dei Hereberto Colonienſi ar-
chiepiſcopo. Item, ſancta Cunera virginis, quæ *Cuneræ.*
martyrium conſummavit in oppido Reenſi. De
Terentio, ut ſupra. *Eodem die, depoſitio beati* *Terentii.*
Dodonis monachi, diſcipuli ſancti Urſmari epiſcopi. *Dodonis.*
Editiones aliæ, de Fideli & Cunera, ut pri-
ma. *Eodem die, commemoratio ſancti Ferrutii* *Ferrutii.*
mar-

Digitized by Google

martyris, quam Lullus archiepiſcopus Moguntinus, motus celeberrimis miraculis, in Letantium cœnobium, quod Bleidenſtadt vocant, magno cum honore tranſtulit. Fama, depoſitio beati Dodonis &c. De Terentio, ut ſupra. *Die vigeſima octavo, ſanctorum martyrum Terentii & Neonilis, & ſancti Terentii patris Stephani, Saba & poetæ.* De Genoveſa hic habet, ut eſt in puro textu. Demum: *Leodii, dedicatio baſilicæ ſancti Lamberti* &c. ut in priori, excepta voce *noſtri*, quæ hic excluditur. [*Terentii & aliorum.*]

IV *Kal.* *Die* 29.

HIeroſolimis, natalis beati Narciſſi epiſcopi, quem ſanctitate, patientia ac fide laudabilem fuiſſe, hiſtoria narrat Eccleſiaſtica. [*Narciſſi.*]
Ipſo die apud Sidonem urbem, beati Zenobii presbiteri, qui ſub noviſſimæ perſecutionis acerbitate martyrio coronatus eſt. [*Zenobii.*] In Lucania provincia, ſanctorum martyrum Jacincti, Quinti, Feliciani & Lucii. [*Jacincti & ſociorum.*]

Ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Hieroſolimis*, dicta ſufficiant. Ejuſdem ferme generis ſunt *Narciſſi, paciencia, hyſtoria, Sydonem, Synodem, Senobii, Ffeliciani* &c. Roſweyd. verba nonnihil tranſpoſuit, in *Eccleſiaſtica narrat hiſtoria.* Difficultas eſt, quomodo de Zenobio ſcripſerit Uſuardus, qui Adonem certiſſime præ oculis habens, in eo legit: *Qui perſecutione Diocletiani martyrio coronatur*; quam phraſim ex codicibus noſtris ſecuti ſunt Antverp. Max-Lubec. Belin. & recentiores plerique. Contra alii: *Qui ſub noviſſima perſecutionis* &c. Dicendum omnino, mutationem ab Uſuardo factam, qualem in textu ſervavimus. Munerat. ante *Zenobii*, omiſit *beati*, & ante *noviſſima*, particulam *ſub*. In altera Belini editione eſt *Lucana* pro *Lucania*, in utraque deeſt *provincia*. Solus idem ſcribit *Hiacinthi*, ſed ceteri omnes *Jacincti*, exceptis Herinien. & Munerat. qui *Jacinti*, & Antverp-majore, qui *Jacingti* poſuit. Max-Lubec. hoc nomen præteriit. In Hieronymianis invenies, *Sanecinti* & *Sacinti*. An ex his ſatis commode efformetur *Hiacynthus* vel *Hyacinthus*, non definio; probatiſſimorum codicum lectioni hìc uti & alibi inhæſimus.

OBSERVATIO. *Narciſſus* Hieroſolymitanus, ab aliquibus *Magnus* cognominatus, a Gerundenſi, qui ſanctam Afram Auguſtanam convertit, diſtinctiſſimus eſt, ab Euſebio variis locis celebratus, ut in Notatione Baronii legere eſt. At ne multa ſparſim requiras, pleraque omnia ab Adone in ejus laudem inde congeſta invenies. Hic vero ex Romano parvo eum accepit, ut in Alexandro factitaſſe notavimus ad XVIII Martii, cum utriuſque memoria in ſacris Faſtis ibi primùm conſignata ſit. Sic igitur in ipſo fonte habes: *Narciſſi Jeroſolymorum epiſcopi, viri ſanctitate & patientia ac fide laudabilis.* Quæ fere textus noſtri verba ſunt ex præfato Adone tranſumpta. Seceſſum ejus ab epiſcopatu in ſolitudinem, propter enormem impiorum hominum calumniam, ejuſdem ſubinde reditum, & Alexandro ſucceſſori divinitus deſignato, ob grandævam CXVI annorum ætatem, factam veroſimiliter ceſſionem, curſim explicat Papebrochius in Chronologia Epiſcoporum Hieroſolymitanorum ante tomum 3 Maii; at vitæ totius ſeriem paulo accuratius ex Euſebio & aliis deducit Tillemontius tomo 3 à pag. 177. Videri etiam poteſt Motherii ad hunc diem Notula. *Zenobius* in hiſtoria Euſebii lib. 8 cap. 13 *presbyter apud Sidonem*, & *medicorum omnium præſtantiſſimus* cum Tyrannione Tyriorum epiſcopo Antiochiam ductus, & hoc, *in profundam mare demerſo, cruciatibus forti animo immortuus* dicitur. Inde ipſum aut ex Rufino tranſtulit auctor Romani parvi, his verbis: *Sidona, Zenobii presbyteri & martyris.* Hinc in Adonem, ex hoc in Noſtrum tranſiit, ſub ea phraſis diverſitate, quam in Variantibus notavimus. Quod autem in Romano moderno additur, *alios*, nempe, *ad martyrium exhortatum* fuiſſe, id certe ex Euſebio à nobis citato educi non potuit. Sumpta fortaſſe eſt præfata adhortatio ex Adonis textu, de quo egimus XX Februarii ubi & Tyrannionem & Zenobium male cum martyribus Tyriis confuſos oſtendimus. Ex antiquioribus Martyrologis nec de Narciſſo, nec de Zenobio quiſquam meminit, excepto Wandelberto, qui poſtremo ita cecinit: [*Narciſſi.* / *Zenobii.*]

Presbyter hinc retinens quartum Zenobius ornat.

Ultima claſſis, Adoniana non eſt, ſed ex Hieronymianis & à Rabano & ab Uſuardo plane tranſumpta, non ſervata tamen omnino nominum conformitate; quod mirari [*Jacincti & ſociorum.*]

nemo debet, cum in codicibus illis ipſis diverſitas ſit, de qua in Variantibus locuti ſumus. Porro *Lucania* provinciæ, non *Lucana* aut *Lucenſi urbi* adſcribendos Martyres, merito fatetur Florentinius, quidquid alii ſomnient. Cetera huc ſpectantia apud ipſum legere poteris, atque inter alia, ſanctum Gregorium Papam, dum de Hiacyntho aliquo meminit, nôn hunc, ſed alium indicare, qui in Sabinis celebris ſit, colaturque IX Septembris, quo die de eo & ſociis cum Uſuardo dictum eſt. Errat autem laudatus Florentinius, dum aſſerit, Uſuardum *Julii* ſcripſiſſe pro *Lucii*. Ultimo loco in Adone refertur: *Depoſitio ſancti ac beatiſſimi Theodarii, abbatis* &c. ſed eum in genuino Uſuardo non invenies, utpote qui hunc & plures alios Viennenſes Sanctos & hic & alibi prætermiſit. In auctario Molani reliquam annuntiationem Adonianam dabimus, ex qua colliges, tranſlationem potius hoc die, quam depoſitionem ab Adone recoli, licet in codicibus noſtris aliis, paſſim natalis memorari videatur.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima & tertia annuntiatione ſatis purus, caret ſecunda de Zenobio.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECTIN. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. & DANIC. *DeNarciſſo.* De Narciſſo, textui ex Adone ſuperaddunt: *Qui cum vidiſſet in vigilia Paſchæ oleum luminaribus deeſſe, juſſis miniſtris aquam ferre, & omnibus videntibus aqua benedicta in oleum converſa eſt.* De Zenobio ſcribunt cum aliis, *ſub Diocletiani perſecutione* &c.

Textus mutilus. CENTULEN. *Natale ſancti Narciſſi Jeroſolimorum epiſcopi, viri ſanctitate & patientia ac fide laudabilis. Apud Sidonem urbem, ſancti Zenobii presbiteri & martyris.*

HAGENOYEN. De Narciſſo cum ANTVERP-MAX. ferme convenit, adjungens præterea: *Et naturam elementorum in eodem facto mutavit.* In Zenobio, ſatis purus eſt. Tum ex die præcedenti: *Faronis.* *In civitate Meldis, ſancti Faronis epiſcopi & confeſſoris.* *Ferrutii.* *Eodem die, ſancti Ferrucii martyris.* *Tranſlat. Genovefæ.* *Pariſius, tranſlatio ſanctæ Genovefæ virginis. Quæ tranſlatio facta eſt die præcedenti, ſed hic recolitur. In provincia, civitate Lucania, ſanctorum martyrum* &c. *Item in Gundabyzavia* [an forte vult dicere, *in Auguſta Suevia*] *Narciſſi.* *ſancti Narciſci epiſcopi & martyris, qui convertit ſanctam Afram.* Videantur Acta XVIII Martii.

AQUICINCT. Subdit in fine: *In territorio Vienenſi, natalis ſancti Tenderii confeſſoris.* *Tenderii.* Ado legit *Theodarii*; alii codices aliter

VICTORIN. & REGINÆ SUEC ſign. num 130: *Theuderici.* *In pago Viennenſi, ſancti Theuderici confeſſoris.* In codice REG. SUEC., eſt *Tenderii*.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Narciſſi epiſcopi & confeſſoris.* *Ermelindis.* *Ermelindis virginis, quæ pro caſtitate patriam reliquit.* Vide Caſtellanum.

VATICAN. ſign. num. 5949 adjicit: *Capua, natale ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris, cujus animam in ſphera ignea ab angelis ferri in cælum beatus pater Benedictus vidit.* *Germani.* Vide die ſequenti.

ALTEMPS. *In pago Vionenſi, ſancti Cauderii confeſſoris.* Ex ſcriptoris oſcitantia, & poſitio & Sanctus ipſe duplicari videntur, cum procul dubio ſit idem *Theuderius*, vel *Theodarius*. *Theuderii.*

LUGDUNEN. *In territorio Viennenſi, ſancti Theuderii confeſſoris.* *Ejuſdem.*

BURDEGALEN. *Sancti Terentii epiſcopi & confeſſoris.* *Terentii.* Vide die præcedenti.

LUXOVIEN. *In Gallia, civitate Vienna, depoſitio ſancti, ac beatiſſimi Theodarii abbatis.* *Theodarii.*

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſimilis eſt ANTVERP-MAX. &c. Tum: *Apud Auguſtam Suevia, natale ſancti Narciſci epiſcopi & martyris. Hic illi civitati à Deo miſſus, & ibidem beatam Afram cum ſuis puellis convertit.* *Narciſſi Auguſtan.* Hic forte ponitur occaſione Narciſſi Jeroſolymitani, cum quo à Petro in Catalogo & ab aliis perperam confuſus eſt. Jam diximus de eo actum eſſe XVIII Martii. *In Gallia Methis civitate, ſancti Terentii epiſcopi & confeſſoris, ammirandæ bonitatis viri, decimi ſeptimi ejuſdem urbis pontificis.* *Terentii.* Vide die præcedenti. *Vienna civitate in Gallia, depoſitio ſancti Theodori* [pro *Theodarii*] *abbatis. Eodem die, adventus capitum ſanctorum duorum Ewaldorum presbyterorum & martyrum.* *Theuderii. Advent. Ewaldor.*

GREVEN. *Apud Auguſtam Retia civitatem, natalis beati Narciſſi epiſcopi & martyris. Qui tempore Diocletiani, præfatæ civitati à Deo miſſus, beatâ Aphrâ cum ſuis puellis converſâ, totam provinciam Chriſti Evangelio complevit, ipſeque poſtmodum illuſtre martyrium duxit.* *De Narciſſ. Auguſtan.* Vide quæ uberrime notavimus. *Quinti martyris. Item Socratis. Apud Xanctis, tranſlatio ſancti Victoris, ducis ex legione Thebeorum. Apiani epiſcopi & confeſſoris. Honorati epiſcopi & confeſſoris. Abdiæ epiſcopi & confeſſoris, qui à ſanctis Apoſtolis Symone & Juda ad fidem converſus, eorumdem paſſionem Hebraice conſcripſit ac in pace quievit. Vienna, depoſitio beatiſſimi Theodarii abbatis. In Monaſterio, adventus capitum ſanctorum duorum Ewaldorum, presbyterorum & martyrum. Aquilinæ virginis & martyris. Ermelindis virginis. Eldetrudis virginis. Kennertæ virginis.* *Quinti. Socratis. De Victore. Apiani. Honorati. Abdiæ. Theodarii. De Ewaldis. Aquilinæ. Ermelindis. Elde rudis. Kennertæ.*

MOLAN. *Villa Meldricis, ſanctæ Ermelindis virginis. Eodem die, ſancti Apiani epiſcopi & confeſſoris. Item, ſancti Honorati epiſcopi & confeſſoris. Et in caſtro, quod Lenſis appellatur, ſancti Vulgani epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſanctæ Rictrudis. Eodem die, tranſlatio ſecunda beati Vincentii confeſſoris. In Gallia, Vienna civitate, ſancti Theodarii epiſcopi & confeſſoris; & tranſlatio ipſius in loco, qui dicitur vallis Rubiana. Dodonis confeſſoris, cujus corpus quieſcit apud monaſterium in Fama.* *Ermelindis. Apiani. Honorati. Vulgani. Rictrudis. Tranſlat. 2. Vincent. C. Theodarii. Dodonis.* De quo iterum die præcedenti. Deinde minoribus typis: *In civitate Patavienſi, triumphus ſancti epiſcopi Maximiliani martyris & Valentini confeſſoris.* *Maximil. & Valent.* Editiones aliæ de Ermelinde & Vulgano idem habent. De Theodario ponitur ſola depoſitio, omiſſa tranſlatione, & rectius ſcribitur *abbatis*, non *epiſcopi*. *Die vigeſima nona, ſancti patris Abramii. In cœnobio Sonegiacas, eodem die, tranſlatio ſecunda beati Vincentii confeſſoris.* *Abramii.* Vide quæ de ipſo diximus XIV Julii. Rurſus minoribus typis, ſed alio nonnihil modo: *In civitate Patavienſi, triumphus ſanctorum epiſcoporum, Maximiliani martyris, & Valentini confeſſ.*

III *Kal.*

III *Kal.* *Die* 30.

APud Africam, natalis ſanctorum martyrum, numero ducentorum viginti. *Martyrum 220.* Civitate Tingitina, paſſio ſancti Marcelli centurionis, *Marcelli.* qui capitis abſciſione martyrium conſummavit ſub Agricolano, agente vices præfectorum prætorio. Antiochiæ, *Serapionis.* ſancti Serapionis epiſcopi, eruditione clariſſimi.

Soli omnino puri inveniuntur *Herinien. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *abſciſione* & hujusmodi variationibus non loquor, duæ ſunt notabiliores, in quibus à ſonte differt rivus, ab Adone Uſuardus, cum nempe primarii quique & probatiſſimi codices ſcribant *Tingitina* & *Agricolano*, pro *Tingitana* & *Agricolaa*, ut diſerte alter legerat. Ex purorum ab omni parte codicum numero excluſi ſunt multi, & imprimis Pratenſis, in quo in fine adjungitur: *Ipſa die, ſancti Germani, Capuani epiſcapi:* atque ad marginem, quod in apographo noſtro ſubductum eſt: *Item, ſanctis Lucani martyris:* quæ in codice B textus partem faciunt. Ducem ſequuntur ſoliti codices Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinct. ſed alia & auctiori phraſi, ut de additamento non dubites.

OBSERVATIO. *Anonymorum phalangem ducentorum viginti ſacrorum militum omnia Latinorum fere Martyrologia hoc die venerantur*, inquit Florentinius. *Martyrum 220.* At omnia illa Martyrologia reducuntur ad Hieronymiana aliqua apographa; item Romanum parvum, his verbis: *In Africa, martyrum* CCXX. Hinc ad Adonem, deinde ad Noſtrum, qui ſolitum ductorem deſcripſit. Apud antiquos alios hi Martyres noti non ſunt; ſolus Wandelbertus, neſcio quo veroſimili fundamento, centurioni Marcello, tamquam eorum anteſignano, pugilum turmam ſubjunxit, his verſibus:

Terna Marcellus, Chriſti galeatus amore,
Centuriam cælo dignam geminamque ſacravit,
Martyribus bis centum & bis denis comitatus.

Hæc plane gratis à Wandelberto connexa, evidenter oſtendunt ſincera & genuina *Marcelli.* ſancti *Marcelli* Tingitani martyris Acta à Surio hodie, à Baronio ad annum CCXCVIII in principio, & recentius inter Selecta à Theodorico Ruinartio edita & notis illuſtrata à pag. 311, Gallicè vero deducta à Tillemontio tomo 4 à pag. 575. Multa de illuſtri hoc Martyre tradunt ſcriptores Hiſpani, quo autem jure eum ſibi ut popularem vindicent, aut quo filios duodecim itidem martyres eidem tribuant, ſuo loco diſputabitur; quemadmodum & de aliis, à Baronio hìc obiter notatis. Primus inter Martyrologos *Marcellum* ſic memorat Romani parvi auctor: *Tingitana, Marcelli centurionis & martyris.* Mirum eſt, tam jejunum encomium ab Adone concinnari, cum tamen Acta ipſa non ignoraſſe videatur; aptiſſimum certe putavit Uſuardus, quod in textum ſuum integrum transferret, iis dumtaxat mutatis, quæ in Variantibus obſervata ſunt. Porro qui ab Adone *Agricolaus*, à Noſtro *Agricolanus*, ab aliis *Auriculanus* appellatur. De *Caſſiano*, glorioſi hujus martyris occaſione, ad fidem Chriſti converſo & ſubinde pari laurea coronato, cujus Acta primus in lucem protulit laudatus Ruinartius, atque Marcellianis attexuit, agetur die III Decembris. *Serapianem* Antiochenum nullus in Faſtos Chriſtianos retulit ante Adonem, *Serapionis.* cujus verba Uſuardus modice contraxit. Vita, geſta & ſcripta ex variis antiquorum, potiſſimum Euſebii locis colligenda ſunt, ut jam non incurioſe præſtitit Tillemontius tomo 3 à pag. 168. Videndus etiam Hieronymus de Script. Eccl. cap. 41 & ibi Auberti Miræi ſcholia, quibus præluxit Baronius, tum in Notatione hìc, tum in Annalibus, præſertim ad annum CXCI. *Felicianus*, neſcio quis, cum ſociis, & *Germanus Capuanus*, Moſandri & Roſweydi judicio, Adoni abjudicantur. Utrum poſtremus Uſuardinus ſit, ſupra abunde declaravimus. Eſt in Rabano ſolus *Pontianus* Papa, de quo Florus pridie meminit. Vide XX Novembris.

AUCTARIA.

PRATEN. De eo & altero item Pratenſi codice ſignato B, dixi in Variantibus.

Lucani. TORNACEN. In fine textus puri: *Eodem die, ſancti Lucani martyris.*

Germani. ANTVERP-MAJ. In textu cum ceteris purus, ſic ſubjungit: *Ipſo die, ſancti Germani Capuani epiſcopi, cujus animam pater Benedictus vidit*, & tum eraſis aliquibus, infra lineam ponitur, *in cælum deferri.* Plures de eodem agunt, hac vel nonnihil diverſa phraſi.

ROSWEYD. Paulo ampliori phraſi, ita adjicit: *Ipſo die, ſancti Germani Capuani epiſcopi, De eodem,*

cujus animam pater Benedictus vidit ab angelis in cælum deferri.

Pulsanen. Incipit : *Natalis beati Germani*
Deeodem. *Capuani epiſcopi.* Tum io prima & ultima pu-
rus, omittit ſecundam.

Antverp. Max-Lobec. & Ughellian.
Saturnini. Puri in textu, adjiciunt : *Toloſa, ſancti Satur-
nini.* Aliis eſt *tranſlatio*, & recte, oam in Uſuar-
do ponitur natalis xxix Novembris.

Munerat. In fine : *Eodem die, feſtivitas ſan-*
Lucani. *cti Lucani martyris.*

Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lo-
vanien. Alberg. & Danic. In textu etiam
Germani. puri, addunt: *Eodem die, ſancti Germani Capuani
epiſcopi, cujus animam pater Benedictus vidit in
cælum deferri.* Ferme ut ſupra.

Centulen. *Apud Capuam, ſancti Germani,*
Germani. *cujus animam vidit ſanctus pater Benedictus in
ſphera ignea ab angelis in cælum deferri. In Lu-*
Jacincti &c. *cania provincia, ſanctorum Jacincti, Quinti, Fe-
liciani & Lucii martyrum.* Ex die præcedenti.
Lucani. *Eodem die, ſancti Lucani martyris. Civitate Thun-
gitana, ſancti Marcelli centurionis, qui decolla-
tus eſt pro Chriſto.*

Hagenoyen. *Apud Africam, natale ſancto-*
Rogatiani *rum martyrum Rogatiani presbyteri & Feliciſſimi,*
& Feliciſſ. [pro *Feliciſſimi,*] *qui ſub perſecutione Decii &
Valeriani imperatorum, illuſtri ſunt martyrio coro-
nati. De quibus etiam ſcribit beatus Cyprianus in
epiſtola ad confeſſores.* Multa ſæpe turbat hîc co-
dex in ordine Kalendarum; Sanctos, ut alibi etiam
diximus, pro mero ſuo libitu variis diebus con-
ſignans, quos alibi ſic notatos nuſquam reperit.
De his Martyribus vide ſupra xxvi Octobris.
Theodegarii. Sequitur : *Item Theodegarii confeſſoris.* Crederes
eſſe *Theodarii*, de quo die proxime præcedenti;
ſed poſtea ponit: *In Vienna, Theodori abbatis!* Tres
Theodori. textus annuntiationes ſatis puras refert. Tum :
Utro nque pro Theuder. *Apud Ratiſponam civitatem Bauriæ, depoſitio ſancti*
Wolfgangi. *Wlfgangi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti*
Germani. *Germani Capuani epiſcopi, viri per omnia laudabilis,
cujus animam ſanctus Benedictus abbas, pater ni-
grorum monachorum, ab angelis vidit in cælum de-
ferri, ut dicit beatus Gregorius in ſecundo Dialo-
gorum libro.* Adde cap. 35.

Aquicinct. Poſt textum, ſubdit : *Ipſo die,*
Germani. *ſancti Germani Capuani epiſcopi, cujus animam pater
Benedictus vidit in cælum ferri. Eodem die, ſancto*
Gervaſii. *Gervaſii martyris.* Alii *tranſlationem* ſignant. Et
recte, cum verus natalis dies ſit xix Junii

Victorin. & Reg. Suec. ſign. num. 130.
Saturnini. Germani Maximi. In fine: *Toloſa, ſancti Saturnini. Capuæ, ſancti Ger-
mani epiſcopi. Et Maximi martyris.*

Daveronen. *Toloſa, ſancti Saturnini marty-
ris.* Vide ſupra Antverp. &c.

Matric-Cartus-Ultraject. *Germani*
Germani. *Capuani epiſcopi. Serapionis epiſcopi & confeſſoris.*
Geronis. *Jeronis martyris in Egmonda.* Vide xvii Auguſti
in Auctariis. Tum : *Sanctorum martyrum ducen-
torum viginti.*

Bigotian. ſign. P. 5. *Toloſa, ſancti Saturnini*
Saturnini. *martyris.* De quo jam ſæpius.

Cluniacen. *Eodem die, ſancti Gervaſii*
Gervaſii. *martyris.* Vide codicem Aquicinct.

Reg. Suec. ſub num. 428. *Eodem die, fe-*
Lucani. *ſtivitas ſancti Lucani martyris. Civitate Capua,*
Germani. *ſancti Germani epiſcopi & confeſſoris* &c. Ut jam
ſæpe ex aliis codicibus retulimus.

Saturnini. Codex D. du Cheval. ſignatus C. *Tholoſa,*
ſancti Saturnini martyris. Eodem die, ſancti Ge- *Geneſii.*
neſii martyris.

Altemps. *Ipſo die, ordinatio ſanctiſſimi an-*
tiſtitis atque patroni noſtri Swithuni. Vide 11 Julii. *De Swithin.*
Hinc recte, ni fallor, colligitur, codicem hunc
Uſuardinum io Anglia auctum, fuiſſe eccleſiæ
Wintonienſis.

Florentin. *Toloſa, natale ſancti Saturnini,* *Saturnini.*
viri virtute clariſſimi.

Caudiacen. *Tranſlatio ſancti Gervaſii mar-* *Tranſl. Gerv.*
tyris. Melius quam ceteri ſupra.

Remens. SS. Tim. Apoll. *Toloſa civitate,* *Tranſlat.*
tranſlatio corporis ſancti Saturnini epiſcopi & mart. *Saturnini.*

Editio Lubeco-Col. Incipit : *Octava depo-*
ſitionis ſanctiſſimi patris Severini archiepiſcopi & *De Severin.*
confeſſoris. Sequitur textus ſatis purus. Tum :
Eodem die, ſancti Germani Capuani epiſcopi & *Germani.*
*confeſſoris; hujus animam ſanctus pater Benedictus
vidit in cælum deferri. Hic ſcilicet Paſchaſium,
archidiaconum Romanæ Eccleſiæ, hoſtia ſalutari de
purgatorio liberavit. Item ipſo die, ſancti Theo-* *Thoneſti.*
neſti epiſcopi & martyris. Troia civitate, quæ Xan- *Tranſlat.*
ctis dicitur, tranſlatio ſancti Victoris martyris. Is *Victoris.*
eſt haud dubie Victor, de cujus natali cum
ſociis decem & ſeptem ſupra egimus x Octob.

Belin. In fine : *Toloſa, ſancti Saturnini. Eo-* *Saturnini.*
dem die, Germani epiſcopi Capuani, magnæ ſancti- *Germani.*
tatis viri.

Greven. *Nichomediæ, ſanctorum Kalendio-* *Kalendionis*
nis, Marcialis, Theophili, Januarii, Petri & *& ſociorum.*
Marci. Vide Hieronymiana. *Item Feliciani &* *Felician. &c.*
ſociorum ejus martyrum. Euſebii martyris. Ipſo *Euſebii.*
die, commemoratio ſancti Theoneſti epiſcopi & mar- *Theoneſti.*
*tyris ac ſociorum ejus. Jeronis martyris. Luciani
martyris. Tranſlatio beati Saturnini epiſcopi Tho-* *Tranſlat.*
loſani & martyris. Germani Capuani epiſcopi & *Saturnini.*
confeſſoris, cujus animam ſanctus pater Benedictus *Germani.*
*in cælum deferri conſpexit. Hic Paſchaſium, Ro-
mana Eccleſia archidiaconum, ſalutari hoſtia de
purgatorio liberavit. Talaricani epiſcopi. In Da-* *Talaricani.*
cia, Theotgarii confeſſoris. Apud Terracinam Cam- *Theotgarii.*
paniæ civitatem, ſancti Leoncii conſularis & con- *Leoncii.*
*feſſoris. De quo in geſtis beati Cæſarii legitur, quod
in ejus confeſſione credens, ſanctum martyrem nudum
clamide ſua operuerit. Baptizatus deinde, cum divi-
nam communionem accepiſſet, emiſit ſpiritum.
Item, beatæ memoriæ Dorothea de Pruſſia, incluſa.* *Dorothea.*

Molan. Poſt *clariſſimi*, addit minoribus ty-
pis: *Cujus Euſebius meminit hiſtoria Eccleſiaſtica
lib. 5 cap. 19, 22 & lib. 6 cap. 1.* Tum Italicis :
Apud Calarim, Sardiniæ provinciæ oppidum, na- *Saturnini*
tale beati Saturnini martyris, qui ſub perſecutione *M. Sardi.*
*Diocletiani gladio eſt truncatus. Eodem die, ſan-
cti Germani epiſcopi Capuani, magnæ ſanctitatis* *Germani.*
viri. Eodem die, feſtivitas ſancti Lucani martyris. *Lucani.*
Tranſlatio ſancti Victoris, patroni noſtri, rurſus *Tranſlat.*
typis minoribus, *in civitate quæ Xanctis dicitur.* *Victoris.*
Apud Terracinam Campaniæ &c. ut Greven. *Leoncii.*
Editiones aliæ : *Pariſiis, feſtivitas ſancti Lucani
martyris.* De Saturnino Calaritano & Germano
Capuano ſimiles ſunt priori. Tum : *Apud Al-
tinum, natalis Theoneſti martyris & pontificis, qui* *Theoneſti.*
*Moguntia, fidei recta prædicationem exorſus eſt,
& Albanum ab Arianis trucidatum vidit. In Da-
nia, ſancti Theodgari confeſſoris, qui verbum vitæ* *Theodgari.*
*prædicando, Horis, Miſſis, ceteraque officia de-
vote celebrando, pro Olavo rege terreno, cæleſti
regi ſerviebat. Die trigeſima, ſanctorum martyrum* *Zenobii*
Zenobii & Zenobiæ. Xanctis, tranſlatio S. Victoris. *& Zenobiæ.*

Vigilia omnium Sanctorum. Romæ, natalis beati Nemeſii *Vig.OO.SS.* diaconi, & Lucillæ filiæ ejus, qui cum à fide Chriſti flecti *Nemeſii & Lucillæ.* nequaquam poſſent, jubente Valeriano & Galieno, decollati ſunt ſub octavo Kalendarum Septembrium die. Hic tamen venerabilior habetur ſolemnitas ipſorum, quando à beato Sixto corpora eorum via Appia honeſtius ſunt tumulata. In Galliis oppido Virmandenſi, ſancti Quintini, qui ſub Maximiano imperatore martyrium *Quintini.* paſſus eſt, cuius corpus poſt annos quinquaginta quinque, revelante angelo, inventum eſt.

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp. Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan*

VARIA LECTIO. De *Sollempnitas*, *Syxto*, & ſimilibus, alibi ſatis dictum eſt. Munerat. pro *natalis*, ponit *nativitas*: item *diaconi & martyris*. Belin. pro *Lucillæ*, ſubſtituit *Lucinæ*. Legendum eſt ut habet textus, *qui cum à fide Chriſti flecti nequaquam poſſent*, ſed in Munerato corrupte impreſſum, *qui cum fide Chriſti flectis* &c, in Antverp majore mutatum verbum, *qui cum à fide Chriſti ſeparari non poſſent*. Idem ſcribit *ſub Auguſtarum Kalend.* VIII *die*. Greven. & Molan. pro *Hic tamen*, habent, *Hic autem*: pejus Belin. *Horum tamen venerabilior habetur ſolemnitas ipſorum* Omnes paſſim legunt, *Virmandenſi* cum Adone: Antverp. & Max-Lubec. *Viromandenſi*, Belin. *Viromadenſi*. Herinien. Tornacen. Antverp. Max-Lubec. & Belin. non male, mea quidem ſententia, ſcribunt: *Hujus corpus* &c. prætuli tamen aliorum lectionem. Belin. pro *revelante angelo*, habet *revelante Domino*.

OBSERVATIO. *Vigilia omnium Sanctorum* vere & pure Uſuardina eſt, neque enim Adoni tribuendam cenſent aut Molander aut Roſweydus. Hic merito dubitare quis poſſit, *Vig.OO.SS* ut ſuperius etiam monui, an Uſuardus *Vigiliam ſanctorum Apoſtolorum Simonis & Judæ*, diſertiſſime ab Adone poſitam, prætermiſerit, hanc vero, nuſquam apud antiquiores repertam, hodie textui ſuo præfixerit. Nihilominus ſic rem habere codices noſtri, & XXVII & hoc die ſatis manifeſte oſtendunt. Non ſemel alibi, & præſertim 11 Auguſti obſervavimus Acta ſancti Stephani Papæ & martyris uberem fodinam eſſe, ex qua Sancti varii & variis diebus notati extrahantur. Ex eorum numero ſunt, qui hodie recoluntur, *Nemeſius* diaconus, *Nemeſii &* & filia ejus *Lucilla*, de quibus in ſacris Tabulis agere primum cœpit auctor Romani parvi, *Lucilla.* cujus hæc hodie unica eſt annuntiatio: *Nemeſii diaconi, & Lucillæ filiæ ejus*, VIII *Kalend. Septembrium paſſi* (ita habetur) *ſed pridie Kalend. Novembrium à Sixto Papa ſepulti*. Hæc ex præcitatis ſancti Stephani Actis deſumpta ſunt, quorum diffuſius compendium contexuit Ado, Noſter vero inde ſua omnia, ſolitæ brevitati aptata deprompſit. Videſis laudata Acta apud Baronium in Annalibus ad annum CCLIX à num. 8, qua vero parte hos Martyres ſpectant, a num 22, & apud Surium 11 Auguſti. Nec authentica illa eſſe, nec omnino incorrupta cenſent recentiores paſſim: ego certe non video, cur Tillemontius, dum de Stephano Papa loquitur tomo 4 a pag 28, non video, inquam, cur Nemeſium hunc noſtrum, & Lucillam filiam a ſancto Pontifice baptizatos, præ ceteris ſilentio involvendos putaverit. Longiori meditatione res ea digna eſt, quamque proinde in majori opere ad 11 Auguſti copioſius diſcutiemus. Celeberrimus martyr *Quintinus* ſignatur in Hieronymianis Epternacenſi & Corbeienſi, *Auguſta Viromandorum*; *Quintini.* qua autem ratione codicis Florentiniani deſcriptor inde *Quirinum in Italia* apte efformare potuerit, haud equidem divinare queo. Beda & ex eo Rabanus, poſitionem diſtincte non exprimunt; ipſam notat Ado, reliqua Bedæ verba, ſua faciens, Uſuardo de utriuſque ſpoliis gaudente. Neſciu cur Rabanus pro annis LV, poſt quos inventum corpus dicitur, ſolum poſuerit LII. Qui encomium longius voluerit, adeat Florum ex Actis multa contrahentem. Sed fontem potius conſulat apud Surium hoc die, quem licet recentiores critici, non omnino limpidum & fæcium expertem exiſtiment, negare ſaltem non audent, multam ſpirare antiquitatem, atque ad puritatem primigeniam proxime accedere. Inter hos Tillemontius ipſorum, nempe Actorum, medullam ſatis nitide expreſſit tomo 4 à pag. 433, apud quem enumerantur ſcriptores alii à nobis ſuo tempore diligentius expendendi. Hoc metrico elogio *Quintinum* proſequitur Wandelbertus:

Quintinum pridie celebrant ſua feſta beatum,
Qui inſigni & vario ob Chriſtum certamine victor
Octimbrem clauſo componit in orbe ruentem.

AUCTA-

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret elogio Nemeſii & Lucillæ, cetera omnino purus.

Foillani. ROSWEYD. In fine ſubdit: *Eodem die, ſancti Foillani martyris* Alii paſſim ſcribunt *Foillani*. Caſtellanus mavult *Fullani*, Gall. *Foignan*, cujus reliquias ait Peronæ honorari. *Wolfgangi.* *Item ſancti Wolfgangi, confeſſoris.*

PULSAN. In ſecunda annuntiatione totum elogium etiam omiſit. In Quintino mutilus eſt, deſunt enim quæ in textu ponuntur poſt, *paſſus eſt.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Textui ſatis puro in fine addunt: *Foſſis, natale* *De Foillano.* *ſancti Foillani martyris. Qui de Hibernia veniens, germanum ſuum Ultanum, qui Foſſonem* [alii *Foſſenſem*] *regebat eccleſiam, viſitaturus, in ſaltu qui carbonarias nuncupatur, martyriſatus eſt.*

LOVANIEN. Idem habet de Foillano, ſed totum Nemeſii & Lucillæ elogium expunxit.

ALBERGEN. & DANIC. Similes ſunt ANT- *Wolfgangi.* VERP-MAX. &c. niſi quod inter Quintinum & Foillanum inſerunt: *Apud Ratiſponam, ſancti Wolfgangi* [DANIC. *Wolfgandi*] *epiſcopi & confeſſ.*

CENTULEN. Recentiori manu in margine apponitur: *Vigilia omnium Sanctorum.* In textu: *Textus contractus.* *Romæ, beati Nemeſii diaconi & filiæ ejus Lucillæ virginis. Quos ſanctus Pontifex Stephanus baptizavit. In Galliis oppido Vermandenſi, paſſio ſancti Quintini, viri genere, fide & martyrio glorioſi. In* *Foillani.* *territorio Leodienſi, S. Foillani monachi & mart.*

BRUXELLEN. Poſt lacunam, de qua ſupra diximus, adhuc hodie imperfectus eſt: puto tamen, textum ſatis integrum fuiſſe. Subjicio quod ei ſuperadditur: *In Macedonia, natale* *Vitalis & ſociorum. Euſebii. Wolfgangi. Rictrudis.* *ſanctorum Vitalis, Petri, Creſcentis & Alterni. Et natale ſancti Euſebii martyris, cujus paſſio habetur. Apud Ratiſponam, ſancti Wolfgangi epiſcopi & confeſſoris. Item, ſanctæ Rictrudis virginis.* De hac in Auctariis XXIX Octobris.

HAGENOYEN. De Vigilia, nihil habet. In Nemeſio & Lucilla, ſatis purus eſt. De Foillano fere idem refert quod ſupra ANTVERP-MAX. &c. De Quintino paulo prolixior, in *Plura de Quintino.* hunc modum: *In Galliis civitate Viromandenſi, ſancti Quintini martyris paſſio, qui ſub Maximiano imperatore* [coronatus eſt.] *Hic Quintinus civis Romanus erat & nobilis genere: in urbe Abianenſi* [pro *Ambianenſi*] *prædicavit, & miracula plura fecit. Unde juſſu Maximiani dire cæditur & carceri mancipatur; per angelum autem ſolvitur & iterum prædicat, & iterum capitur & eculeo uſque ad ruptionem nervorum torquetur, & nervis crudis verberatur: oleum, picem & adipem ferventem toleravit; & præſidem deriſit. Propter quod calcem, acetum & ſinapem in os ejus projecit. Et ad Viromandenſem civitatem ducitur martyr Dei captivus, ubi duos clavos a capite uſque ad crura, & decem inter ungulas carnem ejus dividentes, percuſſit, & tandem decollatus eſt.*

AQUICINCT. Poſt *inventum eſt*, ex Adone ſubdit; VIII *Kalend. Julii.*

CODEX URSINI à Roſemberg. *Apud Ratiſ-* *Wolfgangi.* *ponam, ſancti Volfangi epiſcopi & confeſſoris.* Nomen recte efformandum, ut ſupra *Wolfgangi.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Vigilia. Quintini & Foilani martyrum.* Inepta conjunctio; ſed de ſolo primo pergit: *Qui Quintinus* *poſt multa tormenta tandem decollatus, poſt* LV *annos incorruptus corpore & redolens inventus eſt.*

ALTEMPS. *Monaſterio Glaſcovienſi, ſancti* *Benigni.* *Benigni confeſſoris. Qui in optima converſatione fideliter migravit ad Dominum.*

EDITIO LUBECO-COL. In Vigilia & Nemeſio ſatis pura, de Quintino, ſic habet: *In Gal-* *De Quintino.* *liis opido Viromandenſi, ſancti Quintini martyris. Qui ſub Maximiano imperatore, agente Rictiovaro præſide, poſt diverſa ſupplicia decollatus eſt & corpus in fluvium Somene ſubmerſum. Quod tamen poſt annos quinquaginta quinque, revelante angelo, inventum eſt & ſepultum octavo Kalendas* *Julii. Foſſis, natale ſancti Foillani martyris. Qui* *Foillani.* *de Hibernia* &c. ut ſupra in ANTVERP-MAX. & aliis. Sequitur: *Colonia Agrippina, depoſitio bea-* *Noitburg.* *tæ Noitburg virginis. Quæ nunc in monte ſancti Beati, juxta Confluentiam, per tranſlationem re-* *Wolfgangi.* *quieſcit. Apud Ratiſponam civitatem, ſancti Wolfgangi, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris, multorum miraculorum clariſſimi.*

GREVEN. *Foilani epiſcopi & martyris. In Ma-* *Foillani.* *cedonia, Vitalis, Petri, Creſcentis, Alterni.* Vi- *Vitalis & c.* de Hieronymiana. *Euſebii martyris, cujus geſta* *Euſebii.* *habentur. Et paſſio ſancti Philippi. Romani pre-* *Philippi.* *ſbyteri. Vincentii diaconi. Apud Ratiſponam, ſan-* *Romani. Vincentii.* *cti Wolfgangi epiſcopi & confeſſoris. Qui Suevo-* *Wolfgangi.* *rum claro ſanguine ortus, Treveris Clericus ordinatus, pompis mundi relictis, monachi habitum induit. Poſt hoc a ſancto Udalrico Auguſtenſi, presbyter factus, annuente Ottone ſecundo, Ratiſponenſi eccleſiæ undecimus epiſcopus præfectus, vita, doctrina & miraculis inclytus, quievit anno Domini* DCCCCXCIV. *Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio beatæ Noitburgæ virginis. Quæ claro* *De Noitbur.* *Francorum ſanguine progenita, tempore Pipini ſanctitate eminuit. Ad cujus merita commendanda viſa ſunt duo luminaria cælitus miſſa ejus funeri aſtare. Quieſcit autem nunc in monte ſancti Beati, in monaſterio Carthuſienſis Ordinis prope Confluen-* *Begha.* *tiam. Begha virginis.* Vide Caſtellanum.

MOLAN. *Foſſis, natalis ſancti Foillani epiſcopi,* *Foillani.* *qui de Hybernia veniens germanum ſuum, qui Foſſenſem regebat eccleſiam, viſitaturus, in ſaltu qui Carbonarias nuncupatur, martyrizatus eſt. Cujus vita virtutibus glorioſis & miraculis copioſiſſimis illuſtratur. Eodem die, ſancti Wolfgangi epi-* *Wolfgangi.* *ſcopi & confeſſoris apud Ratiſponam. Item, ſancti Euſebii martyris.* Deinde minoribus typis, *cu-* *Euſebii.* *jus geſta habentur. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio beatæ Noitburgæ virginis, quæ claro Fran-* *Noitburg.* *corum* &c. ex GREVENO. Editiones aliæ priori non omnino conformes, ſic habent: *Foſſis, natalis ſancti Foillani epiſcopi: qui de Hibernia veniens ad Ultanum germanum ſuum, qui Foſſenſem regebat eccleſiam; et in ſaltu, qui ruſtica lingua Carbonarias nuncupatur, martyrizatus eſt. Cujus vita virtutibus* &c. ut ſupra. *Apud Ratiſponam, ſancti Vuolfgangi epiſcopi & confeſſoris. Coloniæ, ſanctæ Noitburgis virginis, quæ tranſlata quieſcit prope Confluentiam, in monte ſancti Beati. Item,* *Stachys & ſociorum.* *ſancti Euſebii martyris. Die trigeſima prima, ſanctorum Apoſtolorum, Stachys, Amplii & ſociorum. Et* *Epimachi.* *ſancti martyris Epimachi.* Hunc puto eſſe ſocium Alexandri de quo agemus XII Decembris. Acta ejus apud Surium à Metaphraſte exornata ſunt.

MENSIS

MENSIS NOVEMBER

Habet Dies xxx.

Kalendis. *Die* 1.

FEſtivitas beatæ Dei Genitricis, & omnium martyrum, *Omnium*
quam Bonifacius Papa celebrem & generalem inſtituit agi *Sanctorū.*
omnibus annis in urbe Roma. Sed & Gregorius Pontifex poſtmodum decrevit, eamdem in honore omnium Sanctorum ſolemniter obſervari perpetuò ab omni Eccleſia. Apud caſtrum Divionem, ſancti Benigni presbiteri, qui miſſus à beato Policarpo ad *Benigni.*
prædicandum in Galliam, poſtquam eſt à Terentio comire graviſſimis tormentis mulripliciter afflictus, tandem collum ejus vecte ferreo tundi, & corpus lancea forari jubetur. In Campania civitate Terracina, ſanctorum Cæſarii diaconi & Juliani presbiteri: qui Cæſarius tempore *Cæſarii &*
Claudii, diebus multis in cuſtodia eſt maceratus, & poſtea cum eodem *Juliani.*
Juliano in ſaccum miſſus, ſicque in mare præcipitatus. Civitate Pariſius, depoſitio beati Marcelli confeſſoris, qui ut dignus monſtraretur *Marcelli.*
futurus antiſtes, ejus meritis nunc aqua in vinum, nunc vero mutatur in balſamum. Item ſancti Severini monachi, de Tiburtina civitate. Et *Severini.*
natale ſanctæ Mariæ virginis, quæ diris verberibus afflicta, equulei extenſione, & ungularum laceratione vexata, martyrium conſumma- *Vigoris.*
vit. Item civitate Bajocas, ſancti Vigoris epiſcopi. In pago Vuaſti- *Maturini.*
nenſi, ſancti Maturini confeſſoris.

Ita habent *Munerati prima editio*, *Grevenus* & *Molanus*. Multi alii codices proxime accedunt, ut iñtra patebit.

VARIA LECTIO. Munerat. plerumque mendis abundat. Hic in principio addit *Virginis Mariæ.* Greven. pro *graviſſimis tormentis*, habet *graviſſime*. In tribus citatis eſt *perforari*, ex aliis tamen poſt Bedam & Adonem ſervavi *forari*. Molan. ſemper corrigit *Pariſiis* pro *Pariſius*. Reliqui Munerati errores ſunt, quod pro *à Terentio*, legat *ea*; pro *cuſtodia*, habeat *cuſtodi*. Marcello addit titulum *epiſcopi*. Tum, *monachi de Bithinia*. Item, *Mariæ virginis & martyris*. Demum *Vuaſtenſi*, pro *Vuaſtinenſi*.

 Opti-

Optimos noſtros codices è purorum numero excludere coacti ſumus; Pratenſem *De Praten. & aliis.* imprimis, quia ex ejus textu eraſa eſt, quæ hîc ſexto loco ponitur *Maria Neocorenſis*, relicto ſpatio vacuo, ut teſtatur Clar. Caſtellanus, qui & obſervavit, rejectam eam eſſe ad XXI Novembris, alteri inductioni illic inſcripta. Sequuntur Pratenſem ſoliti ſocii Antverp-maj. & Roſweyd. qui ambo præfata annuntiatione etiam carent. Imo in Antverp-maj. deeſt præterea *Severinus monachus*. Hoc quoque peculiare habent præfati codices, quod annuntiationis primæ membrum ſecundum ſic incipiant: *Tercius vero Gregorius*, ubi reliqui omnes indeterminate legunt: *Sed & Gregorius*; codices vero mediæ notæ melius deſignant *Gregorium quartum*. In Herinienſi, cetera puriſſimo, mutatum eſt Marcelli elogium, ut infra patebit.

Omnium Sanctorum. OBSERVATIO. In antiquioribus Kalendariis aut Hieronymiano Martyrologio quærenda non eſt annuntiatio noſtra prima de feſtivitate B. M. V. & omnium Sanctorum, de cujus prima inchoatione, ſeu Panthei in eccleſiam Chriſtianam mutatione; cum Romano parvo agere cœpimus XIII Maii. Hîc ex eodem Martyrologio ſumenda ſunt hodiernæ ſolennitatis paulo expreſſiora lineamenta: *Feſtivitas Sanctorum, quæ celebris & generalis agitur Romæ.* Non dicit, *generalem* agi totâ Eccleſiâ, ſed dumtaxat *Romæ*; oſtenditque adeo Martyrologii iſtius auctor, ſe illa tum ſcribere, cum prædictum feſtum inſtitutum in ipſa Urbe à Gregorio III, qui ſedit ab anno DCCXXXI ultra DCCXL, feſtivius ageretur: unde Romani illius parvi epocham in præfationis cap. 2 deduximus. De eodem feſto videndæ ſunt Baronii Notationes XIII Maii & I Novembris, ſed maximè Frontonis ad Kalendarium obſervationes à pag. 142. Beda noſter hodie legit: *Feſtivitas omnium Sanctorum* primo loco; ſed cum hæc longe aliter, & alio ordine à Rabano poſita ſint, dubium reddunt, utrum ea verba à Beda vel Floro vere ſignata fuerint. Clarior eſt Adonis narratio, à Noſtro contracta, non expreſſa determinatione Gregorii III, quæ in Pratenſi & ſociis codicibus male ponitur; nam extenſio feſtivitatis ad univerſam Eccleſiam, non à Gregorio III, ſed à Gregorio IV, ſeculo integro poſteriori, procurata cenſetur; ut proinde recte in Variantibus dixerimus, nomen *Gregorii IV* codicibus mediæ notæ melius inſertum fuiſſe, etſi non Uſuardinè.

De *Benigno* Divionenſi, vel ut alii vocant, *primo Burgundiæ Apoſtolo*, agunt Hierony- *Benigni.* miana apud Florentinium, Beda, ex hoc Rabanus & Ado, eodem omnes elogio, quod poſtremus nonnihil contraxit, atque in multo pauciora reduxit Uſuardus. De Benigno tacet Romanum parvum, & ubi in Adone quinque exſtant commemorationes, tres dumtaxat in altero inveniuntur, ut vel ex eo capite conjicias Romani parvi auctorem, egregium Adonis compendiatorem eſſe. Agit de Benigno Greg. Turon. de gloria Martyrum cap. 51. Quid de Actis vulgatis, & poſtea à nobis vulgandis, ſenſerit Henſchenius, habes I Maii in Andeolo pag. 35. Vide etiam ſupra, illo die Obſervationem noſtram. Eſt in Hieronymianis plurium martyrum & virginum Terracinenſium turma, *Cæſarii & Juliani.* de qua diſputat Florentinius: reliqua omnia Martyrologia ſolos *Cæſarium & Julianum* ſignant, ut Rabanus ex Beda, & in ſerie noſtra Romanum parvum, Ado, Uſuardus. Conveniunt elogia deſumpta ex iiſdem ipſis Actis, quæ ex Baronio corrigenda notavit Ferrarius apud Florentinium; non deſunt qui pluſculum exigi poſſe exiſtimant. De ſolo Cæſario ſeorſim meminere Kalendaria Allatii & Frontonis, atque item Sacramentarium Menardi. Utrum vero Cæſarius hic geminandus ſit, aut ſaltem ab eo, quem Baronius poſuit, diſtinguendus, illius erit diſquirere, cujus erit Acta noſtra Mss. examinare.

Sequitur in textu *Marcellus*, hoc die ab Uſuardo primùm relatus; ab Uſuardo, in- *Marcelli.* quam, ita volentibus codicibus noſtris, nam apud antiquiores aut ſynchronos Martyrologos notus non eſt. Cur in altera Munerati editione & ab aliis referatur III Novembris, hîc non diſcutio, uti nec eam quæſtionem, quæ circa Fortunatum auctorem vitæ aut miraculorum ſancti Marcelli verſatur, in qua *hærere* hactenus *malo* cum Gerardo du Bois, hiſtoriæ eccl. Pariſien. parte 1, pag. 46 *quam conjecturas haud certas prodere.* Vita ipſa qualiſcumque ex hoc ſcriptore & aliis, ſed potiſſimum ex Mss. noſtris ſuo tempore *Severini.* diligenter illuſtrabitur. *Severinus monachus* ex Romano parvo vel ex Beda ab Adone acceptus, iiſdem prope verbis ab Uſuardo tranſlatus eſt. Quid ſint monumenta eccleſiæ ejus à Baronio citata, necdum ſcio, ſiquid de eo exſtet, proprio loco dabitur.

Maria Neocorenſis a Pratenſi & ſociis codicibus hîc excluſa & aliò tranſlata, ex aliis *Maria.* certo Uſuardina eſt, ex ſolito Viennenſi fonte deducta, cum elogio Adonianis verbis concepto, ſumptoque ex antiquis Actis, quæ apud Vincentium, Mombritium alioſque manca & mutila, à Baluzio recentius integre edita ſunt, tomo 2 Miſcel. à pag. 115, & obſervationibus nonnullis illuſtrata à pag. 491. Nos de iis plura alibi. Videtur eadem ipſa Maria in Hieronymianis ſignata, ut colligit Florentinius; in loco martyrii, ni *Vigoris.* fallor, hallucinatus. *Vigor Bajocenſis & Maturinus* pure quoque Uſuardini ſunt, niſi erraverit Roſweydus, dum illum in Adonis appendicem rejecit. Prioris iſtius vita, apud Surium

Google

Surium eſt conferenda cum Mſs. noſtris, iiſque quæ refert Cointius, ad annum DXXX pag. 365. *Maturini* non una apud nos exſtat, tunc etiam illuſtranda. Quos ex tot Sanctis, uno hîc die conſignatis omiſerit, quantum metrice cecinerit Wandelbertus, ex ſequentibus verſiculis intelliges. *Maturini.*

Cæſarius prima deſignat fronte Novembrem,
Eximio cujus lætatur Roma triumpho.
Menſis & hic reliquos ſtellato vertice vincens
Uno omnes Sanctos celebrans conjungit honore,
Regia quos cæli pariter retinetque fovetque.

AUCTARIA.

PRATEN. Caret, ut jam diximus, tota annuntiatione Mariæ, in quo ſimiles habet ſolitos ſocios ANTVERP-MAJ. & ROSWEYD. quorum primus in Severino etiam deficit, alter minutis pluribus nævis non vacat.

HERINIEN. Toto textu integerrimus eſſet, niſi Marcello aliud aptaſſet elogium: *Cujus vitam illuſtrem virtutibus ac miraculis Fortunatus epiſcopus egregie deſcribit.*

TORNACEN. In prima purus, in ſecunda deeſt elogium: caret tertia, quinta, ſexta & ſeptima. In Marcello convenit cum HERINIEN.

PULSANEN. In prima utcumque purus, ſic pergit: *In Campania civitate Terracina, ſanctorum martyrum Cæſarii diaconi & Juliani presbyteri.* Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. & UOHELLIAN. Toto textu puri ſunt, ſed in fine adjiciunt: *Pictavis civitate, ſancti Hilarii confeſſoris.* *Hilarii.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Puris adſcribi merentur; ſed in textu mutata ſunt aliqua, ut *Gregorius quartus*, & annuntiationis finis tranſpoſitus; item annuntiatio tertia, ſecundæ præmiſſa, & nonnulla alia non ſatis exacta.

LOVANIEN. Cum prioribus omnino convenit ſed elogium ſancti Benigni deſideratur.

CENTULEN. *Feſtivitas omnium Sanctorum. In Burgondia caſtro Diviona, paſſio ſancti Benigni presbyteri & martyris. Apud Terracinam, ſancti Cæſarii diaconi & martyris. Civitate Bajocas, depoſitio ſancti Vigoris epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus divino nutu tranſlatum in Ponticum & in eccleſia ſancti Richarii, multo eſt amore & honore celebratum. Ipſo die, paſſio ſanctæ Mariæ virginis, quæ cum eſſet ancilla, nec flecti poſſet ut manducaret idolatica, multis afflictionibus martyrium conſummavit. Pariſius, depoſitio ſancti Marcelli epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Severini monachi, de Tiburtina civitate. In pago Vaſtinenſi, ſancti Maturini confeſſoris.* *De Vigore.*

BRUXELLEN. In prima nonnihil interpolatus, ſecundo loco agit de Cæſario & Juliano, ubi poſt *maceratus*, inſerit ex Adone: *Eo quod cum perveniſſet ad templum Apollinis, ad orationem ejus cecidit ipſum templum, & occidit pontificem nomine Preminum* [Firminum] *& poſtea cum eodem Juliano* &c. De Benigno etiam aliquid adjicit, nempe: *Qui cum Andochio compresbytero & Tyrſo diacono miſſus eſt* &c. Reliqua omnia diſtulit ad diem ſequentem. *De Caſ. &c.* *De Benigno.*

HAGENOYEN. *Feſtivitas ſanctæ Dei genitricis & omnium Sanctorum, quam inſtituit beatus Bonifacius Papa quartus, a beato Gregorio magno, concedente ei Foca imperatore Pantheon, id eſt templum omnium dæmoniorum. Quam ſollempnitatem ille tantum ſtatuit in urbe Roma & non alibi fieri: & nondum tunc temporis fiebant feſta Confeſſorum, ſed Gregorius quartus poſtmodum eam decrevit fieri per totum orbem, in honore omnium Sanctorum, in capite Kalendarum Novembrium, mutans illam diem, quæ erat feſtiva IIII Idus Maii. Statuta autem hæc feſtivitas eſt quatuor de cauſis; primo propter omiſſorum completionem; ſecundo, propter negligentiarum expiationem; tertio, propter faciliorem orationum noſtrarum impetrationem; quarto propter cujuſdam templi conſecrationem.* Hæc ſufficiant; nam quæ deinde de Benigno, Cæſario & Juliano commiſcet, minus deſcribi merentur. In fine ita habet: *In civitate Pariſius, depoſitio ſancti Severini monachi, qui erat ortus de civitate Tyburtina.* Cetera omnia prætermiſſa ſunt. *De feſto Om. SS.*

AMBIANEN. *Cœnobio Centula, ſancti Vigoris epiſcopi & confeſſ.* Vide ſupra in codice CENTULEN.

AQUICINCT. In fine: *Ipſo die, ſancti Lauteni abbatis. Arvernis, ſancti Auſtremonii epiſcopi.* *Lauteni.* *Auſtremon.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. Adjiciunt: *Civitate Arvernis, ſancti Auſtremonii epiſcopi & martyris.* Vide notulam Caſtellani. *Item in eodem pago, ſancti Flori epiſcopi & confeſſoris, qui unus ex LXX Chriſti diſcipulis fuit.* *Auſtremon.* *Flori.*

DAVERONEN. *Civitate Bajocarum, ſancti Vigoris epiſcopi & confeſſoris. Pictavis, ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris.* *Hilarii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Omnium Sanctorum. Cæſaris martyris. Juliani presbyteri & martyris. Mariæ virginis & martyris. Marcelli Pariſienſis epiſcopi. Vigoris epiſcopi, qui parvulum ſuſcitavit.*

DIVIONEN. S. Benigni. Poſt elogium in textu relatum, addit: *Cujus beati martyris ſolemnitas, licet ipſa die cum ceteris celebretur, tamen pro devotione martyris & veneratione corporis, quod in præſenti continetur monaſterio, ſequenti reiteratur die, maxima & præclara feſtivitate.* *De Benigno.*

CLUNIACEN. *Pictavis, ſancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Lauteni confeſſoris.* De quo etiam CODEX D. DE CHEVAL. ſignat. C. *Hilarii.* *Lauteni.*

CODEX D. LE MARE ſignatus A. *Auguſtoduno, ſancti Pigmenii epiſcopi & confeſſoris.* Ponitur à Caſtellano die præcedenti. *Pigmenii.*

VATICAN. Sub num. 5949. Deficit in Marcello, Severino, Vigore & Maturino.

ALTEMPS. *Pictavis civitate, ſancti Hilarii confeſſoris. Arvernis, natale B. Auſtremonii martyris, primi paſtoris civitatis ipſius. Ipſo die, ſancti Lautheni abbatis.* *Hilarii.* *Auſtremon.* *Lauteni.*

FLORENTIN. De Hilario, ut ſupra. Tum: *civitate Regii, tranſlatio corporis beati Venerii confeſſoris, de partibus Lucenſium ad Regium prædictum.* Vide XIII Septembris. *Tranſl. Venerii.*

LUXOVIEN. *Apud Median. cœnobium, ſancti Spinuli confeſſoris, qui præcipuus diſcipulorum ſancti Hidulphi, poſt anachoriticam vitam, quam laudabiliter conſummavit, clarus mundo miraculis,* *Spinuli.*

ad Dominum migravit Vide Caſtellanum 1 Aug.

Auctior textus.

Editio Lubeco-Col. In prima annuntiatione nonnihil, in duabus aliis multum ex Adone interpolata eſt. In Marcello recte. De Severino, ſolum ſuperaddit, *confeſſoris.* Ad, *Maturini*, in fine ſubjicit: *Qui poſt miraculorum inſignia, inter quæ filiam Maximiani a dæmonio liberavit, lætus Domino ſpiritum ſuum reddidit.* In Maria præfigit palæſtram ſed non recte: *Apud Neotboreaſem civitatem.* Item conditionem: *Ancilla cujuſdam divitis.* Demum & tempus: *Sub Adriano & Anthonino imperatoribus.* Sequitur de Vigore. In fine adjicitur: *In territorio Nivernenſi, ſancti Patricii martyris.*

Patricii.

Belin. In prima ferme convenit cum textu: Secunda & tertia parum abeſt. Deficit in elogio Marcelli. De Severino, Maria, Vigore, Maturino, ſatis bene. Sed quid ſibi vult hæc in fine repetitio? *Eadem die, ſancti Cæſarii martyris?* Et rurſus: *Item Severini monachi, de Tyburtina civitate?* Cum hæc prius ſignata fuerint. In altera editione, omiſſa repetitio Severini, ſed adjectum: *Pictavis, ſancti Hilarii confeſſoris. Arvernis, S. Auſtremonii, primi Arvernorum epiſcopi & martyris.*

Hilarii. Auſtremon.

Greven. *In territorio Nivernenſi, ſancti Patricii martyris. In Africa, ſanctorum Popliani, Victoris, Hermetis, Juſti, Vitalis & Papiæ. Item paſſio ſancti Agricolæ. Amantii epiſcopi. Apud Tarſum Ciliciæ, ſanctæ Euſtochiæ virginis & martyris; quæ cum ſacrificare renueret, juſſa Juliani imperatoris, nervis bubalinis cæditur, capreolarum cornibus exungulatur; capiti, extractis capillis, clavi infiguntur: deinde data ſententia, ut membratim concisa in ſartagine torreretur, orans ad Dominum emiſit ſpiritum.*

Patricii. Poplian. &c. Agricolæ. Amantii. Euſtochiæ.

Molan. Haud dubie ex Belin. textui ſubdit: *Eodem die, ſancti Cæſarii martyris. Pictavis, ſancti Hilarii confeſſoris. Arvernis, ſancti Auſtremonii, primi Avernorum epiſcopi & martyris.* Tum: *In Blandinio, depoſitio ſanctiſſimi patris noſtri Florberti, primi abbatis cœnobii Blandinienſis.* Dein minoribus typis: *In Hiſpaniis, ſancti Ermengaudi epiſcopi Urgellenſis.* Editiones aliæ, de Marcello textui litteris Italicis inſerunt: *Cujus corpus requieſcit in alma eccleſia beatæ Mariæ Virginis. Hujus vitam illuſtrem &c.* De Maria ex Adone ſupplet. In fine: *Cujus corpus honoratur & colitur in territorio Senonenſis diœceſis.* Reliqua nihil novi afferunt, ſolum transponunt annuntiationes de Florberto, Auſtremonio, Hilario, Cæſario & Ermengaudo.

Cæſarii. Hilarii. Auſtremon. Florberti. Ermengaud. De Marcell. De Maria. De Maturin.

IV *Non.* — *Die* 2.

Victorini. Natalis beati Victorini Pitabionenſis epiſcopi, qui poſt multa documenta, ut ſanctus Hieronimus teſtatur, perſecutione Diocletiani martyrio coronatus eſt. *Euſtachii & ſocior.* Romæ, temporibus Adriani imperatoris, paſſio beatorum Euſtachii, cognomento Placidi, & uxoris ejus Theoſpis, cum filiis Agapio & Theoſpite, quorum miri actus leguntur. Horum feſtivitas, cum in Kalendis habeatur, hîc tamen plenius recolitur. *Theodoti.* Apud Laodiciam, ſancti Theodoti epiſcopi, qui non ſolum verbis, ſed & rebus & virtutibus extitit ornatus. *Ambroſii.* Eodem die, ſancti Ambroſii abbatis monaſterii Agaunenſis, qui magnis vitæ atque ſanctitatis virtutibus clarus, beato fine in Domino quievit.

Puriores ſunt *Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

Varia lectio. Lego *Pitabionenſis* cum pleriſque vetuſtioribus codicibus, inter quos aliqui habent *Pythabionenſis* vel *Pictavionenſis*, nullus *Pictavienſis*, quæ poſitio in ſolos recentiores irrepſit, ſollicite notata a Molano & aliis, haud dubie ex ſancto Hieronymo de Script. cap. 74. Sunt qui præferant *Pitavionenſis.* Utcumque ſcripſeris, non eſt veroſimile, *Pictavium* Galliæ hic indicari, ſed *Pætabium* vel *Pætavium* antiquæ Pannoniæ, ſeu Norici, hodie in Styria, vulgo *Pettaw*, olim cathedralis, nunc Salisburgenſis diœceſis. *Euſtachii* legunt omnes, non *Euſtathii*, quamvis ſic forte appellandus ſit. Antiquiores codices efferunt *Placida*, à *Placidas*, nos cum majori numero, ut eſt in textu, in quo & *Theoſpite* ſervavimus cum Mss.; Greveno, Molano aliiſque, ſcribentibus *Theoſpite.* Roſweyd. ab omnibus differt, interendo Euſtachii elogio, *primo magiſtri militum.* In Greven. per errorem eſt *Theodoci.* Sic in Antverp. & Max.Lubec. *coronatus* pro *ornatus.* In paucis invenitur *Acaunenſis*, receptior eſt noſtra formatio, *Agaunenſis.* Certum eſt Adonem ſcribere *requievit*, ut eſt in nonnullis codicibus, ſed majori numero cedendum putavimus.

Victorini. Observatio. Inter priſcos Eccleſiæ Scriptores, non infimum locum tenet *Victorinus*, abunde laudatus à ſancto Hieronymo, loco ſupra citato; ubi Miræi animadverſiones conſulere poſſunt, qui de ſcriptis judicia quærunt, qualia ſuggerunt Bibliographi hodie paſſim noti. De ſede epiſcopali, nihil hîc dicendum ſupereſt; plura alibi cum Launoyo, cui recentiores paſſim ſubſcribunt, diſputari poterunt. Alia require in

in Notationibus Baronii, & apud Tillemontium tomo 5 à pag. 311, ubi de ſcriptis agitur plurimum, cum de Victorini rebus geſtis, aut ejus martyrii Actis vix quidquam reperiatur. Nihil hoc die ex Hieronymianis aut ex Beda acceptum. Annuntiatio tota Adoniana eſt, ſolâ ferme Hieronymi citatione ab Uſuardo aucta. Wandelbertus ipſum etiam memorat, cum Benigno & Juliano, quos ob nimiam die præcedenti Sanctorum copiam, huc tranſtuliſſe videtur. Sic Victorinum primo loco canit:

Quartis Victorine ſacer martyrque bearis.

Secundum locum in Uſuardinis codicibus conſtanter hoc die occupat celebratiſſimus *Euſtachius*, aliis *Euſtathius*, cum uxore & duobus filiis, tametſi modo, forte ex Græcis, xx Septembris referri ſoleat, ut eſt in Kalendario Allatii; Frontoniano xi Septembris perperam notante. Et quidem à noſtris i Novembris paſſi dicuntur, ſaltem apud majorem codicum numerum. Euſtachius Adoni recte, niſi multum fallor, abjudicatur; certe quæ à Roſweydo in appendicem rejecta ſunt, cum Uſuardinis non ſatis conſonant, nec magis cum iis, quæ in noſtra Bedæ editione Floro tribuuntur. Eſt igitur propria Uſuardi annuntiatio, ſic ſtudioſe poſita, ut nihil contineat reprehenſione dignum. *Meros* eſſe Euſtachii & ſociorum *Actus* recte teſtatur, utrum tam veri ſint, ſive qui à Metaphraſte, ſive à Combefiſio, ſive ab aliis editi; in re enim omnes conveniunt; intelliges ex Baronio ad annum cxx num. 4. Eruditi recentiores eos plane rejiciunt, nec dignos cenſuit Tillemontius ex quibus hiſtoriam ſuam componeret. Vide ipſum tomo 2 pag. 226 & à pag. 585. Non ignoro quanta Kircherus ad tuenda ea Acta molitus ſit, exſtant hîc etiamnum litteræ ejus de eo argumento ad Majores noſtros datæ; attamen, licet à Nicephoro & Damaſceno citentur, nemo, opinor, contra Baronium facile evicerit, non multa prædictis Actis, ut minimum *ſuperaddita fuiſſe*, quibus, ſi fieri poteſt, expurgandis, ſuo loco operam dabimus. Vide interim quæ de vetuſto Euſtachii cultu in Notatione obſervat laudatus Baronius, quem mirum eſſet *Euſtachium* virginem Tarſenſem, cujus aliqua Acta habemus, hoc die ex Petri Catalogo, pro Euſtachio ſuppoſuiſſe, ut vult Caſtellani notula. Non puto ad alium, quam ad Euſtachium noſtrum referri poſſe, quæ xix Septembris in hunc modum cecinit Wandelbertus: *Euſtachii & ſociorum.*

Virtutis ſpecimen, patiendi & forma decuſque
Martyrii Euſtathius terno denoque triumphat.

Qui ſequitur *Theodotus, Laodicenus* epiſcopus, unicus eſt, quem hoc die ſignavit auctor Romani parvi: *Laodiceæ, Theodoti epiſcopi, qui arte medicus fuit.* Dubium non eſt, quin hîc iterum auctor ille Rufinum ſuum conſuluerit lib. 7 cap. 29, unde acceptum quoque eſt longius Adonis elogium. En lapidem offenſionis, quem primus projecit Theodoti amicus, Euſebius Cæſarienſis lib. 7 cap. 32 edit. Valeſianæ; noſtri inde deſumpſere, ſed illum acrius impetiit Valeſius, ut cap. 2 præfationis noſtræ oſtendimus. Hîc fontem habes, ex quo *Theodotus* ille Hieronymianis, Bedæ, Floro, Wandelberto, Rabano incognitus, in Martyrologiis ſeriei noſtræ locum obtinuit. Eſt penes me epiſtola eruditiſſimi viri Petri Poſſini noſtri, data Romæ xxx Decembris MDCLXXVII, quâ inter alia agens de R.P. Leandro Cong. Oratorii, poſt S. R. E. Cardinale Coloredo, ita ſcribit: *Rogavit obiter, ut vos ſuo nomine conſulerem, circa litem hîc modo ventilatam de Theodoto ep. Laodiceno, quem Ill. Michael Angelus Riccius, & alii viri docti putant, aut valde ſuſpicantur, immerito irrepſiſſe in Martyrologium Romanum, ubi II Novembris perhonorifica ejus exſtat mentio, cum tamen in omni memoria rerum Arianarum, illa pice is infectus appareat, nec idoneum ejus reſipiſcentiæ uſpiam indicium cernatur. Quamobrem Henricus Valeſius in opuſc. de Martyrolog. Rom. ad calcem Annotationum ad Euſebium edito, non dubitat pronunciare, perperam id nomen iſtuc intruſum, & Baronii, quod non expunxerit, diligentiam requirit.* Quid repoſitum fuerit, colligo ex ſuperſtite ſchedula, qua eruditorum Romanorum ſententia confirmatur. Theodoti laudator Euſebius in Uſuardum xxi Junii irrepſerat, ſed in Romano prætermiſſus eſt; idem fortaſſe & Theodoto accidet ſuo tempore. Ego quidem non parum poſt alios laboraſſe me fateor, ut vel tenuia alicunde reſipiſcentiæ ejus veſtigia eruerem, at fructus labori hactenus non reſpondit: video Baronium ad annum cccxxv num. 40, & doctos quoſque paſſim inter *prævaricatores Arianos* Theodotum connumerare, de qua re vide Tillemontium tomo 6 pag. 740 & aliis locis. Ceterum de ortu & propagine cultus ejus, apud Orientales omnes ignoti, ſatis dictum eſt. *Theodoti.*

Ambroſius, prius apud Lugdunum monaſterii Inſulæ Barbaræ Pater, deinde, *monaſterii Agaunenſis abbas*, ab Adone primum ſignatus, cum brevi ſed diſtinctiori elogio, à Noſtro compendioſius notatur. Citat Baronius Petrum in Catalogo & Trithemium; ſed ii ſatis jejune de Ambroſio loquuntur; quam forte ob cauſam à Mabilione inter prætermiſſos refertur. Nec multa ſuggerunt vitæ noſtræ abbatum Agaunenſium manuſcriptæ: forte aliunde pluſculum ſuppeditabitur. Eſt hic, ni fallor, verus & integer Uſuardi textus. *Ambroſii.*

AUCTARIA.

PRATEN. Ioter puros locum denuo non habet, quia hic caret poſtremo ſecundæ annuntiationis membro, nempe: *Horum feſtivitas cum in Kalendis habeatur, hic tamen plenius recolitur.*

HERINIEN. Eodem plane defectu laborat, quem in aliorum conſenſu, vere defectum appellare neceſſe eſt. Deinde manifeſtam lituram, præter morem, exhibet, cui longioribus lineis inſcriptæ ſunt, præpoſtero ordine, binæ primæ annuntiationes, cum tamen de Euſtachio egerit XX Septembris, ex quo patet correctoris, vel ipſiusmet primi ſcriptoris imperitia; nam character vix quidquam differt. Præterea in fine adjicit: *Eodem die, commemoratio ſancti Benigni martyris.* Haud dubie proprium loci eſt, propter impeditum diem heſternum huc tranſlatum, ut eſt heri in DIVION. *Benigni.*

TORNACEN. In prima purus, ſecundo loco refert Ambroſium, tertio Euſtachium, ſed cum defectu, de quo in prioribus codicibus diximus. Theodotum plane expunxit. In fine autem ſuperaddit: *Ipſo die, commemoratio omnium fidelium defunctorum.* *Fid. defunct.*

PULSANEN. In ſola prima, ſatis purus eſt. Tum de Ambroſio, cujus elogium plane expunxit. Deſunt reliqua.

MUNERAT. Pro *Victorini*, ſcribit *Victoris.* Caret periocha, *horum feſtivitas* &c. In fine: *Ipſo die, commemoratio omnium fidelium defunctorum.* *Fid. def.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Incipiunt: *Commemoratio omnium fidelium defunctorum.* Sequitur totus textus, ſed nonnihil tranſpoſitus; cui in fine ſubjungitur: *Apud Viennam, ſancti Georgii, ejuſdem urbis egregii epiſcopi.* Eſt in Romano. *Idem. Georgii.*

LOVANIEN. In omnibus convenit, cum proxime citatis codicibus, ſed in eo ab ipſis differt, quod omittat elogium Theodoti.

ALBERG. & DANIC. Carent Euſtachio, de quo egerunt XX Septembris. De cetero ſimiles ſunt ANTVERP-MAX. &c.

CENTULEN. *Romæ, paſſio ſancti Euſtachii, qui antea Placidus dictus eſt, qui cum uxore Theoſpide, & duobus filiis Agapio & Teopiſte, ſub Adriano per ignem paſſus eſt. Apud Laodiciam, ſancti Theodori epiſcopi, viri non ſolum verbis, ſed & rebus & virtutibus adornati. Eodem die, ſancti Ambroſii Agaunenſium abbatis, ſanctitate mirandi.* Deeſt prima annuntiatio. *Textus mutilus.*

BRUXELLEN. Incipit: *Commemoratio animarum omnium fidelium defunctorum.* In Euſtachio mutilus eſt, & præterito Victorino, de quo die ſequenti, hic eos refert, quos heri omiſerat. Imprimis: *Et natale beatæ Mariæ virginis & martyris, quæ cum eſſet ancilla, & in die natalis filii Domini ſui jejunaret, nec ullo modo flecti potuiſſet, ut cum idolotis manducaret, diris vulneribus* &c. Sequitur: *Apud Coloniam Agrippinam, ſancti Energiſili, tertii ejuſdem urbis archiepiſcopi.* Tum de Severino Tiburtino, ex die heſterna. Deinde, de Theodoto, ſatis pure. De Georgio Vienenſi, cum codicibus ſupra. Rurſus de Marcello, Vigore & Maturino, ut eos die præcedenti. Demum: *Apud Montes Hannoniæ, canonizatio* (MOLAN. habet *tranſlatio*) *ſanctæ Waldetrudis electa, & neptis beatæ Gudulæ virginis.* *Fid. def. Mariæ. Energiſili. Severini. Georgii. Marcelli. Vigoris. Maturini. De Waldetr.*

HAGENOYEN. Orditur ab Euſtachio, cujus Actorum ſatis vulgatorum compendium profert, ſed ei deſcribendo inhærere hic nolim. Sequitur de Victorino, ſatis bene. Tum: *Item ſancti Naamatii epiſcopi & confeſſoris.* De Theodoto, nihil. Ambroſium differt in diem ſequentem. In fine legit: *Eodem die, omnium fidelium defunctorum commemoratio, quæ ſtatuta eſt propter defunctos illos, quorum memoriam nemo agit; & qui tales, ſubventiones non habeant ſpeciales, habeant in iſto die generales.* Hæc quidem ratio tolerabilis eſt, ſed alia, quæ ſubjungitur, inſtitutionis cauſa de *rapta cuſtodis S. Petri*, deſcribi non meretur. *Naamatii. De fidel. defunctis.*

AQUICINCT. In principio: *Generalis & feſtiva commemoratio omnium fidelium defunctorum.* *Fid. def.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine adjiciunt: *Eodem die, ſancti Lautens abbatis.* In Caſtellano eſt 1 Novembris. *Lauteni.*

DAVERONEN. In prima & ſecunda annuntiatione purus, ſubdit: *Dolenſis cœnobii, ſancti Juſti monachi & martyris.* *Juſti.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Euſtachii cum ſociis mart. Commemoratio animarum. Victorini epiſcopi & martyris. Theodori epiſcopi & confeſſoris. Ambroſii abbatis monaſterii Agaunenſis.* *Textus contractus.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Deeſt Euſtachii & Ambroſii. Adjicitur: *In Savinis, ſanctorum martyrum Valentini & Hilarii. Beneventi, ſancti Marciani epiſcopi & martyris, diſcipuli beati Petri. Et tranſitus Domni Amici ſacerdotis.* Vide Martyrologium Caſtellani. *Valent. &c. Marciani. Amici.*

FLORENTIN. *Tergeſte, ſancti Juſti martyris, ſub præſide Monatio.* *Juſti.*

EDITIO LUBECO-COL. *Commemoratio omnium fidelium defunctorum, quam ſanctus Bonifacius Papa IV generalem in eccleſiis Dei, omnibus annis inſtituit agi. Romæ, venerabilis memoria ſanctorum Euſtachii, cognomento Placidi, cum uxore & filiis, martyrum.* Sequitur de Victorino, ſatis purè; item de Theodoto. Tum: *Apud Viennam, ſancti Georgii, ejuſdem urbis egregii epiſcopi & confeſſoris. Cœnobio Dolenſi, ſancti Juſti monachi & martyris. Ipſo die in Monaſterio, tranſlatio ſanctorum Victorini & Floriani martyrum.* In Ambroſio, ſatis pura eſt. *Fid. def. Georgii. Juſti. Tranſlat. Victorini &c.*

BELIN. Incipit: *Commemoratio omnium fidelium defunctorum.* Secundo loco ſcribit *Theodori*, pro *Theodoti.* In Victorino, ſatis purus, in Euſtachio mutilus eſt. Tum: *Ipſo die paſſio beati Juſti martyris, qui apud Trigeſinam* [alia editio minus male habet *Trigeſtinam*] *civitatem coronatus eſt.* Denique Ambroſium habet, ſed reſecto toto ejus elogio. *Fid. def. Juſti.*

GREVEN. *Commemoratio omnium fidelium defunctorum, quam ſanctus Bonifacius IV generalem in eccleſiis agi inſtituit. Apud Tergeſtinam civitatem Hyſtriæ, natalis ſancti Juſti, pretioſi martyris, qui ſub Diocletiano & Maximiano, pro fide Chriſti in carcerem miſſus, indeque eductus, nervis crudis cæſus, ad ultimum alligatus multis plumbi ponderibus, in mare præcipitatus eſt. In Perſide, ſanctorum Alcuidani, Pigaſii, Anepodiſti; qui ſub rege Sapore vectibus duriſſime cæſi, ignem, lectos ferreos ſuperantes, tandem cum aliis XXVIII, qui in eorum confeſſione crediderunt, in ignem miſſi, animas Chriſto reddentes, ab angelis in nubibus aſſumpti* *Fid. def. Juſti. Alcuidani, & ſocior.*

by Google

Juſti. Georgii. Malachiæ.

aſſumpti ſunt. Credidit etiam, in eorum confeſſione, miles quidam nomine Antoninus, qui tentus atque decollatus eſt. Cœnobio Dolenſi, ſancti Juſti monachi & martyris. Viennæ, ſancti Georgii, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. Malachiæ epiſcopi, totius Hiberniæ Primatis & confeſſoris, cujus vitam à puero virtutibus & ſignis clariſſimam, ſanctus Bernardus abbas, mellifluo ſuo dicendi charactere diligenter deſcripſit. Erat autem natione Hibernus, & primum monachus, deinde epiſcopus factus, cum pro cauſis eccleſiaſticis Romam ſecundo tenderet, apud Claram-vallem, ſicut optaverat, vita functus, ab eodem ſancto abbate ſepultus eſt. Volgani epiſcopi & confeſſoris, fratris ſancti Fetliani martyris. In Hibernia, Derani epiſcopi. Odilonis confeſſoris. Vitalis. In Monaſterio, tranſlatio Victorini & Floriani martyrum. Florberti abbatis Blandinienſis & confeſſoris.

Volgani. Derani. Odilonis. Vitalis Tranſ. Vict. Florberti.

MOLAN Initio litteris Italicis: *Commemoratio* &c. In fine: *Ipſo die, paſſio beati Juſti*, &c. ut BELIN Editiones aliæ conveniunt, ſed carent Euſtachio. Habent de Georgio, ut GREVENUS. Tum: *Die ſecunda, ſanctorum martyrum Acindyni, Pegaſii, Aphtonii, Elpidephori & Anempodiſti.* GREVEN. heri alia notavit nomina. *Montibus Hannoniæ, tranſlatio ſanctæ Vualdedrudis.* *Fid. def. Juſti.* *Acind. &c. Deiſ. monſtr.*

III *Non.* *Die* 3.

NAtalis ſancti Quarti, Apoſtolorum diſcipuli. Apud Cæſaream Cappadociæ, ſanctorum martyrum Germani, Theophili, Cæſarii & Vitalis, qui ſub perſecutione Deciana, optime duxerunt martyrium. Cæſaraguſtæ, ſanctorum innumerabilium martyrum, qui ſub Daciano Hiſpaniarum præſide mirabiliter occubuerunt pro Chriſto. *Quarti. Germani & ſocior. Martyrum Cæſaraug.*

Ex *Praten. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Hæc una ferme inter codices pro textu citatos diſcrepantia, quod Antverp. & Max-Lubec. tres tantummodo martyres Cappadoces ſignent, omiſſo nomine *Cæſarii*. Inter typographicos errores in Max-Lubec. numeretur *Ceſar uguſto*. De cetero *Cappadocie, Datiano* &c etiam alibi recurrunt. In Adone Moſandri binæ aliæ annuntiationes hoc die adjiciuntur de *Domnino* & *Huberto*, quarum Roſweydus, prima excluſâ, alteram ſervavit, hoc modo expreſſam, *Eodem die, depoſitio ſancti Huberti epiſcopi.* Acceptionis hujus rationem non video: nam cum utraque ab Uſuardo abſit, facile crediderο, neutram Adonianam eſſe. De ſolo Huberto, an Uſuardinus ſit, dubium ingerere poſſunt Herinienſis, Roſweyd. & mediæ notæ codices; verum cum à pluribus excludatur, atque alii iſti in eo commemorando diverſa phraſi utantur, hinc plane conficio, ad textum noſtrum nequaquam pertinere. Cetera omnia Uſuardina eſſe maniſeſtiſſimum arbitror.

OBSERVATIO. Diximus alibi non ſemel, inter peculiares Romani parvi characteres, hunc non poſtremum computari, quod ex novo Teſtamento collegerit, tum primorum Diaconorum, tum aliorum multorum nomina, quorum vel in Actibus Apoſtolicis, vel in Apoſtoli Pauli epiſtolis memoria aliqua celebratur. Talis hoc die eſt *Quartus* ad Romanos cap. 16 ℣. 23, inter familiares, illuſtriori quodam titulo, ab Apoſtolo cohoneſtatus, dum de eo ſcribit: *Salutat vos .... Quartus frater*: de quo nullus alius antiquior Martyrologus uſpiam meminit. Sic itaque a Romani parvi compilatore primum notatus eſt: *Quarti, diſcipuli Apoſtolorum.* Præmitte, *natalis ſancti*, & habebis annuntiationem Adonis, ex quo noſtra ad verbum deſcripta eſt. Nec alio titulo Sanctum noſtrum decorandum cenſemus. Nam Dorothei Synopſis, à Baronio citata, toties alibi à Majoribus noſtris convulſa, non eſt nobis idoneus auctor, ut cum Græcis, apud quos x Novembris colitur, aut ex LXXII Chriſti diſcipulis unum, aut Berythenſem epiſcopum fuiſſe aſſeramus, quod pluribus alibi erit oſtendendum. *Quarti.*

Martyres Cappadoces ſic ab eodem Romani parvi auctore ſignantur: *In Cappadocia, martyrum Germani, Theophili, Cæſarii, Vitalis, ſub Deciana perſecutione.* Paululo longior Adonis phraſis, tota, licet nonnihil tranſpoſita, in textum noſtrum ab Uſuardo tranſlata eſt. Dubitari poteſt, an ex Hieronymianis hos Sanctos non acceperit laudatus Romani parvi auctor; certe & ibi leguntur producta à nobis Martyrum nomina, quibus *Egrilius* vel *Egritius* admiſcetur, ut ſaltem de antiquiſſimo eorum cultu omnimode conſtet. In Rabano deeſt *Cæſarius*, quemadmodum & in duobus codicibus ſupra pro textu citatis, ſed ſubſtituuntur tres alii, nempe *Domninus, Juſtus* & *Eremitis*, quos cum Cappadocibus male confuſos credimus. Ceterum notat hîc Baronius, *Petrum in Catalogo lib.* 10 *cap.* 18, *ex priſcis tabulis, eorum Acta paucis deſcribere.* Addere poterat, citari illa tamquam ex Martyrologio ſancti Hieronymi deſumpta. Verum ſi attente omnia Equilini anti- *Germani & ſocior.*

ſtitis

ſtitis verba expendantur, nihil hiſce Sanctis proprium refert, quod ex Uſuardo non acceperit; nam hujus Martyrologium plane eſt, quod Petri ævo Hieronymianum appellari ſolebat, ut eum Molano alibi obſervavimus. Sic quatuor martyres noſtros Cappadoces diſticho uno canit Wandelbertus:

Ternis Germanus, Vitalis, Cæſariuſque
Theophiluſque pari collucent lumine feſti.

Jam ſupra ad XXII Januarii, ad XV & XVI Aprilis de *Martyribus Cæſaraugustanis* agendum nobis fuit, ſed de Vincentio potiſſimum, atque de XVIII aliorum determinato numero. Hic ſolus Uſuardus (nam apud nullos alios antiquos Martyrologos inveni-
Martyrum untur) *innumerabilem* aciem colligit, quam Papebrochius ex Actis, accurate ab ipſo
Cæſarang. XVI Aprilis illuſtratis, recte deſumptam exiſtimat; niſi Prudentii Hymnum IV præluxiſſe putemus, dum Martyrum Cæſarauguſtanorum multitudinem cum Carthaginenſibus & Romanis componere non dubitat, his verbis: *Vix parens orbis populoſa Pœni, Ipſa vix Roma in ſolio locata, Te decus noſtrum ſuperare in iſto Munere digna eſt. Omnibus portis ſacer immolatus Sanguis* &c. Tu vide hymnum ipſum citata die XVI Aprilis, vel quæ hic a Baronio in Notatione excerpta ſunt. Curſim Martyres noſtros memorat, Acta hinc inde vellicans, Tillemontius tomo 5 pag. 230, nos, ſiquid commentario Papebrochiano aut Actorum ipſorum elucidationi ſuperaddi poſſit vel debeat, id ſuo loco præſtabimus.

AUCTARIA.

HERINIEN. Toto textu puriſſimus, in fine proprium, ni fallor, adjicit:
Huberti. *Andagino monaſterio, depoſitio ſancti Uberti epiſcopi & confeſſoris.*

TORNACEN. Hic etiam puriſſimus, addit:
Juvenal. *Ipſo die, ſancti Juvenalis confeſſoris.* Si de Narnienſi agitur, ſpectat ad III. Maii. Magis crederem *Guinailum* indicari, de quo infra.

ANTVERP-MAJ. Et hic purus eſt, ſed in
Pauli. fine: *Ipſo die, ſancti Pauli epiſcopi & martyris, diſcipuli Petri Apoſtoli.* Quis hic ſit, neſcio.

ROSWEYD. Etiam purus, ſic habet: *Item na-*
Huberti. *tale ſancti Hagberti epiſcopi & confeſſoris. Item*
Pirminii. *Pirminii epiſcopi. Valentini presbyteri.*
Valentini.

PULSANEN. In duabus primis ſatis purus, annuntiatione tertia caret.

MUNERAT. Poſt textum, ſequitur: *Caſtro Corboilo, depoſitio beati Guinaili abbatis & mona-*
Guinaili. *chi, cujus vita & miracula habentur. Eodem die civitate Pariſius, beati Marcelli* &c ut I No-
Marcelli. vembris, ſed in fine: *Cujus corpus requieſcit in almo eccleſia beatæ Mariæ Virginis.*

ANTVERP MAX. ULTRAJECT. LEYDEN & LOVANIEN. Textui itidem puro, ſubdunt: *Andagino* [ANTVERP-MAX *Angadino*] *monaſte-*
Huberti. *rio, depoſitio ſancti Huberti epiſcopi & confeſſoris.*

ALBERG. Textum æque purum refert, cui ſimplicius & Adoniana phraſi ſuperaddit: *Eo-*
Huberti. *dem die, ſancti Huberti epiſcopi & confeſſoris.*

DANIC. Textui item puro ſubjungit: *Caſtro*
Valentini *Viterbienſi, ſanctorum Valentini presbyteri & Hi-*
& Hilarii. *larii diaconi, qui ſub Maximiano diu laniati, in Tiberim merſi, ſed ab angelo erepti, capitis abciſione martyrium compleverunt.* Vide Romanum.

CENTULEN. In prima purus, in ſecunda mutilus eſt, ſola referens nomina: deeſt tertia,
Clari. cui ſubſtituitur: *In pago Vilcaſſino, ſancti Clari presbyteri & martyris.* Vide Uſuardum ipſum die ſequenti.

BRUXELLEN. Incipit. *Apud Leodium, ele-*
Elevat. *vatio ſancti Huberti epiſcopi & confeſſoris, facta*
Huberti. *anno XVI poſt ejus deceſſum. Et corpus ipſius integrum, quodque cæſaries creverit, corona illæſa manente, & quod vultus ſudore perfuſus ſit, clare inventum eſt. Et huic elevationi Karolomannus Auſtraſiorum princeps, frater Peppini, poſtea Francorum regis, interfuit.* Sequitur de Quarto, pure. Tum de Victorino Pitabionenſi, ex die heſterna Martyribus Cappadocibus interſerit nomen *Victoris.* Deinde textum craſtinum ſic anticipat: *Apud Bononienſem civitatem, natale ſanctorum martyrum Agricolæ & Vitalis, quorum po-* *Agricolæ*
ſterior prioris ſervus antea fuit, nunc conſors & *& Vitalis.*
collega martyrii. In quos miniſtri omnium tormentorum genera exercuerunt, & tandem beatum Agricolam cruci affigentes, interemerunt. Caſtro Viterbienſium, natale ſanctorum Valentini presbyteri & *Valentini*
Hilarii diaconi, qui ſub Maximiano diu laniati *& Hilarii.*
ſunt. Sequuntur Martyres Cæſarauguſtani, ſatis pure. Denique de Ambroſio Agaunenſi ex die præcedenti.

HAGENOYEN. Incipit: *Civitate Pariſius, de-*
poſitio ſancti Marcelli epiſcopi & confeſſoris, qui ut *Marcelli.*
dignus &c. ex I Novembris, adjecto etiam altero elogio: *Cujus vitam illuſtrem & virtutibus plenam ac miraculis, Fortunatus* &c. Sequitur
de Maria, ex eodem die. De Quarto, nihil. *Mariæ.*
De Cappadocibus, ſatis pure. Cæſarauguſtani
ad diem ſequentem dilati ſunt. Tum de Am- *Ambroſii.*
broſio Agaunenſi, ex die heſterna. Dein: *Ipſo*
die, ſancti Pirminii epiſcopi & confeſſoris, totius *Pirminii.*
ſanctitatis viri. Item in Anglia, Wenenfrida vir- *Wenenfridæ*
ginis, ſanctiſſimæ religionis. Item, ſancti Hagberti *Huberti.*
epiſcopi & confeſſoris.

AQUICINCT. Caret nomine *Cæſarii.* In fine:
Depoſitio Parmenii epiſcopi. Rabanus ſcribit *Per-* *Pirminii.*
menii, ſed legendum cum aliis *Pirminii.* Sequi-
tur: *Ardenna, ſancti Huberti epiſcopi Leodienſis.* *Huberti.*
Ipſo die caſtro Viterbienſium, paſſio ſanctorum Va- *Valentini*
lentini presbyteri & Hilarii diaconi, qui ſub Ma- *& Hilarii.*
ximiano, ac Demetio conſule diu laniati, inſigne templum Herculis orando favillam fecerunt, ac in Tiberim &c. ut ſupra in codice DANIC.

VICTORIN. In fine: *Caſtro Interbentium, paſſio* *Valent &c.*
ſanctorum Valentini &c ut præcedens; niſi quod pro *Demetio*, hic legatur, *Demetrio.* Cum hoc de more convenit REG. SUEC. ſignatus num. 130; ſed videtur legere, *Caſtro Viterbencium*, vel *Viterbencium.* Cur non *Viterbienſium?*

DAVERONEN. *Depoſitio ſancti Pirminii epiſcopi.* *Pirminii.*
In pago Turonico, natalis ſancti Adventii confeſſoris. *Adventii.*

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Quarti*

Apo-

Huberti.

Apoſtolorum diſcipuli. Huberti primi Leodienſis epiſcopi. Cæſaraugustæ, ſanctorum innumerabilium martyrum, ſub Daciano præſide.

Guinardi.

CAMBERIEN. *Caſtro Corbolio, beati Guinardi abbatis & monachi.* Puto eumdem eſſe, qui à MUNERAT. vocatur *Guinaslus*, à Caſtellano vero *Vinailus*, Gallicè *Guenau*. Vide etiam ſequentem.

Guinaili. Mariani &c.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Corbolio, depoſitio Guinaili abbatis & monachi, cujus vita & miracula habeantur. Eodem die Magubiæ civitate Mauritaniæ, paſſio ſanctorum Marianæ, Pelagiæ & Mauri.* Sic junctos non novi.

Translat. Andochii.

CODEX D. LE MARE ſign. A. *Tranſlatio ſancti Andochii preſbyteri.*

IN VATICAN. ſub. num. 5949. Deſunt martyres Cæſarauguſtani, neſcio an reliqua pura ſint.

Rumwoldi. Guinaldi. Pirminii.

ALTEMPS. *In Britannia, ſancti Rumwoldi confeſſoris, apud Bokyngium quieſcentis. Apud Corbolium, depoſitio ſancti Guinaldi abbatis & confeſſoris. Item Pirminii epiſcopi.*

Euphroſyni. Hilarii.

FLORENTIN. Primo loco: *In territorio Florentino, apud caſtrum Panzeni, ſancti Euphroſyni Pamphiliæ epiſcopi & confeſſoris, qui magnis virtutibus & miraculis clarus quievit in Domino, tempore Silveſtri Papæ, & ibi ſepultus eſt in baſilica, ad honorem ſui nominis dedicata. Sancti Hilarii epiſcopi & confeſſoris.*

De Huberto.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Natale ſancti Huberti epiſcopi Leodienſis & confeſſoris, virtutibus clariſſimi, cui Chriſtus, cum eſſet miles gentibus* [gentilis] *in ſancta ſexta feria occupatus circa venationem cervorum, in forma crucifixi, inter cornua unius cervi apparuit, & eum ad fidem Chriſtianæ religionis reduxit. Hic à Sergio Papa, angelo ammonente, Romæ epiſcopus ordinatus, & ad regendam eccleſiam Tongerenſem deſtinatur. Qui tertio decimo anno præſulatus ſui, pignus ſancti Lamberti prædeceſſoris ſui, Domino revelante, de Trajecto tranſtulit Leodium, & cum jam fere triginta annos eccleſias Tongerenſium & Leodienſium laudabiliter rexiſſet, ſancto fine requievit in pace: ſed tranſlatum* [corpus] *per Lodovicum regem Francorum, filium Karoli magni & Chriſtianiſſimi imperatoris de Leodio ad monaſterium Andeginenſe.* Sequitur textus ſatis purus. Tum: *Ipſo*

De Pirminio

die, ſancti Pirminii anachoritæ. Qui locum deſertum inhabitare cupiens, plenum beſtiis & ſerpentibus, ac muſcis diverſi generis & animalibus venenatis atque ſcrabonibus aculeatis reperiens, fecit

Domnini.

ligneam crucem & nomine Domini Jeſu invocato, omnia illa venenata expulit, locum illum occupantia. Tandem in epiſcopum eligitur, & poſt multa virtutum inſignia in pace quievit. Apud Viennam, ſancti Domniani, glorioſi epiſcopi & confeſſoris.

Clari. Adventii. Baya Mariani. Wenefreda.

In pago Vulcaſſino, paſſio beati Clari preſbyteri & martyris. In pago Turonico, ſancti Adventii confeſſoris. Eodem die, beata Baja virginis. In Bardewic, ſancti Mariani diaconi & martyris. Et ipſo die, ſancta Wenefreda virginis & martyris.

Malachiæ.

BELIN. In textu ſatis purus, in fine apponit: *Eodem die, ſancti Malachiæ epiſcopi, qui multis virtutibus tempore ſuo claruit.*

Valent. &c. Mariani De Huberto.

GREVEN. *Valentini preſbyteri & Hilarii diaconi martyrum. In Brabantia, pago Bardewic, ſancti Mariani diaconi & martyris. Huberti epiſcopi Leodienſis & confeſſoris. Qui tempore Theoderici Francorum regis, cum eſſet miles idolorum cultui deditus, in venatione, Chriſto inter cervi cornua in forma crucifixi ſibi apparente, converſus eſt. Deinde à ſancto Lamberto Leodienſi epiſcopo, in fide & moribus diligentius inſtructus, heremum petens, auſteram aliquamdiu vitam duxit. Poſtmodum vero ab angelo monitus, Romam profectus, à Sergio Papa, divina revelatione, præfato Lamberto jam martyrio coronato, ſubſtitutus, cum epiſcopale munus* XXX *ferme annis ſtrenue adminiſtraſſet, quievit in pace anno Domini* DCCXXXI, III *Kal. Junii; ejus tamen feſtivitas hic ſolenniter agitur, quando ſacrum corpus ejus de terra elevatum eſt. Vienna, ſancti Domnini epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Pirminii anachoritæ.* De quo vide

Domnini. Pirminii. Romuldi. Guillermi. Adventii. Wenefreda. Haya. Alpaidis.

EDIT. LUBECO-COL. *In Britannia; Romuldi confeſſoris. Guillermi confeſſoris. In pago Turonico, ſancti Adventii confeſſoris. Item Wenefreda virginis & martyris. In Scotia, Haya virginis. Item ſancta Alpaidis, quæ, ut refert Vincentius lib.* 30, *multis annis infirmitatibus preſſa, ſine corporeo cibo vixit; cumque eſſet genere infima, officio bubulca, admirabili tamen ſapientiæ dono prædita, prudens valde in conſiliis, circumſpecta in verbis, efficax erat in exhortando, multis inſuper revelationibus à Deo viſitata, tandem quievit.*

Malachiæ. Guinali. Adventii. Huberti. Pirminii. Odradæ.

MOLAN. De Malachia, Guinalo, Marcello, Adventio, ut ſupra. *In Ardenna clauſtro, quod S. Huberti dicitur, depoſitio ſancti Huberti epiſcopi & confeſſoris. Eod. die, depoſitio ſancti Pirminii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſanctæ Odradæ virginis.* Et minoribus typis: *apud Alem in Brabantia. In Bardwic cathedrali civitate, ſancti Mariani* &c. *Item Wenefreda virginis & martyris.*

Mariani.

De Huberto.

Aliæ editiones ſic habent: *Andaino monaſterio, natale beatiſſimi Huberti, Tungrenſis eccleſiæ pontificis & confeſſoris. Qui beato Lamberto martyri in epiſcopatu ſuccedens, anno* XII *ſuæ ordinationis, oraculo divino admonitus, ſacra oſſa ejuſdem martyris, ſedemque epiſcopatus a Trajecto Leodium, ubi paſſus fuerat, tranſtulit. Deinde multis accreſcens virtutibus, multos de idololatria ad Chriſti fidem convertit, plures dæmoniacos vivens, plurimos poſt deceſſum ſuum liberavit. Tranſiit autem idem pretioſus Domini pontifex & egregius athleta* III *Non. Novembris, ſepultus in eccleſia beati Petri Apoſtolorum Principis. Nonageſimo vero anno tranſlatus eſt ad Andainum, à Vulcando beatæ memoriæ Leodienſi epiſcopo, annuente Ludovico imperatore piiſſimo. Ubi quid vivens ejus ſpiritus geſſerit, virtutibus innumeris & glorioſis prodigiis, nec non miraculis aſſiduis, uſque hodie ad laudem & gloriam Domini mirabiliter atteſtatur.* De Pirminio, Adventio & Guinalo, ut ſupra. Tum: *In diſtrictu Maeſlandiæ, villa Alem, ſancta Odrada virginis.*

Valent. &c. Wenefrida. Benigni. Accepſimæ & ſociorum. Enc. Georg. Excep. Mauri. Dedicat. S. Lauren.

De Valentino & Hilario, ut ſupra. *In Anglia, ſancta Vuenefrida, virginis & martyris, quam Cadocus, filius Alani regis, occidit pro caſtitate.* Hoc obſervat Caſtellanus in notula ad Martyrol. Romanum. *Glaſconia, ſancti Benigni epiſcopi & confeſſoris. Die tertia, ſanctorum martyrum Accepſimæ, Aithalæ, & Joſeph. Et encænia divini templi, ſancti magni martyris Georgii in Lydda, & depoſitio ſancti corporis ipſius. In vico Florinenſi, exceptio corporis ſancti Mauri, egregii martyris. Leodii in monte publico, dedicatio cœnobii ſancti Laurentii.*

Pridie Non. *Die 4.*

Hierii, al. Pierii. Apud Alexandriam, beati Hierii presbiteri, qui in divinis ſcripturis nobiliter eruditus, vita puriſſima, atque ad Chriſtianam philoſophiam nudus & penitus expeditus, doctor Eccleſiæ incomparabilis fuit, quievit autem Philippi imperatoris tempore. *Amantii.* In Galliis civitate Rotenus, ſancti Amantii epiſcopi, cujus vita ſanctitate & miraculis extitit glorioſa. *Clari.* In pago Vilcaſino, ſancti Clari presbiteri & martyris. *Proculi.* Auguſtuduni, ſancti Proculi epiſcopi.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Prima & fere maxima diverſitas recurrit in primi Sancti nomine, quod ſolus Molanus receptiori modo extulit per *Pierii*, ut eſt in Euſebio Valeſii, & paſſim vocari ſolet. At eum ex Rufino acceptum ſit, iſque ſcribat *Hierii*, ſic in Romano parvo, Adone & Uſuardo ſervatum eſt; à nonnullis codicibus deformatum per *Herii*, *Jerii*, *Hieres*, *Hyerii*, *Hyrei*, *Hyeres* &c. Praten. Herinien. Tornacen. & alii habent ut eſt in textu. Alia variatio eſt in expreſſione urbis Rutenenſis, cujus nomen cum Adone ex Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Rolweyd. &c. formavimus more ejus ætatis *Rotenus*, non *Rotenus*, ut Praten. neque *Rotenus* aut *Rotenius*, ut alii; multo minus *Redonis*, ut peſſime correxit Molanus. Ruteni ad Aquitaniam pertinent, Redonenſes ad Aremoricos, ſeu Britanniam minorem. Scripſi *Vilcaſino* cum pleriſque codicibus, editi paſſim habent *Vilcaſſino*, ſunt qui præferant *Vulcaſino*: Inter puros Greven. & Molan. Proculo adſcribunt titulum *martyris*, & ſic etiam legunt Antverp-maj. Antverp.Max-Lubec. & Belin. unde & in Romanum tranſiit, ſed pro noſtra & veriori lectione ſtant codices præcipui. De *Auguſtuduni* & ſimilibus, alibi ſatis dictum eſt.

Hierii, al. Pierii. *OBSERVATIO.* Ex eodem fonte, imo ex eodem libro & capite procedit *Hierius* vel *Pierius*, ex quo nudius tertius acceptus fuit Theodotus Laodicenus, nempe ex Rufini lib. 7 cap. 29, unde rurſus conflatum eſt totum Adonianum elogium, cujus elegantior medulla in textu noſtro repræſentatur. Sic primus ſcripſerat, qui primus hunc Sanctum in Faſtos ſuos retulit auctor Romani parvi: *Alexandriæ, Hierii presbyteri, vita puriſſimi, in Scripturis nobiliter eruditi.* Atque hic denuo ex illorum Sanctorum numero eſt, quos Romani parvi proprios dicimus, utpote quos apud alios Martyrologos, aut extra ſeriem noſtram fruſtra requiſiveris. Quæ De Pierii rebus geſtis aut ſcriptis dici poſſunt, ex citato Euſebio vel ex Hieronymo de Script. cap. 76 deſumenda ſunt: pleraque ex ipſis & Photio collegit & Gallice digeſſit Tillemontius tomo 4 pag. 582 & 583: nos paucula dedimus in Tract. de Patriarchis Alexandrinis pag. 36 à num. 191.

Sequens commemoratio tota Adoniana eſt, ſub iſtis ſaltem terminis primùm ſignata. *Amantii.* Hieronymianis adjectam cenſet Florentinius, ſed quales plurimæ aliæ in illis codicibus reperiuntur; certe vix dubito, quin Rabanus annuntiationem ſuam inde eduxerit, Hieronymianis ferme verbis conceptam: an etiam Ado fontem eumdem conſuluerit, parum intereſt pluribus quærere. Alia vide in Baronii & Florentinii Notationibus. Non tam rerum geſtarum, quam miraculorum aliquot ſeriem nobis reliquit ſeu Fortunatus, ſeu quiſquis alius compilator ſynopſis illius, quæ apud Surium exſtat, nec ſatis integra nec ſatis ſincera, atque adeo ex aliis, præſertim ex manuſcripta noſtra & Labbeana tomo 2 Biblioth. Ms. pag. 474, corrigenda in Actis & reſtituenda. Bene & vere ſcripſit Wandelbertus *Rutenos* per ſanctum Amantium ornari, non *Redones*, ut perperam tam ſtudioſe inculcat Molanus, affinitate nominum deceptus ipſe, atque alios, forte etiam Ferrarium in errorem inducens. Vide quæ ſupra de horum locorum diverſitate in Variantibus obſervata ſunt. Hic unicus eſt metrici Martyrologi verſiculus:

Hinc pridie Rutenos confeſſor Amantius ornat.

Clarus Vilcaſinus apud nullos antiquos Martyrologos, præterquam apud Noſtrum notus *Clari.* eſt, nullo ornatus elogio, haud dubie quod nulla Acta viderit Uſuardus, ex quibus diſtinctiores aliquas notas ſeu miſſionis, ſeu prædicationis, vitæ, martyrii aut temporis depromeret. De alio Claro epiſcopo & martyre, apud Aquitanos percelebri multa curioſe & erudite ab Henſchenio & Papebrochio diſquiſita ſunt; alia cum Baluzio conjectata circa variorum ſynonymorum ſatis veroſimilem confuſionem, quæ omnia facem fortaſſe præferre poterunt ad excutienda ea, quæ de hoc Vulcaſinenſi Denyaldus & alii,

ſi non

by Google

ſi non temere, ſaltem valde liberaliter congeſſiſſe videntur. Quoſnam *alios*, Uſuardo adſtipulantes, quæ vetera manuſcripta alleget Baronius, plane ignoramus. Sed hîc ſtatutos limites tranſgredi neceſſe non eſt.

Proculi. De *Proculo* certò meminere codices Hieronymiani, ſive ad primam, ſive ad poſteriorem manum pertineat. Hinc à Rabano & Noſtro acceptum credimus, niſi forte contra Moſandri & Roſweydt mentem, etiam Adoni adſcribendus ſit. Certe ubique *epiſcopum*, nuſquam *martyrem* deprehendo, ut proinde cum purioribus Uſuardinis codicibus, recte ſupra in textu legendum ſtatuerimus. Quod autem lib. II num. 309, quo à Baronio remittimur, habet Petri Catalogus, *Proculus martyr ipſo die Auguſtoduni paſſus eſt*, ab Hieronymianis, Rabano & Uſuardo ſatis eliditur. Vellemus tam certa ſupereſſe vitæ monumenta, quam certum putemus, aſſertum titulum Proculo deberi: quemadmodum & de cetero Uſuardinam lectionem veram cenſemus & ſimplicem.

AUCTARIA.

TORNACEN. Inter puriſſimos codices computandus eſſet, niſi totum Hierii elogium reſecuiſſet.

ANTVERP MAJ. In duabus primis purus, duas poſtremas ſic in unam male compingit: *In pago Vilcaſino, ſancti Proculi martyris.*

ROSWEYD. Auctior eſt, nam poſt textum, hæc adjicit: *Civitate Vuenta, depoſitio ſancti Birnſtani, ejuſdem diœceſis epiſcopi, qui ſacris meritorum coruſcans virtutibus, beato fine quievit. In Italia, Domnini martyris. In Africa, Primi, Cæſarii cum aliis* X. Duæ poſtremæ ex Hieronymianis acceptæ ſunt, ubi Domninus, non Italiæ, ſed *Nicææ* tribuitur.

Birſtani. *Domnini.* *Primi &c.*

PULSANEN. In prima, deeſt elogium. Secunda & tertia puræ ſunt. Deficit in quarta.

ANTVERP. MAX - LUBEC. & UGHELLIAN. Hierii elogium nonnihil augent & conſtruunt more Adoniano, omnia ponentes in genitivo. Carent annuntiatione tertia. In quarta legunt *Proculi martyris*.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. In prima Adonem quoque imitantur. Secundo loco, ſic habent: *Eodem die, natale ſanctæ Perpetuæ, conjugis beati Petri Apoſtoli.* Quiſnam hoc primus poſuerit, neſcio. Eſt in Romano *Perpetua* aliqua, ſed Petri diſcipula IV Auguſti. In Amantio ſatis puri ſunt codices. De Claro, nihil. Proculo addunt titulum *martyris*. Demum: *In Galliis, oppido Dinatenſi*, [Dinacenſi, Clinatenſi, melius LOVAN. Dinantenſi,] *ſancti Perpetui Tungrenſis epiſcopi.* Manet in aliis codd. loci diverſitas.

Perpetuæ. *Perpetui.*

ALBERG. & DANIC. In jam dictis conveniunt, ſed toti textui præfigunt: *Apud Bononienſem civitatem, natale ſanctorum martyrum Agricolæ & Vitalis. Quorum poſterior, prioris ſervus fuit antea, nunc conſors & collega martyrii. Denique cum cogeretur idem a perſequentibus, ut Chriſtum negaret, & ille amplius profiteretur Dominum Jeſum Chriſtum, omnium tormentorum genera exercuerunt in eum. Noviſſime beatum Agricolam interemerunt, cruci affigentes.* Ita etiam hoc die poſuit Belinus, & ex eo Romanum modernum; verum in ſerie noſtra ſpectant ad XXVII Novembris.

Perpetuæ. *Perpetui.* *Agricolæ & Vitalis.*

CENTULAN. In prima Adonianus, ſed mutilus eſt. In ſecunda, caret elogio. Tertia, deeſt. Quarta pura eſt. In fine: *Cœnobio Centula, tranſlatio ſancti Angilberti abbatis, qui poſt viginti octo obitus ſui annos, incorruptus repertus eſt.* Colitur Angilbertus XVIII Februarii.

Tranſlat. Angilberti.

BRUXELLEN Incipit: *Natale ſancta Perpetua, conjugis beati Petri Apoſtoli.* In Hierio, ſatis purus eſt. Tum de Proculo, ut ſupra. In Amantio, ſatis rectè. Deeſt Clarus. Sequuntur varia; imprimis: *Remis, depoſitio ſancti Gamatii epiſcopi. In Galliis apud oppidum Dyonantum, natale ſancti Perpetui Tungrenſis epiſcopi, qui fecit miracula multa. In Africa, natale ſanctorum Primi, Cæſarii, Gregorii & Porphirii.* Vide ſocios in Hieronymianis. *Item Brunſtani epiſcopi & confeſſoris.* Caſtellanus ſcribit *Birſtani*.

Perpetuæ. *Gamatii.* *Perpetui.* *Primi &c.* *Birſtani.*

HAGENOYEN. Incipit: *In monaſterio Epta, ſancti Clari presbyteri & martyris.* Secundo loco refert martyres Cæſarauguſtanos, de quibus Uſuardus, die præcedenti. Tum de Valentino & Hilario, ut ibidem inter Auctaria. Sequitur de Theodoto, ex textu II Novembris. In Hierio, ſatis purus eſt. Amantio titulum appoſuit *Rothomagenſis epiſcopi*. Ut hic codex plerumque multa turbat, ſic Clarum Vilcaſinenſem & Proculum Auguſtodunenſem diſtulit ad VI Novembris. Hic autem in fine adjicit: *In Galliis, oppido Dynatenſi Brabantiæ, depoſitio ſancti Perpetui Tungrenſis vel Leodienſis epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

Clari Epi. Martyrum Cæſarang. Valent. &c. *Theodoti.* *Perpetui.*

AQUICINCT. Proculum vocat *epiſcopum & martyrem*. In fine vero: *Bituricas civitate, ſancti Luſoris epiſcopi.* Florus noſter *Luſorem* hodie celebrat Bituricis, non *epiſcopum*, ſed *puerum*, qui Gallicè vocatur *Lud*[...]*e*, poſitum in Martyrologio Caſtellani I Novembris.

Luſoris.

DAVLRON. In textu non plenus, addit: *Sancti Luxoris epiſcopi, in pago Bituricenſi.*

Luxoris.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Amantii epiſcopi in Galliis. Perpetui epiſcopi Leodienſis. Hierii presbyteri Alexandriæ, de quo beatus Hieronymus ſcribit.* Vide Obſervationem.

Perpetui.

CAMBERIEN. *Civitate Aquis, ſancti Nutricii martyris.* De hoc nihil in aliis codicibus.

Nutricii.

In VATICAN. ſignato num. 5949. deeſt tota annuntiatio ultima.

ALTEMPS. *Item civitate Wenetano, ſancti Brinſtani epiſcopi & confeſſoris.*

Birnſtani.

LUGDUNEN. Pro *Amantii*, ſcribit *Amonii*.

BURDEGALEN. *Bituricas civitate, ſancti Luſoris epiſcopi.* Vide quæ diximus ad AQUICINCT.

Luſoris.

EDITIO LUBECO-COL. In prima Adonem redolet. In ſecunda, ſatis pura eſt, ſervato, ut alii, *Redonis*. Tum: *In Galliis, oppido Dinacenſi, natale ſancti Perpetui Tongerenſis epiſcopi & confeſſoris.* Clarum omittit. De Proculo, ut alii ſupra. Tum hanc hiſtoriam ſubjungit: *Eodem die, ſancta Perpetua martyris, uxoris ſancti Petri Apoſtoli, quam ad martyrium, cum a tortoribus urgeretur, ſanctus Petrus his verbis audacter eam in Domino exhortatus eſt: Uxor mea, memor eſto Dominum Jeſum Chriſtum pro te paſſum, nec timeas eos, qui corpus occidunt, ſed animam*

Perpetui. *Perpetuæ cum elogio.*

tuam perdere non poſſum. Et his verbis confortata
in Domino, lætanter, patienter & fortiter mor-
Modeſtæ. *tem pro Chriſto ſuſtinuit. Treveris, ſanctæ Modeſtæ*
Honorati. *virginis. In territorio Nevernis, ſancti confeſſoris*
Quiliani. *Honorati. Ipſo die, ſancti Quiliani confeſſoris.*

BELIN. In prima omnino purus non eſt. De
Amantio & Proculo, ut ſupra. Tum: *In Un-*
Emerici. *garia, apud Albam regalem, depoſitio beati Eme-*
rici confeſſoris, filii ſancti regis Stephani. Item eo-
dem die apud civitatem Bononienſem, ſanctorum
Vitalis. &c. *martyrum Vitalis & Agricolæ, quorum poſterior*
prioris ſervus &c. ut ALBERG. Sed tranſponendo
nomina, ut *Vitalis ſervus ſit*, & addendo in fine,
ſicque compleverunt eorum martyrium. Tum: *In*
pago Vilcaſſino, ſancti Clari martyris. Editio alte-
Luſoris. ra adjicit: *Item Bituriges, ſancti Luſoris epiſcopi.*

GREVEN. *Secundum Cathalogum & alios hic,*
Agricol. &c. *natale ſanctorum Agricolæ & Vitalis, quos Uſuar-*
dus habet infra V Kalendas Decembris. In Africa,
Primi &c. *ſanctorum Primi, Cæſaris, Gregorii, Porphirii*
& aliorum. Ex Hieronymianis. *In Galliis oppido*
Perpetui. *Dinacenſi, depoſitio ſancti Perpetui epiſcopi Leo-*
Briſcani. *dienſis & confeſſoris. Briſcani epiſcopi & confeſſo-*
Anniani. *ris. Anniani epiſcopi. In territorio Nevernenſi,*
Honorati. *Honorati confeſſoris. Quiliani confeſſoris. Luſoris*
Quiliani. *confeſſoris. Item, ſancti Gregorii abbatis, filii*
Luſorii. *regis Græciæ, fundatoris primi & rectoris mona-*
Gregorii. *ſterii de Porceto juxta Aquiſgranum. Treveris,*
Modeſtæ. *ſanctæ Modeſtæ virginis. Odradæ virginis. Eodem*
Odradæ. *die, ſanctæ Perpetuæ martyris, uxoris beati Petri*
Perpetuæ. *Apoſtoli. Quæ cum ob Chriſti fidem duceretur ad*
ſupplicium, S. Petrus ad eam clamavit: O conjunx
&c. fere ut ſupra.

MOLAN. *Item Bituriges, depoſitio ſancti Luſoris* *Luſoris.*
pueri & confeſſoris, qui filius cujuſdam ſenatoris
fertur in albis migraſſe. Scriptum in libro miracu-
lorum Gregorii Turonenſis epiſcopi. De Modeſta *Modeſtæ.*
& Emerico, ut GREVEN. De Agricola & Vitale *Emerici.*
ut BELIN. Sed recte. De Perpetuo & Perpetua, *Agricol &c.*
ferme ut codices ſupra. Tum typis minoribus
de Gregorio, ut GREVEN. Dein: *Depoſitio beati*
Flori epiſcopi & confeſſoris, cujus epiſcopatus de
ſui nomine nunc appellatur. Item Turonis, ſancto- *7. Dormient.*
rum ſeptem Dormientium, Clementis, Primi, Cleti, *Greg. Turon.*
Theodori, Gaudentis, Quiriaci & Innocentii, ex
duobus fratribus beati Martini nepotum, quorum
vitam & converſationem celebrem Gregorius
Turon. archiepiſcopus deſcripſit. Editiones aliæ
Agricolam & Vitalem textui primo loco inſe-
runt. In fine de Emerico, ut diximus ex GRE-
VEN. Sequitur: *In Diananto, ſancti Perpetui,* *Perpetui.*
epiſcopi & confeſſoris eccleſiæ Leodienſis. De Per-
petua, ut codices *Juxta Aquiſgranum, in* *Perpetuæ.*
Porceto, tranſitus ſancti Gregorii abbatis. Item *Gregorii.*
Bituriges, depoſitio ſancti Luſoris pueri &c. ut in
priori. Tum, de Modeſta. Hinc: *Velaunis, de-*
poſitio ſancti Flori epiſcopi & confeſſoris. Cujus epi- *Flori.*
ſcopatus de ipſius nomine nunc appellatur. Die quar-
ta, ſancti martyris Nicandri epiſcopi Mireorum. *Nicandri.*
Et ſancti patris Joannicii magni. Hujus celeber- *Joannicii.*
rimi ſancti egregia Acta Græce & Latine ſuo
tempore, ut pridem polliciti ſumus, dabuntur.

Nonis. *Die 5.*

Zachariæ. ZAchariæ prophetæ, patris Joannis baptiſtæ. In Terracina civi-
Felicis & tate Campaniæ, natalis ſanctorum Felicis presbiteri & Euſebii
Euſebii. monachi, tempore Claudii imperatoris, qui Euſebius cum
ſepeliſſet ſanctos martyres, Julianum & Cæſarium, & converteret
multos ad fidem, quos Felix presbiter baptizabat, tenti ſunt ambo &
ad ſotum judicis ducti, nec ſuperati; inde carcere recluſi, & nocte
eadem cum ſacrificare nollent, decollati ſunt. In tettitorio Autelia-
Læti. nenſi, ſancti Læti presbiteri.

Plures hoc die puri ſunt, *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Aliqui codices inter *patris* & *Joannis* ponunt debitum *ſancti* vel *beati* titulum, ego illos prætuli qui proxime ad Romanum parvum & Adonem accedunt. *Tracina* & *Caſareum* errores ſunt in Antverp-maj. uti & *Ceſarem* in Munerato. Belin. habet *converterent*, pro *converteret*; Roſweyd. *baptizavit*, pro *baptizabat*. Rurſus Belin. *inde*, mutavit in *deinde*, & nomen *Læti* in *Leviti*. Solus Munerat. poſt *presbyteri* adjecit *confeſſoris*.

Zacharia. OBSERVATIO. Hæc prima hoc die Romani parvi annuntiatio eſt, & primùm ab ipſo ſignata: *Zacharia propheta, patris Joannis Baptiſta.* Eadem Adonis verba ſunt, eadem Uſuardi, ut ex textu noſtro patet; nec in vetuſtioribus Kalendariis aut Martyrologiis Hieronymi, Bedæ, Flori, Rabani ulla hujus Zachariæ memoria reperitur: unde hîc rurſus facile conjicias, diem pro arbitrio ſelectum eſſe. An ab auctore Romani parvi? Ita equidem exiſtimo, cum id paſſim ipſum factitare ſolitum, jam toties monuerimus. Sed unde Wandelberto dies iſte præ aliis innotuit, quandoquidem alibi dixerim, veroſimile non eſſe, quod Wandelbertus Romanum parvum viderit? Sic certe Ado loquitur, acſi theſaurum in Italia refoſſum, primus in Gallias deportaſſet; fatendum tamen, notitiam ſaltem aliquam, forte ex ipſa urbe Roma, ad Wandelbertum prægreſſam fuiſſe,
nam

nam adeo aperta in non unis prophetis conſenſio, fortuita eſſe non potuit. Ceterum undecumque hoc potiſſimum die Zachariam celebrandum invenerit Martyrologus metricus, ſic ipſum canit:

Nonis Zacharias vatis templique ſacerdos
Eminet, oblitam nati qui munere vocem
Vatis & officium priſco de more recepit.

Certiora de hoc ſancto Propheta monumenta ex Euangelio deſumenda ſunt; controverſa nonnulla expendit Baronius in Annalibus ac in Notatione hodierna; atque item Tillemontius tomo 1 à pag. 482, de quibus uti & de conjunctione Eliſabeth in Romano facta, alibi fuſius diſſeremus. *Felix* & *Euſebius* ex Actis ſancti Cæſarii, de quo 1 Novembris egimus, à Beda primum accepti & in ſacras tabulas relati ſunt, unde totum elogium ſuum Adonem tranſumpſiſſe manifeſtum eſt: Noſter textum ex alterutro non ineleganter contraxit. Rabanus Bedam de more ſecutus eſt. In Romano parvo ſimpliciter legitur: *Terracinæ, Felicis presbyteri & Euſebii monachi.* De Cæſarii Actis dictum eſt citata prima die Novembris, nec eſt quod hîc ſuperaddam, donec ipſa accuratius poſſint recenſeri, & forte propugnari adverſus notam Tillemontii tomo 2 pag. 574. Atque hîc ſiſtit Viennenſis Martyrographus, niſi quis annuntiationem a Roſweydo in appendicem rejectam, *Capuæ civitate, ſanctorum Euſii & Quarti & Pardi martyrum*, illi tribuendam contendat, de qua videri poteſt Florentinii notatio ultima ad hanc diem. Hîc interim poſtremum Wandelberti verſiculum ſubjicio: *Felicis & Euſebii.*

Haſque ſacer Felix monachuſque Euſebius augent.

Lætus vere & proprie Uſuardinus eſt, *presbyter* dictus, tametſi vita ex Bibliotheca *Læti.*
Floriacenſi à Surio & Gonono edita *levitam* dumtaxat appellet. Sunt qui in prædicta vita non pauca carpenda offendant. Exſtat in Muſeo noſtro ſeorſim impreſſa & manuſcripta, ac præterea viri eruditi obſervatio ad eam, quæ Carolopoli vulgata eſt MDCLXXV, quam ait *puram verboſitatem* oſtentare, iis exceptis, quæ de reliquiis ſatis authentice referuntur. Noſtrum non eſt temere quidquam aut præmature in hiſce definire, Uſuardum damus, quod hîc ſatis.

AUCTARIA.

PULSANEN. In prima ſatis purus, ſecundam producit uſque ad *imperatoris*, deſunt reliqua.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Textui puro in fine ſuperaddunt: *In territorio Lingonenſi, monaſterio Clarevallis, feſtivitas ſancti Malachiæ epiſcopi & confeſſoris.* *Malachiæ.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Idem habent, quod duo præcedentes, niſi quod ANTVERP-MAX. male ſcribat, *in territorio Langenſi*, ſed omnes adjiciunt: *Cujus vita virtutibus plena refulſit.*

ALBERG. & DANIC. Præter Malachiam, adjungunt: *Treveris, ſancti Abrunculi epiſcopi & confeſſoris.* Ita quidem ſcribit ALBERG. ſed alter melius habet, *Fibitii.* *Fibitii.*

CENTULEN. In prima purus eſt. Sequuntur hæc verba: *Cœnobio ut ſupra;* nec quidquam additur, unde ſcias utrum de Centulenſi, an de alio, forte Claravallenſi & Malachia agere velit. Tum: *In Campania, civitate Terracina, ſanctorum Felicis presbyteri & Euſebii monachi martyrii.* Deeſt annuntiatio ultima. *Textus mutilus.*

BRUXELLEN. In prima etiam ſatis purus, poſt *Claudii imperatoris*, inſerit, *ventis ſunt a Leoncio, filio Leontii conſularis, ob eam maxime cauſam, quia Cæſarium, qui patrem ſuum Chriſtianum fecerat, necnon & Julianum & alios ſanctos Dei martyres ſepeliſſent, & quia Euſebius multos converterit* &c. Dein: *Et ſanctorum Dominini, Epiphanii, Antonini, Marciæ, Secundæ & Quartæ. Treveris, depoſitio ſancti Fibicii epiſcopi & confeſſoris.* Tum de Malachia, ut habet ſuperius ANTVERP-MAX. &c In fine de Læto, pure. *De Felice & ſoc.* *Dominini & ſocior.* *Fibitii* *Malachiæ.*

HAGENOYEN. *Jheroſolimis, natale Zachariæ prophetæ, patris ſancti Johannis Baptiſtæ; qui fuit propheta novi Teſtamenti, cujus et clauſit angelus in templo, cum de nativitate filii, quem angelus prædicavit naſciturum, non credidit, & ſic poſt nativitatem Johannis Baptiſtæ loquelam & prophetiam divinitus recepit, & prophetavit de Chriſto, in utero matris ſuæ adhuc clauſo, & de ſuo filio nato. Hic Zacharias à quibuſdam dicitur fuiſſe lapidatus ab Herode Aſcbalonita. Eodem die Romæ, paſſio ſanctæ Perpetuæ conjugis ſancti Petri Apoſtoli, quæ ſub perſecutione Neronis Cæſaris paſſa eſt; cui eunti ad paſſionem, beatus Petrus poſt tergum clamavit: O conjux, memento Domini.* Vide die præcedenti. In Felice & Euſebio purus non eſt, notatque tempora *Commodi imperatoris.* Sequitur: *Civitate Bajogas, depoſitio ſancti Vigoris epiſcopi.* Spectat ad 1 Novembris. *In Ungaria, ſancti Henrici* [opinor, pro *Emerici*] *ducis & confeſſoris.* Ex IV. Demum: *In pago Vaſtinenſi, ſancti Maturini.* Vides turbationem magnam, nam Maturinus ad 1 Novemb. pertinet. *De Zacharia* *Perpetuæ.* *Vigoris.* *Emerici.* *Maturini.*

CODEX Principis Urſini à Roſemberg. *Treveris, ſancti Feberii epiſcopi.* Pro *Fibitii.* *Fibitii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Malachiæ epiſcopi, qui quieſcit apud Ciſtercium; de cujus tranſitu beatus Bernardus fecit ſermonem.* *Malachiæ.*

CAMBERIEN. *Eodem die, ſanctæ Modeſtæ virg.* *Modeſtæ.*

VATICAN. ſignatus num. 5949. Caret annuntiationibus Zachariæ & Læti. Adjicit: *Beneventi, natalis ſancti Pardi, martyris in ſancta Sophia. Et ſanctæ Trophimæ virginis & martyris.* *Pardi.* *Trophimæ.*

UGHELLIAN. In fine: *Apud Clarevallem, depoſitio ſancti Malachiæ archiepiſcopi & confeſſoris.* *Malachiæ.*

DIVIONEN. eccleſiæ ſancti Stephani. *Longonis civitate, tranſlatio ſancti Gregorii epiſcopi.*

EDITIO LUBECO-COL. Primam ſatis puram habet, in ſecunda modice interpolata eſt; in tertia addit *& confeſſoris.* Tum: *Treveris, ſancti* *Fibitii.* *Fibicii epiſcopi & confeſſoris. In territorio Lingonenſi, monaſterio Clarevallis, ſancti Malachiæ epiſcopi* *Malachiæ.* *confeſſoris, qui fuit patriarcha totius Hiberniæ & legitur fundaſſe quinquaginta quatuor eccleſias collegiatas: cujus & vita virtutibus plena refulſit.* In Caſtellan. II Novembr. ponitur, in Romano III.

GREVEN. *In Cæſarea Cappadociæ, ſanctorum* *Domnini &c. Marci &c.* *Domnini, Epiphanii, Antonini. Marci epiſcopi & aliorum decem. In Capua civitate Campaniæ,* *Marciæ &c.* *natalis ſanctorum Marciæ, Secundæ, Sechrudæ &* *Fibitii.* *Quarti. Treveris, ſancti Fibicii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Cæſarii.* *Cæſarii.* *Apud Ciſtercienſes, hoc die feſtive agitur memoria ſancti Malachiæ,* *Malachiæ.* *Hiberniæ patriarchæ. Elevatio ſancti Emerici,* *Emerici* *ducis Slavoniæ & confeſſoris. Ideburga matronæ,* *Ideburgæ.* *matris ſanctæ Gertrudis virginis.* Ab aliis *Yduberga* vel *Itta* vocatur; vide quæ diximus in Auctariis ad MOLAN. VIII Maii.

MOLAN. *In territorio Lingonenſi, monaſterio Clarevallis, ſancti Malachiæ epiſcopi & confeſſo-* *Malachiæ.* *ris, cujus vitam beatus Bernardus deſcripſit miraculis glorioſam. Eodem die, ſancti Fibitii epiſcopi* *Fibitii.* *Treverenſis.* Poſteriores editiones de Malachia interſerunt, *qui magnis virtutibus tempore ſuo claruit.* De Fibitio, ut in priori. In fine adjiciunt: *Die quinta, ſanctorum martyrum Galactio-* *Galactionis & Epiſtem.* *nis & Epiſtemes.* Vide horum geſta apud Surium.

VIII *Idus.* *Die* 6.

Felicis. TONIZA Africæ, natalis ſancti Felicis. In hujus ſolemnitate quendam pſalmum beatus Auguſtinus videtur exponere ad populum. In Oriente civitate Theopoli, ſanctorum decem
Mart. 10. Martyrum, qui ſub Sarracenis paſſi leguntur in geſtis Sanctorum qua-
Attici. draginta. In Frigia, ſancti Attici.

Ex *Praten. Tornacen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Toniza*, eſt codicum omnium, præterquam Greveni, qui male *Tonza Aphrice* more ſuo. *Thuniſſa* ſcribunt alii: ſed pro Toniza ſtat etiam Baronius ex Itinerario Antonini; ubi ejuſdem Notatio aliam, fere ſynonymam Africæ civitatem componit, *Tyniſſa*, vel *Tuniſſa*, vulgo *Tunetum.* Hinc dubium redditur, an recte Tonizam noſtram vertant interpretes per *Tunis.* Servandus fuit modus ſcribendi codicum, ni fallor, antiquorum omnium in *quendam*, quamvis ab ea mutatione *m* in *n*, quæ neſcio quid dialecti Hiſpanicæ redolet, omnino abhorream. *Theophili* pro *Theopoli* error eſt in Munerat. & Greven. En rurſus *Frigia*, ex codicibus prope omnibus: ſoli Praten. & Greven. habent *Phrigia*, Molan. recte, *Phrygia.* Tornacen. & Munerat. legunt *Attici.* Cetera de *Affrica, ſolempnitate*, & ſiquæ ſunt hujuſmodi, inter minutias reputamus. Patebit in Auctariis, codices nonnullos, ut Belin. Antverp. Max-Lubec. &c. pro *In Phrygia*, male ſuppoſuiſſe; *In Africa.* In apographo noſtro Pratenſi, virgula ſubductum, adeoque tamquam adjectum legitur: *In Pago Lenovicenſi, vico Nobiliaco, natalis ſancti Bernardi confeſſoris.* Non recte *Bernardi*, ſed quid velit, nemo non intelligit. Vide Auctaria.

Felicis. OBSERVATIO. Apographa Hieronymiana apud Florentinium ſic hodie unanimiter legunt: *Et in Toniza*, vel *Tonize, Africæ, Felicis*; vel *natalis Felicis*, vel *natalis S. Felicis.* Ad quæ obſervat commentator, *penes* Auguſtinum *exſtare ſancti Felicis memoriam, Tract. in Ps.* 127. Nempe quæ per conjecturam Ado propoſuit, tamquam certa aſſerit, Romanum hodiernum, ni fallor, ſecutus. Auctor Romani parvi ſimpliciter ſcripſerat: *Toniza Africa, ſancti Felicis martyris.* Adde verba textus noſtri, ipſa Adonianam phraſim integre conſtituunt, ubi Martyrologus ille ſubdubitans diſerte exprimit, *videtur exponere*, ex citato tractatu omnia ſancti Doctoris verba ſubjungens, quæ an huic potius, quam alteri Felici, ut ſunt plures hujus nominis, vere conveniant, hactenus omnino certum non eſt, ut bene obſervavit Caſtellanus: quamvis de cetero facile Baronio aſſentiar, quo uſque rem omnem accuratius examinare poſſimus. Socios quadraginta Felici tribuunt Auctaria Bedæ, ſed horum auctoritas ad citata Martyrologia comparata plane evaneſcit. Non verebor conjicere, imperitum aliquem Martyrologii Bedæ ampliatorem, ex duabus Romani parvi annuntiationibus unam conflaſſe. Ceterum ſi vere de hodierno Felice dicta ſunt, quæ ex Auguſtino referuntur, poterunt ea pluribus ſuo loco illuſtrari. Wandelbertus de ſolo Felice ſic cecinit:

Idibus Octavis martyr Felix celebratur.

Non recte aſſequor, quid altera ſua annuntiatione velit auctor Romani parvi: *Civi-*
Mart. 10. *tate Theopoli* XL *martyrum.* Theopolim intelligo *Antiochiam*, de qua alibi egimus, & videri poteſt hodierna Baronii Notatio. At quinam ſunt *quadraginta* illi *Martyres?*

Qui

Qui lucem afferre debebat Ado, rem magis implexam reddidit per textum; quem ex ipſo hîc rurſus integrum deſcripſit Noſter, ubi *decem* dumtaxat adducuntur, *qui ſub Sarracenis paſſi leguntur in geſtis ſanctorum Quadraginta*, quaſi de re aliqua notiſſima ſermonem injiceret. Sed hoc ipſum præcipue inquiro, qui ſint *Quadraginta* illi, in quorum geſtis legantur *decem paſſi ſub Sarracenis*? Cur excluduntur hîc triginta alii, à Romano parvo conjunctim poſiti? Quæ ſunt geſta illa ab Adone citata, ſed veroſimiliter numquam viſa? Quo tempore paſſos credemus, ſeu ſolos X, ſeu univerſos XL? Reſpicit Baronius ad tempus, *cum ſub Coſrhoe rege Perſarum* Antiochia *à Saracenis direpta eſt*. Aſt fortaſſe æquè probabiliter remitti poſſent ad annum DCXXXVII vel potius DCXXXVIII, quo ab eiſdem Arabibus ea civitas capta eſt. Fateor me hîc non videre ubi pedem tuto figam, niſi quis certiora ſubminiſtraverit; atque utinam per dubitationes meas id effici queat, ut ea alicunde eruantur.

Phryges ſex martyres ſunt nominatim indicati in allatis omnibus codicibus: ex his unicum tantum Atticum refert Martyrologium Romanum ex Uſuardo. *Attici.* Hæc vera eſt Florentinii ad Hieronymiana obſervatio, etiam à Caſtellano adhibita, cui noſtram jungimus, alibi non ſemel repetitam; quod nempe Martyrologis noſtris, ſed Uſuardo imprimis familiare ſit, ex majoribus Hieronymianorum martyrum manipulis, unum aliquem aut alterum ſeligere, nulla prorſus ſociorum facta mentione, ut ſupra pluribus locis patuit: quemadmodum & hîc liquet, totum laterculum ſincere ac ſimpliciter Uſuardinum eſſe.

AUCTARIA.

PRATEN. De auctario, huic codici forte ad marginem adjecto, dixi in Variantibus: notat Sirmondus idem & prima manu haberi in codice B.

HERINIEN. Toto textu puriſſimus, in fine, forte ut proprium loci, adjectum habet: *Bergis, depoſitio ſancti Vunnoci.* *Winoci.*

ANTVERP-MAJ. Sic in fine habet: *In pago Lemovicenſi, natale ſancti Leonardi confeſſoris. Eodem die, depoſitio ſancti Winnoci confeſſoris.* *Leonardi. Winoci.*

ROSWEYD. Alia omnia: *In Africa, Pauli cum aliis VII mart. Willebaldi epiſcopi & confeſſoris. Herculani confeſſoris.* *Pauli &c. Willebaldi. Herculani.*

PULSANEN. Incipit: *In territorio Dunenſi, depoſitio beatiſſimi Leonardi, eximii confeſſoris.* *Leonardi.* Deeſt Felix. Legit *ſanctorum quinquaginta*. De Attico, nihil.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In prima & ſecunda ſatis puri, ſic pergunt: *In Africa, S. Attici.* In fine: *Redonis, ſancti Melanii confeſſoris.* *Melanii.* Vide GREVEN infra.

ANTVERP-MAX. LOVANIEN. & LEYDEN-BELG. In textu ferme conveniunt cum duobus præcedentibus, ſed in fine: *Item natale ſancti Leonardi confeſſoris.* Quod vero hi habent in fine, DANIC. ponit in principio: *Natale ſancti Leonardi confeſſoris.* *Leonardi.*

* LEYDEN. In textu par ceteris, paulo ampliori phraſi in fine ſubjicit: *Item natale ſancti Leonardi confeſſoris, ob cujus meritum omnibus demonſtrandum, cum fratres corpus illius ad ſepeliendum transferrent, nix autem temporis naturam cadens, obtexit locum, ubi Sancto placuit ſepeliri, ubi ſepultus mira operatur, maxime in captivis.* *De Leonard.* Hoc idem de ſancto Leonardo elogium ULTRAJECT. & ALBERG. habent in principio.

CENTULEN. *Tomis in Africa, ſancti Felicis martyris. In territorio Aurelianenſi, ſancti Laeti presbyteri.* *Laeti.* Sequitur de Attico, pure. *In pago Lemovicenſi, ſancti Leonardi, eximii confeſſoris. Eodem die, depoſitio ſancti Winnoci abbatis, qui fuit monachus ſancti Bertini. In Oriente civitate Teopoli, ſanctorum decem martyrum, ſub Sarracenis paſſorum.* *Leonardi. Winnoci.* Vide Obſervationem.

BRUXELLEN. Incipit: *In Nobiliaco, juxta Lemovicum, depoſitio ſancti Leonardi abbatis & confeſſoris, diſcipuli beati Remigii. Qui cum fratre Liſardo miraculis & ſanctitate claruit.* *Leonardi.* In annuntiatione de Felice turbatus, & ex Adone interpolatus eſt, purior in ſecunda. Atticum in Africa etiam collocat. Tum: *Redonis, depoſitio ſancti Melanii epiſcopi & confeſſoris. Et ſancti Winnoci abbatis & confeſſoris. Qui veniens de Britannia, in Gallia ſanctitate vitæ praeclaruit.* *Melanii. Winoci.*

HAGENOYEN. Prima ſatis pura eſt. Secunda eſt de Claro Vilcaſino, tertia de Proculo Auguſtodunenſi. Tum de X Theopolitanis, ſatis recte. Sequitur de Malachia. Dein: *Ipſo die, depoſitio ſancti Leonardi abbatis. Hic a ſancto Remigio archiepiſcopo de ſacro fonte eſt elevatus, & ab eodem diſciplinis eſt inſtructus. Cujus etiam parentes primum in palatio regis Franciæ habebantur. Hic tantam gratiam à rege obtinuit, ut omnes incarcerati, quos ipſe viſitavit, protinus abſolverentur* &c. quæ malim legi in vita apud Surium. *Leonardi cum elogio.* Pro *Attici*, legit *Amri*.

AQUICINCT. Textui in fine ſuperaddit: *Redonis, ſancti Melanii confeſſoris. In Pago Lemovicino, ſancti Leonardi confeſſoris, qui extitit diſcipulus ſancti Remigii Remenſium epiſcopi. Depoſitio ſancti Winoci abbatis.* *Melanii. Leonardi. Winoci.*

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. Atticum ponunt in Africa. In fine: *Redonis, ſancti Melanii confeſſoris.* *Milanii.*

DAVERONEN. *In pago Turonico, ſancti Lupantii confeſſoris. In pago Lemovicenſi, ſancti Leonardi confeſſoris. Qui tempore Clodovæi regis, clara Francorum ſtirpe creatus, & à beato Remigio Rhemenſium archiepiſcopo baptizatus & edoctus, patrium deſerens, heremiticam vitam elegit, & apud Nobiliacum obiens, clarus miraculis, & maxime in compeditorum diſſolutionibus vivit in Chriſto.* *Lupantii. De Leonard.*

AMBIANEN. *Ipſe die, ſancti Leonardi confeſſoris.* *Leonardi.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Leonardi abbatis. Willehadi epiſcopi & confeſſoris.* de hoc vide Romanum VIII Novembris. *Sanctorum X martyrum. Felicis confeſſoris.* An qui in Romano ponitur *Fundis in Latio?* *Leonardi. Willehadi. Felic. conf.*

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *In pago Lemovico, depoſitio ſancti Leonardi confeſſoris.* *Leonardi.*

CODEX D. LE MARE ſignatus A. *Eodem die, adventus reliquiarum ſanctorum Nazarii & Celſi ab Italiis partibus.* *De reliquiis Naz. & Celſ.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt annuntiatio

ultima

Caſti. ultima. Adjicitur: *Beneventi, ſancti Caſti epiſcopi & martyris.*

ALTEMPS. *In Britannia, ſanctorum Winnebaldi & Winoci abbatis & confeſſoris. In Britannia minori, ſancti Thenteonici abbatis.* Nomen non recte exprimitur, legi etiam poteſt *Thenteonici.* Forte nonnihil ex majori aliqua notitia limatum melius intelligetur. *Winnebal. & Winoci.*

FLORENTIN. *S. Leonardi . . . . S. Appiani confeſſoris, qui natione Ligur, in Cælo aureo monachus fuit. Rodonis, S. Melani confeſſoris.* *Leonardi. Appiani.*

BIZUNTICEN. *Tranſlatio ſancti Gregorii Lingonenſis epiſcopi.* Die proxime præcedenti poſita eſt ex codice DIVIONEN. *Tranſl. Greg.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In pago Lemovicenſi, loco Nobiliaco, depoſitio ſancti Leonardi abbatis & confeſſoris. Hic a beato Remigio, Remenſis eccleſiæ epiſcopo, de ſacro fonte levatus, & ab eodem ſalutaribus diſciplinis inſtructus. Hic quamdam ſilvam intravit, & constructo in illa monaſterio, ſtrictiſſime cum aliquibus monachis in eodem degens, tandem vitam ibidem in pace finivit. Ob cujus meritum omnibus demonſtrandum, cum fratres corpus illius ad ſepeliendum transferrent, reſpicienteſque viderent totam provinciam, contra temporis naturam, nive coopertam, locum autem illum, in quo ſancto viro placuit quieſcere, omnino nive vocuo* [vacuum] *invenerunt, ubi ſepultus mira operatur, maxime in captivis.* Sequitur textus ſatis purus. In fine: *In territorio Turonico, ſancti Lupancii confeſſoris.* *Leonardi elogium. Lupancii.*

BELIN. In prima & ſecunda utcumque purus, ſic habet tertiam: *In Africa, ſancto Atrici.* In fine: *Redonis, ſancti Melani. Eodem die, ſancti Leonardi confeſſoris.* Altera editio legit, *Melani.* Loco autem ſecundo interſerit: *In Nicomedia, ſancti Adriani martyris.* *Melani. Leonardi. Adriani.*

GREVEN. *In Nicea, natalis ſanctorum Adriani Julii, Euſebii. In Africa, ſanctorum Donati, Pauli, Balſami. Item Euſtaſii, Julii.* Vide Hieronymiana. *Secundum aliquos hic, Melani epiſcopi Redonenſis, quem Uſuardus habet ſupra* VIII *Idus Januarii, Ado* II *Idus Novembris.* Recte igitur à Roſweydo in appendicem rejecta eſt neſcio quæ hodierna annuotiatio. Sequitur: *In Bergas, depoſitio ſanctorum quatuor fratrum Winnoti, Quadanoti, Ingenoti & Madenoti. In territorio Turonico, ſancti Lupantii confeſſoris. In pago Lemovicenſi, depoſitio ſancti Leonardi abbatis & confeſſoris. Qui a ſancto Remigio de ſacro fonte levatus ac ſalutaribus diſciplinis inſtructus, ſilvam quamdam ingrediens, vitam auſteram cum ſuis duxit, miraculis multis præcipueque in captivorum liberatione etiam in vita coruſcans; tandem quievit in pace. Cum autem diſcipuli ejus corpus ſacrum in alium locum transferre vellent, viderunt totam provinciam nive opertam, excepto loco, in quo viro Dei quieſcere placuerat. Item ſancta memoria Chriſtinæ de Stummel in Nybeck* [aliàs *Nydeck*] *ducatus Juliacenſis quieſcentis.* Nunc Juliacum tranſlata eſt, ubi ejus reliquiæ venerationi expoſitæ ſunt. Vide Acta XXII Junii. *Adriani &c. Donati &c. Euſtaſii & Julii. Melani. Winnoci & 3 fratrum. Leonardi. Chriſtinæ Stumbelenſ.*

MOLAN. *Ipſo die, reſtitutio ſancti patris noſtri Gisleni. In territorio Turonico B. Lupantii confeſſoris. Redonis, ſancti Melanii confeſſoris. Eodem die, ſancti Leonardi confeſſoris, diſcipuli ſancti Remigii epiſcopi, in civitate Lemovicenſi, in provincia Aquitania. Apud Bergas, in territorio quod vocatur cella Vorombolt, depoſitio ſancti Vuinoci abbatis, egregii Chriſti confeſſoris; cujus vita virtutibus & miraculis plena refulſit: qui in prædicto loco, multo tempore in Dei opere perſeverans, & plurimos in Dei ſervitio aggregans, magniſque virtutibus & glorioſis miraculis, valde clarus, collectus eſt ad patres ſuos in ſenectute bona.* Tum typis minoribus: *De quo in ejus vitâ legitur, quod egregium duxerit, ſubjectus ſuis fratribus adminiſtrare, quia noverat Chriſtum non veniſſe miniſtrari, ſed miniſtrare: & quod quidquid operis aliorum manus velut arduum & grave, refugiebant, impigre & incunctanter accipere non timebat, cum tamen eſſet præditus titulo regiæ nobilitatis. Hic molam, ædificatum in fratrum pauperum uſum, multo tempore propriis manibus rotavit. Eodem die, Severi epiſcopi Barcinonenſis, qui unus fuit* LXX *epiſcoporum, qui leges Gothicas in Hiſpania condiderunt. Hic à Barbaris Gothicis, qui Cathaloniam incolebant, clavo capite confoſſo, martyrio coronatur anno Redemptoris Jeſu Chriſti* DCXXVIII. Quæritur, ex quo Martyrologio MOLANUS poſtrema hæc acceperit. Editiones aliæ eadem habent, ſed pleraque multo brevius contracta ſunt. *Reſtitu. Gisleni. Lupantii. Leonardi. De Winoco. Severi Barcinon.*

VII *Idus.* *Die* 7.

Achillæ. IN Alexandria, beati Achillæ epiſcopi, qui eruditione, fide, converſatione & moribus inſignis fuit. *Herculani.* Apud Peruſinam Italiæ urbem, natalis ſancti Herculani epiſcopi, cujus corpus, poſt abſciſionem capitis, ita unitum & ſanum die quadrageſimo, ut ſcribit beatus Gregorius Papa, repertum eſt, acſi nulla hoc inciſio ferri tetigiſſet. *Amaranti.* Eodem die, beati Amaranti martyris, qui apud Albigenſem urbem exacto agonis fidelis curſu ſepultus, vivit in gloria. *Willibrordi.* In Friſia, depoſitio ſancti Willibrordi epiſcopi.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Achillei*, legit ſolus Antverp-maj.; & ſic eſt in Romano parvo, melius ab Adone & Uſuardo reſtitutum, ut eſt in textu. Greven. & qui eum hîc deſcribit Molan. legunt, *qui in eruditione*; ex omnibus aliis redundat particula *in.* Solus Munerat. poſt *Herculani epiſcopi*, addit *& martyris.* Multa alia ſcriptoria ſphalmata ſunt, ut *Achillis, Pruſinam, Albienſem* &c. atque in Antverp-maj. & Molano in fine poſt *epiſcopi*,

adjectum

adjectum eſt, *& confeſſoris:* ſed maxima variatio in efformando nomine *Willibrordi*, quod ex Greveno accepimus, aliis omnibus diſcrepantibus, ſcribentibuſque *Vullebolds*, *Vultebrods*, *Willebrords*, *Villebrords*, *Wllebrords*, *Vuellebrods* &c.

De elogio Herculani.

Huc rejeci difficultates circa Herculani elogium. Ac 1 quidem ipſius Uſuardi eſſe, dubitare non ſinunt probatiſſimi quique, imo codices omnes, exceptis dumtaxat Tornacenſi & Pulſanenſi, quos toties aliàs in elogiis mutilos agnovimus. 2 Ex Gregorii Dialog. lib. 3 cap. 13, acceptum eſſe plane conſtat: at unde ita formatum dicemus, ut Gregorii ſenſum non reddat? Praten. legit: *Cujus corpus poſt abſciſionem capitis ita intactum*, alii omnes, *ita unitum* &c. Munctat. *Cujus corpus abſciſioni capitis ita unitum*, rectius ad Gregorii mentem dixiſſet, *abſciſſo capiti ita unitum.* Hæc Gregorii lectio eſt: *Ita caput ejus unitum fuerat corpori, acſi nequaquam fuiſſet abſciſſum, ſic videlicet, ut nulla veſtigia ſectionis apparerent Cumque hoc & in terga verterent, exquirentes ſiquod ſignum vel de alia monſtrari inciſione potuiſſet, ita ſanum atque intemeratum omne corpus inventum eſt, acſi nulla hoc inciſio ferri tetigiſſet.* Quid ſi Uſuardus ſincerum exemplar Gregorianum non habuerit? De cetero elogium Uſuardinum eſſe, tam eſt certum, quam certa eſt unanimis codicum omnium tum manuſcriptorum tum excuſorum conſenſio. At vero in antigrapho noſtro Pratenſi, totum, tamquam adjectitium ſubducitur, teſtaturque Caſtellanus, in ora prætenſi autographi recentiori manu adſcriptum, *à la marge, & en lettres moins anciennes que le texte.* Quæro utra manus autographa ſit? Si hæc & id genus alia in eo codice recurrentia indifferenter expendas, fallor, ſi non judices, nec priorem, nec poſteriorem manum Uſuardinam eſſe. Sed de his plura in Præfatione. *De codice Pratenſi.*

Achilla.

O*BSERVATIO.* Jam tertiùm ſub hoc menſis principio citandum recurrit cap. 29 lib. 7 Euſebio-Rufiniani, ex quo *Achillas* hîc, æque ac Theodotus 11, & Pierius ſeu Hierius 1v, acceptus eſt, & ab auctore Romani parvi, qui omnes inde extraxit, ſic notatus: *Alexandria, Achillei epiſcopi* Melius Ado *Achilla*, qui & ex citato loco accepit materiam elogii, mutata tantillum phraſi, à Noſtro ad verbum tranſcripti. Atque hic denuo Sanctus eſt, apud alios Martyrologos, extra ſeriem noſtram minime quærendus; uti & fruſtra indagabitur cauſa, cur hoc potius die quam altero quolibet recolatur; cum id pro mero Romani parvi auctoris arbitratu, & hîc & plurimis aliis locis factum plane exiſtimem. Vide quæ pro vero obitûs die, veroſimilius definivi in Tract de Patriarchis Alexandrinis cap. 3 pag. 36 à num. 188, ubi & paucis collegi, quæ ad vitam ejus pertinent, conferenda cum articulo Tillemontii tomo 6 pag. 213 & 214.

Herculani.

In laudato Romano parvo ſecundum & ultimum locum tenet: *Apud Peruſinam, Herculani epiſcopi & martyris;* claritatis gratia interjecit Ado, *Italiæ urbem*, tertio loco Herculanum ſignans, ſed abſque ulteriori elogio, quod totum Uſuardi verbis conceptum, & ex Gregorii Dialogis, licet non ſatis recte, deſumptum eſſe oportet, ut ſupra ex probatiſſimis codicibus abunde demonſtravimus. Et hæc quidem ex Gregorii, vadem citantis, auctoritate ſatis certa ſunt; Quid de duobus Herculanis Peruſiæ epiſcopis cenſendum ſit, conatur explicare Baronius in Notatione, ſed ipſe Gregorii elogium ei Herculano aptavit, cujus aut natalis aut tranſlatio recolitur 1 Martii, ut facile intelligas dubium hîc & incertum hæſiſſe, quemadmodum hærent omnes, qui ſe patriis præjudiciis abduci non ſinunt. Verum de his Herculanis geminis vel forte pluribus, uti & de aliis Umbriæ multiplicatis Sanctis, accuratiſſimam diſquiſitionem ſuo tempore dabit Janningus noſter, qua denſæ illæ, quibus pridem, teſte Bollando, obvoluta fuit Umbria, tenebræ, pro majori parte poterunt diſſipari.

Amaranti.

Amarantus à Viennenſi Martyrologo primum poſitus eſt ſecundo loco, ex cujus brevi elogio verba ſua omnia deſumpſit Uſuardus. Fons eſt Gregorius Turonenſis, de gloria Martyrum cap 57, à quo *Amarandus* appellatur: nec ſcio quidquam aliud de Sancti hujus rebus geſtis memoriæ proditum eſſe. Sic ipſum cum Willibrordo honoravit Wandelbertus:

Septenas, Amarante, pia de morte ſacraſti.
Has quoque Willebrordus habet, quo principe plebis
Freſonum multi Chriſtum ſenſere vocantem.

Willibrord

Porro *Willibrordum* ab Adone recte ſemovit Roſweydus, quidquid Moſander Martyrologii ejus textui abſque aſteriſco ipſum inſerat. In Rabano die præcedenti, ex vitæ auctore Alcuino collocatur. Sed hîc ſolius & vere Uſuardi eſſe, vel hinc conficio, quod plane alia ſit phraſis noſtra, ab ea quæ Adoni tribuitur. Ceterum illuſtriſſimi Sancti memoria non Friſiis ſolum aut Batavis, ſed & Brabantis ac præcipue Antverpienſibus ſumma in veneratione eſt, ut pluribus egregiis monumentis oſtendunt Annales Antverpienſes, poſtremis lucubrationibus à Magiſtro noſtro Daniele Papebrochio elaborati, ſed hactenus manuſcripti. Eſt & cara ejus recordatio in Muſeo noſtro, ob celebrem illum & vetuſtiſſimum codicem Martyrologii Hieronymiani, vulgo *Antverpienſem* & *Epternacenſem*, quo virum ſanctiſſimum uſum fuiſſe, cumque à Laurentio ſcri-

ptum, oſtenditur Præfat. Bollandianæ pag. XLVI. Vita ab Alcuino ſoluta & ligata oratione compoſita exſtat apud Surium, à Mabilione reproducta & obſervationibus illuſtrata ſeculi 3 Benedict. parte 1 à pag. 601, cui jungi poterunt elogia Bedæ & aliorum.

AUCTARIA.

TORNACEN. De Herculano ſcribit ſicut Ado. Cetera pura ſunt.

ROSWEYO In primis purus: ſic pergit: *In Aſteraaco, ſancti Willibrordi primi Trajectenſium archiepiſcopi. Eodem die,* *Florentii.* *ſancti Florentii Straꝫburgenſis epiſcopi & confeſſoris.*

PULSANEN. Prima pura eſt. Secunda & tertia caret elogio. De Willibrordo, nihil.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. In prima puri, ſecundæ, poſt *epiſcopi*, interſcrunt: *Sub Totila rege interfecti.* In tertia rurſus puri, ſic quartam formant: *In territorio Treverenſi, Epternaco monaſterio, depoſitio ſancti* *De Willibr.* *Willebrordi, Trajecti inferioris epiſcopi & confeſſ.*

ALBERG. & DANIC. Cum prioribus conveniunt, ſed in fine: *Civitate Methis, depoſitio* *Rufi.* *ſancti Rufi epiſcopi & confeſſoris.* Vide Rabanum.

CENTULEN. In prima Adonianus, ſic pergit: *Apud Albigaenſem urbem, ſancti Amarantii martyris. Apud Peruſiaam urbem Italiæ, ſancti Hercolani epiſcopi & martyris, cujus beatus Papa Gregorius in libro Dialogoram tertio venerabilem meationem facit. Cœnobio Aſternaco, ſan-* *De Willibr.* *cti Willebrordi epiſcopi & confeſſoris, quem rogante Pippino duce Francorum ordinavit epiſcopam Sergius PP., & ad prædicandum Freſonibus deſtinavit.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Aſternacum,* *De eodem.* *monaſterio Epthenaco, Treverenſis dyoceſis, depoſitio ſancti Willebrordi epiſcopi & confeſſoris. Qui cum ſociis duodecim veniens ab Anglia, à Sergio Papa Freſonum epiſcopus conſecratus, ſedem epiſcopalem ex dono Pippini Groſſi, ſituavit apud Ulsenburch, quod nunc Ultrajectum vocatur. Apud Albigeaſem urbem, natale ſancti Amaranti martyris, qui exacto fidelis agonis curſu, ſepultus vivit in gloria.* Sequitur de Herculano, ut habent codices mediæ notæ ſupra. Tum de Achilla, pure. Denique: *Metis civitate, depoſitio* *Rufi.* *ſancti Rupini epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. In prima ſatis purus, ſic pergit: *Apud Peruſinam urbem Italiæ, paſſio ſancti* *De Hercul.* *Herculani epiſcopi & martyris, qui vir totus erat catholicus, & ſuis ſwaſit reſiſtere Longobardis hæreticis, ob quod, dum civitas ipſa capta eſſet, à Thotilo rege hæretico juſſus eſt interfici, & primo corrigiam de dorſo ejus incidi, & poſtea decollari, & factum eſt ita; & corpus ejus inſepultum permanſit, ut ſcribit beatus Gregorius in Dyalogo, & die quadrageſima corpus ejus ſanum inventum* *De Willibr.* *eſt. In Fryſia, depoſitio ſancti Willibrordi epiſcopi, qui erat unus de Capellanis Karoli imperatoris, ad cujus præceptum ille in civitatem Trajectenſem ſe tranſtulit* [patet anachroniſmus] *& illam convertit ad fidem, & poſtea in Fryſiam, ubi magnam partem illius terræ convertit ad Dominum, & ibi in pace obiit, & ipſe eſt ſepultus in Ekternaco, ubi prius ipſe fuerat monachus, Treverenſis* *Rufi.* *dyoceſis. In civitate Methis, depoſitio ſancti Rufi* *Fibitii.* *epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur de Fibitio Trevirenſi ex V Novembris. Demum: *In monaſterio* *Gebedrudis.* *Habetenſi, in Burgundia, ſancta Gebedrudis, virginis & abbatiſſæ.* Vide Caſtell. in indice.

DAVERONEN. *In Turonico, ſancti Baldi con-* *Baldi.* *feſſoris.* Notat Caſtellanus ſcribendum *Baudini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Willebrordi epiſcopi primi Trajectenſis.* In margine habetur, *feſtum in civitate. Herculani epiſcopi & martyris. Amarantii martyris. Achillæ epiſcopi Alexandriæ.*

In VATICAN. n. 5949. Nihil de Willibrordo.

FLORENTIN. *Apud civitatem Paduanam, ſan-* *Proſdocimi.* *cti Proſdocimi,* ut in Romano.

CODEX MONTIS SANCTI. *Venerabilis tranſitus nobiliſſimæ virginis Gebetradis abbatiſſæ ſanctiſſi-* *Gebetrudis.* *mæ, ſororis beati Adelphii, quæ ſuis meritis multa beneficia, ſe ſumma devotione quærentibus præſtat.*

EDITIO LUBECO-COL. Prima pura eſt; in ſecunda inſeritur Totila, ut ſupra. Tum: *Apud Albigenſem urbem, ſancti Amarantis mar-* *De Amarant.* *tyris. Qui apud eamdem urbem exacto fidelis certaminis curſu, ibidem ſepultus vivit in gloria; cujus ſacrum ſepulcrum virtute Chriſti miraculis frequentibus illuſtratur. In territorio Trevereaſi Ephternaco monaſterio, depoſitio ſancti Willebror-* *De Willibr.* *di Trajectenſis inferioris epiſcopi & confeſſoris. Cujus mater, dum adhuc eum in utero ſuo geſtaret, viſum eſt, lunam per os ejus ad interiora deſcendere, & longe lateque mundum illuſtrare: quæ viſio futurum eum ſignificavit prædicatorem, qui mundana corda illuſtrare ſua doctrina debebat. Hic Friſones ad fidem Chriſti convertit, & ædificato in prædicto opido ſolemni monaſterio honorabilium monachorum, ibidem ſepultus requieſcit. Civitate* *Rufi.* *Methis, depoſitio ſancti Rufi epiſcopi & confeſſoris.* *Baldi.* *In territorio Turonico, ſancti Baldi confeſſoris.*

BELIN. Incipit: *Apud Paduam civitatem, depoſitio ſancti Proſdocimi, primi epiſcopi civitatis* *Proſdocimi.* *ipſius, qui à beato Petro Apoſtolo epiſcopus ordinatus, ad prædictam civitatem Paduam, ad prædicandum Dei verbum miſſus eſt, ubi multis virtutibus & prodigiis coruſcando, beato fine quievit.* Sequitur textus non ſatis correctus.

GREVEN. *Iſte beatus vir ardore fidei ad evan-* *De Willibr.* *geliꝫandum gentibus Friſonum, de Britannia egreſſus, ut Beda libro 5 refert, ad Pepinum Francorum ducem declinans, ab eo Romam miſſus, à Sergio Papa epiſcopus ordinatus eſt anno Domini* DCXCIII. *Unde rediens, à præfato duce in caſtello Trajecto locum ſedis epiſcopalis accepit, ac longe lateque verbum fidei ſeminans, infinitum populum Chriſto acquirens, tandem in Epthernaco monaſterio, in territorio Treverenſi, quod ipſemet conſtruxerat, quievit in pace. In Nichomedia, ſan-* *Poliſii &c.* *ctorum Poliſii, Euſtaſii, Primi, Rogatiani. In* *Rogati &c.* *Aphrica, natale ſanctorum Rogati, Donati, Juliæ.* Vide Hieronymiana. *Ipſo die, ſancta me-* *Engelberti.* *moria Engelberti archiepiſcopi Agrippinenſis Coloniæ & martyris: qui ob defenſionem oppreſſorum, ab impiis innocenter occiſus, feliciter occubuit anno gratiæ* MCCXXX [in prima editione ha- *Reſtituti.* betur MCCXXV.] *Reſtituti epiſcopi & confeſſo-* *Rufi.* *ris. Methis, beati Rufi epiſcopi & confeſſoris.* *Tricaſtini.* *Tricaſtini epiſcopi & confeſſoris. Proſdocimi epi-* *Proſdocimi.* *ſcopi & confeſſoris. Qui cum beato Marco Evangeliſta & Appollinare Rhomam veniens, à beato Petro civitati Patavinæ ordinatus epiſcopus, cum populum innumeram fidei Chriſti acquiſiviſſet, tandem plenus dierum, meritorum ac miraculorum gloria, quievit anno epiſcopatus ſui* XCIII.

Argen-

Florent. *Argentinæ, ſancti Florentini epiſcopi & confeſſoris.*
Baldi. *In territorio Turonico, ſancti Baldi confeſſoris.*

Molan. De Willibrordo litteris Italicis in
De Willibr. textu, *Trajecti inferioris.* Tunc typis minutis: *Qui quieſcit inter Treverim & Lutzenburgum, in oppido &*, rurſus Italicis, *in monaſterio Echternaco, Treverenſis diœceſis: cujus actus Beda presbyter in geſtis Anglorum deſcribit. Hic à Sergio Papa Romæ ordinatus eſt, & in Germaniam ad prædicandum deſtinatus, ibidemque requievit.*
De Ruſo. Tum ex Rabano: *Item ſancti Rufi Metenſis urbis epiſcopi & confeſſoris, qui tranſlatus eſt à prædicta urbe, conſenſione Drogone præſule, in Wormatienſem pagum, in villam quæ vocatur Oternheim, temporibus Lotharii imperatoris & Ludovici regis, ubi etiam ſanctitas ejus multis virtutibus claruit.*
De Proſdoc. In Proſdocimo, deſcribit Belin.
De Florent. Tum: *Apud Argentinam, ſancti Florentii epiſcopi & confeſſoris, qui Scotorum indigena, in flore adoleſcentiæ patriam parenteſque deſeruit, & accitis ſibi ejuſdem propoſiti ſociis Arbogaſto, Theodato, ac Hildulpho, Domino duce, fines attigit Alſatiæ, temporibus regis Dagoberti, & Arbogaſto in cathedra ſuccedens, multis virtutum floribus glorioſa refulſit.* Sequitur minoribus typis de Engelberto, ut Greven. Demum: *In territorio Turonico, ſancto Baldi confeſſoris & archiepiſcopi Turonici.* *De Engelb.* *Baldi.* Editiones poſteriores de Willibrordo, Ruſo, Proſdocimo, Florentio & Baldo, ferme ut in prima. Tum: *Arvernis, ſancti Amandini confeſſoris. Die ſeptima, ſanctorum triginta & trium martyrum in Melitene. Et ſancti patris ac thaumaturgi Lazari, qui exercuit ſe in monte lacteo.* *Martt. 33.* *Lazari.* Dein typis minoribus: *Item depoſitio ſancti Reſtituti, primi epiſcopi Tricaſtrenſis, cujus corpus Aurelianis, in monaſterio ſancti Evurtii, præcipuo colitur honore.* *Reſtituti.* De Engelberto, ut ſupra; ſed inter primam & poſteriores editiones ea eſt diverſitas, quod prior ſignet annum obitus MCCXX, hæc vero annum MCCXXV.

VI *Idus.* *Die 8.*

ROmæ via Lavicana, paſſio ſanctorum Claudii, Nicoſtrati, Simproniani Caſtorii & Simplicii, qui primò in carcerem truſi, deinde ſcorpionibus graviſſime ſunt cæſi, ſed cum à fide Chriſti mutari non poſſent, juſſi ſunt à Diocletiano in medio mari præcipites dari. *Claudii & ſociorum.* Item via Lavicana, natalis quatuor Coronatorum Severi, Severiani, Carpofori & Victorini, qui jubente Diocletiano ictibus plumbatarum uſque ad mortem cæſi ſunt. *Severi &c. Coronatorum.* Horum nomina cum minime potuiſſent repperiri, quæ Domino revelante interjectis annis poſtea oſtenſa ſunt, ſtatutum eſt, ut anniverſaria dies ipſorum ſub nominibus ſupradictorum quinque martyrum recoleretur.

Conveniunt *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max Ultrajectin. Leydea. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. Legendum eſſet ex Romano parvo & Adone *Symphroniani*, non *Simphoriani*, ut male habent Roſweyd. Max-Lubec. Greven. & Molan.; at ex melioris notæ codicibus ſervandum fuit *Simproniani.* In apographo noſtro Pratenſi deeſt *Caſtorii.* Nonnulli codices ſcribunt *carcerem miſſi*, ſed puriores, ut eſt in textu. Hæſitaſſe potiſſimum videntur codicum ſcriptores circa ultimam textus formulam, nimirum, ſcribendumne eſſet *ſub nominibus ſupradictorum quinque martyrum*, an potius *quatuor martyrum.* Praten. & Munerat. male legunt *quatuor*; Greven. & Molan. numerum ſupprimunt; ceteri ex Romani parvi, Adonis, ac proinde & Uſuardi mente recte legunt, ut ſenſus exigit, *ſupradictorum quinque martyrum.* Reliqui in textu *Carpofori* & *repperiri.* De *Nich ſtrati*, *Severini* pro *Severi*, *coleretur* pro *recoleretur*, nihil magnopere notandum. At in Praten. videtur defuiſſe particula *quæ*, ante *Domino*, unde formanda eſſet conſtructio ſicut habet Munerat. *ſtatutum eſt autem.*

OBSERVATIO. Binas textus noſtri martyrum claſſes ſic primus in Martyrologio conjunxit auctor Romani parvi, non primus tamen ipſe combinationis auctor, utpote quam reperire potuerit in Sacramentariis Romanis, & notanter in Gregoriano, ubi & quinque priores nominatim, & quatuor Coronati anonymi in eadem Miſſa conjuncti habentur; ſic quidem, ut in prima oratione *Claudius, Nicoſtratus* &c. expreſſi ſint, in Præfatione autem de quatuor Coronatis anonymis agatur: cujus rei hæc ratio Miſſæ ipſi præfigitur: *Quatuor Coronatorum nomina hæc ſunt, Severus, Severianus, Victorinus & Carpophorus, quorum dies natalis per incuriam neglectus, minime reperiri poterat; ideo ſtatutum eſt, ut in eorum eccleſia, horum quinque Sanctorum, qui in Miſſa recitantur, natalis celebretur, ut cum iſtis, eorum quoque memoria pariter fiat.* *Claudii &c.* *Severi &c.* Ad quæ vide variantes manuſcriptorum lectiones in Menardi notis pag. 185, ubi & de quatuor Coronatorum eccleſia,

eccleſia, titulo &c. Cum his modo conferamus Romani parvi verba ſequentia: *Romæ, martyrum Claudii, Nicoſtrati, Symphroniani, Caſtorii, Simplicii artificum inſigniſſimarum. Et ipſa die,* IV *Coronatorum Severi, Severiani, Carpophori, Victorini; quorum feſtivitatem ſtatuit Melchiades Papa ſub nominibus quinque martyrum celebrari, quia nomina eorum non reperiebantur, ſed intercurrentibus annis cuidam ſancta viro revelata ſunt.* In quibus vides eamdem ferme Sacramentarii ſententiam referri. Quærit Menardus & cum eo recentiores aliqui, quomodo Melchiadis tempore ignorata fuerint ſanctorum Coronatorum nomina, præſertim cum ſub Diocletiani perſecutione paſſi dicantur? Sed ego hîc nihil video quod tantopere mirentur; quaſi non plures, imo plurimi, graſſante immani carnificina, coronati ſint vivo & ſurte ſpectante Melchiade, quorum nihilominus diſtincta nomina in ejus notitiam non pervenerint. Huc refer Sauſſayi criticam, qui Romani parvi, inviſi ſibi opuſculi, angulos omnes ſcrutatus, ridiculi hîc aliquid ſe offendiſſe clamitat, quod Coronati quatuor ſub nominibus quinque martyrum celebrentur. Sed hæc ſatis ſolide refutata ſunt à Florentinio Admon. prævia 4, pag. 19, ut in Præfationis noſtræ cap. 2 etiam indicavimus. Bedam potius, ſi verum Bedam noviſſet, vellicare poterat Sauſſayus: ille etenim cavillis iſtis anſam præbuit, dum ita indiſtincte ſignavit: *Romæ, quatuor Coronatorum Claudii, Nicoſtrati, Symphoriani, Caſtorii & Simplicii,* ubi aliorum nomina aliis ſupponi videntur, ad eamdem interim explicationem revocanda. Quod ſi ea non placeat, cum Ordine Romano prius luctetur Sauſſayus, quam Martyrologia convellere nitatur. In Kalendariis Allatii & Frontonis ſimpliciter ponitur hoc die: *Natale SS. quatuor Coronatorum.* At Sacramentarium Thomaſii rem totam denuo confundere videtur: *Sanctorum quatuor Coronatorum Caſſiani, Claudi, Caſtori, Simproniani.* Quomodocumque hæc vertas, aut verſes, ad ſuperiorem ſententiam intelligenda ſunt. Alia de Coronatis quæſtio moveri poteſt ex Kalendario Bucherii ſic legente: VII *Id. Auguſti. Secundi, Carpophori, Victorini, & Severiani, Albano & Oſtienſe.* Quadrant nomina, excepto primo: ſed quid ſibi volunt *Albana* & *Oſtienſe*? An hic vere de Coronatis noſtris agitur? Fateor hæc mihi necdum ſatis eſſe explorata.

Nodus haud minus difficilis eſt, quem VII Julii attigimus, ubi cum Romano parvo, Adone, Uſuardo & Notkero putavimus, hodiernos quinque artifices diſtinguendos à quinque fere ſynonymis ſancti Sebaſtiani Catechumenis, de quibus ibi ſermo erat, ut plane diverſa ſunt Acta ambabus turmis ab Adone aptata. Scio hodiernum ſub nomine Flori auctarium, quinque noſtros ex S. Sebaſtiani Actis exornare, ſcio alios ita quoque ſentire; verum confundendos hactenus non video, ſi recte diſcerni poſſint. Plura hoc die in notatione diſputat Florentinius, nec ita rem expedit, quin multa ſuperſint proximo menſe Julio in Actis accuratius diſſolvenda. De Coronatis non meminit Wandelbertus, niſi velimus Bedam ſecutum, eoque in ſecundo verſu induxiſſe nomen *Corona*; interim priores quinque ita canit, ut tota laudatio ſynonymis quibuſque martyribus aptari queat:

Claudi, Caſtori, Simplici, Simphoriane
Nicoſtrate pari fulgetis luce Corona,
Senas ornantes Idus merito atque cruore.

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima purus; in ſecunda refert nomina Coronatorum uſque ad *Victorini* incluſive; deſunt reliqua.

ANTVERP-MAJ. Etiam purus in prima, producit ſecundam ad *caſi ſunt*, ſed in reliquis mutilus eſt.

PULSANEN. Primam habet uſque ad *Simplicii*; ſecundam ad *caſi ſunt*, utrumque incluſive; cetera nihil.

In DANIC. recentiori manu in inferiori ora codicis adjectum eſt: *Item octava omnium Sanctorum. Item tranſlatio ſancti Ludovici confeſſoris.* De quo vide BELIN. & alios. *Oct. OO. SS. Tranſ. Lud.*

CENTULEN. *Romæ, ſanctorum martyrum Claudii, Nicoſtrati, Simproniani, Caſtoris atque Simplicii, tempore Dyocletiani. Eodem die, ſanctorum quatuor Coronatorum Severi, Severiani, Carpofori, Victorini. Et octava ſancti Vigoris.* *Oct. Vigoris.*

BRUXELLEN. Incipit: *Octava feſtivitatis omnium Sanctorum.* Tum de IV Coronatis, ſic tamen ut textus male compoſitus, pejus correctus ſit. Tum de quinque aliis, poſt *Simplicii*, interjicit: *Qui lathomi exiſtentes, & nomine Chriſti artificioſiſſimo operantes, primo in carcerem miſſi, & deinde ſcorpionibus graviſſime caſi ſunt, ſed cum à fide Chriſti flecti non poſſent, juſſu Dyocletiani in medio mari præcipitati ſunt. In Africa, paſſio ſanctorum martyrum Rogati, Primæ, Donati, Juliæ, Gaudii & Balſami.* Vide Hieronymiana, die præcedenti. Tum: *Ipſo die, tranſlatio ſanctorum martyrum Senatoris, Viatoris, atque Caſſiodori. Item tranſlatio ſancti Ludovici epiſcopi & confeſſoris.* *de Claud. &c. Rogati. &c. Tranſlat. Senator. &c. Tranſlat. Ludovici.*

HAGENOYEN. *Romæ via Lavicana, paſſio ſanctorum martyrum Claudii, Nycoſtrati, Symproniani, Caſtoris & Symplicii, qui primo in carcerem ſunt miſſi. Qui cum edocti forent omni arte ſculptura, Dyocleciano ydolum facere noluerunt, & poſtea ſcorpionibus ſunt duriſſimè caſi, & tunc cum à fide Chriſti mutari non poſſent, juſſi ſunt à Dyocleciano in plumbea capſa in mare præcipitari.* In altera ferme *de Claud. &c.*

purus

purus eſt, tum de Florentio, quem die præcedenti in Auctariis non ſemel poſuimus, ſic
De Florent. habet: *In Argoatina, depoſitio ſancti Florentii, ejuſdem civitatis epiſcopi, qui primus in Haſeln vitam heremiticam duxit, in multa patientia & abſtinentia. Qui poſtquam filiam Dagoberti regis Franciæ, filiam unicam cæcam & ſurdam ſanaverat, terram ad ædificandum monaſterium accepit, & poſt mortem Arbogaſti epiſcopi, ſedem epiſcopalem ab eodem recepit, & multis clarus virtutibus obiit in pace.* Deinde ex textu diei præcedentis, agit de Amaranto. Demum: *Item*
Auſtremon. *ſancti Auſtremonii epiſcopi & martyris.* Vide natalem, die 1 Novembris.

AQUICINCT. Pro *Lavicana* initio, habet *Larina*, & cum codicibus pro textu citatis legit *Semproniani*.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Feſtum re-*
Feſt.reliq. *liquiarum*; nempe, ut in margine explicat, in Ordine Cartuſiano. Verum de quibus, aut quorum Sanctorum reliquiis agat, necdum intelligo. Pergit: *Quatuor Coronatorum, ſcilicet Severi, Severiani, Carpophori & Victorini. Claudii, Nicoſtrati, Symphoriani, Caſtorii & Simplicii.*

FLORENTIN. *Tranſlatio ſancti Ludovici epi-*
Tranſl.Lud. *ſcopi & confeſſoris, Ordinis Minorum.*

CODEX CASTRI-CAR. *Dedicatio eccleſiæ B. Mariæ Caſtri-Karoli, per manus Domini Leodegarii.*

LUXOVIEN. *Mediana monaſterio, tranſlatio*
Tranſl. Hid. *ſancti Hidulfi archiepiſcopi & confeſſoris.* Vide auctarium GREVEN. infra.

EDITIO-LUBECO-COL. *Octava omnium San-*
Oct.OO.SS. *ctorum Dei. Item feſtivitas reliquiarum.* Vide ſupra MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Sequitur textus ſatis purus. Tum: *Treveris in mo-*
VVeomadi. *naſterio beati Maximini, natale ſancti Weomadi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die civitate Mar-*
Tranſl.Lud *ſilia, tranſlatio ſancti Ludovici, epiſcopi & confeſſoris, Ordinis Minorum. Ipſo die, beati Au-*
Auſtremonii *ſtremonii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Wil-*
VVillebadi. *lebadi epiſcopi & confeſſoris.* Vide infra GREVEN.

BELIN. In textu ſatis purus, ſuperaddit in
fine: *Eodem die, tranſlatio ſancti Ludovici epi-* *Tranſl.Lud.*
ſcopi & confeſſoris, Ordinis Minorum. Item octa- *Oct.OO.SS.*
va omnium Sanctorum.

GREVEN. *Octava feſtivitatis omnium Sancto-* *Oct.OO.SS.*
rum. Feſtivitas reliquiarum eorumdem. Remiſi ſupra ad MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. An de alia feſtivitate hic agatur, poſt videbitur. Reliqua Auctaria recenſeo: *In Africa, ſancto-*
rum Primi, Macharii, Juſti & aliorum octode- *Primi &c.*
cim. Vide Hieronymiana. *Item hic, depoſitio*
ſancti Hildulphi epiſcopi Treverenſis, qui etiam *Hildulfi.*
ſupra habetur VII *Idus Julii.* Errat; nam habetur V Idus ſeu XI Julii: forte hic tranſlationem indicare voluit, ut eſt ſupra in LUXOVIEN. Per-
git GREVEN: *Eodem die, depoſitio ſancti Wil-* *Willebadi.*
lebadi, primi epiſcopi eccleſiæ Bremenſis & con-
feſſoris. Treveris, ſancti Weomadi epiſcopi & con- *Weomadi.*
feſſoris. Ambianis, ſancti Godefridi epiſcopi & *Godefridi.*
confeſſoris. Auſtremonii epiſcopi & confeſſoris. Mo- *Auſtremon.*
roci epiſcopi. *Moroci.*
Apud Maſſiliam, tranſlatio beati Lu- *Tranſl.Lud.*
dovici, epiſcopi & confeſſoris, Ordinis Minorum.

MOLAN. *Eodem die, tranſlatio ſancti Ludovi-* *Tranſl.Lud.*
ci, epiſcopi & confeſſoris, Minorum. Item octava *Oct OO SS.*
omnium Sanctorum. Ipſo die, ſancti Hildulfi epiſco- *Hildulfi.*
pi Treverenſis. Dein typis minoribus: *Eodem die,*
depoſitio ſancti Willebadi &c. ut GREVEN. *Ambia-* *Willebadi.*
nis, ſancti Godefridi epiſcopi & confeſſoris, cujus *Godefridi.*
vita tribus libris conſcripta habetur ad Robardum decanum Sueſſionenſem. Editiones aliæ litteris Italicis textui de Claudio &c. immiſcent: *Qui cum eſſent inſignes artifices, & in lapidibus marmoreis imagines ſculpere ſuper omnes artifices noſſent, eo quod falſos Deos adorare renuerant, primo* &c. In fine: *Item octava omnium Sanctorum. Brema, depoſitio ſancti Willebadi* &c. *Vir-*
duni, ſancti Mauri, epiſcopi ejuſdem civitatis & *Mauri.*
confeſſoris. Die octava, commemoratio archiſtra-
tegi Michaëlis, & reliquarum incorporearum vir- *Michaëlis*
tutum. Demum typis minoribus: *Ambianis,* *& OO. AA.*
ſancti Godefridi epiſcopi & confeſſoris. Ut ſupra.

V *Idus*. *Die 9.*

APud Amaſiam civitatem Marmaritanorum, natalis ſancti *Theodori.*
Theodori martyris, qui temporibus Maximiani & Maximini imperatorum, pro confeſſione Chriſtianæ fidei fortiter cæſus ac in carcerem miſſus, dein Domino Salvatore ſibi apparente & monente ut conſtanter & viriliter ageret, relevatus eſt. Noviſſimè poſtquam equuleo ſuſpenſus & ungulis eſt corroſus, ita ut ejus interiora nuda
apparerent, ardentibus traditur ignibus. Eodem die civitate Bituri- *Urſicini,*
cas, ſancti Urſicini confeſſoris, qui Romæ ordinatus à ſucceſſoribus *al. Urſini.*
Apoſtolorum, primus eidem urbi deſtinatur epiſcopus.

Puri ſunt *Praten. Roſweyd. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Amaſiam* ſcribunt omnes cum appellativo *Marmaritanorum*, quaſi peculiaris regio aut gens aliqua deſignaretur, cum ſermo ſit de legione militum Amaſeæ in Ponto hiberna traducentium. Solus Roſweyd. ſcribit, *Theodori militis & martyris.* Idem cum Molano habet: *Maximiani & Maximi.* Rurſus Roſweyd. elegans finem videtur voluiſſe expolire, dum ita legit; *ignibus traditus, reddidit ſpiritum. Civitate Bituricas*, ſolita eſt Martyrologorum locutio, eam forte emendare voluit Greven. per *civitate Biturica. Urſicini* certo ſcripſit Ado, atque ex eo Uſuardus in omnibus prope

codicibus, Greven. & Molan. verum nomen *Urſini*, quamvis non vere Uſuardine, ſubſtituunt, ut eſt etiam in codice Pratenſi B.

Theodori. OBSERVATIO. Vere Megalo-martyr nuncupari poteſt, præcipuo cultu præ Theodoris aliis militibus, ſi plures ſunt, venerandus hic noſter cognomento *tiro*, Amaſeenſis ſeu Euchaita, in Allatii & Frontonis Kalendariis, in Sacramentario Gregorii & in Martyrologiis prope omnibus hoc die apud Latinos celebratus. Ad Hieronymianos codices pertinere non videtur, ut facile admittit Florentinius; at Beda, Florus, Wandelbertus, & qui in ſerie noſtra ſunt, eum conſtantiſſime prædicant. Beda cum laudatis Kalendariis & Sacramentario, ſimpliciter habet: *Natale ſancti Theodori martyris.* Paulo expreſſius Romanum parvum: *Euchaitæ, ſancti Theodori martyris*, locum non natalis, nec martyrii, ſed glorioſiſſimæ ſepulturæ deſignans. Neque in Adone notatur palæſtra certaminis, neque ejus elogium, ſaltem in hac commemoratione contraxiſſe videtur Uſuardus, quem plane exiſtimo Acta ipſa conſuluiſſe, unde a legione militum, ſic ibi denominata, civitatem illam ſuam *Marmaritanorum* non ſatis apte formaverit, quod vocabulum in elogio, ſub nomine Flori edito, multo melius expunctum eſt. Porro ex præfatis Actis, cum egregio in Theodorum Gregorii Nyſſeni encomio à Surio vulgatis, ſeriem ſuam hiſtoricam Gallicè compilavit Tillemontius tomo 5 à pag. 369, in notis eò ſpectantibus plurima obſervans, tum circa Acta ipſa, tum circa hunc & Heracleenſem Theodorum, de quo in Actis noſtris VII Februarii: quæ omnia in majori opere ſcrupuloſius erunt expendenda. Videri interim poſſunt Notatio Baronii & Acta ſincera Ruinartii à pag. 531. Sunt penes nos varia Græca monumenta de paſſione Theodori tironis ejuſque miraculis, ſuo tempore cum jam pridem vulgatis illuſtranda. Solus in Wandelberti metrico, hoc verſiculo honoratur:

Quinæ mox Idus Theudoro martyre vernant.

Urſicini vel Urſini. Floro ſupra citato etiam adſcribitur tota noſtra de *Urſicino*, ſeu melius *Urſino* Bituricenſi annuntiatio, ſed quæ certo ab Adone primùm conſignata & ex hoc ab Uſuardo; hinc, niſi vehementiſſime fallor, à noſtro illo Floro deſumpta eſt, idque vel inde conjici datur, quod ipſum nomen, nempe *Urſicini* ſervatum ſit, male ab Adone efformatum. Sed de Floro iſto qualicumque, à Majoribus noſtris edito, alibi diſputavimus; hic ſatis ſit, vere Uſuardina eſſe, quæ in utraque commemoratione exhibentur. De Urſini vita & geſtis ea probantur admittunturque, quæ à Gregorio Turonenſi, de Gloria confeſſorum cap. 8 tradita ſunt, à Tillemontio Gallicè reddita, tomo 4 à pag. 477 atque explicata pag. 726. Vitam longiorem edidit Labbe tomo 2 Bibliothecæ MS. à pag. 5, *incerti auctoris*, inquit in ſcriptorum Syllabo, *ſed recentioris, qui multa parum probabilia ex popularibus rumuſculis collegit, quod plurium aliorum vitium*; forte etiam eorum, à quibus ſunt manuſcripta noſtra de Urſini vita, revelatione & tranſlatione, de quorum fide & auctoritate nolim præmature quidquam decernere. Solum noto, diem hunc à nonnullis *elevationis* cenſeri, natalem vero XXIX Decembris, quam certò, necdum mihi licuit tutò explorare.

AUCTARIA.

Vitoni. HERINIEN. Puriſſimus eſt, ſed ex proprio loci vel provinciæ cultu, in fine ſuperaddit: *Virduni, depoſitio beati Vitoni, epiſcopi & confeſſ. ejuſdem civitatis.*

TORNACEN. In Theodori elogio, pro magna parte mutilus, in ſecunda, purus eſt.

ANTVERP-MAJ. In prima purus & integer, ſic format ſecundam: *Eodem die civitate Bituricas, ſancti Urſini confeſſoris.*

Vitoni. PULSANEN. In prima habet uſque ad *martyris*; in ſecunda uſque ad *confeſſoris*, expunctis elogiis. Addit autem in fine: *Ipſo die apud Virdunum, depoſitio ſancti Guitoni ejuſdem civitatis epiſcopi.* Nomen ſatis notum eſt.

Ejuſdem. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Poſt textum: *Virduni, ſancti Vidoni epiſcopi & confeſſoris.* MAX-LUBEC. ſcribit *Virduni* & *Widoni*; rectius UGHELLIAN. *Vitoni.*

Maturini. MUNERAT. In textu utcumque purus, adjicit: *Eodem die, Maturini confeſſoris, cujus corpus honoratur & colitur in territorio Senonenſis diœceſis.* Scio ab Uſuardo I Nov., ab aliis hoc die coli, ſed neſcio cur hic utroque die ſignaverit.

Vitoni. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Textui puro ſubjungunt: *Virduno, depoſitio ſancti Vitoni, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* Hæc vel ſimilis phraſis ſæpe hodie à codicibus repetitur.

Dedicat. S. Salvator. ALBERGEN. & DANIC. Præterea ſuperaddunt: *Dedicatio baſilicæ Salvatoris.* Vide infra BELIN.

Vitoni. CENTULEN. *Apud Amaſiam civitatem Marmaritanorum, paſſio ſancti Theodori martyris, ſub Diocletiano. Eodem die, ſancti Urſini Bituricenſium primi epiſcopi & confeſſoris. Virdunis, ſancti Vitoni epiſcopi & confeſſoris.*

Theod. Rom. Ragnulſi. Vitoni. BRUXELLEN. Novum Theodorum producit: *Romæ, ſancti Theodori martyris.* Sequitur prima noſtra annuntiatio, fere pura. Tum: *Atrebatis, ſancti Ragnulfi martyris.* De Urſicino, ſatis Uſuardine. In fine cum codicibus reliquis: *In ſuburbio Virdunenſi, ſancti Vitoni, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.*

Hildulſi. Imag. Cru. HAGENOYEN. Incipit, dies tranſponens: *In Treveris, ſancti Hildulfi epiſcopi. In civitate* [forte *Berito*] *paſſio ymaginis Crucifixi.* De Theodoro, poſt *revelatus eſt*, hæc inſerit: *Et turba albato-*

albatorum virorum cum illo pſallere cœperunt. Quæ ut viderent & audirent [pro viderunt & audierunt]
De Theodoro. *cuſtodes carceris, fugerunt. Tunc ſanctus Theodorus in ligno ſuſpenditur, & ungulis ferreis laceratur, & latera ejus raduntur; & ait præſes: Vis nobiſcum eſſe Theodore, aut cum Chriſto? Et reſpondit, Chriſto meo fui, ſum & ero. Et ſtatim juſſus eſt igne conſumi. Qui in igne poſitus, ad vocem Domini emiſit ſpiritum, & corpus ejus non eſt combuſtum, cælumque apertum ſuper eum multi viderunt.* Sequiquitur nova eruditio: *Eodem die civitate Biturica,*
De Urſino. *ſancti Urciſcini confeſſoris & epiſcopi. Hic primus vocabatur Nathanahel, de quo in Evangelio Johannis. Qui Romæ à ſucceſſoribus Apoſtolorum ordinatus eſt epiſcopus, & primus eidem urbi deſtinatur pontifex, multis ad fidem converſis, & miraculis pluribus perpetratis, & ædificatis eccleſiis*
Vitoni. *obiit in pace. Virduno, depoſitio beati Wydonis epi-*
Attici. *ſcopi & confeſſoris. In Africa, ſancti Attici mar-*
Melani. *tyris. Redonis, depoſitio ſancti Melani confeſſoris.* Spectant ad VI Novembris.

AQUICINCT. In fine: *In territorio Adartenſi,*
Ragnulfi. *ſancti Ragnulfi martyris. Virduni, ſancti Vitoni*
Vitoni. *epiſcopi.* Lege ut ſupra *Vitoni.*

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *Eodem*
Maturini. *die in territorio Neveraenſi, ſancti Maturini levitæ & confeſſoris.* Secundus codex, nempe REG. SUEC. melius legit *Maurini.*

AMBIANEN. *In ſuburbio Verdunenſi, depoſitio*
Vitoni. *ſancti Vitoni, patris noſtri, epiſcopi & confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Theodori*
Nathanaël. *martyris. Nathanael epiſcopi, fratris ſancti Philip-*
Vitoni. *pi Apoſtoli Domini. Vitonis epiſcopi Verdunenſis. Urſini epiſcopi & confeſſoris.* Si ſcriptor hujus codicis HAGENOYENSEM vidiſſet, Urſinum & Nathanaël in unum conflaſſet.

REG. SUEC. ſignatus num. 428. *Caſtro Vir-*
Ejuſdem. *duno, ſancti Vitoni epiſcopi.* Sic etiam ferme legit codex LUXOVIEN.

FLORENTIN. *Apud Verdunum, ſancti Victorini, ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.* Lege *Vitoni.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *In ſuburbio Verdunenſi, natale ſanctiſſimi Vitoni epiſcopi & confeſſoris.*

BELNEN. *Tranſlatio corporis B. Floſcelli mar-*
Tranſlat. *tyris, in hac eccleſia Belnenſi quieſcentis, quod*
Floſcelli. *corpus per venerabiles patres Dominum Simonem tit. S. Cæciliæ preſb. Card. Apoſtolicæ ſedis legatum in Francia, & Gerardum Dei gratia Æduenſem epiſcopum, de loco ad locum magis venerabilem, die prædicta eſt tranſlatum, anno Domini* MCCLXV.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Apud Ediſ-*
De ſanguine *ſam civitatem, commemoratio ſancti Sanguinis*
Crucifixi. *Chriſti ex imagine Crucifixi Domini.* In prima annuntiatione modice interpolata eſt. In ſecunda
De Urſino. ſuperaddit: *Iſte Urſicinus primo dictus eſt Nathanaël Apoſtolus Chriſti, cui Dominus dixit: Ecce verus Iſraelita, in quo dolus non eſt. Quievit autem in pace, apud præfatam urbem ſepultus & poſtmodum divina revelatione renovatus. In Hiſpaniis,*
ſanctorum Fauſti & Marcialis martyrum. Virduno, *Fauſti & ſo.*
ſancti Widonis ejuſdem civitatis epiſcopi & con- *Vitoni.*
feſſoris. Item Virduno, ſancti Nicani epiſcopi *Nicani.*
& confeſſoris. In territorio Neverneaſi, ſancti
Mauri [melius ſupra *Maurini*] *levitæ & con-* *Maurini.*
feſſoris. Nicomediæ, ſancti Damiani confeſſoris. *Damiani.*
Vide Hieronymiana.

BELIN. Incipit: *Dedicatio baſilicæ Salvatoris.* Tum ſequitur textus ſatis purus.

GREVEN. *Commemoratio Sanguinis Domini no-* *Sang. Cruc.*
ſtri Jeſu Chriſti, qui apud Ediſſam civitatem, de imagine Crucifixi à Judæo percuſſa, miraculoſe pro-
fluxit. In Hiſpaniis, ſanctorum Fauſti & Marcia- *Fauſti & ſ.*
lis. Romæ, natalis ſanctorum Clementis, Simphro- *Clement. & c.*
niani. Item Nichomediæ, ſancti Gamaſi, alias Da- *Gamaſi.*
miani. Vide Hieronymiana. *Romæ, dedicatio*
baſilicæ ſancti Salvatoris, hoc eſt ſanctæ eccleſiæ *Dedic. Salv.*
Lateranenſis, à beato Sylveſtro facta. Ragnulfi mar-
tyris. Apud Heracleam civitatem Macedoniæ, *De Theodoro*
ſancti Theodori martyris. Qui ſub Licinio rege, *Heracleenſi.*
pro fide Chriſti virgis & plumbatis diutiſſime cæſus, ungulis corroſus, faculis, vulneribus admotis, exuſtus, teſtis etiam acutiſſimis confricatus, deinde crucifigi ſagittarique juſſus, ad ultimum decollatione, martyrii gloriam adeptus eſt. Jam diximus ſpectare ad VII Februarii, niſi idem ſit cum
Amaſcenſi. En ſynonymum alterum: *Theodori* *Theod. ep.*
epiſcopi Londonienſis & confeſſoris. Vitoni epiſco- *Vitoni*
pi Verdunenſis & confeſſoris. Dethmari confeſſoris. *Dethmari.*
Item ſancti Donati. In territorio Nivernenſi, ſan- *Donati.*
cti Mauri levitæ & martyris. Paurilæ virginis *Mauri.*
ſacræ, quam Paulus Apoſtolus legitur baptizaſſe. *Paurilæ.*
In Helleſponte, ſanctæ Euſebiæ virginis. Apud Carthuſienſes monachos, commemoratio defunctorum fratrum & ſororum ejuſdem Ordinis.

MOLAN. *Dedicatio baſilicæ Salvatoris, prima* *Dedic. Salv.*
baſilica in palatio Conſtantini apud Lateranum, à beato Papa Sylveſtro facta. In pago Attreba-
tenſi, paſſio ſancti Ragnulfi martyris, qui poſitus eſt *Ragnulfi.*
in baſilica ſancti Vedaſti. Eodem die, Maturini *Maturini.*
confeſſoris, cujus corpus honoratur & colitur in territorio Senonenſis diœceſis. EX MUNERATO. *Eodem die, crucifixio imaginis Domini noſtri Je-*
ſu Chriſti in Syria, civitate Beritho. Virduni, *Imag. Crucif.*
depoſitio beati Vitoni, epiſcopi & confeſſoris ejuſ- *Vitoni.*
dem urbis. Poſteriores editiones incipiunt: *Romæ, dedicatio baſilicæ Salvatoris, Conſtantini* &c.
De crucifixione imaginis, de Ragnulfo & Vi- *Oneſiphori.*
tono, ut in priori. Adjicitur: *Die nona, ſancto-* *& Porphyr.*
rum martyrum Oneſiphori, & Porphyrii. Et ſanctæ *Matronæ.*
matris Matronæ. Vide Martyrolog. Caſtellani.

IV *Idus.* *Die* 10.

NAtalis beati Martini Papæ, qui ob fidem Catholicam ab im- *Martini*
peratore Conſtantino hæretico de eccleſia raptus, ac perdu- *PP.*
ctus Conſtantinopolim, relegatus apud Cerſonam Liciæ provinciæ, ibidem vitam finivit, multis in eodem loco virtutum ſignis
uſque hodie refulgens. In territorio Agatenſi, ſanctorum martyrum Ti- *Tiberii &*
berii, Modeſti & Florentiæ, qui tempore Diocletiani variis tormentis *ſociorum.*
cruciati, martyrium compleverunt. Antiochiæ, ſanctorum Demetrii *Demetrii*
epiſcopi, Aniani diaconi, Euſtoſii & aliorum viginti. *& ſocior.*

Ita *Praten. Hermien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Munerat. ſcribit *ob fidem Chriſti Catholicam*, & de reliquo conſtructionem torquet, vitioſa interpunctione. Plerique codices legunt *Conſtantino*, pauci *Conſtantio*; neutra lectio valet: primam in Adone repertam certo ſecutus eſt Uſuardus; aſt in Romano moderno emendatius legitur nomen *Conſtantis*, qui ab anno DCXLI ad DCLXVI imperium tenuit, ſub quo indigniſſimam illam perſecutionem, atque ex plagis & ærumnis martyrium paſſus eſt Martinus Papa. Rurſus exilii locum notant codices omnes *Cerſonam*, excepto Molano, qui *Cherſonam*, ut eſt in Romano parvo & Adone. Sed quæ eſt iſta *Cherſona Lycia?* Crediderim, locum eumdem indicari, quem olim exilio & martyrio nobilitavit Clemens Papa, de quo erudite diſputat Roſweydus Notatione I in libellum de Feſtivitatibus pag. 221 & 222. Hæc paucis hîc indicaſſe ſit ſatis. Reliqui in textu & *Cerſonam* & *Licia* ex codicum formatione. Sic etiam *Agatenſi*, licet Greven. & Molan. melius legant *Agathenſi*. Videtur ſcribendum *Tyberii*, ex quo Gallicè *Tubery*, ut habent iterum Greven.; & Molan. ſed manuſcripta præfero. Sic *Aniani*, pro quo aliqui *Aviani*: quid præſtet, neſcio.

Martini PP. O*BSERVATIO.* Martini Pontificis, fortiſſimi puritatis Catholicæ adverſus Monothelitas defenſoris & martyris feſtivitas, forte ex recentiorum codicum Uſuardinorum placito, hoc tempore agitur XII Novembris; à Wandelberto, ipſo veroſimiliori obitûs die ſignata eſt, nempe XVI Septembris. Inter antiquos alios Martyrologos, in ſola ferme noſtra celebratur, à Romano parvo in ſacras Tabulas primum relata, unica hac annuntiatione: *Cherſona Lyciæ, Martinus Papa, qui ob Catholicam fidem ibi relegatus, vitam finivit.* Hinc in Adonem tranſiit, ex quo decerpta eſt tota annuntiatio noſtra, ab ipſiſſimo Uſuardo, duces ſequente, non alio quam hoc die ſignata, ut probat codicum omnium antiquiorum ſententia. Allatii & Frontonis Kalendaria, dum Martinum aliquem, abſque diſtinctionis nota memorant XII Novembris, non hunc Papam martyrem, qui nec ſeculo nono tali die colebatur, ſed celebratiſſimum illum Turonenſem, ut mihi quidem videtur, reſpiciunt, ob Mennæ natalem, in diem ſequentem ibi tranſlatum. Sicui fortaſſe magis arrideat Frontonis ad Kalendarium eo die obſervatio, haud multum equidem reluctabor. Præclara ſunt Martini Papæ Acta à Surio vulgata, quæ à nobis ſuo loco cum Anaſtaſii aliorumque ſcriptis illuſtrabuntur; quo remittendæ quoque ſunt plures intricatæ controverſiæ circa pontificatus ingreſſum & egreſſum, circa tempus exilii omniumque geſtorum ordinem chronologicum, quas ſatius eſt hîc omnino prætérire, quam jejunius & præter inſtitutum noſtrum delibare; pleræque jam, poſt Baronium, à Cointio, Papebrochio, Pagio aliiſque erudératæ, ſi non omnino explanatæ ſunt. Liceat hîc proprio loco repetere Wandelberti verſum, quem dedimus XVI Septembris: *Hinc ſexto deno Martinus Papa beatur.*

Tiberii & ſociorum. Martyres Agathenſes Hieronymianis, Bedæ, Floro, Rabano, imo etiam Romano parvo ignoti, à Wandelberto canuntur; diſtinctius ſignati ab Adone: *In territorio Agathenſi, in Ceſſarione*, cetera ex ipſo Uſuardus in textu noſtro verbatim deſcripſit. Acta aliqua edidit Petrus in Catalogo: alia diffuſiora citat, non refert, Catellus in ſua Occitania pag. 279, ex quibus priora contracta exiſtimat. Multum fallor, ni Catelliana ipſa anno MDCLVI ad Bollandum miſerit Poſſinus, in XXVII lectiones diſtributa, quæ, ut candide fatear, mihi nequaquam placent; ſed de ipſis ſtatuere alterius loci eſt. Audi metricum Wandelberti encomium:

Quartis Modeſtus, Florentia Tyberiuſque
Trino martyrio, trino pro nomine fulgent.

Demetrii & ſociorum. In Hieronymianis hoc die, primo loco legitur: *In Antiochia, natalis ſanctorum Demetrii epiſcopi, Anieſi diaconi, Euſtoſi & ſociorum ejus.* Hæret hîc merito Florentinius, ut *Demetrium* illum vel ſub *Demetriani*, vel ſub alio nomine ad certam ſedem reducat. Sociorum nomina in apographis uniformia non ſunt, nec uſpiam determinatus numerus. Rabanus Hieronymiana preſſe ſequi videtur, dum ſcribit: *In Antiochia, natale Demetrii epiſcopi, Amneſi, Euſtachii & ſociorum ejus.* Ad Adonis textum non pertinere, recte cenſuit Roſweydus: in appendice habetur, *Aniani diaconi, Euſtoſii & ſociorum eorumdem.* Diverſa Uſuardi phraſis oſtendit, ex ipſo fonte immediate hauſiſſe. Sed unde dicemus clauſulam illam acceſſiſſe, *& aliorum viginti?* Non eſt tam facile nodum illum ſolvere, niſi aperte fateamur, erraſſe Noſtrum, & Sanctos alios ad alias regiones ſpectantes, perperam in unum collegiſſe: nec vero viam explanat, imo potius involvere videtur notula Caſtellani, qua parte Euſtoſium tangit; forte melius divinans, dum *alios viginti* Africanos à tribus prioribus disjungit. Ceterum ita ſcripſiſſe Uſuardum, atque etiam in Martino & Agathenſibus textum noſtrum vere Uſuardinum eſſe, ex codicum arbitrio admittendum eſt.

AUC-

Goo

AUCTARIA.

TORNACEN. Non omnino purus, deficit in elogio martyrum Agathenſium.

ANTVERP-MAJ. Prima annuntiatio turbata eſt; ſecunda non eſt integra; tertia prætermittitur.

Justi. Monitoris. ROSWEYD. In textu ſatis purus, in fine adjicit: *Eodem die in Britannia Cantia, depoſitio ſancti Juſti archiepiſcopi & confeſſoris, qui quartus à beato Auguſtino fuit. Aureliams, Monitoris epiſcopi confeſſoris. Vigilia beati Martini epiſcopi.* Memineris codicem hunc Ultrajectinum eſſe, ubi cathedralis, poſtea metropolitana eccleſia, Martino dicata eſt.

PULSANEN. In prima fere integer; in ſecunda reſecat elogium; tertia deeſt.

Monitoris. ANTVERP. & MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. In textu ſatis puri adjiciunt: *Aurelianis, Monitoris epiſcopi.* Eſt in codicibus plurimis.

Triphonis & Reſpicii. Monitoris. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. In textu puri ſunt, ſed ſecundo loco novam hanc annuntiationem invehunt: *Natale ſanctorum Triphonis & Reſpicii.* In fine ſubnectunt: *Aurelianis, ſancti Monitoris epiſcopi.*

LOVANIEN. In textu præcedentibus purior eſt, nam caret annuntiatione interjecta de Triphone & Reſpicio.

Triphonis, Reſpicii, & Nympha. Monitoris. ALBERG & DANIC. Recentiorem formam induunt. Sic enim, Martino Papa ad XII tranſlato, hodiernum textum ordiuntur: *Natale ſanctorum Martyrum Triphonis & Reſpicii. Item ſancta Nympha virginis, quam filiam Aureliani Maximilianus epiſcopus baptizavit.* In Agathenſibus & Antiochenis puri ſunt. In fine, de Monitore, ut jam non ſemel ſupra.

Ejuſdem. CENTULEN. *Natale ſancti Martini Papa & martyris, qui ob Catholicam fidem ab imperatore Conſtancio heretico, in inſula Cerſona exilio relegatus, quievit in Domino. Corpus ejus Romam relatum multis miraculis fulget.* In ſecunda, pro *Tiberis*, ſcribit *Vies*, de cetero in hac & in tertia annuntiatione purus, in fine adjicit: *Aurelianis, ſancti Monitoris epiſcopi.*

De Martino. De Agathen. Triphon. &c Nympha. Bernardi. Monitoris. Leonis. Mauri. BRUXELLEN. *Natale beati Martini Papa. Hic Romo celebravit concilium, in quo damnavit pravi dogmatis aſſertorem Paulum Conſtantinopolitanum, falſi nominis patriarcham. Propter quod Conſtancius imperator hereticus ipſum ab eccleſia raptum, apud Cerſonam Liciam in exilium miſit, & ibi ipſe migravit ad Chriſtum, multis in eodem loco,* &c. Agathenſium martyrum numerum auget, ſic ſcribens: *In territorio Agathenſi in Ceſariono, ſanctorum martyrum Liberii, Tiberii, Modeſti & Florentia. Qui tempore* &c. In Antiochenis purus eſt. Tum: *Eodem die, natale ſanctorum martyrum Triphonis & Reſpicii. Et ſancta Nympha virginis, filia Aureliani, quam ſanctus Mamilianus epiſcopus baptizavit. Ipſo die, depoſitio Bernardi, qui Latinorum primus fuit Antiochena eccleſia patriarcha. Aurelianis, depoſitio ſancti Monitoris epiſcopi. Roma, ſancti Leonis Papa.* Vide notulam Caſtellani. *Apud Verdunum, depoſitio ſancti Mauri ejuſdem civitatis epiſcopi.*

De Martino. Monitoris. Ludmillæ. HAGENOYEN. Incipit ab Agathenſibus, ſed non ſatis pure. Tum de Nympha, ut in præcedenti. De Antiochenis, ſatis bene: deinde de Triphone & Reſpicio, ut ſupra. Sequitur: *Ipſo die, ſancti Martini Papa & martyris, qui fuit vir totus Deo devotus, & in fide Catholicus, qui congregavit concilium contra Cyrum, Sergium & Paulum hereticos & epiſcopos. Quia illos de ſuis dignitatibus ejecit, juſſus eſt a ſpatario Olympio interfici, qui non permiſſus eſt à Deo ſanctum Martinum videre, quia cecus eſt effectus. Horum hereſis erat, quod nec unam nec duas voluntates ſeu operationes in Chriſto eſſe confitebantur. Tandem vir beatus vi capitur & Conſtantinopolim ducitur, nec ſic acquievit, ut malos ſuſtinere vellet; unde hac de cauſa Cerſone in exilium mittitur, ubi quondam beatus Clemens Papa degebat, & ibidem Martinus feliciter migravit ad Dominum, martyr pariter & confeſſor. Aurelianis, depoſitio ſancti Monitoris epiſcopi & confeſſoris. In Boemia, ſancta Leodemila, avia ſancti Wentzeſelai.* Vide infra GREVEN.

Monitoris. Probi. AQUICINCT. In fine: *Aurelianis, ſancti Monitoris epiſcopi. Ipſo die, ſancti Probi confeſſoris.* An epiſcopi Ravennatis?

Georgii. MATRIC-CARTUS. ULTRAJECT. *Tiberii martyris cum ſociis. Martini Papa & confeſſoris. Georgii diſcipuli Chriſti.*

Verani. REG. SUEC. ſignatus num. 428. *In territorio Aurelianenſi, ſancti Verani epiſcopi & confeſſoris.* Eſt *Cabellicenſis*, ex ſepultura notus, de quo vide Caſtellanum die ſequenti.

Menna. In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt annuntiatio ultima. Adjicitur: *Benevento, ſancti Menna confeſſoris.* De hoc nihil apud alios.

Caniberti. Leonis. STROZZIAN. *Civitate Agrippinenſi, depoſitio ſancti Cuniberti epiſcopi. Caſtello Melliduno, ſancti Leonis confeſſoris.* Vide de utroque XII Nov.

Monitoris. Mauri. BURDEGALEN. *Aurelianis, Minoris epiſcopi.* Lege *Monitoris. Ipſo die, ſancti Mauri epiſcopi & confeſſoris.* In Romano eſt VIII Novembr.

Mauri. LUXOVIEN. Scribit cum aliis ſupra: *Veranus, ſancti Mauri epiſcopi & confeſſoris.*

Triphon. &c Monitoris. Juſti. EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Roma, natale ſanctorum martyrum Triphonis & Reſpicii.* Sequitur de Nympha, ut ſupra. In Agathenſibus & Antiochenis ſatis pura eſt. Rurſus de Monitore, ut ſupra. Tum: *Apud Cerſonam Liciæ, depoſitio beati Martini Papa & martyris, qui ob catholicam fidem* &c. *Eodem die, beati Juſti epiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris, qui cum Mellito & aliis multis a beato Gregorio Papa in Britanniam beato Auguſtino in adjutorium prædicationis miſſus eſt, qui primo Roſenſis eccleſia factus antiſtes, poſtmodum quartus in regimine præſulatus Cantuarienſis eccleſia Auguſtino ſucceſſit.*

Triphon. &c Notarii. Caniberti. Leonis. BELIN. Incipit: *Natale ſanctorum martyrum Triphonis & Reſpicii & Nympha virginis.* Martinus tranſlatus eſt. In ſecunda & tertia, parum abeſt à puritate. Tum: *Aurelianis, ſancti Notarii epiſcopi.* Tunc hic *Monitoris. Civitate Agrippinenſi, depoſitio ſancti Cumberti* [Cuniberti] *epiſcopi. Caſtello Milliduno, ſancti Leonis confeſſoris.* De hoc dixi videndum Caſtellan.

Felicis. Triphon. &c Monitoris. Leonis. Juſti. GREVEN. *Secundum aliquos hic, paſſio ſancti Felicis Papa & martyris, cujus celebritas IV Kal. Auguſti potiſſimum agitur; ſepultus vero perhibetur XV Kal. Decemb. Roma, ſanctorum martyrum Triphonis & Reſpicii. Monitoris epiſcopi Aurelianenſis & confeſſoris. Roma, depoſitio beati Leonis epiſcopi. In Britannia, ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris. Qui cum Mellito & aliis a beato Gregorio Papa, in opus Evangelii Britanniam miſſus, primo quidem Roſenſis epiſcopus, deinde Cantuarienſis eccleſia, poſt ſanctum Auguſtinum quarto loco ...*

epiſcopus, ſanctis fulgens operibus quievit in pace.
Theodori. *Theodori epiſcopi Succenſis & confeſſoris. Apud Ra-*
Probi. *vennam, ſancti Probi epiſcopi & confeſſoris. Mauri*
Mauri. *epiſcopi. Apud Antiochiam, ſancti Theodori ado-*
Theodori. *leſcentis confeſſoris, de quo lib. 10 hiſtoriæ Eccleſi-*
aſticæ refertur, quod ob Chriſti fidem sempore Ju-
liani, a prima luce uſque ad horam decimam tanta
crudelitate & tot mutatis carnificibus tortus ſit, ut
ſimile nulla ætas factum meminerit. Romæ, ſanctæ
Nymphæ. *Nymphæ virginis, filiæ Aureliani imperatoris.*
Ludumillæ. *Ludumillæ, duciſſæ Bohemiæ & martyris tranſ-*
Catullæ. *latio. Pariſius, Catullæ matronæ nobiliſſimæ. Erme-*
Ermegardis. *gardis comitiſſæ Zuphaniæ.*
MOLAN. *Natale ſanctorum martyrum Tripho-*
Triphon. &c. *nis, Reſpicii & Nymphæ virginis. Aureliæ, S. No-*
Notarii. *tarii epiſcopi.* EX BELIN. *In Colonia Agrippinenſi,*
Cuniberti. *depoſitio ſancti Cuniberti epiſcopi. Caſtello Mille-*
duno, ſancti Leonis confeſſoris. Ex eodem. *Aure-* *Leonis.*
liani, depoſitio Monitoris epiſcopi. Dein typis mi- *Monitoris.*
noribus: *In Britannia, ſancti Juſti* &c ut GRE-
VEN. niſi quod ſcribat *Brocenſis.* In Martyro-
logio Romano ſedes epiſcopalis non apponitur
Item ex eodem de Theodoro adoleſcente An-
tiocheno. Editiones poſteriores Martinum diffe-
runt ad XII. Primo loco litteris Italicis agunt de
Triphone, Reſpicio & Nympha. In fine: *In* *Juſti.*
Britannia, ſancti Juſti epiſcopi & confeſſoris, quem *Theodori.*
illuc Gregorius Papa direxit, cum aliis ad Evan- *Probi.*
gelii opus. Eodem die, ſancti Probi, Rhavenna-
tis pontificis, in æde ipſi dicata ſepulti. Aureliani,
depoſitio ſancti Monitoris epiſcopi. Die decima,
ſanctorum Apoſtolorum Eraſti, Olympi & ſocio- *Eraſti &c.*
rum. Ex Horologio. Demum, minoribus ty- *Theocliſtes.*
pis adjectum eſt: *Item, ſancta Theocliſtes Leſbia.*

III *Idus.* *Die* 11.

Martini. IN Galliis Turonis civitate, natalis beati Martini epiſcopi & confeſſoris, cujus vita tantis extitit miraculis glorioſa, ut trium mortuorum meruerit eſſe ſuſcitator. *Menna.* In Scithia metropoli Frigiæ Salutariæ, paſſio ſancti Mennæ martyris, qui perſecutione Diocletiani, poſtquam ſtuduit cæleſti regi ſecreta converſatione in heremo militare, procedens ad publicum, ac ſe Chriſtianum libera voce declarans, primò diris cruciatibus examinatus, noviſſimè fixis in oratione genibus, & Domino Jeſu Chriſto gratias agens, gladio cæſus eſt. *Verani.* Item Lugduni, ſancti Verani epiſcopi, cujus vita fidei & virtutum meritis illuſtris fuit.

Ex *Praten. Herinien. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin.* 1 *edit. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Molan. in ipſo principio aliquid variat: *In Galliis civitate Turonis.* Roſweyd. urbis Trajectinæ patronum majuſculis miniatis exornans, legit *beatiſſimi Martini.* Solus Munerat. poſuit, *quod trium* &c. Sic item *meruerit*, pro quo Antverp. *mereretur*, pejus Max-Lubec. *meretur*; Belin. autem *mereretur eſſe ſuſcitator magnificus.* Quot modis *Scythia* & *Phrygia* ſcribantur, non ſemel diximus; hìc rurſus ſequor majorem codicum numerum. Certum eſt *Scythiam* hìc ab Adone perperam invectam, pro qua Baronius ſubſtituit *Cotyas.* Greven. & Molan. male pro *ſtuduit*, legunt *meruit.* In omnibus eſt *heremo*; in Praten. *exanimatus*; in Herinien. *examinatus*; in pluribus ita utima ſyllaba abbreviata eſt, ut æque legi poſſit *examinatur* ac *examinatus*, utrumvis ſelige, nos poſtremum tenemus. Praten. legit *Veriani*; Roſweyd. *Valeriani*; major pars ſtat pro *Verani*: ſed videtur dubitaſſe Molanus, de quo Verano ageretur, unde ſic ſimpliciter ſcripſit: *Item ſancti Verani* &c. Reliqua minutiæ ſunt, ut *Thuronis*, *Salutaris*, *cæleſti*, *Nerani* &c.

Martini. OBSERVATIO. Vere in hujus diei nota pronunciavit Florentinius: *Sancti ac Thaumaturgi Martini omnia ita nota ſunt, ut hic aliqua repetere non expediat.* Nobis tamen paucula depromenda ſunt, quæ ad rem noſtram pertinent. Itaque in Hieronymianis, Beda, Romano parvo & Adone, phraſi non multum diſſimili eaque brevi commemoratur; hoc ſolo diſcrimine, quod Romani parvi auctor *miraculorum patratorem* prædicet. Noluit Uſuardus illaudatum præterire Sanctum, diffuſiſſimo cultu, omni memoria, & toto ſaltem Occidente longe celebratiſſimum. Floro etiam aliquid adſcribitur, ſed Rabanus longiori elogio Martinum ornavit. Wandelbertus infra recurret. Multa de Martino obſervavit Baronius in notatione, plura in Annalibus, forte hinc inde, præſertim in figendo obitus anno, emendanda. De nullo ferme Sancto tot illuſtria monumenta ſuperſunt, nullus tot inclytos encomiaſtes nactus eſt. Notiſſimi ſunt præcipui, Sulpitius Severus, Benedictus Paulinus Petrocorienſis, Fortunatus & Gregorius Turonenſis, quorum opera multorum eruditorum notis explicata & illuſtrata ſunt. Pleraque collegit, diſcuſſit ac digeſſit Gervaſius in vita, Gallicè Turonibus edita anno MDCXCIX, brevius Tillemontius tomo 10 à pag. 309, quorum lucubrationibus, ad eluci-

elucidanda vetuſtiora, ſuo tempore gratanter utemur. Poeta Martyrologus Mennam præponit, ac neſcio quam *Domicillam* Martino ſubjungit, quæ, licet in Hieronym. forte ponatur, cum in noſtris hodie nota non ſit, ſola priorum encomia deſcribemus. Sic cecinit, non ex Molano, ſed ex Spicilegio Acherii:

Menas ſanctus ovat ternis virtute fideque.
Confeſſor merito, officio & ſermone ſacerdos,
Atque fide martyr, lato famoſus in orbe
Martinus, votis feſtoque vocatur eodem.

Quam nota & plana ſunt circa Martinum ferme omnia, tam implexa videntur, quæ *Mennam*, cetera illuſtrem martyrem, concernunt. Imprimis non conſtat, in Hieronymianis ſignari ſub hac formula: *Alexandria metropoli, natalis ſancti Minatis*, tametſi id elicere velle videatur Florentinius. Beda legit: *Ipſo die, natale ſancti Menna martyris.* Idem nomen reperitur in Allatii (ſed IV Idus) & Frontonis Kalendariis, atque in Gregorii Sacramentario; ejuſdemque Sancti celebrem olim Romæ memoriam, præter alia oſtendit habita à S. Gregorio homilia 35, ad quæ vide Frontonis notam. At in hiſce poſtremis nullo peculiari ſigno aut loci aut temporis diſtinguitur. Romanum parvum ſcribit: *In Scythia, Menna martyris, Conſtantinopolim tranſlati.* Eſt in Rabano prolixius elogium, unde tamen nihil magnopere ſtatui poteſt, niſi ex Adoniano ad certas circumſtantias determinetur; in quo nihilominus ea indicatur poſitio, à Noſtro inde ad verbum deſumpta, quæ rem non ſatis explanat: *Eodem die, in Scythia, metropoli Phrygia Salutaria* &c. Palæſtra in Romano emendatius poſita eſt, obſervatque Caſtellanus, diverſum hunc eſſe ab alio *Mena* ſeu *Menna Callicelado*, de quo cum Hermogene & Eugrapho agitur in Romano X Decembris. Quin imo diverſa Acta utroque die à Surio ex Metaphraſte vulgata ſunt, de quibus alibi judicium feremus. Jam vero dum & illa & Martyrologia accuratius excutiuntur, non adeo obvium eſt decernere, unuſne an plures Mennæ fuerint; an unius Acta ab alio Sancto tranſlata non ſint; verbo, obſcura & ambigua non pauca recurrunt, de quibus vide tantiſper Tillemontium tomo 5 à pag. 441 & 758. Interim textus noſter ex Adone plane contractus eſt, ſervata palæſtra, ut in Variantibus dictum eſt. *Menna.*

Verani, haud dubie Lugdunenſis epiſcopi, meminit, non in appendice, ut ait Florentinius, ſed in ipſo textu, Viennenſis Martyrologus, ex quo deſumpti ſunt omnes annuntiationis noſtræ apices. In Hieronymianis etiam legitur, ſed *non dubitaret* Florentinius, *quin ſit ex additis ad vetuſtius Martyrologium*. Quidquid ſit, notat ibi laudatus ſcriptor Veranos plures, nempe alterum *Gabalitanum*, ſeu *Cavallicenſium* epiſcopum, alterum *Vencienſium*, eoſque a Lugdunenſi & hodierno noſtro diverſos, ex Hagiologio Labbei, Sauſſayo & Raynaudo. Aliter ſentire videtur Caſtellanus; nam Veranum adjecta notula *Vencienſem* declarat, ex IX Septembris huc tranſlatum, qui Gallicè vocetur *Veran*: ſecundum vero Gallicè *Vrain*, *Cabellicenſium* epiſcopum ſtatuit, qua ratione *Veranus Lugdunenſis* omnino excludendus eſſet. Hæ ſunt controverſiæ, alibi operoſius diſcutiendæ: textus noſter Lugdunenſem haud obſcure deſignat, iſque & Uſuardinus eſt. Vide Tillemontium tomo 15 pag. 849. *Verani.*

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima purus, in ſecunda, deſinit ad *Menna martyris*, expuncto elogio. In tertia denuo purus.

ANTVERP. MAJ. Deficit in hoc codice totus hujus diei laterculus.

PULSANEN. In prima purus eſt; ſecundam & tertiam truncat, poſt *martyris* & poſt *epiſcopi*.

ANTVERP. MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Toto textu puri eſſent, niſi de Martino, poſt, *ut trium mortuorum mereretur eſſe magnificus ſuſcitator*, adderent hæc: *Hic anno Domini quadringenteſimo felicem ſpiritum cælo reddidit.* *De Martin.*

CENTULEN. *In Galliis, civitate Turonis, tranſitus ſancti Martini archiepiſcopi & confeſſoris, cujus ſacrum ſepulchrum, virtute Chriſti, miraculis frequentibus illuſtratur. Eodem die apud Scithiam, ſancti Menna martyris, qui gladio vitam finivit. Lugduni, ſancti Neronis* [male ſcriptum eſt *Verani* nomen] *epiſcopi, vita & miraculis clari.*

BRUXELLEN. In prima ſatis purus, ſic pergit: *Et in Scithia, metropoli Frigia Salutaria, paſſio ſancti Menna martyris, qui ſub perſecutione Dyocleſiani & Maximiani, cum eſſet miles ex Egiptiorum provincia ortus, abrenuncians terrena militia, cæleſti regi clam, & ſub ſecreta converſatione in eremo ſtuduit militare; deinde natalitiis profectorum imperatorum procedens in publicum, libera voce ſe Chriſtianum profeſſus eſt; ac primum cæſus ita, ut platea ſanguine inundarent, & poſt eculeum & ignem ſuperans, per tribulos & ſudes ferreas, ligatis manibus & pedibus tractus, noviſſime fixis in oratione genibus, & Domino Jeſu Chriſto gratias agens, gladio cæſus eſt, & corpus igni traditum eſt.* *De Menna.* *Apud Cyprum, civitatem quæ dicitur Amathunta, depoſitio ſanctiſſimæ memoriæ Johannis Eleymonis, Alexandrinæ civitatis archiepiſcopi.* Vide XXIII Januarii. *Jo. Eleemoſ.*

HAGENOYEN. *In Galliis civitate Turonis, depoſitio ſancti Martini epiſcopi & confeſſoris, cujus* *De Martin.*

 vita

vita tota miraculoſa fuiſſe deſcribitur, ita ut etiam mortuorum mereretur eſſe ſuſcitator. Hic in triplici ſtatu fuiſſe legitur, ſcilicet militari, monachali & pontificali, in quibus omnibus ſtatibus ipſe placuit Deo. Ipſe namque in militia ſervivit imperatori irreprehenſibiliter, ita quod nec Deum in illa offenderet. In monachatu ſervivit Deo, & ſibi fideliter adhæſit, ita ut ipſe forma religionis ceteris eſſet. In epiſcopatu ipſe ſervivit Chriſto, & hoc ad Dei honorem, proximi utilitatem, & ad ſuam in bonis promotionem. Denique beatus Martinus, multis perpetratis miraculis, pluribus ædificatis eccleſiis, & ad fidem converſis, & multis infidelibus, jam à paganis, quam ab hæreticis tolleratis, & idolis diverſis deſtructis, plenus bonis operibus migravit ad Dominum in pace. In Menna, tantum modice interpolatus eſt. In Verano purus, adjungit: *Item*
Jo. Eleemoſ. *ſancti Johannis elemoſinarii epiſcopi & confeſſoris.*

AQUICINCT. In fine: *In villa, quæ dicitur*
Bertuini. *Malonia, natalis ſancti Bertuini epiſcopi & conf.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Martini*
Ejuſdem. *epiſcopi & confeſſoris.. Menna martyris. Bertuini epiſcopi & confeſſoris. Verani epiſcopi & confeſſoris.*

ALTEMPS. *Ipſo die, ſancti Livini archiepi-*
Livini. *ſcopi Dorobernienſis.* Dubium eſt, quid velit.

FLORENTIN. *Apud Ravennas, ſancti Probi ar-*
Probi. *chiepiſcopi & confeſſoris.* Vide die præcedenti.

EDITIO LUBECO-COL. Poſt ea, quæ ex ANTVERP-MAX. &c. ſupra dedimus, adjungit: *Ejus tranſitus ſancto Ambroſio epiſcopo Mediolanenſi, & beato Severino archiepiſcopo Colonienſi manifeſtatus*
De Menna. *divinitus fuit.* De Menna: *Qui perſecutione Diocletiani imperatoris, cum eſſet nobiliſſimus miles Egyptiorum generis, abrenuncians ſeculo, ſtuduit ſecreta converſatione cælesti regi in heremo militare. Deinde in natalitiis præfectorum imperatorum procedens ad publicum, ac ſe Chriſtianum libera voce coram eis declarans, traditus eſt Pirro judici puniendus, qui primo diris cruciatibus examinatur* &c. In ultima annuntiatione, pura eſt. In fine:
Theophilæ. *Eodem die, ſanctæ Theophilæ virginis & martyris.*

BELINI editio altera: *Ipſo die, tranſitus ſancti Joannis eleemoſynarii, epiſcopi Alexandrinæ urbis.* Vide, ut diximus, XXIII Januarii.

GREVEN. *Romæ, natalis ſanctorum Valentini, Feliciani, Victorini. Ravennæ, Felicis, Valentini,* *Valent. &c.* *Felicis &c.*
Homellæ, Octavii, Januarii, Erundinis. Vide in Hieronymianis. *Bertwini epiſcopi & confeſſoris.* *Bertwini.*
Ganfredi epiſcopi Sorienſis & confeſſoris, Ordinis *Ganfridi.*
Ciſtercienſis. Secundum aliquos hic, Joannis eleemoſynarii, qui ſupra habetur X Kalend. Februarii. *Jo. Eleemoſ.*
Item ſancti Mennæ ſolitarii, magnæ ſanctitatis *Mennæ ſolitarii.*
viri. De quo beatus Gregorius 3 Dialog. refert, quod ſtudium ei fuerit, nihil in hoc mundo poſſidere, nihil requirere, omnes qui ad ſe cauſa charitatis veniſſent, ad æterna vitæ deſideria accendere. Inter oblationes ſibi miſſas, oblationem ſtupratoris cujuſdam per ſpiritum cognovit ac reſpuit. Theophi- *Theophilæ.*
læ virginis & martyris. In Galliis, Rogæ matronæ. *Rogæ.*

MOLAN. Aliis litteris de Martino ſubnectit: *De Martino.*
Hujus vita & doctrina per miracula, quæ Dominus per eum fecit, pene omnibus fidelibus claret: nec neceſſe eſt a nobis hic aliquid exinde commemorari, quia ipſius vitam, virtutes & ſigna Sulpitius manifeſtè luculento ſermone deſcripſit; nec non & Gregorius, ejuſdem urbis epiſcopus, in miraculorum libris pleniſſime diſſeruit. In fine: *In Malonia, ſancti Bertuini epiſcopi & confeſſoris.* Deinde mi- *Bertuini.*
noribus typis de Menna ſolitario, ex GREVEN. *Menn. ſolit.*
ſupra. Denique: *Depoſitio Theophanis confeſſoris,* *Theophanis.*
comitis Centumcellenſis, de quo beatus Gregorius Dialogorum lib. 4, cap. 27. Editiones aliæ de Martino, paulo brevius: *Hujus vitam Sulpitius manifeſte luculento* &c. In fine: *Apud Namurcum in Malonia, ſancti Bertuini epiſcopi, qui de* *De Bertwin.*
Hibernia inſula veniens in ſaltum, qui vulgo appellatur Marlignia, condidit oratorium in ſupradicta villa Malonia ſuper Sambram, in honorem ſemper Virginis Mariæ. Ubi diu Deo militans, *Stephanid.*
curſum ſuum feliciter implevit. Die undecima, ſan- *Theodori*
cta martyris Stephanidis, & ſancti patris & confeſſo- *Studitæ.*
ris Theodori Studitæ. Ex Horologio Græcorum.

Pridie Idus. *Die* 12.

Æmiliani APud provinciam Tarraconenſem, civitate Tiraſſona, beati Emiliani presbiteri & confeſſoris, cujus admirabilem vitam Braulio Cæſarauguſtanus epiſcopus ſimplici ſermone deſcri-
Cuniberti. pſit. Civitate Agripinenſi, depoſitio ſancti Cuniberti epiſcopi. In
Paterni. territorio Senonico, ſancti Paterni martyris. Caſtello Miliduno, ſancti
Leonii. Leonii confeſſoris.

Sic habent *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Munerat. ſcribit *Terraconenſi*, ceteri cum textu. Major in civitatis nomine variatio, nam Praten. Antverp. & Max-Lubec. legunt *Tyraſſona* Tornacen. *Tarraſſona;* pejus Munerat. *Traſona*: prævalet aliorum auctoritas. In ſolo Molan. eſt *Æmiliani*, ceteri codices, etiam qui diphthongis utuntur, ſimpliciter. *Ammirabilem* Greveni eſt; turpius in Max-Lubec. *annumerabilem*. Soli Herinien. & Munerat. habent *Chuniberti*. In Greven. & Molan. emendatè legitur *Mileduno*, at cum reliquis omnibus ſcribendum fuit *Miliduno*. Antverp. Max-Lubec. & mediæ notæ codices, ultimum Sanctum vocant *Leonis*, Munerat. *Leoni*; legendum eſt *Leonii*, Gall. *Liêne*.

OBSERVATIO. Habet hoc ſingulare hodiernus Uſuardi textus, cum alio quem retulimus XXVIII Septembris, quod ex ſolitis fontibus Romano parvo & Adone non profluat, quodque adeo plane Uſuardinus, & certo ſenſu primigenie & integre Uſuar-

Uſuardinus dici poſſe videatur & debeat: licet fateamur, *Cunibertum* & *Leonium*, aliis *Leonum* ſeu *Leonem* ex Wandelberto, ſi eum Uſuardus noviſſet, procedere potuiſſe. Itaque ex quatuor Sanctis hìc conſignatis, nullus apud Hieronymianos, Bedam, Florum, Rabanum, aut in ſerie noſtra, apud auctorem Romani parvi atque Adonem commemoratur. Qui primo loco ponitur *Æmilianus*, cognomento *cucullatus*, quod nomen Gallicè vertunt *Milhan* vel *Milhar*, ab Uſuardo ex Hiſpania veroſimiliter accerſitus eſt, ſaltem ex Ildefonſo lib. de viris illuſtribus in Braulione acceptus, cujus verba citat Baronius hìc: *Vitam Æmiliani cujuſdam monachi, & memoriam ejus & virtutum illius viri, ſuo tenore commendat pariter & illuſtrat.* Vide Ildefonſum ipſum in editione Miræi cap. 12 pag. 97, & alia monumenta, quæ in notatione adfert laudatus Baronius; nec inutilis eſt Caſtellani obſervatiuncula. Prædictam vitam edidit Mabilio ſec. 1 Benedict. à pag. 205, ubi in obſervationibus præviis Adonem ſuum denuo producit, ab omnibus tum vulgatis tum Mss. noſtris paſſim & ubique diſcrepantem. Bonâ ejus veniâ, erit apud nos Æmilianus pure Uſuardinus; neque enim Martyrologum iſtum adeo egenum depingimus, ut nec tantillum proprii ei reliquum faciamus. *Æmilian.*

Cuniberti. Tres alii Sancti procul quærendi non fuerunt; *Cunibertum*, ſub prima Regum Francorum ſtirpe olim celebrem, jamque in præcedentibus non ſemel inter Auctaria relatum, ſuggeſſit Fredegarius vel Colonia ipſa; de quo etiam videnda Baronii Notatio. Acta à Surio edita, mihi quidem ſatis jejuna videntur, nec quadragenarium epiſcopatum, latiſſimamque rerum præclare, in Auſtraſia potiſſimum, geſtarum ſeriem pro merito decurrunt; ut taceam, notaſſe olim Bollandum non modica correctione indigere; unde ſuo tempore ex vitis ſancti Sigeberti regis & B. Pippini Majoris domûs operoſius erunt colligenda, reſtituenda, & illuſtranda.

Paterni. *Paternus*, Senonenſis monachus & martyr, fortaſſe ex Actis ab ignoto auctore conſcriptis, Uſuardo innotuit, non ex Adone, quem & hìc perperam obtrudit Mabilio pro XIII Novembris; nam neutro die ab eo Martyrologo vere conſignatus eſt; nec in Moſandro, nec in Roſweydo aut ejus appendice; nec in Mss. noſtris, ſi ſolum Lobienſem excipias, uſquam notatus. Acta à præfato Mabilione ſec. 3 Benedict. parte 1, pag. 463 referuntur, tamquam rudi minerva prius exarata, deinde nonnihil expolita, utroque auctore anonymo, de quorum fide & ſinceritate poſt videbitur.

Leonii. Martyrologium Romanum ad X Novembris legit: *In oppido Milleduno, ſancti Leonis confeſſoris;* pro quo in notis Baronianis citantur *vetera Mss.* & *vetus Martyrologium Romanum*; nempe, ut opinor, à Belino editum, quem in Auctariis ejus diei, cum Florentinis aliiſque citavimus, ubi & a non nemine *Romæ Leo* aliquis ex Hieronymianis celebratur. Ad Romani textum appoſita Caſtellani notula *Leonem Papam* I intelligit, *mortuum*, inquit, XXX *Octobris, eo autem die* X *Novembris depoſitum*, de qua re nos propriis locis egimus, nempe XI Aprilis & XXVIII Junii; ubi contra novam Pagii opinionem, contra Papebrochium & Caſtellanum, ex aperta Hieronymianorum determinatione, veroſimilius cenſuimus, X Novembris verum eſſe *Magni Leonis* natalem. Hìc vero certum credimus, *Leonium Miledunenſem*, Gallicè *Liéne*, ad hunc diem propriè pertinere, de cujus vita & rebus geſtis doceri cupimus. En modo geminum de Cuniberto & Leonio Wandelberti verſiculum:

Agrippina, tuus pridie excellet Chunibertus.
Leonium Sequanæ recolunt quoque littora ſanctum.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. In primo deeſt elogium, ad marginem eâdem fere manu adjectum. Cetera etiam hinc inde turbata ſunt.

ROSWEYD In textu deeſt Paternus: nec reliqua omnino pura ſunt. In fine adjicitur. *In Daventria, ſancti Lebuini confeſſoris.* *Lebuini.*

PULIANEN. In prima caret elogio. In ſecunda ſcribit *Cuniberti abbatis*. Quarta ſcribit *Leonis* pro *Leonii*.

LOVAN. In textu ſatis purus, addit: *Item Romæ, ſancti Bonifacii* IV *Papa & confeſſoris. Eodem die, depoſitio ſancti Lebuini.* Cum hoc ferme convenit LEYDEN-BELG. *Bonif PP. Lebuini.*

ANTVERP-MAX. Eadem habet augmenta, ſed textui inſerit: *Apud Alexandriam, beati Johannis epiſcopi & confeſſoris, qui eleemoſinarius dicitur.* *Jo. Eleemoſ.*

De Cunibert. LEYDEN. In prima purus, de Cuniberto addit: *Hic quodam tempore, dum in præfata urbe, in baſilica ſanctarum* XI *milium Miſſarum ſolempnia celebraret, cuncto populo cleroque, qui aderat, reſpiciente, columba candoris nivei volatu placido circumgyrans, inſedit ſancto capiti antiſtitis venerandi.* Sequitur de Paterno & Leonio (quem omnes codices mediæ notæ Leonem vocant) pure. Tum: *Item Romæ, ſancti Bonifacii* IV *Papa & confeſſoris. Hic phanum, quod Pantheon vocabatur, Romæ à Foca imperatore impetratum, vertit in eccleſiam ſanctæ Mariæ & omnium Martyrum Chriſti; ut ubi quondam, non deorum ſed dæmoniorum cultus agebatur, ibi deinceps memoria omnium fieret Sanctorum.* Denique de Lebuino, ut ſupra. Eadem omnia habet ULTRAJECT. Sed Bonifacii memoriam primo loco reponit. *De Bonifac.* *Lebuini.*

ALBERG. & DANIC. Huc referunt annuotiationem de Martino Papa, quam cum Uſuardo dedimus x Novembris. Sequitur de Bonifacio, Æmiliano, Cuniberto &c. ut duo præcedentes; ſed nihil habent de Lebuino.

Arcadii &c. Livini. Melanii.

CENTULEN. *Apud Affricam, commemoratio ſanctorum Archadii, Paſchaſii presbyteri, & Euthicii martyris. In page Brabancia, ſancti Levini epiſcopi & martyris. Redonis, Sancti Melanii epiſcopi & confeſſoris, qui poſt innumerabilia ſigna virtutum, jugiter intentus cælo, migravit a ſæculo; cujus geſta habeatur. In Hiſpaniis civitate Tyraſſone, ſancti Emmiliani presbyteri & confeſſoris.*

De Livino.

BRUXELLEN. Incipit: *In Gandavo, ſancti Livini archiepiſcopi & martyris. Qui de Scocia veniens, mare calcabile bibati, & a Florberte primo abbàte monaſterii beati Bavonis Gandenſis benigne ſuſceptus, ferociſſima gentis Brabantinorum prædicavit, & tandem apud Eſcham vicum Cameracenſis dyoceſis pro Chriſto martyrium duxit. Cujus corpus ad præfatum monaſterium ſancti Bavonis relatum eſt. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio*

De Cunibert.

ſancti Cuniberti, ſeptimi ejuſdem urbis archiepiſcopi. Qui filius Crallonis ducis exiſtens, eccleſiam Coloniensem quadraginta annis optime rexit, & amplius Pippini ducis, regiam domum adminiſtrantis, præſidium fuit. Hic dum quodam tempore &c. ferme ut ſupra. *Apud Affricam, natale ſanctorum*

Arcadii & ſociorum.

martyrum Archadii, Paſchaſii, Probi & Euthiciani. Qui cum in Arrianam perfidiam declinare nullatenus vellent, primo proſcripti deinde in exilium acti, & atrociſſimis ſuppliciis excruciati, & poſtremo diverſis mortibus interempti, illuſtri martyrio mirabiliter occubuerunt. Spectant ad diem ſequentem. Sequitur preſſiori charactere: *Item*

7 Dormient. Turonens.

Turonis, ſanctorum ſeptem Dormientium Clementis, Primi, Cleti, Theodori, Gaudentii, Quiriaci, & Innocencii, ex duobus fratribus beati Martini nepotum. Quorum vitam & converſationem celebrem Gregorius Turonenſis archiepiſcopus deſcripſit.

Bonifacii. Verani.

Tum, de Paterno, bene. De Bonifacio, ut LEYDEN &c. Deinde de Verano Lugdunenſi, quem *Sorianum* vocat; ex die heſterna. De Æmiliano & Leonio, pure. Demum: *Ipſo die, de-*

Walerici.

poſitio ſancti Walerici confeſſoris. Vide Uſuardum ad diem XII Decembris.

De Cunibert

HAGENOYEN. In prima purus eſt. De Cuniberto, verbis LEYDEN. ſuperaddit: *Et ubi eſſet Urſula regina Virginum cumulate demonſtravit.* De Paterno & Leonio, recte. Tum: *Roma ſancti*

De Boniſac.

Bonifacii Papæ IV. Hic a Foca imperatore obtinuit, ut beati Petri Apoſtoli [cathedra, opinor,] *caput omnium eſſet eccleſiarum, quia Conſtantinopolitana, ſe primam omnium eccleſiarum ſcribebat. Item ipſe inſtituit feſtum omnium Sanctorum, & diem Animarum. Ipſo die in territorio Trajectenſis dyoceſis,*

De Lebuino.

depoſitio ſancti Lebuini confeſſoris. Hic archidyaconus ſancti Wilibordi epiſcopi erat, & vir per omnia laudabilis, & multos gentiles convertit ad fidem.

AQUICINCT. Additi *Roma, ſancti Bonifacii*

De Bonif.

Papæ. Hic obtinuit apud Phocatem principem, ut ſedes Apoſtolica beati Petri Apoſtoli, caput eſſet omnium eccleſiarum, quia &c. ut HAGENOYEN.

Livini.

In fine recentiori manu: *Gandavi, ſancti Levini Hibernenſis archiepiſcopi & martyris.*

Honorati. Martini.

VICTORIN. In fine: *In territorio Nivernenſi, ſancti Honorati confeſſoris.* Non notatur à Caſtellano. Tum: *Romæ, Martini Papæ.* Abſque titulo martyris, quo modo etiam ſignatur, ſed ſolus in codice REG. SUEC. ſub num. 130.

Lebuini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Lebuini confeſſoris. Cuniberti epiſcopi Colonienſis. Paterni martyris. Leonis confeſſoris. Septem Dormientium. Brictii epiſcopi & confeſſoris.* Vide textum Uſuardinum die ſequenti.

Dorment. Bricti.

VATICAN. num. 5949. Nihil habet Uſuardini, ſed textum aliunde accepit: *Natale ſancti Melanii, Redonica civitatis epiſcopi.* Alii & hoc die & aliis diebus, eum referunt, ſed ſpectat ad VI Januarii. *Apud Africam, ſanctorum martyrum Arcadii, Probi, Paſchaſii, & Luciani, qui ex Hiſpania oriundi, cum apud Genſericum Wandalorum regem clari carique haberentur, nec in Arianam perfidiam declinare paterentur, primum proſcripti, deinde in exilium acti* &c. ex textu diei ſequentis.

Melanii. Arcadii & ſociorum.

In UGHELLIAN. Deeſt annuntiatio Paterni.

Melanii.

FLORENTIN. *Item ſancti Melanii, Redonica civitatis epiſcopi & confeſſoris, qui poſt innumerabilium ſigna virtutum, jugiter intentus cælo, migravit a terra.* Sunt fere ipſiſſima verba textûs, quem retulimus VI Januarii.

De Canib. De Boniſac.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Civitate Agrippinenſi Colonia, natale Sancti Cuniberti archiepiſcopi & confeſſoris. Hic quodam tempore* &c. ut LEYDEN. Deinde de Bonifacio, ut in eodem codice, niſi quod poſt, *et ubi quondam*, interjiciat, *tempore Domiciani.* Sequuntur reliqua textus, ſatis pure. Tum: *Apud Viennam,* [ſancti Eſichii epiſcopi] *qui poſt beatum Pantagatum præfedit eccleſiæ. Civitate Davantria, natale beati Lebuini epiſcopi & confeſſoris. Apud Confluentiam, tranſlatio ſancti Caſtoris presbyteri & confeſſoris. Eodem die, paſſio ſancti Levini epiſcopi & martyris.*

Heſychii. Lebuini. Tranſl. Caſt. Livini.

BELIN. In prima ſatis purus eſt, ſecunda eſt de Paterno; duæ aliæ deſunt, quarum loco totus fere textus ex x Novembris ſubnectitur. Secunda editio ſuperaddit de Cuniberto, quem *Cumbertum* vocat. In fine: *In territorio Gandenſi, ſancti Levini epiſcopi & confeſſoris.* Cur non *martyris*? Hic de *Lebuino* non agitur.

Textus 10 Novembr. Livini.

GREVEN. *Abia Silonitis, propheta, de quo 3 Reg. 11. Nota, beatus Cunibertus, quanti futurus eſſet meriti in ipſa ſtatim adoleſcentia ejus præſignatum eſt, cum rex Dagobertus, in cujus curia puer manebat, nocte quadam vidit locum, in quo dormiebat, immenſo cælitus lumine illuſtrari* [Non videtur de Dagoberto hoc poſſe intelligi.] *Cum autem factus eſſet epiſcopus, & myſterium noſtræ redemptionis in baſilica ſanctarum Virginum immolaret, clerus adſtans & populus columbam ſplendidiſſimam capiti ejus vidit inſidere, vere dignum Chriſto ſibi approbante ſacerdotem. Ipſo die, beati Lyvini epiſcopi & martyris. Qui Scotus natione, ab ineunte ætate, vita & miraculis inclytus, tanta fidei extitit, ut etiam ſuper aquas ambulaſſe legatur. Tandem de patria in opus Dei egreſſus, cum plurimos convertiſſet ad fidem, in Brabantia ab infidelibus occiſus, martyrii coronam promeruit. Item ſecundum Adonem* [qualem edidit Moſander] *hic Bonifacius Papa IV, qui ſedit menſibus octo, diebus viginti duobus; quique templum Pantheon, à Foca cæſare impetratum in honorem Sanctorum omnium conſecravit. In Aphrica, Marii, Publii. In Cæſarea Cappadocia, ſanctorum Germani, Theophili, Cæſarii, Euſebii.* Vide Hieronymiana. *Graphildis matrona & martyris, quæ dum ſanctum martyrem Livinum innocentem eſſe, injuſteque pati acclamaret, ab impiis & ipſa cum puerulo ſuo nomine Brictio occiſa, martyrii gloriam conſecuta eſt. In Hibernia, ſancti Laurentii archiepiſcopi. Renati epiſcopi & confeſſoris. Viennæ, S. Euſebii* [1 edit. *Eſichii*

Abiæ proph. De Canib. De Livino. De Boniſac. Marii &c. Germani &c. Graphildis. Laurentii. Renati. Euſebii.

Macarii. De Lebuin chis] *epiſcopi & confeſſoris. Macharii epiſcopi. Eodem die apud Daventriam, depoſitio ſancti Lebuini confeſſoris. Qui de Anglia, Salvatore noſtro per viſum ſibi apparente ac jubente, exiens, genti Saxonum circa Yſalam fluvium Evangelium Dei annunciavit, multaſque tribulationes perpeſſus propter* Imarii. *verbum, quievit in pace. Imarii confeſſoris, a quo ſanctus Malachias, primo formam vitæ ſanctæ ac converſationis accepit. In monte Nursia, ſancti Hor abbatis & confeſſoris.*

MOLAN. De Martino & Tiberio &c. ex x Martini &c. Novembris. *In portu Gandenſi, depoſitio ſancti* Livini. *Livini epiſcopi & martyris. Eodem die apud Iſalam fluvium, oppido Daventriæ, ſancti Lebuini presbyteri & confeſſoris.* Lebuini. Tum minoribus typis, de Renato & Imario ex GREVEN. Editiones aliæ de Livino & Lebuino, ut prior. *Item, ſancti Renati Andegavenſis epiſcopi & confeſſoris.* Renati. Imarii. *Viennæ, ſancti Iſicii epiſcopi.* Iſicii. Tum typis minoribus: *Item beata Craphaildis & Brixii pueri, martyrum cum ſancto Livino, quorum corpora Gandavi habentur in tumbis portatilibus.* Craphaildis, & Bricii. *Pragæ, natalis quinque eremitarum, qui martyrium pertulerunt in ſolitudine majoris Poloniæ, ubi nunc eſt Cazimiria oppidum.* Eremit. Pragens. Notabis in his editionibus non ſervari textum Uſuardinum, cum Martinus ſit primo loco.

Idibus. *Die 13.*

RAvennæ, natalis ſanctorum martyrum Valentini, Solutoris, & Victoris. *Valentini & ſocior.* In Provincia apud civitatem Aquis, beati Mitrii, clariſſimi martyris. *Mitrii.* In Africa, ſanctorum martyrum Archadii, Paſchaſii, Probi & Euticiani, qui cum in Arrianam perfidiam nullatenus declinare paterentur, primùm proſcripti, deinde in exilium acti, tum atrociſſimis ſuppliciis excruciati, ad poſtremum diverſis mortibus interempti ſunt. *Arcadii & ſociorum.* Turonis, depoſitio ſancti Briccii epiſcopi. *Briccii.* Civitate Toleto, ſancti Eugenii epiſcopi & confeſſoris. *Eugenii.*

Inter omnes codices, ſolos puros exiſtimo *Herinien.* & *primam Munerati editionem.*

VARIA LECTIO. In Herinien nihil notabile occurrit præter *Paſcaſſii.* Munerat. mendis typographicis, ſaltem in altera editione paſſim abundat. In hac eſt augmentum de *Gendulfo*, quo priorem carere aſſerit, utriuſque collator Roſweydus. Pro *Mitrii*, habetur *Nutrii clariſſimi*, omiſſo, forte de induſtria titulo *martyris.* Solus Molan. legit *Eutichiani*, Romanum parvum & Ado *Eutychiani*; alii *Eutychii*; nos cum codicibus *Euticiani*, male Munerat. *Uticiani.* Reliqui in textu *Briccii*, cum Mss. Greven. Molan. & alii legunt *Bricti* cum Adone; Beda habet *Bricii.* Reliquas minutias prætereo, ut variationes momenti paulo majoris expendam.

Qui primam Molani editionem cum codice Pratenſi non ſemel contulit Clariſſimus Caſtellanus, ſic de codicis illius hodiernis augmentis ſubmonuit: In fine: *Toleto, S. Eugenii epiſcopi & confeſſoris. Malbodio, ſancta Aldegundis virginis. Et in margine: Pariſius, S. Gendulfi epiſcopi.* De ultimo, nulla eſt controverſia, cum certò ad Uſuardum non pertineat. De Aldegunde, ſatis dictum ad xxx Januarii; ex quo die eraſam, ad hunc, à neſcio quo, tranſlatam conſtat; ubi ſcribendum, *Malbodio monaſterio*, veluti legit apographum noſtrum, leguntque item codices Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinct. conſueti Pratenſis ſocii. Hinc ſatis patet, præfatos codices inter puros hoc die recenſeri non poſſe. Quæritur, an ad Uſuardum ſpectet *Eugenius Toletanus*, in apographo Pratenſi & præfatis tribus ſociis ſignatus in hunc modum: *Civitate Toleto, ſancti Eugenii antiſtitis?* non, ut ſupra legit Caſtellanus, *epiſcopi & confeſſoris.* Dubium augent Greven. præcipuè & Molan. à quibus plane abeſt Eugenius. At, niſi fallor, ab his duobus confuſus eſt hodiernus Eugenius, cum alio, qui colitur xv Novembris; idque Greven. ſatis innuit, ipſum in Auctariis *martyrem* appellando; Molan. vero, tametſi hodiernum in Auctariis etiam ponat, in textu diei xv, litteris Italicis id tam clare expreſſit, ut certa videatur conjectura noſtra, quæ ad alios quoque codices, præſertim mediæ notæ, abſque ſcrupulo extendi poteſt. Nos itaque hìc Herinien. & Munerat. primæ editionis, ut puriſſimos ſequimur, ſub ea annuntiatione, quam in textu exhibuimus, quæque ex multis aliis codicibus, & quoad ſubſtantiam ex Pratenſi ipſo ſociiſque citatis abunde vindicari poteſt; credimuſque & hunc Hiſpanum ſanctum veroſimiliter ab Uſuardo, cum pluribus aliis allatum, ejuſque memoriam in ſacris Tabulis ab ipſo primùm & vere conſignatam fuiſſe. Alia conjectura inferius proponenda eſt. *De Pratenſi aliiſque.*

OBSERVATIO. Tres primi Martyres ſic in Hieronymianis fere omnibus hoc die ſignantur: *In Ravenna civitate, ſanctorum Valentini, Solutoris & Victoris:* ad quæ Florentinius ex Galeſinio notat, *tres fuiſſe ſub nomine Valentini martyres Ravennates*; atque hodiernum eſſe ait, *cujus meminerunt Acta Dalmatii.* Nonnulla alia ſuggerit Baronius; *Valentini & ſociorum.*

at nemo

at nemo hactenus Acta martyrii aut certam aliquam vitæ notitiam in lucem extulit. Quid Ravennates ſolidi producant, ſuo tempore videbitur. Romanum parvum ſolita brevitate: *Ravennæ, Valentini, Solutoris, Victoris, martyrum*; Adonis annuntiatio tota & integrè in textu noſtro reddita eſt.

Mitrii. Sic item quæ ordine ſecunda ponitur de *Mitrio*, *Mitria* ſeu *Metria*, à ſolo Adone primùm ipſiſſimis illis verbis ſignata, omnibus aliis Martyrologis ignota eſt. *Clariſſimi martyris* laurea, tam in Adone quam Uſuardo diſertiſſime legitur; at ex omnibus quæ Gregorius Turon. de Glor. Conf. cap. 71 refert, non aliud colligitur, quam *Confeſſorem* fuiſſe, ut vel ipſo in titulo exprimitur. Si *Martyrem* velis, ob certamina aliqua pro fide, vel forte tormenta tolerata, per me licet; violentam mortem non ſubiiſſe, ante me obſervarunt Sutius & Caſtellanus. *Metrias* vocatur à Gregorio; *Mitrios* vero in manuſcripta vita, vel potius encomio aliquo, quod apud nos exſtat, quodque utinam priorum Actorum jacturam aliquouſque compenſaret.

Arcadii & ſociorum. Glorioſæ primitiæ perſecutionis Wandalicæ à Romano parvo celebrantur die præcedenti XII Novembris: *In Africa, Archadii, Paſchaſii, Probi & Eutychiani, Wandalorum perſecutione martyrum.* Ado hiſtoriam fuſius proſequitur ex Proſperi Chronico ad annum CCCCXXXVII, notatum *Coſſ. Ætio II & Sigevulto*, ſeu *Sigiſvulto*. Atque hæc tota cultûs & feſtivitatis origo, apud antiquiores Martyrologos, qui perperam citantur, nullatenus quærenda. Vide quæ de his martyribus cum ſocio Paulillo notavit Baronius, ac paulo accuratius diſcuſſit Ruinartius in Hiſtor. perſecutionis Wandalicæ à pag. 431 ad 441. Brevius rem delibat Tillemontius tomo 16 à pag. 500.

Bricii. *Turonis, natale ſancti Bricii epiſcopi*, ſcribit Beda, ubi elogium aliquod ſub Flori nomine ſubjungitur. Rabanus, Bedam cetera imitatus, ſolum indicat Martini ſucceſſorem fuiſſe. Bedam etiam ſequitur Ado, hunc Noſter, iiſdem prope terminis. Florentinius Brictium Hieronymianis acceſſorium putat. Videndæ ſunt Molani & Baronii Notationes. Vita ejus ſatis contracta apud Surium exſtat, ex Gregorio Turonenſi deſumpta, quam cum collectaneis noſtris Mss. alibi copioſius diſcutiemus. Sic Brictium native depingit Wandelbertus:

Idibus hinc heres tuus, ô Martine, retentat
Brictius, exilio, lachrymis ſigniſque probatus.

Eugenii. Eugenium Toletanum, ejus nominis ſecundum, ab Uſuardo primùm & vere conſignatum fuiſſe ſupra oſtendimus, vel ex peculiaribus notitiis Hiſpanicis, vel, ſi magis placet, ex Ildefonſi libro de Scriptoribus, ut non ita pridem de Braulione meminimus, acceptum. In Miræi editione eſt pag. 98, ubi cap. 14 egregium elogium habes, cum inſigni editoris ſcholio; alibi uſui futuro, cui accedent plura documenta ex Nicolao Antonio, aliiſque ſcriptoribus Hiſpanicis colligenda.

AUCTARIA.

PRATEN. De hujus codicis Auctariis in Variantibus ſupra abunde dictum eſt.

Gendulfi. TORNACEN. Caret Eugenio; in reliquo textu omnino purus non eſt: in fine adjicit: *Ipſo die, ſancti Gendulfi epiſcopi.*

ANTVERP-MAJ. Pergit eſſe turbatio aliqua in textu; ſed de Eugenio & Aldegunde habet ſicut Pratenſis, & iiſdem verbis.

ROSWEYD. Incipit à Brictio; reliqua cum Pratenſi conveniunt, præſertim in Eugenio & Aldegunde, de quibus ſupra.

Joannis Chryſoſt. PULSANEN. Peculiari principio: *Natale beatiſſimi Johannis Conſtantinopolitani epiſcopi, cognomento Chryſoſtomi, qui verbo & exemplo plurimum profuit Chriſtianæ religioni.* Tum de Brictio & Ravennatibus. Deſunt reliqua.

Killiani. ANTVERP & MAX LUBEC. & UGHELLIAN. Habent textum uſque ad Brictium incluſive. Tum ſubjungunt: *Ipſo die, ſancti Killiani confeſſoris.* Vocatur à Caſtellano *Killenus*.

MONERATI editio altera, in textu pura, adjungit: *Pariſius, tranſitus ſancti Gendulphi epiſcopi, à beato Sixto ordinati, cujus juſſu mortuum gentilis ſuſcitavit filium; de cujus capite requieſcit in magna eccleſia beatæ Mariæ virginis Pariſius.*

GREVEN. & MOLAN. Jam diximus in utroque abeſſe annuntiationem Eugenii Toletani.

De Brictio. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. Incipiunt: *Turonis, ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris, qui beato Martino, cujus fuerat diaconus, in epiſcopatu ſucceſſit.* Sequuntur tres primæ annuntiationes textûs Uſuardini, ſatis puræ. De Eugenio, nihil. Sed in fine ſuperaddunt: *Ipſo die, ſancti Kiliani* vel *Kyliani confeſſoris.* *Kiliani.*

Tranſlat. Aldegund. Kiliani Folquini. CENTULEN. *Ravennæ, ſanctorum martyrum Valentini, Solutoris, Victoris. Toleto civitate, ſancti Eugenii antiſtitis, viri erudiſſimi. Turonis, ſancti Briccii epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio Aldegundis virginis. Ipſo die, ſancti Quillia* [haud dubie *Kiliani*] *confeſſoris. Cœnobio ſancti Bertini, ſancti Folquini confeſſoris.*

De Brictio. BRUXELLEN. Sic incipit: *Turonis, depoſitio ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris. Qui cum beatum Martinum, cujus erat archidyaconus, multum injuſte laceraret conviciis, ſe poſt ipſum futurum epiſcopum, ſed in epiſcopatu multa paſſurum audivit; quod & probavit eventus.* Tribus Ravennatibus, addit, *Maurilii & Publii.* In Mitrio, purus eſt. Sequitur: *In Italia, monaſterio Bobio, ſancti Columbani abbatis, Scotici generis.* Vide XXI Novembris. Hic inſeritur manu paulo recentiori: *Apud Alexandriam, natale quinquaginta doctorum gentilium, quos beata Katherina* *Maurilii & Publii.* *Columbani.* *Doctor. 50.*

Digitized by Google

therina diſputando victos, ad fidem Chriſti convertit, & quos Maximinus imperator, igne coctos, dignos Deo martyres fecit: ex vulgatis Actis. Male repetitur Mitrius. Deinde: *Malbodio monaſterio,* *Aldegundis.* *beata Aldegundis virginis. Ipſo die, ſancti Kiliani* *Kiliani.* *confeſſoris.* De Aldegunde, ſatis dictum eſt.

Hagenoyen. In prima, purus eſt. Sequitur: *Kiliani.* *Item ſancti Kyliani confeſſoris, ſocii ſancti Leobini* *Dalmatii.* *epiſcopi & martyris. Item ſancti Dalmatii epiſcopi & confeſſoris.* In Mitrio, recte. Dein: *Item ſancta* *Maxellend.* *Maxellendis virginis & martyris.* Memoriam martyrum Afrorum, ſatis pure refert, ſed de Brictio in hunc modum: *Turonis civitate, ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris. Iſte Brictius ab octo epiſcopis & pluribus clericis, quia vita ſua illos ſcandalizavit, beata Martino datus eſt in filium, quem idem Brictius, trium dierum ætatis, negavit eſſe patrem ſuum, & Johannem quemdam patrem ſuum* *De Brictio multa.* *proclamavit. Hunc Brictium beatus Martinus fecit ſuum archidyaconum, & multa ſcandala & obloquia de eo ſuſtinuit; cui pro mercede epiſcopatum Martinus obtinuit, & ei prædixit quod multa adverſa ſuſtinendus eſſet: nam tricesimo anno epiſcopatus, ejicitur, & facinus ei imponitur ſtupri, & ſeptem annis proſcribitur, donec ad cor rediit de injuria Martini. Et tunc reſtituitur, & ſeptem annis laudabiliter ſedit, & obiit in pace.*

Aqoicinct. Pro *Mitrii,* ſcribit *Demetrii.* In *Aldegundis.* Eugenio & Aldegunde, convenit cum Pratenſi & ſociis ejus aliis, de quibus ſupra. Sed hoc præterea habet: *In territorio Cameracenſi, natalis* *Maxelendis.* *ſanctæ Maxelendis virginis & martyris.* Vide Caſtellani Martyrologium univerſale.

Livini. Matric-Cartus-Ultraject. *Brictii epiſcopi & confeſſoris. Livini epiſcopi & martyris in Gandavo.* Vide Auctaria diei præcedentis. *Arcadii martyris, cum ſociis. Valentini martyris, cum ſociis.* Omnia ſolet corripere.

Reg. Suec. ſignatus num. 428. *Pariſius, tranſ-* *Gendulfi.* *latio ſancti Gendulfi epiſcopi, a beato Sixto ordinati, cujus juſſu mortuum gentilis ſuſcitavit filium.* Vide Munerati ſecundam editionem ſupra.

Amandi. Codex D. du Cheval. ſign. C. *Et Amandi epiſcopi.* Agit de Redonenſi.

Altemps. *Eodem die, ſancti Albonis* [puto *Albonis.* *Abbonis*] *abbatis & confeſſoris.* Locum & mortis *Adoratorii.* modum explicat Caſtellanus in Martyrol. univerſali. *Sancti Adoratoris martyris.*

Homoboni. Florentin. *In Italia Cremona, ſancti Homo-* *Kiliani.* *boni confeſſoris. Item ſancti Chiliani.* Tum codex *Verani.* ex tribus aliquis, veroſimiliter Strozzian. *Eodem die, ſancti Verani epiſcopi.* De quo XI Nov.

Elevatio Romarici &c. Montis sancti. *Elevatio ſanctorum Romarici, Amati & Adelphii, quorum meritis & intercesſione expectamus adjuvari.*

De Brictio. Editio Lubeco-Col. Incipit: *Turonis civitate in Galliis, natale ſancti Brictii epiſcopi & confeſſoris, cui vir ſanctus Martinus, cum eſſet diaconus ſuus, prædixit eum ſuum ſucceſſorem in epiſcopatu fieri, & eum multa adverſa in eodem paſſurum, quæ omnia ita evenerunt, ſicut vir ſanctus illi prædixerat. Alexandriæ, ſanctorum quinquaginta oratorum,* *50 Orator.* *quos ipſa virgo Chriſti Katerina ad Deum convertit. Maxentium vero tyrannus fecit eos omnes igne comburi, tempore Conſtantini imperatoris.* In Ravennatibus & Mitrio, pura eſt. De Africanis, poſt *De Afris.* *Probi,* interjicit: *Et Eutiaiani atque Paulilli.* Deinde in fine male notatur tyrannus, *ſub rege* *Kiliani ep.* *Wandalorum Syrico.* Kilianum *epiſcopum* facit.

Belin. Habet totum textum; ſed Eugenio præmittit: *In Italia, civitate Cremona, ſancti Homoboni, cujus ſanctitas crebris claret miraculis.* *Homoboni.* Vide Surium. Secunda editio ſuperaddit in fine: *Amandi.* *Item Amandi epiſcopi.*

Greven. *Item cum ſanctis Archadio &c. ſanctus puer Paulilius* [Paulillus] *ad ſervitutem à Syrico Wandalorum rege damnatus eſt. Civitate Toleto, Eugenii epiſcopi & martyris. Anthonini marty-* *Antonini.* *ris. Item quinquaginta martyrum oratorum, qui in* *50 Orator.* *confeſſione beatæ Katherinæ crediderunt. In Thracia, ſanctorum Edicti, Eutecii, Ermogenis. In Ca-* *Edicti &c.* *ſarea Cappadociæ, natalis ſanctorum Anthonii, Ge-* *Antonii &c.* *henæ & Adriani cum aliis. Item ſanctorum Aman-* *Amantii &c.* *tii, Antoniæ. Pariſius, ſancti Gundulfi epiſcopi &* *Gendulfi.* *confeſſoris. Paterniani epiſcopi & confeſſoris. Divi-* *Paterniani.* *Dimnici.* *nici epiſcopi. Kiliani epiſcopi & confeſſoris. Cre-* *Kiliani.* *monæ, ſancti Homoboni confeſſoris: Qui primum ne-* *Homoboni.* *gotiator, deinde cælesti inſpiratione ictus, lucris* *Folquini.* *cæleſtibus toto corde inhians, in oratione poſitus emi-* *Maxellend.* *ſit ſpiritum. Item ſancti Folquini. Maxellendis* *Aldegund.* *virginis. Aldegundis virginis.*

Molan. *In Italia, civitate Cremona, ſancti Homoboni, cujus ſanctitas crebris claret miraculis.* *Homoboni.* Sequitur de Eugenio. Tum de Gendulfo, ad *Gendulfi.* verbum ex ſecunda editione Munarati. *Cameraci, natale ſanctæ Maxellendis virginis & marty-* *Maxellend.* *ris.* Dein minoribus typis: *Kiliani epiſcopi &* *Kiliani.* *confeſſoris, Albiniaci in territorio Atrebatenſi. Arvernis, depoſitio ſancti Quintiani, ejuſdem loci* *Quintiani.* *epiſcopi & confeſſoris.* Editiones aliæ textui admiſcent: *Puer autem Paulillus fuſtibus cæſus, &* *De Paulillo.* *ad infimam ſervitutem damnatus eſt; ideo, ut appareat, non occiſus, ut de ſuperata ſævitia inimici, etiam illa ætas glorietur.* In fine, de Gendulfo, Quintiano, Kiliano, Maxellende, Homobono & Eugenio, ut in priori. Tum: *Placentiæ, revelatio ſancti Antonini martyris. Malbo-* *Antonini.* *dio monaſterio, tranſlatio ſanctæ Aldegundis vir-* *Tranſl. Aldeg.* *ginis. In monaſterio dicto Sithiu, elevatio prima, & tranſlatio corporis ſancti Folquini, Morinorum* *De Folquino.* *epiſcopi anno* DCCCCXXVIII. denique typis minoribus: *In Palæſtina, ſanctorum martyrum Anto-* *Antonii & aliorum.* *nii presbyteri, Zebinæ & Germani, quos Firmilianus præſes, ultro ſe offerentes, abſque ullo alio ſupplicii genere, capite mulctandos tradidit. Eodem die, ſancta Ennatha virginis, quæ ad eumdem judicem tracta, poſt graves cruciatus, igne concrematur.* Vide Euſebium eorum triumphum deſcribentem inter Martyres Palæſtinæ apud Ruinartium in Selectis pag. 343 & Surium hoc die.

XVIII *Kal.* *Die* 14.

APud Thraciam civitate Eraclea, natalis ſanctorum martyrum, *Clementini & ſocior.* Clementini, Theodoti, & Philomini. Alexandriæ, ſancti Sera- *Serapionis.* pionis, quem perſecutores ſub Decio principe crudeliſſimis affecerunt ſuppliciis, ita ut omnes ei juncturas membrorum prius ſol-

ventes, de ſuperioribus eum præcipitarent, ac ſic Chriſti martyr efficeretur.

Conveniunt codices prope omnes *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Pulſanen. Antverp.* & *Max-Lubec. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Lovanien. Albergen. Danic.*

VARIA LECTIO. *Thraciam* ſcribimus cum purioribus, potius quam *Trhaciam, Trachiam, Tracıam*, ut habent aliqui alii. *Eraclea* eſt in pleriſque, in Pulſanen. Antverp. & Molan. recte *Heraclea*; peſſime in Herinien. *Araclea.* Antverp-maj. omiſit *Clementini*; Leyden. *Theodoti.* Munerat. ſcribit *Clementii*: item *Theodotii*; Belin. *Theodocii.* Roſweyd. habet *Phylomini*, Pulſanen. *Philemonis.* Maxima in Roſweyd. ab aliis diverſitas, dum tribus illis adjungit, *& aliorum multorum martyrum*, ſed ea cauſa ex purorum numero excluſus non eſt. In annuntiatione altera major conſenſus eſt, ſolus Munerat. pro *præcipitarent*; non recta conſtructione legit *præcipitaverunt*, ac deinde ſenſum abſolvit, *ac ſic ſanctus Chriſti martyr efficitur*; Roſweyd. Greyen. & Molan. *ac ſic Chriſti martyr efficitur*; Antverp-maj. *ac ſic Chriſti efficitur martyr.* Bona ſyntaxis exigit, ut cum ceteris codicibus & Adone legamus, *ac ſic Chriſti martyr efficeretur*, prout habetur in textu.

Clementini & ſociorum. OBSERVATIO. Hieronymiana apographa apud Florentinium in referenda prima noſtra commemoratione non omnino concordant: codices, ex quibus textum formare ſolet editor, ſic ibi legunt: *In Eraclea, civitate Traciæ, natalis ſanctorum Clementini, Theodote, Filomini, & aliorum multorum, quorum nomina Deus ſcit.* Codex Corbeienſis, etiam ut ab Acherio editus eſt, paulo auctius habet: *Sanctorum, Clementis, Clementini, Theodotæ, Philomini & aliorum multorum.* Apud Rabanum, qui certe codicem aliquem Hieronymianum præ oculis habuit, creſcit oratio: *Natale ſancti Clentini* (ſatis patet legendum *Clementini*) *& Theodotæ, Filomini, Eracli, Martialis, Donati & aliorum multorum Sanctorum.* At quis de multis iſtis Sanctis diſtincte quid ſtatuat? cum præter Martyrologiorum notitiam, nulla alia documenta ſciantur ſupereſſe, ex quibus illorum numerus determinari queat. Codicibus iſtis omnibus anteferendus nobis videtur vetuſtiſſimus Epternacenſis, ſic ſtrictim & ſimpliciter memorans: *In Eracla, Clementini & Theodoti, Filomini.* Romanum parvum, Beda & Florus de ipſis non meminerunt, nec ſatis exacte legit pervetus Kalendarium membraneum inſignis eccleſiæ Brivarenſis, ante annos facile quingentos ſcriptum, atque ab Eminentiſſimo Cardinale Bullionio hîc Antverpiæ anno MDCCXI nobis exhibitum, dum hoc modo nomina efformat: *Natale Clementini, Theudote, Erdeli.* In eo tamen cum Epternacenſi conſentit, quod ſolos tres martyres nominatim, ſocios nullos anonymos conſignet. Plane mihi perſuadeo, Adonem habuiſſe antigraphum aliquod præfato Epternacenſi ſimile, ex quo annuntiationem ſuam ſic expreſſit, veluti ab Uſuardo in textu ex ipſo deſcripta eſt, cum hac ſola differentia, quod pro *Philumeni* Adonis, melius Noſter ex antiquioribus reſtituerit, *Philomini.* Cetera vide apud laudatum Florentinium. Theſaurum effodiet, quiſquis horum Sanctorum Acta alicunde eruerit. Apud Wandelbertum, tribus his verſiculis laudantur:

Clementinus habet, Theodotus, Philominuſque
Octavam decimam Decembris ante Calendas,
Hac pariter paſſi tortoris juſſa cruenti.

Serapionis. Serapion debetur auctori Romani parvi, qui præcipuum ſuum fontem conſulens, eum accepit ex eadem Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola, apud Rufinum lib. 6 cap. 31, ex qua ſuperius, XXXI Januarii, Metram; Cointam VIII, & Apolloniam IX Februarii dedimus. Sic paucis rem complectitur: *Alexandriæ, Serapionis, qui ſub Decio præcipitatus, martyr efficitur.* Pluſculum deſumpſit Ado ex citata hiſtoria, in qua, editionis Mantuanæ MCCCCLXXIX, ita legitur: *Syrapionem quoque domui ſua repertum, crudeliſſimis affecere ſuppliciis, ita ut omnes ei juncturas membrorum prius ſolventes, de ſuperioribus eum præcipitarent.* Ex laudato Adone noſtra omnia plane derivata ſunt, ſervato Decii tyranni nomine, quod perperam à Romano parvo invectum eſt, cum ex prædicta Dionyſii epiſtola, ut etiam alibi obſervavimus, manifeſtiſſime conſtet, Metram, Cointam, Apolloniam & Serapionem ante horribilia & terrifica Decii edicta, furibunda populi ſeditione fuiſſe interemptos. Conſuli hîc denuo poteſt à curioſo lectore Tractatus noſter Hiſtorico-chronologicus de Patriarchis Alexandrinis pag. 31 num. 164, vel potius fons ipſe apud Euſebium editionis Valeſianæ lib. 6 cap. 41, ex quo accepit Ruinartius in Selectis pag. 104.

AUC.

AUCTARIA.

Anatholii. CENTULEN. In prima ſatis purus, ſic pergit: *Alexandriæ, beati Serapionis martyris. In Laodicia, ſancti Anatholii epiſcopi.*

De Serapioa. BRUXELLEN. *Apud Alexandriam, ſancti Serapionis, glorioſi martyris. Quem ſub Decio Cæſare perſecutores* &c. finiens, *& ſic Chriſti martyr effectus eſt.* Inter Heracleenſes tertium vocat *Philomenum.* Sequitur: *Adonem in Tracia, natale ſanctorum martyrum Edicti, Embicis, Erthogonis & Feliciani. Item Ruſi confeſſoris.* *Edicti & ſociorum.*

Laurentii. Rufi Euſtichii. HAGENOYEN. *In Anglia, ſancti Laurentii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Rufi, primi Avenionenſis eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris.* Eſt in Romano XII Novembris. *Vienna, ſancti Euſtichii epiſcopi.* Vide citato die Auctaria, ubi *Eſichius* al *Heſychius* appellatur. Sequitur longior hiſtoria de Iſaac patriarcha, cujus partem hic ſubjicio: *Iſaac patriarcha. Hic de ſenibus parentibus, per repromiſſionem Domini natus eſt, & ab angelo nomen ei impoſitum eſt; & illius meritum & dignitas prophetata eſt. Hic dolorem mortis matris temperavit, in conjunctione Rebeccæ uxoris ſuæ, de qua duos ipſe genuit filios, ſcilicet Eſau & Jacob* &c quæ in ſacris paginis melius deducta ſunt. Tum agit de Serapione, inde de Heracleenſibus, ſatis pure. Denique. *Apud Alexandriam, quinquaginta rhetorum martyrum, quos beata Katherina convertit, inter quos principales fuerunt Euſtorgius & Agro.* Plus aliquid audet, quam alii codices die præcedenti. *De Iſaac patriarc.* *50 Rhetor.*

Antigii. AQUICINCT. In fine: *Ipſo die, natalis ſancti Antigii confeſſoris.* Idem habet CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C. Vide Caſtellanum, à quo vocatur *Antidius.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Clementini martyris cum ſociis. Serapionis martyris inclyti.*

De Laurent. Dublinen. AUDENSIS. Alia manu adjicitur: *Ipſo die, ſancti Laurentii epiſcopi Dublinenſis, legati totius Hiberniæ, qui vita temporalis ultimum diem tranſeundo, interminandam gloriam adeptus eſt, qui miraculis illuſtrat Eccleſiam.* Vita exſtat apud Surium; vide etiam notam P. Mothier. Plura dabunt varia, quæ penes nos ſunt, manuſcripta.

In VATICAN. num. 5949. Rubricis in codicis margine, ſed eadem manu adſcriptum eſt: *Sancti Joannis eremitæ & confeſſoris.* *Joannis.*

ALTEMPS. *Ipſo die, tranſlatio Erkenwaldi Londonienſis epiſcopi.* Colitur XXX Aprilis. *In Laodicia, ſancti Anatholii epiſcopi.* *Tranſlat. Erkenwald. Anatholii.*

FLORENTIN. *In territorio Rotomagenſi, in villa Augi, ſancti Laurentii archiepiſcopi & confeſſoris, qui tantum apud Deum vita & miraculis extitit glorioſus, ut inter alia multa miracula, ſeptem mortuos ſuſcitaſſe, veridica atteſtatione narretur.* *De Laurent.*

CAUDIACEN. *Natale ſancti Antigii confeſſoris.* *Antigil.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Alexandriæ, ſancti Serapionis, quem perſecutores, ſub Decio principe domui ſua repertum* &c. *Item Alexandriæ, paſſio ſanctorum martyrum Melei, Trophimi, Martialis, Alexandri & Silvani, ſociorumque eorum. Apud Thraciam, natale ſanctorum martyrum Clementini epiſcopi, Theodori & Philomeni, qui in civitate Eraclea paſſi ſunt. Colonia Agrippina, in eccleſia ſancti Andreæ Apoſtoli, commemoratio ſancti Cuniberti archiepiſcopi & confeſſoris.* Quid hic velit, neſcio; Cuniberti feſtivitas eſt ſupra XII Novembris. *Melei & ſociorum.* *De Clement.* *De Cunibert*

GREVEN. *Platonis martyris. Alexandriæ, ſanctorum Melei, Trophimi, Martialis, Alexandri & Silvani martyrum, cum aliis multis. Albrici epiſcopi Trajectenſis & confeſſoris. Heraclii epiſcopi. Fridolini epiſcopi. Modani epiſcopi. Pyamonis abbatis & confeſſoris. Rufi confeſſoris. Antingi confeſſoris. In Galliis, Venerandæ virginis & martyris. Quæ tempore Antonini, pro fide Chriſti in ligno extenſa, nervis crudis cæditur, deinde lebetem aqua, oleo, pice ac ſulphure bullientem aliaque tormenta Chriſti virtute ſuperans, cum aliis pluribus, qui in ejus confeſſione crediderunt, capitis abſciſione martyrii gloriam conſecuta eſt. Item, beata memoria Placillæ, uxoris Theodoſii imperatoris.* *Platonis. Melei &c. Albrici. Heraclii. Fridolini. Modani. Pyamonis. Rufi. Antingi. Venerandæ.*

MOLAN. *Eodem die, beati Laurentii epiſcopi & confeſſoris.* Additur minoribus typis: *Dublinenſis & primatis Hyberniæ, cujus vita ſanctiſſima habetur.* Editiones poſteriores, de Laurentio Dublinenſi ſic legunt: *Apud Rothomagum, beati Laurentii Dublinenſis epiſcopi & confeſſoris.* *Laurentii Dublinen.*

XVII *Kal.* — *Die* 15.

APud Nolam Campaniæ urbem, natalis beati Felicis epiſcopi qui à quinto decimo ætatis ſuæ anno, miraculorum gloria inſignis fuit, & ſub Martiano præſide cum aliis triginta martyrium complevit. Ipſo die, ſancti Eugenii, qui apud pagum Pariſiacenſem, conſummato martyrii curſu, beatæ paſſionis coronam percepit à Domino. *Felicis.* *Eugenii.*

Textum ſimpliciter & pure referunt *Praten. Tornacen. Antverp-maj.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp-maj. male legit, *qui ex uno ætatis ſuæ anno*, pro *à quinto decimo* &c. & præterea ſenſum hiulcum reddit ſcribens *miraculorum inſignis* omiſſa voce *gloria.* Scripſi *Martiano* cum plerique; Molan. habet *Marciano*, pejus Tornacen. *Martiniano.* Rurſus Antverp-maj. *martyrium ſumpſit.* Molan. ferme ſemper emendare ſolet *Pariſienſem* pro *Pariſiacenſem*; ſed turpius rem involvit Tornacen. per *apud pagum Pariſiacenſem urbem.* In Antverp-maj. eſt *conſumpmata.*

De Macuto. Quæritur an ad Uſuardum pertineat *Macutus*, *Machutus*, *Magutus*, *Machutes*, *Maclovius*, *Machlonius* (ſic enim in codicibus effertur) quæritur, inquam, an is ab Uſuardo poſitus ſit? In codice Pratenſi ad marginem adjicitur: *Eodem die, natalis ſancti Macuti epiſcopi & confeſſoris.* Roſweyd. legit: *Eodem die, ſancti Machlonis* &c. Antverp. Max-Lubec. & Ughellian. *Ipſo die, natalis ſancti Macuti.* Greven. *In Britannia minori, depoſitio ſancti Machuti* &c. Codices mediæ notæ: *Eodem die, beati Maguti* &c. Ab omnibus diverſimode, & longiori phraſi à Munerato, correpto nomine a Belino. Cenſeo ego Uſuardinum non eſſe, ex Herinienſi, Pulſanenſi & codicibus pro textu citatis, cum in Pratenſi adjectitium exiſtimem. Adde variantes phraſes, quæ ſatis oſtendunt, hæc omnia ex eodem fonte non procedere. Cetera in Auctariis. Conſule notam Motherii ad Martyrologium Romanum, hoc die.

Felicis. OBSERVATIO. Sanctorum, ſub *Felicis* nomine elogia memoriaſque in Martyrologiis confuſas & fœde perturbatas, recte olim obſervavit probavitque operis noſtri parens Bollandus, agens de celeberrimo illo Nolano ſeu Pauliniano XIV Januarii à pag. 937. Idem nobis ſuperius non ſemel fatendum fuit, ſed præcipue ad citatum diem XIV Januarii, XXIV Octobris & alibi. Hic recurrit Felix ille, quem primum Nolanum epiſcopum & martyrem paſſim ſtatuunt Scriptores, nonnulla Acta recenſentes, quæ referuntur ab Ughello tomo 6 col. 286. Ipſis conformia ſunt, quæ ſentit laudatus Bollandus, nec video Felicis hujus à ceteris diſtinctionem, abſque temeritatis nota, negari aut refelli poſſe, contra expreſſiſſimam vetuſtiorum Martyrologiorum auctoritatem. Aſt eam prævertere aut quodammodo enervare voluiſſe videtur Caſtellanus, dum in notula ad Martyrologium univerſale ſubmonet; *ante auctorem Martyrologii Romani parvi, nullam uſquam Felicis alicujus Nolani factam mentionem, præterquam ſolius celebris confeſſoris* XIV *Januarii.* Id ita eſſe, non inficior; verum niſi auctorem illum ſomniaſſe, aut, quod nefas eſt, datâ operâ impoſuiſſe fingamus, admittenda ſunt monumenta antiquiora, ex quibus ipſe tam diſerte pronuntiare potuerit: *Felicis epiſcopi, qui à quintodecimo anno miraculorum gloria inſignis fuit, & ſub Martiano cum* XXX, *martyrium complevit, in Nolenſi eccleſia ſepultus.* Quod de Elpidio ſepulturæ curatore adjunxit Ado, Romani parvi non eſt, neque id adeo deſcribere voluit Uſuardus. Ceterum hîc Felicem epiſcopum habemus cum XXX ſociis martyrio coronatum, & Nolæ ſepultum, quem nobis non facile eripient neotericorum dubia, præſertim Tillemontii tomo 4 pag. 655 & 656. Acta ejus apud Ughellum & alios, hîc mihi nec examinanda nec propugnanda ſunt, ſed Romani parvi eorumque, qui Martyrologium illud ſecuti ſunt, fidem ob meras conjecturas elevari non patiar, quæcumque demum fuerit illius Felicis ætas, quiſcumque inter Nolanos aut alterius loci epiſcopos ei locus aſſignetur, de quibus alibi copioſius & accuratius diſputandum erit.

Eugenii. Non minoribus tricis involvitur annuntiatio altera de *Eugenio* martyre agri Pariſienſis, ſaltem pro ut hoc tempore poſt Maurolycum, Molanum, & recentiores Martyrologos intelligi ſolet. Diximus ſupra, Molanum ad XIII Novembris excluſiſſe Eugenium Toletanum epiſcopum ab Uſuardi textu, ſuſpicati id ea cauſa factum, quod hodiernum martyrem, Toletanum epiſcopum fuiſſe exiſtimaverit. Et vero ea jam pervulgata opinio eſt, quam ego quidem non capio, quâ ſatis ratione veroſimilis reddi poſſit, non magis quam additamentum, aliud, nimirum *Dionyſii Areopagitæ diſcipulum* fuiſſe, aut à Dionyſio eodem *ordinatum.* Probe novi, plures in hanc rem operoſe deſudaſſe, quorum ſcripta apud nos ſunt; at enim quod mihi infundatum videtur, tueri non audeo; nec proinde aſſerere, Eugenium noſtrum in agro Pariſienſi martyrem, Toletanum epiſcopum fuiſſe; à Petro vel Clemente cum Areopagita trans Alpes miſſum. Si fontem exhibere vacaret, haud dubium, quin vel Hiſpani ipſi ultro ſubſcriberent, potiuſque ſententiam Miræi in Faſtis Belg. ad hunc diem adoptarent. Nolim tamen hîc arbiter eſſe, ſolum indico, Flobarium apud Surium ſeculo XII ſcribentem, aut ſimiles alios, idoneos teſtes non eſſe, quorum ſuffragiis res tam antiqua & incerta tutò definiatur. Recte, meo judicio, & vere ſignaverat Uſuardus, à quo in ſacros Faſtos, ſive ex metrico Wandelberti, ſive aliunde relatus eſt, dum eum ſimpliciter dixit, conſummato martyrii curſu, beatæ paſſionis coronam percepiſſe à Domino, nihil prorſus de dignitate epiſcopali, quæ Uſuardi ævo in S. Dionyſii needum nota erat, memorans. Plura vide apud Du Bois Hiſt. eccleſ. Paris. tomo 1, à pag. 33 & Tillemontium tomo 4 pag. 453 & 717, quæ à nobis ſuo loco opportunius diſcutientur, intactâ interim Baronii & aliorum auctoritate, quibus recentiori opinioni adhærere viſum fuerit. Uſuardo prælucere potuit Wandelbertus, vel potius ex communi fonte uterque hauſit; certe idem cum Noſtro ſentire, manifeſte oſtendit ſequens verſiculus:

Septena Eugenius martyr denaque niteſcit.

AUCTA-

AUCTARIA.

PRATEN. De marginali additamento ſatis dictum eſt. *Dedicatio eccleſiæ in honore ſancti Joannis Baptiſtæ* &c huc proprie non ſpectat.

HERINIEN Textui puro addit: *Eodem die, beati Juniani confeſſoris, quem beatus Remigius baptiſmate lavit.* Patet proprium loci eſſe. *Juniani.*

ROSWEYD. In prima purus, ſecundam ſic effert: *In pago Pariſiacenſi, ſancti Eugenii martyris. Eodem die, ſancti Machlonii epiſcopi & confeſſoris. Antiochiæ, Valeriani martyris, cum aliis* XV. *Machlonii. Valerian&c*

PULSANEN. Incipit: *Apud Coloniam Campaniæ urbem* &c bene: ſecundam: *Ipſo die, ſancti Eugenii.* Deſunt reliqua.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. & GREVEN. Horum codicum auctarium, in Variantibus retulimus. Vide etiam notulam Caſtellani ad Martyrologium univerſale.

MUNERAT. Poſt textum: *Apud Britanniam Aletis urbem, natalis beati Macuti epiſcopi & confeſſoris, qui a primævo ætatis tirocinio innumerabilibus miraculis ſplendide emicuit, uno ſcilicet eodemque vitreum de lapide calicem valde choruſcum, præclarum, vinum de aqua, hominemque de morte mirabiliter reintegravit.* *De Macuto.*

ANTVERP-MAX ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. *Eodem die, beati Maguti epiſcopi & confeſſoris.* Aliqui *Machuti.* *Maguti.*

CENTULEN. *Natale ſancti Felicis epiſcopi & martyris. In territorio Pariſeorum, ſancti Eugenii martyris. In Britannia, quæ Cornugallia nuncupatur, ſancti Macuti epiſcopi & confeſſoris.* *Macuti.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Antiochiam, natale ſanctorum martyrum Donati, Reſtituti, Valeriani & Fructuoſi, cum aliis* XII. Vide GREVEN. infra. In Felice ſatis purus eſt. Tum: *Apud civitatem Tholetanam, paſſio ſancti Eugenii, ejuſdem civitatis epiſcopi, qui apud Pariſium conſummato martyrii curſu* &c. Hæc prima in codicibus noſtris Toletanæ urbis veſtigia. *Eodem die, depoſitio ſancti Machuti epiſcopi & confeſſoris.* *Donati &c. Machuti.*

HAGENOTEN. In prima ſatis purus eſt, niſi quod admiſceat, *& ſub Martiano præſide Hyſpaniarum, regnante Maximiano.* Secunda integrior eſt. Sequitur: *Eodem die in Brittanea minori, natale ſancti Mutburi* [pro *Machuti*] *epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Kyliani confeſſoris. In civitate Theoleto, natale ſancti Eugenii epiſcopi & confeſſoris. In civitate Murſilia, paſſio ſancti Victoris martyris, qui fuit vir per omnia laudabilis in moribus & in vita. Qui paſſus eſt* &c. Vide textum & Auctaria XXI Julii, neſcio cur in hoc codice huc differatur. Demum: *In epiſcopatu Conſtancienſi, monaſterio Rinaugenſi, ſancti Findani confeſſoris, qui modicum confert Eugenii.* Idem eſt, ni fallor, qui apud Caſtellanum pridie ponitur. *Machuti. Kiliani. Eugen. ep. Victoris. Findani.*

AQUICINCT. In fine: *Eodem die, ſancti Macuti confeſſoris.* Jam ſatis ſæpe recurrit

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Maclovii, qui & Machutes, epiſcopi & confeſſoris, cujus miri actus leguntur. Apud Nolam Campaniæ, Felicis epiſcopi & martyris, cum ceteris.* *Maclovii.*

CAMBERIEN. S. Mariæ Conventualium. *Ipſo die, ſancti Maximi confeſſoris.*

In VATICAN. num. 5949. Nihil de Eugenio. Adjectum: *In Africa, ſanctorum Secundini, Martialis, Kalendionis, Valerii, Fructuoſi cum aliis* XII. Vide hæc diſtinctius in Hieronymianis. *Secundini & ſociorum.*

ALTEMPS. *Item ſancti Ceſſatoris epiſcopi & confeſſoris. Caturcis civitatis, ſancti Deſiderii epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum. *Ceſſatoris. Deſiderii.*

REMENS. SS. Tim. & Apoll. *In territorio Pariſiacenſi, ſancti Eugenii martyris.*

EDITIO LUBECO-COL. De Felice addit Adonis clauſulam: *Corpus ejus, Elpidius presbyter in Nolanſi eccleſia ſepelivit. Eodem die, ſancti Eugenii epiſcopi, ſocii ſancti Dionyſii, qui apud Pariſiacenſem pagum nomine Diolio, conſummato martyrii curſu, beata paſſionis coronam percepit à Domino; & prædio ſuo Toletano ſepultus. In Africa, ſanctorum Secundini, Martialis, Saturnini, Valeriani & Fructuoſi martyrum, cum aliis duodecim. In Britannia minori, ſancti Machuti epiſcopi & confeſſoris. Qui, ut fertur, trium mortuorum meruit fieri ſuſcitator mirificus. Eodem die, ſancti Maurini confeſſoris. Item ipſo die, ſancti Madonis confeſſoris.* Debet aliunde lux accedere. *De Eugen. Secund. &c. De Machut. Maurini. Madonii.*

BELIN. Textui non ſatis puro addit: *Item eodem die, natale ſancti Aracuti epiſcopi & confeſſoris.* Fallor vehementer, ſi hic alius ſit à Macuto, quod MOLAN. non advertiſſe, infra patebit. *Macuti.*

GREVEN. *In Aphrica, ſanctorum Secundi, Fidentiani, Varici, Saturnini & Marcialis. Item ſecundum aliquos* [imo ſecundum Hieronymiana] *hic, Donati, Reſtituti* &c. *qui ſupra* XVII *Kal. Septembris* [voluit dicere X *Kal.*] *habentur. Madonis confeſſoris. Maurini confeſſoris. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio digne & ſanctæ memoriæ Alberti, cognomento magni, epiſcopi Ratiſponenſis, Ordinis Prædicatorum, viri tam vita ſynceritate, quam eruditione clariſſimi. Qui ſenio confectus Coloniæ reſidens, obitum beati Thomæ Aquinatis, lachrymis infuſus, ut per ſpiritum cognoverat, fratribus annuntiavit. Obiit autem anno ætatis ſuæ* LXXXVII, *cum jam in Ordine fuiſſet annis ferme* LXX: *cujus meritum & gloriam Dominus per miracula multa declaravit.* *Secund. &c. Donati. &c. Madonii. Maurini. De Alberto magno.*

MOLAN. Poſt *Eugenii*, aliis litteris textui inſerit: *Archiepiſcopi & martyris Toletanæ ſedis, qui à beato Dionyſio ordinatus, & directus fuit ad prædicandum Trinitatem ſanctam gentibus.* In fine: *Cujus corpus modo quieſcit Bronias in pago Lomacenſi.* Vide Annotata in editionibus poſterioribus. Tum ex BELIN. *Item eodem die, natale ſancti Aracuti* &c. Tum de Machuto ex MUNERAT. uſque ad *ſplendide emicuit.* De Juniano ex HERINIEN. *In Auſtria, ſancti Leopoldi, ejuſdem provinciæ Marchionis & confeſſoris eximii, quem Innocentius octavus Sanctorum numero aſcripſit.* Denique minoribus typis de Alberto magno, nonnihil contrahit elogium GREVENI. Editiones poſteriores idem habent de Eugenio. Dein: *Ipſo die Santonas civitate, depoſitio ſancti Maclovi epiſcopi & confeſſoris, in Britannia, urbe Alethis; qui à primævo ætatis tirocinio innumerabilibus miraculis ſplendide emicuit. Argentinæ, ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris.* De Juniano & Leopoldo, ut in priori. *Die decima quinta, ſanctorum martyrum & confeſſorum Guriæ, Samonæ & Abibi.* Denique typis minoribus: *Coloniæ obiit Albertus magnus, epiſcopus Ratiſponenſis, vita & eruditione in Ordine Prædicatorum clariſſimus. Cujus meritum & gloriam Dominus per multa miracula declaravit.* Vide ſupra longius elogium in GREVEN. *De Eugen. Machuti. Juniani. Leopoldi. Alberti M. Maclovi. Amandi. Guria &c.*

XVI *Kal.* *Die* 16.

Eucherii. LUgduni, natalis ſancti Eucherii confeſſoris, qui ex nobiliſſimo Senatorum ordine, ad religioſam vitam habitumque converſus, diu intra ſepta ſpeluncæ ſponte clauſus, Chriſto ſervivit, deinde apud præfatam urbem, revelante angelo, in pontificali cathedra ſolemniter collocatus eſt.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Pulſanen. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Errant in ipſo nomine Pulſanen. & Munerat. ille *Heucherii* ſcribens, hic *Elenterii*. Greven. & Molan. legunt, *epiſcopi & confeſſoris*, nos cum reliquis ſimplicius. Rurſus Munerat. phraſim mutat, dum pro verbis textûs ſubſtituit, *qui nobiliſſimorum ſenatorum ordine*. Cetera nævi ſunt, *aput*, *ſollemniter*, *ſollempniter* &c.

Eucherii. OBSERVATIO. Alterum poſt Irenæum urbis Lugdunenſis, imo totius Eccleſiæ lucidiſſimum ſidus *Eucherius*, à celeberrimis quibuſque V ſeculi PP. Hilario Arelatenſi, Caſſiano, Salviano, Claudiano Mamerto aliiſque pluribus, ſummis certatim laudibus extollitur, à multis ſeculi proxime præteriti ſcriptoribus, præſertim Raynaudo & Chiffletio illuſtratus. Notiſſimæ ſunt, de Eucherio uno aut binis Lugdunenſibus epiſcopis, de Eucherii uxore Galla, filiabus Conſortia & Tullia, aliiſque, ad filios Salonium & Veranum ſeu Veranium ſpectantibus controverſiæ. De filiis veroſimiliter XXVIII Septembris & XI Novembris egimus. Prædictæ difficultates, ſolita diligentia à Tillemontio expenſæ ſunt tomo 15 à pag. 120 & in notis eò reducendis. Ad rem noſtram quod proximè attinet, videtur Eucherius in Hieronymianis ſignatus, quidquid ibi nomen deformatum ſit, de quo videnda Florentinii notatio. Ex Hieronymiano aliquo codice annuntiationem ſuam expreſſit Rabanus, qui Eucherium nec in Beda, nec in Floro repererat. Vacat hoc die Romanum parvum, ſic ut inter Martyrologos nemo Adone uberius res Eucherianas, ſaltem ejus ad epiſcopatum vocationem, proſecutus ſit. An omnia ſatis accurate? Certant critici recentiores, quos inter narrationem ejus arrodunt aliqui, alii plane repudiant. At certe mirandum eſſet, Viennenſem antiſtitem, virum nec imperitum nec ineptum, à novem ferme ſeculis tam turpiter impegiſſe; ac ſi Eucherianam hiſtoriam, ab ejus ævo non uſque adeo remotam, plane ignoraſſet. Nos hæc de more ad alium locum remittimus, ibi ex Baronio antiquioribuſque ſcriptoribus diſcutienda & illuſtranda. Certum eſt Uſuardi brevius elogium ex Adonianis verbis contractum eſſe. Wandelbertus, forte ſtudio & Eucherianæ laudis augendæ gratia, ipſum cum Thaumaturgo Gregorio ſic uno diſticho hoc die compoſuit:

Eucherius ſextam cum dena Gregoriuſque
Implent: Lugduni hic, Neocæſareæ ille ſacerdos.

AUCTARIA.

ANTVERP-MAJ. Veteri membranæ laceræ aſſuta eſt lacinia recentior textum ſupplens, in qua ſubobſcure adjectum legitur: *Eodem die, ſancti Edmundi archiepiſcopi & confeſſoris.* De hoc pluribus infra, tu vide annotationem Motherii in verſione ejus Martyrologii Romani, de qua non ſemel alibi locuti ſumus. *Edmundi.*

ROSWEYD. Textui ſatis puro ſuperaddit: *Eodem die, depoſitio ſancti Othmari abbatis & confeſſoris.* Vide notulam Caſtellani. *Othmari.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Poſt textum ex Hieronymianis decerpunt: *In Affrica, natale ſanctorum Rufiani* [pro *Rufiniani*] *Marci, Valerii, Honorati.* Vide in fonte ſocios plures. Tum: *In territorio Autiſſiodorenſi, monaſterio Pontiniaci, depoſitio beati Edmundi archiepiſcopi & confeſſoris.* *Rufin. &c.* *Edmundi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERG. & DANIC. In primo additamento cum præcedentibus conveniunt: *In Affrica, natale ſanctorum Rufiani, Marci, Valeris & Honorati.* Sequitur: *In Alemannia, natale ſancti Othmari abbatis. In territorio Antere, monaſterio Pontiniacenſi, depoſitio beati Ethmundi Cantuarienſis epiſcopi & confeſſoris.* *Rufin. &c.* *Othmari.* *Edmundi.*

CENTULEN. Textum noſtrum alia phraſi reddidit: *Apud Lugdunum, ſancti Eucherii epiſcopi & confeſſoris; qui de ſeculari nobilitate ad Domini ſe contulit ſervitium, & in epiſcopum divinitus praelectus, noluit adquieſcere, niſi fractis foribus abſtractus, ac demum ligatus traheretur; qui eandem & eccleſiaſticè præfuit & optimo fine quievit.* *De Eucher.*

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Capuam, natale ſanctorum martyrum Vitalis & Juſti. In Affrica, natale ſanctorum martyrum Rufiani, Marci, Valerii & Honorati.* Sequitur textus ſic interpolatus: *Deinde angelica revelatione de ſpelunca eductus, electione cleri, & conſenſu totius populi, apud præfatam urbem in pontificali* &c. Tum ſubdit: *Hujus uxor* *Vitalis &c.* *Rufin. &c.* *De Eucher.*

Gallæ & filiarum. *uxor Galla ſpeluncam ejus ingreſſa, in ſancto habitu omne illic vitæ ſuæ tempus exegit. Ipſorum duæ filiæ Conſorcia & Tullia virginitatis gratia & ſignorum gloria claruerunt.* Dein: *In territorio Anthere, monaſterio Pontiniacenſi, depoſitio* *Edmundi.* *Ethmundi Cantuarienſis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Othmari.* *In Almannia, depoſitio beati Othmari epiſcopi vel* *Felicitatis.* *abbatis & confeſſoris. Item Felicitatis virginis.*

HAGENOYEN. In textu modicè interpolatus, de Rufiniano & ſociis Afris habet, ut ſupra. Tum: *In Almannia, in monaſterio ſancti Galli,* *De Othmar.* *Conſtancienſis dyoceſis, natale ſancti Othmari abbatis & confeſſoris. Hic vir totus n n ē* [intelligo bonis] *operibus erat deditus & alta contemplatione ſuſpenſus. Pauperum multam curam* [habebat] *pedes & capita illorum abluendo, & neceſſaria corporis, prout habuit, eis miniſtrando: leproſos etiam balneando, & vulnera eorum immunda tergendo. Hic à quibuſdam tyrannis, quia illorum avaritiæ & diſſipationi rerum temporalium monaſterii ſui conſentire noluit, eos apud Pipynum principem accuſando, ab eiſdem de fornicatione accuſatus eſt, & quod cum meretricibus bona monaſterii conſumeret, in inſulam Reni quamdam relegatus eſt, ibique multis miſeriis maceratus, quievit in Domino. In territorio Antere, apud Pontyniacum monaſterium,* *De Edmun.* *depoſitio beati Emundi epiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris. Hic beatæ Virgini valde erat devotus. Item* *Vitalinæ.* *apud Arethonam Avernenſium, ſancta Vitalinæ virginis.* Vide Caſtellanum XXI Februarii, & Acta noſtra eodem die.

Otmari. AQUICINCT. In fine: *Eodem die, beati Otmari* *Vitalis &c.* *abbatis. In Capua, natalis ſanctorum Vitalis & Juſti.*

Marcelli. DAVERONEN. *Aureliani, Marcelli.*

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Ethmundi* *Edmundi.* *archiepiſcopi Canthuarienſis & confeſſoris. Eucherii* *Othmari.* *epiſcopi & confeſſoris. Othmari abbatis & confeſſ.*

IN VATICAN. ſub num. 5949. Adjicitur: *Augustini.* *Natale ſancti Auguſtini epiſcopi & ſanctæ Felicitatis matris ejus in S. Sophia.* Vide Hieronymiana die ſequenti, primo loco. *In Africa, ſanctorum Ru-* *Rufin &c.* *finiani, Marci, Valerii & Frontonis, cum ſociis ſuis.*

ALTEMPS. *Apud Pontiniacum, depoſitio ſancti* *De Edmund.* *Edmundi Cantuarienſis archiepiſcopi, apud Pontiniacum quieſcentis, cujus mors & vita glorioſis commendatur miraculis.*

FLORENTIN. *In Africa, ſanctorum martyrum* *Rufin. &c.* *Rufini, Marci, Valerii & Honorati. In territorio Antiſſiodorenſi, monaſterio Pontiniacenſi, depoſitio* *Edmundi.* *ſancti Edmundi Cantuarienſis archiepiſcopi & con-* *Fidentii.* *feſſoris.* Tum ſolus STROZZIAN. *Sancti Fidentii epiſcopi tertii Paduani & confeſſoris.*

BURDEGALEN. *Æmyliani confeſſoris, qui ma-* *Æmiliani.* *gnæ ſanctitatis exiſtens, & multis coruſcans miraculis, in baſilica, quam prope Dordaniam miro ordine fabricavit, honorifice tumulatus eſt.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Colonia Agrippina, in eccleſia B. Clementis, tranſlatio corporum beatorum duorum Ewaldorum presbyterorum &* *De Ewaldis.* *martyrum, à ſepulcro eorum ad ſcrinia, per B. Annonem Colonienſium archiepiſcopum. Item Colo-* *De Georgio.* *nia, tranſlatio brachii beati Georgii martyris in* *De Martino* *eccleſia ipſius. Roma, ſancti Martini pueri & mar-* *vero mart.* *tyris, filii ſenatoris; qui puer, cum idolis immolare recuſaret, & minas Martiani imperatoris contemneret, juſſus eſt extendi & dorſum ejus ac ventrem conſcidi: deinde ligari, ſuſpendi, & ſecari atque diverſis pœnis affligi, atque ad ultimum decollari.* De Eucherio & Africanis, habet ut BRUXELLEN. ſupra. Tum: *In Almania, natale* *De Othmar.* *ſancti Othmari abbatis & confeſſoris, cœnobii ſancti Galli; qui in inſula Reni per duos iniquos principes Alemannorum Warinum & Ruthardum relegatus obiit, cujus corpus poſt ejus obitum, evolutis decem annis, in monaſterio S. Galli, à fratribus intactum repertum eſt ac tranſlatum.* De Edmundo, ut jam *Marcelli.* ſæpius. *Aureliani, ſancti Marcelli confeſſoris.* *Secundani.* *Eodem die, ſancti Secundani confeſſoris.*

BELIN. In textu non ſatis caſtigatus, adjicit in fine: *In Affrica, ſanctorum martyrum Ruffini,* *Rufin. &c.* *Marci & Valerii. Eodem die, feſtum ſancti Fiden-* *Fidentii.* *tii epiſcopi & confeſſoris, tertii epiſcopi Paduani.*

GREVEN. *In Aphrica, natalis ſanctorum Ru-* *Rufin &c.* *phiani* &c. *Item ſanctorum Secundiani, Aureliani,* *Secund. &c.* *Marcelli. Nota, Galla uxor S. Eucherii, ut Ado* *De Galla & filiabus.* *inquit, ſpecum ejus ingreſſa, omne illic vitæ ſuæ tempus in ſtudiis religionis exegit. Duæ etiam ipſorum filiæ, quarum una Conſortia, altera Tullia vocabatur, virginitatis gratia, & ſignorum gloria claruerunt. Romæ, ſancti Martini pueri. Qui cum* *De Martino.* *eſſet Romanæ urbis primarius ſenatoris cujuſdam filius, idolis immolare renuens, minaſque Marciani præſidis parvipendens, in equuleum levatus, ungulis dilaniari jubetur. Deinde cum variis tormentorum generibus lædi minimè potuiſſet, capitis abſciſione martyrium conſummavit. Hunc Uſuardus habet* VII *Kal. Januarii ſub nomine Marini. In monaſterio Pontigniaco, depoſitio ſancti Edmundi* *De Edmun.* *archiepiſcopi Cantuarienſis & confeſſoris. Qui à matre Mabilia ab ipſis pueritiæ primordiis religioſiſſime educatus, carnis caſtigationi & aſſiduis precibus intentus, in maxima ſanctitate accrevit. Tandem factus antiſtes, plenus operibus bonis quievit. Othmari abbatis & confeſſoris. Qui Aleman-* *De Othmar.* *nus natione, ſanctis actibus clarus, monaſterio ſancti Galli prælatus, ab impiis injuſte condemnatus eſt exilio in inſula Rheni fluminis: ubi poſt multas, quas ibi ſuſtinuit miſerias, in Domino quievit. In Her-* *Waltgeri.* *vordia, diœceſi Paderbornenſi, ſancti Waltgeri confeſſoris, eccleſiæ illius fundatoris primi.* Apud Caſtellanum formatum invenio *Valdegeri. Au-* *Marcelli.* *reliani, Marcelli confeſſoris. Eodem die, ſancti* *Secundani.* *Secundani confeſſoris. In Sueſtris, Benedicta &* *Bened. &c.* *Cecilia abbatiſſarum. In Scotia, ſancta Margareta* *Margaretæ.* *regina.* De tranſlatione Ewaldorum & brachii *De Ewald.* S. Georgii, ferme ut ſupra.

MOLAN. De Eucherio, aliis litteris, poſt, *De Eucher.* *præfatam urbem*, textui inſerit; *cum univerſa eccleſia, defuncto pontifice Lugdunenſi, juxta morem antiquitus à ſe obſervatum, triduanis jejuniis & obſecrationibus, qui gubernationem ejuſdem eccleſiæ ſuſcipere deberet, ſibi poſceret à Domino revelari.* In fine: *In Aphrica, ſanctorum martyrum* *Rufin. &c.* *Rufini, Marci, & Valerii. Eodem die, ſancti Fi-* *Fidentii.* *dentii epiſcopi & confeſſoris, tertii epiſcopi Paduani. In territorio Antiſiodorenſi, monaſterio Ponti-* *Edmundi.* *niacenſi, depoſitio ſancti Ethmundi Cantuarienſis* *Othmari.* *epiſcopi & confeſſoris, & depoſitio beati Othmari abbatis.* Tum typis minoribus ex GREVEN. *In* *Walegheri.* *Hervordia, diœceſi Paderbornenſi, ſancti Walegheri confeſſoris, eccleſiæ illius fundatoris primi. In* *Margareta.* *Scotia, ſancta Margareta regina, cujus vitam ſcripſit Turgotus epiſcopus.* In aliis idem eſt de Eucherio in textu, idem de Afris, Fidentio & Edmundo. Tum: *Apud Viennam, depoſitio ſancti Leoniani* *Leoniani.* *abbatis, qui fuit germanus Aniani epiſcopi. In Weſtphalia, depoſitio beati Waldgeri confeſſoris, fundatoris eccleſiæ noſtræ Dominæ in Hervordia. In Alemannia, depoſitio ſancti Othmari abbatis. In Capua,* *Augustian.* *natalis ſancti Auguſtini.* Aliàs *Auguſtiani*, ejuſdem haud dubie, de quo ſupra in VATICAN. Minoribus typis: *In Scotia, ſancta Margareta regina.*

XV *Kal.*

XV *Kal.* *Die* 17.

Dionyſii. APud Alexandriam, beati Dioniſii epiſcopi. Hic in multis ſæpe confeſſionibus ſatis clarus, & pro paſſionum tormentorumque diverſitate magnificus exiſtens, quievit Valeriani & Galieni imperatorum temporibus. Civitate Corduba, paſſio ſanctorum *Aciſcli & Victoriæ.* martyrum Aciſcli & Victoriæ, ubi ob commendationem pretioſæ mortis eorum, eodem die roſæ ortæ divinitùs colliguntur. Aurelianis, *Aniani.* ſancti Aniani epiſcopi & confeſſoris, cujus mortem in conſpectu Domini pretioſam miracula crebra teſtantur.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belini prima editione*, & *Molan.* Item ex *Antverp-max. Ultraject. Leyden. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. *Dioniſii* ſcribitur in textu, ut ſolet. Solus Munerat. poſ ait, *Dyoniſii epiſcopi & martyris.* Legendum eſt, *Hic in multis ſæpe confeſſionibus ſatis clarus*, ut cum Adone habent probatiores codices. Praten. omiſit *in*; Munerat. & Belin. *ſæpe*. Molan; fortaſſe ex Greven. tranſpoſuit *ſæpe* poſt confeſſionibus, ut ſit, *ſæpe ſatis*; in Roſweyd. vero eſt *clarus ſatis.* Antverp. & Max-Lubec. cum Belino & codicibus mediæ notæ habent, *pro paſſionibus*, & iterum Belin. *diverſitatibus.* Molan. vero, opinor denuo ex Greven., pro *tormentorumque*, ſubſtituit *meritorumque.* Prætuli in textu *Aciſcli*, ex Praten. & Roſweyd. imo ex Adone; variant ceteri, quorum aliqui *Aſciſcli*, alii *Auſcli*, *Atiſdi*, *Aſciſdi* &c. Deficit Praten. in epitheto *pretioſæ* ante *mortis*, ſed nos illud ex aliis atque ex ipſo Adone reſtituimus. Inter puros numeravi Antverp-maj. licet in aſſuta lacinia, de qua ſupra egimus, non ſatis legibiliter omnia exprimantur.

OBSERVATIO. Confuſum aliquid in Martyrologio Romano, recte inſinuat Caſtellanus appoſitâ notulâ III Octobris, quo die ex enumeratis ſociis, colligit, ipſummet *Dionyſii.* magnum illum *Alexandrinum Dionyſium* illuc invectum eſſe, quod à Græcis ſic recolatur. Fieri potuit, ut eruditiſſimi Reformatores memoriâ lapſi ſint, dum hîc eumdem expreſſius referunt. Neuter proprius obitus dies eſt, nec ſecundùm noſtrum, nec ſecundùm aliorum chronologicum calculum, ut vide in Tract. de Patriarch. Alexand. à pag. 29 & à num. 157. Ibi enim ex inita ratione noſtra, Dionyſius obiiſſe dicendus eſt IX Martii CCLXV, aliis pro X, aliis pro XIV Septembri CCLXIV, aliis pro alio die certantibus. Sed hîc recudenda non eſt ea controverſia, plane ad rem noſtram inutilis, cum certiſſimum exiſtimem, auctorem Rom. parvi pro ſolo & mero ſuo libitu, ut in aliis toties advertimus, hunc præ ceteris diem Dionyſii cultui conſecraſſe, his verbis: *Alexandriæ, Dionyſii epiſcopi, in multis ſæpe confeſſionibus clari, Valeriani & Gallieni temporibus.* Acceptus eſt ex conſueto fonte Rufini Euſebio, unde & Ado longius elogium ſuum ſubinde compilavit, à Noſtro ſic contractum, ut textus exhibet. Paucula in citato Tractatu Patriarchali, de inclytiſſimo exule & fortiſſimo fidei confeſſore delibavimus, ut tunc ferebat operis ratio, ſed ea operoſius apud Ruinartium inter Selecta, explicata ſunt à pag. 164, atque à Tillemontio hiſtorice deducta tomo 4 à pag. 242 per octodecim articulos. Baronii & horum operâ in Actis ſuo tempore uti licebit, quemadmodum & de ejus doctrina ſcriptiſque ex Hieronymo de Script. eccleſ. cap. 69, aliiſque Bibliographis uberius poterit diſquiri.

Aurelius Prudentius περὶ στεφάνων Hymn. 4, ſic canit: *Corduba Aciſclum dabit & Zoëllum, treſque coronas.* En hîc primum ſecundæ noſtræ annuntiationis martyrem, junctum, opinor, *Zoïlo*, de quo cum Uſuardo egimus XXVII Junii, & operoſius eo die *Aciſcli & Victoria.* in Actis, ad quæ lectores ibi remiſimus. Crediderunt Majores noſtri, per ea verba *treſque coronas*, intelligi tertiam illam martyrem hodiernam *Victoriam*; at felicior mihi quidem videtur Ruinartii conjectura pag. 517, tres fratres Cordubenſes martyres, Fauſtum, Januarium & Martialem ſubſtituentis; ſic ut ibi Victoria excludatur. Nihilominus, utut à Prudentio omiſſa fuerit, dubitari non poteſt, quin Ado utriuſque Acta inter ſe connexa viderit, ex quibus perenne miraculum narrat, iiſdem verbis ex ipſo in textu noſtro expreſſum. An id ſuſpectum habuerit Baronius, an forte Acta ipſa, annos Chriſti ſignantia, recentiora crediderit, neſcio; in Hieronymianis, die ſequenti ſignatur ſolus *Aciſclus*, nec ibi roſæ, niſi in ſolis Lucenſibus memorantur,

de

de quibus vide differentem Florentinium. Elogium Flori, die ſequenti relatum, utriuſque Sancti martyrium connectit, tormenta dumtaxat, & præſidem *Sidonem* commemorans; ſed nec de iis promptum eſt hoc loci ſententiam ferre. Plures ſcriptores recitat Baronii Notatio, ex quibus Aciſcli & Victoriæ Acta ſuo tempore illuſtrari poterunt. Junior eſt Tillemontius tomo 5, pag. 59.

Anianum Aurelianenſem quantumvis brevi, egregio ſane elogio ornavit Apollinaris *Aniani.* Sidonius lib. 8, epiſt. 15, *maximum* ipſum *conſummatumque pontificem*, *Lupo parem*, *Germanoque non imparem prædicans*, qui utinam res ejus geſtas eodem ſtylo proſecutus fuiſſet! Partem aliquam ad poſteros tranſmiſit Gregorius Turonenſis lib. 2. Hiſt. Francorum cap. 7; Carolus Sauſſeyus apud Surium plura ex Aurelianenſis eccleſiæ monumentis collegit, alibi diſcutienda. Quod modo ad nos attinet, codices Hieronymiani, quacumque demum manu, ipſum conſignant: *In Gallia, civitate Aurelianis, depoſitio Aniani epiſcopi & confeſſoris.* Beda, ut alibi nonnumquam, epiſcopi titulum omittit, ita hîc: *Aurelianis, natale ſancti Aniani confeſſoris*, quæ diſtinctius à Rabano reddita ſunt. In Flori encomio miraculum additur de puerulo epiſcopum deſignante; at veroſimillimum eſt, nulla Acta Adoni innotuiſſe, cum ſimpliciſſime legat: *Aurelianis, ſancti Aniani epiſcopi*; unde conſequitur, textûs noſtri ſatis vulgare elogium ſoli Uſuardo adſcribendum eſſe. Apud Bedam Aniano ſubjungitur Gregorius Thaumaturgus, à Rabano præfixus; iſque hoc ipſo die in Romano conſtanter celebratur, tametſi à Romano parvo, Adone & Uſuardo poſitus ſit III Julii. Audiamus modo inſigne Aniani elogium a Wandelberto metricè concinnatum:

Quindecima antiſtes Ligeris per littora, perque
Feſtivos populos Anianus laude coruſcat
Æternâ, merito, ſignis, prece, conſilioque:
Urbem qui propriam hoſtili de clade redemit.

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret ſecunda annuntiatione de martyribus Cordubenſibus, cetera omnia pura ſunt.

PULSANEN. Incipit: *Apud Neocæ-* *Gregorii.* *ſaream Ponti, beati Gregorii epiſcopi, qui ſignorum ac miraculorum gloria præditus, inter cetera, quodam tempore, ut eccleſiæ faciendæ locus ſufficeret, montem precibus movit.* Tum: *Apud Alexandriam, beati Dionyſii epiſcopi.* Deſunt reliqua.

GREVEN. Appoſito ſigno L, de quo alibi locuti ſumus, textui adſcribit: *In Britanniis, ci-* *Hugonis.* *vitate Lincolnienſi, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris.* Sed vel hac de cauſa, ut alibi, hic etiam eum à puris excludimus.

LOVANIEN. Textui puro ſubdit: *In Britan-* *Ejuſdem.* *niis, civitate Liaconienſi* [Lincolnienſi] *ſancti Hugonis epiſcopi & confeſſoris.*

CENTULEN. In textu non quidem purus, ſed minus ſolito contractus eſt. Tertio loco inter- *Gregorii.* jicit: *Apud Pontum, ſancti Gregorii epiſcopi Neocæſarienſis & martyris, qui multa miraculo-* *Odonis.* *rum gloria præditus fuit. Ipſo die, ſancti Odonis abbatis.* Vide Auctaria XVIII Dec.

BRUXELL. In prima ſatis purus, pergit: *Apud* *Gregorii.* *Pontum, natale ſancti Gregorii Neocæſarienſis epiſcopi & martyris, qui magna ſignorum gloria præditus*, &c. Sequitur ſecunda annuntiatio ſatis pura, uti etiam eſt tertia, ſed inter utramque, ex aliquo Hieronymiano, legitur: *Romæ trans* *Ceciliæ.* *Tyberim, natale ſancti Ceciliæ.*

HAGENOYEN. Multa, pro ſuo arbitratu, plerumque non ſatis exacte coacervat. Sic orditur: *Florini.* *In Curia Curienſi, ſancti Florini confeſſoris.* Caſtellanus *Confluentiam* & *Schonaugiam* aſſignat. Vide *Hugonis.* Molani editiones poſteriores. *Item Hugonis epiſcopi Lycolienſis*, [Lincolnienſis] *de Ordine Carthuſienſium. In Britannia, Auguſtini epiſcopi & confeſſoris.* Vide XXVI Maii. Sequitur textus utcumque tolerabilis. Deinde elogium aliquod Lupi Senonenſis, quem cum aliis poſuit die I Septembris, quo & hic feſtum ejus eſſe fatetur; pauca deſcribo: *Apud Senones, natale ſancti Lupi* *Lupi.* *epiſcopi, qui apud Aurelianum de regali ſanguine ortus* [eſt.] *Hic cum omni polleret virtute, Senonenſis eſt electus archiepiſcopus. Hic vir tantæ erat pietatis, ut ſibi nil retineret, & omnia ſua pauperibus largiretur* &c.

VICTORIN. In fine addit: *Turonis, depoſitio* *Greg. Turon.* *ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris, miraculorum factoris.* Hæc proxime ſequenti Gregorio potius aptanda ſunt, niſi ſenſus ſit, quem format MOLAN. in poſterioribus editionibus. *Item S. P. Gre-* *Greg. Thaum.* *gorii Neocæſarienſis epiſcopi. Et ſancta Tecla vir-* *Teclæ.* *ginis.* Haud dubie ex Hieronymianis. Poſteriores duas annuntiationes habet codex REG. SUEC. ſign. n. 130, priorem codex alius ſub num. 428.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Hugonis* *Hugonis.* *epiſcopi & confeſſoris. Aniani epiſcopi & confeſſoris. Aciſcli & Victoriæ martyrum, in quorum feſto mi-* *Greg. Turon.* *raculosè divinitùs oriuntur roſæ. Gregorii epiſcopi* *Florini.* *Turonenſis. Florini confeſſoris.*

CAMBERIEN. S. Mariæ. *Ipſo die, beatorum* *Abrahæ &* *Abrahæ & Florini epiſcoporum.* *Florini.*

VATICAN. ſub num. 5949. Adjicit: *Apud Neocæſaream Ponti, natale ſancti Gregorii epiſcopi, inſignium miraculorum factoris. Eodem die roſæ divinitùs orta colliguntur.* Ubi & qua cauſa? An hæc forte ab Aciſclo & Victoria, per ſcriptoris incuriam divulſa ſunt? Sic exiſtimo.

FLORENTIN. *Apud civitatem Florentinam, in* *Eugenii.* *partibus Tuſciæ, natale ſancti Eugenii diaconi, diſcipuli ſancti Zenobii Florentini epiſcopi, qui magnis virtutibus clarus quievit in Domino, anno ætatis ſuæ trigeſimo, anno Domini* CCCCXXIII. Hæc forte ſunt *tabula Florentina*, quæ à Baronio citantur. Sequitur in iiſdem codicibus: *Romæ, paſſio ſancto-* *Mart. 8.* *rum martyrum octo, qui paſſi ſunt ſub Alexandro imperatore, ut legitur in paſſione S. Martinæ virginis.*

De Dionyſio. EDITIO LUBECO-COL. De Dionyſio poſt *exiſtens* ſuperaddit: *Qui etiam* [cum] *beatis Gaio & Petro in ſqualidiſſimo deſerto Libyæ catenis conſtrictus, & diverſis cruciatibus afflictus Valeriani & Galieni imperatorum temporibus, poſtea vero ad eccleſiam ſuam rediens quievit in pace.* In Cordubenſibus, ſatis pura eſt. Tum: *Aurelianis, ſancti Aniani epiſcopi & confeſſoris, qui mira præditus ſanctitate, dum quadam die ad Miſſam omnipotenti Deo ſacrificium ſolenne offerret, idem ſacrificium altari ſuppoſitum dextera Dei patris viſa eſt benedixiſſe hoſtiam. Cujus & mortem in conſpectu* &c. *Ipſo die, ſancti Hugonis epiſcopi Lincolnienſis, & confeſſoris, Ordinis Carthuſienſium. In Anglia, translatio ſancti Erkenwaldi epiſcopi Londonienſis & confeſſoris. Item eodem die, ſancti Abrahæ confeſſoris. Turonis, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris. Viennæ, ſancti Mammasi epiſcopi & confeſſoris.*

De Aniano. Hugonis. Tranſlat. Erkenwald. Abrahæ. Gregorii. Mammati.

BELIN. In ſecunda editione hoc augmentum ſuperaddit: *Item Gregorii Turonenſis.* *Greg. Turon.*

De Hugone. GREVEN. Proſequens augmentum, de quo ſuperius, ſic habet: *Beatus iſte Hugo vir ſanctiſſimus, ex procuratore majoris Carthuſiæ, prior domus ſui Ordinis de Witham in Anglia factus eſt; ubi eximiis pollens virtutibus, ad regimen eccleſiæ Lincolnienſis electus, ſicut prius probatiſſimum monachum, ita nunc paſtorem vigilantiſſimum, eccleſiaſticæque libertatis defenſorem, ultra omnes ſui temporis ſtrenuiſſimum ſe exhibens, miraculis multis vivus & defunctus coruſcans, quievit in pace, anno Domini* M CC *Sanctorum Cathalogo ſolenniter aſſcriptus. Romæ trans tyberim, natalis ſanctæ Ceciliæ. In Nicomedia, ſancti Ammonis. Carthagini, ſanctorum Dabitati, Taſci, Valentini. Romæ, Octo Martyrum, quos ſancta Martina convertit. Felicis Papæ & martyris hic ſepultura. Viennæ, ſancti Mamatis epiſcopi & confeſſoris. Turonis, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris; qui anno poſt obitum beati Martini* CLXXII *ejuſdem ſortitus, vita, eruditione & ſignis admodum effulſit. In Anglia, tranſlatio ſancti Erconwaldi epiſcopi Colonienſis* [in priori editione melius *Londonienſis*] *& confeſſoris. Apud provinciam Retiæ, ſancti Florini preſbyteri & confeſſoris. Eodem die, S. Abrahæ confeſſoris. Martinæ martyris. In Anglia, ſanctæ Hildæ virginis, abbatiſſæ, quam omnes, qui noverant, ut Beda teſtatur libro 4, ob inſigne pietatis & gratiæ, matrem vocare conſueverant. Non ſolum autem in ſuo monaſterio vitæ exemplo præſentibus extitit, ſed etiam longius manentibus, ad quos felix induſtria, ac virtutis ejus rumor pervenit, occaſionem ſalutis & correctionis miniſtravit. Poſt multa tandem, quæ fecit in terris, cæleſtia opera, ad percipienda præmia vitæ cæleſtis tranſivit anno Domini* DCXXX. Apud Caſtellanum in Martyrologio notatur annus DCLXXV. Vide quæ idem obſervat de ejus genere, reliquiis &c.

Cecil. Ammonis. Dabitat. & ſoc. Mart. 8. Felicis. Mamati. Greg. Turon. Tranſlat. Erconwaldi. Florini. Abrahæ. Martinæ. Hildæ, cum elogio.

MOLAN. *In Nicomedia, ſancti Ammonis. Item ſancti Valentini & ſanctæ Teclæ virginis. Ipſo die, ſancti Siveri* vel *Severi* [nomen non bene exprimitur] *confeſſoris. Item Gregorii Turonenſis. In Britanniis civitate Lincolnienſi, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris.* Dein typis minoribus; *cujus actus a diverſis ſunt conſcripti & per Henricum Morenſium carmine executi. In Anglia, ſanctæ Hildæ virginis, abbatiſſæ, quam omnes qui noverant, ut Beda teſtatur lib. 4, matrem vocare conſueverant, ob inſigne pietatis & gratiæ.* Poſteriores editiones primo loco referunt Gregorium Thaumaturgum, de quo ſupra, cum interpolationibus &c. In fine: *In Britanniis, civitate Lincolnienſi, beati Hugonis epiſcopi & confeſſoris.* De Ammone, ut in priori. Tum: *Item Turonis, ſancti Gregorii archiepiſcopi & confeſſoris, miraculorum libri factoris. Ipſo die, apud Churiam, ſancti Florini.* Denique typis aliis: *In Palæſtina, natalis ſanctorum Alphæi & Zachæi, qui poſt verbera & novaculas, poſt diverſas in tormentis quæſtiones, poſt pedes, dies noctesque compedibus ligneis quatuor foraminum intervallo interpoſitos, diſtentos diſtractoſque, capitibus abſciſſis ex hac luce diſcedunt.* Vide Euſebium de Martyribus Palæſtinæ cap. 1, vel apud Ruinartium à pag. 331.

Ammonis. Valentini & Teclæ. Severi. Greg. Turon. Hugonis. Hildæ. Florini. Alphæi & Zachæi.

XIV *Kal.* — *Die* 18.

Romani, cum puero Barala.

APud Antiochiam, natalis beati Romani, qui temporibus Diocletiani, cum quidam præfectus eccleſiam irrumpere, eamque funditus conaretur evertere, ceteros Chriſtianos hortatus eſt, ut ei contradicerent; unde unà cum quodam parvulo, nomine Barala, celebri martyrio coronatus eſt. Item in eadem urbe, ſancti Eſichii, qui cum eſſet miles & præceptum audiſſet, ut quiſquis non ſacrificaret idolis, cingulum militiæ deponeret, repente cingulum ſolvit. Ob hanc cauſam ligato in dextram ejus ſaxo ingenti, in fluvium præcipitari juſſus eſt.

Heſychii.

Ex *Praton. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Inter puriſſimos codices certo cenſendus Herinien. hodie integerrimus, ſed propter additamentum proprium, de quo in Auctariis, excluſus. Contra vero Greven. & Molan. hîc inter puros computati ſunt, licet in ſecunda annuntiatione conſtructionem varient hoc modo: *Ut, quiſquis non ſacrificaret idolis, mortis ſubiret ſententiam, cingulum militiæ ſolvit.* Imo Molan. ſenſum proſequitur, *ob quam cauſam.* Ceteræ variationes in nominibus maxime verſantur. Puerum, cum Adone & præcipuis codicibus *Baralam* vocamus, Greven. *Barulum*, Molan. *Barulam*, alii aliter. Non minor in

alio

alio nomine diverſitas. Reliqui in textu *Eſichii*, proxime ad puritatem, quæ ex Adone eſt *Heſychii*. Sunt qui ſcribant *Eſicii*; Hieronymiana *Iſicii* &c. De *ydolis* &c. ſatis alibi.

O*BSERVATIO*. *Romani Cæſarienſis diaconi*, inſigniſſimi martyris, & cum Laurentio ac Vincentio comparandi, prima, nitidior ac ſimplicior memoria traditur in vetuſtiſſimo Hieronymiano Epternacenſi, in quo tum parvulus *Baralas*, tum *Heſichius*, ſub una eademque commemoratione ſatis apertè comprehenduntur his verbis: *In Antiochia, natalis Romani, Barili & Iſici martyris.* Tricas ingerit adjecta in aliis Hieronymianis codicibus appellatio *monachi*, quam certum eſt, non inveniſſe Rabanum, qui ſatis prolixum elogium ex Actis extraxit; unde vero Florus, à noſtris editus, ſua acceperit, non ſatis perſpicio. Romanus aliquis inter Cæſarienſes martyres, in citatis Hieronymianis ponitur die præcedenti. Ex his nata longior & operoſior Florentinii Notatio, qua adverſus Valeſium, in Baronii ſententiam inclinat, de *Romanis* martyribus Antiochiæ paſſis, omnino geminandis, ſic ut alter *monachus* ſit, alter *diaconus*, uterque tamen eodem ferme martyrii genere, eodem loco, eodem tempore, imo forte eodemmet die coronatus. His etiam anſam præbent diverſæ de *Romani* martyrio relationes, ut vel bina Euſebii narratio, altera de Martyribus Palæſtinæ, apud Ruinartium pag. 331; altera ex lib. 2. de Reſurrectione, apud eumdem pag. 379, vix ſatis apte inter ſe combinari videantur. Difficultatem auget paſſio cum puero, paſſio ſine puero; inde Prudentii Hymnus apud laudatum Ruinartium à pag, 382, nonnulla confundentis; demum alia SS. Patrum encomia à laudatis ſcriptoribus appellata. Studioſe elaborata eſt Tillemontii deductio hiſtorica à pag. 699. Baronii & Florentinii opinionem de binis *Romanis* cum Valeſio & Ruinartio improbabilem cenſet. Ego ingenue fateor, me necdum clare diſtinguere, cui potiſſimum parti accedendum ſit, præſertim cum Romanum parvum diſerte ſignet: *Antiochiæ, Romani monachi & martyris*, quemadmodum vocatur in Actis Mombritianis, Ado vero elogium ſuum ita formet; ut cum Rabano non magis de *monachi* quam *diaconi* appellatione meminerit, uti nec Noſter qui ex Viennenſi ſua omnia deprompſit. Unus igitur, an duo *Romani* Antiochiæ paſſi admittendi ſint, tunc declarabitur, cum utriuſque opinionis momenta ſingula, cum Actis ipſis & diverſis panegyricis accuratius expendere & diſcutere vacaverit. *Romani.*

In prælaudatis *Romani* Actis à Mombritio tomo 2 à pag. 244 editis ſub finem additur certamen alterius noſtri martyris *Heſychii* vel *Iſicii*, in Hieronymianis ſupra citatis priorum ſocii, quem non video intelligi poſſe ſub nomine *Zocii* cum aliis martyribus Antiochenis & *Romana* aliquo ac *Barale* conjuncti in ſæpe dictis codicibus die XV Februarii, quandoquidem *Zocius* ille ibi diſertiſſime *presbyter* nuncupetur. Utut fuerit, id certe patet, ibi Heſychium hoc die conſignari, veluti & apud Florum, atque in ſerie noſtra multo diſtinctius, Romano parvo legente: *Et ſancti Heſychii Palatini & martyris*; Adone vero pluſculum narrante, unde noſtra omnia in textu repræſentata, verbatim deſumpta ſunt. Per *Palatini* in Romano parvo alluditur ad officium aliquod in palatio cæſareo exerciti, idque cum Actis Mombritianis concordat, quæ ipſum in miniſterio, imo *Priorem palatii* fuiſſe aſſerunt. De ſolis Romano & Heſychio loquitur Wandelbertus dum ambos bonorat: *Heſychii.*

Hiſichius martyr quartam denamque coronat,
Romanusque; urbi Antiochi quis læta recurrit.

AUCTARIA.

HERINIEN. Jam dixi puriſſimum eſſe: addit autem provinciæ Remenſis proprium: *Ipſo die, beati Oricoli martyris ſociorumque ejus, qui ſub Wandalica perſecutione paſſi ſunt.* *Oricoli & ſociorum.*

TORNACEN. Purus in prima annuntiatione, in ſecunda, ut ſæpe ſolet, mutilus eſt.

ROSWEYD. Purus in textu, ſubdit majuſculis proprium Ultrajectenſe: *Octava S. Martini.* *Oct. Martini*

MUNERAT. Etiam textum refert, ſed in fine adjicit: *Eodem die, natalis ſanctæ Audæ.* Audæ. *Audæ.*

PULSANEN. In prima ſic habet: *Apud Antiochiam, natalis beati Romani.* Altera pura eſt.

ANTVERP-MAX. & LEYDEN-BELG. Poſt textum: *Apud Confluentiam, natale ſancti Florini confeſſoris* Vide die præcedenti. *Item Roma, natale ſancti Gelaſii Papæ. Item, octava S. Martini.* *Florini.* *Gelaſii.* *Oct. Mart.*

LOVANIEN. codex eadem prorſus habet Auctaria, ſed totum Heſychii noſtri elogium reſcindit.

ULTRAJECT. Incipit: *Romæ, natale ſancti Gelaſii Papæ. Hic, ut narrat beatus Gregorius, Canonem compoſuit: libros etiam quinque contra Neſtorium & Eutycen hæreticos, & contra Arrium duos. Fecit inſuper ymnos ad modum ſancti Ambroſii.* Sequitur textus. In fine de Florino & oct. Martini. Sic LEYD-LAT. Sed de Gelaſio, penultimo loco. *De Gelaſ.* *Florini.* *Oct. Mart.*

ALBERG & DANIC. Loco octavæ Martini, ſubſtituunt in fine: *Dedicatio baſilicarum Apoſtolorum Petri & Pauli.* Cetera, ut ULTRAJECT.

CENTULEN. *Antiochiæ, ſancti Romani monachi, qui pro defenſione Eccleſiæ tormentis affectus, martyrium paſſus eſt. Eodem die in eodem loco, ſancti Hiſichii militis, qui pro Chriſti fide militiam reliquit, & martyrii coronam percepit. Ipſo die, octava beati Martini epiſcopi. Turonis, ſancti Gregorii epiſcopi, qui multas diverſorum ſanctorum paſſiones & vitas deſcripſit, & priora Francorum geſta memoriæ commendavit.* Vide die præcedenti. *Oct. Mart.* *S. Gregor. Turonen.*

Digitized by Google

BRUXELLEN. Incipit: *Octava ſancti Martini* *Oct. Mart.* *De Roman.* *epiſcopi Turonenſis.* In Romano poſt *contradicerent*, ſic interpolatus eſt; *unde lingua ſibi abſcinditur, quâ abſciſâ ipſe locutus eſt, & poſtea unà cum quodam puerulo* &c. In ſecunda, mutat poſitionem, ſcribens: *Romæ, natalis ſancti Eſichii* &c. in fine adjicit, *& ſic martyrium complevit.* *De Gelaſ.* Tum: *Romæ, ſancti Gelaſii Papæ; qui ſedit annis quatuor. Hic condidit præfationem Miſſæ, ac alias orationes & hymnos ad modum ſancti Ambroſii, & contra Neſtorium & Euthicen hæreticos, libros quinque, & contra Arrium duos, ut beatus Gregorius teſtatur, compoſuit. Apud Confluentiam,* *Floriai.* *ſancti Florencii* [Florini] *confeſſoris. Et ſancti Odo-* *Odonis.* *nis abbatis Cluniacenſis. Item ſancti Hugonis, Or-* *Hugonis.* *dinis Carthuſienſis & epiſcopi Lincolnienſis.* Vide *Euſebiæ.* die præcedenti. *Ipſo die, ſanctæ Euſebiæ virginis.*

HAGENOTEN. In textu, ſolito purior, unicam *Multa de Gelaſio.* dumtaxat annuntiationem adjungit: *Romæ, natale beati Gelaſii Papæ. Hic, ut dicitur, Canonem compoſuit ante papatum, & factus Papa, in Miſſa ipſum dici conſtituit, ſecundùm quod Gregorius Papa dicit. Alii autem dicunt, quod Canonem quidam ſcolaſticus Cuno nomine compoſuit, ſed Gelaſius Papa, ipſum dici inſtituit. Hic Gelaſius quinque libros* &c. *Inſuper ymnos ad modum ſancti Ambroſii compoſuit: Orationes etiam Miſſæ & horarum cum tractibus Septuageſimæ ipſe fecit. Item conſtituit ut ymnum trium puerorum, id eſt, Benedicite omnia opera Domini Domino, nullus ſacerdos poſt Miſſam dicere negligat.*

AQUICINCT Adjicit in fine: *Eodem die, tran-* *Odonis.* *ſitus ſancti Odonis abbatis.*

VICTORIN. In fine, *Ipſo die in pago Valagia,* *Theofredi.* *depoſitio ſancti Theofredi martyris. Item Turonis,* *Odonis.* *ſancti Odonis Cluniacenſis abbatis. Item Antiochiæ,* *Eutychii.* *ſancti Eutychii martyris.* Puto repeti nomen *Heſychii. Eodem die, octava ſancti Martini.* Convenit de more, codex REG. SUEC. ſub. num. 130; ſed exceptâ octavâ; quæ in hoc codice deeſt.

DAVERON. Sic ſuam annuntiationem effor- *Odonis.* mat. *Beati Odonis abbatis monaſteriorum Galliarum.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECTIN. *Dionyſii* *Dionyſii.* *epiſcopi Alexandriæ.* Ex die præcedenti. *Romani martyris & Barulæ. Eſichii militis & mar-* *Severi &c.* *tyris. Severi presbyteri & confeſſoris. Iaclyti & magni martyris.* Hæc alibi non reperit auctor notæ marginalis, nec ego capio quid ſignificent.

DIVION. S. Benigni. *Eodem die, paſſio ſancti* *Theofredi.* *Theofredi martyris. Ipſo die, depoſitio beati Odonis* *Odonis.* *abbatis, cujus vita ſanctis præclara extitit meritis.*

CLUNIACEN. *Eodem die, tranſitus beati Odi-* *Odonis.* *lonis abbatis.* Voluit dicere *Odonis.*

CAMBERIEN. S. Mariæ. *Ipſo die, beatorum* *Mombolí & Odonis.* *Momboli & Odonis confeſſorum.*

REG SUEC num. 428. *Eodem die, ſancta Auda* *Audæ.* *virginis. Eodem die, depoſitio domini Odonis ab-* *Odonis.* *batis, piiſſimi patris monachorum.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſign. B. *Item Romæ,* *Gelaſii.* *natalis ſancti Gelaſii Papæ.*

Flavii. VATICAN. Addit. *Natale ſancti Flavii martyris.*

ALTEMPS. *Eodem die, beati Odonis abbatis.* *Romani. ep.* *In Hibernia, depoſitio ſancti Romani epiſcopi. Anigus filius Amardarch regis furatus eſt brachium ejus ſiniſtrum, ipſumque integra cum carne in me-* *Hildæ.* *tropolitana eccleſia habetur. Et ſancta Hilda abbatiſſa.* Vide die præcedenti.

FLORENTIN. *In Tuſcia apud civitatem Luca-* *De Frigid.* *nam, ſancti Fridiani, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, cujus vita tanto Deo & hominibus extitit glorioſa, quanto miraculorum profunditate fuit eximia. Et non ſolum poſt obitum ejus, verum etiam in corpore, dum viveret, multa per eum Deus dignatus eſt operari miracula, quorum, ut B. Gregorius in libro Dialog. unum præcipuum & maximum fecit miraculorum.* Eſt *Frigidianus*, cujus natalis eſt XVIII Martii, ſed vita huc in Actis remiſſa. Miraculum, de quo hîc agitur infra dabit GREVEN. Tum ſolus STROZZIAN. *Item tranſitus* *Odonis.* *ſancti Odonis abbatis.* Adde *Cluniacenſis.*

LUGDUNEN. & CAVOIACEN. Conveniunt in, *Theofredi.* *natale ſancti Theofredi martyris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit ab octava ſan- *Oct. Mart.* cti Martini. De Romano, poſt *contradicerent,* *De Roman.* ſic habet: *Ob quam cauſam ipſe cum quodam puerulo nuper ablactato, nomine Barala, juſſus eſt eculeo extendi, & fuſtibus acriter cædi ac ungulis exarari, linguam abſcindi, noviſſimè laqueo ſtrangulari, & ſic celebri martyrio coronatus eſt; ſed puer Baralus tandem decollatus eſt.* In ſecunda, ſatis pura eſt. Tum de Florino, ut ANTVERP- *Florini.* MAX. de dedicatione, ut ALBERGEN. De Mom- *Dedicat.* bolo & Odone, ut CAMBERIEN. *Mombol. &c.*

BELIN. Incipit: *Romæ, dedicatio baſilicarum* *Dedicat.* *Apoſtolorum Petri & Pauli.* Sequitur textus ſatis purus: Deinde adjungit: *Eodem die, ſancti Fri-* *Frigidian.* *diani epiſcopi & confeſſoris. Item tranſitus beati* *Odonis.* *Odonis abbatis.*

GREVEN. *Octava ſancti Martini. Oriculi mar-* *Oct. Mart.* *tyris & ſociorum ejus ſub perſecutione Wandalica.* *Oricali.* *Ipſo die, vel ſecundum alios, die ſequenti, Romæ,* *ſancti Gelaſii Papæ & confeſſoris, qui ſedit in epi-* *De Gelaſ.* *ſcopatu annis quatuor. Hic amator pauperum, clerum ampliavit; tractatus & hymnos compoſuit, Sacramentorum præfationes & orationes, quæ ſunt in uſu, cauto & limato ſermone edidit; ſepultus in eccleſia ſancti Petri* XII *Kal. Decembris. Romæ,* *dedicatio baſilicarum ſanctorum Apoſtolorum Pe-* *Dedicat.* *tri & Pauli. In Tuſcia, civitate Lucana, ſancti* *Baſilicar.* *Phrigidiani epiſcopi & confeſſoris, miræ virtutis* *De Frigid.* *viri. Qui, ut dicit Gregorius 3 Dialog. Anſerith fluvium, juxta muros civitatis influentem, ſæpeque inundatione damna inferentem, oratione facta alveum proprium deſerere & alio influere fecit. Apud Conſtantiam, inferioris Normanniæ ci-* *Rumforii.* *vitatem, ſancti Rumpharii epiſcopi & confeſſoris.* *Momboli.* *Item ſancti Momboli abbatis. Eodem die, natale* *Audæ.* *ſanctæ Audæ. In Hiſpaniis civitate Corduba, paſſio* *Teclæ.* *ſanctæ Teclæ virginis. Romæ, ſanctæ Euſebiæ vir-* *Euſebiæ.* *ginis. Electæ virginis.* *Electæ.*

MOLAN. De dedicatione baſilicarum ex BE- *Dedicat.* LIN. Item de Odone. Tum: *Apud Conſtantias in-* *Odonis.* *ferioris Normanniæ, beati Rumpharii, præfatæ* *Rumforii.* *urbis epiſcopi & confeſſoris.* De Oricolo, ex HE- *Oricoli.* RINIEN. *Antiſiodoro, dedicatio baſilicæ ſancti Ger-* *De German.* *mani epiſcopi, cum ſuperioribus cryptis. Eodem die, ſancti Fridiani epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti* *Frigidian.* *Florini confeſſoris, Confluentis monaſterii. Et depo-* *Florini.* *ſitio ſanctæ Euſebiæ virginis. Eodem die, natalis* *Euſebiæ.* *ſanctæ Audæ.* Et minoribus typis, *Pariſiis in conventu Apoſtolorum Petri & Pauli. Item ſancti Momboli abbatis.* Editiones aliæ importune verbum *velles* in textum invehunt. Auctaria vero de dedicatione baſilicarum, de Odone, & Fridiano eadem ſunt. *Apud Confluentiam, ſancti Florini confeſſoris.* Ruſus de Rumphario & Oricolo, ut ſupra. *Pariſiis, natalis ſanctæ Audæ. Item in* *Audæ.* *Galliis, ſancti Momboli abbatis.* Tum dedicatio *Anſelmi* baſilicæ S. Germani. Demum typis minoribus *abb. Liria.* adjungitur: *Inſula Lyrino, ſancti Anſelmi abbatis.*

XIII. *Kal.*

XIII *Kal.* *Die* 19.

ROmæ via Appia, natalis ſancti Maximi presbiteri & martyris, *Maximi.* qui perſecutione Maximiani paſſus, poſitus eſt ad ſanctum Sixtum. Eodem die, ſancti Criſpini epiſcopi, qui civitate *Criſpini.* Aſtiagenſi, capite amputato martyrii gloriam adeptus eſt. Apud Viennam, ſanctorum martyrum Severi, Exuperii & Feliciani, quorum *Severini & ſocior.* corpora poſt multa annorum curricula, ipſis revelantibus inventa & à pontifice urbis, clero & populo honorificè ſublata, ac condigno honore condita ſunt. Item ſancti Fauſti diaconi, hic grandævus & ple- *Fauſti.* nus dierum confeſſor perdurans, perfecto martyrio, capitis obtruncatione conſummatus eſt.

Puri ſunt *Herinien. Antverp-maj. Munerati prima editio*, *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp-maj. pro *Maximi presbyteri*, male legit *Maximi epiſcopi.* Codices omnes, ſolo Pratenſi excepto, diſerte exprimunt *perſecutione Maximiani*; in Adone tamen & in citato Pratenſi habetur *Maximini.* Munerati editio altera in eo deficit, quod duas primas annuntiationes commiſceat, ſic legens; *poſitus eſt ad civitate Aſtiagenſi*, *capite* &c. omiſſis intermediis. Reliqui *Sixtum* cum codicibus prope omnibus. Solus Molanus habet, *qui in civitate* &c. Item *Severiani*, pro *Severini*: Antverp-maj. *& Superii*, pro *Exuperii.* Greven. & Molan. mutant *clero & populo*, in *clero populoque.* In *grandævus*, ſervanda fuit diphthongus.

OBSERVATIO. De *Maximo* in Variantibus jam notavimus codicem Pratenſem cum *Maximi.* Adone ſignare tyrannum *Maximinum*, haud dubie ejus nominis primum, ſed codices noſtros poſuiſſe *Maximianum*, forte quod *Maximinum* alterum perperam legi ſupponerent, qui Romæ imperium non obtinuit. Utri melius elegerint, hactenus incertum eſt, quandoquidem lateat quis fuerit hodiernus *Maximus*, ut candide fatetur Baronius, eò demum inclinans, ut *commentarienſem* credat eſſe *à ſancto Stephano baptizatum*, *& perſecutiône Decii è ponte præcipitatum in Tiberim*; utpote cui quadret ſepultura ad S. Sixtum II in cœmeterio Calliſti. De geſtis paſſionis ejus ibi à Baronio citatis alibi differendum; hic ſolum obſervo, Baronii Notationem jam dictam cum textu Martyrologii Romani haud convenire, cum in hoc diſerte exprimatur *perſecutio Valeriani.* Hæc ſatis in re plane dubia. Romani parvi annuntiatio, à nullo alio prius poſita eſt: *Romæ*, *Maximi presbyteri & martyris.* Quæ præter hæc in laterculo noſtro Uſuardus addidit, ex Adone verbotenus deſcripſit.

Criſpinum Aſtiagenſem apud ſolum Uſuardum invenio; citat Baronius hymnum Bre- *Criſpini.* viarii Toletani, in quo ejus geſta contineantur. Petrus in Catalogo lib. 10 cap. 84 pauculis rem abſolvit, auctorem appellans Adonem in Martyrologio: ſed quale hoc Martyrologium fuerit, prorſus non intelligo, niſi Adoni Mabiloniano ſimile ſit, ex variis collectaneis conflatum. Si verum fontem Uſuardinum quæras, fateor me ignorare, ſed malim ad meſſem in Hiſpania collectam recurrere, quam ad neſcio quem Adonem tam enormiter interpolatum.

Vere Adonem ſe deſcripſiſſe aſſerere poterat Petrus, quod tamen reticet, ejuſdem *Severini & ſocior.* libri cap. 82 in martyribus Lugdunenſibus, quorum nulla, quod ſciam, præterquam apud Adonem memoria ſupereſt, vel in ipſo SS. Lugdunenſium indiculo à Raynaudo neglecta. Sic habet laudatus Viennenſis in Chronico ad annum CLXIII: *Severinus*, *Exuperius & Felicianus*, *parvo tempore ante*, *apud Viennam martyrio coronati.* Quæ in Martyrologio narrantur, ad inventionem & tranſlationem prædictorum martyrum proprie pertinent, quarum recentior erat memoria, dum baſilicæ S. Romani curam geſſiſſe dicitur Ado ipſe, priuſquam ad Viennenſes infulas promoveretur. Noſtra omnia ex ipſo tranſlata ſunt. Utrum ſatis probari queant, quæ præter Adoniana ab aliis memorantur, alterius loci eſt diſtinctius explorare. Vide interim Tillemontium tomo 2 pag. 321. Sic ſolam hanc noſtram annuntiationem metrice reddidit Wandelbertus:

Tredecimam Felicianus cum Severiano,
Cumque Exuperio fidei certamine ſancit.

Quarta annuntiatio apud Romanum parvum ſic ſonat : *Et Fauſti diaconi & Euſebii* *Fauſti.* *collegæ ejus, martyrum viſitatorum.* Profluit ex Rufini lib. 7 cap. 10, unde conſtat totum Adonis elogium deſumptum, atque ex hoc textum noſtrum contractum eſſe; in quo de ſolo Fauſto agitur, qui forte presbyter ſubinde factus, idem ipſe dici poſſet, qui *grandævus* cum Petro Alexandrino martyrium ſubiit, eo nomine recurſurus XXVI Novembris; ſed iis ſociis ibi conjunctus, ut veroſimilius diverſus eſſe videatur. *Euſebium* nulla alia Martyrologia Latina celebrant, etiam in moderno Romano prætermiſſum. Conjicit autem Tillemontius eumdem eſſe, qui poſtea Laodicenam in Syria eccleſiam epiſcopus rexit, ſicuti indicat tomo 4 à pag. 304. Porro à Romano parvo ambo collegæ *Viſitatores* nuncupantur, quoniam *invitis omnibus ad confeſſores, qui in carcere tenebantur . . . . indeſinenter neceſſaria*, deportarent, ut in Adone fuſius ex laudato Rufino deſcribitur. Sed his diutius non immoror. Habemus Uſuardum, cujus textum genuinum præcipue quærimus.

AUCTARIA.

Odonis. PRATEN. Merito excluſus eſt, cum in fine addat: *Turonis, ſancti Oddonis abbatis* : ubi manus diverſitatem non obſervavit Caſtellanus, ſed qui nuperrime in mei gratiam, codicem denuo inſpicere dignatus eſt eruditiſſimus noſter Chamillart differentiam aliquam apparere teſtatus eſt. Habet adjectam *dedicationem* &c.

TORNACEN. In prima & ſecunda purus, in tertia expunxit elogium, quarta omnino caret. Ad marginem autem manu nonnihil recentiori *Eliſabeth.* additur: *In Alemannia, caſtro Marburg, beata Eliſabeth.* Inferius dabuntur elogia.

ROSWEYD. Purus in textu, ſubjungit: *In* *Viduar 40.* *Eraclia, ſanctarum* XL. *viduarum.* Eadem fere Hieronymianorum annuntiatio eſt.

PULSANEN. In prima purus, à tribus aliis elogia omnia plane reſecuit.

Simplicii. ANTVERP & MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. *Eliſabeth.* Puri in textu, addunt: *Item Simplicii epiſcopi. Eodem die, depoſitio beatæ Eliſabeth.*

MUNERAT. De ſecunda ejus editione truncata, dictum eſt in Variantibus.

ANTVERP-MAX. & LEYDEN-BELG. Inci- *Eliſabeth.* piunt: *Apud Magnimenſe territorium, natale beatæ Elyſabeth, filiæ regis Hungarorum.* Sequi- *Simplicii.* tur totus textus, & in fine: *Auguſtiduni, depoſitio ſancti Simplicii epiſcopi.* Eadem ſunt in cod. LOVANIEN. ſed is in Fauſto mutilus eſt.

ULTRAJECT. & LEYDEN-LAT. Priorum *De Eliſab.* phraſim ſic primo loco amplificant: *Quæ cum eſſet Turingiæ nupta Lantgravio, pietatis & humilitatis operibus inſudavit, quantum licuit ſub marito. Sed lege ſoluta conjugii, rejectis ex toto regalibus & ſecularibus ornamentis, renes fune præcingens, & pedibus nudis incedens, Domino militavit ſub perfecta tytulo paupertatis. Conſtruxit xenodochium ubi viam tranſcendens Apoſtolicam, pedes lavabat pauperum, manibuſque propriis ſaniem eliquans & abſtergens abhominabilium infirmorum. Quæ viſum à nativitate cæco reſtituens & innumeris fulgens miraculis, beatam vitam beatiori fine conclu-* *Simplicii.* *dens, modo beatiſſima regnat in cælis.* Sequitur totus textus Uſuardinus, cui ad finem ſubjungitur Simplicius Auguſtodunenſis, ut ſupra.

De Eliſab. ALBERG. & DANIC. Idem habent de Eliſabeth, ſed commemorationi illi immediate *De Pontian.* ſubjiciunt totam annuntiationem craſtinam de *Simplicii.* Pontiano Papa. In eo autem differunt hi duo codices, quod poſterior careat Simplicio.

Textus contractus. CENTULEN. *Romæ via Appia, ſancti Maximi presbyteri & martyris. Apud Viennam, ſanctorum martyrum Severini, Exuperii & Feliciani. Eodem die, ſancti Fauſti martyris. Item ſancti Criſpini martyris, qui in civitate Aſtiagenſi amputato capite martyrium ſumpſit.* In margine recentiori manu aliqua adduntur de Eliſabeth, quæ non ſatis diſtingui poſſunt.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Magdeburgum* [pro *Marpurgum,*] *depoſitio ſanctæ Eliſabeth, filiæ* *De Eliſab.* *regis Hungariæ, ac conjugis Lantgravii Thuringiæ. Quæ innumeris fulgens miraculis, beatam vitam beatiori fine concludens, modo beatiſſima regnat in cælis.* Sequitur textus hinc inde tranſpoſitus & interpolatus. In fine: *Auguſtiduno, depoſitio* *Simplicii.* *ſancti Simplicii epiſcopi.*

HAGENOYEN. In prima & ſecunda ſatis pu- *Simplicii.* rus, ſubdit: *Item Auguſtiduno* &c. Nihil hic habet de Lugdunenſibus. In Fauſto ſatis purus eſt. Tum: *In territorio Treverenſi, in opido Confluencia, natale beati Florini confeſſoris. In Haſſia,* *Florini.* *in opido quod Marpurg dicitur, depoſitio ſanctæ Eliſabeth viduæ, filiæ regis Ungariæ & uxoris Lu-* *De Eliſab.* *dovici Lantgravii Thoringiæ, cujus vita tota miraculis & operibus miſericordiæ plena erat ab infancia ſua uſque ad mortem ſuam. Ejus oſſa in tranſlatione ſua, in oleo natancia inventa ſunt. De quo plurimi infirmi ſanati & curati ſunt.*

AQUICINCT. In fine: *Item ſancti Simplicii epi-* *Simplicii.* *ſcopi. Romæ, ſancti Gelaſii Papæ. Hic revocavit* *Gelaſii.* *Miſenum epiſcopum, quem Felix anteceſſor ipſius damnaverat, & communioni eccleſiæ ſuæ reſtituit. Hic libros adverſus Eutychen & Neſtorium compoſuit.* De eo die præcedenti in Auctariis actum eſt: in Romano ponitur XXI Novembris, quo die vide obſervationem noſtri P. Motherii.

VICTORIN. Habet *Fauſtini* pro *Fauſti.* In fine: *Gelaſii* *Romæ, Gelaſii Papæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Eliſabeth* *Eliſabeth.* *viduæ, filiæ Regis Hungariæ. Simplicii epiſcopi* *Simplicii.* *& confeſſoris. Odonis abbatis Cluniacenſis, magnæ* *Odonis.* *ſanctitatis viri.*

REG. SUEC. num. 130. *Romæ, Gelaſii Papæ.* *Gelaſii.*

CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus B. *Auguſto-* *Simplicii.* *duni, depoſitio ſancti Simplicii epiſcopi.*

VATICAN. ſub num. 5949. Deficit in annuntiatione 2 & 4 de Criſpino & Fauſto.

ALTEMPS. *Petragoricas, ſancti Leontii epiſcopi* *Leontii.* *& confeſſoris. Ipſo die, B. Jacobi eremitæ.* *Jacobi.*

FLORENTIN. *In oppido Germaniæ, nomine Barbuth* [*Marpurg,* duo alia verba legi non poſſunt] *Eliſabeth.* *S. Elizabeth, Andreæ Hungarorum regis filiæ. . . .* *Gelaſii.* *Romæ, ſancti Gelaſii Papæ. . . . Item ſancti Sim-* *Simplicii.* *plicii epiſcopi.* Habetur ſupra diſtinctius.

BURDEGALEN. *Sancti Simplicii epiſcopi.*

EDITIO LUBECO-COL. In prima agit de Eli- *De Eliſab.* ſabeth

ſabeth, fere ut ULTRAJECT. ſupra. Tum: *Romæ, natale ſancti Gelaſii Papæ & confeſſoris. Hic, ut narrat beatus Gregorius, Canonem Miſſæ compoſuit, libros etiam quinque contra Neſtorium & Euticen hæreticos, & contra Arrium duos. Fecit inſuper hymnos ad modum ſancti Ambroſii epiſcopi. Compoſuit etiam præfationem Miſſæ, Vere dignum & juſtum eſt, quotidiano uſu cantari, & ſedit in epiſcopatu annos quatuor.* De Pontiano habet textum diei ſequentis. In textu præter morem pura eſt. Demum de Simplicio, ut ſupra. *(De Gelas.)*

BELIN. Incipit à Pontiano, ut jam diximus. In tribus primis ſatis purus eſt. Tum pergit: *Eodem die in oppido Alemanniæ nomine Marchburg, depoſitio ſanctæ Eliſabeth, Andreæ regis Ungarorum filiæ. Item ſancti Simplicii epiſcopi & confeſſoris.* Quartam annuntiationem ſic abbreviat: *Eodem die, ſancti Fauſti diaconi.* *(De Pontian. Eliſabeth. Simplicii. Fauſti.)*

GREVEN. *In Cæſarea Cappadociæ, natalis ſanctorum Maximi, Mutiani, Nicephori, Januarii, Zeſari & aliorum* XL. Diverſa miſcet ex Hieronymianis. *Item ſecundum aliquos hic, paſſio ſancti Pontiani Papæ, quem Uſuardus habet die ſequenti. Auguſtiduni, beati Simplicii epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Odonis abbatis primi Cluniacenſis, miræ ſanctitatis viri, incomparabiliſque in monaſtica diſciplina ferventis: adeo ut ejus fervore & induſtria monachorum illius temporis tepor verſus fuerit in ardorem. Quievit tandem anno Domini* DCCCXXXVIII, *miraculis in vita pariter & morte clarus. In Eraclea,* XL *viduarum & martyrum. In Marburgh civitate Haſſiæ, natalis ſanctæ Elizabeth viduæ ſanctiſſimæ, filiæ regis Hungariæ. Quæ ab infantia religioſiſſimam in Deum mentem gerens, nupta Lantgravio Turingiæ, pietatis & humilitatis actibus, quantum licuit ſub marito ſtudens. Ubi ad viduitatis ſtatum pervenit, rejectis ex toto ſecularibus ornamentis & pompis, fune renes præcingens, nudis pedibus, vili habitu inceſſit, viduamque Apoſtolicam ſe exhibens, filios educavit, hoſpitio recepit, ſanctorum pedes lavit, tribulationem patientibus ſubminiſtravit, omneque prorſus opus bonum ſubſecuta, miraculis glorioſiſſima quievit anno Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo.* *(Maximi & ſocior. Pontiani. Simplicii. De Odone. Viduar 40. De Eliſab.)*

MOLAN. De Pontiano, ut alii ex textu diei ſequentis. Tum: *Eodem die in oppido Alemanniæ nomine Marburg, depoſitio ſanctæ Eliſabeth, Andreæ regis Hungarorum filiæ. Hæc conſtruxit Xenodochium, ubi vidua pedes lavabat pauperum, manibus propriis abſtergens ſaniem abominabilem infirmorum.* De Simplicio, ut ſupra. De Gelaſio, ut AQUICINCT., niſi quod addat, *fecit inſuper hymnos* &c. Sequitur demum litteris minoribus: *In territorio Arvernenſi, ſancti Patrocli confeſſoris egregii, de quo Gregorius Turonenſis dicit 5. Hiſt. Franc. cap. 10. Fuit in Biturica termino, reclauſus nomine Patroclus, preſbyterii honore præditus, miræ ſanctitatis ac religionis, de cujus vita libellum ſcripſimus.* Editiones poſteriores Pontianum in textu ponunt primo loco, dein Eliſabetham, ſed litteris Italicis. In fine: *In territorio Arvernenſi, ſancti Patrocli, confeſſoris egregii. Item ſancti Gelaſii Papæ, qui ſedit in pontificatu annos quatuor. Die decima nona, ſancti martyris Barlaam.* Vide Martyrologium Romanum, & Caſtellani notationem hoc die. *(De Pontian. De Eliſab. Simplicii. De Gelas. De Patroclo. Barlaam.)*

XII *Kal.* *Die* 20.

ROmæ, natalis beati Pontiani Papæ, qui Maximino adverſum eccleſiarum ſacerdotes perſecutionem commovente, cum Ypolito presbitero Sardiniam deportatus, ibique fuſtibus mactatus martyrium conſummavit. Corpus ejus à beato Fabiano Papa relatum, atque in cimiterio Calixti ſepultum eſt. Cabilone, ſancti Silveſtri epiſcopi & confeſſoris. Hic quadrageſimo ſecundo anno ſacerdotii ſui, plenus dierum atque virtutum migravit ad Dominum. Apud Siciliam civitate Meſſana, ſanctorum Ampeli & Gaii. Ipſo die civitate Taurinis, Octavii, Solutoris & Adventoris. *(Pontiani. Silveſtri. Ampeli & Gaii. Octavii &c.)*

Ita habent *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat.* & *Greven.*

VARIA LECTIO. *Potentiani*, pro *Pontiani*, error eſt in Munerato. Sic ſcriptorum ignorantia in Antverp. Max-Lubec. & Greven. pro *Maximino*, irrepſit *Maximiano*, ut aliàs factum obſervavimus, licet toto fere ſeculo disjungantur. Ex pleriſque codicibus *Ypolito* ſervamus, ut alibi. Herinien. male tranſpoſuit, *fuſtibus martyrium mactatus.* Levius errat Greven. in *Papa Fabiano*; ſed aliter loquitur Munerat. *Corpus autem ejus, à beato Fabiano revelatum, atque cimiterio Calixti Papæ ſepultum.* Quod de *Ypolito* dixi, idem puta de *cimiterio Calixti.* Diverſam ſcribendi rationem ſervant codices in *Meſana, Gagii, Gai, Octavi.* Nos de more in textu reliquimus *Gaii.*

OBSERVATIO. Martyrologii Romani reformatores Belinum potius quam Uſuardum ſecuti ſunt in ſignanda *Pontiani* Papæ feſtivitate die proxime præcedenti, ſeu XIX Novembris: Molanus, quod mirere, in ipſa prima editione, utroque die Sanctum à textu Uſuardino excluſit. In ſerie noſtra certiſſime notatur hoc die, ſic præeunte Romano parvo: *Romæ, Pontiani Papæ & martyris.* Adonis elogium, ut obſervat Roſweydus, *(Pontiani.)*

ex

ex Pontifical acceptum eſt; at necdum video, qua ſatis ratione cum Catalogis noſtris, ante tomum I Aprilis editis, conciliari queat. Inſuper multa offendo à Baronio, Henſchenio, Pagio, Papebrochio aliiſque circa Pontiani ætatem, exilium &c. diſputata, quæ operoſiori examine retractanda ſunt, à Tillemontio tomo 3 pag. 276 & 692, necdum liquidò explicata, ſi modo ulla chronologica methodo componi poſſint. Sunt & aliqua circa martyrium ambigua; at ipſum quis temere in dubium revocaverit, tot antiquis tabulis confirmatum? Ceterum quæ in textu noſtro exhibentur, ex Adone deſcripſit Uſuardus. Eſt in codicibus Hieronymianis XIII Auguſti, *Pontiani epiſcopi*: eſt eodem die in Bucherii Kalendario: *Et Pontiani in Calliſti.* Atque hæc de tranſlatione intelligenda exiſtimat Florentinius; quo fundamento, poſt videbitur. Rabanus Pontiani natalem revocat ad XXX Octobris. Securus dixerim, multa in hujuſmodi dierum electione arbitraria intercurrere, quod in auctore Romani parvi ſæpiſſime demonſtravimus; forte antiquiora monumenta & ipſi & Wandelberto præluxerint, cum metricus Martyrologus hoc ipſo die ita Pontianum laudet:

Pontiane tibi duodenam Roma, dicato
Obſequio, ſacrat antiſtes martyrque beate.

Silveſter Cabilonenſis pure Adonianus eſt: principium mutavit Uſuardus; nam ubi
Silveſtri. Ado legit: *Apud Cabilonem, beatiſſimi Silveſtri*, Noſter, *Cabilone, ſancti* &c. Breve encomium ex Gregorii Turonenſis, de Gloria confeſſorum capite 85 deſumptum eſt; nec de vita aut geſtis ejus plura, quod ſciam, ſuperſunt: monumenta Cabilonenſia tum Mss. tum typis vulgata, Silveſtri & aliorum revelationem ac tranſlationem proſequuntur, de quibus alibi.

Sequens annuntiatio ſic ponitur in Romano parvo: *Meſſanæ, Ampeli & Caii.* Hieronymiana ſcribunt diverſimode, ſed eadem omnium ſententia, eadem Adonis, ex quo
Ampeli & Caii. commemoratio noſtra. De genere aut tempore paſſionis nihil magnopere reperit Florentinius, neque apud nos exſtant, quæ eorum geſta multum illuſtrare queant.

Martyres Taurinenſes varia ſerie à variis referuntur, in Hieronymianis autem eo
Octavii & ſociorum. plane ordine quo in textu noſtro: *Taurinis civitate, Octavi, Solutoris, Adventoris*, in quibus ita annumerantur ſocii alii, acſi ad eamdem claſſem pertinerent, quos tamen Florentinius merito ſecernendos exiſtimat. Sunt hi celeberrimi Auguſtæ Taurinorum patroni, ad templum ibi Societatis JESU, ex vetuſtiori aliqua eccleſia tranſlati, quos potiſſimum mordaci diſſertatione impetere voluit miniſtellus ille Anglo-Sabaudus, de quo ad diem XXII Septembris, ubi de legione Thebæa, diximus. Ex ſacra ea legione eſſe cenſentur tres noſtri, ab Ennodio & Maximo Taurinenſi pridem laudatiſſimi, quorum Acta manuſcripta ab eccleſia Taurinenſi accepiſſe ſe teſtatur Baronius. Plura ad nos Taurino olim ſubmiſſa ſunt & ad Acta & ad tranſlationem ſpectantia, quæ proprio loco accurate deducentur.

AUCTARIA.

TORNACEN. Truncat elogium Pontiani, ad *conſummavit.* Caret Silveſtro; cetera bene.

ANTVERP-MAJ. Habet textum integrum, ſed penultimo loco ante Taurinenſes,
Edmundi. inſerit: *Eodem die, ſancti Eadmundi regis & mart.*

ROSWEYD. Textui ſubjungit: *Eodem die, natale ſancti Eadmundi regis Anglorum & mar-*
Ejuſdem. *tyris precioſi.* Vide Surium.

PULSANEN. In prima deeſt totum elogium: in ſecunda & tertia purus; deeſt quarta.

MOLAN. Dixi carere annuntiatione prima.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & codex D. DU CHEVAL. ſignatus B. Poſt tex-
De eodem. tum addunt: *In Anglia, natale ſancti Ethmundi regis & martyris, cujus caput diu occultatum, nutu divino ſe voce propria revelavit.* Idem habet codex LOVAN. ſed elogium Pontiani reſcindit.

ALBERG. & DANIC. Annuntiationem de Pontiano retulerunt die præcedenti. Hîc de Edmundo agunt ut codices proxime citati, ſed primo loco. In tribus aliis ſatis puri ſunt.

CENTULEN. *Romæ, ſancti Potentiani Papæ & martyris. Apud Meſanam civitatem Siciliæ, ſanctorum Amplei & Gaii martyrum. In Anglia, paſſio ſancti Eadmundi regis & martyris.* *Edmundi.* *In territorio Silvanectenſi, ſancta Maxentia virginis & martyris.* *Maxentia.* *Cabillonis ſancti Silveſtri epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat.* *Ambianis, inventio & tranſlatio ſanctorum Vuarleſii & Luxoris confeſſorum.* *Warles. &c.*

BRUXELLEN. In prima non omnino purus eſt. Sequitur ex Hieronymianis: *Et natale ſan-* *Maximi &c.* *ctorum martyrum Maximi, Muciani, & Neoferi. In Eraclea civitate Tracia, natale ſanctorum martyrum Baſſi, Dionyſii, Orionis & Baſilii.* *Baſſi &c.* Tum cum textu: *Apud Cecilium civitate Meſſana, natale ſanctorum martyrum Ampelei & Gaii.* De *Edmundi.* Edmundo, ut ANTVERP-MAX. &c. In Silveſtro ſatis purus eſt. Demum: *Ipſo die, depoſitio Ful-* *Fulcherii.* *cherii, qui fuit Jeroſolimitanæ eccleſiæ patriarcha.*

HAGENOYEN. *Romæ, natale beati Ponciani* *De Pontian.* *Papæ & martyris, qui ſedecimus erat à beato Petro Apoſtolo. Hic quia Ydolis noluit immolare & fidem abnegare, ſub perſecutione Maximini, qui ſæviebat in Eccleſia Dei, cum Ypolito presbytero in Sardiniam deportatus eſt in exilium* &c. In Silveſtro ſatis purus eſt. Tum: *In Anglia, natale ſancti* *De Edmund.* *Edmundi regis & martyris, qui in primæva ſua ætate ſe junxit Domino, & cui adhuc puero apparuit Dominus in ſocietate dicens ei, Ego ſum Jeſus*

Naza-

Nazarenus. Qui capitis abſciſione punitus eſt, quod poſtea diu occultatum &c. In tertia ſatis purus, neſcio quid ſubjungat. *Apud Alexandriam,* *Helie.* *Heliæ Temporariæ, uxoris Olaxentii.* Dein: *Item* *Tranſlat. Corbinian.* *tranſlatio ſancti Corbiniani epiſcopi Friſingenſis.* In ultima ſatis purus eſt.

AQUICINCT. Textui ſuperaddit. *In Britannia, apud Orientales Anglos, beatiſſimi atque* *De Edmund.* *Chriſtianiſſimi regis martyriſque Eadmundi, qui ob inſuperabilem catholicæ fidei veritatem a paganis crudeliter occiſus, cæleſtia regna ſortitus eſt.*

AMBIANEN. *In pago Ambianenſi, inventio &* *Tranſlat. Warleſ. &c.* *tranſlatio corporum ſanctorum confeſſorum Warleſii & Luxorii.* Ita prima manu ſcriptum erat, ſicut habet ſupra CENTULEN. Sed aliquis ſecundum nomen mutavit in *Luxoeni.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Potentiani* *Edmundi.* [patet error] *Papæ & martyris. Edmundi regis & martyris, in Anglia. Octavii martyris cum ſociis.* *Bernardi pro Berwaldi.* *Sylveſtri Cabillonenſis epiſcopi. Bernardi Nordonſis epiſcopi.* Notat deſcriptor in margine: *Forte Berwaldi epiſcopi Hildeſhemenſis.* Vide de hoc infrà.

REG. SUEC. ſig. num. 428. *In territorio Belle-* *Maxentiæ.* *vacenſi, natale ſanctæ Maxentiæ virginis & marty-* *De Edmund.* *ris. In Britannia, paſſio beati Eadmundi, Orientalium Anglorum regis, qui ſub pyratarum, diris incolarum ictibus paſſus, demum martyrii bravium adeptus, coronam perpetuitatis nactus eſt.*

In VATICAN. Sub num. 5949. Deeſt annun- *Theogenis. Dori.* tiatio Silveſtri. Adjicitur: *Eodem die, S. Theogenis martyris. Et ſancti Dori epiſcopi Beneventani.*

FLORENTIN. Penultimo loco inſerunt: *In* *Edmundi.* *Anglia, ſancti Edmundi regis & martyris.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *In Anglia,* *De Edmund.* *natale ſancti Edmundi regis & martyris, cujus caput* &c. ut ſupra. Pontianum heri poſuit. Sequitur de Silveſtro, Siculis & Taurineolibus, ſatis pure. In fine: *In Hildeſchem, natale ſancti* *Berwardi.* *Berwardi epiſcopi & confeſſoris.* Vide longam vitam apud Surium edit. MDCXVIII. *Eodem die,* *Regenfledis.* *ſanctæ Regenfledis virginis.*

BELIN. Multa corrupte impreſſa ſunt, ut *Babylonia* pro *Cabilone.* Die præcedenti Pontianum collocavit. Secunda editio in fine adjicit: *Edmundi.* *In Anglia, ſancti Edmundi regis & martyris.*

GREVEN. Ex Hieronymianis: *In Eraclea,* *Baſſi &c.* *natalis ſanctorum Baſſi, Dienſii, Orionis. In An-* *Baſilii &c.* *tiochia, Baſilii, Dioniſii. In Anglia, ſancti Edmundi* *De Edmund.* *regis & martyris, qui a paganis poſt varios cruciatus, capite amputato, martyrii gloriam adeptus eſt: cujus caput in ſylvam projectum atque à lupo ſollicite cuſtoditum, cum repertum fuiſſet, & una cum corpore ſepultum, poſt annorum curricula, corpori penitus reunitum inventum eſt. Apud Conſtantinopolim,* *Antipæ.* *ſancti Antipæ presbyteri & martyris. Apud Edeſ-* *Samonis &c.* *ſam civitatem, paſſio ſanctorum Samonis & Guriæ, qui cum Chriſtum annuntiantes ubique diſcurrerent, ac Chriſtianos confortarent, tenti, primò ſuſpenſi, deinde inedia macerati, ad ultimum variis tormentis Chriſti virtute ſuperatis, decollatione martyrium* *Oriens.* *impleverunt. Orienis epiſcopi. Berwaldi epiſcopi* *Berwaldi.* *Hildensheymenſis & confeſſoris, qui tempore Ottonis III præfatam eccleſiam verbo paſcens & exemplo, miraculis clarus quievit. Apud Conſtantinopolim,* *Stephani.* *beati Stephani presbyteri & confeſſoris, qui tempore* *Warleſii & Luxoris.* *Leonis imperatoris vitam continentiſſimam ducens, preciburque aſſiduis inſiſtens, multis clarus miraculis,* *Regenfledis.* *beate in Domino ſine quievit. Aurelmnis, ſanctorum* *Maxentiæ.* *Warleſii & Luxoris. Regenfledis virginis. Maxen-* *Agapitæ.* *tiæ virginis. Agapitæ virginis.*

MOLAN. *Eodem die, ſancti Endmundi regis &* *Edmundi.* *martyris. Beati Raphaelis archangeli feſtivitas.* *Raphaelis.* *Ambianis, inventio & tranſlatio glorioſorum cor-* *Tranſlat. Warleſ. &c.* *porum ſanctorum confeſſorum Warleſii & Luxorii.* Typis minoribus: *Eodem die, juſſu impii & ſce-* *Stephani incluſi.* *leſti imperatoris Conſtantini iconomachi, martyrio coronatus eſt Stephanus incluſus apud ſanctum Auxentium, cujus pedem rudente ligantes, duxerunt uſque ad ea quæ ſunt Pelagii prætoria, ubi & diſcerpentes eum, projecerunt honorabiles ejus reliquias in biothanatorum locum, eo quod multos monuerit & adduxerit ad monaſticam vitam, atque contemnere regias dignitates atque pecunias perſuaſerit. Reverendus quippe vir omnibus erat, pro eo quod fere* LX *annos egerit in clauſtris, & virtutibus multis effulſerit.* De Samone & Guria, ut GREVEN. Editio- *Samonis & Guriæ.* nes aliæ, de Edmundo & Raphaele, ut prima. Tum: *Mediolani, Benigni epiſcopi & confeſſoris.* *Benigni.* *Civitate Hildeshemenſi, ſancti Bernaldi epiſcopi,* *Bernardi.* *qui tempore Othonis* III *præfatam* &c. ut GREVEN. *Die vigeſima, ſancti patris Procli archiepiſcopi* *Procli.* *Conſtantinopolis; & ſancti Gregorii Decapolitæ; &* *Gregorii.* *præfeſtum introitus in templum ſanctiſſimæ Deiparæ.* De Warleſio & Luxore, ut ſupra. Demum typis minoribus: *Cæſareæ Palæſtinæ, natalis S. Aga-* *Agapii.* *pii, qui in decennali Maximini tyranni, cum homicida in ſtadium raptus, cum homicidam domini ſui interfectorem, ad ſimilitudinem Barabbæ liberari vidiſſet, ipſe urſo datur devorandus, deinde adhuc ſuperſtes in mare demergitur.* Vide Romanum.

XI *Kal.* *Die* 21.

NAtalis beatiſſimi Rufi, de quo Apoſtolus Paulus ad Romanos *Rufi.* ſcribit. In Italia, monaſterio Bobio, depoſitio ſancti Co- *Columban.* lumbani abbatis; qui multorum cenobiorum fundator, & innumerabilium pater extitit monachorum, multiſque virtutibus clarus, quievit in ſenectute bona. Item in Hiſtria, paſſio ſancti Mauri *Mauri.* martyris.

Puri hodie ſunt *Herimen. Tornacen. Antverp. Max-Lubec.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden.* & *Albergen.*

VARIA LECTIO. Lego *beatiſſimi* cum pleriſque codicibus; & ita Uſuardum ex Adone deſcripſiſſe non dubito. Servo hîc *cenobiorum*, quòd ita omnes habeant excepto ſolo Molano. Antverp. & Max-Lubec. poſt *fundator*, omittunt particulam *&*, cum

cum omnibus ferme, quos mediæ notæ dicimus. Iidem legunt *Yſtria*, vel *Hyſtria*, ut aliqui *Ytalia*, reliqui omnes *Hiſtria*. Herinien. & Tornacen. puriſſimi quidem ſunt, ſed Columbanum ponunt ultimo loco.

De Pratenſi & ſociis. ' Notandum, quod à puris, imo ab omnibus ferme codicibus recedat hoc die & duobus ſequentibus Pratenſis, cum ſolitis ſociis Antverp. maj. & Roſweydino. Pratenſi autographi inſpector Caſtellanus obſervavit, in hodierno textu eraſa eſſe omnia poſt annuntiationem Rufi, inſcriptamque Mariam Neocorenſem, ex I Novembris huc perperam intruſam, & reliqua, quæ ex ipſius ſæpe citata epiſtola XXXI Maii MDCCIX hîc tranſumo: *Apud Neocorenſem civitatem, ſanctæ Mariæ virginis, quæ paſſa eſt ſub Adriano & Antonino principibus. In provincia Hiſtria, ſancti Mauri martyris. Civitate Hoſtia, ſanctorum martyrum Demetrii & Honorii. Auguſtudunt, ſancti Pragmatii epiſcopi.* Turbatiſſima ibi omnia eſſe oportet, cum teſtetur idem Caſtellanus, ad XXII de ſola Cæcilia agi; porro XXIII, expunctum rurſus textum totum poſt *præcipitatus martyrio*, inſcriptumque, *coronatur. Eodem die, ſancta Felicitatis* &c. Tum de Columbano &c. ſed annuntiatione plane mutila, ſi recte habetur in apographo noſtro; ut poſt dicemus. Ad XXIV, obſervatur diverſa manus; unde ferme poſſet conjici, eamdem omnino eſſe, quæ XIX, XXI, XXII & XXIII hujus menſis, in textus omnes graſſatur. Quantum vero hæc omnia authentiam & ſinceritatem Pratenſis codicis commendent, harum rerum periti ultro perſpiciunt. Crediderim ego, ſcriptorem codicis, ſubinde in aliquo Hieronymiano, aut in Rabano reperiſſe Columbanum XXIII Novembris, atque ex ipſis aut aliis plura perperam commiſcuiſſe. Me quidem judice, ab Adone prorſus non receſſit Uſuardus; Adonem vero, hoc die Columbanum ipſiſſimis textus noſtri verbis ſignaſſe, indubitatum eſt; quidquid forte refragari poſſit, neſcio quis Ado Pratenſis, quem toties fartum & auctiorem demonſtravimus: neque enim inter exempla noſtra, tum Mss, tum excuſa invenio, excepto ſolo Lobienſi, procul dubio Pratenſis gemine, quod alio, quam hoc die Columbanum conſignet; unde recentiores aliqui critici facile refelluntur. Noſtra lectio Uſuardina ex tot codicibus confirmata plane & integre ſubſiſtit, rejectis tribus illis, toties extra ſeriem vagantibus. Subſiſtit, inquam, in vero obitûs die, à Jona recte notato, contra quam ſentiat Florentinius, cum aliis hîc corrigendus.

Rufi. OBSERVATIO. Primæ noſtræ duæ commemorationes ſecundum omnes ſyllabas ex Adone deſcriptæ ſunt. Unica eſt in Romano parvo, his verbis concepta: *Rufi, quem Apoſtolus ad Romanos ſcribens ſalutat;* iſque ab illius Martyrologii auctore primum ſignatus eſt, cum tot aliis viris Apoſtolicis, quorum nomina aut in Actibus aut in Apoſtolorum epiſtolis reperit. Poterat Uſuardus abſque ſcrupulo verba ipſa Apoſtoli ad Rom. 16 V 13 ex Adone transferre: *Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus & meam.* Hæc Rufi ſumma & vera laus; nam quod de epiſcopatu Thebarum comminiſcitur ſæpe rejecta Dorothei Synopſis, niſi aliunde probetur, admittendum non eſt. Rufus alius à Polycarpo laudatus, colitur XVIII Decembris: an alteruter cum Alexandri fratre, filio Simonis Cyrenenſis, crucis bajuli, confundendus ſit, alibi diſquiretur. Quid pſeudochronica Hiſpanica fabulentur, vide apud Tillemontium tomo I pag. 447. Ea omnia ſtudioſe olim anootaverat Roſweydus, ſi vixiſſet, egregie confutaturus, ut plures alias eorum impoſturas retexerat.

Columbani. *Columbani* annuntiationem pure & integre Adonianam eſſe, jam diximus. Ad Uſuardum autem vere etiam hoc ipſo die pertinere, ex Variantibus abunde liquet. Vita ejus per Jonam ſcripta, exſtat in Surio, recenſita & illuſtrata à Mabillione ſec. 2 Benedictino à pag. 5, ubi & metricam Frodoardi, & libellum miraculorum, aliaque ad celeberrimum abbatem ſpectanna, reperiemus, novis curis ſuo tempore cum pluribus manuſcriptis noſtris conferenda & elucidanda. Wandelbertus verum etiam hunc Columbani obitûs diem, haud dubie ex ipſo vitæ auctore deprehendit, dum tribus verſibus ſic eum hodie celebrat:

Undenam abba Columbanus ſibi ſervat, ab ipſo
Oceano: multis vitæ qui dogmata ſancta
Relligione pia ſparſit, ſermone, manuque.

Mauri. De *Mauro* Iſtrienſi quod dicam, non habeo: quid, quo tempore paſſus, unde ab Uſuardo acceptus, candide fateor me ignorare, niſi ex Petri Catalogo lib. 10 cap. 93 cenſeamus unum & eumdem eſſe cum Mauro martyre Romano, de quo apud Rabanum longa hoc die martyrii hiſtoria producitur. Idem haud dubie exiſtimavit Baronius, dum Mauri Iſtrienſis nomen ex Romano expunxit. Ulterius non divino: tam certum eſt ab Uſuardo, ſeu bene ſeu male conſignatum fuiſſe, quam certum eſt, in probatioribus omnibus codicibus repræſentari; & die ſequenti iterum repeti.

AUC.

AUCTARIA.

PRATEN. Hujus mutationes & augmenta in Variantibus retulimus. Hîc ſolum noto, antigraphum noſtrum Pragmatium Auguſtodunenſem, non hoc, ſed ſequenti die referre, quod mirum eſſet amanuenſis & Sirmondi aciem effugiſſe. Ego hoc & duobus ſequentibus diebus Caſtellani noviſſimo teſtimonio innitendum non putavi. Rem melius exploravit laudatus ſupra Chamillart.

ANTVERP-MAJ. & ROSWEYD. Pratenſis textum, hinc inde ſatis male depictum, exhibent. De Pragmatio agunt die ſequenti proprio loco; unde conſequens videtur, ſic etiam in Pratenſi haberi, licet oppoſitum teſtetur Caſtellanus, forte quod aſteriſco aliquo, à Caſtellano non obſervato, Pragmatius ad locum remittatur.

PULSANEN. Satis purus eſſet, niſi totum Columbani elogium plane reſcinderet.

MUNERAT. In fine textus adjicit: *Ipſo die, Præſentatio beatæ Mariæ virginis.*

Præſentat.

GREVEN. Incipit: *Præſentatio beatiſſimæ Dei genitricis, ſemper Virginis Mariæ, quando fuit in templo præſentata.* Cetera, ſuo loco.

Ejuſdem.

LUVANIEN. In principio: *Præſentatio beatiſſimæ Virginis, Dei genitricis Mariæ.* Reliqua pura ſunt, quemadmodum eſt in DANICO, qui prædictam annuntiationem inferius poſitam habet, ſed per aſteriſcum ad locum primum eadem manu, qua reliqua ſcripta ſunt, remiſſam.

Rurſus.

CENTULEN. *Natale beati Rufi, de quo Paulus ad Romanos ſcribit: Salutate Rufum electum. In Italia, Bobio monaſterio, ſancti Columbani abbatis, admiranda vita & doctrina viri.*

Textus mutilus.

BRUXELLEN. Incipit: *Sanctæ Mariæ ſemper Virginis & Dei genitricis in templum Præſentatio.* De Columbano, textui inſerit: *Qui ex Scotia veniens, & Gallo relicto in Almannia, Bobium cœnobium in Italia conſtruxit, multorumque aliorum monaſteriorum fundator, ac innumerabilium* &c. In Rufo Adonem deſcribit, addito tamen titulo *epiſcopi.* In Mauro, ſatis purus eſt. Tum ex Hieronymianis: *In Antiochia, natale ſanctorum Baſilei, Auxilii, Matronæ, Demetrii, Quinciani, Siſinnii & Eutheci martyrum.* Huc rejicit annuntiationem heſternam de Thebæis Taurinenſibus. Deinde: *Civitate Hoſtia, paſſio ſanctorum martyrum Demetrii & Honorii. Apud Neocæſarienſem civitatem, natale ſanctæ Mariæ virginis, quæ paſſa eſt ſub Adriano & Antonino principibus.* Mutatur hîc nomen civitatis, de quo alibi egimus: Scribendum eſt; *Apud Neocorenſem* &c.

Præſentat. De Columb.

Baſilei & ſociorum.

Octavii &c. Demetrii & Honorii. Mariæ.

HAGENOYEN. In prima, ſatis purus, pergit: *Item Præſentatio beatæ Virginis in templum, in tertio anno nativitatis ſuæ. Item tranſlatio ſancti Burkardi epiſcopi Herbipolenſis.* Vide Auctaria XIV Octobris. *Apud Viennam, natale ſanctorum martyrum Severini* &c. Ex XIX Novembris. *In Italia, in monaſterio Bobyo, depoſitio Columbani abbatis, qui de Scotia ortus, & prædicationis gratia de terra ſua exiit, cum pluribus diſcipulis valde honeſtis, ſcilicet S. Gallo & Kyliano, Bonifacio & pluribus aliis [&] multis ædificatis monaſteriis, & virtutibus perpetratis in Alimania, & Italia, & pluribus ſibi copulatis fratribus in Domino, tandem in Italia quievit in pace.* Sequitur hiſtoria de præſentatione dextri brachii S. Joannis Baptiſtæ, & de ſpina coronæ Domini miraculoſa, quæ huc proprie non pertinent. In ultima purus eſt.

Præſentat. Tranſlat. Burchardi. Severin. &c. De Columb.

AQUICINCT. Interſerit: *Civitate Oſtia, ſanctorum martyrum Demetrii & Honorii.* Paulo ante interſerit etiam: *Apud Neocerenſem civitatem, ſanctæ Mariæ virginis, quæ paſſa eſt:* &c. Satis patet, ſcribendum eſſe, ut ſupra dixi, *Apud Neocorenſem* &c. Nec minus manifeſtum eſt, codicem hunc, ut ſæpe aliàs, à prætenſi autographi & ſociorum codicum veſtigiis non recedere. Utrum autem Columbanus poſitus, an præteritus ſit, in tranſumpto non exprimitur.

Demetr. &c. Mariæ.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Columbani abbatis, qui innumerabilium pater extitit monachorum. Rufi, diſcipuli beati Pauli. Præſentatio glorioſæ Virginis in templo.*

Præſentat.

In VATICAN. num. 5649. Remiſſus eſt Columbanus ad XXIII. Adjicitur autem: *Civitate Aſti, ſanctorum Honorii, Stephani & Eutycii. Et ſanctorum Samoræ, Abili & Guriæ.* Vide hæc melius in Hieronymianis.

Honorii &c. Samoræ &c.

ALTEMPS. *In provincia Hiſtriæ, ſancti Mauri martyris. Civitate Oſtia, ſanctorum martyrum Demetrii & Honorii.*

Demetr. &c.

FLORENTIN. *Ravennæ, ſancti Joannis archiepiſcopi & confeſſoris.* An is qui colitur XII Ian.?

Joannis.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Præſentatio glorioſæ Virginis Mariæ Hieroſolymis, ſicut poſt ablactationem, cum eſſet trium annorum, a parentibus in templo eſt præſentata, & ipſa per quindecim gradus, per quos aſcendebatur in templum, per ſeipſam aſcendebat, acſi perfectæ fuiſſet ætatis.* De Rufo ex Adone, cum titulo *ſacerdotis.* In Columbano pura eſt. Pro *Mauri* ſcribit cum GREVEN. *Maurini.* Demum *Eodem die, præſentatio dexteri brachii ſancti Joannis Baptiſtæ.*

De Præſent.

De brachio S. Jo. Bapt.

BELIN. Primo loco: *Hieroſolymis, Præſentatio beatæ Dei genitricis Virginis Mariæ in templo.*

Præſentat.

GREVEN. *Nota, feſtum Præſentationis beatæ Mariæ, quando ipſa, cum trium eſſet annorum, a parentibus in templum fuit præſentata, gradusque quindecim, quibus aſcendebatur, per ſeipſam, acſi perfectæ jam fuiſſet ætatis, aſcendit, cœptum fuit celebrari circa annum Domini MCCCCLX. Eodem die apud Antiochiam, Baſilei, Auxilii, Matronæ. Item, ſanctorum Demetrii, Quinciani, Siſinnii, Saturnini, Euticii, Baſillæ, Zepheri.* Vide Hieronymiana. *Præſentatio dextri brachii ſancti Joannis Baptiſtæ. Tranſlatio ſancti Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi & doctoris ſanctæ Eccleſiæ. Item, Columbani monachi & confeſſoris, diſcipuli alterius Columbani, qui tanta innocentia extitit, ut aves & beſtiæ ſibi ad nutum obedierint. Civitate Neocæſarienſi* [lege *Neocorenſi*] *ſanctæ Mariæ virginis & martyris. Mabiliæ matronæ ſanctæ.*

De Præſent.

Baſilei & aliorum.

Tranſlat. Ambroſii.

Columbani alterius.

Mariæ.

Mabiliæ.

MOLAN. De Præſentatione, ex BELIN. addens, *quam Pius & Paulus Pontifices Romani cum indulgentiis inſtituerunt. Lauduno Clavato, tranſitus ſancti Autbodi.* Dein typis minoribus: *Ipſo die apud civitatem Remenſem, vir miræ ſanctitatis Albertus, epiſcopus Leodienſis, frater Henrici magni, Lotharingiæ ac Brabantiæ ducis, ob cuſtodiam eccleſiaſticæ libertatis, de mandato Henrici imperatoris interemptus occubuit.* Editiones poſteriores à priori in hoc ſolùm differunt, quod feſtum *Præſentationis beatæ Dei genitricis Virginis* &c. litteris Italicis primo textûs loco repoſuerint.

Præſentat.

Tranſlat. Autbodi.

Alberti Leodien.

X *Kal.* *Die* 22.

Cæcilia. ROmæ, natalis ſanctæ Ceciliæ virginis, quæ ſponſum ſuum Valerianum & fratrem ejus Tiburtium ad credendum Chriſto ac martyrium perdocuit, & ipſa deinde martyrizata eſt, ignem quidem ſuperans, ſed ferro occiſa. Paſſa eſt autem Marci Aurelii & *Mauri.* Commodi imperatorum temporibus. Item Romæ, ſancti Mauri mar- *Pragmatii.* tyris, qui ſub Celerino præfecto agonizavit. Auguſtuduni, ſancti Pragmatii epiſcopi.

Undecumque puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Plures alii ad puritatem proxime accedunt.

VARIA LECTIO. Nullus codex ſcripſit *Cæcilia*, in textu eos ſecutus ſum, qui diphthongo *æ* utuntur, ut ſunt Praten. Herinien. Roſweyd. & Molan. Solus Tornacen. legit *fratrem ſuum*, pro *fratrem ejus*. Idem poſuit, *ad credendum in Chriſto*; Greven. & Molan., *ad credendum Chriſtum*. Solus Greven. in fine textus appoſuit, *& confeſſoris*. Cetera minutiæ ſunt, ut *Tyburtium*, *martirium*, *Marcii Aurelii*, *Sceleriano*, pro *Celerino*, *Auguſtiduni*, *Pragmacii* &c.

Cæcilia. OBSERVATIO. *Cæcilia* venerandum in univerſa, tum Græca tum Latina Eccleſia nomen, in omnibus eccleſiaſticis ſacriſque tabulis & monumentis celebratiſſimum eſt, memoriâ ejus in Sacramentariis Gelaſiano, Gregoriano, Gothico; in Kalendariis Allatii & Frontonis, in Litaniis, in ipſo Miſſæ Canone peculiari cultu conſecratâ. Audiamus hîc Martyrologia noſtra. Hieronymiana imprimis ſic legunt: *Romæ, ſanctæ Cæciliæ virginis*, ubi & ſocii illi adjunguntur, quos XIV Aprilis ex iiſdem codicibus retulimus. Romanum parvum totidem fere verbis: *Romæ, Cæciliæ virginis & martyris.* In Beda breve elogium attexitur, a Rabano deſcriptum, ab Adone pluribus auctum, à Noſtro ad primam prope formam reductum, adjectâ Adonianâ temporis notâ, de *Marci Aurelii & Commodi imperatorum temporibus*; eâ ipſâ nimirum, quæ plane repudianda eſt, ſi illuſtriſſimæ Sanctæ Acta ſubſiſtent, ſicut ex Metaphraſte à Lipomano & Surio edita, ab Antonio Boſio ſtudioſiſſime illuſtrata ſunt, paſſimque recepta eſſe novimus, majorum noſtrorum ſuffragiis ſummopere laudata XIV Aprilis, XXV Maii, & ad hanc diem in Ephemeridibus Græco-Moſcis. Repudianda, inquam, eſt Adoniana nota, utpote cum in laudatis Actis, Cæciliæ & ſociorum martyrium cum Urbano Papa, atque adeo cum imperatore Alexandro, diſertiſſime conjungatur. Pro his cum Baronio, Florentinio, aliiſque certant laudati ſcriptores, certat totius orbis Catholici pervulgata opinio. Græci aliam viam ingreſſi, ad Diocletiani tempora Cæciliam removere malunt, ſed hos non moramur. Præcipua, quæ à recentioribus objicitur eaque capitalis difficultas, in eo conſiſtit potiſſimum, quod, ut alibi etiam inſinuavi, Alexandri temporibus tam acerba immaniſque perſecutio, qualis in iſtis Actis deſcribitur; tam atrocia paſſim tormenta, Chriſtianis illata, quadrare prorſus non videantur. Sequenda Martyrologia, inquies, nequaquam: nam eo pacto Urbani Papæ Acta plane convelluntur. Aliunde ſibi non conſtat Viennenſis Martyrologus, hîc Cæciliæ ætatem cum Urbaniana connectens tempore Marci Aurelii & Commodi, ubi XXV Maii, Urbani *doctrinâ, ſub perſecutione Alexandri, multos*, ait, *martyrio coronatos.* Hæc & id genus alia Tillemontium, ſupradictis diebus citatum, impulere, ut duce Fortunato Pictavienſi ex Sicilia Cæciliam accerſeret: quippe cum antiquus poëta ille canat: CÆCILIAM SICULA PROFERT, SELEUCIA THECLAM. Paradoxa multis æque ac mihi videbitur hujuſmodi ſententia: verum quid agas? Communiorem aliam premunt perplexa multa, quæ ad exactæ critices regulas componere promptum non eſt, multo minus hujus loci. Jam ad citatos ſuperius dies XIV Aprilis & XXV Maii, me præcoci judicio nihil definire velle, ſanctè profeſſus ſum, & hîc rurſus profiteor. Ceterum paucis opinamenta varia referre placuit, quæ ſociis vel ſucceſſoribus noſtris, menſem Novembrem Actorum illuſtraturis, non parum negotii faceſſent. Non tantum moleſtiæ creabunt inventiones corporis, de quibus vide Baronium ad annum DCCCXXI. Ad vulgata Acta alludit Wandelbertus non ineleganti metrico encomio:

Cæcilia illuſtrat denam mox ſancta nitore,
Perpetuo claris ſemper vulganda trophæis,
Virgo hinc cognato, ſanctoque hinc fulta marito.

Heri

Mauri.

Heri *Maurum* in Iſtria, hodie Romæ celebrat Noſter, eo pacto ab ipſo geminatum. De Iſtrienſi, ſi forte ab hodierno alius eſſe poſſit, nihil uſpiam reperiri, die præcedenti diximus; ſi idem cum Romano, videri poteſt citatum pridie longum Rabani encomium. Breviora ſunt, quæ habet Petrus, loco ibi citato, verum ita rem pandunt, uti clare pateat Maurum, Afrum genere, Romæ paſſum, & *angelo duce ad littus Parentinæ civitatis provinciæ Hiſtriæ*, navi, ex meditato Celerini incendio ſervatâ, deductum fuiſſe, quæ omnia ex variis noſtris Mss. ſoluta & ligata oratione de hoc Sancto compoſitis, uberius ſuo tempore poterunt elucidari. Si talia Acta vidiſſet Uſuardus, Maurum unum in duos non diſtraxiſſet. Credendum eſt, ducem alium ſecutum fuiſſe, à quo in errorem inductus ſit.

Pragmatii.

Uſuardinus item eſt *Pragmatius* Auguſtodunenſis, ſed ex Hieronymianis procul dubio acceptus, licet antiquarii Gallici additionem exiſtimet Florentinius, in hiſce juſto quandoque ſcrupuloſior. Geſta ejus nulla invenio, nec aliud quidquam, præter id quod notavit Baronius, quem vide ad annum cccexe, à num. 24, ubi binas ejus ſubſcriptiones & Apollinaris Sidonii epiſtolam ad ipſum datam unicè deprehendes. Neſcio cur Caſtellanus, xx Novembris vita functum, hoc die ſepultum aſſerat.

AUCTARIA.

Longini.

ROSWEYD. In textu purus, addit in fine: *Longini martyris, qui latus Domini aperuit.* Vide quæ de ipſo poſt Uſuardum diximus xv Martii. Item hic Hieronymiana & Florentinii notationem.

PULSANEN. Prima recte procedit uſque ad *martyrizata eſt.* In ſecunda puro deeſt tertia.

ANTVERP. MAX-LUBEC. BELIN. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN & LOVANIEN. Adoniano ſtylo loqui videntur, ita primam annuntiationem mutantes, *ad credendum Chriſto perdocuit, ac dein ad martyrium incitavit. Quam Almachius, poſt martyrium eorum tenens, atque illuſtri paſſione fecit conſummari. Paſſa eſt* &c. Ultimi quatuor codices in fine de Pragmatio cum GREVEN. adjiciunt, *& confeſſoris.*

Theoneſti.

ALBERG. DANIC. & CODEX Urſini à Roſemberg. In toto textu ſimiles ſunt codicibus proxime relatis, ſed in fine ſuperaddunt: *Civitate Altino, natale ſancti Theoneſti Philippenſis epiſcopi, qui ſub perſecutione Arrianorum, ad præfatam civitatem veniens, una cum duobus diſcipulis ſuis Trabaham & Trabatham inibi agonem martyrii, capitis obtruncatione, glorioſiſſime complevit.* In Romano ponitur xxx Octobris, vide ibi Auctaria Uſuardina.

Longini.

CENTULEN. *Romæ, paſſio ſanctæ Ceciliæ virginis, quæ ſponſum ſuum Valerianum & fratrem ejus Tiburtium ad fidem edocuit, & ad martyrii gloriam incitavit. Cæſarea Cappadociæ, ſancti Longini martyris.* Vide ROSWEYD.

Creſcentian.

Theoneſti.

BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, natale ſanctæ Ceciliæ virginis, quæ Valerianum ſponſum ſuum, & Tyburtium fratrem ejus converteat, dum igne lædi non poſſet, gladio jugulatur.* Tum: *Et natale ſancti Creſcentiani martyris, qui ſuſpenſus in eculeum & fuſtibus caſus, atque ungulis raſus, deinde flammis circum latera ejus appoſitis, diu uſtulatus, emiſit ſpiritum.* Vide inferius XXIV. De Theoneſto habet, ut ALBERG. &c. in fine, *& confeſſoris.* De Mauro, nihil.

De Cæcil.

HAGENOYEN. De Cæcilia addit: *Hæc angelum cuſtodem ſuæ virginitatis habuit, quem ad videndum ſponſo ſuo Valeriano permiſit, ſi purificari vellet, quod & fecit; cum quo illa coronam roſarum & liliorum ab angelo de cælo accepit. Urbanum epiſcopum in vultu angelico demonſtravit. Ipſa omnia quæ habere potuit, pauperibus erogavit, & alios hoc facere docuit. Demum cum ſacrificare nollet, ſub perſecutione Marci Aurelii, Commodique imperatorum temporibus, in calido poſita eſt balneo per noctem & diem, & non eſt læſa, inde decollari juſſa eſt ab Almachio præfecto.* In Mauro, purus eſt. De Theoneſto, præter dicta ſuperius, inſerit; *qui ab Arrianis de ſua ſede ejectus eſt, & vagabundus per Alimaniam & Burgundiam atque Italiam cum diſcipulis ſuis prædicavit, & multos ad fidem reduxit. Tandem cum duobus tantum diſcipulis, aliis pro fide paſſis, ad præfatam urbem veniens* &c. In ultima, ſatis purus eſt.

DeTheoneſt.

Goberti.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ceciliæ virginis & martyris. Pragmatii epiſcopi. Goberti confeſſoris.* Aliis *Gothberti.* Colitur die ſequenti.

Medriſmæ.

REG. SUEC. ſign. num. 428. *Eodem die, ſanctæ Medriſmæ virginis.* Eſt in Rabano *Mederaſmæ.* Vide ubi colatur, apud Caſtellanum.

VATICAN. num. 5949. Agit de ſola Cæcilia.

Theoneſti & ſocior.

FLORENTIN. *Item ſanctorum martyrum Theoneſti epiſcopi Philippenſis, Thrabae, & Trabata, nec non Albani & Urſi diſcipulorum dicti epiſcopi.*

Tranſlat. Benigni.

DIVIONEN. S. Benigni. *Tranſlatio corporis B. Benigni martyris.* Colitur 1 Novembris.

De Mauro.

EDITIO LUBECO-COL. In Cæcilia non multum differt à codicibus mediæ notæ ſupra citatis. *Item Romæ, ſancti Mauri monachi, martyris, qui temporibus Numeriani imperatoris, poſt varia tormenta exhibita, ſub Celerino præfecto, capitalem ſubiit ſententiam.* De Pragmatio addit, *& confeſſoris.* De Theoneſto, ut ALBERG. &c. ſupra.

Theoneſt &c.

Longin &c. Felicis &c.

Theoneſt.&c.

Romarici. Ordinat. Willibrord.

GREVEN. *In Cappadocia, ſanctorum Longini, Leontii & Fauſti. Alexandriæ, Felicis, Demetrii, & Honorati.* Vide Hieronymiana. *Philippis, ſancti Theoneſti epiſcopi & martyris; qui ſub Arrianorum perſecutione, ad Altinam civitatem cum diſcipulis ſuis Tabraham & Tabratan veniens, ibidem martyrii ſui curſum capitis obtruncatione complevit. Romarici abbatis & confeſſoris. Item ordinatio epiſcopalis ſancti Willibrordi.*

MOLAN. In prima editione caret augmentis. Poſteriores textum Uſuardinum corrumpunt. Primo quidem litteris Italicis inter *deinde* & *martyrizata eſt*, inſeruntur hæc verba, *poſt eorum martyrium, ab Almachio.* Annuntiationis autem finis ſic vertitur, ut pro *& Commodi*, ſubſtituatur nomen *Alexandri*, ut ſenſus ſit, paſſam eſſe Cæciliam temporibus *Marci Aurelii Alexandri.* Jam ſupra non ſemel monuimus, in poſterioribus hiſce editionibus puritatem Uſuardinam non tam ſcrupuloſe ab editore, amicorum judiciis nimium tribuente, ſervatam fuiſſe.

IX *Kal.* *Die* 23.

Clementis. NAtalis ſancti Clementis epiſcopi, qui quartus à beato Petro Apoſtolo, Romanæ Eccleſiæ pontificatum tenuit, & ſub perſecutione Trajani in mare præcipitatus, martytio coronatur. *Felicitatis.* Eodem die, ſanctæ Felicitatis, matris ſeptem filiorum martyrum, quæ jubente Antonino decollata eſt pro Chriſto. *Trudonis.* In pago Haſbanio, ſancti Trudonis presbiteri & confeſſoris. *Severini.* Pariſius, depoſitio beati Severini monachi & ſolitarii. *Lucretiæ.* In civitate Emerita, ſanctæ Lucretiæ virginis.

Integra puritas eſt in ſolis *Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Exeluſi rurſus ſunt tergemini Praten. Antverp-maj. & Roſweyd. qui inter Felicitatem & Trudonem de Columbano agunt, ut dicemus in Auctariis, quo etiam rejiciendus fuit Herinien. ob proprium Remenſe &c. Inter citaros pro textu diverſitas eſt, quod duo primi cum antiquis Mss. legant *coronatur*, tres impreſſi, *coronatus eſt*. Secutus ſum priores, ut Adoni conformiores. Soli Antverp. & Max-Lubec. pro *quartus à beato Petro*, ſubſtituerunt *tertius*. In Greven. male ponitur *Felicitatis martyris* loco *Felicitatis matris*. *Basbanio*, *Pariſii* errores ſunt in Munerat.; *Antonio* in præfato Greven. Omnes codices pro textu allegati habent; *Item civitate Emerita*, excepto Molano, cui antiquiores nobiſcum ſubſcribunt; *In civitate Emerita*; res non eſt digna litigio.

Clementis. OBSERVATIO. Quæ de heſterna Cæciliæ celebritate diximus, hîc de Apoſtolico *Clemente Papa* repeti omnia poſſent; nempe tam vetuſtam in eccleſiaſticis officiis ejus feſtivitatem eſſe, quam antiqua ſunt monumenta ipſa, quibus ulla alia ſancti alicujus memoria exprimitur. Excipio Bucherii Kalendarium, in quo non videtur referri Clemens Papa v Idus ſeu IX Novembris, his verbis: *Clementis, Semproniani, Claudi, Nicoſtrati in Comitatum*; uti nec in eodem Kalendario reperitur heſterna Cæcilia. Veroſimilius eſt, in Kalendario Carthaginenſi ſignari immediate ante *Criſgonum*, pro quo audeo legere Chryſogonum; *S. Clementis*, exesâ utrobique diei notâ. At in reliquis omnibus laudatis die præcedenti Kalendariis, Sacramentariis, Martyrologiis, aliiſque libris ſacris certatim recolitur Clementis Papæ ſolennitas. De Hieronymianis apographis, dubium non eſt, quidquid Clemens aliquis etiam XXI hujus ibi conſignetur, de qua controverſia videndus utroque die Florentinius. Beda, ejuſque deſcriptor Rabanus, idem elogium ex vulgatis Actis contractum referunt. In ſerie noſtra Romanum parvum breviſſime: *Sancti Clementis epiſcopi.* Ado in Martyrologio pauca habet, plura in Feſtivitatibus Apoſtolorum; Noſter non niſi ſumma capita hinc inde decerpſit, ſic elogium formans, ut vel critici ipſi nihil magnopere queant opponere, niſi qua parte martyrium ejus aliqui oppugnant. Notiſſima ſunt Clementis Acta, de quibus videndus Baronius & notatio Roſweydi pag. 221; varia ſunt à variis edita, ſed ad tuendam omnimodam eorum ſinceritatem, brevia occurrunt, ſcopuli & ſyrtes in mari magno, quod poſteris noſtris enatandum relinquo. Plurima enim in ejus geſtis, ætate, exilio, ſcriptis ſeu veris ſeu ſuppoſititiis enodanda ſuperſunt, quæ etiam poſt ſtratam à multis eruditiſſimis viris viam, operoſiſſima diſquiſitione indigeant, nec ſcio, an Mss. noſtra varia rem ſatis complanatura ſint Vide quæ præ ceteris diligenter conatus eſt Tillemontius, omnia quæ ad indubitatam Clementis laudem faciunt, ſtudioſe ſerutatus tomo 2 à pag. 149 & à pag. 549. Sic cecinit Wandelbertus:

Nonam Papa tenet Clemens certamine, & altis
Virtutum titulis, mortem qui paſſus in undis,
Reperit extructum divino munere templum.

Felicitatis. Sequitur fortiſſima mater *pluſquam martyr*, quæ *ſeptem pignoribus ad regnum præmiſſis, toties ante ſe mortua eſt* &c. ut de ipſa egregie prædicat Magnus Gregorius. In citatis ſupra tabulis eccleſiaſticis ferme omnibus, Clementi Papæ eodem die ſubnectitur. Ipſam memorant Hieronymiana: *Et ſancta Felicitatis.* Beda: *Eodem die, ſancta Felicitatis, matris ſeptem filiorum martyrum, quæ jubente Antonino decollata eſt pro Chriſto.* Sic ferme Rabanus. Accedunt Wandelbertus, Romanum parvum, Ado & Uſuardus. Longior eſt Viennenſis hiſtoria; ſatis habuit Noſter breviorem Bedæ phraſim deſcribere. De matris & filiorum genuinis Actis, inter Sincera à Ruinartio editis, abunde egimus X Julii.

lii. Locus hîc etiam tribuendus Wandelberti diſticho, cui tertium verſiculum, ad ſequentem Sanctum ſpectantem, conjungimus:

Tum quoque ſeptena genitrix cum prole, beato
Præcellens radiat Felicitas alma triumpho.
Hicque ſuos Trudon mundi contemptor adornat.

Eſt is à quo oppidum Haſbaniæ Trudonopolitanum, diœceſis & ditionis Leodienſis cognominatur, olim Sarchinium, pluribus Sanctis celebre. *Trudonem* invenio in Floro a noſtris edito, ubi *presbyteri* titulus omittitur, & ita in Rabano. De cetero diverſa utriuſque phraſis, diverſa & Noſtri, ut facile pateat, alterum alteri viſum non fuiſſe. Nec magis conſonat additio, codicibus Hieronymianis Corbeienſibus facta. Adoni à Moſandro adſcribitur, male, opinor, cum nec in ampliſſimo Pratenſi apographo conſignatus ſit; recte proin à Roſweydo in appendicem rejectus. Vita à Theodorico abbate, elegantiori oratione ex Donati autographo expolita, exſtat apud Surium. Omnia accuratius expendit & diſcuſſit Mabilio ſec. 2 Benedictino à pag. 1069, quæ cum variis manuſcriptis noſtris ſuo loco conferri & illuſtrari poterunt. *Trudonis.*

Severinus, de quo hîc agitur, ſoli Uſuardo tribuendus eſt, æque ac *Lucretia* Emeritenſis, ex Hiſpania, ni fallor, relata. Tu vide de ipſa Notationem Baronii. Prior in Martyrologio Romano, haud dubie ex Belino, ponitur XXVII Novembris, quo depoſitionem notat Caſtellanus, hoc vero die obitum. Quæ geſta de ipſo ſuperſint, needum mihi innotuit. *Severini. Lucretiæ.*

AUCTARIA.

PRATEN. ANTVERP-MAJ. & ROSWEYD. Jam diximus in Variantibus Columbanum ab his tribus tertio loco referri. In Pratenſi poſt Clementem craſa fuerant omnia; ut autem Columbanus in id ſpatium induceretur, breviata fuit annuntiatio à nobis poſita XXI. Sic ſaltem habent codices: *In Italia, beati Columbani abbatis, multorum fundatoris cœnobiorum.* Aliter in Pratenſi legerunt Caſtellanus & Chamillart; quod certe non capio, niſi a tempore Sirmondi nova interpolatio acceſſerit. *Columbani.*

HERINIEN. Totum textum puriſſimum habet, ſed ſecundo loco proprium Remenſe inſerit: *In territorio Remenſi, depoſitio ſancti Goberti confeſſoris.* Alias *Godeberti.* *Goberti.*

TORNACEN. Deficit in ſolo Trudone.

PULSANEN Purus in prima, omittit ſecundam & tertiam: in quarta purus. Deeſt ultima.

ANTVERP-MAX. LOVAN. & LEYDEN-BELG. Penultimo loco inſerunt: *Civitate Methis, ſancti Clementis, patrui Clementis Papæ, primi Methenſium epiſcopi.* In toto textu ſatis puri ſunt. *Clem. Met.*

ULTRAJECT. LEYDEN-LAT. ALBERG. & DANIC. Idem habent augmentum de Clemente Metenſi, ſed præterea annuntiationi primæ hæc ſuperaddunt: *Hic poſt beatum Petrum ſecundus, ex ejuſdem præcepto ſuſcepit pontificatum Eccleſiæ gubernandum. Licet autem Linus & Cletus ante eum ſcribantur, non tamen ſecundùm Haymonem & alios, qui de ſede Apoſtolica ſcrutati ſunt, ſedem tenuerunt Romanam ut Pontifices, ſed tamquam ſummi Pontificis adjutores.* *DeClement.*

CENTULEN. *Natale ſancti Clementis Papæ & martyris, de quo Apoſtolus ait, cum Clemente & ceteris adjutoribus meis, quorum nomina ſunt in libro vitæ. Romæ, ſanctæ Felicitatis matris ſeptem filiorum, quæ cum ipſis filiis ſuis, ſub Antonino paſſa eſt. In pago Haſbanienſi, depoſitio ſancti Trudonis abbatis & confeſſoris, viri genere & ſanctitate præclari.*

BRUXELLEN. Sic primam format: *Romæ, natale ſancti Clementis Papæ & martyris, qui ſub Trajani imperatoris perſecutione, anchora ad collum ejus ligatâ, in mare præcipitatus, martyrio coronatur. Cujus corpus maris ad quatuor milia recedentis, in archa ſaxea, in templo marmoreo repertum, & ad urbem Romam delatum eſt, ubi ejus nominis memoriam uſque hodie exſtructa cuſtodit eccleſia.* Sequitur de Clemente Metenſi, ferme ut ſupra. Tum reliqua textûs, ſic tamen ut penultimo loco interſeratur: *Apud civitatem Bituricas, ſancti Faceri presbyteri.* Puto eſſe *Faretri*, vel *Pharetrii*, Gall. *Phalier.* *DeClement. Clem. Met. Faretri.*

HAGENOYEN. De Clemente multa congerit, præter ea quæ in Actis continentur, ſed non vacat omnia ex hoc codice deſcribere. Pergit: *Eodem die, ſanctæ Felicitatis martyris natale, matris ſeptem fratrum, quæ filios ſuos mori conſpiciens, & pro ipſis ſummo dolens corpore, ſed ſpiritu tota gaviſa eſt, quia illos ad cælos tranſmiſit. Quæ jubente Antonino imperatore ad ultimum decollata eſt. Hanc Gregorius plusquam matrem vocat in omeliis. In pago Haſbanico, id eſt Haſpegonne, depoſitio S. Trudonis, presbyteri & confeſſoris, admirandæ ſanctitatis viri.* De Severino pure, Lucretiam remittit ad diem ſequentem. *De Felicitat. De Trudone.*

AQUICINCT. De Clemente, addit: *Hic ſeptem regiones diviſit notariis fidelibus Eccleſiæ, qui geſta Martyrum ſollicite & curioſe perquirerent. Hic ex præcepto B. Petri ſuſcepit Eccleſiæ pontificatum. Linus & Cletus ante eum ſcribuntur, quia ab ipſo principe Apoſtolorum ad miniſterium ſacerdotale, epiſcopi ſunt ordinati.* Vide appendicem Adonis in editione Roſweydi. *DeClement.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Clementis Papæ & martyris. Felicitatis martyris & viduæ. Severini monachi. Lucretiæ virginis.*

CODEX D. LE MARE ſign. A. *Depoſitio ſancti Porciani confeſſoris.* Colitur die ſequenti. *Porciani.*

In VATICAN. num. 5949. Deſunt tres Sancti ultimi textûs Uſuardini. Adjicitur: *In Italia, monaſterio Bobio, ſancti Columbani abbatis.* *Columbani.*

CODEX CASTRI KAR. *S. Laurentii martyris.*

BIZUNTICEN. Male legit; *In pago Auſtuvio*, vel *Auſtnaio, S. Tradonis.*

RAMENS. SS. Tim. & Apoll. *In pago Laudunenſi, ſancti Godeberti presbyteri & confeſſoris.* *Godeberti.*

EDITIO LUBECO-COL. De Clemente ea ferme omnia habet, quæ jam relata ſunt, & præterea adjungit: *Hic ſtatuit, ut baptizatus, prout citius*

tius poteſt, confirmatur, quod non eſſet alter perfectus Chriſtianus. *De Clement.* *Hic perſecutione Trajani imperatoris, à judice Aufidiano in mare præcipitatus eſt, & orantibus Chriſtianis & flentibus, mare in ſinum ſuum fere per tria milliaria retroceſſit, & ingreſſi per ſiccum populi repererunt templum marmoreum angelicis manibus præparatum, & in eodem corpus B. Clementis ſepultum, ancora juxta eum poſita. Jacuit autem ibidem per annos ſeptuaginta ſex. Tempore vero Nicolai Papæ* I *tranſlatum eſt corpus ſancti Clementis Romam & collocatum in eccleſia, quæ nunc dicitur ſancti Clementis.* In reliquis fere ſimilis eſt codicibus mediæ notæ, inſerens etiam *Clem. Met.* loco penultimo Clementem Metenſem.

Belin. Severinum tranſtulit ad XXVI. Multa de cetero male contorta ſunt.

Greven. *Metis, depoſitio ſancti Clementis,* *Clem. Met.* *primi ejuſdem urbis epiſcopi, patrui ſancti Clementis Papæ, a beato Petro cum aliis duobus, ſcilicet Cœleſti & Felice illuc directi. In Cameraco,* *Sarii.* *Sarii presbyteri & confeſſoris. In territorio Remenſi, ſancti* *Goberti.* *Goberti confeſſoris. Bituricas, ſancti* *Fateri.* *Fateri presbyteri.* *Fauſtinæ.* *Fauſtina regina, quæ in confeſſione beatæ Katherinæ credens, poſtmodum pro fide Chriſti, poſt mamillarum extractionem decollata eſt.* *Theodora.* *Theodora, uxoris beati Siſinnii martyris.*

Molan. Clementis elogium litteris Italicis *De Clement.* textui immiſcet. *Hic ſeptem regiones diviſit notariis fidelibus, qui geſta martyrum ſolicite perquirerent. Hic ex præcepto beati Petri eccleſiæ ſuſcepit pontificatum. Linus & Cletus ideo ante ipſum ſcribuntur, quia ab ipſo principe Apoſtolorum, ad miniſterium ſacerdotale epiſcopi ſunt ordinati. Qui jubente Trajano, miſſus eſt in exilium trans Ponticum mare, in eremo, ubi multis ad fidem vocatis per miracula & doctrinam ejus, præcipitatus eſt in mare, ligata ad collum ejus anchora; ſed receſſit mare, orantibus diſcipulis, per tria milia, & invenerunt corpus in arca ſaxea in marmoreo templo, & anchora juxta, talique martyrio Petri diſcipulus coronatur.* De Trudone, poſt *Haſbanio*, addit, *in Sarchinio, depoſitio*, & poſt *confeſſoris, admiranda ſanctitatis viri.* In fine: *Cameraci in eccleſia Dei genitricis B. Mariæ, beati* *Sarii.* *Sarii presbyteri & confeſſoris. Civitate Metis, ſancti* *Clem. Met.* *Clementis patrui* &c. *In territorio Laudunenſi,* *Goberti.* *ſancti Goberti confeſſoris.* Poſteriores editiones de Clemente in textu ſolum habent, *ligata ad collum ejus anchora*, ante *martyrio*. Poſt de ſolis Notariis &c. De Trudone, ut in prima. Item de Sario & Clemente Metenſi. Gobertum collocat, *in territorio Remenſi.* Tum ex Horologio adjicit: *Die vigeſima tertia, ſancti patris Gregorii Agrigantini.* *Gregorii.* *Et Amphilochii epiſcopi Iconii.* *Amphilochii* Utriuſque Acta per Metaphraſten exſtant apud Surium. Tu de iis vide judicium Papebrochii in Ephem. Græco-Moſcis ante tom. I Maii pag. LI.

VIII *Kal.* *Die* 24.

Chryſogoni ROmæ, natalis beati Chriſogoni martyris, qui poſt longa vincula & carceres, pro conſtantiſſima Chriſti confeſſione tolleratos, jubente Diocletiano, capite cæſus & in mare projectus, martyrium conſummavit. *Creſcentiani.* Item Romæ, ſancti Creſcentiani martyris, qui in paſſione beati Marcelli Papæ legitur. *Romani.* Caſtro Blavia, ſancti Romani presbiteri & confeſſoris, cujus ſanctitatis præconium miraculorum gloria declarat. *Floræ & Mariæ.* Civitate Corduba, ſanctarum virginum Floræ & Mariæ, quæ poſt diuturnos carceres, pro Chriſto gladio interemptæ ſunt. *Feliciſſimi.* Apud Peruſiam Tuſciæ civitatem, ſancti Feliciſſimi.

Multorum codicum hoc die conſenſus eſt; nempe *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultrajett. Leyden. Lovanien. Albergen.* & *Danic.*

V*ARIA LECTIO.* Solus Molanus recte ſcripſit *Chryſogoni*, inter codices, alii *Criſogoni*, alii *Griſogoni*, *Eſogoni*, *Griſogonii* &c. Praten. & Herinien. proxime ad puritatem, ut eſt in textu. Antverp-maj. pro *conſtantiſſima*, legit *conſtanti*. Munerat. & pauci alii habent *Creſcenciani*. In Antverp-maj. error eſt *preconii*, uti *Florete* & *Peruſitam*, pro quo nonnulli *Peruſium*. Reliqui *caſtro Blavia*, ut ſignant antiquiores codices omnes: Max Lubec. habet *Blama*; Greven. *Blavie*, Molan. *Blavio*. Munerat. poſt *diuturnos carceres*, omiſit *pro Chriſto*. Codices aliqui pro *diuturnos*, habent *diutinos*. In ſolo Molano eſt *Thuſcia*.

Chryſogoni. O*BSERVATIO.* Hoc rurſus die Sanctum producimus, qui cum Anaſtaſia, cujus Actis immixtus eſt, omnibus antiquis Faſtis tam Græcis quam Latinis reperitur inſcriptus. In utriuſque honorem baſilicæ Romæ exſtructæ, eorumque etiam nomina à primis Eccleſiæ ſeculis Canoni Miſſæ inſerta fuerunt. Quærit Florentinius, Romæ an Aquileiæ tribuendum ſit incly ti Sancti martyrium, cum utraque poſitio in diverſis apographis Hieronymianis inveniatur? Quæſtionis nodus diſſolvi videtur, ſi Chryſogono, utpote nobili Romano, confeſſionis initium in patria, conſummationem Aquileiæ vel circa Aquileiam aſſignes. Si hæc ſolutio non placeat, aptiorem ſuggere, quæ Martyrologorum

rologorum & Actorum diſcrepantias componat. Vide alia apud laudatum Florentinium ſatis accurate notata. Pro Romana poſitione ſtant Beda, Rabanus, & tota ſeries noſtra duce Romano parvo, in quo & Zoïlus apponitur: *Romæ, Chryſogoni martyris, & Zoïli.* Ado longam ex Actis hiſtoriam concinnans, non hoc die Zoïlum, ſed triceſimo poſt Chryſogoni paſſionem, ad Dominum perrexiſſe teſtatur, adeoque aut ipſo die, aut pridie quam coronaretur Anaſtaſia, XXV Decembris. Uſuardus de ſolo Chryſogono loquens, brevi oratione certamina ejus & glorioſum agonem proſecutus eſt. Dum ad III Aprilis de Agapes & ſororum Actis diſputaremus, contra Henſchenii ſententiam, ea cum Baronio aliiſque prætulimus, quæ Anaſtaſianis immixta non erant, quoniam hæc gravioribus difficultatibus impedita ſunt, ut vide apud Ruinartium inter Selecta à pag. 419, & apud Tillemontium tomo 5 à pag. 323. Cum autem Chryſogoni noſtri certamen ex præfatis S. Anaſtaſiæ Actis acceptum ſit, danda erit ſuo tempore opera, ut ſiquid ibi etiam non ſinceri ſeminis inſperſum deprehendatur, poſt accuratum examen expurgetur. Sic ſolum Chryſogonum laudat Wandelbertus:

Chryſogonus meritis octavam & funere ſancit.

Creſcent. Ad VIII Auguſti ex vetuſtiſſimo Bucherii Kalendario hunc textum retulimus: *Balliſtariæ, Cyriaci, Largi, Creſcentiani, Memmiæ, Julianæ & Smaragdi.* Antea vero ad XVI Martii hodiernum *Creſcentianum*, à Romano parvo & Adone eo die poſitum, ab Uſuardo illic præteritum, indicavimus. Jam omiſſionis apparet cauſa, nempe quod Sanctum huc Noſter tranſtuliſſet. Refertur & hoc die a Beda cum elogio, ex quo ſummopere miror, nihil Uſuardum deſumpſiſſe. Quid de Marcelli Actis, unde & hic & plures alii Sancti educti ſunt, cenſendum ſit, XVI Januarii & citatis ſupra diebus, abunde diximus.

Romani. In nullo antiquiori Martyrologo *Romanum* invenit Uſuardus, ſed ex Gregorii Turonenſis libro de Glor. Confeſſ. cap. 46 acceptum, primus ipſe hoc die collocavit. *Scripta vita*, à Gregorio memorata, veroſimiliter deperdita ſunt. A Magno Martino *ſepultura locatum*, & *ſepulchrum ejus, contiguum Blavienſi caſtello, ſuper littus amnis Garonnæ* eſſe, *in quo ſæpius naufragio perituros virtutis ſuæ ſalvat occurſu*, ex laudato antiſtite diſcimus. Eſt penes nos vita aliqua Romani manuſcripta, plurimis Sancti miraculis referta, ex qua videtur extractum officium, quod in uſu eſt eccleſiæ parochiali d'Etrahaam prope Baiocas. De ea modo judicium ferre non vacat, ſatis hîc ſit, vere Uſuardinum oſtendiſſe Romanum, æquè ac ſunt ſequentes Cordubenſes virgines cum Feliciſſimo. *Flora & Maria.* *Flora* & *Maria* victorias ac trophæa egregie deſcripſit digniſſimus martyrum Cordubenſium encomiaſtes, & ipſe in eadem Arabica perſecutione glorioſus martyr, Eulogius libro 2 Memorialis toto cap. 8. Inde, vel potius ex recentiſſima Hiſpanorum memoria habuit Uſuardus, quo ipſas merito in Martyrologium ſuum insereret. Quæ de præclariſſimis virginibus, *intincto in Spiritus ſancti pyxide calamo*, alibi memoravit Eulogius, diligenter hîc à Baronio aſſignata ſunt. Porro *Feliciſſimus* Peruſinus ex Hieronymianis acceſſit, ſolo nomine & martyrii gloriâ inſignitus. *Feliciſſimi.*

AUCTARIA.

Flaviani. IN PRATENSI, ſive ad marginem, ſive in fine textus, recentiori manu adjecta, adeoque in apographo noſtro ſubvirgulata ſunt hæc: *Aprutio, ſancti Flaviani epiſcopi & confeſſoris.* Unde hic Flavianus adjectus ſit, non divino; Caſtellanus die ſequenti notat Flavianum Vercellenſem.

TORNACEN. In prima purus, omittit ſecundam de Creſcentiano: totum Romani elogium reſcindit: denique Cordubenſes etiam virgines Floram & Mariam prætermittit.

Carpaſii. ROSWEYD. Purus in textu, adjicit: *Item Carpaſii, qui poſt eculeum, fuſtes & ungues, flammis injectus, emiſit ſpiritum.* Carpaſium lego in Creſcentiani elogio apud Bedam, qui Vicarii munere fungens, diram in Martyrem carnificinam exercuit. Non mirarer, ſi hic pro Sancto huc irrepſiſſet: certe verba omnia ex præfato Creſcentiani elogio accepta videntur.

PULSANEN. In prima mutilus, in Cordubenſibus purus, omiſit reliqua omnia.

Textus mutilus. CENTULEN. *Romæ, ſancti Chryſogoni martyris, qui ſub Diocletiano per biennium in carcere maceratus, tandem gladio feriente ad palmam pervenit. Item Romæ, ſancti Creſcentiani martyris, ſub judice Carpaſio. Caſtro Blavia, ſancti Romani ſacerdotis & monachi, quem defunctum Martinus epiſcopus Turonenſis gaviſus eſt ſepeliſſe. Cordubæ, ſanctarum virginum.* &c. pure. Deeſt Feliciſſimus.

Maximi. BRUXELLEN In prima nonnihil mutilatus, in ſecunda purus eſt. Sequitur: *In Galliis civitate Regenſi, ſancti Maximi epiſcopi & confeſſoris, qui à primæva ætate, virtutum omnium gratia præditus, primo Lyrinenſis cœnobii pater, deinde Regenſis eccleſiæ epiſcopus, ſignis & prodigiis inclitus extitit, ſicque inter alia geſta magnifica, tres mortuos ipſe vivens ſuſcitaſſe perhibetur.* In hoc codice Sanctos ſæpe tranſponi, non ſemel diximus. Vide de Maximo XXVII Novembris. In Cordubenſibus virginibus & Feliciſſimo ſatis purus eſt, ſed Romanum diſtulit ad diem ſequent.

Clem. Met. *De Chryſog.* HAGENOYAN. Incipit: *Civitate Metis, depoſitio ſancti Clementis epiſcopi, patrui ſancti Clementis Papæ, quem idem Clemens illuc miſit, epiſcopum primum civitatis illius.* Vide Auctaria diei præcedentis. Tum: *In Aquilegia, paſſio ſancti Criſogoni martyris. Hic nobilis erat valde corpore, ſed multo nobilior fide. Hic beatam virginem Dei*

Aneſtaſiam erudivit in fide; & ipſo conſtituto in vinculis, & illa multum ſuis epiſtolis confortavit. Hic Romæ erat multo tempore vincula & carceres perpeſſus, & in Aquilegiam à Diocletiano ductus eſt vinctus, & ibi cum ſacrificare nollet, eſt decollatus & in mare projectus. Io Creſcentiano, Cordubenſibus, & Romano ſatis purus eſt, ſed in fine loco Feliciſſimi, ſubſtituit annuntiationem *Lucretiæ.* heſternam de Lucretia Emeritenſi, quam vocat *Lucrenam*, ſæpe multa male torquere ſolitus.

VICTORIN. & REG SUEC. ſign. num. 130. In *Eleutherii.* fine: *Item apud Reatinam civitatem, ſancti Eleutherii martyris.* An is forte eſt, qui cum *Anthia* matre ſua colitur XVIII Aprilis?

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Griſogoni martyris. Creſcentiani martyris. Flora & Maura* *Porphyrii.* *virginum & martyrum. Porphyrii militis & martyris, cum ſociis à beata Katgrina converſis.*

In VATICAN. ſub num. 5949. Deſunt iterum tres annuntiationes ultimæ. Adjicitur autem: *Flaviani.* *Flaviani epiſcopi & confeſſoris Conſtantinopolitani.* Vide Romanum XVIII Februarii.

STROZZIAN. *In civitate Regii, ſancti Proſperi* *Proſperi.* *epiſcopi & confeſſoris.* An hinc accepit BELINUS? Vide Romanum & Acta XXV Junii & GREVEN. infra. Neſcio quem Proſperum, ſolo *confeſſoris* ti[tu]lo, die ſequenti referat Caſtellanus, niſi fortaſſe ex Hieronymianis acceperit.

BIZONTICAN. *Inventio corporis beati Benigni preſbyteri & martyris.* Vide I Novembris.

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Colonia Agrip-* *Tranſlat. Gereon. &c.* *pina, tranſlatio beati Gereonis & ſociorum ejus Thebæorum, qui à Domino Frederico primo Colonienſium archiepiſcopo, & Rodulpho ſancti Panthaleonis abbate facta eſt anno ab Incarnatione Domini* MCXXI. *Item Coloniæ, in eccleſia prædicti martyris ſancti Gereonis, commemoratio beati Gregorii & ſociorum ejus Maurorum.* Sequitur totus textus ſolito purior, cui tertio loco interjicit: *Alexandriæ, beati Porphyrii martyris, cum quibuſdam* *Porphyrii.* *aliis militibus, quos beata virgo Caterina convertit ad Chriſtum.*

BELIN. Tertio loco interponit: *Item civitate Regii, ſancti Proſperi epiſc. & conf.* Vide STROZZ.

GREVEN. *Alexandriæ, ſancti Porphirii & ſo-* *Porphyrii.* *ciorum ejus militum & martyrum, qui in paſſione beatæ Katherinæ credidiſſe leguntur. Ignatii mar-* *Ignatii.* *tyris. Apud Coloniam Agrippinam, inventio &* *Invent. Gereon. &c.* *elevatio ſancti Gereonis martyris. Cum enim anno Domini* MCXXI *Norberthus Præmonſtratenſis pro Sanctorum reliquiis Coloniam veniſſet, & in præfati martyris baſilica in oratione pernoctaret, mane in medio baſilicæ fodi præcepit, inventumque eſt corpus ſancti Martyris integrum, & à Frederico primo archiepiſcopo Colonienſi & Rodulpho abbate ſancti Panthaleonis atque a fidelium populo, honore condigno elevatum. Item apud eandem urbem, in eadem baſilica, commemoratio beati Gregorii du-* *Marini.* *cis ac ſociorum ejus Maurorum martyrum. In ter-* *Tranſlat.* *ritorio Morienna, ſancti Morini martyris. Tranſ-* *Proſperi.* *latio Sancti Proſperi Regienſis epiſcopi, doctoris* *Eleutherii.* *præcipui. Eodem die, ſancti Eleutherii.*

MOLAN. In fine ex BELIN. *In civitate Regii,* *Proſperi.* *ſancti Proſperi epiſcopi & confeſſoris.* Dein minoribus typis de inventione & elevatione Gereo- *Gereon &c.* nis, GREVANUM deſcribit, addens: *In territorio Averneaſi, ſancti Portiani abbatis & confeſſoris, de quo B. Gregorius Turonenſis ſcripſit librum quintum de vita Patrum.* Editiones aliæ litteris Italicis tertio loco novam annuntiationem inſerunt: *Mediolani, Prothaſii epiſcopi & confeſſoris.* *Portiani.* In fine: *In territorio Arvernenſi, ſancti Portiani* *Prothaſii.* *abbatis & confeſſoris. Die vigeſima quarta, ſancti* *Mercurii.* *martyris Mercurii.* Vide ejus Acta apud Surium.

VII *Kal.* *Die* 25.

Petri. NAtalis beati Petri epiſcopi Alexandriæ, qui cum eſſet omnibus adornatus virtutibus, in Scripturis quoque divinis nulli priorum inferior, & ſacerdos & hoſtia Dei, ſubito rapitur, atque ex Maximini præcepto capite obtruncatur. Cum quo ſimul & alii plures ex Ægypto epiſcopi trucidantur, fere cum clericis & lai- *Eraſmi.* cis, ſexcenti ſexaginta. Item Antiochiæ, ſancti Eraſmi martyris.

Plurimi codices textum totum habent & integrum, ſed purum & nulla omnino parte auctum, ſoli hi quatuor *Praten. Herinsen. Roſweyd.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. De *Egypto, Heraſmi* & hujuſmodi nugis non loquor. Male in apographo noſtro Pratenſi pro *clericis*, ſcriptum eſt *clerus*. Una eſt notabilis variatio, in qua ab omnibus aliis differt Molan. Adonem procul dubio ſecutus, in quo legitur *fere cum clericis & laicis ſexcentis ſexaginta.* Recte utique & ſenſu non malo, at Uſuardus aliter hæc verba conſtruxit. Numerus ille, ſatis aliunde incertus, auctus eſt ab aliis, qui totam Petri ſociorum multitudinem ad ſexcentos ſexaginta ſex pejus extenderunt. Communiſſima variatio, ob quam tot codices à puris excluſi ſunt, oritur ex appoſitione ſanctæ Catharinæ, qua cum careant citati quatuor codices, hinc veroſimillimo argumento eorum ſupra alios antiquitas dignoſci poteſt; quemadmodum in præfatione notare non neglegimus.

Petri. OBSERVATIO. *Petrus* Alexandrinus epiſcopus, martyr clariſſimus, imo velut antonomaſticè *Martyr*, & vulgo *finis*, ſeu *ſigillum Martyrum*, apud Euſebium ceteroſque antiquos ſcriptores ob morum integritatem ac doctrinam, non minus quam ob perpetuos

Google

tuos labores, atque innumerabilium, atrociſſimæ perſecutionis tempore, ærumnarum tolerantiam laudatiſſimus eſt; tribus potiſſimum diebus in tabulis eccleſiaſticis Latinis & Græcis celebratus, nempe XXIV, XXV & XXVI Novembris. In apographis Hieronymianis conſtanter ſignatum reperio die XXVI: *In Alexandria, Petri*; ad quæ videri poteſt notatio Florentinii. Ceteri Martyrologi Beda, Rabanus, Wandelbertus & tota ſeries noſtra, veriorem, ni fallar, viam ingreſſi, hunc diem XXV Petri cultui unanimiter dedicant; idque apud Latinos perſeveraſſe certum puto, donec accreſcens in Occidente Catharinæ gloria, ita Petrum obumbravit, ut in ſequentem diem receſſerit. Ceterum priorum duorum codicum, vel potius ſolius Bedæ, nitidiſſimum eſt elogium, Rufini lib. 9 cap. 6 verbis ferme conceptum, atque à Noſtro ex Beda deſcriptum, addita ſola ultima clauſula, cujus auctorem credimus Romanum parvum; in quo nimirum indeterminatus apud Rufinum Petri ſociorum numerus, ad ſexcentos ſexaginta, neſcio quo fundamento, extenditur.. Romani parvi verba ſunt: *Sancti Petri Alexandrini epiſcopi, cum aliis* DCLX. Verius cum Rufino lib. 8 cap. 14 dixiſſet, *innumerabiles* cum epiſcopis *nobiliſſima pertuliſſe martyria.* Diffuſior Adonis narratio principium habet ex laudati Rufini libro 7 capite ultimo, cetera compilavit ipſe ex Actis illis, de quorum veritate uſque adeo controvertitur, ut vix ullus eruditorum hodie virorum, poſt Hermantium, Valeſium, Pagium, Papebrochium alioſque, ea tamquam ſincera admittere audeat, ſeu ut à Metaphraſte edita & Latine verſa, ſeu ut à Combefiſio inter Lectos triumphos à pag. 189 utroque ſermone vulgata ſunt. Paucula nos de ſummi antiſtitis laudibus ſtrictim digeſſimus in noſtra de Alexandrinis Patriarchis chronologia pag. 34 à num. 180. At nemo, quod ſciam, Petri geſta, & quæ cum eis connexa ſunt, collegit, diſpoſuit, diſcuſſit accuratius quam Tillemontius tomo 5 à pag. 436, & in notis à pag. 755, quæ omnia in Actis ad incudem erunt revocanda. Hoc Wandelberti encomium eſt:

Septenam Petrus antiſtes martyrque venuſtat;
Urbis Alexandri populus quo præduce fultus
Errorum curvos ſpernit cæcoſque meatus.

Alter in textu noſtro nominatus martyr *Eraſmus*, omnibus aliis Martyrologis, fere dixerim ſcriptoribus plane omnibus, incognitus videtur, niſi idem prorſus ſit cum Eraſmo illo, in Campania Italiæ celeberrimo, quem ex Uſuardo aliiſque retulimus III Junii, ut ex erudito Henſchenii commentario tomo 1 à pag. 211 facile datur intelligi. Quid Uſuardum impulerit, ut talem hoc die commemorationem conciperet, nec hariolando aſſequor; interim ab eo poſitam fuiſſe, dubitare non ſinit codicum prope omnium ſaltem probatiſſimorum conſenſus. *Eraſmi.*

AUCTARIA.

Catharinæ. PRATEN. In hoc codice, teſte Caſtellano, longe recentiori manu adjicitur: *Apud Alexandriam, ſancta Catharina virginis & martyris.* Pleni ſunt hujus Sanctæ laudibus recentiores omnes codices hic citandi. De quibus, ut ſemel dicam, vide Ephemerides Græco-Moſcas ante tomum 1. Maii, pag. LI, & Reſponſiones Papebrochii ad art. XI à num. 77. &c.

Ejuſdem. HERINIEN. In inferiori codicis ora, manu à textu diverſiſſima & recenti, per aſteriſcum ad finem textus remittitur: *Ipſo die, beata Katherina virginis & martyris, quæ in civitate Alexandrina paſſa eſt ſub Maxentio imperatore.*

Ejuſdem. ANTVERP-MAJ. Medio textui puro inſerit: *Apud eamdem urbem, paſſio ſancta Katharina virginis & martyris.*

Mercurii. Catharinæ. PULSANEN. Hunc habet textum: *Natalis beati Mercurii martyris. Eodem die, paſſio ſancta Ecaterina virginis, quæ jubente Maxentio imperatore, Alexandriæ martyrio coronata eſt. Sed poſtea ab angelis ad montem Synai eſt delata, ubi frequenter fiunt præclara miracula per eam.* Petrus ad diem ſequentem rejectus eſt; de Eraſmo, nihil.

Ejuſdem. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro in fine addunt: *Ipſo die, paſſio ſanctæ Catherinæ virginis & martyris, quæ paſſa eſt ſub Maxentio imperatore.* Idem fere habent, ſed in principio, LOVAN. & LEYDEN-BELG. Item ANTVERP-MAX. ſed hic caret Eraſmo.

MUNERAT. Hoc dat principium: *Apud Alexandriam, natalis beatæ Katherinæ virginis & martyris; quæ cum ſacrificare Idolis nollet, juſſu Maxentii imperatoris, biſſenis diebus negato ſibi & potu, in obſcuro carceris ergaſtulo truſa, & ibidem per columbam angelico pane ſuſtentata, multis etiam aliis tormentorum generibus, auxiliante Domino, poſtmodum ſuperatis, conſtantiſſime in fide Chriſti perſeverans, noviſſime decollata eſt. Mox ſiquidem ſancti angeli acceſſerunt, corpuſque beatæ virginis per altum in aere viſibiliter deportantes, mirabiliter in monte Sinay collocaverunt. Qui mons à decollationis loco viginti diebus itineris & eo amplius remotus eſt.* Textus purus eſt. *De eadem.*

BELIN. Sic loquitur: *In monte Sinay, ſanctiſſima Chaterina virginis & martyris, filia Coſti regis in civitate Alexandria, quæ à Maxentio imperatore, ob fidei Chriſtianæ confeſſionem in carcerem clauſa, & poſtmodum ſcorpionibus diutiſſime cæſa, tandem capitis obtruncatione martyrium complevit. De corpore ejus lac pro ſanguine emanavit. Poſt mortem autem ejus venerunt angeli & tulerunt corpus ejus & portaverunt illud in montem Sinay, & in eodem loco honorifice ſepelierunt. De ſepulchro* *Item.*

vero ejus emanat oleum, quod languidorum corpora ſanat. Sequitur de Eraſmo, pure. Tum: *Eodem die apud Emiliam, ſanctæ Jocundæ virginis.* Petrus ad diem ſequentem remotus eſt. *Jocundæ.*

Greven. *Alexandriæ, paſſio ſanctæ Katerinæ, glorioſæ martyris & virginis Chriſti, cujus oſſa ſtillare oleum divinitus inveniuntur. Quæ decollata, ab angelis deportatur, & in montis Synai vertice ſepelitur.* Sequitur textus purus. *Catharinæ.*

Ultraject. & Leyden-Lat. Incipiunt: *Alexandriæ, beatæ Katharinæ virginis; quæ poſt multos agones, & cruciatus, quos pro Chriſti amore & conſtantiſſima fidei defenſione pertulit, juſſa Maxentii, capitali ſententia punita eſt. Cujus ſacratiſſimum corpus, poſt capitis abſciſionem, obſequio angelorum deportatum eſt in monte Synay [&] honorifice collocatum, ubi etiam multis refulgens miraculis, ſalutare deſudat oleum, in ſalvificum & efficax remedium languidorum.* Poſt hæc textus purus. Alberg. & Danic. idem habent de S. Catharina, ſed Petrus retrocedit. Itaque ſecundo loco: *In Numidia, natale ſancti Marculi martyris, præcipitio extincti.* In Romano eſt *Marcelli*, xxvi. Tu vide notulam Caſtellani hic, & præterea pag. 723: item Tillemontium tomo 6 pag. 712. In fine habent hi duo codices de Eraſmo, pure. *Item.* *Marculi.*

Centulen. *Alexandriæ, paſſio ſancti Petri, ipſius civitatis epiſcopi, inter præcipuos egregii, qui perſecutione Deciana* [patentiſſimus error] *gladio peremptus, occubuit; cum quo ſimul alii plures epiſcopi trucidati ſunt, ſed & clerici & laici ſexcenti ſexaginta. Eodem die Alexandriæ, Katherinæ virginis, ſub Maxentio Diocletiani filio.* Satis patet, quid velit dicere. *Catharina.*

Broxellen. Primo loco de Catharina, ferme ut Ultraject &c. In Petro modice auctus, de Marculo etiam habet, ut citati codices; & in Eraſmo, purus eſt. Tum: *Eodem die, ſancti Benedicti presbyteri & martyris.* Non eſt, unde dignoſcatur, niſi vera ſint, quæ infra habet Editio Lubeco-Col. Sequitur de Romano Blavienſi, ex die præcedenti. Tum in inferiori paginæ ora per aſteriſcum huc remittitur, eâdem ferme manu ſcriptum: *Ipſa die apud civitatem Remenſem, vir miræ ſanctitatis Albertus epiſcopus Leodienſis, frater Heynrici magni Lotharingiæ ac Brabanciæ ducis, propter cuſtodiam eccleſiaſticæ libertatis de mandato Heynrici imperatoris interemptus, occubuit.* *Benedicti.* *Alberti Leodienſis.*

Legia quem legit, electum Roma promovit,
Remis ſacravit, ſacratum martirizavit.

Jam de ipſo egimus in Auctariis xxi Novemb.

Hagenoyen. In textu utcumque purus, ſubjicit longius Catharinæ elogium, in quo præter ſuperius allata, nihil magnopere novi producit, excepta converſione quinquaginta philoſophorum, Porphyrii &c. quæ vulgo notiſſima ſunt, nec ad nauſeam hic repetenda. Denique: *In Numidia, natale ſancti Marculi martyris* &c. *Marculi.*

Aquicinct. Notat deſcriptor, agi in fine de Catharina, duobus verbis.

Victorin. *Eodem die, ſanctæ Catarinæ virginis, quæ ſub Maxentio cæſare capite truncata eſt.* *Catharinæ.*

Codex Urſini à Roſemberg. *In Numidia, natale beati Martelli martyris, præcipitio extincti.* Diximus ſupra, ſcribi in Romano, *Marcelli*. Codices alii habent, *Marculi*. Vide quæ diximus ad codicem Ultraject. &c. *Marculi.*

Matric-Carthus-Ultraject. *Katherinæ virginis & martyris. Petri epiſcopi & martyris, cum ſociis* DCLX. *Eraſmi martyris.*

Reg. Suec. ſub. num. 130. *Et natale beati Mercurii martyris.* Vide Romanum. *Mercurii.*

Vatican. num 5949. Hunc habet textum: *Benevento, natale beati Mercurii martyris, qui tempore Decii, poſt plurima ſupplicia, forti animo tolerata, capite cæſus martyrium conſummavit.* *Mercurii Benevent.*

Florentin. *Apud Italiam in civitate Regii, tranſlatio corporis ſancti Proſperi, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, de eccleſia, quæ eſt extra muros, revelatione divinitus facta; de quo Thomas, qui tunc erat ejuſdem urbis epiſcopus, ſcribens, ait: Quod de Hiſpaniæ partibus fuit oriundus, doctor eximius, fide Catholicus, aſpectu angelicus, ſermone præclarus, opere ſanctus, corpore caſtus, ingenio ſubtilis, conſilio providus, & caritate diffuſus, & per Leonem Papam I in dicta eccleſia extitit epiſcopus ordinatus.* Dixi alibi, vitam ejus illuſtratam eſſe die natali, xxv Junii. Pergunt: *Item ſancti Mercurii martyris, cujus geſta habentur.* Tum ſolus Strozzian. *Apud Æmiliam, ſanctæ Jocundæ virginis.* *De Proſpero Regienſi.* *Mercurii.* *Jocundæ.*

Editio Lubeco-Col. Incipit à Catharina, ut Ultraject. &c. ſupra. Petrus ad diem ſequentem tranſlatus, Eraſmus prætermiſſus eſt. Pergit: *In Numidia, natale ſancti Benedicti (qui dictus eſt & Marculus) martyris, præcipitio extincti. Eodem die, ſanctorum Luciani, Marciani & Claudiani martyrum.* Vide Hieronymiana. *Benedicti.* *Luciani &c.*

Greven. *In Aphrica, Luciani, Claudiani, Marciani, Cipriani, Quiriaci. In Numidia, ſancti Benedicti martyris, qui & Marculus, præcipitio extincti. Metis, ſancti Livarii martyris. Eodem die, natalis ſanctorum Juliani, Cunctori, Quiriaci.* Vide Edit. Lubeco-Col. *De iiſd. &c.* *Benedicti.* *Livarii.* *Juliani &c.*

Molan. Incipit litteris Italicis, de Catharina referens totam Belini annuntiationem. Sequitur commemoratio Petri Alexandrini pura cum textu, ſed ci litteris rurſus Italicis longa hiſtoria ſubjungitur, ex Adone deſumpta, qua potiſſimum deſcribitur Petri ad Achillam & Alexandrum de Ario admonitio &c quam hîc non vacat inſerere, vel quod ſatis nota ſit, vel quod in fonte legi poſſit. In fine ex eodem Belino ſubdit *Eodem die apud Æmilium, ſanctæ Jocundæ virginis.* Editiones poſteriores idem habent initium & eodem modo ſcriptum, ſubjungunt etiam idem augmentum, ſed tota Petri Alexand. annuntiatio in diem ſequentem dilata eſt. *De Catbar.* *Jocundæ.*

VI *Kal.* — *Die* 26.

Lini P. P. Natalis beati Lini Papæ, qui poſt Petrum primus, Romanam Eccleſiam tenuit annis duodecim, & martyrio coronatus, ſepultus eſt in Vaticano. Apud Alexandriam, ſanctorum martyrum Fauſti presbiteri, Dii & Ammonii, qui cum beato Petro ejuſdem *Fauſti & ſociorum.*

dem urbis epiſcopo, jubente Maximino trucidati ſunt. Auguſtuduni, *Amatoris.* ſancti Amatoris epiſcopi.

Ex *Praten. Tornacen. Antverp-maj. Munerati primo editione, Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO.* Nihil magnopere obſervandum ſuggerunt codices noſtri, præterquam quod Aotverp-maj., Greveni editio altera, quam ſequimur, & Molan. poſt *Petrum* omiſerint vocem *primus*, quæ ex Adone, & codicibus noſtris Uſuardinis fere omnibus interpooenda eſt. Cetera ſphalmata ſcriptoria ſunt, ut *Auguſliduni* in Tornacen. in Antverp-max. *Viatico* pro *Vaticano* & *Maximo*, pro *Maximino*. Si prior Munerati editio, ſecundæ plane conformis eſt, non caret umquam defectibus typographicis. Infra dicemus in quo poſterior excedat.

O*BSERVATIO.* Ad XXIII Septembris ſub finem Obſervationis indicavimus, Linum *Lini P P.* Papam à Floro noſtro & a Rabano referri, atque etiam in nonnullis codicibus Uſuardinis auctioribus, ex quibus in Romanum modernum pro eo die derivatum exiſtimamus. Hinc intellige, qualem ibi Uſuardum, in Notatione allegare potuerit Baronius; nempe Belinum, in quo accepta ex hodierno die annuntiatio Uſuardina, in menſem Septembrem retracta eſt. Utrum vero recte divinaverit Grevenus, dum in Auctariis XXIII Septembris *paſſionem*, hîc autem *ſolenniorem celebritatem haberi* dicit, *quo die tranſlatus perhibetur*, haud equidem auſim aſſerere in tanta vetuſtate, in tanta natalium dierum confuſione, quidquid in eam partem inclinet Henſchenius, cum pluribus chronologiæ Pootificiæ ordinatoribus. Aliis præterea diebus refertur Linus, ut VII Octobris &c. ſed varietatis rationem plane ignoro. Certum eſt, Romanum parvum, a quo procul dubio primum in ſacris Tabulis hoc die poſitus eſt, eum ſignaſſe hoc modo: *Romæ, Lini Papæ.* Certum quoque, Adonem hoc die breve ei elogium ex Pontificalibus concinnaſſe, quod ferme integrum Noſter in textum ſuum tranſtulit, ubi in ſerie Romanorum Pontificum, *poſt Petrum* PRIMUS, ſeu ſecundus ordine Chriſti Domini Vicarius diſertiſſime conſtituitur. Scio, non pauca idcirco ab eruditis poſt Baronium agitari; verum ab eminentiſſimi Annaliſtæ ſententia recedendum non eſt: tu eum conſule ad annum LXXX, atque in hodierna Notatione. In diſpeſcendis primorum Pontificum annis, à doctiſſimis Chronologis affatim deſudatum eſt, & porro a nobis ſudandum erit, dum Lini Acta colligentur & illuſtrabuntur. Vide tantiſper conatum Tillemontii tomo 2 pag. 546. Pro hoc die Lini cultui vindicando, ſtat etiam Wandelbertus, hoc unico ſuo verſiculo:

Sextam Line ſacras roſeo de ſanguine Papa.

Dubitare viſi ſumus XIX Novembris, an *Fauſtus* ibi relatus, confundi non poſſet cum *Fauſti & ſociorum.* hodierno *Dii, Ammonii*, imo Petri Alexandrini, in paſſione ſocio, qui ſub Dionyſio diaconus, à ſucceſſorum aliquo presbyter ordinatus fuerit, ac ſenio confectus, tandem coronam martyrii ſit adeptus. Hæc, inquam, ibi dubitabundi propoſuimus. Clarius eſt, Adonem ex Rufini lib. 8 cap. 14, tres noſtros martyres accepiſſe, *nec merito, nec inſtitutionibus, nec martyrio* Petro *diſpares.* Eſt itaque tota hæc annuntiatio ſoli Adoni referenda, qui præmiſſo pridie epiſcopo, ſequenti miniſtros ſubjungendos putavit; quamvis fortaſſe magno dierum, imo menſium, quid ni & annorum intervallo paſſi ſint, qui citato Rufini loco *innumerabiles* dicuntur. Noſtra omnia in textu expreſſa, ſecundum omnes apices ex præfato Viennenſi deſcripta ſunt.

Hieronymianis apographis omnibus apud Florentinium in fine adjectum legitur: *Amatoris.* *Auguſtiduno, depoſitio ſancti Amatoris epiſcopi.* Ex eo fonte annuntiationem ſuam deſumpſit Rabanus. An etiam Ado? Negat Moſander, qui aſteriſcum appoſuit; negat Roſweydus, totam commemorationem in appendicem rejiciens: unde conſequitur, ex Hieronymianis ab Uſuardo primùm acceptam & hîc ſignatam fuiſſe. Quæro hujus Sancti vitam aut geſta, ſed nihil uſquam reperio; vide paucula, quæ de ipſo notavit Baronius.

In Romano parvo hoc die notatur: *Et beati Alexandri epiſcopi & martyris, paſſi* XI *Ka-* *De Alex. Adonis.* *lendas Octobris; à Papa Damaſo* VI *Kalendas Decembris tranſlati, quando feſtivitatem ei dicavit.* Quæ verba etiam ſupra dedimus ad XXI Septembris, quo die Uſuardus ipſum Alexandrum ex Adone accepit, atque elogio ex hodierna longiori hiſtoria ornavit. Recte, an ſecus, Noſter Sanctum pro ſuo arbitrio tranſpoſuerit, non diſputo, ſatis eſt mutationem illam hîc rurſus verbo indicaſſe.

AUCTARIA.

Baſoli. HERINIEN. Textum puriſſimum habet, ſed ei ſecundo loco proprium Remenſe denuo intermiſcet: *Eodem die, tranſitus beati Baſoli confeſſoris, qui in territorio Remenſi vitam heremiticam utiliter eſt executus, tamque in vita, quam etiam poſt obitum, in miraculorum jubare divinitus eſt illuſtratus.*

Valeriani. ROSWEYD. Purus etiam in textu, exceedit in fine: *In Aquileia, Valeriani epiſcopi & confeſſoris.* Haud dubie ex Hieronymianis.

Petri Alex. PULSANEN. Hic ejus textus: *Natalis ſancti Petri Alexandriæ epiſcopi, inter præcipuos egregii. Hic duodecim annos omnes in epiſcopatu illius urbis exegit, quorum tres ante perſecutionem, reliquos vero novem diverſis intemptationum generibus duxit. Romæ, natalis ſancti Lini Papæ.*

Leonardi. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro adduut: *Vandopera monaſterio, ſancti Leonardi confeſſoris.* Hic in multis codicibus recurrit, vel ſolus, vel Fauſto conjunctus: tu vide de eo Caſtellanum XV Octobris.

De mirac. ardentium. MUNERAT. In prima editione purus, in ſecunda adjungit: *Eodem die, ſancta Genovefa & ſancti Marcelli, de miraculo ardentium, facto in eccleſia beatæ Mariæ Pariſienſis.*

Leonardi & Fauſti. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN & LOVANIEN. Adjiciunt textui: *Vendopera monaſterio; natale ſanctorum Leonardi & Fauſti confeſſorum.* In hoc tamen ULTRAJECT. ab aliis differt, quod Alexandrinos primo loco ponat, Linum vero Papam, ultimo.

ALBERG. & DANIC. Pridie diximus, Petrum Alexandrinum in his codicibus huc rejectum. De Lino egerunt XXIII Septembris. Hic in Alexandrinis & Amatore puri ſunt. In augmento de Leonardo & Fauſto cum codicibus præcedentibus conveniunt.

Alexandri. CENTULEN. De Lino, addit tempus regiminis, nempe *annos* XII, *menſes* III, *dies* XII. In Alexandrinis purus eſt. Amatori ſubſtituitur: *Eodem die, ſancti Alexandri epiſcopi & martyris, glorioſi in miraculis.* Vide Obſervationem, in fine.

De Lino. BRUXALLEN. De Lino addit: *Hic conſtituit, ut mulier intret eccleſiam capite velato: dæmones ab obſeſſis expulit, & mortuos ſuſcitavit, & multa miracula fecit. Quem tandem Saturninus conſul, diverſis pœnis afflictum decollavit. Eodem die, beati* *Alexandri.* *Alexandri epiſcopi. Qui ſub Anthonio Imperatore martyrii palmam ſuſcepit. Apud Alexandriam, natale ſanctorum martyrum Agricolæ, Fauſti presbyteri, Elii & Ammonii. Qui cum beato Petro, ejuſdem urbis epiſcopo, jubente Maximiano decollati ſunt. Apud Tholoſam, Vendopera monaſterio, natale ſanctorum Fauſti & Leonardi confeſſorum.* *Fauſti & Leonardi. Genovefæ.* *Item ſancta Genovefa virginis* Forte indicat miraculum, de quo MUNERAT. ſupra.

De Lino. HAGENOYEN. *Romæ, natale beati Lyni Papæ & martyris. Hic, ut quidam dicunt, primus poſt beatum Petrum erat Romæ Papa, cui non tamen beatus Petrus tantam dedit auctoritatem, ſicut Clementi. Hic conſtituit ex præcepto ſancti Petri, ut mulier* &c. fere ut BRUXELLEN. In Alexandrinis fere purus, in ultima purior eſt. *In monaſterio Vendoptera, depoſitio ſanctorum confeſſorum Leonardi & Fauſti.* *Leonardi & Fauſti.* *In civitate Conſtancia, depoſitio ſancti Cunradi epiſcopi & confeſſoris.* *Conradi.* *Hic ab ineunte ætate ſua devotus erat Deo, & ſocius fidus ſancti Odelrici, Auguſtæ civitatis epiſcopi.* Vide GREVEN.

AQUICINCT. & BURDAGALAN. *Vendopera monaſterio, natalis ſancti Leonardi confeſſoris. Et ſancti Flaviani confeſſoris.*

DAVARON. BIGOTIAN. ſign. P. 5. & CISTERCIEN. S. Benigni. De Leonardo, ut ſupra.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Lini Papæ & martyris. Baſoli confeſſoris & eremitæ. Fauſti presbyteri, Dedii.* [Dii] *& Ammonii, paſſi* [paſſorum] *cum beato Petro epiſcopo. Amatoris epiſc.* *Baſoli.*

REG. SUEC. ſub. num. 428. *Eodem die, ſancta Genovefa, & ſancti Marcelli de miraculo ardentium in eccleſia beata Mariæ Pariſiis. Vendopera monaſterio, ſancti Leonardi confeſſoris. In Pago Remenſi, natalis ſancti Baſoli confeſſoris.* *Mirac. ard. Leonardi. Baſoli.*

VATICAN. ſub. num. 5949. Omiſſo Lino & Amatore, ſic habet: *Natale ſancti Nicandri in S. Sophia.* Tum de Petro Alexandrino. Demum *Romæ, beati Alexandri epiſcopi & martyris, ſub Antonino* &c. cum elogio, quod haud dubie ex Adonis Martyrologio acceptum fuerit.

Gaudent. ab. FLORENTIN. *Tranſitus ſancti Gaudentii monachi, abbatis & confeſſoris, de partibus Hiſpaniæ, multiſque* [qui multis] *virtutibus clarus quievit in Domino. Sepultus eſt in abbatia, ad ſui nominis honorem fabricata Faſalane diœceſis in Thuſciæ partibus.* Hactenus conveniunt; puto ſequentia eſſe in ſolo STROZZIAN. *Ipſo die apud civitatem Avionenſem, in partibus Novariæ, S. Gaudentii, ejuſdem civitatis epiſcopi.* *Gaudent. ep.* *In Vendopera* &c. habet *Leonis*, pro *Leonardi. S. Alexandri epiſcopi & martyris* &c. *Item ſancti Belini martyris, epiſcopi Paduani.* Vide Martyrolog. Romanum. *Leonardi Alexandri. Belini.*

Flaviani. CAUDIACEN. *Flaviani confeſſoris.*

Baſoli. REMENS SS. Tim. & Apoll. *In pago Remenſi, depoſitio ſancti Baſoli presbyteri & confeſſoris.*

Petri EDITIO LUBECO-COL. Incipit à Petro Alexandr. inſerta viſione de veſte ſciſſa. De Lino alibi actum eſt. Sequuntur duæ annuntiationes aliæ puræ. Tum: *Vendopera monaſterio, natale ſanctorum Leonardi & Fauſti confeſſorum. Romæ, commemoratio ſancti Lini Papæ & martyris. Treveris, ſancti Sabaudi epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Conradi, epiſcopi Conſtantienſis eccleſiæ & confeſſoris. In pago Remenſi, natale ſancti Baſoli epiſcopi & confeſſoris, multis virtutibus clari. Ipſo die, ſancti Mercurii martyris.* *Leonard. &c. Sabaudi. Conradi. Baſoli. Mercuri.*

Bellini. BELIN. Petro tribuit primum locum, ſed textu non ſatis puro. Tum: *Eodem die, ſancti Bellini martyris, epiſcopi Paduani.* Deinde de Alexandrinis non ſatis pure. Purior eſt in tertia. De Lino ferme repetit annuntiationem antea poſitam XXIII Septembris.

De B.M.V. GREVEN. *Feſtum illationis beatæ Mariæ Virginis in templum Ieroſolymis, ſeu purificationis S. Annæ, die ſcilicet* LXXX *a partu ipſius. Apud Cæſaream Cappadociæ, ſancti Mercurii militis & martyris.* *Mercurii.* *Qui, ut dicit Cathalog. Sanctorum, cum magnus eſſet apud Decium, ſacrificare contemnens, fuſtibus cæditur, igne ſuppoſito aſſatur, ſed ſanguinis copioſa effuſione ignis extinguitur. Deinde iterum ignem verberaque ſuperans, capitis obtruncatione agonem ſuum conſummavit. Romæ, tranſlatio ſanctorum Alexandri epiſcopi & martyris & Herculani juvenis. Item ibidem natalis ſanctorum Sirici & Saturnini. Sabaudi epiſcopi & confeſſoris. Conradi epiſcopi Conſtantienſis & confeſſoris. Qui ex Germania, clara ſtirpe progenitus, à beato Udalrico Auguſtenſi ac clero præfatæ eccleſiæ in epiſcopum* *Tranſlat. Alex. &c. Sirici &c. Sabaudi. Conradi.*

pum aſſumptus, fide religioneque ſanctus exſtitit, ut etiam ſuper aquas ambulaſſe legatur. In pago Re- *Baſoli.* *menſi, ſancti Baſoli epiſcopi & confeſſoris. In Aqui-* *Valeriani.* *leia, ſancti Valeriani epiſcopi & confeſſoris.* *Mercurialis.* *Mercurialis epiſcopi Levienſis & confeſſoris. In territorio* *Juſti.* *Trecaſſino, ſancti Juſti confeſſoris.* *Berengeri.* *Berengeri presbyteri, de quo in geſtis B. Ydæ viduæ.* *Leonard. &c.* De Leonardo & Fauſto, ut ſupra. *Item, ſanctæ memoriæ Joannis* *Jo. Ruysbr.* *Ruysbroec presbyteri & confeſſoris, viri, ut ejus ſcripta teſtantur, illuminatiſſimi & devotiſſimi.* *Salomyæ.* *Salomyæ virginis & viduæ, uxoris fratris ſanctæ Eliſa-* *Tranſl. Ydæ.* *beth. Tranſlatio beatæ Ydæ viduæ.*

MOLAN. De Petro Alexand. ut BELIN. De *Petri Alex.* *Miracl. ard.* Miraculo ardentium, ex MUNERAT. De Baſolo, *Baſoli.* ex HERINIEN. *Eodem die, beati Alexandri epi-* *Alexandri.* *ſcopi & martyris, ſub Antonino imperatore: qui inter alia facta miracula, mortuum ſuſcitavit. In Nico-* *Marculi.* *media, beati Marculi ſacerdotis & martyris, qui temporibus Conſtantis regis tyranni, perſecutiones maximas pertulit: ad extremum ab alta rupe præcipitatus eſt.* Vide editionem ſecundam pag. 234, & quæ in Auctariis heri diximus. *Romæ, Syricii* *Sirici.* *epiſcopi.* Vide Exercitationem Florentinii. *Item Conradi epiſcopi Conſtantienſis.* *Conradi.* *Eodem die, ſancti Bellini martyris epiſcopi Paduani.* *Bellini.* Deinde typis minoribus: *Quem immaniter interemit anno* MCXLIX *vir nobilis, ſed avarus, Thomas Capivacius, a Bellino juſte convictus atque judicatus ad ſolvendas decimas agrorum, quos ſub diœceſi Patavina latius poſſidebat. Hic, cum cœpiſſet poſt mortem miraculis ſupra modum otiere, ab Eugenio IV, biennium poſt mortem in catalogo martyrum honorifice aſſcriptus eſt.* OEdipus hoc non explicet, niſi Eugenius III, pro Eugenio IV ſubſtituatur. Editiones aliæ primo loco agunt de Petro Alexandrino, multa Italico charactere de tunica ſciſſa ex Adone adjicientes. De Lino non agitur. Reliqua textus pura ſunt. Tum de Baſolo, ex priori. De Conrado, Sebaudo [potius *Sebaldo*] Siricio, *Alipii.* ut ſupra. *Die vigeſima ſexta, ſancti patris Alipii* *Leonardi.* *Cioniæ.* Denique de Leonardo ut ſupra: de Bellino, & Miraculo ardentium, ſicut in ed. prima.

V *Kal.* *Die* 27.

APud Bononienſem civitatem, natalis ſanctorum martyrum *Agricolæ & Vitalis.* Agricolæ & Vitalis, quorum poſterior prioris ſervus fuit antea, nunc conſors & collega martyrii. Denique cum cogeretur iſdem à perſequentibus, ut Chriſtum negaret, & ille amplius profiteretur Dominum Jeſum Chriſtum, omnia tormentorum genera exercuerunt in eum. Noviſſimè beatum Agricolam interemerunt, cruci affigentes. In Galliis civitate Regenſi, ſancti Maximi confeſſoris, *Maximi.* qui à primæva ætate virtutum omnium gratia præditus, primùm Lirinenſis cœnobii pater, deinde Regenſis eccleſiæ epiſcopus, ſignis & prodigiis inclitus extitit.

Textus ſumitur ex *Pratm. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Lovanien.* & *Leyden-Belg.*

V*ARIA LECTIO.* Greven. & Molan. incipiunt; *Apud Bononienſem urbem.* Munerat. pejus habet *Viomenſem*; qui & poſt *denique*, male inſerit *inde.* Notabilis eſt phraſis illa Uſuardina, *Denique cum cogeretur*, ubi nihil præcedit, cujus ea particula concluſionem ſignificet. Ceterum ita legiſſe Uſuardum, evidenter probant codices omnes. Solus Antverp-maj. habet *antea fuit*, pro *fuit antea.* Sic legunt omnes *iſdem*, Greven. & Molan. videntur voluiſſe emendare, per *idem.* Roſweyd. nimium ſapit, dum poſt *exercuerunt in eum*, apponit *& occiderunt.* In ſolo Molano legitur *Regienſis*: ſcriptoris imperitia in Roſweyd. male formavit *Remenſis.* Non melius ſcribit *Cirnenſis*, pro *Lirinenſis*, ac turpius Antverp-maj. *Sirutenſis.* Ceterum omnes alii ſimpliciter *Lirinenſis.* Rurſus hic cum Greveno conſtructionem torquent, *ſignis inclytus & prodigiis extitit.* Roſweyd. & Max-Lubec. *inclitus fuit.*

O*BSERVATIO.* Sanctiſſimus Mediolanenſis præſul & Eccleſiæ Doctor Ambroſius *Agricola & Vitalis.* inter plures ſanctorum Martyrum pretioſas exuvias, quas ſtudioſe quæſivit ipſe, effodit & exaltavit, hos noſtros Bononiæ patronos celeberrimos, è medio Judaicorum cadaverum, martyrii ſui ſignis glorioſos eruit, & *cum magna fidelium lætitia* efferens, condigno venerationis loco expoſuit, unde in diverſas orbis Catholici partes diſtributæ reliquiæ, Sanctorum gloriam mire propagarunt; Porro eumdem illum inventorem ſuum, encomiaſten nacti ſunt *Agricola* & *Vitalis*, ut habes apud Ruinartium inter Selecta à pag. 514, cujus prævia admonitio hiſtoriæ elucidandæ peridonea eſt. Symbolam contulit Tillemontius tomo 5 à pag. 314: quæ omnia Actis eorum illuſtrandis opportune ſubſervient. Nec prætermittentur, quæ de Agricolæ & Vitalis gloria commemorat Turonenſis Gregorius cap. 44, ubi ambos, non recte ad Ambroſii mentem, crucifixos

ciſixos aſſerit. Hîc nobis præcipue incumbit Martyrologia excutere, in quibus ambo ſignati ſunt, non IV Novembris, quemadmodum ex Belino, ni fallor, eos annotavit Baronius, ſed hoc ipſo die, Hieronymianis viam præmonſtrantibus: *In Italia, civitate Bogonia, Agricola & Vitalis*; ad quæ recte obſervat Florentinius, Gallicum ſcribam in Corbeienſi apographo, etiam ut ab Acherio editum eſt, Bononiam Italiæ imperite in Galliam tranſtuliſſe, ubi & alia notatu digna laudatus commentator diligenter animadvertit. Apud Bedam, Florum & Rabanum inſignes ceteroquin martyres, noti non ſunt; at in Romano parvo, habita potius martyrii quam dignitatis ratione, ſervus, recepto hodie in officiis noſtris eccleſiaſticis more, domino præponitur: *Bononia, Vitalis & Agricola martyrum.* Idem ſervat Ado, inventioni magis, quam paſſioni deſcribendæ intentus, ac cum Gregorio Turon. narrans, ambos *crucifixos martyrium compleviſſe.* Melius Noſter ex ipſis ferme Ambroſii verbis elogium ſuum contexuit, mutata nominum ſerie, quæ eadem eſt in Wandelberti verſiculo, quo ita Sanctos prædicat:

Martyrio qaintam Agricola & Vitalis honorant.

Maximi. *Maximus* Regienſis pure Adonianus eſt, iis verbis ab ipſo laudatus, quæ pro majori parte Uſuardus verbatim ex eo mutuatus eſt; relictâ clauſulâ ultimâ, quæ in codicibus nonnullis infra reſtituitur. *Errore autem factum fuerat*, inquit Baronius, *ut Regium Lepidi, quod eſt in Gallia Ciſalpina, poneretur loco Regii in Gallia Narbonenſi.* Plura ibi curioſe notat vir Eminentiſſimus, quæ proprio loco accuratius erunt expendenda, idque potiſſimum, utrum idem Maximus Regienſis dici poſſit, cui apud Teruanenſes quadruplex aſſignatur ſolennitas; an longe veroſimilius, *alius ejus nominis, qui Viniæ obierit*, cum plurimis argumentis, ut ita ſtatuat, premi ſe fateatur Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii pag. 270. Ceterum habuit Maximus Regienſis laudatorem egregium, non ſemel alibi memoratum, Dynamium patricium, cujus ſtylo caſtigando videtur Surius ſuperſedere potuiſſe. Alii ſunt, qui de Maximi geſtis, virtutibus & miraculis ſcripſerunt, inter quos laudatus ſupra Greg. Turonenſis de Glor. Confeſſ. cap. 83. Ex omnibus vitæ ſeriem adornavit Tillemontius tomo 16 à pag. 392.

AUCTARIA.

TORNACEN. Deficit in elogio Maximi Regienſis, in reliquis puriſſimus.

Martialis Vitalis &c. PULSANEN. Hunc textum profert: *Natale ſanctorum martyrum Martialis, Vitalis & Agricolæ. Qui apud Bononiam Italiæ urbem, poſt varia tormenta, ultimo crucifixi martyrium compleverunt.*

De Maximo. ULTRAJECT. & LEYDEN-BELG. De Maximo ex Adone ſubnectunt dictam ſuperius clauſulam: *Hic inter alia geſta magnifica, tres mortuos viventes ſuſcitavit, unum vero tactu loculi, quo ad tumulum vehebatur.*

ALBERG. & DANIC. De Agricola & Vitale egerunt IV Novembris. Hic in Maximo purus eſt prior, alter Adonis verba adjicit, proxime citata. Ambo conveniunt in his: *Apud Nychomediam, natale ſanctorum Marcelli, Petri &* *Marcelli &c. Joannis &c.* *Serenæ. Mediolani, natale ſanctorum Johannis, Severi & Euſemiæ.* De his vide Hieronymiana.

Textus mutatus. CENTULEN. *In Italia, civitate Bononia, ſanctorum Vitalis & Agricolæ, qui poſt alia tormenta crucifixi, martyrium compleverunt. Quorum corpora, cum inter Judæos eſſent ſepulta, ipſis revelantibus beatus Ambroſius levavit & digne recondidit. In territorio Bononienſi* [puto hîc intelligi Bononiam Picardiæ] *depoſitio ſancti Maximi Regenſis eccleſiæ epiſcopi, vita ſanctitate & miraculorum gloria illuſtriſſimi.*

BRUXELLEN. In Agricolæ & Vitalis elogio, non multum differt à præcedenti, ſed cum PULSANEN. ſupra, ipſis præponit nomen *Marcialis.* Pergit: *Apud Nycomediam, natale ſanctorum* *Marcell &c.* *martyrum Marcelli* &c. Tum in Mediolanenſibus, etiam ut ſupra. *Auguſtoduno, natale ſancti* *Amatoris. Odæ.* *Amatoris epiſcopi & martyris.* Vide quæ diximus pridie. Sequitur: *Item depoſitio ſanctæ Odæ, filiæ, ut fertur, regis Scotorum. Quæ apud Rodum in Texandria Brabanciæ vivens peregrina, loci fundatrix, degit; & nunc corporaliter patrona quieſcit.* Vide Martyrologium Romanum. Maximus hîc prætermiſſus eſt, poſitus XXIV Novembr.

HAGENOYEN. Turpiter labitur in principio: *Apud Nicomenſem civitatem* &c. De reliquo textus, puro proximus eſt, etiam in Maximo, cui ſola Adonis clauſula adjungitur. Tum: *Apud Perſidem, paſſio beati Jacobi militis, cognomento Interciſi.* *De Jacobo Interciſo.* *Hic ex civitate Elape ortus fuit de nobilibus parentibus & Chriſtianis, & ipſe Chriſtianus erat, & uxorem Chriſtianam habuit. Hic regi Perſarum valde familiaris fuerat, & ob ejus amorem converſus eſt ad ydolatriam; quem mater & uxor ejus cum ſcandalo revocaverunt, dicentes ſe amodo nolle ſecum commorari; unde pœnituit & ſe Chriſtianum confeſſus eſt, & idcirco cultellis membratim inciſus. Primo præciderunt digitos, ſecundo pedicas, deinde pedes, poſtea brachia; demum ſuras crurum uſque ad femur utriuſque cruris, & non remanſit in eo* [niſi] *ſolus truncus: noviſſime unus carnificum iratus abſtulit caput ejus, & Chriſti martyrem illum fecerunt.*

COOEX Urſini à Roſemberg. De Nicomedienſibus & Mediolanenſibus, ut ALBERG. &c.

DAVERON. *In pago Bituricenſi, ſancti Eſichii* *Eſichii, al. Euſitii.* *confeſſoris.* Caſtellanus legit *Euſitii.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Agricolæ & Vitalis martyrum. Maximi Regienſis epiſcopi. Siffridi epiſcopi & confeſſoris.* *Siffridi.* Vide Caſtellanum, à quo in indice vocatur *Sigefridus. Papinii &* *Papinii &c. Rufi &c.* *Manſueti epiſcoporum & martyrum. Rufi martyris cum ſociis ſuis.* Duæ hæ poſteriores annuntiationes ſpectant ad diem ſequentem.

Congari. ALTEMPS. *In territorio Bathonienſi, ſancti Congari confeſſoris.* Caſtellanus ſcribit *Cungari*, inter *Aemeros*, ſeu certo cultûs die carentes.

FLO-

Secundi &c. *Baſilei &c.* *Severini.*

FLORENTIN. *In Hiſpaniis, ſanctorum martyrum Secundi & Primitivi.* Tum ſolus STROZZIAN. *In Antiochia, ſancti Baſilei epiſcopi, & ſancti Saturnini. Pariſius, depoſitio ſancti Severini monachi & ſolitarii.* De Severino vide Caſtellanum hoc die, & Uſuardum XXIII Novembr De Baſileo &c. vide Martyrologium Romanum

De Agricol. & Vitale *De Maximo.* *Marcelli &c.* *Joannis &c.*

EDITIO LUBACO-COL. In prima, poſt hæc verba *exercuerunt in eum*, inſerit, *ita ut non eſſet in corpore ejus ſine vulnere locus; ipſe autem ad Dominum oravit, in qua oratione migravit ad Chriſtum.* Quæ ferme Ambroſii verba ſunt, ex quibus patet, Vitalem cruci affixum non fuiſſe. Poſt *affigentes*, addit notam temporis: *Diocletiani & Maximiani imperatorum temporibus.* In Maximo Adoniana eſt: *In Galliis, civitate Regenſi, ſancti Maximi confeſſoris, & epiſcopi, qui a primæva ætate, omnium virtutum gratia praditus, primum Lirinenſis cœnobii, deinde Regenſis eccleſiæ epiſcopus, ſignis & prodigiis inclytus extitit; nam inter alia geſta magnifica tres mortuos juvenes, uno ſacta loculo, reſuſcitavit.* Sequitur de Nicomedienſibus & Mediolanenſibus, ut jam ſupra non ſemel.

Jac. Interc. *Bilhildis.* *Acharii & Optati.* *Eſichii.* *Secundi & Primitivi.*

Tum: *Apud Perſidem, natale ſancti Jacobi militis & martyris, interfecti mirabiliter. Apud Maguntiam, depoſitio ſanctæ Bilhildis viduæ, quæ extitit abbatiſſa multarum devotarum matronarum. Eodem die, beatorum Acharii, Noviomagi, & Optati epiſcoporum & confeſſorum. In pago Bituricenſi, ſancti Eſichii confeſſoris. Ipſo die, beatorum Secundi & Primitivi confeſſorum.* Vide alteras MOLANI editiones, ubi *Facundi* &c.

Leonardi. *Baſilei &c.* *Severini.* *Jacobi.*

BELIN. Prima annuntiatio poſita eſt IV Novembris. Hic de Maximo bene. Tum: *Vendopera monaſterio, ſancti Leonardi confeſſoris.* Vide Auctaria die præcedenti. *In Antiochia, ſancti Baſilei epiſcopi & ſancti Saturnini. Pariſius, depoſitio ſancti Severini, monachi & ſolitarii. Item ſancti Jacobi Interciſi, martyris conſpicui.*

Jacobi. *Marcelli &c.* *Facundi &c.* *Barlaam &c.* *Joannis &c.* *Virgilii.*

GREVEN. *In Perſide, ſancti Jacobi martyris, cognomento Interciſi. Qui cum eſſet regi Perſarum notiſſimus, & inter optimates primus, pro fide Chriſti crudeli & diuturno cruciatu membratim mutilatus, ad ultimum gladio percuſſus, martyrium conſummavit. In Nicomedia, natalis ſanctorum Marcelli, Petri, Sereni, Nemorii. Apud Galatiam, Facundi & Primitivi martyrum. Item ſecundum Cathalogum hic, Barlaam & Joſaphat. Mediolani, ſanctorum martyrum Joannis, Severi & Euſebii. Virgilii epiſcopi Salzburgenſis & confeſſoris. Syfridi epiſcopi Veredacenſis. Acharii & Optati epiſcoporum Noviomenſium & confeſſorum. In pago Bituricenſi, ſancti Eſichii confeſſoris. In Francia, Mennæ virginis. Apud Maguntiam, ſanctæ Bilhildis viduæ, abbatiſſæ multarum &c. Monaſterio Wile, ſanctæ Electæ virginis.*

Syfridi. *Acharii &c.* *Eſichii.* *Mennæ.* *Bilhildis.* *Electæ.*

Leonardi. *Baſilei &c.* *Severini.* *Jacobi.* *Facundi.* *Barlaam &c.* *Syfridi.* *Eſichii.* *Bilhildis.*

MOLAN. *Vendopera monaſterio, ſancti Leonardi confeſſoris. In Antiochia, ſancti Baſilei epiſcopi, & ſancti Saturnini. Pariſiis, depoſitio* &c. Item de Jacobo Interciſo, verbatim ex BELIN. Dein typis minoribus: *Apud Galatiam, Facundi & Primitivi. Item ſecundum Catalogum hic, Barlaam & Joſaphat, quorum actus mirandos Joannes Damaſcenus ſcripſit. Syfridi epiſcopi Veredacenſis.* De Eſichio, ut ſupra; *Apud Maguntiam, S. Bilhildis viduæ, abbatiſſæ multarum devotarum matronarum. Quæ fundavit monaſterium veteris Cellæ in Maguntia, ſacrarum virginum; quod hodie album habet nomen dominarum. Eodem die apud Græcos, ſancti Simeonis Metaphraſtæ, cujus vitam encomiaſtica oratione deſcripſit Pſellus.* Aliæ editiones de ſolo Maximo. Tum de Baſileo & Jacobo Interciſo, ut ſupra. Dein: *In Gallæcia, juxta fluvium Ceiam, natalis ſanctorum Facundi & Primitivi martyrum, quibus poſt multa ſupplicia ſuperata, duæ coronæ ab angelis delatæ ſunt. Quod Atticus prætor accipiens, capita, inquit, amputentur, ut ſit locus coronis.* De Oda, ut

Sim. Metaph *Facundi &c.* *Oda.* *De Bilhilde.* *De Metaph.*

BRUXELLEN. *Moguntia, natalis ſanctæ Bilhildis viduæ ſanctimonialis. Quæ a clero & populo Moguntino ſepulta eſt in baſilica, quam ſuis ipſa ſumptibus exædificari curaverat. Ipſo die, ſancti Acharii epiſcopi Noviomenſis & confeſſoris. Ipſo die apud Græcos, ſancti Simeonis, qui Metaphraſtæ cognomen obtinuit.* Inter ſcriptores Græcos, qui vitas Sanctorum collegerunt, celeberrimus eſt, ſancti etiam nomen apud ipſos promeritus. Necdum prodiit Actorum metaphraſticè ab ipſo exornatorum Græca collectio. Surius ex Lipomano pleraſque Latine redditas edidit, quæ criticorum ingenia pridem occuparunt. Multa de ejus ſtylo, fide, ætate, in Actis noſtris ſparſim dicta ſunt: alia ab Allatio de Simeonum ſcriptis Si hodiernis hypercriticis nimium creditur, brevi tota ejus metaphraſis exauctorata, ad tineas & blattas amandabitur. Noſtra opinio eſt, Metaphraſtis ornamenta, hinc inde vitis Sanctorum, licet paulo liberalius inſerta, non magis in hiſtoria ſacra, quam profanorum hiſtoricorum in profana, fraudi eſſe aut vitio verti oportere.

IV *Kal.* *Die* 28.

APud Corinthum, natalis beati Soſtenes diſcipuli ſancti Pauli, cujus mentionem facit idem Apoſtolus ſcribens Corinthiis. Eodem die apud Africam, ſanctorum martyrum Papinii & Manſueti epiſcoporum, qui tempore Wandalicæ perſecutionis, pro fidei Catholicæ defenſione, candentibus ferri laminis toto corpore aduſti, glorioſum agonem conſummaverunt. Romæ, ſancti Rufi, quem cum omni domo ſua Diocletianus punitum Chriſto martyrem fecit.

Soſthenis. *Papinii & Manſueti.* *Rufi.*

Conveniunt *Praten. Herimen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. Molan.* Adde *Antverp-max. Ultraject. Leyden.* & *Lovanien.*

VARIA LECTIO. Scribendum erat *Soſthenis* ex Romano parvo & Adone, niſi forte Roſweydus utrumque emendaverit. Certe codicum nullus ita habet, ne Molanus quidem, qui poſuit *Soſthenes*; unde ex omnibus fere aliis cenſendum, Uſuardum ſcripſiſſe ut eſt in textu. Sic rurſus in codicum nullo reperitur recte ſcriptum *Papiniani*, at hoc mirum non eſt, quandoquidem Romanum parvum æque ac Ado etiam poſuerint *Papinii*; nonnulli codices male *Papini*. Solus Belinus legit *ferreis laminis*. Antverp-maj. & Max-Lubec., Greven. & Molan. poſuerunt *Chriſti martyrem fecit*: nos tamen cum Praten. Herinien. & aliis ſervandum putavimus *Chriſto martyrem fecit*, tanto magis, quod in ea lectione Ado præceſſerit. Munerat. neutrum poſuit, ſed eam vocem plane omiſit. Belin. ſenſum tranſpoſuit: *Martyrem Diocletianus Chriſto fecit*. Reliqua errata ſunt, *Corrinthum*, *Chorinthiis*, *oput*, *Affricam*, *Aphricam*, *Vandalica*, *defenſionem*, pro *defenſione*, *Ruſſi* &c.

Soſthenis. OBSERVATIO. Nec apud Hieronymianos nec in ſerie Bedæ *Soſthenem* ullum reperire eſt; contra vero in Romano parvo & Adone aut duo ſunt, aut idem bis repetitur, nempe XI Junii poſt Barnabam, & hoc die; videturque annuntiationum varietas diverſitatem aliquam haud obſcure deſignare. Romanum parvum, cujus auctorem Apoſtolicos viros collegiſſe ſæpe diximus, ſic habet XI Junii: *Et Soſthenis apud Corinthum, diſcipuli Pauli*; hic vero aliis characteriſticis: *Soſthenis, diſcipuli Apoſtolorum.* Eamdem plane phraſim ſecutus Ado priori loco: *Eodem die apud Corinthum, S. Soſthenis, diſcipuli S. Pauli Apoſtoli*; poſteriori, ſeu hoc die: *Natalis S. Soſthenis Apoſtolorum diſcipuli.* Euſebius Valeſii libro I hiſtoriæ cap. 12 Soſthenem aliquem in numero LXXII diſcipulorum reponit; quamvis Rufinus cap. 14 alium ſenſum reddiderit. In hodierno Romano ſumitur Soſthenes pro principe Synagogæ, qui Actorum cap. 18 *ante Gallionem proconſulem acriter verberatus, præclara initia, fidei ſuæ primardia conſecravit.* Supponitur nimirum, hunc Soſthenem ibi adhucdum Judæum, eumdem eſſe cum eo, quem Apoſtolus ipſe ſibi ſocium jungit, dum primam ad Corinthios epiſtolam ſic orditur: *Paulus vocatus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, & Soſthenes frater.* Attamen non male obſervat Caſtellanus, ſatis incompertum eſſe, ſaltem ex citatis Apoſtolorum Actibus, utrum & quando Soſthenes ille Synagogæ princeps ad Chriſti fidem adductus fuerit. Interim ſi Romani parvi & Adonis mentem recte aſſequor, puto ab ipſis Soſthenem Euſebii,Apoſtolorum diſcipulum, ſeu inter LXXII, unum, diſtingui à Soſthene fratre, qui à Paulo & cum Paulo in epiſtola ad Corinthios nominatur, ita ut hic XI Junii, ille hoc die ab ipſis celebretur. At Uſuardi noſtri alia plane ſententia, qui unicum Soſthenem, ut ſanctum agnoſcens, unicum hic Apoſtoli diſcipulum, in laudata epiſtola memoratum, recolendum ſuſcepit. De veritate identitatis vel diſtinctionis, alibi diſputabitur; uti & de epiſcopatu Colophonis, quem ſolius Dorothei vadimonio non facile admittemus. Wandelbertus hodie Silam cecinit, de quo nos cum Uſuardo XIII Julii. Hic verſus eſt: *Silas Paule tuus quartam comes auget & ornat.*

Papinii & Manſueti. De Wandalica in Africa perſecutione non ſemel in ſuperioribus agendum fuit. Epiſcopi duo hoc die conſignati, potius in ipſa prima barbarorum deprædatione, quam in aperta & declarata perſecutione paſſi ſunt, ut vide apud Victorem Vitenſem, ſub ipſum hiſtoriæ ſuæ initium ita loquentem: *Quanti & quam numeroſi tunc ab eis cruciati ſunt ſacerdotes, explicare quis poterit? Tunc enim & noſtræ civitatis venerabilis Papinianus antiſtes, candentis ferri laminis toto adnſtus eſt corpore: ſimiliter & manſuetus Uricitanus, in porta incenſus eſt Fornaria.* Primus annuntiationem ex Victore formavit auctor Romani parvi: *In Africa, Papinii & Manſueti epiſcoporum.* Ut non verear aſſerere, hiſtoriam illam Africanam peculiarem fontem fuiſſe, ex quo præfatus auctor Sanctos acceperit. Ado martyrii genus, ut vides, ferme ex laudato Victore deſumens, plures alios epiſcopos, non tamquam vere martyres, aut horum martyrum ſocios, ſed ut confeſſores fidei, exiliis variis ſubinde damnatos, conjunxit, ut in Auctariis infra ſupplebimus, ſed in enumeratis nominibus præfatus Ado hinc inde errare videtur. Porro eorum aliqui propriis diebus referuntur, ut Valerianus XV Decembris &c. Uſuardus ſolitum ducem preſsè ſecutus eſt.

Ruſi. *Ruſus* à Romano parvo & Adone, in annuntiationum ordine, ſecundo loco refertur, à primo, his verbis: *Et ſancti Rufi martyris, cum omni domo ſua per Chryſoganum lucrati.* Hæc eadem non multo longiori oratione extendit Ado, poſtrema hæc, ab Uſuardo deſcripta, addens: *Quem cum omni domo ſua Diocletianus punitum Chriſto martyrem fecit*: unde patet, quod in Variantibus de hac phraſi diximus. Rufi & Chryſogoni Actorum eadem eſt ratio; vide quæ dicta ſunt XXIV Novembris.

AUC-

AUCTARIA.

TORNACEN. Puriſſimus eſſet, niſi deficeret in brevi Soſthenis elogio.

Sila. ROSWEYD. In toto textu ſatis purus, in fine adjicit: *Item Sila Apoſtoli, qui erat diſcipulus ſancti Pauli Apoſtoli.* Diximus, ab Uſuardo poſitum eſſe XIII Julii.

PULSANEN. In Soſthene mutilus, ſcribit: *Natalis ſancti Soſtenes, diſcipuli Apoſtolorum.* Secundo loco habet: *Eodem die, ſancti Rufi martyris, quem Dominus Jeſus Chriſtus cum omni domo ſua per beatum Chriſogonum* ... abſciſſa eſt linea. Sequitur de Africanis, in quorum elogio iterum deficit, prima annuntiationis parte etiam abſciſſa.

Gregorii 3. ALBERG. & DANIC. Puri etiam in textu, hanc ei commemorationem præfigunt: *Romæ, natale S. Gregorii tertii Papæ & confeſſoris. Hic ſynodum nongentorum trium epiſcoporum in urbe Roma congregavit, in qua venerationes ſanctarum imaginum confirmans, earum violatores generali ſententia anathematiſavit.*

Textus mutilus. CENTULEN. *Natale ſancti Soſtenes, diſcipuli Apoſtolorum. Eodem die ſancti Rufi, quem Dominus Jeſus cum omni domo ſua per Chriſogonum confeſſorem ſuum lucratus eſt. Item eodem die* [apud] *Africam, ſanctorum Papini & Manſueti epiſcoporum & martyrum, cum quibus alii epiſcopi, id eſt, Quodvultdeus Carthaginenſis, Valerianus, Urbanus, Creſcens, Habendeum, Ethens, Jucun, Creſcentianus, Creſcentius, Felix, Hortulanus, & Florentianus pari confeſſione, curſum vitæ peregerunt.* Nomina aliqua luxata & confuſa ſunt, vide infra MOLAN. vel potius Adonem ipſum.

Sila. BRUXELLEN. In prima, ſatis purus, ſubjungit: *Et ſancti Sylæ Apoſtoli, qui cum beato Paulo, gentibus Chriſti Evangelium prædicavit.* In Rufo, etiam ſatis bene. Tum: *In Syria, natale*

Triphini & ſocior. *ſanctorum martyrum Triphini, Theodoli, Eucherii, Julii & Euſebii.* Vide Hieronymiana. De Africanis, inſerit, *ſub Genſerico rege Arriano.*

De Gregor. 3 Demum: *Romæ, natale beati Gregorii tertii Papæ & confeſſoris. Qui in ſecreta Miſſæ adjunxit: Quorum ſolemnitas hodie in conſpectu majeſtatis tuæ Domine Deus noſter, in toto terrarum orbe celebratur. Synodum quoque fere mille epiſcoporum in urbe Roma congregavit, in qua venerationes ſacrarum imaginum confirmans, earum violatores* &c. ut ALBERGEN ſupra.

De Gregorio HAGENOYEN. In textu, à puritate ſolum deficit, quod Rufum ſecundo loco, Africanos tertio repoſuerit. Sequitur: *Romæ, natale beati Gregorii tertii Papæ & confeſſoris. Hic ſynodum in urbe Romana nongentorum & trium epiſcoporum congregavit, propter confutandam Leonis imperatoris hæreſim, qui imagines Chriſti & Sanctorum combuſſit, & aliis hoc idem facere præcepit; quem Leonem ipſe anathematizavit, & quia ſe corrigere noluit, Romam, Italiam & Hiſpaniam ab ejus jure diſcedere fecit, & vectigalia ei interdixit. In quo concilio venerationes ſacrarum imaginum confirmatæ ſunt, atque violatores earum, generali ſententia anathematizavit. Hic obſeſſus erat a Longobardis, & liberatus per Carolum Martellum, obiit in pace.* Aliqua hic miſcentur, alibi accuratius explicanda.

VICTORIN. & REG SUEC. ſub num. 130. Alium Gregorium celebrant; hoc modo: *Item Romæ, ſancti Gregorii quarti Papæ, qui rexit Ecclesiam annis decem.* Tempus quadrat. Greg. III. *Gregorii 4.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Ex textu nihil. Sic habet: *Silea Apoſtoli. Gregorii Papæ tertii. Hic confirmavit in concilio pene mille epiſcoporum venerationem ſacrarum imaginum.* *Sileæ. Gregorii 3.*

FLORENTIN. *Romæ, Gregorii Papæ tertii.* *Ejuſdem.*

EDITIO LUBECO-COL. De Gregorio, primo loco habet, ut ALBERGEN. ſupra. Tum de Soſthene, ſatis pure. In Africanis ſubdit nomina aliorum epiſcoporum, ſed pleraque mutila, aut mutata, quæ melius infra dabimus. *Gregorii 3.* Tertiam ſic format: *Item Romæ, ſancti Rufi conſularis, quem cum omni domo, Dominus Jeſus Chriſtus per Chryſogonum martyrem lucratus eſt, perſecutione Diocletiani imperatoris, per ſe punitum. Apud Viennam, ſancti Philippi, ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris. In territorio Valencenenſi, cœnobio Criſpini, depoſitio ſancti Landolini confeſſoris, quem beato Auberto Cameracenſi epiſcopo, de ſacra fonte levatus eſt.* Neſcio, cur hi Sancti hoc die referantur. *De Rufo. Philippi. Landolini.*

GREVEN *Silea Apoſtoli, quem Uſuardus habet tertio Idus Julii. In Syria, natalis ſanctorum Trophimi, Theodoli, Eucherii, Julii & Euſebii. Item in Aphrica, ſanctorum epiſcoporum, quorum nomina ſunt, Quodvultdeus Carthaginenſis, Valerianus, Urbanus, Creſcens, Habetdeum, Euſtachius, Creſcentianus, Creſconius, Felix, Ortolanus, Florentianus. Hi omnes, ut dicit Ado, propter veritatis confeſſionem ſub Wandalica perſecutione graviſſime damnati exilio, in confeſſione pietatis, curſum vitæ ſuæ conſummaverunt. Romæ, beati Gregorii tertii Papæ & confeſſoris. Vienna, Philippi epiſcopi & confeſſoris. Theodoli confeſſoris. Liberiæ virginis & martyris. Oda virginis, filia regis Scotiæ* *Sileæ. Trophimi & ſoc. De epiſcopis Africanis. Gregorii. Philippi. Theodoli. Liberiæ. Odæ.*

MOLAN. Aliis litteris etiam ex Adone textui inſerit: *Quo in tempore etiam alii ſancti epiſcopi, id eſt, Quodvultdeus Carthaginenſis, Valerianus, Urbanus, Creſcens, & qui vocatur Habetdeum, & Euſtachius, Creſcentius & Creſcentianus, & Felix, & Hortulanus, & Florentianus, damnati exilio, curſum vitæ ſuæ conſummaverunt.* Vide Obſervationem. In fine adjicit: *Gregorii Papæ, qui rexit Eccleſiam annis decem: ſepultus eſt in eccleſia beati Petri Apoſtoli.* Dein typis minoribus: *Odæ virginis, filiæ regis Scotiæ, quæ apud Rhodum in Toxandria Brabantiæ corporaliter pausans eqo e cit. Item, ſancti Acharii epiſcopi Noviomenſis & confeſſoris.* Editiones poſteriores idem habent de epiſcopis Africanis in textu, & in fine de Gregorio. Tum: *Die vigeſima octava, ſancti hoſtomartyris Stephani junioris*; & typis minoribus: *Incluſi apud ſanctum Auxentium. Cujus pedem rudente ligantes, duxerunt uſque ad, ea quæ ſunt Pelagii in prætorio. Ubi & diſcerpentes eum, projecerunt honorabiles ipſius reliquias in biothanatorum locum, eo quod multos monuerit & adduxerit ad monaſticam vitam, atque contemnere regias dignitates, atque pecunias perſuaſerit.* Hoc elogium ſupra, ex prima MOLANI editione, retulimus XX hujus menſis, quo die de Stephano etiam agit GREVEN. Sed melius poſteriores hæ editiones ipſum hoc die collocarunt. Vide totam celebris hujus Stephani hiſtoriam late deductam apud Surium. *Gregorii. Odæ. Acharii. Stephani.*

III *Kal.* *Die* 29.

Vig. Andr. *Saturnini & Siſinnii.* VIgilia ſancti Andreæ Apoſtoli. Romæ via Salaria, natalis ſancti Saturnini martyris & Siſinnii diaconi, ſub Maximiano principe, quos in carcere diu maceratos juſſit præfectus Urbis in equuleo levari, & attrahi nervis, & fuſtibus ac ſcorpionibus cædi. Deinde juſſit eis flammas ad latera apponi, & depoſitos de equuleo capite truncari. *Saturnini Toloſani.* Eodem die apud Toloſam, beati Saturnini epiſcopi, qui in capitolio ejuſdem urbis, à paganis tentus, atque à ſumma capitolii arce per omnes gradus præcipitatus, capite colliſo, excuſſoque cerebro & omni corpore dilaniato, dignam Chriſto animam exhalavit.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp. maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. In altera Greveni editione, quam ſequimur, ante *via Salaria*, per incuriam omittitur *Romæ.* Aſt hoc parum eſt, modus annuntiandi in utraque editione, prope effecit, ut a puris excluderetur, cum Adonis potius, quam Uſuardi phraſim editiones illæ ſectentur, his verbis: *Natalis ſancti Saturnini martyris, Sennis & Siſinnii diaconorum.* De qua re fuſius infra in Obſervatione. Nec Molanus plane integer eſt; legit enim *Saturnini martyris, & ſancti Siſinnii.* Belinus præter alia male ordinata, male ſcripta & interpuncta, poſt, *juſſit eis flammas*, cum Antverp. & Max-Lubec. omittit, *ad latera* Solus Molan. pro *capite truncari*, ſcribit, *capite detruncari.* Cetera ferme errata typographica ſunt, ut *Dyaconi, Siſinii, Maximo, eculeo, excuſoque, exalavit* &c.

OBSERVATIO. Romani parvi vetuſtatem inter alia ſatis clare demonſtrat paucitas Vigiliarum in eo codice ſignatarum; quo eodem argumento utitur alicubi Florentinius, ut de codicum ſuorum antiquitate ſtatuatur. Itaque nec in Hieronymianis, *Vig. Andr.* nec in præfato Romano parvo reperitur, notata in textu *Andreæ Apoſtoli vigilia.* Eſt autem in Beda, ſi vere Bedæ ſunt verba annuntiationi Saturnini ſubjuncta, quæ apud Rabanum deſiderantur: eſt & in Kalendariis Allatii & Frontonis, etiam ſecundo loco; ſed Ado primum ei tribuit, ex quo in Noſtrum tranſiit. Turbata eſt & auctior in codicibus Hieronymianis *Saturnini* celebris Romani martyris commemoratio, dum ita ſcribunt: *Saturnini & Siſinnii.* *Romæ, Araſonis, Saturnini, Criſanti & Dariæ, Mauri & aliorum* LXXII, vel ut habet Epternacenſe vetuſtiſſimum, *aliorum* LX; ſed hic codex clarius incipit: *Romæ, Saturnini* &c. Veroſimillimum eſt, quod accurate obſervat Florentinius; corrigendum nempe ac emendandum commemorationis principium ex fragmento vetuſtiſſimi Kalendarii Bucheriani, ubi ſic legitur, non XXX Decembris, ut vult Tillemontius, ſed III *Kal. Decembris, Saturnini in Thraſonis*; ſic videlicet, ut pro *Romæ, Araſonis*, reſtituatur, *Romæ ad Thraſonis.* Tu ibi de Thraſonis cœmeterio plura invenies. Ceterum apud Adonem ex ſancti Marcelli Papæ Actis habemus, martyrum noſtrorum corpora *collegiſſe Thraſonem cum Joanne presbytero, & ſepeliviſſe in prædio ſuo via Salaria.* Alia ibidem notat Florentinius de Chryſanto & Daria, quorum celebritati dicatos eſſe varios dies, vetera ipſa Martyrologia oſtendunt, quemadmodum patebit die I Decembris. Ut ad Saturninum redeamus, recolunt ipſum laudata Kalendaria Allatii & Frontonis, ſed ſolum & incomitatum; Beda cum ſuis, ſocios adjungit *Sennem* ac *Siſinnium*, quorum priorem ſcripſit Rabanus *Scrinnem*; editor vero Caniſius, *ſenem* formandum putavit, ut ſit *Saturnini ſenis*: rectiſſime, opinor, & vere, quamquam ſecundum Bedæ & Adonis elogia, *Sennes* proprium martyris nomen omnino importet, quem tamen in ſancti Marcelli Actis fruſtra quæſiveris. Ita quoque legerat Romanum parvum: *Romæ, Saturnini martyris, & Sennis & Siſinnii diaconorum.* Noſter, conſulto, haud dubie, fonte, ſolerter advertit, expungendum *Sennis* vocabulum, ſervatis dumtaxat Saturnino & Siſinnio, quorum geſta narrantur in laudatis ſancti Marcelli Actis, cum Papiæ, Mauri, Cyriaci, Largi, Smaragdi, aliorumque paſſionibus, alibi expenſis & porro diligentius expendendis. Saturnino, non Siſinnium, ſed Maurum jungit Wandelbertus, an autem illum innuat, qui cum Papia colitur XXIX Januarii, an alium, de quo fuſius agit Florentinius, mihi hactenus incompertum. Sic canit:

Tertiam Saturnine tibi Mauroque dicamus.

Exiſtimat

Exiſtimat Caſtellanus in adjecta Martyrologio ſuo univerſali notula, Saturninum noſtrum alterum, Toloſatium apoſtolum, Saturnino Romano in ſacris Tabulis ſubjunctum eſſe à codicum Hieronymianorum ſcriptoribus, quod in Actis ejus verum martyrii diem non repererint. Valeat conjectura, quantum ad diem obitûs attinet; at enim, ſi Corbeienſem codicem excipias, ita alii Saturninum ſignant, ut vel Nannetenſem, vel Hiſpanum aliquem epiſcopum prædicare videantur. Hæc eſt Corbeienſis, etiam ut ab Acherio editus eſt, expreſſior commemoratio: *In Gallia, civitate Toloſa, natalis Saturnini epiſcopi & martyris.* Pluribus Sanctum exornavit Martyrologus Viennenſis, diverſa plane phraſi, ab ea quam Floro tribuant Majores noſtri, licet ſatis appareat, utrumque elogium ex iiſdem Actis profluxiſſe. Acta ipſa, ſane egregia, inter Sincera & ſelecta recenſuit Ruinartius à pag. 109, ad cujus eruditam admonitionem lectores remitto, ne hîc repetam, quæ ibi diligenter obſervata ſunt, uti & apud Tillemontium tomo 3 a pag. 297. Conſuli etiam poſſunt prædicta Acta apud Surium hoc die, cum iis quæ in Saturnini laudem diſſeruit Greg. Turon. de Glor. Martyrum cap. 48. *Saturnini Toloſani.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret elogio Saturnini epiſcopi Toloſani; in reliquis puriſſimus.

ROSWEYD. Hic iterum aliqua ex Hieronymianis admiſcet, in prima quidem purus, ſed ſecundam ſic enuntians: *Romæ, natale ſanctorum martyrum Criſanti, & Dariæ virginis, qui poſt multas, quas pro Chriſto lucrati fuerant, paſſiones, juſſi ſunt à Numeriano imperatore, via Salaria in arenario deponi, & viventes terra & lapidibus obrui.* Elogium eſt Uſuardi ex 1 Decembris. Sequitur ex prædictis codicibus: *Item beati Mauri & aliorum* LXXII. Tum de Saturnino Toloſano, ſatis recte. Deinde: *Natale ſancti Radbodonis, Trajectenſis epiſcopi.* Demum litteris majuſculis hic in fine ponitur: *Vigilia ſancti Andreæ.*
Chryſanthi & Dariæ. *Mauri &c.* *Radbodonis.*

PULSANEN. In Vigilia, recte. Pergit: *Eodem die apud Toloſam, ſancti Saturnini epiſcopi. Item eodem die, ſancti Saturnini martyris, & Senis, & Siſinnii diaconi, ſub Maximiano imperatore.*
Saturnini, Sennis &c.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Omnes adjiciunt: *Eodem die, ſancti Radbodi epiſcopi & confeſſoris.*
Radbodi.

CENTULEN. *Vigilia ſancti Andreæ Apoſtoli. Romæ, ſanctorum Saturnini & Sennis & Siſinnii diaconorum, ſub Maximiano imperatore. Apud Tholoſam, ſancti Saturnini epiſcopi & martyris, ſub Decio cæſare. Item Romæ, ſancti Chriſanti & Dariæ virginis, tempore Numeriani.*
Chryſanthi & Dariæ.

BRUXELLEN. In Vigilia purus, ſubdit: *Romæ, natale ſanctorum martyrum Criſanti, Mauri & Dariæ virginis. Qui cum nullo genere tormentorum lædi poſſent, jubente Numeriano imperatore, tandem pro Chriſto decollati, terra & lapidibus obruti ſunt. Et Romæ via Salaria, natale ſancti Saturnini epiſcopi & martyris, & Sennis, & Siſinnii dyaconorum. Qui a Maximiano imperatore damnati ſunt ad fodiendam arenam, ad faciendas thermas Dyocleſianas, & deinde ipſos in carcere diu maceratos .... Quorum corpora dum Joannes presbyter collegiſſet, Traſon vir chriſtianiſſimus, via Salaria in ſuo prædio ſepelivit. Hiis autem in medio certamine poſitis, duo milites, Sapias* [pro *Papias*] *& Maurus Chriſto crediderunt, qui mox comprehenſi ſunt, ut geſta Marcellini Papæ declarant.* In Saturnino Toloſatium epiſcopo modice interpolatus eſt hoc modo: *Apud Tholoſam, natale ſancti Saturnini epiſcopi. Qui temporibus Decii in capitolio ejuſdem urbis à paganis tentus, atque à ſumma capitolii arce, per omnes gradus præcipitatus, capite colliſo excuſſoque cerebro; & toto corpore dilaniato, dignam Chriſto animam exhalavit.* In fine ſubjungit: *Ipſo die, depoſitio Bernardi, qui fuit Latinorum primus Nazarenæ eccleſiæ epiſcopus.*
Chryſan &c. *De Saturn. Senne &c.* *Bernardi.*

HAGENOYEN. In prima purus, ſecundo loco agit de Saturnino Toloſate, hæc ex Actis ſuo modo & ſtylo componens: *Apud Toloſam, natale ſancti Saturnini epiſcopi & martiris, qui ab Apoſtolorum diſcipulis epiſcopus eſt ordinatus, & illic eſt miſſus, & ipſo civitatem ingredientem* [vult dicere *ingrediente*] *dæmones à reſponſis in ydolis ceſſabant. Tunc unus ſacerdotum dixit, quod niſi Saturninum occiderent, à diis penitus nil obtinuerent. Et Saturninum nolentem ſacrificare apprehendentes, ad pedes thauri ligaverunt, eumque ſtimulis agitantes, a ſumma arce per gradus capitolii præcipitaverunt, ſicque capite confracto & cerebro excuſſo, & toto corpore debilitato martyrium conſummavit.* Tum: *Eodem die, Romæ via Salaria, natale ſanctorum martyrum Saturnini militis & Syſinnii dyaconi, quos præfectus, ſub Maximiano principe, diu in carcere & in vinculis maceratos, in eculeum levari juſſit, nervis attrahi, fuſtibus & ſcorpionibus cædi.* Demum: *Apud Mediolanum, natale ſanctorum martyrum Johannis, Severi & Euſemiæ.* Vide Hieronymiana die XXVII.
Joannis &c.

AQUICINCT. Pro *Salaria*, ſcribit, *Appia.* In fine autem: *Romæ, ſancti Gregorii Papæ. Hic conſtituit in Canone à ſacerdote dicendum: Quorum ſolemnitas hodie in conſpectu tuæ majeſtatis celebratur.* Item: *Inter quorum nos conſortium, non æſtimator meriti, ſed veniæ quæſumus largitor admitte.*
Greg. P P.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Saturnini martyris. Radbodi epiſcopi Trajectenſis, cujus corpus Daventriæ requieſcit in eccleſia ſancti Lebuini.*
Radbodi.

VATICAN. ſub num. 5949. *Eodem die, ſancti Mauri martyris.* Vide Florentioium.

EDITIO LUBECO-COL. In prima & ſecunda, ſatis pura, in ultima ſic interpolatur, poſt *epiſcopi: Qui tempore Decii imperatoris in capitolio ejuſdem urbis à paganis tentus, eo quod ad ejus præſentiam omnes ipſorum dii muti facti, nullum ſacrificantibus, ex more, poſſent dare reſponſum, thauro ad victimam præparato funibus religatus eſt, quo vehementius ſtimulato, à ſumma capitolii* &c. In fine ſubjungitur: *Daventriæ, natale ſancti Radbodi epiſcopi Trajectenſis inferioris & confeſſoris.*
De Saturn. Toloſano. *Radbodi.*

GREVEN. *Mauri martyris. Secundum aliquos hic, Criſantis & Dariæ, qui infra Kalendis habentur. Apud Ravennam, ſancti Siſinnii epiſcopi. Eodem die apud Daventriam, ſancti Radbodi epiſcopi Trajecti inferioris, confeſſoris. Qui circa annum Domini* XC [lege DCCCC] *illi prælatus eccleſiæ,*
Mauri. Chryſanthi &c. Syſinnii ep. Radbodi.

cleſia, decem & ſeptem annis ſacerdotium virtute conſpicuus adminiſtrans, culmen abſtinentiæ ſic apprehendere ſtudebat, ut etiam a familiariſſimis vix animadverti poſſet. Ipſe die ſecundum Cathalogum, Paſnutii abbatis. Item ſanctorum Marci, Mariæ. — Paphnutii. Marci & c

MOLAN. In fine: *Item, ſancti Radbodi Trajectenſis epiſcopi & confeſſoris in Daventria.* Tum typis minutioribus: *Item obitus venerabilis Idæ de Novella, monialis cœnobii de Rameya, Ordinis Ciſtercienſis, in patria Namurcenſi.* Editiones aliæ litteris Italicis, poſt *capite truncari*, textui inſerunt: *Scriptum eſt in geſtis Marcelli Papæ.* In fine: *Item in Daventria, ſancti Radbodi* &c. *Die vigeſima nona, ſanctorum martyrum Paramoni, & Philumeni. Et ſancti Acacii, qui fuit in gradu.* De Ida, eadem hic habentur quæ in priori, & eodem charactere. — Radbodi. Ida. — Paramoni & Philum. Acacii.

Pridie Kal. *Die* 30.

Andreæ. IN civitate Patras, provinciæ Achaiæ, natalis ſancti Andreæ Apoſtoli, qui etiam apud Scithiam prædicavit. Hic beatiſſimus, ab Egea proconſule comprehenſus, primò in carcere eſt clauſus, ac deinde graviſſimè cæſus, ad ultimum vero in cruce appenſus, biduo inibi ſupervixit. Apud Sanctonas, ſancti Troiani epiſcopi, magnæ ſanctitatis viri, qui ſepultus terris, cælo ſe vivere multis virtutibus manifeſtat. — Troiani.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accederent undecim alii, niſi in fine adjicerent *paſſionem ſanctæ Juſtinæ.*

VARIA LECTIO. In minutiis verſatur. Scripſi *Scithiam* cum majori codicum numero, licet hìc vel ipſe Grevenus recte habeat *Scythiam.* Sic *Egea* cum omnibus, excepto Pratenſi, haud dubie emendato, & Molan. In. Munerat. eſt *ibi*, pro *inibi*; & in Antverp-maj. *manifeſtabat*, pro *manifeſtat.*

Andreæ. OBSERVATIO. Andream à Græcis *Protocletum* ſeu primo vocatum appellari conſueviſſe tradit Papebrochius in Ephem. Græco Moſcis ante tomum I Maii pag. LII; nec quidquam impedit, quo minus eodem ſenſu a nobis dicatur *Proto-Apoſtolus*, ſeu primo Apoſtolus electus, & inter primos publico & celebriori cultu in univerſa Eccleſia donatus, ut pluribus demonſtrari poſſet, niſi ſufficerent Tabulæ omnes eccleſiaſticæ antiquiſſimæ, Kalendaria, Sacramentaria, Martyrologia. Non reperiri Andreæ nomen in Bucheriano, mirum nemini videbitur, qui meminerit, Kalendarium iſtud ita urbis Romanæ proprium fuiſſe, ut ſolas duas annuntiationes extraneas, nempe Perpetuæ & Felicitatis, ac Cypriani contineat. At vetuſtam cultus extenſionem oſtendit Kalendarium Carthaginenſe, in quo diſerte ponitur, ... *Kal. Decembr. ſancti Andreæ Apoſtoli & martyris*; ubi vix tres alii Apoſtoli in toto illo Kalendario inveniuntur. Alia non percurro, ut Martyrologiis inhæream, inter quæ Hieronymiana nullum Apoſtolum tot repetitis feſtivitatibus celebrant; an ubique vere, controverſum eſt; nec admitti poſſe cenſeo, quod nonnulla poſuere X Februarii, dum pro altero *Andrea* & *Apoxio* ſive *Apponio*, ſub Herode in Bethleem Judæ martyribus, irrepſiſſe videtur *Andreas Apoſtolus* ſicuti eo die obſervavit Henſchenius, Florentinio poſt multas ambages illius demum opinioni ferme ſubſcribente. Conſulat curioſus lector Florentinii notas & exercitationes ad Indiculum Apoſtolorum à pag. 116. Eſt præterea in prædictis apographis V Februarii, *ordinatio epiſcopatus Andreæ Apoſtoli.* Rurſus IX *Madii*, *Mediolano* commemoratio aliqua, *in baſilica ad portam Romanam*; quo die nos cum Uſuardo fuſius egimus de Andreæ, Lucæ & Timothei tranſlatione Conſtantinopolim. Sed tranſlatio alia in Hieronymianis indicatur III Septembris. Adde *dedicationem baſilicæ ſancti Andreæ*, III Novembris: ac demum hoc die: *In Achaia*, vel *in provincia Agagia*, *civitate Patras*, *natalis ſancti Andreæ Apoſtoli.* Ex quibus aſſertam nuperrime S. Andreæ cultûs celebritatem abunde evinci perſpicies. Romani parvi annuntiatio ſimpliciſſima eſt: *Andreæ Apoſtoli.* Item Bedæ, geminatis dumtaxat verbis: *Natale ſancti Andreæ Apoſtoli.* Quæ paulo plenius habent Florus & Rabanus, cum Adonis elogio, inter Feſtivitates Apoſtolorum relato, conferri nequeunt. Sumpſit hic ex celeberrimis Actis, ſub Achaiæ presbyterorum & diaconorum nomine ab omni ferme ævo Chriſtiano circumferri ſolitis; ex Adone autem textum ſuum huc Noſter tranſtulit. Circa præfata Acta nutaſſe Baronium *apocryphorum timore* advertit Florentinius citato loco; nec ſane dubitare potuit perſpicaciſſimus Annalium eccleſiaſticorum parens, quin à Manichæis aliiſque hæreticis vel farta, vel temerata, vel interpolata fuerint, ſaltem prout olim exſtitere

&

Digitized by Google

& ab Euſebio aliiſque rejecta novimus. Utrum vero ex Florentinii ſententia ab *erroribus repurgata* vel *non eadem* ſint, quæ in paſſionalibus tum Mss. tum typis excuſis paſſim reperiuntur, operoſius alibi erit examinandum. Mihi certe non videtur rejicienda narratio tot Patrum ſuffragiis corroborata, ob falſariorum corruptelas aliquas & depravationes, à quorum impiis manibus nec ipſæ ſacræ Litteræ intactæ remanſerunt, quemadmodum in opere de eo argumento, non ita pridem edito, eruditiſſime probavit noſter Bartholomæus Germon, videndus omnino à pag. 221, toto cap. 2 ex Philaſtrio Brixienſi, ſeculi quarti ſcriptore, oſtendens, prima aliqua & genuina Andreæ Acta, turpiſſimis hæreticorum inquinamentis fœdata & conſpurcata fuiſſe. Paucula hîc ex viri doctiſſimi mihique amiciſſimi ſolide ſtatutis delibo: *Crediderim*, inquit, *epiſtolam ideo inſcriptam eſſe nomine presbyterorum & diaconorum Achaïæ, quia quæ in ea habentur, pleraque deſumpta ſunt ex vetuſtioribus S. Andreæ Actis, quæ reipſa primitus à diſcipulis ejuſdem Apoſtoli ſcripta, ab hæreticis poſtea miſere fœdata & corrupta; deinde ſtudio & cura alicujus Catholici ſcriptoris, circa finem ſeptimi ſeculi aut initium octavi expurgata ſunt ab erroribus & fabulis, quibus, perfidiâ hæreticorum, erant referta.* Firmat conjecturam ſuam argumentis pluribus, ac notanter egregio laudati Philaſtrii teſtimonio, quo datur intelligi, ſcripto diſcipulorum Andreæ Apoſtoli de ejus geſtis libro hæreticos ADDIDISSE, ET EX EO TULISSE, QUÆ VOLUERUNT. Tu vide ibi reliqua à Germonio præſtantiſſime deducta. Nihilominus diffiteri non poſſum, talia eſſe Tillemontii argumenta tomo 1 à pag. 589, ut vel reluctantibus formidinem injiciant de ipſius, etiam ut repurgatæ, presbyterorum Achaiæ relationis omnimoda ſinceritate. Habet ſcriptor præfatus ſatis nitidam vitæ Andreanæ ſeriem ex indubitatis documentis contextam, citato tomo à pag. 317. Videri quoque poſſunt obſervationes Motherii ad hunc diem & pag. 442. Porro ex prægrandi de Andreæ gloria Sauſſayi volumine, aliiſque monumentis, dubia omnia quæ circa tempus, locum, modum martyrii, aliaque plura occurrunt, ſuo tempore in Actis noſtris diſſolventur. Hîc poſtremo locum damus ſatis eleganti metrico Wandelberti encomio:

Andreas pridie præcellet Apoſtolus, amplis
Virtutum fulgens radiis titulisque per orbem,
Qui indomitos verbo ſigniſque ſubegit Achæos.
Brumalem hac claudunt populorum vota Novembrem.

Qui ſecundo loco refertur *Troianus* Sanctonenſis epiſcopus, ab Adone ex Turonenſi Gregorio de gloria Confeſſorum cap. 59 acceptus, atque in ſacros Faſtos primùm relatus eſt, ipſiſſimis ferme Gregorii verbis, quæ textum noſtrum etiam componunt. Siquid præterea memoratu dignum de Troiano reperiatur, à nobis ſuo loco illuſtratum dabitur. *Troiani.*

AUCTARIA.

TORNACEN. In Andrea purus, deficit in ſolo Troiani elogio.

ROSWEYD. Incipit miniatis majuſculis litteris, atque in ea prima annuntiatione ſatis purus eſt; ſecundam ſolum producit uſque ad, *ſanctitatis viri.*

PULSANEN. In prima habet uſque ad *prædicavit*; in ſecunda puriſſimus eſt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. BELIN. & ANTVERP-MAX. cum ſex aliis mediæ notæ codicibus, textui puro adjiciunt: *Eodem die,*
Juſtinæ. *paſſio ſanctæ Juſtinæ virginis*, vel, *Eodem die, ſanctæ* &c: Omnes pro *Troiano*, ſcribunt *Trophiano*; at BELINI ſecunda editio, emendatius *Troiano.*

CENTULEN. *Apud Achaiam civitate Patras,*
Textus contractus. *paſſio ſancti Andreæ Apoſtoli, ſub Egea proconſule, qui etiam apud Scithiam prædicavit. Sanctoneſ, ſancti Troiani epiſcopi, magna virtutis viri.*

BRUXELLEN. De Andrea, cum textu pure in-
De Andrea. cipiens, inſerit, *fratris beati Petri. Qui etiam apud Scithiam prædicavit, & poſt apud Achajam ab Egea proconſule captus, in carcere clauſus, graviſſime cæſus, ac tandem cruci appenſus eſt, in qua biduo ſupervixit. Cujus oſſa ſacra, viceſimo anno Conſtantii imperatoris, Conſtantinopolim tranſlata ſunt.* Vide IX Maii. In ſecunda purus eſt. Tum: *In Aquileya, depoſitio ſancti Valeriani epiſcopi* *Valeriani.*
& confeſſoris. Ipſo die, paſſio ſanctæ Juſtinæ virginis. *Juſtinæ.* Valerianus in Auctariis recurrit XXVI; in Romano ponitur XXVII Novembris.

HAGENOYEN. De Andrea longiorem hiſtoriam modo ſuo coagmentavit, cujus pars prior ex Evangelio habetur. Quid de altera, imo & de prima ſentiendum ſit, ſtatuere lector poterit.
En hiſtoriam: *In civitate Patras, paſſio ſancti Andreæ Apoſtoli. Hic erat filius Johannis, de vico* *De Andrea.*
Bethſayda, & frater Petri Apoſtoli. Hic etiam primus fuit diſcipulus Johannis Baptiſtæ, ad cujus vocem ipſe Johannem reliquit & Chriſto adhæſit, & primus & ſecundus Apoſtolus Jeſu Chriſti erat. Hic adduxit Petrum fratrem ſuum ad Jheſum & illum convertit. Ipſe cum aliis Apoſtolis, vivente Domino, prædicavit, baptizavit & miracula fecit; articulum Symbolo adjecit. Sythiam poſt paſſionem Domini in ſortem accepit ſuæ prædicationis. In Mirmidonya Matheum Apoſtolum oculis privatum illuminavit, & abire fecit. Et cum ibi puniretur, orando eos convertit, & eccleſias ædificavit, epiſcopos ſicut in Sythia ordinavit, mortuos quadraginta unum ſuſcitavit, ydola confregit & dæmones ejecit. Demum Patras civitatem ingreditur, & multos ibi convertit cum Maximilla, uxore Egeæ. Ubi ab Egea pro-

proconſule capitur, carceri includitur, duriſſime verberatur, funibus ad crucem ligatur, ut diutius vivat, & amplius torqueatur. Ipſe autem biduo in cruce vixit, & populum docuit, & in luce magna exſpiravit: Egeus vero male moritur, & omnis populus ad Deum convertitur. Hæc ſatis longa eſt narratio. In ſecunda, purus eſt. Deinde addit:

Ida V. M. *Ipſo die, ſancta Ida virginis & martyris paſſio.* Idas virgines & viduas, ſeu Sanctas ſeu Venerabiles novimus; quæ ſit hic Ida martyr, ignoramus. Sequitur demum: *Apud Nicomediam,*

Marcelli & ſocior. *natale ſanctorum martyrum Marcelli, Petri & Serenæ.* Vide Auctaria XXVII Novembris.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Andreæ Apoſtoli. Troiani epiſcopi & confeſſoris.*

In VATICAN. ſub. num 5949. Adjicitur:

Amatoris. *In Mediolano, ſancti Amatoris epiſcopi.* An, *Ambroſii de perceptione baptiſmi*, ut habetur hoc die in Hieronymianis?

Juſtinæ. FLORENTIN. *Sancta Juſtinæ virginis.*

EDITIO LUBECO-COL. Poſt *Apoſtoli*, ſequitur

De Andrea. *germanus* [pro *germani*] *Petri Apoſtoli. Hic primo fuit diſcipulus ſancti Johannis Baptiſtæ, ſed poſt necem ſancti Johannis, à Chriſto Jeſu vocatus eſt in Apoſtolum. Qui etiam poſt aſcenſionem Domini apud Scithiam evangelizavit Chriſtum. Hic beatiſſimus ab Ægea proconſule comprehenſus, primo in carcere..... Cujus ſacratiſſimum corpus Maximilla potentiſſima matronarum, reverenter de patibulo depoſitum ſepelivit.* In Troiano pura eſt. Tum: *Ipſo die, paſſio ſanctæ Juſtinæ virginis & martyris.*

GREVEN. *Romæ, natalis ſanctorum Caſtuli,* *Caſtuli & ſo.*
Maurili, Conituli & Theodoli. Eodem die, feſtivitas ſancti Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi. Vide *Ambroſii.*
de his apographa Hieronymiana. *Tugduali epiſcopi & confeſſoris.* *Tugdual.*
Apud Caſtellanum eſt *Pabutugduali*, formatum quaſi à duplici nomine, quo Gallice appellatur *Pabut* & *Tugal. Ravennæ, beati*
Petri epiſcopi & confeſſoris. Vide infra ad diem *Petri.*
11 Decembris. Dubium non eſt, quin hîc indicetur Petrus ille celeberrimus, cognomento *Juſtinæ.*
Chryſologus. Juſtinæ virginis & martyris.

MOLAN. Cum BELIN. & reliquis ſuperius: *Eodem die, paſſio ſanctæ Juſtinæ virginis.* Vide de hac notatiunculam Caſtellani. In editionibus aliis ſolum additur: *Et baptiſmus ſancti Ambroſii.* Unde hæc ultima annuntiatio accepta ſit, intelligi debet ex MOLANI epiſtola ad lectorem § 11 & 12. Ceterum de Ambroſii baptiſmo in aliis codicibus Uſuardinis nihil uſquam inveni. Vide ſupra in VATICAN. quæ ex Hieronymianis diximus; nempe, *Ambroſii de perceptione baptiſmi.*

MENSIS

Digitized by Google

MENSIS DECEMBER

Habet Dies XXXI.

Kalendis. **Die I.**

ROmæ, natalis ſanctorum martyrum Criſanti & Dariæ virginis, qui poſt multas, quas pro Chriſto lucrari fuerant paſſiones, juſſi ſunt à Numeriano imperatore via Salaria in arenario deponi, atque illic viventes terra ac lapidibus obrui. Item Romæ, ſanctorum martyrum Diodori presbiteri & Mariani diaconi, cum aliis pluribus; qui jubente præfato principe martyrii gloriam celebrarunt. Apud civitatem Moguntiam, natalis beati Albani martyris. Item civitate Noviomo, ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris, cujus vitam admirandam multiplex ſignorum numerus commendat. Ipſo die, ſanctæ Nathaliæ, uxoris ſancti Adriani martyris. Civitate Narnia, ſancti Proculi presbiteri.

Chryſanthi & Dariæ. Diodori, Mariani &c. Albani. Eligii. Nataliæ. Proculi.

Integri & puri ſunt *Praten. Herinien. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Cogor ſcribere *Criſanti* ex omnium codicum lectione, excepto Pratenſi, in quo eſt *Chriſantis*, & Molano, in quo ſolo rectius *Chryſanthi*. In Munerat. eſt *arenaria*. Greven. & Molan. duriuſcule legunt *ac illic* pro *atque*. Solus Greven. habet *Diodoli* & *celebraverunt*. In *Moguntiam*, variant; major numerus ſtat à textu. In Greven., *civitate Novio*, typographi errorem puto. Codices omnes pro textu citati & probatiores quique, conſtanter ſcribunt *Nathalia* ac *Proculi presbiteri.*

OBSERVATIO. In vetuſtis Martyrologis, non uno die recoli *Chryſanthum & Dariam*, diximus XXIX Novembris. In exemplaribus Hieronymianis neque XXV Octobris neque hoc die ſignati reperiuntur; at illa ſic habent XII Auguſti: *Romæ, natalis ſanctorum Chryſanthi & Dariæ, & qui cum eis paſſi ſunt, Claudius, Helaria, Jaſon, Maurus & milites* LXX. Ponuntur denuo bini noſtri XXIX Novembris, ubi in Obſervatione textum attulimus: verum neutro die aut *Diodorus* aut *Marianus*; inter eorum ſocios connumerantur. Ceterum XXIX Novembris eos adoptavit Sacramentarium Thomaſii, ipſis ferme Hieronymianorum verbis, cum *Saturnino*, *Mauro* &c. eademque ſe- *Chryſanthi & Daria.*

 cutus

cutus eſt vulgatus Flotus. Quid Wandelbertus velit XIII Octobris, haud equidem ſatis intelligo. Allatii & Frontonis Kalendaria ſolos Chryſanthum & Dariam commemorant XXV Octobris, quem diem eorum feſtivitati ſolenni ſtabiliter conſecravit Romanum modernum, non ex Rabano, quem Baronius non novit, ſed, niſi fallor, ex Belino aliiſque codicibus Uſuardinis auctioribus. At certum eſt, male pro eo die adduci Uſuardum ipſum, qui hîc à conſuetis ducibus, nec ad latum unguem deflexit.

Diodori, Mariani &c. Sic loquitur hoc die Romanum parvum: *Romæ, Chryſanthi & Dariæ martyrum, et Diodori & Mariniani, cum infinita multitudine martyrum.* Sequitur Ado, ſcribens etiam *Mariniani*, longioremque totius martyrii hiſtoriam eleganter contrahens, ex quo Noſter primas duas laterculi ſui annuntiationes formavit, quæ ab aliis non recte divulſæ ſunt, quamquam fatear, non omnino conſtare, quo die omnes, vel eorum, qui in Chryſanthi Actis memorantur, aliqui paſſi fuerint. Quid, quod Acta ipſa, ut à Lipomano & Surio ex Metaphraſte edita ſunt, non magnam fidem mereantur, teſte Baronio ad annum CCLXXXIV num. 7, ubi *corrupta* pronuntiat, *& in impoſturæ ſuſpicionem adducta eruditis ipſa exactius diſquirentibus.* Diſquiſivit, non ita pridem, Tillemontius tomo 4 pag. 762, multaque reperit, quæ eminentiſſimi Annaliſtæ cenſuram confirment. Utrum vero reperturi ſimus *exemplaria breviora & fideliora, Latine conſcripta*, de quibus ibidem meminit Baronius, necdum compertum habeo. Ceterum de vero martyrio & priſco in univerſa Eccleſia cultu, dubitare prorſus non ſinunt, relata hîc monumenta certiſſima, præter ea, quæ habet Greg. Turon. de Gl. Mart. cap. 38. De ſanctorum tranſlationibus vide Mabillonem ſec. 4 Benedict. p. 1 pag. 611, & Surium XVII Januarii.

Albani. De *Albano* Moguntino pluribus egimus in Auctariis XXI Junii, quo die à Rabano & Notkero conſignatus eſt. Primus & ſolus Uſuardus hunc diem delegiſſe videtur, forte quod tunc Moguntiæ feſtive eum recoli intellexiſſet; at in hoc major Rabano, eccleſiæ Moguntinæ antiſtiti habenda fides, qui hoc die, non natalem Albani, ſed *dedicationem baſilicæ* ejus expreſſiſſime notavit, unde non video, quid faciat notula Caſtellani, XXI Junii appoſita, quaſi I Decembris, paſſionis dies cenſeri debeat. Atque hæc hoc loco ſufficiant, cetera ad Albanum ſpectantia, operosè in Actis illuſtrata invenies.

Eligii. *Eligius* Noviomenſis, ut inter Flandrorum, Brabantinorumque Apoſtolos merito computatur, ita ſingulari & perpetua veneratione tota patriâ noſtrâ celebrari conſuevit. Is ab Adone in ſacros Faſtos certo relatus eſt, forte ex aliquo codice Hieronymiano auctiori, cui adjectitium cenſet Florentinius, utpote cum abſit à vetuſtiori Epternacenſi. Noſter ipſum ex Adone tranſumpſit, phraſi nonnihil modificata. Quæ plenius recitat Florus, huc non pertinent. Notiſſima eſt inclytiſſimi Sancti vita ab Audoëno Rothomagenſi compoſita, cujus an genuinum uſpiam exſtet apographum, necdum inter eruditos convenit. Surius exemplar ſuum non fideliter reddidit; integrior eſt, quam vulgavit Acherius Spicilegii tomo 5: quid de noſtra manuſcripta, cum pluribus codicibus collata, cenſendum ſit, accuratius ſuo loco diſcutietur. Solum Eligium, cum menſis principio, hodie cecinit Wandelbertus. Hoc diſtichum ad Sanctum ſpectat:

Eligius, Noviome, tibi ſub luce Decembrem
Primá deſignat condigno præſul honore.

Natalia. *Natalia*, Adriani martyris conjux, à Romano parvo diſerte ponitur VIII Septembris: *Et Nataliæ.* Ado eodem die ſub finem hiſtoriæ, aſſerit, ipſam *Bizantium enavigaſſe, & poſt paucos dies adventus ſui dormitionem accepiſſe; ſepultam* vero *Kalendis Decembris.* Satis patet, hinc anſam cepiſſe Uſuardum, ut Nataliam hoc die collocaret. De reliquo videri poſſunt, quæ de mariti Actis diximus VIII Septembris.

Proculi. Majus negotium faceſſit *Proculus Narnienſis*, nulli alteri antiquo Martyrologo cognitus. Proculi multi ſunt, nam in codicibus Hieronymianis recurrunt pluſquam tredecim, ſic tamen ut ſoli duo dies reperiantur, quibus Proculus aliquis *Interamnæ* tribuatur, nempe die XIV & XVIII Aprilis, ubi certum puto, eumdem bis conſignari. An iterum recurrat I Maii, non atque clare perſpicio; verum niſi vehementer fallor, de uno eodemque agitur, quemadmodum & apud Adonem XIV Februarii ex XIV Aprilis, quo poſtremo die nos cum Uſuardo de Proculo egimus, nihil ſupra Henſchenium conjectare auſi, uti nec modo audemus. Interim Proculos alios ſatis certos novimus, Bononienſem, Veronenſem, Puteolanum, Auguſtodunenſem &c. In Proculis Umbriæ hæret aqua. Quis ſit Interamnenſis ille *epiſcopus & martyr*, in manuſcripto S. Cyriaci confuſe relatus *Interamne ſive Narnis*; qua vero cauſa eumdem Baronius hoc die, à Gothis decollatum aſſerat; unde vero hodiernum *presbyterum Narnienſem*, acceperit Uſuardus; incertiſſima videntur omnia. Non mirum facit Noſter, ſi erret, dum duces ſuos deſerens, extra Galliæ aut Hiſpaniæ limites evagatur. At quiſcumque hodiernus Proculus ſit, non ut *martyr* aut *epiſcopus*; ſed ut *presbyter* dumtaxat, ab Uſuardo clariſſime deſcribitur. Rem prorſus implicarunt codices recentiores, ut oſtendent Auctaria. At vero labyrinthum conſerere videntur philopa-

philopatrides illi, Proculos æquè ac Sanctos alios mirum in modum multiplicantes; quibus ad veritatem, quantum fieri poterit reducendis, inſignem diſſertationem, ſupra à nobis VII Novembris laudatam, paravit noſter Janningus, alibi edendam, ad quam ſatius eſt lectores remittere, quam incertis intricatiſque obſervationibus, eos fatigare diutius. Videri interim poſſunt Acta noſtra ad I Junii pag. 50 & 79.

AUCTARIA.

TORNACEN. Deficit in ſecunda annuntiatione; cetera pura ſunt.

ANTVERP-MAJ. Caret ſecundo & tertio textus articulo.

ROSWEYD. Deeſt prima, ſecunda pura eſt. Tum: *Item Romæ, Candida virginis.* De Albano, nihil. Tres ultimæ ſatis puræ ſunt. Adjicit: *Mediolanis, tranſlatio ſancti Ambroſii epiſcopi & confeſſoris. Candidi epiſcopi, confeſſoris.*

Candidæ. Tranſlat. Ambroſii. Candidi.

PULSANEN. Caret duabus primis. In ſolo Albano purus eſt. Tum: *Eodem die, Eligii Noviomenſis epiſcopi. Apud Bizancium, Nicomedia, natalis S. Nathaliæ, uxoris S. Adriani martyris. Ipſo die, ſancti Candidi.*

Candidi.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. ALTEMPS. & codices mediæ notæ fermè omnes, Proculo addunt titulum, non *presbyteri*, ſed *martyris*. Hi autem quatuor in fine adjiciunt: *Ipſo die, Mauri martyris.* Vide Florent. XXIX. Nov.

Mauri.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVAN. Præter dictum de Proculo, in fine habent: *Virduni, tranſitus ſancti Aggerici;* vel *Agerici epiſcopi.*

Agerici.

ALBERG. & DANIC. Eadem habent, ſed primam poſuere XXV Octobris. Deeſt etiam Albanus. In reliquis ſatis puri ſunt.

CENTULEN. Incipit ab Albano, pure. Tum: *In Francia, civitate Noviomo, tranſitus beatiſſimi atque ſanctiſſimi Eligii, antiſtitis precioſi, cujus vitam atque geſta beatus Audoenus epiſcopus veraci ſtylo deſcribit. Civitate Bizantio, dormitio ſanctæ Nathaliæ, uxoris* &c. Deſunt reliqua.

Textus mutilus.

BRUXELLEN. Incipit ab Eligio, pure: Tum: *Romæ, ſanctorum Candidæ, Lucii, & Marinæ, Ambonis & Filati, Criſantis, Mauri & Dariæ.* Plura hîc ex Hieronymianis commiſcet. Sequitur de Diodoro & Mariano, ſatis pure. De Natalia, ut PULSANEN. Deinde: *Et commemoratio ſanctorum martyrum Papini & Manſueti epiſcoporum, quorum natalicius dies fuit IV Kal. Decembris. Apud Maguntiam, ſancti Albini martyris.* De Proculo & Agerico, ut codices mediæ notæ ſupra citati.

Candidæ & aliorum. Papini & Manſueti. Agerici.

HAGENOYEN. De Chryſantho & Daria longum elogium modo ſuo confecit, quod hîc non lubet deſcribere. Secundo loco agit de Natalia, pure. Tum de Diodoro & Mariano, utcumque bene. Sequitur: *Civitate Noviomi, depoſitio ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris; qui ab ineunte ætate à parentibus aurifaber erat, & nihilominus propter divinum cultum, quem in corde ſuo geſſit, fabricam ſuam rexit oratione* [magis] *quam operatione. Hic per miraculum a Deo oſtenſum, epiſcopus eſt effectus. Quantis tunc virtutibus clarurt, non eſt facile enarrare, cum ipſe omnibus omnia factus ſit. Hic moriens, non ſolum orabat Dominum pro plebe ſibi commiſſa, ſed ſumme Dominum rogavit, ut dignum illi poſt ſe ſtatueret pontificem, & obiit in pace. Cujus vitam admirandam ſignorum ante mortem & poſt mortem, multiplex numerus commendat.*

Eligii encomium.

DAVERON. *Civitate Cenomannis, ſancti Domnoli epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum.

Domnoli.

AMBIANEN. *Eodem die, ſancti Conſtantiani abbatis & confeſſoris, qui tres mortuos ſuſcitavit.* *Conſtantian.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Albani martyris, apud Maguntiam. Candida virginis. Chriſantho & Daria. Arviſani & Maxima.* Vide GREVEN. *Agerici Virdunenſis epiſcopi. Natalie, uxoris ſancti Adriani martyris.* *Candidæ. Anſani. Agerici.*

VATICAN. num. 5949. Agit de ſolis Eligio & Proculo, prætermiſſis reliquis.

FLORENTIN. *Natale ſancti Enaſii epiſcopi & confeſſoris.* Vide Romanum die ſequenti. *In civitate Karnia, ſancti Proculi martyris. Item, ſancti Mauri martyris. Romæ, Candida virginis & martyris. In territorio civitate Senarum, ſancti Anſani martyris. Apud Ravennam, ſancti Petri archiepiſcopi & confeſſoris.* Vide die ſequenti. *Enaſii. Mauri. Candidæ. Anſani. Petri Rav.*

LUXOVIEN. *Virduni, quæ eſt civitas Galliæ provinciæ, tranſitus beati Agerici confeſſoris Chriſti, qui decimus civitatis illius extitit epiſcopus, & adeo multis clarus virtutibus enituit, ut ſiquis infirmus de manu ejus eulogias ſuſciperet, protinus ſanitatem reciperet.* Eſt in Romano. *De Agerico.*

EDITIO LUBECO-COL. De Chryſantho & Daria ſubnectit, *ſicque migraverunt ad Chriſtum, & nunc per tranſlationem ab urbe Romana, Monaſterio Eyfflia requieſcunt.* In ſecunda, ſatis pura eſt. Sequitur: *Item Romæ, ſanctorum Jabini, Lateni, Superati, Lucii, Candidæ, Marinæ, Ambonis & Philati confeſſorum.* Quidni *martyrum*? *Apud Bizancium civitatem, quæ dicitur Conſtantinopolis, natale ſanctæ Natalia viduæ, uxoris* &c. In Eligio, pura eſt. De Proculo, ut ſupra. De Agerico, ut LUXOVIEN. *Treveris, recluſio S. Simeonis confeſſoris.* *Chryſ. &c. Jabini &c. De Agerico. De Simeone.*

BELIN. Prima poſita eſt XXV Octobris: hîc ſecunda, utcumque. Tertia, recte. Quinta, ut ſupra. Sexta, ſatis pure. Hinc: *Eodem die, ſancti Mauri martyris. Item civitate Novienſi, ſancti Eligii epiſcopi & confeſſoris. Romæ, natale ſanctorum martyrum Griſanti & Dariæ. Ipſo die, ſancti Enaſii epiſcopi & confeſſoris.* In altera, additur: *Floriaco monaſterio, ſuſceptio reliquiarum ſancti Martialis epiſcopi.* *Mauri. Chryſ. &c. Enaſii. De Martial.*

GREVEN. *Romæ, natalis ſanctorum Jabini, Laterni* &c. *In Aphrica, Victoris, Rogati & aliorum* XIX. *Ipſo die, ſanctorum martyrum Anſani & Maximæ virginis. Quorum Anſanus, nobilis Romanus, à Protbaſio presbytero fidem Chriſti edoctus, & à ſancta virgine Maxima, de ſacro fonte levatus, cum eadem poſtmodum, perſecutione Diocletiani & Maximiani, ob eamdem fidem occiſus, martyrii palmam accepit. In Italia, in ſuburbio Caſſali, natalis ſancti Enaſii epiſcopi & martyris. Virduni, ſancti Agerici epiſcopi & confeſſoris. Qui decimus illi eccleſiæ præſidens, tantis emicuit virtutibus, ut quiſquis infirmus de manu illius eulogias recepiſſet, protinus ſanitatem optatam conſequeretur. Candidi epiſcopi. Materniani archiepiſcopi Remenſis & confeſſoris. Tranſlatio capitis ſancti Martini epiſcopi. Treveris, recluſio ſancti Simeonis confeſſoris.* Agitur de celebri Simeone Syracuſano, cujus Acta ab Henſchenio illuſtrata ſunt die I Junii. *Jabini &c. Victoris &c. Anſan. &c. Enaſii. Agerici. Candidi. Materniani. De cap. Mar. De Symeon.*

De Eligio multa. MOLAN. De Eligio, poſt *confeſſoris*, Italicis textui inſerit, *atque patroni hujus eccleſiæ.* Deinde poſt *commendat*, typis minoribus: *Hic multas Sanctorum fabricavit tumbas. Multum in Flandris laboravit: jugi inſtantia Andoverpis pugnavit, multoſque erroneos Suevos convertit. Fana nonnulla Chriſti clypeo protectas, cum Apoſtolica authoritate deſtruxit, idola quoque diverſi generis, ubicumque invenit, funditus ſubruit. Inter hæc autem frequenter ab ingrato & perfido populo laceſſitus & pene uſque ad contumeliam provocatus, nullatenus a cœpta doctrina arcebatur, ſed magis ipſe lenis, patiens, humilis, & mitis pro eis Dominum deprecabatur.* In fine autem: *Eodem die, tranſlatio ſancti Mauri martyris. Ipſo die, ſancti Euaſii epiſcopi & confeſſoris. Floriaco monaſterio* ut BELIN &c. *Virduni* &c ut codices mediæ notæ. *Tranſlat. Mauri. Euaſii. Agerici.* Tum: *Tranſlatio Landoaldi, archiepiſcopi & confeſſoris. Adventus ſanctarum reliquiarum ab urbe Conſtantinopolitana*: & rurſus typis minoribus; *Tranſlat. Landoaldi.* *De reliquiis Laticnſib.* *ad ſanctam eccleſiam Latienſem, de quibus eadem habentur diplomata Theodori patriarchæ, & Henrici imperatoris, data anno* MCCVIII. *In territorio Arvernenſi, ſancti Amabilis, Rigomagenſis presbyteri & confeſſoris, de quo Greg. Turonenſis.* *Amabilis.* Editiones aliæ, ſic in textu Italicis de Eligio, primo loco poſito: *Hic vir beatus, inter cetera bonorum operum veſtigia, multa Sanctorum auro argentoque & gemmis fabricavit ſepulchra. Præterea paſtoris cura ſolicitus, multum in Flandris laboravit.....* uſque ad *funditus ſubruit.* Eſt præterea in textu Natalia & Proculus, omiſſis reliquis. In fine, de Euaſio, ut in priori. Tum: *Mediolani, ſancti Caſtritiani epiſcopi & confeſſoris. Caſtro Ambaſio, ſancti Florentini presbyteri & confeſſoris, miræ virtutis viri. Apud Senas, ſancti Anſani martyris, tempore Diocletiani.* *Caſtriciani. Florentini. Anſani.* De Agerico, ut prior. *Die Prima, ſancti prophetæ Naum.* *Naum.* De tranſlatione Mauri, & de reliquiis Martialis, etiam ut in prima. Tum: *In villa Vvintershove, tranſlatio Landoaldi confeſſoris & ſociorum, quæ facta eſt à S. Floriberto, epiſcopo Leodienſi. Latius, adventus reliquiarum ſanctarum, ab urbe Conſtantinopolitana.* Vide de his reliquiis ſupra in priori editione.

IV *Non.* *Die* 2.

Veri & Securi. Bibiana. NAtalis ſanctorum Veri & Securi fratrum, qui apud Africam martyrio coronati ſunt. Romæ, paſſio ſanctæ Vivianæ martyris, quæ jubente Juliano imperatore ſacrilego, tamdiu plumbatis cæſa eſt donec ſpiritum redderet.

Uſuardum pure referunt *Praten. Hernien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Grevea.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Unum eſt, in quo Pratenſis codex à ceterorum puritate deficit, quod in fine legat: *Domino ſpiritum reddidit.* Suſpicor *Domino*, pro *donec*, male ſcriptum eſſe, niſi forte dicere voluerit, *donec Domino* &c. Rurſus, pro *reddidit*, omnes alii habent *redderet*: Antverp maj. tranſpoſuit, *donec redderet ſpiritum.* De *Affricam*, *Aphricam*, *tandui*, & ſimilibus, ſatis dictum eſt.

Veri & Securi. OBSERVATIO. Primi duo martyres *Verus* & *Securus*, in ſolitis Uſuardi anteſignanis noti non ſunt, nec in Beda: in codicibus Hieronymianis Mauritanorum ſeu Maurorum acies unum ferme & viginti pugiles complectitur, quorum bini noſtri, in fronte collocati, præcipui fuiſſe videntur. Rabanus ex præfatis codicibus primum quaternarium deſcripſit: *In Mauritania, Veri, Securi, Januarii, Victorini.* Beda Plantinianus, Belinus & Maurolycus *Veri*, mutarunt in *Severi*; hic vero, & Beda ille, quatuor etiam ſocios notant, unde eos accepit Baronius, expuncta *perſecutione Wandalica*, quam neſcio cui Adoni adſcripſit Petri Catalogus lib. 1 cap. 21, adoptavitque Maurolycus. Sociorum delectus plane arbitrarius eſt; Noſter ſolos duos priores retulit, eoſque præciſè quos habet Wandelbertus:

Vero & Securo quartis litat Africa Nonis.

Hinc ferme inducebar, ut plane crederem, Martyrologum metricum Uſuardo nonnumquam præluxiſſe, at nonnihil abſterruit, quod in textu aſſeratur, *fratres* fuiſſe; unde facile, colligitur, notitiam aliam Noſtrum inveniſſe, qualis fere eſt illa, quam ex Catalogo citavimus, in quo etiam Verus & Securus *germani* appellantur. Fruſtra lucem quærimus Actorum defectu.

Bibianam, aliis *Vibianam*, noſtris *Vivianam*, in Hieronymianis non repertam, ex corruptis Rabani nominibus conatur eruere Florentinius, eodem referens Kalendarium *Bibiana.* ſuum Hieronymianum, in quo *Viviana* hoc die conſignetur. In antiquis Kalendariis aut Sacramentariis Romanis nulla ejus memoria, nec apud Martyrologum alium extra ſeriem noſtram. Qui agmen ducit, Romani parvi auctor, duas annuntiationes formavit hoc modo: *Romæ, Vivianæ martyris. Fauſti martyris & Dafroſæ filiæ*, quæ in Adone ita confunduntur, ut ſenſum plane alium reddant: *Natale Vivianæ martyris, beatorum martyrum Fauſti & Dafroſæ filiæ.* Hic Fauſtus, Dafroſæ conjux & Bibianæ pater dicitur; ibi

vero

vero Fauſtus Dafroſæ pater, atque adeo Bibianæ avus: utrumque falſo; nam qualiacumque ſint Pigmenii & Bibianæ Acta, à Majoribus noſtris rejecta, in illis quidem Fauſtus aliquis præſes eſt, à Dafroſa converſus ad fidem, ſed hujus maritus & Bibianæ ac Demetriæ pater conſtanter *Flavianus* nominatur. De præfatis Actis locuti ſumus IV Januarii & XXIV Martii. Ado tyrannum non ſatis clare deſignat, dum vocat *imperatorem ſacrilegum*; Uſuardus diſtinctius *Julianum* expreſſit; interim poſt multas diſceptationes, necdum certo conſtat ſub quo perſecutore paſſa ſit Bibiana aliique in citatis Actis commemorati. Tillemontius mavult tempora Diocletiani, Baronius aliique circumſtantias ſe deprehendere exiſtimant, quæ in Juliani tempora, ut Acta affirmant, aptius quadrent. Tu vide Baronii Notationes & Acta noſtra citatis diebus. Præſtat, nihil poſitive definire, donec otium fuerit ad omnia penitius introſpicienda, veritatemque maturius explorandam in Actis hoc die, ad quem totam hanc controverſiam remiſit Henſchenius XXI Junii, noſque ibi verbo indicavimus, dum de Demetria ſermo eſſet.

AUCTARIA.

PULSANEN. Bibianæ annuntiationem puram refert, ſed primo loco poſitam. Secundo loco ſolum habet: *Ipſo die, ſanctorum martyrum Veri & Securi.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN & LOVANIEN. *De Bibiana.* De Bibiana adjiciunt: *Cujus corpus juſſione imperatoris, biduo in foro jacuit. Tandem raptum nocte a Joanne presbytero ſepultum eſt in domo, ubi mater & ſoror ejus Demetria jam ſepultæ erant.* Vide Adonem.

ALBERG. Incipit; *Romæ, natale ſanctæ Vivianæ virginis & martyris, beatorum martyrum Fauſti & Dafroſæ filiæ.* Hoc eſt Adonis initium. Sequuntur verba textus & additamenti Adoniani ſupra relati. Prima annuntiatio de Vero & Securo, ſecundo loco poſita eſt.

DANIC. Sic variat, ut ad Romanum parvum magis accedat quam ad Adonem, conſtructionem eo pacto vitians. Poſt *virginis & martyris*, ita proſequitur: *Item beatorum martyrum Fauſti & Dafroſæ filiæ.* Quibus male ſubnectit: *Qua jubente* &c. cum tunc omnia ad Dafroſam potius quam ad Bibianam referantur. De cetero ſimilis eſt citato codici ALBERG.

CENTULEN. *Cœnobio Centula, magna & præclara ſublimiſque feſtivitas, decollatione ſanctorum in eodem cœnobio diverſis temporibus congregatorum,* *De Martt. Centulen.* *quorum dies, quia ſingillatim non poterant celebrari, ſtatuit Papa Adrianus, ut in die hac eorum ſolemnitas duceretur. Romæ, ſanctæ Vivianæ virginis & martyris. Ipſo die, ſanctorum Veri & Securi, qui apud Africam martyrio coronati ſunt.*

BRUXELLEN. *Octava ſanctæ Katherinæ virginis & martyris. Romæ, ſanctorum Primitii, Pontiani,* *Oct. Cather. Primitii &c.* *Vivianæ & aliorum trium. In Mauritania, natale ſanctorum Severi & Securi fratrum, ac Victorini &* *Severi &c.* *Fortunati, qui apud Africam martyrio coronati ſunt.* *De Bibiana.* In Bibiana ſimilis eſt ALBERG.

HAGENOYEN. *Apud Africam, natale ſancti Veri & Securi fratrum, qui ſub Hunerico Arriano* *De Vero &c.* *rege martyrio coronati ſunt.* *De Bibiana.* In Bibiana non multum differt ab ANTVERP-MAX. &c. Tum ſubdit: *Item Romæ, natale beatorum martyrum Chriſti, Fauſti & Dafroſiæ filiæ ejus.* *Fauſti &c.* Sic paulatim Sancti accreſcunt & imperite multiplicantur. Deinde: *Civitate Narnia* [pro *Narnia*] *depoſitio Proculi presbyteri.* *Proculi.* Ex die præcedenti. Rurſus: *Eodem die, depoſitio ſancti Eoaſii epiſcopi & confeſſoris.* *Eoaſii.* At hic in Romano ponitur hoc die. Demum: *Ipſo die, natale beati Mauri martyris.* *Mauri.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Eligii epiſcopi & confeſſoris.* *Eligii.* Vide die præcedenti. Sequitur: *Longini martyris, qui latus Domini tempore paſſionis transfodit.* *Longini.* Vide Uſuardum XV Martii, & alibi Auctaria. Inter antiquos ſolus Florus de eo meminit. In fine: *Vivianæ virginis & martyris.*

In VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt annuntiatio prima de Vero & Securo. Adjicitur autem: *Item Romæ, ſanctorum Primeatii & Pontiani.* *Primentii & Pontiani.*

STROZZIAN *Item Romæ, ſancti Pontiani mart.* *Pontiani.*

EDITIO LUBECO-COL. Sic incipit; *Romæ, natale ſanctæ Vivianæ virginis & martyris, beatorum Fauſti & Dafroſæ filiæ. Quæ Viviana, jubente* &c. *De Bibiana.* ut codices mediæ notæ ſupra. In hoc nonnihil mutila eſt, ſic ut non recte incipiat annuntiationem de Vero & Securo.

BELIN. Pro *Veri*, ſcribit *Severi*; & ubi omnes alii codices *Viviana*, ſolus ipſe *Bibiana*. In fine autem adjicit: *Item Romæ, ſancti Pontiani mart.*

GREVEN. *In Mauritania, ſanctorum Secarini, Victorini, Fortunati, Agneſii, Secundæ.* *Secarini & aliorum.* Videnda ſunt apographa Hieronymiana. *Longini martyris. Pigmenii, Fauſtæ & aliorum.* *Longini Pigmen. &c.* Rectius, opinor, legeret *Fauſti*, ut alludatur ad Sanctos omnes in Actis Bibianæ memoratos. Tum: *Romæ, ſanctorum Primitivi, Potentiani. Ravennæ, ſancti Petri archiepiſcopi & confeſſoris, qui à Sixto Papa* *Primit &c. Petri Chryſologi.* III, *per apparitionem & juſſionem ſanctorum Petri Apoſtoli, & Apollinaris martyris, Ravennæ antiſtes ordinatus, eximia eruditione & ſermonis venuſtate Chriſologi, id eſt ſermonis, vel ſermocinatoris aurei, cognomentum promeruit. Calix etiam ejus & patena, contacta morſu rabidi canis ſanant. Ethermani epiſcopi. Valeriæ virginis.* *Ethermann. Valeriæ.*

MOLAN. *Item Romæ, ſancti Pontiani martyris.* *Pontiani.* *Conſecratio ſanctæ Gertrudis virginis.* *Conſecr. ſt. Gertrudis.* Sequitur typis minoribus: *Ravennæ, ſancti Petri archiepiſcopi & confeſſoris, qui Chryſologi cognomentum promeruit.* *Petri Chryſ.* *Eodem die in India, Cantaan civitate Chinenſium, obitus Franciſci Zaverii, qui evangelizantium in India antoſignanus, multis virtutibus, populorum converſione, ac variis miraculis* *Franciſci Xaverii.* *in vita & poſt mortem clariſſimus, incorruptum ſpiritum Domino reddidit. Scriptum eſt in epiſtolis Indicis. Item obitus domini Joannis Rusbroeck, primi Prioris Regularium Viridis vallis, doctrina & ſanctitate clari.* *Joannis Rusbroeck.* *Cujus vita habetur.* Editiones aliæ de Pontiano ſcribunt, ſicut prima. Tum: *Foro Cornelii, beati Petri Chryſologi, Ravennatis epiſcopi, moribus, doctrina, & miraculis clari. Nivellæ, conſecratio ſanctæ Gertrudis virginis.* Demum typis minoribus, agunt de ſancto Franciſco Xaverio, & D. Joanne Ruisbrochio, ſervatis terminis ex editione prima jam relatis.

III *Non.* *Die* 3.

Claudii & ſociorum. ROmæ, natalis ſanctorum martyrum Claudii tribuni & uxoris ejus Hilariæ, ac filiorum Jaſonis & Mauri, cum ſeptuaginta militibus, ex quibus Claudium juſſit Numerianus imperator, cum ingenti ſaxo alligatum, in medio mari præcipitem dari, milites vero & filios ipſius Claudii, capitali ſententia puniri. *Caſſiani.* Tingi metropoli, paſſio ſancti Caſſiani, qui exceptoris diu gerens officium, tandem cælitus inſpiratus, execrabile duxit Chriſtianorum neci deſervire cruentus, unde renuntians eidem officio, ſub Chriſtiana confeſſione, triumphum meruit obtinere martyrii.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max. Ultrajeƈt. Leyden. Albergen.* & *Danic.*

VARIA LECTIO. Codices mediæ notæ omnes legunt: *Romæ via Salaria.* Sic etiam cum Antverp. & Max-Lubec. alteram annuntiationem ex Adone inchoant: *Tingi metropoli Mauritaniæ Tingitanæ.* Munerat. ſcripſit *Turgi*, ſecunda Belini editio *Trugi*, Greven. *Tyngi.* Belin. male poſuit particulam *&* poſt *Claudii*, ſic legens: *Claudi & tribuni & uxoris Hylariæ* &c. Legimus cum Praten. Herinien. Munerat. Greven. & Molan. *Chriſtianorum neci deſervire cruentus*, licet durior ſit conſtructio. Id ut vitarent Antverp. Max-Lubec. Belin. & codices mediæ notæ, omiſerunt τὸ *cruentus*, imo in Antverp-maj. emollita eſt phraſis per, *necibus deſervire cruentis.* In Greven. & Molan. ante *Chriſtiana confeſſione*, deeſt *ſub.* Iidem duo etiam à reliquis diſſentiunt in priori annuntiatione, dum pro *cum ingenti ſaxo alligatum*, ut ex Adone deſcripſit Uſuardus, ipſi emendatius quodammodo ponere voluerunt, *cum ingenti ſaxo ligato.* Molan. autem omittens particulam *&* inter *vero* & *filios*, ſenſum invertit, *milites vero filios* &c. Imperfecta etiam eſt Munerati conſtructio in fine, dum omittens *eidem officio*, *ſub Chriſtiana*, ſolum habet: *unde renuntians*, *confeſſione triumphum* &c. *Hylaria*, *renunciant*, *optinere* & id genus alia negligimus.

Claudii & ſociorum. OBSERVATIO. Quæ 1 Decembris, occaſione Chryſanthi & Dariæ, à nobis obſervata fuerunt, ad hoſce martyres *Claudium*, *Hilariam*, *Jaſonem*, *Maurum* & anonymos milites pertinent, qui, ut ibi oſtendimus, in Hieronymianis omnes, XII Auguſti ponuntur, eorum nonnullis, XXIX Novembris in iiſdem apographis repetitis. Quatuor noſtri cum militibus illis LXX, ſic primum hoc die à Romano parvo conſignati ſunt: *Romæ*, *Claudii tribuni*, *& Hilariæ uxoris ejus*, *& Jaſonis & Mauri*, *&* LXX *militum ſub Numeriano.* Diffuſius eſt Adonis elogium, ex quo noſtrum contraxit Uſuardus. Hiſce diutius non inhæreo, nam præter dicta de Chryſantho & Daria, nihil obſervandum ſupereſt.

Caſſiani. *Caſſianus* Tingitanus in omnibus Hieronymianis diſerte ponitur, quidquid nonnihil luxatum & depravatum ſit nomen, tum Sancti, tum loci in quo paſſus eſt. Diſtinctiſſime legit exemplar Lucenſe ſeu ſancti Wandregiſili: *Et in Tingi*, *Caſſiani.* Hinc procul dubio accepit Rabanus, ſed de ſuo perperam adjecit titulum *presbyteri.* In Romano parvo, Beda aut Floro hic Caſſianus notus non eſt. Fontem alium quam Hieronymiana habuiſſe videtur Martyrologus Viennenſis, at quis is fuerit, mihi non liquet; certum puto, eum Acta non vidiſſe, cum paulo jejunius de illo ſic pronuntiet: *Tingi*, *metropoli Mauritaniæ Tingitanæ*, *natalis ſancti Caſſiani martyris glorioſi.* Plura in notitiam Uſuardi, imo Acta ipſa perveniſſe neceſſe eſt, ex quibus præclarum encomium compoſuit, de quo ſupra in Variantibus. Brevia ſunt, ſed inſignia & genuina, diemque paſſionis clare exprimunt laudata Acta, quæ inter Sincera & ſelecta edidit, ac prævia admonitione notiſque illuſtravit Ruinartius à pag. 314. Ad XXX Octobris cum Uſuardo cenſuimus, Caſſianum noſtrum, occaſione iniquæ ſententiæ, in Marcellum dictatæ, cælitus inſpiratum, tuncque ad fidem Chriſti primum converſum, tametſi dubitet Tillemontius tomo 4 pag. 577. Notiſſimus eſt Prudentii de Caſſiano verſiculus: *Ingeret Tingis ſua Caſſianum.* Wandelbertus ad Verum & Securum heſternos Africanos martyres alludens, ſic illis hodie Caſſianum ſubjungit:

Caſſianoque eadem * *libat ſub martyre ternis.*

* Africa.

AVC-

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima annuntiatione plane purus, in ſecunda reſecat totum Caſſiani elogium.

ANTVERP-MAJ. In textu non ſatis caſtigatus, addit ad calcem: *Item depoſitio ſancti Birini confeſſoris.* Patet augmentum Anglicum, in ſequenti codice magis amplificatum *Birini.*

ROSWEYD. *Pentana civitate, Occidentalium Saxonum metropoli, ſancti Birini epiſcopi, qui primus ibi prædicavit Chriſti Euangelium.* In toto textu Uſuardino purus eſt. *De eodem.*

PULSARAN. An bas annuntiationes tranſponit, & ab utraque elogia reſcindit.

LOVANIEN. Deficit in elogio Claudii.

CENTULEN. *Tyngi, metropoli Mauritaniæ Tingitanæ, natalis ſancti Caſſiani, qui exuitores ſperneas officium, pro confeſſione Chriſti ſubiit martyrium. Romæ, ſanctorum martyrum Claudii tribuni, & uxoris ejus Hilariæ, & filiorum Jaſonis & Mauri & militum ſeptuaginta, qui omnes ad prædicationem beati Chryſanti crediderunt Chriſto, & ſub Numeriano paſſi ſunt.* *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. Incipit: *Agnetis ſecunda.* Vide Hieronymiana die præcedenti, ubi *Agnetem* & *Secundam* ſeu *Secundum*, aliis immixtos invenies. Sequitur de Caſſiano, utcumque pure. Tum: *In Nycomedia, ſanctorum Merobi, Clanaii & Felicis.* In Claudio & ſociis, ſatis purus eſt. Dein: *In Africa, ſanctorum Magna, Johannis, Stephani, Victoris & Martini. Apud Benoniam, elevatio ſancti Agricolæ martyris.* Totus laterculus Hieronymianis Sanctis intertextus eſt. Tum vero: *In Blandinio, adventus corporum, ſanctorum Bertulphi & Gudwali. Cujus ſancti Gudwali feretrum cum in Gandavo poſt proceſſionem referretur, ymago crucis, inclinato vultu cum veneratione immobilis manſit, atque ſe reflexit. Item Birini epiſcopi.* *Agnetis.* *Merobi &c.* *Magnæ &c* *Elevat.* *Agricolæ.* *Advent.* *Bertulf &c.* *Birini.*

HAGENOVEN. In prima ſatis purus, ſubdit: *Item in Curia Curienſi, natalis ſancti Lucii confeſſoris, ejuſdem Apoſtoli, qui propter Chriſtum ſua regna reliquit.* Vide Romanum. *Item Argentina, monaſterio ſancti Stephani, ſanctæ Athelæ virginis, ejuſdem monaſterii abbatiſſæ.* Non ſatis diſtinguo, an legat *Athela*; Caſtellanus *Atalam* vocat. Sequitur: *In Eyſtetenſi dyoceſi, ſancti Soli confeſſoris.* Vide Caſtellanum, ubi *Solus* dicitur. In Caſſiano purus eſt codex. In fine demum adnectit: *In Anglia, ſancti Birini epiſcopi & confeſſoris.* *Lucii.* *Athelæ.* *Soli.* *Birini.*

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130. *Item natalis ſanctæ Criſpinæ virginis & pretioſæ martyris, ſub Diocletiano imperatore.* In Hieronymianis hodie aliqua Criſpina eſt, ſed vide ipſa, V Decembris, & eodem die Uſuardum. *Criſpinæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Claudii tribuni, cum ſociis LXX, militis.* Melius legeret *militibus.* Neſcio cur uxor & filii omittantur. Sequitur: *Eloquii abbatis.* Vide Caſtellanum. *Eloquii.*

VATICAN. ſub num. 5949. Adjicit: *Natale ſanctorum Grufici, Septimi & Quincoli, in S. Sophia.* *Grafici &c.*

LUXOVIAN. *Depoſitio ſancti Firmini Virdunenſis epiſcopi.* Eſt ſeptimus ordine apud Sammarthanos. Caſtellanus eum inter *Ameros*, ſeu certo die carentes, repoſuit pag. 783. *Firmini.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Reverſio beati Johannis Apoſtoli ab exilio Pathmos, poſt necem Domitiani imperatoris.* In martyribus Romanis nonnihil interpolata eſt, pura in Caſſiano. Addit: *Eodem die, ſancti Birgini epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra ANTVERP-MAJ & ROSWEYD. Demum: *Ipſo die, ſancti Oſmundi epiſcopi & confeſſoris.* Vide Romanum die ſequenti. *Reverſ. Jo. Euangeliſt.* *Birini.* *Oſmundi.*

GREVEN. *Reverſio de exilio beati Joannis Euangeliſtæ, poſt necem Domitiani. In Friſia, Radfridi & Waldefridi martyrum. In Aphrica, natalis ſanctorum Criſpini, Magni, Joannis, Stephani, Victoris, Martini. In Bononia, ſanctorum Agricolæ & Caſſiani. In Anglia, Birini epiſcopi Dorcacenſis.* Vide infra editiones MOLANI poſteriores. *Petri archiepiſcopi. In Britannia, ſancti Lucii regis & confeſſoris, qui tempore Eleutherii Papæ, ut Beda dicit libro primo, fidem Chriſti recepit. Item in Anglia, ſancti Oſmundi epiſcopi & confeſſoris, vita & miraculorum gloria illuſtris. Firmini epiſcopi. Solæ presbyteri & abbatis. Galgani confeſſoris. Eloquii abbatis. In Argentina, ſanctæ Attalæ virginis. Item, beata Emeritæ, ſororis ſancti Lucii regis.* *De J. Euan.* *Radfridi &c* *Criſpini &c* *Agricol. &c.* *Birini.* *Lucii.* *Oſmundi.* *Firmini.* *Solæ.* *Galgani.* *Eloquii.* *Attalæ.* *Emeritæ.*

MOLANI Litteris Italicis textui poſt *ſententia punitis*, ex Adone inſerit: *Erat autem in loco ubi decollati ſunt, cuniculus antiquus; hunc emundantes nocte Chriſtiani, ſimul in unum omnium corpora ſepelierunt via Salaria. Corpora autem Jaſonis & Mauri collegit ſancta Hilaria, relicta martyr, ubi dum aſſiduis orationibus vacaret, migravit ad Dominum.* In fine: *In monaſterio Blandinienſi, Gandavi caſtri, adventus corporum ſanctorum Gudwali & Bertulphi.* De Radfrido & Waldefrido, de Lucio rege, de Oſmundo & Sola, minoribus typis diſcribit verba GREVENI. Editiones poſteriores idem & eodem modo habent in textu. In fine autem: *Mediolani, Miroclitis archiepiſcopi & confeſſoris.* Vide Romanum. *In Anglia, ſancti Birini epiſcopi Dorceſtrenſis. In territorio Eiſtenſi, Solæ presbyteri & abbatis. Die tertia, ſancti prophetæ Sophoniæ. Vualchiodori, natalis ſancti Eloquii presbyteri & confeſſoris. Civitate Argentina, ſanctæ Attalæ virginis.* De Adventu corporum Gudwali & Bertulfi, ut ſupra. Denique typis minoribus: *In Friſia, Radfridi & Vualdefridi, a Normannis juxta Groningam martyrizatorum.* Vide Caſtellani Martyrol. univerſale. *De Claud.* *Advent.* *Gudwali* *Radfrid &c* *Lucii.* *Oſmundi.* *Solæ.* *Miroclitis.* *Birini.* *Sophoniæ.* *Eloquii.* *Attalæ.* *De Radfrid.*

Pridie Non. *Die 4.*

APud Pontum 5. beati Meletii epiſcopi & confeſſoris, qui cum eſſet eruditionum prærogativâ magnificus, virtus tamen animi & vitæ ſinceritas longe in eo magnificentior extitit. Item Alexandriæ, ſancti Clementis presbiteri, qui in divinarum eruditionum ſcholis quam maximè floruit. *Meletii.* *Clementis Alexandr.*

Omnino puri ſunt *Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA

De codicib. non puris.

VARIA LECTIO. Greven. ſcribit *Melecii*, pejus Molan. *Meltii*. Dum in Tornacenſi legitur *erudit:one prærogativa*, puto indicari, *eruditionis prærogat:vâ*; ceterum omnes codices legunt, ut eſt in textu. Greven. & Molan. legunt *ſynceritas*. Tornacen. *ſcolis*: plenque alii codices, imo fere omnes purum textum & integrum referunt, ſed Pratenſis cum ſuis in fine adjicit: *In pago Bituricenſi, ſancti Syrani abbatis*, vel ut Caſtellanus deſcripſit, *ſancti Sigiranni*. Primo modo eumdem habent Antverp. maj. Roſweyd. & Aquicinct. Eſt præterea in Pratenſi ad marginem, *Germanico* (pro *Floriaco*) *monaſterio, tranſlatio ſanctiſſimi confeſſoris Chriſti Benedicti abbatis*: Caſtellanus brevius: *Floriaci, tranſlat. S. Benedicti*. Codex vero Herinienſis, totò textu puriſſimus, in fine ſubjungit *Barbaram*, quam & multi alii aut adjecerunt, aut præfixerunt, ut in Auctariis fuſius oſtendemus. Notabis hîc, præfatam Barbaram à Romano parvo, Adone & Uſuardo, non hoc die, ſed XVI Decembris conſignatam eſſe.

OBSERVATIO. Eos hoc die Sanctos in laterculo noſtro celebrat Uſuardus, quos apud nullum antiquiorem Martyrologum potuit reperire. Romanum parvum unicam hanç annuntiationem poſuerat: *Romæ Symphronii & Olympii, Exſuperii & Theodoli, die VII Kalendas Auguſti paſſorum, à beato Xyſto via Latina II Nonas Decembris tranſlatorum, quando eorum feſtus dies celebrior agitur.* Longior ab Adone hiſtoria texitur ex Actis ſancti Stephani Papæ, verum & apud ipſum unica ea eſt commemoratio. At vero cum illam XXVI Julii retuliſſet Uſuardus, plane opus habuit aliò recurrere, ut huic diei Sanctos proprios aſſignaret. Hieronymiana apographa non conſuluit, Beda & Florus vacant, Rabanus ferme hæret in Barbara. Itaque ſolitos duces hîc imitatus, in
Meletii. Rufino vel Euſebio binos Sanctos reperit, quos pro ſuo arbitrio recolendos proponeret hoc die, quo proinde totus textus vere & proprie Uſuardinus eſt. *Meletium* Ponti epiſcopum ſuggeſſit Euſebius lib. 7 cap. 29, ubi Sanctus iſte à multiplici ſcientiarum omnium ornatu mirifice extollitur, unde brevis ſui elogii totam materiam Uſuardus accepit, ipſa Rufini verba deſcribens, ut textum noſtrum cum citato loco conferenti manifeſte patebit. Quid addi poteſt tantæ ſuavitati in moribus, tantæ dulcedini, *ut mellaticus à ſodalibus vocaretur?* quid doctrinæ, cum *in omni eruditione perfectus* aſſeratur? Vide hæc omnia à Tillemontio Gallice deducta tomo 7 pag. 41, qui tomo immediate prægreſſo pag. 641, eumdem Meletium vindicat ab Arianiſmi labe, per calumniam ei à Philoſtorgio inuſta. Cetera operoſius colligemus, dum ejus Acta erunt illuſtranda.

Clementis Alexandr. Quam magnæ & veræ ſunt congeſtæ ab Euſebio in Meletium laudes, tam præclaras, imo fortaſſe majores meretur clariſſimus, & celeberrimus ſcriptor *Clemens* cognomento *Alexandrinus*, à docendi potius munere, quam ab origine aut nativitate, cum de ejus patria inter eruditos hactenus diſceptetur; nec magis notum ſit, quo loco extremum diem obierit. Porro de vaſtiſſima doctrina, libriſque a Clemente de vario argumento compoſitis, non ſemel loquitur Euſebius hiſtoriæ ſuæ lib. 6, nec in eo multis modis prædicando parciores ſunt antiqui Eccleſiæ Patres ſcriptoreſque alii, ex quibus vitæ ſeriem aliquam adornavit Tillemontius tomo 3 a pag. 181. Recentiores multi in eamdem rem operam contulerunt, ſuo tempore à nobis conſulendi, præſertim Bibliographi, ſeu qui de Scriptoribus eccleſiaſticis ex profeſſo egerunt, quorum hîc nomina referre operæ pretium non eſt. Jam diximus, a nullo Martyrologo Uſuardo antiquiore aut æquali, Clementis nomen conſignatum fuiſſe, ut plane ſoli Noſtro æque ac Meletius, acceptus referri debeat. Non ſatis perſpicio, quo ſcrupulo duci potuerint Romani Martyrologii reformatores, ut tam illuſtrem virum ex ſacris Tabulis expunctum vellent. Vide Henſchenium tomo 6 Maii pag. 777 litt. F. Eſt qui putet eò Baronium abſterritum fuiſſe, quod Clementis opera inter apocrypha à Gelaſio relata ſint. Hæc ſatis pro inſtituto noſtro. Quid velit Wandelberti verſiculus, *Tum pridie cum Victorio præcellet Heracleus*, prorſus non intelligo, at certe hinc magis confirmor in opinione, quod Uſuardus Wandelbertum ſecutus non ſit, qui hoc die aliunde Sanctos ſibi conquirendos putaverit.

AUCTARIA.

PRATEN. De ejus augmentis egimus ſupra in Variantibus.

HERINIEN. Puriſſimus in textu, hanc partem annuntiationis retrahit ex XVI
Barbara. Decembris. *In Tuſcia, paſſio ſanctæ Barbaræ virginis, ſub Maximiano imperatore, quæ poſt dira tormenta, ad extremum gladio data, martyrium conſummavit.* Plura dabunt codices alii infra citandi.

ANTVERP-MAJ. Diximus ſupra hunc codicem hic denuo cum Pratenſi convenire. Sic habet: *In pago Bituricenſi, ſancti Syrani abbatis. Et tranſlatio ſancti Benedicti abbatis.* *Syrani. Tranſlat. Benedicti.*

ROSWEYD. Textui cum Pratenſi etiam adjicit: *In pago Bituricenſi, ſancti Syrani abbatis.* Sequitur tota Barbaræ annuntiatio deſcripta ex XVI Decemb. quam hic toties non lubet deſcribere, *Syrani. Barbaræ.*

bere, cum in aliis quoque codicibus repetatur.

Pulsanen. Alium plane textum Uſuardino ſubſtituit: *Romæ, natale ſanctorum martyrum Simpronii & Olimpii, temporibus Valeriani & Galieni.* *Simpr. &c.* Vide ſupra in Obſervatione. *Item ſancta Barbaræ virginis.* *Barbaræ.* *In Africa, natale ſanctorum Armogaſti, Archimimi, & Satyri.* *Armog. &c.* Vide de his tribus Martyribus Uſuardum XXIX Martii.

Munerat. Pro *Meletii*, male ſcribit *Electi.* Textui autem ſuperaddit: *Ipſo die, ſancti Benedicti abbatis.* *Benedicti.* *Pariſiis ſuſcepta ſunt in eccleſia beatæ Mariæ, reliquiæ, ſcilicet pars capillorum beatæ Mariæ, tres dentes beati Joannis Baptiſtæ, brachium ſancti Andreæ Apoſtoli, lapides quibus lapidatus eſt beatus Stephanus; caput etiam precioſiſſimorum* [pretioſiſſimum] *beati Dionyſii martyris. Hæ autem reliquiæ in eccleſia beati Stephani protomartyris inventæ ſunt.* *De reliquiis eccl. Pariſ.* *Ipſo die, ſanctæ Barbaræ virginis & martyris.* *Barbaræ.* De hac codices alii fuſius.

Antverp-max. Ultraject. Leyden & Lovanien. Omnes hi codices & duo ſequentes primo loco tetulerunt totam annuntiationem de ſancta Barbara, prout in ipſo Uſuardo habetur XVI Decembris, quo jam ſupra lectores remiſimus. *Barbaræ.* In textu puri ſunt.

Alberg. & Danic. Præter Barbaram in principio poſitam, adjiciunt ipſi in fine: *Coloniæ, natale ſancti Annonis,* [alter ſimplicius *Coloniæ, ſancti Annonis*] *epiſcopi & confeſſoris.* *Annonis.*

Centulen. *Romæ, ſanctorum martyrum Simpronii & Olimpii, Exuperiæ & Teodoli, temporibus Valeriani & Gallieni.* *Simpr. &c.* Paucis mutatis, idem habet hic codex XXVI Julii. Pergit: *Nicomediæ, paſſio ſanctæ Barbaræ virginis, quam proprius genitor Dioſcorus gladio decollavit.* *Barbaræ.* *In Africa, ſanctorum Armogaſti, Archimimi & Satiri, qui cum eſſent lucidiſſima membra eccleſiæ, pro confeſſione veritatis, multa & varia tormenta perpeſſi ſunt.* *Armog. &c.* Vide quæ diximus ad Pulsanen. *Cœnobio Floriaco, depoſitio ſanctiſſimi corporis beati Patris noſtri Benedicti.* *Benedicti.* Deeſt hic totus textus Uſuardinus.

Bruxellen. Incipit à Barbara, ferme etiam ex textu, XVI Decembris dando. *Barbaræ.* In Armogaſto & ſociis, vix differt a præcedenti. *Armog. &c.* Tum ex truncatis Hieronymianis: *In Laodicia metropoli, Felicis & Merobii.* *Felicis &c.* Sequitur textus ſatis purus. Deinde: *In pago Biturricenſi, ſancti Syrani abbatis.* *Syrani.* *Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio ſancti Aimonis* [Annonis] *epiſcopi & confeſſoris.* *Annonis.* *Romæ, ſanctorum martyrum Sempronii & Olimpii, temporibus Valeriani & Galieni imperatorum.* *Simpr. &c.* *Eodem die, tranſlatio ſancti Benedicti abbatis.* *Tranſlat. Benedicti.*

Hagenoyen. Primo loco agit de Meletio, & in fine de Clemente Alexandrino, utrobique ſatis pure; ſed duabus hiſce annuntiationibus interjicit longam hiſtoriam de martyrio ſanctæ Barbaræ, quam in Actis apud Surium quiſque facile & multo nitidiorem reperiet. *De Barbara.*

Aquicinct. Incipit: *Paſſio ſanctæ Barbaræ virginis & martyris.* *Barbaræ.* Sequitur textus. In fine autem cum Pratenſi adjungitur: *In pago Biturricenſi, ſancti Syrani abbatis.* *Syrani.* *Apud Floriacum cœnobium, iterum tumulatio ſancti Benedicti abbatis.* *De Benedict.*

Codex Urſini à Roſemberg. *In Italia, civitate Parmæ, beati Bernardi de gente Ubertorum, de Florentia, dictæ civitatis Parmæ glorioſi epiſcopi, cujus geſta habentur.* *Bernardi.* *Coloniæ, ſancti Annonis archiepiſcopi & confeſſoris.* *Annonis.*

Daveronen. *Floriaco monaſterio, ſancti patris monachorum Benedicti, confeſſoris eximii.* *Benedicti.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Barbaræ virginis & martyris. Meletii epiſcopi & confeſſoris. Clementis preſbyteri & confeſſoris.* *Barbaræ.*

Camberien. *Apud Pontum, beati Electi epiſcopi.* Ita ſuperius Muner. ſed male pro *Meletii.*

Reg. Suec. num. 130. & num 428. *Eodem die* [puto haberi] *tumulatio ſancti Benedicti abbatis.* *Benedicti.* Tum ſolus codex ſub num. 428: *Pariſiis, ſuſceptio ſacrarum reliquiarum.*

Vatican. num 5949. Deeſt textus. Habet de Barbara, ni fallor ex XVI Decembris. *Barbaræ.* Item de Simpronio, Olympio &c. ex XXVI Julii. *Simpr. &c.*

Altemps. *In Pago Biturico, ſancti Syrani abbatis.* Vide alios codices ſupra.

Florentin. *S. Barbara..... Item ſanctæ Juliæ virginis & martyris, quæ cum Barbara prædicta paſſa eſt.* *Barbaræ. Juliæ.* *Romæ, ſanctorum martyrum Symphronii, Olympii, Exuperiæ & Theodoli, qui temporibus Valeriani & Gallieni imperatorum paſſi ſunt.* *Simphr. &c.* *In Africa, ſanctorum martyrum Armogaſti, Archimimi & Satyri, qui cum eſſent lucidiſſima membra Chriſti, pro confeſſione fidei, multa & gravia perpeſſi ſupplicia atque opprobria ab Arianis, curſum glorioſi certaminis impleverunt.* *Armog. &c.* *Item ſancti Bernardi abbatis monaſterii ſancti Salvii prope Florentiam, civis Florentini, qui poſtea fuit abbas ſanctæ Mariæ Vallis umbroſæ, deinde ordinatus epiſcopus urbis Parmæ.* *Bernardi.*

Editio Lubeco-Col. *Apud Coloniam Agrippinam in Galliis, quæ eſt urbs metropolis Germaniæ, tranſitus beatæ ac dignæ memoriæ Annonis, ejuſdem civitatis archiepiſcopi & confeſſoris, qui plurium extitit fundator eccleſiarum. Hic cum quodam tempore ſacra myſteria peragerct, cæcus quidam à miniſtro altaris aquam ſuperfuſam digitis venerandi antiſtitis, ſibi donari petiit, qua accepta itam faciem ſuam cum devotione magna abluens, lucem hujus mundi tunc primum ſibi illuxiſſe, magnis plauſibus exultavit. Et beati Annonis ſepulcrum divina præſtante gratia crebris miraculis illuſtratur.* *Annonis cum elogio.* Sequitur de Barbara, paulo auctiori phraſi. deinde textus ſatis purus.

Belin. *Nicomediæ, ſanctæ Barbaræ virginis & martyris.* *Barbaræ.* *Eodem die, ſanctorum Symphoriani & Olypii.* *Symph. &c.* [ſecunda habet *Olympii.*] Et hæc præterea adjicit: *Apud Floriacum monaſterium, tranſlatio ſancti Benedicti abbatis.* *Tranſl. Ben.*

Greven. *Nota, hic feſtivior ſolennitas ſanctæ Barbaræ agitur, quam Uſuardus habet ſupra XVII Kalendas Januarii.* *Barbaræ.* *In Laodicia metropoli, Felicis, Merobii.* *Felicis &c.* *Eodem die, Eraclii, Chriſtiani, Prudentii.* *Eraclii &c.* *Commemoratio ſanctorum Armogaſtis, Archimimi & Saturi, qui ſupra habentur IV Kal. Aprilis.* *De Arm. &c.* *Romæ, tranſlatio ſanctorum Symphronii, Olimpii, Exuperiæ uxoris ejus & Theodoli filii eorum.* *Tranſlat. Symph. &c.* *Quorum corpora, ut dicit Ado, a beato Stephano Papa, VII Kal. Auguſti ſepulta, poſtmodum vero à ſancto Sixto Pontifice tranſlata, celebrem diem fecerunt pridie Nonas Decembris. Apud Coloniam Agrippinam, depoſitio ſancti Annonis epiſcopi & confeſſoris, qui multarum eccleſiarum extitit fundator. Ad cujus ſanctitatem commendandam, cum tempore quodam ſacra myſteria perageret, cæcus quidam aqua ſancti Pontificis digitis ſuperinfuſi, faciem ſibi abluens, oculorum lumen recepit.* *De Annone.* *Virduni, ſancti Poſſeſſoris epiſcopi.* *Poſſeſſoris.* *Apud Floriacum, adventus corporis ſancti Benedicti abbatis.* *Adventus S. Benedicti.*

Molan. Ex Belin. deſcribit quæ ſupra dedimus de Barbara, de Symphronio & Olympio, atque item de tranſlatione ſancti Benedicti. *Barbaræ. Symphr. &c. De Bened.* Tum: *Coloniæ, depoſitio ſancti Annonis, ejuſdem urbis epiſcopi*, addit que minoribus typis, *qui multarum* &c. ex Greven. *De Annone.* Editiones po-

 ſteriores

ſteriores inter Meletium & Clementem, ut partem textus inſerunt annunciationem Barbaræ ex XVI Decembris, ut ſupra. In fine: *Eodem die, Symphronii & Olympii martyrum Romæ, temporibus Valeriani & Gallieni. Item, ſancti Bernardi epiſcopi Parmenſis. In pago Bituricenſi, ſancti Sigiranni abbatis. In Anglia, ſancti Oſmundi epiſcopi & confeſſoris, vitâ & miraculorum gloriâ illuſtris. Coloniæ, depoſitio ſancti Annonis, ejuſdem urbis epiſcopi. Die quarta, ſancti patris Joannis Damaſceni. Apud Floriacum monaſterium, tranſlatio ſancti Benedicti abbatis.* Vide alios ſupra.

Bernardi. *Sigiranni.* *Oſmundi.* *Joannis Damaſceni.*

Nonis. *Die 5.*

Criſpinæ. IN Africa apud Coloniam Thebeſtinam, natalis ſanctæ Criſpinæ martyris, quæ temporibus Diocletiani & Maximiani cum ſacrificare noluiſſet, juſſu Anolini proconſulis decollata
Dalmatii. eſt. Eodem die in Italia, ſancti Dalmacii martyris. Civitate Trevetis,
Nicetii. ſancti Nicecii epiſcopi, totius ſanctitatis viri. Item civitate Thagora,
Julii & Potamiæ. ſanctorum Julii & Potamiæ.

Major pars codicum pura eſt, ut *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Muneras. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Errores præcipue ſcriptorios habet vel typographicos. Antverp-maj. ſic orditur: *In Affrica, apud Thebaſtianam*, omiſſo ſubſtantivo *Coloniam*: Munerat. legit *Thesbatinam*, Greven. & alii *Tebeſtinam*. Coactus ſum ſcribere *Dalmacii* & *Nicecii*. Solus Antverp-maj. habet; *In civitate Treveris.* Probatiores codices ponuot *Thagora*, alii *Tagora*, male Munerat. *Ragora*; Belin. peſſime *Ragona*. Antverp. & Max-Lubec. legunt, *ſancti Julii* &c. Reliquas minutias non enumero.

Criſpina. OBSERVATIO. *Criſpinæ* & *Criſpini* nomina non ſemel in Hieronymianis recurrunt III Decembris, ut in Auctariis patuit, & hoc die; at inter codices omnes minime obſcurus & involutus eſt Epternacenſis vetuſtior, hîc ita legens: *Civitate Tegora, natalis Juli, Potamia, Criſpina & aliorum* VII. Scrupulus opponitur, in eo quod *Tegoræ*, alias *Thegura*, vel *Thagara* Criſpinam collocet; ſed is facillime eximitur, ſi Criſpinam noſtram fateamur *Thaguritanam* ſeu *Thagorenſem* fuiſſe, paſſam autem *Thebeſte*, ubi Martyrologi noſtri eam rectiſſime cum Actis genuinis conſignant. Atque his ſatis conformia ſunt verba Kaleodarii Carthaginenſis: *Nonas Dec. ſanctorum martyrum Bili* (haud dubie pro *Juli* vel *Julii*) *Felicis, Potamiæ, Criſpinæ & comitum.* A codicibus Hieronymianis nimium exigunt, qui hæc nimis religioſe elucidare conantur: ſatis ſit, nomen Martyris noſtræ ex ipſis tuto & vere educi poſſe. De Julio & Potamia agemus ultimo loco; illuſtriſſima *Criſpina* locum primum ſola occupat, quod procul dubio ſeorſim ab aliis coronata, Acta etiam diverſa habeat. Itaque præteritis Florentinii aliorumque animadverſionibus, & confuſione alia, à Rabano in Hieronymianum textum inducta, Martyrologorum noſtrorum filum ſequemur. Romanum parvum breviſſime: *Criſpinæ martyris.* Ado, non parcus elogiorum conditor, veroſimillime Acta non vidit, verumtamen ſufficientem alicunde notitiam nactus eſt, ut imperatores & proconſulem apte deſignaret, iiſdem plane verbis, quæ ex ipſo Noſter in laterculum ſuum tranſtulit. *Clariſſimam feminam, divitem & delicatam, ſed fortem* pluribus locis egregie laudat Auguſtinus. Acta vero, quæ tamdiu in tenebris delituerant, primus produxit Mabilio tomo 3 Analectorum pag. 423, cujus nota ad Kalendarium Carthaginenſe, ibidem legi meretur pag. 417. Eadem Ruinartius collata cum altero Ms. inter Selecta vulgavit à pag. 493, præmiſſa admonitione, adjectiſque notulis ſuo tempore profuturis. Nec inutilis erit vita Gallica Tillemootii tomo 5 à pag. 317. Solam Criſpinam cum Dalmatio hodie metro unico honorat Wandelbertus:

Dalmatius martyr Nonas Criſpinaque ſervant.

Porro *Dalmatius*, hîc à Wandelberto laudatus, ſic à Romano parvo primùm celebratur:
Dalmatii. *Et Dalmatii martyris.* A Rabano item: *Natale Dalmatii martyris.* Eadem eſt Adonis ſententia: *Eodem die, natale ſancti Dalmatii martyris.* Supra ductores aliquid auſus eſt Uſuardus, dum addidit, *In Italia.* At certe perperam ipſe, Ado & Beda Plantinianus citantur à Baronio pro annuntiatione in Romano poſita: *Papiæ, ſancti Dalmatii epiſcopi & martyris, qui in perſecutione Maximiani paſſus eſt*, cum nullus eorum aut Papiam uſquam, aut epiſcopi titulum, aut perſecutionem denotent. Legenda annotatio Ferrarii ad hunc diem, de qua alibi pluribus diſputabitur, ubi & Acta ipſa poëtice ab Hieronymo Vida Albenſi epiſcopo exornata expendentur, in quibus multa reprehendit Tillemontius

tomo

tomo 5 à pag. 637. Planiora & certiora ſunt, quæ de *Nicetio* Treverenſi ſcripſit Gregorius Turonenſis in Vitis Patrum toto cap. 17, atque item de Glor. Confeſſorum cap. 94, ex quo cum primus ſignavit, elogiique materiam accepit Viennenſis Martyrologus, ex hoc Uſuardus, reſecto dumtaxat ſepulturæ loco, quem ex Pulſanenſi codice infra reſtituemus. Plura vide in Notatione Baronii. *Julius* & *Potamia* à ſolo Uſuardo poſiti ſunt, avulſi à ſociis aliis Hieronymianis, de quibus ſupra dictum eſt. Sunt hi Criſpinæ, ſi non martyrii ſocii, at ſaltem populares & veroſimillime eodem tempore martyrii laurea donati. Baronius Bedam Plantinianum, opinor, ſecutus, ſcripſit: *Thagura in Africa, ſanctorum martyrum Julii, Potamiæ, Criſpini, Felicis, Grati & aliorum ſeptem*; ex quibus claſſes duas diſtinxerat Rabanus. Fateor anſam confuſioni datam ab ipſis Hieronymianis codicibus, at neſcio an Caſtellani notula hæc omnia ſatis exacte componat. In eo ipſi aſſentior, quod aſſerat, Uſuardum ſolos Julium & Potamiam prudentius ſelegiſſe, relictis aliis, non ſatis clare apud Hieronymiana expreſſis. Ceterum textûs noſtri puritas & ſinceritas ſatis comprobata eſt.

Nicetii. *Julii & Potamiæ.*

AUCTARIA.

Fulgentii & alior. 26. ROSWEYD. Textui ſuperaddit: *In Africa, Fulgentii martyris & aliorum XXVI.* In Hieronymianis reperitur *Fulgentius*, ſed unde tam multi in hoc codice ſocii acceſſerint, quærendum eſt.

PULSANEN. In prima, caret elogio. In ſecunda purus non eſt. In tertia de Nicetio ex Adone ſuperaddit verba, de quibus in Obſervatione: *Qui in baſilica beati Maximini epiſcopi ſepultus quieſcit.* Deficit in quarta.

ANTVERP-MAX. LOVANIEN. & LEYDEN-BELG. Textui puro adjiciunt: *Apud provinciam Capadociam, civitate Mutalaſſi, natale beati Sabæ abbatis & confeſſoris.* *Sabæ.*

ULTRAJECT. & LEYDEN-LAT. Augmentum extendunt hoc modo: *Apud provinciam Capadociam, natale beati Sabæ abbatis & confeſſoris, qui in juventute ſeculum derelinquens, primo in congregatione, poſtea in eremo, deinde in regimine monachorum claram virtutibus vitam duxit.* Idem habet DANIC. ſed primo loco; caretque in textu annuntiatione Nicetii. *De Saba.*

ALBERGEN. In textu etiam purus, ei præfigit: *Natale ſancti Sabæ abbatis & confeſſoris.* *Sabæ.*

CENTULEN. *In Africa apud Coloniam Thebeſtinam, ſancta Criſpina virginis, ſub Anolino proconſule. Eodem die, ſancti Dalmatii martyris. Treveris, ſancti Nicetii epiſcopi, totius ſanctitatis viri.* Deeſt annuntiatio ultima. *Textus mutilus.*

BRUXELLEN. In prima ſatis purus, ſubjicit: *Item in Affrica, natale ſanctorum Humilis, Felicis Julii, Potamiæ, Criſpini, Trophimi & aliorum octo. In civitate Thegora, natale ſanctorum Julii & Potamiæ.* Vide codices Hieronymianos. In Dalmatio purus eſt. De Saba, habet ut ULTRAJ. &c. ſupra. Pro *Nicetii*, ſcribit *Niceſii*, ſed in ea annuntiatione purus eſt. Denique: *Et alibi ſanctorum Fulgentii & Amantii.* Hi ex Hieronymianis etiam accepti ſunt. *Humili &c.* *Fulgentii & Amantii.*

HAGENOYEN. Incipit à Saba, fere ut citatus ULTRAJECT. ſuperius. Deinde de Criſpina & Dalmatio, ſatis pure. Deeſt hîc Nicetius Trevirenſis. In ultima, pro *Julii*, ſcribit *Nyli*. Sequitur: *In civitate Colonia Agrippina, depoſitio beati Annonis epiſcopi & confeſſoris, ejuſdem civitatis. Hic vir beatus poſuit in Salae monachos & expulit inde Canonicos. Et quatuor alia ſollempnia conſtituit monaſteria; duo extra Coloniam, in quibus poſuit nigros monachos, ſcilicet Syberg & Garſchaff: alia duo intra civitatem conſtruxit, ſcilicet ſanctæ Mariæ ad Gradus, & ſancti Georgii, in quibus poſuit Canonicos. Hic vir beatus ſcabinos civitatis Colonienſis, pro falſa ſententia exoclavit*, [haud dubie vult dicere *excommunicavit*;] *& obiit in pace, ſepulturam eligens in Syberg & ibi requieſcit.* Vide die præcedenti Auctaria & Surium. *Sabæ.* *Annonis cum elogio.*

VICTORIN. Adjecit in fine: *In Judea, natalis ſancti Sabæ abbatis & confeſſoris.* *Sabæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Nicetii Treverenſis epiſcopi. Annonis epiſcopi Colonienſis.* *Annonis.*

REG. SUEC. num 130. *Et ſancta Barbaræ virginis & martyris.* Vide die præcedenti. *Barbaræ.*

CODEX D. LE MARE ſignatus littera A. Hoc peculiare refert: *Civitate Ædua, tranſlatio ſancti Bachonis epiſcopi & confeſſoris.* *Tranſlat. Bachonis.*

In VATICAN num. 5949. Deeſt annuntiatio ultima, Adjicitur: *Natale ſancti Sabæ abbatis.* *Sabæ.*

FLORENTIN. *Sancti Sabbæ abbatis.* *Sabbæ.*

EDITIO LUBECO-COL. Pura eſt in prima, deinde inſerit: *Item natale ſancti Sabæ abbatis & confeſſoris.* Sequuntur tres aliæ annuntiationes ſatis puræ Tum: *Eodem die, ſancti Triphonis pueri & martyris, qui ab infantia multis miraculis clarus, & poſt varia tormenta, ſub Decio imperatore, Aquilino præfecto agente, gladio capite privatus eſt.* Vide GREVEN. infra, etiam de annuntiatione ſequenti. *Ipſo die, ſancti Diolinicii martyris.* *Sabæ.* *Triphonis.* *Diolinicii.*

BELIN. In fine: *Item in civitate Matalaſii, quæ eſt ex provincia Capadocia, ſancti Sabba abbatis & confeſſoris.* *Sabbæ.*

GREVEN. Incipit de more Auctaria ſua ex Hieronymianis: *In Aphrica, ſanctorum Humilis, Felicis, Criſpini, Trophimi, Eaarpienis & aliorum octo. Item Fulgentii & Amantii martyrum, & aliorum viginti ſex. In Cæſarea, ſanctorum Domnini martyris & aliorum duodecim. Item ſanctorum Pauli & Julii. Item ſecundum aliquos hic, Saturnini epiſcopi Tholoſani, quem Uſuardus & Ado habent III Kalendas Decembris. Itèm Triphonis pueri & martyris ſecundum aliquos hic, ſecundum Vincentium vero libro duodecimo, III Nonas Maii. Diolinicii martyris. Civitate Ebreduno, ſancti Gallicani epiſcopi & confeſſoris. Humilis confeſſoris. Eodem die, beati Sabbæ abbatis. Qui ex provincia Cappadociæ ortus, tempore Theodoſii, magnis pollens virtutibus, miraculorumque gloria illuſtris, quievit anno Domini quingenteſimo vigeſimo quarto.* *Humilii &c.* *Fulgent. &c.* *Domnini &c.* *Pauli &c.* *Saturnini.* *Triphonis.* *Diolinicii.* *Gallicani.* *Humilis.* *Sabbæ.*

MOLAN Litteris Italicis textui inſerit vocem unicam, quæ Dalmatii poſitionem clarius exprimit, *Pedonæ*, de quo videndus Ferrarius, in Obſervatione à nobis citatus. In fine ex BELINO: *Item civitate Mutalaſii, provinciæ Cappadociæ, ſancti Sabbæ abbatis & confeſſoris.* In editionibus poſterioribus nihil præterea additur. *Sabbæ.*

VIII *Idus.* *Die 6.*

Nicolai. NAtalis beati Nicolai epiſcopi Mirorum Liciæ, de quo inter plura miraculorum inſignia, illud memorabile fertur, quod imperatorem Conſtantinum ab interitu quorumdam, longe conſtitutus, ad miſericordiam & monitis per viſum deflexit & minis. *Dionyſiæ & aliorum* In Africa, ſanctarum Dioniſiæ, Dativæ, Leontiæ & religioſi viri nomine Tertii & Emiliani & Bonifacii cum aliis tribus, qui omnes pro confeſſione fidei Catholicæ, graviſſimis & innumeris ſuppliciis excruciati, confeſſorum Chriſti numero ſociari meruerunt.

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Inter codices pro textu citatos nonnulli excludi poterant, qui in principio phraſim mutarunt. Sic Antverp-maj. incipit: *Natale beati Nicolai epiſcopi, de quo* &c. Paulo liberalius Roſweyd. litteris majuſculis rubris: *Natale beati Nicolai epiſcopi & confeſſoris, miraculorum gloria lucidi, de quo inter cetera illud* &c. Belini prima editio poſuerat: *In Apulia, apud Barum, natale ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris* &c. ſed ſecunda paulo melius: *Apud Miriam, metropolim Liciæ.* In ſolo Herinienſi eſt *archiepiſcopi.* Reliqui in textu, *Mirorum*, pro quo alii *Mirrorum*; alii *Mirreorum*; ſolus Molan. *Myreorum Lyciæ.* In Praten. pro *memorabile*, male habetur in apographo noſtro *mirabile.* Nihil ſignificat Molani emendatio, dum pro *ab interitu quorumdam,* legit ipſe *ab interitu quodam.* Sic idem cum Greven. invertit ſequentia, *ad miſericordiam per viſum & monitis flexit & minis.* Ceteri probant Uſuardum legiſſe, ut eſt in textu, adeoque & Roſweyd. male ſcripſiſſe *monitis & minis per viſum.* Errat etiam Belinus dum Africanis præfigit titulum *ſanctarum virginum*: nec valet *Datianæ*, pro *Dativæ.* Superfluam elegantiam affectat Herinien. per *& Dativæ & Leontiæ.* Scripſi *Emiliani*, pro quo melius haberetur *Emelii*, non *Juliani*, ut Max-Lubec. In Munerat. poſt *confeſſorum*, deeſt *Chriſti.* Max-Lubec. & Belin. ultima verba inflectunt, *ſociati ſunt*, neque melius Antverp., *aſſociati ſunt. Nicholai, Tercii, Bonefacii* & ſimilia negligi poſſunt.

Nicolai. OBSERVATIO. Stupenda eſt ſancti *Nicolai* per univerſam Eccleſiam, tum orientalem, tum occidentalem, devotiſſimi cultûs dilatatio, erectis paſſim templis, aris, ſtatuis, aliiſque ſingulariſſimæ venerationis monumentis, quorum ea potiſſimum cauſa non temere aſſignari poſſe videtur, quod Deus ingentia ſanctiſſimi illuſtriſſimique viri merita, incredibili propemodum variorum ſignorum ac miraculorum multitudine, toto orbe catholico palam facere voluerit, eaque ratione, ſi ita loqui fas eſt, antiquorum de ipſo ſcriptorum ſilentium quodammodo compenſare. Quo loco apud Græcos ſit *thaumaturgus Nicolaus*, docent, ut cetera taceam, Ephemerides Græco-Moſcæ ante tomum I Maii pag. LV & LVIII. Vita ejus prius à Methodio patriarcha Conſtantinopolitano Græce, ex hoc à Joanne Diacono Latine, ſeculo primum IX compoſita, atque adeo totis ferme quinque ſeculis Sancto ipſo poſterior, ſufficiens non videtur ut veris Nicolai cultoribus antiquiorum Actorum deſiderium adimere valeat. Exſtat ea apud Mombritium tomo 2 à pag. 162, ſed auctoris præfatione truncata, criticos offendit. Aliam adornavit Metaphraſtes à Surio vulgatam omnibuſque notiſſimam, de qua aliiſque permultis, tum hiſtoriis, tum encomiis ad Nicolaum ſpectantibus, quæ Græce & Latine apud nos ſunt, fuſius in Actis ſuo tempore diſſeretur. Hic nobis præcipue notandum, apud plures antiquos Martyrologos, ut ſunt Hieronymiana, Beda, Florus, in Sacramentariis aut Kalendariis Romanis, nullam Sancti noſtri memoriam reperiri. Crediderim tunc primùm Romæ celebrari cœpiſſe, dum breve ſuum Martyrologium concinnavit auctor Romani parvi, de eo ſic primus loquens: *Nicolai epiſcopi Myrorum Lyciæ.* Hiſce nihil ſuperaddidit Ado, præter ſolum præfixum Sancti titulum, ut facile conjicias, nullam ipſi adhucdum vitam innotuiſſe. An quod ejus tempore nulla in Occidente exſtiterit? Nequaquam, opinor; cum in Rabano, cujus Martyrologium antiquius eſt, longa habeatur narratio, de celeberrimo miraculo Nepotiani, Urſi & Eupoleonis magiſtrorum militum, per Nicolai adhuc viventis apparitionem Conſtantino factam, è carcere ereptorum, quod in textu noſtro ſuccinctius inſinuavit Uſuardus; unde videtur poſſe confici, præfatam miraculi hiſtoriam & Methodio & Joanne

Joanne Diacono vetuſtiorem eſſe. Et certe in præfatione apud nos Ms. teſtatur Joannes Diaconus, ſe Methodium contraxiſſe, de cetero remittens ad *Græcorum phalerata commenta*, quæ utique prius exſtitiſſe oportet, & veroſimiliter etiam per Occidentem vulgata, licet ea Viennenſis non viderit. Interim valde jejuna eſt Nicolai vita à Tillemontio Gallicè compilata tomo 6 à pag. 688, cujus nota prima pag. 823 Metaphraſten acriter impugnat, ſtatuitque de Sancti geſtis, nihil certi ſupereſſe. Novi, qui hujuſmodi argumentis preſſi, Niculaum ſeculo uno aut altero juniorem eſſe velint, aſt ii, meo quidem judicio, dum ſcyllam fugiunt, difficultatum charybdim minime evitant. Noſtrum erit alibi diſpicere, an adeo contemnenda ſint, quæ laudati ſcriptores ex antiquioribus, procul dubio, monumentis collegerunt, ſaltem an ita triturari nequeant, ut ſincerum ſemen à paleis ſecernatur. Parcior hiſce aliquot diebus Wandelbertus, unico etiam verſiculo Nicolaum cecinit:

Octavas Idus Nicolaus epiſcopus ornat.

Martyres Africani etiam à Romano parvo primum poſiti, ſic ab eo enumerantur: *In Africa, Dionyſiæ, Dativæ, Leontii & Æmiliani medici & aliorum.* Non videtur Ado fontem conſuluiſſe, dum & ipſe ſcripſit *Leontii*, pro *Leontiæ*, aliaque non recte commiſcuit, quæ multo diſtinctius atque ſplendidius explicari poterant & debebant, ut puta, ſi *Majoricus adoleſcens* generoſiſſimæ matri *Dionyſiæ* conjunctus fuiſſet, aliaque paulo accuratius ex Victoris Vitenſis, de perſecutione Africana libro 5 deducta, ſic ut poſt matrem & filium, reliqui veris nominibus ex ordine commemorarentur. Videat curioſus lector Victorem ipſum à principio citati libri 5, ubi ſæpius ingeminat, *humano ſermone explicari non poſſe, quantis* pœnis Catholicos *afflixerit* cruenta *illa beſtia* Hunericus, *crudeliſſimis tortoribus per univerſas Africanæ terræ provincias uno tempore deſtinatis*, adeo ut *impoſſibile homini* aſſerat, *quantitatem martyrum vel etiam confeſſorum ſupputare.* Uſuardus noſter Adonianum elogium decurtans, *Leontiæ* nomen bene reſtituit; potuiſſet etiam *Emilii* ſcribere pro *Æmiliani*. In eo præterea Adoni præferendus videtur, quod tres anonymos reliquerit. Hæc ſatis pro textu noſtro; reliqua ad egregias Africanorum illorum confeſſiones pertinentia, alibi ex laudato Victore diligentius illuſtranda ſunt. *In Dionyſia & aliorum:*

AUCTARIA.

Nic. archiep. TORNACEN. In toto textu puriſſimus eſt, verum neſcio, quid hic ad rem faciat hæc additio: *Item natale ſancti Nicholai archiepiſcopi.*

De Afris. PULSANEN. Sic textum mutat: *Natalis beatiſſimi Nycolai epiſcopi Mirorum Liciæ. Apud Africam, ſanctorum Dionyſiæ, Dativæ, Leontii, Emiliani, Decimi & religioſi viri nomine Tertii, Bonifacii, Servii, Victoris & Lorii adoleſcentis.* Vide Adonem, vel potius Victorem ipſum in Obſervatione citatum, atque item hodiernam Caſtellani notulam.

De Nicolao. ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. Satis puri in toto textu, de Nicolao adjiciunt: *Dormivit autem in ſenectute bona, & appoſitus eſt ad patres ſuos anno Domini trecenteſimo quinquageſimo octavo.*

LOVANIEN. In augmento cum prioribus convenit, ſed mutilat Afrorum elogium.

Textus mutatur. CENTULEN. *Natale beati Nicholai, Mirreorum Liciæ archiepiſcopi, viri fonte caritatis & totius pietatis repleti. Apud Africam, ſanctarum Dyoniſiæ, Dativæ, Leontii & Emiliani medici, & religioſi viri nomine Tertii, & Bonifacii & Servii & Victricii & Majorici adoleſcentis, qui omnes ſub Wandalica perſecutione coronati ſunt*

Martini abbatis. BRUXELLEN. Primam ſatis puram refert, ſed caret ſecundâ, ad ſequentem diem rejectâ. Subdit vero: *Apud Santionas, beati Martini abbatis, diſcipuli ſancti Martini, Turonicæ urbis epiſcopi. Qui in monaſterio, quod ipſe ædificavit, in pace quieſcit; ad cujus tumulum creberrime divinitus fiunt miracula.* Hanc annuntiationem, ad ſequentem diem melius diſtuliſſet. In fine adjicitur: *Romæ, ſancti Eutaciani.* Pro *Eutychiani.*

HAGENOYAN. Plura de Nicolao refert, quam Acta ipſa commemorent. Secundam annuntiationem integram ferme habet, ſed pro ſuo libitu tranſpoſitam.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Nicolai epiſcopi & confeſſoris. Dionyſiæ, Dativæ, Leontiæ, & aliorum pluriumorum martyrum.*

EDITIO LUBECO-COL. De Nicolao adjungit: *Et quam egregius hic ſanctus inter præcipuos præſules, quam clarus in miraculis, quam proficuus in doctrinis, quam ſplendidus in exemplis, &* [ad] *enarrandum lingua humana vix ſufficit. Dormivit autem in ſenectute bona & appoſitus eſt ad patres ſuos anno Domini trecenteſimo quinquageſimo octavo.* In ſecunda annuntiatione, poſt *& Bonifacii cum aliis tribus*, adnectitur corruptis nominibus, *videlicet Zerini, Victoris & Merosci adoleſcentis martyrum. Qui omnes pro confeſſione fidei Catholicæ ſub Hunnerico rege Arrianorum, graviſſimis & innumeris ſuppliciis excruciati, confeſſorum Chriſti numero ſociati ſunt.* In fine: *Eodem die, ſancta Ozella* [pro *Aſella*] *virginis.* Vide Surium. *De Nicolao.* *De Afris.* *Aſella.*

GREVEN *Nomina trium martyrum, apud Aphricam cum ſupra nominatis paſſorum, ſunt Servius, Victrix & Majoricus adoleſcens, qui exemplo aliorum, matris ſuæ Dioniſiæ exhortationibus roboratus, ſub Hunerico rege, in certamine confeſſionis reddidit ſpiritum. Item in Aphrica, ſanctorum Zeloti, Fortunati, Hermogenis, Rogati, Theguli & Agatæ virginis.* De his videnda ſunt apographa Hieronymiana. Pergit: *Romæ, beati Nicolai Papæ & confeſſoris, de quo Martinus in Chronica ſua teſtatur, quod fuerit poſt magnum Gregorium vir ſanctiſſimus. Ozellæ virginis.* Jam dixi ſcribendum *Aſella.* Vide Martyrolog. Rom. & Caſtellani notulam. *De Afris.* *Zeloti & ſociorum.* *Nicol. PP.*

MOLAN. In prima editione litteris minoribus ſolum adjicit: *Aſella virginis, in utero matris, ut teſtatur Hieronymus, benedicta.* De ea nihil in editionibus poſterioribus, in quibus legitur: *Marcianis, natale ſanctæ Gertrudis.* Addit, qui manuſcriptas notas hinc inde appoſuit noſter Joannes Gravius, *viduæ & primæ abbatiſſæ Hamaticenſis ad Scarpam fluvium, non procul à Duaco.* Notat præterea idem Gravius ad marginem: *Obiit Hamaticis anno* DCLV, *tranſlata poſtea Marcenas.* Caſtellanus in Martyrologio univerſali paulo aliter nomen format, non *Gertrudis* ſcribens, ſed *Geretrudis.*

Aſellæ. *Gertrudis Hamaticen.*

VII *Idus.* *Die* 7.

Agathon. APud Alexandriam, natalis beati Agathonis martyris, ſub Decio imperatore, qui cum eſſet militaris & prohiberet quoſdam volentes illudere mortuis cadaveribus Martyrum, clamor repente totius vulgi adverſus eum extollitur. Oblatus autem judici, cum in confeſſione perſiſteret, capite pro pietate damnatus eſt. Civitate Sanctonas, ſancti Martini abbatis, ad cujus tumulum creberrimè divinitus fiunt miracula. In pago Meldicenſi, ſanctæ Faræ virginis.

Martini. *Faræ.*

Sic habent *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Praten. & Munerat. legunt *Agatonis*, melius ceteri, ut eſt in textu. Non male poſuit Antverp-maj. *capitis pro pietate* &c. ſed reliqui omnes *capite.* Videtur Molan. alteram Belini editionem ſecutus in duarum ultimarum annuntiationum tranſpoſitione, Faram præponendo Martino. Idem ſcribit *Phara* cum Antverp-maj. at ſatis patet, nullam in hoc nomine cum Græco ſermone affinitatem intervenire. Greven. & Molan. legunt *creberrima divinitus fiunt* &c; recte ad mentem Adonis, ſed nos aliorum codicum Uſuardinorum ſcribendi rationem præferimus.

Agathonis. OBSERVATIO. Baronius Juliano & Euno, de quibus cum Romano parvo, Adone & Uſuardo egimus XXVII Februarii, militem, eorum occaſione paſſum, & in editione Euſebiana Chriſtophorſoni *Beſam* appellatum, tamquam martyrii ſocium eodem die ſubjunxit; hoc vero die *Agathonem* Adonianis vel Uſuardinis verbis ſignans, ſic obſervat: *Simile certamen hic* (Agatho) *ſubiiſſe videtur, ac ille, de quo ex Dionyſio Alexandrino Euſebius in tranſlatione Rufini lib.* 6 *cap.* 30 (nobis 31,) *qui & in editione Chriſtophorſoni* BESA *appellatur lib.* 6 *cap.* 34, *de quo ſuperius agitur* III *Kal. Martii. Porro diverſum nomen & dies natalis, alium ab illo eſſe perſuadet.* Ita vir Eminentiſſimus, quem deceptum adverto, diverſitate phraſium, quibus Euſebium interpretes tranſtulere. Fontem ipſum aſſignemus, & ad oculum patebit, militem illum, qui apud Rufinum lib. 6 cap. 31 anonymus eſt, quocumque demum nomine donetur, in perſonas duas nequaquam diſtrahi poſſe. Auctor Romani parvi ſcaturiginem ſuam de more conſulens, præfatum militem, propria, opinor, auctoritate, ſumptaque fortaſſe ex præclaro opere appellatione, ob pietatem in mortuos *Agathonem* vocans, ſic legit: *Alexandria, Agathonis martyris & militis ſub Decio.* Ado autem, Rufini locum deſcribens & modice amplificans, Uſuardus vero nonnihil contrahens, tam clare *Beſam* Euſebii, tum apud Chriſtophorſonum cap. 34, tum apud Valeſium cap. 41 deſignant, ut Rufinum cum hodierno textu conferenti, nullum prorſus dubitationis locum relinquant. En ipſa Rufini verba: *Sed vir quidam militaris cum aſſiſteret, & quoſdam, volentes etiam mortuis illudere cadaveribus, prohiberet, clamor repente adverſus eum totius vulgi extollitur: offertur judici fortiſſimus miles jam Domini, & nuſquam ſe inferior factus, in confeſſione perſiſtens, capitis proprietate* (lege *pro pietate*) *damnatur.* Non potuit textus noſter manifeſtius fontem ſuum commonſtrare, quod die ſequenti in Macario clare denuo pateſcet. Neque vero à diverſis diebus natalibus quidquam evincitur, cum toties oſtenderim, auctorem Romani parvi dies pleroſque, pro mero ſuo libitu, Sanctorum, quos in Rufino reperit, cultui conſecraſſe. Adde, quod ea dierum diverſitas à ſolo Baronio inducta ſit, qui apud nullum antiquum Martyrologium, *Beſæ* nomen XXVIII Februarii uſquam invenerit, primus ipſe eum notans, ubi eodem jure Macarium diei ſequentis, & tot alios, eodem Rufini capite memoratos, conjungere potuiſſet. Nobis itaque perſpicuum videtur, *Beſam* & *Agathonem* unum & eumdem martyrem eſſe, qui apud Rufinum deſcribitur.

Martini. De variorum *Martinorum* confuſione egimus ad diem XXIV Octobris, citantes Caſtellanum, & illo & hoc die Sanctos iſtos ſynonymos accurate diſtinguentem. Qui Martinum Sanctonenſem, qui hîc colitur, primus in Faſtos ſacros retulit Martyrologus

Vien-

Viennenſis, ſic eum depinxit, ut clare oſtendat, ſe Gregorii Turonenſis caput 57 de Gloria Confeſſorum præ oculis habuiſſe; nec ſcio monumenta alia ſupereſſe, ex quibus de ejus geſtis plenius edoceamur. Utramque Adonis annuntiationem Noſter in textu relato contraxit. *Burgundofora* in noſtris Auctariis Uſuardinis recurrit III Aprilis, eo die, ut *Fara.* credimus, relata per errorem, in vita ejus inventum, cum de cetero certum ſit, vere & bene ab Uſuardo hoc die primum ſignatam ſub nomine *Faræ*, aliis *Burgundofaræ*, de cujus nominis etymologia videndus Mabilio ſeculo 2 Benedictino pag. 438, ubi ex Actis ſanctorum Columbani, Euſtaſii & Attalæ ea producit, quæ ad Burgundofaram, vel ad virtutes & res mirabiles, in Eboriacenſi monaſterio ejus tempore factas, pertinent. In Romano, Angliæ adſcribitur, III Aprilis; hoc die pago Meldenſi. Vide notationem Motherii. Plura alia in collectaneis noſtris manuſcriptis reperio, unde cetera olim illuſtrari poterunt. Solus Wandelbertus hoc die apographa Hieronymiana ſecutus eſt, dum prætermiſſis, aut forte non cognitis Sanctis noſtris, ſic cecinit: *Septenas retinet Polycarpus cum Theodoro.*

AUCTARIA.

Ordinat. Ambroſii. PRATEN. In apographo noſtro ponitur in fine: *Ipſo die, ordinatio ſancti Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi*; at cum ea verba ſubvirgulata ſint, ſuppono ad marginem adjecta eſſe, licet Caſtellanus id non obſervaverit, qui tamen die ſequenti oculatè auctarium diſtinxit.

TORNACEN. In prima purus, ſecundam producit uſque ad *abbatis*. Deſunt reliqua.

ROSWEYD. In textu ſatis purus, addit: *Octava ſancti Andreæ Apoſtoli.* *Oct. Andreæ.*

PULSANEN. In prima purus eſt, uſque ad *imperatore*. Tum: *Martini abbatis, diſcipuli beati Martini Turonenſis epiſcopi*. Deeſt tertia. Additur: *Apud Spoletum, paſſio ſancti Sabini epiſcopi, Exuperantii & Marcelli diaconorum.* *Sabini & ſociorum.* Alii codices agunt de ſolo Sabino, cujus elogium videri poteſt apud Rabanum.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Incipiunt: *In monaſterio Liberiaco, natale ſancti Gerebaldi epiſcopi.* *Gerebaldi.* Sequitur textus. Tum in fine omnes adjungunt: *Ordinatio beati Ambroſii epiſcopi. Et Octava ſancti Andreæ.* *Ord. Ambr. Oct. Andreæ.*

ANTVERP-MAX. LOVAN. & LEYDEN-BELG. Textui puro in fine adjiciunt: *In monaſterio Liberiaco, natale ſancti Gerebaldi epiſcopi. Eodem die, ordinatio ſancti Ambroſii epiſcopi. Et Octava ſancti Andreæ.* *Gerebaldi. Ord. Ambr. Oct. Andr.*

LEYDEN-LATIN. Cum prioribus convenit, ſed ordinationem ſancti Ambroſii fuſius deſcribit hoc modo: *Eodem die, ordinatio beati Ambroſii epiſcopi & confeſſoris. Qui Mediolanum veniens, dum ſeditionem populi de ordinando ſibi epiſcopo ſuſcitatam, ſopire ſuo alloquio niteretur, ad vocem infantis, qui eum nominavit epiſcopum, cuncti repente in ipſum concordia incredibili conſenſerunt. Oblatum autem honorem fugiens, aliquamdiu latuit, ſed tandem divinam circa ſe voluntatem intelligens, conſenſit.* *Gerebaldi. De Ordinat. Ambroſii. Oct. Andreæ.* Cum hoc codice plane convenit ULTRAJECT. ſed ordinationem Ambroſii ponit primo loco. Et ſic quoque habent ALBERG & DANIC., qui carent auctario ultimo de Octava ſancti Andreæ.

CENTULEN. *Apud Alexandriam, beati Agathonis martyris, ſub Decio imperatore. Apud Sanctonas, beati Martini abbatis, qui fuit diſcipulus ſancti Martini Turonenſis. Apud Spoletum, ſancti Salvii* [vult dicere *Sabini* vel *Savini*] *epiſcopi & martyris. Et Octava ſancti Andreæ Apoſtoli.* *Sabini. Oct. Andreæ.*

BRUXELLEN. Incipit: *Octava ſancti Andreæ Apoſtoli.* *Oct. Andreæ.* Sequitur de Agathone, ſatis pure. Tum de Dionyſia aliiſque martyribus Africanis ex *Dionyſ. &c.* die præcedenti. Deinde: *In Spoletana urbe, ſancti Sabini epiſcopi & martyris. Et natale beati Palmatii martyris incliti. In pago Meldenſi, ſanctæ Faræ virginis. In civitate Avennis, natalis ſancti Agricolæ. In monaſterio Liberiaco, natale ſancti Gerebaldi epiſcopi. Mediolani, ordinatio ſancti Ambroſii epiſcopi & confeſſoris.* *Sabini. Palmatii. Agricolæ. Gerebaldi. Ord. Ambr.*

HAGENOYEN. Incipit de *Octava Andreæ*, ut præcedens. *Oct. Andr.* In Agathone ſatis purus etiam eſt. Tum: *Mediolani, ordinatio beati Ambroſii epiſcopi, qui illic, non quaſi epiſcopus venerat, ſed quaſi judex, qui oblatum ſibi honorem fugiens, latêre voluit & fugere, ſed non valuit. Et tunc cum divinam erga ſe voluntatem intellexit, conſenſit. Cujus electio à Valentino* [Valentiniano] *imperatore confirmata eſt.* *De ordinat. Ambroſii.* In Martino & Fara, ſatis purus eſt. Demum in fine adjicit ut ſupra: *In monaſterio Lyberiaco, natale ſancti Gerebaldi* &c. *Gerebaldi.*

VICTORIN. Adjicit in fine: *Apud Spoletum, ſancti Sabini epiſcopi.* Alii *Savini* &c. *Sabini.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Phara virginis, quæ mirabiliter pro caſtitate certavit. Octava Andreæ. Gerebaudi*, vel *Gerebaudi epiſcopi*. Aliàs *Gerebaldi* vel *Gereboldi*. *Oct. Andr. Gerebaldi.*

BIGOTIAN ſign. P 5. Primo loco: *In monaſterio Liberiaco, natale ſancti Gerebaldi epiſcopi.* *Gerebaldi.*

REG. SUEC. ſignat. num. 130. *Mediolani, ſancti Ambroſii epiſcopi. Apud Spoletum, ſancti Sabini epiſcopi.* *Ambroſii. Sabini.*

In VATICAN. num. 5949. Omiſſa eſt Fara; ſed adjectum: *Mediolani, natale ſancti Ambroſii epiſcopi & confeſſoris. Apud Spoletum, ſancti Savini epiſcopi & martyris.* *De iiſdem. Savini.*

FLORENTIN. *Apud Spoletum, ſancti Savini epiſcopi & martyris. Item ſanctorum martyrum Venuſtiani cum uxore & filiis, ut in geſtis ſancti prædicti legitur. In monaſterio Liberiaco, ſancti Gerebaldi epiſcopi. Sanctonas..... Item apud prædictam civitatem, ſancti Eutropii martyris.* *Venuſt. &c. Gerebaldi. Eutropii.*

EDITIO LUBECO-COL. *Octava ſancti Andreæ Apoſtoli.* De *ordinatione ſancti Ambroſii*, ut LEYDEN-LAT. ſupra: In Agathone ſatis pura eſt. *Oct. Andr. Ord. Ambr.* Tum: *Civitate Xanctonas, ſancti Martini abbatis, diſcipuli ſancti Martini, Turonenſis civitatis epiſcopi. Ad cujus tumulum creberrima divinitus fiunt miracula. Qui in monaſterio, quod ipſe fundavit, in pace quievit. In Spoletana urbe, depoſitio ſancti Sabini epiſcopi & confeſſoris.* *De Martino. Sabini.* De Gerebaldo, habet ut ſupra: de Fara, pure. *Gerebaldi.*

BELIN. *Mediolani, ordinatio ſancti Ambroſii epiſcopi & confeſſoris, cujus ſanctitate tota Mediolanenſium civitas decoratur.* *De Ordinat. Ambroſii.* Caret Martino; cetera

ſatis

ſ.tis pura ſunt. In ſecunda editione, de Ambroſio legit, *cujus ſanctitate univerſalis eccleſia decoratur*. Hic autem in fine apponitur Martinus.

Inventi 2 S Crucis. Oct. Andr. Polyc. &c. Ord. Ambr. GREVEN. *Inventio ſanctæ Crucis ſecunda. Octava ſancti Andreæ. Antiochiæ, ſanctorum Policarpi & Theodoſi. Apud Mediolanum, ordinatio epiſcopatus beati Ambroſii. Qui cum ſeditionem populi de eligendo ſibi epiſcopo ortam, ſedare vellet, vox infantis inſonuit, dicens Ambroſium epiſcopum. Mox omnium unanimi conſenſu rapitur multumque renitens, in epiſcopum conſecratur. Apud Spoletum,* Sabini. Marcelli. Gereb aldi. *beati Sabini epiſcopi & confeſſoris. Marcelli epiſcopi. In monaſterio Liberiaco, ſancti Gereboldi epiſcopi Baiocenſis & confeſſoris. Qui caſtitatis zelo ſtuprum recuſans, velut alter Joſeph, carceri, ut fame periret inclusus, angelorum conſortio fruitur; deinde molari lapidi alligatus, in mare projicitur, ſed divina gubernante providentia, ſanus Normanniæ partibus applicuit. In cujus adventu arbores ibi floruerunt, cæci illuminati ſunt, claudi gradiendi officium conſecuti, ipſe etiam cæleſti oraculo Baiocenſis epiſcopus factus, vita & miraculis clarus,* Dodovaldi. *quievit in pace. Ipſo die, Dodovaldi preſbyteri. In* Boëtii. *Hibernia, Boëtii confeſſoris.*

Gerebaldi. MOLAN. *Apud Baiocas, in monaſterio Liberiaco, depoſitio beati Gerebaldi, præfatæ urbis epiſcopi & confeſſoris. Mediolani, ordinatio Ambroſii epi-* Ord. Amb. *ſcopi & confeſſoris, cujus ſanctitate univerſalis Eccleſia decoratur.* Adjicit typis minoribus: *Qui cum ultima jacêret ægritudine, dicebat; Mors non timeo, quia bonum Dominum habemus.* Editiones alteræ litteris Italicis textui præfigunt, *Mediolani* &c. uſque ad *decoratur* ex ſecunda BELINI editione. In fine de Liberiaco, ut editio prior. Demum, quod apud alios non legitur: *Eodem die, ſancti Geraldi, epiſcopi Veiuorm & confeſſ.* Giraldi.

VI *Idus.* *Die* 8.

Eutychian. ROmæ, natalis beati Euticiani Papæ, qui rexit Eccleſiam anno uno, & ſub Aureliano, martyrio coronatus eſt, ſepultus in cimeterio Caliſti, qui & ipſe per diverſa loca trecentos quadraginta duos martyres manu ſua ſepelivit. Ipſo die apud Alexan-
Macarii. driam, ſancti Macharii martyris, qui tempore Decii, à judice, cum multis verbis ad negandum ſuaderetur, & eo majori conſtantia fidem ſuam profiteretur, vivus ad ultimum jubetur exuri.

Sumitur ex ſolis *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Recte à Molano ſcriptum *Eutychiani*: à Pratenſi non omnino male *Euthiciani*; à reliquis, paſſim *Euticiani*, ut eſt in textu. Praten. legit *tercentos*, melius alii: nonnulli numeralibus litteris uſi ſunt. *Macharii* & hîc & alibi receptus codicum ſcribendi modus eſt. In codice Heriniensi, poſt *majori conſtantia*, irrepſit *ad*, male & contra conſtructionem.

Macarii. OBSERVATIO. Vetuſtiſſima, quæ quidem in Faſtis eccleſiaſticis ſuperſit, *Eutychiani* Pontificis memoria habetur in Kalendario Bucheriano, ſub titulo *Depoſitionis Epiſcoporum*, his verbis: VI *Idus Decemb. Eutichiani in Caliſti.* In Hieronymianis pleriſque hoc die legitur: *Romæ, Euticiani*; vel ut eſt in antiquiſſimo Epternacenſi: *Romæ, depoſitio Eticiani* [Euticiani] *epiſcopi*; quem & die præcedenti poſuerat: *Et Romæ, Euticiani epiſcopi.* Ex his autem dubius redditur verus ſive obitûs, ſive martyrii dies, ab aliis ſignatus XXV & XXVII Julii; an ob aliquam tranſlationem, incompertum eſt. Dubium item redditur martyrium, cum tam clare exprimatur *depoſitio*. Sed de his alibi diſputandum erit. Interea Romani parvi auctor diſerte ſignavit: *Romæ, Eutychiani Papæ & martyris, qui* CCCXLII *martyres ſua manu ſepelivit.* Hæc ut ab Adone ex Pontificalibus ampliata ſunt, ita à Noſtro ad verbum deſcripta, ſervato numero trecentorum quadraginta duorum, qui in Catalogis ante tomum I Aprilis editis pag. XXVIII ad trecentos ſexaginta duos extenditur, facili mendo ex litterarum tranſpoſitione; vel forte, quod diverſum catalogum conſuluerit Romani parvi compilator. Alium errorem adoptavit Viennenſis, dum Eutychiani pontificatum octennem, ad unicum annum contraxit; atque item alterum in nomine *Aureliani imperatoris*, qui recte cum Eutychiani principiis, non cum exitu connectitur. At enim mendum prius, ſecundum truſit, cum ſuppoſita pontificatûs brevitate, etiam ab Euſebio aſſerta, ferme ſub Aureliano extremum diem claudere potuerit Eutychianus. Nos de longiori duratione, Baronii, Henſchenii, aliorumque eruditorum opinionem præferendam exiſtimamus. An autem in Romano moderno tyranni nomen recte in *Numerianum* mutaverit Baronius, diſquiſitionis eſt paulo ſcrupuloſioris. Nulla, quod ſciam, Eutychiani Acta ſuperſunt: poterit ſuo tempore hiſtorica ſylloge ex documentis hinc inde collectis concinnari, qualem inchoavit Tillemontius tomo 4 pag. 365. En metricum Wandelberti encomium:

Eutychiane, vites ſenis felice, Papa, cruore.

Quem.

Macarii. Quemadmodum primam ſuam annuntiationem ex Adone deſcripſit Noſter, ſic & alteram ad verbum tranſtulit, exceptis tribus voculis, *qui gente Libycus*. Eſt hic *Macarius*, alias *Macar*, de quo pridie loqui cœpimus, ab auctore Romani parvi ex citato ibi cap. 31, lib. 6 hiſtoriæ Rufini acceptus, ubi *militi*, vel *militari*, diei præcedentis immediate ſubjungitur, hoc modo: *Alius quidam vir nominis ſui Macharius, gente Libicus, cum multis verbis a judice ad negandum ſuaderetur, & eo majore conſtantia fidem ſuam profiteretur, vivus ad ultimum jubetur exuri.* Sequuntur ibi *Epymachus* & *Alexander*, de quibus aliiſque martyribus, citato Rufini capite comprehenſis, agitur XII Decembris, ut manifeſtiſſime perſpicias, dierum ſeu feſtivitatum hujuſmodi delectum à ſolo Romani parvi auctoris arbitratu pependiſſe.

AUCTARIA.

Concept. B. V. M. PRATEN. Ad marginem, vel ſaltem alia manu, adjectum habet: *Conceptio beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ.* De hac plura inferius ex aliis codicibus. Vide notulam Caſtellani, & Motherium p. 445.

TORNACEN. In prima purus, totum Macarii elogium reſcindit, à *qui tempore* &c.

Concept. B. V. M. ANTVERP-MAJ. Poſt textum in fine adjicit: *Conceptio ſanctæ Mariæ Virginis.*

Eucharii. *Zenonis, & Syri.* ROSWEYD. In fine: *Treveris, Eucharii epiſcopi & confeſſoris, qui unus ex LXXII diſcipulis, a Petro Apoſtolo in opus evangelizandi Galliæ directus eſt. Eodem die, Zenonis & Syri confeſſorum.* De Syro vide XII Septembris; Zenonem hoc die Eutychiano ſubjunxit Wandelbertus. *Has quoque Zenon habet conjuncto martyr honore.*

Concept. B. V. M. PUTSANEN. In prima purus eſt uſque ad *Calixti*. Tum: *Ipſo die apud Alexandriam, beati Macharii ſubdiaconi.* [melius legeret *ſub Decio.*] Deſunt reliqua omnia. In margine recentiſſima manu adjicitur: *Conceptio beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ*, ut ſupra in primo codice.

Ejuſdem. MUNERAT. Incipit: *Conceptio Virginis glorioſa.*

Ejuſdem. *Leonardi.* GREVEN. Incipit: *Conceptio beatiſſimæ Mariæ, perpetuæ Virginis & matris Domini glorioſa.* Et præterea in fine textui adſcribit: *Eodem die, depoſitio ſancti Leonardi epiſcopi & confeſſoris.* Epiſcopum non novi, nec ſatis ſcio, quis ſit preſbyter infra nominandus, niſi cum Leonardo alio confundatur.

De Concept. MOLAN. Litteris Italicis textui præfigit ex BELIN. *Conceptio ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, genitricis Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

De eadem. *De Euchar.* ANTVERP-MAX. LOVAN. & LEYDEN-BELG. Habent principium MUNERATI: *Conceptio Virginis glorioſa.* Sequitur textus, cui ſub finem adjungunt: *Treveris, ſancti Eucharii, primi ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris, qui extitit unus de ſeptuaginta duobus diſcipulis Domini.*

Concept. *De Eutych.* ULTRAJECT. Alio principio: *Conceptio beatæ Virginis Mariæ.* De Eutychiano autem poſt *ſepelivit*, textui inſerit: *Hic conſtituit, ut fruges, faba, & uva tantum ſuper altare benedicerentur, & qui martyrem ſepeliret, ſine dalmatica aut colobio purpurato non ſepeliret.*

LEYDIN-LAT. Initium & finem habet, ut ANTVERP-MAX. &c. In Eutychiano convenit cum ULTRAJECT. Convenit etiam ALBERG. Sed hic de Conceptione ſcribit: *Feſtum Conceptionis glorioſæ Virginis Mariæ*, quæ in DANIC. recentiori manu adſcripta ſunt. In reliquis citati codices concordant.

De Concept. B. M. V. *De Euchar.* CENTULEN. *Exordium humanæ redemptionis, & initium noſtræ illuminationis, præconatur hujus piæ ſolennitatis actus ac dies, quando propitiante Deo concepta eſt mater & Virgo Maria, paritura filium Dei. Romæ, ſancti Eutichiani Papæ & martyris, qui per diverſa loca trecentos quadraginta duos martyres ſepelivit. Treveris, ſancti Eucharii epiſcopi & confeſſoris, quem beatus Petrus Romæ ordinavit, & in Gallias cum Materno & Valerio miſit. Alexandriæ, beati Macharii martyris ſub Decio.*

De Concept. *Zenonis &c.* *Eucharii.* *Romarici.* *Leonardi.* BRUXELLEN. *Conceptio beatæ Mariæ ſemper Virginis, & matris Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Sequitur textus purus. Tum: *Romæ, ſanctorum Zenonis, Euſebii & Succeſſi epiſcoporum, & Urani preſbyteri.* Non huc pertinet Zeno, Vide Hieronymiana. *Treveris, beati Eucharii, primi ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris, qui extitit* &c. ut ANTVERP-MAX. *Et ſancti Romarici confeſſoris. Eodem die, in territorio Dunenſi, depoſitio ſancti Leonardi, eximii confeſſoris.*

Plura de Euchario. *Leonardi.* *Cæſaria.* *Romarici.* HAGENOYEN. De feſto Conceptionis aliqua narrat, quæ deſcribere operæ pretium non duco. Eutychianum diſtulit in diem ſequentem. Itaque ſecundo loco habet: *In civitate Treveris, depoſitio ſancti Enkarii, primi ejuſdem civitatis epiſcopi. Hic extitit unus de LXXII Chriſti diſcipulis. Hic ibidem prædicans, mortuos duos ſuſcitavit; & cum quadam tempore crucem contra paraliticum faceret, mortuus ibi ſub terra latens ſurrexit, propter quod miraculum, totam civitatem ab idolatria convertit & baptizavit. Miracula plura fecit; eccleſias ædificavit, & viginti tribus annis ibi epiſcopus ſedit, & in pace obiit.* In Macario, ſatis purus eſt. Tum: *Item beati Leonardi epiſcopi & confeſſoris. In Anyſionis civitate juxta Rodanum, ſanctæ Cæſariæ virginis & martyris.* Non magis hanc Cæſariam novi, quam Leonardum epiſcopum. Indicatur haud dubie *Cæſaria*, de qua vide Caſtellanum. Varia de ipſa apud nos collecta ſunt, danda in Actis ad diem IX Decemb. *In monaſterio Habetenſi, ſancti Romarici abbatis.*

De Eutych. AQUICINET. De Eutychiano, textui inſerit fere ut ſupra: *Hic conſtituit, ut qui martyrem ſepeliret, ſine dalmatica & colobio purpurato nullatenus ſepeliret, & ut fruges, faba & uva ſuper altare tantum benedicerentur.*

Zenonis. *Eucharii.* CODEX Urſini à Rotemberg. *In civitate Verona, ſancti Zenonis epiſcopi & confeſſoris.* Vide XII Aprilis, & Caſtellanum hoc die in notula. *Treveris, ſancti Eucharii, primi eccleſiæ loci epiſcopi & confeſſoris, qui fuit unus de LXXII diſcipulis.*

Leonardi. AMBIANEN. *In territorio Dunenſi, ſancti Leonardi, eximii confeſſoris.*

Sanctificat. B. M. V. *Romarici.* MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. Sic orditur: *Sanctificatio beatæ Mariæ.* Additur autem hæc notatio: *Verum anno MCCCCLXX ſalis a Capitulo noſtro generali emanavit ordinatio: Ob uniformitatem laudabilem, in Ordine noſtro obſervandam, & præcipue in celebratione divinorum, ordinamus quod feſtum Virginis Mariæ, quod modo Eccleſia ſolemniter celebrat VI Idus Decembris, amodo ſub nomine Conceptionis, per totum Ordinem univerſaliter celebretur, quemadmodum alias per Eccleſiam fuit determinatum, non obſtante ſtatuto, quod de ſanctificatione facit mentionem.* Sequitur demum: *Romarici abbatis. Eutychiani Papæ. Macarii martyris.*

Tranſlat. Sebaſt. &c. ALTEMPS. *Item tranſlatio ſancti Sebaſtiani martyris & Gregorii doctoris Anglorum.* Vide Auctaria die ſequenti.

Zenon. ep. Zenon. M. FLORENTIN. *Veronæ, natale ſancti Zenonis epiſcopi & confeſſoris, totius ſanctitatis viri. Item paſſio ſancti Zenonis epiſcopi & martyris, qui apud Nicomediam civitatem paſſus & ſepultus eſt, ſub Juliano ſacrilego imperatore.* Tum ſolus STROZZIAN. *Crìſcentiani* *Romæ in cœmeterio Priſcillæ, ſancti Creſcentiani martyris, ut legi in geſtis ſancti Marcelli Papæ.* Vide ſupra XXIV Novembris.

Multa de Romarico. MONTIS SANCTI. *Recolitur celebre feſtum ſancti Romarici, ducis eximii & confeſſoris emeriti, qui pompaticam parvi pendens divitiarum phaleras, cum foret generis quantitate nobiliſſimus, omnipotenti Deo ſe ſanctoque Petro immixit habendum, mancipiis omnibus ac prædiis, ſuum cum certis privilegiis ditans monaſterium, quod antiquitus Habendum caſtrum, nunc mons ſancti Romarici nuncupatur. Roma etiam ditione & auctoritate Regum decrevit atque cenſuit eſſe ſubactum.* In his claritas deſideratur.

Tranſlat. Baldomeri. CAUDIACEN. *In territorio Lugdunenſi, loco qui Sapiniacus vocatur, tranſlatio ſancti Baldomeri viri Dei & confeſſoris.*

Leonardi. DIVIONEN. *In territorio Divionenſi, depoſitio ſancti Leonardi, eximii confeſſoris.*

Ejuſdem. REMENS SS. Tim & Apoll. *In territorio Dunenſi, depoſitio ſancti Leonardi confeſſoris.*

De Concept. De Eutych. EDITIO LUBECO-COL. *Conceptio glorioſa Virginis Dei genitricis Mariæ, ſicut concepta eſt in utero beatæ Annæ matris ſuæ.* De Eutychiano habet ſicut ULTRAJECT. ſupra. In Macario, pura eſt. Dein: *Treveris, ſancti Eucharii, primi ejuſdem loci epiſcopi & confeſſoris.* *Plura de Euchario.* *Qui extitit unus de LXXII diſcipulis Domini, & poſtea a beato Petro Apoſtolo, una cum diſcipulis ſuis Valerio & Materno, qui in decurſu temporis in eodem epiſcopatu ſucceſſerunt, directus [eſt] ad prædicandum. Qui populum ab idolorum cultura revocavit, & ad fidem Chriſti convertit. In territorio Dunenſi, depoſitio* *Leonardi.* *ſancti Leonardi epiſcopi & confeſſoris.*

De Concept. BELIN. Incipit: *Conceptio immaculata ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, genitricis Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Sequitur textus ſatis purus, *Zenonis.* ſed in fine: *Eodem die apud Veronam, ſancti Zenonis epiſcopi & confeſſoris.* Vide ſupra. *Item ſancti* *Martini.* *Martini abbatis.* Ex die præcedenti. In altera editione expunctum τὸ *immaculata*. Omiſſus eſt Martinus; ſed adjicitur: *Eodem die, ſancti Leonardi presbyteri.* *Leonardi.*

GREVEN. In fine: *Ipſo die ſecundum Catalogum & alios, beati Zenonis epiſcopi Veronenſis & martyris, cujus meminit B. Gregorius tertio Dialog. 5, Uſuardus habet eum pridie Idus Aprilis.* *Zenonis.* *Treveris, ſancti Eucharii, primi ejuſdem urbis epiſcopi & confeſſoris.* *De Euchar.* *Hic unus fuit de LXXII Domini diſcipulis, atque a beato Petro cum duobus aliis Valerio & Materno Treverim miſſus, populum ab idolorum cultura revocavit, plenuſque operibus bonis in Domino quievit. Genebaudi epiſcopi Laudunenſis & confeſſoris, de quo in geſtis beati Remigii.* *Genebaudi.* *Romæ, natale beati Euſebii epiſcopi. Syri Papienſis epiſcopi primi & confeſſoris hic natale.* *Euſebii. Syri.* *Hunc Uſuardus habet ſecundo Idus Septembris, die ſcilicet, quo memoria ejus & Ivencii diſcipuli ſucceſſoriſque ſui inſimul recolitur. Eodem die, ſancti Romarici abbatis & confeſſoris.* *Romarici cum elogio.* *Qui cum magnus eſſet in palatio Theodeberti regis Auſtraſiorum, omnibus renuntians, in Luxovienſi cœnobio, ſub ſancto Amato monachus primum, deinde abbas factus, tempore quodam apud Voſagum, vas ſiceræ, quod pridie evacuatum fuerat, & ſine diculo relictum, oratione facta ſignoque crucis edito plenum reddidit, ubi ad miraculi ſtuporem & hoc acceſſit, quod ex ipſo vaſe aperto nihil omnino calitus dati liquoris in terram defluxit. Item Eutichiani monachi & confeſſoris, qui ut libro 1 Tripartitæ hiſtoriæ dicitur, in Bithania Olympum habitans, ad curandas paſſiones, & miracula rerum & operum divina repletus gratia, Conſtantino Auguſto propter virtutem vitæ charus admodum erat.* *Eutychiani monachi.*

MOLAN. In fine: *Eodem die apud Veronam, ſancti Zenonis epiſcopi & confeſſoris. Item ſancti Martini abbatis. Eodem die, ſancti Leonardi, presbyteri, confeſſoris in territorio Dunenſi. Treveris, natalis ſanctæ Anaſtaſiæ.* *Zenonis. Martini. Leonardi. Anaſtaſiæ.* Typis minoribus: *Eodem die, ſancti Romarici, abbatis Luxovienſis & confeſſoris. Item Eutychiani monachi* &c. ex GREVEN. *Eutych.* Editiones aliæ: *Treveris, depoſitio ſancti Eucharii epiſcopi & confeſſoris. Et ſanctæ Anaſtaſiæ.* *Eucharii.* *Eodem die, ſancti Romarici confeſſoris. In territorio Dunenſi, ſancti Leonardi presbyteri.* De Zenone, ut in prima. *Die Octava, ſancti patris Patapii.* *Patapii.* Vide elogium in Martyrologio Romano.

V *Idus.* *Die 9.*

Leocadiæ. NAtalis ſanctæ Leochadiæ virginis, quæ à præfecto Hiſpaniarum Daciano, apud Toletum dura carceris cuſtodia macerata, cum graviſſimos beatæ Eulaliæ & reliquorum martyrum audiſſet cruciatus, genibus in oratione poſitis, impollutum Chriſto ſpiritum reddidit. *Cypriani.* Ipſo die, ſancti Cypriani abbatis Petragorici, magnificæ ſanctitatis & clariſſimi in miraculis viri.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp-maj. & Molan. recte ſcribunt *Leocadia*; ſed in textu ſervata eſt reliquorum codicum lectio. De *Daciano* alibi dictum eſt, hic rurſus aliqui *Datiano*, Tornacen. *Deciano* &c. At quid vult Munerat. per *præfecto Hyſpaniano?* Suſpicor voces duas *Hiſpaniarum Daciano* typographi imperitia male in unam coaluiſſe, quemadmodum altera Greveni editio pro *Eulalia* peſſime formavit *Lualia*. In Munerato eſt *dire* pro *dira*. Molan. legit *ſpiritum Chriſto reddidit*, quod Adonianum eſt; ſed Uſuar-

di

di lectio ex codicibus aliis probatur. Nonnulli codices habent *Cipriani*, ut Greven. ſed Praten. Herinien. &c. melius ut eſt in textu. Errat Antverp-maj. dum pro *Petragorici*, ponit *Petragorica*.

Leocadia.

OBSERVATIO. Quæ hîc primo loco refertur illuſtris Toletana virgo *Leocadia*, nec in Hieronymianis codicibus, nec in ſerie Bedæ, nec apud Wandelbertum nota, ab auctore Romani parvi primùm & ſimpliciſſime conſignata eſt: *Leocadiæ virginis*, nulla loci, temporis aut martyrii facta mentione, unde veroſimillime conjicias, nulla ſanctæ Acta vidiſſe Martyrologii hujus compilatorem. Aliqua nihilominus olim exſtitiſſe neceſſe eſt, ex quibus Martyrologus Viennenſis eam mortis circumſtantiam decerpſerit, quæ ex ipſo in textum noſtrum tranſlata eſt. Quæri poſſet, cur Leocadia hoc die celebretur, ſi verum eſt, eam tunc *Chriſto ſpiritum reddidiſſe, cum graviſſimos beatæ Eulaliæ, & reliquorum martyrum audiſſet cruciatus*; Eulalia vero Emeritenſis, quæ hîc haud dubiè innuitur, paſſa ſit x Decembris? Jàm ſatis nota eſt recepta nobis & unice vera ſolutio; videlicet, arbitrarium plane fuiſſe Adonis anteſignano, hujuſmodi celebritates certis diebus affigere: ipſum autem præfatus Ado, & poſt Adonem Uſuardus bona fide ſecuti ſunt. Pervulgata Leocadiæ memoria ex Conciliis Toletanis, in ejus eccleſia habitis, repetitur, atque item à ternis baſilicis in ſola Toletana urbe ejus nomini conſecratis, de quibus vide Notationem Baronii, ubi etiam agitur de corporis tranſlatione, quam Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii in dubium revocat. Nos alibi eam controverſiam diſcutiemus, nonnulla Leocadiæ Acta manuſcripta vulgaturi, quæ hactenus typis edita non exiſtimo. De eorum ſinceritate hîc non diſputo, imo ultro fateor, paſſionem longiorem, quæ apud nos exſtat, panegyrim potius videri, quam exactam rerum geſtarum narrationem. Nihil reperit Surius præter Adonianum elogium, cui Marinei verba adjunxit, de Sancta *ab altis Toletanæ urbis mœnibus præcipitata*, quæ verum martyrium indicant, ubi *Leocadia* à Concilio Toletano IV, apud Labbeum tomo 5 col. 1702, nonniſi *beatiſſima & ſancta confeſſor* appellatur. Videri poſſunt paucula, quæ de Sancta noſtra habet Tillemontius tomo 5 pag. 57; & ſiquis curioſius indagare voluerit, quo fundamento Ordini Carmelitarum adſcripta fuerit Leocadia, adeat Reſponſiones Papebrochii ad art. XVI, à num. 77. Sufficiat modo exhibita textus noſtri origo & ad Uſuardum transfuſio.

Cypriani.

Cyprianus abbas Petragoricus à ſolo Adone poſitus eſt, qui hîc alium ſuum fontem, nempe Gregorii Turonenſis librum de Glor. Confeſſorum; ut ſæpe alibi ſolet, conſuluit, elogium decerpens ex cap. 100, quod Noſter integrum adoptavit. De Sancti geſtis nihil præterea traditum novimus, neque Petrus in Catalogo lib. 1 cap. 51, neque Trithemius de viris illuſtribus Ordinis ſancti Benedicti, à Baronio citati, plura aliunde ſuggerere potuerunt. Sitne porro Cyprianus hic Ordini Benedictino accenſendus, alibi examinabitur. Wandelbertus hoc die totus eſt in tranſlatione ſancti Sebaſtiani: verſus dabimus inter Auctaria.

AUCTARIA.

PRATEN. Inter puros relictus eſt, licet hoc die ſolummodo textum referat uſque ad *cuſtodiâ macerata*, exciſo pro reliqua parte folio, ut teſtatur Sirmondus, qui reliqua textûs ſupplevit ex codice altero, quod vocamus B.

Balda.

TORNACEN. In textu purus, ſuperaddit: *Jotro monaſterio, ſanctæ Baldæ virginis.*

Tranſlat. Sebaſtiani.

ROSWEYD. In fine ſubdit: *Tranſlatio ſancti Sebaſtiani martyris.* Hæc eſt, quam dixi à Wandelberto verſibus decantari hoc modo:

Sebaſtianum quem celebramus, ab Urbe
Tranſlatum, proprio quo Gallica rura patrono
Exultant, ſegeat templum conſurgit in oras,
Antiquoque ardent equanter culmina feſta.

Succeſſi &c. Sequitur in prædicto codice: *In Africa, Succeſſi epiſcopi & martyris & aliorum viginti quatuor. An-* *Gerontii &c.* *tiochiæ, Jberonis martyris & aliorum novem.* Hæc ex Hieronymianis emendanda ſunt.

PULSANEN. Primam ſic refert: *Natalis ſanctæ Leuchadiæ virginis.* In altera paulo propius ad puritatem accedit.

ANTVERP. MAX-LUBEC UGHELLIAN. ANTVERP-MAX. cum ſex codicibus mediæ notæ, & BIGOTIAN. ſignatus P. 5. Omnes conveniunt in hac additione: *In Africa, ſanctorum Petri, Succeſſi, Baſſini, Porphirii & Urbani.* Aliqui ex his ſcribunt *Baſini*, & omittunt *&*. *Petri & ſociorum.*

CENTULEN. *In Hiſpaniis, ſanctæ Leocadiæ virginis, quæ apud Toletum duriſſima carceris maceratione lacerata, impollutum Chriſto ſpiritum reddidit. Petragoricas, ſancti Cypriani abbatis, magnificæ ſanctitatis viri, confeſſoris.* *Textus contractus.*

BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, Melchiadis Papæ & martyris, qui conſtituit, ut nulla ratione Dominica die jejunium ageretur, quia eo die pagani quaſi ſacrum jejunium celebrabant.* Supra ad x Januarii & die ſequenti ſæpius recurrit. Pergit: *Colleſſi monaſterio, natale ſanctæ Leochadiæ virginis. Quæ à præfecto* &c. pure. Adverte hic indicari cœnobium, quod vulgo ſancti Giſleni dicitur, quo corpus ex Hiſpania allatum memorant; an poſt Toletum relatum, diſceptatur. Sequitur: *In Africa, ſanctorum martyrum Petri, Succeſſi, Baſſini, Porphirii, Urbani, Victoris & Bonifacii. In Antiochia, ſanctorum martyrum Gerontii, Polencia, Silvana, Valentini, Felicis & Euticiani.* Hi omnes ex Hieronymianis accepti ſunt: vide ibi. In ultima annuntiatione ſatis purus eſt. *Melchiadis.* *De Leocad.* *Petri & ſociorum.* *Gerontii &c.*

HAGENOTEN. Huc tranſtulit Eutychianum *Eutychiani.*

 Papam

Papam, de quo die præcedenti ſatis dictum eſt. *Syri.* Tum: *In civitate Papia, natale ſancti Syri, ejuſdem civitatis epiſcopi, magnæ ſanctitatis viri.* Et die præcedenti, & hic ſæpius recurrit; jam dixi de eo actum XII Septembris. Sequitur Leocadia, non omnino pure relata. Dein: *Petri & ſociorum.* *In Affrica, ſanctorum martyrum Petri, Succeſſi, Paſſini, Porfirii & Urbani.* In Cypriano, etiam aliquid immutatum eſt. Sequitur: *Walerici.* *In pago Vimacenſi, natale ſancti Walerici presbyteri & confeſſoris.* Vide XII Decembris. *Joachim.* *Item in Jheruſalem, nativitas ſancti Joachim, patris ſanctæ Dei genitricis Virginis Mariæ.* *Valeriæ.* *In territorio Lemonacenſi* [lege *Lemovicenſi*] *ſanctæ Valeriæ virginis.* Eſt in Romano, ſed vide notulam Caſtellani.

Aquicinct. Cum multis aliis codicibus ſcribit *Daſiano*, pro *Daciano*. In fine: *Syri.* *Apud Ticinum, depoſitio ſancti Syri epiſcopi & confeſſoris.* Vide dicta ad Hagenoyen.

Victorin. & Reg. Suec. ſignatus num. 130. *Ejuſdem.* *Eodem die, ſancti Syri epiſcopi.*

Matric-Cartus. Ultraject. Caret toto hodierno textu, hanc ſolam annuntiationem referens: *Eucharii.* *Eucharii Treverenſis epiſcopi.* Vide de hoc Auctaria diei præcedentis.

Reg. Suec. ſub num. 428. *Eodem die, exceptio corporum beatorum Sebaſtiani & Papæ Gregorii.* *De Seb. &c.*

Codex D. du Cheval. ſignatus B. *In Africa,* *Petri & ſociorum.* *ſanctorum Petri, Baſſini, Porphyrii & Urbani.* Conveniret cum codicibus mediæ notæ &c. niſi deeſſet nomen *Succeſſi.*

In Vatican. ſignato num. 5949. Adjicitur textui: *Zenonis.* *Et ſancti Zenonis confeſſoris.* Vide dicta ad diem præcedentem.

Florentin. In fine: *Syri.* *Apud Ticinum ſive Papiam, ſancti Syri epiſcopi & confeſſoris.*

Editio Lubeco-Col. In Leocadia interſerit nomina tyrannorum *Diocletiani & Maximiani.* Secundo loco: *Petri &c.* *In Africa, ſanctorum Petri, Succeſſi, Baſini, Porphirii & Urbani martyrum.*

Sequitur de Cypriano, ſatis pure. Tum: *Joachim.* *Eodem die, memoria beati Joachim patriarchæ, patris glorioſæ virginis Mariæ.* *Anaſtaſiæ.* *Treveris, ſanctæ Anaſtaſiæ virginis.* *Advent. Patrocli.* *In Suſato, adventus ſancti Patrocli martyris.* Vide Grevenum.

Belin. In prima editione, textui adjicit: *Petri &c.* *In Affrica, ſanctorum Petri, Succeſſi, Baſſiani.* *Syri.* *Eodem die, beati Syri Papienſis epiſcopi.* Altera ſuperaddit: *Valeriæ.* *Lemovicas, ſancta Valeria virg. & mart.*

Greven. *Joachim.* *Joachim patriarchæ, patris glorioſæ Dei genitricis Mariæ, hic ſolemnis ſervatur memoria.* *Tranſlat. Bartholom.* *Tranſlatio ſancti Bartholomei Apoſtoli a Benevento Romam.* *Succeſſ. &c.* *In Africa, ſanctorum Succeſſi epiſcopi, Petri, Baſiani, Porphirii, Urbani, Victoris, Bonifacii & aliorum decem & octo.* *Geront. &c.* *Antiochiæ, ſanctorum Gerontii, Poleanii, Sylvani, Valentini, Felicis & Euticiani.* *Proculi Veronenſis.* *Verona, ſancti Proculi, ejuſdem civitatis epiſcopi quarti, & confeſſoris. Qui tempore Maximini imperatoris, martyrii flagrans deſiderio, ſponte ſe gentilibus offerens, ab eis tanquam delirus ſenex, colaphis & fuſtibus cæſus, extra civitatem pulſus, tandem ſignis & virtutibus inclytus quievit in pace.* Vide quæ de variis Proculis diximus in Obſervatione, I Decembris. Sequitur: *In Suſato, oppido diœceſis Colonienſis,* *Advent. Patrocli.* *adventus ſancti Patrocli martyris, à Trecaſſina civitate, per ſanctæ memoriæ Brunonem Colonienſem archiepiſcopum illuc tranſlati.* *Cæſariæ.* *Cæſariæ virginis & martyris.* Vide dicta die præcedenti. *Anaſtaſiæ.* *Treveris, ſanctæ Anaſtaſiæ virginis.*

Molan. *Petri &c.* *In Aphrica, ſanctorum Petri, Succeſſi, Baſſiani.* *Syri.* *Eodem die, beati Syri Papienſis epiſcopi.* Utramque deſcripſit ex Belin. Pergit: *Baldæ.* *Jotro monaſterio, ſanctæ Baldæ abbatiſſæ.* Vide Caſtellanum. *Valeriæ.* *Lemovicas, ſanctæ Valeriæ virginis & martyris.* Et typis minoribus: *De qua ſcribit Martialis epiſtola 2 ad Toloſanos cap. 8.* Editiones poſteriores eadem prorſus habent de tribus martyribus Africanis, de Syro & Balda; de Valeria nihil, ſed tranſlata hîc eſt ad diem ſequentem.

IV *Idus.* *Die* 10.

Carpophori & Abund. APud civitatem Hiſpolitanam, ſanctorum martyrum Carpofori presbiteri & Abundii diaconi, qui perſecutione Diocletiani primò fuſtibus crudeliſſimè cæſi, deinde in carcerem negato cibo & potu retruſi, rurſum equuleo torti, & poſt hæc diu carcere macerati, noviſſimè gladio percuſſi ſunt. In Hiſpania civitate *Eulaliæ.* Emerita, paſſio ſanctæ Eulaliæ virginis, quæ cum eſſet annorum tredecim, pro confeſſione Chriſti, juſſu Daciani præſidis, plurima tormenta perpeſſa eſt, noviſſimè in equuleo ſuſpenſa & exungulata, faculis ardentibus ex utroque latere appoſitis, hauſto igne ſpiritum red- *Juliæ.* didit. Eodem die apud præfatam urbem, ſanctæ Juliæ martyris, quæ fuit convirginalis ſanctæ Eulaliæ & comes individua ad paſſionem properanti.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Præcipua & notabilior verſatur in nomine loci, ubi Carpophorus & Abundius paſſi fuerint, quemque Romanum parvum clare nominavit *Spoletum*, niſi forte correctricem manum adhibuerit Roſweydus. In Adone certo ſcriptum eſt *apud Hiſpolitanam civitatem.* Variant codices Uſuardini, inter quos Praten. & Belin.

Belin. diſerte legunt *Spoletanam*; Antverp. & Max-Lubec. *Spolitanam*; Roſweyd. & Molan. *Hiſpalitanam*; reliqui paſſim *Hiſpolitanam* cum Adone, à quo Uſuardum receſſiſſe, nihil eſt quod ſatis perſuadeat. At ubi demum quærotur civitas illa *Hiſpolitana?* Hic nodus eſt; cui ſolvendo non apte in Beda Plantiniano ingeritur *Hiſpalis* Bæticæ, ad quam bos martyres pertinere fruſtra, ni fallor, contendunt, qui ex quantumvis levi nominis ſimilitudine Sanctos quoſlibet in Hiſpaniam undequaque ſolent tranſvehere. Si Carpophorus aliquis Hiſpalenſis epiſcopus fuit, is à noſtro diſtinctiſſimus eſt. Scrupuloſior hîc Baronius à nominando loco abſtinuit; non dubitarem ego *Spoletum* eligere, vel ſaltem ejus territorium, quo fere recidit notula Caſtellani, ut locus ſit *Saſſovivo*, apud Fulginium, inter Spoletum & *Spello*, Latine *Hiſpellum*, unde ad formandam *civitatem Hiſpolitanam* facillimus eſt progreſſus. De *Spello* vel *Hiſpelio* aliter Latine reddito, egimus XVIII Maii in S. Felice, de quo vide in Actis tomo 4 Maii pag. 167. Siquis meliora invenerit, ultro amplectemur. Plura dabit Janningus in citata nun ſemel diſſertatione, ſuo loco publicanda. Alia difficultas in Eulaliæ ætate, quam codices aliqui duodennem dumtaxat faciunt; nos ex probatiſſimis & ex Adone putamus, Uſuardum ſcripſiſſe *annorum tredecim*. Munerat. male legit *jugulata*, pro *exangulata*. Servavimus *Carpofori* &c. ex ſolita codicum orthographia. *Abundi*, *Abundancii*, *Datiana* &c. ſcriptoria ferme ſphalmata ſunt.

OBSERVATIO. Prima noſtra annuntiatio hîc rurſus à Romano parvo procedit, ſecundo loco poſt Eulaliam his verbis ſignata: *Spoleti, Carpophori presbyteri & Abundii diaconi.* Rabanus abſque poſitione ſcripſit: *Eodem die, ſancti Habundi & Carpofoli martyrum.* Ado ſic locum formavit, ut multis tricis anſam præbuerit, de cetero elogium texens, cujus potiorem partem extraxit Uſuardus, pro ut in textu noſtro producitur. Apud alios Martyrologos, nulla de his Sanctis memoria. Adoni præluxerunt Acta, qualia à Mombritio edita ſunt, Baronii, imo cujuſlibet non plane imperiti, judicio *admodum depravata*, adeo, ut non videam, mendis omnibus facile expurgari potuiſſe. An id præſtiterit Joannes Baptiſta Bracchefcus, Ordinis Prædicatorum in vita à Baronio citata, explorare non licet, cum vitam illam hactenus non viderim. De his, horumque ſociis Umbriæ Sanctis alibi cum Bollando locuti ſumus, non ſemel lectores remiſimus ad Janningi Tractatum de Dodecade Sanctorum Umbriæ, cui opportunus locus dari poterit IX Julii, cum de Brictio ex duodecim uno, agendum erit. Pluribus hîc immorari operæ pretium non arbitror; citavimus alibi Tillemontium tomo 5 pag. 132. De loco actum eſt in Variantibus: collectanea noſtra Mss. de Sanctorum paſſione & tranſlatione, ſuo tempore illuſtrabuntur. *Carpophori & Abundii*

Inter Hiſpanas Virgines pro fide Chriſti martyrio coronatas merito celebratiſſima cenſetur *Eulalia*, non jam *Barcinonenſis*, de qua egimus XII Februarii, ſed quæ *Emeritæ* paſſa eſt; die præcedenti, ut mihi quidem videtur, in Leocadiæ elogio appellata. Nota eſt alterutra (nam duas eſſe tantiſper ſupponimus) in Kalendario Carthaginenſi: IV *Idus Decembris, ſanctæ Eulaliæ*. Apud codices Hieronymianos tribus conſequenter diebus, hoc nempe, XI, & XII Decembris recurrit *Eulaliæ* nomen, primo & ultimo *Almeria* vel *Almeri*, medio autem *Romæ*. Plures ſynonymas eſſe potuiſſe, non negaverim; at niſi vehementer fallor, *Almeria* pro *Emerita* illuc irrepſit, nonnullis codicibus Eremitam diſerte exprimentibus. De qua re, uti & de repetitione, pluribus diſſerit Florentinius. Nullam Eulaliam celebravit Beda XII Februarii, unde ad hunc diem retulit Barcinonenſem: *Natale ſanctæ Eulaliæ virginis in Barcilona* &c. in quo eum ſecutus eſt Rabanus, ſic tamen ut hîc Emeritenſem referat XII Decembris. Romanum parvum etiam diſtinguit, dum XII Februarii Barcinonem expreſſit, hic vero: *Eulaliæ virginis martyris*, ut certo diverſas ſupponere videatur. Sic item Ado, diverſa utrique tribuens elogia, tametſi nonnulla confuderit, dum Barcinonenſem ex paſſione ſanctæ Leocadiæ ſe accepiſſe teſtatur. Quodcumque textus noſter utroque die refert, Adonianum eſt. At necdum ſublata eſt confuſio, de qua XII Februarii in Actis plura memoravit Henſchenius, hoc die in eodem opere denuo examinanda & illuſtranda. Unica Eulalia, an geminæ fuerint, potiſſimum controvertitur. Qui Eulaliam Barcinone natam, Emeritæ paſſam volunt, vel qui Emeritæ natam & paſſam, Barcinonem ſubinde transferunt; dum Actorum difficultates evitant, in alias labuntur. Certe ex citatis à Ruinartio Sacramentariorum aut Miſſalium documentis, binas fuiſſe ſuadetur. Quidquid unius Acta fortaſſe alteri attributa fuerint. Fateamur cum laudato ſcriptore, *ex neutra parte certa occurrere argumenta, quæ rem penitus conficere valeant*; quo demum etiam deflectit nota Tillemontii tomo 5 pag. 713. Interim Emeritenſis hodiernæ laudes egregie cecinit Prudentius, citato ſæpius libro περὶ στεφάνων hymno 3, quem vide notis illuſtratum apud laudatum Ruinartium à pag. 497. Alios encomiaſtas enumerat Baronii Notatio, quibus recenſendis ſuperſedeo. Ex illis omnibus aliam vitæ ſeriem, neglectis Actis, quæ apud nos multa ſunt, deduxit præ- *Eulalia.*

 fatus

ſatus Tillemontius tomo 5 à pag. 320. Pro Eulaliarum diſtinctione clariſſime pugnant bina Wandelberti diſticha, quorum alterum Barcinonenſi adſcripſimus XII Februarii; hîc vero alterum ſubnectimus:

Eulaliam ſancto quartis veneramur amore
Hiſpanam; Emeritam cujus cruor oſſaque ſervant.

Sed quid de *Julia* Eulaliæ *convirginali?* Equidem nihil reperio, cui tuto innitar. Prudentio ignotam fuiſſe, ſatis oſtendit ejus de ipſa ſilentium. Nec Juliæ uſquam meminerunt Acta apud Mombritium, nec alia, quæ penes nos ſunt manuſcripta. Qui à codicis Epternacenſis hodierno textu eam repetunt, facile advertunt, nomen *Julia* ibi pro *Eulalia* ſuppoſitum eſſe. Reſtat ergo ut ſola Adonis auctoritate ſubſiſtat, qui in aliis Eulaliæ Actis eam invenerit, quod nos alibi accuratius inquiremus.

Julia. (margin)

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret prima, in ſecunda purus eſt, in tertia mutilus, ſiſtens in ſolis verbis: *Juliæ virginis.*

ROSWEYD. In textu ſatis purus, habet in fine: *Romæ, Melchiadis Papæ & martyris.* *Melchiadis.*

PULSANEN. Primo loco habet de Eulalia, uſque ad *virginis.* Secunda de Julia, partim exciſa, partim mutila eſt. Carpophori & Abundii elogium plane expunctum eſt.

ANTVERP-MAX. Cum ſex aliis mediæ notæ codicibus, textui ſatis puro, in principio præfigit: *Romæ via Appia, ſancti Melchiadis Papæ, qui cum annis quatuor Romanam rexiſſet Eccleſiam, martyrio coronatus, ſepultus eſt in cœmeterio Calixti.* Vide AQUICINCT. *De Melch.*

CENTULEN. *Apud Emeritam Hiſpaniæ civitatem, ſancta Eulaliæ virginis, quæ ſub Daciano multa perpeſſa tormenta, noviſſime eculeo appenſa, & igne ad latera poſito inſtalata, in confeſſione Christi emiſit ſpiritum. Ipſo die & ibidem, ſanctæ Juliæ pediſſequæ ejus. Item apud eamdem provinciam, ſanctorum Carpofori presbyteri & Habundii diaconi, qui poſt multa ſibi illata tormenta, gladio puniti ſunt.* Hic ſolus codex Uſuardinus eſt in quo hoc die duo illi martyres Hiſpaniæ adſcribantur; XII Decembris accedet BRUXELLEN. *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. Incipit ab Eulalia, textui adjiciens: *Et cernentibus Christianis, in ſpecie columbæ niveæ cælum petiit. Cujus ſacrum corpus per triduum juſſu præſidis pependit in ligno, ſed nix deſuper puellæ corpus aſpexit, & nivali candore coopertum divina gratia dealbatum eſt.* In Julia, non plane purus eſt. In fine: *Et natale ſancti Pauli, cujus paſſio habetur.* Diſtinctiori notitia opus eſt. *De Eulalia.* *Pauli.*

HAGENOYEN. In prima & ſecunda nonnihil interpolatus eſt. Sequitur: *Eodem die Romæ, natale ſancti Melchiadis Papæ & martyris, qui tribus annis, menſibus ſex, & diebus octo Romanam rexit Eccleſiam. Hic triceſimus primus erat poſt Petrum, & conſtituit, ut die Dominica, & quinta feria nulla ratione Christiani jejunarent, quia pagani illos dies quaſi ſacrum jejunium* [ſacro jejunio] *obſervabant. Et hic ſub Maximiano martyrio coronatur. Viennæ, ſancti Syndulfi epiſcopi & confeſſoris.* Hic à Moſandro Adoni tribuitur, ſed Roſweydus in appendicem rejecit. *In Curia Curienſi, ſanctæ Eymericæ virginis & martyris. Item ſancti Lucii regis, ob Christi fidem exuſti.* Ultimo loco refertur Julia, utcumque purè. *De Melch.* *Sindolf.* *Eymerica.* *Lucii.*

AQUICINCT. In fine adjicit totam annuntiationem Melchiadis; quæ etiam apud Moſandrum Adoni adſcribitur, à Roſweydo rejecta. Sic habet: *Romæ, depoſitio Melchiadis Papæ. Hic conſtituit, ut die Dominica* [adde, *& quinta feria*] *nullus fidelis jejunaret, quia ipſos dies pagani, quaſi ſacro jejunio celebrant. Et conſtituit, ut ex conſecrata epiſcopi, oblationes propter hæreticos, per eccleſias dirigerentur. In pago Lemovicenſi, ſanctæ Valeriæ virginis & martyris.* Vide Caſtellanum. *De Melch.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſub num. 130. In fine: *Romæ, ſancti Melchiadis Papæ.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Eulaliæ virginis & martyris. Leuchadiæ virginis.* Male ex die præcedenti ad hunc tranſlata eſt. Sequitur: *Sanctæ Juliæ virginis & martyris, quæ ſuit ſocia Eulaliæ virginis. Carpofori presbyteri & Habundantii* [Abundii] *diaconi, martyrum.* *Leocadia.*

REG. SUEC. ſign num 428. *Lemovicis, ſanctæ Valeriæ virginis & martyris.* *Valeria.*

In VATICAN. num. 5949. Deeſt Julia.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Antigoni & ſanctæ Eufraſiæ.* Clarior notitia de hiſce Sanctis deſideratur. Addit codex: *Lemovicus, ſanctæ Valeriæ virginis & martyris.* *Valeria.*

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Melchiadis Papæ.... Item ſancti Savini epiſcopi & confeſſoris.* Puto placentinum indicari, ſed hic colitur die ſequenti. Vide ibi Auctaria noſtra & Martyrolog. Rom. *Melchiadis.* *Savini.*

EDITIO LUBECO-COL. Primo loco de Melchiade, in quo eadem ferme deſcribit, quæ habet AQUICINCT. ſupra. In prima noſtra annuntiatione ſatis pura eſt. De Eulalia, ſic legit: *In Hiſpania, civitate Emerita, paſſio ſanctæ Eulaliæ virginis & martyris. Quæ cum temporibus Diocletiani imperatoris, duodecim eſſet annorum & nobiliſſimis orta natalibus, Daciano præſide ſedente pro tribunali, ſponte ſe coram eo obtulit, & de crudelitate, quam in Sanctos Dei exercuerat, dire increpavit, quapropter ab eodem plurima tormenta perpeſſa eſt; noviſſime autem in eculeo ſuſpenſa & exungulata, facibus ardentibus ex utroque latere appoſitis, donec paulatim combuſtorum conſumeretur. Sed ea orante, flamma in tortores everſa eſt, & perſeverans in oratione, in columbæ ſpecie ſpiritum emiſit, videntibus populis & dicentibus; Gloria tibi Domine.* In Julia, ſatis pura eſt. Demum: *Viennæ, ſancti Sindulphi epiſcopi & confeſſoris.* *De Eulalia.* *Sindulfi.*

BELIN. Textui ſatis puro adjicit ut ſupra: *Romæ, ſancti Melchiadis Papæ & martyris.*

GREVEN. *Roma via Appia, beati Melchiadis Papæ. Qui cum ante beatum Silveſtrum rexiſſet Eccleſiam annis quatuor, martyrio coronatus, ſepultus eſt in cimiterio Calixti. Ipſe conſtituit, ut die Dominica & feria quinta jejunium minime obſervetur, quod hos dies pagani prophani jejunii ducebant. Ipſo die, paſſio beati Pauli epiſcopi, cujus paſſio habetur. Item, ſanctorum Victoris, Adriani, Ceciliæ. Item Silvini, Valentini. Pauli Papæ & mar-* *De Melch.* *Pauli.* *Victoris &c.* *Silvini &c.* *Pauli PP.*

martyris, qui ſecundum Catalogum habetur VI *Kal. Februarii. Viennæ, beati Sindulphi epiſcopi & con-* *Sindulfi.*
feſſoris. Pontianæ virginis. In civitate Armenensi, *Pontianæ.*
natalis ſancto Agricola. *Agricolæ.*

Molan. In prima editione unicum habet augmentum, quod deſcripſit ex Belin. *Romæ,*
ſancti Melchiadis Papa & martyris. In poſteri- *Melchiadis.*
oribus editionibus de Melchiade poſt *Papa*, duo ſequentia verba parentheſi includit, ut martyrium in dubium revocet. Vide Romanum & Notationem Baronii. Calleſianus ex veteri Kalendario Bucheriano recte contendit, Melchiadis natalem ad x Januarii referendum; quo die vide Auctaria. Porro præfatæ editiones poſteriores *Sindulfi.*
ſuperaddunt: *Viennæ, ſancti Sindulphi epiſcopi* *Valeriæ.*
& confeſſoris. Lemovicas, ſanctæ Valeriæ virginis
& martyris. Apud Leontinos in Sicilia, ſanctorum *Mercur. &c*
militum viginti martyrum, quorum unus Mercurius dicebatur, ſub Tertyllo præſide, Licinio imperante, qui a ſanctis Alphio, Philadelphio, & Cyrino converſi fuerant. Die decima, ſanctorum mar- *Menæ &*
tyrum, Menæ, Hermogenis & Eugraphi. Vide Sur. *ſociorum.*

III *Idus.* *Die* 11.

ROmæ, natalis beati Damaſi Papæ, & paſſio ſancti Traſonis *Damaſi.*
martyris, qui cum eſſet chriſtianiſſimus, jubente Maximino *Thraſonis*
tentus eſt, ac cum aliis duobus Pontiano & Prætextato, mar- *& ſocior.*
tyrio coronatus. Civitate Ambianis, ſanctorum martyrum Victorici *Victorici*
& Fuſciani. In horum naribus & auribus juſſit judex tarincas immitti, *& ſocior.*
& clavis candentibus capita transfigi, deinde oculos evelli, ac poſtremum per eorum corpora jaculari, ſicque unà cum ſancto Gentiano
hoſpite ſuo capitibus amputatis migraverunt ad Dominum. In Hi- *Eutychii.*
ſpaniis ſancti Euticii, cujus geſta habentur.

Sumitur ex *Praten. Herinien. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Greven. & Mulan. omittunt in principio *natalis. Traſonis* ſcribunt fere codices omnes. *Maximino* legit Ado, & ita probatiſſimi codices, contra alios multos, in quibus mutatum eſt nomen in *Maximiano.* Herinien. poſuit *coronatus eſt.* Greven. & Molan. pro *chriſtianiſſimus*, ſimpliciter habent *chriſtianus.* In Ambianenſibus ex ſenſu Uſuardi ordinandis occurrit difficultas, ob quam Pratenſis cum ſuis à puris ferme excludi merebatur, utpote qui contra Actorum fidem, in principio legit: *Gentiani & Fuſciani*; in fine autem; *cum ſancto Victorico hoſpite ſuo.* Dices, Uſuardum ſic ſcribere & ſic errare potuiſſe; non exiſtimo: cum Acta ipſa præ oculis habuerit. Melius Herinien. Gentianum hoſpitem facit, ſed non recte in initio tres ſimul componit, *Victorici, Gentiani & Fuſciani.* Optime fortaſſe legunt Antverp. & Max Lubec. *Fuſciani & Victorici*, attamen Munerat. Greven. & Molan. præferendos video, dum cum Adone exordiuntur à *Victorici & Fuſciani*, quos ita diſpoſitos inveniens Uſuardus, ſic, procul dubio, ſervaverit, cetera ex Actis adjungens, nihil ſolicitus, quem è duobus præponeret. *Naribus vel auribus* habent Praten. Herinien. & pauci alii; at ſenſus exigit, ut cum Greven. Mulan. & majori numero legatur, *naribus & auribus.* Non diſplicet Molani conjectura, quâ putat *tarincas* vel *taringas* (quam vocem antiquam Gallicam eſſe, teſtantur Acta S. Quintini apud Cangium) accipi pro *ringen*, quæ vox Belgice annulum ſignificat: ſi *ſudes* mavis, ut eſt apud Fiurum, per me licet. Servo *Euticii* cum pleriſque codicibus.

OBSERVATIO. Damaſi Papæ vetuſtam in Martyrologiis venerationem probat repe- *Damaſi.*
tita ejus (ut aliqui ſentiunt) apud Hieronymianos codices, tum pridie, tum hoc die celebritas: *Romæ, Damaſi epiſcopi*, vel *Depoſitio Damaſi epiſcopi*; quæ verba die x leguntur: at non ſatis obvium eſt ſtatuere, utrum, dum codex Epternacenſis, ſub hodiernæ Tabulæ initium habet, *Depoſitio Damaſi, Eulaliæ, Traſonis* &c. ibi Damaſus Papa intelligatur, qui in aliis codicibus hoc die notus non eſt. Ceterum Beda diſerte hìc legit: *Natale ſancti Damaſi Papæ*, quibus paucula ſuperaddidit Rabanus. Romanum parvum ſimpliciter: *Romæ, Damaſi Papæ.* Nihil adjicit Viennenſis præter ſolum tempus ſedis, quod ad *annos* XVIII, *menſes* III, *dies* II extendit, de quo alibi quærendum erit, uti & de multis aliis, circa Damaſi vitam & geſta controverti ſolitis. Videatur Baronii Notatio, ubi ad ſuos Annales remittit, in quibus præſtantiſſimi Pontificis fidem & mores adverſus obtrectantium Luciferianorum calumnias egregie vindicavit. Cetera ſuggerent Hieronymus & Patres ſcriptoreſque alii, ex quibus Tillemontius vitæ curſum contexuit tomo 8 à pag. 386 per quindecim articulos. Wandelberti verſus infra ſubjiciam. Damaſo ſubnectit Romanum parvum: *Et martyrum Pontiani, Pratex-*

Digitized by Google

Thraſonis & ſocior. *Prætextati & Thraſonis, qui martyribus, de facultatibus miniſtravit.* In eamdem ſententiam & eodem ordine loquitur Ado, ex quo Noſter totam elogii ſui materiam deſumpſit, mutata tamen nominum ſerie, quam dicerem, ipſum ex Hieronymianorum ſenſu attemperare voluiſſe, in quibus *Thraſonis* nomen primo loco ponitur, niſi omiſiſſet *Capitulinum*, qui inter *Pontiani* & *Prætextati* refertur. Hoc miror, ita annuntiationem hanc cum prima cohærere, acſi Martyres illi ad eadem Damaſi tempora pertinerent. Legi poteſt Florentinii notatio. De horum Sanctorum Actis eadem habenda eſt ratio, quæ de aliis Martyrum geſtis, ex ſancti Marcelli Papæ vita acceptis, non ſemel ſuperius indicata eſt.

Victorici & ſociorum. In Ambianenſibus variant iterum apographa Hieronymiana, inter quæ exactius legit Corbeienſe, dum ait: *Ambianis civitate, natalis Victorici, Fuſciani, & Gentiani martyrum*, quos modo non multum diſſimili etiam exhibet Rabanus. Florus ex eorum Actis nonnulla producens, ſcribit: *Paſſio ſanctorum Gentiani, Victorici & Fuſciani.* De his nihil in Romano parvo; nec veroſimile eſt Adoni innotuiſſe iſtorum Martyrum Acta, dum ſolos nominat *Victoricum & Fuſcianum*, cum hoc elogio: *Qui glorioſiſſimam fidei ſuæ confeſſionem ſanguine paſſionis decoraverunt:* quæ patet martyribus quibuſlibet applicari poſſe. Aſt Uſuardum præfata Acta vidiſſe, manifeſtum eſt. An prout nunc alicubi exſtant, non auſim aſſerere; nam ſi vera eſt Tillemontii conjectura, vix ea XII ſeculum ſuperant. Fatendum itaque, alia & diverſa & multo antiquiora fuiſſe, ſi vere à Floro ſcripta ſunt, quæ in noſtra Bedæ editione ei tribuuntur, ubi pro *taricas* ſubſtituitur *ſudes*, ac in fine adſtruitur multis Sanctis commune miraculum de proprio capite manibus deportato &c. De Uſuardo dubium non eſt, quin paſſionis modum ex ipſis Actis, ut a Boſqueto, De eccleſiis Gallicanis parte 2 à pag. 157 edita ſunt, plane deſcripſerit. Eorum compendium Gallicè tradit Tillemontius tomo 4 pag. 454 & 455, ubi & corporum tranſlationem deſcribit, quæ exſtat apud Mabilionem ſec. 4 Benedictino parte 2 pag. 487, ubi videnda prævia admonitio: cui addi poteſt noſtri Motheri notula. De quibus omnibus in majori opere à nobis copioſius agendum erit. Wandelbertus ſolos Victoricum & Fuſcianum ab Adone poſitos, ſic poſt Damaſum ſuis verſibus honorat:

Roma litat Damaſi ternis ſolennia Papæ.
Occurrunt, parilemque ſimul Victoricus, atque
Fuſcianus habent feſti votique nitorem:
Ambiana virent quorum nunc rura cruore.

Eutychii. *Eutychius* ex Hieronymianis ab Adone acceptus eſt, totidem omnino verbis à Noſtro tranſumptus. Quæ geſta olim habita fuerint, ut Hieronymiani codices teſtantur, doceri cupimus. Ea nec ad Adonem, nec ad Uſuardum perveniſſe, demonſtrat eorum de geſtis ſilentium. Notabis obiter *Danielem prophetam*, à Romano parvo & Adone XXI Julii ſignatum, iiſdem verbis ab utroque, neſcio ob quam cauſam, hoc die repeti, unde in Auctaria noſtra transfuſus eſt.

AUCTARIA.

TORNACEN. De Ambianenſibus ſic habet: *Civitate Ambianis, ſanctorum martyrum Gentiani & Fulciani.* Deſunt reliqua. In ceteris purus eſt.

ANTVERP MAJ. In Ambianenſibus ſimilis eſt PRATEN. purus in reliquis, ſed caret ultima.

ROSWEYO. Poſt *Damaſi*, ſic annuntiationem diſtinguit: *Item paſſio Traſonis, qui cum eſſet..... ceremutus eſt, & aliorum ſine numero, quorum nomina Deus ſcit* Vide Hieronymiana. De Ambianenſibus, ut PRATEN Purus eſt in ultima.

Danielis. PULSANEN. Sic habet: *Danihelis propheta. Romæ, ſancti Damaſi Papæ, qui rexit eccleſiam annos* 10, *menſes* 3 *& dies* 3. *Eodem die, ſanctorum martyrum Pontiani, Prætextati & Traſonis.* Nihil de Ambianenſibus. In ultima ferme purus eſt.

Danielis. De Damaſo. ANTVERP·MAX ULTRAJECT. & LEYDEN. Ex Adone textum incipiunt: *Danielis propheta.* Tum: *Romæ via Ardeatina, natale ſancti Damaſi Papæ & confeſſoris. Hic rogatu B. Jheronimi inſtituit dici in fine pſalmorum, Gloria patri cum verſu ſequenti.* Sequitur: *Ipſo die, paſſio ſancti Traſonis* &c. pure per totum textum. Eadem habet LOVANIEN. ſed elogium Ambianenſium reſcindit.

ALBERG. Brevius orditur: *Romæ via Ardeatina, natale ſancti Damaſi Papæ & confeſſoris.* Tum: *Eodem die, ſancti Danielis prophetæ.* Sequitur textus, ut ſupra. In modo convenit DANIC. Verum de Daniele habet, ut ANTVERP-MAX.

CENTULEN. *Danielis propheta. Romæ, depoſitio Damaſi Papæ & confeſſoris. Ipſo die, ſanctorum Pontiani, Prætextati atque Traſonis diaconi, martyrum. In Galliis civitate Ambianis, ſanctorum Fuſciani, Victorici, & Gentiani martyrum, qui glorioſam fidei ſuæ confeſſionem, ſanguine paſſionis decoraverunt.* De Eutychio, nihil. *Danielis.*

BRUXELLEN. *Octava ſanctæ Barbaræ. Danielis prophetæ. Romæ via Ardeatina, ſancti Damaſi Papæ & confeſſoris; qui exhortatione beati Jeronimi, inſtituit dici in fine pſalmorum, Gloria patri* &c. *Ipſo die, paſſio ſancti Traſonis* &c ſatis pure ut etiam in Ambianenſibus. *In Hiſpania, ſancti Euthicii.* Additur diverſo atramento, *cujus geſta habentur.* Demum: *Item tranſitus venerabilis Ydæ de Nyvella, monialis cœnobii de Rameya, Ordinis Ciſtercienſis.* *Oct. Barbar. Danielis De Damaſo. Ydæ.*

HAGENOTEN. Incipit ab Ambianenſibus, non male. Non tam purus eſt in Thraſone & ſociis, atque

atque in Eutychio. Sequitur: *Roma, via Ardea-* *De Damaſo.* *tina, natale beati Damaſi Papæ & confeſſoris; qui rexit Eccleſiam annis decem & octo, menſibus tribus. Hic elegans ingenium in componendis verſibus habuit, multaque brevia opuſcula eroyco metro edidit. Hic conſtituit ut pſalmi die noctuque in eccleſia cantarentur, & ut chorus in duas partes divideretur, & alternatim canerent. Hic multa corpora ſanctorum reperit, quorum tumbas verſibus decoravit. Gloria patri cantari conſtituit. Macedonium hereticum in concilio Conſtantinopolitano centum & quinquaginta Patrum dampnavit, & in* *Eliſabeth.* *pace obiit, & ad ſanctum Petrum ſepelitur. In Jheruſalem, ſancta Eliſabeth, matris ſancti Johannis* *Naum.* *Baptiſte. Item apud Judeam, ſancti Naum prophete.* Hîc hodie ponitur pro hujus codicis voluntate. Vide Martyrologium Romanum 1 Decemb.

Aquicinct. Poſt *Damaſi Papæ*, ſubdit: *Hic conſtituit, ut pſalmi die noctuque canerentur* &c. ut vide infra in additionibus Molani. Et poſt *ut judex*, additur nomen *Rictiovarus.*

Ambianen. De ſuis ſic ſcribit: *In Galliis, civitate Ambianis, natalis ſanctorum martyrum Fuſciani, Victorici, & Gentiani.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Damaſi Papæ & confeſſoris. Fuſtiani* [pro *Fuſciani*] *& ſociorum ejus martyrum. Glodulphi epiſcopi:* aliis *Clodulfi.* *Clodulſi.* Vide Martyrologium Caſtellani. *Traſonis martyris & ſociorum ejus.*

Vatican. ſub num. 5949. Poſt *Damaſi*, ſic ſecundam annuntiationem ex Adone extendit: *Et ſanctorum martyrum Pontiani, Prætextati atque* *Thraſon. &c.* *Thraſonis, qui potens & locuples de facultatibus ſuis multa Chriſtianis miniſtravit per B. Siſinnium & Cyriacum diaconos. Non poſt multum, ipſe tentus à Maximiano, palmam martyrii cum duobus aliis percipere meruit.*

Altemps. *Eodem die, ſancta Maria virginis* *Mariæ.* *& martyris.* Sumitur, haud dubie, ex Hieronymianis. Vide Florentinium.

Juren. *Civitate Ambianis, ſanctorum martyrum Gentiani, Fuſciani & Victorici.*

Editio Lubeco-Col. Incipit: *Roma via Ar-* *De Damaſo.* *deatina, natale ſancti Damaſi Papæ & confeſſoris. Qui rexit Eccleſiam annos decem, menſes duos, dies decem. Hic conſtituit ut pſalmi die noctuque ab epiſcopis, & preſbyteris ac religioſis, in eccleſiis ac monaſteriis cantarentur, & ut chori in duas partes diviſi pſalmos alternatim canerentur. Huic ſanctiſſimo viro B. Hieronymus multa eccleſiaſtica religionis ſcripta miſit, inter quæ & duos verſus ſcripſit, ſcilicet, Gloria patri, &, ſicut erat &c. Hic etiam multa corpora ſanctorum invenit. Item, ſancti* *Danielis.* *Danielis prophetæ.* Textus reliquus ſatis purus eſt, niſi quod in fine ſcribat *Eutici confeſſoris.*

Belin Puritati proximus eſt, incipiens: *Romæ, ſancti Damaſi Papæ & confeſſoris. Eodem die, paſſio* &c. Nomina Ambianenſium format, *Ambiani & Victorici*, & infra, *cum ſancto Agentiano hoſpite.* Item, *juſſit Rictiovarus præſes.* Alios hujus editionis nævos prætereo: in ſecunda editione habet *Eutici epiſcopi.*

Greven. *Octava ſanctæ Barbaræ virginis &* *Octavæ Barbaræ.* *martyris. Nota, ſanctus Damaſus rexit Eccleſiam* *De Damaſo.* *annis decem & octo, conſtituitque ut pſalmi die noctuque ab eccleſiaſticis perſonis, choris alternatim concinentibus, frequentarentur. Beatus etiam Hieronymus multa ad eum catholica ſcripta miſit, in quibus & duos illos verſus, Gloria patri, ſicut erat &c. in pſalmorum fine decantandos. Ipſe tandem* *Danielis.* *defunctus, via Ardeatina ſepultus eſt. Danielis* *Joſeph.* *prophetæ. Item Joſeph patriarchæ filii Jacob. Apud* *Nicolai.* *Mirream, ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris, avunculi alterius, magni ſcilicet Nicolai. Ipſo die,* *Sabini.* *beati Sabini epiſcopi Placentini, miræ ſanctitatis viri. Qui fide plenus, ut refert Gregorius 3 Dialog. Pado fluvio inundatione agros eccleſiæ occupanti commonitorium ſcribens, chartam ipſam in aquam mitti juſſit, ſtatimque ſe aqua compeſcuit, nec ulterius exire præſumpſit. Methis, translatio* *Tranſlat.* *Clodulfi.* *ſancti Glodulphi epiſcopi & confeſſoris. Item, ſanctæ* *David.* *memoria David monachi Ciſtercienſis Ordinis, in monaſterio Hemenroede quieſcentis.*

Molan. Aliis litteris textui immiſcet poſt *De Damaſ.* *Damaſi Papæ, qui rexit Eccleſiam annos decem & octo, menſes tres, dies duos. Hic conſtituit, ut pſalmi die noctuque canerentur per omnes eccleſias. Hic multa corpora ſanctorum requiſivit & invenit, quorum memoriam etiam verſibus declaravit.* In fine typis minoribus de Sabino deſcripſit verba Greven. *Ipſo die, beati Sabini epiſcopi Placentini, miræ* *De Sabino.* &c. addens etiam miraculum de coërcitis Padi *De Thraſone.* aquis &c. In editionibus aliis idem habet in textu aliis litteris de Damaſo, & præterea de Thraſone poſt *Chriſtianis*, inſerit ex Adone; *potens & locuples, de facultatibus ſuis, ſanctis martyribus, in carceribus & metallis damnatis, victum miniſtrabat per Siſinnium & Cyriacum. Non multo poſt & ipſe jubente* &c. In fine: *Die undecima, ſancti patris Danielis Stylitæ.* Vide vitam apud Surium.

Pridie Idus. *Die* 12.

APud Narbonam, natalis ſancti Pauli confeſſoris, quem beatus *Pauli.* Paulus Apoſtolus ordinatum, eidem urbi deſtinavit antiſtitem: quique cum eodem Apoſtolo ad Hiſpanias prædicandi gratia pergens, ibidem relictus eſt, ubi prædicationis officio non ſegniter impleto, clarus miraculis coronatus quievit. In Alexandria, ſanctorum martyrum Epimachii & Alexandri, qui cum eſſent multo tem- *Epimac & Alexandri* pore in vinculis, & diverſis ſuppliciis confecti perduraſſent in fide, ignibus ad poſtremum conſumi jubentur. Item Alexandriæ, ſanctarum mulierum Ammonariæ & Mercuriæ cum aliis duabus, quæ inau- *Ammonar.* ditis tormentorum generibus toleratis & ſuperatis, finem omnium, *Mercur &c* ferro cædente ſuſcipiunt. Item ſanctorum martyrum Hermogenis, *Hermogen.*

Donati & Walerici. Donati & aliorum viginti duorum. In pago Vinnacenſi, ſancti Walerici presbiteri & confeſſoris.

Puris accenſentur *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Quibus accedunt *Antverp-max. Ultraject.* & *Leyden.*

VARIA LECTIO. Molan. vix locum hodie inter puros meretur; in ipſo principio ſcribit; *Pauli epiſcopi & confeſſoris*, à quo titulo ceteri omnes abſtinent. Munerat. poſt *Apoſtolus*, omiſit vocem *ordinatum*. Rurſus Molan. pro *quique cum eodem*, legit, *cumque eodem*; Belin. *cumque cum eodem*; Munerat. *qui cum eodem*. Belin. ſenſum corrumpit in *in officio inſignitus expleto* contra quam legere debebat, *officio non ſegniter impleto*. Errat Praten. dum ponit *claris miraculis* pro *clarus miraculis*. Idem habet *Epymachii*; Greven. *Epymachi*. Mallem cum Belin. & Molan. *Epimachi*: ſed Herinien. Roſweyd. Munerat. imo Romanum parvum & Ado cogunt ſcribere cum textu *Epimachii*. In Belino *et*, ante *perduraſſent* redundat. Major in eodem confuſio, dum mulieres Alexandrinas ultimo loco ponit: maxima vero & hujus & Molani à reliquis diſcrepantia, qui poſt *Mercuria* auſi ſunt ex Adone inſerere, & *Dionyſia & iterum Ammonaria*, ob quam variationem fere è puris excluſi ſunt. Roſweyd. ante *ferro cadente*, poſuit *capita*. In Greven. *cadente*, eſt ſphalma typographi. Pauci habent *percipiunt*; ſecunda Belini editio *perceperunt*; ſervandum quod eſt in textu. *Viginti duum* eſt phraſis ſolius Pratenſis. Pagus *Wimacenſis*, qui Caſtellano eſt *Vinemacenſis*, fere ab omnibus diverſimode flectitur. Ado Moſandri ſcripſerat I Aprilis *Winnoienſi*; Ado Roſweydi *Wimnoënſi*; hic vero *Vimnacenſi*, *Vinmacenſi*, *Vrvacenſi*, *Vininacenſi*, *Vianenſi*, *Vimmocenſi*, *Numuacenſi* &c. Prætuli tantiſper ex Munerat. Greven. & Molan. *Vinnacenſi*. Magna etiam in ſcribendo proprio nomine diverſitas; ſed à ceteris differt Roſweyd. dum legit *Walerici abbatis*; turpiuſque labitur Belin. ſubſtituens *Volentis epiſcopi*. In Munerat. mendum eſt *Malerici*. Nota hîc, annuntiationem Hermogenis &c. in Roſweyd. duabus Alexandrinis interjici; notabilius vero, tres codices mediæ notæ Hermogeni & Donato præfigere poſitionem, *Apud Emeritam*, de quo vide Obſervationem.

Pauli. OBSERVATIO. De *Paulo Narbonenſi* non perfunctorie agere cœpimus in Obſervatione XXII Martii, quo die ex codd. Hieronym. imo ex omnium ferme antiquiorum Martyrologorum ſententia collocandus eſt, neque hactenus queo perſpicere, cur Uſuardus à ſolitis ductoribus recedens, huc Paulum diſtulerit. At enim, licet ſignatas ab Adone Kalendas deſerat, ejus opinionem, quæ IX ſeculo obtinebat, de primis in Gallia Euangelii prædicatoribus ad Apoſtolorum tempora reducendis, omnino amplexus eſt, cum totum ſuum elogium ex Feſtivit. Apoſtol. deſumpſerit, id prudenter omittens, quo Viennenſis Paulum Narbonenſem indicat, *eumdem ipſum fuiſſe Sergium Paulum proconſulem*. Breve, ſed elegans eſt Prudentii de Paulo noſtro encomium, *Surget & Paulo ſpecioſa Narbo*. Cetera pridem ſolide enucleavit Henſchenius ex Boſqueto aliiſque, citata die XXII Martii, ut hic nihil obſervandum magnopere ſuperſit. Qui rerum compendiis delectatur, adeat Tillemontium tomo 4 in Dionyſio Pariſienſi, præſertim articulo 12 à pag. 469.

Romani parvi hodiernus indiculus ſolos Martyres Alexandrinos exhibet, ex citato toties Rufini lib. 6 cap. 31, ſeu ex celebri Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola plane acceptos, unde VII Decembris Agathonem, VIII Macarium cum
Epimac. & Alexandr. eodem Romano parvo nupertime dedimus. Hæc ſunt hoc die ejus verba: *Alexandriæ, Epimachii & Alexandri. Et ſanctarum quatuor mulierum Ammonariæ, Mercuriæ, Dionyſiæ, & Ammonariæ.* Ex prædicto fonte paulo liberalius hauſit Viennenſis, omnium certamina
Ammonar. & ſociarum. deſcribendo, ex hoc autem utrumque ſuum elogium Noſter de more extraxit, poſtremas duas mulieres anonymas relinquens. Patet hîc rurſus, quod præfatis diebus VII & VIII Decembris, atque alibi toties inculcavimus, fruſtra omnino rationem quæri, cur hoc potius, quam alio die hi Martyres ab auctore Romani parvi ſignati ſint, cum Sanctos pleroſque omnes ex Rufino deſumptos, pro mero ſuo libitu in varios, quos forte Sanctis aliis vacuos habebat, dies diſtribuerit. Scio Epimachium à Græcis referri XXXI Octobris, ut ibi in Auctariis annotavi, at cur à ſociis, vel ſaltem à ſocio avulſus, cur tali die ab ipſis potiſſimum colatur, plane incertum eſt, niſi translatio, aut hujuſmodi aliquid occaſionem dederit.

Dixi in Variantibus, *Hermogenem* & *Donatum* à codicibus inferioris notæ adſcribi *Emeritæ*, quod ex Hieronymianis, vel potius ex Rabaniano aliquo codice acceptum facile
Hermogen. & ſociorum. exiſtimaverim. At præferendus eſt codex Epternacenſis, in quo expreſſe legitur: *Et alio loco, Hermogenis, Donatæ & aliorum* XXII, cui plane conſonat Blumianus, nec differt Corbeienſis, in quibus omnibus *Donatæ* invenitur, pro *Donati*, ſed abſque poſitione. Galeſinius

by Google

ſinius *Alexandriam* adſtruens, audiendus non eſt. Potius crediderim Hiſpanos fuiſſe, tametſi à loci expreſſione abſtinuerit Ado, & hunc deſcribens Uſuardus. An recte Theſaurus concionatorum apud Baronium eos *in paludem demerſos, agonem perfeciſſe* tradat, proprio loco examinabitur. Ambos hos martyres cum ſociis ſuis viginti duobus, ſic non ineleganter laudavit Wandelbertus:

Hermogenes, Donatus bis denique coruſcant
Tum pridie, & bini conjuncto ſanguine Sancti.

Walericus vel *Walaricus* Leuconaenſis abbas, pro hoc die planiſſime Uſuardinus eſt, ab Adone certo poſitus I Aprilis, quidquid hic rurſus codicem ſuum Adonianum obtrudat Mabilio, cui nullum ſimilem inter noſtros reperimus, præter unicum Lobienſem. De proprio obitûs die certo decernat, qui Henſchenii argumenta expenderit ad citatam diem I Aprilis, quò lectores remittimus: ſatis hic nobis ſit, ex optimæ notæ codicibus Uſuardinis, verum ejus & genuinum textum aſſeruiſſe. *Walerici.*

AUCTARIA.

TORNACEN. Deeſt prima. In Alexandrinis ſola nomina Uſuardina refert, expunctis elogiis. In duabus annuntiationibus ultimis purus eſt.

PULSANEN. Incipit ab *Hermogene* &c pure. Tum ſic pergit: *Apud Alexandriam, beatorum martyrum Epimachi & Alexandri. Apud Septimaniam, urbe Narbona, depoſitio ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris.* Deſunt reliqua.

LOVANIEN. Purus eſſet, ſicut ANTVERP-MAX. niſi deficeret in elogiis Alexandrinorum.

ALBERG & DANIC. Carent annuntiatione ultima, quam ambo, ſed varia uterque phraſi, & à noſtra diverſa retulerunt I Aprilis. In reliquis ſimiles ſunt ANTVERP-MAX. &c.

CENTULEN. De Paulo egit XXII Martii; hoc die ſic incipit: *Natale ſanctorum martyrum Hermogenis, Donati & aliorum viginti duorum. Alexandriæ, beatorum martyrum Epimachi & Alexandri, qui ignis paſſione tranſierunt. Et ibidem, ſanctorum mulierum Ammonariæ virginis, Dyoniſiæ, Mercuriæ; item Ammonariæ, quæ diverſis tormentorum generibus fidem Domini ſervaverunt.* Hic repetit: *Narbona, ſancti Pauli epiſcopi & confeſſoris. In pago Vimacenſi, ſancti Walerici abbatis, qui juxta Somonam fluvium heremiticam vitam ducens, etiam miraculis claruit.* Non de natali, ſed de tranſlatione agit I Aprilis. *Textus mutatus.*

BRUXELLEN. Incipit: *Per anticipationem ſancti Autberti Cameracenſis epiſcopi.* Sequitur de Paulo, ſatis pure. Deinde: *In Alexandria, natale ſanctorum martyrum Sammoni & Emerii.* Vide Hieronymiana die præcedenti. In omnibus Alexandrinis, parum à puritate recedit. Sequitur: *Apud Hiſpaniam, natale ſanctorum martyrum Carpofori presbyteri* &c. ferme ut Uſuardus ſupra ad X Decembris. Vide quæ ibi dicta ſunt. Pergit: *Apud Emeritam civitatem, natale ſanctorum martyrum Hermogenis, Donati & aliorum viginti duorum. In pago Vimmacenſi, ſancti Walerici abbatis & confeſſoris. Eodem die, tranſlatio beati Nychaſii* [epiſcopi] *& martyris.* An forte tranſlatio aliquarum reliquiarum Bruxellas facta fuerit, cum alii codices de ea ſileant? Vide diem natalem XIV Decembris. *Autberti. Sammon. &c. Carpofori &c. Tranſlat. Nicaſii.*

HAGENOYEN. In prima, ſecunda & tertia ſolito purior, ſic quartam format: Apud *Hemeritam civitatem Hyſpaniæ, natale martyrum beatorum Hermogenis & Donati, cum aliis viginti duobus, ſub Daciano præſide.* Plus dicit, ni fallor, quam alibi repererit. De Walerico egit modo & phraſi ſua, I Aprilis. *De Herm. &c*

DAVERONEN. *In pago Vimacenſi, ſancti Walarici confeſſoris.* Alia in loco variat o. *De Waleric.*

AMBIANEN. *In pago Vimacenſi, natalis ſancti Walerici, qui ſuper Somonam fluvium heremiticam vitam ducens, etiam miraculis claruit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Pauli Narbonenſis epiſcopi Hermogenis, Donati, & aliorum viginti. Epimachi & Alexandri. Item ſanctarum mulierum Ammonariæ & aliarum trium.*

VATICAN. ſub num. 5949. Nihil habet de Paulo Narbonenſi aut de Walerico.

BURDEGALEN. *In pago Vimacenſi, ſancti Walerici epiſcopi.* Melius in textu.

REMENS SS. Tim. & Apoll. *In pago Vimmacenſi, natale ſancti Walerici presbyteri* &c.

EDITIO LUBECO-COL. In prima ſatis pura eſt, uti & in ſecunda. In tertia nonnihil immutata: *Item Alexandriæ, ſanctarum mulierum quatuor Ammonariæ, Mercuriæ, & iterum Ammonariæ, & Dionyſiæ martyrum* &c. *Apud Emeritam urbem, ſanctorum Hermogenis* &c. *In pago Vimacenſi, ſancti Wallerici presbyteri, abbatis & confeſſ.*

GREVEN. *Nota, hunc Walericum Ado habet Kalendis Aprilis. Vide ibi. Apud Alexandriam, ſanctorum Sammoni & Emerii.* Vide quæ diximus ad codicem BRUXELLEN. *Ipſo die apud civitatem Aurariceniorum, paſſio ſanctorum Euſtratii, Eugenii, Oreſtis, cum aliis multis. Qui tempore Diocletiani & Maximiani, pro fide Chriſti conſtanter exquiſita ſupplicia ſuperantes, ad ultimum Euſtratius igni conſumptus, reliqui vero decollati, martyrii gloriam adepti ſunt.* Vide hæc paulo accuratius in Romano, & ad hoc notulam Caſtellani, die ſequenti; ipſorum Acta refert Surius à Metaphraſte compoſita. *In Hibernia, Finniani abbatis & confeſſoris. Albeidis imperatricis, ſecundum alios XVII Kal. Januarii.* *Sammon. &c Emerii. Euſtratii & ſociorum. Finniani. Albeidis.*

MOLAN. De mulieribus Alexandrinis, poſt *& iterum Ammonariæ, quæ,* aliis litteris textui inſerit, *dum nimia conſtantia uterentur apud judicem, & illa erubeſceret vinci a feminis.* Et iterum poſt *ſuſcipiunt; ſcribit beatus Dionyſius in libro de Martyribus.* Vide Adonem. Editiones aliæ in fine ſuperaddunt: *In Galliis juxta Tornacum, in monaſterio Ciſonienſi, tranſlatio ſancti Everardi, ducis Foro-julienſis.* Diſtinctius loquitur Auctarium, XVI Dec. referendum, quo die videndum etiam Caſtellani Martyrologium univerſale *Tranſlat. Everardi.*

Idibus. *Die* 13.

Luciæ. APud Siracuſam Siciliæ civitatem, natalis ſanctæ Luciæ virginis & martyris, ſub perſecutione Diocletiani, quam cum lenones corrumpere, jubente Paſchaſio conſulari, vellent, nullatenus eam movere potuerunt, nec funibus additis, aut boum paribus plurimis. Picem, reſinam, fervens oleum nil læſa ſuſcepit, ſed *Autberti.* tandem gladio in viſcera merſo percuſſa eſt. Ipſo die, ſancti Autberti Cameracenſis epiſcopi.

Puri ſunt *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Scripſi *Siracuſam*, ut habent optimi codices Praten. Herinien. Tornacen. &c. non *ſyracuſas*, ut volunt Greven. & Molan. *Siraculam* in Munerato error eſt: Antverp maj. & mediæ notæ codices legunt *Siracuſanam*. Idem Antverp. maj. omittit titulum *ſanctæ*. Solus Tornacen. pro *boum paribus plurimis*, habet *paribus pluribus*. In Munerato deeſt *τὸ lenones*, & pro *Autberti*, ponitur *Auberti*. Praten. ſcribit *Cameracenſis*, eique conformis videtur Antverp maj. at ceteri omnes ſervant receptiorem ſcribendi modum, qui eſt in textu.

Luciæ. OBSERVATIO. *De ſancta Lucia virgine Siracuſana, martyre celeberrima, omnia plana ſunt, tam apud Surium, quam in omnibus Latinorum Hagiologiis, & Græcorum etiam Menologiis. Meminit Sacramentarium Gregorii & vetus Frontis Kalendarium, in quo plures eccleſias ſanctæ Luciæ Romæ dicatas idem Fronto memorat, & alterius Romanæ viduæ, ab hac diverſæ titulum ferre putat.* Hæc Florentinii obſervatio eſt, in qua Frontoni adſcribitur, quod Nota ejus ad Kalendarium non exprimit, cum ſic potius dicatas ſanctæ Luciæ eccleſias nominare videatur, acſi huic noſtræ Siculæ conſecratæ fuerint; quod ego extra controverſiam puto; quemadmodum & ejuſdem nomen ſacro Miſſæ Canoni inſertum exiſtimo, quidquid recentiores critici hæc in dubium revocare velle videantur. Advertant illi, obſecro, *Luciam nobiliſſimam matronam*, quæ XVI Septembris colitur, cum *Geminiano* conjungi, illuſtriſſimam vero Virginem Siracuſanam, in laudato Gregorii Sacramentario, in Frontonis & Allatii Kalendariis, imo in ceteris libris Eccleſiaſticis, diverſo plane modo & diverſo cultu recoli, mediam inter *Agatham*, *Agnetem* & *Cæciliam*, quas virgines fuiſſe, & ut tales ab univerſa Eccleſia Catholica honorari, prorſus indubitatum eſt. Hæc ſane antiquiſſimam Luciæ Siracuſanæ feſtivitatem in ipſa urbe Roma abunde demonſtrant; nec minus clara ſunt pro ejus celebritate Martyrologiorum teſtimonia. In Hieronymianis lego; *Siracuſa civitate Siciliæ, natalis ſanctæ Luciæ virginis. Lucæ* in Epternacenſi, mendum eſt, nec vero in iiſdem apographis *Lucia* ſequenti die repetita, eadem cum noſtra dici poteſt, dum Martyribus Antiochenis bene vel male ſociatur. Antiqua eſſe & gravia inclytæ Virginis Acta, nec ii diffitentur, qui nonnullos eorum errores coarguunt. Vidit ea Adelmus, vidit Beda, qui brevius ſuum elogium ex ipſis concinnavit, a Rabano verbatim deſcriptum. Qui ſenem noſtram ductat auctor Romani parvi, paucis legit: *Syracuſis, Luciæ virginis & martyris.* Longa eſt Adonis hiſtoria; at Noſter breviora ſectari ſolitus, aptiorem elogio ſuo materiam in Beda inveniens, inde elogium formare maluit, relicta parte ultima, de *communione Dominici corporis*, quam in Auctariis codices aliqui reſtituent. Exſtat apud nos vita metro compoſita, haud dubie Sigeberti opus, de quo vide annotationem Molani. Exſtant plura alia monumenta, tum ad Acta ipſa, tum ad controverſas tranſlationes ſpectantia, & nonnulla in Luciæ honorem recentius elaborata, quæ omnia proprio loco & tempori reſervamus, non prætermiſſuri ſingularem Antverpienſium erga memorabilem Virginem, ejuſque reliquias, elapſo proxime ſeculo per Illuſtriſſimum Capello, à Fabio Chigio, poſtea Papa Alexandro VII, acceptas, venerationem. Hîc jam accedant Wandelberti verſus, quibus Judocum innexuit poëta Martyrologus, conformior textui noſtro futurus, ſi Autbertum adjunxiſſet. Ita canit:

Idus Syracuſa tibi, Lucia, dicavit,
Paſchaſium Chriſti pro nomine paſſa tyrannum,
Spiritus immobilem quam fecit ſanctus iniquis
Eſſe viris. Judoch pariter coleriſque ſacerdos
Egregie, Oceani cedunt cui ſæpe procellæ.

Porro

Autberti. Porro Cameracenſem *Autbertum*, ſolus & primus in Faſtos ſacros retulit Uſuardus. *Probatiſſimum Chriſti ſacerdotem* fuiſſe, *ſub quo & per quem Hannonia mirabiliter in Chriſtiana religione cœperit florere & vigere*, merito teſtatur Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, ubi *dolendum* ait, *tanti pontificis vitam, magna ex parte neſciri.* Ipſam qualemcumque edidit Surius; ſed quæ penes nos manuſcripta eſt, paulo diffuſior videtur. Hic locus non eſt rem illam ſcrupuloſius examinandi. Multo minus quærere lubet, quid ſibi velit Hiſpanica relatio, qua ſupponitur Cameracenſis noſter Autbertus, fuiſſe prius *archiepiſcopus Bracarenſis* in Luſitania; nempe ut gentibus illis ſatis proprium eſt, alienos Sanctos ſibi vendicare. Refutat hæc quidem Tamayus in Martyrologio Hiſpanico, verum an multo ſaniora ſubſtituat, equidem non intelligo.

AUCTARIA.

Odiliæ. ROSWEYD. Textui ſatis puro in fine ſubdit: *Eodem die, ſanctæ Odiliæ virginis.*

PULSANEN. De Lucia, poſt *martyris*, ſic habet: *Quæ paſſa eſt Diocletiani & Maximiani perſecutione, ſub Paſcaſio conſule. Paſſa eſt autem Idus Decembris, & in loco, in quo percuſſa eſt, baſilica poſtea fabricata.* De Autberto Cameracenſi, nihil.

De Lucia Urſini. BELIN. Poſt *percuſſa eſt*, ſupplet Bedæ elogium: *Nec tamen mortua, donec venientibus ſacerdotibus communionem Dominici corporis & ſanguinis accepit.* Tum: *Item ſancti Urſini martyris.* Pro *Amberti*, eſt *Authiberti*, in ſecunda editione paulo melius corrigitur *Auberti.*

ANTVERP. & MAX. LUBEC. etiam UGHELLIAN. ni fallor, atque item ANTVERP. MAX. cum ſolitis ſuis omnibus ſociis, in Luciæ elogio idem fere reponunt, quod dedimus ex BELIN. & cum eodem omnes ſcribunt *Siracuſanam*. Sex ultimi, in fine addunt, *& confeſſoris.*

Judoci. CENTULEN. *Apud Siracuſam Siciliæ civitatem, paſſio ſanctæ Luciæ virginis, ſub conſulari Paſchaſio. Cameraco, ſancti Autberti epiſcopi & confeſſoris. In pago Pontivo, ſancti Judoci ſacerdotis & confeſſoris, qui de culmine regni ſibi hereditarii ad Chriſti paupertatem ſe redegit, & vitæ laudabilis curſum ſanctiſſime conſummavit.*

BRUXELLEN. Anticipavit feſtum ſancti Autberti. In Lucia, ſatis ſimilis eſt codicibus ſupra citatis. Addit ſequentia: *In Hibernia, ſancti Finniani abbatis & confeſſoris. Ravennæ, ſanctorum Urſinai & Leuchadis confeſſorum. Et ſanctæ Odiliæ, quæ apud Orpe juxta Geldonium villam Brabantiæ quieſcit.* *Finniani. Urſiani &c. Odiliæ.* Confundit Odiliam, cum Adilia Orpienſi; hæc colitur xxx Junii. Demum: *Eodem die, depoſitio ſancti Athanaſii abbatis & confeſſoris.* *Athanaſii.* Quem inter plures Athanaſios indicare velit, ex ſolo *abbatis* titulo non ſatis divino.

De Lucia. HAGENOYEN. De Lucia mittit: *Hæc prius matrem propriam a fluxu ſanguinis liberavit, & ſua omnia quæ habuit, pauperibus erogavit; propter quod a ſponſo ſuo pagano, coram Paſcaſio eſt accuſata quod Chriſtiana eſſet, & poſt longam concertationem de fide, juſſa eſt duci ad lupanar, quam cum trahere* &c. fere ut codices ſupra. *Ipſo die, in monaſterio Hoenberg, Argentinenſis dyoceſis,* *De Odilia.* *depoſitio ſanctæ Odiliæ virginis. Hæc Odilia fuit filia magni principis, & cæca nata, propter quod pater eam exoſus, & interficere volens eam, ſed mater & frater ejus ſervaverunt eam, quæ poſtea in baptiſmo fuit illuminata; & poſt mortem patris, ducentarum Virginum mater eſt effecta, omnem hereditatem patris Deo obligans, duo monaſteria conſtruens. Hæc, ut dicitur, animam patris ſui de inferno* [alii *de purgatorio*] *liberavit, & alia plura miracula fecit & obiit. Ipſo die, depoſitio ſancti* *Jodoci, filii regis Angliæ & heremitæ, qui poſtquam ſeculum in juventute reliquit, in magna abſtinentia & patientia vixit multis annis. Hic quia regnum terrenum pro cœleſti contempſit, in magno labore reliquias ſanctorum illa ducens, rex in cœlis factus eſt, & petentes ſe ex promiſſione Dei exaudivit. Ipſo die, depoſitio ſancti Autberti epiſcopi Cameracenſis in doctrina & vita glorioſi.* *De Judoco.*

Excerpt. Martini. AQUICINCT. Secundo loco poſt *percuſſa eſt*, interſerit: *Ipſo die, glorioſa exceptio B. Martini in Burgundia, quam non ſolum miracula decoram reddiderunt, ſed liberalitas magnorum procerum, comitatuſque promiſcui ſexus illuſtrem fecerunt.* Hæc eadem referunt codd. DAVERON. ALTEMPS. & CAUDIACEN. Prior noſtri in fine adjicit: *Et ſancti Judoci confeſſoris.* *Judoci.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130. *Eodem die, ſancti Euſtachii cum ſociis ſuis.* Volunt dicere *Euſtratii*, de quo videndus Surius & Romanum. *In Hiſpania, civitate Emerita, paſſio ſanctæ Eulaliæ virginis.* Vide ſuperius in propria feſtivitate, x Decembris. *Euſtrat. &c. Eulaliæ.*

MATRIC-CARTUS. ULTRAJECT. *Luciæ virginis & martyris. Judoci confeſſoris. Autberti Cameracenſis epiſcopi.* *Judoci.*

VATICAN. ſub num. 5949. Deeſt Autbertus, ſed adjicitur: *Apud Sebaſtiam, paſſio ſancti Euſtratii martyris & ſociorum ejus Auxentii, Nardarii, Eugenii atque Oreſtii, imperantibus Diocletiano & Maximiano, judice Agricola.* *Euſtratii & ſociorum.*

FLORENTIN. Adjiciunt: *Apud Ravennas, ſancti Urſicini martyris.* Colitur xix Junii.

BURDIGALEN. *Reverſio ſancti Martini glorioſiſſimi Turonum antiſtitis.*

EDITIO LUBECO COL. In Lucia, fere ſimilis eſt codicibus mediæ notæ. De Autberto addit, *& confeſſoris.* Sequitur: *In pago Pontivo, ſancti Jodoci presbyteri & confeſſoris, filii regis Britannorum. Qui Deo ſervire deſiderans, regnum fratri ſuo ſeniori, nomine Michael dimiſit, veniſque ad heremum Pontivum cum diſcipulo ſuo Volmaro, reſeditque juxta flumen Altee, in quo loco Dominus ſibi apparuit in forma peregrini quatuor vicibus, petens eleemoſynam ab eo, qui tantum habebat unum panem pro ſe & diſcipulo ſuo, eumdem diviſit in quatuor partes & dedit petenti, pro quibus, divino diſponente conſilio, miraculoſe meruit quatuor naviculas vino & panibus onuſtas recipere, tandemque Chriſto duce, & angelorum obſequio ad cœleſtia migravit.* *De Judoco.* *Caſtro Laudunenſi, natale ſanctæ Odiliæ virginis & abbatiſſæ centum triginta monialium, filiæ ducis Hogenburch Adalrici. Hæc tantæ fuit ſanctitatis coram Deo, quod patrem ſuum in purgatorio ſibi a Deo ordinatum, in latere montis, ubi ipſius ſituatum eſt monaſterium, exiſtentem, ſuis lachrymoſis orationibus ab eodem liberavit. Quam* *De Odilia.*

 miam

etiam poſt reviviſcens ad tempus breve, dixit, ſe in contubernio ſanctæ Luciæ fuiſſe & vidiſſe gaudia, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit. Plura hîc narrantur, quam in ullo alio codice reperiam.

Greven. *Ravennæ, ſanctorum Urciani* [puto indicari *Urſicinum*, pro quo alii *Urſinum* ſcripſerunt] *& Leuchadii confeſſorum. Mediolani, inventio ſanctorum Nazarii, Protbaſii, Gervaſii & Celſi pueri. Eodem die, depoſitio beati Judoci, preſbyteri & confeſſoris. Qui cum eſſet regis Britonum filius, & mortuo patre ad ſuſcipienda regni gubernacula urgeretur, fugam iniit, veniensque ad pagum Pontivum, ſolitariam ibi vitam ducere cœpit. Ubi vita & ſignis inclytus, quadam vice duci Haymoni, ſiti periclitanti fontem ſuis orationibus de terra eduxit, tandemque plenus ſanctitatis quievit circa annum Domini* DCLIII. *In Alſatia caſtro Landunenſi, natalis ſanctæ Odiliæ virginis abbatiſſæ. Quæ claro quidem Francorum ſanguine, ſed cæca nata, cum ob hoc à patre occidi juſſa fuiſſet, à matre ſervata, & à ſancto Erhardo Ratiſponenſi epiſcopo divinitus admonito baptizata, viſum recepit. Poſt hæc in gratiam a patre ſuſcepta, monaſterium, quod pater fundaverat, regendum accepit. Ubi multis Virginibus adunatis, in magna ſanctitate vivens, miraculis etiam coruſcans, quievit in pace.*

Urciani &c.

Invent. Nazarii &c.

De Judoco.

Odiliæ.

Molan. Addit aliis litteris cum Belin. poſt *percuſſa eſt; nec tamen mortua, donec venientibus* &c. Tum: *Item Urſini martyris.* De Autberto in fine; *& confeſſoris; cujus vita illuſtris glorioſis virtutum claruit indiciis, tempore Dagoberti regis Francorum. Eodem die, ſancti Judoci confeſſoris. Eodem die in territorio Argentinenſi, ſanctæ Odiliæ virginis. Ravennæ, ſancti Urſicini* [? Leuchadii]. Demum typis minoribus: *Feria quarta poſt Luciæ, jejunium triduanum hiemale. Sive decimi menſis, de quo octo habentur homiliæ Leonis Papæ I. In Orpe, pago juxta Geldoniam, ſanctæ Adiliæ virginis abbatiſſæ.* Dixi ſupra Adiliam coli XXX Junii, vide Acta eo die. Editiones poſteriores idem habent de Lucia in textu, idem ferme de Autberto, excepta temporis nota. Deinde: *In pago Pontivo, ſancti Judoci confeſſoris, filii regis Britonum, peregrini. In territorio Argentinenſi* &c. ut in priori. *Die decima tertia, ſanctorum martyrum Euſtratii, Auxentii, Eugenii, Mardarii & Oreſti.* Tum typis minoribus: *Niceæ, ſancti Baſſi, qui duobus clavis transfixus interiit.* Denique de jejunio decimi menſis, ut ſupra.

Urſini.

De Autberto.

Judoci.

Odiliæ.

Leuchadii.

Adiliæ.

De Judoco.

Euſtratii & ſociorum.

Baſſi.

XIX *Kal.* *Die* 14.

Spiridionis

Apud Cyprum, natalis beati Spiridionis epiſcopi, qui unus fuit ex illis confeſſoribus, quos Maximianus dextris oculis effoſſis, & ſiniſtro poplite ſucciſo, per metalla damnaverat, quique cum propheticam duceret vitam, etiam ſignorum gloria inclitus fuit.

Heronis & ſociorum.

Alexandriæ, ſanctorum martyrum Heronis, Arſenii, Iſidori & Dioſcori pueri, quos judex ſub perſecutione Deciana variis tormentis dilanians, cum pari modo conſtantia fidei videret armatos, tradi ignibus jubet. Dioſcorus vero multipliciter flagellatus, divino nutu ad conſolationem fidelium eſt dimiſſus.

Druſi & ſociorum.

In Antiochia, natalis ſanctorum martyrum Druſi, Zoſimi, & Theodori.

Nicaſii & Eutropiæ.

Item Remis, paſſio ſancti Nicaſii epiſcopi & Euttopiæ virginis ſororis ejuſdem.

Ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

V*ARIA LECTIO. Ciprum* ſcribunt hîc Herinien. & Antverp-maj. melius ceteri omnes. In Munerat. eſt. *Spiridonis*, ineptius in Belino *Spilidionis*, quod in altera editione correctum eſt. Sed ignoſcendum antiquioribus, quas typographorum incuria vitiavit. Sic in Belino legitur *pollice* pro *poplite*, quod etiam habet Greven. Sic aliqui *Datiana* pro *Deciana*, ſic *Arſenii, Yſidori, Hyſidori, Durſii, Nichaſii* &c. *Per metalla damnaverat*, phraſis eſt Rufini, ſervata ab Adone, & ex hoc à Noſtro deſcripta; Antverp-maj. maluit ponere *dampnavit*. Belin. legit, *cum pari conſtantia videret*; melius in textu. Antverp. legit *Remis, ſanctorum*: Max-Lubec. *Remis, paſſio ſanctorum*: Molan. autem ante *Eutropia*, inſerit titulum *ſanctæ*.

Spiridionis.

O*BSERVATIO.* Rufinus hiſtoriæ libro 10 cap. 4, narrata Paphnutii Ægyptii glorioſa confeſſione, utpote qui ex illis fuerat, *qui dextris oculis effoſſis & ſiniſtro poplite ſucciſo, per metalla damnati fuerant*; caput immediate ſubſequens ſic orditur: *Ex eorum numero, & ſi quid adhuc eminentius, fuiſſe dicitur etiam Spiridion, Ciprius epiſcopus, vir unus ex ordine prophetarum* &c. Hinc à Romani parvi auctore extractum nomen, cui hoc die locum in Faſtis noſtris tribueret: *In Cypro, Spiridionis epiſcopi*: ibidem reperit Ado, quo paulo uberius *admirandæ beatitudinis virum* exornaret; ex hoc vero Uſuardus totam annuntiationem ſuam deſcripſit. Plura de Spiridione in citato capite legi poſſunt, plura apud Socratem, Sozomenum & alios, ex quibus vitam ſuam Gallicam contexuit Tillemontius

montius tomo 7 à pag. 242; non auſus fidere vitæ Metaphraſticæ apud Surium editæ: licet hic fortaſſe metricam habuerit, quam à Triphyllio, Spiridionis diſcipulo compoſitam volunt. Vide quæ de vitis Græcis, apud nos exſtantibus, notavit Papebrochius XII Decembris ad Kalendarium Græco-Moſcum pag. LV, & notas Tillemontii citato tomo 7 à pag. 693. Verſum Wandelberti, qui Spiridionem Nicaſio poſtpoſuit, infra producemus.

Fœcunda Martyrum ſeges, laudata toties Dionyſii Alexandrini epiſtola, apud Rufinum libro 6 cap. 31, ſequentes quatuor pugiles Alexandrinos auctori Romani parvi ſuggeſſit, is ad hunc diem pro ſua auctoritate retulit ſecundo loco: *Alexandriæ, Heronis, Arſenii, & Iſidori & Dioſcori.* Longius Adonis elogium ex Rufino iterum acceptum eſt, noſtrum ex Adoniano ſatis nitide contractum. Non potuit Sanctis illis melior encomiaſtes obtingere, quam ſit Euſebii hiſtoria. Non ita actum cum tribus Antiochenis, quorum ſola nomina ſupereſſe videntur, in Hieronymianis primum ſignata; ſed eo modo, ut dubium relinquant utrum *Druſus* vel *Druſina*, vel, ut vult Caſtellanus, *Droſides*, duos an tres ſocios habuerit: *In Antiochia, Druſi & ſociorum ejus numero* III, *Zoſimi & Theodori & ſanctæ Luciæ virginis.* Alii aliter efferunt, & aliter numerant, neque res ſatis componitur, niſi cum Romano legatur: *In Antiochia, natale Druſi & ſociorum ejus Zoſimi & Theodori.* Et ſic etiam alicubi, haud dubie, reperit Romanum parvum, dum eos primo loco ſignavit his verbis: *Antiochiæ, Druſi, Zoſimi & Theodori.* Nec plura invenit Martyrologus Viennenſis, ex quo totus textus noſter hactenus translatus eſt.

Heronis & ſociorum.

Druſi & ſociorum.

Nicaſius, licet in Hieronymianis reperiatur, ut hic tamen cum ſorore *Eutropia* conjungitur, plane Uſuardinus eſt, in Adonis appendice perperam Lugduno adſcriptus. Flori noſtri paulo amplior phraſis ſocios cives in eadem barbarorum graſſatione mactatos annumerat: Rabanus compendioſior pro *Eutropia*, ſcripſit, *Sacrepi* vel potius nomen hoc aliò ſpectans ex Hieronymianis deſcripſit & Nicaſio perperam adjunxit. Gemina de Nicaſii ſociorumque martyrio Acta edidit Surius, altera antiquiora & breviora, longiora altera à Flodoardo quadringentis poſt martyrium annis compoſita, de quorum fide & ſinceritate hic ſtatuendum non eſt. Patet Nicaſii cultus tota Gallia præſertim in provincia Rhemenſi, & inde toto etiam Belgio celeberrimus. Metricum Wandelberti elogium ſic Nicaſium cum Spiridione honorat:

Nicaſii & Eutropiæ.

Nonum cum decimo Jani de more Kalendas
Qui vocat, antiſtes Nicaſius auget honore;
Spiridionque die præſul celebratur eodem.

AUCTARIA.

TORNACEN. Caret annuntiatione prima, mutilus eſt in ſecunda, purus in ſolis duabus ultimis.

ROSWEYD. Poſt Antiochenos, textui inſerit: *Lugduni, ſancti Viatoris epiſcopi.* De eodem agunt Florus & Rabanus. Tum: *Viennæ, Lupicini epiſcopi & confeſſoris.* Vide Rabanum & appendicem Adonis. De utroque ſancto, Viatore nempe & Lupicino, videri etiam poſſunt apographa Hieronymiana. De Nicaſio hæc adduntur: *epiſcopi & martyris cum ſociis ſuis.*

Viatoris. Lupicini.

PULSANEN. Omiſſo Spiridione, ſic incipit: *Apud Antiochiam, ſanctorum martyrum Druſimi, Zoſimi & Theodoli.* Alexandrinos privat elogio & Nicaſium ſorore.

ANTVERP. MAX. ULTRAJECT. & LEYDEN. Textui puro ſubjiciunt in fine: *Viennæ, natale ſancti Lupicini epiſcopi & confeſſoris.* Idem habet LOVAN. Sed Alexandrinorum elogium reſecat.

Lupicini.

ALBERG. & DANIC. Præter jam dictum de Lupicino augmentum, ſic de Nicaſio & ſorore addunt: *Qui ab Hunis gladio capite truncati, glorioſum martyrium compleverunt.*

De Nicaſio.

CENTULEN. *Apud Antiochiam, ſanctorum martyrum Druſi, Zozimi & Theodoli. Alexandriæ, beatorum martyrum Heronis, Arſenii, Yſidori atque Dioſcori. Apud Ciprum, ſancti Spiridionis epiſcopi, merito confeſſionis præclari. Remis Francorum metropoli, ſancti Nicaſii archiepiſcopi, qui decollatus eſt à Wandalis, cum ſorore virgine Eutropia, & cum multis de clero vel populo.*

BRUXELLEN. Incipit: *Remis, paſſio ſanctorum Nychaſii, & ſanctæ Eutropiæ virginis, ſuæ ſororis. Qui cum multitudine cleri & plebis ejuſdem urbis, ab Hunis trucidati ſunt.* Sequitur de Antiochenis, de Spiridione & Alexandrinis, ſatis pure. Tum: *Apud Viennam, depoſitio ſancti Lupicini epiſcopi & confeſſoris. Apud Lugdunum, depoſitio ſancti Viatoris epiſcopi & confeſſoris. Monaſterio Sytiu, tranſitus ſancti Folquini, Morinorum epiſcopi & confeſſoris.* De hoc vide Caſtellanum.

De Nicaſio.

Lupicini.

Viatoris. Folquini.

HAGENOYEN. Primo loco ponit Alexandrinos; tum Spiridionem, dein Antiochenos; omnes ſatis pure; verum de Nicaſio, ſic habet: *Remis, paſſio ſancti Nicaſii epiſcopi & martyris, & Eutropiæ ſororis ejus. Qui divino nutu illuc de Britannia majori venerat epiſcopus, ex regali ortus ſanguine, & ſuam eccleſiam laudabiliter per omnia regens in verbo Domini, mortem ſibi proximam eſſe prædixit, conſolans ſuos, ne ejus terrerentur exemplo, in ſermone eodem ab Hunis decollatus eſt. Ipſe vero caput ſuum arripuit, ſtans ante altare ſermonem ſuum finivit, & vertens ſe ad altare, ad orationem ſe poſuit & obiit. Eutropia vero ſoror ejus, decollatori fratris ſui* [oculos] *eripuit, quapropter miſerabili morte necata eſt.*

De Nicaſio & Eutropia.

AQUICINCT. In fine textûs, poſt *ſororis ejuſdem*, additur, *ſociorumque eorum a Wandalis interfectorum.*

Folqaini. *terfectorum. Item tranſitus ſancti Folquini Morinorum epiſcopi & confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Nicaſii Rhemenſis archiepiſcopi & Eutropiæ ſororis ejus martyrum. Spiridionis epiſcopi & confeſſoris.*

In VATICAN. num. 5949. Nihil de Nicaſio.
Agnelli. Adjicitur: *Apud Neapolim, ſancti Agnelli confeſſ.*

Aviti. Attici. Lotharii. ALTEMPS. *Depoſitio Aviti ſacerdotis. Attici monachi. Lotharii abbatis.* Pro hoc die, & ſub his terminis omnes æque ignoti ſunt.

Fortunati. BURDEGALEN. *Fortunati Pictavenſis epiſcopi & confeſſoris.* Vide Caſtellanum, qui totam nominum ejus ſeriem diſtinctè enumerat.

De Nicaſio. EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Remis metropoli, paſſio ſanctorum Nichaſii epiſcopi, & ſanctæ Eutropiæ virginis ſororis ejuſdem, miræ ſanctitatis. Qui epiſcopus cum ab Hunis, & Wandalis pro fide Chriſti inter domum eccleſiæ decollatus eſſet, abſciſſum caput propriis tollens manibus ante altare poſuit. Eutropia vero cum ad illudeadum ſe reſervari conſpiceret, injecta manu in hoſtes, gladio quoſdam vulneravit, ſicque illos contra ſe provocans, martyrizata eſt; cum quibus innumeri ex eadem urbe paſſi ſunt.* Sequitur de Spiridione, Alexandrinis & Antiochenis, ſatis pure. In fine: *Vyenne,*
Lupicini. Folquini. *natale ſancti Lupicini, noni illius eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris. Eodem die, ſancti Folquini epiſcopi & confeſſoris.* Vide MOLAN. infra.

Tyrſi &c. GREVEN. *Nota, cum beato Nichaſio ejuſque ſorore, ſub Wandalis innumeri utriuſque ſexus in eadem urbe paſſi ſunt. Item, ſanctorum Tyrſi & trium ſociorum ejus. Platonis martyris. Vienna, S.*
Platonis. Lupicini. Viatoris. Folquini. Agnelli. Hilbaldi. *Lupicini epiſcopi & confeſſoris. Lugduni, ſancti Viatoris epiſcopi & confeſſoris. Folquini epiſcopi & confeſſoris. Neapoli, ſancti Agnelli abbatis. In Anglia, beati Hilbaldi abbatis. Item, beatæ Colendridis.*

Colendridis. De Nicaſio. MOLAN. Poſt *Nicaſii epiſcopi*, litteris Italicis textui inſerit: *Qui Miſſarum ſolennitatibus peractis a Wandalis intra eccleſiam Remenſem paſſus eſt martyrium, pro fide Chriſti decollatus intra domum eccleſiæ.* In fine: *Monaſterio Sithiu, tran-*
De Folquino *ſitus beati Folquini, Morinorum epiſcopi, cujus vita & ſanctitatis meritum commendat abyſſus vehemens aquarum, una nocte flante auſtro congelata ad ejus corporis tranſitum.* Dein typis minori-
Agnelli. De Fortunat. bus: *Neapoli, ſancti Agnelli abbatis. Eodem die, Fortunati epiſcopi Pictavienſis. Qui poſtquam Turones, juxta votum propriam pervenit, Pictavos pertranſiens illic habitavit, & multorum ibidem ſanctorum geſta partim proſa, partim metrica oratione conſcripſit.* Editiones aliæ, idem in textu referunt de Nicaſio, ſed errant dum Eutropiam etiam Italicis efformant. De Folquino,
Lupicini. idem quod in prima. Tum: *Item beati Lucipini, Viennenſis eccleſiæ octavi epiſcopi.* Demum typis
Aris & ſociorum. minoribus: *Aſcalone, ſanctorum martyrum Aris, Promi & Eliæ. Quorum primus, ob fidei confeſſionem, in rogum conjectus fuit, reliquis duobus capita ſunt amputata.* Vide Euſebii librum de Martyribus Palæſtinæ cap. 10, apud Ruinartium inter Selecta à pag. 344. Denique: *Leodii ad ſan-*
Odiliæ. *ctum Ægidium, obitus beata Odiliæ viduæ recluſæ.*

XVIII *Kal.* — *Die* 15.

Valeriani. APud Africam, beati Valeriani epiſcopi & confeſſoris, qui cum eſſet annorum plus octoginta, extra civitatem ſingularis expelli juſſus eſt, & ita præceptum, ut nullus eum neque in domo neque in agro dimitteret habitare; ſicque in ſtrata publica multo tempore nudus ſub aëre jacens, in confeſſione Catholicæ veritatis & defenſione ſanctimonii, curſum beatæ vitæ complevit. In territorio
Maximini. Aurelianenſium, ſancti Maximini confeſſoris.

Conveniunt codices plurimi, ut *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedunt *Antverp-max.* & ſocii codices mediæ notæ.

VARIA LECTIO. Greven. & Molan. De Valeriano ſcribunt, *qui cum eſſet annorum pluſquam octoginta*, alii omnes cum Adone, & fonte ipſo unde hæc accepta ſunt, nempe Victore Vitenſi. Solus Belinus legit, *& ita præceptum eſt.* Sic ſolus Herinien. *dimitteret habitare*, corrigere quodammodo voluit per *fineret habitare.* Greven. & Molan. à reliquis diſſentiunt, ſcribentes *ſed in ſtrata publica*; melius in textu. Rurſus uterque legit *nudo ſub aëre.* Fateor equidem ita haberi in Victoris Vitenſis editione Chiffletiana, at Noſter Viennenſem ſecutus eſt, in quo *nudus ſub aëre*, ſicque ex manuſcriptis in noviſſima editione reſtituit Ruinartius. Erravit Munerat. dum pro *multo tempore* mendoſe ſcripſit *multorum temporum.* Emendatius fortaſſe loqui voluit Tornacen. dum pro *defenſione ſanctimonii*, correxit *defenſione ſanctimoniæ.* Porro quid *ſanctimonium* quid *ſtrata*, ſignificent, docebit Molanus. Alium ſenſum efformarunt Antverp Max Lubec. Belin. & codices omnes mediæ notæ, dum ſic ponunt; *in confeſſione ac defenſione veritatis catholicæ.* Ultima annuntiatio phraſi Uſuardina exprimitur, non *Aurelianis*, nec *in civitate Aurelianenſi*, nec *in territorio Aurelianenſi*, ut habent Belin. Greven. & Molan. ſed *in territorio Aurelianenſium.* Quæritur an eum Pratenſi & conſuetis ſequacibus Antverp-maj. Roſweyd. & Aquicinct. legerit *Maximini abbatis*, an *Maximini confeſſoris?* Hunc modum ſequuntur reliqui quos præferimus: Belini ſecunda editio titulum utrumque conjunxit. Pauci ſcribunt *Maximi* cum prima Belini editione, ſed eos non moramur.

OBSER-

Valeriani.

OBSERVATIO. Dum de Papiniano & Manſueto Africanis epiſcopis ageremus XXVIII Novembris, ibidem notavimus, plures apud Adonem populares epiſcopos eo die ſimul enumerari, qui in perſecutione Wandalica paſſi ſunt, atque inter eos *Valerianum*, quem eumdem eſſe credimus cum noſtro hoc hodierno, a Victore Vitenſi mirifice laudato, libro I de perſecutione Africana apud Chiffletium pag. 13. *Abenſis civitatis epiſcopus* ibi dicitur, in editione Ruinartii pag. 16 *Abbenzæ*, ſed ea variatio parum ad nos attinet. Huc magis facit prædicti Ruinartii correctio, qua Valeriani ætas octogenaria confirmatur, cum in Chiffletii editione ſolum indicaretur *annos natus plus ſeptuaginta.* Vide alia in Ruinartii Notis pag. 159. Hæc paucis de fonte dicta ſint, ex quo primus hauſit auctor Romani parvi, his verbis: *In Africa, Valeriani epiſcopi & confeſſoris, Wandalica perſecutione.* Evolve Martyrologia alia antiqua omnia, nullam hujus Sancti memoriam invenies: unde novum pondus accreſcit noſtræ, alias indicatæ, opinioni, nempe pleroſque Africanos Sanctos in perſecutione Wandalica paſſos, ab auctore Romani parvi in Faſtos eccleſiaſticos primum relatos fuiſſe; de qua re egimus in præfationis noſtræ cap. 2 ſub finem. Ado longiorum encomiorum concinnator, indigitatam perſecutionem diligentius ſcrutatus; ex laudati Victoris hiſtoria elogii ſui materiam reperit, paucula adjiciens de *defenſione ſanctimonii*, quæ apud præfatum ſcriptorem eo modo, ſaltem relato à nobis loco, non inveniuntur. Ceterum Uſuardus ſua omnia ex Adone mutuatus eſt.

Maximini.

In vetuſtiſſimo codice Hieronymiano Epternacenſi ſeu Antverpienſi clare ſignatur ſecunda noſtra annuntiatio: *In civitate Aurelianenſi, Maximini presbyteri & confeſſoris.* In aliis apographis legitur *Maximi*, pro quo ex Belino, Maurolyco, aut aliis hujuſmodi, quibus etiam addi poſſent codices Uſuardini, fruſtra pugnat Florentinius. Non melius Sancti nomen inflexit Florus per *Maximiani*, nec tam peculiare elogium adducit, ut non cuivis Sancto confeſſori aptari poſſit: *Qui in ſumma religione degens, ejus meritis multa miracula Dominus operari dignatus eſt.* Neque magis propria ſunt Adoniana hæc: *Aurelianis, beati Maximini presbyteri, venerabilis ſanctitatis viri:* ubi obſervo, tum Hieronymiana, tum Florum, tum Adonem *urbem Aurelianenſem* deſignare velle, quæ *Maximini Miciacenſis* vera poſitio non eſt. Noſter itaque ſimplicius, ſed & paulo diſtinctius per *territorium Aurelianenſe* rem exprimens, ſtudioſe etiam ab omni elogio abſtinuiſſe videtur. Quo autem modo annuntiationem ſuam formaſſe putemus, dictum eſt ſupra in Variantibus. Apud Romanum parvum, Bedam & Rabanum notus non eſt Maximinus noſter, at multa de eo edidit Mabilio in appendice ſeculi I Benedictini à pag. 580, duplicem vitam referens, cum libro miraculorum, præmiſſis obſervationibus, additiſque notis, quæ ad Sancti Acta in majori noſtro opere illuſtranda, non modico erunt adjumento. Poeta Martyrologus ſolum Maximinum hoc diſticho laudavit:

Octavum cum deno Maximine retentas,
Aureliana ferax, præbent cui rura Lyæum.

AUCTARIA.

Fauſtini & ſociorum.

ROSWEYD. Textui ſatis puro adjicit: *In Africa, Fauſtini martyris, cum aliis* XXX. Eſt in Hieronymianis *Fauſtinus* vel *Fauſtus* cum ſociis aliquot, ſed unde ad triginta accreverint, neſcio.

PULSANEN. De prima, habet uſque ad *confeſſoris*, expuncto toto elogio; ſecundam vero ſic amplificat: *In territorio Aurelianenſium, depoſitio beati Maximi presbyteri atque abbatis, venerabilis ſanctitatis viri.*

CENTULEN. *Apud Affricam, ſancti Vualeriani epiſcopi & confeſſoris. In territorio Aurelianenſi, ſancti Maximini abbatis. Hic fuit frater ſancti Vitoni Verdunenſis epiſcopi.*

De pueris Babylonicis.

BRUXELLEN. Anticipat: *Apud Babiloniam, tempore Nabugodonoſor regis, paſſio ſanctorum trium puerorum Ananiæ, Azariæ & Miſaëlis. Quorum corpora ſub quodam ſpecu poſita ſunt. Apud*

De Valerian.

Affricam, ſancti Aureliani [pro *Valeriani*] *epiſcopi & confeſſoris. Quem ob conſtantiam orthodoxæ fidei Geiſericus rex Arrianorum præcepit, ut nullus in domo neque in agro ſuſciperet. Cumque eſſet annorum plus octoginta, in ſtrata* &c. ſatis pure. *Aurelianis, depoſitio ſancti Maximi epiſcopi & confeſſoris. Item Valeriani, epiſcopi & confeſſoris. Et depoſitio boni Maximini abbatis, magnæ ſanctitatis viri.* Notabilis hic locus eſt, ut oſtendatur quam facile librariorum imperitia Sanctos multiplicaverit, cum hic ex duobus in textu noſtro poſitis, quatuor exurgant.

Jacob.

HAGENOYEN. Incipit à longa hiſtoria de Jacob patriarcha, quæ aliunde notior & certior eſt, quam ut ex hoc codice hic deſcribatur. In toto textu ſatis purus eſt, ſed inter Valerianum & Maximinum ex die præcedenti inſerit: *Viennæ, natale ſancti Lupicini epiſcopi & confeſſoris.*

Lupicini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Valeriani epiſcopi & confeſſoris, qui cum eſſet* LXXX *annorum, expulſus, nudus ſub aëre in confeſſione veritatis vitam finivit.* Nihil de Maximino.

Navalis & Concordii.

VATICAN. ſignatus num. 5949. Adjicit: *Ravennæ, ſanctorum Nanlavis & Concordii.* Coluntur die ſequenti Martyres Ravennates, ſed aliis nominibus; inter eos eſt *Navalis*, quem hîc per *Nanlavis* certo deſignari exiſtimo. Vide ibi Uſuardum, ejus Auctaria & Martyrol. Romanum.

BIZONTICEN. *In territorio Aurelianenſium, ſancti Maximi confeſſoris.* Vide ſupra.

REMENS. SS. Tim. & Apoll. Cum priori & multis aliis convenit in nomine *Maximi*, ſed ſcribit, *presbyteri & confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. De Valeriano pauca admiſcet: *Qui cum eſſet annorum pluſquam octogenta, tempore Wandalica perſecutionis, ex præcepto Geyſerici regis, extra civitatem ſingulariter expelli juſſus eſt, & ita præceptum* &c. ut ſupra ANTVERP. & plures alii. De Maximino, ſic habet: *In territorio Aurelianenſi, ſancti Maximini presbyteri & confeſſoris, venerabilis ſanctitate viri.* Et ita ferme legit AMEIANEN.

Octavæ Conception. GREVEN. *Octava Conceptionis ſanctæ Dei genitricis Mariæ.* Omiſi notare ſuperius in codicis DANICI ora ſuperiori, manu plane recenti adſcriptum haberi: *Octava Conceptionis glorioſiſſimæ virginis Mariæ. Feſtum minus duplex.* Pergit GREVEN *In Aphrica, natalis ſanctorum Fauſtini, Candidi, Ceciliani, & aliorum viginti octo.* *Fauſtini & ſociorum.* Hæc ſatis conveniunt cum codice ROSWEYD. de quo ſupra, ſed numerus ille Africanorum Martyrum xxxi, non videtur ex Hieronymianis colligi poſſe. *Volquini confeſſoris.* An hîc forte *Folquini* *Volquini.* Morinenſis, de quo heri actum, nomen duplicatum non eſt? *Item ſancta memoria Joannis Cornerii monachi presbyteri, Ordinis Carthuſienſis, cujus merita Dominus per miracula multa oſtendere dignatus eſt.* *Joannis Cornerii.* *Saturninæ virginis.* *Saturnina.*

DeValerian. MOLAN. De Valeriano litteris Italicis poſt *octogenta* inſerit, *tempore Wandalica perſecutionis, cum ex præcepto Genſerichi regis Arriani ad tradendum divina myſteria vel libros, arctarentur cuncti Domini ſacerdotes; ita ut videns impii Arriani de ipſis palliis altaris, camiſias ſibi & femoralia facerent, viriliter ne ſacramenta divina traderet, dimicans, extra* &c In fine minoribus typis adjicit: *Depoſitio beati Sanctuli presbyteri & confeſſoris. De quo in libris Dialog. Gregorius.* *Sanctuli.* A Caſtellano ponitur in Martyrologio univerſali inter *Acmeros*, ut ipſe appellat & ſcribit, pag. 890. De ejus cultu, nihil alibi reperi. In aliis editionibus prætermiſſus eſt, in quibus præter Valeriani elogium, in fine ſolum additur: *Die decima quinta, ſancti patris Pauli, qui fuit in occulto.* *Pauli.*

XVII *Kal.* *Die* 16.

Puerorum Babylonic. TRium puerorum Ananiæ, Azariæ & Miſaëlis, quorum corpora apud Babiloniam ſub quodam ſpecu ſunt poſita. *Barbara.* In Tuſcia, paſſio ſanctæ Barbaræ virginis, ſub Maximiano imperatore, hæc poſt diram carceris macerationem & nervorum cæſionem, ac lampadarum aduſtionem, mamillarumque præciſionem, atque aliorum tormentorum cruciationem, ad extremum gladio data, martyrium *Valentini & ſocior.* conſummavit. Ravennæ, ſanctorum Valentini, Naulis & Agricolæ.

Puri codices ſunt *Praten. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp. Max-Lubec. Belin. & Greven. ſcribunt *Miſahelis*, ſervavi cum aliis communiorem modum; ſic etiam ſimpliciter *Babilaniam*, licet nonnulli habeant *Babyloniam*. Solus Praten. legit *duram carceris macerationem*. Alii omnes *diram*; Munerat. tranſpoſuit *diram macerationem carceris*, & omiſit *mammillarumque præciſionem*. Pro *gladio data*, male ſubſtituit Belin. *gladio danata*. In Munerato eſt *Valenciani, Naulis* &c. In primo ſolus errat, in *Naulis*, codices prope omnes, quos ſequi debuimus. Antverp. Max-Lubec. & Molan. melius habent *Navalis*, nec male ex Hieronymianis aliquibus Belin. *Novalis*. De *Thuſcia* dixi alibi: omnes legunt, ut eſt in textu, excepto ſolo Molano.

Puerorum Babylonic. OBSERVATIO. Qui plures ex veteri Teſtamento Patres in ſerie heroum Chriſtianorum collocavit, auctor Romani parvi, idem etiam primus inſignes illos tres pueros Babylonicos hoc die, ex mera ſua diſpoſitione, Martyrologio inſeruit: *Martyrium ſanctorum Ananiæ, Azariæ, Miſaëlis*, alias Sidrach, Miſach, & Abdenago. In Adone nihil ſuperadditum eſt, præter hæc verba, *trium virorum, ſanctorum.* Uſuardinum igitur eſt, quidquid elogii vice hîc adjicitur, ut de aliis patriarchis & prophetis alibi notavimus. Hæc autem qualiacumque elogia accepit Uſuardus ex Iſidoro Hiſpalenſi, De vita & obitu Sanctorum utriuſque Teſtamenti. Cetera quæ de his Sanctis colligi ſubinde poſſunt, in Baronii Notatione diligenter indicata invenies. Undenam Wandelbertus Babylonios noſtros eduxerit, haud equidem ſatis certo auſim aſſerere, interim inſigni elogio eos decoravit in hunc modum:

Impia qui Aſſyrii tempſerunt juſſa tyranni,
Quorum nec crepitans valuit terrere fidelem
Conſtantemque animum fornacis flamma furentis,
Terni ſepteno & decimo pueri memorantur.

Prædicto Romani parvi auctori debetur etiam annuntiatio altera, ſic ibi formata: *Barbara.* *In Tuſcia, Barbaræ virginis & martyris.* Ado totius paſſionis hiſtoriam paucis complexus eſt,

eſt, paucioribus Uſuardus, hinc inde Adonis ſenſum potius quam verba ſecutus. Atque hi tres Martyrologi antiqui ſunt, in quibus præclariſſima virgo *Barbara* hoc die certo recolitur, à Rabano, cum diverſo elogio IV Decembris conſignata, omiſſis, quaſi de induſtria, tum martyrii loco, tum notis temporis, quas forte Martyrologus ille, ut erat vir eruditus, cum Barbaræ Actis haud ſatis combinare potuit. Et ſane tot graviſſimis difficultatibus implexa ſunt inclytiſſimæ alioquin virginis & martyris geſta, à quocumque demum vel à quibuſcumque auctoribus exornata ſint, ut ego quidem hactenus non videam, quomodo ſic expurgari poſſint, ut ad normam ſatis tolerabilem reducantur. Vidit nodos illos Baronius agnovitque, *depravatos videri codices nonnullos*, in quibus locus, tempus aliaque plane turbata ſunt. Vehementer optamus, tam fideles alios codices, ſeu Græcos ſeu Latinos, nobis aliquis producat, unde erui poſſit hiſtorica veriſimilitudo. En tricas aliquot. Martyrologi noſtri *Tuſciam* diſerte appellant & *Maximiani* tempora: Acta aliqua *Maximinum* volunt, eumque primum, qui Alexandro ſucceſſit, ut Origeni æqualis ſit, cujus diſcipula ſaltem per litteras fuerit, idque ſe opportune confirmare putant ex Chronico Orientali ab Echellenſi edito, de cujus auctoritate alibi a nobis dictum eſt. Alii ad *alterum Maximinum* recurrunt, Barbaram cum Catharina in Ægypto collocantes. Non minor contentio circa *Heliopolim* vel *Nicomediam*, ubi martyr paſſa ſit, cui *Antiochiam* addunt Bedæ Auctaria. Sed quis urbes illas in Tuſcia reperiat, aut quis Tuſciam in Oriente? Hæc & id genus alia criticos recentiores impulere, ut Acta quæcumque contemptim repudiarent. Papebrochio etiam diſplicuere, ut in Ephemeridibus Græco-Moſcis pag. XXVI & LIV, ac rurſus in Reſponſionibus ad art. XI a num. 106, ſatis indicat; at is facile emendari paſſus eſt, quæ cum hac Obſervatione noſtra non conveniunt; ea præſertim, quæ S. Barbaræ cultûs initia concernunt, cujus epocham ipſe ſtatuit in fine ſeculi IX, cum certum ſit, in ipſo quoque Occidente ante iſtud ſeculum recoli Sanctam debuiſſe, utpote in Romano parvo diſertiſſime ſignatam, cujus auctorem non ſine hiſtoricis monumentis cultum aliquem Sanctis decernere conſueviſſe, exploratum eſt. Non minus evidenter patet, aut Faſtos aut Acta aliqua circa annum DCCCXL in Rabani notitiam perveniſſe, ex quibus Martyrologio ſuo Barbaram adſcripſerit: nam ad interpolationem hic confugere, quid aliud eſſet, quam certa quæque per dubias conjecturas convellere? Ex his vero conficitur, prius Barbaræ, quam Catharinæ cultum in Occidente receptum fuiſſe. Jam vero pura & genuina Adonis & Uſuardi exemplaria Barbaram referre, indubitatum reddunt citati à nobis ſupra, aliique codices; Papebrochium fefellit, quod ipſam IV Decembris requiſiverit. Hæc curſim pro inſtituto noſtro ſufficiunt; reliqua eò remittimus, ubi Acta de integro examinanda erunt. Æque ſpinoſæ ſunt de corpore & tranſlationibus quæſtiones, quas hic intactas relinquimus.

Valentini & ſociorum

Valentinus cum ſociis Ravennatibus ſic diſtinctiſſime ponitur in Hieronymianis: *Ravennæ, Valentini, Navalis, Agricolæ, Concordi.* Vetus Epternacenſe legit *Novalis* & *Concordiæ*, hiſque Corbeienſis ſuperaddit *Juſtini.* Ex prædictis apographis ſua deſcripſit Rabanus, deſcripſit item Uſuardus, ſed omiſſo Concordio. Antiqua eorum Acta, ſiqua fuerint, nuſquam occurrunt; quæ à recentioribus prodita ſunt, ſuo tempore diſcutientur.

AUCTARIA.

HERINIEN. Dum hic codex ſcriptus eſt, invaluerat Barbaræ celebritas IV Decembris, quando ferme & ſanctus Blaſius ex XV Februarii ad III retractus eſt: quod plane factum exiſtimo circa ſeculum decimum. Hic itaque Barbarâ caret præfatus codex, quam vide IV Decembris.

TORNACEN. In prima & ultima annuntiationes purus, totum ſecundæ elogium reſecuit.

Lazari. Marthæ.

ROSWEYD. Purus etiam in prima & ultima, ſecundam omiſit, poſitam ſupra IV Decembris. In fine adjicit: *Eodem die, Lazari, quem Dominus Jeſus reſuſcitavit a mortuis. Item Marthæ ſororis ejus.* Vide die ſequenti.

Rufi &c. Meletii.

PULSANEN In ſola prima purus eſt. Tum: *Eodem die, beatorum martyrum Rufi & Zoſimi. Apud Spoletum, ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris.* Hic à Caſtellano hoc die ponitur, de aliis vide Uſuardum XVIII Decembris.

Irenæi & ſociorum.

ANTVERP-MAX. cum ſociis ſuis omnibus. Hi annuntiationem puram Uſuardinam retulerunt IV Decembris, hic vero aliam ſecundo loco ſubſtituunt: *Romæ, natale ſanctorum Hyrenei, Antonii, Theodori, Saturnini, Victoris & aliorum decem & ſeptem. Qui cum beata Luceia virgine & Anceia* [Auceia] *rege Perſarum, quem ipſa ad fidem Chriſti convertit, ſub Elio præfecto glorioſum martyrium conſummarunt.* Vide quæ diximus XXV Junii & Acta eo die. In prima & ultima annuntiatione ſatis puri ſunt.

Rufi &c.

Meletii Ponti ep.

CENTULEN. *Trium puerorum Ananiæ, Azariæ, & Miſael* &c. pure. Deeſt reliquus textus, cujus loco ſunt: *Eodem die, ſanctorum martyrum Rufi & Zoſimi, de quorum felici agone ſanctus Policarpus in epiſtola ad Philippenſes ſcribit. Apud Pontum, ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris, qui cum eſſet eruditione magnificus, virtus tamen animi & vitæ ſinceritas longe in eo magnificentior extitit.* Huc ex IX Decembris perperam tranſlatus eſt.

BRUXELLEN. Incipit: *Apud Affricam, natale*

Fauſtini &c. *ſanctorum Fauſtini, Candidi & Cecilianı.* Vide Hieronymiana die præcedenti. Sequitur: *Apud* *Valent. &c.* *Ravennam, natale ſanctorum Valentini, Navalis, Agricolæ & Concordii martyrum.* Vide Obſervationem. *Irenæi &c.* De Irenæo & ſociis, eadem habet cum codicibus mediæ notæ. *In Tuſcia, ſancta* *Barbaræ.* *Barbaræ virginis & martyris.* Videtur ſupponere aliam hanc eſſe Barbaram ab ea, quam poſuit ſupra IV Decembris. Sequitur: *Apud Spoletum,* *Meletii.* *depoſitio ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. Duas longas hiſtorias profert; alteram de pueris Babylonicis, quæ ex ſacris Litteris notior & certior eſt, quam hic enarratur. De Luccia virgine & Auccia rege alteram, quam malim ex Actis ipſis XXV Junii accipias.

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Trium puerorum Babyloniæ. Valentini, Naulis* [aliàs *Navalis*] *& Agricolæ, apud Ravennam.*

VATICAN. num. 5949. Nihil hic habet de pueris Babylonicis aut de Barbara.

Meletii. *Florian. &c.* FLORENTIN. *Spoleti, ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris. Item, ſanctorum martyrum Floriani & quadraginta ſociorum ejus.* An forte Eleutheropolitanos indicant, de quibus die ſequenti?

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſimilis eſt ANTVERP-MAX. & reliquis mediæ notæ codicibus. *Meletii.* *Everardi.* Addit autem: *Apud Spoletum, ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris. Ipſo die, ſancti Everhardi militis & confeſſoris.* Vide auctarium MOLAN.

Concordii. *Mammetis.* GREVEN. *Apud Ravennam cum præfatis paſſus eſt Concordius & alii quinque. Mammetis pueri & martyris, quem Uſuardus habet XVI Kalendas Septembris. Romæ, ſanctorum Herenei, Antonii, Theodori, Saturnini, Victoris & aliorum decem & ſeptem. Item Simplicii & ſociorum ejus. Apud Spoletum, ſancti Meletii epiſcopi & confeſſoris. Viennæ, ſancti Odonis epiſcopi & confeſſoris. In Hibernia, Beani epiſcopi & confeſſoris. In territorio Tornacenſi, ſancti Everhardi militis & confeſſoris. Adelheydis imperatricis, ſecundum alios pridie Idus Decembris.* *Irenæi &c.* *Simplic. &c.* *Meletii.* *Adonis.* *Beani.* *Everardi.* *Adeleidis.*

Adonis. MOLAN. In fine: *Viennæ, beati Adonis epiſcopi.* Male ſupra ſcripſit GREVEN. *Odonis.* Agitur de eo, quem jam toties in hoc opere citavimus, nempe de auctore Martyrologii illius, ex quo totus ferme Uſuardus contractus eſt. Sequitur: *Item Adelheydis imperatricis.* *Adeleidis.* Deinde typis minoribus: *In territorio Tornacenſi, ſancti Everardi militis & confeſſoris; qui, ut ſcribit Meyerus in Annalibus Flandriæ, comes Ciſonienſis, conjuge ac liberorum pulchra propagine, ad hæc opibus, clementia & peritia rei militaris, vitaque ſanctitate illuſtris eſt habitus, tumulumque dedit Ciſonienſi cœnobio juxta Inſulam. In Hibernia, Beani epiſcopi primi Aberdonenſis & confeſſoris.* *De Everard.* *Beani.* Editiones poſteriores idem habent de Adone. Tum: *In Galliis, apud Tornacum, monaſterio Ciſonienſi, depoſitio Evrardi, ducis Forojulienſis. Item depoſitio ſanctæ Adelheidis imperatricis. In Hybernia, natalis Beani, primi epiſcopi Aberdonenſis & confeſſoris. Ambianis, receptio faciei beati Joannis Baptiſtæ. In Hiſpaniis, ex conſtitutione decimi concilii Toletani, feſtum annunciationis beatæ Mariæ.* *De Jo. Bapt.* *De Annunt. B. M. V.* Non eſt operæ pretium quærere, quamdiu hic ritus duraverit.

XVI *Kal.* *Die* 17.

Tranſlat. Ignatii. TRanſlatio ſancti Ignatii epiſcopi & martyris, qui ab urbe Roma Antiochiam delatus, jacet extra portam Damniticam, in cimiterio eccleſiæ. *Lazari.* Eodem die, beati Lazari, quem Dominus Jeſus in Euangelio legitur reſuſcitaſſe à mortuis. *Marthæ.* Item beatæ Marthæ, ſororis ejus, quorum venerabilem memoriam extructa eccleſia non longe à Bethania, ubi è vicino domus eorum fuit, conſervat. In Oriente apud Eleutheropolim civitatem, ſanctorum martyrum quinquaginta, *Mart. 50.* qui ſub Sarracenis paſſi ſunt.

Ita *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Inter codices pro textu citatos, nullus recte legit extra portam *Daphniticam*. Secutus ſum Praten. & Herinien. In Greven. & Molan. habetur *Dampniticam*; in Antverp-maj. *Dampnitiam*; in Munerat. *Daviticam*: ſolus Roſweyd. ad puritatem proprius acceſſit per *Daſniticam*. In omnibus fermè eſt *cimiterio*: Praten. & Molan. rectius *cæmeterio*. In codicem Pratenſem pro *Martha*, male irrepſit *Maria*. Munerati, vel ejus typographi error eſt *evicino* pro *è vicino*. Omnes recte legunt *quorum venerabilem memoriam*, neſcio cur Antverp-maj. præmiſerit particulam *in*. Ruſus in *Sarracenis* conveniunt omnes, præter præfatum codicem & Molanum.

Tranſlat. Ignatii. OBSERVATIO. Nihil ad hodiernum textum contulerunt apographa Hieronymiana: Bedam deſcribens Rabanus, illius elogium refert, quo potius natalis ſancti Ignatii, quam tranſlatio celebratur; quod mirum videri non debet, cum neuter I Februarii de eo memoriam fecerit. Clarior eſt pro hodierna feſtivitate Romani parvi textus: *Tranſlatio Ignatii epiſcopi & martyris Antiochia.* Viennenſis hoc loco ſolum ſubjungit: *Qui tertius poſt Petrum Apoſtolum Antiochenam rexit eccleſiam:* quæ verba à Noſtro I Februarii relata, hic merito prætermiſſa ſunt, aliis ex Feſtivitatibus Apoſtolorum ſubſtitutis, quæ tranſlationi propriè & unicè conveniunt. Non eſt quod hiſce diutius immoret

rer, cum de variis ſancti Ignatii tranſlationibus fuſe egerit Henſchenius ad I Februarii à pag 33. Ibi etiam invenies à quo tempore in Eccleſia Romana natalis S. Ignatii I diei Februarii affixus ſit, ut habes etiam in Ephem. Græco-Moſcis ad XXIX Januarii. Wandelbertus ſic illuſtriſſimum martyrem hoc die canit, ut ipſe etiam natalem celebrare videatur; *Rufum* & *Zoſimum*, quos cum Ignatio laudat Polycarpus, ſubjungens; verum hi ex Martyrologiis noſtris ad diem ſequentem referuntur. Audiamus metricum elogium:

Ignatius ſanctus deno ſextoque triumphat,
Antiochenæ urbis paſtor martyrque: ferarum
Quem dentes panem vivum fecere. Sequuntur
Quem fuſo ob Chriſtum Rufus Zoſimuſque cruore.

Lazari & Marthæ.

Annuntiationis noſtræ ſecundæ ſubſtructionem, ut ita dicam, ſic denuo ponit auctor Romani parvi: *Et Lazari, quem Chriſtus reſuſcitavit, & Marthæ ſororis ejus, in Bethania*; ubi velim obſerves, & fratrem & ſororem IN BETHANIA collocari. Hæc paulo aliter deduxit Ado, cujus ſunt verba omnia, ex quibus elogium noſtrum conſtruitur. Apud Bedam, Florum aut Rabanum de his Sanctis, ſaltem hoc die nequaquam agitur, unde colligas, male a Tillemontio aliiſque poſtremum citari. Hoc etiam advetto, non ſatis exprimere Martyrologos noſtros, quid de Lazaro hîc proprie commemorent, cum apud Græcos variæ de ipſo feſtivitates eſſe dicantur. Probabilius tamen apparet, ſaltem ex primo annuntiationis auctore Romano parvo, eos ultimum Lazari obitum, ejuſque *in Bethania*, cum Martha ſorore depoſitionem indicare velle; ſic ut ſepulturam in Cypro, ac multo magis migrationem in Provinciam, plane ignoraſſe videantur. Recte an ſecus hæc ab iis poſita ſint, hîc non diſputo; patet ſane Lazarum & Martham, octavo & nono ſeculo, ſub una hoc die celebritate cultos fuiſſe. De duabus ſororibus verbo egimus XXII Julii, occaſione Mariæ Magdalenæ, ſed ab aliis controverſiis conſultò hîc abſtinendum cenſuimus, omnia in Actis examinaturi proximo menſe Julio. Vide interim Notationem Baronii, Tillemontium tomo 2 à pag. 31, & Caſtellanum in primo Bimeſtri à pag. 342.

Mart. 50.

Martyres Eleutheropolitani, pure Adoniani ſunt, nec aliud in ipſorum gratiam præſtitit Uſuardus, quam hîc etiam Viennenſis verba in ſuum laterculum transferre. Utrobique Martyrum numerus ad *quinquaginta* determinatus eſt; utrobique omnes anonymi ſunt. Martyrologos noſtros deſeruit Baronius, ſecutus, ni fallor, Acta paſſionis manuſcripta, quorum apud nos apographum exſtat, ex archivis ſancti Petri Romæ deſcriptum, ubi diffuſior totius martyrii deſcriptio *Florianum* & *Calanicum*, tamquam totius turmæ præcipuos, appellat, addens etiam reliquorum omnium nomina, quæ ſimul ad *ſexaginta* aſcendunt, unde firmata eſt Romani moderni annuntiatio. Alia Acta vidiſſe oportet Petrum in Catalogo lib. I cap. 73, apud quem ſocii dumtaxat *quadraginta* Floriano & Calanico adjunguntur. Non recte à Baronio ſignatur annus Heraclii XXXVII, qui forte melius XXVII diceretur, quamvis nec in Miſcella, nec in Theophane, ſatis certa indicia reperiri poſſint, ex quibus aut de Martyrum horum numero, de tempore, aut loco paſſionis certi aliquid ſtatuatur. Reliqua ad ulteriorem inveſtigationem remitto.

AUCTARIA.

TORNACEN. Omnia habet præter elogium, quod Marthæ & Lazaro ſupra in textu apiatum eſt.

ROSWEYD. De Ignatio ex Adone inſerit: *Qui tertius poſt Petrum Apoſtolum, Antiochenæ eccleſiæ præerat.* Aliam annuntiationem ſic incipit: *Hic celebratur natale beati Lazari & Marthæ.* Cetera ſatis pura ſunt.

PULSANEN. Incipit: *Tranſlatio & depoſitio corporis ſancti Ignatii martyris.* In Lazaro & Martha contractior eſt. De quarta, nihil.

De Ignatio.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. De Ignatio: *Qui tertius poſt Petrum Apoſtolum Antiochenam rexit eccleſiam. Hic Romæ dentibus beſtiarum paſſus, inde tranſlatus, jacet Antiochiæ.* In ceteris commemorationibus ſatis puri ſunt.

ANTVERP. MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIEN. Omnes carent annuntiatione prima, cujus loco ponunt ultimam de quinquaginta Martyrib. In Lazaro & Martha ſatis puri ſunt.

Begga.

ALBERG. & DANIC. Cum prioribus conveniunt, ſed in fine adjungunt: *Andetenna, ſancta Begga viduæ, ſororis ſanctæ Gertrudis.* Vide infra MOLAN. & alios.

CENTULEN. *Apud Antiochiam, tranſlatio & depoſitio corporis beati Ignatii epiſcopi & martyris, qui paſſus eſt Romæ Kalendis Februarii.* In Lazaro ſatis purus eſt, ſed Martham cum toto elogio omittit. In ultima denuo ſatis purus eſt.

De Ignatio.

BRUXELLEN. Incipit à Lazaro & Martha, ſatis pure. Tum de Ignatio, ubi poſt *martyris*, addit: *Qui Kalendis Februarii Romæ paſſus, & a Roma Antiochiam delatus, extra portam Daphniticam, in cimiterio eccleſiæ hac die poſitus eſt.*

De Begga

Apud Andenam monaſterium, depoſitio ſanctæ Beggæ viduæ, filiæ Pippini ducis, & ſororis ſanctæ Gertrudis, ac relictæ Anſigiſi ducis. Quæ in ſtatu viduali ſe & ſua mancipans, monaſterium Andanenſe fundavit, ac Beghinas atque Beggardos, qui ab ipſa nomen trahunt, primo inſtituit. Notior

aliunde eſt & illarum & horum inſtitutio, quam ut ad Beggæ tempora aſcendatur.

HAGENOYEN. Incipit: *In civitate Marſilia, depoſitio ſancti Marſilis epiſcopi & confeſſoris, fratris ſancta Maria Magdalena, & ſancta Martha.* Ex ipſa nominis corruptione intelligis, quam accurata eſſe debeant quæ ſuſius hic de Lazaro & Martha narrantur. Ego certe hujuſmodi hiſtoriis deſcribendis ſuperſedeo. Tolerabiliora ferme ſunt, quæ habet de Begga, in hunc modum: *Andecemne, depoſitio ſancta Begga, ſororis ſancta Gertrudis virginis. Hac de Anthyſo* [pro *Anſigiſo*] *viro ſuo concepit Pypinum ſeniorem* [potius filia ejus fuit] *ducem Francorum, & poſt mortem viri ſui, in ſancta viduitate permanſit omnibus diebus vita ſua, & repleta bonis operibus migravit ad Dominum.* De Ignatii tranſlatione agit die ſequenti, uti & de quinquaginta Martyribus. *De eadem.*

CODEX Urſini à Roſemberg. *Andetemna, ſancta Begga vidua, ſororis ſancta Gertrudis.* Plura ſuperius de Begga diximus.

AMBIANEN. *Ambianis, receptio faciei ſancti Joannis Baptiſta.* Vide MOLAN. pridie. *De Jo-Bapt.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Martha hoſpita Chriſti & Lazari, fratris ejus. Sanctorum quinquaginta Martyrum.*

VATICAN. ſign. num. 5949. Deſunt tres primæ annuntiationes. Adjicitur autem: *In Africa, ſanctorum Victuri, Victoris & aliorum triginta trium.* Vide Hieronymiana. *Victuri & ſociorum.*

LUXOVIAN. Sic habet: *In Salſa monaſterio, ſancta Adelheyda auguſta.* *Adelheyda.*

SALINEN. Alia de Lazaro: *In Bethania, ſancti Lazari martyris, quem Dominus ſuſcitavit; cujus corpus Auguſtoduno requieſcit.* *De Lazaro.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Natale beati Lazari epiſcopi & confeſſoris, fratris beatarum Maria Magdalena & Martha, quem Dominus, ut in Euangelio legitur, à mortuis reſuſcitaverat. Quorum venerabilem* &c. ſatis pure, ſed pro duobus tres conjunguntur. Sequitur de Martyribus quinquaginta, etiam bene. De Ignatio, poſt *ecclesia*, adjicit: *Ubi plurima ipſius meritis fiunt miracula, praſtante Domino. Andecemne, ſancta Begga vidua, ſororis ſancta Gertrudis monialis.* *De Lazaro.* *De Ignatio.* *Begga.*

BELIN. In prima ſimilis eſt ANTVERP. &c. Nihil habet de Martha. In quarta purus.

GREVEN. *Item in Aphrica, ſanctorum Victoris, Victoriani, Adjutoris, Honorati, Felicis, Vincentii, Quarti, Quinti & aliorum duodecim. Commemoratio digna & ſancta memoria Bernardi epiſcopi Dienſis, ex Priore domus Portarum Ordinis Carthuſienſis, confeſſoris. Cujus ſanctitati atteſtantur mortui, quos ſuſcitavit; leproſi, quos mundavit, aliaque miracula, qua per eum Dominus operari dignatus eſt. Hic ob eximiam ſanctitatem ſuam, ſancto Bernardo Claravallenſi familiariſſimus extitit; unde & ad ejus inſtantiam, idem vir Dei opus illud divinum ſuper Cantica edidit. Sturmis abbatis primi Fuldenſis cœnobii & confeſſoris. Begga vidua, ſororis ſancta Gertrudis.* *Victoris & ſociorum.* *Bernardi Dienſis ep.* *Sturmis.* *Begga.*

MOLAN. In fine: *Eodem die apud Septem eccleſias, tranſitus beata Begga vidua.* Tum typis minoribus; *relicta Anſigiſi ducis, ac ſororis ſancta Gertrudis. Quæ in ſtatu viduali ſe & ſua Deo mancipans, monaſterium Andemienſe fundavit ac Beginas, qua ab ipſa nomen trahunt, primo inſtituit.* Hæc ex codice BRUXELLEN. accepta videntur. Deinde: *Bigardis monaſterio, Ordinis ſancti Benedicti juxta Bruxellam, ſancta Vuivina virginis, qua ibidem prima præfuit.* Editiones aliæ de Ignatio aliis litteris textui inſerunt, *tertius poſt beatum Petrum, Antiochenam rexit eccleſiam. Hic Roma dentibus beſtiarum paſſus* In fine: *Andanis, apud Septem eccleſias, tranſitus beata Beggha vidua, ſororis ſancta Gertrudis. Ipſo die Bigardis, beata Vuivina virginis, qua quanti apud Dominum ſit meritis, ſurdi, contracti, dæmoniaci, priſtinam ſoſpitatem adepti, fideliter proteſtantur.* Notabis, in his editionibus corruptum ruſus Uſuardi textum, expuncta Martha cum toto elogio. In quo longe præſetenda puritas editionis primæ. *Ejuſdem.* *Wivina.*

XV *Kal.* *Die* 18.

APud Macedoniam civitate Philippis, natalis beatorum martyrum Rufi & Zoſimi. Hi ex eo numero diſcipulorum fuerunt, per quos primitiva Eccleſia in Judeis & Græcis fundata eſt, de quorum etiam felici agone ſcribit ſanctus Policarpus in epiſtola ad Philippenſes. In Africa, paſſio ſancti Moyſetis martyris. Turonis, ſancti Gatiani epiſcopi & confeſſoris, qui ab urbe Roma eidem civitati primus directus epiſcopus, multis clarus miraculis quievit in pace. *Rufi & Zoſimi.* *Moyſetis.* *Gatiani.*

Codices hac die puri ſunt *Praten. Herinien. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.* Adde *Antverp-max.* cum omnibus ſuis ſociis mediæ notæ.

VARIA LECTIO. Eſt in Praten. *Zozimi*, ſed ceteri codices melius cum textu. Idem recte ſcribit *Philippis*, ſed poſtea male *Philipenſes.* Antverp-maj. poſuit *civitatem Philippis.* Hic & Greven. ſæpius ſcribunt *hii* pro *hi.* Omnes habent, *hi ex eo numero* &c., ſed Munerat. omiſit particulam *eo.* In Praten. *Judais* integrè ſcriptum non eſt. *Moyſitis* legunt Praten. & Herinien. at dubium non eſt, quin Adonem ſecutus ſit Uſuardus. Potiſſima variatio eſt in nomine Turonenſis epiſcopi, quod in ſolo Molan. & in Antverp. recte efformatum eſt *Gatiani*; pro quo in Praten. & Herinien. *Catiani*; in Antverp-maj. *Canciani*, in Munerat. *Gaciani*, in aliis *Gratiani* &c. Greveno cautela non profuit,

profuit, dum ſcripſit *Caciani aliàs Gratiani.* Habet hîc præterea *primus directus*, omittens *epiſcopus.* Molan. paulo melius ſcribit *primùm directus*, ſed omittit etiam *epiſcopus.*

O*BSERVATIO.* *Rufus* & *Zoſimus*, die heſterno à Wandelberto cum Ignatio connexi, hoc proxime ſequenti in Romano parvo conſignantur hoc modo: *Rufi & Zoſimi, de primis diſcipulis Chriſti, per quos Eccleſia de Judæis & Græcis primitiva fundata eſt*; non expreſſo loco, in quo aut paſſi aut depoſiti ſint. Nihilominus plus hîc aſſerit Martyrologus, quam in Rufino ſuo l. 3 c. 35 repererit, ubi Rufus & Zoſimus egregiè quidem ex celebri Polycarpi ad Philippenſes epiſtola cum Ignatio laudantur, ut die præcedenti dictum eſt, at *de primis diſcipulis Chriſti* fuiſſe ibi non dicuntur, nec id in ſtrictiori ſignificatione accipi poſſe videtur, niſi Rufus hîc cum illo confundatur, de quo egimus XXI Novembris. Conſule Rufini verba, quæ in Adone inter Feſtivitates Apoſtolorum referuntur, vel fontem ipſum accede, ubi Polycarpus: *Deprecor*, inquit, *omnes vos obedientiæ operam dare, & meditari patientiam, quam vidiſtis in Ignatio, Rufo & Zoſimo beatis viris* &c. nullo addito verbo de eorum diſcipulatu aut Eccleſiæ primitivæ fundatione. Ceterum Romani parvi ſenſum ſecutus eſt Ado, adjiciens præterea in fine de ſuo: *Hi requieſcunt apud civitatem Macedonum Philippis.* Quæ mihi valde incerta videntur. Forte anſam præbuit Polycarpi epiſtola, quod ea Philippenſibus deſtinetur. A præfata poſitione exorſus eſt Uſuardus, reliquum Adonis elogium deſcribens. Atque hæc in ſerie noſtra ſignata ſunt, aliis ignota aut præterita. Sanctorum nomina non ignoravit Wandelbertus, cujus encomium metricum pridie dedimus. Notabis obiter, Bedam Plantinianum ad XXVI Decembris Adonis textum turpiter interpolaſſe: nam ubi is de ſolo Zoſimo Papa meminit, alter ſcripſit: *Eodem die, ſancti Ignatii, Rufi & Zoſimi Papæ, qui ſedit* &c. reliquam Adonis commemorationem tranſcribens. *Rufi & Zoſimi.*

De ſola prima annuntiatione meminit Romanum parvum. In Viennenſi ſecundum locum occupat idem qui in textu noſtro *Moyſes* vel *Moyſetes* martyr in Africa, de quo nihil alibi hactenus legere memini, præter dubiam Molani in poſterioribus editionibus annotationem. Eſt in Hieronymianis inter alios plurimos martyres Afros nomen *Monſitis*, quod neſcio an ad *Moyſetis* ſatis apte reduci poſſit. Utcumque fuerit, Moyetem etiam novit & cecinit Wandelbertus hoc unico ſuo hujus diei verſiculo: *Moyſetis.*

Quindecimus demum Moyſetis ſanguine vernat.

Tertia commemoratio puriſſime iterum Adoniana eſt, ſi non ad verbum, ſaltem ad omnes ſenſûs apices ab Uſuardo tranſumpta. Nullam certam ætatem *Gatiano* Turonenſi aſſignavit Ado, nullam Uſuardus, hac ſola præcipua ejus laude contenti, quod eccleſiæ illius *primus epiſcopus* fuerit, *ab urbe Roma directus.* Tempora Fabiani Pontificis ſatis appoſite Martyrologio Romano inſeruit Baronius; idque ex Gregorio Turonenſi facile confirmari poteſt, ut oſtendit Tillemontius tomo 4 pag. 723. Eſt ea hodie eruditorum Gallorum receptior opinio, non ſemel in Actis noſtris aſſerta, nempe primos illos Galliarum Apoſtolos, Gatianum hunc Turonenſem, Trophimum Arelatenſem, Paulum Narbonenſem, Saturninum Toloſanum, Dionyſium Pariſienſem, Auſtremonium Claromontanum, Martialem Lemòvicenſem alioſque ad eadem ferme tempora pertinere. Videri poſſunt Boſquetus, non ita pridem à nobis citatus, Fraiſſius aliique paſſim in eamdem ſententiam ex Gregorio Turonenſi; locis à Baronio citatis, conſpirantes. Dolendum eſt, nulla tam illuſtris Sancti Acta, quæ ego quidem viderim, ſupereſſe. Supplebunt quæ ex laudato Gregorio, tum ex hiſtoriæ Francorum initio & fine, quorum præcipua edidit Surius; tum ex Gloria Confeſſ. cap. 4 & 30, aut aliunde ſuo tempore colligi poterunt. Caſtellanus Gatiani obitum refert ad annum CCLXXXIX, quod tunc etiam operoſius examinabitur. Vide notulam Motherii ad hunc diem. *Gatiani.*

AUCTARIA.

Rogat. &c. TORNACEN. Primam annuntiationem producit uſque ad *fundata eſt.* In ſecunda purus eſt. Tum: *Gratiani epiſcopi & confeſſoris*; non ultra.

ROSWEYD. Textui ſatis puro ſuperaddit: *In Affrica, Rogatiani martyris & aliorum XXXV. Auceiæ regis & martyris, cum aliis XVIII. Honorati martyris, cum aliis XXXI.* Vide Hieronymiana, in quibus Auceias non ſemel ponitur. *Auceiæ &c.* *Honorati &c.*

PULSANEN. Deeſt prima: in ſecunda purus eſt. Tum: *Eodem die, natalis ſanctæ Anatholiæ virginis, quæ ſimul cum beata Victoria convirginali ſua eſt comprehenſa, ac ſub Decio principe martyrio coronata eſt.* Anatholiam ſignat Uſuardus IX Julii, Victoriam XXIII Decembris; vide Obſervationes utroque die. Sequitur ultima annuntiatio abbreviata: *Turonis, ſancti Gratiani epiſcopi.* *Anatholiæ & Victoriæ.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Prima & ſecunda puræ ſunt. Hæc eſt tertia: *Turonis, ſancti Gatiani epiſcopi.*

CENTULEN. *Romæ, ſanctæ Anatholiæ virginis, quæ ſimul cum beata Victoria, convirginali ſua comprehenſa, ac ſub Decio cæſare martyrizata eſt. In Africa, ſancti Moyſetis martyris.* In Gatiano etiam *Earumdem.*

Digitized by Google

etiam ſatis purus eſt. De prima annuntiatione Ruſi & Zoſimi nihil habet.

Theotimi &c. Marti. 50. Moyſetis &c. Antonia &c. Quinti &c. Anatholiæ & Victoriæ.

BRUXELLEN. In prima ſatis purus, ſubdit: *Laodicia, natale ſanctorum martyrum Theotimi & Baſiliani.* Sequitur de quinquaginta martyribus Eleutheropolitanis ex die præcedenti. Tum: *In Africa, paſſio ſanctorum Moyſetis, Victoris, Victoriani, Adjutoris, Honorati, Felicis, Vincentii & aliorum viginti trium. Romæ, natale ſanctorum Anthoniæ, Herenei & Theodoli. Item natale ſanctorum Quinti, Simplicii, Pauli, Privati & Januarii.* Ex Hieronymianis varie collecti ſunt. Pro *Gatiani*, ſcribit *Tatiani*. De cetero annuntiatio ſatis pura eſt. In fine: *Eodem die, natale ſanctæ Anatholiæ virginis, quæ ſimul cum beata Victoria convirginali ſua tempore Decii principis comprehenſa & martyrio coronata eſt.* Vide quæ diximus ad PULSANEN.

Winebaldi & Walpurg. Adelheydis. Marti 50. Flaviti.

HAGENOYEN. Incipit à tranſlatione ſancti Ignatii ſatis pure. Vide textum heſternum. Sequitur: *In Eyſtetenſi territorio, ſancti Winebaldi & Walpurgæ confeſſ. glorioſ. In Salſa, ſanctæ Adelheydis imperatricis.* Tum ponit annuntiationem primam ſatis pure, niſi quod ſcribat: *Ruſi, Kuſini, & Zoſimi.* In Moyſete & Gatiano, ſatis bene. Tum: *In Orsente apud Eleutheropolim* &c. ut pridie. Demum: *Eodem die, ſancti Flaviti epiſcopi & confeſſoris depoſitio.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ruſi & Zoſimi, qui in primitiva Eccleſia floruerunt. Moyſetis martyris. Tatiani Turonenſis epiſc.* Vide Variantes.

Flaviti.

BIGOTIAN. ſign. D 9. *Eodem die, ſancti Flavii confeſſoris.* Haud dubie pro *Flaviti*.

Winebaldi.

ALTEMPS. *Eodem die, ſancti Winebaldi confeſſoris.* De ſorore vide 1 Maii &c.

Anatolia &c.

FLORANTIN. Habent ut ſupra: *S. Anatoliæ virginis, quæ ſimul cum beata Victoria convirginali ſua eſt comprehenſa ac ſub Decio principe martyrio coronata. Item ſancti Catiani epiſcopi & martyris.* Puto *Gatianum* indicari, qui luxato nomine in martyrem transformatus ſit.

RAMANS SS. Tim. & Apoll. Aliter enuntiat: *Turonis, ſancti Tatiani, primi ejuſdem urbis epiſcopi.*

Pauli Simp. Winibaldi. Tranſlat. Florini

EDITIO LUBECO-COL. In textu ſatis pura, addit de Anatholia &c. ut jam non ſemel ſupra dedimus. Tum: *Eodem die, ſancti Pauli Simplicii, confeſſoris, diſcipuli beati Antonii abbatis. In territorio Eyſtedenſi, ſancti Winibaldi abbatis & confeſſoris, fratris ſanctorum Willebaldi epiſcopi, & Walburgæ virginis. Caſtello Confluentia, tranſlatio ſancti Florini preſbyteri & confeſſoris.*

Flaviti.

BELIN. In prima & ſecunda ſatis purus, in tertia ſimilis eſt ANTVERP. &c. Altera editio ad *epiſcopi*, addit, *primi civitatis ipſius. Eodem die, ſancti Flavitii preſbyteri & confeſſoris.*

Thetaini &c. Quinti &c. Digni &c. Auceiæ & ſociorum. Hildefonſi. Maurini. Flamiani. Winibaldi. Pauli Simplicii. Tranſlat. Florini. Anatholiæ & Victor. Maximillæ.

GREVEN. Multa habet ex Hieronymianis. *Laodicia civitate, natalis ſanctorum Thetaini & Baſiliani. Apud Aphricam, ſanctorum Quinti, Simplicii, Pauli, Victoriæ, Privati, Ceciliani, Enaſi. Item ſanctorum Digni, Bodegiſili, Honorati, cum aliis triginta. In Aphrica, Rogatiani martyris, & aliorum triginta ſex. Item ſanctorum martyrum Auceiæ regis barbarorum & Luciæ virginis. Qui Auceias, cum Luciam virginem Romanam captam violare vellet, divina nutu compunctus, maxime venerari cœpit, ac poſtmodum cum ipſa Romam profectus, martyrii palmam adeptus eſt, cum aliis duodecim, qui tunc pro fide in carcere tenebantur. Hos Uſuardus habet* VIII, *alii vero* VII *Kalend. Julii. Ipſo die ſecundum Cathalogum, ſancti Hildephonſi archiepiſcopi Toletani. Qui relicto ſeculo monachi habitum aſſumens, eximiæ ſanctitatis merito, archiepiſcopi honorem adeptus eſt; tandemque ſanctis operibus plenus, feliciter migravit, die quo feſtum glorioſæ virginis Mariæ (cui ipſe devotiſſimus erat) in eccleſia ſua agi conſtituit, hoc eſt die octavo ante nativitatem Chriſti. Maurini epiſcopi. In Hibernia, Flamiani epiſcopi. In territorio Eyſtadenſi, ſancti Winibaldi abbatis & confeſſoris, fratris ſanctorum Wilibaldi epiſcopi & Walburgæ virginis. Eodem die, Pauli Simplicii confeſſoris, diſcipuli beati Anthonii abbatis, miræ patientiæ & obedientiæ viri. Caſtello Confluentia, tranſlatio ſancti Florini preſbyteri & confeſſoris. Anatholiæ virginis & martyris, quæ ſimul cum beata Victoria convirginali ſua eſt* &c. ut ſupra. Tum: *Maximillæ virginis.*

XIV *Kal.* *Die* 19.

Nemeſii. Darii. Gregorii.

APud Ægyptum, beati Nemeſii martyris, qui ab Emiliano judice geminatis ſuppliciis excruciatus, cum latronibus juſſus eſt incendi, Salvatoris perferens ſimilitudinem, qui unà cum latronibus pertulit crucem. Civitate Nicea, ſancti Darii martyris. Item Autiſiodoro, ſancti Gregorii epiſcopi.

Conveniunt codices plurimi *Pratea. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max.* cum ſociis omnibus.

VARIA LECTIO. Solus Tornacen. à ceteris diſcrepat, dum pro *Salvatoris perferens ſimilitudinem*, legit *Salvatoris ferens* &c. Belin. cum mediæ notæ codicibus habet, *qui cum latronibus*, omittens particulam *unà*. Antverp-maj. pro *Darii*, legit *Dari*, ſed peſſime nomen tranſmutavit Munerat. in *Clari*. Belin. iterum cum citatis codicibus in fine textûs, poſt *epiſcopi* ſuperaddit *& confeſſoris*. De vario ſcribendi modo in *Egyptum*, *Egiptum*, *Antiſiodoro*, *Anthiſiodori*, *Nycea* &c. ſatis alibi dictum eſt.

Nemeſii.

OBSERVATIO. In varios hujus menſis dies, nempe in VII, VIII, XII & XIV hactenus diſtributos vidimus martyres Alexandrinos ex Rufini lib. 6 cap. 31, ſeu ex ſæpe laudata Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola acceptos.

At

Digitized by Google

At ibi non ſiſtit, qui primus eos ita diſpertiit Romani parvi auctor. Ex eodem loco ſumptus eſt hodiernus *Nemeſius*; proximo die ſequentur *Ammon*, *Zenon* & alii, ac rurſus XXII agetur memoria *Iſchyrionis & aliorum quamplurimorum, inter quos ſenex Charemon*; ſic ut ſolo hoc menſe annuntiationes ſeptem, ex citato Rufini capite deſumptæ, exhibeantur, quarum nulla apud alios extra ſeriem noſtram Martyrologos ſignata ſit. Sic igitur hoc die Nemeſium celebrat Romanum parvum: *Apud Ægyptum, Nemeſii martyris, qui per calumniam quaſi latro, judici delatus eſt.* Reliquam paſſionem ex prædicto Rufini loco deſcripſit Viennenſis, Noſter de more compendio utens, totam medullam inde extraxit. Nemeſii noſtri martyrium recte expendit Motberius in verſione ſua Gallica Martyrologii Romani, alibi laudata pag. 447, ubi obſervat *Nemeſianum* quandoque appellari. Attamen Græcum nomen Νεμέσιον, aut cum Rufino vertendum videtur *Nemeſius*, aut cum Valeſio *Nemeſion*; non *Nemeſis*, ut Chriſtophorſonus; certe nequaquam *Nemeſianus*. Hæc in præclari martyris laudem & textûs noſtri elucidationem dicta ſufficiant.

De Avito Adonis. De ſolo Nemeſio loquitur Romanum parvum; aſt in Adone ſequitur *Avitus Aurelianenſis*, quem cum Uſuardo poſuimus XVII Junii, ut hîc nihil de eo dicendum ſuperſit. Obiter ſolum obſervo, *Adjutum* in nonnullis codicibus Uſuardinis auctioribus, quales ſunt ii, quos in Auctariis FLORENTINOS nominamus, ex *Avito* formatum eſſe, atque inde ſub ea formula in Martyrologio Romano collocari; verùm ſub diverſis nominibus eumdem Sanctum intelligi, recte, ni fallor, advertit Caſtellanus. Reliquus textus noſter ſolitos duces non agnoſcit. *Darii.* Sed unde *Darium* Nicænum martyrem ab Uſuardo acceptum dicemus? quem Hieronymiana non ſatis clare exprimunt, obſcurius etiam *Nicææ* conſignant; imo ſic *Darium*, vel *Dariam Chryſantho* conjungunt, ut hîc repeti videantur, qui ab Uſuardo I Decembris celebrati ſunt. Dices ex Wandelberto deſumi potuiſſe: non ita autumo; nam cur ſocius *Zoſimus* relinqueretur? Quin imo, vel ex hoc loco evinci poſſet, Wandelberti Martyrologium numquam Uſuardo viſum fuiſſe, quemadmodum in præfatione ſub finem primi capitis indicavimus. Crediderim ego, utrique Hieronymianum aliquod præluxiſſe, ſimile Lucenſi, in quo, excluſo Gregorio, martyres omnes, ibi enumerati, Nicææ adſcripti fuerint; unde ſolum ultimum Uſuardus, binos vero Wandelbertus mutuatus ſit, quos unico ſuo verſiculo ita laudaret:

Quartum cum deno Zoſimus, Dariuſque coronant.

Gregorii. *Gregorius* Autiſſiodorenſis epiſcopus, ordine tertius decimus, Lucenſi codici inſertus, Corbeienſi adjectus eſt. In Floro noſtro illud ipſum elogium habet, quod ex Martyrologio S. Sabini in Levitania deſcribit Florentinius, cujus obſervationes aliæ videri poſſunt. Eſt etiam in Rabano iiſdem verbis, quæ aliis litteris poſuit Florentinius in commemoratione codicis Hieronymiani Lucenſis. Unde in Uſuardum influxerit, quærere ſuperſedeo; tot alios populares Sanctos Adoni ſuperaddidit, ut & hunc facile de ſuo adjicere potuerit. Scio in Adone Moſandri poni die ſequenti cum aſteriſco; apud Roſweydum in appendice, ſed hæc ſatis oſtendunt Adonianum non eſſe Gregorium. Vitam, aut Acta, præter indicatum elogium, nuſquam invenire licuit. Pauca habet collectio noſtra Ms. de geſtis pontificum Autiſſiodorenſium, ubi notatur depoſitio XIV Kal Junii, ſeu XIX Maii. Plura aliunde, ſicubi exſtant, nobis ſubminiſtrari vehementer deſideramus.

AUCTARIA.

De Gregorio PULSANEN. Jam aliquamdiu ab aliis devius, hîc incipit: *Antiſſiodoro, beati Gregorii epiſcopi, qui ſedit annos XII, menſes VII, dies III, ſepultuſque eſt in eccleſia ſancti Germani epiſcopi.* A Nemeſio totum elogium reſcindit. Tum: *Alexandriæ, beati* *Clementis.* *Clementis epiſcopi & martyris.* Talem ſanctum Clementem hactenus non novi; vide codicem ſequentem. Darius prætermiſſus eſt.

CENTULEN. *In Egypto, beati Nemeſii martyris, qui cum latronibus incenſus fuit. Aure-* *Aviti.* *lianis, ſancti Aviti abbatis, qui ſpiritu prophetiæ plenus fuit, & glorifico fine quievit.* Vide Obſer- *Clementis.* vationem. Tum: *Alexandriæ, beati Clementis presbyteri, qui in divinarum eruditionum ſcolis quam maxime floruit, cujus etiam auctoritas in divinarum hiſtoriarum narrationibus ſæpiſſime antefertur.* Uſuardus Clementem retulit IV Decemb.

Darii ep. & ſocior. BRUXELLEN. De Dario novam annuntiationem ex Hieronymianis fingit: *Apud Nyceam, civitatem Bithiniæ, natale ſanctorum martyrum Darii epiſcopi, Zozimi, Pauli & Cyriaci atque Secundi.* Secundo loco de Nemeſio, ſed non omnino pure. *Alexandriæ, beati Clementis pre-* *Clementis.* *sbyteri & martyris. Qui in ſcolis divinarum eruditionum quam maxime effloruit.* In Gregorio fere ſimilis eſt codicibus mediæ notæ. Demum: *Aureliani, beati Aviti abbatis. Qui ſpiritu pro-* *Aviti.* *phetiæ illuſtris fuit.*

HAGENOYEN. In Nemeſio ſatis purus, longam hiſtoriam ingerit, cujus initium hîc dabo: *Aquilegiæ, paſſio ſanctorum martyrum Feli-* *Felicis & Fortunati.* *cis & Fortunati, qui eo tempore paſſi ſunt, quando Dyocletianus & Maximianus preceptum dederunt, ut nullus poſſet vendere vel emere, niſi prius ydolis immolaret, & quicumque Chriſtianum occultaret*

punitur. Unde Apamius quidam præſentavit ſanctos fratres Felicem & Fortunatum præſidi ad puniendum. At illi pſallebant, Ecce quam bonum & quam jocundum &c. & dum immolare nollent, fuſtibus caduntur, & Jeſum Chriſtum invocabant. Et præſes ait illis: Neſcitis Auguſtos naſci, &c quæ melius apud Adonem legi poterunt XI Junii. Vide quæ ibi in Obſervatione noſtra, vel fuſius in Actis dicta ſunt. Neſcio quid hunc ſcriptorem moverit, ut eos Sanctos huc transferret. Sequitur: *Civitate Niceya, natalis ſancti Darii martyris. Ipſo die in Antyſiodoro, depoſitio ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris.*

Aviti. AMBIANEN. *Aureliavit, ſancti Aviti abbatis, qui ſpiritu prophetiæ illuſtris fuit, & honorifice in eadem urbe tumulatus eſt.* Jam diximus in Obſervatione coli XVII Junii.

MATRIC CARTUS-ULTRAJECT. Solum habet: *Nemeſis martyris. Darii martyris.*

Pauli & Gregorii. CODEX D DU CHEVAL ſign. littera C. *Antiſſiodoro, ſancti Pauli & Gregorii.*

VATICAN. ſub nota num. 5949. Nihil habet de Nemeſio & Dario martyribus. Adjicit autem: *Aureliani, ſancti Aviti abbatis.* *Aviti.*

ALTEMPS. *In pago Calbellonenſi*, [Cabilonenſi] *ſancti Cypriani abbatis.* *Cypriani.*

FLORENTIN. *Aurelianis, ſancti Adjati abbatis, qui ſpiritu prophetiæ illuſtris fuit, & ibi ſepultus eſt.* *Adjati.* Haud dubie ex tali aliquo codice *Adjutus* ille in Martyrologium Roman. irrepſit.

LUGDUNEN. *Autiſſiodoro civitate, ſanctorum Pauli & Gregorii.* *Pauli & Gregorii.*

Aviti. REMENS SS. Tim. & Apoll. *Aurelianis, depoſitio ſancti Aviti abbatis.*

EDITIO LUBECO-COL. *Apud Egyptum, beati* *De Nemeſio.* *Nemeſis martyris, qui primo per calumniam quaſi latro, judici Emiliano delatus eſt, quo crimine abſolutus, poſthac, quod Chriſtianus eſſet, defertur. In hoc vero nulla a judice moderatio reſervatur, ſed ab eodem Emiliano judice, geminatis ſuppliciis excruciatus, cum latronibus juſſus eſt ſuſpendi, ſalvatoris perferens ſimilitudinem, qui una cum latronibus pertulit crucem.* Nimia hic ſimilitudo quæſita eſt. In Dario & Gregorio, ſatis pura eſt. *Aviti.* In fine: *Aurelianis, ſancti Aviti abb. & confeſſoris.*

GREVEN. *In Nicea Bithiniæ, ſanctorum Zozimi, Pauli, Secundi, Ciriaci. Item Anaſtaſii, Sidonii.* *Zozimi &c. Anaſtaſii &c. Ammonii.* Vide Hieronymiana. *Ammonii epiſcopi Aurelianenſis & confeſſoris. Eodem die ſecundum Adonem, Aurelianis, ſancti Aviti abbatis, qui deſiderio vitæ ſolitariæ, cum ſancto Karileffo de monaſterio egreſſus, magnis virtutibus prophetiæque ſpiritu illuſtris quievit. Hunc Uſuardus habet quinto decimo Kalendas Julii.* *De Avito.* *Digni confeſſoris.* *Digni.* *Megandis confeſſoris, patris ſanctæ Albeidis virginis.* *Megandis.* *Item beatæ memoriæ Petri presbyteri, Canonici regularis, Aroldenſis præpoſiti.* *Petri.* *Item ſanctæ memoriæ, Wilhelmi converſi domus Caſalarum, Ordinis Carthuſienſis, confeſſoris, admirandæ virtutis viri.* *Wilhelmi. Cartuſien.* *Qui tempore quodam, dum aſino veheret in negotiis domus ſuæ aliquò iret, irruentibus in eum prædonibus, fide pleniſſimus, aſino pedem evulſit, indeque monſtrans prædonibus, in ſtuporem & fugam eos convertit: deinde pedem reponens jumento, iter ſuum confecit.*

De Nemeſio. MOLAN. Litteris Italicis de Nemeſio, poſt *qui*, textui inſerit, *primo per calumniam, quaſi latro, judici delatus eſt Æmiliano, quo crimine abſoluto, poſtea quod Chriſtianus eſſet, defertur; in hoc vero nulla miſeratio reſervatur, ſed.....* In fine: *Eodem die repoſitum eſt corpus ſancti Huberti in crypta.* *Repoſit. Huberti.* In aliis editionibus additur in fine textus, etiam litteris Italicis, *& confeſſ.* Nihil præterea.

XIII *Kal.* *Die* 20.

Ammonii & ſocior. APud Alexandriam, beatiſſimorum martyrum Ammonis, Zenonis, Ptolomei, Ingenii & Theophili, qui tribunalibus adſtantes, cum quidam Chriſtianus in ſuppliciis poſitus trepidaret, & jam pene ad negandum declinaret, vultu, oculis ac nutibus conabantur illum erigere. Cumque hac de cauſa clamor totius vulgi in eos proſiliret, prorumpentes in medium, Chriſtianos ſe eſſe teſtantur. Per quorum victoriam, illico Chriſtus glorioſiſſime triumphavit, ſuiſque conſtantiam animi dedit. In Thracia civitate Gelduba, ſan- *Julii. Liberati.* cti Julii martyris. Item in Amphitrea, ſancti Liberati.

Sumitur ex *Praten. Heriaten. Antverp-maj. Munerat. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. In Antverp-maj. male ſcribitur *Amonis*, male in Munerat. *Tholomei.* Omnes ſervant *Ingenii*, pejus Greven. *Nigenii*: an melius Molan. *Ingenui*? Sic ex Rufino, Romano parvo & Adone legendum eſt, & ſic etiam vertit Valeſius. Romani moderni reformatores Chriſtophorſonum ſecuti videntur, qui *Ingenes* ſcripſit. Gravius errarunt Antverp-maj. & Munerat. poſtrema duo nomina *Ingenui*, nobis *Ingenii* & *Theophili* omittentes. Rurſus Antverp-maj. pro *& jam*, poſuit *etiam*, atque iterum Munerat. *eripere* pro *erigere*. Codices omnes conveniunt in, *illico Chriſtus glorioſiſſime triumphavit*, & ſic omnino ex Adone legendum eſt: Greven. poſuit *victorioſiſſime triumphavit*, & eum ſecutus Molan. vitii aliquid ſuperaddidit, per, *Chriſtus illico victorioſiſſime triumphavit.* De *Thracia* alibi dixi, ſequor modo, quos prius ſecutus ſum. Antverp-maj. pro *Amphitrea* ſubſtituit *Amphitre*, nullo modo Uſuardinè, ſed utrum magis à parte rei exſtet locus prior quam poſterior, fateor me ignorare.

OBSER-

Ammonis & ſociorum.

OBSERVATIO. En modo claſſem illam alteram pugilum Alexandrinorum, de qua die præcedenti dicere cœpimus, ex eodem Rufini loco, lib. 6 cap. 31, ex eadem Dionyſii Alexandrini ad Fabium Antiochenum epiſtola promanantem, ſic ut martyriorum ordinem, in præfato Rufini capite deductum, ſecutus videatur auctor Romani parvi, qui fortiſſimos quinque athletas primus inter Martyrologos enumerat: *Alexandria, Ammonis, Zenonis, Ptolomæi, Ingenui, Theophili.* Ado ductorem ſequens, fontemque Rufinianum prope exhauriens, hiſtoriæ ordinem inde traduxit, Noſter vero, licet paulo contractius, rem totam ſatis eleganter complexus eſt. Nihil ultra habent Romanum parvum & Viennenſis, unde ad textus ſui ſupplementum, aliam ſcaturiginem conſuluit Uſuardus, ſed duas annuntiationes tricis involutas obtruſit.

Utramque ex Hieronymianis acceptam fuiſſe dubium non eſt, at implexam codicum illorum lectionem ipſe magis irretiviſſe videtur. Fontem exhibeamus. Codex Lucenſis ſic legit: *In Tracia civitate Gildo, Bajuli.* In duabus ultimis vocibus *Gildo & Bajuli* hæret aqua. Audi modo vetuſtiſſimum Epternacenſem: *In Thracia, natalis Julii.* Sic habet in laterculo hodierno: die ſequenti autem: *In Thracia civitate Gildoba, Juli*, quam eamdem annuntiationem hoc ipſo die ponunt Corbeienſis ſeu Corbeienſes & Blumianus. Ex his facile perſpicitur, talem aliquem Hieronymianum codicem Uſuardo obtigiſſe, ex quo *Geldubum* ſuam efformaverit. Fruſtra cum Geographis quæres, in qua Thraciæ parte ſita ſit *Gelduba* vel *Gildoba*, cum ibi reperibilem non exiſtimem, imo ſatis veroſimiliter ex truncatis Sanctorum nominibus coaluerit, non minus quam *Amphitrea*, cui ultimus Sanctus noſter *Liberatus* adſcribitur. Non ignoro *Geldubam* aliquam antiquam, hodie *Geldub* vel *Gelb*, ad tractum Rheni, ditionis Colonienſis inveniri, ſed illic Julium martyrem cum Sauſſayo collocare, tam eſt abſonum, quam imperitum ſit Rhenum in Thraciam devehere, aut Thraciam ad Rhenum tranſplantare. Caſtellanus Geldubæ ſitum notat *in confiniis Bulgariæ & hodiernæ Romaniæ*, at Geographum antiquum deſidero, qui eam nobis aſſignet. *Julii.*

Liberati.

Porro *Liberatum* noſtrum *Romæ* tribuit Baronius, ſecundam annuntiationem in Romano ſic hodie referens: *Romæ, ſanctorum martyrum Liberati & Bajuli*, quæ ab Hieronymianis omnibus, etiam à codice S. Cyriaci & Rabano longiſſime recedunt; in his enim *Liberatus* cum *Thecla* conſtanter ponitur *in Oriente*. Ad præfatam Romani annuntiationem obſervat Caſtellanus, eam ex tribus conflatam eſſe; accepta nimirum poſitione *Romæ*, quæ ſoli Zephyrino Papæ in Hieronymianis tribuitur; avulſo deinde Liberati nomine ab Oriente, ac demum ex ultima ſyllaba prioris loci Gelduba, conjuncta cum *Juli* nomen *Bajuli* coagmentatum. Agnoſco equidem confuſionem, ſed quæ Baronii non ſit, verum codicis alicujus, ex quo nomina illa, ſic inter ſe connexa deſumpſerit. Nec diffitebitur Caſtellanus, in Hieronymianis aliquibus, & in Rabano quoque *Bajulum* clare exprimi, ſic ut totus error in ſola poſitione conſiſtat, quod nempe Liberatus & qualiſcumque Bajulus *Romæ* collocentur. At quis nobis Uſuardinam illam *Amphitream* aut in Oriente aut in toto Occidente inveniet? Putavit fortaſſe vir eminentiſſimus locum notiſſimum alicubi repertum, præ ignoto vel ficto eligendum. Florentinius alia loca ſubſtituere conatur, quæ ratio nata eſt, res de ſe valde implexas magis involvere. Dicam quod ſentio: multum fallor, ſi Uſuardus uſus non ſit codice aliquo Hieronymiano tam depravato, ut ex detritis, divulſis, ac male connexis verborum elementis *Amphitream* aliquam effinxerit, cui reperiendæ in vanum a nobis ſudetur. Neque enim cum Caſtellano ſyllabas diſtractas connectere lubet, ex quibus, ut ipſe *Bajulum*, ſic ego *Amphitream* coner educere: ſive enim vera, ſive falſa demum protulerit Noſter, certum eſt, talem nobis textum reliquiſſe, qualem ut ſincerum & genuinum hîc repræſentavimus.

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima elogium producit uſque ad *teſtantur*, expunctis ceteris omnibus. Duæ ultimæ annuntiationes puræ ſunt.

Zephyrini.

ROSWEYD. Secundo loco habet: *Romæ, Zepherini Papæ & martyris.* Nos de eo egimus cum Uſuardo XXVI Auguſti, ubi vide Obſervationem. Habe hodiernum Wandelberti verſiculum: *Terno cum decimo antiſtes Zepherine coruſcas.* Codex noſter purus eſt in Julio & Liberato, adjungens in fine litteris majuſculis, quod in aliis codicibus recurret: *Vigilia ſancti Thomæ Apoſtoli.*

Vig. Thomæ

PULSANEN. In prima, phraſis aliquantulum mutata eſt & Adonianæ magis aptata. Deeſt ſecunda & tertia

ANTVERP. & MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Poſt *Liberati* immediate ſubjungunt, vel potius conjungunt, *& Gregorii epiſcopi.* Ex hujuſmodi codice ſua accepit Petrus Equilinus in Catalogo apud Florentinium, qui in hoc Gregorio, æque ac nos hæſitat. Eſt forte repetitio Gregorii Autiſſiodorenſis, de quo locuti ſumus die præcedenti. Sequitur in citatis codicibus: *Romæ, depoſitio ſancti Zepherini epiſcopi.* *Gregorii.* *Zephyrini.*

ANTVERP-MAX. & reliqui omnes codices mediæ notæ incipiunt: *Vigilia ſancti Thomæ Apoſtoli*. In fine autem poſt *Liberati*, addunt ut ſupra, *& ſancti Gregorii epiſcopi*. *Vig. Thomæ.* *Gregorii.*

CENTULAN. Non habet niſi primam annuntiationem, hinc inde truncatam, nonnumquam interpolatam, quam non eſt opus hîc deſcribere.

BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, ſancti Zepherini Papæ. Qui ut omnes Chriſtiani annorum duodecim, in feſto Paſcha Eucharistiam accipiant, & ut ordinationes presbyterorum ac levitarum, tempore ſtatuto ſolempniter fierent, conſtituit.* Sequuntur annuntiationes ad lubitum formatæ: *In Tracia civitate Gelduba, natale ſanctorum Julii vel Juliani, & Liberati. Item in Amphitrea, ſanctorum Gregorii epiſcopi & Liberati.* In Alexandrinis, omnino purus non eſt. Adjicit in fine: *In Oriente, ſancta Tecla virginis.* Vide quæ de Thecla diximus XXIII Septembris. *Zephyrini.* *De Julio. De Liberat. & Gregorio.*

HAGENOYEN. Incipit etiam: *Romæ, natale ſancti Zepherini Papæ & martyris, in via Appia. Hic conſtituit, ut omnes Chriſtiani duodecim annorum, in præſentia clericorum & laicorum fidelium, Eukariſtiam in die Paſcha deberent accipere. Item ſtatuit, ut omnia vaſa altaris vitrea vel ſtannea eſſe deberent, & ut ordines ſacerdotum & levitarum ſtatuto tempore fierent, & coram multis aſtantibus. Hic paſſus eſt ſub Severo principe.* In Alexandrinis ſatis purus eſt. Tum: *In Tracia, civitate Geldula, natale ſancti Julii martyris. Item in Amphitrea civitate, natale beati Gregorii epiſcopi & Liberati.* *Zephyrini.* *Gregorii.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. In fine: *Romæ via Appia, ſancti Zeverini epiſcopi*: Pro *Zephyrini*. Tum: *In Oriente, ſancta Tecla virginis & martyris.* *Zephyrini.* *Thecla.*

DAVERONEN. *In pago Cabilonenſi, ſancti Cypriani abbatis.* *Cypriani.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Ammonii cum ſociis, martyris. Julii martyris.*

In VATICAN. num. 5949. Nihil de Liberato.

FLORENTIN. Habent, ut ANTVERP. &c ſupra, *& ſancti Gregorii epiſcopi. Romæ, ſancti Zephirini epiſcopi.* Addunt autem: *In Hiſpania, ſancti Domitiani abbatis.* Puto indicari *Dominicum* abbatem, de quo vide Caſtellan. & MOLAN. infra. *Gregorii.* *Zephyrin. Domitiani. pro Dominic.*

BURDAGALEN. *In territorio Cynula, ſancti Oſpitii confeſſoris. Monaſterio Lirinenſi, ſancti Columbi abbatis.* Sub his nominibus neutrum novi. *Oſpitii Columbi.*

EDITIO LUBECO-COL. Incipit: *Vigilia ſancti Thomæ Apoſtoli. Apud Alexandriam, beatorum martyrum Ammonii* &c. ſatis pure, uti etiam in Julio. Ultimæ annuntiationi novam plane formam indidit, hoc modo: *In Amphitrea, ſanctorum Liberati & Gregorii epiſcoporum & confeſſ.* *Vig. Thomæ.* *Greg. &c.*

BELIN. In additione Gregorii epiſcopi, & in depoſitione Zepherini, convenit cum ANTVERP. &c. In fine autem præterea addit: *Item eodem die, vigilia Sancti Thomæ Apoſtoli.* *Gregorii. Zephyrin. Vig. Thomæ.*

GREVEN. *Vigilia ſancti Thomæ Apoſtoli. Romæ, depoſitio beati Zeperini epiſcopi. In Oriente, ſancti Anaſtaſii epiſcopi & confeſſoris. In Amphitrea, ſancti Gregorii epiſcopi & confeſſoris.* Ita paulatim ex aliis accreverunt, qui in Hieronymianis vix indicati ſunt. Pergit: *In Hibernia, ſancti Fregi abbatis. Item, beat. memoria Henrici Calkar presbyteri & confeſſoris, Ordinis Carthuſienſis, eximiæ ſanctitatis viri. In Oriente ſancta Tecla virginis.* *Vig. Thomæ. Zephyrin. Anaſtaſii. Gregorii.* *Fregi.* *Henr. Calk. Tecla.*

MOLAN. In fine ex BELIN. deſcripſit, *& ſancti Gregorii epiſcopi. Romæ, depoſitio ſancti Zephyrini epiſcopi. Item eodem die, vigilia ſancti Thomæ Apoſtoli*, cui litteris minoribus ſuperaddit, *quæ in obſervatione jejunii pleriſque locis celebratur. Item, beati Philogonii, qui ex patrono cauſarum factus fuit epiſcopus, cujus memoriam inſigni homilia celebravit Joannes Conſtantinopolitanus cognomento Chryſoſtomus, quinque diebus ante natalem Chriſti.* Vide ipſam concionem apud Surium hoc die. Editiones poſteriores, nihil habent de Gregorio aut Zephyrino. Agunt de vigilia, ut in priori. Tum: *In Hiſpaniis, Silenſi monaſterio, ſancti Dominici abbatis. Qui vita ſanctitate, ac miraculorum frequentia clarus, migravit anno milleſimo ſeptuageſimo quarto.* De Philogonio hæ editiones idem habent quod prior, & eodem modo. *Gregorii. Zephyrin. Vig. Thomæ.* *Philogonii.* *Dominici Silenſis.*

XII *Kal.* Die 21.

Thomæ. NAtalis beati Thomæ Apoſtoli, qui Parthis & Medis Euangelium prædicans, paſſus eſt in India, ac non multo poſt inde tranſlatus ad Edeſſam urbem. Eodem die in Tuſcia, ſanctorum Joannis & Feſti. *Joannis & Feſti.*

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Antverp.* & *Max-Lubec. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. *Partis* ſcribunt codices nonnulli, ſed præcipui habent *Parthis*, ut eſt in textu. *Ewangelium* ponitur in ſolo Antverp. In Munerat. inter *inde* & *tranſlatus*, interponitur *idem*: ſed aliam phraſim conſtruxit Belin. hoc modo: *ac poſt inde non multum tranſlatus eſt ad urbem Edeſſam.* Altera editio, Greven. & Molan. legunt *Ediſſam*, pejus Tornacen. *Ediſſem*: textus ex reliquis acceptus eſt. De *Thuſcia* hîc amplius non loquor, nec de *Johannis*. Codicis Antverpienſis deſcriptor annuntiationem illam ſecundam turpiter vitiavit, ſcribens: *Johannis & Pauli Feſti.* Nec Max-Lubec. nec alius codex de Paulo uſquam meminit.

Thomæ. OBSERVATIO. De tranſlatione corporis ſancti Thomæ Apoſtoli actum à nobis eſt cum tota ſerie noſtra III Julii, quo die in apographis Hieronymianis etiam poſita eſt, ſed ita ut hoc rurſus die repetatur. Sic habet codex Lucenſis: *In Meſopotamia, civitate Edeſſa, tranſlatio corporis ſancti Thomæ Apoſtoli, qui tranſlatus eſt ab India, cujus paſſio*

ibidem

ibidem celebratur v *Nonas Julii.* Hæc directe pugnant cum iis, quæ in eodem codice leguntur citata die III Julii. In hiſce aliiſque hujuſmodi oppoſitionibus componendis laborat Florentinius, præcipue ad Indiculum Apoſtolorum à pag. 145. At enim in tranſlatione hic referenda, non omnino conveniunt præfati codices Hieronymiani; nam in vetuſtiſſimo Epternacenſi ſignatur: *Paſſio Thomæ Apoſtoli in India:* Corbeienſis autem utramque feſtivitatem conjungit: *In Meſopotamia, natalis & tranſlatio ſancti Thomæ Apoſtoli* &c. Wandelbertus natalem, ſeu paſſionis diem (de quo certe non conſtat) nuſquam videtur agnoſcere, ſolam hoc die tranſlationem canens, ut ex verſibus infra adducendis patebit. Ceterum Beda diſerte hic legit: *Natalis ſancti Thomæ Apoſtoli.* Florus in brevi elogio aſſerit, *tranſlatum eſſe corpus apud Edeſſam civitatem* v *Nonas Julii.* In eamdem ſententiam ait Rabanus, *lanceâ transfixum occubuiſſe in Calamia Indiæ civitate* & *ibi ſepultum cum honore* XII *Kalendas Januarias.* Series noſtra apertiſſima eſt, ſiquidem tranſlatione, ut jam diximus, III Julii conſignatâ, Romanum parvum hoc die ſimpliciter habet: *Thomæ Apoſtoli.* Sacramentaria a Menardo & Thomaſio edita magis cum Beda conveniunt. Ado autem in Martyrologio hæc ſolum memorat: *Apud Edeſſam Meſopotamiæ civitatem, natalis ſancti Thomæ Apoſtoli.* Cetera paucis refert inter Feſtivitates Apoſtolorum, unde elogium ſuum extraxit Uſuardus. Advertat lector, à ſolo Rabano civitatem *Calamiam* deſignari, in qua Thomas paſſus ſit, ſolos item Parthos & Medos tum ab ipſo tum à noſtris indicari, quibus Apoſtolus Evangelium prædicaverit. Alia notat Motherius in ſuis ad Romanum Gallicè verſum animadverſionibus. Ceterum de aliis regionibus, de loco martyrii, de reliquiis ſancti Thomæ geſtis, de corporis adventu in Italiam, nonnullæ controverſiæ ſunt, quas hic non vacat examinare. Fontes pleroſque commonſtravit Baronius, ex quibus non pauca, ad Apoſtoli labores ſpectantia, colligi poſſint; ſed uberior eſt Tillemontiana ſylloge tomo I a pag. 355, cum qua conferentur vitæ aliæ & Mss. & pridem ac recentius typis impreſſæ. Satis modo ſit veram textûs Uſuardini ſimplicitatem comprobaſſe. En Wandelberti de ſola tranſlatione verſiculos:

Tranſlati Thomæ celebrat duodenus honorem,
Aurea quô ſtructore Dei cognoſcere regnum
India promeruit, ſignis comitata tremendis.

Inter apographa Hieronymiana ſolum vetuſtiſſimum Epternacenſe hoc die poſt Thomam legit: *Et in Thuſcia, Joannis & Feſti:* atque in eodem codice, iidem, procul dubio, repetuntur XXIII Decembris, his verbis: *Et alibi Joannis & Feſti*, pro quibus alii habent: *Joannis & Felicis.* Porro Florentinius in hodierna notatione ſic obſervat: *Nullibi in Tuſcia veneratos comparere, aut invenire potuiſſe, fatetur Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ. Fortaſſe iidem ſunt, de quibus infra* X *Kalendas Januarii.* Attamen ſive in Thuſcia noti ſint, ſive ignoti, certum eſt à Rabano ex aliquo Hieronymiano ſignatos fuiſſe; certum eſt à ſeriei noſtræ anteſignano ſic hodie annuntiari: *In Tuſcia, Ioannis & Feſti:* certum denique, in Adone, & ex hoc à Noſtro iiſdem prope verbis memorari. Quid autem de eorum vita aut geſtis uſpiam ſuperſit, hactenus plane latet. In Adone ſecundo loco refertur *Memmius* Catalaunenſis epiſcopus, de quo ad V Auguſti pluribus egimus, tunc, ut candide fatear, ignorantes ipſum hoc die à Viennenſi celebrari. Textum ejus hodiernum habes infra in codicibus Florentinis. Hic ſolùm lectores rogatos velim, ut quæ citata die V Auguſti timidius de Adonis ſenſu dicta ſunt, ex hoc loco abunde confirmata meminerint: illud præſertim; quod nempe Memmius illic ad Adonem minime pertineat. Manet interim veriſimile, Uſuardum eo die Hieronymianam potius quem Adonianam phraſim adoptaſſe. *Joannis & Feſti.* *De Memm. adv Auguſt.*

AUCTARIA.

ROSWEYD. Thomæ annuntiationem, poſt *Edeſſam urbem*, ſic protraxit: *in loculo argenteo ibidem honore Apoſtolico conditus eſt.* In altera purus eſt.

PULSANEN. Eumdem textum ex Adone interpolavit, poſt *India*, ſic pergens, *& corpus ejus in civitate, quam Syri Edeſſam vocant, tranſlatum eſt, ibique digno honore conditur.* Purus etiam eſt in ſecunda annuntiatione. *De Thoma.*

ANTVERP-MAX. cum omnibus ſociis addit in fine: *In Eraclea civitate, natale ſancti Paſſi.* Sic vocatur in Hieronymiano Lucenſi: Corbienſe ſcribit *Paſſini:* Epternacenſe, *Baſſi.* *Paſſi.*

CENTULEN. *Natale beati Thomæ Apoſtoli, qui Parthis & Medis prædicavit, paſſus eſt in India* V *Nonas Julii. Corpus ejus in civitatem, quam Syri Edeſſam vocant, tranſlatum eſt, ibique digno honore ſepultum. Cathalaunis, ſancti Memmii epiſcopi & confeſſoris, primi civitatis illius.* Vide codicem ſequentem. In ultima purus eſt. *De Thoma.*

BRUXELLEN. In prima utcumque purus, ſic proſequitur: *Romæ, ſancti Innocentii Papæ. Qui decrevit, oſculum pacis ad Miſſam dari, et oleo conſecrato pro infirmis uti, conſtituit.* Sequitur de Joanne & Feſto. Tum: *In Eraclea, natale ſancti Paſſi martyris. Cathallaunis, depoſitio ſancti Memmii epiſcopi primi, illi civitati ab urbe Roma directi. Qui inter alia innumera miracula mortuum ſuſcitavit, cujuſque nunc ſepulcrum miraculis creberrimis illuſtratur. Treveris, ſancti Zepherini* *Innocentii.* *Paſſi.* *De Memmio.* *Zepher. Tre.*

 epiſcopi

Phocæ & ſocior. epp. *epiſcopi & confeſſoris.* Vide infra: *Et alibi, ſanctorum Foca, Floris & Honorati epiſcoporum & confeſſorum.* Nomina in codicibus Hieronymianis invenio, titulos non item.

De Thoma. HAGENOYEN. *In India, paſſio ſancti Thomæ, electi Dei Apoſtoli, qui tanti fervoris erat ad Dominum, adhuc in carne exiſtentem, quod cum eo mori voluit, & alios ſimiliter facere hortatus eſt, quando ad reſuſcitationem Lazari Dominus ire voluit* &c. quæ vide apud Surium. Tum nova confuſio: *In* *De Severo Treveren.* *civitate Treveri, ſancti Severi epiſcopi & confeſſoris ejuſdem civitatis. Qui de civitate Treveri veniens in Aquitaniam, unde natus erat, jam ſenex per gratiam Dei, quam in ſe habuit, omnes, quos vidit, cognovit, ex nomine proprio illos ſalutavit, & quod majus erat, eos quos cognovit exterius, eoſdem cognovit interius, ita ut pluribus eorum, ſuas cogitationes bonas aut malas prediceret, & plenus bonis operibus, ibidem obiit in pace. Eodem die apud Thuſciam, natale ſanctorum martyrum Johannis &* *Paſſi.* *Feſti. In Eraclea civitate, ſancti Paſſi martyris.*

AQUICINCT. In fine ſubdit: *In pago Cavillo-* *Cypriani.* *nenſi, ſancti Cypriani abbatis.* Notatus eſt heri & nudius tertius, ſed adhuc quæro quis ſit.

MATRIC-CANTOR ULTRAJECT. *Thomæ Apoſtoli. Joannis & Feſti martyrum.*

FLORENTIN. *Catalaunis, ſancti Memmii, epi-* *De Memmio* *ſcopi primi, ab urbe Roma directi. Qui inter alia miracula fertur mortuum ſuſcitaſſe; cujus nunc ſepulcrum creberrimis miraculis illuſtratur.* Vide dicta ſuperius, ſub finem Obſervationis. Sequi- *Nicodemi.* tur: *Romæ, Nicodemi, qui ſanctorum martyrum corpora, ſcilicet Claudii, Nicoſtrati, Caſtorii & Simplicii, de fluvio extracta, domi ſua ſepelivit, ut in geſtis eorum legitur.* Vide dictorum geſtorum compendium apud Adonem VIII Novembris, ubi & de Nicodemo agitur.

EDITIO LUBECO-COL. De Thoma addit, *ibique digno honore conditum eſt. In Tuſcia, natale ſanctorum Johannis & Feſti confeſſorum. In* *Paſſi.* *Eraclea civitate, natale ſancti Paſſi martyris. Tre-* *Severin. Treveren.* *veris, ſancti Severini, ſecundi ejuſdem civitatis epiſcopi & confeſſoris.*

GREVEN. *In Eraclea, ſancti Paſſi martyris.* *Paſſi.* *Item ſanctorum Foca, Honorati.* *Phocæ & Honorati.* *Romæ, depoſitio ſancti Innocentii epiſcopi.* *Innocentii.* *Item ſecundum Adonem hic, Cathalaunis, ſancti Memmii epiſcopi primi, illi civitati ab urbe Roma directi, qui inter alia mortuum ſuſcitavit, cujus etiam nunc ſepulcrum creberrimis miraculis illuſtratur. Hunc Uſuardus habet Nonis Auguſti. Treveris, beati Severini ſecundi, epiſcopi & confeſſoris, qui & Seve-* *Severini.* *rus dictus eſt. Item ſecundum Cathalogum hic, memoria beati Dionyſii epiſcopi, diſcipuli ſancti Tho-* *Dionyſii.* *mæ Apoſtoli, & Pelagiæ filiæ regis, ſponſæ ſuæ,* *Pelagiæ.* *quos idem Apoſtolus convertit. Dionyſius autem poſtmodum epiſcopus ordinatus, plenus ſanctitate ad Dominum perrexit: Pelagia vero ſacro velamine conſecrata, poſt ejus obitum, cum nec nubere vellet, nec immolare, capite plexa martyrium complevit.*

MOLAN. In fine: *Catalaunis, ſancti Memmii* *Memmii.* *epiſcopi, primi illi civitati ab urbe Roma directi, qui inter alia innumera miracula mortuum ſuſcitavit. Eodem die, ſancti Severini epiſcopi* *Severini.* *Treverenſis.* In editionibus poſterioribus exſtat hoc ſolum augmentum: *Eodem die, ſancti Severini ſecundi, epiſcopi Treverenſis.* Vide GREVEN.

XI *Kal.* *Die* 22.

Martt. 30. ROmæ via Lavicana inter duas lauros, natalis triginta martyrum, qui omnes uno die perſecutione Diocletiani coronati *Iſchyrionis* ſunt. Alexandriæ, beati Iſchyrionis martyris. Is cum ad ſacrificandum blanditiis atque injuriis cogeretur, & contemneret; præacuta ſude tranſverberatus per viſcera, neci traditur. Civitate Oſtia, ſan- *Demetrii & ſociorũ.* ctorum Demetrii, Honorati & Flori.

Ita *Herinien. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Hîc uſus ſum majori libertate, quam uſquam toto hoc opere, reſtituendo proprium & verum nomen *Iſchyrionis*, quod in nullo codice reperitur. Puritati proximus erat Praten. per *Schyrionis*, Molan. per *Schirionis.* Herinien. Tornacen. Munerat. & Greven. ſcribunt *Chirionis*: Belin. *Chyrionis*, alii *Chiridionis* vel *Scirionis.* Putavi emendationem illam mihi licitam eſſe. Pro *præacuta ſude*, in Herinien. eſt, *poſt acuta.* Turpius errant Antverp. Max-Lubec. & Belin. dum duas illas voces *præacuta ſude*, plane omittunt. Hîc cetera conjungo. De *blandiciis*, *contempneret*, *Hoſtia* &c. vide alibi.

Poſtrema & gravior variatio codices nonnullos à puris diſjunxit: Pratenſem imprimis, quem ex parte imitantur ſoliti ſocii Antverp-maj. & Roſweyd. *De Praten. & ſoc. codd.* De Pratenſi teſtatus mihi eſt Clariſſimus Caſtellanus, ab VIII Decembris uſque ad XXIII, nihil in eo eraſum, nihil adjunctum eſſe; *rien d'effacé, ny d'ajouté*, atque adeo manifeſtum eſſe debet, annuntiationem tertiam hodiernam prima manu à codicis iſtius ſcriptore poſitam fuiſſe hoc modo: *Civitate Oſtia, ſancti Baſilei*; quæ verba Uſuardo adſcribi prorſus non poſſunt, niſi velimus eum dormitando ſcripſiſſe, turbaſſeque clariſſimos hoc die Hieronymianorum indiculos, in quibus primo loco diſerte legitur: *In Antiochia, ſancti Baſilei*: quo modo rectius legerunt duo illi alii codices, plerumque Pratenſis ſectari. In præfatis Hieronymianis ſequitur articulus noſter primus, *Romæ, via Lavicana* &c. Tum vero:

vero: *Et Hoſtia, natalis ſanctorum Demetrii* &c. quam annuntiationem ex omnibus codicibus noſtris Uſuardo aſſerimus. Merito itaque è purorum codicum numero Pratenſis excluſus eſt. Viderint iſtius codicis patroni, an error tam palpabilis ipſius authentiam magnopere commendet. Excluſimus etiam duos alios, quod certi in ea ultima commemoratione Uſuardini non ſint.

Martt. 30.

OBSERVATIO. Coronam martyrum triginta, ſub Diocletiano Romæ paſſorum, dedimus 1 Januarii, ſed loco determinato *via Appia*: en coronam ſeu manipulum alterum, forte trecentorum potius, quam triginta pugilum. Numerum dubium reddunt Hieronymiani codices Lucenſis & Blumianus, dum contra alios diſtinctius legunt: *Romæ via Lavicana, inter duos lauros, natalis ſanctorum* CCC *martyrum, qui omnes uno die coronati ſunt.* Si tempora Diocletiani addita eſſent, videretur tota noſtra annuntiatio inde accepta, magisque id adeo ſuaderent codices Hieronymiani alii, in quibus ſoli triginta exprimuntur. Sed *dignior*, inquit Florentinius, *immani* Diocletiani *ſævitia numerus trecentorum eſſet.* Quærimus quid ſcripſerint Martyrologi? Rabanus ſolo martyrum numero a Lucenſi differt: nec multum diſſonat Romanum parvum: *Romæ,* XXX *martyrum, ſub Diocletiano, via Lavicana inter duas lauros ſepultorum.* Ado diſtinctius & exactius cum Lucenſi locutus eſt, iis plane verbis quibus conſtat totus textus noſter. Nihil præterea de his martyribus hactenus reperi. Wandelbertus ceteris Martyrologis ſubſcribit hoc ſuo verſiculo:

Undecimum celebrat triceno martyre Roma.

Iſchyrionis.

Sequitur annuntiatio ſeptima hujus menſis, ex uno Rufini capite accepta, ut pluribus dixi XIX Decembris. Complexus eſt articulus in Romano parvo: *Alexandriæ, Iſchyrionis martyris. Et aliorum quamplurimorum, inter quos ſenex Charemon.* Binas illas commemorationes ex laudato toties Rufini loco amplificat Viennenſis, ſed de ſolo Iſchyrione agit Uſuardus, elogii ſui verba omnia ex Adone deſcribens, omiſſa notabili circumſtantia, nimirum Iſchyrionem non ab aliquo judice damnatum, ſed ab hero, ut ita dicam, à *potente* aliquo viro, cujus *rem ſub mercede procuraret*, inſolito crudelitatis genere dire trucidatum. Alexandriæ à noſtris conſtanter ponitur, licet id nuſquam affirmet Euſebius, imo aliis non inveriſimile videatur, in alia aliqua Ægypti parte interemptum fuiſſe. De reliquis illis martyribus *quamplurimis fame, ſiti, frigore, languore, latronibus, beſtiiſque conſumptis*, plurima ſuppeditabunt inferius Auctaria Uſuardina variis modis concepta.

Demetrii & ſociorum.

In Variantibus ſupra oſtendimus, erraſſe codicem Pratenſem, dum *Baſileum* Antiochenum civitati *Oſtiæ* adſcripſit; erraſſe item ſolitos ſocios, qui aliam annuntiationem Uſuardo ſubſtituerunt. Quæritur hic, quem codicem Hieronymianum præ oculis habuerit, ex quo ſegmentum ultimum de tribus martyribus Oſtienſibus *Demetrio, Honorato* & *Floro* deſumpſerit; etenim vetuſtiſſimus Epternacenſis, Lucenſis & Blumianus legunt: *Demetrii & Honorati, Felicis, Flori.* Ad ſimiles quæſtiones, ſæpe alibi propoſitas, nulla aptior occurrit reſponſio, quam ſi dicamus, Uſuardum pro ſuo beneplacito ex Hieronymianis Sanctorum delectum feciſſe. Utinam & horum trium, & XXX ſuperiorum Martyrum Acta aut paſſiones alicubi reperirentur!

AUCTARIA.

Baſilei.

PRATEN. Jam ejus auctarium ſupra dedimus in Variantibus: ubi etiam de ANTVERP-MAJ. qui præterea pro *inter duas lauros*, legit *inter duas arbores.*

Theodoſia.

ROSWEYD. In augmento convenit cum ANTVERP-MAJ. ſed præterea in fine adjicit: *Theodoſiæ virginis & martyris.*

Martyrum Ægyptior.

PULSANEN. In prima ſatis purus, ſic proſequitur ex Adone: *Ipſo die, quamplurimorum martyrum, qui in deſertis montibus apud Egyptum oberrantes, fame, ſiti, frigore, latronibus, beſtiiſque conſumpti ſunt.*

Charemonis & aliorum

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG & DANIC. Tertio loco ex Adone interſerunt: *Apud Egyptum, natale ſancti Thermonis* [alii *Chermonis*, melius *Charemonis*] *epiſcopi urbis Nycopolis, & aliorum plurimorum, qui in deſertis & montibus apud Egyptum aberrantes, fame, ſiti, frigore, languore, latronibus, beſtiiſque conſumpti, gloria martyris coronati ſunt.* In quarta annuntiatione omnes conveniunt cum codicibus pro textu citatis.

LOVANIEN. In augmento cum aliis convenit, ſed totum Iſchyrionis elogium expunxit.

De Martt. Ægyptiis.

Theodoſiæ & Didymi.

CENTULEN. *Romæ via Lavicana inter duos lauros, ſanctorum* XXX *martyrum, qui ſub Diocletiano paſſi ſunt, Alexandriæ, beati Sciritonis martyris. In Egypto, innumerabilium martyrum, qui in montibus & vallibus, in ſilvis & diverſis laborantes incommodis, fame, ſiti, languoribus, frigoribus, latronibus, beſtiiſque conſumpti ſunt. Eodem die, Theodoſiæ virginis & martyris, & ſancti Didimi, eruditiſſimi viri.* Vide Hieronymiana & Florentinii obſervationes.

Georgii. Ariſtonis. Felicis.

BRUXELLEN. In prima purus, ſic pergit: *In civitate Spoletana, paſſio ſancti Georgii martyris. In portu Romano, natale ſancti Ariſtonis. Et Romæ via Portuenſi, depoſitio ſancti Felicis epiſcopi.*

In

In Iſchyrione ſatis purus eſt. Tum: *Apud E-*
Chæremonis & aliorum. *gyptum, natale ſancti Cheremonis, Nycepolis epiſcopi, & aliorum quamplurimorum martyrum, qui in deſertis & montibus apud Egiptum oberrantes, fame, ſiti, frigore, languore, latronibus, beſtiiſque conſumpti, gloria martyrii coronati ſunt. Et Ceremon epiſcopus, dum ad Arabum montem cum grandæva conjuge diſceſſiſſet, nulli ultra comparuit.* Vide hæc nitidius in Adone, vel in ipſo Ruffino. Sequitur de Oſtienſibus pure. Deinde:
Theodoſia. Didymi. Baſilei. *Et alibi, paſſio ſanctæ Theodoſiæ virginis & martyris, & ſancti Didimi monachi. Antiochia civitate, ſancti Baſilii.*

Haganoyen. In textu, ſolito purior, addit
De Martt. Ægyptiis. de Ægyptiis martyribus: *Apud Egyptum, natale ſancti Chermonis epiſcopi & martyris, qui Nycopolis civitatis præſul erat, & aliorum quamplurimorum* &c. Subjicitur ſequens hiſtoria: *Ipſo*
De Juſto Longa hiſtoria. *die, apud Anteſiodorum, paſſio ſancti Juſti pueri, qui fuit juſtus nomine & re. Hic Juſtus filius fuit Juſtini viri Chriſtiani, qui à filio ſuo multipliciter fuit arguitus, quare fratrem ejus Juſtianum de captivitate non redimeret. Qui cum proficiſceretur ad redimendum fratrem, Juſtus ejus filius ſecum proficiſci voluit; ſed pater prohibuit propter dolorem matris ejus, quia unicus erat. At illa ait, vadat tecum filius noſter; & ſic perrexerunt. Venientibus igitur paganis, pater ejus abſcondit ſe, puer autem Juſtus obviam dedit illis. Qui dixerunt: Quo venerunt viri Chriſtiani jam tecum euntes? At Juſtus ait: ſcio eos, ſed vobis eos non pandam; & ſtatim præciderunt caput ejus, & accipiens Juſtus caput ſuum inter manus ſuas & ſedens oravit. Cumque pater dubitaret, quid ſecum ageret; Juſtus ait: Corpus meum Belnaci ſepelite, & caput meum ad Feliciam matrem meam ferte. Quod illa videns, Deo gratias egit, & tanta claritas ſuper domum Juſtini fulſit, quod ſanctus Amator epiſcopus quæreret, quid ibi eſſet, & audita ejus paſſione, illud in ſuo ſepulchro ſepelivit.* Hic juſtus eſt, ni fallor, qui colitur XVIII Octobris.

Aquicinct. Poſt *nec tradunt*, interjicit:
Baſilei. *In civitate Antiochia, ſancti Baſilei.*

Matric-Cartus-Ultraject. *Theodoſia*
Theodoſiæ. Frontonis. *virginis. Frontonis epiſcopi & confeſſoris. Romæ, triginta martyrum. Ceronis martyris.* An non fortaſſe *Chæremonis? Item aliorum trium martyrum.*

In Vatican. num. 5949. Deeſt Demetrius cum ſociis. Adjicitur: *Eodem die, plurimorum* *Martt. Æg.* *martyrum* &c. ex Adone.

Altemps. Habet ut Aquicinct. *In civitate Antiochia, ſancti Baſilei.*

Florentin. *Item aliorum quamplurimorum* *De Ægypt.* &c. etiam ex Adone. *Item, ſancta Theodoſia vir-* *Theodoſia.* *ginis & martyris. In civitate Oſtia, ſancti Flaviani* *Flaviani.* *martyris, ſub Juliano apoſtata imperatore.* Poſitus eſt in Martyrologio Romano.

Remens. SS. Tim. & Apoll. *In ſuburbio* *Jovini.* *Remonſi, natale ſancti Jovini confeſſoris.*

Editio Lubeco-Col. *Apud Spoletum civitatem Tuſciæ, paſſio ſancti Gregorii presbyteri & mar-* *De Gregorio* *tyris, temporibus Diocletiani & Maximiani impe-* *Spoletino* *ratorum. Qui primo, ſub Flacco comite nodoſis fuſtibus* *Coloniam* *cæſus, ac deinde poſt craticulam & carcerem, chor-* *tranſlato.* *dis ferreis in genibus percuſſus, ſed & ardentibus lampadibus per latera incenſus, & cum jam a Tyrcano præſide capitali ſententia damnatus eſſet, audivit vocem de cælo dicentem ſibi: Ecce Gregori, jam coronatus es, & in numero ſanctorum meorum aſcriptus: ingredere ergo ad me, benedicte Domini, quia mea habitatio præparata eſt tibi. Adhuc angelo loquente, ab Aquilino ſpatario capite truncatus eſt; cujus corpus requieſcit nunc Coloniæ Agrippinæ, in eccleſia majori per tranſlationem, à Domino Brunone Colonienſium archiepiſcopo factam.* Vide etiam Auctaria diei ſequentis. In Uſuardo ponitur XXIV. Sequuntur prima & ſecunda, ſatis puræ: deinde multa de Chæremone & Ægyptiis, ut ſupra. Demum de Oſtienſibus, recte.

Greven. *In portu Romano, natalis ſancti Ari-* *Ariſtonii.* *ſtonii. Et depoſitio ſancti Felicis epiſcopi. Et depoſitio* *Felicis.* *beati Gregorii Spoletani presbyteri & martyris, apud* *Gregorii.* *Coloniam Agrippinam in majori eccleſia quieſcentis. Uſuardus tamen & Ado habent eum IX Kalendas Januarii. Ipſo die, paſſio ſanctorum Theo-* *Theodoſiæ* *doſiæ & Dimidis ſeu Didimi. Item ſecundum Ado-* *& Didymi.* *nem, plurimorum martyrum, qui in deſertis &* *Mart. Æg.* *montibus apud Egyptum oberrantes* &c. Vide Ado- *Eterhnaſii.* nem ipſum. Sequitur: *Eterhnaſii confeſſoris. Theo-* *Theodoſiæ.* *doſiæ virginis. Item, ſancta memoria Juttæ incluſæ.* *Juttæ.*

Molan. In prima, ac in aliis editionibus aliud augmentum non habet, præter ſæpe citatum Adonis articulum de martyribus quamplurimis Ægyptiis &c. de quibus vide ſupra.

X *Kal.* *Die* 23.

Martt. 20. Apud Nicomediam, ſanctorum martyrum viginti, quos Diocletiana perſecutio graviſſimis cruciatos tormentis, martyres Chriſto fecit, & beatos ſanctorum numero in cælis conjunxit.
Victoria. Romæ, natalis ſanctæ Victoriæ virginis, ſub perſecutione Decii imperatoris, quæ cum eſſet deſponſata à quodam pagano, & nec nubere vellet, nec ſacrificare, poſt multa facta miracula, inter quæ plurimas virgines aggregaverat, percuſſa eſt gladio in corde à carnifice, rogatu
Servuli. ſui ſponſi. Item Romæ, ſancti Servuli, de quo beatus Gregorius ſcribit, quia à primæva ætate uſque ad finem vitæ paraliticus jacebat;
Dedicat. baſilic. &c. ad cujus tumbam miracula creberrimè fiunt. Pariſius, dedicatio Baſilicæ in honore ſanctæ Crucis & ſancti Vincentii martyris, & depoſitio
Childeber. Domni Childeberti regis.

Puros cenſeo ſolos quatuor *Praten. Herinien. Antverp-maj.* & *Greven.*

VARIA

V*ARIA LECTIO.* Omnes legunt, *beatos Sanctorum numero*, ut eſt etiam in Adone: forte nitidius habet Antverp-maj. *beato Sanctorum numero*, ſed non Uſuardinè. Greven. & aliqui alii ponunt, *martyres Chriſti fecit*: præferenda eſt lectio noſtra Adonianæ conformis. Antverp-maj. *Victoria* nomen tranſmutavit in *Victorina*: & pro *virgines aggregaverat*, ſcripſit *virgines aggregatas*. Non recte habet Greven. *qui à primæva*, pro *quia à primæva*, paulo melius correxit Molan. *quod à primæva*. Reliqui in textu articulos duos ultimos, quia eos in præcipuis codicibus reperio, tametſi ad Sanctos non ſpectent, quâ cauſâ ſuſpicor à nonnullis codicum deſcriptoribus prætermiſſos fuiſſe; ab aliis poſtmodum reſtitutos, ut ex Auctariis facile colliges.

O*BSERVATIO.* Codex Hieronymianus Lucenſis apud Florentinium ſic hodie indiculum ſuum incipit: *In civitate Nicomedia, natalis ſanctorum* CCXLV *martyrum ſimul, quorum nomina Dominus ſcit.* Communis opinio eſt, inſinuari hîc immaniſſimam perſecutionem a Diocletiano Nicomediæ barbaro furore inchoatam, de qua non ſemel alibi locuti ſumus, præſertim XXVII Aprilis. Quâ nimirum, teſte Euſebio, *ingens martyrum multitudo*, occaſione incenſi palatii, omni tormentorum genere conſumpta eſt. At non video quis hic numerus determinari potuerit; unde fortaſſe accidit, ut in eo plane varient Hieronymiana apographa. Etenim in Blumiano ſolorum XXX martyrum memoria agitur: in vetuſtiſſimo autem habetur: *In Antiochia, natalis martyrum* XXXV; ubi Rabanus, ſervato hoc numero, *In Nicomedia* reſtituit. Vide de his Florentinium, & cum eo, ſi lubet, mirare, *tam in Martyrologio Romano, quam Uſuardo, Adone, & aliis recentioribus, Nicomedienſes ignotis nominibus martyres ad viginti tantum extendi.* Tolletur fortaſſe admirationis cauſa, ſi memineris martyres illos omnes, ſub una celebritate cum Anthimo recoli, citata ſuperius die XXVII Aprilis. Fruſtra quæres, cur hic viginti repetantur. Id videor ſatis certo poſſe conjicere, numerum illum hodiernum, ab auctore Romani parvi pro mero libitu contractum fuiſſe. Ado de more elogium compoſuit, à Noſtro ad verbum deſcriptum; ſed hoc iſtiuſmodi eſt, ut non magis ad efferam illam Diocletiani rabiem, quam ad aliam quamlibet ejuſdem tyranni carnificinam alludere videatur. Adjuncti in Romano *Migdonius* & *Mardonius*, ab Euſebio nominatim expreſſi non ſunt. De cetero hîc fontem pandimus ex quo XX noſtri martyres promanarunt. Nec lubet cum aliquibus divinare, pro XX *martyrum*, ſcriptum forte olim fuiſſe, XX *millium*. Sic alicubi proſtitiſſe oſtendit appoſitum in poſterioribus Molani editionibus: & ſic certe XXVIII Decembris referunt Ephemerides Græco-Moſcæ ante tomum I Maii pag. LVII. Nobis à codicum noſtrorum Uſuardinorum ſimplicitate, ſeu hæc vera, ſeu erronea ſit, recedere integrum non eſt.

Ad XVIII Decembris non ſemel in Auctariis ſignata eſt *Anatolia*, cum *ſua convirgini Victoria*. De illa & *Audace* egimus ex Uſuardi mente, ad IX Julii; iſtam huc retulere Martyrologi, tum in ſerie Bedæ, tum in noſtra. Hieronymiana apographa X Julii legunt: *In Savinis, Anatholiæ, Victoria*; ubi rurſus videri poſſunt apud Florentinium; quæ præfata IX Julii indicavimus. Breve & nitidum eſt Bedæ, & ex eo Rabani elogium; noſtrum tam huic ſimile, ut pro majori parte ex priori deſcriptum non dubitem. Longior eſt Adonis hiſtoria, quam hinc inde arrodit Tillemontius tomo 3 à pag. 703 in notis, cum tamen in ipſo opere a pag. 329 non adeo ab ipſa abhorrere videatur. Nos ad IX Julii in Actis mentem noſtram declarabimus. Interim vetuſtam eſſe paſſionem, negare nemo auſit, cum ex ea Adelmus carmen ſuum compoſuerit, quod cum Adonis elogio apud Surium vulgatum eſt. In ipſa urbe Roma paſſam non eſſe Victoriam, ſatis innuit Viennenſis. De ſepulturæ loco conſule Holſtenii Animadverſa ad Martyrologium Romanum à pag. 108, ubi Dextrinas nugas aliorumque errores accurate refellit. Audi modo Wandelbertum, ſic uno ſuo verſiculo Victoriam canentem: *Victoria.*

Victoriâ Chriſti decimus de virgine fulget.

Servulus in ſola ſerie noſtra notus eſt, ſic à Romano parvo primùm ſignatus: *Romæ, Servuli, ægritudine diſſoluti, in eccleſia beati Clementis ſepulti; ubi Dominus per illum mira operari dignatur.* Brevis encomii fontem, nempe magnum Gregorium, conſulens Viennenſis, longiorem inde narrationem ſuam deſumpſit, ſatis accuratam, cujus epitomen exhibet textus noſter. Videnda hîc egregia Baronii annotatio, quæ in Melchiore Cano hodiernos hypercriticos fortiter retundit; illos nimirum, qui S. Gregorii Dialogorum libros, quos *jam mille*, & multo amplius, *annis, tam Occidentalis quam Orientalis Eccleſia ſumma fide, digna veneratione, immenſiſque eſt laudibus proſecuta, audent in controverſiam revocare ac fide minuere.* In aliis id auſi fuerunt homines illi, at qui Servuli hiſtoriam in dubium revocet, hactenus inveni neminem. De Dedicatione Baſilicæ ad S. Ger- *Servuli.* *Ded. baſil.* *Martii 20.*

Germani à Pratis, nihil habeo quod hîc ſuperaddam; ab Uſuardo poſitam, probant
Childeberti. citati pro textu codices. *Childeberti* regis depoſitio, potius ad necrologium, quam ad Martyrologium ſpectabat.

AUCTARIA.

TORNACEN. Bene in textu procedit, uſque ad, *rogatu ſui ſponſi*. Cetera omnia prætermiſſa ſunt.

ROSWEYD. Pergit uſque ad, *creberrime fiunt*: & omiſſis reliquis ſubſtituit: *Item*
Eleutherii & ſoc. 833. *Romæ, Eleuterii & aliorum* DCCCXXXIII. Vide quomodo hæc ex Hieronymianis componere conetur Florentinius.

PULSANEN. Incipit: *Apud Spoletum, natalis*
Gregorii. *ſancti Gregorii presbyteri & martyris, temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum, ſub judice Flacco.* Eſt hodie in Rabano cum longiori elogio; Uſuardus eum ſignat die ſequenti. Vide Auctaria heri & hodie. Sequitur in codice, de Victoria uſque ad, *imperatoris*: de Servulo, uſque ad, *Papa ſcribit*. Deſunt reliqua omnia.

ANTVERP. MAX-LUBEC. BELIN. & MOLAN. Deficiunt in articulis duobus ultimis, quos haud dubie Uſuardo adſcribendos non putaverunt.

MUNERAT. Minorem defectum habet, cum ultimam de Childeberto ſignaverit.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERG. & DANIC. In tribus primis annuntiationibus, cum præcedentibus & cum textu ſatis conveniunt, excluſis etiam dedicatione & Childeberto, ſed eorum loco adjiciunt: *Eodem*
Dagoberti. *die, ſancti Dagoberti regis Francorum.* Puto ſermonem eſſe de eo, qui hodie in Martyrologio univerſali à Caſtellano refertur.

LOVANIEN. In augmento, proxime ſuperioribus ſimilis eſt, ſed expunxit totum Victoris elogium. Hæc cauſa eſt, ut ſupra diximus, cur ab aliis mediæ notæ codicibus ſæpe excludatur.

CENTULEN. *Romæ, Victoriæ virginis, ſub Decio imperatore. Apud Nichomediam, ſanctorum* XX *martyrum. Item Romæ, beati Servuli, de quo beatus Gregorius ſcribit; rebus pauper, meritis dives.*
Euariſti. *Item ipſo die, ſancti Euariſti Papæ & martyris.* Colitur XXVI Octobris. Eſt alius hoc die Euariſtus in Hieronymianis.

BRUXELLEN. Incipit: *Romæ, ſancti Euariſti*
Euariſti. *Papæ & martyris. Cujus celebrior natalis dies colitur* VII *Kalendas Novembris.* In Victoria, non omnino purus eſt, ſic ſcribens: *Et Romæ, natale ſanctæ Victoriæ virginis & martyris. Quæ dum eſſet deſponſata cuidam pagano, & nec nubere nec ſacrificare vellet, poſt multa miracula, ad inſtantiam ſui ſponſi, ſub perſecutione Decii imperatoris, à carnifice in corde gladio percuſſa eſt. Taliarchus vero percuſſor ejus, leproſus factus, intra tres dies conſumptus à vermibus, expiravit.* Tum: *Et natale*
Joannis. *ſancti Johannis presbyteri, poſiti ad ſanctum Hermen.* In Nicomedienſibus, nonnihil mutilatus eſt, & pro XX, ponit XXV. Deinde: *Item Romæ,*
Eugenii & ſociorum. *natale ſanctorum Eugenii, Eleutherii, Urbani, Cornelii, Traiani, Victoris, Caſtulæ, & aliorum octoginta & triginta.* Voluit dicere *octingentorum & triginta.* In Servulo, modice interpolatus, in fine cum ſuperioribus: *Eodem die, ſancti*
Dagoberti. *Dagoberti regis Francorum.*

HAGENOYEN. In prima habet de Victoria, non omnino pure. Paulo melius in Nicome-
De Servulo dienſibus. De Servulo, poſt *jacebat*, interſerit, *in magna cordis & corporis patientia; & ſimiliter rebus pauper erat. Ad cujus obitum voces auditæ ſunt cæleſtes. Ad cujus etiam tumbam miracula creberrime fiunt.* Nihil præterea adjectum invenio.

AQUICINCT. In commemoratione de Victoria aliquid turbat; dum poſt *percuſſa eſt gladio*, adjungit: *inde à carnifice rogatu ſui ſponſi ſepelitur.*

In DAVERONEN & CAUDIACEN. Adjecti ſunt articuli duo de dedicatione Baſilicæ in S. Germani à Pratis, & de depoſitione Childeberti, ſicut habetur in textu.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Victoriæ virginis. Sanctorum viginti martyrum. Servuli paralytici, de quo ſcribit beatus Gregorius in homilia.*

REG SUEC. num. 428. Similis eſt MUNERAT. agit de ſola depoſitione Childeberti.

VATICAN. ſignatus num. 5949. Adjicit: *Apud Spoletum, natale ſancti Gregorii martyris.* Cum elogio, inquit Papebrochius, ſed iſtud non deſcribit; forte quia idem eſt cum Uſuardino diei ſequentis.

ALTEMPS. *In Nicomedia, natale* XXXV *martyrum.* Vide quæ diximus in Obſervatione. *Item* *Martt. 835.*
Romæ, DCCCXXXV. *Et depoſitio D. Childeberti regis.* Litt. D non pro *divi*, ſed pro *Domni* ponitur.

FLORENTIN. *Item, ſancti Rufi Zoſimi, qui fuit de antiquis Chriſti diſcipulis.* Sic duo nomina connectuntur, nulla addita interpunctione, acſi ejuſdem perſonæ eſſent. Vide Uſuardum ſupra ad diem XVIII Decembris.

EDITIO LUBECO-COL. In annuntiatione Vi- *De capite*
ctoriæ nonnihil interpolata, hoc ſingulare in *Victoriæ.*
fine adjecit: *Cujus caput nunc Colonia Agrippina in eccleſia Carthuſienſium, per tranſlationem requieſcit.* In Servulo & Nicomedienſibus, ſatis pura eſt. Poſtremum addit: *Eodem die, ſancti Dagoberti regis Francorum.* Dixi, videndam Caſtellani notulam in Martyrologio univerſali.

GREVEN. *Romæ, natalis ſanctorum Eugenii,* *Eugenii & ſociorum.*
Eleutherii, Urbani, Cornelii, Traiani, Victoris, Caſtulæ, & aliorum octingentorum triginta. Jam *Sixti &c.*
dixi ſupra, videndam de his Sanctis Florenti- *Dagoberti.*
nii ad Hieronymiana obſervationem. *Item Sixti,* *Gregorii.*
Apollonii. Dagoberti, regis Francorum & confeſ- *Joannis.*
ſoris. Item Gregorii pueri. Ipſo die, natalis ſan- *Mazotha.*
cti Joannis presbyteri. Mazotha virginis.

MOLAN. Suſpectas habens poſtremas duas textus noſtri Uſuardini annuntiationes; eas litteris Italicis in fine inter acceſſiones computa-
vit. Habet præterea: *Eodem die, tranſlatio* *De tranſl.*
beati Lamberti ab eccleſia ſanctæ Mariæ in cry- *Lamberti.*
ptam, & ejuſdem crypta dedicatio in honore omnium Sanctorum. Editiones poſteriores in fine legunt: *Die vigeſima tertia, ſanctorum decem*
martyrum in Creta. Vide eorum nomina & A- *10 Martt. in Creta.*
cta apud Surium. Sequitur de tranſlatione beati Lamberti &c. ut in editione prima. Tum: *Pariſiis, dedicatio baſilicæ.* &c. & de Childe-
berto, ut ſupra. Deinde: *Eodem die, Dagober-* *Dagoberti.*
ti regis Francorum. Demum minoribus typis:
Civitate Brixinenſi, depoſitio beati Hermanni con- *Hermanni.*
feſſoris, ejuſdem civitatis epiſcopi, præclari in miraculis. Vide Caſtellanum hoc die in Martyrologio univerſali, ubi *Hartemannus* vocatur.

IX *Kal.*

IX *Kal.* *Die* 24.

VIgilia natalis Domini. Apud Antiochiam Siriæ, natalis ſan- *Vig.nat.D.*
ctarum virginum quadraginta, quæ ſub Deciana perſecutione, *Virgg.* 40.
per diverſa tormenta martyrium conſummaverunt. Apud
Spoletum civitatem Tuſciæ, ſancti Gregorii martyris & presbyteri, *Gregorii.*
temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum, qui primo fuſti-
bus nodoſis cæſus, ac deinde poſt craticulam & carcerem cardis fet-
reis in genibus percuſſus, ſed & ardentibus lampadibus per latera in- *Luciani.*
cenſus, tandem decollatus eſt. Civitate Tripoli, ſancti Luciani.

Puri ſunt codices fere omnes, *Praten. Herinien. Tornacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven.* & *Molan.* Accedit *Antverp-max.* cum omnibus ſuis ſociis. Plenus etiam eſt *Centulen.* qui ſi in decurſu ſic procederet, quemadmodum à IX Kalend. Januarii inchoatus eſt, merito inter puriſſimos codices Uſuardinos numeraretur.

VARIA LECTIO. Belin. à puris excludi merebatur, cum ſic incipiat: *Vigilia nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Plures codices hic ſcribunt *Syria*, ſed cum ſibi non conſtent, nos cum antiquioribus, hic ut alibi ſervamus *Siria.* In Max-Lubec. & Munerat. male impreſſum *Daciana*: non melius in Belin. *Datiana.* Rurſus Munerat. pro *Spoletum*, legit *Poletum.* Antverp-maj. Roſweyd. Belin. Greven. & Molan. videntur textum velle emendare, per *presbyteri & martyris*; at ſatis certum eſt, Uſuardum ab Adoniana phraſi non receſſiſſe; quæ proinde ex probationibus codicibus à nobis ſervata eſt. Conſtructionem plane vitiavit Belin. legens, *cardis ferreis ignitis, incenſus, ſed & ardentibus lampadibus per latera percuſſus.* Quid per *cardos* intelligatur, docet Molani annotatio. Munerat. pro *Luciani*, ſcribit *Lucini.* Sphalmata codicum mediæ notæ non tam ſcrupuloſè expendi; in eo Adonem potius, quam Uſuardum ſequuntur, quod pro *natalis*, legant *nativitatis.*

OBSERVATIO. Quo antiquiora ſunt Martyrologia, eo rarior in ipſis cujuſcumque *Vig.nat.D.* Vigiliæ commemoratio. De Kalendariis aut Sacramentariis hîc non loquor. Nullam in Hieronymianis reperire eſt. Apud Bedam paucæ occurrunt vigiliæ, &, quod mireris, in Rabano pauciores, utpote qui nullas notarit præter *vigiliam Epiphaniæ* & *vigiliam ſancti Joannis Baptiſtæ.* Qui autem Bedam ubique deſcribit, præfatus Rabanus, ibi vigiliam collocat, v. g. *Epiphaniæ*, ubi in Beda minime invenitur: hoc vero die vigiliam non ſignat, cum tamen Beda diſerte habeat: *Vigilia natalis Domini.* Eadem verba leguntur in Romano parvo, eadem in Noſtro, nec diſcrepat Viennenſis, niſi quod pro *natalis*, ſcribat *nativitatis*; in quo ipſum codices aliqui Uſuardini imitati ſunt. Wandelbertus metrice idem explicat, Vigiliam cum ſequentibus Virginibus ita conjungens:

Nono ventura cumulantes munera luci
Lumina, pervigileſque aras & templa paramus.
Virginibus quadraginta hic ſplendet quoque, cælo
Quæ dignam vitam vota & virtute dicarunt.

Porrò *Virgines* illæ *quadraginta* notæ ſunt in apographis Hieronymianis, ex quibus *Virgg.* 40. ab Adone, ex hoc ab Uſuardo acceptas prorſus non dubito. Sic habet vetuſtiſſimus Epternacenſis: *Antiochia Syria, ſanctarum virginum numero* XL. Addit Lucenſis codex *Canonicarum*, eamque qualitatem ex conſimili aliquo codice in textum ſuum tranſtulit Rabanus. De Canonicabus hujuſmodi, verbo egimus in Obſervatione noſtra IX Aprilis; nec modo per Canonicas plus quidquam intelligi credimus, quam ſimpliciter *Virgines*, quas conſtat ab ipſo Chriſtianiſmi exordio caſtimoniæ ſuæ nitore Eccleſiam mirifice exornaſſe; ut propterea ad *Aſceteria* & *Gynacea*, quod eſſet dicere ſanctimonialium monaſteria, recurrendum omnino non ſit. Nullo modo perſuadet Florentinius ex Euſebio, lib. 2 cap 17 Therapeutas & Therapeutrias Philonis deſcribente, nullo, inquam, modo perſuadet vir doctiſſimus, ante tempora Decii imperatoris ſanctimoniales virgines Chriſtianas, votis & clauſtro obſtrictas, in Eccleſia exſtitiſſe. Ne hîc longam diſceptationem ingrediar, verbo dicam; quamdiu quis manifeſte non evicerit Philonianos illos Therapeutas & Therapeutrias vere Chriſtianos fuiſſe, tamdiu aſceteria &

gynæcea ante Decii tempora, ut minimum incertiſſima manebunt. Conatus nuperus eruditiſſimi Monte-falconis ſatis everſus videtur in Ephemeridibus Trevoltianis anni MDCCXII à pag. 929. Hæc obiter dicta ſint, plura de his pridem ſolide diſputavit emeritus ſenex noſter Papebrochius, cujus Reſponſiones omnium manibus teruntur. Ad XI. Virgines redeo, quæ abſque nota temporis ab Hieronymianis ſignatæ, ab Adone, neſcio an ſatis certò, *ſub Deciana perſecutione martyrium conſummaſſe* dicuntur. Omnia Adonis verba in textum noſtrum tranſlata ſunt; nec ſcio, Acta ulla earum Virginum ſupereſſe.

Gregorii. Dixi in Auctariis die præcedenti, *Gregorium* Spoletanum ibi à Rabano cum elogio celebrari, putatque Caſtellanus, ad eum diem potius pertinere. Nihilominus Romani parvi auctor, qui Virgines XL Antiochenas ignoravit, ita hoc die diſerte ſcribit: *Apud Spoletum, Gregorii presbyteri & martyris.* Inſignis hujus Martyris Acta, quibus ejus paſſio, ipſo fatente Tillemonnio tomo 5 pag. 347, ſatis pulcre deſcribitur, in Suriana collectione edita ſunt. Talia, procul dubio, habuit Viennenſis, quorum compendium exhibet, tam circumſpectè à Noſtro abbreviatum, ut nullam criticis vellicandi anſam relinquat. In Auctariis diei XXII aſſeritur, Gregorii hujus corpus Coloniam Agrippinam tranſlatum fuiſſe. Repugnant populares Spoletani: ego, controverſiæ momentis nondum ſatis examinatis, litem indeciſam relinquo.

Luciani. *Lucianum* Tripolitanum non memorant ſoliti Uſuardi duces; memorant Hieronymiana apographa, ultimum ſemper Noſtri refugium. Expreſſiſſima eſt vetuſtiſſimi Epternacenſis annuntiatio, primo loco poſita: *In Tripoli, natalis Luciani.* Conſonat codex Lucenſis, male pro *Tripoli*, ſcribens *Tropoli*: uterque vero ſequentes in eodem indiculo martyres *Metrobium, Paulum* &c. non Tripoli, ſed *Romæ* diſerte adſcribit. Fefellit Baronium Plantinianus Beda, aut id genus codex alius, diverſos martyres ſub una poſitione conjungens. De Luciano nihil hiſtorici, quod ſciam, ſupereſt. Interim ad omnimodam textûs noſtri puritatem nihil deeſſe cenſemus.

AUCTARIA.

PULSANEN. In duabus primis purus eſſet, niſi pro *Deciana perſecutione*, legeret *perſecutione Diocletiani.* Duas alias plane omiſit; quod in hoc codice novum non eſt.

BRUXELLEN. *Vigilia natalis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Apud Antiochiam Syriæ, natale ſanctarum Virginum quadraginta canonicarum, & aliorum duorum Donati & Druſi. Qui ſub Deciana* &c. De Gregorio inſerit, *ſub judice Flacco. Romæ, natale ſanctorum martyrum Metrobii, Pauli, Zenonis, Temiſti & Luciani.* Sequitur annuntiatio ultima: *Apud Tripolim civitatem* &c.

Donati & Druſi. *Metrobii & ſociorum.*

HAGENOYEN. *Vigilia nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti.* In Virginibus Antiochenis & Gregorio Spoletano purus eſt. Sequitur: *Eodem die, depoſitio ſancti Dagoberti regis Franciæ, qui vir per omnia bonus erat & Catholicus & defenſor pauperum; qui de bonis ſuis eccleſias ædificavit, & plures alias bonis ſuis ditavit. Quem cum Deus mirabiliter probans & examinans, multa bella ſub eo concitavit, quæ tamen curialiter placavit, dans ei ſimiliter filiam ſurdam, cæcam & mutam, quam per beatum Florentium heremitam curavit, filiumque ejus mala morte mortuum, per beatum Arbogaſtum Argentinenſem epiſcopum ſuſcitavit.* Demum de Luciano, ſatis pure.

Dagoberti cum elogio.

MATRIC-CARTUS ULTRAJECT. *Vigilia. Apud Antiochiam, ſanctarum quadraginta Virginum, quæ diverſis tormentis paſſæ ſunt. Gregorii martyris. Sancti Luciani.*

Textus contractus.

CASTRI-KAROLI. *Apud Spoletum civitatem Tyſciæ, ſancti Alnulphi martyris & presbyteri, temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum.* Puto manifeſtum eſſe, quod Gregorius noſter Spoletanus imperite hic in *Alnulphum* tranſformatus ſit.

Alnulphi pro Gregor.

EDITIO LUBECO-COL. *Vigilia nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.* Sequitur de Virginibus quadraginta pure. De Gregorio fuſe egit ſuperius XXII. De Luciano ſic habet: *Civitate Tripoli, ſancti Luciani confeſſoris.* Sequitur: *Treveris, in monaſterio, quod dicitur Horreum, depoſitio ſanctæ Irminæ virginis, quam pater ejus rex Franciæ Dagobertus, mortua matre, ſanctimonialem in illo loco fecit, & de horreo ſuo eccleſiam conſecrari fecit, monaſterium virginum conſtituit ac multis redditibus dotavit, ipſamque filiam, aliis ſacris virginibus in magiſtram præfecit, ubi & nunc in mauſoleo requieſcit.* Vide de hac Irmina, annotationem Caſtellani. *Eodem die, ſancti Iſmineri regis & confeſſoris.*

Irminæ cum elogio. *Iſmineri.*

GREVEN. *Abdiæ & Naum prophetarum. Romæ, ſanctorum Metrobii, Pauli, Zenonis, Druſi, Saturnini. Iſmineri regis & confeſſoris. In monaſterio Gladbach, ſancti Alberici heremitæ & confeſſoris. Item ſanctæ memoriæ Annonis primi, epiſcopi Colonienſis. Romæ, ſanctæ Tarſillæ virginis ſanctimonialis, amitæ ſancti Gregorii Papæ. Vide ſupra Nonis Januarii. Treveris, in monaſterio, quod Horreum dicitur, depoſitio ſanctæ Irminæ virginis, filiæ Dagoberti regis. Quæ à patre prælata monaſterio virginum, quod ipſe de horreo ſuo conſtruxerat, multiſque redditibus dotaverat, plena ſanctis operibus quievit. Apolloniæ matronæ.*

Abdiæ & Naum. *Metrobii &c.* *Iſmineri.* *Alberici.* *Annonis.* *Tarſillæ.* *Irminæ.* *Apolloniæ.*

MOLAN. Typis minoribus textui ſubjungit: *In Anglia, ſanctæ Thrurhilda virginis, diſcipulæ ſanctæ Edilbergæ, cujus cum magna laude meminit Venerabilis Beda in Chronico Anglorum. Romæ, ſanctæ Tarſillæ virginis ſanctimonialis, amitæ ſancti Gregorii Papæ. Treveris, in monaſterio, quod Horreum dicunt, depoſitio ſanctæ Irminæ* &c. Poſteriores editiones de Irmina ſic brevius: *Treveris, Horreo monaſterio, depoſitio ſanctæ Irminæ virginis, filiæ Dagoberti regis. Quem locum præfatus rex de horreo ſuo conſtruxerat, multiſq; redditibus dotaverat.*

Theorithgid. *Tarſillæ.* *Irminæ.*

VIII *Kal.* *Die* 25.

JESUS CHRISTUS FILIUS DEI IN BETHLEEM JUDÆ NASCITUR anno Cæſaris Auguſti quadrageſimo ſecundo, Olympiadis centeſimæ nonageſimæ tertiæ. Eodem die, natalis ſanctæ Anaſtaſiæ ſub Diocletiano imperarore, quæ pro confeſſione Domini diutinâ cuſtodià macerata, dein cum ducentis viris & ſeptingentis feminis ad inſulas Palmarias delata, ipſa quidem igni, ceteri verò variis interfectionibus martyrium celebrarunt. Romæ in cimiterio Aproniani, paſſio beatæ Eugeniæ virginis, quæ rempore Galieni imperatoris, poſt virtutum inſignia, poſt ſacros virginum choros, pro Chriſto diu agonizans, noviſſimè gladio jugulata eſt. *Nativitat. D.N.J.C.* *Anaſtaſia.* *Eugenia.*

Puros cenſeo *Herinian. Munerat. Greven.* & *Molan.* Accedit *Centulen.* ſub initium codicis puriſſimus.

VARIA LECTIO. Binæ aut ternæ variationes ſunt non magni momenti. Centulen. incipit *Filius Dei Jeſus Chriſtus* &c. & ad illa verba, *ipſa quidem igni, ceteri vero*.... per oſcitantiam ſcriptoris, *ceteri* male ponitur inter *quidem* & *igni*. In Molan. error eſt, dum in ultima annuntiatione poſt hæc verba *poſt ſacros virginum choros*, interjicit, *ſub Nicetio Urbis præfecto.* Gravior inter codices diſcrepantia eſt circa notas chronologicas, natali Domini appoſitas, nec ſatis certum eſt, quo modo Uſuardus vere ſcripſerit. Pratenſis cum ſociis Antverp-maj. & Roſweyd.; item Antverp. & Max-Lubec. cum aliquibus mediæ notæ codicibus, inter, *anno Cæſaris Auguſti* XLII, & *Olympiadis* CXCIII, legunt, *hebdomada, juxta Danielis prophetiam*, LXVI. Ego poſtrema hæc verba ad textum pertinere non exiſtimo, ductus auctoritate præcitatorum quinque codicum: movente præterea hac ratione, quod Uſuardus Adonem contrahens, excludenſque notam Urbis conditæ, quæ in Viennenſi exprimitur, non videatur, aliam, apud antiquiores non repertam, de ſuo interpoſuiſſe. Sic equidem opinor, facile & ultro ceſſurus, ſiquis graviora momenta adduxerit. *De Praten. & aliis cod.*

OBSERVATIO. De varia ratione celebrandæ ſolenniſſimæ feſtivitatis Natalis Domini, primis Eccleſiæ ſeculis, de ejuſdem cum *Epiphania* ſeu *Theophania* confuſione, deque id genus plurimis ad eam celebritatem ſpectantibus, fuſe diſputant Baronius, Florentinius aliique eruditiſſimi viri, ad quorum vel ſumma capita enumeranda, plures hìc paginæ non ſufficerent. Ut noſtra ſolum proſequamur; certo conſtat, ipſo ſeculo IV & haud dubie multo citius, nativitatem Domini fixam fuiſſe ad XXV diem Decembris, ut evidenter probat Bucherii Kalendarium: VIII *Kal. Jan.*, *natus Chriſtus in Bethleem Judæ*, cui Kalendaria alia & nota Sacramentaria conſentiunt. Antiquiſſima Hieronymiana apographa idem habent paulo pluribus verbis: *In Bethleem, nativitas Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.* Ad priorem phraſim magis accedit Beda: *Nativitas Domini noſtri Jeſu Chriſti*, quam Rabanus ad Hieronymianam denuo reduxit. Breviſſime Romanum parvum: *Nativitas Domini ſecundum carnem.* Primus hac ampliare voluit & chronologicis notis diſtinguere Martyrologus Viennenſis, addendo annum Auguſti, Olympiadum & Urbis conditæ; ac præterea firmiſſimam & veriſſimam pacem, cenſumque hominum ex ſenatus conſilio deſcribendum deſignans. Uſuardum, Adoniana ad brevitatem ſuam contrahentem, putamus ſolas duas primas epochas accepiſſe, excluſo anno Urbis conditæ, nullaque hebdomadum Danielis appoſita mentione, ut habes ſupra in Variantibus. Aliæ temporum dimenſiones ex calculo Septuaginta interpretum hodie adjectæ, in nullo codice repertæ ſunt, in nullo Martyrologio, quod antiquius ſit editione Belini, cujus textum in Auctariis ſuo loco dabimus. Wandelberti metricum elogium melius in fine collocabitur. *Nativitat. D.N.J.C.*

Antiquiſſimam, nominatiſſimam, celebratiſſimam *Anaſtaſiæ*, tam in Oriente, quam in Occidente feſtivam venerationem clamant tum Kalendaria, Sacramentaria, Miſſalia, tum etiam Martyrologia, Menologia, aliique libri Eccleſiaſtici, paſſim & ubique notiſſimi; clamant exſtructæ baſilicæ, erectæ aræ, & quæcumque Sanctis fas eſt exhibere religioſi cultus monumenta: ut ferme de Chryſogono locuti ſumus ad XXIV Novembris, ubi de Actis ea notavimus, quæ amborum paſſionibus applicanda ſunt. *Anaſtaſia.*

Tacta ibi controverſia de loco martyrii Chryſogoni, hîc operoſius moveri deberet, ſi de eo aliquid ſatis certi reperiretur, ad diſſipandas difficultates, quæ nec paucæ, nec facile ſolubiles objiciuntur. Non minus intricata ſunt, quæ de una vel pluribus Anaſtaſiabus, altera nempe vidua, cœlibe virgine altera, tertia demum incantatrice, vel potius pharmacolytria, perperam in unam confuſis, vel de una ſola in tres diverſas diſtracta, nimis fortaſſe ſcrupuloſe diſceptantur. Lego & expendo ſingula, at, ut dicam candide, nihil hactenus offertur, quo breviter, clare & nitide propoſitis argumentis, me plauſibiliter expediam, ſalva Romani Martyrologii auctoritate; ut proinde ſatius judicem hæc omnia loco proprio in Actis examinanda reſervari. Qui implexæ contentionis capita delibare tantiſper voluerit, adeat Tillemontium tomo 5 à pag. 713. Hîc ad rem noſtram ſolum obſervo, Anaſtaſiam hoc die in Hieronymianis Sirmii conſignari: *Et Sirmi, Anaſtaſia*: unde contra Florentinium, palam non fit, Sirmienſem *diverſam eſſe ab ea, quæ ſub Diocletiano gladio perempta, in omnibus fere Martyrologiis hac eadem die recolitur.* Liquet, Bedam, ex hoc Rabanum, & Adonem eadem Acta conſuluiſſe, imo poſtremum ex primo majorem elogii ſui partem deſcripſiſſe, Noſtrum vero ex Vienneſi totum articulum ſuum contraxiſſe, omiſſa in omnibus certa martyrii palæſtra, niſi in inſula Palmaria Anaſtaſiam & ſocios omnes coronatos velimus, vel cum Floro, Bedæ textui præmittamus, *In Sirmio.* At à reliquis plane diſſentit auctor Romani parvi, dum ſolus legit: *Roma, Anaſtaſia.* Hæc pro textûs noſtri origine.

Eugenia. De *Eugenia* ejuſque Actis loquendum fuit XI Septembris, ubi occaſione Proti & Hyacinthi eorum fides & ſinceritas, præeunte Baronio, probata non eſt. Hîc in ſolis Martyrologiis hærebimus. Vetuſtiſſimum inclytæ in Eccleſia virginis, & ab Adelmo laudatæ, cultum demonſtrant Hieronymiana his verbis: *Et in cimiterio Aproniani, via Latina Romæ, paſſio ſanctæ Eugeniæ virginis*: vel brevius in Epternacenſi: *Roma, ſanctæ Eugeniæ virginis.* Deeſt in Beda poſitio, ſic legente: *Et ſanctæ Eugeniæ virginis.* Ad quæ Rabanus longam ex notis Actis hiſtoriam adjunxit. In Romano parvo non aliud legitur præter, *Et Eugeniæ.* Adonis laudatio paſſionis locum reſtituit, reliqua non multis exornans; Noſter ex ipſa textum ſuum mutuatus eſt: per quæ manifeſte patet tota laterculi ad Uſuardum propagatio. Eſt apud Caſtellanum notula, quæ forte cuipiam non ſatis gravis videbitur. Reliquum eſt, ut tres noſtras annuntiationes ex Wandelberto metrice reddam:

Octavo ſervi dignatus ſumere formam
Errantemque hominem veniens revocare Creator,
Partu virgineo mortales induit artus.
Eugeniam quoque tum memoramus, Anaſtaſiamque,
Conſimili Chriſtum comitatas mente fideque.

AUCTARIA.

De Praten. Antverp-maj. & Rosweyd. dixi in Variantibus. Secundus codex in eo errat prætерea, quod ſcribat *ducentis feminis.* Tertius vero aliud habet textûs initium, ſic incipiens: *Nativitas Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.*

De Nativit. Tornacen. Poſt *quadrageſimo ſecundo*, ſic pergit: *Qui in divinitatis ſuæ potentia, & tempus nativitatis ſuæ pravidit, & matrem, per quam naſceretur, elegit; quæ de Spiritu ſancto concepit, & mater & virgo permanſit.* In duabus aliis commemorationibus, purus eſt.

Pulsanen Sic habet: *In Bethlehem Juda, nativitas Salvatoris noſtri Domini Jeſu Chriſti, ſecundum carnem,* XLII *anno Cæſaris Auguſti, Olympiadis centeſima nonageſima tertia, ab Urbe autem condita anno* DCCXL; *ſextam enim mundi ætatem ſuo piiſſimo conſecravit adventu. Eodem die, natalis ſanctæ Anaſtaſiæ.* Deſunt reliqua omnia.

Antverp. Max-Lubec. Antverp-max. Ultraject. & Leyden. In notis chronologicis conveniunt cum Praten. &c. Et præterea à puritate deficiunt, quod omittentes, *poſt ſacros virginum choros*, ſubſtituant, *ſub Niceceio Urbis præfecto.*

Danic. Cum prioribus conveniret, niſi verba illa, *Jeſus Chriſtus filius Dei in Bethleem Juda naſcitur*, in finem annuntiationis tranſpoſuiſſet.

Lovanien. Defectu laborat, totum ſanctæ Eugeniæ elogium prætermittens.

Albarg. In principio, præcedentibus ſimilis, adjungit, *ab Urbe condita anno* DCCLII, pergitque ex Adone, *firmiſſima veriſſimaque pace toto orbe, ordinatione Dei, à Cæſare Auguſto compoſita, Quyrinus ex conſilio ſenatus in Judæam miſſus, cenſus hominum poſſeſſionumque deſcribebat: ſextamque mundi ætatem ſuo piiſſimo conſecravit adventu.*

Bruxellen. Incipit: *In Bethleem Juda, nativitas Domini noſtri Jeſu Chriſti filii Dei, ſecundum carnem, anno Octaviani Cæſaris Auguſti* XLII. *Qui ſextam mundi ætatem* &c. *De Nativit.* De Eugenia poſt *ſacros virginum choros, quos Chriſto aggregaverat*, addit, *alligata ſaxo & præcipitata in Tyberim, mergi non potuit: inde thermis ignitis incluſa, illæſa reperta eſt: noviſſime autem ſub Nyceceio Urbis præfecto, pro Chriſto diu agonizans, in cuſtodia gladio jugulatur.* *De Eugenia.* In Anaſtaſia magnam partem elogii Adoniani deſcribit, in fine ſubdens: *Et hujus ſanctæ Anaſtaſiæ, cotidie fit memoria in Canone Miſſæ.* *De Anaſtaſ.*

Hagenoyan. De Nativitate, aliqua ex Euangelio, more ſuo, corradit. Sequuntur duæ Eugeniæ, de quarum prima, ſic legit: *Roma, paſſio ſanctæ Eugeniæ virginis, filiæ Philippi, præſidis Alexandriæ, quæ ſub ſpecie viri monaſterium viro-* *Eugeniæ duplicatæ.*

rum

rum ingreditur, & Deo fideliter ſervivit, & tandem abbas efficitur, & de fornicatione accuſatur coram patre proprio; & ſcidit veſtem, mulierem ſe oſtendens, patrem, matrem, fratres & plures alios ad fidem convertoas. Tandem Roma redit, & multas ad Deum virgines convertit; in domo propria decollatur. Tum: *Item Romæ in cymiterio Aproniani* &c. textum hodiernum refert. De Anaſtaſia ſtylo magis barbaro reddit, quæ in Adone elegantius ex Actis adornata ſunt.

Aquicinctin. Sic de natali Chriſti notat, qui codicem illum cum ſecunda Molani editione contulit: *Poſt memoriam natalis Chriſti, meminit olei, quod tota nocte fluxit Roma trans Tyberim.*

Matric-Cartus Ultraject. *Nativitas Chriſti. Anaſtaſiæ virginis & martyris. Eugeniæ virginis & martyris, nobilis genere, quæ diu in habitu virili, pater monachorum exiſtens, Deo ſervivit.* *Textus contractus.*

Editio Lubeco-Col. In prima, ſimilis eſt Alberg. Tum ſic proſequitur: *Apud Illyricum, paſſio ſanctæ Anaſtaſiæ martyris, ſub Diocletiano imperatore. Quæ pro confeſſione Domini, dura cuſtodia à viro ſuo Publio perpeſſa eſt ac macerata, beati tamen Chryſogoni epiſtolis & exhortationibus eſt conſolata, ac confortata. Mortuo marito poſt longam incarcerationem ſub Illyrico præfecto* &c. Vide hæc melius in Adone. In ultima annuntiatione idem inſerit quod habet Molan. citatus ſupra in Variantibus. *De Anaſtaſ.*

Belin. Sic primus initium format: *Anno à creatione mundi, quando in principio Deus creavit cælum & terram, quinto milleſimo centeſimo nonageſimo nono, qui annorum numerus complebatur in proximo ſequente menſe Martii, ejuſdem menſis die vigeſimo, in illa enim die creatus eſt mundus. A diluvio vero, anno ſecundo milleſimo nongenteſimo quinquageſimo ſeptimo, qui numerus complebatur decima ſeptima die ſequentis Aprilis. A nativitate Abrahæ, anno ſecundo milleſimo quinto decimo. A Moyſe & egreſſu populi Iſrael de Egypto, anno milleſimo quingenteſimo decimo. Ab excidio Troiæ, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo anno. Ab unctione David in regem, anno milleſimo trigeſimo ſecundo. Olimpiade centeſima nonageſima tertia. A prima autem Olimpiade, anno octingenteſimo. Ab urbe Romæ condita, anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo. Hebdomada ſexageſima tertia, juxta Danielis prophetiam, ſcilicet anno quadringenteſimo quadrageſimo vel circa. Anno imperii Octaviani quadrageſimo ſecundo. Sexta mundi ætate, jamis clauſis, toto orbe in pace compoſito, Chriſtus Jeſus æternus Deus, æternique patris filius, mundum volens ſuo adventu piiſſimo conſecrare, de Spiritu ſancto conceptus, novemque poſt conceptionem decurſis menſibus, hic dicitur alta voce, In Bethleem Juda naſcitur ex Maria virgine factus homo; hic autem altius & in tono paſſionis: Nativitas Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.* Sequitur de Anaſtaſia, textu ex Adone nonnihil interpolato. In Eugenia inſerit ſicut Molan. vel potius hic ex altero accepit, de præfecto Urbis, quem hic male *Niceꝰnum* appellat. Secunda editio ſuperaddit: *Gordana caſtro, ſancti Romuli confeſſoris.* Et hoc tranſumpſit Molan. *Longa epocharum ſeries.* *Romuli.*

Greven. *Nota, Salvator noſter natus hebdomada juxta Danielis prophetiam ſexageſima ſexta, ab Urbe autem condita anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo, compreſſis cunctarum per orbem terræ gentium motibus, firmiſſima pace à Cæſare Auguſto compoſita, quando Quirinus ex conſilio ſenatus Judæam miſſus, cenſum hominum poſſeſſionumque deſcribebat: ſextam mundi ætatem ſuo piiſſimo conſecravit adventu. Item inter ſocios beatæ Anaſtaſiæ paſſus eſt quidam, ut Ado dicit, nomine Eutitianus innocentiſſimæ naturæ, qui quotieſcumque fuiſſet auditus, quotieſcumque interrogatus, nihil aliud dicebat, quam, Chriſtum mihi nemo tollet, etiam qui caput abſtulerit. Eodem die caſtro Gordiano, ſancti Romuli confeſſoris. In Bethleem, beatæ Charitatis abbatiſſæ. Charitonis abbatis, & omnium fratrum ſuorum ſimul migrantium.* *De Nativit.* *Eutician.* *Romuli.* *Charitatis* *Charitonis.*

Molan. Litteris Italicis textui præmittit ex Belin. longam epocharum ſeriem ſupra deſcriptam, ſed notat in margine: *Hæc calculatio eſt valde mendoſa, uſque ad calculum ab Urbe condita.* In fine ex eodem Belin. *Gordano caſtro, ſancti Romuli confeſſoris.* Vide Martyrol. Caſtellani. In editionibus poſterioribus, nihil adjectum eſt. *Romuli.*

VII *Kal.* *Die* 26.

APud Hieroſolimam, natalis ſancti Stephani protomartyris, qui à Judæis non longè poſt paſſionem Chriſti lapidatus eſt, eodem ſcilicet anno Aſcenſionis ipſius. Hujus venerabile corpus tempore Honorii principis divinâ revelatione repertum eſt. Romæ via Appia, depoſitio ſancti Dionisii Papæ, qui fidei documentis ſub Claudio imperatore clarus effulſit. Eodem die, ſancti Marini clariſſimi viri, qui martyrii triumphum ſub imperatore Martiano Romæ adeptus eſt. *Stephani.* *Dionyſii.* *Marini.*

Sic habent *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.* Item *Antverp-max. Ultraject. Leyden.* & *Lovanien.* nec non *Centulen.*

VARIA LECTIO. Diverſos ſcribendi modos in *Hieroſalymam, protomartyris, via Appia, Dionyſii* &c. non enumero. Antverp-maj. pro *paſſionem Chriſti*, legit *paſſionem Domini.* In Greven. poſt *aſcenſionis*, deeſt *ipſius.* Non tam male ſcripſit Centulen. *clarus refulſit*; ſed pejus in Antverp. & Max-Lubec. *effulxit*, præter alia typographica menda, quæ in poſteriori reperiuntur. *Martiano*, vel *Marciana* eódem recidunt; non ita

ita *Martiniano*, in Antverp. & Max-Lubec. Ultraject. & Leyden., multo minus *Maximiano* in Antverp-max. & Lovanien. Nec rem explicant ſuppoſita his aliorum imperatorum nomina, cum in Actis Mombritianis, *Martianus*, abſque dignitatis titulo referatur, paſſione tota tam incredibilem in modum exornata, ut difficillimum ſit veriſimilitudinem ex ipſa eruere.

Stephani. OBSERVATIO. Diffiteri non poſſumus, varias eſſe inter eruditos de ſanctiſſimi *Protomartyris* natali, inventione & tranſlatione opiniones, ut non obſcure oſtenſum eſt ad diem III Auguſti, quo in Martyrologiis, ejus inventio recolitur, tametſi ex Luciani relatione, eam factam conſtet XIX Decembris. Hinc aliqui non inveriſimiliter deducunt, hodiernam feſtivitatem tranſlationi primæ, ex antiquo ad novum ſepulcrum, aptari commodiſſime poſſe. At vero quantumcumque hæc probabilia eſſe clamites, inficiari nequis, veriſimilitudinem illam graviſſima auctoritate elidi, ex receptiſſima totius Eccleſiæ ſententia, quæ hunc diem à ſancti Auguſtini ætate, ut verum inclytiſſimi Stephani natalem ſeu martyrii aut ſepulturæ diem conſtantiſſime celebravit. Probat id Kalendarium Carthaginenſe, probant Kalendaria alia & Sacramentaria edita, probant Martyrologia noſtra, inter quæ vetuſtiſſima Hieronymiana, ita apud Florentinium diſertiſſime legunt: *In oppido Jeroſolymitano, villa Caphargamala, paſſio ſancti Stephani, primi martyris, diaconi & apoſtoli, qui lapidatus eſt à Judæis.* Brevior eſt ſolius Epternacenſis annuntiatio, ſed cum tribus aliis ſatis conſonant, quæ habet Rabanus, Hieronymianos codices hîc magis quam Bedam ſecutus, in quo ſolum legitur: *Natale ſancti Stephani protomartyris.* Flori elogium nihil ad nos attinet. Seriei noſtræ ductor Romanum parvum, non potuit brevius rem exponere, ſic de ſolo Stephano hodie loquens: *Stephani protomartyris.* Eſt inter Apoſtolorum feſtivitates paulo longior de Stephani paſſione narratio, verum Uſuardus Adonis Martyrologium conſuluit, ex quo, ſi non verba, ſaltem elogii ſui ſenſum mutuatus eſt, de inventione aliqua adjiciens, quæ ad III Auguſti ſatis erant explicata. Nulli Sancto illuſtriora Acta obtingere potuerunt quam noſtro Protomartyri, utpote quæ à Spiritu ſancto dictata ſunt; nullius ferme reliquiæ per totam Eccleſiam ita diſperſæ, nullius certe tot prodigiis, tot certiſſimis miraculis ab Auguſtino aliiſque ſanctis Patribus celebratæ. His alia ſuperaddit Motherii notula. Verbo, tanta ſemper fuit in orbe Catholico Stephani gloria, ut nihil ei accedere poſſe videatur. Multa de his omnibus in Actis colligi poterunt, quæ in anteceſſum à Tillemontio ordinata ſunt, ſub tomi ſecundi initium. Sequatur hîc metrica Wandelberti laudatio:

Septima hinc Stephano levita & martyre primo
Excellet, natum regem paſſumque beata
Qui vita atque fide, pugna eſt & morte ſecutus.

Dionyſius Papa, non hoc, ſed ſequenti die ab Adone ſignatus eſt, diverſiſſima phraſi
Dionyſii. ab ea, quam in textu hodierno Noſter expreſſit, quæque talis eſt, ut fere de quolibet Romano Pontifice affirmari queat. Cur ab anteſignano receſſerit, unde ſua habuerit Uſuardus, quærere ſuperſedeo. Dubius videtur obitus vel depoſitionis dies; nam in vetuſtiſſimo Kalendario Bucheriano ponitur: VI *Kal. Januarias, Dionyſi in Calliſti.* Contra vero in Hieronymianis hoc die refertur: *Romæ, depoſitio S. Dionyſii*; vel ut eſt in Epternacenſi: *Et depoſitio Dionyſii epiſcopi.* Pro die XXVI Decembris pugnat Tillemontius tomo 4 pag. 671, ubi & alia tangit ad Dionyſium ſpectantia. De hoc ſancto Pontifice pluribus egit Baronius in Annalibus; hîc vero in Notatione fontes aſſignat, unde ejus geſta derivari poſſint: in textu vero Martyrologii Romani ſtudioſe expunxiſſe videtur laudatus Baronius tempora *Claudii imperatoris*, quæ nihilominus ab Uſuardo non male ſignata erant, ſi Claudius, pro ſecundo vel *Gothico*, accipiatur. Dionyſii vitæ ſeriem ſatis nitidam concinnavit Tillemontius citato tomo 4 à pag. 341.

Qui tertium in laterculo locum occupat *Marinus*, martyr Romanus, ſolius Uſuardi eſt,
Marini. nulli antiquorum Martyrologorum uſquam cognitus. Non divino, unde ejus notitia ad Noſtrum pervenerit; ſed video, impurum & lutoſum fontem eſſe oportuiſſe, ex quo Marinus *triumphum ſub imperatore Martiano Romæ adeptus* fuiſſe dicatur. Mutata non ſemel in Romano fuit tyranni appellatio, ut obſervat Caſtellanus; neque vero ex Actis apud Mombritium, ullum occurrit veſtigium, ex quo ad Carini potius aut Numeriani, quam ad alterius cujuſlibet ethnici imperatoris tempora Marini hiſtoria revocetur, quæ de cetero tot portentis contexta eſt, ut lectorem etiam maxime credulum, de geſtorum veritate, ut minimùm dubitare compellat: Tillemontius non veretur tomo 4, pag. 568, ut purum putum commentum rejicere. Noſtrum erit ſuo loco diſpicere, an ſaltem rei ſubſtantia incredibilibus & male digeſtis prodigiis utcumque ſpoliata, ad hiſtoricam veriſimilitudinem reduci non poſſit.

AUCTA-

AUCTARIA.

TORNACEN. Hîc rurſus defectu laborat, omittens elogium Dionyſii.

De Stephano. PULSANEN. Sic habet de Stephano: *Qui non multo poſt aſcenſionem Domini, ab Apoſtolis, cum eſſet plenus fide & Spiritu ſancto, diaconus eſt ordinatus, atque eodem anno, quo & Chriſtus paſſus, à Judæis eſt lapidatus.* Caret tota annuntiatione Dionyſii; in Marino autem elogium expunxit, poſt *clariſſimi viri.*

MONERAT. Stephani elogium interpolavit, poſt *aſcenſionem ipſius*, inſerens *menſe Auguſti*: & inter *revelatione* ac *repertum*, ponit *hodie*; ſubjungens deinde: *Quæ feſtivitates, ut Doctores aſſerunt, & tradunt hiſtoriæ, pro cauſa tranſlatæ ſunt.* Vide de his Obſervationem.

ALBERG. & DANIC. De Dionyſio, poſt *effulſit*, addunt: *Hic eccleſias & parochias preſbyteris diviſit, & dyoceſes conſtituit.* *De Dionyſ.* Quæ ex Adone acceptæ ſunt, ſicut & ſequens annuntiatio de Zoſimo Papa, quæ neſcio cur ab Uſuardo prætermiſſa ſit. *Zoſimi.* Sic habent: *Item Romæ, ſancti Zoſimi Papæ, qui poſt beatum Petrum* XLIII, *conſtituit cereum benedici in ſabbato Paſchæ.* Vide Adonem ipſum, atque una ſtatue, an recte à Caſtellano in Martyrol. univerſali appoſita ſit hæc Zoſimo notula, *abſque traditione cultus.*

BRUXELLEN. *Apud Jeroſolymam, villa Gaphargamala, natale beati Stephani prothomartyris; qui non multo poſt aſcenſionem Domini ab Apoſtolis diaconus eſt ordinatus, atque eodem anno, quo Chriſtus paſſus eſt, ipſe à Judæis lapidatus,* *De Stephano.* III *Nonas Auguſti, quando inventio ſua celebratur, qua tamen inventio hac die facta eſt, qua paſſio ejus agitur. Cujus ſiquidem paſſionis celebritas ad hunc diem tranſlata eſt, tum quia dignior, tum quia decuit primum martyrem poſt Chriſtum, primo poſt ipſum poni.* Vide Obſervationem. *De Dionyſ.* De Dionyſio, præter ea, quæ ex ALBERG. &c. retulimus, ſuperaddit; *mandans, ut ſinguli ſuis terminis eſſent contenti, & alienos non uſurparent.* *Zoſimi.* In Zoſimo etiam convenit cum ALBERG. &c. niſi quod omittat, *poſt beatum Petrum* XLIII. In Marino purus eſt. *Juliani & Marciani.* Sequitur in fine: *In Antiochia, ſanctorum Juliani & Marciani martyrum,*

HAGENOYEN. Hiſtoriam more ſuo de Stephano componit, quam longe melius ex Actibus Apoſtolorum deſcripſiſſet, addens aliqua de inventione &c. quæ ſatis conveniunt cum dictis in codice præcedenti. Pergit: *Romæ, natale beati Dionyſii Papæ & martyris.* *De Dionyſ.* *Hic cymiteria & parochias in urbe Roma diviſit, & alibi obſervari præcepit, & unicuique jus proprium ſtatuit, mandans, ut ſinguli terminis ſuis contenti eſſent, & alienos terminos non uſurparent; & ſingulis parochiis ſingulos ſtatuit ſacerdotes, & paſſus eſt ſub Valeriano imperatore.* In ultima, ſatis purus eſt.

AQUICINCT. Poſt *effulſit*, ſubdit: *Hic eccleſias* *De Dionyſ.* *dedit preſbyteris, & parochias diœceſis dedit atque conſtituit.* In fine autem: *Item Romæ, Zozimi Papæ.* *Zoſimi.* *Hic conſtituit, ut diaconi leva tegerent palliis.* Vide annotationem MOLANI in fine.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Sic textum contrahit. *Stephani prothomartyris. Marini vel Mariani martyris clariſſimi. Dionyſii Papæ & confeſſoris.* *Textus contractus.* Antiquum obtinet.

CAMBERIEN. Huc retrahit Sanctos, qui ad hunc diem non pertinent. *Bituricas, ſancti Urſini epiſcopi. Ipſo die, beati Perpetui pontificis.* *Urſini. Perpetui.* Vide XXIX & XXX Decembris.

VATICAN. ſignatus num. 5949. Deſunt annuntiatiooes Dionyſii & Marini. Adjicitur: *Romæ, Zoſimi Papæ & confeſſoris, qui ſedit in epiſcopatu anno uno.* *Zoſimi.*

ALTEMPS. *In pago Oxonienſi, ſancti Ebrulfi epiſcopi. Bituricas civitate, ſancti Urſi epiſc. & conf.* *Ebrulfi. Urſi.*

FLORENTIN. *Romæ, ſancti Zoſimi Papæ....*

EDITIO LUBECO-COL. De Stephano, textũi inſerit: *De Stephano.* *Cum eſſet plenus Spiritu ſancto, ab Apoſtolis diaconus eſt ordinatus, atque eodem anno, videlicet aſcenſionis ipſius, lapidatus eſt, cujus beatiſſimam paſſionem nobis declarat beatus Lucas in Actibus Apoſtolorum. Hujus venerabile* &c. Sequitur: *Romæ via Appia, depoſitio ſancti Dionyſii Papæ & martyris,* *De Dionyſ.* *qui ſedit in epiſcopatu annos ſex. Hic eccleſias & parochias, & cimiteria conſtituit, & unicuique, ut proprium ſtatuit, mandans, ut ſinguli terminis ſuis contenti eſſent, & alienos non uſurparent, & diœceſes ſimiliter conſtituit. Qui fidei* &c. Et poſt *effulſit; ſepultus eſt in cimiterio Calixti.* Tum: *Item Romæ, natale ſancti Zozimi Papæ & confeſſoris,* *Zoſimi.* *qui ſedit uno anno. Hic poſt beatum Petrum quadrageſimus tertius, conſtituit cereum benedici in ſancto ſabbato.* In Maurino, ſatis pura eſt.

BELIN Puritati proxima eſt utraque editio, ſolum de Dionyſio, poſt *effulſit*, adjiciunt: *Hic eccleſias & parochias preſbyteris diviſit, & diœceſes conſtituit.* Ex Adone, ut ſupra.

GREVEN. *Apud Conſtantinopolim, ſancti Anaſtaſii.* *Anaſtaſii.* *In Antiochia, ſanctorum Juliani & Marciani.* *Juliani & c.* *Romæ, Zozimi Papæ & confeſſoris, qui poſt beatum* *Zoſimi.* *Petrum quadrageſimus tertius, ſedit anno uno, conſtituitque cereum benedici in ſabbato ſancto. Apud Spoletum, Habundancia, ſancta matrona, quæ beatum Gregorium ſepelivit.* *Abundantia*

MOLAN. Sic habet: *Eodem die, Zoſimi Papæ.* *Zoſimi.* *Hic poſt beatum Petrum quadrageſimus tertius, conſtituit cereum benedici in ſabbato ſancto.* Tum minoribus typis: *Romæ, ſancti Theodori Manſionarii* *Theodori.* *ſancti Petri, de quo beatus Gregorius Dialog. libro* *Spei abb.* *3. Item, ſancti Spei abbatis & confeſſoris, in Nurſia, de quo beatus Gregorius Dialogorum lib 4 cap. 10.* Notabis in principio poſt *Heroſolymam*, litteris curſivis interjici *Caphar Gamala* ex Hieronymianis. Idem habent editiones poſteriores, in quibus poſt Zoſimum, ſolum additur: *Die vigeſima* *Euthymii.* *ſexta, ſancti martyris Euthymii, epiſcopi Sardeorum.*

VI *Kal.* *Die* 27.

APud Epheſum, natalis beati Joannis Apoſtoli & Euangeliſtæ, *Joannis Euangel.* qui poſt exilii relegationem, poſt Apocalypſis divinæ revelationem, poſt Euangelii deſcriptionem, uſque ad Trajani principis tempora perſeverans, totius Aſiæ fundavit rexitque eccleſias. Et

 con-

confectus ſenio, ſexageſimo octavo poſt paſſionem Domini anno, ætatis autem ſuæ nonageſimo nono mortuus eſt, ac juxta eamdem urbem ſepultus. *Maximi.* Alexandriæ, ſancti Maximi epiſcopi: qui ſatis clarus & inſignis de titulo confeſſionis effectus eſt.

Sumitur textus ex *Praten. Herinien. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Muncrat. Belin. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Multa ſunt in impreſſis typographica ſphalmata, nec pauciora in codicibus menda ſcriptoria. De *Johannus, aput, eandem, Ewangeliſta, Aſye* &c. alibi dictum eſt, hic quaſi propria *Apocalipſis*, & *apochalypſis*. Notabilior variatio eſt in Muncrat. qui ſcribit *Euangelii revelationem*. Roſweyd. ſignatos annos peſſime contraxit poſt *eccleſias*, legens: *Et confectus ſenio, nonageſimo nana anno mortuus eſt*. Antverp-maj. poſuit, *nonageſimo & octavo migravit*. Herinien. & Muncrat. interponunt *& nono*. Belin. pro *eccleſias*, utitur ſingulari, *eccleſiam*, & ſequentia ſic connectit, *poſt paſſionem Domini anno autem ætatis*. Idem etiam ſupra *Apocalypſis divina revelationem*, poſuit tertio loco, poſt *Euangelii deſcriptionem*. Omnes legunt *de titulo confeſſionis* excepto Muncrat. in quo *è titulo* &c.

OBSERVATIO. *Joannem*, cognomento & antonomaſticè *Theologum*, inter Euangeliſtas *Aquilam*, variis diebus, non apud Græcos ſolum, ſed etiam apud Latinos cultum olim fuiſſe, ex ſolis Hieronymianis codicibus manifeſte patet; nam xxv Maii legunt: *In Epheſo; Joannis Apoſtoli*; ad quæ rectiſſime advertit Florentinius, *incertum eſſe, quo die ſanctus Joannes Euangeliſta Epheſi tranſlatus fuerit vel obdormierit*. Alia feſtivitas ponitur xxiv Junii: *In Epheſo, ſancti Joannis Apoſtoli & Euangeliſtæ*. *Joannis Euangel.* In Epternacenſi eſt, *receptio Joannis*, in Lucenſi, *natalis Joannis* &c. Sed de qua ſolennitate hæc æque ac priora intelligenda ſint, nemo eſt, qui ſatis veroſimili conjectura aſſequatur. Nullibi clarius loquuntur Hieronymiani, quam hoc die, cujus textum totum ſubjicio: *Aſſumptio ſancti Joannis Euangeliſtæ apud Epheſum, & ordinatio ſancti Jacobi, fratris Domini, qui ab Apoſtolis primus ex Judæis Hieraſolymis eſt epiſcopus ordinatus, & medio Paſcha martyrio coronatus.* De Aſſumptione vel dormitione, vita vel morte Joannis, aliiſque ſatis ſpinoſis in hac materia controverſiis, hic pluribus diſputare non vacat, videatur Exercitatio Florentinii à pag. 123, cui & præfatam Jacobi ordinationem explicandam ſubjungit à pag. 144, ubi multa ſatis accurate diſcuſſa inveniet curioſius lector, quæ brevitati noſtræ aptari prorſus nequeunt. De Joannis martyrio egimus cum Eccleſia Catholica vi Maii, hìc cum eadem, natalem Euangeliſtæ hoc xxvii Decembris recoli, certo exiſtimamus, credimuſque feſtivitatem illam in Kalendario Carthaginenſi ipſomet die plane deſignari, licet ibi habeatur, vi *Kal. Jan. ſancti Joannis Baptiſtæ, & Jacobi Apoſtoli, quem Herodes occidit*. Ratio ſatis probabilis eſt, quod cum in eo Kalendario Sanctorum nomina repeti non ſoleant, Baptiſta autem proprio loco viii Kal. Julii diſerte ponatur, veroſimile non ſit, Prodromum cum Jacobo, ſed potius Euangeliſtam Joannem conjunctum fuiſſe, quemadmodum ex Hieronymianis jam oſtendimus. Pro hodierno natali militant reliqui Martyrologi omnes, in quibus Jacobus proprio etiam feſto aſſertus eſt. Clara ſunt Bedæ verba: *Natalis ſancti Joannis Apoſtoli & Euangeliſtæ, dilecti Domini.* Nihil habet Flori elogium, quod magnopere obſervari mereatur. Rabanus totum ſuum textum ex Hieronymianis deſcribere maluit, quam ex Beda. Romanum parvum, more ſuo paucis: *Joannis Apoſtoli & Euangeliſtæ, apud Epheſum.* Panegyrim aliquam compoſuit Viennenſis inter Feſtivitates Apoſtolorum, ex qua & ex Martyrologii indiculo, brevius ſuum encomium Noſter adornavit. Hæc inſtituti hujus noſtri propria ſunt: plura diligenter annotavit Baronius, ſeriem vero totius vitæ & geſtorum diſpoſuit Tillemontius tomo I à pag. 330, per duodecim articulos, notis novemdecim illuſtratam à pag. 600; cum quibus conferri poterunt, quæ à Surio edita ſunt, quæque apud nos extant de S. Joanne varia manuſcripta & etiam typis edita. Locum hìc ſuum habeat metrica Wandelberti oratio:

Dilectus Domini, Verbi inſpectorque divini,
Pectore de Chriſti fontem qui haurire perennem
Promeruit, ſextum ſancit luſtratque Joannes.

Die præcedenti monuimus, Dionyſium Papam hoc die ab Adone memorari, ejuſque locum in pridiano laterculo occupare Papam Zoſimum. *Maximi.* De *Maximo* Patriarcha Alexandrino, ſeorſim nullibi meminit Viennenſis, nec apud ullum alium Martyrologum ſignatum reperi. Agitur quidem aliqualis ejus memoria apud Adonem in elogio Alexan-

Alexandrini Dionyſii XVII Novembris, ubi ex Rufino lib. 7 cap. 10, egregii ejus pro fide labores referuntur; atque hinc mihi ſuſpicio oboritur, ex eo loco eductum eſſe ab Uſuardo Maximum, qui ibi quidem tantum ut *presbyter* celebratur, ſed cum fontem ipſum facile accedere potuerit ipſe, ibidemque Rufini ſeu Euſebii verba legere, quibus aſſerit, *Maximum, quem presbyterum nominaverat, ipſi Dionyſio apud Alexandriam ſucceſſiſſe in epiſcopatu*, ſic etiam facile titulos combinare, elogium aptare, ac diem hunc pro arbitrio aſſignare potuit. Si præterea verum obitûs diem quæras; ex Chronologia noſtra Alexandrina ſatis conſtat, non XXVI Decembris, ſed IX Aprilis vivere deſiiſſe. Vide paucula, quæ ibi in ejus laudem collegimus pag. 32 num. 171. Non placet Caſtellani obſervatiuncula, qua Maximum ſeculo primum IX hoc die notari cœpiſſe ait, ob ſucceſſoris Theonæ pervigilium, quaſi neſcierit vir eruditiſſimus, Theonam ab Uſuardo ejuſque ducibus recoli XXIII Auguſti: eum de cetero certum obitûs diem putemus, non XXVIII Decembris (ut hîc ſupponit Caſtellanus) ſed veroſimilius III Januarii, ut alibi demonſtrare conati ſumus.

AUCTARIA.

TORNACEN. In prima purus, deficit hic iterum in alterius elogio.

De Joanne. PULSANEN. Incipit: *Natale ſancti Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, dilecti Domini.* Quæ ferme Bedæ verba ſunt. Pergit: *Hic poſt* &c. Sed contractè. De Maximo, nihil.

Zoili. ANTVERP. MAX. cum ſociis textui adjicit: *In partibus Aquilegiæ, ſancti Zoili* [aliqui *Zoeli*] *presbyteri & confeſſoris. Hic cum beatum Chryſogonum ſepeliſſet, eodem ſibi apparente, triceſimo die paſſionis ſuæ perrexit ad Dominum.*

CENTULEN. In textu puriſſimus, ſubdit: *Aquilegia, ſancti Zoyli presbyteri & confeſſoris.*

De Joanne. BRUXELLEN. *Natale ſancti Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, dilecti Domini noſtri Jeſu Chriſti. Qui poſt exilii* &c. uſque ad *eccleſiis.* Tum pergit, *& confectus ſenio, ipſo Chriſto junior annis duodecim, ætatis ſuæ anno nonageſimo nono, & poſt paſſionem Chriſti, anno ſeptuageſimo octavo, nullo dolore gravatus in Epheſo requievit, octavo Kalendas Julii, in nativitate beati Johannis Baptiſtæ, ſed ceſſit ei, quo inter natos mulierum major non ſurrexit, & tranſlatum eſt feſtum ejus ad hanc diem tertiam nativitatis Chriſti, ut omnes comites ſuos haberet ſponſus, qui candidus eſt & rubicundus.* Non magna auctoritate hæc nituntur. Sequitur: *Eodem die, ordinatio epiſcopatus ſancti Jacobi fratris Domini. Qui ab Apoſtolis primus ex Judæis Jeroſolymis eſt epiſcopus ordinatus, & medio Paſcha martyrio coronatus.* *De Jacobo.* In Maximo codex purus eſt. In fine autem adjungit: *In partibus Aquilegiæ, natale ſancti Zoili* &c. ut ANTVERP. MAX. ſupra. *Zoili.*

HAGENOYEN. Magnum habet de Joanne elogium, cujus hîc partem ſubjicio: *Apud Epheſum, natale beati Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, qui filius fuit materteræ Jeſu Chriſti, & frater Jacobi majoris. Qui dum nubere vellet, à Domino de nuptiis vocatus eſt, & ideo à Domino ad omnia ſecreta ſua admiſſus eſt* &c. *De Joanne.* In Maximo etiam purus eſt, & de Zoilo habet ut præcedens. *Zoili.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Joannis Evangeliſtæ. Maximi epiſcopi & confeſſoris.*

VATICAN. ſignatus num 5949. Hoc die codex iſte plane Adonianus eſt, nam Maximo prætermiſſo, Dionyſium Papam reſtituit.

REMENS. SS. Timoth & Apoll. Zoilum, ſuperius presbyterum, in epiſcopum transformat hic codex: *In partibus Aquileiæ, ſancti Zoeli epiſcopi & confeſſoris.* *Zoili.*

De Joanne. EDITIO LUBECO-COL. Poſt *eccleſias*, de Joanne ſic interſerit: *Et confectus ſenio, ſciens ſupervenisse diem receſſus ſui, convocatis diſcipulis ſuis, per multa ſignorum experimenta promens Chriſtum, deſcendens in defoſſum ſepulturæ ſuæ locum, facta oratione obiit, tam extraneus a dolore mortis, quam a corruptione carnis invenitur alienus; poſt paſſionem Domini ſexageſimo octavo* &c. De Maximo & Zoilo, eadem habet, quæ ſupra. *Zoili.*

De Jacobo. Zoili. GREVEN. *Eodem die, ordinatio epiſcopatus ſancti Jacobi fratris Domini. Zoili presbyteri & confeſſoris, qui cum ſanctum Cryſogonum ſepeliſſet, eodem ſibi apparente, triceſimo die paſſionis ejus, ad Dominum perrexit. Aſpaſianæ virginis. Claudiæ, matris ſanctæ Eugeniæ. Patronæ, ſanctæ matronæ. Fabiolæ, matronæ ſanctæ, a beato Hieronymo laudatæ.* *Aſpaſianæ. Claudiæ. Patronæ. Fabiolæ.*

Zoili. MOLAN. *In partibus Aquileiæ, ſancti Zoëli presbyteri & confeſſoris, qui in paſſione beati Chryſogoni legitur.* Tum minoribus typis ex GREVEN. hanc annuntiationem ſubjungit: *Fabiolæ, matronæ ſanctæ, a beato Hieronymo laudatæ.* *Fabiolæ.* De hac nihil in editionibus poſterioribus, ubi poſt Zoëlum adjicitur: *Eodem die, ſancti patris & confeſſoris Theodori ſcriptoris, & fratris ejus Theophanis poetæ.* *Theodori & Theophanis.* Vide egregia duorum fratrum Acta apud Surium.

V *Kal.* *Die* 28.

BEthleem, natalis ſanctorum Innocentium, qui ab Herode rege interfecti ſunt. Ancira Galatiæ, ſanctorum Eutici presbiteri & Domitiani diaconi. *Innocent. Eutychii & Domitiani.*

Ita puriores codices *Praten. Herinsen. Ternacen. Antverp-maj. Roſweyd. Antverp.* & *Max-Lubec. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Antverp. & Max-Lubec. incipiunt: *Apud Bethleem*, in quo à ceteris omnibus diſſentiunt, ſicut Molan. ſic incipiens, *Bethlehem Judæ.* Variant codices in *Innocentum* & *Innocentium*, poſtremum prætulimus. *Ancira Galatiæ*, communior

nior eſt codicum ſcribendi ratio; alii habent, *Anchira*, *Ancyra*, *Antira*, *Galathiæ*, *Galacia* &c. Major concordia *Eutici*, in quo ferme omnes conveniunt, veroſimile eſt ſcribendum *Eutychii*, ut legit Romanum: ſolus Antverp-maj. habet *Entici*. In optimis eſt *Domitiani*, in non paucis *Domiciani*: in Roſweyd. omittitur ultima vox *diaconi*.

Innocentiũ. OBSERVATIO. Hactenus nec quæſivit nec definivit Eccleſia, quo proprie die paſſi ſint *Innocentes* à bimatu & infra, impii Herodis juſſu crudeliſſime trucidati; nec diei quartæ poſt feſtum Nativitatis electio quidquam conferre videtur, ad ſtabiliendum quo anno infanticidium contigerit, de quibus vide Florentinii notam hoc die, ejuſque de Magorum ad Chriſtum venientium hiſtoria, itenerisque tempore, Exercitationem à pag. 229. De pluribus, ad eorumdem Magorum adorationem, atque ad infantium cædem ſpectantibus, in Ephemeridibus Græco-Moſcis, ad XXIX Decembris, & noviſſime in Reſponſionibus diſputavit Papebrochius; nos hîc ex profeſſo inſtitutionem feſti & Martyrologorum geneſim exploramus. Non facile probabitur, Innocentum noſtrorum memoriam Origenis ætate in Eccleſia celebratam fuiſſe, nec magis ex Auguſtino educi poſſe videtur, cultos eo tempore cum Octava, ut ritu eccleſiaſtico loquimur. At vero eorum ſolennitatem, etiam ante Auguſtini tempora feſtivam fuiſſe, nihil vetat aſſerere. Certum antiquiſſimi cultûs monumentum habes in laudaro ſæpe alibi Carthaginenſi Kalendario, hoc die legente: V *Kal. Jan. ſanctorum Infantium, quos Herodes occidit.* Sequuntur Kalendaria alia, Sacramentaria, & quæcumque exſtant religioſæ venerationis antiqua monumenta. Inter apographa Hieronymiana Epternacenſe vetuſtiſſimum ſic habet: *Bethleem Juda, natalis Infantum:* alia paulo uberius: *Bethleem, natale ſanctorum infantium & lactantium, qui ſub Herode pro Chriſto paſſi ſunt.* Non video dubitandum eſſe, quin pro *lactantium*, legendum plane ſit *lactentium*, ut eſt in Hieronymiano Corbeienſi, quamvis priorem lectionem ſecutus ſit Rabanus; ad quæ ſcrupuloſior videtur Florentinii obſervatio, dum matres infantibus ferme conjungi poſſe inſinuat. Beda clare & nitide: *Natalis ſanctorum martyrum Innocentum.* Flori elogium non magni momenti eſt. Romanum parvum ſolito ſtylo: *Bethleem, ſanctorum Innocentium.* Ado paucula ſubjunxit, quæ in Auctariis deſcripta inferius dabimus. Uſuardus vel ex perpetuo ductore Vienneſi Martyrologo, vel ex Hieronymianis ipſis ſeligere potuit, quæ phraſi ſuæ magis convenire exiſtimavit. Exſtat apud Surium de Infantibus oratio, quæ cum aliis ſanctorum Patrum encomiis, in majori opere poterit illuſtrari. Sic primos illos Chriſti Martyrum floſculos cecinit Wandelbertus:

Uberibus matrum rapuit quos dura cupido
Regnandique ſitis; Chriſtum dum perdere natum
Herodes cupit, Infantes quinto veneramur.

Eutychii & Domitiani. *Eutychius* & *Domitianus* martyres ſunt ſolo ferme nomine & conditione, atque in ſolis Hieronymianis exemplaribus noti, unde ab Uſuardo certiſſime tranſlati ſunt. Corrigenda eſt Luceoſis codicis luxata commemoratio ex Epternacenſi & Corbeienſi, diſtincte ſcribentibus, ut eſt in textu noſtro: *Ancira Galatia, Eutici preſbyteri, Domitiani diaconi.* Dixi ſupra in Variantibus me legere *Eutychii*, ut nitidiori orthographiæ cum Baronio me conformem.

AUCTARIA.

PULSANEN. Qui Uſuardinos textus plerumque abbreviare ſolitus eſt, hîc denuo ex Adone nonnulla deſcripſit, quæ ad Noſtrum prorſus non ſpectant. *De Innocent.* Sic poſt *Innocentium*, ſubtexuit: *Quos Herodes, cum Chriſti nativitatem Magorum indicio cognoviſſet, trigeſimo ſexto* [in Adone eſt *trigeſimo quinto*] *anno regni ſui interfici juſſit. Qui anno trigeſimo ſexto, morbo intercutiano, ſcatentibus toto corpore vermibus, miſerabiliter & digne moritur.* Vide fontem ipſum paulo puriorem. Ultima annuntiatio in hoc codice prætermittitur.

MUNERAT. Textui ſuperaddit: *In Affrica,* *Victoris & ſocior.* *natale ſanctorum Victoris, Caſtoris, & Rogatiani.* Accepti ſunt ex Hieronymianis, & hoc vel alio ordine, etiam ab aliis referuntur.

BELIN Ordinem tantillum immutat, & cum eo conveniunt ANTVERP-MAX. aliique omnes *Caſtoris & ſocior.* mediæ notæ codices, ſic legentes: *In Affrica, natale ſanctorum Caſtoris, Victoris & Rogatiani.*

CENTULEN. A puritate rurſus deficit: *Bethleem, natalis ſanctorum Innocentum, quos Herodes, cum Chriſti nativitatem Magorum indicio cognoviſſet, anno regni ſui trigeſimo quinto interfici juſſit, inter quos, duos proprios filios enecavit.* De Eutychio & Domitiano, nihil. *De Innocent.*

BRUXELLEN. Sic habet: *In Bethleem Juda, natale ſanctorum Innocentum. Quos Herodes rex cognita à Magis Chriſti nativitate, interfici juſſit; quique poſtea morbo intercutis aqua, ſcatentibus toto corpore vermibus, ut dignum erat, miſerabiliter mortuus eſt. In Affrica, natale ſanctorum Caſtoris, Victoris & Rogatiani.* In ſanctis ultimis Eutychio & Domitiano ſatis purus eſt. *De Innocent.* *Caſtoris & ſociorum.*

HAGENOYEN. Notiſſima eſt quæſtio de numero martyrum Innocentium, quem Græci, nullo fundamento, ad quatuordecim millia extendunt. Audi, quid hujus codicis auctor comminiſcatur: *Apud Bethlehem Juda, natale beatorum Innocentum martyrum, quorum numerus eſt* *De Innocent.*

Digitized by Google

centies mille & quadraginta quatuor millia. Iſti ab Herode impio rege Aſchalonita, alienigena, occiſi ſunt, qui nulli umquam nocuerunt. Sed quia tunc temporis fuerunt, quando natus Chriſtus Dominus à pluribus vaticinatus eſt, ut Chriſtum in eis occideret, eos interfecit, & ideo vice Chriſti eos celebrat Ec- (Multa de Zoſimo PP.) *cleſia. Romæ, natale Zozimi Papæ. Hic fuit natione Græcus, & ſedit annis duobus & menſibus octo. Hic conſtituit cereum benedici in ſabbato ſancto Paſcha, & ut ſervus illo* [opinor *nullo*] *modo clericus efficeretur, & ut nullus clericus in publico potum venderet. Item conſtituit, ut dyaconus in eccleſia Ewangelium legat, & quod homines ſtare debeant in Ewangelio, & cum magna reverentia audire. Item in Miſſa Chriſtianus aliquid Deo offerat. Et ſepultus eſt in Vaticano.* In ſecunda ſatis purus eſt. In fine addit de Caſtore & ſociis, ut ſupra. (Caſtoris &c.)

Matric-Cartus-Ultraject. Totus textus de more contrahitur: *Sanctorum Innocentium. Eutychis presbyteri & Domitiani diaconi.*

Vatican. ſign. num. 5949. deficit in tota annuotatione ſecunda.

Editio Lubeco-Col. *Apud Bethleem Judæ, natale ſanctorum Innocentium, quos Herodes Aſcalonita, cum Chriſti nativitatem Magorum indicio cognoviſſet, omnes a bimatu & infra interfici juſſit, ſicut Evangelica pandit hiſtoria.* Pura eſt in Ancy- (De Innocent.)

ranis. In fine autem ſubdit: *In Africa, natale ſanctorum Caſtoris* &c. (Caſtoris &c.)

Greven. *In Africa, ſanctorum Caſtoris, Victoris, Rogatiani. Item ſecundum Cathalogum hic, Alphegi Cantuarienſis epiſcopi & martyris. Qui juxta alios habetur ſupra, decimoſeptimo Kalendas Maii.* (Caſtoris &c. Alfegi.) Vult dicere, XIII *Kalendas*. Pergit: *Tranſlatio ſancti Joannis Papæ & martyris, de Ravenna Romam. Eodem die, ſanctorum Euthicii & Florentii monachorum & confeſſorum. Quorum Eutycius, ut inquit Gregorius 3 Dialogorum, in ſpirituali zelo atque in fervore virtutum ſe exercuerat, multorumque animas ad Deum perducere exhortando ſatagebat. Florentius ſimplicitati atque orationi deditam vitam ducebat. Ambo vero miraculorum gloria illuſtres, in Domino quieverunt.* Vide Gregorii narrationem apud Surium. Sequitur: *Theodora, matrona Romana.* (Tranſlat. Joan. PP. Eutychii & Florentii. Theodoræ.)

Molan. De Innocentibus, poſt *interfecti ſunt*, ex Adone textui aliis litteris inſerit; *trigeſimo quinto anno regni ſui; qui anno trigeſimo ſexto morbo intercutis aquæ & ſcatentibus toto corpore vermibus miſerabiliter & digne moritur.* In fine: *In Aphrica, natale ſanctorum Caſtoris* &c. De Eutychio & Florentio, Greveni verba, quæ ſuperius retulimus, deſcripſit. Editiones poſteriores cum hac priori in omnibus plane conveniunt. (De Innocent. Caſtoris &c.)

IV *Kal.* *Die* 29.

HIeroſolimis, Dauid regis. Apud Arelatem, natalis ſancti Trophimi, cujus meminit Paulus ſcribens ad Timotheum, qui ab eodem Apoſtolo epiſcopus ordinatus, præfatæ urbi primus ob Chriſti Euangelium prædicandum directus eſt. Ex cujus fonte, ut Papa Zoſimus ſcribit, tota Gallia fidei rivulos accepit. In pago Oximenſi, ſancti Ebrulfi confeſſoris. (David. Trophimi. Ebrulfi.)

Sola & unica ex omni parte pura eſt *Molani editio.*

VARIA LECTIO. Hæc duo dumtaxat in Molano diſplicent; quod pro *Trophimi*, ſcribat *Trophini*; & *Ebrulphi* pro *Ebrulfi*. Nunc oſtendendæ capitales Variationes, ob quas tot codices è purorum numero fuerint excludendi. (De codicib. non puris.) Prætenſum Pratenſe autographum cum duobus conſuetis ſociis Antverp-maj. & Roſweyd. quibus ſæpe, & hîc tertius Aquicinctinus accedit, à reliquis omnibus in eo diſcordat, quod textui in fine adjiciat: *Item Hieroſolimis, ſancta Melania, Deo ſacrata*, de qua nulli prorſus alii codices hoc die meminere, excepto uno unico Greveni auctario. Codex Hervinienſis puriſſimus eſſet, niſi ſecundo loco proprium Remenſe interjiceret: *Relatio precioſiſſimi corporis, à civitate Remorum, beati Remigii.* Ceteri fere omnes agunt de Thoma Cantuarienſi, ut ordine ſuo in Auctariis demonſtrabimus. Notat Caſtellanus, in præfato Pratenſi codice ſub finem præterea adjici: *Et S. Th. Cantuar.* Sed manu Gothica, inquit, ubi Melania Carlovingiaco charactere adſcribitur, quo totum codicem exaratum ſæpe teſtatus eſt.

OBSERVATIO. Liceat hîc ſub operis finem verbo repetere, quod non ſemel ſupra manifeſte oſtendimus, unum nempe è ſingularibus Romani parvi characteribus eſſe, quod præter ceteros Martyrologos, plures è veteri Teſtamento patriarchas & prophetas, Chriſtianis ſacris inſertos, repræſentet. (David.) *Rex David* nec ab ullo Hieronymiano, nec à Beda aut ejus ſequacibus Floro & Rabano, ſignatus reperitur, ſed primùm ab auctore parvi illius Martyrologii, bis verbis: *David regis.* Hæc Ado ſimpliciter tranſcripſit, Noſter auxit ſola præmiſſa poſitione, ſed neglecto elogio, quod tamen aliis hujuſmodi Sanctis ſæpe applicare non prætermiſit. Patuit id clariſſime locis pluribus, ut vide VI Julii, VI Septembris, ſæpius alibi, ac recentiſſime XVI Decembris. Utrum Wandelbertus Romanum parvum viderit, utrum ambo antiquiorem fontem conſuluerint, utut evolvere ſtudioſe conatus fuerim, fateor hactenus incertum eſſe. Interim

utrumque Sanctum hoc die à laudato auctore Romani parvi celebratum, ſic verſibus ſuis honoravit poëta Martyrologus:

Vates rexque pius, divina & ſtirpis origo
Inſignit quartum David ſermone fideque.
Urbſque Arelas, Trophimo gaudens paſtore, coruſcat.

Trophimi. Eſt igitur annuntiatio noſtra ſecunda à Romano parvo ſic primùm quoque poſita: *Et Trophimi epiſcopi, diſcipuli Apoſtolorum.* Frequentius ſupra recurrerunt ſancti iſti Apoſtoli, ſeu Apoſtolorum diſcipuli, ex novo Teſtamento educti, parvo huic Martyrologio, non minus quam patriarchæ & prophetæ, omnino proprii: nec dubium videtur, quin hîc vere deſignetur *Trophimus* ille, cujus nomen eſt Act. 20 ℣ 4, & rurſus 21 ℣ 29, quemque Apoſtolus 2 ad Tim. 4 ℣ 20, teſtatur ſe *infirmum reliquiſſe Mileti.* Cur iſti *epiſcopi* dignitatem adſcribat auctor noſter, non ſatis equidem perſpicio, niſi & ipſe in ea opinione fuerit, quam primus in Martyrologia apertius invexit Ado, dum inter Feſtivitates Apoſtolorum, hoc Trophimo encomium aptavit, quod ſubinde ab Uſuardo integre adoptatum, in recentiora omnia, atque adeo & in Romanum tranſfuſum eſt. Vides hîc denuo recurrere quæſtionem, quæ ſæpius alibi, & notanter XVIII Decembris verſanda nuper fuit, de primis Euangelii prædicatoribus, adeoque epiſcopis, à Sede Apoſtolica in Gallias directis, à qua ferme & hujus articuli pendet ſolutio; utrum nempe *Trophimus Arelatenſis*, cum Pauli Apoſtoli diſcipulo ſit confundendus. Scio Baronium in hodierna Notatione, manifeſtiſſimi erroris arguere Turonenſem Gregorium, quod *temporibus Decii imperatoris* Trophimum *in Gallias miſſum affirmet.* At enim tot habet eruditiſſimos patronos, tot ſolidis argumentis firmatur Gregorii narratio, ut eminentiſſimi Annaliſtæ ſententiæ non auſim ſubſcribere. Hîc locus non eſt, momenta rationum aut referendi aut expendendi; videat curioſus lector ſcriptores, XVIII hujus citatos, ac de Trophimo ſeorſim diſputantem Tillemontium tomo 4 à pag. 703. Nihil hîc interim in hac Trophimi controverſia à nobis pro alterutra parte determinatum, donec res tota accuratius in Actis examinari poſſit.

De Creſcente Adonis. Ebrulfi. Si falſa eſt Trophimi, Pauli diſcipuli, & Arelatenſis epiſcopi identitas, fateri cogimur, errorem iſtum ab Adone potiſſimum profluxiſſe; ſed & hoc ipſo die error novus, vel ſaltem inutilis repetitio offertur, dum *Creſcentem* ejuſdem item Pauli diſcipulum, hoc die memorat, quem nativis coloribus XXVII Junii depinxerat. Melius Uſuardus Creſcentem prætermiſit, eique è penu proprio *Ebrulfum* abbatem V[illegible]cenſem ſubſtituit, Adoni Pratenſi, toties ſupra refutato, à Mabilione perperam adſcriptum. Vide hunc, ſec. 1 Benedict. à pag. 354 Acta Ebrulfi integritati reſtituentem, quæ apud Surium in compendium redacta fuerant. De Sancti tranſlatione agit laudatus Mabilio ſec. 5 Bened. à pag. 226. *Melaniam* codicibus Uſuardinis adjectitiam eſſe, ſuperius abunde probavimus: eſtque ex dictis omnibus patentiſſima toties noſtri laterculi germana ſimplicitas.

AUCTARIA.

De codicibus PRATEN. & HERINIRN. dictum eſt in Variantibus. In poſtremo ad intimam codicis oram recentiori manu adſcribitur Thomas Cantuarienſis, ut habet GREVEN. infra.

Thomæ. TORNACEN. Secundo loco inſerit: *In Anglia, civitate Cantuaria, paſſio beati Thomæ martyris, ejuſdem civitatis archiepiſcopi, qui pro juſtitia defenſione, à miniſtris regis Angliæ crudeliter occiſus eſt.* Cetera pura ſunt.

Melaniæ. Thomæ. ANTVERP-MAJ. Incipit: *Hieroſolymis, David magni regis.* Pro *Ebrulfi* ſcribit *Brulfi.* In Melania, convenit cum PRATEN. &c. In fine *Civitate Cantuaria, ſancti Thomæ archiepiſcopi & martyris, qui ob defenſionem juſtitiæ, in eccleſia ſedis ſuæ gladio percuſſus, migravit ad Chriſtum.*

Melaniæ. Felicis. ROSWEYD. De Davide, *magni regis & prophetæ.* Habet de Malania, ut priores ſocii. Et in fine: *Romæ, Felicis.* Ex Hieronymianis.

Thomæ. PULSANEN. Sic ſcribit: *Depoſitio David.* Poſt *Trophimi epiſcopi*, Adonianè: *De quo ſcribit Apoſtolus ad Timotheum: Trofimum autem reliqui infirmum Mileti.* Deſunt reliqua, & in margine alia manu adſcribitur: *Apud Cantuariam, ſancti Thomæ epiſcopi & martyris.* Plura in codicibus aliis.

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN In fine: *In Britanniis, civitate Cantuario, ſancti Thomæ epiſcopi & martyris, qui ob defenſionem juſtitiæ, in baſilica ſedis ſuæ, gladio percuſſus migravit ad Chriſtum.* *De eodem.*

MUNERAT. In textu ſatis purus ſubdit: *Apud Cantuariam, paſſio ſancti Thomæ epiſcop., infra ſepta eccleſiæ ſuæ a carnificibus, pro cauſa ipſius Eccleſiæ, crudeliter trucidati. Apud Bituricam Aquitaniæ primatam* [an *primatem?*] *depoſitio beatiſſimi Urſini confeſſoris, primi Bituricenſium archiepiſcopi, à beato Clemente ad prædicandam Chriſti fidem illuc transmiſſi. Hunc tradunt hyſtoriæ à Domino Nataneël appellatum, & in cœna illius, quando pro mundi redemptione ſtatim paſſurus erat, lectoris uſum eſſe.* *De eodem. Urſini.*

BELIN. Primo loco: *In Anglia, civitate Cantuarienſi, ſancti Thomæ archiepiſcopi & martyris, qui ob defenſionem juſtitiæ, in baſilica ſua gladio percuſſus, migravit ad Chriſtum.* Tum: *David regis & prophetæ.* Multa male impreſſa ſunt. *Thomæ.*

GREVEN. Mirum eſt potuiſſe ab hoc Thomam Cantuarienſem Uſuardo adſcribi, & quidem abſque ſolito ſigno †. Utitur eadem phraſi, qua ANTVERP. & ſoliti ſuperius ſocii, niſi quod interſerat, *feliciter*, ante *migravit ad Chriſtum.* *Ejuſdem.*

ANT-

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. & LOVANIAN. Secundo loco de Thoma Cantuarienſi, iiſdem etiam verbis, quibus ANTV. &c. ſupra; ſed pro *ad Chriſtum*, legunt *ad Dominum*.

ALBERG. & DANIC. Idem habent, ſed primo loco; David autem, ſecundo.

CENTULAN. *Jeroſolimis, depoſitio David regis. Arelato, ſancti Trophymi epiſcopi & confeſſoris, quem beatus Paulus Apoſtolus ordinavit, & eidem civitati deſtinavit. In pago Oxomenſi, ſancti Ebrulfi abbatis.* *Thomæ.* *Ipſo die, paſſio ſancti Thomæ Cantuarienſis archiepiſcopi.* Alii pluribus.

BRUXELLEN. *Jeroſolimis, depoſitio David regis & prophetæ.* De Trophimo, ſatis pure. *Thomæ.* De Thoma Cantuarienſi, ut ANTVERP & alii ſupra. *Felicis &c.* Tum pergit: *Romæ, ordinatio ſanctorum Felicis & Boniſacii epiſcoporum. In pago Axomenſi, Oritce monaſterio, depoſitio ſancti Ebrulfi confeſſoris, cujus geſta habentur.* *Creſcenti &c.* *In Affrica, ſanctorum Creſcentis & Liboſi epiſcoporum.* *Urſini.* *Apud Bituricas, ſancti Urſini epiſcopi & confeſſoris.*

HAGENOYEN. Primo loco totius vitæ Davidicæ compendium exhibet, modo & ſtylo ſuo: ſed hæc ex ſacris Litteris melius depromentur. In Trophimo ſatis purus eſt. Sequitur longa hiſtoria de Thoma, quam non vacat deſcribere.

AQUICINCT. In fine habet de Melania, cum PRATEN. &c. ut dictum eſt in Variantibus. *Thomæ.* Inſuper adjungit: *Cantuariæ, paſſio ſancti Thomæ, ejuſdem civitatis archiepiſcopi & martyris.*

VICTORIN. & REG. SUEC. ſignatus num. 130. *Urſini.* In fine: *Eodem die Bituricas, ſancti Urſini epiſcopi & confeſſoris.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Thomæ.* *Thomæ epiſcopi & martyris. Ebrulphi confeſſoris. Trophimi epiſcopi. David regis Iſrael.*

DIVIONEN. S. Benigni. *Alberti.* *Ipſo die, ſancti Alberti abbatis, cujus vita multis refulſit miraculis.* A Caſtellano dicitur abbas *Gembrunenſis*.

In VATICAN. ſub num. 5949. Nihil de David & Ebrulfo. *Barbatiani.* Adjicitur: *Ravennæ, ſancti Barbatiani preſbyteri & confeſſoris.* In Romano ponitur XXXI Decembris.

FLORENTIN. *Florentii.* *Item ſancti Florentii epiſcopi civitatis Haroiſa*, vel *Auroiſa*, *& confeſſoris.* Puto indicari Florentium Arauſionenſem, de quo cum Uſuardo egimus XVII Octobris. Notat Caſtellanus, honorari Florentiolæ. Forte hic recolitur elevatio, tranſlatio, aut quid ſimile. Pergunt codices: *Compoſtellæ, tranſlatio ſancti Jacobi Apoſtoli, ut patet ex ejus legenda. Romæ, ſancti Felicis epiſcopi.* *Tranſlat. Jacobi Ap. Felicis.* Tum ſolus STROZZIAN. *Raph. arch.* *Item feſtum Raphael archangeli.*

BURDEGALEN. Feſtum peculiare habet: *Tranſlatio ſancti Renati epiſcopi.* *Tranſlat. Renati.* Vide Caſtellanum in indice ad *Renat* & *Rene*.

EDITIO LUBECO-COL. *Jeroſolymis, ſancti David regis prophetæ.* In Trophimo, ſatis pura eſt. Tum: *In Britanniis, civitate Cantuaria, natale ſancti Thomæ epiſcopi & martyris, ſub Henrico rege Anglorum, qui ob defenſionem juſtitiæ, in baſilica ſedis ſuæ, gladio ſacram coronam obſcindunt, cerebrum effuſum cum ſanguine crudeliter ſpargunt, & tali martyrio anima migravit ad Dominum.* *De Thoma.* De Ebrulſo, addit, *abbatis*. Demum: *Romæ, ſanctorum Boniſacii epiſcopi & Felicis confeſſorum.* *Boniſacii & Felicis.*

GREVEN. *In Aphrica, Liboſi epiſcopi.* *Liboſi.* *Ipſo die, ſecundum Adonem, Creſcentis, Apoſtoli Pauli diſcipuli, Viennenſis eccleſiæ doctoris primi.* *Creſcentis.* *Uſuardus eum habet quinto Kalendas Julii.* Sed & ipſo illo die Creſcentem ſignat Ado, ut in Obſervatione notavimus. *Romæ, Boniſacii epiſcopi & Felicis confeſſorum.* *Boniſac. &c.* *Holduardi epiſcopi & confeſſoris.* *Holduardi.* *Item David heremitæ, de quo in vitas Patrum legitur, quod ex latrone probatiſſimus monachus factus ſit.* *David eremitæ.* *Item commemoratio ſanctorum Jeſſe, patris David, & Nathan prophetæ.* *Jeſſe. Nathan.* *Eodem die, ſancta Melania, matrona Romana, Jheroſol. Deo ſacrata.* *Melaniæ.*

MOLAN. In fine de Ebrulſo adjicit: *Cujus geſta habentur. In Anglia, civitate Cantuaria, ſancti Thomæ archiepiſcopi* &c. ex BELINO. *Thomæ.* Editiones poſteriores litteris Italicis ſecundo loco agunt de Thoma Cantuarienſi, etiam ex BELIN. In fine idem adducit de Ebrulfo. Deinde, *Item natalis beati Hildevuardi, Tullenſis epiſcopi.* *Hilduardi.* Eſt patronus oppidi Teneramundani, de quo vide Caſtellanum. Denique minoribus typis: *Eodem die, ſancti patris Marcelli archimandritæ monaſterii Non dormientium.* *Marcelli.* Vulgo noti ſunt monachi illius monaſterii ſub nomine *Acœmetarum*.

III *Kal.* *Die* 30.

APud Spoletum, natalis beati Sabini epiſcopi, Exuperantii & Marcelli diaconorum, & Venuſtiani cum uxore & filiis, ſub Maximiano imperatore. *Sabini & aliorum.* Ex quibus Marcellus & Exuperantius primò equuleo ſuſpenſi, dein fuſtibus graviter macerati, poſt ungulis abraſi, & laterum aduſtione aſſati, martyrium compleverunt. Venuſtianus autem non multò poſt, una cum uxore & filiis, gladio necatus. Sanctus vero Sabinus poſt manuum detruncationem & diutinam carceris religationem, ad mortem uſque cæſus eſt. Horum itaque martyrium, licet diverſo extiterit tempore, unâ tamen recolitur die. *Manſueti & ſociorum.* Alexandriæ, ſancti Manſueti martyris, cum aliis decem.

Ita *Praten. Herinien. Tornacen. Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Vix aliquid inter citatos pro textu codices notatu dignum occurrit. *Exſuperantii* ſcribit Romanum parvum, Ado *Exuperantii*; major pars Adonem ſequitur, & ſic in textu ſervatum. *Relegationem* legunt Munerat. & Greven. *ſ religatio.*

ligationem habent ceteri, idque ad ſenſus exigentiam magis videtur accedere, quamvis neutrum ſatis claram conſtructionem reddat, quam in Molano minus etiam invenies per *carceris relevationem*.

Sabini, & aliorum. OBSERVATIO. In ſola ſerie noſtra noti ſunt Martyres, prima textûs commemoratione laudati. Romanum parvum ceterorum anteſignanus præivit hoc modo: *Apud Spoletum, Sabini epiſcopi, Exſuperantii & Marcelli, & Venuſtiani cum uxore & filiis, qui paſſi* VII *Idus Decembris, feſtivitatem ſepulturæ habent* III *Kalend. Januarii.* Hæc ita compendioſe relata, cum vulgatis Actis non omnino concordant. Vidit ipſa, procul dubio, Martyrologus Viennenſis, unde elogium paulo diſtinctius magiſque diffuſum extraxit, necdum tamen ita accuratum, ut omnia, quæ controverti poſſunt, ſatis clare explicet. Uſuardus longiorem Adonis orationem in elegantem epitomen redigens, nonnulla ſtudioſe vitavit, quæ in aliis pariunt difficultates, non male à Caſtellano in appoſita notula explanatas. Conſtat, non una, nec omnino conformia, præfatorum Martyrum Acta edita eſſe. Dubitari non poteſt, quin ipſa manuſcripta babuerit Baronius, cum in Annalibus ad annum CCCI num. 18 *ſinceriſſima* prædicet, *quaque ad verbum ſint merito recenſenda: utinam*, inquiens, *ficut fidelia, ita in omnibus integra reperiſſemus, & eo quo ſunt cœpta candore, pariter abſoluta.* Pleniora, & forte ſinceriora vulgavit V. C. Stephanus Baluzius tomo 2 Miſcell. à pag. 47; alibi à nobis laudatus; in Notis pag. 465 indubitanter aſſerens, *ſinceriſſima & optima* eſſe, *& digna quæ veniant in manus hominum eruditorum.* Spoleto non recte à Martyrologis noſtris Sanctos hos omnes attribui, ex Actis ipſis manifeſtum eſt; neque ex iiſdem ſatis eruitur, cujus urbis antiſtes fuerit, qui ut ceterorum primipilus ponitur *Sabinus* ſeu *Savinus epiſcopus*, tametſi ultro fateamur, Spoleti martyrio coronatum eſſe. De Venuſtiano agens Papebrochius, die quo à Tudertinis colitur, XVIII Aprilis, nonnulla in vulgatis pridem Actis reperit, quæ diverſa à Baronio via exponenda putavit, ipſorum veritatem nequaquam impugnans. At recentior Tillemontius, nec Baluzianis Actis acquieſcit, tomo 5 pag. 603 & 604 plura accumulans, quibus eorum fidem labefactare conatur. Non diffitebor, occurrere aliqua, quæ criticum lectorem merito remorentur; ſed quis neſciat, Acta etiam aurea nævis hinc inde non carere, præſertim in nominibus propriis, quandoque contortis, aut, cum in antiquis membranis eraſa fuerint, male ſuppoſitis. Certe tot ſimplicis ſinceritatis radii, inter obſcuriores nubeculas in oculos incurrunt, ut laudata Acta, à Tillemontii cenſura, per nos vel ſucceſſores noſtros aliquando vindicatum iri, non diffidam, quidquid ab iis abhorruiſſe videatur Ruinartius, cujus inſtituti erat, ea ſola Acta proferre, quæ nec à Dodwello, nec à quovis hæretico, quantumvis pertinaci, in dubium revocari poſſent.

Manſueti & ſociorum Adoni perperam olim adſcripta erat ſequens annuntiatio: *Item in inſula Oya, ſanctorum Florentii, Sereni, Pauli, Stephani, Papiani & Cleti*, à Moſandro per aſteriſcum diſtincta, à Roſweydo in appendicem rejecta. Item ex VIII Aprilis fruſtra repetitus *Perpetuus Taronenſis.* Male connexos cum Florentio in Oya inſula ſocios, Alexandriam reducit & Manſueto conjungit Florentinius, in Epternacenſi reperiens novem, in Corbeienſi undecim, ubi in Lucenſi decem apponebantur, toti ſeriei perperam immixto Florentio. Qualem codicem Hieronymienſem ſecutus ſit Uſuardus, facile conjicis; Lucenſi ſimilem præ oculis habuiſſe, non dubito, ex eoque Manſuetum nominatim excerpſiſſe, ſociis aliis decem relictis anonymis. An Wandelbertus Manſuetum & Florentium conſodales crediderit, neſcio; ſaltem utrumque ſic hodierno ſuo unico verſiculo combinavit:

Manſuetus ternum, ſimul & Florentius ornant.

AUCTARIA.

Tranſlat. Jacobi. ANTVERP-MAJ. Incipit: *Tranſlatio ſancti Jacobi Apoſtoli.* In reliquo Uſuardino textu purus eſt.

Florentii, Perpetui. ROSWEYD. Non ſatis diſtincti ſunt hodiernus & craſtinus laterculus; ceterum hoc die textui ſatis puro ſuperaddidit: *Oya inſula, ſancti Florentii.* Ex Hieronymianis acceptus videtur. *Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.* Hic clare in Hieronymianis exprimitur, à noſtris ſignatus VIII Aprilis. Rabanus priores codices ſequitur.

Perpetui. PULSANEN. Textum alium ſubſtituit: *Turonis, natalis ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.* Tum ex die ſequenti: *Apud Senones, beatorum martyrum Sabiniani epiſcopi & Potentiani. Qui à beatis Apoſtolis ad prædicandum directi, præfatam urbem martyrii ſui confeſſione illuſtrem fecerunt.* *Sabiniani & Potent.*

Felicis. Perpetui. ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro ſubdunt: *Romæ, Felicis epiſcopi. Turonis, Sancti Perpetui epiſcopi.*

Felicis. Perpetui. ANTVERP-MAX. Cum omnibus mediæ notæ codicibus, in prima purus eſt, ſed ſecundam plane prætermittit. In fine autem additur: *Romæ, ſancti Felicis epiſcopi.* Solus ALBERG. ſupra ceteros adjungit: *Turonis, Perpetui epiſcopi & confeſſoris. Qui plurium extitit fundator eccleſiarum.*

CEN-

Perpetui. CENTULEN. *Apud Spoletum, ſancti Sabini epiſcopi, Exuperantii, Marcelli diaconorum, & Venuſtiani cum uxore & filiis, ſub Maximiano imperatore paſſorum. Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.*

Florentii & ſociorum. Manſueti & ſociorum. BRUXELLEN. Incipit: *Oïa inſula, natale ſanctorum Florentii, Sereni, Pauli, Stephani, Papiani & Cleti. In Alexandria, natale ſanctorum Manſueti, Securi, Donati, Honorii, Poledii, & Appiani.* Vide Hieronymiana, & ibi Florentinium, martyres illos ad propriam claſſem reducentem. In prima annuntiatione de Spoletinis martyribus modice interpolatus eſt. In fine: *Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris. Qui plurium fundator extitit eccleſiarum.* *Perpetui.*

Manſuet. ep. HAGENOYEN. In prima annuntiatione ſatis purus eſt, ſecundam ſic format: *Alexandria, paſſio ſancti Manſueti epiſcopi & martyris, cum aliis decem.* Sequitur ex die præcedenti: *In pago Oxienſi, natales ſancti Ebrulfi confeſſoris. Ipſo die, natales ſancti Leporii epiſcopi & martyris. Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.* *Ebrulfi. Leporii. Perpetui.*

Felicis. Perpetui. AQUICINCT. Pro *Marcelli*, ſcribit *Marcellini*. In fine addit: *Roma, Felicis epiſcopi. Turonis, Perpetui epiſcopi & confeſſoris, qui extitit fundator eccleſiarum.* Alii ſupra addunt *plurium*. Additamenta eadem & eodem modo habent codices VICTORIN. & REG. SUEC. ſign. num. 130.

Perpetui. DAVERONEN. *Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi, qui beati Martini baſilicam miro opere fabricavit.*

Ejuſdem. MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Perpetui epiſcopi. Sabini epiſcopi & martyris cum ſociis.* De his egit ſupra XV Januarii. *Manſueti, cum aliis decem mart.*

De Francov. CODEX D. LE MARE ſignatus A. *Francovei, confeſſoris atque Pontificis eccleſiæ Senonenſis, tranſlatio, a baſilica ſanctæ Columbæ, in monaſterium ſancti Symphoriani. Oja inſula, depoſitio ſancti Florentii.* *Florentii.*

Perpetui. CODEX D. DU CHEVAL. ſignatus C. *Turonis, ſancti Perpetui* ..... ut AQUICINCT. &c.

VATICAN. ſub. num. 5949. Deeſt annuntiatio prima. Ad *Manſueti* autem adduntur ſequentes ſocii, qui etiam in Romano habentur, *Severi, Appiani, Donati, Honorii.*

Egwini. ALTEMPS *Apud Eweſham, ſancti Egwini epiſcopi & confeſſoris.* Vide Martyrolog. Caſtellani.

JURENSIS. Habet, ut plures alii codices referunt ſupra: *In Oja inſula, ſancti Florentii.*

De tranſl. Oneſimi. REMENS. SS. Tim. & Apoll. *Sueſſionis, tranſlatio corporis ſancti Oneſimi epiſcopi & confeſſoris. Remis, tranſlatio ſanctorum martyrum Timothei & Apollinaris* [&] *ſociorum eorum*, recentiori manu.

Felicis. Alberti. Perpetui. Tranſl. Jacobi. EDITIO LUBECO-COL. Prima ſatis pura eſt. Tum: *Roma, ſancti Felicis epiſcopi & confeſſoris.* Sequitur de Manſueto, pure. Deinde: *Delenſi cœnobio, ſancti Alberti abbatis. Turonis, Perpetui epiſcopi & confeſſoris. Qui plurium* &c. *Eodem die, tranſlatio ſancti Jacobi Apoſtoli, fratris beati Johannis Evangeliſtæ.*

Felicis. Perpetui. BELIN. In fine: *Roma, ſancti Felicis epiſcopi. Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris.*

Liberalis cum elogio. GREVEN. *In Apulia, ſancti Liberalis epiſcopi Cannenſis & martyris. Qui patre ſenatore progenitus, ſancto eidem epiſcopo literis imbuendus commiſſus, ab eodem præfatæ eccleſiæ in epiſcopum ordinatus eſt.* Puto indicari *Rugerium* vel *Rogerium*, de quo vide Caſtellanum. Sic procedit elogium: *Cumque injunctum ſolliciter exequeretur officium, etiam ad martyrii palmam (lectum æneum, craticulam igne ſuppoſito, ſartaginem oleo ferventi & adipe plenam, furnumque uti laſus ſuperans) unà cum Cerbero præfecto, qui in ejus confeſſione crediderat, & matre ſua Evanthia capitis obtruncatione pervenire meruit. In Oïa inſula, ſanctorum Florentii, Sereni, Pauli, Stephani, Papiani, Cleti. Item Alexandria, ſanctorum Securi, Donati, Honorii, Peleclyti, Appiani, ſociorum ſancti Manſueti.* Jam dixi de hiſce videndas Florentinii obſervationes. *Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris. Quem Uſuardus habet VI Idus Aprilis. Secundum Cathalogum, Roma, Felicis Papa* III (*ſecundum alios* IV) *& confeſſoris. Item cœnobio Delenſi, ſancti Alberti abbatis. Eodem die, tranſlatio ſancti Jacobi Majoris Apoſtoli.* *Florentii & ſociorum. Securi & ſociorum. Perpetui. Felicis. Alberti. Tranſlat. Jacobi.*

Felicis. Perpetui. Florentii. MOLAN. *Roma, ſancti Felicis epiſcopi. Turonis, ſancti Perpetui epiſcopi & confeſſoris. Qui plurium* &c. *Ipſo die, Florentii confeſſoris.* Poſteriores editiones ſic habent: *Mediolani, Eugenii archiepiſcopi. Die trigeſima, ſancta martyris Anyſia. Et Zotici presbyteri, orphanorum altoris.* De Felice, ut ſupra. Tum: *Compoſtella in Gallecia, adventus corporis ſancti Jacobi Apoſtoli, qui quod vivus voce non potuit, cadavero trunco, Chriſtianam pietatem mentibus Hiſpanorum ingeſſit. Ipſo die, adventus corporis ſancti Winnoci in Bergas, anno ab Incarnatione Domini nongenteſimo, Indictione tertia.* Vide VI Novemb. *Eugenii. Anyſiæ. Zotici. Advent. Jacobi. Advent. Winoci.*

Pridie Kal. *Die* 31.

ROmæ, natalis ſancti Silveſtri Papæ, cujus actus clari habentur. Apud Senones, beatorum Sabiniani epiſcopi & Potentiani, qui à Pontifice Romano ad prædicandum directi, eamdem metropolim martyrii ſui confeſſione illuſtrem fecerunt. Et in eadem urbe, ſanctæ Columbæ virginis: quæ ſuperato igne, gladio cæſa eſt. Retiariæ, ſancti Hermetis exorciſtæ. *Silveſtri. Sabiniani & Potent. Columba. Hermetis.*

Plane puri ſunt, *Herimen. Tornacen. Antverp.* & *Max-Lubec. Munerat. prima Belini editio, Greven.* & *Melan.*

VARIA LECTIO. Dixi, citatos codices plane puros eſſe, quo ſatis indico, alios proxime puros, ad puritatem tamen omnimodam non accedere. Tales ſunt Praten. Antverp-mai. & Roſweyd. in eo excedentes, quod de Columba, poſt *caſa eſt*, addant, *juſſu Aureliani principis*; quæ verba nec Adoniana, nec proinde Uſuardina, ex Bedæ *De Praten. & al. codd.*

Martyrologio in citatos codices, uti & in Aquicinctinum traducta exiſtimo: certe ex omnibus aliis probatioribus codicibus ſatis patet, ad textum hodiernum referenda non eſſe. Ceteræ codicum pro textu citatorum variationes perexiguæ ſunt, & fere ſcriptoria ſphalmata, ut *Sylveſtri*, *Savintani*, *aput*, *eandem*, *Pontiani* in Molan. pro *Potentiani*, *Reciarta*, *Renaria*, &c. Greven. & Molan. tranſponunt vocabula in, *ſanctæ virginis Columbæ*.

Silveſtri. OBSERVATIO. Prima & vetuſtiſſima glorioſi Pontificis Silveſtri memoria, clariſſime exprimitur in ſæpe à nobis laudato Bucherii Kalendario: *Pridie Kal. Jan. Sylveſtri in Priſcilla.* Subſcribunt reliqua omnia, quæ ſuperſunt, monumenta ſacra eccleſiaſtica. Ut ad noſtra propius accedamus, memoratur in omnibus Hieronymianis apographis: *Depoſitio ſancti Silveſtri epiſcopi* Eadem verba ſunt in Beda, eadem in Rabano, qui ſolum addidit, *& confeſſoris.* Quæ Floro tribuuntur, hìc obſervanda non ſunt. Seriei noſtræ ductor Romanum parvum, ſic habet: *Romæ, Silveſtri Papa & confeſſor s.* Tale eſt Adonis elogium ex Pontifical. deſumptum, ut fatendum ſit, vel famoſa Acta, Gelaſii tempore nota, ipſum non vidiſſe, vel, præter morem, ſtudioſe ea evitaſſe, quæ cum hiſtorica veritate conciliari non poſſe adverterat. Noſter ex Adone nihil accepiſſe videtur, ſolum indicans, *claros* ejus *Actus haberi*, quos non omnimodè probaſſe, ex jejuniori ejus oratione facile colligitur. Habemus præclariſſimum Sanctum, primumque pacificatæ à Conſtantino Eccleſiæ Pontificem, magnis rebus geſtis & ſanctitate venerandum: utinam tam vera eſſet ejus hiſtoria, tot ſcriptis ultro citroque agitata, & non ita pridem poſt multos alios eruditos viros, à Papebrochio & Janningo pro non exigua parte, falſi convicta; quæ eſt hodie litteratorum ferme omnium receptiſſima opinio, nihil proficiente conatu Combefiſii, dum inter Lectos triumphos novi aliquid ſe produxiſſe exiſtimat. Verſor in re, hoc tempore pervulgata, de qua vide Apologiam præliminarem ante tomum 1 Junii a pag. 16, & Reſponſiones ad articulum 2 & 3. Obſervatu plane dignum eſt, quod inter omnes antiquos Martyrologos nullus hiſtoriam baptiſmi Conſtantini attigerit, præter ſolum Wandelbertum, cujus hoc eſt metricum de ſancto Silveſtro elogium:

Sylveſter pridie Romanam Papa per urbem
Latentes populos votis ſibi ſubdit amicis,
Pontificum primus tranquillam cernere pacem
Qui meruit, dominoſque orbis purgare lavacro.

Sabiniani & Potentiani *Sabinianus* & *Potentianus* nec in Hieronymianis, nec in ſerie Bedæ, nec in Romano parvo noti ſunt: ſignavit eos Ado, ſed utrumque modo ſimplici, cum interim Uſuardus primo titulum *Epiſcopi* adſcribat. Rurſus in eo differunt, quod Noſter ſcribat, *à Pontifice Romano directos, eamdem metropolim martyrii ſui confeſſione illuſtrem feciſſe*: Ado autem aſſerat, *ab Apoſtolis ad prædicandum directos, præfatam urbem* &c. At miſſionem illam Apoſtolicam forte ſuſpectam habuit Uſuardus; certe ex eorum Actis, ſive à Membritio ſive à Surio editis, non magis probari videtur, duos illos Sanctos immediatos Apoſtolorum diſcipulos fuiſſe, quam fuerint primi iſti Galliarum epiſcopi, de quibus alibi abunde diximus. Agit de illis Tillemontius in Dionyſio Pariſienſi, tu vide ejus tomum 4. pag. 727. Multa penes nos inveniuntur documenta Mſs. à variis ſubmiſſa, quæ ad proprium locum examinanda remittimus. A Wandelberto poſt Columbam celebrantur; metrica elogia inter ſe contexta, infra dabimus.

Columbæ. Porro celeberrima virgo *Columba* apertiſſime memoratur in codicibus Hieronymianis omnibus apud Florentinium: *Senonas*, vel *Senonas civitate*, *paſſio ſanctæ Columbæ virginis.* Beda plenius: *Et paſſio ſanctæ Columbæ virginis, Senones, ſub Aureliano imperatore, quæ ſuperato igne cæſa eſt.* Bedam verbatim ſequitur Rabanus. Romanum parvum ſtrictius: *Et ſanctæ Columbæ virginis.* At elogium noſtrum plane Adonianum eſt, omiſſo tyranni nomine, quod ex Beda in aliquot Uſuardinos codices irrepſiſſe, ſupra in Variantibus notavimus. Late patet inclytæ virginis cultus, nec deſunt Acta varia, quæ apud nos etiam exſtant, tum Mſs. tum typis edita, in quibus, ut mitiſſime dicam, ſinceritatis notæ deſiderantur: nec quiſquam ſatis digeret oblatum virgini ab Aureliano, Cæſaris filii ſui, quem ignorat hiſtoria, conjugium. An cetera omnia ſatis excuſari

Hermetis. poſſint, ſuo loco examinabitur. *Hermes exorciſta* à Noſtri ducibus non notatus, pure Uſuardinus dici poteſt, ſed ex Hieronymianis eductus, de quo vide Florentinium & Caſtellani notatiunculam. De Actis aut geſtis ejus altum ſilentium. Hìc elogia ultima Wandelberti de Martyribus Senonenſibus ſubjicio, quibus & menſis December & totus annus ſacer concluditur:

Virgo Columba, ſimul palmam virtute perennem,
Percepitque ſuo Chriſtum comitata cruore:
Cumque Potentiano Sabinianus eodem

Occur-

Occurrit feſto, æqualis ara atque triumpho,
Urbem qui Senonum primi docuere patroni.
Hæc tandem claudunt extremum feſta Decembrem.

AUCTARIA.

PRATEN. De ejus & ſociorum codicum interpolatione, dictum eſt ſupra in Variantibus.

De Silveſtro.

PULSANEN. De Silveſtro poſt *habentur*, ſic addit: *Hic poſt beatum Petrum trigeſimus quintus, rexit Eccleſiam annos tres, menſes decem, dies undecim. Cujus induſtria ſynodus præclariſſima in toto orbe terrarum, trecentorum decem & octo Patrum, apud Niceam urbem Bithiniæ eſt celebrata, ſub Conſulari Conſtantino Auguſto & Licinio, pridie Kal. Januarii. Eodem die, apud Senones, paſſio ſanctæ Columbæ virginis.* Nihil præterea.

De eodem.

ANTVERP-MAX. Cum ſex ſuis mediæ notæ ſociis, tres primas annuntiationes interpolat. In prima, poſt *Papa*, inſerit: *Qui trigeſimus quintus poſt beatum Petrum Romanam rexit Eccleſiam, & plenus virtutibus obiit in pace, ſepultus in cimiterio Priſcillæ, via Salaria, cujus* &c. In ſecunda, poſt *Potentiani*: *Qui ex ſeptuaginta duobus Chriſti diſcipulis à Pontifice* &c. Poſt *virginis*, in tertia: *Quæ ſub Aureliano imperatore.*

De Silveſtr.

CENTULEN. *Romæ, ſancti Silveſtri Papæ & confeſſoris, cujus vita ſanctitas, & geſtorum nobilitas, in Eccleſia Dei laude perpetua celebratur. Senones, ſanctorum Sabini, & Potentiani epiſcoporum, a beato Petro ibidem tranſmiſſorum. In eadem urbe, ſanctæ Columbæ virginis, ſub imperatore Aureliano. Retiaria* &c. Pure.

De eodem. Zenonis & Donati.

BRUXELLEN. *Romæ, ſancti Silveſtri Papæ; qui plenus virtutibus obiit in pace, & ſepultus eſt in cimiterio Priſcillæ, via Salaria. Cujus Actus* &c. *Item Romæ, natale ſanctorum Zenonis & Donati.* Hic in Hieronymianis eſt: quid ſi alter pro urbe *Senonis* irrepſerit? In Sabiniano & Potentiano ſimilis eſt ANTVERP-MAX. &c. Sequitur de Columba & Hermete; ſed ultimum codicis folium laceratum eſt.

HAGENOYEN. Tria longa elogia adducit, primum de Sabiniano & Potentiano; alterum de Columba; de Silveſtro tertium, quæ ex vulgatis Actis contexta ſunt, ad quæ malo Lectores remittere, quam hic multis inconcinne diſpoſitis deſcribendis diutius immorari. Annuntiationem ultimam nova poſitione non recte auxit: *In Recia provincia, civitate Reciaria, depoſitio ſancti Hermetis exorciſtæ.* Caſtellanus Retiariam in Servia collocat.

De Silveſtr.

AQUICINCT. De Silveſtro, poſt *habentur*, adjicit: *Hic conſtituit chriſma ab epiſcopo fieri, & ut presbyter baptizaret, & ut laicus nulli clerico crimen audeat inferre, & dalmaticis in eccleſia uti.* In Columba fere convenit cum *Pratenſi* & duobus aliis ſupra citatis, addens, *ſub Aureliano principe.*

Odilonis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. *Silveſtri Papæ & confeſſoris. Odilonis abbatis.* Vide 1 & 11 Januarii. Pergit: *Columbæ virginis & martyris. Sabiniani & Potentiani martyrum.*

Donata &c.

In VATICAN. ſignato num. 5949. Deeſt annuntiatio ultima, cui hic ex Hieronymianis alia ſubſtituitur; nempe: *Item Romæ, ſanctarum Donatæ, Paulinæ & Seroſinæ.* Vide ibi quomodo formanda ſint nomina.

Elegii.

JUREN. Non capio, cur hoc die hîc addatur: *In Galliis, natale ſancti Elegii confeſſoris.*

EDITIO LUBECO-COL. De Silveſtro multa adjicit, quæ non lubet deſcribere. In Sabiniano & Potentiano; item in Columba ſimilis eſt codicibus mediæ notæ. De Hermete, addit *& confeſſoris.*

BELINI editio altera in fine habet: *Eodem die, ſancti Odilonis abbatis.*

Saturnini &c. Hilarii &c. Barbatiani cum elogio.

GREVEN. *Apud Carthaginem, ſanctorum Saturnini & Celeſtini. Item, ſanctorum Hilarii, Donati. Apud Ravennam, ſancti Barbatiani presbyteri & confeſſoris. Qui de Antiochia Romam veniens, cum fama ſanctitatis ejus & ſignorum ubique volaret, Placidia Auguſta, una cum filio Valentiniano ipſum invitantes, monaſterium ſibi conſtruxerunt, ubi in ſanctis operibus curſum vitæ ſuæ explens, quievit in pace.*

Melania.

MOLAN. *Et ſancti Barbatiani confeſſoris.* Editiones poſteriores ſcribunt: *Eodem die, ſancti Barbatiani* &c. Tum: *Die trigeſima prima, ſancta Melana* [pro *Melania*] *Romana.* Omnes ferme codices ſolitam ſingulorum dierum clauſulam hic ad verbum apponunt: *Et aliorum plurimorum Sanctorum, Martyrum, Confeſſorum atque Virginum.* Reſpondetur DEO GRATIAS. Repeto ultimum Wandelberti verſiculum, Martyrologii totius concluſionem.

Hæc tandem claudunt extremum feſta Decembrem.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.

INDEX

INDEX

NOMINUM SANCTORUM OMNIUM qui in ipſo Uſuardi textu continentur.

A

Aaron ſacerdos	*1 julii*
abacuc propheta	*15 januarii*
abacuc m	*20 januarii*
abdella m	*21 aprilis*
abdon m	*30 julii*
abilius epiſcopus	*22 Februarii*
abraham patriarcha	*9 Octobris*
abundius preſb. m	*8 junii*
abundius m	*26 auguſti*
abundius diac. m	*10 decembris*
acepſimus epiſc. m	*22 aprilis*
achillas epiſc.	*7 novembris*
achilleus diac. m	*23 aprilis*
achilleus m	*12 maii*
aciſclus m	*17 novembris*
acontius m	*5 ſeptembris*
acacius m	*19 ſeptembris*
adauctus m	*30 auguſti*
adrianus m	*8 ſeptembris*
adrianus m	*1 martii*
adventor m	*20 novembris*
adulfus m	*27 ſeptembris*
afra m	*5 auguſti*
afrodiſius epiſc. con.	*22 martii*
afrodiſias m	*28 aprilis*
agabus propheta	*13 februarii*
agape virgo	*15 februarii*
agape m	*3 aprilis*
agapitus m	*24 martii*
agapitus diaconus m	*6 auguſti*
agapitus m	*18 auguſti*
agapius epiſc m	*29 aprilis*
agapius m	*28 aprilis*
agapius filius euſtachii	*2 novembris*
agatha virgo m	*5 februarii*
agatho m	*7 decembris*
agathon m	*14 februarii*
agathonica m	*13 aprilis*
aggeus m	*4 januarii*
agnes virgo m	*21 januarii*
agnes ſecundo	*28 januarii*
agendus m	*24 junii*
agricola m	*27 novembris*
agricola m	*16 decembris*
albanus epiſ. conf.	*1 martii*
albanus m	*22 junii*
albanus m	*1 decembris*
albina m	*2 junii*
aldegundis virgo	*30 januarii*
alexander m	*9 februarii*
alexander epiſc.	*26 februarii*
alexander m	*10 martii*
alexander epiſc. m	*18 martii*
alexander m	*27 martii*
alexander m	*28 martii*
alexander m & ſocii 34	*24 aprilis*
alexander papa m	*3 maii*
alexander m	*29 maii*
alexander m	*6 junii*

alexander filius ſ. felicis. m	*10 julii*
alexander m	*21 julii*
alexander epiſc. conf.	*28 auguſti*
alexander de legione thebaeorum m	*26 auguſti*
alexander m	*9 ſeptembris*
alexander epiſ. m	*21 ſeptembris*
alexander m	*12 decembris*
almachius m	*1 januarii*
alpinianus preſb.	*30 junii*
amandus epiſc.	*6 februarii*
amantius m	*10 februarii*
amantius m	*6 & 10 junii*
amantius epiſc. rutenen.	*4 novembris*
amarantus m	*7 novembris*
amarinus vir dei m	*25 januarii*
amator epiſc.	*1 maii*
amator epiſc. auguſtodunen.	*26 novembris*
amatus preſb. abbas	*13 ſeptembris*
ambroſius epiſc. conf.	*4 aprilis*
ambroſius conf.	*16 octobris*
ambroſius abbas agaunenſis	*2 novembris*
ammon m	*9 februarii*
ammon m	*8 ſeptembris*
ammon m	*20 decembris*
ammonaria m	*12 decembris*
ammonius infans m	*12 februarii*
ammonius lector	*26 martii*
ammonius m	*26 novembris*
ammonius	*18 januarii*
ammonius m.	*14 februarii*
amos propheta	*31 martii*
ampelus m	*20 novembris*
amphianus m	*5 aprilis*
anacletus papa m	*26 aprilis*
ananias m	*21 aprilis*
ananias babilonius	*16 Decembris*
ananias	*25 januarii*
anaſtaſia m	*25 decembris*
anaſtaſius papa	*27 aprilis*
anaſtaſius m	*29 junii*
anaſtaſius m	*21 auguſti*
anatholia virgo m	*9 julii*
anatholius epiſc.	*3 julii*
andeolus ſubdiaconus m	*1 maii*
andochius preſb. m	*24 ſeptembris*
andreae apoſtoli tranſlatio 2, lucae & timothei	*9 maii*
andreas apoſtolus	*30 novembris*
andreas m	*15 maii*
andronicus m	*11 octobris*
aneſius m	*31 martii*
anſanus diac. m	*10 novembris*
anianus epiſc. aurelian.	*17 novembris*
anna propheteſſa	*1 ſeptembris*
annuntiatio dominica	*25 martii*
anthia mater eleutherii m	*18 aprilis*
anthimus epiſc. cum multis aliis m	*27 aprilis*
anthimus m preſb.	*11 maii*
antheros papa	*3 januarii*
antholianus m	*6 Februarii*
antimus m	*27 ſeptembris*

anti-

INDEX.

antinogenus m — 24 julii
antiochus epiſc. — 15 octobris
antonia virgo m — 29 aprilis
antonia m — 4 maii
antoninus presb. m — 9 januarii
antoninus m — 26 aprilis
antoninus m — 2 ſeptembris
antoninus puer m — 3 ſeptembris
antoninus conf. — 30 ſeptembris
antonius abb. — 17 januarii
antonius m — 14 februarii
antonius m — 22 auguſti
apelius m — 12 februarii
aper epiſc. conf. — 15 ſeptembris
apodemus m — 16 aprilis
apollinaris m — 21 junii
apollinaris epiſc. m — 23 julii
apollinaris m — 23 auguſti
apollinaris epiſc. — 5 octobris
apollonia virg. m — 9 februarii
apollonius m — 8 martii
apollonius m — 5 aprilis
apollonius & alii 5 m m — 10 aprilis
apollonius ſenator m — 18 auguſti
apollonius m — 5 junii
aprilis m — 22 auguſti
aproniamus m — 2 februarii
apuleius m — 7 octobris
aquila m — 23 januarii
aquila ex actis apoſtol. — 8 julii
aquila m — 1 auguſti
aquilina m — 24 julii
aquilinus m — 4 januarii
aquilinus m — 4 februarii
aquilinus m — 16 maii
aquilinus m — 17 maii
aquilinus m ſcillitan. — 17 julii
arabia m — 13 martii
arator presb. — 21 aprilis
archadius m — 12 januarii
archadius m — 13 novembris
archillaus m — 23 auguſti
archinimus m — 29 martii
archippus ſocius pauli — 20 martii
aretas m — 1 octobris
argeus m — 2 januarii
ariſtarchus diſcipulus pauli — 4 auguſti
ariſteus epiſc. — 3 ſeptembris
ariſtides ſapientia clariſſimus — 31 auguſti
ariſtion chriſti diſcipulus — 22 februarii
ariſton m — 2 julii
ariſtonicus m — 19 aprilis
armogaſtes m — 29 martii
arnulfus epiſc. metenſis — 16 auguſti
arrianus m — 8 martii
arſenius monachus — 19 julii
arſenius m — 14 decembris
artemius m — 6 junii
aſarius babilonius — 16 decembris
aſcla m — 23 januarii
aſclepiades m — 18 octobris
aſterius m — 3 martii
aſterius m — 23 auguſti
aſterius presb. — 21 octobris
athanaſius epiſc. — 2 maii
attalus m — 2 junii
atticus — 6 novembris
audactus presb. m — 24 octobris
audax m — 9 julii
audifax m — 20 januarii
audoenus conf. epiſc. — 24 auguſti
audomarus epiſc. conf. — 9 ſeptembris
aventinus epiſc. conf. — 4 februarii
aventius m — 7 junii
augulus epiſc. — 7 februarii
augurius diac. m — 21 januarii
auguſtinus m — 7 maii
auguſtinus anglorum epiſc. — 26 maii
auguſtinus epiſc. — 28 auguſti
auguſtus m — 7 maii
avitus m — 27 januarii
avitus epiſc. — 5 februarii
avitus preſbyter conf. — 17 junii
aunarius epiſc. conf. — 25 ſeptembris
aurea virgo — 4 octobris
aurelianus epiſc. arelat. — 16 junii
aurelius — 27 auguſti
auſtreberta virgo — 10 februarii
auſtregiſilus epiſ. conf. — 20 maii
autbertus epiſc. cameracenſis — 13 decembris

B

Babilas epiſc conf. — 24 januarii
bacchus m — 7 octobris
balbina virgo — 31 martii
baldomeres vir dei — 27 februarii
barala puer m — 18 novembris
barbara virgo m — 16 decembris
barnabas apoſtolus — 11 junii
bartholomæus apoſtolus — 24 Auguſti
baſilides m — 10 junii
baſilides m — 12 junii
baſileus m — 2 martii
baſilius epiſc. — 1 januarii
baſilius epiſc. — 14 junii
baſilla virg. m — 20 maii
baſolus conf. — 15 octobris
baſſa m — 6 martii
baſſianus m — 14 februarii
baſſus m — 14 februarii
bathildis regina — 26 januarii
baudelius m — 20 maii
baro conf. — 1 octobris
beata virgo — 29 junii
beatus conf. — 9 maii
beatrix m — 29 julii
benedicta m — 4 januarii
benedicta virg. m — 8 octobris
benedictus abbas — 21 martii
benedictus tranſlatus — 11 julii
benedictus confeſſor — 23 octobris
benignus — 3 aprilis
benignus preſb. m — 1 novembris
beronicus m — 19 octobris
bertinus abbas — 5 ſeptembris
beſſia m ſcillitan. — 17 julii
beturius m ſcillitan. — 17 julii
bibiana virg. m — 2 decembris
bicor m — 22 aprilis
blandina m — 2 junii
blaſius epiſc. m — 15 februarii
boni actus epiſc. m — 5 junii
bonifacius m — 5 junii
bonifacius diac. m — 17 auguſti
Bonifacius m — 6 decembris
bonitus epiſc. conf. — 15 januarii
bonoſa m — 15 julii
bonoſus m — 21 auguſti
bonus preſb. m — 1 auguſti
briccius epiſc. turon — 13 novembris
brictius epiſc. conf. — 9 julii
brigida virgo — 1 februarii

cæcilia

INDEX.

C

cacilia m	22 novembris
cacilianus m	16 aprilis
cacilius conf.	15 maii
ceſarius epiſc. arelat.	27 auguſti
ceſarius diac. m	1 novembris
ceſarius m	3 novembris
cainichus abbas	11 octobris
cajus palatinus m	4 martii
cajas m	4 octobris
cajus m	4 januarii
cajus m	10 martii
cajus m	19 aprilis
cajus papa	22 aprilis
cajus m	21 octobris
cajus m	20 novembris
calepodius presb. m	10 maii
caliſtus m	16 aprilis
caliſtus papa m	14 octobris
calinicus m	28 januarii
calocerus m	19 martii
calocerus m	19 maii
candida uxor artemii	6 junii
candida virgo	29 auguſti
candidus m	2 februarii
candidus m	11 martii
candidus m thebaus.	22 ſeptembris
candidus m	3 octobris
caassamlla m	31 maii
cantianus m	31 maii
cantius m	31 maii
carileſius presb.	1 julii
capraſius abbas	1 julii
capraſius m	20 octobris
carilippus m	28 aprilis
cariſtus m	16 aprilis
carpoforus m ex coronatis	8 novembris
carpoforus presb. m	10 decembris
carpus epiſc. m	13 aprilis
carpus diſcip. pauli m	12 octobris
caſſianus m	16 aprilis
caſſianus epiſc. conf.	5 auguſti
caſſianus m	13 auguſti
caſſianus m	3 decembris
caſſius m	10 octobris
caſſius m	20 julii
caſtolus m	26 martii
caſtor	27 aprilis
caſtor m	28 martii
caſtorius m	7 julii
caſtorius m	8 novembris
caſtus m	22 maii
caſtus	4 ſeptembris
caſtus m	6 octobris
cathedra ſ. petri antioch.	22 februarii
catulinus diaconus m	15 julii
celedonius m	3 martii
celerina m	3 februarii
celerinus diac.	3 februarii
celſus puer m	9 januarii
celſus m	12 junii
cenſurius epiſc. conf.	10 junii
cerealis m	10 junii
cerealis m	14 ſeptembris
charamus m	28 maii
charitas virg. m	1 auguſti
childebertus rex	23 decembris
chionia m	3 aprilis
chryſogonus m	24 novembris
chriſotelus m presb.	22 aprilis

chriſtina virgo m	24 julii
chriſtophorus m	25 julii
chriſtophorus monachus m	20 auguſti
chryſanthus cum daria m	1 decembris
circumciſio D.N.J.C.	1 januarii
cirinus m	25 martii
cirinus m	26 aprilis
cirinus m	12 junii
cirinus m ſcillitan.	17 julii
clarus presb. m	4 novembris
claudianus m	25 februarii
claudianus m	6 martii
claudius m cum uxore & filiis m m	18 februarii
claudius m	26 aprilis
claudius m	7 julii
claudius m	23 auguſti
claudius m	8 novembris
claudius tribunus m	3 decembris
clemens epiſc.	23 novembris
clemens alexand. presb.	4 decembris
clementianus m	14 novembris
cleophas m	25 ſeptembris
clerus diac. m	7 januarii
clodoaldus preſb.	7 ſeptembris
conita m	8 februarii
columba preſb.	9 junii
columba virg. m	31 decembris
columbanus abbas	21 novembris
commemoratio ſancti Pauli	30 junii
conceptio joannis baptiſtæ	24 ſeptembris
concordia m	13 auguſti
conon martyr et filius eius	29 maii
conſtantia m	19 ſeptembris
conſtantinus epiſc.	12 aprilis
concordius m	1 januarii
corduba m	21 maii
cornelius centurio epiſc.	2 februarii
cornelius papa m	14 ſeptembris
corona m	14 maii
corſicus preſb.	30 junii
coſmas m	27 ſeptembris
cottidus diac.	6 ſeptembris
craton m	15 februarii
creſcens diſcipulus apoſt. pauli	27 junii
creſcens filius ſymphoroſæ m	27 junii
creſcens m	1 octobris
creſcentia m	15 junii
creſcentianus m	31 maii
creſcentianus m	2 julii
creſcentianus m	12 auguſti
creſcentianus m	14 ſeptembris
creſcentianus m	24 novembris
creſcentio m	17 ſeptembris
criſpina m	5 decembris
criſpinianus m	25 octobris
criſpinus m	25 octobris
criſpinus epiſc. m	19 novembris
criſpolus m	30 maii
criſpus preſb.	18 auguſti
criſpus m	4 octobris
criſteta m	27 octobris
cucufas m	25 julii
cunibertus epiſc.	12 novembris
curcodemus diac.	4 maii
cuthbertus epiſc.	20 martii
cyprianus epiſc. m	14 ſeptembris
cyprianus epiſc. m	26 ſeptembris
cyprianus epiſc. m	12 octobris
cyprianus abbas petragoris.	9 decembris
cyriacus diac. m	16 martii
cyriacus m	20 junii

cyria-

INDEX.

cyriacus diac. m — 8 Auguſti
cyrilla filia Decii m — 28 Octobris
cyrillus epiſc. — 28 januarii
cyrillus m — 20 martii
cyrillus epiſc. m — 9 julii
cyrillus m — 1 auguſti
cyricus m — 3 januarii
cyricus m — 16 junii
cyrion preſb. m — 14 Februarii

D

Dafroſa m — 4 januarii
dalmatius m — 5 decembris
damaſus papa — 11 decembris
damianus m — 27 ſeptembris
daniel propheta — 21 julii
darius m — 19 decembris
daria virgo m — 1 decembris
daſius m — 21 octobris
dativa m — 6 decembris
dativus m — 12 februarii
dativus m — 10 ſeptembris
david rex pſalmographus — 29 decembris
decollatio vel potius inventio cap. J. B. — 29 auguſti
dedicatio baſilica ſ. crucis pariſiis. — 23 decembris
demetria virgo — 21 junii
demetrius m — 8 octobris
demetrius epiſc. m — 10 novembris
demetrius m — 22 Decembris
democritas m — 31 julii
deſiderius epiſc. conf. — 11 februarii
deſiderius epiſc. lingonenſis — 23 maii
deſiderius m — 19 ſeptembris
didymus m — 28 aprilis
diocles m — 24 maii
diodolus m — 31 martii
diodorus preſb. m — 1 decembris
diogenes m — 6 aprilis
diomedes — 9 junii
dionyſia m — 15 maii
dionyſia m — 6 Decembris
dionyſius m — 8 februarii
dionyſius m — 14 februarii
dionyſius m — 16 martii
dionyſius epiſc. corinthi — 8 aprilis
dionyſius m pater pancratii — 12 maii
dionyſius epiſc. conf. — 25 maii
dionyſius m — 31 julii
dionyſius — 20 ſeptembris
dionyſius epiſc. m — 3 octobris
dionyſius epiſc. m — 9 octobris
dionyſius epiſc alexandrinus — 17 novembris
dionyſius papa — 26 decembris
dioſcorus m — 25 februarii
dioſcorus lector m — 18 maii
dioſcorus puer m — 14 decembris
dius — 12 julii
dius m — 26 novembris
domnio epiſc cum militibus 5 martyribus — 11 aprilis
domitilla virgo m — 7 maii
domitius m — 5 julii
domitianus abbas — 1 julii
domitianus m — 1 auguſti
domitianus diac. m — 28 decembris
domnina virg. cum ſociis m m — 14 aprilis
domninus m — 30 martii
domnianus — 20 aprilis
domninus m — 9 octobris
donatianus m — 24 maii
donatianus epiſc. m — 6 ſeptembris
donata m ſcillitana — 17 julii
donatilla virgo m — 30 julii
donatus m — 4 februarii
donatus m — 17 februarii
donatus m — 1 martii
donatus & aliorum tredecim — 7 aprilis
donatus m — 21 maii
donatus epiſc. m — 7 auguſti
donatus preſb. — 19 auguſti
donatus m — 23 auguſti
donatus m — 5 ſeptembris
donatus m — 12 decembris
dormitio deipara — 15 auguſti
dorothea virgo m — 6 februarii
dorotheus m — 9 ſeptembris
dorotheus m — 28 martii
drocteveus abbas — 10 martii
druſus m — 14 Decembris
dulia virgo m — 25 martii

E

Ebrulfus conf. — 29 decembris
edeltrudis virgo — 23 junii
egduinus preſb. & alii 7 m m — 12 martii
egeſippus — 7 aprilis
elaſippus m — 17 januarii
eleaſarus m — 23 auguſti
eleutherius epiſc. m — 18 aprilis
eleutherius epiſc. — 26 auguſti
eleutherius m cum aliis innumeris — 2 octobris
eleutherius diac. m — 9 octobris
eligius epiſc. conf. — 1 decembris
eledia virgo m — 22 Octobris
emerentiana virgo m — 23 januarii
emilianus m — 8 februarii
emilianus m — 29 aprilis
emilianus — 18 julii
emilianus diac. m — 17 ſeptembris
emilianus preſb. conf. — 12 novembris
emilianus m — 6 decembris
emilius m — 22 maii
emilius m — 28 maii
emilius m — 6 octobris
Emitherius m — 3 martii
emmerammus epiſc. m — 20 ſeptembris
epafras epiſc. coloſſ. m — 19 julii
epagatus m — 2 junii
eparchus monachus conf. — 1 julii
ephrem diaconus — 1 februarii
epictetus m — 22 auguſti
epimachus m. — 10 maii
epimachus m — 12 decembris
epiphania domini — 6 januarii
epiphanius epiſc. — 7 aprilis
epiphanius ſalamina epiſc. — 12 maii
epipodius m — 22 aprilis
epolonius m — 24 januarii
eracleas m — 29 ſeptembris
eraclius epiſc. conf. — 8 junii
eraclius m — 17 maii
eraclius m — 26 maii
eraſmus epiſc. m — 3 junii
eraſmus m — 25 novembris
eſdras propheta — 13 julii
eſicius conf. — 15 maii
eſichius m — 15 junii
etherius epiſc. — 27 julii
evagrius — 3 aprilis
evagrius m — 1 octobris
eucherius epiſc. lugdunen — 16 novembris
euentius m — 3 maii
eufraſia virg. — 11 februarii

eufraſia

INDEX

eufraſia virg. 13 martii
eufraſius epiſcopus 14 januarii
eufraſius conſ. 15 maii
eufroſina virgo 1 januarii
eufroſina v. m 7 maii
eufroſius 14 martii
eugendus abbas 1 januarii
eugenia virgo m 25 decembris
eugenianus m 8 januarii
eugenius m 24 januarii
eugenius m 20 martii
eugenius filius ſymphoroſæ 27 junii
eugenius epiſc. carthaginenſis martyr, cum ſociis quingentis 13 julii
eugenius epiſc. toletan. 13 novembris
eugenius m 15 novembris
eugenius m 4 januarii
eulaſius m 20 ſeptembris
eulalia virg. m 12 februarii
eulalia virgo m 10 decembris
eulogius diac. m 21 januarii
eulogius confeſſor 3 julii
eulogius presb. m 20 ſeptembris
eumenia m. 12 Auguſti
eunus m 27 februarii
euodius 25 aprilis
euodius epiſc. m 6 maii
euodius m filius theodotæ 2 auguſti
euotus m 16 aprilis
euphemia virgo m 16 ſeptembris
euplus diacon. m 12 auguſti
euprepia m 12 auguſti
euprepius m 27 ſeptembris
euprobus epiſ. m vel eutropius 30 aprilis
euſebius palatinus, cum novem m m 5 martii
euſebius m 28 aprilis
euſebius epiſc. conf. 21 junii
euſebius vercell. m 1 auguſti
euſebius presb. conf. 14 auguſti
euſebius m 25 auguſti
euſebius m 22 octobris
euſebius monachus 5 novembris
euſtaſius abbas 29 martii
euſtachius epiſ. con. 16 julii
euſtachius presbyter. 12 octobris
euſtachius al. placidus m 2 novembris
euſtorgius preſb. 11 aprilis
euſtoſius m 10 novembris
euthimius diacon. 5 maii
eutices m 15 aprilis
eutichianus m 2 julii
eutichianus m 13 novembris
eutichianus papa m 8 decembris
eutichius diaconus 21 maii
euticius m 5 octobris
euticius m 11 decembris
euticius presbyter m 28 decembris
euticus m 19 ſeptembris
euticus m 29 ſeptembris
eutropia ſoror nicaſii 14 decembris
eutropius epiſc. 27 maii
eutropius m 15 julii
evurtius epiſc. aurelianenſis 7 ſeptembris
ewaldi duo m m 3 octobris
exaltatio ſ. crucis 14 ſeptembris
exceptio georgii & aurelii m m 20 octobris
expeditus m 19 aprilis
exuperantius diacon. m 30 decembris
exuperia cum aliis 26 julii
exuperius m theb. 22 ſeptembris
exuperius epiſ. con. 28 ſeptembris
exuperius m 19 novembris
ezechiel propheta 10 aprilis

F

Fabianus papa m 20 januarii
fabius m 31 julii
fandala presb. m 13 junii
fara virgo 7 decembris
faro epiſcopus 28 octobris
fauſta virgo m 20 ſeptembris
fauſtinus m 15 februarii
fauſtinus m 29 julii
fauſtinus m 7 auguſti
fauſtus m 16 aprilis
fauſtus m 1 auguſti
fauſtus m 8 ſeptembris
fauſtus m 13 octobris
fauſtus diacon m 19 novembris
fauſtus presb. m 26 novembris
feben de qua apoſtolus ſcribit 3 ſeptembris
felicianus m 2 februarii
felicianus m 9 junii
felicianus m 21 julii
felicianus m 29 octobris
felicianus m 19 novembris
feliciſſima virgo m 12 auguſti
feliciſſimus m 26 maii
feliciſſimus m 2 julii
feliciſſimus diac. m 6 auguſti
feliciſſimus m 26 octobris
feliciſſimus m 24 novembris
felicitas m 7 martii
felicitas m 23 novembris
felicula m 14 Februarii
felicula virg. m 13 junii
felix m 7 januarii
felix presbyter confeſſor 14 januarii
felix m 12 februarii
felix m 16 martii
felix m 16 aprilis
felix m 21 aprilis
felix presb m 23 aprilis
felix epiſc. m 18 maii
felix m 24 maii
felix m 28 maii
felix papa m 30 maii
felix m 11 junii
felix presb. m 23 junii
felix m 2 julii
felix m 10 julii
felix filius ſ. felicit. m 10 julii
felix m ſcillitan. 17 julii
felix papa m 29 julii
felix mart 1 auguſti
felix m 22 auguſti
felix m 27 auguſti
felix m 30 auguſti
felix epiſc. m 10 ſeptembris
felix m item 10 ſeptembris
felix m 19 ſeptembris
felix m 24 ſeptembris
felix epiſc. m 12 octobris
felix epiſc. m 24 octobris
felix presb. m 5 novembris
felix m 6 novembris
felix epiſc. m 15 novembris
ferreolus presb. m 16 junii
ferreolus m 18 ſeptembris
ferrutio diaconus m 16 julii
feſtivitas omnium ſanctorum 1 novembris
feſtus diac. m 19 ſeptembris

feſtus

INDEX.

feſtus m 21 decembris
fides virg. m 1 auguſti
fides virgo m 6 octobris
filoromus m cum ſociis 4 februarii
finarius presbyt. conſ. [illegible] februarii
firmatus diaconus 5 octobris
firminus epiſc. m 25 ſeptembris
firminus epiſc. conſ. 11 octobris
firmus m 2 februarii
flaviana virgo 5 octobris
flavianus m 30 januarii
flavius m 7 maii
flora m 24 novembris
florentia m 10 novembris
florentianus m 27 ſeptembris
florentius m 15 julii
florentius presb. conſ. 22 ſeptembris
florentius m 10 octobris
florentius epiſcopus 17 octobris
florentius m 27 octobris
florianus m 4 maii
florus m 22 decembris
fortunatus m 9 januarii
fortunatus m 2 februarii
fortunatus diac. m 23 aprilis
fortunatus m 11 junii
fortunatus archidiac. m 12 julii
fortunatus epiſc. 14 octobris
fortunatus m 15 octobris
fortunatus lector m 24 octobris
fortunus m 21 aprilis
foſinus epiſc. m 2 junii
franco abbas 14 aprilis
fraternus epiſc. conſ. 29 ſeptembris
fronto m 16 aprilis
fronto epiſc. 25 octobris
fructuoſa m 23 auguſti
fructuoſus epiſc. m 21 januarii
frumentius m 23 martii
frumentius m alter 23 martii
fulgentius epiſcopus 1 januarii
furſeus epiſc. 16 januarii
fuſcianus m 11 decembris
fuſculus epiſc. 2 februarii
faſcolus epiſc. m 6 ſeptembris

G

Gabinius presbiter m 19 februarii
gabinus m 30 maii
gaiana m 19 aprilis
gallicanus m 25 junii
gallus presb. conſ. 20 februarii
gamaliel inventus 3 auguſti
gatianus epiſ. 1. turonenſis 18 decembris
gaudentia m 30 auguſti
gaugericus epiſc. camerac. 1 auguſti
gedeon propheta 1 ſeptembris
gelaſius m 4 februarii
geminianus m 16 ſeptembris
geminus m 4 januarii
geminus m 4 februarii
generalis m 14 ſeptembris
generoſa m ſcillitan. 17 julii
geneſius m romanus 25 auguſti
geneſius m arelatenſis 25 auguſti
genovefa virgo 3 januarii
ejus tranſlatio 28 octobris
georgius m 23 aprilis
georgius diac. m 27 auguſti
gereon malloſus m cum aliis trecentis & octo 10 octobris
germanus m 19 januarii
germani duo mm 23 martii
germanus epiſ. pariſ. 28 maii. tranſl. 25 julii
germanus ep. autiſſ. 31 julii. tranſl. 1 octobris
germanus epiſ. m 6 ſeptembris
germanus m 23 octobris
germanus m 3 novembris
gerontius epiſcopus m 25 auguſti
gertrudis virgo 17 martii
gervaſius m 19 junii
getulius m 10 junii
gilbertus m 2[illegible] junii
gildardus epiſ. rotomag. 8 junii
goar presb. 6 julii
gordianus m 10 maii
gordianus m 17 ſeptembris
gorgonius m 9 ſeptembris
gracilianus m 12 auguſti
grata m 2 junii
gregorius ep. nyſſenus 9 martii
gregorius magnus 12 martii
gregorius epiſ. elibertanus 24 aprilis
gregorius theologus 9 maii
gregorius epiſ. m 3 julii
gregorius epiſ. autiſiodor. 19 decembris
gregorius presb. m 24 decembris
guadentes m 18 julii
guntramnus rex 18 martii

H

Haduinus m 11 octobris
helena virgo 22 maii
helena mater conſtantini 18 auguſti
helimenas m presb. 22 aprilis
helizæus proph. 14 junii
helpidius epiſc. lugdunenſis 2 ſeptembris
heracleus epiſcopus 14 julii
heraclides m 28 junii
heraſtus m 26 julii
herculanus m 5 ſeptembris
herculanus m 25 ſeptembris
herculanus epiſc. m 7 novembris
hermagoras epiſc m 12 julii
hermelandus abbas 25 martii
hermellus m 3 auguſti
hermes diſcipulus pauli 9 maii
hermes m 4 januarii
hermes m 1 martii
hermes m 28 auguſti
hermes m 22 octobris
hermes exorciſta m 31 decembris
hermenigildus m 13 aprilis
hermogenes m 17 aprilis
hermogenes m 19 aprilis
hermogenes 25 aprilis
hermogenes m 12 decembris
hermocrates m 27 julii
hermolaus presb. m 27 julii
hermippus m 27 julii
heron diſcipulus ignatii m 17 octobris
heron m 14 decembris
heros m 28 junii
heſychius m 18 novembris
hieremias propheta 1 maii
hieremias m 7 junii
hieremias m 17 ſeptembris
hierius presb. 4 novembris
hieronymus presb. 30 ſeptembris
hilaria m 12 auguſti
hilaria uxor claudii 3 decembris
hilarinus monachus m 16 julii

INDEX.

hilarion abbas 21 octobris
hilarius epiſc. pictav. 13 ianuarii
hilarius epiſc. m 16 martii
hilarius epiſc. arelat. 5 maii
hilarius m 27 ſeptembris
hilarius epiſc. conf. 25 octobris
hilarius papa 10 ſeptembris
hippolytus m 30 ianuarii
honeſimus epiſc. m 16 februarii
honeratus epiſc. 16 ianuarii
honoratus m 22 decembris
horres m 13 martii
hucbertus epiſc. conf. 30 maii
hyacinthus m 26 iulii
hyacinthus m 9 ſeptembris
hyacinthus m 11 ſeptembris
hypapante domini 2 februarii

I.

Jacinthus m 10 februarii
jacinthus m 29 octobris
jacobus presb. m 22 aprilis
jacobus diaconus m 30 aprilis
jacobus apoſtolus 1 maii
jacobus epiſc. niſibenus 15 julii
jacobus apoſtolus 25 julii
jader m 10 ſeptembris
januarius m 7 januarii
januarius m 16 aprilis
januarius filius felic. m 10 julii
januarius m 10 iulii
januarius m 11 iulii
januarius m 15 iulii
januaria m ſcilitan. 17 iulii
januarius m ſubdiac. 6 auguſti
januarius epiſc. benevent. 19 ſeptembris
januarius m 13 octobris
januarius pre.b. m 24 octobris
jaſon m 3 decembris
irenes virg. m 5 aprilis
jeſus nave propheta 1 ſeptembris
ignatius epiſc. m. 1 febr. tranſlatio 17 decembris
ignatius m 3 februarii
indalecius conf. 15 maii
ingenuus m 20 decembris
innocentius papa 12 martii
innocentius m 4 iulii
innocentius m theb. 22 ſeptembris
innocentes martyres 28 decembris
inventio crucis 3 maii
inventius m 12 ſeptembris
joanna uxor chuſa 24 maii
joannes apoſtolus 6 maii
joannes baptiſta 24 iun. 29 aug. ejus cap. inv. 24 feb.
ejus tranſlatio 17 decembris
joannes evangeliſta 27 decembris
joannes chryſoſt. 27 januarii
joannes presb. 28 ianuarii
joannes penarenſis 19 martii
joannes eremita 27 martii
joannes papa 28 maii
joannes presb. m 23 iunii
joannes m 26 iunii
joannes presb. 18 auguſti
joannes m 27 auguſti
joannes m 7 ſeptembris
joannes m 27 ſeptembris
joannes m 21 decembris
job propheta 10 maii
jocundianus mart. 4 iulii
joel propheta 13 iulii
jovilla m 17 ianuarii
joſeph cognomento juſtus m 20 iulii
jovinianus lector m 5 maii
jovinus m 2 martii
jovita virg. m 15 februarii
irenes m 5 maii
ireneus epiſc. m 25 martii
ireneus diacon. 26 martii
ireneus m 10 februarii
ireneus m 5 maii
ireneus epiſc. m 28 iunii
ireneus diacon. & m. 3 iulii
ireneus m 26 auguſti
iſaac monachus m 3 iunii
iſaias propheta 6 iulii
iſchirion m 22 decembris
iſidorus m epiſc. 2 ianuarii
iſidorus 15 januarii
iſidorus epiſc. 4 aprilis
iſidorus monachus 17 aprilis
iſidorus m de chio 15 maii
iſidorus m 14 decembris
judas thadeus apoſtolus 28 octobris
julia virg. m 22 maii
julia m 15 iulii
julia virgo m 21 iulii
julia m 1 octobris
julia virgo m 7 octobris
julia virg. m 10 decembris
juliana m 12 auguſti
juliana virgo m 16 februarii
julianus m 8 ianuarii
julianus & baſiliſſa 9 ianuarii
julianus m cum aliis quinque millibus 16 februarii
julianus m 19 februarii
julianus m 27 februarii
julianus epiſc. 6 martii
julianus 23 martii
julianus filius ſymphoroſa m 27 iunii
julianus m 20 iulii
julianus m 7 auguſti
julianus 12 auguſti
julianus m 28 auguſti
julianus presb. m 1 novembris
julitta mater cirici m 16 iunii
julius papa 12 aprilis
julius m 16 aprilis
julius ſenator mart. 19 auguſti
julius m 20 decembris
julius m 27 maii
julius m 5 decembris
juſta m 15 iulii
juſta m 19 iulii
juſtina virgo m 26 ſeptembris
juſtinus philoſophus m 13 aprilis
juſtinus filius ſymphoroſa m 27 iunii
juſtinus m 1 auguſti
juſtinus presbyter conf. 17 ſeptembris
juſtus m 2 iulii
juſtus m 6 auguſti
juſtus epiſc. lugdunenſis 2 ſeptembris
juſtus m 18 octobris
juvenalis epiſc. conf. 3 maii
juvenalis mart. 7 maii
Kilianus m 8 julii

L

lambertus epiſc. 17 ſeptembris
largio m 12 auguſti
largius m 16 martii
largius alter m 16 martii

largius

I N·D E X.

lergius m 8 auguſti
launomarius presb. 19 januarii
laurentius m 3 februarii
laurentius m 3 junii
laurentius m 10 auguſti
laurentius m 4 julii
lazarus quem Jeſus ſuſcitavit 17 decembris
leander epiſcopus confeſſor 27 februarii
leo papa magnus 11 aprilis
leo confeſſor 25 maii
leo pontifex 28 junii
leo ſubdiaconus 30 junii
leobinus epiſcopus 15 ſeptembris
leocadia virgo m 9 decembris
leodegarius auguſtodun. epiſc. m 2 octobris
leonilla m 17 januarii
leonius confeſſor 12 novembris
leontia m 27 ſeptembris
leovigildus mon. m 20 auguſti
letarius m ſcillitanus 17 julii
letus epiſc. m 6 ſeptembris
letus presbyter 5 novembris
leucius confeſſor 11 januarii
leucius m 28 januarii
leutfredus conf. 21 junii
liberatus abbas m 20 decembris
lifardus presbyter 3 junii
liliosa m 27 auguſti
linus epiſ. m 20 februarii
linus papa m 26 novembris
litteus m 10 ſeptembris
liſinius epiſcopus 13 februarii
longinus m 15 martii
longinus m 21 julii
lucas diac. m 22 aprilis
lucas euangeliſta 18 octobris
lucia virgo m cum 22 25 junii
lucia matrona m 16 ſeptembris
lucia virgo m 13 decembris
lucianus presb. & ſoc. m 8 januarii
lucianus presb. antioch. m 7 januarii
lucianus m 28 maii
lucianus m 24 decembris
lucilla filia aemefii m 31 octobris
lucina diſcipula apoſtolorum 30 junii
lucius papa m 4 martii
lucius cyreneaſis epiſ. 6 maii
lucius epiſ. m 10 ſeptembris
lucius m 19 octobris
lucius m & 46 25 octobris
lucius m 29 octobris
lucretia virgo 23 novembris
lupercus m 16 aprilis
lupicinus abbas 21 martii
lupus trecenſis epiſ. 29 julii
lupus epiſcopus ſenonenſis 1 ſeptembris
lupus epiſcopus lugd. 25 ſeptembris

M

Macedonius presb. m 13 martii
macarius abbas 2 januarii
macharius abbas 15 januarii
macharius m 28 februarii
macharius 12 auguſti
macra virg. m. 6 januarii
macrinus m 17 ſeptembris
macrobius m 20 julii
madales m 17 junii
magnus m 4 februarii
martyrum 40 corona 13 januarii
martyres 12 ſocii polycarpi 26 januarii
mart. militum 30 corona 1 januarii
mart. milites 10 10 februarii
mart. 2 pueri & 7 mul. m m 15 februarii
martyres 86 17 februarii
martyres tyrii 20 februarii
martyres 79 21 februarii
martyres 20 21 februarii
martyres 62 23 februarii
martyres 260 1 martii
martyres plurimi ſub alexandre 2 martii
martyres nongenti 4 martii
martyres tres 8 martii
martyres 42 10 martii
mart. milites 40 ſub licinio 11 martii
martyres 47 14 martii
martyres 20 ſocii largi & ſmaragdi 16 martii
martyres 9 ſocii ss. quinti &c. 19 martii
martyres 4 20 martii
martyres plurimi ex actis alexandri papa 10 aprilis
martyres multi ſocii s. carpi 13 aprilis
martyres 7 ſoc. caliſti &c. 16 aprilis
martyres plures 21 aprilis
martyres multi 30 aprilis
martyres 40 4 maii
martyres 75 6 maii
martyres 310 9 maii
martyres duo 17 maii
martyres duo 25 maii
martyres germani 7 29 maii
martyres 10 1 iulii
martyres 40 lugdunenſes 2 iunii
martyres 20 apud tarſum 6 iunii
martyres 3 7 iunii
martyres 20 10 iunii
martyres 262 17 iunii
martyres innumeri 24 iunii
martyres tres 28 iunii
martyres milites 3 2 iulii
martyres 30 4 iulii
martyres infantes 10 15 iulii
martyres 10 20 iulii
martyres milites 24 iulii
martyres 4 27 iulii
martyres 7 1 auguſti
martyres 18 7 auguſti
martyres 20 8 auguſti
martyres milites 165 10 auguſti
martyres .0 12 auguſti
martyres 19 13 auguſti
martyres 12 23 auguſti
martyres 300 maſſa candida 24 auguſti
martyres 23 ſoc. adriani m 8 eptembris
martyres 22 ſocii ammonii &c. 8 ſeptembris
martyres 21 ſocii cornelii papa 14 ſeptembris
martyres 6050 thebæi 22 ſeptembris
martyres 504 ſocii aretha 1 octobris
martyres innumerab. ſoc. marci &c. 4 octobris
martyres trigiata ſoc. ſ. placidi 5 octobris
martyres plurimi 10 octobris
martyres 4976 12 octobris
martyres 5 ex thebais 15 octobris
martyres Africani 270 16 octobris
mart. quadraginta novem 19 octobris
mart. plurimi 20 octobris
martyres 12 milites 21 octobris
martyres 46 milites 25 octobris
martyres 220 30 octobris
innumerabiles martyres ſub daciano 3 novembris
martyres 10, 6 novembris. mart. 20, 10 novembris
martyres plures 1 decembris
martyres milites 70 6 decembris

mar-

martyres tres 6 decembris
martyres 22 12 decembris
martyres duo 12 decembris
martyres 50 17 decembris
martyres 30 22 decembris
martyres 20 23 decembris
martyres 40 virgines 24 decembris
magnus m ſubdiac. 6 auguſti
magnus vel andreas m cum ſocijs 2597 19 auguſti
magnus 4 ſeptembris
malchus m 28 martij
malchus m 27 julij
mamertus epiſc. 11 maij
mammes m 17 auguſti
manahen propheta 24 maij
mannea uxor marcellini 27 auguſti
manſuetus epiſc. m 6 ſeptembris
manſuetus m 30 decembris
manſuetus epiſc. m 28 novembris
mappalicus m cum ſocijs. 17 aprilis
marcella m 28 junij
marcellianus m 18 junij
marcellianus m 9 auguſti
marcellinus m 2 januarij
marcellinus pontifex m 26 aprilis
marcellinus presbyter 2 julij
marcellinus tribunus m 27 auguſti
marcellus m 2 januarij
marcellus papa 16 januarij
marcellus epiſc. conf. 20 aprilis
marcellus m 29 junij
marcellus m 4 ſeptembris
marcellus m 6 octobris
marcellus m 7 octobris
marcellus centurio m 30 octobris
marcellus epiſc. 1 novembris
marcellus diaconus m 30 decembris
marcus m 13 martij
marcus m 19 martij
marcus euangeliſta 25 aprilis
marcus m 18 junij
marcus m 4 octobris
marcus papa 7 octobris
marcus epiſc. m 22 octobris
marcus m & 46 25 octobris
mardonius m 24 januarij
mareas m 22 aprilis
maria ægyptiaca 2 aprilis
maria ad martyres 13 maij
maria magdalena 22 julij
maria virgo m 1 novembris
maria m 24 novembris
marianus lector m 30 aprilis
marianus conf. 19 auguſti
marianus diaconus 1 decembris
marina virgo m 18 julij
marinus m 3 martij
marinus m 10 julij
marius m 26 decembris
marius m 20 januarij
marius abbas 27 januarij
maro m 15 aprilis
martha m 20 januarij
martha m 20 octobris
martha ſoror lazari 17 decembris
martia m 21 junij
martia m 2 julij
martialis m 16 aprilis
martialis epiſc. 30 junij
martialis filius s. felicitatis m 10 julij
martialis m cum ſocijs 22 auguſti
martialis m 13 octobris
martiana virgo m 9 januarij
martiana m 5 aprilis
martianus m african. 16 octobris
martianus m 4 januarij
martianus m 5 junij
martianus m 4 octobris
martina v m 1 januarij
martinianus m 2 julij
martinianus m 27 julij
martinus abbas m 24 octobris
martinus papa m 10 novembris
martinus epiſcopus turonenſis 11 novembris
ejus tranſlatio &c. 4 julij
martinus abbas 7 decembris
martirius m 29 maij
matrona m 15 martij
mattheus apoſtolus 21 ſeptembris
mathias epiſc. conf. 30 januarij
matthias apoſtolus 24 februarij
maturinus confeſſ. 1 novembris
maturus m 2 junij
maximus m 16 aprilis
maurilio epiſc conf. 13 ſeptembris
mauritius m thebæus 22 ſeptembris
maurus abbas 15 januarij
maurus m 29 januarij
maurus m 1 auguſti
maurus m 21 novembris
maurus m 22 novembris
maurus m 3 decembris
maxentius presb. conf. 26 junij
maxianus m 8 januarij
maxima m 26 martij
maxima virg. 16 maij
maxima virg m 30 julij
maxima virgo m africana 16 octobris
maxima m 1 octobris
maximianus m 27 julij
maximianus m 21 auguſti
maximinus epiſc. trevirenſis 29 maij
maximinus confeſſor 15 decembris
maximus m 8 februarij
maximus m 14 & 15 aprilis & 20 julij
maximus puer m 17 auguſti
maximus levita m 20 octobris
maximus presb m 19 novembris
maximus reginenſis epiſ. 27 novembris
maximus epiſcopus 27 decembris
medardus epiſ. noviom. 8 junij
medericus presbyter 29 auguſti
melanius epiſcopus confeſſor 6 januarij
melaſippus m 17 januarij
meletius epiſ. conf. 4 decembris
meliſius epiſ. m 22 aprilis
mellitus epiſcopus 24 aprilis
memmius epiſ. catalaun. 5 auguſti
menander m 1 auguſti
meneleus abbas 22 julij
mennas m 11 novembris
mercuria m 12 decembris
metellus m 24 januarij
methodius epiſ. m 18 ſeptembris
metranus m 31 januarij
michael archan. 29 ſeptembris
micheas propheta 15 januarij
minervius m 23 auguſti
miniatus m 25 octobris
miſael babilonius 16 decembris
mitrius m 13 novembris
modeſta m 13 martij

mo-

INDEX.

modeſtus infans m	12 februarii
modeſtus m	15 iunii
modeſtus m	10 novembris
monegundis religioſa	2 iulii
montanus presb. m	26 martii
moſeus m	18 januarii
moyſes propheta	4 ſeptembris
moyſes m	14 februarii
moyſetes epiſcopus	7 februarii
moyſetes m	18 decembris
mucias diaconus m	22 aprilis
mucias presb. m	13 maii
mulier una martyr cum geminis ſuis	29 aprilis
muritta m	13 julii
muſa m	24 januarii
muſtiola matrona	3 julii

N

Nabor m	10 julii
nabor m	12 iunii
narciſſus m	17 ſeptembris
narciſſus epiſcopus	29 octobris
narſeus m	15 julii
nartalus m ſcillitan.	17 julii
naſarius m	12 junii
naſo diſcipulus chriſti	12 julii
natalis machabaeorum	1 auguſti
natalia m	27 auguſti
nathalia m uxor adriani m	1 decembris
nativitas b. joan. bapt.ſta.	24 junii
nativitas B. V. Mariæ	8 ſeptembris
nativitas D N J C.	25 decembris
naulus pro navalis m	16 decembris
nemeſianus epiſc m	10 ſeptembris
nemeſius m	20 februarii
nemeſius filius ſymphoroſæ m	27 junii
nemeſius confeſſor	1 auguſti
nemeſius diaconus m	31 octobris
nemeſius m	19 decembris
neon m.	17 jan. & 23 auguſti
neopolis m	2 maii
neotherius m	8 ſeptembris
nereus m	12 maii
neſtor epiſcopus m	26 februarii
novatus frater timothei	20 junii
nunilo virgo m	22 octobris
nichanor diac. m	10 januarii
nicanor m	5 aprilis
nicander m	5 junii
nicaſius epiſ. m	14 decembris
niceas epiſcopus romatianus	22 junii
niceta m	24 julii
nicetius epiſ.	2 aprilis
nicetius epiſcopus treverenſis	5 decembris
nicetius epiſc. vienn.	5 maii
nicoforus m	25 februarii
nicodemus inventus	3 auguſti
nicolaus epiſc. myrenſis	6 decembris
nicomedes presb. m	1 junii
nicomedes presb. m	15 ſeptembris
nicoſtratus m	7 julii
nicoſtratus m	8 novembris
nigoſius presb. m	11 octobris
nilus m epiſc.	19. ſeptembris
nimmie m	12 auguſti
nimpodora m	13 martii

O

Octava apoſtolorum	6 julii
octava s. laurentii	17 auguſti
octavius m	20 novembris
olimpias m	15 aprilis
olimpius m	26 julii
optatus m	16 aprilis
optatus epiſ. autiſſiodorenſis	31 auguſti
oriens epiſc.	1 maii
orontius m	22 januarii
oſeas propheta	4 junii
oſtianus presb. conf.	30 junii
oſwaldus rex anglorum	5 auguſti

P

Pachomius monachus	14 maii
palmatius conſul m cum uxore, filiis & aliis quadraginta duobus	10 maii
pamphilus presb. m	1 junii
pamphilus m	21 ſeptembris
pancratius m	3 aprilis
pancratius m	12 maii
pantaleon m	28 julii
pantenus vir apoſtolicus	7 julii
papias epiſc.	22 februarii
papias m	25 februarii
papias m	29 januarii
papinus epiſc. m	28 novembris
papirius diacon m	13 aprilis
parmenas diac.	23 januarii
parmenius m presb.	22 aprilis
par henius m	19 maii
paſchaſius m	13 novembris
paſicrates m	25 maii
paſtor m	6 auguſti
paterius epiſc.	23 ſeptembris
paternus m	12 novembris
patianus epiſcopus	9 martii
patricia m	13 martii
patricius epiſc. conf.	16 martii
patricius epiſc. conf.	17 martii
patricius abbas	24 auguſti
patroclus m	21 januarii
paula virg.	27 januarii
paula virg. m	18 junii
paula m	20 julii
paulina filia artemii	6 junii
paulinus m	26 maii
paulinus epiſc. conf.	22 julii
paulinus epiſc. treverenſis	31 auguſti
paulinus epiſc. confeſſ.	10 octobris
paulus eremita m	10 januarii
paulus epiſc.	1 februarii
paulus m	20 martii
paulus monachus	17 aprilis
paulus m	15 maii
paulus m	17 maii
paulus presbyter m	1 junii
paulus epiſc cp. m	7 junii
paulus m	20 junii
paulus m	26 junii
paulus diaconus m	20 julii
paulus confeſſor	12 decembris
paulus converſus	25 januarii
paulus apoſtolus	29 junii
pauli apoſtoli ingreſſus in urbem romam	6 julii
pelagia m	11 julii
pelagia peccatrix	8 octobris
pelagia m	19 octobris
peleus m epiſc.	19 ſeptembris
pelenſius presbyter	7 aprilis
peleus epiſc. m	20 februarii

I N D E X.

peregrinus m 5 maii
peregrinus epiſc. antiſſiodor. 16 maii
peregrinus presb. 28 julii
peregrinus m 25 auguſti
perfectus presb. m 18 aprilis
pergentinus m 3 iunii
perpetua m 7 martii
perpetuus episcopus turon. 8 aprilis
perſeveranda virgo 26 junii
petronilla virg. 31 maii
petrus m 3 ianuarii
petrus conſ. 11 ianuarii
petrus m 12 martii
petrus m 14 martii
petrus diaconus m 17 aprilis
petrus m 15 maii
petrus exorciſta 2 junii
petrus presb. m 7 junii
petrus apoſtolus 29 junii
petri apoſtoli cathedra roma 18 ianuarii
petri ad vincula 1 auguſti
petrus m 1 auguſti
petrus m 7 auguſti
petrus m 27 auguſti
petrus m 8 octobris
petrus m & 46 25 octobris
petrus epiſcopus alexand. 25 novembris
phileas epiſc. m 4 februarii
philemon m 8 martii
philibertus abbas 20 auguſti
philippus epiſcopus 11 aprilis
philippus apoſtolus 1 maii
philippus diac. & m 6 iunii
philippus filius s. felicis m 10 iulii
philippus m 15 iulii
philippus epiſ. m 13 ſept. & 22 octobris
philominus m 14 novembris
phocas m 5 martii
phocas epiſ. ſinopis m 14 julii
piaton presb. m 1 octobris
pientia m 11 octobris
pigmenius presb. m 24 martii
pinytus epiſ. 10 octobris
pionius m & 15 ſocii 1 februarii
placidus m 5 octobris
plato m 22 iulii
plautus m 29 ſeptembris
plutarchus m 28 iunii
pollianus m 10 ſeptembris
pollio m 28 aprilis
pollius m 21 maii
polochronius epiſ. m 17 februarii
polycarpus epiſ. m 26 januarii
polycarpus presbyter conſ. 23 februarii
polyeuctus m 13 februarii
polieuctus m 21 maii
pontianus m 19 januarii
pontianus m 25 auguſti
pontianus papa m 20 novembris
pontianus m 11 decembris
pontius diaconus m 8 martii
pontius m 14 maii
porphyrius homo Dei 20 auguſti
potamia m 5 decembris
potamiena m 28 iunii
potamius m 20 februarii
potentiana v m 19 maii
potentianus m 31 decembris
pragmatius epiſ. 22 novembris
praxedes virgo 21 iulii
prajectus epiſ. m 25 januarii
praepedigna uxor claudii 18 februarii
praeſidius epiſ m 6 ſeptembris
praetextatus m 11 decembris
priamus m 28 maii
prilidanus m 24 januarii
primitivus m 16 aprilis
primitivus m 10 iunii
primitivus filius ſymphoroſa m 27 iunii
primus m 3 ianuarii
primus m 9 iunii
priſca virg. m 18 ianuarii
priſcilla ex actis apoſt. 8 iulii
priſcillianus m 4 ianuarii
priſcus presb. m 4 ianuarii
priſcus m 28 martii
priſcus m cum ingenti multitudine 26 maii
priſcus m diſcipulus chriſti 1 ſeptembris
priſcus m 1 octobris
privatus epiſc. m. 21 auguſti
privatus 20 ſeptembris
probus m 11 octobris & 13 novembris
proceſſus m 2 iulii
procopius m 8 julii
procorus diaconus 9 aprilis
proculus abbas 14 aprilis
proculus m diac. 19 ſeptembris
proculus epiſcopus 4 novembris
proculus presb. 1 decembris
protaſius m 19 junii
protolicus m 14 februarii
protus m 31 maii
protus m 11 ſeptembris
ptolomeus m 20 decembris
publius epiſc. m 21 januarii
publius m 19 februarii
publius m 16 aprilis
pudens pater pudentiana 19 maii
puſitius m 21 aprilis
puſitia m. filia 21 aprilis

Q

Quadratus m 26 maii
quadratus epiſc. athenienſis 26 maii
quartilla m 19 martii
quartus m 10 maii
quartus m 6 auguſti
quartus diſcipulus apoſt. 3 novembris
queranus abbas 9 ſeptembris
quinidius epiſc. 15 februarii
quintianus presb. conſ. 14 iunii
quintilianus m. 16 aprilis
quintillus m 19 martii
quintinus m 31 octobris
quintius m 4 januarii
quintus m 19 martii
quintus m 10 maii
quintus m 5 ſeptembris
quintus m 29 octobris
quiriacus epiſc. 4 mai.
quiriacus m 21 iunii
quiriacus m 12 auguſt
quiriacus m 23 auguſt
quirinus m 30 marti
quirinus epiſc. m 4 jun
quirinus m 11 octobr
quirion m 11 mart

R

Radegundis regina 13 augu
ragnulfus m . 27 m
regina virgo m 7 ſeptemb

INDEX.

regulus epiſc. conf.	30 martii
Relatio pueri Jeſu ex ægypt.	7 januarii
remedius epiſc.	3 februarii
remigius epiſc. remenſis	13 ianuarii
eius tranſlatio	1 Octobris
reſtitutus martyr	29 maii
reſtitutus m	23 auguſti
reverianus epiſc. m	1 iunii
revocatus m	9 ianuarii
revocatus m	7 martii
richarius presb. confeſſ.	26 aprilis
rogatianus m	24 maii
rogatianus presb. m	26 octobris
rogatus monachus m	17 auguſti
romanus abbas	28 februarii
romanus m	9 auguſti
romanus m	18 novembris
romanus presb conf.	24 novembris
romulus m	17 februarii
romulus m	24 martii
roſula m	14 ſeptembris
rufina m	10 iulii
rufina m	19 iulii
rufina m	28 februarii
rufianus m	14 iunii
rufianus m	21 iunii
rufinus m puer	4 ſeptembris
rufus m	19 aprilis
rufus m	1 auguſti
rufus m	27 auguſti
rufus de quo ſcribit apoſtol.	21 novembris
rufus m	28 novembris
rufus m	18 decembris
ruſticus ſubdiac. m	17 auguſti
ruſticus presb. m	9 octobris
ruſticus epiſc. conf.	26 octobris

S

Sabina m romana	29 auguſti
ſabina virg. cum trecentis	29 auguſti
ſabina m	27 octobris
ſabinianus m	29 ianuarii
ſabinianus epiſc. m	31 decembris
ſabinus conf.	11 iulii
ſabinus m	20 iulii
ſabinus epiſcopus m	30 decembris
ſagares m epiſcopus laodicen.	6 octobris
ſalome ex euangelio	22 octobris
ſalomon m	8 februarii
ſalen epiſc. conf.	28 ſeptembris
ſalvius m	11 ianuarii
ſalvius confeſſ.	1 iulii
ſalaſtia m uxor cerealis	14 ſeptembris
ſaluſtianus	8 iunii
ſalutaris archidiac. m	13 iulii
ſamſon epiſc. conf.	28 iulii
ſamuel propheta	20 auguſti
ſanctus diaconus m	2 iunii
ſapientia m	1 auguſti
ſatiranus m african.	16 octobris
ſaturninus m	31 ianuarii
ſaturninus presb. m	12 februarii
ſaturninus m	7 martii
ſaturninus m	2 maii
ſaturninus m	22 auguſti
ſaturninus m	6 octobris
ſaturninus m	29 novembris
ſaturninus toloſanus m	29 novembris
ſaturus m	12 ianuarii
ſatyrus m	29 martii
ſaula m	20 octobris
ſcholaſtica virgo	10 februarii
ſebaſtia m	4 iulii
ſebaſtianus m	20 ianuarii
ſebaſtianus m	8 februarii
ſecunda m ſcillitan.	17 iulii
ſecunda virg. m	30 iulii
ſecunda m	10 iulii
ſecundianus m	17 februarii
ſecundianus m	9 auguſti
ſecundinus m	21 februarii
ſecundinus m	21 maii
ſecundolus m	7 martii
ſecundolus m	24 martii
ſecundus conf.	15 maii
ſecundus epiſc. m	29 aprilis
ſecundus m	31 iulii
ſecundus m ex thebais	26 auguſti
ſecurgus m	2 decembris
ſeleucus m	24 martii
ſenator	26 ſeptembris
ſennes m	30 iulii
ſephorinus papa m	26 auguſti
ſeptimus monachus m	17 auguſti
ſeptimus lector m	24 octobris
ſequanus presb.	19 ſeptembris
ſerapia virg. m	3 ſeptembris
ſerapion m	25 februarii
ſerapion anachoreta	21 martii
ſerapion lector	26 martii
ſerapion m	27 auguſti
ſerapion epiſc.	30 octobris
ſerapion m	14 novembris
ſerena quondam uxor diocletiani	16 auguſti
ſerenus m	28 iunii
ſerenus confeſſ.	2 octobris
ſergius m	24 februarii
ſergius m	7 octobris
ſervandus m	23 octobris
ſervatius tungrenſis	13 maii
ſervilianus m	20 aprilis
ſervilius m	24 maii
ſervius ſubdiac. m	17 auguſti
ſervulus m	21 februarii
ſervulus conf.	23 decembris
ſeverianus m	23 ianuarii
ſeverianus epiſc.	25 ianuarii
ſeverianus m coron.	8 novembris
ſeverinus epiſcopus	8 ianuarii
ſeverinus abbas	11 februarii
ſeverinus epiſc. conf.	23 octobris
ſeverinus monachus	1 novembris
ſeverinus monachus ſolit.	23 novembris
ſeverus conf.	11 ianuarii
ſeverus presb. conf.	8 auguſti
ſeverus m coronatus	8 novembris
ſeverus m	19 novembris
ſiagrius epiſc. auguſtudunenſ.	27 auguſti
ſidronius m	11 iulii
ſigiſmundus rex	1 maii
ſileas apoſtolus	13 iulii
ſilvanus m	20 februarii
ſilvanus epiſc. m &c.	4 maii
ſilvanus m	24 maii
ſilvanus filius felicit.	10 iulii
ſilvanus m puer	4 ſeptembris
ſilvanus confeſſ.	22 ſeptembris
ſilveſter epiſc. cabillonenſis	20 novembris
ſilveſter papa	31 decembris
ſilvinus epiſc.	17 februarii
ſilvius m	21 aprilis
ſimeon monachus	27 iulii

ſimeon

ſimeon qui dominum ſuſcepit. 8 octobris
ſimilianus epiſc. conf. 16 junii
ſimon chananeus apoſtolus 28 octobris
ſimplicius ep. 24 junii
ſimplicius m 29 jul. & 8 novembris
ſineras monachus m 23 februarii
ſintices de qua ſcribit apoſtolus 22 iulii
ſiriacus m 18 junii
ſiſinnius m 29 maii
ſiſinnius m 29 novembris
ſixtus papa m 6 aprilis
ſixtus epiſcopus remenſis 1 ſeptembris
ſmaragdus m 8 auguſti
ſmaragdus m 16 martii
ſocrates 17 ſeptembris
ſolator m 13 novembris
ſolutor m 20 novembris
ſoſipater diſcipulus apoſtolorum 25 junii
ſoſias diac. m 23 ſeptembris
ſoſteaes m 10 ſeptembris
ſoſthenes diſcipulus pauli 28 novembris
ſotheris virgo m 10 febraarii
ſoticus m 21 octobris
ſperatus m ſcillitan. 17 julii
ſpes virgo m 1 auguſti
ſpeuſippus m 17 januarii
ſpiridion epiſc. 14 decembris
ſtacteus filius ſymphoroſa m 27 junii
ſtacteus 28 ſeptembris
ſtephanus m 1 aprilis
ſtephanus 8 maio
ſtephanus papa m 2 auguſti
ſtephanus ſubdiac. m 6 auguſti
ſtephanus 17 ſeptembris
ſtephanus protomartyr. 26 decembris
ejus inventio 3 auguſte
ſtereatius m 24 julii
ſtratoclianus presb. 30 junii
ſucceſſus m 16 aprilis
ſulpitius epiſc. 17 januarii
ſulpitius m 20 aprilis
ſuſanna virgo m 11 auguſti
ſymeon monachus ſtylita 5 januarii
ſymeon epiſc. m 17 februarii
ſymeon epiſc. & m 21 aprilis
ſymmetrius presb. & alii 22 26 maii
ſymphorianus m 22 auguſti
ſymphoroſa m 27 junii
ſymphoroſa m 2 iulii
ſymphronianus m 7 julii
ſympronianus m 8 novembris
ſympronius & ſoc. 26 julii
ſyrus m 12 ſeptembris

T

Tarbua m 22 aprilis
tatianus diac. m 16 martii
taurinus epiſc. ebroiſenſis 11 auguſti
tertius m 6 decembris
tertulla virg. m 29 aprilis
tertullinus m 4 auguſti
teſiforus conf. 15 maii
tharacus m 11 octobris
tharſitius acolitus m 15 auguſti
thecla virgo m 23 ſeptembris
theleſphorus papa 5 januarii
theodora m 13 martii
theodora martyr 1 aprilis
theodora v. m 28 aprilis
theodora virg. m 7 maii
theodoretus presb. m 23 octobris
theodoricus presb. 1 julii
theodorus martyr. 4 januarii
theodorus presbyter 23 martii
theodorus epiſc. 26 martii
theodorus m 9 novembris
theodorus m 14 decembris
theodoſia virg. m 2 aprilis
theodoſius m 25 octobris
theodota m cum filiis 2 auguſti
theodorus epiſcopus 12 novembris
theodotus m 14 novembris
theodulus m 3 maii
theodulus m 26 julii
theogenes m cum ſociis 36 26 januarii
theogenes m 3 januarii
theonas epiſc. alex. 23 auguſti
theophilus m 6 feb. & 8 ſept.
theophilus epiſc. antiochenus 13 octobris
theophilus m 3 novembris
theophilus m 20 decembris
theoſpis uxor euſtachii 2 novembris
theoſpites filius euſtachii 2 novembris
theoticus m 8 martii
theuſetas m 13 martii
tholomeus m 19 octobris
thomas apoſtolus 21 decembris
ejus tranſlatio 3 julii
thraſo m 11 decembris
thyrſus 31 januarii
thyrſus m 28 januarii
thyrſus diacon. m 24 ſeptembris
tiberius m 10 novembris
tiburtius m 9 ſeptembris
tiburtius m 11 auguſti
tiburtius m 14 aprilis
tigrides epiſc. conf. 3 februarii
timotheus epiſc. 22 januarii
timotheus m 6 aprilis
timotheus m 21 maii
timotheus m 22 auguſti
timotheus m 23 auguſti
timotheus m 8 ſeptembris
timon diaconus m 10 aprilis
titus ep. m 4 januarii
torpes m 17 maii
torquatus conf. 5 maii
tranquillinus m 6 julii
traſeus epiſc. m 5 octobris
triphon m 4 januarii
triphon & alii decem 3 julii
triphonia uxor decii 18 octobris
tripodes m 10 maii
trojanus epiſcopus ſanctonen. 30 novembris
trophimus de quo meminit paul. 29 decembris
trudo presbyter 23 novembris
turianus epiſc. conf. 13 julii
tyburtius diac. 29 aprilis
tyrannio m 20 februarii

V

Valentio m 25 maii
valentinus epiſc. m 14 februarii
valentinus m 14 februarii
valentinus m 13 novembris
valentinus m 16 decembris
valerianus m 14 aprilis
valerianus m 23 auguſti

vale-

I N D E X.

valerianus m 15 ſeptembris
valerianus m 17 ſeptembris
valerianus epiſcopus m 15 decembris
valerius epiſc. 29 ianuarii
valerius mart. 14 iunii
vedaſtus epiſc. 6 februarii
venantius epiſcopus m 1 aprilis
venantius abb. 13 octobris
veneſtinnus m cum uxore & filiis 30 decembris
venuſtus m 6 maii
veranus epiſcopus lugdun. 11 novembris
verianus m 9 auguſti
veriſſimus m 1 octobris
verolus m 21 februarii
verus m 2 decembris
viator miniſter juſti lugdun. epiſc. 21 octobris
vibianus epiſc. conf. 28 auguſti
victor m 22 ianuarii
victor m 31 ianuarii
victor m 25 februarii
victor m 6 martii
victor m 30 martii
victor m 1 aprilis
victor papa m 20 aprilis
victor m 8 maii
victor alter 8 maii
victor m 14 maii
victor m 21 iulii
victor miles m 24 iulii
victor epiſc cenomanuenſis 1 ſeptembris
victor m 10 ſeptembris
victor m iterum 10 ſeptembris
victor m 14 ſeptembris
victor m theb. 22 ſeptembris
victor m thebaus 39 ſeptembris
victor cum aliis 7 10 octobris
victor m 13 novembris
victoria m 17 novembris
victoria virg. m 23 decembris
victorianus m 16 maii
victorianus m 23 martii
victoricus m 11 decembris
victorinus m, 25 februarii
victorinus m 8 martii
victorinus m 15 aprilis
victorinus m 7 iulii
victorinus m 5 ſeptembris
victorinus Pitabionenſis epiſc. 2 novembris
victorinus m coronat. 8 novembris
victorius m 21 maii
vigilia ioannis bapt. 23 iunii
vigilia apoſtolorum petri & pauli .8 iunii
vigilia ſancti laurentii 9 auguſti
vigilia aſſumptionis b. mariæ 14 auguſti
vigilia ſanctorum omnium 31 octobris
vigilia S. andreæ 29 novembris
vigilia natalis domini 24 decembris
vigilius epiſc. m 31 ianuarii
vigor epiſc. bajocenſi 1 novembris
vincentius m 22 ianuarii
vincentius levita m 22 ianuarii
vincentius m 19 aprilis
vincentius 20 aprilis
vincentius m 24 maii
vincentius levita m 9 iunii
vincentius m ſubdiac. 6 auguſti
vincentius m 25 auguſti
vincentius m 27 octobris
virgines 7 firmenſes 9 aprilis
vitalicus m puer 4 ſeptembris
vitalis m 9 ianuarii
vitalis m 14 februarii
vitalis m 21 aprilis
vitalis m 28 aprilis
vitalis m 2 iulii
vitalis filius ſ. felicitat. m 10 iulii
vitalis m theb. 22 ſeptembris
vitalis m 3 novembris
vitalis m 27 novembris
vitus m 15 iunii

U

Urbanus m 24 ianuarii
urbanus m 16 aprilis
urbanus papa m 25 maii
urbanus m 2 iulii
urſicius confeſſor 16 auguſti
urſmarus epiſc. conf. 19 aprilis
urſicinus m 19 iunii
urſicinus vel urſinus 9 novembris
urſus m thebaus 30 ſeptembris
uſtaſades m 21 aprilis

W

Vulfrannus conf. 20 martii
vulmarus confeſſ. 17 iunii
walericus presb. conf. 12 decembris
wandregiſilus conf. 22 iulii
willebrordus epiſcopus 7 novembris
Xyſtus papa m 6 auguſti

Y

Ypolitus m 13 auguſti
ypolitus m 23 auguſti

Z

Zacharias presb. 2 iunii
zacharias 10 iunii
zacharias propheta 6 ſeptembris
zacharias pater præcurſoris 5 novembris
zachæus epiſc. jeroſolymitanus 23 auguſti
zenobius presbyter m 20 februarii
zenobius presbyter m 29 octobris
zenon m 14 februarii
zenon cum ſociis decem millibus ducentis & tribus 9 iulii
zenon m 15 iulii
zenon m 20 decembris
zoa martyr 5 iulii
zoellus m 24 maii
zoilus epiſc. m 27 iunii
zoſima m 15 iulii
zoſimus m 14 decembris
zoſimus m 18 decembris
zoticus m 10 februarii

INDEX
AD USUARDI AUCTARIA.

A

Aaron epiſ. 28 ſeptembris
abacuc perſa m 19 januarii
abda m 31 martii
abagarus 20 junii
abdias epiſ. conſ. 29 octobris
abdias & naum prophetæ 24 dec.
abel tranſlatus 4 aprilis
abraham anachoreta 16 martii
abraham conſ. 15 junii
abraham iſaac &c. 6 octobris
abraham & florinus epp. 17 novembris
abramius 29 Octobrit
abrunculus ep. conſ. 5 novembris
abrunculus ep. trev. 22 april.
abſolonius m. 2 martii
abundantia matrona 26 decemb.
abundantius m 27 febr. & 28 aug.
abundius & ſoc. 1 martii
abundius epiſc. conſ. 2 aprilis
abundius de quo greg. 14 aprilis
abundius m cum irenæo 14 aug.
abundius m 28 auguſti
abundius m cum juſto 23 auguſti
acacia m 29 martii
acacius ep. melitinæ 17 april.
acacius m 7 maii
acacius epiſc. amidæ 9 aprilis
acacius, qui fuit in gradu 29 nov.
accepſima & ſocc. 3 novemb.
accurſius m maroch. 16 januarii
accias 25 iunii
aceſcamas m 30 martii
achaicus m 30 martii
achacius m 29 martii
acharius epiſc. conſ. 30 martii
acharius & optatus 27 novemb.
acharius noviomen. 28 novemb.
achartius m 29 martii
acheolus & acius 1 maii
acyla m 21 ianuarii
acyline *alias* aquilina 13 junii
adalbertus 25 junii
adalbertus ep. m prag. 23 & 24 april.
adalongus epiſc. 1 martii
adam 23 auguſti
adamnanus epiſc. 23 ſeptembris
adauctus m 28 martii
adegrinus conſ 2 julii
adelardus abbas 1 januarii
adelardus abbas 2 januarii
adelarius ep. & alii 53 mm 5 iunii
adelbertus in dononio 22 aprilis
adelbertus 25 junii
adelbertus conſ. levit. 25 junii
adelbertus ep m tranſlatus 25 aug.
adeleidis imperatr. 16 & 18 dec.
adelphius epiſc tranſl. 15 februarii
adelphus ep. conſ. met. 28 april
adelſius 20 auguſti
adelphus epiſc. conſ. 29 auguſti
adelphus tranſlatus 29 auguſti
adelſius 11 ſeptembris
adelindes 23 auguſti
adelmus alias adelinus 27 junii
adelwoldus tranſl. 10 ſeptembris
aderitus ep. rav. 27 ſeptembris
adilia orpen. 13 decembris
adjutus m maroch. 16 januarii
adjutus abbas 27 ianuarii
adjutus abb. 19 decembris
ado martyrolog. ep vien. 16 dec.
adolphus vel adelphus ep. conſ. 29 auguſti
adorator m 13 novembris
adrenuldus ep conſ. 2 auguſti
adrianus elevatus 4 martii
adrianus m 5 martii
adrianus abbas 9 januarii
adrianus m cum aliis 23 4 mart.
adrianus ſubdiaconus ſ. landoaldi 19 martii
adriani adventus 27 maii
adrianus & ſocc. 6 novembris
adrianus mart. 6 novembris
adrianus m tranſlatus 8 ſeptembris
adventor m 20 ianuarii
adventus m 15 februarii
adventus corporis exuperii 8 julii
adventus corporis ſ juſti 4 auguſti
adventius conſ. 3 novembris
advocatus m 13 martii
adulſus 18 junii
adulſus ep. cameracen 18 & 19 maii
adulſus abb. & conſ 13 ſeptembris
ægidius conſ. 1 ſeptembris
ægidius 16 octobris
ægyptii mm 27 auguſti
æmiliana virg. 5 januarii
æmiliana de circulis 19 maii
æmilianus 11 ſeptembris
æmilianus conſ. in cyzico. 8 aug.
æmilianus conſ. 16 novembris
æmilius 18 junii
aſſlinus epiſc. 8 januarii
afra 7 auguſti
ejus converſio 26 octobris
afradiſius m 22 martii
affrus presb. 14 junii
africani epiſc. 28 novembris
agabus & ruſus 8 aprilis
agapa virg. 10 & 11 martii & 8 auguſti
agape virgo m 4 martii & 1 aprilis
agapita virg. 10 mart. & 20 nov.
agapius martyr cum ſoc. 15 martii
agapius mart. 20 novembris
agapitus archiep conſ. 16 martii
agapitus m. 24 martii. 1 & 24 apr.
agapitus pp 21 & 22 april.
agapus m 12 aprilis
agathangelus m 23 januarii
agathapos m 5 aprilis
agathenſes m m 10 novembrit
agatho diac. m 4 aprilis
agatho 26 junii
agathonica m 13 aprilis
agathonicus m 22 auguſti
agatho papa 10 januarii
agatymbrus & ruſus epp. 11 maii
agericus ep. vird. 5 decembris
agilolfus ep. m. 9 julii
agetius confeſſor 9 januarii
aggæus proph 4 & 5 julii & 4 ſept.
agia 14 junii
agigulphus cum ſoc. m 5 ſept.
agileus m 25 januarii
agilus conſ. 30 auguſti
agili abbatis tranſlatio 23 januarii
agilophus ep. conſ 31 martii
aglae cum bonifacio 14 maii
aglaë m 25 februarii
aglaë 5 junii
agliberta 12 auguſti
agnellus conſ neapol. 14 decemb.
agnes de monte policiano 16 ſept.
agnes virg. 12 & 28 auguſti
agnes tranſlata ultraj. 2 ſeptemb.
agnes ſecunda, *male* 3 decembris
agratus & caſtulus epp. 14 & 15 octobris
agreſtius m 11 aprilis
agricius epiſ. conſ. 6 & 13 januarii
agricius abbas 11 aprilis
agricola epiſc. 19 martii
agricola elevatus 3 decembris
agricola 1 novemb. 7 & 16 dec.
agricola epiſc conſ. 17 martii
agricola & vitalis mm 3 & 4 nov.
agricola & caſſianus 3 decembris
agricolus 2 ſeptembris
agricolus epiſc. conſ. 26 febr. 16 martii, & 29 junii
agutus m 27 martii
agrippina 23 junii
agrippianus epiſc. 1 februarii
ahia ſilonites proph. 12 novemb.
aidanus epiſc. conſ. 31 auguſti
aigulfus m 3 ſeptembris
ainandus 23 auguſti
aithala cum multis ſoc. 1 ſeptemb.
albanus epiſc. 16 martii
albanus presb. m 21 junii
albanus conſ. 11 julii
albanus m &c. 22 junii
alberejus epiſc 22 octobris
albertus ord. carm. ep. 8 aprilis
albertus monachus 7 aprilis
albertus ep. leodien. 21 & 25 nov.
albertus conſ. 7 auguſti
albertus abb. 29 & 30 decembris
albertus magn. ep. 15 novembris
albertus leodien ep. 25 novembris
ablebertus epiſc. 15 januarii
albinus tranſlatus 30 junii
albinus conſ. 11 julii
albinus ep. conſ. tranſlat. 30 junii
albinus epiſc. 5 februarii
albinus conſ. 21 julii
albinus epiſc. 15 ſeptembris
albinus tranſl. 25 octobris
albinus m. tranſl. col. 16 aprilis
albinus inventus 2 auguſti
albericus erem. conſ. 24 decemb.
albo *al.* abbo. abb. conſ. 23 nov.

albri-

INDEX.

albricus ep. conſ. 14 novembris
alenidinus & ſocc. *al.* acindynus 2 novembris
aldegundis virg. corpus oſtenſum junii
aldegundis virg. 20 junii
aldegundis virg tranſl. 13 nov.
aldelmus epiſc. conſ. 31 martii & 25 maji
aldetrudis virgo 28 jan. & 25 feb.
alclanus epiſc. conſ. 4 februarii
alena virg. m 17 & 18 junii
alexander m 30 jan. 20 & 27 febr. 6, 11, 14, 24 & 25 martii. 1 april. 13 maii & 9 junii
alexander ep. & herculanus tranſl. rom. 26 novembris
alexander ep. m. 6 junii
alexander & ſoc. mm 25 april
alexander p p. *male* 21 ſeptemb.
alexander papa 25 ſeptembris
alexander & galla 31 maii
alexander epiſc. 16 martii
alexander m filius claudii 18 ſebr.
alexander & antonina m m 3 maii
alexander & victor 17, 18 & 19 octobris
alexandra reg. pers. 22 aprilis
alexander epiſc. m 26 novembris
alexianus diac. 22 martii
alexius 17 julii
altegus ep. m in cantia, *al.* eltegus 19 aprilis
alſegus epiſc m. 28 decembris
alga cum aucbario 26 aprilis
algiſus conſ. 2 junii
alheidis imper. tranſlat. 1 octobris
alcydis abbatiſſa 5 februarii
alipius cionit. 26 novembris
alodius, *vel* alogius ep. 28 ſept.
alheidis imperatr. 12 decembris
alpais 3 novembris
alphæus & zachæus 27 novembris
alphii, philadelphi &c. 10 maii
alpinianus conſ. 27 aprilis
alpinus epiſc. 2 & 7 ſeptembris
altare ſ. crucis dedic. 19 januarii
alteramnus conſ. 17 junii
altfridus ep. 15 auguſti
alnobertus ep. conſ. 16 maii
alnulſus ſpolet. 24 decembris
alto abbas 9 februarii
amabilis presb. 1 decembris
amandus 5 januarii
amandus conſ. 25 junii, 24 & 26 octobris
amandus epiſcopus conſ. 18 & 25 junii, 23 octobris, 13 & 15 novembris
amandus ep. 18 junii
amandus elevatus 20 ſeptemb.
amandus & vedaſtus 26 octob.
amancius ep. 1 novembris
amancius epiſc. conſ. 7 februarii
amantius presb. conſ. 26 ſeptemb.
amantius &c. 13 junii
amantius diac. ſ. landoaldi 19 mart.
amantius & ſocc. 13 novembris
amantius m 11 ſebruarii
amantius ep. 14 julii
amantius cum fulgent. &c. 5 dec.
amapus ep. 12 octobris
amaſius epiſc. conſ. 11 ſebruarii
amats virg. abb. 5 januarii
amator epiſc. auguſtod. 27 nov.
amator epiſc. 1 & 2 maii
amator ep, mediol. 30 novembris
amator *al* amor conſ. 8 octobris
amatus ſenon. tranſlatus 13 ſept.
amatus ep. elevatus 28 aprilis
amatus 20 auguſti
amatus florentin. 13 ſeptembris
amati epiſc. tranſlatio 15 februarii
amatus archiep. tranſl. 19 octob.
amatus &c tranſl. 17 maii
ambroſius *pro* victoria 21 febr.
ambroſius tranſl 1 decembris
ambroſius diac. 4 aprilis
ambroſius conſ. 17 octobris
ambroſius ſenon. ep. 3 ſeptembris
ambroſius 3 novembris
ambroſius 20 julii
ambroſius epiſc. 4 aprilis
ambroſius diac. m 17 martii
ambroſius ordinatus 7 decemb.
ambroſius tranſlatus 21 novemb.
ambroſii feſtivitas &c. 30 nov.
amelberga tranſl. 1 maii
amelberga virg. 10 julii & 27 oct.
amelius & amicus 12 octobris
amicus epiſc. 14 julii
amicus m 27 januarii
amicus & amelius 12 octobris
aminonus m 31 januarii
amoluinus epiſc. 7 ſebr.
ammon ep. aurelian. 19 decemb.
ammon 17 novembris
ammon m cum 37 9 ſebruarii
ammon & proculus 1 maii
ammon miræ abſtinentiæ 17 apr.
ammon qui dracones &c. 16 april.
ammon m 7 & 13 februarii
ammon & 809 10 ſeptembris
ammonaria m 20 februarii
ammonas 27 auguſti
ammonius abbas 31 martii
ammonius cum nemeſio 10 ſept.
amor m 9 auguſti
amor *vel* amator 11 octobris
amorinus 20 julii
amos eremita 21 martii
amos abbas 31 martii
amphianus m 2 aprilis
amphibalus &c. mm 25 junii
amphilochius ep. icon. 23 nov.
ampliatus m 26 ſebruarii
amulguinus tranſl. 4 aprilis
amulricus epiſc. 13 ſebruarii
anacletus pp m 12 & 13 julii
ananias presb m 25 februarii
ananias presb. 27 martii
ananias, azarias, miſaël, tranſlati 24 aprilis
anaſtaſia tranſlata 7 ſeptemb.
anaſtaſia trev. 8 & 9 decembris
anaſtaſius &c. 19 decembris
anaſtaſius m. 6 jan. 26 auguſti 7 & 14 ſeptembris
anaſtaſius pp 18 aprilis
anaſtaſius ep. 26 decemb.
anaſtaſius ep. conſ. 20 decemb.
anaſtaſius monachus 11 januarii
anaſtaſius abbas 22 januarii
anaſtaſius presb. cum ſoc. 11 oct.
anatholius ep. 14 novembris
anatholius epiſc. 3 februarii
anatholius m 7 februarii
anatholius ep conſ. 16 julii
anatholia & victoria 18 decemb.
auceias m cum aliis 41 18 dec.
anca *pro* tancha v. m. 10 octobris
andeolus m 11 auguſti
andochius presb. 2 aprilis
andreas cretens. 5 julii
andreas m 17 julii
andreas corſinus 6 januarii
andreas 22 auguſti
andreæ apoſtoli reliquiæ tranſlatæ 26 auguſt
andreæ octava 7 decembris
andreas mart. 17 octobris
andreas ep. conſ. 26 februarii
andronicus m 25 martii
andronicus & athanaſia 27 ſeb.
andronicus m 4 aprilis
andronicus 9 octobris
angadrigine virg. 14 octobris
angela virg. 3 januarii
angeli cuſtodes 1 martii
angeli proprii feſtum 28 ſept.
angelorum omnium feſt. 29 ſept.
angelus carm. m 5 maii
angilbertus abbas 18 februarii
anianus ep. conſ 14 junii & 4 oct.
anianus ep. conſ. tranſlatus 14 jun.
anicetus 2 ſeptembris
anicetus pp. m 16 & 17 aprilis
anicetus m 12 auguſti
aniſanus & maxima 1 decembris
anna mater b. v. m. 26 & 28 julii. & 16 ſeptembris
anna m 1 maii
anna & ſocc. 17 octobris
annon ep. colon. 4, 5 & 24 dec. ejus tranſlatio 29 aprilis. ordinatio 3 martii. de ejus reliquiis 24 maii. brach tranſl. 25 auguſt.
annuntiationis feſt. 24 martii
anolinus m 24 maii
anſanus m 1 decembris
ansbertus epiſc. 9 februarii, relato 10 mart. tranſl. 31 martii & 14 ſeptembris
anſcharius epiſc. 3 februarii
anſelmus abb. 18 novemb.
anſelmus epiſc. conſ. 18 martii
anſelmus ep. cantuar. 21 & 22 ap.
anſimus epiſc. conſ. 13 martii
anſoaldes virg. 24 auguſti
anſuinus presb. 7 julii
anſwerus m &c. 15 & 18 julii
antelmus ep. conſ. 26 junii
antheon &c. 14 junii
anthenodorus 9 februarii
anthia 5 junii
anthidius ep. m 17 & 25 junii
anthimus ep m tranſlatus 23 junii
antigius conſ. 14 novembris
antigonus m 23 ſeb. & 3 martii
antiochus ep. 16 octobris
antipa presb. mart. 20 novemb.
antipas epiſc. m 11 aprilis
antonia 5 maii & 4 junii

anto-

INDEX.

antonius conſ. turon. 3 april & 4 maii
antonius cauleas 12 ſebruarii
antonii abb. corpus inventum 15 junii. revelat. 27 junii. tranſlat. 17 martii
antonii tranſlatio 2 aprilis
antonius m 21 auguſti
antonius m 10 aprilis
antonius cum ſanctino 22 maii
antonius & ſoc. 13 novembris
antonius monachus 15 martii
antonius conſ. 2 ſeptembris
antonius patavinus confeſſ. 13 junii. octava 20 junii. tranſlat. 14 & 15 ſebruarii
antonius peregrinus 30 januarii
antonius presbyter 6 januarii
antoninæ, virg: urſul. tranſl. 9 jan.
antonina & alexander mm 3 maii
antoninus mart. 13 novembris
antoninus m 22 auguſti
antoninus confeſſor 13 februarii
antoninus &c. 9 auguſti
antoninus & ſoc. mm 18 decemb.
antoninus & ſoc. 2 ſeptembris
antoninus ep ord. præd. 2 maii
antononius m 12 ſeptembris
antrogonus m 27 februarii
anyſia m 30 decembris
aper cum joanne 8 julii
aper conſ. 5 ſeptembris
aphrodiſius m 15 martii
apianus epiſc. conſ. 18 martii & 29 octobris
apianus confeſſ. 6 novembris
apollinaris ep 7 ſebr. & 26 ſept.
apollinaris ep. m 2 octobris
apollinaris m 22 auguſti
apollinaris virgo 5 januarii
apollonia m 20 februarii
apollonia matrona 24 decembris
apollonia altera 9 februarii
apollonius m 5 aprilis
apollonius epiſc. m 19 martii
apollonius conſ. 7 julii
apollonius cum mephib. & proculo 14 aprilis
apollonius m 14 ſebruarii
apollonius ſenator m 7 ſebruarii
apollonius cum ſixto 23 decemb
apollonius abb. hermap. 18 april.
apoſtolorum diviſio 15 iulii
apoſtolorum petri & andreæ vincatio 27 ſebruarii
apuleius m 11 ſebruarii
apuleus & ſocii mm. 11 februarii
apurilis m 17 martii
aquilina virg. mart. 29 octobris
aquilinus ep. 29 ſeptembris
aquilinus ep conſ. 18 & 19 octob.
aquilinus ep. 18 iulii
aquilinus m & ſoc. 14 27 maii
aquilinus ep. col. 16 maii
arandus confeſſ. *al.* adroldus &c. 20 octobris
arata virg. 11 auguſti
aralacus & donata 20 aprilis
arbogaſtus ep. conf. 20 iulii
arcadius & ſocc. 12 novembris
arcadius & ſocc. 12 novembris
arcaſtus m 1 martii
archadius ep. conſ. 1 auguſti
archelaus & ſoc. 15 aprilis
archelaus 22 auguſti
ardanus abb. 11 octobris
arecius 4 iunii
aredius abb. 25 auguſti
ares & ſocii duo mm aſcalon. 14 decembris
arethas & 500 30 ſeptembris
aretha & ſocc mm 24 octobris
arethus abb. 25 auguſti
arigius ep. conſ. 1 maii
arion m 22 martii
ariones m 23 februarii
ariſton m in porta rom. 22 dec.
ariſtion 17 octobris
ariſtion conſ. 14 iunii
armata m 27 ianuarii
armogaſtus & ſoc. mm afr. 4. dec.
arnoldus conſ. villarien. *al.* arnulſus 30 iunii
arnoldus cytharæd. 18 iulii
arnolſus ep. 19 ſeptembris
arnulſus ep. tranſl. 1 maii
arnulſus ep m turon. 18 iulii
arnulſus ep. metenſis 18 iulii. tranſlatus 16 auguſti
arnulſus m. moſonii 3 octobris
arnulſus conſ. 20 iulii
arnulſus ſueſſionen. 16 auguſti
arnulſus tranſlatus 18 iulii
arnulſus patriarch. hieroſolym. 13 aprilis
arnulſus com. boll. 18 ſeptembris
arnulſus epiſc. 5 aprilis
arnulſus villarien. *al.* arnoldus 30 iunii
arnulſus ep. 16 octobris
arontius &c mm 27 auguſti
arſatius heremita 31 martii
arſicius conſ. 8 auguſti
arthemas m 25 ianuarii
arthemes m 26 ianuarii
arthemius &c. 2 iunii
arthemia virg. m 16 auguſti
arthemia 27 iulii
arthemia m 16 martii
arthemia virg. 25 iunii
arthemius ep. conſ. 24 ianuarii
arthemius mart. 20 octobris
arthemius m 27 ianuarii
arthellays virg. 3 martii
arthica virg. 25 iunii
artiſius 13 iulii
aſaſus ep 1 maii
aſcenſio D. N. J. C. 5 maii
aſclas m 8 martii
aſclepiades ep. conſ. 6 iunii
aſclepia 26 auguſti
aſella virg. 6 decembris
aſpaliana virg. 27 decembris
aſpatius confeſſor 1 januarii
aſſumptionis octava 22 auguſti
aſſumptio 2 B.M.V. 23 ſeptemb.
aſterius presb. 11 octobris
aſterius presb. m 9 octobris
athalenus m 6 iulii
athanaſia 14 auguſti
athanaſius orthodox. 13 octobris
athanaſius abb. conſ. 13 decemb.
athelbertus rex 24 februarii
athenodorus ep. 3. iulii
athenogenes m 26 iulii
athoras m 13 februarii
aticus mon. 14 decembris
attala virg. argentinæ 3 decemb.
attalus abbas 10 & 11. martii
attalus m 13 iulii
atticus ep. cp. 10 octobris
atticus mart. 9 novembris
attilanus 5 octobris
attingus conſ. 14 novembris
ava virg. in dononio 29 aprilis
auberti epiſc. elevatio 24 januarii
aucharius & alga 26 aprilis
auctor ep. 9, 10, 11 & 20 auguſti
auctor *forte* victor 15 maii
auda *al.* anda 18 novembris
auda virg. 18 novembris
audeolus m 3 maii
audiſax perſa. m. 19 januarii
audoenus tranſl. 1 ſebr. & 5 maii
audomarus ep. 21 oct. tranſl. 8 junii
avelſius & valerianus 20 octobris
auguſtalis epiſc. *forte* aug. presb. 7 octobris
aventinus 12 januarii
avertinus diac. conſ. 5 maii
auſomia &c. 4 iunii
auſridus epiſc. 3 maii
auguſta 28 iulii
auguſtalis 7 ſeptembris
auguſtina virg. 28 iulii
auguſtinus epiſc. 16 novembris
auguſtinus converſus 5 maii. tranſl. 28 ſebruarii & 11 martii
auguſtinus angl. ap. cum aliis epp. tranſl. 13 ſeptembris
auguſtinus epiſc. 24 ianuarii
auguſtus presb. conſ. 7 octobris
aviticus &c 23 iunii
avitus epiſc. 21 ianuarii
avitus ſacerd. 14 decembris
avitus abb 23 iunii & 19 decemb.
avitus m 5 februarii
aulanus 31 auguſti
aurea virg. paris. 5 octobris
aurea virg. 29 auguſti
aurelia & lupus 14 octobris
aurelia virg. 15 octobris
aurelianus m 31 ianuarii
aurelianus epiſc. conſ. 17 iunii
aurelius ep 25 maii & 14 ſeptemb.
aurelius *alias* aurelianus 16 junii
aurelius 26 auguſti
aurelius & ſocc. 17 octobris
aureus ep. m. 16 junii
auſpicius ep. conſ. 8 julii.
auſpicius epiſc. 6 junii
auſterius presb. *al.* aſter. 20 octobr.
auſtreberta virgo 7 ſebr. & 20 oct. invent 10 octobris.
auſtregiſilus epiſc. conſ. 15 ſebr.
auſtremonius ep. conſ. 1 & 8 nov. advent. 23 maii
auſtremon ep mart. 8 novembris
auſtridinus conſ. 15 octobris
auſtrudis virg. 17 octobris
autbertus epiſc abrinc. 18 junii
autbertus ep. camerac. 12 dec. tranſl. 1 octobris

aut-

INDEX.

autbodus tranſl. 11 novembris
autharius conf. 26 aprilis
auxentius abbas 14 februarii
auxibius epiſc. 19 februarii
aya comitiſſa hannon. 18 aprilis
aycadrus *alias* achardus abb. 17 junii. 15 & 16 ſeptembris

B

Babilla virg. 6 octobris
babilonius diac. 5 februarii
babolenus abb. conf. 26 iunii
bacho ep. tranſl. 5 decembris
bademus archimandrita 8 aprilis
badulphus abb. 17 iunii
baianus ep. conf 20 iunii
balbina virg. *au* ſabina, 6 octobris
balda virg. 9 decembris
baldegundis abbatiſſa 10 februar.
baldomerus tranſlat. 8 decembris
baldredus epiſc. conf. 6 martii
balduinus archidiaconus martyr. 8 ianuarii
baldulfus confeſſ. 2 ianuarii
baldus conf. 7 novembris
balſimius &c mm 16 auguſti
balthaſar rex ex 3 magis 11 ian.
balthenus presb conf 6 martii
bandaridus ep. conf. 1 auguſti
banius conf. 31 julii
barachiſius m 29 martii
barbara 4 & 5 decembris. ejus octava 11 decembris tranſlatio 12 februarii. ſecunda tranſlatio 7 iunii. aliæ tranſlationes 8 iulii & 4. ſeptembris
barbarus m 14 maii
barbatianus presb. conf. 29 & 31 decembris & 2. ianuar.
barbatus epiſc. conf. 19 februarii
barbianus confeſſ. 2. ianuarii
bardus *alias* bardo ep. confeſſor. 10 iunii
barctwardus & dictwardus 25 maii
barlaam & ioſaphat 27 novembr.
barlaam eremita 2 aprilis
barnulphus ep. 19 iulii
barreas ep. 25 ſeptembris
barſanophius abb. conf. 13 ſept.
bartholomæi vig. 23. Aug. tranſl. 13, 17 & 18 iun. 25 octobr. & 9 decembris
baſileus & ſoc. mm antioch. 21 novembris
baſileus presb. m 22 martii
baſileus antioch. 22 decembris
baſileus cum epitico 23 maii
baſileus ep. amaſeæ 26 aprilis
baſileus ep. m. 7 martii
baſilia 16 aprilis
baſilianus cum theotimo 18 dec.
baſilianus m 11 februarii
baſilianus alter m 11 februarii
baſilides &c. mm 28 iunii
baſilides m 9 iunii
baſilica aquiſgranen. dedicata 17 iulii
baſilica luciani m dedic. 10 iunii
baſilica petri & pauli dedicata in blandin. 31 auguſti
baſiliſcus m 3 martii & 22 maii
baſiliſſa virg. 10 iunii
baſiliſſa v. m 6 ianuarii
baſiliſſa trever 20 maii
baſilius ep. conf. tranſlat. 14 iunii
baſilius cartuſienſis 14 iunii
baſilius ep. antioch. 27 novemb.
baſilius magnus elevatus 14 iunii
baſilius epiſcopus parii. 12 april.
baſilius confeſſor 28 februarii
baſilla virg. 11 iunii & 29 aug.
Baſinus epiſc. conf. 4 martii
baſolus conf. 26 novembris
baſon conf. 7 maii
baſſa m 21 auguſti
baſſianus epiſc conf. 19 ianuarii
baſſus & ſocc. 20 novembris
baſſus m 19 martii & 13 decemb.
baſſus m *forte* vaſius 16 apr.
bathildis reg. 30 ianuarii
baudelicus m 26 iunii
baudelius m 14 iunii
bavius *alias* bainus ep. conf. 20 iun.
bavo elevatus & tranſl. 1 auguſti. tranſlatio alia 10 maii
beanus ep. conf. 16 decembris
beanus 26 octobris
beata virg. 29 iunii
beatrix Cartuſienſis 13 februarii
beatrix 29 iulii
beatrix ateſtina 10 maii
beatus, benignus & ſocc. 25 oct.
beatus presb. conf. 26 iulii
Beda 10, 26 & 27 maii
beda & deodatus confeſſ. 25 apr.
beganus abbas 4 aprilis
begga 17 decembris. tranſl. 7 iulii
begha virg. confluentiæ 31 oct.
betetius m 11 februarii
belinus m. ep. paduan. 26 nov.
belixenda 13 octobris
belladius 31 auguſti
bellianus m 30 ianuarii
benedicta & cecilia abb. 16 nov.
benedicta virg. 29 iunii
benedictæ & felicitatis m m tranſl. 2 martii
benedictus &c. mm 25 auguſti
benedictus m cum felic. 27 ſept.
benedictus m 17 iulii
benedictus presb m 25 novemb.
benedictus & zoerardus 1 maii
benedictus conf. 24 octobris
benedictus alter monachus 21 mar.
benedictus tranſl. 4 decembris
benedictus ep. 15 iulii & 16 octob.
benedictus { p p 7 maii
benedictus { pp. conf. 24 aprilis
benedict. abb. octava 18 iulii
benedictus & placidus 6 maii
benedict. abb. vigilia 20 martii
benedictus abb. 12 ianuarii
benedictus avenion. 17 maii
beneventani fratres 12 m m. 1 & 2 ſeptembris
benjamin m 4 aprilis
benigni presb. & m tranſlatio 17 februarii
benignus presb. 2 aprilis
benignus & beatus & ſocc. 25 oct.
benignus & ſoc. m m 1 maii
benignus 2 aprilis
benignus 31 iulii
benignus ep. conf. 20 novembris
benignus conf. 31 octobris
benignus ep. 3 novembris
benignus ep. m. 28 iunii
benignus ep. carnot. 28 iunii
benignus m 6 iunii
benignus m 3 aprilis & 2 novemb.
benignus m tranſl. 12 novembris
benignus diac. 6 junii
beon m 19 ſeptembris
beracius epiſc. 15 februarii
berardus m maroch 16 ianuarii
berarius *al.* betharius ep c. 16 oct.
bercarius abb mart 1. ſeptembr. 15 & 16 octobris
beregiſus abb. 2 octobris
berentgerus presb. 6 novembris
berlendis virgo 3 februarii
berlendis elevata 2 maii
tranſl cum ſoc. 7 ſeptemb.
bernardinus minor 20 maii
bernardinus *al.* bernardus 18 maii
bernardinus tranſl. 17 maii
bernardin octava 27 maii
bernardinus can reg. 15 maii
barnardus patriarcha 10 novemb.
bernardus abb. 20 auguſti
bernardus archiepiſc. 23 januarii
bernardus ep. dienſis 17 decemb.
bernardus ep. nazaren. 29 nov.
bernardus ep. *al.* berwaldus 20 novembris
bernardus ep parmen. 4 decemb.
bernardus conf. bellev. 28 aprilis
bernardus in monte jovis 16 maii
bernardus erem. 17 iunii
bernoldus ep. 19 iulii
bertellinus erem conf. 9 ſeptemb.
bertha 1 maii
bertha mart. 16 octobris
bertha 4 iulii
bertha vid. 3 iulii
bertharius m 6 iulii
berthaſius conf. 1 auguſti
bertholdus conf. 29 martii
bertilia elevata 14 ſeptembris
bertinus abb. 16 iulii
bertinus m 11 iulii
bertinus tranſlatus 16 iulii
bertinus elevatus 2 maii
bertinus elevatus 16 iulii
bertrada virg. 5 februarii
bertualdus ep. 20 novembris
bertuinus ep. conf. 11 novembris
bertunius m 10 iulii
bertulfi & guduali advent 3 dec.
bertulfus conf. 5. febr. 22 jan. 21 februar. 19 maii & 19 auguſti
bertwaldus archiep. 9 ianuarii
berwardus ep. c. tranſlat. 16 aug.
beſſarion 6 iunii
bevagius ep. 19 octobris
bigarus &c mm 25 junii
bilhildis vid. 27 novembris
bilibaldus epiſc 7 julii
birgitta vid. 23 julii tranſl. 28 maii
birgitta canoniz. 7 octobris
birinnus ep. c. 3 dec. tranſl. 4 ſept.
birnſtanus *al.* brunſtanus ep. 4 nov.

birona m 8 martii
bitunus m 14 iunii
blanus ep. conf. 10 auguſti
blandina m 31 ianuarii
blandinus conf. 1 maii & 29 ſept.
blandus conf. 29 ſeptembris
blaſius m ep. 2 & 3 februarii
bleſilla matrona 22 ianuarii
bodardus conf. 25 iunii
bodo ep. 11 ſeptembris
bodo conf. 28 octobris
boëtius conf. 7 decembris
boiſilus conf. 7 iulii
bolulfus ep. conf. 17 iunii
bona virg. mundicorda 12 ſept.
bonaventura ep. conf. 13, 14 & 16 iulii. tranſl. 14 martii. octava 20 iulii
bonifacius papa 4 ſeptembris
bonifacius m 19 iunii
bonifacius epiſc. 19 februarii
bonifacius epiſc. 16 martii
bonifacius pp. 25 maii
bonifacius & felix rom. 29 dec.
bonifacius m romæ 14 maii
bonifacius ex theb 23 ſeptembris
bonifacius papa 24 & 25 octobris
bonifacius papa conf. 12 novemb
bonifacius ep ferent. 14 maii
bonitus ep. conf. 23 iunii item 6 iunii
bonoſius epiſc. conf. 17 februarii
bonus presbyter 27 iulii
bonus *forte* bovus *vel* bobo 22 maii
bonus latro 5 maii
bonus &c. 2 auguſti
boſo presb. conf. 4 martii
botuidus m 28 julii
botulfus abb. conf. 17 junii
botulphus *alias* gundulphus epiſc. confeſſ. 17 iunii
bova & doda virgg. 24 aprilis
borghwaladri epiſc. tranſlatio 19 januarii
brambertus conf. 23 auguſti
brandanus epiſc conf. 7 aprilis
brandanus abb. 16 maii & 14 iunii
brigida virg. 14 iulii
briocus epiſc. 1 maii
briſcanus epiſc. conf 4 novemb.
brito epiſc. 5 maii
brista virg. m 14 januarii
brocardus prior carm. 2 ſeptemb.
bruno fund. cartuſ. 6 octobris
bruno puer 5 maii
bruno *alias* brunus ep. c. 18 julii
bruno epiſc. 11 octobris
brunolphus epiſc. conf. 30 juili
bucilus epiſc. 6 februarii
buddocus epiſc. conf. 5 maii
burchardus ep. 14 octob. tranſl. 21 novembris
burgundoſora abbatiſſa 3 aprilis
buſyris m 21 januarii
bushelmus conf. 17 junii

C

Cacra & ſocc. mart. 16 octobris
cadocus confeſſor 24 januarii
cæleſtina virg. m cum aliis 800 6 aprilis
cæleſtinus papa 7 aprilis
cæleſtinus papa 8 aprilis
cæleſtinus papa 6 aprilis
cæleſtinus pp. 9 aprilis
cæleſtinus abbas 6 aprilis
cæleſtinus cum ſaturnino 31 dec.
cæleſtinus & ſocc. 4 maii
cæleſtinus & ſaturus 12 octobris
cæleſtinus pp. c. inventus 7 junii
cæleſtinus m inventus 6 junii
cæleſtinus coronatus 29 auguſti
cæleſtinus 21 januarii
cæcilis ep 14 octobris
cæſarius 5 novembris
cæſarius ep conf. 27 auguſti
cæſarius &c. de 1000 tranſl. 6 oct.
calctricus ep. carn. invent. 7 oct.
cajus epiſc. 20 februarii
cajus *al* gagius & ſoc. mm 13 maii
calepodius m 1 maii
calimerus pont. m 31 julii
calixta romana 23 maii
calixtus papa 27 martii
calixtus papa m 8 aprilis
callinicus m 29 julii
calliopius m 7 aprilis
callyſtes m 6 februarii
calliſtratus & ſoc. mm 27 ſeptemb.
calocerus m 11 feb. & 18 aprilis
calocerus epiſc 11 februarii
calogerus 18 iunii
caluppanus presb. crem. 3 martii
camaſ[illegible] &c. 4 junii
camelianus antiſtes 22 martii
camelianus ep conf. 28 iulii
camerinus m 18 martii
caudanus ep. 15 aprilis
candida virg. 29 auguſti
candida virg. & alii mm 1 decemb.
candidianus m 16 januarii
candidus m 1 ianuarii
candidus m 10 & 11 martii
candidus &c. 15 junii
candidus ep. 1 decembris
caridius m 21 ianuarii
canion *pro* conon cum filio *al.* ep. 25 maii
conon & eumenus 27 octobris
cantianus &c. mm 15 iunii
cantius &c. 14 junii
canutus m 10 julii
capanus m cum aliis 26 martii
capraſius m 6 octobris
capitulinus m 8 martii
cappella regia dedic. paris. 26 ap.
carcellaus & ſoc. 15 april.
carentius ep. 18 maii
cariſius m 6 martii
cariſſimus cum dulciſſimo 19 aprilis
carileſus conf. 8 junii
carinianus m 23 februarii
carolomannus 16, 17 & 21 aug.
carolus magnus imp. 28 ianuarii
carolus magnus imp. tranſl. 27 julii
carolus comes flandriæ 2 martii
carpaſius m *fortaſſe* fictus 24 nov.
carponus m 27 auguſti
carpopborus &c. mm 7 auguſti
carpophorus presb. & ſoc. mm 12 decembris
carporus m 23 februarii
carpus m 12 aprilis
caſaria *al.* cæſaria v. m. 8 & 9 dec.
caſſianus m 15 julii
caſſianus epiſc. m 28 junii
caſſianus epiſc. conf. 5 auguſti
caſſianus epiſc. 26 martii
caſſianus cum agricola 3 decemb
caſſianus &c mm 10 junii
caſſius ep. 29 junii & 22 octobris
caſſius, victorianus &c. 5 maii
caſſius & victorinus 16 & 18 maii
caſſius & ſoc. mm tranſl. 2 maii
caſſius narnien. & ſoc. 10 octobris
caſtola m 28 ianuarii
caſtolus m 12 ianuarii
caſtor m. 17 martii
caſtor m 16 martii
caſtor m 28 martii
caſtor presb. confeſſ. eremit. 13 februarii tranſl. 12 novembris
caſtor ep. conf. 21 ſeptembris
caſtor, victor &c afr. 28 decemb.
caſtrenſis epiſc conf. 11 februarii
caſtula m. 15 feb. & 25 martii
caſtula m 15 februarii
caſtricianus ep. conf. 1 decembris
caſtulus & ſoc. 30 novembris
caſtulus & agratus ep. c. 15 octob.
caſtulus tranſlatus 13 julii
caſturus & agratus ep. 14 octobris
caſtus m 6 martii
caſtus m 3 martii
caſtus ep. mart 6 novembris
caſtus & æmilius 23 maii
cataldus ep. conf. 10 maii
cathaldus ep conf. 8 maii
catharina ſenenſis 29 apr. & 3 maii
catharina v. m. 25 novembris tranſlat. 16 junii. ejus octava 2 decembris
catharina vidua & virgo 22 mart.
catharina abb. 24 martii
catholinus ep. 15 iulii
cathuinus ep. conf. 31 julii
catillus epiſc. 8 martii
catulinus & ſoc. 23 aprilis
catulinus diacon. 16 julii
catulla 10 novembris
catulla matrona 31 martii
ceddas epiſc. 2 martii
cecilius 17 novembris
celendrides 14 decembris
celerina 3 februarii
celerinus ep. conf. 7 maii
celerinus epiſc. m cum ſoc. 2. feb.
celeſtus & ſaturus 12 octobris
celiniæ tranſlatio 5 aprilis
celianus m 27 januarii
celſa & nonna elevat. 2 maii
celſinus presb. conf. 25 octobris
celſus archiepiſcopus 6 aprilis
celſus m 28 julii
celſus epiſc. conf. 4. januarii. invent. 23 februarii
celſi & nazarii reliquiæ 6 novemb.
celſus puer m 6 januarii
cenanus epiſc. 8 martii
cenſorianus m 28 januarii
ceolfridus abb. conf. 25. ſeptemb. & 26 Octobris.
ceratus m 6 junii

cerau-

ceraunius ep. paris. 27 & 30 ſept.
cerbonius ep. 10 & 17 octobris
cerbonus & ſocc mm 4 maii
ceſſator ep. & conf. 15 novembris
cetheus ep 13 junii
ceverus *an* ſerenicus conf. 7 maii
chæremon cum plurimis ſocc. 22 decembris
chaidocus & ſoc. conf 20 maii
charalampus m 10 februarii
charitas 25 decembris
charitine 5 octobris
chariton 25 decembris
chariton conf. 28 ſeptembris
chariton epiſc. m 7 martii
cheugenius *al.* theogenes 3 octobris
chillenus 28 octobris
chionia virg. m. 1 aprilis
chorentinus ep. aquil. 1 maii
chorinta m 20 februarii
chryſantianus m & 90 17 februarii
chryſantus 25 octobris
chryſantus & daria 12 aug. & 29 octobris 29 novemb.
chryſogonus mart. 13 februarii & 31 maii
chryſolius m 7 & 8 februarii
chriſtes m 6 februarii
chriſti ſanguis 9 novembris
chriſti imago deportata 16 auguſti
chriſti initium prædicationis 1 apr.
chriſtinæ adv. teneramund. 7 ſept.
chriſtiana virgo elevata 17 junii
chriſticolus conf. 18 januarii
chriſtina ſtumbeleo. 6 novembris
chriſtina virg. m 10 maii
chriſtina mirabilis virg. 24 julii
chriſtophorus m 19 auguſti
chromatius epiſc. conf. 11 auguſti
chumbaldus conf 8 februarii
cilina virg. *al.* celina 21 octobris
cilinia 21 octobris
ciriacus m 13 februarii
cirinus cum ſoc. m 15 ſeptemb.
cirinus m 24 martii
ciſellus m 18 martii
clara virg. 12 aug. octav. 19 aug transſl. 2 octobris
clarentius ep. 25 aprilis
clarus epiſc. con. 10 octobris
clarus presb. m 3 novembris
clarus m 18 julii
clarus abbas 1 januarii
claſſicus m 18 februarii
claudia matrona 12 januarii
claudia mater eugeniæ 27 dec.
claudianus & ſocc. 24 octobris
claudianus m 28 febr. 3 martii & 5 aprilis
claudio m 3 ianuarii
claudius epiſc. 1, 5 & 6 junii
claudius m 19 febr. & 20 martii
claudius &c. mm 21 junii
claudius &c mm 10 auguſti
clemens metenſis 23 & 24 nov.
clemens & ſocc. 9 novembris
clemens 23 januarii
clemens ep. 15 ſeptembris
clemens ep tranſl. 1 maii
clemens conf. 31 auguſti
clemens presb. 20 januarii
clemens 19 decembris
cleonicus m 3 martii
cleopatronia filia dac. 8 martii
clerilicianus m 30 januarii
clerus diac. m 14 januarii
cletus & anaclet. 26 aprilis
cletus p p. 25 aprilis & 12 julii
clonas m 1 martii
clodulphus ep. conf. 8 iunii & 8 ſeptemb. tranſl. 11 decembris
clothilendis virg. 30 junii
cluſius m 6 aprilis
codratus apoſt. 21 ſeptembris
codratus & ſocc. mm 10 martii
coemgenus conf. 3 junii
cointa virgo m 15 januarii
collegius diaconus m 18 martii
coleta clariſſa 6 martii
colloquillus rex. 16 martii
colmannus ep conf. 18 feb. & 7 jun.
colmannus abb. 18 junii
colomannus m 31 aug. & 13 oct.
colomerus ep m 2 octobris
colonatus m 8 julii
columbanus 23 novemb.
columbanus alt. diſcip. 21 novemb.
columbanus monach. 24 octobris
columbanus abb. 13 novembris
columbanus abb. 19 octobris
columbus abb. 20 decemb.
cominius m 1 maii
conallus epiſ. 8 martii
conceptio B. M. V. *alias* ſanctificatio 8 decembris ejus octava 15 decembris
conceſſus m 9 martii & 9 aprilis
conceſſus m & ſoc. 8 aprilis
concordius cum navali 15 decem.
concordius & alii 5 rav. 16 decem.
condedus 21 octobris
condedus m 21 martii
congallus abb. 10 maii
conganus abb. 13 octobris
congarus c. bathonien. 27 nov.
congellus abbas 10 martii
congregatio ſeptuaginta apoſtolorum 4 ianuarii
connexus m 8 aprilis
conon monachus 28 martii
conon m cum filio 20 maii
conradus *ſeu* cuno m 1 junii
conradus epiſ. c. 26 novembris
conradus ep. 10 1 julii
conradus 3 auguſti
conſortia virg. 22 & 23 junii tranſlat. 13 martii
conta 21 auguſti
contentus epiſ. 19 januarii
conſtantia reg. virg. m inventa 21 junii
conſtantia virg. 18 feb. & 25 iunii
conſtantina virg m 18 februarii
conſtantinus conf. m 11 martii
conſtantinus rex ſcotiæ m 13 mar.
conſtantinus mag imp. 21 & 22 maii & 14 julii
conſtantius c. carthuſ. 31 martii
conſtantius m 26 martii
conſtantius epiſ. c. 29 januarii
conſtantius benevent. 15 ſept.
conſtantius & felicianus 1 ſept.
conſtantius ep. ancon. 23 ſept.
conſtantius ep. 14 maii
conſtantius ep. aquin. 23 ſept.
conſtantianus abb. 1 decemb.
convallus cum mauchar. 28 ſept.
corbinianus ep. conf. 8 ſeptemb. tranſlat. 20 novembris
corcodemus 3 maii
cordula virg. mart. 22 octobris ejus invent. 14 februarii
corentinus ep. 1 maii
corinthia virg. 9 maii
cornelia m 31 martii
corona m 21 februarii
corona m 20 februarii
corona m 24 martii
corona virgo 24 aprilis
corona virgo 1 januarii
corona Domini? ſuſcepta 10 aug.
corona ſpinea ſuſcepta 11 auguſti
coſmas conf. crem. 2 ſeptembris
coſmas & damianus tranſl. 10 maii
creſcentianus m 19. maii 22 nov. & 8 decembris
creſcentianus &c. 4 auguſti
creſcentius ſubdiaconus zenobii 19 aprilis
creſcentius & liboſus 29 decemb.
creſcius mart. & ſocc. 24 octobris
criduana virg. m 10 martii
criſpina virg. 3 decembris
criſpinella 27 junii
criſpinianus &c. 27 junii
criſpinus m 20 junii
criſpinus & ſocii martyris afr. 3 decembris
criſpinus ep. conf. 7 januarii
criſpola virg *ign.* 27 maii
criſpulus m 10 junii
criſpulus &c. 11 junii
criſpus 27 junii
critullinus 31 julii
cromatius 11 auguſti
cronanus epiſc. 8 martii
crotildis 3 junii
crucifixio chriſti 25 martii
crucif. imago 9 novembris
crucis &c. paris. 30 ſeptembris
crux ſuſcepta helnone 15 aprilis
crucis triumphus 16 julii
cryptarum dedicatio 1 junii
culanus epiſc conf. 18 februarii
cunibertus tranſlatus 5 ſeptemb.
cunegundis virg. 4 maii tranſlat. 4 ſeptembris
cunegundis &c. virg. 10 junii
cunegundis tranſlata 9 ſeptembris
cunera virg. m 12 junii
cunera virg. mart tranſl 28 octob.
cunibertus ep. conf. 4 novembris
cunibertus ep 10 novembris
cunibertus ordin. 25 ſeptembris
cuno *ſeu* conradus m 1 junii
curcodemus tranſl. 4 maii
currentius m 18 martii
cuthbertus 20 ſeptembris
cuthbertus tranſlatus 4 ſeptembris
cutburgis virg. 31 auguſti
cutburga virg. 31 auguſti
cuthmannus ep. 8 februarii

cutias

I N D E X.

cutias m filius claudii 18 februarii
cyprianus m 13 julii
cyprianus m 12 aprilis
cyprianus m 11 julii
cyprianus 14 julii
cyprianus abb. 19, 20 & 21 dec.
cyprianus tranſlatus 1 junii
cyriaca m 7 julii & 21 auguſti
cyriacus epiſc. m 31 januarii
cyriacus m 12 januar. & 8 februar.
cyriacus diacon. 27 martii
cyriacus ep. 8 auguſti
cyriacus 18 junii
cyriacus anach. 29 ſeptembris
cyriacus tranſlatus 8 auguſti
cyriacus m 3 januarii
cyrillus ep. trev. 19 maii
cyrillus epiſc. hieroſol. 18 martii
cyrillus epiſc. m 8 martii
cyrillus presb. conſ. 6 martii
cyrillus diac. 9 julii
cyrillus diacon. & ſoc. 29 martii
cyrillus &c. 22 julii
cyrinus ep, &c. mm 4 junii
cyrinus m 27 martii
cyrus m 3 januarii
cyrus & joann. report. 2 junii

D

Dacianus 4 iunii
dada, maximus &c. mm 28 april.
dagobertus rex 20 jan. & 11 ſept.
dagobertus 23 & 24 decembris
dalmatius ep. mart. 13 novemb.
daluath ep. coof. 24 octobris
damianus mil. m 12 februarii
damaſus m 18 februarii
daniel proph. 11 decembris
daniel abb. 21 julii
daniel ſtylita 11 decembris
daniel m 3 januarii
daria & chryſantus mm 25 octob.
daria virg. 19 julii
daſius conſ. 4 octobris
dativus m 11 ſebr. & 4 martii
dativus & ſoc. mm 18 maii
datius epiſc. 14 januarii
datus ep. conſ. 3 julii
david 26 junii
david monachus 11 decembris
david eremita 29 decembris
david epiſcopus 1 martii
decentius m 19 februarii
decentius ep. conſ. 26 junii
decimavus m 30 auguſti
dedic. eccl. flor. m floris 25 mart.
dedicatio eccleſiæ traject 22 julii
deicolus abbas 18 januarii
demetria m 13 jauuarii
demetrius m 9 aprilis
demetrius 14 auguſti
demetrius mart 18aug. & 26octob.
demetrius m 18 auguſti
demetrius & ſoc. mm 11 maii
demetrius cum ſoc. m 19 ſeptemb.
demetrius & ammonius 10 ſept.
demetrius & honorius 21 novemb.
dentlious puer 7 annor. 16 martii
dentlious 14 julii
deodatus 26 junii
deodatus 24 aprilis
deodatus pp. conſ. 26 junii
deodatus ep. conſ. 19 juoii
deodatus ep. conſ. 15 octobris
deodatus cum beda 25 aprilis
deodatus tranſlatus &c. 2 junii
dercangota virg. 21 februarii
deſideratus ep. conſ 11 februarii 8 maii, & 26 iulii
deſideratus presb. conſ. 30 aprilis
deſiderius ep. 19 octobris
deſiderius ep. conſ. 27 octobris
deſiderius ep. conſ. 15 novembris
deſiderius m cum januar. 7 ſept.
deſiderius ep. m *al.* invent 17 ſept.
deſiderius m vienn. 23 maii
deſiderius epiſc. m 13 martii
dethmarus conſ. 9 novembris
deusdedit ep. conſ. 15 julii
diaconus m 9 aprilis
dictwardus cum barctward. 25 maii
didymus eremita 11 aprilis 3
didymus erud. vir 22 decembris
didymus conſ. 5 aprilis
didymus m 20 februarii
dictronus m 22 martii
dietgrus abb. 7 iunii
digna cum emerita 23 ſeptembris
dignus & ſoc. mm 18 decemb.
dignus conſ. 19 decembris
diluvii commemoratio 12 aprilis
diocletianus & ſoc. mm 16 maii
diodorus m 23 februarii
diodorus m 6 martii
diogenes 3 auguſti
diogenes m 3 iunii
diogenes &c. mm. 17 iunii
diogenes m 3 ianuarii
diogenes 7 aprilis
diogenes 26 iunii
diogenes m 16 & 17 iunii
diolinicius m 5 decembris
diomedes m 16 auguſti
dioo m 27 februarii
dionyſia virgo m 22 februarii
dionyſius m 24 martii
dionyſius m 16 & 17 martii
dionyſius m 27 & 28 februarii
dionyſius m 1 aprilis
dionyſius &c m m. 21 iulii
dionyſi. & alii m m afr. 7 decemb.
dionyſius epiſc. m 18 februarii
dionyſius ep. th. diſcip. 21 dec.
dionyſius epiſc. 18 novembris
dionyſius epiſc. vien. 8 maii
dionyſ. epiſc. 22 martii
dionyſius alexandrin. ep. 9. febr.
dionyſius ep. antioch. 8 octobris
dionyſ. areopagitæ corpus detectum 9 iunii
dionyſius & ſoc. inventi pariſiis 22 aprilis
dionyſius cum felice 14 ſeptemb.
dionyſius rem. &c. 9 octobris
dionyſius cartuſiaous 12 martii
dionyſius 1 februarii
dioոyſii pariſ. vigilia 8 octobris
dedicatio eccleſiæ ſ. dionyſii 24 februarii
dioſcorus m 17 junii
dioſcorus abbas 9 aprilis
dioſtorus m 17 iunii
diſibodus conſ. 8 ſeptembris
diſibodus ep. coof. 8 iulii
divinicus ep. 13 novembris
divitiaous ep. conſ. 28 octobris
dius 19 iulii
doctores 50 ſ. catharinæ 13 nov.
doda cum bova 24 aprilis
doda clodulfi mater 8 ſeptembris
dodo abb. 31 iulii
dodo conſ. 29 octobris
dodo monach. depoſitus 28 oct.
dodovaldus presbyter 7 decemb.
domeſtus &c. mm. 16 iunii
domctius m 7 auguſti
domitius ep. conſ. 23 & 24 octob.
dominicus conſ. 4 auguſti tranſl. 24 maii
dominicus abbas 22 ianuarii
dominicus loricatus 14 octobris
dominicus calciaten. 12 maii
dominicus ſilenſis 20 decembris
domitianus ep. 7 maii
domitianus 4 iunii
domitianus ep. confeſſ. 9. auguſti tranſl. 15 iunii
domitianus epiſcopus 10 januarii
domitianus conſ. 22 iunii
domitianus *forte* dominicus abb. 20 decembris
domitianus & ſocii mm. 11 martii
domnes m 28 ianuarii
domnica 8 ianuarii
domnina m 23 & 24 auguſti
domninus m 5 decembris
domoinus mart. 4 novembris
domoinus m 23 auguſti
domninus &c. mm 16 auguſti
domninus m de 72 in ital. 17 apr.
domoinus & ſocii 5 novembris
domninus ep. conſ. 3. novembris
domninus 10 octobris
domnini corpus ſuſceptum 21 jul.
domnolenus conſ. 25 iunii
domnolus ep. cenoman. 16 maii
domnolus ep. conſ. 16 iunii
donanus abbas 13 aprilis
donata, paulina &c. 31 decembris
donata cum aralaco &c. 20 aprilis
donatianus ep. conſ. 7 auguſti
donatianus ep 14 octobris tranſlat. 30 auguſti
donatianus ep. 7 maii
donativus m 26 februarii
donatus m cum ducentis quadraginta 11 aprilis
donatus & quatuordecim ſocii martyres 1 martii
donatus & ſoc. 15 novembris
donatus m 9 aprilis
donatus m 12 februarii
donatus m 27 martii
donatus m 3 martii
donatus m 25 februarii
donatus m 22 februarii
donatus m 3 aprilis
donatus m 13 martii
donatus m 6 aprilis
donatus 9 novembris
donatus 14 julii
donatus cum hilario 31 decembris

do-

donatus & vitalis 19 aprilis
donatus ep. m 4 iulii
donatus ep. con. 22 octobris
donatus ep. con. 7 auguſti
donatus & ſocc. 15 novembris
donatus & ſoc. 9 ſeptembris
donatus & ſocii 6 novembris
donatus cum aenone rom. 31 dec.
donatus & druſus 24 decembris
donatus & eleutherius epp. 6 ſept.
donus cum marciano 17 aprilis
doranus ep. 2 novembris
dorothea 30 octobris
dorotheus & ſoc. combuſti 30 apr.
dorotheus & ſeverus mm 24 oct.
dorotheus ep m 5 iunii
dorotheus 2 iunii
dorymedon cum troph. &c. 19 ſep.
draconius abb. 9 martii
drauſius epiſc con. 5 martii
droctoveus tranſl. 25 aprilis
drogo con. 16 aprilis
druſus cum donato 24 decembris
dubitatus & ſocc. 17 novembris
duchatus epiſc. con. 8 martii
dugene &c. 17 iunii
dulas m 15 iunii
dulcardus con. 24 & 25 octobris
dulcidius ep agen. 6 octobris
dulciſſimus & cariſſimus mm 19 ap.
dunſtanus ep. 19 maii
dympna v. m. 15 & 30 maii

E

Eadbrechtus 6 maii
eadburga virg. 18 julii
eadipa virgo *forte* editha 16 ſept.
eadnochus mart. 19 octobris
eadrius abbas 17 iunii
eadwoldus con. 30 auguſti
eanſwida 31 auguſti
ebba virg. 23 auguſti
ebbo ep. con. 20 martii & 27 aug. tranſlat. 15 februarii
ebidius ep. mart. 22 octobris
ebrauſus, ebrigiſilus ep. c. 31 aug
ebrulfus con. 25 iulii, & 30 dec.
ebrulfus ep 26 decembris
edelfritha virg. 17 octobris
edeltrudis virgo 29 octobris
edeluoldus ep con. 1 auguſti
edanus epiſc. con. 31 ianuarii
edburga, eadburga virg. 15 junii
edictus & ſocc mm 13 & 14 nov.
edilburga virg. 7 iulii
ediltrudis virg. reg. 23 iunii
edilania *al.* eelinia 28 octobris
edippa virg. 12 ſeptembris
editha reg. virg. 16 ſeptembris
edmundus ep. c. 16 nov. tra. 9 iun.
edmundus rex tranſlat. 30 martii
edmundus rex m 20 nov. tranſl. 29 aprilis. repræſentat. 16 maii
eduardus rex m 18 martii tranſl. 13 februarii & 20 iunii
eduardus rex angliæ 5 ianuarii. tranſl. 13 octobris
egberechtus mon. presb. *al.* egbertus 24 aprilis
egbertus ep. trev. 18 ſeptembris
egenburga virgo 12 aprilis
egidius ſ. franc. diſcipulus 2 martii
egwinus ep. conf. 11 jan. & 30 decembr. tranſl. 10 ſeptembris.
einberth virg. 16 ſeptembris.
elaphius ep. con. 19 auguſti
elaſicus m 18 februarii
eldradus abbas 13 martii
electa virg. 18 & 27 novembris
eleuchadius archiep. 14 februarii
eleuſius 7 aprilis
eleutherius vel deuterius c. 21 iulii
eleutherius abb. 6 ſeptembris
eleutherius ep. 5. iunii & 26 aug.
eleuherius ep. 20 & 21 februarii
eleutherius m reatin 24 novembris
eleutherius pp. 25 & 26 m. & 6 ſ.
eleutherius & ſoc. 833. 23 dec.
eleutherius & ſoc. 27 ſeptembris
elfegus ep. m. in in cantia *alias* alfeg. 19. aprilis
elfragus epiſc. con. 12 martii
elgiva tranſl. 18 maii
elias proph. 17 juni, 19 & 20 iulii
elidius ep. 12 iunii
eligius ep. 19 ſept. & 2 decembris. ejus ordinatio 14 maii. tranſl. 25 junii.
elegius conſ. *an* eligius 3 decemb.
eliphius mart. 21 iunii, 16 & 17 octobris
eliſabeth mater j b 24 aug. & 11 d.
elizabeth vid. 19 nov. tranſl 2 maii
eliſabeth virg. 18 iunii
eliſabeth thaumaturga 24 aprilis
eliſæus proph. 29 auguſti
elladius ep. 8 maii & 31 auguſti
eloquius presb. con. 8 octobris
eloquius abb. 3 decembris
elphegus epiſc. 12 martii
elpidius abb. 2 ſeptembris
elzearius c. 27 & 28 ſeptembris
emanus & ſoc. carnot. 16 maii
emebertus epiſc. 15 ianuarii
emericus dux, c. 3 ſept. 4 & 5 nov.
emerita cum digna 23 ſeptembris
emerita ſoror lucii 3 decembris
emeritus &c. 11 iuni
emeritus cum ſammono 12 dec.
emigdius ep m 5 auguſti
emilianus con. 8 ianuarii
emilianus m 27 ianuarii
emilianus m 9 februarii
emmia virg. 6 octobris
encratia virg. & ſoc. 16 & 18 apr.
engelbertus ep. 7 novembris
engra virg. m 24 auguſti
enolich con. 17 iunii
enſuitha virg. 31 auguſti
eoaldus ep. con. 6 & 7 iulii
eobanus ep. m 26 iulii
eocus vel leocus m 7 martii
eodicius ep. 23 octobris
eoldus epiſc. 14 ianuarii
epagatus & ſocc. mm 28 maii
ephebus m 14 februarii
ephrem monachus 9 iulii
ephrem epiſc. m 7 martii
epictiicus *vel* epictetus m 8 iulii
ephigenia virg. abb. 24 ſeptemb.
epimachus mart. 31 octobris
epimachus m 20 februarii
epion presb. conf. 12 & 15 octob.
epion m 26 februarii
octava epiphaniæ & feſti trium regum 13 januarii
epiphanius ep. conſtant. 15 maii
epiphanius epiſcopus 22 ianuarii
epiphanius epiſc. & alii 14 mm 6 aprilis
epipodia m 13 martii
epipodius & alexander 24 aprilis
epiſtemes & galaction mm 5 nov.
epiticus & baſileus 23 maii
eptadius conf. 24. auguſti. tranſlatio 15 aprilis
equitius abbas 7 martii
eraclianus ep. 24 octobris
eraclius & ſoc. 4 decembris
eraclius ep. con. 14 iulii
eraclius m 12 februarii
eraclius 31 auguſti
eraclius 11 octobris
eraclius & ſocc mm fulgin. 27 apr.
eraſmus ep. m. 1, 2 & 3 iunii
eraſtus & ſocc. 10 novembris
erchenwaldus ep con. 30 aprilis
erembertus ep. con. 30 aprilis & 14 maii
eremitæ 5 pragen. 12 novembris
erendrudis virg. 30 junii
ereticia virgo m 10 martii
erhardus tranſl. 8 octobris
ericus rex m 18 maii. ejus tranſlatio 24 ianuarii
erkenbodus epiſ & con. 12 aprilis
erckenwaldus epiſ. 30 aprilis
ejus tranſlatio 14 & 17 novembris
erklotus mart. 15 octobris
ermegardis 10 novembris
ermelindis virgo 29 octobris
ermelina virgo 19 auguſti
ermengaudus epiſ. 1 novembris
ermenildis regin. 13 februarii
erminus epiſ. 2 & 25 aprilis
elevatus 26 octobris
ermonhilda virgo 13 februarii
erotus m 7 martii
eruagindus con. 17 ſeptembris
eſdras proph. 11 iulii
eſichius m 27 maii
eſichius epiſ. c. 16 martii
eſichius *al.* euſitius bituric 27. nov.
eskillus ep. m 16 octobris
tranſlat. 9 januarii
eſther regin. 1 iulii
etbinus abbas 19 octobris
ethelbertus 20 maii
ethelburga virg. 11 octobris
ethelfleda *al.* etelſreda 23 octob.
ethelreda virgo 17 octobris
ethelretus & ethelbritus mart. 17 octobris
ethelwaldus ep c. 1 auguſti
ethelwoldus rex 11 jan. & 12 aug.
etherius ep. c. 14 iunii
ethermanus ep. 2 decembris
ethernaſius con. 22 decembris
etianus epiſ. 11 februarii
etto epiſ. 10 julii
evagrius 2 aprilis
evantius ep. auguſtod. 12 ſept.
evariſtus papa m 26 & 25 octobris

evariſtus pp. & m 23 decembris
evaſius ep. 1 & 2 decembris
evaſius 5 junii
eubertus epiſ. con. 1 februarii
eubulus m 6 martii
eubrachius 10 octobris
eucarpius & ſoc. 27, 25 ſeptemb.
eucarpus m 13 aprilis
euchariſtus cum ſoc. 12 octobris
euharius ep. mart. 27 octobris
eucharius ep. & 72 trev. 8 & 9 dec.
eucherus con. 11 auguſti
eucherius epiſc. 8 januarii
eucherius epiſc. con. 27 martii
eucherius epiſc. con 20 februarii
eudocia m 1 martii
eudoaldus epiſc. 8 februarii
eudocimus 31 julii
eudoxus *al.* marianus cum ſocc. 5 ſeptembris
evellius m 11 maii
euentius epiſc. 3 februarii
everardus mil. conf. 16 decembr. tranſlat. 12 decembris
evergiſilus ep. m. 14 ſeptembris
euergiſlus ep. mart. 24 octobris
euergiſlus ep 2 novembris
evergiſlus epiſc. con. 28 martii *vel* tranſlato
everildis virg. 9 julii
evermarus m ex theb. 2 maii
evermarus m 1 maii
eufemia & ſociæ 3 ſeptembris
eufeniſſa m 3 martii
eufratas m 25 martii
eufraxia 25 julii
eugaria v. m. 15 aprilis
eugenia virg. 18 maii
eugenia virg. 11 ſeptembris
eugenia virg. 16 martii
eugenius m 9 januarii
eugenius epiſc. m 7 martii
eugenius ep. m 8 ianuarii
eugenius m 21 jan. & 1 februarii
eugenius m 16 martii
eugenius m 23 ianuarii
eugenius m 17 martii
eugenius diac. 17 novembris
eugenius pp II m 18 iulii
eugenius papa 12 ianuarii
eugenius pp. 2 junii
eugenius ep con. 15 novembris
engenius & ſoc 833, 23 decemb.
eugenius ep. mediol. 30 decemb.
eugenius 8 februarii
eugenius ep. m tranſlatus 18 aug.
eugenius epiſ. 8 januarii
eulagrius 12 octobris
eulalia virgo m 30 martii
eulalius epiſ con. 26 auguſti
eulampius & eulampia 10 octobris
eulogius 11 julii
eulogius ep. 22 junii
eumaſius con. 3 januarii
eumenes & canon 27 octobris
eumenus epiſ. 18 ſeptembris
eunucius ep. c. 10 ſeptemb.
eunus m 20 februarii
euodius ep. c. 17 jul. tranſl. 8 julii
euodius & calixtus 24 aprilis
euodius ep. rothomag. 8 octobris
evolius m 3 julii
euphemia virg *al.* tranſl. 13 aprilis
euphemia mat. ephigeniæ 24 ſep.
euphraſia virg. 12 octobris
euphronius ep. c. 3 & 4 auguſti
euphroſina virg. alexand. 8 & 29. aprilis
euplius m 13 auguſti
euplius & ſerapion 11 ſeptemb.
evremundus abb. 10 junii
euſebia & gertrudis elevat. 27 oct.
euſebia virg. 18 novembris
euſebia virg. 16 martii
euſebia xene 25 ianuarii
euſebius mart 31 octobris
euſebius m 15 auguſti
euſebius epiſc. m 16 auguſti
euſebius m 30 octobris
euſebius p p. 2 octobris
euſebius ep conf. 12 novembris
euſebius ep. conf. 26 ſeptembris
euſebius epiſc. 8 decembris
euſebius conf. 14 auguſti
euſebius & ſoc. m m. 10 octobris
euſebius epiſc. m 22 junii
euſpicius abb. 14 junii
euſtella virg. 30 aprilis
euſtachius presb. ægypt. 1 oct.
euſtachius m 11 Octobris
euſtachius *al.* placidus &c. m m 20 maii, 19 & 2 ſeptemb.
euſtachius patriarcha 19 februarii
euſtachius presb. conf 15 octob.
euſtachius ep. venet. tranſl. 22 ap
euſtachius abbas 27 mart. & 2 ap.
euſtadius tranſlatus 31 ianuarii
euſtaſius luxov. elevatus 30 aprilis
euſtaſius 6 novembris
euſtichius ep. 14 novembris
euſtochia monacha 13 februarii
euſtochia virg. & mart. 1 nov.
euſtochia virg. 20 ſept.
euſtochium v. 20 ſeb. & 28 ſept.
euſtochius ep. turon. 19 ſeptemb.
euſtorgius ep. 18 ſeptembris
euſtratius cum ſoc. 12 & 13 dec.
euticianus 25 decembris
euticia m ſub licinio 30 aprilis
euticius &c mm 19 julii
euticus & ſocc. 20 octobris
eutropia 23 iulii
eutropia vidua 15 ſeptembris
eutropius m 12 ianuarii
eutropius m 3 martii
eutropius ep. 14 octobris
eutropius m 7 decembris
eutychianus mon. 8 decembris
eutyches 24 auguſti
eutychianus pp. m. 25 julii
eutichianus presb. m 15 auguſti
eutychianus pp. 9 decembris
euthymius ep. m 26 decembris
eutichius con. 17 octobris
eutychius mart. 18 novembris
eutychius *vel* eupſychius m 9 ap.
eutychius patriarch. conſtantin. 6 aprilis
eutychius & florentius 28 dec.
euthymius abb. 20 januarii
euvolus m 5 martii
evurtius epiſ. c. 12 junii
ewaldi presbb. mm 29 octob.
ewaldus presbyter 16 novembris
ewicus ep c. tranſlatus 12 junii
ewigius con. 8 octobris
eudeus abbas 21 martii
expergentus &c. mm 4 junii
exuperantia virg. tranſl. 20 aprilis
exuperantia virgo tsec. 26 aprilis tranſlat. 20 aprilis
exuperantius ep. c. raven. 30 maii
exuperantius m 15 januarii
exuperantius cum marcel. 31 maii
exuperius epiſ. & con. 8 aprilis & 1 auguſti
eymerica virg. 10 decembris
eynardus eremita con. 25 martii
ezechias 23 junii
ezeleidis virg. 7 maii

F

Fabianus m 26 ianuarii
fabianus m 16 februarii
fabiola matrona 27 decembris
fachua ep. 14 auguſti
facinola virg. 1 auguſti
fantinus con. 31 julii
faretrus presb. 23 novembris
faro ep. 29 octobris
fauſta virg. 4 ianuarii
fauſta ſancta 15 martii
fauſta virg. m 7 ianuarii
fauſta virg. m 15 iulii
fauſta 25 ſeptembris
fauſta regina 23 novembris
fauſtinianus m 16 februarii
fauſtinus m 15 februarii
fauſtinus m 8 auguſti
fauſtinus & velleſus epp. 20 maii
fauſtinus & ſoc mm 24 aprilis
fauſtinus &c. mm 1 junii
fauſtinus & ſoc. mm 16 decemb.
fauſtinus & ſoc. 30 mm 15 dec.
fauſtinus & timotheus &c. 22 maii
fauſtinus con. 5 octobris
fauſtus abb. epiſc. 16 januarii
fauſtus m 18 februarii
fauſtus monachus 15 februarii
fauſtus m 9 junii
fauſtus januar. &c. 28 ſeptembris
fauſtus & marcialis 9 novembris
fauſtus cum leonardo 26 novemb.
fauſtus & dafroſa 2 decembris
febronia virg. m 23 iunii
febronia m 25 iunii
felicia & juſtus puer mm 20 oct.
felicianus mart 20 octobris
felicianus epiſc. m 24 januarii
felicianus epiſc. con. 23 januarii
felicianus m cum bened. 7 ſept.
felicianus & ſocii 30 octobris
feliciſſimus ep. 13 ſeptembris
feliciſſimus m. 14 martii
feliciſſimus m cum ſecund. 13 ſept.
feliciſſimus &c 13 junii
felicitas virg. 16 novembris
felicitas vidua m 2 martii
felicitas m 21 ianuarii
felicitas m 10 iulii
felicitas m 8 martii
felicitas cum filiab. 10 ſeptembris
felicula m 7 junii

feli-

I N D E X.

feliculus &c. 13 junii
felinus m 1 junii
felix 26 julii
felix 5 ianuarii & ſocii, ibid.
felix 12 julii
felix m 25 iulii
felix m 2 auguſti
felix in pincis 14 ianuarii
felix & merobius 4 decembris
felix 27 iulii
felix papa 16 ſeptembris
felix m 12 iulii
felix m 8 auguſti
felix ep. m 15 iulii
felix 18 iunii
felix & ſoc, mm 7 ſeptembris
felix epiſc. trever. 28 martii
felix mart. 9 martii
felix m & ſocii 23 martii
felix & nabor mm tranſl. 23 julii
felix & præſtabilis 15 maii
felix 18 iunii
felix ep. conſ. 24 octobris
felix epiſc. 8 martii
felix ep. romæ 30 decembris
felix romæ 29 decembris
felix cum boniſac. 29 decembris
felix m 23 februarii
felix & ſocc. 11 novembris
felix cum ſoc. 3 octobris
felix m 11 februarii
felix m 26 februarii
felix m 14 auguſti
felix m 28 februarii
felix m 31 martii
felix m 3 martii
felix m 10 martii
felix 3 februarii
felix m benevent. 27 maii
felix & adauctus tranſlat. 4 martii
felix, demetrius &c. alex. 22 nov.
felix negotiator 2 aprilis
felix ep. 22 decembris
felix 26 junii
felix epiſc. tubaboc. m 16 januarii
felix 18 junii
felix epiſc. trev 26 martii
felix & fortunatus mm 14 maii
felix ep. 27 auguſti
felix cum dionyſio 14 ſeptemb.
felix & fortunatus 19 decembris
felix ep. 29 auguſti
felix advent. 3 octobris
felix & regula 11 ſeptemb.
felix papa m 31 martii
felix epiſcopus m 15 januarii
felix &c. 18 junii
felix epiſc. conſ. 21 februarii
felix papa mart. 17 novembris
felix papa mart. 10 novembris
ferreolus epiſc. m 16 januarii
ferreolus m 21 februarii, inventus 15 ſeptembris
ferrutius mart. 4 januarii & 28 oct. tranſl. 29 octobris
feſtivitas 6 februarii
feſtum reliquiarum 8 novemb
feſtum v. s. miraculoſi 13 julii
feſtus &c. 24 junii
feſtus & modeſtus mm &c. 22 oct.
feſtus m 28 januarii
fiacrius conſ. 3 auguſti
fiacrius 30 auguſti.
fibitius 7 novembris
fibitius *al.* abrunculus ep. e 5 nov.
fideles defuncti 2 novembris
fidelis mart. 28 octobris
fidelis m 22 & 23 martii
fidelis conſ. 1 ſeptembris
fidentius ep. conſ 16 novemb.
fidentius m cum terent. 27 ſept.
fides &c. virgg. 1 julii
fides 8 octobris
fides m 23 martii
fidolus abb. 16 maii
filibertus 20 auguſti
filoromus m 16 januarii
findanus conſ. 15 novembris
findrudis virgo 7 februarii
fintanus abbas conſ. 16 martii
finnianus abb. 12 & 13 decemb.
firmianus abbas 11 martii
firmianus & primianus 15 maii
firmianus cum primiano 31 maii
firminus ep. mart. 16 octobris
firminus ep. amb. conſ. 1 ſeptemb. tranſlat. 10 januarii
firminus ep. m cum 25 6 aprilis
firminus ep. 27 vig. 24 ſeptembris
firminus ep. conſ. 18 auguſti
firminus ep. virdun. 3 decembris
firminus m eccl. ei dicata 18 iunii
firminus inventus 13 ianuarii
firminus tranſlatus 31 martii
firminus epiſc. m cum aliis 28 6 ap.
firmus m 9 auguſti
firmus m 4 martii
firmus m 10 & 14 martii
flamianus ep. 18 decembris
flavianus m 29 januarii
flavianus m 24 februarii
flavianus 16 iunii
flavianus m 8 octobris
flavianus conſ. 26 novembris
flavianus ep. aprut. 24 novembris
flavianus ep. 25 auguſti
flavianus m 22 decembris
flavius 30 aprilis
flavius mart. 18 novembris
flora virg. m 31 julii
flora virg. m 29 iulii
florbertus elevatus, in blandin. 19 aprilis
florbertus abb. 1 & 2 novembris
florentia vid. florentina 4 iulii
florentia virg. 17 julii. tranſl. ibid.
florentina virg m 4 iulii
florentinus ep. mart. 17 octobris
florentinus presb. e. 1 decembris
florentius presb monachi. 27 oct.
florentius presb conſ. 24 ſeptemb.
florentius & alii 27 octobris
florentius presb. 24 martii
florentius epiſc. 8 novembris
florentius ep & 20 ſeptemb.
florentius ep. conſ. 7 & 6 nov.
alias florentinus
florentius ep haroiſiæ 29 decem.
florentius epiſ. con. 3 aprilis
florentius & vindemialis eppiſ. 3 maii
florentius cum eutychio 28 dec.
florentius tranſlatus 27 iunii
florentius ſuſceptus 2 maii
florens *ſeu* florentius in oia inſul. & ſoc. 30 decembris
florentius m 18 ſeptembris
florentius m 6 aprilis
florentius m epiſc. 3 januarii
florentius 25 julii
florentius conſ. 26 octobris
florentius conſ. tranſl. 27 junii
florentius conſ. 27 iunii
florentius presb conſ. 2 maii
floriana virg. &c. 9 iulii
florianus m 3 martii
florianus & victorinus mm 2 nov.
florianus & ſoc. 46 20 iunii
floribertus ep. leod 25 aprilis
florida virg. 10 januarii
florinus m 12 januarii
florinus conſ 17 18 & 19 novemb.
florinus tranſlatus 18 decembris
florus abb. 21 auguſti
florus epiſc. 4 novembris
floſcellus & hernæus 26 aprilis
floſcellus m 17 ſeptemb. tranſl. 9 novembris
floſculus ep. tranſlatus 14 iunii
foca virg. 14 julii
focatus epiſc. m 14 julii
foillanus epiſc. m 16 januarii
foillanus mart. 31 octobris
foillanus tranſlatus 3 ſeptembris
folquinus epiſc. 19 octobris
folquinus conſ. 13 novemb.
folquinus ep. morinor al volq. 14 & 15 decemb. tranſl 7 junii
foroſeus ep conſ. 28 ſeptembr.
forſeus ep. 28 ſeptembris
fortinus ep. m 28 maii
fortis ep. m 16 maii
fortuna m 22 februarii
fortunata ſeu fortuna virg. 14 octobris
fortunata & 3 fratres, 30 ſeptemb.
fortunatus ep con. 10 iunii
fortunatus & felix mm 14 maii
fortunatus m & alii 240 11 aprilis
fortunatus & 32 mm 2 februarii
fortunatus m 14 auguſti
fortunatus m 3 martii
fortunatus 18 ianuarii
fortunatus m 9 aprilis
fortunatus m 21 februarii
fortunatus &c 7 iunii
fortunatus & luſulus 15 octobris
fortunatus ep. 5 maii
fortunatus epiſc. 26 februarii
fortunatus ep pictav. 14 decemb.
fortunatus ep. con. 18 junii
fortunatus ep. conſ. 29 junii
fortunatus &c. m m. 28 auguſti
fortunatus cum felice 19 decemb.
fortunatus tranſlatus 11 iunii
fortunio m 27 februarii
frainichildis 17 maii
franciſcus con. 3 & 4 octobris canoniz. 16 iulii. ejus octava 11 octobris. tranſl. 25 maii. ſtigmata 16 & 17 ſeptembris
franciſcus xaverius 2 decembris
franciſcus de paula 2 aprilis
tran.

franca virgo 25 aprilis
franco ep. 25 aprilis
francoveus ſenon tranſl. 30 dec.
fratres 7 mm 1 ſeptembris
fraubaldus con. 23 auguſti
fredegandus ep. con. 17 iulii
fredericus ep. leod. m 26 aprilis
fredericus ep m 18 iulii
fredeſwida virgo 19 octobris
ejus tranſl. 12 februarii
fregus abbas 29 decembris
freſmundus *vel* ſremund. 11 maii
freteolus *pro* ſerreolus 4 januarii
friardus con. 1 auguſti
frigidianus epiſ. con. 18 martii
fridianus *al.* frigidianus ep.c.18nov.
ſridolinus ab. con. 6 martii
fridolinus ep. 14 novembris
ſrodiſius & ſoc. mm 7 maii
frodobertus abbas 8 januarii
frominius ep. con. 27 iulii
fromundus mart. *al.* frotmundus 24 octobris
fronus &c. 17 junii
frontaſius m cum ſociis 2 ianuarii
frontaſius m petragor. 29 aprilis
frontina m 14 martii
fronto ep. 26 octobris
fronto ep. con. 22 decembris
frontus ep. *al.* ſronto 1 octobris
fructulus m 18 februarii
frumentius unus & alter 23 mart.
frumentius ep. 27 octobris
frydelinus con. 6 martii
ſuleberius 20 novembris
fulchrannus epiſc. 13 ſebruarii
fulco ep. m 17 junii
fulgentius ep. utricol. 1 januarii
fulgentius & amantius ac alii 26 5 decembris
fuſca virgo m 13 & 16 februarii
fuſcianus &c. 17 junii, invent ibid.
ſymbertus ep. 24 ſeptembris

G

Gabianus m 3 martii
gabriel archangelus 18 martii
gabriel 16 octobris
gabius ep. conſ. 10 ſeptemb.
gagius palatinus m cum aliis 27 mm 4 martii
gagius m 19 januarii
gaiana vid &c. 27 ſeptembris
gaianus m 10 aprilis
gaianus &c. mm 15 junii
gaiolus m 3 martii
gaius m 11 martii
gaius pp. 1 julii
galaction & epiſtemes mm. 5 nov.
galdinus mediol. 18 aprilis
galganus conf. 22 iulii & 3 dec.
galla cum alexandro 31 maii
galla & filiæ 16 novembris
galla vid. 5 octobris
gallenicus m 18 ianuarii
gallenitus m 1 ſebruarii
gallianus m 14 junii
gallicanus ep. 5 decembris
gallus abbas 20 februarii & 16 oct.
gamas ep. 4 novembris
gamaſus *al.* damianus 9 novemb.
gandulfus conſ. 3 octobris
gangulfus m 6 octobris
ganthalica &c mm. 22 junii
gaudens &c. 25 iunii
gaudentius ep. conſ. 3 auguſti
gaudentius epiſc. conſ. 22 januar.
gaudentius ep. conſ. 3 februarii
gaudentius m 7 maii
gaudentius &c. 25 & 26 junii
audentius ep. 14 octobris
gaudentius epiſc. 26 novembris
gaudus epiſc. 31 ianuarii
gaugericus tranſl. *al.* elev. 24 ſept.
gavinus mart. 25 octobris
gebetrudis 20 aug & 7 nov. inventa 17 ſeptembris
gebetrudis virg. 7 novembris
gedeon proph. 5 ſeptembris
gelaſius conf. 31 januarii
gelaſius papa 18 & 19 novembris
geldeldus con. 24 auguſti
geltrudis, *al.* gertrudis, *vel* rietrudis v. 27 oct. tranſl ibid.
gemellus m 17 & 24 februarii
geminianus epiſc. 13 ianu. tranſl. ibidem
geminus & ſocc. mm 17 ianuarii
geminus epiſc. 5 februarii
gemma 16 auguſti
gemmarus abbas 8 aprilis
genebaldus epiſc. 5 ſeptembris
genebaudus *al.* genebaldus &c. laudun. epiſc. 8 decembris
gendulfi epiſc. con. 13 novembris
geneſius & alii mm. in lidia 27 apr.
geneſius m 31 auguſti
geneſius & ſoc. mm. 21 maii
geneſius mart. 30 octobris
gengulſus m 12 octobris
genianus abb. 24 ſeptembris
genovefa virg. 29 octobris
gentianus m tranſl. 8 maii
gentilis m 9 junii
genulfus con. 17 ianuarii
genulphus ep con. 20 iunii
gengulfus m 9 & 11 maii
georgia virgo 11 martii & 25 ſep. tanſlat 15 februarii
georgius ſpolet. m 22 decembris
georgius mart. 2 mart. & 3 nov.
georgius ep. 2 novembris
georgius 10 novembris
georgius chozebiſtus 8 januarii
georgius in malæo 4 aprilis
georgius ep. mitelen. 7 aprilis
georgius 16 auguſti
georgius dedicat. 14 aprilis
ejus reliquiæ allatæ 20 iunii
georgius mart. tranſl. 16 novem.
geraldus abb. e.13 mart.12&13 oct
geraldus ep. velit. 7 decembris
gerardus ep. tull. 23 aprilis
gerardus ep. mart. 24 ſeptembris tranſlat. 23 februarii
gerardus monach. 13 junii & 20 auguſti
gerardus ord. min. 25 ſeptemb.
gerardus abb. 3 octobris
gerardus ep. con. tranſl. 21 octob.
geraſimus abbas 4 martii
gerberta 5 februarii
gerebaldus ep. 7 decembris
gerebernus cum dympna 15 maii
gerbrandus abb. 13 octobris
geremarus abb. con. 21, 24 & 27 ſeptemb. & 19 octobris. tranſl. 20 maii
gereon cum aliis 318 9 octobris
tranſl. 24 novembris
gerhardus erem. con. 20 ſeptemb.
gericus 2 octobris
gerinus m fr. leodag. 2 octobris
gerlacus eremit. 5 januarii
gerlandus epiſc. 25 februarii
germanus abb. m 23 aprilis
germanus con. 9 iulii
germanus & ſoc. mm 2 maii
germanus m ambian. 2 maii
germanus tranſlat. 6 ianuarii & 25 iulii
germanus abbas m 21 februarii
germanus &c. 23 martii
germanus ep. *forte* m alexandr. &c. 29 aprilis
german. vigilia 30 julii
germanus abb. 25 ſeptembris
germanus ep m 11 octobris
germanus & ſoc. mm gerund. 31 maii
germanus ep. con. 29 octobris
germanus & ſocc. 12 novembris
germanus 14 julii
germanus ep. 30 octobris
germanus autiſſ. 1 octobris ejus adventus 22 ſeptembris
german ep. dedicat. templi. 18 novembris
gerolſus m 21 ſeptembris
geron presb. m 17 auguſti
geron mart. 21 ſeptembris & 30 octobris
gerontius & ſoc 9 9 decembris
gerontus m 23 februarii
gerontus m 19 januarii
gertrudis virgo 20 martii
gertrudis hamaticen. 6 decemb.
gertrudis 1 aprilis
gertrudis tranſlata 10 aprilis
conſecrata 2 decembris
elevata 10 februarii
gertrudis ab coſten 6 ianuarii
gertrudis & euſebia elevat. 27 oct.
gervaſius & protaſius inv. 19 julii
gervaſius mart. 30 octobris
gerulphus m 25 iunii
ejus adventus. 8 octobris
gerwis virgo 6 februarii
getulius m 9 junii
gezelinus con. 6 auguſti
gibrianus c. 8 maii. tranſl. 27 ſep.
gilbertus con. 4 februarii
gilbertus epiſ. 1 aprilis
gildardus con. 24 auguſti
gildas abbas 29 ianuarii
gildatius abbas 27 ianuarii
gilibertus *pro* giſlen. 9 octobris
gilibertus tranſl. 13 octobris
giſlanus presb. 8 februarii
giſlebertus epiſ. 13 ſebruarii
giſlenus con. 9 octobris
inventus 29 ſeptembris
tranſl. 1 iunii. reſtitutus 6 nov.

glo-

glodeſinda virg. 25 iulii
glodeſindis tranſlatio 14 martii
glyceria m 13 maii
goar tranſlatus 25 maii
gobertus 20 auguſti
gobertus conſ. 22 novembris
godardus ep. 4 & 5 maii
godeberta virg. 11 & 3 aprilis
godebertus *al.* gotbertus 23 nov.
godeſridus cappenbergenſis 13 ianuarii
godeſridus ep. conſ. 8 novembris
godegrandus ep. m 3 & 5 ſeptemb.
godoaldus epiſc. conſ. 7 iunii
godricus erem. conſ. 22 maii
godſcalcus ep. m 7 auguſti
goedermundus ep. m 1 februarii
goericus ep. 19 ſeptembris
gondulphus ep. conſ 16 iulii
gordianus m 4 maii
gordinellus conſ. 17 octobris
gordius m 3 ianuarii
gorgonius m 4 martii
gorgonius m 10 & 11 martii tranſl 12 martii
gorgon. inv. & tranſl. colon 26 ſ.
gorlinus ep. 7 ſeptembris
goſwinus m 22 maii
goſwinus abb. 9 octobria
gotbertus *al.* godebertus 23 nov.
gracilianus & feliciſſimus 12 aug.
granus m 10 aprilis
graphicus & ſoc. m m. 3 decemb.
graphildis m 13 novembris *al.* graphaildis
grata virg. 1 maii
grata 26 auguſti
gratianus m 1 iunii
gratianus m 22 & 23 octobris
gratus & alii 6 afr. 29 aprilis
gratus tranſlatus 13 maii
gratianus ep. m 6 iunii
gratus ep. 7 ſeptembris
gratus ep. conſ. 8 octobris
gregorius agrigent. 23 novemb.
gregorius IV 12 februarii
gregorius dux tranſlat. 25 iulii
gregorius epiſc. conſ. 14 iunii
gregorius II papa 13 februarii
gregorius papa IV 13 februarii
gregorius theol. 25 ianuarii
gregorius papa 12 februarii
gregorius nicenus 5 auguſti
gregorius ep. 20 decembris
gregorius 5 maii
gregorius ordinatus 3 ſeptembris
gregorius ep 25 auguſti
gregorius conſ. 14 auguſti
gregorius epiſc. 4 ianuarii
gregorius papa ordinat. 29 mart.
gregorius tranſl. 6 novembris
gregorius nazian. ep. 10 & 11 ianu.
gregorius ſpolet. colon. 22 dec.
gregorius m 6 ianuarii
gregorius armenus 30 ſeptembris
gregorius cum paulo 19 decembris
gregor. papæ reliquiar. except. 10 iulii
gregorius turon. 18 novemb.
gregorius abb 4 novembris
gregorius III. pp. 28 novembris
gregorius & mauri col. 24 nov.
gregorius ep. conſ. 17 novemb
gregorius pp. 4 auguſti
gregorius conſ. 24 auguſti
gregorius ep. mart. 17 novemb.
gregorius papa tranſl. 15 octobris
gregorius IV. pp. 28 novembris
gregorius pp. 29. novembris
gregorius X confeſſ. 10 ianuarii
gregorius puer 23 decembris
gregorius decapolita 20 novemb.
grimbaldus 8 iulii
grodegandus epiſc. 6 martii
grogbertus, *forte* guibert. 23 maii
gualericus abb. conſ. 1 aprilis
guarius epiſc. conſ. 6 februari
guddenes m. 27 iunii
gudilenes m. 27 iunii
gudualdus tranſlatus 20 maii
gudula virgo 8 ian. tranſl 6 iulii & 14 ſeptembr. oct. 15 ianuarii
gudwalus ep. conſ. 6. iunii tranſl. 22. februarii
guericus ep. con. 20 martii
guibertus elevatus 23 ſeptemb.
guido abbas 31 martii
guido conſ. anderlaci 12 maii & 12 ſeptembria
guido ſeu wido abb. 4 maii
guido conſ. elevatus 24 iunii
guigo conſ. 27 iulii
guilielmus conſ 29 iulii
guilielmus confeſ. 10 februarii
guilielmus ep. 9 & 10 ianuarii
guilielmus ep. brioccn 29 iulii
guilielmus conſ. in ſicilia 16 april.
guilielmus presb. conſ. 2 martii
guillelmus m. 23 maii
guillelmos presb. pontivi 10 maii
guillermus conſ. 3 novembris
guillermus epiſ. conſ 7 februarii
gumbertus *al.* gundebertus 29 apr.
gumbertus conſ. 11 martii
guinailus abb. *al.* guinardus. guinaldus. 3 novembris
gummarus conſ. 11 octobris
gummari tranſlatio 17 martii
gundaniſolus ep. conſ. 25 aug.
gundolphus ep. conſ 18 iunii
gundulfus ep. 6 ſeptembris
gundulſus 17 iunii
gurdicllus conſ. 16 octobris
guria & ſocc. 15 novembris
gutagonus conſ. 3 iulii
guthlaos 26 auguſti
gutlacbus anachoreta 11 aprilis

H

Hadelinus conſ. 3 februarii
hadeloga virgo 2 februarii
hadulphus ep. conſ. 31 auguſti
badulphus ep. con. tranſl. 31 aug.
halfardus m 14 & 15 maii
harlindis virg. 6 februarii
harlindis virg. m 12 octobris
hariolphus abb. 13 auguſti
harwaldus m 14 maii
haſeka virgo recluſa 26 ianuarii
haſnonii celebris dedicatio 3 iunii
haya virg. 3 novembris
hayramius ep. con. 22 ſeptembris
bedda ep. 7 iulii
hediſtius 13 octobris
heirus, heiricus *alias* ericus 24 iun.
hedwigis 15 octobris
helanus presb. conſ 7 octobris
helcoa regina 6 & 7 februarii & 15 apr. tranſl. 7 & 8 februarii
helena virg. 4 maii
helena tranſlata 23 maii
helena 30 iulii
belenus abb. 17 aprilis
helenus conſ. 4 iunii
helia virg. 16 iulii
helias proph. aſſumptus 17 iunii
helias 21 iulii
helias abb. 11 ſeptembris
helic imperatrix 20 novembris
helidius ep. 12 iunii
behodorus ep con. 3 iulii
helladius m 28 maii
helprardus m 17 iunii
henricus archiep. 19 ianuarii
henricus ſuſo 25 ianuarii
benricus imperat. 11 martii, 13 & 14 iulii
henricus kalkar cartus. 10 dec.
benulphus epiſc con. 5 ianuarii
heraclius m 2 martii
heraclius m 10 & 14 martii
heraclius con. 9 maii
heraclius ep. 14 novembris
herbaldus epiſc 8 ianuarii
herculanus epiſc. 1 mart. tranſlatus ibidem
herculianus conſ. 6 novembris
herenæus m 11 februarii
herenæus m 25 februarii
berenæus epiſc. 2 aprilis
herenncus m 6 aprilis
herentrudis 4 ſeptembris
herhardus epiſcopus 8 ianuarii
heribertus epiſc. colon. 16 martii
heribertus presb con. 20 martii
heribertus ep 9 iulii
heribertus ep. ordinatus 9 iulii
heribertus tranſlatus 30 auguſti
heriburgis virg. 16 octobris
herinia m 8 martii
herlindis virg. 22 martii
herlindis virg. 18 ſeptembris
hermagoras tranſlat. 12 ſeptemb.
hermannus joſeph 7 aprilis
hermannus ep. brixinen. 23 dec.
hermelandus *al* herblandus 18 oct.
hermelius 18 iunii
hermenegildus m 12 aprilis
hermenfredus abb. 25 ſeptemb.
hermes epiſc. 21 ianuarii
hermes m. 1 martii
hermes & taxius 17 octobris
bermes & rexius 18 octobris
hermius & hermæus 31 maii
hermogratus m 27 iulii
herenæus m 2 februarii
hernæus cum floſcello 26 aprilis
hernæus cum bermio 31 maii
hernempus m 27 iulii
herodion m 8 aprilis
herodius m 24 februarii
herotes m 23 februarii
herſuinda abb. 4 maii

INDEX.

herutus m 23 februarii
heſychius ep. 12 novembris
heymeradus preſb. con. 28 ianuarii
hiacynthus m 2 februarii
hidulphus ep. con 23 junii
hidulphus dux lotbaring. hinchii 23 iunii
hidulphus ep. 11 julii
hirena virg. m 5 aprilis
hirenia virg. 5 maii
hierotes m 5 martii
hieronymus ep. 22 iulii
hieronymus tranſl 9 maii. ejus octava 7 octobris.
hierotheus ep. 4 octobris
higbaldus con. 13 auguſti
hilaria m 12 auguſti
hilaria vidua 23 martii
hilarinus 16 & 17 iulii & 7 aug.
hilarion junior 28 martii
hilarion monach. 24 octobris
hilarion con 22 martii
hilarius pp m 21 februarii
hilarius m 9 aprilis
hilarius con. 7 maii
hilarius mon. con. 13 & 15 maii
hilarius ep tranſlatus &c. 22 aug.
hilarius ep. con. 26 octobris
hilarius con. 1 novembris
hilarius & valentinus 2 & 3 nov.
hilarius, donatus 31 decembris
hilbaldus abb. 14 decembris
hilda abbatiſſa 5 & 23 martii, 25 aug. 17 & 18. novembris
hildebertus ep cam. 19 maii
hildefonſus epiſc. con. 23 ianuarii & 18 decembris
hildegardis 17 ſeptembris
hildegermus ep. 19 junii
hildegundis virg. 20 aprilis
hildetricus ep. *al.* hildevert. hildemic. 26 maii
hildewardus ep. 7 ſeptembris
hilenardus con. 29 decembris
hilduiſus ep. 9. novembris tranſl. 4 aprilis & 8 novembris
hilderus con. 8 auguſti
hiltrudis virg. 27 ſeptemb. elevata 17 ſeptembris.
himelinus conf. 10 martii
himerius ep. conſ. 7 iunii
hinna 24 februarii
hippolytus m 29 ianuarii
hippolytus conſ. 31 ianuarii
hippolytus m 23 februarii
hippolytus m 12 maii
hippolytus tranſl. 9 maii
hippolytus &c. m 19 iunii
hippolytus m 22 auguſti
hippolytus m 30 auguſti
hippolytus martyr. & ſocii 20 octobris
hiſca 24 februarii
homobonus conſ. 13 novembris
honeſtaſius & ſoc mm 18 maii
honeſtus m 16 februarii
honobertus cum henulfo 5 januarii
honorata virgo 11 ianuarii
honoratus amb. epiſ. 16 ianuarii
honoratus m 29 ianuarii
honoratus & alii mm afr. 16 aprilis
honoratus ep. ambian. 16 maii
honoratus conſ. 4 novembris
honoratus ep. conſ. 29 octobris
honoratus conſ. 12 novembris
honorina virgo 27 martii
honorina virgo m 27 februarii
honorius ep. conſ. 30 ſeptembris
honorius papa 13 octobris
honorius & ſocc. mm aſten 21 nov.
honorius cum demetrio 21 nov.
hormiſdas papa conſ. 5, 6, & 7 aug.
hoſpicius vir dei 21 maii
hotwidus conſ. 25 junii
hubertus leod 30 maii & 3 novem.
tranſlatus 30 ſeptembris
repoſitus 3 novembris
hugo archiepiſcopus 19 ianuarii
hugo preſb. 4 februarii
hugo epiſ. conſ. 1 aprilis
hugo abbas bonæ vallis 1 aprilis
hugo ep. rothom. 9 & 10 aprilis
hugo abbas cluniacen. 29 aprilis
hugo ep tranſl. 6 octobris
hugo ep. conſ. 17 & 18 novemb.
hugo gratianop. 1 aprilis
humberga comitiſſa 20 februarii
humbertus epiſ. con. 25 martii
humbertus conſ. *al.* tranſl. 6 ſept.
humilis conſ. 5 decembris
humilis & alii mm afr. 5 decembris
hunegundus virg. 25 auguſti
hunfredus ep con oſtenſus 26 aug.
hunfridus epiſ. conſ. 8 martii
hyacinthus m 3 julii
hyacinthus m 18 julii
hyacinthus 15 auguſti
hyacinthus &c. 10 ſeptemb.
hyginus papa con. 10 januarii
hyginus papa m 11 januarii
hymerus ep. con. 18 iunii
hypatius epiſc. ancon. 31 martii
hyrena m 1 aprilis
hyrenus epiſc. m 6 aprilis

I

Jabinus & ſoc. mm 5 decembris
jacclinus carthuſianus 26 februarii
jacinctus & ſoc 30 octobris
jacob patriarcha 26 octobris
jacob patriarch. 15 decembris
jacobus major apoſtolus 25 martii
ejus martyrium 9 aprilis
jacobus apoſtolus 15 martii
jacobus apoſtolus 22 iunii
jacobus ap. ordinatus 27 decem.
jacobus min. ap. conſecrat. 21 iunii
jacobus ap. tranſlatus 30 decemb.
jacob. vigilia 24 iulii
jacob. ap. relatio capitis 3 ianu.
jacobus 22 auguſti
jacobus aleman. 11 octobris
jacobus ep. 24 octobris
jacobus epiſcopus 21 martii
jacobus de viniaco 30 ſeptemb.
jacobus intercilus 27 novembris
jacobus eremita 28 ianuarii
jacobus eremita 19 novembris
januaria m 2 martii
januaria 21 iunii
januarius m cum deſiderato 7 ſep.
januarius 10 maii
januarius m 27 februarii
januarius &c. 7 iulii
januarius m 21 maii
januarius 18 octobris
januarius m 11 februarii
januarius m 19 ianuarii
januarius m 3 martii
januarius & ſocc. mart. 19 octob.
januarius & ſoc mm 21 aprilis
januarius & protus 27 Octobris
januarius &c. mm 29 & 30 aug.
januarius preſb. antioch. 26 ſept.
jaran conſ. 18 maii
jaſpar rex ex tribus magis 1 & 11 ia.
jaretridus ep. con. 11 novembris
ida 20 junii
ida vidua 4 ſept. tranſl. 26 nov.
ida nivellen. 29 novem. & 11 dec.
ida v. m. 30 novembris
idabergs *al* itisberga 21 maii
idaberga *al.* iduberga virg. tranſl. 20 iunii
ideburga 5 novembris
jeron preſb. m 21 auguſti
jeſſe pater david 29 decembris
jeſu pueri relatio ex ægypto 5 ianuarii
ignatius ep. 14 iunii
ignatius loyola 31 iulii
ignatius m 24 novembris
iheron 16 auguſti
ilidius ep. con. 7 julii
imarius conſ. 12 novembris
imerus conſ. 1 octobris
iminia virgo *vel* ſoſinia 11 februar.
inde m 28 januarii
indractus & ſoc. mm 8 maii
ingela virg. 5 februarii
ingenia m 25 februarii
ingeniana m 1 aprilis
ingenianus m 1 aprilis
ingenius m 26 februarii
innocens epiſc. 13 martii
innocentia virg. 5 ſeptembris
innocentius papa 13 martii
innocentius pp m 28 iulii
innocentius pp. 21 decembris
innocentius epiſc 14 martii
innocentius ep. conf 14 iunii
ionocentius ep. derthonenſis 17 aprilis
innocentius ep. 21 decembr.
innocentius &c. mm. 5 iulii
innocentius & ſoç. mm 7 ſeptemb
innocentius ex theb. tranſl. 13 maii
innocentius m tranſl 17 iunii
inventio ſecunda ſ. crucis 7 dec.
inventio quintini m 8 iulii
invcotius m 1 junii
joachim pater B.V.M. 20 martii & 16 ſeptembris
joachim 9 decembris
joanna vid. 4 auguſti
joannes papa 12 januarii
joannes pp 27 maii
joannes pp. m tranſl. 28 decemb.
joannis b. caput revelatum 29 iulii. ejus octava 1 iulii. invent. 27 februarii. tertia cap. invent. 25 maii. ejus faciei receptio ambianen. 16 & 17 decembris.

dc

I. N D E X.

de ejus brachio 21. novembris.
joannes ap. & euang. 24 & 25 iunii.
ejus nativitas 23 februarii
cultus apud græcos 26 ſeptemb.
ejus exilium 27 ſeptembris
reverſio ex exilio 3 decembris
joannes monachus 27 februarii
joannes m 31 ianuarii
joannes m 19 iunii
joannes damaſcenus 6 maii & 4 dec.
joannes chryſoſtomus 14 ſeptemb & 13 novemb. reportatio reliquiarum 27 ianuarii
joannes bonus e. 1 maii & 13 oct.
joannes diſc greg. decapol 18 ap.
joannes epiſc. hieroſolym. 12 ian.
joannes ep conſ. 10 auguſti
joannes presb. conſ. 27 iunii
joannes presb. 23 decembris
joannes conſ. 28 & 29 auguſti
joannes presb. 27 ianuarii
joannes conſ. 8 iulii
joannes bridlingt. 10 octobris
joannes fiſcherus ep. m 22 junii
joannes ep. m 18 maii
joannes eleemoſynarius 22 & 23 ianuarii. 3 februarii, 13 iulii, 11 novembris
joannes gualbertus abb. 12 iulii
tranſlat. 10 octobris
joannes abbas 27 februarii
joannes abb. 20 ianii
joannes abb. 22 ſeptembris
joannes ruisbrochius 26 novemb. & 2 decembris
joannes de vetere laura 19 aprilis
joannes eremita 12 aprilis
joannes eremita & con. 14 novem
joannes burgwaladrus 19 ianuarii
joannes birellus carthuſ 6 ianuarii
joannes eborac. ep. 7 maii
joannes 31 iulii
joannes, victor &c. 20 aprilis
joannes calybita 15 ianuarii
joannes climacus 30 martii
joannes cornerius 30 ſeptembris
joannes honthon 4 maii
joannes ep. poſtea ſilentiar 13 maii
joannes m alexandr. 29 maii
ioannes m tetenſis ign. 22 aprilis
ioannes reomenſis tranſl 22 ſept.
ioannes jejunator 2 ſeptembris
ioannes tertius eremita 27 februa.
ioannes alter eremit. 27 februarii
ioannes 21 iulii
ioannes m 15 februarii
ioannes 8 julii
ioannes & ſoc. mediol. 27 & 29 novembris
ioannes cornerius cartus. 15 dec.
ioannes & benignus tranſl 10 maii
ioannes ep raven. 21 novembris
ioannes & alii 507 12 maii
ioannes ovicula 26 iulii
ioannicius magnus 4 novembris
iob propheta 18 maii
iobia virgo 24 martii
iobita m & alii 3 17 aprilis
iocunda virg. 25 novembris
iocundus 8 iunii
iocundus ep. m 21 februarii
iocundus m 6 martii
iocundus m 9 ianuarii
ioël proph. *vel* iobel 6 & 11 iulii
ionas m 29 martii
ionas propheta 27 ianuarii
ionatus abbas 1 aug. elevat 8 apr.
ionius presb. m 22 ſeptembris
iordanus general. præd 13 febr
iordanus abb. pulſan 5 ſeptembris
ioſaphat rex conſ 29 ſeptembris
ioſeph nutricius domini 15 ianuarii 18 & 19 martii
ioſephus m 20 martii
ioſeph hymnographus 4 aprilis
ioſeph conſ. 13 julii
ioſeph cognom. iuſtus. 19 iulii.
ioſeph 2 ſeptembris
ioſeph filius iacob. 28 octobris & 11 decembris
ioſias m 25 martii
ioſias 23 junii
ioſias 25 iulii
ioſippus diac. 15 februarii
iotha abb. 7 octobris
iovinus abb. 1 & 5 junii
iovinus presb. conſ. 20 iunii
iovinus conſ rem. 22 decembris
iovita diac. m 15 februarii
iphicus &c 17 junii
irmgardis 4 ſeptembris
irmina horreens 24 decembris
iræneus m 14 auguſti
irenæus & ſoc. mm rom. 16 decem.
iſaac monachus & conſ. 11 aprilis
iſaac m 26 auguſti
iſaac patriarcha 14 novembris
iſaacius eremit. 27 martii
iſaacius 30 maii
iſaacius &c. 3 auguſti
iſicius ep. 12 novembris
iſidorus epiſcopus 7 ianuarii
iſidorus peluſiota 4 februarii
iſidorus m 5 februarii
iſidorus m 16 aprilis
iſidorus m 17 maii
iſminerus rex conſ. 24 decemb.
itisberga *al.* idaberga 21 maii
juhia m 2 ianuarii
jubinus ep quieſcens lugd. 18 ap.
jucunda 27 iulii
judas quiriacus ep. 1 maii
judas machabæus &c. 1 octobris
judas & ſimon 27 octobris
judith 17 auguſti
judocus conſ 10 & 11 iunii, 24 & 25 iulii, & 13 decembris. corpus inventum 25 iulii
iventius epiſc. 8 februarii
ivetta ſive jutta vidua 13 januarii
julia m 2 februarii
julia virg. 7 iulii
julia m 21 iulii
julia virg. m 15 iulii
julia 27 iulii
julia barbaræ ſocia 4 decembris
juliana m 29 martii
juliana virgo 5 aprilis
juliana virg. 3 iunii
juliana virg. 23 iulii
juliana m 7 auguſti
juliana m 17 auguſti
juliana virg. m &c. 20 auguſti
julianus m 6 & 7 ianuarii
julianus m 27 ianuarii
julianus m 3 februarii
julianus m cum ſociis 18 12 feb.
julianus m 13 februarii
julianus m 18 februarii
iulianus m 20 februarii
iulianus m 24 februarii
iulianus m 27 februarii
julianus m 9 martii
julianus m 23 martii
julianus m 29 martii
julianus m vienn. *al.* ep. confeſſ. 22 aprilis
julianus *alias* lucianus m 7 iunii
julianus m 21 iunii
julianus &c. mm 22 iunii
julianus m 17 auguſti
julianus &c. mm 21 auguſti
julianus m 25 auguſti
julianus & ſocc mm 25 novemb.
julianus epiſc 26, 27 & 28 ianuar.
julianus ſaba 28 ianuarii
julianus con. 28 februarii
julianus m 1 martii
julian. reliquiæ turon. 30 maii
julianus conſ. 17 iunii
julianus 8 julii
julianus ep. *al.* tranſlat. 25 julii
julianus 26 iulii
iulianus & marcianus mm 26 dec.
iulitta m 15 iulii
iulius m 19 ianuarii
iulius confeſſ. 31 ianuarii
iulius & iulianus fratres 31 ianuar.
iulius papa 8 februarii
iulius conſ. 28 februarii
iulius m 31 martii
iulius epiſc. con. 4 martii
iulius papa con. 31 martii
iulius papa 12 aprilis
iulius m 12 aprilis
iulius mil. m 26 maii
iulius m 14 iunii
iulius *al.* vigilius ep. 20 iunii
iulius 17 auguſti
iulius &c. 21 auguſti
iulius 6 novemb.
iulius cum paulo 5 decembris
iunianus conſ 16 octobris
iunianus conſ. 15 novembris
iunio ep conſ. 30 auguſti
ivo ep. tranſl. 24 aprilis & 10 iunii
ivo conſ 18 & 19 maii. tranſl. 27 octobris
iuſta virg. in italia 1 auguſti
iuſta matrona 1 auguſti
iuſta m mater s. ſilveſtri 1 auguſti
iuſtina m 16 iunii
iuſtina v & m. patav. 7 octobris
iuſtina virg 30 novembris
iuſtinus &c. mm 1 iunii
iuſtinus ep. conſ. 4 auguſti
iuſtinus presb m 4 auguſti
iuſtinus m 8 auguſti
iuſtinus presb. conſ. 25 auguſti
iuſtinus conſ. 2 ſeptembris
iuſtinus presb conſ. 6 ſeptembris
iuſtinus cum ſimilino 17 ſeptemb.
iuſtinus presb. 28 ſeptembris

iuſtus

Google

I N D E X.

iuſtus m 12 & 24 februarii
iuſtus 25, 26 & 28 feb. & 3 martii
iuſtus ep vienn. 4 maii
iuſtus & clemens fr. 16 maii
iuſtus ep. 14 iulii
iuſtus 19 iulii
iuſtus ep. m 3 auguſti
inſtus & paſtor 14 auguſti
iuſtus m 23 auguſti
iuſtus ep. 31 auguſti
iuſtus puer antiſſ. 22 decembris
iuſtus & ſoc. mm 11 octobris
iuſtus 14 octobris
iuſtus mart. 19 octobris
iuſtus puer & felicia mm 20 octob.
iuſtus monach mart. 2 novemb.
iuſtus ep. conf. 10 novembris
iuſtus conf. tricaſſ. 26 novemb.
iutta incluſa 22 decembris
iuvenalis m 5 maii
juvenalis conf. 3 novembris
juventinus m 25 ianuarii
iuvinus 3 octobris

K

Kalendion & ſocc. 30 octobris
kaninus conf. 24 martii
kanutus dux m 7 ianuarii. tranſl. 19 aprilis & 25 iunii
karnocus *forte* carentocus 16 maii
karthagius ep. 13 maii
kelvinus abb. 3 iunii
keneſwita abbatiſſa 31 ianuarii
kenelmus m 17 iulii
kenneria virg. 29 octobris
kennocha m 13 martii
kentigernus ep. conf. 7 iulii
keranus epiſ. conf. 5 martii
keſſogus m 12 martii
keſſogus ep. conf. 10 martii
ketellus conf. 11 iulii & 27 ſept.
kilianus conf. 6 iunii 13 & 15 nov.
kintengernus epiſ. conf. 13 ianuarii
kintimus 16 martii
kunegundis imp. virg. 3 martii
kylianus m 26 martii
kyneburga virg. 6 martii
kyneſwitha virg. 6 martii

L

Lacerianus ep. conf. 18 aprilis
lactinus conf. 19 martii
ladiſlaus rex conf. 27 junii
lætienſes reliq. 1 decembris
lætus presb. 6 novembris
latrianus abb. 18 aprilis
lambertus ep lugdun. 14 aprilis
lambertus ep. 12 auguſti
lambertus ep. mart. 13 octobris tranſl 28 aprilis. 24 maii, 23 decembris. dedicatio baſilicæ 8 octobris
lambeſes m 23 februarii
lampatius m 18 februarii
landelinus abb 15 junii tranſl 21 ſeptembris. ejus reliquiæ 15 aug.
landelinus m *ignotus* 21 ſeptembris
landelinus 28 novembris
landericus ep. conf. 10 junii
landoaldus conf 19 martii tranſl. 13 ianuarii & 2 decembris
landrada virg. 8 iulii. tranſl. 5 mart.
landricus epiſc. conf. 18 martii & 17 aprilis
landulphus 13 auguſti
landwoldus *forte* landoaldus 13 iun.
landrus ep. conf. 10 junii
langacius archiep. 2 februarii
langulfus conf. 11 maii
lanfrancus ep. conf. 3 iulii
laodicius 13 maii
largius m *vel* lorgius 2 martii
laſconus m 23 februarii
latuinus ep. conf. 20 iunii
lauduinus carth. 31 martii
laudus ep. conf. *al.* laudo 21 & 22 ſeptembris
laurentius juſtinianus ep. 8 ianuarii
laurentius archiep. 2 februarii
laurentius epiſcop. 7 februarii
laurentius presb. 30 aprilis
laurentius 3 novembris
laurentius ep. 12 novembris
laurentius ep. dublinen. 14 nov. tranſl. 10 maii
laurent. octava. 24 auguſti
laurianus ep. 5 julii
laurus m 18 auguſti
laurus ep. *pro* laudus 20 ſeptembris
laurus ep. conf. 30 ſeptembris
lautenus abb. 1 & 2 novembris
lazari reſuſcitatio 18 martii
lazarus m 12 aprilis
lazarus ep. 30 auguſti
lazarus excepr. auguſtod. 5 ſept.
lazarus m 1 ſeptembr.
lazarus 7 novembris
lazarus 16 decembris
lea vidua 22 martii
leandra virg. 17 ſeptembris
leobinus tranſlatus 15 ſeptemb.
lebuinus conf. 12 novemb. tranſl. 25 junii
legontius epiſc. conf. 18 & 19 feb 16 junii & 6 julii
leo 8 ianuarii
leo papa 13 martii, 28 junii, & 1 novembris
leo papa III 11 aprilis
leo papa IX 18 & 19 aprilis
leo II pp conf. 28 iunii 2 & 3 iulii
leo m 18 februarii
leo martyr 1 martii
leo m 1 martii
leo epiſc. 20 februarii
leo ep. 1 iulii
leo ep. conf. in fame 29 aprilis
leo ep ſenon. 22 & 23 aprilis
leo confeſſ. 1 februarii
leo conf. 24 auguſti
leo, baſil. & eug. 11 ſeptemb.
leobardus confeſſor 18 ianuarii
leobinus epiſc. 14 martii
leocadia virg. 21 iulii
leodegarius epiſc. m 11 aprilis
leogatus mart. 22 octobris
leonardus abb. 6 auguſti
leonardus conf. 15 octobris
leonardus conf. 6 novembris
leonardus conf. 26 & 27 novemb.
leonardus 8 decembris
leoncius epiſc. 19 martii
leontius m 18 junii
leontius ep. conf. 1 iulii
leontius ep. conf. 6 julii
leontius m 11 julii
leontius 20 & 21 auguſti
leontius ep. conf. 19 novemb.
leonianus ab. 16 novembris
leonicius conf. 30 octobris
leonius presb. 1 februarii
leonides m 1 martii
leonides pater origenis 1 martii & 22 aprilis
leonides m 8 auguſti
leonilla vidua m 24 ianuarii
leonorius conf. & ep. 1 iulii
leopardus ep. m 4 februarii
leopardus conf. 18 januarii
leopardus m 30 ſeptemb.
leopoldus conf. 15 novemb.
leotadius ep. conf. 23 octobris
leothardus ep. 7 maii
leovaldus m 8 auguſti
leovigildus m 19 auguſti
leporius epiſcop. forte horolius 2 martii
leporius ep. m 30 decembris
leubinus ep. conf. 21 iulii
leuchadius cum urſiano, *forte* urſicin. 13 decembris
leucius m 18 januarii
leucius m cum ſociis 30 januarii
leuthonius epiſc. conf. 1 aprilis
leudomirus vel leodem. 30 ſept.
lewina virg. m 22 & 24 iulii. tranſl. 6 iunii; adventus 5 auguſti
libera monacha 16 ianuarii
liberalis conf. altinen. 27 aprilis
liberalis ep. m 30 decembris
liberata virg. 18 ianuarii & 3 feb.
liberator m 15 maii
liberatus abb. &c. 10 auguſti
liberatus abb. &c. mm 21 auguſti
liberatus & gregorius 20 decemb.
liberia 1 iulii
liberia v. m. 25 novembris
liberius ep. ravenn. 29 aprilis
liberius papa 23 ſeptembris
libertus inventus 14 iulii
libius m 23 februarii
liborius ep. conf. 23 iulii. tranſl. 28 aprilis & 28 maii
liboſus cum creſcentio 29 dec.
licerius ep conf. 27 auguſti
lidwina virg 14 aprilis
lidorius ep turon. 13 ſeptemb.
liefardus epiſc. 23 iunii
lietbertus ep. 23 ianuarii
ligorius m 13 ſeptembris
liſiosa virg. 17 octobris
lincwinus ep. 29 ſeptembris
lindeminus ep. conf. 29 ſeptemb.
linirudis virg. *al.* luttrud. 22 ſept.
linus m 24 martii
linus conf. 17 iunii
linus papa 23 ſeptembris
linus pp. *male* 7 octobris
lioba virg. 27 & 28 ſeptembris
liſanus m &c. 11 iulii
liſianus conf. 11 iulii
livarius m 25 novembris
liventius conf. 25 januarii

livi-

livious epiſc. confeſſ. 12 februarii
livinus ep. mart. 11, 12 & 13 nov. elevat. & tranſl 27 junii
longinus m 1 februarii
longinus m 26 martii, 1 ſept. 23 octobris 22 novemb. 2 decemb.
longiſus conf. 13 januarii
lonius conf. 5 augusti
loth proph. 10 & 12 octobris
lotharius abb 14 decembris
lotus ep. conf. 25 iunii
lubentius presb. 6 febr. & 13 oct.
lubertus abb. m. 14 iulii
lucanus mart. 30 octobris
lucas 7 februarii
lucas epiſcop. 2 martii
luceia virg &c. 1 iulii
luceia 24 iunii
lucia virg. mart. tranſl. 18 januar.
lucia vidua m 6 aprilis
lucia virg. 1 junii
lucia &c. 25 iunii
luciana virgo 7 ianuarii
luciana m 23 februarii
lucianus m 17 & 18 martii
lucianus & ſoc. 16, 24, 25 & 26. octobris
lucianus & florus 26 octobris
lucianus mart. 7 iun. & 27 octobris
lucianus & ſoc. mm 25 novembris
lucianus &c. 13 iunii
lucianus conf. 11 iulii
lucianus ep. vienn. 21 aprilis
lucianus *alias* lucinius, licioius 8 iunii
lucilla m 25 martii
lucilla virg. m 29 julii
lucilla 25 augusti
lucillianus &c. mm 3 iunii
lucillus m 19 martii
lucinius tranſlat. 20 maii
lucinus ep conf. 8 iunii
lucinus & ſoror mm. 12 octobris
lucius 18 ianuarii
lucius m 7, 8 & 24 februarii
lucius epiſcopus m 2 martii
lucius epiſc. m 15 & 16 martii
lucius & ſoc. mm. 23 maii
lucius &c. 6 iunii
lucius pp. m 25 aug. tranſl. ibid.
lucius & ſoc. 29 ſeptembris
lucius conf. 3 decembris
lucius rex m 10 decembris
lucretia emeriten. 24 novembris
luculſus *forte* boiultus 17 iunii
ludanus conf. 12 februarii
ludgerus epiſc. 26 martii: & 24 april. tranſl. 3 octobris
ludidia 14 iunii
ludmilla mater wenceſl. 15 ſept. & 10 novembris
ludovicus ep. conſ. 19. aug ejus octava 26 augusti
ludovicus conf. 25 augusti
ludovicus arel. card 16 ſeptembris
ludovicus ep conf. 8 novembris
ludwinus ep. *al.* luiw. &c. 29 ſept.
luſulus & fortunatus 15 octobris
lullus ep. conf. 16 octobris
lupantius conf. 6 novembris
lupentius mart. 22 octobris
lupertus ep. 16 aprilis
lupianus 1 iulii. ejus tranſlat. 17 februarii
lupicinus epiſc. 3 februarii
lupicinus conf. 24 iunii
lupicinus ep. vienn. 14 & 15 dec.
lupinus ep. 30 iulii
lupulus, luſius, luſilus ſeu luſulus 15 octobris
lupus epiſcopus 27 januarii. ejus invent. 23 martii, elevat. 1 iunii
lupus ep. lemov. 22 maii
lupus m. 23 augusti
lupus ep & m 1 ſeptembris
lupus ep. aurelian. 14 octobris
lupus ep. 17 octobris
lupus & conf. 25 octobris
lupus ep. 17 novembris
luſor ep. *al.* luxor 4 novembris
luſorius &c. 21 augusti
lutgardis virg. 16 iunii
lutgerus ep traject. 23 aprilis
lutbardus clivenſis com. 15 ſept.
luxor & warleſius tranſlat 20 novembris
luxorius m 18 martii

M

mabilia matrona 21 novembris
macarius m 8 aprilis
macedonius epiſc. 13 martii
macharia 7 aprilis
macharia m 6 aprilis
macharius monachus 7 aprilis
macharius m 23 ianuarii
macharius ep 1 maii & 12 nov.
macharius m & alii 9 8 aprilis
macharius & ſocc. 21 octobris
macharius m 12 februarii
macharius erem. conf. 8 maii
macharius m 20 februarii
macharius 27 februarii
macharius antioch. 10 aprilis elevat. 9 maii
macharius m 26 martii
machabæi tranſl. 31 maii
machlonius ep. conf. 15 novemb.
maclovius 11 iulii
macovalls abbas 29 martii
macra virg. 2 martii
macra cum ſociabus 2 maii
macredius ep. conf. 24 octobris
macrina 19 julii
madelberta virg. m 7 ſeptembris
madelgiſilus conf. 30 maii
madelupus ſacerd. tranſl. 3 aprilis
madernianus ep. rem. 30 aprilis
madonius conf. 15 novembris
madulutus *al.* madalveus 3 & 4 octobris
magginus &c. 14 iunii
magdunus 12 iulii
magilalæus *forte* macidaletes 12 iunii
maglorius ep. conf. 24 octobris
magna & ſoc. mm. 3. decembris
magnericus ep. conf. 25 iulii
magnobodus ep. 16 octobris
magnus m in dacia 16 & 17 aprilis
magnus 10 iulii
magnus conf. 6 ſeptembris
magnus ep. conf. 19 augusti
magnus m 1 januarii
magnus rex m. 19 augusti
magorum trium feſtivitas 11 ian.
mainbodus m 23 ianuari.
maingoldus m 9 februarii
majolus m 18 februarii
majolus abb. 17 april. & 11 maii
malachias proph. 3 januarii
malachias ep. conf. 20 augusti
malachias ep. 3 & 5 novemb.
malachus epiſc. leſmoreoſ. 10 ap.
malburga virg. 21 iunii
malchus monachus 21 octobris
malcolmus rex 15 octobris
maldod conſ. 14 maii
malkubius abb. 27 augusti
mamertinus m. 2 iulii
mamertious *forte* martinus 11 maii
mamertinus abbas 30 martii & 1 & 6 ſeptembris
mamertinus cum mariano autiſſiodor. 20 aprilis
mamilianus m 12 martii *vel* maximilianus
mamilianus conf. 13 ſeptemb.
mammarius &c. 10 junii
mammatus ep. conf. 17 novemb.
mammes puer 16 decembris
mammes m. 21 augusti
mancbarius cum coovall. 28 ſept.
mandelius 16 augusti
maongildis virg. 14 octobris
manſuetus ep. cum papino 1 dec.
manſuetus ep. 2 & 3 ſeptembris tranſl. 25 aprilis & 14 iunii
manuel &c mm 17 iunii
marcella vidua 31 januarii
marcella virg. 17 julii & 29 julii
marcellianus m 20 ianuarii
marcellianus ep. autiſſiod. 13 maii
marcellina virg. 17 iulii
marcellinus m 30 martii
marcellinus pp. 26 april. & 13 iulii
marcellinus con. 14 iulii
marcellinus 2 iunii
marcellinus ep. 12 ſeptembris
marcellinus epiſc. 9 ianuarii
marcellinus & ſoc. 21 ap. & 9 oct.
marcellinus & petrus mm tranſlat. 17 ianuarii
marcellin tribun. ſocii 27 augusti
marcelloſa & victoria 20 maii
marcellus pp. & m invent. 9 ſept
marcellus m 15 jan. & 19 februarii
marcellus 16 novembris
marcellus trev. ep. 4 ſeptembris
marcellus ep. c. tranſl. 16 iunii
marcellus epiſc dienſis 9 aprilis
marcellus ep. 17 jan. & 7 decemb.
marcellus ep. m 12 octobris
marcellus epiſc. 15 februarii
marcellus tranſlatus 25 & 26 iulii
marcellus & exuperantius 31 maii
marcellus & ſoc. nicomed. 27 & 30 novembris
marcellus 2 & 3 novembris
marcellus *al.* marcellin. ep rav. 5 octobris
marcellus & ſocc. mm 13 octobris
marcellus &c. mm 3 iunii

marcellus archimandr. 29 dec.
marcellus 18 iunii
marchus &c. mm. 15 iulii.
marcia virgo 18 ianuarii
marcia & ſocc. 5 novembris
marcia m 3 martii
marcianus ep. mart. 2 novembris
marcianus cum juliano 26 dec.
marcianus presb. 10 ianuarii
marcianus 8 junii
marcianus & ſocc. 24 octobris
marcianus & donus 17 aprilis
marchelinus conf. 14 iulii
marculfus conf. 1 maii
marculus m. 25 novembris
marc. evang. dedic. venetiis 8 octobris. corpus inventum 25 iulii. tranſlatio 31 ianuarii. apparitio 25 junii
marcus ep. m 18 maii
marcus epiſc. 29 martii
marcus m 6 ianuarii
marcus 18 iunii
marcus m 20 ianuarii
marcus 18 octobris
marcus m 31 auguſti
marcus & maria 29 novembris
marcus ep. & ſocc. 5 novembris
margareta virg. 15 octobris
margareta virgo 22 martii
margareta virg. cartuſiana 30 aprilis
margareta virgo de hungaria 28 ianuarii
margareta virg. 20 iulii
margarita virg. m 13 iulii
margarita virg. *al* pelagia 26 oct.
margarita 19 iunii
margarita reg. 10 iunii. tranſlat. 19 iunii
margarita 16 novembris
maria 8 februarii
maria virg. 1 auguſti
maria virg m 17 martii
maria virg. m. 11 iulii
maria v m. 11 decembris
glorioſæ virg. mariæ viſio 19 iunii.
b. m. v. illata in templum 26 nov.
maria ægyptiaca 7 auguſti
maria ægyptiaca 9 aprilis
maria pœnitens 16 martii
maria magdal. converſa 1 aprilis. tranſl. 19 martii & 18 aprilis. ejus octava 29 iulii
maria virg neocoren 21 novemb.
maria ſoror lazari 19 januarii
maria jacobi 2 iulii
maria jacobi & ſalome, *al*. tranſl. 25 maii
maria ad nives 5 auguſti
maria ogniac. 23 junii
maria cum marco 29 novembris
maria virg. & mart. 2 novembris
mariander & ſocc. 26 octobris
marianus m 9 martii
marianus autiſſiodor. 20 aprilis
marianus mon. autiſſ. 29 aprilis
marianus conf. 19 auguſti
marianus ep. 18 & 19 ſeptembris
marianus & ſocc. 17 & 27 octob.
marianus diac. & mart. 3 novemb.
marina m 28 januarii
marina virg. 10 & 11 martii
marina virg. 5 aprilis
marina matrona 9 maii
marina m 18 iunii
marina virgo 18 iunii
marina virg. 17 iulii
marinus m 3 ianuarii
marinus m 2 februarii
marinus m 10 iunii
marinus m 17 junii
marinus ep. m. 16 iulii
marinus 3 ſeptembris
marinus lev. con. 4 ſeptembris
marinus m moriens. 24 novemb.
marius perſa m 19 januarii
marius abbas 26 ianuarii
marius m 9 aprilis
marius & ſocc. 12 novembris
maris ep. dolichæ 25 aprilis
marnocus ep. conſ. 25 octobris
marnulfus ep. 28 ſeptembris
maro m 25 maii
marolus m 27 martii
martulus & ſocc. mm 18 junii
marſus presb. 4 octobris
martha ſoror lazari 19 ianuarii
martha perſa m 19 ianuarii
martha 29 julii
martha 30 julii
martha 17 octobris
martha 16 decembris
martialis 11 iulii
martialis ep. conf. 1 iulii
martialis epiſ. 26 martii
martialis ep. 28 ſeptembris
martialis conf. 21 auguſti
martialis m 23 ianuarii
martialis & fauſtus mm. 9 novem.
martialis & ſoc. mm 27 maii
martialis & alij 33 28 ſeptembris
martialis & ſoc. 1 ſeptembris
martialis cum agricol. &c. 27 nov.
martialis & victrix 18 octobris
martialis reliq. ſuſcept. 1 decemb.
martialis tranſl. 10 octobris
martialis octava 7 iulii
martiana virg m 12 ianuarii
martiana virg. 11 iulii
martianilla m 6 ianuarii
martianus 8 iunii
martianus m 17 iunii
martianus m 26 martii
martianus epiſ. m 27 martii
martianus epiſ. m 6 martii
martianus ep. raven. 25 maii
martianus epiſ. 27 martii
martianus ep. conſ. 14 iunii
martianus &c. 5 iunii
martianus & martyrius martyres 29 octobris
martina mart. 17 novembris
martinianus abbas 13 februarii
martin. turonen. except. 13 dec.
martinus ep. conf. 21 iunii
martinus epiſ. m 27 martii
martinus ep. m 19 iulii
martinus ep. 1 iulii
martinus papa 12 novembris
martinus pp. 18 auguſti
martinus papa 18 ſeptembris
martinus confeſſ. 3 auguſti
martinus abb. 8 maii
martinus abbas con. 13 aprilis
martinus abb ex die præcedenti, 8 decembris
martinus abb. ſanct. 6 decembris
martinus m 9 auguſti
martinus m 1 ianuarii
martinus 21 iunii
martinus cum aliis epp. depoſ. 12 maii
martinus puer & mart. 16 nov.
martin. caput tranſl. 1 decembr.
martin. octava 18 novembris
martyrius 2 iunii
martyrius & martianus mm 25 oct.
martyres omnes unius urbis cives 7 februarii
martyres ægypt. cum chæremone 22 decembris
martyres afri 17, 10 aprilis
martyres alexand. 23 iunii
martyres alexandrini 31. 30 april.
martyres 42 in ammorio 6 martii
martyres centulenſes 2 decembris
martyres cæſarauguſtani 15 aprilis
multi martyres in fin german. 24 ſeptembris
martyres 304 mediol. 14 maii
martyres 9 in perſide 27 martii
martyres 40 romæ 1 martii
martyres in monaſterio ſabæ 20 martii
martyres ſebaſteni 40, 9 martii eorum nomina, ibid.
martyres 40 alii à ſebaſt. 11 m.
martyres ſeptani 9 & 13 octob.
martyres 79 in ſicilia 13 ſeptemb.
martyres treveren. 6 octobris
martyr anonymus xanthis 16 apr.
mm 1807 22 iunii
martyres 51 25 februarii
martyres 8 17 novembris
martyres 50 21 auguſti
martyres 23 17 februarii
martyres 33 7 novembris
martyres 14 ſocii theodori 19 mar.
martyres 124 30 ianuarii
martyres 7 milites 25 februarii
martyres 50 18 decembris
martyres 800 1 iulii
martyres 11000 virgg. 21 oct.
martyres 7 milites 27 martii
martyres 20 10 martii
martyres nongenti 29 auguſti
martyres 12 26 martii
martyres plures 8 aprilis
martyres 15 9 iunii
martyres 29 22 februarii
martyres 989 22 iunii
martyres 10 vel 14 2 aprilis
martyres 480 22 iunii
mm crucifixi 10000 22 junii
martyres ab alex. papa baptizati 9 aprilis
martyres 36 23 februarii
martyres 45 10 iulii
martyres 9 in cizico 29 aprilis
martyres 24 27 februarii
martyres 601 30 martii
martt. 46 12 iulii

mar-

I N D E X.

martyres 20 ſocii paſtoris 30 mar.
martyres 10, 19 & 20 februarii
martyres 49 cum euphem. 24 ſeptembris
martyres 20 21 februarii
martyres 4 29 martii
martyres 2000 28 ianuarii
23000 mm 18 martii
martyres 400 25 martii
martyres 404 14 maii
martyres 27 4 martii
martyres 10 in creta 23 decemb.
martyres 15 11 martii
martyres 14 ianuarii
marubius m 19 februarii
marus epiſ 26 ianuarii
marutha epiſc. conf. 12 iunii
maſlidra virg al. tranſl. 7 maii
maſſulinus ep. 6. ſeptembris
maternianus conf. 7 iulii
maternus ep. trev. 18 aprilis 13 & 14 ſeptembris
maternus ep. &c. 9 iulii
maternus epiſ. conf. 23 octobris
maternus ep. c. 18 jul. & 19 ſept.
matheus & ſoc. mm 6 maii
mathildis mater ottonis 14 mart.
matrona m 14 martii
matthæus tranſl. 6 maii. ejus vigilia 20 ſeptembris
matthiæ apoſtoli caput tranſlatum 11 auguſti ejus vigilia 23 febr. tranſl. vel inventio 1 ſeptembris
maturinus 2 & 9 novembris
maturinus 10 maii
matutinus m 4 aprilis
maura virg. 21 ſeptembris
maura 11 ſeptembris
maura virgo 16 februarii
maura virg. m 54 ianuarii
maura & timotheus 3 maii
maurontus abb. 5 maii
maurilius abbas 15 ianuarii
maurilius & publius 13 novembris
maurilius tranſlatus 16 auguſti
maurilius conf. trec. 21 maii
maurinus epiſc m 3 martii
maurinus m 25 ianuarii
maurinus invent. 13 octobris
maurinus conf. 15 novembris
maurinus m 10 iunii
maurinus ep. 18 decembris
mauritius cum urſione conf. 29 ap.
mauritius m except. 12 maii
mauritius ep. conf. 17 ſeptembris
mauruntus ep. 21 octobris
maurus ep. 8 novembris
maurus ep. conſ 20 ianuarii
maurus ep conf. 10 novembris
maurus mart 9 novembris
maur martt. 360 15 octobris
maurus m 17 martii
maurus mart. 3 novembris
maurus m al. tranſl 1 & 2 dec.
maurus &c. m 22 auguſti
maurus & 72 29. novembris
maurus conf. 4 ſeptembris
maurus, ſilvinus &c. epp 4 ſept.
maxelendis virg. 13 novembris
maxentia vidua 30 martii
maxentia mater ſ. vigilii 30 april.
maxentius & ſoc. mm. 22 maii
maxentius abb. pictav. 27 maii
maxentia virg. m 20 novembris
maxentius con. 29 aprilis
maximus cum magno &c. 4 ſept.
maxima virgo 1 ianuarii
maxima m 8 aprilis
maxima virg. 16 octobris
maxima cum aniſano 1 decembris
maximianus archiep. 21 febr.
maximianus m 17 martii
maximianus ep. 8 & 9 iunii
maximilianus m 12 mart. & 26 aug.
maximilianus ep. 12 octobris
maximilianus mart. 29 octobris
maximilla virg. 18 decembris
maximinus m 21 aprilis
maximinus ep. aquen. 27 maii
maximinus abb. tranſl. 27 maii
maximinus 7 iunii
maximinus ep. m 20 junii
maximinus trev. 20 maii
maximinus trevir. ep. 12 & 13 ſeptembris
maximinus trev. tranſl. 29 maii
maximinus al. maximus confeſſ. 20 auguſti
maximinus epiſc. conf. tranſlatus 8 iunii
maximus ep. conſ. 8 ianuarii
maximus m 18 februarii
maximus epiſc. 18 ianuarii
maximus conf. 21 ianuarii
maximus m 25 ianuarii
maximus m 19 februarii
maximus 6 aprilis
maximus ep. c p 15 aprilis
maximus m in aſia 30 aprilis
maximus & venerandus 25 maii
maximus presb. 8 maii
maximus presb. 9 iunii
maximus ep. 2 auguſti
maximus conſ. 13 auguſti
maximus conſ. 20 auguſti
maximus ep. reg. al. inventus 13 ſeptembris
maximus m 28 ſeptembris
maximus ep. reg. 29 ſeptembris
maximus & ſocc. 25 Octobris
maximus mart. 30 octobris
maximus reg. ep. 24 novembris
ejus oſtenſio 2 octob.
maximus m 1 januarii
maynulius 5 octobris
mazotha virg. 23 decembris
meander conſ. forte nicander 16 iunii
mechtundis virg 3 julii
medardus &c. 18 maii & 22. aug. revelatus 9. ſeptembris. tranſlat. 2 julii. dedicat. divione 30 maii.
medericus ep. con. 31 auguſti
medriſma virg. 22 novembris
medulphus conſ. 1 iunii
meſorius conſ. 24 februarii
megandius conſ. 19 decembris
melania 29 & 31 decembris
melanius pro æmilian. 11 octobris
melanius conſ. 6 novembris
melanius ep. conf. 12 novembris
melantius epiſc. conf. 16 ianuarii
melanus conf. 9 novembris
melchior rex ex tribus magis 6 ianuarii
melchiades pp. 9 & 10 decembris
melchiades papa conſ. 10 ianuarii
meletius archiep. 12 februarii
meletius archiepiſc. 14 februarii
meletius ep ſpolet. 16 decembris
meletius ep. ponti 16 decembris
meleus & ſocc. 14 novembris
mello epiſc conſ. al. mellonius 22 octobris
mellonus ep. 22 octobris
melonus ep 6 junii
melores puer m 6 maii
melorus m 5 octobris
memmius ep 21 decembris
memnon thaumaturg. 29 aprilis
memoria 5 vulnerum D. N J C. 4 iunii
memorius cum ſoc. 7 ſeptembris
memorius petragor. 6 maii
memorius cum ſoc. m. 9 ſeptemb.
menalippus m 23 februarii
menas & ſoc. mm. 10 decembris
mengoldus m tranſlatus 5 iunii
menelantus m 23 februarii
menilus monachus 15 martii
menna conſ. 10 novembris
menna virg. 7 novembris
mennas &c 23 iulii
menodora, metrodora & nymphodora 10 ſeptembris.
menulphus ep. 12 iulii
mephibius & appollonius 14 april.
mercurialis ep. conf. 23 maii
mercurialis ep. 26 novemb.
mercurius m 55 iunii
mercurius benevent 25 novemb.
mercurius &c mm 18 iunii
mercurius m 25 iunii
mercurius m. tranſl 26 auguſti
mercurius m 24 & 25, 26 novemb.
mercurius & ſoc in ſicilia 10 dec.
merenus epiſc. 15 ſeptemb.
mergolus m 6 martii
meriton epiſc. 1 aprilis
merobius & ſoc m m 3 decembris
merobius cum ſelice 4 decembris
methodius 14 iunii
methodius ep m. 20 iunii
metranus m 30 ianuarii
metranus m 20 februarii
metro vel meiro 13 maii
metrobius & ſoc. m m 24 decemb.
metron conſ. 8 maii
metrophanes patr. conſt. 4 junii
metropolus ep. 3 auguſti
metropolus ep. m 8 octobris
mevendus alias mevennus conſ. 21 iunii
meynardus conſ. 17 octobris
meynradus erem. m 11 januarii
meynulfus tranſlatus 26 ſeptemb.
michaëlis arch. apparitio abrinc. 8 maii. item in gargano. item in chenis 23 maii. eccl. in tumba 16 octobr. commemoratio 8 novembr. octava, 6 octobris.
michaël ep. 23 maii
migdius 5 auguſti

mild-

mildburga virgo 22 & 23 ſebruar.
milecius ep. 27 auguſti
miletus ep. trev. 19 ſeptembris
milia 18 junii
militum corona 40 12 ianuarii
milites 93 24 iulii
mildrada, mildrida virg. 13 iulii.
tranſlat. 18 maii
minander m 23 februarii
miniates 26 octobris
minulſus conſ. 13 julii
miraculum ardentium par 26 nov.
mirocles ep. mediol. 3 decembris
miſſias m 27 martii
mitius &c. 15 junii
mochomogus conſ. 13 martii
modanus abbas 4 februarii
modanus ep. 14 novembris
moderata m 6 aprilis
modeſta virgo 4 & 5 novembris
modeſta m 13 martii
modeſtinus epiſ. m 14 februarii
modeſtus epiſ. conſ. 24 februarii
modeſtus m. 2 octobris
modeſtus & feſtus &c. 22 octobris
modoaldus ep. trev. 12 maii
tranſlat. 15 & 26 aprilis
modwida virg. 9 ſeptembris
moggrudon epiſ. conſ. 4 martii
mohalok epiſ. conſ. 26 martii
moiſetus 17 februarii
molocus epiſ. conſ. 25 iunii
mommuralus abb. 8 auguſti
mombolus & odo c. 18 novemb.
monachus conſ. 17 octobris
monach. in ſina & rhaitui 14 ian.
monanus conſ. 1 martii
monas ep. tranſl. 12 octobris
monendabes abbas 2 martii
monica tranſlata 9 aprilis
monica 4 maii & 28 aprilis
monicha virg. 21 junii
monitor ep. tranſlatus 14 junii
monitor ep. conſ. 10 novembris
monon mart. 18 octobris
montanus m 17 & 24 februarii
montanus mon. rem. 11 maii
tranſlat. 17 maii
monulphus ep. conſ. 16 iulii
monulphus & gundulphus tranſlati 20 auguſti
morandus conſ. 3 junii & 31 julii
mottelogus abbas 26 martii
moveus abb. 1 octobris
moyſes 28 auguſti
moyſetes m monachus 7 februarii
muciana *forte pro* viticiana 11 ſept.
muriguntus epiſ. conſ. 1 januarii
muſa virgo 2 aprilis
muſca &c. 17 iunii
muſeus presb. 4 ſeptembris
muſtiola virg. 29 jun. vid. 7 julii
mucius m *al.* maucius 20 & 21 maii
mutius heremita 10 aprilis
mutius abb. antea latro. 28 maii
mutius cum filio 25 maii
myron m 17 auguſti

N

Naamaas *al.* naamacius ep. conſ. 2. novembris
naamatus ep. 12 octobris
nabor, felix &c. mm 8 maii
tranſl. 12 julii
narciſſus epiſc. m 18 martii
natalis m &c. 12 iulii
nathan proph. 29 decembris
nathanael ep. 9 novembris
nativitatis octava D. N. J. C. 1 januarii
vigilia nativ. B. M V 7 ſeptembris
octava nativ. B.M.V. 15 ſeptemb.
navalis & concordius rav. 15 dec.
navitus ep. conſ. 7 iulii
naum proph. 1 & 21 decemb.
naum & abdias 24 decemb.
nazarius m 28 julii. inventus cum aliis 13 decembr. tranſl 24 decembris
nazar. & celſi reliquiæ 6 nov.
nearcus m 10 ianuarii
nechtavius m 17 iunii
nectarius auguſtod. 13 ſeptembr.
nectarius vien. ep. 5 maii
nectarius ep. *qui & nectar* 1 aug.
nehemias & alii pp. veteris teſt. 13 iulii
nemeſius 25 iulii & 2 auguſti
nemeſius diac.. 25 auguſti
nemeſius cum ammonio 10 ſept.
neminia virgo 27 martii
neon mart 20 octobris
neonas diaconus 11 martii
neophiſta virg. m 4 januarii
neophytus conf 21 ianuarii
neotus presb conſ. 31 iulii
neotus presb. conſ. 20 octobris
neſtor &c. 8 iunii
nicander 17 iunii
nicander abb. & ſodd. 19 ſeptemb.
nicander ep. 4 novembris
nicanor m 5 aprilis
nicaſius ep. m cum quirino &c. 9 octobris
nicaſius tranſl. 18 & 23 iulii & 12 decembris
niceas ep. 23 iunii
nicea virg. 29 auguſti
nicephorus m 9 februarii, & 6 martii, & 17 aprilis
nicephorus patriarcha conſtant. 13 martii & 2 iunii
niceas abbas 3 aprilis
nicetas 28 maii
nicetas m 15 ſeptembris
nicetius epiſc. 19 januarii
nicetius epiſc. conſ. 8 februarii
nicetius epiſc. 2 aprilis
nicetius ep. trev. 1 octobris
nicetus m gothus 25 maii
nicetus presb. conſ. 25 junii
nicetus mart. nocomed. 12 ſept.
nicetus m 2 auguſti
nichrandus m 17 junii
nicodemus romæ 21 decembris
nicolaus pp. 6 decemb.
nicolaus archiep. 6 decemb.
nicolaus ep. 27 junii
nicolaus ep. magni avuncul. 11 dec
nicolaus ep mirens ordinatus 14, & 16 jun. tranſl. 9 & 30 maii
octava s. nicolai tolent. 7 ſeptemb.
nicolaus de tolent. 10 ſeptembris
nicolaus tolent. canoniz. 5 junii
nicolaus peregrin apul. 30 maii
nicolaus conſ. in miſſia. 13 aprilis
nicon m & ſocii 23 martii
nicoſtratus m 25 martii
niertus m 2 aprilis
nigundis virg. *ignot.* 23 aprilis
nimpius & ſaturninus 5 ſeptembris
ninianus ep. conſ. 16 ſeptembris
ninianus monach conſ. 16 octobris
nivardus ep. *al.* vivardus. 1 ſept.
nivetinus conſ. cum ſociis 16 mart.
nivitius &c. mm 15 iunii
nodgerus epiſc. leodienſis 2 april.
nodelinus ep. conſ. 17 octobris
no. proph. 10 maii. egreſſus de arca 28 aprilis
notburg virg. 31 octobris
nominis jeſu feſtivitas 15 ianuarii
nomius m 8 julii
nomius conſ. 8 julii
nommolinus ep conſ. 16 octobris
nonna virg. 4 iulii. elevat. cum aliis 2 maii
nonnoſus m 26 junii
nonnoſus mon. 2 ſeptembris
norbertus 6 iunii
norbertus ep. 8 julii
notarius ep. 10 novembris
novatianus &c. mm 29 junii
novella m 12 aprilis
novica virg. 21 junii
numerianus epiſc. 3 junii
numidicus presb. martyr. &c. 9 auguſti
numenius conſ. 21 octobris
nuncius conſ. 10 octobris
nunnius conſ. 8 iulii
nutricius mart. 4 novemb.
nyceas ep. 22 junii
nympha virg. 10 novembris

O

Oceanus cum ſoc. m 18 ſeptembris
octavianus arch. m &c. 22 mart.
octavianus erem. 2 ſeptembris
octavius m 20 januarii
octavius & ſoc. theb. taurin 21 nov.
oda 23 & 24 octobris
oda filia reg. ſcot. 27 & 28 nov.
oda tranſlata. 9 julii
odalricus ep. 4 julii
odgerus 10 ſeptemb.
odilia virg. 30 junii
odilia virg. m tranſlata 18 julii
odilia virg. *al.* othilia 13 decemb.
odilo conſ. 2 novembris
odilo abb. 31 dec. 1 & 2 januarii
odo epiſc. conſ. 7 februarii
odo ep conſ. 26 maii
odo ep. 30 junii
odo abb. 17, 18 & 19 novemb.
odrada virg. 8 novembris
odras virg. 4 novembris
odolricus ep. conſ. 4 julii
oduinus presb. m 24 junii
odulfus conſ. 12 junii
oelbertus mart. 21 octobris
oghanus epiſcopus 26 februarii
olavus m 29 julii

oldc-

olderi cus alias udalricus 4 iunii
oliveria virgo 3 ſebruarii
oliveri us m 16 iunii
olla virg. 9 octobris
olympiades 25 iulii
olympia matrona 52 ianuarit
olympias matrona 24 tebruarii
olympias m 17 martii
olympius cum ſymphron. 4 dec.
oneſima virgo 27 ſebruariſ
oneſimus conf. 13 maii
oneſimus traoſl. ſueſſion 30 dec.
oneſta virg. 11 octobris
oneſiphorus 6 ieptembris
oneſyphorus & porphyrius 9 nov.
onuphrius erem. 11 iunii
onuphrius erem. 17 iunii
opportuna virg. 22 aprilis
optatus & ſoc. mm 2 & 3 maii
optatus cum achario 27 novembris
or eremita 29 martii
oranus ep. coof. 27 octobris
orbanus m 4 aprilis
oriculus & ſoc. mm 18 oovemb.
orienes ep. 20 novembris
oriens ep. conf. 14 maii
orientius ep. 30 april. & 1 maii
orion &c. 16 auguſti
ormiſdas conf. 6 auguſti
oroſien ſis moo. 14 maii
ortrudis virg. 22 iunii
oſanna virg. 23 auguſti
oſgida virg. 7 octobris
oſia 18 januarii
oſitha 3 iunii
oſitha virg. m 4 iunii
oſitha virg. & m 5 & 7 octobris
oſmanna reg. 9 ſeptembris
oſmundus ep. 3 decembr. sranſl. 16 iulii
oſpitius conf 20 decembris
oſwaldus archiep. 28 februarii. 30 april & 15 oct. tranſl. 15 & 21 aprilis, 20 iunii, 8 & 9 octobris
oſwaldus m 4 auguſti
oſwinus m 20 auguſti
othmarus abb. & conf. 16 nov.
otto m maroch. 16 iaouarii
otto bamb. ep. 30 iunii, 2 iulii, & 1 octobr. tranſl. 30 ſeptembris

P

Pachomius mon. alter à magno. 14 maii
pacificus 10 julii
pæmon 27 auguſti
palarious m 22 februarii
palatinus cum ſico 30 maii
palatinus m 10 martii
paladius ep. 10 maii
palladius conſ. 15 maii
palladius ep. conf. 7 octobris
palmacius m 7 decembris
palmacius cum 11 ſoc. trev. 5 oct.
pamphilianus m 16 & 17 martii
pamphilus m 5 martii
pamphilus ep. corfini 28 aprilis
pamphilus ep. conf. 28 aprilis
pamphilus ep 11 maii
pambo abb. conf. 1 julii
pammon, *al.* pambo 27 auguſti
pancraſius m 3 aprilis
pancratius m 11 maii
pantaleon. m tranſl. 6 ſebruarii
pantaleon m 14 & 19 febr. & 27 julii octava 4 aug. tranſl 18 feb.
pantamia m 20 februarii
paotho 30 julii
paulus papa conf. 27 januarii
papa m cum ſabino 16 martii
paphnutius abb. m cum 546 28 p.
paphnurius abb. 29 novembris
papias m 6 martii
papias alier m 6 martii
papias ep. 17 maii
papirius diac. m 13 aprilis
papinus & manſuetus epp. 1 dec.
paragodas epiſc. 1 ianuarii
paramonus & philumenus 29 nov.
paraſceve m 24 iulii
pardus epiſc. 17 octobris
pardus m 5 novembris
paregorius m 18 ſebruarii
pariſientes reliquiæ 4 decembris
parthenius epiſc. 7 februarii
pathenius m 11 februarii & 1 april.
partinus m 1 aprilis
partinus & ſoc. 17 maii
paſchaſia virg m 9 ianuarii
paſchaſius abbas 31 jan. & 1 feb.
paſchaſius epiſc. c. 22 februarii
paſchaſius conf. 31 maii
paſtus 21 decembris
paſtor m 52 ianuarii
paſtor m 27, 28, 29 & 30 martii
paſtor epiſ. m 30 martii
paſtor epiſc palat. 30 martii
paſtor epiſc. conf. 1 aprilis
paſtor ep. cum 24. alexand. 30 apr.
paſtor presb. conſ. 26 julii
patapius 8 decembris
paternianus epiſc. 10 julii
paternianus epiſ conf. 13 nov.
paternus epiſc. abrinc. 16 aprilis
paternus epiſ. conf. 24 ſeptemb.
patiens epiſ. conf. 8 ianuarii
patiens epiſ. 11 ſeptembris
patiens epiſ. lugd. 12 ſeptembris
patinianus conſ. 10 julii
patricia m 13 martii
patricius m 3 aprilis
patricius ep. conf. tranſl. 10 iunii
patricius abb. 24 auguſti
patricius mart. 1 novembris
patroclus epiſ. m. 31 januarii
patroclus conſ. 19 novembris
patrocl. m adveot 9 decembris
patrona 27 decembris
patinius m 1 aprilis
pavacius &c. epp. 24 julii
pavacius ep. 23 iulii
paula virgo 26 januarii
paula 26 januarii
paula m 3 martii
paulillies 53 novembris
paulinus epiſc. 51 jănuarii
paulinus diac. m col 4 maii
paulious trev. tranſl. 13 maii
paulinus conſ. &c. 12 julii
paulious & mammetes mm 16 julii
paulious ep. cooſ. 14 octobris
paul. apoſtol. capitis ioveo. 25 feb.
paulus pp 10 decembris
paulus m 19 januarii
paulus m 29 januarii
paulus m 24 februariſ
paulus m 12 aprilis
paulus m 2 martij
paulus m 23 martii
paulus m 4 aprilis
paulus m 13 aprilis
paulus m 8 julii
paulus m 25 julii
paulus m 17 auguſti
paulus m 29 auguſti
paulus epiſc. m 8 februari
paulus epiſ. mart. 3 oovembris
paulus ep. m 50 decembris
paulus m c p. tranſl. 21 maii
paulus epiſc. conſ. 12 & 22 martii
paulus & julius 5 decembris
paulus & ſoc. 17 maii
paulus & ſoc. 6 novembris
paulus & gregorius 19 decemb.
paulus ſimplex 18 decembris
paulus in occulto 15 decembris
paulus abb. in libia 17 aprilis
paulus cooſeſſor trevirenſis 4 ſeptembris
paulus eremita 16 februarii
paulus m 18 februarii
paulus 18 junii
paulus epiſ. depoſitus 8 februarii
paurilia virg. 9 novembris
pauſa m 24 martii
paxentius m 23 ſeptembris
pimon m 8 auguſti
pecinna virg. 24 juoii
pectina &c. virgg. mm 24 junii
pega virg. 8 ianuarii
petrus m 5 martii
pelagia m 4 maii
pelagia virg. m 9 iunii
pelagia à s. th. coovers. 21 dec.
pelagia 20 octobris
pelagius m 26 junii
pelagius m 28 auguſti
pelagius pp. conf. 28 auguſti
pelicanus m 30 ianuarii
penes m 11 ſebruarii
pentagathus epiſ. vienn. 17 april.
peregrinus m 15 maii
peregrinus *alias* cetheus 13 iunii
peregrinus 29 iulii
peregrinus 14 auguſti
peregrinus ſranſl. &c. 22 auguſti
pergentina 5 iunii
perpetua m 2 februarii
perpetua 4 auguſti
perpetua 4 novembris
perpetua 5 novembris
perpetuus ep. 4 novembris
perpetuus ep. 26 decembris
perpetuus ep. turoo. 30 decemb.
petivius, gregorius 5 maii
petronius epiſc. conf. 4 octobris
petroſia m 29 ianuarii
petrus 54 iulii
petrus m 6 januarii
petri & pauli dedic baſilic 18 nov.
petri & pauli anticipat. octav. 5 iul.
petrus m 12 januarii
petrus m 6 januarii

petrus m 21 februarii
petrus m 23 februarii
petrus mart. 13 martii
petrus m 26 & 27 martii
petrus martyr tranſl. 7 maii
petrus cæleſtinus pp 19 & 20 maii
tranſl. 15 februarii
petr. apoſtoli catenæ 16 januarii
petrus, ſucceſſus & 24 9 decemb.
petrus ſaverius cartus. 29 aprilis
petrus alexandr epiſcop. 1 ſept.
petrus alexandr. epiſ. m 26 nov.
petrus diac. conſ. 18 aprilis
petrus lutzenb. 13 iulii
petrus canon. reg. 19 decemb.
petrus abbas 14 martii
petrus epiſc. 26 martii
petrus epiſc conſ. 10 ſeptembr.
petrus m hiſpal. 9 octob.
petrus carcerantis m 25 februarii
petrus aſceta 11 ianuarii
petrus chryſogon conſ. 4 ſept.
petrus epiſ. bellævall. 8 maii
petrus thomaſius patriarcha 6 jan.
petrus m ord. præd. 28 & 29 april.
petrus epiſc met. 27 ſeptemb.
petrus athonitus 12 junii
petrus epiſc. ravenn. 30 nov. 1 & 2 decemb.
petrus m maroch. 16 januarii
pharaildis virg. 4 & 5 januarii
pharaildis virg. 5 januarii
pharaildis virg. 13 iunii
pharo epiſ conſ. 27 octobris
philaſtrius epiſc. 18 iulii
philibertus 7 aprilis
philibert. ab. *forte* placidus 6 maii
philibertus abb. 19 auguſti
philippianus m 30 ianuarii
philippus m 9 martii
philippus m 9 & 10 martii
philippus mart. 31 octobris
philippus agyren. 12 maii
philippus m &c. 15 & 16 iulii
philippus conſ. 16 auguſti
philippus epiſ. vienn. 28 novemb
philippus apoſtolus vocat. 28 febr.
ejus brachium tranſl. 2 mart.
philippus presb. 3 maii
philippus ep. cortinæ 8 octobris
philippus ep & ſoc. mm 22 aprilis
philogonius 20 decembris
philonus epiſc. m 10 & 11 martii
philopius m 30 martii
philoromus epiſc. m 11 martii
philumenus cum paramono 29 no.
phocas relatus 22 iulii
phocas & ſoc. epp. 21 decemb.
phlorus m 18 auguſti
photinus & ſoc. 2 ſeptemb.
photius m 12 auguſti
pia m 19 ianuarii
plammon *ſeu* pyaminon 27 aug.
piatus carnot. *ignotus* 1 octobris
pictus 4 iunii
pigmenius presb. m 18 martii
pigmenius ep. conſ. 8 novembris
pigmenius & alii mm 2 decem.
pimenius m 18 februarii
pimolus *al* primolus 22 aprilis
pinucius & alii romæ 2 decem.
pion m 14 martii
pionius m 12 martii
piperion m 11 martii
pippinus dux 21 februarii
pirminius ep. 3 novembris
piſtis &c mm. 23 iunii
piſtis, elpis &c. 30 ſeptembris
pius pp. 11 iulii
placidus & bened. 6 maii
placidus abb. auguſtod. 6 maii
placeria 20 iulii
placidia virg. 15 octobris
placidus & athanas. 11 octobris
placidus ep. 7 maii
placidus cum ſoſio 29 ſeptembris
placilla 14 octobris
plato *forte* ivo 10 iunii
plato m 22 ſeptembris
plato mart. 14 novembris
plato m 14 decembris
plechelmus conſ. 15 iulii
pleſus m 16 februarii
podius epiſc. florent. 28 maii
poliſius & ſocc. 7 novembris
pollio m 26 martii
pollio & ſoc. m m 29 maii
polieuctus m 10, 12 & 16 ianuarii
policarpus epiſc. 1 februarii
policarpus preſ. conſ. 23 februarii
policarp. epiſ cum 12 mm 23 feb.
policarpus preſ. conſ. 24 februarii
adventus reliq. policar. &c. 4 iulii
policarpus epiſ. conſ. 26 octob.
policarpus & theodoſius antioch. 7 decembris
policrates ep. 26 octobris
polichronius m 20 ianuarii
polocronius m 1 martii
pomis virg. 27 junii
pontiana virg. 10 decembris
ponticus m 31 januarii
pontianus diac m 9 martii
pontianus diac 5 aprilis
pontianus m 2 decembris
pontianus cum primentio 2 dec.
pontianus conſ. 31 januarii
pontinus m 18 auguſti
pontranus mart. 14 ianuarii
poplianus & ſocc. 1 novembris
poppo abbas 25 januarii
poppo epiſ. conſ. 16 junii
porcarius abb. 12 auguſti
porcaria virg. m. 8 octobris
porcianus confeſſor 23 & 24 novembris
porphinus archiep. 26 februarii
porphirius & oneſiphorus 9 nov.
porphirius mil. a cathar. converſ. 24. novembris
portiuncula dedicata 2 auguſti
portus m 31 martii
poſennus ſacerd. 17 iunii
poſſenius *alias* poſſennus ſacerdot. 17 junii
poſinna *alias* puſinna v. 24 maii
poſſeſſor epiſc. 4 decembris
potamon & ſoc. 18 maii
potamis virg. 31 auguſti
potentinus m 18 junii
potentinus & ſocc. m m tranſlati 11 januarii
potentinus conſ. 18 auguſti
potentianus 13 auguſti
potentianus cum ſabinian. 30 dec.
tranſl. 19 octobris
potitus m 6 ſeptembris
potitus 20 auguſti
potitus m 1 januarii
potitus m 13 januarii
potitus m 22 ianuarii
poctocus conſ. 4 junii
præcordius presb. m 1 februarii
præſentatio B. V. M. 21 nov.
præſtabilis & felix 15 maii
prætextatus epiſcop. martyr 24 februarii
papinius & manſuetus epp. mm. 27 novembris
primianus & firmianus 15 & 31 maii
primentius & pontianus, *al.* primitivus &c. 2 decemb.
primitiva virg. 23 iulii
primitivus m 24 februarii
primitivus m 2 martii
primitivus &c. 1 auguſti
primitivus cum ſecundo, hiſpan. 17 novembris
primina virg. 9 octobris
primus m 3 ianuarii
primus & ſoc. m m 11 maii
primus 21 iunii
primus & ſoc. mm aſr 145 29 maii
primus & ſoc. 2 & 3 octobris
primus & felic. 6 octobris
primus, cæſarius & alii 10 4 nov.
primus & ſocc. 8 novembris
primus pauli ingreſſus in urbem romam 6 iulii
primus conſ. 8 iulii
principius conſ. elevatus 1 iulii
principius epiſc. 16 ſeptembris
principius ep. ſueſſ. 25 ſeptembris
priſcilla 16 ianuarii
priſcus m 7 junii
priſcus ep. conſ. 13 junii
priſcus m 16 octobris
priſcus conſ. 20 octobris
privatula m 2 februarii
privatus m 18 auguſti
privatus mart 17 octobris
proba virg. 5 ſept. tranſl. 8 apr.
probatc & midaris 10 maii
probatus *al.* privatus 5 iunii
probus epiſc. 15 martii
probus m 25 martii
probus m 4 aprilis
probus ep. conſ. 10 & 11 nov.
proceſſus conſ. 7 iulii
procopius decapolita 27 februarii
procopius abb. conſ. 4 iulii
proculus m 14 februarii
proculus & ammon 1 maii
proculus ep. m 1 iunii
proculus m 5 junii
proculus mart. & ſocc. 19 octob.
proculus epiſ. 20 novembris
proculus presb. narn. 2 decemb.
proculus epiſ. veron. 9 decemb.
prodocus diacon. 29 aprilis
proſdocimus 7 novembris
proſper 25 & 26 junii

INDEX.

proſper epiſ conf. 29 julii
proſper epiſ. regien. *al* tranſl 24 & 25 novembris
prothaſius epiſ. mediol. 24 nov.
prothus m 14 junii
protus & januarius 27 octobris
protogenes 22 julii
prudentius epiſ. in hiſpan. 28 april
prudentius epiſ. conf. 6 april.
prudentius 29 april.
prudentius m except. 7 octobris
publia 8 junii
publius conf. 31 januarii
publius m 27 januarii
publius 2 februarii
publius m 18 februarii
publius m &c. 7 julii
publius & maurilius 13 novemb.
pueri babilonici 15 decembris
pulcronius & alii epiſ. 4 maii
pupillus m 28 februarii
purificatio B. M. V. 2 februarii
octava purificationis B. M. V. 9 februarii
puſinna virg. 23 april tranſlatio 24 januarii
piamon abb. & conf. 14 novemb.

Q

Quadratus ep. 21 auguſti
quartinus m 18 martii
quielberga m 10 iulii
quilianus conf. 4 novembris
quinibertus conf. 18 maii
quindecim auxiliatores 8 auguſti
quintianus m 1 aprilis
quintianus presb. m 16 iunii
quintianus presb. *al*. tranſl. 24 iunii
quintianus m 1 iulii
quintianus ep. conf. 13 novemb.
quintillus epiſc. m 8 martii
quintinus mart. invent. 3 ianuarii & 24 junii
quintinus epiſc. 30 martii
quintinus m 1 aprilis
quintinus ep. conf. 5 ſeptembris
quintinus m turon. 4 octobris
quintus m 9 & 19 ianuarii
quintus m 17 martii
quintus m 5 aprilis
quintus mart. &c. 28 & 29 octob.
quintus & ſoc. mm 18 decembris
quiriaca m 21 auguſti
quiriacus m 12 februarii
quiriacus presb. 6 martii
quiriacus m 17 martii & 6 aprilis
quiriacus *al*. judas 30 aprilis
quiriacus &c. 12 maii
quiriacus m 17 iunii
quiriacus ep. m tranſlatus 8 auguſti
quiriacus &c. 12 auguſti
quiriacus 22 auguſti
quiriacus presb. conf *al*. tranſl. 20 ſeptembris
quiriacus ap. & m 20 ſeptemb.
quiricus cyricus ep. *al*. quiriacus & quirinus 15 aprilis
quiricus m 15 iulii
quiricus ep. m 8 auguſti
quirillus 8 martii
quirillus & ſoc. mm. 9 maii
quirinus m 26 & 30 martii & 3 iunii
quirinus m elevatus &c. 30 aprilis
quirinus & 12 ſoc. 30 aprilis
quirinus ep. 30 aprilis
quirini tribuni reliq. nov. 30 aprilis
quirinus & euagr. 12 octobris
quirinus presb. mart. 20 octobris
quiriolus m 3 martii
quinteria v m. 22 maii

R

Rachel ux. jacob 30 ſeptembris
radbertus ep. conf. 25 ſeptembris
radbodus 25 iunii. tranſl ibid.
radbodo ep. traject 29 novemb.
radegundis virgo 3 februarii & 12 auguſti
radulphus ep. conf. 26 junii
ragenſledis *al*. rainfr. &c. 8 oct. elevata 2 ſept relata 11 iunii
radfridus & waldefridus mm 3 dec.
ragnobertus epiſc. conf. 25 martii adventus 3 octobris
ragomerus ep mell. 28 maii
ragnulfus m. 9 novembris
rancrius 17 iunii
raphaël archang. 6 oct. & 20 novembris 29 decembris
raphilus ep. 18 iulii
ralipus m 23 iulii
ravennus 23 iulii
raymundus conf. 6 ianuarii
recollect. feſtiv. B. M. V. 1 ſept.
redempta m 7 martii
redemptus ep. conf 8 aprilis
regenſledis virg. 20 nov.
tres reges colon. tranſl. 23 julii
regniſidis virg. 6 maii
regina virg. 20 iunii & 12 ſept. elevata 17 martii
regenfridus m 17 ſeptembris
regiſwindis virg. m 15 iulii
regnabertus m 13 iunii
regnildis virg. m *al*. rainel. 16 iulii
regulus epiſc. conf. 8 martii
regulus conf. ſilvanect. *al*. tranſl. 22 & 23 aprilis
regulus & ep. m 1 ſeptembris
reiindus virg. 6 feb. & 22 martii
remaclus epiſc. 3 ſeptembris tranſl. 25 junii
rembertus archiep. 4 februarii
remedius & ſoc 15 ian. & 1 octob.
remigius 1 octobris tranſl. 22 maii
remundus conf. 1 ianuarii
renatus conf. 6 octobris
renatus ep conf. 12 novembris tranſl. 29 decemb. relatus 12 ap.
renobertus ep. baioc. 23 april. & & 16 maii. tranſl 3 ſeptembris
reparata virg. 8, 9 & 11 octobris
repoſitus 29 auguſti
reſpicius & triphon mm 12 nov.
reſtituta virgo 15 ianuarii
reſtituta v. m. ſoræ 27 maii
reſtitutus ep. conf. 7 novembris
reſtitutus &c. 10 iunii
reſurrectio D. N. 27 martii
reticius conf. ep. 25 iulii
reverentius presb. & conf. 12 ſept.
revocata m 6 & 7 februarii
rexius & hermes 18 octobris
reynoldus m 7 ianuarii
reynerius ſolitarius 11 aprilis
rhetores 50 24 novembris
richardis virg 19 aug. & 18 ſept.
richardus rex 4 & 7 februarii
richardus epiſ. 3 aprilis tranſlat. 16 junii
richarius presb. conf. 25 aprilis 8 & 16 octob tranſl. 9 octobris relatus 3 iunii
rictrudis 12 maii vigilia 11 maii 27 & 31 octob. elevata 7 febr. octava 14 februarii
rigobertus archiep remenſ. 4 & 8 januarii. tranſl. 14 iunii
rigomerus presb. con. 24 auguſti
ripſime reg. 26 ſeptembris
rixa regina hungariæ 20 martii
robertus abb. ciſtercien. *al* tranſl. 29 aprilis
robertus abbas caſæ dei 24 aprilis
robertus puer m 24 aprilis
robertus conf. 15 maii
robertus abbas 7 iunii
robertus conf. 18 iulii
robuſtianus m 31 auguſti
rochus 16 auguſti
rodulphus ep. conf. 21 iunii
roga 11 novembris
rogatianus m 23 februar. & 18 dec.
rogatianus presb. feliciſſ 30 oct.
rogatus epiſc. 8 martii
rogatus m 7, 9, 17, & 18 martii
rogatus &c mm 10 iunii
rogatus 6 octobris
rogatus & ſocc. 7 & 8 novemb.
rogerius ord. min. 4 ianuarii
rolandus m 19 junii
rolenda virgo 13 maii
romana virgo 22 februarii
romanus monachus 31 martii
romanus m autiſſ. 5 maii
romanus mon. 21 maii
romanus m 6 aprilis
romanus ep. conf. 23 octobris tranſlat. 15 februarii
romanus epiſ. conf. 17 iunii tranſl. ibidem
romanus conf. ſenonen. *al*. tranſl. 22 maii
romanus melodus 1 octobris
romanus ep m 6 octobris
romanus presb. 31 octobris
romaricus 20 auguſti 22, novem. 8 decembris
romaricus & ſoc. 585 22 ſeptem. elevat. 13 novembris
romualdus abb. 19 junii
romula virgo 24 junii
romuldus conf. 3 novembris
romulus m 23, 24, & 27 martii
romulus & ſocc. mm 6 julii
romulus conf. 25 decembris
roſa viterbienſis 4 ſeptembris
roſa virgo 24 ſeptembris
roſius ep. in s. ſoph. benev. 16 maii
roſula v. cum aliis 4 15 maii
rothildis reg. 1 ſeptembris
rotulandus *al*. rolandus m 16 junii
rotulfus locul. *al*. botulphus 17 jun.

rufi-

ruſianus & ſocc. mm 16. novemb.
ruſina virg. 28 februarii
ruſina m 6 aprilis
ruſioianus epiſc. conf. 1 auguſti
ruſinianus 17 octobris
ruſinus conſ. 19 auguſti
ruſinus cum victore 26 maii
ruſinus m 12 februarii 22 junii & 30 julii
ruſinus epiſc. conſ. 24 auguſti
ruſulus m 4 iunii
ruſus cum agabo 8 aprilis
ruſus & agatymbrius epp. 11 maii
ruſus m 3 aprilis & 27 auguſti
ruſus ep. conſ. 27 auguſti 7 & 14 novembris
ruſus &c. 27 nov. 16 & 23 dec.
rumbertus ep. conſ. 11 junii
rumpharius ep. 18 novembris
rumoldus ep. m 24 iunii & 1 julii. 18 & 27 octobris tranſl. 4 julii
rupertus epiſc. con. 27 martii
rutpertus ep. *al.* tranſl. 24 ſept.
ruſſor &c mm 21 auguſti
ruſticus conteſſor 8 januarii
ruſticus ep. lugd. 25 april
ruſticus m 9 auguſti
ruſticus ep. 19 jul. & 24 ſeptemb.
ruſticus 25 iulii & 14 octobris
rutila m 2 ianuarii
rutulus m 28, 23 & 24 februarii

S

Sabaudus epiſ. trev. 26 novembris
ſabas gothus m 12 aprilis
ſabbas m dux exercit. 24 aprilis
ſabas *ſeu* ſabbas abb. 5 decembris
ſabbatius, cum troph. & dorym. 19 ſeptembris
ſabianus m 20 martii
ſabinianus & potentianus 30. dec.
ſabina virgo 23 ianoarii
ſabinus m 15 ianuarii
ſabinus epiſc. 17 jan. 9 & 17 feb.
ſabinus m 13, 16 & 23 martii
ſabinus conſ. 11 julii
ſabious ep. ſpol. m 7 decembris
ſabinus ep. placent. 11 decembris
ſacerdotes 15 31 ianuarii
ſacerdos epiſ. 4 maii
ſacerdos ep. lugd. 12 ſeptembris
ſadoth epiſ. cum 128 20 februarii
ſagaria virgo 2 februarii
ſagaris epiſ. m 14 martii
ſalaberga abb. 22 ſeptembris
ſalome & maria jacobi 25 maii
ſalomon m 28 ſeptembris
ſalomya 26 novembris
ſaltanus mart. cum ſociis 6 januarii
ſalvatoris dedicatio 17 januarii & 9 novembris
ſalvator m 7 aprilis
ſalvia virg. 9 julii
ſalvius epiſcopus amb. 11 januarii
ſalvius epiſc. m 26 jun. & 10 ſept.
ſalvius & ſuperius tranſl. 7 ſept.
ſalvius mart elevat. 15 octobris
ſalvius epiſc. conſ. 28 octobris
ſaluſtianus & ſoc. m m 27 maii
ſambaria virg. m. tranſl. 19 julii
ſamforus m 18 martii
ſammoous & emeritus 12 dec.
ſamoo & ſocc. 20 novembria
ſamora & ſocc. m m 21 novemb.
ſampſon 27 junii
ſamſon epiſc. conſ. &c. 28 iulii
ſamuel proph. 20 auguſti
ſanaſcla presb. 4 februarii
ſanctianus & ſocc. m m 6 ſept.
ſanctinus & antonius 22 maji
ſanctinus epiſc. meld. 22 ſept.
ſanctinus epiſc. conſ. 11 & 12 oct.
ſanctorum o o octava 8 novemb.
ſanctulus presb. 15 decembris
ſandradus abb. 24 auguſti
ſara v. m. 24 aprilis
ſarius presb. cameracenſis 23 novembris
ſator 29 auguſti
ſaturnina virg. 20 maii & 15 dec.
ſaturninus cum ſociis 18 & 27 ian. 22 martii 16 octob. & 29 nov.
ſaturninus m 19 ianuarii
ſaturninus m presb. 11 februarii
ſaturninus m 6, 7, 11, 15 & 21 febr. 5, 6, 4, 26, 27 & 29 mart. 1 & 10 april. 2 & 16 junii & 30 octob.
ſaturninus cum ſirico 26 nov.
ſaturninus cum baſileo 27 nov.
ſaturninus epiſc. tolos. 5 decemb.
ſaturninus & cæleſtinus 31 dec.
ſaturnus m 7 martii
ſaturus m 9 & 27 jan. 5 & 7 martii
ſatirus frat. ambr. 18 ſeptemb.
ſatirus m 17 & 18 martii
ſaturus & calixtus 12 octobris
ſavina virg. 29 ianuarii
ſavina 30 auguſti
ſavina & ſavinianus 5 ſeptembris
ſavinianus m 24 ian. 1 & 30 aug.
ſavinianus & ſocc. tranſl. 19 oct.
ſavinus epiſc. 9 februarii
ſavinus 11 julii
ſavinus epiſc conſ. 10 decemb.
ſauma, *forte pro* verena 1 ſept.
ſcaniſolaius *pro* ſtaniſlaus 8 maii
ſcariola virg. 6 junii
ſcholaſtica virg. tranſlata 11 julii
ſchynnus epiſc. conſ. 12 octobris
ſcopilio archipr. conſ. 3 octobris
ſcubilius m 14 junii
ſebaldus conſ. 19 auguſti
ſebaſtia &c. mm 5 julii
ſebaſtianus m 16 feb. & 9 martii
ſebaſtianus & greg. tranſl. 8 dec.
ſebaſtianus tranſl. 9 decemb.
ſecundanus conſ. 16 novemb.
ſecundarius m 1 junii
ſecundellus conſ. 1 auguſti
ſecundia m 21 februarii
ſecundianus &c. tranſl. 9 auguſti
ſecundinus m 18 februarii
ſecundinus m 6 maii
ſecundinus epiſc. *al.* ſecund 6 maii
ſecundinus m cum feliciſſ. 13 ſept.
ſecundinus & ſocc. 15 novembris
ſecondola m 2 martii
ſecundolus m 30 martii
ſecundus m 1 jan. 30 mart. 1 april. & 8 auguſti
ſecundus epiſc. conſ. 25 maii
ſecundus & primitivus 27 nov.
ſecurious & ſoc. mm 2 decemb.
ſecurua & ſoc. mm 30 decemb.
ſecutor m 13 aprilis
ſegolena 24 julii
ſeinavus abb. 8 martii
ſeniores 24 18 ſeptembris
ſenardus abbas 1 martii
ſenator, viator &c. mm 4 ſept.
ſenator & ſocc. mm 24 oct. tranſl. 15 julii
ſendomirienſes mm 2 iunii
ſenerotus m 23 februarii
ſenerthus epiſc. 4 aprilis
ſenoch abb. conſ. 24 octobria
ſeptem fratres dormientes 27 junii, 10 aug. 4 & 12 novemb.
ſeptem filii ſimphoroſæ 27 junii
ſeptimus & ſoc. 18 aprilis
ſeptiminus &c. mm 28 auguſti
ſequatius *forte pro* ſequanus 19 ſept.
ſeraphia virg. 29 julii
ſerapia &c. 31 iulii
ſeraphina 29 julii
ſerapion m 24 februarii
ſerapion ep. 9 julii
ſerapion monach. 15 julii
ſerapion &c. 12 ſeptembris
ſerena m 21 februarii
ſerena virg. tranſl. 25 junii
ſerenetus conſ. 21 julii
ſerenus abbas 23 februarii
ſerenus m 16 & 17 martii
ſerenus conſ 3 maii
ſerenus &c. 28 iunii
ſergius papa 8 & 9 ſeptembris
ſergius & bacchus 25 ſeptembris
ſerotinus m 26 martii
ſervanus ep. conſ. 1 iulii
ſervatius ep. c. tranſlatus 7 junii
ſervilianus cum ſulpitio 25 maii
ſervilius m 3 junii
ſervilus m 17 martii
ſervulus m 21 februarii
ſervulus m 24 maii
ſevardius abbas 1 martii
ſevelius & theophantus, *forte ficta nomina* 20 aprilis
ſevenda *forte pro* phœbe 3 ſept.
ſevera &c. 5 iunii
ſevera virg. m 25 junii
ſevera virg. 19 & 20 julii
ſeverianus epiſ. 24. jan. & 1 feb.
ſeverianus m. 9 ſeptembris
ſeverina matrona 3 maii
ſeverinus conſ. 5 januarii
ſeverinus epiſ. 17 julii ord. 12 maii tranſl. 5 octobris
ſeverinus conſ. 18 julii
ſeverinus 2 auguſti
ſeverinus epiſ. mart. 24 octobris
ſeverinus ep conſ. 21, 22 & 30 oct.
ſeverinua 2 novembris
ſeverinua & ſoc. mm vienn. 21 nov.
ſeverinus mon. paris. 27 novemb.
ſeverius epiſ conſ. 1 februarii
ſeverius conſ. 18 ſeptembris
ſeverus conſ. 1 januarii
ſeverus epiſ. conſ. 13 & 29 jan. 1. & 15 feb. 20 iulii, 1 aug. 15 22 23 octobris & 6 novembris.

I N D E X.

ſeverus epiſc. conf. 18 februarii
ſeverus presb. conf tranſl. 30 junii
ſeverus abb. 25 auguſti
ſeverus & dorotheus mm. 24 oct.
ſeverus mart. 8 aug. & 24 octobris
ſeverus *al.* ſtuerus conf. 17 nov.
ſeverus presb. conf. 15 feb. & 18 novemb. tranſl. 30 junii
ſexburgis regina & abb. 8 april.
ſexburga 6 julii
ſiagrius 10 aprilis
ſiagrius epiſc. 11 aprilis
ſibertinus conf. 2 julii
ſicharia deo ſac. 2 februarii
ſicharius m 2 maii
ſicius conf. 14 iunii
ſicus m 9 martii
ſicus & palatinus mm 30 maii
ſidrac, miſac & abdenago 24 april.
ſidronius m 15 maii & 3 julii
ſidonius ep. 23 auguſti
ſiffridus ep. conf. 27 novembris
ſigebertus confeſſor 5 februarii
ſigebertus ep. conf. tranſl. 30 jun.
ſigefridus epiſc. conf. 15 februar.
ſigfridus epiſc. conf. 16 februarii
ſigo epiſc. conf. 10 februarii
ſigon *pro* ſequanus 19 ſeptemb.
ſignus presb. 19 ſeptembris
ſilænus m 2 ianuarii
ſilas apoſt. 28 novembris
ſilvanus m 18 februarii. 8 & 9 martii & 12 aprilis & 16 octob.
ſilvanus ep. m 3 maii
ſilvanus &c. 3 junii
ſilvanus ep. nazareth. 22 ſept.
ſilvanus abb. in ſcythi 22 ſept.
ſilvanus & ſocc. mart. 17 octobris
ſilvanus conf. cum ſoc. 22 ſept.
ſilvatus *forte pro* ſilvanus 24 ſept.
ſilverius pp. m 19 & 20 junii
ſilveſter reomenſis 15 aprilis
ſilvinus epiſc. 26 ianuar. & 15 feb.
ſilvinus & valentinus 10 decemb.
ſilvius epiſc. 15 februarii
ſilvius &c. invent. toloſæ 7 oct.
ſimeon invent. 9 ianuarii
ſimeon epiſc. conf. 16 februarii
ſimeon ep. conf. tranſl. 25 octob.
ſimeon archiepiſc. 24 martii
ſimeon 3 iunii
ſimeon ſtylita 26 julii
ſimeon eremita 26 iulii
ſimeon ſalus 1 & 21 julii
ſimeon. mon. conf. 30 ſeptemb.
ſimeon abbas 25 martii
ſimilinus cum juſtino. 17 ſept.
ſimeon metaphraſtes 27 novemb.
ſimeon qui dominum obtulit 5 januarii
ſimeon recluſus trev. 1 decemb.
ſimon puer m 24 & 30 martii
ſimon ord. carm. 16 maii
ſimon 4 auguſti
ſimon & judas 27 octobris
ſimpertus ep. 13 octobris
ſimplicíola & galla 4 ſeptemb.
ſimplicianus ep. co. 23 & 27 aug.
ſimplicides epiſc. conf. 11 fun.
ſimplicius m 12 februarii
ſimplicius confeſſ. 1 martii
ſimplicius papa 2 & 3 martii
ſimplicius & ſoc. 68 1 maii
ſimplicius presb. 15 maii
ſimplicius ep. conf 24 iunii
ſimplicius 16 auguſti
ſimplicius ep. 19 novembris
ſimplicius & ſocc. 16 decembris
ſindanus epiſc. 2 ianuarii
ſiridon epiſc. 2 januarii
ſindon vel ſudarium chriſti 4 maii
ſineſius m 4 januarii
ſineſtis m 23 februarii
ſindulfus conf. 20 octobris
ſindulſus & victor conf. 21 oct.
ſindulfus ep c. 10 dec. tranſl 3 jun.
ſirenus monachus m 23 februarii
ſiricus papa m 22 februarii
ſiricus ep. romæ 26 novembris
ſiricus & ſaturninus 26 novemb.
ſirinus m 10 martii
ſirus m 5 martii
ſirus ticinen. tranſl. 17 maii
ſirus ep. conf. 6 julii
ſiſinnius m tranſlatus 13 auguſti
ſiſinnius ep. 14 febr. & 29 nov.
ſixtus III papa m 28 martii
ſixtus m 3 aprilis
ſixtus 5 & 6 auguſti
ſixtus & ſinicius epp. 1 ſeptembris
ſixtus & apollonius 23 decembris
ſocioctus 29 octobris
ſolemnis ep 24, 25 & 29 ſeptemb.
ſolunis virgo 11 februarii
ſolina virg. 17 octobris
ſolutor m 20 ianuarii & 26 martii
ſomina virgo 25 januarii
ſophiæ dedicatio 15 februarii
ſophia virg. m 29 martii
ſophia e p 15 maii
ſophia vid. 10 maii & 30 ſeptemb.
ſophonias presb. 18 maii
ſophonias proph. 3 decembris
ſophronius patriarcha 11 martii
ſozantes 7 ſeptembris
ſorentus m 19 martii
ſorii conf. 2 februarii
ſoiius cum placido 29 ſeptembris
ſoſthenes 11 junii
ſoſthenes & victor. ac mm 49, 16 ſeptembris
ſother pp. 21 & 22 apr. & 22 maii
ſother m 2 februarii
ſotheris virg. m 6 febr. & 12 maii
ſolus conf. *al.* ſolas 3 decembris
ſpanus m *al.* ſperanus 25 octobris
ſpargus m cum vict. 3 octobris
ſpatus m 25 octobris
ſpecioſa virg. 18 martii. 11 julii & 15 octobris
ſperanus m. *al.* ſpanus 25 octobris
ſpes abb. 26 decembris
ſpinulus c. 1 nov. tranſl. 11 junii
ſpiridion epiſc. 2 januarii
ſpiritus s. advent. 15 maii
ſtabilis conf. 23 ſeptembris
ſtachys & ſocc. 31 octobris
ſtacteus conf. 28 ſeptembris
ſtaniſlaus m epiſc. cracovienſis 11 aprilis. tranſl. 27 ſeptembris
ſtaniſlaus m 8 maii
ſtatianus m 7 februarii
ſtephana v. m. 14 maii
ſtephanis 11 novembris
ſtephanus m 1 & 2 jan. & 11 iul.
ſtephanus abbas 13 februarii
ſtephanus diac. 13 februarii
ſtephanus ep. conf. 13 februarii
ſtephanus taumaturgus 28 martii
ſtephanus papa IX 29 martii
ſtephanus cum caſtore 27 aprilis
ſtephanus tranſl. 6 & 7 maii item 25 maii. ejus commem. 19 junii
ſtephanus 20 auguſti
ſtephanus rex conf 20 auguſti
ſtephanus ep. 7 ſeptembris
ſtephanus junior 28 novemb.
ſtephanus presb conf. 20 novem.
ſtephanus inclusus 20 novembris
ſtertio 21 julii
ſtola B. M. V. depoſita 2 julii
ſtraton &c. mm 15 auguſti
ſtratonicus m 13 januarii
ſtrominius ep. conf. 16 junii
ſturmis abb. 17 decemb.
ſucceſſus m 19 januarii, 27 mart. & 4 aprilis
ſucceſſus & 24 9 decembris
ſuffragianus 27 octobris
ſuffronus &c. 7 auguſti
ſuibertus epiſc. conf. 1 martii, canonizat. 4 ſeptembris
ſuibertus ep. m 29 maii
ſuitberga incluſa 28 februarii
ſulcanus & ſocc. mm 6 januarii
ſulpitius 15, 26 & 27 januarii
ſulpitius ep. 21 julii. tranſl. ibid.
ſulpitius & ſervilianus 25 maii
ſulpitius ep. conf. 26 & 27 aug. tranſl. ibid.
ſummiva virg. m &c. 8 julii
ſura virg m *ſive* luwarda 10 febr.
ſurus conf 1 februarii
ſuſanna matrona in daniele 12 feb.
ſuſanna 30 junii
ſuſanna virg. 8 octobris
ſylvanus m 7 martii
ſylvianus ep. conf. 10 februarii
ſymmachus pp. conf. 21 februarii & 19 iulii
ſymmachus patric. m 27 maii
ſympertus ep. 12 octobris
ſymphronius & olymp. &c. 4 dec.
ſymphorianus m 4 februar. tranſl. 15 junii
ſymphoroſa &c. 18, 19 & 21 jul.
ſynerius ep 18 ſeptembris
ſyneſius & theopontius 21 maii
ſynorius m 23 februarii
ſyranus, *al.* ſigiranus abb. 4 dec.
ſyria virg. 8 junii
ſyrices m 23 februarii
ſyricius papa 21 februarii
ſyricus m 21 februarii
ſyrus & euphemia 3 ſeptembris
ſyrus & euagrius 12 octobris
ſyricus cum zenone 8 decemb.
ſyrus papien. 8 & 9 decembris
ſyſaus ep. conf. 7 octobris
ſyſtus 24 iunii
ſwithunus ep. 2 julii & 30 oct. tranſl. 15 julii
ſwithinus ep 30 octobris

T

Tacianus m 27 februarii
tadwinus epiſ. conſ. 30 julii
talaricanus epiſ. 30 octobris
tammarus epiſ. conſ. 15 octobris
tarabata virg. 9 februarii
taraſius epiſc. 25 februarii
taracus m 25 mart. & 4 aprilis
tarratis conſ. 17 ſeptembris
tarſilla amita s. gregorii 24 decembris
tarſicius m 15 augusti
tarſitius m 3 augusti
tarſitius m 31 ianuarii
tartranus vel tauranus 2 martii
tattiana m 12 ianuarii
taucha *al.* aucha v. m. 10 octobris
taurinus inventus 5 ſeptemb.
taxius & hermes 17 octobris
taiſis 28 augusti
tecla virg. 22 feb. 1 & 14 junii & 23 iulii. 18 nov. & 20 dec.
tecla abb. in brit. 28 ſeptembris
tecla & valentinus 17 novembris
teclechildis virg. abb. 10 octobris
tedgnas abbas 2 martii
telanua abbas 9 ianuarii
teneſtina virg. 24 augusti
terentianus epiſ. m 30 augusti
terentianus epiſc. & m 28 ſept.
terentianus epiſ. 1 ſeptembris
terentius m & ſoc. 10 aprilis & 28 octobris
terentius m 2 ſeptembris
terentius m cum fident. 27 ſept.
terentius epiſ. conſ. 28 & 29 oct.
tranſl. 16 maii
termanus epiſ. conſ. 12 iunii
tertiana & 5 fil converſ. 5 mart.
tertullinus presb. m 31 iulii
tertullinus m 30 iulii.
tetbaldus conſ. 1 iulii
teuderius conſ. *al.* theudericus 29 octobris
teufredus diacon. 6 julii
teillianus conſ. 9 februarii
thalalæus m 20 maii
tharacus presb. &c. 30 ſeptemb.
tharſus & ſocc. 26 & 28 octobris
theobaldus epiſ. conſ. 16 maii
theobaldus presb. conſ. 30 iun. 1 & 8 iulii
theoctiſtus dux 4 ian. & 3 ſept.
theoctiſtes 10 novembris
theodardus epiſ. traj. 10 ſeptemb.
theodarius abb. 29 octobris
theodegarius conſ. 30 octobris
theodola m 22 martii
theodolus m 17 mart. & 4 aprilis
theodolus & ſoc. tranſl. 4 ſept.
theodolus epiſ. 16 & 26 aug. item 13 ſept. & 28 nov.
theodora 10 julii
theodora alexandrin. 11 ſeptembris
theodora uxor ſiſinnii 23 nov.
theodora matrona rom. 28 dec.
theodoricus presb m 22 aprilis
theodoricus epiſ. 18 iulii
theodoricus conſ. 15 octobris
theodoricus abb 24 augusti
theodorus megalom. 8 februarii
theodorus m 5, 7 & 17 februarii, 11 april. 19 ſept. & 9 novemb.
theodorus presb. 29 martii & 10 aprilis
theodorus in trichine 20 aprilis
theodorus pp. 14 maii
theodorus qui fuit in perge 21 apr.
theodorus ſanctificat. 16 maii
theodorus epiſc m 19 martii
theodorus ep. 6 apr. 19 & 20 maii, 17 & 21 augusti & 19 ſeptemb.
theodorus m & virgg 7 18 maii
theodorus archimandr. ſicenr. 22 aprilis
theodorus 9 octobris
theodorus conſ. 24 augusti & 10 novembris
theodorus manſion. ſ. pet. 26 dec.
theodorus ſtudita 11 novembris
theodorus & theophanes 27 dec.
theodorus abb. 14 maii & 30 oct.
theodoſia virgo 3 ap. tranſl. 22 iul.
theodoſia v. m. 22 decembris
theodoſius imperator 17 januarii
theodoſius cœnobiarcha 11 jan.
theodoſius ep. m 7 junii
theodoſius ep. conſ. 17 julii
theodoſius & polycarp antioch. 7 decembris
theodota m. coſm. & dam. 27 ſep.
theodotus ep. 4 novembris
theodotus 15 iulii
theodulſus abb. 1 & 2 maii tranſl. 4 aprilis
theodulſus ep c. 24 & 25 iunii
theodulus m 5 aprilis
theofredus m 18 novembris
theogenes &c mm. 27 augusti
theogenes m 26 mart. & 20 nov.
theogintus cum cypr. & juſt 26 ſeptembris
theno m 26 februarii
theonas m 5 januarii
theonas abb. 23 augusti
theoneſtus ep. mart. 30 octobris
theoneſtus ep. philip. & ſoc. 22 nov.
theonilla 23 augusti
theopempus ep m 4 januarii
theopemptus m 5 ianuarii
theophanes confeſſor 12 martii
theophanes ep. 11 octobris
theophanes cum theodoro 27 dec.
theopharius conſ. 11 novembris
theophila 11 novembris
theophylactus epiſ. 8 martii
theophilus m 6, 7 & 28 februarii
theophilus alter m 28 februarii
theophilus epiſc. 5 martii
theopompus epiſc. m 23 maii
theorethgida 24 decembris
theotgarii conſ. 30 octobris
theotimus & baſilianus 18 dec.
theraclius epiſ. 9 julii
therapon m 27 maii
theraſia 22 junii
theogneſtus ep. m 21 iunii
thermes cum ſorore & ancilla 5 aprilis
theylaidus abb. m 2 octobris
thionia virg. & m 15 februarii
thomas aquinas 7 martii
tranſl. 28 ianuarii
thomas 7 iulii
thomas morus m 22 iunii
thomas cantuarien. 29 decemb.
ordinatus 3 junii. tranſl. 7 iulii
thomas m cum 37 9 februarii
thomas ep. conſ. 2 octobris
thom. apoſt. vig. 20 decembris
thraſeas m 27 martii
thudebertus conſ. 30 maii
thyadghermus epiſc. 8 februarii
thyrſus m 18 januarii & 31 julii
thyrſus cum ſociis mm 19 januarii
tibla virg. 6 martii
tiburtius ep. conomao. 16 aprilis
tiburtius 30 julii
tigernagus ep. conſ. 4 & 5 aprilis
tigrius presb. m 12 januarii
tillo confeſſ. 5 & 7 januarii
tillo epiſc. conſ. 19 aprilis
timolaus m 24 martii
timorus ...i & ſocc. 8 aprilis
timotheus conſ. 8 januarii
timotheus ep. m 24 januarii. tranſl. 7 aprilis
timotheus 21 februarii & 27 ſept.
timotheus m 18 & 26 martii
timotheus & maura 3 maii
timotheus & felix 15 maii
timotheus apoſt. 16 maii
timotheus cum fauſtino &c. 22 & 23 maii
timotheus &c 7 ap. 10 11 & 30 iun.
timotheus antioch. 12 ſeptembris
timotheus & apollio tranſl. rem. 9 ſeptembr. & 30 decembris
titus epiſc. 25 augusti
tobias propheta 2 ſeptembris
tolus m 3 martii
tornanus m 8 iulii
torpes m 29 aprilis
torquatus epiſc conſ. 31 ianuarii
transfiguratio Dom. 26 & 27 jul. & 6 augusti
tranquillinus m 20 januarii
tranquillinus m 13 ſebr. & 7 iulii
tranquillus conſ. 15 martii
traſeas ep. m 25 martii
tricaſtinus ep conſ. 7 novembris
tricius ep. conſ. 16 maii
triduana virg. 8 octobris
triphillius epiſc. 13 iunii
triphinius & ſoc. mm. 28 nov.
triphon m 1 & 3 febr. 4 & 5 maii
triphon & reſpicius mm. 10 nov.
triphon puer m 5 decembris
triphonia virg. 4 iunii
troeſius abb. 10 octobris
trojanus epiſc. conſ. 10 februarii
trojecius conſ. 26 octobris
trophima virg. m 5 novembris
trophimus m 1 ianuarii
trophimus & ſoc. m m. 18 & 19 ſeptembris
trovanus ep. conſ. 9 februarii
trudo 11 augusti & 1. octobris
trutpertus m 26 aprilis
tugdualus epiſc. 30 novemb.
tullianus m 13 februarii
tullus m 18 februarii

tur-

turgius, pius & 154. 19 ſept.
turibius epiſc. aſtoricen. 16 aprilis
turibius epiſc 25 auguſti
turrinus epiſc. conſ. 14 julii
tutilla 3 martii
tybba virg. 30 aprilis
tycho 16 junii
tymianus epiſ. 17 februarii
tyminus epiſc. con. 23 februarii
tymon epiſc. m 19 aprilis
typor. chriſti commemor. 25 mart.
tyrſus diaconus 2 aprilis
tyrſus & ſoc. 3. 14 decemb.
tyrſus cum 300 theb. trev. 4 oct.
tyſa virg. 26 aprilis

V

Valens & ſoc. 29 aprilis
valens epiſc. m 21 maii
valentianus 20 auguſti
valentina 25 julii
valentinus epiſ. rhætiarum 7 jan.
valentinus epiſ. m 16 julii
valentinus epiſc. conſ. 4. auguſti
 tranſl. ibid.
valentinus m &c except. 10 octob.
valentinus conſ. 29 octobris
valentinus & hilarius mm 2 nov.
valentinus presb. 3 novembris
valentinus & tecla 17 novemb
valentinus cum ſilvino 10 dec.
valentinus & ſoc. mm 15 & 16 dec.
valentius 21 auguſti
valeria m 31 martii
valeria conjux vitalis 28 aprilis
valeria virg. 8 oct. 2, 9 & 10 dec.
valerianus 21 januarii
valerianus presb. 21 maii
valerianus mart. & ſocc. 15 nov.
valerianus epiſ. 6 maii & 26 nov.
valerianus epiſ. conſ. aquileis 30
 novembris.
valerius rex m urſulanus 14 feb
valerius m & 20 11 martii
valerius ep. conſ. 6 maii
valerius conſ. 10 martii & 26 iulii
valerius mart. 22 octobris
valis presb. c. *al.* vitalis 21 & 22 maii
varus mart. 29 octobris
vaſtradis m 21 iulii
ubaldus ep. eugub. 16 maii
uldalricus ep. con 4 iunii & 4 iulii
vedaſtus ep. con. 14 iulii rel. 15 iulii.
 tranſl. 30 ſeptembris & 1 oct.
vedaſtus & amandus 26 octobris
velleſus & fauſtinus epp. 20 maii
venanſ m 11 octobris
venantius camers cum 1565, 18 maii
venantius ep. conſ. 7 iunii
venantius m in artes. 10 octobris
venantius abb. turon. 14 octobris
venantius abb. conſ. 11 octobris
vendelinus conſ. 20 octobris
veneranda virgo & mart 14 nov.
venerandus epiſ. conſ. 18 januarii
venerandus cum maximo 25 maii
venerius m 1 januarii
venerius abbas 11 ſeptembris
venerius apud regium 13 ſeptem.
venerius conſ. 1 novembris
venuſtianus, uxor & filii mm 7 dec.
veranus ep. 19 & 20 oct. 10 & 13 no.
verdiana virgo 2 februarii
veredemus ep. conſ. 17 junii
verena virgo 1, 2 & 12 ſeptembris
vermebandus abbas 6 aprilis
verolus conſ. 16 iunii
verona virgo 29 auguſti
veronica vidua 4 februarii
veronica matrona 25 martii
veronus conſeſſ. 30 martii. tranſl.
 31 januarii
veterinus 18 iulii
ugo epiſc. conſ. 10 martii
viator m 9 auguſti
viator lugd. 14 oct. & 14 decemb.
viator conſ. 22 octobris
victor 5 & 6 martii. 16 & 22 ſept.
victor m 29 martii
victor m 12, 28, 29 jan. 11, 20
 ſebruarii. 17, 18, 24, 26 martii,
 1, 5, 7 april. 23 julii & 15 nov.
victor epiſcopus m 25 februarii
victor conſ. 25 & 26 ſebruarii &
 20 julii
victor m moſomenſis 6 martii
victor pp. III 21 aprilis
victor, ſiricius &c. afr. 26 aprilis
victor maximus &c ægypt 27 ap.
victor mil m 13 maii
victor tranſl. mediol. 14 maii
victor & ſoc 2 ſebr. 14 & 17 maii
 17 octobris. 1, 10 17 & 28 dec.
victor & rufinus 26 maii
victor pp m 28 iulii
victor ep. conſ 23 auguſti
victor & ſtephana 18 ſeptembris
victor m poſt thæb. 22 ſeptemb.
victor &c. ex theb. 23 ſeptemb.
victor m cum ſpargo &c 3 octob.
victor & alexander 17 & 18 oct.
victor & ſindulfus c. 21 octobris
victor tranſl. 29 & 30 octobris
victoria matrona 6 martii
victoria & marcelloſa 20 maii
victoria cum anatholia 18 dec.
victorianus &c. mm 26 iulii
victoricus m 24 februarii
victorina m 17 martii
victorinus m 21 februarii
victorinus m 21 & 22 febr. 23, 25,
 28, 29 & 30 martii. 16 maii & 24
 julii
victorinus & ſoc. mm 28 aprilis
victorinus & caſſius m m. 18 maii
victorinus conſ. 5 ſeptembris
victricius ep. conſ. 7 auguſti
victrix, & marcialis 18 octobris
victurus, victor & 33 afr. 17 dec.
victus & ſoc mm. 21 maii
viduarum 40 19. novembris
vigiliæ diſperſæ 21 februarii
vigilius ep. autiſſiod. 26 junii
vigilius ep. m 26 junii
vigor ep. 5 nov. tranſl. 2 nov.
villebadus m 11 maii
vincent. levita tranſlatus 21 janu.
vincentius presb. 12 & 13 martii
vincentius ferrerius 5 aprilis
vincentius lirinenſis 24 maii
vincentius ep. m. 6 iunii
vincentius conſ. 14 iulii
vincentius 1 iunii & 23 julii
vincentius *al.* madelg. tranſl. 20
 ſeptembris
vincentius m 12 julii & 21 ſept.
vincentius m tranſl. *al.* invent. 23
 ſeptembris
vincentius *ſeu* vincius conſ. 17 oct.
vincentius levit m invent. 27 oct.
vincentius c. tranſl. 29 octobris
vincentius diac. 31 octobris
vinciana virg. 11 ſeptembris
viodemialis m 1 februarii
videmialis & florent. epp. 3 maii
vindicianus epiſc. 11 martii
vindicianus ep. 25 junii
virgilius ep. arel. 10 octobris
virgilius ep. ſalisb. 27 nov. tranſl.
 27 ſeptembris
virgines 3 colon. clnone 17 maii
virgines plurimæ 31 auguſti
virianus m 1 junii
virianus &c. mm. 1 iulii
viſitatio B. M. V. 2 julii
octava viſitationis B. M. V 9 julii
vitalianus papa 27 ianuarii
vitalianus ep. conſ. 16 julii
vitalina virg. 21 febr. & 16 nov.
vitalis m 2 & 21 ianuarii & 20 iun.
vitalis cum donato 19 aprilis
vitalis conſ. 14 & 16 octobris
vitalis & ſocc. 31 octobris
vitalis 29 auguſti, 24 octobris &
 2 novembris
vitalis & agricola mm 3 & 4 nov.
vitalis & ſocc. 16 novembris
vitumius ep. conſ. 2 iulii
vitus m 25 ianuarii. & 15 junii.
 tranſl. 10 martii
vitus conſ. 29 aprilis
vitonus ep. conſ. 9 novembris
viventiolus ep. 12 iulii
viventius presb. conſ. 13 januarii
viventius 7 ſeptembris
viventius epiſcopus conſeſſor. 8
 ſeptembris
vivianus 20 iulii
vivianus, *alias* junianus, &c. 13 aug.
vivinna abbatiſſa 10 ſebruarii
ulſagius conſ. 7 junii
ulgiſus epiſc. 4 ſebruarii
 tranſlat. 4 april.
wulſrinus epiſ. 8 januarii
ultus m 22 januarii
ultanus 1 maii
vodalis conſ. 4 & 5 ſebruarii
volganus ep. & conſ. 2 novembris
volterus m 7 martii
voluſianus archiepiſcopus 18 janua.
urbanus ep. tranſlatus 22 & 23 jan.
urbanus epiſ. 2 aprilis
urbanus m 8 martii & 2 aprilis
urbanus 29 aprilis
urbanus pp. conſ. 19 maii
urbanus pp. m 22 maii
urbanus conſ. tranſlatus &c 7 julii
urbaſus &c mm 24 junii
urbicius epiſc. conſ. 20 martii
urſa virgo 14 octobris
urſianus & leuchadius conſ. 13 dec.
urſicinus cum vitale &c. 27 & 28
 april.

urſi-

urſicius epiſ. conf. 25 iulii.
urſinus m raven. 30 maii.
urſinus ep. conf. tranſlatus 10 junii
urſinus *alias* urſus 28 iulii
urſinus m 24 aug. & 13 decemb.
urſinus epiſ. 26 decembris
urſinus ep. bituricen. 29 decemb.
urſio mon. conſ. 29 ſeptembris
urſmarus ep. laubiis 2 & 18 april.
clev. 26 mar. tranſl. 2 iul. & 2 oct.
urſula tranſlata 28 januarii
reliquiæ urſulæ &c. 4 iulii
urſulanarum duarum capp. tranſlata 4 julii
urſulæ & ſociarum commemoratio 12 auguſti
urſulæ octava 28 octobris
urſus epiſ. 1 februarii
urſio & mauſlius conſ. 29 aprilis
urſius conſ. 3 maii
urſus ep. 25, 28 & 30 julii & 26 dec.
vulflagius presb. conf. 1 octobris
vulganus ep. conf. 29 octobris
vulmarus abb. conf. 20 julii
vulpia virgo 31 januarii
vultanus abb. 4 ſeptembris

W

Walbodo *al.* valbo epiſ. leodien. 21 & 22 aprilis
walbertus abb. 2 maii
waldebertus abb. 2 maii
walburgis virg. 25 februarii, 1 maii & 4 auguſti. elevat 4 aug. tranſlat. 1 maii
walſridus abbas 14 februarii
waltfridus m 22 jun. ep. con. 7 julii
waldeſridus cum raſfrido 3 dec.
waldetrudis virgo 3 februarii
waldetrudis vid. 28 martii
waldetrudis 9 aprilis & 2 novem. tranſlat. 12 auguſti
waldrada virg. 5 maii
walericus abb. 2 jun. conſ. 12 nov.
walericus presb. 9 decembris
waltenus abb. conf 3 auguſti
walterus abb. 3 maii
waltgerus conſ. 16 novembris
wandelinus conſ. 21 octobris
waningus conf. 9 januarii
wandregiſilus tranſl. 31 martii
warleſius & luxor. tranſl. 20 nov.
warmudus patriarch 26 julii
waſnulſus elevatus 10 januarii
waſnulſus *al.* baſanulf. 1 octobris
waſo epiſc. 8 iulii
wemeſianus m 28 ſeptemb. tranſl. 4 martii
wenanfrida virgo. 3 novemb.
wenomadus ep. conf 8 novembr.
wereburga virgo 3 februarii
werenſridus 14 auguſti
weriburga virg. 21 ſeptembris
wernherus puer à jud. occis. 19 aprilis
wido ſeu guido abb. 4 maii
wibrandis virg. 3 julii
wicbertus abb. 12 & 13 auguſti tranſl. 23 maii
wichbertus ep. conf. 13 auguſti
wichburga virg. 9 iulii
wilgefortis virg. m 12 & 20 julii
wigualocus abbas 3 martii
wilſida abb. 9 ſeptembris
wilſridus ep. conf. 12 octobris tranſl. 24 aprilis
willelmus ep. 9 ianuar. & 8 jun.
wilhelmus abbas 6 aprilis & 16 iunii. tranſl. 4 iulii
wilhelmus dux aquit. 28 maii
wilhelmus cartuſian. 19 decembr.
willibaldus ep. con. 7 iulii
willebaldus ep. & conf. 6 nov.
willcicus conf. 2 martii
willcycius c. presb. 7 martii
willehadus ep. conſ. 8 novemb.
willibrordus ep. m. 3 octobris
willibrordus ep. 19 oct. ordinat. 11 novembris
wimon ep. 21 octobris
wincbaldus & walburg. 18 dec.
winnehadus & winocus abb. c. 6 novembris
winobaudus presb. 6 aprilis
winocus 6 nov. elevat 23 martii tranſl. 18 ſept. bergas 30 dec.
winocus & winnehadus abb. conf. 6 novembris.
winwalocus conſ. 2 martii tranſlat. 28 aprilis & 1 aug.
wirminus mil. m 18 januarii
wiron ep. conf. 8 maii
wilberada virg. 2 maii
wilbertus epiſc, conſ. col. 11 ſept.
witbertus gemblac. *al.* guibert. 23 maii
witeburga virg, 17 martii & 8 julii
wittckindus dux weſtphaliæ 6 jan.
wivina virg. bigard. 17 decemb.
wlſadus m 24 julii
wlpecla virg. 7 ſeptembris
wlſinus ep. tranſl. 28 aprilis
wolſangus conſ. 30 & 31 octobris tranſl. 7 octobris
wolſtanus epiſcop. 19 januarii
wolſelmus abb. bruwil. 22 aprilis
wulſrannus ep. conſ. 23 aprilis tranſl. 7 octobris
wulſtanus ep. tranſlatus 7 junii

X

Xena ſancta mater 24 januarii
xenophon ejuſque comitatus 26 januarii

Y

Yda comitiſſa vid. 13 aprilis
yduberga 8 maii
yonius m 5 auguſti
ythamarus ep. conſ. 10 junii

Z

Zacharias papa 14 & 15 martii
zacharias 2 junii
zacharias ep. 26 maii & 25 ſept.
zelotus & ſoc. mm afr. 6 decemb.
zemmeò m 12 martii
zenobia & zenobius mm 30 octob.
zenobius florent. 25 maii tranſlat. 26 januarii
zeno m 23 februarii
zenon veronenſis epiſ. 11 aprilis 8 & 9 decembris
zenon monachus 12 aprilis
zenon epiſc. m 12 aprilis
zeno m &c. 8 julii
zenon & duo pueri 2 ſeptembris
zeno *vel* geno m 19 ſeptembris
zeno & ſoc. &c. 8 decembris
zenon & donatus rom. 31 decem.
zephyrinus pp 29 decembris
zepherinus ep. trev. *pro* ſeverin. 21 decembris
zoerardus & benedictus. 1 maii
zoilus presb. conſ. 27 decemb.
zona deiparæ 1 auguſti
zoſemus m 11 martii
zoſimus abb. 12 apr. conſ. 15 julii
zoſimus cum ruto 16 decemb.
zoſimus & ſoc. mm 20 octobris & 19 decembris
zoticus m 31 janua. 2 & 11 feb.
zoticus &c. 4 junii.
zoticus presbyt. orphan. altor 30 decembris

A01 1471722

Google

Digitized by Google

Digitized by Google